Quia verò nihil neque Graecum, neque Latinum in doctrina temporum habemus, quod cum eo (Eusebii scilicet Chronico libro) *conferri possit, eos, qui illo illustrando operam suam posuerunt, non solum de Hieronymo et Eusebio, sed etiam de omnibus antiquitatis et historiae studiosis optime meritos judicamus.*

Jos. Scalig. prolegom. in Chron. Euseb.

3355

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΑ

EUSEBII PAMPHILI

CHRONICON BIPARTITUM

GRAECO-ARMENO-LATINUM

Braun.

ՀՍՍՀ-ՍՍՌ
№ 1182
db

9 (2)
2105-42

ԵՒՍԵԲԻ ՊԱՄՓԻԼԵԱՅ

ԿԵՍԱՐԱՑՒՈՅ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆՔ ԵՐԿՄԱՍՆԵԱՅ

Ի Հայերէն Թարգմանութենէ եղելոյ 'ի Յոյն բնագրէ 'ի ձեռն սրբոց Թարգմանչաց մերոց

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ 'Ի ԼԱՏԻՆ ԲԱՐԲԱՌ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՄԲ
Հ. ՄԿՐՏԻՉ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ԱՒԳԵՐԵԱՆՑ

Հաւաքմամբ հանդերձ յունական Հատուածոց գտելոց առ մատենագիրս, և յաւելուածով կարևոր ծանօթութեանց։

Յորդորեալ հրամանաւ արքեպիսկոպոսի Տ. Տ. Ստեփաննոսի Վարդապետի Ագոնց Ընդհանրական Աբբայի և Արքեպիսկոպոսի։

ՄԱՍՆ Ա.

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ

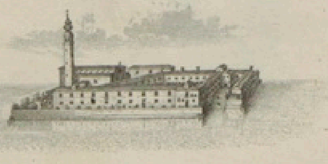

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ
Ի ՎԱՆՍ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ
ՅԱՄԻ 1818 ՌՄԿԷ

EUSEBII PAMPHILI

CAESARIENSIS EPISCOPI

CHRONICON BIPARTITUM

NUNC PRIMUM EX ARMENIACO TEXTU IN LATINUM CONVERSUM
ADNOTATIONIBUS AUCTUM
GRAECIS FRAGMENTIS EXORNATUM

OPERA

P. JO: BAPTISTAE AUCHER ANCYRANI

MONACHI ARMENI ET DOCTORIS MECHITARISTAE

PARS I.

HISTORICO-CHRONOGRAPHICA.

VENETIIS

TYPIS COENOBII PP. ARMENORUM IN INSULA S. LAZARI.

MDCCCXVIII

SUPERIORUM PERMISSU

Biblioth. Acad. Borussicae Rhen.
Vend. ex bibl. acad. Rhen.

CLEMENTISSIMO PRINCIPI

RAGNERIO AUSTRIAE ARCHIDUCI

FRANCISCI I. IMP. P. F. A.

FRATRI GERMANO

LONGOBARDIAE VENETIARUMQUE PROREGI etc. etc.

Si Cornelii Taciti historiae Maximiliano II. Roman. Imperatori atque proavo tuo gloriosissimo inscriptae, Optime Princeps, ea ab ipso humanitate atque clementia exceptae sunt, quae invictissimum Caesarem,

eumdemque eruditissimum omnino decebat: vix dubitamus futurum quin Tu quoque Eusebii Pamphili Caesareae in Palaestina Episcopi Chronicum opus eadem benignitate excepturus sis. Ac illud quidem post multa saecula, quibus in Armenia delituit, in Europam veluti postliminio reversum, Latinoque cultu ac veste nostris curis ornatum, cui se potius quam Tibi commendaret, qui pro ea quae semper fuit Austriacae gentis in optimis disciplinis promovendis munificentia, doctorum hominum studia liberaliter fovere, ac comiter amplecti soles: ea praesertim quae antiquitati illustrandae, ac Religioni promovendae comparata sunt? Quarum quidem rerum alteram ita calles, ut vix hujusmodi quicquam a viro principe tot Reip. curis distento expectari posse videatur; alteram vero ea etiam charitate complexus es, ut omnium hominum mentes animosque in tui admirationem atque amorem adduxeris. Hoc enim sincera in Deum pietas ac non fucatus Religionis amor sibi proprium vendicat, ut cum in omnibus admirationi esse soleat, tum vero maxime in viro Principe; quem ubi quis non simulate, sed ingenue Religioni addictum animadverterit, illum statim virtutibus etiam universis ornatum excultumque haud injuria arbitratur. Erit autem in Eusebio nostro quod et eruditioni

tuae et pietati maxime arrideat. Nam et prisci temporis historiam ab ultima humani generis origine ad Constantini Magni Imp. Vicennalia complexus, eandemque in certas aetates atque annos distribuens, magnum Chronologiae universae lumen affundit; et iterum Religionis exordia ab orbe condito deducens, ejus progressus, incrementa, perennitatem ita demonstrat, ut tot inter populorum ac gentium vicissitudines, tot inter hostium fraudes ac bellorum sibi indictorum procellas nonnisi D. O. M. auxilio stetisse evidentissime appareat. Quare haud dubitamus futurum quin praeclarissimum opus libenti animo excipias; ut pote quod et ingenio tuo, et eruditioni, et pietati maxime sit accommodatum. Atque utinam quemadmodum olim Tacitus qui eum in conspectum sisteret Maximiliani Caesaris Justum Lipsium virum longe eruditissimum nactus est, ita Eusebium quoque nostrum is Tibi offerret, qui cum splendidissimo illo Belgarum ornamento conferri posset! At non ideo tamen illum minus liberaliter a Te atque humaniter exceptum iri arbitramur. Ut enim nihil de ipsius operis argumento dicamus, quod profecto Taciti historiis longe est anteferendum; ab iis Tibi Eusebius exhibetur, qui ut magno illi Lipsio litteris ac eruditione concedant, ita singularem doctissimi viri in Austriacam gentem fi-

dem, atque reverentiam aemulantur. Munus itaque hoc qualecumque nostrum libenter accipe, PRINCEPS CLEMENTISSIME; idque TIBI persuadeas, cum multos humanitas illa tua, atque clementia prorsus singularis TIBI devinxerit, nemini tamen nos in te amando observandoque concedere.

Venet. ex Insula S. Lazari. IX. Calend. Jan. MDCCCXVIII.

CELSITUDINI TUAE

ADDICTISSIMI

GEN. ABB. STEPH. ACONTIUS KIUVER

ARCHIEP. SIUNIENSIS

ET MONACHI MECHITARISTAE ARM.

LECTORI PHILEUSEBIO

P. JO. BAPTISTA AUCHER FELICITATEM.

1. Eusebium Pamphilum Cesareae in Palaestina Episcopum, Ecclesiasticorum historicorum facile principem, omniumque fere aetatis suae scriptorum eruditissimum, cum aliis multis ingenii sui monumentis, tum vero maxime libris, quos adversus paganos conscripsit, memoriam suam posteritati commendasse, optimeque non de Christiana tantum, sed et de universa litteraria Rep. meritum esse, neminem prorsus eruditorum latere arbitror. Cum enim in ea tempora incidisset, quibus ethnicorum in Christianos ferocia, atque immanitate Constantini Augusti beneficio repressa, Christiana religio tandem aliquando caput attollere, ac sese audacter efferre videbatur; pagani vero, cum in ipsam armis saevire nequaquam liceret, eamdem qua probris atque ludibriis, qua calumniis, atque conviciis, qua denique fallacibus ratiunculis, ac corrasis undequaque ex inani philosophia sophismatibus, oppugnarent: tantae huic tamque scelestae impiorum hominum temeritati occurrendum sibi esse putavit; ne idololatrica superstitio, quae piissimi Imperatoris potentia perterrefacta arma in Christianos deposuerat, non item odia, de integrato ferocius in ipsos bello sibi plaudere ullo modo posset: quosque fortiter dimicantes nec vi nec ferro exscindere potuerat, eosdem nihil sibi timentes atque securos philosophicis praestigiis, atque commentis labefactaret. Novum hoc itaque ac multiplex belli genus aggressus, primum libros edidit τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς, sive *de Evangelica Praeparatione*, praeclarum sane opus atque eruditum, quo Christianae disciplinae ductam ab ipsis mundi primordiis antiquitatem demonstrat, sanctitatem ac majestatem tuetur, falsorumque numinum fabulas religionesque insectatus, eas nonnisi delirantium hominum somnia putandas esse, ac malorum Daemoniorum ludibria apertissime manifestat. Cum enim Ethnicorum plurimi per ea tempora Christianorum doctrinam, veluti putidum absurdumque

commentum traducerent, illudque quasi recens, ac χθὲς καὶ πρώην a barbaris excogitatum despicarentur: deorum vero cultum veluti antiquissimum, et philosophorum omnium suffragio probatum impudenter illi anteferrent; totus in eo est Eusebius, ut osteudat, illam quidem humano generi prorsus coaevam cum ipso mundo exortam fuisse, ejusque δόγματα atque praecepta iis nationum momentis inniti, quibus sanae mentis hominem adquiescere prorsus oporteat: gentilem vero superstitionem recentem omnino esse, atque ridiculam, quamque nemo unquam, nisi omnino desipiat, amplecti possit. Id vero ut praestet, non jam libros Hebraeorum sacros, quos illi veluti futiles ac barbaros aspernabantur, sed ipsos Ethnicorum scriptores in medium producit, Orpheum scilicet, Numenium, Mercurium Trismegistum, Philonem Bibbium, Sanchuniatonem, Berosum, Ezecielum Poetam, Bardesanem, Eupolemum aliosque hujusmodi: tum ex Graecis, magna illa Philosophorum lumina, Platonem, Zenonem, Aristotelem, Thaletem, Empedoclem, Democritum, Pythagoram, Plutarchum, caeterosque; ac eorum testimoniis verbisque prolatis, quid de Hebraeorum gente ac disciplinis, quid de Graecorum diis atque religionibus universa fere antiquitas tradiderit, luculentissime ostendit.

II. *Evangelicae praeparationis* libros XV. excepere libri X. sive ut aliis placet [1] XX. τῆς εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως, sive *Evangelicae Demonstrationis*, in quibus innumeris paene veteris testamenti locis in medium productis, quaecumque de Christo in sacris codicibus referuntur, quaecumque in Ecclesia ab ipso condita contigere, quaecumque de Judaicae gentis caecitate, calamitatibus atque dispersione, de Templi et Hierosolymorum excidio ab historicis tradita sunt, ea omnia longe ante ab ejus gentis vatibus praedicta fuisse demonstrat: ita ut nec nova ea Religio habenda sit, quam antiquissimus quisque prophetarum commendaverit, nec falsa aut absurda, quam admirabilis tot vaticiniorum exitus ac veritas comprobarit. Eodem pertinent ejusdem Eusebii *Libri IV. propheticarum Eclogarum de Christo*, quos inter Bibliothecae Caesareae Vindebonensis Mss. Codd. servari tradit Petrus Lambecius [2], nisi fortasse falso inscripti, auctoris nomen mentiuntur [3]: eodem longa illa adversus Hieroclem disputatio, qui ex Philostrati historia, seu potius fabula Apollonium illum Thianaeum Christo comparare ausus fuerat, ac octo integros hujus argumenti libros vulgaverat: quemque perpetuo commentario refutans eruditissimus Episcopus, apertissime ostendit magicas illas Apollonii praestigias nullo modo veris Christi miraculis esse ae-

1 Vide Cave in *Eusebio*. Voss. de Hist. Graec. L. XX. C. 17.

2 Lambec. Bibl. Caes. tom. I. add. 3. Cod. Theolog. LV.

3 Vide Cave, et Casimir. Oudin. t. I. in *Eusebio*.

quiparandas: eodem denique libris XXV. sive ut alii tradunt, XXX. adversus Porphyrium [1], ut alia praetermittam, quae a nonnullis Eusebii nomine referri solent, quae tamen a Criticis [2] in dubium revocantur. His itaque editis ingenii sui monumentis Ethnicorum proterviam, ac sese efferentem Philosophorum audaciam fregit ac protrivit Eusebius; et Christianae disciplinae longe antiquiorem Graecorum fabulis originem evidenter ostendens, ejusdem majestatem atque divinitatem ab ipsorum calumniis fortiter vindicavit.

III. Verum antequam eruditissimis hisce lucubrationibus manum admoveret, jam illud perviderat, frustra se haec omnia moliri, nisi prius Mosaicarum originum, et sacrorum librorum antiquitatem, quam tantopere erat commendaturus, iis rationum momentis confirmaret, quae nulla prorsus ratione ab adversariis convelli possent. Id enim nisi omnino certe atque evidenter constitisset, jam totum illud *Evangelicae praeparationis, et demonstrationis* veluti aedificium nutare necesse erat; maximeque erat pertimescendum, ne hominibus longe sagacissimis ulla cavillandi causa praeberetur, quo utrumque opus rejicerent, veluti quod infirmo prorsus fundamento niteretur. At ubi Mosaicae vetustatis certitudo in tuto posita esset, jam omnis malignis adversariorum suspicionibus aditus intercludebatur. Id vero ut praestaret Eusebius, Chronicum opus, quod integrum ex Armeno codice nunc primum prodit, molitus, omnium gentium ac populorum res gestas parva veluti tabula complexus est: quas ita ille per temporum seriem digessit, ut qua mundi aetate gens quaeque floruerit, quoto mundi anno imperia singula, urbes, respublicae conditae sint, quibus incrementis succreverint, qua tempestate desierint, quilibet vel uno intuitu videre possit. Temporum vero rationibus diligenter subductis, nihil Mosaicis originibus aut praestantius, aut vetustius reperiri posse demonstrat, qui cum DCCC. paene, et L. annis Trojanum bellum praecesserit, non modo omnium scriptorum antiquissimus habendus est, sed ipsis fabulosis Graecorum numinibus longe vetustior. Ac priori quidem libro (siquidem in duo volumina universum opus distribuit) ab ipso generis nostri parente Adam exorsus, uniuscujusque Imperii, aut gentis historiam ac tempora singillatim recensuit, eumque propterea *παντοδαπὴν ἱστορίαν*, hoc est *omnimodam historiam* vocari licuit: altero vero, ducto ab Abrahami aetate supputandi initio, ac earumdem gentium fastis per columnas quasdam dispositis ita columnas illas sive laterculos inter se composuit, ut singuli unius gentis anni quoto alterius gentis aut regni anno responderent primo obtutu pateret, atque hanc operis suae partem longe operosissimam *Χρονικοὺς κανόνας*, sive simplici voce *Κανόνα* nuncupavit. Hosce

1 Hieron. de Viris illustr. num. LXXXI. tum Epist. LXX. *ad Magnum*.

2 Vide Oudin. et Cave loc. cit.

libros veluti προδρόμους eorum quos *de praeparatione et demonstratione Evangelica* editurus erat, praemisit; eosdemque vix in lucem emissos magno plausu atque admiratione eruditi excepere. Et sane ii erant, qui ab omnibus magno in pretio haberentur, cum non sacris tantum disciplinis, sed etiam profanis litteris magno emolumento esse possent, atque historiae universae studiosis veluti geminae faces inter tenebras praelucerent. Ubi vero praeclara illa *de praeparatione* nempe *et demonstratione* volumina in doctorum hominum manus devenere, tum demum sapientissimum hominis consilium aperte patuit, ac quam prudenter atque circumspecte in ea quaestione versatus esset compertum est. Ita enim omnia digesta erant atque disposita, ita singulae disputationis partes connexae inter se atque consociatae, ut sese invicem exciperent atque communirent, mutuaque illa colligatione firmissimum veluti murum, nullaque prorsus vi subruendum adversariis objicerent. Quare quod in pulcherrimis, et praeclarissimis celeberrimorum pictorum tabulis fieri consuevit, ut qui easdem obtinere nequaquam possunt, aliquod tamen inde expressum atque deductum exemplum vel aliena manu confectum, vel aereis saltem formis excusum vulgatumque apud se habere velint, quod ipsius archetypi loco contemplentur atque suspiciant: id et de Eusebianis monumentis, Chronographia praesertim, evenisse certum est, quae in alias atque alias linguas conversa ad remotissimas quasque Orientis et Occidentis provincias perlata est. Illam namque saeculo eodem labente quo fuerat ab Eusebio conscripta, nempe Theodosio M. imperante, [1] Latinae linguae hominibus communicavit S. Hieronymus, qui tamen *interpretis, et scriptoris ex parte officio usus*, priorem quidem librum, ut nobis videtur, intactum praetermisit, solumque [2] *Canonem* transtulit: *nonnulla vero, quae sibi intermissa videbantur, adjecit, in Romana maxime historia*. Eamdemque saeculo ab Auctoris obitu vix elapso, in Haicanam linguam conversam accepit Armenia: ita tamen conversam, ut Graeco archetypo Armenium exemplum adammussim responderet. Subsecutis deinde temporibus, quanti semper ab eruditis habita fuerit, vel id maximi argumenti loco esse potest, quod nemo fere apud Graecos aut Latinos aut Armenios in Chronologicis et Historicis disciplinis cum laude aliqua versatus est, qui non temporum seriem atque ordinem ad Eusebianam Chronologiam prorsus exegerit. Hinc et Beda, et Sigibertus, et Ado Viennensis, Cassiodorus quoque et Orosius, et Latini fere omnes post Hieronymum, non alium in Chronologia ducem, nisi Eusebium secuti sunt: quemadmodum et ex Armeniis Moyses Chorenensis, Stephanus Asolicus, sive Asolnik Taronensis, Thomas Arzerunius, Samuel Aniensis; et

1 Vide Hieron. praefat. in Chron. Canonem Euseb.

2 Hieron. loc. cit.

ex Graecis Georgii duo, Syncellus et Cedrenus, Auctor Chronici Alexandrini, Zonaras monachus, Nicephorus Patriarcha CP. aliique, quod ex decerptis hinc inde ex Eusebiano opere laciniis, eorumque operibus insertis videre est. Quare quod de elegantissimo quodam Polycleti signo tradit Plinius [1], illud nempe κανόνα ab artificibus appellari consuevisse, *eo quod artis lineamenta ex eo peterent, veluti ex lege quadam*: idipsum et de *Chronico* Eusebii *canone* tamquam de epitome anterioris partis Chronologico-historicae dici posse videtur: jure scilicet hoc nomen illi operi inditum fuisse, quod veluti normam quandam ac exemplar intuerentur atque suspicerent, quicumque disciplinas Chronographicas amplecterentur.

IV. Ecquis tamen existimarit Graecum praeclarissimi hujus operis textum, qui magni thesauri loco habendus erat, processu temporis periisse, ita ut vix illius fama aliqua apud Graecos ipsos extaret? Nisi enim in aliis operibus (siquidem *infinita* paene *volumina* edidit [2] vir laboris patientissimus) nisi, inquam, alibi *Chronici* sui Eusebius identidem [3] meminisset, nisi denique lacinias quasdam hinc inde avulsas Chronicis suis Georgius Syncellus, aliique Graeci chronographi adsuissent, omnis prorsus ipsius memoria jamdiu apud Graecos intercidisset. Miserrimum Graeci exemplaris fatum sic dolet Josephus Scaliger in Prolog. *Prior liber integer desideratur, qui censuales, ut cum Tertulliano loquar, omnium vetustissimarum nationum, et regnorum continebat: posterior, quem* Κανόνα *auctor inscripsit, integer quidem superest, sed est tantum quasi index quidam et summarium superioris*. Deinde S. Hieronymi merita commemorans, *Certe* inquit, *ut alia taceam, ejus beneficii est, quod hodie hoc praestantissimo Eusebii opere fruimur: quod quidem, si ille non vertisset, vix vel nomen ipsius apud nos superesset; cum jamdudum Graeci, a quibus profectum est, paene memoriam illius perdiderint*. Nec aliter sentiunt et alii post Scaligerum [4]. Et profecto licet elapso saeculo viri eruditissimi ac an-

1 Hist. Natur. l. XXXIV. c. VIII.

2 Vide Hieron. de script. Eccl. n. LXXXI.

3 Vide Hist. Eccl. lib. I. in prolog. Praep. Evang. lib. X. cap. XI.

4 Jo: Alb: Fabricius, Bibl. Graec. volum. VI. Lib. V. c. 4. pag. 33. » *Chronicon*, sive Παντοδαπὴ ἱστορία, *de cunctis temporibus Historia*, ut titulus operis Latine transfertur in epistola Augustini 35. ex quo loco etiam constat non ubique obvios jam tum fuisse Chronici Eusebiani codices. In libros duos divisum fuit ab auctore, quorum priorem inscripsit Χρονογραφίαν, posteriorem Χρονικὸν Κανόνα. Atque hanc *Epitomen* vocat Hieronymus. In priore ex Manethone, Apollodoro, Phlegonte, Josepho, Africano aliisque origines et successiones resque memorabiles variarum gentium ab orbe condito per varia capita persecutus est: in posteriore omnia fere una ad annos suos relata digessit ab anno vocationis Abrahami, h. e. ante Christum 2017. ad vicennalia usque Constantini magni A. C. 325.... Graecum opus Eusebii intercidit, praeter fragmenta et laciniias quas recensiores Chronologi servarunt, Syncellus inprimis, et Cedrenus, Chronicique Alexandrini sive Paschalis scriptor, ne de aliis jam dicam: nam ut vere Josephus Scaliger, *qui post Eusebium scripserunt, omne scriptum de temporibus aridum esse censuerunt, quod non hujus fontibus irrigatum esset*. Ex illis Graeca ut potuit collegit e-

tiquitatis studiosissimi universas fere Europae bibliothecas excusserint, nullibi tamen Graecum Eusebiani Chronici exemplar inventum est: ita ut ipsius aliquando reperiendi aut spes nulla prorsus, aut exigua admodum superesse videatur. Nec Hieronymiana versio, licet praeclarissimi operis desiderium aliqua ex parte levare dicenda sit, huic tamen incommodo mederi omnino potest: cum alteram tantum ejusdem partem exhibeat, eamdemque crebris sanctissimi praesbyteri additionibus interpolatam; ita ut nemo fere, quid ab ipsomet Eusebio, quid ab Hieronymo profectum sit, possit divinare. Adde illam ab antiquariis et exscriptoribus ita male habitam, imo corruptam, ut difficillimum sit duos codices reperire, qui in omnibus inter se conveniant, praesertim in annorum et temporum notis; in quibus quam facilis ac frequens scriptorum lapsus esse soleat, norunt quicumque in antiquis codicibus evolvendis aliquam industriam collocarunt. *Quam male*, inquit Scaliger, [1] *acceptus sit, qua a correctoribus, qua ab antiquariis, innumerabilium codicum portentosa varietas, et discrepantia ostendit. Nullus enim liber tot mendorum monstris deformatus, tot vitiis obrutus, tam prodigiose contaminatus in manus nostras devenit, quam sunt illi codices hujus Chronici tam editi, quam scripti.* Quod cum Spittlerus [2] animadverteret, suspicatus est, perperam ille quidem, haud tamen inepte, *ea quae interpres Hieronymus memoriae prodidit, quorumve reliquiae ab aliis auctoribus sunt servatae, forte epitomen tantum operis pretiosissimi spectare, vel fragmentum esse injuria temporis ita mutilatum, ut non modo caput truncatum, sed in ipso etiam corpore plura avulsa, distorta, lacerata videantur.* Quare nisi omnia me ludunt, tantum abest ut Hieronymianum Chronicon, quale nunc in editis libris, et Mss. legitur, Eusebiani textus vices suffi cere possit, ut ne ipsam quidem Hieronymianam interpolationem, qualis ab Hieronymo profecta est, puram, atque sinceram exhibeat:

diditque et illustravit doctissimis notis idem Scaliger, sed non modum Syncelli et Chronici Alex. tum temporis nondum editorum apographis parum emendatis usus est, sed etiam varia ad Eusebium retulit, quae parum credibile est ab illo scripta fuisse. Latine vertit, et Vincentio cuidam ac Gallieno inscripsit Hieronymus, ita ut hinc inde ex Latinis praecipue scriptoribus quaedam adderet, alia omitteret, ac deinde Chronicon ad A. C. 378. Valente sextum, et Valentiniano secundum Coss. continuaret. Codices Latini Chronici Eusebiani, oscitantia librariorum mire inter se variant, et saepius nec inter se, nec cum historia facile possunt conciliari «.

Martinus Hankius in 1. Parte de Script. Byzant. Cap. 1. num. 196. » *Hoc Chronicon sicut ab Eusebio scriptum est, Graece non amplius exstat, certe nondum in lucem prodiit*«. Du-Pin. 1. Parte Tom. II. suae bibliothecae pag. 10. quamvis gratis supponat utramque Chronicorum partem abs Hieronymo interpretatam fuisse, prioris tamen interpretationem non exstare hodie sincere fatetur. Vide et Cave. Oudin etc.

Vallarsius vero qui nullam novit anteriorem partem, de posteriore sola, sc. Canone, sic testatur in Praef. Chron. Euseb. pag. 3. » Accedit quod Graeco jam deperdito textu, etsi non verbis plane ipsis Eusebii, ratione certe quidam illa, qua cum certis quibusdam annis gesta componebantur, nosse nunc eadem probe, uni acceptum referimus Sancti Interpretis industriae, ejus divini propemodam beneficii est. « etc.

1 Loc. cit. in Prolog.

2 Hist. Crit. Chron. Euseb. p. 41.

adeo in eo omnia exscriptorum sive audacia, sive incogitantia permixta sunt, atque perturbata.

v. Quae cum ita se habeant, jam de Eusebii Chronico actum atque conclamatum videri poterat, nisi inde repente illi lux affulsisset, unde nemo profecto orituram suspicabatur. Siquidem elapso saeculo cum Jacobus quidam Rhedestonius Doctor, et Hierosolymitani Armeniorum Patriarchae Vicarius in urbe sancta versaretur, ac Armeniacarum antiquitatum reliquias curiose perscrutaretur, venerandae vetustatis codicem reperit, qui integrum Eusebii opus in Haicanam linguam jampridem conversum continebat; quem cum ille processu temporis Constantinopolin detulisset, tandem in Bibliothecam Patriarchalis Armeniorum Seminarii regiae illius urbis conditus est. Porro cum illius codicis notitia ad nos pervenisset, ejusdemque exscribendi, ac diligenter explorandi copia nobis esset facta; vix animadvertimus, quanti pretiosissimum hoc Christianae antiquitatis χειμήλιον faciendum esse, de ipso statim in Latinam Linguam vertendo, edendoque cogitavimus. Itaque translationi illico manus admovimus: neque enim ingratum eruditis omnibus futurum existimavimus, si Eusebius, qui apud Armenios per tot saecula delituerat, veluti in Monumento potius honorifice conditus, quam statua caduca honoratus [1], ipsorum votis atque conspectibus redivivus redderetur. Verum quoniam in hac tanta criticae artis luce, qualis hac nostra aetate fere obtinet, in hac etiam tam difficili (absit verbo invidia) Criticorum morositate, non satis est ex vetustis codicibus opus aliquod antiqui scriptoris educere, ut ipsum statim pro germano ejusdem scriptoris foetu habeatur; sed ipsius operis ἀυθεντία adversus malignas nonnullorum suspiciones asserenda est, qui dum se malis artibus decipi posse reformidant, alios, atque adeo semetipsos nimis acuta subtilitate decipiunt; liceat nobis nonnulla praefari, ut omni scrupulo atque dubitatione sublata, ipsissimum Eusebii opus, jamdiu eruditorum votis expetitum, tenere se certo sciat litteraria respublica, versionemque Haicanam, quam modo exhibemus, Eusebiani Archetypi loco habendam esse. Itaque agemus primum de opere ipso, ejusque ἀυθεντία; deinde de Armena versione ejusque antiquitate et praestantia; tum de codice etiam, unde editio haec deducta est. Dicemus et de ipsa hac nostra Eusebii editione, et qua fide tum in Armenio textu in Latinum vertendo, tum in ipso repraesentando versati simus: demum et de iis etiam addemus nonnulla, qui Chronico illustrando ante nos insudarunt; uti his omnibus quasi praesidiis munitus, ad ipsam Eusebianam Chronographiam alacrior atque paratior lector accedat.

1 Cic. in Philipp. IX. 6. » *Majores quidem nostri statuas multis decreverunt, sepulcra paucis. Sed statuae intereunt tempestate, vi, vetustate: Sepulcrorum autem sanctitas in ipso solo est, quod nulla vi moveri, neque deleri potest. Atque ut caetera extinguuntur, sic sepulcra fiunt sanctiora vetustate* «.

§. I.

Opus quod edimus integrum esse, ac genuinum Eusebii librum τῆς Χρονογραφίας, *hactenus ab eruditis desideratum, breviter ostenditur.*

1. Utrum Eusebio Pamphilo, quos modo in lucem edimus, Chronographici libri tribuendi sint, nec ne: ac utrum illud ipsum opus exhibeant, quod Eusebius a se elaboratum atque editum identidem commemoravit, nemo certe in dubium revocaverit, qui sciat id perpetua Armeniorum traditione constare, qui illos continenter Eusebio adscripsere, neque ullum unquam ex illis testimonium protulere, quin ipsum ex genuino Eusebii opere deductum esse arbitrarentur. Porro hoc argumenti genere nullum in hujusmodi quaestionibus, teste sancto Augustino, [1] aut firmius aut evidentius afferri potest: ita ut absurdum omnino sit de ejus operis αὐθεντία dubitare, quod integra natio, eademque nec exigua admodum neque inculta certo cuidam auctori perpetuo tribuit. *Platonis*, inquit s. Doctor, [2] *Aristotelis, Ciceronis, Varronis, aliorumque hujusmodi auctorum libros, unde noverunt homines quod ipsorum sint, nisi eadem temporum sibi succedentium contestatione continua?* Si enim contestationi huic fidem abnuere liceat, jam nullum erit antiquitatis monumentum, quod non iis, quibus tribuitur, auctoribus possit denegari: ac proinde de universa prorsus historia atque eruditione actum erit. Adde codicem nostrum, licet initio nec auctoris nomine, nec inscriptione ulla notatus sit, sed ab ipsis Eusebii verbis ordiatur (quae haud contemnenda vetustatis nota haberi solet), Eusebio tamen in libri cortice inscribi antiqua manu [3], quod leve quamvis indicii genus videri possit, haud tamen est contemnendum. *Nemo siquidem*, ut optime animadvertit in praefatione ad editionem τῶν LXX. Cl. Morinus, *nemo, cum optimae notae antiquum codicem nactus est, ut adulterinum repudiat, sed auctori quem praefert, statim illum vindicat*. Equidem non me latet ubi non jam de ipso opere agitur, sed de versione aliqua sermo sit, nullum argumentum evidentius illo proferri posse, quod ex ipsius cum Archetypo consensione deducitur: verum hujusmodi momentum ne adduci possit, miserabile Eusebiani textus naufragium facit. Praeclare tamen cum Armena translatione actum est, quod Hieronymiana versio adhuc superest, ad quam veluti ad Lydium quemdam lapidem exiga-

1 Contra Faust. l. XXXIII. cap. VI.
2 Ibid.
3 Vide operis pag. I. Tom. I.

tur: cui quidem cum apprime respondeat, omnis prorsus dubitatio sublata esse dicenda est. Versionem inquam, non interpolationem: nam quae de suo Hieronymus addidit, ea quidem in Haicana lectione nequaquam extant, quod profecto haud exiguum ejus fidei et integritatis argumentum haberi debet. Hoc vero ex allatis etiam a Syncello aliisque Eusebiani operis fragmentis deprehendi potest, quae omnia, ut suis locis adnotabimus, fideliter exhibet, eaque ita diligenter in Haicanum translata, ut quot illa sunt, tot fere fidei illius testimonia proferri videantur. Quod in iis praesertim appareret, quae Syncellus non obiter, et ad sensum, sed πρὸς λέξιν, *ad verbum* adducit: ea enim interpres noster totidem fere vocibus repraesentat. Atque ita certum est opus hoc nostrum Eusebii Chronographiam integram incorruptamque exhibere; ut si quaeras quid ex ipso acceperit Hieronymus, quid ipse addiderit, si auctorum loca nonnulla expendere volueris, ubi Eusebianum aliquid latere viri docti suspicantur, quod posteriores scriptores in aliam significationem distraxerint, si denique quid Syncellus aliique ex Eusebio κατὰ λέξιν, quid ad sensum citaverint, ea omnia ad hoc, quod edimus, opus tuto exigere possis, ac de iisdem certissime judicare. Quid ni? cum nemo de alieno opere tam prudenter decernere possit, quam auctor de suo.

II. Unum est quod scrupulum aliquem injicere possit; Eusebii nempe Chronicon apud Hieronymum uno tantum libro contineri: Haicanam vero versionem duplici parte constare, quarum prior in Hieronymiana versione omnino desideretur. Quod tamen tanti non est, ut quemquem movere debeat. Nam Hieronymi versionem mancam esse ac priore sui parte destitutam, sive illam haud verterit s. Doctor, sive versa interciderit, ex ipso Eusebii opere, prout ab ipso Hieronymo exhibetur deprehendi potest. Siquidem ita in praefationis limine apud s. Hieronymum habet Eusebius. *In priori libello, quasi quamdam materiam futuro operi omnium mihi regum tempora praenotavi, Chaldaeorum, Assyriorum, Medorum, Persarum, Lydorum, Hebraeorum, Aegyptiorum, Atheniensium, Argivorum, Sicyoniorum, Lacedaemoniorum, Corinthiorum, Thessalorum, Macedonum, Latinorum, qui postea Romani nuncupati sunt: In praesenti autem stilo* (forte *stylo*) *eadem tempora contra se invicem ponens, et singularum gentium annos dinumerans, ut quid cuique coaetaneum fuit, ita curioso ordine coaptavi.* Haec Eusebius; quae verba ne inter Hieronymiana additamenta habeantur facit Georgii Syncelli auctoritas, qui ita illa ex Graeco Eusebii codice exhibet:[1] ἐν μὲν τῇ πρὸ τάυτης προτάξει ὕλας ἐκπορίζων ἐμαυτῷ, Χρόνων ἀναγραφὰς συνελεξάμην παντοίας, βασιλείας τε (τῶν) Χαλδαίων, Ασσυρίων, Μήδων, Περσῶν, Λυδῶν, Ἑβραίων, Αἰγυπτίων, Ἀθηναίων, Αργείων, Σικυωνίων, Λακεδαιμονίων,

1 Edit. Paris. pag. 66. Venet. pag. 52.

Κορυνθίων, Θετταλῶν, Μακεδονίων, Λατίνων, οἷς ὕστερον γέγονεν ἐπίκλην ὄνομα Ῥωμαῖοι, ὁμοῦ γίνονται ιέ. Ἐν δὲ τῷ παρόντι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοὺς χρόνους συναγαγὼν, καὶ ἀντιπαραθεὶς ἐκ παραλλήλου τῶν παρ' ἑκάστῳ ἔθνει τῶν ἐτῶν ἀριθμὸν, Χρονικοῦ Κανόνος συνταξιν ἐποιησάμην. Constat igitur ex ipso Eusebio, *Canoni* illi, qui ex Hieronymi versione editus extat, priorem partem deesse, quae singularum gentium historias singillatim ac breviter exhibeat, quaecquae παντοίας χρόνων ἀναγραφὰς, h. e. *universas temporum descriptiones*, complectatur, quasi ὕλας *materias* conficiendo deinde aptandoque *Chronico Canoni* pernecessarias. Atqui hoc illud ipsum est, quod parte operis prima in nostro codice continetur: quo fit ut secunda operis pars ab Hieronymo in Latinum conversa priori huic fidem faciat, illamque pro legitimo Eusebii foetu accipiendam esse demonstret. Quantum autem illud est, quod quemadmodum secunda pars prioris meminit, ita et prior etiam posteriorem promittit! sic enim habet: [1] *ponam in primis Chaldaeorum chronographiam, deinde Assyriorum* etc.... (usque ad Romanos. et subdit.) *Atque demum materias de his cunctis mihi recolligens, ad Chronicum temporum Canonem* (ad verb. *Canones*) *me convertam:* tum paucis interjectis, *sed illius secundi postea elaboratio accedat: interim vero in proximo sermone agedum quam Chaldaei de suis majoribus referunt, chronographiam perspiciamus*. Porro quid hoc testimonio ad asserendam totius operis ἀυθεντίαν evidentius? quid opportunius? nonne inde constat omnia sibi invicem connexa esse atque copulata, et priorem quidem partem alteri pertractandae illustrandaeque quasi viam aperire: posteriorem vero ita a priori pendere, ut si illa careat, manca omnino atque imperfecta videatur? haec vero quid nisi unum eundemque utriusque auctorem produnt: Eusebium scilicet, cui Chronologicum Canonem cum hactenus nemo unus denegaverit, profecto et praemissus Canoni Liber adscribendus est. Mitto fragmenta ex hac ipsa priori parte deducta, quae a Syncello aliisque Eusebii nomine proferuntur: neque enim in re tam aperta ulterius laborandum.

1 Vide pag. ղ = 9. «Նախ եդից զքաղդէացւոցն ժամանակագրութիւնն· ապա զասորեստանեայցն.... և ներքս ի նոցանէ ամենից ցուցից ժողովեալ անդէն ի քրոնիկոն ժամանակական կարծոյն փոխեցայց... Այլ այժմ երկրորդում առ յաւագ գործ լինիլ: Բայց առ այժմ ի մեսաւոր ձևոխս ծն առ. այսր տեսցուք զսա. ի քաղդէացւոց զնախնեաց պատմեալ զժամանակագրութիւն.

§. II.

De Armeniacae Eusebiani Chronici Versionis Antiquitate et Auctoritate.

1. Jam vero operis *αὐθεντία* constituta, de ipsa Armeniaca translatione dicendum, statuenda ejus aetas, asserenda fides, auctoritas confirmanda. Nam ad ejus auctorem quod attinet, quisnam ille demum fuerit, haud potuisse nos, ne conjiciendo quidem divinare ingenue fatemur. Ut itaque a versionis ipsius antiquitate exordiamur, illam sacculo Ecclesiae quinto concinnatam nullo modo est dubitandum. Siquidem constans est apud Armenios, et multorum scriptorum suffragio comprobata traditio, praeclarissima quaeque Graecorum Patrum monumenta in Haicanam linguam per ea tempora fuisse conversa. Cum enim Christi anno CCCCVI. s. Mastosius, sive Mesropes singulari Dei beneficio Armenici Alphabeti elementa reperisset, suaeque genti tradidisset, mirum profecto dictu est qua cura atque aemulatione universi fere Armeniae eruditi viri una cum universorum magistro s. Isaaco Patriarcha in antiquorum scriptorum libros vertendos incubuerint, ita ut initio ducto a versione sacrarum litterarum, quas e Graeca LXX. Interpretum translatione deduxere, ultra sexcenta veterum scriptorum volumina ante annum CCCCL. hoc est XLIV. annorum spatio in Haicanam linguam translata sint. Id vero adnitentibus praesertim et quos modo laudavimus, s. Mesrope Doctore, et s. Isaaco Patriarcha, qui ab anno CCCXC. ad annum CCCCXXXIX universae Armeniorum ecclesiae praefuit, factum fuisse, tradunt historici; quos inter Coriun ejusdem aetatis scriptor longe eruditissimus [1] in vita s. Mesro-

1 Կորիւն 'ի վարս սրբոյն մեսրոպայ. " Եւ բազում շնորհագիր մտաւեանս զհարցն եկեզեց. ոչ սասցեալ՝ ծուլացուցանէր զվարդապետութեանն խորութիւնն, և չդեալ զեղջիւր ամենայն բարութեամբք || : Եւ գարձեալ. " Ցնետ այնր բիկ ոչ եգեալ երկոցունց երանելւոցն զնութիւնց ապգին զպարսութիւնն առաւել յարգել և գնբացուցանել՝ ձեռն 'ի գործ արկանէր 'ի թարգմանել և 'ի գրել մեծն խաղակ ըստ յոյ ազգագոյն սովորութեանն : Որոց գարձեալ գնպ լինէր եգերաս երկուս յարակերտացն յունաց՝ չարկել 'ի կողմանս ասորոց 'ի քաղաքն եգեսացւոց, զՇմաւկի, զոր 'ի վերայն յիշեցաք, և երկրորդն Եղնիկ անուն՝ յայրարատեան գաւառն 'ի կողք գնդին. զի յասորական բարբառոյն՝ զնոցին հարցն սրբոց զաւանդութիւնս, հայկբին գրեալս գարձուսցեն : Իսկ Թարգմանացն հասեալ ուր առաքեցանն, և կատարեալ զհրամանսն, և առ պատառական հարսն առաքեալ՝ անցեալ գնայրն 'ի կողմանս յունաց. ար և ուսեալք և տեղեկացեալք, Թարգմանիչս կարգին ըստ հնգեկնական լեզուին : Ապա յետ ժամանակի ինչ ընդ միջ անցելոյ՝ գնպ լինէր ոմանց եղբարց 'ի հայաստան աշխարհս գնալ իջանել 'ի կողմանս յունաց, որ և Ղևոնդ գնս առաջնոյն անուն էր. և երկրորդն Կիւրեղոս. և մատուցեալ յարքեն յհշնիկն, իբրև առ ընտանեգոյն անդակից՝ 'ի Կոստանդնուպ

pis se quoque inter eos fuisse tradit, qui huic interpretationi vacarent; quem secutus Moyses Chorenensis [1] Armeniorum poetarum, et historicorum parens clarissimus, plures ex s. Mesropis discipulis ac sociis recenset, qui non Graecorum modo, sed Syrorum etiam Patrum libris transferendis insuda-

կան քաղաքին · և անդ միաբանութեամբ հոգ- եւր ակտոյին՝ զինգիր վճաբէին : Որոյ յետ այնորիկ հաստատուն օրինակօք ձեռնատու գրոցն, և բազում շնորհագիր հարց յետ այնր առանդութեամբք, և նիկիական և եփեսոսա- կան կանոնօք գային՝ երևելով աշխարհին Հայոց· և առաջի դնէին հարցն զիերեալ կաւակրանան եկեղեցւոյ սրբոյ : Իսկ երանելոյն Յահակայ զեկեղեցական գրոց գուսմարութիւնն՝ կանխաւ յուշական բարբառոյն ի հայերէն դարձու- ցեալ, և բազում եւս զհայրապետաց սրբոց զնմանիսի վերստաւութիւնն : Դարձեալ յետ այնորիկ առեալ հանդերձ եղնակաւ զյառա- ջագոյն գյանկարծագիւտ գիտութեանկի ըս- թարգմանութիւնս՝ հաստատեր ճշմարիտ օրի- նակօք բերելով· և շատ եւս մեկնութիւն գրոց թարգմանէին· և այնպէս զամենայն ժա- մանակս իւրեանց յընթերցուածս գրոց ծա- խէին հարբն՝ զարհ և զգիշեր· և նովիմբ ծագ- կեալք և շահաւետեալք՝ օրինակ բարեաց ու- սումնասէր առընթերակայից լինէին || :

Coriun in vita S. Mesropis. » Atque multis Ecclesiae Patrum gratiosissimis Syngraphis adeptis, vastissimi maris instar, extendebat profundam doctrinam, et cunctorum bonorum plenitudine explebat «. Paucis autem interjectis, sic prosequitur. » Postinde quùm ambo beatissimi viri (S. Isaacus Patriarcha, et S. Mastosius, seu Mesropes Doctor) diligentiam haberi voluissent, ut propriam nationem variis doctrinis magis ac magis augerent, expeditamque redderent, manum admovebat magnus Isaacus interpretationi ac scriptioni juxta pristinum morem. Quibus adhaec visum est, ut fratres binos ex discipulis dimitterent in partes Syriae ad urbem Edessam: Josephum antea memoratum, alterum verò Eznicum nominatum, ex regione Araratensi de oppido Colba; ut pote ex Syrorum sermone, ipsorum Ss. Patrum traditiones Armeniaco Idiomate traducentes, scriptis mandarent. Interpretes itaque cum adissent locum destinatum, impletisque mandatis scripta ad venerabiles suos Patres direxissent, ipsi iter fecerunt in partes Graecorum; ubi etiam studiis vacantes, eruditioresque evadentes, Interpretes effecti sunt linguae Hellenicae. Post autem aliquod tempus contigit alios fratres ex Armenia Graeciam versus proficisci: quorum primus Leontius nomine fuit, alter *ego Corium*. Accedentes itaque adhaerebant Eznico ceu familiarissimo collegae in urbe Constantiniana (sc. Constantinopoleos), et ibi concordia spiritualium opum, optata opera perficiebant. Quique postmodum constantissimis exemplaribus Divinae Scripturae, multisque adhaec gratiosissimis Patrum traditionibus acquisitis, cum Nicaenis Ephesinisque Canonibus reversi, Armeniae apparuerunt, atque obtulerunt Patribus suis Testamenta S. Ecclesiae secum adducta. Beatus ergo Isaacus, qui jam Ecclesiasticorum librorum frequentia examina ex Graeca dialecto in Armenum verterat, sicut et plurima opera ceu Sanctorum Antistitum veram sapientiam, denuo iterum assumptis pristinis versionibus pro tempore properè peractis, cum Eznico recensebat ad normam certorum exemplarium adductorum. Qui quidem et plura librorum commentaria interpretabantur: atque ita omnia sua tempora in lectionem librorum impendebant Patres die et nocte: atque eo florentes et lucrificantes, pro exemplo bonorum existebant studiosis assistentibus «.

1 * Ապա եկեալ և առեալ միաբանակ և միձին սահակայ վնդն աշակերտս, զՅովսէփ, և միւս ընկեր նորին ի կողբ գերգիէ՝ որոմ ա- նուն էղնիկ կոչեր, առաքեն ի միջագետս ի քաղաքն եդեսիայ· զի զոր միանգամ գացեր անդ գիրք սասցեալ նոցին սրբոց հարցն ա- ռաքնոց, թարգմանեալ ի մեր լեզուս՝ բեր- ցեն փոխով· զի յետ այնր ի բիւզանդիան ա- ռաքսին ի նոյն գործ · · · Նոյն ընդ նոյն չուեալ գնացին ի բիւզանդիան, նախանձաւոր բարեաց եղեալ ուսանից, և քաջ վարժեալ հելլէն գրարութեամբ՝ ձեռնարկեցին ի թարգ- մանել և ի գրել: Եւ ընդ նոսա նախանձեալ ընկերքայ իւրեանց աշակերտացայ, որոց անւ- ուանցն Գևոնդ և Կորիւն կարգացին, յիւ- րեանց կամաց էլին առ նոսա ի բիւզանդիան: Ապա էլանեն անդր Յովհան և Կրմանն, զորս կանխագոյն առաքեալ էր միձին Սահակայ և Մեսրոպայ· որոց յուշացար ուղևորեալ և ծա- լացար գնգնբեալք՝ պատուհգան ի կեսա-*

runt. Itaque haud inepte quaecumque ex Graecis Patribus extant in Armeniam linguam conversa, ea fere omnia ad saeculum Christi quintum referre solent Armeni, imo illud ipsum saeculum, *Interpretum saeculum* ut plurimum solent nuncupare. Huic porro aetati et nostram Eusebianorum Chronicorum translationem adscribendam esse multa prorsus sunt quae suadeant. Nam si quis ipsam praeclari operis dignitatem et praestantiam aliquantisper perpendat, fieri ne potuisse existimabit, ut cum tam multa Ss. Mesropis et Isaaci studio in Haicanam linguam Graecorum Patrum scripta transferrentur, illud prae ceteris intactum relinqueretur, quod erat tum sacrae tum prophanae historiae illustrandae fortasse omnium aptissimum atque opportunissimum? fieri ne potuit, ut Ecclesiasticam Eusebii ipsius historiam Armeniace edendam curarent eruditissimi viri, nihilque interim de Chronographico opere cogitarent, quod tamen in ipsô historiae prooemio commemoratum reperissent? Nam de Eusebii Historia in Haicanum saeculo Christi v. translata, praeclarissimum extat Moysis Chorenensis superius memorati testimonium, qui Isaacum Bagratunium magnum principem alloquens, *in proximo*, inquit, [1] *adest testis (et) fidejussor Eusebii Caesariensis historia Ecclesiastica, quam in sermonem Armeniacum transferendam curavit beatus noster Doctor Mastosius. Eam si quaesieris, in Gelarchunia Syniorum provincia invenies* etc. Porro Moyses Chorenensis floruit saeculo quinto: imo Arzerunio teste, integrum saeculum quintum complexus est, ut pote qui ad annos cxx.

բիա· որոց ընդունելութիւն ամենեցունն մեծ ծագէս արար մեզամիանոս եպիսկոպոսն բիւզանդացոց ‖· խոր· գ· 60· * Վասն որոյ առեալ մեծին սահակայ և մեսրոպայ՝ առաքեցին զմեզ յաղեքսանդրիա՝ ի լեզու պաղծալի, ի տոյգ յօգնական Ն ե մ ր ո դ ի ն վերադառնութեան‖· անդ· 61· * Ոչ ի և ես այր ծերացեալ եմ, և հիւանդ գոա, և անպատրաստ ի թարգմանութեանց ‖· անդ· 65·

Chorenensis similia repetit. L. III. c. 60. his verbis. » Deinde Mesropes et magnus Isaacus convenere, atque eundem discipulum Josephum, alterumque ex oppido Colbâ, cui nomen erat Eznic, socium ejus, in Mesopotamiam ad urbem Edessam dimisere, ut quaecumque ibi sanctorum antiquorum Patrum scripta reperissent, in nostrum sermonem converterent, atque ocyus reportarent, uti postea ad idem opus iidem Byzantium mitterentur... Illicô Byzantium petere contenderunt, bonarum doctrinarum cupidissime studiosi; et cum litteris Graecis optimè instituti atque eruditi essent, ad convertendos itemque ad conscribendos libros aggressi sunt. Quorum aemuli condiscipuli eorum, qui Leontius, et Coriunus nominabantur, se sua sponte Byzantium contulerunt; quo postea Johannes etiam atque Arzanus pervenere, qui a Magno Isaaco et Mesrope jampridem missi, tardè iter facientes, morasque interponentes, Caesaraeae cunctati fuerant: quos omnes Maximianus Byzantii Episcopus magnifice recepit «. Et ibidem cap. 61. » Eaque de causa Isaacus et Mesropes ad linguam nobilissimam ediscendam nos Alexandriam misere, ad praeclarissimam scientiae Academiam «. Et cap. 65. » Ego enim senex sum, valetudine infirma, et ab interpretationibus parum otiosus «.

1 Lib. I. cap. 9. Verba Chorenensis ita se habent. * Վկայ քեզ՝ ի մօտոյ երաշխաւորեացդ եկեղեսասէ գիրք երանելի վարդապետն մեր Ա՛ստուց՝ ի հայ լեզու: Խնդիր արասցես՝ ի գեղ ղաքքուէ՝ ի գաւառն սիւնեաց, և գտցես յաւագին հայդեղբօրն Թէոդոսի՝ յեկեքսասանեղբօրգ Թուխն, զի վկայէ ևն ‖·

aetatem produxerit: ita ut nullo modo dubitari possit sub ipso saeculi quinti exordio Historiam illam e Graeco fuisse translatam. Quod si historia, cur non et Chronicum opus? cujus tanta futura erat cum sacrae tum prophanae historiae et antiquitatis studiosis utilitas, ne dicam necessitatem.

II. Verum haec conjecturam minime excedunt. Quanti autem faciendus sincerus ille, nullaque peregrinitatis faece adulteratus Haicanae linguae nitor, qui in hac nostra Eusebii versione maxime elucet? Quemadmodum enim apud Graecos et Latinos est suus cuique aetati scribendi mos atque ingenium, ac unumquodque saeculum suam veluti faciem atque indolem in ipsis celeberrimorum auctorum scriptis exhibere solet; ita ut ubi de scriptoris alicujus aetate quaeratur, nihil apud cordatiores criticos magis valere, aut prius perpendi consueverit: ita in Haicana etiam lingua cum varius pro varia temporum ratione loquendi, scribendique mos obtinuerit, certissimum inde argumentum deduci potest, quo de cujusque operis aetate absque ullo errandi periculo statuatur. Porro quid aliud versionis nostrae indoles, nisi quintum Christi saeculum refert, saeculum, inquam, quod vir eruditissimus Joannes Joachim Schroderus [1] *aureum Haicanae linguae saeculum* appellavit? Id sane intelligent qui ejusdem linguae indolem probe assecuti, quantum versionis nostrae incorruptus candor atque elegantia a posteriorum saeculorum squallore distet animadvertent. Adde voces sane multas, partim antiquas, partim antiquatas atque obsoletas quae identidem occurrunt: quas inter nonnullas ostendimus, ut suis locis innuimus, de quarum significatione certi nihil constituere licuit, nisi forte aliquid aliunde subsidii occurrisset, puta aut ex Graecis fragmentis, aut ex Hieronymiana versione: quae quidem ostendunt versionis nostrae aetatem nullo modo ultra saeculum quintum posse produci: ut nihil dicam de communi Armeniorum sententia, quae illi ipsi saeculo tam Eusebianae Historiae, quam Chronographiae translationem tribuere videtur: quae quidem sententia quomodo repudiari possit, prorsus non video.

III. Sed nihil est, quod ita ipsius antiquitatem ostendat, ac Armeniorum scriptorum a quinto Christi saeculo ducta traditio: qui omnes fere vel ex Eusebiano Chronico mutuati aliquid sunt, vel illum saltem laudarunt, cum tamen eorum plurimi Graecae linguae prorsus ignari, quae ex ipso proferebant nonnisi ex Haicana translatione accipere potuissent: praesertim cum non res modo, et sensa, sed ipsa Armeniacae versionis verba fere semper exhibeant. Hujusmodi sunt Samuel Aniensis Presbyter, qui saeculo XII. floruit, quique cum Armenam Chronographiam scribendam suscepisset, ducem

[1] Thesaur. Linguae Arm. pag. 23. Edit. Amstelodam. anni 1711.

sibi praecipuum adscivit Eusebium, [1] ejusque verba, prout in codice nostro leguntur, exscripsit: Gregorius princeps et militum Magister haud ille quidem inter Clericos cooptatus, sed multiplici tamen eruditione praeclarus saeculo XI. qui in Epistolis multa quidem ex Eusebio nostro in medium producit, ipsius tamen nomine, ut pote in re notissima dissimulato: cujus loca in adnotationibus afferemus: Stephanus Vartabied, sive Doctor Taronensis historiographus, *Asolicus*, etiam, vel *Asolnik* appellatus saec. X. qui cum in operis sui praefatione Eusebii Chronicon non commemorasset modo, sed brevi etiam compendio descripsisset [2], integras deinde ex Eusebio paginas exscribit, suisque commentariis interserit, ita ut saepissime ad Asolicum confugere, tamquam ad alium codicem licuerit, ubi de codicis nostri lectione dubitandum esse videbatur. Porro Asolicum Thomas Arzerunius praecesserat labente saeculo IX. qui cum ex Vaspuracania regione esset, ac ex posteris Sennecherib qui in Armeniam profugerant, Armeniorum Historiam conscripsit, ita tamen ut praecipue de gentis suae Arzerunitae et majorum suorum rebus gestis fusius ageret. Is itaque cum multis aliis in rebus, tum in Assyriorum regum successione, factisque recensendis (siquidem ex Assyriis gentis suae originem repetebat) Eusebii chronicon perpetuo sequitur, ac ejus verba, prout habentur in versione nostra, identidem exscribens, utramque Eusebiani operis partem, sed praesertim canonem, semper prae oculis habuisse haud obscure demonstrat. Hujus etiam scriptoris loca nonnulla adducemus in adnotationibus. Mitto Joannem VI. Catholicum et Armenae historiae scriptorem saeculo IX. nonnulla ex hoc ipso Chronico excerpentem: mitto Zachariam I. itidem Armeniae Catholicum, ad quem Photius CP. Pa-

1 « Խրատանչելոյդ ի կարովարան (կամ՝ ի առվարարան) և յհմնատախտ արանց յաշդին եւգուտ ժամանակագրութեանս կարգել ձեռնարկաց · առ որս երկեղպդին քան զյոլովս եղև նշանիւք երանելի՝ ի մէջ առաջնոցն և վերջնոցն ։ Ասա՛ յառաջաբ · որպէս և՝ ի կարգի քո նիշն · « Աւգուտ ի ձեռս գրել՝ի սարդ մանկից, քսա նշոյիւ ծնանելոյն նահանգն, և Աստուած հայոց վեպագրի ։

» Unusquisque (ait) praeclarorum sapientissimorumque sua quaque in natione virorum chronographias contexendas aggressus fuit, quorum in serie insignis prae multis compertus est *Eusebius* beatus, inter superiores, posteriores que «. Sam. in Prologo. Item in textu: » Praestat assumere et conscribere ex certis codicibus, *juxta Eusebii Canones Chronicos*, et Moysem Armenorum Historiographum «.

2 Ասոլիկ՝ ի յառաջաբ · « Այսպէս և քա նեւ պատուհաս բանականաց ... գրական առ ուեք պատմագրիցն զանուանս և ժամանակս թագաւորաց, և զանձնայն գործս նոցա՝ ի ժամանակին արժանի յիշատակի : Որպէս և Ճշմարիտ նուսն ծնանելոյ Եւսեբի պամֆիլեայ, սկսեալ՝ ի մարդն առաջին՝ յորժամ էլ նա արտաքս՝ ի վայրէն վայելչութեան, աւարտեալ նմ՝ ի քաննամեակին կրսանեղիասեան մեծի թագաւորի ։

Asolik in praefat.» Ita sane et ratione donati Rationales (homines)... litteralibus elementis scripto mandarunt nomina temporaque regum, et omnia acta pro tempore memoria digna. Quemadmodum etiam verus ille Temporum calculator *Eusebius Pamphili* initio facto jaminde a primo homine, postquam exiret foras de loco venustatis, concludit in Vicennali Constantini Magni regis «. Accuratissima quidem Chronicorum Eusebii recensio.

triarcha medio saeculo IX. litteras dabat, nominatim Eusebii chronicon in homiliis suis commemorantem [1]; et geminos ex ipso saeculo Christi V. testes producens cum tertio Anonymo, rem universam expediam. Sunt autem Lazarus Pharpensis, *Rhetor* appellatus, et Moyses Chorenensis, superius laudatus, cujus historiam antiquis monumentis refertam Latinitate donarunt, typisque ediderunt Whistonii anno MDCCXXXVI. Londini. Et Lazarus quidem ipsum Eusebianae Chronographiae exordium, imo verba ipsa sibi adscivit, suaeque historiae prooemio inseruit. Moyses vero ita ad verbum plurima ejusdem Chronographiae loca expressit, ut nullo modo possit dubitari hanc ipsam, quam modo damus ejusdem versionem prae manibus habuisse. Certe non aliis verbis celeberrimum Abydeni textum de Nabuchodonosor repraesentat, nisi illis ipsis, quae habentur in nostro codice: et ipsum nomen *Megasthenis* Μεγασθένης verbotenus *մեծազօր*, *Potentissimus* redditum, eodem prorsus modo legit, quo in nostra versione exhibetur: ut ostendemus loco suo [2]. Quin imo frequenter admodum in Eusebiani Chronici lectione versatum fuisse Chorenensem vel ex eo apparet, quod nonnulli apud illum dicendi modi occurrunt, quos certum est non aliunde accepisse: qualis ille est [3] *Վկայ քեզ 'ի մօտոյ երաշխաւորեսցէ եկղէսիաստէ գիրք եւսեբի կեսարացւոյ. De proximo adest testis fidejussor Eusebii Caesariensis liber Ecclesiasticus:* quae loquendi forma singularis apud Eusebium ipsum haud semel [4] occurrit, ubi Zachariam prophetam in medium producens ait: *Վկայ 'ի մօտոյ երաշխաւորէ զաքարիա մարգարէ. Proxime adest testis fidejussor Zacharias propheta*: vel *testis proximus tamquam sponsor*. Itaque suspicari quis posset ipsius Chorenensis manu versionem hanc nostram adornatam fuisse, cum nemo alius ita familiariter, ut ita dicam, Eusebio usus fuerit: quae conjectura licet haud fortissimo argumento nitatur, non omnino tamen spernenda est. Sed quicquid demum de illa dicendum sit, constat tamen Pharpensem et Chorenensem versionem hanc nostram prae manibus habuisse, ideoque saeculo quinto jam fuisse exaratam, ita ut Graeco Eusebii textu vel amisso, vel in tenebris adhuc delitescente, jure meritoque ipsius loco haberi possit. Tertium autem nominavi Anonymum, eum videlicet scriptorem, qui fuit vel auctor, vel interpres Praefationum in singulos sacrae scripturae libros lectionis Armenae; cujusque modus loquendi una cum Haicanismo perfecto quinto vel sexto ipsum saeculo prodit fuisse. Is ergo (si alius est a Chorenensi, vel a suis collegis) non solum adducit identidem te-

1 Poteram signare vestigium Eusebii apud alios quoque scriptores Armenos a quinto saeculo usque ad decimum etc, sed sufficiunt illi, quos citavimus una cum perpetua traditione totius nationis.

2 P. 1. pag. 58. adnot. 4.

3 Lib. 1. c. 9.

4 P. 1. pag. 184. adnot. 3. et II. pag. 205.

stimonium Chronicorum sub claro nomine ipsius Eusebii, verum etiam verba ipsa repetit Armeniacae interpretationis, maxime cum voce, ut putabatur, mendosa, Հրեից, *Judaeorum*, pro Յուդիթայ, *Judith*, ex serie Canonis, ab anno Abr. 1487. consule adnotationem nostram ad eundem annum in calce Tom. II. Interim satis de antiquitate versionis Chronici apud Armenios.

IV. Quod vero ad ipsius versionis praestantiam attinet, quamvis Graeco textu deficiente ad quem exigatur, perpetua quidem ac continens ejusdem cum illo collatio nequeat institui; optime tamen ex fragmentis quae apud Syncellum, aliosque adhuc supersunt, et ex ipsa Hieronymiana versione, quam diligenter atque operose elaborata sit colligi potest. Nam non modo sententiae sententiis, sed saepissime etiam verba verbis apprime respondent: adeo ut ipsa Haicana dictio Hellenismum plerumque sapiat; ita tamen temperatum ut eruditorum aures minime offendat; imo novitate quadam et suavitate detineat: cum nulla vox aut barbara, aut peregrina, nihil in verborum collocatione asperum, hiulcum, nihil durum, aut fractum occurrat, sed omnia prona sint atque nitida, et linguae nostrae ingenio mirifice accommodata. Quae vero ex Graecae linguae indole posita sunt, ea quidem elegantius et haud communiter dicta videri possunt; non tamen aliunde adscita atque deducta; quae res majestatem nescio quam versioni nostrae atque incredibilem paene suavitatem conciliat. Id vero tum Haicanae linguae ubertati ac felicitati tribuendum, quae in omnes prorsus dicendi modos insuetos etiam et peregrinos facile inflectitur, tum etiam ex quadam ipsius cum Graeca syntaxi similitudine, qua fit, ut licet nec radices ut ajunt, vocum, nec nominum verborumque inflexiones utrinque conveniant, utraque tamen mollis sit atque flexibilis, et quae facile sequatur quocunque ducas: utraque vocum compositionibus gaudeat, utraque libera quadam verborum constructione efferatur. Itaque saepe fit, ut in quibus e Graeco transferendis Latini maxime laborant, ea Armenii majori nescio facilitate, an felicitate convertant: ita ut qui Haicanum legunt, non jam versionem, sed primigenium opus ipsum sibi intueri ac collustrare videantur. Id et nostrae huic Eusebii versioni usuvenisse certum est: accedente praesertim Interpretis, quicumque demum ille fuerit, Haicanae linguae peritia, et aurei illius saeculi, quo exarata fuit, singulari prorsus felicitate.

§. III.

De Eusebii Codice Armeno, unde nostra haec editio deducta est.

1. Codex Armenius, ex quo editio nostra comparata est, quique Hierosolymis advectus, ut diximus, in Bibliotheca Constantinopolitani Armeniorum Seminarii modo asservatur, membranaceus est, atque nitidissimus, charactere satis venusto atque eleganti. Licet autem calligraphi nomen, atque aetas incomperta sint, (siquidem avulsis postremis utriusque partis pagellis, ubi hujusmodi notae ut plurimum apponi solent, nihil de hac re statui potest) sunt tamen nonnulla quae ejusdem antiquitatem commendare videantur. Nam praeterquam quod rotundis litteris exaratus est, quae haud contemnenda vetustatis nota haberi solet, ita detritus est, ut ex ipso atramenti litterarumque identidem evanescentium colore suam ipse per se prodat antiquitatem. Itaque ubi primum ipsum propius inspicere contigit atque contrectare, quod mihi per septennium integrum dum Constantinopoli versarem, ab anno sc. MDCCCII. usque ad MDCCCIX. licuit frequentissime, statim cognovi non ultra Christi saeculum XIII. ejus aetatem esse producendam. Quin imo cum ipsum diligentius adhuc considerassem, litterarumque ductus operosius pensitassem, illum saeculo Christi XII. si non anterius, conscriptum fuisse nullo modo dubitavi. Ut enim in Latinis, ac Graecis codicibus sunt certae quaedam notae, quae uniuscujusque codicis aetatem prodant, quibusque inspectis statim de ipsorum antiquitate constitui potest: ita et in Armenis evenire harum rerum periti optime norunt. Porro conjecturae huic confirmandae accedit sigillum Gregorii Armeniorum Catholici, quod impressum extat in nostro codice ad Olympiaden CLII. quodque nos etiam exhibebimus loco suo. Siquidem sigillum illud aperte ostendit librum hunc Gregorii ipsius aliquando fuisse; ac proinde Gregorio antiquiorem habendum esse: nisi fortasse ipsius jussu conscriptum editumque quis putet: cujus quidem rei suspicionem ea quae modo dicemus vehementer augebunt. Gregorium vero hunc ante saeculum XIII. vixisse facile est demonstrare. Cum enim in Patriarcharum serie, post Beatum illum Armeniae Illuminatorem Gregorium, nullus prorsus occurrat hujus nominis Patriarcha usque ad Gregorium II. *Vegajaser* sive *Martyrophilum*, qui anno Christi MLXV. ad illam dignitatem evectus est: hunc vero secuti sunt Gregorii duo, tertius nempe *Pahlavuni* dictus, et quartus *Dega* vocitatus, uterque s. Niersis Clajensis consanguineus,

(anterior enim frater suus erat, posterior vero nepos ex altero fratre,) quorum prior anno Christi MCXIII. alter anno MCLXXIII. est inauguratus, tum anno MCXCIII. Gregorius V. *Kahavez*, anno MCXCV. Gregorius VI. *Abirad*, denique anno MCCXCIII. Gregorius VII. *Anavarzensis*: nec deinde usque ad Christi annum MCCCCXI. Gregorius ullus occurrat, jam constat codicis nostri aetatem inter annum Christi MLXV. qui Gregorii secundi primus, et annum MCCCVI. qui Gregorii VII. postremus fuit, esse collocandam. Nam ne ad saeculum XV. referri possit, ipsa prohibet codicis species et forma antiqua: Gregorium vero Illuminatorem codicis possessorem comminisci insanum esset atque delirum. Itaque supersunt tantum Gregorii sex, a secundo nempe ad septimum, quorum alicui illum adscribas: at cuinam potius inter illos, haud pronum est constituere. Si quid tamen conjecturae tribuendum est, Gregorio III. *Pahlavunio* s. Niersis Clajensis fratri germano, ejusdemque in Generali Armeniorum Patriarchatu antecessori illum libenter tribuerem. Facit ut ita sentiam Ecclesiastica Armeniorum historia, quae *Pahlavunium* sacrae eruditioni apprime deditum prodit; ita ut per ea tempora quicumque inter Armenios aliqua litterarum laude floruere, ipso studiorum suorum hortatore atque suasore usi fuerint: facit etiam Samuelis Aniensis presbyteri auctoritas, qui in serie Chronici sui Canonis cum pervenisset ad vestibulum primi anni Patriarchatus Gregorii Pahlavunii; puta ad Aeram Armenam DLXII. Annumque Christi 1113. vel 1115. peculiari modo prosequitur laudem ejusdem Catholici, et honorem habitum coram Romanis, atque ita opus suum claudere se paratum demonstrat; quia tamen poterant novi quoque eventus notatu digni succedere usque ad obitum suum, aut Patriarchae, sic pergit: » *Quandoquidem vero principium annorum* (tuorum), *et successionem in regimine volumus adhuc adsignare, simulatque cum hujusmodi prosperitate caeterae etiam felicitates et gesta laude digna post annos quotidie accessere, propterea impraesentiarum reliquimus aliis de rebus historias, quas, si digni efficiamur, suo loco scribemus: hic autem ista (vel sequentia) notabimus Tibi, qui nobis jussumdator fuisti, et honore nos affecisti*[1] «. Quid his clarius[2] ad demonstrandum Samuelem jussu Pahlavunii Chronica sua elaborasse? quamvis ipse in vivis e-

1 Սամ. ՚ի Թուին Հայ · չիբ · ՚ Բայց վասն զի ամիսքն ամաց, և գլխոքրգիէ առաջնորգու- Թիւն կամքիք տակաւին նշանակէլ, և այսպէս ի յաջողւածովք և այլ բարեբախտութիւնք և գործք գործելիք (այլ ձ · գովելիք) գինի ա- մաց օրբաւորէ յաւէլու (կամ յաւէլաս), այնը ապագաս առաջնոր Թոզաք գայլոցն զգաստու- Թիւնս · զորս եթէ աբժանի լինիմք, յիւրում տեղւոջն գրեացուք · և առաջնոր զայսոսիկ ծա- նուցաք Այ՚նբոյ Հրամանաւուիգ և Պատու- սիրիգ ॥ ։

2 Mirari satis non possum, quare haec Samuelis periochae pernecesssaria suppressa sit in edit. Mediol. his diebus a nobis visa, quum in quatuor nostris codicibus constanter habeatur.

gerit etiam sub uno vel altero ejus successorum, et adjecerit quaedam usque ad annum quartum Gregorii Dega, quo solita exemplaria Samuelis expliciunt.

II. Pro certo itaque quum habeatur Samuelem hic alloqui Gregorium Pahlavunium, juvat ipsum iterum Samuelem audire, ita magnum illum Antistitem in operis sui exordio alloquentem: *Nos vero*, inquit, [1] *Gregori sanctissime, cum tua nobis jussa quasi in oblivionem quandam infirmitatis ac tenuitatis nostrae induxerint, voluntati tuae obsecuti, quae a nobis expostulasti conscribenda suscipiemus. Itaque s. Spiritus ope suffulti, ea tantum quae verissima videantur sequemur: eademque ex certis auctoribus decerpentes atque contrahentes, veluti quasdam sermonis opes tibi mirifice acceptas, repraesentabimus. Porro inter hujusmodi auctores, duo prae ceteris nobis sequendi sunt: Eusebius scilicet, et Moyses Chorenensis. Ac primum quidem accepto ab Adam dicendi exordio, ad Noe veluti per gradus, ac deinde ad Abraham descendamus. Deinceps vero ad Chronici* (Eusebiani scilicet) *normam virgulis usi, ad nostra usque tempora progrediamur; ac quae supervacua videri possunt, praetermissis, suffectis vero quae utilia et necessaria, votis tuis pro virili respondere conabimur. Qua de re futiles illas Chaldaeorum narrationes, ac barbarorum nominum monstra praetermittemus: quae si quis noscere cupiat, jam praesto adest Eusebii, admirabilis viri illius liber, quo destituti, nec ipsi nos susceptum opus conscribere valeremus.* Haec in prologo Samuel, quae ad calcem prioris libri iterum inculcans, *itaque*, ait, *Te, sanctissime Gregori, impellente, rudis licet atque imperitus operi huic manum admovi.... Divi Eusebii historias pulcherrimas exposui, ac fere exscripsi* etc. Itaque ex his constat Samuelem opus illud suum *Pahlavunii* jussu elaborasse, et Eusebiani Chronici exemplum prae oculis habuisse, quod in universa fere illa lucubratione sequeretur. Quid si exemplum illud ipsius *Pahlavunii* jussu conscriptum, et ad praestantissimos

1 * Իսկ իմ մտաւեալ զգիխաւորութիւն և զանուանութիւն իմ՝ ի Թախանձելոյ քո սրբազեղեցդ Գրիգորէ, յաղթեցեալ ի սկզբոյ կամաց ձերոց՝ առ ի գրել զոր կամեցար: Եւ այժմ օժանդակեալ ի հզօրէն սրբոյ՝ ժողովեցից ի սոցանէ կարճ ի կարճոյ զանօրժակս ձեր զգանից հանդէս, միայն զշնորհաւորութեանն գնալով հետս. և ի յոլովիցն առաւել զերկրորդաւորեալսն թեւակոխեսցուք, ձեռնառու ունելով զսոսա՝ զՆահապետ ասեմ, և զմնասէս խորենացի: Եւ նախ յագազայ սկսեալ՝ կատարեսցուք ի նոյ, և անտի մինչև ցաբրահամ: Եւ ապա ըստ կրճատիցն՝ գաւազանեաք զբաւեսցուք ի ներկայս, զաւելորդսն թողուլ. և զկարևորսն ի ներքս մուծանելով. Թերևս հասանիցես փոփոքելոյն: Քանզ աւելորդ վարկաք ասելով զանվաւերսն պատմութիւնս քաղդեացւոց և ըստ դժոխեան անուանակոչութիւնսն. յորս եթէ ոք կատաղացի, ահա յեան պատրաստ ահն ընթերցուածոյն Նահապետ: Ահաւասիկ որոյ և ես ի ներքս ցուցի գրէիս || Սամուէլ երկոց ի յառաջաբան: Որ և ի վերջաբանութեան առաջնոյ մասին ասէ. * Քանզ ով սրբալուսեաց տէր իմ Գրիգոր, հարկեցայ ի Թախանձելոյ ձեր զերկեղի անձն իմ, հետս զանազանեալ ձեռն իմ ի մշակութիւն այսր գործոյ.... Քանզայսպիսեացն զամենագիտակ եւծաբանալ Նահապետ զպատմութիւնս՝ կրկին գրեալ || ահ:

quosque codices exactum, emendatumque ab ipso *Pahlavunio* accepit Samuel? quid si codici illi sigillum suum *Pahlavunius* apponi voluit, integritatis veluti vadem ac testem? quid denique si codex quo usus est Samuel idem ille est, ex quo nunc post VI. integra saecula et quod excurrit, iterum in lucem prodit Eusebii Chronographia? Idem fere dixerim de exemplari, quod se usurpasse testatur s. Nierses Lambronensis (ex fratris filia nepos D. Gregorii Pahlavunii Niersisque Clajensis) bibliothecae Patriarchalis frequens ventilator, in Comment. Libri Sapientiae, ubi ad illa verba c. XIV. v. 15. » Acerbo enim luctu dolens pater, cito sibi rapti filii fecit imaginem « etc. sic habet: *Quum pervenissem in praesentem textum, in manus accepi Chronicon temporum Canonem Eusebii, et minutim explorans praefixos reges virgulasque temporum, haud repertam probavi hujus rei memoriam, quod nempe ex tali casu idololatriae initium fuerit: nos tamen fidem praestamus narrationi Sapientis* [1]. Quid de conjecturis hisce nostris statuendum sit, viderint Eruditi.

§. IV.

Qua fide et diligentia in Armena versione repraesentanda, ac illustranda versati simus.

1. Tantum, igitur nactus, ac tam singulare antiquitatis monumentum, cum jam neque de operis αὐθεντία, neque de versionis fide et vetustate, neque de codicis antiquitate et praestantia dubitare possem; ac proinde de eodem in Latinum transferendo, ac eruditis viris communicando consilium coepissem, ea statim animum subiit cogitatio, duo esse quae in antiquorum operibus evulgandis maxime requiri solerent, fidem scilicet, et eruditionem: illam quidem ut liber ita se in publicum efferat, qualis omnino in Mss. Codd. reperitur: hanc vero ut novum opus, suaque ipsa novitate ut plurimum obscurum atque impeditum non hominum tantum eruditissimorum commodo cedat, sed, si qui non ita exculti sunt, atque exercitati, ut omnia per se cognoscere possint, iis etiam alicui uti-

1 Լամբրոնացի. մեկն. խնամու. գլ. ԺԴ. 15. ի բանն. « Ջի տարաժամ սգով թախծեալ ծնաւ հայր, վաղամեռիկ լինելոյ որդւոյ խորհրդ արար պատճէրք || ևն, առ.

թամանայ կնոջն եղբօրէ, և համրանէն եղբօրէ նախայորդեալ բաժանորդն և գանազանող թամանայ, ոչ գիտաս այսչափ ի քէն չկարծելոյն թէ ինչպիսութեան այսչափ ի քէն սիրելոյն այսչափ ի քէն սիրելիութեան. այլ գի պարտաւորեան իմացուցանել հասարակ || և այլն։

* Նյիեալ ի բան յայլ ի յետ առի չերկրորդին

litati, atque usibus esse possit. Et ad eruditionem quod attinet, nihil dicam. Neque enim is sum, qui magna de me audeam polliceri: cum me praesertim haud lateat veterum scripta illustrare quam sit operosum, ea praesertim quae ad temporum doctrinam et supputationes referuntur. Itaque imperitiae meae probe conscius libenter hanc Spartam aliis adornandam reliquissem, nisi ea lingua exaratum opus fuisset, quae cum paucis admodum, imo fere nulli inter eruditos nota sit, a nobis tamen, ita ferente Coenobii nostri institutione, ac pro ea quae est omnium gentium in patrias antiquitates charitas atque amor, assiduo labore excoli solet. Jussu igitur Reverendissimi Patris D. Stephani Melchioris tunc temporis Abbatis nostri Generalis operi manum admovi, in id maxime incumbens, ut quantum eruditioni decederet, tantum accederet fidei et diligentiae: nec ulli aut labori, aut industriae, aut sumptui parcendum existimavimus, quo codex ille auro contra aestimandus, qualis ab antiquo amanuensi prodierat, talis in eruditorum hominum manus perveniret. Id vero qua ratione assecuti fuerimus, breviter habe.

II. Cum anno MDCCLXXXVII. Georgius quidam Lector, Joannis Palatensis Constantinopolitani filius, vir inter Armenios eruditissimus pretiosissimi codicis nuper Constantinopolim advecti notitiam per litteras nobis communicasset, rescripsimus statim viro doctissimo, gratissimum nobis futurum, si codicis illius exemplar suamet ipsius manu quam emendatissime descriptum nobis Venetias transmitteret. Aderat tunc temporis Constantinopoli R. P. Lucas Ingigi Coenobii nostri Monachus Georgio familiarissimus: siquidem illos non tam paternae amicitiae recordatio, quam singularis in litteras amor copulaverat. Huic itaque Venetias revertenti anno MDCCXC. libri exemplar a se descriptum nobis tradendum commendavit: quod cum accepissem, et cum Eusebiano Chronico ab Scaligero edito contulissem, statim mihi suspicio quaedam oborta est, exemplum nobis transmissum haud omnino antiquo illi codici respondere. Licet enim in multis a Scaligeri lectione discederet, consentiebat tamen in nonnullis; quae quoniam ab Eusebio ipso profecta esse non poterant, haud exiguam mihi interpolationis suspicionem injiciebant. Nam et voces quaedam margini erant adscriptae, quae utrum in autographo extarent, an ab exscriptore eruditionis gratia additae essent, non liquebat: et literae quaedam aderant, quibus aliae voces erant insertae; et deletae nonnunquam numerales notae, aliaeque suffectae; et priori lectione nonnunquam servata, aliae superius inter versus adjectae, et id genus alia; [1] quibus

1 Ut, ubi primum erat *mare*, rescriptum videbatur *Thraces:* et ubi *ira*, postea *Ceraunus:* sicut et pro *Tityis*, *Tyriis:* pro *Cechous*, *et Secandus Chous:* pro *Ophratanes*, *Epacheres*,

profecto fiebat ut anceps prorsus haererem, nec quid de re universa esset statuendum, intelligerem. Porro dubitationem magnopere augebant Sicyoniorum regum *Marathonii*, *Marathi*, et *Chyrei*, vel *Echyrei* nomina, quae cum primum hoc ipsō ordine digesta essent, quo etiam in certissimo Eusebii fragmento apud Anonymum Casaubonianum disponuntur, tum apud Samuelem Armenum, et in Canone Eusebiano Arm. et Lat. postea juxta Scaligeri editionem Syncello morem gerentis per numeros marginales aliter secunda manu disposita cernebantur [1]. Haec itaque cum animum meum vehementer percellerent, iterum ad amicum Constantinopolitanum litteras dedi, ac quid me permoveret, quominus exemplo illi, quod ad nos transmiserat, haud nimis fiderem, apertissime patefeci: hominemque, ut mihi videbatur, Scaligeranae industriae plus aequo fidentem, de frequenti Scaligeri lapsu, et hallucinatione commonefeci. Tum ut exemplum alterum impensis nostris conficiendum, ad nos mitteret rogavi: quod tamen codicem illum summa fide, et accuratione repraesentaret, amandatis quibuscumque Scaligeri interpolationibus. Obsecutus est vir humanissimus, operisque exscribendi iterum laborem subiit: tum illud R. P. Harutheno Malachian Ordinis nostri Monacho mihi Venetias transmittendum tradidit, et iste commendat librum in manum D. Joannis Zohrab, (qui tunc ex Constantinopoleos Venetias redibat,) una cum litteris Georgii ad me directis sub die 23. Jul. anni MDCCXCIII. quibus ultro fatebatur prius illud exemplum, quod triennio ante transmiserat, a se interpolatum fuisse [2]: idque ut Gennadio cuidam Graeco Metropolitae obsequeretur, qui illud ad Scaligerianam editionem exigendum esse ipsi persuaserat. Caeterum in novam hanc exscriptionem nihil se extraneum, alienum nihil, aut adscititium induxisse, sed codicem ipsum antiquissimum bona fide et adamussim repraesentasse, *non solum quo ad verba, verum etiam secundum omnes conditiones diligenti cura, usque ad syllabas, apices, et puncta*. Sunt haec ipsa Georgii verba, cujus epistolas [3] primam et se-

qui dicitur etiam Ophractenes: pro *similis*, *simul:* pro *quindecim*, *quinque*, et post nomen *Aramulius*, adjunctum *Allates vel Aremulus*; atque ubi virtualitur subauditur nomen *David*, actualiter additum. etc.

1 Vide locum citandum ventilandumque a nobis P. I. pag. 258.

2 Hoc exemplar est interpolatum, quod postmodum transfertur clanculum in Mediolanum.

3 Epist. 1. scripta CPoleos. 1793. Julii. 23. a Georgio Joannis filio David dicto, ad P. Jo. Baptistam Aucher.

Accepi litteras Rmae. Paternitatis V. datas Venetiis 1792. *decembr.* 20. *quibus lectis, optime novi intentionem in eis comprehensam ... De mea conditione plenam tibi dabit notitiam, qui ad vos venit R. P. Luca Ingigi ... De Chronico Eusebii, (de quo quaeris, an Graeci orientales habeant ne aliquam notitiam?) certus esto, quod Graeci Constantinopolitani non habent alterum exemplar praeter editum Graece et Latine (ab Scaligero), quem ego quoque vidi in manibus eorum; et quum essem in villa Bospori Therapia dicta, contuli cum Armena lectione, adstante mihi Gennadio Metropolita doctissimo: tunc ergo aliqua interpolavi in mar-*

cundam, κατὰ λέξιν in Latinum conversas videre potes: nam iteratis interrogationibus ipsum constrinxeram.

Sincerum itaque illud atque genuinum codicis exemplum adeptus, anno MDCCXCIV. Decembr. 25. statim illi illustrando, vertendoque, tum Graecis Eusebii fragmentis undecumque colligendis insudavi, in partem

gine, aliqua etiam in serie textus: meam ergo esse glossam nosce haec et haec verba ... Ad alteram interrogationem tuam, habesne apud te alterum exemplar Chronici Armenii? respondeo: Habeo itidem a me transcriptum sine ulla mutatione ex ipso antiquo Codice Armeno authentico, ad amussim ejus exaratum non solum quo ad verba, verum etiam secundum omnes conditiones diligenti cura usque ad syllabas, apices, punctaque. Et ecce hoc exemplar accuratissimum ac inviolatum commendans in manus R. P. Haruthiun Malachian, mitto ad vos pro memoria aeterna: quo lecto et comparato (cum anteriore interpolato) per se recipies responsa duodecim interrogationum a te mihi factarum. Nam alterum exemplar, quod jam mandaveram, ex praesenti isto rescriptum fuerat cum meis interpolationibus juxta editionem Gr. et Lat. (Scaligeri). Itaque ex puro sinceroque exemplari nunc ad te directo plenas accipiens notitias quaesitas, acquiscas necesse est; summa enim religione servata est a me tota fides in hoc codice, qui omnino unus ac idem est cum originali antiquo. Vale.

Post acceptum exemplar accuratum quum gratias maximas egissem amico, de novo admonui eum in utroque suo labore videri quaedam librarii menda similia, nescio an antiqua, aut nova: e. g. *Ciorrortn Hephesti, Quartum Vulcani*, pro *Ciar uortin Hephesti, Cacum* (sive *Malum*) *filium Vulcani*: et *Zieris, tres* (in accusat.) pro *Kieris, captivos: jerits, trium*, pro *jerets, senior: archiagann avelasdaz*, pro *archiagan navelasdaz*, vel *navasdiaz*, (quorum magna est differentia) etc. Secundam ergo epistolam rescribit mihi sequenti tenore.

Epist. II. ejusdem Georgii Lectoris ad P. Aucher data CPoleos 1795. Martii 7.

Quae scripta fuerant a benedictis digitis R. Paternitatis V. 1795. Januarii 22. magnam mihi laetitiam praestiterunt, eoquod acceptis muneribus meis incolumiter, gaudium vobis fuerit eximium ... Ad novas ergo interrogationes tuas breviter dico. Nihil a me scienter renovatum fuit in codice isto, ita ut etiam in exiguis apicibus cautione adhibita ad placitum vestrum diligenter transcripseram ab originali, servatis etiam coloribus et majusculis simillimis, sicut et lineis ac mensuris uniuscujusque paginae in Canone; necnon imperfectè relictis lacunis verborum ac vocum, utcumque erat in originali: omnis enim attentio fidelitatis a me usurpata fuit in hoc exemplari, quod iterum atque iterum contuleram cum autographo: quod si humaniter mendum aliquod irrepserit sive in originali, sive in mea transcriptione, quod non ita facile credam, sapientia vestra potest per se animadvertere. Uno verbo, habetis nunc prae manibus vel ipsum codicem antiquum, quandoquidem nullatenus differt ab eo istud exemplar quod ultimò possedistis. Vale.

Fidem istorum verborum merito comprobavi ego oculatus testis, quum vidi per multos dies Originalem ipsum codicem antiquum, et conferens minima quaeque dubia, integram reperi fidem exemplaristae: et quidquid mendum humaniter irrepserat (paucissimum sane), ad fidem originalis correxi in meo libello; ad cujus formam facta fuit praesens nostra editio Veneta.

Unum tantum desiderium meum incompletum restitit: nequivi nimirum possidere ipsum Originale a me usurpatum, quia jam transierat in possessionem Seminarii Patriarchalis; quare coactus sum restituere domino suo: sola ergo spe aliquando possidendi, quam mihi dabat Jacobus Doctor (dictus Vicarius Patriarchae Hierosolymitani) egressus sum a Constantinopoli: quod patet ex peculiari epistola ejusdem Doctoris ad me scripta hoc tenore.

Epistola Jacobi Doctoris data Constantinopoli 1808. Octobr. 20. accepta a P. Aucher in eadem Urbe iis diebus.

Admodum Rev. Pater.

Pervenerunt in manus meas umbae epistolae tuae, una per manum Georgii Lectoris philologi, altera per alterum amicum communem: quibus novi desiderium tuum justissimum. Sciat

laboris vocato R. P. Jacobo Ergan Zemliensi Monasterii nostri religioso; atque ita in opus iterum incubui, ut altero vixdum elapso, hoc est anno MDCCXCV. jam praelo maturum esset: ut ex subjecto Reformatorum (ut ajebant) studii Patavini decreto apprime patet [1].

Verum quia spes aliqua affulserat alterius alicujus codicis in Oriente reperiendi, quocum codex hic noster conferri posset, (quae enim ex uno tantum codice prodeunt, ea aut nunquam, aut fere nunquam, emendata omnino atque expolita esse consuevere) dum hac ipsa spe detineor, qua tamen frustratus omnino sum, eumdemque mihi ab Oriente allatum iri confido, en iterum biennium transit: tum subsecuti tumultus communesque illae Europae universae calamitates alias animos avocant; ita ut in tanta rerum perturbatione nullo modo de codice illo tunc temporis in lucem producendo cogitandum esse videretur. Itaque tantisper conquies-

itaque velim Reverentia tua, quod si in mea fuisset potestate codex optatus, incunctanter rem perfecissem, ut credit certo certius etiam animus tuus. Opportunum ergo tempus est expectandum, et occasio expediens: nolite itaque negligentem me putare, procuro enim agere omnia pro meo posse. Vale.

Adimpleret fortasse promissionem suam, si longius supervixisset; verum tamen excessit e vita paucos post menses sub principio anni sequentis 1809. quo et ego discessi Constantinopoli, et post longum iter per mare et terram appuli Venetias 1810. die Majas 1. et iterum recolui per aliquot menses antiquum laborem meum in Eusebium; expectabatur enim editio quaesita jam a multis temporibus: quae tamen ob varia impedimenta retardavit usque ad annum 1818. quo res Deo juvante coepta est executioni mandari.

[1] NOI RIFORMATORI DELLO STUDIO DI PADOVA.

Avendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del *P. F. Gio. Tommaso Mascheroni* Inquisitor General del Santo Uffizio di *Venezia* nel libro intitolato *Eusebii Pamphili Caesariensis Episcopi Chronicon Bipartitum Graeco-Armeniaco-Latinum, sive Historia Temporum etc. per Patres Armenos Mechitharistas etc. M S.* non vi esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e Buoni Costumi, concediamo Licenza a *Francesco Bortoli* Stampator di *Venezia* che possi esser stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 6 Maggio 1795.

Agostin Barbarigo Rif.
Paolo Bembo Rif.
Zaccaria Vallaresso Rif.

Registrata in Libro a Carte 686. al Num. 1.

Marcantonio Sanfermo Segr.

di 11. *Maggio* 1795 *Registrato a carte* 186 *nel Libro del Magist. degl' Ill. ed Eccell. Sig. Esecutori contro la Bestemia.*

Antonio Cabrini Segr.

cendum esse existimavi, donec ingenti illa tempestate defervescente, suus iterum litteris honor, litteratis viris otium ac tranquillitas redderetur.

Moritur interim anno MDCCC. Reverendissimus P. Stephanus Melchior, eique Stephanus alter Acontius sufficitur, quem paulo post Pius VII. P. M. in Siuniensem Archiepiscopum consecrat. Eo jubente Constantinopolim proficiscor, ibique septennium integrum moratus Missionarii Apostolici munere apud Armenios defungor. Id vero mihi, qui nondum omnem Eusebiani operis tandem aliquando vulgandi spem ac cogitationem deposueram, percommodum accidit. Nam et Jacobum illum Rhedestonium Doctorem, qui codicem Hierosolymis advexerat, et Georgium Lectorem, cui ejusdem describendi curam commiseram, adire licuit, et cum ipsis multa de illo conferre, et codicem ipsum non semel tantum aut bis, sed pluries per otium lustrare, ac diligentissime expendere; et quaecumque postremi amanuensis vel incogitantia, vel inscitia in exemplum nobis transmissum irrepserant (erant sane paucissima) ad trutinam revocare. Qua in re Georgii diligentiam nunquam satis mirari poteram, qui paucis admodum exceptis, quae [1]

haud incuria fudit
Aut humana parum cavit natura

ita codicem illum expresserat, ut ovum ovo, quod ajunt, tam simile esse minime possit. Itaque ingenti Italiae desiderio distinebar, quo thesaurum hunc jampridem in telluris sinu delitescentem tandem aliquando litteratis viris patefacerem; quod mihi prospere succedere posse sperabam, rebus praesertim post tot motus compositis, ac publica Europae tranquillitate Vindebonensibus comitiis feliciter constituta. Verum anno MDCCCXV. in Italiam reverso, post quam ultimam manum operae admovissem, integrum fere mihi triennium transigendum Romae fuit; ita ut vix nunc tandem opus quod multis ante annis molitus fueram, anno MDCCXCV. perfeceram, typis committere datum fuerit anno MDCCCXVIII. duplici forma, in 4. et in folio, ut dicitur; quarum secunda magis expurgata fuit ab erroribus typographi.

III. Atque haec operosius fortasse ac minutius quam par erat praefati fuisse videri possumus. Verum fidei nostrae liberandae, et diligentiae nostrae nos asserendae optime faciunt: et quid etiam de recenti quadam Mediolanensi editione ex priori illo exemplo juxta Scaligerianum systema interpolato sentiendum sit, apprime demonstrant: sed haec alias. Interim ex his quae ingenue retulimus, intelligit unusquisque, quam ac-

1 Horat. in Arte Poet.

curate, et bona fide in codice illo repraesentando versati simus, ac quam tuto fidere editioni huic nostrae quisque possit, quae pervetusto illi monumento adamussim respondet; ita ut, nisi fortasse aliquis operarum lapsus occurrat, qui tamen ipse ne occurreret cavimus diligenter, quicumque ipsam pertractas, ipsissimum Armenum codicem versare, atque inspicere possis existimare.

Eamdem porro accurationem atque diligentiam Latinae translationi adhibuimus, quam Armena verba pede presso secuti, ita concinnavimus, ut litteralis, ut ajunt, omnino esset, singulaeque fere Latinae voces Armenis vocibus responderent: cujusmodi versiones illae sunt, quae in Polyglottis Bibliis habentur, qualesque Homero, Hesiodo, Theocrito, Pindaro, Aristophani, caeterisque fere omnibus Graecis poetis ab eruditissimis viris adjectae sunt. Nec nos latet futuros plerosque, qui ingenuum illum Latini sermonis nitorem atque elegantiam in versione nostra desiderari molestius ferant, siquidem paullo durius loqui contigit, imo barbare etiam nonnunquam, ut proposito nostro obsequeremur; verum meminerint, quaeso, eruditi fastidii homines, nos ex ea versione opus in Latinum transferre, quae primigenii textus jamdiu deperditi vices sufficiat, tum ex ea lingua, quae paucis admodum in Europa nota sit: ac proinde illud nobis providendum fuisse diligentissime, ut versio haec nostra Eusebiani Archetypi loco esse posset: Id vero haud perficere nos potuisse, nisi Armeniaca phrasis, et dictio, quo ad ejus fieri posset, accurate servaretur: quod nobis in iis locis praesertim praestandum fuit, in quibus Haicana lectio vel a Graeca lectione, quae in Eusebianis fragmentis habetur, vel a Hieronymiana translatione dissidere videbatur. Tunc enim Armena versio *ad verbum* omnino exhibenda fuit, ut in ea lectionum discrepantia integrum cuique esset, omnibus expensis, de Eusebii mente et sententia constituere.

IV. Quandoquidem vero Graecorum fragmentorum meminerimus, illud ingenue liceat profiteri, nihil nobis in hac editione adornanda majori aut molestia aut labore constitisse. Nam nec quidquam ex Scaligero adjumenti sperandum fuit, apud quem, ut capite sequenti ostendemus, omnia congesta sunt atque confarcinata, vera falsis admixta, locorum indicationes praetermissae, textus ipse identidem interpolatus: nec multum item ex Vallarsio, qui *Canonem* tantum illustravit, eumdemque haud omnino accurate. Itaque, exceptis nonnullis locis, quae Scaliger ex Anonymo Casauboni Ms. producit, quaeque ex ipsius fide retulimus, caetera omnia ipsi nos ex Syncello, Chronico Paschali, S. Nicephoro Patriarcha, Cedreno, aliisque expiscari debuimus labore improbo: quem tamen litterariae, atque adeo Christianae Reipublicae juvandae spes, atque deside-

rium mirifice levavit. Caeterum qua fide, et diligentia fragmenta illa attulerimus, auctorum locis apud ipsos inspectis, tute ipse videre potes.

v. Adnotationes etiam adjecimus, sed quae perspicuitati potius, ac necessitati inservirent, quam eruditioni; non enim nostri erat eruditis lectoribus eruditionem venditare. Itaque criticas disquisitiones, et ex aliis auctoribus delecta testimonia, quae Eusebii fidem demonstrarent, tum animadversiones de variis scriptorum sententiis, et alia id genus, ultro praetermisimus; quae eruditis viris, si erunt qui Eusebianam Chronographiam illustrandam aliquando suscipiant, sequenda quam libentissime permittimus. Satis nobis erat obscura loca nonnulla expendere, variantes lectiones notare, auctorisque mentem, collatis Graecis fragmentis cum versione Armena, adhibitaque in Canone Latina translatione, aperire, Eusebium denique ipsum non adulteratum, aut interpolatum, sed sincerum atque incorruptum exhibere. Hoc enim interpretis officium esse existimavimus: illud explanatoris atque Philologi.

§. V.

De iis, qui Eusebianae Chronologiae illustrandae ante nos insudarunt.

1. Primus inter Latinos de Eusebii Pamphili Chronographia optime meritus, est alter Eusebius, Hieronymus scilicet Stridonensis, Ecclesiae Doctor celeberrimus; quem commemorare profecto laudare est. Opus ille in Latinum sermonem convertit, ut diximus, ejusque interpretatio tanti habita est, ut Graeco Eusebii textu temporum injuria sublato, ipsa ejus vices suppleverit, eaque usi fuerint quicumque deinde temporum doctrinae illustrandae insudarunt. Verum Eusebiani operis ab Hieronymo translati sola superest pars secunda, hoc est *Canon*; sive illam tantum interpretatus fuerit sanctissimus Presbyter, quod nonnullis criticis, [1] at-

1 Nobiscum sentit maxime Hier. de Prato, imo et praecipuum suae dissertationis argumentum in hac re demonstranda versari ipse praenotat pag. 1. *Duos de temporibus Libros ab Eusebio editos fuisse* (contra nempe Vallarsii systema); *Hieronymum autem ex illis alterum tantum fuisse interpretatum:* quod Scaligerum, imo et complures alios oppugnat, ut aperte declaravit p. 19. ubi ait: *Quod itaque in primis, Lector, a te animadversum ac probe perspectum velim, hoc est: Falsum omnino esse, quod Scaligero, Vallarsio, atque aliis omnibus hactenus persuasum fuit, nimirum Hieronymum utrumque Eusebii de temporibus librum, seu utramque libri partem fuisse interpretatum: nam revera ille nihil aliud in eo argumento, praeter Prologum et Chronicum (puta Canonem) Latinum fecit. Longius forte quam par*

que adeo nobis ipsis persuasum est; sive quod aliis placet [1], altera illa pars jamdiu perierit. Adde *Canonem* ipsum ab Hieronymo, ut ex ejus verbis apprime constat [2], fuisse interpolatum, insertis, quae in Eusebio deficere videbantur, iis praesertim quae Romanam historiam respiciunt: quo fit, ut in ea Versione non tam Eusebii Pamphili, quam Eusebii Hieronymi opus exhiberi, idemque magna sui parte a librariis vitiatum videatur. Quare utcumque post renatas litteras Hieronymiano Chronico viri eruditi perpetuo usi fuerint, (neque enim aliud, ad quod confugerent, suppetebat) ingenti nihilominus Eusebiani operis reperiendi desiderio flagrarunt: quod tamen universis fere Europae Bibliothecis excussis purum atque incorruptum nullibi deprehendere potuere.

II. Huic tamen incommodo mederi aliquo modo conatus est vir aetatis suae eruditissimus, nullique prorsus, uno excepto Petavio, in Chronologica eruditione comparandus, Josephus Scaliger. Is enim novam Hieronymiani Chronici editionem molitus (siquidem per ea tempora illud ad XXVIII. Mss. Codd. exactum ediderat, ac eruditis commentariis notisque illustraverat Arnaldus Pontacus Vasatensis in Aquitania Episcopus,) eandem anno Domini MDCVI. Lugduni Batavorum publici juris fecit: quam deinde novis curis auctam, atque adornatam recudere cogitavit; licet morte praeventus, nec inceptum opus perficere, nec typis ipse tradere potuerit. At anno MDCLVIII. illam Amstelodami Alexander Morus vulgavit, adjectis Chronicis Prosperi, Victoris Tununensis, Idatii, Marcellini, et aliorum, qui Eusebii opus continuaverant, additis insuper *Isagogicorum Chronologiae Canonum* libris tribus ab eodem Scaligero adornatis, utpote Eusebianae Chronographiae illustrandae pernecessariis. Porro opus universum, sive ipse Scaliger, sive qui ipsum edidit Morus, *Thesaurum Tem-*

sit hac te quaestione ab argumento primario abducam: Sed nulli parcendum est labori et diligentiae, quo praejudicata opinio illa probe refellatur, et contraria sententia in praeclaro lumine collocetur: mire enim haec scopo nostro inservient.

1 Oppositae ergo sententiae, ut dictum fuit in superiore adnot. patronus extitit Scaliger in Prolegomenis sui Thesauri, dicens. *Utrumque autem Latine Hieronymus convertit. De posteriore nemo dubitat: de priore ipsum testem damus Comment. in Dan.* Quod tamen nihil valet, ut demonstrat laudatus Hier. de Prato. Scaligeri sententiam secutus est et Du-Pin. Idem senserunt et alii, nullo tamen certo innixi argumento.

2 *Sciendum etenim est, me et Interpretis et Scriptoris ex parte officio usum*, dixit S. Hier. in Praef. Canonis. Idem iterato suggessit in Praefatione alterius libri Eusebii de locis Hebraicis a se translati, his verbis. *Eusebius, qui a beato Pamphilo martyre cognomentum sortitus est, post decem Ecclesiasticae historiae libros, post temporum Canones, quos nos Latina lingua edidimus: post etc. . . ad extremum in hoc opusculo laboravit. . . Unde et nos admirabilis viri sequentes studium, secundum ordinem literarum ut sunt in Graeco posita, transtulimus: relinquentes ea, quae digna memoria non videntur, et pleraque mutantes. Semel enim et in Temporum libro praefatus sum, me vel Interpretem esse, vel novi operis conditorem.*

porum inscripsit, illudque statim magno plausu excepere viri eruditi. Et sane multa inerant, quae Scaligerianam industriam ac laborem commendarent. Nam et priorem operis partem (siquidem ex Canonis praefatione intellexerat totum opus in duas partes ab Eusebio fuisse tributum,) et priorem, inquam, partem jamdiu deperditam utcumque suffecerat, et loca plurima impedita atque perplexa felicissime enodaverat, et obscuris saepe lucem affuderat, et allatas ab Eusebio vetustas traditiones antiquorum auctorum testimoniis confirmaverat, et (quod nonnullorum criticorum pace dixerim) collatis inter se Mss. codicibus, iisdemque plurimis, atque optimae notae, Latinam ipsam Hieronymi lectionem felicissime emendaverat atque restituerat. Sed quod Scaligerianam editionem longe maxime commendare putabatur, delectus ille ingens erat Graecorum Eusebii fragmentorum, quae undecumque decerpserat, quaeque tanta copia subjecerat, ut integrum paene Eusebii textum jamdiu exoptatum, et frustra quaesitum restituisse videretur. Ea enim ut colligeret, universam paene Graeciam, ut ita dicam, lustraverat; nec veterum scriptorum erat quisquam, unde aliquid in suam rem posset mutuari, qui diligentissimi hominis aciem effugisset. Itaque et Georgium imprimis Tarasii Patriarchae Constantinopolitani Syncellum excusserat, et Georgium alterum, Cedrenum scilicet, et Chronicon Paschale sive Alexandrinum, et ejusdem Chronici epitomen sibi ab Isaaco Casaubono communicatam, et Anonymum quendam Eusebii eclogarium, quem ab eodem Casaubono acceperat, et quoscumque demum aliquid ex Eusebiana Chronographia accepisse poterat suspicari. Ita ut mirandum minime sit, opus tanto labore atque industria elaboratum, adeo auctori suo arrisisse, ut in fronte Graecorum fragmentorum vix satis ducens inscribere τὰ σωζόμενα, *quae supersunt*, (quae certe modestior erat inscriptio,) praesumpserit addere absolute singulis paginis tituli loco, Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου Χρονικῶν λόγος πρῶτος, *Eusebii Pamphili Chronicorum liber primus*; (haud aliter scripserat et in Latina sua collectione commentitia,) quasi integrum ac genuinum Eusebium exhiberet.

IV. Enim vero quis crederet Scaligerum in hoc ipso opere, quod tanto labore atque ingenio comparaverat, tam multa peccasse, ut jure in dubium revocare quis possit, utrum in illo adornando optime, an pessime de Eusebio meritus fuerit? Et ad priorem operis λόγον quod attinet, in eo quidem maxime commendandus vir eruditus, quod persensit, quam ex Hieronymo habemus Eusebii Chronologiam nonnisi postremam operis partem complecti: at in eo maxime est hallucinatus, quod ex hac ipsa posteriori parte priorem illam suppleri omnino posse existimavit. Siquidem ut illam conficeret, ipsum Hieronymianum Canonem paullo a vulga-

tis exemplaribus immutatum, intermixtis pro lubitu additamentis locupletatum, alioque linearum ordine (omissis tamen laterculis) dispositum inibi collocavit, praemissa Hieronymi praefatione, quasi praeludio operis universi (siquidem universum opus ab Hieronymo translatum fuisse arbitratur,) additoque nescio quo *Exordio libri*, incerti auctoris, ut videtur Latini, ac pro sincero Eusebii foetu eodem obtruso. Porro centonem hunc ex variis laciniis consutum, *Eusebii Pamphili Chronicorum Canonum librum priorem, qui Chronologia dicitur*, appellavit, (perperam Canonis nomen secundae partis proprium priori etiam communicans [1], quod et nonnullis recentiorum fucum fecit.) sive, ut in singularum paginarum fronte legere est, *Eusebii Pamphili Chronicorum librum priorem*. Sed quia liber ille in altera parte iterum erat recudendus cum laterculis, et *Chronicus Canon* jure appellandus, ne idem prorsus bis exhiberi in eodem opere videretur, lacunas quasdam identidem reliquit vir sagacissimus si-

1 Solerter animadvertendum omnino errasse Scaligerum, quum semel et bis Canonis nomen extendat in utramque Chronici Eusebiani partem. Deceptum dixeris virum sagacissimum ex eo, quod *Canon* Eusebii aliquando vocetur etiam in plurali *Canones;* ut quippe totus laterculis columnisque constet. Ad illustrandam fulciendamque veritatem audiendi sunt auctores indubii. Namque Eusebius ipse in Praep. Evang. X. 9. p. 484. D. sic citat praefationem suam in Canonem, *ἐν τοῖς πεπιδεῖσιν ἡμῖν Χρονικοῖς Κανόσιν, in elaboratis a nobis Chronicis Canonibus:* cujus loci alteram partem citans Syncellus pag. 50. C. dixerat, *ἐν τῷ τοῦ Κανόνος αὐτοῦ προλόγῳ, in Canonis sui prologo*. (quae loca videsis in hoc opere Tom. II. pag. 40. 41. 49.) Item Cedrenus pag. 153. C. citaturus Eusebii dicta in Canone anno Abr. 1686. et seqq. sic profert. *Ὁ τοίνυν πολυμαθὴς καὶ πολυΐστωρ Εὐσέβιος ἐν τοῖς Χρονικοῖς Κανόσι . . . . τάδε φησίν. ὁ γοῦν Αλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων Βασιλεὺς* etc. ubi interpres Lat. Guil. Xylander pro vocibus sonantibus *in Chronicis Canonibus*, non abs re dixit *in tabulis Annalibus*, siquidem Canon integer tabulis describitur. Ex his patet, quod etiam dictum S. Hieronymi in prooemio in loca Hebraica, *temporum Canones, quos nos latina lingua edidimus*, de secunda solum Chronicorum parte intelligendum est; haud secus ac quod dixit idem S. Doctor in epist. LVII. ad Pammachium: *Quum Eusebii Caesariensis Χρονικὸν in Latinum verterem, tali inter caetera usus sum praefatione;* ubi repetit aliqua de praefatione sua in Canonem. Sic etiam in Armeno sine discrimine tam in singulari, quam in plurali secundus Eusebii liber vocatur կանոն, *Canon*, vel կանունք, *Canones:* ut videre est in Armena lectione Eusebii nostri, et apud auctores nostros. Sufficiat locus praefationis ad 1. Maccab. in Bibliis Armeniis, ubi dicitur. " Ի միջոցս յայս ի յոսեպեայ և յաֆրիկանէայ առեալ Եւսեբի զանուանս քահանայապետացն՝ որ տիրէին ժողովրդեանն, նշանակէ ի կանոնս ժամանակաց ‖ h. e. " Hoc spatio ex Josepho, et Africano desumens " Eusebius nomina Pontificum, qui praerant " populo, adsignat *in Canonibus temporum*". Nullibi autem reperitur apud Graecos, vel Latinos, vel Armenos, ut simili nomine Canonis citent primum Eusebii librum, sed generaliter dicunt aut *Χρονικὴν συγγραφήν*, aut *τὰ Χρονικά*: vide Syncellum p. 134. D. et 32. B. vel գիրք Եւսեբեայ, *Liber Eusebii*, ut apud Samuelem Armenum, etc. At *Χρονικὸν βιβλίον*, *Chronicum*, vel *Chronica* in genere aeque dicitur apud omnes tam de prima, quam de secunda Chronicorum parte. Illud autem Hieronymi de viris illustr. *Chronicorum Canonum omnimoda historia, et eorum epitome*, aut *Chronicon omnimodae historiae*, notat Canonem ipsum cum sua Isagoge, tum scorsim intellectum, tum etiam simul cum anteriore libro, cui magis convenit titulus omnimodae historiae. Verum haec omnia lucidius patebunt in cursu totius operis.

gnatis asteriscis *******, perinde ac si multa desiderarentur, addita etiam illa nota, λείπει πολλά, *multa desunt*, vel illa etiam, *desunt infinita alia praeclara* etc. cum nihil revera deesse constet, nisi ad mentem Scaligeri. Tali pacto priori operis λόγῳ expleto, seu potius coacervato, secundum adjecit, vulgatum nempe Hieronymiani *Canonis* exemplum; quod tamen, non, ut par erat, inscripsit, *Chronicorum liber posterior, qui Chronicus Canon dicitur*, sed absurde *Chronicorum Canonum liber posterior* etc. Hic vero quis non Scaligeri, non dicam judicium, sed fidem desideret? Equidem sibi persuaserat vir eruditissimus, quaecumque habentur in Canone, ea verbis vix immutatis et in priori parte extitisse, alio tamen ordine, additisque veterum auctorum testimoniis. At quis illum tandem de hac ipsa non rerum tantum, sed et verborum consensione docuerat? et utcumque de ipsa constaret, quomodo scire poterat Scaliger quo ordine digestum opus illud foret, quid prius positum, quid posterius, quae quibus auctorum testimoniis praelata, quae adducta, quae praetermissa? Haec omnia nisi Sibyllino aliquo oraculo admonitus, divinare Scaliger nequaquam potuit: ut proinde quaecumque de prioris illius partis ordine, et verbis tradidit (praeter fragmenta a Syncello, et Anonymo sub nomine Eusebii nostri producta), ea omnia ex suo cerebro eduxisse dicendus sit.

v. Nec integrior Scaligeri fides in Eusebianis fragmentis, quae utrique operis parti adjecit, repraesentandis. Nam ut omittam locorum indicationem, auctorumque nomina perpetuo praetermissa, ita ut ipsis apud Graecos scriptores reperiendis Delio natatore opus sit; quis non miretur hominem κριτικότατον non solum pro Eusebianis ea loca attulisse, quae Eusebii nomine apud Syncellum, aut Anonymum, aliosque recitantur, verum illa etiam quae ab iisdem veluti sua ac propria afferuntur [1]. Quis

1 Audi ipsum Scaligerum dicentem in Prolegomenis: *Graeca autem, quaecumque nancisci potuimus, majori ex parte a Georgio Tarasii Patriarchae Syncello habemus: quaedam etiam a Chronologo innominato beneficio viri nunquam satis laudati Isaacii Casauboni, quos fastos Siculos vocant* (i. e. Chronicon Paschale): *neque pauca a Georgio Cedreno, qui multa Eusebiana in suum centonem inculcavit, non quidem ab Eusebio petita, sed a Georgio Syncello. Accessit his cumulus* (opus nempe Anonymi Graeci) *comitate ejusdem, quem modo nominavi, praestantissimi viri* (Casauboni) σταδιευτικαί, *et alia immortalia monumenta, quae in calcem Graecorum Eusebianorum conjecimus, quod ea sero accepissemus.* Haec sanè, quae sero se accepisse ait Scaliger, Anonymi fragmenta, sola sunt certa Eusebiana. De aliis verò ab Scaligero laudatis, siquando ii nominarunt Eusebium, tutus esse potuerit Scaliger, alias dubitare oportuit. Sed instat Scaliger, omnia Syncelli et Cedreni opera totidem verbis ab Eusebio desumpta fuisse. Haec enim habet initio adnotationum in Graec. Euseb. p. 401. *Quidam totum opus Eusebii, totidem verbis in sua Chronica transfuderunt: in quibus duo Georgii Monachi, alter Syncellus Tarasii Patriarchae, alter cognomento Cedrenus. Syncellus Tarasii . . . universam Eusebii Chronologiam sine ulla verborum immutatione in suum volumen transtulit. . . Ex eo omnia Eusebiana excerpsimus, quae quidem deprehendere potuimus.* Sed quia mutilum ac mancum putat Scaliger Syncelli exemplar hodiernum, ex Cedreno

illum admonuit auctores illos longe gravissimos, quos identidem Eusebii nomen commemorare minime piguit, ea etiam ex eodem Eusebio exscripsisse, quae tamquam proprio marte ac ingenio excogitata producerent? Quis illum commonefecit Syncellum universum Eusebii opus in suam Chronographiam sine ulla verborum immutatione intulisse, ita ut quae ex ea proferantur (vel etiam contra Eusebii sententiam, quod mireris) pro Eusebianis ac genuinis accipi debeant? Quo auctore didicit, ubi auctores illi Eusebii loca non *ad verbum*, sed *ad sensum* afferebant; aut certi alicujus fragmenti lectio a Hieronymiana quoquo modo dissidebat, ita ea distorquere, atque pro lubitu aptare, ut Graeca Latinis κατὰ πόδα responderent? Quaenam tandem haec est hominis confidentia, ramenta quaelibet historica ex notis ac ignotis, editis manuscriptisque libris corradere, imo Latinorum etiam Scriptorum loca aliqua a se in Graecum conversa (ut de his omnibus jure conqueritur Vallarsius in Praefat.) obtrudere, et pro veris ac genuinis Eusebiani operis reliquiis bonis lectoribus, si quos inveniat, venditare? Ego ne hanc farraginem undecumque congestam, ipsissimam esse Eusebii Chronographiam existimabo? Et tamen multos, nec eos parvi nominis criticos, Scaligeriana sive fraus, sive, ut mitius agam, imprudentia decepit. Nam ut Casaubonum [1] praetermittam perpetuum illum Scaligeri laudatorem atque praeconem, et Petro Vesselingo [2], et Jacobo Gronovio [3], et Ludovico Capello [4],

impleri voluit alia fragmenta; quoniam infert: *Georgius vero (ait) Cedrenus totum Chronographium Syncelli descripserat, et ex eo, atque aliorum Chronologorum scriptis, ingens volumen contextum σύνοψιν ἱστορικὴν vocavit.* Sed et Cedreni opus mutilatum interim asserit. Quis hanc ferat Scaligeri assertionem? quam jure refutavit Martinus Hankius P. I. c. I. num. 197. his verbis: *At verò Scaliger, uti solido sententiae suae fundamento destituitur, ita justo confidentius institutum suum exsecutus est. Nam unde cognitum habuit, duos Georgios, Syncellum et Cedrenum, in Chronica sua totum Eusebii opus totidem verbis transfudisse? Quo nixus, seu argumento, seu testimonio, scripsit, a Georgio Syncello in suum Chronicon universam Eusebii Chronologiam, sine ulla verborum immutatione translatam? a Georgio Cedreno totum Syncelli Chronographium verbatim descriptum? Totum certe Chronicon Eusebii Graecum, quod ex his auctoribus concinnare laborabat, nunquam legerat, nunquam viderat. Neque totum, vel in Syncello, vel in Cedreno, quorum Chronica mutila reperiri loco citato narrat, sibi repertum inibi fatetur. Quod si verò certum non est, Syncellum et Cedrenum in Chronica sua totum Eusebii Chronicon iisdem verbis transtulisse, vanam eruditio saeculo spem fecit, hoc integrum, illis integris, nos habituros* etc. Idem sequenti numero 198. subdit. *Quamobrem Scaliger, sicut in Georgiis ea loca, quibus Eusebii nomen additum non reperit, Eusebii reputare; sic inter Eusebii Graeca referre, nisi cum quodam erroris periculo, non potuit. Ille tamen conjectura sua ductus, Ecloga multas, nec a Georgiis, nec in Fastis Siculis Eusebio tributas, sub Eusebii nomine publicavit.*

1 Vide Casaub. Epist. 104. et 450.

2 Vessel. in edit. novissima Diodori Siculi, ubi multa ex Eusebio Scaligeriano profert, quae verum sunt Syncelli.

3 In cursu Antiq. Graec. ubi sub nomine Eusebii citatur Pseudo-Eusebius Scaligerianus.

4 Is Chronologiam suam sacram (in principio Bibl. Polyglott. editionis Waltoni praemis-

et quod maxime mirari oportet, ipsi Dionysio Petavio, viro in temporum doctrina omnium exercitatissimo, fucum fecit: qui licet Scaligero infensus, ipsum plus fortasse quam par erat contemptim habuerit (teste Vallarsio), in Eusebii tamen Chronologia producenda [1], Scaligeriana commenta non semel pro veris amplexus est. Quis autem post Petavium in errorem non adduceretur [2]?

Et tamen non defuere, qui Scaligeriani Eusebii *νοθείαν* persentiscerent. Nam Martinum dal Rio contra se quaedam moliri audiverat ipse Scaliger, cui etiam se respondere paratum professus fuerat; et Salmasius multa in Scaligerum congessit; et demum, ut de caeteris taceam, Spittlerus in Historia Critica [3] ita est locutus, ut universum Scaligerianum opus uno paene ictu prostraverit: » Quem igitur, inquit, Eusebium Scali» gero debemus, cum profecto ita illi debemus, ut non Eusebium ipsum, » sed Chronicon a Scaligero ex commentitia Eusebiani operis idea condi» tum habeamus; nec in ipsa etiam altera editione Thesauri temporum, » quem Alexandro Moro debemus, quidquam allatum est, quod querelas » hasce levare possit «. Et revera quantum Scaligerianae industriae ex collectis Graecis fragmentis accessit laudis, tantum Scaligerianae fidei ex ipsorum corruptione ac confusione detractum est. Quem si quis, praeterea, immoderatae etiam jactantiae aut temeritatis arcessere voluerit, non repugnabo. Quis enim non stomachetur hominem alienae insdustriae impudentissime obtrectantem et splendidissimum illud Ecclesiae lumen Stridoniensem Hieronymum, vel de perperam intellecto Eusebii textu, vel de corrupto etiam atque depravato exposcentem? aut quis unquam patienter ferat, tot auctorum loca hinc inde decerpta, et temere ferraminata, audacter Eusebio asserentem, quae tamen utrum Eusebii essent,

sam) Eusebii nomine incipit, ac verbis ejus apud Scaligerum repertis procedit; et quidem partim Eusebianis fragmentis utitur, sed non semel etiam Pseudo-Eusebium pro Eusebio usurpat. *Addit etiam (ait) ibidem Eusebius Africani . . . calculum:* is tamen Syncellus fuit, non Eusebius: Item inibi: *Et sane Africanus . . . apud Eusebium in Chronico Graeco dicit*, etc. apud Syncellum puta ab Scaligero usurpatum: dein infert, *Manifestum hoc est ex Georgio Syncello;* qui idem erat cum praemisso falso Eusebio. Tandem validius profert Capellus: *Fallitur ergo Eusebius;* gratis nempe, cum Pseudo-Eusebius ille sit, sc. Syncellus ab Scaligero sub nomine Eusebii recensitus.

1 Petavius P. 1. Ration. temp. Lib. 1. Cap. 13. adducit testimonia ex utraque Chronicorum Eusebii parte, deceptus sane ab Scaligeri commentis; cum vel ipsum Scaligerum de aliis rebus inibi convincere sibi proposuerit. Idem eodem libro sententiam Syncelli circa Reges Assyriorum juxta Scaligeri systema vel invitus supponit Africani esse sententiam.

2 Qui Cedrenum ediderunt, in ipso introitu sic notant. *Cedrenus p.* 19. *a.* πρῶτα. *vide Eusebii Chronic. Gr. pag.* 7. *n.* 40. *Ced. p.* 48. *a. v. ibid. p.* 4. *Ced. p.* 48. *d.* Ἔτη ς. *v. ib. p.* 5. etc. quae sunt citationes locorum Pseudo-Eusebii Scaligeriani: aliàs verus Eusebius nullam habet partem de iisdem locis in suis veris Chronicis.

3 pag. 46.

nec ipsi constaret? Sed fefellit hominem, alioquin pervidentissimum, praejudicata illa opinio, nusquam integrum Eusebii opus deinceps repertum iri, quod centonem illum falsi coargueret: nec praeter ea quae ipse collegerat, alia posse inveniri existimavit, nisi decerpta quaedam, quaeque spicilegii loco habenda essent [1]. Verum de Scaligero satis multa; cujus conatus quam infeliciter cesserit, veri nostri Eusebii auctoritas sole clarius ostendet.

VI. Post Scaligerum, qui Eusebianae Chronographiae illustrandae operam daret usque ad proxime elapsi saeculi medium nemo unus repertus est; nisi quis fortasse aut Salmasium qui illam iterum ad Codd. Mss. exegit, aut Corradium Samuelem Schurtzfleischium, ejusdemque fratrem Henricum Leonardum commemorandos existimet, qui ejusdem operis castigationem Salmasii morte interruptam continuarunt, paucis admodum additis animadversionibus, quae omnia deinde anno MDCCXII. auctuarii loco, *ad notitiam Bibliothecae principalis Vinariensis* ab eodem Henrico Leonardo edita sunt: iterumque post biennium ab ipso secundis curis recognita. At medio fere saeculo XVIII. iterum Eusebianum Chronicon edendum illustrandumque suscepit Dominicus Vallarsius Presbyter Veronensis, quique ipsi in operibus S. Hieronymi evulgandis atque castigandis adjutrices manus adhibuere homines eruditissimi. Is itaque, ita ferente praeclarae illius editionis ordine atque ratione, Latinum Eusebii Chronicon inter Hieronymianas lucubrationes octavo operum tomo exhibuit, praefationem satis longam atque eruditam praemisit, adnotationibus illustravit, addidit Graeca ex Syncello aliisque (pro Canone solo videlicet) fragmenta, nec ea tamen Scaligeriana licentia, temere ac carptim undecumque collecta, sed inde deducta, ubi ea Canoni Hieronymo-Eusebiano quoquo modo respondere videbantur, indicatis etiam fideliter auctorum locis, unde illa deduxerat, ac ipsa Hieronymiana lectione iterum ad Mss. Codd. castigata. Et quia Scaligeriana editione rejecta, Pontacenam secutus fuerat, ipsum Arnoldi Pontaci apparatum et animadversiones in secunda parte ejusdem tomi recudit, ne quid omnino Eusebianae Chronologiae studiosis deesset, quod ipsi illustrandae emolumento esse posset.

1 *Haec sunt* (inquit Scal. in calce not. Gr. p. 425) *quae in priorem et posteriorem partem Chronicorum Eusebii dici à nobis potuerant. Multa aliis relinquimus, et quidem maximum spicilegium post messem, imo messe majus.* Idem et in Prolegom. dixerat, formidans posterorum fastum, *De messe nostra ideo nihil percipiemus, quod post illam aliquod Spicum famelicis reliquerimus. Non cogitabunt* (nos tamen cogitavimus post Scaligerum) *unius non esse omnia absolvere. Non illius sententiae Xenophanis illis in mentem veniet,* (nobis tamen et experimento fuit) ὅτι οὐ πᾶσ' ἀρχῆς πάντα θεοὶ ὑπέδειξαν. Ἀλλὰ χρόνῳ ζητοῦντες ἐφευρίσκουσιν ἄμεινον.

Atque haec praeclare sane, ac sapienter. Verum tria sunt, in quibus maxime peccat vir eruditissimus. Nam nec illud omnino ferendum, quod cum Scaligerianam lectionem perpetuo carpere velit, iis ut plurimum codicibus utitur, qui ab Scaligero longius abscedunt, licet a vera etiam lectione maxime absint: Nec illud rursus ignoscendum homini certe non inerudito, et de Hieronymiana laude sollicito, quod ita Sancti Doctoris fidem et eruditionem adversus Scaligeri criminationes tuendam susceperit, ut ejus potius causam labefactare ac prodere, quam sustinere atque corroborare videatur. Nam cum id frequentissime in Hieronymo reprehendat Scaliger, quod Eusebii verba, et sensum haud integra fide retulerit, non id criminanti reponit Vallarsius, quod statim reponendum occurrebat, Hieronymum scilicet usum esse jure suo, ut pote qui se non tantum Chronici illius interpretem, sed auctorem quoque in praefatione professus fuerat: sed universam discrepantiae causam in ipsa Graeca fragmenta rejicit, quae non bona fide ab antiquis relata esse arbitratur, cum alia prorsus in sincero Eusebii opere, et Latinae versioni consentanea Hieronymi aetate legerentur. Quae profecto defensionis ratio quam infirma sit, atque adeo absurda, nemo non videt. Sed in quo maxime peccat Vallarsius, atque a vero aberrat toto caelo, illud est, quod priorem illam Chronographici operis partem, ab ipsomet Eusebio identidem commemoratam, inter Scaligeriana commenta et somnia recenset. Vix enim fieri potuisse putat vir doctissimus, ut Eusebius bis in eodem opere eandem crambem iisdem prorsus verbis inculcaret: quod non jam Eusebius eruditus certe auctor atque disertus, sed nec infimi quidem subsellii scriptor aliquis unquam commisisset. Atqui si haec Vallarsius de priori illa operis parte dixisset, quam Scaliger suo marte procudit, laudarem hominis ingenium atque judicium ex hoc ipso indicio suffecti operis νοθείας acutissime pervidentis: at opus ipsum aliquando extitisse a Scaligeriano quidem diversum, attamen ab Eusebio ipso profectum, denegare, non ejus certe erat, qui Chronico illi emendando illustrandoque diuturnam operam collocasset, ubi priorem illam partem commemoratam reperisset: loca etiam quaedam apud Graecos offendisset referta Graecis fragmentis nominatim ab Eusebii libro primo Chronicorum desumptis. Equidem alias loca illa detorquere Vallarsius nititur: at quam infelici conatu, haud semel in adnotationibus ad ea ipsa loca ostendemus.

VII. Nec vero Vallarsii hallucinatio Criticos fugit. Vix enim Vallarsianum Chronicon prodierat, statim adversus singularem hominis sententiam dissertationem *de Chronicis Eusebii Caesariensis* conscripsit vulgavitque anno MDCCL. Hieronymus de Prato Oratorii Veronensis Praepositus. Porro tam Scaligerianum, quam Vallarsianum systema expendit vir do-

etissimus, ac utrumque simul fortissimis rationum momentis refutat; eaque adversus utrumque proponit, quae nunc genuino tandem Eusebii opere detecto, verissima esse atque certissima deprehensum est. Fallitur etiam ille aliquando; nam quid aliud in re ignota contingere poterat? ac Scaligero nonnunquam, quandoque vero Vallarsio videtur accedere: attamen ad rei summam quod attinet, sentit ille nobiscum, nosque multum ex praeclaro illo opusculo profecisse haud inviti fatemur.

Quod utinam nobis et de Ludovici Spittleri *Eusebianorum Chronicorum historia critica* fateri liceret, cujus epitomen inter Comment. Societatis Gottingensis legere est [1]. At ille cum multa sapienter de contrariis tum Scaligeri, tum Vallarsii sententiis dixisset, ac utramque satis explosisset, praepostero deinde consilio novam ipse sententiam excogitavit, quae tamen paucis mutatis cum Vallarsiana omnino consentit. Imo ita aliquando loquitur, ut quam potissimum sententiam sequatur, minime constet [2]: quod profecto in homine apprime erudito magnopere mirandum est.

VIII. Atque hi fere sunt, qui, Eusebianae Chronographiae illustrandae hucusque operose, et ex professo insudarunt. Esset autem hic locus etiam de recentissima quadam Mediolanensi ex Armeno-Latino-Graeco nostro hoc exemplo mutuata editione Latina dicendi: Sed cum illam ad genuinam nostram lectionem studiosus lector exigere per se possit, supervacuum nobis videtur de re aperta laborare. Satis erit in praesentia admonere, eam ex priori illo exemplo, quod a Georgio exscriptore interpolatum diximus, clam nobis, me vero Venetiis absente, Mediolanum delato deductam esse, nonnullis interim ex altero saniore exemplo, quod deinde ab eodem Georgio accepimus, castigatis.

Caeterum ad rem nostram quod attinet, quae de Scaligero, Vallarsio aliisque diximus, non ea mente protulimus, ut praeclarissimorum virorum industriae et conatibus obtrectaremus, sed ut ostenderemus quam facile sit in re haud satis comperta vel ipsa eruditorum lumina hallucinari, nostraeque felicitati gratularemur, quibus opus illud πολυθρύλλητον, de quo toties inter criticos certatum est, integrum et incorruptum Litteratae Europae communicare datum est. Utere itaque optime lector, ac fruere labore nostro: ac si quid aliud aliquando Armenia nostra suppeditabit, quod eruditorum studiis aut Christianae Reipublicae prodesse possit, illud a nobis expecta.

1 Tom. VIII. Class. Histor.

2 Vide et confer dicta sua contraria pagg. 48. 49. 56. et 67.

ԲԱՆ ԱՌ ՄԵՐԱԶՆԵԱՑ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

AD LECTORES ARMENIOS.

Ոչ փոքր, այլ մեծապէս մեծ պարծանք են Հայկազեանս գրոցն ընծայել յիւրմէ իբրև 'ի պարգևի մասին զարդարև պանծալի գործ Քրոնիկոն (Ժամանակական) անուանեալ Եւսեբեան մեծանուն 'ի մէջ համօրէն հնապատում տառից նախնեաց, զերկասիրութիւն մեծին Եւսեբի Պամփիլեայ Կեսարացւոյ, ոչ միայն Հայաստան աշխարհի՝ որ զնոյն պահեաց յիւրում ծոցի ցայսչափ ժամանակ իբրև աւանդապահ հաւատարիմ, այլև համօրէն ազգաց և ազանց՝ որ ընդ տիեզերս ուսումնասիրութեան իցեն փափաքողք: Զի և աթենացիք անգամ առաջինք՝ որք ոչ յայլ ինչ պարապէին, բայց միայն յասել ինչ կամ լսել նորագոյնս, եթէ զայսպիսի հնութիւն ցանկալի ձեռամբ ածէին, նմին փոխանակեալ զամենայն նորութիւն՝ վկայէին, եթէ հինս այս քաղցրագոյն է. զի այսպէս բնաւորեցաւ արբենալ 'ի սէր հին աւանդութեանց մատենից ամենայն բանախնդիր բանասէր: Քանզի առաւել՝ ազգիս պարծանք, և ազգին յունաց անակնկալ պարգև, զի զնոցայն 'ի նոցայնոց նոցա մատուցանեմք՝ արդ կորուսելոց, արդ զուրկ եղելոց 'ի մեծագին իրացս, զորս ժամանակն առաջին ետ մեզ 'ի նոցանէ առնուլ 'ի փոխ, և ժամանակս յետին յաջողեաց փոխատրել 'ի նոսա: Քանզի 'ի դարուց հետէ բազմաց կորուսեալ է առ յոյնս յունական սկզբնագիր գործոյս, որոյ հարազատ թարգմանութիւն անաղարտ 'ի սրբոց անուն Թարգմանչաց մերոց աւանդեալ ազգիս՝ պահեցաւ անվթար 'ի միջի մերում մինչև ցօրս ցայս (բաց 'ի քանի մի թերթից անկելոց 'ի հին օրինակէ, զոր յետ ժամանակաց՝ ժամանակն յուսամք լնուցու). վասն զի այս սովորութիւն է հնութեան՝ մաշել և հաշել զամենայն, այլ առաւել 'ի ծոցի իւրում, ուր մնացուած ինչ առ հեռաւորս դիւրագոյն պարհի. որպէս և ոչ սակաւք 'ի հնութեանց ազգիս յօտար աշխարհս պահեցան, որ 'ի բնիկ աշխարհի ոչ եւս երևէին: Մինչ ունէին զնշխարս Քրոնիկոն մատենիս Եւսեբի և արևմտեայք 'ի լատին բարբառ՝ թարգմանութեամբ մեծին Հերոնիմոսի ժամանակակցի մերոց Թարգմանչաց. բայց ոչ էր այն բաւական 'ի յագուրդ ընթերցասիրաց, այլ առաւել սովեցուցիչ բաղձանաց նոցին. Մի՛ զի գլխաւոր և կարևոր մասն առաջին, յորում են ամենայն ճաշակք հնութեան և հիմունք ժամանակագրութեան, կամ անթարգման էր թողեալ, և կամ 'ի կորուստ անկեալ. յորմէ և յոյզք և խնդիրք բազումք առ մատենագիրս եւրոպացւոց, մինչև և սուտանուն գրուածոց յանուն Եւսեբի 'ի վեր եղանել, և 'ի վերայ ճշգրիտ բանից հեղինակին սուտերածս ածել: Եւ միւս եւս՝ զի և երկրորդ մասն, Կանոն անուանեալ, որն է աղիւսակ ժամանակագրական՝ իբրև համառօտեալ բովանդակութիւն մասին առաջնոյ, ոչ տայր զեւսեբեան վաւերականութիւն խնդրելի, այլ կամ 'ի հերոնիմեան վկայութիւն էր ապաւան, և կամ 'ի ծուփս խորհրդոց մնայր, Եւսեբի՞ իցէ այս ինչ ասաց-

ուած, եթէ լատին թարգմանչի. վասն զի որպէս մեկին խոստումն լինի սմին հերոնիմոս յիւրումն յառաջաբանի, ինքն ոչ լոկ թարգմանի եւ զնա եւսեբի, այլև յօրինիչ՝ յաւելուածով ազգի ազգի պատմականաց ա ւանդից ՚ի բանից այլոց արևմտեան հեղինակաց։ Այս ահա մերս օրինակ՝ անցեղլի և իբր անթերի՝ ունի այժմ տալ և եւրոպացւոց զլուծմն փափաքանաց իւրեանց. այս է տեսանել զԱսեբիոս կատարեալ և զԱսեբիոս հարազատ։ Այս մեք որպէս ՚ի համոյակատար լինել խնդրոյ նոցա, նոյնպէս և ՚ի համոյական և ՚ի պանծալի ընծայեցուցանել զազգս մեր՝ ձեռն արկաք յայս գործ դժուարաքիրտն, նախ՝ թարգմանելով զայն ՚ի հայկականն ՚ի լատին բարբառ. երկրորդ՝ հատաքելով զընտրեալ մեացուածս յունական սկզբնագրի զորս ՚ի վկայութիւն առեալ էր երբեք ՚ի գրոց ատի եւսեբեայ՝ յոյն մնտենագրաց եղելոց յետ նորա. և երրորդ՝ ծանօթութիւնս մնդրամասնաբար ՚ի վերայ ածելով առնային բանի և բանի ՚ի ստուգութիւն հայերէն հին թարգմանութեան, և ՚ի յայտարարութիւն առնային հանգամանաց լատին թարգմանութեանս մերոց, և ՚ի համեմատութիւն առերկբայելի յունական հատուածոց։ Զոր և ընծայեմք սիրով ՚ի վայելուչն առնային ուսումնասիրաց ազգիս և առ մեզնայն ազգաց, ՚ի փառս և ՚ի պատիւ հաստչին ժամանակաց՝ անեղ և անժամանակ Բանին բարձրելոյ, վասն մեր ընդ ժամանակաւ եղելոյ. որով և նա ինքնին առնառնն Յիս Ինի փրկիչ մեր ընդ ժամանակագրութեամբս եմուտ հրաշափառապէս։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Այր ուրուք բառ ինչ կամ տառ յընթացս տազից ՚ի հայերէնն նօսր գրով տպագրի, իմն ՚ի զանազան միտս. զի կամ ՚ի բուն օրինակի կայր նշանակեալ այն ՚ի վերայ տազին, որպէս և երբեմն ՚ի լուսանցս. և կամ որպէս յայտնի վերնակ գրչի ուղղագրեալ է ՚ի մէնջ՝ իբր ՚ի բաց բառնալի, և կամ իբր մուծանելի. և այս ՚ի թերեւս իրս. ապա թէ ոչ՝ զայլ կարեւոր գիտելիս ճոխագոյն նշանակեմք ՚ի լատինական ծանօթութիւնս հանդերձ հայերէն գրչութեամբ բառից, զորոց իցէ խնդիրն։

Բնագիրն էր մագաղաթեայ օրինակ՝ բոլորգիր ընտիր, անթուական, և անվերնագիր, գրեալ ՚ի գաւս Ընորհալւոյն, որպէս երևի ՚ի պէտս եղեալ նորա Գրիգորեան պահլաւունւոյ. զի սորա համարիմք լինել գինքն՝ որ յընթացս կանոնին. ազգ. ՃԾԶ։

Այր ուրուք անանուն տպեալ օ, միշտ գրեալ իմն ՚ի ձեռագրի սա ըստ հին ոճոյ, մանաւանդ թէ երբեմն և փոխան տառիս ո. զորօրինակ Կրաւնոս, ազաւրոս, սերաստաւս, պաւրոս, պաւղիրոս, գիոպաւղիաոյիք, աաւսակիմ, և այլն. իբր Կրօնոս, ազօրոս, սերաստաոս, պօրոս, պօղիրոս, գիօպօղիաոյիք, աոսակիմ, և այլն։

Դարձեալ քանզի ՚ի հին գրչութիւնս Ա. Ս. Տ. Մ. ունին երբեմն զձև նմանաւոր, ուրուք ուրուք գրիչն մեր չխոթէ զայսոսիկ տառս ՚ի խրթին յատուկ անուանս. զորս հարկ եղև մեզ ուղղագրել համեմատութեամբ յունին՝ մերթ արձակաբար, և մերթ նօսրագիր տպելով զդիմն սրբագրեալ ՚ի մէնջ. որպէս և երբեմն ՚ի հայումն անփոխոխ թողլով, և ՚ի լատինն ուղղագրելով։

Եւս առաւել տառքս է, և է, առեպ չխոթէին ՚ի մատենիս. և այն առաւել ՚ի յատուկ անուանս. յորս առեպ գրի է՝ փոխանակ գրելոյ է. և մեք բազում մասամբ անփոխոխ պահեցաք, թէպէտև ակամայ. զորօրինակ բան Ճշդագոյն ուղղագրութեան նախնեաց պարտ էր գրել աղէքսանդր, և ոչ աղէքսանդր. մինոս մեգարացի, և ոչ մինոս մեգարացի, և այլն։

Այր ուրուք մի և նոյն անուն այլևայլ օրինակաւ գրի, այսինքն տարբերութեամբ քանի մի տառից, մի վերնակ ինչ կարծեցեալ, այլ հետևողութիւն օրինակին. զի թէպէտև կարկաղ

զմիաւ կարծեցեալն ընդ ուղիղն յարմարել, բայց տեսանելով՝ զի հասարակօրէն գտանին այնպիսի պէսպիսութիւնք և 'ի յն. և 'ի լտ. կամաւ թողաք զերկին ընթերցուած ։

Յաշխատութիւն գործոյս 'ի ժամ տպագրութեան բազումք 'ի միաբանից մերոց կամակար եղեն ձեռնտու քրտամբք չափ. իսկ 'ի թարգմանութեան 'ի հայկականէս 'ի լատին՝ (երբ քսան և հինգ ամբ յառաջ) առանձին գործակցութեամբ օժանդակեալ էր լուսահոգի գասակիցն իմ Վ. Հ. Յակոբ վարդապետ սուքիասեան երկաննեանց ։

Բազում ինչ արժան էր ծանուցանել յընթացս գործոյս՝ վասն մթութեան բառից և բանից ուրեք ուրեք, և վասն պէսպիսութեան գրչութեան օրինակագրաց 'ի հյ. և 'ի յն. և այլն. բայց քանզի զամենայն լիով նշանակեալ է մեր 'ի լատինական ծանօթութիւնս, ոչ կամեցաք զնոյնս կրկնորդել և հայերէն. այլ թէ ոչ՝ կրկին մեծանայր գործս, և անբերելի լինէր ուսումնական վերծանողաց կրկնալեզու ծանօթութիւն ։ Եթէ պէտք լինիցին բառ ժամանակին տպագրել զայն գործ հայերէն եւեթ 'ի խնդրոյ փափաքողաց, յայնժամ 'ի դէպ է 'ի մեր բարբառ դնել և զնմանօրինակ ծանօթութիւնս, մանաւանդ պարզաբանութիւնս վասն խրթին ասացուածոց և անծանօթ ազգիս եղելոց պատմութեանց ։

EUSEBII PAMPHILI

CAESARIENSIS

CHRONICI BIPARTITI

PARS PRIMA HISTORICO-CHRONOGRAPHICA [1].

Բազմ. պիսպիէս մատենս առաջ-
նոց պատմութեանց անցեր. զոր քաղ-
դէացիքն և ասորեստանեայքն յիշա-
տակեն. զոր զբեն մի ըստ միոջէ և է-

Varia [2] antiquarum historiarum evolvi volumina [3], tum, quae [4] Chaldaei et Assyrii memorant, tum etiam, quae singillatim vel Aegyptii conscri-

1 Quùm in ipso totius operis aditu nulla occurreret Inscriptio in Codice nostro, ut pote qui sinceram perantiqui Exemplaris fidem prae se ferebat, necesse nobis fuit hanc concinnare inscriptionem, universae hujus Libri rationi congruentem; nempe ut Eusebius ipse Opus suum disposuit. Ceterùm hac de re consule Praefationem nostram. §. 1. Non abs re erit significare, quod Armenus quidam curiosus lector Codicis nostri aliquot ante saeculis, in calce haec notaverat. " Եւսեբեայ Պամփիլացւոյ Եպիս-
կոպոսի պարբեալ զդիցս պատմագրաց Հասուս
ասան. յորոյ ինն հասարն պատմէ զքրիստոսի
մարգեղութենէն և զառաքելոցն արարց. նոսա
զամենայն եկեղեցական պատմութեանց: Իսկ
այս առաջինս յագաղայ և զինեղութենէն աշ-
խարհի Ասած. որ և կոչի Քրոնիկոն ||: i. e.
" Eusebius Pamphilius Episcopus scripsit libros historicos tomis decem; quorum novem narrant de Christi Incarnatione, deque Sanctis Apostolis, necnon de universis historiis Ecclesiasticis. Verum primus iste de Adamo, mundoque condito enarrat; vocatur autem Chronicon ".

2 Merito itaque quidam ex eruditis primàm hanc Eusebiani Chronici partem, egregio nomine Παντοδαπῆς Ἱστορίας, scilicet *Omnimodae Historiae* juxta D. Hieronymum in Catalogo virorum illustrium, appellarunt; tum quod vox prima est պիսպիէս, quae aeque notat *varium*, ac *omnimodum*, id est παντοδαπόν, maxime apud Interpretem nostrum; tum quod etiam Thomas noster Arzerunius, qui IX. Saeculo vixit, haec Chronica citaverit nunc hoc nomine բազմիցէզ *multifariam*, nunc altero, բազմ-
ամբ վիպ պատմութեանց, *plurima historiarum dicta*. Nimis ergo ambiguus fuit novissimus Chronicorum Commentator Spittlerus, cum dixit pag. 50. contra auctoritatem Hieronymi: " Disjunxisse enim videtur Hieronymus, quae conjuncta accipi voluit, et *omnimodam historiam epitomenque* vocavit, quae forte apud subtiliorem Scriptorem *Epitome omnimodae historiae* esset appellata ". Lector autem velim reponat: Opus Eusebii fuit tàm Omnimoda Historia quoad I. Partem, et Epitome quoad II. P. quàm integrum opus fuerit tamquam Epitome omnimodae historiae.

3 Նախնոց պատմութեանց. *antiquarum historiarum*, potest etiam intelligi *Majorum*, vel *Priscorum historiarum*. Sicut etiam մատեան, *volumina*, poteram aeque vertere *scripta*, *litteras*; cùm prae se ferat illud Gr. Γράμματα. Verbum անցեր denique ad sensum a nobis accommodatum *evolvi*, sive *perlustravi*, *peragravi*, satis prodit illud Gr. διῆλθον. *transivi*.

4 Lazarus noster Pharpensis satis antiquus Scriptor V. Saec. exeunte, praesentem Eusebii

դիպատացիք. զոր և յոյնք վիպեն հաւասարեաւ. որպէս թէ մարթ իցէ՝ [1] Ընդ որովք փակեալ կային ժամանակք թագաւորաց, և ոգոմպիադաց, որ Թարգմանի ըմբռնամարտաց՝ և զաբուխիւնս ինչ՝ որ 'ի քարբարոսաց և 'ի յունաց, յարեաց և յանարեաց գոր ծեցան. և զիւրաքանչիւր ուրուք գօրս զարմանալիս, զզօրավարս, զիմաստունս, զքաջս, զանառատեղծս, զվիպագիրս, զփիլիսոփայս։ Կահաւորութիւն համարեցայ, մանաւանդ թէ օգուտ իսկ և կարևոր պէտս, համառօտիւք զամենեսեան 'ի միր արկանել։ Որ յեբրայեցւոց զառ 'ի սր գրոց կրեալք եբրայական նախնեացն պատմութիւն, և զժամանակագրութիւն ընթերակայ հանդիպել ձառելոցս դնել։ Արդէն զի 'ի վերայ հասանել կարիցեմք, եթէ արդեաւթ յա-

bunt, quaeque certo, prout licuerit [1], enarrant Graeci: quibus inclusa erant Regum et Olympiadum, quae Athletarum interpretantur [2], tempora; atque praeclara quaedam acta (comprehendebant) [3], quae a barbaris, et Graecis, fortibus ac ignavis gesta sunt; nec non singulorum miram militarem manum, magistros militiae, sapientes, strenuos, poetas, historicos, philosophosque. Congruum duxi [4], immo utile ac necessarium opus, breviter cuncta digerere, atque ex Hebraeis in Sacris Scripturis comprehensam Hebraicae antiquitatis historiam et chronologiam hisce praedictis proxime apponere; ut consequi valeamus, quantum Moyses, Prophetaeque Hebraeorum, qui post ipsum extitere, salutarem Theophaniam [5]

praefationem imitatur in prooemio suo his verbis. * Ընդ բազում ձառս մատենիցդ առաքինոց պատմագրացն Հայոց անցեր. յորոց ||, և այլն. quo patet Eusebium Armenium praesto ipsi fuisse. Eandem ferme dicendi rationem usurpat et Arzerunius in prooemio Lib. I. cap. 1. * Ի խորդ և ինձ դիր եղեալ՝ զհատասաին գառանել չարագրական մատենիս, և 'ի բազում վէպս պատմութենեանց անցեալ՝ գրեցի ||. Qui sane Arzerunius inter alios scriptores antiquitatis Auctorem maximè nostrum imitandum sibi duxit, cum dixerit loco citato. * Եւ արդ՝ զսա Եւսեբեայ բազմալեզ յիշատակաց խուզմանց, և քան Աֆրիկանոսի հաւատարմագրանութեանն, և քան Մովսեսի քերթողի, նախ՝ ի մէջ առից զորպիսութիւն ազգացն բաժանմանց գրել ||. i. e. » Itaque juxta Eusebii omnimoda examina accuratissima, Africanique fidem in sermone, nec non ad vestigium Moysis Poetae (sc. Chorenensis) in primis aggrediar describere statum divisionis gentium «. Non dissimilis imitatio cernitur etiam in Praefatione Joannis Catholici historici dicentis. * Հետեւելով իմ ընդ հանճաւոր հաւատասութիւն առաքինոցն գրագիծ մատենից ձեռացդոց, այլև ընդ արտաքոյ և ժամանակագրութիւնս, որք վիպեն հաւատասել ||, և այլն.

1 Արդէն թէ մարթ իցէ. Apprimè signifi-

cat, *quasi vero liceat*, vel *ac si fieri poterit*. sed tamen hic Hellenismum redolere videtur, ideoque assignare pro illud, ὡς δύνατα.

2 Interpretis Armenii paraphrasin dixeris illud, որ Թարգմանի ըմբռնամարտաց, ut suis exponeret olympicum ludum *Luctatorum*, *Athletarum*, vel *Gymnicorum*, sive Latino more, *Gladiatorum*; aut potius *Luctationum*.

3 Si non sit Librarii mendum, vel ita haec exponenda, ut posuimus in Lat. vel etiam paulò aliter reddenda. *Congruum duxi digerere praeclara quaedam acta etc.* quamvis tunc redundaret զամենեսեան, *cuncta*, vel *omnes*.

4 Arm. vox կահաւորութիւն eadem est cum Gr. κατασκευή. utraque enim significat *opificium*, *apparatus*, etc. quasi verò velit Auctor parare se ad hoc opus struendum: ita ut pro *Congruum duxi*, poteramus aequè usurpare *Operae pretium duxi*, vel *operam dedi*. sicut etiam pro 'ի միր արկանել, quod est *usurpare*, *uti*, placuit interim dicere *digerere*.

5 Աստուածայնութիւն exprimit Gr. vocem Θεοφάνια, unde Theophaniam Latini sunt mutuati, id est *Dei apparitio*, vel *manifestatio*; ideoque denotat Adventum Christi. Altera vox փրկարար refunditur in Gr. Σωτῆρα, i. e. *salvificam*; ubi nos diximus *salutarem*.

ասէ քան զկնեալսն ածայայտնու-
թիւնն մովսէս և որ յետ նորա եբ-
բայեցւոց մարգարէքն կային՝ իցեն.
և զոր ինչ ածեղէն հռչուոյն յառա-
ջագոյն բարբառեին. զի դիւրաւ ձա-
նաչել մարթիցեմք՝ եթէ որպ յու-
նաց կամ բարբարոսաց, ոչք յիւրա-
քանչիւր ազգս քաջք երևեցան, դի-
տեցան. և յոր ժամանակս եղեն ան-
դուստ ի վերուստ հոչակապքն ի
մէջ եբրայեցւոցն մարգարէքն. և ա-
մենեքեան՝ որ ի քսան միոջէ ի նոցանէ
եղեն նոցա առաջնորդք։

praecesserunt, atque ea quaecumque Divino Spiritu praedixerunt; quo facile cognoscere possimus, quibuscum ex Graecis vel barbaris, qui in singulis nationibus viri praeclari extiterunt, simul vixere [1], quave aetate jam inde a primis temporibus praestantiores inter Hebraeos Prophetae extiterint; sicuti etiam omnes, qui ex ipsis eorum Duces fuerunt [2].

1 Pro դիտեցան, *contigerunt*, vel *convenerunt*, ad sensum exprimendum posuimus *simul vixere*.

2 Hinc pronum est intelligere, quid in hac prima Chronicorum parte Auctor spectaverit; ea enim undique colligit, quibus utatur in secunda parte: ut postquam omnia firmaverit antiquorum scriptorum auctoritate, deinde feliciter incipiat legitimam exponere temporum rationem in Canone. Verum huc pertinet *Exordium Libri*, opus incertum Eusebio adscriptum in Codd. Hieronymi, quoad initium: illud, inquam, quod Scaliger primae partis Eusebii prooemium judicavit; Vallarsius contra, secundae (quam solam ipse partem novit,) introductionem autumavit. Nos certi sumus, quod non attinet ad primam partem, nisi quoad sensum, sicut etiam tota secunda pars summa est primae; quare reducimus illud *Exordium* ad principium Canonis post Hieronymi praefationem. Hic solummodo adducam initium illius juxta usitatam lectionem ab Roncallio usurpatam. *Tom.* 1. pag. 23.

» Incipiunt tempora totius saeculi, Regesque gentium omnium, quibus locis, quibusque temporibus in suis Provinciis, et quantum regnaverint, vel si quid memoriae dignum per generationes, nativitates, et regna, et ducatus, per omnem actum Judicum, et omnium regum Juda, et aliorum qui non ex eadem tribu regnaverunt, et per regnum Assyriorum, caeterarumque gentium, et tempora Dictatorum cum consulibus ordinariis. Sed et tempora Imperatorum, et Caesarum, et quibus temporibus historiographos (al. historiographi) fuisse dixerunt: sed et successiones eorundem, quod per ordinem rerum superius declaratum est (quo citare videtur primam Chronicorum partem). Quorum universa tempora, gesta, sive apud Hebraeos, vel apud Graecos, vel apud Romanos, sive apud Barbaros, caeterasque gentes, quae gesserunt, vel constituerunt per historias, in hoc libro plenissime demonstrantur: quod et in libro hoc (Scal. Higini) Historiae singulae conscriptae declarant, deorum generationem, vel singulorum progeniem, sive his temporibus ipsis antelatis, quae gesserunt, et tempora Olympiacorum, ex quo primus agon gymnicus constitutus, quos (Scal. constitutus est, quod) Graeci Olympias appellant. Et quo tempore adventus fuit Salvatoris nostri Jesu Christi, sive passio ejus; simulque et nomina Episcoporum Ecclesiarum numero quatuor, hoc est, Romanorum, Alexandriae, Jerosolymorum, et Antiochiae etc. «

Haec sunt praeludia chronica, si non ad Canonem spectantia, certe verba auctoris Anonymi, si vis Graeci vel Latini, (nos omnino latet) Eusebio nostro adhaerentis; de quo dubio marte inter se concertarunt hucusque eruditissimi critici sub nomine auctoris nostri.

His itaque praetermissis, non abs re fuerit transcribere illum Eusebii genuinum locum ex Praepar. Evang. Lib. x. cap. 10. ubi quaedam recenset similia hic traditis. ita enim pag. 482. D. (in edit. Coloniae. 1688.) οὐ δεῖ δὴ λοιπὸν ἀλογίας ἡμῶν κατηγορεῖν, εἰ δὴ τοὺς τῶν Σοφῶν Ἑλλήνων, καὶ αὐτῶν γε τῶν παρ' αὐτοῖς Φιλοσόφων διδασκάλους, τοὺς Βαρβάρους λέγω, πόθῳ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας καὶ αὐτοὶ μετήλθομεν, εἴγε Βάρβαροι Ἑβραῖοι. ὧν τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἤκμασαν Μωσῆς τε καὶ οἱ μετὰ Μω-

Ինչ դուռ և պատուէրը առաջ ամենայն ումեք աստէն ՚ի սկզբանէ, մի երբեք ոգորել յանդգնել որպէս թէ առուգիւ ինչ հասու ժամանակացն կարիցէ ոք լինել։ Օ այս նախ անմի իսկ շահիցիմք, եթէ չէմարիտ վարդապետ զայն՝ որ ասաց ցիւր ծառաթան, համարիցի ոք, թէ չէ՛ ձեր ճանաչել զժամն և զժամանակս՝ զոր Հայր եդ յիւրում իշխանութեան։ այլ նա ՚ճծաւոչս սիրաքաջ՝ թուի ինձ՝ թէ ոչ միայն վասն կատարածի, այլ վասն ամենայն ժամանակաց եա զայն վճիռն սակաւ բանիւք. զի զորս լըսել ժուռ յայնպիսի դատարկ քննութիւն յօժարեն, արգելցուս։

Interim vero initio monitum, ac commendatum universis vellem, ne quis contendere umquam audeat, quasi de temporibus quisquam omnino certus esse possit. Quod sane vel inde primum obtinebimus, si veracem magistrum quis censeat dicentem suis familiaribus. (*Act.* 1. 7.) » Non est vestrum nosse horas et tempora, quae Pater posuit in sua potestate «[1]. Sed ille velut Deus ac Dominus, non solum de mundi fine, sed etiam, ut mihi videtur, de omnibus temporibus hanc paucis verbis sententiam tulit; ut eos nempe qui in talem vacuam disquisitionem amant audacter praesumere, impediret.

σέα Προφῆται, οὗ ἂν ἔχοι διεληθεῖν. id est juxta interp. Francisci Vigeri. » Ac desinant isti porro nos temeritatis arguere, quod verae pietatis studio, Graeciae Sapientum Philosophorumque doctores, Barbaros, inquam, illos, si barbari tamen Hebraei sunt, consulere voluerimus ipsi quoque. Deinceps quibus ipsi temporibus, Moses puta, caeterique post eum Prophetae claruerint, excutiendum erit «. Prosequitur autem sequenti capite ea recitare, quae in Canonis Praefatione verbotenus occurrant lectoribus.

1 Locus sacri textus hujusmodi est in Gr. οὐχ ὑμῶν ἐστι, γνῶναι χρόνους, ἢ καιρούς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. Lat. Vulg. » Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quae Pater posuit in sua potestate «. Arm. verò ibi. ՚Ի՚չ ձեզ գիտել զժամն և զժամանակս, զոր Հայր եդ յիւրում իշխանութեան ‖ Ubi clare cernimus Interpretem Eusebii vix observasse Armenam scripturae versionem, sed magis Gr. textui, ab auctore citato, adhaesisse; quae res profecto ostendit apud Armenios nondum iis temporibus late evulgatam fuisse Sacrarum Litterarum translationem: quippe quae translatae fuerint eodem saeculo, quo Eusebii opera quoque translata sunt; alioquin certe juxta Nationis lectionem exacta servaret cuncta versionis sacrae verba; quod efficit Samuel chronologus, saec. XII, cum transcribit hunc Eusebii locum hoc pacto. ՚Իսկ յօժարութիւն կամաց մարգկութեանն ներքոյ լինելոյ ուսանի՝ անցելոցն և ապառնեացն, քան ներկայիցն. որպէս ուսաք ՚ի գրոց, հարցաքննեալ զոյգաստիկ յարանց ՚ճծայնոց և արտաքինոց։ Որոց խոցոյն ծանօթիցին ասէր կէս նարարն, եթէ ոչ է ձեզ գիտել զժամս և զժամանակս, զոր Հայր եդ յիւրում իշխանութեան ՚Ի՚չ միայն ասէր զայս վասն կատարածի, այլ՝ վասն ամենայն ժամանակաց եդ վճիռս, ասէ. Չմարտապատումն երեսք. զի զժիտս և զդատարկախոյզս արգելուս սակաւ բանիւս, մի ոք՝ րիք հասու լինել սուրգիս գիտութեան ժամանակաց։ Բայց այս հրամանք ՚ճծայինք և աթրականք արամագիծ և չմարիտ սուրգելոց, զի զվայրաքնինն արգելուցու յանօգուտ աշխատութեանց ‖ hoc est. » Verùm propensio voluntatis humani generis curiose indagatrix existere videtur praeteritorum futurorumque potiùs, quàm praesentis; quemadmodum didicimus ex libris, sciscitantes haec de viris divinis externisque. Quibus suis familiaribus dicebat Salvator: Non est vobis scire horas et tempora, quae Pater posuit in sua potestate. Non pro ultimo tantum fine haec proferebat, sed de omni tempore sententiam posuit, ait maxime verax ille historicus EUSEBIUS. Nam animos percuriosos atque inania disquirentes paucis his verbis impedit: Ne contendas certo consequi scientiam temporum. Verum haec mandata divina ac dominica ex diametro et veraciter data sunt ad curiosos coercendos ab inutili labore «.

Նաեւ մեր իսկ բանս՝ առաջասանին ամին վկայեալ հաստատարիմ առնիցէ զվարդապետին բարբառ, թէ ոչ յունաց եւ ոչ բարբարոսաց եւ ոչ այլոց անդստին իսկ յեբրայեցւոց մարթի հաստատեւ ուսանել զամենայն աշխարհի ժամանակագրութիւն։ Բայց զայն եւեթ սիրել, եթէ ամենեքին որ 'ի մէնջ յայժմու Ճառս նպաստ լինիցին՝ երկուս ինչս ծանուցել։ Մի՝ զի մի այլոցն որ նմանեալ կարծիցէ ճըշդիւ գտանել հասանել համարոյ ժամանակացն՝ եւ խաբիցի։ Բայց զայն եւեթ 'ի հանդիսի անցուցեալ գիտիցէ, թէ որպէս զիարդ մարթ իցէ գիտել զխնդիրս՝ որ առաջի կայ, եւ չլինել երկմիտ։

Ընդ յունաց չէ ինչ զարմանալ արտաքոյ հասանելոյ իւրաքանչիւր երկայն ժամանակաց լինելոյ, որք ընդ ազգի ազգի եղծագործն ապականութեամբ արկին զանձինս. եւ ընդ երկար ժամանակս մինչեւ ցկադմեայ ազգն՝ ամենեւին գրով ինչ ոչ վարեին. քանզի կադմոս ասեն նախ բերել նոցա գիր 'ի փիւնիկեցւոց աշխարհէն։ Նա յիրաւի իսկ 'ի պղատոնի գիրսն անդ ասէ եգիպտացին զսողոն. ով սողոն ասէ՝ յոյնք միշտ մանուկ

Quinimmo verba quoque nostra impraesentiarum idem testificando, magistri illud dictum testatissimum reddent: nempe, quod neque a Graecis, nec a barbaris, nec ab aliis, nec ab ipsis quidem Hebraeis integram mundi Chronologiam accurate quis discere possit [1]. Illud tamen solummodo exoptandum, ut omnino quod in rem nostram faciat, duae res cognoscantur. Primo ne forte quisquam arbitretur aliorum more accuratissime consequi posse rationem temporum, et decipiatur: Sed (quod praeterea velim, ut advertat lector) illud tantum in lucem (a nobis) editum fuisse agnoscat, ut quomodo, quove pacto quis scire queat praesentem quaestionem, nec vero ambiguus maneat.

Quod (autem) Graeci remotioribus temporibus omnino excludantur, ne mirum id videatur: quippe qui variis nefandis corruptelis semetipsos implicaverint, et longo tempore usque ad Cadmi generationem litteris prorsus caruerint. Cadmum enim primo, ajunt, ipsis ex regione Phoenicum [2] characteres adduxisse. Et quidem jure Aegyptius quidam in Platonis libro dicteriis incessit Solonem. » O Solon, inquit, Graeci semper pueri estis:

1 Si verba ipsa servanda erint Armenicae lectionis, in Genitivo vel etiam in Dativo videntur sonare haec: » Neque Graecorum, neque Barbarorum, neque aliorum, vel, Neque Graecis, neque Barbaris, neque aliis, jam inde ipsis Hebraeis possibile erit certè ediscere totam mundi Chronographiam«. quod sane valde incertum prodit sensum. Paulo post necessarium duximus pauca addere parenthesi clausa; alioquin fatendum erit, omnino obscurum esse hunc locum; quem ex parte sibi conciliavit Joannes Catholicus dicens in sua Praefatione. ' Այլ այս այնչափ առ յինէն քեզ անցցի, զի առ 'ի յայժմու Ճառս նպաստ լինել, ոչ տայցէ կարգի բանին հաստատութեան մեթեւեթել ||։

2 Haicanae, sc. Armenicae, linguae usus plerumque solet nomina regionum, ut magis venustè, exprimere աշխարհ, կամ երկիր փիւնիկեցւոց, յունաց, հայոց, եւ այլն, *regio* vel *terra Phoenicum*, *Graecorum*, *Armeniorum*, etc. quam փիւնիկէ կամ փիւնիկաստան, յունաստան, հայաստան, *Phoenice*, *Graecia*, *Armenia*. nos tamen posteriori hoc modo passim exposuimus in Lat.

կտի էք. քանզի ծեր յոյն այր երբէք ոչ գտանի, և չիք առ 'ի ձէնջ ուսանել ուսումն զհին ժամանակին։ Իսկ եգիպտացւոց բազում ինչ առանցիկ ճառք պատմին. նոյնպէս և քաղդէացւոց. զի նոքա 'ի քառասուն և յևս աւելի բիւրս ամաց համարին զգրեալ իւրեանց ժամանակսըն. և եգիպտացիք դից իմն և այլոց ոմանց դիւցազանց, և առ այնու ուրուականաց և մահկանացուաց այլոց Թագաւորաց բազում ինչ զառանցելոց առասպելս տողեն։

quoniam senex vir Graecus vix reperitur unquam; nec potest quis a vobis discere antiqui temporis documentum «[1]. Aegyptiorum vero multiplicia referuntur monumenta commentitia, haud secus ac Chaldaeorum: etenim isti ad quadraginta et plures etiam annos myriados, sua, literis tradita, tempora computant. Aegyptii vero Deorum, ac quorundam semideorum, et interea manium, atque mortalium aliorum regum, plurimas, delirantium more, fabulas contexunt[2].

(Apud Georgium Syncellum pag. 32. vel 40.)

„ Αἰγύπτιοι δὲ θεῶν καῖ ἡμιθέων, καὶ παρὰ τούτοις νεκύων καὶ θνητῶν ἑτέρων βασιλέων πολλὴν καὶ φλύαρον συνείρουσι μυθολογίαν. “

1 Hunc ipsum Platonis locum iterum recitat ipse Eusebius noster in sua Praepar. Evang. L. x. c. 4. pag. 471. simili modo, quo hic legitur. ὦ Σόλων, Σόλων, Ἕλληνες ἀεὶ παῖδές ἐστε. γέρων δὲ Ἑλλήνων οὐδείς, οὐδέ ἐστι παρ' ὑμῖν χρόνῳ πολιὸν μάθημα. (quod sic redditur à Latino Interprete Francisco Vigero). „ O Solon, Solon, pueri semper Graeci estis, neque senex e vobis quisquam, neque canum apud vos ullum disciplinae genus «. At ipsa Platonis verba in Timaeo, pag. 1043. ita se habent. Καὶ τίνα εἰπεῖν τῶν ἱερέων εὖ μάλα παλαιῶν. Ὦ Σόλων, Σόλων, Ἕλληνες ἀεὶ παῖδές ἐστε, γέρων δὲ Ἕλλην οὐκ ἔστιν. Ἀκούσας οὖν, πῶς τι τοῦτο λέγεις, φάναι. Νέοι ἐστὲ εἰπεῖν, τὰς ψυχὰς πάντες. οὐδεμίαν γὰρ ἐν αὐταῖς ἔχετε, δι' ἀρχαίαν ἀκοὴν, παλαιὰν δόξαν, οὐδὲ μάθημα χρόνῳ πολιὸν οὐδέν. (ubi Lat. Interp.) „ Tunc a Sacerdotibus Aegyptiis quendam grandem natu dixisse: O Solon, Solon, Graeci pueri semper estis, nec quisquam a Graecia senex. Cur istud diceret, percontante Solone? respondisse Sacerdotem: quia juvenis semper vobis est animus, in quo nulla est ex vetustatis commemoratione prisca opinio, nulla cana scientia «. Ubi advertas velim πολιὸν, sc. *canum* apud alios lectum, in codice nostro procul dubio παλαιὸν, sc. *vetustum* vel *antiquum* lectum fuisse; ac consequenter ab Interp. Arm. subsitutum հին. quod forsan rectius judicetur respectu vocis adjunctae χρόνῳ, hoc est, *tempore*. id quod alii minime advertentes, Latini, inquam, Interpretes, ultro omiserunt mentionem *temporis*, tam in Praep. Eusebii, quàm in Timaeo Platonis; sicut etiam in Strom. Clementis Alex. Lib. I. p. 356. verum in praesenti loco omnino conservandum fuit, cum Eusebius de Chronologia verbum instituens disserit, minime reperiri posse apud Graecos priscam ullam traditionem *de antiquo tempore*, παλαιῷ χρόνῳ; nisi χρόνῳ πολιὸν metaphoricè eodem accipias sensu.

2 Locus citatus a Georgio Syncello primum tenet locum inter Fragmenta Graeca, eaque vera Eusebiana, auctoris nomine expressius designata. Sic enim loquitur hic Syncellus. ὧν καὶ Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου μνησθεὶς ἐν τοῖς χρονικοῖς αὐτοῦ φησὶν οὕτω. Αἰγύπτιοι δὲ etc. sc. ad verb. „ Quorum, et Eusebius Pamphili, mentione facta in Chronicis suis, ita dicit, Aegyptii vero «; et reliqua, quae in textu Graeco posita sunt, valde congruentia cum Armena nostra lectione. Quod sane magis pateret etiam in Latina translatione Goari, si non paulo aliter vertisset Syncelli verba hoc pacto. « Quos et memorat in Chronicis Eusebius Pamphili, dicens: Deorum et Semideorum, nec non apud eos Heroum, atque mortalium aliorum regum plurimas et nugaces congerunt et nectunt ad

Եւ արդ՝ զի՞նչ հարկ իցէ ինձ, որ քան զամենայն ինչ զճշմարտութիւն պատուեմ, զայնպիսի իրս մանր կրկտել. ուր և յեբրայեցիս յիմ սիրելիսն երկբայութիւնս գտանի. զոր 'ի դէպ ժամանակի յանդիման կացուցից։ Այլ այս ընդունայնակարծ հպարտութեան ժամանակագրացն ասասցի 'ի կշտամբութիւն։

Բայց ես վասն իրացն՝ որ առաջի կան, զհնոցն գրովք եկեալ, նախ եդից զքաղդէացւոցն ժամանակագրութիւնն. ապա զասորեստանեայցն. ապա զմարաց թագաւորս. ապա զլիդացւոց. և առ նոսին զպարսից։ Եւ անտի 'ի միւս տեղի փոխեալ՝ զամենայն զեբրայեցւոց ժամանակագրութիւնն եդից կարգ ըստ կարգէ։ Եւ յետ նորին դարձեալ յերրորդ կարգի զեգիպտացւոց հարստութեան ժամանակսն։ 'Ի նոյն յարեցից և

Quae me igitur urget necessitas, ut ipse qui prae omnia veritatem colo, ejusmodi res minute inquiram? cum quidem apud dilectos quoque meos Hebraeos dubia quaedam (de computatione temporum) occurrant: quod tempore opportuno exponam. Hoc autem ad confutandam Chronographorum superbiam ex vana opinione conceptam, sit dictum.

Ego vero propter res, quae praesentes versantur, in priscorum libris versatus, ponam in primis Chaldaeorum chronographiam [1]: deinde Assyriorum; postea Medorum reges; deinde Lydorum; et juxta eos Persarum. Et inde ad alia gradum faciens, integram Hebraeorum chronologiam ex ordine digeram; atque post eam, iterum tertio loco Aegyptiorum dynastiae tempora. Illis addam etiam Ptolemaeorum (tempora) [2], qui post Ale-

invicem confabulationes ". Ubi tria fecit doctissimus Goar vix laudabilia: Hoc dictum Αἰγύπτιοι δὲ, a quo textus Eusebianus exordium ducit, plane omisit. Alterum παρὰ τούτοις expressit *apud eos*, ubi oportuit magis cum nostro Interprete reddere առ այնու, *ad haec*, vel *interea*. Ac demum pro νεκύων reposuit *Heroum*, cum debuisset vertere *Manium*, ut alibi observavit. p. 43. et in annot. p. 13. ad p. 32. *Manes*, vel *Deos Manes*. juxta Arm. ուրուականք։

His praemissis de vera lectione Eusebiana, restat praeterea advertere, quod Syncellus cum citasset Eusebii verba antelata, continuata illico serie, adjungit alia quoque ejusdem auctoris dicta, aliunde nempe desumpta; ita ut duplicem Chronicorum locum in unum redegerit. verum secundam illam orationis partem videbis paulo inferius inter Eusebii dicta post verba Polyhistoris de Chaldaeis; ubi iterum haec addit Syncellus. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Εὐσέβιος μεμφόμενος αὐτοῖς τῆς φλυαρίας συνέγραψεν. i. e. " Et haec quidem Eusebius, ut nugacitatem eorum (Aegyptiorum videlicet) sugillaret, conscripsit ". Quum ergo adeo firmiter citaverit Sync. Eusebii haec verba sub claro nomine tum auctoris, tum operis Chronici, feliciter ea sibi conciliavit Jos. Scaliger, ac inter sua fragmenta accommodavit; sed tamen cum nesciret nec genuinum locum, neque diversitatem locorum, simpliciter totum simul transcripsit in pag. 6. sub initio rerum Aegyptiacarum. De Vallarsio quid dicam, dubius sum; cum vel ipse dubitare debuerit de praesenti fragmento. Primam enim Eusebianae Chronologiae partem funditus evertendam cogitavit; in secunda vero, eaque a D. Hieronymo Latio donata nullum reperit vestigium nuper memorati fragmenti: sed multa praeterea dehinc eum urgebunt.

1 Ժամանակագրութիւն ad syllabam est χρονογραφία, passim vero ponitur etiam pro χρονολογία. quare et nos sine discrimine utimur in Lat. versione utraque voce, *Chronographia*, sc. scriptio temporum, et *Chronologia*, i. e. sermocinatio de tempore: eodem sensu dicitur *ratio* vel *doctrina* temporum.

2 Զպտղոմեանցն refunditur in Gr. τὰ Πτολεμαίων. etenim mire inter se conveniunt articuli, quibus caret lingua Latina. quamobrem ne-

զպատմեանսն, որ յեռ աղեքսանդրի մակեդոնացւոյ թագաւորեցին եւ գիպատոսի եւ աղեքսանդրեայ։ Զոր ոչ ոք յայլ ինչ ի ըստ միոջէ յայլմէ սկզբաւ նէ, եթէ զիարդ յոյնք զիւրեանց պատմեն թիւնս պատմեն, ածից ի յայտ։ Նախ զնոսա՝ որք ի սիկիովնեն թագաւորեցին. եւ որք յարգիացւոց աշխարհին. եւ որք անդ իսկ յաթենացւոց քաղաքին, յաւագնեայն մինչև ցհուսկ յետինն. որք ի դաւկեդմինիա, եւ որք ի կորնթոս. եւ որք ի մի կողմն ուրեք ծովակալք տիրեցին։

Զաւելից ի սոյնս եւ զդիր ողմպիադացն՝ որք ի յունաց գրեցան։ Եւ յետ դնելոյ զոսոսա ամենեսին առընթեր միմեանց, ապա եւ զառաջինն թագաւորսն մակեդոնացւոց, եւ զթեսաղացւոց. ապա եւ զասորեստանեաց, եւ զասիացւոց, որք յետ աղեքսանդրի եղեն վարիչք, ի ըստ

xandrum Macedonem in Aegypto, atque Alexandriae regnarunt. Post haec vero ex diverso capite [1], quomodo nimirum suas Graeci narrent historias, singillatim indicabo. Primum eos, qui Sicyone regnaverunt; quive Argiae [2]; quique in ipsa Atheniensium urbe, a primo usque ad postremum: nec non qui Lacedaemone, et qui Corinthi: qui demum in aliqua regione, mare obtinentes [3], dominati sunt, (recenseam).

His addam descriptionem olympiadum, quae a Graecis scriptae fuerunt. Postquam autem omnia haec apposite inter se invicem collocavero, tum et primos reges Macedonum, Thessalorumque [4]; deinde etiam Assyriorum atque Asianorum, qui post Alexandrum duces extiterunt singillatim con-

cesse fuit, pro Arm. ց. ն. praepositivo postpositivoque articulis, addere in Lat. nunc *tempora*, nunc *reges*, etc. nisi subaudiatur ex serie sermonis nomen ipsum.

1 Ad verb. *յայլմէ սկզբանէ*, *ex alio principio*. quo vult auctor assignare vel novam sectionem, capitulum nempe, ubi seorsum acturus est de Graecorum origine, vel fontes, ex quibus Graecam hauserit historiam.

2 Juxta Arm. *արգիացիք*, *արգիացւոց*, et Gr. Ἀργεῖοι, Ἀργείων, debuit exprimi in Lat. *Argii*, *Argiorum*, vel *Argaei*, *Argaeorum*. verum apud Latinos ipsos passim legimus *Argivi*, *Argivorum*; aliquando vero *Argi*, *Argorum*, unde terra ipsa *Argia*.

3 *Ծովակալ* optimè resolvitur in Gr. nomen Θαλασσοκράτωρ, sicut etiam *Ծովակալեմ* in verbum Θαλασσοκρατέω, quod non semel in Canone occurrit. Verum cum apud Latinos desideretur talis compositio, vel invitus dicam, *mare obtinere*, *maris imperium tenere*. etc.

4 Quamvis nos Latinorum more ubique expressimus *Thessalia*, *Thessali*, verum in Arm. nunc scribitur *Թեսաղիա կամ Թեսսաղիա*, *Թեսաղացիք կամ Թեսսաղացիք*, nunc *Թեսսաղիա*, *Թեսսաղացիք*, ob variantem Hellenismi lectionem Θετταλία, Θετταλοί, vel Θεσσαλία, Θεσσαλοί. Eusebius lectionem magis retinere anteriorem visus est. Ubi obiter notabis, quod hunc usum vocis *Thettalia* pro *Thessalia*, non advertentes eruditissimi Whistonii in translatione Chorenensis nostri, haesitant, atque vocem occurrentem Lib. I. cap. 7. p. 21. *զԹիտալիա*, ad Syllabas reddentes *Thitaliam*, in subjunctis notis ita haec divinant:» Nomen (inquiunt) ut arbitramur, corruptum. An ullo modo ad Graecam vocem Θάλατταν referri potest, ut adeo *oram maritimam* interpretemur. Namque id verborum series et continuatio postulare videtur ա. Gratis tamen; namque reipsa locus citatus postulat vocem *Thettaliam*, *Thessaliam* nimirum, ut vulgò Latini dicunt: sicut etiam vel ipsi Whistonii alibi feliciter id assequuti sunt, cum L. II. c. 12. p. 107. *τὸ Θετταλικὸν* rectè reddiderunt *Thessalis*.

ինոքն գրեցից։ Ովքոյ հետ՝ զամենեսեան իսկ ուրոյն ուրոյն զատ 'ի միմեանց կարգեցից՝ որք 'յինեալ. որք յետ առնելոյն իղիոնի՝ զատնացուց թագաւորեցին, և յետոյ հռոմայեցիք կոչեցան։ Եւ յետ նոցա կարգաւ զայնոսիկ՝ որք 'յոմիղայ, որք զհռոմի քաղաքն շինեցին։ Եւ որք 'ի յուլիոս կայսերէ և յաւգոստեայ կարգ ըստ կարգի եղեն ինքնահալք. և զհիպատոսն՝ որք 'ի միջի նոցա կացին տարեւորք։

Եւ նախ քան 'ի նոցանէ ամենեցունց ժողովեալ անձին՝ 'ի քրոնիկոն ժամանակական կանոնսն փոխեցայց. և առեալ անդուստ 'ի սկզբանէ 'ի նոցանէ՝ որք յիւրաքանչիւր ազգի թագաւորեցին, զժամանակն յանցինիւր ուրոյն ուրոյն բաժինս բաժանեցից. և հանդիպ միմեանց կարգեցից ըզթիւս ամաց իւրաքանչիւր ուրուք 'ի նոցանէ. զի դիւրաւ և պատրաստաւ գոյնս 'ի վերայ հասանիցեմք, թէ ո՛րք յո՛ր ժամանակս եղեն. և զքաջութիւնս իւրաքանչիւր թագաւորութեան՝ որք յամենայն ազգաց պատմին, համառօտիւք 'ի մէջ թագաւորութեանն կարգեցից։

Այլ այսմ երկրորդումն առ յապայ գործ լիցի։ Այլ առ այժմ 'ի մեծաւոր Հառիս ճն առ այսր՝ տեսցուք զառ 'ի քաղդէացւոց զիւրեանց նախնեաց պատմեալ զժամանակագրութիւն։

scribam. Deinde omnes quoque, qui ab Aenea, post captum Ilium, Latinis imperarunt, et postea Romani sunt appellati, singillatim ac distincte ad invicem in ordinem redigam. Post ea vero ex ordine illos, qui a Romulo (originem habuerunt) [1], quique Romanorum urbem condiderunt. Et qui a Julio Caesare, et Augusto ordine succedentes Imperatores fuerunt [2]; nec non Consules, qui annui interea creati sunt.

Atque (demum) materias de his cunctis mihi recolligens, ad Chronicum temporum Canonem [3] me convertam. Ac resumens jam inde ab origine ex iis, qui in qualibet gente regnaverunt, tempora, singulas in partes seorsum dividam; numerum quoque annorum uniuscujusque ipsorum comparate inter se invicem apponam: ut facile ac expedite assequamur, quo quisque tempore fuerit. Atque singulorum regnorum praeclara gesta, quae apud omnes gentes narrantur, inter ea regna breviter exponam.

Sed illius secundi postea elaboratio accedat [4]. Interim vero in proximo sermone, agedum quam Chaldaei de suis majoribus referunt, chronographiam perspiciamus.

1 Pro *Romulo* ubique Interp. Arm. habet Graeco more *Romylum*, vel potius *Romilum*.

2 Cuncta haec integra appositeque digesta occurrent studiosis Lectoribus in praesentis Chronographiae progressu, in Prima scilicet hac Parte, secundum ordinem ab Auctore praescriptum; nisi solummodo ultima sectio, ea videlicet, quae ad successores Julii Caesaris, Consulesque spectat, injuria temporum exciderit: quod dolendum maxime esset, nisi aliunde facile supleretur.

3 Քրոնիկոն ժամանակական (vel, ut alibi legimus, ժամանակաւոր). Ex his duabus vocibus, secunda Armena videtur accommodata ab Interprete nostro, ut primam vocem Gr. Χρονικὸν explicet. utraque enim est *temporalis*.

4 *Secundum* vocat *Opus*, Chronicon Canonem, respectu, ut patet, Primi hujus Chrono-

(ՔԱՂԴԷԱՑԻՈՑ։)

Որպէս ջաղդէայք ժամանակագրէն, 'ի բազմավէպն աղէքսանդրէայ. և վասն գրոց ջաղդէացւոց, և վասն առաջին թագաւորութեան նոցա։

Զայս՝ բերոսոս յառաջնում մատենին պատմեաց, և յերկրորդումն զթագաւորսն մի ըստ միոջէ յօրինեալ գրեաց։ Որպէս նա ասէ, թէ նաբոնասսարոս կայր 'ի ժամանակին թագաւոր։ Զթագաւորացն անուանս գումարել գումարէ լոկ, բայց ըզգործս ինչ նոցա ոչինչ ճշգիւ պատմէ, կամ թէ չառնէ իսկ արժանի յիշելոյ, եթէ անտի թիւ թագա-

(CHALDAEORUM[1].)

Quomodo Chaldaei Chronographiam prodant, ex Polyhistore Alexandro: nec non de scriptis Chaldaeorum, primoque ipsorum regno.

„Haec Berosus primo volumine enarravit[2], et secundo singulos reges disponens conscripsit. Prout ille dicit, quod Nabonassarus eo tempore rex erat[3]. Nomina regum colligens, utique colligit tantum, gesta vero nulla accurate refert; vel nec memoratu dignum reputat, ut exinde numerus regum exponeretur: incipitque in hunc modum scribere[4]. Apollo-

(Syncell. apud Scalig.)

Ταῦτα Βηρωσσὸς ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τοὺς βασιλεῖς....

logici Sermonis; qua ratione et nos plerumque denominavimus *Primam*, et *Secundam* partem: sicut et alii ante nos fecerant cum Scaligero, quamvis ipsi caruerint prima hac parte. Hic ergo obiter animadverte, hoc ipso Eusebii dicto funditus everti eorum sententiam, qui hoc Chronicon in duas esse partes divisum negabant. ut diximus in Praefat. §. V.

1 Primum hoc caput praesentis operis est, ut et infra nominatur etiam ab auctore. Sed quum nullam habuerit Codex capitulorum divisionem, non sumus ausi, vel in textu, vel in margine designare numeros singulis capitibus congruentes.

2 Initium hujus periochae quodam modo cernitur in fragmentis Graecis paulo post adducendis: ut in illo Ταῦτα μὲν ὁ Βηρωσσὸς ἱστόρισε. et in altero Ταῦτα . . . ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τοὺς δέκα βασιλεῖς. etc. Interim vero diligenter attendendum, citari hic ab Eusebio Alexandrum Polyhistorem, qui scilicet Polyhistor utitur testimonio Berosi Chaldaei; idque, ut videtur, duplici modo: nunc Berosi ipsius verba laudans, nunc vero Apollodorum adducens testem: ita tamen, ut clare minime pateat, quae sermonis pars ad illum, quaeque ad hunc pertineat.

3 Cur hoc loco fiat Nabonassari mentio, aut hoc dictum *eo tempore* ad cujus scriptoris aetatem pertineat, haud facile videtur discerni posse. Nescio an de Nabonassari epocha aliquid hic innuere auctor voluerit, de qua quodammodo agit Scaliger in adnot. Gr. Euseb. p. 407. ubi de Berosi aetate disserit.

4 Eusebiusne de Polyhistore, an ipse Polyhistor de Beroso haec dixerit, *Incipitque*, aliunde probandum est. Audiamus Syncellum, qui haec omnia transcribit ab Eusebio, quamquam sermonis exordium mutaverit, hoc pacto: Πρὸς τούτους καὶ Ἀπολλόδωρος ὁμοίως τούτοις τερατευόμενος, οὕτω λέγει. Ταῦτα μὲν ὁ Βηρωσσὸς ἱστόρησε. πρῶτον γενέσθαι βασιλέα Ἀλωρὸν etc. i. e. ad verb. „Ad haec et Apollodorus pariter

ճորայն կարգեցի․ և սկսանի գրել զայս ձև օրինակի․ Ապողոդորոս ասէ՝ նախ թագաւոր կացեալ զաղովրոս, որ 'ի բաբելոնէ եւս էր քաղդէացի, թագաւորել նմա շարս․ Ժ․ բաժանեալ զշար մի 'ի թիւ երից հազարաց և վեցհարիւր ամաց, գրեալ 'ի նորին վերայ և ներս իմն, և սոսս։ Ներ մի ասէ 'ի ներիցն՝ է վեց հարիւր ամ․ և սոս մի 'ի սոսիցն՝ Կ․ ամ։ Թուեալ զատրիսն զայնպիսիս ըստ առաջնոյ իմն նախնեաց պայմանի։ Զայս ասէ, և եւս յառաջ մատուցեալ՝ մի ըստ միոջէ կարգաւ թուէ զթագաւորս ասորեստանեայց․ Ժ․ թագաւոր՝ յաղովրայ յառաջին թագաւորէն մինչև զքսիսութրոն․ առ որով ասէ լեալ զմեծ և զառաջին ջրհեղեղն, զորմէ և մովսէս յիշատակէ։ Իսկ զժամանակս իշխանութեան թագաւորացն այնոցիկ ասէ շարս Ճ․ և Ի։ որ լինին բովանդակ․ ՍԽԳ․ բիւրք ամաց։ Իսկ գրէ մի ըստ միոջէ այսպէս։

dorus ait primum extitisse regem Alorum, qui (oriundus) ex Babylone erat quidem Chaldaeus [1]. Regnasse vero ipsum saros x. dividens unum Sarum in numerum trium millium et sexcentorum annorum: scribens praeterea et aliquas Neros, Sossosque. Nerus una, inquit, ex neris, sexcentorum annorum est spatium; Sossusque una ex sossis. LX. annorum: hosce annos secundum pristinam quandam antiquorum rationem recensens «. Haec dicens, et ulterius progrediens, singulatim ex ordine recenset reges Assyriorum, Reges x. ab Aloro primo rege usque ad Xisuthrum, sub quo magnum et primum diluvium fuisse ait; de quo et Moyses mentionem facit. Tempora vero imperii Regum illorum saros dicit (fuisse) c, et xx. qui efficiunt MMXLIII. myriadas annorum. Scribit autem singillatim hoc pacto.

(Syncell. pag. 31.)

πρῶτον γενέσθαι βασιλέα Ἀλῶρον ἐκ Βαβυλῶνος Χαλδαῖον. βασιλεῦσαι δὲ σάρους ί.

istis (prodigiis) fidem facturus, sic ait: Haec quidem Berosus narravit, primum fuisse regem Alorum etc «. Quod si constet, tum forte legendum erit etiam in Eusebio nostro. Իւ սկսանի գրել զայս ձև օրինակի ապողոդորոս․ Բերոսոս ասէ՝ նախ թագաւոր կացեալ․ և այլն․ Verum ut huic conjecturae, quae supplet Berosi nomen, assentiamur, non adeo urget nos hic Syncellus, cum non ad amussim, sed perfunctorie Eusebium describat.

1 Mendum librarii hac in linea satis perspicuum est; nec licebat, neque fieri poterat, ut in Latinum sermonem refunderetur. patet enim pro զաղովրեաւ legendum esse զաղովրոս, ut infra. sicut etiam pro 'ի բաբելոնի expedit legi 'ի բաբելոնէ. et pro թագաւոր, necesse fuit restitui թագաւորել, vel թագաւորեալ, ope Gr. fragmenti. Auctoritas vero codicis nostri probat in Gr. lectionem Scaligeri Βασιλέα, et Χαλδαῖον, et contra improbat alteram Goari βασιλέων et Χαλδαίων, cum sua accusatione adversus Scal. in adnot. p. 425. Item militat argumentum contra Goarum, cum in Lat. sua versione omittit nomen *Chaldaeorum*, » Regum (inquiens) quidem Babylone natorum Alorum primum fuisse narravit Berosus «. ubi debueret juxta suam lectionem dicere : » Haec quidem Berosus narravit, primum fuisse regum, Alorum ex Babylone Chaldaeorum «.

Ի վախճանել ասէ աղովրայ՝ թագաւորեաց որդի նորա աղապարոս շարս. ԺԳ։ և յետ աղապարայ՝ աղմեղոն 'ի քաղդէացւոց 'ի պաւտիբիբղոն քաղաքէ թագաւորեաց շարս. ԺԴ։ և յետ աղմեղոնայ՝ ամմէնոնն 'ի քաղդէացւոց 'ի պարմիբիբղոն ('ի պաւտիբիբղոն քաղաքէ), թագաւորեալ շարս. ԺԵ։ Ի նորա աւուրս երևեալ գազան ինչ՝ զոր կոչեն իդովտիոնն, 'ի կարմիր ծովէ. որոյ՝ մարդկան և ձըկան կերպարանք էին։ Եւ ըստ նըմանէ ամեգաղարեայ 'ի պաւտիբիբղոն քաղաքէ թագաւորեալ շարս. ԸԺ։ Եւ յետ սորա դաւոնեայ լինել հովուի 'ի պաւտիբիբղոն քաղաքէ. թագաւորեալ և նմա շարս. Ժ։ Առ

» Quum, inquit, obiisset Alorus [1], regnavit filius ejus Alaparus saros III. et post Alaparum, Almelon ex Chaldaeis e civitate Pautibiblon regnavit saros XIII. Post Almelonem autem Ammenonem ex Chaldaeis de Pautibiblon [2] civitate (ait) regnasse saros XII. In diebus ejus apparuit quaedam bestia e mari rubro (egressa), quam Idotion vocant, quae hominis et piscis speciem habebat. Atque post eum Amegalarum [3] ex Pautibiblon urbe regnasse (tradit) saros XVIII. Post hunc vero, Daonum Pastorem fuisse ex urbe Pautibiblon; eum quoque regnasse saros X. Sub eo iterum e mari rubro (egressas), quatuor [4] belluas

(*Syncell. ibid.*)

(...) καὶ καθεξῆς Ἀλάπαρον, καὶ Ἀμήλωνα τὸν ἐκ Παυτιβίβλων. εἶτα Ἀμμένωνα τὸν Χαλδαῖον, ἐφ' οὗ φησὶ φανῆναι (τὸν μυσαρὸν Ὠάννην) τὸν Ἀννήδοτον ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς. (ὅπερ Ἀλέξανδρος προλαβὼν εἴρηκε φανῆναι τῷ πρώτῳ ἔτει. οὗτος δὲ μετὰ σάρους μ'. ὁ δὲ Ἀβιδινὸς τὸν δεύτερον Ἀννήδοτον μετὰ σάρους κϛ'.) εἶτα Μεγάλαρον ἐκ Παυτιβίβλων πόλεως. βασιλεῦσαι δὲ αὐτὸν σάρους ιή. καὶ μετὰ τοῦτον Δάωνον ποιμένα ἐκ Παυτιβίβλων βασιλεῦσαι σάρους ί. κατὰ τοῦτον πάλιν φησὶ φανῆναι ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς Ἀννήδο-

1 Cum Syncellus quaedam de suo addat, quaedam vero praetermittat, propterea in Graeco parenthesis nota clausimus, aut puncta lacunae indicia, aut verba quae nobis Syncelli visa sunt; quamquam Scal. p. 5. cuncta transcripserit ut Eusebiana, sub illa inscriptione per se excogitata, ἐκ τῶν Ἀπολλοδώρου. Verum cuncta haec conferenda sunt cum Abydeno, quem infra auctor noster citabit.

2 Eusebius noster ubique firmiter habet hoc nomen Παυτιβίβλον, vel ἐκ Παυτιβίβλων; (praeter librarii errorem in uno loco պարմիբիբղոն pro պաւտիբիբղոն.) Syncelli vero editores et excerptores passim legerunt ἐκ Παντιβίβλων; atque in Lat. expresserunt *ex Pantibiblii*.

3 Certe hic legebat Interp. noster in Gr. εἶτ' Ἀμεγάλαρον; ut etiam paulo infra, atque in textu Abydeni repetitur integra vox Ἀμεγάλαρος. verum apud Syncellum nunc εἶτα Μεγάλαρον, nunc Μετάλαρος, vel Μεγάλανος. mendum satis probat variata lectio. Ἀννήδωτον autem, quod paulo ante de suo intrudit Sync. nescimus an idem sit cum Idiotone in nostra lectione habito: hoc patet, quod Sync. Abydeni verba, quae postea prolaturus est Eusebius, hoc loco intermiscuit.

4 Pro *quatuor* bestiis, *quarta* apud Sync. bestia corruptè legitur. Scaliger enim habet. φανῆναι ... Ἀννήδοτον δ'. τὴν αὐτὴν τοῖς ἄνω ἔχων διάθεσιν. Goar autem, φανῆναι ... Ἀννήδωτον τέταρτον τὴν αὐτὴν τοῖς ἄνω ἔχοντα διάθεσιν. qui

Եռաքառ երևեալ միաւանդամ՝ ի կարմիր ծովէ՝ զնոյն օրինակ մարդկան և ձկան կերպարանս ունել չորից յուշկապարիկ գաղանաց։ Եւ ապա իշխել և եդեալքանչ՝ ի պատերբեղէնն քաղաքէ Հարս. ԺԲ։ և առ նովաւ երևեալ դարձեալ՝ ի կարմիր ծովէ այլեւս ունիմն՝ նման ձկան և մարդկան, որում անուն կոչէր Օդակն։ Ոչ սոսա աննեհսեան ասէ

centauros [1] eadem forma, hominis et piscis speciem habentes, apparuisse. Ac deinde Edovranchum ex Pautibiblon civitate imperium habuisse [2] saros XVIII. Sub eoque rursum e mari rubro comparuisse alterum monstrum, pisci et homini persimile, cui nomen Odacon. Istos omnes (centavros) ait, ab Oane brevi verbo (dicta) [3] singillatim enarrasse. Et postea

τον δ'. τὴν αὐτὴν τοῖς ἄνω ἔχων διάθεσιν, καὶ τὴν ἰχθύος πρὸς ἀνθρώπους μίξιν. εἶτα ἄρξαι Ἀεδώραχον ἐκ Παυτιβίβλων, καὶ βασιλεῦσαι σάρους ιή. ἐπὶ τούτου φησὶν ἄλλο φανῆναι ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὅμοιον κατὰ τὴν ἰχθύος πρὸς ἄνθρωπον μίξιν, ᾧ ὄνομα Ὠδάκων. Τούτους οὖν φησὶ πάντας τὰ ὑπὸ Ὡάννου κεφαλαιωδῶς ῥηθέντα κατὰ μέρος ἐξηγήσασθαι. (περὶ τούτων Ἀβυδι-

etiam ita in Lat. » Quartus Annedotus eadem cum prioribus forma ... prodiit «. quae omnia corrigenda juxta lectionem nostram, quam aliis sane verbis probavit et ipse Sync; cum paulo ante p. 30. D. nominaverit quatuor haec animantia, his verbis Abydeni. δ'. διφυεῖς γὰρ ἐκ θαλάσσης ἀνέδησαν. ὧν τὰ ὀνόματα ταῦτα. Εὐέδωχος, Ἐνεύγαμος, Ἐνεύβουλος, Ἀνήμυστος. ubi in Lat. Goari. » Quatuor animantia ... terram è mari proruperunt «. Haec satis animadverterat Scal. gratis tamen Auctori, sc. Eusebio vel Apollodoro mendum adscripsit, dicens in adnot. Gr. Euseb. p. 407. ad 28. « Est hallucinatio. Ait quartum Annedotum, sive Oannem ex mari extitisse sub Daone Pastore: quum Berosus, ex quo haec accepit, non quartum, sed quatuor Annedotos apparuisse dicat, quorum etiam nomina ex Beroso prodit «. Viderint eruditissimi lectores, cui magis conveniat talis hallucinatio praeter Eusebium.

1 Apud Armenios յուշկապարիկ, (cujus etymologia erit *memoriae* aut *ingenii circumvasor*,) ut substantivum nomen, accipitur pro Sirene, Centauro, similibusque monstris. hic vero ut adjectivum sumptum, *monstruosum* potius dixeris. Verum hùc pertinet locus Gregorii nostri, cui nomen *Magister* militiae, in epist. ad Principem Armenium Thornicen Mamiconium Saec. XI. Ոչ մի կարծեացես, թէ ի մէնջ մոռացի բնաւին մատեանք ենդեղինք, կամ անվաւերաբ

կանք, յիշեմ և որ յաւուրսն գաւոնասք, այլ ինքն յարեգիւ, չորից յուշկապարիկացն՝ ունել զնմանութիւն ձկանն. և գարձեալ՝ այլ ումեմն ձկան՝ զմարգկան և զձկան ունել կերպարանս, աչագին գազանի՝ որում անուն էր ովդակոն. որպէս պատմէ ապոդորոս. i. e. » Ne autem putes oblitos nos unquam Divinarum, vel profanarum literarum, memorabo (tibi) et monstra, quae in diebus Daoni, scilicet Jared, feruntur; quatuor Sirenes similitudinem piscis habentes: atque item alium piscem, hominis et piscis habuisse formam, bestiam sane horribilem; cui nomen erat Odacon, ut Apollodorus refert «.

2 Accuratius habet lectio Goari ἄρξαι, *imperasse*; id enim sonat etiam Arm. իշխել, cum sequenti nomine in accusativo, quàm Scaligeri habentis ἦρξεν, *imperavit*, cum nomine in nominativo. Nunc de nomine ipso agendum, quod apud omnes diverse profertur: Εὐεδώρεσχος Goaro est, tàm hic quàm in Abydeni textu. et in serie regum Εὐεδώραχος. Scaligero verò hic Ἀεδώραχος, haud secus ac in serie regum apud ipsum. in textu tamen Abydeni legit ipse Αεδώρεσχος. Noster hic fert Ἐδώραγγος, in serie regum Ἐδώαγγος. in Abydeno Ἐδώρεσχος. His adde Samuelem nostrum qui habet Εὐενδώραχος, vel Ἐνδώραχος.

3 Supplevimus vocem *dicta* ad normam Gr. textus apud Sync. cujus verba simpliciter haec sonant. » Istos verò ait omnes, cuncta ab Oanne

'ի յովանայ համառօտիւք՝ մի ըստ միոջէ պատմեալ։ Եւ ապա իշխել ամենփսինայ քաղդէացւոյ 'ի ղանքարաց. Թագաւորել և նմա շարս. Ժ։ Եւ ապա իշխել ոտիարտեայ քաղդէացւոյ՝ 'ի ղանքարաց. Թագաւորել և նմա շարս. Ը։ Եւ 'ի վախճանել ոտիարտեայ՝ որդւոյ նորա քսիսուԹրոսի Թագաւորել շարս. ԸԺ։ Առ նովաւ լինել մեծի ջրհեղեղին։ Մ՝ի անգամայն ամենեքին լինին. Ժ. Թագաւորք. Շարք. ՃԼ և Ի։ Եւ համարին այսպէս.

principem extitisse Amenpsinum [1], Chaldaeum ex Lancharis, ipsumque regnasse saros x. Deinde vero principatum gessisse Otiartem Chaldaeum e Lancharis; et ipsum quoque regnasse saros VIII. Otiarte vero defuncto, filium ejus Xisuthrum regnasse saros XVIII [2]. Sub eo magnum diluvium factum fuisse «. Simul omnes sunt reges x. sari CXX. Computantur autem hac ratione. [3]

νὸς οὐδὲν εἶπεν.) εἶτα ἄρξαι Ἀμέμψινον Χαλδαῖον ἐκ Λαράχων. βασιλεῦσαι δὲ σάρους ιή. ἐπὶ τούτου τὸν μέγαν κατακλυσμὸν φησὶ γεγενῆσθαι. ὡς γίνεσθαι ὁμοῦ πάντας βασιλεῖς ί. σάρους ρκ'...

summatim dicta, singillatim exposuisse «. quasi animantia marina, post primum illud monstrum Oannen dictum, è mari producta, cuncta ab Oanne breviter hominibus tradita, singillatim exposuerint. Atque ita supplenda erit Arm. lectio decurtata. Զսոսա ամենեսին ասէ՝ զառ 'ի յովանայ համառօտիւք ասացեալս՝ մի ըստ միոջէ պատմեալ. quod sane Hellenismum redolet. ac Armeniaco stylo sic explicari potest. Սոքա ամենեքին (այսինքն գազանքն երևեալք 'ի ծովէ) ասէ, զառ 'ի յովանայ (առաջնոյ գազանէ) զասացեալսն համառօտիւք, միըստմիոջէ պատմեալ իցեն. Alioquin si retineamus lectionem codicis nostri, vel nulla exurgit certa sententia, vel novus prodit sensus; quasi quidam scriptor Jovanus, vel Oan dictus, haec omnia a Chaldaeis tradita, summatim et accuratius enarraverit. Illud verò dictum in Gr. περὶ τούτου vel τούτων Ἀβυδηνὸς οὐδὲν εἶπεν, sc. *de isto* vel *de his Abydenus nihil dixit*, Syncelli est additamentum. sed Abydeni verba suo loco audiantur.

1 Nescio quomodo Codex noster tam hic, quam in subsequenti serie regum habet ամենփսինոս, quum vel Samuel noster cum Gr. legerit in Eusebio-Armeniaco ամեմփսինոս. Item de sequenti nomine variant lectiones; Scal. ἐκ Λαράχων; Goar. ἐκ Λαράγχων: noster habuit ἐκ Λαγχάρων. Illud vero քաղդէացւոց, bis in nostro codice inventum, sc. *Chaldaeorum*, lego secundum marginem codicis cum Gr. unius elementi quam similis mutatione քաղդէացւոյ. *Chaldaeum*. verum enim vero etiam apud Gr. unico charactere differunt haec Χαλδαῖον, et Χαλδαίων; prior tamen lectio hic videtur praeferenda.

2 Mancum hic comperitur Scaligeri exemplar, ubi Goar integrum fert. namque apud Scal. mendosè post Amempsinum illico occurrit diluvii mentio, ac si sub Amempsino fuerit, praetermissis nominibus Otiartis et Xisuthri. ita ut, vel typographi oscitatio sit, vel Scaligeri negligentia. Goar ita eum perstringit p. 425. » Hinc lineas quatuor totas, quibus nonus et decimus reges exprimuntur, expungit «. Ubi si ultro expunxisse credat, rem dicit incredibilem.

3 Sequentem regum seriem seu laterculum exponit Sync. non juxta Eusebium post praemissa Apollodori, vel Polyhistoris verba, sed multo antea seorsum ponens p. 14. C. ubi addit de suo, vel potius ex Africano, pro unoquoque rege, hoc dictum: Χαλδαίων ἐβασίλευσεν. *Chaldaeis regnavit*. Eadem eodem modo transcripsit Scaliger, appositè tamen praesenti loco mandavit, interjecta tantum de suo hac inscriptione. Κανόνιον τῶν πρώτων Χαλδαίων βασιλέων. sc. » formula, vel laterculum priscorum Chaldaeorum regum «. Numeri annorum in edit. Goari expresse notantur, δέκα, τρεῖς, etc. Scal. verò habet per characteres ί. γ'. etc. quo etiam scribendi modo magis ad Eusebium nostrum accedit.

ա.	Ալովրոս	շարս.	Ժ:	I.	Alorus.	saros	X.
բ.	Ալապարոս	շարս.	Գ:	II.	Alaparus [1].	saros	III.
գ.	Ալմէղոն	շարս.	ԺԳ:	III.	Almelon [2].	saros	XIII.
դ.	Ամմէնոն	շարս.	ԺԲ:	IV.	Ammenon [3].	saros	XII.
ե.	Ամեգաղարոս	շարս.	ԺԸ:	V.	Amegalarus [4].	saros	XVIII.
զ.	Դաւոնոս	շարս.	Ժ:	VI.	Daonus.	saros	X [5].
է.	Եդովանքոս	շարս.	ԺԸ:	VII.	Edovanchus [6].	saros	XVIII.
ը.	Ամէնփսինոս	շարս.	Ժ:	VIII.	Amempsinus [7].	saros	X.
թ.	Ոտիարտէս	շարս.	Ը:	IX.	Otiartes.	saros	VIII.
ժ.	Քսիսութրոս	շարս.	ԺԸ:	X.	Xisuthrus.	saros	XVIII [8].
	Միանգամայն թագաւորք.		Ժ:		Insimul Reges x.	Sari cxx.	Et cxx.

α'.	Ἀλῶρος	σάρους	ι'.
β'.	Ἀλάπαρος	σάρους	γ'.
γ'.	Ἀμηλὼν	σάρους	ιγ'.
δ'.	Ἀμμενὼν	σάρους	ιβ'.
ε'.	Μετάλαρος	σάρους	ιη'.
ϛ'.	Δάωνος	σάρους	ι'.
ζ'.	Ἀεδώραχος	σάρους	ιη'.
η'.	Ἀμφὶς	σάρους	ι'.
θ'.	Ὀτιάρτης	σάρους	η'.
ι'.	Ξίξουθρος	σάρους	ιη'.

1 Tam Scal. quàm Goar legunt hic Ἀλάσπαρος. cum antea ad normam auctoris nostri habuerint Ἀλάπαρος. quae certa est lectio.

2 Ambo cum supra, tum hic ferunt Ἀμηλὼν. noster utrobique habuit Ἀλμηλὼν.

3 Hic illi Ἀμενὼν, sed antea correctius habuerant Ἀμμενὼν.

4 De corrupta lectione Μετάλαρος jam egimus.

5 Goar rectè Δάωνος, ubi Scal. mendosè Δάωρος. cum antea vel ipse habuerit cum ν. At de numero annorum regni nimis absurdè habet Sync. apud Goarum ἔτη ἐνενήκοντα ἐννέα. *annos nonaginta novem.* quo loco Scal. accuratè legit σάρους ι'. juxta nempe Eusebium nostrum շարս Ժ. quo patet meliorem codicem prae oculis habuisse eum. Nihilo tamen minus audiatur Goar, qui audet invehi contra Scaligerum in collatione lectionum pag. 425. ad p. 14. dicens. ,, Annos ejus (Daoni scilicet) ἐνενήκοντα ἐννέα fideliter scripta, in σάρους ι'. cur mutaverit (Scaliger), non exponit ". Cui respondendum erat, ideo non exponit, quia non mutavit, sed ita reperit. aliàs dicendum erit, Abydeni auctoritate corrigi voluisse tam apertum mendum. quo posito, quamvis infidelitatis arguatur Scal. nec tamen erroris. at contra, exemplar Goari etsi fideliter dicatur descriptum, corruptissimum tamen reipsa comprobatur; cum nulli regum Chaldaeorum, qui praecesserunt vel secuti fuerunt Daonum, per ἔτη, sed omnino per σάρους tempus regni assignari soleat ab omnibus auctoribus.

6 De varietate hujus nominis jam antea diximus.

7 Ambo editores Syncelli, Goar et Scal. mendose legunt hic Ἀμφὶς, cum supra rectè legerint Ἀμέμψινος.

8 Hunc regum catalogum transcribit ab Eusebio Samuel noster chronographus Armenus, additis e regione pro unoquoque rege nominibus Patriarcharum ab Adam usque ad Noe, eo animo, ut ostendat ipsos Patriarchas a Moyse descriptos, barbaris apud profanos auctores nominibus appellari. quàm verò probabilis sit haec sententia, pluribus verbis dicturi sumus paulo post juxta auctoritatem Eusebii: ubi et Samuelis textus de integro citetur.

Շ ամբ. ՉԺ։ Ար. ՉԺ. շարիցն ասեն առնել՝ սխգ. բիւրս ամաց. եթէ շարն՝ ջ հազար և վեց հարիւր ամ նշանակիցէ։

Ոչայս բազմավէպն աղէքսանդրի գիրք պատմէ. և եթէ արդար պատմութիւն ինչ ոք զմատենին կարծիցէ, և արդարև այնչափ բիւրք ամաց լեալ իցեն, ապա պարտ է այն պիսուծին և այլոցն և այս որ հանգոյն նոցին յայտնի չաւատալիք ի նոյն գիրս կան՝ հաւատալ։ Ար զինչ այն ինչ իցէ, զոր գրիցէ նոյն բերոսոս անդէն յառաջնում ի վիպասպասումն մատենին պատմիցից, և յառաջինն՝ որ ասացան, յարեցից. զոր ի նմին իսկ մատենի եհար բազմավէպն։ և թուէ մի ըստ միոջէ այսպէս զոյն ձև բանից։

saros efficere ajunt ՈՒՀԼՍ. myriadas[1] annorum, si sarus Ս. mille et sexcentos annos conficiat.

Haec Polyhistoris Alexandri liber narrat. Si quis autem veram esse illius codicis historiam arbitretur, acsi profecto tot annorum myriades transierint, consequenter itaque oporteret, ut ille aliis quoque similibus rebus, quas pariter manifeste incredibiles idem liber continet, fidem adjungeret. Quid autem illud sit, quod scripserit Berosus ibidem in primo historico volumine, enarrabo[2]; et primis quae jam supra dixi, adjungam, id quod eodem quippe volumine inseruit Polyhistor : singillatim enim hac verborum forma digerit.

1 Si semel, aut bis tantum occurreret calculus fabulosus ՃԽԳ. 2043. myriadum, poterat dici mendum esse librariorum, atque legendum Ջ՛ՄՀ. 43. myriadas. ut aliunde videtur exigere summa ipsa passim memorata.

2 Recolit hic Eusebius Polyhistoris dictum superius a se citatum, illud scilicet: » Haec Berosus primo volumine enarravit, et secundo reges ... conscripsit «. Quùm itaque inibi solum laudaverit Berosi auctoritatem penes Polyhistorem existentem, quoad ea quae scripsit de regibus in secundo libro, atque Lectorum animos curiositate laborantes (quidnam sit, quod scripserit Berosus priori in libro), reliquerit, nunc aggreditur opus perficere, adjungens supradictis et ipsa Berosi anteriora verba : quae reipsa primum locum habebant in textu Polyhistoris, ut patebit ex calce sermonis. Hoc sane consilio Syncellus anticipavit istud fragmentum p. 22. postea verò p. 31. id, quod supra vidimus, collocavit. omitto catalogum seorsum ab eo praemissum p. 14. At Scaliger, qui alibi promiscue disponit, quicquid Eusebiani apud Syncellum reputat fragmenti, impraesentiarum commodè juxta Eusebii nostri digestionem collocat p. 5. et 6. testimonia nempe Apollodori et Berosi ex Alexandro Polyhistore.

Ա՛ստ յաղթէական անվաւերական պատմահրնէանն, անդադրին 'ի բազմավէպն աղեքսանդրի ընդդէմ յաղթեցուոց մատենին ։

De Chaldaica profana [1] Historia, jaminde ex iis quae Polyhistor Alexander dixit de ipso Chaldaeorum volumine.

Բերոսոս քայ ասէ յառաջնում բաբելոնական մատենին՝ լինել նմա 'ի տիս աղեքսանդրի փիղիպեայ, և գրել զազգմանց մատենացս, որ և 'ի բաբելոնի բազում զգուշութեամբ պահեին յերկեքհարիւր և 'ի հինգետասան

» Berosus quidem [2] in primo rerum Babylonicarum volumine, aetate se Alexandri Philippi (filii) esse ait, atque transcripsisse plurimorum volumina, quae etiam Babylone summa cura a ducentis et quindecim an-

(Syncell. pag. 22. 23.)

Βηρωσσὸς ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βαβυλωνιακῶν φησὶ γεγέσθαι αὐτὸν κατ' Αλέξανδρον τὸν Φιλίππου τὴν ἡλικίαν, ἀναγραφὰς δὲ πολλῶν ἐν Βαβυλῶνι φυλάσσεσθαι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἀπὸ ἐτῶν

1 Անվաւերական, quamvis apprime sonare videtur *invalidum*, sive *auctoritate carens*, at supponit ferè respectu historiarum extranearum pro profano. Ignoramus an Eusebius, ut alibi, παραλειπτέον hic dixerit, vel (quod quodammodo accedit ad vocem Armenam *anvaver*) ἀβέβαιον. id est *instabile*, *inconstans*, *incertum*, *infirmum*. Eadem sanè utitur Arm. voce Samuel noster, dum citat Eusebium in sua Praefatione Chronologica. * Ա՛րդ ասէլոյգ վարկաբ ասէլով զանվաւերք պատմութիւնս քաղդացոց և զգժաման անուանակոչութիւնսն. յորս եթէ ոք կարօտացեալ, առ ձեռն պատրաստ ունիմ զգիրս զաբանաձևոյն Եւսեբեայ, առանց որոյ և ոչ ևս ոք կարացուք գրել ||. » Itaque supervacaneum arbitrati sumus proferre invalidas Chaldaeorum historias barbarissimasque nomenclaturas: quibus si quis indigeat, in promptu ad manus habet librum mirabilis illius (viri) Eusebii, sine quo neque nos poterimus scribere «. Ad haec spectare perspicuum est et illud Gregorii nostri cognomento Magistri dictum in Epist. ad Abrehim. « Nos universa totius mundi volumina perlustrantes, non imperiti invenimur tum Chaldaeorum invalidae historiae, tum Hellenicorum, etc «. ևս ոչ կամենայն մատանել՝ որ միանգամ այնպարտի ընթերցել, ոչ անտեղեակ եմք, թէ քաղդէացւոցն անվաւերական պատմութեանն, և եթէ հեղինակացւոցն ||, և այլն ։ Huc pertinet et illud Thomae Arzerunii: * Ֆանգի թէպէտև անվաւեր'ի նոցանէ գրեցեալքն ասացան, այլ բազում ինչ և առ Հմնաբեան առաւելութեանն ||. » Quamvis enim invalida eorum scripta vocitata sunt, multa tamen verosimilia umbraticè protulerunt «.

2 Praesens fragmentum Gr. a Syncello laudatum quamvis majori ex parte iisdem verbis cohaereat cum lectione nostra, nihilominus sive ex librariorum incuria, sive ex diversa ratione eclogarii, interpretisve, accidit aliquantum aliter haberi vel obscurè in una, alteraque lectione Gr. et Arm. ut patet iis qui inter se conferunt. Verum tamen qui adeat solam Latinam Goari interpretationem, ne facile credat ita omnino haberi in Gr. Syncelli textu: quoniam plerumque Goar magis sensui, quàm verbo adhaeret, aliàs verba ipsa Gr. saepe saepius magis accedunt ad Armeniacam versionem, quàm ad latinam Goari: qui etiam videtur ita sentire, ac si Syncellus ex ipso Alexandri Polyhistoris libro hoc fragmentum sumserit, atque vellet etiam Berosum ipsum ab eo lectum fuisse, vix tamen id dicere ausus est: ait enim in annot. pag. 10. ad 22. » Alexandri, non Berosi scripta, Auctoris (sc. Syncelli) tempore, quod non hujus, sed illius auctoritate utatur, extitisse suspicor «.

Sed alteram quoque suspicionem debuit subire doctissimus Goar, quod nempe nec Berosi,

բիւրուց ամաց. յորում թիւք ժամանակաց, և գիր պատմութեանց զերկնից և զերկրէ և զծովէ և զնախակերտն արարչութենէ, և զթագաւորաց և զնոցուն իրաց և զգործոց պատմէ։ Եւ նախ դնէ ասէ զբաբիղացւոց երկիրն հաստատել 'ի վերայ դկղաթ գետոյ, և արածանւոյ ընդ մէջ անցանել. և յինքն կեայ վայրենի ցորեան և գարի և ոսպն և ոլոռն և կնճիթ երկրին բերել. և 'ի խաղս

norum myriadibus [1] asservabantur: in quibus temporum ratio (continebatur) [2], et liber historiarum de caelo, et terra, marique, ac pristina creatione, de Regibus, ac eorum rebus, et gestis referebat. Et primo quidem (affirmat), inquit, Babyloniorum terram jacere super Tigrim fluvium, ac Euphratem interfluere [3]. ibi autem frumentum agreste, et hordeum et lentem [4], et ochron, et

που ὑπὲρ μυριάδων ιέ. περιεχούσας χρόνον. περιέχειν δὲ τὰς ἀναγραφὰς ἱστορίας περὶ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ θαλάσσης, καὶ πρωτογονίας, καὶ βασιλέων καὶ τῶν κατ' αὐτοὺς πράξεων. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν Βαβυλωνίων γῆν φησὶ κεῖσθαι ἐπὶ τοῦ Τίγριδος καὶ Ευφράτου ποταμοῦ μέσην. φύειν δὲ αὐτὴν πυροὺς ἀγρίους καὶ κριθὰς, καὶ

neque Alexandri scripta per se legerit suus auctor Syncellus, vel umquam viderit, sed potius ex nostro Eusebio omnia transcripsit; nil enim amplius refert Sync. ex Alexandro, praeter illa a nostro auctore relata, ut verissime Scal. conjecit.

1 Sync. tantum habet myriadas xv. sed tamen corrupta videtur lectio numerica. ita ut videatur vel pro Syllaba που legendum σ'. sc. *ducenti*, vel pro ιέ. legendum σιέ. sc. ccxv. neque de hoc mirentur lectores, cum Chaldaeorum more immensa annorum millia numerentur. Si enim juxta eos decem soli reges annos tenuerunt tot et tot myriadum, quid mirum si dicitur libros historiarum apud eos servari, ultra myriadas annorum ccxv.

2 Obscurior videtur sensus praesentis loci in Arm. ideo praemisimus verbum parenthesis nota interclusum *continebatur*, et pro պատմէ, *refert*, *narrat*, diximus *referebat*; sicut etiam paulo ante loco verbi գրել, *scribere*, posuimus *transcripsisse*. alioquin vix certa eliceretur sententia. Audire expediat Gr. textum sic ad verbum sonantem. „ Scripta multorum in Babylone asservari cum multa diligentia ab annis supra xv myriadas continentia tempus. Contineri autem in scriptis illis historias de caelo et mari primaque natali et regibus, atque de rebus sub iis actis “. Quinam textus sit magis corruptus, non facile dixeris.

3 Apud Armenios plerumque Tigris, դկղաթ *Teclathes*, et Euphrates, արածանի, *Arazani* vocitantur. quibus hic nominibus utitur Interp. Arm. juxta antiquum usum. idem facit et alter Interpres Philonis Armeniacus. adeo ut etiam in verbis sacrae scripturae. Genes. II. 14. nunc Tigris, nunc Teclathes, modo Euphrates, potissimum verò Arazani ab ipso usurpetur. Porro praesentem Eusebii locum nos ita legimus in Arm. ac si in duas una periocha divisa sit partes. primam, ասէ զբաբեղացւոց երկիրն հաստատել 'ի վերայ դկղաթ գետոյ. secundam vero, և արածանւոյ ընդ մէջ անցանել (երկրին բաբեղացւոց). atque hunc sensum in Lat. refudimus. Attamen juxta Sync. legendum esset, ասէ զբաբեղացւոց երկիրն հաստատել ընդ մէջ դկղաթ գետոյ և արածանւոյ. omisso sequenti verbo անցանել. Quod tamen excidisse magis ex Gr. textu dixeris. Siquidem Gr. lectio hodierna ita fert ad verbum. „ Babyloniorum terram ait jacere supra Tigridis et Euphratis fluvii medium “. vel juxta Goari interpretationem, „ Babyloniam terram inter Tigrin et Euphratem fluvios mediam jacere describit. “

4 Apud Sync. deest ոսպն. i. e. φακὸς vel φακή, *lens* vel *lenticula*. suspicamur et alia interim verba excidisse. aliter redundaret in Arm. unum vel alterum ex his յինքն կեայ, et երկրին բերել. pro queis sub initio modo habetur in Gr. φύειν δὲ αὐτήν. Caetera leguminum nomina

և 'ի շամբս գետոյն արմատոց ինչ ուտելեաց գտանել, որոց անուն կոչիցին դոնգք, ունել արմատոցն զօրութիւն գարւոյ հացի։ Լ ինել անդ և արմաւ և խնձոր, և այլոց ևս ազգի ազգի մրգոց. և ձկանց՝ և հաւուց վայրենեաց և մօրականաց։ Լ ինել և արաբացւոց կողմանցն նորա անջրդիս և անպտուղս։ Եւ դէմ յանդիման արաբացւոց աշխարհին՝ լեռնայինս և պտղաբերս։ Եւ 'ի բաբեղոնի բազմամբոխ այլազգեաց մարդկան բնակեալ 'ի քաղդէացւոց աշ-

sesamum terram gignere; et in paludibus atque arundinetis fluvii radices ad escam utiles [1] reperiri, quorum nomen Gonga; easque radices hordeacei panis vim habere. Extare item inibi palmas ac poma, et reliquos quoque diversi generis fructus; nec non pisces, et aves sylvestres, ac palustres: fuisse autem ejus sane partes Arabiam versus sitas, aridas et steriles; oppositas verò Arabiae, montuosas et feraces [2]. Et Babylone maximam multitudinem hominum

ὄχρον, καὶ σήσαμον, καὶ τὰς ἐν τοῖς ἕλεσι φυομένας ῥίζας ἐσθίεσθαι. ὀνομάζεσθαι αὐτὰς γόγγους. ἰσοδυναμεῖν δὲ τὰς ῥίζας ταύτας κριθαῖς. γίνεσθαι δὲ φοίνικας, καὶ μῆλα, καὶ τὰ λοιπὰ ἀκρόδρυα, καὶ ἰχθύας, καὶ ὄρνεα χερσαῖά τε καὶ λιμναῖα. εἶναι δὲ αὐτῆς τὰ μὲν κατὰ τὴν Αραβίαν μέρη ἄνυδρα τε καὶ ἄκαρπα. τὰ δὲ ἀντικείμενα τῇ Αραβίᾳ ὀρεινὰ καὶ ἄφορα. ἐν δὲ τῇ Βαβυλῶνι πολὺ

accurate conveniunt inter se. nam վայրենի ցորեան indicat ἀγρίους πυρούς. և գարի καὶ κριθάς, (quamvis Gr. in plur. Arm. in sing.) և ոսպն. (ubi supplendum in Gr. καὶ φακόν). և ոլոռն. καὶ ὄχρον, vel potius ὤχρον. de cujus certa significatione haesitant Glossarii, speciem dicentes esse leguminis, quod genus, cicera, vel potius ervilia, aut phaselos. etc. unde et nos Graecam vocem retinuimus cum Goaro in Lat. և կնճիթ, καὶ σήσαμον. ubi adverte Latinos ex Graecis mutuatos esse illam vocem *sesamus* vel *sesamum*. quam et plures in Oriente usurpant, maxime verò Turcae Սուսամ, *Susam*, vocitantes. id quod ab Armeniis litterali dialecto կնճիթ, կնճիթն. vel կնճիւթ (ut in Philonis versione occurrit) nuncupatur, vulgò autem կունճիթ vel կունճի. quo nomine sc. *Gungi* utuntur etiam nonnulli alienigenarum; ita ut dixeris saltem quoad sonum externum accedere ad eas radices, quas γόγγους Berosus mox nominabit. Item notabis in sacris litteris, ubi occurrunt haec nomina leguminum κύαμος καὶ φακός, in Lat. poni *fabam* et *lentem*. in Arm. verò ոլոռն և ոսպն. ut cernitur II. Reg. XVII, 28. et Ezech. IV. 9. Quamvis ergo *faba* certum leguminum genus indicet, sed tamen tam Gr. κύαμος, quàm Arm. ոլոռն, sunt nomina magis generalia. sicut etiam ὤχρος. de quo jam dictum. Cavendum denique, ne Armeniaca haec vocabula *olorn*, et *osbn*, pro familiaritate vocum eadem existimentur cum Gr. ὀλύρα, et ὄσπριον. nam ὀλύρα, i. e. *siligo*, Armeniis est հաճար. et ὄσπριον, i. e. *legumen*, ունդ, vel ընդեղէն. datur etiam ὄσπρος, sive ὄσπρον, quod *pisum*, vel *legumen* exprimitur.

1 Satis accurate legit Scal. in Gr. φυομένας ῥίζας ἐσθίεσθαι. id est iisdem verbis, *enascentes radices comedi*, vel *comedendas esse*. quod propius accedit ad nostram lectionem. At Goar nimis corruptè legit ἐσθίεσθον, adeoque haesitans de incerta utique voce, ita vertit » *ac in paludibus esthiesthon radices enasci* «. quasi vero vox ea, si non paludem, certum radicis genus significarit sibi ignotum, seu proprium ejusdem radicis nomen fuerit *esthiesthon*. sed frustra. cum id nomen mox occurrat, ipso Goaro interpretante, » *hasque gongas vocari* «.

2 Պտղաբեր id sonat, quod Lat. *fructifer*, vel *ferax*. et Gr. εὔφορος. feliciter ergo legit Goar εὔφορα. ubi Scal. male legit ἄφορα, id est ex adversò *sterilis*, *non ferax*.

խարհին. և կեալ նոցա անառակու- Թեամբ իբրև զանասունս և զգա- զանս։

Նա յառաջնումն ամին յայնմէ 'ի կարմիր ծովէ անդէն իսկ 'ի մէջ սահմանացն բաբելացւոց ահագին ինչ գազանի, որոյ անուն կոչիցի ոանն. որպէս և ապողոդորոս պատ- մէ 'ի մատենին, Թէ ամենայն մար- մինին ձկան էր, և ընդ գլխով ձկանն այլ գլուխ առ նմին պատշաճեալ. և 'ի տումնն ոտք իբրև զմարդոյ. և բարբառ ըստ մարդկան բարբառոյ.

alienigenarum (degere) Chaldaeam regionem incolentium, eosque brutorum ac ferarum more turpiter vitam ducere.

Primo autem anno e mari rubro inibi quidem intra fines Babyloniae terribilem quandam apparuisse feram [1], cui nomen Oan; quemadmodum et Apollodorus in volumine enarrat: (quippe) quod totum corpus piscis erat, et infra piscis caput, aliud caput juxta illud accommodatum [2], et in cauda pedes tamquam hominis, et vox secundum vo-

πλῆθος ἀνθρώπων γενέσθαι ἀλλοεθνῶν κατοικησάντων τὴν Χαλδαίαν. ζῆν δὲ αὐτοὺς ἀτάκτως, ὥσπερ τὰ θηρία.

Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἐνιαυτῷ φανῆναι ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης κατὰ τὸν ὁμοροῦντα τόπον τῇ Βαβυλωνίᾳ ζῷον ἄφρενον ὀνόματι Ὡάννην, καθὼς καὶ Ἀπολλόδωρος ἱστόρησεν, τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ἔχων ἰχθύος. ὑπὸ δὲ τὴν κεφαλὴν παραπεφυκυῖαν ἄλλην κεφαλὴν ὑποκάτω τῆς τοῦ ἰχθύος κεφαλῆς, καὶ πόδας ὁμοίως ἀνθρώπου, πα-

1 Τὸ Ζῶον Interp. noster reddit passim գազան. i. e. *fera*, *bestia*, *bellua*. quamvis enim Gr. sonat կենդանի. sc. *animans*, vel *animal*. quoniam verò animantia hìc memorata ad ferarum vel majorum bestiarum speciem accedant, ita placuit Interpreti exprimere: quod et nos fideliter servavimus.

2 Photius Biblioth. CCLXXIX. p. 1594. haec ex Helladio Grammatico excerpit. (ubi Ὡη, pro Ὡάνη legitur). Ὅτι μυθολογεῖ ἄνδρα τινά, ὠνομασμένον Ὡην, τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἀνελθεῖν, τἄλλα μὲν τῶν μελῶν, ἰχθύος ἔχοντα, κεφαλὴν δὲ καὶ πόδας καὶ χεῖρας ἀνδρός, καὶ καταδεῖξαι τήν τε ἀστρονομίαν, καὶ τὰ γράμματα. οἱ δὲ αὐτὸν ἐκ τοῦ πρωτογόνου πεφηνέναι λέγουσιν Ὡου, καὶ μαρτυρεῖν τοὔνομα. ἄνθρωπον δὲ ὄντα τὰ πάντα, ἰχθῦν δόξαι, διότιπερ ἠμφίεστο κητώδη δορέν. ubi Lat. interp. Schotti sic fert. » Narrat virum quendam nomine Oen in rubro mari visum, habentem caetera membra piscis, caput et pedes et manus hominis, et ostendisse Astronomiam, et literas. Quidam dicunt illum natum esse è primo parente Ωου, et testari nomen, hominem autem omnino esse, piscem verò videri, quod piscis pelle indueretur «. Recolit locum Photii Scaliger quoque. p. 407. et subdit. » Ευάνην vocat Hygenus fabula CCLXXIV. Daedalus Eupalami filius Deorum simulacra primus fecit. Euahanes, qui in Chaldaea de mari exiisse dicitur, astrologiam interpretatus est. Idem dicit, quod Helladius, de mari in Chaldaea extitisse, et Astrologiam docuisse, sed apud Hygenum male editum est Euahdnes «. Huic attinet Gregorii Magistri Armeniaci dictum in epist. ad Abrehim. * և ոչ յովաննայն ձկան, որ ոչ ևս բիւրապատիկ (հաւատալի լիցին մեզ առաջ ոչ ևս) ||. » Neque Joanis piscis, ut apud Berosum (valeat apud nos fabula)«. Atque in Epist. III. ad Thornicium Mamiconium. * և կամ զովմանն (այսինքն զովանայն), որ 'ի կարմիր ծովէ այտապար եկեալ մատենագրէր պատ (Թուխ' մաս) առ բարբառն ||... Sive ut Oane, qui è mari rubro prodiens literas exercebat juxta Babylonem «. Apollodori verò locum consule paulo supra apud Eusebium nostrum.

որոյ պատկերն և ցայժմ գրեալ պահի։ Եւ գազանին այնմիկ ասէ ցերեկ ընդ մարդկան շրջել, և 'ի կերակուր ինչ ամենևին չհպել. և ուսուցանել մարդկան դպրութիւնս, և զպէսպէս հանդամանս արուեստից. զձևս քաղաքաց, և զմեհենաց պատշաճութիւնս, և զօրինաց խելամտութիւնս. և սահմանաց և բաժնից պայմանս ուսուցանել. և զսերմանց և զպտղոց ժողովս ցուցանել. և ամենևին իսկ՝ որ ինչ 'ի դէպ ընտանութեան կենաց իցէ աշխարհի, աւանդել մարդկան. և յայնմ ժամանակէ հետէ այլ ումեք ինչ աւելի չգտանել։ Եւ 'ի մտանել արեգականն՝ ովանն գազանի միւսանգամ անդրէն 'ի ծով մխել, և զցայդ 'ի համատարած ծովուն զեռեղել. և այնպէս երկեկից իմն կեանս կեալ։

cem hominum; cujus etiamnum hodie depicta imago servatur. Et feram illam, ait, interdiu cum hominibus versari, nullum tamen prorsus cibum sumere; atque homines edocere litteraturam, ac diversa artium experimenta, urbium formas, templorumque dispositiones, et legum peritiam, ac finium portionumque conditiones edocere, seminum fructuumque collectionem indicare; et summatim, quidquid familiaritati vitae conveniens in mundo est, hominibus tradidisse. Et ab eo tempore nihil amplius ab aliquo quid inventum [1]. At sole occidente Oannem feram retro se in mari mergere, nocteque in pelago commorari [2], atque ita amphibii more vitam ducere. Postea verò alias quoque feras ei [3] simi-

ραπεφυκότας δὲ ἐκ τῆς οὐρᾶς τοῦ ἰχθύος, εἶναι δὲ αὐτῷ φωνὴ ἀνθρώπου. τὴν δὲ εἰκόνα αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν διαφυλάσσεσθαι. τοῦτο δέ φησι τὸ ζῶον τὴν μὲν ἡμέραν διατρίβειν μετὰ τῶν ἀνθρώπων οὐδεμίαν τροφὴν προσφερόμενον, παραδιδόναι τε τοῖς ἀνθρώποις γραμμάτων καὶ μαθημάτων καὶ τεχνῶν παντοδαπῶν ἐμπειρίαν. Καὶ πόλεων συνοικισμοὺς, καὶ ἱερῶν ἱδρύσεις, καὶ νόμων εἰσηγήσεις, καὶ γεωμετρίαν διδάσκειν, καὶ σπέρματα, καὶ καρπῶν συναγωγὰς ὑποδεικνῦναι. Καὶ συνόλως πάντα τὰ πρὸς ἡμέρωσιν ἀνήκοντα τοῦ βίου παραδιδόναι τοῖς ἀνθρώποις. ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου ἐκείνου οὐδὲν ἄλλο περισσὸν εὑρεθῆναι. τοῦ δὲ ἡλίου δύναντος, τὸ ζῶον τουτονὶ (Ωάννην) δῦναι πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὰς νύκτας ἐν τῷ πελάγει διαι-

1 Egregiè edidit Arm. Interp. illud Gr. ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου ἐκείνου οὐδὲν ἄλλο περισσὸν εὑρεθῆναι: quod iisdem verbis sic est. » Ex hoc autem tempore nihil aliud amplius inventum fuisse ». Quo assignatur secundum Chaldaeorum sententiam, omnium artium Oannem ipsum auctorem extitisse, quasi post ejus aetatem nihil novi ulterius a quopiam repertum sit. At Goar omnino aliter sensit de Gr. textu, quasi dictum fuerit, de hinc non ulterius inventus est ipse Oannes: vertit enim in Lat. » Ab eo tempore nihil praeter haec de illo auditum «. Sed quis cernat hanc sententiam in Gr. ubi nec *de illo*, nec *auditum* ullo modo concipitur: adde quod sequens iterum periocha hunc sensum destruit.

2 Interpres noster ut pro θάλασσα adhibet ծով, sc. *mare*, ita pro πελάγει inserit համատարած ծով, i. e. *vastissimum mare*: quam differentiam diligenter observat in toto cursu suae interpretationis; et quidem optimè: nam Πέλαγος proprie indicat profundum maris locum. Goar nunc *sub aquis* dixit, nunc alio modo explicat.

3 Correctius legit Scal. τούτῳ in singulari, ita enim habet et codex noster, նմին։ Goar men-

Եւ յետոյ և այլոց գազանաց նմա-
նեաց նմին յայտնել. զորոց 'ի Թա-
գաւորաց մատենին ասէ յայտ առ-
նել. և զյովանայն ասէ՝ զարարածոց
և զառաքինութեանց գրել, և տալ
խօսս և ճարտարութիւն մարդկան։

Էր ասէ երբեմն, մինչ ընդ բնաւ
խաւար և ջուր էր. և էին անդ այլ
ինչ գազանք, յորոց կէսքն ինքնա-
ծինք էին, և կերպարանս կենդանա-
ծինս ունել, և մարդիկ երկթևեանս
ծնանել. և զայլս չորեքթևեան և
երկդիմիս. և մարմին մի, և գլուխ
երկուս, կանացիս և առնիս. և եր-
կուս բնութիւնս՝ արուականս և ի-
գականս։ Եւ այլ մարդիկ՝ որոց
բարձք այծից, և եղ ջիւրք 'ի գլուխ.
և այլս ձիոտունս. և այլոց՝ յետոյ
կուսէ ձիոց կերպարանք, և առաջոյ՝
մարդկան. որ զձիացլուց յուշկապա-
րիկ կերպարանս ունիցին։ Ծնանել

les apparuisse, de quibus in volumine regum ait declaratum fuisse. Oannem autem dicit de rebus creatis et virtutibus scripsisse, hominibusque sermonem atque artes dedisse «.

» (Tempus) olim fuisse, inquit, quo cuncta tenebrae et aqua erant; et ibidem alieni generis erant ferae, quarum aliquae per sese natae erant [1], et formam viviparam praeseferebant: homines vero binis alis nasci; alios autem quatuor alis, ac gemino vultu; et corpus unum (habuisse), duo vero capita, femineum et virile; duas quoque naturas [2], masculinam ac muliebrem. Alios etiam homines caprina habentes crura, et in capite cornua: alios autem equinis pedibus; quibusdam autem parte posteriori equorum figura, anteriori vero hominum; quos-

τᾶσθαι. εἶναι γὰρ αὐτὸν ἀμφίβιον. ὕστερον δὲ φανῆναι καὶ ἕτερα ζῶα ὅμοια τούτῳ, περὶ ὧν ἐν τῇ τῶν Βασιλέων ἀναγραφῇ φησὶ δηλώσειν. τὸν δὲ Ὠάννην περὶ γενεᾶς καὶ πολιτείας γράψαι, καὶ παραδοῦναι τόν δε τὸν λόγον τοῖς ἀνθρώποις.

Γενέσθαί φησι χρόνον, ἐν ᾧ τὸ πᾶν σκότος καὶ ὕδωρ εἶναι, καὶ ἐν τούτοις ζῶα τερατώδη, καὶ διφυεῖς τὰς ἰδέας ἔχοντα ζωογονεῖσθαι. ἀνθρώπους γὰρ διπτέρους γεννηθῆναι, ἐνίους δὲ καὶ τετραπτέρους, καὶ διπροσώπους, καὶ σῶμα μὲν ἔχοντας ἕν, κεφαλὰς δὲ δύο, ἀνδρείαν τε καὶ γυναικεῖαν. καὶ αἰδοῖα τε δισσὰ, ἄῤῥεν καὶ θῆλυ, καὶ ἑτέρους ἀνθρώπους τοὺς μὲν αἰγῶν σκέλη καὶ κέρατα ἔχοντας, τοὺς δὲ ἱππόποδας. τοὺς δὲ τὰ ὀπίσω μὲν μέρη

dosè τούτων. in plur. sed in Lat. optime expressit, reddens *huic*.

1 Scal. legit. διφυεῖς, id est *ancipitis naturae*, vel *duplicem habentes naturam*. quod vix cohaeret. Goar, εἰδιφυεῖς, tamquam compositum ex εἶδος, sc. *species*, *forma*. quo admisso talem aggressus est exornare translationem. « Et sub variis naturae speciebus et formis visu mirandis vitam ac lucem accepisse «. At noster Interp. videtur legisse ἰδιοφυεῖς, quasi *ex propria natura habens vim se ipsum generandi*. vel saltem εἰδιφυεῖς eo sensu accepisse. Ut ut sit, valde aliena cernitur Goari lata paraphrasis quoad Gr. textum, qui rem paucis verbis complectitur, haud secus ac Arm.

2 Summa industria ob verecundiam, ac magis ob proprietatem linguae Interp. noster, բնութիւնս, sc. *naturas* reddidit, ubi Gr. habet αἰδοῖα, *pudenda*.

և ցուլս մարդագլուխս, և շունս չորեքմարմինս, որոց ձեռքն իբրև ըզձկանց տտունս յետոյ կուսէ 'ի գաւակացն արձակիցին. և ձիս շնագլուխս. և մարդիկ, և այլ ևս գազանս ձիագլուխս և մարդապատկերս, և տանաւորս իբրև զձկունս. և այլ ևս ազգի ազգի գազանս վիշապակերպս. և ձկունս յուշկապարիկս, և սողունս և օձս, և պէսպէս երէս բազումս զարմանալիս՝ այլակերպս 'ի միմեանց. որոց զպատկերս 'ի մեհենին բէղայ մի ըստ միոջէ նկարեալ պահէին։ Եւ իշխել ամենեցուն նոցա կնոջ միում, որում անուն կոչիցի մարկայէ, որ քաղդէեցերէն թաղատթայ անուանի. և յունարէն թարգմանի թալադդայ, որ է ծով։

que Hippocentaurorum (Sirenum)[1] formam habuisse. Tauros etiam humano capite nasci, canesque quatuor habentes corpora, quorum caudae, caudarum ad instar piscium[2], posteriore parte e femine prodirent. Item equos canino capite; hominesque, et alias belluas equino capite, et ad hominis imaginem[3], et more piscium cauda preditas; et alias quoque diverso genere belluas draconum specie; pisces etiam Sirenes, et reptilia serpentesque, ac varias bestias mirabiles plurimas, forma inter se dissimiles; quorum imagines in Beli templo singulatim pictas servabant. Illis autem omnibus mulierem quamdam, cui nomen Marcaja[4], imperitavisse; quae

ἵππων, τὰ δὲ ἔμπροσθεν ἀνθρώπων, ὃς ἱπποκενταύρους τὴν ἰδέαν εἶναι. ζωογονηθῆναι δὲ καὶ ταύρους ἀνθρώπων κεφαλὰς ἔχοντας, καὶ κύνας τετρασωμάτους, οὐρὰς ἰχθύος ἐκ τῶν ὄπισθε μερῶν ἔχοντας, καὶ ἵππους κυνοκεφάλους, καὶ ἀνθρώπους καὶ ἕτερα ζῶα κεφαλὰς μὲν καὶ σώματα ἵππων ἔχοντα, οὐρὰς δὲ ἰχθύων, καὶ ἄλλα ζῶα παντοδαπῶν θηριῶν μορφὴν ἔχοντα. πρὸς δὲ τούτοις ἰχθύας καὶ ἑρπετὰ, καὶ ὄφεις καὶ ἄλλα ζῶα πλείονα θαυμαστὰ, καὶ παρηλλαγμένα τὰς ὄψεις ἀλλήλων ἔχοντα. ὧν καὶ τὰς εἰκόνας ἐν τῷ τοῦ Βήλου ναῷ ἀνακεῖσθαι. ἄρχειν δὲ τούτων πάντων γυναῖκα, ᾗ ὄνομα Ομόρκα. εἶναι δὲ τοῦτο χαλδαϊστὶ μὲν Θαλάτθ, ἑλληνιστὶ δὲ μεθερμηνεύεσθαι θάλασσα, (κατὰ δὲ ἰσό-

1 Jam supra monuimus vocem յուշկապարիկ pro Centauro et Sirene aeque sumi, quae fere adjectivo modo sumitur in his locis. ita ut pro *Sirene*, *formam Sirenicam*, vel *portentosam* legere possis. Quod si Gr. textum consulas, nil reperias praeter hippocentauros. Sicut etiam paulo inferius, ubi Arm. habet ձկունս յուշկապարիկս, *pisces sirenicos*, vel *portentosos*, Gr. tantum fert ἰχθύας, *pisces*.

2 Scal. nobiscum inserit punctum ante οὐρὰς. Goar autem male, postposito puncto. quo ductus sic reddit. » canes caudis quadricorpores «. quod absurdum. Pariter pro ἰχθύος in genit. sing. ut Scal. legit, Goar vitiose fert ἰχθύας, in accus. plur. quod omnino discrepat ab Eusebio nostro.

3 Syncellus juxta geminos sui editores sic habet. κεφαλὰς μὲν καὶ σώματα ἵππων ἔχοντα. sc. *capita quidem et corpora equorum habentia*. quod in Arm. reddendum esset, ձիագլուխս և ձիամարմինս. Verum tamen cum verterit noster Interp. ձիագլուխս և մարդապատկերս, illico patet eum legisse in autographo, κεφαλὰς μὲν ἵππων, καὶ σώματα (vel potius εἰκόνα) τῶν ἀνθρώπων ἔχοντα. correctius nempe. namque satis apparet ex serie verborum aliquid humanae figurae iis monstris inesse.

4 Scal. Ομόρκα. Goar, Ομορῶκα legunt. No-

Եւ մինչդեռ այն ամենայն յարուցեալ կայցէ միախուռն, յարձակեալ 'ի վերայ՝ բէղայ, հերձու զկինն ընդ մէջ, զկէսն առնել երկիր, և զկէսն երկինս. և զայլ ևս գազանսն որ 'ի նմա էին՝ սատակեալ։ Եւ առակաւ իմն ասէ այլ ընդ այլոյ բարոյախօսեալ զայնպիսի բնութեանց, թէ մինչդեռ խոնաւ և ջուր էր ընդ բնաւ, և գազանք միայն էին 'ի նմա, դիցն այնմիկ հատանել զիւր գլուխ. և զարիւնն՝ որ իջանիցէ 'ի նմանէ, առնուլ այլոց դից, զանգանել ընդ հող, և ստեղծանել մարդիկ. վասն որոյ իմաստունս իսկ լինին, և դիւցազանց մտացն հաղորդել։

Chaldaice Thaladtha vocatur, Graece autem dicitur Thalatta, quae vox mare significat [1]. His autem omnibus gregatim stantibus, interim invadens Belus [2], mediam mulierem dissecat: dimidiam ejus partem effecisse terram, et dimidiam caelum; atque reliquas feras, quae in ipsa erant, perdidisse. Porro allegorice ac diverso modo physiologiam ait prolatam de ejusmodi naturis, quod dum adhuc per universum humor et aqua esset, ac belluae tantummodo in eo essent, Deum illum (scilicet Belum) suum sibi caput amputasse [3], et sanguinem ab eo defluentem alios Deos accepisse, atque humo coagmentasse [4], hominesque creasse: proindeque sapientes fieri, ac divinae mentis participes.

ψηφον σελήνη). οὕτω δὲ τῶν ὅλων συνεστηκότων, ἐπανελθόντα Βῆλον σχίσαι τὴν γυναῖκα μέσην, καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτῆς ποιῆσαι γῆν, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ οὐρανὸν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ζῶα ἀφανίσαι. ἀλληγορικῶς δέ φησι τοῦτο πεφυσιολογῆσθαι. ὑγροῦ γὰρ ὄντος τοῦ παντὸς, καὶ ζώων ἐν αὐτῷ γεγενημένων, τούτον τὸν θεὸν ἀφελεῖν τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, καὶ τὸ ῥυὲν αἷμα τοὺς ἄλλους θεοὺς φυράσαι τῇ γῇ, καὶ διαπλάσαι τοὺς ἀνθρώπους. διὸ νοερούς τε εἶναι, καὶ φρονήσεως θείας μετέχειν.

ster Interp. habuit Μαρκαῖα, quod aliquo modo pertinet ad vocem Lat. *Mare*.

1 Թալաղգայ, *Thalatta*, probat Atticam prolationem θάλαττα. cujus loco Syncellus vulgari loquendi usu reposuit θάλασσα. Illud verò որ է ծով, sc. *quod est mare*, Interpretis est declaratio. Ubi apud Sync. redundat haec periocha, κατὰ δὲ ἰσόψηφον σελήνη. quod videtur a Syncello insertum; de quo diverse altercantur Scal. et Goar in suis annotationibus.

2 Non ita feliciter τὸν ἐπανελθόντα reddit Goar. *redeuntem*, ut noster Interp. appositè յարձակեալ 'ի վերայ. *invadens, supervadens*, quod ad rem facit. Nec aptius sunt anteriora a Goaro reddita sic. *His ista constituis*: neque sequentia illa, *ac inde necem animalibus illatam*, etc.

3 Emendatius legit Goar τοῦτον τὸν Θεόν. ubi Scal. mendose τούτων. Ceterum ut vides, Arm. lectio omnino cohaeret cum Gr. ἀφελεῖν τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, quod ad verbum sonat, *sustulisse suimetipsius caput*. ac Goar, industria, nescio qua, maluit novam hanc inde elicere sententiam, *caput mulieris sustulit*: forte indignum putavit Belo, imo fieri nullo modo posse putavit, sponte Belum sibi amputare caput, ac reviviscere. Sed tamen velit nolit, id somniarunt Chaldaei, quod iterum occurrit paulo inferius. aliter, nulla in Gr. mulieris mentio sub voce ἑαυτοῦ, cum id nunquam ad tertiam spectet personam, sed ad primam. id satis noverat Goar, sed ipse vult legi αὐτῆς, quod in margine adnotavit.

4 Pro τὸ ῥυὲν αἷμα, Goar legit τὸ ῥυὲν σῶμα, crasso librarii errore, quo caret Scal. Sed

Եւ զբելեայն ասեն՝ որ յունարէն գիտս Թարգմանի, և հայերէնն արտաքսող, Թէ ընդ միջ կարեաց զերկաւսն, և զառանիլ՝ի միմեանց զերկինս և զերկիր, և յարդարել յօրինել զաշխարհ՝ և զազանսն ոչ ժուժել լուսոյ զօրութեան, և սատակել։ Զեառնել բերայ աշխարհ ինչ անապատ և պղպջաբեր. հրամայեն տալ միւսմ՝ի դէպն՝ յարենէն որ՝ի հատեալ գլխոյն իւրմէ իջանիցէ, զանգանել ընդ հող, և առեղծանել մարդիկ, և այլ անասունս և գազանս, որ կարիցեն այսմ օդոյ ժոյժ ունել. Հաստատել բերայ զաստեղս

De Belo autem, quem Graeci Δεὺς interpretantur[1], Armenii vero Aramazd, (illum) dicunt tenebras per medium divisisse, atque adeo caelum et terram invicem secrevisse, ac mundum ordine composuisse; belluas vero lucis vim haud sustinentes, periisse. Belum autem, cum desertam quamdam regionem ac feracem vidisset, deorum cuipiam praecepisse, ut sanguine, qui stillabat ex praesecto suo capite, humum inficeret, hominesque crearet, alias quoque bestias ac feras, quae hunc aerem sustinere possent. Belum quoque astra et solem lunamque, ac

Τὸν δὲ Βῆλον, ὅν Δία μεθερμηνεύουσι, μέσον τεμόντα τὸ σκότος, χωρίσαι γῆν καὶ οὐρανὸν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ διατάξαι τὸν κόσμον. Τὰ δὲ ζῶα οὐκ ἐνεγκόντα τὴν τοῦ φωτὸς δύναμιν φθαρῆναι. ἰδόντα δὲ τὸν Βῆλον χώραν ἔρημον καὶ καρποφόρον, κελεῦσαι ἑνὶ τῶν θεῶν τὴν κεφαλὴν ἀφελόντι ἑαυτῷ τῷ ἀπορρύεντι αἵματι φυράσαι τὴν γῆν, καὶ διαπλάσαι ἀνθρώπους καὶ θηρία τὰ δυνάμενα τὸν ἀέρα φέρειν. ἀποτελέσαι δὲ τὸν Βῆλον καὶ ἄστρα καὶ

quum satis nosset Goar vocem ῥυὲν magis fluidis rebus convenire, mutat significationem, ac ita reddit. » corpus in terram delapsum «. Debebat tamen considerare sequentia, » alii Dii terrae commiscuerunt «. id enim sanguinis est, non corporis. ut infra repetitur, et ab ipso Goaro feliciter redditur. » stillanti ex se sanguini terram admiscere «. Miror quod omiserit Goar assignare aut in marg. aut in not. veram Scaligeri lectionem; cum alibi alia vel minutissima vix praetermittat.

1 Voluit hic Interp. Arm. primùm Armeniacis characteribus exprimere nomen Jovis apud Graecos usitatum, hoc pacto գիտս. *Dios.* quod ipsis in nominat. est Ζεὺς, vel Δεὺς, Ζῶς, vel Δῖς, etc. in genit. verò Διός, vel Ζηνός. postea adjecit et alterum nomen *Aramazd*, Jovi a Majoribus Armeniorum attributum; quod Latinis est Juppiter. Quod autem Belus ipse hic sit numen profanum ab omnibus nationibus diverse vocitatum, asserit cum Eusebio et Joannes noster Patriarcha cognomento Philosophus, ita disserens in sermone contra Paulicianos.' Ըստ այսմ օրինակի (ասէ) քաղդէացւոցն տեսեալ զահեղանձն զայն վիթխարն և աշխոյժ ... զգեղեցկութիւնն մարմնոյն արամադրութեամբ՝ ետուն երկիր նմա տուեալ պատուական. և ամենայն բառից չարաչարութեանն զրոյցս տիեզերս ընդ իւրեն կալեալ կուռացոյց, ըստ իւրաքանչիւր լեզուացս այլ եւ այլով զնորա զանուն քուացեալք՝ Նեբրովէ կոչելով, լաբէդեացիք՝ բէլ, փիլատացիք՝ բաղ, հելլենացիք՝ գիտս, պարսիկք՝ որմզդ, Հայք՝ արամազդ ‖ : hoc est. » Eodem modo Chaldaei videntes Titanium illum gigantem et procerum .... ob excellentem corporis formam divino honore eum affecerunt. Istius autem tenebrae nefandi cultus universum orbem terrarum subactum obcaecarunt, juxta unamquamque linguam nomine ejus diverse usurpato. Chusenses Nebrothen (id est Nemrod) appellantes, Babylonii Belum, Philistaei Baal, Elleni (sc. Graeci) Zeus, Persae Ormizd, Armenii Aramazd «. adde Latinos, Jovem nuncupantes.

և զարեգաւին և զլուսին, և զհինգ աստեղսն պատրանաց։ Այս՝ ըստ բազմավիպին, բերոսս յառաջնում մատենին պատմէ։ Ապա յերկրորդումն զթագաւորսն մի ըստ միոջէ նոցին գրէ, և ժամանակ զաւուրն թագաւորացն՝ զորմէ յառաջագոյն ասացաք, առեալ քան՝ի ՟ռ. բիւրս ամաց ձգէ։

quinque stellas errantes [1] condidisse ». Haec, teste Polyhistore, Berosus in primo libro prodit [2]. Secundo vero (libro) Reges singulatim ipse describit; et tempus decem regum, de quo supra diximus, supra XL. myriadas annorum protrahit.

Ապակ արդ՝ եթէ արդարբ խօսէլ ինչ զբ զքաղդէացւոցն կարծիցի, որ զայնչափ թիւ ամաց գրեցին, ապա յերբաւի իցի՝ նոցա և այլոց պատիր պատմութեանցն հաւատալ։ Այս թէ այս անցանել զանցանել, ըստ բբ. նուիթիւն, և աննեւին իսկ անվաւերական է. թէպէտև այլազգ ինչ ի մտնայցի։ Ապակ եթէ զայս այսպէս զբ համարիցի, զսրբին հետ գայ և

Porro si quis verum quid loquutos putet Chaldaeos, qui tot annorum numerum conscripserunt, jure quidem et aliis ipsorum fallacibus historiis credere debeat [3]. Si vero naturam ipsam haec excedunt superantque, prorsus quidem profana erunt, quamquam altero etiam sensu accipiantur. Quod si quis haec ita esse censeat, consequens erit, ut temporum quoque enar-

ἥλιον καὶ σελήνην, καὶ τοὺς πέντε πλανήτας. Ταῦτα Βηρωσσὸς ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τοὺς ἰ. βασιλεῖς (τῶν Χαλδαίων), καὶ τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτῶν σάρους ρκ'. ἤτοι ἐτῶν μυριάδας μγ'. καὶ β. (*ut supra in Arm.* սխգ. 2043.)

1 Ապատք պատրանաց. alio nomine usitato dicuntur աստեղք մոլորք, vulgò մոլորակք, sc. *errantes*, quod desumptum ex significatione Gr. vocis πλανήτης. unde et Latinis *Planeta*. nam πλανάω sonat, *in errorem induco, fallo.* πλανάομαι, *erro, vagor*, etc.

2 Arm. codex habet քան բազմավիպին բերոսոյ, quasi *juxta Polyhistorem Berosum*. ubi quamvis poterat dici *Polyhistorem* accipi posse adjectivè sicut epithetum Beroso adaptatum, (quemadmodum senserunt Whistonii in Choren. I. 3.) verum tamen certo certius mendum est Librariorum, ultimam syllabam nominis բերոսոյ vitiose cum initio sequentis vocabuli յառաջնում confundentium. itaque omnino legendum: Այս՝ քան բազմավիպին, բերոսոս յառաջնում մատենին պատմէ. sensus verò sic explicandus, քան որում յառաջ բերէ բազմավիպն, կամ քան վկայէլոյ բազմավիպին ասէբառն, գրէ: ut expresse reddidimus in Lat. Namque haec periodus ea ipsa est, quam supra vidimus in primo testimonio Alexandri Polyhistoris. Այս բերոսոս յառաջնումմատենին պատմէ ասց, և յերկրորդումն զթագաւորսն միբառիոջէ յբ բինեալ գրեաց. Idem probat lectio Syncelli apud Scaligerum, quamvis manca. Ταῦτα Βηρωσσὸς ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. » Haec Berosus in prima (historia) dicit ». Apud Goarum verò integra videtur lectio, sed depravata, Ταῦτα ὁ Πολυΐστωρ Αλέξανδρος (κατὰ) τὸν Βηρωσσὸν ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. » Haec Polyhistor Alexander Berosum sequutus (vel juxta Berosum) primo libro refert ». quod minime probandum erit. etenim non ipse Polyhistor in libro primo haec refert, sed testatur Berosum in suo libro primo haec scripsisse. Legendus itaque Gr. textus hoc pacto, ex utraque lectione concinnatus. Ταῦτα ὡς Πολυΐστωρ Αλέξανδρος, ὁ Βηρωσσὸς ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. » Haec, ut (ait) Polyhistor Alexander, Berosus in prima narrat ».

3 Vel ita. *justum ergo erit credi, etc.* In sequenti vero loco habente, և աննեւին իսկ ան-

ժամանակացն Ասաս չառնուլ յանձն առանց քննութեան։ Այլ եթէ այնչափ հազարաց ամաց՝ որ ըստ նոցա ժամանակագրութեան ժողովին, պայազատս ազգաց հանդոյն բազմութեան ժամանակին յառաջ բերին, և իրս ինչ և գործս՝ որ ի միջի գործեցան՝ միաբան ըստ երկայնութեան ժամանակացն, թերևս չէ բաւի ոք այսր անդր հարկանել, թէ գուցէ արդեօք կայցէ ի նոսա Աստուածաբանութիւն։ Յակ եթէ ասան միայն առն կալուածոց այնչափ բիւրս ամաց հասանելացան, ո՞ոք ոչ զառանցութիւն զայսպիսի բանսն և առասպել համարիցի։ Այլ ունիմք ուրեք անուանեալ շարքն՝ ոչ զառ ի միջոջ կարծեալ ամն նշանակիցեն, այլ՝ այլ ինչ սակաւաւոր ժամանակի անջրպետութիւն։ Այանդի և առ եգիպտացւոց նախնեօքն լուսնակաւս ինն ասէին. այսինքն ի զամսեաւր առաւրան, ի աւուրս բռնդակեալ

rationes quin illas perpendas, non admittantur. Etenim si tot annorum millibus, qui juxta eorum Chronographiam colliguntur, successores etiam principatus gentium adducerent, temporis prolixitati congruentes, item aliquas etiam res ac facinora interim facta, tam longo tempori aequalia, fortasse quis profecto suspicari poterit [1], quod nempe aliqua illis veritas insit. Porro quum tantorum annorum myriadas, decem solummodo virorum successioni concedendas existimaverint, quis nam deliramenta fabulasque ejusmodi narrationes non reputet? Nisi forte vocitati olim Sari annos haud a nobis recensitos significent, sed aliud quoddam exigui temporis intervallum. Etenim apud antiquos Aegyptiorum [2] lunares quidem dictitabant, hoc est menstruos dies: dies (enim) xxx. completos, annos vocabant: et alii, horas [3], trium mensium tempo-

(*Syncell. pag*, 32.)

οἱ γὰρ παρ᾽ αὐτοῖς παλαιότατοι σελναίους ἔφασκον εἶναι (τοὺς, τϟ′. pro quo lege ἤγουν) μηναίους τοὺς ἐνιαυτοὺς ἐξ ἡμερῶν τριάκοντα συνεστῶτας. οἱ δὲ (μετὰ τούτους ἡμίθεοι) ὥρους ἐκάλουν τοὺς ἐνιαυτοὺς τοὺς (ϟ′.) τριμηναίους.

վաւերական է, ly է aut redundat, aut asserentis conjunctionis locum habet. alioquin incerta redditur sententia.

1 Այսր անդր հարկանէր. strictius redditur, *huc illuc se ferret*, seu *vacillaret*. ut autem sensus sit, dicendum *haesitaret*, vel *suspicari* sive *divinare poterit*.

2 En tibi secunda pars illius fragmenti, quod dedimus in prooemio ex Syncello p. 32. B. nominatim Eusebium nostrum laudante. consule praemissum locum: ubi videbis bis nominari Eusebium, sub initio et in calce utriusque loci insimul descripti a Syncello. quin etiam prosequitur ibidem vindicare Eusebii dicta a calumniis Panodori. ac idem facit p. 13. E. et 28. B. Porro de diversa lectione hujus fragmenti apud Scal. et Goarum, legas velim annotationes Goari ipsius pag. 13. ad 32.

3 Interp. noster vel legit ὥρας, vel eo sensu accepit ὥρους. et consequenter vertit ժամս. *horas*. Et quidem potuit ita accipere. quod ut pateat, audiendus est Pierius Valerianus his disserens verbis in limine Commentariorum ad Horum Apollinem. » Qui (ait) Apollinem dicit, dicit Horum: et qui Horum, Apollinem. Nam Horus apud Aegyptios gloriosum nomen, idem erat quod Apollo apud Graecos: et Horus et Apollo idem quod Sol. Ab Horo, hoc est Sole, Ho-

տարիս կոչէին, և այլք ժամ՝ զերեք. ամենայն ժամանակն անուանէին, զժամանակս ասեմ, և ըստ իւրաքանչիւր տարեաց զերեքամենայն փոփոխմանս՝ ի տարի հաւմարէին։ Լմ. քան և ի գիպ է, թէ և քաղդէացւոց անուանեալ շարն՝ կամի նոյնպիսի ինչ յայտ առնել։

Նա արդ՝ ասան վիայն աղգս յա-

rae viginti quatuor. etc ա. Idem Pierius ad Hieroglyph. lib. 33. calcem ultimam haec habet. » Horas etiam hic intelligendum tres eas anni partitiones, quae suo quaeque tempore singula maturant, ver quippe aestatem autumnumque, quae tempora Aegyptii, quatuor unumquodque mensibus nostris complexi sunt, ex Hori regis partitione, a quo his etiamnum Horis nomen inditum, ut quadrimestris esset eorum annus unusquisque, etc ա. Adde, quod ista vox or, Armeniis est *dies*, Hebraeis *lux*. utrumque parens horarum, vel mensurae solaris.

1 Similia ferè tractans Chorenensis noster de Saris Chaldaeorum fabulosis, haec subjunxit. Lib. I. c. 3. p. 7. * որ ոչ միայն ըստ բոլորման առ. ի լարեզամիկ՝ չորեքժամանակեան ըստ մեզ լինելոյ տարւոյն հեաւանալ յամանց միայնոցն, մանաւանդ թէ և յաւուրաժամեանցն. այլև ոչ որպէս եգիպտացիքն զլուսնականան հաշուին ծայրանալ. նաև ոչ զառ ի գիպն սահանց (non *sahana*) աւագեալս, եթէ տարիս որ վարկին, զուգեալ համեմատեն հուն (al. mendose յոյն) Թուոց առաքեալեանցն՝ առ. ի հաւասարել Հնդիւրուեթեանն, երբեմն նուազ և երբեմն աւելով զհաւարուն գումարելով ||։ quem locum sic expresserunt Interpretes ejus Whistonii. ,, Atqui eorum anni non tantùm à solaribus nostris, qui quatuor tempestatibus sunt conclusi, longè discrepant, atque adeò a Divinis; verùm neque cum Aegyptiis lunares computant ortus; neque verò eos, qui ex diis nomen invenere; adeo ut qui reverà annos designari putant, ii, ad veri confirmationem, Graecorum numeris addent et connectant, aliàs collectionem minuentes, aliàs augentes ա. Ubi posteriora aliter omnino vertenda ita erant. » Verum neque ut Aegyptii lunares computant ortus; neque eos, qui ex diis nomen invenere, (vel nominati sunt) siquis umquam annos computet, aptè comparari possunt mensurae nu-

ra appellabant [1]; tempora, inquam, (scil. tempestates anni) et mutationes [2] trium mensium juxta singulos annos pro anno reputabant. Conveniens ac congruum est (ut dicamus), quod Chaldaeorum quoque Sarus appellatus, tale quidpiam indicare voluerit.

Igitur ab Aloro qui primus eorum

merorum objectorum ad veri confirmationem, aliàs minus, aliàs plùs collectione congesta ա. Omitto annotationem ab illis inibi subjunctam, quasi Chorenensis per annos զառ. ի գիպն սահանց, indicarit ἐνιαυτὸν τοῦ Θεοῦ, sc. Solis. Possumus item dicere eum assignasse Horos jam memoratos, quibus nomen dederunt ἡμίθεοι, sc. *Semidei*, ut legitur apud Sync. quod forte Eusebii sit dictum; sed cum desit in nostra lectione, parenthesis nota includi placuit in Gr.

2 փոփոխմունս. Si verbum audias, *mutationes* sonat; si sensum quaeras, *tempestates anni* indicat, Graecorum ferè more: ita ut minime dubitamus ab Eusebio τροπούς hic usurpatum fuisse, cujus nominativum (ad secernendum a τρόπος) τροπή. quod quidem proprie *mutationem* sonat, sed adjunctum nominibus aestatis vel hiemis etc, *solstitium ipsum* vel *tempestatem* Armeniis vulgò արեւադարձ, և գարնան տարեւոյ dictum assignat. quo sensu etiam Interpres noster usurpat vocem Arm. փոփոխմունք non semel. ut videsis ad calcem primi hujus libri in sermone Dionysii Halicarn. Eadem voce usus est Thomas Arzerunius, cùm Lib. I. cap. 1. praemissa ferè Eusebiana recensuerit. * Նոյնպէս և զպայման ժամանակաց յանբաւ բիւրս անաց ձգէն (քաղդէացւոցն մնամնադրութիւնք). որ և ոչ ըստ միոյ կեզանաւիկ հաւասարանաց առ. ի ցուցանեն. ոչ արեգական բեբեմամբ ի նոյն կէտ անտաց և ասւորց, և ոչ ըստ չորից փոխմանց (seu փոփոխմանց) առ. ի կեզուլի ժամանակի տարւոյն. այլև ոչ ըստ լուսնական լրութեան և աւելմանութեան ||. » Itidem et conditionem temporum in immensas annorum myriadas protrahunt (commentaria Chaldaeorum). Quod nullo quopiam modo demonstrat verum, nec Solis reditu in eundem punctum mensium ac dierum, neque secundum quatuor *mutationes* ad renovationem tempestatis anni, nec etiam juxta Lunare plenilunium interluniumve ա.

զոլորայ յառաջին անուանեալ թա-
գաւորին նոցա մինչև ցքսխուԹրն
համարին . առ որով զլինել մեծի
ջրհեղեղին վկայագրեն : Եւ ա-
բրայեցւոց գիրս՝ Ժ . ազգս ասէ յա-
ռաջ քան զջրհեղեղն մնալոս . քանզի
և առ՚ի յեբրայեցւոց այնչափ պայա-
ռաւԹիւնք արանց մի ըստ միոջէ
գրին , յառաջին մարդոյն՝ որ պատմի
՚ի ննոցանէն, մինչև ցջրհեղեղն : Եւ յայլ
եբրայեցւոց պատմուԹիւնն ղ՚Ժ . ազ-
գացն ասի՝ յերկուց հազարաց ուրեմն
Թիւ ժողովէ : Եւ ոչ ասորեստանեացն՝
մանրահետեալ մանր զազգսն, հասա-
րակ Թուոց հանդոյն մնալոյն գրոցն
ունի . բայց զժամանակսն ոչ նոյն
գտանես : քանզի՝ Ձ՛ն . շարս ասէն ու-
նել տասն ազգացն . զորմէ համառա-
ւեն առնել ժամանակս ամաց , սնգ .
բիւրուց :

Եւ արդ՝ մերձ և քեզ անդստին
յայտցանէ , որ զՀմարտուԹեան քա-

rex nominatus est , usque ad Xisuthrum decem generationes tantum enumerant, sub quo factum fuisse magnum diluvium narrant. In Hebraeorum quoque libris, x. tantum generationes (fuisse) ante diluvium Moyses ipse affirmat: etenim ab Hebraeis etiam tot hominum successiones, a primo homine quem ipsi referunt, usque ad diluvium singulatim describuntur. Verumtamen Hebraeorum historia, x generationum annos numero fere duorum millium comprehendit. Assyriorum vero (historia) [1] cum minute investigantur generationes, earum numerum Moysis libro aequalem [2] exhibet, non item tempus. Etenim decem (illi) generationibus Saros adscribunt cxx: quos annorum conficere tempora, MMXLIM. myriados perhibent.

Porro tibi quoque, si tamen (quisquis es) verba [3] veritatis perlustrave-

1 Jam diximus articulum ն, positum in calce vocum genitivi casus, exhibere nomen reconditum ; qua ratione et in praesenti loco sub voce *ասորեստանեացն* subintelligitur vocabulum *historia*, vel quid simile. Observabis iterum legi posse hic in Arm. absque puncto: *խակ ասորեստանեացն մանրահետեալ մանր զազգսն.* quasi diceretur, *Assyrii verò minutatim investigantes generationes.* id tamen abs re videtur, nec sequentibus conveniens.

2 Հաւասար. ad verbum *communis.* hic tamen pro հաւասար, *aequalis*, videtur sumptum. ut non semel assumitur et alibi a nostro interprete.

3 Feliciter Eusebius praesenti loco se se vindicat a Syncelli criminationibus, et consequenter Scaligeri atque Goari altercationes extirpat undique. Siquidem luce clarius cernitur in his ac similibus dictis Eusebii, eum constanter ratum habuisse, futilia omnino existimanda Chaldaeorum deliramenta de suis antiquis regibus, nec eos tot immensis annis regnasse, neque tales homines ante diluvium fuisse, sed profanos auctores mendaciter iis nominibus appellasse posteros Adami usque ad Noachum. Haec per se patent. Unde constat Armenios Scriptores prae Syncello felicius assequutos fuisse Eusebii mentem, quinimmo historiae veritatem: quippe qui sine ulla haesitatione affirmant eos reges Chaldaeorum nominatos reipsa non dividendos a Patriarchis ante Diluvium memoratis in sacris literis, sed tantum quoad nomina et annorum spatia externos historicos dissentire. Ita Moyses noster Chorenensis Lib. I. c. 3. ubi sub illo titulo , " Յազագս զի ոչ ասկս ազա-
զիոյ և այլոց նահապետացն Ասորեստանի այլ
՚ի պատմագրաց. " De Adamo (ut interpretantur Whistonii) caeterisque familiarum Principibus, alios Historicos non consentire ... haec prosequitur. " Յազագս սրմատոյն հա-
նուրց մարդկութեանդ , կամ Թէ հաւոյ ուժիք
Թուեցայ ասել Ծայրին , պարտ է մեզ ասկս
ինչ անցանել բանիւ , Թէ ընդէ՞ր հակառակ
հոգւոյն խորհել անմիաբանեցան այլքն ՚ի պատ-
մագրաց , գրելոտս ասեմ, զրպմվավերն , և
զարեւգինաց, կամ զնոյն ինքն զնաւակատուչին
և զայլոց նահապետացն , ոչ միայն վասն ա-
ւանդց և ժամանակաց, այլ վասն ոչ ակնկալ զնա.

Նիւնն գայցէս , յանձնիլ իմիտալ՝ ևիմ քսիսուԹիրան նոյն է , որ 'ի յերբայեց. ւոյն նոյ կոչի . առ որով էղև մեծ

ris, facile est ex his quidem quae diximus, per te intelligere, Xisuthrum eundem esse, qui ab Hebraeis Noe

'ի մէնջն հաւացն կարգելոյ ազգի մարգկան . . . 'Նշանակ և յարգաս նոյն' այլով անուամբ վարին , և ժամանակաբ անբաւութ . Թէպետև վասն ջրոյն սաստկութեանն և ապականութեան երկրի' զոյգ հոգևորացն բարբառին բանից . նոյնգաւնակ և զմեռ . նահապետացն' սասն քսիսուԹիրաս հանգերձ Թուին ||. » De totius generis humani radice, seu, si quis ita potius appellare velit, vertice, paucis oportet indicari, quamobrem à sacris literis alii Scriptores dissentiunt: Berosum dico Historicum literatissimum, (vel potius, et *Polyhistorem*) atque Abydenum ; aut cur ipse Abydenus de Navigii aedificatione (vel potius, *aut cur illi scriptores de ipso Navigii aedificatore*), caeterisque familiarum Principibus, non modò quod ad nomina attinet ac tempora, sed etiam in eo quòd genus hominum ab eadem stirpe non repetant . . . . . (ubi postquam dixisset ab Abydeno pro Adam Alorum introduci , subjungit) . Similiter ad Noam diserunt adhibent nomen, ac tempus immensum: quanquam de aquarum violentia et terrae corruptione cum sacris literis consentanea tradunt; atque itidem decem familiarum Principes simul cum Xisuthro numerant ա. Ubi vides posteriora iisdem fere verbis accedere ad hunc Eusebii locum, anteriora vero sensum ejusdem Eusebii constanter declarare. Similia repetit ipse Chorenensis cap. 5. ejusdem Libri I. consule, si cupis. Ita quoque breviter haec attigit Gregorius noster, Magister dictus, in epist. ad Abrehim, totidem verbis. * *Ա.բր՝ քանզի բազումք 'ի սոցանէ ոչ հանգուանակ միմեանց ասացեալ յարգաս առաքին մարգոյն , ոչ զանուն և ոչ ժամանակ. այսպէս սպիգիանոս (արեւպենոս) քաղդեայ , և պեւռոս (բերոսոս) այլանգամ իմն պատմէն զլինելութիւն երկնի և երկրի' օտարոտի, և սահն անուն ապանոյ աղաւղոս , և կացեալ նոքա շարս տասն . և ամն յանգնէն Ը հազար . Թէպէտ և լուանոկանաքն Թուէն ||.* » Plures itaque istorum (scriptorum) non consimiliter dixerunt de primo homine, neque quoad nomen, nec quoad tempus ; ut Abydenus Chaldaeus, et Berosus absurdè nimis enarrant creationem caeli, et terrae aliena. plane ratione: atque nomen dant Adamo Alorum, eumque perseverasse Saris decem. quos in annos XXX millia congerunt, etsi per lunares (annos) dinumerent ա. Ac idem Greg. Magister in altera epistola ad Principem Mamiconium, quatuor illas belluas e mari prodeuntes memorans Apollodori verbis, in diebus Daoni, subdit: *id est*, inquiens, *Jared.* ut vidisti supra in notis. Sed prae aliis magis disertè ac commodè rem explicat Samuel noster Eusebii sectator in omnibus: is ergo singulis regibus Chaldaeorum nominatis singulorum Patriarcharum nomina aptat in margine hoc pacto . * *Ա.բրահիմն . . . . . յագամայ սկսեալ այլանուն անուանս նահապետացն և անհնաւն Թիւս ամաց նոցա միքսամիոքէ համարին այսպիսի ձևով. (ա. Ա.դամ) . Ա.ղաբրս շարս Ժ. և բաժանեն զայր մի 'ի վե Թիւս ամաց , գրեալ 'ի նորին վերայ ներս իմն և սուս՝ Նէր մի 'ի նէրքին է. ո. ամ: սասս մի 'ի սոսքին է. կ. ամ՝ (ք. Կէնի) . Ա.ղապագրս շարս երկբ (Ճ. Ենովս) . Ա.ղէքսոնէն՝ շարս, Ժ. և Ջ: (Ջ. Կայինան) . Ա.մինոնէն՝ շարս. ԺՋ: (Լ. Մահալայէլ) . Ա.մագապրս՝ շարս տասնուերի (Ջ. Յարեդ) . Դաւանոս՝ շարս տասն: (Լ. Ենովք) . Լանեդովքարս (կամ Անեդովքարս) շարս տասն և ուէի: (Ջ. Մաթուսալայ) . Ա.մէմփսինոս՝ շարս տասն : (ք: Ղամէչ) . Ոայաբոակ՝ շարս ուէի : (Ճ. Նոյ) . ՔսիսուԹիրաս՝ շարս տասնեւուերի: միանգամայն Ժ. Թագաւորացս՝ շարս Ճէ. ասէն լեալ. որք ասէին սակբեւբս ամաց : Օդոյասակ քաղդեացոցն վիպագիրք ||.* » Exteri . . . . . jam ab Adam incohantes alienae rationis nomina Patriarchis, immensosque annorum numeros singulis eorum adscribunt hoc modo. *I. Adam.* Alorus, saris X. atque dividunt unum Sarum in MMMDC. annorum numerum, superaddentes in eum quas nescio Neros et Sossos. Nerus una constat DC. annis, et Sossus una LX annis. *II. Sethus.* Alabarus, saris tribus. *III. Enos.* Almelon, saris X, et III. *IV. Cainan.* Ammenon, saris XII. *V. Malalael.* Amegalarus, saris decem et octo. *VI. Jared.* Davonus, saris decem. *VII. Enoch.* Evendorachus (al. Endorachus), saris decem et octo. *VIII. Mathusala.* Amempsinus, saris decem. *IX. Lamech.* Odiardes, saris octo. *X. Noe.* Xisuthrus, saris decem et octo. In simul X. regibus saros dicunt CXX. fuisse, qui efficiunt MMXLIII. myriadas annorum. Haec Chaldaeorum historici ա. Eadem paucis complectitur etiam Arzerunius , alter Eusebii pedissequus, L. I. c. 1. * Պաբա է

ջրհեղեղն. զորմէ և յայսմհետէն գիրքս տան Ծանօթս. քանզի գրէ ըզնմանէ այսպիսի ինչ։

nuncupatur, sub quo magnum illud diluvium factum est; de quo etiam Polyhistoris ipsius liber praebet notitiam: de eo enim hoc modo scribit.

Ալեքսանդրի Բաղմավիպի վասն Ջրհեղեղին, ի նմին գրոյ՝ զորմէ ասացաք։

Alexandri Polyhistoris de Diluvio, ex eodem libro, de quo dictum est[1].

Ի վախճանելասէ ոտիարտեայ՝ նորին որդւոյ քսիսուԹրայ Թագաւորել շարս. ժ̄. և ասէ նովաւ լինել մեծի ջրհեղեղին։ Այլ ի գրի հաւատալ միւսոյ միջի այսպէս պատմէ։

Կրոնն ասէ նմա՝ ի քուն յայտնել, զոր Հայքն անուանեն արամազդայ, և այլք՝ ժամանակ, ի հնգետասան

» Otiarte[2] defuncto, inquit, ejusdem filium Xisuthrum regnasse Saros XVIII. atque sub eo factum fuisse magnum diluvium «. Litteris autem mandans singillatim ita narrat.

» Κρόνον (Saturnum)[3], inquit, quem Patrem nuncupant Jovis; alii vero Χρόνον (Tempus), ei (sc. Xisuthro)

(Syncell. pag. 24.)

Αλεξάνδρου τοῦ Πολυΐστορος. ...

Ἀρδάτου δὲ τελευτήσαντος, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σείσουθρον βασιλεῦσαι σάρους ιή. ἐπὶ τούτου μέγαν κατακλυσμὸν γενέσθαι. ἀναγεγράφθαι δὲ τὸν λόγον οὕτως.

Τὸν Κρόνον αὐτῷ κατὰ τὸν ὕπνον ἐπιστάντα φάναι, (....) μηνὸς

Նախ գիտել Թէ որվ օրինակաւ քաղդէացւոցն մատենագրութիւնք զԹիւ նահապետացն ասացեալք համարին Թուով՝ բաս առասածաձրացման գրոցս. իսկ զանուանս նոցա այլազիսի առելով՝ զատանին։ Նոյնպէս և զպատմեն ժամանակացն յաներս բիւրս ամացն ՅԳՆ։ || i. e. » Praestat in primis scire, quomodo Chaldaeorum commentaria recensionem Patriarcharum decem computent numero secundum Divinae legis scripta; nomina vero eorum variatim proferentes, disjunguntur: item temporum rationem in immensas annorum myriadas protrahunt «.

1 Occurrit et praesens Polyhistoris locus apud Sync. statim ferè post praemissum fragmentum. idem ex eodem mutuatur Scaliger in excerptis suis Eusebianis, adjecta abs se hac inscriptione Αλεξάνδρου τοῦ Πολυΐστορος ἐκ τῆς δευτέρας τῶν Βηρωσσοῦ Χαλδαϊκῶν.

2 Mendosa comperitur lectio Syncellana tam apud Goarum, quam apud Scal. in nomine Ardάτου. quod mendum non solus auctor noster, sed ipse quoque Syncellus facile corrigere potuit, cum alibi correctius habuerit in nominat. Οτιάρτης. ut pag. 14. D. et in genit. Οτιάρτου. ut pag. 31. C. ubi repetitur ex Polyhistore initium hujus periochae.

3 Saturnus apud Armenios Graecorum more Կրոնն vel Կռոնոս, Κρόνος, nominatur. Juppiter verò, (ut supra diximus), nunc juxta Gr. ՁԱՆ. Ζεύς, vel Δεύς appellatur, nunc (ut impraesentiarum) *Aramazd*. At nomen Jovis et χρόνου sc. Temporis, desideratur apud Sync. nescio an sponte ille omiserit, an libra-

Ներորդում դ. տիս ամենան , որ ի մարեաի , մարդ կան՝ ի ջրհեղեղն սահանել. Հրամանն տալ՝ զամենայն զառաքինս և զիմքինս և զվերջինս մինտեղից փորել և դնել յարեգ քաղաքին սիպարացւոց ։ Լաւ գործել և ինեբքս մնանել՝ Հանդերձ ազգա-

per somnum revelasse, die mensis Daesii, scilicet Mareri [1] (juxta Arm.) decimoquinto, homines per diluvium extinctum iri [2]. Atque (eidem) praeceptum dedisse, ut omnia, tam prima, quam media, nec non extrema libris comprehensa, tellure effossa, Helio-

Δαισίου ιέ. τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ κατακλυσμοῦ φθαρήσεσθαι. κελεῦσαι οὖν διὰ γραμμάτων πάντων ἀρχὰς καὶ μέσα καὶ τελευτὰς ὀρύξαντα θεῖναι ἐν πόλει Ἡλίου Σιππάροις, καὶ ναυτηγισάμενον

riorum incuria exciderit. Verum congruenter praesenti loco habet Cicero haec in II. Lib. de Nat. Deor. cap. 25. » Saturnum autem eum esse voluerunt, qui cursum et conversionem spatiorum ac temporum contineret, qui deus Graece id ipsum nomen habet: Κρόνος enim dicitur; qui est idem χρόνος, id est, spatium temporis. Saturnus autem est appellatus, quod saturetur annis. Ex se enim natos comesse fingitur solitus, quia consumit aetas temporum spatia, annisque praeteritis insaturabiliter expletur «.

1 Codex Arm. vitio unius litterae fert hic դ. Նիսս, quod infra emendatius habetur դ. Նիսս. Placuit observari additamentum Interpretis Arm. Armeniacum Mensem *Mareri* cum Daesio conferentis. Porro juxta immobilem calculum, Mareri cohaeret cum Romanorum mense Majo; sive prima dies τοῦ Mareri est octava mensis Maji. Immobilem inquam, qui servatur in Ecclesiasticis epochis: aliter propria Armenorum dinumeratio jam antiquitus mobilis fuit, cum dies anni perpetuo (sine bissextili) numerarint 365, pro singulis duodecim mensibus triginta dies firmiter adscribentes, et quinque dies pro appendice addentes. Sed quum aureo, ut ita dicam, Saeculo nostrorum Interpretum, sc. quinto, post J. C. D. initium anni Armeniaci inciderit in XI. diem mensis Augusti, usus obtinuit in Martyrologio ea die assignare initium mensis Navasart, qui est caput Anni Armeniaci; quo pacto et *Mareri* eo saeculo Majum assignare potuit: ita ut vel hinc certe probetur Interpretis nostri aetas certa, id est saeculum quintum.

2 Haec omnia cum antecedentibus subsequentibusque sic in compendium redigit Arzerunius noster L. I. c. 2. « Թէպէտև ոչինչ նպաստաւոր բանիւն առաջիկայ պատմութեանն ունին հնապատկեցս ցոյցք, որ վասն բնչոյ և նոցունց

ֆակ քաղդէացւոց գիւցազնական զառանցանքն ... քանզի ասէն սկիզբն առաւաւանոց գՀին ոմն բել՝ Հայր գիայ, որ կոչի Հայէբէն արամազդ, մի՛ բիւր ամաց աւուրս ունել՝ և նա յառաջ քան այսմիկ և այլ առասպելականք • և գեր մնասնեական ի նմանէ գրեալ և պահեալ՝ ի բաբելոնի բազում գգուշութի ... ըստ այլք գկնոնս ոմն անուն լինել Հայր արամազդ՝ և՛ նմա աւուրս ժամանակով, որ գիրհնէ գհին իբս գուշակեաց քախտիքեայ, և զառաքինս իւր գործոց բնաբանական գրել և դնել յամեան պղնձի մածեալ կապարով՝ ի պահեաի՝ ի սիպարացւոց քաղաքին ... որպէս և արանցն՝ որ յառաջ քան գիրհնէգեն, քառասուն և աւելի բիւրս ամաց և գաբս խոխաբականաց այլանաև և խմականս, չարս և նեբս և սուս, նոյնպէս և զան ուանս նահապետացն կէզակաբծուխիամբք պղաբանել ||• i. e. » Quamquam nullam adstipulationem praesenti argumento habuerint sequentia indicia relata de Belo, deque ipsis fabulis divinis Chaldaeorum ... Quandoquidem principem dicunt Deorum antiquum quendam Belum Jovis Patrem, qui Armeniis Aramazd dictus, eumque habuisse dies annorum myriadum CCXV. et consequenter reliqua fabulosa dicta huic similia. atque librum codicis instar ab eodem scriptum, conservatumque (fuisse) in Babylone summa cura ... Alii verò Cronum quendam nomine (tradunt) Patrem esse Jovis, proximi temporis, qui res Diluvii praedixit Xisuthro, et prisca sui acta physiologicè scripsisse atque deposuisse in vas aeneum plumbo obsignatum, ut servaretur in civitate Siparenorum ... Sicut etiam viris ante Diluvium (existentibus assignasse) quadraginta et amplius myriadas annorum, et saecula ficta, variata, barbaraque, saros, neros, et sossos; similiter et nomina Patriarcharum dubie variant «.

կանաք և կարեաւք բարեկամօք. Համ բարէ՛ ինեալքս առնիկս և ըմպելիս. մուծանել և գազանս և թռչունս և չորքոտանիս. և ամենայն կազմած ծովք պատրաստ լինել՝ ի նաւարկել. Հարցեալ՝ Թէ յո՞ ուրեք արդեօք նաւարկիցէ. պատասխանի արարեալ, Թէ առ դիտն, աղօթս առնել, զի բարիք մարդկան լինիցին։ Եւ չըստուգանէք գործել զգործ նաւադործութեանն. որոյ երկայնութիւնն էր հինգետասան վաստան, և լայնութիւնն երկու վաստանք։

poli [1] Sipparenorum [2] conderet; ut navim fabricaret, et cum consanguineis ac necessariis amicis [3] ingrederetur; ut congereret intus esculenta et poculenta; feras quoque ac volucres [4], quadrupedesque introduceret; atque omni cum apparatu ad navigandum expeditus fieret. Roganti autem quo navigandum? Responsum; ad Deos, orandi causa, ut bona hominibus eveniant [5]. Nec praetermisit conficere opus fabricationis navis; cujus longitudo quindecim stadiorum erat, latitudo autem stadiorum duorum.

σκάφος ἐμβῆναι μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων φίλων. ἐνθέσθαι δὲ βρώματα καὶ πόμα. ἐμβαλεῖν δὲ καὶ ζῶα πτηνά, καὶ τετράποδα, καὶ πάντα εὐτρεπισάμενον πλεῖν. ἐρωτώμενον δὲ ποῦ πλεῖ; φάναι πρὸς τοὺς θεοὺς εὐξόμενον ἀνθρώποις ἀγαθὰ γενέσθαι. Τὸν δὲ οὐ παρακούσαντα ναυπηγήσαντα σκάφος τὸ μὲν μῆκος σταδίων πέντε, τὸ δὲ πλάτος σταδίων δύω.

1 Արեգ քաղաք, est interpretatio vocis Gr. πόλις ἥλίου, sc. *Urbs Solis*, ut Goar usurpat in sua interpretatione. Nobis placuit vox juncta *Heliopolis*, desumpta a Gr. Ηλιόπολις: quo nomine diversae occurrunt civitates, non solum apud profanos, sed etiam in sacris literis; ut Genes. XLI. 45. et Ezech. XXX. 17. ubi in Vulg. Lat. legitur *Heliopolis*. Jerem. XLIII. 13. V. L. *domus Solis*, ad rationem nempe Hebraici nominis *Bethsames*, quod *domum solis* assignat: idque nomen servatum in Jos. XV. 10. apud Vulg. Lat. quamvis Septuaginta ubique Heliopolin habeant, sicut etiam Arm. versio, արեգ քաղաք, quasi արեգական քաղաք.

2 Scal. optime hic et infra, Σιπάρois, Σιπάρων. Goar utrobique mendose Σισπάρois, Σισπάρων.

3 Goar saepe nominatus nominandusque suppressit in Lat. significationem vocis ἀναγκαίων adjunctae cum φίλων, habens solum *cum amicis*; quod oportuit notare, ne quis Latinam tantum legens ejus interpretationem, discrepare putet Arm. lectionem a Gr. Quod autem addit ipse Goarus, » alto mari se se credere «, superfluum est: nec enim Gr. textus amplius quid habet, quàm codex noster. Idem velim intelligas de sequentibus gratis a Goaro additis, » obsequitur ille, commeatum omnem parat «: nam tam in Gr. quam in Arm. id solum habetur, quod et ipse Goar prosequitur inibi, » cibos et poculenta congerit «.

4 Ubi Sync. continuata serie fert ut adjectivum cum suo substantivo ζῶα πτηνά, noster legit separatim cum conjunctione ζῶα καὶ πτηνά, utrumque ut substantivum.

5 Certam, ni fallor, sententiam reddit ea punctorum dispositio, quam digessimus in Arm. et Lat. aliter variata punctorum ratione, alia haec elicitur sententia: » Responsum, Ad deos precandum, ut hominibus bona fiant «. Ubi Goar plane aliter sensit, vertens: » Ad deos, inquit: Atque ita prospera hominibus precatus est «: quod abs re videtur. In sequentibus mira affinitas cernitur inter verba Gr. παρακούω, et Arm. unuեանգանել, id est, *non auscultare*, vel *negligenter audire*. Nos uno verbo rem volentes explicare cum auctore in negativo substituimus ad sensum, *nec praetermisit*; ubi Goar longiora haec habet in assertivo: » Divinis monitis obsequutus «.

Հանդերձեալ կազմեալ ըստ ամենայնի՝ որպէս և առ հրաման, ըզկին և զորդիս և զկարևոր բարեկամս 'ի ներքս մուծանել։ Ի հասանել ջրհեղեղին, և վաղվաղակի ցածնուլ, թռչունս ինչ արձակել քսիսութրայ, և չգտանել ուտել ինչ՝ և ոչ տեղի և դադար իջանելոյ. դարձեալ միւսանգամ առնուլ զնոսա 'ի նաւն. և յետ սակաւ ինչ աւուրց դարձեալ արձակել այլ հաւս. և նոցա ևս միւսանգամ անդրէն 'ի նաւն գալ՝ կաւով թաթախ զմագիլսն բերեալ։ Ապա երրորդ անգամ արձակել, և անդրէն միւսանգամ չգալ 'ի նաւն։ Յայնժամ իմանալ քսիսութրայ՝ եթէ յայտնեալ բացեալ է երկիր, քակել զկողմ մի ձեղուան նաւին. և տեսանել երթեալ յեցեալ զնաւն 'ի լեառն ինչ։ Ելանել կնաւ և դստերբ միով հան-

Cunctis itaque rebus apposite comparatis, uti ipsi praeceptum fuerat [1], (eum) uxorem et liberos, necessariosque amicos introduxisse. Ingruente vero diluvio, et confestim cessante, volucres quasdam [2] Xisuthrum emisisse; easque cum nihil invenissent pabuli, nec locum stationemve consedendi, rursum in navim recepisse. Transactis autem paucis diebus, iterum alias dimisisse aves, et eas quoque rursum in navim reversas, pedes coeno oblitos gerentes [3]. Tertio demum emisisse, nec ulterius navim repetiisse. Animadvertisse tunc Xisuthrum, terram detectam patere; dissolvisse aliquam tecti navis partem, ac vidisse navim delatam adhaesisse ad quemdam montem. Egressum itaque cum uxore ac filia una, et gubernatore [4], terram adorasse, atque

Τὰ δὲ συνταχθέντα πάντα συνθέσθαι, καὶ γυναῖκα, καὶ τέκνα, καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους ἐμβιβάσαι. γενομένου δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ εὐθέως λήξαντος, τῶν ὀρνέων τινὰ τὸν Ξείσουθρον ἀφιέναι. τὰ δὲ οὐ τροφὴν εὑρόντα, οὔτε τόπον ὅπου καθίσαι, πάλιν ἐλθεῖν εἰς τὸ πλοῖον. τὸν δὲ Ξίσουθρον πάλιν μετά τινας ἡμέρας ἀφιέναι τὰ ὄρνεα. Τὰ δὲ πάλιν εἰς τὴν ναῦν ἐλθεῖν τοὺς πόδας πεπηλωμένους ἔχοντα. τὸ δὲ τρίτον ἀφεθέντα οὐκέτι ἐλθεῖν εἰς τὸ πλοῖον. Τὸν δὲ Ξείσουθρον ἐννοηθῆναι γῆν ἀναπεφηνέναι. διελόντα τε τῶν τῦ πλοίου ῥαφῶν μέρος τὶ, καὶ ἰδόντα προσοκείλαν

1 Goar minime expressit illud, որպէս և առ հրաման: quod in activo sonat, *ut accepit praeceptum* vel *ordinem*; sive in passivo, *ut praeceptum* vel *ordinatum ei fuit*: et quidem id apprime indicat Gr. verbum συντάττω, sc. *coordino*, *praecipio*. Sed quia praeterea significat etiam *comparo*, *compono*, *conjungo*, etc. hoc secundo sensu videtur accepisse Goar, cum vertit: » cuncta verò comparata imposuit «. Propius accederet ad textum, si contra dixisset: » cuncta verò (sibi) imposita comparavit (sc. explevit) »; nam Gr. textus ad verbum haec refert: « Omnia verò (sibi) ordinata (sc. praecepta vel mandata) composuisse «.

2 Scal. vitiose legit in sing. τὸν ὀρνέων τινα, cum sequens correlativum sit in plur. τὰ δὲ, etc.; atque vel ipse infra habeat in plur. παλιν . . . . ἀφιέναι τὰ ὄρνεα: feliciter ergo nobiscum habet lectio Goari τῶν ὀρνέων τινα in plur.

3 Մագիլք vox propria apud Armenios pro avium pedibus, qua voce carentes Gr. et Lat. reponunt πόδας, *pedes*, quod generaliter Armeniis est ոտք։

4 Ճարտարապետ quamvis absolute sumptum

դերձ, և Ճարտարապետաւ նաւին, և երկիրպագանել յերկրի. բագին կանգնել, և զոհ դից մատուցանել. և այնուհետև չիք յաչաց լինել՝ նոքօք հանդերձ, որք ընդ նմա 'ի նաւէն ելանէին։ Եւ որք անդէն 'ի նաւին մնային՝ և չելանէին ընդ քսիսութիւնց, ելեալ յետոյ խնդրէին զնա, և յանուանէ շրջէին գոչէին կոչէին։ Քսիսութիւն չերևեալ այնուհետև նոցա. բայց ձայն բարբառոյ յօդոցն եկեալ՝ պատուէր տայր,

ara exstructa, Diis immolavisse: ac deinceps cum iis, qui secum e navi egressi erant, a nemine amplius visum fuisse. Qui vero in navi remanserant, nec cum sociis Xisuthri egressi erant [1], deinde descendentes eum quaerebant, atque errantes, nomine inclamabant, vocabantque. Xisuthrus (autem) eis deinceps non comparuit, sonus tamen vocis ex aere veniens, illis imperabat, oportere eos Deorum cultores esse [2]. Se autem [3] ob Deorum

τὸ πλοῖον ὄρει τινὶ, ἐκβῆναι μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ κυβερνήτου, προσκυνήσαντα τὴν γῆν, καὶ βωμὸν ἱδρυσάμενον, καὶ θυσιάσαντα τοῖς θεοῖς, γενέσθαι μετὰ τῶν ἐκβάντων τοῦ πλοίου ἀφανῆ. τοὺς δὲ ὑπομείναντας ἐν τῷ πλοίῳ, μὴ εἰσπορευομένων τῶν περὶ τὸν Ξίσουθρον, ἐκβάντας ζητεῖν αὐτὸν ἐπὶ ὀνόματος βοῶντας. τὸν δὲ Ξίσουθρον αὐτὸν μὲν αὐτοῖς οὐκέτι ὀφθῆναι, φωνὴν δὲ ἐκ τοῦ ἀέρος γενέσθαι κελεύουσαν, ὡς δέον αὐτοὺς εἶναι

indicat *Architectum* vel *Artificem* cujuslibet artis, una vero cum nomine navigii, Ճարտարապետ նաւի, ex ipsa rerum sententia notat *Rectorem* seu *Gubernatorem*: idque probat non solum Gr. illud κυβερνήτης, sed etiam Arm. textus, qui paulo post eo sensu dicet նաւապետ, i. e. *Navarchus*, vel *Rector navis*; ubi iterum Gr. est κυβερνήτης; a quo Latini *Gubernatorem* dixerunt. Pro Armenis Lectoribus juvat ex parte locus Hymnorum, ubi canitur: Ղեկավար Ճարտարապետ, անցեր ընդ ծով կենցաղս անհետ. Praesentem locum una cum alibi traditis ab Eusebio, attingit Thomas Arzerunius Lib. 1. hist. Arm. cap. 1. * Եմուտ 'ի տապանն նոյ և որդիք իւր, կին նոյի, և կանայք որդւոց նորա ընդ նմա։ Իսկ ոմանք 'ի պատմագրաց ասեն, թէ՝ և դուստր նոյի և Ճարտարապետ նաւին կնաւ և որդւովք և կարևոր բարեկամօք... քանզի յետ ջրհեղեղին ոչ երևի լինել դարձեալ որդիս նահապետին. իսկ աշխարհն վերին հնդկաց ասի լինել դստեր նորա. զոր եւսեբէս կեսարացի ասէ (այլուր), 'ի սովորութենէ մինչև ցայսօր կին մարդ թագաւորէ 'ի վերայ աշխարհին հնդկաց ||: i. e. „ Ingressus est arcam Noe et filii ejus, uxor Noe, et uxores filiorum ejus cum eo. Nonnulli verò historicorum dicunt, quod etiam filia Noe, et Navarchus ipse unà cum uxore et filiis necessariisque amicis .... nam post diluvium non videtur, quod denuo filii fuerint Patriarchae: verum regio superioris Indiae dicitur esse ejusdem filiae; quod vel ipse Eusebius Caesariensis (alibi) dicit, hodiernam usque diem mulierem regnare consuevisse supra Indiam«.

1 Constans lectio Eusebii nostri չելանէին, certe in Gr. μὴ ἐκπορευομένων fuit, adeoque jure castigat emendatque depravatam lectionem Syncellani exemplaris tam apud Goarum, quam apud Scal. μὴ εἰσπορευομένων: id enim sonat non *ingredientibus*, quod res non admittit; alterum verò non *egredientibus*, quod res ipsa omnino postulat; ita ut Goar quoque anxius aliò rem deflexit, reddens: *non redeuntibus*.

2 Egregiè pro θεοσεβὴς, դիւցապաշտ hic inseruit Interp. noster, ut decebat in profanis historiis; nam pro cultoribus veri Dei աստուածապաշտ nomen usurpant nostrates; alterum vero sonat falsorum numinum cultores.

3 Lectio Scal. παρ' αὐτὸν in sing. firmatur ab Eusebio nostro; altera Goari in plur. παρ' αὐτῶν, rejicitur.

եթէ պարտ է նոցա դիւցապաշտս լինել, և եթէ ինքն վասն դիւցապաշտութեանն երթեալ բնակիցէ 'ի բնակութիւն դիցն. և կնոջն նորա և դստեր և նաւապետին 'ի նոյն պատիւ վայելել։ Եւ դուլ և պատուէր տալ նոցա՝ երթալ միւսանգամ 'ի բաբիղոն. և թէ այնպէս ինչ հրամանք դիցն իցեն, նոցա երթալ 'ի սիպարացւոց քաղաքէն փորել հանել զմատեանսն՝ որ ծածկեալ կայցեն անդ, և տալ մարդկան. և եթէ տեղին՝ յորում վայրի ելեալ կային, հայոց աշխարհն է։

Եւ նոցա լուեալ զայն ամենայն՝ զոհս դից մատուցանեն. և 'ի հետիոտս 'ի բաբիղոն գնալ։ Եւ 'ի նաւէն՝ ուր (կամ որ) չոգաւ դադարեաց 'ի հայս, և ցայժմ սակաւ ինչ

cultum profectum inhabitare habitationem Deorum; nec non uxorem et filiam et gubernatorem eodem honore frui. Atque jussisse, ut rursum Babylonem (ipsi) proficiscerentur; hoc enim Deorum praeceptum [1], ut irent, atque ex Sipparenorum urbe, effossa terra, volumina jam inibi recondita tollerent, hominibusque traderent. Locum illum, in quo egressi consistebant, Armeniorum esse regionem.

Eos autem haec omnia audientes victimas Diis immolasse, et pedibus [2] (ait) Babylonem profectos esse. Navis autem, quae [3] conscedit in Armenia, partem etiamnum aliquam [4] in Cor-

θεοσεβεῖς, καὶ παρ' αὐτὸν διὰ τὴν εὐσέβειαν πορεύεσθαι μετὰ τῶν θεῶν οἰκήσοντας. τῆς δὲ αὐτῆς τιμῆς καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὴν θυγατέρα, καὶ τὸν κυβερνήτην μετεσχηκέναι. εἶπέ τε αὐτοῖς, ὅτι πάλιν ἐλεύσονται εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ὡς εἵμαρται αὐτοῖς ἐκ Σιππάρων ἀνελομένοις τὰ γράμματα διαδοῦναι τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ὅτι ὅπου εἰσὶν, ἡ χώρα Αρμενίας ἐστίν.

Τοὺς δὲ ἀκούσαντας ταῦτα θῦσαί τε τοῖς θεοῖς, καὶ πέριξ πορευθῆναι εἰς Βαβυλῶνα. Τοῦ δὲ πλοίου τούτου κατακλιθέντος ἐν τῇ Αρμενίᾳ ἔτι μέρος τί (αὐτοῦ) ἐν τοῖς Κορκυραίοις ὄρεσι τῆς Αρ-

1 Εἵμαρται, sonat, *destinatum est a numine*, vel *in fatis*: itaque Interpres Arm. sensum explicavit dicens, հրամանք դիցն իցեն. quod et nos in Lat. refudimus. Illud verò ὡς, *sicut*, videtur noster legisse οὕτως, *sic*, *ita*; nisi dixeris declarationis gratia ita reddidisse.

2 Hinc patet Eusebium nostrum habuisse πεζῆ, vel πεζοὺς, vel πεζηκῶς; pro quo hodierna lectio Syncelli habet πέριξ, ut apud Scal. vel περιξί, ut penes Goarum; quod sonat quidem *undique*, *circumcirca*, etc. ideoque sic redditur a Goaro: » ac undequaque congregati confluxerunt Babylonem «: omnino abs re, ni decipiat nos nostra lectio.

3 Pro ուր, *ubi*, legendum videtur որ. *quae*, ut facilis sensus eliciatur, nec aliter potuimus reddere in Lat.

4 Scal. lacunam hic novit in suo Gr. ubi nescio an jure de eo dixerit Goar p. 425. » lacunam, ubi integer sensus est, interjicit «. Nos vidimus apud Scal. deesse ly ἔτι, et αὐτοῦ, quae occurrunt apud Goarum: sicut etiam apud unum et alterum deficit illud vocabulum ἀφαιροῦντας, quod reperitur in lectione Josephi Antiq. Lib. 1. c. 4. quem locum recitat vel ipse auctor noster in Praep. Evang. L. IX. c. 11. p. 414. verba nempe Berosi a Josepho recensita hoc pacto: » λέγεται δὲ καὶ τοῦ πλοίου, ἐν τῇ Αρμενίᾳ πρὸς τῷ ὄρει τῶν Κορδυαίων, ἔτι μέρος τι εἶναι, καὶ κομίζειν τινὰς τῆς ἀσφάλτου ἀφαιροῦν-

մասն 'ի կորդուացւոց լերինն 'ի հայ-
ոց աշխարհին մնալ նշխար ասեն. և
ոմանց քերել բերել 'ի ծեփածոյ նա-
ւին նաւթոյ՝ 'ի բժշկութիւն և 'ի ջնջոց
ցաւոց ինչ բժժանաց։ Եւ նոցա եր-
թալ հասանել 'ի բաբէղոն. փորել
'ի սիպարացւոց քաղաքին, և զմա-
տեանն հանել. և բազում քաղաքս
շինել, և մեհեանս դից կանգնել,
և միւսանգամ զբաբէղոն նորոգել։
Եւ հանդերձ այսու ամենայնիւ՝ և
զաշտարակագործութենէն ևս բազ-
մավէպն միաբան ըստ մովսիսի գրոցն
յիշէ, զայս ձև օրինակ՝ մինչև ց'սի-
զոբայս անգամ։

duarum [1] montibus Armeniae remansisse, tamquam reliquias, dicunt; et quosdam bitumen quo navis oblita erat, avellentes deportare in sanationem, atque ad expianda mala amuleti ratione [2]. Illos vero profectos Babylonem pervenisse, ac in Sipparenorum urbe fodisse, et extraxisse volumen [3]; plurimas urbes condidisse, et templa Diis posuisse, iterumque Babylonem reparasse «. Ad haec, etiam de turris fabricatione Polyhistor consentiens cum Moysis libris, hoc modo ad syllabas usque commemorat.

μενίας διαμένον, καί τινας ἀπὸ τοῦ πλοίου κομίζειν ἀποξύοντας ἄσφαλτον. χρᾶσθαι δὲ αὐτὴν πρὸς τοὺς ἀποτροπιασμούς. ἐλθόντας οὖν τούτους εἰς Βαβυλῶνα, τά τε ἐκ Σιππάρων γράμματα ἀνορύξαι, καὶ πόλεις πολλὰς κτίζοντας, καὶ ἱερὰ ἀνιδρυσαμένους πάλιν ἐπικτίσαι τὴν Βαβυλῶνα...

τας. Χρῶνται δὲ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι τῷ κομιζομένῳ, πρὸς τοὺς ἀποτροπιασμούς. Quod iterum adducit Eusebius in Lib. de locis Hebraicis, Tom. III. inter opera S. Hier. p. 126. Confer utrumque locum cum praesenti loco, ac editione Josephi.

1 Corrupte legit Syncellus, vel ejus editores ἐν τοῖς Κορκυραίοις ὄρεσι, *in montibus Corcyraeis*, pro πρὸς vel ἐν τῷ ὄρει τῶν Κορδυαίων, *in monte Cordyaeorum*, ut accurate fert Euseb. in Praep. loco citato ex Josepho. Id fatetur et Goarus ipse in annot. p. 10. ad 24. dicens: » Τό, Κορκυραίων, mendosum est; cujus vice reponendum ex Josepho Κορδυαίων, ex Epiphanio Καρδυέων, et ex Petavio in Animadv. ad Epiphanium Δορδιαίου; quod Chaldaei pronunciant Cordu «. Atque paulo inferius citat Epiphanii locum, juxta quem arca sedit in monte Lubar dicto, qui unus fuerit montium Ararat inter Armeniam et Cordaeos: unde mutuatus Cedrenus, pro *Lubar*, *Luban* dixit. Nec mirum de his nominibus adeò diverse loquutos fuisse diversos auctores, qui quò longius distabant ab Armenia, eò majori varietate de tota regione judicarunt et scripserunt. Sed de his consule Geographos antiquos et recentiores: ut nihil dicam de verbis Goari inibi subjunctis, ubi agit de traditione Armeniorum, quam ipse aliter comprehendit, inscius sane, quod Armenii S. Jacobum Nisibenum, Mezpinium nominant; ideoque quasi de altero quodam Armeniae Primate disserit, vocans eum *Jacop Mousponoe Catholicum*, *idest*, ipse ait, *Armeniae Primatem*.

2 Gr. vox ἀποτροπιασμὸς, cum difficile possit unico vocabulo refundi alteram in linguam, varie exponitur apud auctores, ut, *expiatio*, vel *sacrificium*, *quod fit malorum avertendorum causa*, *numinis irae amotio*, *procuratio et lustratio*, etc. nobis satis erit, si potuimus Interpretis nostri expositionem Latinis verbis exprimere; quod tamen non adeo facile credam, cum et Arm. vox բժժանք, multa significet.

3 Զմատեանն in sing. *illud volumen* dixeris, sed potius creditur legendum in pl. զմատեանս, *volumina*, juxta Gr. γράμματα; namque supra et nostra lectio ita habuerat.

Ալեքսանդրի Բալմաւիչի վասն աշտարակ հաֆորճուածեանն։

Alexandri Polyhistoris de turris opificio [1].

Սիբիլլա ասէ. միաբանեալ ամէն նայն մարդիկ՝ զաշտարակն աշտա-

» Sibylla dicit: Convenientes [2] cuncti homines, turrim aedificabant altis-

(Euseb. Praep. IX. 15. et Syncell. pag. 35. cum Josepho. Antiq. I. 4.)

Αλεξάνδρου τοῦ Πολυΐστορος, περὶ τῆς πυργοποιΐας.

Σιβύλλα δὲ φησὶ, ὁμοφώνων ὄντων πάντων ἀνθρώπων, τινὰς τούτων πύργον ὑπερμεγέθη οἰκοδομῆσαι, ὅπως εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνα-

1 Mirum, quod Scaliger cum omnia antiquitatis excerpta transcribit a Syncello, hoc prorsus neglexerit. Goar verò aliter autumavit in annot. p. 14. ad 35. asserens de hoc fragmento. » Eusebius (ait) ex Josepho, et Georgius (sc. Syncellus) ex Alexandro fuderunt «. Sed plane aliter res se habet. Georgius enim suus iisdem verbis Eusebium nostrum descripsit ex praesenti loco chronologico, sincerè servando et ipsam inscriptionem, ut vides e regione; quamquam et Josephum videtur Syncellus consuluisse, minime tamen Alexandrum. Eusebius autem, ut ipse testatur, haec ab Alexandro mutuatus est impraesentiarum; at in altero suo libro, sc. in Praep. Evang. L. IX. c. 15. p. 416. Josephum adduxit haec recolentem Lib. I. Antiq. c. 4. p. 19. sub nomine ejusdem Sibyllae ab Alexandro citatae, aliqua tamen mutatione. Idem fecit iterum Eusebius in Lib. de locis Hebr. ut cernitur in Tom. III. Op. S. Hier. p. 166. Adeant lectores loca citata; quorum unum, sc. Josephi locum in Praep. Evang. Eusebii citatum satis erit hic transcribere. » Περὶ δὲ τοῦ Πύργου τούτου, καὶ τῆς ἀλλοφωνίας τῶν ἀνθρώπων μέμνηται καὶ Σιβύλλα λέγουσα οὕτως. Πάντων ὁμοφώνων ὄντων τῶν ἀνθρώπων, Πύργον ᾠκοδόμησάν τινες ὑψηλότατον, ὡς ἐπὶ τὸν Οὐρανὸν ἀναβησόμενοι δι' αὐτοῦ. Οἱ δὲ Θεοὶ ἀνέμους ἐπιπέμψαντες ἀνέτρεψαν τὸν Πύργον, καὶ ἰδίαν ἑκάστῳ φωνὴν ἔδωκαν, καὶ διὰ τοῦτο Βαβυλῶνα συνέβη κληθῆναι τὴν πόλιν. Sed expedit adjicere etiam proprium locum Sibyllinorum oraculorum, juxta editionem Servatii Gallaei. Amstelod. 1689. quo et tota praesens lectio illustrari potest, et ista eum illustrabit. Ita ergo ibi habetur. vol. I. p. 331. usque ad 345.

Τοῦν ἓκ ἀρ' αὐτὸς πρῶτος ἐπέγνωκε κράτος αὐτοῦ.
Αλλ' ὁπόταν μεγάλοιο Θεοῦ τελέωνται ἀπειλαί,
Ας ποτ' ἐπηπείλησε βροτοῖς οἱ πύργον ἐτευξαν,
Χώρῃ ἐν Ασσυρίῃ, ὁμόφωνοι δ' ἦσαν ἅπαντες,
Καὶ βούλοντ' ἀναβῆν εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Αὐτίκα ἀθάνατος *
Πνεύμασιν. αὐτὰρ ἔπειτ' ἀνεμοι μέγαν ὤλεσε πύργον
Ρίψαν, καὶ ἀνὰ τοῖσιν ἐπ' ἀλλήλοις ἔριν ὦρσαν,
Τοὔνεκά τι Βαβυλῶνα βροτοὶ πόλει οὔνομ' ἔθεντο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πύργος τ' ἔπεσε, γλῶσσά τ' ἀνθρώπων.
Παντοδαπαῖς φωναῖσι διέστριφον, αὐτὰρ ἅπασα
Γαῖα βροτῶν πληροῦντο μεριζομένων βασιλήων,
Καὶ τότε δὴ δεκάτη γενεὴ μερόπων ἀνθρώπων
Ἐξ ὅπερ κατακλυσμὸς ἐπὶ προτέρας γένετ' αὖδρας
Καὶ βασίλευσε Κρόνος, ᾗ Τιτὰν, Ιαπετός τε,...
Καὶ μαχέσαντο Κρόνος, Τιτάν τε πρὸς αὐτούς.

Haec et sequentia non pauca repetit etiam Chorenensis noster L. I. c. 5. p. 16. 17. ex ipsa Sibylla, quam *Berosianam* appellat, scilicet, ut quidam volunt, Berosi filiam; unde et Interpretes ejus subdunt in not: » Inter varias Sibyllas, unam Berosi filiam nominant Pausanias in Phocicis c. XII. p. 828. edit. Kuhn. et Suidas in voce Sibylla «. Quamvis poterit quis suspicari, ne Sibyllam, cujus auctoritate forsan usus fuerit Berosus, ob eamque causam Berosianam ab antiquis dictam, alii Berosi filiam interpretati fuerint. Ut ut sit, quamvis multa aliter legantur in Sibyllinis oraculis a Gallaeo nimirum editis, quam a Chorenensi nostro, vel Eusebio aliisve citata, plura tamen iisdem verbis inter se cohaerent.

1 Vox Gr. ὁμοφωνέω aequè sonat concordiam quoad opus aliquid faciendum, ac consonantiam

րակն շինէին, զի յերկինս ելանիցեն. և ամենազօրն ոյ հողմ՝ շնչեալ՝ զաշտարակն կործանէր, և իւրաքանչիւր ումեք զիւր լեզու բաշխէր. վասն որոյ և անուն քաղաքին բաբիղոն կոչէր։ Իսկ յետ ջրհեղեղին տիտանն և պրոմէթևս լինէին. ուր և տիտանն ընդ կրոնիսի 'ի մարտ պատերազմի գրգռէր։ Եւ վասն աշտարակագործութեանն այսչափ ինչ։

Բայց 'ի նոյնս և զայս ևս յարեալ գրէ բազմավէպն, թէ յետ ջրհեղե-

simam, ut in caelum ascenderent. Deus autem omnipotens [1] ventum insufflans, turrim subvertit, et propriam singulis linguam distribuit: ideoque urbis nomen Babylon vocatum. Post diluvium autem Titan et Prometheus extiterunt; ubi quidem [2] Titan adversus Cronum (scil. Saturnum) bellum movebat «. Porro de turris opificio haec tantum.

Verum haec quoque Polyhistor iis adjiciens, scribit [3]: quod nempe post

βῶσι. τοὺς δὲ θεοὺς ἀνέμους ἐμφυσήσαντας ἀνατρέψαι αὐτοὺς, καὶ ἰδίαν ἑκάστῳ φωνὴν δοῦναι, διὸ δὴ Βαβυλῶνα τὴν πόλιν κληθῆναι. μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν Τιτᾶνα καὶ Προμηθέα γενέσθαι . . .

seu unitatem linguae. Idem poterat dici et de Arm. verbo միաբանիլ, sed tamen in usu pro prima significatione accipitur, ut vertimus; quamquam non ignoremus alios interpretari hunc locum secundo sensu, ut *uno eloquio*, vel *una lingua uti*: idque satis clare videri in Orac. Sibyll. nihilominus utraque sententia ad rem facere videtur.

1 In omnibus fere lectionibus Gr. tam apud Josephum, quam apud Praep. Eusebii, imo et apud Syncellum praesentis loci descriptorem, in plurali leguntur οἱ δὲ Θεοὶ, vel τοὺς δὲ Θεοὺς, praeter nostram ac Sibyllinam, quae in sing. exprimuntur; quod et in notis Jos. pag. 19. testatum est his verbis: » In Sibyll. Orac. singulari numero Θεός «. Et quidem ita omnino videtur Eusebius impraesentiarum legisse apud Alexandrum quoque, at Syncellus Josepho morem gessisse. Idem dico de voce ամենազօր, quae etsi desit apud Syncellum et Josephum, continetur tamen ad sensum in verbis Sibyllae.

2 Postrema haec omisit Syncellus, nescio an Josephum imitatus: sed ille anteriora quoque praetermiserat. Ut ut res se habeat, integre haec fert et Sibylla ipsa in loco supra citato; similia repetit et Abydenus paulo inferius.

3 Dehinc cùm non tam ad verbum, quàm ad sensum Eusebius Alexandrum interpretetur, omittimus adjicere signacula, seu commata, quamvis commode poterat quibusdam sermonis partibus adjungi. Eadem fere obiter descripsit et Syncellus ex certis auctoris nostri dictis, quoad sensum saltem, nonnullis etiam de suo interjectis hunc in modum. p. 62. 63. Αλέξανδρος Πολυΐστωρ ἐκ τοῦ, βυέ. κοσμικοῦ ἔτους βούλεται πάλιν τὴν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τῶν Χαλδαίων βασιλείαν κατάρξασθαι μυθολογῶν διὰ σάρων, καὶ νήρων, καὶ σώσσων βεβασιλευκέναι Χαλδαίων καὶ Μήδων βασιλεῖς πϛ'. ἐν τρισμυρίοις ἔτεσι καὶ δύ. (marg. δπ'. juxta tamen Euseb. nostrum, γυά.) τοῦτ' ἔστιν ἐν σάροις θ'. καὶ νήροις β'. καὶ σώσσοις ή . . . . ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ χρόνου τῶν πϛ'. δεύτερον μὲν Χαλδαίων βασιλέων, Εὐήχου οὗ καὶ Χωμασβήλου (marg. Εὐήχοον ὃν καὶ Χομάσβηλον), πδ'. δὲ Μήδων, Ζωρόαστρον καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν ζ'. Χαλδαίων βασιλεῖς εἰσάγει, ἔτη κρατήσαντας ἡλιακὰ ρύ. ὁ αὐτὸς Πολυΐστωρ, οὐκ ἔτι διὰ σάρων καὶ νήρων καὶ σώσσων καὶ τῆς λοιπῆς ἀλόγου μυθικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ διὰ ἡλιακῶν ἐτῶν καταριθμεῖ. Quae sic Goar in Lat. reddidit juxta suas correctiones in margine exaratas: » Ab anno praesente mundi 2405. Alexander Polyhistor Chaldaeorum regnum post diluvium continuata serie propagatum resumere molitur, octoginta sex Chaldaeorum Medorumque reges per quamdam Sarorum, Nerorum et Sossorum seriem annis millibus triginta quatuor et octoginta, hoc est Saris novem, Neris duobus, et Sossis octo regnasse commentus .... Ab octoginta sex praefatorum tempore Evechoum cui Chosmabelus etiam nomen fuit, Chal-

ղին Թագաւորէր քաղդէացւոց աշխարհին եւեքսիոս ներըս չորս։ Եւ յետ նորա առնոյր զիշխանութիւնն որդի նորա քոմասբեղոս՝ ներըս չորս, և սոսըս հինգ։ 'Ի քսիսութրայ և 'ի ջրհեղեղէն՝ մինչև մարք զբաբէղոն առին, ընդ ամենայն՝ ձզ. Թագաւոր համարի բազմավէպն. և յանուանէ յիշէ զիւրաքանչիւր ոք՝ 'ի բերոսոսայ մատենէն. և զժամանակ ամենեցուն նոցա ժողովէ 'ի թիւ ամաց երից բիւրուց, և երից հազարաց, և իննսուն և մի։ Եւ յետ նոցին ըստ նոցանէ չայնպիսի հաստատութեան յանկարծակի մարք զօր 'ի վերայ բաբէղոնի գումարէին՝ ունել զնա, և կացուցանել անդ բռնաւորս յինքեանց։

Ապա և զանուանս բռնաւորաց մարացն դնէ՝ Թուով. ը. և նոցին ամս, մ՚ի։ և դարձեալ մետասան Թագաւորս, և ամս...։ Ապա և զքաղդէացւոց. խԹ. Թագաւորս. և ամս. նծը։ Ապա և զարաբացւոց. Թ. Թագաւորս. և ամս. մ՚խե։ Յետ որոց ամաց և շամիրամայ վիպագրէ տիրել ասորեստանեաց։ Եւ դարձեալ մանր Թուէ անուանս,

diluvium Chaldaeorum regionem Evexius tenebat neris quatuor. Ac post eum filius ejus Comosbelus imperium suscepit per neros quatuor, et sossos quinque. A Xisuthro vero, et a diluvii tempore usque ad illud, quo Medi Babylonem ceperunt, reges omnino LXXXVI. Polyhistor recenset, atque unumquemque ex Berosi volumine nominatim memorat: tempus vero omnium eorum numero annorum trium myriadum, et tribus millibus uno et nonaginta comprehendit. Deinde vero post eos, cum ita firmiter stabiliti erant, repente Medi copias adversus Babylonem comparabant, ut caperent eam, atque ex se ipsis Tyrannos ibi constituerent.

Deinde nomina quoque Medorum tyrannorum ponit, VIII. numero: quorum anni CCXXIV. et rursum reges undecim, annosque ... [1] Postea Chaldaeorum reges XLIX, et annos CCCCLVIII. Deinde Arabum IX. reges, et annos CCXLV. Post quos annos etiam ipsam Semiramidem in Assyrios dominatam esse tradit. Atque iterum minute enumerat nomina regum XLV. adsignans

daeorum secundum, Zoroastrem vero Medorum quartum supra octogesimum principem, et septem Chaldaeorum reges eum sequutos annis Solaribus 190. imperantes, non ulterius Saris, Neris, et Sossis reliquisve fabulosae historiae absurditatibus, sed legitimo solarium annorum cursu habita numerandi ratione, Polyhistor idem inducit «. Viderint studiosi lectores, an Syncelli hic locus quid lucis afferat Eusebio nostro, vel potius ab eo illuminandus ac corrigendus erit, tam in numeris, quam in nominibus. Et quidem manifesto librarii errore apud Sync. nomen Evechoi confunditur cum suo successore. Id satis corrigitur ab ipso quoque Syncello, qui pag. 72. inducit seriem regum Chaldaeorum (forte ex Africano), hoc modo exordium ducens: Πρῶτος Εὐήχοος, ὁ παρ' ἡμῖν Νεμβρὼδ ἐβασίλευσε Βαβυλῶνος ἔτη ϛ'. Χαλδαίων β'. ἐβασίλευσε Χοσμάσβολος ἔτη ζ'. etc. sc.» Primus Evechous, qui nobis Nembrod, regnavit in Babylone annis VI. Chaldaeorum secundus regnavit Chosmasbolus annis VII. « etc. usque ad septimum regem Zinzirum dictum. Quem catalogum putans Scal. ab Eusebio desumptum, gratis inseruit inter Gr. fragmenta sua sub nomine auctoris nostri.

1 Ubi lacuna annorum cernitur, librarius supplendum putavit in marg. խը. XLVIII. quod commendare non facile possum pro spatio undecim regum. Sicut etiam pro praemissis annis մի՛գ. CCXXIV. idem transcriptor substituerat in marg. լգ. XXXIV. cujus ratio nos latet.

illis annos DXXVI. Post quos, inquit, rex Chaldaeorum fuit, cui nomen Phulus; de quo item Hebraeorum quoque historia meminit [1], Phulum denominans, quem in terram Judaeorum venisse ajunt.

Ac post eum, Senecherib [2] Polyhistor fuisse regem ait; quem sub Ezecia rege, Prophetaque Isaia Hebraeorum libri regnasse commemorant. Ait (enim) Divina Scriptura ex ordine, quod » factum est in quarto decimo anno Ezeciae regis, ascendit Sinecherib rex Assyriorum super munitas urbes Judaeae, et cepit eas «. Et post totam historiam, illis adjungens, dicit: » et regnavit Asordan filius ejus pro eo «. Atque item ulterius progrediens addit, quod « factum est in tempore illo, aegrotavit Ezecias «. Et ex ordine recenset, quod » tempore illo misit Marodach Baladan rex Babyloniorum legatos [3], et epi-

(Καὶ) ἐγένετο τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους βασιλεύοντος Ἐζεκίου, ἀνέβη Σενναχηρεὶμ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας τὰς ὀχυρὰς, καὶ ἔλαβεν αὐτάς. (*Isai.* XXXVI. 1.) . . . . . καὶ ἐβασίλευσεν Ἀσορδὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ (*Ibid.* XXXVII. 38.) . . . . . Ἐγένετο (δὲ) ἐν τῷ καὶ-

1 Assignat locum. IV. Reg. XV. 19. ubi sic habet Vulgat. Lat. » Veniebat Phula rex Assyriorum in terram «. Versio autem τῶν LXX. ἀνέβη Φουὰ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ τὴν γῆν. i. e. » Ascendit Phua rex Assyriorum supra terram «. haud secus ac Arm. lectio inibi. * Եւ փուա արքայ ասորեստանեայց ՚ի վերայ երկրին ||

2 Passim deinceps occurrit hoc nomen varia literarum variatione, sive ob diversam lectionis rationem, sive propter differentem pronuntiationem penes Chaldaeos aliosque: nos fideliter Arm. codicis vocem expressismus juxta regulam dialecti, ut pateat lectio Eusebio propria. Idem velim intelligas de nomine Nabuchodonossori, quod infra diverso modo occurrit. Pariter nomen Ezechiae observavimus juxta Arm. lectionem *Ezekias*, sive *Ezecias*, neque more Lat. *Ezechias*, ut pateat in autographo fuisse Ἐζεκίας, nec verò, ut alii volunt, Ἐζεχίας. Solum nomen Baladan non expressimus Baldan juxta Arm. cum id Armeniis nostris sit proprium, demere aliquando vocalem ex medio vocis.

3 Haec omnia occurrunt etiam apud IV. Reg. XVIII. XIX. et XX. sed quia Isaiae magis verba quadrant lectioni auctoris nostri, ea e regione collocanda putavimus. Confer utrumque locum

Թուէ, Թէ 'ի ժամանակին յայնմիկ առաքեաց մարովդաք բաղդան աբքայ բաբիղացւոց հրեշտակս և հրովարտակս և պատարագս եզեկիայ։ Զայս եբրայեցւոց գիրք։

stolas et munera Ezeciae «. Haec Hebraeorum Scriptura.

Բայց զսինեքերիբ և զորդի նորա զասորդան և զմարոդաք բաղդան՝ և քաղդէացւոց մատենագիրն յիշատակէ. նոքօք հանդերձ և զնաբուքոդոնոսոր, որպէս այսր յիշատակեալ ճառս է, գրեալ զնոցանէ այսպիսի բանիւք։

Tamen Sinecherib ipsum, et filium ejus Asordanum, ac Marodach Baladanum, Chaldaeus quoque historicus commemorat: cum illis etiam Nabuchodonosorum, ut proximus sermo de his (regibus) ita scribit.

Նորին աղեքսանդրի վասն սենեքերիբայ, և վասն նաբուքոդոնոսորայ, և վասն նոցին գործոց և արութեանց։

Ejusdem Alexandri de Senecherib, et de Nabuchodonosoro, atque de eorum factis ac virtutibus [1].

Յետ Թագաւորելոյ եղբօրն սենիքարիբայ, և յետ տիրելոյ ակիսեայ բաբեղացւոց, մինչ չև և զերեսուն օր կալեալ էր զիշխանութիւնն՝ սպանաւ 'ի մարուդաք բաղ-

» Postquam regnasset frater Senecharibi, et deinde postquam Acises in Babylonios dominatus esset, et nec dum triginta quidem diebus regnum tenuisset, a Marodach Baladano occi-

ρῷ ἐκείνῳ, ἐμαλακίσθη Ἐζεκίας. (*Ibid*. XXXVIII. 1.) . . . . . Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλε Μαρωδὰχ Βαλαδὰν (ὁ υἱὸς Βαλαδὰν) ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλωνίας, ἐπιστολὰς καὶ πρέσβεις καὶ δῶρα Ἐζεκίᾳ. (*Ibid*. XXXIX. 1.)

cum Vulgata lectione: ut nil dicam de Arm. versione scripturae sacrae, quae cohaeret cum LXX. At Interpres Eusebii non illam recitavit, sed de more Eusebium iisdem verbis expressit, ut patet perquirentibus.

1 Hoc Alexandri Polyhistoris fragmentum, ut patet, ex Beroso transcriptum, Josephus ipse certo certius adhibiturum se pollicitus erat ex ipso fonte, Antiq. Jud. Lib. x. cap. 1. p. 513. his verbis: ἀλλὰ καὶ Βηρωσσὸς, ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραφάμενος, μνημονεύει τοῦ Βασιλέως τοῦ Σεναχηρίβου, καὶ ὅτι τῶν Ασσυρίων ἦρχε, καὶ ὅτι πάσῃ ἐπεστρατεύσατο τῇ Ασίᾳ καὶ τῇ Αἰγύπτῳ, λέγων οὕτως: sc. » Quin et Berosus Chaldaicarum rerum Scriptor regis Senacheribi meminit, et quod apud Assyrios regnaverit, quodque Asiae omni, et Aegypto bellum intulerit, ita dicens «. Haec inquam praemittens promiserat Josephus Berosum ipsum adducere, at interim temporum injuria desiderantur in sequentibus: adeoque monetur in adnot. Jos. » Illa λέγων οὕτως non agnoscit *Vat.* et vel delenda sunt, vel dicendum (quod suspicor) *Berosi* verba excidisse. Huds. Grot. et Gocc «. Quam suspicionem Criticorum nos omnino pro certo habemus, atque adeo non possumus non dolere de verbis quae desiderantur.

դանայ. և Մարուդաք Բաղդանն բռնացեալ ունէր զվեց ամիս. և սպանանէր զնա ոմն՝ որում անուն էր Ելիբոս, և թագաւորէր: Այլ յերրորդում ամի թագաւորութեան նորա Սենեքերիմոս արքայ Ասորեստանեաց զօրս գումարէր 'ի վերայ Բաբելոնացւոցն, Ճակատ տուեալ ընդ նոսա՝ և յաղթէր. և ձերբակալ արարեալ զնա հանդերձ բարեկամօքն՝ տայր տանել յերկիրն Ասորեստանեաց: Տիրէր Բաբելոնացւոց, և կացուցանէր նոցա թագաւոր զորդի իւր զԱսորդանիոս. և ինքն չուէր երթայր յերկիրն Ասորեստանեաց:

Իբրև լու եղև նմա, եթէ եկեալ հասեալ են Յոյնք յաշխարհն Կիլիկեցւոց՝ տալ պատերազմ, 'ի վերայ դիմէր, Ճակատ առ Ճակատ յարդարէր. և զբազումս 'ի յիւրոց զօրացն կոտորեալ՝ թշնամեացն յաղթէր պատերազմին. և յիշատակ յաղթութեան զիւր պատկերն 'ի տեղւոջն կանգնեալ թողոյր. և Քաղդէական գրով զքաջութիւնն իւր և զզօրութիւն դրոշմել հրամայէր 'ի յիշատակ առ յապա ժամանակաց: Այլ զՏարսոն քաղաք ասէ՝ նա շինեաց 'ի նմանութիւն Բաբելոնի, և անուն դնէր քաղաքին Թարսին: Այլ յետ այլ ամենայն գործոց Սենեքերիմայ՝ և զայն ևս 'ի նոյն յարեալ՝ ասէ, թէ ըԺ. ամ եկեաց. և նենգ գործեալ նմա յիւրմէ որդւոյն Արդումուզանեայ՝ վախճանէր: Զայս Բազմավէպն:

Բայց և ժամանակքն իսկ միա-

sus est; et Marodach Baladanus per vim (regnum) tenuit [1] sex mensibus: eum vero interficiens, regnabat quidam, cui nomen Elibus. Verum tertio regni ejus anno, Sennecheribus rex Assyriorum exercitum conflabat adversus Babylonios, praelioque cum iis commisso vicit, et captum una cum amicis, in terram Assyriorum perduci jussit. In Babylonios ergo dominatus, regem eis filium suum Asordanium constituit; ipse vero recedens, terram Assyriorum petiit.

Quum autem ille fama accepisset, Graecos in Ciliciam belli movendi causa pervenisse, ad eos contendit; aciem contra aciem instruit, ac plurimis quidem de suo exercitu caesis, hostes (tamen) debellat, atque in victoriae monumentum imaginem suam eo in loco erectam reliquit, Chaldaicisque litteris fortitudinem ac virtutem suam ad futuri temporis memoriam incidi jussit. Et Tarsum urbem, inquit, ipse ad similitudinem Babylonis condidit, quam appellavit Tharsin«. Et post omnia facta Sinnecherimi illud quoque addens, ait » eum XVIII annis vixisse (in imperio); et per insidias, quas illi paravit filius Ardumusanus, e vita excessisse«. Haec Polyhistor.

Verum et temporis utique ratio

1 Բռնացեալ, *per vim*: vel ita, *tyrannice praevalens*, *tyrannidem exercens*, aut *violentior evadens*. Ubi et illud notabis, verba majori ex parte *in imperfecto*, ut a Grammaticis dicitur, *tempore* expressa in Arm. aliquando in *perfectum* a nobis deflexa fuisse; id enim postulare videbatur loquendi modus in Lat. ne cogeremur Haicanismum vel Hellenismum plane refundere in Latium.

բան են բանիցն ասացելոց յա̃ծատուրն գրոց. քանզի առ Եզեկիաւ թագաւորեաց Սենեքերիմ, որպէս Բազմավէպն յայտ առնէ՝ ամս, ժը: և յետ նորա որդին՝ ամս. ը: և ապա Սամմուգէս՝ ամս իա: և նորին եղբայրն՝ ամս. իա: և ապա Նաբուպալսար՝ ամս. ի: և յետ նորա Նաբուկոդրոսորոս՝ ամս. խգ: Եւ միանգամայն ժողովին 'ի Սենեքերիմայ մինչև 'ի Նաբուկոդրոսորոս՝ ամք. ձը:

Եւ ըստ եբրայեցւոց գրոց՝ եթէ կրկնէ ոք, նմին հանգոյն գտանէ. քանզի յետ Եզեկիայ՝ մնացելոց Հրէիցն թագաւորէ Մանասէ որդի Եզեկիայ՝ ամս. ծե: և ապա Ամովս՝ ամս, ժբ: և յետ նորա Յովսիա՝ ամս լա: և ապա Յովակիմ. յորոյ 'ի սկզբան թագաւորութեանն եկն Նաբուքոդոնոսոր, և պաշարեաց զԵրուսաղէմ, և տարաւ զգերի Հրէիցն 'ի Բաբելոն: Եւ լինին յԵզեկիայ մինչև ցՆաբուքոդոնոսոր՝ ամք. ձը. որչափ և Բազմավէպն 'ի Քաղդէական մատենագրութենէն համարեցաւ:

Եւ յետ այսր ամենայնի դարձեալ Բազմավէպն զիրս ինչ և զգործս Սենեքերիմայ պատմէ, և զորդւոյ նորա յիշատակէ հանգոյն եբրայեցւոց գրոցն. և համարի մի ըստ միոջէ զամենայն: Եւ զՊիթագորայ իմաստնոյ ասեն զայնու ժամանակաւ առ նոքօք լինել: Եւ յետ Սամուգեայ Սարդանապաղոս թագաւորեաց Քաղդէացւոցն ամս. իա: Սա առաքեաց առ Աժդահակ Մարաց նահապետ և նախարար՝ զօրս յօգնականութիւն, առնուլ կին որդւոյ իւրում Նաբու-

convenit cum verbis, quae a Divina Scriptura dicuntur. Etenim sub Ezecia » regnavit Sinecherim, ut Polyhistor exponit, annis XVIII. et post eum ejusdem filius annis VIII. Postea vero Sammuges annis XXI. et frater ejus annis XXI. Ac deinde Nabupalsar annis XX. et post eum Nabucodrossorus annis XLIII «. A Sinecherimo usque ad Nabucodrossorum comprehenduntur anni omnino LXXXVIII.

Juxta vero Hebraeorum quoque libros, si quis diligenter exquirat, similiter comperiet. Si quidem post Ezeciam, qui reliqui fuerant, Judaeis imperat Manasses Ezeciae filius, annis LV. ac deinde Amos annis XII. et post eum Josias annis XXXI. postea vero Joachim: cujus regni initio adveniens Nabuchodonosor, obsedit Jerusalem, captivosque Judaeos Babylonem duxit. Numerantur autem ab Ezecia usque ad Nabuchodonosorum anni LXXXVIII. quos annos nimirum et ipse Polyhistor ex Chaldaicis commentariis computavit.

Et post haec omnia, denuo res quasdam, et facta Senecheribi Polyhistor refert; de que ejus filio, eodem modo quo Hebraeorum libri, meminit, singillatimque cuncta recenset. Atque Pythagoram sapientem etiam eodem tempore sub iis fuisse ajunt. » Post Samugen vero Sardanapallus Chaldaeus regnavit annis XXI. Hic exercitum Astyagi Medo, familiae Principi ac Satrapae, auxilio misit, ut Amuhean Astyagis filiam [1] Nabucodrossoro filio suo uxorem daret. Ac

1 Si quis putet nomen accus. զամուհէան, tamquam nominativum hic positum esse, tunc oportebit, ut in Lat. reddatur *Zamuea*. Sync. 168. Αρωΐτην, *Aroitem* dixit.

կոզբոսսորայ զդուստր ի ա֊ժգահա֊
կայ զամուհեան ։ Եւ ապա Թագաւո֊ր
բեաց Նաբուկոզբոսսորոս ամն. խէ ։
և զբս գումարեալ՝ գայր առնոյր
գերի զՀրէայս և զփիւնիկեցիս և
զասորիս ։ Եւ զի այսու ևս եբրայեց֊
ւոց պրոյն միաբան է բազմալեզն ,
չէն ինչ պէտք բազում բանից ։

Եւ յետ Նաբուկոզբոսսորայ Թա֊
գաւորեաց որդի նորա ամիլմարուս֊
դբոս՝ ամն. ԺԲ ։ զոր եբրայեցւոց
պատմութիւնն իղմարուդբոս ան֊
ուանէ ։ Եւ յետ նորա՝ բազմալեզն
ասէ , Թէ Թագաւորեաց քաղդէաց֊
ւոց Նէգլիսարոս՝ ամն. Դ ։ և ապա
Նաբոդենոս՝ ամն. ԷԻ ։ Ընդ որով
կիւրոս կամբիւսեայ զօրաժողով է֊
ղև ՚ի վերայ եբկրին բաբելացւոց ։
Որում ՚ի դիմի հարաւ Նաբոդենոս ,
և մանեալ ՚ի պարտութիւն՝ լինէր
փախստական. և Թագաւորէր բա֊
բելոնի կիւրոս ամն. ԻԹ ։ Եւ ապա ՚ի
դասս դաշտի յայլ Նակատ մտեալ
վախճանէր ։ Յետ որոյ կամբիւսէս
Թագաւորէ ամն. ը ։ և ապա դա֊
րեհ. ամն ԼԶ ։ Յետ որոյ քսերքսէս ,
և այլ ևս պարսից Թագաւորք ։

Եւ արդ՝ զբաղդէացւոց Թագա֊
ւորութենէն՝ որպէս համառօտիւք
մի բան միջոք բերոսոս աւանդէ , նոյն
պէս և զնոյն և բազմալեզն վերա֊
գրէ ։ Որովք յայտ խոկ է , Թէ նա֊
բուքոդոնոսոր գումարեաց զբս , և
առ զՀրէայս . և ՚ի սմանէ մինչև
ցկիւրոս պարսից Թագաւոր ևօԹա֊
նամեայ ժամանակ ժողովի ։ Եւ
եբրայեցւոց պատմութիւնն սոցին
միաբանի , Թէ Հ. ամ եղեն ՚ի գե֊
րութեանն , յառաջմէ ամին Նաբու֊
քոդոնոսորայ՝ գերութեանն Հրէից
Համարեալ՝ մինչև ցկիւրոս պարսից
Թագաւոր ։

deinde regnavit Nabucodrossorus annis XLIII. et contractis copiis veniens captivos duxit Judaeos et Phoenices ac Syros «. Quod verò in hac etiam re cum Hebraeorum scriptis consentiat Polyhistor, opus non erit multis verbis (ad probandum).

» Et post Nabucodrossorum regnavit filius ejus Amilmarudochus, annis XII « ; quem Hebraeorum historia Ilmarodochum appellat. » Postque illum, inquit Polyhistor, in Chaldaeos regnavit Neglisarus annis IV. et postea Nabodenus, annis XVII. Sub quo Cyrus Cambysis (filius) exercitum duxit in terram Babyloniorum. Cui obviam ivit Nabodenus, atque victus fugae se dedit: et regnavit Babylone Cyrus annis IX. Deinde in campo Daas altero certamine inito mortuus est. Post quem Cambyses regnat annis VIII. ac deinde Darius annis XXXVI. post quem Xerxes, caeteri quoque Persarum reges «.

Porro sicuti Berosus de regno Chaldaeorum breviter singula tradit, item et Polyhistor eodem modo describit. Ex quibus patet Nabuchodonosorum copias comparavisse, et captivos duxisse Judaeos: ab isto verò usque ad Cyrum Persarum regem septuaginta annorum tempus comprehendi. Atque vel ipsa Hebraeorum historia cum his consentit, quod nempe LXX. anni in captivitate transierint, a primo anno Nabuchodonosori, si computes Judaeorum captivitatem, usque ad Cyrum Persarum Regem.

Զսոյն և աբիդենոս միաբան սոցին 'ի քաղդէացւոց պատմութեանն յայտ առնէ. քանզի և նա հանգոյն բազմավիպին՝ պատմէ զայս։

Id ipsum et Abidenus in historia Chaldaeorum cum his consentiens declarat: quoniam ipse eodem modo quo Polyhistor, haec enarrat. [1]

Աբիդենեայ վասն առաջին թագաւորութեանն քաղդէացւոց։

Abideni de primo Chaldaeorum Regno [2].

Քաղդէացւոց իմաստութեանն աղագաւ այսչափ ինչ։ Բայց թագաւորել աշխարհին նախ զաղովրայ ասեն. այլ վասն իւրոյ անձինն այսչափ

„ De Chaldaeorum quidem sapientia haec tantum [3]. In ea verò regione regnasse primo dicunt [4] Alorum. Sed de eo ipso haec tradita

(*Syncell. pag.* 30.)

Χαλδαίων μὲν τῆς σοφίης πέρι τοσαῦτα. βασιλεῦσαι δὲ τῆς χώρας πρῶτον λέγεται Αλωρον, τὸν δε ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον διαδοῦναι,

1 Hactenus dedit Eusebius Chaldaica commentaria ex scriptis Alexandri Polyhistoris Berosum ipsum transcribentis; deinceps verò aggreditur ea ipsa repetere ex Abydeno, initio iterum ducto, ut antea, a pristinis Chaldaeorum nominatis regibus usque ad Nabuchodonosorum, in quo antecedens sermo destiterat. Verùm de Abydeni nomine notabis in Arm. cod. plerumque scribi աբիդենոս, *Abidenus*, aliquando verò աբիւդենոս, *Abydenus*; quam varietatem et nos fideliter observamus in Lat. Idem cernitur etiam in variata lectione Syncelli apud Goarum et Scaligerum: nam aequè comperitur Αβιδηνός, ac Αβυδηνός; de quo et Scal. ipse ita monet in not. in Gr. Euseb. p. 409. ad 2. 10. „Hoc nomen (inquiens) varie scriptum reperio. Αβιδινός, Αβυδηνός, Αβιδυνός. Itaque non mirum, si non admodum curavimus quomodo scribatur “.

2 Syncellus in transcribendo hoc Abydeni loco ex Eusebio nostro, hujusmodi assignavit inscriptionem, ἐκ τῶν Α'βυδήνου περὶ τῆς τῶν Χαλδαίων βασιλείας. omitto Scaligerum seriem verborum mutantem. Porro seriò hìc advertendum, quod Eusebius noster in textu Abydeni haud inserit annos imperii pro singulis regibus, primum si excipias: habuerat tamen id integre in textu Polyhistoris supra memorato. Syncellus contra, cùm ibi reticuerit, hic inserit integre: cujus non alia videtur causa differentiae, nisi quod Syncellus prius Abydeni, deinde Polyhistoris exhibet locum; ideoque annos regum anticipat. Satis erit nobis parenthesis nota includere in Gr. quicquid abundat in lectione Syncelli.

3 Goar quaedam hic excidisse putavit, notans in marg. „ deest nonnihil “; libere tamen, nam integer habetur sensus. Solummodo constat ex serie verborum, in antecedentibus verbum fecisse Abydenum de litteratura Chaldaica; ac epilogi loco haec subjunxisse, Χαλδαίων μὲν τῆς σοφίης πέρι τοσαῦτα. i. e. ad verb. „ De Chaldaeorum quidem sapientia tantum (subintellige, *dictum est*) “. Ipse tamen Goar pro πέρι, corrupte legit περὶ; atque lata sententia rem sic declaravit. „ Et Chaldaeorum quidem sapientia ad hujusmodi culmen ascendit “: quod nimis distat a textu Graeco.

4 Vitiosè habetur in lectione Goari λέγει, *dicit*, quod ex persona Syncelli vel Eusebii exprimitur quoad Abydenum. Scal. itaque optime legit λέγεται, *dicitur*, quod ab ipso Abydeno enunciatur: id enim probat et lectio nostra in activo, ասեն, *dicunt*; cum usitatum sit Interpreti nostro passivum illud in sing. λέγεται, deflectere, ut Armenii solent, in activum plur. ասեն:

ինչ բանք են պատմելոյ. զի զնա ժո-
ղովրդեանն ամենախնամն ած եցոյց
Հովիւ. որ Թագաւորեաց շարս. Ջ.
և շարն ի՝ ՉԼ. և Ռ. ամ՝ և Ներն Ո.
և սոսն. Ղ. և Յետ նորա տիրեաց ա-
ղապաւրոս. Յետ որոյ ապմեղոնն 'ի
քաղաքէ պաւտիբիբղոն. առ որով
երկրորդ անիդոտոս եւ 'ի ծովէն՝
Հանգոյն ոմանայն, որոյ կերպարանք
կիսադից դիւցազանցն էին. Յետ
որոյ ամմինոն. Յետ որոյ ամեգա-
ղարոս. Ապա դաւնոս Հովիւ. առ
որով երկկերպիք 'ի ծովէ 'ի
ցամաք դիմեցին՝ իովդոկոս, Էնեւգա-
մոն, Էնեւբողոս, և անեմինտոս.

sunt: quod eum populi pastorem providentissimus Deus [1] indicavit; qui regnavit saros x. Sarus autem est MMMDC annorum spatium, et Nerus DC. Sossus verò LX. Post eum dominatus est Alapaurus [2]: post quem Almelon ex urbe Pautibiblon; sub quo secundus Annidotus, Oanni similis, e mari emersit; cujus Semideorum Heroum more figura erat. Post eum Ammenon: post quem Amegalarus: tum Daonus Pastor; sub quo quatuor (monstra) duplicis formae in terram e mari proruperunt, Jodochus, Eneugamus, Eneubulus [3], et Anementus. Et sub

ὅτι μὶν τοῦ λεῶ ποιμένα ὁ Θεὸς ἀποδείξαι. βασιλεῦσαι δὲ Σά-
ρους ί. Σάρος δὲ ἐστὶ χ'. καὶ γ ἔτεα. Νεῖρος δὲ χ'. Σῶσος δὲ ξ'.
μετὰ δὲ τοῦτον Αλάπαρον ἄρξαι (σάρους γ'.) μέθ' ὃν Αμίλλα-
ρος ἐκ πόλεως Παυτιβίβλου (ἐβασίλευσε σάρους ιγ'.) ἐφ' οὗ δεύ-
τερον Αννήδοτον τὴν θάλασσαν ἀναδῦναι παραπλήσιον Ωάννῃ τὴν
ἰδέαν ἡμιδαίμονα. μεθ' ὃν Αμμένων (ἐκ Παυτιβίβλων ἦρξε σά-
ρους ιβ'.) μέθ' ὃν Μεγάλαρος (ἐκ Παυτιβίβλων ἦρξε σάρους ιή.)

1 Apud Syncellum desideratur vox adjectiva, quae respondeat nostrae *ամենախնամ*, *providentissimus*. Illam tamen constanter fert et Chorenensis noster multis saeculis Syncello antiquior; quin etiam addit post vocabulum *Հովիւ*, *pastorem*, alterum quoque և առաջնորդ, *et ducem* vel *rectorem*, ita habens. Lib. I. cap. 5. « Քանզի ամէ վասն նորա արբւպենոս Հան գոյն ոչոյն այսպէս. Իշս զնա ամենախնամն եւն եցոյց Հովիւ և առաջնորդ ժողովրդեանն. յետ որոյ ասէ, Թագաւորեաց ազգոնս շարս Ջ. որք լինին ամք չհ ՟ջ ՟ռ ». Quem locum sic expresserunt Interpretes ejus Whistonii: » De ea enim re (debuit, *de eo*, vel *illo*, sc. *de Primo Parente*) ita Abydenus, pariter atque caeteri; Deus quidem providentissimus pastorem constituit eum ac rectorem populi; deinde dicit, regnavit Alorus saros decem, qui annos conficiunt 36000 ». Ubi intendit, imo contendit Chorenensis Alorum eum dici, qui nobis Adam, ut supra monuimus. Quod et alibi inculcat idem auctor. cap. 5. videlicet ejusdem libri, dicens. « որպէս յառագս նախաստեղծին՝ ոչ ա-
ւաքին մարդ ասելով զնա, այլ՝ Թագաւոր
աշխարհս անուն խաղան և աննշանակ կոչե-
լով, և ամս տալով նմա չհ ՟ջ ՟ռ ». ubi Interpp. » Sicut de prima re creata (lege, *de primo parente*, imò *Protoplasto*, id enim sonat *նախաստեղծ*), quam (*quem*) non hominem, sed regem appellant (exteri, inter quos est et Abydenus); eique nomen indunt barbarum, ac significationis expertem, atque annos 36000 assignant ».

2 Redundat ե, υ, in nomine *ապապաւրոս*, ut patet ex Gr. vel potius ex praemissis. In sequentibus Sync. mendosè praeferens Αμίλλαρος, se se corrigere potest ex scriptis in pag. 14. et 31. in quibus habuerat Αμιλὼν; quae lectio non adeo abhorret a nostra ubique praeferente Αλμελὼν. Sed ne omnia librariorum vitia in his nominibus apud Syncellum occurrentia repetamus, confer praesentia cum antecedentibus in textu Polyhistoris.

3 Codex Arm. manifesto librarii errore com-

Եւ առ էդովերեսքաա՛, որ յետ նոր թայն Թագաւորեաց, անուղափոան։ Յետ որոյ այլք տիրեցին, և քսիսուէթրոս։ Եւ քանզի այսոքիւք՝ յիշատակեալ պատմագիրս՝ միաբանս բազմավիպին գայ. և զԱրարեղեղէն սոյնօրինակ գրէ։

Edoresche, qui post eum regnavit, Anodaphus (apparuit)[1]. Post quem alii dominati sunt, et Xisuthrus և. Quum itaque memoratus historicus de his cum Polyhistore conveniat, de diluvio quoque hoc modo scribit.

Աբիդենոյ վասն Ջրհեղեղին։

Abideni de Diluvio.

Յետ որոյ այլք տիրեցին, և քսիսուէթրոս. որում կռոնոս յառաջաբան գոյն գուշակեաց լինել յաձախս.

» Post quem [2] alii dominati sunt, et Xisuthrus ; cui Cronus (sc. Saturnus) pluviarum copiam die quinto

εἶτα Δαὼς ποιμὴν (ἐκ Παυτιβίβλων ἐβασίλευσε σάρους ἰ.) ἐφ' οὗ ὄ. διφυεῖς εἰς γῆν ἐκ θαλάσσης ἀνέδυσαν. (ὧν τὰ ὀνόματα ταῦτα) Εὐέδωκος, Ενεύγαμος, Ενάβουλος, Ανήμεντος. ἐπὶ δὲ τοῦ μετὰ ταῦτα Αεδωρέσχου Ανώδαφος. μεθ' ὃν ἄλλοι τε ἦρξαν, καὶ Σίσουθρος . . .

(Euseb. Praep. Evang. IX. 12. et Sync. p. 30.)

Μεθ' ὃν ἄλλοι τε ἦρξαν, καὶ Σείσιθρος, ᾧ δὴ Κρόνος προσημαίνει μὲν ἔσεσθαι πλῆθος ὄμβρων, Δεσίου πέμπτῃ ἐπὶ δέκα,

mixtas inter se ultimas horum nominum syllabas praeferebat hoc pacto: *խավդոսանէն եգա մոանէն եբրոսան*, pro: *խավդոսան, էնեգա մոան, էնեբրոսան*. Illud verò *առ էդովերեսքաա*, supplendum quoad ultimum elementum և, ac legendum *առ էդովերեսքաաև*, ut patet etiam ex Gr.

1 Abydenus vel Eusebius noster hunc aperte praebet sensum: » Et sub Edoresche, qui post Daonum Pastorem regnavit, monstrum aliud visum est, cui nomen erat Anodaphus և. Eadem sententia elicitur etiam ex Gr. lectione Syncelli, si pro *μετὰ ταῦτα*, *post haec*, legas, *μετὰ τοῦτον*, *post hunc*; tunc enim iisdem verbis haec sonat Gr. textus: » Atque sub eo, qui post hunc (regnavit) Aedoreschus, (apparuit) Anodaphus և. Verùm id minime animadvertens Goar, propter obscuritatem Graeci textus verbo carentis, alienum prorsus sensum enucleavit, ita ut Anodaphum monstrum marinum, regem crearit Chaldaeorum Evedoresche suffectum; sic enim Latine reddidit: » Evedoresche, qui posterior fuit, Anodaphus successit և.

2 Initium hujus periodi cohaeret cum extremitate superioris sermonis Abydeni: » Post quem (sc. Edoreschum, vel Evodoreschum) alii dominati sunt, et Xisuthrus և. Ubi Syncellus, cum haec ab Eusebio transcripserit, in locum pronominis relativi *յետ որոյ μεθ' ὃν*, substituit ipsum regis nomen, dicens *μετὰ Ευεδώρεσχον*: quem sequutus est et Scalig. p. 8. Sed tamen Eusebius ipse in Praep. Evang. IX. 12. praesentem lectionem constanter retinuit *μεθ' ὃν*: unde restituimus Gr. textum e regione, conferentes cum variata lectione Syncelli, ut patebit ex sequentibus. Caeterum cum hic Scaligerum errare Goar putaverit, magis invenimus ipsum errasse, eo quod dixerit in annotat. p. 12. ad p. 30. » Haec

թիւն անձրևաց 'ի հինգերորդումն դէսիոս ամսոյ, որ է մարերի։ Հրաման տայ՝ զմատեանս ամենայն յարեգ քաղաք սիպարացւոց թաքուցանել։ Եւ իբրև սիսիթրոս զայն 'ի գլուխ հանեալ վճարէր, մինչդեռ առագաստ ձգեալ նաւարկել 'ի հայս կամէին, յանկարծակի հասանէին նաւավարքն յա̅ն̅։ Յերրորդ աւուր՝ յորժամ անձրևքն ցածնուին, արձակէր հաւս ինչ 'ի հաւուց, դէտակն կալեալ՝ եթէ կարիցեն զերկիր փարատեալ 'ի բազմութենէ ջուրցն տեսանել։ Եւ նոցա յածեալ ընդ ան-

(supple, decimo) mensis[1] Desii, quod est Mareri, fore praenuntiavit. Jussit omnia volumina in Heliopoli Siparenorum abscondi. Et cum Sisithrus[2] imperata fecisset, et jam sublatis velis in Armeniam vehi navigio voluissent[3], repente nautae (eo) pervenerunt à Deo (sc. Deo ducente)[4]. Tertia die cum imbres remitterent, aliquas aves ex avibus emisit, attente expectans, num terram emersam a multitudine aquarum cernere possint. Illae verò se circumagentes per immensum vastissimumque mare fluctuosum, nus-

κελεύει δὲ πᾶν ὅ, τι γραμμάτων ἦν ἐχόμενον, ἐν Ηλίου πόλει τῇ ἐν Σιππάροισιν ἀποκρύψαι. Σείσιθρος δὲ ταῦτα ἐπιτελέα ποιήσας, εὐθέως ἐπ' Αρμενίους ἀνάπλεε, καὶ παραυτίκα μιν κατελάμβανε τὰ ἐκ Θεοῦ. Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ ἔπειτα, ὧν ἐκόπασε, μετήει τῶν ὀρνίθων πείρην ποιεύμενος, εἴπου γῆν ἴδοιεν τοῦ ὕδατος ἐκδῦσαν. αἱ δὲ ἐκδεχομένου σφέας Πελάγεος ἀχανέος, ἀπορέουσαι ὅκη κα-

quidem Eusebius ex Abydeno, at non in Chronico, sed de Praep. Evang. cap. 10. quae nihilo secius Chronicis Eusebianis inserit Scal. p. 8 «. Bene se habet pars affirmans, sed unde affirmare potuit Goar alteràm negantem, *non in Chronico?* quod opus nec viderat unquam: felicius itaque ominatus est Scal. haec in Chronico quoque inserta fuisse ab Eusebio, quàm Goar, qui omnino negavit.

1 'Ի հինգերորդումն, mendum librarii manifestum, pro 'ի հինգետասաներորդումն, ut recte legebatur antea in textu Polyhistoris: et item legitur in praesenti lectione Gr. πέμπτῃ ἐπὶ δέκα, *quinta supra decem*, idest, die *decima quinta*. De additione verò Interp. Arm. circa Armeniacum mensem *Mareri*, jam dictum a nobis est.

2 Arm. antea habuit *Xisuthrus*, Ξίσουθρος, haud secus ac Gr. superius in textu Polyhistoris; in sequentibus verò Sisuthrus, Σίσουθρος: at Gr. in tota lectione Abydeni exhibet *Sisithrus*, sive Σείσιθρος apud Euseb. de Praep. Evang. Σίσιθρος apud Syncellum.

3 Quamvis in plurali effertur a nostro Interprete haec periocha, quae singulari numero in Gr. exponitur, nil tamen offenditur sensus, cum comites simul assignentur, vel nautae mox memorandi. Et quidem laxiore stylo usus est hic Interp. Arm. volens egregie reddere sensum Gr. vocum, ac maximè verbi ἀνάπλεε: quod licet Goar vertat *navigavit*, sed navigare proprie est Graecis πλέω, a quo differt ἀναπλέω; *renavigare* vel *supernavigare* dixeris in Lat. sed nec ita satisfacies, cum magis praeparationem ad navigandum assignet; quo consilio satis bene reddit Vigerus in Praep. Evang. » navigationem Armenios versus instituit «: quod, ni fallor, cum nostro Interprete mirifice facit.

4 Pro μιν, quod fert Euseb. in Praep. et Scal. voluit Goar legi μεν, quorum magna est differentia. Verum utcumque legas, obscurus apparet Gr. textus propter interjectum verbum καταλαμβάνω, quod sexcentas habet significationes. Nos Arm. Interpretis verba verbis reddidimus. Audiamus, si lubet, et Goari interpretationem: » Et exinde quae a Deo decreta essent, conjecit «. Magis apta fortasse interpretatio Vigeri: » in qua repentino divinae praedictionis eventu occupatur «; quo pervenisse Xisuthrum in Armeniam non obscure assignat.

հուն համատարած ծովն ծփանաց՝ չգտանէին ուրեք ոտից դադար. անդրէն առ սիսիթրոս յետս դարձեալ դիմէին. և դադարեալ այլ ևս երիս աւուրս՝ դարձեալ արձակէր. և եկեալ, կաւով թաթախ զմագիլսն բերէին։ Եւ անդէն վաղվաղակի դիքն զնա 'ի մարդկանէ հետակորոյս առնէին. և նաւն երթեալ յաշխարհն հայոց դադարէր. և 'ի փայտիցն դեղ օգնականութեան բնակչաց աշխարհին պարգևէր։

Եւ զի այսիւ և աբիդէնոս ըզնոյն ձև բանից եբրայեցւոց պատմութեանն զջրհեղեղէն միաբանէ, թուի ինձ թէ ամենեցուն իսկ յայտ է։ Իսկ եթէ զի յոյնք էին պատմագիրքն կամ քաղդէացիք, և այլով անուամբ զնոյ անուանեցին՝ քսիսութրոն կոչելով, ընդ այն չէ՛ ինչ պարտ զարմանալ։ Եւ եթէ դիս ըստ իւրեանց սովորութեանն փոխանակ ա՛յ յորջորջեցին, և զաղաւնւոյն լռեցին՝ և հաւս խառնիխուռն անուանեցին, և ընդ այն չէ՛ ինչ պարտ

quam pedes sistere potuerunt, atque adeo reduces ad Sisithrum remeabant. Quiescens autem tribus adhuc diebus, rursum emisit [1]; at illae redeuntes, pedes coeno oblitos gerebant. Et illico Dii ex hominibus eum subducunt; ac navis in Armeniam delata, consistit [2]: atque ex lignis (ejus) medicina levaminis regionem incolentibus praebebatur «.

Quod igitur his vel ipse Abidenus in eamdem verborum formam de diluvio cum Hebraeorum historia conveniat, omnibus, ut mihi videtur, manifestum est. Quod autem, quum Graeci essent historici aut Chaldaei, proindeque alio nomine Noe nuncuparunt, Xisuthrum vocantes, minime oportet ut id miremur. Item quod si Deos suo more pro Deo appellarunt, et de columba siluerunt, et aves promiscue nominaverunt, ne illud quidem nos valde mirari oportet [3]. Porro haec

τορμήσονται, παρὰ τὸν Σείσιθρον ὀπίσω κομίζονται, καὶ ἐπ' αὐτῇσιν ἕτεραι. ὡς δὲ τῇσι τρίτῃσιν εὐτύχεεν, ἀπίκατο γὰρ δὴ πηλοῦ κατάπλεοι τοὺς ταρσοὺς, Θεοί μιν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίζουσιν. τὸ δὲ πλοῖον ἐν Αρμενίῃ περίαπτα ξύλων ἀλεξιφάρμακα τοῖσιν ἐπιχωρίοισι παρείχετο.

1 Plane aliter legitur in fragm. Gr. ut vides e regione; quod, ni fallor, a librariorum mendis obscuratum, sic exprimit Goar. » Et post has pariter aliae. Ut verò tertio id fecisset, et rem pro voto fuisset consecutus «. Audi et Vigerum: » Aliaeque postea similiter emissae. At cum tertio idem fecisset, votique compos evasisset « etc.

2 Pro certo habemus Interp. Arm. legisse περιάπται, ut verbum; περιάπτω enim revera sonat *applico, contingo, etc.* nunc tamen legitur περίαπτα, ut nomen; atque ideo tam Vig. quam Goar illud vocabulum cum sequenti periodo conjungentes, unam eandemque sententiam eliciunt, quasi dixerit auctor, ligna navigii in usum fuisse ut περίαπτα, sc. *amuleta de collo suspendenda*.

3 Huc pertinet Scaligeri locus in annot. in Gr. Euseb. p. 409. ad 2. 10. (quamvis non viderit ipse Scal. hunc Eusebii locum.) τῶν ὀρνέων τινὰ τὸν Σισίθρουν ἀφιέναι. Sic Abydinus: μετίει τῶν ὀρνίθων. At Moses, unde Chaldaei acceperunt, columbam dicit emissam: et ita veteres mythologi Graecorum: Plutarchus πότερα

կարի զարմանալ։ Նոյ զայս աբիդէնոս ի քաղդէացւոց պատմութեանն զկերհզերէն։ Նոյն և վասն աշտարակագործութեանն՝ միաբան միմեանս պատմութեանն գրէ զայս ձև օրինակի։

Abidenus ex Chaldaeorum historia de diluvio. Idem de turris fabricatione congruit cum Moysis historia, et scribit in hunc modum.

Աբիդենէայ վասն աշտարակագործութեան։

Abideni de Turris opificio [1].

Որում ասեն դիպեալ առաջնոցն՝ զօրութեամբ և յաղթանդամութեամբ յուղացեալք, մինչև ըզդիան ևս անգոռնել, և յանարիսա նութիւն հասանել։ Այսմանէին ըզ-

» In quo (statu, vel tempore) [2] dicunt fuisse primos (homines) viribus et corporum proceritate negligenter se gerentes [3], adeò ut Deos quoque aspernati fuerint, et flocci fecerint [4].

(Euseb. Praep. IX. 14. et Syncell. p. 35.)

(Ἀπὸ τῆς) Αβυδηνοῦ (γραφῆς), περὶ τῆς τοῦ Πύργου κατασκευῆς.

Ἐν τῇ δὴ λέγουσι τοὺς πρώτους (ἐκ γῆς) ἀνασχόντας, ῥώμῃ τε καὶ μεγέθει χαυνωθέντας, καὶ δὴ Θεῶν καταφρονήσαντας ἀμείνονας εἶναι, Πύργων τύρσιν ἠλίβατον ἀείρειν, ἵνα νῦν Βαβυ-

τῶν ζώων. οἱ μὲν οὖν μυθολόγοι τῷ Δευκαλίωνι φασὶ περιστερὰν ἐκ τῆς λάρνακος ἀφιεμένην δήλωμα γενέσθαι χειμῶνος εἴσω πάλιν ἐνδυομένην, εὐδίας δὲ ἀπαντᾶσαν.

1 Hoc fragmentum occurrit non solum apud Euseb. de Praep. Evang. et apud Syncellum locis citatis, sed etiam apud Cyrillum Alexandrinum Lib. 1. contra Julianum. Confer, si lubet.

2 In Praep. Evang. legitur nunc, ἐντὶ δ' οἱ λέγουσι, id est, *Sunt autem, qui dicunt*: nam ἐντὶ, ut Grammatici tradunt, Jonice vel Dorice sumitur pro εἰσί. Apud Syncellum verò juxta ferme Arm. lectionem habetur ἐν τῇ δὴ λέγουσιν. i. e. *In qua quidem dicunt*. Sed tamen Goar, qui alibi Syncelli lectionem acriter defendit, hic eo neglecto, Latinam suam interpretationem accommodat ad normam Praep. Evang. et ita vertit, *Sunt qui dicunt*. Sicut etiam ex eadem Praep. mutuatus illud ἐκ γῆς, inserit suae interpretationi *tellure*; quod nec nostra lectio, neque Cyrillus, neque Syncellus habent.

3 Յուշացեալք apposite exponit τοὺς χαυνωθέντας: nam id sonat in Arm. յուշանալ, quod apprime indicat apud Gr. χαυνοῦσθαι, sc. *molliri, resolvi*, etc. verùm hic utrumque sumitur pro *negligenter se gerere, magnifice simul et absurde de se sentire, tumere*, etc. ad quod accedit et significatus verbi յօրանալ, quo utitur Arzerunius de primo gigante Belo: յօրանեալ և ապաստանեալ ի յոյժ բազկի և ի յաղթանդամութիւն հասակի։ quod non adeo distat a praesenti loco.

4 Gr. textus hodiernus haec habet: καὶ δὴ Θεῶν (vel Θεῷ) καταφρονήσαντας ἀμείνονας εἶναι, id est ad verbum: » Et quidem Deorum (vel Dei) contemptores, meliores fieri «; quod cum incertum videatur praebere sensum, Vigerus ad libitum sic exposuit: » Potentiamque Superis ipsis majorem affectarent «; ubi totam pe-

բարձրաբերձ զբուրգնն կանգնել, որ այժմ բաբելոն կոչի. և իբրև մօտ յերկինս հասուցանէին դիցն, այնուհետև հողմոց դից օգնական լեալ՝ մղէին և յերկիր կործանէին զմենքենաւոր գործն անարեացն. և յատակն կործանեալ՝ բաբեղոն անուանէր։ Որ ցայն վայր միաշուրթն համալեզուք էին, և 'ի դիցն բազմամբոխ խառնախօս խրղուրտիւն 'ի միաբանեալսն եկեալ մտանէր։

Coeperunt altissimam Turrim [1] erigere, quae nunc Babylon vocatur; quum autem proximè ad caelos Deorum [2] jam pervenissent, venti deinceps Diis auxiliantes, ictu feriunt, et subvertunt machinamentum illud ignavorum: et terra solo aequata, Babylon nominata fuit. Qui quidem ad illud usque tempus unius labii, ejusdemque linguae erant; et a Diis multipliciter confusis linguis perturbatio [3] in eos, qui con-

λών ἐστιν. ἤδη τε ἆσσον εἶναι τοῦ οὐρανοῦ. καὶ τοὺς ἀνέμους, θεοῖσι βωθέοντας, ἀνατρέψαι περὶ αὐτοῖσι τὸ μηχάνημα. τοῦ δῆ τα ἐρείπια λέγεσθαι Βαβυλῶνα. τέως δὲ ὄντας ὁμογλώσσους ἐκ

riocham in novam detorquet sententiam, suppressa insuper significatione verbi non parvi momenti καταφρονέω, hoc est, *contemno*, *aspernor*. Goar fortasse magis erudite: » In contemptum Deorum, quasi superiores illis forent, venisse «. At noster Interp. videtur paulo aliter habuisse in autographo; nimirum pro ἀμείνονας, legisse vel μείονας, scilicet *viles*, *flocci faciendos*; vel participium verbi ἀμεινῶ, id est *exolefacio*: quare vertit, և յանպիտանութիւն հատանել, hoc est ad verb. *pro inutili ducere*, vel *ut inveteratum rejicere*, *parvipendere*, *flocci facere*. Quod si praesentem Graecam lectionem vitio carere quis dicet, dicere is quoque poterit quod τὸ ἀμείνονας εἶναι sumpserit noster Interp. respectu Deorum, non in laudem, sed in vituperationem; neque pro ipsis hominibus se se laude efferentibus, ut Vigerus et Goar senserunt: namque vox Gr. varie accipi potest. Denique dicere possumus in Cod. Arm. pro հատանել, legendum հասանել, vel eo sensu accipiendum esse τὸ հատանել, quasi հատանիլ; tunc enim neutrale verbum hunc exhibet sensum: » adeo ut Deos quoque in contemptum habuerint, et (ipsi) in ultimam nequitiam venerint «. Id tamen non adeo juvat, ut ad Gr. textum defendendum valeat.

1 Pro *turri* Arm. habet բուրգն, *puren*, vel *burgen*, eodem sono et eadem significatione ac Gr. πύργον. Բարձրաբերձ autem quamvis adjectivum, supplet locum vocis τύρσιν; quae quidem idem ferè assignat quod πύργον, sed videtur pro explicanda structurae magnificentia ab auctore superaddita: quasi diceret, *turrim turrium*, vel *burgorum maximam turrim*; quod noster Interp. per adjectivum adjunctum explicari voluit. Itaque nescio an satis scienter dixerit Vigerus in not. ad Praep. Evang. p. 41. ad 416. » πύργων τύρσιν. Satis intelligebam πύργον, (unde majore vitio πύργων extiterat,) merum esse glossema, quod τύρσιν, Jonicam poeticamque vocem explicaret. Vestigium ejus in Cyrillo nullum «: nec Goar in Syncello suo novit. Verum tam Viger. quàm Goar ita Latinam interpretationem expoliverunt, ac si ex Arm. textu transfudissent; ille enim vertit, » immensae altitudinis turrim «: hic vero, » mirae altitudinis turrim «.

2 Nomen դիցն *Deorum*, primo positum loco redundare videtur in Arm. vel in Gr. desideratur. Caeterum servata ea voce, Arm. textus hoc sensu obvio potest accipi, nempe » quum autem jam caelum proxime ad Deos attigissent «.

3 Fatendum hic, vel Interpr. nostrum liberiore stylo usum, quamvis elegantissimo in Arm. vel Graec. textum recentem adhuc obscuratum à librariis fuisse, maxime in ea voce, quae in Praep. Evang. πολύθρα juxta Vigerum, et secundum Scal. πολύθρουν legitur; ubi Cyrillus habet πολύθροον, et Syncellus πολύθρωος. Verum et Latini Interpretes non solum istam vocem, sed etiam integrum ferme Abydeni textum adeo periphrasi adornarunt, ut vix cernatur autographi sinceritas in eorum versione. Lectionem Arm. satis confirmat et Arzerunius. Lib. 1. c. 2. his verbis. * Կանգնել բուրգն յերկրէ.

Եւ յետ այսորիկ կրկին՝ ի սեթեանն մարտ պատերազմի ընդ միմեանս բա խէին ։ Վասն որոյ եւ զայս ասէ նեքեբիբայ յիշատակէ՝ պէս զայս օ բինակ ։

spiraverant, penetravit. Ac deinde Saturnus et Titanes inter se bellum moverunt «. Praeterea hic vir de Sinecheribo quoque meminit, hoc modo.

Ի Բիւթենեայ վասն սինեչերիմայ ։

Abydeni de Sinecherimo.

Յայսմ ժամանակի քանեւրորդ եւ հինգերորդ՝ եւ սինեքերիբ մեր ոչ բեւն ի Թագաւորելոցն գտանէր . որ զբաբելոնն ի ներքոյ ձեռին նուա ձեալ հնազանդէր . եւ ի ծովեզերին կիղիկեցւոց աշխարհին զտորմիղ նա ւամարտիկ նաւացն յունաց վանեալ վկանդէր . եւ շինէր եւ զմեհեանն ա Թենացւոց , արձանս պղնձիս կանգ նեալ , եւ գրով բայ ասէ զքաղքու Թիւնան դրոշմէր . եւ զտարսոն զձև եւ զօրինակ բաբիղոնի շինէր . զի եւ ընդ մէջ տարսոնի գետն կիւդնոս անցանիցէ , որպէս գունակ արաճան ւոյ ընդ մէջ բաբէղոնի ։

„Eodem tempore vicesimus quintus utique Sinecherib ipse ex regibus vix demum inventus est, qui Babylonem sub ditionem redigens subegit, et ad litus maris Ciliciae Graecorum classem profligatam depressit; conditditque templum Athenarum, statuas aereas erexit, litterisque sane, inquit, suam fortitudinem exaravit; et Tarsum ad figuram et similitudinem Babylonis aedificavit; ut Tarsum Cydnus flumen interflueret, Euphratis nimirum more Babylonem interfluentis.

Ըստ նմանէ եւ յետ նորա ներգիլ զոս Թագաւորեաց . որ յորդւոյն աշխամբելեայ վասնձաներ . եւ զինս նորին եղբայր աքսերդիս միահայր , եւ ոչ համամայր՝ սպանաներ . եւ հալածա կան զզօրականն ի բիւզանտացւոց քա ղաքն արկաներ ։ Որ նախ վարձկա նութիւնս օգնականութեան ին քեան գումարեր . յորոց մի ոմն էր Պիւթագորաս Քաղդէացի , որ զլաւն հասցէ յերկինս . եւ կանխավաղ ցրմամբն ի վերուստ զմեաբարեալ լեզու մարգ կութեան չիմանալոց յայլազան խոչդութիւնս ։

Ex ordine autem post eum Nergilus regnavit, qui a filio Adramelo est interemptus: at ipsum quoque frater ejus Axerdis ex eodem patre, non autem ex eadem matre, occidit; et exercitum persequutus in Byzantinorum urbem includit. Qui primus mercenarios milites sibi collegit; quorum unus Pythagoras fuit, Chaldaeorum sapientiae

Θεῶν πολύθρα φωνὴν ἐνείκασθαι, μετὰ δὲ Κρόνῳ τε καὶ Τιτῆνι συστῆναι πόλεμον . . .

1 Extrema haec Abydenii sermonis pars quamvis integre habeatur tam apud Sync. quam apud ipsum Eusebium in Praep. Evang. verum apud Cyrillum desideratur.

պիւթագորաս՝ քաղդէացւոց իմաս-
տութեանն աշակերտ ։ Այլ Աքսեր-
դիսն զեգիպտոս և զկողմանս խոր
ասորւոց կալեալ շահէր ․ յորմէ և
սարդանապաղոսն էր ։

Յետ որոյ սարակոսն ասորես-
տանեայց թագաւորէր , 'ի վերայ հա-
սեալ՝ թէ զօր խառնիճաղանճ 'ի ծո-
վէ 'ի վերայ խաղաց ելանել , զբու-
սաղոսորոս զօրավար վաղվաղակի 'ի
բաբելոն առաքէր ։ Այս նորա՝ խոր-
հուրդ ապստամբութեան խորհեալ ,
զաժդահակայ զմարաց նահապետի
զամուհեան դուստր՝ իւրում որդ-
ւոյն նաբուկոդրոսորայ խօսէր կնու-
թեան ։ Այս յետ այնորիկ փութա-
նակի չուէր խաղայր համանել 'ի վե-
րայ նինուեայ , որ է նինուէ քաղաք ։
Ազդ լինէր վասն այսր ամենայնի՝
սարակոյ արքայի ․ հրձիգ առնէր զար-
քունիսն եւովրիտայ ։ Իսկ նաբու-
կոդրոսորայ առեալ զիշխանութիւն
թագաւորութեանն՝ ամուր պարս-
պաւ զբաբելոն պատէր ։

Այս յետ սոցին բանից աբիւդենոս
և որ ինչ իրք զնաբուքոդոնոսորայ
իցեն՝ միաբանս եբրայեցւոց գրոցն
յօրինեալ կարգէ՝ պէս զայս օրինակ ։

discipulus. Axerdis autem Aegyptum partesque Syriae inferioris [1] in suam potestatem redegit; ex qua Sardanapallus quoque extitit.

Post quem Saracus in Assyrios regnavit: et quum compertum habuisset, multitudinem barbarorum maximam e mari exisse, ut impetum faceret, Busalossorum ducem confestim Babylonem misit. Ille autem consilio rebellionis inito, Amuhean Astyagis Medi familiae Principis filiam Nabuchodrossoro suo filio uxorem despondit. Ac deinde protinus discedens accelerat aggredi Ninum, id est, urbem Ninive. Cum autem de his omnibus certior est factus Saracus Rex, concremavit regiam aulam Evoriti [2]. Nabuchodrossorus verò accipiens regni imperium, valido muro Babylonem cinxit«.

His dictis, quaecumque etiam de Nabuchodonosoro referuntur, cum Hebraeorum libris consentiens Abidenus ipse, digerit in hunc modum.

1 Arm. Interp. explicare voluit significatum Gr. nomenclationis Κοιλοσυρία, quae sonat խոր ասորիք. *inferior Syria*; quod et nos fideliter observavimus. Hoc si minus tibi arridet, lege, per me licet, Latinorum more *Coelesyria*; sed de hoc nomine et infra in textu Josephi.

2 Veram hujus loci sententiam, fatendum enim est, nos ignoramus, tum ob incertum sensum verbi Cod. Arm. հրոգ առնէր, tum ob inauditum nomen եւովրիտայ. *Condonavit* dixeris, si supponas legendum esse հաւգ առնէր, ac եւովրիտայ in dativo expositum fuisse; et sensus erit, commendavit regiam aulam in manus Evoriti cujusdam aulici, ac ipse se fugae tradidit. Si autem legas հրձիգ առնէր, tunc certa apparet sententia, quasi igne injecto regiam seque combusserit; ut simpliciter habet Sync. cum tamen incertum restet nomen Evoriti. Juvat transcribi hic Syncellum confusè agentem his de rebus pag. 168. (juxta interp. Goari.) » Nabopolasarus ... Hunc Sardanapalum vocat Polyhistor Alexander, qui ad Astyagem Mediae Satrapam miserit, et filiam ejus Aroitem uxorem filio suo Nabuchodonosor sumpserit. Hic traditis sibi copiis a Saraco Chaldaeorum rege praepositus, in Saracum ipsum et Ninivem civitatem arma vertit: cujus impetum et adventum veritus Saracus, incensa regia igne se absumpsit; imperium vero Chaldaeorum et Babylonis collegit Nabopolasarus pater Nabuchodonosor «.

Յ[Բ]ԻԲԵՆԵԱՅ ՎԱՆ ՆԱԲՈՒԿՈՂՈՆՈՍՈՐԱՅ։

Abideni de Nabuchodonosoro.

Նաբուկոդրոսոսորայ առեալ զիշխանութիւնն՝ զաբելոնն պարսպիւք պարսպով, և երիքիվին պատուարաւ, հանգոյն հնգետասանից աւուրց ժամանակաւ. և զգետն արմակաղէս յիւրածանելոյ հանեալ տանիւք. և զՓը-հոր բարձրաւանդակին, որ առ սիպար բացւոյ քաղաքին, շուրջ փորեաց՝ ի-հրասախ. և խորութիւն՝ ի. գիրկ։ և դրունս կանգնեաց, որ բանայցին, և զգետ դաշտն ոռոգանիցին. և անուն կոչի դրանցն էքետոգնոմոնաս. որպէս թէ կամն ինչ և յօժա-

» Nabucodrossorus imperium accipiens [1], Babylonem muro et triplici vallo circumdedit, quindecim ferè dierum spatio; et Armacalen fluvium ex Euphrate derivavit; puteumque in edito loco situm [2] juxta Siparenorum urbem circumfodit ad XL. parasangas, et altitudinem XX. ulnarum; et portas (sive cataractas) exstruxit, quae aperirentur, totamque planitiem irrigarent; appellari autem eas portas Echetognomonas: quasi quandam voluntatem et affectum ex semetipsis habuissent [3].

(Euseb. Praep. IX. 41.)

Ναβουχοδονόσορος δὲ διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν, Βαβυλῶνα μὲν ἐτείχισε τριπλῷ περιβόλῳ, ἐν πεντεκαίδεκα ἡμέρησι, τόν τε Ἁρμακάλην ποταμὸν ἐξήγαγεν, ἐόντα κέρας Εὐφρητέω, τόν τε Ἀκράκανον. ὑπὲρ δὲ τῆς Σιππαρηνῶν πόλιος, λάκκον ὀρυξάμενος, περίμετρον μὲν τεσσαράκοντα παρασαγγέων, βάθος δ' ὀργυιέων εἴκοσι, πύλας ἐπέστησεν, τὰς ἀνοίγοντες ἄρδεσκον τὸ πεδίον. καλέουσι δ' αὐτὰς ἐχετογνωμόνας. ἐπετείχισε δὲ καὶ τῆς ἐρυθρῆς

1 Initium hujus sermonis continuatio est textus ipsius Abydeni, quem supra memoravimus; ut patet conferentibus utrumque locum. Extat autem hoc fragmentum apud nostrum Eusebium in Praep. Evang. loco citato, post alia Abydeni verba, quae infra in medium proferemus. Scaliger qui partem illam desumpsit ex libro Praep. haec omnino, quod miror, neglexit.

2 Gr. textus hodiernus habet in Praep. Evang. τόν τε Ἀκράκανον; et Vigerus ratus alterius fluminis nomen esse praecedenti Armacali conjunctum, sic vertit: » Atque Armacalen Acracanumque fluvios, ab Euphrate ortos, alio derivavit «. At noster Interpr. procul dubio aliter habuit in suo apographo vetustissimo, ita ut illa vox conjungenda sit cum sequentibus, ut possit locum habere vocis Arm. բարձրաւանդակին. Itaque legendum aliud vocabulum derivatum ab Ἄκρα, (unde Armeniis ակառն) id est *arx, cacumen montis, vertex, promontorium, summum jugum*, etc. Item sequentia ita effert Vigerus: » Tum Sipparenorum urbis in gratiam, Paludem fodit «: minus recte, cum ὑπέρ hic non habeat locum vocis *in gratiam*, vel *pro*, sed *super*, vel *supra*: nam etsi ὑπέρ cum genitivo casu passim idem sit quod *pro*, sed tamen plerumque conservat vel in genitivo genuinam significationem *super* vel *supra*; ut patet ex sexcentis locis, maxime ubi sermo erit de situ loci: quapropter et Cedrenus, qui haec in compendium redegit, expresse ἐγγιστα ait p. 93. C. id est, *proxime, prope*: cui adhaeret et vox Arm. առ.

3 Interpretis videtur esse haec explicatio: appositè sane; nam ἐχετογνωμῶν, cujus accusati-

բութիւն յանձնէ ունիցին։ Պարըսպեաց և զկարմիր ծովու զեզր յաղեաց ծփանաց։ Եւ զտէրեդոն քաղաք շինեաց 'ի մուտս աշխարհին ա-բաբացւոց։ Եւ զարքունիսն՝ մատաղատունկ տնկովք ծառոց զարդարեաց. և անուն կոչեաց կախաղանա-բուրաստանս։ Եւ ապա միըստ միոջէ մեկնութիւն ընձայեցուցանէ անուանելոյ կախաղանաւոր բուրաստանին. զոր ասէ՝ և յոյնք յանուանելոց յեօթն չքնաղ հրաշակերտիցն համարին։

Եւ դարձեալ 'ի միւսում՝ վայրի նոյն այր պատմէ՝ ձև զայս օրինակ.

Munivit etiam litus maris rubri contra fluctus. Et Teredonem urbem condidit in Arabum regionis aditu. Item regiam novellis arborum plantis [1] exornavit, appellavitque Hortos pensiles «. Deinde verò prosequitur singulatim exponere supra nominatum pensilem hortum: » quem, inquit, et ipsi Graeci unum de septem nominatis insignibus et miris aedificiis habent «[2].

Et rursum altero in loco idem vir ita narrat. » Universa, inquit[3], (rerum

θαλάσσης τὴν ἐπίκλυσιν, καὶ Τερηδόνα πόλιν ἔκτισεν, κατὰ τὰς Αράβων εἰσβολάς. τά τε βασιλήϊα δένδροις ἤσκησε, κρεμαστοὺς παραδείσους ὀνομάσας . . .

vus est in plurali ἐχετογνωμόνας, componitur ab ἔχω, sc. *habeo*, et γνώμη, hoc est *sententia*, *cognitio*, *voluntas*, etc.

1 Մատաղատունկ, refunditur in Gr. νεόφιτος: vel, ut locus exigit, in ablativo casu plur. νεοφίτοις: quod excidisse ab hodierna Gr. lectione jure conjicimus; cum ibi tantum habeatur δένδροις. i. e. *arboribus*; pro quo solo vix credam Arm. Interp. tria illa vocabula restituisse, մատաղատունկ տնկովք ծառոց. Cedrenus alium adjectivum adjecit, δένδρα παντοδαπά, Josephum ut videtur imitatus, qui δένδρεσι παντοδαποῖς dixerat, sc. *variis* vel *omnis generis arboribus*: cujus integer textus infra laudatur ab Eusebio nostro. Interim vero nobis placeat transcribere hìc Cedreni jam memorati locum ex Hist. compend. p. 93. C. praesentes res obiter complectantem. Ναβουχοδονόσορ.... πόλιν μεγίστην εἰς Βαβυλῶνα ἔκτισεν . . . ἐγγίσα δὲ τῆς πόλεως ὤρυξε κειστέρναν, καὶ περιετείχισεν ἀξιολόγως. τὸ βάθος αὐτῆς ὀργυιαὶ μ'. τὸ δὲ περίμετρον αὐτῆς στάδια μ'. ὕπερθεν δὲ αὐτῆς κατεφύτευσε δένδρα παντοδαπά, ὡς παρομοιοῦσθαι δασυτάτοις ὄρεσι. ὃ καὶ κρεμαστὸν παράδεισον ὠνόμασεν. (Interp. Xilandro) » Idem (Nabuchodonosor) . . . Babylonem urbem maximam extruxit . . . Proxime urbem, cisternam fodit, muroque praeclare eam circumvenit, profundam ulnas quadraginta, ambitu stadiorum quadraginta. Supra hanc plantavit omnis generis arbores, ita ut monti densis arboribus obsito hortus similis videretur: appellavit ipse hortum pensilem «. Cernitur et in sequentibus Cedreni verbis quaedam Eusebii imitatio in adducenda Danielis auctoritate, etc. Videant eruditi, si libitum ipsis fuerit.

2 Eo animo Philo Byzantius in colligendis septem orbis miraculis, primo loco hunc hortum nominavit. Adeas velim Thesaurum Antiq. Graec. Jacobi Gronovii. Tom. VIII. p. 2649. ubi inscribitur Κῆπος κρεμαστός, *Hortus pensilis*. Qui tamen tantae fuerit magnificentiae auctor, Philo minime tradit. In annotationibus vero adducitur testis Plinius, qui nunc Semiramin, nunc Cyrum Assyriae regem facit hujus operis conditorem; atque hoc etiam additur: » Georgius Cedrenus in Synopsi historica Nabuchodonosori tribuit «. Miror Leonem Allatium tam eruditum virum, Cedrenum potius consuluisse, quàm Abydenum ab Eusebio laudatum etiam in Praep. Evang. ubi de horto pensili legere integra poterat: imo et Josephum ipsum consulere potuit; cujus locus infra recitabitur, ab ipso Beroso Chaldaeo desumptus.

3 Alterum hoc fragmentum iterum occurrit in Praep. Evang. loco citato, ante nimirum prae-

Ամենայն ինչ ասէ 'ի սկզբանէ ջուր էր, որ անուանեալ կոչէր ծով, և բեղոսն ցածուցանէր զնոսա. և իւրաքանչիւր աշխարհս բաժանէր տայր. և զբաբեղոն պարսպեալ պատեալ ամրացուցանէր. և իբրև բաւական ժամանակք 'ի վերայ անցեալ յերկարէին, եղծանէր։ Զորոց միւսանդամ նաբուկոդրոսորոս պարսպէր. և տևէր բաւէր մինչև 'ի ժամանակս մակեդոնացւոցն իշխանութեան՝ հանդերձ դրօքն պղնձակերտիւք։

Զամենայն աբիդենոս հանդոյն դանիէղի վիպագրէ. յորում ճառեալ պատմի զնաբուքոդոնոսորայ, եթէ ամբարհաւաճեալ մեծամտեալ ասէր, ո՞չ այս է բաբելոն մեծ, զոր

natura) in principio aqua erat, quae appellabatur mare; et Belus imminuebat eas (aquas): et singulis regiones distribuebat [1]; nec non Babylonem muri ambitu muniebat: quum vero satis longi temporis praeterisset, corrumpitur [2]. Quam rursus Nabucodrosorus muris cinxit, adeò ut perdurarit ad Macedonum usque imperii tempora cum portis aeneis «.

Cuncta quidem Abydenus, ut Daniel, litteris mandat; in quo (sc. in libro Danielis) de Nabuchodonosoro aperte narratur; quippe qui superbiens, animoque elatus, dixerit: » Nonne haec

...λέγεται δὲ πάντα μὲν ἐξ ἀρχῆς ὕδωρ εἶναι, θάλασσαν καλεομένην. Βῆλον δέ σφεα παῦσαι, χώρην ἑκάστῳ ἀπονείμαντα, καὶ Βαβυλῶνα τείχει περιβαλεῖν. τῷ χρόνῳ δὲ τῷ ἰκνευμένῳ ἀφανισθῆναι. τειχίσαι δὲ αὖθις Ναβουχοδονόσορον τὸ μέχρι τῆς Μακεδονίων ἀρχῆς διαμεῖναν ἐὸν χαλκόπυλον...

(.... ὡς ἄρα Ναβουχοδονόσορ .... μεγαφρονήσας, ἀπηυθαδίσατο εἰπὼν,) οὐχ αὕτη ἐστὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ ὠκοδό-

missa verba. Ubi adverte verbum λέγεται, sc. *dicitur*, spectare ad Abydenum, qui laudarit traditionem a caeteris auctoribus vel a vulgata fama acceptam; itaque Vigerus vertit *ferunt*. At nostra lectio ասէ, supponit in Gr. fuisse λέγει, sc. *dicit*, vel *inquit*: quo adducitur ipse solus Abydenus ab Eusebio citatus, nisi dixeris in Arm. legendum ասեն, quo conciliantur variantes lectiones. Ut nil dicam de neutrali adjectivo ամենայն ինչ, πάντα, quod Vigerus explicavit stricte, *loca haec omnia*; nos generatim diximus, *universa* (*rerum natura*).

1 Իւրաքանչիւր, quod pro variis casibus accipi posse notum Armeniis est, hic vere pro tertio accipiendum esse suadet ratio, et auctoritas Gr. textus, qui non aliter accipi potest. Adeoque non tam haec, quam antecedentia σφεα παῦσαι Vigerum ita in angustias conjecerunt, ipse ut ultro dissimulaverit significationem verbi παῦσαι, atque pronomen σφεα cum χώρην conjunxerit.

2 Եղծանիլ, ut apprime sonat *corrumpi*, ita stricte a nobis in Latino servari necesse fuit, quamquam incertum fortasse sensum reddat, an Babylonis murus, vel ipse Belus sit, qui obnoxius fuerit corruptioni. Et quidem Gr. τὸ ἀφανισθῆναι aequè indicare potest corruptionem vel muri Babylonici, scilicet *destructionem*, *eversionem*, etc: aut Beli, *interitum* nempe, sive *sublationem a visu*. Hoc secundum absque ulla haesitatione retinendum sibi putavit Vigerus, ita rem declarans periphrasi: » Ac deinceps mortalium oculis ereptum esse «. Verum primum sensum Interpreti nostro persuasum fuisse satis apparet ex eo, quod եղծանիլ magis convenit aedificio, quam homini; idque, ni fallor, rectius atque accuratius, quasi legeretur in Gr. φθαρισθῆναι: siquidem sequentia illico verba ad restaurationem spectantia τειχίσαι δὲ αὖθις etc, clarissime indicant pristinam muri Babylonici eversionem jam jam memoratam fuisse.

ես շինեցի ՚ի բնակութիւն թագաւորութեան՝ զօրութեամբ բազուկ թեան իմոյ, և ՚ի պատիւ փառաց իմոց։ Եւ զանգի իշխանութիւն իւրոյ բարութեան վկայեր, այնպիսի բանիւք Նաւեալ վնաբուքոդոնոսոր ՚ի դանիէլ մարգարէէ. լուր և աբիդենեայ. քան զՀերակղէս ասէ եմ զօրագոյն էր. որ և գրէ խօսի պէս զայս օրինակ բանիւք։

Ի՚Նաբազօրն ասէ, Նաբուկոդրոսոր est Babylon magna, quam ego aedificavi in habitationem regni, in robore fortitudinis meae, et in honorem gloriae meae [1]. Quod autem imperium, suae felicitatis testimonium in promptu habuerit, quemadmodum his verbis a Daniele Propheta de Nabuchodonosoro dictum est [2], audi etiam Abidenum: fortior Hercule erat, inquit; qui et his verbis scribit [3].

» Μεγασθένης[4] ait: Nabucodrosso-

μησα εἰς οἶκον Βασιλείας, ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου, εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου. . . .

Μεγασθένης δέ φησι, Ναβουκοδρόσορον Ἡρακλέους ἀλκιμώτερον

1 Similia ex sacris literis repetit Eusebius in Praep. Evang. loco signato, ad calcem textus Abydeni, quem paulo supra posuerat. Ubi cum Vigerus juxta Vulg. Lat. expresserit: » et in gloria decoris mei «, nemo putet ita etiam in Gr. Eusebii textu rem se habere, sed potius juxta LXX. ac Arm. lectionem, εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου, » in honorem gloriae meae «. Dan. IV. 27.

2 Verba Arm. intellectu facillima, sed sensus obscurus cernitur; ita enim verbo sonat: » Et quia imperium suae bonitatis (vel bonitati) testificabatur, ejusmodi verbis relatione facta de Nabuchodonosore a Daniele Propheta «; nos itaque certam sententiam posuimus. Hoc suspicamur, ne pro բարութեան, բռնութեան sit legendum, sc. *tyrannidis* vel *tyrannidi*; dummodo ita res satis aperta esse possit.

3 Habetur hoc etiam fragmentum praeter alia apud ipsum Eusebium in Praep. Evang. loco signato, praemissum ante fragmenta superius allata; ex quibus hoc solum sumpsit Scaliger. p. 49. Hujus fragmenti principium occurrit et apud Chorenensem nostrum Lib. II. cap. 7. qui sincere transcripsit ex ista Arm. versione Chron. Euseb. ita ut codex noster facile possit etiam librarii errores apud Choren. emendare. Ita enim apud eumdem legitur. p. 95. * Ըստկս աբիւգենոս պատմէ՝ այսպէս ասելով. Մեծագոյն Նաբուգոդոնոսոր ուժգնագոյն էր քան զՀերակղէս, ՚ի լիբիացւոց։ Իվերիացւոց (lege continuè և յիվերիացւոց) աշխարհն զբաժանելով լեալ՝ հասանէր (lege հասանէր). և վանեալ վտան էեալ (lege վտանգեալ) ընդ ձեռամբ նաւա-

ՀԷր, և զնան մի ՚ի նոցանէ՝ յաջակողմ պոնտոս ծովու. տարեալ բնակեցուցանէր ||. Quem locum sic interpretati sunt Whistonii juxta suam lectionem minime accuratam. » Ut Abydenus scriptum reliquit, ita dicens; Potens ille Nabuchodonosorus Herculem Libycum vi superabat. Exercitu coacto, in Iberorum regionem venit, et profligatam oppressamque in ditionem suam redegit, et partem quandam populi ad dextram maris pontici abduxit collocavitque «. Sed emendatior lectio Chorenensis ea est, quam in Eusebio nostro habemus, qua possunt eruditi lectores et Whistoniorum versionem corrigere.

4 Ի՚Նաբազօր id sonat iisdem syllabis, quod Graecis μεγασθένης, sc. *magni roboris* vir, sive *potentissimus*: quam vocem Graecam dedita opera usurpavimus in nostra versione, ut tollatur omnis controversia de mente Interpretis nostri, ac de sensu praesentis loci. Controversia, inquam, illa, quae oritur propter sensum vocis praemissae, an scilicet hoc in loco ut adjectivum, an potius ut nomen proprium sit accipiendum τὸ Մեծագոր, μεγασθένης. Qui legit Arm. textum, accipit absolute adjectivum tamquam Nabuchodonosoro adjunctum, ut reapse intellexit Chorenensis noster, ideoque verbum ասէ anticipans deflexit in ասելով; ac de integro incepit, Մեծագոյն Նաբուգոդոնոսոր ուժգնագոյն էր, etc. quod simpliciter sonat: *Potentissimus ille Nabucodonossorus robustior Hercule erat*, etc. Sed tamen qui Gr. textum hodiernum in manus sumit, absolute proprium Scriptoris cujusdam nomen intelligit; ita enim ad verbum sonat: *Me-*

սորոս, որ ուժգնագոյն էր քան ըզ-
հերակղէս, 'ի լիբէացւոց և յիբերաց-
ւոց աշխարհն զօրաժողով լիեալ հա-
սանէր. և վանեալ վկանդեալ ընդ
ձեռամբ նուաճէր. և զմասն մի 'ի
նոցանէն յառաջակողմն պոնտոս ծո-
վու տարեալ բնակեցուցանէր։ Եւ
ապա յետ այնորիկ պատմի 'ի քաղ-
դէացւոց, թէ իբրև եկն եհաս անդ-
րէն յարքունիսն, դից իրիք մտեալ
կալեալ զմիտսն, խօսէր ձև զայս օրի-
նակ, թէ ես նաբուկոդրոսորոս ո՞վ
քաջքդ բաբեղտցիք՝ զվիշտս ինչ որ
ձեզ հասանելոց իցեն՝ յառաջագոյն

rus, qui Hercule robustior erat, in Lybiam, Iberiamque exercitu comparato pervenit, atque adeò profligans ac opprimens domuit; et partem (incolarum) aliquam in dexteram plagam maris Pontici traduxit, ut in ea habitarent. Deinde vero narratur a Chaldaeis, quod cum redux Regiam advenisset, Diis quibusdam in eum penetrantibus, mentemque ejus occupantibus, ita loquutus sit: Ego (ait) Nabucodrossorus, o fortes Babylonii, imminentem vobis calamitatem praenuntiabo «. Et alia quaedam singula-

γεγονότα, ἐπί τε Λιβύην καὶ Ἰβηρίην στρατεῦσαι. ταύτας δὲ χειρωσάμενον, ἀπόδασμον αὐτέων εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πόντου κατοικίσαι. μετὰ δὲ, λέγεται πρὸς Χαλδαίων, ὡς ἀναβὰς ἐπὶ τὰ Βασιλήϊα, κατασχεθείη Θεῷ. ὅτεῳ δὴ, φθεγξάμενος δὲ εἶπε οὕτως. ἐγὼ Ναβουκοδρόσορος, ὦ Βαβυλώνιοι, τὴν μέλλουσαν ὑμῖν προαγ-

gasthenes autem dicit Nabucodonossorum robustiorem Hercule factum etc. Et quidem hanc esse veram hujus loci sententiam nemo inficiari poterit, qui legat similem locum infra a Josepho citandum, ubi vel ipse Interp. Arm. nomen proprium auctoris expressit, մեգասթենէս, *Megasthenes*. Quid ergo? Cur hoc loco, dixeris, non reddit noster մեգասթենէս, sed մեծաղօր interpretatus est? Duplex adest ratio, et utraque non parvi quidem momenti. Prima, eaque certissima, est, quod revera legit in Gr. ob unius literae mutationem, accusativum nempe casum, hoc pacto: Μεγασθένην δή φησι Ναβουκοδροσόρον, etc. hoc est: *Potentissimum ergo inquit Nabucodrossorum*, etc. Secunda, quae profecto talem lectionem corroborasse videtur, ea est, quod Eusebius in praemissis pollicitus erat Abydeni locum se prolaturum, idque libaverat verbis quasi ex persona Abydeni. Լուր և արիգէ-նեայ. քան զհերակղէս ասէ և՛ս զօրագոյն էր. որ և գրէ etc. » Audi etiam Abidenum: fortior Hercule erat, inquit: qui et scribit, etc «. Ubi tam verba ասէ և գրէ, *inquit*, et *scribit*, quàm relativum pronomen որ, *qui*, Abydenum solum apertissime indicant, et consequenter sermonem illico citandum Abydeni tantum esse dicta lectori facile persuadent; neque ullo modo ferme indicant novum alterum auctorem citandum esse ab Abydeno nomine Megasthenem. Haec sane Interpretem ab omni accusatione vindicant. Adde quod si etiam concedamus, nostrum interpretem legisse ut nunc habetur in nominativo Μεγασθένης, tunc dicendum τὸ Մեծաղօր insertum pro nomine auctoris, quamvis etymologice explicata significatione, ac si diceret, մեծաղօր անուա-նեալ հեղինակն ասէ, և այլն; cujus rei exemplum apud alios quoque Interpretes non semel invenies. Interim verò mireris Whistonios Chorenensis Interpretes, qui quamvis Gr. textum citent in adnotationibus, minime tamen respuunt lectionem Armenam մեծաղօր, sed magis ratum habentes, simpliciter reddunt, *Potens*; et ita dissimulant omnino Megasthenis nomen. Tandem adverte hic obiter, absurde additum hoc loco ab Scaligero in Gr. textu, post verbum φησι, haec, ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ινδικῶν, mutuatus nempe ea a Josepho, qui talem Megasthenis libri notam designat; ut inferius videbis: nec tamen ea Abydenus quoque designaverat, ut patet ex Gr. et Arm. lectione Eusebii, quem se transcribere Scal. putavit.

պատմեցից. և այլ ինչ մի բան միջոցի
ի սոյն յարեալ պատմէ. Յետ որոյ
կնաքուռմիքք ածեալ մնաեհնագիրն խո-
սի, ի[1] որ Նոխոռոդոնոսորն իմն հրա-
մանս տայր, յանկարծակի անհե-
տացաւ կորնչեր. Եւ նորին որդի ա-
միղնարոդոկոս թագաւորեր. զոր
իւրն անդէն փեսայն նիգղիսարիս
սպանաներ. Որոյ մի որդի մնայր ի
կեանս ղաբոսսորակոս. և նմա հա-
մաներ վթիսակ բռնութեան օրհաս

tim his adjiciens scribit[1]. Postremò autem prosequitur historicus dicens: » Qui cum majestate imperabat, extemplò a visu sublatus evanuit. Atque ejusdem filius Amilmarodocus regnavit; quem statim gener ejus[2] Niglissaris interfecit. Cui unus remansit filius vivus Labossoracus; cui etiam contigit tristi fato occumbere vi illata. Nabonedochum in regni solium evehi jussit[3], ad quem nullo modo pertine-

γέλλω συμφορὴν (...) ὁ μὲν Θεσπίσας παραχρῆμα ἠφάνιστο. ὁ δὲ οἱ παῖς Εὐιλμαλούρουχος ἐβασίλευε. τὸν δ' ὁ κηδεστὴς ἀποκτείνας Νηριγλισάρης, λεῖπε παῖδα Λαβασσοάρασκον. τούτου δὲ ἀποθα-

1 Praetermissa illa interim Abydeni verba extant apud Eusebium in Praep. Evang. loco citato. p. 457. quae ita se habent: τὴν ὁτε Βῆλος ἐμὸς πρόγονος, ἢ τε Βασίλεια Βῆλτις ἀποτρέψαι, Μοῖρας πεῖσαι ἀσθενοῦσιν. ἥξει Πέρσης ἡμίονος, τεῖσιν ὑμετέροισι δαίμοσι χρεώμενος συμμάχοισιν. ἐπάξει δὲ δουλοσύνην. οὐ δὴ συναίτιος ἔσται Μῆδος, τὸ Ασσύριον αὔχημα. ὡς εἴθεμιν, πρόσθεν ἢ δοῦναι τοὺς πολίτας, Χάρυβδίν τινα, ἢ θάλασσαν εἰσδεξαμένην, αἴσπωσαι πρόῤῥιζον. ἢ μιν ἄλλας ὀδοὺς στραφέντα φέρεσθαι διὰ τῆς ἐρήμου, ἵνα οὔτε ἄστεα, οὔτε πάτος ἀνθρώπων, θῆρες δὲ νόμον ἔχουσι, καὶ ὀρτυγες πλάζονται, ἐν τε πέτρησι καὶ χαράδρησι μοῦνον ἀλώμενον. ἐμέ τε πρὶν εἰς νόον βαλέσθαι ταῦτα, τέλεος ἀμείνονος κυρῆσαι. (Interp. Viger.) » quam Parcis uti averruncent, nec Belus generis nostri auctor, nec Regina Beltis persuadere unquam potuerunt. Persicus veniet Mulus, qui Daemonum vestrorum usus auxilio, durum cervicibus vestris jugum imponet. Atque hujus cladis auctor etiam Medus quidam erit, quo ante Assyrii magnopere gloriabantur. O utinam ipse, priusquam cives ita meos proderet aut Charybdi quadam, aut profundo pelago haustus atque absorptus periret, aut alias abreptus, in vias per solitudines erro vagaretur, ubi nullius neque urbis neque hominis vestigium appareat, sed ferae duntaxat libere pascantur, volucresque circumvolent, adeoque solus medios inter scopulos ac voragines jactaretur «. Haec inquam interim Eusebius non usurpavit in ordine hujus Chronici, ut minus apta ad praesentem collectionem chronologicam; at Scaliger falso conjiciens integra ea, quae in Praep. etiam in Chron. fuisse, simpliciter transcripsit in suo Eusebiano centone; quum alia plura, eaque quam necessaria, in chronico retenta, omiserit.

2 Scal. legit ὁ κηδεμών, mendose. Vigerus optime, ὁ κηδεστής.

3 Gr- lectio juxta editionem Vigeri cum Scal. habet in plurali ἀποδεικνῦσι βασιλέα, adeoque vertit Vig. *regem creant*. At noster Interp. habuisse certe videtur in suo apographo in singulari ἀποδείκνυσι, unde reddit egregie *ի բարձ թագաւորեցուցանել հրամայեցեր*: Et quidem ita etiam in antiquiori edit. Praep. quod gratis mutare voluit Vigerus, ut morem Scaligero gereret; ut monet in not. p. 44. ad p. 457. » Legend. ἀποδεικνῦσι βασιλ. non ἀποδείκνυσι, ut in priori editione «. Rationem mutandi subjungit his verbis: » Nec enim (inquiens) Nabannidochum istum creavit Nereglisarus, qui superstes non erat; sed Babylonii «: quasi vero antecessor Nabannedochi non potuerit ante obitum sibi successorem, regum more, declarare, atque ideo Babylonii ipsi ad arbitrium suum regem, quem voluerint, elegerint; cum vox Gr. ἀποδεικνύω apprime sonet *indico, demonstro, declaro*, etc, et consequenter magis ad declarationem antecessoris regis de suo successore eligendo spectet, quam significet *creare* vel *constituere*: Itaque optime rem exposuit Interp. Arm., verbo *հրամայեցեր*, quod vix convenit Babyloniis, sed ipsi regi antecessori.

սիւ մեռանել. զնաբոնէդոքոս՝ ի բարձ թագաւորութեանն հասուցանել հրամայէր, որ չէր ինչ նմա ամենևին։ Որում կիւրոս՝ իբրև կալաւ զբաբէղոն, զկրմանից աշխարհին զմարզպանութիւնն շնորհէր. դարեհ արքայ յաշխարհէն վտարեաց ինչ։ և այն ամենայն միաբան է եբրայակիր գրոցն։

Ի դանիէղի պատմութիւնսն զնաբուքոդոնոսորայ պատմի, թէ զիա՛րդ և ո՛րդունակ անկաւ ՚ի մտաց։ Իսկ եթէ յունաց մատենագիրք կամ քաղդէացիք զախտն բարեքեն, և յա՜ղ կալեալ ասեն զնմանէն, և ա՜ծ անուանեն զմոլութիւնն՝ որ եմուտ ՚ի նա, կամ զդև ինչ՝ որ եկն ՚ի վերայ նորա, չեն ինչ զարմանք։ Զանզի այս իսկ և բա՛րք են նոցա՝ զայնպիսի ինչ զամենայն յա՜ծ սահմանել, և աստուա՛ծս զդևս անուանել։ Զայս ամենայն աբիւդենոս։

Այ՛լ և փղաւիոսն յովսեպոս՝ հրէիցն վիպապատում մատենագիրն, յառաջնում նախնեաց պատմութեանն՝ միաբան սոցին յիշատակեալ գրէ՝ ձև զա՛յս օրինակ։

bat [1]. Cui Cyrus, Babylone capta, Carmaniae principatum dedit. Darius rex de regione depulit aliquantulum [2]«. Verum, omnia haec cum Hebraicis scriptis optime conveniunt.

In Danielis sanè historiis de Nabuchodonosoro narratur, quomodo, et quo pacto captus mente fuerit: quod si Graecorum historici, aut Chaldaei morbum tegunt, et a Deo cum acceptum comminiscuntur; Deumque insaniam, quae in illum intravit, vel Daemonem quemdam, qui in eum venit, nominant, mirandum non est. Etenim hoc quidem illorum mos est, cuncta similia Deo adscribere, Deosque nominare Daemones. Omnia haec Abydenus.

Sed etiam Flavius Josephus Judaeorum scriptor historiographus, in prima de Antiquis historia [3], convenienter hisce memorans conscribit, hoc modo.

νόντος βιαίῳ μόρῳ, Ναβαννίδοχον ἀποδείκνυσι Βασιλέα, προσήκοντα οἱ οὐδὲν. τῷ δὲ Κῦρος, ἑλὼν Βαβυλῶνα, Καρμανίης ἡγεμονίην δωρέεται. . .

1 Tam Arm. quam Gr. textus incertum praeseferunt sensum, ut possit aeque verti: » qui nulla ratione haereditatem regni habebat «, vel » nulla affinitate sibi proximus erat «, scilicet antecessori suo. Secundum elegit Vigerus, ita enim ille: » nulla cum eo affinitate conjunctum. «

2 Postrema haec de Dario periocha satis obscura, desideratur in Praep. Nulli non notum, Darium ipsum Cyro in Babylone expugnanda comitem fuisse: sed quid hoc in loco de Dario narretur, omnino non patet, anne Nabonedochum ejecit? an aliquid hujusmodi egit? suspicamur aliqua deesse.

3 Nemo censeat hic citari illum Josephi librum vulgò dictum *Antiquitatum Judaicarum*, qui est juxta Gr. Ιουδαϊκῆς Αρχαιολόγιος βίβλιος; sed alterum contra Apionem, qui hoc titulo jam antiquitus gaudet, περὶ Αρχαιοτήτος Ιουδαίων, sive *de Antiquitate Judaeorum*: consules velim adnotationes Jos. p. 437. c. ubi dicitur eo nomine citari solitum hunc librum tum apud alios scriptores antiquos, tum apud Eusebium ipsum in Praep. Evang. etc. Ex hoc ita-

Ի յովսեպայ յառաջին նախնեաց պատմութենէ վերածութեանցդ։

Ex Josepho, a prima Antiquorum historia de Nabuchodonosore..

Ա՛առեցից ասէ այժմիկ զառ՝ի քաղդէացւոց միըստ միոջէ զմինջ գըրեալսն և զպատմեալս. յորս կայ բազմամիաբանութիւն և առ այլ ևս մեր գիրս։ Եւ վկայ այսոցիկ բերրսոս՝ այր քաղդէացի յազգէ, և երևելի յամենեսին, որք զիմաստութեամբ գային. քանզի և զաստեղագիտութեանն մատեանս,

» Jam vero ea nunc referam, ait, quae de nobis singulatim a Chaldaeis scripta atque enarrata sunt: quae multam habent concordiam [1] cum aliis quoque libris nostris [2]. Testis autem horum est Berossus, vir genere quidem Chaldaeus, et inter omnes, qui in disciplinam Sapientiae incumbunt, illustris [3]: quoniam et libros de Astro-

(Fl. Joseph. contra Apionem. L. I.)

Λέξω δὲ νῦν ἤδη τὰ παρὰ Χαλδαίοις ἀναγεγραμμένα καὶ ἱστορούμενα περὶ ἡμῶν, ἅπερ ἔχει πολλὴν ὁμολογίαν καὶ περὶ τῶν ἄλλων τοῖς ἡμετέροις γράμμασι. μάρτυς δὲ τούτων Βηρωσσὸς ἀνὴρ Χαλδαῖος μὲν τὸ γένος, γνώριμος καὶ τοῖς περὶ παιδείαν ἀναστρε-

que Josephi libro, primo nempe contra Apionem, tria occurrunt lectoribus fragmenta satis digna in praesenti Eusebii Chronico, quorum usu feliciter possunt Josephophili non pauca hujus auctoris dubia loca a Librariis inserta maturo consilio perpendere, ne dicam corrigere. Ideo visum e regione collocari Josephi textum Graecum juxta emendatiorem magis editionem Amstelod. 1726. atque nostra quaedam, quae discrepant, diligenter adnotare. Operae insuper pretium duximus versionem nostram Latinam iis in locis, in quibus ipsa omnino congruit cum veterrima vel novissima Josephi interpretatione, iisdem verbis reddere; aliter, nostram lectionem de more exacte exponere. Unum tantum expedit notare, quod Interp. Arm. videtur in locis Josephi elegantiori stylo translationem Armenam adornasse, quàm in aliis Eusebii dictis: unde noli mirari, si aliquando plura occurrant vocabula adjectiva vel similia ornatus gratia in Arm. quam in Gr. Aliter sentiendum, cum aliquid novum scitu dignum acciderit, quod desideratur in Gr. ut non semel accidisse compertum habuimus.

1 *Quae multam habent concordiam*; iisdem verbis rem expresserat et vet. Interp. Jos. Rufinus nimirum vulgò creditus; quàm dicendi rationem dedita opera servavimus, ut pote quae ad Gr. et Arm. magis accedit; quamvis nova Interpretatio venustius Latino more dixerit, *quae ... in plerisque consentiunt*.

2 Եւ առ այլ ևս մեր գիրս, ad verbum sonat, *et ad alios libros nostros*, vel *cum aliis quoque libris nostris*; qui sensus vel in Gr. hodierno cerni potest, sed naturalis magis videtur alter, *et de aliis rebus cum libris nostris*: aequivocum stat in propositione περί, si ita legerit et Interpres Arm.

3 Γνώριμος καὶ τοῖς etc, cum sit in dativo casu, a Latinis interpretibus Jos. in aliam vertitur sententiam: reddunt enim, *notus iis, qui* etc. vel *iis verò non ignotus qui* etc. Attamen noster Interp. videtur in Eusebio legisse γνώριμος καὶ ἐν τοῖς; quare reddit երևելի յամենեսին: quo potissimum significatur *insignis, illustris, clarus* ve *inter omnes*, quasi *supra omnes*. Nihilominus si integrum censeas Gr. textum, possumus Arm. quoque in dativo intelligere; siquidem յամենեսին, habet etiam locum vocis առ. ամենեսին. Primam tamen eligi-

և որ ինչ 'ի քաղդէից ճարտարութիւն իմաստութեան պատմէր, նա եհան 'ի յունաց լեզու։

Նոյն իսկ բերոսոսն մտադիւր ըզհետ երթեալ առաջնոցն մատենից՝ վասն ջրհեղեղին և բնաջինջ մարդկան ապականութեանն լինելոյ՝ ըզնոյն ձև ըստ մովսիսի պատմութեանն վիպագրեաց. և վասն արկղակերտ տապանին՝ որով նովքոս նախնին մերոյ ազգիս ապրեցաւ, և երթեալ դադարէ 'ի գլուխս լերանց հայաստան աշխարհին։ Եւ ապա մի ըստ միոջէ 'ի նովքայ համարեալ, և զնոցին ժամանակսն յաւելեալ, 'ի նաբուպաղսարոս 'ի բաբէղոնի և քաղդէացւոց թագաւորն եկեալ հասանէ. և զնորա զիրս և զարութիւնս պատմեալ, ապա ասէ՝ թէ յոր իրս և յինչ միտս առաքեաց յերկիրն եգիպտացւոց, և 'ի մեր աշխարհս

nomia, et quidquid apud Chaldaeos de sapientiae arte narrabatur, ipse in Graecam linguam transtulit.

Is igitur Berossus, sponte sequutus antiquissima volumina, de diluvio, et penitus hominum corruptione, eadem plane quae Moysis historia, enarravit; et de arcae constructione [1], qua Nochus [2] generis nostri princeps servatus est, illaque in summitatem montium Armeniae delata constitit. Deinde singulos a Nocho recensens, et eorum tempora adjiciens, ad Nabopalsarum usque Babyloniae et Chaldaeorum regem pervenit: resquae et praeclara ejus gesta narrans, deinde ait, quare et quo animo in terram Aegyptiorum et nostram regionem misit filium suum Nabucodrossorum multis cum copiis, ac latissimis castris. Etenim compertum habens, incolas

φομένοις, ἐπειδὴ περί τε ἀστρονομίας, καὶ περὶ τῶν παρὰ Χαλδαίοις φιλοσοφουμένων αὐτὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξήνεγκε τὰς συγγραφάς.

Οὗτος τοίνυν ὁ Βηρωσσὸς ταῖς ἀρχαιοτάταις ἐπακολουθὼν ἀναγραφαῖς, περί τε τοῦ γενομένου κατακλυσμοῦ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ φθορᾶς τῶν ἀνθρώπων, καθάπερ Μωϋσῆς οὕτως ἱστόρηκε. καὶ περὶ τῆς λάρνακος, ἐν ᾗ Νῶχος ὁ τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχηγὸς διεσώθη, προσενεχθείσης αὐτῆς ταῖς ἀκρωρείαις τῶν Αρμενίων ὀρῶν. εἶτα τοὺς ἀπὸ Νώχου καταλέγων, καὶ τοὺς χρόνους αὐτοῖς προστιθεὶς, ἐπὶ Ναβολάσσαρον παραγίνεται, τὸν Βαβυλῶνος καὶ Χαλδαίων βασιλέα, καὶ τὰς τούτου πράξεις ἀφηγούμενος λέγει, τίνα τρόπον πέμψας ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν γῆν τὸν υἱὸν

mus lectionem; nam γνώριμος usurpatur alibi quoque, saltem ab Eusebio, non pro *notus aliis*, sed pro *clarus* in disciplina, ut videbis in Gr. prooemio Chronici Canonis.

1 Pro τῆς λάρνακος, Arm. habet արկղակերտ տապանին. Porro տապան sonat *arcam*, արկղակերտ verò vox composita, *in capsae formam constructam*. Latini Interpp. nihil agnoscunt praeter *arcam*. Locus Arm. usurpatur etiam a Joanne Catholico Historico, in Praefat. * հնազանդեալք եղեն 'ի գործս արկղակերտի նոյեան տապանին ||:

2 Arm. diligenter hic observat juxta Gr. Josephi dialectum Νῶχος. Lat. Interpp. habent *Noe*, vel *Noeus*: saltem *Noachum* poterant dicere, ut Latinorum mos est, quo propius accederent ad Josephum.

զիւրուրոյն որդին նաբուկոդրոսորոս յաճախագունդ զօրօք՝ բազմատարած բանակօք։ Քանզի ազդ լինէր նմա, թէ յապստամբութիւն մտաբերեցին բնակիչք աշխարհին, եկեալ հասեալ ամենեցուն շահեալ տիրէր. և զտաճարն երուսաղէմի հրձիգ արարեալ եղծանէր. և զամենայն զմերազգեայ ժողովուրդն խախտեալ՝ 'ի բաբեղացւոց երկիրն բնակեցուցանէր։ Դէպ և պատահարք հասանէին քաղաքին աւերել, տաճարին եղծանել՝ եօթանասնամեայ ժամանակ, մինչև ցկիւրոս առաջին պարսից թագաւոր։ Տիրել ասէ բաբեղացւոյն եգիպտացւոց աշխարհին և ասորւոց և փիւնիկեցւոց և արաբացւոց, անցեալ զանցեալ զամենեքումբք արւութեամբ և քաջութեամբ, որ նախ քան զնա քաղդէացւոց և բաբելացւոց թագաւորեցին։ Օնոյնս գտակաւ զբերոսսայն առընթեր կարգեցից՝ պէս զայս օրինակ.

Ազդ եղև հօրն նորա նաբուպաղ-

regionis ab eo defecisse, superveniens (Nabucodrossorus) omnes sibi conciliavit, dominatusque (in ipsos) est, et templum Hierosolymae incensum diruit, totumque gentis nostrae populum suis sedibus abductum, ut terram Babyloniae habitaret, deportavit. (Unde) evenit, ut civitas deserta remaneret, templumque dirutum [1], septuaginta annorum spatio, usque ad Cyrum primum Persarum regem. Obtinuisse vero (virum) Babylonium, dicit, regiones Aegyptiorum, Syrorum, Phoenicum, et Arabum; et super omnes, qui ante eum Chaldaeis et Babyloniis imperarunt, viribus ac praeclaris gestis valde eminuisse [2]. Ipsa vero Berossi verba diligenter investigando [3] proferam, quae ita se habent.

Nunciatum est [4] patri ejus Nabupal-

τὸν ἑαυτοῦ Ναβουχοδονόσορον μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἐπειδήπερ ἀφεστῶτας αὐτοὺς ἐπύθετο, ... πάντων ἐκράτησε, καὶ τὸν ναὸν ἐνέπρησε τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅλως τε πάντα τὸν παρ' ἡμῶν λαὸν ἀναστήσας, εἰς Βαβυλῶνα μετώκισεν. συνέβη δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐρημωθῆναι χρόνον ἐτῶν ἑβδομήκοντα, μέχρι Κύρου τοῦ Περσῶν βασιλέως, κρατῆσαι δὲ φησὶ τὸν Βαβυλώνιον Αἰγύπτου, Συρίας, Φοινίκης, Ἀραβίας, πάντας δὲ ὑπερβαλλόμενον ταῖς πράξεσι τοὺς πρὸ αὐτοῦ Χαλδαίων καὶ Βαβυλωνίων βεβασιλευκότας (....) αὐτὰ δὲ παραθήσομαι τὰ τοῦ Βηρωσσοῦ τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον.

Ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβολάσσαρος, ὅτι ὁ τεταγμένος σα-

1 Templi eversio desideratur in hodiernis lectionibus Jos. sicut et nomen *primus* Cyro attributus.

2 Interea amplius haec habentur apud Jos. εἶθ' ἑξῆς ὑποκαταβὰς ὀλίγων ὁ Βηρωσσός, πάλιν παρατίθεται ἐν τῇ τῆς ἀρχαιότητος ἱστοριογραφίᾳ. i. e. » Deinde inferius paulo haec iterum refert Berosus in Antiquitatis historiographia «. Quae ultro praetermisit Eusebius noster, nisi dixeris a Codice nostro intercidisse.

3 Vox, quae respondeat Armenae illae գտակաւ, nulla occurrit in lectione Jos. nam παραθήσομαι satis exprimitur iis, առընթեր կարգեցից։

4 Sequentia iterum adducit Josephus ipse etiam Antiq. Jud. L. x. c. II. pag. 536. etc. ve-

ասպայ, եթէ չտհասոյն նախատարա-
պեա՝ որ կարգեալ կայր ՚ի վերայ
աշխարհին եգիպտացւոց և հոդմանն
ըղձ ասորւոց և փիւնիկիացւոցն զա-
ւառացն, կապարձա դարձոյց՝ յետս
եկաց յապստամբութիւն։ Եւ զի չէր
առակ այնուհետև ինքն կշտամբել,
զամարեաց եգ ՚ի ձեռին որդւոյն
իւրում՝ Նաբուկոդրոսորայ, որ այնու-
հետև ՚ի չափ իսկ հասակի հասեալ

saro[1], Satrapem praefectorum primum, Aegypto et partibus Syriae[2], et Phoeniciae regionibus praepositum, conversis pharetris rebellasse[3]. Et quoniam ipse non aptus erat ad (hostem) puniendum[4], congregavit traditque partem aliquam exercitus in manus filii sui Nabucodrossori, qui tunc jam aetate valens erat, et adversus eum misit. Profectus est[5] Nabucodrosso-

τράπης ἔν τε Αἰγύπτῳ καὶ τοῖς περὶ τὴν Συρίαν τὴν Κοίλην καὶ τὴν Φοινίκην τόποις ἀποστάτης αὐτοῦ γέγονεν, οὐ δυνάμενος αὐτὸς ἔτι κακοπαθεῖν, συστήσας τῷ υἱῷ Ναβουχοδονοσόρῳ ὄντι ἔτι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινα τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψεν ἐπ᾽ αὐτόν. συμμίξας

rum ibi depravatam magna ex parte comperies lectionem aut variatam; placeat studiosis consulere variantes illic adnotationibus insertas. Citat haec ex parte Syncellus quoque. p. 176. ut etiam Scaliger quaedam excerpsit p. 48.

1 Interp. Arm. vel in Gr. legit Ναβουπάλσαρες, vel Armeniorum more decurtavit integrum nomen illud Ναβουπολάσσαρος. Certe apud Josephum hoc in loco decurtatum, ut putatur, mendose legimus Ναβολάσσαρες. At omnes eruditi volunt legi Ναβουπολάσσαρος: quae lectio praefertur in adnotat. Antiq. Jos. p. 537. his verbis: » Hic loci, et alibi, quoties patris Nabuchodonosori mentio fit, Ναβουπολάσσαρος rescribendum censet J. Scaliger, prout apud Eusebium de Praep. Evang. L. 9. c. 40. Ptolemaeum in Canone regnorum, et Syncellum in Chronogr. p. 220. Apud Josephum lib. 1. contra Apionem Ναβουλάσσαρος decurtate legitur, procul dubio pro Ναβουπολάσσαρος «; qua quidem conjectura fidenter hic Lib. 1. contra Ap. Latinus Interp. reddidit Nabopolassarus, hacce nota subjuncta. » Ναβολάσσαρος, potius Ναβοπολάσσαρος «: nos codicem nostrum fideliter exprimere satis duximus.

2 կողմանք ասորւոց, Coelesyriae dictae regionis, quae sane Syriae pars est, locum interim habet. Gr. lectio Jos. cont. Ap. τὴν Συρίαν τὴν Κοίλην, vel, ut in Antiq. τὴν Κοίλην Συρίαν, a Lat. Interpretibus exprimitur *Coele-Syria*. Noster tamen voluit magis significationem vocis declarare, nunc կողմանք ասորւոց, *pars* vel *regio aliqua Syriae*, nunc խոր ասորիք, *Syria profunda*, reddens: κοῖλος enim *concavum*, sive loci partem *subsidentem* designat, ut oppositum τῷ ὑψηλῷ. Eo sensu 1. Machab. x. 69. ut etiam 11. Machab. III. 5. et 8. IV. 4. VIII. 8. pro Coelesyria Arm. versio habet ասորիք ասորիք, *Syria inferior*, ubi Gr. habet κοίλη Συρία: at in III. Esdr. II. 17. 24. 27. IV. 48. et VI. 29. quibus in locis nunc Կոլոսսուրիա, nunc κοίλη Συρία (quod idem est) Gr. textus habet, Arm. versio կողմանք ասորւոց, *partes Syriae* utique restituit, haud secus ac interpres noster hoc in loco. Est autem locus ille ea *pars Syriae*, ut patet, quae non longe ab Aegypto, et Arabia distat.

3 Venuste ac eleganter dicitur in Arm. pro ἀποστάτης γέγονεν (i. e. *rebellavit*, vel *desertor factus est*) per periphrasim, կապարձա դարձոյց, յետս եկաց յապստամբութիւն; quod fere ad verbum transfudimus in Lat. quamvis non nescii eramus, vix Romanorum auribus id consonum futurum.

4 կշտամբել, *reprehendere*, *castigare*; hic autem significat punire hostes, unde patet nostrum Interp. vel aliter legisse in Gr. vel τὸ κακοπαθεῖν, in activo accepisse, ubi Lat. Interpp. in passivo rem concipientes, sic expresserunt, » non valeret jam ipse labores ferre «, vel » ferendis laboribus impar «: ut nil dicam de Goarō in suo Syncello hanc sententiam exponente: » mala istiusmodi non ferenda ratus «.

5 Deinceps pars aliqua citatur ab ipso Eusebio etiam Praep. Evang. IX. 40. p. 455.

էր, մասն ինչ 'ի զօրացն. և առաքեաց երթալ 'ի վերայ։ Երթեալ հասեալ նաբուկոդրոսորոս՝ խումբ գործեալ տայր պատերազմ ընդ ապըստամբին, և յաղթէր. և զաշխարհն՝ որպէս և էր իսկ 'ի բնէ, անդրէն ընդ իւրեանց թագաւորութեամբ նուաճէր։ Իսկ հօրն նորա նաբուպազսարայ դէպք տային 'ի նըմին ժամու հիւանդանալ 'ի բաբեղացւոց քաղաքին, և վճարել ըզկեանս, թագաւորեալ ամս. իա։

Զգաստ լինէր յետ բազում ժամանակաց նաբուկոդրոսորայ զհօրն

rus, et acie instructa cum proditore congressus est, vicitque [1]; et regionem denuo, ut antea jam inde erat [2], in regni sui ditionem redegit. At sub id tempus evenit, ut Napobalsarus ejus pater morbum contraheret in Babylonis urbe, vitamque finiret, postquam regnasset annis XXI « [3].

» Quum verò audivisset Nabucodrossorus post multum temporis [4] pa-

δὲ Ναβουχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ, καὶ παραταξάμενος, αὐτοῦ τε ἐκυρίευσεν, καὶ τὴν χώραν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐποίησεν. τῷ δὲ πατρὶ αὐτοῦ συνέβη Ναβολασσάρῳ, κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀῤῥωστήσαντι, ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον, ἔτη βεβασιλευκότι εἴκοσιν ἐννέα.

Αἰσθόμενος δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχοδονόσορος, καταστήσας τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράγματα καὶ

1 Pro յաղթէր, *vincebat, superabat*, Jos. hic fert ἐκυρίευσεν, *dominatus est, potitus est*; in Antiq. verò ἐκράτησε, *obtinuit*, vel *fortior evadit*, utrumque ad sensum lectionis nostrae accommodatum. Quorum unum Euseb. in Praep. praefert, legens ἐκυρίευσε, alterum Sync. κρατεῖ.

2 Lat. Interp. Jos. interim dissimulavit significatum vocis ἐξ ἀρχῆς, ac in Antiq. ubi habetur ἐκ ταύτης τῆς ἀρχῆς, minus recte reddidit *ab hoc initio*; melius itaque in adnotationibus: » Denuo ut ab initio fuerat «, quod a nobis verbo redditur. Eusebius in Praep. habet ἐξαῦθις, vel ἐξαυτῆς, id est, *rursus, denuo*, quod quidem legitur apud nos անդրէն; unde liquet a Josephi textu excidisse τὸ ἐξαῦθις, et a Praep. Eus. ἐξ ἀρχῆς, quorum utrumque retinendum.

3 Ita quoque in Praep. Evang. Eusebius noster annos legit κά. idem habet lectio Jos. in Antiq. εἴκοσι ἕν, sc. *viginti unum*. Solus ergo praesens Josephi locus discrepat, habens εἴκοσιν ἐννέα, *viginti novem*, quod plurimis tuetur Scaliger in calc. Emend. temp. p. 10. dicens; » ἔτη βεβασιλευκότι εἴκοσι ἐννέα. Recte, non ut in x. Originum Judaicarum, εἴκοσι ἕν, qui error non solum agnoscitur a Ruffino auctore futilissimo, sed etiam ab Eusebio (quo intelligit lib. Praep. nec enim Chron. viderat): sed facilis fuit lapsus ἕν pro ἐννέα, (quamvis et ex adverso poterat dici, sed subdit). Quod si ἐννέα scriptum non fuisset, tamen ex Ezekiele non obscure colligi potuisset. Ait enim sibi oblatam visionem anno tricesimo, qui annus tricesimus in Chaldaea non potest esse, nisi regis Chaldaei. Regnabat igitur cum Nabuchodonosoro, et proinde erat pater, non alius «. Vide et quae ibi prosequitur Scaliger, et solerter perpende an tantum ponderis habeat ejusdem argumentum contra tot codicum auctoritatem; convinceret utique Scripturae auctoritas, si conjectura Scaligeri de mente Ezekielis certa esset.

4 Nescio an in apographo suo Interp. noster habuerit affirmative μετὰ πολύ, sive μετὰ πολὺν χρόνον, vel librarii nostri vitio exciderit negans articulus ոչ; cum in Gr. habeatur hic μετ' οὐ πολύ, *post non multum*, haud secus ac in Antiq. cum Praep. Evang. μετ' οὐ πολὺν χρόνον, *post non multum temporis*: quod Armenice dixerim, յետ ոչ բազում ժամանակաց։

վախճանեալ. կարգեալ յարդարել զերս երկրին եգիպտացւոց և զայլոցն աշխարհաց, և զգերին հրեից և զփիլիստացւոց և զասորւոց և զեգիպտացւոց ազգացն, հրաման տայր ոմանց ի բարեկամացն հարստաբուռն զօրք և զայլ կա զառ և զկահ և զգեղաշուքս խաղացուցանել ի բաբելոն: Լրեալ հասեալ՝ գտանէր նուաճեալ զերս ամենայն ի քաղդէացւոց, և պահեալ նմա զթագաւորութիւն՝ ուրուք ազնուականի ի նոցանէ: Տիրէր բովանդակ հայրենի իշխանութեան. և զգերսն հրաման տայր՝ յազնիւ տեղիս բաբելացւոց աշխարհին բնակեցուցանել: Նա ինքն յառէ և յաւարէ պատեառ բազմին՝ զմեհեանն բերայ և զայլն

tris obitum, rebus in terra Aegyptiorum aliarumque regionum ordinatis et compositis, atque Judaeis et Phoenicibus ac Syris, et gentibus in Aegypto captivis, quibusdam amicorum commendatis, ut eos cum gravis armaturae copiis, nec non praedam et supellectilem apparatumque Babylonem deportarent; ipse iter faciens, pervenit (Babylonem)[1], reperitque cuncta a Chaldaeis administrata[2], regnumque sibi a quodam eorum (viro) nobili adservatum. Potitur totius paterni imperii, captivos autem in Babyloniae locis maxime opportunis collocare jussit. Et ipse de belli manubiis Beli templum aliaque largiter[3] ornavit; atque in ipsam, quae jam

τὴν λοιπὴν χώραν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίων τε καὶ Φοινίκων καὶ Σύρων καὶ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐθνῶν συντάξας τισὶ τῶν φίλων, μετὰ βαρυτάτης δυνάμεως καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας ἀνακομίζειν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, (αὐτὸς ὁρμήσας ὀλιγοστὸς παρεγένετο διὰ τῆς ἐρήμου εἰς Βαβυλῶνα). καταλαβὼν δὲ τὰ πράγματα διοικούμενα ὑπὸ Χαλδαίων, καὶ διατηρουμένην τὴν βασιλείαν ὑπὸ τοῦ βελτίστου αὐτῶν, κυριεύσας ἐξ ὁλοκλήρου τῆς πατρικῆς ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις παραγενόμενος συνέταξεν αὐτοῖς ἀποικίαν ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῆς Βαβυλωνίας τόποις ἀποδεῖξαι. αὐ-

1 Iterum dubitatur, an Gr. lectio Eusebii nostri decurtata fuerit, vel Arm. librarius omiserit ea quae in Josepho inclusimus parenthesis nota, *αὐτὸς ὁρμήσας ὀλιγοστὸς παρεγένετο διὰ τῆς ἐρήμου εἰς Βαβυλῶνα*, *ipse cum paucis itinere per desertum facto Babylonem se conferebat*. Ratio dubitandi est, quod etiam in Praep. Evang. Eusebii desunt quaedam; nec enim ea *μετὰ βαρυτάτης* etc, habentur, quae et noster codex et Josephus habent; neque in sequentibus aliud legitur praeter quam *εἰς τὴν Βαβυλωνίαν παρεγένετο*.

2 Նուաճեալ, ad verbum, *subjugata*, *sub ditione redacta*, potest aliquomodo sumi pro *moderata*, vel *disposita*, respectu Gr. διοικούμενα: si tamen ita legerit Interp. noster. Interim verò nota obiter, quod per Chaldaeos Scaliger vult in Emend. temp. intelligi hic non gentem, sed potius sapientes ac Philosophos Babyloniae; quod si persuasum fuisset interpreti nostro, apponeret certe ի քաղդեացւոց, քան զքաղդեից: quia tamen reposuit ի քաղդէացւոց, ipsam gentem designavit, vel potius optimates nationis; et quidem non Philosophorum, sed optimatum erat regni curam gerere.

3 Gr. φιλοτίμως, aequivocum est, haud secus ac vox Arm. պատուականաբար; utrumque enim sonat tum *honorifice*, *liberaliter*, tum *ambitiose*, *honoris cupiditate*. Primum egregie exposuit Interpres noster, reponens առատաձեռն, i. e. *largiter*, *liberaliter*, *copiose*, *laute*; idem fecit et Lat. Interp. Jos. reddens,

ամենայն առատութեամբ զարդա-
րեր : և ի բուն քաղաքն և այլ ևս
արտաքուստ ի հերքս յաւել ջուրք :
և սնդէր զաեղիսն , զի մի ևս լինիլ
յի հնար պաշարողաց՝ զգեստս ի քա-
զաքն դարձուցանել : Եւ յաւելոյր
երիս պարիսպս հերքնոյ քաղաքին ,
և երիս արտաքնոյսն . և զկնի պարըս-
պայն ի նիւթծուն աղիւսոյ և ի
նաւթի շիներ , և զկնին ի լոկ ա-
ղիւսոյ . և պատեր ամենըւազգիսս ըզ-
քաղաքն պարսպեաց , և զդրունսն զար-
գարեր դիւցազնաւս : Եւ այլ արքու-
նեաս մեծ ի հայրենի արքունիսին շի-

erat [1], urbem aquas foris vagantes introduxit [2]; munivitque quaedam loca, ne in posterum possent obsessores fluvium contra urbem convertere. Ternos quoque internae, ternosque externae urbi muros addidit; partim quidem e cocto [3] latere et bitumine, partimque e latere tantum construxit: eximie itaque urbem moenibus circumdedit, portasque heroico modo [4] ornavit. Aliamque regiam paternae regiae contiguam aedificans addidit; cujus mensuram et pulcritudinem, diversique generis magnificentiam vix enar-

τὸς δὲ ἀπὸ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου λαφύρων τό, τε Βήλου ἱερὸν, καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήσας φιλοτίμως, τήν τε ὑπάρχουσαν ἐξ ἀρχῆς πόλιν, καὶ ἑτέραν ἔξωθεν προσχαρισάμενος καὶ ἀνακαινίσας, πρὸς τὸ μηκέτι δύνασθαι τοὺς πολιορκοῦντας τὸν ποταμὸν ἀναστρέφοντας ἐπὶ τὴν πόλιν κατασκευάζειν, ὑπερεβάλετο τρεῖς μὲν τῆς ἔνδον πόλεως περιβόλους, τρεῖς δὲ τῆς ἔξω τούτων, τοὺς μὲν ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου, τοὺς δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς πλίνθου. καὶ τειχίσας ἀξιολόγως τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας κοσμήσας

largiter. Goar secundum sensum amplexus est in Syncello suo, vertit enim, *nominis ac famae studiosus*, quod tamen non ad rem facit.

1 Բուն քաղաք, quamvis potest designare *propriam civitatem*, sed tamen eleganter *antiquam* denotat, vel *eam, quae jaminde fuerit urbs patria*, unde et Gr. habet ἐξ ἀρχῆς, *a principio, antiquitus*; pro quo non semel Interp. noster commode usurpat, ի բնէ, vel բուն.

2 Յաւել ջուրք, *aquas duxit* vel *addidit*, cujus nullum interim cernitur in Gr. vestigium; neque id mirum, cum hodierna lectio Gr. corrupta incertum omnino praeferat sensum tam in Antiq. quam in lib. contra Ap. ita ut Scal. dixerit in Emend. temp. » Utrobique corruptus locus « : qui etiam subjungit ibi, » Vetustissimum est mendum, ut omnia alia, quae apud Josephum « : atque adeo Lat. Interp. Jos. diversis phrasibus rem peragi voluerunt. » Et veteri urbi alteram extrinsecus adjecit « ; ait Interp. vet. Novus autem, « Urbemque *Babylonis*, quae jam erat, *nova* etiam altera addita, instauraverat « ; idque permiscendo cum sequenti periocha, quod taedet nos minute inquirere. Consulent lectores variantes lectiones et adnot. Antiq. pag. 537.

3 Vox inaudita Նիւթծուն, quamvis per etymologiam exprimi a nobis posset, *solidae materiae*, vel quid simile, sed placuit imitari conjecturam librarii reponentis in marg. ex alio loco, Թրծուն, sc. *coctus, assatus*; nec aliter significat et Gr. ὀπτός, ut patet.

4 Դիւցազնաւս, satis commode declarat utramque vocem Graecam ἡρωϊκῶς, ac ἱεροπρεπῶς, ad verbum, դիւցազնավայելչաւ, արբայնավայելչաւ: ubi Lat. Interp. novus *magnificè* dixit ad sensum; vetus autem aliter sensit, vertens *portas, quae vel templum deceant*. Goar medium tenet, et reddit, *sacro decentique more*. Causa diversae conjecturae, ut patet, fuit familiaritas vocum varie sonantium, ἥρως, *heros*, ἱερός, *sacer*, ἱερόν, *templum*.

հեաւ յաւելցուր. զոր ոչ եւ ըստ գեղ և զազգի ազգի յօրինուածս հաղիւ ոք ուրեք եթէ պատմել կարասցէ. բայց այնչափ միայն՝ թէ կարի նորակերտ նորանշան մեծապայծառ և հնաչխարհիկ գործ էր, և կատարեցաւ համօրէն ի հինգեւտասան աւուր: Ոչ յարքունեան աշտարակաքարիւթս բարձրաբերձս հանդերձ մահարձանօք չինեալ յօրիներ. և զձիակաս կողակացն ի նմանութիւն լերանց յարդարեր: և սքանչելեաց ծառս ազգի ազգիս. և գործեաց և կազմեաց զանուանեալ բուրաստանն կախաղանաւ, վասն առնչանաց կնոջն իւրոյ ի լեռնային հովտաւն վայրաց, որ ի մարաց աշ-

rare quis possit. Sed tantum (dici potest) quod cum adeò artificiosum mirumque ac praecellens opus esset, intra dies quindecim omnino perfectum est. Et in regia turres lapideas cum statuis [1] exstruxit excelsas, et frontes in supero limine [2] ad similitudinem montium componebat: plantavit insuper diversi generis arbores, et fecit elaboravitque paradisum Pensilem nuncupatum, eò quod uxor ejus montosi ac jucundi [3] situs desiderio teneretur; ut pote (quae) in Medorum regione jucundè educata fuerat. Omnia haec de rege praedicto ita retulit [4], atque etiam plurima in tertio rerum Chaldaicarum libro; in quo reprehen-

ἱεροπρεπῶς, προσκατεσκεύασεν τοῖς πατρικοῖς βασιλείοις ἕτερα βασίλεια ἐχόμενα ἐκείνων, ὑπεραίροντα ἀνάστημα καὶ τὴν πολλὴν πολυτέλειαν. μακρὰ δ' ἴσως ἔσται ἐάν τις ἐξηγῆται. πλὴν ὄντα γε εἰς ὑπερβολὴν ὡς μεγάλα καὶ ὑπερήφανα, συνετελέσθη ἡμέραις δεκαπέντε. Ἐν δὲ τοῖς βασιλείοις τούτοις ἀναλήμματα λίθινα ὑψηλὰ ἀνῳκοδομήσας, καὶ τὴν ὄψιν ἀποδοὺς ὁμοιοτάτην τοῖς ὄρεσι, καταφυτεύσας δένδρεσι παντοδαποῖς ἐξειργάσατο, καὶ κατασκευάσας τὸν καλούμενον κρεμαστὸν παράδεισον, διὰ τὸ τὴν γυναῖκα αὐ-

1 Արձարան, quod sonat *statuam pro mortuis erectam*, vel *monumentum*, *cippum in monumentis erectum*, accipitur plerumque pro qualibet *edita structura*, ut apud Gr. ἀναλήμματα, quod quidem alii *pilas*, alii *ambulacra*, nonnulli vero *moles* interpretantur; sed tamen cum աշտարակաքարիւթս, (sive աշտարակաքարիւթիւն) videtur Interp. noster collocasse pro ἀναλήμματα, nescio an aliquid amplius legerit in Gr. quod voluit exprimi per հանդերձ մահարձանօք. Scaliger lectores ad Curtium mittit haec omnia interpretantem.

2 Կողակ, est Graecis ἔνδεισμος, *compagines* vel *superliminaria*; quia tamen desideratur in Gr. fortassis ejus locum supplebit vox ἀποδούς; quae etsi videatur esse expressa per verbum յարդարեր, sicut participium verbi ἀποδίδωμι, id est *reddo*, *praesto*, *refero*, unde et alii τὴν ὄψιν ἀποδοὺς interpretati sunt *ut speciem referrent*, vel *quibus speciem dedit*, nihilosecius poterit accipi etiam sicut nomen ἄποδος, pro ἄφοδος, et significare discessum vel digressum, limina vel superliminaria: sicut etiam εἴσοδος eo sensu sumitur, eo quod per portas ac limina sit frequens ingressus et digressus.

3 Τὸ ꜧովաւուն, quod bis occurrit in eadem periocha, *jucundum* ad sensum expressimus, id est, amenissimum: ne cogeremur ad verbum dicere *umbraculis delectatum*, vel *umbrosum*, vel *ventosum*; melius fortasse *serenum*.

4 Pro οὕτος ἱστόρησε, lege juxta Arm. οὕτως ἱστόρησε, vel ἱστόρηκεν, ut habetur etiam apud Jos. juxta Ms. Big. At Latinus Interp. cum observarit pronomen οὕτος, sc. *iste*, *hic*, ut rem explicaret, necesse habuit addere etiam nomen *Berosus*.

խորհէին հաւաստուն մնեալ էր։ Ոչ այս ամենայն այսպէս վիպագրեաց զայժմու ճառեալ թագաւորէն. և են բազում 'ի նոյնս յերրորդում քաղդէական մատենին. յորում պարսաւէ զյունաց մատենագիրս, թէ զուր կարծեցին 'ի շամիրամայ ասորեստանեայ շինեալ զբաբելոն. և զչքնաղ զարմանալիսն սուտ 'ի նմանէ գործեալ մատենագրեցին։

Իսկ զայս զքաղդէացւոց մատենագրութիւն արժանի հաւատարմութեան պարտ է համարել։ Իսկ ոչ այսչափ միայն, այլ և 'ի փիւնիկեցւոց յարքունիսն միաբան բանիցն բերոսոսայ գրեալ է մի ըստ միոջէ վասն թագաւորին բաբելացւոց. զի զասորիս և զամենայն զփիւնիկաստան նավանեաց։ Միաբանէ այսոցիկ և փիլոստրատոսի պատմութիւնն, ուր յիշատակէ զտիւրոսի պաշարմանէն։ և մեգասթենէս 'ի չորրորդում մատենին հնդկաց. յորում ցուցանել կամի զյառաջագոյն ասացեալս զթագաւորն բաբելացւոց, թէ արու-

dit historicos Graecos, ut pote qui frustra arbitrati sunt a Semiramide Assyria Babylonem aedificatam, falsoque scripserunt mirifica opera ab ipsa fuisse elaborata «.

» Haec autem Chaldaeorum historia fide digna habenda est: praesertim quod etiam in tabulariis Phoenicum (haec) quae congruunt cum verbis Berosi, scripta sunt de rege Babyloniorum; quod Syriam, universam (que) Phoeniciam ille devicit. His sane adstipulatur et Philostrati historia, ubi de Tyri obsidione meminit; et Megasthenes [1] in quarto volumine rerum Indicarum; ubi ostendere contendit praedictum Babyloniorum regem fortitudine ac praeclaris factis Herculem praestitisse; adeo ut magnam Libyae et Iberiae [2] partem, dicat, ever-

τοῦ ἐπιθυμεῖν τῆς ὀρείας διαθέσεως, τεθραμμένην ἐν τοῖς κατὰ τὴν Μηδίαν τόποις. Ταῦτα μὲν οὗτος ἱστόρησε περὶ τοῦ προειρημένου βασιλέως, καὶ πολλὰ πρὸς τούτοις ἐν τῇ τρίτῃ βίβλῳ τῶν Χαλδαϊκῶν, ἐν ᾗ μέμφεται τοῖς Ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν, ὡς μάτην οἰομένοις ὑπὸ Σεμιράμιδος τῆς Ἀσσυρίας κτισθῆναι τὴν Βαβυλῶνα, καὶ τὰ θαυμάσια κατασκευασθῆναι περὶ αὐτὴν ὑπ' ἐκείνης ἔργα ψευδῶς γεγραφόσι.

Καὶ κατὰ ταῦτα τὴν μὲν τῶν Χαλδαίων γραφὴν ἀξιόπιστον ἡγητέον. οὐ μὴν ἀλλὰ κἀν τοῖς ἀρχείοις τῶν Φοινίκων σύμφωνα τοῖς ὑπὸ Βηρωσσοῦ λεγομένοις ἀναγέγραπται, περὶ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως, ὅτι καὶ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην ἅπασαν ἐκεῖνος κατεστρέψατο. περὶ τούτων γοῦν συμφωνεῖ καὶ Φιλόστρατος ἐν ταῖς ἱστορίαις, μεμνημένος τῆς Τύρου πολιορκίας. καὶ

1 De Megasthene scriptore jam supra satis dictum fuit.

2 Constans lectio alibi fuit իբերացիք, qua et praesens զիբերացւոց corrigenda, et legen-

թեամբ և իրաց քաջութեամբ անցանելոյ զանցանելոր զՀերակղիս, մինչև ցմեծ մանն ասէ լիբեացւոցն և զլիբեացւոց (Էբերացւոց) կործանեալ։ Եւ զառաձարէն յառաջագոյն ասացեալ երուսաղէմի, և հրամիպ եղև 'ի բաբելացւոցն զօրաց 'ի վերայ գուսմարելոյ. և սկիզբն լինէր չինելոյ միւսանգամ, յորժամ կիւրոս առ զասիացւոց թագաւորութիւնն. և այս 'ի բերոսոսեայ մատենագրութեանցն հաւաստեաւ ցուցցի. քանզի ասէ յերրորդումն այսպէս.

tisse. Item (quidquid) de Hierosolymitano templo, de quo antea diximus, quod concrematum fuerit a Babyloniorum exercitu irruente, et coeptum rursus aedificari, cum Cyrus Asiae regnum accepisset; hoc etiam ex Berosi commentariis apertissime demonstrabitur. Sic enim in (libro) tertio ait «.

» Nabucodrosorus posteaquam coepisset praedictum murum exstruere, morbo implicitus, e vita excessit, cum regnasset annos XLIII. Regni vero potitus est filius ejus Evilumarudochus [1]: et hic cum summa rerum petulanter ac nefarie [2] abuteretur, Neriglasari generi sui, sororis viri insi-

Μεγασθένης ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ινδικῶν, δι' ἧς ἀποφαίνειν πειρᾶται τὸν προειρημένον βασιλέα τῶν Βαβυλωνίων, Ηρακλέους ἀνδρείᾳ καὶ μεγέθει πράξεων διενηνοχέναι. καταστρέψασθαι γὰρ αὐτὸν φησι καὶ Λιβύης τὴν πολλὴν καὶ Ἰβηρίαν. τὰ δὲ περὶ τοῦ ναοῦ προειρημένα τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅτι κατεπρήσθη μὲν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων ἐπιστρατευσάντων, ἤρξατο δὲ πάλιν ἀνοικοδομεῖσθαι, Κύρου τῆς Ασίας βασιλείαν παρειληφότος, ἐκ τῶν Βηρωσσοῦ σαφῶς ἐπιδειχθήσεται παρατεθέντων. λέγει γὰρ οὕτω διὰ τῆς τρίτης.

Ναβουχοδονόσορος μὲν οὖν μετὰ τὸ ἄρξασθαι τοῦ προειρημένου τείχους, ἐμπεσὼν εἰς ἀρρωστίαν, μετηλλάξατο τὸν βίον, βεβασιλευκὼς ἔτη τεσσαρακοντατρία. τῆς δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εὐειλμαράδουχος. οὗτος προστὰς τῶν πραγμάτων ἀνόμως καὶ ἀσελγῶς, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ τὴν ἀδελφὴν ἔχοντος

da ⲩⲣⲣⲁⲥⲓⲁⲛ, vel saltem ⲩⲓⲃⲉⲣⲁⲥⲓⲁⲛ, ut et Gr. fert Ἰβηρίαν, Iberiam: quo nomine Hispania antiqua vocabatur; uti etiam Africa, Libya vulgo dicebatur.

1 Josephus interim habet, Εὐειλμαράδουχος. Eusebius ipse in Praep. Evang. Εὐειλμακλούρουχος; medium tenet lectio Arm. Εὐειλουμαρούδοχος, quod mallem legi absque ա, u, anteriore.

2 ⲟⲗⲭⲁ և ⲁⲛⲟⲣⲓⲛ, etsi adjective in Arm. expressa, apprime concordant Graecis illis adverbiis, ἀσελγῶς καὶ ἀνόμως, quamvis in Gr. textu inverso ordine legantur ἀνόμως καὶ ἀσελγῶς.

Թագաւորեալ ամս ԽԲ։ Եւ զնա զաւրութեամբ անարգեալ զաղջկանէ իւրոյ կնոջէ Նիրիգլասարայ, որ էր քոյր կնոջ նորին, Եւիլմարուդոքոս որդի նորա թագաւորեաց։ Եւ նորա գործեալ զեղծ և անօրէն յիւրս թագաւորու-

թեանն, նենգ գործեալ նմա յիւրմէ փեսայէն 'ի քեռն առնէ 'ի ներիգղասարայ՝ մեռանէր, թագաւորեալ ամս. Բ։ Եւ յետ նորա սպանանելոյ առեալ զիշխանութիւնն 'ի ներիգղասարայ՝ որ զնենգն գործեաց նմա, թագաւորեալ ամս. Դ. և նորին որդի զաբէսորաքոս տիրեաց թագաւորութեանն՝ մանուկ աւուրբք, ամիսս. Թ։ Եւ նենգեալ վասն բազում չարաբարոյս ցուցանելոյ՝ անդստին յիւրոց բարեկամաց կոշկոճեալ մեռանէր։ Եւ 'ի նորա սատակել՝ ժողովէին նորին նենգագործքն. և հասարակ զթագաւորութիւնն նաբոնեդայ ումեմն բաբելացւոյ տային, որ էր անդստին 'ի նոյն խազմագործ նենգութենէն։

Առ նովաւ շուրջ զգետովն պարիսպքն բաբէղոնի 'ի թրծուն աղիւսոյ, և 'ի նաւթոյ կազմեցան։ Եւ 'ի ԺԷ. երորդում ամի թագաւորութեան նորա խաղացեալ կիւրոս 'ի

diis oppressus est, anno regni secundo. Hujus autem post necem, Neriglasarus [1], qui ei insidias fecerat, imperium suscepit, et annos regnavit IV. Dehinc hujus filius Labesorachus [2] puerili aetate regno potitus est menses IX: quod vero multam indolis pravitatem prae se ferret, a suis sane amicis per cruciatum insidiis interfectus est. Eo autem peremto, convenerunt qui ei insidias paraverant, et omnium consensu regnum detulerunt ad Nabonnedum [3] quendam Babylonium, qui et ipse in eadem subdola conspiratione fuerat «,

» Sub eo Babylonis moenia quae flumen adjacebant, e cocto latere et bitumine constructa sunt. At, anno regni ejus XVII. Cyrus ex Perside cum ingenti profectus exercitu, devi-

ἀυτοῦ Νηριγλισσοόρου ἀνῃρέθη, βασιλεύσας ἔτη δύο. μετὰ δὲ τὸ ἀναιρεθῆναι τοῦτον, διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν ὁ ἐπιβουλεύσας ἀυτῷ Νηριγλισσοόρος, ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου υἱὸς Λαβοροσοάρχοδος ἐκυρίευσε μὲν τῆς βασιλείας παῖς ὢν μῆνας ἐννέα. ἐπιβουλευθεὶς δὲ, διὰ τὸ πολλὰ ἐμφαίνειν κακοήθη, ὑπὸ τῶν φίλων ἀπετυμπανίσθη. ἀπολωμένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες ἀυτῷ, κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν Ναβοννήδῳ τινι τῶν ἐκ Βαβυλῶνος, ὄντι ἐκ τῆς ἀυτῆς ἐπισυστάσεως.

Ἐπὶ τούτου τὰ περὶ τὸν ποταμὸν τείχη τῆς Βαβυλωνίων πόλεως, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου κατεκοσμήθη. οὔσης δὲ τῆς βασιλείας ἀυτοῦ ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ἔτει, προεξεληλυθὼς Κῦρος ἐκ τῆς Περσίδος μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ καταστρεψά-

1 Jos. hic olim habuit Νηριγλισσοροόρος, nunc cum Scal. Νηριγλισσοόρος; in Antiq. Νιγλίσαρος. Euseb. in Praep. Νηριγλισάρος: nostra lectio Νηριγλασάρος, sicut et Sync. Νιριγλησάρος.

2 Jos. Λαβοροσοάρχοδος, vel Λαβοροσάρσαχος. Euseb. in Praep. Χαβαεσσοαράχος. lect. Arm. Λαβεσοράχος.

3 Hunc Baltasarem apud Danielem fuisse affirmat Josephus Antiq. x. 11. p. 539. Syncellus verò Neriglisarum eumdem fecit cum Baltasare. Confer dicta a nobis p. 60.

պարսկաստանէ զօրօք բազմօք՝ վանեաց զամենայն զայլ թագաւորութիւնս. դիմեաց 'ի վերայ բաբէղոնի։ Ազդ եղև նաբոդենայ (նաբոնեդայ) զնորա արշաւելոյ. 'ի դիմի հարկանէր նորա զօրօք՝ տալ պատերազմ։ Մատնեալ 'ի պարտութիւն 'ի կռուին՝ 'ի փախուստ դառնայր. և սակաւաւոր մտեալ ամրանայր 'ի բորսիպենացւոց քաղաքին։

Կիւրոս առեալ զբաբէղոն՝ հրաման տայր զարտաքին պարիսպ քաղաքին 'ի հիմանց տապալել՝ վասն ամրութեանն, և դժուարին առ առնուլ երևելոյ քաղաքին։ Եւ ինքն չուէր գնայր 'ի բորսիպոն՝ պաշարել զնաբոդենոս. և նաբոդենոս իբրև չունէր ժոյժ պաշարմանն՝ ձեռս տայր 'ի նա, զառաջինն. մարդասիրութիւն արարեալ կիւրոսի՝ ետ նմա բնակութիւն զաշխարհն կրմանից.

cit omnia alia regna [1]; in ipsam quoque Babylonem impetum fecit. De cujus adventu cum nuntiatum esset Nabonnedo [2], obviam venit cum exercitu, bellum facturus; victus tamen praelio, in fugam se conjecit, et cum paucis se in Borsipenarum urbe clausit «.

» Cyrus autem Babylone capta, jubet exteriorem murum urbis funditus dirui; eo quod nimis munita, expugnatuque difficilis urbs videbatur. Et ipse rediens proficiscitur Borsipum, Nabonnedum obsessurus. Nabonnedus autem cum non posset ferre obsidionem, sed sese ipsi ante [3] dedidisset, Cyrus perhumaniter (eum) habuit, deditque, quam incoleret, Carmaniae regionem; de Babylonia abduxit, eoque

μενος τὴν λοιπὴν Ἀσίαν πᾶσαν, ὥρμησεν ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας. αἰσθόμενος δὲ Ναβόννηδος τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, ἀπαντήσας μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ παραταξάμενος, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ καὶ φυγὼν ὀλιγοστὸς, συνεκλείσθη εἰς τὴν Βορσιππηνῶν πόλιν.

Κῦρος δὲ Βαβυλῶνα καταλαβόμενος, καὶ συντάξας τὰ ἔξω τῆς πόλεως τείχη κατασκάψαι, διὰ τὸ λίαν αὐτῷ πραγματικὴν καὶ δυσάλωτον φανῆναι τὴν πόλιν, ἀνέζευξεν ἐπὶ Βόρσιππον, ἐκπολιορκήσων τὸν Ναβόννηδον. τοῦ δὲ Ναβοννήδου οὐχ ὑπομείναντος τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ἐγχειρήσαντος αὐτὸν, πρότερον, χρησάμενος Κῦρος φιλανθρώπως, καὶ δοὺς οἰκητήριον αὐτῷ Καρμανίαν, ἐξέπεμ-

1 Eadem fere fuit hic lectio Eusebii nostri, quae cernitur in Praep. Evang. βασιλείαν ἅπασαν, *regnum universum*, vel *cuncta regna*. At Josephus interim fert Ασίαν πᾶσαν, *Asiam totam*, quod tamquam mendum ducens novus ejus Interp. Lat. Eusebio magis adhaesit ac reddidit » reliquum ejus imperium populatus «: quamvis a Josepho ac Eusebio deflexisse hanc phrasin dicere quis poterat.

2 Arm. codex correctius supra ferebat nomen Nabonnedi, deinceps verò inversa literarum dispositione *Nabodenus* praefert, quod ut certum librarii mendum noluimus retinere in Lat.

3 Τὸ *ante*, vel *prius*, tam in Arm. quam in Gr. medium est inter antecedentem sequentemque sermonis ambitus; ita ut possit in utramque partem inclinari, et quidem puncta in vet. et nov. Gr. edit. diverse digeruntur. Quoniam verò Lat. Interpretes cum antecedenti conjunxerunt, id et nobis nunc placuit, quamquam in Cod. Arm. punctum vidimus a librario ante vocem զառաջինն exaratum.

հանեալ 'ի բաբէղոնէ՝ արձակեաց ըզ-
նա անդր։ Նաբովնեդայ անցուցեալ
զայլ եւս ժամանակս յայնմ աշխար-
հի՝ վճարէր 'ի կենաց։

Այս ամենայն հանգոյն մերոց գը-
րոց պատմէ զճշմարտութիւնն, թէ
յութուտասներորդում ամի թագա-
ւորութեանն նաբուքոդոնոսորայ ա-
ւերեաց զտաճարն մեր. և կայր յա-
տակեալ մինչև ց'Ծ. ամ։ Եւ յերկ-
րորդ ամի թագաւորութեանն կիւ-
րոսի անկանէին հիմունք տաճարին.
և 'ի վեցերորդում ամի թագաւորու-
թեանն դարեհի կատարէր։

Յաւելից 'ի սոյն և զփիւնիկեցւոց
մատենագիրսն. քանզի չեն անվա-
ւերական ցուցանելոյ բազում հաս-
տատութիւն։ Այսպիսի ինչ է ժա-
մանակացն համար։ Առ եթոբաղաւ
քրմաւ՝ պաշարեաց նաբուքոդոնոսոր

(illum) misit. Nabonnedus vero reliquum temporis in illa regione exegit, deque vita migravit «.

» Haec omnia eamdem, quam nostri libri, veritatem referunt [1], quod nimirum Nabuchodonosorus anno regni sui decimo octavo templum nostrum diruit, et permansit solo aequatum quinquaginta annos. Cyri autem regni anno secundo cum jecissent fundamenta templi, sexto [2] anno regni Darii absolutum est «.

» His adjiciam etiam Phoenicum historiographos; possunt enim multum probationis afferre. Est autem hujusmodi temporum dinumeratio. Sub Ethobalo Sacerdote [3] Nabuchodonosorus Tyrum obsedit per annos

ψεν ἐκ τῆς Βαβυλωνίας. Ναβόννηδος μὲν οὖν, τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διαγενόμενος ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ, κατέστρεψε τὸν βίον.

Ταῦτα σύμφωνον ἔχει ταῖς ἡμετέραις βίβλοις τὴν ἀλήθειαν. (γέγραπται γὰρ ἐν αὐταῖς) ὅτι Ναβουχοδονόσορος ὀκτωκαιδεκάτῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔτει τὸν παρ' ἡμῖν ναὸν ἠρήμωσε, καὶ ἦν ἀφανὴς ἐπὶ ἔτη πεντήκοντα. δευτέρῳ δὲ τῆς Κύρου βασιλείας ἔτει τῶν θεμελίων ὑποβληθέντων, δευτέρῳ πάλιν τῆς Δαρείου βασιλείας ἀπετελέσθη.

Προσθήσω δὲ καὶ τὰς τῶν Φοινίκων ἀναγραφάς· οὐ γὰρ παραλειπτέον τῶν ἀποδείξεων τὴν περιουσίαν. ἔστι δὲ τοιαύτη τῶν χρόνων ἡ καταρίθμησις. Ἐπὶ Εἰθωβάλου τοῦ βασιλέως ἐπολιόρκησε Ναβουχοδονόσορος τὴν Τύρον ἐπ' ἔτη δεκατρία. μετὰ τοῦτον ἐβα-

1 Desideratur in Arm. illud Gr. γέγραπται γὰρ ἐν αὐταῖς, *scribitur enim in ipsis*, puta *in nostris scripturis*.

2 Jos. δευτέρῳ, *secundo*. Syncellus tamen nostram praefert lectionem ἕκτῳ, *sexto*, ut memoratur etiam in adnot. Jos. ubi et haec adduntur, » quod tuetur N. Abramus in Pharo Vet. Test. p. 304. quem videsis «. Imo et Eusebium ipsum in Praep. Evang. huic lectioni favere pro certo habeas: quod enim ibi nunc δεκάτῳ legitur, procul dubio in autographo ἕκτῳ scriptum erat. Consule Comment. Scripturae Sacrae.

3 Gr. lectio hodierna pro *sacerdote*, *regem* profert, ἐπὶ Εἰθωβάλου τοῦ βασιλέως: quis umquam potuerit tam apertae differentiae percipere rationem? nulla enim affinitas inter voces τοῦ ἱερέως et τοῦ βασιλέως: alibi autem contrarium invenias.

զտիւրոս՝ ամն. ԺԳ։ Յետ նորա թա-
դաւորեաց բաղղա՝ ամն. Ժ։ Յետ
նորա դատաւորք կացին, և դատե-
ցան։ Եդնիբաղոս բասեքայ՝ ամիսս.
Ը։ և քեղբէս աբդեանց՝ ամիսս. Ժ։
Աբաղոս քահանայապետ՝ ամիսս. Գ։
Սիպունոսթոս. և գերաստարտաս։
Աբդեղիմա՝ մինչդեռ 'ի դատաւորու-
թեանն էր՝ թագաւորեաց ամն. Զ։
Բաղատորոս որդի նորին թագաւո-
րեաց տարի մի։ Ի նորա վախճանել՝
առաքեցին կոչեցին զմերբաղոն 'ի
բաբէղոնէ. և թագաւորեաց ամն
չորս։ Եւ 'ի նորա վախճանել՝ կոչե-
ցին զնորին եղբայր զՀիրողմոն. որ
թագաւորեաց ամն. Ի։ առ նովաւ
կիւրոս պարսից ճոխացաւ։

Եւ թէ այնպէս իցէ, ապա ամենայն
ժամանակն լինին ամք. ԾԳ. և ամիսք
երեք, ըստ նոցա համարոյն։ քան-
զի յեօթներորդ ամի թագաւորու-
թեանն նաբուքոդոնոսորայ սկիզբն
արար պաշարելոյ զտիւրոս. և 'ի չոր-

XIII. Post hunc regnavit Balla [1] annos X. Post hunc Judices constituti sunt, judicaruntque: Ednibalus Baseci, menses II. et Chelbes Abdaei, menses X. Abalus summus sacerdos, menses III. Sipunostus, et Gerastartes. Abdelima, [2] quum judicis fungebatur munere, regnavit annos VI. Balatorus filius ejus regnavit unum annum. Quo mortuo, miserunt atque Merbalum ex Babylone vocarunt; regnavitque annos quatuor. Eo etiam defuncto, vocarunt fratrem ejus Hiromum; qui annos regnavit XX. Hujus tempore Cyrus apud Persas praevaluit «.

» Si vero ita se res habet, omne ergo tempus est annorum LIV. et trium mensium, secundum eorum supputationem [3]. Septimo siquidem anno regni (sui) Nabuchodonosorus coepit obsidere Tyrum: quarto [4] autem anno

σίλευσε Βαάλ ἔτη δέκα. μετὰ τοῦτον δικασταὶ κατεστάθησαν καὶ ἐδίκασαν· Εκνίβαλος Βασλάχου μῆνας δύο, Χέλβης Αβδαίου μῆνας δέκα, Αββαρος ἀρχιερεὺς μῆνας τρεῖς, Μύτγονος καὶ Γεράστρατος τοῦ Αβδηλέμου δικασταὶ ἔτη ἕξ, ὧν μεταξὺ ἐβασίλευσε Βαλάτορος ἐνιαυτὸν ἕνα. τούτου τελευτήσαντος, ἀποστείλαντες μετεπέμψαντο Μέρβαλον ἐκ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. Τούτου τελευτήσαντος, μετεπέμψαντο τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Εἵρωμον, ὃς ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσιν. ἐπὶ τούτου Κῦρος Περσῶν ἐδυνάστευσεν.

Οὐκοῦν ὁ σύμπας χρόνος ἔτη πεντήκοντα τέσσαρα καὶ τρεῖς μῆνες πρὸς αὐτοῖς. ἑβδόμῳ μὲν γὰρ περὶ τῆς Ναβουχοδονοσόρου βασιλείας ἤρξατο πολιορκεῖν Τύρον. τεσσαρεσκαιδεκάτῳ δ'

1 Gr. Βαάλ. sicut etiam in sequentibus nominibus diversae occurrunt lectiones, ut videre est e regione.

2 Valde discrepat hic Jos. apud quem sic legitur: » Mytgonus et Gerastratus Abdelemi (filii) judicant (vel potius, *judices* fuerunt) annis sex. quorum inter medium regnavit Balatorus anno uno. Eo defuncto, mittentes, etc «.

3 Decenter expressit Interp. Arm. illud Gr. πρὸς αὐτοῖς, quod sonat ad verbum, *apud ipsos*, sive *juxta eos*, id tamen nescio cur tacuerunt Interp. Jos. vet. et nov.

4 Plenior lectio Jos. τεσσαρακαιδεκάτῳ, *quatuordecimo*, vel *quarto decimo*.

բորդում ամի իրովմայ՝ առ կիւրոս պարսիկ զիշխանութիւնն։ և այսպէս միաբան մերոց գրոց զտաճարէն՝ և քաղդէացւոց և տիւրացւոց մատեանքն խօսին։ Զայս վասն այսոցիկ այսպէս յովսէպոս։

Բայց դարձեալ յետ այսորիկ և աբիդենոս զպատճիկ քաղդէացւոց թագաւորութեանն հանգոյն բաղմավիպին առընթեր եդեալ նուաճէ։ Ուրոյն և զատ զասորեստանեաց թագաւորսն կարգ ըստ կարգէ համարի՝ այս ձև օրինակի։

Hiromi Cyrus Persa imperium accepit. Et ita consone de templo, tum Chaldaeorum, tum Tyriorum volumina cum scriptis nostris proferunt «. Haec ergo in hunc modum de istis Josephus.

Sed tamen posthac rursus Abidenus Chaldaeorum regni rationem, ut Polyhistor, exponit, comprehenditque. Verum Assyrios reges seorsum et ex ordine sic enumerat.

(ԱՍՈՐԵՍՏԱՆԵԱՅՑ)

(ASSYRIORUM)

Աբիդենեայ վասն ասորեստանեաց թագաւորութեանն։

Abideni de Regno Assyriorum[1].

Այսպէս քաղդէացիք զաշխարհին թագաւորս՝ յաղովրայ մինչև՝ ցա-

» Hoc pacto Chaldaei suae regionis reges ab Aloro usque ad Alexan-

ἔτει τῆς Εἱρώμου Κῦρος ὁ Πέρσης τὸ κράτος παρέλαβεν. καὶ σύμφωνα μὲν ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῖς ἡμετέροις γράμμασι τὰ Χαλδαίων καὶ Τυρίων. . .

1 Novum utique ac inauditum interim audituri sunt eruditi lectores praesentem Abydeni inter antiquissimos auctores celebratissimi locum. Quo cum ad hoc usque tempus viri eruditione praestantes caruissent, nihil certi invenire ipsi potuerunt, dum inquirebant regum Assyriorum successionem; quippe qui apud omnes alios rerum antiquarum Scriptores nihil aliud de istis regibus invenerint, nisi tantum post Ninum, eumque Beli filium creditum: in quo vertebatur omnis Chronologiae cardo; quoque semel admisso, gravis oriebatur, quin imo insolubilis difficultas. Duo enim tamquam certissima habebantur; primum, quod Nini aetate universam terram in diversa jam regna divisam variae nationes occupaverint, ita ut Ninus ipse, et postea ejus uxor Semiramis innumeris gentibus bellum intulerint, et in magna imperia successerint. Alterum, quod hic Ninus statim post Belum fuerit in regnum suffectus, et ipsius Beli filius sit habitus; illius, inquam, Beli, qui vulgo esse creditur Nemrodes gigas Babylonis conditor: ut expresse fatetur doctissimus Petavius, Rationarii Temp. partis 1. Lib. 1. cap. 2. » Primus in Regum Assyriorum serie Belus ponitur: qui Babylone regnavit, ejusque conditor habetur a profanis auctoribus; ex quo idem videtur esse, qui in sacris litteris Nembroth dicitur. Huic cum quinque et sexaginta imperasset annos, successit Ninus, a quo condita Ninive; eoque sedes translata regni, quod deinceps ab Assyriis nomen accepit «. Item in IX. Lib. Doc-

զեքսանդրոս վարկանին. զնինեայ և զշամիրամայ չունին ինչ փոյթ յանձին։ Զայս իբրև ասէ, անդստին

drum recensent; de Nino et Semiramide nulla ipsis cura est ". Haec cum dixisset, jaminde historiae exordium

trinae Temp. cap. 13. " Quod vulgo persuasum esse video, Belum Nini patrem eundem esse, quem Moses Nembrot appellat, non repudiamus ". Quo admisso cogitur clarissimus auctor, haud secus ac omnes qui in eadem sunt sententia, litem illico movere, quomodo nempe eo saeculo tot hominum millia, quot aetas Nini postulat, in orbe terrarum esse potuerint? cum Belus ipse, Nembrotes creditus, interfuerit, imo praefuerit turris Babylonicae opificio, ac Ninus Beli, ut creditur, filius, non multo post ei successerit. Prosequitur itaque memoratus vir doctissimus demonstrare cap. XIV. Doctr. Temp. facillimam hominum propagationem, ita ut concludat: " paullo post Nini primordia, hoc est anno circiter a diluvio CCXV. in una stirpe mortales extitisse, si cum nepotibus majores omnes (ait) superfuisse fingas, 1219133512, in duabus; 2438267024 ". Sed advertendum et illud quod inibi praemisit Petavius. " Movit tamen nonnullos haec imperiorum gentiumque propagatio, ut laxandum a diluvio ad Abraamum intervallum existimarent, et proinde Graecorum in eo ratiocinia Latinis anteferrent. Quippe ex horum computatione non plures quam CCXCII. anni numerantur. Proinde cum initium Beli quadret in annum a diluvio CLIII. ut is LV. regnarit annos. Ninus circa annum CCVIII. inierit oportet, ac CCLIX. desierit. Annis enim regnavit LII ". Cui difficultati sic se illico opponit, dicens: " Verum hoc ipso tempore, licet exiguo, majorem in modum hominum genus amplificari potuisse, dubitabit nemo, qui id animo reputaverit, singulari Dei providentia factum, ut ad incrementa sobolis humanae, atque ad orbis vastitatem instaurandam, praecipua quaedam in illis foecunditas inesset, quae justam alioquin aetatem anteverteret; ut vel a pueris ipsis, quod nonnulli suspicantur, probabile sit generandi vim illis, et usum potuisse suppetere. Adde multas ab singulis uxores adjunctas, quo eodem tempore liberi plures existerent. Adde vivax et vegetum aetatis robur, ut ad multos annos superstites essent, prolemque susciperent ".

Sed quorsum ista? ut nempe pateat in qualem auctores illi angustiam acti fuerint, qui praedictam sententiam tuentur, putantes Ninum fuisse Beli filium, et post patrem statim regnasse. Propagent pro libito, si tamen credendum sit, genus mortalium eo, quo adstringunt, spatio: sed praeterea quaerendum erat, an certum sit initium regni Beli, vel ejus, ut volunt, filii Nini? Immo illud magis disquirendum fuit, num quemadmodum Ninus juxta omnes Abraamo aequalis fuit, sic et pater Nini Bel creditus, aequalis esse potuerit Tharae, qui Abraami pater fuit? Mirum quod hoc Petavius vix animadvertit, qui satis sciebat Abraamum decimum esse a Sem; et Nembrodem, scilicet, ut vult, Belum, tertium a Cham fratre Sem: satis, inquam, sciebat quod ut Sem, et Cham aequales fuerunt, ita et Arphaxad filius Sem, et Chus filius Cham omnino aequales, atque ideo Sale filius Arphaxad certe aequalis fuit Nemrod filio Chus. Quod si et Ninus filius fuerit Nemrodis, ut conceditur, ergo is cum Eber filio Sale aetati suppar omnino fuit. Qua itaque ratione Ninus Abraamo coaevus esse potuerit? Sed Petavius ultra id voluit, ut Semiramis sit Abraamo aequalis, haec veluti certissima proferens Rationar. Temp. Part. I. L. I. c. 2. " Semiramidis anno 23. Abraamus oritur: non, ut falso persuasit Eusebius, Nini 43 ". Verum pace dixerim viri gravissimi, parum id ipsi prodest; leviora haec sunt, cum graviora a nobis memorata sint, tam auctoritate Abydeni, quam certo argumento corroborata. Si haec perpendisset Petavius, vel minime crederet Ninum Beli, Nemrodis videlicet, filium fuisse. At ipse firmiter manens in sua sententia, constanter rem disponit in laterculis Lib. XIII. Etenim sub Reu, qui sextus fuit a Sem, memorata extructione turris Babyloniae, subdit verbum de Belo, anno mundi 1809. hoc modo: " Assyriorum igitur imperium hoc fere anno primordium habuit. Hujus conditor a profanis Belus; a sacris historicis Nembroth ille nominatur, *robustus venator coram Domino*, nepos Chami, qui Babylonem condidit. Gen. X. 10. Ad idem tempus referenda sunt Arabum, et Aegyptiorum regna, quae in Eusebii Chronico (debuit dicere, in Pseudo-Eusebii Chronico Syncellano a Scaligero excogitato) fabulosa vetustate supra diluvium extenduntur ". Dein an. Mund. 1874. sub Nachor avo Abraami: " Mortuo Belo, qui regnavit annos LXV. Ninus imperavit ". Et succes-

սկիզբն առնէ պատմութեանն ։ Ի՛ր աստ, Նինոս՝ արբելոյ, քաւղայ, արբելոյ, անեբոյ, բաբեայ, բելոյ՝ արքայի ասորեստանեայց ։

ducit. » Fuit, inquit, Ninus, Arbeli (filius); qui Chaali; qui Arbeli; qui Anebi; qui Babii; qui Beli regis Assyriorum «.

sive an. 1926. sub Thare: » Ninus hoc anno moritur, postquam regnavit annos LII. Hic Ninyam filium impuberem reliquit, cujus nomine primum Semiramis imperium administravit: deinde ad sese transtulit, ac duobus et quadraginta annis obtinuit. Tandem an. 1998. Thare septuaginta natus annos Abraamum genuit ... anno post diluvium 293. Semiramidis 23 «. Quis haec ferat, si generationes Sem et Cham inter se conferat?

Sed ne Petavius tantum credatur ex una parte errasse, audiendus et similis ei in eruditione Chronologica Usserius vir celebratissimus, qui in alteram partem deflexit. Is sane rerum difficultate coactus, minime voluit Belum credere eumdem esse cum Nemrode, sed istum, Nemroden scilicet Babylonis conditorem locans anno mundi 1771. in diebus Heber, deinde Belum ipsum in duos divisit. Primum fere inauditum ponit in extremis Isaaci diebus, ann. 2242. his verbis: » Evechous apud Chaldaeos imperare coepit, 224 annis ante Arabes. *Jul. African.* (subintellige *apud Georgium Syncellum*). Qui videtur esse Belus Babylonius, sive Juppiter Belus; a Chaldaeis postea Deus habitus, etc «. Post modum venit ad Belum Nini Patrem, ita scribens ann. 2682. in diebus Ehud Judicis Israelitarum: » Belus Assyrius in Babylonia, post Arabas, regnavit annis 55. *Jul. African.* «. Atque successive an. 2737. in diebus Deborae et Barak: » Ninus Beli filius, Assyriorum fundavit imperium ... Annos regni 52. illi tribuunt Julius Africanus et Eusebius «. Deinde an. 2789. » Semiramis, Dercetidis filia, Menonis primum, deinde Nini uxor, universae Asiae praeter Indos imperitavit: vixitque annos 62, cum 42. regnasset «: cujus anno secundo, mundi 2790. » Eli Sacerdos nascitur « juxta Usserium. Videant lectores sapientissimi, quem ex hisce duobus in re Chronologica praestantissimis viris, Petavium ne, an Usserium sequi velint? Hac in parte neuter sequendus, sed potius Abydenus audiendus, ut ratio videtur postulare. Omitto caeteros Scriptores Criticosque innumeros, qui diversis in saeculis floruerunt; quorum variantes vagantesque sententias melius quam nos tenent Lectores eruditi.

Verum Armenii, quod sane miraris, jam antiquitus Abydeno auctore aliisque commentariis quàm veterrimis suffragantibus, pro certo habebant Ninum minime *Beli* filium fuisse, sed *Arbeli*; non proximum successorem, sed unum ex posteris Beli; eumque celeberrimum in ea posteritate, atque adeo Beli filium lato modo nominatum: id quod omnes Armenae nationis scriptores (quamvis Latinis parum noti) una voce testantur cum D. Moyse Chorenensi v. Saeculi auctore saepe memorato memorandoque, cujus opus a Whistoniis Latio donatum; ubi Lib. I. cap. 4. ita digeritur posteritas Nemrodi in generatione Chami: "Եւ բրովք Ծնանի զբարբար Ծնանի զանեբա · անեբա Ծնանի զաբբել · արբել Ծնանի զքայազ · քայազ Ծնանի զհիւս արբել · արբել Ծնանի զհինոս · Հինոս Ծնանի զհինուաս ‖ · sc. « Nebrothes genuit Babium. Babius genuit Anebim. Anebis genuit Arbelum. Arbelus genuit Chaealum. Chaealus genuit Arbelum alterum. Arbelus genuit Ninum. Ninus genuit Ninyam « (ex Semiramide, ut patet). Paucis verò interjectis, rem ex Abydeni ipsius auctoritate auctor confirmat; ait enim: " Եւ ի Ձմիթբա, և մի ոք յերկուասցի · քանզի պատմէ մեզ գայոսիկ՝ յոլով իրս հաւատարիմն արեւելեանս, և ասէ այսպէս · Հինոս՝ արբելոյ, քայլազայ, արբելոյ, անեբայ, բաբելայ, բելոյ : Եղեալեա և զմեր ի հարկայ միւնէ ցաքայն դէզէցիկ՝ զոր ապանեալ կամաւն չամփրամ, Թուէ այսպէս · Ի քայն դէզէցիկ՝ արամեայ, Հարմեայ, դէզամեայ, ամասեայ, արամոխայ, արամեակայ · որ եղէ Հայասանկ բելոյ՝ միանգամայն և կինախուզ · և զայս մեզ արեւելեանս յիւրում տառիւտ արձանագրեալ ի մանր ազգաբանութեան ասէ · զոր սատ ուրեմն յեղոյզ ամանք բարձին ‖ · Id est: » Nec est quod quis de hujus rei veritate addubitet, cùm de iis nobis complura tradat Abydenus, auctor certus, (vel ita, cum haec nobis tradat plurimis in rebus certus repertus auctor Abydenus), ita dicens. Ninus ortus Arbelo; (adde, Is Chaealo.) Chaealus Arbelo, Is Anebi, Is Babio, Is Belo. (Arm. Graeco more, Ninus Arbeli, Chaeali, Arbeli, Anebis, Babii, Beli). Similiterque stirpem nostram ab Haico ad Araeum pulchrum, quem Semiramis interfecit, hoc or-

Ընդ առաջ մի քան միոյն Համարի՝ ի նիմրոդայ և՝ ի շամիրամայ մինչև ցսարդանապաղոս, որ քան զամենեսեան հետևի յիւրոյ կը · յորմէ մինչև ցառաջ

Deinde singulos a Nino et Semiramide recenset, usque ad Sardanapallum, qui fuit omnium postremus: a quo usque ad primam Olympiadem effi-

dine enumerat: Araeus pulcher Arami filius, qui Harmae, qui Gelamii, qui Amasiae, qui Aramaeis, qui Armenaci, qui Belo adversatus vitam (ejus) amisit: Atque haec narrat Abydenus in primo suo originum libro, quem (lege, quae, scilicet verba ad Armenios spectantia) postea quidam huc attulerunt (lege, hinc vel nunc abstulerunt) ». Ex quo patet, Chorenensem eadem, quae Eusebius, apud Abydenum legisse de Beli successoribus sive posteris; atque alia quaedam, quae ad Armenios attinent, in vetustis atque accuratioribus ejusdem exemplaribus attigisse: quae Graeci omittunt, ait ille, ut minus sibi expedita. Sed quod ad rem nostram pertinet, Ninum Beli non filium, neque successorem proximum, sed solum unum ex ejus posteris esse confirmat Chorenensis etiam auctoritate Maribae Catinensis, qui ante Abydenum vixit. Is, inquam, postquam Belum ab Haico Armeniorum primogenitore interfectum narrasset, post demum Aramum inter Haici posteros septimum sub Nino floruisse ait, etc. quae velim ut consulas in Choren. Lib. I. cap. 8. usque ad 18. ubi et perpende auctoritatem Maribae inniti antiquissimis monumentis, quae continebantur in eo volumine, cujus initium: « Եւյս մատեան՝ հրամանաւ ազեքսանդրի, ի քաղդեացւոց բարբառոյ փոխեալ՝ ի յոյնն · որ ունի զգուն հնոց և զհաներեայն բանս ||, և այլն · » Hoc volumen jussu Alexandri ex Chaldaico sermone in Graecum fuit conversum; continetque germanam antiquorum atque veterum historiam, etc ». Tam antiquissimis, adeoque firmissimis auctoribus jure Chorenensis ipse profligat contrariam sententiam, loco supra citato, cap. 4. dicens: « Եւյլ այս մեզ ամենևին օտար և արտաքոյ հանդգնաբեկեանն · որք զնինոս բեկոյ ասեն որդի, կամ թէ նոյն ինքն բեզ · զի ոչ աղգա բանաբեկեանն, և ոչ ամենայն ժողովեալ այսոցիկ վկայէ · բայց թէ բան նշանաւոր և անուանի լինելոյ որ պատճէ համարեալ այսպէս կարծիցէ զնեաին մեռաւսր ||. » Ii autem nobis videntur prorsus a vero aberrare, qui Ninum aut Beli filium, aut ipsum dicunt esse Belum. Neque enim generis, nec annorum series huic rei testimonio est; nisi, si quis, quòd uterque fuerit inclytus et celebris, ideo verisimile esse arbitratus, nova antiquis velit connectere ».

Haec profecto certa nobis sunt. Restat tamen ut disquiratur, cur ipse Eusebius nempe noluerit hac in parte Abydenum a se citatum imitari, sed potius Ninum ut proximum Beli successorem esse quodammodo ferè supposuerit. Cujus sane rei apertissima est ratio: Siquidem Eusebius more suo videtur vulgatam inter Graecos sententiam amplexus esse, vel potius Castoris auctoritatem, ut in plurimis, sic in hac quoque parte sibi conciliasse. Nihilominus certum est cum cautè se gessisse, ne quid de suo decerneret: maxime verò difficultatem effugisse, atque eo animo non a Belo, sed a Nino tum in prima hac Chronici parte certum Assyriorum regum catalogum, tum Canonem suum inchoasse, Belo aliisque suis posteris usque ad Ninum consulto praetermissis.

Quo in consilio, ut mihi videtur, prudentiorem se se declaravit prae caeteris auctoribus Graecis; quorum plurimi (ne dicam omnes) omnino sustulerunt praedecessores Nini, nullumque inter Belum ac Ninum regem noverunt. Quidam verò quatuor ex quinque regibus, qui ante Ninum fuerunt, nescio qua auctoritate, de propriis sedibus deturbantes, transtulerunt in posteriora tempora, collocaruntque inter successores Nini post immensum intervallum, scilicet post Teutamum, qui Trojano bello aequalis fuit, postque ejus successorem Teutaeum: idque inverso ordine, nepotes ac pronepotes ante avos ac proavos collocantes. In hac sententia absurdissima fuit Georgius Syncellus, vel Africanum, vel nullum secutus auctorem, ita continuans seriem regum Assyriorum post Teutaeum, pag. 120. et 123.

Ασσυρίων κδ'. ἐβασίλευσεν Ἀραβήλιος ἔτη μβ'.
Ασσυρίων λ'. ἐβασίλευσε Χάλαος ἔτη μέ.
Ασσυρίων λά. ἐβασίλευσεν Ἄνεβος ἔτη λή.
Ασσυρίων λβ'. ἐβασίλευσε Βάβιος ἔτη λζ'. sc.
» Assyriorum XXIX. regnavit Arabelus annos XLII.
» Assyriorum XXX. regnavit Chalaus annos XLV.
» Assyriorum XXXI. regnavit Anebus an. XXXVIII.
» Assyriorum XXXII. regnavit Babius an. XXXVII.

Ubi vides quatuor hos reges sumpsisse ex serie antecessorem Nini, qui quinque fuerunt juxta Abydenum inverso ordine: juxta enim eum post

Belum fuit Babius; quem secuti sunt Anebus, Arbelus I. Chaealus. Arbelus II. cui successit Ninus. Verum miror Syncelli arrogantiam, qui non contentus haec ita praeposterè digerere, addit de Babio novum hunc errorem: Βάβιος οὗτος ἐστιν ὁ παρ' Ἕλλησι Τιθωνὸς λεγόμενος Ἀσσυρίων λβ'. βασιλεύς. τούτου παῖς Μέμνων, ὃς συνεμάχησε τῷ Πριάμῳ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ διεφθάρη ὑπὸ Ἀχιλλέως. φερέται δὲ καὶ ἀντίγραφος Πριάμου ἐπιστολῆς, ὁ αὐτὸς ἐστι καὶ δεύτερος Ταυτάνης. Id est interprete Goaro: » Babius iste Tithonus est Graecorum vocibus laudatus Assyriorum rex 32. cujus filius Memnon adversus Graecos Priamo tulit auxilium, et Achillis manu sublatus est. Epistolae ad eum a Priamo datae inter nonnullos circumfertur exemplar. Idemmet secundus Tautanes agnoscitur «. Verum taedet nos Syncelli hallucinationes confutare. Omitto et Scaligeri iram contra Eusebium, quem gratis supponit omnia ab Africano transcripsisse, vix tamen ei adhaesisse.

Cur autem edita minime fuerint nomina antecessorum Nini in publicis commentariis praeter Belum, ex iis quae veteres auctores dixerunt, duas causas afferre possum. Quarum prima, quod nullo modo praeclaris gestis insignes, sed potius molles atque ignavi fuerint, ideoque in vetustate illa facile oblivioni traditi. Altera autem, quod Ninus vir superbus, ac vanae gloriae cupidus, studuerit antiquorum monumenta e medio tollere, ut sua tantum facta a posteris celebrarentur. Haec ex gravissimis auctoribus constanter Chorenensis noster profert: quoad primam enim dicit L. I. c. 4. * Ա. յաղիկ վկայէ և ակնարկեմս. քանզի ասէ 'ի միում գլխոյն այսպէս. Արդ զամենայն յիշկրան մերոյ աշխատութեանս սկսեալ գրել զազգաբանու- թիւնն 'ի դիւանացն արքունի. այլ առաք հրաման 'ի Թագաւորաց' Թոզուէ զանձնանից և գվաւաց պարզ 'ի հնոյն գիշատակէ, և գրել միայն գքաջսն և գմեծասուեանն և գաշխարհակալս նախնիս. և մի յանդգնեալ գմեզ- նակս մեր ծանրել. և զայսն ||: hoc est: »Ejusdem rei testis est Cephalimus, qui in capite quodam haec dicit: Principio operis nostri, propagines singulas instituimus sigillatim subtexere ex regiis Tabulariis; sed mandata a regibus accepimus ignobilium ac nequam (lege, pigrium, vel ignavorum) inter veteres hominum memoriam praetermittere, enumerareque fortes solum ac sapientes rerumque potitos progenitores, neque tempus inutiliter absumere, et caetera «.

Quoad vero secundam rationem haec habet eodem Lib. I. c. 13. ex Mariba Catinensi antiquissimo scriptore: * Ա. և այլ ինչ պատմա- նոյն այլ (մարիբաս), թէ որպէս ուսայ, հպարտ և անձնասէր գոլով նինոս, և կամե- լով միայն զինքն աշխարհակալութեան և քա- ջութեան և լաւութեան ցուցանել սկիզբն, հրամայել զպատմ մատեանս և գպրոյցս առաջ- նոցն քան առեղծաց տեղեաց, և ուրուք (կիմ -յէ) ուրուք գործոց քաջութեան այլել. եակ որ առ- իւրումք ժամանակաք' գոգարձցուցանել, և որ ինչ վասն իւր միայնոյ' գրել ||: i. e. » Idem (Maribas) et alias ejus rei rationes affert, utique Ninum, (supple, ut didici,) superbia inflatum suaeque gloriae cupidissimum, cum se unum summae potestatis, et fortitudinis ac bonitatis fontem atque originem haberi vellet, complures libros et historias antiquas rerum ubicunque egregiè gestarum jussisse concremari; et de se tantùm suisque temporibus conscribi «.

Eadem affirmat et Arzerunius, qui quo studiosius atque ex professo Assyriorum reges examinavit ex antiquis monumentis (erat enim de prosapia posteritatis filiorum Sennecherim in Armeniam profugientium), eo majorem fidem mereat oportet. Is ergo Lib. I. c. 2. postquam constanter memorasset juxta antiquos Scriptores, Beli successores Babium, Anebium, Arbelum, Chaalum, Arbelum alterum Nini patrem, haec subdit: * Եւ զի (այլք) ասեն զինոս Թագա- ւորեալ յետ բելայ' անփոյթ գոյացանեք արարեալ, (պատճառն է') զի 'ի մատեանս առաքինոցն ունէին պատուէր 'ի Թագաւորացն գինաւորս իրս քաջաց գրել, և ոչ վաւաց- այլև նկարագրս ոմանս պատկերաց' զպատկերս քաջաց արարանս և չքեզաւորս կենդանագրել, խակ վաւացն և գնաւազպատուիցն' լսեմս և կանացեալ, և միայն վերնագրութեամբ և ի նշանակել: (Որպէս և 'ի յաղագ գլ. 3. անդնդ-Ա-ծագիս յարէ.) Ձոյգք ժամանակաց ա-ծագիկ, քան զրամ յառաջագոյն ասացաք,

զի զայս ձև օրինակի։ Ալ միայն նա, այլև կաստուր յառաջնում ժամանակս կատարյն համառօտ մատենի զայս գոյն օրինակի՝ մինչև ի սողոբայս ասպատան՝ զասորեստանեաց թագաւորութենէն վիպագրի։

stor in primo Chronicorum brevi volumine [1], ad hujus exempli formam, syllabatim quidem de Assyriorum regno enarrat.

Ի հատուածոյ համառօտ մատենին, վասն ասորեստանեաց թագաւորութենն։

Ex Castoris Brevi Volumine, de Regno Assyriorum.

Բէղոս էր ասէ ասորեստանեաց թագաւոր. և առ նմավաւ կիկղո-

» Belus, inquit, rex erat Assyriorum: et sub eo Cyclopes Jovi decer-

որ յաւուրց անտի բէլոյ մինչև ի Նինոս, և բնաւից ինչ և նշանաւորք ի մատենիկ առաջնոցն ոչ երեւին. թերևս ի բազում խափանմանց. նախ զի և լեզուքն շփոթեալք՝ ունէին զանհրապարակ թիւն փոյթս. կամ թէ զի և վաստակեալք քաջաց ազխարհակալք՝ ոչ գրեցաւ ի մատենագրաց անտի քաղդէացւոց. գործեալ զի թէ և գրեցաւ եւս, այլ քաջաբերեալք արուեստն Նինոսի ըստ օրինակի բէլոյ առաւել ամբարձաւ անճառեալ ամբարտաւանութեամբ՝ զինքն գոլ ասել սկիզբն քաջաց, և թագաւոր առաջին. զի և մատեանս առաջնոցն մեծաւասպ սախալ ի մի վայր գումարեալ՝ հրամայեաց այրել. զի և հետք եւս յիշատակի այնց անուանց մի երևեսցի, բայց ինքեան միայնոյ։ Զայնզի և սա ասի թագաւորեալ ա՛ մինոյն ասխատանի և երեքհասանի՝ բայց միայն ի հնգից. որ և զինուեալ քաջաբար առաջին արքունեաց հինեալ յասուրայ, զոր աւերեաց նէբրովա, սա վերստին շինեաց ի պատիւ անուան իւրոյ։

li ad Ninum usque, haud notabilia insigniave gesta praeseferre in majorum monumentis visa sunt, fortasse ut obstaculis varii generis impedita. In primis enim, linguarum confusione confecta, discordia intima inter se exagitabantur. Sive etiam inertia, viris generosis indigna, nonnunquam usurpata, non est scriptis mandata ab illis Chaldaeorum Scriptoribus. Adde, quod si quae scripta fuerint, sed tamen cùm Nini generosa praeclaraque gesta, Beli instar, quàm maxime extulerint eum in ambitionem elationemque animi proprio amore, adeo se voluit dici auctorem virorum fortium, regemque primum; ut etiam majorum monumenta, acerrima lege promulgata, in unum collecta igni tradi jusserit, ita ut, ne vestigia quidem aliorum nominum cernerentur, nisi suimetipsius tantum. Nam et hic dicitur regnasse universae Asiae ac Libyae praeter Indos; quinetiam urbem Niniven, velut regni caput, ab Asur conditam, a Nemrode tamen eversam, is demum restauravit in honorem sui nominis [a]. Verum non desunt, qui librorum combustionem tribuant Nino, qui secundus dicitur; non tamen et primo denegare possunt: de quo non est, cur a nobis disseratur.

1 Ձմատենակատարացն, expresse notat in autographo habitum Χρονικῶν, sicut etiam համառօտ մատեան satis clare indicat τὴν ἐπιτομήν, quod a Latinis nunc *Epitome* per Hellenismum, nunc *Compendium* vocatur, vel *Compendiorum volumen*. Et quidem simili nomine praesens Castoris opus ab auctore nostro tam hic, quam in Canone citatur.

պայքն՝ փայլատակմանս և շանթս հրացանս արտամանգղայ մարտուցելոյ ընդ տիտանացին նպաստ 'ի կռուի լինելին ։ Այլ թագաւորք տիտանաց-ւոց ճանաչէին 'ի ժամանակին. յորոց մի էր ովգիգոս արքայ ։ Այլ յետ սակաւ բանից վնալինի ածեալ՝ ասէ, թէ սկայք դիմեցին 'ի վերայ, դից և սատակեցան, զօրավիգն օգնականութեան դիցն լեալ հերակլի և դիոնէսի՝ որ էին 'ի տիտանացն ։

Բելոս՝ զորմէ յառաջագոյն ասացաք, վախճանեցաւ զկեանս. որ և աստուած կարծեցաւ ։ Յետ որոյ նինոս ասորեստանեաց թագաւորեաց ամս. ծբ ։ սա առաց կին զշամիրամ ։ Յետ որոյ շամիրամ թագաւորեաց ասորեստանեաց՝ ամս. խբ ։ Այլ ապա զամէս, որ և նինուաս ։ Այլ հապ մի ըստ միոջէ զթագաւորս ասորեստանեաց՝ որ յետ նոցա էին, 'ի կարգ արկեալ համարի մինչև ցսարդանապաղոս, յանուանէ յիշատակեալ զամենեսին. զորոց և մեք յետ սակաւ միոյ և զանուանս և զժամանակս թագաւորութեանցն դիցուք ։ Բանզի և նա 'ի կանոնսն զայսն օրինակ բանից գրէ զնոցանէ ։

Նախ զասորեստանեաց թագաւորսն յօրինեցաք, սկիզբն 'ի բելայ արարեալ. և քանզի ամք թագաւո-

tanti adversus Titanos, per fulgura fulminaque ignea opem in praelio tulerunt. Eo autem tempore Titanorum reges agnoscebantur; quorum unus erat Ogygus rex«. Paucis vero interjectis, prosequitur, dicens: » Gigantes in Deos irruentes perempti sunt, auxilium Diis ferentibus Hercule et Dionyso, qui ex Titanis erant«.

» Belus, de quo antea diximus, vitam finivit, quin et Deus habitus est. Post quem Ninus imperavit Assyriis annis LII. Hic uxorem duxit Semiramidem. Post eumque Semiramis ipsa in Assyrios regnavit, annis XLII. Deinde vero Zames, qui etiam Ninyas«. Et continuo singulos Assyriorum reges, qui post eos fuerunt, in ordinem redigens, ad Sardanapallum usque recenset, cunctos nominatim commemorando: quorum etiam nos utique nomina, regnique tempora paulo post adponemus. Siquidem et ille in Canone suo his verbis de ipsis scribit [1].

» Primo Assyriorum reges digessimus, initium a Belo facientes [2]: quum vero ipsius regni annos vix certo tra-

(Syncell. pag. 164.)

. . . (ὥς που καὶ Κάστωρ ἐν τῷ κανόνι αὐτοῦ φησὶν, ὧδε.)
Πρώτους μὲν εἶναι τοὺς Ἀσσυρίους βασιλεῖς κατετάχαμεν, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Βήλου πεποιημένους. τὸ δὲ, τῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ

1 Syncellus, ut vides e regione, praesentem Castoris locum ex Eusebio transcripsit, quamvis non adeo integre. Syncellum vero descripsit Scal. p. 46.

2 Textus Arm. non ita obscure declarat, ad personam Scriptoris, Castoris nempe, illud pertinere սկիզբն 'ի բելայ արարեալ: ac si diceret in personali, *Sermonis initium a Belo fecimus*; ideoque in Gr. interpres legerit πεποιημένοι. Quum verò hodie apud Sync. legatur

բութեանն նորա ստոյգ չաւանդեցին, զանունն յիշատակեցաք. բայց սկիզբն ժամանակագրութեանն 'ի նինայ արարաք. և 'ի միւս նինոս՝ որ առ զթագաւորութիւնն 'ի սարդանապաղղայ, հանդուցաք։ զի այնպէս յայտնի և բովանդակ իսկ ժամանակն լինիցի՝ և իւրաքանչիւր ուրուք առանձինն 'ի թագաւորելոցն. և այսպէս գտանի ժամանակն ամաց. ռ. երկերիւր և ութսնից։ Զայս կաստովը։ Բայց պատմէ զսոյնս՝ որ և զմատենադարանսն ժողովէր՝ դիոդորոս սիկեղացի, զսոյն ձև և նա զսոյն բանս գրէ։

ditos habeamus, nomen solummodo commemoravimus: sed tamen Chronologiae principium a Nino duximus, et in alterum Ninum, qui regnum a Sardanapallo accepit, desinimus [1]: ut pote hoc pacto perspicuum esset tam universi temporis, quam singulorum regum (temporis) spatium: hoc itaque modo reperitur tempus annorum M. ducentorum et octoginta «. Haec Castor. Porro eadem, qui Bibliothecas collegit Diodorus Siculus, iisdem verbis refert.

Ի դիոդորի մատենիցն՝ վասն ասորեստանեաց թագաւորութեանն։

Ex Diodori voluminibus, de Assyriorum Regno [2].

Զառաջինն յասիացւոց աշխարհին՝ անդստին յաշխարհէն կացին

» Primum quidem in Asia ex ipsa regione fuerunt reges; quorum nec

ἔτει, μὴ παραδεδόσθαι σαφῶς. τοῦ μὲν ὀνόματος μνημονεύομεν, τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς χρονογραφίας ἀπὸ Νίνου πεποιήκαμεν, καὶ καταλήγομεν ἐπὶ Νῖνον τὸν διαδεξάμενον τὴν βασιλείαν ἀπὸ Σαρδαναπάλου...

(Diodor. Sicul. Lib. II. pag. 113. 137. *Vide et Syncell. pag.* 132.*)*

Τὸ πάλαι τοίνυν κατὰ τὴν Ἀσίαν ὑπῆρχον ἐγχώριοι βασιλεῖς, ὧν οὔτε πράξεις ἐπίσημοι, οὔτε ὀνόματα μνημονεύεται. πρῶτος δὲ

πεποιημένους, Goar aliter rem expressit, τὴν ἀρχὴν non pro *principio*, sed pro *principatu* seu *imperio* ita accipiens: » Primo quidem ordine reges Assyriorum generis et imperii seriem a Belo ducentes locavimus «: ubi nullum in Gr. *generis*, ac *seriei* vestigium; ne dicam *imperii* quoque, de quo est controversia; an scilicet ἀρχὴ hic *initium* ne, vel *imperium* designet: primum certe vel ipse Goar et invitus amplexus est, vertit enim » principium duximus «.

1 Hic fragmenti finis apud Sync. qui tamen sequentia ad sensum usurpavit loco praecitato, sc. p. 134. D. dicens de Eusebio nostro, τῷ Κάστορι μᾶλλον ἀκολουθήσας, οὗ καὶ μαρτυρίαν προήγαγεν, ,ασπ', ἔτη φάσκουσαν τοὺς Ασσυρίων βασιλεῖς ἄρξαι. i. e. ad verb. » Castorem magis imitatus (Eusebius), cujus et testimonium producit, MCCLXXX. annos dicentis Assyriorum reges regnasse «. Si vacat, consule et interp. Goari.

2 Locus Diodori occurrit etiam apud Syncellum p. 132. D. quem noli putare Diodorum

թագաւորք. որոց ո՛չ քաջութիւն և ո՛չ անուն յիշի։ Առաջին՝ վիպասանութեան և յիշատակաց արժանի նինոս գտանէր՝ թագաւոր ասորեստանեաց. որ մեծամեծ արութիւնս և քաջութիւնս վճարեաց. զորմէ մանր կարգ ըստ կարգէ գրել փութացաք։ Եւ ապա յետ այլոց բանից ասէ, եթէ ծնաւ որդի 'ի շամիրամայ զնինուաս։ Եւ իբրև վախճանեցաւ, ըզկինն եթող տիկին. զնինոս շամիրամ թաղեաց յարքունիսն։ Եւ դարձեալ յետ սակաւ բանից զնովիմբ ածեալ՝ ասէ զշամիրամայ, թէ սա թագաւորեաց ամենայն ասիացւոց՝ բաց 'ի հնդկաց. և վախճանեցաւ ըստ այնմ օրինակի՝ որպէս յառաջագոյն ասացաք, կեցեալ ամս. կբ. և

praeclarum aliquod factum, nec nomen [1] memoriae traditum. Primus itaque enarratione ac memoria dignus Ninus rex Assyriorum inventus est; qui quam maxima gesta, eaque praeclara perpetravit: de quo minutatim ac singillatim ut scriberemus operam dedimus « [2]. Posteaque aliis verbis interjectis, ait, quod » filium procreavit ex Semiramide Ninyam. Quum vero mortuus esset, uxorem Dominam reliquit. Ninum ergo in regia Semiramis sepelivit «. Item paucis verbis interpositis, refert de Semiramide, dicens [3]: » Haec universae Asiae, exceptis Indis, imperavit; atque eo, ut antea diximus, modo obiit; annos cum vixisset LXII. regnassetque annos II.

τῶν ἱστορίᾳ καὶ μνήμῃ παραδεδομένων Νῖνος ὁ βασιλεὺς τῶν Ασσυρίων μεγάλας πράξεις ἐπετελέσατο. περὶ οὗ τὰ κατὰ μέρος ἀναγράφειν πειρασόμεθα. (Καὶ μεθ' ἕτερα). (μετὰ δὲ ταῦτα) γεννήσας ἐκ Σεμιράμιδος υἱὸν Νινύαν ἐτελεύτησε, τὴν γυναῖκα ἀπολιπὼν βασίλισσαν. τὸν δὲ Νῖνον ἡ Σεμίραμις ἔθαψεν ἐν βασιλείοις. (καὶ ἐπάγει.) αὕτη μὲν οὖν βασιλεύσασα τῆς Ἀσίας ἁπάσης, πλὴν Ἰνδῶν, ἐτελεύτησε τὸν προειρημένον τρόπον, βιώσασα μὲν ἔτη ξβ'. βασιλεύσασα δὲ δύο πρὸς τοῖς μ'. . . . . Μετὰ δὲ

ipsum consuluisse, sed magis Eusebium nostrum transcripsisse, ut patet ex sincera imitatione in verbis interjectis Eusebii more. Omitto Scaligerum, Syncellum ipsum postea describentem p. 32. cujus is locus, sc. Scaligeri, memoratur in adnot. Diod. a P. Wesselingio sub putato nomine Chronici Canonis Eusebiani, hoc modo: » Usus his est . . . . Euseb. Can. Chron. p. 29. «: quo intelligit primam Scal. editionem.

1 Arm. textus in singulari expressus ո՛չ քաջութիւն և ոչ անուն, aperte probat genuinam lectionem Diod. οὔτε πράξις ἐπίσημος, οὔτε ὄνομα; minime vero Syncellanam apud Goarum, et Scaligerum in plurali habentem οὔτε πράξεις ἐπίσημοι, οὔτε ὀνόματα.

2 Nescio an Sync. ipse, vel potius amanuensis ejus omiserit illam lineam περὶ οὗ etc, quam integram et Diod. et Eusebius noster habent. Hic sane, ubi desinit primum Diod. fragm. solerter interjecit Euseb. illa, Եւ ապա՝ յետ այլոց բանից ասէ: quod et Sync. observavit per ea καὶ μεθ' ἕτερα, sc. *Atque post alia*: cui subjungitur alter Diodori locus ex p. 120. ubi suspicamur in cod. Arm. intercidisse ante verbum ծնաւ, illam vocem յետ այսորիկ; cum aeque praeferant Diod. et Sync. μετὰ δὲ ταῦτα.

3 Pariter cum Eusebio excipit Sync. quamvis in compendium redigat, καὶ ἐπάγει, *et infert*; ubi noster fortasse habuit καὶ πάλιν μετ' ὀλίγα ἐπάγει λέγων: id enim fere sonat Arm. lectio. Utcumque sit, uterque prosequitur ea, quae occurrunt apud Diod. p. 134.

supra quadraginta ». Et singulatim recenset: » Post ejus obitum Ninyas Nini et Semiramidis filius imperium suscepit, ac in pace obtinuit; nec matris unquam animi ad bella laboresque proclivis aemulatorem se praebuit ».

Atque iterum post alia verba [1] subdit. » Similiter ei, inquit, et alii reges a patre filius [2] imperium accipiebant, regnaveruntque a progenie in progeniem [3] usque ad Sardanapallum. Sub

τὸν ταύτης θάνατον Νινύας ὁ Νίνου καὶ Σεμιράμιδος υἱὸς παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἦρχεν εἰρηνικῶς, τὸ φιλοπόλεμον καὶ κεκινδυνευμένον τῆς μητρὸς οὐδαμῶς ζηλώσας.

(Καὶ μεθ' ἕτερα.) παραπλησίως δὲ τούτῳ καὶ οἱ λοιποὶ βασιλεῖς, παῖς παρὰ πατρὸς διαδεχόμενος τὴν ἀρχὴν, ἐβασίλευσαν ἐπὶ γενεὰς (μέ.) μέχρι Σαρδαναπάλου. ἐπὶ τούτου γὰρ ἡ τῶν Ἀσ-

1 Sync. vel (si liceat suspicari) ejus librarius quamvis in anterioribus omiserat non pauca, iterum tamen hic Eusebium sequitur, interjectis ejusdem more, *καὶ μεθ' ἕτερα*: ubi arbitror in nostro exemplari lectum fuisse *καὶ πάλιν μεθ' ἕτερα ἐπάγει*. In sequentibus itaque Diod. verbis, quae cernuntur in edit. p. 135. adverte adprobari illud *τούτῳ*, per *ամին*, quod deest in Sync. sicut et *ոչ* quod tenet Scal. desideratur in edit. Goari. Ut ut sit, *Հանդերձ ամին*, accuratissime cohaerens cum Gr. *παραπλησίως δὲ τούτῳ*, apprime assignat praecedentem regem: sonat enim, *Similiter ei, juxta istum*: quo posito minime probabitur Lat. versio Interpretis Diod. habentis: *Ad eum prope modum*. Ubi alieno sensu sumitur pronomen *τούτῳ*, ac si reipsa non adesset. Et quidem Goar cum non habuerit in sua lectione illud pronomen, potuit reddere, ut reddidit, *in hunc ferme modum*.

2 Verbum verbo diligenter (quamvis non adeo ornate) reddi placuit, ut facile innotesceret affinitas inter Arm. et Gr. atque item ostenderetur sincera Diod. lectio, *παῖς παρὰ πατρός*; id enim sonat *որդի ի հօրէ*; pro quo Sync. habet vel *παῖδες παρὰ πατρός*, ut Goar legit, vel ut Scal. placuit, *παῖδες πρὸς πατρός*, cujus rei causa etiam sequens vox variatur: quam nempe Diod. habet in singulari, *διαδεχόμενος*, penes Sync. in pl. *διαδεχόμενοι*; quod nihil ad nos: nam in Arm. aeque potest *առնուլր*, *առնուին* sing. vel. plur. in hujusmodi reponi locis; quamquam hic, ut decentius, in plur. ponitur, cum antecedat vox pl. *թագաւորք*: vide similia et infra in textu Cephalionis.

3 *Ազգաց յազգս*. Haec verba testantur in Gr. lectum certe fuisse *ἐπὶ γενεὰς μέν*, vel *ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν*, ut non semel occurrit in sacris literis; aut demum quid simile in plur. absque ullo certo numero. Quae sanè vera lectio (ni fallor) funditus evertit Criticorum disceptationem in hunc Diod. locum: ubi habetur juxta varia exemplaria, *ἐπὶ γενεὰς λ'*. vel *τριακόντα*, sive *λέ*. vel *τριάκοντα πέντε*: sicut et apud Sync. *ἐπὶ γενεὰς μέ*. seu *τεσσαράκοντα πέντε*, ubi tamen Scal. voluit quasi juxta mentem Diod. legi *λέ*. sive *τριάκοντα πέντε*. Hanc lectionem amplexus est et Goar in marg. ipsi viderint, an satis prudenter. Sed vix sustinemus Wesselingii conjecturam in adnot. Diod. p. 135. n. 35. is enim deceptus a Goaro, qui deceptus erat a Scaligero, e Pseudo, inquam,

դանապաղղոս. քանզի առ նովաւ թագաւորութիւնն ասորեստանեաց փոխեցաւ 'ի մարս, տևեալ բաւեալ ամն աւելի քան զհազար և զերեք-արիւր. որպէս ասէ կտէսիէս կնիդացի յերկրորդ մատենին։ Բայց զանուանս թագաւորացն՝ զոր թագաւորեցին, և զրազմութիւնն ամացն՝ չունին ինչ փոյթ գրելոյ, յաղագս ոչ գործելոյ ինչ 'ի նոցանէ արժանի յիշատակի. միայն թիկունքն օգնականութեան, որ տրովացւոցն առաքեցան յասորեստանեաց՝ արժանի եղեն մատենագրութեան. որոց մեմնոն տիթոնեայ էր զօրավար։

eo enim regnum Assyriorum ad Medos translatum est, quum mille trecentos et amplius annos perdurasset: prout Ctesies Cnidius in secundo libro tradit. Nomina verò regum qui regnarunt [1], annorumque spatium, quamvis longum, negligunt describere; eo quod nihil memoria dignum ab eis actum fuisset; nisi quod suppetiae Trojanis ab Assyriis missae dignae fuerunt quae memorarentur, quorum Memnon Tithoni (filius) dux erat «.

συρίων ἡγεμονία μετέπεσεν εἰς Μήδους ἔτη διαμείνασα πλείω τῶν ᾳ. καὶ τ'· καθάπερ φησὶ Κτησίας ὁ Κνίδιος ἐν τῇ β'. βίβλῳ. τὰ δὲ ὀνόματα τῶν βασιλέων, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐτῶν οὐκ ἐπεγεγράφει, διὰ τὸ μηδὲν ὑπ' αὐτῶν πεπράχθαι μνήμης ἄξιον. μόνη γὰρ τέτυχε ἀναγραφῆς ἡ πεμφθεῖσα συμμαχία τοῖς Τρωσὶν ὑπὸ Ἀσσυρίων, ᾗ ἐστρατήγει Μέμνων ὁ Τιθωνοῦ.

Eusebio, ita ibi monuit. » Ἐπὶ γενεὰς τριάκοντα. Euseb. et secutus illum Syncellus; corruptos enim ejus numeros ad hanc formam esse instaurandos recte animadvertit Jac. Goar «. Veritatem facile assequi poterant hi, qui tàm diversa putarunt, si forte animadvertissent facile irrepsisse apud Sync. librariorum vitio numerum μέ, oscitanter nempe repetentium syllabam με, qua incipit sequens vocabulum μέχρι, ita ut, si deleas τὸ μέ, ut merito delendum est, vel saltem legas μεν, idest *quidem*, *utique*, oritur vera lectio Eusebiana, ideoque verè dici potest contra Wesselingium: » ἐπὶ γενεὰς (μεν). Eusebius, et secutus illum Syncellus; cujus tamen illibatam lectionem interpolarunt posteri, legentes μέ. posteriores verò pro lubidine reponentes λέ «: mutuati nempe ex altero Diod. loco, quod infra occurret. Poterant item commodius conjicere ipsius Diod. editores, unam vel alteram ex literis verbi ἐβασίλευσαν (quod statim excipit τὸ γενεὰς,) amanuensium incuria seorsum fuisse insertam numeri loco λέ. vel λ'. quod ii, qui postea fuerunt, profecto exprimere voluerunt per nomina numeralia τριάκοντα, vel τριάκοντα πέντε. Quod nemo inficias ire poterit, qui rem similem in sequenti periocha ab illis tentatam fuisse sciat. Siquidem addiderunt ibi haec ἔτι δ' ἑξήκοντα in lect. Diod. plane ignota Eusebio et Syncello, quod et ipse Wesselingius tamquam mendum habet, ait enim in num. 38. » Recte haec desunt Euseb. (puta Scaligerano, haud secus ac nostro) et Syncello, neque leguntur infra, c. 28. ut prorsus probabile sit ab aliquo esse addita «; prosequiturque sua confirmare Petavii auctoritate: consule locum citatum.

1 Plurimum variant hic inter se lectiones: τὸ πάντων, al. πάντα, quod habetur in Diod. vix cernitur neque apud auctorem nostrum, nec apud Sync. conjunctio verò καὶ deest in Cod. Arm. quod librarii vitio adscribas velim. Illud autem Diodori, ὧν ἕκαστος ἐβασίλευσεν, deest in Sync. manifesta librariorum negligentia. Quae a textu nostro cum praecedentibus conjunguntur. Ita ut vel in Arm. legendum juxta Gr. Diod. Բայց զանուանս թագաւորացն, և զրազմութիւն ամացն՝ զոր թագաւորեցին, etc. vel in Gr. juxta Arm. sic accommodandum,

Ի Թագաւորել տաւտանեայ ասիացւոց աշխարհին, որ էր քսաներորդ վեցերորդ ի Նինեայ շամիրամանց, ասեն՝ Թէ ընդ ագամեմնոնեայ յոյնք զօրաժողով եղեն յաշխարհն տրովացւոց՝ տալ ճակատս, մինչդեռ զպետութիւնն ասիացւոց ասորեստանեայք ունէին աւելի քան զհազարամեայ ժամանակ։ Պրիամոս Թագաւոր տրովացւոց ծանրացեալ նեղեալ ի պատերազմաց՝ ձեռս տայր

» Tautano [1] in Asia regnante, qui vicesimus sextus a Nino Semiramidis (viro) fuit [2], Graecos dicunt cum Agamemnone exercitum movisse in Trojam, praelium facturos: quum Asiae imperium plus quam mille annis Assyrii jam tenuissent. Priamus (autem) rex Trojanorum mole belli gravatus ac defessus, Assyriorum regi sese commendabat; qui supplicarent mittebat, ut sibi auxilium et opem

Ταυτάνου γὰρ βασιλεύοντος τῆς Ἀσίας, ὃς ἦν κϛʹ. ἀπὸ Νίνου τοῦ Σεμιράμιδός, φασι τοὺς μετ' Ἀγαμέμνονος Ἕλληνας ἐπὶ Τροίαν στρατεῦσαι τὴν ἡγεμονίαν ἐχόντων τῆς Ἀσίας Ἀσσυρίων ἔτη πλείω τῶν χιλίων. καὶ τὸν μὲν Πρίαμον βαρυνόμενον τῷ πολέμῳ καὶ βασιλεύοντα τῆς Τρωάδος, ὑπήκοον δ' ὄντα τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων, πέμψαι πρὸς αὐτὸν πρεσβευτὰς περὶ βοηθείας. τὸν δὲ

τὰ δ' ὀνόματα τῶν βασιλέων, ὧν ἕκαστος ἐβασίλευσεν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐτῶν, etc. Denique illud չունին ինչ փոյթ գրելոյ, in plurali expositum, *negligunt scribere*, vel ad verb. *non habent quid curae ad scribendum*, Gr. textus hodiernus in sing. praefert; nec tamen uniformiter. Diod. οὐ κατεπείγει γράφειν. Gemist. οὐκ ἄξιον γραφεῖν. Sync. οὐκ ἐπεγεγράφει; quod reddunt Lat. Interp. » *referre non necessum est* «; ut in Diod. vel » *colligere non studuit* «; ut in Sync. ubi placuit viris eruditis pro οὐ legi οὐδέν: quod multis probat Wessel. idque magis ad nostram accedit lectionem.

1 Տաւտանեայ. Ita quoque constanter habuit Sync. Eusebii exscriptor: Ταυτάνου, quod tentavit corrigere Goar in marg. Gr. legens Τευτάμου juxta hodierna Diod. exemplaria, atque absolute in Lat. reponens *Teutamo*. Interea Arm. cod. ita ferebat punctorum digestionem. » Memnon . . . dux erat Tautano supra Asiam regnante . . . (deinde de integro) Dicunt Graecos cum Agamemnone « etc. quam interpunctionem vix admittit Gr. textus, quem tamen sequi necesse nobis fuit.

2 Omnino nostram servat lectionem Syncellus sincerus Eusebii exscriptor: ὃς ἦν κϛʹ. ἀπὸ Νίνου τοῦ Σεμιράμιδος, ubi hodierna lectio Diod. mendose sane fert, ὃς ἦν εἰκοστὸς ἀπὸ Νινύου τοῦ Σεμιράμιδος; nam non solum incuria amanuensis intercidit ἕκτος, quod adjungendum erat cum numero εἰκοστός, sed etiam simili manifesto errore pro Νίνου, Νινύου irrepsit: quod suspicamur sinistra industria quorundam interpolatorum factum; eo quippe consilio, ut sequentem vocem τοῦ Σεμιράμιδος decenter eo loci detinere possent. Siquidem juxta tritum Hellenismum hic casus genitivus filium suum esse declarat praecedentem virum. Quum itaque satis noverant non Ninum, sed Ninyam Semiramidis esse filium, eo pacto corrigendam esse lectionem sibi persuaserunt. Quam etiam correctionem, contra fidem auctoris sui, sibi conciliare ausus est Goar in Latina interp. Sync. Sed tamen debuit animadvertere, quod non desint, qui vel in ipso Diod. accurate legant Νίνου, ut in adnot. ejus declarantur p. 135. satis nempe conscii, quod non tam Semiramidis filium, quàm quemvis ejus proximum intelligi hic posse, imo oportere, per vocem τοῦ Σεμιράμιδος, haud secus ac per Arm. շամիրամանց, atque adeo maritum Semiramidis procul dubio afferri ab auctore. Etenim Diodori manifesta mens fuit assignare celeberrimum tempus Nini et Semiramidis, minime vero Ninyae, cujus nulla celebratur memoria; unde non abs re legit Pogg. *a Nino et Semiramide*. Insuper iterum id probat Eusebius noster, cum XXVI. a Nino asserit Teutamum fuisse,

յարքայն ասորեստանեաց, աղօթ-
կեարս արձակէր՝ առաքել նմա թի-
կունս օգնականութեան։ Եւ նա
տայր նմա բիւր զօր յեթւովպացւոց
աշխարհէն, և այլ ևս նոյնչափ նու-
սիանս, հանդերձ երկերիւր կառօք.
և զօրավար յղէր զմեմնոն տիթո-
նեայ։ Եւ ըստ նոցանէ դարձեալ
զնոքիմբք ածեալ՝ ասէ, թէ զմեմնո-
նեայ զայսպիսի ինչ արութիւնս յար-
քունի մատեանսն պատմեալ ասեն
բարբարոսք։

Սարդանապաղղոս, որ երեսներորդ
հինգերորդ էր 'ի նինեայ՝ որ գումա-

ferret. Ipse vero decem millia militum ex Aethiopia, ac totidem Nusianos cum ducentis curribus ei dedit; ducemque misit Memnonem Tithoni (filium) «. Post haec autem iterum prosequitur, dicens: » De Memnone similia quaedam praeclara gesta in regiis voluminibus enarrata fuisse, Barbari tradunt «.

» Sardanapallus tricesimus quintus a Nino [1], qui comparavit, obtinu-

(Τεύταμον) μυρίους μὲν Αἰθίοπας, ἄλλους δὲ τοσούτους Σουσιανοὺς σὺν ἅρμασι διακοσίοις ἐξαποστεῖλαι, στρατηγὸν καταστήσαντα Μέμνονα τὸν Τιθωνοῦ . . . περὶ μὲν οὖν τοῦ Μέμνονος τοιαῦτ' ἐν ταῖς βασιλικαῖς ἀναγραφαῖς ἱστορεῖσθαι φασίν οἱ βάρβαροι.

Σαρδανάπαλος δὲ τριακοστὸς καὶ πέμπτος ἀπὸ Νίνου τοῦ συστησαμένου τὴν ἡγεμονίαν, ἔσχατος δὲ γενόμενος βασιλεὺς Ἀσσυ-

1 Bene egit Syncellus, qui quamvis anteriora neglexerit, praesentem tamen locum integre et fideliter descripsit p. 132. C. quo confirmat genuinam Eusebii nostri lectionem, habens τριακοστὸς καὶ πέμπτος, cum interim apud Diod. legatur tantum τριακοστὸς: quod non sine industria ab iis, qui postea fuerunt, factum fuisse dixeris, ut nempe supradictae controversiae de Teutamo Ninoque rem accommodarent. Sed Scal. nobis assentitur, non solum Syncelli lectionem sibi concilians, sed quoque haec in adnot. p. 415. ad 32. 9. proferens. » τριακοστὸς καὶ πέμπτος. Ita recte in veteri exemplari Georgii (Syncelli). In luculenta verò editione Henrici Stephani apud Diodorum illud πέμπτος deest, quare reponendum. Magno enim historiae detrimento abest. Ctesias quoque, ex quo Diodorus hanc historiam hausit, xxxv. reges Assyriorum, non xxx, ediderat, nimirum quinque minus, quam Africanus, cui cum Ctesia in hoc convenit, quod apud utrunque Teutamus est xxvi. rex à Nino. Quos autem omiserit Ctesias, nescimus «. His verbis a nobis est Scal. ita ut egregie probare videtur quidquid diximus supra de successoribus Beli praecedentibus Ninum. Alioquin nullos reges Ctesias revera omisit, sed Africanus vel potius Syncellus quatuor aut quinque reges redundanter inseruit; qui tamen reges non sunt ex posteritate Nini, sed ex iis qui ante illum fuerunt: quibus detractis, omnium verba cohaerent a Nino usque ad Sardanapalum; sunt enim omnes reges xxxv. a Nino usque ad Sardanapalum exclusive ex una vel altera parte, sive xxxvi. inclusive ex utraque, ut videbis paulo post in accuratissimo Eusebii Catalogo. Omitto quod Scal. debuit Diodoro rem adscribere potius, quam Ctesiae, de quo infra Eusebius acturus est ex Cephalione. Sed ut ad praesentem lectionem revertamur, illud πέμπτος, quod apud Diod. deesse omnes fatentur, sin minus a librario omissum, certo certius incuria depravatum fuit, ita ut pro πέμπτος irrepserit μὲν ὢν; ut legitur apud Diod. ubi Scal. voluit retineri solum μεν: neque animadvertit vel redundare id, quod vix novit Syncellus, vel mendose locum habere vocis πέμπτος, quam quaerit. Rectius ageret, si retinuisset illud ὢν, pro quo Arm. habet էր, et omisisset alterum μεν, quod nullius momenti est.

բեաց կալաւ զպետութիւնն, հուսկ յետոյ եկաց արքայ ասորեստանեաց. և անցոյց զանցոյց զամենեքումբք՝ որ յառաջ քան զնա էին, բարեկեցութեամբ և յուղութեամբ։ Եւ յետ սակաւ միոյ ասէ, թէ այնչափ անառակ էր, զի ոչ ինքն միայն գարշութեամբ եղծ զկեանս, այլև համօրէն իսկ զասորեստանեաց պետութիւնն զեղծեցոյց, որ բազմաժամանակեան հաստատեալ կայր 'ի յիշատակելոցն։ Վարբակէս ոմն՝ մար յազգէ, առաքինի արութեամբ, և լաւ սրտին քաջութեամբ՝ զօրավար էր մարաց, մի յայնցանէ՝ որք ամի ամի երթային 'ի նինոս քաղաք։ 'Ի զօրավարութեան՝ և 'ի բանի բարեկամացաւ ընդ սպարապետի բաբէղացւոց. և 'ի նմանէ աղաչեալ՝ քակէր զպետութիւնն ասորեստանեաց։ Զայս դիոդորոս յերկրորդում մատենիցն պատմական դարանի։ Առ սոյնս յիշատակէ զասորեստանեաց իշխանութենէն և կեփաղիոն, և ասէ այսպէս։

itque imperium, postremus sane fuit Assyriorum rex; omnesque suos antecessores mollitie atque ignavia superavit «. Et paulo post ait: » Adeo quidem prodigus fuit, ut non ipse solus foeditate vitam (suam) corrumperet, sed universum quoque Assyriae imperium penitus ut corrumperetur passus fuerit, jaminde a longissimo tempore firmiter stabilitum, ut (supra) memoravimus. Arbaces [1] quidam genere Medus, virilitate generosus, animique vigore praeclarus, dux erat Medorum; unus eorum, qui quotannis Ninum urbem peragrarent. Is ergo, quum in praefectura militiae, per familiarem conversationem, amicitiam coleret cum magistro militiae Babyloniorum, ab ipso rogatus, imperium Assyriorum destruxit «. Haec Diodorus [2] in secundo Bibliothecarum volumine. Praeterea pariter de Assyriorum imperio meminit etiam Cephalio [3], ita verba faciens.

ρίων, ὑπερῆρεν ἅπαντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ τρυφῇ καὶ ῥαθυμίᾳ. (Καὶ μετ' ὀλίγα). καὶ τοιοῦτος ὢν τὸν τρόπον, οὐ μόνον αὐτὸς αἰσχρῶς κατέστρεψε τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀσσυρίων ἡγεμονίαν ἄρδην ἀνέστρεψε πολυχρονιωτάτην γενομένην τῶν μνημονευομένων. Ἀρβάκης γάρ τις, Μῆδος μὲν τὸ γένος, ἀνδρείᾳ δὲ καὶ ψυχῆς λαμπρότητι διαφέρων, ἐστρατήγει Μήδων τῶν κατ' ἐνιαυτὸν ἐκπεμπομένων εἰς τὸν Νῖνον. κατὰ δὲ τὴν στρατηγίαν γενόμενος συνήθης τῷ στρατηγῷ τῶν Βαβυλωνίων, ὑπ' ἐκείνου παρεκλήθη καταλῦσαι τὴν τῶν Ασσυρίων ἡγεμονίαν. (Ταῦτα ὁ Διόδωρος, etc.)

1 Quod a Graecis vulgo dicitur Ἀρβακής, Lat. *Arbaces*, Armenii jam antiquitus appellabant appellantque *Varbacen*, cum additamento praefixi վ. v. id quod minime servandum in Lat. putavimus.

2 Ταῦτα ὁ Διόδωρος: ita cum Eusebio concludere voluit et Syncellus Diodori locum, quamvis decurtando, ut et hoc indicet se non Diodorum, sed potius Eusebium descripsisse.

3 Quùm dissidium sit apud posteros de nomine hujus auctoris, nota in Arm. scribi կեփաղիոն, quod stricte refunditur in Gr. Κεφαλίων, Lat. *Cephalion*, vel potius in nom. *Cephalio*, gen. *Cephalionis*. Alii appellant Κεφα-

Կեփաղիոնի վիպագրի՝ վասն ասորեստա-
նեաց թագաւորութեանն։

Cephalionis historiographi de Regno Assyriorum.

Սկսանիմ գրել՝ յորոց և այլք
յիշատակեցին. և նախ՝ եղանիկոս

» Incipio [1] scribere (ea) de quibus
et alii commemorarunt; atque impri-

(Syncell. pag. 133.)

Ἄρχομαι γράφειν, ἀφ' ὧν ἄλλοι τε ἐμνημόνευσαν, καὶ τὰ πρῶ-
τα Ελλάνικός τε ὁ Λέσβιος, καὶ Κτησίας ὁ Κνίδιος, ἔπειτα ὁ Ηρό-

λαίων, ut Photius; qui tamen et Κεφαλίων dixit in cod. LXX. et CLXI. nonnulli verò Κεφαλὼν. Item nonnulli diversos hoc nomine Scriptores recensent, alii unum et idem faciunt. Lubet audire quae Photius habet in Bibl. cod. LXVIII. praesenti Eusebii citationi non minus faventia. » Ανεγνώσθη Κεφαλαίωνος σύντομον ἱστορικόν. ἄρχεται ἀπὸ τῆς βασιλείας Νίνου καὶ Σεμιράμεως, καὶ κάτεισι μέχρι τῶν τοῦ βασιλέως Αλεξάνδρου χρόνων. συμπεραίνεται δὲ αὐτοῦ ἡ ἱστορία ἐν λόγοις θ'. κατ' ἐπωνυμίαν τῶν θ'. μουσῶν . . . . οὗτος τὸ μὲν γένος αὐτοῦ καὶ πατρίδα, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνός φησιν, ὥσπερ Ὅμηρος ἀποσιωπᾷ, ὅτι δὲ διατρίβων ἐν Σικελίᾳ φυγῆς ἕνεκα τὴν ἱστορίαν συνέταξεν, ἀποφαίνεται. (Lat. Interp. Schotti). » Lecta est Cephalaeonis historica epitome: cujus arcessit initium à Nino, et Semiramide, pergitque ad Alexandri magni tempora. Libris novem universa comprehensa est historia, inditis totidem Musarum nominibus . . . Genus, et patriam, ut et ipse non inficiatur, Homeri exemplo, premit silentio: in Sicilia tamen exsilii causa degentem, historiam scripsisse apparet «. Quae obiter recolens et Scal. in not. p. 415. ad 32. 30. haec nescio qualia subdidit. » Sed puerilis fuit Suidae hallucinatio illa, quod eundem facit Κεφάλωνα, et Κεφαλαίωνα: Κεφαλαίων, ἢ Κεφάλων Γεργίθιος, ῥήτωρ, καὶ ἱστορικὸς γεγονὼς ἐπ' Αδριανοῦ. ἔφυγε δὲ τὴν πατρίδα δι' ἀπέχθειαν δυναστῶν, καὶ ἐβίωσεν ἐν Σικελίᾳ. Sed ut imperitia non parva est ex duobus unum facere, ita illa major, ei attribuere patriam Gergithum, qui suam patriam ignorari affectarit. Porro tam apud Suidam, quam apud Georgium (Syncellum), Κεφαλίων, non Κεφαλαίων scribitur. Nos Photium sequimur «. Photium se imitari fatetur, non integre tamen, cum et ipse Photius ut supra diximus, non semel Κεφαλίων quoque dixerit, quae sane fuit vera lectio comprobata Eusebii auctoritate, quem secuti sunt Suidas et Sync. Et quidem si Cephalion noster sub Hadriano floruit, quod non constat inter omnes, non potuit idem esse cum Cephalone Gergitho, qui multo ante fuit, cum Dionysius Halic. auctor Hadriani aetate superior, Gergithi auctoritate usus fuerit ut vetustissimi scriptoris; cujus locum et Eusebius suo tempore allaturus in medium est, quamvis ibi quoque cod. noster habeat կեփաղիոն. Κεφαλίων, et Sync. Κεφαλλίων. Sed de his aliorum judicium esto. Nobis interim placet Chorenensis nostri textum afferre ad praesentem locum quammaxime pertinentem: ita enim ille Lib. I. cap. 17. » Ունիմ՝ ի մտի և զկեփաղիոնին՝ վասն ոչ տալ զմեզ բազմաց ծաղրել. զի ասէ՝ 'ի բազմաց (կամ 'ի բանից) այլոց, նախ յաղագս ծննդեանն շամիրամայ. և ապա զպատերազմն շամիրամայ ընդ զրադաշտի, և գյաղթելն ասէ շամիրամայ, և ապա ուրեմն զպատերազմն հնդկաց ||. (Lat. Interp. Whist). » Cephalionem autem in memoria habeo, ne multis irrisui sim. Is enim, ut multi alii, primùm Semiramidis ortum, tum ejus adversus Zorastrem bellum, ubi, ut refert, Semiramis victoriam adepta est, ac deinde bellum Indicum exponit «. Eundem fere cum isto Cephalione arbitrantur esse Whistonii Cephalimum quendam ab ipso Chorenense nominatum Lib. I. cap. 4.

1 Hunc quoque locum, Cephalionis nempe textum, ab Eusebio mutuatus, ejusdem more post Diodori verba inseruit Syncellus loco si-

զեսբիացի, և կտեսիէս կնիդացի, ապա Հերոդոտոս աղիկառնացի։ Զառաջինն ասիացւոց ասորեստանեայք թագաւորեցին, յորոց էր նինոս բեղեան. առ նորա թագաւորութեամբն բազում՝ իրք և մեծամեծ արութիւնք գործէին։ Ապա 'ի նոյն յարեալ՝ ասէ և զծնունդսն շամիրամայ. և զզարաւըշտ մոգէ արքայի բակտրացւոց զպատերազմէն և ըզպարտութենէ 'ի շամիրամայ. և զամս թագաւորութեանն նինայ՝ ամս. ծԲ. և զվախճանէ նորա։ Յետ որոյ թա-

mis Ellanicus Lesbius [1], Ctesiesque Cnidius, deinde Herodotus Alicarnasseus. Primum Asiae imperarunt Assyrii, ex quibus erat Ninus Beli (filius); cujus regni aetate [2] res quamplurimae, celeberrimaeque virtutes gestae fuerunt «. Postea his adjiciens [3], profert etiam generationes Semiramidis, atque (narrat) de Zoroastri Magi Bactrianorum regis [4] certamine, ac debellatione a Semiramide; necnon tempus regni Nini LII. annos (fuisse), atque de obitu ejus. Post quem cum

δοτος ὁ Αλικαρνασσεύς. τὸ παλαιὸν τῆς Ασίας ἐβασίλευσαν οἱ Ασσύριοι, τῶν δὲ ὁ Βήλου Νῖνος . . . . εἶτα ἐπάγει γένεσιν Σεμιράμεως, καὶ Ζωροάστρου μάγου, ... ἔτη τε νβ'. τῆς Νίνου βασιλείας ... μεθ' ὧν, Βαβυλῶνα, φησὶν, ἡ Σεμίραμις ἐτείχισε τρό-

gnato, ita ut facillime solvatur quod Goar dubitat in adnot. p. 42. ad 132. dicens: » Haec Diodori, et alia Cephalionis, ab Eusebio, an a Georgio primum relata, cum Scaligero pag. Animadv. 154. non contendam: quod reperiam, apud Georgium tutiorem reddit possessoris conditionem «. Possessorem quidem nobis fateri liceat Syncellum non adeo respectu Diodori et Cephalionis, sed potius Eusebii, quem ipse ex parte transcripsit; quo consilio alter, isque integer possessor magis tutior reapse extitit Interp. noster, sive Natio Armena, chronicorum Eusebii cultrix fidelis.

1 Arm. ad verbum exposite, *Lesbiensis*, id enim significat Λέσβιος, *Lesbius*; et *Cnidensis*, quod signat Κνίδιος, *Cnidius*: posteriora nos observavimus ut magis elegantia. Nomen vero Ctesiae noster habuit in Gr. Κτησίης, *Ctesies*, quamvis enim vulgata lectio ac usus ferat Κτησίας, *Ctesias*, sed notum est apud antiquos elementa α et η inter se invicem commutari. Erat muneris nostri fidem conservare codicis nostri; hinc etiam *Ellanicum*, atque *Alicarnasseum* sine aspiratione, ut cod. Arm. praeferebat juxta Gr. expressimus, quamquam Latini soleant passim scribere *Hell. et Halic.* poteramus etiam *Alicarnassensem* dicere, ut est etiam apud Latinos, quod magis accedit ad Arm. աղիկառնացի.

2 Omiserit Syncellus ne, an incuriosus librarius, hanc periocham, nos latet, cui similia jam vidimus etiam in textu Diod.

3 Eusebio adhaesit Sync. interjectis illis εἶτα ἐπάγει: at sequentia, quae Euseb. obiter excerpserat a Cephalione, sensum tantum in tertia persona afferens, potius in compendium redigisse Syncellum comperimus, nisi amanuensium incuria quaedam dicas apud eum intercidisse; quod, et quae sequuntur, satis probant.

4 Եւ զզարաւըշտ մոգէ արքայի բակտրացւոց: subest aliquid mendum, etsi leve; nam vel pro մոգէ legendum in genitivo մոգու (sive forsan մոգի), ut exigit sequens nomen արքայի, vel id ipsum արքայի՝ legendum արքայէ, scilicet զարքայէ, ut praecedens vox մոգէ postulat. Si primum, ea oritur sententia, quam nos in Lat. exposuimus, absque interpunctione inter voces բակտրացւոց et զպատերազմէն. Si secundum, ita erit exprimendum cum puncto interjecto, » et de Zoroastre mago Bactrianorum rege, (de que) ejus certamine, « etc: sensus non variat in utraque lectione, ideoque nihil refert, quemvis eligas. Utinam Syncelli locus integer hic exstaret ad illustrandam hanc lectionem; at apud ipsum magis depravatum, imo decurtatum totum invenitur: consule Chorenensis nostri locum, ubi haec integra habentur, quamvis magis ad sensum, quam ad verbum.

գաւորեալ շամիրամայ՝ ած պարիսպ բաբեղոնի զայն ձև օրինակի, որպէս և բազմաց իսկ ասացեալ է, կտէսիայ և զէնոնի և երոդոտայ, և այլոց՝ որ յետ նոցա։

Ապա և զզօրաժողովն լինել շամիրամայ 'ի վերայ հնդկաց աշխարհին վիպագրէ, և զպարտութիւն նորա և զփախուստ. և թէ զիւրդ ինքնին զիւր որդիսն կոտորեաց. և ինքն 'ի նինեայ որդւոյն իւրոյ սպանաւ, թագաւորեալ՝ ամս. խբ։ Յետ որոյ նինուաս առնոյր զիշխանութիւնն. զորմէ ասէ կեփաղիոն՝ թէ ոչինչ արժանի յիշատակի գործ գործեաց։ Եւ ապա թուէ միըստ միոջէ և զայլն ևս, թէ 'ի թիւ հազար ամաց տիրեցին որդի 'ի հօրէ առեալ զիշխանութիւնն. և ոչ ոք նուազա-

regnasset Semiramis, muro Babylonem circumdedit ad eandem formam, qua a plerisque dictum est; Ctesia nimirum, et Zenone, Herodotoque, nec non aliis ipsorum posteris.

Deinde etiam apparatum belli Semiramidis adversus Indos, ejusdemque cladem fugamque enarrat; atque etiam quomodo eadem ipsa filios suos interfecerit, ipsaque a Ninya filio suo interfecta fuerit, cum regnasset annos XLII. Post quam Ninyas imperium accepit; quem nihil memoratu dignum gessisse ait Cephalio. Ac deinde singulatim recenset caeteros quoque; quod nempe filius a patre imperium auspicando, ad numerum mille annorum [1] regnum tenuerint; nemo autem ipsorum minus quam [2] annos

πον, ὡς πολλοῖσι λέλεκται, Κτησίᾳ, Ζήνωνι, Ηροδότῳ, καὶ τοῖς μετ' αὐτούς.

Στρατείην τε αὐτῆς κατὰ τῶν Ινδῶν, καὶ ἧτταν, καὶ ὅτι τοὺς ἰδίους ἀνεῖλεν υἱοὺς, καὶ ὑπὸ Νίνου τῶν παίδων ἑνὸς ἀνῃρέθη τοῦ διαδεξαμένου τὴν ἀρχήν . . . καὶ μεθ' ἕτερα. καὶ τῶν λοιπῶν εἰς χιλία ἐτῶν ἀριθμὸν ἦρχον, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενος τὴν ἀρχὴν, καὶ ἔχων ἧττον αὐτῶν, οὐδὲ εἷς ἐτελεύτησεν

1 Summa concordia inter Arm. 'ի թիւ հազար ամաց, et Gr. εἰς ͵α. ἐτῶν ἀριθμόν, id est *in M. annorum numerum*, seu *ad numerum mille annorum:* ubi Goar non ita a vero distans, ad sensum dixit, *ad annorum usque mille spatium*. Is tamen, nescio qua ratione vult corrigere Gr. textum in adnot. p. 43. ad 133. ubi ait: » Lege . . . εἰς ͵α. ἔτη «. Ita quidem, si defuisset sequens nomen accusativum ἀριθμόν, ad quod pertinet praepositio εἰς, ac illud in dativum redigit; quo constanter servato, ut ipse quoque Goar non inficiatur, absurdum omnino erit, si legatur ἔτη: sic enim sonaret tunc Gr. text. *ad mille annos numerum*.

2 Quo fidelius, eo felicius expressit Interp. Arm. auctoris verbum ac sensum pariter, quem nullo modo assecutus videtur Goar, dubitans, ut patet, de sensu vocis ἧττον, ideoque ita reddidit: » Et ab avita nobilitate successive deficientibus, adeo, ut vicennalis obiret nullus «. Sed quaeso, unde hausit tantam verborum copiam, quorum nullum in Gr. vestigium? nisi quod τὸ ἧττον intellexit *deficiens*, ac ad successores hoc dictum deflexit; quo posito, explicandum sibi putavit, unde hi defecerint, scilicet (ut de suo inseruit) *ab avita nobilitate*. Poterat forsan ita conjicere, si cerneret in masculino scriptum ἥττων, Lat. *minor*, *inferior*, etc. Attamen cum semper legit in neutro ἧττον, debuit concipere ut *minus*, ideoque ad annorum paucitatem id referre. Sed et Scaliger hujus loci sensum cum assequi nullo modo potuisset, alio se vertit, legitque ἧτταν, quo sensu? ipse viderit. Illud nos procul dubio affirmare possumus, cor-

գոյն ՚ի նոցանէ քան զբսան ամ կալաւ. զի անպատերազմութիւնքն և չվրջտասէրք և կանանցի բարք նոցա՝ յամենք զչուրջն էեան պահէին զնոսա. քանզի ՚ինեքեա նստէին, և չէր ինչ նոցա գործ. և ոչ տեսանէր ոք զնոսա, բայց թէ հարճք և արք կանայցիք: Իսկ թէ կամիցի ոք խելամուտ թագաւորացն լինել, կաէսխէս մինչ համարի զնոսա յանուանէ, թուի ինձ թէ քան և երիք թագաւորս: Այլց ինձ զինչ ուրախութիւն և ինդութիւն բերիցէ կոչել զանուանս բարբ-

viginti tenuit. Siquidem mores eorum a bellis ac laboribus abhorrentes, atque effeminati, sub firma custodia eos servabant: namque intus consedebant, nihil ipsi agebant [1], nemo eos videbat, nisi concubinae, ac viri effeminati [2]. Porro, si quis hos reges cognescere voluerit, Ctesies ipse minute ac nominatim eos viginti tres [3], ni fallor, reges dinumerat. At quidnam mihi gaudii vel laetitiae affert, nomina barbare sonantia, sine ulla praeclari facti ac virtutis memoria proferre, tyran-

ἐτῶν κ'. τὸ γὰρ ἀπόλεμόν τε καὶ ἀφιλοκίνδυνον γυναικῶδες, ἢν αὐτοῖς ἀσφαλές. ἔνδον γὰρ ἔμενον, οὐδέ τι αὐτοῖς ἦν ἔργον (ὃ ἐπρήσσετο), οὐδὲ ἑώρατις αὐτοὺς, πλὴν αἵτε παλλακίδες, καὶ τῶν ἀνδρῶν οἱ γυναικώδεις. τοὺς δὲ βασιλεῖς τούσδε, εἴ τις εἰδῆναι βούλεται, Κτησίας ἐστὶν ὁ λέγων ὀνόματα αὐτῶν κ'. οἶμαι καὶ γ'. Ἐμοὶ δὲ (ἡ γραφή) τί τερπνὸν, ἢ τί χάριεν ἤμελλεν ἕξειν, ὄνο-

ruptam esse hoc in loco Scaligeranam lectionem: namque pro ἐτῶν κ'. (quo signantur anni regni cujuslibet regis), habet ille τῶν γ'. καὶ κ'. mutuatus, ut mihi videtur, ex sequentibus, ubi totidem reges ex Ctesia designantur. Illud vero parum juvat, si juxta Scal. legas οὐδείς αὐτῶν, vel juxta Goarum, αὐτῶν οὐδὲ εἷς: nobis videtur depravata apud utrumque lectio Syncellana.

1 Ἦν magis probat lectionem Goari ἦν, quam Scaligeri ὦν. Illud vero ὃ ἐπρήσσετο apud Goarum, absque ὃ apud Scal. lectum, aeque probat improbatque codex noster, cum nihil amplius noverit, quàm գործ, quod tenet locum vocis ἔργον.

2 Τῶν ἀνδρῶν οἱ γυναικώδεις, ad verbum, *virorum effeminati*; pro quo valet *viri effeminati*, ut egregie in Arm. exposuit noster Interp. արք կանացիք; ubi Goar ad sensum sic totam rem expressit: „ Nec ulli, nisi pellicibus, aut eviratis Eunuchis videndi se copiam faciebant ". Verùm praesentem Cephalionis locum ad verbum ex Eusebio nostro mutuatum usurpavit Thomas Arzerunius Lib. 1. hist. Arm. cap. 4. cum dixerit. * Ասէ ամենայն թագաւորք ասորեստանեաց որգի ՚ի հօրէ առեալ զիշխա-

նութիւնն ունէին, ոչինչ արժանի յիշատակի ուրուք գործեալ. և ոչ որ ՚ի նոցանէ նուաճագոյն քան զՆ. ամ կալաւ զիշխանութիւն, զի անպատերազմութիւնքն և խաղաղասէրք բարք նոցա յամենք զչուրջն էեան պահէին զնոսա. քանզի ՚ի ներքս նստէին յարքունիս՝ ոչ որ տեսանէր զնոսա, բայց թէ հարճ և այր կանացիք (lege հարճք և արք կանացիք) ||.

3 Ex hoc loco diximus Scaligerum mutuatum fuisse illam suam lectionem in anterioribus τῶν γ'. καὶ κ'. inepte quidem, ut nemo non videt. Poterat item ex hoc loco solvere idem Scal. suam conjecturam, nescio quam, supra memoratam; quasi Diodorus Ctesiam imitatus fuerit in numerandis xxxv. Assyriorum regibus, cum Cephalion dicat Ctesiam de xxiii. regibus tantum fecisse mentionem; quibus si addas tres praecedentes, Ninum, Semiramidem, Ninyam (si tamen hi exclusi fuerint), omnes reges sunt juxta Ctesiam xxvi. at certus numerus debuit esse xxxvi. ut paulo post Eusebius tibi indicabit. Nescio an Cephalion pro κ'. memoriae lapsu κ'. dixerit, (memoriter enim haec se dicere satis notat verbo οἶμαι, *puto*, թուի ինձ), vel librarii antiqui sit lapsus?

բարոսիկ բարբառոց՝ առանց արութեան ինչ և քաջութեան՝ զբռնաւորաց, վատասրտաց, թուղամորթաց, վայրենեաց։

Եւ դարձեալ 'ի սոյնս յարեալ ասէ, թէ մինչդեռ զվեցհարիւր և զՆ ամաւ ուրեմն էին, բէղիմոս թագաւորեաց ասորեստանեաց. և հասանէր պերսևս դանաէս յաշխարհն նոցա՝ տարեալ նաւս ՃՆ. և 'ի փախուստ դառնայր պերսևս 'ի դիոնիսեայ որդւոյ սեմեղեայ։ Ապա անցեալ ըստ պերսեայ 'ի դիոնիսի պարտութիւնն՝ զնովիմբ ածեալ ասէ, եթէ 'ի յետին ազգս առ պանինեայ իշխանու-

norum (inquam) ignavorum, mollium, agrestiumque « [1].

Et rursum his addens ait, quod » Dum sexcenti et quadraginta circiter anni effluxerant, Belimus in Assyrios regnavit: atque mox pervenit Perseus Danais (filius) in regionem eorum [2], naves centum adducens: fugatus autem est Perseus a Dionyso (sc. Baccho) filio Semeles «. Postquam vero memorasset Perseum a Dionyso victum, proxime adjicit, dicens: » In postrema hac generatione [3] sub Pan-

μα κλήδην, ἄνευ πράξεων, βαρβαρικῶς φωνέοντι, τυράννους, δειλοὺς καὶ μαλακοὺς βαρβάρους.

Πρὸς οἷς ἐπάγει (τὰ περὶ τῶν ἐτῶν αὐτῶν.) ἐτέων δὲ ὄντων (ἀπὸ Νίνου) τεσσαράκοντά που καὶ χ'. Βέλιμος ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων, καὶ ἀφικνεῖται Περσεὺς ὁ Δαναὴς εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, ναῦς ἄγων ρ'. ἔφυγε δὲ Περσεὺς τὸν Διόνυσον τὸν Σεμέλης υἱέα. καὶ μετ' ἔπειτα . . . . ὑστέρῃ δὲ γενεῇ κατὰ Πανίαν Ἄρχοντα ὁ

1 Tota haec satis obscura apud Sync. ut pote librarii mendis obnoxia: ubi redundat etiam illud ἡ γραφή, cujus gratia interpretatio Goari sequentem exhibet sensum: » Hoc meum quippe opus quid gratum aut jucundum exhiberet absque praeclari alicujus gesti memoria, nuda prorsus nomina sigillatim et rustice inclamans, et timidos ac molles tyrannos nuncupans «. Porro post haec verba, legit Goar in Gr. οὓς, sc. *quos*; atque illico lacunam interserit, suspicans aliqua hic deesse. Nihil tale Scal. credidit, neque plane illud οὓς novit, quod sane et nos delendum esse putamus: repetitio enim (ni fallor) syllaba ea est praecedentis nominis βαρβάρους.

2 Pro αὐτοῦ, noster habuit αὐτῶν, aliter dicendum pro նորա irrepsisse նոցա: sed utrumque idem produnt, cum ea ipsa regio sit Assyriorum, perinde ac regis eorum, quam Perseus invaserit. Haec vero, quae sequuntur անցեալ ըստ պերսեայ՝ 'ի դիոնիսի պարտութիւնն desiderantur apud Sync. nam nihil aliud ipse novit, quam, καὶ μετ' ἔπειτα: cui respondet conjunctio Ապա cum illis զնովիմբ ածեալ՝ ասէ. At interjecta illa cod. nostri verba nescimus an accurate expressa a nobis fuerint; aliter fortasse intelligendum esset magis ad verbum: » Dein percurrens Dionysi superationem instar Persei «.

3 Յետին ազգս, apprime sonat in nominativo *postrema generatio*, haud secus ac Gr. ὑστέρῃ γενεῇ. Attamen sicut Gr. videtur hic habere locum ablativi ὑστέρῃ γενεῇ, ita quoque Arm. potest assumi eo sensu, si յետին intelligatur pro 'ի յետին, ac si diceretur առ յետին ազգաւս, idque facillime, cum soleat apud Arm. saepissime omitti praepositio 'ի ante nomina per յ incipientia, et sane hoc modo ab Interp. nostro usurpatum hic fuisse nobis persuasissimum est; aliter in nominativo vel incertus relinquitur sensus, vel demum per postremam generationem Argonautas intelligere vel invitus debebis, quod vix placet. Goar ut, quod sentiret, declararet, pro generatione aetatem dixit, *postrema aetate*.

թեամբն ասորեստանեաց՝ արգոյ նաւաց նաւամարտիկ տորմիզ նաւացն նաւարկեաց 'ի փասին գետ, և առ մենտէ կողքիաց. և հերակղէս մոլորէր 'ի նաւէն վասն ցանկութեան և առ անձուկ հիւղեայ. և որպէս ասեն՝ 'ի գամիրս կոյս ուրեմն վրիպեաց չոգաւ։ Եւ դարձեալ ասէ. ՃՆ. ամ 'ի շամիրամայ մինչև ցմիտրէոս թագաւոր, եթէ թուէ ոք՝ զմիմեամբք եկեալ գտանէ։ Իսկ մէդիա կողքեցի կին մի իղձ՝ գնաց յեկիայ արքայէ. որոյ որդին էր մէդոս. ուստի մէդք, այսինքն մարք. և աշխարհն կոչեցաւ

niae imperio apud Assyrios, Argonautarum classis enavigavit in Phasim fluvium [1], atque ad Mendeam Colchorum. Hercules autem a navi deflexit ob cupidinem desideriumque Hylae; prout vero ajunt, Gimmeros [2] quidem versus oberrans petiit «. Et rursum dicit: » Si quis dinumeret a Semiramide ad Mitraeum usque regem, M. annos transisse inveniet [3]. Media autem Colchica quaedam mulier vates ab Aegeo rege demigravit, cujus filius Medus, a quo Medi, scilicet Mari; regioque Media appella-

τῶν Αργοναυτῶν στόλος ἔπλευσεν ἐπί τε Φᾶσιν καὶ Μηδέην τὴν Κολχίδα. καὶ Ἡρακλέα πλανηθέντα ἀπὸ τῆς νεὼς διὰ τὸν ἔρωτα τοῦ Ὕλα, λέγουσι περὶ τοὺς Καππαδόκας ἀληθῆναι. καὶ αὖθις. ,ά. δὲ ἐτῶν ἀπὸ Σεμιράμεως εἰς Μητραῖον βασιλέα ἂν ἀριθμοῖτο περιτελλόμενον. Μήδεια Κολχὶς (...) ἀνεχώρησεν Αἰγέως, ἧς υἱὸς Μῆδος, ἐξ οὗ Μῆδοι, καὶ ἡ χώρα ἐκλήθη Μηδία. εἶτά φησι. Μη-

1 Graeca Syncelli lectio satis accurate congruit cum nostra, exceptis tamen levissimis aliquarum literarum mendis, quae in una vel altera lectione fortasse irrepserunt: quod praemonere volo, ne hic in rebus minimis tempus teramus, ubi sane magnum periculum est, ne integrum evertamus sensum; ut reipsa evertit Goar totius fere periodi sententiam. Legit enim recte ἐπί τε Φᾶσιν, sed intelligit minus recte, ut videtur, ἔπειτα φασιν vel φησιν, sc. *postea vero dicunt*, vel *dixit*; primam enim vocem interpretatur in Lat. *tuncque demum*, secundam vero, *inquit*. Legit item non ita obscure καὶ Μηδέην τὴν Κολχίδα, at pro urbe, ut oportebat, habitatricem urbis intellexit, idque divulsum ab anteriore sermonis membro, ac alteri male conjunctum. En integram ejus interpretationem: » Postrema, INQUIT, (videtur pro Φασιν, quod legerit φασιν, volueritque φησιν) aetate, sub Paniae nimirum principis imperium Argonautarum classis enavigavit: TUNCQUE DEMUM (pro ἐπί τε, quod voluit legi ἔπειτα) MEDEAN COLCHO NATAM (haec signari putavit iis, Μηδέην τὴν Κολχίδα, suppresso καὶ anteriore), nec non Herculem Hylae cupidine tractum, navi Sociisque (sociorum nulla in Gr. mentio) relictis, circa Cappadociam errasse memorant «. Satis notum eruditis, perinde ac ipsi Goaro eruditissimo viro, Φᾶσιν *Phasin* fluvium in Argonautarum historia memorari; itidem Colchidis regionem ibi memorari: ubi ab omnibus Geographis antiquis Ptolemaeum secutis ponitur urbs Madea, vel Μηδέη, appellata; quae in nostra lectione Mendea vel Μηνδέη fuit.

2 Solent Arm. Scriptores passim eos, qui Latine Cappadoces dicuntur, գամիրք, *Kamirk* nuncupare, ut et alii *Gimmeros* non semel dixerunt. Hic ergo cùm Interp. Arm. ea voce usus fuerit, placuit integre a nobis servari, quamvis Gr. habeat Καππαδόκας.

3 Goar lacunam hic novit notavitque, apponens in marg. *Deest*; sed potius mendum aliquarum literarum subesse dixeris, qua fortasse mente paulo aliter legit Scal. nescio tamen an correctius. Nos contra paulo infra aliqua deesse deprehendimus, cum desiderentur in Gr. voces, quae respondeant illis, իղձ. et յարքայէ; quo factum est, ut incertum praeberet sensum Goar in sua interpretatione » Medea Colchis Aegeo discessit «.

ՄԿդիա , որ է մարաստան : Եւ յաջորդեալ (կամ յաջորդեալ) առնոյր ասէ զմիաբեւոյ զիշխանութիւնն մեհատացիս . կեայր և նա ըստ բարուց և օրինացս ասորեստանեցւոց . և չէին եւ ոչ (աա) նուաւ գործ ինչ նոր :

Ագամեմնոն և Մենելաոս միկենացիք՝ զօրաժողով լինին հանդերձ արգիացւովք ՚ի վերայ իլիոն քաղաքի՝ ՚ի զօրավարութեան պրիամու փռիւգացւոյ : Զօրք յոմնաց ասէ

ta, quae est Marastan [1]. Porro per successionem, inquit, excipit [2] Mitraei imperium Teutamus [3]; vivebat et ipse [4] secundum mores ac leges Assyriorum, neque per eum [5] novum quid actum fuit.

» Agamemnon vero et Menelaus Mycenaei exercitum movent cum Argis adversum Ilium urbem. Cujus dux Priamus Phryx [6], Exercitus Graecorum ait (scribens ad Teutamum) ve-

τραίου δὲ τὴν ἀρχὴν διαδέχεται Ταύτανος. ζ'. (lege ζῶν) καὶ αὐτὸς κατὰ ἔθη τὰ Ἀσσυρίων καὶ νόμους. καὶ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐγένετο, οὐδὲ ἐπὶ τούτου, καινὸν ἔργον.

Ἀγάμεμνων δὲ καὶ Μενέλαος οἱ Μυκηναῖοι ἐστρατεύσαντο σὺν Ἀργείοισι (καὶ τοῖσι ἄλλοισιν Ἀχαιοῖς) εἰς Ἴλιον πόλιν τῆς Πριάμου τοῦ Φρυγὸς στρατηγίης....

1 *Scilicet Mari*, Arm. *Mark*, et *quae est Marastan*, Arm. *Marasdan*, Interpretis sunt explicationes; nam Armenii Medos, *Maros*, Mediamque *Marasdan* vel *Maratz aschar* appellant.

2 Ընդունայր, *accipiebat, sumebat*, ad rem facit: at յաջորդեալ, ad verbum *passus*, aut *crucians*, nihili erit hoc loco, nisi dixeris legendum յաջորդեալ, *succedens*, ut fert Gr. διαδέχεται, *succedit, excipit*: pro quo tamen putatur lectum in apographo nostro διαδήλεται, id est, *laeditur, corrumpitur*, quod abs re.

3 Sync. Ταύτανος. *Tautanus*, quod hic intactum servare voluit Goar, cum alibi *Teutamum* de suo reposuerit: utrumque veteres adhibuerunt; ut videbis in Canone: nos quemadmodum in cod. nostro reperimus, ita refudimus in Lat.

4 կեայր և նա. Syllabatim strictum, ut sonat, reddidimus, *vivebat et ipse*, vel *ille*, quo evidenter elicitur vera lectio Gr. astruenda ζῆ, vel ζῶν καὶ αὐτός, quam tamen nescio quo depravatam, vitiose legerunt in Syncello, Goar ζ'. καὶ αὐτός, et Scal. ζ'. καὶ κ'. αὐτός; ambo minus recte numeris insistentes, ideoque inextricabilem difficultatem subeuntes. Goar sanè cognovit mendum hic subesse: quod ut emendaret, nova conjectura usus est, quasi pro ζ'. VII. scribendum sit κβ'. XXII. idque absolute in Lat. refudit, reddens expresse *Tautanus ordine* 22. Unde id hauserit, sic notat in marg. *Infra* Ταύτανος κβ'. scilicet ibi pag. 134. C. sed obscure tantum; ita ut non expresse sic invenerit ipse apud Cephalionem, sed ex eo, quod ille viginti tres solum reges dinumeraverit, ut supra vidimus, interposita auctoritate Ctesiae, haec ipse collegit. Item Scaliger de vitio suspicatus, novam lectionem confecit ex auctoritate catalogi Syncellani, qui p. 120. C. Tautanum ponit inter reges Assyriorum ordine κζ'. XXVII. rectene an secus? animadvertere debebat suam Syncellum ibi thesim tenere, hic vero Cephalionis textum protulisse, quem plurimum a se dissentire vel ipse Syncellus mox queritur. Itaque in hac parte magis incaute se gessit Scaliger, quam Goar.

5 Նովաւ. fideliter expressimus *per eum*, sed quia Gr. habet ἐπὶ τούτου, jure suspicamur legendum in Arm. idque commodius, առ նովաւ, sc. *sub eo, ejus aetate*; nisi dixeris Gr. legendum ἀπὸ τούτου, sc. *ab isto*, tunc enim Arm. lectio firmaretur.

6 Hic finem habet, quod remanet, Cephalionis apud Syncellum fragmentum; quae res dolore nos afficit, praesertim cum eo ipso in loco manifestus error in nostra lectione appareat, cui mederi quomodo possim, non video: solummodo per conjecturam dicendum haec vel similia intercidisse. » Tunc legatos misit Priamus ad

եկին հասին 'ի վերայ իմ յաշխարհս քո. և 'ի դիմի հարաք պատերազմաւ. երբեմն յաղթեմք, երբեմն յաղթիմք. իսկ այժմ աւասիկ և որդին իմ եկտովը մեռաւ, և յայլոց որդւոց բազումք և քաջք. և արդ առաքեա մեզ զօրս՝ որ եկեսցեն յօգնականութիւն, և զօրավար զոք քաջ։ Ապա ասէ միըստ միոջէ, թէ զիարդ տեւտամոս զօրավիգն օգնականութեան յղէ նմա, և զօրավար զօրացն զմեմնոն զորդին տիթոնեայ. որում նենգ գործեալ սպանին թետաղացիք։ Եւ ապա ասէ միըստ միոջէ, թէ լինի արքայ ասորեստանեաց սարդանապաղոս 'ի ՃԸ. երորդում, և յերեք Ժ. երորդում ամին։ Եւ ապա զնորին կործանումն դրոշմէ։ Եւ յետ սարդանապաղղեայ մահու՝ վարբակայ մարի քակեալ զիշխանութիւնն ասորեստանեացն՝ 'ի մարս փոխեաց զիշխանութիւնն։ Զայս ամենայն կեփաղիոն։

Բայց որ 'ի մատեանս կան թագաւորք ասորեստանեաց՝ ըստ ստոյգ մատենից՝ այսոքիկ են։

nerunt adversum me in terram tuam [1]: nos vero congressi cum iis, modo vicimus, et modo victi sumus. Jam vero nunc filius quoque meus Ector ecce mortuus est, et simul ex aliorum liberis multi, fortesque. Mittas ergo, obsecro, nobis copias in auxilium, cum aliquo duce satis forte «. Postea singillatim refert, quomodo nempe Teutamus auxilii suppetias ei misit, ducemque (dedit) exercitui Memnonem Tithoni filium; quem Thettali [2] insidiis factis occiderunt. Deinde singulatim profert dicens. » Millesimo decimo tertio anno rex Assyriorum creatur Sardanapallus «. Postea vero ejusdem casum describit. » Postque mortem (inquit) Sardanapalli, Arbaces Medus, Imperio Assyriorum everso, ad Medos imperium transtulit «. Omnia haec Cephalio.

Verum qui in voluminibus occurrunt reges Assyriorum, juxta probatissima volumina [3], hi sunt.

regem Assyriorum, dicens «. Dieta enim existunt, sed praecedentia desiderantur. Sicut etiam in anteriori periocha, haec, quae apud Sync. leguntur, καὶ τοῖσι ἄλλοισιν Ἀχαιοῖς, librariorum vitio a codice nostro excidisse persuasum nobis est. Interim vero nota pro στρατηγίης Arm. iisdem verbis, appositeque habere զօրավարութիւն, ubi Goar *militarem arcem* dixit, Ilio adjungens eam vocem; quod a Gr. textu alienum.

1 Ita Priamus nominat regnum suum Assyriorum Regi quodammodo subjectum; ut facilius auxilium impetret.

2 Cum desit hic Gr. textus, operae pretium duximus syllabas ipsas hujus nominis servare; ut pateat in autographo fuisse Θετταλοί, nec vero ut usus fert Θεσσαλοί, *Thessali*. Eo consilio supra servavimus nomen Hectoris absque aspiratione, *Ector*.

3 Մատեան, quod saepe *volumen* a nobis redditur, omnino exacte locum habet Gr. vocum, ἀναγραφή, γράμμα, etc. ut passim edocemur. Ubi obiter nota Eusebium hic referre catalogum Assyriorum regum juxta certiorem traditionem, sive usitatam apud omnes Scriptores, a Nino usque ad Sardanapalum, omisso nempe Belo et aliis ejus successoribus ante Ninum, quorum tempora incerta sunt, ac nomina non adeo pervulgata; ita ut nec probet, neque improbet Eusebius Abydeni dictum de iis qui ante Ninum fuerunt, sed solum ejusdem posteritatem sibi conciliat, auctorem imprimis, ut videtur, Castorem de more imitatus: sed quia paullo aliter repetuntur hi reges in Canone Eusebiano, placuit ex ordine notare visibilem diversitatem, ut mox videbis.

Ասորեստանեայց Թագաւորք ։

Ա. Նինոս, զորմէ նախ ասեն թա-
գաւորեալ ամենայն ասիացւոց՝
բաց 'ի հնդկաց, ամս. ԾԲ ։
Սա որով գտանի լեալ Աբրա-
համ եբրայեցւոց ազգին նա-
հապետ ։

Բ. Շամիրամ ամս. ԽԲ ։
Գ. Զամէս՝ որ Նի-
նուաս ամս. ԼԸ ։
Դ. Արիոս ամս. Լ ։
Ե. Արալիոս՝ որ ա-
միւրոս ամս. Խ ։
Զ. Քսերքսէս, որ
և բաղէոս ամս. Լ ։
Է. Ամրամիթէս ամս. ԼԸ ։
Ը. Բելոքոս ամս. ԼԵ ։
Թ. Բաղէաս ամս. ԺԲ ։
Ժ. Ալադաս ամս. ԼԲ ։
ԺԱ. Մամիթոս ամս. Լ ։
ԺԲ. Մաքքաղէոս ամս. Լ ։
ԺԳ. Սփերոս ամս. ԻԲ ։
ԺԴ. Մամիղոս ամս. Լ ։
ԺԵ. Սպարէթոս ամս. Խ ։
ԺԶ. Ասկատադէս ամս. Խ ։
Սա սովաւ եղև Մովսէս հրէից
օրէնսդիր ։
ԺԷ. Ամինտաս ամս. ԽԵ ։
ԺԸ. Բելոքոս ամս. ԽԵ ։

Սորա դուստր Տրատրէս՝ որ յոր-

Assyriorum Reges.

I. Ninus, quem primum universae Asiae, exceptis Indis, imperasse dicunt, annis LII. Sub quo comperitur, fuisse Abraham Hebraeorum nationis Patriarcham.

II.	Semiramis.	annis	XLII.
III.	Zames, qui Ninyas.	ann.	XXXVIII.
IV.	Arius.	ann.	XXX.
V.	Aralius, qui Amyrus.	ann.	XL.
VI.	Xerxes, qui et Balaeus.	ann.	XXX.
VII.	Amramithes.	ann.	XXXVIII.
VIII.	Belochus.	ann.	XXXV.
IX.	Balaeas. (*lege*. LII).[1]	ann.	XII.
X.	Aladas.	ann.	XXXII.
XI.	Mamithus.	ann.	XXX.
XII.	Machchaleus.	ann.	XXX.
XIII.	Sphaerus.	ann.	XXII.
XIV.	Mamilus.	ann.	XXX.
XV.	Sparethus.	ann.	XL.
XVI.	Ascatades.	ann.	XL.

Sub eo fuit Moyses Judaeorum legislator.

XVII.	Amintas.	ann.	XLV.
XVIII.	Belochus. (*lege* XXV.)[2].	ann.	XLV.

Hujus filia Tratres, quae Achu-

1 Manifesta librarii negligentia factum բաղէաս ամս ԺԲ. pro բաղէաս ամս ԾԲ. ut firmiter habet Samuel noster ad fidem optimorum codicum; quod etiam Canon affirmat. Item pro sequenti nomine ալադաս, legendum juxta Canonem ալտադաս, *Altadas*; quamquam Chorenensis et Samuel malint legi ալտադոս, *Altadus*.

2 Quum ambae Canonis lectiones cum Sync. Gr. et Samuele nostro habeant pro Belocho annos κέ. ԻԵ. XXV, commode conjicitur hic quoque ita legendum; ubi faciliter irrepere potuit ԽԵ. XLV. maxime quod cum antecessoris annis confuderit exscriptor.

Ջորքերցաւ աքուբարդ իստ սմին Թագաւորեաց սմն Ի. Պիտ հեսիոս և պերսեւս զայսոս ժա- մանակաւք Լինն ։

rardista appellata est [1], cum ipso regnavit annos XVII. Dionysius et Perseus his temporibus fuerunt.

ԺԹ.	Բաղատորկս	սմն.	Ը։
Ի.	Պ ամպրիդէս	սմն.	ԼՔ։
ԻԱ.	Սոսմարկս	սմն.	Ը։
ԻԲ.	Պ ամպարկս	սմն.	Ը։
ԻԳ.	Պաննիասս	սմն.	ԽՔ։

Ընդ սոսմաւ արգիացւոց տոր- միլ նաւացն, և Հերակղէս Ձա- նաչէր ։

XIX.	Balatores.	ann.	XXX.
XX.	Lamprides.	ann.	XXXII.
XXI.	Sosmares.	ann.	VIII [2].
XXII.	Lampares.	ann.	XXX.
XXIII.	Pannias.	ann.	XLII.

Sub eo Argonautarum classis [3], et Hercules agnoscebatur.

ԻԴ.	Սոսարմս	սմն.	ԹԻ։
ԻԵ.	Պ՝ԻԹրկս	սմն.	ԻԷ։
ԻԶ.	Տևտամս	սմն.	ԼՔ։

Ընդ որով իղիոն առաւ ։

XXIV.	Sosarmus.	ann.	XIX.
XXV.	Mithraeus.	ann.	XXVII.
XXVI.	Teutamus.	ann.	XXXII.

Sub quo Ilium captum fuit [4].

ԻԷ.	Տևտակս	սմն.	Խ։
ԻԸ.	Թ՝ինևս	սմն.	Ը։
ԻԹ.	Պ՝ևրուսս (Պ՝ևրկիղս)	սմն.	Խ։
Ը.	Եւպալմէս	սմն.	ԼՔ։

XXVII.	Teutaeus.	ann.	XL [5].
XXVIII.	Thinaeus.	ann.	XXX.
XXIX.	Derusus (Dercylus)	ann.	XL [6].
XXX.	Eupalmes.	ann.	XXXVIII.

Ընդ սոսմաւ էկաց էբրայեցւոց էրևելի Թագաւոր. որոյ ո՛-

Sub eo extitit Hebraeorum rex insignis; cujus filius Salomon

1 Corrupta ac promiscua vox in Cod. Arm. աքուբարդիասմին, opem ferente Canone reducenda non solum ad haec, Թագաւորեաց ընդ սմին, sc. *regnavit cum eo*, sed etiam ad nomen vario modo lectum in Canone, *Batossa*, *Atossa*, vel *Actosa*. Vereor, ne alterum quoque nomen արտարկս, *Tratres*, sit apographi Graeci iterata lectio Ֆուգատր, Ֆուգատέρος, sc. *filia*, *filiae*: hoc scimus, quod in Canone pro tali nomine inaudito habetur Շամիրամ՝, *Semiramis*.

2 Samuel juxta Canonem, Զովսարկս սմն Ի. *Zosares ann. XX.* sicut etiam Պաննիասս սմն ԽԲ. *Pannias ann. XLII.* haud dissimiliter et Sync. Sed nescio an ubique auctor ita voluerit teneri in I. Parte, ut postea in Canone decrevit.

3 Տարմիղ նաւաց, vel նաւատորմիղ, procul dubio fuit in Gr. στόλος, ut non semel deprehendimus; pro quo nos modo *classem* reposuimus, modo *navalem* quoque addidimus ad explicandam vim Arm. vocum. Verum տորմիղ, sive *turmil*, vox interim inusitata ut antiqua, speciem ferre videtur vocis Latinae *turma*, quasi vero *turmilla*, id si recipit ratio Latinae linguae.

4 Iisdem verbis, paucissimis nimirum, Ilii captivitatem repetit auctor in Canone quoque; ita ut cùm Sync. nominatim citarit Eusebium de hac re, et huc et in Canonem referri possit: nos ibi ejus locum assignabimus.

5 Post Teutaeum inserit Syncellus quatuor illos reges, quorum nomina Ἀράβηλος, Χάλαος, Α'νίβος, Βάβιος. Sed de his jam supra in adnot. p. 79. dictum est male eum sensisse, cum re ipsa sint isti multo antiquiores, ante Ninum scilicet, et proximi Beli successores inverso ordine; ubi adjiciendus et Ἀράβηλος δεύτερος, juxta Abydenum: consule locum citatum.

6 *Derusum* malumus corrigi juxta Canonem, et legi *Dercylum*. Item in Canone uniformiter Arm. et Lat. Եւպալմէս, *Eupales*. Sync. fortasse praesentem lectionem praelegerat, quamvis a librariis depravata sit hodierna ejus lectio Ευπάχμης, quod legendum Εὐπάκμης, vel potius Εὐπάλμης. Goar in Lat. corruptius, *Empacmes*, dummodo desit typographi mendum.

դին սողոմոն զտաճարն յերուսաղէմ շինեաց ։

լա.	Ղաւոսթենէս	ամս.	խե ։
լբ.	Պերիտիադէս	ամս.	ը ։
լգ.	Ոփրատէոս	ամս.	ի ։
լդ.	Ոփատանէս	ամս.	ծ ։
լե.	Ակրազանէս	ամս.	խբ ։
լզ.	Սարդանապաղղէս	ամս.	ի ։

Առ սովաւ զակորիգէս դնէր օրէնս զակեդմոնացւոց ։ Մինչև ցսոսա թագաւորք ասորեստանեաց թագաւորեցին, 'ի թագաւորել աթենացւոց թեսպիայ որդւոյ արիփրոնեայ ։

Միանգամայն ամենայն ասորեստանեաց հարստութեանն ըստ ըստոյգ մատենագրաց ամք. ռմխ. և ըստ այլոց ամք. ռյ ։ Թոնոս կոնկողերոսն, որ յունարէն կոչի սարդանապաղղոս, մատնեալ 'ի պարտութիւն 'ի վարբակայ և 'ի բեղեսիոսէ՝ ինքնին զանձն 'ի հուր մատնեաց. յորմէ յառաջին ողոմպիադն՝ ամք խ ։

Եւ զասորեստանեաց իշխանութիւնն վարբակայ բարձեալ՝ զբեղեսիս կացոյց արքայ բաբէղացւոց. և ինքն 'ի մարս փոխեաց զասորեստանեաց իշխանութիւնն ։ Որ ձգեցաւ զայսչափ ժամանակ ։

templum Hierosolymae aedificavit.

XXXI.	Laosthenes.	ann.	XLV.
XXXII.	Peritiades.	ann.	XXX.
XXXIII.	Ophrataeus.	ann.	XXI.
XXXIV.	Ophatanes.	ann.	L.
XXXV.	Acrazanes.	ann.	XLII.
XXXVI.	Sardanapalles.	ann.	XX.

Sub eo Lacoriges (Lycurgus) Lacedaemoniis leges ferebat. Huc usque reges Assyriorum regnaverunt, apud Athenienses regnante Thespio Ariphronis filio.

Simul universa Assyriorum Dynastia juxta certos Scriptores (perduravit) annos MCCXL. juxta alios autem annos MCCC [1]. Thonnus Concolerus, qui Graece Sardanapallus vocatur [2], ab Arbace et Belesio devictus, seipsum igni tradidit: a quo ad primam Olympiadem (sunt) anni XL.

Assyriorum autem imperium Arbaces supprimens, Belesim regem constituit Babyloniorum; ipseque Assyriorum imperium ad Medos transtulit: quod tantidem temporis perseveravit [3].

1 Anteriorem numerum semper retinet auctor noster in Canone suo, posteriorem tamen ei attribuit Syncellus, ut Castoris vestigium tenenti: vide supra in adnot. p. 83. at ipse Sync. in p. 132. annos decernit 1460. de quo alii viderint; solummodo eum sciant errasse in numero quatuor regum, quos ex antecessoribus Nini, posteros ejus facit, ut non semel dictum est.

2 Eadem fere, quamvis breviter, Sync. p. 132. hinc, vel a Canone mutuatus. Θῶνος, ὁ λεγόμενος Κονκόλερος, Ἑλληνιστὶ Σαρδανάπαλος, sc. *Thonus, dictus Concolerus, Graecè Sardanapalus*.

3 Similia ad sensum excerpsit Sync. p. 164. οὕτω γάρ φασι οἱ τὰ Βαβυλωνιακὰ γράψαντες, ὅτι Αρβάκης τὴν βασιλέων προσηγορίαν καὶ τὸν πλοῦτον εἰς Μήδους ἤγαγεν. Ασσυρίων δὲ βασιλέα κατέστησε Βέλεσυν ὑπ' αὐτὸν δηλονότι. (Interp. Goar.) « Ita referunt rerum Babylonicarum scriptores: Arbacem nimirum, regum appellationem, et opes ad Medos transtulisse; regem autem Assyriis Belesym, sibi videlicet subditum dedisse ». At Stephanus Asolicus auctor Arm. altius repetens haec, iisdem fere verbis Eusebium nostrum transcripsit, cujus locus Armeniacis characteribus hic collocatur,

ՄԱՐԱՑ

MEDORUM

Ա՛րբայ Խագաւորք ։

Medorum Reges.

Ա. Արբակէս	ամս.	ԽԸ։	I. Arbaces.	ann.	XXVIII.
Բ. Աւդակէս	ամս.	Ի։	II. Maudaces.	ann.	XX.
Գ. Սոսարմոս	ամս.	Ը։	III. Sosarmus.	ann.	XXX.
Դ. Արտիկաս	ամս.	Ը։	IV. Articas.	ann.	XXX.
Ե. Դեհոկէս	ամս.	ՃԻԳ։	V. Dejoces.	ann.	LIV.
Զ. Փրաւորտէս	ամս.	ԽԴ։	VI. Phraortes.	ann.	XXIV.
Է. Կիաքսարէս	ամս.	ԼԲ։	VII. Ciaxares.	ann.	XXXII.
Ը. Աժդահակ	ամս.	ԼՂ։	VIII. Astyages.	ann.	XXXVIII[1].

(Syncell. p. 158. 170, *et* 184.*)*

Μήδων Βασιλεῖς.

(Μήδων)	α'.	(ἐβασίλευσεν)	Αρβάκης	ἔτη	κή.
(. . .)	β'.	(. . . . .)	Μανδαύκης	ἔτη	κ'.
(. . .)	γ'.	(. . . . .)	Σώσαρμος	ἔτη	λ'.
(. . .)	δ'.	(. . . . .)	Αρτύκας	ἔτη	λ'.
(. . .)	ε'.	(. . . . .)	Διοίκης	ἔτη	νδ'.
(. . .)	ς'.	(. . . . .)	Αφραάρτης	ἔτη	νά.
(. . .)	ζ'.	(. . . . .)	Κυαξάρης	ἔτη	λβ'.
(. . .)	ή.	(. . . . .)	Αστυάγης	ἔτη	λή.

ut nempe studiosos pro altero Eusebii exemplare juvare possit; noluimus tamen Latinè reddere, ne inaniter repetenda foret interpretatio in textum accommodata. Auctor itaque citatus, postquam Catalogum regum Assyriornm juxta Eusebium posuerat Lib. I. cap. 5. sequentia quoque haec ex eodem descripsit. ' Ա՛րբակաս սպասէ ամս Ը։ մինչև ցամս (Euseb. ցամս) Թագաւորէցին . . . մինչև ցԹեռնս կռնկոքեաս , որ յանարքէն կոչի ապրպանապատրս . որ մասանեալ 'ի պարսից Թիւն 'ի վարքակոյ մարէ (deest մարէ in Euseb.) և 'ի բէլէսեսէ , ինքն զանձն իւր (Euseb. ինքնին զանձն) 'ի հուր մատնեալ : Զա՛ս սորեսատնեաց զիշխանութիւն վարքակոյ բարձեալ զբէլէսիս կացուցանէ սպրոյ բարեացուց . և ինքն 'ի մարս փոխակաց զասորեսատնեաց իշխանութիւն , որ ձգեցաւ զայսչափ ժամանակս , Թուեալ զայս ձև. օրինակի ։ և։

1 Quis conciliet sequentem summam 298. cum praemisso catalogo, cujus summa stricte colligitur in annos 256? Et quidem mendum hic subesse probat auctor aliis suis calculis; nam ipsissimus catalogus repetitur infra in Regum Serie, ac summa annorum signatur 259. quamvis re ipsa 256. colligatur: itaque vel in annos regum error irrepsit, vel unus ex duobus calculis 256. et 259. errore laborat: omitto praesentem summam 298. nullo modo refulciendam. Inter haec illud 259. constanter refert ipse auctor in Canone suo, illic tamen alia est ratio numerorum in annis cujusque regis cum variatione nominum. Syncellus solus praesentem locum describere videtur, unius tamen regis anno mutato, ita ut juxta eum anni colligantur 283. Singulos hic calculos nobis, ob oculos ponere, liceat.

Առ սովաւ կիւրոս պարսից թագաւորեաց. ընկեցեալ զաժդահակ՝ բառնայր զմարաց իշխանութիւնն՝ ձգեալ յամս մղ ը։ Բայց այլք զայլ թագաւորս մարաց հարկանեն 'ի մատենի։

Hujus tempore Cyrus apud Persas regnavit; Astyage vero dejecto, Medorum imperium suppressit, quod hucusque duraverat annis CCXCVIII. Alii vero alios Reges Medorum litteris mandant.

Syncellus p. 158. 170. 184.						*Euseb. in praesenti I. Parte, et in Serie regum.*	
α'. Αρβάκης.	ἔτη	κή.	I.	Arbaces.	ann. 28.	. . . . 28.	ի ը.
β'. Μανδαύκης.		κ'.	II.	Mandauces.	20.	. . . . 20.	ի.
γ'. Σώσαρμος		λ'.	III.	Sosarmus.	30.	. . . . 30.	լ.
δ'. Αρτύκας.		λ'.	IV.	Artycas.	30.	. . . . 30.	լ.
ε'. Διοίκης.		νδ'.	V.	Dioeces.	54.	. . . . 54.	ծգ.
ς'. Αφραάρτης.		νά.	VI.	Aphraartes.	51.	. . . . 24.	ի գ.
ζ'. Κυαξάρης.		λβ'.	VII.	Cyaxares.	32.	. . . . 32.	լ բ.
η'. Αστυάγης.		λή.	VIII.	Astyages.	38.	. . . . 38.	լ ը.
				Summa ann.	283.	256. ponitur tamen 298.	

Eusebius in Canone, tam Arm. quam Lat. Hier. haud secus ac Gr. collect. Scal.

ա. Աբբակէս.	ամս	ի ը.	α'. Αρβάκης.	ἔτη	κή.	I.	Arbaces.	ann. 28.
բ. Սովսարմոս.		լ.	β'. Σώσαρμος.		λ'.	II.	Sosarmus.	30.
գ. Մեդիդոս.		խ.	γ'. Μεδίδος.		μ'.	III.	Medidus.	40.
դ. Կարտիկէաս.		ժգ.	δ'. Καρδικέας.		ιγ'.	IV.	Cardiceas.	13.
ե. Դիովկէս.		ծգ.	ε'. Δηϊόκης.		νδ'.	V.	Dejoces.	54.
զ. Փրաւորտէս.		ի գ.	ς'. Φραόρτης.		κδ'.	VI.	Phraortes.	24.
է. Կիաքսարէս.		լ բ.	ζ'. Κυαξάρης.		λβ'.	VII.	Cyaxares.	32.
ը. Աժդահակ.		լ ը.	η'. Αστυάγης.		λή.	VIII.	Astyages.	38.
Summa		մ ծ թ. 259.			σνθ'. 259.			259.

Ita omnino habet et Samuel noster, Canonem nempe imitatus; nisi solum pro Medido legit Մամիկար, *Mamicar*. At Steph. Asolicus anteriorem sequitur calculum ac nominum seriem, quamvis a librariis depravatum. De Chorenensis catalogo videsis apud eum L. I. c. 21. quamvis multum variant et ejus exemplaria.

ԼԻԴԻԱՑԻՆՑ LYDORUM

Լիդացոց թագաւորք։ *Lydorum Reges.*

ա.	Արդիոս ազիատացի	ամն.	ԼԶ։	I.	Ardius Aliatae (filius).	ann. XXXVI.
բ.	Ազիատէս	ամն.	ԺԲ։	II.	Aliates.	ann. XIV.
գ.	Մէլէս	ամն.	ԺԲ։	III.	Meles.	ann. XII.
դ.	Կանդաւլէս	ամն.	ԻԷ։	IV.	Candaules.	ann. XVII.
ե.	Գիւգէս	ամն.	ԼԵ։	V.	Gyges.	ann. XXXV[1].
զ.	Արդիսէս	ամն.	ԼԶ։	VI.	Ardisus.	ann. XXXVII.
է.	Սարդիարտէս	ամն.	Ը։	VII.	Sardiartes.	ann. V.
ը.	Ադիարտէս	ամն.	խԹ։	VIII.	Odiartes.	ann. XLIX.
թ.	Կրիսոս	ամն.	ԺԵ։	IX.	Croesus.	ann. XV.
	Զ Կրիսոս սպանեալ Կիւրոսի՝ եբարձ զԼիդացւոց իշխանութիւն։				Croesum Cyrus perimens, Lydorum imperium sustulit[2].	

(Syncell. pag. 191.)

Λυδῶν Βασιλεῖς.

α'.	Αρδυσος Αλυάτου	ἔτη	λϛ'.
β'.	Αλυάτης	ἔτη	ιδ'.
γ'.	Μίλης	ἔτη	ιβ'.
δ'.	Κανδάυλης	ἔτη	ιζ'.
ε'.	Γύγης	ἔτη	λϛ'.
ϛ'.	Αρδυσος	ἔτη	λη'.
ζ'.	Σαδυάτης	ἔτη	ιε'.
η'.	Αλυάτης	ἔτη	μϑ'.
ϑ'.	Κροῖσος	ἔτη	ιε'.

1 Syncellus, ut vides, Eusebium descripsit in transcribendis Lydorum regibus, ita ut alter alterum facile corrigat, ubicumque numeri paullo variantur, forte ex librariorum unius alteriusve oscitantia. Nam Gyges annos regnavit 36. juxta Sync. et Samuelem nostrum, imo et juxta Eusebium nostrum in Serie Regum, et in Canone utriusque lectionis Arm. et Lat. Consensus itaque omnium suadet hic quoque in cod. nostro legendum esse ԼԶ. 36. Ita quoque pro Ardiso legendum ԼԸ. 38. cum Syncello, Samuele nostro, et Canone. non ԼԶ. 37. ut impraesentiarum; in Serie vero Regum ՄԸ. 48. legimus. Maxime vero Sardiarti tribuunt omnes ann. ԻԵ. 15. sc. Sync. Can. Arm. et Lat. Samuel, atque Series Regum, quamvis hic legatur tantum, Ե. 5. Facile librarii mendum id, et similia dixerim, si tamen constet ubique ad normam Canonis primam hanc partem corrigendam esse, cujus saepe contrarium compertum habeas, cum Auctor hic juxta alios, juxta caeteros ibi rem digesserit. Pro Μίλης autem legendum esse Μέλης comprobant omnes lectiones.

2 Asolicus noster, ut supra ad normam Eusebii dixerat non pauca, hic quoque ejusdem verbis utitur. L. I. c. 5. * Կրկնէին և զկրասոս

ՊԱՐՍԻՑ

Պարսից թագաւորք։

PERSARUM

Persarum Reges.

ա. Կիւրոս ամն. լա։
բ. Կամբիւսէս ամն. ը։
գ. Օ մերդիս մոգ ամիսս. է։
դ. Դարեհ վիշտասպեայ ամն. լէ։
Ի. ա սուրբ տաճարն երուսաղէմ ի նորոգէր յետ առաջին հրդեհիւ լինելոյն ի բաբելացւոց։

ե. Քսերքսէս դարեհի ամն. ի։
զ. Արտաշէս, որ կոչեցաւ երկայնաբազուկ ամն. խա։
Ի. ա սուրբ էզր և Նեեմիա երեցք առաջնորդք Հնոյ կտակարանի։

i. Cyrus. ann. xxxi.
ii. Cambyses. ann. viii.
iii. Zmerdis Magus. menses vii.
iv. Darius Hystaspis (filius) ann. xxxvi.
Sub hoc templum Hierosolymitanum instaurabatur, postquam primum combustum fuit a Babyloniis.
v. Xerxes Darii (fil.) ann. xx.
vi. Artaxerxes, qui Longimanus[1] vocatus est. ann. xli.
Sub hoc Esdras et Neemias Hebraeorum duces agnoscebantur[2].

(Syncell. p. 186. usque ad 204.)

Περσῶν Βασιλεῖς.

ά. Κύρος (. . .) ἔτη λά.
β'. Καμβύσης (. . .) ἔτη ή.
γ'. Μάγοι (ἀδελφοὶ δύο), μῆνας ἑπτά.
δ'. Δαρεῖος Ὑστάσπου ἔτη λς'.
ε. Ξέρξης (υἱὸς) Δαρείου ἔτη κ'.
ς'. (Ἀρτάβανος υἱὸς Ξέρξου μῆνας ζ'.)
ζ'. Ἀρταξέρξης (Ξέρξου) ὁ λεγόμενος Μακρόχειρ ἔτη μά.
ή. (Ξέρξης υἱὸς Ἀρταξέρξου μῆνας β'.)

ապահեաւ կիւրոսի՝ երթայ զկիսանաւթիւնն լիւդացւոց ||։

1 Quod Graecis Μακρόχειρ denominatur, verbotenus sonat *Longimanus*, երկայնաձեռն, pro quo tamen Arm. solent dicere երկայնաբազուկ, ut et Interp. noster, quasi *Longibrachium*; sed quum id inusitatum sit Latinis, alterum usurpavimus. Reges autem amplius habiti apud Sync. videantur apud Euseb. in Serie Regum, et in Canone.

2 Առաջնորդք, *Duces*, vel etiam non incommode *Rectores*. Gr. videtur esse ἡγεμόνες.

Է.	Դարեհ	ամս.	Է։	VII. Darius.	ann.	VII.
Ը.	Արտաշէս	ամս.	Խ։	VIII. Artaxerxes.	ann.	XL.
Թ.	Ովքոս	ամս.	ԻԶ։	IX. Ochus.	ann.	XXVI.
Ժ.	Արսէս	ամս.	Դ։	X. Arses.	ann.	IV.
ԺԱ.	Դարեհ	ամս.	Զ։	XI. Darius.	ann.	VI.

Զնա սպան աղեքսանդրոս փիղիպեայ, և միանգամայն պարսից և ասորեստանեաց իշխանութեանն տիրեաց ամս ԺԲ։ Յետ որոյ մակեդոնացիքն էին ամս մՂԵ. մինչև 'ի վախճանել կղէոպատրայ կնոջ միոյ՝ որ թագաւորեաց, ըստ հարիւրորդի ութսներորդի եօթներորդի ողոմպիադին։ Առ որով աւգոստոս հռոմայեցւոց թագաւորեաց. որ սեբաստոսն յորջորջեցաւ, և թարգմանի

Hunc Alexander Philippi (filius) occidit, simulque Persarum ac Assyriorum imperio potitus est, annis XII [1]. Post quem Macedones fuerunt (reges) annis CCXCV. usque ad obitum Cleopatrae cujusdam mulieris, quae regnavit [2], circa centesimam octogesimam septimam Olympiadem. Sub qua Augustus in Romanos regnavit; quin et Sebastus appellatus est, id est, Colendus; [3] (qui tunc, sc. anno quo

ϑ'. (Σογδιανὸς μῆνας ζ'.)
ί. Δαρεῖος (ὁ Νόϑος . . .) ἔτη (ιϑ').
ιά. Αρταξέρξης (. . . ὁ καὶ Μνήμων,) ἔτη μ'.
ιβ'. Ωχος (. . .) ἔτη έ. (κατά τινας κ'.)
ιγ'. Ναρσῆς (...) ἔτη δ'.
ιδ'. Δαρεῖος (...) ἔτη ς' (. . .) ὃν Αλέξανδρος καϑεῖλε...

1 Asolicus noster loco supradicto I. 5. Eusebium totidem fere verbis transcribens, * Զսա սպանեալ աղեքսանդր մակեդոնացւոց փիլիպպեայ, և միանգամայն պարսից և ասորեստանեաց թագաւորութեան տիրեաց ամս ԺԲ ||, pro XII, reposuit VI. quod verissimum respectu imperii Alexandri in universam Asiam. Illi verò anni XII, quoad totum regni ejus tempus post patris obitum usque ad suum interitum, ut patet, numerandi sunt: id quod male confundit Niceph. Patriarcha in sua Chronographia, seorsum numeratis annis VI. et XII. his verbis, p. 318. Τοῦτον (sc. Δαρεῖον Αρσάμου) ἀνελὼν Αλέξανδρος ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς, καὶ καϑελὼν τὴν τῶν Περσῶν ἀρχὴν, ἐβασίλευσεν ἔτη ς'. πρὸ τοῦ καϑελεῖν τὸν Δαρεῖον βασιλεύσας φασὶν ἔτη ιβ'. καὶ ἐτελεύτησεν ἐν Βαβυλῶνι, ὥς φασιν, ἐτῶν λέ. ὡς δὲ ἄλλοι, ἐτῶν λς'. ἐβασίλευσεν ὁμοῦ ἔτη ιή. (Interp. Goar). » Eo (Dario) perempto, et Persarum imperio everso, Alexander Macedonum rex annis 6. regnavit: cum ante Darii necem annis duodecim, ajunt, rerum potitus fuisset. Babylone, inquiunt, annos natus 35. mortuus est: alii aetatis 36. interiisse affirmant. Annis itaque octodecim in universum regnavit «: quod sane cunctis, ut ita dicam, monumentis adversatur.

2 Illud, որ թագաւորեաց, iisdem verbis a nobis redditum, *quae regnavit*, nequis putet cum sequenti epocha annorum conjungi, sed magis ut adjectivum nominis Cleopatrae interjectum parenthesis loco; siquidem initium regni Cleopatrae occurrit in Olymp. CLXXXII. adeoque Olympias CLXXXVII. hic inserta pertinet ad illius *obitum* antea memoratum, ut patet ex Canone Auctoris; quare sic legas, seu intelligas: *Cleopatra, quae fuit regina Aegyptiorum, ut ultimus rex, obiit circa centesimam*, etc. aliter pro *septima* legendum esset *secunda*.

3 Σεβαστὸς nomen nemini non notum, a Σέβω, vel σέβομαι, quod sonat, *Colo, veneror*, etc. pro quo apud Romanos *Augustus*. Sequentem parenthesin addidimus pro explicatione rerum.

պաշտեալ ։ զամն հնգետասաներորդ հռոմայոց իշխանութեանն վարէր ։ յորմէ մինչև ՚ցՄԲ. ողոմպիադն, ըստ որում հնգետասաներորդ ամն տիբերեայ կայսեր պատահէ, ժողովին ամք. ԾԲ ։ Իսկ անտի մինչև ցկոստանդիանոսի քսանամեակն՝ լինին ամք. Յ ։ Այլ այս մինչև ցայս վայր ։ Բայց փոխեսցուք աստի և յեբրայեցւոց ժամանակագրութիւնն ։

Cleopatra mortua est) decimum quintum annum in Romanorum imperio agebat: a quo usque ad CCII. Olympiadem, qua Tiberii quintus decimus annus occurrit, enumerantur anni LII. Exinde vero usque ad Constantini Vicennalia, elapsi sunt anni CCC. Haec itaque satis sint. Dehinc vero ad Hebraeorum etiam Chronologiam gradum faciamus.

ԵԲՐԱՅԵՑՒՈՑ

HEBRAEORUM

Թէ որպէս առ ՚ի յեբրայեցւոց աւանդեցաւ ժամանակագրութիւն ։

Quomodo apud Hebraeos sit tradita Chronologia.

Զեբրայեցւոցն առընթեր կարգեցաք ՚ի Մովսիսէ, և որ յետ նորա որ ՚ի մէջ հեբրայեցւոց գիրք կային. և ՚ի փղաւէոս յովսեպեայ ՚ի հրէական նախնեացն պատմութենէ, և յափրիկանոսի ժամանակագրութեանցն ։

Hebraeorum Chronologiam apposuimus ex Moyse, et ex iis, qui post eum apud Hebraeos habentur, libris; atque ex Flavii Josephi Judaica Antiquorum historia: nec non ex Africani Chronicis libris.

Որպէս եբրայեցիք ժամանակագրեն ։

Quomodo Hebraei describunt Chronographiam?

Քաղդէացւոց և ասորեստանեաց, մարացն և պարսից, ժամանակաց՝ միանգամայն և թագաւորաց՝ մատենագրութիւնն, այն իսկ է՝ զոր յառաջնումն գլուխն ասացաք ։ Այլ

Chaldaeorum et Assyriorum, Medorum ac Persarum, tam quoad spatium temporis, quam quoad Regum commentaria, ea sunt, quae primo capite diximus [1]. Quod autem jam inde

1 Si Primum nominat Caput Auctor totum antehac spatium Chronographicum a Chaldaeis usque ad Persas, sequitur ut pro secundo capite habendum sit praesens de Hebraica Chronologia intervallum; deinde tertium de Aegyptiis, quartum de Graecis, quintum de Romanis. Et quidem universalis haec est partitio operis: attamen cum omnino de quindecim regnis agat in toto opere, privata totidem capitula recensentur, quamvis nulla inscriptio capitum occurrat, praeter quod codex noster in margine solet referre nomina regnorum, de quibus agit

զի քաղդէացին անդուստ ՚ի վերուստ էր ազգն եբրայեցւոց, և այն յայտ արարեալ ցուցաւ. զի քաղդէայ էր աբրահամ, և նորին նախնիքն ՚ի քաղդէացւոց աշխարհին բնակեալ էին, վկայեալ խոկ է. որպէս և մովսիսէ ՚ի մատենի տուեալ պատմէ. և՝ ա՛ռ ասէ, թարա զաբրահամ զորդի իւր, և զղովտ զորդի առանայ զթոռն իւր, և զսառա զնու իւր զկին աբրահամու որդւոյ իւրոյ, և հան զնոսա յերկրէն քաղդէացւոց։

և՝ կարի խոկ ՚ի դէպ է առընթեր քաղդէացւոցն մատենագրութեան և զերբայեցւոցն նախնեաց պատմութիւն կարգել. և՝ ջրհեղեղին զրոյցք՝ որ ՚ի նոցանէ յիշին, ՚ի յունաց կան առասպելարկութենէն յոյժ հեռի ՚ի բաց են, զոր առ դևկաղիոնաւն ասեն զջրհեղեղն. և քանզ ՚ի բաց

ab initio Chaldaea erat natio Hebraïca, id quoque demonstratum est [1]. Etenim Chaldaeum fuisse Abraham, ejusque majores Chaldaeorum regionem incoluisse, exploratum est; prout Moyses ipse litteris commendans enarrat. » Et sumpsit, inquit, Thara Abraham filium suum, et Lot filium Arran, nepotem suum [2], et Saram nurum suam, uxorem Abraham filii sui, et eduxit eos de terra Chaldaeorum ».

Porro valde convenit post Chaldaeorum commentaria, Hebraeorum quoque majorum historiam proxime connecti. Verum, quae ad diluvii enarrationem spectant, ab ipsis (Hebraeis) memoriae prodita, toto caelo a Graecis fabulis distant, quas de diluvio sub Deucalione facto (Graeci) profe-

. . . . Καὶ ἔλαβε Θάῤῥα (vel Θάρα) τὸν Ἀ"βραμ υἱὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν Λὼτ υἱὸν Ἀῤῥάν, υἱὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τὴν Σάραν τὴν νύμφην αὐτοῦ, γυναῖκα Ἀ"βραμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς χώρας τῶν Χαλδαίων. Genes. XI. 31.

quivis locus, in margine inquam, nunc laterali, nunc inferiori.

1 Non jam in hoc Chronico de his rebus se egisse Eusebius asserit, sed vel in aliis operibus ad sacram scripturam spectantibus id demonstrasse, vel potius ex subjicienda sacrae scripturae auctoritate certo certius id collectum iri; quasi vero *probatum est*, aut *certum est*: unde infert: *Etenim* etc. Verum huc spectat Samuelis nostri locus; qui cum rationem redderet, cur nempe Eusebius profanas Chaldaeorum traditiones usurparit sub initio Chronicorum, inter alia haec quoque affert. « Եւ և այլ ինն պատճառ զառ ՚ի նոցանէ առբջասանեալսն գրել էր. զի քաղդէայ էր աբրահամ, և նորին նախնիքն ՚ի քաղդէացւոց աշխարհին էին, որպէս գիրք արարածոցն յայտ արարեալ ցուցաք նեն ||։ և այլն։ » Est et alia quaedam ratio describendi commentitia eorum dicta. Etenim Chaldaeus fuit Abraham, ejusque Majores ex Chaldaeorum regione erant, sicut Liber Geneseos declarans indicat, etc. «

2 Vers. τῶν LXX. a nobis è regione collocata convenit cum lectione Eusebiana; nec distat lectio Lat. Vulg. nisi in nomine *Ur*. » Tulit itaque Thare Abram filium suum, et Lot filium Aran, filium filii sui, et Sarai nurum suam, uxorem Abram filii sui, et eduxit eos de Ur Chaldaeorum «: ubi pro *Ur*, LXX. habent *regio*. Arm. in Eus. երկիր, *terra*, in sacro textu աշխարհ, *regio*. Sed Lectio Arm. text. ibi in Gen. habet ulterius և զնաքովր զորդի իւր, *et Nachor filium suum:* quod desideratur apud alios, nisi solum Samaritanus textus memorat *Melcham uxorem Nachor filii Tharae*. Insuper nota obiter, pro illo զորդի որդւոյ իւրոյ, quod legitur in Gen. convenienter caeteris *filium filii sui*, υἱὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, Interpretem Eusebii apposite reposuisse զթոռն իւր, quod idem declarat sc. *nepotem suum* (ex filio, id est ex Aran).

յառաջագոյն քան զովկիկեայ ժամանակն, և քան զոր առ ովկիկեաւ մեծ ջրհեղեղն յիշատակի 'ի յունաց. ամենևին սուբ ուրեմն 'ի բացեայ յայնց ժամանակաց ջրհեղեղն՝ որ յեբրայեցւոց պատմի, գրեթէ հազար և երիեբիւր ամաք յառաջ քան զովկիգայ ժամանակն, որք նախ քան զառ գևկաղիոնիս ջրհեղեղասն կան. խնեալ պատահէ ամաք մեծ։

Իսայց ընդ ասորեստանեաց մատեանսդ պատմութեանն, և ընդ՝որ անդ ինչ պատմութիւն վասն ջրհեղեղին առանդեցաւ, ոչ սակաւ ինչ ազգակատնութիւն երբայեցւոց պատգամիցն ունին։ Հմուտ առնել, թէ յառաջ քան զջրհեղեղն պայազատութիւնք ազգաց միրատիոջէ 'ի տասներորդ թիւ հասմարոյ ձգեալ յաւարտեցան։

Իսայց յետ ջրհեղեղին յերից առանց ընդ բնաւ տիեզերս ազգք մարդկան սերեցան։ Վանզի յաբեթ զասորեստանեաց, և զամենայն կողմանս արեւելից։ Եւ զյարեւմտեայսն զառաջին շինուածն՝ նոքա բովինայ համարին երբայեցւոց գիրք։ Եւ առաջին թագաւոր քան զամենեսեան՝ վնա ասէն լինել, սկայ 'ի վերայ երկրի։ Եւ եղև սկիզբն թագաւորութեան՝ բաբելացն, և ուրկ, և աքաթ, և քալանէ յերկիրն աենեաք։ Յերկրէն յայնմանէ եկ ասուր, և շինեաց զնինուէ, որ է առաջին քաղաք ասորւոց, զոր շինեաց ասուր, և էր յորգւոյն աեմայ, զորմէ ասացաք առնել զամենայն կողմանս արեւելից։ Եաբէն լինել որդի սեմայ զելամ և զասուր և զարփաքսաթ և զարամ և զլուդ։ Եւ յհնդամայ լինին եղեամայիք՝ առաջին ազգ պարսից։ յորոց և եղիամայիս քաղաք շինէ։ Եւ յասուրայ ասորեստանեայք։ Եւ յարփաքսաթեայ արփաքսացիք, որ և քաղդէացիք կոչեցան։ Եւ յարամայ արամացիք, որ և ասորիք անուանին։ Եւ 'ի վերոյայոյ վերագոյիք ||։

Ceterum, post diluvium a tribus viris, per universum orbem terrarum genus humanum propagatum est [1]. Si-

runt; atque plurimum antecedunt Ogygi aetatem, et pariter magnum Diluvium a Graecis sub Ogygo commemoratum: omnino (inquam) diluvium ab Hebraeis enarratum, ab illis temporibus distat; ita ut praecedat mille ducentis ferme annis Ogygi tempora; eaque ante diluvium sub Deucalione factum CCL. annis antecedere comperiuntur.

Verum enim vero cum Assyriorum commentariis, et historiis in iis, quae de diluvio traduntur, non modicam affinitatem Hebraeorum scripta praeseferunt; quibus edocemur, ante diluvium, successiones generationum ad decimum usque numerum extensas fuisse ac completas.

Ceterum, post diluvium a tribus viris, per universum orbem terrarum genus humanum propagatum est [1]. Si-

1 Similia percurrit fusius Joseph. Lib. 1. Antiq. c. 6. quem forsan consuluerit Eusebius; sicut et S. Hier. utrumque consuluisse videtur in Lib. Quaestionum Hebraicarum in Genesim. Legas, velim, loca citata non modicum opportuna ad dilucidationem Auctoris nostri. Ea verò, quae uberius congessit Scaliger de posteritate trium Noachi filiorum in suis excerptis Pseudo-Eusebianis, Syncelli et Cedreni sunt collectiones, a quibus longe hic abest auctor noster. Unus Asolicus auctor Arm. ad verbum Eusebii integram paginam descripsit L. 1. c. 5. ita ut commodius hoc in loco transcribi operae pretium sit, quippe qui prodesse possit pro altero Eusebiano codice. Sic ergo fert textus et lectio Asolici. * Յետ ջրհեղեղին յերից արանց ընդ բնաւ տիեզերս ազգ մարդկան սերեցան։ Վանզի յաբեթ եւրոպիկ ամենայն, լեռնայուղ լինի մինչև յարեւմտեայ ովկիանոս ասէն զազգացն բնակութիւն։ Եւ 'ի քամայ զլիբեացւոց աշխարհն և զեգիպտոս, և ևս անդր յարեւմտեայ կողմանս։ Եւ 'ի սեմայ՝ որ հրեց և զպարսն եր,

[Ք]ե եւրոպիան ամենայն, և յամմոն լեռնէ մինչև յարեւմտեայ ովկիանոսն ասեն զաղգացն բնակութիւն։ Եւ ի քամայ զեգիպտոս և զլիբէացւոց աշխարհն, և եւս անդր զամենեսեան յարեւմտից կողմանցն։ Եւ ի սեմայ՝ որ երկց եղբարցն էր, զասորես ամենեցս և զամենայն կողմանս արեւելից։

quidem a Japhet totam Europam, atque ab Ammano monte usque ad occidentalem Oceanum gentium habitationes extitisse dicunt. Et a Cham, Aegyptum, Libyamque, nec non ulteriores omnes occidentalium partes. A Sem vero, qui major natu frater fuit, Assyrios, omnesque partes orientales.

Եւ զբաբէղոնի զառաջին շինուածն նեբրոթեայ համարին եբրայեցւոց գիրք։ Օ՛այս ձև օրինակի բան սմին բանից պատմին, [Ք]ե քուշ ծնաւ զնեբրոթեայ։ Քուշն է եթովպացի, յորմէ ծնեալ համարին զնեբրոթեայ. զորմէ և ասէ իսկ գիրն, [Ք]ե նա սկսաւ լինել հսկայ ի վերայ երկրի. նա էր սկայ որսորդ առաջի՝ այ. վասն այսորիկ ասեն՝ [Ք]ե իբրև զնեբրոթեայ սկայ առաջի՝ այ. և եղև սկիզբն թագաւորութեան նորա բաբէղոն, և որէդ, և աքադ, և քաղանէ յերկրին սենաար։ յերկրէն

At Babylonis primam aedificationem Nembrodi adscribunt Hebraeorum Scripturae. Hoc enim modo, atque his verbis referunt; quod » Chus genuit Nebrod «. Chus est Aethiops, a quo Nebrod natum arbitrantur; de quo ait quidem Scriptura, quod » Ipse coepit esse Gigas super terram. Ipse erat Gigas venator coram Deo; ob hoc dicunt: quod, quasi Nebrod Gigas coram Deo [1]. Et factum est initium regni ejus Babylon, et Ored [2], et Achad, et Chalane in terra Senaar. De terra illa exiit Assur, et aedifica-

Χοὺς δὲ ἐγέννησε τὸν Νεβρώδ. οὗτος ἤρξατο εἶναι γίγας ἐπὶ τῆς γῆς. ὅτος ἦν γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου τοῦ Θεοῦ. διὰ τοῦτο ἐροῦσιν, ὡς Νεβρὼδ γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου. Καὶ ἐγένετο ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ Βαβυλὼν, καὶ Ὀρὲχ, καὶ Ἀρχὰδ, καὶ Χαλάννη, ἐν τῇ γῇ Σενααρ (vel Σενναάρ). Ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης

meniaci Scriptoris, nominatim Auctorem nostrum citantis. Lib. I. c. I. * Աէմ ծնաւնի զԱրամ և զասուր և զարփաքսադ և զարամ և զլուդ. ասուր չինէ զնինուս քաղաք, որ է նինուէ. որ կոչի առաջին ասորիք։ Իսկ նեբրոթեի՝ ի քամայ՝ չինէ զբաբէղոն առաջին քաղաք, և առաջին՝ թագաւորէ՝ ի վերայ երկրի . . . քանզի որպես գրեցաւն, ասուր՝ ի սեմայ՝ չինէ զնինուէ, և սենեքերիմ պայազատաբար թագաւորէ՝ ի նինուէ. և ասի ասորոց թագաւոր. հաւաստիս այսմիզ. Եւսեբիոս կէսարացի, յուլիանոս ազիկառնացի սուգաձ բանեն զթագաւորս ասորւոց՝ ի զաւակէ սեմայ զառնուեան առնել. որպէս՝ ի կանոնակաձ սահմանին (է) խնառաձ ||

1 Euseb. bis legit *coram Deo*; sicut Vulg. Lat. textus Gen. bis habet *coram Domino*, at versio τῶν LXX. primo loco *coram Domino Deo*, secundo tantum *coram Domino*. Arm. vero, utrobique *coram Domino Deo*.

2 Որէդ. Arm. lectio tam in Euseb. quam in Genes. aeque habita, collata cum Gr. Ὀρὲχ, forte legenda որէգ, vel որէգ, ita ut facile pro գ, irrepserit դ; sicut et Lat. *Arach*: sed tamen tam antiqua est haec lectio per դ, ac non semel usurpata, ut etiam Asolicus in transcribendo Eusebio semper id retinuerit, legens որէգ, ideoque nil obstat quin dicamus nostrates legisse Օրէդ, tam in Gen. quam in Euseb.

յայնմանէ ել Ասուր, և շինեաց զՆինուէ: Նինուէ զՆինոս ասեն լինել, որ էր առաջին արքունի քաղաք Ասորեստանեայց, զոր շինեաց Ասուր. և էր յորդւոցն Սեմայ. զոր ասացաք ունել զամենայն կողմանսն արևելից.

Ասեն լինել և որդի Սեմայ զԵղամ և զԱսուր և զԱրփաքսադ և զԱրամ և զՂուդ: Արդ յԵղամայ լինէին Եղամացիք առաջին ազգ պարսից. յորոց և Եղամայիս քաղաքն շինէր: Իսկ յԱսուրայ Ասորեստանեայք. շինէր Ասուր զՆինոս քաղաք՝ որ կոչեցաւ Նինուէ: Իսկ յԱրփաքսադայ Արփաքսադացիք, որ և Քաղդէացիք կոչէին: Իսկ յԱրամայ Արամացիք, որ և Ասորիք անուանէին: Իսկ ՚ի Ղուդայ Լիւդացիք: Իսկ Արփաքսադայ լինէր որդի Սաղա. և ՚ի նմանէ Եբեր. յորմէ Եբրայեցւոցն անուն և ազգ սերէր: Իսկ յԵբերայ վեցերորդ պայազատ լինէր Աբրահամ՝ Հրէից ազգին նահապետ. Ժ. երորդ ազգ յետ ջրհեղեղին: Այսչափ բաւական լիցի: Քանզի ցուցաւ փոքր ՚ի շատէ՝ թէ ընդ Քաղդէացիս և ընդ Ասորեստանեայս ազգականութիւն խառն է Եբրայեցւոց. վասն որոյ ՚ի դէպ իսկ է անդէն առ նոսին առնել սկիզբն Եբրայեցւոց ժամանակագրութեանն:

Իսկ արդ սկիզբն ժամանակագրութեանս՝ առաջին զայն պատմէ, որ ըստ մերոց լինելոց մնից է՝ զառ ՚ի բարութեանցն վրիպելոյ. առաջին պատ-

vit Niniven «. Niniven Ninum esse ajunt, quae Assyriorum prima urbs regia erat, quam aedificavit Assur. Erat autem is ex filiis Sem; quem omnes orientalium partes comprehendisse diximus.

Dicunt quoque, filios Sem fuisse Elam, et Assur, et Arphaxat, et Aram, et Lud. Porro ab Elam originem duxerunt Elamitae, prima gens Persarum; a quibus Elamais quoque urbs condita fuit. Ab Assur autem Assyrii: aedificavit (vero) Assur Ninum urbem, quae vocata est Ninive. Et ab Arphaxad, Arphaxadaei; qui etiam Chaldaei vocabantur. Ab Aramo autem Aramaei; qui Syri quoque appellabantur: Et a Lud, Lydi. Arphaxadis vero filius fuit Sala; et ab ipso Heber; a quo Hebraeorum nomen, et natio propagata fuit. Ab Heber autem ipso sextus familiae princeps per successionem extitit Abraham, Judaeorum nationis Patriarcha, decimaque generatio post diluvium. Haec autem sufficiant: siquidem satis probatum fuit, cum Chaldaeis et Assyriis propinquitate commixtos fuisse Hebraeos; ideoque satis congruum erit statim post eos Hebraeorum Chronologiae exordium ducere.

Itaque initium hujus Chronologiae illud primum narrat, quod ad nostram originem declarandam pertinet, deflexionemve ab optimo statu [1]; primam

ἐξῆλθεν Ἀσσούρ. καὶ ᾠκοδόμησε τὴν Νινευΐ (vel Νινευή). Genes. x. 8. 11.

1 Obscurum omnino cernimus locum, quem ideo ad verbum transferre vix potuimus, forte neque ad certum sensum; ita ut possit sic etiam reddi: » Illud primum enarrat, quod nobis viam paret ad initium faciendum verbi, primam nimirum exponendo historiam de aversione huma-

մութիւն կարգէ զազգաց մարդկան․ որոց նախին նահապետ զադամ՝ քարոզէ , որ էր համանուն հասարակաց ազգի․ զի ադամ՝ առ հասարակ ըզբնաւ մարդիկ նշանակէ յեբրայեցւոց բարբառն ։ Զորոց ժամանակ կենաց յետ տարագիր ՚ի դրախտէն լինելոյ ա͞ծեղէն ոգին ՚ի ձեռն մովսիսի պատմէ․ և կարգ ըստ կարգէ ՚ի նոյն յեռեալ յարէ զնորին յետնոց պայազատացն զհամար , և ըստ իւրաքանչիւր հասակաց զժամանակսն․ որպէս զի ՚ի նմանէ և ՚ի մեզ մարթասցի յեռուլ և ՚ի շարս հարկանել զեբրայեցւոց ժամանակագրութիւնն ։ Քանզի յանուանելոյ ա͞յ դրախտին բնակութեան չէ՛ ումեք հնար զժամանակսն նշանակել ։ Թուի ինձ թէ և զարմանալին մովսէս՝ ա͞ծեղէն հոգւովն զլաւ ինչ բնակութենէ քան զմերոյ աշխարհիս՝ զբազմերան կայանաց զա͞ծաւէր կենաց ակնարկիցէ․ քանզի և դրախտ անուանէ զառաջին ազգի մարդկան բնակութիւն․ զի էր ՚ի դրախտին ադամ՝ յանուշակ և յերանալից կենանն քան զմարդկան․ որով ամենեւին իսկ զամենայն ազգաց մարդկանէ յայտ առնելոյ նշանակէ ։

contexens historiam de hominum generationibus; quorum primum Patriarcham Adam praedicat; cujus nomen universo hominum generi prorsus convenit. Adam enim Hebraeorum lingua universim omnes homines significat, Quorum (sc. primorum parentum) vitae tempus, postquam ejecti a Paradiso fuissent, Divinus Spiritus per Moysen enarrat; atque ex ordine conjunctim addit Posterorum, qui ei successerunt, enumerationem; ac secundum quamlibet aetatem, temporis spatium; ut inde nobis quoque connectere Hebraeorum Chronologiam, in seriemque reducere liceat: etenim ab ipsa habitatione in Dei, ut nominatur, Paradiso, nemo tempora designare ullo modo poterit. Et quidem, ut mihi videtur, ipse quoque mirabilis Moyses Divino Spiritu de meliore quodam habitaculo, quàm nostri orbis, de felicissimae, inquam, mansionis divina vitae ratione annuit: namque Paradisum nuncupat primam generis humani habitationem; erat enim in Paradiso Adam, dulci ac felicitatis plena fruens vita supra humanam conditionem: quo omnino quidem de universo humano genere declarasse compertum est [1].

ni generis a bonis, etc «. Vel potius ita quoque. » Illud primum enarrat, quod ad nostrum futurum ingressum in bona, a quibus deflexiмus, spectat (de Paradiso scilicet), atque primam historiam de humano genere exponit (sc. de creatione ejus) «. Etenim reipsa ita res se habet, cum de Paradiso et creatione hominis primum verbum agat. Tota difficultas in eo est, ut interpunctio certa seligatur, sensusque vocis ընկելոյ, sicut etiam մտից, ad certam sententiam reducatur.

1 Յայտ առնելոյ, si possit eo intelligi sensu, quo alibi per Hellenismum usurpatur յայտ արարեալ, pro scilicet δηλωθέντος, reddendum erit, » de universo humano genere antea memorato «. Item cum subsequens vocabulum possit legi նշանակ է, i. e. *signum est*, vel նշանակէ, sc. *significat*, quovis modo accipias. Sensus quidem videtur esse, quod quicquid felicitatis de primo statu protoplasti describit sacra scriptura, id de cunctis quoque hominibus voluisse subintelligi, siquam in Paradiso sedem statuissent.

Բայց ոչ եթէ զայն բնակութենէ զձեռս առնուցու պատմել մեր այժմու ժամանակագրութիւնս. և ոչ յորմէ հետէ երկնից և երկրի և ամենայնի արարչութիւն հաստատեցաւ՝ եկաց. զոր ոմանք կարծեցին. այլ՝ յորմէ հետէ մահկանացու ըստ մեզ կարգեցաւ ազգս, և յորմէ հետէ յառաջին նախնւոյն այսպիսի մուտ ճանապարհի զմէնջ ած սկիզբն լինելոյ: Սա էր՝ որ 'ի դրախտէն անկաւ, և յանուշից և 'ի բազմերան կենացն տարագիր գտանէր. և անուանեալ կոչեցաւ Ադամ. զորոյ զօրհասական և զմահկանացուի կենաց զթիւ ամաց յեբրայեցւոց գրոց գումարեալ, ես յառաջ 'ի յաջորդումն խառնեցից. ուստի և եբրայականն ժամանակագրութիւնն սկիզբն առնէ. յորմէ և Մովսէսեան գիրքն զայս ձև օրինակ 'ի կիր արկեալ պատմէ:

Եւ եհան ասէ զնա, յայտ է թէ զառաջին մարդն, տէր ած 'ի դրախտէն փափկութեան, գործել զերկիր՝ ուստի առաւ. և եհան զադամ և բնակեցոյց դէմ յանդիման դրախտին փափկութեան: Որովք ածեալ՝ ասէ. Եմուտ ադամ առ Եւայ

Verum enim vero nec ex illa habitatione principium sermonis facere haec nostra Chronographia assumet; neque ex quo caeli et terrae, et rerum omnium creatio facta est; ut quidam crediderunt (se potuisse). Sed ex quo, mortalis secundum nos haec generatio est effecta, et ex quo talis viae (sc. mortalis vitae) nos a primo Parente initium duximus [1]. Hic sane erat, qui e Paradiso cecidit, et a suavissima felicissimaque vita proscriptus est; cuique nomen Adam: cujus fatalis mortalisque vitae annorum numerum ex Hebraeorum libris colligens, sequenti sermone proferam, unde quoque Hebraeorum Chronologia incipit: a quo nimirum et ipsius Moysis liber hanc loquendi rationem usurpans, enarrat.

» Et emisit [2], inquit, eum «, primum scilicet hominem, » Dominus Deus de Paradiso voluptatis, operari terram, de qua sumptus est. Et ejecit Adam, et habitare fecit e regione Paradisi voluptatis «. Quibus infert dicens: » Cognovit [3] Adam Evam mulierem

Καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη. καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἀδάμ, καὶ κατῴκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς. Genes. III. 23. 24.

1 Ad verbum. » Et ex quo talis viae introitus pro nobis a primo Majore (sc. Parente) initium fecit «.

2 Illud ἐξαπέστειλεν, quod sonat, *emisit*, vel *foras misit*, accuratius exprimitur in Arm. versione Genesis per duo verba եհան արձակեաց. Interpres autem Eusebii habet solum եհան, nisi librarii incuria exciderit alterum verbum. Item egregius in Genesi, 'ի դրախտէ անտի, et յանդիման, quàm hic 'ի դրախտէն tantum, et դէմ յանդիման; quamquam minime distet unum ab altero. Illud verò notum est, in Vulgata lectione Lat. *Cherubim* copulari ad calcem dicti *ante paradisum voluptatis*, at juxta LXX. quos sequitur Eusebius cum Arm. Versione, non hic collocandum, sed sub initio sequentis periodi.

3 Pro ἔγνω quamvis poterat Arm. Interp. ad verbum dicere, ut passim, գիտաց, at juxta usitatam linguae proprietatem tam in Genesi,

կին իւր. յղացաւ և ծնաւ զկային։ Ի սմանէ այսուհետև սկիզբն առնուցու մեր այժմու ժամանակագրութիւնս. և զառաջին ինչ պատմութիւն՝ ի յաջորդաց ժամանակացս յարելոյ՝ իբրև զանձառ ի բաց մերժեալ թողուցու։

Վասնզի և ի մէջ եբրայեցւոց բազում ինչ անհաւանութիւն կրի՝ անդէն ի նոցունց ըստ նոցին ժամանակացն. և արդ՝ լաւ լինի ի վերայ հասանել փոխանմանց բանից արանցն ի նոցանէ. զի յամենեցունց ընդ միմեանս կշռեալ համեմատութենէն՝ ձշմարիտ գիւտն հասանիցի։ Իսկ արդ՝ մովսեական հինգ դպրութիւնք զաշխարհագրութենէն պատմեն, և յառաջ քան զԶրհեղեղին կենաց, և յետ Զրհեղեղին գնահմեական պատմութիւն, և զերբայական պայազատութենացն, և զմահսիսի ի կենացս վախճանելոյ։ Ի յլազդ՝ հրէից յա-

suam; (quae) concepit, et peperit Cain «. Hinc ergo deinceps nostra haec Chronologia incipiet: primam vero, quaecunque ea fuerit historia, quasi ineffabilem, a successivis temporibus continuatis disjunctam relinquet.

Quando quidem vero et inter Hebraeos multa quippe discordia cernitur quoad tempora jam ab ipsis tradita[1]; expedit itaque varietatem verborum penes eos occurrentem[2], ex ipsis cognoscere: ut ex omnibus ad invicem comparatione facta, perpendatur, ac vera inventio comprehendatur. Porro quinque Libri Moysis de mundi opificio, et de vita quae fuit ante diluvium, de que Antiquorum historia post diluvium, ac Hebraicae familiae successione, et de Moysis obitu, enarrant. Verum aliter posteri Judaeorum [3] habent Legis Scriptu-

Ἀδὰμ (δὲ) ἔγνω Εὐαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, (καὶ) συνέλαβεν, καὶ ἔτεκεν τὸν Κάϊν. Genes. IV. 1.

quam in Euseb. dixit *եմուտ*, sc. *intravit*, vel *introivit*, quod non licebat verbo tenus refundere in Lat.

1 Quae Eusebius latè in superioribus huc usque disseruit, ea Samuel excerpendo in compendium redegit, servatis fere ipsissimis verbis: placeat hic transcribere Armenice tantum, ut juvare quodammodo possit Haicanos lectores. «Եւ արդ՝ սկիզբն ժամանակագրութենից յէ-մանելոցն ազգիս ի բազմերանեան կայանից կարգեցին երբայեանք քաւհմուտ. և որ այլ ինն բաժակ դեռևս զժամանակաց Թուս այնր ընակութեան, կամ յարարչութենէ երկին և երկրի ասել համարձակին, մի հատասար. զի յորմէ հեռի էլ յանուշակ կենացն, և կրճատեալ ազգիս՝ զհատարակ զբնաւ մարդկի նշանակելով, յայնմ հեռի ևս սկիզբն ժամանակագրութենս։ Եւ զայն՝ ըստ եօթանասնից Թարգմանութենէն. զի բազում անհաւանութիւն ի մէջ երբայեցւոցն՝ մանաւանդ վասն Թուոյ ժամանակաց՝ գտանի ||

2 Sensum, nescio integrumne, reddiderimus, cum verba a librariis, ut videtur, depravata, aegre possimus refundere in Lat. hoc pacto, *mutationum verborum virorum ab iis*. Illud *virorum* omisimus in interpretatione, sed potest etiam servari sub alia quadam fere sententia, hoc modo: » Expedit itaque verborum penes eos viros (sc. Hebraeos auctores) occurrentium notitiam habere «: ita tamen, ut per *viros* intelligantur Scriptores non privati, ut Rabbini, sed publici, ut Interpretes; vel, ita dicam, triplex lectio Hebraica concipiatur, sc. Judaeorum, Samaritanorum, et τῶν LXX. id enim et sequentia postulare videntur: quo posito, facilius erit conjicere legendum esse *երից*, sc. *trium*, pro *աբանից*, *virorum*.

3 Dehinc solerter observandum est Eusebium *Judaeorum* nomine certam Hebraicae nationis partem appellare, ita ut alterum illud nomen

ջորդք ունին զգիր օրինաց, և այլազգ շամրտացւոց՝ որ եկամուտքն էին հրէից։ Նաև նշանագիրք իսկ գրոցն եբրայեցւոց՝ այլազգ առ հրէայս գտանին, և այլագունակ առ շամրտացիս. զոր ճշմարիտ և առաջին համարել և ոչ հրէից իսկ պայազատքն ուրանայցեն։ Ապա ուրեմն չգոյր ինչ 'ի միջի նոցա այլակերպութիւն մինչև 'ի նշանագրացն փոփոխումն։ Նաև 'ի ժամանակագրութեանն կարի իսկ չմիաբանութիւն գտանի 'ի մէջ երկոցունց կողմանց. զոր իսկոյն իսկ այժմ՝ առընթերադիր համեմատութիւնս յայտ արարեալ ցուցանիցէ։

Բայց միայն յունարէն թարգմանութեանս տըւչութիւն՝ 'ի հրէականէն իւիք իւիք կարի իսկ այլակերպ է։ Բայց 'ի շամրտացւոց յեբրայականէն ոչ կարի. այլ մինչև ցջրհեղեղն չմիաբանէ, բայց անտի մինչև ցաբրահամու տիս միաբան ունի զաւանդութիւնն, որ առ մեզ ընթերցուած է՝ եօթանասնից արանց հեբ-

ram, aliter autem Samaritanorum (posteri), qui advenae fuerant apud Judaeos. Immo et characteres quoque Hebraicae litteraturae alii apud Judaeos reperiuntur, et alii apud Samaritanos; quos pro veris et priscis habendos esse, nec Judaeorum haeredes negabunt. Nulla igitur erat inter eos dissensio usque dum characteres mutati sunt [1]. Quin etiam in Chronologia inter utramque partem reperitur dissensio; quam mox ex opposito collocata mutua comparatio manifeste indicabit.

Solummodo editio Gracae versionis a Judaica in nonnullis quam maxime differt. At ab Hebraica Samaritana non multum: quamvis enim usque ad diluvium discrepet, exinde tamen usque ad Abrahae aetatem, consentaneam tenet traditionem, ea nempe, quae apud nos habetur, Lectio: inquam, Septuaginta virorum Hebraeo-

generale *Hebraeus* subdividatur in Judaeos, et Samaritanos; atque consequenter *Hebraica Scriptura* in duo, vel potius in tria exemplaria Bibliae sacrae aeque dividi possit, sc. Judaicum, Samaritanum, et τὸ LXX. quod bene notandum, ne cum passim Hebraici libri memorantur, eo sensu accipias, quo permulti recentiores eruditi usurpant, qui nimirum eo nomine Judaicum tantum exemplar significant.

1 Locus ad sensum aliquo modo descriptus apud Syncellum cum sequentibus, vel paullo aliter expositus, p. 56. Μέχρι τοίνυν τοῦ κατακλυσμοῦ καθὼς πρόκειται διαφωνοῦσι τὰ Εβραϊκὰ ἀντίγραφα πρὸς τὸ Σαμαρειτῶν ἀρχαιότατον, καὶ τοῖς χαρακτῆρσι διαλλάττον, ὃ καὶ ἀληθὲς εἶναι καὶ πρῶτον Εβραῖοι καθομολογοῦσιν, ἔτεσι τμθ'. sc. ad verb. » Igitur usque ad diluvium, ut expositum, discrepant Hebraica exemplaria a Samaritanorum exemplari antiquissimo, eoque Characteribus longe differente, quod quidem verum ac primum esse Hebraei ipsi confitentur, annis 349 «. Vel juxta Latinitatem Goari. » A vetustissimo itaque et longe diversis characteribus exarato Samaritanorum exemplari, licet alias fidelissimo, et ab Hebraeis tamquam primo probato, ipsi Hebraici codices annis 349. ad diluvium usque discrepant «. Suffragatur huic sententiae veluti certae S. Hieronymus, rem altius repetens, Praefat. in Libros Reg. » Samaritani, inquit, Pentateuchum Mosis totidem literis scriptitant, figuris tantùm ex apicibus discrepantes: Certum est Esdram, Scribam, legisque Doctorem, post captam Hierosolymam, et instaurationem templi sub Zorobabel, alias literas reperisse quibus nunc utimur; cùm ad illud usque tempus iidem Samaritanorum et Hebraeorum characteres fuerint « : quae verba S. Interpretis de integro citavit etiam Morinus in Praefat. Vers. τῶν LXX. Caeterum de novis Characteribus Esdranis occurret infra Eusebii auctoritas.

բայեցւոց թարգմանութիւն, յաշխարհին բարբառոյ 'ի յունարէն լեզու դարձուցեալ. զոր առ փիղադեղփոսն պտղոմէիւ միաբան համախօս աւանդեալ յաղէքսանդրացւոց քաղաքին 'ի մատենակալս դիւանացն եդեալ պահէին փութով յօժարութեամբ։ Եւ արդ՝ եդից միըստ միոջէ կարգաւ զիւրաքանչիւր դրոցն դրոշմաւորութիւն. զի դիւրաւ հասանիցէ խելամուտ լինել այլակերպութեան իւրաքանչիւր գուշակաւոր պատմութեանցն։

Եւ արդ՝ տեսցուք նախ, զիարդ եօթանասնիցն թարգմանութիւն յա-

rum ex sermone eorum regionis in Graecam linguam translatio; quam sub Ptolemaeo Philadelpho iisdem verbis et eodem sensu traditam, apud Alexandrinorum urbem in regia Bibliotheca (archiviorum) diligenter conservabant repositam. Igitur uniuscujusque Scripturae formulam singulatim ex ordine jam inseram, ut facile intelligi possit cujuslibet propheticae (aut prędictae) historiae dissimilitudo.

Videamus [1] itaque primum, quomodo [2] Septuaginta interpretatio ab

(Syncellus, apud Hieronymum de Prato.)

Εἴδωμεν οὖν πρῶτον, ὅπως ἡ τῶν Ο' ἑρμηνεία τὴν ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τῆς τοῦ Ἀβραὰμ γενέσεως χρονογραφίαν παρείληφεν.

1 Jam pervenimus ad celeberrimum Eusebii locum, utpote nominatim a Georgio Syncello citatum, plenisque paginis verbotenus ac fideliter descriptum; hanc enim sinceram Syncellus ipse exaravit inscriptionem in laudandis his Auctoris nostri fragmentis: Εὐσεβίου πρὸς λέξιν. p. 65. et 66. sc. » *Eusebii ad verbum* «: quasi diceret, ut patet, totidem verbis scribit Eusebius in suis chronicis; ut reipsa scripta sunt et in nostra intepretatione. Quo sane facto optime meruit Syncellus ante laudatus de omnibus Eruditis Eusebio-Chronico-philis, valde optantibus vel modicam hujus Eusebianae elaborationis ideam attingere. Quapropter adeò gavisus est hoc loco Scaliger, ut voluerit hoc ipso fragmento ornare principium centonis sui (quamvis imperfecte, ut videbis infra), ne quis et circa alia excerpta sua dubitaret umquam de certis fontibus, ex quibus totam Eclogen hauserit. Sed utinam et succedentia loca similem haberent auctoritatem; neque, inter innumera alia incerta falsaque fragmenta, hoc unum cum aliis paucissimis genuinum intersertum, graviter offenderet studiosorum animos; qui profecto tantam confusionem horrentes, valde ambegerunt, ne falsa amplecterentur, aut vera rejicerent; sed de his fuse in Praefatione nostra. Interim vero ingentes cogimur gratias Syncello agere, eo quod πρὸς λέξιν satis longum Eusebii locum afferens ex autographo, fidem Armeniaci nostri codicis iterum atque iterum firmare visus est. Quamvis enim et sine Syncello vix careret fide antiquissima interpretatio Armena, sed tamen profuit, ut etiam per eumdem ipsum auctorem veritas clarius eluceret, imo ut magis familiaris esset Latinis ipsis, qui solent a Graecis fontibus Graecos auctores jure perpendere. Inter quos vel nostra aetate Hieronymus de Prato doctissimus vir, hunc Syncelli locum sibi conciliavit ad confirmandum Eusebii genuinum textum, contra Vallarsium et Scaligerum sibi invicem adversantes, et dissimili euntes via; quique peculiarem de praesentibus rebus dissertationem exactissimam confecit, cum accurata lectione, integraque hujus loci translatione, quam nos saepe habuimus prae manibus, eo quod illa ad nostram interpretationem mirifice facit.

2 Զիարդ, probat certam lectionem Prati ὅπως, ad fidem, ut ait, Mss. A. et B. ubi Goar legit πῶς; Scaliger penitus tacet. Eodem pacto saepe saepius Prati lectio, ut quae magis ad nostram accedit, a nobis probatur usurpaturque,

դամայ մինչև ցծնունդն աբրահամու ունիցի զժամանակագրութիւնն։

Adam usque ad Abrahae [1] nativitatem habeat chronographiam.

ԵՕԹԱՆԱՍՆԻՑՆ.

ՌՕ. Կախնի մարդն ադամ՝ լեալ ամաց. մԼ. ծնանի զսէթ. և եկեաց առ նովաւ ամս. Չ. մինչև 'ի ՃԼԵ. ամն մաղաղայէղի։

Բ. Սէթ լեալ ամաց մԵ. ծնանի զենովս. և եկեաց առ նովաւ ամս ՅԷ. մինչև 'ի Ի. երորդ ամն ենոքայ։

TΩ̃N SEPTUAGINTA.

I. Primus homo Adam cum esset annorum CCXXX. generat Seth: vixitque superstes [2] annis DCC. usque ad annum CXXXV. Malaleel.

II. Seth [3] annos natus CCV. generat Enos: et superstes fuit DCCVII. annis usque ad annum XX. Enoch.

Πρῶτος ἀνθρώπων Ἀδὰμ γενόμενος ἐτῶν σλ'. γεννᾷ τὸν Σὴθ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψ', μέχρι ρλέ ἔτους Μαλαλεήλ.
Σὴθ γενόμενος ἐτῶν σέ. γεννᾷ τὸν Ἐνὼς, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψζ', μέχρις εἰκοστοῦ ἔτους Ἐνώχ.

dissimillimis singulorum lectionibus in adnot. redactis, cum scilicet scitu dignum aliquid esse censemus.

1 Manifesto typographi vitio (ut benigne interpretemur) in edit. Scaligeri pro Αβρακὰμ irrepsit Ααρὼν. Illud vero nomen Arm. ցծնունդն, vel legas, ցծնունդն, vel eo sensu accipias velim, ut rerum ordo postulat, et Gr. lectio affirmat.

2 Arm. dehinc ubique uniformiter habet ad normam Gr. textus, haec tria. Primum, լեալ ամաց, quod sonat *factus*, vel *existens annorum*, haud secus ac Gr. γενόμενος ἐτῶν. Secundum, ծնանի, sc. *generat* seu *gignit*; non aliter sonat et Gr. γεννᾷ. Tertium, և եկեաց առ նովաւ, id est ad verbum, *et vixit sub eo*, aut *ad haec*: quod habet locum illius Gr. καὶ ἐπέζησεν, hoc est, *et supervixit*, postquam filium procreavit. Nos itaque volentes summam inter utramque lectionem declarare concordiam, pro primo nunc diximus, *cum esset annorum*; idem fecerat et Prosper Aquitanus in transcribendo fere hoc Eusebii loco in aditu Chronici: nunc, ut Isidorus alter Eusebii eclogarius satis duxit semper dicere solum *annorum*; omitto Goarum in Syncello reponentem *annis natus*, et Pratum variè exornantem, *anno*, *annorum*, *annos natus*, *natus annos*, *cum esset annorum*, *cum annos expleret*, *annum agens*, *cum ageret annum*, etc. eo scilicet consilio, quia sciebat eorumdem verborum iterationes recentioribus afferre molestiam. Pro secundo constanter reposuimus verbotenus *generat*, etsi Latini magis soleant dicere *genuit*, ut Prosper et Isidorus in primis, et Goar postea dixerunt. Prat. vero nunc *genuit*, nunc *generavit* adhibuit. Pro tertio demum (quod non habent Prosp. et Isid.) placuit cum Goaro saepe dicere *vixitque superstes*; ubi Prat. variè de more, *vixitque postea*, *et superstes fuit*, *vixit adhuc*, *tum vivit*, *vivitque adhuc* etc. Haec necesse fuit, quamvis levia, adnotare ad codicis nostri interpretationis fidem declarandam.

3 Samuel Armenus, Eusebii plerumque sincerus sectator, cum praesentem genealogiam ad vestigium ejus concinnarit, voluit aliunde adjicere etiam nomina uxorum uniuscujusque Patriarchae; quae nomina ex Rabbinorum traditione procul dubio profluxerunt: quaeque cum sint curiosa, libet hic ea transcribere. I. Եւա, *Eva*, (de qua nulla poterit esse controversia) Uxor Adam, Seth mater. II. Ազովրա *Azora*, uxor Seth, Enos mater. III. Նուէնա, *Nuena*, Enos uxor, mater Cainan. IV. Մաղաղեդա, *Mala-*

Գ. Ենոս լեալ ամաց ՃՂ. Ծնանի զկայենան. և եկեաց առ նմա ամս չԺԵ. մինչև ի ՃՂ. երկոտ ամն մնաթուսաղային։

III. Enos annorum CXC. generat Cainan: et postea vixit annis DCCXV. usque ad LIII. annum Mathusalae.

Դ. Կայենան լեալ ամաց ՃՀ. Ծնաւ նմի զմաղաղայէղ. և եկեաց առ նմա ամս չՀՈ. մինչև ի ՉՃՃ. ամն զամէքայ։

IV. Cainan annos CLXX. natus, generat Malaleel: et vixit adhuc annis DCCXL. usque ad annum LXXXI. Lamech.

Ե. Մաղաղայէղ լեալ ամաց ՃԿԵ. Ծնանի զյարէդ. և եկեաց առ նմա ամս չՀ. մինչև ի ՉԽԵ. ամն նոյն։

V. Malaleel anno CLXV. generat Jared: tum vixit adhuc annos DCCXXX. usque ad XLVIII. annum Noe.

Զ. Յարէդ լեալ ամաց ՃԿԲ. Ծնաւ նմի զԷնոք. և եկեաց առ նմա ամս ՋԲ. մինչև ի ՉՄԵ. ամն նոյն։

VI. Jared annos natus CLXII. generat Enoch: posteaque vixit annos DCCC. usque ad annum CCLXXX. Noe.

Է. Էնոք լեալ ամաց ՃԿԵ. Ծնանի զմաթուսաղայ. և եկեաց առ նմա ամս Ը. և փոխեցաւ յամին ԵՔ բէանէրորդի երրորդի զամէքայ։

VII. Enoch annorum CLXV. generat Mathusala: et superstes fuit annis CC. (post quos) translatus fuit anno tricesimo tertio Lamech.

Ը. Մաթուսաղայ լեալ ամաց ՃԿԸ. Ծնաւ

VIII. Mathusala annos natus CLXV. (le-

Ἐνὼς γενόμενος ἐτῶν ρϟ. γεννᾷ τὸν Καϊνᾶν, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψιέ, μέχρι νγ'. ἔτους Μαθουσάλα.

Καϊνᾶν γενόμενος ἐτῶν ρό. γεννᾷ τὸν Μαλαλεήλ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψμ', μέχρι πά. ἔτους Λάμεχ.

Μαλαλεήλ γενόμενος ἐτῶν ρξέ. γεννᾷ τὸν Ἰάρεδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψλ', μέχρις μή. ἔτους Νῶε.

Ἰάρεδ γενόμενος ἐτῶν ρξβ'. γεννᾷ τὸν Ἐνὼχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ώ, μέχρι σπ'. ἔτους Νῶε.

Ἐνὼχ γενόμενος ἐτῶν ρξέ. γεννᾷ τὸν Μαθουσάλα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σ'. καὶ μετετέθη ἐν ἔτει λγ'. τοῦ Λάμεχ.

Μαθουσάλα γενόμενος ἐτῶν ρξζ'. γεννᾷ τὸν Λάμεχ, καὶ ἐπέζησεν

leda, uxor Cainan, Malaleel mater. v. Դինա, *Dina*, Malaleel uxor, Jared mater. vi. Բաւա-քա, կամ Բաւաքա, *Baracha*, vel *Bavacha*, Jared uxor, mater Enoch. vii. Ադինէրա, *Adenera*, vel *Jadinera*, uxor Enoch, Mathusalae mater. viii. Ենդնա, *Jedna*, Mathusalae uxor, mater Lamech. ix. Բէդնա, *Bedna*, uxor Lamech, mater Noe. x. Նահէմզարա, կամ Նոյեմզարա, *Noemzara*, Noe uxor, quae tres filios genuit. Eodem modo prosequitur et posteritatem Noe, ita ut fuerit, Դիզակիբադ, *Dizaclibada*, Semi uxor. Ռաբուխա, *Rhabua* Arphaxadis. Մուքա, *Mucha* Salae. Զուբա, *Zuba* Eber. Զիուրա, կամ Զեուրա, *Ziura* Phalek. Սուրա, *Sura* Ragau. Մելքա, *Melcha* Seruch. Եսքա, *Jescha* Nachor. Ենդնա, *Jedna* Tharae uxor, Abraami mater; sicut etiam uxor Cainan secundi juxta vulgata τῶν LXX. exemplaria superadditi, Սեքա, *Secha* fuerit. Sed quis aurem praebeat talibus Rabbinorum traditionibus?

Ծնաւնի զդաւիթ. և եկեաց առ նմա աստ ամս պէ. զսովաւ անցանել ջրհեղեղին ամք իբ. որ զկնեաց նորա զթիւ յայսմ առնէ։ Իսկ ե-

ge CLXVII.) [1] generat Lamech: et vixit adhuc annos DCCCII. Hunc diluvium praeteriisse annis XXII. quod ipsius vitae numerum declarat. Ut [2]

ἔτη ωβ'. (*Sync. p.* 16. *et* 91. *unde Hier. de Prato* 482.) τοῦτον ὑπερβῆναι τὸν κατακλυσμόν, ὁ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἀριθμὸς πα-

1 Pro ξ, idest VII. faciliter errans librarius noster, scripsit ζ, i. e. v. quod omnino corrigendum juxta Samuelem nostrum habentem accurate, ՉԽ, sicut etiam Gr. fert ρξζ'. Nobis tamen etiam in evidentissimis rebus vitandum fuit, ne quidquam propria auctoritate corrigeremus in textu. Adde quod consulto hic annos duos demptos fuisse suspicamur, cum infra pro 20. plenius reponantur 22. de quo fusius agetur in sequenti adnot. Et quidem Thomas Arzerunius fidem codicis nostri praesefert. * Ի՛սրաել աապոյ ՀԽա. ասաց ՉԽ. Ծնաւնի զդաւիթ ||:

2 Sequens periocha, perquam necessaria, praetermittitur a Syncello. Et quamvis alibi ab ipso memoratur, ita tamen, ut ob exemplarium vetustatem non integer locus appareat. Nam apud Goarum pag. 16. c. haec tantum habentur. Ὁ δὲ Εὐσέβιος περὶ τοῦ Μαθουσάλα φησίν, ὅτι τοῦτον ὑπερβῆναι τὸν κατακλυσμόν (. . . desunt aliqua) καὶ ταῦτα μὲν ὁ Εὐσέβιος. id est ad verb. » Eusebius autem de Mathusala dicit, quod istum superasse diluvium (. . .), et haec quidem Eusebius «. Ubi lacunam aliquo modo supplere studuit Goar, addens in marg. ἔτη ιδ'. atque in Lat. interpretatione sua absolute reponens, » *annis* 14. *diluvium superasse* «; quod quidem non ad libitum restituisse, sed fideliter hausisse se fatetur ex margine Ms. regii, ubi ait notatum a librario hunc numerum, cum aliis verbis, quae tamen vix legi potuerunt obliteratis characteribus et corrosa membrana: vide adnot. Goari pag. 9. ad 16. cujus verba citat etiam Prat. atque haec adjungit notatu dignissima, p. 484. » Sed Domnus Antonius Pouget, Congregationis S. Mauri Monachus, et de Bibliotheca San-Germanensi optime meritus, acutius multo Goaro vidit: nam notavit in eodem Regio Cod. 2217. unde prodiit Syncelli editio, post τὸν κατακλυσμὸν haberi in textu signum quoddam, eique aliquid simile respondens in margine: post quod haec omissa restituuntur, ὁ τῆς ζωῆς, et quae sequuntur; ita tamen ut non omnia perspicue legi ab eo potuerint. Apparet tamen ἔτη ιδ'. non esse ex Eusebio aut Syncello (in quo certe Goarus alucinatus est): idque confirmari videtur ex sequenti fragmento, in quo anni non XIV. sed omnino XV. bis numerantur «. Nos itaque cum Prat. posuimus in Gr. id quod potuit legere Pouget in Ms. regio; ubi Scaliger vel nil potuit divinare, vel ultro haec omisit, ac pro iis absurde intrusit alia Syncelli verba cum Eusebianis mixta; vide in excerptis ab eo p. 4. et confer cum Sync. p. 16. et 91. ubi, scilicet pag. 91. iterum inserit Syncellus ipse hunc Eusebii locum ex parte, magisque ad sensum, ita habens. Οὗτος (sc. Μαθουσάλα) κατὰ τὰς ἀπανταχοῦ τῆς Γενέσεως βίβλους ὑπερέβη τὸν κατακλυσμὸν ἔτεσι ιέ, ὡς ἄπορον εἶναι τοῦ διεσώθη ἐν τῷ κατακλυσμῷ. τινὲς δὲ φασιν, ὧν εἷς ὁ Εὐσέβιος, ἔχειν τινὰ τῶν ἀντιγράφων, ὅτι ϟπβ' (ἔτη) ἐπέζησε μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτόν, etc. Quae transcribens Prat. cum sequentibus, sic Latio donavit, p. 487. » Hic (Mathusalem) juxta omnes qui ubicumque sunt Geneseos codices superstes fuit post diluvium annis XV. adeo ut definiri nequeat ubinam diluvii tempore servatus fuerit. Quidam vero, in quibus Eusebius, dicunt in quibusdam exemplaribus haberi, eum postquam genuit, vixisse annos omnino DCCLXXXII «. Haec inquam Syncellana fragmenta satis accedunt ad lectionem Eusebii, nec tamen rem conficiunt; ita ut adhuc in dubio sit numerus annorum, de quo controvertitur inter criticos, quos supra nominavimus. ιδ' ne, an ιέ, vel potius nihil legendum sit apud Syncellum primo loco, ubi ad verbum Eusebius describitur. Confugiendum itaque erit ad nostram lectionem integram; quae tamen illorum non conciliat disceptationem, sed novam efficit controversiam, id quod nos maxime torquet. Siquidem si literalis omnino teneatur lectio Arm. զսովաւ անցանել ջրհեղեղին ամք իբ. որ զկնեաց նորա զթիւ յայսմ առնէ, non aliud concipitur, quam quod Mathusala superfuerit Diluvio annis XXII. Verum tamen constat omnino non XXII. sed XIV,

Թէ որպէս յայլ օրինակս կայ, և կեաց առ նովաս ամս . չձ՟ . և անդէն իսկ առ ջրհեղեղաւն վախ չհանեցաւ ։

in caeteris autem exstat exemplaribus, vixit sub eo (sc. post generationem Lamech) annis DCCLXXXII. et illico tempore diluvii obiit.

ρίστησιν, εἰ δὲ . . . τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχειν ἐ έ, δὲ τη τὸν κατακλυσμὸν .

vel ad summum xv. legi debuisse; cum non aliud ostendat calculus annorum, ut patet: unde conjicitur vel pro ͵ձ՟ aut ͵ճ՟ irrepsisse ͵բ՟, vel aliter omnino sentiendum de sententia hujus loci. Et quidem librarii hic errorem esse manifeste colligitur ex eo, quod verba Armena non admodum certos casus exhibent, atque ita incertum sensum praebent.

Auxilio nobis ex parte erit fidelis Eusebii eclogarius Samuel noster Chronographus, ita habens. * Ասա անցանէլ զՋրհեղեղսն ամաք (b), որ զկնոջ նորա Թիւս յայս առնէ ‖ . Ubi rite videmus casus nominum collocatos, ita ut facile possint conciliari cum Gr. lectione; maximè si legas in Arm. զոր կնոջ նորա Թիւն յայս առնէ . Nihilominus de numero variant et codices Samuelis: in Ms. antiquissimo nullus cernitur numerus, in altero exemplari habetur numerus depravatissimus ձ. sc. 80. in tertio, ճ. id est, 20. Ex his variantibus lectionibus, tam prima, quam tertia consona rationi videntur. Si primam eligas, dicendum quod integra sit lectio Graeca hodierna, quae numero caret, ita ut voluerit Eusebius indefinite tantum designare Mathusalem superare Diluvium aliquot annis, qui possint erui ex ejus vitae calculo: tunc autem legendum erit in nostro Codice Eusebiano ͵բ՟, pro ͵բ՟ . Sed quum vel in Regio Codice Syncellano ajunt aliquod signum extitisse, verisimilius est hic numerum ab Eusebio insertum fuisse, numerum inquam, non quem legit Goar ad conciliandum calculum ͵ծ՟. sed ͵ճ՟. ճ. 20. ut in tertio Samuelis exemplari vidimus, ad quem prope accedit et codex noster per ͵բ՟. 22. imo et omnino idem est, si etiam ultra ab Eusebio ͵քβ՟. ͵բ՟. 22. scriptum conjicias; eo quod, duos annos dempserit ante natum Lamech, (ad fidem Codicis nostri habentis ͵ռճ՟. 165.) ideoque post eum natum voluerit suppleri; ita ut retentis annis 167. ante natum, pernecesse fit in sequentibus pro 22, legi 20.

Et quidem jure defendi potest hic numerus ͵ճ՟. ճ. 20. si non ad annos Mathusalae referantur, sed ad spatium, quo differunt inter se variantes calculi in duplici lectione ab Eusebio memorata: namque, ut ait, Mathusala post Lamech natum, juxta unam lectionem superstes fuit annis ͵պբ՟. 802. juxta alteram annis ͵ձբ՟. 782. quorum spatium seu differentia annis 20. continetur. Certa haec videtur sententia, si tamen antecedentia et subsequentia Eusebii verba id designare possint. Sin minus, aliter quoque verus ostendi potest hic numerus annorum ճ. 20. eo nempe sensu, quo dixit Beda: » Septuaginta ante natum Lamech CLXVII ponunt annos, postea DCCC, et II. qui numerus, ut Lector facillime videbit, juxta Hebraicam veritatem XX annis, juxta ipsorum autem auctoritatem, XIV annis Diluvii tempora transit «. Quo in loco quamvis hallucinari Bedam arbitratus est Scaliger, dicens in adnot. Gr. p. 403. » Nam secundum Hebraicam veritatem, XX annis minor est ille numerus annorum Mathusalae, non autem XX annis transit tempora Diluvii « : verum poterat dicere librariorum vitio excidisse verbum *diminuitur*, vel quid simile. Quo posito, vera ostendi, inquam, iterum potest lectio nostra, si juxta Bedam XX anni accipiantur respectu differentiae inter textum Hebraicum et τῶν LXX. Tertio modo XX annos accepisse videtur Vardanes Arm. historicus, cum memorat CXX annos poenitentiae hominibus a Deo concessos, և զի ոչ ապաշխարեցին (ասէ), կարձեաց 'ի սմա, զոր ասէն 'ի ՀԿ (այսինքն 'ի ՔՀՃ) ամացն մինձ ուսումնասիրէ յատկէսալ և անցեալ 'ի ներքոյ Ջրոյն ։ » Quoniam verò minime egerunt (ait) poenitentiam, dempsit annos XX, quos dicunt a DCCCCLXII (lege . . . LXIX) annis Mathusalae redundasse ac transisse subter aquas «. Sed nescio qua fortuna ducti et Vardanis amanuenses non uniformiter retinuerunt hic annos XX. nam alii solummodo scripserunt ժամանակ, *tempus*, alii ժամս, *horam*, pro 'ի սմա : tantum de hoc numero discrimen est inter omnes.

Porro omissis litteris numeralibus, quae nul-

Թ. Ղամէք լեալ ամաց ՃՃԸ. ծնանի զնոյ. և եկեաց առ նովաւ ամս շլԵ. յառաջագոյն քան զհայրն իւր մաթուսաղա՝ վախճանէր ղամէք. և եկեաց մինչև 'ի շլԵ. ամն նոյի։

IX. Lamech cum esset CLXXXVIII. annorum, generat Noe: vixitque adhuc annis DXXXV. Ante patrem suum Mathusala, moritur Lamech [1]: vixitque usque ad annum Noe DXXXV.

Λάμεχ γενόμενος ἐτῶν ρπή. γεννᾷ τὸν Νῶε, καὶ ἐπέζησεν ἔτη φλέ. (Πρῶτος) Λάμεχ πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς τελευτᾷ, τοῦ Μαθουσάλα, ἐπέζησε δὲ μέχρι φλέ. ἔτους Νῶε.

lam potuerunt certam nobis praebere lectionem, ad rem accedamus. Convenit inter omnes juxta tritam Septuaginta lectionem (quam et Eusebius tenet) Mathusalem superasse Diluvium annis 14. completis, vel incompletis 15. quare Syncellus ιέ. dixit, Goarus ιδ'. voluit. Haec autem absurditas, ut patet, ex eo oritur, quod Mathusalae tribuuntur post natum Lamech anni 802. xx. nempe annis superantes textum Hebr. is enim 782. tantum habet. Id solerter animadvertens Eusebius, voluit alia quoque citare Gr. exemplaria magis ad Hebraicum textum accedentia; in quibus, ut ait, asserebatur Mathusalem post natum Lamechum vixisse tantum annos 782. quo rite anticipatur obitus Mathusalae; tunc enim ejusdem mors sex annis ante Diluvium accidit, simulatque integri conservantur omnes ejus anni 969. ut omnia scripturae exemplaria testantur.

Quare valde errat Syncellus, cum refragatur secundario huic Eusebii dicto, quasi positis annis 782. pro 802. destruatur integer numerus annorum vitae Mathusalae 969, ac remaneat tantum 949. contra scripturae auctoritatem: legas velim ejus verba, quibus conqueritur in p. 91. falsissima, ut patet, usus conjectura; nam minime advertit, quod Eusebius cum memorat annos 782. in quibusdam Gr. exemplaribus retentos, eo ipso supponit in iisdem exemplaribus attribui Mathusalae ante natum Lamech, non annos 167, sed 187, ad normam Hebr. textus: quo iterum admisso, omnino vivit Mathusala annos integros 969. et quidem reipsa ita fert interpretatio Armena in Genesi. V. 25. utpote ex optimo τῶν LXX. codice confecta. Verum rursus errorem admisit Syncellus loco citato contra Africanum, quasi ille cum annos 187 adscripsisset Mathusalae ante natum Lamech, iterum post natum Lamech annos 802. retinuerit, quo omnes anni fiunt 989. quam hallucinationem Syncelli sic reprehendit Prat. p. 491. dicens. „Egregie fallitur Syncellus: nam Africanus xx. quidem annos Mathusalae addidit ante Lamechi generationem, at eosdem subduxit ex reliquis vitae ejus annis: adeo ut juxta eumdem Africanum omnino vixerit ille DCCCCLXIX. annis “. Non aliter sensit et Eusebius, ac Africanus, in citandis exemplaribus secundi generis; de utroque ergo aequè male meritus est hic Syncellus. Nec minus erravit Scaliger, qui Syncelli suspectam erroneamque conjecturam refudit in Eusebium, sub falso Eusebii nomine ponens in centone suo, p. 4. illa Syncellana, ὡς γίνεσθαι τὸν πάντα τῆς ζῶης αὐτοῦ χρόνον ἔτη ϙμθ'. quae non Eusebii sunt, sed Syncelli contra Eusebium falsa argumenta: quod tamen nec Prat. animadvertisse videtur, cum diversis characteribus ut Eusebiano textui adscriptis ediderit Latine in pag. 489. hoc pacto: „atque adeo omne vitae ejus spatium fuisse annorum DCCCCXLIX “. Verum satis diligenter animadvertit ipse Prat. alterum Scaligeri commentum, in iis verbis, quibus supponit in adnot. p. 403. Eusebium ratum habuisse, quod Mathusala XV. annis integris superstes diluvio fuerit, atque dubitasse ubinam eo spatio extiterit. „Itaque (Scaligeri sunt verba) merito miratur Eusebius, ποῦ διεσώθη ἐν τῷ κατακλυσμῷ. non enim Arcam ingressus est “. Haec inquam diligenter scrutans Prat. veraciter subjunxit. „Sed quod dicit (Scaliger) de Eusebio, de Syncello intellige “. Syncelli enim solius est illa absurda dubitatio; qui et nititur hoc responso difficultatem effugere, perinde ac si Deus ipsum Mathusalem, sicut et Enoch, mire servaverit iis, quos ipse novit, modis et locis. Caeterum de annis Mathusalae consule, si vis, S. Hier. Quaest. Hebr. Tom. III. p. 314. et S. August. Lib. XV. de Civit. Dei. cap. 13. et Lib. II. de peccat. Orig.

1 Syncellus legit amplius Πρῶτος, cui suffragatur et Cedrenus p. 15. certe praesentem locum describens, iis verbis, ὅτι πρῶτος Λάμεχ πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς τελευτᾷ, ἤγουν τοῦ Μα-

Ժ. Նոյ ետ ամաց Ճ. ծնանի զսեմ, զքամ, և զյաբեթ. և եկեաց առ նոքօք մինչև ցջրհեղեղն ամն. Ճ։ Եղեւ ի երրորդի նոյն եկն ջրհեղեղն։ Եւ եկեաց նոյ յետ ջրհեղեղին առ որդւովքն ամն ՅԾ. մինչև ՚ց Ձ երրորդ էջդ աւն երբեսյ։ Ամենագոյն ամենայն ամբն. ամիւք։ Եւ յս ըստ եօթանասնից թարգմանութեանն։

x. Noe annos natus d. generat Sem, Cham, et Japhet: et ad diluvium usque vixit adhuc annis c. Anno dc. Noe factum est diluvium. Post diluvium autem vixit Noe adhuc annos cccl. usque ad lxxx. (supple, iii.) [1] annum Heber.
Simul omnes anni mmccxlii. Haec quidem secundum Septuaginta versionem.

Ինչ ըստ հրէից երբայեցւոյն այսպէս։

Juxta vero (exemplar) Hebraicum, quod penes Judaeos, ita [2].

ՀՐԷՑՆ։

JUDAEORUM.

Ա. Ադամ լեալ ամաց ՃԼ. իւ ծնաւ նի զսեթ. և եկեաց առ նովաւ ամն. ՈՂ. մինչև ՚ց ծՂ. աւն զաւ մեքայ։

i. Adam cum esset annorum cxxx. generat Seth: et vixit adhuc annos dccc. usque ad lvi. annum Lamech.

Νῶε γενόμενος ἐτῶν φ'. γεννᾷ τὸν Σὴμ, τὸν Χάμ, τὸν Ἰάφεθ, καὶ ἐπέζησε μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη ρ'. Ἔτους χ'. Νῶε ὁ κατακλυσμὸς ἐγένετο, καὶ ἐπέζησεν Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη τν', μέχρι πγ'. ἔτους Ἔβερ.
Ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη βσμβ'. Ταῦτα μὲν κατὰ τὴν τῶν Ο'. ἑρμηνείαν.

Κατὰ δὲ τὸ παρὰ Ἰουδαίοις Ἑβραϊκόν.

Ἀδὰμ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Σήθ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ὡ, ἕως νς'. ἔτους Λάμεχ.

Δουσάλα: quo posito, haec elicitur sententia. *Primus Lamech fuit, qui ante patrem suum Mathusala moritur:* sed Arm. cod. nec hodie, neque in diebus Samuelis illud πρῶτος habuit, imo nec tempore Interpretis; ita enim se habet vocum dispositio in Arm. ut non recipiat sub initio vocem similem առաջին, vel նախ: nihilominus subaudiri potest etiam in Arm. eadem, quae in Gr. sententia. Thomas Arzerunius aliter hic procedit. * Ղամէք լեալ ամաց ՃՀԷ. ծնանի զնոյ. և եկեալ առ նովաւ ամն չկԸ. մինչև ՚ի հանդերձեալ տապանին ‖: i. e. » Lamech cum annorum esset clxxxviii. generat Noe, vixitque superstes annos dlxv. usque ad apparatum arcae «.

1 Facile pro ութսունևերրորդ երրորդ, id est lxxxiii. librarius noster decurtando exscripsit tantum ութսունևերրորդ, lxxx. sed supplendi anni tres a Gr. correctius habente σγ'. lxxxiii. quod etiam calculis demonstrat Goar adnot. p. 26. ad 67. Vide seorsum et tabulas nostras.

2 Desideratur in Gr. lectione Sync. adverbium αὐτως, quod Graecis est οὕτω, vel οὕτως.

ԲԵ. Սէթ լեալ ամաց ՃԵ ից, ծնանի զԵնոսս. և եկեաց առ նովաւ ամս պԵ. մինչև 'ի ՃԿԸ. ամն ղամեքայ։

ԳԵ. Ենոսս լեալ ամաց ՂԵ ից, ծնանի զկայինան. և եկեաց առ նովաւ ամս պԺԵ. մինչև 'ց ՃԳ ամն նոյի։

ԴԵ. Կայինան լեալ ամաց Հ ից, ծնանի զմաղաղայէղ. և եկեաց առ նովաւ ամս պԽ. մինչև 'ի ՃՀԹ. ամն նոյի։

ԵԵ. Մաղաղայէղ լեալ ամաց կԵ ից, ծնանի զյարեդ. և եկեաց առ նովաւ ամս պԼ. մինչև 'ց մԼԳ ամն նոյի։

ԶԵ. Յարեդ լեալ ամաց ՃԿԸ ուց, ծնանի զԵնոք. և եկեաց առ նովաւ ամս ՊԵ. մինչև 'ց յԿԶ. ամն նոյի։

ԷԵ. Ենոք լեալ ամաց կԵ ից, ծնանի

II. Seth annos natus CV. genuit Enos: et vixit alios annos DCCCVII. usque ad CLXVIII. annum Lamech.

III. Enos annorum XC. [1] genuit Cainan: vixitque adhuc annis DCCCXV. usque ad LXXXIV. annum Noe.

IV. Cainan cum esset annorum LXX. genuit Malaleel: et superstes fuit annis DCCCXL. usque ad CLXXIX [2] annum Noe.

V. Malaleel annos natus LXV. [3] generat Jared: et vixit adhuc annos DCCCXXX. usque ad CCXXXIV. annum Noe.

VI. Jared cum esset annorum LXII. (lege CLXII.) genuit Enoch: vixitque adhuc annis DCCC. usque ad annum LXVI. (lege CCCLXVI.) Noe [4].

VII. Enoch natus annos LXV. generat

Σὴθ γενόμενος ἐτῶν ρέ, γεννᾷ τὸν Ἐνὼς, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωζ'. μέχρι ρξή. ἔτους Λάμεχ.

Ἐνὼς γενόμενος ἐτῶν ύ, γεννᾷ τὸν Καϊνᾶν, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωιέ, μέχρι πδ'. ἔτους Νῶε.

Καϊνᾶν γενόμενος ἐτῶν ό, γεννᾷ τὸν Μαλαλεὴλ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωμ', μέχρι ροθ'. ἔτους Νῶε.

Μαλαλεὴλ γενόμενος ἐτῶν ξέ, γεννᾷ τὸν Ιάρεδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωλ', μέχρι σλδ'. ἔτους Νῶε.

Ἰάρεδ γενόμενος ἐτῶν ρξβ', γεννᾷ τὸν Ἐνὼχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ώ, μέχρι τξς'. ἔτους Νῶε.

Ἐνὼχ γενόμενος ἐτῶν ξέ, γεννᾷ τὸν Μαθουσάλα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη τ', καὶ μετετέθη ἐν ἔτει ριγ'. Λάμεχ.

1 Eusebius noster probat correctam lectionem a Scal. et Prat. usurpatam ύ. quam et Goar in marg. optime adnotaverat, ubi in textu Sync. corrupte ρύ. legebatur.

2 Iterum probat noster exactissimam Prati lectionem ροθ'. pro qua, ut ipse quoque ait, tam in Mss. Syncelli, quam in edit. Goari et Scal. mendose habetur ρό.

3 Item pro ξέ. habetur in textu Sync. mendose ρξ'. quod omnes emendarunt.

4 Hic aequè mendum irrepsit, quamquam diversum, in Gr. Sync. atque in Arm. nost. ita tamen, ut se se invicem corrigant facillime. Ille enim habet τξή, pro τξς'. ubi Arm. recte ԶԵ. Noster vero 'ցկԶ. pro 'ցյկԶ. ubi Gr. recte fert τ'. Syncelli corruptam lectionem sincere servarunt Scal. et Goar: quam tamen correcte edidit Prat. ad fidem, ut ait, Ms. B. Nostram verò vel ipsa lectio satis declarat cum, littera ց. non adeo distans a figura alterius յ, utriusque locum supplevisse librarii vitio compertum est, cum reapse debuisset scribi ցյ, sicut etiam pro ամաց կԸուց, legendum cum Gr. ամաց ՃԿԸուց։

զմաթուսաղա. և եկեաց առ նովաւ ամս յ։ փոխեցաւ յամին ճ՝ որդի, գԺ. երորդի ղամեքայ։

ը. Մաթուսաղա լեալ ամաց ճձէ՝ անց, ծնանի զղամէք. և եկեաց առ նովաւ ամս չձբ. մինչև անդր իսկ ցջրհեղեղն։

թ. Ղամէք լեալ ամաց ճձբ ուց, ծնանի զնոյ. և եկեաց առ նովաւ ամս շղե՝ սա վախճանի ե՝. ամաւ յառաջ քան զջրհեղեղն։

ժ. Նոյ լեալ ամաց չ. ծնանի ըզսեմ, զքամ, և զյաբեթ. և եկեաց առ նոքօք ամս ճ՝. մինչև ցջրհեղեղն։ Յամին հորդի նոյի եղև ջրհեղեղն։ և եկեաց նոյ առ նոքօք յետ ջրհեղեղին ամս յծ. մինչև 'ց ծը. ամն աբրահամու։ Ի միասին ամենայն ամք. ռոծզ։

Երկբան է յեօթանասնիցն թարգմանութենէ ամօք չձ և վեցիւք։ Այ-

Mathusala: et superstes fuit annis CCC. translatus (que) est anno CXIII. Lamech.

VIII. Mathusala annorum CLXXXVII. genuit Lamech: vixitque annos amplius DCCLXXXII. usque ad diluvium ipsum.

IX. Lamech cum esset annorum CLXXXII. genuit Noe: et superstes fuit annis DXCV. Hic annis V. ante diluvium moritur [1].

X. Noe annos natus D. generat Sem, Cham, et Japhet: et vixit adhuc annos C. usque ad diluvium. In anno [2] DC. Noe factum est diluvium: vixitque Noe adhuc annis CCCL. post diluvium, usque ad LVIII. annum Abrahae. Simul omnes anni MDCLVI. [3]

Discordat a Septuaginta versione annis DLXXXVI. His caeterorum [4], ab

Μαθουσάλα γενόμενος ἐτῶν ρπζ', γεννᾷ τὸν Λάμεχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψπβ'. ἕως αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ. . . .

Νῶε γενόμενος ἐτῶν φ', γεννᾷ τὸν Σὴμ, τὸν Χὰμ, τὸν Ιάφεθ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρ', μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ. Ἐν ἔτει χ' τοῦ Νῶε κατακλυσμὸς ἐγένετο, καὶ ἐπέζησεν Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη τν', μέχρι νή ἔτους Ἀβραὰμ. Ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ͵αχνϛ'.

Διαφωνεῖ πρὸς τὴν τῶν Ο' ἑρμηνείαν ἔτεσι φπϛ'.

Ἐν τούτοις οἱ μὲν τῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ ἐπὶ Νῶε χρόνοι

1 Intercidit integra de Lamech periocha in cod. Sync. itaque aliunde supplere tentavit Prat. in Latina sua interpretatione hoc modo: „ Lamech annos natus CLXXXII. suscepit Noe, vixitque adhuc annos DXCV. usque ad annum DXCV. Noe „. Satis bene, quamvis ex parte redundans, deficiens ex altera.

2 'Εν deest, ait Prat. in Ms. B. qui etiam, ut videtur, probare volens vulgatam lectionem, in Latino quoque reposuit *In anno*, quem et nos secuti sumus; quamvis satius esset de more dicere *Anno*. Et quidem Arm. habet յամի, ἐν ἔτει, nihilominus, si etiam deesset ἐν, non aliter poterat dici in Arm. quàm յամի.

3 Genuina lectio; quam et Syncelli editores substituendam conjecerant pro mendosa illa βφνϛ'. 2556.

4 Quùm non adeo simplex videatur textus Gr. paraphrasi usi sunt Interp. Syncelli Goar. et Prat. sive *tot annorum spatio*; atque Arm. etiam interpretatio non ita patet, maxime in voce յայլոցն: ubi nos reposuimus in genitivo *caeterorum*, ad normam Gr. superabundare conjicientes litteram 'յ. aliter 'յայլոցն sonat *ex caeteris*, aut

սոքիւք յայլոցն յաղամայ մինչև ցնոյ ժամանակքն նախ քան զիւրաքանչիւր որդէծնութիւն զատանին յեօթանասնիցն թարգմանութենէ. և միաբանին նմին՝ յարեդի ժամանակքն և մաթուսաղայի և զամեքայ։ Եւ 'ի նոցա միաբանութենէ մերձ է զմտաւածել և մեզ, թէ և զառաջինսն քան զնոսա մեր ընթերցուածս լաւագոյն ունի. զի 'ի բազում ժամանակէն յարեդեանց յայտ իսկ է՝ թէ և յառաջնոցն պարտի առ երի ընթանալ եօթանասնիցն աւանդութեան։ Զի եթէ 'ի կրսերսն և յետոյ լեալս՝ յաւելուածք հարիւրաւորաց ժամանակաց գտանին ըստ եբրայական գրոցն միաբանք եօթանասնիցն թարգմանութեան, որչափ ևս առաւել 'ի դէպ էր առաջնոցն քան

Adam ad Noe usque, tempora, ante susceptam ab unoquoque prolem discordant a Septuaginta versione: cum eadem autem conveniunt tempora Jared, Mathusalae, et Lamech. Ex eorum vero consonantia datur et nobis conjiciendi locus, quod etiam ea, quae praecedunt ista, melius habeat lectio nostra: nam ex eo quod plus temporis habet Jared cum suis sociis [1], manifestum utique est, praecedentium quoque (tempora) concurrere debere cum Septuaginta traditione. Etenim si in junioribus, posterioribusque additamenta centum annorum reperiuntur secundum Hebraicam Scripturam, quae cum versione Septuaginta conveniunt, quanto magis congruum esset, ut antiquiores, et his ipsis ma-

πρὸ τῆς ἑκάστου παιδοποιΐας διεστήκασι πρὸς τὴν τῶν Ο'. ἑρμηνείαν, συμφωνοῦσι δὲ αὐτῇ οἱ τοῦ Ιάρεδ καὶ τοῦ Μαθουσάλα καὶ τοῦ Λάμεχ. ἐκ δὲ τῆς τούτων συμφωνίας πάρεστι λογισμῷ λαβεῖν, ὅτι καὶ τὰ πρὸ τούτων βελτίονα ἡ παρ' ἡμῖν ἀνάγνωσις ἔχει, ἀπὸ γὰρ τοῦ πλείονος χρόνου (τῶν) περὶ τὸν Ιάρεδ δῆλος ἂν γένοιτο καὶ ὁ τῶν προαγόντων συντρέχειν ὀφείλων τῇ τῶν Ο'. ἐκδόσει. Εἰ γὰρ οἱ νεώτεροι καὶ μεταγενέστεροι τοῖς χρόνοις ταῖς τῶν ἑκατοντάδων προσθήκαις εὕρηνται κατὰ τὴν τοῦ Ἑβραϊκοῦ γραφὴν σύμ-

ex caeterorum. Illud verò *ante susceptam prolem* aliorum more accommodavimus pro unico vocabulo composito որդէծնութիւն, quod ad verbum refunditur in Gr. τεκνογονία, atque aequè supponit pro παιδοποιΐα, ne cogeretur interp. dicere մանկարարութիւն։ Nota interim totum hunc epilogum ultro praetermissum ab Scaligero, tamquam a textu Eusebiano alienum, ac inter Syncelli adinventiones collocandum: cui adhaesisse et Capellum virum doctum constat; non aliter sensisse videtur et ipse Goar Syncelli interpres. Sagacior ergo et solertior his visus est Prat. toties laudatus, laudandusque; qui non solum ut genuinum textum Eusebianum amplexus est, sed etiam multis probandum suscepit feliciter.

1 Περὶ τὸν Ιάρεδ, quod velim legas τῶν περὶ τὸν Ιάρεδ, tritus est Hellenismus: quo verbo intelligere debemus Jared cum sociis vel proximis; quare egregie habetur in Arm. յարեդեանց. Id confirmat etiam vera suspicio Prati, scribentis in adnot. p. 442. » Deesse hec aliquid, puta τῶν, vel τριῶν, vel denique utrumque, persuasum habeo: nam de tribus Jared, Mathusala, et Lamech sermo est. Infra numero IX. de eadem re scribens Eusebius, diserte habet, ἐκτὸς τριῶν περὶ τὸν Ιάρεδ. In interpretatione latina, quod excidisse asserimus, supplevimus «. Supplevit nempe vocem *proximi* accuratissime; bene egit, quod non est ausus addere *tres*: nec enim Eusebius noster id interim novit, sed tantum inferius loco signato, բաց յերիցն՝ զյարեդեանց ասեմ։

զնոսա, և նոցուն նախնեացն՝ քան զիւրեանց յետինսն բազմաժամանակագոյնս լինել։ Աւասիկ տեսանեմք 'ի բովանդակութեան իւրաքանչիւր կենաց մարդոյ, այլազգ քան զորդէծնութեան ժամանակ, և այլազգ յետ որդէծնութեան. զի յետ որդէծնութեանն՝ ըստ եօթանասնիցն գումարութեան նոյն ձև թիւն ողջ և 'ի հեբրայեցւոց ընթերցուածին գտանի. և միայն յառաջ քան զորդէծնութիւնն 'ի հրէիցն օրինակսն կարճին ամքն։ Կասկածեմ թէ հրէից ինչ գործ լինէր այն, յանդգնել կարճել հատանել յառաջ քան զորդէծնութիւնն զժամանակսն՝ առ յօժարութիւն վաղվաղակի ամուսնութեան և որդէծնութեան։ Զի թէ նախնիքն և երկայնակեացք և բազմաժամանակեայ որեար՝ այնպէս վաղ յամուսնութիւն և յորդէծնութիւն

jores, fuerint quàm posteri sui magis longaevi? Ecce vidimus in summa vitae singulorum hominum, dispar esse tempus ante prolis generationem, diversumque post prolis generationem: etenim post liberorum generationem, juxta Septuaginta supputationem idem integer numerus etiam in Hebraeorum lectione reperitur, et solummodo ante filiorum generationem in Judaeorum exemplaribus anni contrahuntur. Vereor ne forte Judaeorum hoc fuerit facinus, qui ausi sint breviare atque recidere tempora generationem praecedentia, ob desiderium citius uxorem ducendi, filiosque generandi [1]. Si enim antiqui illi et longaevi, multorumque temporum viri ita cito ad connubium et filiorum procreationem venerint, ut ipsorum Lectio declarat, quisnam eo-

φωνοι τῇ τῶν Ο'. ἑρμηνείᾳ, πόσῳ πλέον εἰκὸς ἦν τοὺς ἀρχαιοτέρους, καὶ αὐτῶν ἐκείνων προπάτορας, μᾶλλον τῶν μετ' ἔπειτα πολυχρονιωτέρους γενέσθαι; Ὁρῶν δὲ ἐν τῇ συγκεφαλαιώσει τῆς ἑκάστου ἀνδρὸς ζωῆς τὸν πρὸ τῆς παιδοποιΐας χρόνον καὶ τὸν μετὰ τὴν παιδοποιΐαν ἅμα συναγόμενον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν σώζοντα κατά τε τὴν τῶν Ἑβραίων ἀνάγνωσιν, μόνα δὲ τὰ πρὸ τῆς τεκνογονίας ἔτη παρὰ τῶν Ιουδαίων ἀντιγράφων συνεσταλμένα. κινοῦμαι μήποτε Ιουδαίων ἔργον ἦν τοῦτο, τολμησάντων συστεῖλαι καὶ ἐπιταχῦναι τοὺς πρὸ τῆς παιδοποιΐας χρόνους ἐπιτροπῇ ταχυγαμίας. Τῶν γὰρ παλαιοτάτων ἀνδρῶν μακροβίων ὄντων καὶ πολυχρονίων, οὕτω δὲ κατὰ τούτους θᾶττον ἐπὶ τοὺς γάμους καὶ παιδοποιΐας

1 Quis non videt Eusebium plus aequo tueri lectionem Hebraico-Graecam, ita ut libere accuset Hebraico-Judaicam? Verum hujusmodi verba sunt effectus privatae sententiae. Omitto quod omnia haec Eusebii dicta ad defensionem Versionis Septuaginta, adeo nauseam fecerunt Scaligero, ut minime sibi persuadere potuerit Eusebiana haec esse verba; ideoque absolute Syncello adscripsit, et consequenter in adnot. suis p. 410. ad 10. 20. acerbe invectus est in Syncellum. Nihil mirum; nam quid illi tam usitatum, quàm modo Eusebium sub nomine Syncelli, modo sub illo Eusebii Syncellum notare? Caeterum Goar aegre ferens illa Scaligeri inhumana verba, „ Haec sunt stultissima “, ita profert: „ Sapienter ille, si ratione duceretur “.

գային, որպէս նոցա ընթերցուածն յայտ առնէ, ո՞վ ոք ոչ նոցա վաղամուսնիք բարուցն լինէր նմանօղ նախանձաւոր։

rum nuptias maturandi morem imitari aemulus non esset?

Ըստ առ 'ի շամրտացուոց եբրայականին։

Juxta (exemplar) Hebraicum, quod apud Samaritanos (servatur).

ՇԱՄՐՏԱՑԻՈՑ։

SAMARITANORUM.

ա. Ադամ լեալ ամաց ՃԼ ից, ծնանի զսէթ. և եկեաց առ նովաւ ամս Պ. մինչև 'յ մի՞դ ամն նոյի։

բ. Սէթ լեալ ամաց ՃԵ ից, ծնանի զենովս. և եկեաց առ նովաւ ամս պԵ. մինչև յԼԵ ամն նոյի։

գ. Ենովս լեալ ամաց ՂԻ ից, ծնանի զկայինան. և եկեաց առ նովաւ ամս պԺԵ. մինչև 'ց նԼԳ ամն նոյի։

դ. Կայինան լեալ ամաց Հ ից, ծնանի զմաղաղայէղ. և եկեաց առ նովաւ ամս պԼ. մինչև 'ց շԻԸ ամն նոյի։

I. Adam cum esset annorum CXXX.[1] genuit Seth: vixitque postea annos DCCC. usque ad CCXXIII. annum Noe.

II. Seth annos natus CV. generat Enos: et vixit adhuc annos DCCCVII. usque ad CCCXXXV. annum Noe.

III. Enos annorum XC. genuit Cainan: vixitque postea annos DCCCXV. usque ad CCCCXXXIII. annum Noe.

IV. Cainan annorum LXX. generat Malaleel: tum vixit adhuc annis DCCCXL. usque ad DXXVIII[2]. annum Noe.

ἐλθόντων, ὡς ἡ παρ' αὐτοῖς ἀνάγνωσις δηλοῖ, τίς οὐκ ἂν αὐτῶν τῆς ταχυγαμίας τὸν ὅμοιον τρόπον ἐζήλωσεν;

Κατὰ τὸ παρὰ Σαμαρείταις Ἑβραϊκόν.

Ἀδὰμ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Σὴθ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ώ, μέχρι σκγ' ἔτους Νῶε.

Σὴθ γενόμενος ἐτῶν ρέ. γεννᾷ τὸν Ἐνὼς, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωζ', ἕως τλέ ἔτους Νῶε.

Ἐνὼς γενόμενος ἐτῶν ύ. γεννᾷ τὸν Καϊνᾶν, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωιέ, μέχρι υλγ' ἔτους Νῶε.

Καϊνᾶν γενόμενος ἐτῶν ό, γεννᾷ τὸν Μαλαλεὴλ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωμ', μέχρις φκή ἔτους Νῶε.

1 Pro ՃԼ. 130. facillime irrepsit ՃՂ. 190. manifesto amanuensis vitio, ut patet non solum ex Gr. Sync. sed potius ex ipso codice Samaritano, ubi constanter habetur juxta Hebraicum exemplar annus CXXX. imo etiam ex certa primi hominis aetate, annis 930 comprehensa, quae tamen variaretur, si constaret ՃՂ. cum ՊԻ. efficerentur enim anni 990.

2 Accuratissima lectio, quam et Goar feliciter refert in Syncello suo; Scaliger tamen corrupte

Ե. Մաղազայէզ լեալ ամաց կԵ ից, ծնանի զյարեդ. և եկեաց առ նովաւ ամս պլ. մինչև 'ի չձգ ամն նոյի։

Զ. Յարեդ լեալ ամաց կԲ ուց, ծընանի զենոք. և եկեաց առ նովաւ ամս չձԵ. մինչև անդր իսկ ցջըրհեղեղն։

Է. Ենոք լեալ ամաց կԵ ից, ծնանի զմաթուսաղա. և եկեաց առ նովաւ ամս ԺԵ։ փոխեցաւ յամին ՃՁ երորդին նոյի։

Ը. Մաթուսաղա լեալ ամաց կԷ ամաց, ծնանի զղամէք. և եկեաց

v. Malaleel annos natus LXV[1]. generat Jared: vixitque adhuc annos DCCCXXX. usque ad DLXXXIII[2]. annum Noe.

vi. Jared cum esset annorum LXII. genuit Enoch: et vixit postea annos DCCLXXXV. usque ad ipsum diluvium.

vii. Enoch annos natus LXV[3]. genuit Mathusala: fuitque superstes annos CCC. translatus anno CLXXX. Noe.

viii. Mathusala annum agens LXVII[4]. genuit Lamech: vixitque adhuc an-

Μαλαλεὴλ γενόμενος ἐτῶν ξέ, γεννᾷ τὸν Ιάρεδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωλ', μέχρι φπγ' ἔτους Νῶε.

Ιάρεδ γενόμενος ἐτῶν ξβ', γεννᾷ τὸν Ἐνὼχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψπέ, μέχρις αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ.

Ἐνὼχ γενόμενος ἐτῶν ξέ, γεννᾷ τὸν Μαθουσάλα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη τ'. μετετέθη ἐν ἔτει ρπ'. Νῶε.

Μαθουσάλα γενόμενος ἐτῶν ξζ'. γεννᾷ τὸν Λάμεχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη χνγ', ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ.

φκά. quod vidit et doctissimus vir Ludovicus Capellus in Chron. Sacra, edita a Walton. sub initio Polyglott. his verbis, p. 3. » Notandum autem est apud Eusebium in Chronico Graeco (juxta nempe edit. Scal.) esse vel Eusebii errorem (satius esset, si diceret, Scaligeri) vel typographi aut librarii lapsum, in eo quod Cainan dicitur vixisse ad Noachi usque annum φκά. Mahalaleel autem ad annum ejusdem Noe φπέ: nam pro φκά scribendum est φκή, hoc est, 528, et pro φπέ, scribendum est φπγ', hoc est 583. Alioqui ipse Eusebius sibi non constabit illis numerorum notationibus «. Satis erudite; unum tamen Capello semper objicitur, quod plus aequo Scaligero fidem habuerit, cum verum Eusebium, ut Capellus putavit, in lucem non ediderit.

1 Scaliger quin haberet calculi rationem, fidenter protulit in adnot. Gr. p. 403. ad 3. 37. pro ξέ. » Reponendum ex autographo Samaritarum οέ «. Sed pro nobis egit Capellus loco citato, pag. 3. contra Scal.

2 Quod viri doctissimi Capell. et Prat. suis laboribus emendarunt, reponentes in Gr. φπγ'. 583. id jam integrum in nostro Eusebio: aliter hodierna Gr. lectio Sync. corrupte apud Goarum habetur φλγ'. 533. sicut et apud Scalig. φπέ. 585. mendose, ut prima ferebat editio; (omitto secundam editionem ejus magis depravate ferentem φωέ.) quod jam emendavit Capell. in verbis superius laudatis.

3 Iterum suffragatur genuina lectio nostra correctioni Prati reponentis in Gr. ξέ. 65. ad fidem codicis Samaritani, quum interim apud Syncellum decurtato modo, et consequenter vitiose legatur ξ'. 60. solum, tam in edit. Goari, quam Scal. qui tamen bene egit, ut notavit p. 403. » In Samaritarum autographo ξέ «: quae est ipsa lectio Eusebiana. Id ipsum accurate disquirens Capellus loco antea memorato, undique asserit legendum ξέ. pro ξ'.

4 Contendit Scal. p. 403. mendum esse in ξζ'. » In Samaritarum (inquit) autographo οζ'. et ita corrigendum «. Sed reponendum cum Prat. » Vide tamen quid contra (Scaligeri senten-

առ նովաւ ամս ոծգ. մինչև անդր
իսկ ցջրհեղեղն ։
Թ. Ղ ամէք լեալ ամաց ծգ ից, ծնա-
նի զնոյ. և եկեաց առ նովաւ ամս
ռ. մինչև անդր իսկ ցջրհեղեղն ։
Ժ. Նոյ լեալ ամաց Չ ոց, ծնանի
զսեմ. և եկեաց առ նովաւ ամս
ճ. մինչև ցջրհեղեղն ։ Յամի ռ-
որդի նոյի եղև ջրհեղեղն. և ե-
կեաց առ նովաւ նոյ յետ ջրհեղե-
ղին ամս յծ. մինչև 'յ ձ երորդ
երրորդ ամն եբերայ ։ 'Ի միասին ա-
մենայն ամքն. ռյէ ։
Երկբանի 'ի հրէական եբրայեց-
ւոցն ամօք յիս և իննուք. և յեօ-

nos DCLIII. usque ad ipsum diluvium.

IX. Lamech cum esset annorum LIII. generat Noe: superstesque fuit annos DC. usque ad ipsum diluvium.

X. Noe cum ageret annum D. genuit Sem: tum vixit adhuc annos C. usque ad diluvium. Anno vitae Noe DC. fuit diluvium: supervixit autem Noe post diluvium adhuc annos CCCL. usque ad LXXX. (supple III.) [1] annum Heber. Simul omnes anni MCCCVII [2].

Discordat ab Hebraico, quod penes Judaeos, annis CCCXLIX. A Septua-

Λάμεχ γενόμενος ἐτῶν νγ'. γεννᾷ τὸν Νῶε, καὶ ἐπέζησεν ἔτη χ', μέχρι αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ.
Νῶε γενόμενος ἐτῶν φ'. γεννᾷ τὸν Σὴμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρ'. μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ. Ἐν ἔτει τοῦ Νῶε χ'. ὁ κατακλυσμὸς ἐγενήθη, καὶ ἐπέζησε Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη τν', μέχρι πγ' ἔτους Ἔβερ. Ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ᾳτζ'.
Διαφωνεῖ πρὸς μὲν τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔτεσι τμθ', πρὸς δὲ τὴν τῶν Ο'

tiam disserat) Capellus « in Chron. Sacr. p. 3. Nos vero illud imprimis observamus, quod Scaliger solum exemplar suum Samaritanum ubique venditat, et observare negligit, recte ne, an mendose digerat calculum. Siquidem ubi primum discernit aliquod discrimen inter Eusebii locum, et codicem suum Samaritanum, huic illum assimilandum decernit, hac usus ratione, » quod quidem (ait) discrimen vitio librariorum hic (vult in Eusebio) commissum «: quasi illuc, in codicem, inquam, suum Samarit. nullum irrepserit vitium. Sed res ipsa probat, assequi non potuisse Scalig. ubi potius illud vitium sit; namque ter emendavit Eusebium ex suo Samaritano codice, semel tantum recte, bis mendose.

1 Librarii manifesto lapsu Cod. Arm. mendose habet ձ. երորդ, pro ձ. երորդ երրորդ, ubi Sync. accurate fert πγ'. LXXXIII.

2 Pro annis 1307. qui uniformiter in Arm. et Gr. habentur, quique juxta praecedentem dinumerationem ab Eusebio in summam rediguntur, Scaliger vult viginti annorum additione substitui annos 1327. ut patet ex iis, quae dixit in adnot. Gr. p. 403. ad 3. 37. idem repetit in pag. 409. ad 9. 6. ubi nempe praesentem lectionem afferens, ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ᾳτζ', ita pergit: » Manifesto mendosum. Legendum ᾳτκζ', ex autographo Samaritarum, quamquam hanc lectionem (sc. ᾳτζ') agnoscit Eusebius, et post eum Georgius «. Aequius esset, ut toties venditatum autographum suum Samaritanum bene perpendisset: tunc enim facili negotio manifestum mendum in eo potius, quam in Eusebio deprehendisset, ut ante nos jam demonstravit Capellus in Chron. Sacr. pluribus disserens, p. 3. contra Scaligerum; ubi inter alia et haec habet: » Nec tantae est auctoritatis Chronographium illud Samariticum Scaligeri, ut praeferri debeat Eusebiano; quod confirmari diximus codice Ms. Pentateuchi Samaritici Joan. Morini . . . Praestat itaque Samariticum Scaligeri epilogismum ex Eusebiano corrigere, quam Eusebianum ex Scaligerano «.

Թանասնիցն Թարգմանութենէ ամօք ՉԼ և հնդիւք։ և այս յառաջ քան զջրհեղեղն։

Բայց եկեսցուք և 'ի ժամանակսն՝ որ յետ այնր ժամանակաց իցեն։ Եւ նախ զայն նշանակեալ 'ի մտի պահեսցուք, թէ զիարդ հանգոյն եբրայեցւոց պատմութեանն զջրհեղեղէն և քաղդէացւոց մատեանքն յիշատակեն, և զտապանէն՝ որ 'ի նոյէ կազմեցաւ։ Բայց քանզի միանգամ կարգաւ եդի զառ 'ի քաղդէացւոց յիշատակեալ պատմութիւնն, աւելորդ համարիմ կրկին զնոյն բարբառս վերստին երկրորդել։

Եւ զի ջրհեղեղն քան զամենայն լերինս բարձունս ամբարձաւ 'ի վեր, որ մեզ իսկ՝ որ զայս գրեմք, ականատես ինչ ձշմարտութիւն հաւատարիմ եղև, ձկանց ինչ որ առ մերովք աւուրբք 'ի վեր իսկ 'ի բարձրաւանդակս 'ի լիբանան լերին գտանել։ Քանզի մինչդեռ քարինս անտի 'ի

ginta vero versione annis DCCCCXXXV [1]. Et haec ante diluvium.

Percurramus autem nunc etiam ea tempora, quae iis temporibus sunt posteriora. Primum vero illud observantes, memoriae mandemus, quomodo concorditer juxta Hebraeorum relationem de Diluvio etiam Chaldaeorum monumenta commemorant; atque de Arca a Noe constructa. Quum verò semel historiam a Chaldaeis memoratam per ordinem disposui [2], supervacaneum puto eadem verba repetere.

Quod autem diluvium supra montes omnes altissimos elevatum fuerit, nobis quoque, qui haec scribimus, per aliquam oculi testificationem veritas ipsa fidelis est probata, cum quidam pisces diebus nostris in summis montis Libani verticibus reperti fuerint. Cum enim exinde in summis

ἑρμηνείαν ἔτεσι ϙλέ. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ.

Ἐπίωμεν δὲ καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, πρῶτον ἐκεῖνο σημειοσάμενοι, τὸ συμφώνως τοῦ παρ' Ἑβραίοις ἱστορουμένου κατακλυσμοῦ καὶ τὴν Χαλδαίων μνημονεῦσαι γραφὴν, τῆς τε κατασκευασθείσης ὑπὸ τοῦ Νῶε κιβωτοῦ. . . .

Τοῦ δε τὸν κατακλυσμὸν ἀρθῆναι ὑπὲρ τὰ ὑψηλότατα τῶν ὀρέων, καὶ ἡμῖν τοῖς μετὰ ταῦτα γράφουσιν ἀλήθειαν ἐπιστώσατο αὐτοψία τινῶν ἰχθύων καθ' ἡμᾶς εὑρημένων ἄνω πρὸς αὐταῖς τοῦ Λιβάνου ταῖς ὑψηλοτάταις ἀκρωρείαις. λίθους γὰρ ἐνθένδε εἰς οἰ-

1 Optima lectio Eusebii nostri probat correctionem Prati ϙλέ. quam et Goar tum in margine, tum in adnot. p. 26. ad 68. designaverat, contra corruptam Syncelli lectionem ab Scaligero usurpatam, ϙλ'. quod etiam Capellus refutat loco saepius laudato, p. 3. in eo tantum more suo lapsus, quod putarit non tam Eusebii, quam Syncelli esse hunc textum (a Scaligero nempe deceptus), id que ita corrupte scriptum ab auctore, ut hodierna exhibet Gr. lectio Scaligerana.

2 Hanc periocham Syncellus omisit, vel amanuensis incuria intercidit; quae quidem si integra remansisset, facilius fortasse vel ab ipso Scaligero, Eusebio nostro adscriberetur totus praesens sermo. Ceterum ex residuis satis sibi persuasit Prat. ante laudatus, iis nimirum, quae de piscibus paulo infra memorantur, ut in sequenti adnot. videbis.

գործ շինուածոց 'ի հովտաց բարձանց լերանցն ոմանք հատանէին, և զծովու ազգի ազգի ազգս ձկանց 'ի լերանցն խորշս մածեալ իսկ 'ի նմին գտին, իբրև աղծեալ ապխտեալ և պահեալ մինչև ցայսօր ժամանակի. մինչ զի և մեզ իսկ հասանէր ականատես լինել, 'ի վկայութիւն հնոյ պատմութեանն հաւատարիմ լինելոյ։ Այլ զայս որպէս և լսել ոք կամիցի, նոյնպէս և ընկալցի։ Բայց մեք երթիցուք 'ի յաջորդսն։

vallibus montium (illorum) quidam caederent lapides ad opus aedificiorum, marinorum piscium varia genera invenerunt in cavis montium conglutinata, quasi sale condita siccatave, ac usque ad hodierna tempora servata; adeo ut nobis quoque oculis nostris videre contigerit, ad testificationem integrae fidei antiquae historiae [1]. Haec autem utcumque cuilibet audire lubet, ita etiam recipiat. Nos vero ad sequentia progrediamur [2].

κοδομάς τινες ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐκτέμνοντες, θαλαττίων ἰχθύων εὗρον διάφορα γένη, ἃ δὴ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ ὄρη κοιλωμάτων συναποπαγῆναι τῇ ἰλύϊ, καὶ τεταριχευμένων δίκην εἰς δεῦρο διαμεῖναι συνέβη, ὥστε ἡμῖν καὶ δι' αὐτῆς τῆς ὄψεως τὴν τοῦ παλαιοῦ λόγου πιστωθῆναι μαρτυρίαν. . .

1 Hier. Prat. inter alia, quibus hunc locum non tam Syncello quam Eusebio nostro jure adscribendum contendit, haec quoque in medium profert p. 510. » Quod autem spectat (inquit) ad pisces lapideos in Libano monte effossos, et ab auctore inspectos, congruit apprime Eusebio Caesariensi, qui non longe ab eo monte habitabat. Quid plura? Eustathius, seu quicumque fuit auctor ejus Commentarii in Hexaemeron, haec ipsa verba habet, ex hoc Eusebii loco videlicet descripta: ἔτι γὰρ καὶ νῦν, inquit, ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας τοῦ Λιβάνου λίθους εἰς οἰκοδομήν τινες ἐκτέμνοντες, θαλαττίων ἰχθύων γένη (excidit fortasse vox διάφορα) εὑρίσκουσιν, οὓς συνέβη εἰς τὰ κοιλώματα τῶν ὀρέων συναποπαγῆναι τῇ ἰλύϊ. quae ita reddidit Allatius: - Nam et nostris hisce temporibus in vertice Libani lapides quidam ad aedificandum excidentes, marinorum piscium varia genera inveniunt, quos tunc in cavis illis montium luto defixos concrescere contigit -. Nihil itaque certius, quam hanc Appendicem ad Eusebium auctorem esse referendam «, etc. Goar verò cum pro certo non haberet Syncelli ne, an Eusebii hic textus esset, jure potiori Syncello suo adscribendum voluit, atque haec tantum in adnot. obiter assignavit, p. 26. ad 68. » Λίθους γὰρ ἐνθένδε. Eadem Eustathius quasi αὐτόπτης, vel saltem rei gestae ὁμόχρονος «. Verum ista Goari verba, quae *oculatum* testem, *coaevumque* declarant, magis ad Eusebium nostrum pertinent, quam ad Eustathium. Tandem ut Sync. et Eustathius iisdem verbis Eusebium nostrum descripserunt, ita et Cedrenus ad sensum eum excerpsit, quibusdam de se additis, cum dixit p. 15. A. » Ὅτι ἐν τῷ ὄρει τοῦ Λιβάνου ἰχθύες θαλάσσης εὑρέθησαν ἐν κοίλοις τόποις ὑδάτων, τὴν τοῦ κατακλυσμοῦ πιστούμενοι πανωλεθρίαν «. Quem locum sic reddidit Xilander. » In monte Libano pisces marini inventi sunt in cavis, quae aquas receperant: internecionem omnium animalium, quae diluvio accidit, testificantes «.

2 Lectorum nos commoditati consulentes, qui non pauca videre possunt menda numerica diversarum lectionum tam superius notata, quam in sequentibus a nobis notanda, operae pretium esse duximus, tabulas Eusebianas certis laterculis comprehensas legentium oculis subjicere; ita enim in aperto erit, quae nos ratio impulerit, alteram ut lectionem probaremus, alteram respueremus. Sex igitur tabulis, quarum tres, quod fuit ante Diluvium, tres vero quod postea effluxit spatium temporis continent, omnia complectemur ad normam Eusebii nostri.

Յետ Ջրհեղեղին՝ ըստ եօթանասնիցն թարգմանութեան, Յերկրորդում ամին.

Post diluvium, juxta Septuaginta versionem. Anno secundo.

ԵՕԹԱՆԱՍՆԻՑՆ։

Τῶν SEPTUAGINTA.

ա. Սէմ որդի Նոյի ծնանի զարփաք.

1. Sem filius Noe generat Arphaxad:

Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, κατὰ τὴν τῶν Ο'. Ἑρμηνείαν, ἔτους δευτέρου.

Σὲμ υἱὸς Νῶε γεννᾷ τὸν Ἀρφαξὰδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη φ'. μέχρι

TABULA PRIMA EUSEBIANA, SECUNDUM LXX. ANTE DILUVIUM.

Anni Mundi													
0	Adam creatur.												
230	230	Seth nascitur, anno Adam 230.											
435	435	205	Enos nascitur, anno Seth 205.										
625	625	395	190	Cainan nascitur, anno Enos 190.									
795	795	565	360	170	Malalael nascitur, anno Cainan 170.								
930	930	700	495	305	135	Adam moritur annorum 930. anno Malalael 135.							
960	⁂	730	525	335	165	Jared nascitur, anno Malalael 165.							
1122	—	892	687	497	327	162	Enoch nascitur, anno Jared 162.						
1142	—	912	707	517	347	182	20	Seth moritur annorum 912. anno Enoch 20.					
1287	—	⁂	852	662	492	327	165	Mathusala nascitur, anno Enoch 165.					
1340	—	—	905	715	545	380	218	53	Enos moritur 905 annor. anno Mathusalae 53.				
1454	—	—	⁂	829	659	494	332	167	Lamech nascitur, anno Mathusalae 167. vel 187.				
1487	—	—	—	862	692	527	365 ⁂	200	33	Enoch transfertur 365 annorum, anno Lamech 33.			
1535	—	—	—	910	740	575	—	248	81	Cainan morit. ann. 910. anno Lamech 81.			
1642	—	—	—	⁂	847	682	—	355	188	Noe nascitur, anno Lamech 188.			
1690	—	—	—	—	895 ⁂	730	—	403	236	48	Malalael moritur 895. annorum, anno Noe 48.		
1922	—	—	—	—	—	962 ⁂	—	635	468	280	Jared moritur 962. annorum, anno Noe 280.		
2177 vel	—	—	—	—	—	—	—	890 vel	723 vel	535 vel	Lamech moritur annorum 723. juxta Euseb. (at secundum LXX. 753.) anno Noe 535. juxta Euseb. (secundum vero LXX. 565.)		
2207	—	—	—	—	—	—	—	920	753 ⁂	565			
2142	—	—	—	—	—	—	—	855	—	500	Japheth nascitur, anno Noe 500.		
2144	—	—	—	—	—	—	—	857	—	502	Sem nascitur, anno Noe 502.		
2242	—	—	—	—	—	—	—	955	—	600	98	Diluvium fuit anno Noe 600. Japheth, 100. Sem, 98. vivente adhuc Mathusala juxta praesentem computationem, anno nempe ejus 955. ita ut restent usque ad mortem ejus anni 14. obiit enim anno aetatis 969.	
2243	—	—	—	—	—	—	—	956	—	601	99	1	Post annum fere desiit diluvium.
2256	—	—	—	—	—	—	—	969 ⁂	—	614	112	14	Mathusala moritur annorum 969.

2262. Vera epocha Diluvii.

Quum constanter tenenda sit haec summa aetatis Mathusalae ad fidem Sacrae Scripturae etiam juxta lectionem τῶν LXX. atque aliunde absurdum erit putare eum vixisse adhuc post diluvium, necesse est omnino recurrere ad alterum calculum ab Eusebio designatum, juxta nempe accuratiora exemplaria, in quibus ad normam textus Judaico-Hebraici Mathusala genuit Lamech anno aetatis suae 187. et superstes fuit ei annis 782. omnino vivens annos 969. quo posito, mors Mathusalae incidit in annum mundi 2256. Diluvium verò postponitur annis sex, incurrit enim in annum mundi 2262. ut palam tradit Africanus, idque comprobat interpretatio Arm. in Genesi.

սաղ. և եկեաց առ Ղովաս ամս չ.
ապրեալ՝ ց՝ ամս երկոքին ամն փաղեկայ։

vixitque adhuc annis D. usque ad annum Phalec CI.

ρά. ἔτους Φαλέκ.

TABULA SECUNDA EUSEBIO-JUDAICA ANTE DILUVIUM.

Anni Mundi o										
	Adam creatur.									
130	130	Seth nascitur, anno Adam 130.								
235	235	105	Enos nascitur, anno Seth 105.							
325	325	195	90	Cainan nascitur, anno Enos 90.						
395	395	265	160	70	Malaleel nascitur, anno Cainan 70.					
460	460	330	225	135	65	Jared nascitur, anno Malaleel 65.				
622	622	492	387	297	227	162	Enoch nascitur, anno Jared 162.			
687	687	557	452	362	292	227	65	Mathusalem nascitur, anno Enoch 65.		
874	874	744	639	549	479	414	252	187	Lamech nascitur, anno Mathusalem 187. (Arm. cod. 167.)	
930	930	800	695	605	535	470	308	243	56	Adam moritur 930. annorum, anno Lamech 56.
987	—	857	752	662	592	527	365	300	113	Enoch rapitur 365. annorum, anno Lamech 113.
1042	—	912	807	717	647	582	—	355	168	Seth moritur 912. annorum, anno Lamech 168.
1056	—	—	821	731	661	596	—	369	182	Noe nascitur, anno Lamech 182.
1140	—	—	905	815	745	680	—	453	266	84 Enos moritur 905. annorum, anno Noe 84.
1235	—	—	—	910	840	775	—	548	361	179 Cainan moritur 910. annorum, anno Noe 179.
1290	—	—	—	—	895	830	—	603	416	234 Malaleel moritur 895. annorum, anno Noe 234.
1422	—	—	—	—	—	962	—	735	548	366 Jared moritur 962. annorum, anno Noe 366.
1556	—	—	—	—	—	—	—	869	682	500 Japheth nascitur, anno Noe 500.
1558	—	—	—	—	—	—	—	871	684	502 Sem nascitur, anno Noe 502.
1651	—	—	—	—	—	—	—	964	777	595 93 Lamech moritur annorum 777. annis 5. ante diluv.
1656	—	—	—	—	—	—	—	969	—	600 98 Mathusalem moritur 969. annorum. Ipso anno fuit Diluvium, anno Noe 600. Mundi 1656.
1657	—	—	—	—	—	—	—	—	—	601 99 1 Post annum fere desiit Diluvium.

ԺԲ. Արփաքսատ լիալ ամաց ՃԼԵ իւց, ծնաներ զսաղա. և եկեաց առ նո վաս ամն ՆԳ. մինչև ցՁ հեղեղդ աւին ռագաւայ։

II. Arphaxad annos natus CXXXV. genuit Sala: et vixit adhuc annos CCCCIII. usque ad annum Ragau IX.

Ἀρφαξὰδ γενόμενος ἐτῶν ρλέ, γεννᾷ τὸν Σαλά, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υγ'. μέχρι Θ'. ἔτους Ραγαῦ.

TABULA TERTIA EUSEBIO-SAMARITANA ANTE DILUVIUM.

Anni Mundi											
0	Adam creatur.										
130	130	Seth nascitur, anno Adam 130.									
235	235	105	Enos nascitur, anno Seth 105.								
325	325	195	90	Cainan nascitur, anno Enos 90.							
395	395	265	160	70	Malaleel nascitur, anno Cainan 70.						
460	460	330	225	135	65	Jared nascitur, anno Malaleel 65.					
522	522	392	287	197	127	62	Enoch nascitur, anno Jared 62.				
587	587	457	352	262	192	127	65	Mathusala nascitur, anno Enoch 65.			
654	654	524	419	329	259	194	132	67	Lamech nascitur, anno Mathusalae 67.		
707	707	577	472	382	312	247	185	120	53	Noe nascitur, anno Lamech 53.	
887	887	757	652	562	492	427	365 ***	300	233	180	Enoch rapitur 365. annorum, anno Noe 180.
930	930 ***	800	695	605	535	470	—	343	276	223	Adam moritur 930. annorum, anno Noe 223.
1042	—	912 ***	807	717	647	582	—	455	388	335	Seth moritur 912. annorum, anno Noe 335.
1140	—	—	905 ***	815	745	680	—	553	486	433	Enos moritur 905. annorum, anno Noe 433.
1207	—	—	—	882	812	747	—	620	553	500	Japheth nascitur, anno Noe 500.
1209	—	—	—	884	814	749	—	622	555	502	Sem nascitur, anno Noe 502.
1235	—	—	—	910 ***	840	775	—	648	581	528	26 Cainan moritur 910. annorum, anno Noe 528.
1290	—	—	—	—	895 ***	830	—	703	636	583	81 Malaleel moritur 895. annorum, anno Noe 583.
1307	—	—	—	—	—	847 ***	—	720 ***	653 ***	600	98 Diluvium, anno Noe 600. Eodem anno moriuntur Jared annorum 847. Mathusala annorum 720. et Lamech annorum 653.
1308	—	—	—	—	—	—	—	—	—	601	99 1 Post fere annum desiit Diluvium, et egressus est Noe cum suis de arca.

ՃԼ. Սաղա ետաւ ամից ՃՀԻց, ծնաներ զԵբեր. և եկեաց առ. ետս. ամն.

III. Sala cum esset annorum CXXX. generat Heber: vixitque postea an-

Σαλὰ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ἔβερ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υς'. μέ-

TABULA QUARTA EUSEBIANA, SECUNDUM LXX. POST DILUVIUM.

Anni Mundi	Anni post Dil.	Anni Noe	Anni Sem									
2244	2	602	100	Arphaxad nascitur secundo post Diluvium anno, seu Anno Sem 100.								
2379	137	737	235	135	Sala nascitur, anno Arphaxad 135. (vulgò juxta LXX. Cainan nascitur anno Arphaxad 135. Sala nascitur anno Cainan 130)							
2509	267	867	365	265	130	Eber nascitur, anno Salae 130.						
2592	350	950	448	348	213	83	Noe moritur 950 annorum, anno Eber 83. (Arm. cod. 80. corrupte) annis 350 post Diluvium.					
2643	401	—	499	399	264	134	Phalek nascitur, anno Eber 134.					
2744	502	—	600	500	365	235	101	Sem moritur 600 annorum, anno Phalek 101.				
2773	531	—	—	529	394	264	130	Ragau nascitur, anno Phalek 130.				
2782	540	—	—	538	403	273	139	9	Arphaxad moritur 538 annorum (al. 535. vel 465), anno Ragau 9.			
2905	633	—	—	—	526	396	262	132	Seruch nascitur, anno Ragau 132. ita omnes codices τῶν LXX. excepto Eusebio, qui tam in Arm. quam in Gr. habet 135. quod tamen erroris convincitur ex summa Eusebiana, etsi Eusebius juxta mendosum numerum 135. continuat aliquos in sequentibus numeros.				
vel	vel				vel	vel	vel	vel				
2908	666				529	399	265	135				
2915	673	—	—	—	536	406	272	142	10	Sala moritur 536 annorum juxta Euseb. (at vulgò secundum LXX. 460) anno Seruch 10. ut exigit recta collectio Eusebiana, vel ut codices ejus Arm. et Gr. habent, 7.			
	Prat.				Prat.	406			vel			
	670				Prat.	403			7			
					533							
2982	740	—	—	—	—	473	339	209	77	Phalek moritur 339 annorum, anno Seruch 77. ut exigit recta ratio, vel 74. ut postulat mendosa continuatio supradictae differentiae, quamvis codices Euseb. Arm. et Gr. exhibeant 75.			
									vel			
									75			
									vel			
									74			
3035	793	—	—	—	—	526	—	262	130	Nachor nascitur, anno Seruch 130.		
vel	vel					vel		vel				
3038	796					529		265				
3073	831	—	—	—	—	564	—	300	168	38	Eber moritur 564. annorum (ut exigit rectus calculus Euseb. at juxta lectionem Cod. Arm. et Gr. dinumerantur anni 567) anno Nachor 38.	
vel	vel					vel		vel	vel	vel		
3076	854					vel		303	171	41		
						567						
3112	870	—	—	—	—	—	—	339	207	77	Ragau moritur 339 annorum juxta rectam rationem, (vel 342, juxta mendosam dinumerationem) anno Nachor 77.	
vel	vel											
3115	873											
3114	872	—	—	—	—	—	—	—	209	79	Thara nascitur, anno Nachor 79.	
vel	vel											
3117	875											
3184	942	—	—	—	—	—	—	—	279	149	70	Abraham nascitur, anno Tharae 70. Firmissima haec conjectura Eusebii, qua septuagesimum Thar. annum Abrahae primum, connectit cum anno mundi 3184. ՃՀԴ. ՃՊԴ'. atque cum anno a diluvio 942. ՋԽԲ. ՉՄԲ'. luce clarius probat corrigenda ea esse, quaecumque supra corrigenda asseruimus, ideoque demonstrat ad nihilum redigi calculum variantem.
vel	vel											
3187	945											
3233	991	—	—	—	—	—	—	—	328	198	119	49	Nachor moritur 198 annorum, anno Abrahae 49.
3235	993	—	—	—	—	—	—	—	330	—	121	51	Seruch moritur 330 annorum, anno Abrahae 51.
3284	1042	—	—	—	—	—	—	—	—	—	170	100	Isaac nascitur, anno Abrahae 100.
3319	1077	—	—	—	—	—	—	—	—	—	205	135	35	Thara moritur 205 annorum, anno Isaac 35.

ԱՂ. ՄԻՆՉԵ Ի Հ ԵՐԿՐԴ ԱՄՆ ՍԵ nos CCCCVI. usque ad annum Seruch
ՐԱՒՔԱՅ ։ VII.

χρις ζ'. ἔτους Σερούχ.

TABULA QUINTA EUSEBIO-JUDAICA POST DILUVIUM.

Anni Mundi	Anni post Dil.	Anni Noe	Anni Sem										
1658	2	602	100	Arphaxad nascitur, secundo post Diluvium anno, seu anno Sem 100.									
1693	37	637	135	35	Sale nascitur, anno Arphaxad 35.								
1723	67	667	165	65	30	Heber nascitur, anno Sale 30.							
1757	101	701	199	99	64	34	Phaleg nascitur, anno Heber 34.						
1787	131	731	229	129	94	64	30	Ragau nascitur, anno Phaleg 30.					
1819	163	763	261	161	126	96	62	32	Serug nascitur, anno Ragau 32.				
1849	193	793	291	191	156	126	92	62	30	Nachor nascitur, anno Serug 30.			
1878	222	822	320	220	185	155	121	91	59	29	Thare nascitur, anno Nachor 29.		
1948	292	892	390	290	255	225	191	161	129	99	70	Abraham nascitur, anno Thare 70.	
1996	340	940	438	338	303	273	239	209	177	147	118	48	Phaleg moritur 239 annorum, anno Abr. 48.
1997	341	941	439	339	304	274	—	210	178	148	119	49	Nachor morit. 148 annor. anno Abr. 49.
2006	350	950	448	348	313	283	—	219	187	—	128	58	Noe morit. 950 annor. anno Abraham 58.
2026	370	—	468	368	333	303	—	239	207	—	148	78	Ragau moritur 239 annor. anno Abr. 78.
2048	392	—	490	390	355	325	—	—	229	—	170	100 vel 100	Isaac nascitur, anno Abraham.
2049	393	—	491	391	356	326	—	—	230	—	171	101	1 Serug moritur 230 annorum, anno Isaac 1.
2083	427	—	525	425	390	360	—	—	—	—	205	135	35 Thare morit. 205 annorum, anno Isaac 35.
2096	440	—	538	438	403	373	—	—	—	—	—	148	48 Arfaxad moritur 438 annor. anno Isaac 48.
2108	452	—	550	—	415	385	—	—	—	—	—	160	60 Jacob nascitur, anno Isaac 60.
2123	467	—	565	—	430	400	—	—	—	—	—	175	75 15 Abrah. mor. 175 annor. de quo non agit hic Euseb.
2126	470	—	568	—	433	403	—	—	—	—	—	—	78 18 Sale moritur 433 annor. anno Jac. 18.
2158	502	—	600	—	—	435	—	—	—	—	—	—	110 50 Sem moritur 600. annor. anno Jac. 50.
2187	531	—	—	—	—	464	—	—	—	—	—	—	139 79 Heber morit. 464 annor. anno Jac. 79.

(1948) Quamvis Interpretes commentatoresque velint anno 70. Thare natum Aran primogenitum ejus, Abraham verò ipsius anno 120. at Eusebius firmiter habet continuationem sui calculi, firmata Abrahae nativitate anno mundi 1948. ՈՂՋՔ. ՃՄԻ. post diluv. 292. ՄՂՔ. ՍԻԲ.

Ejusdem Abrahae annus primus anno mundi juxta versionem τῶν LXX. 3184
Juxta Judaicum exemplar. 1948
Differunt ergo annis. 1236
Eusebius tamen uno minus dixit, completos nempe annos in summam redigens. 1235 ՌՍԼԵ. ՌՁԼԵ.

Ֆ. Հեբեր լեալ ամաց ՃԼԴ.ից, ծնաւ զՓաղեկ. և եկեաց ետ հետ ամս

IV. Heber annum agens CXXXIV. genuit Phalec: ac deinde vixit annos

Ἔβερ γενόμενος ἐτῶν ρλδ'. γεννᾷ τὸν Φαλὲκ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υλγ'. μέχρις λή. ἐτους Ναχώρ.

Anni Mundi	Anni post Dil.	Anni Noe	Anni Sem	TABULA SEXTA EUSEBIO-SAMARITANA POST DILUVIUM.
1309	2	602	100	Arphaxad nascitur, anno post diluvium secundo, seu anno Sem 100.
1444	137	737	235	Sala nascitur, anno Arphaxad 135.
1574	267	867	365	Heber nascitur, anno Salae 130.
1657	350	950	448	Noe moritur 950 annorum, anno Heber 83. (Arm. cod. 80. corrupte)
1708	401	——	499	Phalek nascitur, anno Heber 134.
1747	440	——	538	Arphaxad moritur 438 annorum, (circa annum Salae 303. Arm. cod. corrupte ד. pro ל. aliter moreretur 215 annorum) anno Phalek 39.
1809	502	——	600	Sem moritur 600 annorum, anno Phalek 101.
1838	531	——	——	Ragau nascitur, anno Phalek 130.
1877	570	——	——	Sala moritur 433 annor. (circa annum Heber 303. Arm. cod. corrupte ד. pro ל. aliter moreretur 210 annorum) anno Ragau 39.
1947	640	——	——	Phalek moritur 239 annorum, anno Ragau 109.
1970	663	——	——	Seruch nascitur, anno Ragau 132.
1978	671	——	——	Heber moritur 404 annor. anno Ragau 140. qui fuit Seruch 8. et quem potius debuit memorare Eusebius. (Hinc corrigendus cod. Arm. ubi legendum ת. pro ח)
2100	793	——	——	Nachor nascitur, anno Seruch 130.
2177	870	——	——	Ragau moritur 339 annor. (erravit Prat. qui voluit 239.) anno Nachor 77.
2179	872	——	——	Thara nascitur, 79 anno Nachor.
2200	893	——	——	Seruch moritur 230 annor. anno 21 Tharae, (mendose Eusebii cod. Gr. et Arm. *Abrahae*)
2248	941	——	——	Nachor moritur 148 annor. anno Tharae 69.
2249	942	——	——	Abr. nascit. anno Tharae 70.
2324	1017 Prat. 1008	——	——	Thara moritur 145 annor. anno Abrahae 75. id est primus annus vocationis, sive repromissionis.

(2249) Constantissima haec conjectura Eusebii, qua primum Abrahae annum, seu 70. Tharae connectit cum anno Mundi 2249. βσμθ'. ͵ασμθ'. atque anno post diluvium 942. ϡμβ'. ͵ϡμβ'. facillime suadet corrigenda ea, quae superius corrigi voluimus, aliter vix constaret haec annorum summa.

(2324) Ubi obiter animadverte, ideo desiderari in tabula Samaritana posteros Abrahae, sc. Isaac et Jacob, quoniam juxta hanc conjecturam nullus majorum Abrahae vitam duxit ultra septuagesimum quintum ejus annum; sed contra est in tabula τῶν LXX. juxta quos Thara vixit usque ad 135 annum Abrahae, qui erat 35 annus Jacob: omitto Judaicam tabulam, juxta quam Sale, Sem, et Heber post ipsum Abraham mortui sunt. Hoc ergo fuit in causa, cur diversae tabulae diversam mensuram continuationemque habuerint, ut per se patet.

ամն նշ. և երիս, մինչև 'ց լը ամն նաքովրայ։

Ե. Փաղեկ լեալ ամաց ճշ, ծնանի զռագաւ. և եկեաց առ նովաւ ամն մթ. մինչև ցեօթանասնե-

ccccxxx. et tres, usque ad xxxviii. annum Nachor.

v. Phalec annos natus cxxx. generat Ragau: et superstes fuit aliis annis ccix. usque ad [1] septuagesi-

Φαλὲκ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ραγαῦ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σθ'. (...) μέχρις οέ. ἔτους Σερούχ.

1 In serie Salae quo constantior est lectio uniformis Arm. et Gr. ξ. ζ'. sc. vii. eo sibi minus constare Eusebium fatendum erit. Siquidem si Sala ante τεκνογονίαν annos vixit 130. postque superstes fuit annis 406. (ut Eusebius dicit) ergo obiit cum esset annorum 536. quoniam vero natus erat anno mundi 2379. (ut certus calculus Eusebianus declarat.) ergo mors ejus incidit in annum 2915. qui annus fuit Ragau *decimus*, non *septimus*, ut patet ex continuata serie tabularum: id quod et Prat. jam doctè animadvertens, mendum hic esse jure suspicatus est in uno vel altero numerorum υς'. et ζ'. Et quidem certum nobis videtur pro ζ', legendum ί. cum satis pateat hoc mendum profectum fuisse ex altero, quo nativitas Seruch ponitur apud Euseb. anno Ragau 135. pro 132. de quo iterum dicemus. Supra dixi de annis 406. *ut Eusebius dicit*, nam vulgatissima lectio τῶν lxx. annos tribuit Salae post τεκνογονίαν 330. tantum; quamvis nonnulli codices exhibeant 335. quasi vero omnes anni ejus fuerint 460. vel 465. omitto Judaeos et Samaritanos, qui 433. tantum annos Salae adscribunt: quod si velit quis legere in Eusebio υγ'. նգ. 403. pro υς'. նգ. 406. omnes anni Salae sunt 533. centum annis plus quàm Jud. et Sam. tunc autem servatur constanter lectio ξ. ζ'. Verum Prat. videtur ex una parte elegisse lectionem ί. pro ζ'. et ex altera parte supposuisse legendum υγ'. pro υς'. quorum unum vel alterum solum debuit eligere: hinc illius confusa verba p. 456. et tabula inconstans in linea mortis Salae.

In serie Heber iterum concordant Gr. et Arm. in num. υλγ'. նշ. և երիս. 433. quo tamen posito, mors Heber incideret in annum Nachor 41. sed quia 38. anno Nachor dixit Eusebius, ergo praecedens numerus debuit esse υλ'. նշ. 430. tantum, ut notavit Goar in marg. Sync. Prat. verò textum ipsum corrigendum sibi putavit. Causa erroris Eusebii fuit praedictum mendum trium annorum in Seruch, quo semel admisso, tribus annis semper declinat a sua certa dinumeratione; ut satis declarat tabula nostra. Praetermitto Scaligerum, omnino depravate legentem ρλέ. 135. a quo deceptus et Capellus, eam, ut veram lectionem Eusebianam, usurpavit. Itaque juxta summam Eusebii, anni Heber omnino sunt 564. (centum annis minus quam Jud) quamvis codices colligant 567. Communis lectio Septuagint. colligit 404. quae congruit cum Samarit. aliqui 504. cum post τεκνογονίαν communis lectio habeat annos 270. nonnulli vero habent. 370.

In serie autem Phalec, apud Sync. irrepsit numerus alienus, βυπ'. 2980. prout videtur, in declaranda mundi aetate; cujus causa Goar et Prat. (ut verbis utar ejusdem Prati) in partes omnes se versant, ut tres illas notas explicent, ac reipsa exitum non inveniunt. Sed nihil ad nos, ut pote minime notum Eusebio nostro, sicut etiam et Prat. id demum asserere vult; neque id novit Scal. ideoque praetermissum a nobis in Gr. textu. Quod autem addit Prat. pro οέ, 75. legendum οζ'. 77. satis docte judicavit; sed eo ipso corruit, quod etiam lectio nostra habet constanter eum numerum, eumque magis expresse per integram vocem հինգերորդ, *quintum*; sicut et Samuel noster habet հե. ex quo patet, sin minus Eusebium ipsum, saltem antiquum amanuensem ita habuisse, quod fugit Pratum, et hujus causa erroris est toties repetitum mendum: semel enim posito, quod Seruch natus fuerit anno Ragau 135. (at debuit 132), trium annorum varietas in aliis appareat necesse est. Ita quamquam etiam hoc in loco scribendum esset οζ'. հէ. 77. quoad generalem calculum, sed quoad privatum (mendosum sane) reponitur οέ. հե. 75. Minus corrupte fuisset, si scriptum esset οδ'. հդ. 74. ita enim privatus calculus certus est in suo ordine. Haec diximus ad conciliandas diversas Eusebii ratio-

բորդ հինգերորդ ամն սերուքայ։
Յաւուրս սորա բաժանեցաւ երկիր. վասն որոյ և նշանակէ իսկ զփաղէկ յեբրայեցւոց բարբառն բաժանումն։ և սա յառաջ քան

mum quintum annum Seruch.
Hujus [1] diebus divisa est terra: ideoque Hebraica lingua Phalec (id quod) divisio, utique significat. Atque hic ante patrem suum moritur [2].

Ἐν ταῖς ἡμέραις Φαλὲκ διεμερίσθη ἡ γῆ, διὸ καὶ σημαίνει τὸ φαλὲκ τῇ Ἑβραίων φωνῇ μερισμόν. Καὶ οὗτος πρὸ τοῦ πατρὸς

nes, confirmandosque codices Arm. et Gr. inter se satis convenientes; aliter commodius dici posset in Arm. irrepsisse Ե. pro Է:

1 Repono pronomen Arm. *suora*, սորա, *hujus*, pro mendoso nomine սերուքայ, *serucha*, replicato a librario: ubi Gr. textus expresse ac recte nomen ipsum praesefert Φαλὲκ; cui adstipulatur et Samuel noster in describendo Eusebio. * Յաւուրս փաղէկայ բաժանեցաւ երկիր ||: In sequentibus nota, mancum reperiri Syncelli locum apud Goar et Scal. quod ex parte supplevit Prat. ex Ms. ut nominat, B. Sed velim scias, quod Prat. qui apud Goarum et Scal. legerat μερισμὸς in nominativo, postposuit eam lectionem, ac praeelegit alteram commodiorem in accusativo μερισμὸν, repertam, ut ait, in Ms. A. et B. attamen Interp. noster ita legit, ut legerunt Goar et Scal. ideoque vertit նշանակէ իսկ զփաղէկ . . . բաժանումն, ad verb. *significat quidem Phalekum . . . Divisio*, id enim magis sonat σημαίνει τὸ Φαλὲκ . . . μερισμός. Commodior, inquam, est lectio Prati, tunc enim sonaret, նշանակէ իսկ փաղէկն զբաժանումն, *significat Phalek Divisionem*, quod magis juvat ad facilem captum. Huc adde, quod obscurata est Arm. versio in vocibus interjectis τῇ Εβραίων φωνῇ. ubi cum oporteret reddi եբրայեցւոց բարբառով, videtur lectum ἡ Εβραίων φωνὴ, ideoque redditum in nominativo, եբրայեցւոց բարբառն, quamvis dici potest intercidisse articulum յ. nam egregie dicitur յեբրայեցւոց բարբառն pro եբրայեցւոց բարբառով. Ut ut sit, ita in hunc locum Chron. Pasch. p. 21. E. Ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Φάλεγ, διεμερίσθη ἡ γῆ. διὸ καὶ σημαίνεται Φάλεγ τῇ Εβραίων φωνῇ, Μερισμός. Κατὰ τοῦτον ἡ πυργοποιΐα συνέστη, καὶ ἀπὸ μιᾶς τῆς πάλαι διαλέκτου πολυφωνία γέγονε, καὶ ἡ καθέκαστον τῶν γλωσσῶν διαφορὰ, ὡς μέμνηται τούτων ἡ θεία γραφὴ. (Interp. Du Cange). „In diebus Phaleg, terra partita est: unde Phaleg Hebraeorum lingua, est Partitio (Gr. ad verbum, *significatur partitio*). Ejusdem tempestate, facta est turris aedificatio, et ab uno quod olim obtinuerat idiomate, multa linguarum genera conflata sunt, singulaeque ab invicem diversae, ut horum meminit Sacra Scriptura“. Similia, seu Eusebiana ipsa et S. Niceph. in Chronico suo descripsit totidem verbis. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Φαλὲκ διεμερίσθησαν. διὸ καὶ σημαίνει τὸ Φαλὲκ ὄνομα τῇ Εβραίων φωνῇ μερισμός. καὶ οὗτος πρὸ τοῦ πατρὸς τελευτᾷ. ἐπὶ τούτου ἡ πυργοποιΐα συνέστη, καὶ ἀπὸ μιᾶς τῆς πάλαι διαλέκτου πολυφωνία γέγονεν, καὶ ἡ καθ' ἕκαστον ἔθνος τῶν γλωσσῶν διαφωνία φησὶν ἡ θεία γραφή. (Interp. Goar) „In diebus Phalec homines divisi sunt ab invicem: unde et nomen Phalec divisionem (Gr. in nominat. *divisio*) Hebraeorum voce designat. Et hic prior patre moritur. Hujus tempore turris substructio caepta: et ex uno antiquo sermone varia loquendi genera deducta, et per gentes singulas linguarum diversitas enata est, ut divina scriptura testatur“. Adde Samuelem nostrum, sic in compendium Eusebii dicta redigentem. * Յաւուրս փաղէկայ բաժանեցաւ երկիր. զի փաղէկն բաժանումն լսի. և սա յառաջ քան զհայր իւր վախճանի։ Առ սովաւ աշտարակագործութիւնն եղև. և 'ի միոջէ բարբառոյն 'ի բազումս բաշխէին ըստ ազգի ազգի լեզուք նոցա. զորոց վկայեն ածեղէն գրոց և արտաքնոցն վիպասանք ||:

2 Neque nostra lectio, nec S. Niceph. haud secus ac Scalig. cognorunt illud δεύτερος apud Syncellum interim insertum, quo vult significare Phalec fuisse ordine secundum post Lamech, qui ante suum patrem mortuus est; id quod suspicamur Syncelli esse additamentum, rei declarandae causa: nam in nostro codice neque Lamech *primus*, neque *secundus* Phalec nominantur, et omissum pariter a Samuele nostro, tamquam res per se nota. Alterum vero illud

զիւր Հայրն վախճանեցաւ : Ի՛. ա. սուաւ աշտարակագործութիւնն կազմեցաւ : Եւ 'ի միոջէ բարբառոյ 'ի բազում խօսս բաժանէին. և ըստ իւրաքանչիւր ազգաց՝ ազգի ազգի լեզուք բաշխէին : Զի շատակէն զայս ճշդէն գիրք. և համովկայ դաւանէն և արտաքնոյն մատեանք : գրէ զայս բազմիւղն աղէքսանդրոս 'ի քաղդէացւոց մատենին. զնոյն ձև օբինակի և աբիդենոս. զորոց բարբառս 'ի քաղդէացւոց պատմութեանն յա ռաջագոյն Հարի 'ի նամանկի : Ւսկ յետ փաղեկայ ,

Hujus aetate turris opificium peractum fuit: Et ab una lingua in multas divisi sunt, ac secundum unamquamque nationem diversi generis linguae dispartitae sunt. Id [1] memoriae produnt Divinae Scripturae, et idem testantur extraneorum quoque monumenta. Scribit enim hoc Polyhistor ipse Alexander in Chaldaeorum volumine; et eodem modo etiam Abydenus: quorum dicta jam antea in Chaldaeorum historia litteris mandavi. Post Phalec autem

է. Ռագաւ լեալ ամաց ՃԼԵ ետ, ծը- vi. Ragau annum agens cxxxv [2]. ge-

τελευτᾷ (δεύτερος). Κατὰ τοῦτον ἡ πυργοποιΐα συνέστη, καὶ ἀπὸ μιᾶς τῆς (πάλαι) διαλέκτου πολυφωνία γέγονε, καὶ ἑ καθ' ἕκαστον ἔθνος τῶν γλωσσῶν διαφορά. . . .
Μετὰ δὲ τὸν Φαλέκ, Ραγαῦ γενόμενος ἐτῶν ρλέ. γεννᾷ τὸν Σερούχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σζ'. μέχρις οζ'. ἐτους Ναχώρ.

πάλαι, quo signatur antiqua et prima lingua, cum constanter habeant tres Eusebii eclogarii, Syncellus scilicet, Niceph. et auctor Chron. Pasch. pro Eusebiano habendum putamus, quamquam desit in nostra lectione; potuit enim vel ex Gr. apographo, vel a cod. Arm. excidisse: itaque nec Samuel id observavit. Forte Interp. Arm. scripserat: Եւ 'ի միոջէ նախկին բարբառոյ, vel և. 'ի միոջէ անտի վաղեմի բարբառոյ :

1 Sequentia usque ad Μετὰ δὲ τὸν Φαλέκ, *իսկ յետ փաղեկայ*, omittuntur a Syncello aliisque eclogariis, utpote quae magis ad auctorem, quam ad eclogarium pertineant. Illud verò Μετὰ δὲ τὸν Φαλέκ, quod aeque legitur in Sync. et Niceph. quamvis in hoc fideliter reddiderit Goar, *At vero post Phalec*, in illo tamen phrasi usus, reddidit *Mortuo Phalec*: quae sane lata phrasis, quo familiarior est Goaro, eo magis fidem ei minuit, ac revera hic a veritate abhorret; necdum enim mortuus erat Phalec, cum Ragau genuit Seruch. Sed recte egit, quod ipse se in adnot. emendavit (si non alterius sit eruditi additio) p. 27. ad 69. » Μετὰ δὲ τὸν Φαλέκ, Non mortuo Phalec, sed ordine ad eum servato «. Praeterea observa filium Phalec a quibusdam appellari Ραγάμ, ab aliis Ραγάβ; noster ubique habuit Ραγαῦ, ut etiam apud Graecos usitatior est lectio: omitto quod a Latinis dicitur Rheu: sicut et Seruch, passim Sarug.

2 Ita omnino legit etiam Syncellus in Eusebio ρλέ. 135. neque aliter habet S. Nicephorus alter Eusebii eclogarius, sicut etiam Samuel noster inter Armenios; ita ut, sic constanter scriptum ab Eusebio fuisse minime dubitemus. Nihilominus postulat ratio, ut legatur ρλβ'. ՃԼԲ. 132. siquidem non solum ita habet communis lectio τῶν LXX. cum Arm. in Genes. sed etiam ipsius Eusebii calculus diligenter consideratus a diluvio usque ad Abraham omni ex parte hoc exigit, ut vides in tabula nostra Eusebiana. Et quidem tota difficultas in eo est, quod ex una parte luce clarius patet scribendum esse ρλβ'. ex altera vero omnino certum sit ab Eusebio scriptum fuisse ρλέ. Primum tantummodo animadverterunt viri critici Scal. Goar. Capell. et Prat. et hinc sine ulla dubitatione emendari hunc locum voluerunt. Ne omnes proferam, satis erit, quod Pratus habet pag. 460. » Numerum ve-

նանի զսերուք. և եկեաց առ նովաւ ամս մէ. մինչև 'ց Հ է երորդ ամն նաքովրայ։

է. Սերուք լեալ ամաց ՃԼ ից, ծնանի զնաքովր. և եկեաց առ նովաւ ամս մ. մինչև 'ի ծա երորդ ամն աբրահամու։

ը. Նաքովր լեալ ամաց հԹ ուց, ծնանի զԹարա. և եկեաց առ նովաւ ամս ՃԺԹ. մինչև 'ի քառասներորդ Թ երորդ ամն աբրահամու։

Թ. Թարա լեալ ամաց Հ ից ծնանի զաբրահամ. և եկեաց առ նովաւ ամս ՃԼԵ. մինչև 'ց լԵ ամն իսահակայ։

nuit Seruch: et vixit adhuc annos CCVII. usque ad annum Nachor LXX. (vel potius LXXVII) [1].

VII. Seruch annorum CXXX. generat Nachor: vixit autem postea annos CC. usque ad annum Abrahae LI.

VIII. Nachor annos natus LXXIX. generat Tharra: tum vixit adhuc annos CXIX. usque ad annum Abrahae XLIX [2].

IX. Tharra annum agens LXX. genuit Abraham: et postea vixit annis CXXXV. usque ad XXXV. annum Isaac.

Σεροὺχ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ναχὼρ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σ'. μέχρις νά. ἔτους Αβραάμ.

Ναχὼρ γενόμενος ἐτῶν οθ'. γεννᾷ τὸν Θάῤῥα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ριθ'. μέχρις οζ'. (lege μϑ'.) ἔτους Αβραάμ.

Θάῤῥα γενόμενος ἐτῶν ό. γεννᾷ τὸν Ἀβραὰμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρλέ. μέχρις λέ. ἔτους Ισαάκ.

rò ρλβ' ex emendatione Scaligeri et Goari substituimus pro ρλέ; quem mendosi praeferunt Mss. codices «. Sed pace dixerim doctissimorum criticorum, qui unam tantum difficultatis partem perpenderunt, unde codices, invite fortasse, culparunt; alteram minime expenderunt, ita reapse mendose ab auctore scriptum fuisse; id enim memoriae lapsu accidisse plane cernitur in continuatione calculi Eusebiani, ita ut cum semel concesserit Eusebius annos ρλέ. 135. retinendos pro ρλβ'. 132. in generatione Seruch a Ragau, pariter coactus est in aliis quoque patriarchis trium annorum variare calculum; hac enim methodo (quamquam mendosa) obitum Salae posuit anno Seruch 7. at debebat 10. Item Phalec mortuum dixit anno Seruch 75. vel 74. et debebat 77. Item annos tribuit Heber omnino 567, et debebat juxta suam rationem 564. etc. Quae omnia uniformiter lecta in Grec. et Armen. quis dixerit librariorum esse menda? quin potius ab auctore sponte in hoc erratum; qui error procedit a praedicto errore vel invite admisso, quia memoria, ut diximus, eum fefellit. Haec contra auctorem nostrum, ut veritas postulare videbatur, dicenda nobis fuerunt, ut in aperto sit fides Mss. Gr. et Arm. autographum ipsum prae se ferentium; et pariter ut notetur minus certa ea quorundam criticorum conjectura, qua omnes errores, quos deprehendunt, quasi a librariis profectos, emendare aggressi sunt. Tandem scias velim, quod quamvis correctius edidit Prat. in textu et in tabula sua 132 annos Ragau in generando Seruch, nihilominus corrupte duxit calculum suum in ipsa tabula ad mortem Salae; quasi supponeret praedictos annos Ragau non 132, sed 135. id est palinodiam canere.

1 Facile irrepsit in Arm. cod. Հ երորդ pro հէ երորդ, quod postulat tam recta ratio, quam Gr. lectio οζ'. idemque probat Samuel noster juxta accuratiora exemplaria, quae exhibent հէ. ubi nonnulli codices (etsi antiqui) minus recte habent հէ։

2 Apud Syncellum corrupte hic οζ', repetita, ut videtur, a librariis supralaudata lectione: erudite itaque monuerunt Goar, et Prat. mutandum hunc numerum in μϑ'. 49. ut reapse habet Eusebius noster. Scaliger vix advertit mendum; eum imitatus Capellus aberrat a recto calculo in suis tabulis.

Ժ. Աբրահամու ամն առաջնորդ։ Սա էր հրէից ազգին նախնի նահապետ։ Առ սովաւ ասորեստանի և ամենայն ասիացւոց թագաւորեաց նինոս, և շամիրամ։

Ի միասին 'ի ջրհեղեղէն ցառաջին ամն աբրահամու լինին ամք ջխ՟ը։ էին և յադամայ մինչև ցջրհեղեղն ամք. սմխ՟ը։ և ընդ ամենայն միանգամայն լինին վճ՟ձ՟ը։

x. Abrahae annus primus. Hic fuit gentis Judaeorum primus Patriarcha. Hujus aetate Assyriae et universae Asiae imperavit [1] Ninus, et Semiramis.

Simul a diluvio ad primum annum Abrahae sunt anni DCCCCXLII. Jam erant etiam ab Adam usque ad diluvium anni MMCCXLII. Simul omnes itaque sunt MMMCLXXXIV (anni).

Բայց ըստ հրէական եբրայեցւոցն՝ յերկրորդ ամին յետ ջրհեղեղին.

Juxta vero (exemplar) Hebraicum, quod apud Judaeos est, Anno secundo post Diluvium.

ՀՐԷԻՑՆ.[2]

IUDAEORUM.

Ա. Սեմ որդի նոյի ծնանի զարփաքսադ. և եկեաց առ նովաւ ամն Չ. մինչ'ց Ծ՟ երորդ ամն յակոբայ։

1. Sem Noe filius generat Arphaxad: vixitque adhuc annos D. usque ad L. [2] annum Jacob.

Ἀβραὰμ ἔτος πρῶτον. Οὗτος ἦν ὁ τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους προπάτωρ. Κατὰ τοῦτον Ἀσσυρίας καὶ τῆς Ἀσίας πάσης ἐβασίλευσε Νῖνος, καὶ Σεμίραμις.

Ὁμοῦ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Αβραὰμ ἔτη υμβ'. Ἦν δὲ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἐπὶ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη ͵βσμβ'. Τὰ πάντα συνάγεται ἔτη ͵γρπδ'.

Κατὰ δὲ τὸ παρὰ Ιουδαίοις Ἑβραϊκὸν, Ἔτους δευτέρου μετὰ τὸν κατακλυσμὸν.

Σὴμ υἱὸς Νῶε γεννᾷ τὸν Ἀρφαξὰδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη φ'. μέχρις τοῦ νέ. ἔτους (lege ν'. ἔτους) Ιακώβ.

1 թագաւորեաց, in singulari, *regnavit*; non aliter habetur in Gr. ἐβασίλευσε, quod tamen Romanis auribus accommodare volens Prat. reddidit *imperabant*, in plur. eo quod de duobus sit sermo: sed poterat singulari quoque verbo uti, quod praecipue ad Ninum pertinet, et pro Semiramide iterum subauditur.

2 Mendosa Gr. lectio Sync. apud Goarum et Scal. νέ. 55. itaque cum recta ratio suadebat legere solummodo ν'. 50. ita absolute emendavit Prat. sicut etiam Goar monuerat in adnot. Ratio emendationis satis patet tam in Eusebio nostro, quam in tabula nostra: causa verò mendi fuit in Gr. Sync. (quamquam id latuit criticos) sequens vox ἔτους, cujus prima litera iterata, antecedentem numerum ν', effecit νέ. ita ut pro ν' ἔτους, facile irrepserit νέ. ἔτους.

ԲԼ. Արփաքսադ լեալ ամաց ԼԵ ից, ծնանի զսաղա. և եկեաց առ նովաւ ամս ՆԳ. մինչև 'ց խԸ ամն սահակայ։

II. Arphaxad annos natus xxxv. generat Sala: et vixit adhuc annos ccccIII. usque ad XLVIII. annum Isaac.

ԳԼ. Սաղա լեալ ամաց երեսնից, ծընանի զեբեր. և եկեաց առ նովաւ ամս ՆԳ. մինչև 'ց ԸԺ ամն յակոբայ։

III. Sala cum esset annorum triginta, generat Heber: vixitque postea annos ccccIII. usque ad XVIII.[1] annum Jacob.

ԴԼ. Եբեր լեալ ամաց ԼԴ ից, ծնանի զփաղէկ. և եկեաց առ նովաւ ամս ՆԸ. մինչև 'ց ՀԹ ամն յակոբայ։

IV. Heber natus annos XXXIV. genuit Phalec: tum vixit adhuc annis ccccxxx. usque ad LXXIX.[2] annum Jacob.

ԵԼ. Փաղէկ լեալ ամաց Լ, ծնանի զհռագաւ. և եկեաց առ նովաւ ամս մԹ. մինչև 'ի խԸ ամն աբրահամու։

V. Phalec annum agens XXX. genuit Ragau: et vixit adhuc annis CCIX. usque ad XLVIII. annum Abraham.

ԶԼ. Ռագաւ լեալ ամաց ԼԲ ուց, ծընանի զսերուք. և եկեաց առ նովաւ ամս մԷ. մինչև 'ց ՀԸ ամն աբրահամու։

VI. Ragau annos natus XXXII. genuit Seruch: vixitque postea annis CCVII. usque ad LXXVIII. annum Abraham.

ԷԼ. Սերուք լեալ ամաց Լ, ծնանի զնաքովր. և եկեաց առ նովաւ ամս մ. մինչև 'յ ա ամն սահակայ։

VII. Seruch annorum cum esset XXX. generat Nachor: et vixit adhuc annis CC. usque ad I. annum[3] Isaac.

Ἀρφαξὰδ γενόμενος ἐτῶν λέ. γεννᾷ τὸν Σαλὰ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υγ'. μέχρι μή. ἔτους Ισαάκ.

Σαλὰ γενόμενος ἐτῶν λ'. γεννᾷ τὸν Ἕβερ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υγ', μέχρις ιή. (Scal. μή.) ἔτους Ιακώβ.

Ἕβερ γενόμενος ἐτῶν λδ'. γεννᾷ τὸν Φαλὲκ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υλ'. μέχρι οθ'. (Scal. θ'.) ἔτους Ιακώβ.

Φαλὲκ γενόμενος ἐτῶν λ'. γεννᾷ τὸν Ραγαῦ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σθ'. μέχρι μή. ἔτους Ἀβραάμ.

Ραγαῦ γενόμενος ἐτῶν λβ'. γεννᾷ τὸν Σερούχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σζ'. μέχρις οή. ἔτους Ἀβραάμ.

Σερούχ γενόμενος ἐτῶν λ'. γεννᾷ τὸν Ναχὼρ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σ'. μέχρι πρώτου ἔτους Ισαάκ.

1 Iteratum mendum Gr. textus apud Sync. μέχρι μή, Scaliger iterum sibi conciliavit; mendum, inquam, a praecedenti generatione mutuatum: at nonnulli codices Syncellani, teste Prato, rectius ferunt ιή. 18. ut constanter fert et lectio nostra in Arm. ac reapse postulat continuatio praesentiscalculi, ut vides in Tabula quinta.

2 Hic solus Scaliger tertio laborat mendo, legit enim in Gr., θ'. 9. pro οθ'. 79. quod praeferunt Goar. et Prat. accurate juxta auctorem nostrum; neque aliter exigit recta ratio totius calculi: consule tabulam praedictam.

3 Sic constanter exhibet et Sync. per integram vocem πρώτου, »usque ad *primum* annum«:

Ը. Նաքովր լեալ ամաց ԻԹ, ծնաներ զԹարա. և եկեաց առ նմա ամս ՃԻԹ. մինչև յԵԹ ամին աբրահամու։

VIII. Nachor natus annos XXIX. genuit Tharra: et superstes fuit annis CXIX. usque ad XLIX. Abrahae annum.

Թ. Թարա լեալ ամաց Հ, ծնաներ զաբրաամ. և եկեաց առ նոսա ամս ՃԼ (ՃԽ). մինչև յԼԵ ամին սահակայ։

IX. Tharra annum agens LXX. generat Abraham, et supervixit annis CV. (lege CXXXV.) [1] usque ad XXXV. annum Isaac.

Ժ. Աբրահամու ամին առաջին։ Միանգամայն ի ջրհեղեղէն յառաջին ամին աբրահամու ամք ՄՂԲ։ Ուր ընդ ամենայն՝ յադամայ ամք ՈՂԹԸ։ Իսկական է յՀ էջն Թարգմանութենէն ամք ՈՄԼԵ իսք։

X. Abrahae annus primus. Simul a diluvio ad primum annum Abrahae anni CCXCII. Omnes autem ab Adam anni MDCCCCXLVIII. Discordat a LXX. versione annis MCCXXXV. [2]

Ναχὼρ γενόμενος ἐτῶν κθ'. γεννᾷ τὸν Θάῤῥα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ριθ'. μέχρι μθ'. ἔτους Ἀβραάμ.

Θάῤῥα γενόμενος ἐτῶν ὁ'. γεννᾷ τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρλέ, μέχρι λέ. ἔτους Ισαάκ.

Ἀβραὰμ ἔτος πρῶτον.

Ὁμοῦ τὰ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Αβραὰμ ἔτη συβ'. Τὰ δὲ πάντα ἀπὸ Ἀδὰμ ἔτη, ᾳυμή. Διαφωνεῖ πρὸς τὴν τῶν Ο'. ἑρμηνείαν ἔτεσι ᾳσλέ.

ubi tamen adversatur Prat, dicens. « Δευτέρου dicendum fuit, non πρώτου «: atque eo consilio absolute reposuit in Latina sua interpretatione *Secundum*; at sine sufficienti ratione, ita ut posset aeque sustinere *primum*, et *secundum*, siquidem ultimus annus Seruch 230, congruit cum anno Abraham 101. qui annus non absurde potest appellari tam *primus*, quam *secundus* Isaac annus: et quidem Eusebius supponit Isaac natum anno Abrahae 100, nihilo tamen minus tam centesimum, quam centesimum primum Abrahae annum, primum voluit nominari Isaac, nempe completum.

1 Pro ՃԼ 105. legendum omnino ՃԼԵ. 135. ut patet ex Gr. Sync. ρλέ. Adde quod etiam Arm. supra in computatione τῶν LXX. habuerat constanter ՃԼԵ. atqui nulla datur differentia in annis Tharae inter Jud. et LXX. juxta Eusebii sententiam: id facile colligitur etiam ex additis annis ԼԵ. 35. Isaac, qui 100. anno Abrahae natus est, et consequenter usque ad id tempus anni Tharae sunt 135. post natum Abraham: omnino 205.

2 Pariter etiam in Gr. legit Sync. ᾳσλέ. 1235. ex quo patet genuinum Eusebianum esse textum; et quamvis continuata collectio annorum magis postulare videatur annos 1236. dicendum tamen quod Eusebius incompletos hos ducens, completos annos dixerit 1235. vel ex una alteraque parte exclusive, non inclusive dinumerarit, de more suo. Verum haec ratio Pratum minime persuasit, cum omnino voluerit legi 1236. atque, ut voluit, ita absolute emendavit in sua Latina interpretatione, MCCXXXVI. his in adnot. Gr. subjectis: » Ratio postulat ut legamus ᾳσλς'. ut in interpretatione nostra fecimus «. Verùm bona venia doctissimi viri (alioquin omnino commendabilis) dixerim, cur pro lubidine toties mutare ipsam lectionem aggreditur? non ne satis erat in adnot. propriam declarare sententiam? sed minus fortasse hic deliquit, quia Gr. textum intactum reliquit, quem alibi non semel corrumpere tentaverat. Et quidem hoc est quorundam criticorum mos deplorandus (ne quid gravius dicam), ut vix aliquid patiantur, quin vel in textu,

Ասի ըստ Համարացոց Եբրայեցւոյն՝ յետ ջրհեղեղին ։

Juxta autem Hebraicum Samaritarum[1] *(codicem), Anno secundo post diluvium.*

ՀԱՄԱՐՏԱՑԻՈՑ։

SAMARITARUM.

ա. Սեմ որդի Նոյի ծնանի զԱրփաքսատ. և եկեաց առ նովաւ ամս Ե. մինչև՝ ի Ճ ամի փաղեկայ ։

ը. Արփաքսատ լեալ ամաց ՃԼԵ ից, ծնանի զսաղա. և եկեաց առ նովաւ ամս ՁՌ (ռձ). մինչև՝ յ ԼՁ ամի փաղեկայ ։

գ. Սաղա լեալ ամաց ՃՂ ից, ծնանի զԵբեր. և եկեաց առ նովաւ ամս ՁՌ (ռձ). մինչև՝ յ ԼՁ ամի ռագաւայ ։

I. Sem filius Noe generat Arphaxad: vixitque postea annos D. usque ad CI. annum Phalec.

II. Arphaxad natus annos CXXXV.[2] genuit Sala: vixitque adhuc annis LXXX. (lege CCCM.)[3] usque ad XXXIX. annum Phalec.

III. Sala annum agens CXXX. genuit Heber: vixitque adhuc annos LXXX. (lege CCCM.)[4] usque ad XXXIX. annum Ragau.

Κατὰ τὸ Σαμαρειτῶν Ἑβραϊκόν, Ἔτους β'. μετὰ τὸν κατακλυσμόν,

Σὴμ υἱὸς Νῶε γεννᾷ τὸν Ἀρφαξάδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη φ'. μέχρι ρά. ἔτους Φαλέκ.

Ἀρφαξὰδ γενόμενος ἐτῶν ρλ' (lege ρλέ) γεννᾷ τὸν Σαλά, καὶ ἐπέζησεν ἔτη τγ'. μέχρι λθ'. ἔτους Φαλέκ.

Σαλὰ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ἔβερ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη τγ'. μέχρι λθ'. ἔτους Ραγαῦ.

vel saltem in interpretatione emendare pro lubidine praesumant; quorum utrumque damnandum. Etenim cum non omnes, qui legunt, possint intelligere Gr. textum, paucique reperiantur, qui adnotationes ipsas ubique, siquae tamen fuerint, consulant, Latinam tantum interpretationem evolvunt; quo accidit, ut plerumque Interpretis inventio pro auctoris ingenio accipiatur, et illa sit loco authentici testimonii apud posteros; quod non semel experti sumus.

1 Համարացոց, probat lectionem Prati ad fidem, ut ait, Ms. B. Σαμαρειτῶν; cùm Edd. minus certe praeferant Σαμαρικόν.

2 Optima lectio, cui suffragatur et textus Samaritanus: corrupte ergo codices Syncellani praebent ρλ'. 130. pro ρλέ. 135. ut bene animadverterunt ejus etiam editores Scal. et Goar. sicut etiam Capellus; quibus confisus Prat. edidit in ipso Gr. textu correcte ρλέ.

3 Hic contra, Gr. lectio Sync. accurate habet τγ'. 303. Arm. corrupte Ճ. 80. nescio an Interpnoster in suo apographo legerit π'. 80. pro τγ'. 303. an librarius Arm. scripserit Ճ. 80. pro ՅՁ. 303. quod et iterum fecit in sequenti generatione.

4 Item, ut mox diximus, simili amanuensium errore irrepsit, vel π'. pro τγ', vel Ճ. pro ՅՁ. consule tabulam sextam, ubi emendatum invenies calculum ad accuratam summam Eusebii accommodatum.

Դ. Հեբեր լեալ ամաց ՃԼԴ ից, ծնաւ նմա զփալէկ. և եկեաց առ նովաւ ամս ՈՐ(ՏՀ). մինչև 'ի ՌՃ ամն ռա գաւազ։

IV. Heber annorum CXXXIV. genuit Phalec: et superstes fuit annis CC. (supple LXX.) [1] usque ad CXL. annum Ragau.

Ե. Փալէկ լեալ ամաց ՃԼ ից, ծնաւ նմա զռագաւ. և եկեաց առ նովաւ ամս ՃԹ. մինչև 'ի ՃԹ ամն ռա գաւազ։

V. Phalec annos natus CXXX. generat Ragau: vixitque postea annis CIX. [2] usque ad CIX. annum Ragau.

Զ. Ռագաւ լեալ ամաց ՃԼԲ ուց, ծնաւնամն զսերուք. և եկեաց առ նովաւ ամս ՄՀ. մինչև 'ց ՀՂԵրորդ ամն նաքաւրայ։

VI. Ragau annum agens CXXXII. genuit Seruch: vixitque adhuc annos CCVII. [3] usque ad LXXVII. annum Nachor.

Ἔβερ γενόμενος ἐτῶν ρλδ'. γεννᾷ τὸν Φαλὲκ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σό. μέχρι ρμ'. ἔτους Ραγαῦ.

Φαλὲκ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ραγαῦ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρθ'. μέχρι ρθ'. ἔτους Ραγαῦ.

Ραγαῦ γενόμενος ἐτῶν ρλβ'. γεννᾷ τὸν Σερούχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σζ'. μέχρις οζ'. ἔτους Ναχώρ.

1 Ignoratur, Interpres ne noster legerit in Gr. σ'. ideoque reddiderit ՄՐ 200. an potius librarius Arm. pro ՄՀ. σό. 270. (ut exhibet Gr. lectio Sync.) oscitanter exscripserit solum ՄՐ Quodvis dicas, errore haec lectio profecto non caret, atque ideo ad normam Gr. reducenda omnino est, id enim postulat sequens annus Ragau 140. cui comparatur ultimus annus Heber: consule tabulam sextam, ut minime dubites de rei veritate. De hoc tantum dubitari potest, nempe quod si Heber vixit usque ad annum Ragau 140. ut Eusebius affirmat, etiam ad octavum annum Seruch filii Ragau pervenerit necesse est, cum is natus sit anno patris, ut pergit Eusebius, 132. quare ergo auctor non dixit vixisse Heber usque ad 8. annum Seruch, sed potius voluit ejus patris annos in medium proferre? Neque frustra id quaeritur, cum in reliquis omnibus fere generationibus soleat Eusebius cum minori aetate conferre anteriores. Haec sane disquisitio certam hujus numeri notitiam infirmare videretur, nisi aliunde robur haberet. Verum tandem dicendum est, quod melius fecisset Eusebius, si annum Seruch 8. memorasset; non tamen male egit, cum induxit annum Ragau 140. qui cohaeret cum 8. Seruch.

2 Integrè id ipsum noscit Sync. ἐτη ρθ'. apud Goarum, quamvis Scal. ut minime necessarium suppresserit; cui adhaerere videtur Prat. ubi ait: »Apud Scaligerum desunt haec, ἐτη ρθ'. quae nec necessaria sunt «. Omnino tamen retinenda ac fideliter observanda, ut accurate assignemus annorum numerum, quibus conficitur summa aetatis singulorum Patriarcharum, (quamquam id colligi potest ex iisdem sequentibus annis Ragau:) aliter, eadem de causa omittenda essent similia, quae etiam infra in Nachor et Tharra occurrunt annorum spatia, tanquam quae redundant; quae tamen vel ipse Scal. retinuit, neque Prat. ut non necessaria, exprobravit.

3 Ita constanter habet etiam Sync. in Mss. et Edd. σζ'. 207. » Sed (urget Prat. in adnot. p. 470) legendum omnino est ἐτη ρζ' ω. sc. 107. quod absolute in Lat. interpretatione sua expressit. Cur ita legendum esse dixeris? geminas affert rationes. » Nam ita, inquit, mors Ragau incidet in annum LXXVII. Nachor. Praeterea CVII. annos postquam genuerat, diserte tribuit Ragau textus hodiernus Samaritanus ω. Toto coelo errat vir criticus quoad primam suam causam, quapropter et secunda facile ruit; non enim *ita*, scilicet admissa nova lectione ρζ', mors Ragau incidet in annum LXXVII. Nachor, sed magis retenta genuina lectione Eusebii σζ'. siquidem Ragau natus est juxta Samaritanam

Է. Սերուք լեալ ամաց ՃԼից, ծնանի զնաքովը. և եկեաց առ նովաւ ամս Ճ. մինչև 'ց իա ամն աբրահամու (Թարայի)։

Ը. Նաքովը լեալ ամաց հԹ. ծնանի զԹարա. և եկեաց առ նովաւ ամս կԹ. մինչև 'ի կԹ երորդ ամն Թարայի։

Թ. Թարա լեալ ամաց հ, ծնանի զաբրահամ. և եկեաց առ նովաւ ամս հԵ. մինչև ց հԵ ամն աբրահամու։

Ժ. Աբրահամու ամն առաջին։

Ի միասին 'ի ջրհեղեղէն ցառա-

VII. Seruch annorum CXXX. genuit Nachor: et superstes fuit annis C. usque ad XXI. annum Abrahae [1] (correctius, Tharrae).

VIII. Nachor annum agens LXXIX. generat Tharra: et vixit postea annos LXIX. usque ad LXIX. annum Tharrae.

IX. Tharra cum esset annorum LXX. genuit Abraham: vixitque adhuc annos LXXV. usque ad LXXV. annum Abrahae.

X. Abrahae annus primus.

Simul a diluvio ad primum annum

Σεροὺχ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ναχὼρ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρ'. μέχρι κά. ἔτους Ἀβραὰμ (vel potius Θάῤῥα).

Ναχὼρ γενόμενος ἐτῶν οθ'. γεννᾷ τὸν Θάῤῥα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ξθ'. μέχρι ξθ'. ἔτους Θάῤῥα.

Θάῤῥα γενόμενος ἐτῶν ό. γεννᾷ τὸν Ἀβραὰμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη οέ. μεχρι οέ. ἔτους Ἀβραὰμ.

Ἀβραὰμ ἔτος πρῶτον.

Ὁμοῦ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ ἔτη

tabulam anno post diluvium 531. (ut etiam Prat. fatetur in sua tabula), mortuus est autem anno 870, ut iterum ipse affirmat; quorum spatium efficit annos 339. ex quibus demptis annis 132 ante procreationem filii, remanent anni 207. non vero 107. ergo ut corrupta est lectio hodierna Samaritana, ita accurata illa Eusebii: quo et alter calculus certus redditur, quoniam Nachor natus est anno post diluvium juxta Samar. 793. ut confirmat etiam Prat. in tabula sua. Ragau vero, ut diximus, mortuus est anno 870. quorum spatium constituit annos 77. Sed in eo fallitur Prat. quod supponit Ragau omnino vixisse annos 239. atque ita diserte apponit in Tabula sua, eo quod sic repererit in hodierno textu Samaritano; quae tamen suppositio militat contra se, cum minime cohaereat supradictae supputationi quam ipse usurpat ad normam Eusebii; ita ut necesse habeat textum Samar. hodiernum emendare ad normam Eusebii potius quam Eusebium ei accommodare. Breviter dicam, textus hodiernus Samarit. confundit annos Phalec 239, cum annis filii sui Ragau; sive idem textus Judaicum sequitur exemplar, quod ambobus annos pariter assignat 239. at Eusebius certam lectionem Samaritanam eam esse impraesentiarum cernuit, quae cum lectione τῶν LXX. convenit, in 339. annis Ragau.

1 Tam Interp. Arm. quam Sync. aequè legerunt in Eusebio Ἀβραὰμ, sed reapse Eusebius scripserat, vel saltem debuit scribere Θάῤῥα, ut recta postulat ratio, suusque calculus; vide in tabula sexta. Id satis animadvertens Goar, emendavit Graecum textum, in margine tantum, apposito nomine Θάῤῥα, ac Latinam interpretationem emendate reddidit *Thara*. Prat. vero ipsum Gr. textum fidenter interpolavit: fidenter, inquam, non ita fideliter; cum debuisset aut parenthesi, aut in adnot. potius signare emendationem, quàm ipsum textum, quamvis emendate, interpolare. Aliter, sublata hac regula, nullus editor antiquorum codicum fidem integram unquam mereretur.

ջին ամն աբրահամու՝ ամք ջխ՟ը. որ-չափ առ եօթանասնից թարգմանութեանն էր։

Եւ արդ՝ միաբանին ընդ մերում ընթերցուածիս, որ 'ի շամրտացւոց եբրայական գիրքն կրին, ըստ առաջին ամացն տըւչութեանց՝ նախ քան զորդէծնութիւնն. և երկբան են առ հրէից եբրայականն ամօք ո՟ծ իւք. քանզի էին 'ի ջրհեղեղէն և ցառաջին ամն աբրահամու՝ որ ըստ հրէից գրոց ամք մղ՟ը։ Իսկ եթէ երևին ըստ բուն հնոյ եբրայական օրինացն, որ մինչև ցայժմ իսկ առ շամրտացիսն ողջ պահեալ գտանին, միաբան եօթանասնիցն թարգմանութեան, որք 'ի ջրհեղեղէն և ցաբրահամ ըստ հարիւրաւոր ամացն որ առաջի կան, և ըստ նոցին թուոյ որդիս ծնանէին, ո՞ր բանք 'ի դէպ իցեն ասել՝ զայնչափ երիցագոյնսն և բազում ամս քան զիւրեանց յետինսն կեցեալ, վաղվաղակի գալ յորդէծնութիւն. և ո՛չ ա-

Abrahae anni DCCCCXLII. quot (anni nimirum) erant in Septuaginta versione.

Congruit itaque cum nostra lectione, quae apud Samaritas habetur Hebraica Scriptura, quoad priores annorum traditiones [1], qui generationem filiorum praecedunt; discordat autem respectu Hebraici Judaeorum (exemplaris) annis DCL. erant enim a diluvio ad primum annum Abrahae juxta Judaeorum Scripturam anni CCXCII. Quoniam igitur cernitur juxta primigeniam antiquam legem Hebraeorum hucusque apud Samaritas integre asservatam, haud secus ac Septuaginta versionem, eos, qui a diluvio usque ad Abraham fuerunt, ad aequalitatem centenariorum annorum, qui adsunt, et (tunc demum) juxta eorum (annorum) numerum filios generasse; quomodo potest dici, tam antiquiores, et pluribus annis viventes

ημβ', ὁπόσα ἦν καὶ κατὰ τῶν Ο' ἑρμηνείαν.

Συνᾴδει τοίνυν τῇ παρ' ἡμῖν ἀναγνώσει ἡ παρὰ Σαμαρείταις φερομένη Ἑβραϊκὴ γραφὴ κατὰ τὰς πρώτας τῶν ἐτῶν ἀποδόσεις, τὰς πρὸ τῆς παιδοποιΐας. διαφωνεῖ δὲ πρὸς τὸ Ιουδαίων Ἑβραϊκὸν ἔτεσι χν'. ἦν γὰρ τὰ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Αβραὰμ κατὰ τὴν τῶν Ιουδαίων γραφὴν ἔτη συβ'. Ἐπεὶ τοίνυν φαίνονται κατὰ τὸ παλαιότατον Ἑβραϊκὸν, ὃ δὴ παρὰ Σαμαρείταις ἔτι καὶ νῦν σώζεται, τῇ τῶν Ο' ἑρμηνείᾳ συμφώνως, οἳ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἐπὶ Ἀβραὰμ μετὰ τὰς προκειμένας τῶν ἐτῶν ἑκατοντάδας καὶ τὸν ἐπὶ τούτοις ἀριθμὸν παῖδας ποιησάμενοι, ποῖος ἐρεῖ λόγος τοὺς τούτων πρεσβυτέρους, καίπερ ἔτεσι πολὺ πλείοσι τῶν μετὰ ταῦτα βεβιωκότας, τάχιστα ἐπὶ τὴν παιδοποι-

1 Arm. potest etiam verti commodius, *quoad priorum annorum editiones*, sed tamen respectu Gr. τὸ առաջին copulandum cum տըւչութեանց, neque cum ամաց; aliter legendum esset in Gr. κατὰ τὰς πῶν πρώτων ἐτῶν ἀποδόσεις, pro eo, quod nunc legitur κατὰ τὰς πρώτας τῶν ἐτῶν ἀποδόσεις: ut ut sit, cuncta haec cum sequentibus tam libere Goar in latinum transtulit, ut omnino differat a nostro textu, qui fere ad verbum cum Gr. congruit.

ոաւել քան եօթանասնից համարել ըզ ժամանակն ։ Եւս զայն իսկ ցածուն խորհուրդք բերեն խմանալ զի հարկ է խոստովան լինել Թէ ՚ի հրէից դիւրն սխալ է յաղամայ մինչև յաբրահամու ժամանակն , բայց յերիւդ , զարեդեանդն ասեմ ։ Իսկ առ ՚ի չափուցուցոյն՝ միայն մինչև ցջրհղեղն . քանզի ՚ի ջրհղեղէն մինչև յաբրահամ՝ միաբանք գտանին ամքն կրեցլ առ ՚ի յեօթանասնից աւանդեալ ամսոյն գրոչմուրեան ։

quàm sui posteri, citius filiis procreandis operam dedisse, ac non potius (id fecisse) juxta rationem temporis a Septuaginta recognitam? Id ipsum profectò et matura cogitatio [1] exhibet intelligendum; ita ut fateri necesse sit, quod in Judaeorum scriptura ab Adam usque ad Abrahae tempora erratum sit, praeter tres illos, Jaredi inquam comites. Samaritanum autem (exemplar errasse) tantummodo usque ad diluvium: etenim a diluvio [2] usque ad Abraham anni iidem reperiuntur cum annorum descriptione apud Septuaginta tradita [3].

Եւ արդ՝ կարի իսկ յայտ է , Թէ հրէից հրեայականն սխալ է . քանզի այնպէս վնասն ձև ՚ի ժամանակն աբրահամու և նոյի գումարել զիւրն,

Porrò satis clarè constat erratum esse in Judaeorum (exemplari) Hebraico: namque eadem ratione temporibus Abrahae et Noe numerum col-

ἐαν ἐλθεῖν, καὶ μὴ μᾶλλον κατὰ τοὺς παρὰ τοῖς Ο'. σεσημειωμένους χρόνους; τούτων δ' οὗ καὶ ὁ σώφρων λογισμὸς ὑποβάλλει νοεῖν, ὥστε ἀνάγκη διημαρτῆσθαι ὁμολογεῖν τὴν μὲν παρὰ Ιουδαίοις γραφὴν ἐν τοῖς ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ ἐπὶ Ἀβραὰμ χρόνοις, ἐκτὸς τριῶν περὶ τὸν Ιάρεδ, τὴν δὲ παρὰ Σαμαρείταις ἐν τοῖς ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ ἐπὶ τὸν κατακλυσμὸν μόνοις. τὰ γὰρ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἐπὶ τὸν Ἀβραὰμ ἔτη σύμφωνα εὕρηται τῇ παρὰ τοῖς Ο'. φερομένῃ τῶν ἐτῶν σημειώσει.

Ἀντίκρυς δὲ φαίνεται διημαρτημένως ἔχειν τὸ παρὰ Ιουδαίοις Ἑβραϊκόν. συνάγει γὰρ κατὰ τὸ αὐτὸ τοῖς χρόνοις τὸν Ἀβραὰμ

1 Ցածուն՝ quamvis apprime sonat *humilis, vilis*, verum sumitur etiam pro *modesto, sobrio, vigili*, ac *prudenti*, quare et hic ex serie verborum significat *prudens* vel *matura*, sicut etiam Gr. habet ὁ σώφρων λογισμός (որ է՝ զգօն, կամ խոհական խորհուրդ), quod apud Goarum *humanus sensus* exprimitur, et apud Prat. *recta ratio*.

2 ՚ի ջրհղեղէն in casu ablativo, probat genuinam lectionem Prati juxta Ms. B. ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ: quod et Goar in margine notaverat erudite, interim in textu corrupte habens ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ: ubi Scal. magis depravate legit ἐπὶ τὸν κατακλυσμόν, quo sensus evertitur.

3 Ludovicus Capellus in Chron. Sacr. p. 7. ad tab. IV. haec habet. » Cur autem, inquit, hic potiùs, quàm in antecedentibus decem Patriarchis, qui ante Diluvium vixerunt, Samariticus codex sequutus sit calculum τῶν LXX, non verò Hebraeum colicem, causam divinare non possumus: nunc discere causam poterat ab Eusebio, si tamen audire volet; quod dubitamus, cum Capellus omnino imminuere studeat auctoritatem lectionis Septuaginta; sicut Eusebius plus aequo Judaicam accusat.

զոր և այ մի՛ ի պատմութեանցս յամենայնի կացուցանէ։ Օի եթէ ըստ տիւրից գրոց՝ի ջրհեղեղէն և ցաբրահամ գտանին ամք ՈՂԲ. քանզի և կեաց նոյ ըստ նոցա համարոյն յետ ջրհեղեղին ամս ՅԾ, յայտ է թէ ձգեաց զկեանսն մինչև ցյիսնեւորդ և ութերորդ ամն աբրահամու։ Այլ մարթի և այլազգ՝ի վերայ հասանել յոչութեան տիւրից օրինակացն, եթէ բեանեւմեանն գրելոյ յառաջ քան զաբրահամ յորդիծնութիւնս գալ. յորժամ և ոչ որ յետ աբրահամայն պատմիցին՝ գտանին նախ քան զերեսուն ամ եկեալ յորդիծնութիւն։

ligit, quod vix ulla [1] historiarum exponit. Si enim secundum Judaeorum scripturam a diluvio usque ad Abraham reperiuntur anni CCXCII. siquidem juxta eorum supputationem vixit [2] Noe post diluvium annos CCCL. manifestum erit (eumdem) vitam produxisse usque ad quinquagesimum octavum annum Abrahae. Verùm alio etiam modo licet Judaeorum exemplarium pravitatem deprehendere; (nempe ex eo) quod illos, qui Abraham praecesserunt, annos triginta natos liberis operam dedisse scribunt; quando nec eos quidem, qui post Abrahamum referuntur [3], ante trigesimum annum liberis procreandis operam dedisse reperies.

Եւ արդ՝ յամենայն կողմանց իսկ յայտ է, թէ եօթանասնիցն Թարգմանութիւն՝ի հին և յանսխալ օրինակաց եբրայեցւոցն Թարգմանեալ

Constat itaque omni ex parte interpretationem Septuaginta ex antiquis et incorruptis Hebraeorum exemplaribus desumptam fuisse; ideo-

καὶ τὸν Νῶε, ὅπερ οὐδεμία παρίστησιν ἱστορία. Εἰ γὰρ κατὰ τὴν Ἰουδαίων γραφὴν ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἐπὶ Ἀβραὰμ ἔτη τυγχάνει σιβ', ἔζησεν δὲ Νῶε κατὰ τοὺς αὐτοὺς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη τέ, δῆλος ἐστι παρατείνας τὴν ζωὴν μέχρι νή. ἔτους Ἀβραάμ. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλως τὴν ἀτοπίαν συνιδεῖν τῶν παρὰ Ἰουδαίοις ἀντιγράφων, ἀπὸ τοῦ τριακονταετεῖς ἀναγράφαι τοὺς πρὸ τοῦ Ἀβραὰμ πεπαιδοποιημένους, ὁπότε οἱ μετὰ τὸν Ἀβραὰμ ἱστοροῦνται πρεσβύτεροι τῶν λ', ἐτῶν ἐπὶ τὴν παιδοποιΐαν ἐλθεῖν.

Πανταχόθεν τοιγαροῦν τῆς τῶν Ο'. ἑρμηνείας ἐκ παλαιᾶς, ὡς ἔοικε, καὶ ἀδιαστρόφου Ἑβραίων γραφῆς μεταβεβλῆσθαι συνίστα-

1 Եւ այ մի՛. ad syllabas, probare videtur lectionem Goari separatim editam οὐδὲ μία, sed commode etiam cohaeret cum altera junctim usurpata οὐδεμία, ut aliis placet.

2 Scal. minus recte legit hic ἔξῆν, pro ἔζησε sive ἔζησεν, quod alii correctius ferunt juxta Arm. id enim recte sonat եկեաց.

3 Պատմեցին narraverunt, fortassis legendum պատմիցին, aut potius պատմին, narrantur; nam ita sonat Gr. ἱστοροῦνται, atque ita certa elicitur sententia. Verùm totum Gr. textum Prato placuit ita vertere: " quando qui Abrahamum subsequuti sunt, referuntur generasse demum post illam aetatem ". Goar paulo aliter rem expressit: " quod annis 30. solum natos homines ad prolem suscipiendam ante Abraham convolasse, Abraham verò nepotes nonnisi annis triginta majores illi primum laborasse describat ".

ցաւ. և նմանագոյնս և մեք զնոյն 'ի կիր արկցուք 'ի ժամանակագրութիւնս՝ որ առաջի կայ։ Եւ մանա-

que, ut par erat, nos quoque eadem utemur in praesenti Chronographia[1]. Cum praesertim et ipsa Christi Ec-

μένης, εἰκότως ταύτῃ καὶ ἡμεῖς κεχρήμεθα κατὰ τὴν παρούσαν χρονογραφίαν. ὅτε μάλιστα καὶ ἡ καθ' ὅλης τῆς οἰκουμένης ἡπλω-

1 Haec legerat Scaliger, eaque manifesta, quibus auctor pollicetur se codicem τῶν LXX. constanter imitaturum; at quia sinistro judicio non auctori nostro, sed Syncello haec adscripsit, ideo non potuit animadvertere maximum errorem, quo supponit Eusebium ubique Judaicum exemplar anteferendum putasse, non tamen iis, quae promiserat, satisfecisse; id quod non semel repetit in annotationibus ad Gr. Euseb. sed plane apertius p. 402. ad 3. » Haec trium codicum inter se collatio (Scaligeri sunt verba) ideo ab Eusebio instituta, ut ostenderet duabus reliquis editionibus solam codicis Hebraici Judaeorum anteferendam esse: quod quum proposuerit, non tamen sequutus est. Nam dinumeratio temporum ab Adam ad Diluvium, secundum Judaeos colligit annos duntaxat MDCLVI. ipse autem putat MMCCXLII, quae est Septuaginta interpretum summa, in quo manifesto contra hypothesin facit; atque eo nomine à Georgio laudatur simul, et vituperatur: alterum, quod tot annos ab Adam, ad Diluvium ponit, quot ex dinumeratione septuaginta interpretum colligi possunt: alterum, quod professus se Judaeos sequi, in partes Septuaginta Seniorum transit, quae fuit maxima Eusebii ἀλογιστία, vitium illi scriptori solemne «. Tota errat via vir criticus, immo arrogantissimus. Tota sane est mera conjectura, quae nullo plane innititur fundamento, ita ut vir tam acris ingenii neque Eusebii mentem assecutus sit, et praeterea in Syncello a se toties ventilato hallucinatus sit. Syncellus ubique hoc tantum objicit Eusebio, quod cum professus fuerit Septuaginta lectionem sequi, (ut vere professus est, velit nolit Scal.) voluerit tamen ab ea discedere quoad Cainan secundum, quem S. Lucas memorat; quippe qui omnino conticuit nomen hujus Cainan, et consequenter decurtatam annorum dinumerationem collegit a diluvio usque ad Abraham; quod annuit ipse Eusebius, ubi dixit in prooemio Canonis *minorem* se numerum retinuisse, scilicet inter varias τῶν LXX. lectiones, eam potius sibi praeelegisse, quae annos continet minores, quàm quae admisso secundo Cainan, dilatant spatium temporis. Caput ergo erroris Scaligeri (fortasse et Syncelli) id fuit, quod *minorem* numerum de Judaico calculo intellexit: sed gratis, cum nullibi viderit Eusebium Judaico calculo usum, sed ubique altero, qui communiter habetur apud Scriptores velut genuina τῶν LXX. hypothesis. Sed pro nobis fusius egit Prat. in suis observationibus contra conjecturas Scaligeri et Vallarsii inter se adversantes. Interim verò satis erit objicere Scaligero, simulque Vallarsio, illa Syncelli verba p. 53. C. ubi dicit de Eusebio, τῇ γὰρ πλεοναζούσῃ τῶν δύο, τῆς τε κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν, τῆς τε παρὰ Σαμαρείταις, ἐκδόσει τῶν ὁ. κέχρεται, ὡς φησιν ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ. (Interp. Goar). » Superexcedente siquidem septuaginta Interpretum calculo usus, utrumque, alium, cum qui penes Hebraeos, tum penes Samaritanos, ut computum abdicat, idem ipse libro primo testatur «. Haec inquam satis confutant Scaligerum, qui nescivit Eusebium calculo τῶν LXX usum, non autem Judaico; nec minus Vallarsium perstringunt, qui negavit primum Chronologiae Eusebianae librum extare, quo posito, in multas abiit absurditates. Non est hujus loci disquirere, an recte senserit Syncellus de loco Eusebii in prooemio Canonis, ubi duplices ἀποδόσεις inducuntur, ἡ μὲν πλίθουσα, ἡ δὲ ἐλλείπουσα, scilicet traditiones annorum, una *excedens*, altera *deficiens*; sed id nobis propositum est demonstrare, quod vel ipse Syncellus demonstrat verbis Eusebii, eum non Judaicum, sed τῶν LXX. calculum constanter tenuisse, ἐκδόσει ait τῶν ὁ. κέχρεται ὡς φησιν ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ: ad verbum, *traditione septuaginta utitur* (Eusebius), *ut ait in primo sermone*; quo praesens locus designatur quam clarissime, quod tamen fugit Scaligerum, adeo ut praesentem Eusebii locum ex integro sub nomine Syncelli citans in adnot. p. 413. hinc cum Syncello ipso acriter pugnat. Adeant, qui velint, locum, et videant cui potius congruat nomen Aristarchi, quo vult Scal. Syncellum notare.

ւանդ զի և եկեղեցի իսկ քսի՝ որ ընդ ամենայն տիեզերս տարածեալ է, զնա միայն կրէ. զոր և կենարարին մերոյ առաքեալք և աշակերտք՝ ի բնէ աւանդեցին ՚ի կիր արկանել։

Եւ արդ՝ գտանին ըստ եօթանասնիցն՝ յադամայ մինչև ցջրհեղեղն ամք սմխբ. և ՚ի ջրհեղեղէն և ցառաջին ամն աբրահամու՝ ամք ջխբ. և ընդ ամենայն՝ ամք վճձդ։

Իսկ ըստ հրէից եբրայականին՝ յադամայ մինչև ցջրհեղեղն՝ ամք ռոծզ. և ՚ի ջրհեղեղէն ցառաջին ամն աբրահամու՝ ամք մղբ. և ընդ ամենայն ամք ռջխը։

Բայց ըստ շամրտացւոց եբրայականին՝ յադամայ մինչև ցջրհեղեղն՝ ամք ռյէ։ և ՚ի ջրհեղեղէն ցառաջին

clesia per universum terrarum orbem diffusa, illam solummodo teneat; quam [1] et Salvatoris nostri Apostoli ac Discipuli ab initio utendam tradiderunt.

Reperiuntur itaque secundum Septuaginta versionem ab Adam usque ad diluvium anni MMCCXLII. et a diluvio ad primum annum [2] Abrahae DCCCCXLII. Omnes simul anni MMMCLXXXIV [3].

Juxta vero Judaico-Hebraicum (exemplar), ab Adam usque ad diluvium anni MDCLVI. et a diluvio ad primum annum Abrahae anni CCXCII. Omnes anni simul MDCCCCXLVIII.

At secundum Samaritano-Hebraicum, ab Adam usque ad diluvium anni MCCCVII. et a diluvio ad primum

μένη Χριστοῦ Ἐκκλησία ταύτῃ προσέχει, τῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἀποστόλων τε καὶ μαθητῶν ἀρχῆθεν ταύτῃ χρῆσθαι παραδεδοκότων.

Ἐστὶ τοίνυν κατὰ τοὺς Ο′, τὰ μὲν ἀπὸ Ἀδὰμ ἐπὶ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη ͵βσμβ′. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ ἔτη ͵υμβ′. τὰ πάντα ἔτη ͵γρπδ′.

Κατὰ δὲ τὸ παρὰ Ιουδαίοις Ἑβραϊκὸν ἀπὸ Ἀδὰμ ἐπὶ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη ͵αχνς′. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ ἔτη σϙβ′. τὰ πάντα ἔτη ͵αϙμή.

Κατὰ δὲ τὸ παρὰ Σαμαρείταις Ἑβραϊκὸν, ἀπὸ Ἀδὰμ ἐπὶ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη ͵ατζ′. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶ-

1 Pro զոր. Goar legit in Gr. αὐτῇ. Scal. τάυτῃ, cui adhaesit et Prat. ad fidem Ms. A. attamen codex B. ipso Prato teste, habet ταύτην, quod ultimum magis cohaeret cum lectione Arm. in casu accusativo.

2 Aeque juvat lectio Prati, quam observavimus, juxta Mss. A. et B. perinde ac Goari habentis ἕως τοῦ πρώτου ἔτους.

3 Iterum hujus loci meminit Sync. p. 74. A. his verbis. „ Εὐσέβιος τῷ ͵γρπδ′. ἔτει τοῦ κόσμου φησὶ τὸν Αβραὰμ γεννηθῆναι. σφάλλεται ὁ Εὐσέβιος ἐν τοῖς ἀπὸ Αδὰμ ἕως Αβραὰμ χρόνοις, τὰ ρλ′. ἔτη τοῦ δευτέρου Καϊνᾶν μὴ στοιχειώσας υἱοῦ Αρφαξάδ, ὃν οἱ ὁ. ἀριθμοῦσι, καὶ τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον ιγ′. ἀπὸ Αδάμ. (Interp. Goar) “. Eusebius anno 3184. Abraham natum scribit. Signandis ab Adam usque ad Abraham annis decipitur Eusebius, Cainan (adde, secundi), filii Arphaxad, quem Septuaginta numerarunt, et Evangelium Lucae 13. ab Adam ponit, centum trigenta annis silentio suppressis “. Eodem argumento confutat Africanum, qui ab Adam ad primum Abrahae annum recensuit annos 3202. Ipse autem Syncellus recenset annos 3312. admisso nempe Cainan secundo.

ամի աբրահամու՝ ամք ՊԽԲ ։ և ընդ-ամենայն՝ ամք ՍՄԽԹ ։

Եւ յառաջնմէ ամէն աբրահամու մինչև ցմովսէս և ցելսն հրէիցն յեգիպտոսէ՝ միաբան ըստ ամենայն թարգմանացն լինին ամք ՇԵ ։ որք թուին զայս ձև օրինակի ։ Յամին Ե եւթանասներորդի կենացն աբրահամու, որ յայտնեցաւ նմա աձ՝ զաւակի նորա տալ խոստացաւ զերկիր աւետեաց ։ քանզի գրեալ է՝ թէ աբրահամ էր ամաց ՀԵ և հնգից՝ յորժամ ել 'ի խառանէ ։ և առ աբրաամ զսարա կին իւր, և զղովտ զեղբօրորդի իւր ։ Եւ 'ի նոյն յարեալ ասէ միրատմաջէ գիրն ։ և երևեցաւ աձ աբրահամու, և ասէ ցնա ։ զաւակի քում տաց զերկիրս զայս ։ Եւ արդ՝ լինին յառաջին տիոցն աբրահամու՝ ամք ՀԵ ։ և յեօթանասնէ հնգերորդէ ամէն աբրահամու մինչև ցելսն հրէից յեգիպտոսէ՝ ամք ՆԼ ։ Զայն և առաքեալն պօղոս վկայէ ։ Զկտակն ասէ՝

annum Abrahae, anni DCCCXLII. Simul omnes anni MMCCXLIX.

Atque a primo anno Abrahae usque ad Moysen et egressum Judaeorum de Aegypto concorditer juxta omnes interpretes conficiuntur anni DV. qui ita numerantur [1]. Anno quinto supra septuagesimum vitae Abrahae, cum ipsi apparuisset Deus, semini ejus terram promissionis datum se pollicitus est: etenim scriptum est, quod » Abraham erat annorum LXXV. cum egressus est de Charan. Et sumpsit Abraam Saram mulierem suam, et Lot filium fratris sui «. Et iisdem addens, singillatim Scriptura dicit: » Et apparuit Deus [2] Abrahae, et ait illi: Semini tuo dabo terram istam «. Itaque a prima aetate Abrahae conficiuntur anni LXXV. (sc. usque ad hanc promissionem Dei); et a septuagesimo quinto anno Abrahae usque ad egressum Judaeorum de Ae-

τον ἔτος Ἀβραάμ ἔτη υμβ'. ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ͵βσμθ' . . . .
Ἄβραμ δὲ ἦν ἐτῶν ἑβδομηκονταπέντε, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ Χαῤῥάν. Καὶ ἔλαβεν Ἄβραμ Σάραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὸν Λὼτ ὑιὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Genes. XII. 4. 5. . . . Καὶ ὤφθη κύριος (Euseb. legit ὁ Θεὸς) τῷ Ἄβραμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τῷ σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην. Ibid. v. 7. . . . Διαθήκην προκεκυρω-

1 Haec ex parte transcripsit Steph. Asolicus Arm. Scriptor. lib. I. cap. I. Juvat locum ipsum describere, ut conferatur cum nostro codice. " Ընդ որ թուեն զայս ձև օրինակի ։ Յամի հինգերորդի եօթանասներորդի կենացն աբրահամու յայտնեցաւ նմա աձ, և զաւակի նորա տալ խոստացաւ զերկիրն աւետեաց ։ Եւ արդ՝ լինի յառաջին տիոցն աբրահամու ամք ՀԵ ։ և 'յ ՀԵ ամէն աբրահամու մինչև ցելսն յեգիպտոսէ ամք ՆԼ ։ Զայն և առաքեալ ասէ ։ զկտակն ասէ՝ որ յառաջագոյն հաստատեալ էր այ, օրէնքն՝ որ յետ ՆԼ ամի եղանն, ոչ կարեն խափանել "։ Similia repetit Euseb. in Canone. Ad utrumque locum, sed maxime ad praesentem refertur Syncelli ecloge ab Eusebio p. 79. E. » Εὐσεβίου. Τῷ υλ'. ἔτει, ἀπὸ τοῦ ϵ'. καὶ ο'. ἔτους Ἀβραάμ, ἤτοι ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς παροικίας αὐτοῦ εἰς γῆν Χαναάν, ἕως τοῦ πα'. ἔτους Μωσέως καὶ ἀπ' Αἰγύπτου πορείας τοῦ Ἰσραὴλ ἀπαριθμεῖ. (Goar) » Ex Eusebio. Annos quadringentos triginta ab Abrahae quinto supra septuagesimum, id est, a primo migrationis ejus in terram Chanaan, usque ad 81. Moysis et exitus Israel ex Aegypto retro recenset (Eusebius) «.

2 In Genesi, ut Gr. habet κύριος, ita et Arm. տէր, et Lat. *Dominus*.

որ յառաջագոյն հաստատեալ էր յա̅յ, օրէնքն՝ որ յետ ն̅ և Լ̅ ամի եղեն՝ ո՛չ կարեն խոտել առ 'ի խափանելոյ զաւետիսն։ Եւ զնովիմբ ածեալ ասէ. բայց աբրահամու աւետեօք շնորհեաց ա̅ծ։ Ծնանի աբրահամու որդի իսահակ 'ի ճ̅ որդում ամին նորա, յետ ի̅ե̅ ամաց խոստացելոց աւետեացն նմա յա̅յ։ և այլ ևս պակաս գտանին մինչև ցելսն յեգիպտոսէ ամք նե̅. զի լինիցին յաւետեացն մինչև ցայն ժամանակ ամք նէ̅։

Այլ որ յայտնեցաւն աբրահամու ա̅ծ, դարձեալ երևեալ նմա՝ ասէ, թէ գիտելով գիտասջիր, զի պանդիխտեսցի զաւակ քո յերկիր՝ որ ո՛չ իւր իցէ. և ծառայեցուսցեն զնոսա և չարչարեսցեն ամս ն̅։ Յոյժ հաստատութեամբ յիշատակեաց զզաւակէն. և զի մի՛ իսահակայ համարիցիմք

gypto, anni ccccxxx. Id ipsum et Apostolus Paulus testatur: » Testamentum, inquit, jampridem a Deo confirmatum [1], lex, quae post cccc. et xxx. annos facta est, non potest improbare ad impediendam repromissionem «. Atque addit dicens: » Abrahae autem per repromissionem donavit Deus «. Nascitur (autem) Abrahae filius Isaac anno suo centesimo, post xxv. annos repromissionis, quam Deus fecerat ipsi. Praeterea etiam usque ad egressum de Aegypto desunt anni ccccv. ut sint a promissione ad id usque tempus anni ccccxxx.

Verum, qui Abrahae apparuit, Deus, rursum ipsi apparens dixit: » Sciendo scies, quod peregrinabitur semen tuum in terra, quae non sua sit, et in servitutem redigent eos, et male afficiant [2], annis cccc «. Summa quidem constantia mentionem fecit seminis: ne (ergo) Isaaco tribuamus

μένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ (εἰς Χριστὸν), ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. Galat. III. 17. . . . τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός. Ibid. v. 18. . . Γινώσκων γνώσῃ, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ οὐκ ἰδίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτοὺς, καὶ κακώσουσιν (αὐτοὺς, καὶ ταπεινώσουσιν αὐτοὺς) τετρακόσια ἔτη. Genes. xv. 13.

1 Illud εἰς Χριστὸν, quod praefert Gr. lectio in textu S. Pauli, vix cognovit Eusebius, sicut etiam neque Vulg. Lat. hodie cognoscit; praefert tamen versio Arm. ibi: * զկտակն յառաջագոյն հաստատեալ յա̅յ 'ի քս̅, օրէնքն՝ որ յետ չորեքհարիւր և երեսուն ամի եղան, ոչ կարեն խափանել ||, etc. De voce autem Arm. աւետիք, obiter nota apprime sonare *annuntiationem*, seu *jucundam famam a nuntio prolatam*, sed quum Latinis familiare sit *repromissio* in sacris litteris, idem et nos servavimus. Gr. vox ἐπαγγελία utrumque aeque probat.

2 Nescio an decurtando citaverit Eusebius Gr. textum, ita ut omiserit ea, quae inclusimus parenthesis nota, vel ita abbreviatum reperit in suo codice; ad quem sane prope accedit Vulg. Lat. ubi tantum habetur, » et subjicient eos servituti, et affligent «: at Arm. lectio in Genesi integre fert cum Gr. * և ծառայեցուսցեն զնոսա և չարչարեսցեն և տառապեցուսցեն զնոսա ||։

զժամանակս , նշանակեցաւ և առ
ելիւք որդւոցն իսրայէլի յերկրէն ե-
գիպտացւոց նշ ամեայ ժամանակն ։
Կ՚ասէ զի այսպէս ասէ գիր ։ զոր քնա-
կեցին յերկիրն եգիպտոս և յերկրէն քանա-
նացւոց հնբեանք և հարք իւրեանց՝
ամն նշ. և եղև յետ նշ ամեայն ելին
զօրութիւնքն տն յերկրէն եգիպ-
տացւոց գիշերի ։ Այլ քանզի են ընդ
ամենայն նշ ամ յոյ աւետեացն հե-
առ՝ որ եղեն յեօթանասնիերորդում
հինգերորդում ամի տիոյն աբրահա-
մու , ապա յայտ իսկ է թէ յառաջին
ամէն աբրահամու մինչև ցմուխս և
ցելսն յերկ իսպոսէ էն ամք չէ ։ զորս
և մնսր իսկ թուէն ոմանք զայս ձև

tempora, indicatum est etiam sub egressum filiorum Israel de Aegypto illud ccccxxx. annorum tempus. Ita enim ait Scriptura. » (Habitatio) [1] quam habitarunt in Aegypto, et in terra Chananaeorum ipsi et patres eorum, anni ccccxxx. et factum est post annos ccccxxx. exierunt virtutes Domini de terra Aegyptiorum nocte «. Quoniam vero omnes anni jaminde a Dei promissione facta septuagesimo quinto anno aetatis Abrahae, sunt ccccxxx. constat ergo [2] a primo anno Abrahae usque ad Moysen et exitum de Aegypto annos esse DV. quos quidem nonnulli minutatim ita dinume-

(ἡ δὲ κατοίκησις τῶν υἱῶν Ισραὴλ) ἣν κατῴκησαν ἐν (γῇ) Αἰγύπτῳ καὶ ἐν γῇ Χαναὰν, αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, ἔτη τετρακόσια τριάκοντα. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη, ἐξῆλθε πᾶσα ἡ δύναμις κυρίου ἐκ γῆς Αἰγύπτου νυκτός. Exod. XII. 40. 41.

(*S. Niceph. Patr. Chron.* 316.) καὶ κατὰ μέρος δὲ οὕτως ἔχει.

1 Anteriorem Scripturae loci partem ab Eusebio vel a librariis praetermissam intercludi parenthesis nota placuit; sicut etiam vocem γῇ ante Αἰγύπτῳ, quoniam Euseb. legit tantum ἐν Αἰγύπτῳ; quem et secutus est et S. Niceph. in Chron. ut etiam Vulg. Lat. in Exod. habet *in Aegypto*. At Arm. lectio ibi habet ad normam Gr. յերկրէն եգիպտացւոց, sc. ad verb. ἐν γῇ Αἰγύπτων: sicut et Sync. ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, p. 101. Illud verò αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, ab Eusebio usurpatum, quamvis neque Vulg. Lat. neque vulgata editio τῶν LXX. habeat, nihilominus quidam vetusti codices Gr. exhibent, sicut etiam Arm. lect. ibidem. Omitto abbreviatam interpretationem Vulg. Lat. *Quibus expletis*, pro iterandis illis verbis, Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη. Sicut etiam pro adverbio νυκτός, *nocte*, in calce periodi apposito, Vulg. Lat. novam inchoavit periocham: *Nox ista est*, etc.

2 Haec iisdem fere verbis transcripsit Asolicus noster statim post alterum fragmentum superius citatum, dicens. ՝ Ապա յայտ է թէ յառաջին ամէն աբրահամու մինչև ցմուխս և ցելսն յերկ իսպոսէ՝ են ամք չէ ։ զոր և իսկ թուէն զայս ձև օրինակէ ։ Աբրահամ լինալ ամաց Ճ ։ ծնաւ նէ զսահակ ։ Սահակ ամաց կ ։ ծնաներ զյակոբ ։ Հակոբ ամաց ձՂ ։ ծնաւ զլեւի ։ Լեւի ամաց խՂ ։ ծնաւ զկահաթ ։ Կահաթ ամաց կՂ ։ ծնաւ զամբրամ ։ Ամբրամ ամաց Ճ ։ ծնաւ զմուխս ։ Ի յոգբայ (կամ ՚ի յոգաբեթայ) ընտէ խւրմէ ։ Մովսէս ամաց ձ ։ հանէ զժողովուրդն յեգիպտոսէ ։ Մի բանգամայն յառաջին ամէն աբրահամու մինչև ցելսն ամք չ. և Է ։ և յառաջայ՝ վասն ։ Nil juvat reddi in Latinum, cum minime differat ab Auctore nostro, praeter ultimum calculum, de quo mox videbis. Verum similia repetit et Samuel noster ex eodem Eusebio. Nec aliunde descripsit ea, quae in Gr. loco reposuimus, S. Niceph. Patriarcha, qui initio verborum quae citavimus, haec praemiserat, καὶ κατὰ μέρος δὲ οὕτως ἔχει. sc. *et singulatim quidem ita habet*; sive ut reddit Goar : » Hi verò per partes ita colliguntur «. In calce vero ita ab-

օրինակի, եթէ Աբրաամ լեալ ամաց ՃՈՑ՝ ծնանի զիսահակ։ Եւ իսահակ լեալ ամաց Կ ից՝ ծնանի զյակոբ։ Յակոբ լեալ ամաց ՃԼ ի վեցից՝ ծնանի զղեւի։ Ղեւի լեալ ամաց խԿ ից՝ ծնանի զկահաթ։ Կահաթ լեալ ամաց կԿ ից՝ ծնանի զամրամ։ Ամրամ լեալ ամաց Հ ից՝ ծնանի զմովսէս։ Մովսէս լեալ ամաց ՃԻ ից՝ հանէ զժողովուրդն յեգիպտոսէ։ Միանգամայն ընդ ամենայն՝ յառաջնմէ ամէն աբրահամու մինչև ցելսն յեգիպտոսէ ամք շԵ։ Եւ ընդ ամենայն՝ յադամայ մինչև ցելսն յեգիպտոսէ ըստ եօթանասնիցն ամք վոՃԹ։ Եւ ըստ

rant. Abraham cum esset c. annorum, genuit Isaac. Et Isaac cum esset annorum LX. generat Jacob, Jacob cum annorum esset LXXXVI. genuit Levi. Levi cum esset XLVI. annorum, genuit Cahath. Cahath cum esset annorum LXIII. generat Amram. Amram cum annorum esset LXX. genuit Moysen. Moyses cum esset annorum, LXXX. eduxit populum de Aegypto. Simul a primo anno Abrahae usque ad egressum de Aegypto omnes anni DV. Summa vero annorum ab Adam usque ad exitum de Aegypto, juxta LXX. anni MMMDCLXXXIX [1]. Et secundum Judaeos,

Ἀβραὰμ γενόμενος ἐτῶν ρ΄. γεννᾷ τὸν Ισαὰκ, Ισαὰκ γενόμενος ἐτῶν ξ΄. γεννᾷ τὸν Ιακώβ. Ιακὼβ γενόμενος ἐτῶν πζ΄. γεννᾷ τὸν Λευί. Λευὶ γενόμενος ἐτῶν μθ΄. γεννᾷ τὸν Καάθ. Καὰθ γενόμενος ἐτῶν ξ΄. γεννᾷ τὸν Ἀμράμ. Αμραὰμ γενόμενος ἐτῶν οέ. γεννᾷ τὸν Μωϋσῆν. Μωϋσῆς γενόμενος ἐτῶν π΄. ἐξάγει τὸν λαὸν ἐξ Αἰγύπτου. Συνάγεται οὖν τὰ πάντα ἀπὸ μὲν πρώτου ἔτους Ἀβραὰμ ἐπὶ τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν ἔτη φβ΄. (Ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ͵αφπ΄). Απὸ δὲ Αδὰμ κατὰ τοὺς ο΄. ἔτη ͵αχπθ΄. κατὰ δὲ ἄλλους . . . .

breviat Niceph. Eusebii dicta, nonnullis a se intersertis. Συνάγεται οὖν τὰ πάντα ἀπὸ μὲν πρώτου ἔτους Αβραὰμ ἐπὶ τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν ἔτη φβ΄. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ͵αφπ΄. ἀπὸ δὲ Αδὰμ κατὰ τοὺς ό. ἔτη ͵αχπθ΄. κατὰ δὲ ἄλλους . . . . « hoc est: » Colliguntur itaque omnes quidem a primo Abrahae anno usque ad profectionem ab Aegypto, anni 502. a diluvio autem 1580. ab Adam vero secundum LXX. anni 1689. secundum alios . . . . (desunt sequentia) «. ubi pro φέ. 505. mendose habetur φβ΄. 502. ut nihil dicam de annis 1689. pro queis debuit signare 3689. ut videbis in sequenti adnot.

1 Optima lectio. Constat enim omnino ex diversis Eusebii calculis annos numerari ab Adam usque ad Exodum juxta LXX. 3689. siquidem toties dixit auctor Diluvium contigisse anno mundi 2242. exinde vero usque ad Abrahae annum primum 942. ac deinde usque ad Exodum, 505. quorum summa conficitur 3689. Ita haec collegit etiam Samuel noster sincerus Eusebii eclogarius, ubi dixit. ' Եւ առնին յառաջին ամէն աբրահամու մինչև ցելսն յեգիպտոսէ ազգք Ը, ամք շԵ. յադամայ ազգք իԸ, ամք վոՃԹ ||. (կամ որ նոյն է՝ ըստ այլ օրինակաց, Գռ. ո. ՃԹ.) sc. » Efficiuntur autem a primo Abrahae anno usque ad exitum ab Aegypto generationes VIII. anni DV. ab Adam vero generationes XXVIII. anni MMMDCLXXXIX «. Mendose itaque habetur apud Niceph. ͵αχπθ΄. 1689. pro ͵γχπθ΄. 3689. Goar intactum reliquit locum Nicephori, sed in adnotationibus sic emendandum judicavit cum praemissis numeris, ita tamen ut et ipse animi pendeat, p. 79. ad 316. » Ἔτη φβ΄. Fallitur: φιά. colligere debuerat. Contius 505. subducit. Απὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ͵αφπ΄. Scaliger ͵αφλ΄. quam vitiose. Contius cum Anastasio Regio et Miscella 1587. quam accurate. Anni quippe 1587. aliis 2242. ad diluvium additi, summam 3829. conficiunt: quam eamdem 2242. ad diluvium, et a diluvio ad Abraham

հրէիցն՝ ամք սնծգ։ Եւ ըստ շամբրտացւոց՝ ամք սչծգ։

Եւ յետ մովսիսի վախճանելոյն մինչև ցսողոմոն և ցտաճարին կազմած՝ այլազգ դատաւորացն գիրք, որով միաբանէ և նուիրական առաքեալն պօղոս 'ի գործս առաքելոցն. և այլազգ թագաւորութեանն պատմութիւնն և եբրայեցւոց խտրութիւնն աւանդէ։ Լաւ լիցի ըստ իւրաքանչիւր մի ըստ միոջէ անցանել. և որ զարդարն ցուցանէ՝ զայն ընդունել։

Նաև զայսու իսկ նախ չէ՛ պարտ առանց քննութեան անցանել, որպէս և ափրիկանոս 'ի հինգ ժամանակագրութեան գիրս կարգեաց։ Եւ թուի ինձ՝ թէ կարի իսկ մեծամեծս սխալէ յայսոսիկ, որ առաջիս կան։ Քանզի յելիցն մովսիսի մինչև ցսողոմոն և ցտաճարին երուսաղէմի շինուած՝ ժողովէ ըստ իւրում իմն առանձինն թուոց՝ ամս չխդ. և զմեծ մասն առանց վկայութեան եդեալ սխալէ, ոչ միայն հակառակ ա̃ծեղէն գրոցն խօսելով, այլ զի և զժպրհու-

anni MMCCCCLIII. Juxta vero Samaritas, anni MMDCCLIII.

Post obitum vero Moysis usque ad Salomonem ac templi aedificationem, aliter quidem Judicum liber, cui etiam divus [1] Apostolus Paulus in actis Apostolorum suffragatur; aliter vero Regni historia (sc. Regum liber) Hebraeorumque discrepans traditio tradit. Expedit singula singillatim percurrere, atque id, quod veritatem ostendat, amplecti.

Primum verò, illud quoque haud licebit absque examine praeterire; quomodo nempe et Africanus ipse in quinque Chronologiae libris disposuerit. Et quidem, ut mihi videtur, quam maxime in his rebus, quae adsunt, hallucinatus est: etenim ab Exodo Moysis usque ad Salomonem et templi Herosolymitani aedificationem, colligit juxta suum privatum calculum annos DCCXLIV. Atque ex majori parte sine auctoritate procedens, oberrat; non eo tantum, quod con-

1082. et ab Abraham ad profectionem ex Aegypto 505. una juncti componunt «. Sed libera videtur haec Goari censura cum suis conjecturis, nam Niceph. (exceptis librariorum mendis) non alio modo discrepat ab Eusebio, nisi admittendo Cainan secundum annis 133. quos annos si addas supra 1447. quot numerantur juxta Eusebium a diluvio ad Abraham, accurate colliguntur anni 1580. ergo per se non recipit correctionem lectio Niceph. ͵αφπ΄. De tertio numero, qui nobis curae est, haec ex aliis notavit Goar, » Απὸ δὲ Αδὰμ κατὰ τοὺς ό. Anastasius Regius et Miscella lacunam occurrentem replent scribentes: *secundum alios autem* 3829. quae Auctoris sententia est. Contii textus clarior: Ab Adam vero secundum 70. ter mille octingenti novem, secundum alios 3698 «. Ubi nihil ad nos de numero 3829, an Nicephori nec ne sit sententia, (ejus enim calculus videtur prodere annos 3822.) Contii itaque textus juvat Eusebium nostrum quoad secundum numerum, si pro 3698. quod manifestus error typographi fuit, legas 3689. id enim colligit Eusebius, ut jam diximus. Primus autem numerus a Contio usurpatus 3809. ad eos pertinet, qui admittunt Cainan secundum cum annis 120. quo sensu et Asolicus noster collegit annos վեղթ. 3809. ut supra vidimus. Syncellus annos septem et amplius posuit nempe 3816. vide pag. 101. quamvis Gr. textus corruptus inveniatur; debuit fortasse reponere 3819. cum Cainan adscribat annos 130. decem nimirum plus quam alii, qui solum 120. annis admissis, calculum reducunt in 3809.

1 Նուիրական, sonat *sacratus*, vel *dicatus*, usurpatur verò ab Interprete nostro, ut passim edocemur, pro Gr. ἱερός, sc. *Sacer*, sed quia minime conveniebat dici in Lat. *Sacer Apostolus*, *divus* vel *sanctus* nobis placuit.

թեան իմն իրս՝ի վեր արկանէ. բնաւ և չշարիւբ իսկ ամաց յանձնէ մուծանէ։ Վասնզի զնէ աւելի ամն. զերծոյն որ յետ յեսուայ կացին՝ ամն Ը. և յետ սամիկոնի զընկերշաւուԹեանն ամն ի. և դարձեալ զնաս զաղուԹեանն ամն Ը Վ. յաչափ ամն աւելի առանց վկայուԹեան եդեալ զանխուէ բազում ամաց յաձախուԹիւն յանձնէ մուծանէ։ ՚ի մէջ մուծ-

tra Divinam Scripturam loquitur, sed quod temeritatis quidpiam adhibet, centum utique annos omnino de suo intrudens [1]. Siquidem plus annorum inserit: pro Senioribus, qui post Josue extiterunt, annos (nempe) xxx. Nec non post Samsonem pro Democratia [2] annos xl. et rursum pacis annos xxx. Tot quidem annos abundantiores sine auctoritate clanculum insi-

1 Huc spectat Syncelli locus in pag. 139. ubi aliqua ex parte tentat Africanum purgare adversus Eusebium, dicit enim: » Εὐσέβιος δὲ μόνος ὁ Καισαρεὺς τὰ τῶν πρεσβυτέρων οὐ παρέλαβεν. ὁ δὲ Ἀφρικανὸς ἔτη λ'. αὐτοῖς ἀπένειμεν, ᾧ πλεῖστα ἐπεγκαλεῖ ὁ Εὐσέβιος, ὡς μεγάλα, φησί, διαμαρτάνοντι, καὶ τολμηροτάτῳ πράγματι ἐπικειρηκότι, πρὸς τούτοις ἄλλα ὁ. ἔτη, μ'. μὲν τὰ τῆς ἀναρχίας, λ'. δὲ τὰ τῆς εἰρήνης οἰκοδὲν παριμβαλόντι, τὰ ὅλα ρ. ἀλλ' ὁ μὲν Ἀφρικανὸς περὶ τούτων ὡς διαφωνουμένων ἐν τέλει τοῦ ε. λόγου καθομολογεῖ. (Interp. Goar) » Seniorum annos Eusebius Caesariensis solus in numerum haud retulit: eisdem verò annos 30. assignavit Africanus, quem pluribus insequitur Eusebius, ceu lapsum in errorem, et negotium vires proprias superans aggredi ausum: quodque demum annos 70. interregni nimirum 40. et triginta pacis, et universim centum annorum summam interposuerit, reum omnino traducit. Africanus certe de istis quasi plenam confessionem ad invicem non continentibus rationem reddit, et oppositionem fatetur ad libri 5. calcem «. Satis bene sensum expressisse videtur Lat. Interp. ita tamen late, ut omnino obscurata sint ipsa, quae Syncellus citat, Eusebii verba; quae debuit distinguere per verbum φησί, *dixit*, sc. ὡς μεγάλα usque ad τὰ ὅλα ρ'. quae respondent illis in Arm. dictis, և զիմն մասն առանց վկայութեան եդեալ սխալէ . . . զժարհութեան իմն իրս՝ի վեր արկանէ. բնաւ և չշարիւբ իսկ ամաց յանձնէ մուծանէ. քանզի զնէ աւելի ամն, զերծոյն . . . ամն Ը . . զընկերշաւութեանն ամն ի. և դարձեալ զխաղաղութեանն ամն Ը: Contra verò Scaliger nimis stricte sumpsit Syncelli locum, quasi integre Eusebii verba in medium protulerit; sed quia in tertia persona loquitur Sync. Scaliger ausus est rem inducere in Eusebii personam, ad libitum insertis etiam ipsius Syncelli verbis alienis, p. 34. hoc pacto. Τὰ μὲν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ τῶν μετ' αὐτὸν πρεσβυτέρων ἡ γραφὴ παρεσιώπησεν, ἡ δὲ ἀγραφος συνήθεια τοῦ μὲν Ἰησοῦ κζ', τῶν δὲ πρεσβυτέρων ιή. παρέδωκεν, ὁ δὲ Ἀφρικανὸς ἔτη λ'. αὐτοῖς ἀπένειμεν, μεγάλα διαμαρτών, καὶ τολμηροτάτῳ πράγματι ἐπικειρήκως, πρὸς τούτοις ἄλλα ὁ. ἔτη τε, μ'. τὰ τῆς ἀναρχίας, λ'. δὲ τὰ τῆς εἰρήνης οἰκοδὲν παρεμβάλλων, τὰ ὅλα ρ'. Porro Syncellus ipse iterum memorat hunc locum p. 64. A. alio consilio, ut nempe tum Eusebium, tum Africanum repudiet. Siquidem postquam conquestus esset de Eusebio, eo quod Cainan secundum praetermiserit, deinde pergit hoc tenore: ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀφρικανὸς διήμαρτεν, μὴ στοιχείωσας τοῦτον τὸν δεύτερον Καΐνάν, ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἕως Ηλεὶ καὶ Σαμουὴλ ἠναγκάσθη ἔτεσι προσθεῖναι χρόνους ἐγγὺς ρμ'. περὶ ὧν ὁ Καισαρεὺς Εὐσέβιος οὗτος σφόδρα αὐτὸν καταμέμφεται τελειοτέρως σφαλεὶς ἐν ταὐτῷ, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς, ὡς προδεδήλωται, ἕως τῶν φϑ'. (Goar. Interp.) » Africanus pariter, eodem secundo Cainan non numerato, deflexit a vero; quo factum est, ut a Jesu Nave Seniorumque temporibus, usque ad Heli et Samuel annos, circiter 140. addere fuerit coactus: eo vero tanti erroris incusato Caesariensis Eusebius gravius multo, cum in hoc, tum in reliquis, annis, ut manifestatum est, 99. lapsus erravit «.

2 Vox զնկերշաւութիւն, quae ad verbum sonat *sociale pactum*, vel *conciliatio*, supponitque pro *statu populari*, in Canone usurpatur ab Interp. nostro pro Δημοκρατία, *Democratia*: interim vero videtur reposuisse pro ἀναρχία, *anarchia*, ut habetur in Gr. apud Sync. ita ut poteramus reponere cum Goaro *interregnum*.

սխալ ժամանակացն և սաղմոնի թա-
գաւորութեանն լինել առ աւելի
քան զեօթնհարիւր և զխ ամս ։

Պարտ է զմտաւ ածել զազգսն՝
որ առաջի եղեն՝ թէ ո՞րչափք էին,
և անտի 'ի միտ առնուլ զանվաւերա-
կան բանիցն ճարտարանս ։ Զի թէ
յաբրահամէ մինչև ցդաւիթ ազգք
չորեքտասանք իցեն, և անդէն իսկ
առ մովսիսիւ մետասաներորդ ազգն
անցեալ էր ․ առ որով Նաասոնն որդի
ամինադաբայ ճանաչէր իշխան ազգին
յուդայ ․ և նա անդէն յանապատին
վախճանէր ․ քանզի մի յայնցանէ էր՝
որք յեգիպտոսէն ելին, և յառաջ-
նում համարի թուոյ անցանէին ․
յայտ է թէ չյալ հինգ ևս ազգ յետ
Նաասոնի մինչև ցդաւիթ պակաս
էին 'ի թուոյն ։ քանզի Նաասոն ծնաւ
զսաղմոն ․ և նա զբոոս ․ և նա զովբէդ ․
և նա զյեսսէ ․ և նա զդաւիթ ։ Իսկ
արդ՝ ո՞ր բանք իցեն ասելոյ, թէ 'ի
հինգ ազգսն յետ մովսիսի՝ Է ամաց
թիւ ժողովիցի ։ Զի թէ համարակ
ոք ըստ իւրաքանչիւր ազգաց արանցն
զժամանակն բաժանիցէ, գտանին
ամք ՃԽ լեալ իւրաքանչիւր ուրուք
յառաջքան զորդեծնութիւնն ․ և
զայն ոչ ոք 'ի լաւախմացաց երբէք յանձն
առնուցու ։ Քանզի մովսէս իսկ 'ի
գլխովին ՃԻ ամաց վախճանէր ․ և
նորին յաջորդն յեսու ՃԺ ամաց
վճարէր ․ և նախ քան զնոսա յովսէ-
փայ ընդ ամենայն կեանսն ՃԺ ամ
համարէր կեալ ․ և առ նոսա և հինն
իսկ յակոբ՝ որ և իսրայէլն անուա-
նէր, և ամենայն հրէիցն նահապետ

nuans, multorum annorum frequentiam a semetipso interserit: adeoque inter Moysis tempora et Salomonis regnum plus quam septingentos et XL. annos esse dicit.

Oportet igitur serio animadvertere generationes praecedentes, quotnam fuerint; ex eoque deprehendere invalidorum verborum commenta. Si enim ab Abraham usque ad David quatuordecim sunt generationes, et tempore ipsius quidem Moysis undecima generatio jam finita erat, sub quo Naasson filius Aminadab princeps tribus Judae agnoscebatur; et ipse ibidem in deserto mortem obiit, cum ex illis esset, qui de Aegypto sunt egressi, in primaque publica dinumeratione adscripti fuerant (sc. supra vigesimum annum erant). Constat itaque, quod quinque aliae generationes a Naasson usque ad David deerant a calculo. Naasson enim genuit Salmon; ipseque Booz; et ille Obed; isque Jesse; et ipse David. Qua ergo ratione dici potest, in quinque generationes post Moysen DCC. annorum numerum colligi posse? Etenim si quis pro cujuslibet generationis viris (sc. pro iis quinque post Naasson) tempus illud (DCC. annorum) aequaliter distribuet, inveniet quemlibet ante prolis generationem annorum fuisse CXL. quod sane nemo sanae mentis [1] admittet. Siquidem vel ipse quoque Moyses non amplius quam CXX. annorum mortuus est; ejusque successor Jesu CX. anno obiit; atque iis anterior Joseph totam vi-

1 Ita visum est exprimere vocem լաւախմաց, quae ad verbum sonat *bene intelligens*, seu *recte cogitans*, *maturus consilio*; et congruit cum Gr. εὔνοος.

կը , ընդ ամենայն Ձևեւ ամ է-
կեաց ։

Եւ արդ՝ որ բանք՝ ի դէպ էցէն
ասելոյ , Թէ և՛ ի խնամարհ և յետ
մովսիսի այնչափ ժամանակս ուներ
հասանելոց կեալ , որչափ վերագոյն
Յառեցաք ։ Ահա սիրելիանոս յայսմ
այսպէս սխալեաց ։ Եայց կղեմէս ի
յեսուայ մովսիսի յաջորդէն մինչև
ցառաձաքին կազմած , գումարէ ամս
ՀԽԴ . զորմէ մարգարէին մատեա-
նէն նորա ուսանել ։ Իսկ Յոծելէն
առաքեալն պօղոս ի գործս առաքե-
լոցն ի հրէից հրապարակախօսու-
Թեամն ասէ , Թէ քակեաց յեսու
ազգս ի յերկրէն քանանացւոց , և
ժառանգեցոյց նոցա զերկիրն . և յետ
նմ ամաց ետ նոցա դատաւորս մինչև
ցսամուէլ մարգարէ . և անտի յա-
ռաջ խնդրեցին Թագաւոր . և ետ
նոցա զսաուղ որդի կիսեայ այր յազ-
գէն բենիամինի ամս չԽ . և փոխեաց
զնա , և յարոյց նոցա զդաւիթ ։

tam ad cx. annos duxit; immo his antiquior ipse Jacob, qui etiam Israel nominabatur, omniumque Judaeorum Patriarcha fuit, omnino annos vixit CXLV.

Quomodo ergo congruum erit dicere, quod inferius, postque Moysen, tantum temporis quisque vivere potuerit, quantum superius narravimus (sc. CXL.)? Africanus igitur in hac parte ita erravit. Clemens vero (Alexandrinus) a Jesu Moysis successore usque ad templi aedificationem colligit annos DLXXIV. quod a primo ejus libro (stromatum) ediscere licet. At divinus Apostolus Paulus in actis Apostolorum publicum ad Judaeos sermonem habens ait; quod » Destruit Jesu gentes septem in terra Chananaeorum, et praebuit eis terram ipsam possidendam: postque CCCCL. annos dedit ipsis Judices usque ad Samuel Prophetam. Et exinde postulaverunt regem; et dedit illis Saul filium Cis, virum de tribu Beniamin annis XL. et demutavit eum, et suscitavit illis David « [1].

(Καὶ) καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναάν, κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν (αὐτῶν). καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου. Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς (ὁ Θεὸς) τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κὶς ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσαράκοντα. Καὶ μεταστήσας αὐτὸν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ (εἰς βασιλέα) (*Act.* XIII. 19—22.)

1 Vel paulo aliter legit Euseb. Gr. textum Act. vel obiter excerpens aliqua interpolavit. Placet hic describere et versiones Arm. ac Lat. vulg. in Act. ut cum lectione Eusebiana conferantur. ՚ Եւ քակեալ ազգս եօթն յերկրէն քանանու՝ ժառանգեցոյց նոցա զերկիրն նոցա իբրև ամս չորեքհարիւր և յիսուն . և յետ այսորիկ ետ նոցա դատաւորս մինչև ի սամուէլ մարգարէ ։ Եւ անտի յառաջ խնդրեցին թագաւոր , և ետ նոցա զսաուղ որդի կիսեայ՝ այր յազգէ բենիամինի ամս քառասուն ։ Եւ իբրև փոխեաց զնա , յարոյց նոցա զդաւիթ թագաւոր ։ » Et destruens gentes septem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum, quasi post

Զայս առաքեալն ասէ։ Իսկ ժողովին ըստ նմա ժամանակքն յետ յեսուայ յամս ՇԼԴ։ Դատաւորացն 'ի ՆԾ ամ մինչեւ ցսամուէլ. որպէս նա ասէ բովանդակ. եւ 'ի նոյնս յորժամ ընդ սամուէլին յաւելուցուն Սաւուղի Խ ամն. եւ Դաւթայ ըստ նմին օրինակի Խ. եւ սողոմոնի Դ մինչեւ 'ի շինուած տաճարին. միանգամայն ըստ առաքելոյ՝ 'ի յեսուայ մովսիսի յաջորդէն մինչեւ ցսողոմոն լինին ամք ՇԼԴ։ Իսկ թէ եւ զմովսիսին եւս յաւելուցուս զքառասուն ամ յանապատին, եւ զյեսուայ որդւոյ նաւեայ 'ԻԷ ամն. միանգամայն ընդ ամենայն լինիցին ըստ առաքելոյ համարոյն ամք Ո։ Իսկ ոչ այսչափ միայն, այլ եւ դատաւորաց գիրքն միաբան լինիցին առաքելոյ. քանզի զդատաւորաց ժամանակն եւ նա 'ի ՆԾ ամ գումարէ՝ մինչեւ ցսամուէլ. քանզի կայ եւ անդ մի ըստ միոջէ այսպէս։

Haec Apostolus ait. Et juxta ipsum colligitur summa temporis post Josue ad annos DXXXIV. Judicum (nempe) ad annos CCCCL. usque ad Samuel, uti ipse (Apostolus) integre refert. Quum autem iis addantur anni Saul XL. cum (annis) Samuel annumerati, atque assimiliter etiam (anni) David XL. et Salomonis IV. usque ad templi aedificationem; summatim insimul juxta Apostolum, post Josue Moysis successorem usque ad Salomonem sunt anni DXXXIV. Quod si etiam pro Moyse addes annos quadraginta in deserto, atque pro Josue filio Nave XXVII. annos, omnes simul juxta Apostoli supputationem erunt anni DC. Neque id tantum, sed etiam Judicum liber cum Apostolo consonus erit: etenim Judicum tempora ille etiam textus in CCCCL. annos colligit usque ad Samuel: nam et inibi singillatim ita habetur.

Ի դատաւորացն գրոց։

Ex Libro Judicum [1].

Յետ յեսուայ տիրեցին այլազգիքն.	ամս	Ը։	Post Josue dominati sunt Alienigenae.	ann.	VIII.
Գոթոնիէլ.	ամս	Խ։	Gothoniel.	ann.	XL.

(Euseb. Praep. Evang. x. 14. Et S. Niceph. Chron.)

. . . . . ἐκράτησαν ἀλλόφυλοι ἔτεσιν ὀκτώ. (Niceph. ἔτη ή.)
Γοθονιὴλ ἔτη μ′.

quadringentos et quinquaginta annos, et post haec dedit Judices usque ad Samuel Prophetam. Et exinde postulaverunt regem, et dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de tribu Benjamin, annis quadraginta. Et amoto illo, suscitavit illis David regem «.

1 Hoc laterculum iterum in Serie Regum inferius ab auctore afferendum, repetit ipse ad sensum in x. Lib. Praep. Evang. cap. xiv. Inter vero caeteros scriptores S. Niceph. in Chron. magis vestigium Eusebii premit in digerendis his nominibus annisque; quibus ex locis placuit Gr. textum supplere.

Ա. Յլազգիք.	ամն	ՃԻ։	Alienigenae.	ann. XVIII.
Ա. Հուդ և Սամեգար.	ամն	Ո։	Aod et Samegar.	ann. LXXX.
Ա. Յլազգիք.	ամն	Ի։	Alienigenae.	ann. XX.
Բարակ և Դեբովրա.	ամն	Ի։	Barac et Debora.	ann. XL.
Ա. Յլազգիք.	ամն	Է։	Alienigenae.	ann. VII.
Գեդէոն.	ամն	Ի։	Gedeon.	ann. XL.
Ա. Աբիմելիք.	ամն	Գ։	Abimelech.	ann. III.
Թովղա.	ամն	ԻԳ։	Thola.	ann. XXIII.
Յայիր.	ամն	ԻԲ։	Jair.	ann. XXII.
Ա. Յլազգիք.	ամն	ՃԻ։	Alienigenae.	ann. XVIII.
Յեփթայի.	ամն	Զ։	Jephtae.	ann. VI.
Յեսեբոն.	ամն	Է։	Jesebon.	ann. VII.
Յդղոն.	ամն	Ը։	Eglon.	ann. X[1].
Աբդոն.	ամն	Ը։	Abdon.	ann. VIII.
Ա. Յլազգիք.	ամն	Ի։	Alienigenae.	ann. XL.
Սամփսոն.	ամն	Ի։	Samson.	ann. XX.
Հեղի, առ որով Սա-			Heli, sub quo Samuel.	ann. XL.
մուէլ.	ամն	Ի։		

Ա Խնդամնդն ամենայն ամք դա- Simul omnes anni Judicum CCCCL.
տաւորացն ՆԾ Մինչև ցսամուէլ։ usque ad Samuel.

Αλλόφυλοι	ἔτη	ιή.
Αὼδ (. . .)	ἔτη	π′.
Αλλόφυλοι	ἔτη	κ′.
(Δεβώρα καὶ Βαράκ)	ἔτη	μ′.
. . . . .	ἔτη	ζ′.
Γεδεὼν	ἔτη	μ′.
Αβιμέλεχ	ἔτη	γ′.
Θωλὰ	ἔτη	κγ′.
Ιαεὶρ	ἔτη	κβ′.
. . . . .	ἔτη	ιή.
Ιεφθάε	ἔτη	ς′.
Εσβὼν	ἔτη	ζ′.
Αελὼν (Niceph. vel Αιαλὼν Euseb.),	ἔτη	ί. (Nic. γ′.)
Λαβδὼν (Eus. vel Λαμπδὸν. Nic.)	ἔτη	ή.
Αλλόφυλοι	ἔτη	μ′.
Σαμψὼν	ἔτη	κ′.
Ηλεὶ (. . . .)	ἔτη	μ′.

1 Annos Eglon, qui et Elon, seu Ahjalon, de Judaico textu mutuatus est auctor, ut patebit in Canone, ubi juxta LXX. praetermittit hunc Judicem. Verum enim vero sequens summa annorum ՀԾ, 150. non aliter conficiatur, nisi interim *anni* 10. serventur; ut iis patet, qui summam totius calculi colligunt.

Այս այսպէս միաբան ժողովի, որպէս և նոսիրական առաքեալս նշանաւ կեաց. քանզի չէ յայսմ համարի՝ ոչ մնախսի ժամանակն, և ոչ յեսուվայ մնախսի յաջորդին, և ոչ սամուէղին և ոչ սաւուղի։ Սամուէղին և սաւուղայ առ այժմ յանդիսիւջ կացցեն և յեսուվայն։ Բայց ըստ առաքելոյ՝ և շաւուղի ևս ամն առընթեր կացցէ, և չորեքտասիւր և յիսուն ամաց դասալ տրացն. յորս և դաւթայ ևն խառնեալ. և սողոմոնի դ. ամբ. որ ընդ ամենայն առնեն ամն չկդ։ Այնչափ եր և առաքելական տրադրութիւնն։ Յորս խառնեալ ևս ամ մնախսի յառնապատին, և յեսուվեայ նաւեայ ի ամն, որպէս և ասեն որդիք հեբրայեցւոց. և ընդ ամենայն առնեն ամն՝

Եւ զայս՝ ձառեցեալոց հինգ ազգացն՝ ի մէջ նաասոնի և դաւթայ թէ ձահիցես, և իւրաքանչիւր հասարակ բաժանեացես առանձինն, նախ քան յորդիծնութիւնն գալ՝ աւելի քան՝ զ ՟ի և ՟զ եճ ամ միում միում ումեք յանդիման կացուցանել. որ և չիցէ իսկ կարի հաւանութեան։ Օ ի եթէ մնախսի իսկ գտանի ՟ի ամաց կենցեալ, ապա որ յետ նորայն լինին՝ զբեթէ հասնուիք նորին լեալ՝ որ դիս ծնանէին։ Եւ արդ՝ զինչ պատկաս իցէ, եթէ ոչ փոխել այսուհետև ՟ի թագաւորութեան գրոցն վկայութիւն։

Քանզի թագաւորութեանն իսկ գիրք հաստատութեամբ նշանակին զամենայն յելից որդւոցն իսրայէլի յեգիպտոսէ մինչև ցսողոմոն և ցտաճարին կազմած՝ ամաց լինել նմա. որպէս զի եբրայականն նձ ամ ասէ։

Haec ita concorditer sicut ipse quoque Divus Apostolus assignavit, colliguntur. Quoniam (vero) in praesenti dinumeratione, nec Moysis, neque successoris Moysis Josue, nec Samuelis, nec Saulis tempora conscribuntur, agedum (anni) Samuel et Saulis e regione collocentur cum (tempore) Josue. Secundum vero Apostolum, Sauli quoque anni XL. adsistant quadringentis et quinquaginta annis Judicum: quibus David quoque annis XL. atque Salomonis annis IV. conjunctis, omnes anni sunt DXXXIV. eadem erat etiam Apostolica traditio. Quibus si inseras XL. annos Moysis in deserto, et XXVII. annos Josue filii Navae, prout dicunt filii Hebraeorum, simul omnes conficiunt annos DC.

Porro si haec supradictis quinque generationibus inter Naason ac David (transactis) accommodabis, et eorum singulis pares annos distribuas, plus utique quam CXV. annos singulis eorum fuisse, antequam liberis operam dedissent, manifestum erit: quod sane vix adeo fidem meretur. Etenim si Moysem ipsum CXX. annos vixisse reperimus, qui ergo post eum fuerunt, aequalem ei ferme agentes aetatem, filios genuissent. Itaque quid restat, nisi ut ad auctoritatem libri Regum deinde transeamus.

Siquidem et ipse Regum liber ab egressu filiorum Israel de Aegypto usque ad Salomonem et templi aedificationem firmiter assignat annos fuisse CCCCXL. nisi quod Hebraicum (exemplar) annos habet [1] CCCCLXXX. Ita enim

1 Latè reddimus *nisi quod*, ne cogeremur ad verbum dicere *ut*, quod obscurum hic praebe-

Զի այսպէս ասէ երրորդ դպրութիւն թագաւորութեանցն, եթէ Եղև 'ի նոյն երորդի ամի ելիցն յեգիպտոսէ՝ սկսաւ շինել սողոմոն զտունն ա՛ն։ Իսկ եբրայականն. և եղև ասէ 'ի նձ երորդի ամին։ Զայս հրէից վարդապետքն 'ի նձ ամ ըստ հաստատուն թուոյ համարին ժողովեալ զամսն ասեն. և չհամարին ուրոյն զամսն՝ ըստ որոց ասեն տիրեալ այլազգեաց 'ի վերայ ժողովրդեանն. և միայն զդատաւորաց ժողովրդեանն զիշխանութիւնն թուեալ, և 'ի նոյն յարեալ զժամանակսն այլազգեացն 'ի վերայ յառնելոյ։ Եւ նմանագոյն, որպէս և ո՛չ այլազգ չորեքարիւր և ութսուն ամացն ժամանակ ժողովիցի։ Բայց զնուիրական առաքելոյն, ո՛չ թէ որպէս զժամանակագրութենէ ինչ ճառեալ, և ոչ ճշդիւ հաստատութեամբ համար ինչ աւանդեալ կարծեմ՝ զճառելոց ամաց զթիւն առընթեր դնելով. և ո՛չ դատարկութեամբ ինչ փրկութեան բանի վար-

tertius liber Regum habet, quod » Factum est [1] anno CCCCXL. egressus de Aegypto, coepit Salomon aedificare Domum Domino «. Hebraicum vero (exemplar) » Et factum est, ait, anno CCCCLXXX «. Id quod Judaeorum Doctores, secundum firmum dinumerationis calculum, in CCCCLXXX. annos comprehendi debere asserunt: qui quidem haud seorsum recensent annos illos, in quibus dicuntur alienigenae in populum dominati fuisse, sed Judicum solummodo Populi Principatum sub numerum redigunt, eidem spatio attribuentes alienigenarum quoque irruptionis tempora. Et aeqius quidem, nec enim alio modo quadringentorum et octoginta annorum tempus coalescat. Divum autem Apostolum, non quasi de Chronologia quid disseruisse, vel exactissime supputationem aliquam retulisse, arbitror, cum supradictorum annorum [2] numerum collocaverit; neque tamen, inuti-

ret sensum: potest etiam reddi, *quod nempe*, vel *ita tamen*, *ut*; siquidem Arm. որպէս զի, Hellenismum prae se fert ad normam vocis ὥστε, quae variis in locis variè ad sensum accommodatur.

1 Communis lectio τῶν LXX. exceptis codicum differentiis, hunc ita locum exhibet III. Reg. VI. 1. Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ καὶ τετρακοσιοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου ... καὶ ᾠκοδόμει τὸν οἶκον τῷ κυρίῳ. Neque aliter interpretatio Arm. ibi. * Եւ եղև յամին չորեքարիւրորդի և քառասներորդի ելանելոյ որդւոցն իսրայէլի յեգիպտոսէ ... շինէր զտունն տեառն. Ubi տեառն quamvis aequè sonet in genitivo *Domini*, quàm in dativo *Domino*, debet tamen accipi hic secundo sensu, ut ex aliorum lectione discimus. Hebraicus autem textus juxta edit. Waltoni sic ad verbum exponitur. » Et fuit in octogesimo anno et quadringentesimo anno egredi filios Israel e terra Aegypti ... et aedificavit domum Domino «. Vulgata vero Lat. editio: » Factum est ergo quadringentesimo et octogesimo anno egressionis filiorum Israel de terra Aegypti ... aedificari coepit domus Domino «.

2 Sensum ita explicandum putavimus, cum ambigua verba non uno modo accipi possint; sonant enim: » neque otio quopiam (vel vacuitate quadam) salutis verbi doctrinae, memoriam temporum egisse «. Ubi si otium sive vacuitatem referas ad *doctrinam*, ea oritur sententia, quam nos exposuimus; sin autem ad personam Apostoli, haec elicitur sententia: » neque quasi otium a doctrina verbi salutis habuisset, se se dedisse ad disquirendam temporum rationem «. Et sanè hic sensus quodammodo ad rem magis facere videtur, ideoque commode sequitur succedens periocha; cum nempe Apostolus sinceriori libri Jud. calculo usus, noluerit in temporum variationibus perpendendis tempus terere: caeterum sequens quoque adnotatio his dictis consona fortasse erit.

դապետութեանն զյիշատակ ժամանակացն առնել, զհասարակաց ընթերցուած դատաւորացն կալուածոց 'ի կիր արկանելով։

Բայց թագաւորութեանցն գիրքն՝ յայտ յանդիման իսկ պատմեն, յելիցն մինչև ցսողոմոն դումարեալ յամս կամ 'ի նխ, կամ 'ի նձ։ Եթէ զժամանակս դատաւորացն ուրոյն զատեալ հանիցեմք, և դարձեալ առանձինն մեկնիցեմք զճառեալսն 'ի գրոց դատաւորացն զայլազգեացն ունելոյ զամս, ամենայն ժամանակն 'ի մովսիսէ մինչև ցսողոմոն ժողովի 'ի թիւ ամաց ՃՈ ոց։ Քանզի է մովսիսի յանապատին խ ամ. և յեսովայ

le et vacuum reddendo salutaris Doctrinae verbum, ea tempora commemorasse, cum communem lectionem in libro Judicum traditam usurpaverit [1].

Attamen Regum liber evidentur utique refert, ab Exodo usque ad Salomonem colligi annos aut CCCCXL. vel CCCCLXXX. Sin autem tempora Judicum seorsum secernamus, et rursum seorsum seligamus Alienigenarum imperii annos in libro Judicum declaratos, omne tempus a Moyse usque ad Salomon redigitur in numerum annorum DC. Moysi enim sunt in deserto XL. anni, et Josue XXVII: post quem Judicum et alienigenarum CCCCL. uti Apostolus

1 Praecedentia Eusebii examina citat Syncellus partim ad verbum, partim ad sensum, p. 139. ita tamen, ut sua quoque interjiciat, quae omnia confuse ad personam Eusebii redacta edidit Scal. p. 34. ideo noluimus ea in Gr. textu collocare, sed integrum locum hic proferendum duximus; sic ergo habet Sync. loco supra memorato: Ὁ δὲ Εὐσέβιος τὰ παρὰ τῷ θείῳ Αποστόλῳ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν κριτῶν ἔτη υν΄. συστῆσαι βουληθεὶς, συνεχρήσατο τούτων τίσι. διαπορεῖ μέν τοι λέγων τὰ μετὰ τὴν τοῦ Μωσέως τελευτὴν ἄλλως κεῖσθαι μέχρι Σολομώντος, καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ ἐπισκευῆς ἐν τῷ τρίτῳ τῶν βασιλειῶν. λέγει γάρ. καὶ ἐγεννήθη ἐν τῳ υμ΄. ἔτει τῆς ἐξόδου τῆς ἀπ' Αἰγύπτου ἤρξατο οἰκοδομεῖν Σολομῶν τὸν ναόν. τὸ δὲ Εβραϊκόν. καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ύ. καὶ π΄. ἔτει. ταῦτα δὲ, φησὶν, οἱ τῶν Ιουδαίων διδάσκαλοι ἀκριβῶς συνάγεσθαι ἔλεγον μόνης τῆς τῶν ἐξ Ισραὴλ κριτῶν χρονοκρατίας ἀριθμουμένης, καὶ μὴ λογιζομένης ἰδίως τῆς τῶν ἀλλοφύλων, ἀλλὰ τῆς τῶν κριτῶν συννοουμένης. ὅπερ οὐ συνᾴδει τῇ ἱερᾷ τῶν κριτῶν βίβλῳ. τόν γε μὴν ἱερὸν Απόστολον φησὶν υν΄. ἔτη τῶν κριτῶν οὐκ ἀκριβολογούμενον εἰπεῖν, ἀλλ' ἐκδοχῇ κοινοτέρᾳ. (Interp. Goar). „Eusebius autem memoratos a divino Apostolo penes Actuum librum Judicum annos 450. stabilire ac ratos haberi cupiens, ex ejus dictis quibusdam errorem passus est. Enimvero annos a Moysis morte ad Salomonem et templi instaurationem alio pacto regum libro tertio consignatos dicens, in magnam animi angustiam incidit. Ait quippe: *Et factum est in anno 440. profectionis ex Aegypto, coepit Salomon aedificare templum:* Hebraicus autem textus: *Et factum est 80. supra 400. anno etc.* Annos autem istos, ait, Hebraeorum doctores accurate colligi solius Israel Judicum regiminis ratione habita, non ita infidelium dominatus spatio separatim aestimato, sanxerunt: quod sane sacro Judicum volumini nullatenus consonat. Enimvero Sanctum Apostolum Judicum scriptis serio vel diligenter non attendisse, sed vulgata inter homines traditione abductum de annis 450. sententiam pronunciasse affirmat". Ubi vides Syncellana mixta cum Eusebianis connecti. Deinde vero pergit Syncellus totam hanc quaestionem ad trutinam revocare sequenti p. 140. ac interea quaedam inserit, quae, ad sensum quod attinet, inter sequentia Eusebii dicta habentur, ita tamen confuse, ut difficile sit unum ab altero secernere. Goar in Latina sua interpretatione ita rem exposuit, quasi integra pagina Eusebianum textum contineret a Syncello citatum, deceptus, ut patet, interjecto verbo φησὶν, eadem p. 140. A. sed quia anteriora aliquantulum obscura cernit, supplere voluit in marg. iterando φησὶν Εὐσέβιος, idque in Lat. absolute reposuit, *inquit Eusebius*. Vide locum citatum, qui non parum juvat Eusebii verba.

էջ ։ յետ որոյ դատաւորացն և այլազգեացն ՆԾ․ որպէս առաջեաւ ասէ․ և դատաւորաց գիրք նմին զաւանեն ։ յետ որոյ սամուէլի և սաւուղայ Խ ամ․ ապա և դաւթի Խ ։ և սողոմոնի Դ․ մինչ 'ի տաճարին կազմած ։ և միահաղամայն ամենայն Ո ։ որպէս զի ճառելոյն հինգ ազգացն իւրաքանչիւր ումեք միում միում առն ժամանակն ամաց ՃԻ զատանել յառաջ քան զորդեծնութիւնն , կարի իսկ անհաւանութեան իրք իցեն ։

Բայց եթէ թագաւորութեան գրոցն զհետ երթայցեմք, Ն և Ձ ամ ժողովեսցուք․ հանեալ 'ի բաց զեբրայեցւոց ծառայութեանն ժամանակ ամաց ՃԻ, և Ի իցէ․ ըստ որում ասեն այլազգեացն ծառայեալ․ մանաւանդ թէ միահաղամայն յար 'ի ժամանակն թուիցեմք զազատութեանն խառն ընդ ծառայութեան ժողովրդեանն․ որպէս եբրայեցւոց համարն աւանդէ․ զոր և մեք 'ի կիր արկեալ վարիցեմք 'ի սմին համարի՝ որ առաջիս կայ, զայլազգեացն ժամանակս ընդ թիւ ամաց թագաւորացն համարել ։ Մանաւանդ զի չէ ևս հաւանելի համարիցի մեզ հինգ ազգացն՝ որ ընդ

ait, liberque Judicum idem cum eo fatetur: deinde Samuelis et Saulis anni XL. postea vero Davidis XL. et Salomonis IV. usque ad templi aedificationem. Simul autem omnes (anni) DC. Ita ut unicuique ex supradictis quinque generationibus ante liberorum generationem tempus annorum CXX. tribuere, res sit omnino improbabilis.

Caeterum si Libri Regum vestigiis insistamus, utique CCCCLXXX. annos colligemus, extrahentes Hebraeorum servitutis tempus annorum CXX. quot nempe annis servisse alienigenis tradunt; quinimmo si jugiter eodem tempore insimul numeremus libertatis intervallum una cum servitutis populi spatio; prout Hebraeorum calculus tradit[1]: id, quod nos quoque usurpabimus in hac praesenti supputatione, alienigenarum tempora una cum numero annorum Regum (vel potius Judicum) recensentes. Praesertim quod necdum probari nobis videtur illud quinque generationum temporis spa-

1 Locus usurpatus ab Asolico nostro, cum de his rebus ageret juxta Origenis computationem, Ananiaeque Sciracunii Arm. Chronographi, ita enim scripsit Lib. I. cap. I. (statim post illa verba, quae supra citavimus). " Իսկ յելիցն յեգիպտոսէ մինչև ցշինուածս տաճարին, ըստ որոգինի և անանիայ շիրակացւոյ՝ ժողովին ամք ՆՂ․ հանեալ 'ի բաց զեբրայեցւոց ծառայութեան ժամանակն, զոր այլազգեացն ծառայեցին․ մանաւանդ եթէ միահաղամայն իսկ՝ յար զժամանակն թուիցեմք զազատութեանն խառն ընդ ծառայութեան, և զժամանակ դատաւորացն առանձինն թուիցեմք․ ելանէ զչափ պատմագրացն ամենեցուն . . . . . . Իսկ հրէից վարդապետացն (և) եւսեբի ժամանակագրին ՆՁ․ ասեն յելիցն յեգիպտոսէ մինչև ցշինուածս տաճարին ։ Իսկ ովրոգինէս և անանիա ՆՂ ամ ասեն․ համարելով և Ժ․ ամ եղոնի դատաւորի ‖ · h. e. " Ab exodo autem ex Aegypto usque ad aedificationem templi, secundum Origenem, Ananiamque Sciracunium colliguntur anni 490. extracto tempore servitutis Hebraeorum, quo alienigenis servierunt: quinimmo si una jugiter tempus dinumeremus libertatis mixtim cum servitute, et separatim tempus Judicum calculemus, excedit mensuram universorum Historicorum . . . . Verum doctores Judaeorum, (et) Eusebius Chronographus 480. dicunt ab exitu ex Aegypto usque ad aedificationem templi. Origenes tamen, et Anania 490. dicunt, computando et 10. annos Eloni Judici ".

նաասոնի և ընդ Դաւիթ էին, անձըր ըպետութեան ժամանակին. յորժամ 'ի բաց առնուցումք 'ի ՆՁ և 'յ Ճ ամացն զմովսիսի զքառասուն ամ յանապատին, և զսողոմոնի Դ: և որ մնանն՝ լինին ամք ՆԼԶ. մինչև ցԴաւթի վախճանելն: Այս զայն 'ի հինգ ազգսն բաժանել, ՁԵ (ՁԷ) իւրաքանչիւր ումեք յազգացն տալ, եթէ նկատեսցէ որ՝ ճշմարիտ զաւանդութիւնն գտանէ: և զայս 'ի Դաւթի ծննդենէն. ծերունոյ յեսսեայ լինել որդի ութերորդ Դաւիթ, և յետ եօթն եղբարցն՝ որ երիցունք քան զնա էին: զի և զայսմանէ մի աննման լինել զառաջնոցն համար հաշուել:

Այս արդ՝ եղիցի ըստ մերում թագաւորութեանց գրոյն յելիցն յեգիպտոսէ մինչև ցսողոմոն և ցտաճարին շինուած կարգ ըստ կարգէ համարեալ ամս ՆՁ: 'ի նոյն առեալ և զժամանակս այլազգեացն ըստ յաջորդութեանց իշխանութեանց դատաւորացն՝ որ կալան մի ըստ միոջէ: Նոյնպէս այս և այլազգ յայտնագոյն ընծայի անդընատին 'ի դատաւորացն գրոց: Յեփթայէ մի էր 'ի դատաւորաց ժողովրդեանն. իբրև պատերազմ յառնէր 'ի վերայ նորա յայնցանէ՝ որք զՅորդանան գետով բնակեալ էին ամովրհացիքն, պատգամաւորէր առ-

tium inter Naasson et David. Quum (enim) ab cccclxxx annis extrahemus Moysis in deserto (degentis) quadraginta annos, et Salomonis iv. qui supersunt anni, erunt ccccxxxvi. usque ad obitum David: quos itaque in quinque generationes distributos, ideoque lxxxv. (lege lxxxvii.) [1] annos singulis generationibus assignatos, si quis observabit, veram reperiet (esse hanc) traditionem. Et hoc a Davidis nativitate (edocemur) [2]; (cum) Jesse aetate provecto octavus filius fuerit David, postremusque septem fratrum, qui majores ipso erant: etenim haud dissimiliter, quam hoc, majorum quoque antecedentium ratio temporis sit habenda.

Sint itaque juxta nostrum Regum Librum ab egressu de Aegypto usque ad Salomonem et templi aedificationem ex ordine in calculum redacti anni cccclxxx. eadem ratione computatis alienigenarum quoque temporibus, juxta successionem principatus Judicum, qui ordine tenuerunt (imperium). Porro idipsum alio etiam argumento ex eo quidem libro Judicum clarius redditur. Jephtae enim, qui unus et ipse ex populi Judicibus erat, bellum illi inferentibus Amorrhaeis circa Jordanem fluvium incolentibus, hujuscemodi verba per le-

1 Manifestus librarii error, scribentis Ե. pro Է. nam anni ՆԼԶ. 436. si distribuantur in quinque generationes, singulis anni cedunt ՁԷ. 87. quamvis in altera ex iis generationibus non 87, sed 88 anni recenseantur: sin autem unicuique ՁԵ. 85. tantum adscribas, summa supponatur ՆԻԶ. 426. necesse est.

2 Si eo modo quo nunc habetur, interpunctio sustineatur, supplendum aliquod verbum, ut ուսանիմք, *edocemur*. Quod si aliter collocetur, fortasse magis expedita, cum verbo proprio, res erit hac ratione: եթէ նկատեսցէ որ ճշմարիտ զաւանդութիւնն, գտանէ և զայս 'ի Դաւթի ծննդենէն ||. i. e. » Si quis observabit veram traditionem, reperit et istam ex David nativitate «. Sed placuit interim codicis nostri punctis insistere.

թշնամիսն զայս օրինակ բանից. Եւ այժմ դու լաւ ինչ իցես ասէ քան զբաղակ որդի սեփփորայ արքայի մոաբացւոց. միթէ կռուեալ կռուեցաւ ընդ իսրայէլ. և կամ թէ չաւ կամ եւս ընդ նոսա՝ ի տանն իսրայէլի, յեսեբան և՝ ի գաւառս նորա, յազեր և՝ ի քաղաքս նորա շուրջ զյորդանան գետով ամս ՟Ի: զի՞ ոչ ապրեցուցին զնոսա՝ ի ժամանակին յայնմիկ: Վասնզի ուսուցանէ այսպիսեաք ՟Ի ամ՟. ի միջի գոնելոյ՝ ի ժամանակացն մովսէսի և՝ ի բաղակայ որդւոյ սեփորայ մինչև՝ ի նորա տիսն: Եւ այս ՟Ի ամ՟ ոչ այլազգ գումարի, եթէ ոչ ժամանակքն՝ ըստ որոց այլազգատոք ad hostes dedit. » Et nunc, melior ne eris tu, inquit, super Balac filium Sephor regis (aut regem) Moab [1]: nunquid pugnans pugnavit cum Israel, vel bellum ne commisit cum illis in domo Israel, in Esebon et filiabus ejus, et in Jazer et civitatibus ejus, circa Jordanem fluvium per annos CCC.? Ut quid non eruerunt eos (vel etiam, eas, scilicet urbes) in tempore illo? «. Per haec enim edocet CCC. annos a tempore Moysis et Balac filio Sephor usque ad suam aetatem effluxisse. Hi vero anni CCC. vix aliter colliguntur, nisi tempora, in quibus alienigenae obtinuisse (Is-

. . . . . Καὶ νῦν μὴ κρείσσων (vel ἐν ἀγαθῷ ἀγαθώτερος) σὺ ὑπὲρ Βαλὰκ υἱὸν Σεπφὼρ βασιλέως (aut βασιλέα) Μωάβ; μὴ μαχόμενος ἐμαχέσατο μετὰ Ἰσραὴλ, ἢ πολεμῶν ἐπολέμησεν αὐτοῖς ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, ἐν Εσεβὼν καὶ ἐν θυγατράσιν αὐτῆς, (καὶ) ἐν Ἰαζὴρ, καὶ ἐν ταῖς (θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν πάσαις ταῖς) πόλεσι ταῖς παρὰ τὸν Ἰορδάνην, τριακόσια ἔτη; διατί οὐκ ἐῤῥύσαντο αὐτους ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. (*Judic.* XI. 25. 26.)

1 Variantes hic codices τῶν LXX. in duplicem reducuntur lectionem, quarum primam sic habe: Καὶ νῦν μὴ ἐν ἀγαθῷ ἀγαθώτερος σὺ ὑπὲρ Βαλὰκ υἱὸν Σεπφὼρ βασιλέως Μωάβ; μὴ μαχόμενος ἐμαχέσατο μετὰ Ἰσραὴλ, ἢ πολεμῶν ἐπολέμησεν αὐτοῖς ἐν τῷ οἰκῆσαι ἐν Εσεβὼν καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν γῇ Αροὴρ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν πασαῖς ταῖς πόλεσι ταῖς παρὰ τὸν Ἰορδάνην, τριακόσια ἔτη; καὶ διατί οὐκ ἐῤῥύσω αὐτους ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ; Alteram vero ita lege: Καὶ νῦν μὴ κρείσσων σὺ etc. . . . . μὴ μάχῃ ἐμαχέσατο . . . . ἐπολέμησεν αὐτόν ἐν τῷ οἴκῳ Ισραὴλ ἐν Εσεβὼν, καὶ ἐν ταῖς ὁρίοις αὐτῆς, καὶ ἐν Ιαζὴρ, καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς .. τριακόσια ἔτη, διότι οὐκ ἐῤῥύσαντο αὐτους etc. Inter utramque lectionem locus est versioni Arm. Lib. Judic.: Իսկ արդ՝ միթէ լաւ ինչ իցես դու քան զբաղակ որդի սեփփոյայ զարքային մովաբու. միթէ մարտիւ մարտեաւ ընդ իսրայէլ, կամ պատերազմեաւ պատերազմեցաւ ընդ նոսա, ՟ի բնակիչն իսրայէլի յեսեբան և՝ ի գաւառս նորա, և յազեր և՝ ի գաւառս նորա, և յամենայն քաղաքս որ առ եզերբ յորդանանու՝ սմա երկերիսարիւբ. զի՞ զնոսա ոչ թոյլին զնոսա ՟ի ժամանակին յայնմիկ. Quo patet in Gr. fuisse lectum 1. Βασιλέα. 2. μάχῃ; 3. πολέμῳ. 4. ἐν τῷ οἰκῆσαι Ἰσραὴλ. 5. ἐν Αροὴρ. 6. διατί οὐκ ἐῤῥύσαντο. Eusebius verò conflatum ex his omnibus praefert textum, ut e regione Gr. undique excerptum accommodavimus. Adde et Lat. Vulg. cunctis aeque consonantem dissonantemque. » Nisi fortè melior es Balac filio Sephor rege Moab: aut docere potes, quod jurgatus sit contra Israel, et pugnaverit contra eum, quando habitavit in Hesebon et viculis, et in Aroer, et villis ejus, vel in cunctis civitatibus juxta Jordanem, per trecentos annos? Quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentastis? «.

պետացն ասէ ունել, ընդ ամն գատա-
ւորացն՝ որ տիրեցին, Թուիցին։

Իսկ եթէ ուրոյն ոք առանձինն
դնիցէ զամն ժողովրդեանն ծառայ-
ութեան և զայլազգեացն ունելոյ,
անցանէն առաւելութեամբ քան ըզ-
ժամանակ ամացն երիքարիւրոց։ Ա-
պա եթէ միայն ոք համարիցի զամն
գատաւորացն՝ որ կալան, գտանիցէ
'ի նկատեալ ժամանակէն մովսիսի
մինչև յեփթայէ ամն ՟ի. որչափ և
յեփթայեայ իսկ բարբառն վկայէ։
Յղեցի այսուհետև ժամանակագրու-
թիւնս՝ որ առաջիս կայ, զայս ձև
օրինակի։

rael) dicuntur, cum annis Judicum, qui dominati sunt, annumerentur.

At si quis separatim annos conscribet servitutis populi, alienigenarumque potestatis, multo excedunt trecentorum annorum tempus. Si autem Judicum tantummodo annos, qui dominati sunt (in Israel) quis computet, inveniet ab observato tempore Moysis usque ad Jephtae annos CCC. quot nempe annos Jephtae quoque vox attestatur. Sit itaque talis praesens Chronographia.

՚Ի Մովսիսէ մինչև ցսողոմոն։

A Moyse ad Salomon[1].

Մովսէս.	ամք	՟խ։	Moysis.	anni	XL.
Յեսուայ.	ամք	՟իէ։	Jesu.	anni	XXVII.

1 Praesens catalogus occurrit apud Asolicum nostrum toties laudatum, cum sequentibus Eusebii observationibus, ad verbum fermè descriptis; ita ut codex noster nunc emendari ab eo, et nunc emendare illum videatur. Et quidem in ipso aditu priora nomina *մովսէս* et *յեսուա* in nominativo casu apud nos expressa, penes Asolicum correctius leges in genitivo, *մովսիսի*, et *յեսուայ*: illud enim postulat, quae remanent, ordo nominum. Ac vice versa, alia nomina apud Asolicum in nominativo exposita, corrigenda erunt ad normam nostri codicis genitivum casum praeseferentis. Expedit itaque integrum Asolici locum, ex Lib. I. cap. I. afferre; statim enim post alterum fragmentum superius allatum, haec habet: ' Ասպա համաբեալ լիցի այսպէս.

Մովսիսի՝ յետ ելիցն իս ամ։
Յեսուայ իէ ամ։
Աւլազգեացն և գոդոնիելի գատաւորի ի ամ։ Աւլազգեացն և աւովդայ և սամեգարայ ձ. ամ։ Աւլազգեացն և դերբոլայ և բարա կայ ի ամ։ Գեդէոնի ամն խ։ Աբիմելիք ամն ։ Թովղայ ամն իգ։ Յայիրայ ամն իգ։ Աւլազգեացն և յեփթայեայ գատաւորի ամն ։ Էսէբոնի ամն է։ Եղլոնի ամն ՟ժ։ Աբդոնի ամն ը։ Իսկան քաղաք առաւ։ Աւլազգեացն և Սամփսոնի ամն ։ Հեղէայ ամն ի։ Սամուէլ և Սաւուղ ամն ։ Դաւիթ ամն ։ Սողոմոնի ամն ։ Մինչդեռ ես խոհագործեմ՝ ի մովսիսէ և յելիցն յեփթայէ մինչև ցհանդիպանան տաճարին, նշ ամ։

Ըմովսիսի փոխանակէն յեսուայ՝ անուանա կից գիրքն իւր ոչինչ նշանակէն, բայց միայն ՟ի վաշխանէն Նորա՝ ընդ ամենայն ասէն կեց կալ ամս ։ և ՟ժ։ Իսկ հետքայելիք զվերակա ցուելոն Նորա ժամանակ ասէն իէ. ամ։ որպէս լինել նմա մինչև ցմովսիսի էլն յեփտա սէ իէ ամայ։

Իսկ վասն սամուէլի, զի և ոչ գնորա ժամանակն ասէն յայտնի գիրքք, համաբեմ Թէ որ յետնոյին առաքեալսն ասացաւ, սաւուղայ և սամուէլի։ Քանզի երեւի սամուէլ ՟ի բազում ամս լինել առաջնորդ ժողովրդեանն։ Եւ սաւուղայ միայն զերկեամ մի վկայէ բանն։ Քանզի ՟ի Թագաւորութենէն գրեալ է այսպէս. Ոգի ի տարեւոր սաւուղ ՟ի Թագաւորելն

Այլազգեաց եւ Գո- թոնիէլի դատաւորի.	ամք	Ձ:	Alienigenarum et Gothoniel Judicis.	ann.	LXXX.
Այլազգեաց եւ Դե- բովրայ եւ Բարակայ.	ամք	Խ:	Alienigenarum et Deborae atque Barac.	ann.	XL.
Գեդէոնի.	ամք	Խ:	Gedeon.	ann.	XL.
Աբիմելեքայ.	ամք	Գ:	Abimelech.	ann.	III.
Թովղայի.	ամք	ԻԲ:	Tholae.	ann.	XXII.
Յայիրայ.	ամք	ԻԲ:	Jair.	ann.	XXII.
Այլազգեաց եւ Յեփ- թայեայ դատաւորի.	ամք	Զ:	Alienigenarum et Jephtae Judicis.	ann.	VI.
Սեբեգոնի (Եսեբոնի).	ամք	Է:	Sebegon (lege Esebon)	ann.	VII [1].
Աբդոնի.	ամք	Ը:	Abdon.	ann.	VIII.
Այլազգեաց, եւ Սամփսոնի.	ամք	Ի:	Alienigenarum et Samson.	ann.	XX.
Առ սովաւ խմբեցաւ Իլիոնական պատերազմն:			Hujus aetate Iliacum bellum coactum fuit [2].		
Հեղեայ.	ամք	Խ:	Heli.	ann.	XL.
Սամուէլի եւ Սաւուղայ.	ամք	Խ:	Samuel et Saul.	ann.	XL.
Դաւթի.	ամք	Խ:	David.	ann.	XL.
Սողոմոնի.	ամք	Դ.	Salomon.	ann.	IV.
մինչեւ շինուած տաճարին:			usque ad templi aedificationem.		

իբրուն. այսինքն մի ամս, եւ անփոփոխ 'ի չարեաց նշանակեաց զաւանէն 'ի ժամանակէն՝ յորում եղեւ անիշխան թագաւորութեան. եւ զերկեամ մի կալ յայնմիկ միոս, եւ ապա եղծանել եւ լինել նոա տարապիրդյոյ, մինչեւ գեալ իսրայել զնա: Վասն այնորիկ այլ եւս ամք՝ սամուէլի համարեալ են: Նմին իրի իսկ՝ սամուէլի եւ սաւուղայ համարեցաք Խ. ամ: Բայց (ոչ) միայն յառաջելոյական միայնութենէն այսչափ ամաց ժամանակ զամարի սաւուղայ, այլ եւ 'ի սաղոյգ մանկ քննելոյ գրեա:

Քանզի յետ մահուանն սաւուղայ ամէ պատմութիւնն՝ թէ Խ ամեայ էր յեփունանս որդի սաւուղայ՝ յորժամ թագաւորեաց 'ի վերայ իսրայէլի. եւ Բ ամ թագաւորեաց. բայց միայն 'ի տանէն յուդայ՝ որ էին զհետ դաւթի: Քանզի յիշատակեն գիրք 'ի սկզբան թագաւորութեանն սաւուղայ զերից որդւոցն, զյովնաթան, զիսաւէ, եւ զմելքիսուէ. եւ զեփունանթեայ չյիշատակեն իսկ. որպէս խնդրել մեզ՝ թէ յետոյ ծնաւ, եւ այսչափ լինել թագաւորութեանն սաւուղայ, որչափ որդւոցն յետ նորա վաղճանելոյն զամսն ամք: Այլ ընդ ամին եւ զայս զխառնեցեր, որ ասէ յերկրորդ գլուխ թա-

գաւորութեանն, եւ այլն ||: sequentia differunt ab Eusebio. Supervacaneum visum est haec omnia in Latinum convertere, cum ipsa Eusebii verba sint in nostro textu exposita; quod si quid erit variatum notatu dignum, in sequentibus adnotationibus declarabitur.

1 Asolicus post Esebonem adjecit et Aelonem annis x. juxta Origenem atque Ananiam Sciracunium, ad normam nempe Hebraeo-Judaici textus, unde et calculum in annos 490. collegit, sed de Aelone alibi egit et Auctor noster, ut etiam in Canone memorabit non esse apud LXX.

2 Idem Asol. *Ilium urbs capta*, ad sensum nempe Eusebii quoad praesentem locum, ad verbum verò ad Canonem quod attinet. Sed quod est magis observandum, haec ille ante Sampsonem sub Labdone collocavit, optime quidem, ita ut corrigendum esse ad ejus normam nostrum codicem libenter fateamur; nam et in Canone constanter ita habet et Eusebius, Ilium nempe captam dicit in diebus Labdonis; ergo hic quoque primo loco legenda haec linea Առ սովաւ խմբեցաւ, etc. postea verò altera Այլազգեաց եւ Սամփսոնի ամք Ի:

Ի՝ամենգամայն ՚ի մովսիսէ և յե-
լեկն յեգիպտոսէ մինչև ցհանդեր-
ձանս տաճարին ամք նձ ։

Ո՝վ մովսիսէ փոխանակէն յեսուայ՝ անուանակից գրքն ոչինչ աւելի նշա-
նակէն, բայց միայն ՚ի վախճանելն
նորա՝ ընդ ամենայն կեցեալ ամս ճ։
Իսկ հեբրայեցիք վերակացութեանն
նորա ժամանակս ասեն լինել ամաց
իէ անց. որպէս լինել նմա՝ մինչև
ընդ մովսիսէ ելանել յեգիպտոսէ,
ամաց խգ ից ։

Իսկ վասն սամուէլի՝ քանզի և ոչ
վնորա ժամանակն յայտնի ասեն
գիրք, համարիմ թէ որ յաստուածա-
շունչ առաքելոյն ասացաւ զշաւուզայ, հա-
մարակաց իցէ սաւուզայ և սամուէ-
լի ։ Քանզի երևի սամուէլի բազում
ամս լեալ առաջնորդ ժողովրդեանն.
և զսաւուզայ զերկեամ միայն վկայէ
բանն ։ Քանզի յառաջնում գլուխ
թագաւորութեանն գրեալ է այս-
պէս. Որդի ասէ տարւոյ սաւուզ ՚ի
թագաւորելն իւրում. և երկուս ևս
ամս թագաւորեաց ՚ի վերայ իսրայէ-
լի ։ Այլոց սիմաքոս լուսաւորագոյնս

Simul a Moyse et egressu de Aegypto usque ad templi apparatum annı CCCCLXXX.

De Jesu Moysis successore, ejusdem nominis liber nihil amplius designat, nisi tantum ipso mortuo, quod vixerit [1] annos omnino CX. Hebraei autem, tempora ejus administrationis annorum esse dicunt XXVII : ita ut quum de Aegypto cum Moyse exiisset, annos habuerit XLIII.

De Samuele vero, cum neque ejus tempora palam protulerit Scriptura, opinor, quod quae a Divino Apostolo de Saul dicta sunt, Sauli et Samueli sint communia. Etenim multos annos videtur Samuel praefuisse populo; de Saule vero biennium solummodo Scriptura testatur. In primo enim capite (sc. libro) Regum ita scriptum est. » Filius, inquit, anni Saul, cum ipse regnasset; et duobus adhuc annis regnavit super Israel «[2]. Symmachus vero clarius edidit, ita enim vertit: » Filius, inquit, quasi annuus [3]

υἱὸς ἐνιαυτοῦ Σαοὺλ ἐν τῷ Βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ. 1. *Reg.* XIII. 1.

1 Interjectum apud Asolicum verbum ասէն *dicunt*, integram reddit lectionem, vel saltem sinceram; sicut etiam paulo supra գիրքն իւր, *Liber suus*.

2 Locus Scripturae sacrae, quamvis frustra eumdem quaeres in plurimis hodiernis exemplaribus τῶν LXX. integer tamen extat in antiquis codicibus, ex quibus meliores editiones prodierunt, secundum Eusebium, ut cernitur in Gr. textu, è regione: totidem verbis habetur etiam in Arm. interpretatione ejusdem loci, ex exemplari τῶν LXX. translata. Solummodo cum in Eusebiano codice nostro redundet եւս, dicendum quod Eusebius legerit etiam ἔτι statim ante vel post ἔτη.

3 Υἱὸς ὢν ἐνιαύσιος (vel ἐνιαυσιαῖος) Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν. Ita quidem vulgò afferunt Symmachi locum, cui additur monitum in adnot. Nobilii apud Morinum. » Abest istud, ὤν, à codicibus Theodoreti «. Verum utrumque, sive adsit, sive non, depravate; atque ideo jure meritoque corrigendum ex Eusebio nostro: is enim certo certius legit ὡς. իբրև. *quasi, velut, tanquam, ac si*, id, quod patet vel per argumentum, quo affirmat Symmachum ita habere suam interpretationem, ut magis perspicue significare posset non unius quidem anni fuisse Saul, cum regnare coepit, sed *quasi unius anni*, seu *velut anniculus*, idest, ut pergit auctor, *sincerus animo*, ut esse solet infans unius anni.

աւանդէ. քանզի այսպէս Թարգմանեաց. «Արդ ասէ իբրև տարեալ սա ւուղ՝ի Թագաւորելն իւրում. այս ինքն է միամիտ և անփորձ՝ի չարեաց նշանակեաց զառնէն լինել՝ի ժամանակին՝ յորում եղև սկիզբն Թագաւորութեան նորա. և զերկեամ միայն կալ յոյնպիսի միտս. և ապա եղծանել և լինել տարագիր յոչ, մինչև դիւի խեղդ ընդ անձն ածանել նմա: Այսու սմբարիկ այլ ևս ամբն՝ սա մնէղի Համարեալ լինին: Այլ ի իրի իսկ սամուէղի և սաւուղայ եղած ամ: Այլ ոչ միայն յառաքելական վկայութենէն այնչափ ամաց ժամանակ գումարի սաւուղայ, այլև՝ի առոյգ մանր քննելոյ զրոյս:

Այանդի յետ մահուն սաւուղայ ասէ պատմութիւնն՝ Թէ քառասն ամեայ էր յերեսուն Թէ որդի սաւուղայ՝ յորժամ Թագաւորեացն՝ի վերայ իսրայէլի. և երկուս ամս Թագաւորեաց, բայ միայն՝ի տանէն յուդայ՝ որ էին ջհետ դաւթի: Այանդի յերեսուն այս, մինչդեռ նորընծայ

Saul, cum ipse regnasset «. Scilicet sincerum animo ac malorum expertem fuisse virum significavit tempore, quo regni ejus initium fuit, biennium-que tantum eo animo se gessisse; ac deinde depravatum, a Deoque proscriptum fuisse; adeo ut daemon ipsum suffocare niteretur. Quamobrem qui remanent ejus anni, penes Samuel reputantur: ideoque pro Samuel et Saul annos statuimus XL. Sed tamen non solum ex Apostolico testimonio tot annorum tempus pro Saul colligitur, sed etiam ex certa atque accuratissima investigatione Scripturae.

Siquidem post mortem Saul ait historia: » quadraginta annorum erat Jebosthe filius Saul, quum regnavit super Israel, et duos annos regnavit; praeter domum Juda, qui erant post David «. Nam Jebosthe hic, cum adhuc novellus esset Saul in regno, nascitur: initio enim regni Saul com-

Τεσσαράκοντα ἐτῶν Ἰεβοσθὲ υἱὸς Σαουλ, ὅτε ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσε, πλὴν τοῦ οἴκου Ἰούδα, οἳ ἦσαν ὀπίσω Δαυίδ. II. *Reg.* II. 10.

Aliter, dempta voce ὡς, nullo modo differret Symmachi versio a versione τῶν LXX. Neque dicas in eo discrimen esse, quod οἱ LXX. reddiderint ἐνιαυτοῦ; Symmachus vero, ἐνιαύσιος. Nam utraque vox eundem sensum habet: prima enim sonat *anni*, signatque *unius anni*, et secunda *anniculus* vel *annuus*, quod idem est, sc. *unius anni*; adeò ut Arm. versio Sacrae Scripturae, quae accuratè lectionem τῶν LXX. praesefert, legat hic տարեաւ, id est *annuus*, ad verbum nempe Symmacho adhaerens, sed reapse sensum τῶν LXX. exprimens, sicut etiam Vulg. Lat. *unius anni*, ad utramque pariter lectionem accedit. Omnino itaque legendum in Symmacho υἱὸς ὡς ἐνιαύσιος (vel quod idem est ἐνιαυσιαῖος). Porro haec adeo probat Paraphrasis Chaldaica, ut exinde dixeris Eusebium totum suum argumentum mutuasse, ita enim habetur text. Chald. in Targum Jonathan. » Sicut filius anni, in quo non sunt culpae, Saul (erat), quando regnavit, et duobus annis regnavit super Israel «. Ita sensit et Calmet quoad sententiam Symmachi in comment. hujus loci: quamvis enim depravate legat tantum ὡς, sensum tamen ita expressit, ut ultro concedat legendum magis ὡς, legit enim in Latino suo. » Erat velut filius unius anni «: consule integrum locum auctoritate antiquorum scriptorum confirmatum.

'ի թագաւորութեանն էր սաւուղ, ծնանի : զի յիշատակեն գիրք 'ի սկզբ-բանն թագաւորութեանն սաւուղայ զերիս որդւոցն . և զայժմու ճառե-լոյս չյիշատակեն . որպէս իմանալ մեզ՝ թէ յետոյ ծնաւ . և այնչափ լի-նել թագաւորութեանն սաւուղայ, որչափ որդւոյն յետ նորա վախճանին գտանին ամք :

Բայց ընդ սմին գիտելի և այն՝ որ ասի յերրորդում գլուխ թագաւո-րութեանն, թէ յելիցն յեգիպտոսէ մինչև ցսողոմոն և ցշինուած տաճա-րին ամք նձ : Իսկ յաբրահամէ մինչև ցելսն՝ որ եղեն 'ի ձեռն մովսէսի, ամք շե : Իսկ 'ի ջրհեղեղէն մինչև յառաջին ամն աբրահամու ամք ջխբ : Իսկ յադամայ ցջրհեղեղն ամք սմխբ : Իսկ լինին ընդ ամենայն՝ յադամայ մինչև ցսողոմոն և ցտաճարին շի-նուած ամք տճծ :

Զ ժամանակացն սողոմոնի և զառ 'ի նմանէ գործելոյ տաճարին կաղ-մածոյ՝ վկայս արս փիւնիկեցիս ած 'ի մէջ՝ յառաջնում հրէիցն նախ-նեացն պատմութեանն՝ պատմագիրն յովսեպոս : Չթուի ինձ անօգուտ առ 'ի նմանէն յիշատակելոյ արանցն վկայութիւն . քանզի գրէ յայժմու ճառեալ պատմութիւնն զայս ձև օ-րինակի :

memorat Scriptura tres ejus filios, nulla mentione facta de ipso jam laudato; quo edocemur, eum postremo natum fuisse; adeoque tot fuisse regni Saul (annos), quot filii ipsius anni post ejus mortem reperiuntur.

Verum interea hoc quoque animadvertendum quod in tertio capite (sc. libro) Regum dicitur; quod ab Egressu de Aegypto usque ad Salomonem, templique exstructionem, anni (sint) CCCCLXXX. Et ab Abraham usque ad Exodum per Moysen factum, anni DV. A Diluvio autem usque ad primum annum Abraham, anni DCCCCXLII. Ab Adam vero (usque) ad Diluvium, anni MMCCXLII. et sunt omnes simul ab Adam usque ad Salomon et templi aedificationem anni MMMMCL.

(Caeterum) de aetate Salomonis, et de templo quod ipse aedificavit, testes viros Phoenices Josephus historicus in prima Judaeorum antiquitatum historia [1] attulit. Non (igitur) inutilia mihi videntur testimonia virorum, quos ipse memoravit; in praedicta enim historia ita scribit.

1 A nobis supra dictum est, hoc nomine appellari a majoribus Librum Josephi primum contra Apionem, quo ex loco restituimus Graecum textum juxta accuratiorem editionem Amstelod. antea memoratam.

Յ յովսեպպեայ էլեհիէցւոց վկայութենէն նէն ընդ աստուածաշնչեան պատմեալն։

Josephi, ex Phoenicum testimonio, de Templo Hierosolymitano [1].

Ասմիմ այսու հետև յայսցանէ փոխել ի փիւնիկեցւոց մատեանսն, որ ուրոյ ազգիս գրեցան. և զոր ի նոցանէ վկայութիւնսն ընդ ծայրեացսանել։ Վասնզի կայ պահմ տիւրացիս վաղուց իսկ բազում հնոց ամաց արքունական գրեալ, և մեծաւ զգուշութեամբ պահեալ, զիր ոչ՝ որ ի նոցանէ գործեցան, և զայլոց արութեանց՝ որ յիշատակ կաց արժանի իցեն։ Որս գրեալ է՝ թէ տաճարն երուսաղէմի շինեցաւ ի սողոմոնէ արքայէ կանխագոյն ա մաք Ք՝ի՝գ՝ի՝բ, և ամսովք ութիւք՝ քան զշինել տիւրացւոց զկարթեդոն։

» Volo itaque jam ab istis gradum facere ad Phoenicum monumenta, quae de nostra gente conscripta sunt, et ex illis testimonia afferre [2]. Adservantur enim apud Tyrios literae jam antiquitus multis abhinc annis [3] regio more conscriptae, et quam diligentissime servatae, de rebus ab illis gestis, aliisque praeclaris factis, quae memoria digna fuerint. In quibus [4] scriptum est templum Hierosolymae a rege Salomone constructum fuisse, annis CXLIII. et mensibus octo, antequam Tyrii Carthaginem condidissent «.

(Joseph. contra Apionem. L. I. et Sync. p. 145.)

Βούλομαι τοίνυν ἀπὸ τούτων ἔτι μετελθεῖν ἐπὶ τὰ παρὰ τοῖς Φοίνιξιν ἀναγεγραμμένα περὶ τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ τὰς ἐξ ἐκείνων μαρτυρίας παρασχεῖν. ἐστὶ τοίνυν παρὰ Τυρίοις πολλῶν ἐτῶν γράμματα, δημοσία γεγραμμένα καὶ πεφυλαγμένα λίαν ἐπιμελῶς, περὶ τῶν παρ' αὐτοῖς γενομένων καὶ πρὸς ἀλλήλους πραχθέντων μνήμης ἀξίων. ἐν οἷς γέγραπται, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ᾠκοδομήθη ναὸς ὑπὸ Σολομῶνος τοῦ Βασιλέως, ἔτεσι Ϟατ΄ρμγ΄, καὶ μησὶν ὀκτὼ τοῦ κτίσαι Τυρίους Καρχηδόνα.

1 Simillima inscriptione, quamvis liberiore, usus est et Syncellus, quum aliqua ex parte citaret hunc Josephi locum p. 145. D. E. Ἰώσηπος ἐκ τῆς Φοινίκων μαρτυρίας περὶ τῆς Τυρίων βασιλείας, καὶ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ. Ex quibus verbis si demas illa τῆς Τυρίων βασιλείας, καὶ, quae remanent, satis accurate Eusebii nostri lectionem efficiunt. Melius erit, si pro Ἰώσηπος, legas Ἐξ Ἰωσήπου ἀπὸ τῆς, vel Ἰωσήπου ἐκ τῆς etc.

2 Ջառ. ի նոցանէ վկայութիւնս, ad Syllabas usque exprimit illud Gr. τὰς ἐξ ἐκείνων μαρτυρίας, quod tamen non adeo accurate refunditur in Lat.

3 Josephi vulgata lectio πολλῶν ἐτῶν, concordat cum nostra quoad casum genitivum, at quoad vim vocis magis nobiscum est lectio Syncelli ἀπὸ παμπόλλων ἐτῶν. Praeterea pro γεγραμμένα, Sync. habet γραφέντα, quod nihilo magis ad rem facit.

4 Eusebius ut patet ex Arm. յորս, habuit in suo exemplari relativum ἐν οἷς, *in quibus*, quod et Sync. retinuit, ubi hodierna lectio Josephi praefert indicativum ἐν τούτοις, *in istis*, ի սմա «

Ա՝առեհասոյ բեղուա առ՝ի նոցանէն ա՛ն խառնիխուռն ինչ տաճարին մերոյ շինուած։ Ա՝նգղի իրումս արքայ տիւրացւոց բարեկամ՝ մերոյ արքային սողոմոնի, հայրենի բարեկամութիւն ժառանգեալ։ Այ՛ առատացեալ գործակից շինուածոյն սողոմոնի՝ ի վայելչութիւն տաճարին լերայ նպաստ տայր ձեղ տաղտար ոսկւոյ, հատանել զգեղեցիկ գեղեցիկ առաղս՝ ի լեռնէն՝ որ լիբանոս անուանեալ կոչի, ՚ի յարկս շինուածոյն առաքեալ։ Եւ պարգեւ ընդ պարգեւի շնորհեր նմա սողոմոն հանդերձ բազում՝ իրօք, և վայրս ինչ՝ ի գաղղեացւոց աշխարհին՝ որ քաբուղայն կոչի։ և առա՛ւել՝ ի բարեկամութիւնն՝ իմնասուա-

» Descripta vero est ab illis non confuse nostri templi constructio. Hiromus enim Tyriorum rex, amicus (fuit) regis nostri Salomonis, paternae amicitiae successor [1]. Is itaque liberalitatem praeseferens, ut cooperator fabricae Salomonis, ad claritatem templi suppetias praebuit, cxx. auri talenta tribuens; pulcherrimas (etiam) materias ligneas [2] de monte, qui Libanus nuncupatur, excidere (jussit), ad tectumque fabricae misit. Salomon autem remuneravit eum aliis donis quamplurimis, et quadam plaga regionis Galilaeae, quae Chabula [3] dicitur. Praecipue autem sapientiae desiderium illos in amicitiam

Ἀνεγράφη δὲ παρ᾽ ἐκείνους οὐκ ἀλόγως, ἡ τοῦ ναοῦ κατασκευὴ τοῦ παρ᾽ ἡμῖν. Εἴρωμος γὰρ ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς φίλος ἦν τοῦ βασιλέως ἡμῶν Σολομῶνος, πατρικὴν πρός αὐτὸν φιλίαν διαδεξάμενος. οὗτος οὖν συμφιλοτιμούμενος εἰς τὴν τοῦ κατασκευάσματος τῷ Σολομῶνι λαμπρότητα, χρυσίου μὲν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἔδωκε τάλαντα, τεμὼν δὲ καλλίστην ὕλην ἐκ τοῦ ὄρους, ὃ καλεῖται Λίβανος, εἰς τὸν ὄροφον ἀπέστειλεν. ἀντεδωρήσατο δὲ αὐτῷ ὁ Σολομῶν ἄλλοις τε πολλοῖς, καὶ γῆ κατὰ χώραν τῆς Γαλιλαίας ἐν τῇ Χαβουλῶν λεγομέ-

1 Հայրենի բարեկամութիւն ժառանգեալ, ad verbum, *paternam amicitiam possidens*, vel quasi *haereditate accipiens*, quo probatur iterum lectio Syncelli διαδεξάμενος, i. e. *succedens*, *excipiens*, ubi Jos. habet διαδεδεγμένος, sc. *ligatus*, *vinctus*, quem secutus vetus Interp. Lat. (ut vulgo putatur) Ruffinus reddidit, *paternis amicitiis ei devinctus*; minus recte, tunc enim minime cohaereret casus accusativus πατρικὴν φιλίαν, sed reponendum esset in ablativo πατρικῇ φιλίᾳ. Hanc forsitan difficultatem perpendens novus Interp. Jos. Syncellanam, imo Eusebianam sibi conciliavit lectionem, et ad sensum reddidit: *patris in amicitia cum eo inita successor*. Insuper sequens pronomen աս, *is*, probat lectionem Sync. οὗτος, quam Josephi αὐτός, *ipse*, vel *ille*. Haec et similia Lectoribus patefacient Syncellum vel ab Eusebio nostro transcripsisse hunc Josephi locum, vel simillimo, quamvis non omnibus in rebus, usum codice.

2 Ա՝ղաղ quod propriè *materiam solidam*, seu *lignum solidum* significat, aptè commodatum Gr. voci, ὕλη, sc. *materia*: quoniam verò haec vox ὕλη, sumitur etiam pro *sylva*, (imo, ut dicitur, ista ab illa originem ducit suam), Latt. Interp. Jos. *sylvam* hic potius voluerunt exprimere; decentius nec ne, videant eruditi lectores: nisi dixeris, ut quidam dixerunt, aliquando sylvam accipi a Latinis pro *materia*, ut ὕλη apud Graecos. Ut ut sit, novus interp. Jos. in hoc capite nunc *sylvam* dixit pro ὕλη, nunc *lignum* adjecit, tandem et *materiam* usurpavit.

3 Quidam legerant olim in Jos. Ζαβουλῶν, at quae nunc habetur lectio constantior Χαβουλῶν, prope accedit ad nostram Χαβουλα.

թեհանն ցանկութիւն ածէր զնոսա ։ Վանդի առակս միմեանց առաքէին, և առէջծուլ հրամայէին. և ամենայն գոյն այնոքիւք սողոմոն էր, և՛ ի բազում այլ իրս իմաստնագոյն ։ Վասն նմին և այժմ իսկ առ տիւրացիս բազում թուղթք՝ ի թղթոցն զոր ընդ առ միմեանս գրէին ։ Այլ զի ոչ իմ ինչ բանք յօդուածոյք են զամբարացուց մատենագրութենէն, ՚ի միջի կայ ցուցից վկայ վաւերական զայր մի ՚ի փիւնիկական պատմութեանն Հաւսաւեաւ Լեալ Հաւսաւաբիմ՝ զդիտուն Այ՚ի փիւնիկեցւոց պատմութիւնն գրէ զայսպէսդ օրինակ ։

՚Ի վախճանել աբիբաղու՝ որդի նորա իրոմոս թագաւորեաց ։ Այս յաւելից կողմանէ քաղաքին լիր արկեալ՝ մեծացոյց զքաղաքն. և զնա

adduxit: problemata enim sibi invicem mittebant, et solvere instabant[1]; et in his praecellens erat Salomon, in aliisque plurimis sapientior. Verum reperiuntur adhuc quoque apud Tyrios plures ex Epistolis ad se invicem scriptis. Quod autem sermo de Tyriorum commentariis a me non fingitur, testem firmum[2] producam virum, in Phoenicum historia certe fidelem compertum, Dium. Hic (igitur)[3] in Phoenicum historiis hoc modo scribit «:

» Abibalo vita functo, filius ejus Hiromus regnavit. Hic partes urbis orientales aggere cinxit, ampliavitque civitatem; et Olympii Jovis templum,

νη. μάλιστα δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν φιλίαν τῆς σοφίας συνῆγεν ἐπιθυμία, προβλήματα γὰρ ἀλλήλοις ἀντεπέστελλον λύειν κελεύοντες, καὶ κρείττων ἐν τούτοις ἦν ὁ Σολομῶν, καὶ τἄλλα σοφώτερος. σώζονται δὲ μέχρι νῦν παρὰ τοῖς Τυρίοις πολλαὶ τῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἐκεῖνοι πρὸς ἀλλήλους ἔγραφον. ὅτι δ' οὐ λόγος ἐστὶν ὑπ' ἐμοῦ συγκείμενος, ὁ περὶ τῶν παρὰ τοῖς Τυρίοις γραμμάτων, παραθήσομαι μάρτυρα δεξιὸν ἄνδρα περὶ τὴν Φοινικὴν ἱστορίαν ἀκριβῆ γεγονέναι πεπιστευμένον Δῖον. οὗτος τοίνυν ἐν ταῖς περὶ Φοινίκων ἱστορίαις γράφει τὸν τρόπον τοῦτον.

Αβιβάλου τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἴρωμος ἐβασίλευσεν. οὗτος τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς πόλεως προσέχωσεν, καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ πεποίηκεν, καὶ τοῦ Ολυμπίου Διὸς τὸ ἱερὸν καθ' ἑαυτὸ

1 Ad commodum loci reposuimus *instabant*, aliter հրամայէին ad verbum sonat *jussum dabant*, *praecipiebant*, haud secus ac Gr. κελεύοντες, *jubentes*, quod tamen conticuerunt Lat. Interp. Latinitatis gratia.

2 վաւերական, ut alibi diximus, *authenticum* apprime sonat, seu *certum*, *constans*, habetque interim locum vocis δεξιὸν occurrentis apud Sync. sc. *dexterum*; *solertem*, *expeditum*, *promptum*; nisi forte noster legerit δεκτόν, *acceptum*, *acceptabilem*, *fide dignum*. At apud Jos. hodie desideratur talis vox, sed pro ea collocatur nomen auctoris in accusativo Δῖον. *Dium*, quod tam Eusebius, quam Sync. in calce totius periochae legerunt. Euseb. πεπιστευμένον Δῖον. Sync. πεπιστευμένον Δίωνα.

3 Eleganter saepe omittuntur ab Armeniis conjunctiones τοίνυν, οὖν, μέν, γε. *itaque*, *ergo*, vel *igitur*, *quidem*, *utique*; quod semel dixisse satis erit. Sequentia habentur aliqua ex parte etiam in Antiq. Jos. Lib. VIII. cap. 5. pagina 434.

զոմպիական դիցն արամազդայ զմեհեանն՝ որ ուրոյն կայր 'ի կղզւոջն, լիր արկեալ միջոցի տեղւոյն՝ խառնէր 'ի քաղաքն. և ոսկի նուիրական պատկերօք զարդարեաց։ Ելեալ 'ի լիբանան լեառն մայրևորօք փայտս կոտորէր 'ի շինուած մեհենացն։ Զբռնացելոյն երուսաղէմացւոց զսողոմոնէ ասեն առաքեալ առակս առ իրովմոս. և 'ի նմանէ առակս առակաց առնուլ արժանի առնել. և որ չկարիցէ առեղծուլ՝ առեղծլեացն ինչս տուժիցէ։ Յանձն առեալ իրովմայ, և ոչ լեալ բաւական առեղծուլ զառակսն, բազում ինչ յընչից 'ի պատժոց տոյժս ծախեալ։ Ընդ դպիր

separatim in Insula positum, aggere loci spatio interjecto, conjunxit urbi, et aureis sacris imaginibus [1] exornavit. Ascendensque in Libanum montem cedris abundantem [2] (vel, cum operariis qui cedros caedebant), ligna incidit ad fanorum exstructionem. Tyrannum [3] vero Hierosolymorum Salomonem ad Hiromum, ajunt, aenigmata [4] misisse, et ab eo aenigmata pro aenigmatibus resumere aequum duxisse: qui autem solvere non posset, solventi pecunias penderet. Quod cum Hiromus suscepisset, nec tamen solvere aenigmata potuisset, mulctam ingentem pecuniarum pependit. Inte-

ὃν ἐν νήσῳ, χώσας τὸν μεταξὺ τόπον, συνῆψε τῇ πόλει, καὶ χρυσοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν. ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν Λίβανον ὑλοτόμησε πρὸς τὴν τῶν ναῶν κατασκευὴν. Τὸν δὲ τυραννοῦντα Ιεροσολύμων Σολομῶνα πέμψαι φασὶ πρὸς τὸν Εἵρωμον αἰνίγματα, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀξιοῦν. Τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διακρίναι, τῷ λύσαντι χρήματα ἀποτίνειν· ὁμολογήσαντα δὲ τὸν Εἵρωμον, καὶ μὴ δυνηθέντα λύσαι τὰ αἰνίγματα, πολλὰ τῶν χρημάτων εἰς τὸ

1 Pro ἀναθήμασιν egregiè dicitur in Arm. նուիրական պատկերօք, quod Vet. Interp. Lat. intactum reliquit, reddens *anathematibus*, novus autem reddidit *donariis:* nos Arm. voces expressimus.

2 Ὑλοτόμησε, nihil aliud sonat, quàm *materiam incidit*, ut novus Interp. Jos. exposuit, vel, ut vetus, *sylvas incidit;* idem satis integre exprimit illud Arm. փայտս կոտորէր, *ligna incidebat:* ut quid ergo dixeris, in Arm. additur et altera vox մայրևորօք; eaque ambiguae significationis? Amplius itaque quid legit noster in Gr. certè tamen a nobis minime decernendum, nam մայրևոր tam potest indicare *operarios cedrorum incisores*, quàm ipsum montem Libanum *cedris abundantem*, seu *cedrosum:* at casus praesens cum numero plurali, մայրևորօք, potius ad *operarios*, quam ad montem pertinet.

3 Fideliter Interp. noster expressit Gr. vocem τὸν τυραννοῦντα, per բռնացեալ, id est *tyrannus*, vel potius *tyrannidem exercens;* ubi Latt. Interp. reposuerunt *Regem*, minime advertentes, quod poterat et auctor Dius usurpare βασιλέα, sed dedita opera eo praetermisso, ut nempe ethnicus, voluit de Hebraeis minus clarum efferre vocabulum.

4 Առակ aequè exprimitur per voces *aenigma*, *problema*, et *proverbium;* primam interim eligimus cum aliis, eo quod et Gr. habet αἴνιγμα. Sed quod magis observandum, Eusebius ter legit hoc nomen: primum ante haec, καὶ παρ' αὐτοῦ, ut habetur etiam apud Jos. secundum et tertium statim post illa vocabula, hoc modo, καὶ παρ' αὐτοῦ αἰνίγματα ἀντ' αἰνιγμάτων, vel αἰνίγματα αἰνίγμασι, quae desiderantur in hodierna lectione Jos. Illud vero λαβεῖν ἀξιοῦν, feliciter expressit Arm. Interp. per առնուլ արժանի առնել. ubi Latt. Interp. dissimularunt vocem ἀξιοῦν, tantum exponentes alterum λαβεῖν, alio sensu, *poposcisse*, ut vet. vel ut nov. *alia reposcisse*.

ոմն աբդամոնոս անուն՝ այր կորովի, զարկեալ առասպելսն սողոմոնի լուծանել. միանգամայն և այլ ևս առնոյն արկանել. զորս չառեղծոյր սողոմոն. և բազում ինչ իրովմայ տուժէր ։

Դիոս սայապէս զայս օրինակ՝ զբանիցս որ 'ի մէնջ ասացան՝ վկայեաց ։ Այլ 'ի սոյն ածեալ յարեցից և զմենանդրոս զայր եփեսացի. քանզի և նա զիւրաքանչիւր թագաւորութեանց զիրս և զարութիւնս գրեաց՝ զյունաց և զանյունաց, իւրաքանչիւր աշխարհաց մատենագրութեանց՝ փութացաւ զանցնիւր վիպասանութիւնս ուսանել ։ Գրէ և սա զտիւրացւոց թագաւորաց. եկեալ հասեալ յիրովմոս՝ գրէ զայս ձև օրինակի ։

Ի վախճանել աբիբաղու՝ պայազատեաց զթագաւորութիւնն նորուն որդի իրովմոս. որ եկեաց ամս ծ՟ գ՟.

rim vero litteratus quidam Abdamonus nomine, vir sagax, problemata a Salomone proposita solvit, statimque alia eidem proposuit; quae, cum Salomon non solvisset, pecunias multas Hiromo rependit «.

» Ita quidem Dius, de iis, quae jam a nobis dicta sunt, testatus est. Sed et Menandrum virum Ephesium huic adjungam. Etenim ille quoque singulorum regnorum res, praeclaraque gesta conscripsit Graecorumve et non Graecorum [1], literaturae cujuslibet regionis peculiares historias ediscere [2] studens. Is itaque de Tyriorum regibus scribens, quum pervenisset ad Hiromum, ita scribit «:

» Abibalo vita functo, accepit regnum Hiromus ejus filius: qui vixit annos LIII. [3] regnavitque annis XXXIV.

ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι, εἶτα δὴ Αβδήμονόν τινα Τύριον ἄνδρα τά τε προτεθέντα λύσαι, καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν Σολομῶνα, πολλὰ τῷ Εἱρώμῳ προσαποτίσαι χρήματα.

Δῖος μὲν οὕτω περὶ τῶν προειρημένων ἡμῖν μεμαρτύρηκεν. Ἀλλὰ πρὸς τούτῳ παραθήσομαι Μένανδρον τὸν Εφέσιον. γέγραφε δὲ οὗτος τὰς ἐφ' ἑκάστου τῶν βασιλέων πράξεις παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ βαρβάροις γενομένας, ἐκ τῶν παρ' ἐκείνοις ἐπιχωρίων γραμμάτων σπουδάσας τὴν ἱστορίαν μαθεῖν, γράφων δὴ περὶ τῶν βεβασιλευκότων ἐν Τύρῳ, ἔπειτα γενόμενος κατὰ τὸν Εἵρωμον, ταῦτα φησί.

Τελευτήσαντος δὲ Αβιβάλου, διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἵρωμος, ὃς βιώσας ἔτη νγ', ἐβασίλευσεν ἔτη λδ'. οὗτος ἔχωσε

1 Pulcre dicitur in Arm. զյունաց և զանյունաց, pro παρὰ τοῖς Ελλησι καὶ βαρβάροις γενομένας, ad verb. զեղեալսն առ յոյնս և առ բարբարոսս, *apud Graecos et Barbaros facta*. Ut ut sit, haec in Gr. textu cum antecedenti periodo conjuncta sunt; sed in Arm. etiam ad sequentem pertinere videntur.

2 Ուսանել, *discere*, *ediscere*, *edoceri*, nec aliter sonat Gr. μαθεῖν, (nisi aliquando accipiatur pro *docere*). Planè igitur in aliam sententiam abierunt Lat. Interp. libere reddentes *historiae veritatem pandere*.

3 Elucet hic quoque integritas codicis Arm. seu lectionis Eusebii, ita ut supplere posset ea,

և թագաւորեաց ամս լէ։ Ա՛ա արկ լեր անդրեթոռեթեան՝ որ ընդ քա ղաքն և ընդ մեհենին արամադրայ էր. և ոսկի սիւն նուիրական 'ի մեհենին արամադրայ կանգնեաց։ Լը թեալ ընդ մայրեւօրս կատարեաց 'ի լեռնէն՝ որ կոչի լիբանոս՝ մայրս, 'ի շինուած մեհենիցն յարկաց։ Վա կեալ զառաջին մեհենան՝ շինեաց զառաձորն հերակղեայ և զաստա ռեայ, նախ կանգնեաց զհերակղին 'ի պերթիոս ամենեան։ Ո՛ զրաժո ղով լինէր և 'ի վերայ սխիտացոց, որք յետս կացեալք չկամէին ընդ հարկօք մնանել. նուաճեալ միւսան

Hic aggere interjecto, aequavit intervallum quod inter urbem et fanum Jovis erat [1]; et auream columnam in delubro Jovis erexit consecratam [2]; et cum lignariis (vel sylvas cedri) [3] profectus, e monte qui Libanus appellatur, ad construenda templorum tecta, cedros excidit; demolitusque antiqua delubra, templum Herculis et Astartae aedificavit: primumque Herculis (templum) fecit mense Peritio [4] (...) Exercitum movit adversus Tityos [5], qui recusantes nolebant esse sub tributo; quos subigens, rursum ad se (illos) reduxit [6]. Hujus aetate

τὸν εὐρύχωρον, (...) τόν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ Διὸς ἀνέθηκεν, ἔτι τε ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν, ἀπὸ τοῦ λεγομένου ὄρους Λιβάνου, κέδρινα ξύλα εἰς τὰς τῶν ἱερῶν στέγας, καθελών τε τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ καινοὺς ναοὺς ᾠκοδόμησε, τό, τε τοῦ Ηρακλέους καὶ τῆς Αστάρτης τέμενος ἀνιέρευσεν, καὶ τὸ μὲν τοῦ Ηρακλέους πρῶτον ἐποιήσατο ἐν τῷ Περιτίῳ μηνὶ, (εἶτα τὸ τῆς Αστάρτης). ὁπότε Τιτυοῖς ἐπεστράτευσεν, μὴ ἀποδιδοῦσι τοὺς φό-

quae aliunde is supplevit qui Josephum edidit, ubi ait in adnot. 448. n. » Οἱ βιώσας ἔτη πεντήκοντα τρία. Ita supplevi ex Josepho Ant. L. 8. c. 5 §. 3. et Syncello p. 583. Antea erat βιώσας ἔτη τριάκοντα τέσσαρα, omissis, quae in medio erant «.

1 Iterum mutila reperitur lectio Jos. quod minime animadverterunt alii. Sed tamen facile observari potest ex Eusebio nostro; aliter interpretes animi pendent. Vetus enim Interp. sic reddit, » *hic aggere conjunxit Eurichorum* «. per τὸν εὐρύχωρον, sc. *spatiosum*, nomen loci conjiciens. Non aliter novus Interp. » *hic aggere Vastum, qui dicitur, locum exaequavit;* ubi incertus sensus est: qui enim erat is locus, aut quo in spatio, nihil cognoverunt, quia Graeco textu integro caruerunt; quod tamen satis declarat lectio nostra.

2 Τὸ նուիրական, id est *consecratam*, vel *dedicatam*, jure addidit Interp. noster verbo կանգնեաց, hoc est *erexit*, ut adjectivum vocis սիւն, sc. *columnam*. namque ἀνατίθημι, ex quo ἀνέθηκεν, in divinis rebus sumitur pro *consecro, dedico*, unde et donaria sacra ἀναθήματα dicta sunt. Latini tamen Interpretes Jos. simpliciter dixerunt *reposuit*, ut vet. vel, ut nov. *collocavit*; Goar erudite in Sync. suo p. 146. D. *consecravit*.

3 Երթեալ ընդ մայրեսրս, si juxta Gr. textum accipiatur, habet locum dicendi երթեալ 'ի մայրեսրս անտառս, nam ὕλην ξύλων ἀπελθὼν sonat, *Sylvam lignorum adiens*, vel *ad sylvam lignorum profectus*, sc. *ad incidendum lignum*.

4 Mutilus hic cernitur codex noster quoad secundam mentionem Astartae, respectu Gr. textus; verum magis ad nostram lectionem accedit vel ipse Jos. in Antiq. VIII. 5.

5 Տիտացոց, probat genuinam Josephi lectionem Τιτυοῖς: cujus loco alii mendose posuerunt Τίτος, nonnulli verò Τυρίοις legendum esse sine causa divinarunt.

6 Ա՛նաստրեփω, unde ἀνέστρεψεν, praesertim sonat *inverto, converto*, nempe in activo; quare

գամ անդրէն յինքն դարձուցանէր ։ Առ սովաւ էր կրտսեր որդին աբդեմոնայ, որ միշտ յաղթէր առակացն՝ զոր դնէր առաջի սողոմոն արքայ երուսաղէմացւոց ։ Եւ համարի ժամանակն յայսմ թագաւորէ մինչև ցկարքեդոնի շինուածն՝ պէս զայս օրինակ ։

Ի վախճանել իրովմայ՝ առնու զթագաւորութիւնն բահաղբազերոս որդի նորին. որ եկեաց ամս խգ. և թագաւորեաց ամս էԺ ։ Յետ սորա աբդաստարտոս որդի սորին. որ եկեաց ամս լԹ. և թագաւորեաց ամս Թ ։ զսա չորք դայեկորդիք իւր նենգաւ սպանին. յորոց երէց եղբայրն թագաւորեաց ։ Յետ որոյ աստար-

fuit Abdemoni filius junior, qui [1] solvendo problemata, quae Salomon rex Hierosolymorum proponebat, semper superabat [2]. Computatur vero tempus ab hoc rege usque ad Carthaginis exstructionem, hoc modo «.

» Hiromo defuncto, regnum accepit filius ejus Bahalbazerus [3]; qui vixit annos XLIII. regnavitque annos XVII. Post hunc Abdastartus hujus filius; qui vixit annos XXXIX. regnavitque annos IX. Hic a quatuor nutricis suae filiis per insidias interfectus fuit; ex quibus major frater regnavit [4]. Post quem Astartus Eleastarti filius; qui

ρους, οὓς καὶ ὑποτάξας ἑαυτῷ πάλιν ἀνέστρεψεν. ἐπὶ τούτου δὲ τὶς ἦν Αβδήμονος παῖς νεώτερος, ὃς ἀεὶ ἐνίκα τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέτασσε Σολομῶν ὁ Ιεροσολύμων βασιλεύς. ψηφίζεται δὲ ὁ χρόνος ἀπὸ τούτου τοῦ βασιλέως ἄχρι τῆς Καρχηδόνος κτίσεως οὕτως.

Τελευτήσαντος Εἱρώμου διεδέξατο τὴν βασιλείαν Βαλεάζαρος ὁ υἱὸς, ὃς, βιώσας ἔτη τεσσαράκοντα τρία, ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτά. μετὰ τοῦτον Αβδάσταρτος ὁ αὐτοῦ υἱὸς, βιώσας ἔτη εἴκοσι ἐννέα, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα. τοῦτον οἱ τῆς τροφοῦ αὐτοῦ υἱοὶ τέσσαρες ἐπιβουλεύσαντες ἀπώλεσαν, ὧν ὁ πρεσβύτερος ἐβασίλευσεν (ἔτη δεκαδύο). μεθ' οὓς Ἄσταρτος ὁ Δελαιαστάρτου, ὃς, βιώσας ἔτη πεντή-

et feliciter dixit Interp. noster դարձուցանէր, sed cum possit etiam praeterea accipi in passivo, seu in neutro, eo sensu dixerunt Lat. Interp. *reversus est*, vel *remeavit:* viderint lectores, quae magis probanda interpretatio.

1 Ita quidem laudabiliter juxta Arm. sensit novus Jos. Interp. vetus contra, alteram amplexus est sententiam, reddens: *Abdemonus puer juvenis*, nominativum existimans illud genitivum Ἀβδήμονος. Pro autem ἐπὶ τούτου, quamvis corrupte legatur in vet. edit. ἐπὶ τούτων, at ipse quoque vet. Interp. recte exposuit in Lat. *sub hoc;* cujus loco nos cum novo Interprete reposuimus *hujus aetate*.

2 Միշտ յաղթէր, demonstrat legendum ἀεὶ ἐνίκα. quam lectionem praeferunt et Joseph. in Antiq. L. VIII. c. 5. et Syncell. p. 183. nam hoc in loco deest adverbium ἀεὶ.

3 Jos. Βαλεάζαρος, vel interp. Lat. *Belearstartus*. Sync. propius ad lectionem nostram, Βαλβάζερος. Post vero ὁ υἱὸς, addendum juxta Arm. αὐτοῦ. Itidem pro ἑπτά, noster habuit ἑπτακαίδεκα.

4 Desideratur in cod. nostro, tempus hujus regis ἔτη δεκαδύο, ամք ԺԲ. *anni XII.* Sequitur in Gr. μεθ' οὓς, in plur. *post quos*, sed legendum cum Arm. et Sync. in sing. μεθ' ὃν, *post quem*. Ad haec lectio nostra cum Sync. habuit Ελεαστάρτου, quod Josepho est Δελαιστάρτου. Sicut et pro Ασέρυμος, noster legit Ασθάρυμος.

տոս եղէաստարտայ. որ եկեաց ամն ծԺ. և թագաւորեաց ամն ժԲ։ Յետ սորա եղբայր սորին ասթառիմոս. որ եկեաց ամն ծԸ. և թագաւորեաց ամն Թ։ Սա սպանաւ յեղբօրէն փեղիտեայ. որոյ առեալ զթագաւորութիւնն՝ տիրեաց ամիսս Ը. և եկեաց ամն տասն (Ծ)։ Զսա սպանանէր ի թողբաղոս թագաւոր աստարտացւոց. որ թագաւորեաց ամն լԲ. և եկեաց ամն խԸ։ Զսա պայազատեաց բաղէզովրոս որդի իւր. որ եկեաց ամն խԵ. և թագաւորեաց ամն Ը։ Սորա փոխանակ եղև մետենոս որդի իւր. որ եկեաց ամն լԲ. և թագաւորեաց

vixit annos LIV. regnavitque annos XII. Post hunc frater ejus Astharimus; qui vixit annos LVIII. regnavitque annos IX. Hic a fratre Phelite interfectus est; qui regno suscepto, mensibus VIII. dominatus est: vixit autem annos X. (lege L.) [1] Hunc interfecit Itholbalus Astartiarum rex [2]; qui regnavit annis XXXII. vixitque annis XLVIII. Hunc excepit Balezorus [3] filius ejus; qui vixit annos XLV. regnavitque annis VIII. Huic successit Maetenus [4] filius ejus; qui annos vixit XXXII. regnavitque annis XXIX. Huic successor fuit Physmanon [5]; qui vixit annos LVIII. regna-

κοντα τέσσαρα, ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα. μετὰ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ασέρυμος, βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ πεντήκοντα, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα. οὗτος ἀπώλετο ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Φέλητος, ὃς λαβὼν τὴν βασιλείαν ἦρξε μῆνας ὀκτὼ, βιώσας ἔτη πεντήκοντα. τοῦτον ἀνεῖλεν Εἰθώβαλος ὁ τῆς Αστάρτης ἱερεὺς, ὃς, βασιλεύσας ἔτη τριακονταδύο, ἐβίωσεν ἔτη ἑξηκονταοκτώ. τοῦτον διεδέξατο Βαδέζωρος υἱὸς, ὃς, βιώσας ἔτη τεσσαρακονταπέντε, ἐβασίλευσεν ἔτη ἕξ. τούτου διάδοχος γέγονε Μάτγηνος ὁ υἱὸς, ὃς, βιώσας ἔτη τριακονταδύο, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα. τούτου διάδοχος γέγονε Φυγμαλίων, βιώσας δ' ἔτη πεντηκονταὲξ, ἐβασίλευσεν ἔτη τεσσαρακονταεπτά. ἐν

1 Legendum juxta Gr. Ծ. πεντήκοντα, *quinquaginta*, quum ob ipsam ferme similitudinem litterarum Ժ. et Ծ. certe ab amanuensibus erratum sit.

2 Nescimus, quomodo in locum vocis ἱερεὺς, irrepserit βασιλεὺς, vel contra; nam quod habetur in Arm. *Astartiarum rex*, Gr. habet, *Astartae Sacerdos*. Sicut etiam pro annis vitae ἑξηκονταοκτώ, *sexagintaocto*, Arm. habet խԸ. τεσσαρακονταοκτώ, *quadraginta octo*: quae confusio non adeo in Arm. vel Gr. quàm in Lat. codicibus potuit facile accidere, ob similitudinem numerorum LXVIII. et XLVIII.

3 Pro nomine Βαδέζωρος, noster habuit Βαλέζωρος; at pro annis regni ἕξ, *sex*, non credimus lectum fuisse ὀκτώ, *octo*, sed librarii vitio scriptum ԸԸ. pro ԸԸ.

4 Item pro Μάτγηνος, noster legit Μαίτηνος: de annis verò regni ejus nostra lectio habuit εἰκοσιεννέα, XXIX. cum interim legatur in Gr. tantum ἐννέα. IX. corrupte, ni fallor. Nam si hos viginti annos demas, nullo pacto summa annorum, quam ex his praemissis calculis Eusebius paulo infra colligit, constare potest. At vel Josephi amanuenses hanc videntur rationem cognovisse, ideoque annos viginti alibi supplevisse, ut vidimus supra, ubi pro XLVIII. ferebant LXVIII. quamquam contra de Eusebio id dici possit, detractos illinc annos hic addidisse.

5 Quod ab Josepho Φυγμαλίων dicitur, ab Eusebio Φυσμάνων, dictum; quam lectionem magis corrupte descripsit librarius Arm. փիսմանուն, sicut etiam Asolicus in transcribendo praesenti loco, Lib. I. c. I. * Փիսմանուն (pro փիսմանոն) թագաւորեաց տիւրացւոց։ Ի սո

ամն իբ։ Որա փոխանակ էղև փիւա մնանն. որ եկեաց ամն ծը. և Թա գաւորեաց ամն իե։ Ոսրա է երորդ ամի քոյր սորին Հատուածեալ, ի լի բեացոց աշխարհն՝ շինեաց զկարթե դոն։ Յորմէ ամենայն ժամանակն յիրսվմայ Թագաւորութենէն մինչև զկարթեդոնի շինուածն՝ յամն ՉՃե. և յամիսս իը։ Յամին բՃ երորդի նո բա տաձարն էրուսաղէմի շինեցաւ։ Լղեն՝ ի շինուածոյ տաձարին մինչև՝ ի կարթեդոնի շինուածն ամք ՉԽզ. և ամիսք իը։

Լե արդ՝ ի փիւնիկեցւոց վկայու Թիւնն զի՞նչ պարտ իցէ աւելի յաւե լուլն. կանխագոյն է քան զամա րին շինուած՝ նախնեացն մերոց յաշ խարհն գալուստ. զի յորժամ զամե

vit autem annis XLVIII. Hujus anno septimo, soror ejus fuga elapsa in Libya[1] condidit Carthaginem. Colligitur, itaque omne tempus a regno Hiromi usque ad Carthaginis constructionem in annos CLV. et menses VIII[2]. Anno vero XII. ipsius[3] templum Hierosolymitanum aedificatum fuit. Fluxerunt a templo condito usque ad constructionem Carthaginis anni CXLIII. et menses VIII[4].

„Porro Phoenicum testimoniis quid opus est amplius addere? (....)[4] multo praecedit templi aedificationem Majorum nostrorum in (hanc) regionem adventus: cum enim universam

δὲ τῷ ἐπ' αὐτοῦ ἑβδόμῳ ἔτει, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ φυγοῦσα, ἐν τῇ Λιβύῃ πόλιν ᾠκοδόμησε Καρχηδόνα. Συνάγεται δὴ πᾶς ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς Εἰρώμου βασιλείας ἄχρι Καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ρνέ, μῆνες ή. ἐπεὶ δὲ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Εἰρώμου βασιλείας ἐν Ιεροσολύμοις ᾠκοδομήθη ὁ ναός. γέγονεν οὖν ἀπὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ ἄχρι Καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ἑκατὸν τεσσαράκοντα τρία, μῆνες ὀκτώ.

Τῆς μὲν οὖν παρὰ Φοινίκων μαρτυρίας τί δεῖ προσθεῖναι πλείω; (βλέπεται γὰρ τ' ἀληθὲς ἰσχυρῶς ὡμολογημένον καὶ πολὺ δήπου) προάγει τῆς τοῦ νεὼ κατασκευῆς ἡ τῶν προγόνων ἡμῶν εἰς τὴν χώραν ἄφιξις, ὅτε γὰρ αὐτὴν πᾶσαν πολέμῳ παρέλαβον, τότε τὸν

բա Չ. ամին՝ քոյր սորա Հատուածեալ՝ ի լի բեացոց աշխարհն շինեաց զկարթե դոն։ || Item pro annis vitae πεντηκονταέξ, Eusebius noster habuit πεντηκονταοκτώ.

1 Ի լիբեացոց աշխարհն tam sumitur pro *in Libyam*, quam *in Libya*; adeoque juxta primam rationem regitur a verbo Հատուածեալ, juxta secundam à շինեաց: secundo sensu se habet Gr. textus, ad cujus normam et Arm. interpretatio dijudicanda erit. Latini Interpretes aliunde conscii *Didonem* Carthaginis conditricem, interjiciunt hic et ejus nomen, Scaligerum imitati. Sed nullus codex id eis permittit, sicut et nomen *regni* explicate de suis inducunt.

2 Haec summa, inquiebam, constantissima demonstrat quaedam in Gr. alia in Arm. codicibus corrigenda in serie praecedentium annorum, qui spatium regni singulorum regum declarant.

3 Նորա ejus, vel *ipsius*. sc. Hiromi, ita quidem expresse in Gr. *Hiromi regni*.

4 Desiderantur in nostro codice ea verba: Βλέπεται γὰρ τ' ἀληθὲς ἰσχυρῶς ὡμολογημένον, καὶ πολὺ δήπου, sc. *cernitur enim ipsa veritas valde comprobata, et multum utique*, quae requiruntur ad continuationem sermonis.

նայն աշխարհին առին, յայնժամ զտաճարն կազմեցին. և այս յայտնագոյն յազնուական գրոց յինէն գուշակեալ յայտնեալ 'ի նախնեացն պատգամաւորութեանն ։ Զայս յովսեպոս ։

Բայց որ առաջի կայ ժամանակագրութիւնս՝ ժողովէ 'ի չորրորդ ամէն սողոմոնի, և 'ի տաճարին կազմածոյ՝ մինչև 'ի բաբելացւոց աւերելոյն եղծանելոյ՝ ամս նլբ. և թուին այսպէս ։

ա.	Սողոմոնի այլ ևս ամք ընդ երիւքն.		լէ ։
բ.	Ռոբովամ.	ամս	ժզ ։
գ.	Աբիա.	ամս	գ ։
դ.	Ասա.	ամս	խա ։
ե.	Յովսափատ. (իե)	ամս	խե ։
զ.	Յովրամ.	ամս	ը ։
է.	Ոքոզիա.	ամ	ա ։
ը.	Գոթողիա մայրն.	ամս	է ։
թ.	Յովաս.	ամս	խ ։

regionem obtinuissent, tum demum templum aedificaverunt. Et haec aperte ex Sacris litteris a me declarata sunt [1] in antiquitatum Libris ". Haec Josephus.

Verum praesens Chronologia colligit, a quarto anno Salomonis, ac templi aedificatione, usque ad ejusdem loci a Babyloniis eversionem (factam) annos ccccxxxii. Numerantur autem hoc modo [2].

I.	Salomonis caeteri quoque anni cum tribus.		XXXVII.
II.	Roboam.	annis	XVI [3].
III.	Abias.	ann.	III.
IV.	Asa.	ann.	XLI.
V.	Josaphat. (*lege* XXV.) [4]	ann.	XLV.
VI.	Joram.	ann.	VIII.
VII.	Ochozia.	anno	I.
VIII.	Gotholia mater.	ann.	VII.
IX.	Joas.	ann.	XL.

νεὼν κατασκεύασαν. καὶ ταῦτα σαφῶς ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ὑπ' ἐμοῦ δεδήλωται διὰ τῆς ἀρχαιολογίας.

1 Pro յայտնեալ, legendum ad normam Gr. δεδήλωται, յայտնեալ է. կամ յայտնի; aliter obscura redditur sententia. Illud verò նախնեացն պատգամաւորութիւն etymologicè accommodatur pro Ἀρχαιολογία; quod nomen fert Liber *Antiquitatum* Jos. qui et *Originum* a multis appellatur: sicut et ազնուական գիրք pro սբ. գիրք usurpatum.

2 Haec tabula Eusebiana cum suo prologo epilogoque iisdem fere verbis a nostro Stephano Asolico describitur, quamquam aliquo modo calculus discrepet; cujus locum non abs re videtur hic transcribere saltem Armeniace, ex cap. 1. Lib. 1. " Բայց որ առաջիկայ ժամանակագրութիւնս, ժողովէ 'ի յչորրորդ ամէն Սողոմոնի, և 'ի տաճարին շինուածոյ՝ մինչև 'ի տաճարին աւերումն 'ի բաբելացւոցն, ամս նլա. և թուին այսպէս. Սողոմոնի այլ ևս ամս լէ. Ռոբովամ ամս ժէ. Աբիա ամս գ. Ասա ամս խա. Յովսափաթ ամս իե. Յովրամ ամս ը. Ոքոզիա ամ մի. Գոթողիա մայրն ամս է. Յովաս ամս խ. Ամասիա ամս իթ. Ոզիա՝ որ և Ազարիա ամս ծբ: Յովաթամ ամս ժզ: Ողոմպիադն առաջին. Աքազ ամս ժզ. Եզեկիա ամս իթ. Մանասէ ամս ծե. Ամոն ամս ժբ. Յովսիա ամս լա. Յովաքազ ամս գ. Եղիակիմ՝ որ և Յովակիմ ամս ժա. Յովաքին, որ և Յեքոնիա ամիսս գ: Մատթանի, որ և Սեդեկիա, ամս ժա. Միանգամայն ամք նլա. Յետ այսորիկ՝ գերութիւն հրէից 'ի բաբելոն ամս հ. Որ գումարեալ կատարին յերկրորդ ամէն Դարեհի արքային պարսից ||:

3 Asolicus et Samuel ex Armeniis, ex Graecis vero S. Niceph. annos adscribunt Roboam ժէ. ιζ΄. xvii. quamvis Niceph. unum annum detrahit a successore, habens β΄. pro γ΄.

4 Omnino legendum իե. κέ. xxv. ut apertissime praedicti testantur Eusebii eclogarii, facile itaque pro իե. irrepsit խե.

Ժ.	Ամէսիա.	ամս	ի՛ը։
Ժա.	Ոզիա.	ամս	ծ՛բ։
	Առ սովաւ յունաց առաջին ողոմպիադն կարգեցաւ։		
Ժբ.	Յովաթամ.	ամս	ժ՛զ։
Ժգ.	Աքազ.	ամս	ժ՛զ։
Ժդ.	Եզեկիա.	ամս	ի՛թ։
Ժե.	Մանասէ.	ամս	ծ՛ե։
Ժզ.	Ամոս.	ամս	ը։
Ժէ.	Յովսիա.	ամս	լ՛ա։
Ժը.	Յովաքազ.	ամիսս	գ։
Ժթ.	Յովակիմ.	ամս	ժ՛ա։
Ի.	Յովակիմ որդի նորա, որ և յեքոնիա.	ամիսս	գ։
ի՛ա.	Մատթանիա, որ և Սեդեկիա.	ամս	ժ՛ա։

Մինգամայն ամք նլ՛բ։

Յետ այսորիկ՝ գերութեանն հրէից 'ի բաբէղոն, և աւերածի տեղւոյն ամք հ՛, որք գումարեալ կատարին ըստ երկրորդում ամի դարեհի արքայի պարսից՝ առ վաթսներորդիւ և ե՛ երորդիւ ողոմպիադաւն, վկայեն ա՛ծեղէն գիրք։

Միաբանի ընդ մեզ յայսմիկ և կղեմէս յառաջնում ստրոմատին, գրեալ զայս ձև օրինակի։

x.	Amesia.	ann.	xxviii[1].
xi.	Ozia.	ann.	lii[2].
	Hujus aetate Graecorum prima Olympias constituta fuit.		
xii.	Joatham.	ann.	xvi.
xiii.	Achaz.	ann.	xvi.
xiv.	Ezecias.	ann.	xxix.
xv.	Manasse.	ann.	lv.
xvi.	Amos.	ann.	ii.
xvii.	Josia.	ann.	xxxi.
xviii.	Joachaz.	mensibus	iii.
xix.	Joakim.	ann.	xi.
xx.	Joakim filius ejus, qui et Jechonias,	mens.	iii.
xxi.	Matthanias, qui et Sedecias.	ann.	xi.

Simul (omnes) anni ccccxxxii[3].

Post haec, captivitatis Judaeorum in Babylone, locique desolationis annos (esse) lxx, quorum summam collectam perfici secundo anno Darii regis Persarum, sub quinta et sexagesima Olympiade, testatur Divina Scriptura.

Convenit nobiscum in hoc et Clemens in primo Stromate hoc modo scribens[4].

1 Item iidem praeferunt ի՛թ. xϑ'. xxix. quamvis apud Asolicum pro ի՛. irrepsit ի՛.

2 Item sibi invicem assentientes dixerunt illi, *Azaria qui et Ozia*, vel *Ozia, qui et Azaria*. Olympiadis vero mentionem Niceph. omisit, Samuel in 49. anno Oziae collocavit, Asolicus tandem sub Joatham posuit.

3 Summam colligit Asolicus in annos նխա՛. ccccxli. novem scilicet annos excedens Eusebii calculum. Samuel adhuc unum annum amplius dixit. sc. նխբ՛. ccccxlii. Ex Niceph. dinumeratione anni computantur ccccxlv. cum a primo anno Salomonis colligat annos ccccxlviii. atque ita tredecim anni supersunt.

4 Clementis textum restituimus ex loco citato juxta edit. Oxonii. ann. 1715. pag. 395. Verùm haec omnia, nec non aliquam partem sequentis epilogi iisdem verbis repetit Eusebius in Canone ad Olymp. lxv. atque iterum transcribit auctor Chronici Pasch. p. 116.

Աղեքս. Clementis.

Եւ եկաց ինաց գերութիւնն Ո՚ամ, ցաճուցեալ յերկրորդ ամին դարեհի վշտասպեայ՝ պարսից և ասո. րեստանեաց և եգիպտացւոց իշխա. նութեանն եղելոյ Թագաւորի։ Եւ որով անգէտս, և զաքարիաս յերկո. տասանիցն մարգարէանալոյին, և ան. դէղոս՝ որ և մաղաքիա, և Թարգ. մանի հրեշտակ։ Եւ էր քահանայա. պետ յեսու յովսեդեկեանց։ Օ՚այս արդի Հառեալ այրս ասէ։

» Et permansit captivitas annis LXX, (ut demum) soluta secundo anno Darii Hystaspis, Persarum, Assyriorum, et Aegyptiorum imperii regis [1]. Cujus aetate Aggaeus et Zacharias ex duodecim prophetabant; nec non Ա՚ՅԳԵԼՈՍ, qui est Malachias, interpretaturque Angelus [2]. Erat autem summus Sacerdos Jesu, Josedech filius «. Haec praedictus vir ait.

Ա՚այց մինչև ցդարեհի երկրորդ ամին Հօթանասներորդի աւերածոյ տաճարին Ձգելոյ՝ վկայ՚ի մեծոյ Հ. բաշխաւորէ զաքարիա մարգարէ. որ յերկրորդ ամին դարեհի ասէր, Թէ տէր ամենակալ մինչև յերբ ոչ ողոր.

Quod autem (annus) desolationis templi septuagesimus ad secundum usque Darii annum sit protractus, proxime adest testis fidejussor Zacharias propheta [3]; qui secundo anno Darii dicebat. » Domine omnipotens

(*Clem. Alex. Strom.* I.)

Καὶ ἔμεινεν ἡ αἰχμαλωσία ἐπὶ ἔτη ἑβδομήκοντα, καταλήξασα εἰς τὸ δεύτερον ἔτος (τῆς) Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου τοῦ Περσῶν, καὶ Ασσυρίων, καὶ Αἰγυπτίων γεγενημένου Βασιλέως. ἐφ᾽ οὗ, (ὡς προεῖπον) Αγγαῖος καὶ Ζαχαρίας, καὶ ὁ ἐκ τῶν δώδεκα Αγγελος, προφήτευσε. καὶ ἦν ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς, ὁ τοῦ Ἰωσεδέκ. . . .

Κύριε παντοκράτωρ ἕως τίνος οὐ μὴ ἐλεήσῃς τὴν Ιερουσαλὴμ, καὶ᾽

1 Deest apud Clem. vox *imperium*, neque cernitur interim in Canone Eusebii: suadet ratio, ut dicamus utrobique excidisse, siquidem in textu Cl. paulo ante habetur articulus τῆς, sc. *hujus* in foem. gen. cui addendum fuit aliquod nomen ejusdem generis et casus, ut ἐξουσίας, ἡγεμονίας, vel βασιλείας, id quod solerter animadvertit Sylburg. in adnot. ejusdem Cl. affirmans *subaudiendum* esse βασιλείας, etsi diverso loco ab eo, quem habet Arm. իշխանութեանն. verum alii vix hoc perpendentes, arroganter etiam articulum τῆς expunxerunt.

2 Eusebius de suo adjecit, ut explicaret, nomen *Malachiae*, pro quo Clem. tantum dixerat ἄγγελος, id enim sonat in Hebr. *Malach*, quod apud Gr. et Lat. *Angelus*, quare et Interp. Arm. expressius dixit Թարգմանի հրեշտակ, quod utriusque nominis est interpretatio.

3 Chorenensis noster simillimo dicendi genere usus est. Lib. II. cap. 9. ՚Վկայ քեզ՚ի մեծոյ Հրաշխաւորեացէ Հիզեխիասայ դիպք եւսեբի Հե. սարացւոյ ‖. quem locum attigimus in Praefatione nostra §. II. eo quod miro modo Eusebii nostri verbis utitur auctor, cum alterius operis ejus locum citare voluisset.

մեղցիս Երուսաղեմի և քաղաքացն Յուդայ, զոր անտես արարեր, այս եօթանասներորդ ամ:

Իսկ աստ ուշ եդեալ ախոյեա, թէ զիարդ է ասացեալ 'ի սկզբան գրոցն Եզրայ, թէ յամին առաջնորդի կիւրոսի արքային պարսից՝ 'ի կատարել բանին տեառն ըստ բերանոյն Երեմիայի, զարթոյց տէր զոգին կիւրոսի արքային պարսից. և հրաման ետ յամենայն 'ի թագաւորութեան իւրում գրով իսկ հրովարտակաց. և ասէ: Իսկ ապա յաջորդօքն զհետևիմէ ածեալ՝ զազատութենէն հրէից ցուցանէ. և թէ՝ զիարդ հրաման ետ զտաճարն շինել կիւրոս: Համարեցիս այսուհետև առ կիւրոսիւ Հ ամեայ ժամանակի գերութեանն կատարել, և ոչ առ դարեհիւ:

Ասեմ առ այս ասել, թէ երկուս Հ ամեայ ժամանակս մարգարէական բանքն գուշակեն: Մի՝ յաւերածոյ տաճարին, որ դիպի 'ի գլուխ ելեալ յերկրորդ ամին դարեհի. որպէս զաքարիայ բարբառն յանդիմանէ կացու-

usquequo non misereberis Jerusalem, et urbium Juda, quas despexisti? iste septuagesimus annus (est) «.

Caeterum [1] hic attente animadvertens, quisquis es, dicere potes: At quomodo dicitur initio libri Esdrae? quod in anno primo Cyri regis Persarum, ut compleretur verbum Domini ex ore Jeremiae, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, et mandatum dedit in omni regno suo etiam cum (regiis) litteris, dicens «. Et postea prosequitur ostendere liberationem Judaeorum; et quomodo Cyrus templum aedificare jusserit. Ex quibus putes sub Cyro tempus annorum LXX. captivitatis completos esse, minime vero sub Dario.

Verum ad haec dico: duplex LXX. annorum spatium verba Prophetica denunciasse. Unum, a templi dissolutione; quod secundo anno Darii consummari contigit; prout Zachariae vox satis declarat. Alterum vero, a

τὰς πόλεις Ἰούδα, ἃς ὑπερεῖδες; τοῦτο ἑβδομηκοστὸν ἔτος. *Zachar.* I. 12.

(Καὶ) ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν, τοῦ τελεσθῆναι λόγον Κυρίου ἀπὸ στόματος Ἰερεμίου, ἐξήγειρε Κύριος τὸ πνεῦμα Κύρου βασιλέως Περσῶν, καὶ παρήγγειλε φωνὴν ἐν πάσῃ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καί γε ἐν γραπτῷ, λέγων. II. *Esdr.* I. I. (vide et cap. II. *Esdr.* III. quod Latinis est I. *Esdr.*)

1 Sequentia ad verbum excerpsit Asolicus noster ab Eusebio Lib. I. cap. I. hoc pacto. ' Իսկ աստի ուշ եդեալ ախոյեա. եթէ զիարդ էջէ ասացեալ 'ի սկզբան գրոցն Եզրի. եթէ յամին առաջնումն կիւրոսի պարսից արքային՝ զարթոյց տէր զոգի կիւրոսի արքայի. և հրաման ետ յամենայն թագաւորութեան իւրում գրով իսկ՝ զազատութիւնն հրէից. և եթէ զիարդ ետ հրաման զտաճարն շինել կիւրոս: Համարեցիս այսուհետև առ կիւրոսիւ Հ ամեայ ժամանակ գերութեանն կատարեալ. և ոչ առ դարեհիւ: Առ այս ասեմ, եթէ 'Հ. եօթանասնամենայ ժամանակէ մարգարէական բանիցն գուշակեն: Մի՝ յաւերածոյ տաճարին, որ դիպի 'ի գլուխ ելեալ յերկրորդ ամին դարեհի: Իսկ միւսն (և այլն)||. deinde ad sensum potius quam ad verbum alia exprimit.

ցանէ։ Եւ միւսն 'ի հրէիցն գերութենէն մինչև ցբաբէղոնի առնուլն, և ցբառնալ թագաւորութեանն քաղդէացւոց. որ սկիզբն առ թուելոյ 'ի մարգարէութեանն ժամանակաց. և բովանդակի առ կիւրոսիւ՝ հանգոյն երեմիայի բարբառոյն. որովք զհանդերձելոցն գուշակեալ՝ ասէր, թէ այսպէս ասէ տէր, յորժամ կատարելոց իցէ բաբէղոնի հ ամ, այց արարից ձեզ, և հաստատեցից 'ի վերայ ձեր զպատգամս իմ, դարձուցանել զձեզ 'ի տեղիս յայս։ Եւ դարձեալ մարգարէանայ ասել. և եղիցի ամենայն երկիրս այս յաւեր և յապականութիւն, և ծառայեսցեն 'ի մէջ հեթանոսաց թագաւորին բաբէղացւոց. և 'ի վերայ ազգին այնորիկ ասէ տէր, և 'ի վերայ երկրին քաղդէացւոց. և եդից զնոսա յապականութիւն։

Judaeorum captivitate, usque ad captam Babylonem, ablatumque regnum Chaldaeorum; quod numerari coeptum est a tempore Prophetiae; completur autem sub Cyro juxta Jeremiae vocem, qua futura praenuntians dicebat: quia » Sic ait Dominus: quum jam implendus sit Babylonis annus LXX, visitabo vos, et confirmabo super vos mea oracula [1] ad reducendum vos in locum istum «. Et iterum prophetat dicens: » Et erit universa terra haec in solitudinem et in corruptionem, et servient inter gentes regi Babyloniorum; et super gentem illam dicit Dominus, et super terram Chaldaeorum, et ponam eas in corruptionem [2] «.

Ὅτι οὕτως εἶπε Κύριος, ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι Βαβυλῶνι ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐπισκέψομαι ὑμᾶς, καὶ ἐπιστήσω τοὺς λόγους μου ἐφ' ὑμᾶς, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν λαὸν ὑμῶν, (Euseb. tantum ὑμᾶς) εἰς τὸν τόπον τοῦτον. *Jerem.* XXIX. 10.

Καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς (...) ἀφανισμὸν, καὶ δουλεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν (ἑβδομήκοντα ἔτη, καὶ ἐν τῷ πληρωθῆναι τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐκδικήσω) τὸ ἔθνος ἐκεῖνο (...) καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν (αἰώνιον, καὶ ἐπάξω) ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην (πάντας τοὺς λόγους μου). *Jerem. XXV.* 11. 13.

1 Tam Vulg. Lat. quam Arm. textus in Jerem. praeferunt զբանս իմ զբարիս, *verba mea bona:* at neque Eusebius, neque communis lectio τῶν LXX. agnoscunt illud adjectivum ἀγαθοὺς vel καλοὺς. Contra Eusebius legit juxta Vulg. Lat. et text. Arm. դարձուցանել զձեզ. *reducam vos*, ubi hodierna lectio τῶν LXX. habet, *reducere populum vestrum*.

2 Secundus hic Jeremiae locus ex Cap. XXV. v. 11. 12. 13. ut videtur, ab Eusebio ita lectus fuit, vel saltem memoriter recitatus ad fidem codicis nostri. Καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἔρημον καὶ ἀφανισμὸν, καὶ δουλεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι τῷ βασιλεῖ τοῦ Βαβυλῶνος. καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο φησὶ Κύριος, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν τῶν Χαλδαίων, καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν. A quo tamen multum differt hodierna lectio τῶν LXX. a nobis citata. Verum textus Arm. in Jerem. medium tenet, ita ut partim illi lectioni, partim Eusebio concedat: idem dixeris de Vulg. Lat. Primus ita se habet. * Եւ եղիցի ամենայն երկիրդ այդ յաւերակ և յապականութիւն, և ծառայեսցեն ազգացն այնոցիկ, և արքային բաբէլացւոց զեօթանասուն ամ։ Եւ 'ի կատարել

Այս ամենայն առ կիւրոսիւ
էլ՝ի գլուխ. ոչ յաւերածոյ տաճա-
րին համարեալ զգերութեանն ժա-
մանակս, այլ՝ ևս՝ի վերուստ, յերկ-
րորդ ամէն յովակիմայ հրէից թա-
գաւորէն. առ որով զառաջին գե-
րութիւնն արար Նաբուքոդոնոսոր
արքայ բաբելացւոց։ և ևս յառաջա-
գոյն, յորմէ հետէ մարգարէն երե-
միա արար սկիզբն իւրում մարգա-
բէութեանն. յորմէ մինչև ցպաշա-
րումին, և ցաւձարին հրձիգ լինել՝
են ամք ճ. և մինչև ցառաջին ամն
կիւրոսի՝ ամք ՟ն։ քանզի՝ի սկզբանէ
երեմիայի մարգարէութեանն մինչև
ցկիւրոս՝ առաջին ՟ն ամեայ ժամա-
նակն կատարի։ Այլք յաւերածոյ
տաճարին առ կիւրոսիւ շամ՛ԽԸ. և
յ՟ը ամին դարեհի ընդդէ՟ն ամ. և
յ՟ըերրորդ դարեհի նորոգեցան։

Haec vero omnia sub Cyri aetate completa fuerunt [1]: non tamen a dissolutione templi dinumerando captivitatis tempora, sed adhuc superius; ab anno nimirum secundo Joachim regis Judaeorum: cujus tempore primam captivitatem duxit Nabuchodonosor rex Babyloniorum; imo anterius, ex quo nempe Jeremias propheta suae prophetiae initium fecit: a quo usque ad obsidionem (Hierosolymae) templique incendium, sunt anni XL. ad primum vero annum Cyri, anni LXX. Etenim ab initio prophetiae Jeremiae usque ad Cyrum, primum LXX. annorum tempus completur. Verum a templi dissolutione ad Cyrum XXX. anni erant, et anno Darii secundo [2] impletus est annus LXX. Darii vero anno VIII. restauratum fuit (templum).

ամացն Հօթանասանից, խնդրելից զվեց՟ն ՟ի թա-
գաւորէն բաբելացւոց և յազգէն յայնմանէ
ասէ ասէր՝ բան անօրէնութեանց նոցա, և յեր-
կիրն քաղդէացւոց, և եդից զնոսա յաւպատակ
նուռնիւն յաւիտենական. և ածից՟ի վերայ
ամենայն երկրին այնորիկ զամենայն բանս իմ՝ ||
Nec adeo dissimiliter et secundus. » Et erit universa terra haec in solitudinem, et in stuporem, et servient omnes gentes istae regi Babylonis septuaginta annis. Cumque impleti fuerint septuaginta anni, visitabo super regem Babylonis, et super gentem illam, dicit Dominus, iniquitatem eorum, et super terram Chaldaeorum: et ponam illam in solitudines sempiternas. Et adducam super terram illam omnia verba mea «. Praeterea jure dubitari potest, ne forte interciderit a textu Eusebii mentio *septuaginta annorum*, cum reliquis.

1 Eodem pertinet Syncelli observatio, mentione facta etiam Eusebii nostri, p. 173. Nobis sufficiat audire Latinam interpretationem Goari. » Joacim filii Josiae regis Juda annus 4. in mundi 4883. incurrit, et magno Hieremia teste, in Nabuchodonosor regis Babylonis primum: eumdemque suorum ad plebem Judaeam vaticiniorum tertium ac vicesimum idem Propheta observat, qui videlicet regis Josiae decimo tertio exordiatur. Ab eo siquidem expositorum nonnulli, inter quos reperitur Eusebius, (ἐν οἷς καὶ Εὐσέβιος) septuagenum captivitatis spatium ad annum Cyri primum, quo anni 70. manifesto complentur, volunt numeratum. Altera verò ratione septuagenorum annorum summa ab anno Joacim quarto ineunte, quo Deus Prophetae verbo populum contumaciae damnabat, ad memorati Cyri annum primum computari dignoscitur. Tertio et postremo modo ab undecimo Sedeciae ad Darii annum secundum a quibusdam colligitur: aliis ex opposito certiorem et veriorem annorum rationem, e quorum grege Eusebius observatur (Gr. sincerius, ὡς φησὶν Εὐσέβιος, *ut dicit Eusebius*), tenere se jactantibus, summa nimirum annorum 70. ab anno Hieremiae vaticiniorum 5. ad Cyri 1. deducta: eo licet commento mutilum semper et errans probetur eorum ratiocinium «.

2 Deinde integram paginam transcripsit Asolicus noster toties laudatus Lib. I. cap. 1. quamvis paucis omissis vel mutatis: satius erit hic locum afferre, ut eum lector Armenus cum nostra

Ի յայն ժամանակէ հետէ կացին Հրեայք առանց Թագաւորի յիւրեանց Թագաւորաց · քահանայապետիւք իւրեանց իբրև իշխանօք և առաջնորդօք վարէին . և պարսից Թագաւորացն ՚ի հնազանդութեան կային զամենայն ժամանակս պարսից Թագաւորութեանն : Ի յետ նոցա մակեդոնացւոց ծառայեցին՝ որ յետ աղեքսանդրի տիրեցին , մինչև ցեպիփանէս անտիոքոս . որ Թագաւորեաց ասորւոց , և ՚ի հեթանոսութիւն դառնալ նեղէր զազգն հրէից : Ի որով մատաթիա քահանայ երուսա-

Ab illo tempore autem [1] permanserunt Judaei absque rege, (ceu destituti) a suis regibus, Pontifices suos principis et ducis loco habentes, Persarumque regibus obtemperantes per totum tempus regni Persarum. Postque eos Macedonibus, qui post Alexandrum dominati sunt, servierunt, usque ad Epiphanem Antiochum; qui in Syria regnans, cogebat gentem Judaeorum, ut in gentilitatem eos converteret. Quo tempore Matathias sacerdos Hierosolymitanus Asamoni filius, ejusque filius Juda, qui Macca-

(Anonymus apud Scalig. pag. 51.)

Διέμεινάν τε ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου Ιουδαῖοι, (καθὼς ἤδη προείρηται), ἀβασίλευτοι, ὅσα ἐπὶ ἰδίοις βασιλεῦσιν, ἄρχουσι μὲν καὶ ἡγεμόσι χρώμενοι τοῖς οἰκείοις ἀρχιερεῦσι, τοῖς δὲ (Ασσυρίων) βασιλεῦσι, (τὸ πρῶτον, ἢ τοῖς) Περσῶν, ὑπακούοντες, καὶ μετ' ἐκείνους, τοῖς μετ' Αλέξανδρον ἄρξασι Μακεδόσι, μέχρις Αντιόχου Επιφανοῦς, ὃς τῆς Συρίας βασιλεύσας ἑλληνίζειν ἐξηνάγκασε τὸ Ιουδαίων ἔθνος . . .

lectione conferat. [1] Բայց աւելցածդ առաջարին առ կիւրեղոսիս Ը· ամ կը· և յերկրորդ ամին գաբէհի ընդ Ֆ· աւն:

Ի յայնմ ժամանակի կացին Հրեայքն առանց Թագաւորի՝ յիւրեանց Թագաւորաց , և քահանայապետքն իւրեանց իբրև առաջնորդք և իշխանք վարէին . և զամենայն ժամանակս պարսից Թագաւորութեանն ՚ի հնազանդութեան նոցա կային : Ի յետ նոցա մակեդոնացւոցն ծառայեցին, որ յետ աղեքսանդրի տիրեցին, որ յետ գեպիփանէսն անտիոքոս , որ Թագաւորեաց յասորւոց , և ՚ի հեթանոսութիւն դառնալ զազգն հրէից նեղէր : Ի որում մատաթիայ քահանայ երուսաղէմացւոյ՝ յասամոնեայ որդի · և նորին որդի յուդայ՝ որ կոչեցաւ մակաբէոս · և ասցա պայազատք վերնատունքն հրէից վերսին նորոգեցին, և ձգեալ կռանն մինչև ցօգոստոս : Ի որով նախ յայլազգեայ հեղուկս տրամանաւ հռոմայեցւոց առ ՀՀրէից Թագաւորութիւնն : ՚ի ժամանակի յորում

քն որպին ոյ ծնանէր : Ի վախճան առնոյր ասացեալքն ՚ի մովսիսէ . Թէ մի պակասեսցէ իշխան յուդայ , և մի պետ յերանաց նորա · մինչև եկեսցէ որում կայ պահն · և նա է յոյս հեթանոսաց : Ի յլ այս այսպէս :

Բայց ժողովն ամենայն ժամանակն ՚ի սորմինէ և յառաջին չինուածոյ տաճարին՝ մինչև երկրորդ աւն գաբէհի պարսից արքայի, մինչև յառաջարի նորոգութեն ամն չիա : Ի յերկրորդ ամին գաբէհի՝ մինչև կիւրեղութեանն փրկչին, ընն և Հերբորդ ամին տիբերեայ Հերէոյ , Ժե զամին ամ չիե: Որք մանրամասամբ այսպէս նշանարին · Հետ կիւրեղոսի՝ որ Թագաւորեաց ամս Ը· առնու զԹագդ կամբիս ամս Ը· (և այլն) ||:

Deinceps discrepat ab Eusebio, non tam sensu, quam verbo, quod solum nobis est quaerendum.

1 Occurrit hoc fragmentum haud contemnendum, apud Scalig. loco citato, a quodam eclogario Eusebii anonymo desumptum.

գեմացի՝ սասմոնեայ որդի, և նորին որդի յուդա՝ որ կոչեցաւ մակաբէոս, և սոքա պայազատք զիշխանութիւնն հրէից վերստին նորոգեցին. և ձգեալ կալան մինչև ցաւգոստոս: Ի սորա նախ յայլազգեաց հերովդէս հրամանաւ հոռոմոց առ զթագաւորութիւնն, ՚ի ժամանակին՝ յորում կենարարն մեր Յիսուս Քրիստոս ծնանէր: Եւ՝ վախճան առնոյր ճառեալ մարգարէութիւնն մովսէսի, թէ ոչ պակասեսցէ իշխան յուդայ, և ոչ պետ յերանաց նորա, մինչև եկեսցէ՝ որում կայն պահի. և նա է յոյս հեթանոսաց: Այլ այս զայսն ձև օրինակի:

Բայց ժողովք ամենայն ժամանակին ՚ի սողոմոնէ և յառաջին շինուածոյ տաճարին մինչև յերկրորդ ամն դարեհի պարսկի, և ցտաճարին նորոգումն յամս շբ: Եւ ՚ի մովսիսէ և յելիցն յեգիպտոսէ մինչև ցսողոմոն և ցառաջին հանդերձանս տաճարին ամք նձ: Եւ յառաջին ամէն աբրահամու մինչև ցելսն շե: Եւ ՚ի ջրհեղեղէն մինչև յառաջին ամն աբրահամու ամք ջխբ: Եւ յադամայ մինչև ցջրհեղեղն ամք սմխբ: Եւ միանգամայն ընդ ամենայն յադամայ մինչև ցերկրորդ ամն դարեհի, և ցերկրորդ շինուածն երուսաղէմի ամք սռձ:

baeus vocatus est, horumque successores imperium Judaeorum rursum instaurarunt, et protrahentes usque ad Augustum tenuerunt. Cujus aetate primus ex alienigenis Herodes, Romanorum jussu, regnum accepit; eo tempore, quo Salvator noster JESUS CHRISTUS nascitur. Atque adeo finem habuit praenuntiata Moysis prophetia » Non deficiet princeps ex Juda, neque dux de femoribus ejus, donec veniat (is) cui repositum est [1]; et ipse est spes gentilium «. Haec vero hoc modo (dicta sunt).

Verum summa temporis a Salomone, et a prima aedificatione templi, usque ad secundum annum Darii Persae, et templi restaurationem, colligitur ad annos DII. Et a Moyse et Exodo de Aegypto usque ad Salomonem, primumque templi apparatum, anni (sunt) CCCCLXXX. Et a primo anno Abraham usque ad Exodum (anni) DV. A Diluvio autem usque ad primum annum Abraham, anni DCCCCXLII. Et ab Adam usque ad Diluvium anni MMCCXLII. Simul vero omnino ab Adam usque ad secundum annum Darii, secundamque exstructionem Hierosoly-

Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἐὰν ἔλθῃ, ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. *Genes.* XLIX. 10.

1 Ita legerunt et plurimi inter Patres veterrimos, juxta quos restituimus Gr. textum; at communis lectio editionis τῶν LXX. habet τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ, cui suffragantur alii Patres non pauci; inter quos censetur et Eusebius in adnot. edit. Morini. Fortasse alibi ea quoque lectione usus auctor fuerat, sed hic primam certe usurpavit, ut patet ex lectione codicis nostri, quem et Asolicus fideliter observavit. Eodem sensu habetur in Arm. versione Genes. մինչև եկեսցէ նա՝ որոյ իւրն է հանդերձեալսն. *donec veniat, cujus suum est futurum*, aut *cui propria sunt futura*; ut nihil dicam de Vulg. Lat. cujus celeberrima est lectio, *donec veniat, qui mittendus est*.

Յե՛ր ամին դարեհի, որ էր առա-
ջին ամ վաթաներորդի հինգերորդի
ողոմպիադին, ժողովին ողոմպիադք
Ճ՚է. և ամք հինը։ Ամք մնոր մա-
սամբք այսպէս համարին։

Ետ Կիւրոսի առաջին թագաւո-
րին պարսից՝ առնու զթագն կամբիւ-
սէս։ Ի՚պա դարեհ, որ թագաւո-
րեաց ընդ ամենայն՝ ամն լՃ։ Ի՚ սո-
րա յերկրորդ ամին՝ տաճարն Երու-
սաղէմի վերստին շինեցաւ։ Ի՚ նմին
այլ ևս ամքն դարեհի լՃ։ Ի՚ զկնի
այսոցիկ հետև դարեհիքն ամք լՃ։ Ի՚
քսերքսէս ամք Ժ։ Ի՚ ա՚ որով Եսթե-
րայ իրքն կատարին։ Ի՚ ռատաշէս
ամք խա՚։ Ի՚ ա՚ սորա Եզր երբայեց-
ւոց սուրբ գրոց գրագէտ Ճանաչէր.
զորմէ ասի զամենայն Ճշմարիտն գիրս
վերստին յիշել, և սահմանել հրեից
նորանկար երբայերցւոց նշանագրօք,
վասն պատերազմանց աշխարհին Հա-
սանելոյ։ Ի՚յ և Նեհեմիա տակառա-
պետ Ճանաչէր. որ հրամանաւ Թա-
գաւորին Եղեալ յերկիրն հրեաստա-
նի՝ շիներ զերուսաղէմ, և պատեր
զքաղաքն պարսպօք. քանզի մինչև

mae, anni MMMMDCLXXX. A secundo autem anno Darii, qui fuit primus annus sexagesimae quintae Olympiadis, colliguntur Olympiades CXXXVII. et anni DXLVIII. (sc. usque ad Christum). Qui minute computantur hoc modo.

Post Cyrum, primum regem Persarum, diadema accepit Cambyses. Postea Darius, qui regnavit annis omnino XXXVI. Hujus anno secundo templum Hierosolymitarum rursum est conditum; conficiuntur autem reliqui quoque Darii anni XXXIV. Dinumerentur itaque Darii anni XXXIV. Et Xerxis anni XX[1]. Sub quo ea, quae de Esther (narrantur), peracta sunt. Artaxerxis anni XLI. Hujus tempore Esdras, sacrae Scripturae Hebraeorum scriba litteratus agnoscebatur: quem ajunt, omnes Divinas Scripturas recoluisse, Judaeisque de integro tradidisse, novis characteribus[2] Hebraicis, ob bellorum incursionem supra regionem. Neemias quoque vinarius agnoscebatur; qui regis jussu ascendens terram Judaeam, Hierosolymam condidit, urbemque moenibus

(S. Niceph. Patriarch. Chron. p. 317.)

... Δαρεῖος .. ἔτη λς'. Τούτου ἔτει δευτέρῳ ... ὁ ἐν Ιεροσολύμοις ἀνεγερθεὶς ναός. Γίγονται λοιπὸν τὰ λοιπὰ Δαρείου ... λδ'...

1 Nescio librariorum ne vitio, an ab Auctore consulto omissi fuerint reges, qui aliquot menses imperaverunt, quosque tum ipse Eusebius in catalogo et in canone, tum ipsius eclogarii Arm. et Gr. memorant: ut *Artabanum* Xerxis successorem *mensibus* 7. *Xerxem secundum* post Artaxerxem longimanum *mensibus* 2. ac demum *Sogdianum* ejusdem successorem *mensibus* 7. quamquam diversi diverso modo ferant numeros mensium. De Esther vero consule Canonem in Olymp. LXXIX. et XCIII. ubi videbis, non probari ab Eusebio praesentem sententiam.

2 Ի՚որանկար Նշանագրիք, *novi characteres*, vel potius *de novo formati*, sive *novissime depicti characteres*; quo affirmat Auctor id quod superius dixerat, antiqua elementa Hebraeorum ea esse, quae Samaritana nuncupantur: ista verò, quibus utuntur Judaei, multo post ab Esdra confecta.

ցնա աւեր կայր քաղաքն, բայց միայն
'ի տաճարին՝ որ առ դարեհիւ նորո-
գեցաւ։ Յետ արտաշէսի Թագաւո-
րեցին պարսից այսոքիկ. Դարեհ
ամս ժԹ։ Արտաշէս ուշեղ ամս ին։
Ոխոս ամս խԸ։ Արսէս ամս Դ։
Դարեհ ամս Զ։ Յետ որոց աղեք-
սանդրոս մակեդոնացի եբարձ զտէ-
րութիւնն պարսից, և Թագաւորեաց
ամս Զ։ և նախ քան զդարեհ սպա-
նանելոյն Թագաւորեաց այլ ևս ամս
Զ։ Ի հանգամանի չերկրորդ ամին
դարեհի մինչև ցաղէքսանդրի վախ-
ճանն, որ եղև 'ի ՃԻԴ olympiադին
յառաջնումն ամին, լինին Ճղե։

Յետ աղէքսանդրի վախճանելոյ՝
եգիպտոսի և աղէքսանդրիայ քաղա-
քի Թագաւորեցին այսոքիկ. ա.
Պտղոմէոս դագոսեայ ամս ին։ բ.
Պտղոմէոս փիլադելփոս ամս խԸ։
Ա սակաւ եբրայեցւոց գիրք սկիզբ
'ի յոյն լեզու Թարգմանեցան, և յա-
ղէքսանդրիա քաղաքի 'ի մատենից

cinxit: etenim usque ad eum dissoluta erat urbs, praeter templum, quod sub Dario restauratum fuit. Post Artaxerxem regnaverunt apud Persas isti: Darius annis XIX. Artaxerxes Mnemon [1] annis XL. Ochus annis XXVI. Arses annis IV. Darius annis VI. Post haec Alexander Macedo, sublato Persarum regno, regnavit annis VI. quin etiam antequam Darium occidisset, regnaverat aliis insuper annis VI. Simul a secundo anno Darii, usque ad Alexandri obitum, qui primo anno CXIV. Olympiadis accidit, sunt (anni) CXCVII.

Post Alexandri mortem, Aegypto et Alexandrinorum urbi imperarunt hi qui sequuntur. I. Ptolemaeus Lagi (filius), annis XL. II. Ptolemaeus Philadelphus, annis XXVIII. Sub eo [2] sacri Hebraeorum libri in Graecam linguam translati sunt, atque in Bibliothecis Alexandriae reconditi. III.

(Idem ibid. p. 318.)

Μετὰ δὲ τὴν Αλεξάνδρου τελευτὴν, Αἰγύπτου καὶ Ἀλεξανδρίας ἐβασίλευσε πρῶτος Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἔτη μ'. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἔτη (λή). ἐπὶ τούτου αἱ παρ' Ε'βραίοις ἱεραὶ βίβλοι εἰς τὴν Ε'λ-

1 Ուչեղ. id sonat apud Arm. quod Gr. Μνήμων, sc. *memoria praeditus*, *ingeniosus*, vel potius *memorans*; unde et Latini scriptores non semel dixerunt *Artaxerxes Memor*; at vulgo Gr. verbum *Mnemon* usurpant, sicut et Interp. noster alibi, մեհմոն։ Annos vero Ochi, ut hic, ita etiam constanter in Canone Eusebius habet խԸ. 26. Pariter habuit et Niceph. ejusdem eclogarius, juxta Anastasium: at hodierna lectio apud Scal. habet 27. et apud Goarum 22.

2 Asolicus noster de more ad verbum excerpsit quaedam etiam ex hoc Eusebii textu. Lib. I. cap. 3. ' Ա սակաւ եբրայեցւոց գիրք սկիզբ 'ի յոյն լեզու Թարգմանեցան. և յաղէքսանդրիայ քաղաքի 'ի մատենից տանն եգան ‖ : Անդ. ' Ա սակաւ Թագաւորեաց անտիոքոս, որ կոչեցաւ եպիփանէս. առ որով՝ որ 'ի մակաբայեցւոց գիրսն գործք՝ գործեցան, որ զպատն հրեից 'ի հեթանոսութիւն գառնալ բռնադատէր։ Ա այսու անտիոքոսս մատաթիայ ուստր ասամոնէեցւոյ՝ նախանձ ման հայրենի կրօնից առեալ, լինէր զօրավար ժողովրդականն։ Յետ որոյ որգի նորին յուդայ՝ որ կոչեցաւ մակաբէ‖։ Omitto Nicephorum, alterum Eusebii excerptorem, cujus locus è regione cernitur, quamvis quaedam corrigenda occurrant in numeris, quos parenthesis nota clausimus, aut omisimus.

տունս եդան ։ ԿԴ. Պտղոմէոս Եւերգետէս ամս իԿԴ ։ Դ. Պտղոմէոս փիղոպատովր ամս իԿԱ ։ Ե. Պտղոմէոս եպիփանէս ամս իԿԲ ։ Զ. Պտղոմէոս փիղոմետոր ամս լԿԴ ։ Առ սովաւ թագաւորեաց ասորւոց անտիոքոս, որ կոչեցաւ եպիփանէս. առ որով 'ի մակաբայեցւոց գիրսն գործք՝ գործեցան ։ յորում կայ, թէ զիարդ անտիոքոս զազգն հրէից 'ի հեթանոսութիւն դարձուցանել բռնադատէր. և պղծեաց զտաճարն նուիրօք պատկերացն՝ զոր կանգնեաց անդ. և զսԲ սպասս տաճարին կողոպտեաց 'ի ՃԾԱ ողոմպիադին ։ Որպէս ձգեալ 'ի վախճանէն աղէքսանդրի մակեդոնացւոյ մինչև 'ց ԱԱ ամն եպիփանու անտիոքայ յամս ՃԾ. և յերկրորդ ամէն դարեհի մինչև ցանտիոքոս ամք յԽԷ ։

Առ այսու անտիոքաւ մատաթիա ուստր ասամոնեայ՝ նախանձ վասն հայրենի կրօնիցն առեալ՝ լինէր զօրավար ժողովրդեանն ։ Յետ որոյ նո-

Ptolemaeus Evergetes, annis XXIV. IV. Ptolemaeus Philopator, annis XXI. V. Ptolemaeus Epiphanes [1], annis XXII. VI. Ptolemaeus Philometor, annis XXXIV. Hujus tempore regnavit in Syria Antiochus, qui cognominatus est Epiphanes; sub quo ea, quae in Maccabaeorum libris (narrantur), peracta sunt: in quibus scriptum est, quo nempe modo Antiochus gentem Judaeorum in gentilitatem convertere cogebat; templumque, dicatis imaginibus inibi erectis, violavit; sacrisque vasis templum spoliavit CLI. Olympiade. Ita ut a morte Alexandri Macedonis usque ad I. annum Epiphanis Antiochi, transierint anni CL. Et a secundo anno Darii usque ad Antiochum, anni CCCXLVII.

Hujus Antiochi aetate [2], Matathias Asamoni puer, aemulationem pro paterna religione praeseferens, dux populi factus est. Post quem filius ejus

λάδα φωνὴν μετεβλήθησαν, καὶ ἐν ταῖς κατ' Αλεξάνδρειαν ἀπετέθησαν βιβλιοθήκαις (ἐπὶ Ελεάζαρ Αρχιερέως) ... (et post pauca) ὁ Επιφανὴς ... Τὰ κατὰ τοὺς Μακκαβαίους ἐπὶ τούτου γεγέννηται.

(*Anonymus apud Scalig. p.* 51.)

Κατὰ δὲ Αντίοχον τουτονὶ Ματταθίας Ασαμωναίου παῖς ζῆλον τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίου θρησκείας ἀναλαβὼν (τὴν Ιουδαίων ἀρχὴν

1 Pro certo conjicere licet haec omnia de integro transcripta fuisse penes Niceph. sed amanuensium oscitantia non integre, ac praepostere edita hoc pacto. Πτολεμαῖος ὁ Επιφανὴς, Αντίοχος ἔτη κϛ'. Τὰ κατὰ Μακκαβαίους ἐπὶ τούτου γεγέννηται. Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ ἔτη λέ. Qua confusa lectione offensus Goar, suppressit nomen *Antiochi* in Lat. interpretatione sua, addens in marg. Gr. *Redundat*, sicut et in adnot. „ vox Αντίοχος redundat “. Melius dixisset, *desunt aliqua*, quae sane supplere potest Eusebius noster, cujus dicta repetiit et Asolicus loco supra citato.

2 Hoc quoque fragmentum, merito aestimandum, hausit Scaliger ex anonymo Eusebii eclogario, quamvis identidem interruptum.

բուն որդի յուդա՝ որ կոչեցաւ մակաբէոս։ Յետ որոյ եղբայր նորին յովնաթէս։ Յետ որոյ սիմոն եղբայր նորին։ Ի սա գիրքն մակաբայեցւոց բովանդակին. յորում կայ ժամանակ ամաց ԽԱ. մինչ 'ի կատարումն հարիւրորդի վաթսներորդի առաջնորդի ողոմպիադին. յորմէ մինչև ցաւգոստոս հռոմայեցւոց թագաւոր լինին ամք ՃԼԸ։

Յետ սիմոնի՝ հրէից զօրավար, որպէս ափրիկանոս և յովսեպոս պատմեն, լինի՝ յովնաթէս, որ և հիւրկանոս, ամն ԻԶ։ Յետ որոյ արիստաբուղոս ամ ԱԱ։ Սա նախ արքունական թագ եդ 'ի գլուխ. միանգամայն և թագաւոր և քահանայապետ լեալ ազգին հրէից, յետ նձդ ից ամաց 'ի բաբեղոն գերութեանն։ Յետ որոյ աղէքսանդրոս՝ որ և յաննէոս, թագաւորեաց հրէից ամս ԻԵ։ Յետ որոյ աղէքսանդրա՝ որ և մեսաղինա կին նորա ամս ԹԱ։ Յետ որոյ արիստա-

Juda, qui Maccabaeus cognominatus est. Post hunc frater ejus Jonathes. Post eum Simon frater ipsius. Hujus aetate liber Maccabaeorum absolvitur: qui continet tempus annorum XL. usque ad complementum centesimae sexagesimae primae Olympiadis: a quo usque ad Augustum regem Romanorum sunt anni LXXXVIII.

Post Simonem, Judaeorum dux creatur, prout Africanus et Josephus narrant, Jonathes, qui et Hyrcanus, annis XXVI. Post quem Aristobulus, anno I. Hic primus regium diadema sibi imposuit, rex simul atque pontifex maximus gentis Judaeorum factus, post CCCCLXXXIV. annos a captivitate Babylonica. Post hunc Alexander, qui et Jannaeus, in Judaeos regnavit annis XXV. Post quem Alexandra, quae et Mesalina, uxor ejus, annis IX. Post quam Aristobulus, (qui)[1]

ἀνεκτήσατο, καὶ) ἡγήσατο τοῦ λαοῦ. Μέθ' ὃν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ιούδας ὁ ἐπικληθεὶς Μακκαβαῖος. Ιωνάθης μετὰ τοῦτον. Σίμων τουτονὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διαδέχεται. εἰς τοῦτον ἡ βίβλος τῶν Μακκαβαίων περαιοῦται, περιέχουσα χρόνον ἐτῶν τεσσαράκοντα μέχρι τέλους ρξά. Ολυμπιάδος . . . .

(Idem Anonym. apud Scalig. p. 52.)

Μετὰ δὲ Σίμωνα Ιουδαίων ἡγεῖται, καθὼς Αφρικανὸς, καὶ Ιώσιππος ἱστορεῖ, Ιωνάθης, ὁ καὶ Υρκανὸς, ἔτη κϛ'. Μέθ' ὃν Αριστόβουλος ἔτος α'. Οὗτος πρῶτος διάδημα περιέθετο, ὁμοῦ καὶ βασιλεὺς καὶ ἀρχιερεὺς γεγονὼς τοῦ Ιουδαίων ἔθνους μετὰ ἔτη υπδ'. τῆς εἰς Βαβυλῶνα αἰχμαλωσίας. Μέθ' ὃν Αλέξανδρος, ὁ καὶ Ιανναῖος (...) ἔτη κβ'. Μέθ' ὃν Αλεξάνδρα, ἡ καὶ Σααλίνα, γυνὴ αὐτοῦ, ἔτη θ'. Μέθ' ἣν Αριστόβουλος, καὶ Υρκανός. κάθ' οὓς Πομ-

1 Manifestè redundat in Arm. որ, *qui*, librariorum vitio; unde Hyrcanus confunditur cum Aristobulo, de quibus paullo post seorsum auctor mentionem facit: ita ut omnino hic legendum

բուղոս՝ (որ) և հիւրկանոս։ Առ որով պոմպէոս հռոմայեցւոց զօրավար ա-րար ընդ հարկօք հոռոմոց զհրէայս. զհիւրկանոս կացոյց նոցա թագաւոր. և զարիստաբուղոս կապեալ տարաւ 'ի հռոմ։

Առ սովաւ հռոմայեցւոց թագաւորէ 'ի հարիւրորդում ութսներորդում չորրորդում ողոմպիադին յուղիոս կայսր միահեծան ամն ԿԳ. և ամիսս Ե (Է)։ Յետ որոյ աւգոստոս՝ որ և սեբաստոս, ամն ԾԶ. և ամիսս ԶԼ։ Առ որով հերովդէս նախ այլազգի, որում չէր անկ հրէից թագաւորութիւնն, 'ի հոռոմոց առնու զտէրութիւնն, այր մի յազգէ ասկաղոնացի։ Առ սովաւ Օծեալն Այ ծնանի 'ի

et Hyrcanus. Sub quo Pompejus, Romanorum dux, tributarios Romanis effecit Judaeos: Hyrcanum ipsis regem dedit; Aristobulum autem vinctum Romam duxit.

Hujus in diebus, centesima octuagesima quarta Olympiade [1], Romanis imperat Julius Caesar monarcha, annis IV. et mensibus V (VII). Post quem Augustus, qui et Sebastus, annis LVI. et mensibus VI. Sub quo Herodes primus alienigena, ad quem vix pertinebat Judaeorum regnum, a Romanis accipit principatum, vir genere Ascalonita. Cujus aetate Χριστὸς (Unctus) [2] Dei nascitur in Bethlehem

πήϊος Ρωμαίων στρατηγὸς ὑποφόρους Ρωμαίοις ἐποιήσατο Ιουδαίους, Υρκανὸν μὲν ἐπιστήσας αὐτῶν βασιλέα, τὸν δὲ Αριστόβουλον δέσμιον εἰς Ρώμην ἀγαγών.

Κατὰ τοῦτον (τὸν Υρκανὸν), Ρωμαίων βασιλεύει ἐπὶ τῆς ρπδ'. (ρπγ'.) Ολυμπιάδος Ιούλιος Καῖσαρ ἔτη γ'. μῆνας ζ'. Μέθ' ὃν Αὔγουστος ὁ καὶ Σεβαστὸς, ἔτη νϛ'. μῆνας ϛ'. κάθ' ὃν Ηρώδης πρῶτος ἀλλόφυλος, οὐδὲν προσήκουσαν αὐτῷ τὴν Ιουδαίων βασιλείαν ὑπὸ Ρωμαίων χειρίζεται, γένος ὢν Ασκαλωνίτης. ἐν τούτῳ καὶ ὁ Χριστὸς (ὁ υἱὸς) τοῦ Θεοῦ ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται τῆς Ιουδαίας. Μετὰ δὲ Αὔγουστον Ρωμαίων ἐβασίλευσε Τιβέριος. Τούτου ἔτος ἦν

sit juxta Gr. արիստաբուղոս և հիւրկանոս, առ որովք պոմպէոս և այլն. sc. *Aristobulus, et Hyrcanus, sub quibus* etc.

1 Pariter legerunt in Eusebio Arm. Interp. et Gr. eclogarius, Olympiaden CLXXXIV. sed quia in Canone Hieronymiano initium imperii Jul. Caesaris ponitur initio Olymp. CLXXXIII. ideo Scal. hic adjecit parenthesis notam (ρπγ'). Sed si ad canonem licet recurrere, codex noster ibi ponit Julii imperium postremo anno Olymp. ՃՁԲ. CLXXXII. Mirum quod de annis imperii γ'. III. nihil mutarit Scal. cum in Canone vel ipse legit Gr. et Lat. δ'. IV. ita sane et Arm. non tantum illic, sed hic quoque ԿԳ. IV. quae est constans lectio. Itaque legendum in Gr. δ'. pro γ'. Menses vero ζ'. VII. correctius habet Gr. sic enim habet etiam codex noster in canone: quare hic legendum Է. pro Ե.

2 Ut omnium confessione patet, nomen Domini Χριστὸς, *Unctus* sonat, ita quoque veraciter et commode dici de eodem Salvatore potest Χριστὸς τοῦ Θεοῦ, sc. *Unctus Dei*, sicut fideliter expressit Interp. noster, dicens tam ad verbum, quam ad mentem auctoris, օծեալն ՊՅ. Temere ergo (ne quid gravius dicamus) haesitavit Scaliger de hoc loquendi modo, ideoque voluit parenthesis nota supplere (ὁ υἱὸς), sc. *Filius*, quasi res insolens sit, ὁ Χριστὸς τοῦ Θεοῦ: ita ut neque vulgatissimum celeberrimumque S. Lucae locum meminerit, in Cap. IX. v. 20. luce clarius habentem, „ Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. *Christum Dei*, զքնն ՊՅ „.

թվի զահեմ Հրէաստանի։ Եղեւ աւգուստեայ թագաւորեաց Հռոմայեցւոց տիբերիոս։ ՚Ի որս հինգերորդ ամի եղեր, (յորմէ Տէրն Ե) տեր մեր Յս (Ծնաւն սուրբ երեւեցաւ ՚ի մարդկան կեանս, ՚ի չորրորդի ամի մ՚ոլմպիադին։

Judaeae. Post Augustum in Romanos regnavit Tiberius. Illius decimus quintus annus erat, (cum Salvator et) Dominus noster, JESUS UNCTUS Dei [1], apparuit in hominum vita, quarto anno CCI. Olympiadis.

Ի նմին այսուհետեւ ՚յելիփանէս անտիոքայ մինչեւ ՚ի ԺԵ երորդ աւն տիբերեայ՝ ամք մ՚։ Եւ յաղեքսանդրէ մակեդոնացւոյ մինչեւ ՚ի նոյն աւն տիբերեայ՝ ամք յ՚ծբ։ Եւ յերկրորդ ամէն դարեհի՝ ամք չխը։ Եւ ՚ի ԺԵ երորդ ամէն տիբերեայ մինչեւ ց՚հուսկ յեսուի պաշարումն երուսաղէմի, որ եղեւ յերկրորդ ամին վեսպիանոսի, գումարին ամք խ՚բ։ Ի նմին յադամայ մինչեւ յերկրորդ աւն դարեհի ամք ռոձ։ Եւ յերկրորդ ամէն դարեհի մինչեւ ՚ց ԺԵ երորդ աւն տիբերեայ՝ ամք չխը։ Ի՝հանգամանայն ընդ ամենայն յադամայ մինչեւ ՚ց ԺԵ երորդն տիբերեայ՝ ամք ըմ՚իը։ Եւ ՚ի հինգերորդ ամէն տիբեր-

Itaque ab Epiphane Antiocho usque ad XV. annum Tiberii conficiuntur anni CCI. Et ab Alexandro Macedone usque ad eundem annum Tiberii, anni CCCLII. A secundo autem anno Darii, anni DXLVIII. Et a XV. anno Tiberii, usque ad novissimam Hierosolymae obsidionem, quae facta est anno Vespasiani secundo, colliguntur anni XLII. Fuerunt ab Adamo usque ad secundum annum Darii, anni MMMMDCLXXX [2]. Et a secundo anno Darii usque ad XV. annum Tiberii, anni DXLVIII. Simul (ergo) universim ab Adamo usque ad XV. (annum) Tiberii, anni MMMMCCXXVIII [3]. A decimo quinto anno autem Tiberii usque ad

πεντεκαιδέκατον, ἐν ᾧ σωτὴρ, καὶ κύριος ἡμῶν Ιησοῦς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἀνεφάνη ἐν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ . . . . .

Ἦν δὲ τὰ ἀπὸ Ἀδὰμ, ἕως δευτέρου ἔτους Δαρείου, ἔτη ,δχό'. καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους Δαρείου, ἐπὶ τὸ ιέ. Τιβερίου, ἔτη φμή'. Ομοῦ τὰ πάντα ἀπὸ Ἀδὰμ, ἐπὶ τὸ πεντεκαιδέκατον ἔτος

1 Iterum hic legit Interp. noster, ut antea, in apographo suo, Χριστὸς τοῦ Θεοῦ. *Christus* vel *unctus Dei*. Scaliger verò suum Anonymum inducit legentem, Χριστὸς ὁ Θεός. *Christus Deus:* utraque lectio ad rem facit. Verum voces ἐν ᾧ σωτὴρ, καὶ, desiderantur in nostro codice, amanuensis incuria; commodius enim conjungeretur hoc pacto, յորում փրկիչն և տէր մեր etc.

2 Pro ,δ. 80. in margine codicis Arm. notatur ϡ. 70. mendose, ad vestigium tamen Gr. apographi praeferentis ,δχό, 4070. pro ,δχπ'. 4680. id enim certo certius postulat mox inserendus Eusebii calculus, cum inter secundum Dari annum, ac Tiberii quintodecimum posuit annos 548. illumque Tiberii annum connectit cum anno mundi 5228. ex quo sequitur ut etiam secundus Darii annus incidat in annum mundi 4680. tot enim anni soli cum altero 548. conjuncti efficiunt summam 5228. neque aliter. Unde et Scal. absolute dixit in adnot. p. 429. ad 52. ,, ,δχό. Legendum ,δχπ' ω.

3 Gr. corrupte σιέ. 215. quare asterisco notatum ab Scal. atque in adnot. 429. ad 52. jure emendatum, ,σχκή. 5228. ut constanter lectio nostra exhibet.

բեայ մինչև ցքանաւելակին կոստան. դիանոսի յաղթողի սեբաստեան՝ ամք Յ: Գումարի ըստ Հեբրայեցւոց ա. միևյն ժամնակն՝ յամն ըշժբ, ըստ եօթանասնից թարգմնութեան. քանղի ըստ Հրէից եբրայականին յետ նի ունի ամաւ. և ըստ շամրտացւոց եբրայականին յետնի ջիե ամաւ:

Ա յսպիսի իմն ըստ եբրայեցւոցն թիւ ժամնակացն գտանի:

Vicennalia Constantini victoris augusti, anni ccc. Colligitur juxta Hebraeos summa temporis, ad annos MMMMMDXVIII [1], secundum (nimirum) Septuaginta versionem. Siquidem juxta Judaeorum (exemplar) Hebraicum fit diminutio annorum MCCXXXVII, et juxta Samaritarum Hebraicum DCCCCXXXV.

Hujusmodi ergo apud Hebraeos temporum dinumeratio comperitur.

(ԼԳՒՊՏԱՑԻՈՑ):

(AEGYPTII).

Ոնչ ևէ՛բդ և յեփեպտացւոց ժամանակ ևափբտոևէանն էայ, (և) եԹովղայացւոց, պղղևէան՝ ևէ՛բդ եփեպտոս և ևաղէ՛ևանդբիա ևալան: Ո՛րպէս եփեպտացի՛ ժամանակագրէն:

Quomodo Ptolemaei Aegyptum, et Alexandriam tenuerunt, ita ut continetur in Aegyptiorum, Aethiopumque chronographia. Qua ratione Aegyptii Chronologiam tradunt?

Յետ քաղդէացւոց և ասորեստանեացւոց և եբրայեցւոց ժամնակագրութեան՝ ժամնակ է ընդ և գիպատացւոց Ձառևալան անցանել:

Դիոդորոս յառաջնումն ի պատմական մատենագրարանին գրէ զայս

Post Chaldaeorum, et Assyriorum, Hebraeorumque Chronographiam, tempus est ut jam Aegyptiorum commentaria percurramus.

Diodorus in prima historica Bibliotheca ita scribit: quod nempe [2] » Fa-

Τιβερίου, ἔτη* σιέ. Ἀπὸ δὲ πεντεκαιδεκάτου ἔτους Τιβερίου, ἐπὶ τὴν εἰκοσαετηρίδα Κωνσταντίνου τοῦ νικητοῦ Σεβαστοῦ, ἔτη τ'. συνάγεται ὁ πᾶς χρόνος (...) εἰς ἔτη* ,ϛφιή'. (,ϛφκή'.) κατὰ τὴν τῶν ἑβδομήκοντα ἑρμηνείαν. . . .

1 Aeque legerunt Gr. et Arm. ըշժբ. ,ϛφιή. 5518. at Scal. corrigi voluit per parenthesim (,ϛφκή). 5528. jure meritoque, tot enim anni conficiuntur ex annis 300. et 5228. quos praemisit Auctor. Dubitari tamen potest, ne forte solus numerus 5228. sit corrigendus, legendusque 5218. tunc enim constanter servandi sunt alii numeri 4670, et 5518. Confer et locum Canonis, quo intelligitur annos 296. actos fuisse a XV. anno Tiberii usque ad Vicennalia Constantini magni, et consequenter hic late scriptum fuisse 300. pro 296.

2 Gr. textum Diodori restituimus per locum citatum, juxta accuratam edit. Amstelodami, 1476. ex recensione doctissimi Petri Wesselingii, cum notis variorum.

Եւ օրինակ բանից, Թէ առասպելաբար կին ոմանք ՚ի նոցանէ զառաջինն տիրել եգիպտոսի աստուածոց և դիւցազանց ամն սակաւ ինչ լնդ Հաս ՚ի բիւրեւց և ՚ի վեց հազարաց։ և Հուսկ յետոյ քան զամենայն դիան Թագաւորեալ խսիդոս ոլբոյ։ Ուր ասպա մինդկան Թագաւորեալ աշխարհին սահն առ միրիդոսիւ ամն սակաւ ինչ պակաս քան զչինգ հազար. մինչև ՚ի ՃՀ (չ) աղամնիադն, առ որով մեք հասաք յեգիպտոս, Թագաւորեաց պտղոմէոս՝ որ նորն դիոնիսոսն անուանէր։

bulantur nonnulli ex ipsis primum in Aegypto dominatos fuisse Deos et Heroes, annis paullo minus myriade et sex millibus [1]: postremum vero Deorum omnium regnasse (filium) Isidos Orum [2]. Postea vero homines regioni imperitasse dicunt tempore Miridi [3], per annos aliquanto minus quam quinque mille, usque ad CLXX (x) [4] Olympiadem, qua nos Aegyptum accessimus, regnante Ptolemaco, qui novus Dionysus appellabatur ».

(*Diod. Sicul. I.* 2.)

Μυθολογοῦσι δ' αὐτῶν τινὲς τὸ μὲν πρῶτον ἄρξαι τῆς Αἰγύπτου Θεούς τε καὶ ἥρωας ἔτη βραχὺ λείποντα τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων, καὶ Θεῶν ἔσχατον βασιλεῦσαι τὸν Ἴσιδος Ὧρον. ὑπ' ἀνθρώπων δὲ τὴν χώραν βεβασιλεῦσθαι φασὶν ἀπὸ Μύριδος ἔτη βραχὺ λείποντα τῶν πεντακισχιλίων, μέχρι τῆς ἑκατοστῆς καὶ ὀγδοηκοστῆς Ολυμπιάδος, καθ' ἣν ἡμεῖς μὲν παρεβάλομεν εἰς Αἴγυπτον, ἐβασίλευε δὲ Πτολεμαῖος, ὁ νέος Διόνυσος χρηματίζων.

1 Hodierna lectio Diod. habet *μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων*, *myriadum et octomille*, sive ut Lat. Interp. expressit, *octies et decies mille*. Sed Eusebius legit *μυρίων καὶ ἑκακισχιλίων*, sive *ἑξακισχιλίων*, minus nempe duobus millibus.

2 խաղաւաւոյ non tantum confuse exaratum a librario, sed quoque abundantia litterae ա. lego separatim hoc pacto *Թագաւորեալ խաղաղ ոլբոյ (այսինքն, ոլբոյ՝ որդւոյ խաղեայ. զի խաղաց է յաւարէն անուանեալ խա)*. Ubi clare cernitur observatam ab Interprete nostro ipsam Gr. dialectum τὸν Ισιδός Ὧρον. *Isidos Orum*, sc. *Orum Isidis filium*. (idem et alibi fecit, sed clarius vertens *ոլբոյ՝ խաղաց որդի*.) Lat. Interp. expositè reddidit, *ultimusque rex fuit Horus, Iside natus*: ubi sane nescio qua de causa suppressit vocem Θεῶν, cui juxta nostram lectionem praeponendum πάντων τῶν.

3 Optima lectio Eusebii nostri, ad normam codicum Diodori Mss. qui habent Μοίριδος vel Μύριδος, maximè si legatur *ἐπί*, pro *ἀπό*. Verum haec neglexerunt qui Diodorum ediderunt, atque voluerunt legi, ut nunc habetur, *ἀπὸ μυριάδος*, quo factum est, ut omnes ferè eruditi insudarent ob hanc corruptissimam lectionem, inaniter utique; cum enim nomen regis Μύριδος confuderunt semel cum numerali voce *μυριάδος*, consequenter haesitare coeperunt, satis conscii, vix ferendum tam ingentem annorum numerum, *Myriadum quinque mille*, seu *quinque millies decem mille*; ita ut Lat. Interp. absurditatem volens subterfugere, ad arbitrium haec reposuerit, *quindecim ferè millia*; alii verò critici valde incerti, varias protulere solutiones. Vide fusam adnot. Wessel. in locum citatum, ita incipientem . » Exercuit hic locus industriam doctissimorum virorum Jac. Capelli, et Jac. Perizonii, etc «.

4 Correctius habetur apud Diod. *μεχρὶ τῆς ἑκατοστῆς καὶ ὀγδοηκοστῆς Ολυμπιάδος*, *usque ad centesimam et octogesimam Olympiadem*,

Այլ 'ի նոցանէ զմեծ մասն ունել զիշխանութիւն աշխարհին բնակ թագաւորաց լինելը. և սակաւ մասն՝ եթովպացւոց և պարսից և մակեդոնացւոց։ Եթովպացւոց չորից միայն տիրեալ. և զայն ոչ կարգ ըստ կարգէ, այլ՝ ցան առ ցան, այն ընդ ամենայն սակաւ ինչ պակաս քան 'զլՂ։ Իսկ 'ի պարսից պետութեան՝ կամբիսայ արքայէն զինուք և սպառազինօք զաշխարհն վկանդեալ, և ամ ընդ ամ՝ յեղիպտացւոցն գործեալ ապստամբութիւնն. քանզի ոչ կարէին տանել ծանրատաղտուկ վերակացութեանն, և յաշխարհին դիս ամպարշտելոյ։ Եւ այս որոյ մակեդոնացւոց տիրեալ՝ և այլոց 'ի մակեդոնացւոց զվէց ընդ ամ ամաւ։ և զայլ ամենայն ժամս նահան անցուցանել բնակ աշխարհին թագաւորաց՝ արամիք եօթա-

» Verum ex illis (imperii intervallis) quoad magnam partem, principatum tenuerunt reges, qui nati erant ea in regione: quoad vero partem exiguam Aethiopes, ac Persae, et Macedones. Aethiopes enim (reges) quatuor tantum regnarunt; idque haud continua successione, sed interrupte [1], totis annis, paullo minus, xxxvi. Sub Persarum vero imperio (fuit Aegyptus), gente armis armatisque a Cambyse rege subacta, annis v. supra cxxx. (usque) ad rebellionem [2] ab Aegyptiis excogitatam: quippe qui nequirent tam molestam administrationem simulque in Deos regionis (suae) piacula, aequo animo ferre. Deinde Macedones potiti, caeterique ex Macedonibus, annis sex supra ccLxx. Omnia vero reliqua tempora sub propriis

Τούτων δὲ τὰ μὲν πλεῖστα κατασχεῖν τὴν ἀρχὴν ἐγχωρίους βασιλεῖς, ὀλίγα δὲ Αἰθίοπας καὶ Πέρσας καὶ Μακεδόνας. Αἰθίοπας μὲν οὖν ἄρξαι τέσσαρας, οὐ κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλ' ἐκ διαστήματος, ἔτη τὰ πάντα βραχὺ λείποντα τῶν ἓξ καὶ τριάκοντα. Πέρσας δ' ἡγήσασθαι, Καμβύσου τοῦ βασιλέως τοῖς ὅπλοις καταστρεψαμένου τὸ ἔθνος, πέντε πρὸς τοῖς ἑκατὸν καὶ τριάκοντα ἔτεσι, σὺν ταῖς τῶν Αἰγυπτίων ἀποστάσεσιν, ἃς ἐποιήσαντο, φέρειν οὐ δυνάμενοι τὴν τραχύτητα τῆς ἐπιστασίας, καὶ τὴν εἰς τοὺς ἐγχωρίους Θεοὺς ἀσέβειαν. ἐσχάτους δὲ Μακεδόνας ἄρξαι καὶ τοὺς ἀπὸ Μακεδόνων ἓξ ἔτη πρὸς τοῖς διακοσίοις καὶ ἑβδομήκοντα. τοὺς δὲ λοιποὺς χρόνους ἅπαντας διατελέσαι βασιλεύοντας τῆς χώρας

ita ut, vel in cod. nostrum irrepserit ֊. ղօ. pro ֊. 80. vel apographum Eusebii mendose habuerit ութսմիսկոստն pro ոդսոհսկոստն.

1 Ἐκ διαστήματος, ad verbum *ex spatio*, seu *per intervallum*, quo signatur interrupta regum successio. Eo sane conceptu Interp. noster dixit composito fere vocabulo ցան առ անդ, quod ad verbum resolvitur, *disseminatum*, vel *dispersum huc illuc*, scilicet absque continua serie. Potest tamen dici quod noster legerit in Gr. ἐκ διασπέρματος, id enim proxime accedit ad Arm. vocem. In sequentibus Lat. Interp. siluit significationem vocis τὰ πάντα, ընդ ամենայն, *per totum, universim*, sc. *omnes anni*.

2 Reservata in Gr. praepositione σὺν, textus Arm. յեղիպտացւոցն գործեալ ապստամբութիւնն, sic accipiendus erit, ընդ ապստամբութիւնեանն գործելոյ յեղիպտացւոց, ceu հան գործ ապստամբութեամբն, *una cum rebellione*.

նասնովք ընդ ն ով, և կանամբք հնգիւք։

Զորոց ամենեցուն իսկ քուրմքն ունէին զմատեանս 'ի մեհենագիրս 'ի հնոց ժամանակաց՝ միշտ 'ի պայազատաց 'ի պայազատս աւանդեալ, թէ որպիսի ոք յիւրաքանչիւր թագաւորացն եղև արութեամբ և քաջութեամբ, և անձամբ և յաղթութեամբ. և թէ զինչ ինչ յիւրաքանչիւր ժամանակս գործեցին։ Բայց մեզ զիւրաքանչիւր ուրուք իրս 'ի նոցանէ դատարկութիւն է, և անդր 'ի բաց անշահութիւն՝ գրել։ մանաւանդ զի և բազումք իսկ 'ի նոցանէ անպիտանք զիւրաքանչիւր ժամանակս գտանէին։ Զայս զսոյն ձև օրինակ դիոդորոս։

Պարտ և պատշաճ է և զմանեթեայն եգիպտացւոցն 'ի նոյնս յարել. յորում հաստատագոյն իմն թուի կալ պատմութեանն։

regionis regibus, viris nempe septuaginta super cccc, foeminisque quinque transierunt «.

» De quibus omnibus monumenta Sacerdotes in fanorum archiviis habebant, ab antiquis temporibus tradita jugiter de successore ad successorem, qualis nempe unusquisque regum virtute ac fortitudine, animo et magnanimitate [1] fuerit; quaeque quolibet tempore (singuli) fecerint [2]. Nobis tamen singulorum gesta conscribere otiosum, atque extra modum inutile videtur; praesertim quod plurimi eorum inutiles suis in singulis temporibus reperti sunt [3] «. Haec ita Diodorus.

Jamque operae pretium est Manethi quoque dicta de Aegyptiis adjicere, in quo magis constare videtur historia.

ἐγχωρίους, ἄνδρας μὲν ἑβδομήκοντα πρὸς τοῖς τετρακοσίοις, γυναῖκας δὲ πέντε.

Περὶ ὧν ἁπάντων οἱ μὲν ἱερεῖς εἶχον ἀναγραφὰς ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἐκ παλαιῶν χρόνων ἀεὶ τοῖς διαδόχοις παραδεδομένας, ὁπηλίκος ἕκαστος τῶν βασιλευσάντων ἐγένετο τῷ μεγέθει, καὶ ὁποῖός τις τῇ φύσει, καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἰδίους χρόνους ἑκάστῳ πραχθέντα. ἡμῖν δὲ περὶ ἑκάστου τὰ κατὰ μέρος μακρὸν ἂν εἴη καὶ περίεργον γράψειν, ὡς ἂν τῶν πλείστων ἀχρήστων περιειλημμένων....

1 Nisi aliter legerit Interpres noster, latè rem exposuit, pro duobus vocabulis τῷ μεγέθει, καὶ τῇ φύσει, quatuor haec reponens, արութեամբ և քաջութեամբ, և անձամբ և յաղթութեամբ, duplicatis nempe vocibus ad rei majorem expressionem ornatumque. Ubi apud Lat. Interp. pro uno usurpatur *magnitudo*, pro altero *natura*, ut sonant Gr. voces. Arm. անձն, apprime indicat *personam*, sed ponitur passim pro *anima* aut *animo*, hìc verò pro *natura* sumpsit Interp. sicut ex opposito բնութիւն, sc. *natura*, aliquando ponitur pro անձն, *persona*.

2 Vel ita exponere poteramus, ut expressit Lat. Interp. Gr. textum, *et quid suo quisque tempore egerit*.

3 Lat. Interp. Diod. non tam pro iis, qui agunt, quam pro rebus actis voluit accipi illud τῶν πλείστων: atque hinc sic reddidit, *in his plurima nullius usus continentur*.

Ի՝ Մանեթբենց յԵգիպտական յիշատակաց, որ յերբիս տոմսոյս արար Մանեթոփերոնբենն, ըստ և ըստ ցեղից և ազգաց, և գմահկանացուաց թագաւորաց, որ Եգիպտացոց թագաւորէցին, մինչև ցդարեհ արտայ պարսից։

Ex Manethi Aegyptiacis monumentis, qui tribus tomis contexuit commentaria de Diis, Semideis, et Manibus, atque mortalibus regibus, qui Aegyptiis imperarunt usque ad Darium regem Persarum.

Առաջին մարդ առ՚ի յեգիպտացւոց՝ Հեփեստոս, որ և հրոյ գտակ լինէր նոցա. յորմէ Արեգական. (յետ որոյ ափաեոդէմն. յետ) որոյ կրոնոս. յետ որոյ ոսիրիս. և ապա տիփոն եղբայր ոսիրիդայ. յետ որոյ որոս՝ ոսիրիդոս և իսիդոս որդի. եգիպտացիք նախ սորա տիրեցին։ Յետ որոց ըստ պայազատութեան էհաս թագաւորութիւնն մինչև ՚ց բիդիս՝ յամն բիւր, յերիս հարիւր, և լինն հազիւր, ըստ լուսնական տարեաց, զոր լուսնօրեայ աւուրսն Թոթոյ ասեմ. քանզի զայժմեաւ մի ամիս՝ յայնժամ նորա տարի կոչէին։

Յետ դիցն թագաւորեաց ազգ դիւցազանցն ամն ռմծե։ Եւ դարձեալ այլ թագաւորք տիրեցին ամն ռպժէ։ Յետ որոց այլ Ը թագաւորք մէմփացիք ամն ռչղ։ Յետ որոց այլք Թիւնէացիք Ճ թագաւորք ամն յծ։ Եւ ապա ուրուականաց և դիւցազանց թագաւորութիւնն ամն ըպժգ։ Ի միասին ամենայն լինին ամք բիւր (և) հազար։ որ և այս իսկ լուսնականք են, այսինքն ամնաւորք։

Համարեալ լինին ՚ի միասին ամն-

Primus homo apud Aegyptios Vulcanus [1], qui ignis inventor ipsis fuit; a quo Sol. (Post) quem (supple, Agathodaemon; post eum) Saturnus; post hunc Osiris; ac deinde Typhon frater Osiridis; post quem Orus Osiridis et Isidis filius. Aegyptii primi hi dominati sunt. Post quos per successionem protractum est regnum usque ad Bitem, in spatio annorum myriadis triumque millium et nongentorum, juxta annos Lunares, triginta inquam dierum numerum: hodiernum enim mensem unum, illi annum vocabant.

Post Deos regnavit gens Semideorum annis MCCLV. Atque item alii reges dominati sunt annis MDCCCXVII. Post quos alii XXX. reges Memphites, annis MDCCXC. Post eos alii Thynites X. reges, annis CCCL. Ac deinde Manium et Semideorum regnum annis MMMMMDCCCXIII. Simul omnes anni recensentur, myrias (et) mille: qui etiam lunares sunt, scilicet menstrui.

Computantur simul omnes anni lu-

1 *Vulcanum* diximus ad usum Latinorum, aliter Arm. ubique Gr. dialectum praesefert, Հեփեստոս, Ἥφαιστος, sicut et Կռոնոս, Κρόνος, qui Latinis *Saturnus*. Sed de his consulas velim Diodorum in Lib. I. p. 16. 17. ubi fusè agitur de hujusmodi rebus. Nec non Syncellus catalogum istorum regum ex Manethone ipso inserit p. 15. et 40. quibus ex locis non pauca possunt colligi ad illustrandum hunc locum. Vide et Choren. I. 6. etc.

նայն զոր եգիպտացիքն պատմեն՝ լինել դիցն և դիւցազանց և ուրուա-
կանացն՝ ամն լուսնականս՝ երկուս
բեւրս, չորս հազարս, և չ՚ որ լինին
ըստ արեգական ամք սմլ։ Օ որ թէ
համարեսցես ընդ եբրայեցւոց ժամա-
նակագրութեանն՝ զոյդ կշիռ գտա-
կաս գտանես։ Վասնզի եգիպտոս
առ՚ի յերբայեցւոց Մծրայիմ ա-
նուանեն. լինի Մծրայիմ յետ բա-
զում ժամանակաց՝ ի ջրհեղեղէն։
Վասնզի յետ ջրհեղեղին՝ քամեայ որդ-
ւոյն Նոյի լինի եգիպտոս, որ և Մծ-
րայիմ. և նախ բնակութեան յեգիպ-
տոս նա՛ չորաւ, մինչդեռ սկիզբն եր
ազգացն սփռելոյ։ Լինին նախ քան
զջրհեղեղն յայտնիք գումարեալ
ըստ եբրայեցւոց ամք սմ՚նբ։

՚Ի դէպ է այսու հետև եգիպ-
տացւոց յառաջին ժամանակն քան
զջրհեղեղն պարծել վասն նախաւր-
ութեանն։ Ասել ի նմին ազգէ լինել
զինքեանց և դիւցազանց և ուրուա-
կանաց։ զարձուցանել յամիսս զառ-
՚ի յերբայեցւոցն պատմեալ ամին,
լուսնաւոր տարեկանաց բեւրս եր-
կուս, և ևս աւելի համարեալ։ որ-
պէս լինել այնչափ ինչ ամիսս՝ որչափ
և առ երբայեցւոց զամացն է խմա-
նալ, այս է՚ի նախաստեղծ մարդոյն
մինչև ցՄծրայիմ գումարելոյ գրոց
ժամանակացն։ Վասնզի Մծրայիմ
երբ նախնի եգիպտացւոցն, ուստի զա-
ռաջին հարստութիւն եգիպտացւոցն
կարծելի է։

Իսկ եթէ աստի ևս բազմացեալ
յաճախագոյն թիւն ժամանակացն
գտանիցի, սակայն և այնմ հանդէս

nares, quos Aegyptii referunt fuisse Deorum et Semideorum atque Manium, duae myriades, quatuor millia et DCCCC. qui secundum annos solares sunt anni MMCCVI. Quos si cum Hebraeorum Chronologia computabis, aequalem omnino (numerum) comperies. Etenim Aegyptus ab Hebraeis Mezraim nuncupatur: fuit autem Mezraim multis annis post diluvium. Siquidem post diluvium Cham filio Noe nascitur Aegyptus, qui et Mezraim: primumque ipse, dum gentium dispersionis initium fuit, Aegyptum habitandi gratia profectus est. Fuerant autem juxta Hebraeos [1] ante diluvium ab Adam collecti anni MMCCXLII.

Itaque placet Aegyptiis, priscis temporibus, quae praecesserunt diluvium, se jactare ob antiquitatem. Deos quosdam fuisse dicunt suos, Semideosque et Manes. In mensesque redactis annis apud Hebraeos enarratis, lunarium annorum myriadas duas, et amplius computant; ita ut tot fere menses fuerint, quot anni apud Hebraeos comprehenduntur; a protoplasto nempe homine usque ad Mezraim tempora nostra computando. Mezraim enim fuit Aegyptiorum priscus; a quo prima Dynastia Aegyptiorum ducenda est.

Porro si exinde quoque valde auctus temporum numerus reperiatur, tamen et illius diligenter rationem scru-

1 Jam monuimus, Hebraeorum nomine indiscriminatim citari ab Eusebio non tantum Judaeos, et Samaritanos in citandis eorum textibus, sed etiam Septuaginta interpretes, quorum hic laudatur calculus.

պարտ է առնել, թէ գուցէ 'ի նմին ժամանակս բազում թագաւորաց լինէր դէպ կալ եգիպտացւոց։ Քանզի թիւնիացւոց ասեն թագաւորել, և մեմփացւոց, և զսայիտացւոց և զեթւովպացւոց. առ սոյնս և զայլոցն. և որպէս երևի՝ այլոց այլուրեք, և հարստաց այնպէս ունել, որպէս 'ի նոցա իսկ օրէնս գրեալ կայ. ոչ միմեանց բարձառուս լինել միանգամայն, այլ ոմանց աստ, և ոմանց անդ թագաւորել. վասն որոյ և յաճախութիւն իսկ ամացն այնպէս 'ի դէպ էր գումարել։ Այլ մեր զայն 'ի բաց թողեալ՝ երթիցուք միըստ միոջէ յեգիպտացւոցն ժամանակագրութիւնս։

Յետ ուրուականացն և դիւցա-

tari oporteat; forte enim iisdem temporibus multos reges Aegyptiorum (simul) fuisse contigerit. Siquidem Thynitas ajunt et Memphytas, Saitasque ac Aethiopes regnasse, ac interim alios quoque; et sicut (mihi) videtur [1], alios quidem alicubi, Dynastas vero ita se habuisse, quemadmodum in ipsa quidem eorum Lege scriptum exstat, minime autem simul consedisse (vel alterum alteri successisse), sed alios hic, aliosque illic regnare (oportuisse): et ideo tot annorum multitudo ut hoc modo colligeretur accidit. Nos vero his relictis, percurremus ex ordine Aegyptiorum Chronographias.

Post Manes et Semideos [2], Primam

(*Syncell. pag.* 43.)

Μετὰ νέκυας καὶ τοὺς ἡμιθέους, Πρώτην δυναστείαν καταριθ-

1 Locum obscurum conjectura non adeo firma nos in Lat. vertimus, ita ut nullum fere certum judicium ferri possit de certo sensu; ubi vel ipse librarius haesitans voluit in marg. reponi *երևելի insignis*, pro *երևի videtur*, nec tamen ita rem confectam dixeris.

2 Deinceps occurrit magna copia fragmentorum Gr. textus Eusebii nostri, nominatim a Syncello citati locis signatis; ita tamen, ut identidem interserat Syncellus etiam Africani loca simillima de his rebus. Sic ergo assignat auctorem nostrum primo loco privata hac inscriptione. Περὶ τῶν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν Αἰγυπτίων δυναστειῶν, ὡς Εὐσέβιος. sc. ad verb. » *De Aegyptiorum Dynastiis post Diluvium, ut Eusebius (tradit)* «. Quo certo nomine gavisus et Scaliger, laetabundus transcripsit integrum locum inter excerpta sua p. 14. usque ad 17. quamquam permixtis nonnullis Syncelli verbis, quod vix mirandum ob rei difficultatem. Quis autem referre potest labores sudoresque Goari in editione hujus loci, ratione jam dictae difficultatis; quod nempe Syncellus nunc Africani, nunc Eusebii locis illatis, atque iterum relatis, sua quoque interea disseminarit; quae studens Goar distincte digerere, multa tentavit, si tamen praeeligere potuerit, quid ad singulos pertineat. Africana itaque (ita sibi nimirum visa) Italicis characteribus in Latina interpretatione edidit. Eusebiana punctulis marginalibus secerni decrevit. Syncellana demum solitis typis exhibenda curavit. Verum neque id satis ratum habuit, atque adeo fusiores postea addidit adnotationes, quibus se certam exhibiturum distributionem pollicitus est. Nihilominus accuratum omnino se gerere, ut optaret, nequivit, quinimmo aliquoties magis confusè rem peregit. Qua in parte minime incusandus, sed potius jure excusandus est, nec enim alius minus erravisset; sicut reapse eadem percurrens Scaliger haud paucis in locis lapsus est.

Consule, si placet, adnot. Goari p. 17. 18. ad 43. etc. ubi experientia edoctus suggerit alterum quoque difficultatis fontem, respectu vi-

զանց՝ Առաջին հարստութիւն թուեն ը. թագաւորաց։ Յորոց նախ եկաց Մէմէս. որ ազնըւագոյն քան զնոսա կալաւ զտէրութիւնն. յորմէ զիւրաքանչիւր ազգս թագաւորելոցն գրեսցուք միստ միոջէ. որոց պայազատութիւնն ունի զայսգունակ ձև օրինակի։

Dynastiam VIII. regum percensent [1]. Quorum primus fuit Memes, qui nempe praefulgens inter eos, dominationem obtinuit: a quo quaslibet regum generationes singillatim describemus: quorum successio [2] ita prorsus est.

μοῦσι βασιλέων ὀκτώ. ὧν πρῶτος γέγονε Μήνης, ὃς διασήμως αὐτῶν ἡγήσατο. ἀφ' οὗ τοὺς ἐξ ἑκάστου γένους βασιλεύσαντας ἀναγράψαμεν, ὧν ἡ διαδοχὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.

delicet numerorum calculorumque dehinc catervatim se se excipientium in signandis regum annis, atque ad summam redigendis cujuslibet Dynastiae spatiis.» Raro (inquit, cui et nos subscribimus) consentiunt partiales cum totalibus, et ipsae totales ad se se invicem colligendae, in his Africani et Eusebii Aegyptiorum regum diagrammatibus, summae. Quid agerem, diu dubius haesi: has an illas emendarem, et qua componerem ratione non semel attentus perpendi: tandem ne non adeo interpolatum, quam nova ex incude prodeuntem textum viderer deprompturus, cum contractis ex Ms. defectibus potius quam nova et forsan non cunctis placitura Minerva partem Syncelliani operis praecipuam arte nimia transmutare, vel ipsi Auctori non agnoscendum foetum producere statui. Quos porro sinceriores et integriores numeros probem si quaesieris; totales, ceu qui sibi magis consentiant, et unus alteri additus expectatum ordinem teneant, probatiores, de quo te monendum duxi, respondeo. Reliqui annis a mundi conditu, imperiis, aetatibus, personis comparati, debitae possunt integritati restitui «. Haec sibi erudite statuit Goar, an vero ad amussim conservare potuerit, nec ne, quodammodo sequentes adnot. indicant. Adhaec nota, quod Syncellus nullo modo retinuit marginalem numerum in vestibulo cujusvis Dynastiae ab Eusebio exaratum, ϖ. ρ. ϙ. ά. β'. γ'. I. II. III. etc. utpote redundantem, cum in textu repetitur Առաջին, երկրորդ, *Prima*, *Secunda*, etc. Et contra de suo novos addidit numeros initio nominum cujuslibet regis, ά. β'. γ'. etc. tum in Africani, tum in Eusebii textu; quod tamen quum vix noverit Auctor noster, vel saltem codex noster, parenthesis nota intercludere decrevimus in Gr. textu, nolentes omnino expungere, ne quid de nostro interpolasse in Syncellanis fragmentis videremur. Solummodo, eam inter variantes Gr. lectiones, elegimus, quae ab Auctore nostro non abhorreret, apud Goarum, vel penes Scal. una nempe in textu retenta, altera in seriem adnot. redacta. Omitto interim infelicem illorum, qui hoc fragmentum Eusebianum ediderunt, inter se concertationem. Syncellus enim suo more invehitur in Eusebium, quod nonnihil discesserit ab Africani auctoritate. Scaliger, ut passim, tum Eusebium, tum Syncellum vellicat impudentibus sane verbis. Scaligerum demum reprehendit Goar. Sed in omnibus experimento deprehendimus correctorem potius correctioni obnoxium esse. Confer adnotationes Scal. et Goari, et minime dubitabis, quin uterque non secus a veritate abhorreat, ac iidem ipsi, quos erroris arguit.

1 Ita quoque Gr. in plur. καταριθμοῦσι, *dinumerant*, vel *percensent*, Aegyptii nimirum, quorum chronologiam non ita pridem auctor noster subjungere pollicitus est. Sed Goar Syncello suo hanc periocham adscribens, voluit emendare lectionem, posito in marg. Gr. singulari verbo καταριθμεῖ, et hinc exposuit in textu Lat. *percenset*, quasi vero Eusebius sit, qui, Syncello teste, percensuerit sequentia: minus peccasset vir criticus, si suum examen non refudisset in textum Latinum, quem tantum adire lectores solent. Scaliger contra, anteriora quoque Syncelli verba tanquam Eusebiana transcripsit, paucis mutatis, vel potius libere adauctis.

2 Sincerissima, ideoque optima lectio, qua demonstratur Gr. textum apud Sync. obscuratum esse, et sic legendum, ἀναγράψαμεν, ὧν ἡ

Ա՛ՀՄԷՍ Թիւնացի. և սորա Ե որդիք. զոր Հերոդոտոս Ա՛ՀՆԱ անուանեաց, Թագաւորեաց ամս Ճ. Ա՛Ա և սրտաքոյ իսկ քան զսահմանս աշխարհին երթայր զօրօք հանդերձ, և փառաւոր և քաջանուն ընտրեր. և՝ի ձիակերպ գետոյ նհանգ յափշտակեցաւ. Ա՛ԹՈՒԹԻՍ որդի սորին կալաւ ամս ԻԵ. և՝ի մեմփեացոց քաղաքին շինեաց արքունիս. որ և բժշկական Հարտարութեանց մնաւ դիր լինէր. և գիրս հանգամանաց հերձոյց զմարմինս հատագրեր. ԱՀՆ կենդիս սորին որդի ամս ԼԲ. Ա՛ԱՒՆԵՓԻՍ ամս ԽԵ. առ որով սով կալաւ

Memes Thynites [1], et hujus VII. filii [2], quem Herodotus Mina nuncupavit, regnavit annis XXX [3]. Hic vel ultra regionis limites cum exercitu progreditur, et illustris famosusque habetur; atque ab hippopotamo [4] raptus est. Athotis hujus filius obtinuit (regnum) annis XXVII. et in Memphi urbe regiam aedificavit; qui et medicinam exercuit, atque de modo corpora dissecandi libros conscripsit. Cencenis istius filius, annis XXXIX. Vavenephis, annis XLII. cujus tempore fames regionem occupavit, qui et pyramidas [5] ad Chovonem (vel, juxta

Μήνης Θεινίτης, καὶ οἱ τούτου ἀπόγονοι (ιζ', ἐν ἄλλῳ δὲ) ζ', ὃν Ηρόδοτος Μῆνα ὠνόμασεν, ἐβασίλευσεν ἔτεσιν ξ'. οὗτος ὑπερόριον στρατείαν ἐποιήσατο, καὶ ἔνδοξος ἐκρίθη, ὑπὸ δὲ Ἱπποποτάμου ἡρπάσθη. (β'.) Αθωσθις ὁ τούτου υἱὸς ἦρξεν ἔτεσι κζ'. καὶ τὰ ἐν Μέμφι βασίλεια ᾠκοδόμησεν, ἰατρικήν τε ἐξήσκησεν, καὶ βίβλους ἀνατομικὰς συνέγραψεν. (γ'.) Κενκένης ὁ τούτου υἱὸς ἔτη λθ'. (δ'.) Οὐενέφης ἔτη μβ'. ἐφ' οὗ λιμὸς κατέσχε τὴν χώραν, ὃς καὶ τὰς πυραμίδας τὰς περὶ Κωχώνην ἤγειρεν. (ε.) Ουσαφαὶς ἔτη κ'. (ς'.)

διαδοχή etc. ex quo tritus sensus mox oritur; ubi tamen Goar et Scal. confusè legerunt, ἀναγραφαμένων ἡ διαδοχή, quo totius periodi obscura redditur sententia, ita ut Goar vix demum per parenthesim alienum studuerit exprimere sensum, hoc pacto. « A quo series omnis, (prout ex generibus singulis reges ortos quidam descripserunt) hunc in modum deducitur ». Quàm longe a mente auctoris vel invitus distans.

1 *Memes* facile potuit exarari pro *Menes*, aut vice versa. Verum lectio Arm. *Թիւնացի*, satis indicat legendum in Graec. Θυίτης, vel saltem Θεινίτης juxta Scal. non autem, ut Goar habet, Θεινίτης: medium tenet Africanus ipse Goaro legente Θεϊνιτης, pro quo mendose repositum fuit in Lat. *Thecinites*.

2 Syncellus ιζ'. ἐν ἄλλῳ δὲ ζ'. quo monuit in suo apographo legi XVII. in altero vero exemplari VII. quorum postremum exhibet lectio nostra, eamque genuinam esse, vel ipse successorum numerus demonstrare videtur; siquidem hìc ἀπόγονοι posteros primi regis assignant, ubi Interp. Arm. *որդիք* dixit late sumptum, per *filios* et filiorum filios declarans, quo sensu, ut putatur, apud Africanum omnes Menis successores notantur, voce υἱός, *Filius;* vel reapse, si dici potest, septem proles uni patri successerint, quod tamen non patitur annorum multitudo.

3 Apud Sync. ξ'. LX. cui suffragatur quodammodo et Africanus ab eo citatus, cum habeat ξβ'. LXII.

4 Quum Ἱπποπόταμος sit nomen compositum ab ἵππος, *equus*, et ποταμός, *flumen*, appositè Arm. Interp. rem exprimendi causa reddidit, *ձիակերպ գետոյ*, sc. *bestia fluminis, equiformis*. Quoniam tamen Latini solent Graecorum modo dicere *Hippopotamus*, id et nos usurpavimus.

5 Significationem vocis *յաւրան*, acsi *Հաւրան*, quae infra exprimitur *յաւրան*, ex Gr. voce ipsa πυραμίς, potius exponere in animum induximus. Et quidem occurrunt aliqua vocabula apud In-

զաշխարհն . որ և գյուրքանս առ
Ինով աւանսաւն կանգնեաց : Ամաս
փայիս ամս ի : Ամիբայիս ամս խգ :
Ամիմիակս ամս ժգ . առ որով բաս
զում ինչ նշանակութիւն գործեցաւ ,
և մեծամեծ ապականութիւնք : Ամ
բիբիս ամս խգ : Ընդ ամենեսին թա
գաւորեցին ամս ռծբ :

Choe villam) erexit. Usaphais, annis xx [1]. Niebais, annis xxvi. Mempses, annis xviii. Sub quo plurima facinora facta sunt, maximaeque corruptiones [2]. Vibethis, annis xxvi. Omnes simul regnaverunt annos ccliı.

բ . Երկրորդ հարստութիւն թա
գաւորաց , նախ՝ բոխոս . առ
որով վիհ մեծ ի բուբաստան գործե
ցաւ , և բազումք կորեան : Ձեռ որոյ
կեքսիոս որ և ապիս , և մնեվիս , այլև

II. Secunda Dynastia regum ix. Primo, Bochus [3]. Sub quo ingens terrae hiatus in Bubastone factus est, multique perierunt. Post quem Cechous [4]; qui et Apis, et Mnevis, nec

Νιεβὲς ἔτη κς'. (ζ'.) Σεμέν\φις ἔτη ιϑ'. ἐφ' οὗ πολλὰ παράσημα ἐγένετο, καὶ μεγίστη φθορά. (ϑ'.) Οὐβιένθης ἔτη κς'. Οἱ δὲ πάντες ἐβασίλευσαν ἔτη συβ'.

Δεύτερα δυναστεία βασιλέων Θ'. ά. Βῶχος, ἐφ' οὗ χάσμα κατὰ Βούβαστον ἐγένετο καὶ πολλοὶ ἀπώλλοντο. (β'.) Μεθ' ὃν καὶ (δεύτερος) Χοὸς, ὅτε καὶ Απις, καὶ ὁ Μνεύις, ἀλλὰ καὶ ὁ Μενδή-

terpretem nostrum vetustissima, ac ferè apud nuperrimos inaudita, quod profecto vetustatem ejusdem aetatis significavit. Quid autem legerit Interp. Arm. pro Κωχώνιν, ut hodie apud Sync. habetur, haesitabis. Siquidem supposito quod conjunctim legendum sit in codice nostro առ որովաՒսաւն, Gr. fuit περὶ Χωκάνιν, sin autem disjunctim առ որով աւանսաւն, Gr. debuit esse περὶ Χῶ χώραν (seu χώραι).

1 Africanus apud Sync. suffragatur nostrae lectioni quoad litteram ι. in nominibus Οὐσαφαῖδος, et Νιεβίδος, quae sivis in genitivo reponit ille, vel ut Goar voluit, in nominativo, semper adjuncta voce υἱός, ut jam diximus. Caeterùm annos Usaphaidis χ'. xx. congruenter Eusebio nostro apud Syncellum repertos, Scal. mendose legit ί. v. Pro autem *Mempses* Sync. legit apud Euseb. Σεμέν\φις, *Semenpses*, et apud Afric. Σεμέμ\ις, *Semempsis*.

2 Ad verbum ita sonat et Gr. μεγίστη φθορά, *maxima corruptio*, quamvis Go.* liberiore sententia reddit in Lat. » horrendaque pestis per regionem grassata est «. Sed quid de antecedenti voce sentiendum est? nam παράσημον significat *aliquid insigne extraordinarium*, tam felix ac laudabile, quam adversum, et vituperandum. Pariter sanè et vox Arm. նշանակութիւն, duplici modo sumi potest, apprime verò secundo, perinde ac apud Lat. *facinus*: ideoque ea voce uti interim placuit. Goar *prodigia* dixit, quod et nobis haud displicet; praesertim respectu alterius loci, qui paullo infra occurrit, et videtur significare *opera insignia*. In sacris litteris pro una voce Arm. նշանակ, Vulg. Lat. diversa haec vocabula usurpavit, *prodigium*, Psal. lxx. 7. *abominatio*, Ps. lxxxvii. 9. *sterquilinium*, Jerem. viii. 2. *purgamenta*, 1. Corinth. iv. 13.

3 Hoc sane probatur emendatio Goari in marg. ά. Βῶχος, in nominativo, quum in textu habeatur cum Scal. in genitivo πρώτου Βώχου, corrupte. Item probatur lectio Scal. κατὰ Βούβαστον, juxta Africanum, quem et Goar in marg. notavit, cum in textu conjunctim, ideoque mendose habeatur καταβουβάστων. Porro Goar in serie regum hujus secundae Dynastiae confundit textum Eusebianum cum illo Africani.

4 Constans lectio apographi nostri fuit Μεθ' ὃν Κεχοὸς, vel Καιχῶος. Syncellus tamen legit separatim καὶ Χοὸς, *et Chous*, quod vix cohaerere videtur; ut nihil dicam de numero ordinali interjecto δεύτερος, quum praemissum erat β'. quod idem sonat. Scal. satis bene suppressit

մինդեսիոս քաւռիա՝ դիք կարծեցան։ Ի՛ապա բիոփիս. առ որով իրաւունք էլլին և վկանանց՝ թագաւորութեան պատիւ ունել։ Եւ ետ սա յայլ ևս երեք. առ որովք ոչինչ նըշանակութիւն գործեցաւ։ Ի՛որ ետքն հերթոդաւն առասպելարկուք վնիղոս գետոյ ասեն մեղը խառն ընդ ջրոյ բղխել վեհտասան օր։ Եւ ետ որոյ սեսոխրիս ամն խիլ. զորմէ ասեն լեալ բարձրութեամբ ե կանգնեհան, և լայնութեամբ երեք թզեան։ Ւսկ

non Mendesius caper [1], tamquam Dii habiti sunt. Postea Biophis, sub quo lex sancita, qua foeminis quoque regni honor delatus fuit. Post istos alii adhuc tres; quorum aetate nullum insigne opus [2] factum est. Sub septimo, commentores fabularum Nilum fluvium diebus XI. melle aqua permixto fluxisse ajunt. Post quem Sesochris, annis XLVIII. cujus [3] proceritas cubitis V. et latitudo palmis III. fuisse dicitur [4]. Sub nono autem nihil memoria

σιος τράγος θεοὶ ἐνομίσθησαν. (γ'.) Βίοφις, ἐφ' οὗ ἐκρίθη καὶ τὰς γυναῖκας βασιλείας γέρας ἔχειν, καὶ μετὰ τούτους ἄλλοι τρεῖς, ἐφ' ὧν οὐδὲν παράσημον ἐγένετο. (ζ'.) Ἐπὶ τοῦ ἑβδόμου μυθεύεται Νεῖλον μέλιτι κεκραμμένον ἡμέρας ἕνδεκα ῥυῆναι. Μεθ' ὃν Σέσωχρις ἔτη μη'. ὃς λέγεται γεγονέναι ὕψος πηχῶν ε'. παλαιστῶν γ'.

unum ex iteratis numeris, sed in eo lapsus est, quod abstulerit ex primo loco, uti tenendum esset, et secundo loco inter καὶ et Χοὸς retinuit. Sequens autem lectio nostra որ և, indicat lectum in Gr. separatim ὁ τε, sc. *qui etiam, quique*, quo posito, videtur Apis connecti cum Cechoo, ut cognomen nomini additum. Sed quia alii legunt junctim ὅτε, i. e. *quando*, vel *quo tempore*, hinc et Apis separatur a Cechoo, vel Choo, Diisque sequentibus conjungitur: quum ergo haec putatur certa lectio, possumus et nos similem elicere sententiam e nostra lectione, si puncto terminativo sejungamus nomina hoc modo կէքովս։ Որ և ապիս etc.

1 Pro Gr. τράγος, quod Armeniis est նոխազ, քաղ, քոչ. Latinis, *hircus, caper*, etc. Interpres noster inseruit քաւռիա, *caurid*, quae vox inaudita apud posteros Armeniorum, videtur quodammodo convenire cum Lat. *Caper*, quasi veteres appellare capros solerent nomine *Cabres* vel *cauretes*. Aliter vero lectum in Gr. ut nomen proprium, e. g. Κάβειροι, dicuntur esse *Dii Samothracum*, vel ut nomen adjectum, v. g. κάβρος, *stolidum* assignat. Adde quod quamvis τράγος *hircum* apprime sonet, alias tamen significationes habet, quarum uni forsan respondet քաւռիա. Nobis interim placuit Latinum interpretem sequi, et reponere *Caper* pro քաւռիա vel τράγῳ: maxime quod datur apud fabulatores Mendesius caper Deus Aegyptiorum, sive hircus quem colebant incolae Mendis Aegyptiae urbis. Verum, ut quidam ajunt, *hircus* ipse Aegyptiorum lingua *Mendes* appellabatur, ita ut Mendesius significet hic adjective *Mendesianus*, մենդեսեան։

2 En iterum voces նշանակութիւն, παράσημον: quoniam autem hoc in loco certum est hisce vocibus *opus insigne* declarari, idem forte dicendum erat et supra. Goar, qui ibi *prodigia* dixerat, hic apposite ad sensum dixit, *nil notatu dignum*.

3 Haec occurrunt apud Sync. p. 45. B. quae tamen postponens Scaliger, Africani verba in p. 44. C. posita pro Eusebianis exscripsit, imo et Syncelliana iis adjunxit. Neque Goar, qui jure reprehendit Scaligerum, sibi constare videtur: utriusque dubia Auctor noster nunc primum solvit.

4 Lacunam hic notavit Goar interpunctionibus, ubi revera nulla est: nisi quod ipse omiserit in Latinum convertere has voces, λέγεται γεγονέναι, quae tum in Gr. tum in Arm. inveniuntur; suspicor ne forte lectionem Scaligeri juxta Africanum sibi conciliaverit. In sequentibus emendanda Gr. lectio: nam quod ibi habetur, ἐπὶ δὲ τοὺς ἑπτά, procul dubio legendum est ad normam Arm. codicis, ἐπὶ δὲ τὸν ἕνατον, cujus tamen regis nomen suppressit Eu-

առ. Թ. երորդաւն ոչ ինչ արժանի յիշատակի գործեցաւ իրք: Եւ Թա գաւորեցին ամն մդէ:

ՃԲ. Երրորդ հարստութիւն մեմֆացւոց է Թագաւորաց: Ի նոքա՛ր ոքա. առ որով լիբեացիք ապստամբեցին յեգիպտացւոց. և յանդգնեցան առնել լուանի՝ առ ահին եւտուն զանձինս անդրէն՝ի ծառայութիւն: Յետ որոյ սեսորթոս, որ ասկղէպիոս կոչեցաւ յեգիպտացւոց վասն բժշկական արուեստին: Սա և քերածոյ վիմօք եդիտ հանգամանս շինուածոց. այլև գիրս գնեղոյ կալաւ փոյթ յանձին: Եւայլ այլ ևս վեցքն ոչ ինչ արժանի յիշատակի գործեցին: Իրք և Թագաւորեցին ամն ՃՂէ:

ՃԳ. Չորրորդ հարստութիւն էՃ Թագաւորաց մեմֆիացւոց՝ յայլմէ ազգէ Թագաւորութեանն. որոց երրորդ սուփիս. որ զմեծ պիրամիդն կանգնեաց, զորմէ ասէ Հերոտոս

dignum fuit gestum. Regnaruntque (simul) annis ccxcvii.

III. Tertia Dynastia Memphitarum regum viii. Necherochis [1], sub quo Libyes adversum Aegyptios rebellarunt: quumque Luna importune aucta fuerit, metu ducti, seipsos rursum in servitutem dedidere. Post quem Sesorthus, qui ob medicam artem Aesculapius ab Aegyptiis vocatus est. Hic etiam sectis lapidibus aedificandi modum invenit, atque literis exarandis curam impendit. Sex caeteri autem nihil memoratu dignum gesserunt. Quique reguarunt annis cxcvii [2].

IV. Quarta Dynastia Memphitarum regum xvii. ex alia stirpe regni: quorum tertius Suphis, qui magnam illam pyramidem erexit, quam a Cheope factam Herodotus dicit: qui et su-

τὸ μέγεθος. ἐπὶ δὲ τοὺς ἐννέα οὐδὲν ἀξιομνημόνευτον ὑπῆρχεν, οἱ καὶ ἐβασίλευσαν ἔτεσι σιζ'.

Τρίτη δυναστεία Μεμφιτῶν βασιλέων ή. Νεχέρωχις, ἐφ' οὗ Λίβυες ἀπέστησαν Αἰγυπτίων, καὶ τῆς σελήνης παρὰ λόγον αὐξηθείσης διὰ δέος ἑαυτοὺς παρέδοσαν. μεθ' ὃν Σέσορθος, ὃς Ἀσκληπιὸς πάρ' Αἰγυπτίοις ἐκλήθη διὰ τὴν ἰατρικήν. οὗτος καὶ τὴν διὰ ξεστῶν λίθων οἰκοδομὴν εὗρατο, ἀλλὰ καὶ γραφῆς ἐπεμελήθη. οἱ δὲ λοιποὶ ἓξ οὐδὲν ἀξιομνημόνευτον ἔπραξαν, οἳ καὶ ἐβασίλευσαν ἔτεσι ριή'.

Τετάρτη δυναστεία βασιλέων ιζ'. Μεμφιτῶν συγγενείας ἑτέρας βασιλείας, ὧν τρίτος Σοῦφις, ὃς τὴν μεγίστην πυραμίδα ἐγείρας, ἣν φησὶν Ηρώδοτος ὑπὸ Χέοπος γεγονέναι. ὃς καὶ ὑπερόπτης εἰς θεοὺς γέγονεν, ὡς μετανοήσαντα αὐτὸν τὴν ἱερὰν συγγράψαι βί-

sebius, quod ab Africano Χενερὼς dicitur; sicut etiam de aliis inferius idem agit, quorum nomina apud Africanum leguntur.

1 Haud dissimiliter habet Scal. Νεχέρωχις, Goar corrupte, Νακέρωχις, omitto Africanum legentem Νεχερόφης.

2 Apud Sync. uno auctior, ριή. cxcviii. ita ut vel in Arm. legendum ը. pro է. vel in Gr. ζ. pro ή.

'ի քեռպայ գործեալ. որ և ամբարտաւան առ դիսն գտանէր. մինչև զզջանալ, և զմեհենական մատեանսն գրել. զոր իբրև զմեծ ինչ ստացուածս ունէին եգիպտացիքն: Բայց այլոցն ոչինչ արժանի յիշատակի գրեցաւ: Որք և թագաւորեցին ամս նխը:

Ե. Հինգերորդ հարստութիւն լա թագաւորաց եղեփանտինացւոց. որոց առաջինն ոթիոս. սա յիւրոց սպասաւորաց սպանաւ. չորրորդն փիոփս, վեցամեայ առ սկիզբն թագաւորելոյ. և կալաւ մինչև ՃԱմ:

Զ. Վեցերորդ հարստութիւն. Կին մի անուն նիտովկրիս թագաւորեաց. որ յիւրում ժամանակսն քաջ քան զամենայն արս էր, և դեղեցիկ

perbus in Deos inventus est, usquedum eum (hujusce rei) poenituit, et libros Sacrarii [1] conscripsit; quos velut magnas opes habebant Aegyptii. De caeteris vero nihil memoria dignum scriptum est. Quique regnarunt annos CCCCXLVIII.

V. Quinta Dynastia regum XXXI. Elephantiniorum: quorum primus Othius [2]. Hic a suis satellitibus occisus est. Quartus Phiops [3], sexennis regnare coepit; tenuitque usque ad annum C [4].

VI. Sexta Dynastia [5]. Mulier quaedam Nitocris nomine regnavit: quae omnium sui temporis virorum fortissima erat, atque omnium foeminarum

βλον, ἣν ὡς μέγα χρῆμα Αἰγύπτιοι περιέπουσι. τῶν δὲ λοιπῶν οὐδὲν ἀξιομνημόνευτον ἀνεγράφη, οἱ καὶ ἐβασίλευσαν ἔτη υμή.

Πέμπτη δυναστεία βασιλέων τριάκοντα ἕνος ἐξ Ελεφαντίνης, ὧν πρῶτος Οθόης. οὗτος ὑπὸ τῶν δορυφόρων ἀνῃρέθη. Ο' δὲ δ'. Φίωψ ἑξαετὴς ἀρξάμενος ἐβασίλευσε μέχρις ἐτῶν ρ'.

Ἕκτη δυναστεία. Γυνὴ Νίτωκρις ἐβασίλευσε τῶν κατ' αὐτὴν γεννικωτάτη καὶ εὐμορφοτάτη, ξανθήτε τὴν χρόαν ὑπάρξασα, ἡ καὶ

1 Pro τὴν ἱερὰν βίβλον, sc. *sacrum librum*, magis ad sensum, quam ad verbum dictum est in Armen. մեհենական մատեան, quum soleat Interpres noster pro sacris profanarum Gentium hoc nomen մեհենական usurpare, quod minime conveniret Latine reddere *templarium* vel *delubricum*. Nobis vox *Sacrarium* placuit, locum enim sacrum declarat. *Sacrum* autem obtinet etiam locum vocis *templum*, juxta Gr. ἱερόν.

2 Goar juxta Syncellum suum, tam in Euseb. quam in Afric. legit Οθώης, vel Οθόης, ubi noster legebat Οθίος, vel Οθήως. Scal. vero concise, Θώης.

3 Ita accurate etiam Goar in Gr. Φίωψ, pro quo Scal. redundanter effert Αφίωψ.

4 Quum vix declarasset Auctor, vitae ne, an regni annus centenarius impletus fuerit, quorum unus sexennio alterum superat, Goar explicatione usus, sic rem exposuit, » et ad centum usque annos vitam regnumque produxit «. Sed videtur non ita rem adhuc perfecisse, nam si reapse regnavit C. annos, vixit CVI. annos, Sin autem vixit C. annos, regnavit XCIV. annos. Hoc sane affirmat et ipse Goar in adnot. p. 19. ad 46.

5 Goar in marg. notat, *deest nonnihil*, textus tamen Eusebianus tum apud Sync. tum in Arm. cod. integrè se habet, cum summae annorum in V. et VI. dynastiis simul accipiantur; nisi forte velit Goar eadem ubique penes Eusebium legi, quae leguntur apud Africanum, qui tamen in multis differt, maximeque, quintae ac sextae Dynastiarum distributiones prorsus aliter exhibet; ita ut Syncellus ipse coarguat ibi Eusebium, quod nempe Africani vestigio omnino insistere noluerit, quum vix aliunde haec desumere potuerit, quod tamen adhuc quaerendum.

քան զամենայն կանայս, խարտեաշ և կարմրայտ. զնմանէ ասեն շինել զերրորդ պիրամիդն, որ է ցուրան բլրաձև։ Որ թագաւորեցին ամս մ գ։

Է. Եօթներորդ հարստութիւն մեմփացւոց Ե թագաւորաց. որք թագաւորեցին ամս հ Ե։

Ը. Ութերորդ հարստութիւն մեմփացւոց Ե թագաւորաց. որք թագաւորեցին ամս Ճ։

Թ. Իններորդ հարստութիւն հե-

pulcherrima, flavo colore, et rubris genis: ipsamque ajunt, tertiam pyramidem aedificasse; quae est moles erecta collis instar [1]. Qui regnaverunt [2] annis CCIII.

VII. Septima Dynastia Memphitarum regum V. qui regnaverunt annis [3] LXXV.

VIII. Octava Dynastia Memphitarum V. regum [4], qui regnarunt annis C.

IX. Nona Dynastia quatuor regum

λέγεται τὴν τρίτην πυραμίδα ᾠκοδομηκέναι, οἱ καὶ ἐβασίλευσαν ἔτη σγ'.

Εβδόμη δυναστεία Μεμφιτῶν βασιλέων πέντε, οἱ ἐβασίλευσαν ἡμέρας οέ.

Ογδόη δυναστεία Μεμφιτῶν βασιλέων πέντε, οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη ρ'.

Εννάτη δυναστεία Ηρακλεωπολιτῶν βασιλέων τεσσάρων, οἱ ἐβα-

1 Benè Interp. Arm. qui haec addidit, ut explicaret Gr. vocem, quam usurpat ipse, պիրամիդ (ex accus. πυραμίδα, cujus nominat. πυραμίς). Male autem ejusdem amanuenses; qui vocem Armenam diverse exararunt, nam alibi յաւրան, ut vidimus, apponentes, hìc verò ցուրան inserentes, incertam vocis pronuntiationem reddiderunt, haud secus ac significationem; nos ergo ex verborum serie divinando, id quod vides, in Lat. exposuimus.

2 Similiter Gr. in plurali, οἱ καὶ ἐβασίλευσαν, *qui et regnaverunt*; quod tamen emendare voluit Goar, in margine, deflectens in numerum sing. et genus foemin. hoc modo, ἡ καὶ ἐβασίλευσεν, et hinc in Lat. reposuit, *regnavit*. Sed libere, ac nimis arroganter. Siquidem id, quod quaerit Goar, Nitocridis Reginae imperium hìc designari, jam Auctor praemiserat; dixerat enim Γυνὴ Νίτωκρις ἐβασίλευσε, atque ideo supervacaneum esset iterum idem verbum ἐβασίλευσεν repetere, ut ipse Goar repetit, non iisdem quidem, sed idem sonantibus verbis, *regnum obtinuit . . . regnavit*, respectu ejusdem Reginae. Id ergo quum absurdum sit, debuit sincerè, ut invenit in Gr. legere plurali numero, ac consequenter intelligere de cunctis regibus, qui quintam sextamque Dynastiam obtinuerunt annis CCIII. nec enim potuit una tantum regina tot annos vivere. Sed decepit Goarum numerorum varietas, quam Sync. ita refert: ἔτη τρία, ἐν ἄλλῳ σγ'. sc. *annos tres, in altero (Codice) CCIII.* quorum primum certum duxit, ideoque uni tantum Reginae competere arbitratus est. At quia secundus numerus est vera lectio Eusebiana, simpliciter nobiscum legit Scaliger σγ'. Haec omnino probat etiam Africani calculus ibi a Syncello reprehensus. Africanus quippe in sextam Dynastiam redactis iis regibus, qui ab Eusebio in quinta collocantur, atque aliis cum illis subjunctis, postremo loco istam Nitocridem Reginam locat XII. annis, ac demum totius Dynastiae spatium summa annorum CCIII. complectitur. Idem itaque et Eusebius fecit, etsi alia ratione, quum enim nihil de summa annorum memorasset in fine quintae Dynastiae, necesse ei fuit ad calcem sextae rem denotare.

3 Non ամս, *annos*, sed աւուրս, *dies*, legunt omnes in Gr.

4 Ita accuratè et Goar in Sync. plena voce πέντε, *quinque*, ubi nescio quo errore Scal. legere potuit ιθ'. XIX.

բակղէոպողիտացւոց չորից Թագաւորացն. որք Թագաւորեցին ամս ՃՀ։ Որոց առաջին որթոովիս՝ գժնդակագոյն քան զիւր նախնի Թագաւորսն լինելը. և յամենայն երկրին Եգիպտացւոց եղելոս (՚ի Լ. եղերունս) և օձիրս գործեր. որ յետոյ չամբեցաւ, և՚ի կոկոդրիղոս գազանէ սատակեցաւ։

Heracleopolitarum, qui regnaverunt annis c. Quorum primus Ochthovis, omnium, qui ante eum reges fuerunt, crudelissimus fuit; itaque tot, tantaque in universa Aegypto scelera ac flagitia patravit, ut demum dementia laborans, a crocodilo bestia devoratus fuerit.

Ժ. Յամեներորդ Հարստութիւն Հերակղէոպողիտացւոց ԺԹ Թագաւորացն. որք Թագաւորեցին ամս ՃՁԵ։

x. Decima Dynastia Heracleopolitarum regum XIX. qui regnarunt annos CLXXXV.

Ժ՚ա. Ա՚ետասաներորդ Հարստութիւն Դիոսպողիտացւոց ԺԶ Թագաւորացն. որք Թագաւորեցին ամս խԸ։ Յետ որոց ամմինեմէս ամս ԺԶ։ մինչև ցայսր զառաջին տոմարն իջուցաւ նա մանեթովս։ Ա՚իսկզամայն Թագաւորք ՍղՀ. ամք ՉՂ։

xi. Undecima Dynastia Diopolitarum regum XVI. annis XLIII. regnantium. Post quos Ammenemes annis XVI. Huc usque primum tomum [1] producit Manethus [2]. Simul reges CXCII [3]. anni MMCCC.

σίλευσαν ἔτη ρ′. ὧν πρῶτος Αχθος δεινότατος τῶν πρὸ αὐτοῦ γενόμενος, τοῖς ἐν πάσῃ Αἰγύπτῳ κακὰ εἰργάσατο, ὕστερον μανίᾳ περιέπεσε, καὶ ὑπὸ κροκοδείλου διεφθάρη.

Δεκάτη δυναστεία Ηρακλεωπολιτῶν βασιλέων ιθ′. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη ρπέ.

Ενδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων ις′. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη μγ′. Μεθ′ οὓς Αμμενέμης ἔτη ις′. Μέχρι τοῦδε τὸν πρῶτον τόμον κατάγει (οχεν) ὁ Μανεθῶς. Ομοῦ βασιλεῖς ρνβ′. ἔτη βτ′. (ἡμέραι οϑ′.)

1 Cod. Arm. մինչև ցառաջին տոմարն իջուցանէ, *usque ad primum tomum producit:* ubi legendum ad normam Gr. մինչև ցառս կամ մինչև ցայսր զառաջին տոմարն իջուցանէ, *usque ad istum*, vel *hucusque primum tomum producit.*

2 Մանեթովս probat lectionem Goari Μανεθῶς, nec vero Scaligeri ferentis Μανεθῶ, aliter redderetur in Arm. մանեթովս. Nihilominus Goar in Lat. reposuit *Manetho*, ut magis usitatum: nos fidem codicis observavimus, cui et antiquorum scriptorum multi suffragantur.

3 Goar optimè, ρνβ′. 192. Scal. mendosè, ρμβ′. 142. Verum ambo juxta Sync. post annos 2500. adjiciunt etiam, *dies* LXXIX. ἡμέραι οϑ′. quod desideratur in nostra lectione. Quodsi velis supplere in Arm. utpote incuria librarii omissum, velim ut magis οϑ′ reponas, quam οϑ′. Siquidem hi dies certe desumpti fuerunt ex Dynastia septima, ubi sane LXXV. neque LXXIX. dies (si non annos) auctor noster protulit, ut vidimus suo loco, omnium lectionum consensu.

Երկրորդ տոմարին Մանեթովի։

Secundi Tomi Manethi.

ԺԲ. Երկոտասաներորդ հարբունաւթիւն դիոսպողիտացւոց Է Թագաւորաց. որոց առաջին սեսոնքոսիս ամմենեմես ամ խգ։ Ի.մ սմենեմես ամն լիբ. որ յիւրոց ներքինեաց սպանաւ։ Վեսոսթարիս ամն խիբ. զորմէ ասեն լինել չորեքկանգնեան և երեքգաղիեան և առ երկուս մատունս։ Այս զամենայն աշխարհն ա սիացւոց հնազանդեցոյց զինն ամ, և զևրոպացւոց կողմանս մինչև ցաշխարհն Թրակացւոց. և ամենայն ուրեք յիշատակս կանգնեաց՝ զիւրա քանչիւր ազգաց կալուածոց, զառնանց քաջաց զառնի կերպարանս, և զվատաց կանացի անդամիք չարչարանս՝ ի սիւնս գրոշմէր. մինչև եգիպ-

XII. Duodecima Dynastia Diopolitarum regum VII. quorum primus Sesonchosis [1] Ammenemis filius, annis XLVI. Ammenemes, annis XXXVIII. qui a suis eunuchis occisus est. Sesostris, annis XLVIII. quem quatuor cubitorum, et palmorum trium, duorumque digitorum (procerum) fuisse dicunt. Hic totam Asiam annis novem subegit, Europaeasque partes usque ad Thraciam [2]: atque ubique monumenta, quarumcumque gentium potitus est, erexit; fortium quidem virorum formas virili specie, ignavorum vero muliebribus membris in cippis insculpsit: adeo ut [3] ab Aegyptiis post Osirim habitus sit. Post quem Lamba-

Δευτέρου τόμου Μανεθῶ.

Δωδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων, ζ'. ὧν πρῶτος Σεσόγχωρις Αμμενέμου υἱὸς ἔτη μς'. (β'.) Αμμενέμης ἔτη λ'. ὃς ὑπὸ τῶν ἰδίων εὐνούχων ἀνῃρέθη. (γ'.) Σέσωστρις ἔτη μ'. ὃς λέγεται γεγονέναι πηχῶν δ'. παλαιστῶν γ'. δακτύλων β'. ὃς πᾶσαν ἐχειρώσατο τὴν Ασίαν ἐν ἐνιαυτοῖς ἐννέα, καὶ τῆς Εὐρώπης τὰ μέχρι Θράκης, πανταχόσε μνημόσυνα ἐγείρας τῆς τῶν ἐθνῶν καταστάσεως, ἐπὶ μὲν τοῖς γενναίοις, ἀνδρῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγεννέσι γυναικῶν μόρια ταῖς στήλαις ἐγχαράσσων, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων μετὰ Οσιριν νομισθῆναι. Μεθ' ὃν Λάβαρις ἔτη ν'. ὃς τὸν

1 Goar non ita accurate Σεσύγχωρις, accuratius forsan Scal. Σεσόγχωρις legit, quam lectionem et ipse Goar imitatur in emendatione textus Africani.

2 Ita etiam Goar in suo codice Syncelliano *μέχρι Θράκης, usque in Thracem*. Quod si eo codice (ut contendit Goar) usus est et Scaliger, mire deviavit legens *μέχρι θαλάσσης, usque in mare*.

3 Solerter fecit Goar, pro ὃς legens in marg. ὡς, juxta lectionem Scal. quae et nostra est. Sed libere excogitavit idem Goar de suo addere in marg. vocem πρῶτον post Οσιριν; ut possit expresse reddere Latinam illam suam interpretationem " post Osirim primus haberetur ": namque vel sine ea voce integer sensus elicitur quam commodissime. Vult enim auctor indicare post Osirim celebrem extitisse Sesostrim, veluti alter Osiris habitus fuerit.

տացոց յետ ոսկրհնեայ կարծել զնա։ Յետ որոյ զամնպարէս ամն ՀԸ. որ յարսենուտէ զբաւիղ զբաւղակաձև դեբեզմանն շինեաց իւր։ Որոյ պայազատք թագաւորեցին ամն խԲ։ Ի ընդ ամենեսեան թագաւորեցին ամն մՀսե։

ԺԳ. Ի րեքտասաներորդ հարստու թիւն դիոսպոլիտացոց կ թագաւորաց. որք թագաւորեցին ամն ՆծՂ։

ԺԴ. Ի որեքտասաներորդ հարբատուԹիւն քսոյիտացոց ՀՂ թագաւորաց. որք թագաւորեցին ամն ՆձՂ։

ԺԵ. Ի հնգետասաներորդ հարստու թիւն դիոսպոլիտացոց թագաւորաց. որք թագաւորեցին ամն մԾ։

ԺԶ. Ի եշտասաներորդ հարստու թիւն Թեբացոց Ե թագաւորաց. որք թագաւորեցին ամն ՀՂ։

res, annis VIII. qui in Arsenoite labyrinthum [1] sibi sepulchrum construxit. Hujus successores regnaverunt annis XLII. Simul vero omnes regnarunt annis CCXLV.

XIII. Decimatertia Dynastia Diopolitarum regum LX. qui regnaverunt annis CCCCLIII.

XIV. Decimaquarta Dynastia Xoitarum regum LXXVI. qui regnarunt annis CCCCLXXXIV [2].

XV. Decimaquinta Dynastia Diopolitarum regum; qui regnaverunt annis CCL.

XVI. Decimasexta Dynastia Thebarum regum V. qui regnarunt annis CXC.

ἐν Αρσενοίτῃ λαβύρινθον ἑαυτῷ τάφον κατεσκεύασεν. Οἱ δὲ τούτου διάδοχοι ἔτη μβ'. οἱ πάντες ἐβασίλευσαν ἔτη σμέ'.

Τρισκαιδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων ξ'. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη υνγ'.

Τεσσαρεσκαιδεκάτη δυναστεία Ξοϊτῶν βασιλέων οϛ'. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη υπδ'.

Πεντεκαιδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων, οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη σν'.

Ἑξκαιδεκάτη δυναστεία Θηβαῖοι βασιλεῖς ε'. οἱ καὶ ἐβασίλευσαν ἔτη ρϟ'.

1 Pro unico Gr. vocabulo λαβύρινθος, duo haec usurpavit Interp. Arm. բաւիղ բաւղակաձև, quorum primum satis indicat *circumflexum devolutumque aedificium*, ut de Labyrintho narratur. Alterum verò a primo illo derivatum exprimitur in Arm. Lexicis privatis manu exaratis hoc pacto, բղպակ կամ բաւղակ, ստուերակաձև, sc. *umbrosum*, *tenebrosum*; ad hoc accedit et alterum vocabulum ibi occurrens, բաւակ, atque expositum, ստուեր մանուածոյք, quod ad anteriora refertur.

2 Syncellus de more duplicem citat numerum in lectione Eusebiana, ἔτη ρπδ'. ἐν ἄλλῳ δὲ υπδ'. *annos* 184. *in altero* (*codice*) 484. quorum secundum pro genuino Eusebii textu admittas oportet ad fidem codicis nostri, etenim vel recta ratio id suadet. Nam si in praecedenti dynastia sexaginta viri annos impleverunt 453. quomodo homines sex et septuaginta annos tantum 184, an non potius 484. imperium tenuerint? Idem colligere potes ex aliis quoque dynastiis, proportione servata. Adde quod ferè ubique secundam lectionem a Syncello adductam, ubi citat ἐν ἄλλῳ, Eusebianam esse, primam verò fere semper depravatam, certissimis argumentis comperimus. Id sane alibi feliciter animadver-

ԺԷ. Լ՚ոթևևտասներորդ Հարքս. տուիմիւն Հովուացն, որք էին եղբարք փիւնիկեցիք օտար թագաւորք. որք և զՄեմփիսին առին: Որոց առաջին սահտես թագաւորեաց ամն ԻԹ. յորմէ և սահտացւոց օրէնք կոչեցան: որք և ՚ի սեթրոիտէ օրինաք քաղաք շինեցին. ուստի դիմեալ

XVII. Decimaseptima Dynastia Pastorum; qui erant fratres [1] Phoenices, peregrini reges; qui Memphim etiam ceperunt. Quorum primus Saites regnavit annis XIX. a quo et Saitarum Nomus nomen habuit. Qui in Sethroite quoque Nomo [2] condiderunt urbem; ex qua irruptione facta,

Επτακαιδεκάτη δυναστεία ποιμένες ἦσαν ἀδελφοὶ Φοίνικες ξένοι βασιλεῖς, οἱ καὶ Μέμφιν εἶλον, ὧν πρῶτος Σαΐτης ἐβασίλευσεν ἔτη ιθ'. ἀφ' οὗ καὶ ὁ Σαΐτης νομὸς ἐκλήθη. οἱ καὶ ἐν τῷ Σεθροΐτῃ νο-

tens Scaliger, secundam praecligebat lectionem, hic tamen alteram solam ρπδ'. corruptam sibi conciliavit.

1 Deest in lectione Scaligeri ἀδελφοί, *fratres*, quod fideliter servavit nobis Goar in suo Syncello Eusebii exscriptore.

2 De industria, velim scias, semel et iterum a nobis usurpatam Gr. dialectum *Nomus*, νομός, pro Arm. օրէնք, eo quod pateat Armenam hanc vocem praeseferre duplicem Gr. vocis significationem. Nam ut apud Graecos νομος praecipue sonat *Lex*, (cum nempe acuitur in prima syllaba νόμος), at praeterea sumitur pro *praefectura*, *tractu*, *regione*, maxime in rebus Aegyptiacis, (tunc tamen exprimitur νομός, vel νομὸς), ita quoque ab Armeniis օրէնք quod apprimè sonat *Lex*, usurpatur interdum etiam pro *Praefectura* etc. Manifesta sunt Scripturae loca. I. Maccab. XI. 34. Կարդեցաք մեք զասհմանս հրէաստանեաց, և զերիս օրէնսն (այսինքն զգաւառս կամ զկալուածս) ախտրիմ և զրեդդա և ռաթամին, յաւելցին ՚ի հրէաստանի ՚ի կողմանս շամրնի ||. Sicut et capite praecedenti. x. v. 30. " և յերկոն օրինաց՝ որ յաւելան ՚ի ձեզ . . . . չուրջ զասհմանաք իւրովք հանգերձ || : etc. et v. 38. " և զերիս օրէնս՝ որ յասալագոյն եգեալ էր հրէաստանեայց յերկիրն շամրատացւոց ան. գրէն գաբռւցանել ՚ի հրէաստան || : quibus in locis Gr. lectio habet νομούς, Vulg. autem Lat. *civitates*. In Syriaca vero lectione exprimunt quidam *vectigalia*. Sed magis ad rem facit locus Isaiae, XIX. 2. " Եւ յարիցեն եգիպտացիքն ՚ի վերայ եգիպտացւոցն, և տայցեն պատերազմ այր ընդ եղբօր՝ և այր ընդ ընկերի, քաղաք ընդ քաղաքի, և օրէնք ընդ օրէնս ||; ubi Gr. habet καὶ νομὸς ἐπὶ νομόν, Hebr. *regnum*, sive *ditio*, sicut et Lat. Vulg. *regnum*. Quo ex loco confirmatur Plinii locus L. v. C. 9. ubi dixit, » Dividitur Aegyptus in praefecturas oppidorum, quas nomos vocant «. Et infra, » Quae juxta Pelusium est regio, nomos habet Pharbetitem, Bubastiten, Setroiten » etc. Quod sanè mirè accedit ad hunc Eusebii locum. Haec certa omnino sunt: solum controversia esse potest de lectione Arm. quae secundo loco habet ՚ի սեթրոիտ. ական օրինաք, quod debuit ad normam Gr. restitui ՚ի սեթրոիտական օրէնս (sc. ՚ի սեթրոիտական նահանգս, կամ ՚ի սեթրոյտեան գաւառն). Ubi jure suspicari quis posset amanuensis vitio, vel malo consilio id peractum; quùm nempe vix intellexerit sensum dicti ՚ի սեթրոիտական օրէնս (այսինքն ՚ի սեթրոիտական նահանգս,) de suo reponi voluit օրինաք, h. e. *per legem*, *cum lege*, aut *legitime*. Quod si quis non librario Armeno, sed ipsi Interpreti nostro adscribere errorem hunc velit, eo magis Gr. codicem debet incusare; tunc enim non injuria dici potest, in Graec. pro νομῷ scriptum fuisse νόμῳ, quo posito vere exponitur *lege*, *per legem*, օրինաք: et quidem hanc corruptissimam, quamvis in levissima re, lectionem tenuerunt etiam librarii Syncellani, eamque retinuit, quod mirum, Scaliger; de quo erudite disserit Goar. in adnot. p. 20. ad 48. Porro omissis variis caeterorum de hac voce disquisitionibus, nos dicimus cum Suida in Lexic. vocabulum νόμος, quod apprime sonat *lex*, accipi etiam pro *regione*, » eo quod singulae nationes propriis legibus utantur »: en ejus verba, νομὸς καὶ χώρα διὰ τὸ ἕκαστον ἔθνος νόμοις χρῆσθαι: haec enim conjectura magis accedit ad usum vocis օրէնք pro գաւառ vel նահանգ.

նուաձեցին զեգիպտացիսն : Իրկրորդ բնոն ամն ՟իա : յետ որոյ արքեն ամն ՟ի : ափոփիս ամն ԽՀ : Իհանգամայն ամք ՟ՃՂ : Ի՟ս սոքօք՝ Թագաւորել եգիպտացւոց՝ երևի յովսէփ :

ԺԸ. Ամենասանեերորդ Հարստութիւն դիոսպոլիտացւոց ԺՂ Թագաւորաց . որոց առաջին ամովսէս ամն ԻԵ : Իքեբրոն ամն ԺՂ : Ի՟մովփիս ամն իԸ : Իմիփրէս ամն ԺԲ : ԻհւսփարմուԹովսիս ամն իՂ : ՏուԹմովսիս ամն Լ : Ի՟մենովփիս ամն ԼԱ : սա

Aegyptios ipsos subegere. Secundus Bnon, annis xli[1]. Post quem Archles, annis xxx. Apophis, annis xiv. Summa, anni cm[2]. Horum tempore, ut imperaret Aegyptiis, Joseph apparuit[3].

xviii. Decimaoctava Dynastia regum xiv[4]. Diopolitarum; quorum primus Amoses, annis xxv. Chebron[5], annis xiii. Amophis[6], annis xxi. Memphres, annis xii. Myspharmuthosis, annis xxvi. Tuthmosis, annis ix. Amenophis, annis xxxi. Hic est, qui Me-

μῶ πόλιν ἔκτισαν, ἀφ' ἧς ὁρμώμενοι Αἰγυπτίους ἐχειρώσαντο. β'. Βνῶν ἔτη μγ'. γ'. Αφωφις ἔτη ιδ'. Μεθ' ὃν Αρχλης ἔτη λ'. Ομοῦ ἔτη ργ'. Κατὰ τούτους Αἰγυπτίων βασιλευς Ιωσὴφ δείκνυται.

Ογδοηκαιδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων ιδ'. ὧν πρῶτος Αμωσις ἔτη κέ. β'. Χεβρὼν (δεύτερος) ἔτη ιγ'. γ'. Αμμενῶφις ἔτη κά. δ'. Μιφρὶς ἔτη ιβ'. έ. Μισφραγμούθωσις ἔτη κς'. Τούθμωσις ἔτη θ'. ζ'. Αμένωφις ἔτη λά. οὗτος ὁ Μέμνων εἶναι νομιζόμενος καὶ

1 Goar incorrupte legens in Gr. β'. Βνῶν, non recte reponit in marg. Βνὼν. Scalig. haud accurate exhibet β'. Ανῶν. Verum uterque corrigendus in numero μγ'. pro μ'. nam decepti sunt a librario minus recte repetente litteram γ'. ex sequenti nomine, γ'. Αφωφις, ut patet ex summa. Ad haec illud Μεθ' ὃν oportet juxta Eusebium nostrum apponi ante Archlem antecedentem Apophin: ubi et nomen regis mendose legitur apud Scal. Ανχλης, pro Αρχλης, ut recte habet Goar cum auctore nostro.

2 Scal. accurate legit ἔτη ργ'. ubi Goar corruptè, ἐστὶν ργ'. Sed corruptius ipse Goar rem peregit, cum vix animadvertens hoc mendum, quod inest, excogitavit per se alterum, quod dest: voluit enim legi in marg. ρς'. pro ργ'. Minus peccasset, si etiam in Lat. textum non refudisset suam conjecturam, quae vix stat.

3 Ad lectionem nostram accedit Goar, cum legit βασιλεύς, et vertit ad sensum, *Eorum tempore Joseph Aegyptiorum regnum moderatur*. Ubi secundum lectionem Scal. βασιλεῖς, alienus resurgit sensus talis. » Sub his Aegyptiorum regibus Joseph apparet «.

4 Non immerito laborasse dixeris viros criticos Scal. et Goarum, volentes nempe legi in Gr. ις'. xvi. pro ιδ'. eo quod sexdecim in ordine nominatim reges legebant; sed cadit omnino ea, ut ipsi putabant, firmissima conjectura, auctoritate Eusebii nostri, qui feliciter sibi constans, ut ιδ'. ἤγ. xiv. numerum praemiserat, ita et quatuordecim tantum nomina in serie recenset: neque enim cognovit, duos reges Ασωρις ἔτη λδ'. et Χυνχέρης ἔτη ις'. qui hodie apud Sync. leguntur: nos verò jure parenthesis nota, tamquam rem supervacaneam, inclusimus.

5 Syncellus de suo addidit hìc δεύτερος, ut nempe connectat inter se seriem regum a se interruptam in pag. 55. et 57. quod minime perpendens Scaliger, retinuit in textu Eusebii, neque animadvertit redundare saltem alteram litteram β'. quod semper retinet ad normam Syncelli. Solerter ergo notavit Goar in marg. de iterato hoc numero β'. *redundat*, quamvis juxta Eusebium uterque numerus expungendus sit.

6 Codex noster Gr. ferebat Αμῶφις, ubi Sync. vel Goar Αμμενῶφις, quod alterius est regis nomen in sequentibus: eadem librarii confusione Scal. legit Αμένευφος.

է՝ որ մինոն կարծեցաւ՝ վիմ խօսուն։ Ոլըս ամն ԻԶ։ Աքենքերես ամն ԻԶ։ առ սակաւ մնացեալս հրկիզ յեգիպտոս զԼիներ զօրաւորը հրեից։ Աքեռես ամն Ը։ Աւեռես ամն ԻԵ։ Աքմայիս՝ որ և դաւռոս (դանաոս) ամն Ե. յոր որոց ամաց տարագիր լեալ յերկրէն եգիպտացւոց՝ փախստական դիմէր առ եղբայրն իւր եգիպտոս (լատ. յեղիբտէ էտմէ յեփիպոսէ). երթեալ Հասեալ յաշխարհն եղղադացւոց՝ կալեալ զարգոս՝ թագաւորեր սր գիտացւոց։ Ռամեսես՝ որ և եգիպտոս՝ ամն ԿԸ։ Ամենոփիս ամն ՂԱ։ Ոիանգամայն ամիցն յիսը։

mnon existimatus fuit, lapis loquax. Orus, annis xxvm [1]. Achencheres, annis xvi [2]. Hujus aetate Moyses Judaeorum ex Aegypto egressus Dux fuit. Acherres, annis viii. Cherres, annis xv. Armais [3], qui et Davonus (lege Danaus), annis v: quibus annis exactis [4], Aegypto pulsus, fugitivus tendit ad fratrem suum Aegyptum; (lege, fugitivus tendit a fratre suo Aegypto [5].) adiens Helladam, Argo capta, regnat in Argivos. Ramesses [6], qui et Aegyptus, annis lxviii. Amenophis, annis xl. Summa, anni cccxlviii [7].

φθεγγόμενος λίθος. ή. Ωρος ἔτη (λς'. ἐν ἄλλῳ λή.) θ'. Αχενχερσης (ἔτη ιβ'. ί. Αθωρις ἔτη λθ'. ιά. Χενχέρης) ἔτη ις'. Κατὰ τοῦτον Μωϋσῆς τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας τῶν Ιουδαίων ἡγήσατο. ιβ'. Αχερρῆς ἔτη ή. ιγ'. Χερρῆς ἔτη ιέ. ιδ'. Αρμαῖς ὁ καὶ Δαναὸς ἔτη έ. μεθ' ἃ ἔτη ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐκπεσὼν καὶ φεύγων τὸν ἀδελφὸν Αἴγυπτον εἰς τὴν Ελλάδα ἀφικνεῖται, κρατήσας τε τοῦ Αργους βασιλεύει Αργείων. ιέ. Αμμεσῆς, ὁ καὶ Αἴγυπτος, ἔτη ξή. ις'. Μένωφις ἔτη μ'. ἐμοῦ ἔτη τμή.

1 Syncellus de more duplicem citavit lectionem ἔτη λς'. ἐν ἄλλῳ λή. quarum secunda est vera lectio Eusebiana. Quamvis enim in nostro codice legatur ֆբ. ին. sed certe vedetur legendum ֆբ. ին. de quo vide inferius.

2 Quum hoc spatio redundent in codice Syncellano duo reges superius refutati, eorum gratia et nomen et anni Achencheris non carent mendo apud Sync. lege itaque in Gr. Αχενχέρης ἔτη ις'.

3 Αρμαῖς, corruptè in editione Goari. Rectius ergo Scal. habuit Αρμαΐς, juxta Eusebium nostrum, sicut etiam ὁ καί, ubi Goar solum ὁ legit.

4 Goar legit, μεθ' ἃ ἐκ τῆς. Scal. vero μεθ' ἃ ἔτη τῆς, uterque in eo, in quo discrepant, emendandus. Edocet enim Auctor noster legendum: μεθ' ἃ ἔτη ἐκ τῆς, etc.

5 Manifestus error, nescio quo modo irrepsit in cod. Arm. ita ut praeposteram oppositamque reddiderit sententiam. Restituenda ergo lectio ad normam Graec. hac ratione: տարագիր լեալ յերկրէն եգիպտացւոց՝ փախստական դիմէր յերկաց եղբօր իւրոյ եգիպտոս, vel փախստական լինէր առ՝ ի յերկրէ իւրմէ եգիպտոս. non enim ad fratrem fugit, sed fratrem effugit, quod facile potuit paucis litteris mutatis confundi in cod. nostro. Nota interim pro *Graecia*, Graeco more haberi in Arm. *Hellada*, seu regio *Helladum*.

6 Optima, ni fallor, lectio codicis nostri Ραμεσσῆς, depravata videtur apud Syncellum legentem tamquam ab Eusebio Αμμεσῆς, ex persona verò Africani Αρμεσῆς, ut alterum a successore suo, cui nomen Ραμμεσσῆς. Item in Sync. Goar legit Μέμφις, Scal. paulo emendatius Μένωφις: accurata itaque lectio nostra Αμενῶφις, cui adstipulatur et Afric. habens Αμενῶφ.

7 Consentiunt inter se Arm. et Gr. in summa annorum 348. ex quo patet correctiorem esse secundam Syncelli lectionem quoad annos regis Ori, ubi Arm. habebat ֆբ. 28. quod si legatur

ԺԶ֊. Ինուտասանեքորդ Հարսատե֊
թիւն դիոսպողիտացւոց Ե թագաւո֊
րաց ։ Սեթովս ամն ԾԵ ։ Ռամփեսէս
ամն կԶ։ Ա֊մմենեփթիս ամն Ը ։ Ա֊մ
մինեմէս ամն իԶ ։ Թուոսիրեոս՝ որ Ա֊
Հոմերոսէ պօղիբոսն կոչի, այր կաշմ
բուռն զօրաւոր, առ որով իլիոն ա֊
ռաւ, ամն Է ։ Ա֊համագամայն ամք
ՉղԶ ։ Ա֊ի միասին յերկիրորդ տումն

XIX. Decimanona Dynastia Diopolitarum regum V. Sethos, annis LV. Rampses, annis LXVI. Amenephthis, annis VIII [1]. Ammenemes, annis XXVI. Thuoris, qui ab Homero Polybus vocatur, vir immanis roboris (lege, vir, sive maritus Alcandrae) [2], cujus tempore Ilium captum fuit, annis VII. Summa, anni CXCIV. Insimul ex se-

Ἐννεακαιδεκάτη δυναστεία βασιλέων έ. Διοσπολιτῶν. ά. Σέθως ἔτη νέ. β'. Ράψης ἔτη ξ'. γ'. Ἀμμενεφθὴς ἔτη μ'. δ'. Ἀμμενεμμὴς ἔτη κ'. Θούωρις, ὁ παρ' Ὁμήρῳ καλούμενος Πολύβους (ς'. ς'.) Ἀλκανδρος ἀνὴρ, ἐφ' οὗ τὸ Ἴλιον ἑάλω, ἔτη ζ'. ὁμοῦ ἔτη ρϟδ'. Ἐπὶ τὸ αὐτὸ β'. τόμου Μανεθῶ βασιλέων υβ'. ἔτη ,αρκά. (lege ,βρκά.)

λή. ιβ'. 38. suppletur recta summa annorum 348. Contra vero non admittuntur alii numeri in Graec. occurrentes, ubicumque a nobis differunt.

1 Ita etiam Goar in Sync. Ἀμμενεφθής, haud secus ac Afric. deviat ergo, ut saepe, solus Scaliger legens Ἀμένωφθις. Pro autem annis ή. ιβ'. VIII. in nostro apographo habitis, Sync. legit μ'. XL. ad fidem Canonis habentis ιβ'. XL. nihilominus tamen Series regum hunc praesefert numerum ιβ'. VIII. Nomen vero Ἀμμενεμμὴς quamvis recte legat Goar in Gr. textu Eusebii, at in Lat. reposuit *Ammenemnes;* mutuatus, ut videtur, ex Africani lectione Ἀμμενεμνῆς, ubi tamen Latine edidit *Ammenemmes*; ex quo patet confudisse utramque lectionem, ita ut Latina interpretatio Eusebii respondeet Graecae Africani lectioni, et Graeca Eusebii Latinae Africani.

2 Mirum in modum variant hic lectiones inter se, ac pariter haesitant, etsi diversa ratione. Interpres enim Arm. certe legit in suo apographo Graeco ἀνὴρ ἀλκανδρος, vel quid simile, tamquam adjectivum masculinum suo substantivo adjungendo, et consequenter significationem ipsam expressit, այր կաշմբուռն զօրաւոր, *vir nervosus strenuusque*, seu *vir robustus*: ἀλκανδρος enim componitur ab ἀλκὴ, hoc est *robur*, *strenuitas*, *vires*, et ab ἀνὴρ, gen. ἀνδρός, *vir*, *viri*, quasi *virilis*. Syncellus autem legit Ἀλκανδρός, tamquam nomen alterius regis, qui Thuori suffectus fuerit, habet enim έ. Θούωρις . . . ς'. ς'. Ἀλκανδρός ἀνὴρ . . . ἔτη ζ'. quod hanc praebet sententiam. » Quintus rex fuit Thuoris annis VI. Sextus rex fuit Alcandrus vir quidam, annis VII ω. Eandem maxime sententiam expressit ipse Sync. in lectione Africani, praetermisso vocabulo ἀνὴρ, hoc modo, ς'. Θουωρὶς . . . ς'. ζ'. Ἀλκανδρός . . . ἔτη ζ'. quasi dixerit. » Sextus rex fuit Thuoris annis VI. Septimus rex fuit Alcandrus annis VII ω. ubi evidenter apparet magis Syncelli, quam nostram lectionem mendis laborare, quamvis utraque laboret. Verum enim verò huic errori ansam dedit veterum amanuensium negligentia, qui unica tantum litera corrupta, totam everterunt sententiam. Siquidem Eusebius (idem dicimus de Africano) procul dubio scripserat Ἀλκάνδρας ἀνὴρ, ceu ὁ ἀνὴρ τῆς Ἀλκάνδρας, ubi Ἀλκάνδρας est casus genitivus proprii nominis foeminini Ἀλκάνδρα, quae erat mulier nominatissima, uxor regis antea memorati Thuoris, qui ab Homero Polybus quoque dictus fuit. Id quod aperte demonstratur ab Eusebii Canone: ubi Arm. Interp. habet, այր ազնդրեայ · sc. *vir*, seu *maritus Alcandrae*, sicut etiam iisdem verbis vertit S. Hier. *maritus Alcandrae*. Quo ex loco animadverterunt mendum hujus loci, atque adeo sine mora emendandum decreverunt tam Goar, quam Scal. is enim reposuit in ipso textu, Ἀλκάνδρας ἀνὴρ, ille verò idipsum in marg. notans, sic Latinam interpretationem expolivit, *Alcandrae conjux*: quo posito, ambo facile expungi voluerunt supervacaneos numeros ς'. ς'. quorum utique nullum in Arm. cod. vestigium.

բ[ին] մանեթովսի ղ[եր] թագաւորաց ամք ա[ռն]ա ։

cundo Manethi tomo, xcii. regum, anni mmcxxi [1].

Ի[ն]երրորդ պօմպէն մանեթովսի ։

Ex tertio Manethi Tomo.

Ի. Վ[ա]սանէրորդ հարստութիւն դիոպողիտացւոց քե[ր] թագաւորաց · որ թագաւորեցին ամն ռ[ձ]բ ։

ի[ա]. Վ[ա]սանէրորդ առաջնէրորդ հարստութիւն Ի[ն] թագաւորաց տա[ն] նիտացւոց ։ Վ[ա]մենդիս ամն ի[զ] · փսուս[է]ննոս ամն խ[ա] · Ն[է]փերքէրէս ամն [ը] · Վ[ա]մենոփթիս ամն [թ] · Վ[ո]սոխոր ամն [ղ] · փսիննաքէս ամն [թ] · փսոսէնն[է]ս ամն [լ] · Վ[ա]նգամնայն ամք ռ[ձ]բ ։

xx. Vicesima Dynastia Diopolitarum xii. regum, qui regnaverunt annis clxxii [2].

xxi. Vicesima prima Dynastia Tanitarum regum vii. Smendis, annis xxvi. Psusennus, annis xli. Nephercheres, annis iv. Amenophthis, annis ix. Osochor, annis vi. Psimnaches, annis ix. Psosennes, annis xxxv. Summa, anni cxxx.

Τρίτου τόμου Μανεθῶ.

Εἰκοστὴ δυναστεία βασιλέων Διοσπολιτῶν ιβ'. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη ροή.

Πρώτη καὶ εἰκοστὴ δυναστεία βασιλέων Τανιτῶν ἑπτά. ά. Σμένδις, ἔτη κς'. β'. Ψουσέννης, ἔτη μά. γ'. Νεφερχερὴς, ἔτη δ'. δ'. Αμενωφθὶς, ἔτη θ'. ε'. Οσοχὼρ, ἔτη ς'. ς'. Ψινάχης, ἔτη θ'. ζ'. Ψουσέννης, ἔτη λέ. ὁμοῦ ἔτη ρλ'.

1 Hic sane sincera lectio Armena plurimos prodit errores, qui apud Syncellum, imo apud exscriptores ejus occurrunt ex diversis capitibus. Primum enim, summam annorum *αρκά.* 1121. a Goaro Scaligeroque aeque collectam reprehendit, et legendum esse demonstrat *βρκά.* 2121. ut habetur etiam in textu Africani. Deinde verò integre servandam edocet lectionem *ἐπὶ τὸ αὐτό*, sc. *simul*, quod sine causa corrigere voluit Goar in marg. legens *ἐκ τοῦ αὐτοῦ*, sc. *ab ipso*. Scaliger autem arroganter interpolavit textum ipsum cum additamento, legens, *ἐπὶ τὸ τέλος αὐτό*, id est, *usque ad ipsum finem*; ita ut uterque everterit auctoris sensum genuinum, cui apprime convenit vel Africani lectio, *ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ*, aut saltem minus juvat criticos nostros. Probat tandem lectionem Goari *βασιλέων υβ'. regum* 92. et consequenter improbat alteram Scaligeri absurdam *βασιλέων ων'. regum* 850. quod libenter typographo tribuimus. Item confirmat lectionem Goari *ἔτων*, atque infirmat illam Scal. *ἐτῶν*. Summatim denique suadet legendum in Gr. E'πὶ τὸ αὐτὸ β'. τόμου (vel ad verbum, *ἐκ β'. τόμου*) Μανεθῶ *βασιλέων υβ'. ἔτη βρκά.* sc. » Simul secundi tomi (vel ex secundo tomo) Manethi, regum 92. anni 2121 «.

2 Syncellus legit in Euseb. *ροή.* pro *ροβ'.* quod in nostro apographo fuit. Idem in Africani textu praefert *ρλέ.* mutuatus, ut videtur, ex summa sequentis Dynastiae *ρλ'.* Haec aliter sentiens Scaliger, putavit vel Africanum utramque Dynastiam in unam contraxisse, vel Eusebium unam in duas divisisse; quorum secundum male conjiciens factum fuisse, emendare Eusebium aggresus, mendosiorem reddidit. Omisit enim sequentia haec, *Πρώτη καὶ εἰκοστὴ δυναστεία βασιλέων Τανιτῶν ἑπτά*, atque subsequentes reges in antecedentem Dynastiam xx. redegit, atque hinc necesse eidem fuit proxime post xx. connectere xxii. Dynastiam, praetermissa xxi.

ի՚բ. Քսաներորդ երկրորդ հարստութիւն բուբաստիացւոց՝ երից թագաւորաց։ Սեսոնքուսիս ամն ի՚ա։ Ոսորթովս ամն ժ՚ե։ Տակէղովթիս ամն ժ՚գ։ Միանգամայն ամք խ՚թ։

ի՚գ. Քսաներորդ երրորդ հարստութիւն տանիտացւոց՝ երից թագաւորաց։ Պետուբաստիս ամն ի՚ե։ յետ որոյ ոսորթոն ամն ի՚թ. զոր հերակղէս կոչեցին եգիպտացիք։ Փսամուս ամն ժ՚։ Միանգամայն ամք խ՚գ։

ի՚գ. Քսաներորդ չորրորդ հարստութիւն. բոկքոչրիս սաիտացի ամն խ՚գ. առ որով գառնն խօսեցաւ։

ի՚ե. Քսաներորդ հինգերորդ հարստութիւն եթւովպացւոց՝ երից թագաւորաց։ Սապակոնն. որ առ գերի զբոկքովրիս, և այրեաց կենդանւոյն. և թագաւորեաց ամն ժ՚բ։

XXII. Vicesima secunda Dynastia trium regum Bubastitarum. Sesonchusis, annis XXI. Osorthos, annis XV. Tacellothis, annis XIII. Summa, anni XLIX.

XXIII. Vicesima tertia Dynastia Tanitarum trium regum. Petubastis, annis XXV: post quem Osorthon, annis IX. quem Herculem appellarunt Aegyptii. Psammus, annis X. Summa, anni XLIV.

XXIV. Vicesima quarta Dynastia. Bocchoris [1] Saites, annis XLIV. Sub quo agnus locutus est.

XXV. Vicesima quinta Dynastia regum Aethiopum trium. Sabbacon, qui captivum duxit Bocchorem, et vivum combussit; regnavitque annis XII. Sebichos ejus filius, annis XII.

Εἰκοστὴ δεύτερα δυναστεία Βουβαστιτῶν βασιλέων τριῶν. ά. Σεσέγχωσις ἔτη κά. β΄. Οσωρθὼν ἔτη ιέ. γ΄. Τακέλλωθις ἔτη ιγ΄. ὁμοῦ ἔτη μθ΄.

Εἰκοστὴ τρίτη δυναστεία Τανιτῶν βασιλέων τριῶν. ά. Πετουβάστης ἔτη κέ. β΄. μεθ' ὃν Ὀσωρθὼν ἔτη θ΄. ὃν Ηρακλέα Αἰγύπτιοι ἐκάλεσαν. γ΄. Ψαμμοὺς ἔτη ί. ομοῦ ἔτη μδ΄.

Εἰκοστὴ τετάρτη δυναστεία. Βόχωρις Σαΐτης ἔτη μδ΄. ἐφ' οὗ ἀρνίον ἐφθέγξατο. (ὁμοῦ ἔτη μδ΄.)

Εἰκοστὴ πέμπτη δυναστεία Αἰθιόπων βασιλέων τριῶν. ά. Σαββάκων, ὅς Βόχωριν αἰχμάλωτον ἑλὼν ἔκαυσε ζῶντα, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ΄. β΄. Σεύηχος υἱὸς ἔτη ιβ΄. γ΄. Ταρακὸς ἔτη κ΄. ὁμοῦ ἔτη μδ΄.

1 Probatur magis lectio Scaligeri Βόκχωρις, quàm Goari legentis cum Afric. Βόγχωρις, ideoque reddentis in Lat. *Bonchoris*. In sequentibus pro ἐφθέγξατο, vix contentus est Goar dicere in Lat. *loquutus est*, vel *sermocinatus est*, sed sine causa addidit de suo *humana voce*: melius alibi p. 147. fideliter, *est locutus*. Denique in calce legunt Goar et Scal. hanc summam, ὁμοῦ ἔτη μδ΄. sc. *Simul anni* XLIV. Quod videtur vel male desumptum ex antecedenti subsequentique Dynastia, vel supervacuè repetitum ab aetate unius regis, hanc qui dynastiam regit: quapropter vix notum Eusebio nostro. Omitto lectionem Africani, ubi jure deest ὁμοῦ. utinam aequè deessent sequentia absurda ἔτη ϟϟ΄. *anni* 990. quis enim sustinere posset pro una Dynastia, in qua unus tantum rex est, tot annos assignari? praesertim cum antecedat tempus regni ejusdem regis, annis 6. tantum ab Africano collectum, pro quo 44. dixit Eusebius; nisi dixeris calculum 990. *annorum* ad diversas Dynastias pertinere.

Ակեսիոս նորին որդի ամս ԺԲ. Տա բակոս ամս Ի. Ա՛իանգամնայն ամք խէ.

Taracus, annis XX. Summa, anni XLIV [1].

ԻԶ. Ա՛սանեբորդ վեցերորդ Հարս տուխիւն սահտացւոց [2] Ի թագաւո րաց. Ա՛մերկս եթովպացի ամս ԺԲ. Ա՛ֆինաթիս ամս Է. Ա՛կեփսոս ամս Ը. Ա՛կեաւ ամս ՂԲ. Փսամետի քոս ամս խԴ. Ա՛կեաւ երկրորդ ամս Ը. Ա՛ս առ զերուսաղէմ, և զա փաքաղ արքայ տարաւ գերի յեգիպ տոս. ՓսամուԹիս միւս ևս, որ և փսամետիքոս, ամս ԼԶ. Ա՛ ափրէս ամս խԸ. առ որ փախստական գնա ցին յասորեստանեացն յերուսաղէմ ւհացորդքն հրեից. Ա՛մասիս ամս խԲ. Ա՛իանգամնայն ամք ՉԿԷ.

XXVI. Vicesima sexta Dynastia regum Saitarum IX. Ammeres Aethiops, annis XVIII. Stephinathis [2], annis VII. Nechepsus, annis VI. Nechao, annis VI [3]. Psammetichus, annis XLIV [4]. Nechao secundus, annis VI. Hic cepit Hierusalem, et Joachaz regem in Aegyptum duxit captivum. Psammuthes alter, qui et Psammetichus, annis XVII. Vaphres [5], annis XXV. ad quem confugerunt ab Assyriis Judaeorum reliqui ex Jerusalem [6]. Amosis, annis XLII. Summa, anni CLXVII [7].

Ἔκτη καὶ εἰκοστὴ δυναστεία Σαΐτων βασιλέων θ'. ά. Ἀμμερις Αἰθίοψ ἔτη ιβ'. β'. Στεφανάθις ἔτη ζ'. γ'. Νεχέφως ἔτη ϛ'. δ'. Νεχαὼ ἔτη ή. έ. Ψαμμιτιχὸς ἔτη μέ. ϛ'. Νεχαὼ δεύτερος ἔτη ϛ'. οὗτος εἶλε τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ Ἰωάχας τὸν βασιλέα αἰχμάλωτον εἰς Αἴγυπτον ἀπήγαγεν. ζ'. Ψαμμοῦθις ἕτερος, ὁ καὶ Ψαμμιτιχὸς ἔτη ιζ'. ή. Οὐαφρις ἔτη κέ. ᾧ προσέφυγον ἀλούσης ὑπὸ Ἀσσυρίων τῆς Ἱερουσαλὴμ οἱ τῶν Ἰουδαίων ὑπόλοιποι. Ϛ'. Ἀμωσις ἔτη μβ'. ὁμοῦ ἔτη ρξγ'.

1 Quod aliis Σεύηχος, noster legit Σεβίχως, et contra in sequente Dynastia, quod nobis Ἀμμερις, aliis Ἀμμιρις fuit.

2 Sync. corrupte legit in textu Eusebii Στεφανάθις, quem sequuti ii sunt qui eum ediderunt: medium tenet ipse Sync. alibi in p. 153. Στεφινάθης, sicut et Africanus ab eo relatus Στεφινάτης. Certa ergo auctoris nostri lectio fuit Στεφινάθις.

3 Alii ή. VIII. pro ϛ'. VI. Itaque vel ultima littera vocis ἔτη repetita transiit in numerum ή. vel librarius Arm. ex altero rege mutuatus locavit Է. pro Ը.

4 Sync. in Euseb. μέ. mendose quoad secundum numerum, sed facile emendari potest ex altero ejusdem mendo in anteriore, cum in p. 168. habeat ιϑ'. et in Afric. νϑ'. quibus inter se collatis elicitur optima lectio Eusebii nostri μϑ'.

5 Codex noster habuit Οὐαφρὴς, quod aliis est Οὐαφρίς.

6 Lectio Arm. quamvis integram prodat sententiam, non ita tamen venustam, ob duplicatum casum ablativum յասորեստանեաց յեր ուսաղէմ; ita ut jure suspicari quis possit scriptum ab Interprete, յառն (կամ յառնէն) երուսաղէմ յասորեստանեայց, ut sincere habet Graec. textus, *capta ab Assyriis Jerusalem:* ubi Goar legit τῆς Ἱερουσαλήμ. Scal. vix novit articulum τῆς.

7 Apud Sync. ρξγ'. 163. pro quo Scal. vult legi 168. addens parentheseis nota (ρξή.) quod sibi conciliavit et Goar in Lat. versione. Noster habuit ρξζ'. Verùm calculus annorum coalescit in summam 165. ρξέ. tunc tamen pro ՉԿԷ. legendum ՉԿԶ.

ԻԷ. Քսաներորդ եօթներորդ հարստութիւն պարսից ը թագաւորաց։ Կամբիսէս 'ի եԺ (Ե) երորդ ամի իւրոյ թագաւորութեանն թագաւորեաց եգիպտացւոց ամն գ։ Մոգքն ամիսս է։ Դարեհ ամն լզ։ Քսերքսէս դարեհի ամն իա։ Արտաշէս ամն ի։ Քսերքսէս երկրորդ՝ ամիսս բ։ Սոգդիանոս ամիսս է։ Դարեհ քսերքսի ամն թԺ։ Միանգամայն ամք ճի. և ամիսք գ։

XXVII. Vicesima septima Dynastia Persarum regum VIII. Cambyses anno regni sui XV. (lege V.) regnavit in Aegyptios annis III. Magi, mensibus VII. Darius, annis XXXVI. Xerxes Darii (filius) annis XXI. Artaxerxes [1], annis XL. Xerxes secundus, mensibus II. Sogdianus, mensibus VII. Darius Xerxis (filius) annis XIX. Summa, anni CXX, et menses IV.

ԻԸ. Քսաներորդ ութերորդ հարստութիւն։ Ամիւրտէոս սախտացի՝ ամն զ։

XXVIII. Vicesima octava Dynastia. Amyrtaeus Saites [2], annis VI.

ԻԹ. Քսաներորդ իններորդ հարստութիւն մենդէսացւոց գ թագաւորաց։ Նեփերիտէս ամն զ։ Աքովրիս ամն ժգ։ Փսամմութէս ամ ա։ Մութէս ամ ա։ Նեփերիտէս ամիսս գ։ Միանգամայն ամք իա. և ամիսք գ։

XXIX. Vicesima nona Dynastia regum IV [3], Mendesiorum. Nepherites, annis VI. Achoris, annis XIII. Psammuthes, anno I. Muthes, anno I. Nepherites, mensibus IV. Summa, anni XXI. et menses [4] IV.

Εἰκοστὴ ἑβδόμη δυναστεία Περσῶν βασιλέων ή. ά. Καμβύσης ἔτει πέμπτῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐβασίλευσεν Αἰγύπτου ἔτη γ'. β'. Μάγοι, μῆνας ζ'. γ'. Δαρεῖος, ἔτη λϛ'. δ'. Ξέρξης ὁ Δαρείου, ἔτη κά. έ. Αρταξέρξης (ὁ Μακρόχειρ) ἔτη μ'. ϛ'. Ξέρξης ὁ δεύτερος, μῆνας β'. ζ'. Σογδιανὸς, μῆνας ζ'. ή. Δαρεῖος ὁ Ξέρξου, ἔτη ιθ'. ὁμοῦ ἔτη ρκ'. μῆνες δ'.

Εἰκοστὴ ὀγδόη δυναστεία. Αμυρταῖος Σαΐτης ἔτη, ϛ'.

Εἰκοστὴ ἐννάτη δυναστεία Μενδήσιοι βασιλεῖς δ'. ά. Νεφερίτης, ἔτη ϛ'. β'. Αχωρὶς, ἔτη ιγ'. γ'. Ψάμμουθις, ἔτος ά. δ'. Νεφερίτης, μῆνας δ'. έ. Μοῦθις, ἔτος ά. ὁμοῦ ἔτη κά. καὶ μῆνες δ'.

1 Syncellus amplius legit in Eusebio, ne dicam addidit in Eusebio, ὁ Μακρόχειρ, *Longimanus*, quod deest in cod. nostro, neque Sync. ipse novit in Africano.

2 Ամիւրտէ. Supple ultimam syllabam intercisam ոս, *us*. Ita accurate etiam Scal. Αμυρταῖος Σαΐτης, cui suffragatur et lectio Africani Αμύρτεως Σαΐτης. Mendose ergo utramque vocem Goar edidit. Αμυρτάνος Σαΐτη.

3 Dicendum erat hic amanuensium errore irrepsisse IV. pro V. eo quod quinque reges revera sequantur: at summa concordia inter Gr. et Arm. non sinit, ut hoc dicamus. Africanus decenter legit IV. quoniam totidem reges subjungit, omisso ultimo rege: at Eusebius quomodo potuerit ponere reges quatuor numero, cum quinque sint, nos latet; nisi Muthis sit replicatum nomen Psammuthis decurtatum: quod ab Africano omissum, cod. Arm. ponit ante Nepheritem; ubi vice versa Sync. hunc anteponit alteri.

4 Recte habet Scal. μῆνες in nominativo. Goar vitiose hic, et alibi in accusativo μῆνας.

Լ. Երեսներորդ հարստութիւն սեբեննիտացւոց երից Թագաւորաց։ Նեկտաներիս ամն Ժ։ Տեւոս ամն Բ։ Նեկտաներոս ամն Ը։ Միահամուռ ամք Ի։

Լա. Երեսներորդ առաջներորդ հարստութիւն պարսկաց։ Ովքոս, որ 'ի քսաներորդում ամի իւրում Թագաւորութեանն պարսից՝ ունի զեգիպտոս ամն Զ։ Յետ որոյ արսէս ովքայ ամն Դ։ Յետ որոյ դարեհ ամն Զ։ զոր աղէքսանդրոս մակեդոնացի սպան։ Այս ամենայն յերրորդ տօմարէն մանեթովսայ։

Եւ յետ այսորիկ 'ի յունաց մատենիցն 'ի սոյն եկեալ յարեսցի. քանզի մինչև ցայս գլուխ՝ Թագաւորութիւնն եգիպտացւոց իջանէ։ Եւ քանզի և փղաւիոս յովսէպոս 'ի մանեթովսի գրոցն արկ 'ի կիր զվկայութիւնս, մինչև զերբայեցւոց նախնեացն պատմէր, լաւ համարիմ և

xxx. Tricesima Dynastia regum trium Sebennitarum. Nectanebes, annis x. Teos, annis ii. Nectanebus [1], annis viii. Summa, anni xx.

xxxi. Trigesima prima Dynastia Persarum [2]. Ochus, qui vicesimo regni sui Persarum [3] anno, obtinuit Aegyptum annis vi. Post quem Arses Ochi (filius) annis iv. Post quem Darius, annis vi. quem Alexander Macedo [4] occidit. Omnia haec ex tertio Manethi tomo.

Deinceps vero ex Graecorum libris his addetur [5]. Siquidem ad istud usque caput, regnum Aegyptiorum descendit. Quoniam vero Flavius etiam Josephus ex Manethi libris testimonia usurpavit, quum de Hebraeorum majoribus narrabat, optime duxi ejus quoque verba referre, quae in prima

Τριακοστὴ δυναστεία Σεβεννυτῶν βασιλέων τριῶν. ά. Νεκτανέβης, ἔτη ί. β'. Τέως, ἔτη β'. γ'. Νεκτανέβης, ἔτη ή. ὁμοῦ ἔτη κ'.

Τριακοστὴ πρώτη δυναστεία Περσῶν (βασιλέων τριῶν.) ά. Οχος εἰκοστῷ ἔτει τῆς αὐτοῦ Περσῶν βασιλείας κρατεῖ τῆς Αἰγύπτου ἔτη ς'. β'. Μεθ' ὃν Αρσὴς Ωχοῦ ἔτη δ'. γ'. Μεθ' ὃν Δαρεῖος ἔτη ἕξ. ὃν Αλέξανδρος Μακεδὼν καθεῖλεν. Ταῦτα τοῦ τρίτου τόμου Μανεθῶ. (Μέχρι τῶνδε Μανεθῶς.) Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἐξ Ἑλληνικῶν παρίσταται συγγραφέων...

1 Sic accurate Scal. Νεκτανέβος, sicut et pro anteriore Νεκτανέβης, ad normam Eusebii nostri. At Goar in utroque deviat, hic habens Νεκτανέβης, *Nectanebes*, illic Νεκτανέβη, *Nectanebis*; fortasse Africanum sequi voluit, utrobique habentem Νεκτανέβης.

2 Desideratur in Armen. գ. Թագաւորաց, *trium regum*, forsitan culpa librarii; quod habetur in Graec. βασιλέων γ'. vel τριῶν. In sequentibus videtur Interp. Arm. legisse in autographo Ωχος, ὃς, vel Οχος, ὃς, ubi Sync. vix novit relativum ὃς. nihil tamen refert.

3 Deest apud Goarum nomen Περσῶν, quod cognoscit Scal. cum Eusebio nostro. Insuper correcte habet Scal. ἔτη ς'. ubi Goar corrupte fert ἔτη β'. confundens (ni fallor) cum sequenti illo β'. Μεθ' ὃν.

4 Deest apud Scal. Μακεδὼν, quod accuratè habet Goar, et nobiscum consentit. At contra Scal. plenius legit in sequentibus τόμου, quod Goar non cognovit.

5 Hic finem facturus Syncellus fragmento Eu-

զնորա եւս զբարբառսն 'ի մէջ բերել. զորս յառաջնում հրէիցն նախնեացն պատմութեան դնէ պէս զայս օրինակ։

Hebraeorum antiquorum historia [1] inseruit, hoc modo.

Յովսեպայ 'ի մանեթովսի գրոցն։

Josephi, ex Manethi [2] *Libro.*

Սկիզբն արարից նախ գրոյն եգիպտացւոց դպրութեանցն։ Օնոցայն իսկ չէ պարտ աւանդել. բայց մանեթովս այր եգիպտացի յազգէ, 'ի յունական խրատու վայելեալ, որպէս յայտ իսկ է, գրեաց յեղղադական բարբառ զիւր գաւառական պատմութիւնն, 'ի մեհենական պատմութեանցն, որպէս ասէ ինքն, թարգ-

„Initium faciam primum scriptionis ab Aegyptiorum literis. Eorum quidem (literas ipsas) non licet proferre; Manethus tamen, vir Aegyptius genere, [3] Graeca disciplina instructus, uti manifestum est, scripsit Graece suae regionis historiam; eam utique, ut ipse ait, ex fanorum monumentis [4] interpretatus. Atque Hero-

(Joseph. contra Apionem L. 1. et Euseb. Praep. Evang. x. 13.)

Ἄρξομαι δὴ πρῶτον ἀπὸ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις γραμμάτων. αὐτὰ μὲν οὖν οὐχ οἷοντε παρατίθεσθαι τἀκείνων. Μανεθὼς δὲ τὸ γένος ἀνὴρ Αἰγύπτιος, τῆς Ελληνικῆς μετεσχηκὼς παιδείας, ὡς δῆλός ἐστι, γέγραφε γὰρ Ελλάδι φωνῇ τὴν πάτριον ἱστορίαν, ἔκ τε τῶν ἱερῶν, ὥς φησιν αὐτὸς, μεταφράσας. καὶ πολλὰ τὸν Ηρόδοτον ἐλέγ-

sebiano ex Manethi verbis desumpto, de suo iterum addidit, Μέχρι τῶνδε Μανεθως; deinde initium sequentis periodi Eusebianae designavit τὰ δὲ usque ad συγγραφέων, quod tamen ut Syncellanum cum praemissis Scal. praetermisit.

1 Locus est ex primo Libro contra Apionem, ex quo et alia citavit alibi auctor noster. Verum hunc locum aliqua ex parte iterum ipse Eusebius in medium protulit in Praep. Evang. L. x. c. 13. quod valde prodest variantibus Josephi exemplaribus.

2 Assidue servamus, ut jam monuimus, hoc nomen *Manethus*, *Manethi*, ad fidem codicis nostri habentis մանեթովս, ceu *Manethos* in nominativo, quo probatur magis vetus lectio Gr. Μανέθως, quam Μανεθών, quod praevaluit apud posteros, maxime inter Latinos *Manetho*, *Manethonis*; ideoque vel edit. Amsdel. habet in Jos. Μανεθών, ut ille qui hunc auctorem edidit, fatetur in adnot. p. 444. dicens, „ Al. Μανέθως, et Μαναίθως. Huds. Μανέθως. Euseb. Praep. p. 506. Spanh ". quapropter et Vigerius reddidit *Manethus*.

3 His probatur magis lectio Eusebii in Praep. Μανεθὼς δὲ τὸ γένος, quàm edit. Jos. δ' ἦν τὸ γένος, et contra illud Josephi ἀνὴρ Αἰγύπτιος, magis quam Eusebii Αἰγύπτιος, ἀνὴρ τῆς etc.

4 Մեհենական պատմութիւն juxta alibi dicta indicat *historiam ex templorum aut fanorum monumentis depromptam*; qua voce utitur Armenus Interpres tum ut suae gentis morem servaret, tum ut Gr. nomen ἱερῶν commode acciperet, tamquam obliquum nominis ἱερόν, sc. *templum*, etsi alii deducant à ἱερός, *sacer*, alii vero ex ἱερεύς, *sacerdos*. Unde Lat. Interpret. Praep. Euseb. et Jos. reddunt, *è sacris libris*. In adnot. autem ejusdem Jos. additur, *vel Sacerdotum annalibus*, quem juvat lectio Bas. ἱερέων: caeterum ad mentem auctoris haec omnia pariter faciunt.

մանեթաւ։ Եւ բազում խիք զերծոդ տեայ յանդիմանէ առանց խոտելեան զեգիպտականսն ստելոյ։ Եւ այս խակ մանեթովս յառաջնում երկրագործականացն գրէ զայս ձև օրինակի զմիջոց։

Եղիցի առ ընթերս և զբանսն խակ նորա. որպէս և նորա խակ զնա առնել վկայ։ Պատուականն անուանն, առ նովաս ոճ չգիտեմ զիարդ զայրացեալ և նորանշան յարևելից կողմանց՝ մարդ վատնշանաց յազգէ, առեալ համարձակութիւն՝ յաշխարհն

dotum [1] in multis convicit, de rebus Aegyptiacis ob ignorantiam mentitum. Et iste sane Manethus in primo (libro) [2] rerum Aegyptiacarum ita de nobis scribit «.

» Proferam vero, et ipsa ejusdem verba, uti et ipse quidem ipsum adducens testem [3]. Τίμιος nomen [4], sub quo, nescio quo pacto, Deus indignatus fuerit, et quidem novo ac mirabili modo ex partibus orientalibus homines ignobili genere, fidentes [5] in

χει τῶν Αἰγυπτιακῶν ὑπ' ἀγνοίας ἐψευσμένον. οὗτος δὴ τοίνυν ὁ Μανεθὼς ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Αἰγυπτιακῶν ταῦτα περὶ ἡμῶν γράφει.

Παραθήσομαι δὲ τὴν λέξιν αὐτοῦ, καθάπερ αὐτὸν ἐκεῖνον παραγαγὼν μάρτυρα.

(Ἐγένετο βασιλεὺς ἡμῖν) Τίμαος ὄνομα, ἐπὶ τούτου οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ Θεὸς ἀντέπνευσεν, καὶ παραδόξως ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὴν μερῶν, ἄνθρωποι τὸ γένος ἄσημοι, καταθαρσήσαντες ἐπὶ τὴν χώ-

1 Եւ, probat lectionem Jos. καί, ubi Euseb. in Praep. habet, ὃς καί, quem secutus novus Josephi Interpres, transtulit cum Vigerio, *qui etiam*.

2 Ա յս, concordat cum Eusebio in Praepar. οὗτος, nam Jos. habet αὐτός. Illud autem ձ, probat edit. Jos. Genev. δέ, ubi alii legunt δή. Sed quod majoris momenti est, solum Armen. lectio habet յառաջնում, *in primo*, vel *in prima*; Josephus autem cum ipso Euseb. in Praep. ἐν τῇ δευτέρᾳ, *in secunda:* utinam Manethonis opus extaret, quod cum hanc difficultatem, tum alias vel maximas tollere posset.

3 Videtur Arm. Interp. legisse, καθάπερ αὐτὸς ἐκεῖνον παραγαγὼν μάρτυρα, quo posito αὐτός sc. *ipse*, supponit pro Manetho, ἐκεῖνον autem, sc. *eum*, pro tertio teste, veluti Herodoto etc. ne dicam quod Interp. noster, haec Eusebii existimans verba esse, per αὐτός intellexit Josephum, et per ἐκεῖνον Manethum. Ut ut sit, hodierna lectio Gr. cum in eodem casu prae se ferat αὐτὸν ἐκεῖνον, *eum ipsum*, nullum praeter Manethum denotat. Sed nostri muneris erat Armenam lectionem exponere in textu, materialiter, ut ita dicam.

4 Ubi alii legunt Τίμαος, vel Τίμαιος, aut τοῦ Τίμαιος, Interp. Armen. legit Τίμιος, et consequenter reddit Պատուական, ut sonat, sc. *Honoratus*, vel *honorabilis*, *eximius*, *pretiosus*, neque facile potuit divinare proprium esse hoc regis cujusdam nomen, cum non habuerit in Gr. illud additamentum ἐγένετο βασιλεὺς ἡμῖν, *fuit rex nobis*. Eusebius enim nec in Praep. neque in Chron. id legit. Adde quod nec etiam in Josepho id cognovit Hafn. ut notatur in Jos. 444. p. Sed quia explicatior est vulgata Josephi lectio, ideo Vigerius in adnot. Praep. Euseb. ad pag. 540. dixit. » Supplendus et corrigendus hic locus ex Josepho, apud quem Manethus ille sic incipit. Ἐγένετο βασιλεὺς ἡμῖν Τίμαος ὄνομα «: et quidem totidem verbis Latinam suam interpretationem adornare praesumsit ipse Vignos parenthesi in Gr. rem notare satis duximus.

5 Hinc melior fortasse judicanda lectio Euseb. in Praep. καταθαῤῥήσαντες.

ասպատակեցին. և դիւրաւ և անջան պատերազմաւ առին զնա համօրէն. և զիշխանսն ձերբակալ առնէին. և զմեհեանս դիցն 'ի վեր կործանէին. և ընդ ամենայն բնակիչս աշխարհին առաւել թշնամութեամբ վարէին. և զոմանց զորդիս և զկանայս 'ի ծառայութիւն վտարանդէին. և գլուխ ամենայնի՝ և թագաւոր ևս մի յինքեանց կացուցանէին, որում անուն էր սիղիտիս. և նա երթեալ հասեալ 'ի քաղաքն մեմփացւոց՝ զվերին և զներքին աշխարհն 'ի միմեանց բաժանէր. և առաւել զարևելակողմն ամրացուցանէր: Դիմեալ 'ի վերայ ասորեստանեաց՝ որ յայնժամ հոյակապքն էին, 'ի ցանկութիւն մտաբերէր յայսպիսի թագաւորութեանն

regionem impetum fecerunt, eamque facile, ac sine diligenti pugna totam ceperunt, atque principes sub manum redegerunt [1], et Deorum fana everterunt. In omnes vero regionis incolas inimicissime se gesserunt, et quorundam liberos et mulieres in servitutem redegerunt, et denique quod maximum est, unum etiam ex ipsis regem statuerunt, cui nomen erat Silitis [2]. Atque hic veniens in urbem Memphitarum, superiorem et inferiorem regionem unam ab altera divisit [3], et magis orientales partes munivit. Tum in Assyrios irruens, eo tempore [4] praeclaros, ardebat cupidine incursionis faciendae in tale regnum. Nactus itaque in Nomo [5] Me-

ραν ἐστράτευσαν, καὶ ῥᾳδίως ἀμαχητὶ ταύτην κατὰ κράτος εἷλον, καὶ τοὺς ἡγεμονεύσαντας ἐν αὐτῇ χειρωσάμενοι, (τὸ λοιπὸν τάς τε πόλεις ὠμῶς ἐνέπρησαν) καὶ τὰ ἱερὰ τῶν θεῶν κατέσκαψαν. πᾶσι δὲ τοῖς ἐπιχωρίοις ἐχθρότατά πως ἐχρήσαντο, (τοὺς μὲν σφάζοντες,) τῶν δὲ καὶ τὰ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς δουλείαν ἄγοντες, πέρας δὲ καὶ βασιλέα ἕνα ἐξ αὐτῶν ἐποίησαν, ᾧ ὄνομα ἦν Σάλατις, καὶ οὗτος ἐν τῇ Μέμφιδι κατεγίνετο, τήν τε ἄνω καὶ κάτω χώραν δασμολογῶν, (καὶ φρουρὰν ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις καταλείπων τόποις,) μάλιστα δὲ καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὴν ἠσφαλίσατο μέρη, προορώμενος Ασσυρίων, τότε μεῖζον ἰσχυόντων, ἐσομένην ἐπιθυμίαν τῆς αὐτῆς βασιλείας ἐφόδου (al. ἔφοδον). Εὑρὼν δὲ ἐν νο-

1 Quae parenthesis nota inclusa sunt in Gr. desunt in nostra lectione; sonant autem: *de caetero et civitates crudeliter incenderunt;* sicut et alia paulo post, *quosdam quidem perimentes:* quae exscriptorum incuriae vel tribuantur oportet, vel ipse Eusebius cursim excerpsit, aut sponte praetermisit.

2 Noster legit Σίλιτις, vel saltem Σήλητις, pro quo nunc in Jos. habetur Σάλατις, vel juxta vet. interp. Σάλτις.

3 Apud Josephum paulo aliter, atque amplius haec habentur. „ Superiorem et inferiorem regionem tributariam faciens, atque praesidia in opportunissimis relinquens locis “.

4 Յայնժամ, probat genuinam lectionem τότε, quam fert novus Interp. Jos. ex Perizonio; notans, „ πότε in editis et Ms “: unde et vetus Interp. omnino aliter expressit hunc locum, dicens: „ prospiciens quod Assyrii aliquanto potentiores, erant desideraturi regnum ejus invadere “.

5 Recole quae diximus supra de duplici significatione Gr. vocis νομος, sc. *Lex*, et *Praefectura*. Altera hic locum habet, et eo sensu accipienda etiam Arm. vox, օրէնք. Verumtamen ut ibi, ita etiam hic minus recte habet codex

վերայ ասպատակ արձակել։ Գտեալ օրինօք զմեթրայիտէ քաղաքն հոյակապ, որ կայ յարևելից կողմանէ բուբաստեան գետոյն՝ որ կոչէր վասն իրիք առաջին դիւցաբանութեան աւարիմ, զայն շինէր՝ և պարսպովք ընդարձակագոյն գործէր. և բնակեցուցանէր 'ի նմա բազում սպառազէնս՝ քսան և չորից բիւրուց արանց 'ի պահպանութիւն. յոր 'ի ժամանակս ամարայնոյ և եթ գայր. ռոճիկս և պարգևս բազմաց շնորհէր. և սպառազէն զինուք յահ և յերկիւղ արտաքնոցն անդ ստէպ հանդէս արարեալ կրթէր. տիրեալ ամս ԺԵ՝ վախճանէր 'ի կենաց։

Յետ սորա երկրորդ թագաւորեաց

thraite urbem nobilem, ad orientalem partem Bubastici fluvii sitam, eamque ob antiquam quandam Theologiam [1], Avarim appellatam, ipsam de integro iterum aedificavit, et muris amplis cinxit; collocavitque in ea armatorum multitudinem, viginti quatuor myriadas hominum ad custodiam, quo aestatis tantum tempore [2] veniebat; cibaria [3], donaque multis largiebatur, armatosque ibidem ad terrorem timoremque extraneorum publicè passim exercebat: cum autem regnasset annis xv [4]. vitam finivit «.

» Post hunc secundus [5] regnavit

μῷ τῷ Σαΐτῃ πόλιν ἐπικαιροτάτην, κειμένην μὲν πρὸς ἀνατολὴν τοῦ Βουβαστίτου ποταμοῦ, καλουμένην δ' ἀπό τινος ἀρχαίας θεολογίας Αὔωριν, ταύτην ἔκτισέν τε, καὶ τοῖς τείχεσιν ὀχυρωτάτην ἐποίησεν, ἐνοικίσας αὐτῇ καὶ πλῆθος ὁπλιτῶν εἰς εἴκοσι καὶ τέσσαρας μυριάδας ἀνδρῶν πρὸς φυλακήν. ἐνθάδε κατὰ θέρειαν ἤρχετο, τὰ μὲν σιτομετρῶν καὶ μισθοφορίαν παρεχόμενος, τὰ δὲ καὶ ταῖς ἐξοπλισίαις πρὸς φόβον τῶν ἔξωθεν ἐπιμελῶς γυμνάζων. ἄρξας δ' ἐννεακαίδεκα ἔτη, τὸν βίον ἐτελεύτησεν.

Μετὰ τοῦτον δὲ ἕτερος ἐβασίλευσεν τέσσαρα καὶ τετταράκοντα

noster casum օրինօք, pro յօրէնս (այսինքն 'ի նախարարութեան). fortasse aliter erat in Gr. vel Arm. lectione, quod librarii culpa, corruptum. Et quidem manifestus error inest in sequenti nomine զմեթրայիտէ, quod legendum vel սեթրոյիտէ, ut primo loco habebatur, vel juxta Gr. սայիտէ: aliter nova eliceretur in Arm. sententia contra mentem auctoris, quasi legas, *invenientes legitime Methraiten urbem* etc. nos ad evitandam difficultatem, Graeca voce usi sumus, sicut et novus Interp. Jos. qui reddit » in nomo Saite «: antiquus autem habuerat, » in praefectura Saite «. Nobis placeret *Sethraide*.

1 Decentissime Arm. sermone pro Theologia habetur hic դիւցաբանութիւն, quod proxime declarat *sermonem de Diis*, neque ածաբանութիւն, i. e. *sermo de Deo*, cum id proprie usurpatur a cultoribus veri Dei.

2 Idem valet Arm. 'ի ժամանակս ամարայնոյ, *in temporibus aestatis*, quod Gr. κατὰ θέρειαν, *circa aestatem*, vel *ad aestatem*; quam vocem confundens Vet. Interp. Jos. cum altera θέρισις, vel θερισμὸς, reddit in Lat. *messis tempore*. Illud verò և եթ, *solum*, *tantum*, in Arm. tantummodo habetur.

3 Ռոճիկ apprime sonat *annonam*, *cibarium*, vel *alimentum*, quod militibus distribuitur, etc. In Gr. σιτομετρῶν, quod Lat. Interp. Jos. vet. et nov. reddiderunt, *ut frumenta meteret*, minus ad sensum, quam ad verbum accedens.

4 Pro ԺԵ. xv. Gr. habet ἐννεακαίδεκα, *novemdecim*, quod si mendo caret, potes dicere in Arm. pro ԺԹ. a librario exaratum ԺԵ. ob quandam characterum similitudinem.

5 Legit ergo noster δεύτερος, sc. *secundus*, ubi interim habetur apud Jos. δὲ ἕτερος, ut sen-

ամն խգ. որ անուանեալ կոչէր բա-
նոն։ Յետ որոյ այլ ոմն ապաքնան
ամն լզ. և ամիսս է։ և ապա ափով-
սիս ամն կա։ և անան ամն ծ. և
ամիս ա։ Յետ որոյ ամենեցուն և ա-
սէթ ամն խթ. և ամիսս բ։ Եւ սո-
քա վեցեքեան 'ի նոցանէ են նոցա
նախ իշխանք, որ կապուտ կողոպուտ
միշտ զաշխարհն առնէին. մանաւանդ-
զի զզարմ և զզաւակ իսկ եգիպտաց-
ւոցն ջնջել ջանային. և կոչէր համօ-
րէն ազգն նոցա հիկկուսին, այս-
ինքն թարգմանեալ կոչի թագաւորք
հովիւք. քանզի հիւկն յազնիւ լեզուն
եգիպտացւոյն՝ թագաւոր նշանակէ.
և ուսոսն հովիւ է, և հովիւք և ըստ
հասարակացն խառնաղանձն խօսից,
և ընդ միմեանս յօդեալ լինի հիւ-
կուսովս։ Բայց ոմանք ասեն զնոցա-
նէ՝ թէ արաբացիք էին։ Իսկ յայ-

annis XLIII [1], cui nomen Banon [2]. Post quem alius quidam Apachnan, annis XXXVI. et mensibus VII. Deinde vero Aphosis, annis LXI. et Anan, annis L. et mense I. Post omnes autem Aseth [3], annis XLIX, et mensibus II. Et isti quidem sex inter eos fuere primi eorum principes, qui semper regionem incursionibus, praedisque depopulabantur: maxime quod Aegyptiorum pene genus ac semen delere studebant. Vocabatur autem gens eorum universa [4] Hyccusin [5]; quod scilicet interpretatur, reges Pastores. Hyc enim lingua Aegyptiorum nobili (sive sacra) regem significat; Ussos vero Pastorem, et Pastores etiam secundum communem vulgi dialectum; cum autem invicem componantur, sonat Hycusos. Quidam vero eos Arabes fuis-

ἔτη, καλούμενος Βηών. μεθ' ὃν ἄλλος Απαχνὰς, ἓξ καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ μῆνας ἑπτά. ἔπειτα δὲ καὶ Απωφις ἕν καὶ ἑξήκοντα, καὶ Ιανίας πεντήκοντα, καὶ μῆνα ἕνα. ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ Ασσις ἐννέα καὶ τεσσαράκοντα, καὶ μῆνας δύο. καὶ οὗτοι μὲν ἕξ ἐν αὐτοῖς ἐγενήθησαν πρῶτοι ἄρχοντες, πολεμοῦντες ἀεὶ καὶ ποθοῦντες μᾶλλον τῆς Αἰγύπτου ἐξᾶραι τὴν ῥίζαν. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ σύμπαν αὐτῶν ἔθνος Υκουσσὼς, τοῦτο δὲ ἐστὶ βασιλεῖς ποιμένες. τὸ γὰρ ΥΚ καθ' ἱερὰν γλῶσσαν βασιλέα σημαίνει, τὸ δὲ Ουσσὼς ποιμὴν ἐστὶ, καὶ ποιμένες κατὰ τὴν κοινὴν διάλεκτον, καὶ οὕτω συντιθέμενον γίνεται Υκουσσώς. τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτοὺς Ἄραβας εἶ-

sus sit: » Post eum *autem*, *alter* regnavit « etc. utraque lectio pariter ad rem facit.

1 Quum integra voce habeatur in Gr. *quatuor et quadraginta*, verisimile est in cod. Arm. pro խգ. XLIV. irrepsisse mendose խգ. XLIII.

2 Noster legit Βάνων. Sync. Βαίων. Jos. autem Βηών. Item noster Απαχνὰν, Jos. Απαχνὰς. Noster Αφωσις. Jos. hodie Απωφις, vel diebus vet. Interp. Απωχις. Denique noster Ανὰν. Jos. vulgò Ιανίας: in adnot. tamen additur, » Ιαννὰς Big. et Hafn. haud male «.

3 Quod in nostro codice fuit Ασηθ, alii legunt Ασσις: in adnot. autem Josephi dicitur » Ασης. Vet. Interp. Σέθως, aut Ασιθ, Georg. Syncell. p. 123. Αρχλης aut Αγχλης Africano et Eusebio «.

4 His probatur integra lectio τὸ σύμπαν αὐτῶν, quam ex Praep. Eusebii mutuantes suppleverunt in Jos. qui eumdem ediderunt.

5 Noster habuit Υκκουσιν, sed forsitan legendum, ut infra, Υκουσως, cum ubique id praeferat Euseb. in Praep. Υκουσσως. Jos. autem habet Υκσως.

լում օրինակի ոչ թագաւորս նշանակէ հիւկն յորջորջմամբ, այլ՝ նմին հակառակ՝ գերիս և հովիւս յայտ առնէ. քանզի հիւկն դարձեալ եգիպտացերէն, և հակն թանձրացեալ աղփիւն հանդերձ՝ գերիս իսկ յայտնի նշանակէ: Եւ այս իսկ առաւել հաւանութեան թուի ինձ, և յանկ 'ի հին պատմութիւնն: Զսոցանէ, որ միըստ միոջէան ուանեցան թագաւորք, և զհովուացն կոչեցելոց, և զայլոց 'ի նոցանէ՝ ունել ասէ զեգիպտոս ամս ժա՝ ընդ հինգ հարիւրով:

Յետ այնորիկ 'ի թեբայեցւոց և յայլոց եգիպտացւոց թագաւորաց՝ յառնել ասէ 'ի վերայ հովուացն սաստիկ պատերազմ և բազմաժամանակեայ, առ թագաւորով՝ որում

se dicunt. In alio autem exemplari (cernitur) non reges significari per Hyc nomenclationem, sed contra Captivos et Pastores indicari. Hyc enim iterum Aegyptiaca lingua, et Hak cum Alpha densa [1], captivos aperte significat. Atque id mihi magis probabile videtur; et optime cum antiqua historia congruens [2]. Hos ergo reges ex ordine nominatos, Pastoresque [3] appellatos, et qui ex eis (fuere), obtinuisse Aegyptum ait annis XI. supra quingentos «.

» Postea vero a Thebaeis, et reliquis Aegypti regibus, adversus Pastores suscitatum dicit bellum grave ac diuturnum. Sub rege (autem), cui nomen erat Misphragumthosis [4], de-

ναι. ἐν δ' ἄλλῳ ἀντιγράφῳ οὐ βασιλεῖς σημαίνεσθαι διὰ τῆς τοῦ ΥΚ προσηγορίας, ἀλλὰ τοὐναντίον αἰχμαλώτους δηλοῦσθαι ποιμένας. τὸ γὰρ ΥΚ πάλιν Αἰγυπτιαστὶ, καὶ τὸ ΑΚ δασυνόμενον, αἰχμαλώτους ῥητῶς μηνύει. καὶ τοῦτο μᾶλλον πιθανώτερόν μοι φαίνεται, καὶ παλαιᾶς ἱστορίας ἐχόμενον. τούτους δὲ τοὺς προκατωνομασμένους βασιλέας, καὶ τοὺς τῶν ποιμένων καλουμένων, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενομένους, κρατῆσαι τῆς Αἰγύπτου φησὶν ἔτη πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἕνδεκα.

Μετὰ ταῦτα δὲ, τῶν ἐκ τῆς Θεβαΐδος καὶ τῆς ἄλλης Αἰγύπτου βασιλέων γενέσθαι φησὶν ἐπὶ τοὺς ποιμένας ἐπανάστασιν, καὶ πόλεμον συῤῥαγῆναι μέγαν καὶ πολυχρόνιον. ἐπὶ δὲ βασιλέως,

1 Expressio litterae Alpha, vel Aleph, desideratur in Gr. tantumque dicitur *et Ac densatus*, vel aspiratus, itaque ignoratur an quid interciderit in Gr. vel aliquid addiderit in Arm. Interp. noster, explanationis causa.

2 Եւ յանկի հին պատմութիւնն, si legas separatim, և յանկ, կամ անկ 'ի հին պատմութիւնն, i. e. *et congruens antiquae historiae*, proximè accedit ad Gr. καὶ παλαιᾶς ἱστορίας ἐχόμενον.

3 Vigerus in adnot. Praep. Evang. ad pag. 501. » καὶ τοὺς τῶν Ποιμ. Josephus delet καὶ, rectius, ut videtur: nisi malis τοὺς ἐκ τῶν ποιμ. quod eorum ex numero Reges crearentur «. Verum Eusebius constanter habuit et in nostra lectione καὶ, և. ut reapse tenendum videtur.

4 Optima, ni fallor, lectio erit միսփրագմութովսիս, Misphragmuthosis; qua conciliantur, imo aequè castigantur omnes variantes lectiones: nam in Jos. pro prima litera M. irrepsit ob quandam similitudinem gemina litera Αλ. et factum est Αλισφραγμούθωσις. In Praep. vero Eusebii, ita intercidit alter μ, ex medio, Μισφραγούθωσις. Syncellus demum servatis servandis

անուն էր միսփրագումթոսխս, մատնեալ 'ի պատուհասն Հովսէփայ՝ յորմէ ամենայնիւ եգիպտոսն անկանեալ ամրանալ 'ի տեղի ինչ, որոյ չափ բերէր արտաւարի գետին եր. և ա հազար տեղոյն ասէին։

Ո ամենայն զայս եմմանկիխս (sic. առ Մանեթովն) մեծաւ և ասատիկ պարսպապատ պատեալ Հովսէփայ. զի զկահ և զկազմած զամենայն յամրի ունիցին, և զառ և զաւար անձանց պահելեն։ Ա՝իսփրագումթոսեայ որդին Թմմոսխս ձեռն 'ի գործ արկեալ 'ի պաշարումն և յարգել արկանել զնոսա, և նեղել սաստիկ. իբր բերր սպառազինօք շուրջ զպարսպովքն գալ բանակալ նստեալ, իբրև չկրնէր գալ մեզիա պաշարմանն, պատգամագրեալ նոցա լինելը՝ դաշինս կռել, Թողուլ զերկիրն եգիպտացւոց յուսկեա յուբ-

bellatos Pastores, e reliqua universa Aegypto pulsos, uno in loco clausos esse, cujus mensura constabat myriade jugerum, locique illius nomen Aurais vocabatur [1].

Totum hunc Emancium [2] (pro quo in Gr. dicit Manethus) magno validoque muro a Pastoribus septum, ut suppellectiles apparatumque totum in munimento habere possent, praedamque suam asservarent. (At vero) Misphragumthoseos filius Thmosis [3], manus admovens, ut obsidione angustiaque eos clauderet graviterque premeret, XLVIII. cum armatorum myriadibus circum muros considens insidiabatur (illis). Sed obsidione frustratus per legationem pacta commisit, uti Aegypto relicta, quocumque

ὧ ὄνομα εἶναι Μισφραγμούθωσις, ἡττωμένους φησὶ τοὺς ποιμένας (ὑπ' αὐτοῦ), ἐκ μὲν τῆς ἄλλης Αἰγύπτου πάσης ἐκπεσεῖν, κατακλεισθῆναι δ' εἰς τόπον, ἀρουρῶν ἔχοντα μυρίων τὴν περίμετρον. Αὔαρις ὄνομα τῷ τόπῳ.

Τοῦτον φησὶν ὁ Μανεθὼς ἅπαντα, τείχει τε μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ περιβαλεῖν τοὺς ποιμένας, ὅπως τήν τε κτῆσιν ἅπασαν ἔχωσιν ἐν ἐχυρῷ, καὶ τὴν λείαν τὴν ἑαυτῶν, τὸν δὲ Μισφραγμουθωσέως υἱὸν Θούμμωσιν ἐπιχειρῆσαι μὲν αὐτοὺς διὰ πολιορκίας ἑλεῖν κατὰ κράτος, ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα μυριάσι στρατοῦ προσεδρεύσαντα τοῖς τείχεσιν, ἐπεὶ δὲ τῆς πολιορκίας ἀπέγνω, ποιήσασθαι συμβάσεις,

novum mendum admisit, inserens α, pro ου: habet enim Μισφραγμάθωσις. Quibus inter se collatis, elucet recta lectio Μισφραγμούθωσις. Verbum verò φησὶ, *dicit*, secundo loco, consulto omissum videtur ab Interp. nostro. Illud autem ὑπ' αὐτοῦ, minime lectum, sicut etiam in Praepar. non apparet.

1 Noster legit Ἀυραΐς, alii inverso ordine literarum Ἀυαρις, ut in Praep. vel Ἀυαριν seu Ἀβαριν, ut apud Jos. fortasse rectius, cum supponatur idem esse istum locum cum supradicta urbe ասարիմ, Αὔαριν, vel Αὔωριν.

2 Եմմանկիխս vox ignota, putatur veluti nomen proprium, pro situ loci antea memorati. Verum cum Gr. habeat: *Hunc ait Manethus* etc. cogimur amanuensis errorem in nostro codice emendare, et legere, առ մանկեթովս. Alibi in Gr. quoque legebatur confuse ὁ Χεμματεθῶ, vel σχεν ὁ Ματεθῶς.

3 Quod Josepho nunc Θούμμοσις est, noster legit Θμώσις. In adnot. Jos. 446. A. hae variae lectiones citantur. » Θμούθωσιν Euseb. (sc. in Praep.) Θμῶσιν et Τέθμωσιν mox ipse Flavius è Manethone. Idem vero princeps ex eodem Ma-

կամ առանց ինասոս գնալ։ Նոքա ընդ քա վտահ՝ ի դաշինան՝ խաշամբք և տամբ կահիւ և կազմածով խաղայլին՝ ոչինչ սակաւագոյնք քան զքսան և չորս բեւրս սպառազինաց, յերկրէն եգիպտացւոց ընդ անապատն գիմ ե գեալ տարագիմ յասորեստան գնային։ Ո՛չ ի հարեալ՝ ի բազմամբոխ զօրացն ասորեստանեաց՝ վասն յոյն ժամ նոցա զաշխարհն ասիացւոց ու նելոյ, յոր այժմ հրէաստան կոչի, քա ղաք շինեցին՝ որ զայնչափ բեւրս մարդկան բաւական լինէր տանել. և անուն քաղաքին երուսաղէմ կո չեին։

vellent, sine ullo detrimento commigrarent. Et ipsi foedere confisi, cum pecoribus ac familia, atque omni possessione sua egressi sunt, haud pauciores viginti quatuor myriadibus viri armati, ab Aegypto per desertum in Assyriam [1] tendentes. Quum autem ab ingenti multitudine exercitus Assyriorum sibi metuebant, eo quod per id tempus ii Asiam tenerent, [2] (in ea regione), quae nunc Judaea appellatur, urbem aedificarunt, quae tot hominum myriadas capere posset, urbique nomen dederunt [3] Hierosolyma «.

Իսկ յայլում եգիպտական մատեանն զսոյն ազգ ասէ մինել Հօսէս, որ հովիւք կոչին, Թէ գերիս ի Հերմեական մատեանն գրեալ։

» In alio vero de rebus Aegyptiacis libro Manethus dicit, hanc ipsam gentem, Pastores appellatam, Captivam, in fanorum monumentis scriptum es-

Ἵνα τὴν Αἴγυπτον ἐκλιπόντες ὅποι βούλονται πάντες ἀβλαβεῖς ἀπέλθωσι. τοὺς δὲ ἐπὶ ταῖς ὁμολογίαις πανοικεσίᾳ μετὰ τῶν κτήσεων οὐκ ἐλάττους μυριάδων ὄντας εἴκοσι καὶ τεσσάρων ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου τὴν ἔρημον εἰς Συρίαν ὁδοιπορῆσαι. φοβουμένους δὲ τὴν Ασσυρίων δυναστείαν, τότε γὰρ ἐκείνους τῆς Ασίας κρατεῖν, ἐν τῇ νῦν Ιουδαίᾳ καλουμένῃ πόλιν οἰκοδομησαμένους τοσαύταις μυριάσιν ἀνθρώπων ἀρκέσουσαν, Ιεροσόλυμα ταύτην ὀνομάσαι.

Ἐν ἄλλῃ δέ τινι βίβλῳ τῶν Αἰγυπτιακῶν Μανεθῶν τοῦτο φησὶν ἔθνος τοὺς καλουμένους ποιμένας, αἰχμαλώτους ἐν ταῖς ἱεραῖς

nethone Τούθμωσις Africano et Eusebio apud G. Syncell. et in Canone Chronico; et Τύθμωσις Theophilo Antiocheno ex Josepho «.

1 Ասորեստան ab Armeniis dicitur, quae a Graecis Ασσύρια: quoniam vero hic Gr. habet Σύρια, si non est librarii mendum, possumus commode dicere quod etiam in Arm. Ասորեստան, supponat pro երկիր ասորւոց. Sed non facile id crediderim: siquidem quod proxime sequitur Ասորեստանեայց, aeque habetur in Gr. Ασσυρίων, ita ut etiam per praemissam vocem Σύρια, potius Ασσύρια vel legi vel intelligi possit.

2 Որ այժմ, fortasse legendum cum praepositione յոր այժմ, quasi յաշխարհն՝ որ այժմ, vel ի տեղին՝ որ այժմ, etenim id postulat sincera sententia, maxime ad normam Gr. ubi quamvis non occurrat alterum nomen substantivum praeter Ιουδαίᾳ, sed explicationis causa addunt Interp. Jos. *regio*, vel *terra*, praepositionis ἐν gratia. Aliter Arm. lectio per sē hanc proderet sententiam, *Asiae regionem, quae nunc Judaea vocatur*.

3 Itaque legendum in Graeco, ut legitur apud Hafn. ὠνόμασαν, in certa persona, neque, ut vulgò habetur in Jos. infinitive ὀνομάσαι: solummodo anterior lectio postulat et conjunctionem καὶ vel δὲ, ut habetur in Arm. &.

Եւ կարի իսկ աջող է ասէ. քանզի բուն իսկ նախնեաց մերոց հովուութիւնն հայրենի էր. և ասպաճարակական կեանս կէին. և այսպէս կոչէին հովիւք։ Դարձեալ և գերիք յեգիպտացւոց ոչ ընդ խօլ ինչ գրեցան. քանզի նախն մեր յովսէպոս գերի ասէր զանձնէ առաջի թագաւորին եգիպտացւոց. և զեղբարսն յեգիպտոս յետոյ կոչեաց հրամանաւ թագաւորին։ Այլ զսոցա հաւաստեաւ քննութիւնն յայլում վայրի արարից։ Բայց այժմ նախնեաց պատմութեանն վկայ վաւերական զեգիպտացիսն կացուցից. դարձեալ զմանեթեայսն, թէ զիարդ զժամանակացն կարգ դնիցէ, ասա յիմումս գրեցից։

Քանզի ասէ զայս գոյն օրինակի, թէ յետ ելանելոյ յեգիպտոսէ ազգի հովուացն յերուսաղէմ, որ ե հան զնոսա յեգիպտոսէ թագաւորն սեթմովսիս՝ թագաւորեաց յետ այնորիկ ամս

se. Et quidem accuratius id tradit. Namque jam inde ab antiquis majoribus nostris patrium erat pastorale munus, et pastoriciam agebant vitam; atque ita Pastores vocabantur. Rursusque Captivi non sine ratione ab Aegyptiis scripti sunt: quoniam progenitor noster Josephus captivum se dixit coram rege Aegyptiorum, et postea fratres in Aegyptum vocavit, regis permissu. Sed de istis quidem alibi exploratam inquisitionem faciam. Nunc autem antiquorum (nostrorum) historiis testes fide dignos Aegyptios producam. Rursus itaque ea, quae tradidit Manethus, quo nempe modo temporum seriem habuerit, hic in mea historia transcribam «.

» Sic enim ait: quod postquam ex Aegypto egressa est Pastorum gens ad Hierosolymam, qui illos ex Aegypto expulit rex Sethmosis [1], postea regnavit annis xxv. et mensibus

ἀυτῶν βίβλοις γεγράφθαι, λέγων ὀρθῶς, καὶ γὰρ τοῖς ἀνωτάτω προγόνοις ἡμῶν τὸ ποιμαίνειν πάτριον ἦν, καὶ νομαδικὸν ἔχοντες τὸν βίον, οὕτως ἐκαλοῦντο ποιμένες. αἰχμάλωτοί τε πάλιν οὐκ ἀλόγως ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἀνεγράφησαν, ἐπειδήπερ ὁ πρόγονος ἡμῶν Ιώσηπος ἑαυτὸν ἔφη πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων αἰχμάλωτον εἶναι, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον ὕστερον μετεπέμψατο, τοῦ βασιλέως ἐπιτρέψαντος. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις ποιήσομαι τὴν ἐξέτασιν ἀκριβεστέραν. Νυνὶ δὲ τῆς ἀρχαιότητος ταύτης παρατίθεμαι τοὺς Αἰγυπτίους μάρτυρας. πάλιν οὖν τὰ τοῦ Μανεθῶνος, πῶς ἔχει πρὸς τὴν τῶν χρόνων τάξιν, ὑπογράψω.

Φησὶ δὲ οὕτω. Μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐξ Αἰγύπτου τὸν λαὸν τῶν ποιμένων εἰς Ιεροσόλυμα, ὁ ἐκβαλὼν ἀυτοὺς ἐξ Αἰγύπτου βασιλεὺς Τέθμωσις, ἐβασίλευσεν μετὰ ταῦτα ἔτη εἴκοσι πέντε, καὶ μῆ-

1 De hoc nomine ita editor Josephi in adnot. 446. » Θέμουσις vet. interp. Ἄμοσις Philostrato. Αμῶς Africano. Αμωσις Eusebio et Georg. Syncello «: deinde mittit lectores ad Lambertum Bos. in Animadv. ad Scriptores Graec. cap. XXVII. pag. 116.

ի՛Ե. և ամիսս չորս. և վախճանեցաւ։ Եւ առ զիշխանութիւնն որդի նորին Քեբրոն ամս ԺԳ։ Եւ յետ սորա Ամենովփիս ամս Ի. և ամիսս Է։ Եւ սորա քոյր Ամենսէս ամս ի՛Ա. և ամիսս Թ։ Եւ սորա որդի Մեփրէս ամս ԲԺ։ Եւ սորա Մեփրաթմութովսէս ամս ի՛Ե. և ամիսս Թ։ Եւ սորա Թմովթովսիս ամս Թ. և ամիսս Ը։ Եւ սորա Ամենովփիս ամս Լ. և ամիսս Ժ։ Եւ սորա Ովրոս ամս լԸ. և ամիսս Է։ Եւ սորա դուստր Կենքերէս ամս ԺԸ. և ամիս ա՛։ Եւ սորա եղբայր Աթովհէս ամս Թ։ Եւ սորա որդի Քենքերէս ամս ԺԸ. և ամիսս Ե։ Եւ սորա Աքենքերէս ամս ԺԸ. և ամիսս ԺԸ։ Եւ սորա Արմայիս՝ ամս ԺԸ. և ամիս ա՛։ Եւ սորա Ռամեսէս

quatuor, et mortuus est. Principatumque accepit filius ejus [1] Chebron annis XIII. Post quem Amenophis, annis XX. et mensibus VII. Hujus autem soror Amenses, annis XXI. et mensibus IX. Et istius filius [2] Mephres, annis XII. Et hujus Mephrathmuthoses, annis XXV. et mensibus IX. Istiusque Thmothosis, annis IX. et mensibus VIII. Ejusque Amenophis, annis XXX. et mensibus X. Ejus autem Orus, annis XXXVIII. et mensibus VII. Hujus autem filia Cencheres, annis XII. et mense I. Ejus vero frater Athoyis, annis IX. Hujus quoque filius Chencheres, annis XII. et mensibus V. Et istius Achencheres, annis XII. et mensibus III. Et hujus Armaïs, annis IV. et mense I. Ejus

νας τέσσαρας, καὶ ἐτελεύτησεν. καὶ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ υἱὸς Χέβρων ἔτη δεκατρία. μεθ' ὃν Αμένωφις εἴκοσι καὶ μῆνας ἑπτά. τοῦ δὲ ἀδελφὴ Αμεσσὴς εἰκοσιὲν καὶ μῆνας ἐννέα. τῆς δὲ Μήφρης δώδεκα καὶ μῆνας ἐννέα. τοῦ δὲ Μεφραμούθωσις εἴκοσι πέντε καὶ μῆνας δέκα. τοῦ δὲ Θμῶσις ἐννέα καὶ μῆνας ὀκτὼ. τοῦ δ' Αμένωφις τριάκοντα καὶ μῆνας δέκα. τοῦ δὲ Ωρος τριακονταὲξ καὶ μῆνας πέντε. τοῦ δὲ θυγάτηρ Ακεγχρὴς δώδεκα καὶ μῆνα ἕνα. τῆς δὲ Ράθωτις ἀδελφὸς ἐννέα. τοῦ δὲ Ακεγχήρης δώδεκα καὶ μῆνας πέντε. τοῦ δὲ Ακεγχήρης ἕτερος δώδεκα καὶ μῆνας τρεῖς. τοῦ δὲ Αρμαῖς τέσσαρα καὶ μῆνα ἕνα. τοῦ δὲ Ραμέσσης (ἓν καὶ μῆνας τέσ-

1 Magis fostasse accedet ad nostram lectionem Cod. El. in Jos. ὁ υἱὸς αὐτοῦ, quàm quod vulgo habetur αὐτοῦ υἱός.

2 Gr. habet, τῆς δὲ Μήφρης, sc. ad verbum, *hujus* (in foeminino) *autem Mephres*: ubi sane anxii haesitarunt Lat. Interp. de sensu praesentis articuli in Genitivo, ac minime potuerunt rem certè declarare. Vetus enim Interp. de industria dissimulavit, et dixit tantum, *Mephres autem*. Novus autem voluit ita reddere *post hanc Mephris*, minus accurate, imo et mendosè. Siquidem ut patet, genitivus casus cum absolute ponitur apud Graecos, non adeo successionem temporis, sed sanguinis magis declarat, ita ut *filium*, vel saltem aliquem consanguineum indicet. Recte itaque vertit noster Interp. և սորա որդի մեփրէս. *et istius filius Mephres*: sicut etiam τὸ ամս, sc. *annos*, (quod obiter notabis) supplevit ut subaudiendum in Gr. qua in parte et Lat. Interp. imitati sunt nostrum. Quod hic diximus de articulo τῆς, idem velim intelligas in sequentibus; quoties enim occurrit in Gr. τοῦ δὲ, et in Armen. և սորա, scilicet casus genitivus, subintelligendus etiam nominativus ille *filius*. At Lat. Interp. iterum haesitant: vetus quidem sponte omittit, novus ubique *post hunc* vel *post eum*, vertit. Quod omnino absurdum nobis videtur.

Ա՝Խամունն՝ ամն կէ. և ամիսս ը: Ա՝ն սորա Ա՝մենովփիս ամն ԺԹ. և ամիսս է: Ա՝ն սորա Ա՝ևթոս, որ և Ա՝մեսես. որ զպերուձին և նաւական ուժ նիզր բազում՝ զօր, զերզսայր իւր զարմնոյիս կացոյց շահապետ եգիպտացւոց: Ո՝ ամենայն զայլ արքական իշխանութիւնն համարձակ արար նմա, բայց պատուէր էտ նմա մի թագ դնել, և մի զբամբիկն զմայր որդւոցն լինել. պահել զանձն և յայլոց արքունի հարճից. և ինքն՝ ի կիպրոս և ՝ի փիւնիկեցւոց աշխարհն չուեաց. և զարձեալ զասորեստանեայս և զմարս դումարեաց. և զամենեսին՝ զամնոսն զինուք և զամնոս առանց կռուոյ՝ աՀիւ բազմաւ զօրացն ընդ ձեռամբ նուաձեր. և հպարտացաւ ՝ի յաջո-

vero Ramesses Miamun [1], annis LXVI. et mensibus II. Et istius Amenophis, annis XIX. et mensibus VI. Ejus vero Sethos, qui et Ramesses [2]; qui multos habuit exercitus equestres ac navales, et fratrem suum Armain Procuratorem Aegypti constituit; (et) aliam omnem in eum regiam potestatem contulit; tantummodo praecepit ei, ne coronam gestaret, neque Reginam, matrem liberorum laederet; et ut abstineret etiam ab aliis regalibus concubinis. Ipse vero in Cyprum et Phoenicen profectus est, et iterum (in) Assyrios et Medos (exercitum) congregavit [3]; et universos, alios quidem armis, alios vero sine pugna, magno sui exercitus terrore sub di-

σαρας, τοῦ δὲ Αρμέσσης) Μιαμοῦν ἑξηκονταὲξ καὶ μῆνας δύο. τοῦ δὲ Αμένωφις δέκα καὶ ἐννέα καὶ μῆνας ἕξ. τοῦ δὲ Σέθωσις, καὶ Ραμέσσης, ἱππικὴν καὶ ναυτικὴν ἔχων δύναμιν. οὗτος τὸν μὲν ἀδελφὸν Αρμαΐν ἐπίτροπον τῆς Αἰγύπτου κατέστησεν, καὶ πᾶσαν μὲν αὐτῷ τὴν ἄλλην βασιλικὴν περιέθηκεν ἐξουσίαν, μόνον δὴ ἐνετείλατο διάδημα μὴ φορεῖν, μηδὲ τὴν βασιλίδα μητέρα τε τῶν τέκνων ἀδικεῖν, ἀπέχεσθαι δὲ καὶ τῶν ἄλλων βασιλικῶν παλλακίδων. αὐτὸς δὲ ἐπὶ Κύπρον καὶ Φοινίκην καὶ πάλιν Ασσυρίους τε καὶ Μήδους στρατεύσας, ἅπαντας, τοὺς μὲν δόρατι, τοὺς δὲ ἀμαχητὶ, φόβῳ δὲ τῆς πολλῆς δυνάμεως, ὑποχειρίους ἔλαβε, καὶ μέγα φρονήσας

1 Post Ramessen, qui unum annum et menses quatuor regnaverit, seorsum ponitur Armesis Miammun apud Jos. ubi lectio nostra Miammun conjungit cum Ramesse. Ut ut sit, tam per Josephum quam per Eusebium probatur unius regis gemina fuisse haec nomina Ραμέσσες Μιαμοῦν, vel Αρμέσσες Μιαμοῦν: neque procul abest vet. Interp. legens junctim *Armesesmiamum*. Verum nova editio Jos. habet secundum in genitivo, Αρμέσσες Μιαμμοῦ. *Armesses Miammi*; quod suspicamur librariorum arbitrio factum, utpote per genitivum casum ostendatur, Armessen Miammi esse filium.

2 Expedita profectò lectio Eusebii ὁ καὶ Ραμέσσης, notare videtur vulgatam editionem Josephi, carentem articulo ὁ, quo aliqui criticorum decepti, Sethosim et Ramessem in duos diviserunt fratres, et alterum tertium excogitaverunt nomine Armain; ut est in adnot. Jos. 447. Z. sed auctor noster aliter suadet.

3 Գումարեաց, ad verbum, *congregavit*, *coegit*. Series tamen verborum nos cogit, ut accipiamus pro *expeditionem fecit*, ut si scriptum esset գումարեցաւ: Et quamvis intersit casus accus. զասորեստանեայս և զմարս, at respectu Graeci textus est intelligendum, զբս ընդդէմ ասորեստանեայց և մարաց գումարեաց:

զութիւնն. ապա և ամբարտաւանութեամբ գնայր ընդ կողմանս արևելից, զքաղաքս և զգեւղս կործանէր։

Եւ իբրև բազում ժամանակք 'ի վերայ անցանէին, արմայիս՝ որ մնացն յեգիպտոս՝ զամենայն ընդ հակառակս եղբօրն հրամանաց յանդգնութեամբ գործէր. և զտիկինն բռնադատեալ խարդաւանէր. և զայլ ևս հարճսն յանխնայ վարէր յաղտեղութիւն. դրդեալ յիւրոց բարեկամաց և թագ ևս առնոյր, և հակառակ եղբօրն յառնէր։ Իսկ որ 'ի վերայ մեհենից եգիպտացւոցն էր, գրեաց հրովարտակս և առաքեաց առ սեթովս՝ զգացուցանել նմա զամենայն. և թէ՝ հակառակ յարեաւ նմա եղբայրն իւր արմայիս։ Փութանակի դարձեալ դայր հասանէր 'ի պէղուսիոն քաղաք. և ունէր զիւր թագա-

tionem redegit: atque prospero rerum successu superbiens deinde ambitiose ferebatur in orientales partes [1], urbes ac vicos subvertendo «.

» Quum autem multum temporis transiisset, Armaïs, qui in Aegypto remansit, omnia contra fratris praeceptum audacter faciebat. (Nam) et reginam violenter deprimebat, aliisque concubinis non parcens [2] ad libidinem utebatur; incitatusque a suis amicis, diadema etiam sibi vindicabat, et contra fratrem insurgebat. Is vero qui constitutus erat super fana [3] Aegyptiorum, litteras scripsit, misitque ad Sethosim, eum de omnibus certiorem faciens; quodque frater ipsius Armaïs contra eum assurrexerit. Illico (igitur Sethosis) Pelusium urbem reversus est, et proprium tenuit regnum. Regio vero ex ejus nomine

ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις, ἔτι καὶ θαρσαλεώτερον ἐπορεύετο, τὰς πρὸς ἀνατολὰς πόλεις τε καὶ χώρας καταστρεφόμενος.

Χρόνου τε ἱκανοῦ γεγονότος, Αρμαῖς ὁ καταλειφθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ, πάντα τοὔμπαλιν, οἷς ἀδελφὸς παρῄνει μὴ ποιεῖν, ἀδεῶς ἔπραττεν. καὶ γὰρ τὴν βασιλίδα βιαίως ἔσχεν, καὶ ταῖς ἄλλαις παλλακίσιν ἀφειδῶς διετέλει χρώμενος. πειθόμενος δὲ ὑπὸ τῶν φίλων διάδημα ἐφόρει, καὶ ἀντῆρε τῷ ἀδελφῷ. ὁ δὲ τεταγμένος ἐπὶ τῶν ἱερῶν τῆς Αἰγύπτου, γράψας βιβλίον ἔπεμψε τῷ Σεθώσει, δηλῶν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅτι ἀντῆρεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Αρμαῖς. παραχρῆμα οὖν ὑπέστρεψεν εἰς Πηλούσιον, καὶ ἐκράτησεν τῆς ἰδίας βασιλείας. ἡ δὲ χώρα ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος Αἴγυπτος. λέγει γὰρ ὅτι ὁ μὲν

1 Arm. lectio servatis librarii punctis, eum exprimit sensum, quem nos in textu exposuimus, quasi vero illud, *partes orientales*, sit pars praecedentis periochae. Verumtamen potest etiam ad normam Gr. reduci ad sequentem, hoc pacto: » Deinde etiam ambitiose se gerebat, in partibus orientalibus urbes et vicos subvertens «.

2 Յանխնայ, id sonat, quod Gr. ἀφειδῶς, id est, ut iisdem verbis exposuit Vet. Interp. *sine parcitate*. Ubi tamen novus Interp. arbitrio suo *ad libitum*, reposuit.

3 Ἱερόν, ut aliàs diximus, tam *sacrum* quam *templum* sonat, itaque noster prudenter reddit 'ի վերայ մեհենից, *super templa*, nec tamen temere Interp. Jos. *super sacra*, cum ad sensum aequè pertineat. Sed Spanh. vertit *super Sacerdotes*, eo quod legerit ἱερέων, ut multa exemplaria exhibent, minime tamen probanda.

ւորութիւնն. և աշխարհն կոչէր 'ի նորա անուն եգիպտոս։ քանզի ասէ՝ թէ սեթովս եգիպտոս կոչէր. և արմայիս եղբայր նորա՝ դանաւոս։ Զայս պէս զսոյն օրինակ՝ մանեթովս։

Եւ յայտ իսկ է յասացելոց ամացն ժամանակէ գումարելոյ, թէ որ հովիւքն կոչէին՝ մեր նախնիք էին. յառաջ քան զերեքարիւր զիննըսուն և զերիս ամն զերծեալք յեգիպտոսէ՝ հասանէին յաշխարհս, քան զդանաւոսի յարգոս երթալոյ. թէպէտ և արգիացիք կանխագոյն կարծիցեն։ Նա՝ երկրորդ ևս (ըստ յն. երկուս) մանեթովս մեծամեծ վկայութիւնս տայ մեզ՝ յեգիպտացւոց մատենից. նախ՝ զայլուստ գալ յեգիպտոս. և ապա՝ զանտի զերծանելն, այնպէս ուր ուրեմն կանուխ ժամանակօք՝ յառաջեալ մօտի 'ի ռ ամ քան զիլիական պատերազմն։ զորոց մանեթովս ոչ ևս յեգիպտացւոց մատենիցն, այլ

Aegyptus appellata est: dicit enim, quod Sethosis Aegyptus vocabatur; Armaïs autem frater ejus, Danaus. Atque haec ita Manethus «.

» Manifestum vero est ex praedictorum annorum tempore computato, quod qui Pastores vocabantur, nostri (que) majores fuerunt, annis ante trecentis nonaginta et tribus, ex Aegypto liberati, in regionem istam pervenerunt, quam Danaus Argos adiret: tametsi Argivi antiquiorem putent. Imo secundo (vel duo) quoque [1] magna testimonia nobis ex Aegyptiorum libris praebet Manethus. Primo, eos in Aegyptum aliunde pervenisse; deinde vero exinde eos liberatos; (id que) ita temporibus antiquissimum, ut Iliacum bellum annis prope M. antecesserit. De his vero Manethus non ulterius ex Aegyptiorum libris [2], sed,

Σέθωσις ἐκαλεῖτο Αἴγυπτος, Αρμαϊς δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δαναὸς. Ταῦτα μὲν ὁ Μανεθώς.

Δῆλον δὲ ἐστὶν ἐκ τῶν εἰρημένων ἐτῶν τοῦ χρόνου συλλογισθέντος, ὅτι οἱ καλούμενοι ποιμένες, ἡμέτεροι (δὲ) πρόγονοι, τρισὶ καὶ ἐνενήκοντα καὶ τριακοσίοις πρόσθεν ἔτεσιν, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀπαλλαγέντες, τὴν χώραν ταύτην ἀπῴκησαν, ἢ Δαναὸν εἰς Αργος ἀφικέσθαι. καί τοι τοῦτον ἀρχαιότατον Αργεῖοι νομίζουσι. δύο τοίνυν ὁ Μανεθὼς ἡμῖν τὰ μέγιστα μεμαρτύρηκεν ἐκ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις γραμμάτων. πρῶτον μὲν τὴν ἑτέρωθεν ἄφιξιν εἰς Αἴγυπτον, ἔπειτα δὲ τὴν ἐκεῖθεν ἀπαλλαγὴν, οὕτως ἀρχαίαν τοῖς χρόνοις, ὡς ἐγγύς που προτερεῖν αὐτὴν τῶν Ιλιακῶν ἔτεσι χιλίοις. ὑπὲρ ὧν δ' ὁ

1 Si teneatur lectio codicis nostri ferentis ordinalem numerum, երկրորդ ևս՝, *secundo quoque*, denotat posteriora verba Manethi, respectu anteriorum, quasi primum sit testimonium illud de tempore Pastorum ab Aegypto demigrantium. Verum tamen certior videtur Gr. lectio δύο, *duo*, respectu subsequentium, նախ, և ապա, *primum, et deinde*, ita ut procul dubio legendum sit in Arm. երկուս, neque երկրորդ ևս։

2 Pro ἐκ τῶν γραμμάτων, sc. *ex libris, ex scripturis*, Hafn. legit ἐκ τῶν πραγμάτων, sc. *ex rebus, ex negotiis;* quod viro docto, ut ait, qui Josephum edidit, non displicuit propter sequens μυθολογουμένων. Sed facile refellitur ex antiquis codicibus, quibus suffragatur et noster per մատենից։

որպէս ինքն խոստանայ՝ յանտէրունչ ինչ ժամանակացն առասպելաբկիելոյ յաւել, զոր յետոյ յանդիմանեցից։

Այս յարդի Նաւելլոյս 'ի յաւետարանոյ գրոցն. 'ի սկզբանէ մինչև 'ի գլուխ կարգ ըստ կարգի ամենայն զեգիպտացւոց նախաւորութենէն և ժամանակագրութենէն՝ մինչև ցԹագաւոր ի առ 'ի նոցանէ կայեալ նեկտանեբոս. զոր կանխաւ յառաջինսն աւրինեցեր այլոցն կարգեցի։ Այս յետ նեկտանեբայ՝ ոչխոս պարսից Թագաւոր ունի զեգիպտոս. և Թագաւորէ ամն ի։ Յետ որոյ արձս ոչխոյ ամն ի։ Յետ որոյ դարեհ ամն ի։ Յետ որոյ աղէքսանդրոս մակեդոն սպան զդարեհ պարսիկ. և միանգամայն ասիացւոց և եգիպտացւոց Թագաւորէր. և շինէր զաղէքսանդրիա յեգիպտոս 'ի վերջ բորգ ամի Թագաւորութեանն իւրոյ։ Յետ որոյ 'ի բաղումն բաժանեալ իշխանութեանն, եգիպտոսի և աղէքսանդրի Թագաւորեցին պտղոմեականք. որոց ժամանակ Թագաւորութեանն ունի զայս ձև օրինակի։

ut ipse fatetur, a confectis fabellis temporum, quae carent auctoritate, adjecit; quod postea redarguam [1].

Haec e supradicti Josephi Libro. (Porrò) jamdudum ab initio usque ad finem (dicta sunt) [2] omnia ex ordine de Aegyptiorum antiquitate et Chronologia, ad Regem usque unum ex ipsis creatum, nempe Nectanebum; quem jampridem in aliorum serie collocavi. Post vero Nectanebum Ochus Persarum rex Aegyptum tenuit annis VI. Post quem Arses Ochi (filius), annis IV. Post quem Darius, annis VI. Postea vero Alexander Macedo occidit Darium Persam, et simul Asiae et Aegypto imperavit; Alexandriamque anno regni sui sexto in Aegypto condidit. Post eum autem in multos imperio diviso, in Aegypto et Alexandriae regnaverunt Ptolemaei; quorum regni tempus ita se habet.

Μανεθὼν οὐκ ἐκ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις γραμμάτων, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ὡμολόγηκεν, ἐκ τῶν ἀδεσπότως μυθολογουμένων προστέθεικεν, ὕστερον ἐξελέγξω . . .

1 Ընտէրունչ ad verbum explicat illud Gr. ἀδεσπότως, quod sonat *carens domino*, supponitque pro *incerto* etc. Ubi Interp. Jos. vetus dixit, *quorundam sine nomine*. Novus autem, *ab incertis auctoribus*. Sicut etiam pro μυθολογουμένων, cui ad verbum accedit առասպելաբկիելոյ (quamvis in singulare), vetus Interp. habet *ex fabulis*, novus *memorata*. Nos paulo aliter, quum praesertim redundet in Armen. ժամանակաց, sc. *temporum*.

2 Hic quùm obscuriorem cerneremus locum, conjectura usi sumus, quasi de integro inciendum sit illud 'Ի սկզբանէ մինչև 'ի etc. quod in codice absque interruptione anterioribus subjungitur, atque addidimus parenthesis nota *dicta sunt*, nullum in textu discernentes verbum. Ut ut sit, plana videtur auctoris sententia: quippe qui cum superius catalogum Regum Aegypti ex Manetho confecisset usque ad extinctam regalem stirpem in Nectanebo, atque in Persas iterum translatum sceptrum, dehinc prosequitur paucis exinde repetitis, postremum Regni Aegyptiorum exponere statum Porphyrio auctore, ut patet ex sequentibus.

Որ չեր աղեքսանդրի մակեդոնացւոյ թագաւորեցին եգիպտոսի և աղեքսանդրիայ քաղաքի. 'ի Պորփիւրի գրոցն:

Quinam post Alexandrum Macedonem Aegypti et Alexandriae urbis regnum sortiti sint. Ex Porphyrii Libro [1].

Զայս աղեքսանդրոս մակեդոն 'ի ՃԺԴ. ողոմպիադին յերկրորդում ամին պայազատեալ՝ առնու զթագաւորութիւնն արիդէոս, որ անուանեցաւ փիղիպպոս: Եղբայր էր աղեքսանդրի՝ ոչ համամայր. քանզի

Hunc Alexandrum Macedonem, [2] secundo CXIV. Olympiadis anno excipit per successionem, regnique potitur Aridaeus, qui nuncupatus est Philippus. Frater quidem Alexandri fuit, non tamen ex eadem matre [3]: a Phi-

(Anonymus apud Scal. p. 59.)

Οἱ μετὰ Αλέξανδρον τὸν Μακεδόνα Αιγύπτου καὶ Αλεξανδρείας βασιλεύσαντες, ἀπὸ τῆς Πορφυρίου γραφῆς.

(Τελευτᾷ μὲν) Αλέξανρδος ὁ Μακεδὼν ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης Ολυμπιάδος (ἄρξας ἔτη τὰ σύμπαντα δώδεκα.) διαδέχεται δὲ τὴν βασιλείαν Αριδαῖος ὁ μετονομασθεὶς Φίλιππος, ἀδελφὸς ὢν Αλεξάνδρου οὐχ ὁμομήτριος. γέγονε γὰρ ἐκ Φιλίννης

1 Locus plurimi faciendus, quem primum Eusebio nostro debemus exscriptori Porphyrii, cujus historica verba jam dudum è medio sublata sunt, temporis nempe injuria. Deinde verò Interpreti nostro, cujus ope Eusebium ipsum cum hujusmodi antiquis monumentis possidemus. Tertium locum merito interim habet Josephus Scaliger, qui solus hoc fragmentum satis longum e latebris in lucem vocavit, vulgavitque inter sua excerpta pag. 59. 60. 61. iisdem ferè verbis, atque ea ipsa inscriptione, quae in Arm. occurrunt. Unde verò haec cum aliis certis fragmentis opportune citandis vir sagacissimus sumpserit, non ita clare declarat, solummodo talia se habere fatetur per Isaacum Casaubonum, qui excerpta quaedam Graeculi cujusdam manu exarata ipsi donavit, cujus sane auctorem incertum, Anonymum nos identidem nominabimus, vel juxta Scal. Eclogarium seu Excerptorem Eusebii dicemus. Illud tamen diligenter animadvertendum, quod Eusebius non videtur ad amussim Porphyrii verba citasse, sed partim ad verbum transcripsisse, partim verò obiter ad sensumque decerpsisse, ita ut quandoque Eusebii ipsius etiam dicta interjaceant: quamobrem noluimus commata marginis superaddere, sicut neque Scaliger id fecit. Idem dicendum et de praedicto Eusebii Eclogario, qui non ubique Eusebii textum servavit, sed aliquando abbreviavit, vel quaedam de suo inseruit, ut patebit ex adnot. subsequentibus. Utcumque sit, vere Scaliger ait » Est egregium hoc fragmentum «.

2 Initium hoc sermonis, eo quod sit continuatio alterius historiae, satis prodit Porphyrii ingenium. Anonymus tamen Eusebii excerptor voluit rem in certum dicendi genus redigi quibusdam a se insertis, ut cernitur in Gr. hoc pacto. » Obiit quidem Alexander Macedo circa centesimam et decimamquartam Olympiadem, quùm imperasset totis annis duodecim. Excipit autem regnum Aridaeus, etc «. Deinceps tamen accurate vestigium Eusebii nostri tenet.

3 Tam Gr. quàm Arm. venustè unico vocabulo rem perficiunt, ὁμομήτριος, համամայր, *commater*, sit verbo venia; vel *commatrinus*, quod pro indicio summae concordiae inter Arm. et Gr. a nobis dictum scias.

'ի փիղինայ զակիրացւոյ եղև որդի փիղիպեայ։ Թագաւորէ ամս Է. և սպանանի 'ի մակեդոնիա 'ի պողիսպերքեայ որդւոյ անտիպատրայ։

Պտղոմէոս՝ որ արսինոյեայ և զագոսի որդի, յետ միոյ տարւոյ 'ի փիլիպպոս գրաւելոյ տէրութեանն՝ կուսակալ յեգիպտոս առաքի. և կուսակալէ զառաջինն՝ ամս ԷԺ. ապա թագաւորէ իսկ ամս ԻԳ. որպէս ընդ ամենայն՝ Ի համարել նմա մինչև ցվախճան նորին։ Քանզի կենդանւոյն զիշխանութիւնն ետ որդւոյ իւրում պտղոմեայ՝ որ անուանեալ կոչէր փիղադեղփոս. և երկուս ևս ամս եկաց առ որդւովն՝ որ առ զիշխանութիւնն. և ոչ ևս Ի, այլ ԼԸ առաջնում պտղոմէին՝ զոր սովտէրն կոչէին, համարէին։

Ոսա պայազատեալ փոխանակէ պտղոմէոս որդի իւր, որ կոչեցաւ՝ որպէս ասացաք փիղադեղփոս, և առ հօրն կենդանութեամբ երկուս ամս

linna enim Lacirissa (al. Larissaea) Philippo is natus est filius. Regnat annis VII. et a Polyspercho Antipatri filio in Macedonia opprimitur.

Ptolemaeus, Arsinoes et Lagi filius, post unum annum regni ad Philippum delati, satrapes in Aegyptum mittitur. Satrapiam ergo exercet primum annis XVII. Postea vero regnat utique annos XXIII. ita ut usque ad obitum ejus omnino XL. (anni) ipsi computentur. Etenim adhuc vivus, in imperio filium suum Ptolemaeum collocavit, qui Philadelphus nuncupabatur [1]; et duos insuper annos vixit sub filio, qui imperium adeptus erat; ac proinde non amplius XL. sed XXXVIII. anni primo Ptolemaeo, quem Soterem vocabant, computabantur.

Hunc excipit per successionem Ptolemaeus ejus filius, Philadelphus, ut diximus, nuncupatus. In diebus ergo patris adhuc viventis, duos an-

τῆς Λαρισσαίας τῷ Φιλίππῳ. βασιλεύει δὲ ἐπὶ ἔτεσι ζ'. καὶ ἀναιρεῖται ἐν τῇ Μακεδονίᾳ διὰ Πολυσπέρχοντος τοῦ Αντιπάτρου υἱοῦ.

Πτολεμαῖος δὲ ὁ Αρσινόης καὶ Λάγου υἱὸς μετ' ἐνιαυτὸν, καὶ διὰ τῆς εἰς Φίλιππον ἀναγεγραμμένης ἡγεμονίας Σατράπης εἰς Αἴγυπτον πέμπεται. καὶ σατραπεύει μὲν τὰ πρῶτα ἔτη ζ'. καὶ δέκα, βασιλεύει δὲ ἔτη τρία καὶ εἴκοσι, ὥστε πάντα μ'. λογίζεσθαι αὐτῷ ἄχρι τῆς τελευτῆς. ἐπεὶ δὲ ζῶν ἔτι τῆς ἀρχῆς παρεχώρησε τῷ υἱῷ Πτολεμαίῳ (...) τῷ παιδὶ τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένῳ, οὐκέτι δὴ τεσσαράκοντα, τριάκοντα δὲ, καὶ ὀκτὼ τὰ τοῦ πρώτου Πτολεμαίου, ὃν Σωτῆρα ἐπεκάλουν, λογίζονται.

Τοῦτον διαδέχεται Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς ὁ ἐπικληθεὶς, ὡς ἔφαμεν, Φιλάδελφος. καὶ ζῶντος μὲν ἔτι τοῦ πατρὸς δύο πληροῖ τῆς βασι-

1 Lacunam in Gr. non novit Scaliger, sed nos eam assignare voluimus: siquidem lectio Eusebii nostri evidenter demonstrat aliqua hic intercidisse a Gr. textu, quod et per se satis clarè patet; aliter illud τῷ παιδὶ etc. vix cohaeret cum antecedentibus. Adde quod vel in Gr. paulo post occurrit hoc dictum, ὁ ἐπικληθεὶς, ὡς ἔφαμεν, Φιλάδελφος; atqui minime verum esset illud, ὡς ἔφαμεν, *ut diximus*, nisi antea quid simile praemissum ab auctore fuisset, quod tamen desideratur in Gr.

ընու զթագաւորութեանն. և յետ մահուն լզ. որպէս զի և սմա լը ամ թագաւորութեանն՝ հասարակ ընդ հօրն ամաց տալ։

Զսա պայազատէ երրորդ պտղոմէոս, որ կոչեցաւ եւերգետէս. և թագաւորէ ամս իե։

Զոր չորրորդն փոխանակէ պրտղոմէոս, որ կոչեցաւն փիլոպատովը, և թագաւորէ ամս էժ։

Որ յետ սորա հինգերորդ պտղոմէոսն՝ որ եպիփանէս կոչեցաւ, թագաւորեալ ամս իգ։

Սորա երկու որդիք պտղոմեանք յետ սորա առնուն զիշխանութիւնն. երէցն՝ որ անուանեալ կոչէր փիլոմէտոր, և կրտսերն՝ որ անուանէր

nos regni explet, et post (patris) mortem xxxvi [1]. ita ut huic quoque xxxviii. anni regni aequo numero cum annis patris tribuantur.

Huic tertius Ptolemaeus [2] suffectus est, qui Evergetes appellatus: regnatque annis xxv.

Quem quartus excepit Ptolemaeus, Philopator nuncupatus; et regnat annis [3] xvii.

Qui post eum quintus Ptolemaeus, Epiphanes est vocatus; regnans annis xxiii [4].

Hujus ambo filii Ptolemaei post ipsum imperium sortiti sunt: major nempe qui dicebatur Philometor; et junior, secundus Evergetes nuncupa-

λείας ἔτη, ἀποθανόντος δὲ, ὀκτὼ καὶ τριάκοντα, ὡς καὶ τούτῳ ὀκτὼ καὶ τριάκοντα τούτους τῆς βασιλείας ἐνιαυτοὺς ἴσους τοῖς τοῦ πατρὸς ἀποδιδοῦσθαι.

Τοῦτον διαδέχεται τρίτον Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Ευεργέτης, καὶ βασιλεύει ἔτη πέντε καὶ εἴκοσι.

Ὃν ὁ τέταρτος διαδέχεται Πτολεμαῖος ὁ κληθεὶς Φιλοπάτωρ, καὶ βασιλεύει ἔτεσιν (ὅλοις) ἑπτὰ καὶ δέκα.

Ὁ δὲ μετ' αὐτὸν πέμπτος Πτολεμαῖος Επιφανὴς μὲν ἐπικλήθη. βασιλεύει δὲ τέσσαρσι καὶ εἴκοσι ἔτεσι.

Τούτου παῖδες δύο Πτολεμαῖοι μετ' αὐτὸν τὴν ἀρχὴν διαδεξάμενοι, ὅ,τε πρεσβύτερος ὁ κατ' ἐπίκλησιν Φιλομήτωρ, καὶ ὁ νεώτερος ὁ ἐπικαλούμενος Ευεργέτης δεύτερος. ἀμφοῖν δὲ ἔτη τέσσαρα

1 Iterùm Gr. textum mendosum ad normam Arm. lectionis emendes oportet, ut etiam ratio postulat. Quum enim summa regni hujusce regis redigatur in annos xxxviii. quorum duos vivo patre explevit, restat ut xxxvi. tantum post patris obitum expleverit: omnino ergo pro ὀκτὼ καὶ τριάκοντα, quod primo loco habetur, legendum ἕξ καὶ τριάκοντα, vel potius ἑκκαιτριάκοντα, ceu τριάκοντα ἕξ.

2 Tertiò tertium numerum quoad casum in Gr. corrigamus oportet; quia τρίτον in accusativo aliam plane prodit sententiam, quasi Philadelphus sit Ptolemaeus *tertius*, quem Evergetes exceperit; cum reapse Evergetes ipse sit tertius inter Ptolemaeos; legendum ergo omnino in nominativo, τρίτος.

3 Ὅλοις, redundat in Gr. potest contra aliquis dicere, quod desit in Arm. ընդ ամենայն vel բովանդակ. sed mirum quod vix occurrat de aliis regibus dici *totis annis* eos regnasse, hoc solo excepto.

4 Cum in Gr. integra voce habeatur *quatuor et viginti*, facile irrepsisse in Arm. իգ. pro իգ. dicere oportet, maxime quod etiam in Canone Eusebii tot anni occurrant, sc. իգ. xxiv. quamvis supra legebamus իբ. xxii.

եր[illegible]րդ եւ երկոցունց համարին ամք կին։ Վասնզի միահամուռ կարգեցաք զթիւ ամից նոցա. զի վասն ընդ միմեանս պատերազմելոյ, և փոխանակաւ 'ի միմեանց առնելոյ զիշխանութիւնն՝ շփոթութիւն եղև ժամանակացն։ Ներէ նախ փիլոմետովրն ամն ժա։ Իսկ երբեմն անտիոքոս զօրս 'ի վերայ եգիպտացւոց գումարեր, և բառնայր 'ի նոցանէ զգիշեցուցանէին զիշխանութեան արքունեաց։ Հալածէին զանտիոքոս, և ապրեցուցանէին զփիլոմետոր. և անուանէր 'ի նոցանէ փիլոմետորայ քժ երորդ ամ. իսկ եւերգետն՝ առաջնորդ։ միասան երթան մինչև յ'էջ երորդն. և 'յէջ երորդէն՝ միայն փիլոմետորայ անուանի։

Յետանէր յիշխանութենէն երիցուն 'ի կրտսերոյ իջուցանէն զան անգր

tus: amborum itaque anni LXI[1]. computantur. Etenim insimul annorum ipsorum numerum exhibuimus; quoniam adversum invicem certantibus, et mutuo regnum desumentibus, temporum confusio accidit. Primum quidem Philometor dominatus est annis XI. Quum vero Antiochus, copiis contra Aegyptios comparatis, diadema illi abstulisset, Alexandrini regni negotia[2] ad juniorem detulerunt; Antiochum expulerunt, Philometoremque in libertatem reduxerunt. Et ab iis nuncupabatur Philometoris annus XII. Evergetis autem primus. Concorditer itaque usque ad XVII. procedunt; sed ab (anno) XVIII. solius Philometoris (anni) nominantur.

Quum ergo major natu imperio expulsus a juniore fuerit, eum Roma-

καὶ ἑξήκοντα λογίζονται. ὑφ' ἓν γὰρ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἐτάξαμεν, ὅτι διαστασιαζόντων πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐναλλάξ βασιλευόντων σύγχυσις περὶ τούτους χρόνους γέγονεν. ἄρχει μὲν γὰρ ὁ Φιλομήτωρ πρότερος ἔτεσιν ἕνδεκα μόνος. Αντιόχου δὲ ἐπιστρατεύσαντος Αἰγύπτῳ, καὶ περιελόντος αὐτοῦ τὸ διάδημα, οἱ Ἀλεξανδρεῖς τῷ νεωτέρῳ ἐπέτρεψαν τὰ πράγματα, καὶ διώξαντες Ἀντίοχον ἐρρύσαντο τὸν Φιλομήτορα, καὶ ἐχρημάτισεν αὐτοῖς Φιλομήτορος ιϛ'. Ευεργέτου δὲ ἕν. Ομονοοῦσι δὲ ἄχρι τοῦ ἑπταικαιδεκάτου. ἀπὸ δὲ τοῦ ὀκτωκαιδεκάτου μόνου χρηματίζει τοῦ Φιλομήτορος.

Ἀφαιρεθέντα γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸν πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ νεωτέρου

1 Graecus Eusebii eclogarius legit LXIV. tàm hìc, quàm in calce totius periodi, ubi eadem summa repetitur. Lectio tamen codicis nostri utrobique habet LXI. quod jure praeferendum esse infra patebit.

2 Օրքան արքունիս. ad verb. *res regales, negotia regia*, seu *res publicas*, ubi Gr. etsi habeat tantum τὰ πράγματα, *res, negotia*, verum tamen supponit pro publicis rebus regni, ita ut non æreo deesse in Gr. βασιλικὰ, aut quid simile suspicari liceat, sed potius ab Arm. Interp. explicationis gratia accommodatum τὰ արքունիս, quod et alibi experti sumus. Simillima occurrit in sequentibus conjectura, ubi Arm. habet explicite ամ, *annus*; Gr. verò satis ducit numerum tantum ιϛ'. XVI. ubi si non legas, subintelligas oportet ἔτος. Illud tamen maxime advertendum, quod codex noster legit non ιϛ'. sed ιβ'. XII.

հռոմայեցիք. և տիրէ սա եգիպտոսի. և եղբօրն զլիբէացւոց աշխարհն տայ. և միայն ունի, կեցեալ 'ի նոյնս՝ ամս ԺԸ։ 'Ի վախճանել նորա յասորիս՝ քանզի և զայն աշխարհս կալաւ, կոչեցաւ 'ի կիւրենայ եւէրգէտէս. և անուանեցաւ Թագաւոր։ Ասորա ամսն անտի գրէ՝ յորմէ հետէ Թագաւոր համարեցաւ. որպէս վարկանել՝ յետ եղբօրն վախճանի տիրել սմա ամս ԻԵ. և հաշուել սմա ԾԳ։ և զ'ԼԴ փիղոմէտորայ պարտ է անուանել սորա Թագաւորութեանն առաջին. իսկ նա աւանիկ ԻԵ կարգեաց գրել. և այնպէս երկոցունց լինին ամք կա. փիղոմէտորայ ԼԵ, և

ni illuc reduxerunt: qui ut Aegypto potitus est, fratri Libyam [1] dedit; et ipse solus (imperium) tenet, annis adhuc XVIII. vitam agens [2]. Eo autem in Syria defuncto, quippe qui eas quoque regiones ceperat, revocatus ex Cyrene Evergetes fuit, rexque appellatus est. Hujus annos ab eo tempore scribit, [3] quo rex jam habitus fuit; ita ut censeas post fratris obitum istum dominatum esse annis XXV. computari vero annos LIV. Philometoris autem XXXVI. hujus regni appellare oportet primum, ille vero ecce [4] XXV. scribere statuit: atque ita amborum anni sunt LXI [5]. Philometoris nimirum XXXV.

κατάγουσι Ρωμαῖοι. καὶ ἄρχει μὲν αὐτὸς τῆς Αἰγύπτου, τῷ δὲ ἀδελφῷ τῆς Λιβύης τὴν ἀρχὴν ἐγχειρίζει. καὶ μόνος ἄρχει δεκαοκτώ. Ἀποθανόντος δὲ ἐν Συρίᾳ, καὶ γὰρ καὶ ἐκείνων ἐγκρατὴς ἦν τῶν τόπων, μετακληθεὶς ἐκ Κυρήνης ὁ Ευεργέτης, καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἀναγράφει, ἀφ' οὗ πρῶτον βασιλεὺς ἐνομίσθη, ὡς δοκεῖν μετὰ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν ἄρξαντα αὐτὸν ἔτεσιν εἴκοσι πέντε ἀνατιθέναι ἑαυτῷ τέσσαρα καὶ πεντήκοντα. τὸ γὰρ τριακοστὸν ἕκτον Φιλομήτορος, δέον προσαγορεύεσθαι τῆς τούτου βασιλείας, πρῶτος αὐτὸς εἰκοστὸν πέμπτον προσέταξε γράφεσθαι. καὶ οὕτως ἀμφοτέρων μὲν ἑξήκοντα τέσσαρα. τοῦ μὲν Φι-

1 Certo certius videtur noster legisse τῆς Λιβύης τὴν χώραν; hinc transtulit, զլիբէացւոց աշխարհն, *Libyorum regionem*. Apud Anonymum excerptorem est, τῆς Λιβύης τὴν ἀρχὴν, sc. *Libyae principatum*.

2 In Gr. non integre legitur, *et solus imperat octodecim*, quod suppleri potest ex integra nostra lectione, կեցեալ 'ի նոյնս՝ ամս ԺԸ։ Sed nota, quod haec verba sonant *vivens in iisdem, annos XVIII.* ubi τὸ 'ի նոյնս videtur habere locum vocis Gr. ἐν τοῖς ἑξῆς, sc. *in posterum, in sequentibus*, vel alterius ἐπὶ τὸ αὐτὸ, *simul*: nos ad sensum reddidimus *adhuc*, quasi *ad haec*.

3 Hactenus videtur Eusebius Porphyrii verba stricte recoluisse; dehinc verò usque ad novam succesionem de suo aliquid addidisse, ad mentem nimirum ejusdem Scriptoris, quod sane indicare potest verbum tertiae personae գրէ, ἀναγράφει, quod in Gr. ad regem refertur.

4 Pro առաջին. իսկ նա աւանիկ, Gr. habet πρῶτος αὐτὸς, *primus ipse*, utraque lectio conjuncta subobscurum, ut videtur, sensum reddit: at melior fortasse sententia erit, sic disjuncta πρῶτον. Αὐτὸς δὴ. Quod si intacta servetur Graeca lectio, hoc sensu accipi potest, *primus is fuit, qui XXV. statuit scribi*: ubi reprehenditur, ni fallor, Porphyrii sententia, contra vero commendatur aliorum computatio; quos secutus ipse Eusebius posuit in Canone annos XXIX. Sed de his vide, quae sequitur, adnotationem.

5 Anonymus legit in Gr. ἑξήκοντα τέσσαρα, sicut etiam supra habuerat τέσσαρα καὶ ἑξήκοντα, sc. LXIV. cui tamen anteferendam esse lectionem nostram LXI. utrobique, satis proba' prae-

այլք եւերգետի. քանզի ի միմեանց քակել դրծէ խաբ, և զիւրաքանչիւրն առանձինն համարել։

Պտղոմէի՝ երկրորդի եւերգետի՝ ընկն ի կղէոպատրայ երկու որդիք, կոչեցեալ պտղոմեանք. որոց երկցն սամակը կոչէր, և կրտսերն ալեքսանդրոս։ Ի նագաւորել նախ երկցն՝ ի մերկն մնասուցեալ ի թագաւո-

caeteri vero Evergetis. Etenim unum ab altero sejungere, et singulos privatim computare in fraudem inducit.

Ex Ptolemaeo, secundo Evergete, et Cleopatra duo filii Ptolemaei vocati procreantur: quorum major Soter vocatus est, junior vero Alexander [1]. Regnat ergo primum major, a matre in regnum admotus; existima-

λομήτορος λέ. τὰ δὲ ὑπολειπόμενα τοῦ Εὐεργέτου. ἡ δὲ ὑποδιαίρεσις ἐν τοῖς κατὰ μέρος ποιεῖ πλάνην.

Πτολεμαίου δὲ, τοῦ δευτέρου Εὐεργέτου, ἐκ Κλεοπάτρας γίνονται υἱοὶ δύο Πτολεμαῖοι καλούμενοι. ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Σωτὴρ ἐπεκαλεῖτο, ὁ δὲ νεώτερος (. . .) ὁ πρεσβύτερος ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀνα-

cedens ac subsequens calculus; dicitur enim Philometor per annos omnino 35. vel potius 36. regnum obtinuisse, et 17. vel 18. cum fratre Evergete, octo vero et decem sine fratre transegisse. Philometore autem mortuo Evergetes 25. tantum annos vixit. Visne rationem inire? Invenies profecto annos 60. vel 61. minime vero 64. Sed quo, inquies, modo in Gr. pro ἓν bis irrepere potuit τέσσαρα? Non est nostrum hoc inquirere, est potius Graecorum amanuensium. Quid sentiam tamen, audi: ipse non ita facile crediderim librarii culpa lectionem variatam fuisse, sed potius culpa Anonymi eclogarii, qui annorum summam aliunde mutuatus est, à Canone videlicet Eusebii, ubi Philometori 35. Evergeti vero 29. anni adscribuntur, quorum summa est 64. Sed frustra id tentasse dixeris incognitum istum interpolatorem, qui illam summam huc intulit, minime animadvertens, quod hoc dato, necesse illi fuisset etiam numerum 25. non semel hic insertum, mutare in 29. et vice versa, cum retinuit numerum 25. debuit aequè retinere et alterum 61. aliter ipse sibi adversatur. Neque illud umquam cognovit, quod praesens summa Porphyrii inventio fuit, quam Eusebius ipse in Canone suo minime imitatus est: imò hoc in loco illam etiam repudiasse, saltem ex parte constat; cum demonstrat duplicem summam ex Porphyrii calculo oriri, quorum una in praedictis continetur, altera vero sic exponitur. Juxta Porphyrium Philometor primum solus imperavit annis 11. postea verò pulsus ab Antiocho, et recuperans regnum, iterum imperitavit annis 18. usque ad obitum, dehinc Evergetes solus regnat annis 25. quorum annorum summa est 54. Hanc utique dinumerationem refellit Eusebius, eo quod privatim numeratis amborum fratrum imperii annis, accidit ut intercederent anni 7. intervalli, qui ab 11. anno Philometoris usque ad 18. ejus annum effluxerunt: quo nimirum spatio nunc Antiochus tyrannidem exercebat, nunc Evergetes per Alexandrinos imperabat, usque dum Philometor Romanorum ope regnum recuperavit. Itaque Eusebius dicere voluit, quod quamvis Porphyrii calculus videatur in summam 54. annorum redigi, reapse in 61. coalescit, inclusis interim annis, quibus inter fratres de regno altercabatur. An vero ipse Euseb. ratum habuerit unum vel alterum ex Porphyrii calculis, non declarat: immo in Canone aliam rationem instituit: annos enim 4. adjecit Evergeti eo spatio, quo ejus frater regno pulsus erat, et post fratris mortem 25. insuper annos ei adscripsit, omnino 29. hoc quidem in Canone habemus.

1 Lacunam hic Scaligero vix notam assignavimus in Gr. quam vel librariorum oscitantia effecit, vel minus accurata Scaligeri editio. Illud enim ὁ δὲ νεώτερος ὁ πρεσβύτερος, nihil certi sonat hoc modo, *Junior autem major*. Supplendum ergo ex Arm. hac ratione, ὁ δὲ νεώτερος Ἀλέξανδρος. Βασιλεύει οὖν πρῶτον ὁ πρεσβύτερος, etc. aut quid simile; ut ipse sermonis contextus omnino expostulat.

բաւթիւն. Համարէր ՚ի նա ինչ հր. պատակադոյն իցէ. մինչև ցժամանակ ինչ սիրէր ՚ի մօրէն: Իսկ ըզ-ՀԷրորդ ամաւ իշխանութեանն՝ ըզ-բարեկամն հօր և մօրն կոտորեաց, վասն անագորոյն մտաց ընկերացաւ յիշ խանութենէն՝ մօրն հրամնաւ, և ՚ի կիպրոս փախստական գնաց:

Ո կրտսերն կոչեաց մայրն ՚ի պե-ղուսիոս քաղաքէ, և կացոյց թագա-ւոր՝ խառն ընդ իւր: Թագաւորեաց կրտսերն առ մայրն, յերկոսին էլա նելով անուն պետութեանն. կղե-պատրայ ՀԷրորդ անուանակ, և պտղոմէոս աղէքսանդրի ՀԷրորդ: Միանգամայն և զեղբօրն ՚ի յորդոր-

bat enim eum subjectiorem sibi fore, ad tempus (itaque) diligebatur a matre [1]. Verum enim vero quum circa VI [2]. imperii annum amicos patris et matris trucidasset, ob animi saevitiam matris jussu imperio spoliatus fuit, et in Cyprum fugitivus se recepit.

Juniorem mater ex Pelusio urbe [3] accersit, regemque sibi collegam constituit. Regnavit itaque junior cum matre, Principatus titulo [4] ad utrumque spectante: ita ut Cleopatrae XI. (annus) appellaretur, Ptolemaei vero Alexandri VIII. Simul enim etiam fratris sui tempus a quarto regni ejus

δειχθείς. δοκῶν δὲ αὐτῇ εἶναι πειθήνιος, ἄχρι μέν τινος ἠγαπᾶτο. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἀρχῆς τοὺς φίλους τῶν γονέων ἀπέσφαξεν, ὑπὸ τῆς μητρὸς, διὰ τὴν ὠμότητα, τῆς ἀρχῆς καθῃρέθη, καὶ εἰς Κύπρον ἐφυγαδεύθη.

Τὸν δὲ νεώτερον ἡ μητὴρ ἐκ Πηλουσίου μεταπεμψαμένη βασιλέα ἀπέδειξε σὺν ἑαυτῇ. συνεβασίλευεν οὖν ὁ νεώτερος τῇ μητρὶ, τῶν χρηματισμῶν ἀναφερομένων εἰς ἀμφοτέρους. καὶ ἐνδέκατον μὲν Κλεοπάτρας ἀνηγορεύθη, ὄγδοον δὲ Πτολεμαίου Αλεξάνδρου. συνανέλαβε

1 Arm. codex habebat *սիրէր ՚ի մօրէն*, *dominabatur*, vel *imperabat a matre*; ubi si a librario erratum non sit, duplex oritur sententia, sc. aut *imperabat sub tutela matris*, aut *imperabat dominio a matre sibi commendato*. Verum si Gr. textui fides habenda sit, certe pro *սիրէր*, unius litterae consimilis mutatione irrepsit *սիրէր*, nam Gr. constanter habet *ἠγαπᾶτο*, id est, *սիրէր* (*այսինքն սիրեալ լինէր*), *diligebatur*, *amabatur*. Sed forsitan minus etiam fidendum Gr. lectioni, ne forte pro *ἠγάσατο*, *ἠγαπᾶτο* scriptum fuerit; quum maxime desit et sequens *ὑπὸ μητρὸς*: quamquam subdubitarem an possit eleganter dici *ἠγάσατο ὑπὸ μητρὸς*, ut dici eleganter potest *ἠγαπᾶτο ὑπὸ μητρὸς*, sicut etiam in Arm. communis est dictio, *սիրէր ՚ի մօրէն*, inusitata *սիրէր ՚ի մօրէն*.

2 Noster legisse videtur *ἕκτον*, sc. *sextum*, si cod. Arm. careat mendo. At Gr. lectio Anonymi habet *δέκατον*, hoc est *decimum*, quam lectionem subsequens calculus satis probat.

3 Codex Arm. habebat *՚ի պե-ղուսիոս քաղաք*, *in Pelusium urbem*, pro quo tamen lego juxta Gr. in ablativo, unius litterae additione, *՚ի պե-ղուսիոս քաղաքէ*, *ex Pelusio urbe*.

4 Audire praestat Scaligerum haec habentem p. 430. ad 60. » Notabis in hoc fragmento non semel *χρηματισμὸν* à Porphyrio poni pro Aera. Ideo quod Hispanis erat Aera Caesaris, id Graecis fuerit *χρηματισμός*. Sic *χρηματισμὸς* Antiochéon saepe ab Euagrio dicitur Aera Antiochensium Juliana . . . Significat enim negotiationem, actum publicum, hoc est, ex quo negotiationum, ac contractuum aliud tempus institutum est. Propterea ὁ *χρηματισμὸς τῶν Σελευκιδῶν* à Judaeis vocatur *ἀρίθμησις τῶν συμβολαίων*, Aera contractuum, *χρηματισμὸς τῶν συμβολαίων*. Sic infra Porphyrius, *εἰς μόνον δὲ ἤρξατο μετατίθεσθαι τὸν Αλέξανδρον, μετὰ τὸν ἐκείνης θάνατον, τὰ συμβόλαια* «.

դէ ամ[ի] թագաւորութեանն յինքն առ ժամանակն, յորմէ հետէ կիսթացաւոյն թագաւորեաց. և այն առ կղէոպատրայ իսկ կենդանութեամբ եր սահմանութիւն: (Այլք) միայն յա ղեքսանդրոս յետ մահուան նորա առ ին սիկզէն պատուոյ նշանք ելանել. ժբ ընդ ամենայն կալաւ զիշխանութիւնն, յորմէ հետէ էջ յաղեքսանդրիա. զ՝ իջ ամ թագաւորել անուա ներ: Զհինգետասաներորդումն՝ յա սումն արարեալ զօրականացն, և դումարեալ՝ ի վերայ նոցա զօրս յե դիպտոս. և նոքա հալածական առ նէին զնա, զօրավարութեամբ տիւ ռոսի՝ որ էր ազգական թագաւորա ՝Լաւանմարտիկ լինէին ընդ նմա. և ի[խ]աստական մնզասութ Հանէին կր նաւն և դատերք հանդերձ անկանել ՝ի քաղաք լիկիացւոց ՝ի միրա. ուստի ՝ի կիլարոս դէմ եդեալ տարադէմ գնայր. և պատերազմ՝ ՝ի դիմի Հար կանէր նմա ՝ի նաւապետէն քերոյ, մեռանէր:

anno sibi vindicavit; ex eo tempore nimirum, quo ipse in Cypro regnavit; et ille quidem, adhuc Cleopatra vivente, mos erat [1]. Attamen, ipsa mortua, ad Alexandrum solum insignia honoris deferri coeperunt: xviii. (itaque annos) omnino imperium tenuit, postquam Alexandriam descendisset: regnare autem dictus est annis xxvi. (Anno) decimo nono, ira concitatus contra milites, adversum illos exercitum coegit in Aegypto. Ipsi vero eum repulerunt duce Tyrro, qui ex regum cognatione erat. Praelium cum eo navale committunt, ad fugamque ipsum cum uxore ac filia compellunt; ita ut aegre se in Myram Lycaoniae urbem contulerit: inde Cyprum tendens propere iter maturabat: verum praelio ipsi obviam comparato a navarcho Chaereo, mortem obiit.

γὰρ ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς τοῦ ἀδελφοῦ βασιλείας εἰς ἑαυτὸν τοὺς χρόνους, ἀφ' οὗ τῆς Κύπρου ἐβασίλευσε. καὶ τοῦτο τῶν (τῆς) ζώσης Κλεοπάτρας τὸ ἔτος (ἔθος) περιῆν, εἰς μόνον δὲ ἤρξατο μετατίθεσθαι τὸν Αλέξανδρον μετὰ τὸν ἐκείνης θάνατον τὰ συμβόλαια. ὀκτωκαίδεκα τοὺς πάντας ἀντιλαβόμενος τῶν σκήπτρων ἐνιαυτούς, ἀφ' οὗ κατῆλθεν εἰς Αλεξάνδρειαν, ἓξ καὶ εἴκοσι βεβασιλευκὼς ἐχρημάτισε. τῷ δὲ ἐννεακαιδεκάτῳ τοῖς στρατεύμασιν ὀργισθεὶς ἐξῆλθε συλλέξων ἐπ' αὐτοὺς δύναμιν εἰς Αἴγυπτον. οἱ δ' ἐπιδιώξαντες, ἡγουμένου Τύῤῥου συγγενοῦς τῶν βασιλέων, κατεναυμάχησαν αὐτὸν, καὶ φεύγειν ἠνάγκασαν μετὰ γυναικὸς καὶ θυγατρὸς, τῆς Λυκίας εἰς πόλιν Μύρας. ὅθεν εἰς Κύπρον μεταπνδεὶς, καὶ καταπολεμηθεὶς ὑπὸ ναυάρχου Χαιρέου, θνήσκει.

1 Corrupta lectio in Gr. τῶν ζώσης, et τὸ τος, emendandum ad normam lectionis nostrae, τῆς ζώσης, et τὸ ἔθος, quorum magnum discrimen est, ut patet; ἔτος enim *annus* est, ac ἔθος, *mos*, *consuetudo*: omitto articulum τῶν in plur. minime servientem singulari voci ζώσης.

Յետ եկեալ նորա փախստական լինելոյ՝ առ երից եղբարսն պտղոմէոս սովետը հրեշտակս արարեալ աղէքսանդրացւոց, տային միւսանգամ նըմա զթագաւորութիւնն՝ ի կիպրոսէ անդր նաւարկելոյ։ Իբրև անցանէին այլ ևս ի ամք, ընդ որով և ամիսք ի. քանզի այնչափ էկեաց յետ միւս անգամ անդր իջանելոյ, ամենայն ժամանակն յետ հօրն երկոցունց մնհուան՝ ի նա ելանէ, ողջ լե ամաց զթիւն ապրեցուցանելով և ամսովք վեցիւք։ Կատարեալ սատրդիւ ի սովետերն պտղոմէոս յայլևայլ ժամանակս՝ է. ամս, և ամիսս ի։ Յորոց երկրորդն՝ որ և ազէքսանդրոս, զիւրնան՝ յորս տիրեաց երիցն բժ տարի. զորս առ չկարէին ի մատուցն (ի տառնէն) եղծանել. քանզի սրբոփ ինչ յինքեանս ապաստան էր՝ ջնջէին. զի դիմադարձ եղև նոցա իւիք հրէական օգնականութեամբք. և չհամարէին զայն ժամանակս. այլ զամենայն զ՝ ընդ այն երիցս եղբօրն վարկանէին։ Կարձեալ և զվեց ամիսն՝ զորս յետ մնհու երիցուն, որով

Postquam vero is se fugae dedisset, ad majorem fratrem Ptolemaeum Soterem nuntios mittentes Alexandrini, rursum illi regnum tradiderunt, ex Cypro renaviganti. Quum vero anni insuper VII. cum mensibus VI. transissent; tot enim annos vixit, postquam illuc redux fuit; totum tempus post amborum patris mortem ad eum refertur, integro annorum XXXV. numero, mensiumque sex conservato: distributis nempe veraciter (in) Soterem Ptolemaeum in diversis temporibus, (annis) XVII. et mensibus VI. et in secundum, qui et Alexander, intermedio annorum, in quibus major annis XVIII. dominatus est; quos (annos) cum ex libro delere non possent (Alexandrini); etenim quantum ipsis licuit, expungebant, eo quod restiterit ipsis per quaedam Judaica subsidia; ideo haud ei tempus illud computant, sed cunctos XXXVI. annos fratri majori adscribunt. Itidem menses sex post mortem majoris (transactos,) quibus anni XXXVI. continentur,

Μετὰ δὲ τὴν τούτου φυγήν, πρὸς τὸν πρεσβύτερον Πτολεμαῖον τὸν Σωτῆρα οἱ Ἀλεξανδρεῖς πρεσβευσάμενοι παραδιδόασι πάλιν τὴν βασιλείαν αὐτῷ ἐκ Κύπρου καταπλεύσαντι. Διαγινομένων δὲ ἄλλων ἐτῶν ἑπτὰ πρὸς μησὶν ἕξ, τοσαῦτα γὰρ ἐπέζησε μετὰ τὴν κάθοδον, ὁ πᾶς χρόνος ὁ μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς ἀμφοτέρων θάνατον εἰς τοῦτον ἀναφέρεται, τὸν μὲν ἀριθμὸν σώζων λέ. ἐνιαυτῶν πρὸς μησὶν ἕξ, διῳκικὼς δὲ κατὰ τὴν ἀλήθειαν εἰς μὲν τὸν Σωτῆρα Πτολεμαῖον κατὰ διαφόρους χρόνους δεκαεπτὰ ἔτη καὶ μῆνας ἕξ, εἰς δὲ τὸν δεύτερον, τὸν καὶ Ἀλέξανδρον, τοὺς μέσους, ὧν ἦρξεν ὁ πρεσβύτερος, ἐνιαυτοὺς δεκαοκτώ, οὓς καίτοι μὴ δυνηθέντες ἐκ τῆς ἀναγραφῆς ἀφανίσαι, τὸ ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς ἀπαλείφουσει. Προσέκρουσε γὰρ αὐτοῖς διά τινας Ἰουδαϊκὰς ἐπικουρίας. Οὐ γὰρ ἀριθμοῦσι τούτους τοὺς χρόνους, τοὺς δὲ πάντας τὰ ἕξ καὶ τριάκοντα ἔτη τῷ πρεσβυτέρῳ προσνέμουσι, πάλιν τοὺς ἕξ μῆνας τοὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου, οἳ συνεπλήρουν τὰ τριά-

բովանդակին ամք լզ. չտան կղէոպատրայ դստեր երիցուն և կնոջ կրտսերոյն. որ յետ մահուան հօրն եղև յանձանձիչ իրացն արքունի: և ոչ աղէքսանդրի՝ որ ընդ նմա տիրեաց աւուրս ժթ, զիննուտասն աւուրսն տան:

Սա էր որդի կրտսերոյ պտղոմէի՝ որ և աղէքսանդրոս, և ուրջու կղէոպատրայ, մնացեալ 'ի հռոմ քաղաքի. և 'ի ժամանակի՝ իբրև զօրավարութիւն արանց յերկրէն եգիպտացւոց պակասէր, կոչելով եկն յաղէքսանդրիա. և արար կին՝ զորմէ յառաջագոյնն ասացաք՝ զկղէոպատրայ. առեալ ակամայ զկնոջն զիշխանութիւնն՝ յետ իննուտասն աւուրցն սպանանէր զկինն. և ինքն 'ի վառե-

haud concedunt Cleopatrae majoris filiae, juniorisque uxori, quae post patris mortem disponebat negotia regia; neque Alexandro, qui cum ea diebus XIX. dominatus est, dies illos novemdecim adscribunt.

Hic (Alexander) filius erat junioris Ptolemaei, scilicet Alexandri, et privignus Cleopatrae, jam Romae commoratus. Quum ergo virorum administratio [1] in Aegypto defecisset, accersitus is venit Alexandriam; ipsamque de qua supra diximus, Cleopatram uxorem duxit. Accepto itaque invite [2] uxoris imperio, post novemdecim dies uxorem interfecit; ipseque ab armatis, qui in gymnasio erant [3], propter foedam

κοντα ἕξ ἔτη, μὴ ἀποδόντες Κλεοπάτρᾳ τῇ θυγατρὶ μὲν τοῦ πρεσβυτέρου, γυναικὶ δὲ τοῦ νεωτέρου, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἀντελάβετο τῶν πραγμάτων. οὐδὲ γὰρ Αλεξάνδρῳ τῷ μετ' αὐτῆς ἡμέρας ἄρξαντι ιθ'. τὰς ιθ'. ἡμέρας ἀποδιδόασιν.

Οὗτος γὰρ υἱὸς μὲν ἦν τοῦ νεωτέρου Πτολεμαίου, τοῦ καὶ Αλεξάνδρου, πρόγονος δὲ Κλεοπάτρας, καταμένων δὲ ἐν Ρώμῃ, τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δυναστείας ἀνδρῶν ἐρήμου γενομένης, μετάκλητος ἦλθεν εἰς τὴν Αλεξάνδρειαν, καὶ γήμας τὴν προειρημένην Κλεοπάτραν, παραλαβών τε παρ' ἑκούσης τὴν ἐξουσίαν, ἐννεακαίδεκα διαγενομένων

1 Ne quis putet hic Arm. vocem զօրավարութիւն արանց, supponere pro *militari ductu*, vel *Magistratu militiae*, ut quidem apprime sonat; sed magis pro *Administratione imperii* sive *moderatione regni* accommodatam fuisse ab Interp. nostro; quandoquidem Gr. habet δυναστεία, eo sane sensu, quo alibi redditur հարստութիւն, զօրութիւն, իշխանութիւն, etc. Itaque eo conceptu usurpatum hic scias τὸ զօրավարութիւն, quo ista վարել զհարստութիւն թագաւորութեան, կամ կառավարել զ զօրութիւն, այսինքն զիշխանութիւն, usurpantur.

2 Adverbium ակամայ, sc. *invitè*, videtur ad personam uxoris spectare, quàm viri, id enim apprime indicat Gr. lectio παρ' ἑκούσης, quamvis non occurrat vox γυνή. At Arm. lectio primo inspectu videtur eam praebere sententiam, quasi vir aegrè tulerit in consortium regni mulierem habendam, aut noluerit mulieris imperio uti. Sequentia utrumque sensum minime excludunt.

3 Gr. vocem Gymnasium usurpavimus, cui juxta duplicem significationem respondere potest Arm. vox հանդէս, scilicet, tam pro publico loco exercendorum militum, quàm pro ipsa actione exercitationis seu congressionis. Ad haec subjunximus verbum *erant*, pro Arm. անցանէին, quod ad verbum sonat, *transibant*, *peragrabant*, etc. ubi nil noscit Gr.

լոցն՝ որք ՚ի հանդիսին անցանէին, վասն աղտեղի սպանութեանն՝ ՚ի խումբն խառնեալ սատակէր։

Զայս զաղէքսանդրոս փոխանակէ պտղոմէոս, որ կոչեցաւ նոր դիոնիսոս, որդի սովտէրայն պտղոմէի, և եղբայր վերագոյն Ճառելոյն կղէոպատրայ. որոյ իշխանութեան համարին ամք իԹ։

Սորա դուստր կղէոպատրա՝ հուսկ յետոյ զակիդեանց ազգին. որոյ ամք իշխանութեանն Թուին իբ։

Նաև ոչ այս իսկ Թագաւորութիւնք միայն առ ժամանակօք՚ի սկզբանէ մինչև ցգլուխ մի ըստ միոջէ գրեալ գտանին, այլև իւրաքանչիւրոք ՚ի նոցանէն այլ առ այլով ՚ի մէջ միմեանց մտեալ։ Իսկ առ նորովն դիոնիսեաւ՝ ՚ի նորին դստերս՚ի կղէոպատրայ և ՚ի տրիփենեայ և ՚ի բերենիկ երեքամեայ ժամանակ Թա-

necem, in tumultum incidens, necatus fuit.

Hunc Alexandrum excepit Ptolemaeus, qui novus Dionysus vocatus est, filius Soteris Ptolemaei, et frater supradictae Cleopatrae: cujus imperii computantur anni XXIX.

Hujus filia Cleopatra, ultima (fuit) Lagidarum generationis [1]; cujus imperii numerantur anni XXII.

Porro neque ea ipsa haec regna singula suis singulis temporibus tantum [2] ab initio usque ad finem singulatim scripta reperiuntur; sed quoque eorum quemlibet alium sub alio regnasse comperitur. At sub novo Dionyso pro ejusdem filiabus, Cleopatra, Triphaena et Berenice triennium regni adscriptum fuit, pro utra-

ἡμερῶν ἀνεῖλεν αὐτὴν, καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἐνόπλων ἐν τῷ γυμνασίῳ, διὰ τὴν μιαιφονίαν συνεχόμενος ἀπώλετο.

Τοῦτον τὸν Αλέξανδρον διαδέχεται Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς νέος Διόνυσος, υἱὸς μὲν ὢν Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος, ἀδελφὸς δὲ τῆς εἰρημένης Κλεοπάτρας, οὗ τῆς ἀρχῆς ἔτη κθ'. λογίζονται.

Τούτου θυγάτηρ Κλεοπάτρα ὑστάτη τῆς Λαγίδων γενεᾶς, ἧς ἔτη ἀριθμεῖται τῆς ἀρχῆς δύο καὶ εἴκοσι.

Ὀυδ' αὐταὶ αἳ δε αἱ βασιλεῖαι τὸν εἰρμὸν τῶν χρόνων ἀπ' ἀρχῆς, ἄχρι τέλους, κατὰ τὸ ἑξῆς ἀναγραφόμενον ἔσχον, ἀλλ' ἐγένετο τις αὐτῶν ἐν ἑκατέρῳ διὰ μέσου παρένθεσις εἰς ἄλλους. ἐπὶ γὰρ τοῦ νέου Διονύσου εἰς τὰς αὐτοῦ θυγατέρας, Κλεοπάτραν, τὴν καὶ Τρύφαιναν, καὶ Βερενίκην, τριετὴς ὡς βεβασιλευκυίας ἀνεγράφη χρόνος, εἰς μὲν ἀμφοτέρας ἐνιαυτὸς εἷς, ἡ δ' ἑξῆς

1 Videlicet ex stirpe Ptolemaei primi, Lagi filii.

2 Ubi Gr. habet τὸν εἰρμὸν τῶν χρόνων, sc. *seriem temporum*, Arm. fert միայն առ ժամանակօք; quae lectiones quo magis differunt inter se, eo obscuriorem reddunt sensum totius periochae. Verum si in Arm. legamus pro միայն առ, aut մի առ մի, aut միոյ միոյ, forte explicatior reddetur lectio hujuscemodi sensu. „Neque ea ipsa haec Regna unicuique singulis temporibus ab initio usque ad finem singulatim descripta reperiuntur; sed quilibet eorum utique alius sub alio regnasse comperitur“.

գաւառութեան գրեցաւ. յերկոսին մի տարի, և ապա յետ կղեոպատրէայ և արիփէնեայ մահուանն՝ զերկեամ մի բերէնիկ միայն. վասն որոյ չէ լինէր և պաղոմէի երթալ ի հռոմ, և անդր յամլաժամանակս ինչ. և գաւառքացն՝ որպէս թէ չգայցէ այնուհետև հայրն՝ լինել յանձանձիչս իրացն արքունեայց, օգնականս բերէնիկեայ՝ ամենց արանց ազգականաց ընդ նմին տիրելոց. մինչև գալ հասանել պաղոմէոսի ի հռոմ. զգութ և զխնամ գաւառին մոռանալոյ, յատելութիւն գրգռեալ վասն իրացն գործելոյ՝ ի կենաց արկանել։

Ի՚ձս կղեոպատրաւ՝ տուաջին իշխաւնութեանն ամք՝ ի նա և յերկոց եղբարցն իւր ի պաղոմէոս ելանէին. և յետ այսորիկ յայլս։ Վասն այսպիսի ինչ պատճառանաց վախճանեալ նորին

que unicus annus, deinde vero post Cleopatrae et Triphaenae mortem, biennium pro sola Berenice. Propterea quod [1] Ptolemaeo ipsi contigit Romam proficisci, ibique tempus aliquod demorari: atque adeo filiae ejus, perinde ac si non amplius rediturus esset pater, regni negotia susceperunt procuranda, adjutoribus viris nonnullis Berenices consanguineis cum ipsa dominantibus; usque dum Ptolemaeus Roma rediens, clementiae affectionisve animi erga filiam immemor, ut pote qui odio accensus erat ob res (ab ea) gestas, ei vitam ademit.

Sub diebus Cleopatrae, primi anni principatus in eam, fratremque suum majorem Ptolemaeum delati sunt, ac deinde in alios. Ob hanc causam [2] defunctus est novus Dionysus, qua-

μετὰ τὸν Κλεοπάτρας, τῆς καὶ Τριφαίνης, θάνατον διετία εἰς μόνην Βερενίκην, ἕνεκα τοῦ τὸν μὲν Πτολεμαῖον εἰς Ῥώμην ἀπηρκέναι, καὶ τοῦτον ἐκεῖ διατετριφέναι τὸν χρόνον, τὰς δὲ θυγατέρας, ὡς οὐκέτι ἐπανήξοντος τοῦ πατρὸς, ἀντειλῆφθαι τῶν πραγμάτων, συνεπισπωμένης ἑαυτῇ κατὰ (τούτους) χρόνους τῆς Βερενίκης ἄνδρας τινὰς συγγενεῖς τοὺς συνάρξαντας, μέχρις ὅτου παραγενόμενος ὁ Πτολεμαῖος ἀπὸ Ῥώμης τῆς μὲν πρὸς τὴν θυγατέρα διαθέσεως ἐπελάθετο, στυγήσας δ' αὐτὴν διὰ τὰ πραχθέντα τοῦ ζῆν ἐστέρησεν.

Ἐπεί γε τῆς Κλεοπάτρας τὰ πρῶτα τῆς δυναστείας ἔτη εἰς ἐκείνην τε καὶ τὸν πρεσβύτερον αὐτῆς ἀδελφὸν ἀνενέχθη Πτολεμαῖον, τὰ δ' ἑξῆς εἰς ἑτέρας, διὰ τοιαύτην αἰτίαν τελευτῶν ὁ νέος Διόνυσος

1 Վասն որոյ, etsi per se sonat, *ideo, propterea*, sed videtur identidem usurpatum ab Interprete nostro pro, վասն այն՝ զի, seu քանզի, sc. *eo quod, quoniam*. Et quidem id postulare videtur locus praesens; quum maxime in Gr. totus sermonis ambitus pedissequus comperiatur praepositionis ἕνεκα, adeoque placuit nobis interim reddi *propterea quod*.

2 Tam in Arm. վասն այսպիսի ինչ պատճառանաց, quàm in Gr. διὰ τοιαύτην αἰτίαν, de integro incipit ut novae periodi exordiam, punctulo ab anterioribus dissectum, quod et nos servavimus in Lat. Verum tamen magis conveniens videtur in calcem praecedentis periodi haec referre, atque novam periocham ordiri ab iis verbis, Վախճանեալ նորին գիանեախս. Τελευτῶν ὁ νέος etc. quo posito, profecto paulo aliter sensus rerum se haberet, sed, ut puto, rectior.

գիոնիսիոս, առ չորիւք որդւովք՝ երկուք պտղոմէիւք, և կղէոպատրաւ և արսինոյիւ։ Եւ երէց որդւոցն իւրոց զիշխանութիւնն, պտղոմեայ և կղէոպատրայ։ Ի միասին թագաւորելոց՝ անցանէր 'ի վերայ քառամեայ ժամանակ. և թերևս նոյնն կայր պահէր, թէ չէր անցեալ պտղոմէի զհօրն պատուիրանաւ, և միայն կամեցեալ ունել զպետութիւնն, հրամանք 'ի կենաց արկանէին զնա յեգիպտոս նաւամարտիկ պատերազմաւ յուղիոս կայսեր զօրավիգն լեալ կղէոպատրայ։

tuor liberos relinquens, duos Ptolemaeos, et Cleopatram ac Arsinoem, tradito imperio liberis suis natu majoribus [1] Ptolemaeo et Cleopatrae. Simul itaque regnantibus [2], quadriennium praeteriit: id quod ulterius utique reservaretur [3], nisi Ptolemaeus patris praecepto neglecto, solus imperium tenere voluisset; hinc evenit, ut fatalis lex cum vita expelleret, in Aegypto navali certamine perculsum, Julio Caesare auxilium ferente Cleopatrae.

Յետ կորստեան պտղոմէի՝ կրտսեր եղբայրն կղէոպատրայ՝ քեռ իւրում՝ եղև աթոռակից՝ անուանեալն պտղոմէոս՝ կամօք կայսեր։ և գրէր հինգերորդ ամ կղէոպատրայ, և առաջնորդ՝ պտղոմեայ. և 'ի սոյնս յարի

Post interitum Ptolemaei, junior frater Cleopatrae cum sorore sua throni consors fuit, Ptolemaeus nuncupatus, Caesaris consensu: atque adeo quintus annus Cleopatrae, primusque Ptolemaei descriptus est;

ἐπὶ παισὶ τέτρασι, Πτολεμαίοις δυσὶ, καὶ Κλεοπάτρᾳ, καὶ Αρσινόῃ, διέταξε τοῖς προγενεστέροις αὐτοῦ παισὶ Πτολεμαίῳ καὶ Κλεοπάτρᾳ τὴν ἀρχὴν, ὧν συμβασιλευόντων τετραετὴς διεγένετο χρόνος, καὶ τοῦτο διέμεινεν ἂν καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς τὸ ἔθος. εἰ μὴ Πτολεμαῖον παραβάντα τὰς τοῦ πατρὸς ἐντολὰς καὶ μόνον τῆς ἡγεμονίας ἀντιποιεῖσθαι βουλόμενον ἡ μοῖρα τοῦ ζῆν μετέστησεν ἐν Αἰγύπτῳ καταναυμαχηθέντα ὑπὸ Ιουλίου Καίσαρος Κλεοπάτρᾳ συλλαμβανομένου.

Μετὰ δὲ τὴν ἀπώλειαν Πτολεμαίου, ὁ νεώτερος ἀδελφὸς Κλεοπάτρας συνεθρονίσθη τῇ ἀδελφῇ Πτολεμαῖος καλούμενος, γνώμῃ Καίσαρος, καὶ ἐχρημάτισε τὸ πέμπτον ἔτος Κλεοπάτρας, τὸ καὶ πρῶτον Πτολεμαίου, καὶ τὰ τούτοις ἑπόμενα, μέχρι τῆς ἀναιρέσεως

1 Librarii mendum apertum, scilicet scriptum երից, pro երէց, necesse habuimus emendare unius literae mutatione; cum *jerits* sonat *tribus*, quod minime ad rem facit: at *jerets*, *major natu*, ut expresse fert Gr. lectio.

2 'Ի միասին թագաւորելոց in cod. Arm. connectitur praemissae periodo, ex qua talis oritur sensus: Dedit imperium *Ptolemaeo et Cleopatrae simul regnantibus*, quasi *regnaturis*. Verum placuit ad fidem Gr. textus, variatis tantum punctis, sequenti copulare periochae. Gr. enim lectio clarè sic habet: „ destinavit majoribus natu pueris suis Ptolemaeo et Cleopatrae principatum. Quorum simul regnantium quadriennium peractum est tempus “.

3 Anonymus in Gr. aut amplam aut diversam exhibuit lectionem hoc modo: „ Et iste permaneret utique et in posterum mos, nisi etc “.

մինչև ցսպանութիւն նորա՝ այլ և ս երկուք։ Ի վախճանել սորա՝ կղէոպատրայ նենգանօք, ՚ի չորրորդում ամի սորա՝ և յութերորդում կղէոպատրայ, որ յետոյ լինէր ժամանակն՝ ՚ի կղէոպատրա միայն գրեցաւ՝ մինչև ցհնգետասաներորդ ամն, որ վեշտասաներորդն անուանեցաւ, և առաջնորդ։ Ի վախճանել լիւսիմաքայ՝ յասորիս քաղկիդայ թագաւորի, մարկոս անտոնիոս ինքնակալն՝ զքաղկիդիա և որ շուրջ զնովաւ գաւառքն էին՝ մատնեաց կղէոպատրայ։ Եւ յայսմանէ և որ յետ սոցա այլ ամքն են մինչև ցքսաներորդն երկրորդ, որ վախճանն իսկ եղև կղէոպատրայ, ըստ նմին օրինակի յաւելուածոց թլուոյն գրէր. որպէս լինել երկրորդին և քսաներորդի կղէոպատրայ. որում և Էերորդին։

Իսկ ՚ի կղէոպատրայ ոկտաբիոսն կայսր՝ որ և աւգոստոս՝ առնու զթագաւորութիւնն, կալեալ զեգիպտոս

queis adhuc duo alii accedunt anni, usque ad ejus necem. Eo è vivis sublato, Cleopatrae sane insidiis, quarto sui anno, Cleopatrae autem octavo, succedens tempus Cleopatrae soli adscriptum fuit, usque ad annum decimum quintum, qui decimus sextus, simulque primus appellatus fuit. Lysimacho [1] in Syria Chalcidis rege defuncto, Marcus Antonius Imperator Chalcidem, et quae circa eam regiones erant, Cleopatrae tradidit. Atque de hoc, quique post haec anni fuerunt residui, usque ad vicesimum secundum (annum), quo etiam Cleopatrae obitus accidit, secundum eundem modum superadditi numeri, scribebantur; ita ut sit Cleopatrae secundus et vicesimus, cujus etiam (xx)vii [2].

Porro a Cleopatra Octavius Caesar, qui et Augustus, regnum accepit, cum obtinuisset Aegyptum bel-

αὐτοῦ, ἄλλα δύο. Τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου ταῖς Κλεοπάτρας ἀπάταις τῷ τετάρτῳ μὲν αὐτοῦ, τῆς δὲ Κλεοπάτρας ὀγδόῳ, ὁ μεταγενέστερος εἰς μόνην Κλεοπάτραν ἀνεγράφη χρόνος, ἕως ἐτῶν πεντεκαίδεκα. τὸ δ' ἑκκαιδέκατον ὠνομάσθη τὸ καὶ πρῶτον. ἐπειδὴ τελευτήσαντος Λυσιμάχου τῆς ἐν Συρίᾳ Χαλκίδος βασιλέως, Μάρκος Αντώνιος ὁ αὐτοκράτωρ τήν τε Χαλκίδα, καὶ τοὺς περὶ αὐτὴν τόπους παρέδωκε τῇ Κλεοπάτρᾳ. καὶ ἀπὸ τούτου δὲ καὶ τὰ τούτων ἕτερα ἔτη μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου, ὃ καὶ τελευταῖον ἐγένετο Κλεοπάτρας, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προστιθεμένου τοῦ ἀριθμοῦ, ἐγράφετο, ὡς γενέσθαι τὸ δεύτερον καὶ εἰκοστὸν αὐτῆς τὸ κ'. ἕβδομον.

Ἀπὸ δὲ Κλεοπάτρας Οκτάουιος Καῖσαρ, ὁ καὶ Αὔγουστος, τὴν

1 Ita quoque constanter fert Gr. textus. Λυσιμάχου. Scaliger tamen in adnot. p. 430. ad 16. dixit: „ Lego (volo scilicet legi) Λυσανίου, de quo in Canone satis diximus “.

2 Supple in Arm. litteram unam Ի. numeralem, ut antecedentia postulant cum Gr. lectione, „ ut fieri secundum et vigesimum ipsius (Cleopatrae), xx. septimum “. Verum mendum lectionis suppositum antiquum esse videtur, acsi Interp. Arm. legerit pro κ'. 20. καί, et.

յակաեայ պատերազմի՝ ըստ Հարիւ-
րորդի ութհանեորդի չորրորդի ողմ
պիադին եղելոյ՝ յերկրորդում ամին
որպէս զի՛ ի Հարիւրորդէ մի առաջնոյ
րորդէ ողմպիադին առաջնոյ ամին,
ուստի արիդէոս՝ որ և փիղիպոսն՝
պայազատեաց զիշխանութիւնն, մինչ
՛ի Հարիւրորդ չ երորդ չորրորդ ողմ
պիադին, և՛ ց նորին ամն երկրորդ՝ ո-
ղմպիադք լինին հ։ և տասն ։ և
սլսիւքն է ամք միկ. և այնչափ Հա
մարին ամք աղէքսանդրիայ քաղաքի
թագաւորացն մինչև ցվախճան կղէո-
պատրայ ։

lo Actiaco, quod peractum circa centesimam octuagesimam quartam Olympiadem, anno secundo [1]: ita ut a primo anno centesimae undecimae Olympiadis, quo Aridaeus, qui et Philippus [2], imperium obtinuit, usque ad centesimam octuagesimam quartam Olympiadem, et ad annum ejus secundum, conficiantur Olympiades LXXIII, atque annus unus: scilicet anni CCXCIII. Et totidem sane computantur anni Alexandriae regum, usque ad Cleopatrae fatum.

ἀρχὴν διαδέχεται κρατήσας Αἰγύπτου τῇ ἐπ' Ακτίῳ μάχῃ, κατὰ τὴν ἑκατοστὴν ὀγδοηκοστὴν τετάρτην Ολυμπιάδα, ἐν ἔτει δευτέρῳ. Ἀπὸ τῆς ἑκατοστῆς ἑνδεκάτης Ολυμπιάδος ἔτους πρώτου, ἀφ' οὗ Αριδαῖος, ὁ καὶ Φίλιππος (Αλέξανδρος) ὁ Φιλίππου διεδέξατο τὴν ἀρχὴν, ἐπὶ τὴν ἑκατοστὴν ὀγδοηκοστὴν τετάρτην Ολυμπιάδα, καὶ ταύτης ἔτος δεύτερον, Ολυμπιάδες γίνονται ἑβδομήκοντα τρεῖς, καὶ ἐνιαυτός. Τούτων ἔτη σιγ'. Τοσαῦτα δὲ καὶ ἀριθμεῖται τὰ ἔτη τῶν ἐν Αλεξανδρείᾳ βασιλευσάντων, ἐπὶ τῆς Κλεοπάτρας τελευτῆς.

1 Scaliger hic in addit. not. Gr. p. 430. ad 61. 11. » Quamvis in hac diatriba multa cognitu digna Porphyrius nos docuit, tamen insigni delirio sese traduxit, quod Cleopatram victam ab Augusto scribat anno primo Olympiad. CLXXXIV. quum is annus fuerit primus Augusti, Caesare Idibus Martiis interfecto. Idem delirium infra iteratur, ne quis putet errorem librarii «.

2 In Gr. additur ὁ Φιλίππου, quod quamvis recte accipi possit, quia hic Philippus Aridaeus nomine, illo Philippo natus sit, qui pater Alexandri fuit, tamen mendosè omnino tam Gr. quam Arm. legunt praecedens nomen *Aridaeus, qui et Philippus:* debuit enim legi *Alexander Philippi* (filius). Siquidem Olymp. CXI. annus primus paulo ante memoratus, accurate tempus regni Alexandri demonstrat, minime vero Philippi Aridaei postea imperantis anno secundo Olimp. CXIV. quemadmodum etiam in exordio verborum Porphyrii, haud secus ac in Canone Eusebii evidenter proditum comperias, quod et subsequens calculus cum integra sermonis serie confirmare potest. Id ergo solerter advertens Scaliger, satis studuit huic errori certissimo occurrere, adjecto nempe hoc nomine parenthesis nota intercluso (Αλέξανδρος). Quum tamen satis sciret vix expedire additionem, nisi aliquid demeret, haec in adnot. adjecit, p. 430. ad 61. 12. » Illa verba Αριδαῖος, ὁ καὶ Φίλιππος delenda sunt, et pro illis reponendum Αλέξανδρος, ut excusum est «: cui libenter subscribimus, et legendum esse affirmamus tum in Gr. tum in Arm. Αλέξανδρος ὁ Φιλίππου. Ընդհանրապէս φիլիպպոսի: quamquam constet ex concordia utriusque codicis, non novum hocce mendum esse, sed olim idem irrepsisse, ita ut non adeo Arm. Interp. sed potius Gr. chirographus reprehensionem mereat. Ultimo loco dicendum erit, quod siquis fortasse sustineri velit utriusque codicis lectionem, quam nos improbamus, necesse habet aliud subesse mendum in tota hac periocha excogitare; aliter vix rem perficiat.

Ի նոսա այսոսիկ ժամանակք պտղոմէանց այսչափ ինչ։

Sunt igitur Ptolemaeorum tempora haec [1].

Ա՛ղէքսանդրոս մակեդոն՝ յառաջնում ամի ՃԺԱ ողիմպիադին թագաւորէ, այն՝ որ շինէ զաղէքսանդրիա յեգիպտոս, զերկոտասան ամ՝, և զամիսս Է։ Զետ ոչով աղէքսանդրիայ քաղաքի և ամենայն եգիպտոսի թագաւորեցին այսոքիկ.

Alexander Macedo primo anno CXI. Olympiadis regnat, (qui videlicet) Alexandriam in Aegypto condit, duodecim annis, mensibusque VII. Post quem Alexandriae urbis, universaeque Aegypti regnum sortiti sunt isti [2].

Պտղոմէոս զագոսի.	ամն	ԽԱ։
Պտղոմէոս փիլադելփոս.	ամն	ԼՁ։
Պտղոմէոս եւէրգետէս.	ամն	ԽԴ։
Պտղոմէոս փիլոպատոր.	ամն	ԻԱ։
Պտղոմէոս էպիփանէս.	ամն	ԽԲ։
Պտղոմէոս փիլոմետ.	ամն	ՂԱ։

Ptolemaeus Lagi (filius)	annis	XL.
Ptolemaeus Philadelphus.	ann.	XXXVIII.
Ptolemaeus Evergetes.	ann.	XXIV.
Ptolemaeus Philopator.	ann.	XXI.
Ptolemaeus Epiphanes.	ann.	XXII.
Ptolemaeus Philometor.	ann.	XXX.

Οἱ Πτολεμαίων χρόνοι (τῶν μετὰ Αλέξανδρον βασιλευσάντων Αἰγύπτου). Αλέξανδρος ὁ Μακεδὼν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς ἑνδεκάτης Ολυμπιάδος βασιλεύει, κτίζει τε τὴν Αλεξάνδρειαν τὴν πρὸς Αἰγύπτῳ. ὁ δὲ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ χρόνος ἔτη ιβ'. μῆνες ζ'. (...)

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου	ἔτη μ'.
Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος	ἔτη λή.
Πτολεμαῖος ὁ Ευεργέτης	ἔτη κδ'.
Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ	ἔτη κά.
Πτολεμαῖος ὁ Επιφανὴς	ἔτη κδ'.
Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ	ἔτη λά.

1 Depravatum hic Gr. textum ab Anonymo interpolatore facile dixeris, eo quod quibusdam demptis, de suo addiderit illud τῶν μετά etc. sc. » Eorum, qui post Alexandrum regnarunt in Aegypto «: quod sanè ex sequentibus videtur mutuatus, eo animo, ut demonstret Alexandrum ipsum excludendum esse a serie Ptolemaeorum: gratis tamen, etenim Auctoris sententia ea est, ut Ptolemaeorum calculis inserat etiam spatium annorum Alexandri, ex quo nempe patri successit; alioquin nuspiam compleretur summa annorum, quae inseritur, sc. CCXCIII. ut patet ex antecedentibus, et sequentibus.

2 Integrum hoc argumentum desideratur in Gr. id quod evenisse suspicor ob causam praedictae interpolationis; itaque si utrumque locum vitiatum offendis, in eumdem Anonymum conferenda culpa est.

Պտղոմէոս կրտսեր՝ որ կոչեցաւ եւերգետէս.	ամս իԹ։	Ptolemaeus junior, qui vocatus est Evergetes[1].	ann. XXIX.
Պտղոմէոս փիսկոն՝ որ կոչեցաւ սովտէր.	ամս էԺ։	Ptolemaeus Physcon, qui vocatus est Soter.	ann. XVII.
և ամիսս զ։		et mens. VI.	
Պտղոմէոս՝ որ և աղէքսանդրոս՝ հալածականն 'ի մօրէ հօրն իւրոյ.	ամս գ։	Ptolemaeus, qui et Alexander, expulsus a matre patris sui[2].	ann. III.
Պտղոմէոս փիղադէլփոս, որ դարձաւ 'ի փախստեանէն 'ի հալածական լինել աղէքսանդրի.	ամս ը։	Ptolemaeus Philadelphus, qui reversus est a fuga, Alexandro jam expulso.	ann. VIII.
Պտղոմէոս դիոնէսիոս, որ և փիղադեղփոս.	ամս լ։	Ptolemaeus Dionysius, qui et Philadelphus.	ann. XXX.
Պտղոմէոսի դուստր կղէոպատրա.	ամս ի։	Ptolemaei filia Cleopatra.	ann. XX.

Ա՛ռ սովաւ գայիոս յուղիոս կայսր միահեծան կալաւ զհռոմայեցիս։ Յետ որոյ կայսր սեբաստոս հոկտաւիոսն՝ որ և աւգոստոս՝ սպան զկղէռ

Hujus aetate Cajus Julius Caesar[3] monarchiam exercuit in Romanos. Post quem Caesar Sebastus Octavius, qui et Augustus, Cleopatram

Πτολεμαῖος ὁ νεώτερος Ευεργέτης ἔτη κθ'.
Πτολεμαῖος ὁ Φύσκων, ὁ καὶ Σωτὴρ, ἔτη ιϛ'. μῆνας ϛ'.
Πτολεμαῖος ὁ καὶ Αλέξανδρος, ἐξωσθέντος μὲν τοῦ πρὸ αὐτοῦ ...
Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος κατελθὼν ἀπὸ τῆς φυγῆς, ἐξωσθέντος τοῦ Αλεξάνδρου. ἔτη ή.
Πτολεμαῖος ὁ Διόνυσος ἔτη λ'.
Πτολεμαίου θυγάτηρ Κλεοπάτρα ἔτη κβ'.
Κατὰ ταύτην Γάϊος Ιούλιος Καῖσαρ (πρῶτος) ἐμονάρχησε Ρωμαίων.
μέθ' ὃν Καῖσαρ Σεβαστὸς Οκτάουιος, ὁ καὶ Αὔγουστος, Κλεοπά-

1 Praeposterè scriptam in Arm. dixeris praesentem lineam. Verborum muta sedes, atque ita lege, Պտղոմէոս՝ որ կոչեցաւ եւերգետէս կրտսեր: » Ptolemaeus, qui vocatus est Evergetes junior «: ut correcte fert Gr. » Ptolemaeus, (qui) junior Evergetes «. Et quidem appellatus minime fuit *Ptolemaeus junior*, sed magis *Evergetes junior*. Unde Asolicus noster, Պտղոմէոս, որ երկրորդ եւերգետէս: » Ptolemaeus, qui secundus Evergetes «.

2 Lacunam in Gr. ab Scal. notatam supplere potes ex Arm. integra lectione. Ubi obiter monitum te velim sequentes annos non adeo accurate cohaerere cum praemisso Porphyrii calculo: exinde probatur hunc catalogum ab Eusebio nostro concinnatum esse non tantum ad Porphyrii fidem, sed etiam ad caeterorum auctorum normam.

3 Redundat in Gr. πρῶτος, *primus*, non incommode. Sic etiam Asolicus, առաջին կայսր միահեծան։

պատրա , և եբարձ զիշխանութիւն պաղեմեանցն . որք թագաւորեցին ամս միկ ։

interfecit, imperiumque Ptolemaeorum evertit; qui regnaverunt annos CCXCV [1].

ՅՈՒՆԱՑ։

Արդէս յոյժ գրեն զնախնեացն պատմութիւնս ։

GRAECORUM.

Quomodo Graeci majorum historias conscribant [2].

Աթենացւոց թագաւորք ։ Արգիւացւոց թագաւորք ։ Սիկիոնացւոց թագաւորք ։ Լակեդեմոնացւոց թագաւորք ։ Կորնթացւոց թագաւորք ։ Նմին ոյք և որչափ ժամանակս ծովակալեցին ։ Եւ որք յունաց գրին ի լուսա ի միջի ողիմպիադք ։ Մակեդոնացւոց առաջին թագաւորք ։ Եւ որք յետ աղեքսանդրի մակեդոնացւոյ՝ թեսաղացւոց , ասորւոց՝ և ասիացւոց թագաւորք ։

Atheniensium reges. Argivorum reges. Sicyonium reges. Lacedaemoniorum reges. Corinthiorum reges. Quinam et quantum temporis mare obtinuerint? Et quae Graecorum singulae Olympiades inscribantur. Macedonum primi reges. Et qui post Alexandrum Macedonem, Thessalorum, Syrorum, et Asianorum reges.

ՅՈՒՆԱՑ ԺԱՄԱՆԱԿՔ։

GRAECORUM TEMPORA.

Զհանն զամենեսեան հինք ժամանակ կօք յունաց գրին ի լուսա ի միջի Սիկիոնացիք , և թագաւորք՝ որ 'ի սիկիո-

Omnium inter Graecos tempore antiquissimi diserte describuntur Sicyonii, regesque qui Sicyone fue-

τραν ἑλὼν καθεῖλε τὴν τῶν Πτολεμαίων ἀρχήν, οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη σιγ΄. . . .

(*Syncell. pag.* 78. b.)

Πάντων μὲν Ἑλλήνων παλαιότατοι τοῖς χρόνοις ἀναγράφονται Σικυώνιοι βασιλεῖς, οἱ Σικυῶνος ἡγησάμενοι, ὧν πρῶτος ἦρξεν Αἰ-

1 Pro ՌՂԵ. 295. (apud Samuelem ՌՂՔ. 296.) vellem legi cum Gr. ՌՂՂ. 293. nam certe totidem anni colliguntur ex praemisso catalogo; quam summam et ante confirmaverat auctor: ita tamen ut includatur annis 293, et sexennium, pro Alexandri imperio nimirum post Alexandriam conditam; nec minus, nec plus. nam si integros Alexandri annos XII. vel includere, vel excludere velis, nihil perficias ad auctoris mentem: juxta enim primum efficerentur anni 299. juxta vero secundum 287.

2 Locus citatus a Samuele nostro hisce verbis:

նի կացին. որոց առաջին տիրեաց եգիաղևս առ նինեաւ և բէլիւ լեալ, զորս առաջին ասորեստանեաց՝ թագաւորեալ ասիայ յիշատակեն։ ուստի եգիաղա նախ անուանէր՝ որ այժմ պեղոպոնէսոսն կոչի։

runt: quorum primus dominatus est Aegialeus, qui Nini et Beli aetate fuit, quos primos Assyriorum (reges) in Asia [1] regnasse commemorant. A quo Aegiala primum appellata est (regio), quae nunc Peloponnesus vocatur.

Արգիացւոց առաջին թագաւոր ինաքոս գրի, քան զսիկոնացւոց իշխանութիւնն յետոյ լեալ ամօք մլէ-իւք։

Argivorum primus rex Inachus scribitur, qui ccxxxv. annis post Sicyoniorum principatum extitit.

Աթենացւոց առաջին թագաւորէ կեկրոփս, որ կոչեցաւ դիփիւէս, քան զարգիացւոց իշխանութիւնն յետոյ մօտ ուրեմն ամօք երեք հարիւրով, և քան զսիկոնացւոցն կրտսեր՝ ամօք հինգ հարիւր երեսուն և երիւք։

Athenis primus regnat Cecrops, Diphyes cognominatus; trecentis propè annis post Argivorum principatum; Sicyoniorum vero (principatu) quingentis triginta tribus posterior.

Եւ արդ՝ սկիզբն արասցէ ժամանակագրութիւնս՝ որ առաջի կայ, յերիցագունացն։ Զսիկոնացւոց թագաւորսն նախ յայտ յանդիման համա-

Assumet ergo initium praesens Chronographia ab antiquioribus, Sicyoniorum reges primo declarans ac dinumerans. Magna enim discordia

γιαλεὺς, κατὰ Βῆλον, καὶ Νῖνον γεγονὼς τοὺς πρῶτον Ασσυρίων βασιλεῦσαι τῆς Ασίας μνημονευομένους, ἐξ οὗ Αἰγιαλεία τὸ πρὶν, ἡ νῦν Πελοπόννησος, ἐκαλεῖτο ...

* Զի յետ Ճառելոյ վասն պաղոմեանցն՝ ի գիրսն Եւսեբեայ՝ ասէ վասն յունաց. Որպէս յոյնք գրեն զնախնեացն պատմութիւնս. և ապա զանուանս իւրաքանչիւրոցն գրէ || . » Post enim sermonem de Ptolemaeis habitum in ipso Eusebii libro, dicit de Graecis. *Quomodo Graeci Majorum historias conscribunt*. Mox autem nomina singulorum describit «.

1 Etsi nomen Eusebii Syncellus loco citato dissimulavit, verba tamen ejus, ut vides, sibi conciliavit, ut Scaliger quoque pro certo habens transcripsit, p. 19. In sequentibus nota apud Goarum legi in neutro παλαιότατα, sed melius est cum Scal. legere in masc. παλαιότατοι. Adhaec desideratur in Gr. conjunctio ante vocem βασιλεῖς, hinc ferme variatur sensus. Item Goar legit in Syncello τοῦ πρώτου . . . . μνημονευομένου, in genitivo casu num. sing. quorum utrumque vitiosum est. Scal. ergò emendatius habet juxta Arm. τοὺς πρῶτον . . . μνημονευομένους. Caeterum uterque periclitatur in voce τῆς Ασίας. Nam Goar difficultatem fugiens plane subticuit eam vocem in latina sua interpretatione. Scal. vero, ut certior erat pro ditione Beli ac Nini insertam hic esse Asiam, haud secus ac Assyriam, legit ad arbitrium cum conjunctione, καὶ τῆς Ασίας, quasi sensus fuerit: Assyriis et Asiae imperasse; quae certa aliàs sententia, eò minus placet, quò evidentius interpolatione critici excogitatam fuisse apparet, quum tamen Interp. Arm. satis clare ostendit ita se legisse in auctore, ut habetur hucusque apud Syncellum, sc. τῆς Ασίας, ideoque vertisse ասիայ, vel si codici fides habenda, ասիաց, pro ասիացւոց, quasi verò Gr. fuerit τῶν Ασιανῶν. Librarius Arm. in marg. reposuit ասիացիք, *Asiani*, unde alia exoritur sententia.

բել. զի բազում՝ երկբանութիւն է 'ի մէջ հնոցն, որք զյունական պատմութեանն գումարէին զժամանակագրութիւնս. և որպէս մարթ իցէ՝ զառ 'ի բազմացն միմեանց միաբան վկայ լեալս ժողովեսցուք։ Կաև զսիկոնացւոց թագաւորացն զժամանակս գրեալ ժամանակաւոր մատենիւք՝ եդ կարգաւ ժամանակագիրն կաստովը. բովանդակէ զնոսա 'ի համառօտ մատենին՝ գրեալ զայս ձև օրինակի, թէ

Եդաք առընթեր զսիկոնացւոց թագաւորսն՝ սկսեալս յեգիպղեայ յառաջին թագաւորէն, և հանգուցեալս 'ի զեւքսիպպոս։ Եւ կալան թագաւորքն ժամանակս ամաց ջծթ։ և յետ թագաւորացն կացին քուրմքն

est inter veteres, qui Graecae historiae concinnarunt Chronographias [1]: atque adeo, prout licebit, ex multis qui invicem concorditer testantur, colligemus. Verum enim vero Castor Chronographus Sicyoniorum quoque regum tempora, in chronologicis codicibus descripta, exacto ordine digessit; eaque (demum) in epitomen redegit, hoc pacto scribens: quod

» Adposuimus [2] Sicyoniorum [3] reges, ab Aegialeo primo rege principium ducentes, in Zeuxippumque desinentes. Reges autem tenuerunt tempus annorum DCCCCLIX [4]. Et post reges fuerunt Sacerdotes Carnii VI [5]. qui

(*Syncell. p.* 78. a)

Παρατίθεμεν δὲ καὶ τοὺς Σικυῶνας βασιλεύσαντας, ἀρχομένους μὲν ἀπὸ Αἰγιαλέως τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος, λήγοντας δὲ ἐπὶ Ζεύξιππον. οἱ μὲν οὖν βασιλεῖς κατέσχον ἐτῶν χρόνον ϙνθ'. μετὰ δὲ τοὺς βασιλεῖς κατεστάθησαν ἱερεῖς τοῦ Καρνίου ἕξ. οὗτοι δ' ἱεράτευσαν ἔτη λγ'. μεθ' οὓς κατεστάθη ἱερεὺς Χαρίδημος, ὃς καὶ οὐχ ὑπομείνας τὴν δαπάνην ἔφυγεν.

1 Similia recenset, saltem ad sensum Syncellus, p. 77. ubi ait: Αἱ παρ' Ἕλλησιν ἀρχαιολογίαι, πᾶσαι μὲν ἀσύμφωνοι φέρονται παρὰ τοῖς συναλλαξομένοις αὐτὰς ἱστορικοῖς. Scilicet juxta Goarum: » In nullo consentiunt antiqua Graecorum monumenta ... etiam apud eos, qui illis conciliandis studuerunt, historiarum scriptores «. Ubi etiam post pauca de Eusebio quoque mentionem facit Syncellus his verbis. Ὁμοῦ τὰ πάντα τῆς Σικυωνίων ἀρχῆς ἔτη ,α. ὡς Απολλόδωρος καὶ ἕτεροι, ἐν οἷς καὶ Εὐσέβιος, ἔγραψαν. » Summa itaque Sicyoniorum imperii est annorum 1000. prout Apollodorus et alii, inter quos est Eusebius, scriptum reliquerunt «. Latè dixit annos 1000, pro 998. annis, quos Eusebius exactissime tradit; ut infra videbis.

2 Ubi Goar cum nobis legit in plur. παρατίθεμεν, Scal. minus recte habet in sing. παρατίθεμαι. Insuper ipse Goar expressit in praesenti tempore *adponimus*, noster in perfecto, *adposuimus*.

3 Scal. legit Σικυῶνος, *Sicyonis*, in genit. casu num. sing. Goar Σικυῶνας in accusativo plur. numeri, *Sicyonios*. At noster tam hic, quam in Canone, cum S. Hier. habet *Sicyoniorum*; forsitan ita ferebat et autographus, Σικυωνίων.

4 ջծթ. 959. Ita omnino et Syncellus hic legit ϙνθ'. 959. Verum tamen in Canone, S. Hier. 992. Interp. Arm. ջկէ. 967. quod alibi probat vel ipse Syncellus.

5 Item summa concordia Arm. et Sync. integrè ferunt numerum sacerdotum *sex*. ἕξ. ՀԷ. similiter in Canone Arm. quia tamen desideratur in Canone Latino, eo confisus Scaliger, fidem

կառնեայ ՂԵ, որ քրմացան ամն լԳ։ յետ որոց եկաց քարիդէմոս քուրմ, որ առ չժուժել ծախիցն՝ փախստական եղև։ Զայս կաստովը՝ ըստ օրինակի բանիցս այսոցիկ։ Բայց կարգաւ մի ըստ միոջէ թագաւորութիւնն սիկոնացւոց զայս ձև օրինակի ունի համար։

sacerdotium coluerunt annis XXXIII. Post quos fuit sacerdos Charidemus, qui [1] sumptibus non subsistens, fugae se dedit «. Haec Castor his conceptis verbis. Verum Sicyoniorum regnum exacta successione hujusmodi habet censum.

Թագաւորք Սիկոնացւոց։

Reges Sicyoniorum.

Առաջին՝ եգիաղևս, ամն ծԲ։ ուստի և եգիաղա, որ այժմ պեղոպոնէսոս, կոչի։ Զսմանէ ասեն առաջին թագաւորեալ սիկոնացւոց ըստ հնդետասաներորդում ամին բէղայ առաջնոյ ասորեստանեաց թագաւորութեանն տիրելոյ. զոր պոսիդոնի և լիբայ որդի լիեալ բանկնարկեն։

Primus [2] Aegialeus, annis LII. A quo Aegialea, quae nunc Peloponnesus, vocabatur [3]. Hunc primum in Sicyonios regnasse dicunt circa annum decimumquintum Beli primi Assyriae regni dominantis: quem Neptuni, et Libyae filium fuisse fabulantur.

(Scalig. pag. 19. ex Syncello, et Anonymo.)

Πρῶτος Αἰγιαλεὺς ἔτη νβ'. (...) οὗτος λέγεται βασιλεῦσαι Σικυῶνος κατὰ τὸ ιέ. ἔτος Βήλου τοῦ πρώτου τῆς Ασσυρίων ἀρχῆς ἡγησαμένου, ὃν Ποσειδῶνος υἱὸν εἶναι, καὶ Λιβύης μυθεύουσι.

suam laesit, expuncto a Gr. textu Syncelli numero ἕξ. non solum in serie Canonis, sed etiam hoc in loco: consule ejus pag. 19. et 129. unde patet, id, quod sibi visum fuerit, eligendum decrevisse; aliter tutius profectò esset ampliorem, quam decurtatam sequi lectionem.

1 Goar in Sync. junctim, ideoque vitiose legit Χαριδήμοσος, et consequenter reddidit in Lat. *Charidemosus*, pro Χαρίδημος, ὃς. *Charidemus, qui:* haec enim omnium consensu optima lectio est.

2 Praesens fragmentum Graecum satis longum affertur a solo Scaligero, ex Syncello, aut potius Anonymo Graeco, quem ipsi Isaacus Casaubonus dedit. Ubi sanè omnia ferè iisdem verbis cohaerent cum Eusebio nostro, paucis demptis, omissisque lacunis.

3 Haec ab Anonymo, vel ab ejusdem amanuensi omissa, facille supplebis tum ex praemisso Syncelli loco, ἐξ οὗ Αἰγιαλεία (τὸ πρὶν), ἡ νῦν Πελοπόννησος, ἐκαλεῖτο, tum maxime ex Canone Eusebii; quem locum iterum transcripsit idem Sync. p. 77. D. ἀφ' οὗ καὶ Αἰγιαλεία, ἡ νῦν Πελοπόννησος, (τὸ πρὶν) ἐκαλεῖτο. Solummodo dubitatur de voce τὸ πρὶν, *primùm*, quae non habetur hic in lectione nostra, nisi dixeris eo sensu usurpatam a nostro interprete vocem առաջին *primus* in sequenti periodo; ubi deest in Gr. πρῶτος: potuit enim, ut noster secundo loco legerit illud τὸ πρὶν, in suo apographo.

Երկրորդ՝ եւրոփս, ամս խե։ սա առ նինեաւ որդւով բէղայ թագաւորէ։

Secundus Europs, annis XLV. Hic sub Nino Beli filio regnat.

Երրորդ՝ տեղքին, ամս ի. սա առ շամիրամաւ թագաւորէ։

Tertius Telchin, annis XX. Is sub Samiramide regnat.

Չորրորդ՝ ապիս, ամս իե. յորմէ ապիա՝ որ այժմ պեղոպոնէսոսն, կոչեցաւ։

Quartus Apis, annis XXV. A quo Apia [1], quae nunc Peloponnesus, appellata est.

Հինգերորդ թեղքսիոն ամս ծբ։

Quintus Thelxion, annis LII.

Վեցերորդ եգիդրոս ամս լդ։

Sextus Aegydrus, [2] annis XXXIV.

Եօթներորդ թուրիմաքոս ամս խե։ առ սովաւ արգիացւոց առաջին թագաւորեաց ինաքոս։

Septimus Thurimachus, annis XLV. Cujus aetate Argivorum primus regnavit Inachus.

Ութերորդ ղեւկիպպոս ամս ծդ։

Octavus Leucippus, annis LIII.

Իններորդ մեսսապոս ամս խէ։ առ սովաւ դիպի տիրել եգիպտացւոց յովսեփայ՝ որ յեբրայեցւոցն յիշատակի։

Nonus Messappus, annis XLVII. Hujus tempore contigit, ut dominaretur in Aegyptiis Joseph ab Hebraeis memoratus.

Δεύτερος Εὕρωψ ἔτη μέ. (...)
Τρίτος . . . . ἔτη . . . .
Τέταρτος Πέλοψ ἔτη κέ. (...) ἡ Πελοπόννησος ἐκλήθη.
Πέμπτος Θελξίων ἔτη νβ'.
Ἕκτος . . . γυδρος ἔτη λδ'.
Ἕβδομος Θουρίμαχος ἔτη μέ. Κατὰ τοῦτον Αργείων πρῶτος βασιλεύει Ἴναχος.
Ὄγδοος Λεύκιππος ἔτη νγ'.
Ἔννατος Μέσσαππος ἔτη μζ'. Κατὰ τοῦτον συνίσταται ἄρξας τῆς Αιγύπτου Ιωσὴφ, ὁ πάρ' Εβραίοις μνημονευόμενος.

1 Ut passim, lectio Anonymi decurtata ac omnino depravata cernitur, quam ideo ad normam Arm. emendabis vel supplebis. Vidit haec et Scal. Canonis ope, unde dixit in adnot. 426. ad 19. » Τέταρτος Πέλοψ. Mire haec vitiata sunt, legendum: Τέταρτος Απις ἔτη κέ. ὑφ' οὗ Απία ἡ Πελοπόννησος ἐκλήθη «. Satis erudite, nihil enim deest, nisi νῦν, ante ἡ. Memorat haec et Pausanias Lib. II. c. 5. ubi postquam dixisset. Σικυώνιοι περὶ τῆς χώρας τῆς σφετέρας λέγουσιν, ὡς Αιγιαλεὺς αὐτόχθων πρῶτος ἐν αὐτῇ γένοιτο, καὶ Πελοποννήσου δὲ ὅσον ἔτι καὶ νῦν καλεῖται Αιγιαλὸς ἀπ' ἐκείνου βασιλεύοντος ὀνομασθῆναι. » Sicyonii de regione sua haec asserunt: extitisse primum Aegyaleum indigenam, ab eoque rege eam Peloponnesi partem, quae Aegyalus hoc etiam tempore nuncupatur, nomen accepisse «: haec de Api subdidit, ὡς τὴν ἐντὸς Ισθμοῦ χώραν, Απίαν ἀπ' ἐκείνου καλεῖσθαι: » ab eo regionem eam, quae intra Isthmum est, Apiam fuisse nuncupatam «. Similia repetunt et alii non pauci.

2 Jurè lacunam adnotavit Scal. in Gr. non quod quid magni deesset, sed tantum prima nominis syllaba: quam supplebis legens pro γυδρος, integrè Αἴγυδρος, ut praefert etiam Sync. p. 83. ex Canone mutuatus.

Տասներորդ երատոս ամն խզ։

Մետասաներորդ պղէմնէոս ամն խը։

Երկոտասաներորդ որթոպողիս ամն կգ։

Երեքտասաներորդ մարաթոնիոս ամն Լ։ առ որով առաջին աստիկէաստանի թագաւորեաց կեկրոփս դիփիւէս։

Չորեքտասաներորդ մարաթոն ամն Ի։ առ սովաւ դիպի ելիցն յեգիպտոսէ եբրայեցւոց զօրավար մովսէս. որ 'ի ժամանակի ցուցցի։

Հնգետասաներորդ քիւրեւս ամն ԾԵ։ առ սովաւ արգիացւոց թագաւորէ դանաւոս։

Decimus Eratus [1], annis XLVI.

Undecimus Plemnaeus, [2] annis XLVIII.

Duodecimus Orthopolis, annis LXIII.

Decimus tertius [3] Marathonius, annis XXX. Cujus aetate primus in Attica regnavit Cecrops Diphyes.

Decimus quartus Marathon [4], annis XX. Hujus aetate fuit Moyses dux egressus Hebraeorum ex Aegypto, quod suo tempore probabitur.

Decimus quintus Chireus (al. Echyreus,) annis LV. Hujus diebus Argis regnat Danaus.

Δέκατος Ερατος ἔτη μϛ'.

Ἑνδέκατος Πλημναῖος ἔτη μή.

Δωδέκατος Ορθόπολις ἔτη ξγ'.

Τρισκαιδέκατος Μαραθώνιος ἔτη λ'. Κατὰ τοῦτον πρῶτος τῆς Αττικῆς ἐβασίλευσε Κέκρωψ ὁ διφυής.

Τεσσαρεσκαιδέκατος Μαρασος ἔτη ή. Κατὰ τοῦτον συνίσταται τῆς ἀπ' Αιγύπτου πορείας τῶν Εβραίων ἡγησάμενος Μωϋσῆς, ὡς κατὰ καιρὸν δειχθήσεται.

Πεντεκαιδέκατος Εχυρεὺς ἔτη νέ. Κατὰ τοῦτον Αργείων βασιλεύει Δαναός.

1 Syncellus legit Εραστος, cum Canone nostro, et Samuele երաստոս, *Erastus*. Patet similitudo litterarum ϛ. σ. maximè in Mss.

2 Lectionem nostram confirmat Sync. praeferens Πλημναῖος, pro corrupta lectione Anonymi apud Scal. Πιλημναῖος.

3 Non aliter legerunt et transcripserunt ordinem horum regum Anonymus Graecus, et Samuel noster Armenus, Eusebii eclogarii, cum duplice Canonis exemplari, Armeniaco inquam nostro, ac Latino Hieronymiaco; omnes enim sic contexunt seriem istorum regum, XIII. Marathonius. XIV. Marathius (vel Marathon). XV. Echyreus (vel Chereus). Syncellus itaque solus, alter Eusebii excerptor, inverso ordine XIII. collocat Echyreum. XIV. Marathium, ac XV. Marathonium, pag. 87. et 99. quod manifestum librarii vitium et Scaliger Syncelli exscriptor suum fecit, quamquam alibi et emendatiore lectione usus sit, Anonymi scilicet ope, cui utinam tantum aurem praebuisset, neque contrariis inter se supputationibus variis in locis laborasset.

4 Arm. cod. hic habet մարաթոն, sc. *Maratho*, vel *Marathon*. Anon. Μαρασος, *Marasus*. Sync. demum Μαράθιος, juxta nempe Canonem; ubi etiam Arm. refert մարաթիոս, *Marathius*, quamvis Lat. Hier. et Samuel noster paulo aliter legant, մարաթոս, *Marathus*; et ambo pro antecedenti praeferant cum Canone nostro մարաթիոս, *Marathius*. Nomen vero sequentis regis ab aliis Εχυρεὺς appellatum, Arm. lectio ferè ubique fert Χυρεὺς.

ԺԶ. Հէշտասաներորդ կորաքս ամն ՂՐ։
ԺԷ. Ութսաներորդ եպոպեւս ամն ՂԵ։
ԺԸ. Ութսունևմեկերորդ զաւոմեդոն ամն ՂԲ։
ԺԹ. Ութսունևերկերորդ սիկիւն ամն ՃՀ։ առ սովաւ արգիացւոց թագաւորք դադարեցին՝ ձգեալ յամն ՉՂԲ։
Ի. Ասներորդ պողիբոս ամն ՃԲ։
ԻԱ. Ասներորդ առաջնեւերորդ ինաք քոս ամն ՃԲ։
ԻԲ. Ասներորդ երկրորդ փեւստոս ամն ՂԸ։
ԻԳ. Ասներորդ երրորդ ադրաստոս ամն Դ։
ԻԴ. Ասներորդ չորրորդ պաւղիփիդես ամն ՂԼՀ։ առ սովաւ իլիոն առաւ։

Decimus sextus Corax, annis XXX.
Decimus septimus Epopeus, annis XXXV [1].
Decimus octavus Laomedon, annis XL [2].
Decimus nonus Sicyon, annis XLV. Sub hoc reges Argivorum desierunt, ad annos DXL. superstites.
Vigesimus Polybus, [3] annis XL.
Vigesimus primus Inachus, annis XL.
Vigesimus secundus Phaestus [4], annis VIII.
Vigesimus tertius Adrastus, annis IV.
Vigesimus quartus Poliphides, annis XXXI. Cujus tempore Ilium captum.

Ἐκκαιδέκατος Κόραξ ἔτη λ'.
Ἑπτακαιδέκατος Ἐποπεὺς ἔτη λέ.
Ὀκτωκαιδέκατος Λαομέδων ἔτη μ'.
Ἐννεακαιδέκατος Σικυὼν ἔτη μέ. Κατὰ τοῦτον οἱ Ἀργείων βασιλεῖς ἐπαύσαντο διαρκέσαντες ἔτεσι φμ'.
Εἰκοστὸς Πόλυβος ἔτη μ'.
Εἰκοστὸς πρῶτος Ἴναχος ἔτη μ'.
Εἰκοστὸς δεύτερος Φαῖστος ἔτη ή.
Εἰκοστὸς τρίτος Ἀδαρτος (Ἀδραστος) ἔτη δ'.
Εἰκοστὸς τέταρτος Πολυφείδης ἔτη λά. Κατὰ τοῦτον Ἴλιον ἥλω.

1 Ita etiam Anonymus Gr. apud Scal. et Samuel noster cum Armeniaco Canone λέ. ՂԵ. 35. Sed tamen Latinus Hier. Canon exhibet XXXII. cui suffragatur et Sync. qui habet λβ'. 32. quemvis ergo praeeligas. Ut ut sit, hoc discrimen ultimae antiquitatis esse videtur; atque inde evenisse variationem trium annorum in summa, cum nunc 959. nunc 962. legatur, ut alibi vidimus, et videbimus.

2 Iterum Eusebium imitatus Anonymus Laomedonti annos adscribit μ'. 40. ita etiam Canon Eusebianus, non aliter et Samuel noster, ամս մեդոնտի. ՂԲ. Unus igitur Syncellus discrepat, qui habet μγ'. 43.

3 Pariter Anon. et Sam. Πόλυβος պաւղիբոս. sicut etiam Canon Arm. պողիբոս, et Lat. *Polybus*. At Syncellus Πολύβιος. Idem velim intelligas de annis hujus regis, qui sunt apud omnes μ'. ՂԱ. 40. excepto Syncello praeferente annos μγ'. 43. Supervacuum profecto esset lectiones Sync. passim variantes annotationibus mandare, nisi iis usus fuisset Scaliger non semel tamquam Eusebianis.

4 Omnes lectiones uniformiter praeseferunt hoc nomen Φαῖστος, փեւստոս, *Phaestus*, tàm hìc, quàm in Canone, excepto codice Syncellano, ubi vitiose habetur Ηφαῖστος; quam lectionem ut sinceram amplectens Goar reddidit expresse in Lat. *Vulcanus* in p. 117.

Քսաներորդ հինգերորդ պեղասգոս ամն ԻԵ։ առ սովաւ էնիաս զատինացւոց թագաւորեաց։

Քսաներորդ վեցերորդ զևքսիպոս ամն լԿ։

Միանգամայն ընդ ամենայն լինին սիկոնացւոց թագաւորք իզ. և թագաւորեն ժամանակս ամաց ջԾԹուց։ Յետ որոց թագաւորք ոչ և ս. բայց Քուրմքն կառնիայ։

Որոց առաջին քրմացաւ Արքեզայոս ամ ԱԿ։

Երկրորդ ոտոմեդոմ ամ մի։

Երրորդ թէոկղիտոս ամն ԴԿ։

Չորրորդ եւնէոս ամն զԿ։

Հինգերորդ թէոնոմոս ամն ԹԿ։

Vigesimus quintus Pelasgus [1], annis xx. Hujus aetate Aeneas Latinis imperavit.

Vigesimus sextus Zeuxippus, annis xxxi.

Simul omnes reges Sicyoniorum sunt xxvi. Regnant autem annos DCCCCLIX [2]. Post quos [3] non amplius reges, sed Sacerdotes Carnii.

Quorum primus Sacerdotio functus est Archelaus, anno I.

Secundus Otomedom (lege, Automedon) [4] anno uno.

Tertius Theoclytus, annis IV.

Quartus Euneus, annis VI.

Quintus Theonomus, annis IX.

Εἰκοστὸς πέμπτος Πελασγὼν (Πελασγὸς) ἔτη ή. Κατὰ τοῦτον Αινείας Λατίνων ἐβασίλευσεν.

Εἰκοστὸς ἕκτος Ζεύξιππος ἔτη λά. Ὁμοῦ γίνονται Σικυῶνος βασιλεῖς κϛ'. βασιλεύσι δὲ χρόνον ἐτῶν ϙνθ'. Μετὰ Ζεύξιππον βασιλεῖς μὲν οὐκέτι, Ἱερεῖς δὲ τοῦ Καρνείου.

Ὧν πρῶτος ἱεράσατο Αρχέλαος ἔτος ά.

Δεύτερος Αυτομέδων ἔτος ά.

Τρίτος Θεόκλυτος ἔτη δ'.

Τέταρτος Ευνεος ἔτη ϛ'.

Πέμπτος Θεόνομος ἔτη θ'.

1 Sync. Πελαγός, *Pelagus*. Anonym. Πελασγών, *Pelasgon*; utrumque vitiatum, unde Scal. erudite adjunxit parenthesis nota (Πελασγός) nempe Canonis ope, quod et nostra lectio cum Sam. probat. Verum annos ejus κ'. Կ. 20. omnium consensu allatos, mendose edidit Scal. in Anon. ή. 8. puta librarii vel typographi vitio variatum, ob similitudinem characteris.

2 Ut alibi diximus, hanc summam in Castoris textu legi ϙνθ'. ջԾԹ. 959. ita et hic comperimus: cui suffragatur et Samuel, legens. ջԾԸ. 958. quamquam in Canone habeatur vel sub nomine Castoris Lat. 962. Arm. 967. sicut etiam Sync. interim vult 967. vel potius 966. ab anno mundi 3239. usque ad 4205. vide p. 121.

3 Eusebius dixerat μεθ' οὓς, յետ որոց, *post quos*, scilicet *praemissos reges*, at Anonymus certe explicationis gratia ultimum regem nominatim inseruit, dicens: μετὰ Ζεύξιππον, *Post Zeuxippum*, quo deviat quidem a verbis auctoris, sed sensum non alienum inducit.

4 Αυ, prima syllaba nominis Αυτομέδων *Automedon*, quod in Gr. legitur, deflexa videtur a librariis in Arm. օ, vel ո, ob litterarum affinitatem աւ cum օ, vel ո, sicut etiam ultima littera ν, ն, in μ vel մ transiit: si tamen certa Anonymi lectio.

Վեցերորդ ամփիքիէս ամս ԺԲ։

Եօթներորդ հուսկ յետոյ քարիդէմոս, որ առ չժուժել ծախիցն փախեաւ. յորմէ մինչև յառաջին ողոմպիադն ամք յԾԲ։

Միանգամայն սիկոնացւոց թագաւորաց և քրմաց ամք ՉՂԸ։

Յետ սիկոնացւոց առաջնորդացն՝ 'ի դէպ է և ընդ արգիացւոց թագաւորսն համառօտիւք անցանել. որպէս ստոյգ 'ի հնոցն պատմութիւնս կայ։ Յիշատակէ զնոցանէ և կաստովը՝ գրեալ զայս ձև օրինակի։

Sextus Amphichyes, annis XII.

Septimus, ultimus (nempe) Charidemus, qui sumptus non sufferens effugit [1]. A quo usque ad primam Olympiadem (sunt) anni CCCLII [2].

Simul regum, et sacerdotum Sicyoniorum anni (sunt) DCCCCXCVIII [3].

Post Sicyoniorum rectores, convenit et Argivorum quoque reges breviter percurrere, prout certo in veterum historiis continetur. Commemorat eos vel ipse Castor ita scribens [4].

Ἕκτος Αμφιγύης ἔτη ιή.

Ἕβδομος Χαρίδημος τελευταῖος (ἔτος α΄.) οὗτος οὐχ ὑπομείνας τὴν δαπανὴν ἔφυγεν. ἀφ' οὗ ἐπὶ πρώτην Ολυμπιάδα ἔτη τνά. Ὁμοῦ Σικυωνίων βασιλέων τε καὶ ἱερέων ἔτη υμή.

Μετὰ τοὺς Σικυῶνος ἡγησαμένους, εὖ ἂν ἔχοι καὶ τοὺς Αργείων βασιλεῖς ἐν ἐπιτομῇ διελθεῖν, καθὼς τὰ ἀκριβῆ τῶν παλαιῶν ἱστοριῶν περιέχει. Μνημονεύει δὲ καὶ τούτων ὁ Κάστωρ ὧδέ πως γράφων....

1 Deesse fortasse suspicaris in Arm. ամ ԺԲ, *annum I.* habitum in Gr. ἔτος α΄. verum si diligenter perpendas summam annorum 33, cunctis Sacerdotibus adscriptam paulo supra et in Canone, redundare potius putabis praesentem annum.

2 Nescio an in Arm. sit legendum յԾԲ. 351. vel potius in Gr. τνβ΄. 352.

3 Postrema haec summa accuratissime servata tam in Arm. quam in Gr. demonstrat pro solis regibus computandos esse annos integros 965. prope ad calculum Syncelli supra laudatum 966. vel 967. siquidem si demas annos Sacerdotum 33. a summa 998, supersunt anni 965. quod sane magis accedit ad calculum Canonis.

4 Finem hic habet fragm. Gr. Anonymi laudatum inter excerpta Scaligeri p. 20. quin et pergit subjungere aliena fragmenta prorsus diversa, ut de Adamo et Abraamo, etc, hinc inde, praecipue vero a Syncello more suo transcripta, quae minime ad rem faciunt. Ubi sane vel invitus errat Scaliger, quippe qui in praesto habens apud Anonymum suum Eusebii locum de Argivis post Sicyones inserendum, decurtavit textum, atque deturbatum de suo loco collocavit alibi p. 24. ex quo accipe sequentia paulo post Gr. excerpta ejusdem Anonymi, sic apud eum inscripta. Περὶ τῶν Αργείων βασιλέων, ὡς ἐν ἐπιτομῇ. Itaque interruptum hic invenimus Anonymi excerptum apud Scal. postquam enim pollicitus auctor esset Castoris se verba allaturum, debuit ea, quae habentur in lectione nostra Castoris dicta, contexere: at ille, vel potius amanuensis ejus oscitanter se gerens, mox transit ad Laterculum regum sub inscriptione nominis Castoris.

Արգիվորաց վասն արքիացոյ խոփաւոր բռնչանն։

Արդաւ առ սոսին դրոշմեսցուք զԹագաւորս արգ իացւոց յինաքայ · որք դադարին առ սԹենեղաւ կրոտաւ պայ=ց · որոյ ժամանակ ամաց գտաւ նի յՁ և երկուց · Եւ զսԹենեղոս դա նաւոսի մերժեալ՝ կալաւ զարգոս · Եւ սորա ծնունդք մինչև ցՀեւրիւս ԹԻս սԹենեղայ պերսեայ · Յետ որոյ պողպոլիդացիք առին զԹագաւո րութիւնն · Ապայ և դանաացւոց ժա մանակ Թագաւորութեանն գտանի ամաց ՃՀ և ՃԻԲ · Նոքա պողպոլիդաց ւոցն՝ որ Յատրեայ Թագաւորեցին , և կալան զիշխանութիւնն մինչև ցայենԹիղոս և ցտիսամենոս և ցկու մեոէս ուրեստայ · առ որովք Հերա կղիդացւոց ասպատակն եղև , գտաւ նի ժամանակ ամաց ՃՀ և Հնգից · Եւ իւրաքանչիւր արգիացւոց Թագաւո րացն են ժամանակքն այսպէս ։

Castoris de Argivorum Regno [1].

Ordinatim his proxime addemus reges Argivorum ab Inacho (incipientes), qui sub Sthenelo Crotopi (filio) desinunt: quorum intervallum annorum comperitur CCCLXXXII. Sthenelum autem Danaus expellens, tenuit Argum. Hujus vero filii usque ad Eurystheum (filium) Stheneli (filii) Persei. Post quos Pelopidae regnum ceperunt. Porrò et Danaorum regni tempus reperitur annorum CLXII. Pelopidarum vero, qui ab Atreo (incipientes) regnaverunt, tenueruntque imperium usque ad Penthilum, et Tisamenum, et Cumedem Orestae (filium), sub queis Heraclidarum irruptio facta fuit, recensetur spatium CV. annorum. At cujuslibet Argivorum regum tempus ita se habet.

Թագաւորք Արգիացւոց ։

Reges Argivorum [2].

Առաջին՝ Ինաքոս , ուստի Ինաքիա աշխարհն կոչեր , ամս Ծ ։ Թագաւո

Primus Inachus, a quo regio Inachia appellata fuit, annis L. Regnat

(Scalig. pag. 24. ex Anonymo, et Syncello)

Ἀργείων Βασιλεῖς.

Πρῶτος Ἴναχος, ἀφ' οὗ Ἰναχία χώρα ἐκαλεῖτο, ἔτη ν'. βασι-

1 Praesens Castoris textus ad sensum, quam ad verbum occurrit apud Sync. p. 124. hoc modo. Δαναὸς, ὁ καὶ Αἰγύπτιος, κρατήσας τοῦ Ἄργους, καὶ ἐκβαλὼν Σθένελον τὸν Κροτωπιοῦ, Ἀργείων ἐβασίλευσε. καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν Δαναΐδαι καλούμενοι ἐπ' Εὐρυσθέα τὸν Σθενέλου τοῦ Περσέως. μεθ' οὓς οἱ Πελοπίδαι ἀπὸ Πέλοπος παραλαβόντες ἀρχήν. ὧν τρῶτος Ατρεύς. Quem locum et Scal. transcripsit in suo Canone p. 113.

2 Inscriptionem Gr. mutuati sumus a Syncello passim eam usurpante, in primis vero p. 99. ubi strictim Eusebiana sequentia ad sensum recoluisse arbitramur; quae et Scaliger iterum ad verbum transcripsit loco citato, ubi nimirum deinde rursus continuatur Gr. fragmentum

ըն առաջին ինաքոս արգիացւոց՝ առ Թուրիմաքաւ, որ է երորդն էր սիկիւնացւոց տէրութեանն։

Երկրորդ՝ փորոն, ամն կ։ առ սմա ովգիգոս զերկսեռնա շինեաց։

Երրորդ՝ ապիս, յորմէ աշխարհն ապիա կոչեցաւ, ամն լէ։ առ սոսա տիրէ եգիպտացւոց յովսեփ՝ յեբրայեցւոյն յիշատակեալ։

Չորրորդ՝ արգոս ած իսիոքէս (այսինքն դիոսի և նիոբէայ որդին), ուստ ազգաբհին անուն փոխեցաւ արգիա, ամն ճ։

Հինգերորդ կրիասոս ամն ծէ։

Վեցերորդ փորբաս ամն լէ։ առ սոսա կեկրոփս դիփիւէս աթենացւոց Թագաւորեաց։

Չորեներորդ տրիոպաս ամն խէ։ առ որով մովսէս զօրավարէր ելիցն եբրայեցւոց յեգիպտոսէ։

Ութերորդ կրոտոպաս ամն իիւ։

Տներորդ սթենելոս ամն ժիւ։

Միանգամայն լինին ամք յճբ։

primum Inachus apud Argos Thurimachi aetate, qui septimus fuit Sicyoniorum imperii.

Secundus Phoroneus, annis LX. Hujus diebus Ogygus Eleusinam condidit.

Tertius Apis [1], a quo regio Apia appellata fuit, annis XXXV. Hujus aetate dominatur in Aegypto, ab Hebraeis memoratus Joseph.

Quartus Argus, ὁ Διὸς (sc. Jovis) et Niobes (filius), a quo regionis nomen mutatum appellatur Argia, annis LXX.

Quintus Criasus, annis LIV.

Sextus Phorbas, annis XXXV. Sub quo Cecrops Diphyes Athenis regnavit.

Septimus Triopas, annis XLVI. Cujus tempore Moyses dux fuit Hebraeorum ex Aegypto egredientium.

Octavus Crotopas, annis XXI.

Nonus Sthenelus, annis XI.

Simul sunt anni CCCLXXXII.

λεύει δὲ πρῶτος Ἴναχος Αργείων κατὰ Θουρίμαχον, ὃς ἕβδομος ἦν τῆς Σικυωνίων ἀρχῆς.

Δεύτερος Φορωνεὺς ἔτη ξ'. Κατὰ τοῦτον Ωγυγος Ελευσῖνα ἔκτισε.

Τρίτος Απις (....) ἔτη λέ. (....)

Τέταρτος Ἄργος ὁ Διὸς καὶ Νιόβης, ἀφ' οὗ ἡ χώρα μετωνομάσθη Αργεία, ἔτη ὁ.

Πέμπτος Κρίασος ἔτη νδ'.

Ἕκτος Φόρβας ἔτη λέ. (....)

Ἕβδομος Τριόπας ἔτη μς'. (....)

Ὄγδοος Κροτωπὸς ἔτη κά.

Ἔνατος Σθένελος ἔτη ιά. (....)

Anonymi jam memorati; quod paulo ante interruptum fuisse monuimus. Omitte et lacunas identidem occurrentes.

1 Apud Anonymum haec tantum habentur, Tertius Apis, annis 35 a. omissis aliis, quae in medio vel in calce leguntur apud Eusebium nostrum; sicut et plura alia desunt ibi, ut videbis ex ordine: verum de Api consule supra et in serie regum Sicyoniorum.

Ս սթենեղոս դանաւոս մերժեաց, և կալաւ զարգոս, և յետ նորա նորին ծնունդք. որոց պայազատութիւնն և թագաւորութեանն ժամանակք՝ ունին զայս ձև օրինակի.

Տասներորդ Դանաւոս ամն ԾԼ։

Մետասաներորդ ղինկևս ամն ԽԱ։

Երկոտասաներորդ աբաս ամն ԻԳ։

Երեքտասաներորդ պրոիտոս ամն ԷԺ։

Չորեքտասաներորդ ակրիսիոս ամն ԼԱ։

Միանգամայն ընդ ամենայն՝ արգիացւոց իշխանութեանն ամք ՀԼԴ։ Մինչև ցսոսա դանաականք։

Յետ ակրիսիոսի՝ 'ի միկէնս փոխելոյ պետութեանն արգիացւոց առ եւրիսթեաւ սթենեղայ, պեղոպի-

Sthenelum Danaus expulit, Argosque tenuit; ac post eum ab eodem prognati. Quorum successio regnique tempora hoc modo digeruntur.

Decimus Danaus, annis L.

Undecimus Lynceus, annis XLI.

Duodecimus Abas, annis XXIII.

Decimus tertius Proitus, annis XVII.

Decimus quartus Acrisius, annis XXXI.

Summatim omnes Argivorum principatus anni (sunt) DXLIV [1]. Ad hos usque Danaidae.

Post Acrisium [2], ad Mycenas translato Argivorum imperio, sub Euristheo Stheneli (filio), imperium Pe-

Τοῦτον δὲ Δαναὸς ἐκβαλὼν ἐκράτησεν Ἄργους, καὶ οἱ τούτου ἀπόγονοι (....)

Δέκατος Δαναὸς ἔτη ν'.

Ἑνδέκατος Λυγκεὺς ἔτη μά.

Δωδέκατος Αβας ἔτη κγ'.

Τρισκαιδέκατος Προῖτος ἔτη ιζ'.

Τεσσαρεσκαιδέκατος Ακρίσιος ἔτη λά.

Ὁμοῦ τὰ πάντα τῆς Αργείων ἀρχῆς ἔτη φμέ. Μέχρι τούτων οἱ Δαναΐδαι.

Μετὰ δὲ Ακρίσιον, εἰς Μυκήνας μετατεθείσης τῆς Αργείων ἀρχῆς κατὰ Ευρυσθέα τοῦ Σθενέλου, οἱ Πελοπίδαι διεδέξαντο.

1 Sic accuratè etiam in Canone Lat. cum Samuele ՀԼԴ. DXLIV. Anonymus unum addidit φμέ. 545. Omitto Syncellum praeferentem φνά. 551. ut p. 124. vel ut p. 99. φοέ. 575.

2 Sequentia fere ad verbum excerpsit et Sync. p. 99. C. D. ubi ait: μετὰ δὲ Ακρίσιον ἔσχατον τῶν Δαναΐδων εἰς Μυκήνας μετετέθη ἡ βασιλεία τῶν Αργείων, κατὰ Ευρυσθέα τὸν Σθενέλου, τοῦ Περσέως, καὶ διεδέξαντο τὴν βασιλείαν οἱ Πελοπίδαι, ὧν πρῶτος ἐβασίλευσε Πέλοψ, ἀφ' οὗ καὶ ἡ χώρα Πελοπόννησος. οὗτος Ολυμπίων προέστη .... μετατεθείσης τῆς Αρχῆς εἰς Μυκήνας μετὰ Ακρίσιον ἐπὶ Εὐρυσθέως. ὃν ... φασὶ βασιλεῦσαι .... ἔτη μέ. εἶτα Πελοπίδαι ... Ατρεὺς καὶ Θυέστης ἔτη ξέ. μεθ' οὓς Αγαμέμνων ... λ'.... Αἴγισθος ζ'. ἢ ιζ'. Ορέστης Αγαμέμνονος υἱός, καὶ Πένθιλος, καὶ Κομίτης ἔτη νή. Ηρακλειδῶν κάθοδος, οἳ Πελοπόννησον λαβόντες ἐκράτησαν μετὰ τοὺς Πελοπίδας ἔτη νή. ἀφ' ἧς ἐπὶ τὴν Ιώνων ἀποικίαν ἔτη ξ'. ἀπὸ δὲ τῆς Ιώνων ἀποικίας ἐπὶ πρώτην Ολυμπιάδα ἔτη ἀναγράφουσιν σξζ'. Ubi vides ipsa Eusebii verba interjacere, ita ut aliquanto propius accedat ad lectionem nostram quàm alter eclogarius Anonymus, cujus locus est insertus in textu Gr. Sca-

դեանք առին զիշխանութիւնն ։ Եւ թագաւորէ նախ Պեղոփս՝ որ 'ի պեղոպոնէսեայ, լեալ տածիչ ողոմպիադացն ։

Յետ որոյ 'ի միկէնս փոխելոյ իշխանութեանն արգիացւոց՝ յետ ակրիսիոսի թագաւորեաց եւրիսթեւս ամս խե ։

Եւ ապա պողոպիդեանք՝ ատրեւսն և թիէստէս ամս կե ։

Յետ որոց ագամեմնոն ամս ՚ը առ որով 'յ ըԺ ամին իղիոն առաւ ։

Եգիստոս ամս էԺ ։

Որեստէս և տիսամենոս և պենթիղոս և կումէտէս ամս ծը. մինչև ցհերակղիտացւոց ասպատակն, յորժամ զպեղոպոնիսոն առին. յորմէ մինչև ցյունաց թափել յաշխարհէն

lopidae acceperunt. Regnat autem primus Pelops, qui ex Peloponneso, progressus Olympiadum auctor [1].

Postquam vero ad Mycenas imperium Argivorum translatum fuisset, post Acrisium regnavit Euristheus, annis XLV.

Deinde Pelopidae Atreus et Thyestes, annis LXV.

Post quos Agamemnon [2] annis XXX. Cujus tempore, anno XVIII. Ilium captum fuit.

Aegistus, annis XVII.

Orestes et Tisamenus, Penthilusque et Cumedes, annis LVIII. usque ad Heraclidarum irruptionem, quando Peloponnesum ceperunt: A quo usque ad demigrationem Jonum [3] a re-

Βασιλεύει δὲ πρῶτος Πελοποννήσου Πέλοψ. Πέλοψ Ολυμπίων προέστη.

Εἰς Μυκήνας μετατεθείσης τῆς Αργείων ἀρχῆς, μετὰ Ακρίσιον ἐβασίλευσεν Ευρυσθεὺς ἔτη μέ.

Ἔπειτα οἱ Πελοπίδαι Ατρεὺς καὶ Θυέστης, ἔτη ξέ.

Αγαμέμνων μετὰ τούτους ἔτη λ'. (...)

Αἴγισθος ἔτη ιζ'. (ις'.)

Ορέστης, καὶ Τισαμενὸς, καὶ Πένθις, καὶ Κομήτης ἔτη νή. μέχρις Ηρακλειδῶν καθόδου, ὅτε Πελοπόννησον εἷλον (...) Ἐπὶ τὴν

liger utriusque verba iterum transcripsit p. 24. quasi Eusebius bis eadem verba recoluerit.

1 Interp. Arm. illud Eusebii dictum Ολυμπίων προέστη, interim sic explicat, լեալ տածիչ ողոմպիադացն ։ in Canone vero, ողոմպիադաց փոյթ յանձին կալաւ. Ad sensum nempe Gr. verbi προΐσταμαι, quod praeter alia designat etiam *summam curam habere, tueri*, etc. Hieronymus autem in Canone, ex quo et Goar in Sync. dixerunt *Olympiis praefuit*, tamquam ad verbum προΐστημι, quod apprime sonat *praesideo, praesum*. Sed sensus idem spectare videtur.

2 Euseb. habuit, μεθ' οὓς Αγαμέμνων, *post quos Agamemnon*, ut habetur etiam apud Sync. loco paulo ante citato, at Anonymus Catalogi gratia sic rem concinnavit: Αγαμέμνων μετὰ τούτους, *Agamemnon post istos*; ut nihil dicam de lacuna sequenti.

3 Supple in Arm. ex Graeco ամք կ. anni 60. Illud verò յորմէ, desideratum in lectione Anon. supple cum Sync. legens ἀφ' ἧς, aliter tota turbatur sententia. Interea verò animadvertas velim, in Arm. pro Ἰώνων scribi յունաց (nominat. sing. յոյն. plur. յոյնք). quae vox quamvis per se *Jones* exprimat, Graecorum nempe partem, verum apud Armenios mos obtinuit, ut acciperentur pro universa natione Graeca; (sicut et Dalmatas nominarunt majores nostri La-

(ամք Կ). և յունաց թափելոյն մինչև
ցառաջին ողոմպիագն ամք մ՚կէ։

Աջող իսկ է 'ի սոյնս՝ կարգ ըստ
կարգէ և զաթենացւոց թագաւո-
րացն համար յարել, համառօտեալ
զպատմութիւնն 'ի ստոյգ հնոցն ըն-
թերցուածոց։

Առաջին յաթենացւոց յիշատակի
ովգիգոս. առ որով յունաց մեծ և
հին ջրհեղեղն պատմի։ Սորա ժա-
մանակակից համարին զփորոնևս ի-
նաքայ՝ արքայ արգիացւոց։ Յիշատա-
կէ զայս և պղատոն 'ի տիմէին գրեալ,
* Մ՚ինչ գումարելն կամէր զնոսա յա-

gione (anni LX). et a Jonum demigratione usque ad primam Olympiadem anni CCLXVII.

Conveniens utique erit [1], his praemissis Atheniensium quoque regum ordinatim adjicere catalogum, ex certis antiquorum lectionibus historiam in compendii rationem redigendo.

Primus ab Atheniensibus memoratur Ogygus: cujus tempore magnum vetustumque apud Graecos Diluvium narratur. Huic contemporaneum Phoroneum Inachi (filium) regem Argivorum existimant. Id, quod et ipse Plato commemorat in Timaeo [2], scri-

Ιώνων ἀποικίαν ἔτη ξ'. ἀπὸ δὲ τῆς Ιώνων ἀποικίας, ἐπὶ Ολυμπιάδα πρώτην, ἔτη σξζ'.

Ἑξῆς δ' ἂν εἴη τούτοις καὶ τὸν τῶν Αθήνησι βασιλευσάντων κατάλογον συνάψαι (....)

Πρῶτος παρ' Αθηναίοις μνημονεύεται Ὤγυγος, καθ' ὃν παρ' Ἕλλησιν ὁ μέγας καὶ παλαιὸς ἱστορεῖται κατακλυσμός. τούτῳ λέγεται συγχρονίσαι Φορωνεὺς ὁ Ινάχου Αργείων βασιλεύς (....)

tinos universos) eo quod Jones, Ἴωνες, inter Graecos notiores extiterint in finibus Orientis. Unde factum est, ut tam nomen Ἑλλήνες quam Ἴωνες, communiter eadem appellatione exponeret Interpres noster.

1 Recte se gessit Anonymus, cum sine interruptione transcribere voluit Eusebii textum de Atheniensium regibus proxime post Argivos, quamquam de more lacunis interjectis. Sed non ita recte se gessit Scaliger, qui Anonymi locum multifariam discerpsit: nam ut alibi, hìc quoque post praemissum laterculum, internexuit p. 24. aliena fragmenta ex Syncello aliisque inutiliter congesta, vel ad Canonem pertinentia; necnon seriem regum Assyriorum, Aegyptiorum, etc. iteratis laterculis, interposuit: deinde de integro recensis Argivorum vel Mycenorum regibus, velut ad normam Chronologiae Syncellanae, vix demum pag. 27. reponi voluit praesentem locum de regibus Atheniensium, Ἑξῆς δ' ἂν etc. praemissa hac inscriptione Anonymi supra laudati. Περὶ τῶν Αθηναίων βασιλέων, ὡς ἐν ἐπιτομῇ. Verum enim verò laudandus in eo fuit Scaliger, quod minime neglexit inserere haec fragmenta certa inter alia incerta multò auctiora; nihilominus suspicamur, ne cum plura incerta congesserit, certa etiam non pauca vel invitus praetermiserit.

2 Plato in Timaeo. Σόλων .... ποτε προαγαγεῖν βουληθεὶς αὐτοὺς περὶ τῶν ἀρχαίων εἰς λόγους τῶν τῇ δε, τὰ ἀρχαιότατα λέγειν ἐπιχειρεῖν, περὶ Φωρονέως τε τοῦ πρώτου λεχθέντος καὶ Νιόβης, καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν αὖ περὶ Δευκαλίωνος καὶ Πύῤῥας, ὡς διεγένοντο μυθολογεῖν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενεαλογεῖν, etc. „ Solon .... quum consilio potius eos (Aegyptios) deducendi in colloquium de rebus priscis ibi gestis, quàm ut ipse eas commemoraret, quarundam mentionem injecisset, et primi Phoronei atque Niobes, et post diluvium, Deucalionis et Pyrrae tempora et propaginem dinumerasset, sicuti in fabulis perhibetur „ etc. (Sequitur responsum sacerdotis Aegyptii: O Solon, Graeci semper pueri estis, etc.)

ուսմանցն պատմութիւնս, թէ զքա-
ղաքիս նախնեացն ասել, սկիզբն առ
դիտորնեայ առաջնոյ Ֆառեղնի, և
զնիոբեայ. և որ յետ ջրհեղեղին էին։
Ապա յետ ոմանց առ Մեսապեայ
իննեներորդ Թագաւորացն սիկիւնաց-
ւոց, և առ բելոքայ Երեքորդ Թագա-
ւորացն ասորեստանեայց։

Եւ յետ ոմանց՝ վասն բազում
ապականութեանն՝ ի ջրհեղեղէն՝ ա-
ռանց Թագաւորութեան ասեն կա-
ցեալ՝ որ այժմ ատտիկեացտանն կո-
չի, մինչև ցկեկրոպս սան ՃԼ (՟ճ)։
Այսչափ ամք համարին և յարգիաց-
ւոց Թագաւորութենէն. որոյ նախ
առ ոմանց եղև սկիզբն. զի յետ
նոյն փորոնեայ արգիացւոց Թագա-
ւորի, առ որով յիշատակի ջրհեղեղն
յաման ոմանց, մինչև ցփորբաս,
առ որով այժմու ատտիկեացտանի
նախ Թագաւորեաց կեկրոպս դի-
փիւէս, գումարին ամք ՃՂ։ Եւ ի
կեկրոպայ մինչև ցառաջին ողմ-

bens: » Quum in priscorum historias inducere eos voluisset, ut nempe de hujus urbis antiquitatibus dicerent, principium fecisse (sermonis) de Phoroneo primo dicto, et de Niobe, atque post diluvium sequentibus «. Porro Ogygus fuit sub Mesappo nono Sicyoniorum rege, et Belocho VIII. Assyriorum rege.

Et post Ogygum, ob magnam corruptionem a diluvio effectam, sine rege fuisse Atticam modo nuncupatam, usque ad Cecropem annis C. et IX. (lege CXC[1].) dicunt. Totidem anni computantur ab Argivorum quoque regno, cujus primum sub Ogygo initium fuit [2]. Siquidem post eundem Phoroneum Argivorum regem, sub quo diluvium annis Ogygi memoratur, usque ad Phorbam, cujus diebus in hodierna Attica primum regnavit Cecrops Diphyes, colliguntur anni CXC[3]. Et a Cecrope usque ad primam Olympiadem dinumerantur reges XVII.

. . . . . Γίνεται δὲ Ὤγυγος κατὰ Μέσσαππον ἔνατος Σικυῶνος βασιλέα, καὶ μετὰ Βήλοχον Ασσυρίων ὄγδοον βασιλέα.

Μετὰ δὲ Ὤγυγον διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ πολλὴν φθορὰν φασιν ἀβασίλευτον διαμεῖναι τὴν νῦν Αττικήν, μέχρι Κέκροπος, ἔτη ρἰ. Ταῦτα δὲ διαριθμεῖται τὰ ἔτη καὶ ἀπὸ τῆς Αργείων βασιλείας πρὸ Ωγύγου ἀρξαμένης. ἀπὸ δὲ τῶν τελευταίων Φορωνέως Αργείων βασιλέων, καθ' ὃν μνημονεύεται ὁ ἐπὶ Ωγύγου κατακλυσμός, ἐπὶ Φόρβαντα, ἐφ' οὗ τῆς νῦν Αττικῆς πρῶτος ἐβασίλευσε Κέκροψ ὁ διφυής, συνάγεται ἔτη ρ. Ἀπὸ δὲ Κέ-

1 Pro 109. Anonym. legit 190. ρϟ'. correctius, ut patet ex sequentibus, atque calculo Canonis.

2 Interp. Arm. legit πρῶτον ἐπί vel ἐφ' Ωγύγου, *primum sub Ogygo*, ubi apud Anon. πρὸ Ωγύγου, *ante Ogygum*: similiter in sequentibus differunt lectiones.

3 Hic sane probare videtur lectio nostra praemissum numerum ρϟ'. 190. apud Anon. occurrentem. Sed mirum, quod ipse se minime probat, sed magis ad primam nostram lectionem 109. accedit, cum hic legat tantum ρ'. 100.

սկիզբն Համարին Թագաւորք ԼԺ. և իշխանք միոյն ցմիոյ ԺՀ: Ի սմա որովք ասեն լեալ՝ի միջ յունաց զարմանալի ինչ առասպելականք: Ի սոսի յոյիք զատուիկեցւոց Թագաւորս Համարին. քանզի չունին ստուգիւ գՀամար ըզհնոցն: Ի նմանակի և կաստորէ զսոյն ձև օրինակի՝ի պատմութեանն Համատատս:

et Principes toto ipsorum vitae cursu XII. Sub quibus ajunt inter Graecos fuisse mira quaedam fabulosa. Hinc Graeci reges Atticae recensent, quippe qui vix antiquorum enumerationem certo habeant. Assignat id et Castor in historiae epitome hoc modo.

Կաստորէ վասն արքունեացն Թագաւորութեանն:

Castoris de Regno Atheniensium.

Կարգեսցուք առընթեր և զաթենեացւոց Թագաւորսն, սկիզբն արարեալ՝ի կեկրոպայ՝որ անուանեցաւն դիփիէս, և հանգուսցուք՝ի թիմոէտէս: Կան ամենայն իսկ Թագաւորացն ժամանակ գտանի անուանեցեալսն երեքտիդենից ամաց ՅՆ և Ծ ից: Յետ որոց առ զԹագաւորութիւնն Մելանթոս անդրոպոմպեայ պելեցի. և նորին որդի կոդրոս. և Թագաւորեցին ընդ երկոսին ամն ծբ (....) սկիզբն առեալ՝ի մակեդոնացւոց կոդրայ, զոր արեալ առ ազկմէոնիս եսքիւլեայ. և ժամանակն գտանի ամաց ՁԼ և իսուինց: Յետ որոյ զտասնամեայսն ունէին իշխանութիւն՝որ կին Թուով Է. և կալան՝ի ՀԿ տարիս՝ Ի սպա տարեդարձք՝

» Exponemus cohaerenter Atheniensium quoque reges [1], incipientes a Cecrope, qui Diphyes cognominatus est, et ad Thymoetem usque perducemus. Verum enim vero omnium utique regum cognomento Erechthidarum tempus reperitur annorum CCCCL. Post quos regnum suscepit Melanthus Andropompi (filius) Peliensis, cjusque filius Codrus; et regnaverunt ambo annos LII. (lege LVIII ....) [2], a Codro Macedonum stirpe incipientes, et sub Alcmeone Aeschyli (filio) desinentes. Tempus vero CC. et novem annorum reperitur. Deinde per decennium principatum tenebant, qui fuerunt VII. numero, tenueruntque an-

χροπος ἐπὶ τὴν πρώτην Ολυμπιάδα, καταριθμοῦνται βασιλεῖς μὲν ἑπτακαίδεκα, ἄρχοντες δὲ διὰ βίου δώδεκα, ἐφ' ὧν λέγεται γεγονέναι τὰ ἐν Ἕλλησι θαυμάσια μυθολογούμενα...

1 Quamvis desit hoc intervallo Gr. textus, nihilominus ipsum Castoris locum ipse Eusebius in Canone saltem ex parte, repetit, ubi melius habetur in sequentibus numerus ϡϧ. 58. quam hic ϡϧ. 52.

2 Deesse hic putatur aliquid hoc modo. » LVIII. Cessante autem regno, Principes usque ad mortem extiterunt «: aut juxta Canonem, » Post Codrum Principes « etc.

'ի կրկնտեայ առեալ զիշխանու-
թիւնն, դադարէն առ Թէոփեմոնէ.
առ որով ամենևին իսկ դադարիչն
մերոյ աշխարհիս իրք և արուեստք:
Օգեայ կատուիլ: Իսկ մեք զԹագա-
ւորացն մի ըստ միոջէ կարգեացուք
զհամար:

nos LXX. Postea annui a Creonte principatus originem ducentes, desinunt sub Theophemo; cujus aetate omnino quidem nostrae regionis res praeclaraque gesta cessarunt [1]. Haec Castor. Nos vero regum catalogum singillatim exponemus.

Ա Թենացոց Թագաւորք:

Atheniensium Reges.

Ա ռաջին՝ կեկրոպիա դիփիէս,
ամն Ե (Ը): Ա ր որով պրոմեթէա,
էպիմեթէա, ատղաս: Իսկ Թագա-
ւորէ աԹենացոց նախ առ արիսպաւ
Հերոդէ Թագաւորաւն արգիացւոց,
և առ մնաբաԹոնաւ՝ որ աերկաց է-
րեքտասաներորդ 'ի սիկիոնացւոց: Ա ռ
սոփաւ և մոմախս 'ի մէջ երրայեցւոց
Ղևնաւէլք. զոր 'ի ժամանակի ցայց-
ցուք: Ա ր որով և 'ի դևկալիոնի ամն
ջրհեղեղն եղեալ ասեն 'ի Թեսա-

Primus [1] Cecrops Diphyes annis V. (lege L.) Cujus aetate fuerunt Prometheus, Epimetheus, Atlas. Regnat autem apud Athenienses primum sub diebus Triopi Argivorum regis VII. et Marathonis, qui decimus tertius [2] Sicyoniis imperitavit. Hujus aetate Moyses quoque apud Hebraeos agnoscitur, quod tempore suo probabimus. Sub quo etiam diluvium annis Deucalionis in Thessalia evenisse a-

(Anonymus apud Scalig. 27.)

Ἀθηναίων βασιλεῖς.

Πρῶτος Κέκροψ ὁ διφυὴς (....) κατὰ Μαραθῶνιον βασιλεύσας, ὃς ἦρξε Σικυῶνος τρισκαιδέκατος, ἔτη ν'. Κατὰ δὲ τοῦτον καὶ Μωϋσῆς παρ' Ἑβραίοις ἐγνωρίζεται, ὡς κατὰ καιρὸν ἐπιδείξομεν.

1 Inscriptionem Gr. solam transcripsimus a Syncello, utpote Eusebii vestigiis inhaerente. Quod sequitur vero laterculum satis longum iterum nobis suppeditavit Anonymus Eusebii eclogarius apud Scal. ubi in calce praemissi fragmenti haec subjuncta sunt. Οἱ δ' οὖν μετὰ τὸν Ωγύγιον καὶ τὸν κατακλυσμόν, Ἀθηναίων βασιλεῖς εἰσὶν οἵδε. » Post ergo Ogygum ac Diluvium, Atheniensium reges sunt isti ». Deinde hic Eusebii textus, Πρῶτος Κέκροψ etc. quanquam identidem interruptus.

2 Concordatissima haec lectio numeri ordinalis XIII. pro Marathonio habiti una voce in Arm. et Gr. omnino favet emendationi lectioni auctoris nostri, de qua egimus supra in serie regum Sicyoniorum. Verum hic illud quoque adverte, annos nempe regum Atheniensium apud Anonymum fere semper sub fine singularum periodorum exponi; qui tamen apud Eusebium nostrum jugiter proxime post nomina collocantur, atque subinde reliqua argumenta subnectuntur: id quod semel denotasse satis erit.

ղեա ։ Եւ ած փայեթոնեւ Հրացան բարկութիւնն եթովպացւոց աշխարհին ։

Երկրորդ՝ կրանաւոս անդամն յաշխարհին, ամն Թ ։

Երրորդ՝ ամփիկտիոն դևկալիոն նեայ, փեսայ կրանայեայ, ած որով դանաացւոց իրք պատմին, ամն Լ ։

Չորրորդ՝ երիքթոնիոս եփեստեայ, որ ի Հոմերոսէ երեքթեան կոչի, ամն Ծ ։ Ած որով իդիացիք մանկունք (Տպուած) ։

Հինգերորդ՝ պանդիոն երեքթոնեայ, ամն Խ ։ Ած որով աղջկանն առնանգութիւն, և վասն տրիպտողմեայ ։

Վեցերորդ երեքթեան պանդիոնի, ամն Ծ ։ Ած որով պերսեայ իրքն ։

Յօթներորդ՝ կեկրոփս, եղբայր երեքթեայ, ամն Խ ։ Ած որով դիոնիսի իրքն ։

junt [1]; sicut etiam igniferam iram Aethiopiae in diebus Phajethonis.

Secundus Cranaus, ex eadem regione, annis IX.

Tertius Amphictyon, Deucalionis (filius), Cranai gener [2], sub quo Danaidarum res narrantur, annis IX [3].

Quartus Ericthonius Ephesti (sc. Vulcani, filius), qui ab Homero Erechtheus vocatur, annis L. Cujus tempore Idaei Digiti [4].

Quintus Pandion Erichthonii (filius), annis XL. Sub quo Puellae raptus; et quae de Triptolemo (referuntur).

Sextus Erechtheus Pandionis (filius) annis L. Sub quo ea, quae de Perseo narrantur.

Septimus Cecrops, frater Erechthei, annis XL. Cujus tempore ea, quae de Dionyso (referuntur).

ἐφ' οὗ ὁ ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸς ἐν Θεσσαλίᾳ, ἥτε ἐπὶ Φαέθοντος ἐκπύρωσις ἐν Αἰθιοπίᾳ.

Δεύτερος Κραναὸς αὐτόχθων ἔτη θ'.

Τρίτος Αμφικτύων Δευκαλίωνος (. . .) ἔτη ι'.

Τέταρτος Εριχθόνιος Ηφαίστου, ὁ παρ' Ομήρῳ Ερεχθεὺς, ἐφ' οὗ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, ἔτη ν'.

Πέμπτος Πανδίων Εριχθονίου, ἐφ' οὗ Κόρης ἁρπαγὴ, καὶ τὰ περὶ Τριπτόλεμον, ἔτη μ'.

Ἕκτος Ερεχθεὺς Πανδίονος, ἐφ' οὗ τὰ περὶ Περσέα, ἔτη ν'.

Ἕβδομος Κέκροψ ἀδελφὸς Ερεχθέως, ἐφ' οὗ τὰ περὶ Διόνυσον ἔτη μ'.

1 Omisit Gr. excerptor, vel ejusdem amanuensis verbum *ajunt*, sive potius Graecorum more, *dicitur*, λέγεται, cum suo infinito evenisse.

2 Facile potes supplere in Gr. ex Sync. p. 125. duo illa vocabula γαμβρὸς Κραναοῦ, non ita tamen sequentia, quae omnino desunt.

3 Hic tantum codex noster exhibet numerum 9. ℔. cum alii communiter, Anonymus scilicet, Sync. et Sam. cum Canone praeferant ι'. Ϛ'. 10.

4 Pro մանկունք manifesto librarii mendo, lego մատունք, ut alibi recte habetur. Verum enim verò quum Δάκτυλοι, *digitos* sonent, Interp. noster ipsam interpretationem adhibuit, quod et nos hic fecimus in Lat. quamvis enim nonnulli Gr. voce utantur, at ipse Tullius ait Lib. III. de

Ութերորդ՝ պանդիոն երեքթեւս եւայ, ամս իե։ Ընդ որս փախստական լիներ, և՝ ի մեգարացիս թագաւորեր։ Ընդ որով Եւրոպան, կադմոս, և որ ինչ վասն սպարտիացւոց։

Իններորդն Եգեւս պանդիոնիենայ, ամս խը։ Ընդ որով վասն արգիական նաւելաստացիցն, և յոչխապարիսցն. ուր հերակղէս վհատասակութիւնն գործեր։

Տասներորդ՝ թեսեւս եգեայ, ամս լ։ Ընդ որով մինովս օրինագիրն նա նայեր։

Ունասաներորդ՝ մենեսթեւս պետեայ՝ առնեայ՝ երեքթեայ, ամս իդ։ Ընդ որով իլիոն առաւ։

Երկոտասաներորդ՝ դեմոփոն թեսեայ, ամս լգ։ Ընդ որով ոդիսեայ իրքն, և որիստեայ։ և էնիաս թագաւորեայ (որդի) զաւինեայ։

Երեքտասաներորդ՝ աւքսինաէս

Octavus Pandion Erechthei (filius) annis xxv. qui postea profugit, et apud Megarenses regnavit. Sub quo Europa, Cadmus, et quidquid de Spartanis (narratur).

Nonus Aegeus Pandionis (filius) annos xlviii. Sub quo ea, quae de Argonautis [1], et Centauris (proferuntur); quo spatio Hercules praeclaras luctationes fecit.

Decimus Theseus Aegei (filius) annis xxx. Sub quo Minos legislator agnoscebatur.

Undecimus Menestheus Petei (filius, qui) Ornei [2], (qui) Erechthei, annis xxiii. Cujus aetate Ilium captum.

Duodecimus Demophon Thesei (filius) annis xxxiii. Sub quo ea, quae de Ulysse, et Oreste (narrantur). Aenecasque regnavit Lavinii [3].

Decimus tertius Oxyntes [4] Demo-

Ὄγδοος Πανδίων Ερεχθέως ἔτη κέ. ὃς φεύγων ἐν Μεγάροις ἐβασίλευσεν. ἐφ' οὗ Εὐρώπη, Κάδμος, καὶ τὰ περὶ Σπάρτους.

Ἔνατος Αἰγεὺς Πανδίονος ἔτη μή. ἐν ᾧ τὰ περὶ τοὺς Αργοναύτας καὶ Κενταύρους. Ηρακλῆς τε τοὺς ἄθλους ἐτέλει.

Δέκατος Θησεὺς Αἰγέως ἔτη λ'. ἐφ' οὗ Μίνως ἐνομοθέτει.

Ἑνδέκατος Μενεσθεὺς Πετεῶ τοῦ Ερεχθέως, ἐφ' οὗ Ἴλιον ἑάλω, ἔτη κγ'.

Δωδέκατος Δημοφῶν Θησέως ἔτη λγ'. ἐφ' οὗ τὰ περὶ Οδυσσέα, καὶ Ορέστην. καὶ Αινείας ἐβασίλευσε Λαβινίου.

Τρισκαιδέκατος Οξύντης Δημοφῶντος ἔτη ιβ'. ἐφ' οὗ τὸν ἐν Εφέσῳ ναὸν ἐνέπρησαν Αμαζόνες.

Nat. Deor. c. 16. n Tertius (inter Joves) est ex Idaeis *Digitis:* cui inferias afferunt a.

1 Vox dubia վասն արգիական նաւելաստացիցն. Si tamen desit error librarii, qui fortasse debuit scribere արգիականն նաւելաստացից, vel նաւելաստական, *de Argonautis.*

2 Pro Ընասեայ lego աւնեայ sive ոնեայ; Verum Anonymus peccat in ipso integro nomine τοῦ Ορνέως omisso, quod supplebis ex Sync. p. 138.

3 Si servandus sit in codice vox supervacua որդի *filius*, facile lapsus est Arm. Interp. ambiguo casu Λαβινίου, qui non minus ad patrem, quam ad patriam pertinere posset. Sed quia Interpres noster solitus est in nominibus virorum satis ducere genitivum casum, ideo eum miramur hic addidisse որդի *filius.*

4 Աքսինաէս valet pro Օքսինաէս, itaque probat lectionem Gr. Ὀξύντης, ut ad unum

դէմմիմնեակ , ամն ԺԲ ։ Ա՛ն որով յեփեսոս զմեհեանն հրձիգ արարին ամնզինք ։

Ոորեքտասաներորդ՝ ափիդաս աւքսինեակ , տարի մի ։

Հինգեետասաներորդ՝ Թիմուտէս եղբայր ափիդեակ , ամն Զ ։

Վեցտասաներորդ՝ մելանթոս անդրոմմնեակ պելեցի , ամն ԼԷ ։ Ա՛ն որով հերակղիդացւոց ասպատակն , և ունել զպելոպոնէսոս ։

Եօթնուժերորդ՝ կոդրոս մելանթեայ , ամն իե ։ Ա՛ն որով յոնք թափեցան յաքայիայ աշխարհէն , և յաթենս փախստական անկան ։

phonis (filius) annis XII. Cujus tempore Amazones templum in Epheso combusserunt.

Decimus quartus Aphidas Oxyntis (filius) anno uno [1].

Decimus quintus Thymoetes frater Aphydae annis VIII.

Decimus sextus Melanthus Andropompi (filius) Peliensis, annis XXXVII. Cujus diebus Heraclidarum (facta est) excursio, et Peloponnesus occupata.

Decimus septimus Codrus Melanthi (filius) annis XXI. Sub quo Jones demigrarunt ab Achaïa, et Athenas confugerunt.

Աթենացւոց իւրեանց գլխաւոր ։

Atheniensium Principes integra ipsorum vita [2].

Ութուժերորդ՝ մեդոն կոդրեայ՝ տիրեաց ամն Ը ։

Իններորդ՝ ակաստոս մեդոն

Decimus octavus Medon Codri (filius) dominatus est annis XX [3].

Decimus nonus Acastus Medonis

Τεσσαρεσκαιδέκατος Αφείδας Οξύντου ἔτος α'.
Πεντεκαιδέκατος Θυμοίτης Αφείδαντος ἀδελφός, ἔτη η'.
Ἑκκαιδέκατος Μέλανθος Ανδροπόμπου Πύλιος, ἔτη λζ'. ἐφ' οὗ Ηρακλειδῶν κάθοδος, καὶ κράτησις Πελοποννήσου.
Ἑπτακαιδέκατος Κόδρος Μελάνθου, ἔτη κα'. ἐφ' οὗ Ἴωνες ἐξ Αχαΐας ἐκπεσόντες εἰς Αθήνας κατέφυγον...
Ὀκτωκαιδέκατος Κόδρου Μέδων ἔτη η'.
Ἐννεακαιδέκατος Ακαστος Μέδοντος ἔτη λς'. ἐφ' οὗ Ἰώνων ἀποι-

omnes habent, praeter Sync. habentem Ὀζύντις. Verum ipsam minus rectam lectionem Sync. interpres Lat. Goar adhuc interpolavit legens separatim ὁ Ζήντις, atque hinc reddidit in Lat. nudè *Zyntis*.

1 Absurdè in Gr. Anon. ἔτη α'. legendum ergo ad normam auctoris cum Sync. ἔτος ἕν.

2 Inscriptionem quamvis ab Anonymo omissam praesefert vel Samuel noster, Ինչք գլխաւոր *Ad vitam Principes*. Idemque occurrit quoad sensum apud Sync. p. 142. Καὶ οὐκ ἔτι βασιλεῖς, Ἄρχοντες δὲ διὰ βίου τοῖς Αθηναίοις καθίσταντο, sc. ad verb. *Et nec ulterius Reges, Principes autem per vitam constituti sunt*. Vide etiam in Canone.

3 Librarii vitio apud Anon. legitur, η'. 8. pro κ'. 20. ut constanter fert etiam Canon.

նեայ, ամն լԶ։ Առ որով յոյնք թափեցան. ընդ որս զհոմերոսէն պատմեն՝ թէ էր։ Առ որով և սողոմոն յերուսաղէմ շինէր զտաճարն. զոր 'ի ժամանակի ցուցցուք։

(filius) annis XXXVI. Sub quo Jones per coloniam migrarunt; quibuscum Homerum fuisse referunt. Cujus aetate Salomon quoque in Jerusalem templum aedificabat. Quod tempore opportuno indicabimus.

Քսաներորդ՝ արքիպպաս ակաստեայ, ամն ԺԹ։

Vigesimus Archippus Acasti (filius) annis XIX.

Քսաներորդ առաջնորդ՝ թերսիպոս արքիպպեայ, ամն խա։

Vigesimus primus Thersippus Archippi (filius) annis XLI.

Քսաներորդ երկրորդ՝ փորբաս թերսիպպեայ, ամն Լ։

Vigesimus secundus Phorbas Thersippi (filius) annis XXX [1].

Քսաներորդ երրորդ՝ մէգակղէս փորբասայ, ամն Լ։

Vigesimus tertius Megacles Phorbantis (filius) annis XXX.

Քսաներորդ չորրորդ՝ դիոգնէտոս մէգակղեայ, ամն ԻԸ։ Ղ իւկորդոս ճանաչէր։

Vigesimus quartus Diognetus Megaclis (filius) annis XXVIII. (Sub quo) Lycurgus agnoscebatur.

Քսաներորդ հինգերորդ՝ փերեկղէս դիոգնոտեայ, ամն ԹԺ։

Vigesimus quintus Phereclus Diogneti (filius) annis XIX.

Քսաներորդ վեցերորդ՝ արիփրոն փերեկղեայ, ամն Ի։ Առ որով ասորեստանեաց թագաւորութիւնն վախճանեցաւ, և սարդանապաղղոս սպանաւ։

Vigesimus sextus Ariphron Pherecli (filius) annis XX. Cujus tempore Assyriorum regnum finem habuit, et Sardanapallus peremptus fuit [2].

κία. ἐν οἷς Ὅμηρον ἱστοροῦσι. Κατὰ τοῦτον (παρ' Ἑβραίοις) Σολομῶν τὸν ἐν Ιεροσολύμοις ᾠκοδόμει ναὸν, ὡς κατὰ καιρὸν ἐπιδείξομεν.

Εἰκοστὸς Αρχιππος Ακάστου ἔτη ιθ'.

Εἰκοστὸς πρῶτος Θέρσιππος Αρχίππου ἔτη μα'.

Εἰκοστὸς δεύτερος Φόρβας Θερσίππου ἔτη ...

Εἰκοστὸς τρίτος Μεγακλῆς Φόρβαντος ἔτη ...

Εἰκοστὸς τέταρτος Διόγνητος Μεγακλέους ἔτη ... ἐφ' οὗ Λυκοῦργος ἐγνωρίζετο.

Εἰκοστὸς πέμπτος Φερεκλῆς Διογνήτου ἔτη ιθ'.

Εἰκοστὸς ἕκτος Αρίφρων Φερεκλέους ἔτη κ'. ἐφ' οὗ ἡ Ἀσσυρίων ἀρχὴ κατελύθη, καὶ Σαρδανάπαλος ἀνῃρέθη.

1 Annos, qui in Gr. desunt, facile supplebis ex Sync. qui habet p. 148. juxta Eusebium nostrum λ'. 30.

2 De hoc loco ita Scal. p. 426. ad 28. „Eadem verba extant et in Canone. Sed ut Sardanapali exitium contigerit sub Ariphrone, non potuit accidere, nisi expunctis quatuor regibus Assyriorum: ut suo loco ostensum est“. Satis eru-

Վ՚սանեւորդ եւթներորդ՝ Թեսպիս արիփրոնեայ, սան է՝ Լ՚ուր որով ղիկուրգոս դներ օրէնս զսկեդեմոնացւոց։

Վ՚սանեւորդ ուԹերորդ՝ ագամեստոր Թեսպեայ, սան էԺ։

Վ՚սանեւորդ իննեւորդ՝ էսքիղէս ագամեստորայ, սան իէ։ Լ՚ուր որով յերկուտասաներորդ ամին առաջին ողումպիադն կարգեցաւ. յորում՝ յաղԹեր կուռիբոս Հեղիացի՝ ի սատղին։

Վ՚իսկզսանայն գումարին աԹենացւոց՝ մինչև յառաջին ողումպիադն, ի կեկրոպեայ՝ որ դիփիես կոչեր, սուն չՁ։ և յոգիգեայ սուն ջՀ։

Ի սմանէ զողումպիադայն ժամանսակն ի դէպ է համարել։

Vigesimus septimus Thespieus Ariphronis (filius) annis VII [1]. Sub quo Lycurgus Lacedaemoniis leges ferebat.

Vigesimus octavus Agamestor Thespiei (filius) annis XVII.

Vigesimus nonus Aeschylus Agamestoris (filius) annis XXIII. Cujus diebus, duodecimo nempe anno [2], prima Olympias constituta est, in qua Corybus Helius vicit in Stadio.

Simul colliguntur Atheniensium a Cecrope, qui Diphyes cognominatus est, usque ad primam Olympiadem, anni DCCLXXX [3]. Et ab Ogygo, anni DCCCCLXX.

Exinde Olympiadum tempus dinumerare congruum est.

Εἰκοστὸς ἕβδομος Θεσπιεὺς Ἀρίφρονος ἔτη κζ'. ἐφ' οὗ Λυκοῦργος ἐνομοθέτει Λακεδαιμονίοις.

Εἰκοστὸς ὄγδοος Ἀγαμήστωρ Θεσπιέως ἔτη κζ'.

Εἰκοστὸς ἔνατος Αἰσχύλος Ἀγαμήστορος ἔτη κγ'. ἐφ' οὗ ἔτει δωδεκάτῳ πρώτη Ὀλυμπιὰς ἤχθη, ἣν ἐνίκα Κόρυβος Ἠλεῖος στάδιον.

Ὁμοῦ συνάγεται ἐπὶ τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα, ἀπὸ μὲν Κέκροπος τοῦ Διφυοῦς, ἔτη ψή. ἀπὸ δὲ Ὠγύγου ἔτη υό.

Ἐντεῦθεν δὲ κατὰ τὰς Ὀλυμπιάδας ἀριθμητέον τοὺς χρόνους.

dite, sed minus certe, non enim expungendi sunt quatuor illi reges, sed transferendi de suis sedibus: videlicet qui habentur inter successores Nini, collocandi sunt inter ejus antecessores, ut suo loco demonstratum est.

1 Suspicor unam literam excidisse, ita ut pro κζ'. 27. solum κ'. 7. remanserit, quum non solum Anon. et Samuel, cum Canone ferant κζ'. κξ'. 27. sed etiam Syncellus Eusebii nostri imitator assiduus. Nihilo tamen minus lectio nostra magis congruere videtur cum summa annorum, quam inferius notabimus.

2 Hic Scal. loco citato haec habet: „ Ex β'. factum ιβ'. Nam β'. non ιβ'. ἔτει Αἰσχύλου prima Olympias acta secundum Castorem. Quare expungenda nota denarii numeri α. Sed lectionum concordia vix id sinit: maximè vero poterit dici, quod praesens numerus sit ad mentem Castoris, alter vero in Canone firmiter traditus, non Castoris (ut Scal. putavit), sed Eusebii juxta caeteros auctores fuerit sententia.

3 Sine ulla dubitatione librariorum incuria irrepsit in lectionem Anon. apud Scal. ψή. 708. pro ψπ'. 780. ut constanter Eusebius noster affert; facile enim potuit reponi η'. pro π'. sed Δ. pro μ'. difficillime. Adjice calculum annorum praemissorum, qui juxta codicem nostrum non minus quam 774. annos conficiunt.

Յետ էսքեղեայ՝ աթէնացւոց թագաւորէ աղկմէոն ամս Բ։

Յետ սորա կամ եղև պետութեանցն տասնամեայ լինել։

Քարոփս ամս Ժ։ Եսիմիդէս ամս Ժ։ Կղիդիկոս ամս Ժ։ Իպպոմենէս ամս Ժ։ Ղէոկրատէս ամս Ժ։ Ափսանդրոս ամս Ժ։ Երեքսիոս ամս Ժ։

Առ սովաւ կամ եղև ընտրել իշխանս տարեւորս։ Եւ առաջին կալաւ տարեւոր իշխան կրէոն՝ 'ի Ի երորդում և 'ի չորրորդում ողոմպիադին։ Յետ որոյ իւրաքանչիւր ոք մի մի ամ տիրէր. զորոց չէ ինչ հարկ զանուանսն գրել։

Սոքա, և որք յաթենացւոց նախ-

Post Aeschylum [1] Athenis regnat Alcmaeon, annos II [2].

Post hunc placuit principatus decennales fieri.

Charops annis x. Aesimides annis x. Cliticus annis x. Hyppomenes annis x. Leocrates annis x. Apsandrus [3] annis x. Eryxias annis x.

Sub hoc [4] placuit Principes annuos eligere. Primus autem Princeps annuus fuit Creon in XXIV. Olympiade. Post quem unusquisque uno anno dominabatur: quorum necesse non est nomina describere.

Isti, et quae in Atheniensium an-

(Τριακοστὸς δὲ) μετὰ Αισχύλον Αθηναίων βασιλεύει Αλκμαίων ἔτη ιβ'.

Μετὰ τοῦτον ἔδοξεν εἶναι τὰς ἀρχὰς δεκαετεῖς.

Κάροψ ἔτη ί. Αισιμήδης ἔτη ί. Κλείδικος ἔτη ί. Ιππομένης ἔτη ί. Λεωκράτης ἔτη ί. Αλέξανδρος ἔτη ί. Ερυξίας ἔτη ί.

Ἔδοξεν αἱρεῖσθαι ἄρχοντα κατ' ἐνιαυτὸν, καὶ πρῶτος ἡγήσατο ἐνιαύσιος ἄρχων Κρέων ἐπὶ τῆς εἰκοστῆς τετάρτης Ολυμπιάδος. Μεθ' ὃν καὶ ἕκαστον ἔτος εἷς τις (παρ' αὐτοῖς) ἦρχεν, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον (νῦν) τὰ ὀνόματα παρατίθεσθαι.

Οὗτοι οἱ τῆς Αθηναίων ἀρχαιότητος ἐν ἐπιτομῇ μνημονευόμενοι

1 Redundat in Gr. τριακοστὸς δέ. *Tricesimus autem*, quod ab Anonymo adjectum dixeris ad continuationem laterculi.

2 Non dissimiliter in canone duo tantum anni Alcmaeoni tribuuntur; cui suffragatur et Sync. p. 169. qui habet β'. 2. Hic ergo locus esset iis, quae Scaliger dicit de suo Anonymo, „ ex β' factum ιβ'. quare expungenda nota denarii numeri “.

3 Absurdè irrepsit in lectionem Anon. Αλέξανδρος, pro Αψάνδρος, quod constanter praebet et Sync. juxta Euseb. tum hìc, tum in Canone. Verum nihil interest, *Apsander* juxta Hier. vel *Apsandrus* juxta Gr. dixeris. Latinorum enim est pro δρος, *der* reponere, ut Αλέξανδρος, *Alexander*. Armenii magis Gr. pronuntiationem servarunt.

4 Առ սովաւ, ἐπὶ τοῦτου desideratur in Gr. Anon. ut contra paulo post redundat apud eum παρ' αὐτοῖς, *apud eos*, et νῦν, *nunc*. Verum audias velim, ad hunc locum quod attinet, quae autumavit Scal. p. 426. ad 28. „ De Creonte primo annuo Atheniensium Praetore omissum ab Hieronymo, et multa alia, quae sine dubio Eusebius notarat. Hoc non aliunde accidisse puto, quam ex nimia festinatione, per quam dictante Hieronymo, omnia notario assequi non licuit “. Sed gratis supponit, quod male excusat: fingit enim omnia, quae in prima parte Eusebius tradiderat, in Canone quoque iterum dixisse; sed talis supervacanea elaboratio uni Scaligero servata est, qui sane omnia utrobique repetenda sibi statuit.

նեացն պատմութեանն յիշատակին ժամանակք, որպէս 'ի հին և մանաւանդ 'ի ստոյգ պատմութիւնան համարի։ Բայց առաջին ժամանակքն յիղիոնի առնլոյն, և որ ինչ 'ի նոսա իրք գործեցան արժանի պատմութեան, ո՛չ հաստատուն ժամանակագրութեամբ կարծեցան. բայց որպէս զիարդ մարթիցի 'ի բազմացն յիշատակելոց համառօտեսցուք։ Քանզի յեղիոնի առնլոյն մինչև յառաջին ողոմպիադն՝ և ո՛չ այն արժանի եղև հաստատուն յիշատակի։ Բայց սակայն պորփիւրիոս յառաջնում փիղիսոփայական պատմութեանն համառօտէ զայս ձև օրինակի բանից։

tiquorum historia memorantur tempora, [1] sicut pro vetustis, maxime vero certis historiis recensentur. Verum enim vero prisca tempora antequam Ilium captum fuerit [2], et quaecumque in iis (temporibus) res narratione dignae gestae fuerunt, non adeo certam Chronologiam praeseferre putantur. Attamen quoquomodo licebit ex multiplicibus memoratis breviter exponemus. Etenim ab Ilio capto usque ad primam Olympiadem, neque id (inquam) certam meruit memoriam. Verum tamen Porphyrius in prima historia philosophica his verbis summatim scripsit.

Պորփիւրի յառաջին փիլիսոփայական պատմութենէն։

Porphyrii ex prima historia Philosophica.

Յեղիոնի առնլոյն մինչ 'ի հերակզիդացւոց 'ի պեղոպոնէսոս ասպա-

„A captivitate Iiii usque ad Heraclidarum excursionem in Peloponne-

χρόνοι, καὶ ὧν ἐν ταῖς παλαιαῖς καὶ μᾶλλον ἀκριβεστέραις ἱστορίαις ἀναφέρονται. Τοὺς μὲν οὖν ἔμπροσθεν χρόνους τῆς Ιλίου ἁλώσεως, καὶ τὰς ἐν τούτοις πραχθείσας ἱστορίας οὐκ ἀκριβεῖς ἀναγραφὰς ἐχούσας, ὡς οἷόντε ἦν ἐκ τῶν διαφόρως μνημονευομένων ἐπετεμόμεθα. Τὰ δὲ ἀπὸ τῆς Ιλίου ἁλώσεως, μέχρι τῆς πρώτης Ολυμπιάδος οὐδ' αὐτὰ μὲν ἠξιώθη μνήμης ἐντελοῦς. ὅμως δ' ὁ Πορφύριος ἐν τῷ πρώτῳ τῆς φιλοσόφου ἱστορίας, ὧδέ πως ἐπιτέμνεται πρὸς λέξιν.

Πορφυρίου (....)

Ἀπὸ τῆς ἁλώσεως Ιλίου, ἐπὶ τὴν τῶν Ηρακλειδῶν κάθοδον (...) ἔτη π'. φησὶν εἶναι ὁ Απολλόδωρος. Ἀπὸ δὲ τῆς καθόδου, εἰς τὴν

1 Itaque Noster legit in Gr. Οὗτοι, καὶ οἱ, atque pro ὧν legit ὡς.

2 Verba Armena sonant, *prisca tempora abs Ilii captivitate;* ubi quamvis possint intelligi ea tempora, quae sequuta sunt Ilium captum, sed vera sententia anteacta tempora designat, maxime juxta Gr. fragm. idem potissimum confirmat sequens orationis membrum, quamvis Arm. aliter conjungat per Քանզի, *Quoniam, etenim*, atque aliter Gr. δὲ, *autem, vero*.

տաէն՝ ամբ Ճ ասէ լինել ապողդո-
բոս ։ Եւ յաստատակէն մինչև Յոյվ-
նեայ վինուածն ամն Կ ։ Եւ անտի
մինչև ցղիկուրգոս ամն ՉՃԹ (....)
Եւ ընդ ամենայն յերկոսին առնլոյն
մինչև ցառաջինն ողոմպիադն ամբ ՆԸ ։

sum [1], annos LXXX. ait esse Apollodorus. Et ab excursione usque ad Joniae aedificationem annos LX [2]. Et inde usque ad Lycurgum annos CLIX [3] (....) Universim autem a captivitate Ilii usque ad primam Olympiadem anni CCCCVII [4].

Ցայսմ ինչ (ԽԿ) Թէ բարւոք իցէ՝
՚ի սմա և զառ ՚ի յումեայ արարեալ
ողոմպիադան յաբել ՚ի Ձառիս ։

His, mihi videtur congruum esse, etiam Olympiadas apud Graecos factas [5] addere sequenti verborum ordine.

Ողոմպիադք Յունաց ։

Olympiades Graecorum [6].

ՈՒ. Ողոմպիաս. յորում յաղթեր ՚ի
ստադիոն կուռիբոս Հելլեացի ։
Ցայմմ ժամանակէ յումեայ ժամա-
նակագրութիւնն Թուի ստոյգ գտա-

I. Olympias. Ubi in Stadio vicit Coroebus Helius.

Ex illo tempore Graecorum Chronologia videtur certa reperiri: ante

Ἰωνίας κτίσιν, ἔτη ς'. Ἐντεῦθεν Λυκοῦργον ἔτη θ'. καὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. (ἀπὸ δὲ Λυκούργου εἰς τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα, ὀκτὼ καὶ ἑκατόν). Τὰ δὲ πάντα ἀπὸ τῆς ἁλώσεως Ἰλίου, ἐπὶ τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα, ἔτη ἑπτὰ καὶ ύ.

Ἐνταῦθα μοι δοκεῖ καλῶς ἔχειν καὶ τὰς παρ' Ἕλλησιν ἀναγραφομένας Ὀλυμπιάδας ἐπισυνάψαι τῷ λόγῳ. . . . .

Ἀπὸ (γὰρ) τούτων τὰ τῆς Ἑλληνίων χρονογραφίας ἀκριβοῦς

1 Anonymus breviorem reddidisse videtur inscriptionem, eo quod praemissa verba eam satis declarant, si tamen non ex librarii incuria quaedam exciderint; ut reapse intercidit in textu *in Peloponnesum*.

2 Ubi noster legit Ξ'. 60. Anon. mendose habet ς'. 6. ut patet ex summa.

3 Desiderantur in nostro codice illa verba, «a Lycurgo autem usque ad primam Olympiadem, (anni) CVIII». Եւ ՚ի վիկուրգոսէ մինչև ցառաջին ողոմպիադն, (ամբ) ՃԸ quae supple, ut servetur exacta summa in utraque lectione Gr. et Arm.

4 Scaliger de more interrupit hìc quoque Gr. fragmentum Anonymi, interjectis gratis variis generis excerptis ex aliis auctoribus, usque ad pag. 28. lin. 38. ubi vix demum sequentia inserit; quae proxime post Porphyrii verba inserenda erant.

5 Gr. lectio Anon. pro *factas*, habet *descriptas*.

6 Inscriptionem cum sequenti linea omisit Anon. atque adeo subsequentia conjunxit per γάρ cum praecedentibus. Verum neque ipse Scaliger cognovit illam conjunctionem γάρ in Canone, ubi similia repetit Eusebius. Item auctor noster in Praep. Evang. L. x. c. 10. affert quaedam ex Africano, quae ad hunc locum faciunt, quare adeas velim.

նել. և յառաջ քան զայն՝ որպէս միտք իւրաքանչիւր ասելն վճիռ տային։

hoc [1] vero, prout cujuslibet mens cogitare decreverat.

Վասն Ագոնին դնելոյ, որ են մրցութեան հրահանգք։

De institutione Agonis, id est Colluctationis exercitatio [2].

Սակաւ ինչ հարկ է վասն ագոնին ճառել. զորոյ ոմանք հեռի ժամանակօք զդիր ագոնին երիցացուցանեն։ Նախ քան զհերակղէս ասեն դնել 'ի միոյ յիդէացւոցն մատանց. և ապա 'յայեթղեայ մինչև 'ի հանդէս նորին որդւոց. յորմէ ագոնիստայքն աթղեստայք կոչէին, այսինքն ոխորիմք։ Յետ որոյ՝ որդւոյն նորա եպիոնի, և ապա էնդիմիոնի, և ըստ նմանէ աղէքսիոսի, և ապա ոյինոմաուլնի լինել վերակացու զոհիցն։ Յետ որոյ պեղոպայ 'ի պատիւ հօրն

Pauca de Agone disserere necesse est; cujus agonis constitutionem quidam tempore remoto vetustiorem reddunt. Ante Herculem ajunt, ab uno Idaeorum Dactylorum constitutum fuisse, ac deinde ab Aethleo usque ad publicum filiorum suorum ingressum; unde Agonistae Athletae vocabantur; scilicet oppugnatores [3]. Post quem ejusdem filium Epionem, ac deinde Endymionem [4], et post eum Alexinum, postea vero Oïnomaum, sacrificiis fuisse Praepositos. Postea

ἀναγραφῆς τελευχέναι δοκεῖ, ἅττα περὶ αὐτῶν, ὡς ἑκάστῳ φίλον ἦν, ἀπεφήναντο.

Περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἀγῶνος τῶν Ολυμπίων.

Ολίγα δὲ ἀναγκαῖον περὶ τοῦ ἀγῶνος εἰπεῖν, ὡς οἱ μὲν πορρωτάτω τοῖς χρόνοις τὴν θέσιν αὐτοῦ προάγοντες πρὸ Ηρακλέους αὐτὸν τεθῆναί φασιν ὑπὸ ἑνὸς τῶν Ιδαίων Δακτύλων, εἶτα ὑπὸ Αεθλίου ἐπὶ διαπέρᾳ τῶν αὐτοῦ παίδων, ἀφ' οὗ καὶ οἱ ἀγωνισταὶ Αθληταὶ ἐκλήθησαν. μεθ' ὃν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Επειόν, εἶτα Ευδυμίωνα, ἑξῆς δὲ Αλεξίνον, εἶτα Οινόμαον προστῆναι τῆς θυ-

1 Mendose Anon. apud Scal. περὶ αὐτῶν, legendum enim juxta Euseb. πρὸ αὐτῶν.

2 Gr. verba sonant " De institutione Agonis Olympiorum " : itaque videtur Interp. noster explicatione usus esse in iis vocibus որ են մրցութեան հրահանգք։

3 Interp. Arm. adjunxit ոխորիմք, ut explicaret Gr. vocem servatam Αθληταὶ աթղեստայք; quarum utrumque variis gaudet significationibus: ita ut possit etiam reddi, *Colluctatores, aemulatione dimicantes*, etc.

4 Anon. legit Ευδυμίωνα. Verum Syncellus nobis favet p. 156. legens Ενδυμίωνα. Item infra Anon. habet Οἰνύμαον, ubi noster habet Οἰνόμαον. Caeterum haec et sequentia ad sensum a Syncello descripta expedit audire; vide apud eum interpretatione Goari, p. 156. et 157.

մատուցանել արամազդայ: Յետ ասա
հերակղեայ՝ ազկմենեայ և արամազ-
դայ որդւոյ յորմէ Ժ ազգ ասէն լեալ:

Pleopen ad Patris honorem Jovis (sacrificium) obtulisse [1]. Et deinde Herculem Alcmenae et Jovis filium; a quo x. generationes transisse dicunt, (sc. usque ad praesens tempus Iphiti).

Եայց ոմանք զտասնդեակն՝ երիս
ասէն մինչև 'ի փիտոս, որ նորոգեաց
զազգն: Այս էր հեղիացի, և հան-
դերձաւոր եւդադայոց աշխարհին,
կամեցաւ ցածուցանել զմարտս քա-
ղաքաց, 'ի լնաւ խակ պեղոպոնէսայ
առաքել տեսողս, որք ուսանիցին
զցածնուլ զբզեզելոցն պատերազմից:
'Ի դիցն հրամանք ինչ այսպիսիք պե-
զոպոնէսացւոց. "Այս՝ք 'ի մէհեանն,
և զնչա մատուցէք. և հնազանդ լե-
բուք ամենայնի՝ զոր ինչ իցէքն ձեզ
հրամայն տացեն": Յետ հեղիացւոցն
այսպիսի ինչ նախիզիկս բարբառել

At vero quidam tres omnino dicunt (fuisse) generationes usque ad Iphitum, qui Agonem reparavit. Hic Helius cum esset, atque Procurator Helladae (sc. Graeciae), voluit ad bella sedanda civitatum, per universam Peloponnesum exploratores mitti, qui modum sedandi commota bella discerent (ab oraculo). Praeceptum ergo istiusmodi ad Peloponnesios ab Diis (prodiit, ajunt). "Fanum adite, ferte sacrificia, et vatum oraculis, quaecumque vobis imponuntur, obedite". Et Heliensibus oraculum hoc [2]

σίας. μεθ' ὃν Πέλοπα εἰς τιμὴν τῷ πατρίῳ Διΐ ἀγαγεῖν. εἶτα Ηρακλέα τὸν Αλκμήνης καὶ Διὸς, ἀφ' οὗ γενεὰς δέκα τυγχάνειν.

Οἱ δὲ τὰς τελείας τρεῖς φασὶν, ἐπὶ Ιφιτον ἀνανεωσάμενον τὸν ἀγῶνα. Τοῦτον γὰρ Ηλεῖον ὄντα, καὶ προνοούμενον τῆς Ελλάδος, βουλόμενόν τε παῦσαι πολέμων τὰς πόλεις ἐκ Πελοποννήσου πάσης στεῖλαι θεωρούς τοὺς πευσομένους περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν κατεχόντων πολέμων. τὸν δὲ θεὸν τοῖς Πελοποννησίοις χρῆσαι ταῦτα.

Ὦ Πελοποννήσου νάεται, παρὰ βωμὸν ἰόντες
Θύετε, καὶ πεύθεσθε τάκεν μάντεις ἐνέπωσιν.

1 Anonym. in Gr. τῷ πατρίῳ, sc. patrio, vel *paterno*; quo inducitur *Jupiter patrius*, id est quem majores colebant, vel qui loco patris habebatur, itaque Jupiter, quasi juvans pater a Latinis dictus est. Qui sensus elicitur etiam ex Arm. lectione, si հօրն, et արամազդայ quamvis disjuncta, pro eadem persona accipiantur, quasi հայր արամազդ sit dictus vel Armeniorum more, quibus Jupiter dicebatur հայր հնդոց, sc. *Deorum pater*; vel pro հայրենի արամազդ, eo nempe sensu, quo apud Graecos epitheton Jovis usurpabatur πάτριος Ζεύς, videlicet *Patrius Jupiter*. Ut nihil dicam de Syncello, qui omissa voce Διΐ, habet tantum εἰς τιμὴν τῷ πατρίδι, *in honorem patriae*.

2 Optima accuratissimaque lectio Eusebii nostri jure improbat et corrigit praeposteram Gr. lectionem, quae pariter corrupta est tum apud Anon. tum apud Sync. nam ambo lineam hanc Ηλεῖοι πρόπολοι πατέρων νόμοι ἰθύνοντες, absurdè collocarunt in calce oraculi ad Peloponnesios; atque ideo initium sequentis oraculi ad Helienses duxerunt ex his verbis, τὴν αὐτῶν ῥύεσθε, etc. Sed quis non videt, quod postrema haec omnino anterioribus sunt connectenda, atque hinc illud primum Ηλεῖοι πρόπολοι pro exordio secundi oraculi est habendum? Aliter plane incertum ac vagum relinquitur po-

թէ * Հեղիացիք, որ զհարցննախնեաց օրէնս հաստատուն պահեալ՝ ապրեցուցէք զաշխարհդ ձեր, զբաւ արարէք պատերազմաց, զհամօրէն բարեկամութիւնն ընդ յոյնս կալայք. մինչ 'ի տօնս տարեկանաց եկեսցէ ուրախութեանն տարեկան ‖ ։

Եւ վասն այսորիկ իփիտոս պատուիրեաց դաշնաւորութեամբ հեռանալ 'ի պատերազմաց, և ուտել զիւրաքանչիւր խաղաղութեան կոտոր, հրաման առեալ 'ի հերակղեայ՝ ձեռնամուխ 'ի միմեանս ոչ լինել։ Եւ զագոնն կատարէր իփիտոս զիկուրգաւ հանդերձ, որ էր յազգէ զակեդմոնացւոց. 'ի հերակղեայ ե-

praenuntiatum: » Helienses, qui patrum antiquorum leges firmiter observantes, patriam vestram liberastis; bellorum finem facite, communem cum Graecis amicitiam servate, usque dum in solemnitatibus annuariis laetitiae annus adveniat «.

Atque eam ob rem Iphitus mandavit, ut foedere facto, a bellis abstineant, et suam unusquisque portionem pacis comedat; quippe qui ab Hercule ipso mandatum hoc acceperat, ne ultra invicem manus consererent [1]. Et Agonem ipsum peregit Iphitus cum Lycurgo, qui erat ex gente Lacedaemoniorum: ab Hercule e-

Τοῖς δὲ Ηλείοις τάδε προαγορεῦσαι.
Ηλεῖοι πρόπολοι, πατέρων νόμον ἰθύνοντες,
Τὴν αὑτῶν ῥύεσθε πάτραν, πολέμου δ' ἀπέχεσθε,
Κοινοδίκου φιλίας ἡγούμενοι Ελλήνεσι,
Εὖτ' ἂν πενταετὴς ἔλθῃ φιλόφρων ἐνιαυτός.

Τούτου χάριν Ιφιτος ἀπήγγειλε τὴν ἐκεχειρίαν (supple ex Syncello. ἔτι ἡμέρῳ τροφῇ χρῆσθαι ὑπὸ Ηρακλέους, καὶ χεῖρας ἀλλήλοις οὐκ ἐπέφερον). καὶ τὸν ἀγῶνα ἐπετέλεσε (Ιφιτος) σὺν Λυκούργῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ συγγενεῖ τυγχάνοντι. ἀμφότεροι γὰρ

sterius oraculum, non secus ac extrema pars anterioris. Rem satis indicat etiam Interpretatio Latina Goari in Sync. p. 157. ubi vel ipse Interpres satis anxius de sensu oraculi ad Helienses, tamquam Peloponnesiis perperam assignati, statuit in tertiam illud personam reducere hoc cum additamento: » Qui in Elide Deorum cultum, et paterna instituta observant «: quo claudens primum oraculum, ita alterum aggressus est: » Patriam vestram liberate «. Quod sane responsum si audirent Helienses ita decurtatum, dubitarent fortasse, an ad se, vel ad alios hoc oraculum spectasset; cum de gente nulla fiat mentio juxta hanc mendosam lectionem.

1 Lacunam vix animadversam a Scaligero in suo Anon. praeter Eusebium nostrum supplere potest Syncellus alter Eusebii excerptor, p. 157. A. his verbis ἔτι ἡμέρῳ, etc. usque ad ἐπέφερον, sicut etiam paulo post nomen Ιφιτος, restituendum in text. Gr. quo posito satis quadrat lectioni Auctoris nostri; quamquam certi omnino non sumus, an ad Syllabas usque observarit Sync. Eusebii verba, cum eadem res per diversas voces similiter exprimi potuerit. Exemplo sint anteriora verba, quae non parum differunt apud Anon. et Sync. quamvis uterque unam ipsam sententiam declaret, simillimis, non ita tamen ipsissimis vocibus; sicut et in sequentibus Anon. ἀμφότεροι (dixit) γὰρ ἀφ' Ηρακλέους, *ambo enim ab Heracle*, scilicet ab Hercule oriundi, iisdem verbis Eusebii textum referens; ubi tamen Sync. eandem rem aliis verbis expressit, ἑκάτεροι δὲ Ηρακλεῖδαι, *singuli autem Heraclidae*, patronomicè nempe Herculis prognatos volens assignare.

կոքեան իսկ էին. և յայնժամ ստադին միայն մրցութիւն էր. և ապա յետոյ և այլ ևս գուպարածքն միըստ միոջէ յաւելան։

Բայց արիստիդոմեանք Հեղիացիք պատմեն, որպէս թէ 'ի քսաներորդէ և յեօթներորդէ ողոմպիադէն՝ 'յիփիտոսէն, կարգեցաւ ագոնն և յաղթութիւնն. և ումեք չգրեցաւ առ ծուղութեան առաջնոցն։ Բայց 'ի քսաներորդում ողոմպիադին յաղթեալ 'ի ստադին կուռիբոս Հեղիացի՝ նախ գրեցաւ. և այն առաջին ողոմպիաս կարգեցաւ. յորմէ յոյնք համարին զժամանակն։

Օնոյնս զարիստիդոմեայսն պատմէ և պաւղիբոս։ Բայց կաղղիմաքոս ասէ ժգ ողոմպիադս անգիրս մնացեալս յիփիտեայ, 'ի չորեքտասաներորդումն յաղթել կուռիբայ։ Բայց

nim ambo erant. Atque tunc Stadii solum agon erat, deinde vero alia quoque certamina vicissim addita sunt.

Verum tamen Aristodemus Heliensis cum sociis [1] refert; quod nempe a vicesima septima Olympiade, ab Iphito (inchoante) [2], sit constitutus agon, et victoria; nullus vero ex incuria primorum scriptus fuerit (in fastis): vicesima autem Olympiade vincens in stadio Coroebus Heliensis, primus scriptus fuit; illaque prima Olympias constituta, a qua Graeci tempora dinumerant.

Haec autem, quae Aristodemus, narrat et Polybius. Callimachus vero XIII. [3] Olympiadas, quin describerentur ab Iphito, remansisse dicit, decima quarta (autem) Coroebum vicis-

ἀφ' Ηρακλέους, καὶ τότε μόνον ἦν σταδίου ὁ ἀγών. ὕστερον δὲ ἄλλα ἆθλα κατὰ μέρος προσετέθη.

Ἱστοροῦσι δὲ οἱ περὶ Αριστόδημον τὸν Ηλεῖον, ὡς ἀπὸ εἰκοστὴς καὶ ἑβδόμης Ολυμπιάδος ἤρξαντο οἱ ἀθληταὶ ἀναγράφεσθαι, οἱ δηλαδὴ νικηφόροι. προτοῦ γὰρ οὐδεὶς ἀνεγράφη, ἀμελησάντων τῶν προτέρων. τῇ δὲ εἰκοστῇ (ὀγδόῃ) τὸ στάδιον νικῶν Κόροιβος Ηλεῖος ἀνεγράφη πρῶτος. καὶ ἡ Ολυμπιὰς αὐτὴ πρώτη ἐτάχθη, ἀφ' ἧς Ἕλληνες ἀριθμοῦσι τοὺς χρόνους.

Τὰ δὲ αὐτὰ τῷ Αριστοδήμῳ καὶ Πολύβιος ἱστορεῖ. Καλλίμαχος δὲ δέκα τρεῖς Ολυμπιάδας ἀπὸ Ιφίτου παρεῖσθαί φησι μὲν ἀναγραφείσας, τῆς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτης Κόροιβον νικᾷν. Πολλοὶ

1 Οἱ περὶ Αριστόδημον, ut patet, in mentem revocat Aristodemum historicum ejusque asseclas, vel auctores, qui eumdem sequuntur: idipsum sane declarat in Arm. vox unica derivativa արիստոդէմեանքն; quare necesse habuimus addere in Lat. *cum sociis*, quamvis aliqui Graeco more unum tantum hominem intelligi velint; qua de re etiam in posterum.

2 Anon. Gr. omittit nomen Iphiti pernecessarium, atque paulo aliter rem exhibuit, ad verb. » Velut a vicesima septima Olympiade coepti sunt Athletae describi, Victores scilicet; primum enim nullus descriptus fuit, negligentibus prioribus «. Sync. verò non integrè haec excerpsit, nisi potius amanuenses ejus integram lectionem detruncarint: igitur caetera sic Goar reddidit, » et ex incuria victoris nullius nomen in fastos referebatur «.

3 Apud Anon. mendose legitur μὲν ἀναγραφείσας, *quidem scriptas*, quod emendabis ad normam Eusebii nostri, legens cum Sync. μὴ ἀναγραφείσας, *non scriptas*.

բազումք ասեն՝ թէ ՚ի Հերակղեայ աղկմեայ յառնելն դնելոյ՝ մինչև ցա ռաջին համարեալ ողոմպիադն՝ լինել ամն ՆՃԹ։ և ածեն Հերակղացիք հինգամեայ զագանն՝ չորից ամաց ՚ի միջի կատարելոց։

se. Multi tamen dicunt ab ipso Hercule Alcmenae (filio) Agone posito, usque ad primam recensitam Olympiadem, annos esse CCCCLIX. Agunt autem Heraclienses (Gr. Helienses) Agonem quinquennio, quatuor annis interea completis.

ՑՈՒՆԱՑ ՈՂՈՄՊԻԱԴՔ

OLYMPIADES GRAECORUM

Ցառաջինն մինչև յերկերիւրորդ և ասնեւերորդն եօթնեւերորդն. յորում թագաւորեաց հռոմայեցւոց անտոնինոս որդի սեւերի։

A prima usque ad ducentesimam quadragesimam septimam: qua regnavit in Romanos Antoninus filius Severi[1].

ա. ՈՂՈՄՊԻԱՍ. Յորում յաղթեաց կուռիւրոս Հելիացի ՚ի ստադիեն. քանզի

1. Olympias. In qua vicit Coroebus Heliensis in stadio[2], eo enim tan-

δὲ λέγουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπὸ Ηρακλέους τοῦ Αλκμήνης τοῦ ἀγῶνος θέσεως ἐπὶ τὴν πρώτην ἀριθμουμένην Ολυμπιάδα, γενέσθαι ἔτη υνθ'. Αγουσι δὲ Ηλεῖοι πενταετηρικὸν τὸν ἀγῶνα, τεσσάρων ἐτῶν μεταξὺ συντελουμένων.

ΕΛΛΗΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ.

Ἀπὸ τῆς πρώτης, ἐπὶ τὴν σμζ'. καθ' ἣν Ρωμαίων ἐβασίλευσεν Αντωνῖνος υἱὸς Σεβήρου.

Πρώτη Ολυμπιάς, ἣν ἐνίκα Κόροιβος Ηλεῖος στάδιον. τοῦτο γὰρ ἠγωνίζοντο μόνον ἐπὶ Ολυμπιακῶν ἀγώνων.

1 Ita omnino fert et lectio Anonymi, quae sine causa manca Scaligero visa est. Nota interim hanc Olympiadum seriem reperiri etiam in Συναγωγῇ ἱστοριῶν, seu in Collectaneis Scaligeri excerptis p. 313. ab uno vel altero Anonymis desumptam; quod tamen non adeo cohaeret cum Eusebio nostro; sicut etiam cum supra laudato Anonymo, qui solus est certus Eusebii pedisequus.

2 Semel sufficiat notare Arm. Interp. vocem στάδιον, *stadium*, accusativi casus, de more efferre per alium casum ՚ի ստադիեն, *in stadio*, quod et nos sincere in Lat. refudimus; quamvis non desint, qui Hellenismum servantes dixerunt in Lat. *vicit stadium*. Ad haec Interp. noster ad usum Arm. linguae nomina gentilia vel patria exposuit per articulum ցի, quod Latinis est *ensis*, ut Հելիացի, *Heliensis*, Մեսե- Messe-

զի զայն ևւեթ մրցելին մինչև ց-
քեքսասաներորգ ոլոմպիադն ։

բ. Ա՛նտիմաքոս Հեղիացի՛ ի ստադ. II. Antimachus Heliensis in stadio.
Ռոմոս և Ռոմիղոս ծնան ։ Romus et Romylus nati sunt.

գ. Ա՛նդրոկղոս Մեսենացի՛ ի ստադ. III. Androclus Messenius in stadio.

դ. Պօղիքարէս Մեսենացի՛ ի ստադ. IV. Polychares Messenius in stadio.

ե. Ա՛սքիճէս Հեղիացի՛ ի ստադ. V. Eschides Heliensis in stadio.

զ. Ա՛իբոտաս դիմէացի՛ ի ստադ. VI. Oïbotas [2] Dymaeus in stadio.

է. Դարկղէս Մեսենացի՛ ի ստադ. VII. Darcles [3] Messenius in stadio.
Ռոմիղոս զՀռոմ շինեաց ։ Romylus Romam condidit.

ը. Ա՛նտիկղէս Մեսենացի՛ ի ստադ. VIII. Anticles Messenius in stadio.

թ. Ք՛սենոկղէս Մեսենացի՛ ի ստադ. IX. Xenocles Messenius in stadio.

ժ. Դոտադէս Մեսենացի՛ ի ստադ. X. Dotades Messenius in stadio.

ժա. Ղէոքարէս Մեսենացի՛ ի ստադ. XI. Leochares Messenius in stadio.

ժբ. Ո՛քսիթեմիս կորնեկի՛ ի ստադ. XII. Oxythemis Coronaeus in stadio.

ժգ. Դիոկղէս կորնթացի՛ ի ստադ. XIII. Diocles Corinthius in stadio.

ժդ. Դէզմոն կորնթացի՛ ի ստադ. XIV. Desmon Corinthius in stadio.

Δευτέρα. Αντίμαχος Ηλεῖος. στάδιον.
Ρῶμος καὶ Ρωμύλος ἐγεννήθησαν.
Τρίτη. Ανδροκλος Μεσσήνιος στάδιον.
Τετάρτη. Πολυχάρης Μεσσήνιος στάδιον.
Πέμπτη. Αισχίνης Ηλεῖος στάδιον.
Εκτη. Οιβώλας Δυμαῖος στάδιον.
Εβδόμη. Διοκλῆς Μεσσήνιος στάδιον.
Ρωμύλος Ρώμην ἔκτισε.
Ογδόη. Αντικλῆς Μεσσήνιος στάδιον.
Εννάτη. Ξενοκλῆς Μεσσήνιος στάδιον.
Δεκάτη. Δωτάδης Μεσσήνιος στάδιον.
Ενδεκάτη. Λεωχάρης Μεσσήνιος στάδιον.
Δωδεκάτη. Οξύθεμις Κορωναῖος στάδιον.
Τρισκαιδεκάτη. Διοκλῆς Κορίνθιος στάδιον.
Τεσσαρεσκαιδεκάτη. Δέσμων Κορίνθιος στάδιον.

nensis, etc. Sed quia familiare est Latinis uti magis strictim juxta Gr. ut Helius, Messenius, Coronaeus, etc. id et nos passim usurpavimus.

1 Optima lectio Eusebii nostri omnino ad rem facit; pro qua nescio quomodo haec apud Anon. inserta sunt, » usque ad Olympiacos agones «.

2 Mendosam Gr. lectionem Οιβώλας emendabit codex noster, ad cujus normam jure refertur et illud Scaligeri dictum 426. ad 39. » Pausaniae Οιβώτας. Ita lege «.

3 Item minus accurate habuit Anon. Διοκλῆς, pro Δαΐκλῆς; ita mallem et Arm. գարկէս, quam գարկէս. Aliter tamen dicendum de nomine Ξενοκλῆς, quod aeque ferunt Arm. et Gr. etsi quidam legerint Ξενόδικος, ut et Pausanias Ξενοδόκος.

Յաւելաւ դիաւղոնէ, և յաղթեր Հիպենոս կղիացի։

ԺԵ. Որսիպպոս Մեգարացի ՚ի ստադ.
Յաւելաւ դոլիքոսն. ընթանային մերկ. և յաղթեր ականթոս լակոնացի։

ԺԶ. Պիւթագորաս լակոնացի ՚ի ստ.
ԺԷ. Պօլղոս Եպիդաւրացի ՚ի ստադ.
ԺԸ. Տուլղոս սիկիոնացի ՚ի ստադ.
Յաւելաւ բաղկաց կուռիւն. և յաղթեր իբատոն լակոնացի։
Յաւելաւ և պենտաթղոն. և յաղթեր ղամբիս լակոնացի։

ԺԹ. Մինոս Մեգարացի ՚ի ստադիոն.
Ի. Ատերադաս լակոնացի ՚ի ստադ.
ԻԱ. Պանտակղէս աթենացի ՚ի ստադ.
ԻԲ. Նոյն կերկիրդն ՚ի ստադ.
ԻԳ. Իկարիոս Հիպերեսացի ՚ի ստադ.

Additus fuit et Diaulon: vicitque Hybenus Kliensis [1].

xv. Orsippus Megareus in stadio.
Additus Dolichus, (et) currebant nudi; vicitque Acanthus Lacon.

xvi. Pythagoras Lacon in stadio.
xvii. Polus Epidaurius in stadio.
xviii. Tullus Sicyonius in stadio.
Addita Lucta [2]; et vicit Hybato Lacon.
Additum et Pentathlum; superatque Lampis [3] Lacon.

xix. Menus [4] Megareus in stadio.
xx. Atheradas Lacon in stadio.
xxi. Pantacles Atheniensis in stadio.
xxii. Idem secundum in stadio.
xxiii. Icarius [5] Hyperessius in stadio.

Προσετέθη καὶ δίαυλον. καὶ ἐνίκα Ὑπήνιος Ηλεῖος.
Πεντεκαιδεκάτη. Ορσιππος Μεγαρεὺς στάδιον.
Προσετέθη δολιχὸς. καὶ γυμνοὶ ἔδραμον. ἐνίκα Ακανθος Λάκων.
Εκκαιδεκάτη. Πυθαγόρας Λάκων στάδιον.
Επτακαιδεκάτη. Πῶλος Επιδαύριος στάδιον.
Οκτωκαιδεκάτη. Τέλλις Σικυώνιος στάδιον.
Προσετέθη πάλη, καὶ ἐνίκα Ευρύβατος Λάκων.
Προσετέθη καὶ πένταθλος, καὶ ἐνίκα Λαμπίας Λάκων.
Εννεακαιδεκάτη. * Μένος (Μένων) Μεγαρεὺς στάδιον.
Εικοστή. Αθηράδας Λάκων στάδιον.
Εικοστὴ πρώτη. Παντακλῆς Αθηναῖος στάδιον.
Εικοστὴ δευτέρα. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Εικοστὴ τρίτη. Ικάριος Ὑπηρεσσιεὺς στάδιον.

1 Scal. p. 427. vult, ut cum Pausania legatur δίαυλος. Sed Eusebius noster constanter fert in utraque lectione δίαυλος: pro autem Ὑπήνιος, nobiscum Pausan. legit Ὑπῆνος, quem tamen patria Πισαῖον, *Pisaeum* dicit, ubi noster legit Κλεῖος pro Ηλεῖος.

2 Gr. vox πάλη, quae a Latinis *Lucta* dicitur, ab interprete nostro hic effertur per ⁊աչ-կաց կառուիլ, sc. *brachiorum* sive *brachiis colluctatio*, sicut etiam passim կռիւ vel մարտ tantum dixit, quod est generale nomen *congressus*, *pugnae*, vel *luctae*. Pro autem Hybatone Gr. habet *Euribatus*.

3 Jure itaque dixit Scal. p. 427. » Λάμπις, non Λαμπίας Pausaniae «.

4 Suffragatur Anon. auctoris nostri sectator, per Μένος: gratis ergo subjunxit Scal. parenthesis nota Μένων, ut magis idoneum.

5 Urget Scal. dicens. » Apud eundem Pausaniam ... non Ικάριος, ut hic, sed Ικάρος dici-

Յաւելաւ կռիւ ամարտիկին. և անմահացաւ զԻռնացի յաղթեր. որ և զկռիւ ամարտիկ օրէնսն եդ։

Additus Pugilatus; Onomastusque Smyrnaeus vicit, qui et pugilatus legem tulit.

ԽԴ. Կղէոպտողեմոս զակռ- նացի 'ի ստադիոն.

xxiv. Cleoptolemaeus [1] Lacon in stad.

ԽԵ. Թաղպիս զակռնացի 'ի ստադիոն.

xxv. Thalpis Lacon in stadio.

Յաւելաւ տէթռիպոնն. և յաղթեր պաւրն Թեբացի։

Additum Tethrippon; et vicit Paoron [2] Thebaeus.

ԽԶ. Կաղղիսթենէն զակռնացի 'ի ստադ.

xxvi. Callisthenes Lacon in stadio.

Փիղիմբրոտոս զակռնացի 'ի պենտաթղոս կռուին՝ յերիս ողմ ալիադն յաղթեաց։ Կառնին եղաւ նախ 'ի զակէդեմոնիա փանդռռնահարացն մրցութիւն։

Philimbrotus Lacon in Pentathli certamine, tribus Olympiadibus vicit. Carnia primum posita est Lacedaemone Citharoedorum colluctatio [3].

ԽԷ. Էւռիբոս աթէնացի 'ի ստադ.

xxvii. Eurybus [4] Atheniensis in stad.

ԽԸ. Չարմիս զակռնացի 'ի ստադ.

xxviii. Charmis Lacon in stadio.

Որ չոր թղով ևէթ զկէտան վճարէր։ այնմ սկիզբն պէսպացաք

Qui aridis ficis solummodo necessitatem explebat [5]. Ejus ini-

Προσετέθη πυγμὴ, καὶ Ονόμαστος Σμυρναῖος ἐνίκα, ὁ καὶ τῇ πυγμῇ νόμους θέμενος.

Εικοστὴ τετάρτη. Κλεοπτόλεμος Λάκων στάδιον.

Εικοστὴ πέμπτη. Θάλπιος Λάκων στάδιον.

Προσετέθη τέθριππον, καὶ ἐνίκα Πάτων Θηβαῖος.

Εικοστὴ ἕκτη. Καλλισθένης Λάκων στάδιον.

Φιλόμβροτος δὲ Λάκων πένταθλος τρισὶν Ολυμπιάσιν ἐνίκησε. Κάρνια ἐτέθη πρῶτον ἐν Λακεδαίμονι κιθαρῳδῶν ἀγών.

Εἰκοστὴ ἑβδόμη. * Ευρυβος Αθηναῖος στάδιον.

Εικοστὴ ὀγδόη. Χάρμις Λάκων στάδιον.

Ὃς σύκοις ξηροῖς ἤσκει. Ταύτην ἤξαν Πισαῖοι, Ηλείων ἀρχο-

tur α. Verum tamen non Ικάρος, sed Ικάριος constanter legitur apud Euseb. Arm. et Gr. non ergo ubique Pausaniae lectio quaerenda.

1 Vel juxta Gr. legas *Cleoptolemus*.

2 Noster Chirographus ferebat Παόρων. Anon. Πάτων legit. Pausanias Παγώνδας, qui et pro τέθριππον alia expositione dixit ἵππων τελείων δρόμον.

3 Nescio quo consilio dixerit Scal. ad hunc locum, p. 427. "Κάρνια ἐτέθη. Omisit Hieronymus, quae tamen est nobilissima Lacedaemoniorum ἐποχή. Celebrabantur plenilunio, ut Olympias, auctor Euripides α. Fortasse ea, quae in prima hac Chronici parte traduntur, in Canonem vellet Scal. ab Hier. translata fuisse: sed non illud S. Interpretis consilium fuit. Verumtamen vel ex hoc scias Scaligerum falso sibi persuasisse, omnia primae et secundae Chronicorum partibus communia esse, ut revera ipse tentavit.

4 Minime enervat vim lectionis Eusebii aequè habitae in Gr. et Arm. Ευριβες, altera a Pausania usurpata, Ευρίβοτος, vel Ευρίβατος. Sicut et Χίστις apud eum, Eusebio Χάρμις, quod et Scal. inferius probat.

5 Vel ita, *esuriem sedabat*, ubi tamen Gr.

արարին, ՚ի խափանել հեղիսացոցն վասն արեւմտեացս պատերազմին։

ԽԹ. Վ՚խոնիս զակոնացի ՚ի ստադիոն. Որոյ մի վազ՝ էր իւր կանգուածք։

Ը Նոյն յերկրորդին։ Պիսացիք ապստամբեցին ՚ի հելիացւոցն. և զայս կարգեցին. և զայլս եւս ի ըստ միոջէ իւր։

ԼՈ. Վ՚խոնիս զակոնացի յերրորդ ՚ի ստադիոն.

tium Pisaei fecerunt, Heliensibus propter bellum cum Occidentalibus impeditis.

XXIX. Chionis Lacon in stadio. Cui unus saltus erat XXII. cubitorum (Gr. pedum) [1].

XXX. Idem ipse in secundo. Pisaei ab Heliensibus defecerunt, hancque (Olympiadem) constituerunt, alias quoque ex ordine XXII.

XXXI. Chionis Lacon in tertio stadio.

λουμένων, διὰ τὸν πρὸς Δυμαίους πόλεμον.

Εικοστὴ ἐννάτη. Χίονις Λάκων στάδιον.

Οὗ τὸ ἅλμα ποδῶν ἦν νβ′. (lege κβ′.)

Τριακοστή. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.

Πισαῖοι Ηλείων ἀποστάντες ταύτην τε ἦξαν, καὶ τὰς ἑξῆς κβ′.

Τριακοστὴ πρώτη. Χίονις Λάκων τὸ τρίτον στάδιον.

habet ՚ցտկաւ, (ձգնէր), *laborabat, exercebat*. In sequenti periocha Arm. Interp. legit ՚ի բրչատո, ideoque reddit *ակիզն արարին*: alioquin, si legisset ՚ի ՚ճչաւ, ut hodie habetur, redderet utique *կարգեցին*, sicut paulo post facit; sicut et pro Πισαῖοι, *պիսացիք*, hic legebat Παίσιοι. Nomen autem Occidentalium demonstrat interpretem nostrum legisse Δυτικούς, cum hodierna Gr. lectio habeat Δυμαίους, ut nomen proprium.

1 Absurde Anon. legit in Gr. νβ′. 52. quod Scal. ita ab Eusebio exaratum putans, sic ratiocinatur. » Hoc prodigiosum. Nam nemo singulari saltu ultra XXVII. vestigia sua saltum expedire potest. Hic vero transmittebat longitudinem LII. pedum commodorum «. Quod si praesto habuisset Eusebium nostrum, omnino corrigeret lectionem Anonymi νβ′. pro κβ′. 22. Etenim non solum codex noster ita fert, sed quoque Moyses Chorenensis auctor saeculi quinti (et ni fallor, Interpres Eusebii nostri) sic legit, cum de Varazdate Armeniorum rege Lib. III. cap. 40. p. 280. dixit. * Վազգաց զերթալ առաւել քան զակոնացին քիոնիսի յվազսն իւր կանգնոց չափ ‖: quem locum sic reddiderunt Wistonii Lat. Interp. ejus. » Euphratem transiluit, Chionis Laconis saltum exsuperans, qui duos et viginti cubitos aequabat «. Quique haec in adnot. subjunxerunt. » Χίονις Λάκων, οὗ τὸ ἅλμα ποδῶν ἦν νβ′. Apud Thesaur. Tempor. à Scaligero edit. p. 315. Caeterum cum 22 cubiti longitudinem 52 pedum non adaequent, in alterutrum locum error irrepsit «. Erudite argumentantur viri docti, sed adhuc magis expedite rem perficerent, si scirent vel antiquitus inter Armenios versari genuinum Eusebii Chronicon, quod et ipse Chorenensis legerat, atque ex illo hunc locum transcripserat; quo posito facilius inferrent incorruptam esse Arm. lectionem adeò antiquam et tritam, atque ideo in Gr. lectionem ab Scaligero citatam irrepsisse errorem νβ′. pro κβ′. Solummodo dubitare potuerunt de eo, quod Interp. Arm. (quem et Chorenensis imitatus est, si non ipse est, ut malim, Interpres Eusebii) pro *pedibus* restituerit *cubitos*, sive pro ποδῶν reposuerit *կանգուած*. Verumtamen et haec conciliari possunt; cum *կանգուած*, seu *cubitus* sit nomen mensurae incertum et late sumptum hic pro pedum mensura, maximè quod conveniat inter interpretes Gr. vocem πούς, *pes*, solere accipi etiam pro *brachio*, idest unius cubiti mensura; quamquam per se mensura pedis sit 4. palmorum, cubitus vero palmis 6 adaequatur.

ԼԲ. Կրատինոս մէգարացի 'ի ստադ.
Յորժամ և 'ի բռնամարտիկ կռուին՝ կոմէոս երեք եղբարցն մարտուցեալ յաղթէր։

ԼԳ. Գիղիս զակոնացի 'ի ստադին.
Յաւելաւ պանկրատիոնն. և յաղթէր իգդամիս սիրակուսացի յաղթանդամն. որ չափեաց զասպարէզն ոտիւքն, և վեց հարիւր միայն քայլ արար։
Յաւելաւ և կէղէսն. և յաղթէր կրաքսիղաս թեսաղացի։

ԼԴ. Ստոմոս աթէնացի 'ի ստադին.

ԼԵ. Սփերոս զակոնացի 'ի ստադին.
Յերթևեկին, կիւղոն աթէ-

XXXII. Cratinus Megareus in stadio.
Quando et in Pugilatu [1] Comaeus tres fratres colluctatus vicit.

XXXIII. Gygis Lacon in stadio.
Adjectum Pancratium; et superat Yggamis (Gr. Lygdamis) Syracusanus procerus; qui stadium pedibus mensus est, et sexcentos tantum passus fecit.
Additus et Celes [2]; vicitque Craxillas [3] Thessalus.

XXXIV. Stomus Atheniensis in stadio.

XXXV. Sphaerus Lacon in stadio.
In Discursu [4], Cylon Athenien-

Τριακοστὴ δευτέρα. Κρατῖνος Μεγαρεὺς στάδιον.
Οτε καὶ (supple πυγμὴν) Κομαῖος τρίτος ἀδελφῶν ἀγωνισάμενος ἐνίκα.
Τριακοστὴ τρίτη. Γύγις Λάκων στάδιον.
Προσετέθη παγκράτιον. καὶ ἐνίκα Λύγδαμις Συρακούσιος ὑπερμεγέθης, ὃς στάδιον ἐξεμέτρησε τοῖς ἑαυτοῦ ποσὶ, μόνας ἑξακοσίους παραθέσεις ποιησάμενος.
Προσετέθη καὶ . . . . καὶ ἐνίκα Πραξίλλας Θεσσαλός.
Τριακοστὴ τετάρτη. * Στόμας Αθηναῖος στάδιον.
Τριακοστὴ πέμπτη. Σφαῖρος Λάκων στάδιον.
Καὶ δίαυλον Κύλων ὁ Αθηναῖος ὁ ἐπιθέμενος τυραννίδι.

Non ergo de nomine quid dubitandum, sed de numero ad normam lectionis nostrae dijudicandum.

1 Pugilatum sive πυγμὴν ab Anonymi librario omissum supplebis a nostro codice, atque ex Collect. Scal. p. 313. Ad haec notabis in Arm. interim haberi բռնամարտիկ կռիւ, eo scilicet sensu, quo antea legebatur կռփամարտիկ; quia բուռն et կռուփ quodammodo cohaerent, cum utrumque *pugnum*, vel *manum clausam* significet, hoc saltem discrimine, quod կռուփ designet proprie pugnum jam jam paratum ad percutiendum, sive ipsam percutiendi pugno actionem. De tribus vero fratribus, nihil habeo, quod dicam; nisi certiorem videri lectionem nostram, quam Anonymi in Gr. *tertius fratrum*.

2 Lacunam ab Scal. notatam tam in Anon. quam in Collect. suis, supple ex Eusebio nostro, unico tantum vocabulo addito Κέλης, quod Latinis est *equus Celes*, qui videlicet ab uno sessore agitabatur regebaturque.

3 Non immerito repudiavit Scal. Anonymi lectionem Πραξίλλας, et merito voluit ut legeretur in adnot. p. 427. Κραξίλλας: sed non sibi constare videtur, cum illico evertit consilium suum, quia mox ita jubet. „ Repone Κραυξίδας ex Pausania „, si tamen permittat auctor noster: ut nihil dicam de altero nomine Στόμος Αθηναῖος, quod in Graeco Στόμας legitur; quamvis vox dubia Scaligero videatur.

4 Hoc Interp. noster reposuit, ut explicaret Gr. vocem δίαυλον, qua signatur *cursus reciprocus*, vel *cursus duplex*, obeundi scilicet stadium et mox redeundi, quodque omnino decla-

նացի. որ և 'ի վերայ բռնաւորին
իսկ յարձակեցաւ ։

ԼԶ. Փրինոն աթէնացի 'ի ստադին.
որ 'ի կով կղզւոջ միայն ընդ մի-
այն մարտուցեալ՝ սպանաւ ։

ԼԷ. Եւրիկղիդաս կաղոնացի 'ի ստադ.

Յաւելաւ ստադիոն մանկտւոյ.
և յաղթէր պաւղինիկէս հեղիա-
ցի ։ և մանկտւոյն գիրկ ընդխառն
կռիւ. և յաղթէր իպոսթէնէս
ղակոնացի. որ սխալեաց զմին. և
յար 'ի հինգ ողոմպիադս, և ա-
րանց 'ի կռուի յաղթեաց ։

ԼԸ. Ողինթեւս ղակոնացի 'ի ստադ.

Յաւելաւ մանկտւոյ պէնտաթ-
ղոսն. և մարտնչէին միայն յայն-
ժամ. և յաղթէր դեւտիղիդաս
ղակոնացի ։

ԼԹ. Ռիփսողաւոս ղակո-
նացի 'ի ստադին.

sis (vicit); qui etiam in Tyrannum [1] impetum fecit.

XXXVI. Phrynon Atheniensis in stadio; qui in Coo insula (Gr. qui cum Pittaco) solus cum solo pugnans, occisus est.

XXXVII. Euryclitas Calonus (Gr. Lacon) in stadio.

Superadditum stadium puerorum, et vicit Polynices Heliensis. (Addita) et puerorum Lucta, et superat Ipposthenes Lacon; qui in una errans, deinde assidue quinque Olympiadibus, et viros in certamine devicit.

XXXVIII. Olyntheus Lacon in stadio.

Adjectum puerorum Pentathlum, et tunc solummodo colluctabantur; vicit autem Deutelidas [2] Lacon.

XXXIX. Ripsolaus Lacon in stadio.

Τριακοστὴ ἕκτη. Φρυνὼν Αθηναῖος, ὃς Πιττακῷ μονομαχῶν ἀνῃρέθη.

Τριακοστὴ ἑβδόμη. Ευρυκλείδας Λάκων στάδιον.

Προσετέθη στάδιον παίδων, καὶ ἐνίκα Πολυνείκης Ηλεῖος.

Προσετέθη καὶ παίδων πάλη, καὶ ἐνίκα Ιπποσθένης Λάκων, ὃς διαλιπὼν μίαν τὰς ἑξῆς πέντε Ολυμπιάδας ἀνδρῶν πάλην ἐνίκησε.

Τριακοστὴ ὀγδόη. Ολυνθεὺς Λάκων στάδιον.

Προσετέθη παίδων πένταθλος, καὶ ἠγωνίσαντο τότε μόνον. ἐνίκα Δευτελίδας Λάκων.

Τριακοστὴ ἐννάτη. Ρίψολκος Λάκων στάδιον.

rat Arm. dictio երթևեկ, ad verb. *itus reditusque*, pro quo restituimus nos *discursus*. Datur et δίαυλος adjectivè pro eo, qui talem cursum peragit, sed praesens locus spectat ad actionem.

1 Gr. lectio Anon. *qui invadit tyrannidem*, vel *tyrannidi impositus*. Lectores cum Scaligero ad Thucydiden mittimus.

2 Constans lectio Eusebii in Arm. et Gr. refellit conjecturam Scaligeri, qui ait: « Pausaniae Ευτελίδας. Legendum igitur (sc. in Euseb.) ἐνίκα δ' Ευτελίδας ».

Խ. Ողինթոս զակոնացի յերկրորդումն ։	XL.	Olynthus Lacon in secundo [1].
Խա. Կղէոնթոս Թեբայեցի 'ի ստադ. Յաւելաւ մանկտւոյ բռնամարտիկն. և յաղթէր փիղոլտաս սիբարացի ։	XLI.	Cleonthus Thebaeus in stadio. Additus puerorum Pugilatus; et vicit Philotas Sibarensis [2].
Խբ. Ղիկոտաս զակոնացի 'ի ստադ.	XLII.	Lycotas Lacon in stadio.
Խգ. Կղէոն եպիդաւրեցի 'ի ստադ.	XLIII.	Cleon Epidaurius in stadio.
Խդ. Գէղոն զակոնացի 'ի ստադ.	XLIV.	Gelon Lacon in stadio.
Խե. Անտիկրատէս եպիդաւրեցի 'ի ստադ.	XLV.	Anticrates Epidaurius in stadio.
Խզ. Քրիսոմաքոս զակոնացի 'ի ստադ.	XLVI.	Chrysomachus Lacon in stadio.
Եւ պաւղիմնէստովը միղէսիացի 'ի մանկտւոյ 'ի ստադին. որ 'ի տուարածի նապաստակի եհաս ։		Et Polymnestor Milesius in puerorum stadio, qui in pascuo leporem assecutus est [3].
Խէ. Եւռիկէս զակոնացի 'ի ստադ.	XLVII.	Euryces Lacon in stadio.
Խը. Գղիկոն կրովտոնացի 'ի ստադ.	XLVIII.	Glicon Crotoniensis in stadio.

Τεσσαρακοστή. Ολυνθεὺς Λάκων τὸ δεύτερον στάδιον.
Τεσσαρακοστὴ πρώτη. Κλεώνδας Θηβαῖος στάδιον.
Προσετέθη παίδων πυγμὴ, καὶ ἐνίκα Φιλώτας * συκαρίτης.
Τεσσαρακοστὴ δευτέρα. Λυκώτας Λάκων στάδιον.
Τεσσαρακοστὴ τρίτη. Κλέων Επιδαύριος στάδιον.
Τεσσαρακοστὴ τετάρτη. Γέλων Λάκων στάδιον.
Τεσσαρακοστὴ πέμπτη. Αντικράτης Ἐπιδαύριος στάδιον.
Τεσσαρακοστὴ ἕκτη. Χρυσάμαξος Λάκων στάδιον.
Καὶ Πολυμνήστωρ Μιλήσιος παίδων στάδιον, ὃς αἰπολῶν λαγὼν κατέλαβε.
Τεσσαρακοστὴ ἑβδόμη. Ευρυκλῆς Λάκων στάδιον.
Τεσσαρακοστὴ ὀγδόη. Γλύκων Κροτωνιάτης στάδιον.

1 Quod in Eusebii nostri lectione solita facile subauditur, Anonymus expresse dixit τὸ δεύτερον στάδιον, vel ut habetur in Collect. Scal. στάδιον τὸ δεύτερον: in hoc tantum errat librarius noster, quod non, ut antea, hic quoque servarit ultimam syllabam nominis ողինթեւս, Olyntheus.

2 Probatur ergo auctoritate codicis nostri emendatio Gr. facta ab Scaligero dicente in adnot. p. 427. „ Repone Συβαρίτης ex Pausania „. ut contra improbatur addidamentum παῖς cum corrupta voce φιλήτας, usurpatum ab Scal. in suis collectaneis.

3 Omnino ad rem facit Solini locus ab Scal. citatus. „ Polymnestor Milesius puer, quum à matre locatus est ad caprarios pastus, ludicro leporem consecutus est, et ob id statim productus à gregis domino, Olympiade sexta, et quadragesima, ut Bocchus auctor est, victor in stadio meruit coronam „.

Պիթագորաս սամէացի խոտեցաւ 'ի մանկտւոյ բռնամարտիկն, և իբրև զեգ խաբեալ, յառաջ մատուցեալ՝ ամենայն արանց քաջ 'ի բաց յաղթեաց։

Pythagoras Samius in puerorum Pugilatu despectus, et veluti foemina delusus (vel derisus), se se promovit, atque omnes omnino viros superavit.

խթ. Պիկինոս կրովտոնացի 'ի ստադ.

XLIX. Lycinus Crotoniensis in stadio.

ծ. Եպիտէղիդաս զակոնացի 'ի ստադ.

L. Epitelidas Lacon in stadio.

Որ Է իմաստունք անուանեցան։

Qui VII. Sapientes nominati (hoc tempore) fuerunt.

ծա. Երատոսթէնէս կրատինացի 'ի ստադ.

LI. Eratosthenes Cratiniensis in stadio.

ծբ. Աղէս Հեղիացի 'ի ստադ.

LII. Agis Heliensis in stadio.

ծգ. Անոն պէպարէթոնացի 'ի ստադ.

LIII. Anon Peparethonius in stadio.

ծդ. Իպպոստրատոս կրոտոնացի 'ի ստադ.

LIV. Ippostratus Crotoniensis in stad.

Արէզիոնի փիգաղացւոյ յերկրորդում պանկրատին յաղթեալ կառափնատեալ մեռաւ. և դի պսակեցաւ. քանզի յառաջագոյն պարտեալ ախոյանին, խոստացաւ՝ թէ զոտն մի եբեկ։

Aregion [1] Phigaleus secundo in Pancratio vincens, detruncatus moritur, et cadaver (ejus) coronatur; luctator enim prius devictus, fassus est unum pedem sibi fractum.

ծե. Իպոստրատիս նոյն յերկրորդումն։ Յորժամ կիւրոս պարսից թագաւորեաց։

LV. Ippostratus idem in secundo. Quando Cyrus in Persas regnavit.

Πυθαγόρας Σάμιος ἐκκριθεὶς παίδων πυγμήν. καὶ ὡς θῆλος χλευαζόμενος, προβὰς εἰς τοὺς ἄνδρας, ἅπαντας ἑξῆς ἐνίκησε.

Τεσσαρακοστὴ ἐννάτη. Λυκῖνος Κροτωνιάτης στάδιον.

Πεντηκοστὴ. Επιτελίδας Λάκων στάδιον.

Οἱ ἑπτὰ σοφοὶ ὀνομάσθησαν.

Πεντηκοστὴ πρώτη. Ερατοσθένης Κροτωνιάτης στάδιον.

Πεντηκοστὴ δευτέρα. Αγις Ηλεῖος στάδιον.

Πεντηκοστὴ τρίτη. Αγνων Πεπαρήθιος στάδιον.

Πεντηκοστὴ τετάρτη. Ιππόστρατος Κροτωνιάτης στάδιον.

Αριχίων Φυγαλεὺς τὸ τρίτον νικῶν παγκράτιον ψιλωθεὶς ἀπέθανε, καὶ νεκρὸς ἐστέφθη, φθάσαντος ἀπείπασθαι ἀνταγωνιστοῦ, κλωμένου αὐτῷ τοῦ ποδὸς ὑπ' ἐκείνου.

Πεντηκοστὴ πέμπτη. Ιππόστρατος ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον, ὅτε Κῦρος ἐβασίλευε Περσῶν.

1 Noster legit Αρεγίων. Anon. Αριχίων. Philostratus Αῤῥιχίων. Pausanias demum Αῤῥαχίων, qui et fuse praesentem historiam prosequitur in Arcadicis.

ծղ. Փետրոս ֆարսաղայ 'ի ստադ.	LVI. Phaedrus Pharsalius in stadio.
ծէ. Պագրամոս զակոնացի 'ի ստադ.	LVII. Lagramus Lacon in stadio.
ծը. Դիոգնէտոս կրոտոնացի 'ի ստադ.	LVIII. Diognetus Crotoniensis in stad.
ծթ. Արքիղոքոս կերկիրացի 'ի ստադ.	LIX. Archilochus Cercyraeus in stad.
կ. Ապեղղէոս հեղիացի 'ի ստադ.	LX. Apellaeus Heliensis in stadio.
կա. Ագաթարքոս կերկիւրացի 'ի ստադ.	LXI. Agatarchus Cercyraeus in stad.
կբ. Եռիքսիաս քաղկիդացի 'ի ստադ. Ի գիրկ ընդ խառն մարտին միզոն կրոտոնացի. որ յաղթեաց յողոմպիոջն վեցիցս. 'ի պիւթիոջն վեցիցս. յիսթմիւոջն տասնիցս. 'ի նեմեոջն իննիցս։	LXII. Eryxias Chalcideus in stadio. In Lucta Milon Crotoniensis, qui vicit (ludis) Olympiis sexies, Pythiis sexies, Isthmiis decies, Nemeaeis novies [1].
կգ. Պարմենիդէս կամարինեցի 'ի ստադ.	LXIII. Parmenides Camarinaeus in stadio.
կդ. Մէնանդրոս թեսաղացի 'ի ստադ.	LXIV. Menandrus Thessalus in stadio.
կե. Անաքոս տարանտինացի 'ի ստադ. Յաւելաւ ոպղիտն. և յաղթէր դամարէտոս երէացի։	LXV. Anachus Tarantinus in stadio. Additus Oplites; et vicit Damaretus Eraeus.

Πεντηκοστὴ ἕκτη. Φαῖδρος Φαρσάλιος στάδιον.
Πεντηκοστὴ ἑβδόμη. Λάδρομος Λάκων στάδιον.
Πεντηκοστὴ ὀγδόη. Διόγνητος Κροτωνιάτης στάδιον.
Πεντηκοστὴ ἐννάτη. Αρχίλοχος Κερκυραῖος στάδιον.
Εξηκοστή. Απελλαῖος Ηλεῖος στάδιον.
Εξηκοστὴ πρώτη. Αγάθαρχος Κερκυραῖος στάδιον.
Εξηκοστὴ δευτέρα. Ερυξίας Χαλκιδεὺς στάδιον.
Μίλων Κροτωνιάτης πάλην, ὃς νικᾷ Ολύμπια ἑξάκις, Πύθια ἑξάκις, Ισθμια δεκάκις, Νέμεα ἐννάκις.
Εξηκοστὴ τρίτη. Παρμενίδης Καμαριναῖος στάδιον.
Εξηκοστὴ τετάρτη. Ευανδρος Θεσσαλεὺς στάδιον.
Εξηκοστὴ πέμπτη. Ακοχᾶς Ταραντῖνος στάδιον.
Προσετέθη ὁπλίτης, καὶ ἐνίκα Δαμάρητος Ηρακλείδης.

1 Ut Latini auctores, ita et Arm. Interp. noster Graeca ipsa nomina servavit, quorum sensus patet apud Antiquarios. Olympia enim ponitur pro ipsis ludis Olympicis peractis in honorem Jovis. Pythia pro ludis in honorem Apollinis institutis ab Agamemnone, a nomine Pythonis serpentis ab Apolline interfecti. Isthmia pro ludis in Peloponneso in honorem Neptuni celebratis. Nemaea demum pro ludis celebratis in loco hujus nominis apud Argivos; de quibus rebus plura alii.

կզ. Իսքերոս իմերացի 'ի ստադին.	LXVI. Ischyrus Imeraeus in stadio.
կէ. Փաննաս պէղղէնացի զառաջինն երեքկնեաց 'ի ստադին, և 'ի դիաւղոնին, և 'ի հիպղոնի. որ է ոսոխ ելանել զինակրին մրցութեան։	LXVII. Phannas Pellenus, primus triplicavit in stadio, et Diaulo, et Oplone; id est colluctatio contra nisum hominis armati [1].
կը. Իսովմաքոս կրիտոնացի 'ի ստադ.	LXVIII. Isomachus [2] Crotoniensis in stad.
կթ. Նոյն յերկրորդումն։	LXIX. Idem in secundo.
հ. Նիկէաս ոպունդացի 'ի ստադ.	LXX. Niceas [3] Opundius in stadio.
հա. Տիսիկրատէս կրոտոնացի 'ի ստադ.	LXXI. Tisicrates Crotoniensis in stad.
հբ. Նոյն յերկրորդումն։	LXXII. Idem in secundo.
հգ. Աստիաղոս կրոտոնացի 'ի ստադ.	LXXIII. Astyalus Crotoniensis in stadio.
հդ. Նոյն յերկրորդումն։	LXXIV. Idem in secundo.
հե. Նոյն յերրորդումն։	LXXV. Idem in tertio.
հզ. Սկամանդրոս միտիղէնացի 'ի ստադ.	LXXVI. Scamandrus Mitylenius in stad.
հէ. Դանդին արգինացի 'ի ստադ.	LXXVII. Dandinus Argivus in stadio.

Εξηκοστὴ ἕκτη. Ισχυρὸς Ιμεραῖος στάδιον.
Εξηκοστὴ ἑβδόμη. Φανᾶς Πελληνεὺς στάδιον.
Πρῶτος ἐτρίσσευσεν δίαυλον, ὅπλον.
Εξηκοστὴ ὀγδόη. Ισχόμαχος Κροτωνιάτης στάδιον.
Εξηκοστὴ ἐννάτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Εβδομηκοστὴ. Νικαίστας Οπούντιος στάδιον.
Εβδομηκοστὴ πρώτη. Τισικράτης Κροτωνιάτης στάδιον.
Εβδομηκοστὴ δευτέρα. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Εβδομηκοστὴ τρίτη. Αστύαλος Κροτωνιάτης στάδιον.
Εβδομηκοστὴ τετάρτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Εβδομηκοστὴ πέμπτη. ὁ αὐτὸς τρίτον.
Εβδομηκοστὴ ἕκτη. Σκάμανδρος Μιτυληναῖος στάδιον.
Εβδομηκοστὴ ἑβδόμη. Δάνδης Αργεῖος στάδιον.

1 Apte explicationem subjunxit Interp. Arm. Gr. nominis ὅπλον, a quo ὁπλίτης, illud enim sonat *armaturam*, *arma*, hoc *militem armatum*, vel *gravis armaturae*, atque eo sensu accipitur hic զինակիր, *armiger*; qui scilicet ipse armatus est, non ut passim, qui alterius arma gerit.

2 Gr. *Ischomachus*. Sed magis sincera videtur lectio codicis nostri, quippe qui tritum praefert etymon in nomine Ισόμαχος, sc. *aequalis in pugna*: quum alterum Ισχόμαχος, sit vox incerta, etsi poterit deduci ab ἰσχὺς, vel ἰσχίον, aut ἰσχυρός.

3 Ad rem facit itaque illud Scaligeranum, ubi dixit p. 428. ad 41. „ Νικαίστας. Nomen nihili. Legendum Νικίας, ut in nostris collectaneis “: quamvis Arm. magis refunditur in Gr. Νικέας, vel Νικαίας. Nec tamen nos cogit, cum dicat Scal. in sequentibus „ Αστύαλος. Repone Αστύλος ex Pausania “. Namque non semel vidimus Pausaniae lectionem ab auctore nostro discrepare.

ՀԸ. Պարմենիդէս պոսիդո-
նացի 'ի ստադ.
ՀԹ. Ք֊ենոփան կորնթացի 'ի ստադ.
Ն. Տորիմմաս թեսաղացի 'ի ստադ.
'Ի Մնարտին ամէսինաս քարիե-
ցի. որ յանդէսորդ ուեթիւնան լնդ
ցլու ոգորէր. և 'ի պիսանն մտեալ
լնդ այլ 'ի հանդիսի անցանէր։
ՆԱ. Պաւղիմնաստոս կիւրեհ-
նացի 'ի ստադ.
ՆԲ. Ղ լիկոս զասիրացի (յն.
ղաբէոսէ) 'ի ստադ.
ՆԳ. Կրիսոսն իմէսացի 'ի ստադ.
ՆԴ. Կրկին յերկրորդումն։
ՆԵ. Կրկին յերրորդումն։
ՆԶ. Թեոպոմպոս թեսա-
ղացի 'ի ստադ.
ՆԷ. Եւփրանովր ամբրակիե-
նացի 'ի ստադ.
Յետ որոյ պելոպոնէսիական
պատերազմն։
ՆԸ. Ասմաքոս մեսսենացի 'ի ստադ.

LXXVIII. Parmenides Posidoniates in stadio.
LXXIX. Xenophon Corinthius in stad.
LXXX. Turimmas Thessalus in stadio.
In Lucta Amesinas Barcaeus; qui cum pecora pasceret, cum tauro concertabat; et Pisam ingressus, cum altero colluctatus est.
LXXXI. Polymastus Cyrenaeus in stad.
LXXXII. Lycus Larissaeus (cod. Lasiraeus) in stadio.
LXXXIII. Crisson Immesaeus in stadio.
LXXXIV. Idem in secundo.
LXXXV. Idem in tertio.
LXXXVI. [1] Theopompus Thessalus in stadio.
LXXXVII. Euphranor Ambraciensis in stadio.
Deinde Peloponnesiacum bellum.
LXXXVIII. Symmachus Messenius in stad.

Εβδομηκοστὴ ὀγδόη. Παρμενίδης Ποσειδωνιάτης στάδιον.
Εβδομηκοστὴ ἐννάτη. Ξενοφῶν Κορίνθιος στάδιον.
Ογδοηκοστή. Τυρύμμας Θεσσαλὸς στάδιον.
Πάλην Αμησινᾶς Βαρκαῖος, ὃς βουκολῶν ταύρῳ ἐγυμνάζετο, ὃν καὶ εἰς Πίσαν ἀναγὼν συνεγυμνάσθη.
Ογδοηκοστὴ πρώτη. Πολύμναστος Κυρηναῖος στάδιον.
Ογδοηκοστὴ δευτέρα. Λύκος Λαρισσαῖος στάδιον.
Ογδοηκοστὴ τρίτη. Κρίσσων Ιμεραῖος στάδιον.
Ογδοηκοστὴ τετάρτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Ογδοηκοστὴ πέμπτη. ὁ αὐτὸς τὸ τρίτον στάδιον.
Ογδοηκοστὴ ἕκτη. Θεόπομπος Θεσσαλὸς στάδιον.
Ογδοηκοστὴ ἑβδόμη. Σώφρων Αμβρακιώτης στάδιον.
Ἐν ᾧ ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος συνεκροτήθη.
Ογδοηκοστὴ ὀγδόη. Σύμμαχος Μεσσήνιος στάδιον.

1 Codex noster manifesto librarii mendo praetermiserat numerum ordinalem ՃԶ. LXXXVI. ante nomen Theopompi, et praefixerat sequenti lineae eundem numerum; unde tota series Olympiadum differebat uno numero a Graeco. Nobis tamen necesse fuit supplere unum numerum loco proprio, et non deflectere a semita trita, quam tenet Gr. lectio.

ՁԽԹ. Կրկին յերկրորդումն։
Ճ. Հիպերբիոս սիրակուսացի ՚ի ստադ.
ճա. Եքսեգենտոս ակրագանտեցի ՚ի ստադ.
ճԲ. Կրկին յերկրորդումն։
ճԳ. Եւրոտոս կիւրենացի ՚ի ստադ. Եւ յամենախառնմանէ մարտին պատերազմաւոյս պոտուսացի յայլեթանդամն. որ ՚ի պարսս առաջի ոտքայ երեթեալ կռտորէր առեծս. և ընդ վառեալս մերկանդամ կռուէր։ Յաղեալ սինոլիքեան. և յաղթեր եւագրոս հելիացի։
ճԴ. Կրոկինաս զաւրեսացի ՚ի ստադ.
ճԵ. Մինոն աթենացի ՚ի ստադ.
ճԶ. Եւպոլեմոս հելիացի ՚ի ստադ. Յաւելաւ փղշականն. և յաղթեր տիմէոս հելիացի։

LXXXIX. Idem in secundo.
XC. Hyperbius Syracusanus in stad.
XCI. Exegentus [1] Acragantinus in stadio.
XCII. Idem in secundo.
XCIII. Eurotus Cyrenaeus in stadio. Et in certamine omnium virium [2] Polydamas Scotussaeus procerus: qui Persiam adiens, coram Ocho leones caedebat, et cum armatis nudus pugnabat [3]. Addita Synoris [4]; et vicit Evagrus Heliensis.
XCIV. Crocinas Laurissaeus in stadio.
XCV. Minon Atheniensis in stadio.
XCVI. Eupolemus Heliensis in stadio. Additus Tubicen; et vicit Timaeus Heliensis.

Ογδοηκοστὴ ἐννάτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Ἐνενηκοστὴ. Ὑπέρβιος Συρακούσιος στάδιον.
Ἐνενηκοστὴ πρώτη. Ἐξάγεντος Ἀκραγαντῖνος στάδιον.
Ἐνενηκοστὴ δευτέρα. αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Ἐνενηκοστὴ τρίτη. Εὐκατος Κυρηναῖος στάδιον.
Παγκράτιον Πολύδαμας Σκοτουσσαῖος ὑπερμεγέθης, ὃς ἐν Πέρσαις παρὰ Ὤχῳ γενόμενος λέοντας ἀνῄρει, καὶ ὡπλισσομένους γυμνὸς κατηγωνίσατο. (Ἔστη δὲ καὶ ἅρματα ἐλαυνόμενα κατὰ κράτος.) Προσετέθη συνωρὶς, καὶ ἐνίκα Εὐαγόρας Ηλεῖος.
Ἐνενηκοστὴ τετάρτη. Κροκίνας Λαρισσαῖος στάδιον.
Ἐνενηκοστὴ πέμπτη. Μένον Ἀθηναῖος στάδιον.
Ἐνενηκοστὴ ἕκτη. Εὐπόλεμος Ηλεῖος στάδιον.
Προσετέθη σαλπιγκτής. καὶ ἐνίκα Τίμαιος Ηλεῖος.

1 Scal. » Εξάγεντος. Legendum Εξαίνετος «. Sed tamen Eusebius noster vult, ut medium teneamus Εξάγεντος. Sicut et infra cum ait Scal. » Legendum Ευβατος. Nam τὸ Ευκατος est nomen nihili «: auctor noster suadet legendum Εὐρώτος.

2 Quum antea neglexisset Interp. Arm. explicationem vocis Παγκράτιον, hic rem perficere statuit per voces ամենախառնմանէ մարտ. scilicet *congressus omnicoetus*; nos, ut conveniat etiam cum Gr. *certamen omnium virium* diximus.

3 Gr. apud Anon. haec amplius fert. » detinuit autem currus impulsos per vim «, nescio an interciderit a nostro codice, vel redundet in alieno.

4 Συνωρὶς est *biga*, *duo equi conjugati*, *currus duorum equorum*, ut expresse habetur in collectaneis Scal. Interp. Arm. alibi exposite dixit երկիր, *duorum equorum*.

Յաւելաւ և քարոզականն. և յաղթէր ակրատէս Հեղիացի։

Adjectus et Praeco[1]; et vicit Acrates Heliensis.

ղԷ. Տիրինէոս 'ի ստադ.

XCVII. Tirinaeus (...) in stadio.

ղԸ. Սոսիպպոս դելփեցի 'ի ստադ.

XCVIII. Sosippus Delphus in stadio.

Աքիստոդիմոս Հեղիացի 'ի կըռուին. որոյ 'ի մէջ ոքոս (յն. ոչոչ) եմուտ։

Aristodemus Heliensis in Lucta; cujus in medium nemo (cod. ουχος, vel οχος) est ingressus.

ղԹ. Դիկոն սիւրակուսացի 'ի ստադ.

XCIX. Dicon Syracusanus in stadio.

Յաւելաւ յովանական կառամտիկ. և յաղթէր եւռիբասոս զակոնացի։

Additus Pullicus currus[2]; et vicit Eurybasus Lacon.

Ճ. Դիոնիսիդորոս տարանտինացի 'ի ստադ.

C. Dionysidorus Tarantus in stadio.

Ճա. Դամոն Թուրացի 'ի ստադ.

CI. Damon Thurius in stadio.

Ճբ. Նոյն յերկրորդումն։

CII. Idem in secundo.

Προσετέθη καὶ κῆρυξ. καὶ ἐνίκα Κράτης Ηλεῖος.
Εννενηκοστὴ ἑβδόμη. Τεριναῖος Ηλεῖος στάδιον.
Εννενηκοστὴ ὀγδόη. Σώσιππος ὁ Δελφός στάδιον.
Αριστόδημος Ηλεῖος πάλην, οὗ μέσα οὐδεὶς ἔλαβεν.
Εννενηκοστὴ ἐννάτη. Δίκων Συρακούσιος στάδιον.
Προσετέθη τέθριππον πολικόν (al. πώλων ἅρμα), καὶ ἐνίκα Ευρυβάτας Λάκων. στάδιον.
Εκατοστὴ. Διονυσόδωρος Ταραντῖνος στάδιον.
Εκατοστὴ πρώτη. Δάμων Θούριος στάδιον.
Εκατοστὴ δευτέρα. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον στάδιον.

1 Քարոզական idem sonat, quod in Gr. κῆρυξ, sc. *praeco*, vel *praeconialis*, etc. sumitur autem in Symphoniis pro aliquo genere buccinae, vel pro tubicine; sicut et anterior σαλπιγκτής, փողական, tubicen vel tubarium sonat, ideoque Interp. Arm. alibi pro κῆρυξ, restituit քնարաւար, *Citharoedus*. Sed de his consule commentatores glossariosque cum Scal. in adnot. p. 420. ad 55. Pro autem ἐνίκα Κράτης, Interp. Arm. legit ἐνίκ' Ακράτης.

2 Anon. τέθριππον πωλικόν. *Quadriga pullica*, quae si genuina sit Eusebii lectio, dicendum quod Interp. Arm. latè sumpserit vocem կառամտիկ, aut juxta marginem codicis կառամարտիկ, nempe pro *quadriga*, sive *quaternorum equorum curru*, quamvis per se sonat *introitus in currum*, aut *certamen per currum*; aliter, pro կառամարտիկ legendum քառամարտիկ, quasi քառաձիամարտիկ. Verum tamen nostram lectionem probat alter Anonymus in Collect. Scal. habens tantum πώλων ἅρμα, *pullorum currus*, ubi nulla mentio τοῦ τέθριππου: et quidem si Interp. Arm. legisset in Eusebio τέθριππον, poterat accurate reddere չորք ձիք, այսինքն քառաձի, ut alibi fecit. Vide in Olymp. CXCIX. Ad haec vox Arm. յովանական, vel potius յովանակական accurate declarat Gr. πωλικόν, i. e. *pullicus*, nam πώλος, est *pullus*, sc. quorumlibet animalium foetus: quamvis enim apud Gr. maxime pro equinis sumatur, reperitur tamen et pro asello, ut in sacro textu. At contra in Arm. յովանակ vel յաւանակ apprime pro asello usurpatur, nisi res ipsa ad pullos cujusvis animalis spectet.

ՃՂ. Պիթոստրատոս Եփե-
սացի ՚ի ստադ.
ՃԴ. Փոկվկիդէս ահեինացի ՚ի ստադ.
Ա՚. յս ողիմպիադս ՚ի պիսացւոց
եղաւ ։
ՃԵ. Պաւրոս կիւրինացի ՚ի ստադ.
ՃՁ. Կ՚ոյն կիրկորդումն ։
ՃԷ. Մ՚իկրինաս տարանտի-
նացի ՚ի ստադ.
ՃԸ. Պաւղիկղէս կիւրինացի ՚ի ստադ.
ՃԹ. Ա՚րիստողքոս ահե-
նացի ՚ի ստադ.
Ռ՚. Ա՚նիկղէս ահենացի ՚ի ստադ.
ՌԱ. Կղէոմանտիս կղղիզ-
տորացի ՚ի ստադ.
ՌԲ. Ե՚ւրիղաս քաղկիդացի ՚ի ստադ.
Ա՚ղէքսանդրոս զբաբէղն կա-
լաւ, և զդարեհ սպան ։
ՌԳ. Կղիտան մակեդոնացի ՚ի ստադ.

CIII. Pythostratus Ephesius in stadio.
CIV. Phocides Atheniensis in stadio. Haec Olympias a Pisaeis statuta fuit.
CV. Porus [1] Cyrenaeus in stadio.
CVI. Idem [2] in secundo.
CVII. Micrinas Tarantinus in stadio.
CVIII. Polycles Cyrenaeus in stadio.
CIX. Aristolochus Atheniensis in stad.
CX. Anicles [3] Atheniensis in stadio.
CXI. Cleomantis Eclitorius in stadio.
CXII. Eurylas Chalcidus in stadio. Alexander Babylonem cepit, et Darium interfecit.
CXIII. Cliton Macedo in stadio.

Ἑκατοστὴ τρίτη. Πυθόστρατος Ἐφέσιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ τετάρτη. Φωκίδης Ἀθηναῖος (πάλη).
Αὕτη ὑπὸ Πισαίων ἐτέθη.
Ἑκατοστὴ πέμπτη. Παῦρος Κυρηναῖος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἕκτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Ἑκατοστὴ ἑβδόμη. Μικρίνας Ταραντῖνος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ὀγδόη. Πολυκλῆς Κυρηναῖος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἐννάτη. Ἀριστόλοχος Ἀθηναῖος στάδιον.
Ἑκατοστὴ δεκάτη . . .
Ἑκατοστὴ ἑνδεκάτη. Κλεόπαντις Κλειτόριος στάδιον.
Ἑκατοστὴ δωδεκάτη. Εὐρύλας Χαλκιδεὺς στάδιον.
Ἀλέξανδρος Βαβυλῶνα κατέσχε Δαρεῖον καθελών.
Ἑκατοστὴ τρισκαιδεκάτη. Κλίτων Μακεδὼν στάδιον.

1 Lectio nostra Պաւրոս, probat lectionem Scal. in collect. Πῶρος, *Porus*, ex Diodoro, ubi Anon. habet Παῦρος, *Paurus*, et Pausan. Πρῶρος, *Prorus*.

2 Scaliger cum in Collectaneis suis reposuerit hic juxta alios, Πῶρος Μαλιεύς, adjunxit in adnot. p. 428. » Decepit Africanum, aut Eusebium ὁμωνυμία. Nam prior erat Πῶρος Κυρηναῖος: iste est Πῶρος Μαλιεύς «. Sed debuit aliunde firmare certiorem fidem collectionis suae.

3 Lacunam Gr. text. supplere potes ex Diodoro qui habet, » Ἀντικλῆς Ἀθηναῖος στάδιον «: quamvis auctor noster habeat Ανικλῆς.

Ագեւս արդիեցի 'ի դողիքոնին. որ 'յարգոս զիւր յաղթութիւնն նոյն օրին երթեալ պատմեաց։

Ageus [1] Argivus in Dolicho; qui Argos profectus victoriam suam eadem statim die narravit.

ՃԺԴ. Միկէնաս ռոդացի 'ի ստադ. Աղէքսանդրոս վախճանեցաւ. յետ որոյ 'ի բազումն բաժանեալ իշխանութիւնն՝ եգիպտոսի և աղէքսանդրիայ թագաւորեաց պրտղոմէոս։

CXIV. Micennas Rhodius in stadio. Alexander obiit: post quem in multos imperio diviso, in Aegypto et Alexandriae regnavit Ptolemaeus.

ՃԺԵ. Դամասիաս ամփիպոլիացի 'ի ստադ.

CXV. Damasias Amphipolitanus in stadio.

ՃԺԶ. Դիմոսթենէս ղակոնացի 'ի ստադ.

CXVI. Demosthenes [2] Lacon in stadio.

ՃԺԷ. Պարմենիդէս միտէղէնացի 'ի ստադ.

CXVII. Parmenides Mitylenaeus in stadio.

ՃԺԸ. Անդրոմենէս կորնթացի 'ի ստադ.

CXVIII. Andromenes Corinthius in stad.

Անատենովը աթենացի կամ միղէսացի՝ յամենախումբ մարտին, յոսոխել, 'ի շրջականս, ա-

Antenor Atheniensis, vel Milesius in certamine omnium virium, in congressu, et circulo [3],

Αργεὺς Αργεῖος δολιχὸν, ὃς ἐν Αργει τὴν ἑαυτοῦ νίκην αὐθημερὸν ἀνήγγειλεν.

Εκατοστὴ τεσσαρεσκαιδεκάτη. Μικίννας Ρόδιος στάδιον.

Αλέξανδρος ἐτελεύτησε. μεθ' ὃν εἰς πολλοὺς διαιρεθείσης τῆς ἀρχῆς, Αιγύπτου καὶ Αλεξανδρείας ἐβασίλευσε Πτολεμαῖος.

Εκατοστὴ πεντεκαιδεκάτη. Δαμασίας Αμφιπολίτης στάδιον.

Εκατοστὴ ἑκκαιδεκάτη. Δημοσθένης Λάκων στάδιον.

Εκατοστὴ ἑπτακαιδεκάτη. Παρμενίδης Μιτυληναῖος στάδιον.

Εκατοστὴ ὀκτωκαιδεκάτη. Ανδρομένης Κορίνθιος στάδιον.

Αντήνωρ Αθηναῖος, ἢ Μιλήσιος παγκράτιον, ἀκόντιον, περιοδονίκης, ἄληπτος ἐν ταῖς τρισὶν ἡλικίαις.

1 Jure itaque dixit Scal. » Αργεὺς, corrige Αγεὺς «: ita enim et Eusebius noster praesefert. Δόλιχος autem ut ad syllabas retinuit Interpres noster, substantive sumptus, curriculum fuit spatii continentis duodecim stadia, vel duplum secundum Suidam, sc. viginti quatuor, ideoque cursus fuit plenus et major Diaulo, ut vel ipsa vox δόλιχος adjective sumpta, id sonat, quod *prolixus*, *longus*.

2 Scal. » Δεμοσθένης. Repone ex Pausania Δεινοσθένης, apud Diodorum mendose Δεινομένης «. quidni si et Pausaniae lectio obnoxia errori sit?

3 Suspicamur pro շրջական, *circulari*, legendum շրջանակ, *circulo*, ut infra non semel occurrit, etsi utrumque quodammodo rem eandem fere significet. Verum magis suspicor quod pro ἀκόντιον, *telum*, *jaculum*, Interp. Arm.

ռանց պարտութեան և օծանելոյ յերեսին տիսն գտանէր ։	invictus et minime unctus in tribus aetatibus reperitur.
ՃԺԹ. Անդրոմէնէս կորն թացի 'ի ստադ.	CXIX. Andromenes Corinthius in stad.
ՃԻ. Պիթագորաս մագնէսացի 'ի մենանդրեայ 'ի ստադ. Կերասոս արգիացի, որ զկըՃ զակ եզինն թափեաց ։	CXX. Pythagoras Magnesius ex Menandra (vel μένανδρος) in stadio. (In lucta) Cerasus Argivus, qui bovi ungulas evellit.
ՃԻա. Նոյն պիթագորաս յերկրորդումն ։	CXXI. Idem Pythagoras in secundo.
ՃԻբ. Անտիգոնոս մակեդոնացի 'ի ստադ.	CXXII. Antigonus Macedo in stadio.
ՃԻգ. Նոյն յերկրորդումն ։	CXXIII. Idem in secundo.
ՃԻդ. Փիղոմէղոս փարսաղացի 'ի ստադ.	CXXIV. Philomelus Pharsalius in stad.
ՃԻե. Ղադաս էգիացի 'ի ստադ.	CXXV. Ladas Aegeus in stadio.
ՃԻզ. Իդեւոս, կամ Թէ նիկատովը կիւրէնացի 'ի ստադ.	CXXVI. Idaeus, vel Nicator Cyrenaeus in stadio.
ՃԻէ. Պերիգէնէս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	CXXVII. Perigenes Alexandrinus in stadio.
ՃԻը. Սեղեւկոս մակեդոնացի 'ի ստադ.	CXXVIII. Seleucus Macedo in stadio.
ՃԻԹ. Փիղինոս կովացի 'ի ստադ.	CXXIX. Philinus Cous in stadio.

Εκατοστὴ ἐννεακαιδεκάτη. Ανδρομένης Κορίνθιος στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστή. Πυθαγόρας Μάγνης στάδιον.
Πάλην Κερᾶς Αργεῖος, ὃς χηλὰς ἀπέσπα βοός.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ πρώτη. Πυθαγόρας τὸ δεύτερον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ δευτέρα. Αντίγονος Μακεδὼν στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ τρίτη. Ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ τετάρτη. Φιλόμηλος Φαρσάλιος στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ πέμπτη. Λάδας Αιγεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ ἕκτη. Ιδαῖος, ἢ Νικάτωρ, Κυρηναῖος στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ ἑβδόμη. Περιγένης Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ ὀγδόη. Σέλευκος Μακεδὼν στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ ἐννάτη. Φιλῖνος Κῶος στάδιον.

ἀγωνιστής, aut quid simile legerit; unde exposuit ոստիսել, *antagonista surrexit*, aut ոստիսել, *e ongredi*, atque praeter ἄληπτος, *non captus*, aut legit alterum quoque vocabulum consimile ἀναλείπτος, quasi *non unctus*, aut utrumque expressit respectu vocis antecedentis περιοδονίκης, h. e. *in circulo victor*.

Յաւելաւ յովնաւակական երկ-
ձին, և յաղթէր փիղիստիաքոս
մակեւեայ։

Addita Biga pullica, et vincebat Philistiachus Maceti (filius).

ՃՂ. փիղինոս նոյն յերկրորդումն։

cxxx. Philinus idem in secundo.

ՃՂա. Ա՛մմինիոս աղէքսան-
դրացի 'ի ստադ.

cxxxi. Ammonius Alexandrinus in stadio.

Յաւելաւ միաձին յովնաւակա-
կան, և յաղթէր իպպոկրատէս
որդի Թեսաղոյ։

Additus Monippus (sc. unius equi) pullicus, et vincebat Hippocrates filius Thessali.

ՃՂբ. Ա՛ենոփանէս էտոլոյացի յամ-
փիսեայ։ 'ի ստադ.

cxxxii. Xenophanes Aetolus ex Amphisia in stadio.

ՃՂգ. Սիմեղոս նեապոլի-
տեցի 'ի ստադ.

cxxxiii. Simelus Neapolitanus in stad.

Պարթևք 'ի մակեդոնացւոց
ապստամբեցին. և առաջին Թա-
գաւորեաց Ա՛րշակ. ուստի և ար-
շակունիք։

Parthi a Macedonibus recesserunt; et primus regnavit Arsaces, unde et Arsacidae.

ՃՂդ. Ա՛լկիդէս զակոնացի 'ի ստադ.

cxxxiv. Alcidas Lacon in stadio.

ՃՂե. Ե՛րատոն էտոլոյացի 'ի ստադ.

cxxxv. Eraton Aetolus[1] in stadio.

Ե՛ւ 'ի բռնամարտիկ կռուին
կղէոքսենոս աղէքսանդրացի, 'ի
շրջանակին առանց խաթարելոյ։

In Pugilatu autem Cleoxenus Alexandrinus, in circulo sine ulla laesione.

ՃՂզ. Պիթոկղէս սիկիոնացի 'ի ստադ.

cxxxvi. Pythocles Sicyonius in stadio.

ՃՂէ. Մ՛ենեսթեւս բարկի-
ղացի 'ի ստադ.

cxxxvii. Menestheus Barcylinus in stadio.

Εκατοστὴ τριακοστή. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Εκατοστὴ τριακοστὴ πρώτη. Αμμώνιος Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ τριακοστὴ δευτέρα. Ξενοφάνης Αἰτωλὸς στάδιον.
Εκατοστὴ τριακοστὴ τρίτη. Σιμύλος Νεαπολίτης στάδιον.
Πάρθοι Μακεδόνων ἀπέστησαν. καὶ πρῶτος ἐβασίλευσεν Αρσάκης, ὅθεν Αρσακίδαι.
Εκατοστὴ τριακοστὴ τετάρτη. Αλκίδας Λάκων στάδιον.
Εκατοστὴ τριακοστὴ πέμπτη. Εράτων Αἰτωλὸς στάδιον.
Πυγμὴν Κλεόξενος Αλεξανδρεύς, περιοδονίκης ἀτραυμάτιστος.
Εκατοστὴ τριακοστὴ ἕκτη. Πυθοκλῆς Σικυώνιος στάδιον.
Εκατοστὴ τριακοστὴ ἑβδόμη. Μενεσθεὺς Βαρκυλίτης στάδιον.

1 Scal. p. 429. » utroque modo dicitur, Αἰτωλὸς, Αἰτώλιος «, quamquam suum exemplar secundam lectionem praeseferre testetur. Arm. utrumque probat, sonat enim *Aetolensis*. Omitto notare varias Graecae lectionis aut differentias, aut lacunas.

ՃՀԸ. Դեմետրիոս աղեքսանդրացի ՚ի ստադ.
ՃՀԹ. Յովղիտաս արգիւացի ՚ի ստադ.
ՃՁ. Զովղիրոս սիւրակուսացի ՚ի ստադ.
ՃՁԱ. Դոռոթէոս ռոդացի ՚ի ստադ.
ՃՁԲ. Կրատէս աղեքսանդրացի ՚ի ստադ.
Կարոս Հեղիացի ՚ի ստադիոն և ՚ի պանկրատի յաղթէր յետ Հերակղէայ. և գրի երկրորդ ՚ի Հերակղէայ։
ՃՁԳ. Հերակղիտոս սամիտացի ՚ի ստադ.
ՃՁԴ. Հերակղիդէս սալամինացի ՚ի կիպրոս կղզւոյ ՚ի ստադ.
ՃՁԵ. Պիւռիաս էտուղացի ՚ի ստադ. ՚Ի մանկտւոյ բռնամարտիկ կռուին՝ Ցօրքոս կողոփոնացին, միայն՝ ՚ի մանկտեաւն ՚ի շրջանակաւ մարտին յաղթեաց։ Յաւելաւ մանկտւոյ պանկրատիոնն, որ է հասկաւիկ. և յաղթէր փեդիմոս աղեքսանդրացի, ՚ի ստադիոն։

CXXXVIII. Demetrius Alexandrinus in stadio.
CXXXIX. Jolaïtas Argivus in stadio.
CXL. Zopyrus Syracusanus in stadio.
CXLI. Dorotheus Rhodius in stadio.
CXLII. Crates Alexandrinus in stadio.

Carus [1] Heliensis in stadio, et in Pancratio post Herculem vicit; et secundus ab Hercule conscribitur.

CXLIII. Heraclitus Samius in stadio.
CXLIV. Heraclides Salaminius ex insula Cypri in stadio.
CXLV. Pyrrhias Aetolus in stadio.

In puerorum Pugilatu Torchus (Gr. Moschus) Colophonius, solus in puerorum pugna circulari vicit. Adjectum puerorum Pancratium, quod est comprehensio; et vicit Phaedimus Alexandrinus in stadio.

Ἑκατοστὴ τριακοστὴ ὀγδόη. Δημήτριος Ἀλεξανδρεὺς στάδιον.
Ἑκατοστὴ τριακοστὴ ἐννάτη. Ἰωλαΐδας Ἀργεῖος στάδιον.
Ἑκατοστὴ τεσσαρακοστή. Ζώπυρος Συρακούσιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ τεσσαρακοστὴ πρώτη. Δωρόθεος Ῥόδιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ τεσσαρακοστὴ δευτέρα. Κράτης Ἀλεξανδρεὺς στάδιον.
Κάρος Ἡλεῖος καὶ πάλιν, καὶ παγκράτιον ἐνίκα μετὰ Ἡρακλέα, καὶ ἀναγράφεται δεύτερος ἀφ' Ἡρακλέους.
Ἑκατοστὴ τεσσαρακοστὴ τρίτη. Ἡράκλειτος Σάμιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ τεσσαρακοστὴ τετάρτη. Ἡρακλείδης Σαλαμίνιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ τεσσαρακοστὴ πέμπτη. Πυῤῥίας Αἰτωλὸς στάδιον.
Παίδων πυγμὴν Μόσχος Κολοφώνιος. Μόνος παιδικὴν περίοδον.
Προσετέθη παίδων παγκράτιον, καὶ ἐνίκα Φαίδιμος Ἀλεξανδρεύς.

1 Scal. » Κάρος. Repone Κάπρος ex Pausania, et Suida in Κλειτόμαχος, quem omnino adi «. Eusebius tamen constanter tenet Κάρος tam in Arm. quàm in Gr.

ՃԽԶ. Միկիոն բիովտացի 'ի ստադ.	CXLVI. Micion Boeotius in stadio.
ՃԽԷ. Ագեմաքոս կիզիկեցի 'ի ստադ. Եւ 'ի մարտին կղիստոստրատոս ռոդացի. որ զվզէ եւեթ կալեալ յաղթէր։	CXLVII. Agemachus Cyzicenus in stad. Et in Lucta Clistostratus [1] Rhodius; qui collo tantummodo manum inserens vincebat.
ՃԽԸ. Արկէսիղաւոս մեգաղոպաւղիտացի 'ի ստադ.	CXLVIII. Arcesilaus Megalopolitanus in stadio.
ՃԽԹ. Իպոստրատոս սեղեւկիացի 'ի պիէրէ 'ի ստադ.	CXLIX. Hippostratus Seleucius ex Piera in stadio.
ՃԾ. Ոնէսիկրատոս սաղամինացի 'ի ստադ.	CL. Onesicratus Salaminius in stad.
ՃԾա. Թիմէղոս ասպենդացի 'ի ստադ.	CLI. Thymelus Aspendius in stadio.
ՃԾԲ. Դիմոկրատէս մեգարացի 'ի ստադ.	CLII. Democrates Megareus in stadio.
ՃԾԳ. Արիստանդրոս լէսբացի յանտիսեայ 'ի ստադ.	CLIII. Aristandrus Lesbius ex Antisa in stadio.
ՃԾԴ. Ղէոնիդաս ռոդացի երեքկնող 'ի ստադ.	CLIV. Leonidas Rhodius triplicator [2] in stadio.
ՃԾԵ. Նոյն յերկրորդումն։	CLV. Idem in secundo.
ՃԾԶ. Նոյն յերրորդումն։ Արիստո	CLVI. Idem in tertio. Aristosenes [3]

Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ ἕκτη. Μικίων Βοιώτιος στάδιον.
Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ ἑβδόμη. Αγέμαχος Κυζικηνὸς στάδιον.
Πάλην Κλεῖτος Ρόδιος, ὃς τραχηλίζων ἀπελάμβανεν.
Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ ὀγδόη. Ακεσίλαος Μεγαλοπολίτης στάδιον.
Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ ἐννάτη. Ιππόστρατος Σελευκεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ πεντηκοστή. Ονησίκρατος Σαλαμίνιος στάδιον.
Εκατοστὴ πεντηκοστὴ πρώτη. Θύμηλος Ασπένδιος στάδιον.
Εκατοστὴ πεντηκοστὴ δευτέρα. Δημόκριτος Μεγαρεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ πεντηκοστὴ τρίτη. Αρίστανδρος Λέσβιος στάδιον.
Εκατοστὴ πεντηκοστὴ τετάρτη. Λεωνίδας Ρόδιος τριαστὴς στάδιον.
Εκατοστὴ πεντηκοστὴ πέμπτη. Ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Εκατοστὴ πεντηκοστὴ ἕκτη. Ὁ αὐτὸς τὸ τρίτον, Ρόδιος, τρίτος ἀφ'

1 Gr. Anon. decurtate Κλείτοστος, postea vero typographi culpa factum fuit Κλεῖτος. Verum enimvero vel ipse Scal. in adnot. fert Κλείτοστος, et statim tentat corrigere; ait enim p. 429. " Legendum Κλεόστρατος, ex Suida, qui hunc locum verbatim producit ". Sed tamen codex noster habebat Κλειστόστρατος.

2 Idem fere sonat et Gr. τριαστὴς, quod fuit nomen ter victoris, ceu triplici vel multiplici certamine victoriam referentis; id et ex sequentibus satis apparet.

3 *Aristosenis* nulla in Gr. lectione Anon. mentio, ideo totus sermo ad Leonidam refertur. Sicut etiam in sequenti stadio *idem*, sive ὁ αὐ-

սէնեկս ռոդացի՝ երրորդ ՚ի հե-
րակղեայ յամէնախաւմբ մարտին։

ՃԾԷ. Կ՚ոյն ղէոնիդես ՚ի չորրոր-
դումն՝ միայն, և նախ ՚ի չորս ո-
ղիմպիադս սուռ երկոտասան պսակս
ողիմպիականս։

ՃԾԸ. Ո՚ռթոն սիրակուսացի ՚ի ստադ.

ՃԾԹ. Ա՚լկիմոս կիզիկե-
նացի ՚ի ստադ.

ՃՀ. Ա՚նոդոս ոզոս կիզիկե-
նացի ՚ի ստադ.

ՃՀԱ. Ա՚նտիպատրոս էպիրո-
վացի ՚ի ստադ.

ՃՀԲ. Դ՚ամոն դելփացի ՚ի ստադ.

ՃՀԳ. Տիմոթէոս տրաղլիա-
նացի ՚ի ստադ.

ՃՀԴ. Ո՚յիոտոս սիկիոնացի ՚ի ստադ.

ՃՀԵ. Ա՚կուսիզաոս կիւրե-
նացի ՚ի ստադ.

ՃՀԶ. Վ՚րիսոգոնոս նիկե-
նացի ՚ի ստադ.

ՃՀԷ. Կ՚ոյն յերկրորդումն։

Rhodius, tertius ab Hercule in certamine omnium virium.

CLVII. Idem Leonidas in quarto, solus et primus quatuor Olympiadibus duodecim coronas Olympicas accepit.

CLVIII. Orthon Syracusanus in stadio.

CLIX. Alcimus Cyzicenus in stadio.

CLX. Anodorus Cyzicenus[1] in stadio.

CLXI. Antipater Epirotes in stadio.

CLXII. Damon Delphus in stadio.

CLXIII. Timotheus Trallianus in stadio.

CLXIV. Boïotus Sicyonius in stadio.

CLXV. Acusilaus Cyrenaeus in stadio.

CLXVI. Chrysogonus Nicaenus in stad.

CLXVII. Idem in secundo.

Ηρακλέους πάλιν ὁμοῦ καὶ παγκράτιον.
Ἑκατοστὴ πεντηκοστὴ ἑβδόμη. Λεωνίδας τὸ τέταρτον στάδιον.
Μόνος δὲ, καὶ πρῶτος, ἐπὶ τέσσαρας Ολυμπιάδας στεφάνους Ολυμπιακοὺς ἔχει δώδεκα.
Ἑκατοστὴ πεντηκοστὴ ὀγδόη. Ορθων Συρακούσιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ πεντηκοστὴ ἐννάτη. Αλκιμος Κυζικηνὸς στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἑξηκοστή. Ανώδοκος Κυζικηνὸς στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἑξηκοστὴ πρώτη. Αντίπατρος Ηπειρώτης στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἑξηκοστὴ δευτέρα. Δάμων Δελφὸς στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἑξηκοστὴ τρίτη. Τιμόθεος Τραλλιανὸς στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἑξηκοστὴ τετάρτη. Βοιωτὸς Συκιώνιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἑξηκοστὴ πέμπτη. Ακουσίλαος Κυρηναῖος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἑξηκοστὴ ἕκτη. Χρυσόγονος Νικαεὺς στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἑξηκοστὴ ἑβδόμη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.

τός desideratur in Gr. quamquam facile subaudiatur.

1 Pro Anodoro Cyziceno (vel Gr. minus recte Anodoco) » In nostris Collectaneis (ait Scal.) Διόδωρος Σικυώνιος, ex Pausania ». En tibi declaravit, quomodo confecerit sua Collectanea; quae tamen mirum quantum distant ab Eusebio nostro.

ՃԿԸ. Նիկոմաքոս փիղադէղ-
փացի 'ի ստադ.
ՃԿԹ. Նիկոդէմոս ղակեդե-
մոնացի 'ի ստադ.
ՃՀ. Սիմմէոս սեղևկացի
'ի տիգրէ 'ի ստադ.
ՃՀԱ. Պարմէնիսկոս կերկի-
բացի 'ի ստադ.
ՃՀԲ. Եւդամոս կովացի 'ի ստադ.
Պրոտոփանէս մագնէսացի 'ի
մէնանդրեայ՝ 'ի պանկրատին
չորրորդ 'ի հերակղեայ։
ՃՀԳ. Պարմէնիսկոս կերկի-
բացի յերկրորդումն 'ի ստադ.
ՃՀԴ. Դէմոստրատոս ղա-
րիսացի 'ի ստադ.
ՃՀԵ. Ստադիոն մանկաւոյ. և յաղ-
թէր եպէնետոս արգիացի. քան-
զի արք չկռուէին՝ վասն սիղեայ
ղամենեսին 'ի հռոմ կոչելոյ։
ՃՀԶ. Դիոն կիպարիսացի 'ի ստադ.
ՃՀԷ. Եկատոմնոս հեղիացի 'ի ստադ.

CLXVIII. Nicomachus Philadelphicus in stadio.
CLXIX. Nicodemus Lacedaemonius in stadio.
CLXX. Simmeus Seleucius a Tigre in stadio.
CLXXI. Parmeniscus Cercyraeus in stadio.
CLXXII. Eudamus Cous in stadio.
Protophanes Magnesius ex Menandra (vel μένανδρος), in Pancratio, quartus ab Hercule.
CLXXIII. Parmeniscus Cercyraeus in secundo stadio.
CLXXIV. Demostratus Larissaeus in stadio [1].
CLXXV. Stadium puerorum: vincebat autem Epaenetus Argivus; viri enim non pugnarunt, eo quod Sylla omnes Romam arcessiverit.
CLXXVI. Dion Cyparisseus in stadio.
CLXXVII. Ecatomnus Heliensis in stadio.

Εκατοστὴ ἑξηκοστὴ ὀγδόη. Νικόμαχος Φιλαδελφεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ ἑξηκοστὴ ἐννάτη. Νικόδημος Λακεδαιμόνιος στάδιον.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστή. Σιμμίας Σελευκεὺς ἀπὸ Τίγριος στάδιον.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ πρώτη. Παρμενίσκος Κερκυραῖος στάδιον.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ δευτέρα. Ευδαμος Κῶος στάδιον.
Πρωτοφάνης Μάγνης πάλην, καὶ παγκράτιον, τέταρτος ἀφ' Ηρακλέους.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ τρίτη. Παρμενίσκος Κερκυραῖος τὸ β'. στάδιον.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ τετάρτη . . .
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ πέμπτη. (...) Επαίνετος Αργεῖος, στάδιον παίδων. Ανδρες γὰρ οὐκ ἠγωνίσαντο, Σύλλα πάντας εἰς Ρώμην μεταπεμψαμένου.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ ἕκτη. Δίων Κυπαρισσεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ ἑβδόμη. Εκατόμνως Ηλεῖος στάδιον.

1 Lacunam ex parte notavit Scal. itaque supple ex auctore nostro non solum Δημόστρατος Λαρισσαῖος στάδιον, verum etiam aliqua in sequenti linea hoc pacto, Στάδιον παίδων, καὶ ἐνίκα etc.

ՃՀԸ. Դիոկղէս Հիպեպէ-
նացի ի ստադ.

Յորոմանսիկոս կորուաղոյ առէք-
սանդրացի՝ յամէնախառմն մար-
տին հինգերորդ ի հերակղէայ.
որ և ի նեմէացին ի նմին աւուր
զմանկուտոյ և զմօրուանեաց չոր
պսակս առ, զմեշհանդամ մարտան
առանց ձիոյ վարելոյ. և այն ըստ
հնոցհաց դիպեցաւ, կամ՝ ի բարե-
կամն, կամ՝ ի թագաւորս գրել-
ուստի և վարել իսկ չհամարե-
ցան ։

ՃՀԹ. Անդրէաս զակեդեմո-
նացի ի ստադ.

ՃՁ. Անդրոմաքոս զակե-
դեմոնացի ի ստադ.

ՃՁա. Լամաքոս տաւրոմէ-
նացի ի ստադ.

ՃՁբ. Անթէստիոն ար-
գիացի ի ստադ.

CLXXVIII. Diocles Hypaepenus in stad.

Stratonicus Corovagi (filius) Alexandrinus in certamine omnium virium, quintus ab Hercule; quique Nemeacis eadem die Puerorum et Barbatorum [1] quatuor coronas accepit, gymnicis peractis certaminibus sine equitatione; idque per gratias accidit, sive ad amicos, sive ad reges scribere; unde neque usum (vel equitationem) fieri arbitrati sunt.

CLXXIX. Andreas Lacedaemonius in stadio.

CLXXX. Andromachus Lacedaemonius in stadio.

CLXXXI. Lamachus Tauromenicus in stadio.

CLXXXII. Anthestion Argivus in stadio.

Ἑκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ ὀγδόη. Διοκλῆς Ὑπαιπηνὸς στάδιον.
Στρατόνικος Κοράγου Ἀλεξανδρεὺς πάλην καὶ παγκράτιον πέμ-
πτος ἀφ' Ἡρακλέους. ὃς Νεμέᾳ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ παίδων καὶ
ἀγενείων τέσσαρας στεφάνους ἔσχεν. (. . .)
Ἑκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ ἐννάτη. Ἀνδρέας Λακεδαιμόνιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστή. Ἀνδρόμαχος Ἀμβρακιώτης στάδιον.
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ πρώτη. Λάμαχος Ταυρομενίτης στάδιον.
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ δευτέρα. Αὐτεσίων Ἀργεῖος στάδιον.

1 Մօրուանի satis clarè *Barbatum* designare tibi persuadebis; quamvis apud Anon. in Gr. occurrat ἀγένειος, quod magis *imberbem* significat: ita tamen ut possit vel *barbatum* designare, cum ἀ praepositio in compositione non tantum privationem, sed etiam non semel abundantiam vel intensionem designet. Itaque Interp. noster vel ita sumpsit, vel potius non legit καὶ ἀγενείων, sed καὶ γενειήτων, sc. *et barbatorum*. Et quidem utraque lectio et sententia suam habet rationem, sed graviorem fortasse nostra lectio praeferat; efficit enim ut credamus, de pueris et barbatis, sive de viris perfectis, sibi invicem oppositis hic mentionem fieri: quibus peraeque devictis, cunctis aetatibus Stratonicum excelluisse. Altera vero facit, ut arbitremur Stratonicum pueros et juvenes tantum superasse. Omitto sequentem lacunam Gr. lectionis, quae si integra fuisset, valde nobis prodesset; quia non apertissimus est sensus Arm. verbi վարել, quod multa significat: sicut etiam pro *scribere* poterat fortasse dici *adscribi*.

Մարիոն մարիոնայ աղէքսանդրացի յամէնախումբ մարտին՝ վեցերորդ 'ի հերակղեայ։

Marion Marionis (filius) Alexandrinus in certamine omnium virium sextus ab Hercule.

ՃՃԳ. Թեւոդորոս մէսէնացի 'ի ստադ.

CLXXXIII. Theodorus Messenius in stad.

Յուղիոս կայսր միահեծան կալաւ զհռոմայեցիս։

Julius Caesar Monarchiam exercuit in Romanos.

ՃՃԴ. Նոյն Թեւոդորոս յերկրորդումն։

CLXXXIV. Idem Theodorus [1] in secundo.

Աւգոստոս հռոմայեցւոց թագաւորեաց։

Augustus in Romanos regnavit.

ՃՃԵ. Արիստոն Թովտացի 'ի ստադ.

CLXXXV. Ariston Thodensis in stadio.

ՃՃԶ. Սկամանդրոս աղէքսանդրացի 'ի տրովադայ 'ի ստադ.

CLXXXVI. Scamandrus Alexandrinus ex Troja in stadio.

ՃՃԷ. Արիստոն Թովտացի յերկրորդումն։

CLXXXVII. Ariston Thodensis in secundo [2].

ՃՃԸ. Սովպատրոս արգիացի 'ի ստադ.

CLXXXVIII. Sopatrus Argivus in stadio.

ՃՃԹ. Ասկղիպիադէս սիկոնացի 'ի ստադ.

CLXXXIX. Asclepiades Sicyonius in stad.

ՃՂ. Աւփիդիոս պատրիացի 'ի ստադ.

CXC. Auphidius Patrius [3] in stadio.

Μαρίων Μαρίωνος Αλεξανδρεὺς πάλην καὶ παγκράτιον ἕκτος ἀφ' Ηρακλέους.

Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ τρίτη. Θεόδωρος Μεσσήνιος στάδιον.

Ιούλιος Καῖσαρ ἐμονάρχησε Ρωμαίων.

Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ τετάρτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.

Αὔγουστος Ρωμαίων ἐβασίλευε.

Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ πέμπτη. Αρίστων Θούριος στάδιον.

Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ἕκτη. Σκάμανδρος Αλεξανδρεὺς (...) στάδιον.

Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ἑβδόμη. Σώπατρος Αργεῖος στάδιον.

Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ὀγδόη...

Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ἐννάτη. Ασκληπιάδης Σιδώνιος στάδιον.

Εκατοστὴ ἐννενηκοστὴ. Αυφίδιος Πατρὺς στάδιον.

1 Nomen Theodori repetitum deest in lectione Anon. habentis tantum ὁ αὐτός, *idem*; reperitur tamen in Collect. Scal. quod magis ad rem facit, cum altera intersit linea; ut passim didicimus.

2 Lacunam Gr. textus facile supplebis ad normam Eusebii nostri. Αρίστων Θώδιος (vel Θούριος) τὸ δεύτερον (στάδιον), ita tamen ut huic nomini praeponatur in Gr. Σώπατρος Αργεῖος, in Arm. postponatur.

3 Mendosam Anonymi lectionem Πατρὺς, typographo magis adscribendam, emendabis addito unico charactere ε. Πατρεὺς, ut habet non solum Auctor noster, sed etiam Scal. in Collect.

Ճղա. Դիոդոտոս տիանացի 'ի ստադ.	CXCI. Diodotus Tyanus in stadio.
Ճղբ. Դիոփանէս էողացի 'ի ստադ.	CXCII. Diophanes Aeolus in stadio.
Ճղգ. Արտէսիդորոս Թիւատիրացի 'ի ստադ.	CXCIII. Artesidorus Thyatirius in stad.
Ճղդ. Դիմատրոս եփեսացի 'ի ստադ.	CXCIV. Dimatrus Ephesius in stadio.
Ճղե. Նոյն յերկրորդումն ։	CXCV. Idem in secundo.
Ճղզ. Պասենէս մագնէսացի 'ի մէանդրեայ 'ի ստադ.	CXCVI. Pasenes Magnesius a Maeandra in stadio.
Ճղէ. Ասիատիկոս աղիկառնացի 'ի ստադ.	CXCVII. Asiaticus Alicarnasseus in stad.
Ճղը. Դիոփանէս պրոսացի յողոմպիայ 'ի ստադ.	CXCVIII. Diophanes Prusaeus ex Olympia in stadio.
Արիստէաս ստրատոնիկացի, կամ մէանդրոս յամէնախումբ մարտին՝ եօթներորդ 'ի հերակղեայ։ Տիբերոս հռոմայեցւոց թագաւորեաց ։	Aristeas Stratonicensis vel Maeandrius in certamine omnium virium septimus ab Hercule. Tiberius in Romanos regnavit.
Ճղթ. Լսքինէս միղէսացի՝ որ գղակեայն էր, 'ի ստադ.	CXCIX. Aeschines Milesius, qui Glauciae (filius) erat in stadio.
Նորոգեցաւ տուաձիոցն ասպարէս. և յաղթէր տիբերի կայսեր չորք ձիքն ։	Instauratur Δύϊππων cursus, vicitque Tiberii Caesaris quadriga.
Մ. Պոլէմոն պետրացի 'ի ստադ.	CC. Polemon Petraeus in stadio.
Մա. Դամաս կիդոնացի 'ի ստադ.	CCI. Damas Cytonicus in stadio.

Εκατοστὴ ἐννενηκοστὴ πρώτη. Διόδοτος Τυανεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ ἐννενηκοστὴ δευτέρα. Διοφάνης Αιολεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ ἐννενικοστὴ τρίτη. Αρτεμίδωρος Θυατείριος στάδιον.
Εκατοστὴ ἐννενηκοστὴ τετάρτη. Δημάρατος Εφέσιος στάδιον.
Εκατοστὴ ἐννενηκοστὴ πέμπτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Εκατοστὴ ἐννενηκοστὴ ἕκτη. Παμμένης Μάγνης ἀπὸ Μαιάνδρου στάδιον.
Εκατοστὴ ἐννενηκοστὴ ἑβδόμη. Ασιατικὸς Αλικαρνασσεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ ἐννενηκοστὴ ὀγδόη. Διοφάνης Προυσαεὺς στάδιον.
Αριστέας Στρατονικεὺς, ἢ Μαιάνδριος πάλην καὶ παγκράτιον ἕβδομος ἀφ' Ηρακλέους.
Τιβέριος Ρωμαίων ἐβασίλευεν.
Εκατοστὴ ἐννενηκοστὴ ἐννάτη. Αισχίνης Μιλήσιος ὁ Γλαυκίας στάδιον.
Απεδόθη τῶν ἵππων ὁ δρόμος (πάλαι κωλυθεὶς), καὶ ἐνίκα Τιβερίου Καίσαρος τέθριππον.
Διακοσιοστή. Πολέμων Πετραῖος στάδιον.
Διακοσιοστὴ πρώτη. Δαμασίας Κυδωνειάτης στάδιον.

մԲ. Հերմոգէնէս պերգամացի 'ի ստադ.

CCII. Hermogenes Pergamenus in stadio.

մԳ. Ապողոնիոս եպիդաւրացի 'ի ստադ.

CCIII. Apollonius Epidaurius in stadio.

մԴ. Սարապիոն աղէքսանդրացի 'ի ստադ.

CCIV. Sarapion Alexandrinus in stad.

Նիկոստրատիս արգէացի յամէնախումբ մարտին ութերորդ 'ի հերակղեայ. յետ որոյ ոչ ևս ոք եղև 'ի հերակղեայ մինչև ցմեզ, առ 'ի չպսակելոյ հեղիացւոց և զկարօղսն ևս։

Nicostratis [1] Argeus in certamine omnium virium octavus ab Hercule. Post quem nemo ulterius extitit ab Hercule usque ad nos, negligentibus Heliensibus corona donare vel ipsos vi pollentes.

Գայիոս հռոմայեցւոց թագաւորեաց։

Gajus in Romanos regnavit [2].

մԵ. Եւբուղիդաս ղաւոդիկեցի 'ի ստադ.

CCV. Eubulidas Laodicensis in stadio.

Կղաւդիոս հռոմայեցւոց թագաւորեաց։

Claudius in Romanos regnavit.

մԶ. Վաղերիոս միտէղէնացի 'ի ստադ.

CCVI. Valerius Mitylenaeus in stadio.

Διακοσιοστὴ δευτέρα. Ερμογένης Περγαμηνὸς στάδιον.
Διακοσιοστὴ τρίτη. Απολλώνιος Επιδαύριος στάδιον.
Διακοσιοστὴ τετάρτη. Σαραπίων Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Στράτος Αργεάτης πάλην καὶ παγκράτιον ὄγδοος ἀφ' Ηρακλέους (. . .)
Ἔτι παραβραβευόντων τῶν Ηλείων τοὺς δυναμένους (. . .)
Διακοσιοστὴ πέμπτη. Ευβουλίδας Λαοδικεὺς στάδιον.
Κλαύδιος Ρωμαίων ἐβασίλευε.
Διακοσιοστὴ ἕκτη. Ουαλέριος Μιτυληναῖος στάδιον.

1 Pro Στράτος vult Scal. legi Στράτις. Verum integra lectio erit Νικοστράτις.

2 Geminas periodos integras omisit Anonymus in Gr. vel potius unam ipse, alteram ejusdem amanuensis; imitatus est et Scal. in suis Collect. minime advertens nec primam, nec secundam lacunam. Namque ob defectum anterioris, reliquum periochae membrum incertam praefert sententiam, hoc pacto. „ Stratus Argeates Luctam et Pancration, octavus ab Hercule, ulterius negligentibus Heliensibus bravio donare vi pollentes „. Ubi vox *ulterius*, sive ἔτι debuit esse iterata, atque privatae periochae initium ducere, quae tamen excidit a Gr. ut patet ex Eusebio nostro. Item ob defectionem posterioris, omnino silet Anon. de regno Gaji Imperatoris; cum alibi omnes Romanorum Imperatores ex ordine inserere soleat in serie Olympiadum cum Eusebio nostro. De industria dixeris anteriora ab Anonymo dissimulata, ne iis verbis, *usque ad nos*, Eusebii personam falsò in se ostentaret; qua tamen industria non potuit et sequentia supprimere.

ՈՀԷ. Ա՛թենադորոս Է-
գեացի 'ի ստադ.

ՈՀԸ. Նո՛յն յերկրորդումն։
Ա՛յլ յերկրորդումն։ Թագա-
ւորեաց։

ՈՀԹ. Կաղղիկղէս սիդոնացի 'ի ստադ.

ՈՂ. Ա՛թենոդորոս Է-
գեացի 'ի ստադ.

ՈՂԱ. Ո՛չ արգելաւ վասն յամրչղն
ներոնի անդր երթալոյ. և ապա
յետ երկուց ամաց կարգեցաւ.
'ի ստադիոն տրիփոն փիղադէլ-
փացի յաղթեր։ Ա՛յլոց ներոն 'ի
քնարահարաց պսակեր. քանզի
երգեցիկաց և փանդռնահարաց և
'ի կառս յաւանակահաս, և 'ի ձի
վանակեանն յաղթեաց։

ՈՂԲ. Պողիտէս կերամացի 'ի ստադ.

CCVII. Athenodorus Aegieus in stadio.

CCVIII. Idem in secundo.
Nero in Romanos regnavit.

CCIX. Callicles Sidonius in stadio.

CCX. Athenodorus Aegieus [1] in stad.

CCXI. Non est instituta, eo quod Nero tardavit illuc advenire; deinde vero post duos annos constituta est. In stadio Tryphon Philadelphicus vicit. Nero autem in Citharoedorum certamine coronatur; nam Tragicos et Lyricos vicit, atque in curru Pullico, et Decempullis [2].

CCXII. Polites Ceramicus in stadio.

Διακοσιοστὴ ἑβδόμη. Ἀθηνόδωρος Αἰγιεὺς στάδιον.
Διακοσιοστὴ ὀγδόη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Νέρων Ρωμαίων ἐβασίλευε.
Διακοσιοστὴ ἐννάτη Καλλικλῆς Σιδώνιος στάδιον.
Διακοσιοστὴ δεκάτη. Ἀθηνόδωρος Αἰγιεὺς τὸ δεύτερον (τρίτον) στάδιον.
Διακοσιοστὴ ἑνδεκάτη οὐκ ἤχθη, Νέρωνος ἀναβαλλομένου εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπιδημίαν. Μετὰ δὲ ἔτη δύο ἀχθείσης αὐτῆς, στάδιον μὲν Τρύφων Φιλαδελφεὺς ἐνίκα, Νέρων δὲ κηρύκων ἀγῶνα ἐστεφανοῦτο. τραγῳδοὺς, κιθαρῳδοὺς, ἅρμα πωλικὸν, καὶ τὸ τέλειον, καὶ τὸ δεκάπωλον.
Διακοσιοστὴ δωδεκάτη. Πολίτης Κεραμίτης στάδιον.

1 Manifestum Anonymi mendum in Gr. τὸ δεύτερον, nemo non videt, qui procul dubio deprehendit tertium in ordine esse praesens stadium, quo vicit Athenodorus, cum antea juxta auctorem bis vicerit. Id sane advertens Scaliger, adjecit in lect. gr. parenthesis nota correctam, ut videbatur, lectionem, τὸ τρίτον, sc. *tertium*, atque hinc absolute id solum exaravit in suis Collect. Certa ergo auctoris nostri lectio est, servato solo *stadio*, quod pro *tertio* hic supponit.

2 Quo sensu accipiatur յաւանակեան, vel յամրչղն, seu *pullicus*, paulo ante nonnulla diximus. Quoad verò residuas voces notabis, quod deest in Arm. τέλειον, quasi certamen *Perfectum*. Pro autem երգեցիկք, *Tragicos* reposuimus, Gr. dialecto adhaerentes, ubi vox Arm. ad verbum *Cantorem* exprimit. *Citharoedos* autem restituimus pro քնարահարաց, id quippe apprime exprimit vox Arm. quamvis juxta Graecum debuerat dici *Praecones*; et pro փանդռնահարաց, ubi nos diximus Lyricos, oporteret reponere Citharoedos.

Վեսպիանոս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց ։
մԺգ. Ռոդոն կիմէացի, կամ Թէոդորոս 'ի ստադ.
մԺդ. Ստարատոն աղէքսանդրացի 'ի ստադ.
Տիտոս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց ։
մԺե. Հերմոգէնէս քսանթացի 'ի ստադ.
Դոմէտիանոս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց ։
մԺզ. Ապողոփանէս՝ որ և պատի՝ տարսոնացի 'ի ստադ.
մԺէ. Հերմոգէնէս քսանթացի (յերկրորդումն) 'ի ստադ.
մԺը. Ապողղինոս աղէքսանդրացի կամ Հեղոդորոս 'ի ստադ.
մԺԹ. Ստեփանոս գամիր 'ի ստադ.
Ներուաս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց. յետ որոյ տրայիանոս ։

Vespasianus in Romanos regnavit.
ccxiii. Rhodon Cymeus, vel Theodorus in stadio.
ccxiv. Straton Alexandrinus in stadio.
Titus in Romanos regnavit.
ccxv. Hermogenes Xanthius in stadio.
Domitianus in Romanos regnavit.
ccxvi. Apollophanes, qui et Patis Tarsonensis in stadio.
ccxvii. Hermogenes Xanthius in [1] (secundo) stadio.
ccxviii. Apollinus Alexandrinus, vel Heliodorus in stadio.
ccxix. Stephanus Cappadox in stadio.
Nerva in Romanos regnavit. Post quem Trajanus [2].

Ουεσπασιανὸς Ρωμαίων ἐβασίλευε.
Διακοσιοστὴ τρισκαιδεκάτη. Ρόδων Κυμαῖος, ἢ Θεόδοτος στάδιον.
Διακοσιοστὴ τεσσαρεσκαιδεκάτη. Στράτων Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Τίτος Ρωμαίων ἐβασίλευε.
Διακοσιοστὴ πεντεκαιδεκάτη. Ερμογένης Ξάνθιος στάδιον.
Δομετιανὸς Ρωμαίων ἐβασίλευε.
Διακοσιοστὴ ἑκκαιδεκάτη. Απολλοφάνης, ὁ καὶ Πάπης, Ταρσεὺς στάδιον.
Διακοσιοστὴ ἑπτακαιδεκάτη. Ερμογένης Ξάνθιος τὸ δεύτερον στάδιον.
Διακοσιοστὴ ὀκτωκαιδεκάτη. Απολλώνιος Αλεξανδρεὺς, ἢ Ηλιόδωρος, στάδιον.
Διακοσιοστὴ ἐννεακαιδεκάτη. Στέφανος Καππάδοξ στάδιον.
Νερούας Ρωμαίων ἐβασίλευε. Μέθ' ὃν (Τραϊανός.)

1 Supple ex Gr. յերկրորդումն, *in secundo*, ut ipsa ratio postulat.

2 Deerat in Gr. nomen Trajani; quod Scal. per parenthesim restituit, sicut etiam paulo post numerum εἰκοστὴ: neque poterat idem divinare de altera lacuna, quam nos notavimus.

մԻ. Քիղղեւս աղէքսան-	ccxx. Chilleus Alexandrinus in stad.
դրացի 'ի ստադ.	
մԻա. Թէոնիաս որ և սմարագ-	ccxxi. Theonas, qui et
դոս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	Smaragdus Alexandrinus in stad.
մԻբ. Կաղղիստոս սիդէացի 'ի ստադ.	ccxxii. Callistus Sidetes in stadio.
Դարձեալ արշաւեն ձիք ։	Rursus equi currunt.
մԻգ. Եւստողոս սիդէացի 'ի ստադ.	ccxxiii. Eustolus Sidetes in stadio.
մԻդ. Իսարիոն աղէքսան-	ccxxiv. Isarion [1] Alexandrinus in stad.
դրացի 'ի ստադ.	
Ադրիանոս հռոմայեցւոց թա-	Adrianus in Romanos regnavit.
գաւորեաց ։	
մԻե. Արիստէաս միղէսացի 'ի ստադ.	ccxxv. Aristeas Milesius in stadio.
մԻզ. Դիոնէսիոս սամեանն	ccxxvi. Dionysius Samaeus
աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	Alexandrinus in stadio.
մԻէ. Նոյն յերկրորդումն ։	ccxxvii. Idem in secundo.
մԻը. Ղուկաս աղէքսան-	ccxxviii. Lucas Alexandrinus in stadio.
դրացի 'ի ստադ.	
մԻթ. Եպիդաւրոս, որ և ամ-	ccxxix. Epidaurus, qui et Am-
մոնիոս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	monius Alexandrinus in stadio.
Անտոնինոս եւսեբէս հռոմայ-	Antoninus Eusebes (Pius) in
եցւոց թագաւորեաց ։	Romanos regnavit.
մԼ. Դիդիմոս կղիդեւս ա-	ccxxx. Didymus Clideus
ղէքսանդրացի 'ի ստադ.	Alexandrinus in sta dio

Διακοσιοστὴ εἰκοστή. Αχιλλεὺς Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ πρώτη. Θεωνᾶς, ὁ καὶ Σμάραγδος, Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Διακοσιοστὴ (εἰκοστὴ) δευτέρα. Κάλλιστος Σιδήτης στάδιον . . . .
Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ τρίτη. Αὔστολος Σιδήτης στάδιον.
Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ τετάρτη. Ισαρίων Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Αδριανὸς Ρωμαίων ἐβασίλευε.
Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ πέμπτη. Αριστέας Μιλήσιος στάδιον.
Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ ἕκτη. Διονύσιος Οσαμευμὺς Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ ἑβδόμη. Ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ ὀγδόη. Λουκᾶς Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ ἐννάτη. Επίδαυρος, ὁ καὶ Αμμώνιος, Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Αντωνῖνος Ευσεβὴς Ρωμαίων ἐβασίλευε.
Διακοσιοστὴ τριακοστή. Δίδυμος Αλεξανδρεὺς στάδιον.

1 Pariter Anon. in Gr. Ισαρίων, neque aliter legit Scal. in Collect. nihilominus voluit ipse intra parenthesim addi Ιλαρίων, ut magis emendatum; nescio tamen an et authenticum.

ՄՀա. Կրանաոս սիկիոնացի ՚ի մարդ.
ՄՀբ. Ա՛տտիկոս վարդիացի ՚ի մարդ. Յամենայնսումբ մնարանին գրեցաւ ՚ի հելիացւոց. պսակեցաւ ՚ի դիոնիսեայ սելևկեայ։
ՄՀգ. Դեմետրիոս քիացի ՚ի մարդ.
ՄՀդ. Հռաս քիացի ՚ի մարդ.
ՄՀե. Մնասիբուղոս էղատացի ՚ի մարդ. Վերոս և անտոնինոս հռոմայեցւոց թագաւորեցաց։
ՄՀզ. Ա՛իթագէս աղէքսանդրացի ՚ի մարդ.
ՄՀէ. Եւդեմոն աղէքսանդրացի ՚ի մարդ.
ՄՀը. Ա՛գաթոպուս էգինեցի ՚ի մարդ.
ՄՀթ. Նոյն յերկրորդումն։

CCXXXI. Cranaus Sicyonius in stadio.
CCXXXII. Atticus Vardianus in stadio. In certamine omnium virium scriptus ab Heliensibus, a Dionysio Seleucii (filio) coronatus est [1].
CCXXXIII. Demetrius Chius in stadio.
CCXXXIV. Heras Chius in stadio.
CCXXXV. Mnasibulus Elateus [2] in stadio. Verus et Antoninus in Romanos regnarunt.
CCXXXVI. Aithales Alexandrinus in stad.
CCXXXVII. Eudaemon Alexandrinus in stadio.
CCXXXVIII. Agathopus Aegineus [3]. in stadio.
CCXXXIX. Idem in secundo.

Διακοσιοστὴ τριακοστὴ πρώτη. Κραναὸς Σικυώνιος στάδιον.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ δευτέρα. Αττικὸς Σαρδιανὸς στάδιον. (Σωκράτης πάλιν καὶ) παγκράτιον ἀπογραψάμενος ὑπὸ Ηλείων, παρεβραβεύθη ὑπὸ Διονυσίου Σελευκέως.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ τρίτη. Δημήτριος Χῖος στάδιον.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ τετάρτη. Ηρᾶς Χῖος στάδιον.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ πέμπτη. Μνασίβουλος Ερατεὺς στάδιον. Αντωνῖνος (Μάρκος Πίος,) καὶ (Λούκιος) Βῆρος Ρωμαίων ἐβασίλευον.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ ἕκτη Λειθάλης Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ ἑβδόμη. Ευδαίμων Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ ὀγδόη. Αγαθόπους Απινίτης (Αιγινήτης) στάδιον.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ ἐννάτη. Ο' αὐτὸς τὸ δεύτερον.

1 Παραβραβεύθη, ut patet, verbum est negativi sensus; declarat enim *defraudatum a bravio fuisse*, quo sensu et a nostro interprete superius expositum fuit ⁊ա՛ա՛կիլ· itaque hic excidisse dixeris a Codice Arm. negationem ⁊· aut aliter lectum in apographo.

2 Obolum Scal. inseruit, nescio qua suspicione; quod si mendum divinavit in voce Ερατεύς, accipiat lectionem nostram fortasse emendatiorem Ελατεύς. Sequenti linea nomen, aut cognomen unius alteriusque Imperatoris redundat in Gr. inverso ordine.

3 Ita et Scal. ex suis collectaneis restituit Αιγινήτης, pro mendosa Anonymi lectione Απινήτης. Nostram vero lectionem ագաթոպուս malleм reddere ագաթոպոս, juxta Gr. Agathopus.

Կոմոդոս հռոմայեցւոց թագաւորեաց։

Comodus in Romanos regnavit.

մԽ. Անուբիոն՝ որ և փիդոս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.

CCXL. Anubion, qui et Phidus Alexandrinus in stadio.

մԽա. Երոն աղէքսանդրացի 'ի ստադ.

CCXLI. Heron Alexandrinus in stadio.

մԽբ. Մագնոս լիբիան կիւրէնացի 'ի ստադ.

CCXLII. Magnus Libycus Cyrenaeus in stadio.

մԽգ. Սիդորոս, որ և արտէմիդորոս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.

CCXLIII. Sidorus, qui et Artemidorus Alexandrinus in stadio.

Պերտինաքս, և սևերոս հռոմայեցւոց թագաւորեցին։

Pertinax, et Severus in Romanos regnaverunt.

մԽդ. Նոյն յերկրորդումն։

CCXLIV. Idem in secundo.

մԽե. Աղէքսանդրոս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.

CCXLV. Alexander Alexandrinus in stadio.

մԽզ. Եպէնիկոս կիզիկէնացի՝ որ յորջորջեցաւ կինաս, 'ի ստադ.

CCXLVI. Epenicus Cyzicenus, qui Cynas est appellatus, in stadio.

մԽէ. Սատուռնինոս կրէտեան գորտինացի 'ի ստադ.

CCXLVII. Saturninus Cretensis a Gortyno in stadio.

Անտոնինոս պիսակ հռոմայեցւոց թագաւորեաց։

Antoninus Caracallus [1] in Romanos regnavit.

Κόμοδος Ῥωμαίων ἐβασίλευε.

Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστή. Ανουβὶ, ὁ καὶ Φειδοὺς, Αλεξανδρεὺς στάδιον.

Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ πρώτη. Ηρων Αλεξανδρεὺς στάδιον.

Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ δευτέρα. Μάγνης Κυρηναῖος στάδιον.

Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ τρίτη. Ισίδωρος Αλεξανδρεὺς στάδιον.

Περτίναξ, εἶτα Σεβῆρος Ρωμαίων ἐβασίλευσαν.

Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ τετάρτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.

Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ πέμπτη. Αλέξανδρος Αλεξανδρεὺς στάδιον.

Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ ἕκτη. Επινίκιος Κυζικηνὸς, ὁ καὶ Κυνᾶς, στάδιον.

Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ ἑβδόμη. Σατορνίος Κρὴς Γορτύνιος στάδιον.

Αντωνῖνος, ὁ καὶ Καράκαλλος, Ρωμαίων ἐβασίλευε.

1 Lectumne dixeris ab Interp. Arm. in Gr. ποικίλος, quod respondet Arm. voci պիսակ, sc. *discolor*, *varius*, an potius ab eodem eam vocem usurpatam, ut per illam Caracallum denotaret, quem a quodam vestis genere ad talos usque demissae ita appellatum fuisse certum est.

մԻՍԸ. Հեղիոդորոս, որ և
տրովսիդամոս աղէքսան
դրացի 'ի ստադ.
մԻՍԹ. Նոյն յերկրորդումն։
Մինչև ցսա զողոմպիադացն
գիր գտաք։
Պատշաճ է 'ի նոյն յարել և զկորն
թացւոց թագաւորս, և զղակեդեմն

CCXLVIII. Heliodorus, qui et
Trosidamas Alexandrinus in stad.

CCXLIX. Idem in secundo.
Usque ad istum Olympiadum
descriptionem invenimus [1].
Convenit iisdem addere et Corin-
thiorum reges, Lacedaemoniorum-

Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ ὀγδόη. Ηλιόδωρος, ὁ καὶ Τρω-
σιδάμας, Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ ἐννάτη. Ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Μέχρι τούτου τὴν τῶν Ολυμπιάδων ἀναγραφὴν εὕρομεν . . .

1 Hic ergo, ubi Eusebius Olympiadas clausit, finem facit et Gr. fragmentum ab Anonymo laudatum; qui in calce auctoris nomen expresse notavit, dicens. Καὶ ὁ μὲν Εὐσέβιος ταῦτα. » Et quidem Eusebius haec « : ut affert Scal. in adnot. p. 429. Sed quis ferre possit ejusdem Scaligeri convicia litterato homini minime digna contra Eusebium tum loco citato, tum p. 426. quibus in locis plus aequo exagitat auctorem, eo quod cum Africanum ex integro transcripserit, minime tamen ejusdem mentem assecutus fuerit. » Quum (ait Scal. de Eusebio) ad verbum haec ex Africani Chronicis exceperit, deceptus verbis ipsius Africani, nullas alias Olympiadas fuisse putat, sed ducentesimam quadragesimam nonam omnium fuisse ultimam. Africanus enim scribit se terminasse opus suum Grato et Seleuco Consulibus, anno tertio Antonini Aviti; qui et Elagabalus dictus fuit; quarto autem Olympiadis CCXLIX, quemadmodum ad numerum CCXXXVII. notavimus. Eusebius non animadvertens illum annum, quo illa scribebat Africanus, Olympiadis CCXLIX fuisse ultimum, neque potuisse divinare futurae Olympiadis L τὴν σταδιονίκην, propterea putavit nullam aliam post illud tempus Olympiadem fuisse: quasi idem Olympiadum, qui et Africani Chronicorum, finis fuerit. Quae certe non minor fuit ἀλογιστία, quam illa, de qua initio horum Olympiacorum Fastorum verba fecimus «. Verum haec, et quae alia passim auctori nostro Scaliger objicit, et prolixe usque ad fastidium repetit, futilia sunt, et sine consilio prolata. Non enim dixerat Eusebius » nullas alias Olympiadas fuisse «, sed totidem tantum scriptis mandatas se reperisse. Alioquin vel ipse Eusebius sciebat suis etiam diebus Olympiadas identidem celebrari, ut et postea sub Juliano quoque factitatum fuit, quod neque Scal. insimulat loco citato. Itaque si vis Africanum vel alterum auctorem imitatus Eusebius, certas pariter Olympiadas scriptis traditas deprehendit, totidemque exaravit. Quod si Africanus ejus auctor existimetur, eo ipso evanescit altera incusatio Scaligeri, quasi confuderit Eusebius Antoninum Caracallam cum Elagabalo, cum enim ante oculos habuerit Africani scripta, non aliter potuit legere ac describere, quam ipse oculatus testis scripserat. Ut ut sit, gratias sane, easque maximas habeat oportet Scaliger auctori nostro, qui unus posteris tradidit certam stadiorum seriem: de qua sic laetabundus profert ipse Scal. p. 426. » Sed Deum (inquit) immortalem, quanti refert hos σταδιονίκας non periisse! Omnis enim memoria rerum Graecarum horum titulis continetur: ita ut ignorata Olympiade τοῦ σταδιονίκου nomen superstes, neque Olympiadem, neque tempus rei gestae perire patiatur. Nam non raro Pausanias, non quota est Olympias, sed quam quidam vicit, notare solet, τρίτῳ ἔτει τῆς Ολυμπιάδος, ἣν ὁ δεῖνα ἐνίκησε. Timaeus. v. scripsit, Ολυμπιονίκας, ἢ χρονικὰ πραξείδια. Neque vero quis miretur tanti Olympionicas a Graecis fieri, ut ab eis, ut Romae a Consulibus temporum ratio in Fastis notaretur. Cicero enim in oratione pro Flacco ait, Olympia vicisse apud Graecos prope majus et gloriosius fuisse, quam Romae triumphasse «.

նացւոց զծովակալս, և զառաջին վարիչս մակեդոնացւոց աշխարհին. և եդից զսոցա համար կարգաւ՝ և զժամանակս, 'ի գումարելոյ դիոդորի մատենադարանացն. ուր հաստատագոյն զսոցա պատմութիւնն պատմէ։

que Thalassocratores [1], atque primos Macedoniae Rectores. Apponam autem ex ordine ipsorum seriem atque tempora a congesta Diodori Bibliotheca, ubi horum historiam firmis rationibus narrat.

'Ի դիոդորի մատենից վասն Կորնթացւոց թագաւորաց։

Ex Diodori libris [2] de Corinthiorum Regibus.

Յետ զայս բարւոք ընտրելոյ՝ զկորնթացւոց և զսիկոնացւոց թագաւորութենէ դիպող է ասել, թէ սրպէս 'ի դովրիացւոցն բնակեցան. զի պեղոպոնէսացւոց ազգին գրէթէ ամենայն իրաց (բաց) յարկադացւոցն՝ եհաս խախտել՝ 'ի հերակղիդացւոց ասպատակին։ Քանզի հերակղեանքն

His ita apte dijudicatis, de Corinthiorum et Sicyoniorum regnis aequum erit dicere, quo nimirum modo Dorienses ea incoluerint; etenim gentis Peloponnesiorum res fere omnes, (exceptis) Arcadibus, accidit ut everterentur (in) Heraclidarum irruptione [3]. Siquidem Heraclidae cum

(Syncell. pag. 143.)

(Ἐκ τῶν Διοδώρου περὶ τῆς τῶν Κορινθίων Αρχῆς. Κορινθίων βασιλεῖς.)

Τούτων ἡμῖν διευκρινημένων, λείπεται περὶ τῆς Κορινθίας καὶ Σικυωνίας εἰπεῖν, ὃν τρόπον ὑπὸ Δωριέων κατῳκίσθησαν. τὰ γὰρ κατὰ Πελοπόννησον ἔθνη σχεδὸν πάντα, πλὴν Αρκάδων, ἀνάστατα συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν κάθοδον τῶν Ηρακλειδῶν. οἱ τοί-

1 Non aliter exacte, neque commode reddi potuit Arm. vox ծովակալք, quàm per illam Gr. dialectum; ne cogeremur ubique dissolvere in diversas voces Latinas, *Maris Dominatores*, vel *obtinentes mare*.

2 Sequens Diodori locus, valde commendabilis, est ex serie illorum ipsius librorum, qui injuria temporum exciderunt. Solus ergo auctor noster hoc fragmentum exeruit, a quo et Syncellus desumpsit, adjecta non adeo dispari inscriptione, ut vides e regione, ac demum Syncellum ipsum exscripsit non solum Scal. p. 35. sed quoque Diodori compilator editorque. Itaque reperitur praesens locus in II. Tom. Diodori, pag. 635. num. VI. excerptorum, subjecto in calce Syncelli nomine: ubi Eusebius noster primum locum tenere debebat, nisi hoc ei ignotum fuisset, qui Diodorum edidit; quod et Scal. clare testatur p. 416. ad 35. 31. dicens. „ Hoc fragmentum debemus Eusebio “: quamvis Goar postponi Syncellum suum iniquo animo ferat in adnot. p. 47. ad 143.

3 Gr. textum juxta lectionem Sync. sic lege ad verbum: „ quae enim circa Peloponnesum nationes (sunt), ferè omnes, exceptis Arcadibus, eversas contigit fieri “. Ubi si pro plurali ἔθνη, legas in sing. ἔθνος, sicut et Πελοποννήσιον, pro Πελοπόννησον, nostra lectio oritur;

'ի բաժանելն՝ ընտիր և լաւ համարեցան զկորնթոս և շուրջ զնովաւ աշխարհն, յղեցին առ աղէտէս՝ մատնեալ նմա զյառաջագոյն յիշատակեալ աշխարհն։ Ոմն այր երևելի դիպեալ, և զկորնթոս մեծացուցեալ՝ թագաւորեաց ամս լը։

Յետ որոյ վախճանելոյ՝ նախծին որդին և եթ ցանգ 'ի ծնողաց թագաւորէր, մինչև ցկիփսեղեայ բռնակալութիւնն. որ քան զհերակղիդացւոց ասպատակն յետնի ամօք նմ և եօթ ամբք։ Եւ նախ 'ի նմանէ յաջորդեաց զթագաւորութիւնն իքսիոն ամս լը։ Յետ որոյ տիրեաց ագեղաս ամս լէ։ Յետ որոյ պրիմնիս ամս լէ։ Եւ բակքիս նոյնպէս կշիռ զնոյն ժամանակս՝ եղև երևելի քան զիւր առաջինսն. և յետ նոցա թագաւորացն նմին իրի իսկ ոչ ևս հերակղեանս, այլ՝ բակքիդեանս լինէր անուանեալ։ Յետ որոյ տիրեաց ագե-

dividerent (regionem), eximiam bonamque Corinthum, et circa eam regionem, (esse) putaverunt. Legatis missis ad Aletem, ipsi quam supra diximus, regionem tradidere. Qui sane vir illustris evenit ut esset; atque adeo amplificata a se Corintho, regnavit annis XXXVIII«.

»Postque ejus obitum semper filius natu major regnum a parentibus [1] accipiebat, usque ad Cypselli tyrannidem, quae Heraclidarum irruptione annis CCCCXLVII. posterior habetur. Ac primus quidem ex ipsis, Ixion ut successor tenuit regnum annis XXXVIII. Post quem Agelas dominatus est annis XXXVII. Post hunc Prymnes, annis XXXV. et Bacches pariter aequali temporis spatio, omnium qui ante se fuerant, clarissimus fuit. Quo factum, ut qui postea reges fuere, non amplius Heraclidae, sed Bacchidae appellarentur. Post quem dominatus

νην Ηρακλεῖδαι κατὰ τὴν διαίρεσιν, ἐξαίρετον ποιησάμενοι τὴν Κορινθίαν καὶ τὴν τάυτης πλησιόχωρον, διεπέμψαντο πρὸς τὸν Αλήτην, παραδιδόντες αὐτῷ τὴν προειρημένην χώραν. ἐπιφανὴς δὲ ὁ ἀνὴρ γενόμενος, καὶ τὴν Κόρινθον αὐξήσας, ἐβασίλευσεν ἔτη λή.

Μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν ὁ πρεσβύτατος ἀεὶ τῶν ἐκγόνων ἐβασίλευσε, μέχρι τῆς Κυψέλλου τυραννίδος, ἥτις τῆς καθόδου τῶν Ηρακλειδῶν ὑστερεῖ ἔτεσι υμζ'. καὶ πρῶτος μὲν παρ' αὐτοῖς διεδέξατο τὴν βασιλείαν Ιξίων ἔτη λή. μεθ' ὃν ἦρξεν Αγέλας ἔτη λζ'. Μετὰ δὲ τούτους Προύμνης ἔτη λέ. καὶ Βάκχης ὁμοίως τὸν ἶσον χρόνον γενόμενος ἐπιφανέστατος τῶν πρὸ αὐτοῦ. διὸ καὶ συνέβη τοὺς μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντας οὐκ ἔτι Ηρακλείδας, ἀλλὰ Βακχίδας προσαγορεύεσθαι. μετὰ τοῦτον Αγέλας μὲν ἔτη λ'.

tunc enim sonaret, » quae enim circa Peloponnesiacam gentem (negotia erant), fere omnia eversa, etc«. etiam si utraque lectio cohaereat in lato sensu. Scal. addidit articulum τὴν ante Πελοπόννησον, ut magis probaretur ad regionem spectare hoc nomen, non ad nationem. Ubi obiter nota in Lat. Interp. Goari intercidisse illa *exceptis Arcadibus*, quae integra in Gr. habentur, unde et lectio Arm. adjuvatur.

1 Noster Interp. vel legit ἐκ γονέων pro ἐκγόνων, vel potius utrumque habuit.

ղաս ամն ՀԸ։ Ագեսամն ամն ԽԵ։ Աբիա ամս ԺԵ։ Ես ընդ երեսնիւք։ Այս վախճանեցաւ և Լեթոզ որդի զտէղտես մատաղ հասակաւ. զորոյ զազգական թագաւորութիւնն առ իւր Հօրեղբայր և ոստիկան՝ անուն ագեմոն. և տիրեաց ամն ԺՂ։ Յետ սորա կալաւ ազգքանդրոս իբրև ամն ԽԵ։ Զոր սպան տէղտես՝ որ զրկեցաւ յիշխանութենէն. և տիրեաց ամն ԺԶ։ Եւ սորա սպանանեն յիւրոց ազգականաց՝ աւտոմենես տիրեաց տարի մի։

Հերակղեանքն՝ որ բակքիդքն ասեն, աւելի քան ՅԲ. էին, որ կալան զիշխանութիւն, և խառն հասարակ ամենեքին տիրէին քաղաքին։ Յինքեանց մի մի տարի ընտրէին նահատակ, որ զթագաւորն տեղի տան, զամս ՀՂ. մինչև ցկիպիսկղեայ բռնակալութիւնն. յորմէ և վախճան եցան խոկ։

est [1] Agelas, annis xxx. Eudamus [2], annis xxv. Aristomedes v. supra triginta [3]. Hic defunctus, filium reliquit Telestem aetate tenella, cujus regnum gentile sibi conciliavit patruus et curator ipsius Agemon nomine, potitusque est annis xvi. Post hunc (regnum) tenuit Alexander fere annis xxv. Hunc Telestes interfecit, qui (patrio) imperio orbatus erat, dominatusque est annis xii. Eo vero a suis consanguineis occiso, Automenes anno uno dominatus est«.

»Heracliani ergo, qui Bacchidae nuncupati sunt, quum ducenti et amplius fuissent, imperium tenuerunt, et promiscue communiter omnes dominium civitatis exercuere. Ex suis per annos singulos Rectorem regis vice fungentem deligebant, per annos xc. usque ad Cypselli tyrannidem; a quo sane exterminati sunt«.

Εὔδημος δὲ ἔτη κέ. Ἀριστομήδης ἔτη λ'. οὗτος δὲ τελευτήσας ἀπέλιπεν υἱὸν Τελεστὴν παῖδα τὴν ἡλικίαν, οὗ τὴν κατὰ γένος βασιλείαν ἀφείλατο θεῖος ὢν καὶ ἐπίτροπος Ἀγήμων, ὃς ἦρξεν ἔτη ις'. μετὰ τοῦτον κατέσχεν Ἀλέξανδρος ἔτη κέ. τοῦτον ἀνελὼν Τελεστὴς ὁ στερηθεὶς τῆς πατρώας ἀρχῆς ἦρξεν ἔτη ιβ'. τούτου ὑπὸ τῶν συγγενῶν ἀναιρεθέντος, Αὐτομενὴς μὲν ἦρξεν ἐνιαυτόν.

Οἱ δ' ἀπὸ Ηρακλέους Βακχίδαι, πλείους ὄντες διακοσίων, κατέσχον τὴν ἀρχήν, καὶ κοινῇ μὲν προειστήκεισαν τῆς πόλεως ἅπαντες. ἐξ αὐτῶν δὲ ἕνα κατ' ἐνιαυτὸν ᾑροῦντο πρύτανιν, ὃς τὴν τοῦ βασιλέως εἶχε τάξιν, ἐπὶ ἔτη υ'. μέχρι τῆς Κυψέλλου τυραννίδος, ὑφ' ἧς κατελύθησαν.

1 In Gr. apud Sync. desideratur pro Agela ἦρξεν, πρῶτος, quamquam facile subaudiatur.

2 Etiam Scal. ut nos Εὔδαμος, ubi Goar in Sync. Εὔδημος, cui suffragatur Eusebius ipse in subsequenti catalogo.

3 Delapsis a lectione Goari anterioribus litteris, remansit solum λ'. 30. itaque Scal. integre habuit vel potius supplevit hoc pacto ε. καὶ λ'. 5. et 30. Sed malim ut legas cum Eusebio nostro ε. πρὸς τοῖς τριάκοντα, quo dicendi genere non semel uti Diodorus solet.

Եւ արդ՝ են թագաւորք կորնթացւոց այսոքիկ։ *Hi sunt itaque Corinthiorum Reges.*

ա.	Ալէտէս.	ամս	լէ։	I.	Aletes.	annis	XXXV [1].
բ.	Իքսիոնն.	ամս	լէ։	II.	Ixion.	ann.	XXXVII.
գ.	Ագէղոս.	ամս	լէ։	III.	Agelas.	ann.	XXXVII.
դ.	Պրիմնիս.	ամս	լէ։	IV.	Prymnes.	ann.	XXXV.
ե.	Բակքիս.	ամս	լէ։	V.	Bacches.	ann.	XXXV.
զ.	Ագեղաս.	ամս	ը։	VI.	Agelas.	ann.	XXX [2].
է.	Եւդէմոս.	ամս	իէ։	VII.	Eudemus.	ann.	XXV.
ը.	Արիստոմէդէս.	ամս	լէ։	VIII.	Aristomedes.	ann.	XXXV.

Εἰσιν οὖν οἵδε βασιλεῖς Κορινθίων.

Αλήτης	ἔτη	λή.
Ιξίων	ἔτη	λή.
Αγέλας	ἔτη	λζ'.
Πρύμνης	ἔτη	λέ.
Βάκχης	ἔτη	λέ.
Αγελαστὴς	ἔτη	λ'.
Εὔδημος	ἔτη	κέ.
Αριστομήδης	ἔτη	λέ.

1 Nescio quomodo irrepserit in Syncelli lectionem, ut primus rex pro Alete Bacchis collocatus fuerit, contra praescriptam Diodori traditionem: quod minime advertens Scaliger, constanter sic digessit α'. Βάκχις. β'. Αλήτης, etc. Verum vel ipse librarius Graecus vitiosum notaverat locum, quin imo emendaverat in margine ad normam sequentis Syncellani laterculi; ut videre est in editione Goari, ubi marginis catalogus recte fert Aletem primum regem, Bacchidem vero quintum. Facile id assequi poterat etiam Scal. cum vidisset Syncellum ad calcem cujuslibet regis adjecisse summam annorum ex antecedentibus collectam; e regione ergo nominis Bacchidis summam imposuit ρπέ. 185. pro Alete tamen nihil summae addidit. Hinc luce clarius cernitur, quod Aletes sit primus inter reges, et summa careat necesse sit; Bacchis vero unus ex posteris, unde et tot annorum summam praesefert. Sed Scal. minus recte putavit aliquid deesse e regione Aletis, quod per lacunam notavit (...): magis autem crescit negligentia Scaligeri, cum is inutiliter iteravit δισσολογίαν Syncelli, a Canone decerptam: ubi sane recta lectio continetur; nihilominus utramque lectionem sibimet adversantem aequè probavit. Hoc itaque certissimo errore sublato a lectione Syncellana, restat ut emendemus annos Aletis, qui mendis non carent ne in Cod. quidem Arm. լէ. XXXV. et λά. XXXI. apud. Scal. legendum enim magis videtur juxta Sync. λή. լբ. XXXVIII. sicut et Diodorus praemiserat. Totidem ex iis anni restituendi videntur Ixioni, cui nostra lectio uno minus attribuit annos լէ. XXXVII. si tamen Eusebius non aliunde haec reposuerit, sed sincere praemissos a Diodoro annos repetere voluerit. Ut nihil dicam de XXXV. annis Bacchidis, quos profecto omnes auctores afferunt; ubi Goar restituit de suo in Lat. XXXII. idque in adnot. firmare tentavit. Sed apud nos semper valet concordia lectionum.

2 Agelas hic secundus a Syncello *Agelastes* nominatur, fortasse ut eum a primo secerneret.

Թ.	Ագեմոն.	ամս	ժզ։
Ժ.	Աղեքսանդրոս.	ամս	ի՛ե։
ժա.	Տեղէստէս.	ամս	ժբ։
ժբ.	Աւտոմենէս.	ամ	ա՛։

Յետ որոց տարեւոր նահապետք կային։

IX.	Agemon.	ann.	XVI.
X.	Alexander.	ann.	XXV.
XI.	Telestes.	ann.	XII.
XII.	Automenes.	ann.	I.

Post quos annui fuere Rectores [1].

Թագաւորք Ղակեդեմոնացւոց 'ի դիոդորէ մատենից։

Lacedaemoniorum Reges ex Diodori libris [2].

Բայց մեք՝ քանզի դէպ այնպէս եղեւ 'ի տրովացւոց իրացն մինչեւ ցառաջին ողոմպիադն դժուարագիւտ լինել ժամանակին, քանզի չեւ՛ւս ո՛չ յաթէնս և ո՛չ յայլում քաղաքի ընդ այն ժամանակս լինէր կալ տարեւոր իշխանաց, 'ի կիր արկցուք յօրինակ ղակեդեմոնացւոց թագաւորս։ 'Ի տրովացւոց աւերածոյ մինչեւ ցառա-

Nos vero, quoniam ita evenit, ut a Trojanorum rebus usque ad primam Olympiadem tempora difficile reperiantur, quum necdum iisdem temporibus neque Athenis, neque alia in urbe annui Principes fieri solerent, Lacedaemoniorum reges pro exemplo usurpabimus. A Trojanorum eversione usque ad primam Olympia-

Αγήμων	ἔτη	ιϛ'.
Αλέξανδρος	ἔτη	κέ.
Τελεστὴς	ἔτη	ιβ'.
Αὐτομενὴς	ἔτος	ἕν.

Μεθ' οὓς ἐνιαύσιοι πρυτάνεις (ἔτη ψ'.)

1 Sync. addit ἔτη ψ'. *annos* XC. quos ex iis sumpsit, quae Diodorus antea dixerat.

2 Sequentia Diodori fragmenta uni Eusebio Armeniaco debemus, cum neque apud alios Gr. auctores reperiantur citata, neque in hodiernis Diodori reliquiis inserta. Sunt enim haec a Libro ejus sexto, vel ex altero de sequentibus usque ad decimum, qui cum aliis aetatem non tulit. Verùm cum ipse Diodorus in suo prologo generali, sive Lib. 1. cap. 9. de more praemittat summatim, quae in sequentibus libris sit latè dicturus, interea accidit, ut etiam praesentis fragmenti summa quodammodo ibi cernatur. Ita ergo praefatur auctor loco citato. Τῶν δὲ χρόνων τούτων περιειλημμένων ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ, τοὺς μὲν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὐ διοριζόμεθα βεβαίως, διὰ τὸ μηδὲν παράπηγμα παρειληφέναι περὶ τούτων πιστευόμενον. ἀπὸ δὲ τῶν Τρωϊκῶν, ἀκολούθως Απολλοδώρῳ τῷ Ἀθηναίῳ, τίθεμεν ὀγδοήκοντα ἔτη πρὸς τὴν κάθοδον τῶν Ηρακλειδῶν. ἀπὸ δὲ ταύτης ἐπὶ τὴν πρώτην Ολυμπιάδα, δυσὶ λείποντα τῶν τριακοσίων καὶ τριάκοντα· συλλογιζόμενοι τοὺς χρόνους ἀπὸ τῶν ἐν Λακεδαίμονι βασιλευσάντων. (Interp. Lat. Rhodomano). „ Porro de temporibus hoc opere comprehensis, ea, quae bellum Trojanum antecedunt, certo spatio non definimus, quia nullum certitudinis fulcrum, cui fidamus, ad nos pervenit. A bello autem Trojano, Apollodorum Atheniensem secuti, octoginta annos ad reditum Heraclidarum statuimus. Ab hoc ad Olympiadem primam, trecentos et viginti octo, a regibus Lacedaemoniorum tempora computando ‟.

ջին ողոմպիական, որպէս ապողոդո-
րոս աթենացի ասէ, ամք իբ ընդ երեք-
հարիւրով են։ Ի նոցանէ ուծասունն
մինչև ցՀերակղէանցն ասպատակ. և
զյետն կալան Թագաւորքն զահեդե-
մնացուց՝ պրոկղէս, եւրիւթէս և
նոցին ծնունդք. զորոց մեք իւրա-
քանչիւր տանց ուրոյն ուրոյն կար-
դեսցուք զթիւ մինչև ցառաջինն ողոմ-
պիադն։

Եւրիսթէս սկիզբն առ Թագա-
ւորութեանն յունթմներորդի ամին
ի տրովադացւոց իրացն. և տիրեաց
ամս իբ ընդ նմա։ Հետ սորա ագիս
ամ ա։ Ագեստրատոս ամ մի առնէ
քան զնա։ Ասէ ըստ նմանէ զաբոտաս
ի ամ ընդ երեսնիւ։ Դորիսթէս մի
ամ պակաս յերեսնէ։ Ասէ սոցա յա-
ջորդ ագեսիլաոս ամն ընդ նմա։
Արքեզլաոս ամն ին։ Ասէ տեղկղոս
ամն ևս։ Ալկամենէս ամն իբ ընդ
երեսնիւ։ Որոյ առ ՅԵրորդ ամնա
Թագաւորութեանն դէպ էր լինել
առաջին ողոմպիադին. յորում յաղ-
թէր ի ստադին կոռիբոս Հելիացի։
Սակ ի միւսմ տանէն նախ տիրեաց
պրոկղէս միով ամնա պակաս քան զնա։
Ասէ ըստ նմանէ պրիտանիս միով ա-
մնա պակաս քան զնա։ Ասէ եւնոմիոս
ի ամնա ընդ նմա։ Ասէ յետ սոցա քա-
րիկղոս ին ամ։ Ասէ ըստ նմանէ նիկ
անդրոս ամն իբ պակաս ի ևս ին։ Թէո-
պոմպոս ամն ի ընդ քառասնիւ։ Դոյն
պէս և ի սորա ի տասնևերորդ ամի
Թագաւորութեանն դիպի լինել ա-
ռաջնոյ ողոմպիադին։ Ասէ էն միան-
գամայն ի միասին ի տրովացւոց
առնլոյն մինչև ցՀերակղէանց ասպա-
տակն ամք ՇՁ։

dem, prout Apollodorus Atheniensis
ait, anni octo supra trecentos sunt.
Ex illis octoginta (defluxerunt) usque
ad Heraclidarum excursionem; reli-
quis vero (annis) Lacedaemoniorum
reges, Procles, Euristheus, et ab
iis prognati regnum tenuerunt; quo-
rum nos juxta quamlibet familiam
singillatim numerum exponemus, us-
que ad primam Olympiadem «.

» Euristheus initium regni sumpsit
anno octuagesimo a Trojanis rebus,
dominatusque est annis II. supra XL.
Post hunc Agis, anno I. Egestratus,
anno uno supra XXX. Atque ordine
post eum Labotas, annis VII. supra
triginta. Doristhus uno anno minus
quam triginta. Horum vero successor
Agesilaus IV. annis supra XL. Arche-
laus, annis LX. Et Deleclus, annis XL.
Alcamenes autem annis VIII. supra
triginta. Hujus regni anno X. contigit
constitutio Olympiadis primae, qua
vincebat in stadio Coroebus Helius.
Verum ex altera familia, primus do-
minatus est Procles annis undequin-
quaginta. Ac proinde post ipsum Pri-
tanis, annis undequinquaginta. Atque
Eunomius, annis V. supra XL. Et post
istos Chariclus, annis LX. Post illum
autem Nicandrus annis duodequadra-
ginta. Theopompus annos VII. supra
quadraginta. Similiter hujus quoque
regni anno decimo prima Olympias
contigit. Est autem simul a Troja-
norum captivitate usque ad Heracli-
darum excursionem, summa anno-
rum LXXX.

Յետ որոց Թագաւորք Ղակեդեմոնացւոց ։

Ա. Եւրիւսթեւս. ամս ԽԲ ։
Բ. Ագիս. ամ Ա ։
Գ. Եգեստրատէս. ամս ԼԷ ։
Դ. Լաբոտաս. ամս ԼԷ ։
Ե. Դորիթոս. ամս ԻԹ ։
Զ. Ագեսիղաւոս. ամս ԽԴ ։
Է. Արքեղաւոս. ամս Կ ։
Ը. Տեղեկղոս. ամս Խ ։
Թ. Աղկամենէս. ամս ԼԷ ։

Յորոյ ՚ի Ժերորդ ամին կարգեցաւ առաջին ողոմպիականն. ընդ ամենայն ամք ՅԻԵ ։

Post quos, Reges Lacedaemoniorum.

I. Eurystheus. annis XLII.
II. Agis. anno I.
III. Egestratus. ann. XXXVII.
IV. Labotas. ann. XXXVII.
V. Dorithus. ann. XXIX.
VI. Agesilaus, ann. XLIV.
VII. Archelaus. ann. LX.
VIII. Teleclus. ann. XL.
IX. Alcamenes. ann. XXXVII.

Cujus anno X. prima Olympias constituta [1]. Summa, anni CCCXXV.

Այլ ՚ի միւսմէ տանէ Թագաւորեցին ։

Ա. Պրոկղէս. ամս ԾԱ ։
Բ. Պրիտանիս. ամս ԽԹ ։
Գ. Եւնոմիոս. ամս ԽԵ ։
Դ. Քարիկղէս. ամս Կ ։
Ե. Նիկանդրոս. ամս ԼԸ ։
Զ. Թէոպոմպոս. ամս ԽԷ ։

Յորոյ ՚ի Ժերորդ ամին կարգեցաւ առաջին ողոմպիականն. ընդ ամենայն ամք ՄՂ ։

Ex altera vero familia regnaverunt.

I. Procles. annis LI.
II. Pritanis. ann. XLIX.
III. Eunomius. ann. XLV.
IV. Charicles. ann. LX.
V. Nicandrus. ann. XXXVIII.
VI. Theopompus. ann. XLVII.

Cujus anno X. prima Olympias constituta. Summa, anni CCXC.

1 Confer haec cum Canone, atque consule, si tamen tranquille legere poteris, Scaligeri censuram de Eusebio, in adnot. p. 417. ad 37. 18.

Յառաջին ՚ի դէսդրէ գրոցն համառօտ սխոյ ղեմանաւոց Թալասսոկրատորացն, որ ծովեցան տէրնէին։

Յետ պրովէնի պատերազմին՝ ծովեցան։

Jaminde ex Diodori scriptis breviter, de temporibus Thalassocratorum, qui Mare obtinuerunt[1].

Post bellum Trojanum, Maris dominatum obtinuerunt.

ա.	Լիդացիք և Մէոնացիք.	ամս	ղբ։	I. Lydi, et Maeones.	annos XCII.
բ.	Պելազգացիք.	ամս	ձԼ։	II. Pelasgi.	ann. LXXXV.
գ.	Թրակացիք.	ամս	ՀԹ։	III. Thraces.	ann. LXXIX.
դ.	Ռոդացիք.	ամս	ԻԵ։	IV. Rhodii.	ann. XXIII.
ե.	Փռուգացիք.	ամս	ԻԼ։	V. Phrygii.	ann. XXV.
զ.	Կիպրացիք.	ամս	ԼԳ։	VI. Cyprii.	ann. XXXIII.
է.	Փիւնիկեցիք.	ամս	ԽԼ։	VII. Phoenices.	ann. XLV.
ը.	Եգիպտացիք.	ամս	(..)։	VIII. Aegyptii.	ann. (...)
թ.	Մելեսեացիք.	ամս	(..)։	IX. Melesseni.	ann. (...)
ժ.	(....)	ամս	(..)։	X. (.....)[2]	ann. (...)
ժա.	Լեսբացիք.	ամս	(..)։	XI. Lesbii.	ann. (...)
ժբ.	Փոկացիք.	ամս	ԽԴ։	XII. Phocaei.	ann. XLIV.
ժգ.	Սամիացիք.	ամս	(..)։	XIII. Samites.	ann. (...)
ժդ.	Լակեդեմոնացիք.	ամս	Բ։	XIV. Lacedaemonii.	ann. II.
ժե.	Նաքսացիք.	ամս	Ժ։	XV. Naxaei.	ann. X.
ժզ.	Երետրիացիք.	ամս	ԺԵ։	XVI. Eretrii.	ann. XV.
ժէ.	Էգինացիք.	ամս	Ժ։	XVII. Eginaei.	ann. X.

Մինչև ցաղէքսանդրոսի յայնկոյս անցանելն։

Յաջմէղ ի ըստ սոցանէ և ՚ի մնացեալսն գնացուց Թագաւորութիւնն գալ։

Usque ad Alexandri transfretationem[3].

Convenit posthac cohaerenter et ad regnum Macedonum procedere.

1 Sequentem catalogum, si non integre, saltem ex parte, reperies disseminatum in serie Canonis, ex quo et apud Syncellum hic illic dispositum, ut videbis in fragmentis Canonis; noluimus enim ex dispersis verbis restaurare interim Gr. textum.

2 Inter Lacunas hìc occurrentes, unam solam plane supplere potest Canon Euseb. hoc pacto. *Ժ. Ծովակալեցին կաբիացիք ամս կա. X. Carii mare obtinuerunt annis LXI.*

3 *Alexandri transfretatio*: de hoc consule Canonem.

Ա՚ռ՚ի ֆ՚ռ՚ա՚ց՚ա՚ց ԹԱ՚ֆ՚ա՚ր՚ց՚ն

Macedonum Reges [1].

Ի վախճանել ասորեստանեաց հարստութեանն՝ յետ սարդանապաղեայ վերջին թագաւորին ասորեստանեաց մնալոյ, մակեդոնացւոց ժամանակքն մնանեն։

Կարանոս նախ քան զառաջին ոգմ պիտոն ցանկացեալ իրացն՝ գումարեաց զօրս յարգիացւոց և՚ ի միւսմ պաղպոնեսակեայ. և զօրօք հանդերձ խաղաց եկն՚ ի վերայ մակեդոնացւոց կողմանցն։ Ի նոյն ժամանակս ո րեստացւոց թագաւորն պատերազմ էր ընդ իւր արուարձականս՝ որ կոչին էորդացիք. աղաչեաց զկարանոս՝ իւր զօրավիգն լինել, և զիւր աշխարհին խոստացաւ զկէս նմին տալ՚ի միաբանել իրացն որեստացւոց։ Կա թէպէտև զխոստումն հաստատէլոյ՝ կալաւ կարանոս զաշխարհն. և թէպէտ՚ի նմանէ ըստ ՃՆերուխեան ժամանակի՚ ի

» Cessante Assyriorum Dynastia, post Sardanapalli ultimi Regis Assyriorum mortem, Macedonum tempora succedunt «.

» Caranus ante primam Olympiadem rerum cupiditate motus, copias collegit ab Argivis, et ab altera (regione) Peloponnesiaca [2], et cum exercitu expeditionem in partes Macedonum suscepit. Eo tempore Orestarum rex bellum cum vicinis suis, qui vocabantur Eordani, facturus, rogavit Caranum, ut sibi auxilio esset: suaeque regionis mediam partem ei se daturum pollicitus est. Orestarum rebus ita comparatis, et rege fidem exsolvente, Caranus regionem obtinuit, regnavitque in ea annis xxx. tempore senectutis è vita excessus.

1 Similia aliquatenus usurpavit Syncellus p. 158. hoc modo. Μακεδόνων βασιλεῖς. Κάρανος ὁ Ἀργεῖος Φείδωνος ἀδελφὸς τοῦ τότε βασιλέως Ἀργείων, ἰδίαν κτήσασθαι χώραν σπεύδων, δύναμιν λαβὼν παρὰ Φείδωνος τοῦ ἀδελφοῦ, ἐκ τε Ἀργοῦς, καὶ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου, τοὺς κατὰ Μακεδονίαν τόπους ἐπῆλθε. συμμαχήσας δὲ τῷ τῶν Ὀρεστῶν βασιλεῖ κατὰ τῶν πλησιοχώρων Εορδανῶν λεγομένων, τῆς κατακτηθείσης χώρας τὸ ἥμισυ προσλαβών διὰ τὴν συμμαχίαν, παρέλαβε τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἔκτισε πόλιν ἐν αὐτῇ κατὰ χρησμόν, ἐξ ἧς ὁρμώμενος συνεστήσατο τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν, ἣν καθ' ἑξῆς οἱ ἀπ' αὐτοῦ διεδέχοντο. ἦν δὲ ὁ Κάρανος ἑνδέκατος ἀπὸ Ἡρακλέους, ζ'. δὲ ἀπὸ Τημένου τοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ἡρακλειδῶν κατελθόντος εἰς Πελοπόννησον . . . . Ἀπὸ Καράνου τοῦ α'. βασιλέως Μακεδόνων ἕως Ἀλεξάνδρου τοῦ κτίστου βασιλείας Μακεδόνων κδ'. ἔτη (ubi deest numerus, qui in marg. sic restituitur, βασιλέως Μακεδόνων κδ'. ἔτη υνέ). Quem locum qua ad verbum, qua ad sensum auctoris nostri accedentem, totidem verbis transcripsit Scal. inter excerpta Eusebiana, p. 45. additis et aliis ex Syncello. Eadem fere repetit Syncellus ipse etiam in pag. 209. cum augmentis plurimis usque ad pag. 214. quae non parum faciunt ad hunc Diodori locum. Consule et confer utrumque. Mirum quod Scaliger sine fastidio integrum hunc quoque locum sibi conciliavit p. 57. 58. 59. praemisso in titulo Dexippi nomine, quasi vero Eusebius hunc descripserit, eo quod Syncellus mentionem de eodem Auctore fecerit in calce praedicti loci.

2 Ad fidem conservandam lectionis nostrae iisdem verbis reddidimus *ab altera Peloponnesiaca*. Eadem sane sententia et apud Sync. legimus ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου, *ex altera Peloponneso*, quem locum Goar sic vertit, *totaque Peloponnesi ditione*, quasi pro ἄλλης, legerit ὅλης, ut quidem legitur secundo loco apud Sync. sc. p. 209.

կենաց վճարէր ։ Զորոյ իշխանութիւնն յաջորդեաց նորին որդի՝ որ կոչեցաւ կոյինոս ․ և տիրեաց ամս իը ։ Յետ նորա թագաւորեաց տիրիմմոս ամս խգ ։ Պերդիկաս ամս խբ ։ Սա զթագաւորութիւնն իւր ընդարձակել կամէր ․ առաքեաց 'ի դեղփուս ։

Եւ յետ սակաւ բանից զնոյնիմն ածեալ՝ ասէ , թէ պերդիկաս թագաւորեաց ամս խը ․ և եթող զիշխանութիւնն արգէի ։ Ի սորա թագաւորել միով աւելի քան Լ ամ, յաջորդեաց զպետութիւնն փիլիպպոս , որ երիս ամս ընդ երեսնիւ թագաւորեաց ․ և եթող այերոպայ զհարստութիւնն ։ Ի սորա տիրել ամս Ի ․ պայազատեաց զթագաւորութիւնն ագկետաս ․ որ ԺԸ ամ հարստացաւ ․ և եթող ամինտայ զհարստութիւնն ։ Ի սորա թագաւորել Թ ամ ընդ Խիւ , յաջորդեաց զպետութիւնն աղեքսանդրոս , որ կալաւ ամս խդ ։ Յետ սորա թագաւորեաց պերդիկաս ամս իբ ։ Արքեղաւոս ամս ԺԷ ։ Այերոպոս ամս Զ ։ Յետ որոյ պաւսանիաս տիրեաց տարի մի ։ Պտղոմէոս ամս Գ ։ Յետ սորա պերդիկկաս 'ի Ե ամ ։ Փիլիպպոս 'ի ԻԴ և զԺԲ ամ ։ Աղեքսանդրոս՝ (որ) ընդ պարսիկս ճակատեալ , աւելի քան 'ի ԺԲ ամ ։

Զմակեդոնական թագաւորութեանն ազգն այսպէս զայս օրինակ՝ հաւատարիմք 'ի մատենագրաց 'ի հե-

In cujus principatum filius ejus Coenus [1] nominatus, successit, et dominatus est annis XXVIII. Post eum regnavit Tyrimmus annis XLIII. Perdiccas, annis XLII. Hic regnum suum adaugere voluit, ac (propterea) Delphum misit «.

Et post pauca verba iisdem addit, dicens. » Perdiccas annis regnavit XLVIII. imperiumque Argeo reliquit. Huic uno supra XXX. annos regnanti, Philippus in imperio suffectus est; qui annos triginta tres regnavit, dynastiamque Aeropae dimisit. Is vero cum annis XX. dominasset, regni successionem excipit Alcetas, qui annis XVIII. dynastiam exercuit; dimisitque dynastiam Amyntae. Regnante eo annis IX. supra XL. suffectus in imperio est Alexander, qui annos tenuit XLIV. Post hunc regnavit Perdiccas annis XXII. Archelaus annis XVII. Aeorpus annis VI. Post quem Pausanias anno uno dominatus est. Ptolemaeus annis III. Post eum Perdiccas annis V. Philippus annis XXIV. Alexander, contra Persas bellum movens [2], annis plusquam XII «.

» Macedonici Regni generationem hoc quidem pacto Historici fideles ad Herculem referunt [3]. A Carano,

1 Vulgo legitur apud Gr. auctores Κοῖνος, per diphthongum *Coenus*: noster hic habuit ut trisyllabum Κοΐνος, *Coenus*.

2 Ita in Lat. interpretatione exprimendum voluimus, quasi subaudiendum sit in lectione Arm. որ post nomen Աղեքսանդրոս, sejungendumque subsequens membrum աւելի քան զԺԲ ամ. Aliter alius omnino sensus esset, velut si Alexander per XII. annos bellum gesserit cum Persis; quum aliunde certissimum sit annos XII. pro toto imperii intervallo sumendos, ut etiam sequens laterculum confirmabit.

3 Adeo proximè accedit Syncellus, p. 209. ad praesentem lectionem, ut quodammodo supplendum esse hunc locum suadeat. Quum enim Diodorus, vel ex eo Eusebius dixerit Macedonicum regnum juxta fideles auctores ab Hercule descendisse, addens autem *hoc quidem pacto*,

բակղէս Հանեն։ Ի հարանայ՝ որ զա-
ռաջինն միապետէր կալաւ զմակեդո-
նացւոց Հարստութիւնն, մինչև ցա-
զէքսանդրոս՝ որ զասիացւոց աշխարհն
վհանդեաց, Համարին քսան և չորք
Թագաւորք. ամք հնծ։

qui primus monarchico more tenuit Macedonum Dynastiam, usque ad Alexandrum, qui Asiam subegit, vigintiquatuor reges recensentur; annique CCCCLIII.

Այս են զոր ասի զոջէ այսուհէտ։

Sunt autem singuli isti.

ա.	Կարանոս Թագաւո- րեաց	ամս	Լ։	I. Caranus regnavit annis XXX.
բ.	Կոինոս.	ամս	ԽԸ։	II. Coenus. ann. XXVIII.
գ.	Տիրիմմաս.	ամս	ԽԳ։	III. Tyrimmas. ann. XLIII.
դ.	Պերդիկաս.	ամս	ԽԸ։	IV. Perdiccas. ann. XLVIII.
ե.	Արգէոս.	ամս	ԼԸ։	V. Argeus. ann. XXXVIII.
զ.	Փիլիպպոս.	ամս	ԼԳ։	VI. Philippus. ann. XXXIII.
է.	Այերոպաս.	ամս	Ի։	VII. Ajeropas. ann. XX.
ը.	Ալկետաս.	ամս	ԻԸ։	VIII. Alcetas. ann. XVIII.
	Ոմն սովաւ կիւրոս պար- սից Թագաւորեաց։			Hujus aetate Cyrus in Persas regnavit.
թ.	Ամինտաս.	ամս	ԽԲ։	IX. Amyntas. ann. XLII.
ժ.	Ալէքսանդրոս.	ամս	ԽԴ։	X. Alexander. ann. XLIV.
ժա.	Պերդիկաս.	ամս	ԽԳ։	XI. Perdiccas. ann. XXIII.
ժբ.	Արքեղաւոս.	ամս	ԽԴ։	XII. Archelaus. ann. XXIV.
ժգ.	Որեստէս.	ամս	Գ։	XIII. Orestes. ann. III.
ժդ.	Արքեղաւոս.	ամս	Դ։	XIV. Archelaus. ann. IV.
ժե.	Ամինտաս.	ամ	Ա։	XV. Amyntas. anno I.
ժզ.	Պաւսանիաս.	ամ	Ա։	XVI. Pausanias. anno I.
ժէ.	Ամինտաս.	ամս	Զ։	XVII. Amyntas. ann. VI.

vel *in hunc modum*, nihil subjungat, Syncellus ipse integre rem loco citato exhibet, οὗτος ὁ Κάρανος ἀπὸ μὲν Ἡρακλέους ιά. ἦν, ἀπὸ δὲ Τιμένους τοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ἡρακλειδῶν κατελθόντος εἰς Πελοπόννησον, ἕβδομος. γενεαλογοῦσι δ' αὐτὸν (adverte bene) οὕτως, ὡς φησὶν ὁ Διόδωρος, οἱ πολλοὶ τῶν συγγραφέων, ὧν εἷς καὶ Θεόπομπος. Κάρανος Φίδωνος, τοῦ Ἀριστοδαμίδου, τοῦ Μέροπος, τοῦ Θεοστίου, τοῦ Κισσίου, τοῦ Τιμένου, τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ Κλεοδάτους, τοῦ Ὕλλου, τοῦ Ἡρακλέους. ἔνιοι δὲ ἄλλως, φησί, γενεαλογοῦσι φάσκοντες εἶναι Κάρανον Ποίαντος, τοῦ Κροίσου, τοῦ Κλεοδίου, τοῦ Εὐρυβιάκα, τοῦ Τιμένου, ὃς καὶ κατῆλθεν εἰς Πελοπόννησον. Haec inquam fortasse aliquatenus subaudienda sunt etiam in lectione nostra; sed nihil certi statuere possumus, cum Syncellus ex diversis auctoribus connectit quae dicit, ita ut difficile sit secernere id quod ad solum Diodorum spectat. Qui Diodorum vulgarunt, persuasum habuerunt ut jam laudatus Syncelli locus admitteretur in Eclogen suum Tom. II. p. 637.

ԺԸ.	Արգէոս.	ամս Բ։	XVIII. Argeus.	ann.	II.
ԺԹ.	Ամինտաս.	ամս ԸԺ։	XIX. Amyntas.	ann.	XVIII.
Ի.	Աղէքսանդրոս.	ամ Ա։	XX. Alexander.	anno	I.
ԻԱ.	Պտղոմէոս աղովրի-տացի.	ամս Գ։	XXI. Ptolemaeus Aloritanus.	ann.	III.
ԻԲ.	Պերդիկաս.	ամս Զ։	XXII. Perdiccas.	ann.	VI.
ԻԳ.	Փիղիպոս.	ամս ԻԷ։	XXIII. Philippus.	ann.	XXVII.
ԻԴ.	Աղէքսանդրոս փի-ղիպեայ.	ամս ԺԲ։	XXIV. Alexander Philippi (filius),	ann.	XII.

Պորփիւրի՝ որ առ մեօք հակառակ մեզ փիղիսոփոս էր։

Porphyrii, qui aetate nostra contra nos Philosophus erat [1].

Յետ աղէքսանդրի փիղիպեայ՝ մակեդոնացւոց Թագաւորեցին այսո-

„Post Alexandrum Philippi (filium), in Macedones regnarunt iidem,

(Anonymus apud Scaligerum pag. 62.)

(Ἡ Μακεδονικὴ βασιλεία ἀπὸ τῶν) Πορφυρίου τοῦ καθ' ἡμῶν φιλοσόφου.

Μετὰ δὲ Αλέξανδρον τὸν Φιλίππου, Μακεδόνων ἐβασίλευσαν οἵ-

1 Iterum feliciter transcripsit Anonymus Graecus certum Porphyrii textum ex Eusebio; Anonymus, inquam, saepe laudatus, cujus scripta ab Isaaco Casaubono sibi tradita inseruit Scaliger inter excerpta Eusebiana p. 62. statim post alia Porphyrii commentaria, post nempe Syncelli verba sub titulo Dexippi recitata, eaque tamquam ab Eusebio desumpta: ut ergo ibi Scaliger laboravit, ita hic optime meruit. Porro advertas velim Anonymi inscriptionem ex Eusebio desumptam, sed de industria aliquantulum mutuatam. Eusebius enim dixerat: Πορφυρίου τοῦ καθ' ἡμᾶς καθ' ἡμῶν φιλοσόφου. Anonymus autem ita rem interpolavit: Ἡ Μακεδονικὴ βασιλεία ἀπὸ τοῦ Πορφυρίου τοῦ καθ' ἡμῶν φιλοσόφου, ubi praeter voces a se additas, consulto omisit illas καθ' ἡμᾶς, sc. *aetate nostra*, ne falsò se Porphyrio aequalem faceret, ut revera Eusebius se aequalem Porphyrio dicere potuit. Quod autem soleat auctor noster passim hisce notis citare nomen Porphyrii, satis notum est iis, qui prae manibus habuerint ejus scripta, maxime Praep. Evang. ubi Lib. I. cap. 9. p. 31. A. ita eum auctorem profert: μέμνηται τούτων ὁ καθ' ἡμᾶς τὴν καθ' ἡμῶν πεποιημένος συσκευὴν, ἐν τετάρτῳ τῆς πρὸς ἡμᾶς ὑποθέσεως, etc. sicut et Lib. V. c. 1. p. 179. D. dicens, καὶ αὐτὸς ὁ καθ' ἡμᾶς τῶν δαιμόνων προήγορος, ἐν τῇ καθ' ἡμῶν συσκευῇ, etc. Nota interim, sequentia magna ex parte, nunc ad sensum, nunc ad verbum usurpavisse etiam Syncellum p. 209. ita ut qui conferat ejus dicta cum nostra lectione, non parum lucis acquirat. Noluimus integre totum locum hic describere, ne longiores simus in excerptis, ut pote qui textum habemus; quae tamen iterum integrè Scaliger iteravit tamquam Dexippi verba ab Eusebio citata: cumque videret non pauca discrepare inter se, variis adnotationibus suam conjecturam declaravit; adeant qui velint, adnot. Scal. p. 420. et sequentibus.

քին (այս) մակեդոնացւոց և եղլադացւոց։ Մակեդոնացւոց իշխանութեանն մինչև 'ի հռոմայեցւոց վախճան առնլոյ՝ ցուցանակեցաւ զայս ձև օրինակի։

Արիդէոս փիղիպպեայ և փիղիննեայ թեսաղացւոյ, զոր մակեդոնացիք առ գութ փիղիպպեան ազգին փիղիպոս անուանեցին, և կացուցին թագաւոր յետ աղէքսանդրի. թէպէտև յայլմէ կնոջէ էր, և անմիտ զայրն գիտէին. յաջորդէ զիշխանութիւն նորա՝ որպէս ասացաք իսկ՝ 'ի հարիւրորդ չորեքտասաներորդ ողոմպիադին յերկրորդում ամին։ Համարին նմա ամք Է. քանզի եկեաց առ այնու՝ մինչև ցհարիւրորդ հնգետասաներորդ ողոմպիադն չորրորդի ամին։

Իսկ եթող աղէքսանդրոս որդի զհերակղէս 'ի փարսինայ դստերէ փարանաբազայ. և զաղէքսանդրոս 'յռոքսանեայ դստերէ ոքսիարտեայ թագաւորի բակտրիացւոց. որ 'ի մեռանելոյ աղէքսանդրի փիղիպեայ իսկ

qui in Macedonia [1] et Graecia. Macedonum itaque imperium usquedum a Romanis deletum fuit, hoc pacto perduravit «.

» Aridaeus Philippi et Philennae Thessalae (filius), quem Macedones ob affectum erga Philippi genus Philippum nuncuparunt, regemque post Alexandrum constituerunt, quamquam ex alia uxore (procreatum), stolidumque virum esse scirent: successit in ejusdem (Alexandri) imperio, ut diximus centesimae decimaequartae Olympiadis anno secundo. Computantur autem ei anni VIII. etenim postea vixit usque ad centesimae decimae quintae Olympiadis annum quartum «.

» Reliquerat autem Alexander filios, Herculem (nimirum) ex Pharsina Pharanabazi filia, et Alexandrum ex Roxane filia Oxyartis Regis Bactrianorum, qui circa mortem Alexandri (filii) Philippi proxime in regno

δε τῆς Μακεδονίας, καὶ Ελλάδος. Ἡ τῶν Μακεδόνων ἀρχὴ, ἄχρι τῆς ὑπὸ Ρωμαίων καταλύσεως, τοῦτον διήρκησε τὸν τρόπον.

Αριδαῖος ὁ Φιλίππου καὶ Φιλίννης τῆς Θετταλῆς, ὃν οἱ Μακεδόνες πόθῳ τοῦ Φιλίππου γένους Φίλιππον προσαγορεύσαντες βασιλέα ἀνέδειξαν μετ' Αλέξανδρον, καίπερ ἐξ ἑταίρας γεγονότα, ἢ ἄφρονα συνειδότες εἶναι, διαδέχεται τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἔφαμεν, Ολυμπιάδος τῆς ριδ'. ἔτει δευτέρῳ. λογίζεται δὲ αὐτῷ ἔτη ζ'. ἐπέζησε γὰρ ἄχρι ἑκατοστῆς πεντεκαιδεκάτης Ολυμπιάδος ἔτους τετάρτου.

Κατέλιπε δὲ ὁ Αλέξανδρος παῖδας, Ηρακλέα τε ἐκ Μαρσίνης τῆς Φαρναβάζου, Αλέξανδρόν τε ἐκ Ρωξάνης τῆς Οξυάρτου τοῦ Βάκτρων βασιλέως. Αριδαῖον μὲν οὖν Ολυμπιὰς ἔκτεινεν ἡ μήτηρ Αλε-

1 Legendum in Arm. այսոքիկ՝ որք, կամ որք աշխարհին, ut certa eliciatur sententia ad vestigium Gr. lectionis; quasi diceretur, *Macedonum reges fuerunt hi, qui Macedoniae ac Graeciae simul potiti sunt*. Sed videtur Interp. Arm. Hellenismum imitatus, ideoque τὸ այսոքիկ, pro οἶδε usurpasse.

և խակ ՚ի Թագաւորութեանն Ծնաւ ։ Օ արիդիենս ողջմտիա սպան մայրն աղէքսանդրի ։ Եւ զնա տիրեալ մնաց կէտասացւոց , և զերկուս որդիս աղէքսանդրի՝ կասանդրոս անտիպատրեայ սպանանէ ։ Օ միւն ինքն խակ սպան . և զմիւսն՝ որ ՚ի փարսիենայն էր , պաւղիսպէրքեայ հրամայեաց սպանանել ։ Եւխակ զոզոմպիա և անթադ խակ ընդ վայր ընկեաց . և զօրացոյց զանձն մակեդոնացւոց Թագաւոր ։ Եւ այսուհետև ՚ի սմանէ և յայլոց նախարարացն իւրաքանչիւր որ Թագաւորէր ։ ՚Ի բառնալ ազգին աղէքսանդրի՝ արար կին զԵւսաղնիկի փիղիպպեայ, Թագաւորեալ առաջի եկեաց ամս Թ՚. և ծիւրական ցաւօք ջերմալ վախճանեցաւ ։ Եւ որս ժամանակք հասանին , և ՚ի սոյնս դրաւ և աւն՝ զոր կալաւ յետ արիդեոսեայ ողջմտիա , ՚ի Ձ՚որդւէ և ՚ի վեշտասաներորդէ ողջմտիադէն ա առաջնոյ ամին՝ մինչև ՚ի Ձ՚որդ ՚ի երորդ ողջմտիադ երրորդ ամին ։

Օ սա պայազատեն իւր որդիք՝ փիղիպպոս և աղէքսանդրոս և անտիպատրոս . որք ամն ՚ի , և ամիսս Ը Թա-

natus est. Aridaeum Olympias Alexandri mater interfecit. Illam autem Macedonibus imperantem, et duos Alexandri filios occidit Cassander Antipatris (filius). Unum ipse quidem interfecit, alterum vero, qui ex Pharsina erat, Polyspercho mandavit ut interficeret. Olympiadem vero insepultam projecit: ac se ipsum Macedonum regem confirmavit. Atque in posterum ab isto (initio facto), et unusquisque caeterorum Satraparum regnabat. Sublata Alexandri stirpe [1], Thessalonicam Philippi (regis filiam) uxorem duxit; regnans autem adhuc supervixit annis XIX. et tabido morbo confectus, obiit. Hujus (regni) tempora, inter quae computatur etiam annus, quo post Aridaeum Olympias tenuit, recensentur, a centesimae, et decimae sextae Olympiadis anno primo, usque ad C. et XX. Olympiadis annum tertium «.

» Hunc exceperunt ejus filii Philippus et Alexander [2] et Antipater; qui III. annis, et mensibus VI. post patrem

ξάνδρου. αὐτὴν δὲ, καὶ τοὺς δύο παῖδας Αλεξάνδρου Κάσσανδρος ὁ Αντιπάτρου ἀναιρεῖ, τὸν μὲν αὐτὸς φονεύσας, τὸν δὲ Μαρσίνης Πολυσπέρχοντα πείσας, Ολυμπιάδα δὲ καὶ ἄταφον ἐκρίψας, ἀνεῖπεν ἑαυτὸν Μακεδόνων βασιλέα. καὶ ἀπὸ τοῦδε καὶ τῶν ἄλλων Σατραπῶν ἕκαστος ἐβασίλευσε, τῆς Αλεξάνδρου γενεᾶς διεφθαρμένης. Γήμας δὲ Θεσσαλονίκην τὴν Φιλίππου, βασιλεύων ἐπιβίω ἔτη ιϑ΄. καὶ φθινάδι νόσῳ ἐπιπόνῳ διελύϑη (. . .)

Τοῦτον διαδέχονται οἱ παῖδες, Φίλιππος, (...) καὶ Αντίπατρος,

1 In Gr. hoc membrum orationis anteriori conjungitur periodo, hoc pacto: » unusquisque regnabat sublata Alexandri stirpe «. Sequentia vero de integro sic incipiunt: » Uxorem vero ducens, etc «. Quod si rectius judicetur, potest etiam nostra lectio similiter disponi variatione interpunctionis.

2 Excidit a lectione Gr. nomen Αλέξανδρος; quod novit etiam Syncellus, cum similia repeteret locis supra citatis.

գաւորեցին յետ հօրն ։ Նախ փիղիպպոս, և 'յեղատիա մեռանէր ։ Իսկ անտիպատրոս՝ զգործակից աղէքսանդրի մանկանն լեալ՝ սպանանէր զմայրն Թեսաղոնիկէ. և փախստական առ լիւսիմաքոս անկանէր. և զոմն 'ի նորա դստերացն կին արարեալ՝ նոյն ձև օրինակի 'ի լիւսիմաքայ մեռանէր ։

Իսկ աղէքսանդրոս առնէր կին ըզլիսանդրա զպտղոմէի. 'ի վերայ երթեալ կրտսերոյ եղբօրն 'ի մարտ պատերազմի, զօրավիգն օգնականութեան զդէմէտրիոս անտիպատրեայ կոչէր, որոյ անուն յորջորջանաց էր պաշարիչ. սպանանէր 'ի նմանէ. և տիրէ մակեդոնացւոց դէմէտրիոս ։ Եւ որդւոցն կասանդրեայ համարին ամք իշխանութեան 'ի չորրորդէ ամէ Ճորդի և քսաներորդի ողոմպիադին, մինչև 'ց Ճորդ Ի երորդ և երրորդ

regnaverunt. Primo quidem Philippus, qui in Elatia moritur. Antipater autem, Alexandri pueri (ut regnaret) manum adhibentem [1] matrem Thessalonicam interfecit, ac fugitivus apud Lysimachum se recepit; et quandam ex ejus filiabus uxorem ducens, eodem (tamen) modo a Lysimacho perimitur «.

» Alexander autem Lysandram Ptolemaei (filiam) uxorem duxit; adversum vero juniorem fratrem [2] ad bellum profectus, cum Demetrium Antipatri (filium) in subsidium auxilii vocasset, cujus nomen superadditum Obsessor [3] erat, ab ipso (Demetrio) occisus est; atque adeo Macedonum Demetrius ipse potitur. Filiorum autem Cassandri imperii anni computantur ab anno quarto c. et vigesimae Olympiadis, usque ad cxx. et ter-

οἵτινες ἔτη τρία, καὶ μῆνας ϛ'. ἐβασίλευσαν μετὰ τὸν πατέρα, πρῶτος μὲν Φίλιππος καὶ ἐν Ελατείᾳ ἀποθνήσκει. Αντίπατρος δὲ Αλεξάνδρῳ τῷ παιδὶ συμπράττουσαν ἀνελὼν τὴν μητέρα Θεσσαλονίκην εἰς Λυσίμαχον ἔφυγε, καὶ τῶν ἐκείνου θυγατέρων γήμας τινὰ ὁμοίως ἀνῃρέθη πρὸς αὐτοῦ Λυσιμάχου.

Αλέξανδρος δὲ γαμεῖ μὲν Λυσάνδρας τὴν τοῦ Πτολεμαίου. πρὸς τε τὸν νεώτερον (Πτολεμαῖον) ἀδελφὸν εἰς συμμαχίαν ἐπικαλεῖται Δημήτριον τὸν Αντιγόνου, ὅτῳ πολιορκητὴς ἦν ἐπώνυμον, ἀναιρεῖται τε ὑπ' αὐτοῦ. καὶ Μακεδόσιν αὐτὸς ἄρχει Δημήτριος. Τῶν οὖν παίδων Κασάνδρου τῆς ἀρχῆς ἔτη λογίζονται ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἑκατοστῆς ... (ἄχρι) τοῦ τρίτου ἑκατοστῆς εἰκοστῆς πρώτης Ολυμ-

1 Arbitramur librarii incuria intercidisse praepositionem զ, ante vocem գործակից : quo posito, ad matrem ipsam spectat vox illa; atque adeo eundem sensum praefert, quem exposuimus congruenter lectioni Gr. Anon. et Sync. aliter illa vox գործակից in nominativo pertineret ad Antipatrum, ut qui opem tulerit fratri suo; quae sane nova alienaque esset sententia.

2 Ubi in Gr. *Ptolemaeum* legimus, intelligimusque quartum extitisse Cassandri filium eo nomine appellatum, nullum occurit in Arm. nomen. Hinc probatur lectio Sync. ferens *Antipatrum*, qui in anterioribus nominatus fuit.

3 Id enim sonat Gr. vox πολιορκητής, haud secus ac Arm. պաշարիչ. Interp. noster, nunc unam, nunc alteram usurpat; sicut etiam identidem utramque.

ողոմպիադին առաջնոյ ամին ։ Պիւռոս ընկենու զնա՝ արքայ Եպիրացւոց՝ քսաներորդ երրորդ յաքիլլեայ որդւոյ Թետեայ. որպէս թէ նմա իսկ էր անկ իշխանութիւնն յետ փիլիպպեայ ազգին՝ վասն ողոմպեայ մօր աղէքսանդրի. զի և մայրն՝ պիւռեայ որդւոյ նէոպտողմէի էր լեալ ։ Եւ զեօթն ամիս տիրէ մակեդոնացւոց՝ 'ի Ճ̃որդի քսաներորդի երրորդի ողոմպիադին յերկրորդումամին ։ Իսկ յութերորդին զսա լիւսիմաքոս փոխանորդէ որդի ագաթոկղեայ. որ թեսաղացի էր 'ի կրանոնայ, և աղէքսանդրի սպասաւոր ։ Բայց թրակիայ յայնժամ և քեռոնի չև ևս թագաւորէր. այլ 'ի դրացին և յարուարձակսն ճեպեալ երթայր 'ի մակեդոնիա՝ առնուլ զթագաւորութիւնն ։

Սադրեալ յարսինոյեայ կնոջէ իւրմէ՝ զագաթոկղէս որդի իւր 'ի կենդանութենէ արկանէր. և թագաւորէր 'ի Ճ̃որդէ Ի̃ երրորդէ եր-

tiae Olympiadis annum primum [1] (Deinde) Pyrrhus eum (imperio) deturbat, rex nimirum Epiri, vicesimus tertius ab Achille filio Thetidis; perinde ac si ad ipsum utique post Philippi familiam imperium propter Olympiadem Alexandri matrem pertineret: nam et ipsa mater (Alexandri) ex Pyrrho filio Neoptolemi orta erat. Mensibus autem septem, c. vicesimae tertiae Olympiadis anno secundo, Macedonibus imperat. Octavo autem (mense) Lysimachus filius Agathoclis ei suffectus est, qui Thessalus erat ex Cranone, atque Alexandri Satelles. Interim vero in Thracia et Chersoneso nondum regnabat: sed ad vicinam et finitimam Macedoniam, ut regnum caperet, accelerans profectus est «.

» (Hic) ab Arsinoe uxore sua invitatus, Agathoclem filium suum vita spoliavit; et regnavit a cxxiii. Olympiadis anno secundo, mense quinto,

πιάδος. Δημήτριον (juxta Arm. Ἀυτὸν) δὲ ἓξ ἔτη βασιλεύσαντα Μακεδονίας Πύῤῥος ἐκβάλλει τῆς Ἠπείρου βασιλεὺς, τρίτος καὶ εἰκοστὸς ἀπ' Ἀχιλλέως τοῦ Θέτιδος ὢν, ὡς ἂν αὐτῷ προσηκούσης τῆς ἀρχῆς μετὰ τὸ Φιλίππου γένος δι' Ὀλυμπιάδα τὴν Ἀλεξάνδρου μητέρα, κἀκείνην ἐκ Πύῤῥου τοῦ Νεοπτολέμου γεγεμένην. ἑπτὰ δὲ μῆνας ἄρχει Μακεδόνων (. . .) τῷ δὲ ὀγδόῳ τοῦτον Λυσίμαχος διαδέχεται ὁ Ἀγαθοκλέους, Θετταλὸς ὢν ἐκ Κρανῶνος, καὶ Ἀλεξάνδρου γεγονὼς δορυφόρος, Θράκης δὲ τότε (Arm. οὐδέπω) καὶ Χεῤῥονήσου βασιλεύων, εἰς γείτονα καὶ ὅμορον τὴν Μακεδονίαν ἐπιδραμὼν, διεδέξατο.

Οὗτος Ἀρσινόῃ πεισθεὶς τῇ γυναικὶ, Ἀγαθοκλέα τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ ζῆν ἦρε. βασιλεύει δὲ Μακεδονίας ἔτη ἑ. καὶ μῆνας ϛ'. ἡττᾶται δὲ

1 Ut anterioris periochae defectum Gr. ex Arm. mutuari debemus in supplendis vocibus εἰκοστῆς Ὀλυμπιάδος ἄχρι, ita interim facere videtur ad declarandum codicem nostrum; suadet enim pro մինչև ց՝Ճ̃որդ քսաներորդ և երրորդ ողոմպիադին առաջնոյ ամին, legendum մինչև 'ցՃ̃որդ քսաներորդ և առաջնորդ ողոմպիադին՝ երրորդ ամն ։ Յետ վեց ամաց պիւռոս · i. e. » usque ad tertium annum c. vicesimae primae Olympiadis. Post annos sex Pyrrhus, etc «.

բորդ ողոմպիադին երկրորդ ամին ի հինգերորդ ամենեան, մինչև ի ձորդ ի երորդ չորրորդ ողոմպիադն երրորդ ամին. որ լինին ամք ե. և ամիսք ին։ Ի պարտութենէն մնացեալ լինի ի կռապաշտին պատերազմ ընդ սելևկեայ ասիացւոց արքայի՝ որ նիկանորին կոչեր։ Յոկ և իսկ յետ յաղթութեանն սելևկեայ՝ պտղոմէոս զագռսի և եւրիդիկեայ որդի դստեր անտիպատրայ, որ կերաւնոն կոչէր՝ սպսիչքն ի բարերութիւն, զիւր երբեմն տուրն՝ որում՝ ի փախստին ապաստան էր լեալ՝ սպանանէր. և ինքն տիրէր մակեդոնացւոց. և մինչդեռ ընդ դաշտացիս տայր պատերազմ սպանաւ, թագաւորեալ զտարի և չհինգ ամիս. որպէս համարել զժամանակ թագաւորութեան նորա ի չորրորդէ ամէ ձորդի ի երորդի չորրորդի ողոմպիադին՝ մինչև ի հինգերորդ ամին առաջնոյ ամին ձորդի ի երորդի և հինգերորդի ողոմպիադին։

Յոկ պտղոմէոս՝ մէղէագրոս նորբին եղբայր պայազատեաց. և մինկեդոնացիք իսկ և իսկ հանին զնա յիշխանութենէն, կալեալ ամիսս ը.

usque ad cxxiv. Olympiadis annum tertium, qui efficiuntur anni v. et menses vi. Demum vero in congressu certaminis cum Seleuco Asiae rege, qui Nicanor cognominatus erat, in campo Corae devictus, (è vita excessit). Illico post victoriam, qua Seleucus praevaluit, Ptolemaeus Lagi et Eurydices filiae Antipatri filius, qui Ceraunus, id est Ira (fulminis instar) vocabatur, eum ipsum erga se beneficum (Seleucum), qui sibi in fuga auxilio fuerat, interfecit; et ipse Macedonibus dominatus est: quum vero adversum Galatas praelium committeret, occisus est, cum anno (uno) et mensibus quinque regnasset; quasi vero computetur tempus regni ejus ab anno quarto cxxiv. Olympiadis usque ad quintum mensem anni primi cxxv. Olympiadis «.

» Ptolemaeo autem frater ejus Meleager successit [1], quem illico Macedones tamquam indignum habitum, ab imperio expulerunt, cum tenuisset

ἐν τῇ περὶ Κόρου πεδίον μάχῃ τῇ πρὸς Σέλευκον τὸν τῆς Ασίας βασιλέα, ὅτῳ Νικάτωρ ἐπίκλησις ἦν, ὅτε καὶ τοῦ ζῆν ἀπαλλάττεται. Ευθὺς δ' ἐπὶ τῇ νίκῃ Σέλευκον Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Λάγου καὶ Ευρυδίκης παῖς τῆς Αντιπάτρου, ᾧ Κεραυνὸς ἐπίκλησις ἦν, εὐεργέτην τε ὄντα ἑαυτοῦ, καὶ ἐκ φυγῆς ὑποδεξάμενον ἀνελὼν, ἦρξεν αὐτὸς Μακεδόσιν, ὅσπερ Γαλάταις πολεμῶν ἀνῃρέθη, βασιλεύσας ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας έ. . .

Τὸν δὲ Πτολεμαῖον Μελέαγρος ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο. Μακεδόνες δ' αὐτὸν τῆς ἀρχῆς εὐθὺς ἐκβάλλουσιν ἄρξαντα δύο μῆνας ὡς ἀνάξιον φανέντα. καὶ ἀντ' αὐτοῦ ποιοῦνται βασιλέα Αντίπατρον ἀ-

1 Iterum haec excerpsit Sync. p. 215. D. usque ad 216. C. quamvis magis ad sensum, quam ad verbum: expedit, ut studiosi lectores conferant.

իբրև զամսոր ժան ինչ եբևեալ։ Եւ ընդ նոսա առնէին Թագաւոր զան. տիպատրոս եղբօրորդի կասանդրի և որդի փիլիպեայ՝ առ չգիտա արքու. նական ազգին։ Եղեալ տիրեալ ա. մսոյ հնի, սոսթենէս ումն փախստա. կան առնէր զնա, որպէս ի հին բաւական զօրավարութեան, վրե. նայ գաղատացւոց այնպիսի պատե. րազմաւ եկեալ՝ի վերայ հասեալ։ Եւ զնա մինչեդ նոցիք Տարեալ կոչէ. ցին. քանզի այնչափ ժամանակս տա. րեալ հողէք շնչէն։ Իսկ սոսթենէս և զվերնին եւս հալածեաց. և զամե. նայն գիրս գերբևեամ բամանդակեալ՝ մեռանէր. և լինէին անտէրունչ մին. կեզոնացիք, վասն որոյ լինէր անտե. պատրեայ և պաղամիի և արիդեայ՝ յանձանձիլս կալ իրացն. բայց բա. վանդակ և ոչինչ մամբք ունել։ Եւ

mensibus n'. Et in ejus loco Antipatrum Cassandri ex fratre nepotem, et Philippi filium, ob regii generis defectum regem crearunt. Illum diebus XLV. potitum Sosthenes quidam [1] ut imparem militiae magisterio in fugam egit, dum Brennus Galata ejusmodi bello imminens supervenit. Ipsum vero Macedones Annuum vocarunt; tanto enim tempore annui venti [2] flant. Sosthenes autem Brennum quoque pepulit, et totius negotii (regni) administrationem biennio peragens, mortuus est; et Macedones Anarchiam passi sunt: propterea [3] (quod) Antipatrum et Ptolemaeum, atque Aridaeum rerum (publicarum) administratores fuisse contigit, omnino tamen neminem tenuisse. At a Ptolemaeis [4] usque ad finem Anarchiae,

δελφιδοῦν μὲν ὄντα Κασσάνδρου, υἱὸν δὲ Φιλίππου κατ' ἀπορίαν γένους βασιλικοῦ. πέντε δ' αὐτὸν καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἄρχοντα Σωσθένης τις (τῶν δημοτικῶν) ἐξελαύνει ὡς ἀδύνατον στρατηγεῖν, Βρέννου τοῦ Γαλάτου ἐπιόντος τοσούτου πολέμου. Καὶ αὐτὸν οἱ Μακεδόνες Ετησίαν ἐκάλεσαν, ὅτι χρόνῳ τοσῷδε οἱ ἐτησίαι πνέουσι. Σωσθένης δὲ Βρέννον ἐξελάσας, καὶ ὅλων δύο ἐτῶν προστὰς τῶν πραγμάτων ἀποθνήσκει. καὶ γίνεται ἀναρχία Μακεδόσι, διὰ τὸ τοὺς περὶ Αντίπατρον, καὶ Πτολεμαῖον, καὶ Αριδαῖον ἀντιποιεῖσθαι μὲν τῶν πραγμάτων, ὁλοσχερῶς δὲ μηδένα προστῆναι. Ἀπὸ δὴ τοῦ Πτολεμαίου, ἐπὶ τὸ τέλος τῆς ἀναρχίας, τοῦτ' ἔστιν,

1 Anon. habet τις τῶν δημοτικῶν, *unus ex plebejis*, idem ferè Sync. loco citato, δημοτικὸς, *privatus* a Goaro decenter redditus; quae tamen vox desideratur in cod. nostro.

2 Ἐτησία, *annuus, anniversarius*, in plur. ἐτησίαι, dicuntur a Graecis venti, qui certis anni tempestatibus flare solent; qua dialecto utuntur etiam nonnulli Latinorum, dicentes *Etesiae* (*venti*), alii expresse, *venti anniversarii*. Interp. Arm. primo loco vocem ipsam reddens տարեւոր, secundo vel ipsum sensum exposuit, dicens տարեւոր հողմք։

3 Haec periodus in Gr. copulatur cum praecedenti, non ratione consequentiae, sed potius causae, ita ut pro *propterea*, legendum sit *eo quod*, sive *propter sequentem rationem*; nam tota subsequens perioche pendet a praepositione διά, *ob, propter*. Et quidem nostra quoque lectio suo gaudet sensu, sinceroque loquendi modo, tamen experti sumus non semel usurpari ab Interp. Arm. τὸ վասն որոյ, pro վասն այն՝ զի, ceu քանզի։

4 Ἀπὸ պաղαιμάου, suadet legendum in Gr. ἀπὸ δὲ τῶν περὶ Πτολεμαῖον, vel eo sensu ac-

'ի պտղոմեանց ցվախճան անտէրնչութեանն, այսինքն է 'ի ՃորդէԻերորդէ չորրորդէ ողոմպիադէն՝ չորրորդ ամին, մինչև 'ց ՃորդԻերորդ վեցերորդն. յորոց պտղոմէի բարկութեանն գտանի կալեալ զտարի և զհինգ ամիս. և մէղէագրեայ զերկուս ամիսս. և անտիպատրեայ 'զխԵ օր. և սոսթենի զերկեամ. և այլոյ ժամանակին անտէրունչ համարել։

'Ի նենգել անտիպատրայ զիրսն, անտիգոնոս դէմէտրի պաշարողի՝ և փիլասեայ դստեր անտիպատրու որդի՝ լինէր յանձանձիչ իշխանութեանն. որ 'ի գոնայիս թեսաղաստանի երթեալ սնեալ՝ գոնաստոս կոչէր. և նմա համարին բնաւ իսկ խԴ ամքն։ քանզի էր թագաւոր և յառաջագոյն՝ մինչ չև զմակեդոնիա կալեալ էր. ընդ ամենայն Ժ ամաւ յառաջ. և կոչեցաւ թագաւոր՝ յերկրորդում ամին Ճորդի Ի երորդի եր-

scilicet a cxx. quartae Olympiadis anno quarto usque ad cxx. sextam; ex quibus (ex his inquam, annis) Ptolemaeum Ceraunum [1] invenimus tenuisse annum et menses quinque, Meleagrum vero menses duos, et Antipatrum dies xlv. Sosthenemque biennium: reliquum autem tempus consumptum Anarchia reputatur «.

» Insidiante vero Antipatro rebus (publicis), Antigonus Demetrii Obsessoris, et Philae filiae Antipatri filius, administrator imperii effectus est, qui in Gonis Thessaliae demoratus, educatusque, Gonatas vocabatur; ipsique xliv. omnes omnino anni [2] adscribuntur: erat enim rex et jampridem, antequam Macedoniam obtinuisset, antea scilicet annis integris x. Rex ergo [3] renunciatus fuit (privatus) secundo anno cxxiii. Olympiadis: Ma-

ἀπὸ ρκδ'. Ολυμπιάδος ἔτους τετάρτου, ἄχρι τῆς ρκς'. Πτολεμαίου μὲν τοῦ Κεραυνοῦ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας έ. ἄρξαντος, Μελεάγρου δὲ μῆνας β'. Αντιπάτρου δὲ ἡμέρας μέ. Σωσθένους δὲ ἔτη β'. καὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου εἰς ἀναρχίαν λογισθέντος.

Τοῦ δ' Αντιπάτρου τοῖς πράγμασιν ἐπιβουλεύοντος, Αντίγονος ὁ Δημητρίου τοῦ πολιορκητοῦ, καὶ Φίλας τῆς Αντιπάτρου θυγατρὸς υἱὸς μεταποιεῖται τῆς ἀρχῆς, ὃς ἐν Γόνοις τῆς Θετταλίας γενόμενός τε καὶ τραφεὶς Γονάτας ἐπεκαλεῖτο. Λογίζεται δὲ αὐτῷ τὰ πάντα ἔτη (τῆς βασιλείας) τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα. ἦν γὰρ

ipiendum alterum ἀπὸ δὴ τοῦ Πτολεμαίου, quasi *a Ptolemaeanis*, sive *a Ptolemaeo cum sociis suis*.

1 Hic quoque in Arm. pro Κεραυνοῦ, *Fulminis*, (quod cognomen fuit Ptolemaei,) legitur բարկութեան, *Irae*, aut *acerbitatis*; verum a libi semper etiam in Arm. ponitur vox Graeca կերաւնոս, *Ceraunus*.

2 Gr. amplius fert ἔτη τῆς βασιλείας, *anni regni*, quod et in nostra lectione subauditur, vel potius subaudiendum est.

3 Sequentia iterum praetermisit Anon. in Gr. usque ad οὗτός ἐστιν, *Hic est*, Syncelli fortasse vestigio aliquantum adhaerens, qui omnino in compendium haec redegit. Ubi obiter nota apud Sync. legi pro privato Antigoni regno, ἔτη ιβ'. βασιλεύσας. *annis* xii. *regnans*, mendosè nempe repetita litera β, ex qua sequens vox incipit; alioquin tam Arm. quam Gr. apud Anonym. legerunt tantum ί. seu δέκα. Ժ. x.

բորդի ողումպիադին. քայց մահեր դմեռցաւ՝ յառաջնում ամին Ա որդի Ի երորդի վեցերորդի ողումպիադին։ Կա ի՝ որ զերդաձեռոց աշխարհն ասասիկ ընդ ձեռամբ նուաձեաց. և կեաց ընդ ամենայն Ճ և երիս ամս. և վախճաներ՝ ի Ա որդի երեմներորդի Ի երորդի ողումպիադին յառաջնում ամին։

cedonum vero (rex) anno primo CXXVI. Olympiadis. Hic est, qui Graeciam per vim sibi subjectam fecit; vixitque LXXXIII. omnino annis; Olympiadis autem CXXXV. anno primo mortuus est«.

Օ որ փոխանակէ որդի նորին դեմետրիոս, որ Համօրէն իսկ զամենայն լիբէաստան առ, և կալաւ զկիւրենէ. և բնաւ զամենայն իսկ հօրն՝ ի միահեծան իշխանութիւն նորոգեաց. և տիրեաց ամս Ճ. և արար կին զոմն՝ ի գերեաց. և անուն դներ ոսկեակ։ Փիլիպպոս յայսմ կնոջէ ուներ որդի, զոր՝ որ զառաջինն եւ Հռոմայեցիս. և չարեաց պատճառ եղև մահեդոնացւոց։ Եւ զփիլիպպոս այնուհետև որք մնացեալ՝ փոյթերը ոստիկանութեամբ նմա յազգէ Թագաւորութեանն, ո

» Cui filius ejus Demetrius successit, quin etiam universam Libyam cepit, et Cyrenem obtinuit; quaeque erant Patris cuncta recuperans, ea in monarchicam potestatem redegit, dominatusque est annis X: quandam autem ex captivis uxorem duxit, quam appellavit Aureolam [1]. Philippum itaque ex ea uxore filium habuit; illum inquam, qui primum cum Romanis bellum gessit, malorumque Macedonibus in causa fuit. Philippum itaque, qui pupillus remansit, procurabat protectoris more [2] quidam regio

βασιλεὺς καὶ πρὶν τῆς Μακεδονίας κρατῆσαι, ὅλοις ἔτεσι δέκα πρότερον. (...) Οὗτός ἐστιν ὁ τὴν Ελλάδα ἐγκρατῶς χειρωσάμενος, καὶ βιοῖ μὲν τὰ πάντα ἔτη τρία καὶ ὀγδοήκοντα. τελευτᾷ δὲ τῆς ρλέ. Ολυμπιάδος ἔτει πρώτῳ.

Ὃν διαδέχεται υἱὸς Δημήτριος, ὃς καὶ πᾶσαν τὴν Λιβύην ἔλαβε, Κυρήνης τε ἐκράτησε, (...) καὶ κατέσχεν ἐτῶν δέκα. Γήμας δέ τινα τῶν αἰχμαλώτων, καὶ Χρυσηΐδα προσειπών, Φίλιππον ἐξ αὐτῆς ἔσχεν τὸν πρῶτον πολεμήσαντα Ρωμαίοις, καὶ κακῶν αἴτιον Μακεδόσι γενόμενον. Φίλιππον μὲν οὖν ὀρφανευόμενον ἐπετρόπευεν Αντίγονος ἕτερος ἐκ τοῦ βασιλείου γένους, ᾧ Φοῦσκος ἐπώνυμον ἦν. δίκαιον δὲ Φοῦσκον εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ὁρῶντες (οἱ Μακεδόνες) ἐστή-

1 Gr. nomen χρυσηΐδα exposuit Interp. Arm. accurate per vocem *ոսկեակ*, siquidem utraque *Aurea*m, *aureolam*, vel *aurei coloris* sonat.

2 Ubi Gr. nunc habet ἐπιτρόπευεν Αντίγονος ἕτερος, sc. *procurabat Antigenus alter*, in apographo nostro fuit certo certius separatim *ընտի ծնողաց*, sc. *vice parentis*, seu *parentis loco*, atque eo sensu usurpatum ab Interprete nostro τὸ *ոսթիկանութիւն*, sicut et alibi ponitur pro ἐπιτροπή, id est *curatio*, *tutela*. Quod si dicatur hic quoque pro unico verbo ἐπιτρόπευεν reposita esse gemina vocabula *փոյթերը ոստիկանութեամբ*, certum etiam est Antigoni nomen defuisse; quod tamen inferius supponitur

ցում փուսկոս էր անուն յորջորջեա-
նաց: Ապրդար գտեալ յոստիկանու-
թեանն զփուսկոս տեսանէին, արա-
բին թագաւոր. և խօսեցան նմա կին
զոսկեհաճն. և նա զորդիսն՝ որ եղեն
յոսկեկայն՝ չնուցանէր. զի զիշեա-
նուէթիւնն անխարդախ փիղիպպեայ
պահիցէ. յոր ած իսկ հասոյց, և մե-
ռանէր:

Պետրոս և դեմետրիոս, որոյ
անունն յորջորջանաց գեղեցիկ կո-
չէր, 'ի Ձորդի երեսներորդի ոգոմ
պիադին յերկրորդում ամին: Ցետ
գաւարութիւնն այնուհետև 'ի փի-
ղիպոս հասանէր. որոյ ոստիկան յան-
ձանձիչ յառաջադոյն յիշատակէալն
անտիգոնոս էր. վախճանեցաւ 'ի Ձոր-
դի երեսներորդի իններորդի ոգոմ
պիադին 'ի չորրորդում ամին: ընդ
ոստիկանութեամբ զերկոտասան ամ:
և եկեաց ընդ ամենայն ամս խգ:
Յոկ փիղիպպոս առանց ոստիկանի
'ի Ձորդի քառասներորդի ոգոմպիա-

genere, cognomento Phuscus. Quum vero justum in procuratione Phuscum vidissent, regem eum crearunt; uxoremque ipsi Aureolam desponderunt: ipse vero filios, qui ex Aureola nati fuerunt, vix educabat, ut imperium sine perfidia Philippo conservaret, ad quod quidem (eum) deduxit, et (ipse) mortuus est [1].

» Obiit etiam Demetrius cognomento Pulcher, anno c. tricesimae Olympiadis secundo. Regnum deinceps ad Philippum pervenit, cujus Procurator ac tutor antea memoratus Antigonus erat, (qui) centesimae tricesimae nonae Olympiadis anno quarto defunctus est, in procuratoris munere annos agens duodecim: omnino autem vixit annos XLII. Philippus vero sine Procuratore coepit regnare, a centesima quadragesima Olympiade; regnavitque annis integris XLII: secundo autem anno centesimae [2] quinqua-

σαντο βασιλεύειν, καὶ τὴν Χρυσηΐδα αὐτῷ ἥρμοσαν. ὁ δὲ παίδων γενομένων ἐκ τῆς Χρυσηΐδος οὐκ ἀνεθρέψατο, τὴν ἀρχὴν τῷ Φιλίππῳ παρασώζων, ᾧ δὴ καὶ παρέδωκεν ἀποθνήσκων.

(...) ἐπιτροπεύσας μὲν ἐπ' ἔτη ιβ'. ζήσας δὲ πάντα ἔτη μβ'. ὁ δὲ τοῦ Δημητρίου υἱός, ὃν οἱ Μακεδόνες καλὸν ἐπωνόμαζον, χωρὶς τοῦ ἐπιτρόπου ἀπὸ τῆς ρμ'. Ολυμπιάδος ἄρχειν ἤρξατο. καὶ ἐβασίλευ-

quasi hìc memoratum. Deest etiam οἱ Μακεδόνες in nostra lectione, quod facile subauditur.

1 Hìc omnino mancus atque praeposterus invenitur Gr. textus; sic itaque digeres et supplebis ad normam Eusebii nostri, ᾧ δὴ καὶ παρέδωκεν, καὶ ἀποθνήσκει. Ἀποθνήσκει ὁ δὲ τοῦ Δημητρίου υἱός, (noster, καὶ Δημήτριος) ὃν οἱ Μακεδόνες Καλὸν ἐπωνόμαζον (.... multa interim desunt, quibus haec nec subjungenda) ἐπιτροπεύσας μὲν ἐπ' ἔτη ιβ'. ζήσας δὲ πάντα ἔτη μβ'. (Adjice. Φίλιππος δὲ) χωρὶς τοῦ ἐπιτρόπου ἀπὸ τῆς ρμ'. Ολυμπιάδος etc. dehinc recte conveniunt sequentia. Alioquin, si eo modo, qui satis Scaligero fecit, conservabis Gr. lectionem, planè confusum et diversum elicias sensum, ita ut unius regis anni pro altero, ac vicissim hujus gesta pro alterius gestis, idque haud integrè, intelligantur.

2 Non aliter legitur in Gr. δευτέρῳ ἔτει τῆς ρνϑ'. Ολυμπιάδος. Sed redundat ultimus numerus իններորդ. Ց'. IX. in utraque lectione. Mendum corrigit Scal. sed altero vitio, dicens, in adnot. 430. ad 63. 46. » Mendose. Legendum, ρμ'. Ολυμπιάδος «: ubi reponendum ρν'.

գնն սկսաւ տիրել. և Թագաւորեաց ընդ ամենայն ամն խբ. և վախճաւ նոր յերկրորդ ամի Ա՛որդի յունեորդի (Ընեդրդե) ողջմնխագին. կեցեալ ընդ ամենայն ամն ծէ։

Յակ պերսեա որդի փիղիպպեայ զդէմ հօրոս զերբայր իւր սպանանէր. և Թագաւորէ ամն Ը, և ամիսս ութ։ Վ՛ասզի ի Ա՛որդում յունեորդում յերկրորդում ողջմնխագին չորրորդ ամին՝ զելիպպոս և ակիղլոս զմակեդոնացւոց պետանեայ զկողմնան առնէն սաստիկ։ Պերսեա ի սամոթրակի անկանէր փախստական. և ապա ինքնակամիսկ մատնեաց զանձն ի ձեռս պատերազմողացն։ Յոր ատի Յ՛ղէպ փոխեալ՝ կայր ընդ պահապանութեամբ. և յետ հինգ ամի վախճաներ։ Վ՛ակեդոնացւոց իրք առնուաւ վախճանեցան։

Յոր յայնժամ զնոսա հռովմայեցիք ինքնօրինս աղեկամիս Թողին. քան-

gesimae (nonae) Olympiadis obiit; cum omnino vixisset annos LVIII «.

» Verum Perseus filius Philippi (filii) Demetrii, fratrem suum interfecit [1], regnavitque annis X. et mensibus octo. Etenim centesimae quinquagesimae secundae Olympiadis anno quarto Leucippus et Acilius [2] Macedonum Pydaniae partes valide ceperunt. Perseus ergo in Samothracen fugam se recepit, ac deinde sponte quidem semetipsum [3] bellatorum manibus tradidit. Inde vero Albam translatus, sub custodia fuit, et post quinque annos obiit. Macedonum itaque res sub eo finem habuerunt «.

» Tunc autem Romani, ut illi suis legibus ad libitum [4] viverent, permi-

σεν ἔτεσιν ὅλοις δύο καὶ μ'. τελευτᾷ δὲ δευτέρῳ ἔτει τῆς ριθ'. Ολυμπιάδος. νή, τὰ ὅλα βιοὺς ἔτη.

Περσεὺς δὲ υἱὸς τοῦ Φιλίππου Δημητρίου τὸν ἀδελφὸν (ταῖς πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ διαβολαῖς) ἀποκτείνας, βασιλεύει ἔτεσι δέκα καὶ μησὶν ὀκτώ. ἐπὶ γὰρ τῆς ρνβ'. Ολυμπιάδος τοῦ τετάρτου ἔτους Λεύκιος Αἰμίλιος πρὸς τοὺς Μακεδόνας * περὶ τὴν Πύδναν εἶλε κατὰ κράτος. Περσεὺς δὲ εἰς τὴν Σαμοθράκην ἔφευγεν. εἶτα ἑκουσίως παρέδωκεν ἑαυτὸν (δέσμιον) τοῖς πολεμίοις, κἀκεῖθεν εἰς Αλβην μετατεθεὶς, καὶ τηρούμενος, μετὰ πέντε ἔτη τελευτᾷ. Τὰ δὴ τῶν Μακεδόνων ἐπὶ τούτου κατελύθη.

Καὶ αὐτοὺς Ρωμαῖοι τότε αὐτονόμους ἀφῆκαν αἰδούμενοι δόξαν ἀ-

1 Amplius haec habentur in Gr. apud Anon. » insidiis erga patrem suum «.

2 Anon. absque conjunctione unum et idem facit duo nomina, eaque legit, *Leucius Aemilius*. Scaliger paulo inferius asteriscum notavit, eo quod obscurum vidit Gr. textum. Sed genuina lectio facile dijudicari potest per Eusebium nostrum.

3 Additur apud Anon. in Gr. δέσμιον, sc. *vinctum*, seu *ligatum*.

4 Gr. vox αὐτονόμος iisdem syllabis respondet Arm. ինքնօրէն adjectivè sumpta, quum utraque sonet, *suae legis*, *sui juris*, vel *propriis legibus*; sicut etiam in abstracto vox αὐτονομία, quae passim occurrit in sequentibus, exprimitur *libertas vivendi propriis legibus*. Verum

զի պատիւ արարեալ մեծարէին զմեծաշուք փառս և զյաղթ իշխանութեանն մակեդոնացւոց։

Յամին իննուժերորդի, որ Ոլորդի յիսնեւերորդի Ե երորդի ոլոմպիա դին երրորդ ամին կղաի, անդրիսկոս ոմն զանձն սուտ որդի պերսեայ ա նուանեաց, և փոխեաց իւր անուն փիղիպոս. վասն որոյ և սուտ փիղիպոս կոչէր։ Ձերեր մակեդոնացւոց, զթրակացիս առեալ ընդ իւր զօրաւ վիգն։ Իբրև զտարի մի կալաւ, 'ի Ձնկատաւէ փախստական լինէր 'ի Թրակացիս. մատնեալ 'ի նոցանէ՝ առաքեր կապեալ 'ի Հռոմ։

Հռոմայեցւոց անկտնեալ զմակեդոնացիս վասն սուտ փիլիպոսին օգնական լինելոյ՝ Հարկատուս առնէին, 'ի չորրորդ ամի Ոլորդի յիսնեւերորդի Ե երորդի ոլոմպիադին։ Ապ լինին յետ աղեքսանդրի ոլոմպիադք թագաւո-

serunt; namque honorifice verebantur maxime decoratam gloriam, magnificamque potestatem Macedonum «.

» Anno vero decimonono, qui CLVII. Olympiadis anno tertio quadrat, Andriscus quidam semetipsum Persei filium falso appellavit, nomenque mutatum sibi adscivit Philippum, ideoque Pseudo-Philippus dictitabatur. Potitus est ergo is Macedonum, Thracibus subsidio sibi conciliatis. Quum vero anno uno tenuisset, acie victus fuga petiit in Thracas; ab ipsis (tamen) proditus, vinctus Romam missus est «.

» Romani (itaque) despectis Macedonibus, eo quod Pseudo-Philippo auxilio fuissent, tributarios eos effecerunt, anno quarto CLVII. Olympiadis. Efficiuntur autem post Alexandrum [1] Olympiades regni Macedonum, us-

γαθὴν, καὶ μέγεθος ἀρχῆς τῆς Μακεδόνων.

Ἔτει δὲ ἐννεακαιδεκάτῳ ἐπὶ τῆς ρνζ' Ολυμπιάδος, εἰς ἔτος τρίτον, Ανδρίσκος τὶς υἱὸν ἑαυτὸν ψευσάμενος εἶναι Περσέως, καὶ Φίλιππον ἑαυτὸν μετονομάσας, παρ' ὃ καὶ Ψευδοφίλιππος ἐκαλεῖτο, κρατεῖ Μακεδονίας, Θρᾳκας λαβὼν συμμάχους. ἐνιαυτὸν δὲ κρατήσας, ἐκ παρατάξεως μὲν φεύγει εἰς τοὺς Θρᾳκας, ἔκδοτος δὲ παρ' ἐκείνων δοθεὶς ἀναπέμπεται δέσμιος εἰς τὴν Ρώμην.

Ρωμαῖοι δὲ Μακεδόνας ἀχαρίστους γενομένους, διὰ τὸ συλλαβέσθαι τῷ Ψευδοφιλίππῳ, ὑποφόρους ἐποίησαν, ἔτει τετάρτῳ τῆς ρνζ' Ολυμπιάδος. Γίνονται οὖν μετὰ Αλέξανδρον (τὸν μέγαν) (...)

Arm. Interp. ut rem magis explicet, jugiter adjungit voci ինքնօրէն, alteram quoque antiquam vocem ազիկամ, vel ազիկամաւթիւն, quae cum sit composita a vocabulo կամք, *voluntas*, idem videtur designare, quod ինքնօրէն, vel ինքնօրէնաւթիւն. sc. ratio vivendi *ad suum libitum, arbitrium, beneplacitum*, vel potius *ad suam commodissimam velleitatem*. Hunc locum transcripsit ab Eusebio nostro Samuel Arm. Chronographus, cum additamento, explicationis gratia, hoc modo ' Յետ սպանանն պերսեայ հռոմայեցիքն զմակեդոնացիան ազատ արարին՝ ինքնօրէն ազիկամս Թողին ամս ԺԴ ||. hoc est, » Post interitum Persei, Romani libertate donarunt Macedonas, suo jure ad arbitrium vivere eos permittentes, annis XIV «.

1 Redundat apud Anon. τὸν μέγαν, *Magnum*: dehinc vero desiderantur sequentia, aut praepostere collocantur, ut patet e regione.

թուեւանն մակեդնացւոց՝ մինչեւ
ցկնիքեան Հարիատուս լինելոյ, և ցը-
հռոմեցւոց իշխանութիւնն, ի չորր-
դէ չորեքտասաներորդէ ողոմպիա-
դէն երկրորդի ամին՝ մինչեւ ՚ց չորդ
յիսներորդ երորդ ողոմպիադ ամին
չորրորդի, ընդ ամենայն ի՛ր ողոմ
պիադք, և ամք երկու. և ընդ ջնաւ
ամք ՃՀԴ։

que ad finem, quo tributarii facti sunt, ad Romanorumque imperium, a centesimae decimae quartae (nempe) Olympiadis anno secundo, usque ad centesimae quinquagesimae septimae Olympiadis annum quartum, omnes Olympiades XLIII. et anni duo: omnino autem anni CLXXIV [1].

Եյո լինին յետ աղեքսանդրի էրէոփեայ՝
Թագաւորք Մակեդոնացւոց՝ այսոքիկ։

Fuerunt autem post Alexandrum Philippi (filium) reges Macedonum isti.

ա. Արիդէս՝ որ և փիղիպոս, ամն Է։
բ. Կասանդրոս, ամն ԺԹ։
գ. Կասանդրի որդիք, ամն Գ, և ամիսս Զ։
դ. Դեմետրոս պաշարիչ, ամն Ը։
ե. Պիւռոս, ամիսս Է։
զ. Լիսիմաքոս, ամն Ե, և ամիսս Ե։

I. Aridaeus, qui et Philippus, annis VII.
II. Cassander, annis XIX.
III. Cassandri filii, annis III. et mensibus VI.
IV. Demetrius Obsessor, annis VI.
V. Pyrrhus, mensibus VII [2].
VI. Lysimachus, annis V. et mensibus V.

ἀπὸ τῆς ριδ'. Ολυμπιάδος ἔτους δευτέρου, ἄχρι τῆς ρνζ'. τετάρτου ἔτους, ἐν ᾧ κατεδουλώθησαν Μακεδόνες, τὰ πάντα ἔτη ροδ'. ἔτους τῆς Μακεδονικῆς βασιλείας ροδ'. . .

Αριδαῖος ὁ καὶ Φίλιππος ἔτη ζ'.
Κάσσανδρος ἔτη ιθ'.
Κασσάνδρου παῖδες ἔτη γ', μῆνας ς'.
Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς ἔτη ς'.
Πύῤῥος μῆνας ς'.
Λυσίμαχος ἔτη ε', μῆνας έ.

1 Hic itaque desinit Porphyrii locus; quem excipit Eusebius noster, in summam ejusdem calculum redacturus suo more laterculi modo. Anonymus praetermisit sequentem inscriptionem, servato tamen laterculo.

2 Mendose apud Anon. ς'. VI. repetitur superior numerus Demetrii, pro ζ'. VII. ut constanter fert etiam Sync. p. 215. cum Canone, ad normam Porphyrii supra laudati. Idem dixeris de Meleagri tempore, quod omnes redigunt in menses II. μῆνας β'. ubi Anon. praefigit adhuc ἔτος ά. *annum* I. a praecedenti nimirum linea mutuatus; itidem redundat apud ipsum ἔτος ά. pro Antipatro.

Է. Պտղոմէոս՝ որ և կերաւնոս, ամ մի, և ամիսս Ե։	VII. Ptolemaeus, qui et Ceraunus, anno I. et mensibus V.
Ը. Մէղէագրոս, ամիսս Բ։	VIII. Meleager, mensibus II.
Թ. Անտիպատրոս լիւսիմաքայ, աւուրս խԵ։	IX. Antipater Lysimachi (filius), diebus XLV.
Ժ. Սոսթենէս, ամս Բ։	X. Sosthenes, annis II.
ԺԱ. Անտէրնչութեանն, ամս Բ։	XI. Anarchiae (sc. interregni) anni II[1].
ԺԲ. Անտիգոնոս գոնատաս, ամս ԼԳ։	XII. Antigonus Gonatas, annis XXXIII.
ԺԳ. Դէմէտրիոս, ամս Ժ։	XIII. Demetrius, annis X.
ԺԴ. Անտիգոնոս փուսկոս, ամս ԺԲ։	XIV. Antigonus Phuscus, annis XII.
ԺԵ. Փիղիպպոս, ամս խԲ։	XV. Philippus, annis XLII.
ԺԶ. Պերսևս, ամս Ժ, և ամիսս Ը։	XVI. Perseus, annis X. et mensibus VIII.
ԺԷ. Ինքնօրէն աղիկամութեանն, ամք ԺԹ։	XVII. Libertatis, vivendi suis legibus, anni XIX.
ԺԸ. Սուտ փիղիպոս, ամ ԱՆ։	XVIII. Pseudo-Philippus, anno I[2].
Յետ որոց հռոմայեցիք։	Post quos Romani.

Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνὸς ἔτος α΄. μῆνας ε΄.
Μελέαγρος (ἔτος α΄.) μῆνας β΄.
Αντίπατρος Λυσιμάχου (ἔτος α΄.) ἡμέρας με΄.
Σωσθένης ἔτη β΄.
Αναρχίας ἔτος α΄. μῆνας β΄.
Αντίγονος ὁ Γονάτας ἔτη λδ΄.
Δημήτριος (ὁ καλὸς) ἔτη ι΄.
Αντίγονος ὁ Φοῦσκος ἔτη ιβ΄.
Φίλιππος ἔτη μβ΄.
Περσεὺς ἔτη ι΄. μῆνας ν΄.
Αυτονομίας ἔτη ιθ΄.
Ψευδοφίλιππος ἔτος α΄.
(. . . .)

1 Iterum deviat Anon. legens ἔτος α΄. μῆνας β΄. *annum I. menses II.* Sed nobiscum facit Sync. p. 216. ἔτη β΄. *annos II.* Si placet, praeter duos annos admitte et duos menses, ad normam videlicet alterius catalogi in serie regum Thessaliae.

2 Hic finem habet Anonymi fragmentum hucusque ex Scaligero transcriptum.

Թեսաղացւոց Թագաւորք ։

Թեսաղիացւոց և Եպիրոտանի մինչև ցբազում ժամանակս նոյնք տիրեցին՝ որք և Մակեդոնացւոց . և առին 'ի Հռոմայեցւոց զինքնօրէն ազատութիւն ։ Յետ մատնելոյ 'ի պարտութիւն Փիլիպպեայ 'ի Թեսաղիա 'ի Տիտոսէ Հռոմայեցւոց զօրավարէ , յետոյ և նոքա ևս ընդ հարկօք Հռոմայեցւոց լինէին վասն նոցին իրաց՝ յաղագս որոյ և Մակեդոնացիք ։ Նոցին դարձեալ և սոցա յետ Աղեքսանդրի Արիդեոս, որ և Փիլիպպոս, տիրէ ամս Է ։ Զոր փոխանակէ Կասանդրոս. և թագաւորէ Եպիրատանի և Թեսաղացւոց ամս ԺԹ ։ Յետ որոյ Փիլիպպոս նորին որդի ամիս չորս ։ Ապա և եղբարք նորին Անտիպատրոս և Աղեքսանդրոս ամս Բ . և ամիս վեց ։ Նաև և Դեմետրոս Անտիպատրեայ ամս Զ, և ամիս Զ ։ Յետ որոյ Պիւռոս ամս Դ , և ամիս Դ ։ Եւ ապա Լիւսիմաքոս Ագաթոկլեայ ամս Զ ։ Նաև և Պտղոմէոս՝ որ կոչեցաւն կերաւնոս՝ զտարի մի և ամիս Ե ։ Ապա և Մեղեագրոս ամիս Բ ։ Յետ որոյ Անտիպատրոս Լիւսիմաքեայ աւուրս ԽԵ ։ Յետ որոյ Սոսթենէս ամ Ա ։ Ապա անտէրութեանն զերկեամ և զամիս Բ ։ Ապա և Անտիգոնոս Դեմետրեայ ամս ԼԴ . և ամիս Բ ։

Ապա առ սոցին ամօք Պիւռոս առ զօրուն Անտիգոնեայ , և սակաւ ինչ վայրաց տիրեաց . 'ի կռուի 'ի պար-

Thessalorum Reges .

Thessaliae et Epiro multo tempore iidem ipsi, qui et Macedoniae, dominati sunt; acceperuntque item libertatem a Romanis propriis legibus uti ad libitum. Postquam [1] Philippus a Tito Romanorum duce in Thessalia debellatus fuit, tum demum ipsi etiam eadem, qua Macedones, causa Romanorum tributarii facti sunt. Siquidem his quoque post Alexandrum Aridaeus, qui et Philippus, dominatur annis VII. Quem Cassander excipit, imperatque Epiro et Thessaliae annis XIX. Post quem Philippus ejus filius annis (lege, mensibus) quatuor [2]. Deinde et fratres ejus Antipater et Alexander annis II. et mensibus VI. Atque etiam Demetrius Antipatri (filius) annis VI. et mensibus VI. Post quem Pyrrhus annis IV. et mensibus IV. Postea Lysimachus Agathoclis (filius) annis VI. Nec non Ptolemaeus, qui Ceraunus dictus est, anno uno, et mensibus V. Deinde et Meleager mensibus II. Post quem Antipater Lysimachi (filius) diebus XLV. Post hunc Sosthenes anno I. Deinde Anarchia per biennium et menses II. Postea Antigonus Demetrii (filius) annis XXXIV. et mensibus II.

Dein vero sub horum annis Pyrrhus assumpto Antigoni exercitu, paucis quibusdam locis dominatus est. Prae-

1 Haec periocha aequè potest in Arm. lectione connecti tam cum antecedentibus, quam cum subsequentibus verbis.

2 Hic certe erratum est, cùm pro ամիս, ամս amanuensis errore scriptum fuit.

տութիւն մնանեալ դերդեայ ՚ի դեմետրեայ որդւոյ անտիգոնեայ . և յերայն և սա լուծաներ : Յե յետ սակաւ ինչ ժամանակի անտիգոնեայ մեռանելոյ՝ թագաւորեր նորին որդի դեմետրիոս ամս ժ : Յետ որոյ անտիգոնոս դեմետրեայ , որ ՚ի կիւբրենն չոգաւ , և աղխմպեայ դասեր պատրկղեայ զաքիսացւոյ ամս ի : Ապա էքդիկոսն և թիկունք լիներ . և ՚ի կռուին յաղթեր կղեմենեսեայ զակեդեմոնացւոց բռնաւորին . ազատեր ՚զսպարտս , և հանգոյն դից յարքայեցւոց ազգին պատուի արժանի լիներ :

Յետ որոյ փիլիպոս դեմետրեայ թագաւորեայ ամս իե . և ամիսս ի : ՚ի պարտութիւն մնանեալ ՚ի թիտոսէ հռոմայեցւոց զօրավարէ : Բայց թեսաղացիք առին ՚ի հռոմայեցւոց զաշխարհին ինքնօրէն պղիկամութիւն : Կղնոպէս և այլք ՚ի յունաց՝ որ էին հարկատուք փիլիպեայ : Ա առաջին ամի անիշխանութեան եր ՚ի թեսաղիա : Բայց յետոյ զօրավարք տարեւորք ՚ի բազմութենէն ընտրէին :

Յե նախ ընտրեցաւ պաւսանիաս էքեկրատեայ փերեցի : Ապա ամին առաս կրատեայ պիէրացի . առ որով տիտոս դարձաւ անդրէն ՚ի հռոմ : Ապա էակիդես կադղեայ մետրոպոլիտացի : Ապա էպիդրոմոս անդրոմաքեայ զարքիսացի ամիսս իշ . և զինաւ ցորդս տարւոյն էունոմոս պողիկղեան էի զարքիսացի ամիսս ղ : Վարձեալ էունոմոս ամ ա : Ապա էակիդես

lio autem victus Derdiae a Demetrio Antigoni filio, rebus quoque (publicis) privatur. Et post breve tempus Antigono mortuo, regnavit ejus filius Demetrius annis x. Post quem Antigonus Demetrii, qui Cyrenem profectus est, et Olympiadis filiae Polycleti Larissaei (filius) annis ix. Hic Achaeis auxilio atque subsidio fuit, et in certamine superat Clemenetem Lacedaemoniorum tyrannum, et Spartanos liberat: atque adeo a gente Achaeorum Deorum instar honorem sibi conciliare meruit.

Post quem Philippus Demetrii (filius) regnavit annis xxiii. et mensibus ix. Quin etiam in Thessalia a Tito Romanorum duce debellatus in acie fuit. Thessali vero, sicut alii quoque Graecorum, qui Philippi tributarii fuerant, acceperunt a Romanis libertatem, ut suis legibus viverent. Et quidem primo anno Anarchiam patitur Thessalia; deinde vero Duces annui ex multitudine eligebantur.

Primus ergo electus fuit Pausanias Echecrati (filius) Pherensis. Deinde Amyntas Cratis (filius) Pierensis; cujus diebus Titus iterum Romam reversus est. Postea Eacides Callae (filius) Metropolitanus. Dein Epidromus, Andromachi (filius) Larissaeus, mensibus viii. reliquo vero anni spatio Eunomus Polyclitis (filius) [1] Larissaeus, mensibus iv. Rursum Eunomus

1 Nominativum պողիկղեայ accipe pro genitivo casu պողիկղեայ, aut պողիկղեայէ, ut patet ex aliis Eusebii locis habentibus էունոմոս պողիկղեայ, vel tantum էունոմոս. alioquin novum augeretur nomen in serie principum.

Կաղղեայ Մետրոպողիտացի զերկրորդ ամն ։ Ապա Պրաւիղոս Փաքսեայ Կուտուսեցի ։ Ապա Եւնոմոս Պողիկղիտեայ Ղարիսացի զերկրորդ ամն ։ Ապա Անդրոսթենէս Իտաղեայ Գորտոնացի ։ Ապա Թրասիմաքոս Աղեքսանդրի Ատրագացի ։ Ապա Ղաւոնտոմենէս Դամոթոնեայ Փերեցի ։ Ապա Պաւսանիաս Դամոթոնեայ ։ Ապա Թէոդորոս Աղեքսանդրի Արգացի ։ Ապա Նիկոկրատէս Փաքսինեայ Կոտունեցի ։ Ապա Իպպոդոքոս Աղեքսիպպեայ Ղարիսացի ։ Յետ որոյ Կղէոմաքիդէս Էնեայ Ղարիսացի ։ Ապա Փիրինոս Արիստոմենեայ Գումփեցի ։ Յորում ամի Փիղիպպոս արքայ Մակեդոնացւոց 'ի մահկանացուս. և ետ զթագաւորութիւնն որդւոյ իւրում Պերսեայ ։ Իսկ Թեսաղացւոց թագաւորեաց՝ որպէս և ասացաւ իսկ, ամն գ. և ամիսս. թ ։ և Մակեդոնացւոց ընդ ամենայն ամն խբ. և ամիսս թ ։ 'Ի ճ որդէ չորեքտասաներորդէ ողոմպիադէն երկրորդի ամին. 'ի ժամանակին՝ յորում առ յանձն Փիղիպպոս զիրսն, մինչև ցՓիղիպպոսի Դեմետրեայ վախճանն. որ կշռի ճ որդի յիսներորդի ողոմպիադին յերկրորդում ամի, և 'ի ե երորդում ամսեանն։ Իսկ լինին ամք ճխդ. և ամիսք ե ։

anno I. Postea Eacides Callae (filius) Metropolitanus anno secundo. Postea Pravilus Phaxae (filius) Cutusaeus. Dein Eunomus Polyclitis (filius) Larissaeus, anno secundo. Deinde Androsthenes Italae (filius) Gortonaeus. Dehinc Trasimachus Alexandri (filius) Atraganus. Deinde Laontomenes Damathonis (filius) Pherensis. Exinde Pausanias Damothonis (filius). Deinceps Theodorus Alexandri (filius) Argivus. Postea Nicocrates Phaximae (filius) Cotunensis. Deinde Ippolochus Alexippi (filius) Larissaeus. Post quem Cleomachides Aenei (filius) Larissaeus. Dein Phyrinus Aristomenis (filius) Gumphicus. Quo anno Philippus rex in Macedonia obiit, Perseoque filio suo regnum tradidit; quin etiam (sc. Philippus) Thessalis, ut dictum quidem est, imperavit annis III [1]. et mensibus IX. Macedonibus autem omnino, annis XLII. et mensibus IX. A centesimae decimae quartae Olympiadis anno secundo, quo tempore Philippus (Aridaeus) suscepit res (sc. publicas regni) usque ad Philippi Demetrii (filii) obitum; quod quadrat centesimae quinquagesimae Olympiadis anno secundo, mensique quinto, efficiuntur sane anni CXLIV. et menses V.

Ամենայն Թեսաղացւոց թագաւորք ։

Cuncti reges Thessalorum.

ա. Արիդէոս՝ որ և Փիղիպպոս, ամն է ։

բ. Կասանդրոս, ամն ժթ ։

I. Aridaeus, qui et Philippus, annis VII.

II. Cassander, annis XIX.

1 In serie regum Thessaliae habentur anni XXIII. quod est rectius. Menses autem IX. qui adduntur in summa regni Macedonum, vix memorantur in serie regum; ex tempore ergo re-

գ. Փիղիպոս, ամիսս գ։	III. Philippus, mensibus IV.
դ. Անտիգոնոս և աղէքսանդրոս, ամս բ. և ամիսս զ։	IV. Antigonus, et Alexander, annis II. et mensibus VI.
ե. Դէմէտրոս, ամս զ. և ամիսս զ։	V. Demetrius, annis VI. et mensibus VI.
զ. Պիւռոս, ամս գ. և ամիսս գ։	VI. Pyrrhus, annis III. et mensibus IV.
է. Լիւսիմաքոս, ամս զ։	VII. Lysimachus, annis VI.
ը. Պտղոմէոս՝ որ և կերաւնոս, ամ ա. և ամիսս է։	VIII. Ptolemaeus, qui et Ceraunus, anno I. et mensibus V.
թ. Մէղէագրոս, ամիսս բ։	IX. Meleager, mensibus II.
ժ. Անտիպատրոս, աւուրս խե։	X. Antipater, diebus XLV.
ժա. Սոսթենէս, ամ ա։	XI. Sosthenes, anno I.
ժբ. Անտէրնչութեանն, ամք բ. և ամիսք բ։	XII[1]. Anarchiae (sive interregni), anni II. et menses II.
ժգ. Անտիգոնոս, ամս լգ. և ամիսս բ։	XIII. Antigonus, annis XXXIII. et mensibus II.
ժդ. Դէմէտրիոս, ամս ժ։	XIV. Demetrius, annis X.
ժե. Անտիգոնոս, ամս թ։	XV. Antigonus, annis IX.
ժզ. Փիղիպպոս, ամս իգ. և ամիսս թ։	XVI. Philippus, ann. XXIII. et mens. IX.

Եւ յետ այսորիկ Զօրավարք այսոքիկ։

Պաւսանիաս. Ամինտաս. Լակիդէս. Եպիդրոմոս. Եւնոմոս. Լակիդէս զերկրորդն. Պրաւիղէս. Եւնոմոս զերկրորդն. Անդրոսթենէս. Թրասիմաքոս. Ղաւոնտոմենէս. Պաւսանիաս. Թէոդորոս. Նիկոկրատէս. Իպպողոքէս. Կղէոմաքիդէս. Փիւրինոս. Փիղիպպոս։

Ac deinceps Duces isti.

Pausanias, Amyntas, Eacides, Epidromus, Eunomus, Eacides secunda vice, Praviles, Eunomus secunda vice, Androsthenes, Thrasimachus, Laontomenes, Pausanias, Theodorus, Nicocrates, Ippoloches, Cleomachides, Phyrinus, Philippus.

gum Thessaliae huc translati sunt, nisi ex praecedenti rege librarii vitio desumpti iterum fuerint.

1 Librarii culpa ut alibi, hic quoque continuatur numerus marginalis XII. de Anarchia, sive interregno; et XIII. pro succedenti rege appositus; atque ita deinceps, cum excludendum esset interregni spatium a dinumeratione nominum. Sed videtur antiqui exemplaris esse hoc mendum; ex quo nova absurditas in Gr. lectione Syncelli irrepsit, ita ut ejus amanuensis (nec enim Syncello ipsi tam ridiculum vitium tribuendum putamus) hoc interregnum Regem revera creaverit undecimo loco in serie Macedonici imperii, pag. 216. ubi ait: Μακεδόνων ιά. ἐβασίλευσεν Ἀναρχίας ἔτη β'. i. e. „ Macedonum XI. regnavit Anarchias annis II “. Turpissimum sane indocti librarii vitium, qui genitivum casum vocis appellativae Ἀναρχία, hoc est *interregnum*, *spatium principatu carens*, proprium ratus nomen nominativi casus, praefixit ei, ut aliis regibus verbum personae, *regnavit*. Quod sane facile advertens Goar Interpres Syncelli, interclusit parenthesi locum citatum, ejusque loco haec de industria reposuit in Lat. „ Macedonum principis XI. loco, interregni anni 2 “. Satis bene ad mentem auctoris. Scaliger verò cum transcripsisset eundem Syncelli locum, p. 65. ita interpolavit Αναρχία ἔτη β'. sed servare debebat genitivum casum Αναρχίας.

Ասիացւոց և ասորւոց Թագաւորք։

Փիլիպոսի արիդեայ վեցերորդում հասելոյ (ամի) Թագաւորութեանն՝ 'ի ՃՄ որդի և ԵԾերորդի ոլոմպիադին յերրորդում ամին, Ասիգոնոս նախ Թագաւորեաց ասիացւոց 'զԸԾ ամ. ընդ ամենայն կեցեալ ամս ձԿ. ահաւոր քան զամենայն Թագաւորս ժամանակին գտանէր. և մեռանէր 'ի փռիւգացւոց աշխարհին, ամենայն զօրաց առ ահին 'ի վերայ նորա դիմելոց, 'ի չորրորդում ամի ՃՄ որդի և իննուտասներորդի ոլոմպիադին։ Իսկ որդի նորին դէմէտրիոս փախստական անկեալ յեփեսոս ապրէր. և յամենայն ասիացւոց վրիպեալ, քան զամենեսին դժնդակ Թագաւոր կարծէին լինել զնա 'ի պաշարմանն. ուստի և պաշարիչ անուն կոչեցաւ յորջորջանաց։ Թագաւորէ ամս ԷԾ. ընդ ամենայն ամս

Asianorum et Syrorum Reges [1].

Philippo Aridaeo sextum Regni (annum) pertingente, cxv. Olympiadis anno tertio, Antigonus primum regnavit in Asianos annis xviii. annis integris lxxxvi. vitam agens. Is inter omnes (sui) temporis reges terribilior inventus fuit; mortuusque est in Phrygiae partibus, universo exercitu prae tremore in eum invadente, quarto anno centesimae decimae nonae Olympiadis. Filius autem ejus Demetrius fuga Ephesum se recipiens salvatur, et ab universa Asia destitutus, omnium ipse crudelissimus rex in obsessione credebatur: unde etiam cognomen ei Obsessor (Graecis, Poliorcetes) fuit. Regnat ergo et ille annis xvii. omnino annos agens liv. A cxx. Olympiadis anno primo (incipiens), duos annos cum patre regnavit, qui

(*Anonymus apud Scalig. pag.* 61.)

Ασίας καὶ Συρίας βασιλεῖς (οἱ μετὰ τὸν μέγαν Αλέξανδρον.)

Φιλίππου τοῦ Αριδαίου ἕκτον ἔτος καταγόντος τῆς βασιλείας ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς πεντεκαιδεκάτης Ολυμπιάδος ἔτει τρίτῳ, Αντίγονος ὁ πρῶτος ἐβασίλευσε τῆς Ασίας, καὶ ἦρξε μὲν ἔτεσιν ὀκτωκαίδεκα, τὰ πάντα βιώσας ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα. φοβερώτατος δὲ τῶν τότε βασιλέων γέγονε, καὶ θνήσκει περὶ τὴν Φρυγίαν, πάντων αὐτῷ διὰ φόβον τῶν δυναστῶν ἐπιθεμένων, τετάρτῳ ἔτει τῆς ἑκατοστῆς ἐννεακαιδεκάτης Ολυμπιάδος. ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ Δημήτριος φυγὰς εἰς τὴν Εφεσον διεσώθη, καὶ τῆς Ασίας ἁπάσης ἀποσφαλεὶς, πάντων δεινότατος βασιλεὺς ἔδοξεν εἶναι ἐν τῇ πολιορκίᾳ. ἀφ' οὗ δὴ καὶ πολιορκητὴς ἐπεκλήθη. βασιλεύει δὲ καὶ αὐτὸς ἔτη ιζ'...

1 Etiam hoc fragmentum nobis suppeditavit Anonymus Gr. Eusebii eclogarius, apud Scal. quamvis interruptum, atque magna ex parte mancum. Servat Anon. vel ipsam auctoris nostri

ծէ ։ ՚ի Ճորդէ Իերորդէ ողոմպիադին առաջին ամին, զերկուս ամս ընդ հօրն թագաւորեաց ․ որք եւ այնք իսկ համարէին նմա ԺԷ ամ թագաւորութեանն ։ ՚Ի բռնան անկեալ Սեղեւկեայ գերի երթայր ՚ի Կիղիկեցւոց աշխարհն, ՚ի չորրորդում ամի Ճորդի Իերորդի ողոմպիադին ․ եւ ՚ի պահեստի կայր առ նմա թագաւորաբար ․ որ մեռանէր ՚ի Ճորդի Իերորդի չորրորդի ողոմպիադին ՚ի չորրորդում ամին ։ Անտիգոնայ եւ Դեմետրի զայս ձեւ օրինակի իրք վճարէին ։

Այլ ըստ Լիդխաստանի հանդէպ Թրակացւոց կողմանցն Լիւսիմաքոս թագաւորեաց ․ իսկ վերնոց կողմանցն եւ Ասորւոց Սեղեւկոս ․ եւ ունէին երկոքեան Ճորդի չորեքտասաներորդի ողոմպիադին յառաջնում ամին ։ Յորոց Լիւսիմաքայ իրքն ՚ի բաց թողցին ․ բայց Սեղեւկեայ՝ թէ զինչ եւ զի՛ ձեւ օրինակի վճարեցան, պատմեսցին ։

՚Ի գալ հասանել Պտղոմէի առաջնոյ Եգիպտացւոց արքայի ՚ի հինն Գազա, ՚ի մարտ պատերազմի գումարէր ընդ Դեմետրի Անտիգոնեայ եւ յաղթէր, թագաւոր զՍեղեւկոս կացուցանէր Ասորւոց եւ վերնոց կողմանցն ։ Իսկ Սեղեւկոս իբրեւ չոգաւ ՚ի մէջ բարբարոսաց եւ յաղթեաց, թագաւորէր ․ եւ անտի կոչէր Նիկանովր՝ որ է յաղթող ․ եւ ունէր զթագաւորութիւնն ամս ԼԲ ․ սկսեալ ՚ի Ճորդէ եւ յեօթնուտասներորդէ ողոմպիադին առաջնոյ ամին, եւ ձգեալ մինչեւ ՚ցՃորդ Իերորդ չորրորդն՝ ամին չորրորդի ․ եւ կեայր ընդ ամե-

etiam sibi in XVII. annos regni recensebantur. Anno (enim) quarto CXX. Olympiadis a Seleuco comprehensus, captivus ivit in Ciliciam, atque in custodia apud ipsum regio more demorabatur: quique CXXIV. Olympiadis anno quarto mortuus est. Antigoni et Demetrii hoc pacto res peractae sunt.

Ceterum in Lydia Thraciae partes versus Lysimachus regnavit. Superioribus vero in regionibus, et Syria Seleucus; ambo autem tenuerunt CXIV. Olympiadis anno primo: quorum ea, quae Lysimachum pertinent, seponantur; quae vero ad Seleucum, qualiter et quomodo nempe peracta fuerint, historiae tradentur.

Quum Ptolemaeus primus Aegyptiorum rex in veterem Gazam advenisset, ad bellum se contra Demetrium Antigoni (filium) accinxit; atque eo superato, Seleucum regem constituit Syriae, et superiorum partium. Seleucus autem adversum barbaros profectus vicit, et rex declaratur; atque inde Nicanor vocatus est, id est victor. Regnum autem tenuit annis XXXII. a CXVII. Olympiadis anno primo incipiens, et ad CXXIV. (Olympiadis) annum quartum usque protractum: vixit autem omnino annis LXXV. ac demum insidiis sibi compa-

inscriptionem, praeter ea, quae ipse addidit, » qui post magnum Alexandrum «. In textu sub initium gratis voluit Scal. legi ἄγοντος pro κατάγοντος, melius tamen legit τῆς βασιλείας pro τὴν βασιλείαν.

նոյն ամս ՀԷ. և խաբ գործեալ նմա 'ի բարեկամէ պտղոմէի՝ որ կոչէր կերաւնոս, մեռանէր ։

Զսա պայազատէ սորին որդի անտիոքոս յապամայ՝ որ լեալ 'ի պարսկաստանէ. և կոչեցաւ սովտէր՝ որ է փրկիչ ։ Հարիւրորդի Ի՛երորդի իններորդի ողոմպիադին՝ յամին առաջնում վախճանեալ. կեցեալ ընդ ամենայն ԿԴ. և տիրեալ ամս ԺԹ. 'ի Ճ՛որդէ Ի՛երորդէ հնգերորդէ ողոմպիադին առաջնոյ ամին՝ մինչև 'ց Ճ՛որդ Ի՛երորդ իններորդ ողոմպիադն երրորդ ամին ։

Եղեն նորա որդիք 'ի ստրատոնիկեայ դստերէն դեմետրի. արու անտիոքոս, և դստերք ստրատոնիկ և ապամ. յորոց զապամն տարաւ արար կին. և զստրատոնիկէն դեմետրիոս մակեդոնացւոց թագաւոր ։ Ի վախճանել ճառելոյն անտիոքայ սովտերի, յաջորդէ զիշխանութիւնն անտիոքոս, որոյ կոչեցաւ անուն յորջորջանաց թեոս. սկսեալ 'ի Ճ՛որդէ Ի՛երորդէ իններորդէ ողոմպիադէն չորրորդի ամին, և ձգեալ ամս ԺԹ. խօթացաւ. և վախճանեալ յեփեսոս Ճ՛որդի երեսներորդի Ե՛երորդի ողոմպիադին յերրորդ ամին, կեցեալ ընդ ամենայն ամս Խ ։ Ունէր Բ որդիս, զսելեւկոս յորջորջեալն կալլինիկոս, և զանտիգոնոս. և դըստերս Բ 'ի լաւոդիկեայ դստերէ

ratis ab amico Ptolemaei [1], qui vocabatur Ceraunus, interfectus est.

Hunc excepit filius ejus Antiochus ex Apama (uxore natus), quae ex Persia erat; vocatusque est Soter, id est Servator. Anno autem primo centesimae vigesimae nonae Olympiadis obiit, cum vixisset omnino (annis) LXIV. dominatusque esset annis XIX. a CXXV. Olympiadis nempe anno primo, usque ad CXXIX. Olympiadis annum tertium.

Fuerunt ipsi a Stratonice Demetrii filia (liberi hi): mas Antiochus, et filiae Stratonica et Apama; ex quibus Apamam deportans [2] uxorem duxit, atque Stratonicam Demetrius rex Macedonum. Defuncto laudato Antiocho Sotere, Antiochus in imperium suffectus est, cognomento Theos, incipiens a CXXIX. Olympiadis anno quarto; quin etiam annis perdurans XIX. morbo corripitur, et CXXXV. Olympiadis anno tertio Ephesi diem obiit, cum omnino annis vixisset XL. Hic filios habuit II. Seleucum cognomento Callinicum, et Antigonum; filias quoque II. ex Laodice Achaei filia, quarum unam Mithridates, alteram vero Arathes uxorem duxerunt. Hunc excepit major natu filius Se-

1 Nomen պտղոմէի in genitivo casu collocatum indicat, quod non ipse Ptolemaeus per se sustulerit Severum, sed amici ope. Verumtamen ex iis, quae praemissa sunt in serie regum Macedoniae, satis patet, quod ipse Ptolemaeus Seleuci amicus ipsum defraudavit, ita ut hic quoque legendum sit in ablativo պտղոմէէ, atque intelligendum *ab amico suo Ptolemaeo;* ut idem sit amicus nominatus Seleuci, qui et interemptor.

2 Verba haec sonant, „ex quibus Apamam deportavit fecitque uxorem “. ubi cum vix notetur alius, qui eam uxorem duxerit, ad ipsum Antiochum sermo refertur; si tamen vel ipsi Barbari non abhorruerint filiam uxorem ducere. Nisi dixeris aut cum Stratonica Apamam quoque Demetrio concessam, aut pro verbo տարաւ, *darav*, sc. *deportavit*, legendum aliquod nomen proprium.

ադէէ. յորոյ զմին միթրիդատէս, և զմիւսն արաւթէս առաքին կանայս։ Սա փոխանակէ երէց որդին սելևկոս. որոյ անուն յորջորջմանց՝ որպէս և առաջագոյն իսկ, կոչէր կալլինիկոս. առեալ սկիզբն թագաւորելոյ յերրորդ ամի Ճորդի երեսներորդի երրորդի ողոմպիադին, ձգեալ մինչև ցերկրորդ ամ Ճորդի Լերորդի Ըերորդի ողոմպիադին, տիրեալ ամս ԻԱ։

Եւ 'ի սորա մեռանել՝ պայազատէ զնա որդին սելևկոս, որոյ անուն յորջորջմանց կոչէր կերաւնոս։ Նայց այս այսպէս, յետոյ պատահեաց. առ կենդանութեամբ իսկ կալլինիկեայ սելևկեայ, անտիգոնոս կրտսեր եղբայր նորին՝ խաղաղ նստել և զիւր իրս տեսանել չկամէր. քանզի զօրավիգն և թիկունս ևս ունէր յաղեքսանդրէ, որ զսարդիկեցւոց քաղաքն ունէր. որ և եղբայր իսկ էր մօր նորա լաւդիկեայ։ Ունէր և զգաղատացիս օգնականս յերկուսին պատերազմունս. 'ի լիդիացւոց աշխարհն սելևկոս յաղթէր. բայց ոչ զսարդիս առ, և ոչ զեփեսոս. քանզի պտղոմէոս ունէր զքաղաքն։ Իսկ իբրև 'ի կապադովկիա և 'ի միթրիդատէս երկրորդ խառնուրդք լինէին, երկու բևւրք նորա 'ի բարբարոսացն անկեալ, և ինքն սատակեալ պակասէր։ Իսկ պտղոմէոս՝ որ և տրիփոն՝ առ զկողմանս ասորւոց. և որ 'ի դամասկոս և յորթոսիա լինէր պաշարումն՝ առնոյր վախճան Ճորդ Լերորդի չորրորդի ողոմպիադին յերրորդում ա-

leucus, qui, ut nuper diximus, cognominabatur Callinicus; regnare exorsus anno tertio centesimae tricesimae tertiae Olympiadis, tendit usque ad secundum annum CXXXVIII. Olympiadis, annis XXI. imperium regens.

Eo autem mortuo, succedit ei filius suus Seleucus, cognomento Ceraunus. Haec vero ita postmodum peracta sunt [1]. Tamen cum adhuc esset in vivis Callinicus Seleucus, Antigonus junior frater ejus noluit acquiescere, suisque rebus attentus esse; praesidia enim et suppetias ab Alexandro etiam habebat, qui Sardium urbem tenebat, quin etiam frater matris ejus Laodicae erat; nec non Galatas in duobus praeliis auxiliatores habuit. In Lydia, (ubi primum certamen contractum fuit) Seleucus vicit; sed neque Sardes, neque Ephesum cepit, Ptolemaeus enim urbem tenebat. Quum vero in Cappadocia adversus Mithridatem secundus congressus fuisset, duae myriades ex suis a barbaris caesae, ipseque occisus periit. Ptolemaeus autem, qui et Triphon, partes Syriae occupavit: quae vero apud Damascum et Orthosiam obsessio facta erat, finem accepit centesimae tricesimae quartae Olympiadis anno tertio, quum nempe Seleucus eo descen-

1 Placuit pro յետ որոյ, *post quod*, legere, vel saltem intelligere յետոյ, *postea*, (ut alibi etiam necesse fuit ita dijudicare) atque ideo cum praecedenti orationis parte id copulari variata interpunctione. Si quis tamen velit codicis vestigio insistere, ita verba sonant: » Verum hoc ita. Postquam (vel postea) contigit in vivis adhuc agente Callinico, etc «. Obscuritas cernitur etiam in sequentibus verbis.

disset. Antigonus vero Callinici frater, magnam Phrygiam peragrans ad tributa incolas coegit, ducesque exercitus adversum Seleucum misit: verum a suis voluptariis ministris, barbaris traditus fuit; ex quibus cum paucis se vindicans, Magnesiam proficiscitur, et crastina die aciem instruit, atque alios, a Ptolemaeo auxilii adjumento sibi comparato, vicit: et filiam Zielis uxorem ducit. Attamen CXXXVII. Olympiadis anno quarto bellum in Lydia bis aggressus, debellatus fuit; et e regione Coloae cum Attalo praelio commisso, quum anno primo centesimae tricesimae octavae Olympiadis in Thraciam fugere ab Attalo coactus esset, post praelium in Caria factum, moritur.

Seleucus autem, qui Callinicus vocabatur, Antigoni frater, obiit anno altero. Successitque illi filius ejus Alexander, qui Seleucum semetipsum nuncupavit, Ceraunus tamen ab exercitu appellabatur. Fratrem etiam habuit, cui nomen Antiochus. Tribus annis post patrem cum regnasset Seleucus, in Phrygia insidiis sibi per dolum paratis, a Nicanore quodam Galata occisus est, circa CXXXIX. Olympiadis annum primum. Huic suffectus fuit ejusdem frater Antiochus, exercitu a Babylone cum revocante; nuncupatusque est (supplendum, Magnus). Imperavit ergo is annis XXXIV. ab anno secundo CXXXIX. Olympiadis usque ad CXLVIII. Olympiadis annum secundum; (quo) in Susam, et in superiores Satraparum provincias se

ինն՝ յիջանել անդր սելևկեայ։ Իսկ անտիգոնոս եղբայր կալինիկեայ՝ ընդ ամե՛ն փռիգիա շրջեալ՝ ընդ հարկաբ նուաձեր զբնակիչսն. և արձակիր զօրավարս 'ի վերայ սելևկեայ. և մատնեցեալ յիւրոց հեշտասպաշտօնէից բարբարոսացն. յորոց զերծեալ սա կաւուք երթայր 'ի մագնեսիա. և 'ի վաղիւն 'ի ձակատս կազմէր. յայլս ևս զօրավիղն օգնականութեան առեալ 'ի պտղոմեայ՝ յաղթէր. և առնէր կին զդուստր Օ. ի՛ն։ և 'ի չորրորդում ամի Ճորդի Ղերորդի եօթնևերորդի olympiadին, 'ի լիդիացւոց աշխարհին երկիցս մեռեալ 'ի ձակատ՝ մատնէր 'ի պարտութիւն. և հանդէպ կողովայ՝ ասպատ բազմ ընդ առաւաղայ. և յառաջնում՝ ամին Ճորդի երեսնևերորդի ՂերորդԻ olympiadին 'ի թրակ փախստական լեալ յաստաղայ, յետ ձակատուն՝ որ 'ի կարիա եղև, մեռանիր։

Իսկ սելևկոս՝ որ կալինիկոսն կոչէր՝ եղբայր անտիգոնեայ, 'ի միւսում ամին վախճանիր։ Յե յաջորդէ զնա նորին որդի աղէքսանդրոս, որ սելևկոսն անուանեալ զնոյն, և կերբասնոս 'ի զօրացն կոչէր. ունէր և եղբայր՝ որոյ անուն էր անտիոքոս։ Օ երիս ամ թագաւորեալ սելևկոս յետ չօրն՝ 'ի փռիգացւոց աշխարհին սպանանիր 'ի նիկանովրայ որումն գաղատացւոյ խաբ գործեալ նենգաւ նաւ, ըստ Ճորդի Ղերորդի Թ երորդի olympiadին յառաջնում ամին։ Օ սա փոխանակ սորին եղբայր անտիոքոս, կոչեալ արարեալ զօրացն 'ի բաբէղոնի և անուանեցաւ (հե)։ տիրեալ ամս լԷ. 'ի Ճորդի երեսնևերորդի lիններորդի olympiadին յերկրորդ ամին, մինչև 'ց Ճորդ ԹերորդՂերորդ olympiadին երկրորդի ամին.

ելեալ հասեալ ՚ի չուշայ, և ՚ի վերջին նախաթաթարայն կալուածս, ամենայն համաջինք սատակեր յելիմացոց ձակատուն. և մնային երկու որդիք՝ սելևկոս և անտիոքոս։

Յորոց սելևկոս պայազատեկ զՀայրն՝ յերրորդում ամի Ճ որդի ՚ի որդի ՚ը երորդի ողոմպիադին. և զերկոտասան ամ թագաւորեալ ձգեաց մինչև յաւաջինն ամ Ճ որդի յիսնեբորդի ա ոաջնորդի ողոմպիադին. և կեալը ընդ ամենայն՝ ամս ԿԼ։ Օ սա վախճանեալ՝ եղբայր սորին փոխանակ անտիոքոս, որ կոչեցաւ Եպիփանէս. և թագաւորէ ամս ժե. յերրորդ ամին սկսեալ Ճ որդ յիսնեբորդ ա ոաջնորդ ողոմպիադին մինչև յաւաջինն ամ Ճ որդ Ճ երորդ չորրորդ ո ղոմպիադին։ Յս զեպիփանէսն անտիոքոս՝ որ կայր ևս, փոխանակ որդի իւր անտիոքոս, մինչդեռ բժամեայ իսկ էր, որ կոչէր Եւպատովր. զտարի մի և զվեց ամիս կեցեալ առնուաս հօրն։ Դեմետրիոս՝ զոր Հռոմայեցւոց պատանդ տուեալ էր սելևկեայ հօր իւրոյ, փախուցեալ ՚ի Հռոմ՝ գայր հասանէր ՚ի փիւնիկէ ՚ի տրապաւղիս քաղաք. զլիւսիա զոմն տիկան մանկանն, և զնոյն իսկ զանտիոքոս սպանանէր, և թագաւորէր ՚ի չորրորդում ամին Ճ որդի Ճ երորդի չորրորդի ողոմպիադին. և ունէր մինչև ՚յՃ որդ Ճ երորդ Է երորդ ո ղոմպիադն՝ ցչորրորդ իսկ ամն. որոյ սովտերն կոչէր անուն յորջորջանաց. և տիրեաց ՚զբժ ամ. ՚ի կռիւ գրգռեալ ընդ ազգքանդրի վանն Թագաւորութեանն՝ վախճանէր. որ զոտարան ունէր ՚ի վարձու, և ՚ի սպազմեայ զօրավիգն, և թագաւորն ևս առատաձեռնոց նմա թիկունք լինէին։

Տիրէ և ազգքսանդրոս ասորւոց

conferens, cum universis (copiis) caesus est in Elamitarum praelio, remanseruntque duo filii (ejus) Seleucus et Antiochus.

Ex quibus Seleucus patri successit CXLVIII. Olympiadis anno tertio; et duodecim annis regnans, usque ad primum annum CLI. Olympiadis pervenit: vixit autem annis integris LX. Huic defuncto, frater ejus successit Antiochus, qui Epiphanes vocatus est; regnatque annis XI. a tertio anno CLI. Olympiadis exorsus usque ad primum annum CLIV. Olympiadis. Epiphanem vero Antiochum adhuc viventem, filius ejus Antiochus adhuc duodecim annorum excepit, qui vocabatur Eupator, patre sub eo annum unum et menses sex vitam agente. Demetrius (vero) quem Romanis Seleucus pater ejus obsidem dederat, Roma aufugiens, Trapolim Phoeniciae urbem petiit, et Lysiam pueri tutorem, ipsumque Antiochum interfecit, et regnat anno quarto CLIV. Olympiadis; atque usque ad CLVII. Olympiadis annum quidem quartum tenuit (regnum), qui Soter cognominabatur; dominatusque est annis XII. Ad praelium vero pro regno adversum Alexandrum, qui extraneos mercenarios habebat, et a Ptolemaeo suppetiis, a regeque Attaliae sibi auxiliis comparatis, excitatus, obiit.

Potitur itaque et Alexander Syriae

յերրորդում ամի Ճ̃որդի Ծ̃ երրորդի Է̃ երրորդի ողոմպիադին . և կալաւ զհինգ ամ . և 'ի չորրորդում ամի Ճ̃որդի յիսներորդի Ը̃ երրորդի ողոմպիադին սպանանի ։ Պատերազմեալ ընդ պտղոմեայ օգնականին դեմետրի՝ որդւոյ դեմետրեայ առ անտիոք քաղաքաւ , ուր եղեն խառնուրդք ճակատուցն , անկեալ մեռանէր 'ի խառնն և պտղոմէոս . և յաջորդէր զպատերազմն՝ զորմէ ասացաւն իսկ՝ դեմետրիոս , որ էր որդի դեմետրի ։ Անկեալ հասեալք 'ի միմեանս դեմետրի սեղեկեայ , և անտիոքայ որդւոյ աղեքսանդրի յասորւոց և յանտիոք քաղաքէ , յաղթէր դեմետրիոս , և թագաւորէր՝ յառաջնում ամի Ճ̃որդի Կ̃երորդի ողոմպիադին ։ Իսկ 'ի միւս եւս ամի գումարէր զօրս , և խաղայր 'ի վերայ արշակայ 'ի բաբելոն և 'ի վերին աշխարհսն ։ Իսկ 'ի միւսում եւս ամին՝ որ էր երրորդ ամ Ճ̃որդ Կ̃երորդ ողոմպիադին՝ 'ի գերութիւն ըմբռնէր յարշակայ . զոր եւ տանել 'ի պարթեւս պահել ։ Աստի և նիկանովր կոչեցաւ , որ է յաղթող . քանզի յաղթեաց անտիոքայ որդւոյ աղեքսանդրի . և սիդիրիդէս , քանզի գերի շոգաւ, յերկաթս կապեալ կայր 'ի պահեստի ։ Իսկ դեմետրի եղբայր կրտսեր՝ որ կոչէր անտիոքոս 'ի սիդէ քաղաքի սնեալ , որ յայն սակս իսկ և սիդէացի կոչէր , իմացաւ՝ թէ եղբայրն դեմետրիոս յանցեաւ և 'ի կապանս է , գնայր 'ի սիդէ քաղաքէ, և գայր ունէր զասորիս՝ Ճ̃որդի Կ̃երորդի ողոմպիադին 'ի չորրորդում

CLVII. Olympiadis anno tertio, obtinetque annis V. Quarto vero anno CLVIII. Olympiadis occiditur; quum nempe congressus fuisset cum Ptolemaeo adjutore Demetrii filii Demetrii, juxta Antiochiam urbem, ubi sane certaminis conflictus fuit, atque in turma promiscua cecidit, mortuusque est vel ipse Ptolemaeus. Bellum vero excepit laudatus Demetrius, qui erat filius Demetrii. (Itaque) Demetrio Seleuci, et Antiocho Alexandri filio ex Syria et Antiochia urbe invicem irruentibus, vicit Demetrius, regnatque CLX. Olympiadis anno primo. Anno autem secundo copiis collectis adversum Arsacem profectus est Babylonem, et in superiores regiones. Et anno altero, qui erat CLX. Olympiadis annus tertius, ab Arsace in captivitatem redactus est; qui ipsum in Parthiam servandum misit. Igitur, tum Nicanor vocatus fuit, id est victor, eo quod Antiochum Alexandri filium vicerat; tum Sidirites, quippe qui captivus ivit, ferroque vinctus in custodia erat. Frater vero Demetrii junior, Antiochus dictus, in Sidaque urbe educatus, quapropter Sideus utique vocabatur, quum intellexisset, quod frater suus Demetrius deliquit, atque in vinculis servatur, pergit a Sida urbe, adiensque Syriam tenuit CLX. Olympiadis anno quarto. Regnat ergo is quoque annis IX. Judaeosque hic subegit per obsidionem [1], muros urbis demolitur, atque electissimos

1 Τὸ 'ի պաշարմանէն, ad verbum *ex obsidione*, in codice jungitur sequenti periodo, per punctulum; nobis tamen visum est anterioribus subjungere, idque expressius, *per obsidionem*: quod si forte tibi non arridet, ita restitue: „Judaeos hic subegit, in obsidione muros urbis demolitur“.

ամին. Թագաւորէր և սա ամս ին. և սա նուաճէր զՀրկանս ընդ ձեռամբ. 'ի պաշարմանէն զպարխպս քաղաքին քակէր, և զընտիր ընտիրս 'ի նոցանէն կոտորէր, յերրորդում ամի ճ̃որդի կ̃երորդի երկրորդի ողոմպիադին:

Իսկ 'ի չորրորդում ամի ճ̃որդի կ̃երորդի երկրորդի ողոմպիադին՝ երկոտասան բիւրու գայր հասանէր Արշակ. և սա խաբ կամէր գործել. արձակէր զեղբայրն նորա զԴեմետրիոս՝ որ 'ի գերութեան էր, յասորիս: Իսկ Անտիոքոս՝ քանզի ձմեռն էին եհաս 'ի վերայ, յանձուկ տեղի անկեալ 'ի վերայ բարբարոսացն, և սաստկացուցանէր զպատերազմն, խոցեալ անկեալ մեռանէր, որոյ լէ ամ էր 'ի ծննդենէն: Իսկ զնորին որդի զՍելեւկոս զեկեալ զհետ հօրն համաբէն մատաղ հասակաւ՝ առեալ Արշակ արքայ տանէր գերի. և թագաւորաբար պահէր:

Իսկ Անտիոքայ հինգերորդի լինէր՝ երեք արուք, և երկու աղջկունք. առաջին դուստրն և երկրորդ Լաւոդիկէ կոչէին, քանզի նոյն անուն էր երկոցունց. և երրորդ Անտիոքոս. որ ցաւով ինքն և քորքն վախճանէին. և չորրորդ՝ Սելեւկոս, զոր Արշակն կալաւ. և հինգերորդ՝ Անտիոքոս՝ որ և Կիզիկոս՝ առ Կրատերայ ներ-

ipsorum trucidat anno tertio CLXII. Olympiadis.

Anno vero quarto (ejusdem) CLXII. Olympiadis cum duodecim myriadibus supervenit Arsaces: et dolo usus, fratrem ejus Demetrium, qui in captivitate erat, dimisit in Syriam. Antiochus vero instante hieme, loco angusto in barbaros irruit, atque praelium fortiter committit; (tamen) sauciatus cadit et moritur; cui a nativitate anni erant XXXV. Filium autem ejus Seleucum, qui patrem sequutus erat, tenera adhuc aetate, comprehensum [1], Arsaces Rex captivum [2] duxit, regioque more servat.

Porro fuerunt Antiocho quinto tres mares, et puellae duae. Prima filia et secunda Laodicae dictae sunt; idem enim utrique nomen erat: tertius vero Antiochus, qui ipse et sorores dolore obierunt; et quartus Seleucus, quem Arsaces cepit; quintus vero Antiochus, qui et Cyzicus, quum apud Craterum eunuchum educebatur,

(Anonymus apud Scalig. p. 61.)

... κῆσαι αἰχμάλωτον βασιλικῶς ἐφύλαττεν, ἣν Ἀντιόχῳ (...) καὶ τοῦ Σελεύκου τούτου νεώτερος υἱὸς ὁ Ἀντίοχος ὁ ἐν Κυζίκῳ πα-

1 In textu habebatur մեռեալ, *mortuus*, mendosè utique; ita ut vel ipse librarius restituere voluerit in margine առեալ, quod sonat in activo *accipiens, sumens*: id quod nos in passivo expressimus *comprehensum*, ut ad Seleucum referatur ab Arsace captivatum.

2 Dehinc incipit iterum Gr. fragmentum, quamvis crebro interruptum. Scaliger sequen-

քինւոյ մնանէր, առ երկիւղի դիմ-
արի փախուցեալ անկեալ՚ի կիզիկոս
կրաւերեաւ Հանդերձ, և այլովք
ծառայիւք անտիոքոյ. ուին վախձա-
նեցաւ քերբն Հանդերձ. և Հուսկ
կրասերն միայն ուինայր անտիոքոս. որ
վասն այնորիկ եսկ և կիզիկեացի կո-
չեցաւ։ Կայց դարձեալ միւսանգամ
դիմարիոս՝ յերկրորդ ամի Ա՛որդի
Ի երորդի երկրորդի ոլոմպիադեն՝
Թագաւորէր, զասան ամ՚ի միջի՚ի
գերիս լեալ. իսկ և իսկ երբև դար-
ձաւ՚ի գերեացն՝ էգիպտացւոցն ու-
առնէր. երթեալ Հասեալ՚ի պելու-
սիոս՝ ՚ի դիմի Հարեալ նմա փիւսկայն
պաղոմէի՝ դառնայր, և զօրացն և իշ-
խանութեանն պատերազմելով. քան-
զի ատելին էին։

Իսկ պաղոմէոս ՚ի ցասմանն լեալ՝
առաքէր Թագաւոր ասիացւոց զա-
ղէքսանդրոս ՚զիովս (՚ղվեւս) որդի
ազէքսանդրի, այսինքն երբև զորդի
ազէքսանդրի. որ վասն չէ գնեալ կար-
ծէր ՚ի պաղոմէայ, և Օ՚աբինաս ա-

prae timore Demetrii fuga se recepit Cyzicum cum Cratero, aliisque famulis Antiochi: unus enim cum sorore [1] obiit, et solus Antiochus natu minimus remansit, qui etiam propterea Cyzicenus vocatus fuit. Sed tamen Demetrius item (ab Arsace) dimissus CLXII. Olympiadis anno secundo, iterum regnat, annis decem interea captivitatem passus. Statim vero ut ex captivitate reversus est, in Aegyptios animum advertit: perveniens itaque Pelusium, cum obviam ei restiterit Physcus Ptolemaeus, reversus est, militibus quoque imperio obstantibus: odio enim ipsum habebant.

Ptolemaeus vero ira concitatus, regem Asiae misit Alexandrum, τὸν ὡς υἱὸν [2] filium Alexandri, scilicet quasi filium Alexandri; qui cum existimabatur a Ptolemaeo emptus, a Syris Zabinas cognomen accepit [3].

ρὰ Κρατερῷ τῷ εὐνούχῳ τρεφόμενος, διὰ δέος τοῦ Δημητρίου, (...) ὃς διὰ τοῦτου Κυζικηνὸς ἐπεκλήθη. ὁ τοίνυν Δημήτριος ἀπολυθεὶς ὑπὸ τοῦ Αρσάκου, ὡς εἴρηται, καὶ κατελθὼν (...) βασιλεύει (...)

Πτολεμαῖος δὲ ἀγανακτήσας, ὅτι τῷ Πηλουσίῳ προσέβαλεν ὁ Δημήτριος, ἅτε τῶν κατ' Αιγύπτον πραγμάτων ἐχόμενος, πέμπει βασιλέα τῆς Ασίας Αλέξανδρον, ὡς υἱὸν Αλεξάνδρου, ὃς διὰ τὸ ὡς ἀγοραστὸς εἶναι νενομίσθαι τοῦ Πτολεμαίου, Ζαβινᾶς ἐπεκλήθη πρὸς

tia omnia simul continuò edidit. Sed tamen juxta Eusebium nostrum sola illa verba αἰχμάλωτον βασιλικῶς ἐφύλαττεν hic locum habent; sicut etiam sequens illud ὃν Αντιόχῳ, respondet initio sequentis lineae; reliqua vero inferius sunt collocanda; ut nihil dicam de praefixa voce detruncata κᾶσαι, quae creditur composita a postrema syllaba nominis Αρσα-κᾶης, et prima alterius vocis αἰ-χμάλωτον.

1 Juxta antea tradita *sororibus* debuit legi.

2 Arm. Interp. servavit voces Graecas ὡς υἱὸς, et adjunxit explicationem ipsam *quasi filius*, ac si *Osyus* fuerit tamquam cognomentum explicandum. In sequentibus lectio incertae vocis վա չին certa est վասն չէ :

3 Scal. adnot. Gr. p. 430. ad 61. 52. » Ζαβινᾶς ἐπεκλήθη πρὸς τῶν Σύρων. Mediocriter (ait) Syriace docti sciunt hoc verum esse. *Zebina* est ἀγοραστὸς, *Zebuna* ἀγοραστής. Porphyrius, qui haec scribebat, sciebat Syriace,

նուն յորջորջմանց ան յասորւոց ։ Իբրև խառնուրդ Դամասկոսուց առ դամասկեաւ լինէին, 'ի պարտութիւն մատնեալ Դեմետրի՝ փախստական գնայր 'ի Տիւրոս ։ Իբրև անդր ևս չտային մտանել, 'ի նաւ ապաստանեալ պատառ պատառ կոտորէր ։ Ճորդի կ երորդի չորրորդի ողոմպիադին՝ յառաջնում ամին ։ որպէս թագաւորեալ նմա յառաջ քան զգերութիւնն ամս գ ։ և յետ դարձին ամս չորս ։

Փոխանակէ զԴեմետրիոս՝ Սելևկոս նորին որդի ։ և իսկ և իսկ 'ի մօրն չարախօսութեանց մեռանէր ։ Եւ տիեզերս նորին եղբայր կրտսեր առնոյր յանձն զիրսն ։ Ճորդի կ երորդի չորրորդի ողոմպիադին յերկրորդում ամին ։ և յերրորդում ամին յաղթէր Զաբինայ ։ և նա առ չժուժալ պարտութեանն՝ դեղով անձին արարեալ սատակէր ։ և թագաւորէր ամս ժա ։ մինչև ցչորրորդ ամ Ճորդի կ երորդի վեցերորդի ողոմպիադին ։ Համմարի և եղբօրն իւրոյ Սելևկեայ տարի մի իշխանութեանն խառն 'ի սոյն ։

Cum vero apud Damascum congressus esset, devictus Demetrius, Tyrum fugitivus tendit. Quum ergo nec illuc ingredi ipsi liceret, in navem confugiens, undique percussus discerpitur, anno primo Olympiadis CLXIV, cum regnasset ante captivitatem annos III. et post reditum annos quatuor.

Demetrio successit filius ejus Seleucus; et illico ob matris obtrectationes mortem obiit. Antiochus frater ejus junior rerum potitus est anno CLXIV. Olympiadis secundo, ac anno tertio Zabinam vicit: ipse vero cum ferre non posset se debellatum, veneno semetipsum confecit. Regnavit autem Antiochus annis XI. usque ad CLXVI. Olympiadis annum quartum; cui simul connumeratur fratris quoque sui Seleuci unus imperii annus. Et vocabatur Grypus, id est, habens nasum aduncum [1], et Philometor.

τῶν Σύρων. συμβολῆς δὲ περὶ Δαμασκὸν γενομένης, ἡττηθεὶς ὁ Δημήτριος φεύγει εἰς Τύρον, κἀκεῖ κωλυόμενος εἰσελθεῖν, πλοίῳ ἐπιβὰς κατεκόπη (...) βασιλεύσας πρὸ μὲν τῆς αἰχμαλωσίας ἔτη τρία, μετὰ δὲ τὴν κάθοδον, ἔτη δ᾽.

Διαδέχεται δὲ τὸν Δημήτριον Σέλευκος ὁ υἱός. καὶ εὐθὺς ἐκ διαβολῆς τῆς μητρὸς ἀποθνήσκει. Ἀντίοχος δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος παραλαμβάνει τὰ πράγματα τῆς ἑκατοστῆς ἑξηκοστῆς τετάρτης Ὀλυμπιάδος ἔτει δευτέρῳ, καὶ τρίτῳ ἔτει νικᾷ τὸν Ζαβινᾶν. ὁ δὲ τὴν ἧτταν μὴ ἐνέγκας φαρμάκῳ ἑαυτὸν διεχρήσατο. βασιλεύει δὲ ἔτη ια᾽, ἄχρι τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἑκατοστῆς ἑξηκοστῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος. συναριθμεῖται γὰρ ὁ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Σελεύκου ἐνιαυτὸς τῆς ἀρχῆς εἰς τοῦτον. ἐκαλεῖτο δὲ Γρυπὸς καὶ Φιλομήτωρ. κα-

utpote homo Tyrius, cujus et cognomen Syriacum, Malchos, quomodo à popularibus suis Syris vocabatur «.

1 Significationem vocis perantiquae կասմէկեան, quam usurpat Interpres Armenus ad exprimendum Gr. nomen Γρυπός, a se servatum

Եւ կոչէր գռիւպոս, որ է կոտմկեան, և փիղոմէտոր։ Իսկ յիջանել համամօր եղբօրն իւրոյ անտիոքայ, և եղբօրորդւոյ 'ի հօրէ կողմանէ, որոյ անունն յորջորջանաց կիզիկենացի էր, զորմէ յառաջ քան զսակաւ ինչ ասացաք, տեղի տուեալ յիշխանութենէն՝ երթայր 'յասպենտոս. ուստի և ասպենտեան կոչեցաւ. նոյն որ և գռիպոսն և փիղոմէտոր անուանէր։

Quum vero descendisset frater ejus ex eadem matre Antiochus [1], quin et nepos ex fratre de stirpe patris, cognomento Cyzicenus, de quo paulo ante diximus, (tunc Grypus) ab imperio recessit, Aspendumque proficiscitur; unde etiam Aspendius vocatus fuit, idem qui et Grypus et Philometor dicebatur.

Իսկ յետ անտիոքայ յասպենտոսն խուսելոյ, տիրէր 'ի ՃՀորդէ Կերորդէ Էերորդէ ողոմպիադին առաջնոյ ամին կիզիկենացին անտիոքոս. և յերկրորդում՝ ամի նորին ողոմպիադին՝ դառնայր միւսանգամ յասպենտեայ անտիոքոս, և ունէր ինքն զասորիս. և կիզիկենացին զկողմն մի։ 'Ի բաժանել յերկուս իշխանութեանն՝ գրիւպոսն ունէր մինչև 'ցՃորդ եօթանասներորդ ողոմպիադն չորրոր-

Postquam vero Antiochus in Aspendum se recepit, dein a CLXVII. Olympiadis anno primo, Cyzicenus Antiochus est potitus. Verum secundo anno ejusdem Olympiadis, iterum reversus ab Aspendo Antiochus, ipse Syriam tenet, Cyzicenus vero aliquam partem [2]. Bipartito itaque imperio, Grypus tenuit usque ad centesimae septuagesimae Olympiadis annum quartum, post reditum [3] adhuc

τιόντι δὲ τῷ ὁμομητρίῳ ἀδελφῷ * ἀγιτράχω, καὶ ἀνεψιῷ τὰ ἐκ πατρὸς τῷ ἐπικληθέντι Κυζικηνῷ, περὶ οὗ πρὸ ὀλίγου εἰρήκαμεν, ἐκχωρεῖ τῆς ἀρχῆς ἀπελθὼν εἰς τὴν Ασπενδον. ὅθεν καὶ Ασπένδιος ἐκλήθη ὁ αὐτὸς, καὶ Γρυπὸς, καὶ Φιλομήτωρ ἐπικαλούμενος.

Τοῦ τοίνυν Αντιόχου εἰς τὴν Ασπενδον ἐκχωρήσαντος ἄρχει ἀπὸ τῆς ρξζ'. Ολυμπιάδος ἔτους τοῦ πρώτου ὁ Κυζικηνὸς Αντίοχος. τῷ δὲ δευτέρῳ τῆς αὐτῆς Ολυμπιάδος κατίσει πάλιν ἀπὸ τῆς Ασπένδου ὁ Αντίοχος, καὶ κρατεῖ μὲν αὐτὸς τῆς Συρίας, ὁ δὲ Κυζικηνὸς τῆς κοίλης. διαιρεθείσης δὲ τῆς ἀρχῆς, ὁ μὲν Γρυπὸς παρατείνει ἄχρι τῆς ἑκατοστῆς ἑβδομηκοστῆς Ολυμπιάδος τοῦ τετάρτου ἔτους,

ex Graeca lingua mutuati sumus, cum hodie vix usum habeat talis vox Armena, si tamen nihil hic librarius peccavit, quod alio nomine nunc dicitur ab Armeniis կորաքիթ, կորունչ, արծռունկն. etc.

1 Vocem inauditam in Gr. ἀγιτράχω, emendabis ad normam codicis nostri, legens 'Αντιόχῳ. Scal. mendum satis advertit, cujus indicium est asteriscus ab eo notatus; non potuit tamen certam divinare lectionem.

2 Τὴν κοίλην recte quidem exposuit Interp. Arm. per կողմն, sc. *pars*, *regio*, *plaga*. Verum locus signatus fortasse spectat ad eam regionem, quae Κοιλοσυρία, *Coelesyria* dicitur.

3 Mendosè habetur in Gr. κατὰ, quod emendabis legens juxta Eusebium nostrum μετὰ, nisi dixeris unum pro altero acceptum fuisse.

դի ամին ։ ամս յետ դարձին կեցեալ 'ի նոյնս ԺԵ. որպէս տիրել նմա ընդ-ամենայն՝ ամս ԻԶ. մետասան առան-ձինն. և ԺԵ՝ իշխանութեանն յեր-կուս բաժանելոյ ։

Իսկ կիզիկենացին կալեալ 'ի Ճորդէ Կերորդէ Էերորդէ ողոմպիադէն առաջնոյ ամին. և վախճանէր յամի առաջնորդի Ճորդի Հերորդի առաջ-նորդի ողոմպիադին. թագաւորեալ ամս ԺԸ. և կեցեալ ընդ ամենայն՝ ամս Ծ. և վախճանեալ զայս ձև օրի-նակի ։ Մեռանել գռիպոս անտիո-քայն ըստ ասացելոյ ժամանակին՝ սե-ղեւկոս որդին որդի շրջեալ զօրօք՝ բազում քաղաքս նուաճէր ։ Իսկ ան-տիոքայ կիզիկենացւոյ գումարեալ զօրս յանտիոք քաղաքէ, և տուեալ ճակատ՝ 'ի պարտութիւն մատնէր. ձիոյ տարեալ 'ի մէջ թշնամեացն, իբրև մօտ յունել առնելին՝ զիւր սուր հանեալ զանձն սպանանէր. իսկ թա-գաւորութիւնն բովանդակ 'ի սեղև-կոս հասանէր, և ունէր զանտիոք ։

Իսկ ընդ սմա ճակատս տայր որ-

vivens annos xv. ita ut omnino dominatus sit annis xxvi. undecim nempe privatim, et xv. post imperium bipartitum.

Cyzicenus vero a CLXVII. Olympiadis anno primo obtinens, defunctus est anno primo [1] CLXXI. Olympiadis, annis regnans XVIII. et vitam degens omnino annis L. Obiit autem hoc pacto. Mortuo Grypo Antiocho juxta tempus praedictum, Seleucus ejus filius peragrans cum exercitu, plurimas urbes subigebat. Antiochus vero Cyzicenus, exercitu collecto ex Antiochia urbe, praelium commisit, et devictus fuit: equo autem inter hostes ipsum adducente, cum jam eo res deducta esset, ut eum comprehenderent, gladio suo evaginato, semetipsum confodit. Universo itaque regno ad Seleucum pertinente, Antiochiam obtinuit.

Verum contra ipsum filius Cyzice-

ἔτη κατὰ τὴν κάθοδον ἐπιζήσας δεκαπέντε, ὡς ἄρξαι τὰ πάντα εἴκοσι ἕξ, ἕνδεκα μὲν καθ' ἑαυτὸν, πεντεκαίδεκα δὲ τῆς ἀρχῆς διῃρημένης.

Ὁ δὲ Κυζικηνὸς κρατήσας ἀπὸ τῆς ρξζ'. ἔτους πρώτου, τελευτᾷ ἔτει ροα'. Ὀλυμπιάδος, βασιλεύσας μὲν ἔτη ιη', βιοὺς δὲ τὰ πάντα ἔτη ν'. Τελευτᾷ δὲ τοῦτον τρόπον. ἀποθανόντος γὰρ τοῦ Γρυποῦ Ἀντιόχου κατὰ τὸν εἰρημένον χρόνον, Σέλευκος ὁ τούτου παῖς ἐπελθὼν μετὰ δυνάμεως πολλὰς πόλεις προσηγάγετο. Ἀντίοχος δὲ ὁ Κυζικηνὸς προσαγαγὼν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας τὴν δύναμιν, καὶ παραταξάμενος, ἐνικήθη. ἐξενεχθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ ἵππου αὐτοῦ πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ μέλλων συλλαμβάνεσθαι, ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν. τῆς δὲ βασιλείας ὁ Σέλευκος ἐγκρατὴς γενόμενος παρέλαβε τὴν Ἀντιόχειαν.

Πρὸς δὲ τοῦτον ἐπολέμει τοῦ Κυζικηνοῦ υἱὸς γενόμενος Ἀντίοχος.

1 Supple in Gr. πρώτῳ post vocem ἔτει. seu, quod idem est, lege τελευτᾷ α'.

զի Կիզիկիացւոյն Ծաղկալ անախտ քոս. իբրև խառնուրդք Նահատուչի ՚ի Կիզիկեցւոց աշխարհին լինէր, առ քաղաքաւն՝ որ անուանեալ Կոչի մինչ վեացխա, յաղթէր անտիոքոս: Իսկ զնկոս փախստական ՚ի քաղաքն անկանէր. և Հարցանէր ցմարդիկն՝ Թէ Նանաչիցէ՞ն զնա. իբրև լսէր՝ Թէ Նանաչեն, Թէ գուցէ կենդանւոյն այրիցեն, աճապարէր՝ անձամբ զանձն սպանանել: Իսկ եղբարք նորա՝ որ կոչեցան Էրիւոլիք, անտիոքոս և փիլիպպոս, Էկեալ Հասեալ զօրօք՝ առնուին բռնաբար զքաղաքն. և խնդրէին զվրէժ եղբօրն, և Հինն ՚ի վեր բրէին: ՚Ի վերայ խաղայր նոցա որ զի Կիզիկեցւոյն՝ ՚ի պատերազմ, յաղթէր. և ՚ի նոցանէ անտիոքոս եղբայրն սեղևկեայ փախուցեալ ՚ի Նահատուչն՝ յանդուգն ձի ածեալ՝ անկանէր խառն ՚ի խուռն յորկնտահս գետ, և ՚ի գրգանս գետոյն սատակէր:

Յետ այնուհետև այլոյն գումարած կայր վասն Թագաւորութեանն՝ փիլիպպեայ եղբօր սեղևկեայ և որդւոյ գռիպպեայ անտիոքայ, և անտիոքայ որդւոյ Կիզիկիացւոյն անտիոքայ.

ni, qui superstes fuit, Antiochus bellum movebat. Quum igitur in Cilicia apud urbem Mopsuestiam (vel Momphestiam) dictam, exercituum congressus fuisset, Antiochus vicit. Seleucus autem in urbem fuga se recipiens, sciscitabatur ex hominibus, num se ipsum cognoscerent? Ubi vero audivit, quod cognoscunt, ne forte ipsum vivum comburerent, properavit ac semetipsum interfecit. Fratres autem ejus, qui Didymi vocati sunt, Antiochus (nempe) et Philippus, exercitu irruentes, vi urbem ceperunt, et fratris vindictam accepturi, funditus subvertunt (urbem). Supervenit adversum eos filius Cyziceni, et praelio vicit; ex iis vero Antiochus Seleuci frater a pugna fugiens, ac temere equitans, in Orontem fluvium praeceps decidit, ac in vorticibus fluvii interiit.

Ac deinceps inter alios certamen erat de regno; nimirum, inter Philippum fratrem Seleuci, Grypique Antiochi filium, et inter Antiochum Antiochi Cyziceni filium, ab anno primo

γενομένης δὲ μάχης ἐν τῇ Κιλικίᾳ περὶ πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Μοψουεστίαν, ἐνίκησεν ὁ Αντίοχος. Σέλευκος δὲ φυγὼν εἰς τὴν πόλιν, καὶ πυθόμενος τοὺς ἐγχωρίους, ὅτι διεγνώκασιν αὐτὸν (...) ζῶντα κατακαῦσαι, φθάσας ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν. οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ κληθέντες δίδυμοι, Αντίοχός τε, καὶ Φίλιππος, ἐπιφανέντες μετὰ δυνάμεως, καὶ τὴν πόλιν βίᾳ χειρωσάμενοι μετῆλθον τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀδελφοῦ, κατασκάψαντες τὴν πόλιν. Επελθὼν δὲ ὁ τοῦ Κυζικηνοῦ υἱὸς μάχῃ αὐτὸς νικᾷ. καὶ τούτων Αντίοχος μὲν ὁ τοῦ Σελεύκου ἀδελφὸς ἀπὸ τῆς μάχης ἐλάυνων τὸν ἵππον, καὶ καταφυγὼν εἰς τὸν Ορόντην, ὑπὸ τοῦ ῥείθρου κατεφθάρη.

Λοιπῶν δὲ ὄντων τῶν ἀμφισβητούντων περὶ τῆς βασιλείας, Φιλίππου, καὶ τοῦ Σελεύκου μὲν ἀδελφοῦ, υἱοῦ δὲ τοῦ Γρυποῦ Αντιόχου, Αντιόχου τε τοῦ παιδὸς τοῦ Κυζικηνοῦ, ἀπὸ τρίτου ἔτους

յառաջնէրորդ ամի Ձորդի Հերորդի առաջնորդի ոլոմպիադին սկիզբն առնել, և զօրս ընտիրս գումարեալ. և իւրաքանչիւր մի մի կողմն ունելին զասորւոց. և տային Ձակատս ընդ միմեանս վասն ասորւոց. մինչև 'ի պարտութիւն մնանեալ անտիոքայ՝ 'ի պարթևս փախստական դնայր. և յետոյ զլոմպիոս 'ի բանի առնէր, զի նովաւ գառնայցէ յասորիս. և նորա առեալ կարասի յանտիոքացւոց՝ գնմանէ ինչ փոխեալ չառնէր, ինքնօրէն աղէկամի զքաղաքն թողոյր։

Լ. Ձնակէին առ նոսա զմենեղաւոս և զղամպոն և զկալլիմանդրոս աղէքսանդրացիք, որպէս զի պտղոմէի որդւոյ դիոնիսեայ՝ յաղէքսանդրիայ 'ի բաց մերժելոյ, նա երթեալ թագաւորեսցի եգիպտոսի՝ Հանդերձ դստերբքն պտղոմէայ. և նա յախտ անկեալ նեղեալ վախձանէր։ Ուծաւ նէր և փիղիպոս որդի գուխակայ և տրիփենեայ դստեր պտղոմէի ըերորդի՝ յառաջագոյն ասացելոյն. երթալ կամէր յեգիպտոս, քանզի և ինա կոչեցին յայնժամ աղէքսանդ-

CLXXI. Olympiadis incipientes; et copiis selectis congregatis, unusquisque partem Syriae unam tenebat, atque unus contra alium pro Syria bellum movebat; usquequo victus Antiochus ad Parthos fuga petiit: ac postmodum Pompejum sibi conciliavit, ut per ipsum in Syriam reverteretur; ille vero opes ab Antiochenis assumens, ipsum neglexit, urbemque liberam permisit suis uti legibus.

Porro Alexandrini ad eos (Gr. in eum) Menelaum et Lamponem et Callimandrum miserunt, ut Ptolemaeo Dionysii filio Alexandria expulso, ipse veniens regnaret in Aegypto cum filiabus Ptolemaei: ipse vero in morbum incidens, anxius obiit. Dissolvitur et Philippus quoque filius Grypi et Tryphaenae filiae Ptolemaei VIII. quos antea nominavimus. Quum enim in Aegyptum ire vellet, nam ipsum quoque tunc Alexandrini ad imperium arcessiverunt, Gabinius prin-

τῆς ροά. Ολυμπιάδος ἀρξάμενοι, καὶ δυνάμεις ἀξιολόγους ἔχοντες, καὶ μέρους τῆς Συρίας ἐπικρατοῦντες διεπολέμουν πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς Συρίας. καὶ ἡττηθεὶς Αντίοχος εἰς Πάρθους ἀπέφυγε, καὶ ὕστερον Πομπηΐῳ ἑαυτὸν ἐνεχείρισεν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ καταχθησόμενος εἰς τὴν Συρίαν. ὁ δὲ λαβὼν παρ' Αντιοχέων χρήματα, τοῦ μὲν οὐκ ἐφρόντισεν, αὐτόνομον δὲ τὴν πόλιν εἴασε.

Πεμφάντων δ' ἐπ' αὐτὸν Μενέλαον, καὶ Λάμπωνα, καὶ Καλλίμανδρον Αλεξανδρέων, ὅπως Πτολεμαίου τοῦ Διονύσου τῆς Αλεξανδρείας ἐκστάντος, αὐτὸς ἐλθὼν τῆς Αιγύπτου βασιλεύσῃ μετὰ τῶν θυγατέρων τοῦ Πτολεμαίου, νόσῳ συσχεθεὶς ἐτελεύτησε. Καταλύεται δὲ καὶ Φίλιππος ὁ τοῦ Γρυποῦ καὶ Τρυφαίνης τῆς Πτολεμαίου τοῦ ὀγδόου υἱὸς ὁ προειρημένος. καὶ κατιέναι θέλοντα αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον, μετεπέμφαντο γὰρ καὶ τοῦτον τότε οἱ Αλεξανδρεῖς ἐπὶ τὴν ἀρχήν, Γαβίνιος ὁ τῆς Συρίας ἀρχων Ρωμαῖος ἔπαρ-

բացէք յիշխանութենէն . և զօրէնս ասորւոց իշխան հռոմայեցի հազարապետն պոմպէի խափանէր զիրսն . Եւ այսպէս արքունական պայազատութիւնն ասորւոց մինչև ցասոսա եհաս , և վախճանեցաւ .

ceps Syriae Romanus Pompeji tribunus impedimento fuit. Itaque regia successio Syriae ad istos usque perveniens finem habuit.

Եւ են փոխանորդք ասիացւոց և ասորւոց թագաւորք այսոքիկ .

Sunt autem singuli Asiae et Syriae reges isti.

ա . Ասիացւոց թագաւորեաց Անտիգոնոս . ամս ժը ։
բ . Դեմետրոս պաշարիչն վերնոց կողմանց , և ասորւոց . ամս ժէ ։
գ . Սելևկոս նիկանովր . ամս լբ ։
դ . Անտիոքոս սովտեր . ամս ժթ ։
ե . Անտիոքոս թէոս . ամս ժե ։
զ . Սելևկոս կալլինիկոս . ամս իա ։
է . Սելևկոս կերաւնոս . ամս գ ։
ը . Անտիոքոս մեծ . ամս լզ ։
թ . Սելևկոս . ամս ժբ ։

I.	In Asia regnavit Antigonus.	annis XVIII.
II.	Demetrius Poliorcetes in superioribus partibus et Syriae.	ann. XVII.
III.	Seleucus Nicator.	ann. XXXII.
IV.	Antiochus Soter.	ann. XIX.
V.	Antiochus Theos (sive Deus).	ann. XV.
VI.	Seleucus Callinicus.	ann. XXI.
VII.	Seleucus Ceraunus.	ann. III.
VIII.	Antiochus Magnus.	ann. XXXVI.
IX.	Seleucus.	ann. XII.

χος ὢν τοῦ Πομπηΐου ἐπέσχε. καὶ οὕτως ἡ βασιλικὴ διαδοχὴ ἡ κατὰ Συρίαν ἄχρι τούτων φθάσασα κατελύθη.

Εἰσὶν οὖν ἐφεξῆς Ἀσίας καὶ Συρίας βασιλεῖς οἵδε.

Ἀντίγονος ἐβασίλευσε τῆς Ἀσίας	ἔτη ιή.
Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς τῶν τε ἄνω τόπων, καὶ Συρίας,	ἔτη ιζ'.
Σέλευκος ὁ Νικάτωρ	ἔτη λβ'.
Ἀντίοχος ὁ Σωτὴρ	ἔτη ιθ'.
Ἀντίοχος ὁ Θεὸς	ἔτη ιέ.
Σέλευκος ὁ Καλλίνικος	ἔτη κά.
Σέλευκος ὁ Κεραυνὸς	ἔτη γ'.
Ἀντίοχος ὁ Μέγας	ἔτη λς'.
Σέλευκος ὁ Φιλοπάτωρ	ἔτη ιβ'.

Ժ. Անտիոքոս եպիփանէս.	ամս ժա։	x. Antiochus Epiphanes.	annis xi.
ժա. Անտիոքոս նորին՝ որդի, ամ ա. և	ամիսս զ։	xi. Antiochus ejus filius [1]. anno i. et mensibus	vi.
ժբ. Դեմետրիոս սովտէր.	ամս ժբ։	xii. Demetrius Soter.	ann. xii.
ժգ. Աղէքսանդրոս.	ամս ժե։	xiii. Alexander.	ann. xv.
ժդ. Դեմետրիոս դեմետրի.	ամս դ։	xiv. Demetrius Demetrii (filius).	ann. iii.
ժե. Անտիոքոս սիդեացի.	ամս թ։	xv. Antiochus Sidetes.	ann. ix.
ժզ. Դեմետրիոս ողոց.	ամս դ։	xvi. Demetrius de integro [2].	ann. iv.
ժէ. Անտիոքոս գռիպոս.	ամս իզ։	xvii. Antiochus Grypus.	ann. xxvi.
ժը. Անտիոքոս կիզիկենացի.	ամս ժէ։	xviii. Antiochus Cyzicenus.	ann. xvii [3].
ժթ. Փիղիպոս գռիպեայ։		xix. Philippus Grypi (filius).	

Առ որով իշխանութիւնն իսկ ասորւոց վախճանեցաւ։

Sub quo vel ipsum Imperium Syriae finitum [4].

Αντίοχος ὁ Επιφανὴς	ἔτη ιά.
Αντίοχος (...) ὁ Ευπάτωρ	ἔτος ά. μῆνας ϛ'.
Δημήτριος ὁ Σωτὴρ	ἔτη ιβ'.
Αλέξανδρος	ἔτη ιέ.
Δημήτριος Δημητρίου	ἔτη γ'.
Αντίοχος ὁ Σιδήτης	ἔτη θ'.
Δημήτριος ἄυθις (Arm. ὅλως)	ἔτη δ'.
Αντίοχος ὁ Γρυπὸς	ἔτη κϛ'.
Αντίοχος ὁ Κυζικηνὸς	ἔτη ιή.
Φίλιππος ὁ τοῦ Γρυποῦ	ἔτη β'.

Εφ' οὗ ἡ κατὰ Συρίαν ἀρχὴ κατελύθη. . . .

1 Desideratur in Gr. *ejus filius*, υἱὸς αὐτοῦ, et in Arm. *Eupator*. Եւպատովր։

2 Si vox inaudita in Arm. ողոց, *Olots*, non habuerit apud antiquos significatum Gr. vocis ἄυθις, *iterum*, *rursus*, ergo Interp. Arm. legebat in Gr. ὅλως, *totaliter*, *integre*. Hoc consilio reposuimus in Lat. *de integro*.

3 Pro xvii. Gr. lectio habet xviii. ad normam nempe historiae praemissae, ac Canonis. Pariter pro Philippo annos ii. ubi nihil in Arm.

4 Hic sane et Anonymi fragmenta plane finem habent.

ՅԵՏ ՈՐՈՑ

ՀՌՈՄԱՅԵՑԻՔ.

Հռոմայեցւոց՝ որ ՚յՌոմիւղեայ թագաւորք, որք ՚յաւգոստեայ և ՚ի մեզ. որ հռոմայեցւոց հիպատք յուղեայ կայսերէ և ՚ի մեզ. գումարեալ զամենայն զնախընթաց յիշատակարանն՝ որ աստ իսկ կարգաւ դրոշմեալ են:

՚Ի բազմավիպին Աղեքսանդրեայ:

Յաբիդենեայ՝ որ զասորեստանեայց և զմարաց զմատենանն գրեաց:

՚Ի Մանեթովայ յերից գրոցն զեգիպտական յիշատակացն:

՚Ի Կեփաղիոնի յինն երաժշտական մատենիցն:

՚Ի Դիոդորի մատենադարանիցն ՚ի Խ գրոցն. յորս համառօտ կարգէ ընդ պատմութիւնն մինչև ցԳայիոս կայսր:

՚Ի Կասեայ Լոնգինեայ ԺԸ գրոցն. յորս համառօտեաց ՃԻԸ ողոմպիադս:

՚Ի Փղեգոնեայ յազատելոյ ՚ի կայսերէ ՚ի ԺԴ գրոցն. յորս համառօտեաց ՄԻԹ ողոմպիադս:

՚Ի Կաստորի Զ գրոցն. յորս ժողովեաց ՚ի Նինայ և ՚ի խոնարհ ողոմպիադս ՃՁԱ:

՚Ի Թաղեայ յերից գրոցն. յորս գումարեաց յԻլիոնի առնլոյն մինչև ՚ցՃորդ Կերորդ Եերորդ ողոմպիադն:

՚Ի Պորփիւրեայ՝ որ առ մեօք փիլիսոփոս, յառնլոյն Իլիոնի մինչև ՚ի Կղաւդի թագաւորութիւնն:

POST QUOS

ROMANI.

Romanorum, qui a Romulo reges, quique ab Augusto usque ad nos; qui demum Romanorum Consules a Julio Caesare ad nostram aetatem; postquam collegerimus [1] omnia praemissa commentaria interim hic loci ex ordine digesta.

Ex Polyhistore Alexandro.

Ex Abydeno, qui de Assyriis ac Medis libros conscripsit.

Ex Manethi tribus libris de Aegyptiorum monumentis.

Ex Cephalionis novem musicis (seu Musarum) codicibus.

Ex Diodori Bibliothecae XL. libris, in quibus breviter historiam usque ad Cajum Caesarem exponit.

Ex Cassii Longini XVIII. libris, quibus breviter in compendium redegit CXXVIII. Olympiadas.

Ex XIV. libris Phlegontis libertini Caesaris (Adriani), quibus in compendium reduxit Olympiadas CCXXIX.

Ex Castoris VI. libris; in quibus a Nino et infra confecit Olympiadas CLXXXI.

Ex Thaletis tribus libris, in quibus ab Ilio capto usque ad CLXV. Olympiadem collegit.

Ex Porphyrio, nostrae aetatis Philosopho, a capto Ilio usque ad Claudi regnum.

1 Quamvis implicatissima videatur connexio inter se utriusque periodi, sensus tamen Aucto-

ՀՌՈՄԱՅԵՑԻՈՑ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐ

Յաւմ է և ՚ի հռոմայեցւոց թա գաւորութեանն ժամանակս ընթա նալ. որ զառաջին անուն յորջորջա նաց յԱենեադոցդում ողմպիադին ութ. յորում Ռոմիղոս զՀռոմայեցւոց քաղաքն շինեաց ։ Եայնմ քաղաքի, և որոց ընդ նորա թագաւորութեամբ, ՚ի նմանէ սերեցեալ անուն ։ Իսկ նախ քան զԱտեալ ժամանակսն՝ երբեմն զատինացիք կոչէին, և երբեմն աբո րիգինացիք, և ընդ այլ ժամանակս դարձեալ այլազգ ։

Եայց տիրեաց նոցա յետ զկործանն առնելոյ Էնիա անքիսեայ, և նորին պայազատք նախ քան զքաղաքն շինելոյ թագաւորեցին ազգին ։ Եայց զնոցա պատմութիւնն բազումք և այլք՝ ուշ միայն հռոմայեցիք յայգէ, այլև յոյնք գումարեալ գրեցին ։ Ի նոցանէ երկուս միայն թուով բաւական լինի մեզ՝ իբրեւ, որ առաջի կան, երևելի վկայք լինելոյ ։ Եորոց առ այժմ եդից առընթեր զբանիմ սոյն, որ զՀռոմայական պատմութիւնն համառօտեաց. որ ընդ այլում Ճառիցն՝ և ընդ նախնեացն ազգն Հռոմայեցւոց անցանէ համառօտիւք ։ Ի նմանէ և ըստ նմանէ թագաւորացն՝ մինչև յառնուլ զիլիոն, յառաջնում գրոցն իւրում եդեալ հաստատու-

ROMANORUM TEMPORA.

Jam adest tempus et Romanorum regni tempora percurrendi, quod primum suam nomenclationem septima Olympiade habuit, qua Romulus Romanorum urbem condidit. Siquidem ejusdem urbis, quaecque sub ejus regno fuerunt, nomen ex eo (sc. Romulo) propagatum est. Ante vero praelaudata tempora, nunc Latini, nunc Aborigines dictitabantur, itemque diverse diversis temporibus.

Ceterum, post captum Ilium dominatus est in illos Aeneas Anchisae (filius), ejusque successores ante urbem conditam genti regnaveruut. Verum eorum historiam plures ac varii, non solum natione Romani, sed Graeci quoque colligentes conscripserunt. Ex illis duo saltem numero de rebus quae adsunt, satis nobis sint, ut praeclari testes adhibeantur. Quorum interim Dionysium afferam Historiae Romanae commentatorem; qui praeter alia commentaria, etiam Antiquitates Romanorum gentis breviter percurrit. Ab Aenea et vicissim [1] Regibus usque ad Ilii captivitatem, in primo suo libro constanter exposuit: ex quo necessaria, quaecque impresentia-

ris satis elucet; sive eo modo, quo nos digessimus, distribuas membra sermonis; sive parenthesis loco habeas sequentia usque ad novum principium rerum Romanarum, hoc pacto. Գումարեալ զամենայն և այլն (. . . .) Jam adest, etc. «.

sione imitativa, quasi resolvendum, *post eum assimiliter ei*, vel *quem sequuti successive*, cui respondent aliquatenus, *juxta eum*, vel *secundum eum*, pro successione sumpta: hic tamen cum Ilii captivitas memoratur, fortasse eos etiam qui ante Aeneam fuerunt, designat; nos interim *vicissim* reddidimus, ad declarandam indifferentem successionem.

[1] Ընդ նմանէ, passim occurrit pro succes-

թեամբ. յորմէ զկարևորսն, և որ իրացս՝ որ առաջի կան՝ դիպօղ են, համառօտիւք առընթեր եդեալ կարգեցից զնոյն ձև օրինակի։

rum conveniunt, summatim afferens, hoc modo digeram.

Դիոնիսի աղիկառնացւոյ յառաջին հռոմայական պատմութենէն։

Dionysii Halicarnassei ex prima Romanorum Historia [1].

Զտիրեալ քաղաքէն ամենայն երկրի և ծովու, յորում այժմ հռովմայեցիք բնակեն, հինք 'ի ժամանակագրաց ասեն՝ թէ բարբարոսք ունէին՝ սիկիղացւոց ազգն անդէն ծնեալ։ Բայց յառաջ քան զնոսա՝ ո՛չ թէ ո՛րպէս այլք ունէին, և ո՛չ թէ աւեր իսկ կայր, չկարէ ոք հաստատութեամբ պատմել։ Իսկ յետ այնր ժամանակաց աբորիգինացիքն կալան, որք բազում ժամանակաց պատերազմ տալով ընդ բնակիչսն՝ առնուն. որք նախ 'ի լերինս բնակէին առանց պարսպաց 'ի շէնս ուրեք՝ աստ անդ ցան և ցիր։

„Urbem in universam terram et mare dominantem, quam nunc Romani inhabitant, ut antiquissimi Chronographorum ajunt, Barbari tenuerunt, Siculorum nempe gens indigena. Verum ante eos, neque quomodo alii tenuerint, neque incultane esset, nemo certo referre potest. Post vero dicta tempora Aborigines tenuere; quippe qui multo tempore cum incolis pugnantes, possederunt: qui primum in montibus vicos quosdam sine moenibus, hic et illic sparsim incolebant.

(*Dionys. Halicarn. Antiq. Rom. L. 1.*)

Τὴν ἡγεμόνα γῆς καὶ θαλάσσης ἁπάσης πόλιν, ἣν νῦν κατοικοῦσι Ῥωμαῖοι, παλαιότατοι τῶν μνημονευομένων λέγονται κατασχεῖν βάρβαροι Σικελοὶ, ἔθνος αὐθιγενές. τὰ δὲ πρὸ τούτων, οὔθ' ὡς κατείχετο πρὸς ἑτέρων, οὔθ' ὡς ἔρημος ἦν, οὐδεὶς ἔχει βεβαίως εἰπεῖν. Χρόνῳ δε ὕστερον Ἀβοριγῖνες αὐτὴν παραλαμβάνουσι, πολέμῳ μακρῷ τοὺς ἔχοντας ἀφελόμενοι. οἳ τὸ μὲν πρότερον ἐπὶ τοῖς ὄρεσιν ᾤκουν ἄνευ τειχῶν κωμηδὸν καὶ σποράδες.

1 Graecum textum restituimus ex ipso auctoris loco. Lib. 1. Antiq. Rom. editionis Lipsiae, p. 1691. voluntariis lacunis Eclogarii, Eusebii scilicet nostri, interjectis per continuatam interpunctionem; quibus facillime advertere possunt studiosi lectores, quomodo nempe Eusebius servatis ipsis Dionysii verbis, totam historiam in compendium redegerit: ita tamen, ut nonnulla et ipse addiderit, tum ut res explicaret, tum maxime ut connecteret varias a se praetermissas orationis partes. Itaque praesens Dionysii textus non ubique ad verbum cum Eusebio nostro conferendus est, sed plerumque ad sensum intelligi debet. Nihilo tamen minus,

Եւ յետ նոցա զպեղասգացւոց և զոմանց յունաց ասեն ունել զերկիրն. որոց զառաջինն աբորոգինացիս անուանեալ. և յետոյ 'ի Թագաւորէն ղատինայ ղատինացիք կոչել, որ առ եղիական պատերազմաւն բռնացաւ։ Իսկ յետ ժզ ազգաց անցանելոյ՝ ռոմելեայ շինեալ զքաղաքն և մեծացուցեալ, և զիրս և զօրէնս յաւագութիւն ածեալ։ Եւ յայսմ վայրէ անդրէն դարձուցեալ զբանն՝ գրէ զայս ձև օրինակին զնոյն բանս։

Զաբորիգինացիսն՝ յորոց տիրէ ազգն հռոմայեցւոց, ոմանք անդըստին 'ի յաշխարհէն իտաղացւոց ուրոյն ջոկ ասեն լիեալ։ Իսկ իտաղիա զբնաւ իսկ զծովեզրն կոչեմ՝ զյունիոս խորշ, և զտուրէնական ծովն, և զերրորդ մասն երկրին՝ զոր ղատինացիքն ունէին։ Եւ Թարգմանին իշխանք ազգապետք կամ նախծինք. իսկ ըստ այլոց մատենագրաց՝ Թա-

At postea Pelasgos et Graecorum nonnullos tenuisse terram illam dicunt; qui primo Aborigines nuncupati, deinde Latini denominati fuerint a Latino rege, qui Iliaci belli tempore praevaluit. Verum XVI. generationibus [1] praeteritis, Romulus urbem condidit, amplificavitque, necnon res legesque ad sublimiorem statum evexit «. Interim vero iterum sermonem recolens (Dionysius) hoc pacto eadem verba scribit.

» Aborigines, ex quibus imperii originem ducit gens Romanorum, quidam jaminde ex Italiae indigenis corpus privatum fuisse dicunt. Italiam autem universum littus voco, Jonium (nempe) sinum, et Tyrrhenum mare, tertiamque partem terrae, quam Latini tenebant. Per interpretationem autem sunt (Aborigines) Principes gentiarchae (sc. auctores origi-

Ἐπεὶ δὲ Πελασγοί τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τινὲς ἀναμιχθέντες αὐτοῖς... οἱ αὐτοὶ... τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἀβοριγίνων ὀνομασίαν ἔτι σώζοντες. ἐπὶ δὲ Λατίνου βασιλέως, ὃς κατὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον ἐδυνάστευσε, Λατῖνοι ἀρξάμενοι καλεῖσθαι. Ῥωμύλου δὲ τὴν ἐπώνυμον αὐτῷ πόλιν οἰκίσαντος, ἑκκαίδεκα γενεαῖς τῶν Τρωϊκῶν ὕστερον.... (deinceps discrepat, fusiori stylo rem declarans)...

Τοὺς δὲ Ἀβοριγῖνας, ἀφ' ὧν ἄρχει Ῥωμαίων τὸ γένος, οἱ μὲν αὐτόχθονας Ἰταλίας, γένος αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ γενόμενον ἀποφαίνουσιν. Ἰταλίαν δὲ καλῶ τὴν ἀκτὴν σύμπασαν, ὅσην ὁ Ἰόνιός τε κόλπος καὶ Τυῤῥηνικὸς, καὶ τρίτα περιέχουσιν ἐκ γῆς... ὥσπερ ἂν ἡμεῖς εἴποιμεν γενάρχας ἢ πρωτογόνους. ἕτεροι δὲ λέγουσιν ἀνεστίους τι-

multum perspicuitatis ambae lectiones sibi invicem praestant.

1 Frid. Sylburgius, Halicarnassaei interpres Latinus, affert in adnot. ad p. 8. v. 19. Glareani sententiam, qui vult hìc pro *sexdecim aetatibus* seu *generationibus* legi *tredecim* tantum: sed frustra, cum uniformiter habeatur apud Halicarn. et Euseb. *sexdecim*. Itidem idem Sylburg. ad p. 120. v. 47. prolixam inserit disquisitionem de sensu vocis γενεά, quam passim Dionysius usurpat; nobis tamen id sat erit, quod Interp. Arm. satis idoneè accommodarit vocem ազգ. sc. *generatio*, *genus*, *gens*, vel latè sumpta, *aetas*, etc. id enim omnino significare potest ազգ apud Arm. quod γενεά apud Gr.

փառականք կոչին, 'ի բազում աշխարհաց ժողովեալք. և ըստ այլոց՝ թէ լիբէացւոց անդր եկք երթեալ էին. և ՀԱՉՔ՝ 'ի հռոմայեցւոց մատենագրաց ասեն, թէ յոյնք էին. 'ի նոցանէ՝ որ երբեմն 'յաքային բնակեալ էին, բազում ազգօք յառաջ քան ըզտրովական պատերազմն անդր հատուածք երթեալ։

Եւ 'ի նոյնս յարեալ՝ ասէ, թէ ճշմարտութեամբ որպէս զիարդ և իցէ՝ չէ՛ յայտ. բայց ըստ իմում կարծեաց՝ յայն ազգէ, որ այժմ արկադեանն կոչին, լինել նոցա։ Նախ նոցա անցանել ընդ յունիոս խորշ ծովուն, և բնակել յիտազացւոց աշխարհին. զորս տարեալ ինովտրի լի-

nis) vel primogeniti [1]; juxta vero alios scriptores, vagabundi (quasi oberrantes) vocantur è multis regionibus convenae. Secundum vero alios, Libyorum [2] advenae illuc profecti erant. At Romanorum diserti scriptores, Graecos eos esse asserunt, ex illis nimirum, qui olim in Achaia habitabant, multis ante bellum Trojanum generationibus eo per coloniam migrantes «.

His autem addit, dicens. » Itaque rei veritas quomodo se habeat, non constat: juxta meam vero sententiam, ex ea gente, quae nunc [3] Arcades nuncupantur, eos fuisse dixerim. Imprimis eos per Jonium sinum maris trajectos, Italiam incoluisse; quos quidem deduxerit Oenotrus Lycaonius [4],

νὰς, καὶ πλανήτας, ἐκ πολλῶν συνελθόντας χωρίων... ἄλλοι δὲ Λιγύων ἀποίκους μυθολογοῦσιν αὐτοὺς γενέσθαι ... οἱ δὲ λογιώτατοι τῶν Ρωμαίων συγγραφέων ... Ἕλληνας αὐτοὺς εἶναι λέγουσι τῶν ἐν Ἀχαΐᾳ ποτὲ οἰκησάντων, πολλαῖς γενεαῖς πρότερον τοῦ πολέμου τοῦ Τρωϊκοῦ μεταναστάντας.

... Τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς ὅπως ποτ' ἔχει, ἄδηλον, εἰ δ' ἔστιν ὁ τούτων λόγος ὑγιὴς, οὐκ ἂν ἑτέρου τινὸς εἴησαν ἄποικοι γένους, ἢ τοῦ καλουμένου (νῦν) Ἀρκαδικοῦ. πρῶτοι γὰρ Ἑλλήνων οὗτοι περαιωθέντες τὸν Ἰόνιον κόλπον, ᾤκησαν Ἰταλίαν, ἄγοντος αὐτοὺς Οἰνώτρου τοῦ Λυκάονος. ἦν δὲ πέμπτος ἀπό τε Αἰζειοῦ καὶ Φορω-

1 Lectio Arm. valdè probat integrum esse Gr. textum in iis vocibus γενάρχας ἢ πρωτογόνους, quae tamen posteriores critici gratis deturbare nituntur, variis interpretationibus morem gerentes: ita enim scribit Sylburg. praelaudatus, loco citato, ad p. 8. v. 37. » Lapi versio habet πρωτογονεῖς: ex quo suspicari licet duplicem in codicibus scripturam extare, πρωτογόνους et πρωτογενεῖς: quod posterius ad γενάρχας proxime accedit «. Attamen qui Eusebio fidem adjungunt, nihil mutandum censent.

2 Dionys. in hodiernis lectionibus fert Λιγύων, sc. *Ligurum*; quorum regio *Liguria* a Latinis dicta in Italia satis nota. Eusebius tamen legit Λιβύων, qui sunt de Libya seu Africa; quae remota quidem regio, sed pariter notissima: nec mirum, cum advenae per coloniam a quantumvis remotissima orbis parte potuerint adesse; nisi dixeris, in cod. Arm. pro լիբէացւոց legendum esse լիգէացւոց.

3 Adverbium այժմ, probat τὸ νῦν parenthesis nota additum in edit. Halic. ex codice Venet.

4 Dionys. habet τοῦ Λυκάονος; quo aequè designari potest *Lycaonis filius*, et *Lycaonus*, seu *Lycaonensis*, ex vi praecedentis nominis; idem forsitan duplex sensus eliceretur a nostra lectione, si pro լիկոնացւոց (quod sonat *Lycaonensium*) legeretur լիկայոնի, *Lycaonis*.

կոնացւոյ՝ որ էր հինգերորդ. Օէի և Փորոնեայ, ժէ ազգօք յառաջ քան զտրովական պատերազմ։ Ոյինովտրեայ 'ի լերինս բնակեալ, և ոյինովտրիա զաշխարհն կոչեալ, և զբնակիչսն ոյինովտրացիս։ Որոց յետոյ անուանեալ իտաղացիս յիտաղոսէ թագաւորէ. յորմէ և ամենայն իսկ երկիրն իտաղիա անուանեալ։ Եւ զիտաղոս փոխանակեալ մորգեայ. յորմէ մորգեացիք կոչեցան։ Եւ ոյինովտրի եղբօր՝ որոյ անուն էր պևկետիոս, ընդ նմին հատուած եկելոյ յարկադացւոց աշխարհէն, բնակեալ առ յունիոս խորշիւն. և 'ի նմանէ պևկետեանս անուն ազգին կոչեալ։ Օայս ամենայն 'ի կարծեաց ասէ։

Եւ յետ այնորիկ ասէ զպէղէգացւոց հատուածից յունաց երթեալ

quintus a Zeo [1] et Phoroneo, XVII. generationibus ante Trojanum bellum. Oenotrus itaque montes inhabitat, atque Oenotriam regionem vocat, incolasque Oenotrios; qui postea Itali sunt nominati ab Italo rege [2]; a quo tota quoque regio Italia denominata fuit. Italum vero Morges excepit; a quo Morgetes sunt vocati. Oenotri autem frater, cui nomen Peucetius, cum ipso colonus ab Arcadia migrans, ad sinum Jonium pervenit, atque ex ipso Peucetium nomen genti factum «. Cuncta haec ex opinione dicit.

» Deinde vero Pelasgos [3] Colonos Graecorum migrasse, ait, et habita-

νέως... ἑπτακαίδεκα γενεαῖς πρότερον τῶν ἐπὶ Τρωΐαν στρατευσάντων... Οἴνωτρος δὲ... ᾤκισε πόλεις μικρὰς καὶ συνεχεῖς ἐπὶ τοῖς ὄρεσιν... ἐκαλεῖτο δὲ ἥ τε χώρα... Οἰνωτρία, καὶ οἱ ἄνθρωποι πάντες ὅσων ἦρξεν, Οἴνωτροι... καὶ ὡς βασιλεὺς (ἐν) αὐτοῖς Ἰταλὸς ἀνὰ χρόνον ἐγένετο, ἀφ' οὗ μεθωνομάσθησαν Ἰταλοί. Τούτου δὲ τὴν ἀρχὴν Μόργης διεδέξατο, ἀφ' οὗ Μόργητες ἐκλήθησαν... καὶ Πευκέτιος ἀφ' οὗ Πευκέτιοι καλέονται, οἱ ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ...

Ἔπειτα Πελασγῶν τινὲς τῶν οἰκούντων ἐν τῇ καλουμένῃ Θετταλίᾳ,

1 Gr. lectio nunc habet Αἰζειοῦ; rectius ne, critici viderint, namque Sylburg. in adnot. Halic. ad p. 10. v. 12. haec habet: » De Aezeis nihil uspiam reperi, quare suspicari liceat pro Αἰζειός et Αἰζειοί scribendum esse Ἀζήν et Ἀζῆνες: vel Dorico more, Ἀζὰν et Ἀζᾶνες, nam Pausanias et Stephanus Byz. tradunt Azanem fuisse Arcadis ex Eratone nympha filium, et regionem illi a patre assignatam, nominatam fuisse Azaniam, subditosque Azanes «. Paulò anterius dixerat, pro Aezeus, a Glareano cum Lapo scribi Aegeus: ut ut sit, nostra lectio habet in genit. *Zei*, vel in ablat. *a Zeo*.

2 Vel ita, quod non abs re videtur, *quibus postea* (vir) *Italus nominatus in Italia regnat:* nam Arm. Cod. mendose habet voces *իտաղացիս յիտաղիա*, quarum secunda *յիտաղեայ*, sive *յիտաղոսէ* legenda, ut patet ex Gr. et sequentibus, ubi nominatim habetur, *և զիտաղոս փոխանակեալ* etc. Ad haec nota *τὸ որոց* probare Gr. lectionem *αὐτοῖς*, minime verò probat *ἐν αὐτοῖς*, quod parenthesi additur apud Sylburg. ex cod. venet.

3 Pro *պէղէգացւոց* malim legas *պէղէսգացւոց*, vel potius *պէղասգացւոց*, ut supra rectius habebatur, conformiter cum Gr. verum eadem lectio minus recta, occurrit in codice nostro etiam inferius.

բնակեալ յիտաղացւոց կողմանսն ընդ աբորիգինացիս. իսկ պէղէգացւոցն՝ նոցին և տիւռենացիս կոչեալ, և ամենայն աշխարհին տիւռենիա, յանուն միոյ ուրումն իշխանի նոցա՝ որ կոչէր տիւռենոս՝ անուանեալ։ Այլ եւանդրի ուրեմն յեղղադացւոց աշխարհէն՝ի պաղանտիոս քաղաքէ արկադացւոց նաւատորմիղ նաւօք անցանել, յետոյ բնակեալ յիտաղացւոց 'ի նոյն տեղիս, առ որով հռոմ՝ քաղաքի շինել դիպէր։ Զարկադացւոց ասէ զյոյն դպրութիւնն տանել յիտաղիա, և զարուեստական տաւղացն նուագարանս. և օրէնս և ս դնել նոցա։ Եւ յետ նոցա՝ և հերակղեայ այլ յունական նաւատորմիղս տանել ընդ իւր, և բնակել 'ի յառաջագոյն ճառեալ տեղիսն։ Լախ սատոռնիոս կոչէր. ուստի և ամենայն աշխարհին սատոռնիա անուանել։ Իսկ հերակղի լինել անդ որդի՝ անուն զատինոս. որում և աբորիգինացւոց աշխարհին

visse partes Italorum cum Aboriginibus. Pelasgi autem ipsi Tyrrheni quoque dicti sunt, e cujusdam eorum ducis nomine, qui Tyrrhenus vocabatur, sicut etiam universa ea regio Tyrrhenia appellata fuit. Postea Evander quidam ex Graecia, de Arcadum urbe Palantio classe transvectus, postmodum Italiae ea loca inhabitavit, ubi Romam urbem aedificari contigit. Arcadas, ait, litteraturam Graecam in Italiam attulisse, instrumenta quoque musica, nec non leges tulisse iis. Post illos vero Herculem quoque aliam Graecam classem secum duxisse, et quae supra diximus loca incoluisse. Jampridem Saturnius vocabatur, indeque tota regio illa Saturnia nuncupata fuit. Herculi autem inibi filius natus (dicitur) Latinus nomine, qui et Aboriginum regionis sit potitus; ex quo Latini nomen sortiti sunt. Latino autem sine

τὴν ἑαυτῶν ἀναγκασθέντες ἐκλιπεῖν, σύνοικοι γίνονται τοῖς Ἀβοριγῖσι ... (ἦν γὰρ δὴ καὶ τὸ τῶν Πελασγῶν γένος Ἑλληνικὸν) ... ἐκαλοῦντο δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ... οἱ αὐτοὶ Τυῤῥηνοὶ καὶ Πελασγοί ... Τυῤῥηνὸν ἀποφαίνουσιν ἡγεμόνα τῆς ἀποικίας γενόμενον, ἀφ' ἑαυτοῦ θέσθαι τῷ ἔθνει τοὔνομα (similia replicantur passim) ... μετὰ δὲ οὐ πολὺν χρόνον στόλος ἄλλος Ἑλληνικὸς εἰς ταῦτα τὰ χωρία τῆς Ἰταλίας κατάγεται ... ἐκ Παλαντίου πόλεως Ἀρκαδικῆς ἀναστάς. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἀποικίας Εὔανδρος (paulo superius dixerat. ὅπου ... τὴν Ῥώμην ... ἐπολίσαντο) ... λέγονται δὲ καὶ γραμμάτων Ἑλληνικῶν χρῆσιν εἰς Ἰταλίαν πρῶτοι διακομίσαι, νεωστὶ φανεῖσαν Ἀρκάσι. καὶ μουσικὴν τὴν δι' ὀργάνων, ἃ δὴ λύρα τε καὶ τρίγωνα καὶ λυδοὶ καλοῦνται ... νόμους τε θέσθαι ... μετὰ τοὺς Ἀρκάδας, ἄλλος εἰς Ἰταλίαν ἀφικνεῖται στόλος Ἑλληνικὸς, ἄγοντος Ἡρακλέους ... περὶ ταῦτα τὰ χωρία ὑπέμειναν ... ὑπὸ δὲ τῶν τότε ἀνθρώπων Σατόρνιος ἐλέγετο ... (ἀκτὴ σύμπασα, ἡ νῦν Ἰταλία καλουμένη) ... Σατορνία πρὸς τῶν ἐνοικούντων ὀνομαζομένη ... λέγουσι δέ τινες αὐτὸν (scilicet Ηρακλεὸν) καὶ παῖδας ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις ... καταλιπεῖν. Πάλαντα μὲν ... Λατῖνον δὲ ... Πάλαντα

տիրել. յորմէ զառիւծագիք կոչեցան։ և ՚ի զառիւծայ յանուրդի վախճանել՝ ՚ի նմայ որդւոյ անքիսեայ առնուլ զիշխանութիւնն։

Ա՚այս ամենայն դարձեալ վերս տին համառօտեալ՝ ըստ սմին բանից օրինակի հանել ՚ի գլուխ։ Կոտմա բեալ ազգքն, և ընտանացեալ ընդ բնակիչսն երկրին բարուք, յորոց ազգն հռոմայեցւոց յառաջ եկեալ ընտրեր, նախ քան զնոսա՝ որ այժմ ունին զքաղաքն բնակելոյ, այսոքիկ։ Նախ աբորիգինացիք, որ զսկիզբն ցիս մերժեցեալ ՚ի տեղեացն, յորոց եկին ՚ի նոսանեաց՝ ՚ի պղոպոնեսեայ, երթեալ հատուածք ընդ ոչխոմերն՝ յայսմանէ որ այժմ արկադիա կոչի, որպէս ինձ թուի։ Նա ապա որք անդրն փոխեցան՝ անտի որ երբեմն էնէմնիա, և այժմ Թեսաղիա կո-

(maribus) liberis defuncto, Aeneam Anchisae filium principatum sibi conciliasse «.

Verum omnia haec iterum breviter recolens his verbis complectitur. » Convenientes itaque gentes, et cum incolis terrae illius moribus familiaritatem colentes; ex quibus Romanum genus selectum, ante eos, qui nunc urbem inhabitatam tenent[1], provenit, hae sunt. Primum Aborigines, qui Siculos ex his locis ejecerunt, Graeci fuerunt, jam a suis majoribus oriundi a Peloponneso, coloni cum Oenotro migrantes, a regione, quae nunc Arcadia dicitur, ut mihi videtur. Deinde, qui illuc transmigrarunt, ex olim Aenemonia, et nunc Thessalia appellata, Thessali erant. Tertio[2] Pelasgi, qui

μὲν ... ἀποθανεῖν. Λατῖνον δὲ ἀνδρωθέντα τὴν Ἀβοριγίνων ἀρχὴν παραλαβεῖν. τούτου δὲ ἄπαιδος ἀρρένων τελευτήσαντος, ... περιστῆναι τὴν ἀρχὴν εἰς Αἰνείαν τὸν Ἀγχίσου ...

Τὰ μὲν δὴ συνελθόντα ἔθνη καὶ κοινωσάμενα, ἐξ ὧν τὸ Ῥωμαίων γένος ὥρμηται, πρὶν ἣν νῦν ἔχουσιν οἰκισθῆναι πόλιν, ταῦτά ἐστιν. Ἀποριγῖνες μὲν πρῶτον, οὓς Σικελοὺς ἐξανέστησαν ἐκ τούτων τῶν χωρίων, Ἕλληνες ὄντες τὸ ἀρχαῖον, ἐκ Πελοποννήσου, τῶν σὺν Οἰνώτρῳ μετενεγκαμένων τὴν οἴκησιν ἐκ τῆς καλουμένης νῦν Ἀρκαδίας, ὡς ἐγὼ πείθομαι. ἔπειθ' οἱ μεταστάντες ἐκ τῆς τότε μὲν Αἱμονίας, νῦν δὲ Θετταλίας καλουμένης, Πελασγοί. τρίτοι δὲ οἱ

1 Gr. verbum οἰκισθῆναι, passive passim usurpatum a Dionysio, valde exacte reddit noster interpres բնակիլ, passive nempe sumptum, sc. *habitari*, *inhabitatam fieri*. Latini vero Interpretes nunc prima, nunc altera significatione utuntur, ne dicam, confundentes cum altero verbo οἰκοδομήσασθαι, *condi*, *aedificari*, reponunt, unde et Sylburg. dixit, *ante urbem quam nunc tenet conditam*; quod intelligendum *inhabitatam*. Item in iis quae sequuntur idem Lat. Interp. nescio quo consilio suppressit ea τῆς καλουμένης νῦν, integre apud nos exposita.

2 Quum Gr. textus Dionysii habeat Πελασγοὶ τρίτοι, Latinus Interpres primam vocem a secunda sejungens interjecto punctulo, anteriori copulavit periodo, imo sub initium totius periochae collocavit hoc pacto. » Deinde Pelasgi, qui demigrarunt ex Haemonia, quae nunc dicitur Thessalia «. Dein ita secundam periochen exorsus est: » Tertio, qui ex oppido Palantio, etc «. omnino nempe abhorrens a vera lectione. Nec mirum; cum ad hanc dispositionem ductus sit vir eruditus ob decurtatam lectionem; intercidit enim ex Gr. illud membrum orationis

չի, Թետաղացիք էին։ Երրորդ պէ-
ղէգացիք՝ որք ընդ Եւանդրին չո-
գան, յարկադեայ 'ի պաղանտիոս
քաղաքէ։ Յետ սոցա՝ որք ընդ Հե-
րակղեայ գումարելոցն 'ի պատե-
րազմ պեղէպոնացւոց, խառնիճա-
ղանճ ինչ ելանէր։ Հուսկ յետոյ որք
ընդ Էնեայն զերծան տրովացիք՝ յի-
զիոնէ և 'ի դարդանայ և յայլոց 'ի
տրովական քաղաքաց։

cum Evandro ab Arcadia ex Palantio urbe profecti sunt. Postque eos, turba quaedam [1] ex iis, qui cum Hercule ad bellum Peloponnesiacum congregati erant, accessit. Postremo vero (venerunt), qui cum Aenea elapsi fuerant Trojani, ex Ilio Dardanoque, et ceteris Trojanis oppidis «.

'Ի նմին գրոց՝ զժամանակէն էնեայ յիտա-
ղիա երթալոյն։

Ex eodem Libro, de tempore quo Aeneas in Italiam profectus est.

Իզիոն ասէ առաւ իսկ և իսկ 'ի
գլուխ ելանելոյ ամարայնոյն՝ էԺ ա-
ւուրբ յառաջ քան զձմերական փո-

» Ilium, ait, captum fuit jam jam aestate vergente [2], XVII. diebus ante hibernum solstitium factum [3], men-

σὺν Ἐυάνδρῳ παραγενηθέντες ἐς Ἰταλίαν, ἐκ Παλαντίου πόλεως. μετὰ δὲ τούτους τῶν σὺν Ἡρακλεῖ στρατευομένων Πελοποννησίων (Ἐπειοί τε καὶ Φενεᾶται, οἷς καὶ Τρωϊκόν τι ἐμέμικτο.) τελευταῖοι δὲ οἱ διασωθέντες σὺν Αἰνείᾳ Τρῶες ἐξ Ἰλίου τε καὶ Δαρδάνου, καὶ τῶν ἄλλων Τρωϊκῶν πόλεων...

Ἴλιον μὲν γὰρ ἥλω τελευτῶντος ἤδη τοῦ θέρους ἑπτακαίδεκα πρό-

» Thessali erant «. Sicut etiam hodierna lectio Halic. vix novit vocem *de Arcadia*, quam Eusebius legit; ut contra Eusebius non cognoscit alteram *in Italiam*, quae apud eum reperitur.

1 Satis clare apparet, Eusebium brevitatis gratia pro iis nominibus, quae apud Dionysium sunt, *Epei atque Pheneatae, quibus et Trojani generis nonnihil permixtum erat*, substituisse id tantum *turba quaedam*. In sequentibus verò Interp. Lat. omisit vocem Τρῶες ab Eusebio nostro integre servatam.

2 Ամարայնոյն confirmat genuinam lectionem Dionys. τοῦ θέρους, quam tamen critici ad trutinam revocant; ita enim habet Sylburg. in adnot. Halic. ad p. 51. v. 5. » Pro θέρους Lapus videtur legisse ἔαρος: interpretatur enim *desinente jam vere*, quid si rectius ἐνιαυτοῦ? quoniam annum a Solstitio aestivo auspicabantur Attici, ut docet in sequentibus «. Subjungitur ibi et prolixa disquisitio de die, quo Troja capta fuerit. sed consule et sequentem adnotationem nostram.

3 Lectio Dionys. hodierna habet τῆς θερινῆς τροπῆς, id est *aestivum solstitium*, ubi Interp. Lat. praetermisit τὸ *aestivum*, tamquam satis notum, cum supra *aestas* posita fuerit. Verum tamen ille errat, ut mihi videtur, cum codice suo vitioso. Eusebius enim constanter legit in antiquissimo auctoris textu τῆς χειμερινῆς τροπῆς, quod est *hibernum*, sive *hiemale solstitium*, fortassis supponens pro autumnali. Et quidem id vel recta ratio suadet demonstratque; quoniam cum dixisset auctor Ilium captum aestate jam vergente, proxime sequens solstitium

փոխմունսն լինելոյ՝ 'ի եղափէբովղիոն ամսոյ, որպէս աթէնացիք ըզժամանակսն վարեն. քանզի աւելի աւուրբք էին՝ որ զտարին զայն լնուին՝ յետ փոփոխմանն Ե աւուրբք: Իսկ 'յլԵ օր անցանելոյ յառնլոյն, թուի ինձ՝ քաղաքին յանձանձիչս աքայեցւոց լինել. և հրեշտակագնաց անդր 'ի մերժելոցն առնել, և երդմնի և դաշնաւոր ընդ նոսա լինել: 'Ի միում և ամին յառաջ քան զառնուլն յետ աշունն հաւասարելոյ աւուրցն չուեալ տրովացւոց գնացին յերկրէն.

se Elaphebolion [1], prout Athenienses tempora in usum adhibent: etenim supererant post ipsum solstitium dies v [2], qui annum illum complerent. Verum enim vero diebus xxxvii. a captivitate (Ilii) transactis, Achaeos arbitror urbis moderatores extitisse, et legatione missa ab expulsis juramentum inter ipsos ac foedus interfuisse [3]. Sequenti itaque anno, quem praecedit [4] captivitas (urbis) post autumnale aequinoctium Trojani a terra solventes discesserunt, ac Hellespon-

τερον ἡμέραις τῆς θερινῆς τροπῆς, ὀγδόῃ φθίνοντος μηνὸς Θαργηλιῶνος, ὡς Ἀθηναῖοι τοὺς χρόνους ἄγουσι. περιτταὶ δὲ ἦσαν αἱ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον ἐκπληροῦσαι μετὰ τὴν τροπὴν εἴκοσι ἡμέραι. ἐν δὴ ταῖς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ταῖς ἀπὸ τῆς ἁλώσεως διαγενομέναις, τά τε περὶ τὴν πόλιν οἴομαι διοικήσασθαι τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ τὰς πρεσβείας ἐπιδέξασθαι τὰς παρὰ τῶν ἀφεστηκότων, καὶ τὰ ὅρκια ποιήσασθαι πρὸς αὐτούς. τῷ δ' ἑξῆς ἔτει, πρώτῳ δὲ μετὰ τὴν ἅλωσιν περὶ τὴν μετοπωρινὴν ἰσημερίαν ἄραντες οἱ Τρῶες ἐκ τῆς

certe hibernum fuit, neque aestivum. Alioquin laude digna erit Lapi animadversio solertissima; quippe qui cum vidisset hic (quamvis mendo codicis) *aestivum solstitium* haberi, illico infert Ilium antea captum, non ideo aestate vergente stabiliendum esse, sed potius *desinente vere;* quam sententiam in ipsam interpretationem induxit: ceterum legenda et quae sequitur adnotatio.

1 Vix potuit tam gravis hoc in loco exemplarium diversitas occurrere, nisi vel amanuensis Dionysii, vel Eusebius excerptor dedita opera interpolarit textum. Dionysius enim hodie habet, *octava* (*die*) *desinentis mensis Thargelionis*, ubi Eusebius dixit *mense Elaphebolion*, quorum primus, sc. θαργηλιών congruit Aprili: secundus verò ἐλαφηβολιών Februario.

2 Nisi aliter praecedens calculus adeo discrepans persuadeat, sicut etiam quinque dierum computatio tamquam appendix anni communis apud Orientales, facile potest dici, quod in Cod. Arm. irrepserit Ե. v. pro Ե. xx. cum interim in Gr. expresse habeatur εἴκοσι, *viginti*, cui et sequens summa, magna concordia suffragatur, nam numerus 37. coalescit ex 17. et 20. qui antea memorati fuerunt.

3 Quidam legunt in Gr. ἐπιδέξασθαι τὰς παρὰ etc. alii vero ἐπιδείξασθαι τὰς περὶ etc. itaque juxta primum Lapus, reddit *legationes accepisse à discendentibus;* secundam lectionem imitatus est Gelenius, cum reddit, *per legatos egisse cum his qui defecerant:* primam Eusebius sua interpretatione comprobat.

4 Cod. Arm. habet. Եւ 'ի միւսում և ամին յառաջ քան զառնուլն, ubi aut legendum յառաջնումն՝ որ յետոյ քան զառնուլն, aut vox յառաջ eo sensu accipienda, quo dici solet և անտի յառաջ, ubi յառաջ posteritatem magis indicat; et quidem praesens locus postulat, ut de posteriori tempore intelligatur, quare necesse nobis fuit reponere *quem praecedit*, quamvis verba sonant magis, *qui praecedit*. Consule Gr. textum sic habentem: » Sequenti vero anno, primoque post captivitatem (urbis) «. Et tandem potest dici, quod vox altera յետ, proxime subjuncta, sit anteferenda, nonnullis syllabis mutatis.

և պարզեալ անցանէին ընդ եղէսպոնտոս. իջեալ 'ի Թրակ՝ անդ անցուցանէին զժամանակս ձմերանոյն. զտեղի առեալ մնային և այլոցն ևս՝ որ ընդ նոսա էին փախստականք. և կազմ և պատրաստ կային միւսանգամ նաւարկելոյ։ 'Ի սկզբան գարնանոյն 'ի նաւ մտեալ գնային 'ի Թրակայ. և իբրև 'ի գլուխ հանէին զմիջոցի վայրացն նաւարկութիւն մինչև ցսիկիղիա, անդ հասեալ՝ իսկ և իսկ տարին վախճանէր. և անցուցանէին անդ զերկրորդ ևս ձմեռնն. 'ի քաղաքս խառն ընդ եղիմացիս 'ի սիկիղացւոց աշխարհն բնակէին։

Իբրև ժամանակք նաւարկութեանցն հասանէին, չուեալ 'ի կղզւոյն՝ անցանէին ընդ տիւռէնական ծովն համատարած. և իբրև զայն 'ի գլուխ հանէին, հասանէին 'ի զովրենտոս՝ յաբորիգինացւոց ծովեզրն՝

tum trajiciunt [1]; delatique in Thraciam, hiemale tempus inibi transegerunt; ibique persistentes, alios quoque, qui cum illis erant fugitivi, expectabant, et futurae navigationi expedite se se parabant. Vere autem incipiente, navem conscendentes a Thracia migrarunt, et quum interjectum usque ad Siciliam spatium navigatione complevissent, illuc delatis (ipsis), annus statim finem habuit [2], ibique secundam quoque hiemem traduxerunt; oppida unà cum Elymis in Sicilia incolentes [3] «.

» Quum vero tempus navigationis advenit, solventes ab insula, trajiciunt Tyrrhenicum pelagus; et cum hoc perfecissent, Lorentum [4] Aboriginum littus pervenerunt media aestate; regioneque occupata, Lavinium inha-

γῆς, περαιοῦνται τὸν Ἑλλήσποντον. καὶ καταχθέντες εἰς τὴν Θρᾴκην, αὐτοῦ διατρίβουσι τὴν χειμερινὴν ὥραν, δεχόμενοί τε τοὺς ἔτι συνιόντας ἐκ τῆς φυγῆς, καὶ παρασκευαζόμενοι τὰ εἰς τὸν ἀπόπλουν. ἐκ δὲ τῆς Θρᾴκης ἀναστάντες ἔαρος ἀρχομένου, τελοῦσι τὸν μεταξὺ πλοῦν, ἄχρι Σικελίας. ἐκεῖ δὲ ὁρμισαμένοις αὐτοῖς τὸ ἔτος τοῦτο τελευτᾷ. καὶ διατρίβουσι τὸν δεύτερον χειμῶνα, τὰς πόλεις συνοικίζοντες τοῖς Ἐλύμοις ἐν Σικελίᾳ.

Πλωίμων δὲ γενομένων ἄραντες ἀπὸ τῆς νήσου, περῶσι τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος, καὶ τελευτῶντες εἰς Λωρεντὸν ἀφικνοῦνται, τὸν Ἀβοριγίνων αἰγιαλὸν, μεσούσης θερείας. λαβόντες δὲ τὸ χωρίον, οἰ-

1 Ubi nos *trajiciunt* diximus, Cod. Arm. habet պարզեալ անցանէին, ad verb. *expandentes transibant*, ceu *expansis velis trajiciebant*, sicut etiam Gr. verbum περαιοῦνται est *transfretabant*, vel (*navigio*) *transvehebantur*.

2 Sylburg. Interpres Lat. paulo aliter rem exposuit, dicens. » In eam appulsi, manserunt ibi usque ad ejus anni exitum «. Verum Gr. textus ad verbum haec exprimit. » Illuc verò ipsis delatis annus iste finitus est «, quod magis nostrae respondet lectioni, maximè si αὐτοῖς *ipsis*, legas εὐθὺς, *illico*, *statim*, *confestim*.

3 Participium συνοικίζοντες, quod sonat *cohabitantes*, *una incolentes*, expressit Sylburg. *condentes*, quasi *cohabitare facientes*. Sic enim rem exponit, » cum Elymis oppida *condunt* in ea Insula «: minime, nì fallor, ad auctoris mentem.

4 *Lorentum* diximus ad fidem cod. Arm. 'ի զորենտոս, cui suffragatur et Gr. lectio εἰς Λωρεντὸν, quanquam Latini scriptores *Laurentum* habeant.

ՀՆԴԿ ՀԻՒԼԷ ամսրանոյն. և առնուին զաշխարհն, և բնակէին 'ի դաւթնիան. և կատարէին զերկրորդ տարի յառն իղիանի: Եւ վասն սոցա՝ որպէս ինձ թուի, յայսր իսկ արարի:

Իսկ Էնիաս միւներիւք և այլ ևս կազմածովք զաւեալ կամէր զքաղաքն վայրս, որ այժմ ևս ցիմ ամանս կային: Իսկ 'ի միւսում տարւոջն՝ որ է երրորդ յելոյն, տրուայցաց միայն թագաւորեաց: Իսկ յերրորդումն 'ի վախճանել զաւենայ՝ զթագաւորութիւնն իսկ յինքն առնոյր՝ վասն խնամութեանն ընտանութեան, և ժառանգութեանն 'ի զաւնիայ գալոյ յետ զաւենեայ մնոյն:

Եւ յետ սակաւ մի 'ի նոյն յարեալ ասէ. Պատերազմի ինչ և սաստիկ կռուոյ վասն նորին երից գոռալոյ,

bitant [1], secundum ab Ilii captivitate explentes annum. Et de his quidem, ut mihi videtur, utique declaravi«.

» Porro Aeneas templis aliisque ornamentis seorsum [2] plurima loca instruxit, quae nunc quoque ad meos usque annos exstabant. Sequenti vero anno, hoc est tertio ab egressu, Trojanis solummodo imperat. In quarto tamen Latino defuncto, regnum quoque ejus ob affinitatis propinquitatem, haereditatemque ad Laviniam pertinentem, post Latini mortem sibi adscivit«.

Postque pauca iisdem addit, dicens: » Bello quidem, vehementique praelio ex his causis exaestuante, La-

κίζουσιν ἐν αὐτῷ Λαουίνιον, τὸν δεύτερον ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἐκπληρώσαντες ἐνιαυτόν. καὶ περὶ μὲν τούτων ὡς ἔχω δόξης, δεδήλωταί μοι.

Αἰνείας δὲ κατασκευάσας ἱεροῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις κόσμοις ἀποχρώντως τὴν πόλιν, ὧν τὰ πλεῖστα ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ ἦν, τῷ μὲν ἕξῆς ἐνιαυτῷ, τρίτῳ δὲ ἀπὸ τῆς ἐξόδου, Τρώων ἐβασίλευσε μόνον. τῷ δὲ τετάρτῳ τελευτήσαντος Λατίνου, καὶ τὴν ἐκείνου βασιλείαν παραλαμβάνει, τῆς τε κηδείας οἰκειότητι τῆς πρὸς αὐτὸν, ἐπικλήρου τῆς Λάυνας γενομένης μετὰ τὸν Λατίνου θάνατον.

... Πολέμου δὲ ἐκ τῶν ἐγκλημάτων τούτων γενομένου, καὶ μάχης ἰσχυρᾶς, Λατῖνος μὲν ἀποθνήσκει καὶ Τυρνὸς, καὶ τῶν ἄλλων

1 Minime cernitur in nostra lectione pronomen *ἐν αὐτῷ*, *in eo*, quo fortasse confisus iterum pro *οἰκίζουσιν*, sc. *habitarunt*, seu *habitationem fecerunt*, Sylburg. *condiderunt* reposuit. Sed utroque modo defendi vel excludi potest illud pronomen.

2 Gr. textus hodiernus habet *ἀποχρώντως τὴν πόλιν*, quarum prima vox sonat *sufficienter*, *satis*, *abundè*, ubi tamen Eusebius noster legebat *ἀποχωρώντος*, vel quid simile, deductum nempe a verbo *ἀποχωρέω*, quod Latine *secedo*, *discedo*, quapropter et Arm. Interp. restituit *զաւեալ*, sc. *secedens*, vel *seorsum*, vel *secernens*. Secunda vero, *τὴν πόλιν*, singulari numero exposita, *civitatem*, *urbem*, *oppidum*: ubi videtur Eusebius legisse vel in plur. *τὰς πόλεις*, *urbes*, vel paulo aliter, ita ut diversa urbis loca designata fuerint; cui sententiae nonnihil favent et ea, quae sequuntur, quia pluralem numerum prae se ferunt, *ὧν τὰ πλεῖστα*, *quorum plura* etc. quamquam haec alii referant ad templa aliaque ornamenta paulo superius commemorata.

լատինոս մեռանի, և Տուռնոս, և այլք բազումք. սակայն ունէին որ ընդ Ենեայն էին. և 'ի նմանէ զոր 'ի խնամութենէն էին իշխանութիւն՝ առնոյր Ենիաս. Թագաւորեալ ամս Գ. յետ լատինայ վախճանին՝ 'ի չորրորդ ամին մեռանէր 'ի պատերազմի։

Եւ յետ սակաւ իրիք ասէ. Յետ Ենեայ 'ի մարդկանէ փոխելոյ՝ յեօթներորդի իսկ ամին յետ զԻլիոնն առնլոյ, Եւրիւղէոն առ զլատինացւոց պետութիւնն, որ անուանեցաւ Ասկանիոս 'ի փախստին։ Եւ ըստ նոցանէ զնոյնիմբ ածեալ՝ ասէ. Յերեսներորդի և ութերորդի ամին Թագաւորութեանն՝ 'ի վախճանել Ասկանեայ, առ զԹագաւորութիւնն Սիղուիոս՝ եղբայր Ասկանեայ յետ Ենեայ մահուն լեալ 'ի Լաւինեայ դըստերէ լատինեայ։

Վասն Ձեռալ յետ սակաւ իրիք ասէ. Յետ ունելոյ Սիղուեայ միով սխալ 'ի Լ ամս զիշխանութիւնն՝ Ենիաս որդի նորին յաջորդեաց զհարստութիւնն. որ միով պակաս քան 'ի Լ

tinus emoritur, atque Turnus multis cum aliis; qui tamen cum Aenea erant, obtinebant (victoriam); atque ideo imperium, quod ab affinitate provenit, Aeneas accipit: regnans autem annis III. post Latini obitum, anno quarto in bello moritur «.

Et post paululum, inquit. » Aenea ex hominibus exempto, anno quidem post Ilium captum septimo, Euryleon Latinorum imperium suscepit, qui Ascanius in fuga denominatus est «. Postque ea consequenter de iisdem agens, ait. » Anno regni tricesimo octavo, Ascanio defuncto, Sylvius regnum accepit frater Ascanii post mortem Aeneae a Lavinia Latini filia natus «.

Item paulo post, dicit. » Postquam Sylvius undetriginta annis tenuisset imperium, Aeneas ejusdem filius in dynastiam successit, qui XXX. uno minus [1] anno regnavit. Postque cum

συχνοί. κρατοῦσι δ' ὅμως οἱ σὺν Αἰνείᾳ. ἐκ δὲ τούτου τὴν ὑπὸ τῷ κηδεστῇ γενομένην ἀρχὴν Αἰνείας παραλαμβάνει. τρία δὲ βασιλεύσας ἔτη μετὰ τὴν τοῦ Λατίνου τελευτὴν, τῷ τετάρτῳ θνήσκει κατὰ πόλεμον.

... Αἰνίου δ' ἐξ ἀνθρώπων μεταστάντος ἑβδόμῳ μάλιστα ἔτει μετὰ τὴν Ἰλίου ἅλωσιν, Εὐρυλέων παρέλαβε τὴν Λατίνων ἡγεμονίαν, ὁ μετονομασθεὶς Ἀσκάνιος ἐν τῇ φυγῇ... Ἀσκανίου δὲ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας τελευτήσαντος, παρέλαβε τὴν ἡγεμονίαν Σιλούϊος, ἀδελφὸς ὢν Ἀσκανίου, μετὰ τὸν Αἰνείου θάνατον γενόμενος ἐκ Λαύνας τῆς Λατίνου θυγατρός.

.... Σιλουΐου δ' ἑνὸς δέοντα τριάκοντα ἔτη κατασχόντος τὴν ἀρχὴν, Αἰνείας υἱὸς αὐτοῦ διαδεξάμενος τὴν δυναστείαν, ἑνὶ πλείω

1 Dionys. contra habet πλείω, sc. *plus*, ita ut integri anni XXXI numerandi sint, cui suffragatur etiam Catalogus Eusebii suo loco collocandus: itaque vel in Arm. vel in Gr. librarii culpa pro *plus* աւելի, *minus* պակաս irrepsit.

ամ Թագաւորեաց : Յե յետ նորա ծ և զմի ամ կալաւ զաւրինոս : Յե յետ նորա աղբաս միով սխալ ամն ի : Յե յետ աղբանայ եպիտոս (Կապետոս) ՂԸնդ ի ամս : Ապա կապիս՝ երկու սխալ 'ի յերեսուն : Յե յետ նորա կաղպետոս մինչև յերեքտասան ամ կալաւ զիշխանութիւնն : Ա՛ստ նմանն տիբերիոս Ը ամեայ ժամանակ Թագաւորեաց : Այս վախճանեցաւ 'ի գտումն՝ որ առ գետեզերբ ուրեմն ասի եղեալ, ձիոյ տարեալ արկեալ 'ի յորձանուտ գետոյն , իւր անուա նակից Թողոյր զգետն , որ յառաջ գոյն աղբան կոչեր , և ապա տիբերիս : Յե տիբերի պայազատ ագրիպաս Թագաւորեաց ամն Կայ : Յե յետ ագրիպայ՝ ամենիս բռնակալ խստապարանոց և չար առեալ միով պակաս քան ղ'ի : Որոյ զղեան անկոս նեալ՝ կազմեր փայլատականց նմա նաւթիւնս , և ձայնատուրս Հանդոյն

annos LI. tenuit Latinus. Et post illum Albas annos undequadraginta. Post Albam Capetus VI. annos supra viginti: deinde Capys duodetriginta. Postque eum Calpetus per annos tredecim imperium tenuit. Post illum ex ordine Tiberinus octo annorum spatio regnavit. Hic in praelio, quod ad ripam fluvii cujusdam factum fuisse dicitur, interiit, equo ipsum in fluvii gurgitem injiciente [1], sui nominis flumen reliquit, quod primo Alb*ula* vocabatur, deinde vero Tiberis. Verum Tiberii successor Agrippas regnavit annis XLI. Et post Agrippam Amulius [2] tyrannus protervus, Deoque invisus, undeviginti (annis). Qui Deorum contemptor, fulminum similitudines, quaeque clangorem emitterent tonitruum instar, excogitavit, ut terrore affectis hominibus, quasi Deus sit, dignus haberetur [3]. Pluviis (ta-

τριάκοντα ἐτῶν ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τοῦτον, ἓν καὶ πεντήκοντα Λατῖνος ἦρξεν ἔτη. Ἄλβας δὲ μετὰ τοῦτον ἐνὸς δέοντα τετταράκοντα ἐτῶν ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ Ἄλβαν Κάπετος ἐξ ἐπὶ τοῖς εἴκοσιν. ἔπειτα Κάπυς, δυοῖν δέοντα τριάκοντα. μετὰ δὲ Κάπυν, Κάλπετος ἄχρι τρισκαίδεκα ἐτῶν κατέσχε τὴν ἀρχήν. Ἑξῆς δὲ Τιβερῖνος ὀκταετῆ χρόνον ἐβασίλευσε. τελευτῆσαι δὲ τοῦτον ἐν μάχῃ παρὰ ποταμῷ γενομένῃ λέγεται. παρενεχθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, ἐπώνυμον ἑαυτῷ κατέλιπε τὸν ποταμὸν, Ἄλβουλαν καλούμενον πρότερον. Τιβερίνου δὲ διάδοχος Ἀγρίπας ἦν καὶ τετταράκοντα ἐβασίλευσεν ἔτη. μετὰ δὲ Ἀγρίπαν, Ἀλλάδης, τυραννικόν τι χρῆμα καὶ θεοῖς ἀπεχθόμενον, ἑνὸς δέοντα εἴκοσιν. ᾧ περιφρονοῦντι τὰ δαιμόνια κατεσκεύαστο κεραυνῶν τε μιμήματα καὶ κτύποι βρονταῖς ἐμφερεῖς, οἷς δεδίττεσθαι τοὺς ἀνθρώπους ὡς θεὸς

1 Equi mentio nulla apud Dionys. et pro *Alba*, *Albula* legitur; atque praeterea desiderantur haec *deinde vero Tiberis*, facile subaudienda. Sed mirum quod Sylburg. Interp. Lat. quin exacte servet Gr. voces, propius ad nos accessit; ita enim ille : " ut mutato prisco nomine, Tiberinus vocaretur pro Albula ".

2 Ubi *Amulius* habetur apud Euseb. ibi *Allades* apud Dionys.

3 In nostra lectione illud արժանի առնէր ,

որոմանց բարբառոց, ահաբեկեալ զմարդիկ՝ թէ ոճ իցէ, արժանի առնէր. անձրեւաց և փայլատականց ի նորա առնէն ՀԵսպէղէց, ծովալիձն՝ որ մեռ յատպարանս նորա էր՝ անյոյս սոսկութեամբ ի հեղեղ դարձեալ՝ ողողանէր զառնէն. և այնպէս կոր ծանեալ համբրէն տամբէն հանդերձ սատակեր։ Եւ այժմ իսկ ի ծովալէնն ի կողմանս միւս՝ յորժամ խաղաղ ջուրցն ցածնուցուն, և խաղաղեալ խորն հանդարտիցէ, առաջասցէ նշմարանք երևին, և այլ ևս շինուածոց կերպարանք։

Եւս ի սմանէ աւետարան ածէ ըզհարստութիւնն. յորմէ մի յեօթն բլրոցն անուանեցաւ, որ ի մէջ քաղքին հռոմայեցւոց էն. ըզկէ ամ կալաւ զիշխանութիւնն։ Յետ սորա պրոկաս սուն էր։ Նմա ամնդիոս, որ դատախազութեամբ ուներ զթա-

men) et fulminibus in suam domum irruentibus, stagnum suis aedibus proximum praeter solitum inopinato exundans, diluvio domum alluit, atque adeo cum tota eversa domo absorptus est. Et nunc quoque in una stagni parte, decrescente aquarum motu, et quiescente per tranquillitatem profundo, spectantur thalamorum vestigia [1], aliaque aedificiorum rudera.

»Verum ab isto Aventius [2] dynastiam accepit, a quo nomen uni è septem collibus inditum est; quin etiam annis xxxvii. principatum tenuit. Post hunc Procas, annis xxviii [3]. Deinde Amulius, qui per injuriam regnum obtinuit, Numitori quippe debitum,

ἥξίου. ὄμβρων δὲ καὶ κεραυνῶν εἰς τὸν οἶκον κατασκηψάντων, τῆς τε λίμνης, παρ' ἣν οἰκῶν ἐτύγχανε, πλημμύραν οὐκ εἰωθυῖαν λαβούσης, καταλυσθεὶς πανοίκιος ἀπόλλυται. καὶ νῦν ἔτι διαλειπούσης τῆς λίμνης ἐν μέρει τινὶ, ὅταν ὑποστήσῃ τὸ νᾶμα, καὶ σταθερὸς ὁ βυθὸς γένηται, παστάδων ἐρείπια, καὶ ἄλλα οἰκήσεως ἴχνη φαίνεται.

Ἀουεντῖνος δὲ παρὰ τούτου τὴν δυναστείαν διαδεξάμενος, οὗ τῶν ἑπτὰ λόφων τὶς ἐπώνυμος ἐγένετο τῶν συμπεπολισμένων τῇ Ῥώμῃ, τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη τὴν ἀρχὴν κατέσχε. Πρόκας δὲ μετὰ τοῦτον ἔτη εἴκοσι καὶ τρία. ἔπειτα Ἀμούλιος, ὃς οὐ σὺν δίκῃ τὴν βα-

potest etiam ad sequentia pertinere, altero nempe expedito sensu, hoc modo: » excogitavit, terrore homines afficiens, (quo) meruit, ut pluviae et fulmina in suam domum accelerarent «. Sed placuit juxta Gr. editionem disponere interpunctiones, ambitusque orationis.

1 Quum Gr. vox παστάς, vel παστός, aeque significet *thalamum*, *velum*, *porticum*, *atrium convivii*, denique locum visibilem, qui ad domum pertinet; Interp. Arm. juxta priora reddidit ատաղատա, quod *thalamum*, et *velum* designat. Sylburg. autem *atrium* voluit restituere; utrumque tamen accipiendum erit lata sententia de quovis domus ornamento, vel loco solemni.

2 Apud Dionys. Ἀουεντῖνος, *Aventinus*.

3 Melior invenitur lectio Dionys. εἴκοσι καὶ τρία, *viginti tres*, ita etiam Eusebius noster in catalogo inferius exponendo, fr. xxiii.

գաւորութիւնն. քանզի նէմիտորայ անկ էր, որ էր նորա երէց եղբայրը. զ'ինք ամն քառնակալ լինէր: և 'ի մեռանել ամին 'յոամիզայ և 'յաւմայ աշնաւական օրիորդէն որդւոցն, զորմէ յետոյ և ասասցի, յետ նորա մնաց Հուն՝ առնոյր օրինօք զՀարսատութիւնն նէմիտոյր Հայր մեր պատահնեկացն: Իսկ 'ի միւսում ամի իշխանութեանն նէմիտորէի՝ յերիքՀաբիւրորդում յերեսներորդում յերկրորդում ամի յետ զիղիոն առնելոյ՝ վարատակոսս առաքէին աղաճանգիք 'ի պետութեան Ռոմիոյ և ահմայ, և շինէին զՀռոմ 'ի նմին ամին՝ յեօթնեներորդում օղումպիադին. յորում յաղթէր 'ի ստադին գայիկղէս մեսենացի, յիշխանութեան քարոպայ աթենացւոց յաւագնում ամի Ճ ամեայ պետութեանն:

Ելոյն մնաներագիր և զայս ևս 'ի նոյն բանս յաւելու, զոյլեայլ օրինակին յայտ արարեալ զՀռոմայեցւոց քաղաքին պատմութեանց:

qui ejus major frater erat; annisque XLII. tyrannidem exercuit. Quum autem Amulius occisus fuisset a Romulo et Remo filiis nobilis puellae, ut postea adhuc dicetur, post mortem ejus dynastiam legitime assumpsit Numitor maternus avus [1] adolescentium. Altero autem imperantis Numitoris anno, trecentesimo [2] nempe tricesimo secundo post Ilium captum, colonias miserunt Albani, Romuli et Remi ductu, Romamque condiderunt eodem anno, septima (nempe) Olympiade [3], qua Daicles Messenius in stadio vincebat, Archonte Athenis Charopo, decennis ejus principatus anno primo «.

Idem ipse scriptor haec quoque iisdem verbis adjicit, diversas esse de Romanorum urbe historias declarans.

σιλείαν κατασχὼν Νομίτωρι προσήκουσαν, ὃς ἦν αὐτῷ πρεσβύτερος ἀδελφός, δύο καὶ τετταράκοντα ἔτη δυναστεύει. Ἀμουλίου δὲ ἀναιρεθέντος ὑπὸ Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου, τῶν ἐκ τῆς ἱερᾶς κόρης γενομένων, ὡς αὐτίκα λεχθήσεται, μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον ἀπολαμβάνει τὴν κατὰ νόμον δυναστείαν Νομίτωρ ὁ τῶν νεανίσκων μητροπάτωρ. τῷ δ' ἕξῆς ἔτει τῆς Νομίτωρος ἀρχῆς, δευτέρῳ καὶ τριακοστῷ καὶ τετρακοσιοστῷ μετὰ τὴν Ἰλίου ἅλωσιν, ἀποικίαν στείλαντες Ἀλβανοὶ, Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου τὴν ἡγεμονίαν αὐτῆς ἐχόντων, κτίζουσι Ῥώμην, ἔτους ἐνεστῶτος πρώτου τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Δαϊκλῆς Μεσήνιος, ἄρχοντος Ἀθήνησι Χαροποῦ ἔτος τῆς δεκαετίας πρῶτον.

1 Maternus avus a nobis redditus, ubi adverbum in Arm. *pater matris*, in Gr. composito nomine *matri-pater*.

2 Gr. editio Halic. habet nunc τετρακοσιοστῷ, *quadringentesimo*, legendum tamen cum Euseb. Arm. τριακοσιοστῷ, ut legebat etiam Lapus, unde et reddebat *trecentesimo*, etsi Sylburg. Glareano adhaerens, mendosum id arbitretur in adnot. ad p. 57. v. 43.

3 Verba Dionys. ita se habent, *praesenti* vel *instanti anno primo septimae Olympiadis*, ubi lectio nostra caret vocabulo *primo*. Latinus au-

Վասն շինուածոյ Հռոմ քաղաքի։

Բազում խնդիր վասն շինութեան քաղաքին լինելոյ, և վասն ժամանակի շինուածոյն, և վասն շինողաց քաղաքին, և ոչ ուրուք 'ի նոցանէ՝ որպէս թուի ինձ՝ 'ի դէպ է, պատմութիւնն՝ որպէս և յամենեցունց իսկ յայտ է, հարևանցին անցանել։ Բայց կեփաղիոն գերգեսացի մատենագիր այր քաջ 'ի բաց հին՝ առ երկրորդ ազգաւ յետ իղիական պատերազմին ասէ շինեալ քաղաքին 'ի նոցանէն՝ որ յիղիոնէն ապրեցան, և

De Urbe Roma condita [1].

„Multis quaestionibus de urbe condita factis, tam de tempore, quo est condita, quam de conditoribus urbis; nec tamen ullius ex ipsis, ut mihi videtur, opportuna narratio est; quum omnes, ut patet, obiter percurrunt [2]. Verum Cephalio Gergesius [3] scriptor nimis antiquus, secundae generationis aetate post bellum Iliacum, ait urbem conditam ab iis, qui ex Ilio servati fuerant, cumque Aenea erant. Auctorem vero ejus habitandae [4] Ro-

Αμφισβητήσεως δὲ πολλῆς οὔσης καὶ περὶ τοῦ χρόνου τῆς κτίσεως, καὶ περὶ τῶν οἰκιστῶν τῆς πόλεως, οὐδὲ αὐτὸς ᾤμην δεῖν ὥσπερ ὁμολογούμενα πρὸς ἁπάντων, ἐξ ἐπιδρομῆς ἐπελθεῖν. Κεφάλων μὲν γὰρ ὁ Γεργίθιος συγγραφεὺς παλαιὸς πάνυ, δευτέρᾳ γενεᾷ μετὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον ἐκτίσθαι λέγει τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν ἐξ Ἰλίου διασωθέντων σὺν Αἰνείᾳ. οἰκιστὴν δὲ αὐτῆς ἀποφαίνει τὸν ἡγησάμενον τῆς ἀποικίας Ῥῶμον. τοῦτον δ' εἶναι τῶν

tem Interp. Halic. omisit significationem alterius vocabuli *praesenti:* itidem suppressit, nescio quo sensu, verbum *condiderunt*, reddens: „Coloniam miserunt Romam“. cum Gr. integre ferat cum Arm. „Coloniam mittentes, Romam condiderunt“.

1 Sequentia Dionysii verba proxime conjuncta sunt anterioribus. Verum posteriora haec excerpsit etiam Sync. ad sensum, p. 153. 154. cujus tamen lectio magis Eusebio accommodata, ex eo tantum se excerpsisse tradit.

2 Obscurum in Arm. cernimus locum; ubi Gr. lectio ad verbum haec sonat. „Neque ipse puto debere velut confessa apud omnes, obiter transire“. Cujus sensus obvius ita a Sylburg. Lat. interp. exponitur, „nec mihi videtur rem quasi confessam, esse obiter tantum *attingendum*“.

3 Ita fert etiam Syncelli lectio Κεφαλλίων ὁ Γεργισαῖος, at Goar in marg. reposuit Γεργήθιος. vulgatam, ut videtur, editionem Dionys. imitatus, habentem Κεφάλων ὁ Γεργίθιος.

4 Cod. Arm. fert, բնակիչ. sc. *habitator*, *incola*, sed per se patet legendum, vel saltem intelligendum in activo բնակեցուցիչ, *habitare faciens*, siquidem Interp. noster, pro Gr. voce οἰκιστής, non aliud, quam vel շինող, vel բնակեցուցիչ ubique usurpare solet; id que egregie sane, quod nos interim *auctorem habitandae* (urbis) diximus, passim vero *conditorem*, quo vocabulo Latinos vulgo uti certum est. Sed mirum quod Goar Antiquitatum Romanarum satis peritus *incolam* hic reddidit vocem οἰκιστής, sicut et alibi pro οἰκιστὴν γένεσθαι, *habitasse* dixit, cum res ipsa declarat *auctorem habitationis* ceu *conditorem*.

ընդ Էնեայ Էին. և բնակիչ նմին հաշուի զոքաւաքը գաղթականուն Թեանն 'զՌոմոն. և զնմանէ ասէ՝ Թէ մի երբ յորդւոցն Էնեայ։ Ապա զի չորս որդիս ասէ լեալ Էնեայ, զոս կանիոս և զԼուսիղէոն և զՌոմիղոս և զՌոմոս։

Այլոց ասացեալ է և դէմոպոլի և ագաթխիայ (յն. դեմոֆորայ և ափոխիէայ) և այլոց բազմից, եթէ ժա մանակ մի, և գաղթականուն Թեան զօրաւաքն նոյն է։ որ և զմիհենիկն արգիացւոց և զայլ և այնչ որ իւրա քանչիւր գործք գործեցան՝ 'ի մի վայր գումարեաց, զինեայ ասէ՝ եթէ 'ի մղոտացւոց յիտալիա եկեալ ո դիսեաւ Հանդերձ՝ լինել բնակեցուցիչ քաղաքին. և անուանել զնա ըստ միում ոմանք 'ի զատինացւոց (յեղեսպացոյ) կանանց՝ Հռոմ՝ և զնմանէ ասէ՝ Թէ այլոց քաղաքաց (յամ կանանց)

mum coloniae ducem recenset, eumque unum ex Aeneae filiis fuisse asserit. Nam quatuor Aeneam filios habuisse ait, Ascanium et Euryleontem, Romulumque et Romum [1].

» Verum Diodorus et Agathymus [1] pluresque alii dixerunt, tempus unum et coloniae ducem idem esse: quique (forte Anonymus) res de Argivorum Sacris, et quaevis alia gesta peracta fuerant, recollegit, Aeneam dicit ex Molottis in Italiam venientem cum Ulysse, urbis conditorem extitisse; eamque a quadam Latina (Iliade) foemina [2] Romam denominasse. Ipsam vero ait, aliis etiam Trojanis foeminis [3] adhortatis, cum ipsis naves succendisse; erant enim molestia affectae et pertaesae errabundam vagationem. His

Αἰνείου παίδων ἕνα. τέτταρας δὲ φησιν Αἰνείᾳ γενέσθαι παῖδας, Ἀσκάνιον, Εὐρυλέοντα, Ῥωμύλον, Ῥῶμον.

Εἴρηται δὲ Δημαγόρᾳ καὶ Ἀγαθύλλῳ, καὶ ἄλλοις συχνοῖς ὅ τε χρόνος, καὶ ὁ τῆς ἀποικίας ἡγεμὼν ὁ αὐτός. ὁ δὲ τὰς ἱερείας τὰς ἐν Ἄργει καὶ τὰ καθ' ἑκάστην πραχθέντα συναγαγὼν, Αἰνείαν φησὶν ἐκ Μολοττῶν εἰς Ἰταλίαν ἐλθόντα μετ' Ὀδυσσέως, οἰκιστὴν γενέσθαι τῆς πόλεως. ὀνομάσαι δ' αὐτὴν ἀπὸ μιᾶς τῶν Ἰλιάδων Ῥώμης. ταύτην δὲ λέγει ταῖς ἄλλαις Τρωάσι παρακελευσαμένην, κοινῇ μετ' αὐτῶν ἐμπρῆσαι τὰ σκάφη, βαρυνομένην τῇ

1 Pro *Diodoro*, Δημαγόρας legitur tam apud Dionys. quam apud Sync. ita ut librarii errorem in codice nostro emendandum esse dixeris. Contra vero constanter habetur apud Sync. alterum nomen Ἀγάδυμος, quod minus recte apud Dionys. legitur Ἀγαθύλλος.

2 Ad verbum Arm. *juxta unam quandam ex Latinis mulieribus*. Ubi iterum conveniunt inter se Halic. et Sync. habentes *ex Iliadibus*, seu *Iliensibus*, quod et sequentia satis probant, adeo ut in Arm. pro 'ի զառինացւոց, *ex Latinis*, legendum censueris յԻլիսացւոց vel յԻլիացւոց, quamobrem *Iliade* reposuimus parenthesis nota.

3 Dubitandum non est, quin pro կանանց, amanuensis hoc in loco minus caute se gerens, reposuerit քաղաքաց. quorum primum *mulieres*, alterum *urbes* significat. Ipsa verba errorem produnt; adde quod inferius recte repetitur ex Aristotele, 'ի կանանց գերեաց. etc.

որովայնոց Հրամանն ասացը նոքօք Հանդերձ այրել զնաւսն. քանզի ծանրաբեռնեալ տապակացեալ էր ի մնալոցականն [illegible] Եհնէն։ Ասին Հանդերձ ասէ Եդամաստես սիդէացի (եւ համարէս սիգեացի) և այլք ոմանք։

Այլ արիստոտէլէս փիլիսոփայ զոմանց յաքայեցւոց պատմէ, որք ի որովայնոց խառնացեալ ի մանղէոն նաւարկելին. և սաստիկ ձմերայնովք պաշարեալք, ի հողմոյ այսր անդր խուսափեալք՝ յամենայն կողմունս ծովեայն մնալոցեալք, ի գլուխ Հանեալ գային ի տեղին ոպիկեայ՝ որ կոչի զաւոնոս, որ առ տիւրինեան Հայմատարած ծովեայն կայ. ուրախ լինէին ընդ ցամաքը երկիրն տեսանել, ձգեալ Հանեալ գնային. և անդ անցուցանէլ զժամանակ ձմերանոյն, և պատրաստել միւսանգամ առ գալն նաւարկել։ Իրրև նաւքն գի-

similia refert et Damastes Sygeus [1], et quidam alii «.

» Aristoteles autem philosophus de quibusdam Achaeis narrat, quod cum a Trojanis discedentes Maleum versus [2] navigarent, magnis tempestatibus hibernis circumacti, ab ventis huc illuc ferebantur, in omnibus maris partibus oberrantes, quoadusque demum venerunt ad locum Opicae illum, qui Latinus [3] vocatur, quique ad Tyrrhenum pelagus situs est. Delectati itaque ubi terram viderunt, navem subducunt, ibique hiemale tempus terunt, iterum incunte vere se ad navigandum parantes. Quum vero naves nocte combustae essent, ad-

πλάνη. ὁμολογεῖ δ' αὐτῷ καὶ Δαμαστὴς ὁ Συγεὺς, καὶ ἄλλοι τινές.

Ἀριστοτέλης δὲ ὁ φιλόσοφος Ἀχαιῶν τινας ἱστορεῖ τῶν ἀπὸ Τροίας ἀνακομισαμένων περιπλέοντας Μαλέαν. ἔπειτα χειμῶνι βιαίῳ καταληφθέντας, τέως μὲν ὑπὸ τῶν πνευμάτων φερομένους πολλαχῆ τοῦ πελάγους πλανᾶσθαι. τελευτῶντας δ' ἐλθεῖν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς Ὁπικῆς, ὃς καλεῖται Λάτιον, ἐπὶ τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει κείμενος. ἀσμένους δὲ τὴν γῆν ἰδόντας, ἀνελκῦσαί τε τὰς ναῦς αὐτόθι, καὶ διατρίψαι τὴν χειμερινὴν ὥραν, παρασκευαζομένους ἔαρος ἀρχομένου πλεῖν. ἐμπρησθεισῶν δὲ αὐτοῖς ὑπὸ νύκτα

1 Juxta certam lectionem Dionys, καὶ Δαμασπὴς ὁ Συγεὺς, codex Arm. ita corrigendus, Ասին Հանդերձ ասէ և գամաստես սիգեացի. ubi uno vel altero charactere interpolato scriptum erat, ասէ Եգամաստես սիգեացի, *dicit Edamates Sideus*. Apud Sync. primum nomen recte habetur Δμαστὴς, alterum verò mendose ὁ Σιφιὼς, quod tamen Goar emendavit in Lat. nam restituit *Sigeus*.

2 Apud Dionys. hodie legimus Μαλέαν, *Maleam*, sed Sync. juxta Eusebium nostrum fert Μάλειον.

3 Gr. textus tam apud Sync. quam apud Halic. habet Λάτιον, vel Λατίων, de quo ita notavit Sylburg. ad p. 58. v. 28. » pro Λάτιον Lapi versio habet Latinius, ubi Glareanus suspicatur vel *Latinus* legendum, vel *Lavinius*, metuere tamen, ne locus non bene habeat «. Itaque Glareani observatio ab Eusebio nostro magis confirmatur.

ՀԼրի այրէին, հգ.տանէին հնար՝ թէ զիարդ չու առնիցեն, ակամայ կա- մաք 'ի հարկէ զկեանս յաշխարհին՝ յոր հասին՝ հաստատուել։ Այլ այն այսպէս նոցա դիպէր 'ի կանանց գե- րեաց, զոր առեալ ածէին յիւրեանս. նոքա այրէին զնաւսն, երկուցեալք թէ գուցէ յաքայեցւոց աշխարհն հա- սանիցէ երթալ բնակութեան, որ- պէս թէ յաղախնութիւն լինիցի ան- կանել։

Նոյն կաղղիաս՝ որ զագաթոկղէայ իրան և զգործս գրեաց, հռոմ անուն զոմն կին արուայի յԱկէլոց ընդ այլ արուայիս յիտալիա՝ լինել կին զա- տինայ արքայի աբուլրիգինացւոց, և ծնանել զորդիս զռոմոս և զռոմիղոս. որք զքաղաքն բնակեցուցանէին, և 'ի մէնն անուն կոչէին զանուն քաղա- քին։

Նոյն քսենագորաս մնաւեհագիր՝

empta profectionis facultate, necesse habuerunt vel inviti in ea regione, ad quam pervenerant, vitam degere. Hoc vero illis a captivis mulieribus evenit, quas ex Ilio secum ducebant; ipsae enim naves incenderunt, veritae ne forte accideret, ut (ipsae) irent in Achaeorum regionem, et ibi servitutem subirent «[1].

» Callias vero, qui Agathoclis res ac gesta scripsit, mulierem quamdam Trojanam, nomine Romam, quae cum caeteris Trojanis in Italiam venerat, nupsisse (ait) Latino Aboriginum regi, filiosque peperisse Remum et Romulum [2], qui urbem condiderunt, matrisque nomen ei indiderunt.

Xenagoras [3] autem scriptor, Ulyssis

τῶν νηῶν, οὐκ ἔχοντας ὅπως ποιήσονται τὴν ἄπαρσιν, ἀβουλήτῳ ἀνάγκῃ τοὺς βίους ἐν ᾧ κατήχθησαν χωρίῳ ἱδρύσασθαι. συμβῆναι δὲ αὐτοῖς τοῦτο διὰ γυναῖκας αἰχμαλώτους, ἃς ἔτυχον ἔχοντες ἐξ Ἰλίου. ταύτας δὲ κατακαῦσαι τὰ πλοῖα, φοβουμένας τὴν αἰκαδε Ἀχαιῶν ἄπαρσιν, ὡς εἰς δουλείαν ἀφιζομένας.

Καλλίας δὲ ὁ τὰς Ἀγαθοκλέους πράξεις ἀναγράψας, Ῥώμην τινὰ Τρωάδα τῶν ἀφικνουμένων ἅμα τοῖς ἄλλοις Τρωσὶν εἰς Ἰταλίαν, γήμασθαι Λατίνῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Αβοριγίνων, καὶ γεννῆσαι δύο παῖδας, Ῥῶμον καὶ Ῥωμύλον. οἰκίσαντας δὲ πόλιν, ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῇ θέσθαι τοὔνομα.

Ξεναγόρας δὲ ὁ συγγραφεὺς Ὀδυσσέως καὶ Κίρκης υἱοὺς γενέσ-

1 Ferè ad verbum cohaeret Arm. lectio cum Gr. Dionys. cujus tamen locus non adeo feliciter exprimitur a Sylburg. Lat. Interprete; cum ipse praesertim suppresserit nomen Ἀχαίων, obvio tantundem sensu ita exposito: » Eum casum obvenisse illis captivarum Iliensium opera, quod metuentes ne se domum in servitutem abducerent, ignem in naves conjecissent «. Goar autem plane aliter rem expressit, quum maxime alio dicendi genere haec a Syncello digesta fuerint. » mulieres (inquit) quaedam captivae virorum fortunam ab Ilio illuc usque temporis sequutae, ne ad eorum domos reversae pristina servitute opprimerentur, igne subjecto naves incenderunt «.

2 In Arm. lectione, ut jam inde notavi, pro *Romulo* est semper *Romylus*, perinde ac in Gr.

3 Քսենագորաս refunditur in Gr. Ξεναγό-

ոդւսվերայ և կբբկեայ (ոդիւսեայ և կիրկեայ) ասէ որդիս լեալ զռոմոս և զանտիաս և զարդեաս. որք շինեցին երիս քաղաքս. և յիւրեանց անուն կից եդին զանուանս քաղաքացն։ Իսկ դիոնիսոս քաղկեդացի բնակեցուցիչ քաղաքին զռոմոս յայտ առնէ. և ըստ նմանէ ասէ ըստ ոմանց՝ թէ ասկանայ որդի էր, և ըստ այլոց՝ թէ եմաթիոնեայ։

Բայց ոմանք զհռոմ՝ յռոմայ որդւոյ իտաղեայ ասեն լինել, և մօր ղևկեայ դստեր ղատինայ։ Ունէին և այլ ևս բազումս յունաց մատենագրաց ածել՝ ի մէջ, որ այլափոխ ասեն զբնակեցուցչաց քաղաքին. բայց զի մի՛ շատ խօսելս ինչ համարիցիմ՝ ի հռոմայեցւոց մատենագիրն եկից։

Հին ո՛չ վիպասան և ո՛չ պատմագիր կայ հռոմայեցւոց. բայց ՚ի հնոց

et Circae [1] ait filios fuisse Remum et Antiam Ardeamque; quosque, conditis tribus oppidis, propriis nominibus parem nomenclationem urbium imposuisse. Dionysius tamen Chalcidensis, urbis conditorem Romum declarat; ipsumque juxta quosdam Ascanii fuisse filium dicit, et juxta alios, Emathionis «.

» Quidam denique Romam conditam ajunt a Romo Itali filio, qui natus a matre Leuca [2] Latini filia. Possem et alios multos scriptorum Graecorum in medium afferre, qui diverso modo de Urbis conditoribus disserunt: sed ne verbosior videar, ad Romanorum jam scriptores [3] veniam «.

» Nemo sane auctor antiquus, nec historicus, neque rerum scriptor apud

θαι τρεῖς, Ῥῶμον, Ἀντίαν, Ἀρδέαν. οἰκίσαντας δὲ τρεῖς πόλεις, ἀφ' ἑαυτῶν θέσθαι τοῖς κτίσμασι τὰς ὀνομασίας. Διονύσιος δὲ Χαλκιδεὺς οἰκιστὴν μὲν ἀποφαίνει τῆς πόλεως Ῥῶμον. τοῦτον δὲ λέγει κατὰ μέν τινας Ἀσκανίου, κατὰ δέ τινας, Ἡμαθίωνος παῖδα εἶναι.

Εἰσὶ δέ τινες οἳ τὴν Ῥώμην ἐκτίσθαι λέγουσιν ὑπὸ Ῥώμου τοῦ Ἰταλοῦ, μητρὸς δὲ Ἠλέκτρας, τῆς Λατίνου θυγατρός. ἔχων δὲ πολλοὺς καὶ ἄλλους τῶν Ἑλληνικῶν παρέχεσθαι συγγραφέων, οἳ διαφόρους ἀποφαίνουσι τοὺς οἰκιστὰς τῆς πόλεως, ἵνα μὴ δόξαιμι μακρηγορεῖν, ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίων ἐλεύσομαι συγγραφεῖς.

Παλαιὸς μὲν οὖν οὔτε συγγραφεὺς οὔτε λογογράφος ἐστὶ Ῥω-

ρας, quo et Sylburgensis conjectura confirmatur, ubi notat ad p. 5. v. 44. » Pro Vulg. Ξηναγόρας posui Ξεναγόρας: praesertim quum ab Herodoto quoque Ξεναγόρης quidam memoretur, 349. At Ζηναγόρας foret ut Ἑρμαγόρας «.

1 Manifestus amanuensis Arm. error est in utroque nomine: legendum ergo ոդիւսեայ և կիրկեայ, *Odyssis* (Latinis Ulyssis) et *Circae*: nec miror Arm. librarium hujusmodi nomina depravate legisse exscripsisseque, cum fabulas ipsas Graecis et Latinis notissimas, ne fando quidem acceperit. Adhaec desideratur in nostra lectione τρεῖς, *tres*, de filiis, quod tamen per se subauditur.

2 Ita cum Eusebio legit Sync. nomen matris Λεύκης, quamvis apud Halic. habetur Ἠλέκτρας.

3 Vox singularis մատենագիրն, vel legenda unius literae discrimine մատենագիրս pluralit er juxta Gr. vel accipienda in abstracto pro մատենագրութիւն, tunc enim etiam singulari numero egregie ad rem facere potest. Hoc sensu in Lat. non diximus *scriptorem*, sed *scriptores*.

ճառից՝ որ 'ի մեհենական մատեանս ինչ մնացեալ՝ իւրաքանչիւր ոք առեալ գրեաց։ Ի նոցանէ ոմանք էնեայ որդի ասեն լինել զռոմիզոս և զռեմոն, զբնակեցուցիչս հռոմայ։ Իսկ այլք՝ դստերն էնեայ որդիս. և թէ որոյ հօր իցեն՝ զայն ինչ ոչ յայտ առնեն։ Տուեալ զնոցանէ ասեն էնեայ՝ զատինայ արքայի աբորիգինացւոց պատանդս, յորժամ հաւատ միմեանց աշխարհին բնակիչք և եկքն տային։ Առեալ զնոսա զատինայ՝ այլովք դարմանովք քաջ և բարի ունել. քանզի յարու մանկանէ անժառանգ վախճանէր, պայազատ մասին ինչ իւրում իշխանութեանն թողոյր զնոսա։

Իսկ այլք ասեն, թէ 'յէնեայ վախճանել՝ ասկանեւս զբնաւ իսկ իշխանութիւնն զատինայ առեալ՝ բաժանէր ընդ եղբարսն ընդ ռոմիզոս և ընդ ռեմոն զաշխարհն և զզօրս զատինացւոց յերիս բաժինս։ Նմա զաղբան շինել և այլ քաղաքս. և ռեմայ

Romanos exstat; nisi solum ab antiquis sermonibus, qui in nonnullis templorum libris servabantur, unusquisque desumens scripsit. Eorum quidam ajunt Aeneae filios fuisse Romulum et Remum, Romae conditores. Alii vero Aeneae filiae filios: quo autem patre (nati) sint, illud vix tradunt. Illosque Aeneam Latino Aboriginum regi dedisse obsides inquiunt, ad fidem foederis icti inter indigenas et advenas. Quum ergo acceptasset eos Latinus, cum aliis alimentis bene ac benigne eos habuisse; atque adeo illos, cum ipse absque virili prole decederet, haeredes cujusdam partis sui imperii reliquisse «.

» Alii insuper dicunt, quod Aenea defuncto, Ascanius totum quidem Latini [1] imperium sibi concilians, cum fratribus Romulo et Remo regionem atque exercitum [2] Latinorum tripartito diviserit. Ipsum itaque Albam condidisse, aliaque oppida: Remum

μαίων οὐδὲ εἷς. ἐκ παλαιῶν μέντοι λόγων ἐν ἱεραῖς δέλτοις σωζομένων, ἕκαστός τις παραλαβὼν ἀνέγραψε. τούτων δέ τινες μὲν Αἰνείου γενέσθαι υἱοὺς λέγουσι Ῥωμύλον καὶ Ῥῶμον, τοὺς οἰκιστὰς τῆς Ῥώμης. ἕτεροι θυγατρὸς Αἰνείου παῖδας, ὅτου δὲ πατρὸς, οὐκέτι διορίζοντες. δοθῆναι δ' αὐτοὺς ὑπ' Αἰνείου Λατίνῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀβοριγίνων ὁμηρεύσοντας, ὅτε αἱ πίστεις τοῖς ἐπιχωρίοις πρὸς τοὺς ἐπήλυδας ἐγένοντο, ἀσπαζόμενον δὲ αὐτοὺς Λατῖνον τῇ τε ἄλλῃ θεραπείᾳ περιέπειν εὖ, ἐκγόνου τε ἄῤῥενος ἄπαιδα τελευτῶντα, διαδόχους μέρους τινὸς τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς καταλιπεῖν.

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν Αἰνείου τελευτήσαντος, Ἀσκάνιον ἅπασαν τὴν ἀρχὴν παραλαβόντα, νείμασθαι πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Ῥωμύλον τε καὶ Ῥῶμον, τήν τε χώραν καὶ τὴν δύναμιν τῶν Λατίνων τριχῇ, αὐτὸν μὲν δὴ τήν τε Ἄλβαν κτίσαι καὶ ἄλλ' ἄττα πολίσματα.

1 *Latini* nomen desideratur apud Dionys.

2 Δύναμις, ut patet, sonat *virtus*, *potestas*, etc. accipiturque etiam pro *exercitu*, ut commodè explicavit interp. noster per vocem զօրս. ubi Sylburg. *opes* reposuit.

զկապէնէ 'ի հաւոյն հօր անուն, և զպիոս, և զանքիսա 'ի հաւոյն անքիսայ անուն. և զէնիա՝ որ յետոյ կոչեցաւ անիկաւոս՝ (յանիկուղն) 'ի հաւոյն ('ի հաւրէն)։ և զհռոմ ռոմիղայ յիւր անուն։ Ջ ժամանակս ինչ աւերել հասանէր քաղաքին. և միւսանգամ դալ գնացականաց՝ զոր աղբանացիքն արձակեցին, 'ի պետութեան ռոմիղայ և ռեմայ, անդրէն զառաջին շինուածն առնուլ. որպէս կրկին իսկ լինել շինուածոյն հռոմայ. միումն յետ սակաւ ժամանակաց տրովական պատերազմացն, և միւսումն հինգետասան ազգօք յետոյ քան զառաջինն։ Եւ եթէ ևս ոք ճշգրիտ յառաջին ժամանակսն նայիցի, և երրորդ ևս՝ առաջին քան զսոյնս գտա-

vero [1] Capuam proavi nomine, et Piam [2]; atque Anchisam, Anchisae avi sui nomine, et Aeneam, quae Janiculum [3] postea est appellata a nomine avi (al. patris) [4]: Romam autem Romulus [5] suo nomine (condidit). Dein aliquo tempore destrui contigit urbem; at rursum colonis adventantibus, quos Albani dimiserunt, Romuli et Remi ductu, iterum pristinam exstructionem recuperasse; ut jam geminas utique constructiones Roma habuerit: unam paulo post Trojana bella, alteram vero quindecim generationibus post priorem. Caeterum, si quis attente prisca tempora inspiciet, tertiam quoque his antiquiorem Romae aedificationem inveniet, prius-

Ῥῶμον δὲ Καπύην μὲν, ἀπὸ τοῦ προπάππου Κάπυος. Ἀγχίσην δὲ, ἀπὸ τοῦ προπάτορος Ἀγχίσου. Αἰνείαν δὲ, τὴν ὕστερον κληθεῖσαν Ἰάνικλον, ἀπὸ τοῦ πατρός. Ῥώμην δὲ, ἀφ' ἑαυτοῦ. ταύτην δὲ χρόνους τινὰς ἐρημωθεῖσαν, ἑτέρας αὖθις ἐλθούσης ἀποικίας, ἣν Ἀλβανοὶ ἔστειλαν, ἡγουμένου Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου, τὴν ἀρχαίαν κτίσιν ἀπολαβεῖν. ὥστε διττὰς εἶναι τῇ Ῥώμῃ τὰς κτίσεις. τὴν μὲν, ὀλίγον ὕστερον τῶν Τρωϊκῶν γενομένην. τὴν δὲ, πεντεκαίδεκα γενεαῖς ὑστεροῦσαν τῆς προτέρας. εἰ δέ τις ἀπιδεῖν βουλήσεται τὰ προσώτερα, καὶ τρίτη τις ἀρχαιοτέρα τούτων εὑρεθήσεται Ῥώμη,

1 Apud Halic. Ῥῶμον, hodie legimus, nomen nullius significationis; de quo sic notat Sylburg. ad p. 59. v. 26. » Uterque interpres (idest Capus, et Glareanus) Ῥωμύλον legit, non Ῥῶμον: haud scio an convenientius «. Neutrum probabis, secundum Eusebium, qui exhibet Ῥέμον; eamque lectionem habet et Sync.

2 Pro, և զպիոս, *et Piam*, legendum cum Gr. կապիայ vel կապիսի, ut ferunt tam Dionys. quam Sync. *proavi Capyae nomine*.

3 Cod. Arm. *Anicavus*, ubi juxta Gr. lectionem Dionys. et Sync. *Janiclum*, legendum esset յանիկլոն, vel անիկլոն. Latine *Janiculum*, de quo sic profert Glarienus apud Sylburg. ad p. 59. v. 28. 29. » Janiculum est perquam vetustus locus, ac pars urbis Romae, ut Plin. testatur lib. 3. cap. 5. quo in loco quidam libri habebant *Antipolis;* Hermolaus restituit Aeniopolis. Dionysius noster vocat Aenean «.

4 Cum nemo possit dubitare, quin Anchises *pater* Aeneae fuerit, quod et expresse fert Gr. lectio, pro certo habetur in cod. Arm. pro հաւրն, ceu հօրն, *patris*, irrepsisse հաւոյն, *avi*.

5 *Romuli* nomen deest apud Dionys. ac Sync. quo sublato, Romae aedificatio cum aliis oppidis ad solum Remum supra memoratum pertinet. Ubi advertas velim, hunc Remum Romuli fratrem alium omnino esse a Romo, quem infra citabimus; alium item a primo Romulo fratrem Romi Romulum, ut magis aperte est apud Syncellum.

նի շինուած հռոմայ, մինչչև էնեայ և տրովացւոց եկեալ էր յիտաղիա։

Եւ զայս ոչ եթէ դոյզն ոք 'ի մատենագրաց պատմէ, այլ անտիոքոս սիւրակուսայ, զորմէ յառաջագոյն յիշատակեցաք. և ասէ այսպէս։ 'Ի Թագաւորութեան ամորգեայ 'ի ղատինացւոց աշխարհին, քանզի էր իտաղիա յայնժամ 'ի տարանտայ մինչև ցպոսիդոնի ծովեզրն, գալ նմա անդր իբրև առն միոյ փախստականի 'ի հռոմէ. և պատմէ զայս ձև օրինակի։ Քանզի իտաղիոս ծերացեալ էր, մորգէս Թագաւորեաց. առ սովաւ այր հասանէր 'ի հռոմայ ուստեմն, որում անուն էր սիկելոս։ Քանզի ըստ սիւրակուսացւոց մատենագրին՝ հին և առաջին գտանի հռոմ քան զտրովացւոց ժամանակսն,

quam Aeneas et Trojani in Italiam advenissent.

Hoc autem non adeo vilis aliquis inter scriptores narrat, sed Antiochus Syracusanus, cujus ante meminimus. Ita enim ait: Regnante Amorgete [1] in Latinorum regione [2], namque Italia tunc erat a Taranto usque ad oram Posidoniae, venisse ad eum quendam virum quasi Roma profugum. Refert autem his verbis. Quum Italius consenuisset, Morges regnavit: hujus tempore vir pervenit Roma extorris [3], cui nomen Sicelus [4]. Itaque secundum Syracusanum scriptorem, vetustior ac superior Trojanorum temporibus Roma invenitur; eaque vel eodem loco sita, ubi hodierna urbs incolitur; vel alicubi pagus erat eodem

γενομένη πρὶν Αἰνείαν καὶ Τρῶας ἐλθεῖν ἐν Ἰταλίᾳ.

Ταῦτα δὲ οὐ τῶν ἐπιτυχόντων τις οὐδὲ νέων συγγραφεὺς ἱστόρηκεν, ἀλλ' Ἀντίοχος ὁ Συρακούσιος, οὗ καὶ πρότερον ἐμνήσθην. φησὶ δὲ Μόργητος ἐν Ἰταλίᾳ βασιλεύοντος, ἦν δὲ τότε Ἰταλία ἡ ἀπὸ Τάραντος ἄχρι Ποσειδωνίας παράλιος, ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἄνδρα φυγάδα ἐκ Ῥώμης. λέγει δὲ ὧδε. ἐπεὶ δὲ Ἰταλὸς κατεγήρα, Μόργης ἐβασίλευσεν. ἐπὶ τούτου δὲ ἀνὴρ ἀφίκετο ἐκ Ῥώμης φυγάς, Σίκελος ὄνομα αὐτῷ. κατὰ μὲν δὴ τὸν Συρακούσιον συγγραφέα, παλαιά τις ἐυρίσκεται προτεροῦσα τῶν Τρωϊκῶν χρόνων ἡ Ῥώμη. πότερον δὲ περὶ τοὺς αὐτοὺς ἦν τόπους, ἐν οἷς ἡ νῦν οἰκουμένη πόλις

1 In lectione Dionys, *Morges* effertur sine litera A praefixa nostrae lectioni, et quidem nostra etiam lectio paulo post illam vix agnoscit.

2 Pro *Latinorum regione* apud Dionys. legitur hodie *Italia:* itaque vel in Arm. pro 'ի ղատինացւոց' legendum իտաղացւոց, vel contra in Gr. renovandum.

3 Consulto usurpavimus vocem *extorris* pro altera Arm. ուստեմն, incertum quae sensum praesefert; potest enim designare, *venientem ex aliquo loco incerto*, seu *ignotum quendam profugum*, vel demum *ex quadam parte Romae advenam*, ita tamen, ut facile possis hac voce restaurare depravatum Gr. textum: legitur enim nunc ibi vox nullius significationis γυγας, at Sylburg. videtur legisse φύγας, eo quod reddiderit *profugus;* mutuatus nempe ab exacto codice, vel a praecedentibus, ubi ἄνδρα φυγάδα praemiserat Dionys. Sed nobis certum videtur alterum hic vocabulum esse legendum, ut γήθεν, *e terra*, vel quid simile.

4 Syllabas ipsas servavimus, Σικέλος, սիկելոս, *Sicelus*, ubi poteramus cum Sylburg. reponere in Lat. *Siculus;* sed cavendum fuit, ne nomen proprium confunderetur cum nationali.

կամ 'ի նոյն տեղիս՝ ուր այժմ իսկ քաղաքն բնակեալ է, և կամ այլ գեղ ուրեք էր՝ որ 'ի նորա անուն կոչէր. քանզի նա անյայտ է Թոզ, և ոչ ես կարեմ ստուգիւ ասել։

Նայց զհին շինուածոյն Թուի ինձ Թէ բաւական իսկ ասացաւ։ Իսկ զյետնոյն, զոր Թէ բնակութիւն պարտ իցէ ասել, կամ շինուած, կամ այլ ինչ զինչ և իցէ անուանել, տիմէի սիկելացւոյ չգիտեմ որպիսի ինչ կանոն 'ի կիր արկեալ՝ առ կարքեդոնի շինուածոյն ասէ լեալ՝ չիե ամաւ նախ քան զառաջինն ողիմպիադն։ Իսկ զև Լիկս կինկիլիոյ այր 'ի խորհրդականաց առեներակալացն՝ զբրբրորդ ամաւ երկուտասաներորդի ողիմպիադին։ Իսկ երիտասարդի փաբիացի՝ յառաջուամ ամի իե երորդի ողիմպիադին։ Իսկ կատոն պորկիացի զյուշեական ինչ ժամանակս

nomine appellatus: quod equidem, cum ipse incertum reliquerit, neque ego quid certius proferre possum «.

» Porro de antiqua aedificatione [1], ut puto, satis jam dictum fuit. Postremam vero, quam inhabitationem ne dicere oporteat, vel exstructionem, sive aliquid aliud nuncupare, Timaeus Siculus nescio quo Canone usus, aequalem Carthaginis exstructioni fuisse ait, annis xxxviii. ante primam Olympiadem: at Leucius Cincilius, vir Senatorii consilii, circa annum quartum duodecimae Olympiadis (ait). Erintus autem Fabius anno primo vm. Olympiadis [2]. Verum Cato Porcius nullam Graecam temporum rationem prosequitur, sed tamen diligentiam adhibens, si quis alius

ἐστὶν, ἢ χωρίον ἕτερον οὕτως ἐτύγχανεν ὀνομαζόμενον, ἀσαφὲς ἐκείνου καταλιπόντος, οὐδ' ἐγὼ δύναμαι συμβαλεῖν.

Περὶ μὲν οὖν τῶν παλαιῶν κτίσεων ἱκανὰ ἡγοῦμαι τὰ προειρημένα. τὸν δὲ τελευταῖον τῆς Ῥώμης γενόμενον οἰκισμὸν, ἢ κτίσιν, ἢ ὅτι δήποτε χρὴ καλεῖν, Τίμαιος μὲν ὁ Σικελιώτης οὐκ οἶδ' ὅτῳ κανόνι χρησάμενος, ἅμα Καρχηδόνι κτιζομένῃ γενέσθαι φησὶν, ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ πρότερον ἔτει τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος. Λεύκιος δὲ Κίγκιος, ἀνὴρ τῶν ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ συνεδρίου, περὶ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς δωδεκάτης Ὀλυμπιάδος (...) Κάτων δὲ Πόρκιος Ἑλλυτικὸν μὲν οὐχ ὁρίζει χρόνον. ἐπιμελὴς δὲ γενόμενος, εἰ καί τις ἄλλος, εἰς

1 Ita etiam in Gr. quamvis plurali numero expositum sit, *de antiquis aedificationibus*, ubi Sylburg. vertit, *de priscis conditoribus*. Idem in sequentibus alio loquendi modo usus est, sic reddens: » Extremam autem Romae aedificationem, sive ea deductio habitatorum potius dicenda est, sive quodcunque aliud «. Quùm Gr. verba haec sonent, » Postremam vero Romae factam habitationem (vel aedificationem, οἰκισμός utrumque significat), sive exstructionem, (id enim proprie sonat κτίσις,) sive aliquid aliud opus erit vocare «: cui magis cohaeret interpretatio Arm. cum primam vocem οἰκισμόν pro *habitatione* accipit Interp. noster, secundam verò pro *aedificatione* seu *constructione*.

2 Integra linea excidit ab hodiernis Dionysii codicibus, librariorum nempe incuria, qui ab una voce Ολυμπιάδος, ad alteram per errorem transierunt: supplenda itaque Eusebii ope.

ջընտրէ. բայց փոյթ յանձին կալեալ՝ թէ և այլոք այնպէս գտանիցի ըզ-նախնեաց պատմութիւնն գումարեալ, նէ և ՟ի ամէնք ասէ յետոյ քան զիղիական պատերազմ։ Նոյ այս ժամանակ է՝ համեմատիցի ընդ երկասորեան ժամանակագրութիւնն, առաջնոյ ամին յօլիմպիադին ողջմպիական պատահէ։ և զի էն առաջք կանոնքն զորս երկասորեան ՟ի կիր արկանէ, և թէ զիարդ որ կշռի ցի զհռոմայեցւոց ժամանակն ընդ յունաց, ՟ի միասին ձառին իսկ յայտ արարեալ է իմ։ Այնուհետև և զիրանիսիոս՝ որ յառաջնում ընդ հռոմայեցւոց նախնեացն պատմութենէ, զոյն ժամանակս՝ որ յետ զիղիոն առնոյն էն, համարի կարգաւ. զինեայ փախուստն ՟ի տրովադայ, և զերթալ հասանելն յիտալիա. և զորս ՟ի ետին նէ և յետնագոյն զատնայցսն Թագաւորեցին՝ մինչև ցհռոմիղոս և ցհռոմայ շինութիւնն. և որ ազգ ի ազգ ինչ ՟ի հնոցն պատմին զշինուածոյ հռոմայեցւոց քաղաքին՝ զրե ամենայն միօրէ։

ita reperiatur antiquae historiae collector, CCCCXXXII. annis posteriorem bello Iliaco dicit. Atque hoc tempus si cum Heratosthenis chronographia conferatur, in primum annum septimae Olympiadis incidit. Quod autem Canones, quibus Heratosthenes usus est, integri sint, et quomodo quis Romanorum tempora cum Graecis adaequare queat, altero quidem sermone declaravi[a]. Totidem ergo vel ipse Dionysius in prima antiquitatum Romanorum historia, ea tempora, quae consequuntur Ilium captum, congruenter recenset. Aeneae (nempe) fugam ex Troja, eumque in Italiam delatum; et qui ab eo, postque eum Latinis imperaverunt usque ad Romulum conditamque Romam; quaeque varie ab antiquis de Romanorum urbe condita relata sunt, singula describit.

Քանզի ոմանք ասեն, թէ պիկոս

Quidam vero dixerunt, quod [1] Pi-

τὴν συναγωγὴν τῆς ἀρχαιολογουμένης ἱστορίας, ἔτεσιν ἀποφαίνει δυσὶ καὶ τριάκοντα καὶ τετρακοσίοις ὑστεροῦσαν τῶν Ἰλιακῶν. ὁ δὲ χρόνος οὗτος ἀναμετρηθεὶς ταῖς Ἐρατοσθένους χρονογραφίαις, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος πίπτει τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος. ὅτι δέ εἰσιν οἱ κανόνες ὑγιεῖς, οἷς Ἐρατοσθένης κέχρηται, καὶ πῶς ἄν τις ἀπευθύνοι τοὺς Ῥωμαίων χρόνους πρὸς τοὺς Ἑλληνικούς, ἐν ἑτέρῳ δεδήλωταί μοι λόγῳ . . .

(Syncell. pag. 136. 137.)

(....) φασὶ Πῆκον υἱὸν Κρόνου βασιλεύσαι χώρας Λαυέντου

1 Sequentia quoque de more excerpsit ab Eusebio Syncellus p. 136. 137. quaedam tamen ipse addidit, ut patet ex locis parenthesis nota signatis, aut per puncta praetermissis.

որդի Կրծնայ Թագաւորեաց նախ՝ի զաբենատայ աշխարհին՝ մինչև ցայն աեղի, ուր այժմ Հռոմն կայ, ամս լէ։ Յետ նորա փառնոս որդի սիլկայ ամս խգ։ Ի նմանէ հերակղէս եբթեալ՝ի սպանիայ աշխարհէ՝ բազմին կանգնեաց՝ի հրապարակի բոյա բեայ. վասն զի զՔաղ որդին եփեւ տեայ էապան։ Յետ որոյ զաւրհնոս Թագաւորէր ամս լշ. ուստի և զաւրհնացիք կոչեցան։ Ի սորա յերեւ նեւորդ և յերրորդ ամի առաւ իւ զիմն։ Յետ որոյ էնիաս անքիսեայ ընդ ռուտուլացիս պատերազմեալ՝ սպան զտուռնոս. և զդաւհնայ ըզդուստրն զաւինիա արար կին, և շինեաց զքաղաքն զաւինիա. յորմէ Թագաւորեաց ամս ի։ Յե զայս համառօտիւք յարտաքնոցն գրոց կրեալ՝ պատմեցաք։

Ցն առեալ և՝ի միւս ևս վկայ սոցին իրաց փոխեսցուք, որ և դիւրագոյն. որ զամենայն մատենադպրանն՝ի նմին միահամուռ վաճառաշահութիւն գումարեաց. քանզի և զՀռոմայեցւոց պատմութիւնն՝ի երրորդ գիրսն իւրում գրէ զայս ևս օրինակի բանիւ։

cus Saturni filius in Laurentia primus regnavit, ad illum usque locum, ubi nunc Roma sita est, annis XXXVII. Postque eum Faunus filius Pici, annis XLIV. Cujus aetate Hercules ex Hispania delatus, aram in foro Boario exstruxit, eo quod Malum (ceu Cacum) filium [1] Vulcani necaverat. Post quem Latinus regnavit annis XXXVI. unde et Latini sunt denominati. Hujus anno trigesimo tertio Ilium captum fuit. Post haec Aeneas Anchisae (filius) adversus Rutulos dimicans, Turnum interfecit, atque Latini filiam Laviniam uxorem duxit, urbemque Laviniam condidit; dein vero regnavit annis III. Haec ergo breviter ab exterorum libris mutuati narravimus.

Age nunc ad alterum quoque harum rerum testem gradum faciamus, Diodorum videlicet, qui cunctis Bibliothecis in unum congestis, magnum quaestum sibi comparavit: siquidem et Romanorum historiam VII. suo libro his verbis conscribit.

λζ'. (εἶναι δὲ τὴν χώραν) ἕως τῆς νυνὶ Ῥώμης (πόλεως). μεθ' ὃν Φαῦνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Πίκου (τοῦ καὶ Διὸς) ἔτη μδ'. (...) καθ' ὃν Ηρακλῆς ἀπὸ Σπανίας ἐπανελθὼν, ἐν φόρῳ τῷ λεγομένῳ Βοαρίῳ βωμὸν ἤγειρε, διότι ἀνεῖλε Κάκον τὸν Ηφαίστου υἱόν. (...) ἔπειτα Λατῖνος ἔτη λς'...τούτου κατὰ τὸ τρίτον... Αἰνείας ... συμμαχήσας (...) κατὰ Ρουτούλων, καὶ Τοῦρνον ἀνελὼν, Λαβινίᾳ ζεύγνυται Λατίνου θυγατρὶ (τοῦ βασιλέως,) καὶ βασιλεύει (τῆς χώρας) μετὰ Λατῖνον ἔτη γ'. κτίσας πόλιν (ἐπ' ὀνόματι τῆς γυναικὸς) Λαβινίαν, ἐν ᾗ καὶ ἐβασίλευσε...

1 Interp. Arm. nomen filii Vulcani, qui Κακὸς dicitur, refudit in Arm. Ձար. sc. *Malus*, ut vox ipsa sonat, at Latini Graecam potius dialectum servant *Cacus*. Sed culpandus librarius,

ՀԵՕՆԵՐՈՐԴ ԳՐՈՅՆ ԳԻՈԴՈՐՈՍԻ՝ ՎԱՆ ՀԱՒԱՏԱՑՈՑ ՀԱՒՆԱՑ ԱՂՓԻՒՆԱՒՈՐԵԱՆՆ։

Ex septimo Diodori Libro de antiqua Romanorum generatione [1].

Ոմանք ՚ի պատմագրաց վէրիպադրեալք կարծեցին զՌոմիղեանց ՚ի յինեայ դստերէն Ծնեալ՝ շինեալ զՀռոմ. այլ չի այն Ճշմարիտ. քանզի բազում ժամանակք են ՚ի միջի ընդ Ինէա և ընդ Ռոմիղոս Թագաւոր։ Շինեալ Հռոմայ յԵրկրորդում ամի յերդորդում (յԵներդոմ) ողիմպիադին։ զի այս շինուած լեալ է քան զտրոյ վացւոց պատերազմին՝ աւելի քան

» Nonnulli Historicorum (minus recte) conscribentes [2], Romulum suosque ex Aeneae filia natos, Romam condidisse existimaverunt; id tamen verum non est. Siquidem multum temporis Aeneam inter et Romulum reges interest. Romam sane Olympiadis III (VII) [3] anno secundo conditam comperimus: atque adeo haec conditio annis plusquam CCCCXXXIII. [4] Tro-

(Syncellus p. 155.)

Περὶ τῆς Αρχαιογονίας Ρωμαίων ἐκ τῆς ζ'. Διοδώρου Σικελιώτου.

Ενιοι μὲν οὖν τῶν συγγραφέων πλανηθέντες ὑπέλαβον τοὺς περὶ τὸν Ρ'ωμύλλον ἐκ τῆς Αἰνείου θυγατρὸς γενηθέντας κεκτικέναι τὴν Ρώμην. τὸ δ' ἀληθὲς οὐχ οὕτως ἔχει. πολλῶν μὲν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, τοῦτε Αἰνείου καὶ Ρωμύλλου γεγονότων βασιλέων, ἐκτισμένης δὲ τῆς πόλεως κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ζ'. Ὀλυμπιάδος, ἄυτη ἡ κτίσις ὑστερεῖ τῶν Τρωϊκῶν ἔτεσι πλείω τῶν υ'. καὶ λ'. Αἰνείας

qui similitudine vocum delusus ՀՕորրորդն exscripsit, id est, *Quartum*, pro ՀՕար որդին, *Malum* ceu *Cacum filium*.

1 Iisdem verbis, eademque inscriptione transtulit ab Eusebio Diodori locum Syncellus toties laudatus, quamvis non integre; ex quo desumptum ediderunt posteri inter fragmenta Diodori Tom. II. p. 656. V. VIII. cum interim vix reperiatur praesens Auctoris liber septimus, quemadmodum alii nonnulli. Miror haec cum praemissis Dionysii locis ad sensum saltem apud Sync. occurrentibus, omissa ab Scaligero fuisse, cum alia plurima minus certa ipse transcripserit.

2 Si incorruptam censes lectionem Syncellanam πλανηθέντες, sc. *errantes*, procul dubio pro վիպագրեալք, sc. *historiam conscribentes*, legendum վրիպագրեալք, id est *erroneè scribentes*, vel potius վրիպեալք, videlicet *errantes*: id sane vel ex ipsa verborum serie facile subauditur. In sequentibus nomen զառիւծանց, exposuimus *Romulum suosque*, ne cogeremur reddere *Romulos*, ut significaretur Romulus cum fratre, etc. id enim indicat in Arm. nomen plurale patronymicum, eo modo, quo Graecè dicitur τοὺς περὶ τὸν Ρωμύλον, quem locum Goar sic exprimi voluit: *Romuli ex Aeneae filia nati socios*.

3 Gr. Olympiadem fert ζ'. *septimam*; sicut et ex aliis locis Arm. constat: unde facile potes legere hic ՚Է ԵրդորդԷ, VII. pro ՚Է ԵրրորդԷ, III.

4 Syncellus legit, υ'. καὶ λ'. CCCCXXX. tribus annis minus, cum noster habuerit apographus υ'. καὶ λγ'.

զ՝ նշդ. ամաք։ Վասնզի հնհաս յետ առնելոյն զտրովացիս՝ երիւք եւս ամաք յետոյ՝ի վերոյ անցանելոյ՝ առ զթա զաւորութիւն զատնեացւոց, զոր կալ լեալ երիքամեայ ժամանակ՝՝ի մոռդկանէ անհետ լինելոյ, եւ անմահ պատուոյ հասանելոյ։ Զորոյ իշխանութիւնն առեալ նորին որդւոյ ասկանայ՝ շինէր՝զաղբան, որ այժմ զնոկաման կոչի. զոր անուանեաց յանուն գետոյն՝ որ յայնժամ աղբան կոչէր, եւ այժմ՝ի տիբերի անուն կոչի։

Վայց զանուանէ քաղաքին՝ փաբիոս, որ ՀՀոմայեցւոց իրան գրբեաց, այլազգ իմն առասպելս յօդէ։ Վասնզի այսպէս ասէ, եթէ հնհայ հրաման լինէր՝որպէս թէ հորքոտաղի ինչ նշանակիցէ նմա, ուր պարտ իցէ նմա քաղաք շինել։ Որբև կամէր խոզ մի մեսոակ յոլի զհնուլ եւ զոհել՝ համակ սպիտակ, ՚ի ձեռաց զերծաղնէր, եւ սրանայր էլանէր ՚ի բլուր մինչ, ուր եւ երեսուն խոճկորս ծնաղնէր։ զհնիա այսուհետեւ զարմանք ունէին. եւ զհրամանն ՚ի գլուխ հաղել կամէր, երթալ ձեռն ՚ի գործ արկանել՝ եւ զաեղին շինել։ Ցետա

jano bello posterior est. Etenim Aeneas annis adhuc tribus post Trojam captam elapsis, Latinorum regnum obtinuit; eodemque per triennium potitus, ex hominibus sublatus est, et immortalem honorem assequutus. Cujus imperium ejusdem filius Ascanius accipiens, Albam, Longam nunc dictam, condit, quam nomine fluvii appellavit, qui tunc Alba vocabatur, nunc vero nomen habet a Tiberio.

Verum de nomine urbis Fabius Romanorum rerum scriptor alienas contexuit fabulas. Ita enim dicit: quod Aeneae mandatum fuerit, quasi quidam quadrupes ipsi indicaret, ubinam eum oporteat urbem condere. Quum enim vellet suem foetam, ac omnino candidam mactare ac immolare, ea e manibus elapsa, rapido cursu tendens, ascendit collem quendam, ac inibi triginta porcellos edidit. Aeneas itaque admiratione captus, et ad mandatum explendum convertens animum, statuit operam dare, ut locum exstrueret. Interea vero speciem

γὰρ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρωίας ἐτῶν τριῶν παρελθόντων παρέλαβε τὴν τῶν Λατίνων βασιλείαν, καὶ κατασχὼν τριετῆ χρόνον ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη, καὶ τιμῶν ἔτυχεν ἀθανάτων. τὴν δ' ἀρχὴν διαδεξάμενος Ασκάνιος υἱὸς ἔκτισεν Αλβαν τὴν νῦν καλουμένην Λόγγαν, ἣν ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ τότε μὲν Αλβᾶ καλουμένου, νῦν δὲ Τιβέριος ὀνομαζομένου.

Περὶ δὲ τῆς προσηγορίας ταύτης Φάβιος ὁ τὰς Ρωμαίων πράξεις ἀναγράψας ἄλλως μεμυθολόγηκε. φησὶ γὰρ Αἰνείαν γενέσθαι λόγιον, τετράπουν αὐτῷ καθηγήσασθαι πρὸς κτίσιν πόλεως, μέλλοντος αὐτοῦ θύειν, ὗν ἔγκυον, τῷ χρώματι λευκήν. ἐκφυγεῖν δὲ ἐκ τῶν χειρῶν, καὶ καταδιωχθῆναι πρός τινα λόφον πρὸς ὃν κομισθεῖσαν τεκεῖν λ'. χοίρους. τὸν δὲ Αἰνείαν τότε παράδοξον θαυμάσαντα, καὶ τὸ λόγιον ἀναπεύμενον, ἐπιχειρῆσαι μὲν οἰκῆσαι τὸν τόπον. ἰδόντα δὲ κατὰ τὸν ὕπνον ὄψιν ἐναργῶς διακωλύουσαν, καὶ

նէր երեւս ինչ 'ի քուն՝ որ յայտ յանդիմանս արգելոյր զնա , եւ խրատ տայր յետ Լ ամի շինել՝ զնոյն կշիռ ըստ թուոյ խոճկորացն ծնելոց. յիրացն՝ զոր եդ 'ի մտի՝ մեկուսի կալ:

Յետ Ենեայ վախճանելոյ՝ Ասկանայ նորին որդւոյ առեալ զթագաւորութիւնն , յետ Լ ամին անցանելոյ՝ շինեալ զբլուրն , եւ անուն քաղաքին կոչեալ Ալբան՝ ըստ խոզին գունոյ. քանզի Լատինացիք ըստ իւրեանց բարբառոյ զսպիտակ Ալբան անուանեն: Դնէ եւ նմա միւս եւս այլ անուն զԼոնգա , որ թարգմանեալ կոչի երկայն , վասն 'ի լայնութիւն անձուկն լինելոյ՝ եւ յերկայնութիւն մեծ: Այլ զնովիմբ ածեալ ասէ , եւ թէ Ասկանիոս թագաւորութեան քաղաք արար զԱլբան. եւ ոչ սակաւս 'ի շուրջանակի բնակչացն սատակեաց. եղեւ այր երեւելի , եւ վախճանեցաւ՝ թագաւորեալ ամս ԼԸ:

Այլ յետ նորա վախճանի անկաւ կռիւ 'ի մէջ բազմութեանն՝ յաղագս երկուցն վասն թագաւորութեանն ընդ միմեանս վիճելոց. քանզի Յուլիոս որդի էր Ասկանեայ՝ ասէր , ինձ անկ է հայրենի իշխանութիւնն. եւ Սիղուիոս եղբայր Ասկանեայ եւ որդի Ենեայ եւ Սիղուեայ առաջին կնոջն Լա-

quandam in somno vidit aperte eum prohibentem, monentemque, ut nisi post annos xxx. aequali numero editorum porcellorum monstratos, exstructionem minime aggrederetur; atque adeo a propositis rebus destitit [1].

Post Aeneam defunctum, Ascanius ejus filius regnum assumpsit: dehinc vero annis xxx. transactis, collem construxit, et urbem Albam appellavit, ad porcae colorem: nam Latini secundum suam linguam τὴν Λευκὴν Albam vocant [2]: alteram quoque ei nomenclationem imposuit, Longam (nempe) Μακρὰν interpretatam; eo quod latitudine angusta erat, et longitudine vasta«. Hisque addit dicens [3]: » Ascanius urbem regiam Albam fecit, et non paucos de circumjacentibus incolis prostravit; adeoque vir praeclarus compertus est: obiit autem annis regnans XXXVIII«.

» Postque ejus obitum controversia orta est in multitudine amborum causa de regno inter se invicem contendentium. Julius enim, cum filius esset Ascanii, ad se pertinere paternum imperium contendebat; et Sylvius Ascanii frater, Aeneaeque et Sylviae primae uxoris Latini filius instabat si-

. συμβουλεύουσαν, μετὰ λ΄. ἔτη κτίζειν, ὥσπερ ὁ τῶν τεχθέντων ἀριθμὸς ἦν, ἀποστῆναι τῆς προθέσεως...

1 Finem hic facit Syncelli fragmentum; sequentia ergo Diodori verba ex solo Eusebio-Armeniaco in promptu habebis. Caeterum de his Romanorum antiquissimis commentis plura legi possunt apud Dionys. Halicarn. Lib. I.

2 Necesse fuit per Graecam vocem procul dubio ab auctore usurpatam repetere *Albae* significationem, quam Arm. սպիտակ, *Sbidag*, appellat; ne in Latina versione per tautologiam diceremus, *Albam vocant Albam*. Idem velim conjicias de altera voce *Longa*, quae paulo post occurrit.

3 Interjectum hoc dictum forsitan quis putet Diodori esse verbum, citantis nempe Fabium supra laudatum; nobis tamen persuasum est ab Eusebio prolatum, quum Diodorum ipse recolat.

տինայ՝ ասէր, նմա պատշաճ է ։ զի սմա յետ Ենէեայ վախճանի նենգ գործեցաւ յասկանեայ. քանզի մանուկ էր մնեալ 'ի լերին ումանց յանդէորդաց՝ սիղուիոս անուանէր յանուն լերինն Լատինացւոց, զոր սիղուա կոչէին ։ Բայց յերկուս կողմանսն վիճելոյ՝ 'ի բազմութենէն ընտրութեամբ առ ըզթագաւորութիւնն սիղուիոս ։ Իսկ յուլիոս վրիպեալ յիշխանութենէն՝ 'ի մեծ քրմութիւնն հաստատեցաւ եկաց. եւ իբրեւ երկրորդ թագաւոր էր ։ յորմէ ասեն՝ թէ ցայժմ եւս կայ 'ի Հռոմ յուլեան ազգն ։

Սիղուիոս յիշխանութեանն ոչինչ արժանի գրելոյ գործ գործեաց. եւ վախճանեցաւ՝ թագաւորեալ ամս իթ ։ Զորոյ իշխանութիւնն՝ նորին որդի պայազատեաց Ենիաս, որոյ անուն յորջորջմանց կոչեցաւ սիղուիոս. եւ տիրեաց աւելի քան լա ամ ։ Զհետ որոյ թագաւորեաց Լատինոս, որ կոչեցաւ սիղուիոս, ամս Ծ ։ Սորա գտեալ ժիր յիրի եւ 'ի պատերազմի՝ զարուարձանեայ աշխարհն տապալէր, եւ զհին քաղաքսն շինէր, որ յառաջագոյն կոչէին զատինացւոց, ժը. զտիբուրա. զպրենեստոս. զգաբիուս. զտուսկուղոս. զկոմբոս. զկոմետրիա. զղանուիոս. զղաբիկաս. զսկապտիա. զսատրիկոս. զարկիա. զտեղենա. զոկոստոմերիա. զկենինոս. զփղեգենա. զկամերիա. զմեդիպլիոն. զբոյլոս, զոր ոմանք կոչեն բոլղաս ։

Իսկ 'ի Լատինայ վախճանելն՝ ընտրեցաւ թագաւոր նորին որդի աղբաս սիղուիոս. որ տիրեաց ամս լը ։ Զհետ որոյ թագաւորեաց եպիտոս սիղուաս ամս իզ ։ Զորոյ 'ի վախճանել՝ փոխանակեաց զթագաւորութիւնն կապիս. որ թագաւորեաց

bi competere. Huic enim post Aeneae obitum insidiae factae sunt ab Ascanio; namque dum adhuc infantulus esset, in monte a quibusdam armentariis educatus, Sylvius est dictus a nomine montis Latinorum, quem Sylvam vocitabant. Ex utraque ergo parte disputantibus, multitudinis electione regnum Sylvius suscepit. Julius autem imperio cedere coactus, Pontifex maximus constitutus fuit, et fere secundus rex habebatur: a quo ortam hucusque Juliam familiam Romae perdurare ajunt «.

» Sylvius nihil dignum memoria (quod describi mereatur,) in imperio agens obiit, cum regnasset annis XXIX. Cujus imperium filius ejus Aeneas accipit, cognomento Sylvius; dominatusque triginta et amplius annos. Post quem Latinus regnavit, qui vocatus fuit Sylvius, annis L. Hic rebus gerendis par, atque in bello generosus repertus, suburbanam regionem evertit, atque urbes antiquas, quae antea Latinorum vocabantur, XVIII. condidit. Tibur nempe, Praeneste, Gabios, Tusculum, Coram, Cometiam, Lanuvium, Labicum, Scaptiam, Satricum, Ariciam, Tellenas, Ocostomeriam, Caeninam, Flegenam, Cameriam, Mediplium, Boilumque, quam nonnulli Bolam vocant «.

» Defuncto autem Latino, rex electus est filius ejus Albas Sylvius, qui annis XXXVIII. imperitavit. Post quem Epitus Sylvius annis XXVI. Quo defuncto, in regnum suffectus est Capys, qui annis regnavit duodetriginta. Et post eum Calpetus ejus filius; do-

ամն՝ ՚ի պակաս յերեսնից ։ Այս յետ նորա կազմէտ նորին որդի . և տիբերեաց ամն ԺՉ ։ Իսկ տիբերիոս սիղուիոս ամն ՚ը ։ Այս ՚ի վերայ տիբերնացուց չոգաւ զօրօք. և մինչդեռ ընդ աղբան գետ անցուցանէր զզօրսն, անկեալ ՚ի յորձանուտ՝ վախճանեցաւ . ուստի և անուն գետոյն տիբերիոս անուանեցին ։ Այս յետ նորա վախճանելոյ՝ ազբիսպաս Թագաւորեաց զաւրնացուց՝ միով աւելի քան զքառասուն ամ՝ ։ Այս յետ սորա ռամուղիոս սիղուիոս , միով ամնւ պակաս ՚ի քսանից ։

Զ՝ամենից ասեն , Թէ զամենայն աւուրս կենաց ամբարտաւան էր , և գոռոյր և հակառակէր ընդ արամազդայ զօրութեանն . որ երբեմն ՚ի միջոց ժամանակի որոտմունք բռնէր սաստիկ և սաստիկ լինէին , հրամայեն տալ զօրացն սուսերօք զասպարսն բախել միաբան ՚ի միօրէ հրթամանէ . և համարէր՝ Թէ որ ՚ի սրմանէ բարբառ լինիցին՝ սաստկագոյն իցէ քան զորոտմունն . վասն որոյ և վրէժս խոկ տայր ընդ դիցն ամբարտաւանանութեանն , ՚ի փայլատականց սաստկեալ , և ամենայն տուն նորա յաղբանայ ծովալճին ընկղմէր ։ Զուցանէն զնշանս նոցա մինչև ցայժմ հատմպկելիք , որ առ ծովալճովն երևնակեալ էն , սիւնս ընդ ջուրն ՚ի վէր երևեալ , որ անդ ուրեմն ՚ի խորն կան ալքուհանական տանցն ։

Յետ սորա ընտրեցաւ աւէնտիոս . որ ՚ի ընդ Ը ամնւ տիրեաց . ՚ի պատերազմի ուրեմն արուարձանեաւցն ՚ի նեղ մնեալ անկանէր առ աւէնտիոս բլրով , ուստի անուն բլրոյն աւէնտիոս կոչէր ։ Փոխանակեաց զինչնա նումիթեն վախճանելոյն՝ նորին որդի ալբուկաս սիղուիոս . և Թագաւորեաց

minatusque est annis XIII. Dein Tiberius Sylvius annis VIII. Hic adversus Tyrrhenos exercitum movens, cum per Albam amnem copias traduceret, in gurgites lapsus, obiit; unde et fluvius appellatus est Tiberis. At post ejus obitum Agrippas in Latinos regnavit, unum supra quadraginta annos. Postque eum suscepit (regnum) Aramulius Sylvius, undeviginti annis «.

» De isto dicunt, quod cunctis vitae diebus superbus fuerit, adeoque se efferebat et adversabatur contra vim Jovis: quin etiam quum interdum tempore fructuum (autumni) tonitrua assidua ingentiaque fierent, mandabat exercitui, ut universi ad suum edictum unanimiter gladiis clypeos concuterent, quo existimabat sonum ex his editum superare posse vel ipsa tonitrua; proptereaque poenas dedit suae in Deos arrogantiae, fulminis ictu extinctus, totaque domus ejus in Albano stagno immersa fuit. Ostendunt sane hucusque rerum vestigia Romani ipsi juxta stagnum incolentes, columnas nempe subter aquis in altum visas, quae inibi in profunditate regiae domus exstant «.

» Post hunc Aventius electus fuit, qui cum VIII. supra XXX. annos potitus esset, in quodam praelio cum suburbanis commisso, in angustiam actus, juxta Aventinum collem cecidit, unde collis Aventinus dictus fuit. Dein demortui locum suffectus est filius ejus Procas Sylvius, regnavitque annis III.

ամն ՃՂ. ընդ ի՛իւ. Յորոյ ի վախճանե նել՝ կրտսերը որդին ամնդիոս բռնատ բար կալաւ զիշխանութիւնն. քանզի ի տաք աշխարհս ուրեմն էրթեալ էր նումիտորն, որ էր նորին եղբայրն և հարազատ: Ամնդիոս թագաւորեաց սահաւ ինչ ամն աւելի քան զնի՛ղ: Յուլիոյ և Յոսմիղոյ՝ որ ըզՀռոմ շինեցին, մեռանի՛ր:

supra viginti. Quo mortuo, junior filius Amulius per vim regnum tenuit; eo quod in regiones longinquas profectus erat Numitor, ejusdem frater major natu ac germanus. Amulius ergo paulo plus annis XLII. regnavit, atque a Remo et Romulo, qui Romam condiderunt, interficitur.

Այս են ի՛ւրաքանչիւր հռոմայեցւոց թագաւորք այսոքիկ:

Sunt autem singuli Reges Romanorum isti.

ա.	Էնիաս յետ երրորդ ամի իլիոն նի առնլոյն՝ թագաւորէ զաս ամն ՃՂ:	I. Aeneas post annum quartum ab Ilio capto, in Latinos regnat	annis III[1].
բ.	Ասկանիոս. ամն ԼՇ:	II. Ascanius.	ann. XXXVIII.
գ.	Սիլուիոս Էնեասյ. ամն ԼԸ:	III. Sylvius Aeneae (filius).	ann. XXVIII.
դ.	Էնիաս սիլուիոս. ամն ԼՓ:	IV. Aeneas Sylvius.	ann. XXXI.
ե.	Լաաթինոս սիլուիոս. ամն Ծ:	V. Latinus Sylvius.	ann. L.
զ.	Ալբաս սիլուիոս. ամն ԼԹ:	VI. Albas Sylvius.	ann. XXXIX.
է.	Աթիտոս սիլուիոս. ամն ԻԶ:	VII. Epitus Sylvius.	ann. XXVI.
ը.	Կապիս սիլուիոս. ամն ԻԸ:	VIII. Capys Sylvius.	ann. XXVIII.
թ.	Կարպենտոս սիլուիոս. ամն ԺԳ:	IX. Carpentus Sylvius.	ann. XIII.
ժ.	Տիբերիոս սիլուիոս. ամն Ը:	X. Tiberius Sylvius.	ann. VIII.
ժա.	Ագրիպպաս սիլուիոս. ամն ԼԵ:	XI. Agrippas Sylvius.	ann. XXXV.
(ժբ.	Ռոմանդիոս. ամն ԺԹ:)	(XII. *Aremulus.*	*ann. XIX.*)
(ժգ.	Ավենտինոս. ամն ԼԷ:)	(XIII. *Aventinus.*	*ann. XXXVII.*)
ժդ.	Պրոկաս սիլուիոս. ամն ԻԳ:	XIV. Procas Sylvius.	ann. XXIII.
ժե.	Ամնդիոս սիլուիոս. ամն ԽԲ:	XV. Amulius Sylvius.	ann. XLII.

1 Tam nomina, quam tempora horum regum conferenda sunt cum Canone Eusebiano utriusque lectionis. Sylburgensis in adnot. Halic. ad pag. 57. v. 7. inducit ex Glareano catalogum quatuor columnarum ex Livio, Ovidio, Dionysio, et Eusebio-Hieronymiaco, sc. ex Canone Latino: quorum duo postremi tantum praeferunt summam annorum, ita ut juxta Halicarn. coalescant anni 424. juxta Latinum Canonem Eusebii 430. subjungitque haec: » Haec Glar. quibus addo, quatuor regum nomina in Manuscripto Eusebii (sc. canonis Hieronymiaci) codice aliter legi, quam in vulgatis editionibus; nam sextus rex in membranis dicitur *Albas Silvius*: et septimus, *Atis Silvius*, sive *Aegyptus Silvius*: nonus, *Carpentus Silvius*: duodecimus, *Aremulus Silvius* «. Aremulum et Aventinum, qui exciderant ex codice Arm. supple ex praemissis cum Samuele Armeno.

Հռոմիղոս զՀռոմ շինէ, և թագաւորէ յեօթներորդում ողոմպիադին։ Եւ են յԵնեայ մինչև ՚ի Հռոմիղոս ամք նխը։ ՚Ի յԻղիոնի առնլոյն ամք նլա։

Յռոմէղայ՝ որ շինեաց զՀռոմ, թագաւորք թուին այսոքիկ։

ա.	Հռոմիղոս.	ամս լը։
բ.	Նումաս պոմպիղիոս.	ամս խա։
գ.	Տուղղոս ոստիղիոս.	ամս լգ։
դ.	Անկոս մարկոս.	ամս լգ։
ե.	Տարկինիոս.	ամս լէ։
զ.	Սերուիղիոս.	ամս խդ։
է.	Տարկինիոս սուպերբոս.	ամս իդ։

Հռոմայեցւոց թագաւորք է, որք յետ Հռոմիղայ կացին՝ և դադարեցին, ձգեալ յամս մխդ։ Եւ են յԻղիոնի առնլոյն մինչև ցՀռոմիղոս ամք նխա։ Միահաղամայն ընդ ամենայն՝ ամք ոհե։

Եւ զայսցին իսկ, ՚ի Հռոմիղայ ասեմ մինչև ցՏարկինիոս՝ թագաւորաց Հռոմայեցւոց ժամանակն՝ Ալիկառնացին Դիոնիսիոս համառօտէ ըստ առաջնում ողոմպիադին գրեալ զայս ձև օրինակի։

Romulus Romam condit, regnatque septima Olympiade. Sunt itaque ab Aenea usque ad Romulum anni CCCCXLVIII. Ab Ilio vero capto, anni CCCCXXXI [1].

A Romulo, qui Romam condidit, Reges hi dinumerantur.

I.	Romulus.	ann.	XXXVIII.
II.	Numa Pompilius.	ann.	XLI.
III.	Tullus Hostilius.	ann.	XXXIII.
IV.	Ancus Marcius.	ann.	XXXIII.
V.	Tarquinius.	ann.	XXXVII.
VI.	Servilius.	ann.	XLIV.
VII.	Tarquinius superbus.	ann.	XXIV.

Reges Romanorum VII. qui post Romulum fuerunt, ad annos usque CCXLIV. deducti, desierunt. Fuerant autem ab Ilio capto usque ad Romulum anni CCCCXLI. Simul omnes anni DCLXXV [2].

Horum profecto a Romulo, inquam, usque ad Tarquinium, regum Romanorum tempora vel ipse Halicarnasseus Dionysius juxta primam Olympiadem breviter exponit, ita scribens.

1 Jure dubitabis, ne forte ex gemina annorum summa, una pro altera scripta sit, cum Aeneas exordium imperii debuit ducere quatuor ferè annis post Ilium captum, ideoque aetate magis proximus Romulo fuit; vide et sequentem adnotationem.

2 Summa agit, 685. ita ut pro ոձե. librarii mendo ոհե. irrepserit, si tamen calculi praemissi errore careant. Scal. annot. in Gr. Euseb. p. 417. ad 38. 41. adducens sequentem lectionem Syncelli sub nomine auctoris nostri, ἀπὸ Ἰλίου ἁλώσεως, ἕως κτίσεως Ῥώμης, γίνονται ἔτη υμδʹ. subdit: » Error librarius, legendum υλβʹ. nisi alios auctores, quos et Ausonius, sequutus sit « etc. Goar tamen in margine ejusdem loci Syncellani reponit υκδʹ. et consequenter exponit in Lat. quadringenti viginti *quinque* (pro *quatuor*); et in adnot. p. 49. ad 156. rejecta Scaligeri sententia, sic profert; » imo ad Eusebii mentem repono υλʹ. 430 «: quod etiam fusè firmare nititur.

Պետիսկոս աղէքսանդրացւոյ՝ վասն թագաւորացն, որ յետ Ռոմղոյ էպէն ի Հռոմ։

Dionysii Halicarnassei, de Regibus qui post Romulum Romae extiterunt.

Բայց և յանկ եկեալ թագաւորացն մինչև ցառաջին իշխան քաղաքին Ռոմիղոս հաշուեալ ժամանակն՝ ամն ՉՀԴ. և յայտ այս ի պատգաւոցացն թագաւորացն լինի, և յամացն՝ զորս իւրաքանչիւր ոք կալաւ զիշխանութիւնն։ (...) [2] Յետ Ռոմիղոս մահուանն՝ անթագաւոր լինել քաղաքին տարեւոր ժամանակ։ Պատ նուաճեաց պոմպիլիոս ընտրեցաւ ի զօրացն, և թագաւորեաց ամն խԳ։ Յետ տուղոս ոստիլիոս յետ նուաճեցոյց ամն ԼԶ։ և որ առ սովաւն թա-

» Porro ab exactis regibus, usque ad primum urbis Principem Romulum (retro nempe) tempus computatum, annos efficit ccccxliv [1]. Id quod patet ex regum successionibus, annisque, quibus unusquisque imperium tenuit. (...) [2] Post vero Romuli mortem absque rege mansisse urbem annuo temporis intervallo. Dein Numa Pompilius ab exercitu [3] electus fuit, regnavitque annis xliii «.

» Tullus autem Hostilius post Numam annis xxxiii. Et qui sub eo [4] re-

(Dionys. Halicarn. Lib. I. Antiq. Rom.)

Καὶ μὴν ἀπό γε τῆς ἐκβολῆς τῶν βασιλέων ἐπὶ τὸν πρῶτον ἄρξαντα τῆς πόλεως ἀναβιβασθεὶς Ῥωμύλον ὁ χρόνος, ἔτη τέτταρα πρὸς τετταράκοντα καὶ διακοσίοις ἀποτελεῖ. γνωρίζετει δὲ τοῦτο ταῖς διαδοχαῖς τῶν βασιλέων καὶ τοῖς ἔτεσιν οἷς κατέσχον τὴν ἀρχὴν ἕκαστοι. Ῥωμύλος μὲν γὰρ ὁ κτίσας τὴν πόλιν, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἔτη λέγεται κατασχεῖν τὴν δυναστείαν. μετὰ δὲ τὸν Ῥωμύλου θάνατον, ἀβασίλευτος ἡ πόλις γενέσθαι χρόνον ἐνιαύσιον. ἔπειτα Νουμᾶς Πομπίλιος αἱρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου, τρία καὶ τετταράκοντα ἔτη βασιλεύσαι.

Τύλλος δὲ Ὁστίλλιος μετὰ Νουμᾶν, δύο καὶ τριάκοντα. ὁ δ' ἐπὶ

1 Excidit a cod. Arm. litera ա: atque ita pro ՉԺԴ. 244. remansit ԺԴ. sed facile reparandum, non ex Graeco tantum, sed etiam ex iis quae supra legebantur etiam in Arm. numero integro.

2 Integra hic linea intercidit a Cod. nostro, a verbis կալաւ զիշխանութիւնն, usque ad similia verba, quae repetenda erant. Ut facile intelligitur suppleturque ex Gr. textu Halic. hoc modo. * Թանդի ռոմիղոս, որ զքաղաքն շինեաց, ամն ՀՀ. ունէր սակ զհարատեւութիւնն (vel զիշխանութիւնն) ||. id est, » Siquidem Romulus urbis conditor, annis xxxvii. dynastiam gessisse dicitur «. Sequentia deinde integra habentur, nisi quod in linea, quae succedit, corrupte habebatur թագաւորք, pro անթագաւոր, ceu առանց թագաւորի։

3 Ubi legitur apud Dionys. δῆμος, sc. *populus, plebs*, Eusebius videtur legisse δύναμις, sc. *exercitus*, unde et Interp. Arm. reposuit զօրս. quamquam non abs re est, si vel *exercitus* pro cunctis regis satellitibus, seu plebe regia acceptus fuisset.

4 Integerrima lectio Eusebii nostri probat sequentes geminas periochas, quae desiderantur

գաւորեաց անկոս մարկոս՝ ամն ԿԸ
ընդ Ի իւ։ Եւ յետ մարկոսին՝ ղև-
կիոս տարկինոս, որ կոչեցաւ պրիս-
կոս, ամն ԼԸ։ Զսա յաջորդեաց սեր-
ուիղիոս տուղղոս, և կալաւ ամն խԿ։
Զսերուիղիոս սպան ղևկիոս բռնա-
կալ. և վասն զիրաւունս անտես առ-
նելոյ կոչեցաւ սուպերբոս։ Իջանել
իշխանութեանն մինչև 'ց Ի երորդ և
Ե երորդ ամն, զերկերիւր և 'զխԿ
ամն զմիմեամբք եկելոց ամաց կալան
թագաւորքն, և ողոմպիադաց Կ և
միոյ։ Եւ ամենևին իսկ հարկ է՝ ա-
ռաջին տիրել քաղաքին զռոմիղոս ի-
մանալ՝ յառաջնում ամին Ե երորդի
ողոմպիադին առնուլ զթագաւորու-
թիւնն, յիշխանութեան քարոփայ
աթէնացւոյ Ժ ամեայ պետութեանն
յառաջնում ամին։ Եւ զայն իսկ պա-
հանջեն միտք զամացն. (Ե) թէ որ-

gnavit Ancus Marcius, annis IV. supra XX. Post vero Marcium Leucius Tarquinius, qui vocatus fuit Priscus, annis XXXVIII. Huic successit Servilius Tullus, tenuitque annis XLIV. Servilium Leucius [1] vir tyrannicus interfecit, et propter legum contemptum, Superbus est vocatus; deducto imperio usque ad annum XXV. Ducentis (itaque) et XLIV. annis ordine succedentibus, quibus reges obtinuerunt (imperium), Olympiadibus vero LXI. constitutis, omnino utique necesse est, ut primum urbis potitum Romulum conjiciamus anno primo VII. Olympiadis regnum assumpsisse, Archonte Atheniensium Charope annum primum decennalis potestatis agente: atque id sane annorum ratio postulat. Quot (autem) unusquisque regum annis potitus sit,

τούτῳ βασιλεύσας Ἄγκος Μάρκιος, τέτταρα πρὸς τοῖς εἴκοσι. μετὰ δὲ Μάρκιον, Λεύκιος Ταρκύνιος, ὁ κληθεὶς Πρίσκος, ὀκτὼ καὶ τριάκοντα. Τοῦτον δὲ διαδεξάμενος Σερούϊος Τούλλιος, τετταράκοντα καὶ τέτταρα. Σερούϊον δὲ ἀνελὼν Λεύκιος Ταρκύνιος τυραννικὸς, καὶ διὰ τὴν τοῦ δικαίου ὑπεροψίαν κληθεὶς Σούπερβος, ἕως εἰκοστοῦ καὶ πέμπτου προαγαγεῖν τὴν ἀρχήν. τεττάρων δὲ καὶ τετταράκοντα καὶ διακοσίων ἀναπολουμένων, ἃ κατέσχον οἱ βασιλεῖς, Ὀλυμπιάδων δὲ μιᾶς καὶ ἑξήκοντα, πᾶσα ἀνάγκη τὸν πρῶτον ἄρξαντα τῆς πόλεως Ῥωμύλον, ἔτει πρώτῳ τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος παρειληφέναι τὴν βασιλείαν, ἄρχοντος Ἀθήνησι τῆς δεκαετίας Χάροπος ἔτος πρῶτον. τοῦτο γὰρ ὁ λογισμὸς τῶν ἐτῶν ἀπαιτεῖ. ὅτι δὲ

in Dionysii codicibus hodiernis, uno excepto Veneto: de quo sic notat Sylburg. ad p. 61. v. 24. » Quae inclusa hic sunt, inserta sunt e Veneto codice, agnoscit eadem et Lapi versio: = Qui vero post eum regnavit Ancus Marcius, quatuor et viginti =. Post Marcum, Tarquinius, Priscus vocatus, octo et triginta «. Verum pro ἐπὶ τούτῳ, ubi Lapus reposuit, *post eum*, Sylburg. per paraphrasim, *hujus vero successorem*, Eusebius legebat ἐπὶ τούτου, sc. *sub eo*, propterea et interp. Arm. dixit, առ սովաւ. quo indicatur Ancus Marcius imperium accepisse adhuc vivente suo antecessore; cui forsitan favet altera conjectura, quod nimirum Eusebius supra tribuerat Anco annos 33. Dionysius vero hic cum 24. dixerit, residui anni 9. cedunt tempori ejus cum antecessore suo: nihilominus incertam esse hanc nostram conjecturam fatemur.

1 Amplius habetur in Gr. *Tarquinius*, qui subaudiendus est etiam in nostra lectione.

չափ իւրաքանչիւր ոք 'ի Թագաւորացն կալաւ ամն, և այնու իսկ բանիւ յայտնի լինին իրքն։ Օ ժամանակէ որչափ ինչ այժմ բռնացելոց քաղաքին բնակութեան իցէ, որպէս ինչ որ քան զիսն յառաջագոյն ասացին, և ինձ այն նոյնպէս թուի։ Օ այս դիոնիսիոս։

Իսկ յետ տարկինեայ անկանելոյն՝ 'ի դադարել միահեծանիցն իշխանութեան, չկային այնուհետև հռոմայեցւոց Թագաւորք, այլ նախ հիպատք բրուտեանք. ապա ռամկապետք. և յետ այնմիկ դիկատորք, որ են Ճարտարախօսք. և դարձեալ հիպատք. զորոց զիւրաքանչիւր տարի պետութեանն ունելոյ՝ աւելորդ համարիմ այժմ ասել, բազմութիւն այնչափ անուանց շեղջակուտել։ Իսկ թէ և զգործս ևս նոցա մանր համարել մտաբերիցեմք, երկայնաձիգ տողին պատմութիւնքն, և չեն ինչ դիպող կարգիս՝ որ առաջի կայ։ Պասն որոյ պատշաճ համարիմ այ-

eo quoque ipso verbo res declarantur [1]. De tempore ergo, quo urbs, quae nunc rerum potitur, habitari coepta est, prout alii ante me dixerunt, mihi quoque id ita videtur «. Haec Dionysius.

Ceterum post Tarquinii interitum cessante regum potestate, haud ultra Reges extiterunt Romanorum; sed primum Consules Bruti (id est Brutus et Collatinus); postea Tribuni plebis; ac deinde Dictatores [2]; et rursum Consules: quorum singulorum annos potestatis usurpatae, supervacaneum censeo nunc proferre, tot nominum copiam congesturus. Quod si acta quoque eorum minute recensere voluerimus, longae nimis erunt narrationes; neque cohaerent proposito nostro: atque adeo congruum duco, ut per aliam Chronologiam etiam de his omnibus rebus disseratur [3]: Consuli-

τοσαῦτα ἕκαστος τῶν βασιλέων ἦρξεν ἔτη, δι' ἐκείνου δηλοῦταί μοι τοῦ λόγου. τὰ μὲν δὴ περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἡ νῦν δυναστεύουσα πόλις ᾠκίσθη, τοῖς τε πρὸ ἐμοῦ γενομένοις εἰρημένα, κἀμοὶ δοκοῦντα, τοιάδε ἐστίν.....

1 Pro *quot*, in Gr. *tot*. Verum utraque lectio habet proprium sensum. Illud autem *eo ipso verbo* aequè habitum in Arm. et Gr. quamvis referri videtur ad calculum praemissum, dubitare tamen quis potest, quasi vero Dionysius alibi de his nonnulla tradiderit: ideoque Sylburg. liberè exposuit, » in illo libro declaramus «.

2 Quid Graece usurpaverit Eusebius ad explicandam vocem Latinam Δικτάτωρ, *Dictator*, qua caret Graecus textus, haesitamus; non enim credam a solo Arm. Interprete additam fuisse sequentem explicationem Ճարտարախօս, quod nomen refunditur in Lat. *eloquens*, *orator*. Verum nota in Arm. ubique scribi դիկատոր, quasi legerit in apographo Δικάτωρ, *Dicator*.

3 Praecedens periodus potest dare talem sensum, quasi vero auctor, qui in Prooemio promiserat lectoribus scripturum se de Consulibus Romanis, nunc revocet dicta sua, sicut et reipsa desiderantur Consules in Codice Armeno. Hic sane aut pollicetur de novo aliud opus Chronologicum se conscripturum de Consulibus cum sequentibus, aut alios hortari vult, ut hujusmodi opus aggrediantur. Sicut etiam subsequens admonitio auctoris (ni fallor,) praeterea suggerere videtur, se in proxima altera parte Chronologiae satis acturum de Romanis rebus, ideoque hic nolle eadem repetere. De Consulibus vero vide et sequentes adnotationes.

լում ժամանակագրութեան՝ և նո-քայոցն անձնայնի պարապել։ զՀի-պատոսն՝ որ յետ Տարկինեայ կացին՝ ասեմ, և զռամկապետացն, և զդի-կատորացն, որք զՀռոմայեցւոց քա-ղաքն վարեցին. և զԹիւ ամացն գումարեն մինչև ցկայսրն։ մեզ ի փո-խեցուք միւսանգամ յառաջին միա-հեծան իշխանութիւնն նորա յետ Յառաջելոցս։ Այլ արդ՝ լինին ժամա-նակք 'ի միջի՝ յետ Տարկինեայ մա-հանելոյն մինչև Յուլիոս կայսր՝ ո-ղոմպիադք ՃԺԵ. որ առնեն ամք Կ ընդ չորեքհարիւրով։

Քանզի Տարկինոս՝ յետ 'ի գլուխ ելանելոյ վաթսներորդի եօթներոր-դի ողոմպիադին անկանի։ Այլ կայսր՝ 'ի սկզբան Ճ̃որդի Ձ̃երրորդի երրոր-դին՝ առնէ միահեծան իշխանու-թեանն։ և ժամանակն՝ որ 'ի միջի՝ ձգի յամս ՆԿ։ Այն յեօթներորդ ո-ղոմպիադէն, և 'ի Հռոմայ շինուածոյն ամք ՄԽԴ. որպէս լինել ընդ ամե-նայն՝ 'ի շինուածոյն Հռոմայ մինչև 'Յուլիոս կայսր՝ ամս ՉԴ. ողոմ-պիադս ՃՀԶ։

Ակայէ սոցին և ժամանակագիրն Կաստովր. յորում համառօտս զժա-մանակացն հատանէ, գրեալ զայս ձև օրինակի զայսն բանս։

bus, inquam, qui post Tarquinium fuerunt, et Tribunis plebis, Dictatoribusque (recensendis), qui Romanorum urbem gubernarunt, atque annorum numerum colligunt usque ad Caesarem. Nos interim eo iterum redeamus, ad primam nempe Monarchicam potestatem ejus post praedictos. Efficiuntur itaque post Tarquinii interitum usque ad Julium Caesarem intermedia tempora, Olympiades cxv. ex quibus anni conficiuntur lx. supra quadringentos.

Tarquinius enim post completam sexagesimam septimam Olympiadem interiit. Caesar vero initio clxxxiii. (Olympiadis) regio imperio potitur: tempus autem interjectum ad annos cccclx. protrahitur. Equidem erant a septima Olympiade, Romaque condita, anni ccxliv. (usque ad mortem Tarquinii); adeo ut a condita Roma usque ad Julium Caesarem sint omnino anni dcciv. Olympiades autem clxxvi.

His sane suffragatur suo testimonio et Castor Chronographus, ubi breviter de temporibus tractat, hoc pacto ea, quae sequuntur verba, scribens.

Կաստովրի վասն Հռոմայեցւոց Թագաւո-րութեանն։

Castoris de Romanorum Regno.

Զ Հռոմայեցւոց Թագաւորս կար-գեցաք մի ըստ միոջէ, սկսեալ առա-ջեալ յԵնեայ որդւոյ Անքիսեայ, ըստ ժամանակին՝ յորում զԼատինացւոց Թագաւորեաց. և հանգուցաք յԱմե-ղիոս սիղուիոս, զոր սպան Ռոմիղոս, որ Ռէայ մօրն քեռի էր. և 'ի նոյն

» Romanorum Reges singillatim exposuimus, initium facientes ab Aenea Anchisae filio, quo nempe tempore Latinis ille imperavit; et in Amulium Sylvium deduximus, quem Romulus Rheae matris suae avunculum (θεῖον) occidit. Iisdem ergo Ro-

յարակարգեացուք և զառմիղոս. և զայլսն որ յետ նորա ՚ի Հռոմ թա-
գաւորեցին մինչև յառարկինոս, որ
կոչեցաւն ամբարտաւան. և ժամա-
նակն այն է ամաց ՌՄԴ: Զետ որոց
զՀիւպատոսն ուրոյն ուրոյն զասցուք.
սկսեալ ՚ի ղևկիոյ յունիոյ բրու-
տեայ, և ՚ի ղևկիոյ տարկինիոյ կո-
ղաթոմիոյ. և հանգուցեալս ՚ի մար-
կոս վալերիոս մեսսալա, և ՚ի մար-
կոս պիսոն, որ կացին հիպատք առ
թէոֆեմոնա իշխանաւ աթենացւոց.
և ենտոցա ամք նոքա՝ Ո՟ՂՁա կատարի:

Եւ արդ՝ պատշաճ է ՚ի սոյնս յա-
րել և զոսոսն՝ որք յուղեալ կայսերէ
հռոմայեցւոց կացին. և ըստ իւրաքանչիւր տարւոյ և ընդ
հիւպատոսն միոքոյ անցանել. հանդերձ առնելեօք դնելով զողմ-
պիադն ՚ի միջի կատարեալս:

. . . . .

(Պակասին յօրինածէս անուանէ կայսե-
րաց, և հիւպատոսաց. ղորս դիւրին է ընդու-
յայլ օրինակաց և ՚ի մատենագրաց: Ո՟ՂՁա-
պատոս պէս ՃմխագՀոյն ՚ի Յունէն. խոհ
գինդանալը գիցուք ասա ըստ Յոսէպոյ և
ըստ Յամուէլի հեպեռացոյ Լատնէի:)

mulum quoque addemus, caeterosque, qui post eum Romae regnaverunt usque ad Tarquinium cognomento Superbum: tempus autem illud est annorum CCXLIV. Postque eos seorsum Consules disponemus, incipientes a Leucio Junio Bruto, et Leucio Tarquinio Collatino [1], et in Marcum Valerium Messalam, et Marcum Pisonem desinentes; qui tempore Theophemi Atheniensium Archontis Consules fuerunt. Sunt autem illis anni CCCCLX[a]. Haec Castor.

Porro his eos quoque adjicere congruum est, qui a Julio Caesare Romanorum Imperatores fuerunt; atque singulis annis de Consulibus quoque singulis mentionem facere, appositis etiam Olympiadibus interea exactis [2].

. . . . .

(*Lacuna in Codice Armeno.*)

(*Facile tamen suppletur principalis pars lacunae de Imperatoribus ex Canone Armeno Latinoque, una cum Asolico, et Samuele Armenis eclogariis Eusebii, atque D. Hieronymo in serie regum, sequenti tenore.*)

1 Quum inter omnes constet, primos Romae Consules fuisse L. Junium Brutum, et L. Tarquinium Collatinum, qui et Conlatinus a quibusdam dicitur, ideo nomina paululum depravata in cod. Arm. սկսեալ սեղևկիոյ և յունիոյ ՚ի բրուտեայ, և խղևկիոյ արկինեայ կողաթ-
մինոյ, paucis litteris mutatis facile restituo սկսեալ ՚ի ղևկիոյ յունիոյ բրուտեայ, և ՚ի ղևկիոյ տարկինիոյ կողաթմինոյ: In fastis consularibus a Josepho Mario in lucem editis, ut anno urbis conditae 244. constituitur. L. Junius Brutus Cos. sic et anno 700 Cn. Domitius Calvinus Cos. M. Valerius Mesalla Cos. memorantur. confer et descriptionem Consulum inferius a nobis supplendam ex Idatio. num. 444. etc.

2 Patet lacuna ex anterioribus verbis; successio scilicet Augustorum Romanorum a Julio Caesare usque ad Constantinum Magnum postremo hoc capite deducenda, quo finis primae partis Chronicorum statuendus omnino fuit, ut auctor ipse constanter in Prooemio declaraverat. Vehementer ergo nobis dolendum est non adeo de his rebus neglectis, quorum locum facile supplere possunt studiosi ex innumeris scriptoribus Romanis, sed potius, quod haec lacuna in causa fuerit, ut sequentis quoque partis exordium desideraretur, de quo mox videbis sub principio Canonis.

ԻՆՔՆԱԿԱԼՔ ՀՌՈՄԱՅԵՑՒՈՑ

՚ի Յուլեայ կայսերէ ցԿոստանդիանոս մեծն :

Գայիոս Յուլիոս Կայսր ամս Ե․ պակաս 5 , կամ 7․ ամիս :
Օգոստոս կայսր ամս ԾԶ․ և ամիսս 6 :
Տիբերիոս ամս ԻԳ :
Գայիոս (կալիգուլա) ամս Գ :
Կղաւդիոս ամս ԺԴ :
Ներոն ամս ԺԳ :
Վեսպիանոս ամս Ժ :
Տիտոս ամս Բ :
Դոմետիանոս ամս ԺԶ :
Ներուաս ամ Ա :
Տրայիանոս ամս ԺԹ :
Ադրիանոս ամս ԻԱ :
Տիտոս Անտոնինոս , որ կոչեցաւն Բարեպաշտօն , հանդերձ որդւովքն Աւրելեաւ և Ղուկաւ ամս ԻԲ․ կամ ԻԳ :
Աւրելիոս ամս ԺԹ․ (ըստ առաջնոյ․ կամ ըստ այլոց Մարկոս աւրելիոս անտոնինոս , որ և բերոս , և Լուկիոս աւրելիոս , և կոմոդոս ամս ԺԹ :)
Կոմոդոս ամս ԺԳ :
Էղիոս կամ Եղինոս Պերտինաքս ամ Ա :
Սեւերիանոս կամ սեբերիոս ամս ԺԸ :
Անտոնինոս առաջին , որդի սեւերեայ , որ կոչեցաւ կարակաղղոս ամս Է :
Մակրինոս ամ Ա :
Անտոնինոս միւս , ամս Դ :
Աղեքսանդրոս մամեայ (որդի) , ամս ԺԳ :
Մաքսիմոս կամ մաքսիմիանոս ամս Գ :
Գորդիանոս (կամ գորդիանոս) ամս Զ :
Փիլիպպոս ամս Է :
Դեկիոս ամ Ա :
Գաղղոս , և Վողոսիանոս ամս Բ : կամ ամ Ա․ և 9․ ամիս :
Վաղերիանոս , և Գաղիենոս ամս ԺԵ :
Կղաւդիոս ամս Բ :
Աւրելիանոս ամս Զ :
Տակիտոս ամիսս 6 :
Փղաւրիանոս աւուրս 88 :
Պրոբոս ամս Զ․ կամ Է :
Կարոս հանդերձ որդւովքն Կարինաւ և Նումերիանաւն , ամս Բ :
Դիոկղետիանոս ամս Ի :

Կոստանդիանոսի Քսանամեակն , որ է առաջին (ամ) խաղաղութեան եկեղեցւոյ :

IMPERATORES ROMANI

a Julio Caesare ad Constantinum Magnum.

Cajus Julius Caesar ann. IV. mens. 7.
Augustus Caesar ann. LVI. m. 6.
Tiberius ann. XXIII.
Cajus Caligula ann. III. m. 4.
Claudius ann. XIV. m. 8.
Nero ann. XIII. m. 7.
Vespasianus ann. X.
Titus ann. II. m. 2.
Domitianus ann. XVI.
Nerva an. I. m. 3.
Trajanus ann. XIX. m. 6.
Hadrianus ann. XXI.
T. Antoninus cognomento Pius cum liberis suis Aurelio, et Lucio, ann. XXII. m. 6.

Commodus ann. XIII.
Helvius Pertinax an. I.
Severus ann. XVIII.
Antoninus Caracalla ann. VII.

Macrinus an. I.
Antoninus alter ann. IV.
Alexander Mammeae filius ann. XIII.
Maximinus ann. III.
Gordianus ann. VI.
Philippus ann. VII.
Decius an. I. m. 3.
Gallus, et Volusianus ann. II. m. 6.

Valerianus, et Gallienus ann. XV.
Claudius an. I. m. 9.
Aurelianus ann. V. m. 6.
Tacitus menses 6.
Florianus dies 82.
Probus ann. VI. m. 4.
Carus cum filiis Carino, et Numeriano, ann. II.

Diocletianus ann. XX.
(Galerius ann. II.)
Constantinus . . . Vicennalia, sive vicesimus Constantini annus, qui est primus pacis Ecclesiae.

(*Pars Lacunae residua pertinens ad Descriptionem Consulum, potuit occurrere si non ob negligentiam Interpretis, certè ob taedium librarii Armeni, cui non erat facile tantam copiam nominum Occidentalium transcribere sine mendis innumeris. Qui optant supplere, in praesto habent varias collectiones Consulum Latinè editas a Roncallio. tom. II. Chron. Sicut etiam Graecè apud Scaligerum, pag. 248. et seqq. Nihilominus non abs re visum et nobis fuit, sed potius integritati operis magis congruum, sequentem tabulam Consulum, juxta nempe brevius exemplar vulgò Idatio adscriptum, hic adjungere, ab initio usque ad tempus Eusebii nostri: quamvis ipse videatur non semel promittere illos tantum Consules exarare, qui post Julium Caesarem fuerunt.*)

FASTI CONSULARES

A principio usque ad vicennalia Constantini Magni Imperatoris.

Anno Urbis conditae 244, *vel* 245. *et Olympiadis* LXVII. *vel* LXVIII. *anno* 1. *sive Ante Christum annis circiter* 510. *usque ad An. Chr.* 326.

1 Brutus, et Collatinus Coss.
2 Publicola, et Lucretius.
3 Publicola II. et Publilius.
4 (Lartius, et Exquilinus.)
5 (Valerius, et Tubertus.)
6 Publicola III. et Lucretius II. An. U. C. 250.
7 Menenius Agrippa, et Postumius.
8 Tricastus, et Vistellinus.
9 Auruncus, et Flavus.
10 Camerinus et Longus.
11 Helva et Geminus.
12 Flavus et Sifulus.
13 Atratinus et Augurinus.
14 Albus et Coelimontanus.
15 Sabinus et Priscus.
16 Coelimont. II. et Vistell. II. U. C. 260.
17 Auruncus II. et Vistell. III.
18 Macrinus et Augurinus.
19 Augurin. II. et Atratius.
20 Camerinus et Fabius.
21 Tullus, et Rufus.
His Conss. Romani Proceres dicti sunt.
22 Nautius et Rufus.
23 Tuscus et Sabinus.
24 Rutilius et Viscellinus.
25 Fabius et Maloginensis.
26 Mamercus et Fabius. U. C. 270.
27 Fabius et Volesius.
28 Tertullus et Fabius II.
29 Sabinus et Fugus.
30 Cincinnatus et Fabius III.
31 Rutilius et Fabius IV.
32 Aemilius et Aesculinus.
33 Laenas et Publilius.
34 (Tricostus et Structus.)
35 Nautius et Publicola.
36 Mallius et Furius. U. C. 280.
37 Aemilius et Julius.
38 Pinarius et Fuscus.
39 Sabinus et Capitolinus.
40 Emilius et Valerius.
41 Coelimontanus et Priscus.
42 Capitolinus et Priscus II.
43 Aemilius II. et Bibulanus.
44 Regillianus et Fuscus.
45 (Capitolinus III. et Fabius II.)
46 Priscus et Albus. U. C. 290.
47 (Priscus et Elva.)
48 Tricipitinus et Veturius.
49 Gallus et Camerius.

50 Publicola et Sabinus.
51 Vibulanus et Maloginensis.
52 Nautus et Atratinus.
53 Publilius et Hilarius.
54 Maximus et Verginius.
55 Rogus et Veturius.
56 Capitolinus et Varus. U. C. 300.
57 Festus et Quintillus.
58 Laenas et Capitolinus.
(59) His (vel sine) Conss. Decemviri creati
(60) priores et posteriores an. II.
61 Barbarus et Potitus.
62 Hermenius et Tricostus.
63 Macrinus et Julius.
64 Furius et Capitolinus.
65 Genucius et Curtius. U. C. 309.
(66) His Coss. Tribuni plebis facti III. anno I.
67 (Mugillanus et Atratinus.)
68 Macrinus et Capitolinus.
69 Vibulanus et Helva.
70 Pacilius et Crassus.
71 Macerinus et Lanatus.
72 Mallius et Capitolinus.
(73) His Coss. item Tribuni plebis III.
(74) an. II.
75 Macrinus et Fidenas.
76 Malaginensis et Crassus.
77 Julius et Verginius.
78 Capitolinus et Carinas. U. C. 320.
(79) His Coss. item Tribuni plebis III.
(80) ann. II.
81 Poenus et Melitonus.
82 Crassus et Julius.
83 Tricipitinus et Fidenas II.
84 Cossus et Poenus.
85 Achillas et Mugillanus.
(86) (87) (88) His Coss. item Tribuni plebis IV. annis III.
89 Atratinus et Vibulanus. U. C. 331.
90 Capitolinus et Vibulanus.
(91) His Coss. item Tribuni plebis IV.
(98) annis VIII.
99 Cossus et Medullinus. U. C. 341.
100 Ambustus et Pacilus.
101 Mugilanus et Rutilius.
102 Aemilius et Rusticus.
103 Cassus et Mudullinus.
(104 His Coss. item Tribuni plebis IV.
119) et VI. annis XV.
120 Flabus et Camerinus. U. C. 361.
121 Potitus et Capitolinus.
(122 His Coss. item Tribuni plebis creati
140) sunt ann. XVIII. Postea ann. IV. nemo curulis magistratus fuit. Item Tribuni plebis VI.
141 Mamertinus et Lateranus.
142 Genutius et Curtius.
143 Peticus et Galva. U. C. 390.
144 Mamertinus II. et Silla.
145 Achala et Genucius.
146 Stollo et Petinus.
147 (Balbus et Ambustus.)
148 Libo et Lenas.
149 Ambustus et Proculus.
150 Rusticus et Capitolinus.
151 Ambustus II. et Lenas.
152 Potitus et Publicola.
153 (Ambust. III. et Capitolinus.) U. C. 400.
154 (Peticus IV. et Publicola II.)
155 (P. Publicola et Rutilus II.)
156 Roeticus, et Poenus.
157 Scipio et Lenas II.
158 Camilius et Crassus.
159 Corvinus et Lenas.
160 Venox et Torquatus.
161 Corvinus II. et Libo.
162 Burso et Camerinus.
163 Rutilius et Torquatus II. U. C. 410.
164 Corvinus III. et Coscus.
165 Achala et Rutilius II.
166 Venox II. et Mamertinus.
167 Torquatus III. et Muso.
168 Mamertinus et Selenus.
169 Camillus et Moenius.
170 Festus et Longus.
171 Crassus et Dulillus.
172 Regulus et Corvinus.
173 Albinus et Galbinus. U. C. 420.
174 (Absque Consulibus An. U. C. 421.)
175 Galbinus et Cossus.
176 Potitus et Marcellus.
177 Crassus et Venox.
178 Mamertinus II. et Decianus.
179 Venox II. et Scipio.
180 Lentulus et Silo.
181 Libonius et Cursor.
182 Camillus et Brutus.
(183) Hic Coss. tum Dictator creatus Papyrius Cursor, et Magister Equitum Drusus. U. C. 430.
184 Longus et Ceretanus.
185 Cursor et Rullus.
186 Galbinus et Balbinus.
187 Cursor II. et Philo.
188 Papirius et Caeretanus.
189 Venox et Flaccinus.
190 Barbulus et Bubulcus.

191 Rutilius et Lenas.
192 Cursor III. et Lenas II.
193 Samnis et Longus. U. C. 440.
194 Cursor IV. et Bubulcus II.
195 Maximus et Muso.
196 Bubulcus III. et Barbula.
197 Rullus et Rutillius.
His Coss. tum Dictator Cursor, et Magister Equitum Bubulcus.
198 Muso II. et Rullus II.
199 Appius Caecus et Violens.
200 Remulus et Albinus.
201 Metellus et Minutius.
202 Sempronius et Faberius. U. C. 450.
203 Lentulus et Abentesis.
204 Dento et Emilius.
(205) His Coss. item Corvinus Dictator, et Emilius Magister Equitum mensibus VI. deinde fuerunt.
205 Corvinus et Pansa.
206 Poeticus et Torquatus.
207 Scipio et Maximus.
208 Rullus III. et Muso III.
209 Claudius II. et Violens II.
210 Rullus IV. et Muso IV.
211 Metellus et Regulus. U. C. 460.
212 Cursor et Maximus.
213 Maximus Gurges, et Bracchus.
214 Metellus II. et Vulbus.
215 (Ruffinus et Dentatus.)
216 Maximus et Noctuus.
217 Cremulus et Albinus.
218 Marcellus et Rutilius.
219 Potitus et Petitus.
220 Lepidus et Caecina.
221 Tacius et Danto. U. C. 470.
222 Dolabella et Maximus.
223 Lucius et Papus.
224 Barbula et Philippus.
225 Laebymnus et Caeruntanus.
226 Caverio et Muso.
227 Lucinius et Papus.
228 Rufinus et Bubulcus.
229 Gurgitus et Clepynus.
230 Benagus et Lentulus.
231 Benagus II. et Merinda. U. C. 480.
232 Licinius et Cambias.
233 Cursor et Maximus.
234 Claudius et Clepsina.
235 (Clepsina et Blasius.)
236 Gallus Sabinus et Piso.
237 Simfronius Sapiens et Rufus.
238 Regulus et Libo.
239 Fabius Pictor et Poeta.
240 Maximus et Vitulus.
241 Theudax et Flaccus. U. C. 490.
242 Maximus et Crassus.
243 Albinus et Vitulus.
244 Flaccus II. et Crassus.
245 Scipio Asina et Duillius.
246 Scipio et Florus.
247 Catacoenus et Patrevulus.
248 Regulus et Blaesus.
249 Wlso et Decius.
His Coss. (vel cui) suffectus est Regulus.
250 Paetinus et Paulus.
251 Scipio et Calatinus. U. C. 500.
252 Capito et Blaesus.
253 Cotta et Geminus.
254 Metellus et Papus.
255 Regulus II. et Wlso.
256 Pulcher et Pulcher (vel Paullus.)
257 Cotta II. et Geminus II.
258 Metellus et Buteo.
259 Crassus et Licinius.
260 Buteo II. et Bullus.
261 Torquatus et Blaesus. U. C. 510.
262 Fundolus et Gallus Longus.
263 Catulus et Albinus.
264 Torquatus et Cato.
265 Cento et Tuditanus.
266 Tuncinus et Falco.
267 Gracchus et Falco.
268 (Lentulus et Flaccus.)
269 Claudius Lentulus et Varus.
270 Torquatus et Volbus.
271 Albinus et Rogus. U. C. 520.
272 Maximus et Macho.
273 Lepidus et Balbulus.
274 Mato et Maso.
275 Balvulus II. et Pera.
276 Albinus et Centumalus.
277 Carvilius et Maximus Verus.
278 Flaccus et Regulus.
279 Maximus Messala et Arustius.
280 Papus et Regulus.
281 Torquatus et Papus. U. C. 530.
282 Flaminius et Philo.
283 Scipio et Marcellus.
284 Scipio Nasica et Rufus.
285 Catulus et Filo.
286 Paulus et Salinator.
287 Scipio et Longus.
288 Geminus et Flaminius.
His Coss. suffectus Regulus.
289 Paulus II. et Varro.
290 Fabius Maximus et Gracchus.
291 Fabius Maximus II. et Marcellus.

292 Maximus et Gracchus. U. C. 541.
293 Pulcher et Flaccus.
294 Galva et Centumalus.
295 Lebynus et Marcellus.
296 Fabius et Flaccus.
297 Marcellus et Crispinus.
298 Nero et Salinator.
299 Metellus et Filo.
300 Scipio et Crassus dives.
301 Caetegus et Tuditanus. U. C. 550.
302 Caepio et Servilius.
303 Nero et Servilius.
304 Lentulus et Paetus.
305 Galba II. et Cotta.
306 Lentulus et Tappulus.
307 Flaminius et Petus.
308 Cethegus et Rufus.
309 Porphyrius et Marcellus.
310 Festus et Flaccus.
311 Scipio Africanus et Longus. U. C. 560.
312 Merrulla et Hermus.
313 Flaminius et Ahenobarbus.
314 Glabrio et Nasica.
315 Scipio et Lellius.
316 Wulsco et Nobilior.
317 Salinator et Messala.
318 Lepidus et Flaminius.
319 Albinus et Philippus.
320 Pulcher et Tuditanus.
321 Pulcher II. et Licinius. U. C. 570.
322 Labaemis et Marcellus.
323 Pamphilius et Paulus.
324 Cethegus et Pamphilius.
325 Albinus et Piso.
326 Acindynus et Flaccus.
327 Brutus et Vulso.
328 Pulcher et Gracchus.
329 Scipio et Peticus.
330 Lepidus II. et Scaebola.
331 (Albinus et Scevola.) U. C. 580.
332 Albinus et Benas.
333 Laenas et Aelius.
334 Crassus et Longus.
335 Macrinus et Serranus.
336 Philippus et Caepio.
337 Paulus et Crassus.
338 Paetus et Paennus.
339 Gallus et Claudius.
340 Torquatus et Octabius.
341 Torquatus II. et Longinus. U. C. 590.
342 Gracchus et Talina.
343 Scipio Nasica et Figulus.
His Coss. in horum locum, quia vitio creati erant, sufficiuntur Lentulus et Domitius.
344 Messala et Carbo.
345 Gallus et Cethegus.
346 Dolabella et Fulvinus Nobilior.
347 Lepidus et Lenas II.
348 Caesar et Horestes.
349 Lentulus et Figulus.
350 Nasica et Marcellus.
351 Opimius et Albinus. U. C. 600.
352 Nobilior et Lauscus.
353 Marcellus II. et Flaccus.
354 Loculus et Albinus.
355 Flamininus et Balbus.
356 Censorinus et Manilius.
357 Albinus et Piso.
358 Scipio Aemilii et Drusus.
359 Lentulus et Numicius.
360 Maximus Aemilius et Manonus.
361 Galva et Cotta. U. C. 610.
362 Claudius et Metellus.
363 Metellus II. et Maximus.
364 (Caepio et Rufus)
365 Caepio et Lacrius.
366 Laenas et Piso.
367 Nasica Sabio et Brutus.
368 Lepidus Porcina et Mancinus.
369 Philo et Servilius.
370 Flaccus et Piso. U. C. 619.
371 Scipio Africanus et Flaccus.
372 Scaevola et Calpurnius.
373 Laenas et Rutilius.
374 Crassus et Flaccus.
375 Lentulus et Perperna.
376 Tuditanus et Anulius.
377 Octavius et Rufus.
378 Longinus et Cinna.
379 Lepidus et Orestes.
380 Hypsaeus et Flaccus.
381 Longinus et Bulvinus. U. C. 630.
382 Metellus et Flamininus.
383 Ahenobardus et Faenius.
384 Opimius et Maximus Aemilius.
385 Manilius et Carba.
386 Metellus et Cotta.
387 Cato et Marciorega (vel Marcius Rex).
388 Metellus Diademeus et Mutius Sinerebula.
389 Geta et Maximus Servilianus.
390 Scaurus et Metellus.
391 Balbus et Cato. U. C. 640.
392 Metellus et Carbo.
393 Brutus et Peo.
His Coss. initium belli Jugurthini.
394 Nasica Scipio et Bestia Calpurnius.
395 Rufus et Albinus.
396 Metellus Numidicus et Silanus.

397 Sulpitius et Scaurus.
398 Longinus et Marius.
399 Serranus et Caepio. (Cicero nascitur.)
400 Rufus et Mallius.
401 Marius II. et Fimbria. U. C. 650.
402 Marius III. et Orestes.
403 Marius IV. et Catulolus.
404 Marius V. et Aquilius.
405 Marius VI. et Flaccus.
406 Antonius et Albinus.
407 Metellus Nepos et Titus Didius.
408 Lentulus et Crassus.
409 Ahenobardus et Longinus.
410 Crassus et Scaevola.
411 Galva et Ahenobarbus. U. C. 660.
412 Flaccus et Herennius.
413 Pulcher et Perperna.
414 Philippus et Caesar.
415 Caesar et Lupus.
416 Strabo et Cato.
417 Sylla et Rufus.
418 Octavius et Cinna.
419 Marius VII. et Cinna II. (Salustius nascitur.)
420 Cinna III. et Carbo.
421 Carbo II. et Scribonius. U. C. 670.
422 Scipio et Norbanus.
423 Carbo III. et Marius.
424 Diecula (al. M. Tullius) et Dolabella.
425 Sylla et Metellus Pius.
426 Vitias et Pulcher, Claudius et Servilius.
427 Lepidus et Catullus.
428 Brutus et Mamercus.
429 Octavius et Curio.
430 Octavius et Cotta.
431 Lucullus et Micotta. U. C. 680.
432 Marcus Lucullus et Cassius Longinus.
433 Cn. Lentulus et Gellius.
434 P. Lentulus et Orestes.
435 Pompejus et Crassus.
436 Hortensius et Metellus. (Vergilius nascitur.)
437 Marcius Rex et Metellus.
438 Piso et Galbrio.
439 Bulcatius et Tullus.
440 Cotta et Torquatus.
441 L. Caesar et Figulus. U. C. 690.
442 Cicero et Antoninus. (bellum Catilinae.)
443 Silanus et Muraena.
444 Piso Frugi et Messala Niger.
445 Afronius et Metellus Celer.
446 C. Caesar et Bibolus.
447 Piso et Gabinius.
448 Lentulus et Metellus Nepos.
449 Marcellinus et Philippus.
450 Pompejus II. et Crassus II.
451 Ahenobardus et Pulcher. U. C. 700.
452 Balbinus et Messala.
453 Pompejus III. et Metellus Scipio.
454 Rufus et Marcellus.
455 Marcellus et Paulus.
456 Lentulus et Marcellus.
(Dehinc et Imperatores Romani.)
457 Caesar II. et Servilius Isauricus.
458 Calenus et Vatinus.
459 Caesar III. et Lepidus.
460 Caesar IV. solus.
461 Caesar V. et Antoninus. U. C. 710.

Deinceps ferè Eusebius recensendos sibi statuerat Consules.

462 Pansa et Hirtius.
463 Lepidus et Planus.
464 Antoninus Pietas et Isauricus.
Julius Caesar occiditur a Cassio et Bruto.
Post hunc Octavianus Caesar Augustus appellatur.
465 Galbinus II. et Pollinio.
466 Rufus Censorinus et Sabinus.
467 Pulcher et Flaccus.
468 Agrippa et Gallus.
469 Publicola et Nerva Coccejus.
470 Cornificius et Pompejus Magnus.
471 Antoninus II. et Libo. U. C. 720.
472 Octavianus Augustus II. et Paulus.
473 (Ahenobarbus et Sosius.)
474 Octav. Augustus III. et Corbilius.
475 Octavianus IV. et Crassus.
476 Octavianus V. et Pulcher.
477 Octavianus VI. et Agrippa.
478 Octavianus VII. et Agrippa II.
479 Octavianus VIII. et Taurus.
480 Octavianus IX. et Silanus.
481 Octavianus X. et Flaccus. U. C. 730
482 Octavianus XI. et Piso.
483 Aeserninus et Aruntius, (vel) Celsus et Hiberus.
484 Lollius et Lepidus.
485 Apulejus et Nerva.
486 Saturninus et Lucretius Cinna.
487 Duo Lentuli.
488 Fornicius et Silvanus.
489 Domitius Scipio et Ahenobarbus.
490 Libo et Piso.
491 Crassus et Lentulus. U. C. 740.
492 Nero et Varus.

493 Messala et Quirinus. Robelius et Saturninus.
494 Maximus et Tubero.
495 Africanus et Maximus.
496 Drusus et Crispinus.
497 Censorinus et Gallius.
498 Nero II. et Piso II.
499 Balbus et Vetus.
500 Octavianus XII. et Sylla.
501 Sabinus et Rufinus. U. C. 750.
502 Lentulus et Messallinus. U. C. 751.
503 Octavianus XIII. et Silanus. U. C. 752. (JESUS CHRISTUS. D. N. nascitur. al. duobus annis prius, vel posterius.)
504 Lentulus et Piso. U. C. 753.
1 *Aera Vulg.* Caesar et Lucius Paulus.
2 Vindicius et Varus.
3 Lamia et Servilius.
4 (Aelius Cato et Saturninus.)
5 Magnus Pompejus et Valerius.
6 Lepidus et Aruntius, (Caesar, et Capito.)
7 Creticus et Nerva.
8 Camillus et Quintilianus.
9 Camerus et Sabinus.
10 Dolabella et Salinus.
11 Lepidus et Taurus.
12 Germanicus Caesar et Capito.
13 Flaccus et Silanus.
14 Duo Sexti, Pompejus Magnus et Apulejus.
15 Brutus et Flaccus.
16 Taurus et Libo.
17 Crassus et Rufus.
18 Tiberius Caesar II. et Drusus Germanicus II.
19 Silanus et Balbus.
20 Messala et Gratus.
21 Tiberius Caesar III. et Drusus Germanicus III.
22 Agrippa et Galba.
23 Pollio et Vetus.
24 Cethegus et Varus.
25 Agrippa II. et Lentulus Galva.
26 Getulius et Sabinus.
27 Crassus et Piso.
28 Silanus et Nerva.
29 Rufus et Rebellio.
30 Vinicius et Longinus Cassius.
31 Tiberius Caesar IV. solus.
32 Aruntius et Ahenobarbus.
33 Galla Libolus et Sylla.
34 Persicus et Vitellio-Pulus.
35 Gallus et Nonnianus.
36 Emilianus et Plautius.
37 Proculus et Nigrinus.
38 Julianus et Asprenas.
39 Caesar II. et Caesianus.
40 Caesar III. solus.
41 Caesar IV. et Antoninus.
42 Claudius II. et Larbus (vel Largus).
43 Claudius III. et Vitellius.
44 Crispus II. et Taurus.
45 Vinitius et Corvinus.
46 Asiaticus et Silanus.
47 Claudius IV. et Vitellius III.
48 Vitellius IV. et Publicola.
49 Verianus et Gallus.
50 Vetus et Nervinianus.
51 Claudius et Orfitus.
52 Sylla et Cato.
53 Silanus et Antoninus.
54 Marcellus et Aviola.
55 Nero et Vetus.
56 Saturninus et Scipio.
57 Nero II. et Piso.
58 Nero III. et Messala Corvinus.
59 Appronianus et Capito.
60 Nero IV. et Lentulus.
61 Lacius, et Turpinianus.
62 Marius et Gallus.
63 Rufus et Regula.
64 Crassus et Bassus.
65 Helva et Vestinus.
66 Telesinus et Paulinus.
67 Capito et Rufus.
68 Italicus et Trahalus.
69 Galba II. et Titus Rufinus.
70 Vespasianus II. solus.
71 Vespasianus III. et Nerva.
72 Vespasianus IV. et Titus II.
73 Domitianus II. et Messalinus.
74 Vespasianus V. et Titus III.
75 Vespasianus VI. et Titus IV.
76 Vespasianus VII. et Titus V.
77 Vespasianus VIII. et Domitianus III. His Coss. Judaei pervicti sunt.
78 (Commodus et Priscus.)
79 Vespasianus IX. et Titus VI.
80 Titus VII. et Domitianus IV.
81 Galva et Pollio.
82 Domitianus V. et Sabinus.
83 Domitianus VI. et Rufus.
84 Domitianus VII. et Sabinus II.
85 Domitianus VIII. et Fulvius.
86 Domitianus IX. et Dolabella.
87 Domitianus X. et Saturninus.
88 Domitianus XI. et Rufus.
89 Fulvius et Atratinus.
90 Domitianus XII. et Nerva II.

91 Grabrio et Gralanus.
92 Domitianus XIII. et Saturninus.
93 Pompejanus et Priscianus.
94 Asprenas et Lateranus.
95 Domitianus XIV. et Clemens.
96 Valens et Vetus.
97 Nerva III. et Rufus III.
98 Nerva IV. et Trajanus II.
99 Palma et Senecius.
100 Trajanus III. et Pontinus.
101 Trajanus IV. et Petus.
102 Severianus et Sura.
103 Trajanus V. et Maximus.
104 Suburanus II. et Marcellus.
105 Candidus II. et Quadratus.
106 Commodus et Cerealis.
107 Sura II. et Senecio II.
108 Gallus et Bradua.
109 Palma II. et Tullus.
110 Orfitus et Priscianus.
111 Piso et Julianus.
112 Trajanus VI. et Africanus.
113 Celsus II. et Priscianus II.
114 Malsa et Volcisus.
115 Messala et Podo.
116 Elianus et Vetus.
117 Apronianus et Niger.
118 Hadrianus et Salinator.
119 Hadrianus II. et Rusticus.
120 Severus II. et Fulgus (vel Fulvus).
121 Verus II. et Augur.
122 Aviola et Pansa.
123 Apronianus et Panpinus.
124 Glabrio et Torquatus.
125 Asiaticus et Aquilinus.
126 Verus III. et Ambigulus.
127 Titianus et Gallicanus.
128 Torquatus et Libo.
129 Marcellus et Celsus.
130 Catullinus et Libo.
131 Pontianus et Rufus.
132 Augurianus et Sergianus.
133 Hiberus et Siscnna.
134 Severus III. et Varus.
135 Pontianus et Aquilinus Rufus.
136 Commodus et Pompejanus.
137 Caesar II. et Balbinus.
138 Camerinus et Niger.
139 Antoninus II. et Praesens.
140 Antoninus III. et Aurelius.
141 Severus et Silvanus.
142 Rufinus et Quadratus.
143 Torquatus et Hedor.
144 Avitus et Maximus.
145 Antoninus IV. et Aurelius II.
146 Clarus et Severus.
147 Largus et Messalinus.
148 Torquatus et Julianus.
149 Orfitus et Priscus.
150 Glabrio et Vetus.
151 Gordianus et Maximus.
152 Glabrio II. et Humillius.
153 Praesens et Ruffinus.
154 Commodus et Lateranus.
155 Severus et Sabinianus.
156 Silvanus et Augurinus.
157 Barbatus et Regulus.
158 Tullus et Sacerdos.
159 Quintillus et Priscus.
160 Bradua et Verus.
161 Antoninus V. et Aurelius Augusti.
162 Rufinus et Aequilinus.
163 Laelianus et Pastor.
164 Macrinus et Celsus.
165 Orfitus et Pudens.
166 Pudens et Pollio.
167 Verus III. et Quadratus.
168 Appronianus et Paulus.
169 Priscus et Apollinaris.
170 Cethegus et Clarus.
171 Severus et Herennianus.
172 Orfitus et Maximus.
173 Severus II. et Pompejanus.
174 Gallus et Flaccus.
175 Piso et Julianus.
176 Pollio et Aper.
177 Commodus et Quintillus.
178 Orfitus et Rufus.
179 Commodus II. et Verus.
180 Praesens et Condianus.
181 Commodus III. et Byrrus.
182 Mamertinus et Rufus.
183 Commodus IV. et Victorinus.
184 Marullus et Aelianus.
185 Maternus et Bradua.
186 Commodus V. et Glabrio.
187 Crispinus et Aelianus.
188 Fuscianus et Silanus.
189 Duo Silani.
190 Commodus VI. et Septimianus.
191 Apronianus et Bradua.
192 Commodus VII. et Pertinax.
193 Flacco et Clarus.
194 Severus II. et Albinus.
195 Tertullus et Clemens.
196 Dexter et Priscus.
197 Lateranus et Rufinus.
198 Saturninus et Gallus.

199 Anullinus et Fronto.
200 Severus II. et Victorinus.
201 Mucianus et Fabianus.
202 Severus III. et Antoninus.
203 Plautianus II. et Geta.
204 Chilo et Libo.
205 Antoninus II. et Geta II.
206 Albinus el Emilianus.
207 Aper et Maximus.
208 Antoninus III. et Geta III.
209 Pompejanus et Avitus.
210 Faustinus et Rufinus.
211 Gentianus et Bassus.
212 Duo Aspri.
213 Antoninus IV. et Balbinus.
214 Messala et Sabinus.
215 Laetus et Cerealis.
216 Sabinus et Anullinus.
217 Praesens et Extricatus.
218 Antoninus et Adventus.
219 Antoninus II. et Sacerdos.
220 Antoninus III. et Comazon.
221 Gratus et Seleucus.
222 Antoninus IV. et Alexander.
223 Maximus II. et Aelianus.
224 Fabianus et Crispinus.
225 Fuscianus et Dexter.
226 Alexander II. et Marcellus.
227 Albinus et Maximus.
228 Modestus et Probus.
229 Alexander III. et Dio.
230 Agricola et Clemens.
231 Pompejanus et Peligianus.
232 Lupus et Maximus.
233 Maximus et Paternus.
234 Maximus II. et Urbanus.
235 Severus et Quintianus.
236 Maximus III. et Africanus.
237 Perpetuus et Cornelianus.
238 Pius et Pontianus.
239 Gordianus et Aviola.
240 Albinus et Venustus.
241 Gordianus II. et Pompejanus.
242 Atticus et Praetextatus.
243 Arrianus et Papus.
244 Peregrinus et Aemilianus.
245 Philippus et Titianus.
246 Praesens et Albinus.
247 Philippus II. et Philippus.
248 (Philippus III. et Philippus II.)
249 Aemilianus et Aquilianus.
250 Decius II. et Gratus.
251 Decius III. et Decius Caesar.
252 Gallus II. et Volusianus.
253 Volusianus II. et Maximus.
254 Valerianus II. et Gallienus.
255 Valerianus III. et Gallienus II.
256 Maximus et Glabrio.
257 Valerianus IV. et Gallienus III.
258 Tuscus et Bassus.
259 Aemilianus et Bassus.
260 Secularis et Donatus.
261 Gallienus IV. et Volusianus.
262 Gallienus V. et Faustinianus.
263 Albinus et Dexter.
264 Gallienus VI. et Saturninus.
265 Valerianus V. et Lucillus.
266 Gallienus VII. et Sabinillus.
267 Paternus et Arcesilaus.
268 Paternus II. et Marinianus.
269 Claudius et Paternus.
270 Antiochianus et Orfitus.
271 Aurelianus et Bassus.
272 Quietus et Valdumianus.
273 Tacitus et Placidianus.
274 Aurelianus II. et Capitolinus.
275 Aurelianus III. et Marcellinus.
276 Tacitus II. et Aemilianus.
277 Probus et Paulinus.
278 Probus II. et Lupus.
279 Probus III. et Paternus.
280 Messala et Gratus.
281 Probus IV. et Tiberianus.
282 Probus V. et Victorinus.
283 Carus et Carinus.
284 Carus II. et Numerianus.
285 Dioclitianus II. et Aristobulus.
286 Maximus II. et Aquilinus.
287 Dioclitianus III. et Maximianus.
288 Maximianus II. et Anuarinus.
289 Bassus et Quintianus.
290 Dioclitianus IV. et Maximianus III.
291 Tiberianus et Dio.
292 Annibalianus et Asclepiodotus.
293 Dioclitianus V. et Maximianus IV.
294 Constantius et Maximianus.
295 Fuscus et Anolinus.
296 Dioclitianus VI. et Constantius II.
297 Maximianus V. et Maximianus II.
298 Faustus II. et Gallus.
299 Dioclitianus VII. et Maximianus VI.
300 Constantius III. et Maximianus III.
301 Titianus II. et Nepotianus.
302 Constantius IV. et Maximianus IV.
303 Dioclitianus VIII. et Maximianus VII.
(Persecutio Christianorum, sive Aera Martyrum.)
304 Dioclitianus IX. et Maximianus VIII.

305 Constantius V. et Maximianus V.
306 Constantius VI. et Maximianus VI.
307 Maximianus IX. et Constantinus.
308 Maximianus X. et Maximianus. (Maxentius et Romulus.)
309 Maxentius II. et Romulus II.
310 Maxentius III. solus.
311 Rufinus et Volusianus.
312 Constantinus II. et Licinius II.
313 Constantinus III. et Licinius III.
314 Volusianus II. et Annianus.
315 Constantinus IV. et Licinius IV.
316 Sabinus et Rufinus.
317 Gallicanus et Bassus.
318 Licinius V. et Crispus Caesar.
319 Constantinus V. et Licinius Caesar.
320 Constantinus VI. et Constantinus Caesar.
321 Crispus II. et Constantinus II.
322 Probianus et Julianus.
323 Severus et Rufinus.
324 Crispus III. et Constantinus III.
325 Paulinus et Julianus.
326 Constantinus VII. et Constantinus Caesar IV. (Januarius et Justus.)
Vicennalia Constantini Augusti.

FINIS

PRIMAE PARTIS

CHRONICI EUSEBIANI.

ԿԱՆԽԱՏՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍԻՆ

ՔՐՈՆԻԿՈՆԻՆ ԵՒՍԵԲԵԱՑ·

INDEX XV. REGNORUM

De quibus egit Eusebius in Prima Chronici Parte divisa in Quinque Capita in genere.

			pag.
		Post Praefationem generalem. (*ubi pag.* 7. 8. 9. *pollicetur tradere sequentia.*)	1 = 9.
Cap. I.	*Regnum* I.	*Chaldaeorum.*	10 = 75.
	Regnum II.	*Assyriorum.*	76 = 100.
	Regnum III.	*Medorum.*	101.
	Regnum IV.	*Lydorum.*	103.
	Regnum V.	*Persarum.*	104.
Cap. II.	*Regnum* VI.	*sive tempus Hebraeorum.*	106 = 195.
Cap. III.	*Regnum* VII.	*Aegyptiorum.*	196 = 252.
Cap. IV.	*Regnum*	*Graecorum varii generis. ut*	253.
	VIII.	*Sicyoniorum.*	256.
	IX.	*Argivorum.*	262.
	X.	*Atheniensium.*	266.
		Olympiades Graecorum.	277 = 313.
	XI.	*Corinthiorum.*	314.
	XII.	*Lacedaemoniorum, et*	318.
		Thalassocratorum.	321.
	XIII.	*Macedonum, et*	322.
		Thessalorum.	359.
	XIV.	*Asianorum et Syrorum.*	343.
Cap. V.	XV.	*Regnum ac Imperium Romanorum.*	359 = 407.

Haec probat etiam illud, quod dicturus est Eusebius in Prologo Canonis juxta Interp. Hieronym. » *In priori libello (vel libro) quasi quandam materiam futuro operi, omnium mihi Regum tempora praenotavi, Chaldaeorum, Assyriorum, Medorum, Persarum, Lydorum, Hebraeorum, Aegyptiorum, Atheniensium, Argivorum, Sicyoniorum, Lacedaemoniorum, Corinthiorum, Thessalorum, Macedonum, Latinorum, qui postea Romani nuncupati sunt. (adde ex Gr.) simul fiunt* XV. *(regna)* «.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΑ

EUSEBII PAMPHILI

CHRONICON BIPARTITUM

GRAECO-ARMENO-LATINUM

2106-42

ԵՒՍԵԲԻ ՊԱՄՓԻԼԵԱՅ

ԿԵՍԱՐԱՑՒՈՅ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆՔ ԵՐԿՄԱՍՆԵԱՅ

Ի Հայերէն թարգմանութենէ եղելոյ 'ի Յոյն բնագրէ 'ի ձեռն
սրբոց թարգմանչաց մերոց

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ 'Ի ԼԱՏԻՆ ԲԱՐԲԱՌ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՄԲ
Հ. ՄԿՐՏԻՉ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ԱՒԳԵՐԵԱՆՑ

Համեմատ հանդերձ յունական հատուածոց գտելոց առ մատենագիրս, և յաւելուածով
կարեւոր ծանօթութեանց:

Տպագրեալ հրամանաւ արհիապատիւ Տ. Տ. Ստեփաննոսի Վարդապետի Ագոնց
Ընդհանրական Աբբայի և Արքեպիսկոպոսի։

ՄԱՍՆ Բ.

ՔՐՈՆԻԿՈՆ ԿԱՆՈՆ

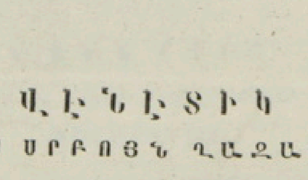

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ
Ի ՎԱՆՍ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ
ՅԱՄԻ 1818 ՌՄԿԷ

ԵՀՀՀ 57

EUSEBII PAMPHILI

CAESARIENSIS EPISCOPI

CHRONICON BIPARTITUM

NUNC PRIMUM EX ARMENIACO TEXTU IN LATINUM CONVERSUM
ADNOTATIONIBUS AUCTUM
GRAECIS FRAGMENTIS EXORNATUM

OPERA

P. JO: BAPTISTAE AUCHER ANCYRANI

MONACHI ARMENI ET DOCTORIS MECHITARISTAE

PARS II.

CHRONICUS CANON

VENETIIS

TYPIS COENOBII PP. ARMENORUM IN INSULA S. LAZARI.

MDCCCXVIII

SUPERIORUM PERMISSU

MONITUM EDITORIS

En tibi, Optime Lector, Secundam Eusebiani operis Partem, sive *Chronicum Canonem*; de quo, praeter ea, quae in primae partis Praefatione fusius prosecuti sumus, quaeque in adnotationibus sequentis Εἰσαγωγῆς, *Introductionis* scilicet, atque in calce Canonis dicturi sumus, nonnulla sunt quae impraesentiarum breviter animadvertamus. Ac primum illud te latere nequaquam volumus, codicem nostrum haud omnino in hac parte integrum esse, sed pagellis nonnullis avulsis mancum alicubi esse atque mutilum; quod certe in tantae antiquitatis codice nemo harum rerum paulo peritior admirabitur. Quamvis autem ea quae desiderantur, haud multa sint, haud tamen parvi momenti haberi debent: quorum tamen jacturam quo minus doleamus facit Hieronymiana Chronici interpretatio, unde quaecumque in codice nostro intercisa sunt, facili negotio suppleri possunt. Haec autem sunt quae sequuntur (sicut etiam propriis in locis distincte notentur).

I. Pars exigua Catalogi Canonem praecedentis, puta Opusculi inscripti *Series Regum*; quod quidem non novit Scaliger, at Vallarsius ex optimis Mss. eruit, et ante Canonem collocavit. Et illud quidem etiam in nostro codice habetur, attamen initio et fine caret quodam modo.

II. *Prologus* vel *Prooemium Eusebii* in Canonem, una cum ipso Canonis initio ad annum Abrahae 344. desideratur, scilicet quinternione (ut ajunt) avulso.

III. Desunt praeterea pagellae binae in ipso Canonis medio; quarum prior annorum LXX. spatium, ab anno Abrahae 1030. ad annum 1100. complectebatur, altera annos LV. ab anno ejusdem 1166. ad annum 1221.

IV. Denique postrema codicis pagella distracta adhuc anni sunt XXVI. siquidem codex desinit in annum Diocletiani 16. cum tamen Eusebius ad vicennalia Constantini opus suum omnino produxerit.

Atque haec lacunae illae sunt, quae temporum injuria habentur in nostro codice, quas tamen ex D. Hieronymo universas supplevimus, consentientibus Eclogariis Eusebii Armenis Samuele, Asolico, etc; ita ut

integrum Eusebii Chronicon bipartitum, jamdiu a doctis viris desideratum, nunc primum in hac nostra editione omnino habeatur.

Quod vero attinet ad Latinam Canonis versionem, merito eruditorum omnium offensionem incurrere ac invidiam subire videremur, si post Hieronymum Latinorum Patrum longe disertissimum novam ejusdem translationem moliri ausi fuissemus. At cum multa S. Doctor, quod in Praefatione monuimus, de suo addiderit, multa libere et ad sensum tantum transtulerit, nonnunquam etiam in codicem inciderit ab eo, quem Armenus Interpres secutus est, discrepantem, profecto in una Hieronymi versione consistere nequaquam nobis licebat, qui ipsum Armeniacum codicem Latinè etiam *ad verbum* exhibere constitueramus. Hoc itaque temperamento usi sumus, ut sicubi Latina Hieronymi verba Armenicis omnino responderent, ea integre ac bona fide repraesentaremus; sicubi vero ab Armeniis discreparent, tunc novam ipsi versionem (verbalem semper) adornaremus: quae etsi Hieronymianae impar videri posset, ipsum tamen Eusebium pressius sequeretur.

Ad Graeca vero fragmenta quod attinet, (praeter dicenda in sequentibus pag. 61. in not.) jam diximus in Praefatione nihil nos ex Scaligero, parum vero ex Vallarsio adjumenti accepisse, cum ille omissis locorum indicationibus eadem protulerit, multa ex corrasis undecumque variorum auctorum ramentis congesserit, nonnulla etiam suo marte confinxerit, hic vero pauca prorsus certa, multa incerta ad paginae calcem injecerit. Porro quantum ab utriusque collectione nostra haec distet, quam sincere atque integre a nobis proferatur (parce tamen, paucis nimirum *ad verbum* selectis, paucioribus *ad sensum* usurpatis), cognoscet quisque per se.

Haec habuimus, quae te, Optime Lector, in praesentia moneremus. Vale et fruere feliciter labore nostro.

ISAGOGE

AD SECUNDAM PARTEM CHRONICI, SIVE

IN CHRONICUM CANONEM

EUSEBII CAESARIENSIS

PRAEFATIO S. HIERONYMI PRO LATINA VERSIONE.

EUSEBIUS HIERONYMUS

VINCENTIO ET GALLIENO SUIS SALUTEM.

Vetus iste disertorum mos fuit, ut exercendi ingenii causa Graecos libros Latino sermone absolverent, et quod plus in se difficultatis habet, poemata illustrium virorum, addita metri necessitate, transferrent. Unde et noster Tullius Platonis integros libros ad verbum interpretatus est: et cum Aratum jam Romanum hexametris versibus edidisset, in Xenophontis Oeconomico lusit. In quo opere ita saepe aureum illud flumen eloquentiae scabris quibusdam [1] et turbulentis obicibus retardatur, ut qui interpretata nesciunt, a Cicerone dicta non credant. Difficile est enim alienas lineas insequentem non alicubi excidere [2]: arduum, ut quae in aliena lingua bene dicta sunt, eundem decorem in translatione conservent. Significatum [3] est aliquid unius verbi proprietate, non habeo meum, quo id efferam: et dum quaero implere sententiam, longo ambitu vix brevia spatia consumo. Accedunt hyperbatorum anfractus, dissimilitudines casuum, varietates figurarum: ipsum postremo suum, et, ut ita dicam, vernaculum linguae genus. Si ad verbum interpretor, absurde resonat: si ob necessi-

1 Deest apud Scaligerum *quibusdam*.
2 Scal. legit *excedere*, alii ferunt *excidere*.
3 Quaedam Mss. *signatum*, pro *significatum*: sicut etiam *efficiam*, pro *efferam*.

tatem aliquid in ordine, vel in sermone mutavero, ab interpretis videbor officio recessisse.

Itaque, mi Vincenti carissime, et tu Galliene, pars animae meae, obsecro, ut quicquid hoc tumultuarii operis est, amicorum, non judicum animo relegatis: praesertim cum et notario, ut scitis, velocissime dictaverim. Et difficultatem rei etiam divinorum voluminum instrumenta testentur, quae a LXX. Interpretibus edita, non eundem saporem in Graeco sermone custodiunt. Quamobrem Aquila, et Symmachus, et Theodotion incitati, diversum pene opus in eodem opere prodiderunt: alio nitente verbum de verbo exprimere, alio sensum potius sequi, tertio non multum a veteribus discrepante. Quinta autem, et sexta et septima Editio, licet quibus censeantur auctoribus, ignoretur: tamen ita probabilem sui diversitatem tenent, ut auctoritatem sine nominibus meruerint. Inde adeo venit, ut sacrae literae minus comptae, et dure sonantes videantur, quod diserti homines interpretatas eas de Hebraeo nescientes, dum superficiem, non medullam inspiciunt, ante quasi vestem orationis sordidam perhorrescant, quam pulchrum intrinsecus rerum corpus inveniant. Denique quid Psalterio canorius? quod in morem nostri Flacci, et Graeci Pindari, nunc Jambo currit, nunc Alcaico personat, nunc Sapphico tumet, nunc semipede ingreditur. Quid Deuteronomii et Isaiae cantico pulchrius? quid Salomone gravius? quid perfectius Job? Quae omnia hexametris et pentametris versibus, ut Josephus et Origenes scribunt, apud suos composita decurrunt. Haec cum Graece legimus, aliud quiddam sonant: cum Latine, penitus non cohaerent[1]. Quod si cui non videtur linguae gratiam interpretatione mutari, Homerum ad verbum exponat Latinum[2]. Plus aliquid dicam, eundem in sua lingua prosae verbis interpretetur, videbit ordinem ridiculum, et poetam eloquentissimum vix loquentem.

1 Scal. *haerent*, nonnulli etiam *inhaerent*. Verum non abs re videtur hic monere benignos Lectores, quicquid jure disserat S. Doctor de Sacris Scripturis externas in linguas translatis, omnino fere aliter sentiendum esse de Armeniacae Versionis integra Scriptura. Namque tam pura, tamque elegans in Sacris Litteris nitet Haicana (sc. Armena) lingua, ut totius litteraturae Haicanicae facile princeps et habeatur et sit: tanta in eis suavitas et tam concinna syntaxis, ut non solum caelestia et divina oracula dixeris, sed etiam certam addiscendae linguae regulam, atque deliciosam voluptatem spiritus sermonisque simul accipias. Sed ne longior in his videar, de nostra lectione ea quodammodo intelligenda sunt, quae Hieronymus dicit: *Quid Deuteronomii et Isaiae* (tam) *Cantico* (quam integro libro) *pulchrius? quid Salomone gravius? quid perfectius Job?* Quod si quis incredibilem hanc duxerit comparationem, (excepta variatione prosae), uno verbo rem nos perfecturos esse speramus, cum profecto testamur, Armenios minime posse taedio ullo affici in legendis Sacris Scripturis, ubi alii cum oraculis ultrò mentem adhibeant, non tanta affici voluptate propter dicendi genus se apertè fateantur. Sed haec aliò potius pertinere videntur, quam ad praesens opus. Qualis verò sit interpretatio Eusebii nostri, jam in praefatione primae partis satis dictum est.

2 Nonnulli legunt cum Scal. *exprimat in Latinum*. Illud verò inferius *vel divisa*, Scal. minime novit, et Vallarsius quidem aegrè praefert.

Quorsum ista? Videlicet ut non vobis mirum videatur, si alicubi offendimus, si tarda oratio aut consonantibus asperatur, aut vocalibus hiulca (vel divisa) fit, aut rerum ipsarum brevitate constringitur, cum eruditissimi homines in eodem opere sudaverint: et ad communem difficultatem, quam in omni interpretatione caussati sumus, hoc nobis proprium accedat, quod historia multiplex est, habens barbara nomina, res incognitas Latinis [1], numeros inexplicabiles, virgulas rebus pariter ac numeris intertextas, ut pene difficilius sit legendi ordinem discere, quam ad lectionis notitiam pervenire [2].

Ut autem manifesto cognoscatur indicio, ad quem numerum historia quaeque pertineat, has distinctiones positas Lector advertat, ut si ad primum numerum Regni primitus adnotati historia referenda est, primam literam in Explanatione historiae contempletur: et siquidem eam ex minio viderit, illi tempori applicandam, vel anno sciat, quem suggesserit numerus similiter eodem minio figuratus. Si vero numerum non puro minio, sed mixto nigro notatum esse perviderit, secundae lineae numero debetur

1 Hac de re potiori jure Armenum Interpretem, maxime verò nationis librarios conqueri posse sciant Lectores. Si enim Hieronymus Latinus cum suis non ita distans a Graecis moribus, maximè vero familiaris antiquitatibus Hellenicis, adeo abhorret ab his rebus tamquam barbaris nominibus, et traditionibus quae Latinis incognitae fuerint, quid de Armeniis dixeris interiore in Orientis parte degentibus? Ne itaque mirum tibi accidat, si uspiam Armenus Interpres in similibus rebus offendat: omnino verò veniam concedas et librariis, quibus incognita nomina Graeca barbara visa sunt. Haec interim universim praenotanda fuerunt, concedente vel ipso Hieronymo, ne in Canone ipso de quovis nomine, a librariis depravato, adnotationis locus sit.

2 De his virgulis quid divinandum in una vel altera Canonis interpretatione, haeret aqua, ut ajunt. Primum enim Latini codices dissimiliter inter se ferunt virgulas et lineas annorum rerumque. Armenus verò codex, qui a cunctis posterioribus vocatis Latinae lectionis exemplaribus procul distat, quamvis aliquatenus accedere videtur ad priora nominata exemplaria, non ita tamen cohaeret, ut certe dijudicari possit prisca auctoris dispositio circa virgulas totius Canonis. Verum haec difficultas magis patebit suo loco, ubi virgulae ipsae oculis cernuntur. De coloribus verò diversis, in quorum explicatione fusè prosequitur Hieronymus, omnino nos tacere praestat. Noster enim codex nullo alio utitur colore, praeter nigrum de more, et nonnunquam etiam colore rubro in denotandis rebus praecipuis, veluti si litteris majusculis exarasset. Ita ut jure dubitare quis possit, Eusebiusne iis a S. Doctore memoratis coloribus usus fuerit, an ipse Hieronymus ad difficultatem lectionis elevandam id primus excogitaverit: quandoquidem utroquo modo potest accipi illud dictum, » Ut autem manifesto cognoscatur indicio, ad quem numerum historia quaeque pertineat, has distinctiones positas Lector advertat «. Optarem, adderet, *a me*, vel *ab auctore ipso*. Primo magis nos sensu intelligimus, cui favent et illa Hieronymi inferius dicenda verba: » Id enim elucubratum est, ut Regnorum tramites, qui per vicinitatem nimiam pene mixti erant, distinctione minii separarentur «. De secundo alii viderint, cum interim nulla afferri possit hujus rei probatio a quovis codice. Adde quod editores omnes omnino colores neglexerunt, et virgulas singulas singuli ad fidem sui codicis diverso modo digesserunt. Sed de his consule, si lubet, et adnotationes Scaligeri, et Vallarsii, si quid tamen certi haurire poteris. Nobis certam hic demonstrationem praebere videtur D. Hieronymus, se minime applicasse interpretationi primae partis Chronici Eusebiani, sed solius secundae, Canonis scilicet, cujus nempe dumtaxat describit conditionem in tota sua praefatione, ut vides.

historia. Si autem tertio numerorum ordini applicandum est quod fuerit adscriptum, medium puro minio numerum, et partem reliquam ex solo nigro expressam conspicabitur. Quarta numeri linea nihil habebit ex minio, sed indicio erit, quod sibi historia debeatur cum minio facta litera in principio enodationis historiae, quae etiam superioribus signis subdenda est [1], nihilominus apparebit, nullo superius memoratorum signorum in numeris respondere [2]. Sin vero non minio, sed mixtim nigro rubroque litera fuerit expressa, refulgens ex rubro numerus in quintam numerorum lineam poterit adverti. Et ita sexta linea numeri ut secunda, septima ut tertia designabitur, octava quoque ut quarta apparenti litera bicolori. Cum vero nec in numeris, nec in Explanatione historiae ullum illorum, quae praediximus, signorum fuerit, nona linea quod annotatum fuerit, vendicabit. Non tamen omnia hujusmodi requirenda [3] sunt necessario, cum minor est numerus linearum. Unde praemonendum puto, ut prout quaeque scripta sunt, etiam colorum diversitates serventur, ne quis irrationabili aestimet voluptate oculis tantum rem esse quaesitam, et dum scribendi taedium fugit, labyrinthum erroris intexat. Id enim elucubratum est, ut Regnorum tramites, qui per vicinitatem nimiam pene mixti erant, distinctione minii separarentur, et eundem coloris [4] locum quem prior membrana signaverat, etiam posterior servaret.

Nec ignoro multos fore, qui solita libidine detrahendi omnibus, quod vitare non potest, nisi qui omnino nil scribit, huic volumini genuinum dentem infigant. Calumniabuntur tempora, convertent ordinem, res arguent, syllabas eventilabunt. Et quod accidere plerumque solet, negligentiam librariorum ad auctores referent. Quos cum possem meo jure repercutere, ut si displicet, non legant: malo breviter placatos dimittere, ut et Graecorum fidem, suo auctori adsignent, et quae nova inseruimus, de aliis probatissimis viris libata cognoscant [5].

Sciendum etenim est, me et Interpretis et Scriptoris ex parte officio usum; quia et Graeca fidelissime expressi, et nonnulla quae mihi intermissa videbantur, adjeci, in Romana maxime historia, quam Eusebius, hujus conditor libri, non tam ignorasse, ut pote eruditissimus, quam ut Graece scribens, parum suis necessariam perstrinxisse, mihi videtur. Itaque a Nino et Abraam usque ad Trojae captivitatem pura Graeca translatio est. A Troja usque ad vicesimum Constantini annum nunc addita,

1 Scal. non novit illa: *quae etiam superioribus signis subdenda est*.

2 Aliis, *respondente*, sicut et in sequentibus, quibusdam *mixtum*.

3 Scal. *omnes hujusmodi requirendae;* quod minus placet.

4 Deest apud Scal. nomen *coloris*. At paulo post redundant ista, *ex adverso positi numeri signarent, vel etiam*, etc.

5 De fide interpretationis Hier. egimus paulo ante in praefatione nostra, sicut et de criticorum supervacaneo examine; sed haec evidentius probentur in cursu Canonis.

nunc mixta sunt plurima, quae de Tranquillo, et caeteris illustribus Historicis curiosissime excerpsimus. A Constantini autem supradicto anno usque ad consulatum Augustorum Valentis VI. et Valentiniani iterum, totum meum est. Quo fine contentus, reliquum tempus Gratiani et Theodosii latioris historiae stilo reservavi: non quo de viventibus timuerim libere et vere scribere: timor enim Dei hominum timorem expellit; sed quoniam debachantibus adhuc in terra nostra Barbaris, incerta sunt omnia.

(*Explicit Praefatio Hieronymi.*)

OBTESTATIO (UT DICITUR) EUSEBII[1].

Ορκίζω σε τὸν μεταγραφόμενον τὸ βιβλίον τοῦτο κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, καὶ κατὰ τῆς ἐνδόξου παρουσίας αὐτοῦ, ἧς ἔρχεται κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, ἵνα ἀντιβάλῃς ὃ μετεγράψω, καὶ κατορθώσῃς αὐτὸ πρὸς ἀντίγραφον τοῦτο, ὅθεν μετεγράψω, ἐπιμελῶς. καὶ τὸν ὅρκον τοῦτον ὁμίως μεταγράψῃς, καὶ θήσῃς ἐν τῷ ἀντιγράφῳ.

Adjuro te, quicumque hos descripseris libros, per Dominum nostrum Jesum Christum, et gloriosum ejus adventum, in quo veniet judicare vivos et mortuos, ut conferas quod scripseris, et emendes ad exemplaria ea, de quibus scripseris, diligenter: et hoc adjurationis genus similiter transcribas, et transferas in eum codicem, quem descripseris.

1 Quamdiu caremus Graeco, vel saltem Armeno aditu, seu prooemio Canonis, non ita facile decernendum putamus, utrum Eusebius ipse, vel Hier. tantum (juxta non omnes, multos tamen codices) hac usus fuerit obtestatione a S. Irenaeo desumpta. Audiendus hic Vallarsius ita de hac re proferens. pag. 10. (postquam Graecè et Latinè eam excudisset). » Hujus (inquit) obtestationis auctor S. Irenaeus est, qui eam, referente Eusebio lib. v. Ecclesiasticae Histor. c. 20. et Nicephoro L. IV. c. 30. suo de Octoade operi subjunxit, ad falsariorum manus, et Scribarum deprecandam incuriam. Ita vero delectatus est isto ἐπιορκήσεως exemplo Eusebius (adde, aut Hieronymus), ut illam et iisdem plane verbis sibi duxerit describendam .... Confer quam Ruffinus suae libri περὶ Ἀρχῶν interpretationi praeposuit, verbis paulo exaggeratis, ejusmodi adjurationem ».

(Appendix incerti auctoris, vel Anonymi Latini, juxta nonnulla Hieronymi exemplaria [1]*.)*

EXORDIUM LIBRI.

Incipiunt tempora totius saeculi, regesque gentium omnium, quibus locis, quibusque temporibus in suis provinciis, et quantum regnaverint, vel si quid memoriae dignum per generationes, nativitates, et regna, et ducatus, per omnem actum Judicum, et omnium regum Juda, et aliorum, qui non ex eadem tribu regnaverunt, et per regnum Assyriorum, caeterarumque gentium, et tempora Dictatorum cum Consulibus ordinariis. Sed et tempora Imperatorum, et Caesarum, et quibus temporibus historiographos fuisse dixerunt: sed et successiones eorundem, quod per ordinem rerum superius declaratum est. Quorum universa tempora, gesta, sive apud Hebraeos, vel apud Graecos, vel apud Romanos, sive apud Barbaros, caeterasque gentesque gesserunt, vel constituerunt, per historias in hoc libro plenissime demonstrantur: quod et in libro hoc (Scal. Higini) historiae singulae conscriptae declarant, deorum generationem, vel singulorum progeniem, sive his temporibus ipsis antelatis, quae gesserunt, et tempora Olympiacorum, ex quo primus agon gymnicus constitutus, quos Graeci Olympias appellant. Et quo tempore adventus fuit Salvatoris nostri Jesu Christi, sive passio ejus; simulque et nomina Episcoporum Ecclesiarum numero quattuor, hoc est, Romanorum, Alexandriae, Jerosolymorum, et Antiochiae, qui per easdem civitates Metropoles provinciarum Episcopi, quantum temporis singuli sederint, vel qui eorum Episcopatus sui tempore martyrio coronatus sit, sive tempora persequutionum, quibus tempo-

1 *Sub initio totius sui operis Chronologici propria sententia intrudit Scaliger istud opus, Eusebii nomine in Lat. Cod. Hier. habitum*, Exordium libri *ab aliis vocitatum, quod Scal. putat introductionem esse prioris Eusebiani Chronici partis, interjecta identidem fictitia illa conjectura*, multa desunt. *Vallarsius autem collocat medio loco inter prooemium Eusebii, et initium Canonis. Nos hic collocavimus obiter post Hieronymi Praefationem, ante nimirum Seriem regum; cui adjungatur a nobis Prooemium Eusebii sicut introductio ad Canonem.*

Poteramus quidem penitus dissimulare hanc appendicem Anonymi non solum quod illa desit in codice Arm. verum etiam quod nec in omnibus Hier. Codd. habeatur, atque ideo ad trutinam a quibusdam revocatur. Maximè ab Hieronymo de Prato prolixe demonstratur eam abhorrere ab Eusebii ingenio et eruditione, sicut etiam a Latio Hieronymiaco; quod et nobis certissimum videtur: praesertim quod Anonymus iste, ut Latinus, in serie posterorum Adam usurpat calculum Hebraicum, non verò τῶν LXX. ex adverso in serie posterorum Noe usurpat quidem calculum Graecum, extra tamen hypothesin Eusebii, inducens nimirum et generationem Cainan secundi. Omitto quod Eusebius praefixerat vix acturum se de statu rerum ante exitum Adam ex paradiso: at anonymus fuse prosequitur antecedentia insulso loquendi modo, calculisque commentitiis. Nihilominus duplici de causa noluimus in nostra editione desiderari hanc appendicem Anonymi. Prima causa est suspicio maxima, quod eo spatio, ubi lacuna patet in nostro codice inter finem libri primi et initium secundi, fortasse aliquid simile huic Exordio libri secundi intercidisse putandum sit: neque obstat, quod desit etiam in quibusdam Hier. codicibus; namque vel Series regum desideratur in multis Hier. libris, reperitur tamen in nonnullis, haud secus ac in nostro codice. Secunda vero causa fuit fragmentum aliquod ab eclogariis Eusebii repetitum. Eclogarios intelligo, alterum ex Graecis, alterum ex Armeniis, Syncellum sc. et Samuelem; quorum verba de propagatione trium Noe filiorum mox usurpabimus. Unum nos molestia afficit, quod multum variant inter se, qui ediderunt Hier. in lectione hujus Exordii; quo tamen neglecto, recudimus sine varietate lectionum, juxta solam nimirum editionem Roncallii Vallarsianam (exceptis manifestis librarii erroribus), idque minutis characteribus, ut incertae auctoritatis.

ribus Ecclesiae dissipatae sint. Sed et tempora regum Macedonum Alexandriae, et quoto agone Olympiacorum, vel quibus temporibus, seu Consulibus finem Alexander fecerit Judaeis, vel Vespasianus insequutionem, sive destructionem templi eorum miserit, et tributa eis constituit.

II. Numeratio temporum non solum ante hominum genus, sed etiam ante lumina ipsa, atque stellas esse, cognoscitur. Nam cum primum fecit Deus caelum et terram, cum ipsis quoque elementis, quae in his elementis condita sunt, id est, aqua et spiritus, abyssosque: et tenebris, necdum luminibus neque sideribus constitutis, dixit Deus: Fiat lux: et facta est lux. Et vidit Deus lucem, quia bona est, et separavit Deus inter lucem et tenebras, et vocavit Deus lucem diem, et tenebras vocavit noctem: et factum est vespere et mane dies unus. Hic primus dies saeculi, non primus dierum omnium. Ideoque non primus, sed unus nominatus est. Secundo autem die factum est firmamentum in medio aquarum, quod et divisit inter aquam et aquam. Tertio autem die congregatae sunt aquae, quae sunt sub caelo, in congregationem unam, et apparuit arida, quam Deus Terram nominavit, atque congregationes aquarum appellavit Maria, herbamque produxit terra, et lignum fructiferum cum semine suo. Quarto igitur die facta sunt luminaria duo in firmamento caeli, ut luceant super terram ad inchoationem diei et noctis, et ut dividant inter diem, et noctem, et sint in signa, et tempora, et dies, et annos, et sint in splendorem firmamenti caeli, et luceant super terram. Quibus ita perfectis, manifestum est luminibus ipsis antecedere lucem tribus diebus. Unde mihi videntur Aegyptii, caeteraeque gentes hoc sequentes decretum, quattuor annis impletis, diem integrum superfluum adjicere, quem etiam Bissextum nominavere. Nam cum tres dies istos computare qui sint, atque recogitare voluerimus, unius anni centesimam vigesimamque partem istam esse cognoscimus. Centesima autem et vigesima dies invicem computata, ista tertia pars esse anni dignoscitur. Tertia ergo addita parte annali quadriennio, dies integer completur, atque ad partium partes, menses atque anni superflui computantur, quos Hebraei quidem Embolismos vocare solent, Aegyptii autem exaltationes siderum atque stabilitates appellant: imo Bissextum ob rememorationem lucis atque dierum et noctium, quae luminibus triduum antecesserunt, celebratur, ideo quod tres dies sine auctore Sole processerunt.

III. Nos igitur tempora conscribimus, non quae sunt saeculi mundi, neque luminum aut siderum, neque fructuum, aut lignorum, aut piscium, sed generationem hominum, cujus primus fuit Adam, factus sexto die. Quinto autem die dixit Dominus: Educant aquae reptilia animarum vivarum, et volatilia caeli. Et factum est sic. Et fecit Deus belluas, et cetos, et omnem animam vivam repentem, quas eduxerunt aquae secundum suum genus, et omnem volatilem secundum genus suum. Et vidit Deus quia bona sunt, et benedixit ea Deus, et dixit: Crescite et multiplicamini, et replete aquas, quae sunt in Mari, et volatilia multiplicentur super terram. Et factum est vespere, et mane dies quintus. Sexto autem die dixit Dominus: Educat terra animam vivam secundum genus suum, quadrupedia et reptilia, bestias terrae secundum suum genus. Et vidit Deus quia bona sunt, et dixit: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram, et habeat potestatem piscium maris, et volatilium caeli, et omnium jumentorum, et totius terrae, et omnium reptilium quae sunt super terram. Et fecit Deus hominem, secundum imaginem Dei fecit eum: masculum et feminam fecit eos, et benedixit eos, dicens: Crescite et multiplicamini, et replete terram, et dominamini ejus, et habete potestatem piscium maris, et volatilium caeli, et omnium reptilium, quae sunt super terram. Quomodo autem Deus eum, et unde fecerit, post alia dicit: Et finxit hominem Deus de limo terrae, et sufflavit in faciem ejus spiritum vitae, et factus est homo in animam viventem. Et iterum post alia: Et dixit Dominus Deus: non est bonum hominem solum esse, faciamus ei adjutorium secundum eum. Et post alia: Adae autem non est inventus adjutor similis illi: Et immisit Deus soporem in Adam, et obdormivit: et apprehendit unam costam de latere ejus, et replevit locum carne ejus. Et aedificavit Dominus costam, quam sumpsit ab Adam, in mulierem, et adduxit eam ad Adam videre quid eam vocaret. Et dixit Adam: Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea. Haec vocabitur Virago, quia de viro suo sumpta est. Ex his duobus omnis hominum multitudo procreata est. Unde etiam nos dinumerationem temporum facientes incipimus.

IV. Adam. Eva. Adam autem vocavit nomen mulieris suae Eva, quod interpretatur vita, quia ipsa est mater viventium. Adam autem cognovit Evam uxorem suam, et concipiens pe-

perit Cain, et dixit: Acquisivi hominem per Deum, et adjecit fratrem illius parere Abel. Et factus est Abel pastor ovium, Cain vero agricola. Igitur cum uterque de suorum laborum fructibus immolarent, apparerent autem oblationes Abel acceptabiles magis coram Domino, tactus Cain invidia, insolens fratrem innocentem interemit, cujus morte genitor consternatus, ac sublatus in tempora, ab amplexu conjugis abstinuit Adam. Cum vero esset annorum CL. genuit Seth, deinde alios mares et feminas. Fuerunt autem anni ejus DCCCCXXX. Seth autem cum esset annorum CXXX. genuit Enos: deinde in tempus alios mares et feminas. Fuerunt autem anni ejus DCCCCXII. Enos vero cum jam esset nonagenarius, genuit Cainam: deinde alios filios et filias. Fuerunt autem anni ejus DCCCCV. Cainam vero cum esset septuagenarius genuit Malaleel: deinde alios filios et filias. Fuerunt omnes anni ejus DCCCCX: Malaleel quadragenarius genuit Jareth: deinde alios filios et filias. Fuerunt anni ejus DCCCXCV. Jareth in CLXII. anno genuit Enoch: deinde in tempora alios filios et filias. Fuerunt anni ejus omnes DCCCCLXII. Enoch autem LXV. anno genuit Mathusalem: deinde alios filios et filias. Vir fuit justus, vixit in humanis annis CCCLXV. et assumptus est. Mathusalem vero in CLXXXVII. anno genuit Lamech: deinde alios filios. Omnes anni ejus DCCCCLXIX. Lamech autem anno CLXXXII. genuit Noe, qui interpretatur consolator ab operibus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus: et deinde alios filios et filias. Fuerunt omnes anni vitae ejus DCCLXXVIII. Superiori tempore Cain fratricida ob divinam indignationem profugit ad orientalem plagam, et consedit apud regionem Eden. Cognovit autem uxorem suam, et genuit Enoch, ad cujus proprium nomen fundavit urbem in vocabulo filii. Porro Enoch genuit Gaidad, qui genuit Maviael, qui genuit Mathusalem, qui genuit Lamech, qui ex argumento vaticinatus divinam ultionem septuplam fuisse in Cain propter homicidium fratris; in se autem septuagies septies futuram ob necatum a se adolescentem sui vulneris in livore. Iste Lamech duxit sibi binas uxores, Adda scilicet, et Sella. Ex Adda genuit Jobel, qui primum intra tentorium habitaculis moram gessit. Ex eadem genuit Jubal, qui fuit citharoedorum primus. Ex Sella genuit Thobel, qui mirabilis malleator fuit in omni fabrili arte metallorum.

V. Noe vero cum D. esset annorum, genuit Sem, Cham, et Japhet. Et cum multiplicassent homines super terram valde, ac ducerent uxores speciosas, in quarum formam exardescerent in concubitum, prout cujusque libido fuit, ex quibus Gigantes viri famosi potentes a saeculo geniti in populos flagitiosos crescerent, proclives in omne facinus, spreto divino timore, sine cultu religionis. Cum foret autem Noe solus justus placens Deo in generationibus suis, decrevit Deus servari de quaquumque specie, ad reparandum semen cujuslibet animantium: caetera autem universa per Diluvium perdere ac ulcisci, ab homine usque ad pecus, tam volatilium, quàm reptantium super terram. Instituit ergo Noe fabricari Arcam ex lignis elaboratis, et levigatis tabulamentis: altam XXX. cubitis, latam L. longam CCCX. et in cubitu consumatam, bitumine linitam intrinsecus et extrinsecus, divisam in mansiunculas et tristega.

In quam sic dispositam introivit Noe cum filiis, et uxoribus suis, ac introduxerunt nutu Dei ex omnibus animantibus mundis, ex feminis septena, ex immundis vero bina: escam similiter juxta propriam cujuslibet naturam convenientia ad vescendum pabula. Septimo autem die ab ingressu Arcae, quae fuit XVII. mensis secundi, excesserunt aquae terminos et confinia naturae, tantaque vis imbrium largissimorum est exorta, tam ingens aquarum abyssus invasit continuo incremento per dies quadraginta, scissis cataractis caeli, donec nedum superficiem totius orbis, sed universa montium cacumina sub undis involverent cubitis XV. altiores. Porro Arca ferebatur super aquam, ex qua consumpta est omnis caro, quae movebatur super terram, volucrum, animantium, bestiarum, omniumque reptilium, quae reptabant super terram, universi homines, et cuncta in quibus erat spiraculum vitae. Obtinueruntque aquae terras CL. diebus; et recordatus est Deus Noe, et omnium animalium, quae erant cum eo in Arca, adduxitque spiritum super terram, et cessavit aqua, et adaperti sunt fontes abyssi, et cataractae caeli: et cessavit pluvia de loco, et deficiebat aqua descendens de terra, et diminuebatur aqua post CL. dies, et sedit Arca in septimo mense XVII. die mensis super montes Ararath. Isti montes in Armenia superiore sunt secus Persas. Aqua autem magis diminuebatur, usque ad decem menses; decimo autem mense, primo die mensis visa sunt capita montium. Et factum est post XL. dies, aperuit Noe fenestram arcae quam fecerat, et dimisit corvum videre, si cessasset aqua a facie terrae; et exiens non est reversus ad eum. Et sustinuit donec

siccaretur aqua a terra, et dimisit columbam a se, videre si aqua cessasset a facie terrae, et non inveniens columba requiem pedibus suis, reversa est ad eum in arcam: quia aqua erat super omnem faciem terrae. Extendens autem manus suas Noe accepit eam, et induxit eam apud se in arcam. Et sustinuit adhuc septem dies alios, et iterum dimisit columbam de arca, et reversa est ad eum columba ad vesperum, et habuit folium olivae cum surculo in ore suo. Et intellexit Noe, quia cessavit aqua a facie terrae. Et sustinuit Noe adhuc septem dies alios, et dimisit columbam, et non est ausa reverti ad eum. Tenuit ergo diluvium terram, donec siccaretur annum integrum. Postquam introivit autem Noe in arcam, septimo die inclusit Deus de foris fenestram Arcae, et XL. diebus, et XL. noctibus facta est pluvia, stetitque aqua CL. dies. Post istos dies clausi sunt fontes abyssi, et coepit aqua diminui. Septimo autem mense sedit Arca super montem Ararath. Diminuebatur autem aqua usque XI. menses. Prima autem die hujus mensis capita montium reliquorum visa sunt, et caetera ut supra. Postea Noe denudavit arcae tectum post annum integrum, et hoc ipsum Scriptura significat dicens: Et factum est in primo et DC. anno vitae Noe, primo die mensis, cum minuisset aqua a facie terrae, denudavit Noe tectum arcae, quod fecerat; et vidit quod defluxisset aqua a facie terrae. In secundo autem mense VII. et XX. die mensis siccata est terra; et Noe, et uxor ejus, et filii ejus, et uxores filiorum suorum cum eo, omnes bestiae, et omnia pecora, et omnia reptilia, quae moventur super terram, secundum genus suum, et omnia volatilia secundum genus eorum exierunt de Arca.

Ab Adam usque ad Diluvium sunt anni MMCCXLII. Secundum Hebraeorum numerum, anni MDCLVI. Et facti sunt omnes dies Noe anni DCCCCL. et mortuus est.

Filii Noe [1].

VI. Sem, Cham, et Japhet.

1 *Huc ergo spectat locus duorum Eclogariorum, sc. Syncelli Gr. et Samuelis Arm; qui duo ferè unanimiter transcripsisse videntur similia, si non ab Africano, ab hoc textu, qui Eusebii vulgò creditur apud Latinos: ita tamen ut ambo magis inter se, quam cum Lat. Hier. cod. congruant, quod testantur verba ipsa eclogariorum laudatorum modo sequenti.*

	Samael Presbyter Aniensis in prima parte Chronicorum.	*Georgius Syncellus Chronographus. p. 56 = 39.*
Սեմայ Երէց անեցի, յառաջին մասն տարեգրութեանն:		
Սեմայ ծնաւն որդիք Ը.	Sem (filio Noe) nati sunt filii v.	Ἐκ τοῦ Σὴμ τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ Νῶε ἔθνη κε'. οὕτως.
Ելամ. և ՚ի նմանէ Ելիմայիք:	Elam; et ab eo Elimaei.	α'. Αρφαξάδ, ἀφ' οὗ Χαλδαῖοι.
և Ասուր. և ՚ի նմանէ ասորիք ասորեստանեայք:	Et Asur; et ab eo Assyrii.	β'. Ελὰμ, ἀφ' οὗ Ελυμαῖοι.
և Արփաքսադ. և ՚ի նմանէ քաղդէացիք:	Et Arphaxad; et ab eo Chaldaei.	γ'. Ασσὺρ, ἀφ' οὗ Ασσύριοι.
և Ղուդ. և ՚ի նմանէ զազանայիք (լուդիացիք):	Et Lud; et ab eo Lazonii (marg. Lydi).	δ'. Λουδ, ἀφ' οὗ Λυδοί.
և Արամ. և ՚ի նմանէ արամիայիք, որ և ասորիք անուանին:	Et Aram; et ab eo Aramaei, quique Syri nominantur.	ε'. Αρὰμ, ἀφ' οὗ Σύροι.
Եւ որդիք արամայ.	Et filii Aram.	Υἱοὶ Αρὰμ.
Հուս. և ՚ի նմանէ զագացիք:	Hus; et ab eo Lagii.	ς'. Ὡς, ἀφ' οὗ Τραχωνῖτις.
և Իդնուլ. և ՚ի նմանէ Իդնուլացիք:	Et Enul; et ab eo Enulii.	ζ'. Οὐλ, ἀφ' οὗ Μαγαρδοί.
և Գաթեր. և ՚ի նմանէ գասփեհացիք:	Et Gather; et ab eo Gasphenii.	η'. Γαθὲρ, ἀφ' οὗ Αρμένιοι.

Filii Sem.

Elam, unde Elamitae.
Assur, unde Assyrii.
Arphaxad, unde Arabi. (al. Aradii.)
Lud, unde Lydii.
Aram, unde Syri; Aramei autem Syriaci dicuntur. Filii Aram, Us, et Ul, et Gater, et Mosoch gentes barbarorum sunt secus Persas.

և Մոսոք. և 'ի նմանէ ազգ նացք:	Et Mosoch; et ab eo Mosenii.	Ϛ'. Μοσὸχ, ἀφ' οὗ Μεσήνιοι.
Եւ որդի արփաքսադայ սաղա.	Filius autem Arphaxadis Sala.	Υἱοὶ Αρφαξάδ.
և որդի սաղայի Եբեր, և 'ի նմանէ եբրայեցիք:	Et filius Salae Eber; ab eoque Hebraei.	ι'. Καϊνὰν, ἀφ' οὗ Γασφηνοί.
Եւ որդի եբերայ Փաղէկ, և 'ի նմանէ կարգի ազգն աբրահամու. և Յեհկտան:	Et filii Eber, Phalec, a quo ordinatur generatio Abrahae; et Jectan.	ια'. Σαλὰ, ἀφ' οὗ Κοσαῖοι. ιβ'. Ἐβὲρ, ἀφ' οὗ Ἑβραῖοι. ιγ'. Φαλὲκ, ἀφ' οὗ Βακτροί.
Եւ յեհկտանայ լինին որդիք ԻԳ. Առաջինն Ելմոդադ, և 'ի նմանէ Հնդիկք:	Jectani autem fiunt filii XIII. Primus Elmodad; et ab eo Indi.	ιδ'. Ελμωδὰδ. ἀφ' οὗ Ινδοί.
և Սաղէք. և 'ի նմանէ բակտրիանոս:	Et Salech; ab eoque Bactriani.	ιε'. Ιεκτὰν, ἀφ' οὗ Μαδιναῖοι.
և Ասարմովթ. և 'ի նմանէ արաբացիք:	Et Asarmoth; ab eoque Arabes.	ις'. Αραβωὰθ (vel Σαρμωὰθ), ἀφ' οὗ Αραβες.
և Յարաք. և 'ի նմանէ յարաքացիք:	Et Jarach; ab eoque Jarachii.	ιζ'. Ἰεσυράμ, ἀφ' οὗ Καμήλιοι.
և Զոզորամ. և 'ի նմանէ կամելացիք:	Et Zodoram; ab eoque Camelii.	ιη'. Δερὰ, ἀφ' οὗ Μῆδοι.
և Եզել. և 'ի նմանէ արիանացիք:	Et Jezel; ab eoque Arianei.	ιθ'. Ιεζιὰ, ἀφ' οὗ Αριαεῖοι.
և Դեկղա. և 'ի նմանէ կեդրուսացիք:	Et Decla; ab eoque Cedrusii.	κ'. Δεκλὰ, ἀφ' οὗ Κεδρούσιοι.
և Գեբաղ. և 'ի նմանէ սկիւթացիք:	Et Gebal; ab eoque Scythi.	κα'. Γεμιὴλ (vel Γεβιὴλ), ἀφ' οὗ Σκύθαι.
և Աբիմայէլ. և 'ի նմանէ վիրկանիկք:	Et Abimiel; ab eoque Hyrcani.	κβ'. Αβυμαὴλ, ἀφ' οὗ Ὑρκανοί.
և Սաբէի. և 'ի նմանէ արաբացիք առաջինք:	Et Sabei; ab eoque Arabes primi.	κγ'. Σαβὰ, ἀφ' οὗ Αραβες Ινδῶν (infrà ἀρχαῖοι).
և Ոփիր. և 'ի նմանէ արամենացիք:	Et Uphir; ab eoque Aramenses.	κδ'. Οὐφεὶρ, ἀφ' οὗ Οὐαρναῖοι.
և Օբէլա. և 'ի նմանէ գիմնասոփեստայք:	Et Zevila; ab eoque Gymnosophistae.	κε'. Εὐειλὰ, ἀφ' οὐ γυμνοσοφισταί.
և Յովաբ. և 'ի նմանէ արադացիք:	Et Joab; ab eoque Aradei.	
Սոքա ամենքին որդիք յեհկտանայ եղեալ փաղէկայ: Եւ ի նմա բնակութիւն սոցա 'ի մասաց՝ մինչև գալ 'ի սիրեղմայ լեառն արեւելից: Եւ այսուբ ասի, թէ ի բնակութիւն ամենայն որգեղոյն ազգայ 'ի բակտրոնէ մինչև յ'ածիսյուբան, որ մինչև ընդ ասորեաս և ընդ եգիպտոս և ընդ Տոմն կալմիր, 'ի կերեանայ Տովմն որ է յանդիման ասիական, այսինքն հնդկայ աշխարհն:	Omnes isti filii Jectan fratris Phalec. Fuit autem habitatio istorum a Masis usque veniatur in Spheram montem Orientis. Alibi vero dicitur, quod habitatio omnium Sem filiorum est a Bactris usque Rhinocorura Syriam, et Aegyptum, et mare rubrum disterminantia, ab ore maris, quod est è regione Asiniae, Indiae videlicet.	Οὗτοι πάντες ἐκ τοῦ Σὴμ κατάγονται, ὧν ἡ κατοικία ἐστὶ κατὰ μῆκος κόσμου, ἀπὸ Βακτρῶν καὶ Ινδικῆς, ἕως Ρινοκορούρων τῆς ὁριζούσης Συρίαν, καὶ Αἴγυπτον, καὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἀπὸ στόματος τοῦ κατὰ Αρσινόην τῆς Ινδικῆς, (κατὰ πλάτος μὲν ἀπὸ Περσίδος καὶ Βακτρῶν, ἕως Ινδικῆς)....

Filii Cham.

Chus, unde Aethiopes.
Mestre, unde Aegyptii.
Furfur (al. Phutphut), unde Aethiopum gens.
Chanaan, (unde) Chananaei.

		Ἐκ τοῦ Χὰμ τοῦ δευτέρου υἱοῦ Νωε ἔθνη λβʹ. οὕτως.
Որդիք Քամայ Է.	Filii Cham v.	Υἱοὶ Χάμ (....)
Առաջինն Քուշ. և 'ի նմանէ Քուշացիք։	Primus Chus: et ab eo Chusii.	αʹ. Χοὺς, ἐξ οὗ Αἰθίοπες.
և Մեստրայիմ, և 'ի նմանէ Եգիպտացիք։	Et Mestraim: et ab eo Aegyptii.	βʹ. Μεστραΐμ, ἐξ οὗ Αἰγύπτιοι.
և Փուդ, և 'ի նմանէ տրոգղոդացիք։	Et Phud: et ab eo Troglitae.	γʹ. Φοὺδ, ἐξ οὗ Τρωγλοδύται.
և Քանանն, և 'ի նմանէ Ափրիացիք, և Փիւնիկեցիք։	Et Chanaan: et ab eo Aphrii, Phoenicesque.	δʹ. Χαναὰν, ἐξ οὗ Χαναναῖοι (......)
Եւ որդիք Քուշայ։	Et filii Chus.	Υἱοὶ Χοὺς (....)
Սաբա.	Saba.	εʹ. Σαβὰ, ἐξ οὗ Σαβάτ.
Եւիլա.	Evila.	ϛʹ. Εὐιλὰ, ἐξ οὗ Γαγγινοί.
և Սաբաթ.	Et Sabaath.	ζʹ. Σαβαθὰ, ἐξ οὗ Σαβῖνοι.
և Ռեգմայ.	Et Regma.	ηʹ. Ῥεγμὰ, ἐξ οὗ Ἰχθυοφάγοι.
և Սաբակաթայ։	Et Sabacatha.	θʹ. Σαβαθακὰ, ἐξ οὗ ...
Եւ որդիք Ռեգմայ.	Et filii Regma.	Υἱοὶ Ῥεγμά.
Սաբա.	Saba.	ιʹ. Σαβὰ, ἐξ οὗ Μαρμαρῖται.
և Յուդադան։	Et Judadan.	ιαʹ. Ἰουδαδὰν, ἐξ οὗ Φοίνικες.
Դարձեալ ասէ աստուածային գիրն, Քուշ ծնաւ	Iterum dicit Divina Scriptura: Chus genuit	
զՆեբրովթ. նա սկսաւ լինել սկայ	Nebroth; ipse coepit esse gigas	ιβʹ. Νεμβρὼδ, ἐξ οὗ γίγαντες.
Եւ Մեստրայիմ հայր եգիպտացւոցն ծնանի	Mestraim autem pater Aegyptiorum generat	
զԼուդիիմ. և 'ի նմանէ Եղիդացիք.	τὸν Ludiim; a quo Elidii.	ιγʹ. Λουδιεὶμ, ἐξ οὗ ...
և զՍինէիմ, և 'ի նմանէ պամփիւղացիք.	Et Sineim; a quo Pamphylii.	ιδʹ. Νεμεσιείμ, ἐξ ὧν ....
և զԱղբիմ. և 'ի նմանէ լիբէացիք.	Et Albim; a quo Libyes.	ιεʹ. Λαβιείμ, ἐξ ὧν (marg. Λίβυες).
և զՆեփթաղիմ.	Et Nephthalim.	ιϛʹ. Νεφθαβιείμ, ἐξ ὧν ....
և զՊատրոսոնիիմ. և 'ի նմանէ կրետացիք.	Et Patrosoniim; a quo Cretenses.	ιζʹ. Πατροσονιείμ, ἐξ ὧν ....
և զՔասղնիիմ, և 'ի նմանէ լիկեացիք. յորմէ ելին փղշտացիք.	Et Chasliniim; ab eoque Licaei: unde exierunt Philistei.	ιηʹ. Χασλονιείμ, ἐξ ὧν .... ιθʹ. Φυλιστιείμ, ἐξ ὧν ....
և զԿափթորիմ. և 'ի նմանէ դակեացիք։	Et Capthorim; et ab eo Dacaei.	κʹ. Καφθοριείμ, ἐξ ὧν (...)
Եւ Քանանն ծնաւ	Chanaan autem genuit	Υἱοὶ Χαναὰν, ὧν πρωτότοκος Σιδὼν,
զՍիդոն զանդրանիկ իւր. և 'ի նմանէ սիդոնացիք։	τὸν Sidon primogenitum suum; a quo Sidonii.	καʹ. Σιδὼν, ἐξ οὗ Σιδώνιοι.

Filii autem Chus, Saba, unde Sabaei dicti. Ab ista terra regina venit videre sapientiam Salomonis. Evilat, gens Evilea.

Filii Iaphet.

Gomer (al. Gamer), et Magog, et Madai, et Jaynan, Elissa, et Thobel, et Mosoth, et Thiras. Filii Gamer (al. Gomer), Aschonez (al. Aschenaz), unde gentes Gothicae.

և ՔԵՏԱՑԻՆ.	Et Chetaeum.	κβ'. Χατλαῖος, ἐξ οὗ (marg. Χιτταῖοι).
և ԵԲՐԱՑԻՆ.	Et Iebusaeum.	κγ'. Ιεβουσαῖος, ἐξ οὗ Ιεβουσαῖοι.
և ԱՄՈՐՀԱՑԻՆ.	Et Amorrheum.	κδ'. Αμορῥαῖος, ἐξ οὗ Αμορῥαῖοι.
և ԳԵՐԳԵՍԱՑԻՆ.	Et Gergesaeum.	κε'. Γεργεσαῖος, ἐξ οὗ Γεργεσαῖοι.
և ԵՒՀԱՑԻՆ.	Et Chevaeum.	κς'. Εὐαῖος, ἐξ οὗ Εὐαῖοι.
և ԱՐՈՒԿԱՑԻՆ. ՈՒՐԱՄ ԹՐՈՊՈՍԱՑԻՔ.	Et Arucaeum; unde Tropolitae.	κζ'. Αρουκαῖος, ἐξ οὗ (marg. Αρουκαῖοι).
և ԱՍԻՆԱՑԻՆ.	Et Aminaeum.	κη'. Ασεννᾶιος, ἐξ οὗ ....
և ԱՒՂԱԴԱՑԻՆ. և Ի ՆՄԱՆԷ ԱՐԱԴԱՑԻՔ.	Et Auradeum; a quo Aradaei.	κθ'. Αράδιος, ἐξ οὗ Αράδιοι.
և ՍԱՄՍՐԻՆ, և Ի ՆՄԱՆԷ ՈՐԹՈՍԱՑԻՔ.	Et Samrin; a quo Orthosaei.	λ'. Σαμοραῖος, ἐξ οὗ Ορθοσικασταί.
և ՀԱՄԱԹԻ, և Ի ՆՄԱՆԷ ԱՄԱԹՈՒՍԱՑԻՔ. (....)	Et Amathi; a quo Amathusii. (....)	λά. Αμαθί, ἐξ οὗ Αμαθούσιοι.
ԸՆԴ ԱՄԵՆԵՍԻՆ ԼԲ. (.....) Եւ այլուր ասի, Թէ բնակութիւն ոտից յարեւմտից րոտոյ մինչև Ի գադիրան ընդ հովմ հարաւոյ.	Omnes XXXII. (....) Alibi autem dicitur, quod habitatio istorum a Rhinocoruris usque ad Gades per meridiem.	Οἱ πάντες σὺν τῷ Χάμ λβ'. Τούτων δὲ ἡ κατοικία, ἀπὸ Ρινοκορούρων ἕως Γαδείρων, τὰ πρὸς νότον. (...)
		Ἐκ τοῦ Ιάφεθ τοῦ τρίτου υἱοῦ τοῦ Νῶε ἐθνη ιε'.
ՈՐԴԻՔ ՅԱՓԵԹԻ.	Filii Japheth.	Υἱοὶ Ιάφεθ (...)
Գամէր, և Ի ՆՄԱՆԷ ԳԱՄԻՐՔ.	Gamer, et ab ipso Gimmeri.	α'. Γάμερ, ἐξ οὗ Καππαδόκες.
և Մագովգ, և Ի ՆՄԱՆԷ ԿԷԼՍՔ և ԳԱԼԱՏԱՑԻՔ.	Et Magog, ab ipsoque Celti et Galatae.	β'. Μαγώγ, ἐξ οὗ Κέλτοι, οἱ καὶ Γαλάται.
և Մադա, և Ի ՆՄԱՆԷ ՄԱՐՔ.	Et Mada, ab ipsoque Medi.	γ'. Μαδαΐ, ἐξ οὗ Μῆδοι.
և Յաւան, և Ի ՆՄԱՆԷ ՀԵԼԼԷՆ և ՅՈՆՔ.	Et Javan, ab ipsoque Elleni et Jones (Graeci).	δ'. Ιωυάν, ἐξ οὗ Ελληνες, οἱ καὶ Ιωνες.
և Եղիսա. և ԹՈՒԲԵԼ, և Ի ՆՄԱՆԷ ԹԵՍՍԱՑԻՔ.	Et Elisa. Et Thobel, ab ipsoque Thessali.	ε'. Θωβέλ, ἐξ οὗ Θετταλοί.
և Մասոք. և Ի ՆՄԱՆԷ ԼԻՒՐԻՔ ԿՑԻՔ.	Et Mosoch, ab ipsoque Illyrici.	ς'. Μοσόχ, ἐξ οὗ Ιλλυριοί.
և ԹԻՐԱՍ. և Ի ՆՄԱՆԷ ԹՐԱԿԱՑԻՔ.	Et Thiras, ab ipsoque Thraces.	ζ'. Θειρας, ἐξ οὗ Θρᾷκες.
և ՔԵՒԹԵԻՄ. և Ի ՆՄԱՆԷ ՄԱՔԱԴՈՆԱՑԻՔ.	Et Cheteim, ab ipsoque Macedones.	η'. Χιτταλείμ, ἐξ οὗ Μακεδόνες.
Եւ որդիք Գամերայ.	Filii autem Gamer.	Οἱ υἱοὶ Γάμερ τοῦ υἱοῦ Ιάφεθ.
Ասքանազ. և Ի ՆՄԱՆԷ ՍԱՐՄԱՏԱՑԻՔ.	Aschanaz, et ab ipso Sarmatae.	θ'. Ασχανᾶς, ἐξ οὗ Ρηγῖνες.
և Բիփաթ. և Ի ՆՄԱՆԷ ՍԱՓՈՄԱՏԱՑԻՔ.	Et Rhiphat, et ab ipso Sauromatae.	ι'. Ριφάθ, ἐξ οὗ Σαυρομάται.
և Թորգոմ. և Ի ՆՄԱՆԷ ՀԱՅՔ.	Et Thorgom, et ab ipso Armenii.	ια'. Θοργαμά, ἐξ οὗ Αρμένιοι.

Nationes Sem.

VII. Arphaxad genuit Salam, Sala autem genuit Heber, unde Hebraei. Filii autem Heber, Phalec, et Jectan. Jectan autem genuit Elmodad, et Saleph, et Asarmoth, et Jareth, et Adoram, et Aizal, et Decla, et Abimael, Saban, et Uphir, et Evilat, et Jobab. Hi omnes sunt filii Jectan. Et facta est habitatio ipsorum a Masse usque dum veniatur in Sephar montem orientis. Hi filii Sem in tribus suas, secundum linguas suas, in regiones suas, et nationes suas.

Nationes Cham.

VIII. Sabatha, et Regma, Sabathaca. Filii autem Regma, Seba, et Dadan. Chus autem genuit Nemroth. Hic coepit esse gigas super terram, venator ante Dominum. Et factum est initium regni ejus Babylon, Arach (al. Oreg.) et Acad, et Jacar, et Chalanne, in terra Senaar, ubi statuit Nabuchodonossor statuam suam. Et Mesaraim (al. Mestrem) genuit Ludim, et Anamiim, et Labiim et Nephthuiim, et Phetrusiim (al. Patrosoniim), et Celuim (al. Casloniim): unde egressus est inde Philistiim et Caphthurim. Canaan autem genuit Sidona primogenitum, et Cethaeum, et Jebusaeum, et Amorrhaeum, et Gergesaeum, et Arachaeum (al. Arucheum), et Samaraeum, et Amathaeum. Hi sunt filii Cham in tribus suas, secundum linguam suam, et in terris suis, et gentibus eorum.

Nationes Japhet.

IX. Gomer, et Magog, et Madai, et Jaynan, et Thobal, et Mosoch, et Thiras. Et filii Gomer, Aschonez, et Riphath, et Thogorma. Et filii Jaynan Elissa, et Tharsis, Citii, Rhodii. Ab his divisae sunt insulae gentium in terra eorum, unusquisque secundum linguam suam in tribubus suis, et gentibus suis.

X. Sem filius Noe cum esset annorum C. genuit Arphaxad secundo anno post diluvium. Et vixit Sem postquam genuit Arphaxad annis D. et genuit filios et filias, et mortuus est. Arphaxad cum esset annorum CXXXV. genuit Cainam. Et vixit Arphaxad postquam genuit Cainam, annis CCCCXXX. et genuit filios ei filias. Cainam cum esset annorum CXXX. genuit

Filii vero Javan.
Elisa, et ab ipso Siculi, et Athenienses.
Et Tharsis, a quo Iberi, et Tyrinaei.
Et Citiis, unde Romani, et Latini, et Rodii.

Et ab his discesserunt insulae gentium in terram suam. Omnino nationes XV. Habent autem isti a Media usque ad Esperium quod tendit ad Oceanum usque, et respicit Boream versus. Deinde dinumerat nationes LI. et filines ipsis a Media per partem Boreae usque ad Gades; extenduntur autem a Pautamino fluvio (lege, a Tanaide potamo, i. e. flumine) usque ad Mastusiam, quae est Elion. (aut τῆς κατὰ ἥλιον. adversus solem)[1].

Οἱ υἱοὶ Ιωυὰν (marg. Ιαυὰμ.)
ιβ'. Ελισσά, ἐξ οὗ Σικελοί.
ιγ'. Θαρσεῖς, ἐξ οὗ Ἴβηρες.
ιδ'. Κίτιοι, ἐξ οὗ Λατῖνοι, οἱ καὶ Ρωμαῖοι.
ιε'. Ρόδιος, ἐξ οὗ Ρόδιοι.

Ἐκ τούτων ἀφορίσθησαν νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐν τῇ γῇ αὐτῶν (...). ὁμοῦ ἔθνη ἑβδομήκοντα δύο (...). Τὰ δὲ τοῦ Ἰαφὲθ ἔθνη ἀπὸ Μηδίας ἕως τοῦ ἑσπερίου Ὠκεανοῦ κατέσπαρται βλέποντα πρὸς βόρραν. Μῆδοι, Ἀλβανοί (etc. ferè 50. nomina....) ἔστι δὲ κατὰ μῆκος τὰ ὅρια ἀπὸ Μηδίας ἕως δυτικοῦ Ὠκεανοῦ τὰ πρὸς βορραν. εὖρος δὲ ἀπὸ Ταναΐδος ποταμοῦ, ἕως Μαστουσίας τῆς κατὰ ἥλιον (vel Ηλιον).

Եւ որդիք յաւանայ. Ելիսա, և 'ի նմանէ սիկիլացիք և աթենացիք։
և Թարսիս՝ և 'ի նմանէ վիբք և տիբրինացիք։
և Կիտիս, ուստի հռոմք և լատինք, և ռոդացիք։

Եւ 'ի սոցանէ մեկնեցան կղզիք ազգաց յերկիր իւրեանց։ Ընդ ամենայն՝ ազգ ԺԵ։
Եւ ունին սոքա 'ի մարտ մինչև 'ի սպերիա՝ որ ձգի մինչ ընդ 'ի յովկիանոս, և հայի ընդ հիւսիսոյ։ Եւ սպան թուէ ազգս ծն, և սահմանս նոցա 'ի մարտ ընդ կոյս հիւսիսոյ մինչև 'ի գադիրն՝ և ձգին 'ի գետ տաուտինա գետոյ մինչև 'ի մաստուսիա, որ է ելիոն։

[1] *Quis non videt magnam esse affinitatem inter hos eclogarios, et inter Latinum Anonymum repertum in nonnullis Hieronymi codicibus? Contra vero quis non videt majorem inter ipsos eclogarios elucere similitudinem in describendis singulis nationibus, quae desiderantur in Lat. lectione Hier. sicut etiam in epilogis, qui pariter apud Hier. desiderantur? Ita ut fatendum omnino sit, aut mutilatam esse interpretationem vel editionem Hieronymi, aut Samuelem, et Syncellum, qui pleniorem referunt lectionem, non ex Eusebio, sed ex Africano aut ab altero auctore haec mutuatos fuisse. Si primum concedas, Eusebio adscribendum putabis hoc Exordium libri quoad sensum. Si secundum, incertum ejus auctorem dixeris.*

Sala. Et vixit Cainam postquam genuit Sala, annis CCCXXX. et genuit filios et filias, et mortuus est. Sala cum esset annorum CXXX. genuit Heber. Et vixit Sala postquam genuit Heber, annis CCC. et genuit filios et filias, et mortuus est. Heber cum esset annorum CXXXIV. genuit Phalec. Et vixit Heber postquam genuit Phalec, annis CCCLXX, (al. CCLXX.) et genuit filios et filias, et mortuus est. Phalec cum esset annorum CXXX. genuit Rhagau. Et vixit Phalec postquam genuit Rhagau, annis CCIX. et genuit filios et filias, et mortuus est. Rhagau cum esset annorum CXXXII. genuit Seruch. Et vixit Rhagau postquam genuit Seruch, annis C. (al. CCVII.) et genuit filios et filias, et mortuus est. Seruch cum esset annorum CXXX. genuit Nachor. Et vixit Seruch postquam genuit Nachor, annis CC. et genuit filios et filias, et mortuus est. Nachor cum esset annorum LXXIX. genuit Thare. Et vixit Nachor postquam genuit Thare, annis CXXV (al. CXXIX.) et genuit filios et filias, et mortuus est. Thare cum esset annorum LXX. genuit Abram, et Nachor, et Aram. Aram autem ante conspectum patris sui mortuus est, reliquitque filium, qui nominabatur Loth, quem socium habuit Abram. Ab anno Diluvii usque ad nativitatem Abrae sunt anni MLXXII. Thare iste post mortem filii sui Aram adduxit omnes suos de sua regione et provincia Assyriorum, ubi nati fuerunt, et Abraam, et Nachor, et Aram mortui filium, et venit in terram Charan (al. Chanaan), et habitavit ibi annis CCV. et mortuus est in Charan, ubi habitavit in regione Chananaeorum. Hujus Thare anno XXVIII. Assyriorum rex primus Belus mortuus est, quem Assyrii Deum nominaverunt, et alii dicunt Saturnum, atque filio suo regnum tradiderunt: vocabatur autem Ninus. Hujus Thare anno XLIX. Sicyoniorum in Graecia regnavit Europs, defuncto Aegialeo, qui primus Sicyoniorum regnavit: ex quo territorium Peloponnesiorum Aegialea vocabatur.

XI. Nachor vir, Melcha conjux. Filii Melchae, Ox, Baux, Camuel, Cazat, Axau, Pheldas, Jeldat, Bathuel. Iste est, qui supra Bathuel, ex quo Rebecca: haec est uxor Isaac. Concubina (Nachor) Regma. Filii Regmae, Chaman, Tabee, Thocos, Maacha. Nascuntur ergo ex Nachore et Melcha uxore filii octo, atque neptis Rebecca, quae fuit uxor Isaac: et ex Regma concubina nascuntur filii quattuor. Omnes ergo filii Nachor duodecim.

Abraam maritus, Sara uxor. Isaac filius. Filii Isaac, Esau, Jacob. Concubina Agar, ancilla Sarae. Ex Agar Ismael. Filii Ismael, Nabeoth, Cedar, Nabdeel, Massa, Masna, Idnma, Masse, Codar, Theman, Jethur, Naphas, Cedma. Cethura uxor Abrahae. Filii Cethurae sex, Zambram, Iectan, Madat, Madiam (al. Maziam), Iesboch, Sobe. Filii Iecdan tres, Saba, Theba, Dadan. Filii Maziam quinque Sephar, Gephar, Enoch, Abira, Regali. Filii autem Dadan quinque, Raguel, Nabdeel, Assurum, Latusim, Jomim.

XII. Abraam primam aetatem apud Chaldaeos agebat: postea autem cum patre suo transmigravit in Charam terram Chananaeorum, ubi visus est illi Deus dicens: Exi de terra tua, et de cognatione tua, et de domo patris tui, et veni in terram, quam sibi ostendam, et faciam te in gentem magnam, etc. Qui jussioni obaudiens, accepto filio Aram fratris sui, exivit cum eo, et venit in terram Chanaam, usque ad locum Sichem ad arborem excelsam, ubi visus est illi Deus, atque promissionem seminis, atque haereditatis dedit. Erat autem tunc annorum LXXV. Abraam autem vixit annis CLXXV. cujus tempora dinumerabimus, annis expositis. Sed quia temporibus patris sui Tharae insignia regnorum esse ceperunt, jam quidem quo anno fuerint, exponimus. Modo autem temporibus Abrahae annum ad annum comparabimus, ut sciamus quid memoriae dignum, et quibus annis gestum sit: sive apud Hebraeos, sive apud Graecos, sive Barbaros, caeterasque gentes, quarum historiographi memoriam fecerunt. (Sequentia ab initio Canonis desumpta, desunt apud Scaligerum.)

XIII. Quando natus est Abraam, jam regnabat rex secundus, qui vocabatur Ninus filius Beli. Nam primus Assyriorum regnavit Belus annis LXV. quem Assyrii deum nominaverunt Saturnum. Quo defuncto, regnum accepit filius suus Ninus, qui regnavit annis LII. Hujus regni anno XLIII. erat primus annus Abraae. Sicyoniorum in Achaja regnabat rex secundus, cui nomen erat Europs. Nam primus eorum regnavit Aegialeus, ex quo Aegialea vocabatur, quae nunc dicitur Peloponnesus, qui regnavit annis LII. Quo defuncto, regnavit Europs annis XLV. cujus annus XXII. primus annus erat Abraae. Nec non apud Aegyptios erat XVI. potentia, sicut ait Manetho, per quam regnabant Thebaei annis CXC. quorum primus annus erat aequè primus Abraae.

EUSEBII CAESARIENSIS

SERIES REGUM

SIVE CATALOGUS, UT EPITOME UTRIUSQUE PARTIS CHRONICORUM [1].

. . . .

(Լրումն պակասորդի տեղւոյս՝ յառաջին մասնէ առեալ, համեմատութեամբ սամուէլի երիցու, և արդանօք ընթերցուածոյն հերոնիմեայ։)

(Suppletur lacuna hujus loci ex prima parte ad normam Samuelis Arm. et praesentis lectionis Hieronymi.)

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆԵԱՅՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։   ASSYRIORUM REGES [2].

ա.	Նինոս	ամս ծբ։	I.	Ninus	annis	LII.
բ.	Շամիրամ	ամս խբ։	II.	Semiramis	ann.	XLII.
գ.	Զամէս	ամս լը։	III.	Zames	ann.	XXXVIII.
դ.	Արիոս	ամս լ։	IV.	Arius	ann.	XXX.
ե.	Արալիոս	ամս խ։	V.	Aralius	ann.	XL.
զ.	Քսերքսէս	ամս լ։	VI.	Xerxes	ann.	XXX.

1 Relicto in sua incerta auctoritate *Exordio libri*, ad certum opus Eusebii nostri properemus oportet, scilicet ad Seriem Regum, sive Catalogum tum Armeno Interpreti, tum Hieronymo notum, quamquam desit in nonnullis ejus codicibus; quare et Scaliger eo caret, nisi per incuriam omiserit, vel in ordine primi sui libri disseminaverit. Vallarsius ergo fideliter rem servavit, hoc titulo praemisso: » *Regum Series, et quanto quisque tempore regnaverit* «. Pro quo (ut monet in adnot.) Parmensis Ms. sic fert. » *Reges gentium diversarum, qui fuerunt, et quantum regnaverunt, et prius Reges Assyriorum* «. Observa tamen non eandem dispositionem Successionis regni post regnum in Lat. codicibus discerni, quam praesefert lectio nostra digesta mira profecto concinnatione; ubi summatim ob oculos ponit auctor cunctorum regnorum et principatuum rectores fuse antea descriptos ex antiquis monumentis: idque eo ordine, ut posset facili negotio edocere studiosos, quodnam nimirum imperium qua alterius imperii aetate exordium duxerit, finemque habuerit; ita ut antiquiora regna praemittantur, posteriora iis postponantur, singula singulis laterculis comprehensa.

2 Seriem Assyriorum cum initio Hebraeorum, facile supplebit nobis superior liber, sicut etiam Chorenensis, Asolicus, Arzerunius et Samuel imitatores Eusebii, cum Lat. Codd. Hier. juxta editionem Vallarsii; ut vides.

Է.	Արմամիթրէս	ամս ԼԸ։	VII.	Armamithres	ann.	XXXVIII.
Ը.	Բելոքոս	ամս ԼԵ։	VIII.	Belochus	ann.	XXXV.
Թ.	Բաղէոս	ամս ԾԲ։	IX.	Balaeus	ann.	LII.
Ժ.	Ալտադաս	ամս ԼԲ։	X.	Altadas	ann.	XXXII.
ԺԱ.	Մամիթոս	ամս Լ։	XI.	Mamithus	ann.	XXX.
ԺԲ.	Մաքքաղէոս	ամս Լ։	XII.	Macchaleus	ann.	XXX.
ԺԳ.	Սփերոս	ամս Ի։	XIII.	Sphaerus	ann.	XX.
ԺԴ.	Մամիղոս	ամս Լ։	XIV.	Mamylus	ann.	XXX.
ԺԵ.	Սպարեթոս	ամս Խ։	XV.	Sparethus	ann.	XL.
ԺԶ.	Ասկատադէս	ամս Խ։	XVI.	Ascatades	ann.	XL.
ԺԷ.	Ամինտաս	ամս ԽԵ։	XVII.	Amyntas	ann.	XLV.
ԺԸ.	Բելոքոս	ամս ԻԵ։	XVIII.	Belochus	ann.	XXV.
ԺԹ.	Բաղեպարէս	ամս Լ։	XIX.	Ballepares	ann.	XXX.
Ի.	Լամպրիդէս	ամս ԼԲ։	XX.	Lamprides	ann.	XXXII.
ԻԱ.	Սոսարէս	ամս Ի։	XXI.	Sosares	ann.	XX.
ԻԲ.	Լամպարէս	ամս Լ։	XXII.	Lampares	ann.	XXX.
ԻԳ.	Պաննիաս	ամս ԽԵ։	XXIII.	Pannyas	ann.	XLV.
ԻԴ.	Սոսարմոս	ամս ԺԹ։	XXIV.	Sosarmus	ann.	XIX.
ԻԵ.	Միթրէոս	ամս ԻԷ։	XXV.	Mithraeus	ann.	XXVII.
ԻԶ.	Տեւտամոս	ամս ԼԲ։	XXVI.	Tautanes	ann.	XXXII.
ԻԷ.	Տեւտէոս	ամս Խ։	XXVII.	Teuteus	ann.	XL.
ԻԸ.	Թինեւս	ամս Լ։	XXVIII.	Thinaeus	ann.	XXX.
ԻԹ.	Դերկիւղոս	ամս Խ։	XXIX.	Dercylus	ann.	XL.
Լ.	Եւպաղմէս	ամս ԼԸ։	XXX.	Eupalmes	ann.	XXXVIII.
ԼԱ.	Լաոսթենէս	ամս ԽԵ։	XXXI.	Laosthenes	ann.	XLV.
ԼԲ.	Պերիտիադէս	ամս Լ։	XXXII.	Piritiades	ann.	XXX.
ԼԳ.	Ոփրատէոս	ամս Ի։	XXXIII.	Ophrataeus	ann.	XX.
ԼԴ.	Ոփրատանէս	ամս Ծ։	XXXIV.	Ophratanes	ann.	L.
ԼԵ.	Ակրազանէս	ամս ԽԲ։	XXXV.	Acrazanes	ann.	XLII.
ԼԶ.	Սարդանապաղոս	ամս Ի։	XXXVI.	Sardanapallus	ann.	XX.

Միանգամայն ամք ՌՄԽ։ — Omnes anni MCCXL. [1]

1 Tam seriem regum Assyriorum, quam caeterorum dehinc regnorum, conferant studiosi Lectores cum Prima Parte Chronoci Eusebiani, sicut etiam cum Secunda, Canone videlicet: ne cogamur nos repetere dicta vel dicenda de varietate lectionum inter varia auctoris nostri loca, aut replicare differentias occurrentes apud eclogarios. Unum advertendum bene, quod ubi lacuna est in cod. Arm. illic Latinus textus est secundum versionem D. Hieronymi; ubi tamen integrè se habet codex Arm. ibidem Latina lectio est interpretatio nostra ex Armeno.

ԵԲՐԱՑԵՑԻՈՑ ՆԱՀԱՊԵՏՔ։ HEBRAEORUM PATRIARCHAE [1].

Աբրահամ	ամն	Ճ։	Abraam	ann.	c.
Isահակ	ամն	Կ։	Isaac	ann.	lx.
Յակոբ	ամն	ՃԻա։	Jacob	ann.	cxxi.
Յովսէփ առաջնորդ յԵ- գիպտոս	ամն	Ձ։	Joseph dux Aegypti	ann.	lxxx.
Ժողովուրդք Ծառայեն յԵ- գիպտոս	ամն	ՃԽԵ։	Hebraei serviunt in Aegypto (Simul anni DV.) [2]	ann.	cxliv.

(Anonymus apud Scalig. pag. 51.)

Ιουδαίων ἀρχαιογονία, (καὶ τῶν κρατησάντων ἐν αὐτοῖς ἀπαρίθμησις, μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς δυναστείας, ἀπὸ τῶν Αβραὰμ ἀρχομένη, ὡς ἐν ἐπιτόμῳ.)

Αβραὰμ (μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς)	ἔτη	ρ′.
Ισαὰκ	ἔτη	ξ′.
Ιακὼβ	ἔτη	ρκα′.
Ιωσὴφ, ἐν οἷς ἄρχει Αιγύπτου	ἔτη	π′.
Εβραῖοι δουλεύουσιν Αιγυπτίοις	ἔτη	ρμ′.

1 Secunda post Assyriacam debuit succedere series Hebraica, ut postulat sequens continuatio codicis nostri; quamvis in edit. Hier. multo post collocetur, scilicet post seriem Atheniensium, hoc modo incipiens. *Hebraeorum. Abraam* etc. Verum post Samuelem Armenum aequè nos juvare hac in parte videntur S. Niceph. Patriarcha, ac Anonymus Graecus Eusebii eclogarius apud Scaligerum; qui tamen ordinem rerum praepostere disposuit, nunc juxta Hieronymum, nunc ad placitum; ut patet conferentibus ejus lectionem cum ordine praefixo ab Eusebio nostro.

2 Haec summa facile ex 1. parte Chron. Euseb. sic colligitur.

Յ---ն ծ---ն Ի---ի։

Աբրահամ ՀԼամ ամաց Ծնաւնդ Իսահակ։	Ճ.ամց,	Abraam annorum genuit Isaacum.	c.
Իսահակ ՀԼամ ամաց Ծնաւնդ Յակոբ։	Կ.ամց,	Isaac annorum genuit Jacobum.	lx.
Յակոբ ՀԼամ ամաց Ծնաւնդ զԼեւի։	ՃԻԼամց,	Jacob annorum genuit Levi.	lxxvi.
Լեւի ՀԼամ ամաց Ծնաւնդ զԿահաթ։	ԽԵամց,	Levi annorum genuit Cahath.	xlvi.
Կահաթ ՀԼամ ամաց Ծնաւնդ զԱմրամ։	ԿԳամց,	Cahath annorum genuit Amram.	lxiii.
Ամրամ ՀԼամ ամաց Ծնաւնդ զՄովսէս։	Հ.ամց,	Amram annorum genuit Moysen.	lxx.

ԱՌԱՋՆՈՐԴՔ։ HINC DUCES.

Մովսէս (յանապատի).	ամն	Ճ։	Moses annis XL.
Յեսու (յերկիրն աւետացեալ).	ամն	ԻԷ։	Jesus ann. XXVII.

ԴԱՏԱՒՈՐՔ։ HINC JUDICES.

ա.	Գոթոնիէլ	ամն	Ճ։	I. Gotoniel annis XL.
բ.	Եհուդ	ամն	Ձ։	II. Aod ann. LXXX.
գ.	Բարակ, և Դեբովրա	ամն	Ճ։	III. Barach, et Debbora ann. XL.
դ.	Գեդէոնն	ամն	Ճ։	IV. Gedeon ann. XL.
ե.	Աբիմելէք	ամն	Գ։	V. Abimelech ann. III.

Μωϋσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ	ἔτη	μ′.
Ἰησοῦς	ἔτη	κϛ′.

Οἱ Κριταί.

Οθονιὴλ	ἔτη	μ′.
Αὼδ	ἔτη	π′.
Δεβόρρα, καὶ Βαρὰκ	ἔτη	μ′.
Γεδεὼν	ἔτη	μ′.
Αβιμέλεκ	ἔτη	(γ′).

Մովսէս լեալ ամաց ՁԼԳ,
հանէ զժողովուրդն յեգիպտոսէ։
Միանգամայն ընդ ամենայն յառաջնումէ ամէնայն
բահանայութենէն մինչև ցելոյն յեգիպտոսէ ամբ ՀՇ։
(Եւ նա) Յակոբ լեալ ամաց ՂԲ,
ծնանի զՅովսէփ։
Յովսէփ լեալ ամաց ՃԹ,
ելանէ ՚ի բանտէ.
և Ճ ամաւք տիրէ յեգիպտոս՝ ամս Ձ։

Յետ մահուանն յովսէփայ ծառայեն որք
դերն իսրայէլի եգիպտացւոցն ամս ՀԾԳ։
Միանգամայն ամբ ՀՇ։ որպէս ՚ի վերն անդր։
(Բամանդակութիւն է նոյն հաշուի և եգեսիպ
յառաջիկայ գաւակարգութեանն. որպէս
է տեսանել և ՚ի լատ. Թարգմանութեան
հերոնիմոսի, և ՚ի յն. հատուածն առ անով
նեմոսի։)

Moyses annorum LXXX.
educit populum ex Aegypto.
Simul omnes a primo Abraam anno usque
ad Exodum anni DV.
(Item itidem) Jacob annorum XCII.
genuit Josephum.
Joseph annorum XXIX.
educitur ex carcere.
et annum agens XXX. potitur Aegypto
annis LXXX.
Post obitum Josephi serviunt filii Israel
Aegyptiis annos CXLIV.
Omnes anni, ut supra, DV.
(Summa ejusdem calculi intelligenda est apud
Hieronymum, et in fragm. Gr.)

ՀԳ.	Թովղա	ամս	ԻՀ.
Հդ.	Յայիր	ամս	ԻԲ.
Ը.	Յեփթայէ	ամս	Ը.

(Յայսմ հեղհեղ ամբոխել գիտանի՝ եւ օբէնաֆէլ ելք.)

Ի՛ն որով իղիմն առաւ Յաքի (արբահամու) ՌՃ որդի Ըղդի առաջնորդի.

ԼԳ.	Եսեբոն	ամս	Հ.
Ժ.	Աբդոն	ամս	Ը.
ԺՈ.	Սամփսոն	ամս	Ի.
ԺԲ.	Հելի քահանայ	ամս	Ի.
ԺԳ.	Սամուէլ և Սաուղ	ամս	Խ.

Իսկ ամենայն ամք ՉԽ. Յետ որոց կացին Թագաւորք. որոց առաջին դաւիթ. Ի դատաւորացն մինչև ցսաղոմոն ամք ՈՀ.

VI.	Thola	ann.	XXIII.
VII.	Jair	ann.	XXII.
VIII.	Jephtai	ann.	VI.

(Deinceps continuat codex Arm. modo sequenti.)

Sub quo Ilium captum, anno (Abrahae) DCCCXXXI.

IX.	Esebon	ann.	VII.
X.	Labdon	ann.	VIII.
XI.	Samson	ann.	XX.
XII.	Heli Sacerdos	ann.	XX.
XIII.	Samuel et Saul	ann.	XL.

Summa anni DCCCCXL. Post quos Reges fuerunt; quorum primus David. (Verum) a Judicibus usque ad Salomonem, anni CCCCLXXX.

ԹԱԴԱՒՈՐՔ ՅՈՒԴԱՅ.

REGES JUDA.

Ի Վերկիղեայ Թագաւորի ասորեաց առանեայց Ա՛Ը որդի առաջին Թագաւորեաց եբրայեցւոցն յուդայաց առնի.

ԱՈ.	Դաւիթ	ամս	Խ.
Ը.	Սողոմոն	ամս	Խ.

Anno XXX. Dercyli regis Assyriorum, primus regnavit Hebraeorum Judaeae.

I.	David	annis	XL.
II.	Salomon	ann.	XL.

Θωλᾶ ἔτη κβ′.
Ἰάειρ ἔτη κβ′.
Ἰεφθαέ ἔτη ς′.
Εσεβὼν ἔτη ζ′.
Λαβδὼν ἔτη η′.
Ἐπὶ τούτου Ιλιον ἑάλω.
Σαμψὼν
Ελεὶ ἱερεὺς
. . . .
Ομοῦ ἔτη . . . Μεθ' οὓς κατέστησαν βασιλεῖς (ἀπὸ τοῦ Ιούδα φυλῆς), ὧν πρῶτος
Δαυὶδ ἔτη μ′.
Σολομὼν ἔτη μ′.

Ի բաժանել թագաւորութեանն՝
՚բ ուց ազգաց թագաւորէ

գ.	Ռոբովամ	ամս	ժէ։
դ.	Աբիա	ամս	գ։
ե.	Ասա	ամս	խա։
զ.	Յովսափատ	ամս	իե։
է.	Յովրամ	ամս	ը։
ը.	Ոքոզիա	ամ	ա։
թ.	Գոթողիա մայրն	ամս	է։
ժ.	Յովաս	ամս	խ։
ժա.	Ամասիա	ամս	իը։
ժբ.	Ազարիա, որ և Ոզիա	ամս	ծբ։
ժգ.	Յովաթամ	ամս	ժզ։
ժդ.	Աքազ	ամս	ժզ։
	Առ որով խաղացեալ գերեցաւ։		
ժե.	Եզեկիա	ամս	իթ։
ժզ.	Մանասէ	ամս	ծ։
ժէ.	Ամոն	ամս	ժբ։
ժը.	Յովսիա	ամս	լա։
ժթ.	Յովաքազ	ամիսս	գ։

Regno diviso, II. tribubus regnat.

III.	Roboam	ann.	XVII.
IV.	Abia	ann.	III.
V.	Assa	ann.	XLI.
VI.	Josaphat	ann.	XXV.
VII.	Joram	ann.	VIII.
VIII.	Ochozia	anno	I.
IX.	Gotholia mater ejus	ann.	VII.
X.	Joas	ann.	XL.
XI.	Amasia	ann.	XXVIII.
XII.	Azaria qui et Ozia	ann.	LII.
XIII.	Joatham	ann.	XIII.
XIV.	Achaz	ann.	XVI.
	Sub quo Israel in captivitatem ductus fuit.		
XV.	Ezechia	ann.	XXIX.
XVI.	Manasse	ann.	L.
XVII.	Amos	ann.	XII.
XVIII.	Josia	ann.	XXXI.
XIX.	Joachaz	mensib.	III.

Ροβοάμ	ἔτη	ιζ'.
Αβιά	ἔτη	γ'.
Ασά	ἔτη	μα'.
Ιωσάφατ	ἔτη	κε'.
Ιωράμ	ἔτη	η'.
Οχοσίας	ἔτος	α'.
Γοθολία μήτηρ	ἔτη	ζ'.
Ιωάς	ἔτη	μ'.
Αμεσσίας	ἔτη	κθ'.
Αζαρίας, ὁ καὶ Οζίας	ἔτη	νβ'.
Ιωάθαν	ἔτη	ις'.
Αχάζ	ἔτη	ις'.
ἐφ' οὗ ὁ Ισραὴλ αἰχμάλωτος ἀπήχθη.		
Εζεχίας	ἔτη	κθ'.
Μανασσῆς	ἔτη	νε'.
Αμών	ἔτη	ιβ'.
Ιωσίας	ἔτη	λα'.
Ιωαχάζ		μῆνας γ'.

ԺԵ.	Յոակիմ, որ և Յե-		
	հոնիա	ամիսս	Գ.
ԺԶ.	Սեդեկիա	ամն	ԺԱ.

Ի ո՛րում յառաջ գերեցաւ, և տաճարն հրձիգ եղև ի Նաբուքոդոնոսորայ արքային ասորեստանեաց ի ՆԾրդի Ե երորդի ոլոմպիադին, ամք՝ նե՛. ամիսք Զ.

xx.	Eliachim, qui et		
	Joachim	ann.	XII.
xxi.	Joachim, qui et		
	Jechonia	mensib.	III.
xxii.	Sedecias	ann.	XI.

Sub quo Judas in captivitatem ductus fuit, templumque succensum a Nabuchodonosoro rege Assyriorum XLVII. Olympiade. Omnes anni CCCCV. menses VI.

ԻՍՐԱՑԻՆԻ ԹԱԴԱՒՈՐՔ.

REGES ISRAEL.

Ի ասորեստանի արքայի ասորեստա՛ նեաց Լաոսթենեի երրորդումՔ ամն նախ թագաւորէ Եբրայեցւոց իսրայէլի.

Anno tricesimo secundo Laosthenis Assyriorum regis, primus Hebraeorum super Israel regnavit.

ա.	Յերոբաամ	ամն	ԽԲ.	I. Jeroboam	annis XXII.
բ.	Նաբատ	ամն	Բ.	II. Nabad	ann. II.
գ.	Բաաս	ամն	ԽԳ.	III. Baas	ann. XXIII.
դ.	Ելա	ամն	Բ.	IV. Ela	ann. II.
ե.	Ովմբրի	աւուրս	Է.	V. Zambri	diebus VII.
զ.	Ամբրի	ամն	ԺԲ.	VI. Amri	ann. XII.
է.	Աքաաբ	ամն	ԽԲ.	VII. Achaab	ann. XXII

Ελιακεὶμ, ὁ καὶ Ιωακεὶμ, ἔτη ιβ′.
Ιεχονίας, ὁ καὶ Ιωακεὶμ, μῆνας γ′.
Σεδεκίας ἔτη ια′.

ἐφ' (οὗ) ὁ Ιούδας αἰχμάλωτος ἀπήχθη, καὶ ὁ ναὸς πυρπολεῖται ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ τοῦ Ασσυρίων βασιλέως Ολυμπιάδι τεσσαρακοστῇ ἑβδόμῃ. Ομοῦ ἔτη υπέ′, μῆνες γ′.

ΙΣΡΑΗΛ ΒΑΣΙΛΕΙΣ

Ιεροβοὰμ	ἔτη	κβ′.
Ναδὰβ	ἔτη	β′.
Βαασὰ	ἔτη	κδ′.
Ελα	ἔτη	β′.
Ζαμβρὶ		ἡμέρας ο′.
Αμβρὶ	ἔτη	ιβ′.
Αχαὰβ	ἔτη	κβ′.

Ը. Ոքոզիա	ամն	Ը։	VIII. Ochozia	ann.	II.
Թ. Յովրամ	ամն	ԺԲ։	IX. Joram	ann.	XII.
Ժ. Յէհու	ամն	ԼԸ։	X. Jeu	ann.	XXVIII.
ԺԱ. Յովաքազ	ամն	ԺԷ։	XI. Joachaz	ann.	XVII.
ԺԲ. Յովաս	ամն	ԺԶ։	XII. Joas	ann.	XVI.
ԺԳ. Յերոբովամ	ամն	խԱ։	XIII. Jeroboam	ann.	XLI.
ԺԴ. Ովքարիա	ամիսս	Զ։	XIV. Zacharia	mensib.	VI.
ԺԵ. Սեղղում. ամիս Ա. և աւուրս ԺԵ։			XV. Sellom et diebus XV.	mense	I.
ԺԶ. Մ՚անայեմ	ամն	Ժ։	XVI. Manaem	ann.	X.
Ընդ որով ել փուա ՚ի վերայ Իսրայէլ։			Sub quo prodiit Phua super Israel.		
ԺԷ. Փակէհ	ամն	Ժ։	XVII. Phacee	ann.	X.
ԺԸ. Փակէհ	ամն	Ի։	XVIII. Phacee	ann.	XX.
Ընդ որով ել Թագղաթփաղասար։			Sub quo prodiit Thaglathphalsar.		
ԺԹ. Ովսէ	ամն	ԹԲ։	XIX. Osee.	ann.	IX.
Գերի վարեալ ՚ի՛ ՚ի սաղմանասար արքայէն ասորեստանեաց՝ զաւ զարեաց յունեբորդում ողումպիա դին, սկսեալ յամէն (աբրահամու) Ռ որդի Եբերդէ առաջնորդէ, կա ցեալ ամն ՈՀԹ. և աւուրս ԼԸ։			Captivus ductus Israel a Salmanasaro Assyriae rege, desiit (regnum ejus) octava Olympiade: quum coepisset ab anno (Abrahae) MXXXI. atque floruisset annis CCXLIX, et diebus XXVIII.		

Ὀχοζίας	ἔτη	β′.
Ἰωρὰμ	ἔτη	ιβ′.
Ἰοῦ	ἔτη	κβ′.
Ἰωάχαζ	ἔτη	ιζ′.
Ἰωὰς	ἔτη	ις′.
Ἱεροβοὰμ	ἔτη	μα′.
Ζαχαρίας		μῆνας ϛ′. (ἡμέρας ϛ′.)
Σελλοὺμ		μῆνα α′. ἡμέρας ιε′.
Μαναὴμ	ἔτη	ι′.
ἐφ᾽ οὗ (ἐβασίλευσεν Ασσυρίων) Φουᾶ...		
Φακεΐας	ἔτη	....
Φακεὲ	ἔτη	κ′.
Ωσιὲ	ἔτη	Θ′.

(ἐφ οὗ) αἰχμάλωτος ληφθεὶς ὁ Ισραὴλ ὑπὸ Σαλμανασὰρ τοῦ Ασσυρίων βασιλέως κατέπαυσεν ὀγδόῃ Ολυμπιάδι (...)
ὁμοῦ ἔτη σμβ′. μῆνες ζ′. ἡμέρας κη′.

. . . . . .

ԲԱԲԻՂՈՆԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

ա. Փուա, ՚ի ամին ամին, սար բեստանեաց։
բ. Թաղղաթփաղսար սարբեստաց նեաց։
գ. Սաղմանսար սարբեստանեաց։
դ. Սենեքերիմ սարբեստանեաց։
ե. Մարովդաք բաղդան, քաղդեացի։
զ. Նաբուքոդոնոսոր քաղդեացի։
է. Ելմարուդաք քաղդեացի։
ը. Բաղտասար քաղդեացի։
թ. Դարեհ մար։
ժ. Դարեհ արշաւիր։
Յետ որոց ՚ի պարթեւս փոխեցաւ իշխանութիւնն, ՚ի ձ որդի ՚ի ոդի ոգոմպիադին։

BABYLONIORUM REGES.

I. Phua, ab anno MCCXXV. Assyriae (rex).
II. Thaglathphalsar Assyriae.
III. Salmanassar Assyriae.
IV. Senecherib Assyriae.
V. Marodach Baldan Chaldaeus.
VI. Nabuchodonosor Chaldaeus.
VII. Ilmarodach Chaldaeus.
VIII. Baltassar Chaldaeus.
IX. Darius Medus.
X. Darius Arsavirus.
Post quos ad Parthos Imperium translatum fuit LV. Olympiade.

ՍԻԿՈՆԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

Յամին քառասներորդի սարբեստաց նեաց յաջորդեաց որդի՝ սիկոնացւոց թագաւորեաց երկրորդ՝ Եւրոպս, և վարեր զքսանեւերորդ և երկրորդ ամն։

ա. Եգիալեաս ամն ծքբ։
բ. Եւրոպս ամն խե։
գ. Տելքին ամն ի։
դ. Ապիս ամն իե։
ե. Թելքսիոն ամն ժք։
զ. Եգիտրոս ամն լիգ։
է. Թուրիմաքոս ամն խե։
ը. Լեւկիպպոս ամն ծգ։
թ. Մեսապոս ամն խէ։
ժ. Երատոս ամն իկ։
ժա. Պղեմնէոս ամն խթ։
ժբ. Որթոպաւղիս ամն կգ։
ժգ. Մարաթոնաւիս ամն Լ։
ժդ. Մարաթիոս ամն ի։
ժե. Քիւրեւս ամն ծե։

Anno XL. Nini Regis Assyriorum in Sicyonios regnavit secundus (rex) Europs, et annum agebat (in regno) XXII.

I. Egialeus annis LII.
II. Europs ann. XLV.
III. Telchin ann. XX.
IV. Apis ann. XXV.
V. Thelchsion ann. XII.
VI. Egitrus ann. XXXIV.
VII. Thurimachus ann. XLV.
VIII. Leucippus ann. LIII.
IX. Messapus ann. XLVII.
X. Eratus ann. XXVI.
XI. Plemneus ann. XLIX.
XII. Ortopolis ann. LXIV.
XIII. Marathonius ann. XXX.
XIV. Marathius ann. XX.
XV. Chyreus ann. LV.

ԺԷ. Կորաքս ամն Լ։
ԺԸ. Էպոպևս ամն ԼԵ։
ԺԹ. Լաւոմեդով ամն Լե։
Ի. Սիկիոն ամն ԽԴ։
ԻԱ. Պոլիբիոս ամն Լե։
ԻԲ. Ինաքոս ամն ԽԲ։
ԻԳ. Փեստոս ամն Ը։
ԻԴ. Ադրաստոս ամն Դ։
Ընդ որով Իլիոն առաւ յամին ՉՂ որ ի Ե երորդի։
ԻԵ. Պոլիփիդէս ամն ԼԲ։
ԻԶ. Պելասգոս ամն Ի։
ԻԷ. Օևքսիպպոս ամն ԼԲ։
Սիկիոնացւոց թագաւորք դադարեցին յամի ՉՂ որդի Ձ որդի Լ որդի։

xvi. Corax ann. xxx.
xvii. Epopeus ann. xxxv.
xviii. Laomedon ann. xl.
xix. Sicyon ann. xliv.
xx. Polybius ann. xl.
xxi. Inachus ann. xlii.
xxii. Festus ann. viii.
xxiii. Adrastus ann. iv.
Sub quo Ilium captum, anno dcccvii.
xxiv. Poliphides ann. xxxi.
xxv. Pelasgus ann. xx.
xxvi. Zeuxippus ann. xxxi.
Sicyoniorum reges desierunt anno (Abr.) dccclxxxviii.

ԵԳԻՊՏԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

AEGYPTIORUM REGES.

Ընդ Նինեաւ Թագաւորութեամբ ասորեաստանեաց՝ կշռի եգիպտացւոց ԺՂ հարստութիւնն. ըստ որում Թագաւորեին

ԺԸ. Հարստութիւն Թեբայեցիք ամն ՃԿԺ։
ԺԹ. Հարստութիւն Հովիւքն ամն ՃԻ։
Ի. Հարստութիւն դիոսպոլիտացւոց. (որոց առաջինն)
ԻԱ. Ամենխես ամն ԼԵ։
ԻԲ. Խեբրոն ամն ԺԳ։
ԻԳ. Ամենովփիս ամն ԼԱ։
ԻԴ. Ամփրես ամն ԺԲ։
ԻԵ. ԻսփարմուԹովսիս ամն ԼՋ։
ԻԶ. ՏուԹմովսիս ամն ԼԲ։
ԻԷ. Ամենովփիս ամն ԼԱ։
ԻԸ. Հոր ամն ԼԸ։
ԻԹ. Քենքերես ամն ԺԲ։
Ի. Թովրիս ամն ԼԲ։
ԻԱ. Խենքերես ամն ԺԶ։
ԻԲ. Քերռես ամն Ը։
ԻԳ. Խերռես ամն ԺԲ։

Tempore Nini in Assyria regnantis pensatur Aegyptiorum xvi. Dynastia, in qua regnabant.

xvi. Dynastia Thebaidarum, annis clx.
xvii. Dynastia, Pastores, annis c.
xviii. Dynastia Diopolitarum. (quorum primus)
i. Amosis annis xxv.
ii. Chebron ann. xiii.
iii. Amenophis ann. xxi.
iv. Memphres ann. xii.
v. Mispharmuthosis ann. xxvi.
vi. Tuthmosis ann. ix.
vii. Ammenophis ann. xxxi.
viii. Orus ann. xxxviii.
ix. Achencheres ann. xxxi.
x. Athoris ann. ix.
xi. Chencheres ann. xvi.
xii. Acherres ann. viii.
xiii. Cherres ann. xii.

ԺԶ. Ա՛ռմայես՝ որ և դանաա
ոս ամն Ե.
ԺԷ. Ռամեսես՝ որ և Եգիպտո-
ս ամն ՀԸ.
ԺԸ. Ա՛մենոփիս ամն Խ.

ԺԹ. Հարստութիւն սայիտացւոց. որոց (առաջինն)
Ա. Սեթոս ամն ԾԵ.
Բ. Ռամփսես ամն ՀԶ.
Գ. Ա՛մենոփիս ամն Ը.
Դ. Ա՛մմենեմես ամն ԻԶ.
Ե. Թուոսիս ամն Է.

Ի. Հարստութիւն՝ դիո-
պոլիտացիք, ամք ՉՀՀԸ.

ԻԱ. Հարստութիւն. որոց առաջինն
Ա. Ա՛նեդիս ամն ԻԶ.
Բ. Փսուսեննես ամն ԽԱ.
Գ. Ա՛ֆեկրքերես ամն Ճ.
Դ. Ա՛մենոփիս ամն Ի.
Ե. Ոսոքորիս ամն Ղ.
Զ. Փսինաքես ամն Թ.
Է. Փսուսեննես ամն ԼԵ.

ԻԲ. Հարստութիւն. որոց առաջինն
Ա. Սենեքոսիս ամն ԻԱ.
Բ. Ոսորթոն ամն ԺԵ.
Գ. Տակելոսիս ամն ԺԳ.

ԻԳ. Հարստութիւն. որոց առաջինն
Ա. Պետուբաստիս ամն ԻԵ.
Բ. Ոսորթոն ամն Ի.
Գ. Փսամմուս ամն Ժ.

ԻԴ. Հարստութիւն՝ բոկքո-
րացիք, ամն ԽԴ.

ԻԵ. Հարստութիւն. որոց առաջինն
Ա. Սաբակոն Եթովո-
պացի ամն Ժ.
Բ. Սեմիքոս ամն ԺԲ.
Գ. Տարակոս Եթովո-
պացի ամն Ի.

ԻԶ. Հարստութիւն. որոց առա-
ջինն
Ա. Ա՛մմերես Եթովո-
պացի ամն ԺԲ.

xiv. Armais, qui et Da-
naus ann. v.
xv. Rameses, qui et
Aegyptus ann. lxviii.
xvi. Menophis ann. xl.

xix. Dynastia Saitarum: quorum (primus)
i. Sethos annis lv.
ii. Rampses ann. lxvi.
iii. Amenophis ann. viii.
iv. Ammenemes ann. xxvi.
v. Thuoris ann. vii.

xx. Dynastia, Diopolitae, annis clxxviii.

xxi. Dynastia: quorum primus
i. Mendis annis xxvi.
ii. Psusennes ann. xli.
iii. Nephercheres ann. iv.
iv. Amenophis ann. ix.
v. Osochoris ann. vi.
vi. Psinnaches ann. ix.
vii. Psusennes ann. xxxv.

xxii. Dynastia: quorum primus
i. Senechosis annis xxi.
ii. Osorthon ann. xv.
iii. Tacellothis ann. xiii.

xxiii. Dynastia: quorum primus
i. Petubastis annis xxv.
ii. Osorthon ann. ix.
iii. Psammus ann. x.

xxiv. Dynastia, Bocchoridae, annis xliv.

xxv. Dynastia: quorum primus
i. Sabacon Aethiops annis x.
ii. Semichos ann. xii.
iii. Taracus Aethiops ann. xx.

xxvi. Dynastia: quorum primus
i. Ammeres Aethiops annis xii.

ը. Ստեփինատես ամն է։
թ. Նեքեփսով ամն ը։
ժ. Նեքաւով ամն ը։
ժա. Փսամմիտիկոս ամն խգ։
ժբ. Նեքաւով ամն ը։
ժգ. Փսամեքաուզ ամն ժէ։

ժդ. Ափրէս ամն լե։
ժե. Ամասիս ամն խը։
լէ. Պարսկաստանեայք սկսան ի քանզի ունէր զեգիպտոս կամբիւսէս յամին ը որդի թագաւորութեանն իւրոյ, մինչև ցդարեհ քսերքսէս. ձծդ։
լը. Սայիտացոց սկսան ամն ը։
լթ. Մնդէսիոս ամն ը։
լի. Մենդէսիոցն սկսան
խ. Ամրիտէոս ամն ը։
խա. Նեփերիտէս ամն ը։
խբ. Աքորիս ամն ժբ։
խգ. Փսամմուտէս ամ ա։
խդ. Մուտէս ամ ա։
խե. Նեփերիտէս ամիսս գ։
խզ. Նեկտինեբոս ամն ժը։
խէ. Տէոս ամն բ։
խը. Պարսկաստանեայք սկսան
Նեկտանեբոս ամն ժը։

Այգիպտացոց Պարսկաստանեայն վախճանեցաւ 'ի ձ որդի ի երրորդի ողում պիադին, 'ի ռ որդւոյ ողղ ամի եգիպտացոց թագաւորութեանն, որ յեփեստեայ ժամանակէն մինչև 'ցոլբոս է. զորմէ հուսկ յետոյ ասէն լեալ դիցն Պարսկաստանեան։ քանզի կարի յոյժ յաձախութեան գնացեալ պատմութենէ ունէին, և դըժուարին առ հասանել է։

II.	Stephinatis	ann.	VII.
III.	Nechephsos	ann.	VI.
IV.	Nechao	ann.	VIII.
V.	Psammeticus	ann.	XLIII.
VI.	Nechao	ann.	VI.
VII.	Psancauthes (vel αὖθις, rursus)	ann.	XVII.
VIII.	Vaphres	ann.	XXV.
IX.	Amasis	ann.	XLII.

XXVII. Dynastia, Persae. Siquidem Cambyses anno regni sui VI. Aegyptum obtinuit, usque ad Darium Xerxis (filium, annis) CXIV.

XXVIII. Dynastia Saitarum.

I.	Amryteus	ann.	VI.

XXIX. Dynastia Mendisiorum: quorum (primus).

I.	Nephirites	annis	VI.
II.	Achoris	ann.	XII.
III.	Psammuthes	anno	I.
IV.	Muthes	anno	I.
V.	Nephirites	mensib.	III.
VI.	Nectinibus	ann.	XVIII.
VII.	Teos	ann.	II.

XXX. Dynastia, Nechtanebus annis XVIII.

Aegyptiorum Dynastia finem habuit CVII. Olympiade, anno MDCXLVI. Aegyptiorum regni a tempore Vulcani usque ad Orum, quem ultimum fuisse ex deorum Dynastia dicunt; etenim nimis prolixam habent majorum historiam, et intellectu difficile est.

ԱՐԳԻՒԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

ARGIVORUM REGES.

Ի թագաւորութեանն Ամեսսեայ, ի ԺԱ. ամի թագաւորին Եգիպտացւոց ամենեցուն, ի ՃԿԱ. առաջնեւրորդում ամին ԺԶ. Հարստութեանն, արդիւնացւոց թագաւորք

Regnante Amesse, secundo rege Aegyptiorum, anno CLXI. Dynastiae XVI. in Argivos regnat.

ա.	Ինաքոս	ամս Ծ։	I. Inachus	annis L.
բ.	Փորոնեւս	ամս Ճ։	II. Phoroneus	ann. LX.
գ.	Ապիս	ամս ԼԵ։	III. Apis	ann. XXXV.
դ.	Արգոս	ամս Ղ։	IV. Argus	ann. LXX.
ե.	Կրիասոս	ամս ԾԴ։	V. Criasus	ann. LIV.
զ.	Փորբաս	ամս ԼԵ։	VI. Phorbas	ann. XXXV.
է.	Տրիոպաս	ամս խԷ։	VII. Triopas	ann. XLVII.
ը.	Կրոտոպոս	ամս ԻԱ։	VIII. Crotopus	ann. XXI.
թ.	Սթենելոս	ամս ԺԱ։	IX. Sthenelus	ann. XI.
ժ.	Դանաոս	ամս Ծ։	X. Danaus	ann. L.
ժա.	Լինկեւս	ամս խԱ։	XI. Lynceus	ann. XLI.
ժբ.	Աբաս	ամս Իէ։	XII. Abas	ann. XXIII.
ժգ.	Պռոետոս	ամս ԺԷ։	XIII. Proitus.	ann. XVII.
ժդ.	Ակրեսիոս	ամս ԼԱ։	XIV. Acrisius.	ann. XXXI.

Սկսեալք ի ՃԿԱ. առաջնումն ամի ԺԶ. որդի Հարստութեանն Եգիպտացւոց յամենասայ թագաւորէ՝ դադարեցին յԵրկրորդում Երրորդում ամին։

Incipientes a CLXI. anno, XVI. Dynastiae Aegyptiorum sub rege Amesse, desierunt anno DCCV.

ԱԹԵՆԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

ATHENIENSIUM REGES.

Ի ԵրեսներորդումԵրկրորդումամի թագաւորութեանն փորբայ արգիւացւոց թագաւորի, աթենացւոց թագաւորեաց առաջին

Anno tricesimo secundo Phorbae regis Argivorum in Athenienses primus regnavit.

ա.	Ակերոփս դիփիւէս	ամս Ծ։	I. Cecrops Diphyes	annis L.
բ.	Կրանաոս	ամս Թ։	II. Cranaus	ann. IX.
գ.	Ամփիկտիոն	ամս Ժ։	III. Amphiction	ann. X.
դ.	Երիքթոնիոս	ամս Ծ։	IV. Erichthonius	ann. L.
ե.	Պանտիոն	ամս Խ։	V. Pantion	ann. XL.
զ.	Երիքթեւս	ամս Ծ։	VI. Erechtheus	ann. L.
է.	Ակերոփս Երկրորդ	ամս Խ։	VII. Cecrops secundus	ann. XL.

Ը. Պանտիոն	ամն ԽԸ։	VIII.	Pandion	ann.	XXV.
Ի. Եգևս պանտիոնի	ամն ԽՂ։	IX.	Egaeus Pandionis (filius)	ann.	XLVIII.
Ձ. Թեսևս եգեայ	ամն Ղ։	X.	Theseus Aegei (filius)	ann.	XXX.
Ժա. Մենեսթևս պետեայ	ամն ԽԴ։	XI.	Menestheus Peti (filius)	ann.	XXIII.
Ժբ. Դեմոփոն Թեսևայ	ամն ԼԴ։	XII.	Demophon Thesei (filius)	ann.	XXXIII.
Ժգ. Ոքսինտէս	ամն Ժբ։	XIII.	Oxintes	ann.	XII.
Ժդ. Ափիդաս	ամ Ռա։	XIV.	Aphidas.	anno	I.
Ժե. Թիմոյիտոս	ամն Ը։	XV.	Thimoetus	ann.	VIII.
Ժզ. Մելանթոս	ամն ԼԶ։	XVI.	Melanthus	ann.	XXXVII.
Ժէ. Կոդրոս	ամն ՌԱ։	XVII.	Codrus	ann.	XXI.

Մինչև գլեանս իշխանի։ *Principes ad (totam) vitam.*

Ռա. Մեդոն կոդրեայ	ամն Ի։	I.	Medon Codri (filius)	annis	XX.
Ռբ. Ակաստոս	ամն ԼԶ։	II.	Acastus	ann.	XXXVI.
Ռգ. Արքիպպոս	ամն ԺԹ։	III.	Archippus	ann.	XIX.
Ռդ. Թերսիպպոս	ամն ՌԱ։	IV.	Thersippus	ann.	XLI.
Ռե. Փորբաս	ամն ԼՌ։	V.	Phorbas	ann.	XXXI.
Ռզ. Մեգակղէս	ամն Ղ։	VI.	Amegacles	ann.	XXX.
Ռէ. Դիոգնիտոս	ամն ԽԸ։	VII.	Diognitus	ann.	XXVIII.
Ռը. Փերեկղէս	ամն ԺԹ։	VIII.	Phereclus	ann.	XIX.
Ռթ. Արիփրոն	ամն Ի։	IX.	Aryphron	ann.	XX.
Ձ. Թեսպիևս	ամն ԽԶ։	X.	Thespieus	ann.	XXVII.
Ժա. Ագամեստոր	ամն Ի։	XI.	Agamestor	ann.	XX.
Ժբ. Եսքիղոս	ամն ԽԳ։	XII.	Eschilus	ann.	XXIII.
Ժգ. Ըղկանոն	ամն Բ։	XIII.	Alcanon	ann.	II.

(Տասնամեայ իշխանս։) *(Principes ad decennium.)*

Ժդ. Կարոպս	ամն Ժ։	XIV.	Charops	annis	X.
Ժե. Եսիմեդոս	ամն Ժ։	XV.	Esimedus	ann.	X.
Ժզ. Կղիդիկոս	ամն Ժ։	XVI.	Cliticus	ann.	X.
Ժէ. Իպպոսենէս	ամն Ժ։	XVII.	Ipposenes	ann.	X.
Ժը. Լեոկրատէս	ամն Ժ։	XVIII.	Leocrates	ann.	X.
Ժթ. Ափսանդրոս	ամն Ժ։	XIX.	Apsander	ann.	X.
Ի. Երիքսիաս	ամն Ժ։	XX.	Erixias	ann.	X.

Սկսեալք ի նմ ամին՝ դադարեցին ի իե օլդումպիադէն։ Incipientes a CCCCLXI. anno, desierunt XXIV. Olympiade.

ԼԱՏԻՆԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ·

Յետ զերելոյն առնլոյ 'ի չորրորդ-ամի գեմոփոնեայ աթենացւոց ար-քային՝ լատինացւոց թագաւորեաց առաջին

ա.	Ենէաս	ամս գ։
բ.	Ասկանիոս	ամս լը։
գ.	Սիղուիոս Ենեայ	ամս իթ։
դ.	Ենէաս սիղուեան	ամս լթ։
ե.	Լատինոս սիղուեան	ամս ծ։
զ.	Աղբաս սիղուեան	ամս լթ։
է.	Եպիստոս սիղուեան	ամս իզ։
ը.	Կապիս սիղուեան	ամս իը։
թ.	Կարպենտոս սիղուեան	ամս ժգ։
ժ.	Տիբերիոս սիղուեան	ամս ը։
ժա.	Ագրիպպաս սիղուեան	ամս խա։
ժբ.	Արեմուղոս սիղուեան	ամս ժթ։
ժգ.	Աւենտոս սիղուեան	ամս իէ։
ժդ.	Պրոկաս սիղուեան	ամս իա։
ժե.	Ամուղիոս սիղուեան	ամս խբ։
ա.	Հռոմիղոս ուստի Հռոմայեցիք։	ամս լը։
բ.	Նումաս պոմպիլիոս	ամս խա։
գ.	Տուղղոս ոստիղիոսն	ամս լբ։
դ.	Անկոս մարկոս	ամս իգ։
ե.	Տարկինիոս սուպերբոս	ամս լը։
զ.	Սերուիղիոս	ամս լդ։
է.	Տարկինոս	ամս լե։

Լատինացւոց թագաւորքն դադարեցին 'ի կզ ողոմպիադին. սկսեալ 'ի պլթ ամին. ամք ոկզ։

LATINORUM REGES.

Post Ilium captum, Demophoni regis Atheniensium anno quarto in Latinos regnavit primus

I.	Aeneas	annis III.
II.	Ascanius	ann. XXXVIII.
III.	Sylvius Aeneae (filius)	ann. XXIX.
IV.	Aeneas Sylvius	ann. XXXIX.
V.	Latinus Sylvius	ann. L.
VI.	Albas Sylvius	ann. XXXIX.
VII.	Epistus Sylvius	ann. XXVI.
VIII.	Capys Sylvius	ann. XXVIII.
IX.	Carpentus Sylvius	ann. XIII.
X.	Tiberius Sylvius	ann. VIII.
XI.	Agrippas Sylvius	ann. XLI.
XII.	Aremulus Sylvius	ann. XIX.
XIII.	Aventus Sylvius	ann. XXVII.
XIV.	Procas Sylvius	ann. XXI.
XV.	Amulius Sylvius	ann. XLII.
I.	ROMULUS unde Romani.	ann. XXXVIII.
II.	Numas Pompilius	ann. XLI.
III.	Tullus Hostilius	ann. XXXII.
IV.	Ancus Marcius	ann. XXIII.
V.	Tarquinius Superbus	ann. XXXVIII.
VI.	Servilius	ann. XXXIV.
VII.	Tarquinius	ann. XXXV.

Latinorum reges desiere LXVI. Olympiade, incipientes anno DCCCXXXIX. (Simul) anni DCLXVI.

ԼԱԿԵԴԵՄՈՆԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ·

Յութերորդում ամի սիղուեանն Ենեայ լատինացւոց թագաւորին՝ ղակեդեմոնացւոց թագաւորէ առաջին

LACEDAEMONIORUM REGES.

Anno octavo Aeneae Sylvii Latinorum regis in Lacedaemonios regnat primus

ա.	Լ.ուրիսթեւս	ամս խբ։	I. Euristheus	annis XLII.
բ.	Լ.գիս	ամ ա։	II. Aegis	anno I.
գ.	Լ.գեստրատոս	ամս լե։	III. Egestratus	ann. XXXV.
դ.	Լ.աբոտիս	ամս լէ։	IV. Labotes	ann. XXXVII.
ե.	Դորիսթեոս	ամս խթ։	V. Doristhus	ann. XXIX.
զ.	Լ.գիսիղաւոս	ամս խդ։	VI. Agesilaus	ann. XLIV.
է.	Լ.ըքեղաւոս	ամս կ։	VII. Archelaus	ann. LX.
ը.	Տելեկղոս	ամս խ։	VIII. Teleclus	ann. XL.
թ.	Լ.կամենոս	ամս լէ։	IX. Alcamenus	ann. XXXVII.

Լ.ՍՔ ՅԻԵ. զակեդեմոնացւոց թագաւորացն. սկսեալք ի ջԻԶ ամէն դադարեցին յառաջնոր. դում ողիմպիադին։

Lacedaemoniorum regum anni (sunt) CCCXXV. a DCCCCXVI. anno incipientes, prima Olympiade desierunt.

ԿՈՐՆԹԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

CORINTHIORUM REGES.

Յերկոտասաներորդում ամի Եւրիսթեայ արքայի զակեդեմոնացւոց՝ թագաւորէ ի կորնթոս՝ առաջին

Anno duodecimo Euristhei regis Lacedaemoniorum, regnat Corinthi primus.

ա.	Լ.ղետէս	ամս լե։	I. Aletes	annis XXXV.
բ.	Իքսիոն	ամս լէ։	II. Ixion	ann. XXXVII.
գ.	Լ.գեղաւոս	ամս լէ։	III. Agelaus	ann. XXXVII.
դ.	Պրիմնէս	ամս լե։	IV. Prymnes	ann. XXXV.
ե.	Բաքքիս	ամս լե։	V. Bacchis	ann. XXXV.
զ.	Լ.գեղաս	ամս լ։	VI. Agelas	ann. XXX.
է.	Լ.ւդեմոս	ամս խե։	VII. Eudemeus	ann. XXV.
ը.	Լ.րիստոմէդէս	ամս լե։	VIII. Aristomedes	ann. XXXV.
թ.	Լ.գեմոն	ամս ժչ։	IX. Agemon	ann. XVI.
ժ.	Լ.ղէքսանդրոս	ամս խե։	X. Alexander	ann. XXV.
ժա.	Տելէտէս	ամս ժբ։	XI. Teletes	ann. XII.
ժբ.	Լ.ւտոմենէս	ամ ա։	XII. Automenes	anno I.

Լ.ՍՔ ՅԻԳ. կորնթացւոց թագաւորք սկսեալք ի ջԻԶ որդէ ամէն՝ դադարեցին ի ՌԸ որդում մԼԹ ամին։

Anni CCCXXIII. Corinthiorum reges a DCCCCXVI. anno incipientes, anno MCCXXXIX. desierunt.

ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

MACEDONUM REGES.

Յերրորդում ամի Թագաւորութեանն ալէքսանդրի կորնթացւոց արքայի՝ մակեդոնացւոց թագաւորէ առաջին

Anno tertio Alexandri regis Corinthiorum in Macedonas primus regnat

ա. Կարանոս	ամս իը ։	I. Caranus annis XXVIII.
բ. Կոյինդոս	ամս ժբ ։	II. Coïndus ann. XII.
գ. Տիրիմմաս	ամս լը ։	III. Tirimmas ann. XXXVIII.
դ. Պերդիկաս	ամս ծա ։	IV. Perdiccas ann. LI.
ե. Արգէոս	ամս լը ։	V. Argeus ann. XXXVIII.
զ. Փիլիպպոս	ամս լը ։	VI. Philippus ann. XXXVIII.
է. Աերոպաս	ամս իզ ։	VII. Aerobas ann. XXVI.
ը. Աղկետաս	ամս իթ ։	VIII. Alcetas ann. XXIX.
թ. Ամինտաս	ամս ծ ։	IX. Amyntas ann. L.
ժ. Աղեքսանդրոս	ամս խգ ։	X. Alexander ann. XLIII.
ժա. Պերդիկկաս	ամս իը ։	XI. Perdiccas ann. XXVIII.
ժբ. Արքեղաւոս	ամս իգ ։	XII. Archelaus ann. XXIII.
ժգ. Որեստէս	ամս գ ։	XIII. Orestes ann. III.
ժդ. Արքեղաւոս	ամս զ ։	XIV. Archelaus ann. VI.
ժե. Ամինտաս	ամ ա ։	XV. Amyntas anno I.
ժզ. Պաւսանիաս	ամ ա ։	XVI. Pausanias anno I.
ժէ. Ամինտաս	ամս զ ։	XVII. Amyntas ann. VI.
ժը. Արգէոս	ամս բ ։	XVIII. Argeus ann. II.
ժթ. Ամինտաս	ամս ժը ։	XIX. Amyntas ann. XVIII.
ի. Աղեքսանդրոս	ամ ա ։	XX. Alexander anno I.
իա. Պտղոմէոս աղովրայի	ամս գ ։	XXI. Ptolemaeus Alorites ann. III.
իբ. Պերդիկաս	ամս զ ։	XXII. Perdiccas ann. VI.
իգ. Փիլիպպոս	ամս զ ։	XXIII. Philippus ann. VI.
իդ. Աղեքսանդրոս փիլիպպեայ և ամիսս զ ։	ամս ժբ.	XXIV. Alexander Philippi (filius) ann. XII. et mensibus VI.
իե. Փիլիպպոս եղբայր Աղեքսանդրի	ամս է ։	XXV. Philippus frater Alexandri ann. VII.
իզ. Կասանդրոս	ամս ժթ ։	XXVI. Cassander ann. XIX.
իէ. Որդիք Կասանդրի	ամս դ ։	XXVII. Cassandri filii ann. IV.
իը. Դեմետրիոս	ամս զ ։	XXVIII. Demetrius ann. VI.
իթ. Փիւռոս	ամիսս է ։	XXIX. Pyrrhus (cod. Phyreus) mensib. VII.
լ. Լիւսիմաքոս	ամս ե ։	XXX. Lysimachus ann. V.
լա. Պտղոմէոս կերաւնոս	ամ ա ։	XXXI. Ptolemaeus Ceraunus anno I.
լբ. Մեղէագրոս	ամիսս բ ։	XXXII. Meleager mensib. II.
լգ. Անտիպատրոս	աւուրս խե ։	XXXIII. Antipater diebus XLV.
լդ. Սոսթենէս	ամս բ ։	XXXIV. Sosthenes ann. II.
լե. Անտիգոնոս գոնատոս	ամս լզ ։	XXXV. Antigonus Gonatas ann. XXXVI.

Լ՟Զ. Դեմետրիոս	ամս Ժ։	XXXVI. Demetrius	ann. X.
Լ՟Է. Անտիգոնոս	ամս ԺԵ։	XXXVII. Antigonus	ann. XV.
Լ՟Ը. Փիլիպպոս	ամս ԽԲ։	XXXVIII. Philippus	ann. XLII.
Լ՟Թ. Պերսեւս	ամս Ժ։	XXXIX. Perseus	ann. X.

Ամք ոխէ. ամիսք Գ. աւուրք ԽԵ։ սկսեալք յամին Ռ ամի ՄԴ ամի, դադարեցին 'ի Ճ ամի յիսներորդի ողոմպիադին։

Anni DCXLVII. menses III. dies XLV. Incipientes anno MCCIV. desierunt CL. Olympiade.

ԼԻԴԻԱՑՒՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ.

LYDORUM REGES.

Ի Թագաւորել մակեդոնացւոց կոյնոդոյ՝ լիդացւոց թագաւորեաց առաջին

Imperante Macedonibus Coeno, in Lydos primus regnavit

Ա. Արդիս աղիատայ	ամս ԼԶ։	I. Ardissus Aliatae (filius)	annis XXXVI.
Բ. Աղիատէս	ամս ԺԴ։	II. Aliates	ann. XIV.
Գ. Մէղէս	ամս ԺԲ։	III. Meles	ann. XII.
Դ. Կանդողէս	ամս ԺԶ։	IV. Candaules	ann. XVI.
Ե. Գիգէս	ամս ԼԶ։	V. Gyges	ann. XXXVI.
Զ. Արդոս	ամս ԽԸ։	VI. Ardy*sus*	ann. XLVIII.
Է. Սարդիատէս	ամս ԺԵ։	VII. Sardiates	ann. XV.
Ը. Աղիատտէս	ամս ԽԵ։	VIII. Aliates	ann. XLV.
Թ. Կրոյսոս	ամս ԺԵ։	IX. Croesus	ann. XV.

Սկսեալք 'ի Ռ ամի ՄԼԹ ամի ամին, դադարեցին 'ի Ծ ամի երկրորդի ողոմպիադին։

Ab anno MCCXXXIX. incipientes, desierunt LII. Olympiade.

ՄԱՐԱՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ.

MEDORUM REGES.

Սկսեալք 'ի Ռ ամի ՃՂԶ ամի ամին՝ հանդերձ 'ի Ծ ամի Ը ամի ողոմպիադին, 'ի կիւրոսի պարսկի սպանանել զաժդահակ, և բառնալ զիշխանութիւնն մարաց։

Ab anno MCXCVI. incipientes, LVIII. Olympiade desierunt, quum Cyrus Persa Astyagem interfecisset, atque Medorum imperium abstulisset.

Ա. Արբակոս	ամս ԻԸ։	I. Arbacus	ann. XXVIII.
Բ. Սոսարմոս	ամս Լ։	II. Sosarmus	ann. XXX.
Գ. Մամիկոս	ամս Խ։	III. Mamicus	ann. XL.
Դ. Կարդիկէս	ամս ԺԳ։	IV. Cartices	ann. XIII.
Ե. Դէիոկէս	ամս ԾԴ։	V. Dejoces	ann. LIV.

ՀԲ. Փրաւորտէս ամն ԽԴ։
Հ. Կղաքսարէս ամն ԼՔ։
ՀԸ. Աժդահակ ամն ԼՔ։
Ամք ՈՃԹ։

vi. Phraortes ann. xxiv.
vii. Cyaxares ann. xxxii.
viii. Astyages ann. xxxviii.
Anni cclix.

ՊԱՐՍԻՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

PERSARUM REGES.

Ի բառնալ մարաց Թագաւորու-
թեանն՝ Թագաւորեաց պարսից ա
ռաջին

Medorum regno sublato, in Persas primus regnavit

ՌՀ. Կիւրոս ամն ՂՌ։
ՌՂ. Կամբիւսէս ամն ՂԸ։
ՌՃ. Մոգքն եղբարք ամիսս Է։
ՌՄ. Դարեհ Վշտասպեայ ամն ԼԶ։

i. Cyrus ann. xxx.
ii. Cambyses ann. viii.
iii. Magi fratres mensib. vii.
iv. Darius Hystaspi (filius) ann. xxxvi.

ՌՆ. Ք՚սերքսէս Դարեհի ամն ԻՌ։
ՌՇ. Ա՚րտաւան ամն Է։
Հ. Ա՚րտաշէս Երկայնաբա-
զուկ ամն Խ։
ՀՐ. Ք՚սերքսէս երկրորդ ամիսս Ը։
ՀՅ. Սոգդիանոս ամիսս Է։
Հ. Դարեհ Հարձորդի ամն ԺՅ։
ՀՈ. Ա՚րտաշէս ուշեղ ամն Խ։

v. Xerxes Darii (filius) ann. xxi.
vi. Artabanus ann. vii.
vii. Artaxerxes Longimanus ann. xl.
viii. Xerxes secundus mensib. ii.
ix. Sogdianus mensib. vi.
x. Darius Nothus ann. xix.
xi. Artaxerxes Mnemon ann. xl.

ՀՊ. Ա՚րտաշէս՝ որ և ոքոս ամն ԼՀ։

xii. Artaxerxes, qui et Ochus ann. xxvi.

ՀՋ. Ա՚րսէս ոքայ ամս Գ։
ՀՋ. Դարեհ արշամայ ամն Ը։
ՀՂ. Ա՚լէքսանդրոս մակեդոնացի յա-
ղի Է երրորդի Թագաւորութեանն իւ-
րոյ սպան զդարեհ, և Թագաւորեաց
ամն Ե։

xiii. Arses Ochi (filius) ann. iv.
xiv. Darius Arsami f. ann. vi.
xv. Alexander Macedo anno regni sui vii. Darium interfecit, regnavitque annis v.

Ամք ՍԼԵ. և ամիսք ԺՅ։ սկսեալք
ի ԺԲ ողոմպիադին՝ Հանդեան ի
ՁՈրդ ԶԺ երորդն։

Anni ccxxxv, et menses xi. A xv. Olympiade incipientes, desierunt in cxiii.

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

AEGYPTI ET ALEXANDRIAE REGES.

Պաղեմեանք ի ՃՈրդումն և ի
ԺԶ երորդումն ողոմպիադին. Յետ
վախճանելոյ աղէքսանդրի ի բաբե-

Ptolemaei cxiv. Olympiade (inceperunt regnare). Post obitum Alexandri in Babylone, et ad multos

դմնի, և 'ի բաղում անկանելոյ իշխանութեանն, եգիպտոսի աղեքսանդրեայ թագաւորէ

ա. Պտղոմէոս ղագոսեայ ամն խ։
բ. Պտղոմէոս փիղադելփոս ամն լը։
գ. Պտղոմէոս եւերգետէս ամն իզ։
դ. Պտղոմէոս փիղոպատոր ամն ժէ։
ե. Պտղոմէոս եպիփանէս ամն իդ։
զ. Պտղոմէոս փիղոմետոր ամն լե։
է. Պտղոմէոս եւերգետէս ամն իթ։
ը. Պտղոմէոս փիւսկոն՝ որ և սոտէր ամն ժէ. և ամիսս զ։
թ. Պտղոմէոս, որ և աղեքսանդրոս ամն ժ։
ժ. Պտղոմէոս փիղադելփոս, որ մերժեցաւ, ամն ը։
ժա. Պտղոմէոս դիոնիսոսն ամն լ։
ժբ. Կղէոպատրա ամն իբ։

Ամք մղզ. և ամիսք զ։ սկսեալք 'ի ճժդ ողոմպիադէն, ընդ հռոմովք նուաճեցան 'ի ճձը ողոմպիադէն։

imperio perveniente, Aegypti Alexandriae regnat

I.	Ptolemaeus Lagi (filius)	annis	XL.
II.	Ptolemaeus Philadelphus	ann.	XXXVIII.
III.	Ptolemaeus Evergetes	ann.	XXVI.
IV.	Ptolemaeus Philopator	ann.	XVII.
V.	Ptolemaeus Epiphanes	ann.	XXIV.
VI.	Ptolemaeus Philometor	ann.	XXXV.
VII.	Ptolemaeus Evergetes	ann.	XXIX.
VIII.	Ptolemaeus Physcon, qui et Soter. et mensibus VI.	ann.	XVII.
IX.	Ptolemaeus, qui et Alexander	ann.	X.
X.	Ptolemaeus Philadelphus, qui expulsus fuit,	ann.	VIII.
XI.	Ptolemaeus Dionysus	ann.	XXX.
XII.	Cleopatra	ann.	XXII.

Anni CCXCVI, et menses VI. Incipientes CXIV. Olympiade, sub Romanos subacti fuerunt CLXXXVIII. Olympiade.

ԱՍՈՐԻՈՑ ԵՒ ԲԱԲԵՂՈՆԻ ԵՒ ԱՍԻԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ.

SYRIAE ET BABYLONIS ET ASIAE REGES.

Յետ աղեքսանդրի մակեդոնացւոյ. 'ի ժգ ամի թագաւորութեանն պտղոմեայ որդւոյ ղագոսի՝ ասորւոց և բաբելոնի և ասիացւոց թագաւորէ

ա. Սելեւկոս նիկանովր ամն լբ։

Post Alexandrum Macedonem, XIII. anno regni Ptolemaei filii Lagi, in Syria, et Babylone, et Asia regnat

I. Seleucus Nicanor annis XXXII.

Բ. Անտիոքոս սոտեր ամս ԺԵ։	II. Antiochus Soter ann. XV.
Գ. Անտիոքոս Թէոս ամս ԺԵ։	III. Antiochus Theus ann. XV.
Դ. Սելեւկոս կալլինիկոս ամս Ի։	IV. Seleucus Callinicus ann. XX.
Ե. Սելեւկոս կերաւնոս ամս Գ։	V. Seleucus Ceraunus ann. III.
Զ. Անտիոքոս մեծն ամս ԼԶ։	VI. Antiochus Magnus ann. XXXVI.
Է. Սելեւկոս փիղոպա-տորն ամս ԺԲ։	VII. Seleucus Philopator ann. XII.
Ը. Անտիոքոս եպիփանէս ամս ԺԱ։	VIII. Antiochus Epiphanes ann. XI.
Թ. Անտիոքոս եւպատոր ամ Ա. և ամիսս Զ։	IX. Antiochus Eupator anno I. et mensibus VI.
Ժ. Դեմետրիոս սոտերն ամս ԺԲ։	X. Demetrius Soter ann. XII.
ԺԱ. Աղեքսանդրոս ամս Թ. և ամիսս Թ։	XI. Alexander ann. IX. et mensibus IX.
ԺԲ. Անտիոքոս սիդեացին ամս Թ։	XII. Antiochus Sidaeus ann. IX.
ԺԳ. Դեմետրիոս ողայ ամս Դ։	XIII. Demetrius (σῦλος) ann. IV.
ԺԴ. Անտիոքոս գրիպոսն ամս ԺԲ։	XIV. Antiochus Grypus ann. XII.
ԺԵ. Անտիոքոս կիւզիկե-նոս ամս ԾԸ։	XV. Antiochus Cyzicenus ann. LVIII.
ԺԶ. Փիղիպոս ամս Բ։	XVI. Philippus ann. II.
Սկսեալք 'ի ՃԺԷ ողոմպիադէն՝ վախճանեցան 'ի ՃՁԱ ողոմպիադին։	A CXVII. Olympiade incipientes, desierunt Olympiade CLXXXI.

Հրէից քահանայապետք, որք նոյն և թագաւորք։

Judaeorum Pontifices, qui ipsi et Reges.

Յերրորդում ամի թագաւորութեանն Դեմետրի սոտերայ՝ Հրէից քահանայապետութեանն իշխան լինէր	Anno tertio regni Demetrii Soteris, Judaeorum summo Sacerdotio Princeps fuit
Ա. Յուդա՝ որ և մակաբէ, ամս Գ։	I. Juda, qui et Macchabaeus ann. III.
Բ. Յովնաթէս ամս ԺԹ։	II. Jonathes ann. XIX.
Գ. Սիմոն ամս Ը։	III. Simon ann. VIII.
Դ. Հիւրկանոս՝ որ և յովհաննէս ամս ԻԶ։	IV. Hyrcanus, qui et Joannes ann. XXVI.
Ե. Արիստաբուղոս ամ Ա։	V. Aristobulus anno I.
Զ. Յաննէոս՝ որ և աղեքսանդրոս, ամս ԻԷ։	VI. Janneus, qui et Alexander ann. XXVII.
Է. Աղեքսանդրա կին նորա ամս Թ։	VII. Alexandra uxor ejus ann. IX.
Ը. Հիւրկանոս ամս ԼԴ։	VIII. Hyrcanus ann. XXXIV.

Յետ որոյ այլազգիք թագաւորեն ազգին հրէից.

ա. Հերովդէս ամս լէ.
բ. Արքեղայոս Հերովդէի ամս թ.
գ. Հերովդէս չորրորդապետ ամս խը.
դ. Ագրիպպաս ամս է.
ե. Ագրիպպաս կրտսեր ամս իը.

Անք ղ. Ի հսկայքն որդի ծնորդի երորդի ողիմպիադին. եղեն ընդ հռոմայեցւք առ վեսպիանոսիս յ մին ոլիմպիադին. և զբուն աւերն կրեն առ ադրիանոսիս յ մին ոլիմպիադին.

Deinde Alienigenae imperant genti Judaeorum.

I. Herodes annis XXXVII.
II. Archelaus Herodi f. ann. IX.
III. Herodes Tetrarcha ann. XXIV.

IV. Agrippa ann. VII.
V. Agrippa junior ann. XXVI.

Anni XCV. Incipientes a CLV. Olympiade, sub Romanis fuerunt in diebus Vespasiani CCXII. Olympiade; funditus vero eversionem patiuntur sub Adriano CCXXVIII. Olympiade.

(Ամ ինչնաիւալսյն հռոմայեցւոյ։)

(Mors uniuscujusque Imperatorum Romanorum)[1].

Գայիոս (Յուլիոս) կայսր սպանաւ ի պաղատեան։
Աւգոստոս մեռաւ ի Նոլզա։
Տիբերիոս մեռաւ ի միւսէն։
(Գայիոս գալիկուղա սպանաւ ի պալատեան)։
Տիտոս կղաւդիոս մեռաւ ի պալատեան։
Ներոն փախեաւ, և զանձն կենդանոյն թաղեաց։
Գաղբաս սպանաւ ի հռոմ։
Ոթոն զանձն սպան։
Վիտելիոս սպանաւ ի պալատեան։
Վեսպիանոս վճարեցաւ ի սալղուստեան բուրաստանն։
Տիտոս վճարեցաւ ի պալատեան։
Դոմիտիանոս սպանաւ։

Cajus Julius Caesar interfectus est in Palatio.
Augustus mortuus est Nolae.
Tiberius moritur in Mysseno.
(*supple.* C. Galicula occisus est in palatio.)
Titus Claudius moritur in Palatio.

Nero fugivit, et semetipsum vivum sepelivit.
Galba Romae occisus est.
Otho semetipsum interfecit.
Vitellius in Palatio occisus est.
Vespasianus obiit in Sallustianis hortis.
Titus obiit in Palatio.
Domitianus interfectus est.

1 Quando quidem paulo superius, sub finem videlicet primae partis Chronicorum apposuerat Eusebius Catalogum Imperatorum Romanorum, hic fortasse nolens iterum similia repetere, nec plane praetermittere, consulto medium tenuit, ut obitum singulorum Imperatorum assignaret, non sine fructu a Lectoribus colligendo.

Ներուաս վճարեցաւ ի սաղուստեան բուրաստանին ։

Nerva obiit in hortis Sallustianis.

Տրայիանոս վճարեցաւ ի սեղևնուտ ։

Trajanus obiit apud Selenutam.

Ադրիանոս վճարեցաւ ջրգողեալ թանչակալ ։

Adrianus obiit hydropica dysenteria laborans.

Անտոնինոս Եւսեբէս վճարեցաւ ի սիղովրիոս ։

Antoninus Eusebes (Pius) obiit apud Silorium.

Վերոս վճարեցաւ ի զատինոս ։

Verus obiit apud Latinum.

Մարկոս անտոնինոս վճարեցաւ ի պաննոնիա ։

Marcus Antoninus obiit in Pannonia.

Կոմմոդոս թաղեցաւ ի վիտելլեայ աղարանս ։

Commodus sepultus est in Vitellii aedibus.

Պերտինաքս սպանաւ ի պաղատեան ։

Pertinax occisus est in Palatio.

Յուլիանոս սպանաւ ի պաղատեան։

Julianus occisus est in Palatio.

Սեբերոս վճարեցաւ յեբուրակոս ։

Severus obiit Eboraci.

Անտոնինոս պիսակ ի մէջ խառանու և ուռհայոյ ։

Antoninus Caracalla inter Charan et Edessam (excessit).

Մակրինոս սպանաւ յարքելդայիդ ։

Macrinus interfectus est apud Archelaidem (al. arce Laida).

Անտոնինոս հղիոգաբաղոս սպաւնաւ ի հռոմ ։

Antoninus Eliogabalus Romae occisus est.

Ալքսանդրոս սպանաւ ի մոգինտիաքս ։

Alexander interfectus Moguntiae.

Մաքսիմինոս սպանաւ յակիլեիա ։

Maximinus occisus est Aquilejae.

Գորդիանոս զանձն խեղդեաց յաֆրիկէ ։

Gordianus semetipsum suffocavit in Africa.

Պաւպինիոս և բաղբինոս սպա . . .

Pupinius et Balbinius occi . . .

(Ոչ պահեցաւ ինչ ի յաջորդ էյոնբոյ՝ զի՝ ըստ սակաւ յոյնց համեմատիս այսպէս ։)

(desunt sequentia usque ad Constantinum M. Facile tamen supplebis ex collectione Roncallii Tom. II. Chron. XI, et XII. modo sequenti).

. . . նան ի հռոմ։

. . . si Romae.

Գորդիանոս մեռաւ ի սահմանս պարթևաց ։

Gordianus alter excessit finibus Parthiae.

Փիլիպպոս մեծն սպանաւ ի վերոնա. և փոքրն ի հռոմ։

Duo Philippi occisi, senior Veronae, junior Romae in castris praetoriis.

Դեկիոս սպանաւ յաստարանս սքրիպտայ ։

Decius occisus praetorio Abrypto. (al. in Barbaries.)

Գաղոս և Վողուսիանոս սպանան ՚ի հրապարակին փլամինեայ ։

Այմիլիանոս սպանաւ ՚ի կամուրջն սանգուինիկ (կամ արիմնային) ։

Գաղիենոս սպանաւ ՚ի միդուլ ։

Ալ աղերիանոս սպանաւ յասորիս . (այլք ասեն . ըմբռնեալ ՚ի գերութեան՝ վատանուն ծերութեամբ ծերացաւ ՚ի պարսս ։)

Կղաւդիոս մեռաւ ՚ի սիրմիոն . (կամ վնասեցաւ ախտիւ) ։

Կուինտիղոս սպանաւ յակուիլէա։

Աւրեղիանոս սպանաւ ՚ի հռենոս գետ ։

Տակիտոս սպանաւ ՚ի պոնտոս ։

Փլորիանոս սպանաւ ՚ի տարսոն ։

Պրոբոս սպանաւ ՚ի սիրմիոն ։ (ըստ այլոց , միւնչդեռ բանակեալ էր յամին տիգրիս գետոյ , շանթիւ կորեաւ ։)

Կարոս վնասեցաւ ՚ի սելևկիա բաբելոնի ։

Կարինոս սպանաւ ՚ի մարգեան կամ յարէսեան դաշտի ։

Նումերիանոս դաւով ապրոսի սկներոյ իւրոյ ՚ի ճանապարհի սպանաւ ։

Դիոկղետիանոս վնասեցաւ ՚ի սողոնս . և մաքսիմիանոս ՚ի գաղղիա ։

Ալևերոս զիւրովի չորաւ ՚ի ճանապարհին զատինայ ։

Մաքսենտիոս սպանաւ ՚ի մուլվինն կամրջի տիբերիս գետոյ ։

Մաքսիմիանոս սպանաւ ՚ի տարսոն։

Լիկիանոս սպանաւ ՚ի թեսաղոնիկէ ։

Ալ խնձան տրփի պերսիքեանց ։

Gallus et Volusianus occisi in foro Flamini . (al. Interamnae.)

Aemilianus occisus ponte Sanguinico .

Gallienus occisus Mediolano.

Valerianus occisus in Syria . (al. captus apud Persam ignobili senectute consenuit .)

Claudius excessit Sirmi . (al. obiit morbo .)

Quintillus occisus Aquilegiae .

Aurelianus occisus Reno fluvio . (al. Cenofrurio .)

Tacitus occisus Ponto . (al. obiit morte communi .)

Florianus occisus Tharso . (al. obiit morte communi .)

Probus occisus Sirmi . (al. cum castra supra Tigridem haberet , vi divini fulminis periit .)

Carus excessit Seleucia Babylonis.

Carinus occisus campo Margense . (al. Martio) .

Numerianus Apri soceri sui fraude in itinere occisus est .

Diocletianus excessit Solonas, et Maximianus in Gallia .

Severus ipse se interfecit via Latina .

Maxentius occisus ad pontem Mulvinum in Tiberim .

Maximianus occisus Tarso .

Lucinius occisus Thessalonica .

Series Regum explicit.

. . . . .

Lacuna in Codice Armeno; ubi desideratur Prologus Eusebii in Canonem, una cum initio Canonis usque ad annum Abrahae 344. Supplentur itaque haec ex Hieronymo, atque eclogariis Eusebii Graecis et Armenis, maxime Syncello, et Samuele, primoque auctoris libro, etc. reparata ac disposita ad normam totius Codicis Armeni: ut mox videbis.

. . . . .

Օ յառաջաբան խնդրելին շատ մեզ պակասեալն ընամք, երէին թարգմանելով 'ի Լատինականէն Հերոնիմոսի, և 'ի Յունական հատուածոց Եւսեբի առ Սինկեղոսի, և այլն : Որպէս և 'ի սկիզբն Կանոնին՝ պակասումն գտանի ի թերթից մինչև ցամ Աբրահամու յխդ. նորոգութեամբ լցեալ լինի առ 'ի մեզ ըստ օրինակին Հերոնիմոսի՝ համաձայնութեամբ ընդ Սամուէլի երիցու, և ընդ առաջին մասին Եւսեբեայ. որպէս տեսցէ 'ի մօտոյ :

PROOEMIUM

EUSEBII PAMPHILI

AD CANONEM CHRONICUM.

Interprete D. Hieronymo [1].

Mosen [2] gentis Hebraeae, qui primus omnium Prophetarum ante adventum Domini Salvatoris [3] divinas Leges sacris literis explicavit, Ina-

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ԵՒՍԵԲԻ Ի ԿԱՆՈՆՆ

Բաց լուծնահանին Հերոնիմոսէ։

Ովսէս ազգաւ Հեբրայեցի, որ առաջին Համօրէն մարգարէից նախ քան զգալուստ Տեառն փրկչի զՏնծային օրինս գրովք սրբովք յայտնա-

1 Pontacus, cui morem gessit Vallarsius, ad fidem, ut creditur, quorundam saltem Lat. Hier. exemplarium, decurtatam hanc fert inscriptionem. *Eusebii Praefatio:* qua sola contentus fuit Vall. nulla deinceps epigraphe habita initio Canonis, ubi Pontacus reponit. *Eusebii Caesariensis Chronicon D. Hieronymo interprete.* Ms. Rav. teste Roncallio hic habet, *Incipit Eusebii interpretata Praefatio.* In principio autem Canonis. *Eusebii Caesariensis Chronicon Liber incipit.* Ms. Venet. S. Marci. num. CCCXLVIII. hic ita habet. *Incipit Epitomen, quod significat breviarium:* post autem praefationem in capite canonis. *Eusebii Caesariensis Episcopi* βιβλος Χρονικων, *hoc est Liber Temporum, incipit, quem Hieronymus presbyter divino ejus ingenio suis Latinum facere curavit.* Parmensis Liber a Vallarsio citatus, hoc in loco tantum (nescio enim quomodo in principio canonis habuerit) sic fert: *Incipit Eusebii Pamphili Episcopi Caesariensis Epitome, quod Breviarium sonat, a Hieronymo traductum.* His atque simillimis lectionibus vix sibi constantibus valedicens Scaliger, novam de se inscriptionem excogitavit, primo et secundo loco aequè expressam hoc pacto. *Eusebii Pamphili Caesareae Palaestinae Episcopi Chronicorum Canonum Liber posterior, qui Chronicus Canon dicitur.* Hanc inquam inscriptionem tam in praefationis Eusebii, quam in subsequentis Canonis fronte Scaliger repetit, tantum adjiciens primo loco *Prooemium.* Melius fortasse, ut pote paucioribus verbis, in Graeco suo Pseudo-Canone, haec praefert. Εὐσέβιου τοῦ Παμφίλου Χρονικὸς Κάνων. Προοιμιον. Quod sane, ut satis clare fatetur, verbis Syncelli infra citandis non impudenter confecit, cui favet et ipse auctor, Eusebius scilicet noster, anteriore in parte, ubi in calce praelocutionis posteriorem hanc partem secundam memoraturus, քրոնիկոն ժամանակական կանոնս, *Chronicos Canones* nuncupaverat; eo nomine non semel utitur et Samuel noster, ժամանակական կանոն, *Chronicum Canonem*, hanc partem appellans: non aliter senserunt et alii Eusebii eclogarii et sectatores apud Latinos. Itaque tam Latine, quam Armenice possumus ita legere. *Eusebii Pamphili Chronicus Canon.* Եւսեբի պամփիլէական քրոնիկոն (կամ ժամանակական) կանոն։

2 Plurimum debemus Georgio Tarasii Patriarchae Constantinopoleos Syncello, qui hoc fragmentum non parvi momenti nobis servavit: etenim postquam dixisset p. 52. B. ὡσαύτως Εὐσέβιος ἐν τῷ Προοιμίῳ τοῦ Κανόνος ᾧδέπως γράφων συμμαρτυρεῖ, subjungit integram paginam, Μωϋσέα etc, usque ad Συντριχόντων: sicut et

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΚΑΝΩΝ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

(Apud Syncellum pag. 52. vel 65.)

Μωϋσέα γένος Εβραῖον προφητῶν ἁπάντων πρῶτον ἀμφὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, λέγω δὲ τοῦ Χριστοῦ, ἀμφί τε τῆς τῶν ἐθνῶν δι' αὐτὸν θεογνωσίας

ՅԱՒԱՋԱԲԱՆ ԵՒՍԵԲԻ Ի ԿԱՆՈՆՆ

Ըստ յունական հաւատացից։

Ովմանկա ազգաւ եբրայեցի՝ զհամբրէն մարգարէից զառաքինին, որ վասն փրկչին մերոյ՝ քրիստոսի ասեմ, և յայգագս՝ որ նոսա ազգացն ածա-

p. 50. C. ex parte citans eadem, dicit de Eusebio, μαρτυρῶν καὶ αὐτὸς ἐν τῷ τοῦ Κανόνος αὐτοῦ Προλόγῳ, etc. Unde patet, quod Praefatio Eusebii in Canonem, ad vestigium Gr. acquè potest vocari *Prologus*, ac *Prooemium*. Verum hoc eximium fragmentum forte fortuna inventum apud Syncellum in causa fuit, cur Scaliger atque nonnulli alii Hieronymum carperent: illi enim videntes non ubique ipsum verbis ipsis adhaesisse, sed plerumque sensum solummodo expressisse, multa de eo indigne judicant. Uno verbo, (evenit enim, quod S. Doctor praedixerat in sua praefatione), *toti volumini genuinum dentem infigunt, et quod accidere plerumque solet, negligentiam librariorum ad auctores referunt*. Verum quod ad nos attinet, quodque certissimo experimento comperimus, palam testamur Hieronymum in Prooemio Eusebii partim verbo, partim sensui inhaesisse, ut patet ex collatione Gr. fragmentorum: in toto vero corpore Canonis (praeter ea, quae se adjecisse ipse ultro fatetur,) magna ex parte verba ipsa fideliter exposuisse, nonnullis tantum locis ad sensum merum deflexis; ut constabit ex comparatione lectionis nostrae cum Hieronymiana. Itaque sicut mendacii insimulandus Scaliger est, qui ubique Hieronymum incusat, ita non omnino laudandus Vallarsius, qui adeo acerrime lectionem Hier. defendit, ut sine electione omnem apicem plerumque tueatur, non solum posthabita Gr. lectione, sed etiam praetermissis praecipuis capitibus defensionis vel ab ipso Hier. prolatis: quorum primum est, quod Hier. non solum Interpretem, verum etiam Auctorem hujus operis se professus est; atque hinc non pauca eumdem mutare potuisse nemo dubitabit. Secundum, quod S. Doctor praefatus sit, quod sibi vix conveniebat ubique verba verbis reddere, quae ad Latinas aures minus grata accessura esse sciebat. Haec quidem tota illa praestantissimi viri praefatio non obscure indicare videtur. Tertium, quod multum varietatis esse potuit inter Codicem Graecum, quo Hieronymus, atque inter eum, quo eclogarii usi sunt: quod quidem argumentum vel invitus nonnunquam Vallarsius adhibet. Quartum demum, librarii mendum potuit facile irrepere diversis in locis Lat. lectionis; cujus indicium erit exemplarium varietas. His ergo, atque aliis rationibus, Scaliger Doctorem egregium haud impudenter carpere, Vallarsius autem non omnia probare et amplecti debebat.

3 Quamvis eodem Gr. codice usi sint Scal. et Goar, alter excerptor, alter editor Syncelli, quaedam tamen dissimiliter legerunt, et per typos vulgarunt. Lectio Scaligeri plerumque ac-

chi fuisse temporibus, eruditissimi Viri tradiderunt: ex nostris, Clemens, et Africanus, et Tatianus: ex Judaeis, Josephus, et Justus, veteris historiae monimenta replicantes. Porro Inachus quingentis [1] annis Trojanum bellum antecedit. Ex Ethnicis vero, impius ille Porphyrius [2] in quarto sui Operis libro, quod adversum nos casso labore contexuit, post Mosen Semiramim fuisse adfirmat, quae apud Assyrios CL. ante Inachum regnavit annis. Itaque juxta eum DCCC. pene et L. annis Trojano bello Moses senior reperitur. Cum haec ita se habeant, necessarium duxi veritatem diligentius persequi. Et ob id in priori libello [3] quasi quandam materiam futuro operi, omnium mihi Regum tempora praenotavi, Chaldaeorum, Assyriorum, Medorum, Persarum, Lydorum, Hebraeorum, Aegyptiorum, Atheniensium, Argivorum, Sicyoniorum, Lacedaemoniorum, Co-

քանեաց, 'ի ժամանակս Ինաքոսի լինել աւանդեցին քաջասուսն արք. 'ի մերոց կղեմէս, և աֆրիկանոս, և տատիանոս. 'ի հրէից յովսեպոս և յուստոս, զհին պատմութեան գիշատակարանս երկրորդելով: Քրդ Ինաքոս հինդհարիւր ամաք յառաջ քան զտրոյական պատերազմն: Ոսկ 'ի հեթանոսաց ամենայնէն այն պորփիւրիոս 'ի չորրորդ գիրս գործոց իւրոց, զորս հակառակ մեզ մեծաի աշխատութեամբ շարահիւսեաց, կեա մինչեսի զշամիրամ լինել հաստատէ, որ առասորեստանեայս ՃՃ ամաք յառաջ քան զինաքոս թագաւորեաց: Ոպա ուրեմն ըստ նորա գրեա ՌԽ և Ճ ամաք քան զտրոյական պատերազմ մինչես երկոցդոյն գտա նի: Ոյս զի այս այսպէս, կարևոր համարեցայ զճշմարտութիւնն զգուշագոյն հետազօտել. և վասն այսորիկ 'ի նախկին մատենի (կամ 'ի նախընթաց գրքոյկն) իրրու նիւթ իմն հանդերձելոց գործոյս զամենին ինձ թագաւորաց զժամանակս նախանշանակեցի, քաղդէացւոց, ասորեստանեայց, մարաց, պարսից, լիդացւոց, հեբրայեցւոց, եգիպտացւոց, աթենացւոց, արգիւացւոց, սիկիւնացւոց, լակեդեմոնացւոց, կորնթացւոց,

curatior invenitur, quae etiamsi interpolationis suspicionem non effugiat, non tamen illum ubique hoc fecisse crediderim; ita ut vel Goar passim ejusdem lectionem anteferendam putarit, saltem in margine collocando. Goari vero lectio quamvis sincera credatur, procul tamen dubio mendosa non semel judicatur. Sicut impraesentiarum simplicior est, ac Hieronymo propior, lectio Scal. ἀμφὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, quàm Goari legentis, ἀμφὶ τοὺς πρὸ ἐξ ἡμῶν, atque vertentis: » quoad ea quae nos, id est Christum praecesserunt « etc, minus apte. Ceterùm de his consule et Hieronymum de Prato. Nos interim satis duximus Graeca edere juxta Scaligerum, et Latina juxta Vallarsium.

1 Tam Scal. quam Vall. concedunt legendum esse in Lat. juxta Gr. ἑπτακοσίοις, *septingentis*.

2 Ambo quidem consentiunt, Hier. addidisse nomen Porphyrii, ultro omissum ab Eusebio.

3 » Mirum (ait Vallarsius) quod et Scaliger magis probat *libello*, quum plerique alii codd. praeferant *libro* «. Sed nobis mirum praesertim accidit, quod ipse Vallarsius vel *libellum* retinere potuerit, quominus possit magis laudare *librum* minime sibi convenientem, immo et adversantem. Hoc enim exordio excitat vir criticus longam dissertationem quasi contra Scal. quod reapse unus tantum liber Chronicorum ab Eusebio elaboratus fuerit, id est Canon, suppresso omnino anteriori libro historico-chronographico, quem putat ab uno Scaligero creditum extra rerum naturam: fallitur, ait, fallit-

χρησμοὺς καὶ λόγια θεῖα γραφῇ παραδεδωκότα τοῖς χρόνοις ἀκριβῆσαι κατὰ Ἴναχον εἰρήκασιν ἄνδρες ἐν παιδεύσει γνώριμοι, Κλήμης, Ἀφρικανὸς, Τατιανὸς τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου, τῶν τε ἐκ περιτομῆς Ἰώσηππος καὶ Ἰοῦστος, ἰδίως ἕκαστος τὴν ἀπόδειξιν ἐκ παλαιᾶς ὑποσχόντες ἱστορίας. Ἴναχον δὲ τῶν Ἑλλανικῶν ἔστησαν ἑπτακοσίοις πρεσβεύειν. Ἑλληνικῶν δὲ φιλοσόφων, ὃς τις ποτε ἦν ἐκεῖνος ἀνὴρ ὁ τὴν καθ' ἡμῶν συσκευὴν προβεβλημένος, ἐν τῇ δ'. τῆς εἰς μάτην αὐτῷ πονηθείσης καθ' ἡμῶν ὑποθέσεως, πρὸ τῆς Σεμιράμεως χρόνων τὸν Μωσέα γεγονέναι φησίν. βασιλεύει δὲ Ἀσσυρίων ἡ Σεμίραμις πρόσθεν ἔτεσι ν'. πρὸς τοῖς ρ'. ὥστε εἶναι κατὰ τοῦτον τῶν Τρωϊκῶν Μωσέα πρεσβύτερον ν'. καὶ ὀκτακοσίοις ἔτεσιν. Ἐγὼ δὲ περὶ πολλοῦ τὸν ἀληθῆ λόγον τιμώμενος, καὶ τὸ ἀκριβὲς ἀνιχνεύσαι διὰ σπουδῆς προυθέμην, ἔνθεν ὁρμηθεὶς ἐν μὲν τῇ πρὸ τούτης συντάξει ὕλας ἐκπορίζων ἐμαυτῷ, χρόνων ἀναγραφὰς συνελεξάμην παντοίας, βασιλείας (τε) τῶν Χαλδαίων, Ἀσσυρίων, Μήδων, Περ-

Ժամանակագրութեան՝ պատգամն և բանս ՅԱծայինս գրով աւանդեաց, ժամանակիկ լինել ընթերցողի ասացին արք՝ ի հրահանգս (գլուխն) երևելի, կղեմէս, ափրիկանոս, ատտիանոս, որք ըստ մեզ բանի (քրիստոնեայք). և՝ ի թղթատութենէ յայտնեցաւ և յատուոս, մի մի իւրաքանչիւր գործակալութիւն՝ ի հին պատմութենէն խոստանալով: Եւ զինաքոս քան զիւրիան անցս եդին հնագոյն լինել եօթնհարիւրովք (ամաք): Իսկ՝ ի հեղինեացոց փիլիսոփայից, որ այն որ եր երբէք՝ զընդդէմ մեր փոյթ՝ ի մտի եդեալ Հայթհայեանս, ՚ի չորրորդումն մանաւանդ հակառակ մեզ ենթադրութեան, յառաջ քան զշամիրամայ ժամանակն զմխա՛ս ասէ լինել. արդ թադաւորէ, ասորեստանեայց չամիրամ՝ վաղագոյն ծ. ամաք ընդ Ձոց. որպէս թէ ըստ նորա (բանին)՝ քան զարարչացոյն իրս երիցագոյն լինել մխա՛ս ի, և ծ ամաք: Եւ՝ ես՝ որ քան զամենայն ինչ զձմարիտն բան պատուեմ, և զատպղն հետազօտել փութով եղի առաջի, անդստին գուն գործեալ, ՚ի յառաջագոյնն քան զայս նախակարգութեան՝ նիւթս որոնելով անձին՝ զժամանակագ մատենագրութիւնս ժողովեցի ամենազգիս, և զթագաւորութիւնս քաղդէացոց, ասորեստանեայց, մարաց, պարսից, լուդացոց, երբայեցոց, եգիպտացոց, աթենացոց,

que lectores Scaliger, cum praesenti loco duorum librorum distinctionem existimat designari. Sed valde fallitur ipse Vallarsius, nobis alioquin carissimum, qui cum ardeat desiderio convincendi Scaligerum, evidenter offendit Eusebium Hieronymumque: quorum unus in textu Graeco, alter in interpretatione Latina, luce clarius declarant ambos Chronicorum libros. Verum ne verbosior sim in re manifesta, absurdum est omnino, quod credidit Vallarsius, *priori libello* intelligendum esse prooemium Canonis, una cum altero opere incerti auctoris, cui nomen *Exordium libri*; quod multis urget Vallarsius, frustra (ne quid gravius dicam) laborans. Siquidem velit nolit, in praesto habetur hodie *prior* Eusebii *libellus*, vel, ut ipse concedere videtur, *Liber* Eusebii nostri, cujus in prooemio generali clarius praedixerat auctor id, quod hic legimus. Sicut etiam impraesentiarum indicat in particulari prooemio Canonis praemissam jam a se fuisse primam operis Chronici partem: ut optime probat etiam acutissimus vir Hieronymus de Prato.

rinthiorum, Thessalorum, Macedonum, Latinorum, qui postea Romani nuncupati sunt [1]. (. . .)

In praesenti autem stilo eadem tempora contra se invicem ponens, et singularum gentium annos dinumerans, ut quid cuique coaetaneum fuit, ita curioso ordine coaptavi [2]. Neque me fugit, in Hebraeis codicibus dissonos aetatum annos inveniri, plusque vel minus [3], prout interpre-

թեսսաղացւոց, մակեդոնացւոց, լատինացւոց, որք յետոյ հռովմայեցիք յորջորջեցան (. . .)։

Իսկ յառաջիկայդ ոճ (կամ ոճով) զնոյն ժամանակս հանդէպ միմեանց առընթեր եդեալ, և զիւրաքանչիւր ազգաց զամս 'ի թիւ արկեալ, թէ ո՞ ո՞ւմ հասակակից գտաւ, զայսօրինակ հետաքնին (կամ կանոնաւոր) կարգաւ յերիւրեցի։ Եւ չեմ ինչ անտեղեակ, թէ առ հեռ-

1 Supplendum ex Gr. vel ipsis, qui Hieronymum ediderunt, non adversantibus, *simul fiunt XV (regna)*. Sed minime ferenda est Scaligeri assertio absoluta, cum statuit; ait enim: » de quibus (quindecim) regnis duo perierunt in Canone, Chaldaicum, et Thessalicum «; non enim *perierunt*, sed ultro omissa, vel interclusa sunt: haud enim dicit auctor se in canone quindecim regna posita, sed ea priori quidem in libro praemisisse, ex quibus quicquid scitu dignum possit erui, et in Canonis normam reduci, hic peracturum. Atqui Canon initium ducit a Nino et Abraamo; Chaldaicum verò regnum ab Eusebio memoratum diu ante fuit; id enim pertinet ad imperium Chaldaeorum, quos ante diluvium extitisse juxta profana commentaria primo illo libro prodiderat: quomodo ergo vult Scaliger eos post Ninum collocari in Canone? Sin autem alios requirit Chaldaeorum reges in Canone reponendos, facile potuit Chaldaeorum nomine Assyrios in Canone repertos intelligere, atque ita statim reperiret, quod periisse dolet. Idem de Thessaliae regibus dicendum est, etenim Thessalos hic memoratos auctor primo libro jam dixerat non alios habuisse reges, quam eos, qui in Macedonas regnabant. Ignoscendus profecto hic error esset Scaligero, ut pote cui prior liber praesto non erat, nisi ipse se eum habere putavisset, neque tam libere locutus fuisset, tamquam omnia sibi nota essent. Adde quod poterat haec nullo negotio consequi vel ex Gr. fragmentis, quae in usum prioris partis ipse congesserat.

2 Haec lectio, quam et Vallarsius tenet *σύνταξιν*, probat et alteram paulo superiorem, ubi quamvis Goar, *προτάξει* legat, Scal. tamen *συνταξει* legerat. Quod autem dicit Vall. de Scal. » Penes eundem *συνταξει*, quod vereor ne ipse ex praeconcepta opinione rescripserit pro *προτάξει* «, nihil est; nam quodvis nomen eligat, non inficias ibit librum integrum intelligi, neque ut ipse ait, *praeviam operis ordinationem*, qualem putat praefationem cum exordio libri. Librum, inquam, integrum: si enim Canon, Epitome, sive Breviarium anterioris partis a cunctis appellatus, *Liber* sine controversia dici potest, priorem partem, prolixam quidem, hoc nomine non appellabimus? Verum ut humane Vallarsius erravit, ita inhumaniter Scaliger et Clericus contra D. Hieronymum exarserunt, eo quod latiori sensu integrum sermonis membrum ita reddiderit: *ita curioso ordine coaptavi;* quasi vir ille doctissimus ignoraret verum sensum Gr. lectionis Χρονικοῦ Κανόνος σύνταξιν ἐποιησάμην. sc. *Chronici Canonis constructionem confeci*. Ut enim prudenter putat Vallarsius, p. 15. a. » Qui ea (Eusebii vocabula) nescierit, illum, manifestum est, Graece penitus nescisse. E contrario quam probe calluerit magnus Hieronymus Graecas literas, nihil opus est dicere. Constatque adeo, noluisse illum verbis contentiosius inhaerere, sicque paululum ablusisse, quando nullum erat boni sensus dispendium «. Utinam ubique hac ratione constantis-

σῶν, Λυδῶν, Εβραίων, Αιγυπτίων, Αθηναίων, Αργείων, Σικυωνίων, Λακεδαιμονίων, Κορινθίων, Θετταλῶν, Μακεδονίων, Λατίνων, οἷς ὕστερον γέγονεν ἐπίκλην ὄνομα Ρωμαῖοι. ὁμοῦ γίνονται ιέ.

Ἐν δὲ τῷ παρόντι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοὺς χρόνους συναγαγὼν, καὶ ἀντιπαραθεὶς ἐκ παραλλήλου τὸν παρ' ἑκάστῳ ἔθνει τῶν ἐτῶν ἀριθμὸν, Χρονικοῦ Κανόνος σύνταξιν ἐποιησάμην. Εὑρών τε παρ' Εβραίοις διαφόρους τῶν χρόνων ἀποδόσεις, τὴν μὲν πλεονάζουσαν, τὴν δὲ ἐνδέουσαν, τάυτην μετῆλθον. πλὴν

արգիացւոց, սիկիւնացւոց, լակեդեմնացւոց, կորնթացւոց, թեսաղացւոց, մակեդնացւոց, լատինացւոց, որոց յետոյ եղև մականուն հռոմայեցիք. միանգամայն լինին ժե.

Ոչ կարացաք կրկնել ի միասին զժամանակսն ժողովեալ, և հանդէպ միմեանց առնել եղեալ համեմատութեամբ զառ իւրաքանչիւր ազգի ամացն զթիւ, զի ժամանակական կանոնին արարի զշարադրութիւն։ Ոչ գտեալ առ երբայեցիս՝ երկեան զժամանակացն տարբերութիւնս, զոմն ա-

sima uteretur Vallarsius, neque, ut passim, gratis concertaret de verbis paulo aliter abs Hieronymo redditis.

3 Non minus Graeca, quam Latina hujus loci lectio, animos lectorum utriusque nationis agitavit commovitque contra Eusebium. Quum enim certissimum sit, inquiunt, septuaginta seniorum traditionem annis progredi *abundantioribus*, ut contra, Hebraicum textum *minutioribus*, quomodo ergo pelliceri potest Eusebius ἐνλειούσαν, seu *minorem* sequi dinumerationem, cum reapse ubique alteram usurpare soleat πλεονάζουσαν, seu *ampliorem*? Hinc disceptatio, hinc altercatio criticorum tum inter se, tum cum auctore concertantium. Syncellus Graecus in Eusebium passim invehitur. Scaliger nunc Eusebium, nunc Syncellum incusat. Vallarsius autem Scaligerum cum aliis reprehendit. Auget litem apud recentiores Hieronymi liberior interpretatio, novam quae sententiam affert. Sed omnia (ni fallor) nullius ponderis figmenta dicenda sunt, quia pro fundamento habent falsam illam conjecturam, quod Eusebius traditionem hìc aliam attulerit a traditione Septuaginta. Nam ex priori libro evidenter patet auctorem omnino sibi statuisse Judaico textui τῶν LXX interpretationem esse anteferendam; quandoquidem verò variae occurrunt lectiones in variis τῶν LXX codicibus, eam sibi hìc proponit eligendam lectionem, quae minorem complectitur annorum dinumerationem; eamque solam lectionem absolute *Hebraicam veritatem* vult nominari, atque *Hebraei Codicis* titulo decorari: ita ut minime dubitandum sit, eum hìc neutiquam de Judaico textu, sed tantum de lectionibus τῶν LXX. variantibus verba fecisse; etiamsi privatas Judaeorum traditiones, ut de annis Judicum, sibi conciliandas in Canone persuasum habuerit, ut videbis suo loco. Quo concesso, ut necesse videtur concedendum, evanescunt omnia criticorum argumenta. Et quidem minor est Eusebii Chronometria quoad annos, quos alii Septuaginta Seniorum imitatores tenent, ut apertissime patet: secundum enim Eusebium ab orbe condito usque ad Christum natum anni numerantur 5199. at secundum alios supra 5280. usque ad 5500. Verum enim vero ea magis lectio, quae ab Eusebio usurpata est, in Ecclesia magis in usu erat, quippe quae in plurimis habebatur codicibus, quocirca Hier. explicate apposuit *exemplariorum multitudinem*. (dummodo non ita legerit etiam in autographo suo.) Haec omnia, quae diximus, affirmat et alterum Hier. Codicis additamentum, *plus vel minus, prout Interpretibus visum est*; quo minime potest intelligi textus Judaicus, sed sola Interpretatio Graeca varie habita, vel variatim a commentatoribus accepta. Tota ergo litis causa ex eo orta est, quod minus animadverterunt critici alium esse textum Judaicum, et alium Hebraicum: primus enim Originalem textum solum inducit, secundus interpretationes etiam continet, et magis pro istis aliquando accipitur apud Eusebium, ut in I. quoque parte monuimus.

tibus visum est, lectitari: sequendumque illud potius, quod exemplariorum multitudo in fidem traxit. Verum utquumque quis volet computet, et reperiet Inachi temporibus, quem primum Argis regnasse ajunt, Patriarcham Hebraeorum fuisse Israelem, a quo duodecim Judaeorum tribus Israelis vocabulum sortitae sunt: Semiramim autem et Abraam contemporales fuisse, manifestum est. Nam Moses, licet junior supradictis sit, omnibus tamen, quos Graeci antiquissimos putant, senior deprehenditur. Homero scilicet et Hesiodo, Trojanoque bello, ac multo superior Hercule, Musaeo, Lino, Chirone, Orpheo, Castore, Polluce, Aesculapio, Libero, Mercurio, Apolline, et caeteris diis gentium, sacrisque vel vatibus, ipsius quoque Jovis gestis, quem Graecia in arce divinitatis collocavit [1]. Hos, inquam, omnes quos enumeravimus, etiam post Cecropem Diphyem primum Atticae regem fuisse convincimus. Cecropem autem praesens historia Mosi coaetaneum ostendit, et antecedere Trojanum bellum annis CCCLXXV. Quod, ne cui dubium videatur, sequens ratio sic probabit.

բայեցի մատեանս անմիաբան գտանին ամք հասակաց (կամ դարուց), ասելի կամ նուազ, որպէս և զնայդ տեսակ եղև վերծանել թարգմանչաց, և հետևելի գոլ զոյն առաւել, զոր արժանահաւատ ընծայի բազմութիւն օրինակաց։ Այլ արդ որպէս և կամ իցէ ումք, համարեցայ, և գոցէ առ ժամանակօք ինաքոսի, զոր առաջին թագաւորեալ արդիւնց. ասդ ասեն, զնահապետան երբայեցւոց գոլ զնբայել, յորմէ երկոտասան ցեղք հրէից զնբայել անուն ընկալան. և զշմիրամ և զաբրահամ ժամանակակից լինել յայտ է։ Այնմէ մինչև թէպետև կրտսերագոյն իցէ քան զնախահաւատեալս, բայց քան զամենեսին՝ զորս յոյնք ամենայնիւ հինս համարին, երիցագոյն գտանի. այսինքն քան զՀոմերոս, և զՀեսիոդոս, և քան զտրոյական պատերազմ. և յայժ վերագոյն քան զՀերակղէս, զմուսէոս, զղինոս, զքիրոն, զորփէոս, զկաստոռը և զպոլղուքս (որ են դիոսկուրք), և զասկղեպիոս, զբաքոս, զերմէս, զապողոն, և քան զայլ դիս հեթանոսաց, և զսքեաղանութիւնս կամ զիղձս, և քան զարտմազայ գլխովին զդործս, զոր յունաստան յամուրն ծածութիւնս զեռեղեցոյց։ Ցոսա ամենեսին ասեմ, զորս ի թիւս արկաք, յետոյ լինել քաջ ցուցանեմք և քան զկնկրոփս երկրայս զառաջին թագաւոր ատտիկեայ. իսկ զկնկրոպ պատմութիւնս առաջնկայ հասակակից մովսէսի ցուցանէ գոլ, և յառաջել քան զտրոյական պատերազմ չհե ամօք։ Այլ զի մի երկբայելի ումք երևեսցի այդ, առաջնկայս քան այսպիս հաւատարմացուսցէ։

1 Plus aequo Scal. reprehendit in Hieronymo periphrasin *in arce divinitatis collocavit*, cum S. Interpres Graecorum profanam superstitionem ironice extollere volens, per metaphoram rem manifestam exponendam voluerit; aliter poterat quidem verbum verbo reddere. Quare etiam Val-

ἀλλὰ καὶ οὕτως κατὰ μὲν Ιναχον, ὃν πρῶτον Ελληνες Αργους βασιλεῦσαί φασι, τὸν Εβραίων προπάτορα Ισραὴλ γενόμενον εὗρον, ἐξ οὗ τὸ δωδεκάφυλον τοῦ Ιουδαίων ἔθνους τῆς τοῦ Ισραὴλ ἐπωνυμίας ἠξιώθη. Κατὰ δὲ Σεμίραμιν τὸν Αβραὰμ Χαλδαῖον μὲν τὸ γένος, ἄλλως γε ἄνδρα θεοφιλῆ καὶ πρῶτον τῶν παρ' Εβραίοις προφητῶν εἶναι πεπιστευμένον. Μωσέα δὲ, φιλαλήθως εἰπεῖν, τούτων μὲν νεώτερον, τῶν δὲ παρ' Ελλησιν ἀρχαιολογουμένων πρεσβύτατον, Ομήρου λέγω, καὶ Ησιόδου, καὶ αὐτῶν τῶν Τρωϊκῶν, καὶ ἔτι Διοσκόρων, Ασκληπίου, Διονύσου, ἡρώων τε πάντων, Ερμοῦ τε καὶ Απόλλωνος, τῶν τε λοιπῶν παρ' Ελλησι θεῶν, μυστηρίων τε καὶ τελετῶν, Διός τε αὐτοῦ πράξεων τῶν παρ' Ελλησι μνημονευομένων. Τούτων γὰρ ἁπάντων τὴν ἱστορίαν νεωτέραν τῆς Κέκροπος ἡλικίας παῖδες Ελλήνων παραδεδώκασι. Μωϋσέα δὲ ἡ παροῦσα ἐξέτασις τῶν χρόνων γενέσθαι κατὰ Κέκροπα τὸν διφυῆ, ὃν πρῶτόν φασι τῆς Αττικῆς βασιλεῦσαι, συνίστησι πρὸ τῶν Ιλιακῶν ἀμφὶ τν'. ἔτη . . .

ասելեալ, և զայն նուազեալ, ընդ այս անցի։ Բայց սակայն և այնպէս առ Ինաքոսիւ, զոր առաջին թագաւորեալ արգիացւոց ասեն հեղլենացիք, զեբրայեցւոց զնախահայրն զիսրայէլ լեալ գտի. յորմէ երկոտասանացեղ հրէից ազգն զյիսրայէլն խորայէլ անուան եղև արժանի։ Իսկ առ շամիրամաւ զաբրահամ, թէպէտև քաղդեացի յազգէ, բայց այր ճշմարիտ, և առաջին զոլ մարգարէից՝ որ առ եբրայեցիս, հաւատացեալ։ Իսկ զմովսէս, ճշմարտասիրութեամբ ասել, թէպէտև կրտսերագոյն քան զսոսա, բայց երիցագոյն քան զառ հեղլենացիս հնախօսեալսն առ հասարակ, քան զհոմերոս ասեմ, և զեսիոդոս, և քան զտրովացիսն անգամ, ես և քան զդիոսկուրս, և զասկղեպիոս, զդիոնիսոս, և զդիւցազունս ամենայն, և զերմէս և զապողոն, և քան զայլ դիս հեղլենացւոց, զխորհուրդս և զնուէրս, և քան զարամազդայ իսկ զգործսն յիշատակեալս առ հեղլենացիս։ Ասան զի զսոցա ամենեցուն զպատմութիւն կրտսերագոյն քան զկեկրոպայ հասակ աւանդեն մանկունք հեղլենացւոց. Իսկ զմովսէս առաջիկայս շարադասութիւն ժամանակաց առ կեկրոպաւ երկբնուիւ, զոր առաջին ասեն թագաւորել ատտիկեայ, հաստատէ, յառաջ քան զիղիականս իբր յծ. ամօք . . .

larsius frustra nititur, ut eam in Gr. textu sententiam excogitet, quam apud Hier. legit: nam velit nolit, Gr. vox. *μνημονευόμενος*, nihil aliud latine significat, nisi *commemoratus*, *memoriae mandatus*. Igitur nescio qui ausus sit Vall. p. 18. a. haec dicere: » Graecus tamen habet ad verbum: *quem*, sive, *cujus gesta Graecia summopere celebrat* «. Sed quis non videt nullum in Gr. vestigium esse vocabulorum *summopere* et *celebrat*; nisi et ipse fateatur, non *verbum*, ut pollicetur, sed tantummodo *sensum* expressisse juxta Hier.

Quadragesimo secundo anno imperii Augusti [1] CHRISTUS natus est: quintodecimo Tiberii anno praedicare orsus est. Si quis igitur retrorsum annorum supputans numerum, alterum Darii regis Persarum quaerat annum, sub quo templum Jerusalymorum, quod a Babyloniis destructum fuerat, instauratum est, reperiet a Tiberio usque ad Darium annos DXLVIII. Darii quippe secundus annus sexagesimae quintae Olympiadis anno primo fuit: et Tiberii XV. in ducentesimam primam Olympiadem incurrit. Fiunt ergo inter Darium et Tiberium Olympiades CXXXVIII. anni DXLVIII. quadriennio in una Olympiade supputato.

Deinde secundo Darii anno LXX. desolationis templi annus expletur, a quo usque ad primam Olympiadem retrorsum numerantur Olympiades LXIV. anni CCLVI. Qui similiter supputantur a supradicto desolationis tem-

Ի քառասներորդ երկրորդ ամի Ինքնակալութեան Օգոստեայ՝ Ք՜Ս ծնաւ. ՚ի հնգետասաներորդ ամի Տիբերեայ քարոզել սկսաւ. արդ եթէ ոք ՚ի վեր կոյս անդր հաշուելով զԹիւ ամացն, զերկրորդ ամն Դարեհի պարսից արքայի խնդրեսցէ, առ որով տաճարն Երուսաղէմի կործանեալն ՚ի բաբելացւոց նորոգեցաւ, գտցէ ՚ի Տիբերեայ մինչեւ ՚ի Դարեհ ամս շխը։ Վասն զի երկրորդ ամն Դարեհի եղեւ յառաջնում ամի կե երրորդի ողոմպիադին. եւ հնգետասաներորդն Տիբերեայ անկանի ՚ի մ՟ա ողոմպիադն։ Արդ լինին ընդ մէջ Դարեհի եւ Տիբերեայ ողոմպիադք ճլը. ամք շխը. չորեքամեայ զմի ողոմպիադն հաշուելով։

Արդ յերկրորդ ամի Դարեհի՝ եօթանասներորդ ամ աւերածոյ տաճարին կատարի. յորմէ մինչեւ յառաջին ողոմպիադն յետս կոյս հաշուին ողոմպիադք կդ. ամք մծզ. Որ եւ նոյնպէս հաշուին ՚ի նախասա-

1 Mirum in modum, ubi primum desinit Gr. fragmentum a Syncello hucusque citatum, statim (post nempe illam lineam desideratam, *Quod, ne cui dubium videatur, sequens ratio sic probabit*) subsequitur alterum, quod sane occurrit non apud eclogarium eundem, sed penes Eusebium in Praep. Evang. Lib. x. cap. 9. p. 483. B. ubi hunc locum citare voluerat: con-

(Ipse Euseb. Praep. Evang. Lib. x. cap. 9.)

Συντρεχόντων ὁμολογουμένως τῶν χρόνων Αὐγούστου Ρωμαίων αὐτοκράτορος, καὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν γενέσεως, ἀρχήν τε τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ ποιησαμένου κατὰ τὸ πεντεκαιδέκατον ἔτος Τιβερίου Καίσαρος, εἴ τις ἀπὸ τούτου συναγαγεῖν ἐθέλοι τὸν τῶν ἐτῶν ἀριθμὸν, προϊὼν ἐπὶ τοὺς ἀνωτέρω χρόνους, τοὺς μέχρι Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀνανεώσεως τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼ, ἣ γέγονε μετὰ τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους, εὕροι ἂν ἀπὸ Τιβερίου ἐπὶ τὸ δεύτερον ἔτος Δαρείου, ἔτη φμή. Δαρείου μὲν γὰρ τὸ δεύτερον κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ξέ. Ὀλυμπιάδος καταντᾷ, Τιβερίου δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον τῆς Ρωμαίων βασιλείας κατὰ τὸ τέταρτον τῆς σγ'. Ὀλυμπιάδος συμπίπτει. Γίνονται τοίνυν αἱ μεταξὺ Δαρείου τοῦ Πέρσου, καὶ Τιβερίου τῶν Ρωμαίων βασιλέως, Ὀλυμπιάδες ρλζ'. αἳ συνάγουσι χρόνον ἐτῶν φμή. τετραετείας τῇ Ὀλυμπιάδι λογιζομένης.

Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος Δαρείου τὸ ἑβδομηκοστὸν ὑπῆρχε τῆς ἐρημίας τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼ, (καθὼς τὰ τῆς Ἑβραίων ἱστορίας παρίστησι,) κἀντεῦθεν πάλιν ἀνατρεχόντων, ἀπὸ μὲν τοῦ δευτέρου ἔτους

Իսկ զի խոստովանեալ է ընթացակիցն լինել ժամանակաց Աւգոստեայ հռովմայեցւոց կայսերն, և փրկչին մերոյ ծննդեանն, որպէս և սկիզբն աւետարանական վարդապետութեանն քսի արարաւ առ հնգետասաներորդ ամաւ տիբերեայ կայսեր, եթէ ոք աստի յայսմանէ ժողովել կամիցի զամացն զհամար, յառաջ խաղացեալ 'ի վերագոյն անդր ժամանակս, մինչև 'ի դարեհ արքայ պարսից, և ցոր առ նովաւ նորոգութիւն տաճարին երուսաղէմի, որ եղև յետ 'ի բաբելոնէ դարձի հրէից ազգին, գտցէ արդեօք 'ի տիբերեայ ցերկրորդ ամն դարեհի ամս շխը: Քանզի երկրորդն (ամ) դարեհի հանդիպի ըստ առաջին ամի կե՛երորդի ողոմպիադի. և հնգետասաներորդն տիբերեայ թագաւորութեանն 'ի վերայ հռովմայեցւոց' անկանի 'ի չորրորդն ս՟գ ողոմպիադի: Իսկ արդ' լինին ընդ մէջ դարեհի պարսկի, և տիբերեայ հռովմայեցւոց արքայի ողոմպիադք ՃԼԷ. որք գումարեն զժամանակ շխը ամաց, չորեքամեայ հաշուելոյ ողոմպիադին:

Իսկ զի զերկրորդ ամաւ դարեհի' եօթանասներորդն գտանի աւերածոյ տաճարին' որ յերուսաղէմ, (որպէս իսկ եբրայեցւոց պատմութեանն յանդիման կացուցանեն), եթէ և աստուստ վերստին 'ի վեր ընթասցիս,

sule locum cum antecedentibus et sequentibus, haud enim obscure designat se similia in Chronico Canone declarasse, maximè cum dixerit p. 484. D. ταῦτα μὲν οὖν ἀποδεικτικῶς ἐν τοῖς πονηθεῖσιν ἡμῖν Χρονικοῖς Κανόσιν οὕτως ἔχοντα συνίστη. i. e. „ Verum haec certis argumentis in Chronicis Canonibus jam a nobis elaboratis, sic stabilita reperiuntur “.

pli anno usque ad L. annum Oziae regis Judaeorum, sub quo Isaias et Osee fuerunt. Itaque prima Olympias in Isaiae, et reliquorum incurrit aetatem, qui cum eo prophetaverunt. Rursum si a prima Olympiade ad superiora tempora et usque ad captivitatem Trojae proveharis, invenies annos CCCCVI. quos et nos in priore Opusculo digessimus, ut curiosissima Graecorum historia conscribit. Item apud Hebraeos a supradicto Oziae anno et temporibus Isaiae Prophetae, usque ad Samson, et tertium annum Labdon Judicis, supputabis annos CCCCVI. Samson autem est, quem in corporis robore Herculi similem ferunt posteri Judaeorum. Et mihi videntur non multum inter se distare tempore, si quidem ambo circa Trojae captivitatem fuerunt.

Post hoc iterum ad priora convertere, et cum CCC. tibi et XXIX. annos pes retroactus impleverit, Graecorum Cecropem Diphyem, et Mosem invenies Hebraeorum. Nam a XLV. Cecropis anno usque ad captivitatem Trojae, et ab LXXX. aetatis Mosi anno, in quo populum Israeliticum de Aegpyto eduxit, usque ad Labdon, et Samson Judices, com-

ցեալ ամէ աւերածոյ տաճարին մինչեւ 'ց Ծ երորդ ամն ոզիայ արքային յուդայ. առ որով եսայիաս եւ ովսէէ էղեն: Արդ այսպէս առաջին ողոմպիադն անկանի 'ի հասակ եսայեայ, եւ այլոց՝ որք ընդ նմա մարգարէացան: Դարձեալ եթէ յառաջին ողոմպիադէ 'ի վերագոյն ժամանակս, եւ մինչեւ ցառումն տրովայ ձգեսցիս, գտցես ամս ՆԶ. զորս եւ մեք յառաջին գործ մեր կարգեցաք. եւ զգուշագոյն պատմութիւն յունաց շարագրէ: Նոյնպէս եւ առ հեբրայեցիս 'ի նախասացեալ ամէն ոզիայ եւ 'ի ժամանակաց եսայեայ մարգարէի մինչեւ 'ի սամփսոն, եւ ցերրորդ ամն ղաբդոնի դատաւորի հաշուեսցես ամս ՆԶ: Իսկ սամփսոն է, զոր յուժի մարմնոյն նման հերակլի պատմեն լինել զաւակք հրէից: Արդ ինձ երեւին ոչ յոյժ բացական լինել յիրերաց ժամանակաւ, վասն զի երկոքեանն իսկ էին զաւուրբք առմանն տրովայ:

Յետ այսորիկ միւսանգամ դարձ յառաջինսն, եւ յորժամ քեզ Յ, եւ ԻԹ ամս լցուսցէ յետադարձութիւնդ, գտցես զյունացն կեկրոփս երկբայս, եւ զմովսէս հեբրայեցւոց: Քանզի 'ի ԽԵ ամէն կեկրոպայ մինչեւ ցառումն տրովայ, եւ 'ի Ձ ամէ հասակին մովսեսի, յորում եհան յեգիպտոսէ զժողովուրդն իսրայէլեան, մինչեւ ցղաբդոն եւ ցսամփսոն դատաւորս հաշուին ամք ՅԻԹ: Որպա ուրեմն առանց իրիք երկբայութեան մովսէս

Δαρείου, ἐπὶ τὴν πρώτην Ολυμπιάδα, ἔτη συνάγοιτ' ἂν σνϛ'. Ολυμπιάδες ξϑ'. Τοσαῦτα δ' ἂν εὕροις τὰ ἀπὸ τοῦ ὑστάτου ἔτους τῆς ἐρημίας τοῦ δηλωϑέντος ἱεροῦ, ἐπὶ τὸ ν'. ἔτος Οζίου τοῦ τῶν Ιουδαίων βασιλέως ἀνιῶν, καϑ' ὃν ἐπροφήτευον Ησαΐας καὶ Ωσηέ, ὅσοι τε τούτοις γεγόνασι σύγχρονοι. ὥστ' εἶναι τὴν πρώτην καϑ' Ελληνας Ολυμπιάδα σύνδρομον τῷ προφήτῃ Ησαΐᾳ, καὶ τοῖς τούτου συγχρόνοις. Πάλιν δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης Ολυμπιάδος, ἐπὶ τοὺς ἔμπροσϑεν ἀνιῶν χρόνους, μέχρι τῆς Ιλίου ἁλώσεως, εὑρήσεις ἔτη συγκεφαλαιούμενα υή. ὡς αἱ παρ' Ελλησι τῶν χρόνων ἀναγραφαὶ περιέχουσι. καὶ κάϑ' Εβραίους ἀπὸ πεντηκοστοῦ ἔτους Οζίου τοῦ Ιουδαίων βασιλέως ἀνιῶν ἐπὶ τὸ τρίτον ἔτος Λαβδὼν τοῦ παρ' Εβραίοις γενομένου κριτοῦ, τὸν ἴσον συνάξεις ἀριϑμὸν ἐτῶν υή. ὥστ' εἶναι τὴν Ιλίου ἅλωσιν κατὰ τοὺς Λαβδὼν τοῦ Κριτοῦ χρόνους, ἑπτὰ ἔτεσι πρότερον, ἣ Σαμψὼν ἄρξαι Εβραίων, ὃν κατὰ τὴν τοῦ σώματος ἀλκὴν ἀνυπόστατον γένεσϑαί φασιν εἰκότα τῷ βοωμένῳ παρ' Ελλησιν Ηρακλεῖ.

Καὶ ἐντεῦϑεν ἐπὶ τοὺς ἀνωτέρω βαδίζων ἐν ταυτῷ τε συναγαγὼν ἀριϑμὸν ἐτῶν υ'. εὕροις ἂν κατὰ μὲν Εβραίους Μωσέα, κατὰ δὲ Ελληνας Κέκροπα τὸν γηγενῆ...

Յերկրորդ ամէն դարերի ցառաջին ողջմիտսն՝ ամք դումարին մՃԶ, ողջմիտք կին։ Գոյնչափ արդեօք գտցես (ասն) և ի վերջին ամէ առեքածոյ նախասացեալ տառացարին, ցՃ երրորդ ամն ողիոյ արքային յուդայ ի վեր խաղալով. առ որով մարգարէականքն ետսիասս և ովսէի, և այք սոցա եղեն ժամանակակիցք. որպէս թէ լինել առաջնոյ ըստ Հեղգէնացւոց ողջմիտի՝ զուգընթաց մարգարէին ետսիայ և ժամանակակցաց նորա։ Գտաբեալ յառաջին ողջմիտգէն ի վերագոյն անդր դիմելով ժամանակս, մինչև ցառաւմն իղիսի, գտանիցես ամս քառասնակաւսն Ճէ. որպէս առ Հեղգէնացիս գրութիւնք ժամանակացն պարունակեն. և ըստ երրայեցւոց ի յիսներորդ ամէ ողիոյ արքային յուդայ ի վեր խաղացեալ ցերրորդ ամն զաբդոնի առ երրայեցիս եղելոյ գտտաւորի, գՀատասարն դումարեացես թիւ ամաց Ճէ։ որպէս զի լինել առամնն իղիսի առ ժամանակօք զաբդոնի գտտաւորի, եօթն ամք յառաջագոյն քան զամփոսն նին իշխել երրայեցւոց. զոր ըստ մարիննոյն ուժոյ անպարտելի լինել առեն, նմանեալ Համթաւելոյն առ Հեղգէնս Հերակլի։

Յառ անտի ի վերագոյնս անդր երթեալ, և ընդ նմին դումարեալ զթիւ ամաց Ճ, գտանել գտանես ըստ երրայեցւոց զմովսէս, և ըստ Հեղգէնացւոց զկեկրոպ երկրածին։ . . .

putantur anni cccxxix. Itaque sine ulla ambiguitate Moses et Cecrops, qui primus Atheniensium rex fuit, iisdem fuere temporibus.

Porrò iste est Cecrops Diphyes indigena, sub quo primum in arce Oliva orta est, et Atheniensium urbs ex Minervae appellatione sortita nomen.

Hic primus omnium [1] Jovem appellavit, simulacra reperit, aram statuit, victimas immolavit, nequaquam istiusmodi rebus in Graecia unquam visis. Caetera quoque, quae apud Graecos mira jactantur, posteriora Cecropis annis deprehenduntur. Si autem Cecropis, consequenter et Mosi, qui cum Cecrope fuit.

Post hunc enim scribitur diluvium sub Deucalione, incendium sub Phaethonte, Erichthonius Vulcani et terrae filius, Dardanus qui Dardaniam condidit: de quo Homerus:

» Quem primum genuit caelesti Jupiter arce «.

Liberae quoque raptus, et Europae: sacra Cereris atque Isidis: delubrum in Eleusina; frumenta Triptolemi: regnum Trois:

և Կեկրոփս, որ եղև առաջին թագաւոր աթենացւոց, առ նովին ժամանակօք եղեն։

Բայց՝ սա է Կեկրոփս երկերյս երկրածին, առ որով նախ 'ի բարձրաւանդակի ձիթենին բուսաւ. և աթենացւոց քաղաքն յաթենասայ կոչմանէն անուն էառ։

Սա նախ քան զամենեսին զԶևս (կամ զդիոս) կոչեաց. զկռոչեալս եգիտ, սեղան կանգնեաց, զոհս զոհեաց, ուր ոչ երբեք այսպիսի ինչ 'ի յունաստան տեսեալ էին։ Նաև այլ ևս՝ որ ինչ միանգամ առ յոյնս զարմանալիք 'ի պարծանս առեալ լինին, յետնագոյն քան զամս Կեկրոպայ գտանին։ Իսկ եթէ Կեկրոպայ, ապա և Մովսէսի՝ որ ժամանակակիցն էր Կեկրոպայ։

Քանզի յետ այսր գրի ջրհեղեղն՝ որ առ Դևկալիոնաւ, հրդեհն առ Փայեթոնաւ, Երիքթոնիոս Հեփեստեայ և երկրի որդին, Դարդանոս՝ որ զԴարդանիա շինեաց. զորմէ Հոմերոս,

— Զոր նախ ծնաւ յերկնային ամրոցն Արամազդ։

Իսկ պերսեփոնեայ յափշտակութիւն, և եւրոպայ. խորհուրդք դեմետրի և իսիդեայ. մեհեանն յելևսին. ցորեանք (կամ արմտիք) տրիպտողեմեայ. թագաւորութիւն տրովայ.

1 Sequentia quoque particularia fragmenta ex eodem Eusebii libro desumpta sunt; sicut etiam non pauca apud Syncellum cernuntur. Verum tota editio Gr. a nobis non ita juxta Scaligerum facta est, quantum ad propriam lectionem Eusebii. Praep. Evang.

(Syncell. pag. 122. et ex Canone Euseb.)

Οὗτος ἐστὶν Κέκροψ ὁ διφυὴς· ἐπὶ αὐτοῦ ἡ ἐν τῇ ἀκροπόλει Ἐλαία πρώτως ἐφύη. οὗτος ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν πόλιν Ἀθήνας ὠνόμασεν. ὃς πρῶτος

(Euseb. Praep. x. 9. usque ad 12.)

Λέγεται Ζῆνα κεκλικέναι τὸν Θεὸν, μὴ πρότερον οὕτω παρ' ἀνθρώποις ὠνομασμένον. ἔπειτα βωμὸν παρ' Ἀθηναίοις ἱδρύσαι πρῶτος, καὶ πάλιν πρῶτος Ἀθηνᾶς ἄγαλμα συστήσασθαι, ὡς οὐδὲ τούτων ἐκ παλαιοῦ ὑπαρχόντων. Κατώτερα δὲ τῶν Κέκροπος ἱστορεῖται χρόνων τὰ παρ' Ἕλλησι θαυμαζόμενα...

Γίνεται γὰρ μετὰ Κέκροπα ὁ κατὰ Δευκαλίωνα κατακλυσμὸς, καὶ ἡ ἐπὶ Φαέθοντος ἐκπύρωσις, Ἐριχθονίου τε γένεσις, καὶ ἡ ὑπὸ Δαρδάνου τῆς Δαρδανίας κτίσις, ὃν πρῶτον, φησὶν Ὅμηρος,

— Τέκεται νεφεληγερέτα Ζεύς
Κόρυς τε ἁρπαγὴ, καὶ Δήμητρος μυστήρια, καὶ ἡ τοῦ ἐν Ἐλευσῖνι τεμένους καθίδρυσις, Τριπτολέμου γεωργία, Τρωός τε βασιλεία.

Ա՛ւ կ՛երթա երկայն. առ որով ձիթենի՛ ի բարձրանդակի քաղքին նախ բուսաւ. և յաթենասայ զաթէնք քաղաքն անուանեաց։

Իր և նախ ասի Օ՛նս կոչել զնոճ, որ ոչն յառաջագոյն առ՛ի մարդկանէ այսպէս էր անուանեալ. և ևս բազին յաթէնս կանգնել զառաջինն. և զարձեալ նախ յաթէնս դրօշել հաստատել. ուր՛ի վայնջուց և ոչ մի յայսցանէ կայր։ Այլ յետնագոյն քան զկերտոպայ ժամանակս պատմին՝ որ ինչ միանգամ առ հեղինս զարմանալիք...

Վ՛անգի յետ կերտոպայ լինի ջրհեղեղն՝ որ առ դևկալիոնաւ, և հրդեհն՝ որ առ փայեթոնաւ. և Ծնունդ երիքթոնի, և որ՛ի դարդանոսէ դարդանիայ շինութիւն. զոր նախ՝ ասէ Հոմերոս,

— Ծնանի ամպոյարոյց արամնզդ։

Այլ աղջկանն հափսուն, և դեմետրի խորհուրդք. և ձօնումն մեհենի յերէսին. արիստոդոմեայ մշակութիւն, և տրոփայ Թագաւորութիւն.

„Cujus Dii natum Ganimedem ad sidera raptum
Vina Jovis magni voluerunt fundere mensis “.

Quo tempore quoque Tantalus et Tityus fuerunt, et Apollo natus est. Nam Latona Jovis conjux tempore Tityi fuit. Latonae autem et Jovis Apollo filius. Post quos Cadmus Thebas venit:

„Qui Semelem genuit, de qua pulcherrima proles
Liber condignam partu tulit edita frugem “.

Porro Liber, et reliqui, quos mox inferemus, post cc. annum Cecropis fuerunt. Linus scilicet, et Zetus, et Amphion, Musaeus, Orpheus, Minos, Perseus, Aesculapius, gemini Castor et Pollux, Hercules, cum quo Apollo servivit Admeto. Post quos facta est Trojanae urbis eversio: quam Homerus longo sequitur intervallo. Homerus autem Solone et Thalete Milesio, caeterisque, qui cum iis septem Sapientes appellati sunt, multo prior reperitur. Deinde Pythagoras exstitit, qui se non Sapientem, ut priores, sed Philosophum, idest, amatorem sapientiae, dici voluit. Quem secutus Socrates, Platonem erudivit, a quo famosa in partes Philosophia divisa est. Horum singulos juxta ordinem sequentis historiae suis locis inferemus.

Igitur Moses cunctos quos supra memoravimus, antecedit: qui aetate Cecropis fuisse monstratus est. Ab LXXX. autem anno Mosi, et egressu

— Զորոյ դիքն զծնունդ զգանիմեդէս յաստեղս յափշտակեցին. զի
գինիս՝ կամեցան, պաշտեսցէ սեղանոյ՝ մեծին արամազդայ:

Յորում ժամանակի և տանտաղոս և տիտիոս եղեն, և ապողոն ծնաւ. վասն զի զլատով կին արամազդայ առ տիտիոսիւ էր. և զլատոնայ և արամազդայ որդի եղև ապողոն: Յետ որոց կադմոս 'ի թեբաս եկն.

— Որ զսեմելէ ծնաւ. և 'ի չքնաղ մօրէ աստի զաւակ
դիոնիսոս 'ի լոյս ընծայեալ՝ զարժանին ծննդեան եբեր արդիւնս:

Արդ դիոնիսոս, և այլքն՝ զորս 'ի մօտոյ յառաջ բերցուք, Մ. ամօք յետոյ եղեն քան զկեկրոփս. այսինքն են զինոս, զետոս, ամփիոն, մուսէոս, որփէոս, մինովս, պերսևս, ասկղեպիոս, երկուորեակքն կաստովր և պողիկևտիս, հերակղէս, ընդ որում ապողոն ծառայեաց ադմետի: Յետ սոցա եղև կործանումն քաղաքին տրովայ. որում հոմերոս զհետ գայ երկար միջոցաւ: Իսկ հոմերոս քան զսողոն և զթաղէս միղեսացի և զորս ընդ նոսա զեօթն իմաստունս անուանակոչեալս յայտ վաղագոյն գտանի: Ապա եկաց պիւթագորաս, որ զանձն ոչ իմաստուն, որպէս առաջինքն, այլ փիլիսոփոս, այսինքն է իմաստասէր՝ ընտրեաց կոչել: Որում զհետ եկեալ սոկրատ՝ վարժապետ եղև պղատոնի, յորմէ հռչակաւորն իմաստասիրութիւն 'ի մասունս մասունս բաժանեցաւ: Զսոսա իւրաքանչիւր ըստ կարգի առաջիկայ պատմութեանս յառաջ բերցուք 'ի տեղիս իւրեանց:

Ապա ուրեմն մովսէս քան զամենեսին նախայիշատակեալս յառաջէ, այն՝ որ առ կեկրոպաւ լինել ցուցեալ եղև: Իսկ 'ի Ձ ամէ մովսէսի, և

— Οὗ υἱὸν ἀνηρείψαντο θεοὶ, Διὶ οἰνοχοεύειν.

Τιτυὸς δὲ συνεχρόνισε Ταντάλῳ. καὶ μὴν ἡ Λητὼ κατὰ Τιτυὸν γίνεται. καὶ Ἀπόλλωνος γένεσις.

— Λητὼ γὰρ ἥλκυσε Διὸς κυδρὴν παράκοιτιν.

Κάδμος τε ὁ Σεμέλης πατὴρ εἰς Θήβας ἔρχεται.

— Καδμείη δὲ ἄρα Σεμέλη τέκε φαίδιμον υἱὸν
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διόνυσον πολυγηθῆ.

. . . .

Τούτων οὖν ἁπάντων πρεσβύτερος γεγονὼς συνίσταται Μωσῆς, ὡς ἂν κατὰ Κέκροπα τὴν ἡλικίαν ἀκμάσας. Ἀπὸ δὲ τοῦ π'. Μωσέως (...) πά-

— Զորոյ զորդին 'ի վեր յափշտակեցին դիք՝ գինեպաշտ լինել
արամազդայ։

Եւ տիտիոս ժամանակակից եղեւ տանտաղոսի. որպէս և ղէտով առ տիտիոսիւ եղանի. և ապողոնի ծնունդ.

— Քանզի զղէտով ձգեաց արամազդ զկնակն 'ի լծակից։

Եւ կադմոս հայրն սեմելեայ 'ի թեբաս գայ.

— Քանզի կադմեանն սեմելէ՝ ծնաւ զորդի մեծապայծառ,
զդիոնիսոս զուարթագուարճ 'ի խառնուրդ սիրելութեան։

. . . .

Արդ՝ ամենեցուն սոցա երիցագոյն լեալ հաստատի մովսէս, որպէս այն՝ որ առ կեկրոպաւ 'ի չափ հասեալ։ Իսկ 'ի Ձ՜ ամէ մովսէսի (...) վե.

Israel ab Aegypto, rursus ad superiora conversus, usque ad primum annum Abraae, reperies annos DV. Quos similiter a XLV. anno Cecropis usque ad Ninum et Semiramim Assyriorum principes supputabis. Primus quippe omni Asiae, exceptis Indis, Ninus Beli filius regnavit.

Itaque manifestum est, Abraam Nini aetate generatum, juxta eum tamen numerum, quem contractiorem editione vulgata sermo praebet Hebraeus. Verum incuriositate ne cesses: et cum divinam Scripturam diligenter evolveris, a nativitate Abraae, usque ad totius orbis diluvium, invenies retrorsum annos DCCCCXLII. Item a Diluvio usque ad Adam MMCCXLII. in quibus nulla penitus nec Graeca, nec Barbara, et ut loquar in commune, gentilis reperitur historia.

Quamobrem praesens Opusculum [1] ab Abraam et Nino, usque ad nostram aetatem inferiora tempora persequetur: et statim in principio sui Hebraeorum Abraam, Assyriorum Ninum et Semiramim proponet. Quia neque Athenarum adhuc urbs, neque Argivorum regnum nomen acceperat, solis Sicyoniis in Graecia florentibus: apud quos temporibus Abraae

յելիցն Իսրայելի յեգիպտոսէ, վերստին 'ի վեր կոյս անդր դարձեալ՝ մինչև յառաջին ամն Աբրահամու՝ գտցես ամս նէ։ Նոյնչափ ամս 'ի խէ ամէ կեկրոպայ մինչև 'ի Նինոս և 'ի Շամիրամ թագաւորս ասորեստանեայց գումարեսցես։ Վասն զի զառաջինն ամենայն Ասիոյ, բաց 'ի Հնդկաց, Նինոս որդի Բելայ թագաւորեաց։

Այս այսպէս յայտ է, թէ Աբրահամ առ Նինոսիւ ծնաւ, բայց ըստ այնմ հաշուի, զոր համառօտագոյն քան զհամարակ տուչութիւն ընծայեցուցանէ բանն եբրայական։ Բայց դու մի դադարեր անհոգ (կամ 'ի խոյզս)։ և յորժամ զաստուածեղէն գիրս փութով յուզեսցես, 'ի ծննդենէն Աբրահամու մինչև 'ի համաշխարհական ջրհեղեղն գտցես յետս կոյս ամս ջխբ։ Դարձեալ 'ի ջրհեղեղէ ցադամ (ամս) ՌՄԽԲ. յորս ամենևին՝ ոչ յունաց, և ոչ բարբարոսաց, և առ հասարակ ասացից՝ ոչինչ հեթանոսական պատմութիւն գտանի։

Վասն որոյ առաջիկայս գործ յԱբրահամէ և 'ի Նինոսէ մինչև ցաւուրս մեր ընդ յետագայ ժամանակս ընթանայ. և անդէն 'ի սկզբան իւրում առաջի դնէ զԵբրայեցւոցն զԱբրահամ, և զԱսորեստանեայցն զՆինոս և զՇամիրամ։ Վասն զի դեռ՝ ոչ աթենացւոցն քաղաք, և ոչ արգիւացւոց թագաւորութիւնն անուն էր առեալ, բայց միայն սիկիոնացիք ծաղկեալ էին 'ի յունաստան. առ որս 'ի ժամանակս Աբրահամու և

1 Gaudet Vallarsius *opusculi* nomine, quasi vero hocce titulo Canonis, integer liber anterior supprimi possit, haec subdens in annot. p. 28. ad a. " Nec porro (ait) alia totius Eusebiani Operis materies est, neque adeo nisi huncce unum Chronicorum librum praesentis Opusculi nomine denotavit ". Cujus argumento non verbo, sed Libro ipso priori satis responsum a nobis esse ducimus; nec enim ulterius nobis, sed Eusebio ipsi par erit jus suum defendere.

λιν ἀνιὼν ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος ζωῆς Αβρααμ, εὑρήσεις ἔτη φέ. τοσαῦτα δὲ ἀπὸ τοῦ δηλωθέντος ἔτους τῆς Κέκροπος βασιλείας τὸν ἀνωτέρω χρόνον ἀπαριθμούμενος, ἐπὶ Νίνον ἥξεις τὸν Ασσύριον, ὃν πρῶτέν φασιν ἁπάσης τῆς Ασίας, πλὴν Ινδῶν, κεκρατηκέναι.

Ὥστε εἶναι τὸν Αβρααμ κατὰ τοῦτον ....

ἐν οἷς οὐδὲν ἐπίσημον γεγονὸς ἱστορεῖται παῤ Ελλησι . . .

οὔπω τότε Αθηναίων οὔτε τὴν πόλιν, οὔτε τὴν προσηγορίαν . . .

(Residua, quae desunt in Gr. supplenda ex Lat. Hier.)

ըստոյն 'ի վեր կոյս անդր խաղացեալ ցառաջին ամն կենաց աբրահամու, գտցես ամս շէ. և նոյնչափ 'ի նախաժամանօք ամէ կեկրոպայ թագաւորութեանն զ'ի վեր կոյս ժամանակն համարեալ, զնինոս գտցես ասորեստանեայն. զոր նախ ասեն ամենայն ասիոյ՝ բաց 'ի հնդկաց՝ տիրեալ.

Որպէս թէ լինել աբրահամու առ սովաւ . . . .

յորս ոչինչ նշանաւոր եղեալ պատմի առ հելլենս . . . .

չև ևս յայնժամ աթենացւոց՝ ոչ քաղաք, և ոչ յորջորջումն . . . .

(Մնացորդք բանիցն պակասեալք 'ի յն. լրանան 'ի լատինականէն Հիերոնիմոսէ.)

et Nini Europem secundum regnasse ferunt. Quod cur etiam nos putemus, ex sequentibus demonstrabitur. Si enim diligenter enumeres ab ultima aetate Nini, usque ad Trojae captivitatem, invenies annos DCCCXXXIV. Item in Sicyone a XXII. anno regis Europis usque ad supradictum tempus, eosdem annos invenies DCCCXXXIV. Apud Hebraeos quoque a nativitate Abraam usque ad Labdon et Samson Judices Hebraeorum, qui Trojanis temporibus populo praefuerunt, aeque supputabis annos DCCCXXXIV. Item apud Aegyptios ab aetate Nini et Semiramidis, quo tempore sexta decima jam Dynastia Thebaei Aegyptiis imperabant, usque ad vicesimam Dynastiam, et regem Aegypti Thuorin, qui ab Homero Polybus vocatur, sub quo Troja capta est, colliguntur etiam supradicti anni DCCCXXXIV.

Igitur consequenter in libelli fronte ponimus uno eodemque tempore Abraam, Ninum, Semiramim, Europem, Aegyptiorum Thebaeos. Et haec quidem ita se habere, ut praefati sumus, posterior textus ostendet.

Nunc illud in cura est, ut etiam Hebraeorum annos in quattuor tempora dividamus. Ab Abraam usque ad Mosen: a Mose usque ad primam aedificationem templi: a prima aedificatione templi, usque ad secundam instaurationem ejus: ab instauratione ejus, usque ad adventum Christi Domini. A nativitate quippe Abraae, usque ad Mosen, et egressum Israel ex Aegypto, computantur anni DV. A Mose, usque ad Salo-

Նինոսի զԵւրոպայ՝ երկրորդ թագաւորեալ ասեն։ Իսկ թէ ընդէ՞ր և մեք նոյնպէս համարիցիմք, 'ի յաջորդ բանիցդ քաջայայտ ցուցցի։ Զի եթէ զգուշութեամբ 'ի հաշիւ արկանիցես, 'ի յետին աւուրց Նինոսի մինչև ցառումն Տրոյայ, գտցես ամս ՊԼԴ։ Նոյնպէս և 'ի Սիկիոն 'ի ԻԲ ամէ Եւրոպայ արքայի ցայն ժամանակ՝ զնոյն ամս ՊԼԴ գտցես։ Իսկ առ Հեբրայեցիս 'ի ծննդենէ Աբրահամու մինչև ցԼաբդոն և ցՍամփսոն դատաւորս եբրայեցւոց, որք առ տրովական ժամանակօք վերակացու եղեն ժողովրդեան, նոյնպէս գումարեսցես ամս ՊԼԴ։ Նաև առ Եգիպտացիս յաւուրց անտի Նինոսի և Շամիրամայ, յորում ժամանակի վեշտասաներորդ հարստութեամբ Թեբայեցիք տիրէին Եգիպտացւոց, մինչև ցքսաներորդ հարստութիւնն, և ցԹագաւորն Եգիպտոսի Թուորիս անուն, որ 'ի Հոմերոսէ պոլիբոս կոչի, առ որով Տրովիա առաւ, գումարին նախասացեալ ամքն ՊԼԴ։

Արդ եթէ 'ի ճակատ գրոյս դնեմք 'ի մի և 'ի նոյն ժամանակի զԱբրահամ, զՆինոս, զՇամիրամ, զԵւրոպա, և զԹեբայեցիս Եգիպտացւոց։ Իսկ թէ այս այսպէս է, որպէս ասացաքն, առաջիկայս շարագրութիւն ցուցցէ։

Յայժմուս այն փոյթ կայ առաջի, զի և զԵբրայեցւոց ամս 'ի չորս ժամանակս բաժանեսցուք։ Յաբրահամէ մինչև 'ի Մովսէս. 'ի Մովսիսէ մինչև ցառաջին շինութիւն տաճարին. յառաջին շինութենէ անտի տաճարին մինչև ցերկրորդ նորոգութիւնն. և 'ի նորոգութենէ անտի մինչև 'ի գալուստ Քրիստոսի Տեառն մերոյ։ Արդ զի 'ի ծննդենէն Աբրահամու մինչև ցՄովսէս և ցելս Իսրայէլի յԵգիպտոսէ հաշուին ամք ՇԵ։ 'Ի Մովսիսէ մինչև

monem, et primam aedificationem templi, anni CCCCLXXIX, secundum minorem tamen numerum, quem tertius Regnorum liber continet. Nam juxta volumen Judicum supputantur anni DC. A Salomone vero, usque ad instaurationem templi, quae sub Dario Persarum rege facta est, colliguntur anni DXII. Porro a Dario, usque ad praedicationem Domini nostri JESU CHRISTI, et usque ad quintum decimum annum Tiberii principis Romanorum, explentur anni DXLVIII. Itaque simul fiunt ab Abraam, usque ad quintum decimum Tiberii annum, anni MMXLIV. Similiter a Nino et Semiramide, usque ad Mosen et Cecropem, anni DV. A Cecrope, usque ad captivitatem Trojae, anni CCCLXXV. A captivitate Trojae, usque ad primam Olympiadem, anni CCCCVI. A prima Olympiade, usque ad secundum Darii annum, et instaurationem templi, anni CCLVI. A secundo Darii anno, et instauratione templi, usque ad quintum decimum annum Tiberii Caesaris, anni DXLVII. Fiunt simul a Nino et Semiramide, usque ad quintum decimum Tiberii annum, anni MMXLIV. quos et ab Abraam, usque ad Tiberium ostendimus supputatos. A Tiberii autem quindecimo, (*addit Hieronymus*, usque ad decimum quartum annum Valentis, quo interiit, numerantur anni CCCLI. Itaque fiunt anni istius historiae MMCCCXCV)[1].

ցսողոմոն և ցառաջին շինութիւն տաճարին ամք ՆՀԹ. բայց ըստ փոքր թուոյ, որ յերրորդ գիրս թագաւորութեանց. քանզի ըստ գրոց դատաւորաց հաշուին ամք Ո: Իսկ ՚ի սողոմոնէ մինչև ՚ի նորոգութիւն տաճարին, որ եղև առ Դարեհիւ պարսից արքայիւ, գումարին ամք ՇԺԲ: Նաև ՚ի Դարեհէ մինչև ՚ի քարոզութիւն տեառն մերոյ յսի քսի, և մինչև ցհնգետասաներորդ ամն տիբերեայ կայսեր հռոմայեցւոց, կատարին ամք ՇԽԸ: Նաև արդ լինին միահամուռ յաբրահամէ մինչև ՚ի հնգետասաներորդ ամն տիբերեայ, ամք ՍԽԴ: Նոյն նմին օրինակի ՚ի նինոսէ և ՚ի շամիրամայ մինչև ցմովսէս և ցկեկրոպս ամք ՇԵ: Ի կեկրոպայ մինչև ցառումն տրովայ ամք ՅՀԵ: Յառմանէ տրովայ ցառաջին ողոմպիադն՝ ամք ՆԶ: Յառաջին ողոմպիադէ ցերկրորդ ամն դարեհի և ցնորոգութիւն տաճարին՝ ամք ՄԾԶ: Յերկրորդ ամէ դարեհի, և ՚ի նորոգութենէ տաճարին մինչև ցհնգետասաներորդ ամն տիբերեայ կայսեր՝ ամք ՇԽԷ: Լինին միանգամայն ՚ի նինոսէ և ՚ի շամիրամայ մինչև ցհնգետասաներորդ ամն տիբերեայ՝ ամք ՍԽԴ. որպէս և յաբրահամէ ցուցաք գումարեալս զայսս: Իսկ ՚ի հնգետասաներորդէն տիբերեայ (յաւելու Յերոնիմոս, մինչև ցչորրորդ ամն վաղեսի, յորում կորեաւ, հաշուին ամք ՅԾԱ. և այսպէս լինին ամք պատմութեանս այսորիկ ՍՅՂԵ):

1 Hic procul dubio Eusebius scripserat ad suum propositum, » *A Tiberii autem quindecimo usque ad Vicennalia Constantini Augusti, anni CCC. Itaque fiunt anni istius Canonis (incipientis a primo anno Abrahae), MMCCCXLIV* «. Quibus si adjungas annos 51. transactos a vicesimo anno Constantini usque ad interitum Valentis, exurgit summa Hieronymi 2395. Et contra si addas ad calculum Eusebii annos transactos ab Adam usque ad Abraam,

Et ne longus ordo numerorum aliquid forte turbationis afferat, omnem annorum congeriem in decadas caecidimus, quas ex singularum gentium historiis congregantes sibi invicem facimus esse contrarias, ut facilis praebeatur inventio, cujus Graeci aetate, vel Barbari, Prophetae, et Reges, et Sacerdotes fuerint Hebraeorum? Item qui diversarum gentium falso crediti Dii: qui Heroes: quae, quando urbs condita: qui de illustribus viris Philosophi, Poetae, Principes, Scriptoresque variorum operum extiterint? et si qua alia digna memoria putavit Antiquitas. Quae universa in suis locis summa cum brevitate ponemus.

(Explicit prologus Eusebii in Canonem [1]*.)*

3184. amplius comprehensos in prima Chronici parte, exurgit summa perfecta totius Chronologiae Eusebianae 5528. vel 5518. sive 5519. ut obiter notavimus in calce P. I. pag. 196. in folio. Sed de his et alibi redibit sermo.

1 Dehinc ad Canonem accessuris, Observandum primum, quod jam monuimus paulo ante pag. 40. not. 1. Titulum videlicet Canonis ita commodius a nobis inscriptum esse, quo melius etiam variantes Hieronymi codices inter se conciliari possint.

Observandum secundo: Inter varias Hier. editiones Latinas, Scaligeranam potius a nobis usurpatam sciant velim Lectores, quamvis paulo aliter dispositam; quoniam, ut alibi diximus, illa sola eo propius accedit ad formam codicis Armeni in sequentibus, quo magis ad autographum accedere creditur, atque ab Hieronymo similiter digestum esse non dubitatur. Siquidem procul dubio antiquioribus usus est Scaliger codicibus, quos *Priores* appellat, quosque jure sequendos sibi persuasit. *Posteriores* verò codices, quibus alii editores Hier. usi sunt, et nostra aetate etiam Vallarsius et Roncallius (cujus adeas velim adnotationem pag. 75. et 76. nobis faventem), quatuor vel sex columnis ambas simul implent paginas, ut possint sub unoquoque regno res eò pertinentes collocare. Ejusdem formae est et MS. Venet. S. Marci, quod ipsi vidimus. Verum omnia exemplaria Latina epocham Abrahae decenni spatio praetercurrunt hoc pacto. x. xx. xxx. etc. Sed quia codex noster assidua continuatione procedit in sequentibus, ita placuit ut et ab initio opus incipiat; neque dubitamus, quin ita omnino et in Gr. autographo ab Eusebio res disposita fuerit, ut sit basis, vel potius Canon Canonis, qui tot numeris diversis descendit. Quo simul demonstratur seriem Abrahamiticam, Hebraeorum nempe, in prima linea a sinistra lectoris esse collocandam, ut fert constanter codex Arm. haud secus ac editio Scaligeri Latina, ubi alii Hier. editores, primo loco reponunt seriem Assyriorum, secundo Sicyoniorum, tertio Hebraeorum, et quarto Aegyptiorum: quod ut a prioribus abhorret exemplaribus, ita et a nostro codice omnino distat. Item Scal. servavit fidem MSS. quae numeros quoslibet Latinis characteribus exponebant I. II. V. X. L. C. etc. neque aliter scribere potuit Hier. ubi alii Arabicis, uti vocant, notis excudere voluerunt, 1. 2. 5. 10. etc. annorum continuationes: quam novitatem vel inviti et nos secuti sumus ob angustiam columnarum; alioquin primo consilio nobis placeret non discedere a vestigiis MSS. praesertim quod et codex noster solitis Armeniacis characteribus ubique utitur ω · μ · ϙ · ϟ · etc. ut et Graecis solitum est α'. β'. γ'. δ'. etc. Item nobiscum facit editio Scal. eo quod, ut in nostro codice, ita etiam apud eum prolixae historiae collocantur plena in linea, interruptis virgulis. Differt tamen in eo, quod cuncta verba historica ubique a dextra reponit, cum codex noster quaedam a dextra, quaedam a sinistra collocet. Sed ne multum laboremus in explicandis differentiis inter editionem nostram aliorumque, Lectores ipsos moneamus liceat, ut si lubet, adeant editiones Scal. et Vall. et Roncall. etc.

Observandum tertio: De Graecis fragmentis in Canone ipso usurpandis, non aliter potuisse nos satisfacere veritati et fidei cujusvis fragmenti, nisi ipsos textus a singulis auctoribus

Նա զի մի երկարաձիգ կարգ թուոց շփոթութիւն ինչ արդեաք բերիցէ, զովանդակ ամնոյն գումար ի տասնեակս տրոհեցաք, զորս յիւրաքանչիւր ազգացն պատմութեանց հաւաքեալ հանդէպ միմեանց կարգեցաք, զի դիւրին ընծայեսցի գիւտն, որոյ յունի կամ բարբարոսի յաւուրս մարգարէք և թագաւորք և քահանայք երթայեցւոց լեալ իցեն. և և՛ ընդ զանազան ազգաց սուտանուն աստուածք, ընդ դիւցազունք, ընդ քաղաք երբ չինեցաւ. ընդ ի հոյակապ արանց իմաստասերք, քերթողք, իշխանապետք, և մատենագիրք այլևայլ գործոց եղեալ իցեն. և եթէ այլ ինչ արժանի յիշատակի վարկաւ հնութիւնն: Օ այս ամենայն յիւրաքեանց տեղիս կարձ ի կարձոյ նշանակեսցուք:

(Աստ բերեցաք յառաջաբան Նոսէբի ի կանոն:)

selectos integre edendo; quamvis enim facile poteramus cum Scal. et Vall. quaedam verba mutare, ut omnino exurgeret ea lectio Eusebiana in textu Graeco, quae in Lat. vel Arm. habetur, minime tamen id tentare voluimus. Itaque quamquam Scal. et Vall. quaecumque fragmenta conati sunt, nonnullis interpolatis, conciliare cum Latina lectione, (idque uterque juxta suam editionem) nos tutius rati sumus sine ulla variatione ab ipsis fontibus citare verba auctorum Graecorum, adjecta tantum aliquando parenthesi de quibusdam vocibus, quae facile intelliguntur, aut supprimendae sunt juxta nostram lectionem: in primis verò distinctionem deposuimus inter fragmenta, quae ad sensum tantummodo, vel quae ad verbum accedunt, quorum primum non adeo valet apud eruditos, ut secundum; quare miror alios (Scal. nempe et Vall.) indistincte utroque usos fuisse modo. Armeniaca vero fragmenta, non tantum Armeniorum gratia repetenda duximus, sed potius ut lectio Eusebiana confirmaretur. Ubi sane supervacaneum notis visum est Graeca interpretari in Lat. cum nota sit ea lingua omnibus eruditis Occidentis. Armeniaca contra necesse habuimus Latinè quoque exponere: ut mox videbis.

Observandum ultimo loco, quod dehinc adnotationes nostras noluimus sub singulis collocare paginis, ne impedimento sint dispositioni ipsius Canonis cum Fragmentis, sed placuit adjicere in calce totius Canonis ordine continuo, citando certum numerum anni Abraham, ad quem respiciat adnotatio quaesita: tempus est ergo ingrediendi in Canonem, ea conditione, quam polliciti sumus paulo superius. pag. 39.

ՆԻՍԵՐՒ ՊԱՄՓՈՂՆԱՑ

ԿԵՍԱՐԱՑԻՈՑ

ՔՐՈՆԻԿՈՆ ԿԱՆՈՆ

ՈՐ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՔ։

Ասորեստանեայց առաջին թագաւոր Նինոս (քեզղեան) թագաւորեաց ամենայն ասիացւոց՝ բաց ի Հնդկաց, ամս ծբ։ Ի խզ. ամի թագաւորութեան սորա ծնաւ աբրահամ։ Իսկ յեղլադա երկրորդ թագաւոր սիկիոնացւոց տիրեաց եւրոպա ամս խե։ Ի սորա իբ. ամի թագաւորութեանն ծնաւ աբրահամ։ Յս առ եգիպտացիս ժղ երորդ իշխանութիւն էր, զոր և հարստութիւն կոչեն. և ի ժամանակ աստի թագաւորէին նոցա թեբացիք ամս ՃՂ։

ԵՒՐԱՑ-ՑԻՈՑ ԱՒՐԱ-ՀԱՄ	ԱՍՈՐԵՍ-ՏԱՆՑԱՑ ՆԻՆՈՍ	ՍԻԿՈՆԱՑ ԻՈՑ	ԵԳԻՊ-ՏԱՑԻՈՑ ԹԵԲԱ-ՑԻՔ
ա	խգ.	իբ	ա

Ա. նինեայ թագաւորութեամբ ասորեստանեայց՝ ի վերջ ջին աւուրս նորա ծնանի աբրահամ։

Ա. նինեայ թագաւորութեամբ ասորեստանեայց յեգիպտոս թեբացիք թագաւորեին։

Նինոս շինեաց զնինուէ քաղաք յերկրին ասորեստանեայց, զոր եբաբելացիք նինուէ կոչեն։ Ա. նինեայ թագաւորութեամբ ասորեստանեայց՝ առաջին թագաւոր եկաց սիկիոնացւոց եգիալեա ամս ծբ. յորմէ եգիալեան կոչեցաւ՝ որ այժմ պելոպոննիսոս անուանի։ Ետ որոյ երկրորդ՝ եւրոպա, որ և ի կանանիս նախ գաւեցաւ։

Fragmenta Arm. ad verbum, vel ad sensum.

* Ի կանանի անգ գացես զնինոս և զամբաս, և զաբրահամ, և զվեցտասանեւրորդ հայրապետութիւն եգիպտացւոց ‖ Թովմ. արծր. ե. 1։ » In ipso Canone (Eusebii) reperies Ninum ac Semiramidem, et Abraham, decimamque sextam Aegyptiorum Dynastiam (sibi invicem concurrentes)«. Thoma Arzerunius. Lib. 1. cap. 1.

* Բնչ ամենայն ասիատանի թագաւորէ՝ բաց ի հնդկաց, ամս կբ։ Նինոս նոյնպէս յետ բնչայ, ամս ծբ։ Ի խզ. ամին նինոսի ծնանի Թարայ զաբրահամ... Սիկիոնացւոց առաջին՝ ի նմանն թագաւոր եգիալեա ամս ծբ։ Եւրոպա ամս խե։ Ի իբ. ամին եւրոպայ ծնանի աբրահամ... Ժղ հարստութիւն Եգիպտացւոց՝ ի թագաւորացն, ամս ՃՂ։ Ժղ.ան՝ հարստութիւնս կոչի ամին աբրահամու ‖. Ամմուէլ անկի՝ ի քրան ։ » Belus omni Asiae regnat, exceptis Indis, annos LXII. Ninus itidem post Belum, annos LII. In XLIII. anno Nini Thara generat Abraham... Sicyoniorum primus anno Beli XV. constitutus rex Aegialeus annis LII.

EUSEBII PAMPHILI

CAESARIENSIS

CHRONICUS CANON

SIVE TEMPORUM CANONES.

Primus Assyriorum rex Ninus (Beli filius) regnavit omni Asiae, exceptis Indis, annos LII: cujus XLIII imperii anno natus est Abraham. In Graecia verò secundo imperio Sicyoniis imperavit Europs annis XLV: cujus XXII regni anno natus est Abraham. Porro apud Aegyptios XVI potestas erat, quam vocant Dynastiam: ab hoc tempore regnabant eis Thebaei annos CXC.

Regnante Nino apud Assyrios, novissimo ejus tempore nascitur Abraham.

HEBRAEORUM ABRAHAM.	ASSYRIORUM NINUS.	SICYONIORUM EUROPS.	AEGYPTIORUM THEBAEI.
1	43	22	1

Nino regnante apud Assyrios, Aegyptiis Thebaei imperabant.

Ninus condidit civitatem Ninum in regione Assyriorum, quam Hebraei vocant Niniven. Nino regnante apud Assyrios, primus Sicyoniis imperavit Aegialeus annos LII, à quo Aegialea nuncupata est, quae nunc Peloponnesus vocatur. Post quem secundus Europs, qui et praelatus est titulo.

Europs annis XLV. In XXII. anno Europis Abraham nascitur... XVI. Dynastia Thebaeorum. v. regum, annis CXC. Haec XVI. Dynastia aequiparatur I. anno Abrahae ω. Samuel Aniensis in Chron.

Fragmenta Graeca ad sensum tantum accedentia.

Πρῶτος ἦρξε Νῖνος ἁπάσης τῆς Ασίας, πλὴν Ινδῶν ἐτεσι νβ'. Syncell. pag. 51. A.

Νίνου δὲ τοῦ πρώτου βασιλέως τῶν Ασσυρίων τεσσαρακοστὸν τρίτον ἀγοντος ἔτος τῆς βασιλείας, γεννᾶται Αβραάμ. Cedren. 24. A.

Κατὰ τὸ κ' (lege κβ') ἔτος Εὔρωπος τούτου τοῦ δευτέρου βασιλέως Σικυωνίων, ἤτοι Πελοποννησίων, γεννᾶται ὁ παρ' Εβραίοις Αβραάμ. Sync. 81. D.

Παρ' Αἰγυπτίοις ἐκκαιδεκάτη Δυναστεία, καθ' ἣν ἐβασίλευον Θηβαῖοι. Cedren. 24. A.

Οὗ (sc. Νίνου) Νῖνος ἐπώνυμος πόλις, ἣ Νινευὶ παρ' Εβραίοις ὠνόμασται. Euseb. Praep. Evang. x. 9. p. 484. D.

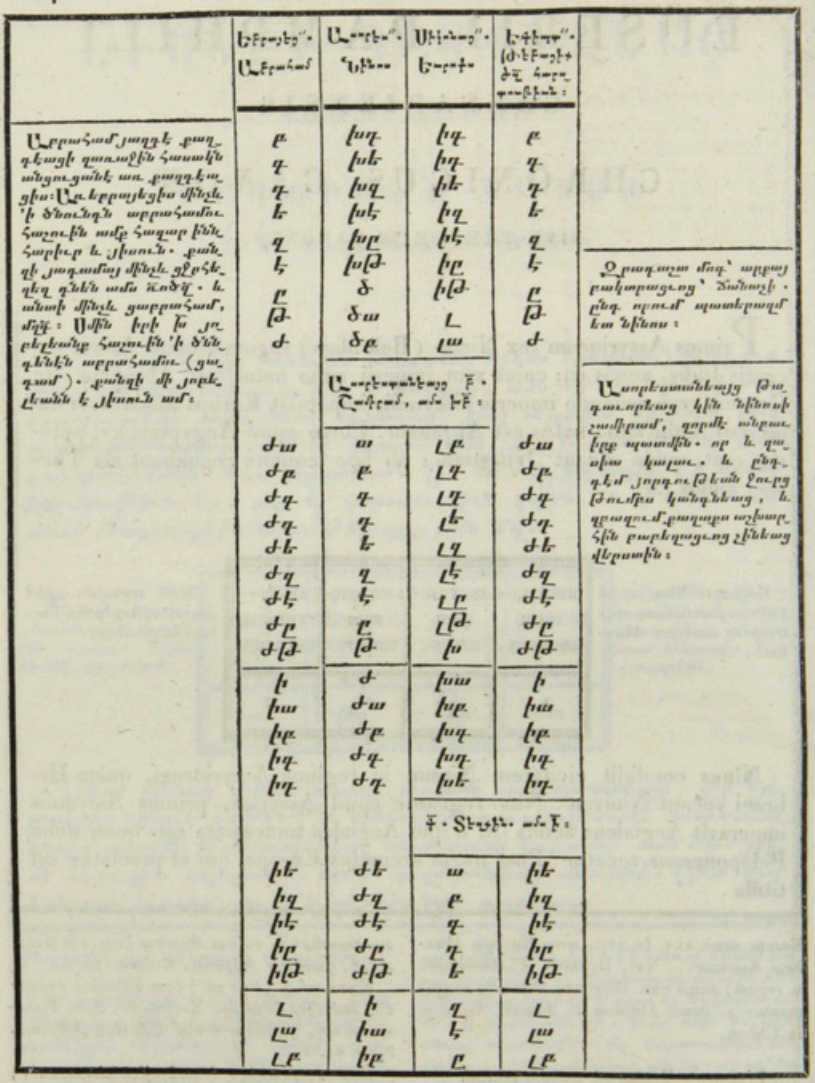

Fragm. ad verbum pertinens.

Anno Abraham. 2.

2. Αβρακὰμ χαλδαῖος ὢν τῷ γένει τὴν πρώ-
τὴν ἡλικίαν παρὰ Χαλδαίοις ἐτράφη. Sync. 78.
C. vel juxta Chron. Pasch. 40. D. Αβρακὰμ
Χαλδαῖος τὸ γένος τὴν πρώτην ἡλικίαν παρὰ
Χαλδαίοις ποιεῖται.

	Hebr. *Abraham*	*Assyr.* *Ninus*	*Sicyon.* *Europs*	*Aegypt.* *Thebaei* *XVI. Dynastia.*	
Abraham natione Chaldaeus primam aetatem apud Chaldaeos terit. Apud Hebraeos, usque ad nativitatem Abrahae, computantur anni mille nongenti quinquaginta. Usque ad Diluvium enim, ab Adam, habent annos. MDCLVI. et inde usque ad Abraham, CCXCIII. Et ideo XL. Jobelei à nativitate Abraham computantur. Unus enim Jobeleus quinquaginta anni sunt.	2	44	23	2	
	3	45	24	3	
	4	46	25	4	
	5	47	26	5	
	6	48	27	6	
	7	49	28	7	Zoroastres magus rex Bactrianorum clarus habetur: adversum quem Ninus dimicavit.
	8	50	29	8	
	9	51	30	9	
	10	52	31	10	
		Assyriorum II. Semiramis, annis XLII.			Assyriis imperavit uxor Nini Semiramis, de qua innumerabilia narrantur: quae et Asiam tenuit, et propter inundationem aggeres construxit, plurimas Babyloniae urbes instaurans.
	11	1	32	11	
	12	2	33	12	
	13	3	34	13	
	14	4	35	14	
	15	5	36	15	
	16	6	37	16	
	17	7	38	17	
	18	8	39	18	
	19	9	40	19	
	20	10	41	20	
	21	11	42	21	
	22	12	43	22	
	23	13	44	23	
	24	14	45	24	
			III. Telchinus ann. XX.		
	25	15	1	25	
	26	16	2	26	
	27	17	3	27	
	28	18	4	28	
	29	19	5	29	
	30	20	6	30	
	31	21	7	31	
	32	22	8	32	

Fragm. Gr. ad sensum.

7. Καθ' ὃν (sc. Νίνου) Ζωροάστρης ὁ Μάγος Βακτρίων ἐβασίλευσε. Euseb. Pr. Evang. x. 9.

11. Τοῦτον διεδέξατο Σεμύραμις ἡ διαβόητος, ἣ πολλαχοῦ τῆς γῆς ἤγειρε χώματα ... διὰ κατακλυσμούς. Sync. 51. A.

Եբրայ. Աբրահամ	Ասոր. Շահրամ	Սիւն. Տեղին	Եգիպ. Մինէպտի ձեռ նայոյ	
ԼԳ	խզ	Թ	ԼԳ	
ԼԴ	խդ	Ժ	ԼԴ	
ԼԵ	խե	Ժա	ԼԵ	
ԼԶ	խզ	Ժբ	ԼԶ	
ԼԷ	խէ	Ժգ	ԼԷ	
ԼՄ	խը	Ժդ	ԼՄ	
ԼԹ	խթ	Ժե	ԼԹ	
խ	Լ	Ժզ	խ	
խա	լա	Ժէ	խա	
խբ	Լբ	Ժը	խբ	
խգ	Լգ	Ժթ	խգ	
խդ	Լդ	ի	խդ	
		Ճ. Ասէ՝ սա ՚ի ՚ի ։		Յորմէ ապիա, որ այժմ պերզամոնէսա, Եբրէից եզիաղէա, կոչեցաւ ։
խե	Լե	ա	խե	
խզ	Լզ	բ	խզ	
խէ	Լէ	գ	խէ	
խը	Լը	դ	խը	
խթ	Լթ	ե	խթ	
Ծ	խ	զ	Ծ	
Ծա	խա	է	Ծա	
Ծբ	խբ	ը	Ծբ	
	Ճ. Ըստ՝ ոմն ՚ի Նինեսա՝ որ դէ Նինուէ և Սէմիրամէ, սա ։			
Ծգ	ա	թ	Ծգ	
Ծդ	բ	ժ	Ծդ	
Ծե	գ	ժա	Ծե	
Ծզ	դ	ժբ	Ծզ	
Ծէ	ե	ժգ	Ծէ	
Ծը	զ	ժդ	Ծը	

Ակիզբն խա յորելենի ըստ եբրայեցւոց · իսկ յորելեան սա սա. եբրայեցիսն սահմանեալ։ Ասէր ըստ հաշուի Նոցա յազգմանէ մինչև ցառաջիկայդ սա եղեն սմբ երկու հազար ։

Ի կրկուէ թագաւորեաց նախ Կրէս անգրսմէն յաշխարհէն, յորմէ կրկուէ անուանեցաւ ։

Fragmenta Armena.

53· * Պայազատեաց Զամէս, որ և Նինուա, որդի Նինեայ և շամիրամայ, ՚ի ծէ ամին կենաց աբրահամու. նահապետի, տիրեալ ամենայն ասիացւոցն և հայոց · որ և յետ մահուանն զրաւ զաշխարհն զարձեալ միապետեաց ամենայն արեւելեայց պարսից ՚ի հարկի հնազանդութեան ա-

նելով խաղաղասէր կենօք ամս լԸ։ Թռմմ. արծր · ա · 4 ։

» Successit Zames, qui et Ninyas filius Nini et Semiramidis; in LIII anno vitae Abrahae Patriarchae, imperans omni Asiae et Armeniae; quique post mortem Zoroastris iterum monarchiam iniit supra omnes orientales Persas, tributarios habens subditos pacifica conversatione annis XXXVIII ». Thom. Arzerunius. L. 1. c. 4.

	Hebr. *Abraham*	*Assyr.* *Semiramis*	*Sicyon.* *Telchinus*	*Aegypt.* *Thebaei* *XVI. Dyn.*	
	33	23	9	33	
	34	24	10	34	
	35	25	11	35	
	36	26	12	36	
	37	27	13	37	
	38	28	14	38	
	39	29	15	39	
	40	30	16	40	
	41	31	17	41	
	42	32	18	42	
	43	33	19	43	
	44	34	20	44	
			IV. Apis, ann. XXV.		A quo Apia, quae nunc Peloponnesus, prius Aegialea, nuncupata.
	45	35	1	45	
	46	36	2	46	
	47	37	3	47	
	48	38	4	48	
	49	39	5	49	
	50	40	6	50	
Principium XLI Jobelei secundum Hebraeos. Jobel autem apud Hebraeos quinquagenarius annus vocatur. Itaque juxta supputationem illorum, ab Adam, usque ad annum praesentem, fuerunt anni duo millia.	51	41	7	51	
	52	42	8	52	
			III. Zameis, qui et Ninyas, filius Nini et Semiramidis. ann. XXXVIII.		
	53	1	9	53	
	54	2	10	54	
	55	3	11	55	
	56	4	12	56	Apud Cretam regnavit primus Cres indigena: à quo Creta appellata: quem ajunt unum Cu-
	57	5	13	57	
	58	6	14	58	

Fragm. ex I. parte Chron. pag. 257.

44. Ⲥⲁⲣⲣⲁⲣⲁ' Ⲩⲁⲗⲓⲱ . ⲙⲁⲓⲱ ⲓⲃ. ⲓⲁⲣⲁⲓⲃ ⲙ. ⲙⲏⲛⲁ , ⲟⲣ ⲱⲣⲁⲁⲣ ⲱⲗⲓ ⲫⲁⲙⲛⲁⲗⲁⲙⲁⲛ' ⲏⲙⲓⲃⲏⲅⲙⲁ.

Τέταρτος ... ἔτη κέ ... ἡ ... Πελοπόννησος, ἐκλήθη.

Fragmenta Graeca, ferè ad verbum.

51. Ἀρχὴ τοῦ μά. Ἰωβηλαίου παρ' Ἑβραίοις. Ἰωβὴλ δὲ παρ' αὐτοῖς ἡ πεντηκονταετηρίς, ὡς εἶναι ἀπὸ Ἀδὰμ κατ' αὐτοὺς (ἐπὶ νά. ἔτους Ἀβραὰμ , ἔτη β). Syncell. 79. A. B.

56. (Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους) ἐβασίλευσε Κρήτης (fortasse Κρής τις, ut fert Scaliger) αὐτόχθων, ἐν ἔνα λέγουσι τῶν Κουρήτων, παρ' οἷς ... Ζεὺς κρυφθεὶς ἀνετράφη ... ἐξ αὐτοῦ τοῦ Κρητὸς ἡ νῆσος ὠνομάσθη Κρήτη. Τοὺς αὐτοὺς φασι Κούρητας κτίσαι πόλιν Κνῶσον ἐν Κρήτῃ, καὶ ἱερὸν Κυβέλλης μητρός. Sync. 100. C.

Եբրայ. Ա֊բրահամ	Աս֊որ. Նինուա	Սիւն. Աքիւ	Եփէդ. Մնեմոսի֊ն ծղմարտ.	
ծԹ	և	ժԵ	ծԹ	զորմէ ասէն լինել մի՝ի հսբելեաց, որք զդիտս Թագուցին և անուցին։ Սոքա չինեցին զինասան քաղաք՝ի կրետէ, և ըզ֊տաճարն հիւպղեայ մեր (արամազդայ)։
կ	ը	ժզ	կ	
կա	թ	ժէ	կա	
կբ	ժ	ժը	կբ	
կգ	ժա	ժԹ	կգ	
կդ	ժբ	ի	կդ	
կե	ժգ	իա	կե	
կզ	ժդ	իբ	կզ	
կէ	ժե	իգ	կէ	
կը	ժզ	իդ	կը	
կԹ	ժէ	իե	կԹ	
		Ե֊թ եղեսիա ամ ծԷ։		
Ն	ժը	ա	Ն	
Նա	ժԹ	բ	Նա	
Նբ	ի	գ	Նբ	
Նգ	իա	դ	Նգ	
Նդ	իբ	ե	Նդ	
Նե	իգ	զ	Նե	

Ա֊ազքին ամ առ աբ֊րահամ՝ ից յայտնութեանն։

՚Ի հե֊ամի կենացն իւրոց աբրահամ՝ից յայտնութեանն արժանա֊ւորի, և աւետեացն՝ որ առ նա։

Ա֊ազքին ամ աւետեացն ից առ աբրահամ. յորմէ մինչև ցմահս և ցելս ազգին եբրայեցւոց յեգիպտոսէ հաշուին ամքն՝ զոր յիշատա֊կէ պօղոս, և ասէ այսպէս. Օ կտակն յառաջագոյն հաստատեալ յՅՍ՝ի քս, օրէնքն՝ որ յետ չորեքհարիւր և երեսուն ամի եղան, ոչ կա֊րէն խափանել առ՝ի խափանելոյ զաւետիսն։ Այս ինքն իսկ մահս յետս անդ միաբան բարբառի, զի ասէ. Այս բնակութիւն որպէսզի ինքն իսկ ելից, զոր բնակեցին յերկրին եգիպտացւոց և յերկրին քանանացւոց, ինքեանք և հարք իւրեանց, ամք չորեքհարիւր և երեսուն։

Fragmenta Armena.

75. * Եւ յերրորդ ամի կենացն իւրոց աբրահամ՝ից յայտնութեանն (այլ ձև֊ա֊ւետութեանն) արժանաւորի. յորում (կամ յորմէ) առնու հրաման ելանել յերկրէն իւր ||. Սամուէլ։

» Anno autem septuagesimo quinto vitae suae Abraham Dei revelatione (vel visione) dignus habetur; quo (vel, a quo) mandatum accipit exeundi de terra sua «. Samuel.

Fragm. Gr. ferè ad verbum.

75. Αβρὰμ (δὲ) ἦν ἐτῶν ἑβδομήκοντα πέν֊τε, ὅτε θείου χρησμοῦ κατεξιοῦται, καὶ τῆς

Hebr. *Abraham*	*Assyr.* *Ninyas*	*Sicyon.* *Apis*	*Aegypt.* *Thebaei* *XVI. Dyn.*
59	7	15	59
60	8	16	60
61	9	17	61
62	10	18	62
63	11	19	63
64	12	20	64
65	13	21	65
66	14	22	66
67	15	23	67
68	16	24	68
69	17	25	69
		r. Thelxion. ann. LII.	
70	18	1	70
71	19	2	71
72	20	3	72
73	21	4	73
74	22	5	74
75	23	6	75

retarum fuisse, à quibus Jupiter absconditus est, et nutritus. Hi Cnosson civitatem in Creta condiderunt, et Cybeles Matris templum.

Primus annus Repromissionis Dei ad Abraham.

Abraham, quum LXXV. esset annorum, divino dignus habetur alloquio, et ea repromissione, quae ad eum facta est.

Primus annus repromissionis Dei ad Abraham: à quo, usque ad Moysen, et egressum gentis Hebraeorum ex Aegypto, supputantur anni CCCCXXX: quorum meminit Paulus ita dicens: » Testamentum confirmatum à Domino, quae post quadringentos et triginta annos facta est lex, non infirmat ad evacuandam promissionem «. Ipse quoque in Exodo Moyses his congruens loquitur: » Habitatio autem filiorum Israel, qua habitaverunt in Aegypto, et in terra Chanaan, ipsi et patres eorum, anni quadringenti triginta «.

πρὸς αὐτὸν (adde ex Epitoma Chron. γενομένης) ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 42. B.

Πρῶτον ἔτος τῆς τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Αβραὰμ ἐπαγγελίας. Ἀπὸ οσ'. δὲ ἔτους καὶ αὐτοῦ Αβραὰμ, ἐπὶ Μωϋσέα, ἤγουν πα'. ἔτος τῆς ἐκείνου ἡλικίας, καὶ τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν τοῦ Εβραίων ἔθνους, ἔτη τυγχάνει υλ'. ὧν μέμνηται Παῦλος Γαλάταις ἐπιστέλλων. Διαθήκην προκεκηρυγμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς Χριστὸν ὁ μετὰ ἔτη υλ'. γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ. Καὶ Μωϋσῆς δὲ ἐν Εξόδῳ συντάσσει λέγων. Ἡ δὲ κατοίκησις τῶν υἱῶν Ισραὴλ, ἣν κατῴκησαν ἐν Αἰγύπτῳ. (supple ex Epit. καὶ ἐν γῇ Χαναάν), αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, ἔτη υλ'. Chron. Pasch. 42. D.

	Եբրայ. Աբրահամ	Ասոր. Նինուաս	Սիկիոն. Թելքսի- ոնն	Եգիպտ. Թեբբայեցւ. ԺԶ հարս.
	Հզ	Իդ	Է	Հզ
	Հէ	Իե	Ը	Հէ
	Հը	Իզ	Թ	Հը
	Հթ	Իէ	Ժ	Հթ
	Ձ	Իը	Ժա	Ձ
	Ձա	Իթ	Ժբ	Ձա
	Ձբ	Լ	Ժգ	Ձբ
	Ձգ	Լա	Ժդ	Ձգ
	Ձդ	Լբ	Ժե	Ձդ
Ծ երորդ ամ առ Աբ- րահամ այ ամեանացն :	Ձե	Լգ	Ժզ	Ձե
Աբրահամ յագարայ ա- ղախնոյն ծնաւ զԻսմայ- էլ . ուստի և Իսմայէ- լացւոց ազգն . սոքա են ագարենացիք , որք և սա- րակինոսք կոչեցան :	Ձզ	Լդ	Ժէ	Ձզ
	Ձէ	Լե	Ժը	Ձէ
	Ձը	Լզ	Ժթ	Ձը
	Ձթ	Լէ	Ի	Ձթ
	Ղ	Լը	Իա	Ղ
		Դ . Արիոս ամս . Լ .		
	Ղա	Ա	Իբ	Ղա
	Ղբ	Բ	Իգ	Ղբ
	Ղգ	Գ	Իդ	Ղգ
	Ղդ	Դ	Իե	Ղդ
Ն երորդ ամ առ Աբ- րահամ այ ամեանայն :	Ղե	Ե	Իզ	Ղե
	Ղզ	Զ	Իէ	Ղզ
	Ղէ	Է	Իը	Ղէ
	Ղը	Ը	Իթ	Ղը
Սոդոմ և Գոմոր այ- րեցան :	Ղթ	Թ	Լ	Ղթ
	Ճ	Ժ	Լա	Ճ

Աբրահամ լեալ հարիւրամեան՝ ծնանի ի Սառայէն որդի զԻսահակ .

86. * Եւ յ Ձ. և Զ ամի կենաց նորա լինի որ- դի յագարայ աղախնէն սառայի . և անուանեաց Իսմայէլ . ուստի և Իսմայէլացւոց ազգն (կամ Իսմայէլացիք՝ ազգն) . սոքա են ագարենացիք , որք և սարակինոսք , և տաճիկք կոչին || . Սամ.

» Anno vero LXXXVI. vitae ejus factus est ex Agar ancilla Sarrae filius, quem Ismaelem nuncupavit, unde et Ismaelitarum (vel, Ismaelitae) gens: hi sunt Agareni, qui et Saraceni, Tagicique (sc. Turcae) vocantur «. Sam.

100 * Նախ 'ի մարգարէիցն աբրահամու՝ այ բանն յայտնեալ 'ի մարդկան կերպարանս (կամ 'ի կերպարանս մարդոյ) , զկոչումն հեթանոսաց գուշակէր . զոր 'ի մեզ եհան 'ի գլուխ՝ վար- դապետական աւետարանովն յամենայն հեթանոսս՝ այ բանն ած : Արդ լեալ աբրահամ Ճ. ամեայ՝ ծնանի զԻսահակ 'ի սառայէ կնոջէ իւրմէ . . . որդ կեցեալ աբրահամ յետ ծննդեանն զԻսա- հակ՝ ամս ՀԵ || . Սամ.

» Primo ex Prophetis Abrahamo, Dei Verbum revelatum in hominum (vel hominis) forma, vocatienem Gentium praenuntiabat, quam apud nos ad finem deduxit per annuntiationem doctrinae in omnes gentes, Dei Verbum Deus.

	Hebr. Abraham	*Assyr. Ninuas*	*Sicyon. Thelxion*	*Aegypt. Thebaei XVI. Dyn.*
	76	24	7	76
	77	25	8	77
	78	26	9	78
	79	27	10	79
	80	28	11	80
	81	29	12	81
	82	30	13	82
	83	31	14	83
	84	32	15	84
Decimus annus Repromissionis.	85	33	16	85
Abraham ex ancilla Agar genuit Ismaelem: à quo Ismaelitarum gens, qui postea Agareni, deinde Saraceni dicti.	86	34	17	86
	87	35	18	87
	88	36	19	88
	89	37	20	89
	90	38	21	90
		IV. Arius. ann. XXX.		
	91	1	22	91
	92	2	23	92
	93	3	24	93
	94	4	25	94
Vigesimus annus Repromissionis.	95	5	26	95
	96	6	27	96
	97	7	28	97
	98	8	29	98
Sodoma et Gomorrha succensae.	99	9	30	99
	100	10	31	100

Abraham, quum centenarius esset, genuit ex libera filium Isaac: cui

Abraham itaque factus centenarius, generat Isaac ex Sarra uxore sua... Vixit ergo Abraham post Isaacum natum annos LXXV ii. Sam.

Fragm. Gr. ferè ad verb.

85. Δέκατον ἔτος τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Αβραὰμ ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 42. E.

86. Τούτῳ τῷ ἔτει τοῦ Αβραὰμ, ἔτεκεν αὐτῷ Αγαρ ἡ παιδίσκη τὸν Ισμαὴλ, ἀφ' οὗ τὸ τῶν Ισμαηλιτῶν γένος. Οἱ δὲ αὐτοί εἰσιν (Epit. εἰσι) Αγαρηνοί, οἱ καὶ Σαρακηνοὶ καλούμενοι. Ibidem.

95. Τὸ κ'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 44. B.

100. Τούτῳ τῷ ἑκατοστῷ ἔτει τοῦ Αβραὰμ, γίνεται αὐτῷ παῖς γνήσιος Ισαὰκ, ᾧ ἐπέζησεν ἔτη οὲ. Id. ibid.

Πρώτῳ Προφητῶν ὄντι τῷ Αβραὰμ, ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος φανεὶς ἐν ἀνθρώπου σχήματι, τὴν τῶν ἐθνῶν κλῆσιν θεσπίζει. ἣν καθ' ἡμᾶς ὁ τοῦ Χριστοῦ λόγος εἰς πέρας ἤγαγε διὰ τῆς εἰς πάντα τὰ ἔθνη εὐαγγελικῆς διδασκαλίας. Chron. Pasch. 44. C. et Cedren. 26. D.

Ա՛ Ա՛բր. համ.	Բբ՛ բար. հաճախ. ըստ ար. առ. ի.	Սի՛ն. թնդեց. ախտ	Ա՛ոյր. Աւրհն.	Եփեր. ֆնեբ. օվ ծէ հարար.

և եկեաց առ նովաւս այլ և սան Հե։

Ալախ ի մարգարէիցն աբրահամու՝ ոչ բանն երևեալ ի մարդկան կերպարանս՝ զկոչումն հեթանոսացն գուշակէը. զոր ի մեզ ետան ի գլուխ բանն քոի աւետարանական վարդապետութեամբն յամենայն հեթանոս։

Ակիզբն քառանկերոց դի երկրորդի յոբելենի առ հրեայս։	Ձա	ա	ժա	լբ	Ձա
	Ձբ	բ	ժբ	լգ	Ձբ
	Ձգ	գ	ժգ	լդ	Ձգ
	Ձդ	դ	ժդ	լե	Ձդ
Երորդ ամ առ աբրահամ ոչ աւետացն։	Ձե	ե	ժե	լզ	Ձե
	Ձզ	զ	ժզ	լէ	Ձզ
	Ձէ	է	ժէ	լը	Ձէ
	Ձը	ը	ժը	լթ	Ձը
	Ձթ	թ	ժթ	խ	Ձթ
Ձի երորդ ամ աբրա համու։	Ձժ	ժ	ի	խա	Ձժ
	Ձժա	ժա	իա	խբ	Ձժա
	Ձժբ	ժբ	իբ	խգ	Ձժբ
	Ձժգ	ժգ	իգ	խդ	Ձժգ
	Ձժդ	ժդ	իդ	խե	Ձժդ
Ից երորդ ամ առ աբրահամ ոչ աւետացն։	Ձժե	ժե	իե	խզ	Ձժե
	Ձժզ	ժզ	իզ	խէ	Ձժզ
	Ձժէ	ժէ	իէ	խը	Ձժէ
	Ձժը	ժը	իը	խթ	Ձժը
	Ձժթ	ժթ	իթ	ծ	Ձժթ
Ձի երորդ ամն աբրա համու։	Ձի	ի	լ	ծա	Ձի
			Է. Աւրպէս ամս. խ։		
	Ձիա	իա	ա	ծբ | Ձիա	
				Ը. Եփեր ամս ըբ։	
	Ձիբ	իբ	բ	ա	Ձիբ
	Ձիգ	իգ	գ	բ	Ձիգ
	Ձիդ	իդ	դ	գ	Ձիդ
	Ձիե	իե	ե	դ	Ձիե
Ճ երորդ ամ առ աբրահամ ոչ աւետացն։	Ձիզ	իզ	զ	ե	Ձիզ

(ad verb.) 105. ν'. Ἔτος τῆς Ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 44. C.

Anni Abrahae	*Hebr. Isaac fil. Abr. ann.* LX.	*Assyr. Arius*	*Sicyon. Thelxion*	*Aegypt. Thebaei* XVI. *Dyn.*

supervixit alios annos LXXV.

Primo omnium Prophetarum Abrahae verbum Dei, quum in figura apparuisset humana, vocationem gentium pollicetur, quam in nostrum tempus sermo Christi deduxit ad finem per evangelicam in omnes gentes praedicationem.

Initium quadragesimi secundi Jobelei secundum Judaeos.	101	1	11	32	101
	102	2	12	33	102
	103	3	13	34	103
	104	4	14	35	104
Tricesimus annus Repromissionis.	105	5	15	36	105
	106	6	16	37	106
	107	7	17	38	107
	108	8	18	39	108
	109	9	19	40	109
Centesimus decimus annus Abrahae.	110	10	20	41	110
	111	11	21	42	111
	112	12	22	43	112
	113	13	23	44	113
	114	14	24	45	114
Quadragesimus annus Repromissionis.	115	15	25	46	115
	116	16	26	47	116
	117	17	27	48	117
	118	18	28	49	118
	119	19	29	50	119
Centesimus vicesimus annus Abrahae.	120	20	30	51	120
			V. Aralius ann. XL.		
	121	21	1	52	121
				VI. Aegydrus annis XXXIV.	
	122	22	2	1	122
	123	23	3	2	123
	124	24	4	3	124
Quinquagesimus annus Repromissionis.	125	25	5	4	125
	126	26	6	5	126

115. μ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. in Epit.

125. ν'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Ibidem.

	Ամի Ամիր համա	Եբրայ. Իսահակ	Ասոր. Ամրա- ղիս	Սիւն. Եգիպտ.	Եգիպտ. Թուիր- այի ծէ համար.	
	ՃԻԻ	ԻԻ	Կ	Զ	ՃԻԻ	Ի կրեակ Թագաւոր բնաց դամ կրէս անգրս տին յաշխարհին : Իսկ այլք ի նախագրեալ ժամանակին (ծչ) առ գնին :
	ՃԻԸ	ԻԸ	Ը	Կ	ՃԻԸ	
	ՃԻԹ	ԻԹ	Թ	Ը	ՃԻԹ	
ՃԼ երորդ ամն արբա- համու :	ՃԼ	Լ	Ժ	Թ	ՃԼ	
	ՃԼԱ	ԼԱ	ԺԱ	Ժ	ՃԼԱ	
	ՃԼԲ	ԼԲ	ԺԲ	ԺԱ	ՃԼԲ	
	ՃԼԳ	ԼԳ	ԺԳ	ԺԲ	ՃԼԳ	
	ՃԼԴ	ԼԴ	ԺԴ	ԺԳ	ՃԼԴ	
Կ. երորդ ամ առ աբ- բահամ ՚ի աւետեացն :	ՃԼԵ	ԼԵ	ԺԵ	ԺԴ	ՃԼԵ	
	ՃԼԶ	ԼԶ	ԺԶ	ԺԵ	ՃԼԶ	
	ՃԼԷ	ԼԷ	ԺԷ	ԺԶ	ՃԼԷ	
	ՃԼԸ	ԼԸ	ԺԸ	ԺԷ	ՃԼԸ	
	ՃԼԹ	ԼԹ	ԺԹ	ԺԸ	ՃԼԹ	
ՃԽ. երորդ ամն արբա- համու :	ՃԽ	Խ	Ի	ԺԹ	ՃԽ	
	ՃԽԱ	ԽԱ	ԻԱ	Ի	ՃԽԱ	
	ՃԽԲ	ԽԲ	ԻԲ	ԻԱ	ՃԽԲ	
	ՃԽԳ	ԽԳ	ԻԳ	ԻԲ	ՃԽԳ	
	ՃԽԴ	ԽԴ	ԻԴ	ԻԳ	ՃԽԴ	
Դ. երորդ ամ առ աբ- բահամ ՚ի աւետեացն :	ՃԽԵ	ԽԵ	ԻԵ	ԻԴ	ՃԽԵ	
	ՃԽԶ	ԽԶ	ԻԶ	ԻԵ	ՃԽԶ	
	ՃԽԷ	ԽԷ	ԻԷ	ԻԶ	ՃԽԷ	
	ՃԽԸ	ԽԸ	ԻԸ	ԻԷ	ՃԽԸ	
	ՃԽԹ	ԽԹ	ԻԹ	ԻԸ	ՃԽԹ	
ՃԾ երորդ ամ արբա- համու :	ՃԾ	Ծ	Լ	ԻԹ	ՃԾ	
Սկիզբն խղ յոբ ելինի:	ՃԾԱ	ԾԱ	ԼԱ	Լ	ՃԾԱ	
	ՃԾԲ	ԾԲ	ԼԲ	ԼԱ	ՃԾԲ	
	ՃԾԳ	ԾԳ	ԼԳ	ԼԲ	ՃԾԳ	
	ՃԾԴ	ԾԴ	ԼԴ	ԼԳ	ՃԾԴ	
Ե. երորդ ամ առ աբ- բահամ ՚ի աւետեացն :	ՃԾԵ	ԾԵ	ԼԵ	ԼԴ	ՃԾԵ	
				Է. Թուրքմոս ամ ԽԷ :		
	ՃԾԶ	ԾԶ	ԼԶ	ա	ՃԾԶ	
	ՃԾԷ	ԾԷ	ԼԷ	բ	ՃԾԷ	
	ՃԾԸ	ԾԸ	ԼԸ	գ	ՃԾԸ	
	ՃԾԹ	ԾԹ	ԼԹ	դ	ՃԾԹ	

(ad verb.) 135. ξ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. Ibid.

145. ο'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 46. D.

	Anni Abrahae	*Hebr. Isaac*	*Assyr. Aralius*	*Sicyon. Aegydrus*	*Aegypt. Thebaei XVI. Dyn.*	
	127	27	7	6	127	
	128	28	8	7	128	
	129	29	9	8	129	In Creta regnavit primus Cres indigena. Alii vero suprascriptum tempus (56) vindicant.
Centesimus tricesimus annus Abrahae.	130	30	10	9	130	
	131	31	11	10	131	
	132	32	12	11	132	
	133	33	13	12	133	
	134	34	14	13	134	
Sexagesimus annus Repromissionis.	135	35	15	14	135	
	136	36	16	15	136	
	137	37	17	16	137	
	138	38	18	17	138	
	139	39	19	18	139	
Centesimus quadragesimus annus Abrahae.	140	40	20	19	140	
	141	41	21	20	141	
	142	42	22	21	142	
	143	43	23	22	143	
	144	44	24	23	144	
Septuagesimus annus Repromissionis.	145	45	25	24	145	
	146	46	26	25	146	
	147	47	27	26	147	
	148	48	28	27	148	
	149	49	29	28	149	
Centesimus quinquagesimus annus Abrahae.	150	50	30	29	150	
Principium Jobelei quadragesimi tertii.	151	51	31	30	151	
	152	52	32	31	152	
	153	53	33	32	153	
	154	54	34	33	154	
Octuagesimus annus Repromissionis.	155	55	35	34	155	
				VII. Thurimachus ann. XLV.		
	156	56	36	1	156	
	157	57	37	2	157	
	158	58	38	3	158	
	159	59	39	4	159	

155. π'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 46. E.

Ամ Աբրա համա	Եբրա· Իսահակ	Աստր· Աբրա· ընդ	Սինն· Թոսորէ մասն·	Եգիպտ· Մինէ· ցին ծէ հարտ·
ՃԿ	կ	լ	է	ՃԿ

Իսահակայ վեմնամնեի ծնանին որդիք երկուորեակք. առաջինն Եսաւ, որ և Եդոմ. յորմէ ազգն իդումէացւոց. երկրորդն Յակոբ, որում անուն կոչեցաւ իսրայէլ. յորմէ իսրայէլացիք, որ և Հրէայք։

Ակիւզեն Թագաւորութեան արգիացւոց զայսու ժամանակաւ։

Ի՛ս Հրէայս Յակոբ որդի Իսահակայ նախանշանակեալ՝ ի կանոնիս, մինչև՝ ի յովսեփ ամն ՃԾ։

Ի՛ս առօրեստանեայս ՂԵրորդ, քսերքսէս՝ որ և բաղէոս, ամն Ղ։

Ի՛ս արգիացիս՝ առաջին Թագաւորեաց ինաքոս, ամն Ծ։

Կատաւղի ժամանակագրի վասն արգիացւոց Թագաւորութեան։ Ակսեալ դաս առ առնին զբ. բռնութեամբ զիմաստութիւն արգիացւոց յինարոյ, ուրք գազարին առ սմին. նեղուս կրոտապոյ. որոց ժամանակ ասացք գաղնի յիշ և երկուց ։	Ամ Աբրա համա	Եբրա· Յակոբ ամս ՃՀ։	Աստր· Ինէրէ սեռ· ամս· ւ։	Սինն· Թոսորէ մասն	Աբգիտ· Ինոտ·ս ամս· ծ։	Եգիպտ· Մինէ· ցին ծէ հարտ·	Ինաքոյ գուստր յով. զոր եգիպտա. ցիք փոխեմամբ ա. նուանն՝ խոս կոչ. գան, և պաշտեն։ Յինաքոյ հօրէն ի նաքոս գետ առ. գացիս։ Ի գաստ. րէն ի յովսէ վեսպո. րոս անուն ընկա. լաւ։
	ՃԿա	ա	ա	զ	ա	ՃԿա	
	ՃԿբ	բ	բ	է	բ	ՃԿբ	
	ՃԿգ	գ	գ	ը	գ	ՃԿգ	
	ՃԿդ	դ	դ	թ	դ	ՃԿդ	
Ը երորդ ամ առաքահամ ՀՅ առէ առացն։	ՃԿե	ե	ե	ժ	ե	ՃԿե	
	ՃԿզ	զ	զ	ժա	զ	ՃԿզ	
	ՃԿէ	է	է	ժբ	է	ՃԿէ	
	ՃԿը	ը	ը	ժգ	ը	ՃԿը	
	ՃԿթ	թ	թ	ժդ	թ	ՃԿթ	
ՃԾ երորդ ամ առ. բահամու. և իսահակի Ծ երորդ։	ՃԿ	ժ	ժ	ժե	ժ	ՃԿ	
	ՃԿա	ժա	ժա	ժզ	ժա	ՃԿա	
	ՃԿբ	ժբ	ժբ	ժէ	ժբ	ՃԿբ	
	ՃԿգ	ժգ	ժգ	ժը	ժգ	ՃԿգ	
	ՃԿդ	ժգ	ժգ	ժթ	ժգ	ՃԿդ	

160· * Ի վերջին ամի սորա (Իսահակայ արագիսոն) ելքն Եսաւ և յակոբ, որ կոչին երկու նահապետք ։ Թոմ. արծր· ա· 4։

» Postremo istius (Aralii) anno nati sunt Esau, et Jacob, qui Patriarchae duo vocantur ». Thom. Arzer. 1. 4.

161· * Ի ՃՀ ամի Թուրիմաքսայ Թագաւորէ արգիացւոց առաջին՝ ինաքոս ։ Յամ· որ և գարձեալ գրէ անդ· * Թագաւորք արգիացւոց սկսեալք ի ՃԸ երորդ ամի Թուրիմաքսայ· որոց առաջին ինաքոս, ամն Ծ ։

» Anno Thurimachi VI. regnat Argivis primus, Inachus ». Sam. qui iterum dicit ibidem: » Reges Argivorum inchoantes VI. Thurimachi anno; quorum primus, Inachus annis 50 ». Integrum Castoris textum vide Parte I. p. 262.

Anni Abrahae	*Hebr. Isaac*	*Assyr. Aralius*	*Sicyon. Thurimachus*	*Aegypt. Thebaei XVI. Dyn.*
160	60	40	5	160

Sexagenario Isaac nascuntur filii gemini: primus Esau, qui et Edom: à quo gens Idumaeorum. Secundus Jacob, qui postea Israel, à quo Israelitae, qui nunc Judaei.

Initium etiam regni Argivorum his temporibus.

Apud Hebraeos Jacob filius Isaac, qui praenotatur, usque ad Joseph, ann. CXXI.

Apud Assyrios sextus Xerxes, qui et Baleus, ann. XXX.

Apud Argos primus regnavit Inachus, ann. L.

Castor Chronographus de Argivorum regno ita loquitur: » Consequenter persequemur reges Argi ab Inacho, usque in Sthenelum filium Crotopi: quorum invenitur omne tempus anni CCCLXXXIII.

Anni Abrahae.	*Hebr. Jacob annis CXXI.*	*Assyr. Xerxes an. XXX.*	*Sicyon. Thurimachus.*	*Argiv. Inachus ann. L.*	*Aegypt. Thebaei XVI. Dyn.*
161	1	1	6	1	161
162	2	2	7	2	162
163	3	3	8	3	163
164	4	4	9	4	164
165	5	5	10	5	165
166	6	6	11	6	166
167	7	7	12	7	167
168	8	8	13	8	168
169	9	9	14	9	169
170	10	10	15	10	170
171	11	11	16	11	171
172	12	12	17	12	172
173	13	13	18	13	173
174	14	14	19	14	174

Nonagesimus annus Repromissionis.

Centesimus septuagesimus annus Abrahae, et Isaac Septuagesimus.

Inachi filia Jo, quam Aegyptii mutato nomine Isidem colunt. A patre Inacho Inachus fluvius apud Argos. A filia Jone Bosporus nuncupatur.

(ad verb.) 160. ξ'. Τούτῳ τῷ ἔτει γίνονται τῷ Ισαὰκ δύο παῖδες δίδυμοι ἐκ τῆς Ρεβέκκας, πρῶτος Ησαῦ, ὁ καὶ Εδώμ, ἀφ' οὗ τὸ Ιδουμαίων ἔθνος. δεύτερος Ιακώβ, ὁ μετονομασθεὶς Ισραήλ, ἀφ' οὗ Ισραηλῖται, οἱ καὶ Ιουδαῖοι. Chron. Pasch. 46. E.

161. Αρχὴ βασιλείας Αργείων. Sync. 100. a. Η' θυγάτηρ Ινάχου Ιω εἰς Αἴγυπτον ἐλθοῦσα Ισις ὠνομάσθη, ἣν Αιγύπτιοι σέβουσιν Ισιν Φαρίαν καλεῦντες. Sync. 101. C. Item. 51. B. τούτου θυγάτηρ Ιοὺς, ἣν Ἶσιν μετονομάσαντες σέβουσιν.

Απὸ Ινάχου ποταμὸς ἐν Αργῳ ὠνομάσθη, καὶ ὁ Βόσπορος ἐπώνυμος τῆς Ιοῦς. Sync. 100. D.

165. ϛ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. in Epit.

	Ամմոն Ամբրոս համառ.	Եբրայ. Յունաբ.	Ասորւոց Քրոնիկոն	Սիւնեաց Թումանեան	Ալեքսանդր Լիտոստր.	Եգիպտոս Մանեթոն ոչխ ծէ համառ.	
Ա. երկրգ. ամ առն. առաց, յորում մի- ւանեն արքայ համ ա- մաց ՌՀԵ էց :	ՌՀԸ	ԺԸ	ԺԸ	Ը	ԺԸ	ՌՀԸ	
	ՌՀԳ	ԺԳ	ԺԳ	Իաւ	ԺԳ	ՌՀԳ	
	ՌՀԿ	ԺԿ	ԺԿ	Իբ	ԺԿ	ՌՀԿ	
	ՌՀԼ	ԺԼ	ԺԼ	Իգ	ԺԼ	ՌՀԼ	
	ՌՀԹ	ԺԹ	ԺԹ	Իդ	ԺԹ	ՌՀԹ	
Բ. երկրգ. ամ իսա. հակայ :	Ռ՚Ձ	Խ	Խ	Իե՛	Խ	Ռ՚Ձ	
	Ռ՚Ձաա	Իսա	Իսա	Իզ	Իսա	Ռ՚Ձաա	
	Ռ՚Ձբ	Իբ	Իբ	Իէ	Իբ	Ռ՚Ձբ	Ասին յետոյ զառաջինն ասե- ցինք. զոր սոքա պիտ ոմանք առա- ջին :
	Ռ՚Ձգ	Իգ	Իգ	Իը	Իգ	Ռ՚Ձգ	
	Ռ՚Ձդ	Իդ	Իդ	Իթ	Իդ	Ռ՚Ձդ	
ՌՁ երկրգ. ամ առ. արքայեամ ոյ առն. առաց :	Ռ՚Ձե՛	Իե՛	Իե՛	Լ	Իե՛	Ռ՚Ձե՛	
	Ռ՚Ձզ	Իզ	Իզ	Լաւ	Իզ	Ռ՚Ձզ	
	Ռ՚Ձէ	Իէ	Իէ	Լբ	Իէ	Ռ՚Ձէ	
	Ռ՚Ձը	Իը	Իը	Լգ	Իը	Ռ՚Ձը	
	Ռ՚Ձթ	Իթ	Իթ	Լդ	Իթ	Ռ՚Ձթ	
Գ. երկրգ. ամ իսա. հակայ :	Ռ՚Ղ	Լ	Լ	Լե՛	Լ	Ռ՚Ղ	
			Ե. Աբրահամեան ամ ԼԷ :			ՃԷ համ. պատրիա- ձի վերին ամ ՃՀ :	Ասե եզիպտացիս ԺԷ երկրգ. հարըս- տութեամբ թա- գաւորեցին հովիւք ամս ՃՀ : Ջի ազա- տութ եզիպտացւոց հովիւս համարիմք անուանեալս վասն յոռետիպոյ և եզ- բարց նոցա , որք ի սկզբան անգ. որպէս հովիւք էին յե- գիպտոս :
	Ռ՚Ղաա	Լաա	Աա	Լգ	Լաա	Աա	
	Ռ՚Ղբ	Լբ	Բ	Լէ	Լբ	Բ	
	Ռ՚Ղգ	Լգ	Գ	Լը	Լգ	Գ	
	Ռ՚Ղդ	Լդ	Դ	Լթ	Լդ	Դ	
ՌՂ երկրգ. ամ առ. արքայեամ ոյ առն. առաց :	Ռ՚Ղե՛	Լե՛	Ե	Իա	Լե՛	Ե	
	Ռ՚Ղզ	Լզ	Զ	Իաա	Լզ	Զ	
	Ռ՚Ղէ	Լէ	Է	Իբ	Լէ	Է	
	Ռ՚Ղը	Լը	Ը	Իգ	Լը	Ը	
	Ռ՚Ղթ	Լթ	Թ	Իդ	Լթ	Թ	
Ե. երկրգ. ամ իսահա. կայ :	Ռ՚	Իս	Ժ	Իե՛	Իս	Ժ	
				Զ. Ղևիտացւոց ամ ՃՀ :			
Ականն իսկ յորմէ լինի ըստ հրէից առանգուեան :	Ռմա	Իսաա	Ժաա	Ա	Իսաա	Ժաա	
	Ռ՚Ը	Իսբ	Ժբ	Բ	Իսբ	Ժբ	
	Ռ՚Գ	Իսգ	Ժգ	Գ	Իսգ	Ժգ	

182. * Ի ձէ ոմին սահակայ՝ Հ ժամանէրորդ հարատեւթիւն իշխանացաւ. յեգիպտոս սպիս, և ձեռ կարծէցաւ. զնա սարապիս ոմանք ասա- յին ‖ * Վարդան պատմ :

» In LXXXII. anno Isaaci, XVII. dynastiae principatum tenuit in Aegypto Apis, et Deus est putatus: ipsum Sarapin nonnulli dixerunt a. Vardanes historicus.

	Anni Abrahae	*Hebr. Iacob*	*Assyr. Xerxes*	*Sicyon. Thurimachus*	*Argiv. Inachus*	*Aegypt. Thebaei XVI. Dyn.*	
Centesimus annus Repromissionis, in quo moritur Abraham annorum CLXXV.	175	15	15	20	15	175	
	176	16	16	21	16	176	
	177	17	17	22	17	177	
	178	18	18	23	18	178	
	179	19	19	24	19	179	
Octogesimus annus Isaac.	180	20	20	25	20	180	
	181	21	21	26	21	181	
	182	22	22	27	22	182	Apis in Aegypto primus Deus putatur, quem quidam Serapim vocant.
	183	23	23	28	23	183	
	184	24	24	29	24	184	
Centesimus decimus annus Repromissionis.	185	25	25	30	25	185	
	186	26	26	31	26	186	
	187	27	27	32	27	187	
	188	28	28	33	28	188	
	189	29	29	34	29	189	
Nonagesimus annus Isaac.	190	30	30	35	30	190	
			VII. Armamitres ann. XXXVIII.			*XVII. Dynast. Pastores ann. CIII.*	Apud Aegyptios per septimam decimam Dynastiam regnaverunt Pastores annis centum tribus. Reges Aegyptiorum Pastores conjicimus nuncupatos propter Joseph et fratres ejus, qui in principio pastores descendisse in Aegyptum comprobantur.
	191	31	1	36	31	1	
	192	32	2	37	32	2	
	193	33	3	38	33	3	
	194	34	4	39	34	4	
Centesimus vicesimus annus Repromissionis.	195	35	5	40	35	5	
	196	36	6	41	36	6	
	197	37	7	42	37	7	
	198	38	8	43	38	8	
	199	39	9	44	39	9	
Centesimus annus Isaac.	200	40	10	45	40	10	
				VIII. Leucippus ann. LIII.			
Principium Jobelei quadragesimi quarti juxta Judaeorum traditionem.	201	41	11	1	41	11	
	202	42	12	2	42	12	
	203	43	13	3	43	13	

190. * Ի վերջին ամի սորա (այսինքն քանզի ակայ բառիս աբբն և գերպատճառ հանիւ.) ՌՃԿԶ. արձր. ամ. 4։

» Ultimo hujus (Xerxis Balei) anno dominantur in Aegyptios Pastores a. Arzer. 1. 4.

(ad verb.) 175. ρ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 47. D.

185. ρί. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Ibid.

195. ρκ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Ibid. E.

200. ρ'. Ἔτος τοῦ Ισαάκ. Ibidem.

	Ասի Ասիացւոց	Եբրայ. Յունաց	Ասոր. Ասմոնա. Հերես.	Սիկիւն. Պանիկ. դոս	Արգիւս Ինաքոս	Եգիպտ. Հելիոս թէ Հարս.	
Ձ. Երորդ ամ առ. արքայհամ ՚ի աւեւ. ետացն։	ՄԴ	խդ	ժդ	դ	խդ	ժդ	
	ՄԵ	խե	ժե	ե	խե	ժե	
	ՄԶ	խզ	ժզ	զ	խզ	ժզ	
	ՄԷ	խէ	ժէ	է	խէ	ժէ	
	ՄԸ	խը	ժը	ը	խը	ժը	
	ՄԹ	խթ	ժթ	թ	խթ	ժթ	
Զ. ժամանակս զայ. սոսիկ որպէս կարի հնագոյնս յիշատա. կէ պատմն ՚ի ա՛. մէն օրինակ զայս. * Սինչ գուսմբէլն կամէր զնոսա յա. ռաջնեցն պատմու. թիւնս՝ գանգիչ եւ բա. րաշնչիւրը քաղաքի նահանգացն ասէր. սկիզբն ա՛ռ զիշո. նեալ առաջնոյ Ձա. ռէլէյն և զինքսայ, և զորոց յետ ջրհե. ղեղին էին ։։	ՄԵ ա	Ծա	խա	ժա	ա	խա	Փորոնեա որդի է Նաբդայ և Նիոբեայ նախ օրէնս և գա. տաւորս եդ։ Ասանիք սորա գուսոր հա. մարին զԱբրէ ։
	ՄԲ	Ծբ	իբ	ժբ	բ	իբ	Ընդ Նիոբեայ ասէ. նային կանանց ա. ռաջնոյ, որպէս հել. լէնք ասեն, խոս. նակեցաւ զնա. յոր. մէ եղև նմա որդի ասպա, որ և ապրա. պես ։
	ՄԳ	Ծգ	իգ	ժգ	գ	իգ	
	ՄԴ	Ծդ	իդ	ժդ	դ	իդ	
Ճ. որդ. ամ առ. արքա. համ ՚ի աւեւ. ետացն։	ՄԵ	Ծե	իե	ժե	ե	իե	
	ՄԶ	Ծզ	իզ	ժզ	զ	իզ	
	ՄԷ	Ծէ	իէ	ժէ	է	իէ	
	ՄԸ	Ծը	իը	ժը	ը	իը	
	ՄԹ	Ծթ	իթ	ժթ	թ	իթ	
Ի. երորդ ամ խաս. հակայ ։	Մի	կ	Լ	ի	ժ	Լ	
	Միա	կա	լա	իա	ժա	լա	
	Միբ	կբ	լբ	իբ	ժբ	լբ	
	Միգ	կգ	լգ	իգ	ժգ	լգ	
	Միդ	կդ	լդ	իդ	ժդ	լդ	
Ձե. երորդ ամ առ. արքայհամ ՚ի աւեւ. ետացն։	Միե	կե	լե	իե	ժե	լե	Թէտասիս որդի կաւզոսի Թագաւո. րեաց ՚ի Թեսաղիա ։
	Միզ	կզ	լզ	իզ	ժզ	լզ	

211. * Յաւուրս յակոբայ փորոն Թագաւոր՝ օրէնս և դատաստան եդ ։։ Վարդան ։

» In diebus Jacob, Phoroneus rex legem et judices constituit «. Vardan.

215. * Ի սորա (արմամիթրեայ) լէ ամն Թե. ագոցաց առաջին Թագաւորեաց (Թեսաղոս)։։ Թոմա. արծր. եւ. կ ։

» Hujus (Armamithris) anno xxv. Thessalorum primus (rex, Thessalus) regnavit ». Thom. Arzer. 1. 4.

Fragmenta Gr. ad verb.

205. ρλ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 48. A. sic etiam ρμ'. et ρν'. 48. A.B.

211. Ἀργείων β'. ἐβασίλευσε Φορωνεύς, παῖς Ἰνάχου καὶ Νιόβης. πρῶτος λέγεται νόμους καὶ κριτήρια παρ' Ἕλλησι θέσθαι. φασὶ δέ τινες Νιόβην Φορωνέως εἶναι θυγατέρα. Sync. 100. B.

Πλάτων ἐν Τιμαίῳ τῷ διαλόγῳ τῶν Φορωνέως

	Anni Abrahae	*Hebr. Jacob*	*Assyr. Armamitres*	*Sicyon. Leucippus*	*Argiv. Inachus*	*Aegypt. Pastor. XVII. Dyn.*	
	204	44	14	4	44	14	
	205	45	15	5	45	15	
Centesimus trigesimus annus Repromissionis.	206	46	16	6	46	16	
	207	47	17	7	47	17	
	208	48	18	8	48	18	
	209	49	19	9	49	19	
	210	50	20	10	50	20	
Horum temporum quasi valde antiquorum Plato in Timaeo ita meminit: „ Aliquando volens eos provocare in sermones de temporibus antiquis, quae cuique civitati apud veteres accidissent: de Phoroneo, qui primus hoc nomine appellatus, de Niobe, et his, qui post diluvium fuerunt «.					*II. Phoroneus an. LX.*		Phoroneus Inachi filius et Niobae primus leges judiciaque constituit. Quidam hujus filiam Nioben arbitrantur.
	211	51	21	11	1	21	
	212	52	22	12	2	22	Niobae omnium primae mulierum, ut Graeci perhibent, mixtus est Jupiter: de qua nascitur Apis, quem Serapim vocant.
	213	53	23	13	3	23	
	214	54	24	14	4	24	
Centesimus quadragesimus annus Repromissionis.	215	55	25	15	5	25	
	216	56	26	16	6	26	
	217	57	27	17	7	27	
	218	58	28	18	8	28	
	219	59	29	19	9	29	
Centesimus vicesimus annus Isaac.	220	60	30	20	10	30	
	221	61	31	21	11	31	
	222	62	32	22	12	32	
	223	63	33	23	13	33	
	224	64	34	24	14	34	
Centesimus quinquagesimus annus Repromissionis.	225	65	35	25	15	35	Thessalus Graeci filius regnavit in Thessalia.
	226	66	36	26	16	36	

ἐτιμέμηται χρόνων, ὡς πάνυ παλαιῶν. Sync. 100. D.

Καί ποτε προαγαγεῖν βουληθεὶς αὐτοὺς περὶ τῶν ἀρχαίων εἰς λόγους τῶν τῇδε (Scal. τῇδε τῇ πόλει), τὰ ἀρχαιότατα λέγειν ἐπιχειρεῖν περὶ Φορωνέως τε τοῦ πρώτου λεχθέντος καὶ Νιόβης, καὶ (τά) μετὰ τὸν κατακλυσμόν. Plato in Timaeo, sub initio.

212. Νιόβῃ γαμετῇ Ἰνάχου, μητρὶ δὲ Φορωνέως πρώτη γυναικῶν ἐμίγη Ζεύς, ἐξ ἧς ἔσχεν Ἄπιν υἱὸν τὸν (καὶ) Σάραπιν. Sync. 100. D.

220. ρκ'. Ἔτος τοῦ Ισαάκ. Chron. Pasch. 48. A. *(Ad sens.)* 225. *vel potius juxta Arzerunium* 215.

Ἐβασίλευσε Θεσσαλῶν ὁ Γραικοῦ παῖς Θεσσαλός, ἀφ' οὗ καὶ (ἡ) χώρα ἕως νῦν ὠνόμασται. Sync. 100. E.

	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Յակոբ	Ասոր. Աբրահ. Բրէն	Սիւռ. Դանիէլ գրո	Արգիւս Փորձ նեռ	Եգիպտ. Հովսէփ ծէ հարս.	
	ՄԻԿ	ԿԿ	Լ	Իկ	ԺԿ	Լ	
	ՄԻԲ	ԿԲ	ԼԲ	ԻԲ	ԺԲ	ԼԲ	
			Ը. ԲՒԷԼԵՍ ամ ԼԸ:				
	ՄԻԹ	ԿԹ	ա	ԻԹ	ԺԹ	ԼԹ	Տէզքացիք և Կա բիսաացիք ընդ դէմ փոթռնէայ և պատահանդ մնալս գրգռէն:
Ճ'Լ Երորգ ամ Իսա հակայ:	ՄԼ	Հ	ք	Լ	խ	խ	
	ՄԼԱ	ՀԱ	գ	ԼԱ	իա	իա	
Յակոբ 'ի ՄԼՔա գեաս ԷԿԼՀ Ծա ռայէ առ Լաբանայ ամս Է:	ՄԼԲ	ՀԲ	դ	ԼԲ	իբ	իբ	
	ՄԼԳ	ՀԳ	Է	ԼԳ	իգ	իգ	
	ՄԼԴ	ՀԴ	զ	ԼԴ	իդ	իդ	
Ճ'Կ. Երորգ ամ առ աբրահամ ՅՀ առէ տեացն:	ՄԼԵ	ՀԵ	է	Լե	իե	իե	
	ՄԼԶ	ՀԶ	ը	ԼԶ	իզ	իզ	Ովթիգէա յատաջ կէ զԼևսինէ չէ Նեաց, որ յատացն կոչիւր ակաէ · որ պէս և զայլ բա զում քազաքս: 'ի Ժամանակս սորա առ աբրահամիգ լը Ճիս Երևեցաս կոյս մի, զոր Հեղկնք ա Թենեաս անուանե ցին:
Յակոբ զԼիա և զՀասքէլ 'ի ՄԼՔա գեաս առ 'ի կնու Թիւն:	ՄԼԸ	ՀԸ	Ժ	ԼԸ	իը	իը	
	ՄԼԹ	ՀԹ	Ժա	ԼԹ	իթ	իթ	
Ճ'Ա երորգ ամն Իսա հակայ:	Մ Իս	Ձ	ԺԲ	Ա	Լ	Ծ	
	Մ Իսա	ՁԱ	ԺԳ	Իսա	ԼԱ	Ծա	
	Մ Իսբ	ՁԲ	ԺԴ	Իսբ	ԼԲ	Ծբ	
	Մ Իսգ	ՁԳ	ԺԵ	Իսգ	ԼԳ	Ծգ	
	Մ Իսդ	ՁԴ	ԺԶ	Իսդ	ԼԴ	Ծդ	
Ճ'Ն. Երորգ ամ առ աբրահամ ՅՀ առէ տեացն:	Մ Իսե	ՁԵ	ԺԷ	Իսե	Լե	Ծե	Ռուբէն Ծնաւ:
	Մ Իսզ	ՁԶ	ԺԸ	Իսզ	ԼԶ	Ծզ	Շմաւն Ծնաւ:
Յակոբ Ծնանի զղէմ:	Մ Իսէ	ՁԷ	ԺԹ	Իսէ	Լէ	Ծէ	
Յուդա Ծնաւ · յորմէ յուգայեանք (որ և Հրէայք) կո չեցան:	Մ Իսը	ՁԸ	ի	Իսը	ԼԸ	Ծը	
	Մ Իսթ	ՁԹ	ԻԱ	Իսթ	ԼԹ	Ծթ	
Ճ'Ծ. Երորգ ամ Ի. սահակայ:	Մ Ծ	Ղ	ԻԲ	Ծ	Խ	Կ	

236· * Ովթիգէա չինեաց զԼևսինիա յատաք. կէ ‖ · Վարգան:

» Ogyges condidit Eleusiniam Atticae «. Vardanes.

247· * Էս Թէպհան առաջին որդի ռուբէն էր · զոր Ծնաւ 'յ ՁԷ ամի կինոց իւրոց, և զշմաւն 'յ ՁՁ ամին, ապագայ զղէմ առնուն 'ի կարգ, զոր Ծնաւ 'յ ՁԷ ամին, յորմէ ազգ ՄԵԾՆ ասէաց · զոր Հասարբին այսպէս · Յակոբ ամաց ՁԷ անց Ծնանի զղէմ ... Յակոբ ամաց ՁԷ, Ծնանի պուգա ... Վարձեալ և ըսա եւսեբեայ Ժա մնանակական կանոնացն, զԷ ամին յակոբայ լինի նմա որգի յուսէփ 'ի Հասքէլայ կնոջէ իւրմէ · և 'յ ԼԷ ամին իւրոյ յուսէփ վաճառի յեգիպտոս, և ԼՀալ 'ի տան բանդին զՀ ամ ‖ և ապրէ · Սամ. անեցի:

» Etsi primus filius Ruben erat, quem generavit anno LXXXV. vitae suae, sicut et Simeon

	Anni Abrahae	*Hebr. Jacob*	*Assyr. Armamitres*	*Sicyon. Leucippus*	*Argiv. Phoroneus*	*Aegypt. Pastor. XVIII. Dyn.*	
	227	67	37	27	17	57	
	228	68	38	28	18	58	
			VIII. Belochus ann. XXXV.				
	229	69	1	29	19	59	Telchines et Caryatae adversum Phoroneum et Parrhasios instituunt bellum.
Centesimus tricesimus annus Isaac.	230	70	2	30	20	40	
	231	71	3	31	21	41	
Jacob Mesopotamiam venit, et servit apud Laban ann. VII.	232	72	4	32	22	42	
	233	73	5	33	23	43	
	234	74	6	34	24	44	
Centesimus sexagesimus annus Repromissionis.	235	75	7	35	25	45	
	236	76	8	36	26	46	Ogyges in Attica Eleusinam condidit, quae antiquitus vocabatur Acta, et alias plurimas civitates: cujus temporibus apud lacum Trionidem virgo apparuit, quam Graeci Minervam nuncuparunt.
	237	77	9	37	27	47	
Jacob Liam et Rachel in Mesopotamia duxit uxores.	238	78	10	38	28	48	
	239	79	11	39	29	49	
Centesimus quadragesimus annus Isaac.	240	80	12	40	30	50	
	241	81	13	41	31	51	
	242	82	14	42	32	52	
	243	83	15	43	33	53	
	244	84	16	44	34	54	
Centesimus septuagesimus annus Repromissionis.	245	85	17	45	35	55	Ruben natus.
	246	86	18	46	36	56	Simeon natus.
Jacob genuit Levi.	247	87	19	47	37	57	
Judas natus, à quo Judaei appellati.	248	88	20	48	38	58	
	249	89	21	49	39	59	
Centesimus quinquagesimus annus Isaac.	250	90	22	50	40	60	

anno LXXXVI. Levi tamen potius in ordinem admittitur, quem genuit LXXXVII. anno; ex qua generatione Moyses fuit: quodque sic dinumerant. Jacob annorum LXXXVI. generat Levi... Jacob annorum LXXXVIII. generat Judam... Adhaec secundum Eusebii Chronicos Canones, XCII. anno Jacob fit ei filius Joseph ex Rachel uxore sua. Anno vero suo XVII. Joseph venditur a fratribus in Aegyptum; agit autem in domo carceris annos XIII. etc. Sam. Aniensis.

(ad verb.) 229. Τελχῖνες καὶ Καρυάτιαι πρὸς Φορωνέα καὶ Παῤῥασίους ἐπολέμησαν. Sync. 101. A.

235. ῥξ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 48. B. sic etiam ρό. ρπ'. ρϛ'. 49. A. B. C.

236. Ὠγυγος ἐν Ακτῇ... Τριτωνίδι λιμνῃ Αθηνᾶ παρ' Ελλησιν ὠνομάσθη. Sync. 101. A.

	Ադ Աբրահ.	Եբրայ. Յակոբ	Ասոր. Բեթղաբ.	Սիւն. Ղևիից	Ասիա. Փրյգ.	Եգիպտ. Հովսեփ	
Սկիզբն խե Երկրդ յոբելէնի։	մծա	ղա	խգ	ծա	խաս	կա	
	մծբ	ղբ	խդ	ծբ	խբ	կբ	Յակոբ Ծնանի ըզ Յովսէփ։
	մծգ	ղգ	խե	ծգ	խգ	կգ	
				Ի. Աստուածամբ խօսի։			
	մծդ	ղդ	խզ	ա	խդ	կդ	
Ձե. Երկրդ ամ առաքաւհամ ձոյ աւէտ տեսանի։	մծե	ղե	խէ	բ	խե	կե	
	մծզ	ղզ	խը	գ	խզ	կզ	Ջայսոսիկ ժամանակս կաւէ ի սկիզբն մեռանիլ չինեցաւ, որ և մանկտռնէ։
	մծէ	ղէ	խթ	դ	խէ	կէ	
	մծը	ղը	՛լ	ե	խը	կը	
	մծթ	ղթ	լա	զ	խթ	կթ	
Ձկ. Երկրդ աւն ի սահակայ. յակոբայ ն. որդ։	մկ	՛	լբ	է	ծ	հ	
	մկա	՛ա	լգ	ը	ծա	հա	
	մկբ	՛բ	լդ	թ	ծբ	հբ	Ջրհեղեղ եգիպտա. սկ զայսոսիկ ժամանակս, որ եղև առ ովգիգեա։
	մկգ	՛գ	լե	ժ	ծգ	հգ	
			Ի. Բաղդեա ամ ծէ։				
	մկդ	՛դ	ա	ժա	ծդ	հդ	
Ձզ. Երկրդ ամ առաքաւհամ ձոյ աւէտ տեսանի։	մկե	՛ե	բ	ժբ	ծե	հե	
	մկզ	՛զ	գ	ժգ	ծզ	հզ	
Ձովսէփ վաճառեի յեգիպտոս խօսոց, ժէ ամաց (քսան ոչխոց, ժչ։)	մկէ	՛է	դ	ժդ	ծէ	հէ	
	մկը	՛ը	ե	ժե	ծը	հը	
	մկթ	՛թ	զ	ժզ	ծթ	հթ	
	մՀ	՛ժ	է	ժէ	կ	ձ	
					Ֆ. Աղեա ամ լէ։		Ջայս ամիս ասեն սկզբանիս լինել. զի յորժամ զեգիպտոսն զեկեղևս թագաւորս կացուցէ աբսոյխոյ, ինքն ժողովրդեամն հանգերձ յեգիպտոս անկաւ։
	մՀա	՛ժա	ը	ժը	ա	ձա	
	մՀբ	՛ժբ	թ	ժթ	բ	ձբ	
	մՀգ	՛ժգ	ժ	ի	գ	ձգ	
	մՀդ	՛ժդ	ժա	իա	դ	ձդ	
Մ. ամ առ. սբրահամ ձոյ աւէտեսանի։	մՀե	՛ժե	ժբ	իբ	ե	ձե	
	մՀզ	՛ժզ	ժգ	իգ	զ	ձզ	Տէզբացիք ի պար.

262. * Բևղղոբաս ասն լՀ։ Ի սոյս լՁ ամին համբաւեալ Ջրհեղեղն ովգիգեայ ‖ · Խոմիմ · սբծբ · ա · 4։

» Bellochus annis xxxv. Hujus anno xxxiii. celebratissimum illud Ogygi diluvium «. Thom. Arzer. 1. 4.

Fragm. Gr. ad verbum.

252. Ιακὼβ γεννᾷ τὸν Ιωσήφ. Chron. Pasch. 49. B.

267. Ιωσὴφ πιπράσκεται ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐτῶν ἀγων ιζ'. Chron. Pasch. 49. D.

	Anni Abrahae	*Hebr. Jacob*	*Assyr. Belochus*	*Sicyon. Leucippus*	*Argiv. Phoroneus*	*Aegypt. Pastor. XVII. Dyn.*	
Initium Quadragesimi quinti Jobelei.	251	91	23	51	41	61	
	252	92	24	52	42	62	Jacob generat Joseph.
	253	93	25	53	43	63	
				IX. Mesapus ann. XLVII.			
Centesimus octogesimus annus Repromissionis.	254	94	26	1	44	64	
	255	95	27	2	45	65	
	256	96	28	3	46	66	Hoc tempore in Sicilia Messana, quae et Mamertina, conditur.
	257	97	29	4	47	67	
	258	98	30	5	48	68	
Centesimus sexagesimus annus Isaac, Jacob centesimus.	259	99	31	6	49	69	
	260	100	32	7	50	70	
	261	101	33	8	51	71	
	262	102	34	9	52	72	Diluvium Aegypti hoc tempore fuit, quod factum est sub Ogyge.
	263	103	35	10	53	73	
			IX. Baleus ann. LII.				
Centesimus nonagesimus annus Repromissionis.	264	104	1	11	54	74	
	265	105	2	12	55	75	
	266	106	3	13	56	76	
Joseph venditur a fratribus annos agens XVI. (aliis. XVII.)	267	107	4	14	57	77	
	268	108	5	15	58	78	
	269	109	6	16	59	79	
	270	110	7	17	60	80	
					III. Apis. ann. XXXV.		Ajunt hunc Apin esse Serapin. Siquidem quum fratrem Aegialeum regem praefecisset Achajae, ipse cum populo Aegyptum migravit.
	271	111	8	18	1	81	
	272	112	9	19	2	82	
	273	113	10	20	3	83	
	274	114	11	21	4	84	
Ducentesimus annus Repromissionis.	275	115	12	22	5	85	
	276	116	13	23	6	86	Telchines victi Rho-

271. Αργείων γ'. ἐβασίλευσεν Απις ἔτη λέ' ... Τοῦτον τὸν Απιν φασὶ πρῶτον Αἰγυπτίοις (νομισθῆναι, Θεόν) καὶ Σάραπιν κληθῆναι. Οὗτος τὸν ἀδελφὸν Αἰγιαλέα τῆς Αχαΐας, (ὡς φασί,) κατέστησε βασιλέα. αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον ἐστάλη σὺν ὄχλῳ. Sync. 118. A. D.

275. σ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 50. A. sicut. et σί. ibid. B.

276. Τελχῖνες ἐκτισόντες Πελοποννήσου Ρόδον ᾤκησαν νῆσον τὴν καλουμένην Οφιοῦσαν. Sync. 118. E. Τότε Μέμφις ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τούτους ἐκτίσθη τοὺς χρόνους. Id. ibid.

	Ա՛ր Աբրահամ	Եբրայ. Յակոբ	Ասոր. Բաքեոս	Սիւռ. Մեծաղ դոս	Արաբ. Ադամ	Եգիպտ. Հովհան ընկ հարս.	
	ՄՀԿ	ՉԺԿ	ԺՂ	ԼՂ	Կ	ՃԿ	առաքել մաանձեալք՝ զՀաղոգաս չինեցին, որ նախ ոսկիաստա կոչէր :
	ՄՀԸ	ՉԺԸ	ԺԵ	ԼԵ	Ը	ՃԸ	
	ՄՀԹ	ՉԺԹ	ԺԶ	ԼԶ	Թ	ՃԹ	Մեմփիս յեգիպտոս չինեցաւ յաւիտեան :
Ամս. ամաց մեռանի հաւտակ, Թոզրեալ զյակոբ որդի ամաց ՃԿ էր :	ՄՁ	ՉԼ	ԺԿ	ԼԿ	Ժ	Ղ	
	ՄՃաս	ՉԼաս	ԺԸ	ԼԸ	Ժաս	Ղաս	
		Յովսէփ սահմանիչ եգիպտ. ամս. յ :					
Յովսէփ յերկրէ եգիպտոս՝ առաքնորդ եգիպտոսի ամս Ձ. յամի հասակի իւրոյ Հերովդի :	ՄՃԲ	ա	ԺԹ	ԽԹ	Ժբ	Ղբ	
	ՄՃԳ	բ	Լ	Ա	Ժգ	ՂԳ	
	ՄՃԴ	գ	Լա	Լա	Ժդ	ՂԴ	
մի՛ երթիր ամ առաքահամ ձեզ առնել առացն :	ՄՃԵ	դ	Լբ	Լբ	Ժե	ՂԵ	
	ՄՃԶ	ե	Լգ	Լգ	Ժզ	ՂԶ	
	ՄՃԷ	զ	Լդ	Լդ	Ժէ	ՂԷ	
	ՄՃԸ	է	Լե	Լե	Ժը	ՂԸ	
	ՄՃԹ	ը	Լզ	Լզ	ԺԹ	ՂԹ	
ՃՀ երթիր ամ յաղթայ :	ՄՂ	Թ	Լէ	Լէ	ի	Ճ	

Յայսմ ամի, որ երկրորդ էր սովին, եմուտ յակոբ որդւովք իւրովք յեգիպտոս. և իբրև եհարց ցնա փարաւոն, Թէ քանի՞ ամաց էս, ասաց լինելՀարիւր երեսուն ամաց :

	ՄՂա	Ժ	Լը	Լը	Խա	Ճա
	ՄՂԲ	Ժա	ԼԹ	ԼԹ	Խբ	ՃԲ
	ՄՂԳ	ԺԲ	Լ	Խ	Խգ	ՃԳ
						Եգիպտ. ԺԷ երրորդ հարւածոյ ընդան գիւղատէրտաւոյ (ցամաքեալ) որոյ առաջին Ահնէին ամս ի՛Ե :
	ՄՂԴ	Ժգ	Լա	Խա	Խդ	ա
մի՛ երթիր ամ առաքահամ ձեզ առնել առացն :	ՄՂԵ	Ժդ	Լբ	Խբ	Խե	բ
	ՄՂԶ	Ժե	Լգ	Խգ	Խզ	գ

282. * Յաւելք . . . Յ՚Երորդ ամին սերբ եգիպտացւոցն ամս . Ձ || . Սամ.

» Joseph . . . anno suo xxx. Aegyptiorum potitur annos lxxx ա. Sam.

289. etc. * Յառաջին ամի լիութեանն՝ եգիպտոսի սերբ յաւելք . և Շերորդ ամն սկիզբն առ վայն նոցա . և յերկրորդում ամի սովոյն լինելաց յակոբայ յեգիպտոս՝ ՃՂ ամաց . կեցեալ ըստ և առ անդ ԺՀ տարի || . Նմանն :

» Primo anno abundantiae, Aegypti potitur Joseph: annus vero suus viii. initium famis eorum; et secundo anno famis descendens Jacob in Aegyptum, annorum cxxx. agit ibi annos alios xvii ա. Idem.

	Anni Abrahae	*Hebr. Jacob*	*Assyr. Baleus*	*Sicyon. Mesapus*	*Argiv. Apis*	*Aegypt. Pastor. XVII. Dyn.*	
	277	117	14	24	7	87	dum condiderunt, quae prius Ophiussa vocabatur.
	278	118	15	25	8	88	
	279	119	16	26	9	89	Memphis in Aegypto ab Ape condita.
Centum octoginta annorum Isaac moritur, relinquens filium Jacob annorum CXX.	280	120	17	27	10	90	
	281	121	18	28	11	91	
		Joseph Dux Aegypti an. LXXX.					
Joseph ex Hebraeis dux Aegypti ann. LXXX. tricesimo aetatis suae anno.	282	1	19	29	12	92	
	283	2	20	30	13	93	
	284	3	21	31	14	94	
Ducentesimus decimus annus Repromissionis.	285	4	22	32	15	95	
	286	5	23	33	16	96	
	287	6	24	34	17	97	
	288	7	25	35	18	98	
	289	8	26	36	19	99	
Centesimus tricesimus annus Jacob.	290	9	27	37	20	100	

Hoc anno, qui secundus famis fuit, introivit Aegyptum cum filiis suis Jacob: qui cum interrogaretur à Pharaone, quotum annum ageret, respondit se esse annorum centum triginta.

	291	10	28	38	21	101	
	292	11	29	39	22	102	
	293	12	30	40	23	103	
							Aegyptiorum XVIII. Dynast. Diopolitanorum (ann. CCCXLVIII.) quorum primus Amosis ann. XXV.
	294	13	31	41	24	1	
Ducentesimus vigesimus annus Repromissionis.	295	14	32	42	25	2	
	296	15	33	43	26	3	

Fragm. Gr. ad verb.

290. Τούτῳ τῷ ἔτει ... δευτέρῳ τοῦ λιμοῦ, καὶ ἐνιαυτῷ τῆς ἡγεμονίας Ἰωσὴφ, κάτεισιν Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἔστη ἐναντίον Φαραώ. Εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ Ἰακώβ. πόσα ἔτη (τῶν) ἡμερῶν τῆς ζωῆς σου; Καὶ εἶπεν Ἰακὼβ τῷ Φαραώ. ἡμέραι τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς μου, ἃς παροικῶ, ρλ′ ἔτη. Chron. Pasch. 50. C.

294. Ὀκτωκαιδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων ιδ′ (ις′). ὧν πρῶτος Ἀμωσις ἔτη κέ. Euseb. I. Parte apud Sync. 55. B. ut etiam in Arm. vide pag. 214.

295. σκ′. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 50. C. sicut et σλ′. σμ. ibid. D. E.

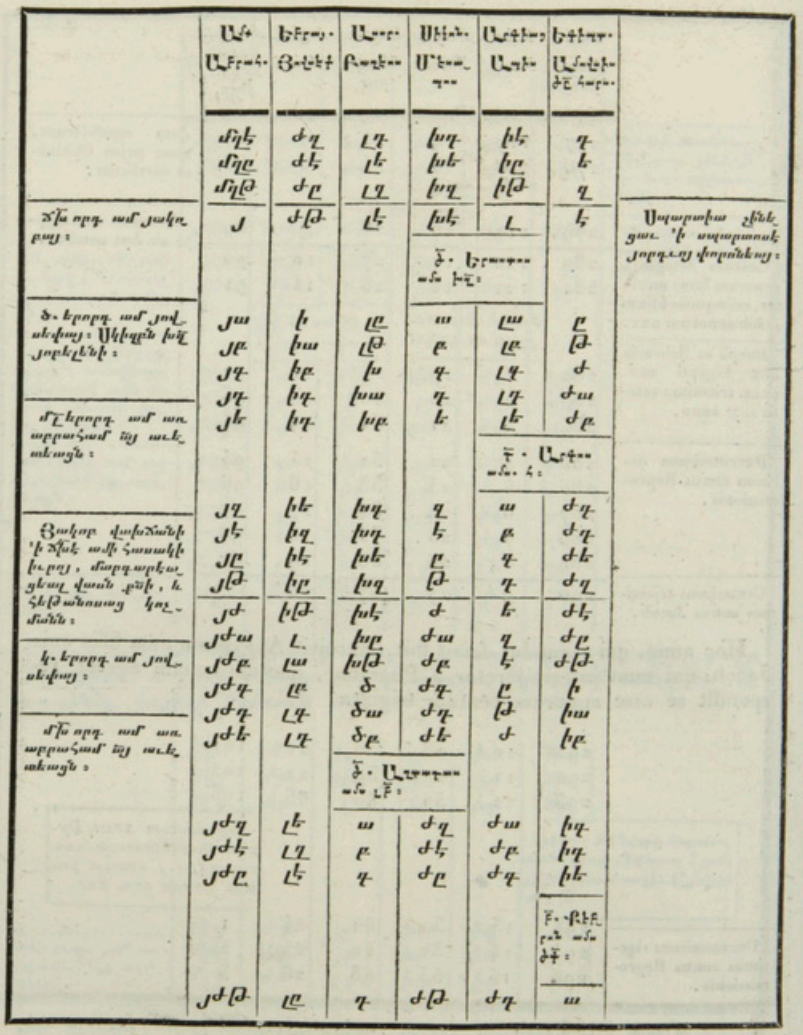

	Anni Abrahae	*Hebr. Joseph*	*Assyr. Baleus*	*Sicion. Mesapus*	*Argiv. Apis*	*Aegypt. Amosis XVIII. Dyn.*	
	297	16	34	44	27	4	
	298	17	35	45	28	5	
	299	18	36	46	29	6	
Centesimus quadragesimus annus Jacob.	300	19	37	47	30	7	Sparta condita est à Sparto filio Phoronei.
				X. Eratus ann. XLVI.			
Quinquagesimus annus Joseph. Initium Quadragesimi sexti Jobelei.	301	20	38	1	31	8	
	302	21	39	2	32	9	
	303	22	40	3	33	10	
	304	23	41	4	34	11	
Ducentesimus tricesimus annus Repromissionis.	305	24	42	5	35	12	
					IV. Argus ann. LXX.		
	306	25	43	6	1	13	
Jacob centesimo quadragesimo septimo aetatis suae anno diem obiit prophetans de Christo, et de vocatione gentium.	307	26	44	7	2	14	
	308	27	45	8	3	15	
	309	28	46	9	4	16	
	310	29	47	10	5	17	
	311	30	48	11	6	18	
Sexagesimus annus Joseph.	312	31	49	12	7	19	
	313	32	50	13	8	20	
	314	33	51	14	9	21	
Ducentesimus quadragesimus annus Repromissionis.	315	34	52	15	10	22	
			X. Altadas ann. XXXII.				
	316	35	1	16	11	23	
	317	36	2	17	12	24	
	318	37	3	18	13	25	
						II. Chebron ann. XIII.	
	319	38	4	19	14	1	

XXVI. regni Josephi; cui supervixit Joseph annis LIV ω. Sam.

(ad verb.) 300. Σπάρτα ἐκτίσθη ὑπὸ Σπάρτου παιδὸς Φορωνέως. Sync. 118. E.

307. Ἑκατοστὸν τεσσαρακοστὸν ἕβδομον ἔτος ἄγων Ἰακὼβ προφητεύει περὶ τοῦ Κυρίου, καὶ περὶ τῆς τῶν ἐθνῶν κλήσεως διὰ Χριστοῦ. Chron. Pasch. 50. D.

	Ա՛ Աբրահ՛	Եբրայ՛ Յունդ	Ասոր՛ Ասորք	Սիւն՛ Երուս՛	Հռոփ՛ Հռոփ՛	Եգիպտ՛ Ձգ հարս՛ Վիրիբն
ԺԵ. Երբրդ ամն յովսեփայ։	ՅԻ	ԼԹ	Ե	Ի	ԺԵ	Բ
	ՅԻԱ	Ի	Զ	ԻԱ	ԺԶ	Գ
	ՅԻԲ	ԻԱ	Է	ԻԲ	ԺԷ	Դ
	ՅԻԳ	ԻԲ	Ը	ԻԳ	ԺԸ	Ե
	ՅԻԴ	ԻԳ	Թ	ԻԴ	ԺԹ	Զ
ՁԾ Երբրդ ամ առ արբահամ ՅՀ աւետեացն։	ՅԻԵ	ԻԴ	Ժ	ԻԵ	Ի	Է
	ՅԻԶ	ԻԵ	ԺԱ	ԻԶ	ԻԱ	Ը
	ՅԻԷ	ԻԶ	ԺԲ	ԻԷ	ԻԲ	Թ
	ՅԻԸ	ԻԷ	ԺԳ	ԻԸ	ԻԳ	Ժ
	ՅԻԹ	ԻԸ	ԺԴ	ԻԹ	ԻԴ	ԺԱ
Ի. Երբրդ ամ յովսեփայ։	ՅԼ	ԻԹ	ԺԵ	Լ	ԻԵ	ԺԲ
	ՅԼԱ	Ծ	ԺԶ	ԼԱ	ԻԶ	ԺԳ
ՁԿ. Երբրդ ամ առ արբահամ ՅՀ աւետեացն։	ՅԼԲ	Ծա	ԺԷ	ԼԲ	ԻԷ	Ա
	ՅԼԳ	Ծբ	ԺԸ	ԼԳ	ԻԸ	Բ
	ՅԼԴ	Ծգ	ԺԹ	ԼԴ	ԻԹ	Գ
	ՅԼԵ	Ծդ	Ի	ԼԵ	Լ	Դ
	ՅԼԶ	Ծե	ԻԱ	ԼԶ	ԼԱ	Ե
	ՅԼԷ	Ծզ	ԻԲ	ԼԷ	ԼԲ	Զ
	ՅԼԸ	Ծէ	ԻԳ	ԼԸ	ԼԳ	Է
	ՅԼԹ	Ծը	ԻԴ	(ԼԹ)	ԼԴ	Ը
Դ. Երբրդ ամ յովսեփայ։	ՅԽ	Ծթ	ԻԵ	(Խ)	ԼԵ	Թ
	ՅԽԱ	Կ	ԻԶ	(ԽԱ)	ԼԶ	Ժ
	ՅԽԲ	Կա	ԻԷ	(ԽԲ)	ԼԷ	ԺԱ
	ՅԽԳ	Կբ	(ԻԸ)	(ԽԳ)	(ԼԸ)	(ԺԲ)

Ք. Աղեքսանդրի ամս ԽԸ։

Ջայսոսա ժամանակս էր քան ոմանց պատմեցաւ, յորմէ զմարգիկ կազմեալս յիշատակէն էր զի խմաստուն էր, զանանաբարոյս և զգեցեալ անզգամս ՚ի մարգկութիւն և՚ի գիտութիւն փոխաբկէր։

(Յայտ է ՚ի Մահաբէկ և յայլոց լրագրաց ալկանոն, որ յայսմհետէ ղարձակի յօրինեցաւ հերոս։)

332. * Աղտագաս ամն ԼԲ։ Ա. տուաւ պրտ. Ամեհս այլ խմաստուն երևելցաւ ‖ · Թուոմ. արծր. ամ. 4։

» Altadas annos XXXII. Sub isto Prometheus vir sapiens apparuit ω. Thom. Arzer. 1. 4. (ad verb.) 325. σν'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 50. E. sicut et σξ'. ibidem. 330. π'. Ἔτος Ἰωσήφ. Chron. Pasch. 51. A.

	Anni Abrahae	*Hebr. Joseph*	*Assyr. Altadas*	*Sicyon. Eratus*	*Argiv. Argus*	*Aegypt. XVIII. Dyn. Chebr.*	
	320	39	5	20	15	2	
Septuagesimus annus Joseph.	321	40	6	21	16	3	
	322	41	7	22	17	4	
	323	42	8	23	18	5	
	324	43	9	24	19	6	
Ducentesimus quinquagesimus annus Repromissionis.	325	44	10	25	20	7	
	326	45	11	26	21	8	
	327	46	12	27	22	9	
	328	47	13	28	23	10	
	329	48	14	29	24	11	
	330	49	15	30	25	12	
Octogesimus annus Joseph.	331	50	16	31	26	13	
						III. Amenophes ann. XXI.	
	332	51	17	32	27	1	Iis temporibus secundum quorundam opinionem Prometheus fuit, à quo homines factos commemorant: et revera, quum sapiens esset, feritatem eorum et nimiam imperitiam ad humanitatem et scientiam transfigurabat.
	333	52	18	33	28	2	
	334	53	19	34	29	3	
Ducentesimus sexagesimus annus Repromissionis.	335	54	20	35	30	4	
	336	55	21	36	31	5	
	337	56	22	37	32	6	
	338	57	23	38	33	7	
	339	58	24	(39)	34	8	
	340	59	25	(40)	35	9	
Nonagesimus annus Joseph.	341	60	26	(41)	36	10	
	342	61	27	(42)	37	11	
	343	62	(28)	(43)	(38)	(12)	

(Deinceps succedit codex Armenus; cujus Latinam interpretationem sequentes paginae indicabunt).

332. Τούτοις τοῖς χρόνοις, ὡς φασί, Προμηθεὺς ἦν, ὃς ἐμυθεύετο πλάττων ἀνθρώπους, ἐξ ἀπαιδευσίας καὶ ἀλογίας εἰς παίδευσιν μετάγειν. Sync. 119. A. vel potius (...) πλάσσειν ἀνθρώπους, σοφὸς γὰρ ὤν, εἰς παιδείαν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀγαν ἰδιωτείας μετέπλαττε. Africanus apud Euseb. Praep. Evang x. 10. 491. B. (consule et Chron. Pasch. 63. C.)

	Ամք Աբրահու.	Եբրայ. Յովսէփ	Ասոր. Ասկատա-դաս	Սիկիոն. Եռա-տոս	Արգիւոց Արգոս	Եգիպտ. ԺԶ հարս. Ամենով-ֆէս
	ՅԽԴ	ԿԳ	ԻԸ	ԼԹ	ԼԸ	ԺԲ
ՃԿ որդ. ամ առ. աբրահամ այլ աւետեացն ։	ՅԽԵ	ԿԴ	ԻԹ	Խ	ԼԹ	ԺԳ
	ՅԽԶ	ԿԵ	Լ	ԽԱ	Խ	ԺԴ
	ՅԽԷ	ԿԶ	ԼԱ	ԽԲ	ԽԱ	ԺԵ
	ՅԽԸ	ԿԷ	ԼԲ	ԽԳ	ԽԲ	ԺԶ
			ԺԱ. Մամիթոս ամս. Լ։			
	ՅԽԹ	ԿԸ	Ա	ԽԴ	ԽԳ	ԺԷ
	ՅԾ	ԿԹ	Բ	ԽԵ	ԽԴ	ԺԸ
Ճ. որդ. ամն յովսեփայ ։	ՅԾԱ	Հ	Գ	ԽԶ	ԽԵ	ԺԹ
				ԺԲ. Պղեմնէոս ամս ԽԸ ։		
	ՅԾԲ	ՀԱ	Դ	Ա	ԽԶ	Ի
	ՅԾԳ	ՀԲ	Ե	Բ	ԽԷ	ԻԱ
						Է. Մեփրէս ամս ԺԲ ։
	ՅԾԴ	ՀԳ	Զ	Գ	ԽԸ	Ա
Մ որդ., Ճ. որդ. ամ առ. աբրահամ այլ աւետեացն ։	ՅԾԵ	ՀԴ	Է	Դ	ԽԹ	Բ
	ՅԾԶ	ՀԵ	Ը	Ե	Ծ	Գ
	ՅԾԷ	ՀԶ	Թ	Զ	ԾԱ	Դ
	ՅԾԸ	ՀԷ	Ժ	Է	ԾԲ	Ե
	ՅԾԹ	ՀԸ	ԺԱ	Ը	ԾԳ	Զ
	ՅԿ	ՀԹ	ԺԲ	Թ	ԾԴ	Է
ՃԺ ամն յովսէփայ, յորում վախճանեցաւ ։ յետ որոյ մահուն՝ ծառայեն եգիպտացւոց եբրայեցիքն ամս ՃԽԴ. և ընդ ամենայն յեգիպտոս յամենայն եբրայեցւոց ժամանակք ՄԺԵ. համարեալ յԱջեցն յակոբայ և որդւոցն իւրոց ։	ՅԿԱ	Ձ	ԺԳ	Ժ	ԾԵ	Ը
		Ցեկրոպս Դիափուէս առաջին Աթենացւոց ամս ԾԷ ։				
	ՅԿԲ	Ա	ԺԴ	ԺԱ	ԾԶ	Թ
	ՅԿԳ	Բ	ԺԵ	ԺԲ	ԾԷ	Ժ
	ՅԿԴ	Գ	ԺԶ	ԺԳ	ԾԸ	ԺԱ
	ՅԿԵ	Դ	ԺԷ	ԺԴ	ԾԹ	ԺԲ

361. * Մամիթոս ամս Լ։ Ի ԺԴ ամի սորա վախճանի յովսէփ ||. Թովմ. Արծր. Ա. 4։ Նոյնպէս և Սամուէլ. * Ի սորա ԺԴ ամին վախճանի յովսէփ ||։

* Յետ մահուանն յովսեփայ ծառայեն որդիքն իսրայէլի եգիպտացւոցն ամս ՃԽԴ ։ Յէջիցն յակոբայ լինին ամք ՄԺԵ || . Սամ։

» Mamylus annos xxx. In xiv. anno istius obiit Joseph «. Thom. Arzer. 1. 4. Similiter et Sam. Aniensis: » Hujus anno xiv. obiit Josephus «.

» Post mortem Josephi serviunt filii Israel Aegyptiis annos cxliv. A descensu Jacobi fiunt anni ccxv «. Sam.

	Anni Abrahae	*Hebr. Joseph*	*Assyr. Altadas*	*Sicyon. Eratus*	*Argiv. Argus*	*Aegypt. XVIII. Dyn. Amenop*
CCLXX. annus ad Abraham Dei repromissionis.	344	63	28	39	38	12
	345	64	29	40	39	13
	346	65	30	41	40	14
	347	66	31	42	41	15
	348	67	32	43	42	16
			XI. Mamythus annis XXX.			
	349	68	1	44	43	17
	350	69	2	54	44	18
C. annus Joseph.	351	70	3	46	45	19
				XI. Plemnaeus annis XLV.		
	352	71	4	1	46	20
	353	72	5	2	47	21
						IV. Memphres ann. XII.
	354	72	6	3	48	1
CC LXXX. annus ad Abraham Dei repromissionis.	355	73	7	4	49	2
	356	74	8	5	50	3
	357	75	9	6	51	4
	358	76	10	7	52	5
	359	77	11	8	53	6
	360	78	12	9	54	7
CX. annus Joseph, quo obiit. Post cujus mortem serviunt Aegyptiis Hebraei annos CXLIV. Simul autem in Aegypto demorandi Hebraeorum tempora CCXV. computata a descensione Jacob et filiorum ejus.	361	79	13	10	55	8
		In Aegypto servitutis anni CXLIV.				
	362	1	14	11	56	9
	363	2	15	12	57	10
	364	3	16	13	58	11
	365	4	17	14	59	12

Fragmenta Graeca ad verb. et sens.

345. σό'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. pag. 51. A.

355. σπ'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 51. A.

361. Τούτῳ τῷ ἔτει, πά. ἔτος ἄγων τῆς ἡγεμονίας Ἰωσήφ, καὶ ριά. τῆς αὐτοῦ ἡλικίας τελευτᾷ τὸν βίον. Μετὰ θάνατον Ἰωσήφ, δουλεύουσιν Ἑβραῖοι τοῖς Αἰγυπτίοις ἔτερα ἔτη ρμδ'. Τὰ δὲ πάντα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ διατριβῆς τῶν Ἰουδαίων (Scal. Ἑβραίων) ἔτει τυγχάνει σιέ. ἀριθμούμενα ἀπὸ τῆς καθόδου Ἰακὼβ, καὶ τῶν τούτου παίδων εἰς Αἴγυπτον. Chron. Pasch. 51. A.

Ամ. Աբրահ.	Երուս. Յիւսիփոս- տոս ծնա- ռայու- թեան	Աստր. Մահմ. թուա	Սինան. Պիտ- ճեան	Աստիաց Աստր.	Երուղաս. ըստ հարս. Մահմտրմահմետ- ական թուա:
ՅԿՂ	Ե	ԺԸ	ԺԵ	Կ	ա
ՅԿՆ	Զ	ԺԹ	ԺԶ	Կա	բ
ՅԿԸ	Է	Ի	ԺՂ	Կբ	գ
ՅԿԹ	Ը	Իա	ԺԸ	Կգ	դ
ՅՀ	Թ	Իբ	ԺԹ	Կդ	ե
ՅՀա	Ժ	Իգ	Ի	Կե	զ
ՅՀբ	Ժա	Իդ	Իա	Կզ	է
ՅՀգ	Ժբ	Իե	Իբ	Կէ	Ը
ՅՀդ	Ժգ	Իզ	Իգ	Կը	Թ
ՅՀե	Ժդ	Իէ	Իդ	Կթ	Ժ
ՅՀզ	Ժե	Իը	Իե	Հ	Ժա
				Կրկնաց- ման թիւ:	
ՅՀէ	Ժզ	Իթ	Իզ	ա	Ժբ
ՅՀը	Ժէ	Լ	Իէ	բ	Ժգ
		Մահմադեան- ման թ:			
ՅՀԹ	Ժը	ա	Իը	գ	Ժդ
ՅՃ	ԺԹ	բ	Իթ	դ	Ժե
ՅՃա	Լ	գ	Լ	ե	Ժզ
ՅՃբ	Լա	դ	Լա	զ	Ժէ
ՅՃգ	Լբ	ե	Լբ	է	Ժը
ՅՃդ	Լգ	զ	Լգ	Ը	ԺԹ
ՅՃե	Լդ	է	Լդ	Թ	Ի
ՅՃզ	Լե	Ը	Լե	Ժ	Իա
ՅՃէ	Լզ	Թ	Լզ	Ժա	Իբ
ՅՃը	Լէ	Ժ	Լէ	Ժբ	Իգ
ՅՃԹ	Լը	Ժա	Լը	Ժգ	Իդ
ՅՂ	Լթ	Ժբ	Լթ	Ժդ	Իե
ՅՂա	Խ	Ժգ	Խ	Ժե	Իզ
				Ը. Տոմի հաշիւ ման Ը:	
ՅՂԸ	Խա	Ժդ	Խա	Ժզ	ա
ՅՂԹ	Խբ	Ժե	Խբ	Ժէ	բ

Ազգաս ալրամի- Թեայ Եզրայէ առ առեզագիա Հարուսար Երևելը, և վասն Ի- մաստասիեան զԵր- կինս կրկէ Համբա- ւէր: Իսկ Եւբիպի- դէս՝ Լետան Ի վե- րոյ քան զամսդս ա- սեր լինել զասդա- ասդ:

378. * Մաթազիս ասն Շ: Ան. Նովաս. ասդաս ասստեզագիա Երևելցաս.‖· Թուամ. ալծր· ա· 4:

» Machales annos xxx. Sub eo Atlas astronomus apparuit «. Thom. Arzer. 1. 4.

	Anni Abrahae	*Hebr. In Aegypto servitus*	*Assyr. Mamythus*	*Sicyon. Plemnaeus*	*Argiv. Argus*	*Aegy. XVIII. Dyn. Mispharmuthosis annos XLVI.*
	366	5	18	15	60	1
	367	6	19	16	61	2
	368	7	20	17	62	3
	369	8	21	18	63	4
	370	9	22	19	64	5
	371	10	23	20	65	6
	372	11	24	21	66	7
	373	12	25	22	67	8
	374	13	26	23	68	9
	375	14	27	24	69	10
	376	15	28	25	70	11
					Criasus annos LIV.	
	377	16	29	26	1	12
Atlas Promethei frater astrologus optimus apparebat, et propter sapientiam caelum sustinere fama divulgabatur. Verum Euripides montem supra nubes esse dicebat Atlantem.	378	17	30	27	2	13
			Manchaleus annos XXX.			
	379	18	1	28	3	14
	380	19	2	29	4	15
	381	20	3	30	5	16
	382	21	4	31	6	17
	383	22	5	32	7	18
	384	23	6	33	8	19
	385	24	7	34	9	20
	386	25	8	35	10	21
	387	26	9	36	11	22
	388	27	10	37	12	23
	389	28	11	38	13	24
	390	29	12	39	14	25
	391	30	13	40	15	26
						VI. Tuthmosis ann. IX.
	392	31	14	41	16	1
	393	32	15	42	17	2

Fragm. Gr. ad verbum.

378. Ατλας ὁ Προμηθέως ἀδελφὸς ἄριστος ἀστρολόγος διέλαμπε. καὶ τῆς ἐπιστήμης ἐνιχυν τὸν οὐρανὸν αὐτὸν φέρειν πεφήμισται. Εὐριπίδης δὲ τὸν Ατλαντα ὄρος εἶναι φησὶν ὑπερνεφές. Sync. ex Afric. 119. B.

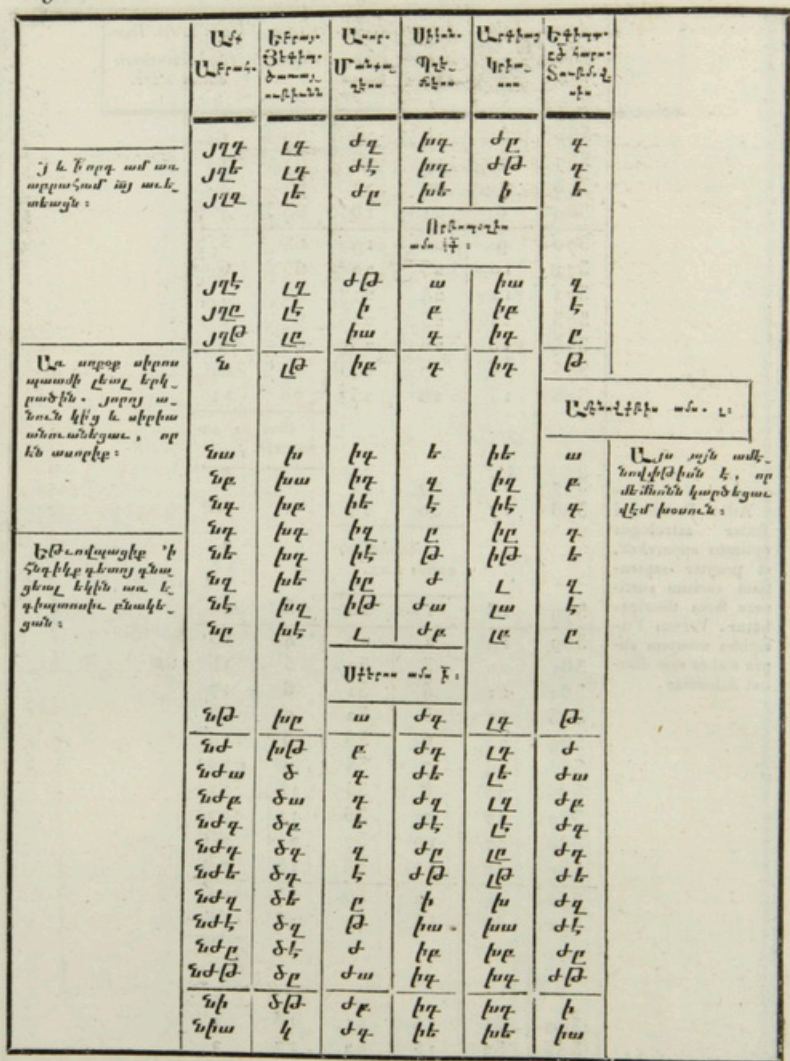

	Ամ. Աբրահ.	Եբրայ. Յեփիպ. ծառայութիւնն	Ասոր. Մանդաղեաս	Սիկոն. Պղեմեաս	Արգիաց. Կրիաս	Եգիպտ. ըստ հարս. Տութմոզ. սիս
Յ և Ի որդ ամ առ աբրահամ այ աւետեացն:	յղդ	լդ	ժզ	խդ	ժը	գ
	յղէ	լդ	ժէ	խդ	ժթ	դ
	յղզ	լէ	ժը	խէ	ի	է
				Որթոպտղիս ամս ԻԳ:		
	յղէ	լզ	ժթ	ա	իա	զ
	յղը	լէ	ի	բ	իբ	է
	յղթ	լը	իա	գ	իգ	ը
Առ սոքօք սիրոս պատմի լեալ երկրածին. յորոյ անուն կից և սիրիա անուանեցաւ, որ են ասորիք:	ն	լթ	իբ	դ	իդ	թ
						Ամենովփթիս ամս. լ:
	նա	խ	իգ	է	իէ	ա
	նբ	խա	իդ	զ	իզ	բ
	նգ	խբ	իէ	է	իէ	գ
	նդ	խգ	իզ	ը	իը	դ
Եթւովպացիք 'ի հնդիկք գետոյ դնացեալ եկին առ եգիպտոսիւ բնակեցան:	նէ	խդ	իէ	թ	իթ	է
	նզ	խէ	իը	ժ	լ	զ
	նէ	խզ	իթ	ժա	լա	է
	նը	խէ	լ	ժբ	լբ	ը
			Սփերոս ամս Ի:			
	նթ	խը	ա	ժգ	լգ	թ
	նժ	խթ	բ	ժդ	լդ	ժ
	նժա	ծ	գ	ժէ	լէ	ժա
	նժբ	ծա	դ	ժզ	լզ	ժբ
	նժգ	ծբ	է	ժէ	լէ	ժգ
	նժդ	ծգ	զ	ժը	լը	ժդ
	նժէ	ծդ	է	ժթ	լթ	ժէ
	նժզ	ծէ	ը	ի	խ	ժզ
	նժէ	ծզ	թ	իա	խա	ժէ
	նժը	ծէ	ժ	իբ	խբ	ժը
	նժթ	ծը	ժա	իգ	խգ	ժթ
	նի	ծթ	ժբ	իդ	խդ	ի
	նիա	կ	ժգ	իէ	խէ	իա

Այս այն ամենովփթիսն է, որ մեմնոնն կարծեցաւ վէմ խօսուն:

411. * Սփերոս ամս Ի: 'Ի սորա յերրորդ ամին նախ կեկրոպս թագաւորեաց աթենացւոց ||: Սամ:

» Spherus annos xx. Hujus anno tertio primum Cecrops regnavit Athenis «. Sam.

(*ad verbum*) 401. Οὗτος Αμενῶφθις ἐστὶν ὁ Μέμνων εἶναι νομιζόμενος, καὶ φθεγγόμενος λίθος. Sync. 120. D.

	Anni Abrahae	*Hebr. In Aegypto servitus*	*Assyr. Manchaleus*	*Sicyon. Plemnaeus*	*Argiv. Criasus*	*Aegypt. XVIII. Dyn. Tuthmosis*	
CCC. et XX. annus ad Abraham Dei repromissionis.	394	33	16	43	18	3	
	395	34	17	44	19	4	
	396	35	18	45	20	5	
				Orthopolis annis LXIII.			
	397	36	19	1	21	6	
	398	37	20	2	22	7	
	399	38	21	3	23	8	
Sub his Syrus fuisse traditur terrigena; ad cujus nomen apte et Syria denominata est, qui sunt Syri (Armeniis Asurii).	400	39	22	4	24	9	
						Amenophthis ann. XXXI.	
	401	40	23	5	25	1	Hic ille Amenophthis est, qui Memnon ipse creditus fuit, lapis loquax.
	402	41	24	6	26	2	
	403	42	25	7	27	3	
	404	43	26	8	28	4	
Aethiopes ab Indo flumine migrantes, venerunt, atque juxta Aegyptum habitaverunt.	405	44	27	9	29	5	
	406	45	28	10	30	6	
	407	46	29	11	31	7	
	408	47	30	12	32	8	
			Spherus annis XX.				
	409	48	1	13	33	9	
	410	49	2	14	34	10	
	411	50	3	15	35	11	
	412	51	4	16	36	12	
	413	52	5	17	37	13	
	414	53	6	18	38	14	
	415	54	7	19	39	15	
	416	55	8	20	40	16	
	417	56	9	21	41	17	
	418	57	10	22	42	18	
	419	58	11	23	43	19	
	420	59	12	24	44	20	
	421	60	13	25	45	21	

403. Αἰθίοπες ἀπὸ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἀναστάντες πρὸς τῇ Αἰγύπτῳ ᾤκησαν. Sync. 120. D. (*ad sensum*) 395. τκ΄. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 51. C.

400. Τούτοις τοῖς χρόνοις Σύρος ἱστορεῖται γεγονέναι γηγενής, οὗ ἐπώνυμος ἡ Συρία. ἄλλοι δὲ πρότερον ἔτεσι ρ΄. Sync. ex Afric. 119. C.

Ամ Աբրահամ	Եբրայ. Ցնծութ. ծառայ.	Աս. Սիներ.	Սիւն. Ոսկեզար. ձեռ.	Աս. Կարնոյ.	Եգիպտ. Ամենակ. էջիթ.	
Նիւք	կա	ժգ	իզ	խզ	իբ	
Նիգ	կբ	ժե	իէ	խէ	իգ	
Նիդ	կգ	ժզ	իը	խը	իդ	
Նիե	կդ	ժէ	իթ	խթ	իե	
Նիզ	կե	ժը	՛	ծ	իզ	Եգիպտաց (քան զս. Հովհաւթաց) չինեցաւ։
Նիէ	կզ	ժԹ	լա	ծա	իէ	Աս. սորք այլք լեալք պատմեն ըզպարսկիճեայ և զաստղայ զնօրէն եղրօբ և զարգայ ամէնագիտէ, և զյովսէփ գտանել պրոմիթեայ. ամենք առ կենդրոնաւ, և ո՛մանք յատաչագոյն քան զկենդրոնա աստ կ. խաչ, և ո՛մանք ամք ՚ի խաչ։
Նիթ	կը	ա	լգ	ծգ	իթ	
		Մահտես գիտ. Նահաշ. ՚ի։		Փոքրաս ամ. ՚ի։		
Նլ	կԹ	բ	լդ	ա	Լ	
Նլա	կ	գ	լե	բ	լա	
					Ոչխար ամ. ՚ի։	
Նլբ	կա	դ	լզ	գ	ա	
Նլգ	կբ	ե	լէ	դ	բ	
Նլդ	կգ	զ	լը	ե	գ	
Նլե	կդ	է	լթ	զ	դ	
Նլզ	կե	ը	խ	է	ե	Ասի ՚ի թեսալիա թագաւորեաց դի՛ մանի։
Նլէ	կզ	թ	խա	ը	զ	
Նլը	կէ	ժ	խբ	թ	է	
Նլթ	կը	ժա	խգ	ժ	ը	Փոքրաս զառագաս կալաւ։
Նխ	կԹ	ժբ	խդ	ժա	թ	
Նխա	ձ	ժգ	խե	ժբ	ժ	
Նխբ	ձա	ժդ	խզ	ժգ	ժա	
Նխգ	ձբ	ժե	խէ	ժդ	ժբ	
Նխդ	ձգ	ժզ	խը	ժե	ժգ	
Նխե	ձդ	ժէ	խթ	ժզ	ժդ	
Նխզ	ձե	ժը	ծ	ժէ	ժե	
Նխէ	ձզ	ժԹ	ծա	ժը	ժզ	
Նխը	ձէ	ի	ծբ	ժԹ	ժէ	
Նխթ	ձը	իա	ծգ	ի	ժը	

Յոբդ, և Ծերօբգ ամաս ապրահամ՝ ՚ի աւետացն ։ յայնմ ամի ամմատ Ծնանէ զմովսէս, լեալ աՏոց Ֆ ից ։ և Ելբ յԱ գիպտաս Ծառայաւ ԹԽամն կԱ ամ։

Ի սին մովսէսի ։ և առ ապրահամ աւետացն յԻ ։

425։ ՚Ի կԳ։ ամի յԱ գիպտաս Ծառայութեանն Ծնանէ մովսէս ‖ ։ Սամ։

» In LXIV. anno servitutis in Aegypto, nascitur Moyses ա. Sam.

426։ ՚Սփերաս ամս Շ ։ ՚ի սորա ԺԲ ամին Ծնանի մովսէս մարգարէ ‖ ։ Քրոմ։ արՁբ։ ես։ 4։

» Spherus annos XX. Hujus anno XVIII. nascitur Moyses propheta ա. Thom. Arzer. 1. 4.

	Anni Abrahae	Hebr. In Aegypto servitus	Assyr. Spherus	Sicyon. Orthopolis	Argiv. Criasus	Aegypt. XVIII. Dyn. Amenophthis	
	422	61	14	26	46	22	
	423	62	15	27	47	23	
	424	63	16	28	48	24	
CCC. et L. annus ad Abraham Dei repromissionis. Eo anno Amram generat Moysen, cum esset annorum LXX. Erat autem in Aegypto servitutis LXIV. annus.	425	64	17	29	49	25	
	426	65	18	30	50	26	Aegyptus (al. Epidaurus) condita est. Sub his alii narrant fuisse Prometheum, et Atlantem ejus fratrem, et Argum cuncta cernentem, et Jo filiam Promethei: nonnulli sub Cecrope dicunt, alii vero ante Cecropem annis LX. et alii annis XC.
	427	66	19	31	51	27	
	428	67	20	32	52	28	
			Mamilus alter annis XXX.				
	429	68	1	33	53	29	
					Phorbas annis XXX.		
	430	69	2	34	1	30	
	431	70	3	35	2	31	
						Orus annis XXXVII.	
	432	71	4	36	3	1	
	433	72	5	37	4	2	
	434	73	6	38	5	3	
X. annus Moysis, et ad Abraham repromissionis CCCLX.	435	74	7	39	6	4	
	436	75	8	40	7	5	Primus in Thessalia regnavit Dimo.
	437	76	9	41	8	6	
	438	77	10	42	9	7	
	439	78	11	43	10	8	Phorbas Rhodum obtinuit.
	440	79	12	44	11	9	
	441	80	13	45	12	10	
	442	81	14	46	13	11	
	443	82	15	47	14	12	
	444	83	16	48	15	13	
	445	84	17	49	16	14	
	446	85	18	50	17	15	
	447	86	19	51	18	16	
	448	87	20	52	19	17	
	449	88	21	53	20	18	

436. * Արտեղաս միւս ամն Ը: Ընդ սոմաւ ամս Յաղտաւար եկաց ՚ի Թեսաղիա ‖ · Դղեն անդ: » Mamylus alter annos XXX. Sub isto alius rex exstitit Thessaliae ". Idem ibid.

(ad verb.) 439. Φορβᾶς (...) Ρόδου ἐκράτησε. Sync. 121. B.

(ad sens.) 425. τὰ. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 51. D.

Ա՛ Աբրահ՛	Բերայ· Յեփթե· ծառայ· -բիևն	Աստր· Մոաբ· ազ·	Սիհոն· Որթոզ· ազ·	Աստիս· Փրբս·	Եփեթո· Ամմ· ըն հարչ· -բիևն
նա	ձք	իբ	ծգ	իա	ժք
նաա	ղ	իգ	ծե	իբ	ի
նաբ	ղա	իգ	ծզ	իգ	իա
նագ	ղբ	իե	ծէ	իդ	իբ
նադ	ղգ	իզ	ծը	իե	իգ
նաե	ղդ	իէ	ծք	իզ	իդ
նազ	ղե	իը	կ	իէ	իե
նաէ	ղզ	իք	կա	իը	իզ
նաը	ղէ	ւ	կբ	իք	իէ
		Սդոմբիա- -մա· խ·			
նաք	ղը	ա	կգ	ւ	իը
նկ	ղք	բ	կդ	ւա	իք

Յ և Ջ· ամ առ· արքահամ ևոյ աւե· աեւացն։

Ա՛ռ սոքօք նախ կեկրոպս զիսիկիս, ականեայ՝ որ այժմ ատտիկէ անուանի՝ թագաւորեաց։ Ա՛ռ կեկրոպեաւ ձիքն ենի՛ ի բարձաւանդակ կի քաղաքին նախ բուսաւ. և յանէնայ անէնիք անուանեցան։ Կոչի երկրոյս՝ կամ վասն հասակին երկայնութեան, կամ զի եգիպտացի էր՝ և զերկոսին լեզուս գիտէր։ Այլ՝ ի կեկրոպեայ միւնէ յառաջին ողմպիադն թուին թագաւորք ԺՀ. և իշխանք միւնէ ցկետաս Ժա. առ որով՛ ի միջ յանցայ զարմանալիք պատմին ըստ առաստլացւոյն։ Այլ նախ եզն կեկրոպս զոհեաց. և Օ՛ա՛ ի նմանէ զառաջինն անուա- նեցաւ. ուստի և աշխարհն՝ կեկրոպիա։

Ա՛ Աբրահ՛	Բերայ· Յեփթե· ծառայ· -բիևն	Աստր· Սդոմ· րնթա·	Սիհոն· Մո- րթոզ· Նիս- -մա խէ·	Աստ· Փրբ·	Աբիե· կնէրշ· ի- տէ· -մա· ֆ·	Եփեթո· Ամ- րս· ըն հարչ·
նկա	Ջ	գ	ա	լբ	ա	լ
նկբ	Ջա	գ	բ	լգ	բ	լա
նկգ	Ջբ	գ	գ	լդ	գ	լբ
				Տրի- -մա խէ·		
նկդ	Ջգ	գ	դ	ա	դ	լգ

460. *Ad sens. quam ad verb.* Κέκροψ ὁ διφυὴς τῆς τότε Ακτῆς, νῦν δὲ Αττικῆς ἐβασίλευσεν ἔτη ν'. διὰ μῆκος σώματος οὕτω καλούμενος, ὥς φησιν ὁ Φιλόχορος, ἢ ὅτι τῶν Αἰγυπτίων τὰς δύο γλώσσας ἠπίστατο. οὗτος ἀπὸ τῆς Ασπῆς τὴν πόλιν Ασήνας ὠνόμασεν. ἐπ' αὐτοῦ ἡ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐλαία πρώτη ἐφύη. ἀπ' αὐτοῦ δὲ Κεκροπία ἡ χώρα ἐκλήθη. οὗτος πρώ-

Anni Abrahae	Hebr. In Aegypto servitus	Assyr. Mamilus	Sicyon. Orthopolis	Argiv. Phorbas	Aegypt. XVIII. Dyn. Orus
450	89	22	54	21	19
451	90	23	55	22	20
452	91	24	56	23	21
453	92	25	57	24	22
454	93	26	58	25	23
455	94	27	59	26	24
456	95	28	60	27	25
457	96	29	61	28	26
458	97	30	62	29	27
		Sparethus annos XL.			
459	98	1	63	30	28
460	99	2	64	31	29

CCC. et LXXX. annus ad Abraham Dei repromissionis.

Sub his primus, Cecrops Diphyes in Acta, quae nunc Attica nuncupatur, regnavit. Sub Cecrope oliva in summitate urbis primum orta est, et ex Athena (sc. Minerva) Athenae nuncupatae sunt. Vocatur (autem) Cecrops vir duplicis germinis (Graecis Diphyes), sive ob staturae longitudinem, sive eo quod Aegyptius erat, et utramque linguam callebat. Et a Cecrope usque ad primam Olympiadem numerantur Reges XVI. et Principes ad (totam) vitam XI. Sub quibus apud Graecos mirabilia referuntur juxta fabellas. Primus autem Cecrops bovem immolavit, et Jupiter (Gr. Ζεύς) ab eo in primis nominatus est, unde et regio Cecropia.

Anni Abrahae	Hebr. In Aegypto servitus	Assyr. Sparethus	Sicy. Marathonius annos XXVIII.	Argiv. Phorbas	Athen. Cecro. Diphyes an. L.	Aegy. XVIII. Dyn. Orus
461	100	3	1	32	1	30
462	101	4	2	33	2	31
463	102	5	3	34	3	32
				Triopas annos XLVIII.		
464	103	6	4	1	4	33

τος βοῦν ἔθυσε, καὶ Ζῆνα προσηγόρευσεν, ὡς τινες. ἀπ' αὐτοῦ ἐπὶ πρώτην Ολυμπιάδα βασιλεῖς ιϛ'. ἄρχοντες δὲ διὰ βίου ια'. ἔτη δὲ ϡ'. Κατὰ τούτους τὰ παρ' Ελλησι θαυμαστὰ δοκοῦντα μυθολογεῖται. Sync. 122. A. B.

(ad sensum) 455. πϛ'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 52. A.

	Ամ Աբրահ.	Ի Բերայ. Յեհոս. Ասորեստ.	Ասոր. Սպա. Բելեն.	Սիկիոն. Մա. Բոսիր. Նեռ.	Արգ. Տէր. գոս.	Աթեն. Կեկր. ից. թեն.	Եգիպ. Ոհ. բոս. ըն. հարտ.	
Յ որդ ի որդ ամ աւելուացն ոչ առ արքսհամ։	հսիե	Ա՛դ	ի	ե	բ	ե	Լդ	
	հսիզ	Ա՛ե	ը	զ	գ	զ	Լե	
	հսիէ	Ա՛զ	թ	է	դ	է	Լզ	
Մովսէսի Թո. զեաւ զեզիպտաց. ւոց հրաշանեգն, յանապատին զգա. առելեան առաքե. նութեամբ ի Հար. ատմտնել յանձին ցուցանէր,	հսիը	Ա՛է	ժ	ը	ե	ը	Լէ	Աւելեալ ամ ՃԻ։
	հսիթ	Ա՛ը	ժա	թ	զ	թ	ա	
	հսհ	Ա՛թ	ժբ	ժ	է	ժ	բ	Կռբեւացեք և կորբեանեգեք ի ինասան բնակե. ցան. որք զնեաք զգեզեցիկ կաքաւան պսին։
	հսհա	Ա՛ժ	ժգ	ժա	ը	ժա	գ	
	հսհբ	Ա՛ժա	ժդ	ժբ	թ	ժբ	դ	
	հսհգ	Ա՛ժբ	ժե	ժգ	ժ	ժգ	ե	
	հսհդ	Ա՛ժգ	ժզ	ժդ	ժա	ժդ	զ	
Ե ամ աւելուացն. և մովսէսի Ծ։	հսհե	Ա՛ժդ	ժէ	ժե	ժբ	ժե	է	Ա՛ռաքեալն հռիսի այ և նեմմոյ ի չափ հասանեբը։
	հսհզ	Ա՛ժե	ժը	ժզ	ժգ	ժզ	ը	
Ա՛ռ գևկալիանեբ. ջրհեղեղն ի Թեսա. զիա. և առ փայէ. Թոնեբ յԵթովպիա հրայրեցաք. և բազ. մազամասպականու. Թիւնք գործեցան ի ամէնս ամենս. որ. պէս պղատոն պատ. մէ։	հսհէ	Ա՛ժզ	ժԹ	ժէ	ժդ	ժէ	Թ	Գևկալիոն պատ. նասացւոց կոզ. մանցն ակիքն արար Թագաւորելոյ։
	հսհը	Ա՛ժէ	ի	ժը	ժե	ժը	ժ	
	հսհԹ	Ա՛ժը	իա	ժԹ	ժզ	ժԹ	ժա	Ընդ յովայ գասեր ինազայ խառնակե. ցաւ զեա. զոր և արջառս խակ սպար. ուսան և բռասպ. բոսն կոչեցաւ, որ է արջառէանդ։
	հսձ	Ա՛ժ Թ	իբ	ի	ժէ	ի	ժբ	Ա՛ռաքեալն ամ Ճ։
	հսձա	Ա՛ի	իգ	իա	ժը	իա	ա	Կևկրոպս չեբզիա զամֆեռասան և զդիթագաս չինեաց։ Գաղդեացիք ի վե. բայ փիւռենկեացոց զրաժզազ եղեն։ Յեղինոսէ որդւոյ գևկալիոնի և ամե.
	հսձբ	Ա՛իա	իգ	իբ	ժԹ	իբ	բ	
	հսձգ	Ա՛իբ	իե	իգ	ի	իգ	գ	
	հսձդ	Ա՛իգ	իզ	իդ	իա	իդ	դ	
	հսձե	Ա՛իդ	իէ	իե	իբ	իե	ե	
	հսձզ	Ա՛իե	իը	իզ	իգ	իզ	զ	

467. * Սպարեթոս ամս ՂԱ։ Ի սորա ի ամի գնացեալ մովսէս յեգիպտոսէ, ատաքենանացք յանապատին ‖ ։ Փռավմ. արծր. ւս. 4։

» Sparethus annos XL. Hujus anno X. abiens Moyses ex Aegypto, virtutem colebat in deserto ». Thom. Arzer. I. 4.

477. * Եւ ասա (այս է յատուկս մովսէսի) ա. անն լեալ առ գևկալիոնիս. ջրհեղեղ ի Թեսա. զիա, և առ փայէ Թոնեբ յԵթովպիա հրայրեցաք. և այլ բազմամասպականու. Թիւնք ի տեղիս տեղիս. բոկս պղատոն պատմէ։ Իսկ գևկալիոն պատ. նասացւոց կոզմանցն Թագաւորէր ‖ ։ Վարգան։

» Quo spatio (in diebus Moysis) dicunt fuisse sub Deucalione diluvium in Thessalia, et sub Phaethonte in Aethiopia incendium, et multas alias corruptiones variis in locis; ut Plato refert. Deucalion autem Parnasseorum partibus regnabat ». Vardanes.

(ad verbum) 470. Κουρῆτες καὶ Κορύβαντες Κνῶσον ᾤκησαν, οἱ ἐν ὄπλοις εὐρυθμίαν κίνησιν εὑρόντες. Sync. ex Afric. 119. C.

475. ὁ. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron, Pasch. 52. D.

475. Μουσικὸς ὁ Εὐκταίου καὶ Νύμφης ἢ-

	Anni Abrahae	*Hebr. in Aegypto serv.*	*Assyr. Sparethus*	*Sicy. Marathonius*	*Argiv. Triopas*	*Athen. Cecro. Diphyes*	*Aegy. XVIII. Dyn. Orus*	
CCC. XC. annus repromissionis Dei ad Abraham.	465	104	7	5	2	5	34	
	466	105	8	6	3	6	35	
	467	106	9	7	4	7	36	
Moyses relictis Aegyptiorum studiis, in eremo sobrietatis virtute studium eruditionis prae se ferebat.	468	107	10	8	5	8	37	
							Achencheres annos XII.	
	469	108	11	9	6	9	1	
	470	109	12	10	7	10	2	Curetes, et Corybantes Cnosson incoluerunt: qui in armis pulchrè editas saltationes reperere.
	471	110	13	11	8	11	3	
	472	111	14	12	9	12	4	
	473	112	15	13	10	13	5	
	474	113	16	14	11	14	6	
CCCC. annus repromissionis, ac Moysis L.	475	114	17	15	12	15	7	Musicus Euctei et Nimphae (filius) vivebat.
	476	115	18	16	13	16	8	
Illud sub Deucalione diluvium in Thessalia, atque sub Phaethonte in Aethiopia incendium, multaeque corruptiones factae sunt in diversis locis, ut Plato narrat.	477	116	19	17	14	17	9	Deucalion Parnasseorum in partibus regnare orsus est.
	478	117	20	18	15	18	10	
	479	118	21	19	16	19	11	Cum Jo filia Inachi mixtus est Jupiter, quam et bovem utique effecit; unde et Bosporus appellatus est, quod est bovis transitus.
	480	119	22	20	17	20	12	
							Athoris an. IX.	
	481	120	23	21	18	21	1	Cecrops (in) Euboea Athenas et Diadas condidit. Chaldaei in Phoenices expeditionem fecerunt. Ab Elleno filio Deucalionis et Pyrrhae Elleni nuncupati
	482	121	24	22	19	22	2	
	483	122	25	23	20	23	3	
	484	123	26	24	21	24	4	
	485	124	27	25	22	25	5	
	486	125	28	26	23	26	6	

μαζειν. Sync. 122. C.

477. Δευκαλίων βασιλεύειν τῶν κατὰ Παρνασσὸν ἤρξατο. Sync. 122. C.

477. Ὁ ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸς ἐν Θεσσαλίᾳ, καὶ ὁ ἐπὶ Φαέθοντος ἐμπρησμὸς ἐν Αἰθιοπίᾳ. πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι γεγόνασιν (Ελλησι) τοπικαὶ φθοραί, ὡς Πλάτων (ἐν Τιμαίῳ). Sync. 125. C. D.

482. Χαλδαῖοι κατὰ Φοινίκων ἐστράτευσαν. Sync. 122. B.

(*ad sensum*) 465. τὸ ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 52. D.

467. Τούτῳ τῷ ἔτει Μωϋσῆς τὰς ἐν Αἰγύπτῳ καταλιπὼν διατριβάς, κατὰ τὴν ἔρημον ἐφιλοσόφει. Chron. Pasch. 52. D. et Cedren. 41. C.

479. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους μυθεύονται Ἕλληνες μιγῆναι τὸν αἰσχρότατον Δία τῇ θυγατρὶ Ἰνάχου, ἣν ὃν καὶ βοῦν ἐποίησεν, ἀφ' ἧς ὁ βόσπορος ἐκλήθη. Sync. 100. D.

482. Κέκροψ Ἀθήνας, τὰς καὶ Διάδας, ἐν Εὐβοίᾳ ἔκτισεν. Sync. 122. C.

485. Ἀπὸ δὲ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος Ἕλληνες οἱ Γραικοὶ καλοῦνται. Sync. 125. D. et 122. C.

	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. հինգերորդ սերունդ	Աստր. Պտղոմ.	Սիկիոն. Մարբոն Ռամնես	Աստր. Տերեն պաս	Աթենաց. կնիքոս ից ութ տէր ից	Եգիպտ. Ամասե րից ըմբ հարաւ.
	Նձէ	Ձիզ	իԹ	իկ	իգ	իկ	կ
	Նձը	Ձիէ	Լ	իը	իե	իը	ը
				Մարտիո ամ Ի:			
	ՆձԹ	Ձիը	լա	ա	իզ	իԹ	Թ
							Բիւնէերես ամ ծԵ:
	Նզ	ՁիԹ	լբ	բ	իէ	Լ	ա
	Նզա	Ձլ	լգ	գ	իը	լա	բ
	Նզբ	Ձլա	լդ	դ	իԹ	լբ	գ
	Նզգ	Ձլբ	լե	ե	Լ	լգ	դ
	Նզդ	Ձլգ	լզ	զ	լա	լդ	ե
Ն և Ծ ամ առ. աբ. թահամ ձոյ աւե. առացն:	Նզե	Ձլդ	լէ	է	լբ	լե	զ
	Նզզ	Ձլե	լը	ը	լգ	լզ	է
	Նզէ	Ձլզ	լԹ	Թ	լդ	լէ	ը
			Ասիտոպես ամ. Խ:				
	Նզը	Ձլէ	ա	ժ	լե	լը	Թ
	ՆզԹ	Ձլը	բ	ժա	լզ	լԹ	ժ
Ազգանէ ի գէզ վոս մեհեան կանգ. նէցաւ յերկբսիԹիս նեայ:	շ	ՁլԹ	գ	ժբ	լէ	խ	ժա
	շա	Ձխ	դ	ժգ	լը	խա	ժբ
	շբ	Ձխա	ե	ժդ	լԹ	խբ	ժգ
	շգ	Ձխբ	զ	ժե	խ	խգ	ժդ
	շդ	Ձխգ	է	ժզ	խա	խդ	ժե
	շե	Ձխդ	ը	ժէ	խբ	խե	ժզ

Ն որդ և Ծ որդ ամ առ աբրահամ ձոյ աւետեացն: Ինչ զՆ որդ ամն վարեր մնվախս՝ ոճծայոյանուԹեանն ի լերինն արժանի լինիր. և նոյն զօրավար յեգիպտոսէ էլիոց ազգին եբրայեցւոց. և ընդ նոսա յանապատին ամն ին. և անտի ցսողոմոնի շինուած տաճարին երուսաղէմի ամք նՁ:

505. * Ասկատագէս ամն ին: Ի սորա Ջամին էգվէ մնվախս առաջնորդ և օրինագիր հրեից ||. Թհամմ. արծր. ոճ. 4:

» Ascatades annos XL. Hujus anno VIII. fuit Moyses dux et legislator Judaeorum ա. Thom. Arzer. 1. 4.

* Ի սորա Ջ. ամին մնասխս լէալ Ձ. ամեայ, և հանէ զժողովուրդն յեգիպտոսէ ||. Յամ:

» Hujus anno VIII. Moyses octogintennis factus, educit populum ex Aegypto ա. Sam.

(ad verbum) 495. Κόριν̃δος ὁ πάλαι Ἐφύρα καλουμένη ἐκτίσθη. Sync. 121. D.

498. Ἰὼ (ἡ δευτέρα) εἰς Αἴγυπτον ἐλθοῦσα, κατά τινας, ἣ καὶ Ἶσις προσηγορεύθη. Idem ibidem.

505. Τῷ μέ. ἔτει Κέκροπος τοῦ διφυοῦς πρώ-

	Anni Abrahae	Hebr. in Aegypto serv.	Assyr. Sparethus	Sicy. Marathonius	Argiv. Triopas	Athen. Cecro. Diphyes	Aegy. XVIII. Dyn. Athoris	
	487	126	29	27	24	27	7	sunt (Graeci), qui sunt Hellenes; ab eo et Acta, Attica vocata.
	488	127	30	28	25	28	8	
				Marathius ann. XX.				
	489	128	31	1	26	29	9	
							Chencheres annos XVI.	
	490	129	32	2	27	30	1	
	491	130	33	3	28	31	2	
	492	131	34	4	29	32	3	
	493	132	35	5	30	33	4	
	494	133	36	6	31	34	5	
CCCC et XX annus repromissionis Dei ad Abraham.	495	134	37	7	32	35	6	Corinthus condita est, quae olim Phyra (al. Ephyra) vocabatur.
	496	135	38	8	33	36	7	
	497	136	39	9	34	37	8	
			Ascatades ann. XL.					
	498	137	1	10	35	38	9	Jo in Aegyptum profecta est, ut nonnulli referunt: quaeque Isis nuncupata.
	499	138	2	11	36	39	10	
Apollinis in Delphis (al. Delo) templum ab Erychsithione erectum fuit.	500	139	3	12	37	40	11	
	501	140	4	13	38	41	12	
	502	141	5	14	39	42	13	
	503	142	6	15	40	43	14	
	504	143	7	16	41	44	15	
	505	144	8	17	42	45	16	

CCCC et XXX. annus repromissionis Dei ad Abraham. Cum LXXX. ageret annum Moyses, Divina revelatione in monte dignus efficitur. Idemque Dux egressus ex Aegypto Hebraeorum gentis, atque cum eis in eremo annos XL. Inde vero (usque) ad Salomonis templi aedificationem in Hierusalem anni CCCCLXXX.

του βασιλέως Αθηνῶν, τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν τοῦ Ισραὴλ διὰ Μωσέως, φησὶν ὁ Παμφίλου ἐμβρόντητος Εὐσέβιος γενέσθαι, ὅπερ κατὰ μὲν τὸν ἐκείνου παραλογισμὸν τῶν ἐξ Αδὰμ ἐτῶν ἦν ,γυπθ΄. κβ΄. δὲ τοῦ Αώδ. Sync. 122. C. D.

(ad sensum) 495. υκ΄. ἔτος ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 52. E.

500. Τὸ ἐν Δήλῳ ἱερὸν Απόλλωνος Δηλίου ὑπὸ Ερυχθονος (lege Ερυσίχθονος) υἱοῦ Κέκροπος ἱδρύνθη. Sync. 112. B. et Cedren. 67. C.

505. Μοῦσῆς θεοφανείας ἐπὶ τοῦ Σιναίου ὄρους ἠξιοῦτο. υλ΄. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 53. A.

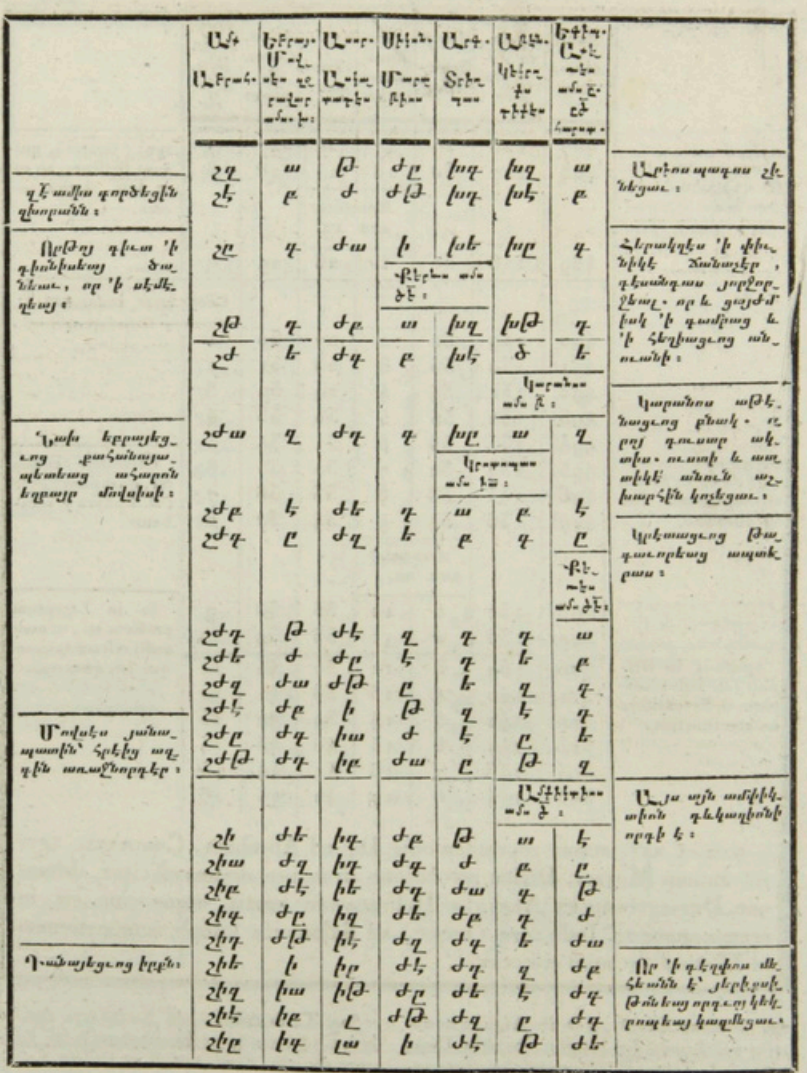

Fragm. Gr. ad verbum.

508. Αμπελουργία ὑπὸ Διονύσου ἐγνωρίσθη, (οὐχὶ) τοῦ ἐκ Σεμέλης. Sync. 122. C.

513. Κρήτης ἐβασίλευσεν Αττέρας. Sync. 125. C.

(ad sensum) 506. Αρειος πάγος ἐκλήθη, καὶ δικαστήριον κατέστη. Sync. 122. C.

508. Ηρακλέα τινές φασιν ἐν Φοινίκῃ γνωρίζεσθαι, Διβδὰν (Scal. Διωδὰν) ἐπιλεγόμενον· ὃς καὶ μέχρι νῦν ὑπὸ Καππαδόκων, καὶ Ιλίων

	Anni Abrahae	*Hebr. Moyses dux an. XL.*	*Assyr. Ascatades*	*Sicy. Marathius*	*Argiv. Triopas*	*Athen. Cecrops. Diphyes.*	*Aegy. XVIII. Dyn. Acheres an. VIII*	
Septem mensibus tabernaculum confecerunt.	506	1	9	18	43	46	1	Areos pagus (sive Areopagus) vocatus fuit.
	507	2	10	19	44	47	2	
Vitis inventio a Dionysio agnita fuit, qui erat ex Semela (natus).	508	3	11	20	45	48	3	Hercules in Phoenice agnoscebatur Desandas appellatus: quique hactenus quidem a Cappadocibus et Heliensibus (ita) nuncupatur.
				Chereus ann. LV.				
	509	4	12	1	46	49	4	
	510	5	13	2	47	50	5	
						Caranus an. IX.		Caranus (al. Cranaus) Athenaeorum indigena. Cujus filia Actis (al. Atthis); unde et Attica nomen regionis est vocatum.
Primus Hebraeorum Pontifex constitutus est Aaron frater Moysis.	511	6	14	3	48	1	6	
					Crotopas ann. XXI.			
	512	7	15	4	1	2	7	
	513	8	16	5	2	3	8	Apud Cretenses regnavit Apteras.
							Cheres an. XV.	
	514	9	17	6	3	4	1	
	515	10	18	7	4	5	2	
	516	11	19	8	5	6	3	
	517	12	20	9	6	7	4	
Moyses in deserto Judaeorum gentem ducebat.	518	13	21	10	7	8	5	
	519	14	22	11	8	9	6	
						Amphictius ann. X.		Hic ille Amphictyon Deucalionis filius est.
	520	15	23	12	9	1	7	
	521	16	24	13	10	2	8	
	522	17	25	14	11	3	9	
	523	18	26	15	12	4	10	
	524	19	27	16	13	5	11	
Danaidarum res.	525	20	28	17	14	6	12	Quod in Delphis templum est, ab Erychsithone filio Cecropis constructum fuit.
	526	21	29	18	15	7	13	
	527	22	30	19	16	8	14	
	528	23	31	20	17	9	15	

(marg. Ηλιαίων) οὕτω καλεῖσθαι. Sync. 122. D.

511. Κραναοῦ τούτου δευτέρου βασιλέως τῆς Ἀττικῆς θυγάτηρ ἦν Ἀτθίς, καθ' ἣν Ἀττικὴ ἡ χώρα ὠνομάσθη, πρότερον Ἀκτὴ λεγομένη. Sync. 125. C. ubi praemiserat: Ἀθηναίων δεύτερος ἐβασίλευσε Κραναὸς αὐτόχθων.

518. Καθηγεῖται τοῦ λαοῦ Μωσῆς ἐπὶ τὴν ἐρήμου. S. Niceph. 316. D.

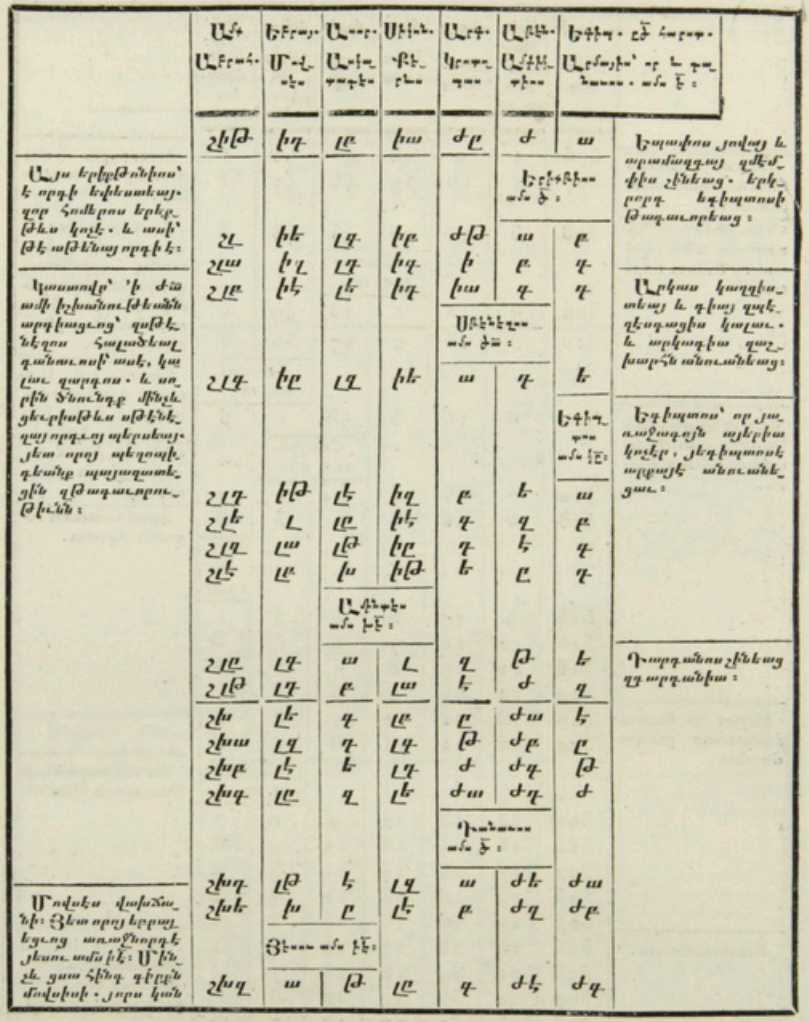

	Anni Abrahae	*Hebr. Moyses*	*Assyr. Ascatades*	*Sicy. Chereus*	*Argiv. Crotopas*	*Athen. Amphictius*	*Aegy. XVIII. Dyn. Armais, qui et Danaus, ann. V.*	
	529	24	32	21	18	10	1	Epaphus (filius) Jo et Iovis Memphim condidit: in secunda Aegypto regnavit.
Is Erichthonius est filius Vulcani, quem Homerus Erechtheum vocat. Dicitur autem, quod Minervae filius fuerit.						*Erichteus ann. L.*		
	530	25	33	22	19	1	2	
	531	26	34	23	20	2	3	
Castor, XI. anno principatus Argivorum, Sthenelo expulso, Danaus, Argos, inquit, tenuit: ejusque posteri usque ad Euristheum (filium) Stheneli filii Persei. Post quem Pelopidae regnum exceperunt.	532	27	35	24	21	3	4	Arcas (filius) Callistae et Jovis, Pelasgos obtinuit, et Arcadiam regionem nuncupavit.
					Sthenelus ann. XI.			
	533	28	36	25	1	4	5	
							Aegyptus ann. LXVIII	Aegyptus, quae prius Aeria vocabatur ab Aegypto rege nomen habuit.
	534	29	37	26	2	5	1	
	535	30	38	27	3	6	2	
	536	31	39	28	4	7	3	
	537	32	40	29	5	8	4	
			Amyntas ann. XLV.					
	538	33	1	30	6	9	5	Dardanus condidit Dardaniam.
	539	34	2	31	7	10	6	
	540	35	3	32	8	11	7	
	541	36	4	33	9	12	8	
	542	37	5	34	10	13	9	
	543	38	6	35	11	14	10	
					Danaus ann. L.			
	544	39	7	36	1	15	11	
Moyses moritur. Post quem Hebraeorum dux efficitur Jesu annis XXVII. Hucusque Quinque libri Moysis; quibus conti-	545	40	8	37	2	16	12	
		Josue ann. XXVII.						
	546	1	9	38	3	17	13	

Fragm. Gr. ad verbum.

532. Αρκὰς ὁ Καλλιστοῦς καὶ Διὸς (υἱὸς) Πελασγῶν κρατήσας, Αρκαδίαν τὴν χώραν μετωνόμασεν. Sync. 126. A. B.

538. Δάρδανος ἔκτισε Δαρδανίαν. Sync. 126. B.

Fragm. Gr. ad sensum.

529. Επαφος Ιοῦς τῆς δευτέρας καὶ Διὸς υἱὸς Μέμφιν ἔκτισεν ἐν Αἰγύπτῳ. Sync. 126. A. item. Επαφος Ιοῦς τῆς δευτέρας ἐβασίλευσεν Αἰγύπτου, καὶ Μέμφιν ἔκτισε. Sync. 121. D.

529. Οὗτος Εριχθόνιος Ηφαίστου, ὁ παρ' Ομήρῳ Ερεχθεὺς ἐστίν. Sync. 125. E.

	Ա՛ Աբրահ.	Եբրայ. Յեսու	Ասոր. Ադի. կաս	Սիկիւն. Քիւ. բես	Ասոր. Դա. նաոս	Ադիաբ. Երիւ. թիս	Եգիպ. Եգիպ. տոս ըստ հարսա.	
պատմութիւնք և գործք ազգ. և բ. և Ղամաց՝ ըստ եօթա. նամեցն Թարգմնի նուվեանն :	չխէ	բ	ժ	լԹ	դ	ժը	ժդ	
	չխը	գ	ժա	խ	ե	ժԹ	ժե	
	չխԹ	դ	ժբ	խա	զ	ի	ժզ	
Ակիզբն յիսանէրոյ դի և առաջնորդի յոբելիսնին ըստ եբ. բայեցւոց Թուոյ :	չծ	ե	ժգ	խբ	է	իա	ժէ	Դանաւոս ծ գրա. տէրոջ զեգիպտոյ զերծոյր խրոյ ծ որ. դի կատարեաց, բայց ի վինկեայ՝ որ յետ նորա Թագաւորեաց: Ընդ անաստուածն բազում որգւոց ևնե. նել սա բարբարոսս, բազում հարցնէն (յոմ յանդն) լինելոց :
	չծա	զ	ժդ	խգ	ը	իբ	ժը	
	չծբ	է	ժե	խդ	Թ	իգ	ժԹ	
	չծգ	ը	ժզ	խե	ժ	իդ	ի	
	չծդ	Թ	ժէ	խզ	ժա	իե	իա	
	չծե	ժ	ժը	խէ	ժբ	իզ	իբ	
	չծզ	ժա	ժԹ	խը	ժգ	իէ	իգ	
Կրէատացւոց Թագաւորաց էգամ. ակս (յն. և լա. զսբ պիա) :	չծէ	ժբ	ի	խԹ	ժդ	իը	իդ	
	չծը	ժգ	իա	ծ	ժե	իԹ	իե	
	չծԹ	ժդ	իբ	ծա	ժզ	լ	իզ	
Փիւնիքս և կագմոս ի Թէբայեցւոց և պիսատացւոն յատ. քիս եկեալ՝ սիւրս. սի և սիգոնի Թագաւորեցին :	չկ	ժե	իգ	ծբ	ժէ	լա	իէ	Բուսիքոս առ կոզ. մոսիքն նիզոս գէ. ոյ բռնանալը , և զանցաւորս զատորս կազոպատը :
	չկա	ժզ	իդ	ծգ	ժը	լբ	իը	
	չկբ	ժէ	իե	ծդ	ժԹ	լգ	իԹ	
	չկգ	ժը	իզ	ծե	ի	լդ	լ	
				Կրտոս սմս. ը:				
	չկդ	ժԹ	իէ	ա	իա	լե	լա	
	չկե	ի	իը	բ	իբ	լզ	լբ	
	չկզ	իա	իԹ	գ	իգ	լէ	լգ	Ընդ երասպ փիւ. նիկեցոյ խառնակե. ցաւ գնա. զոր յետ ոչնարիկ ան. կնու. Թեան կերիոս ազբոյ կրէատացւոց. յորմէ լինին մինոս և հնա. մանիթոս (հասպա. հանիոս) և սարպէ. դոն :
	չկէ	իե	լԴ	է	իէ	իա	լէ	
	չկը	իզ	լգ	ը	իը	իբ	լբ	
Յետ յետասոյ վախ. ճանելոյ սիրեն եբ.	չկԹ	իէ	լէ	Թ	իԹ	իգ	լԹ	

Fragmenta Armena.

551. ՚ի ձ. ամին յետասոյ՝ գանաւոս եղ. բայր եգիպտոսի Թագաւորի եգիպտացւոց. ծ գաւերջք գնծ որգիս եղբօր իւրոյ կատարեաց. և լինգոս զերծնեալ Թագաւորեաց. զոր ասէն ամենայն ուսուէք աշակերտել. վի իմաստուն էր ‖. Վարգան :

» Anno Josue VI. Danaus frater Aegypti regis Aegyptiorum L. filiabus, L. filios fratris sui caecidit; Lynceus tamen exemptus regnavit, quem dicunt undique oculatum, quia sapiens fuit ‖. Vardan.

563. ՚ի ժԹ. ամին յետասոյ փիւնիքս և կագմոս ՚ի Թէբացւոց յատորիս եկեալ՝ Թագաւորեցին. և աշխարհն կոչեցաւ փիւնիկէ և տուն կագմեայ. և սոքա բերին անգ գիմաստու. Թիւն ‖. Վարգան :

» XVIII. anno Josue Phoenix et Cadmus ex Thaebis Syriam advenientes regnaverunt: regio autem appellata fuit Phoenice, et domus Cadmi; isti vero attulerunt illuc sapientiam ‖. Vardan.

	Anni Abrahae	*Hebr. Josue*	*Assyr. Amyntas*	*Sicy. Cheres*	*Argiv. Danaus*	*Athen. Erichteus*	*Aegyp. XVIII. Dyn. Aegyp.*	
nentur historiae et gesta MMM et DCC et XXX annorum secundum versionem τῶν LXX.	547	2	10	39	4	18	14	
	548	3	11	40	5	19	15	
	549	4	12	41	6	20	16	
	550	5	13	42	7	21	17	
Principium quinquagesimi primi Jubilaei secundum Hebraeorum supputationem.	551	6	14	43	8	22	18	Danaus per L. filias, Aegypti fratris sui L. filios interfecit, dempto Lynceo, qui post eum regnavit. Verisimile est multos esse filios apud Barbaros, cum multae fuerint mulieres.
	552	7	15	44	9	23	19	
	553	8	16	45	10	24	20	
	554	9	17	46	11	25	21	
	555	10	18	47	12	26	22	
	556	11	19	48	13	27	23	
Apud Cretenses regnavit Elamites (al. Lapis).	557	12	20	49	14	28	24	
	558	13	21	50	15	29	25	
	559	14	22	51	16	30	26	
	560	15	23	52	17	31	27	
	561	16	24	53	18	32	28	Busirus in partibus Nili fluvii tyrannidem exercebat, transeuntesque peregrinos spoliabat.
Phoenix et Cadmus de Thebis Aegyptiorum in Syriam venientes, apud Tyrum et Sidonem regnaverunt.	562	17	25	54	19	33	29	
	563	18	26	55	20	34	30	
				Corax an. XXX.				
	564	19	27	1	21	35	31	
	565	20	28	2	22	36	32	
	566	21	29	3	23	37	33	
	567	22	30	4	24	38	34	
	568	23	31	5	25	39	35	Europae Phoenici mixtus est Jupiter: quam postea uxorem duxit Cerius rex Cretensium; ex qua procreantur Minos et Rhamanithus (lege Rhadamanthus) et Sarpedon.
	569	24	32	6	26	40	36	
	570	25	33	7	27	41	37	
	571	26	34	8	28	42	38	
Post Jesum defunctum dominantur in	572	27	35	9	29	43	39	

Fragmenta Gr. ad verbum.

551. Οὐκ ἄπιστον (δὲ) ἐν βαρβάροις ἡ πολυτεκνία διὰ τὸ πλῆθος τῶν παλλακῶν. Sync. 121. C.

557. Κρήτης ἐβασίλευσε Λάπις. Sync. 125. C.

561. Βούσιρις ... τῶν κατὰ τὸν Νεῖλον τόπων ἐτυράννει, καὶ τοὺς παροδεύοντας κατέδυε ξένους. Sync. 121. D.

562. Φοῖνιξ καὶ Κάδμος ἀπὸ Θηβῶν τῶν κατ' Αἴγυπτον (Scal. τῶν Αἰγυπτίων) ἐξελθόντες εἰς τὴν Συρίαν, Τύρου καὶ Σιδῶνος ἐβασίλευσαν. Sync. 121. D.

572. Μετὰ τὴν τελευτὴν Ἰησοῦ ... κρατοῦσιν Ἑβραίων ἀλλόφυλοι ἔτη ἡ'. ἃ καὶ συνάπτεται τοῖς τοῦ Γοθονιὴλ κατὰ τὰς Ἰουδαίων παραδόσεις. Chron. Pasch. 63. B. C.

Fragmenta Gr. ad sensum.

569. Εὐρώπῃ τῇ Φοίνικος μυθεύεται Ζεὺς μιγῆναι ... αὕτη δ' ἦν Ἀστερίου τοῦ Κρητῶν βασιλέως γαμετή, ἐξ ἧς ἔσχε τρεῖς υἱοὺς Μίνωα, καὶ Ραδάμανθον, καὶ Σαρπηδόνα. Sync. 121. E.

	Ա՛	Բ՛	Գ՛	Դ՛	Ե՛	Զ՛	Է՛
	Աբրահամ.	Գոթոնիէլ ամս. խ:	Աբիմաս	Կուշան	Գոթոնիէլ	Եգիոն թ. խս.	Եգիոն հրեշտ.
բայց ըստ այլազգեաք ամն ՟ը. որ և խառնին իսկ ընդ գոմ դոնիէլի ամացն ըստ հրեից աւանդուածն է:	ՀԳ	ա	ԼՂ	Ժ	Լ	խդ	խ
	ՀԴ	բ	Լ՟	ԺԱ	Լա	խե	խա
	ՀԵ	գ	ԼԲ	ԺԲ	Լբ	խզ	խբ
	ՀԶ	դ	ԼԳ	ԺԳ	ԼԳ	խէ	խգ
	ՀԷ	ե	խ	ԺԴ	ԼԴ	խը	խդ
Ջ՟եբրայեցւոց քաւհանդիսապետութիւնն յաջորդեաց վճնէհէս:	ՀԸ	զ	խա	ԺԵ	Լե	խթ	խե
	ՀԹ	է	խբ	ԺԶ	ԼԶ	ծ	խզ
						Պոնդիոնամս. ի:	Պանդիոն երիցեղբայր նայ. որոյ գաւերքն պրծին և փրկեցան:
	ՀԺ	ը	խգ	ԺԷ	Լէ	ա	խէ
	Հ՟ա	թ	խդ	ԺԸ	լը	բ	խը
	Հ՟բ	ժ	խե	ԺԹ	լթ	գ	խթ
			Բնդհանրամս. ի՟ե:				Յաբգոս քրմացաւ գաւառ գանայեայ:
Բ՟ևզրբայ գաւառ բաւոտայ՝ որ ա՟նուանեցաւ շամբամ, թագաւորեաց ընդ նմին ամս է:	Հ՟գ	ժ	ա	ի	լա	դ	ծ
	Հ՟դ	ժբ	բ	իա	խա	ե	ծա
	Հ՟ե	ժգ	գ	իբ	խբ	զ	ծբ
	Հ՟զ	ժդ	դ	իգ	խգ	է	ծգ
	Հ՟է	ժե	ե	իդ	խդ	ը	ծդ
Կագմոս թ՟եբայեցւոց թագաւորեաց. որոյ գաւերն իւրոյ ակնկալ լինին որգի գիմնիաոս. ուստի գնացեալ ամփիոն և զիւթոս թ՟եբայեցիք. որք գաւառացան Հարբաստանն զերծեալսն Հանաձէնէն:	Հ՟զ	ժը	բ	իէ	խէ	ժա	ծէ
	Հ՟է	ժթ	թ	իը	խը	ժբ	ծը
	Հ՟ը	ի	ժ	իթ	խթ	ժգ	ծթ
	Հ՟թ	իա	ժա	Լ	ծ	ժդ	կ
				Եղեգիամս. ի՟ե:	Պիւնիամս. ի՟ե:		
	Հ՟ժ	իբ	ժբ	ա	ա	ժե	կա
	Հ՟ի	իգ	ժգ	բ	բ	ժզ	կբ
	Հ՟ի	իդ	ժդ	գ	գ	ժէ	կգ
	Հ՟իա	իե	ժե	դ	դ	ժը	կդ
							Իգ հացի մասուածքն առ սոքօք էին:

573. * Դատաւոր եղև գոթոնիէլ ամն ԽՈ. ափրիկանոս Շամ գնէ ի միջ յհեսուայ և գոթոնիէլի. և յոյնք Ծ ամ ասեն գոթոնիէլի զի Ը ամ ծառայեցին քուսայ. զոր ամս հաշուեմն ‖ Վարդան:

» Judex fuit Gothoniel annos XL. Africanus XXX. annos ponit inter Josue et Gothoniel; Graeci vero L. annos dicunt pro Gothoniel; nam VIII. annos servierunt Chusio, quos huic adscribunt ‡. Vardanes.

(ad verbum) 578. Εβραίων τὴν ἀρχιερωσύνην (τρίτος) διεδέξατο Φινεές. Chron. Pasch. 63. C. 582. Ἐν Ἀργει ἱεράτευσεν (Υπερμνήστρα) Δαναοῦ. Sync. 125. B.

	Anni Abrahae	*Hebr. Judex Gotoniel an.* XL.	*Assyr. Amyntas*	*Sicy. Corax*	*Argiv. Danaus*	*Athen. Erichtheus*	*Aegy.* XVIII. *Dyn. Aegy.*	
Hebraeos alienigenae annis VIII. qui et miscentur utique Gothonielis annis secundum Judaeorum traditionem.	573	1	36	10	30	44	40	
	574	2	37	11	31	45	41	
	575	3	38	12	32	46	42	
	576	4	39	13	33	47	43	
	577	5	40	14	34	48	44	
Hebraeorum Pontificatum accepit Phinees.	578	6	41	15	35	49	45	
	579	7	42	16	36	50	46	
						Pandion ann. XL.		Pandion Erichthonii (filius), cujus filiae Procne et Philomela.
	580	8	43	17	37	1	47	
	581	9	44	18	38	2	48	
	582	10	45	19	39	3	49	Apud Argos sacerdotio functa est Danai filia.
Belochi filia Batossa, quae Semiramis nominata est, regnavit cum illo annis VII.			*Belochus ann.* XXV.					
	583	11	1	20	40	4	50	
	584	12	2	21	41	5	51	
	585	13	3	22	42	6	52	
	586	14	4	23	43	7	53	Rhadamantheus et Sarpedon in Leucios dominabantur.
	587	15	5	24	44	8	54	
Cadmus Thebis regnavit; cujus filiae propriae Semelis fuit filius Dionysus. Unde Linus, et Amphion, et Zethus Thebaei, qui musicorum instrumentorum artifices agnoscebantur.	588	16	6	25	45	9	55	
	589	17	7	26	46	10	56	Europae raptus.
	590	18	8	27	47	11	57	
	591	19	9	28	48	12	58	
	592	20	10	29	49	13	59	
	593	21	11	30	50	14	60	
				Epopeus ann. XXXV.	*Lynceus ann.* XLI.			
	594	22	12	1	1	15	61	
	595	23	13	2	2	16	62	
	596	24	14	3	3	17	63	
	597	25	15	4	4	18	64	Idaei Δακτύλοι (sc. Digiti) sub his erant.

586. Ραδάμανθυς, καὶ Σαρπηδὼν Λυκίων ἦρχον. Sync. 126. B.

Εὐρώπης ἁρπαγή. Sync. 126. C.

588. Κάδμος Θηβαίων ἐβασίλευσεν, οὗ τῆς δυγατρὸς Σεμέλης υἱὸς ὁ Διονύσιος. Sync. 126. B.

597. Οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι ... κατὰ τούτους ἦσαν. Sync. 126. C.

(*ad sensum*) 580. Πανδίων ... τούτου δυγατέρες Πρόκνη καὶ Φιλομήλα. Sync. 126. A.

588. Κατὰ τούτους Λίνος καὶ Ἀμφίων καὶ Ζῆθος λυρικοὶ Θηβαῖοι, καὶ μευσιυργοὶ ἐγτωρίζοντο, ὥς τινες. ἄλλοι δὲ μετὰ ταῦτα. Sync. 126. B.

	Ասիա	Եգիպտոս	Ասորեստան	Մարաստան	Աստղիկ	Աթենք	Եգիպտոս
	Հղը	խզ	ժզ	ե	ե	ժթ	կե
	Հղթ	խէ	ժէ	զ	զ	ի	կզ
Ամենեան և զկնի ժամանակագրացն Թաղաւորքն։	ո	խը	ժը	է	է	իա	կէ
	ոա	խթ	ժթ	ը	ը	ին	կը
						Մինչ ամենայն	Պոմպիլեայ հնոյ աւրուանն խը. զոր ամ ասեն՝ թէ խան է. և ի զանազանեայ միւսոյ հնոյէ, յոր ամ պերսեան էր։
Գարգանեայ Թաղաւորքն երկքին ներս որպէս գարգանեայ։	ոը	լ	ի	թ	թ	իզ	ա
	ոզ	լա	իա	ժ	ժ	իզ	բ
	ոզ	լը	իը	ժա	ժա	իէ	գ
Ամինովս և թագաւորքն հրէացւոց Թագաւորքն։	ոէ	լգ	իգ	ժը	ժը	իզ	դ
	ոզ	լգ	իգ	ժգ	ժգ	իէ	ե
	ոէ	լէ	իէ	ժգ	ժգ	իը	զ
			Բաղդադրեամ. լ։				
	ոը	լգ	ա	ժէ	ժէ	իթ	է
	ոթ	լէ	բ	ժզ	ժզ	ւ	ը
	ոժ	լը	գ	ժէ	ժէ	ա	թ
	ոժա	լթ	գ	ժը	ժը	ը	ժ
	ոժբ	խ	ե	ժթ	ժթ	ւը	ժա
		Ասէնէ ամ. յ։					Երկամենայն երկուս թագաւորեաց, մինչ արիպազամեան էր. զորմէ ասէն փիզը. քորոս, երկայն նա ւաս չրջէլ, և ցորեան բաշխել. և կարծել թէ Թագաւն օձ իցէ նաւն. քանզի ձէն այնպիսի իմն էր։
Ձեւս գոգանիկզի ունին զերբայեցիս այլազգիք ամն ժը. որք խառն ահովգայ ամանցն համարին քան հրէից աւանգաւ. թէանց։	ոժգ	ա	զ	ի	ի	լգ	ժբ
	ոժդ	բ	է	իա	իա	լե	ժգ
	ոժե	գ	ը	իբ	իբ	լգ	ժդ
	ոժզ	դ	թ	իգ	իգ	լէ	ժե
	ոժէ	ե	ժ	իդ	իդ	լը	ժզ
Ազգքան յաջորսաւ կուեթեան իբր յոյդոնեայ մաղթասացւոց արքայէ. որպ էր շաւն մի յայթեանգամ հերբերոս, զոր պէ-	ոժը	զ	ժա	իե	իե	լթ	ժէ
	ոժթ	է	ժբ	իզ	իզ	իա	ժը
						Երբեմն ամ է։	
	ոի	ը	ժգ	իէ	իէ	ա	ժթ

Պէզոփա արքայացւոց թագաւորաց։

600. 602. etc. * Բաղդադրեամ ամն իէ։ Ասորոց այլ բազում թագաւորք կային՝ ի ասելս առելս ‖. Թեոփր. արձր. ա. 4։

» Belochus annos xxv. Hujus aetate plures alii reges exstitere diversis in locis ա. Thom. Arzer. 1. 4.

608. 619. * Բաղեպարեա ամն ը։ Ասորոց ե. արքայացւոց Թագաւոր նաւաւ. (այլ գրի) ‖. * Երկին անգ։

» Balepares annos xxx. Hujus diebus et Argivorum rex sedit (Pelops) ա. Idem ibid.

(ad verbum) 600. Αμφίων καὶ Ζῆθος Θηβαίων (ἐπτακπύλων) ἐβασίλευσαν. Sync. 126. C.

601. Τὰ κατὰ Δήμητραν. ἣν τινες Ισιν φασι. Καὶ τὰ περὶ Δανάην, ἐξ ἧς ὁ Περσεύς —. Sync. 129. C.

602. Δαρδανίας Εριχθόνιος Δαρδάνου ἐβασίλευσεν. Sync. 126. C.

	Anni Abrahae	*Hebr.* Gotoniel	*Assyr.* Belochus	*Sicy.* Epopeus	*Argiv.* Lynceus	*Athen.* Pandion	*Aegy.* XVIII. Dyn. Aegy.	
	598	26	16	5	5	19	65	
	599	27	17	6	6	20	66	
Amphion et Zethus Thebis regnabant.	600	28	18	7	7	21	67	
	601	29	19	8	8	22	68	
							Menophis an. XL.	Demetrae (Lat. Cereris) cujusdam mulieris res, de qua ajunt, quod Isis ipsa sit: atque Danaae alterius mulieris, ex qua Perseus fuit.
Dardaniae regnabat Erichthonius filius Dardani.	602	30	20	9	9	23	1	
	603	31	21	10	10	24	2	
	604	32	22	11	11	25	3	
Minos Europae (filius) apud Cretentes regnabat.	605	33	23	12	12	26	4	
	606	34	24	13	13	27	5	
	607	35	25	14	14	28	6	
			Polebares ann. XXX.					
	608	36	1	15	15	29	7	
	609	37	2	16	16	30	8	
	610	38	3	17	17	31	9	
	611	39	4	18	18	32	10	
	612	40	5	19	19	33	11	Eleusinae Celeus regnavit, dum erat Triptolemus, quem Philochorus ait longa navi peragrasse, frumentaque distribuisse, et putatum fuisse, quod pennatus serpens fuerit navis, figura enim talis quaedam erat.
		Aod. an LXXX.						
Post Gothonielem obtinent Hebraeos alienigenae annis XVIII. qui simul cum Aod annis computantur secundum Judaeorum traditionem.	613	1	6	20	20	34	12	
	614	2	7	21	21	35	13	
	615	3	8	22	22	36	14	
	616	4	9	23	23	37	15	
	617	5	10	24	24	38	16	
Res de Puellae raptu ab Aedone Molossorum rege, cujus erat Canis ingentis magnitudinis, Cerberus (dictus), qui	618	6	11	25	25	39	17	
	619	7	12	26	26	40	18	Pelops Argivis regnavit.
						Erechtheus ann. L.		
	620	8	13	27	27	1	19	

605. Μίνως Κρήτης ἐβασίλευσεν, ὁ Εὐρώπης. Sync. 126. B.

611. Ελευσῖνος (πόλεως) Κελεὸς ἐβασίλευσε. καθ' ὃν Τριπτόλεμος ἦν. ὃν φησιν ὁ Φιλόχορος μακρῷ πλοίῳ προσβαλόντα (τοῖς πόλεσι) τὸν σῖτον διδόναι (Scal. διαδοῦναι), ὑπονοεῖσθαι δὲ πτερωτὸν ὄφιν εἶναι τὴν ναῦν, ἔχειν δέ τι καὶ τοῦ σχήματος. Sync. 126. D.

618. Κόρης ἁρπαγὴ (Περσεφόνης) ὑπὸ Ἄιδωνέως τοῦ Μολοσσῶν βασιλέως, ὃς εἶχε κύνα παμμεγέθη τὸν λεγόμενον Κέρβερον. ᾧ τὸν Πειρίθουν ὕστερον διεχρήσατο παραγενόμενον ἐφ' ἁρπαγῇ τῆς γυναικὸς Θησεῖ. Θησέα δὲ παρατυχὼν Ηρακλῆς ἐρρύσατο μέλλοντα διαφθείρεσθαι ... διὰ δὲ τὸ τοῦ κινδύνου προῦπτον ἐξ Ἅιδου νομίζεται Θησεὺς ἀνελκυσθῆναι, ὡς Φιλόχορος ἱστορεῖ ἐν Ατθίδος δευτέρῳ. Sync. 126. D.

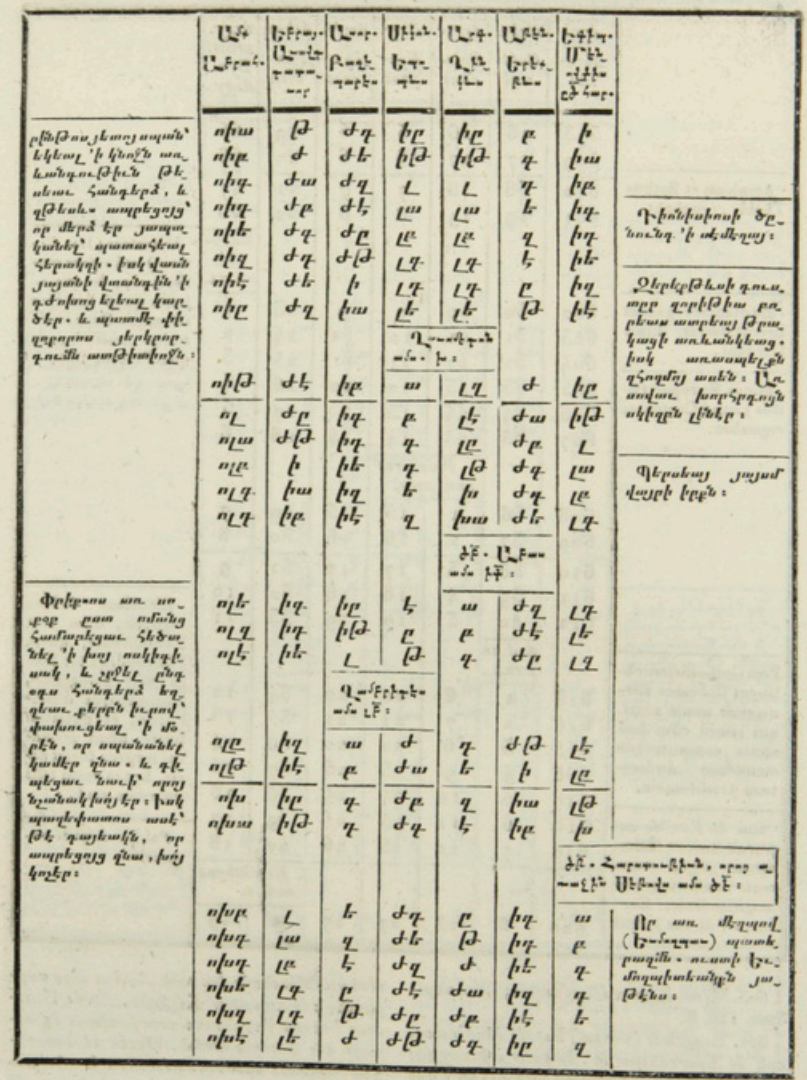

Fragm. Gr. ad verbum.

624. Διονύσου γένεσις ἐκ Σεμέλης. Sync. E. 621.

627. Ἐριχθέως (τούτου) Ξυγατέρα Βορέας υἱὸς Ἀστραίου Θρᾴξ ἥρπασεν Ὠρείθυιαν. ὁ δὲ μῦθος τὸν ἄνεμον... Ἐπὶ τούτου (δὲ) καὶ τὰ λεγόμενα μυστήρια ἤρξαντο. Sync. 128. D.

	Anni Abrahae	*Hebr. Judex Aod*	*Assyr. Palebares*	*Sicy. Epopeus*	*Argiv. Lynceus*	*Athen. Erechtheus*	*Aegy. XVIII. Dyn. Menophis*	
Perinthum postea interfecit venientem ad uxoris raptum cum Theseo. Theseum vero jam exitio proximum liberavit Hercules superveniens, at propter evidens periculum ab inferis egressus putabatur. Narrat autem Philochorus in secundo Atthidis (libro).	621	9	14	28	28	2	20	
	622	10	15	29	29	3	21	
	623	11	16	30	30	4	22	
	624	12	17	31	31	5	23	Dionysii nativitas ex Semele.
	625	13	18	32	32	6	24	
	626	14	19	33	33	7	25	
	627	15	20	34	34	8	26	Erichthei filiam Orithyam Boreas Atraei (filius) Thrax rapuit, fabulae vero de vento (id) asserunt. Sub hoc mysteriorum principium fuit.
	628	16	21	35	35	9	27	
				Laomedon ann. XL.				
	629	17	22	1	36	10	28	
	630	18	23	2	37	11	29	
	631	19	24	3	38	12	30	
	632	20	25	4	39	13	31	Persei res hoc spatio.
	633	21	26	5	40	14	32	
	634	22	27	6	41	15	33	
					XII. Abas ann. XXIII.			
Phrixus sub his juxta quosdam, visus est ascendere arietem velleris aurei, et obambulare per aerem cum Helle sorore sua matrem fugiens, quae interitum ejus machinabatur: casu autem invenit navigium, cujus insigne Aries erat. Verum Palephatus dicit, quod nutritor, qui eum servavit, Aries vocabatur.	635	23	28	7	1	16	34	
	636	24	29	8	2	17	35	
	637	25	30	9	3	18	36	
			Lamprides an. XXXII.					
	638	26	1	10	4	19	37	
	639	27	2	11	5	20	38	
	640	28	3	12	6	21	39	
	641	29	4	13	7	22	40	
							XIX. Dynastia, quorum primus Sethosis ann. LV.	
	642	30	5	14	8	23	1	Bellum, quod sub Eumolpo: unde Eumolpidae Athenis.
	643	31	6	15	9	24	2	
	644	32	7	16	10	25	3	
	645	33	8	17	11	26	4	
	646	34	9	18	12	27	5	
	647	35	10	19	13	28	6	

635. Κατὰ τούτου Φρίξος ἐδόξε τισὶν ἐχεῖσθαι ἐπὶ χρυσομάλλῳ κριῷ, ἅμα τῇ ἀδελφῇ Ἕλλῃ φεύγων μητρυιὰν ἐπιβουλεύσασαν, ἐυτύχησε (Scal. καὶ ἐτύχησε) πλοίου, ᾧ τὸ παράσημον κριὸς ἦν. Παλαίφατος δὲ Κριὸν φησὶ καλεῖσθαι τὸν σώσαντα αὐτοὺς τροφέα. Sync. 129. A.

642. Ὁ κατὰ Εὔμολπον πόλεμος, ἀφ' οὗ οἱ Εὐμολπίδαι Ἀθήνησι. Sync. 129. A.

	Ամ. Աբրահ.	Եբրայ. [illegible] դատաւոր	Ասոր. Ղամփրիդէս	Սիկ. Ղա[illegible]	Ա[illegible]. Աթ[illegible]	Ա[illegible]. Եբր[illegible]	Եգիպ. Սեբեն[illegible]	
	ոխը	լզ	ժա	ի	ժդ	իթ	է	
	ոխթ	լէ	ժբ	իա	ժե	լ	ը	Մելամպոս իւղ ձանաչէր ։
	ոծ	լը	ժգ	իբ	ժզ	լա	թ	
	ոծա	լթ	ժդ	իգ	ժէ	լբ	ժ	
Դարդանեայ թագաւորեաց տրովս · ուստի և տրովացիք եւս կոչեցան ։	ոծբ	խ	ժե	իդ	ժը	լգ	ժա	
	ոծգ	խա	ժզ	իե	ժթ	լդ	ժբ	
	ոծդ	խբ	ժէ	իզ	ի	լե	ժգ	
	ոծե	խգ	ժը	իէ	իա	լզ	ժդ	
	ոծզ	խդ	ժթ	իը	իբ	լէ	ժե	
Փռիւգացւոց թագաւորեաց տանտալոս · որք և մէոնեացիք կոչէին ։	ոծէ	խե	ի	իթ	իգ	լը	ժզ	Վասն զանխամիզեայ առանձնութեան, որովայ հօր զանի մեղեայ և տանտաղեայ ձանկատը ընդնէին · որպէս և պատմէ փանոկղէս · այլ ուրեմն զպր ենառասպելքն ալէ ոփկոսին, որ իբրև զարծուոյ իմն սոա րանս կարկառէ ։
					ծէ. Պր[illegible] ամս ծէ ։			
	ոծը	խզ	իա	լ	ա	լթ	ժէ	
	ոծթ	խէ	իբ	լա	բ	խ	ժը	
Տիտոսի ժամանակակից էր տանտալոյ ։	ոկ	խը	իգ	լբ	գ	խա	ժթ	
	ոկա	խթ	իդ	լգ	դ	խբ	ի	
Ըստ սմանէ գետով կին · յորմէ և ապողոն, որ և ընդ հերակղի ազմէտայ ծառայեաց ։	ոկբ	ծ	իե	լդ	ե	խգ	իա	
	ոկգ	ծա	իզ	լե	զ	խդ	իբ	
	ոկդ	ծբ	իէ	լզ	է	խե	իգ	
	ոկե	ծգ	իը	լէ	ը	խզ	իդ	
	ոկզ	ծդ	իթ	լը	թ	խէ	իե	
Փռիւգանեայ և մէոնեաց իւրն · առ որով խաթէլեմն ։	ոկէ	ծե	լ	լթ	ժ	խը	իզ	
	ոկը	ծզ	լա	խ	ժա	խթ	իէ	Պեղոփս զնապոդոս տան կանգնեաց ։
				Սիկոն ամս խե ։				Սիկոն՝ յորմէ սիկոնացիք անուանեցան, որք յառաջագոյն եգիալացիք էին ։
Պեղասոսն թեւեալ ձի եւս երագ էր առացուած կեոք ուրուք՝ իսկ պատմէ ... թէ նաւ էր ըն զորոփանի պեգասոսն ։	ոկթ	ծէ	լբ	ա	ժբ	ծ	իը	
			Զոսարէս ամս ի ։			Կեկրոփս ամս խէ ։		
	ոհ	ծը	ա	բ	ժգ	ա	իթ	Պերսեւս ('ի Ցեւսայ) պարաւոյ զորածնաղով եղե · գորգոնա նա գլխատեաց · և

652. * Դարդանեայ թագաւորեաց տրովս · ուստի և տրովացիք կոչեցան || · Սամ։

» Dardaniae regnavit Trous; unde et Troes (vel Trojani) vocati fuerunt «. Sam.

669. * Սիկիոն ամս խե ։ Սիկիոն, յորմէ սիկոնացիք կոչեցան, որք յառաջ եգիաղացիք կոչէին || · Սամ։

» Sicyon annos XLV. Sicyon, ex quo Sicyonii sunt vocati, qui antea Aegialei vocabantur «. Sam.

669. * Ղամփրիդէս ամս լբ ։ Ըստ սորա պեգասոսն երեւեցաւ, զոր համբաւեն՝ թէ ձի թեւաւոր է || · Թոմ. Արծր. ա. 4 ։

» Lamrides annos XXXII. Hujus aetate Pegasus apparuit, quem fama celebrat equum esse alatum «. Thom. Arzer. 1. 4.

(ad verbum) 649. Μελάμπους μάντις ἐγνωρίζετο. Sync. 129. A.

652. Τῆς Δαρδανίας ἐβασίλευσε Τρῶος . . . ἀφ' οὗ οἱ Τρῶες (. . .). Sync. 129. A. B.

660. Τιτυὸς συνεχρόνισε Ταντάλῳ. Κατὰ δὲ Τιτυὸν Λητώ, ἀφ' ἧς Ἀπόλλων, ὃς καὶ σὺν

	Anni Abrahae	*Hebr. Judex Aod*	*Assyr. Lamprides*	*Sicy. Laomedon*	*Argiv. Abas*	*Athen. Erechtheus*	*Aegy. XIX. Dyn. Sethosis*	
	648	36	11	20	14	29	7	
	649	37	12	21	15	30	8	Melampus divinator agnoscebantur.
	650	38	13	22	16	31	9	
	651	39	14	23	17	32	10	
Dardaniae regnavit Trous; unde et incolae Trojani nuncupati sunt.	652	40	15	24	18	33	11	
	653	41	16	25	19	34	12	
	654	42	17	26	20	35	13	
	655	43	18	27	21	36	14	
	656	44	19	28	22	37	15	
In Phrygas regnavit Tantalus, qui etiam Maones vocabantur.	657	45	20	29	23	38	16	Ob Ganymedis raptum, inter Troem patrem Ganymedis et Tantalum bellum fuit, ut refert Phanocles. Frustra igitur fabula poetae, qui tanquam de aquila quadam commentitia adstruit verba.
					XIII Proetus ann. XVII.			
	658	46	21	30	1	39	17	
	659	47	22	31	2	40	18	
Tityo aequalis fuit Tantalus.	660	48	23	32	3	41	19	
	661	49	24	33	4	42	20	
Sub Tityo Latona mulier; ex qua et Apollo, quique cum Hercule servivit Admeto.	662	50	25	34	5	43	21	
	663	51	26	35	6	44	22	
	664	52	27	36	7	45	23	
	665	53	28	37	8	46	24	
	666	54	29	38	9	47	25	
Phrixonis et Melicertae res, sub quo Isthmia.	667	55	30	39	10	48	26	
	668	56	31	40	11	49	27	Pelops Hippodamiam duxit uxorem.
				Sicyon ann. XLIV.				
Pegasus ille forsitan equus fuit velocissimus, quem mulier quaedam possidebat. Verum Palephatus dicit, quod navis Bellerophontis erat Pegasus.	669	57	32	1	12	50	28	Sicyon, a quo Sicyonii nuncupati sunt, qui primo Aegialaei erant.
			Zosares ann. XX.			*Cecrops ann. XLIV.*		Perseus in Persas expeditionem fecit; Gorgonam decollavit: et ipse aliam
	670	58	1	2	13	1	29	

Ηρακλεῖ τῷ Ἀδμήτῳ ἐξούλευσεν. Sync. 129. B.

667. Τὰ κατὰ Φρίξον καὶ Μελικέρτην, ἐφ' οὗ τὰ Ἰσθμια. Sync. 129. C.

668. Πέλοψ ... Ἱπποδάμειαν ἔγημεν. Sync. 128. B.

669. Ὁ Πήγασος, τάχα τις ἵππος ὀξύς, κτῆμα τῆς γυναικός. ὡς δὲ Παλαίφατος, Βελλεροφόντου πλοῖον ἦν ὁ Πήγασος. Sync. 124. B.

670. Περσεὺς ... ἐπὶ Πέρσας ἐστράτευσε, τὴν δὲ Γοργόνα ἐκαρατόμησεν ἑταῖραι εὐμορφον διὰ κάλλος ἐξιστῶσαι τοὺς θεατάς, ὡς ἀπελιθοῦσθαι δοκεῖν. Δίδυμός φησιν ἐν Ἱστορίᾳ ξένῃ, καὶ παραπίθεται τὸν συγγραφέα ταύτης. Sync. 129. C.

(ad sens.) 657. Τάνταλος ἐβασίλευσε τῆς Φρυγίας, ἤτοι Μαιονίας, ἀφ' ἧς καὶ Μαίονες. Sync. 129. B.

657. Γανυμήδην Τάνταλος ἁρπάσας υἱὸν τοῦ Τρωὸς ὑπ' αὐτοῦ κατεπολεμεῖτο Τρωός, ὡς Ἱστορεῖ Δίδυμος ἐν Ἱστορίᾳ ξένῃ, καὶ Φανοκλῆς. μάτην ἄρα τοῦ Διὸς ὡς ἀετοῦ, τοῦτον ἁρπάσαντος ὁ μῦθος καταψεύδεται. Sync. 129. B.

Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Աստված	Աստու. Ջուլ. տարեց.	Սխուն. Սխուն	Աստ. Աբես.	Աստղ. կին. բուժ.	Եգիպ. Սեմեսը իշ	
ոհա	ծէթ	բ	գ	ժդ	բ	Լ	Ինքն այլ կին դնէր ընկ ասար. ոչ ապ. չեցուցանէր զան. ասոյն գեղով. մինչ քառասնակ համարել. զորմէ դեպ իմա ասէ՝ ի նորան մտանելին. և զնորին մտանելս գիր առնէթեր գնէ։
ոհբ	կ	գ	դ	ժե	գ	Լա	
ոհգ	կա	դ	ե	ժզ	դ	Լբ	
ոհդ	կբ	ե	զ	ժէ	ե	Լգ	
				Աիբհաս ամս իբ։			
ոհե	կգ	զ	է	ա	զ	Լդ	
ոհզ	կդ	է	ը	բ	է	Լե	
ոհէ	կե	ը	թ	գ	ը	Լզ	
ոհը	կզ	թ	ժ	դ	թ	Լէ	
ոհթ	կէ	ժ	ժա	ե	ժ	Լը	
ոձ	կը	ժա	ժբ	զ	ժա	Լթ	
ոձա	կթ	ժբ	ժգ	է	ժբ	խ	
ոձբ	ՀՀ	ժգ	ժդ	ը	ժգ	խա	
ոձգ	Հա	ժդ	ժե	թ	ժդ	խբ	Կիւրենէ քաղաք չինէ. ցաւ՝ ի լիբէատաեին։
ոձդ	Հբ	ժե	ժզ	ժ	ժե	խգ	
ոձե	Հգ	ժզ	ժէ	ժա	ժզ	խդ	Յոյն կացեալ ա. ապաթապէտ ասէ. Նազ.ոց՝ յիւր անուն զամէնացիս յոյնս անուանէր։
ոձզ	Հդ	ժէ	ժը	ժբ	ժէ	խե	
ոձէ	Հե	ժը	ժթ	ժգ	ժը	խզ	
ոձը	Հզ	ժթ	ի	ժդ	ժթ	խէ	
ոձթ	Հէ	ի	իա	ժե	ի	խը	Պահեսիա՝ ի Հռ. դիկս զօրաժողով. եղև. և զնոսա քա. գաք չինեաց առ Հռ. դիկ գեղով։
		Ղ՝սիբէրս ամս. ւ					
ող	ՀԲ	ա	իբ	ժզ	իա	իթ	
ողա	ՀԹ	բ	իգ	ժէ	իբ	ծ	
ողբ	Ձ	գ	իդ	ժը	իգ	ծա	
	Պոբիւրս ամս. խ։						
ողգ	ա	դ	իե	ժթ	իդ	ծբ	Ամիհան թեբայեց. ւոց թագաւորեաց. զորմէ վիպի դ. ամին (կամ գ. ամն) Հարիա. նէլև զքարինս գրէր։
ողդ	բ	ե	իզ	ի	իե	ծգ	
ողե	գ	զ	իէ	իա	իզ	ծդ	
ողզ	դ	է	իը	իբ	իէ	ծե	

Ձեւս ահովգայ վախճանելոյ եբրայեցւոց տիրն այլազգիք ասն ի. տըք ընդ դերովբայի և ընդ բաբակայ ժամանակս համարին ըստ հրէից աւանդութեան։

689. * Ջոմաարէս ամս ԶՀ։ Ա. սովս. գիտ. նէսեայ զօրաժողին՝ ի վերայ հնգ կաց ‖ • Թոմմ. արծր • ա • 4։

» Zosares annos xx. Sub hoc Dionysi expeditio in Indos ա. Thom. Arzer. 1. 4.

693. etc. * Ղամպարէս ամս Հ։ Ա. սովս. Թագաւորք բազումք կացին՝ ի ամէն ամէն ‖ • Ասէին։

» Lampares annos xxx. sub hoc reges multi extiterunt variis in locis ա. Idem ibid.

693. * Հ. գառեաց զԻսրայէլ բարակ դ. բովթայիս ամս Ե. յարէլով գծառայութիւն այլազգաց։ Յառաջս սորա յոյնք կացեալ ապ. բագիս ամէնացոցն՝ յոյնք (կամ յոյնք) անուանեցան և նոքա ‖ • Վարգաս։

» Et judicavit Israel Barac cum Debbora an-

Anni Abrahae	*Hebr. Judex Aod*	*Assyr. Zosares*	*Sicy. Sicyon*	*Argiv. Proetus*	*Athen. Cecrops*	*Aegy. XIX. Dyn. Sethosis*	
671	59	2	3	14	2	30	duxit uxorem pulcherrimam, quae venustate ingentem admirationem movebat spectatoribus, ita ut in lapides verti putarentur. De qua agit Didymus in nova (vel in ejus) Syngraphi, et apponit scriptorem ejus.
672	60	3	4	15	3	31	
673	61	4	5	16	4	32	
674	62	5	6	17	5	33	
				Acrisius ann. XXXI.			
675	63	6	7	1	6	34	
676	64	7	8	2	7	35	
677	65	8	9	3	8	36	
678	66	9	10	4	9	37	
679	67	10	11	5	10	38	
680	68	11	12	6	11	39	
681	69	12	13	7	12	40	
682	70	13	14	8	13	41	
683	71	14	15	9	14	42	Cyrene civitas condita est in Libya.
684	72	15	16	10	15	43	
685	73	16	17	11	16	44	Jon magister militiae apud Athenienses constitutus, suo nomine Athenienses Jones denominabat.
686	74	17	18	12	17	45	
687	75	18	19	13	18	46	
688	76	19	20	14	19	47	
689	77	20	21	15	20	48	Dionysus contra Indos expeditionem fecit, et Nysam urbem juxta Indum flumen condidit.
		Lampereus ann. XXX.					
690	78	1	22	16	21	49	
691	79	2	23	17	22	50	
692	80	3	24	18	23	51	
	Debbora et Barac an. XL.						
693	1	4	25	19	24	52	Amphion Thebis regnavit; de quo fertur citharam pulsare solere, et saxa ad sonum commovere,
694	2	5	26	20	25	53	
695	3	6	27	21	26	54	
696	4	7	28	22	27	55	

Post Aod defunctum in Hebraeos dominantur alienigenae annis XX. qui cum Debborae et Barach temporibus computantur secundum Judaeorum traditiones.

nis XL. conjuncta servitudine alienigenarum. Hujus diebus Jon extitit imperator exercitus Atheniensium, a quo et ipsi Jones nominati fuerunt ω. Vardanes.

(ad verbum) 683. Κυρήνη ἐκτίσθη ἐν Λιβύῃ. Sync. 129. C.

685. Ἰων πολέμαρχος γεγονὼς (...) Ἴωνας τοὺς Ἀθηναίους ἀφ' ἑαυτοῦ ὠνόμασεν. Sync. 129. D.

689. Διόνυσος ἐπὶ Ἰνδοὺς ἐστράτευσε, καὶ τὴν Νύσσαν πόλιν ἔκτισε πρὸς τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ. Sync. 129. D.

(ad sensum) 693. Ἀμφίων Θηβῶν ἐβασίλευσεν ... οὗτος ἐμυθεύετο κιθαρίζων θέλγειν τοὺς λίθους, οὓς εὐλόγως ὑπολαμβάνειν ἡλιθίους τινὰς ἀνθρώπους. Sync. 125. A.

	Ամ Աբրահամ	Իսահակ Դեպի Հրո՝ ն բարեաց	Յակոբ Գամ՝ բերեաս	Սեհեթ Սհետ	Ենովս Ենովս	Կենան Կենան	Մաղաղէել Բ՝ան Յարե՝ ան	
	ոդէ	Ե	Ը	ԽԹ	ԽԿ	ԽԸ	ա	չկարացանել՝ քանզի ինն ազգաչք ամանք լուծին։
	ոդը	Զ	Թ	Լ	ԽԿ	ԽԹ	բ	
	ոդԹ	Է	Ժ	Լա	ԽԵ	Լ	գ	Ըստ ամանց՝ Թե բայերացոց Թագաւորեաց կազմիս։
(Յազամայ՝ ամք) ՚ի պձղ։	Է	Ը	Ժա	Լը	ԽՂ	Լա	դ	
Պէղպաղեսայ Թագաւորէ պէզաթա՝ և ոդոմպկաղաց փոյթ յանձին կալաւ՝ և զօրաժողով լեալ՚ի վերայ իսկեմի՝ ՚ի պաթաւԹեան մասն նէր ՚ի գարգանայ։	էա էբ էգ էդ էե էզ	Ը Ժ Ժա Ժբ Ժգ Ժդ	Ժբ Ժգ Ժդ Ժե Ժզ Ժէ	ԼԳ ԼԴ Լե ԼԶ Լէ Լը	ԽԷ ԽԸ ԽԹ Լ Լա Լբ	ԼԸ ԼԹ Լ Լե ԼԶ Լէ	Ե Զ Է Ը Թ Ժ	Աբրհացւոց Թագաւորեք գագաթ՝ ցին, բաւական յամս շատ՝ մինչև ցայն զամս, որ Թագաւորեաց ամս ծԹ։
Մինգաս փախեաւ գացաւ Թագաւորեաց։	էը էը	Ժէ Ժը	Ժը ԺԹ	ԼԹ խ		ԼԺ խա	Ժա Ժբ	
Խրհոն յերկնաւէ չէ նեցաւ։	էԹ	ԺԷ	ի	խա		խա	Ժգ	Յետ այրեալ՝ ի միկեանս իշխանաւԹեանն այգ իացւոց վտակ՝ Թագաւորք կացին այսպիսի՝ պէրանաս սԹենէզոս՝ Թէկաուէս՝ ագամէմնոն՝ էգիսԹոս՝ ո՛ր եւ աւէս՝ տիրամէնոս՝ պաղԹէաս՝ և կոմէաս, մինչև ցկէ բակղէանց ասպատակն։

Fragm. Gr. ad verbum.

706. Μετὰ Ακρίσιον ... τῆς ἀρχῆς τῶν Αργείων εἰς Μυκήνας μετατεθείσης, διεγένοντο βασιλεῖς οἵδε, Περσεὺς ... Σθένελος, (Εὐρυσθεύς, Πέλοψ, Ατρεύς) Θυέστης, Αγχιάμαν, Αἴγισθος, Ορέστης, Τισαμενός, Πενθεύς, καὶ Κομίτης. μεθ' οὓς Ηρακλειδῶν κάθοδος. Sync. 124. B. C.

	Anni Abrahae	*Hebr. Debbora et Barac*	*Assyr. Lampereus*	*Sicyo. Sicyon*	*Argiv. Acrisus*	*Aten. Cecrops*	*Aegyp. XIX. Dyn. Rampses ann. LXVI.*	
	697	5	8	29	23	28	1	eo quod stupidi quidam erant auditores.
	698	6	9	30	24	29	2	
	699	7	10	31	25	30	3	Secundum quosdam Thebis regnavit Cadmus.
(Ab Adamo annī) MMMDCCCLXXXIV.	700	8	11	32	26	31	4	
In Peloponneso regnat Pelops; qui et Olympiorum curam gessit: atque expeditione facta contra Ilium, superatur a Dardano.	701	9	12	33	27	32	5	
	702	10	13	34	28	33	6	
	703	11	14	35	29	34	7	
	704	12	15	36	30	35	8	
	705	13	16	37	31	36	9	Argivorum reges desierunt, cum perdurassent annos DXLIII. usque ad Pelopem, qui regnavit annos LIX.
	706	14	17	38	. * .	37	10	
Midas in Phrygas regnavit.	707	15	18	39		38	11	
	708	16	19	40		39	12	
Ilium ab Ilio conditum.	709	17	20	41		40	13	Post Acrisium, in Mycenas Argivorum regno translato, hi fuerunt reges: Perseus, Sthenelus, Thyestes, Agamemnon, Aegysthus, Orestes, Tisamenus, Pantheus, et Cometes, usque ad Heraclidarum irruptionem.

707. Μίδας Φρυγῶν ἐβασίλευσεν. Syn. 129. D.

709. Ιλιον ὑπὸ Ιλίου ἐκτίσθη. Sync. 129. B. et Chron. Pasch. 64. D.

(ad sensum) 701. Τὸν Πέλοπα τινὲς οὐ μόνον Αργείων καὶ Μυκηνῶν ἱστοροῦσι βασιλεῦσαι, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Πελοποννήσου. Οὗτος Ολυμπίων προέστη, καὶ στρατεύσας κατὰ Ιλιον ἡττήθη ὑπὸ Δαρδάνου. Sync. 128. B.

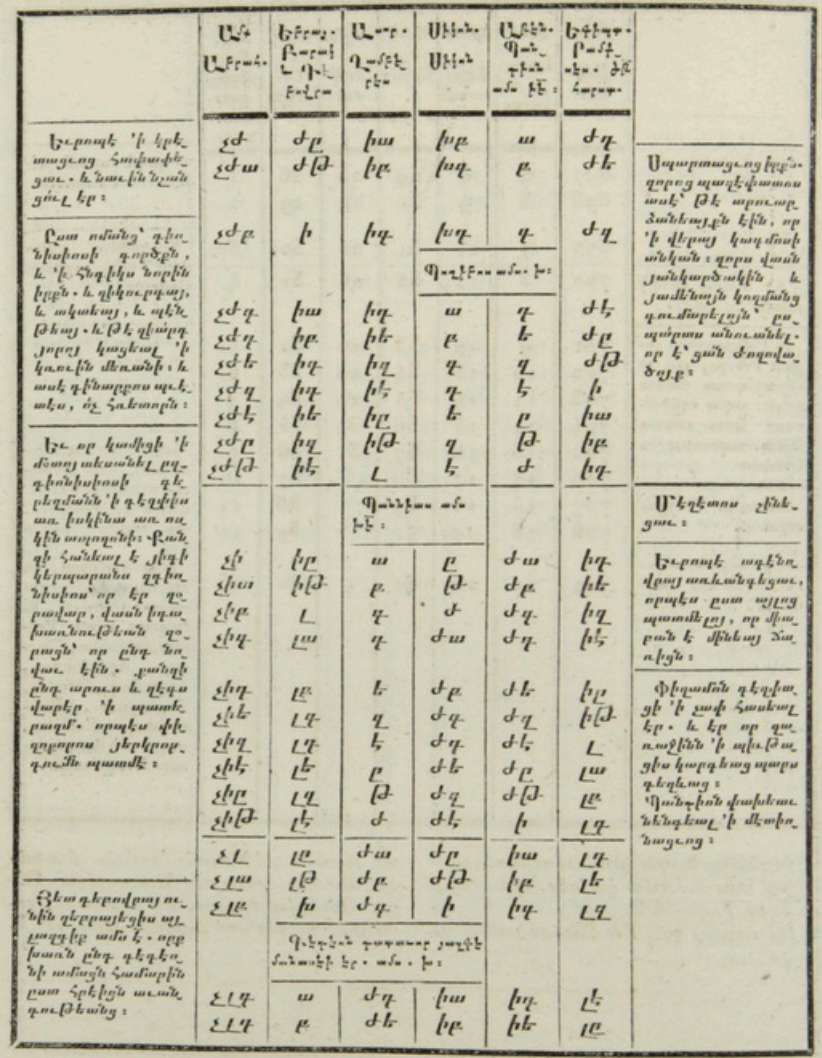

Fragm. Gr. ad verbum.

710. Εὐρώπη ... ὑπὸ Κρητῶν ἁρπάγη ... τοῦ δὲ πλοίου παράσημον ἦν Ταῦρος. Sync. 129. D. (...) Διονύσου πράξεις, καὶ τὰ περὶ Ἰνδούς, Λυκοῦργόντε καὶ Ἀκταίωνα, καὶ Πενθέα. ὅπως τε Περσεῖ συστάς εἰς μάχην ἀναιρεῖται, ὡς φησὶ Δήϊχαρνος (Scal. Δείναρχος) ὁ ποιητὴς, οὐχ ὁ ῥήτωρ. Τῷ δὲ βουλομένῳ πάρεστιν ἰδεῖν αὐτοῦ τὴν ταφὴν ἐν Δελφοῖς περὶ (Scal. παρὰ) τὸν Ἀπόλλωνα τὸν χρυσοῦν ... στρατηγὸς δὲ δοκεῖ γενέσθαι, καὶ οὕτω γράφεται δηλόμορφος ... διὰ τὸ μιξοδηλόστρατον ὁπλίζειν. ὡπλίζ-

	Anni Abrahae	*Hebr. Debbora et Barac*	*Assyr. Lampereus*	*Sicy. Sicyon*	*Athen. Pandion ann. XXV.*	*Aegypt. XIX. Dyn. Rampses*	
Europa à Cretensibus rapta est, navis autem insigne Taurus erat.	710	18	21	42	1	14	
	711	19	22	43	2	15	Spartorum res, de quibus Palephatus dicit, quod accolae erant finitimi, qui Cadmum adorti sunt, eosque ob repentinam, et ex omni parte coactionem Spartos esse nominatos; quasi dixeris Sparsos collectivos.
Secundum quosdam Dionysi gesta, et ejusdem apud Indos res; atque Lycurgi, et Actaei et Penthei, necnon quomodo persistens in praelio occiditur. Dicit autem (de his) Dinarchus Poeta, non Rhetor.	712	20	23	44	3.	16	
				Polybus an. XL.			
	713	21	24	1	4	17	
	714	22	25	2	5	18	
	715	23	26	3	6	19	
	716	24	27	4	7	20	
	717	25	28	5	8	21	
Qui autem voluerit cominus inspicere Dionysi sepulcrum in Delphis, adest juxta Aureum Apollinem. Namque pictus est foeminea forma Dionysus, qui dux fuit militiae, eo quod mixtae fuerint foeminae in exercitu sub eo militante: nam cum hominibus foeminas quoque ducebat in praelium: ut Philochorus in secundo (libro) narrat.	718	26	29	6	9	22	
	719	27	30	7	10	23	
			Pannias annis XLV.				Meletus condita.
	720	28	1	8	11	24	Europa Agenoris (filia) rapta est, ut alii quidem ferunt, quod congruit de Minoe dictis.
	721	29	2	9	12	25	
	722	30	3	10	13	26	
	723	31	4	11	14	27	
	724	32	5	12	15	28	Philammon Delphius jamjam aetatem attigerat. Is autem erat, qui primus apud Pythios constituit choros... Pandion fugit, insidias passus a Metionensibus.
	725	33	6	13	16	29	
	726	34	7	14	17	30	
	727	35	8	15	18	31	
	728	36	9	16	19	32	
	729	37	10	17	20	33	
	730	38	11	18	21	34	
	731	39	12	19	22	35	
Post Debboram regunt Hebraeos alienigenae annis VII. qui una cum Gedeonis annis computantur secundum Judaeorum traditiones.	732	40	13	20	23	36	
		Gedeo judex ex tribu Manasse ann. XL.					
	733	1	14	21	24	37	
	734	2	15	22	25	38	

γὰρ σὺν τοῖς ἄρρεσι καὶ τὰς θηλείας, ὡς φησὶν ὁ Φιλόχορος ἐν δευτέρῳ. Sync. 129. 130.

724. Φιλάμμων ὁ Δέλφιος ἠκμαζεν, ὁ πρῶτος στήσας Πυθοῖ χόρον. Sync. 130. B.

Fragm. Gr. ad sensum.

712. Κάδμος ... κτίζει τὴν Καδμείαν, καὶ Θηβῶν ἐβασίλευσε. τοὺς δὲ πλησιοχώρους αἰφνιδίως ἐπανελθόντας αὐτῷ, διὰ τὸ παντάχοθεν ὡς ἀπὸ γῆς συρρεῖν κατ' αὐτοῦ, Σπάρτους ὠνόμασεν, ὡς Παλαίφατος ἐν πρώτῳ φησίν. Sync. 129. D. E.

719. Μίλητος ἐκτίσθη πόλις. Sync. 129. D.

Ասի Ասբոնաւ.	Եբերայ Գաղեադ	Ասուր Պաղեստ	Սիւռն. Պտղեմ. Ֆռն	Ասիան. Էգիպտ. Ամն. Խբ	Եգիպտոս Թուխ. Ֆ Հարտ.	Էգիպտ պատգիմն որպէ :
էլե	գ	ժզ	իգ	ա	լթ	Դեդաղայ էրքն. որ կարծեցուցա նէր, թէ պատկերս չարժուձս առնիցէ. քանզի նախ զսա պատկերաց ՚ի մի մանց զատանէր. ի պյլքն կից դոր ծեալ ելանէին. և պատմէ պղծփա տաս. և թէ որպէս հանգերձ որդւովքն իւրով նկարեալ ըզ նաւէ կազեալ փա խեաս ՚ի միոսէ. և ուստի չգտանելոյ պատապարան փախա ուանն համարեցաս թագաւորել :
էլա	դ	ժէ	իդ	բ	խ	
էլե	ե	ժը	իե	գ	խա	
էլը	զ	ժթ	իզ	դ	խբ	
էլթ	է	ի	իէ	ե	խգ	
էխ	ը	իա	իը	զ	խդ	
էխա	թ	իբ	իթ	է	խե	
էխբ	ժ	իգ	ի	ը	խզ	
էխգ	ժա	իդ	լա	թ	խէ	
էխդ	ժբ	իե	լբ	ժ	խը	
էխե	ժգ	իզ	լգ	ժա	խթ	Տիւրոս քաղաք էի նեցաւ. նախ քան զաւերմանն երուսա ղէմի մեծ ատուս. և պատմէ յոսեպոս յերկրորդումն :
էխզ	ժդ	իէ	լդ	ժբ	ծ	
էխէ	ժե	իը	լե	ժգ	ծա	
էխը	ժզ	իթ	լզ	ժդ	ծբ	
էխթ	ժէ	ի	լէ	ժե	ծգ	Որպէս Թրակացի Ջանաչէը. որոյ ա չակերտս մնաւկա եւ մնոպոյ էր :
էծ	ժը	լա	լը	ժզ	ծդ	
էծա	ժթ	լբ	լթ	ժէ	ծե	
էծբ	ի	լգ	ի	ժը	ծզ	
			Ինոխս սմ Խէ :			Յապեպիզեայ էրքն :
էծգ	իա	լդ	ա	ժթ	ծէ	
էծդ	իբ	լե	բ	ի	ծը	
էծե	իգ	լզ	գ	իա	ծթ	
էծզ	իդ	լէ	դ	իբ	կ	
էծէ	իե	լը	ե	իգ	կա	
էծը	իզ	լթ	զ	իդ	կբ	

Մեկնեացուցեալ թագաւորացն եւրիա. թեա :

735. * Եւ դատեաց զիսրայէլ գեդէոն ամս ԽԱ. յաբէլով զայլազգեացն : Դեդաղոս հիւսն և նկարիչ սա երևեցաւ. որ ասէն՝ թէ չարժէը պատկերքն՝ զոր գործէր՝ թուեցուցեալ ։ Վարդան :

» Et judicavit Israel Gedeo annis XL. conjuncto tempore alienigenarum. Dedalus faber (lignorum) et pictor hoc spatio apparuit; de quo ajunt, facere apparere, quasi moveretur imago ab ipso laborata ։. Vardanes.

745. * Պաննիաս ամս ԽԵ : առ սովաւ տիւրոս քաղաք չինեցաւ ։ ֆիտմ. արծր. ԱՁ. 4 :

» Pannias annos XLV. Sub quo Tyrus urbs condita ։. Thom. Arzer. 1. 4.

Fragm. Gr. ad verbum.

735. Τὰ κατὰ Δαίδαλον, ὃς ἐδόξευ ἀγάλματα κινούμενα ποιεῖν. πρῶτος γὰρ διέστησε τοὺς τῶν ἀγαλμάτων πόδας, ὡς ὁ Παλαίφατος ἱσ-

	Anni Abrahae	*Hebr. Gedeo*	*Assyr. Pannias*	*Sicyon. Polybus*	*Athen. Aegeus ann. XLVIII.*	*Aegypt. XIX. Dyn. Rampses*	
							Aegeus Pandionis filius.
	735	3	16	23	1	39	Dedali res; qui ostentabat simulacra facere mobilia, primus enim (is) pedes statuarum à se invicem separavit, quum alii conjunctim fabricantes comperiebantur. Narrat autem (haec) Palephatus, sicut etiam, quod quomodo cum filio suo Icaro navim conscendens fugerit Minoem, atque eo quod minime repertus fuerit fugae locus (eum) avolasse creditum est.
	736	4	17	24	2	40	
	737	5	18	25	3	41	
	738	6	19	26	4	42	
	739	7	20	27	5	43	
Cyzicus civitas condita.	740	8	21	28	6	44	
	741	9	22	29	7	45	
	742	10	23	30	8	46	
Argonautarum navigatio (seu Argonum classis.)	743	11	24	31	9	47	
	744	12	25	32	10	48	
Atreus et Thyestes post Pelopem divise-runt imperium Peloponesi.	745	13	26	33	11	49	Tyrus civitas condita ante Templum Jerosolymitanum annis CCXLI. narrat autem Josephus in Secundo (libro).
	746	14	27	34	12	50	
	747	15	28	35	13	51	
	748	16	29	36	14	52	
	749	17	30	37	15	53	Orpheus Thrax agnoscebatur, cujus discipulus Musaeus Eumolpi (filius) erat.
	750	18	31	38	16	54	
Linus magister Herculis agnoscebatur.	751	19	32	39	17	55	
	752	20	33	40	18	56	
				Inachus annis XLII.			Hypsipylis res.
	753	21	34	1	19	57	
	754	22	35	2	20	58	
Mycenis regnavit Euristheus.	755	23	36	3	21	59	
	756	24	37	4	22	60	
	757	25	38	5	23	61	
	758	26	39	6	24	62	

πορεῖ, τῶν πρὸ αὐτοῦ πάντων συμπεφυκότας αὐτοὺς πλαττόντων. Sync. 130. B.

749. Ὀρφεὺς Θρᾴξ ἐγνωρίζετο. τούτου μαθητὴς Μουσαῖος Εὐμόλπου υἱός. Sync. 125. A.

751. Λῖνος διδάσκαλος Ἡρακλέους ἐγνωρίζετο. Sync. 130. A.

752. Τὰ κατὰ Ὑψιπύλην. Sync. 125. A.

Fragm. Gr. ad sensum.

755. Οὗτος ἀποστῆναι (Scal. ἀποπτῆναι) μυθεύεται σὺν Ἰκάρῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, πλοίου λαβόμενος, καὶ διαφυγὼν τὸν Μίνωα διὰ τὸ ἀνεύρετον γενέσθαι τῷ διώκοντι. Sync. 130. B.

745. Μετὰ δὲ Πέλοπος τελευτὴν ἐμερίσαντο τὴν ἀρχὴν Ἀτρεὺς καὶ Θυέστης. Sync. 128. C.

Τύρος ἐκτίσθη πρὸ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼ, ἔτεσι τριακοσίοις πεντήκοντα καὶ ἑνί. Chron. Pasch. 65. A. et Cedren. 48. E.

	Աբր. Աբրահ.	Եբրայ. Գենեսեն	Ասսուր. Պանիս	Սիկիոն. Ինաքոս	Աթեն. Էրեխ	Եգիպտ. Ըմհետեպ թագ համս.	
	ՀԾԹ	ԻԿ	Լ	Կ	ԼԵ	ԿԳ	
Սփինգսի և Խդիպոսեայ Լբրն. և արգելայ, և Նաւարքացոն արգելայ յօրս էր Հերակղէս և դիտակութեանցն։	ՀԿ	ԻԲ	ԼԱԱ	Բ	ԼԶ	ԿԳ	Սփինգսին՝ ասէ պաղէփատաս՝ Թէ կագմեալ էին էր, և առ. Նախանձս արմունեալ ապատամէ բնալ՝ ընդ կագմեալս յիս մարանդեալ։
	ՀԿԱ	ԼԲ	ԼԹ	Ժ	ԻԲ	ԿԶ	
	ՀԿԲ	Լ	ԼՂ	Ժ	ԻԸ	ԿԶ	
						Ա՛ՆՆՈՂ ԺԱ ԱՄՍ։	
	ՀԿԳ	ԼԱ	ԼԴ	ԺԱ	ԻԹ	ա	
Չ՝ԼՈՒՐԳ մարթի գիտակութացոց զիշենի քոյրն ասել, որ յետ բազում ամաց առնանկի կոյս Ի Թեսեայ։	ՀԿԴ	ԼԲ	ԼԵ	ԺԲ	Լ	Բ	Մինոս Ժողովակ ԼԷր. և օրինս գա. առաստանի գնէր իր. բև յարձագդայ. զոր յանդ եմանէ պը. զասան։
			Ա՛ՆՆՈՂՍԱ ԱՄՍ ՃԺ։				
	ՀԿԵ	ԼԳ	ա	ԺԳ	ԼԱ	Գ	
	ՀԿԶ	ԼԴ	Բ	ԺԴ	ԼԲ	Դ	
	ՀԿԸ	ԼԵ	Գ	ԺԵ	ԼԳ	Ե	
	ՀԿԲ	ԼԶ	Դ	ԺԶ	ԼԴ	Զ	
	ՀԿԹ	ԼԸ	Ե	ԺԸ	ԼԵ	Ը	
	ՀՀ	ԼԲ	Զ	ԺԲ	ԼԶ	Բ	
Թագաւորեա փիղոս մահեայ ընդ այն ժա մանակս էր։	ՀՀԱ	ԼԹ	Ը	ԺԹ	ԼԸ	Թ	Հերակղէս գնաց առակութեանս կա. տարէր, և զանազա սպանանէ, և զիշեն առաբ Հարկա. նէ։ Աթ Թէ երկ բանքին էր անազան. քանզի միայն յան. ազանէլոցն կատա. զաց Ի գեանի՝ հը. մանա էր կատա. զեցն. մինչև կարծել յերկ րէ մարէն իւրմէ օգ. նականութիւն ըլ. ատնել։
	ՀՀԱ	ԼԺ	Ժ	ՀԱ	ԼԹ	ԺԱ	
Չհիգոյ հնոյն ուանիմէ պատմէ պղատան, Թէ ան Հարբին սոփեաէս էր։	ՀՀԲ	Մ	ԲԱ	ԻԲ	ԼՍ	ԺԲ	
		ԹՈՒԼԱ ԱՄՍ ԽԲ։					
	ՀՀԳ	ա	ԺԲ	ԻԳ	ԽԲ	ԺԳ	
	ՀՀԴ	Բ	ԺԳ	ԻԴ	ԽԳ	ԺԴ	
	ՀՀԵ	Գ	ԺԴ	ԻԵ	ԽԴ	ԺԵ	
Պրեսմոս Թագաւորեաց յետ զաւրութեանն՝ իպոնէ։	ՀՀԶ	Դ	ԺԵ	ԻԶ	ԽԵ	ԺԶ	Իշացուց և զառիթ Թաց կոխ։ Իշացուցչն Թեսա.
	ՀՀԷ	Ե	ԺԶ	ԻԷ	ԽԶ	ԺԷ	

771. * Սովաբերս ասն ՀԼ։ Ի սորա ամին՝ Հերակղէսն գնաց առակութեանն Եղէն։ Թոմս արշ. ա. 4։
» Sosarmus annos xv. Hujus anno viii. Herculis certamina facta sunt «. Thom. Arzer. ι. 4.

776. * Թոլաս ասն ԻԲ։ Ընդ Հերակղէս ասէն զԻլիոն աւար Հարկանէր, սպանանէլով զանազանն՝ զոր երկրացին Համարէին Ա. Վարդան։
» Thola annis xxii. Hercules autem, utajunt, Ilium devastabat, occiso Anteone, quem terrigenam existimabant «. Vardanes.

(ad verbum) 760. (Τὰ κατὰ Σφίγγα) τότε περὶ Οἰδίπου ... καὶ κατὰ τὴν Ἀργώ, καὶ τοὺς Ἀργοναύτας, ἐν οἷς ἦσαν Ἡρακλῆς, καὶ οἱ Διόσκοροι. Sync. 125. B.

Πῶς δύνασται τούτων ἀδελφὴ Ἑλένη, εἰ μὴ που (lege ἢ) μετὰ πολλὰ ἔτη παρθένος ἁρπάζεσθαι ὑπὸ Θησέως. Sync. 125. B.

762. Καὶ Σφίγγα Παλαίφατος Κάδμου γυναῖκα φησι γενομένην, διὰ ζῆλον Ἁρμονίας ἀποστάσαν Καδμείοις πολεμεῖν. Sync. 125. B.

	Anni Abrahae	*Hebr. Gedeo*	*Assyr. Pannias*	*Sicyon. Inachus*	*Athen. Aegeus*	*Aegypt. XIX. Dynast. Rampses*	
	759	27	40	7	25	63	
Sphingae et Oedipodis res: necnon Argonis, et Argonautarum, in quibus erant Hercules, et Dioscoridae (sc. Castor et Pollux).	760	28	41	8	26	64	
	761	29	42	9	27	65	
	762	30	43	10	28	66	Sphyngam ait Palephatus, Cadmi uxorem fuisse, atque propter zelum Harmoniae (a viro) rebellantem contra Cadmios iniisse bellum.
						Amenophis an. XL.	
	763	31	44	11	29	1	
At quomodo potest dici Dioscoridarum sororem fuisse Helenam, quae post multos annos virgo rapitur Theseo?	764	32	45	12	30	2	(Minos) mare obtinebat, et leges judicii statuebat tamquam ab Jove, quod Plato confutat.
			Sosarmus annis XIX.				
	765	33	1	13	31	3	
	766	34	2	14	32	4	
	767	35	3	15	33	5	
	768	36	4	16	34	6	
	769	37	5	17	35	7	
	770	38	6	18	36	8	
	771	39	7	19	37	9	Hercules certamina conficit, atque Antaeum interficit, et Ilium vastat.
Thamyris Philammonis (filius) his temporibus fuit.	772	40	8	20	38	10	
		Abimelech an. III.					Dicitur autem Antaeus terrigena (seu terrae filius) esse, quia solus inter nominatos luctantes in terra, luctandi peritissimus erat, ita ut visus sit à Terra matre sua subsidium assequi.
	773	1	9	21	39	11	
	774	2	10	22	40	12	
De Hydra quadam muliere narrat Plato, quod sophistria fuerit acutissima.	775	3	11	23	41	13	
		Thola an. XXII.					
	776	1	12	24	42	14	
	777	2	13	25	43	15	
	778	3	14	26	44	16	
Priamus regnat post Laomedontem in Ilio.	779	4	15	27	45	17	Centaurorum et Lapitharum congressus. Centauri, Thessa-
	780	5	16	28	46	18	

764. Μίνως ἐθαλασσοκράτει, καὶ κρίσιν (Scal. Κρησὶν) (ὡς) παρὰ Διὸς ἐνομοθέτει ... ὅπερ ὁ Πλάτων ... ἐλέγχει. Sync. 130. B.

772. Θάμυρις ὁ Φιλάμμωνος ἤκμαζε. Sync. 130. B.

779. Πόλεμος Κενταύρων καὶ Λαπίθων. Κένταυροι (δὲ) Θετταλῶν ἱππεῖς ἦσαν (ἄριστοι), ὡς φησὶ Παλαίφατος ἐν πρώτῃ ἀπίστων. Sync. 130. C. D.

(*ad sensum*) 771. Ἡρακλῆς τοὺς ἀθλους ἐκτιλεῖ, καὶ Ἀνταῖον ἐν Λιβύῃ καταπαλαίσας ἀναιρεῖ, τὸν λεγόμενον γηγενῆ, διὰ τὸ ἐπιστήμονα εἶναι τὸν λεγόμενον παρὰ τοῖς παλαισταῖς τρόπον χαμαί, ὡς ἀπὸ τῆς μητρὸς γῆς βοηθεῖσθαι δοκεῖν ... Αὐτὸς Ἡρακλῆς τὸ Ἴλιον ἐπόρθησεν. Sync. 130. C.

775. Τὴν δὲ Ὕδραν τὸ μυθευόμενον ζῶον ὁ Πλάτων Σοφίστριαν λέγει. Sync. 130. C.

779. Πρίαμος υἱὸς Λαομέδοντος τῆς Τρωίας καὶ Ἰλίου ἐβασίλευσε. Sync. 136. A.

	Ամ. Աբրահ.	Եբրայ. Դատաւոր.	Ասորեստ. Մ[illegible]	Միկեն. [illegible]	Աթէն. Եգէա.	Եգիպտ. Աղեքսանդ. [illegible] ԺԸ հարստ.	
	չձա	զ	ժէ	իթ	խէ	ժթ	ղայցւոց հեծեալք էին. որպէս պատմէ Պաղեփատոս յառասպելն վասն անհաւատից։
	չձբ	է	ժը	լ	խը	ի	
					Թեսեւս Եգէայ ամս Լ։		
Եօթանեքեան ՚ի վերայ Թեբայեցւոց զօրաժողով եղեն։	չձգ	ը	ժթ	լա	ա	իա	
			Միթրէոս ամս ԻԷ։				
	չձդ	թ	ա	լբ	բ	իբ	Մեդիա Կողքիցի մեկնեցաւ յԵգէայ։
	չձե	ժ	բ	լգ	գ	իգ	Անդրոգէոս նենգաւ սպանաւ յԱթէնս։
	չձզ	ժա	գ	լդ	դ	իդ	
	չձէ	ժբ	դ	լե	ե	իե	
	չձը	ժգ	ե	լզ	զ	իզ	
	չձթ	ժդ	զ	լէ	է	իէ	
Մ՛ինոտաւրոսի իրքն, զոր Փիլոքորոս պատմէ յերկրորդում Ատթիդին, եթէ Մինովսայ տարօս անուն ումն զօրավարէ անագորոյն և խիստ բարուցն։ քանզի Մինոս ՚ի հանդէս ագոնին ՚ի վերայ Անդրոգեայ դնէր՝ զոր սպանին Աթենացիքն, և ընդ կառոյն յաղթելոյ պարգև զորդիսն տայր զատամբկեցելու, ուժգին էր Մինոտարոսն, և ամենեցուն յաղթէր. մինչև Թէսեւս ՚ի մարտ գրգռեալ, և յաղթեալ Մինոտաւրոսին, խոստացաւ զորդիսն ապրեցուցանել ՚ի պարտ բաժնից։ առցին իբրաց վերայ ըննել և կենդանացուցոց։	չղ	ժե	է	լը	ը	իը	
	չղա	ժզ	ը	լթ	թ	իթ	
	չղբ	ժէ	թ	խ	ժ	լ	
	չղգ	ժը	ժ	խա	ժա	լա	
	չղդ	ժթ	ժա	խբ	ժբ	լբ	
				Փինտոս ամս Է։			
	չղե	ի	ժբ	ա	ժգ	լգ	Թեսեւս առեւանգեալ զՀեղենէ. զոր դարձեալ անդրէն հանին եղբարքն. և զմայրն Թեսեւսայ գերի ածին, յորժամ նա ՚ի տարաշխարհ Ճանապարհ գնայ։
	չղզ	իա	ժգ	բ	ժդ	լդ	
	չղէ	իբ	ժդ	գ	ժե	լե	
		Յայիր ամս ԻԲ։					
	չղը	ա	ժե	դ	ժզ	լզ	
	չղթ	բ	ժզ	ե	ժէ	լէ	
	պ	գ	ժէ	զ	ժը	լը	Թեսեւս՝ նախ զԱթենացիս ցրուեալս ընդ աշխարհս՝ ՚ի մի քաղաք ժողովեաց, և զնեղեցելոյս ժողով վէճս առ. և այնմ իւրն նախ եդ օրէնս։
	պա	դ	ժը	է	ժթ	լթ	
	պբ	ե	ժթ	ը	ի	խ	
				Ատրո- փոս ամս Կ։		Ամենէմէս ամս ԻԶ։	
	պգ	զ	ի	ա	իա	ա	Թեսեւս փախստական յԱթենացւոց։
	պդ	է	իա	բ	իբ	բ	

Fragm. Gr. ad verbum.

783. Οἱ ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας ἐστράτευσαν. Sync. 130. D.

784. Μήδεια Κολχὶς ἀνεχώρησεν Αἰγέως. Sync. 130. C.

786. Ἀνδρόγεως ἐδολοφονήθη ἐν Ἀθήναις. Sync. 130. A.

790. Τὰ περὶ τὸν Μινώταυρον, ὡς Φιλόχορος ἱστόρησεν ἐν δευτέρᾳ Ἀτθίδος, τοῦ Μίνωος στρατηγὸς (ὤν), ὃς ὠνομάζετο (μὲν) Ταῦρος, τὴν δὲ φύσιν ὠμὸς, καὶ ἀνήμερος ἦν. ἐπεὶ δὲ Μίνως ἀγῶνα ἐπ' Ἀνδρογέῳ ἐτίθει, ὃν ἀπέκτειναν Ἀθηναῖοι, τοὺς Ἀττικοὺς δὲ παῖδας ἔπαθλον ἐδίδου. ἰσχυρὸς ὢν ὁ Ταῦρος πάντων

	Anni Abrahae	*Hebr. Thola*	*Assyr. Sosarmus*	*Sicyon. Inachus*	*Athen. Aegeus*	*Aegypt. XIX. Dyn. Amenophis*	
	781	6	17	29	47	19	lorum equites fuere, ut narrat Palephatus in primo de Incredibilibus (libro).
	782	7	18	30	48	20	
					Theseus Aegei annis XXX.		
Septeni adversus Thebas expeditionem fecerunt.	783	8	19	31	1	21	
			Mithreus annis XXVII.				
	784	9	1	32	2	22	Medea Colchica ab Aegeo discessit.
	785	10	2	33	3	23	
	786	11	3	34	4	24	Androgeus dolo interfectus est Athenis.
	787	12	4	35	5	25	
	788	13	5	36	6	26	
	789	14	6	37	7	27	
	790	15	7	38	8	28	
Minotauri res, de quo Philochorus narrat in secundo Atthidis (libro), quod Minoi Taurus quis nomine magister militiae constituitur inhumanus ac crudelis more. Quia Minos in certamen agonis ferebatur in Androgeum, quem Athenienses interfecere, et pro certaminis victoria praemii loco dabat pueros Atticos. Fortissimus erat (Mino) Taurus, et omnes superabat, usque dum Theseus in certamen provocatus, et, victo Tauro, pollicitus est eximere pueros a debitis tributis: et harum rerum testes esse (ait) Cnosios ipsos.	791	16	8	39	9	29	
	792	17	9	40	10	30	
	793	18	10	41	11	31	
	794	19	11	42	12	32	
				Festus an. VIII.			
	795	20	12	1	13	33	Theseus Helenam rapuit, quam rursus fratres abduxerunt, atque matrem Thesei captivam duxerunt, cum ille longinquum iter faceret.
	796	21	13	2	14	34	
	797	22	14	3	15	35	
		Jair ann. XXII.					
	798	1	15	4	16	36	
	799	2	16	5	17	37	
	800	3	17	6	18	38	Theseus primus Athenienses per regionem dispersos in unam civitatem congregavit, atque Ostracismo multatus est, cum ipse primus eam statuerit legem.
	801	4	18	7	19	39	
	802	5	19	8	20	40	
				Adrastus ann. IV.		*Amenemes an. XXV.*	
	803	6	20	1	21	1	Theseus fugit ab Athenis.
	804	7	21	2	22	2	

κατεκράτει, ὡς καὶ δὲ τῷ Θησεῖ τοῦ ἀγῶνος μετεδόθη, καὶ τὸν Ταῦρον κατεπάλαισε, συνέβη δὲ τοὺς παῖδας διασωθῆναι, καὶ τὴν πόλιν ἀφαιρεθῆναι τῶν δασμῶν. (αὐτοὶ δὲ Κνώσιοι λέγουσιν). Sync. 130. D. E. praepostero ordine.

795. Θησεὺς Ἑλένην ἥρπασεν, ἣν αὖθις ἀπέλαβον οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς... τὴν μητέρα Θησέως αἰχμαλωτίσαντες, ἀποδημοῦντος τοῦ Θησέως. Sync. 137. D.

800. Θησεὺς Ἀθηναίους κατὰ χώρας διεσπαρμένους εἰς ἓν συναγαγών, ἤτοι εἰς μίαν πόλιν, πρῶτος ἐξωστρακίσθη αὐτός, πρῶτος θεὶς τὸν νόμον. Sync. 137. E.

803. Θησεὺς ἔφυγεν ἀπὸ Ἀθηνῶν. Id. ibid.

Ահ Աբրահ.	Եբրայ. Ցոյներ	Աստր. Միջբեռ.	Սիկիոն. Աբրամ.	Աղեքս. Թութմոս էգիպտ.	Էգիպտ. Ամենհ. ին. թագ. հարաօ.	
պե	ը	իբ	գ	իգ	գ	
պզ	թ	իգ	դ	իդ	դ	
			Պուլխոսէս ամս լե:			
պէ	ժ	իդ	ա	իե	ե	Ահազանաց ի վե- րայ ամենից զե- րաժոզսին:
պը	ժա	իե	բ	իզ	զ	
պթ	ժբ	իզ	գ	իէ	է	
պժ	ժգ	իէ	դ	իը	ը	Աբ. որով իշխեն առաւ:
		Տատոսէս ամս լե:				
պժա	ժդ	ա	ե	իթ	թ	
պժբ	ժե	բ	զ	ի	ժ	
				Մենեսթեոս ամս իգ:		
պժգ	ժզ	գ	է	ա	ժա	Մինովս ի սկիզ- բնա զօրաժոզով և զեալ ի վերայ զե զոզս՝ ապատանի ի կռվեկեզոյ դասերացւոյ:
պժդ	ժէ	դ	ը	բ	ժբ	
պժե	ժը	ե	թ	գ	ժգ	
պժզ	ժթ	զ	ժ	դ	ժդ	
պժէ	ի	է	ժա	ե	ժե	Մինկենց Թագա- ւորեաց ազամնեան ամս լե: որոյ յիշա- ամի իշխեն առաւ:
պժը	իա	ը	ժբ	զ	ժզ	
պժթ	իբ	թ	ժգ	է	ժէ	
		Յեհոյի ամս չ:				
ոի	ա	ժ	ժդ	ը	ժը	Հերակղէս ի վե- րեւասանի զան- առաս ապատանէ:
պիա	բ	ժա	ժե	թ	ժթ	
պիբ	գ	ժբ	ժզ	ժ	ի	
պիգ	դ	ժգ	ժէ	ժա	իա	Պահեզմանի մէ- նադաս Թագաւո- րեաց:
պիդ	ե	ժդ	ժը	ժբ	իբ	
պիե	զ	ժե	ժթ	ժգ	իգ	
		Իշբէնդա ամս է:				
պիզ	է	ժգ	ի	ժդ	իդ	Հերակղէս ի սը- բուժումեան խո- թումխան անկեալ՝
պիէ	ը	ժէ	իա	ժե	իե	

Ահազանաց ի վերայ ամենից զերաժոզսին:

811. * Տատոսէս ամս լե: Ի սորա իշ ամին առաւ Իլիոն քաղաք ի յաթենացւոց անաւ. և ամիսանի Հզէն իբրն առ. սովաս || · Թռմմ. արծբ · իե · 4:

» Tautanes annos xxxi. Hujus anno xxv. capta fuit urbs Ilium ab Atheniensibus, et Sampsonis res hujus aetate fuerunt ». Thom. Arzer. 1. 4.

826-835. * Ահազանդրոս զերկինէ առևանդեաց. և ի տէ պատերազմին վասն այնր, և առնուլն զնդան. և հերակղէս խոցեալ ընկենաց զինքն ի հուբ || · Վարդան:

	Anni Abrahae	*Hebr. Jair*	*Assyr. Mithreus*	*Sicyon. Adrastus*	*Athen. Theseus Aegei*	*Aegypt. XIX. Dyn. Amenemes*	
	805	8	22	3	23	3	
	806	9	23	4	24	4	
				Polyphales an. XXXI.			
Amazonum expeditio contra Athenas.	807	10	24	1	25	5	
	808	11	25	2	26	6	
	809	12	26	3	27	7	
	810	13	27	4	28	8	(Tautames) Sub quo Ilium captum.
			Tautames annis XXXI.				
	811	14	1	5	29	9	
	812	15	2	6	30	10	
					Melestheus annis XXIII.		
	813	16	3	7	1	11	Minos in Sicilia expeditionem constituens adversus Daedalum, a filiabus Cocali occiditur.
Atreus Argis regnavit, et Mycenis Thyestes.	814	17	4	8	2	12	
	815	18	5	9	3	13	
	816	19	6	10	4	14	
	817	20	7	11	5	15	
Phaedra Hippolitum concupiscit.	818	21	8	12	6	16	Mycenis regnavit Agamemnon annis XXXV. cujus anno XVIII. Ilium captum fuit.
Post Jair regunt Hebraeos Ammonitae annis III. qui simul cum temporibus posteriorum Judicum connumerantur juxta Hebraeorum traditiones.	819	22	9	13	7	17	
		Jephthai an. VI.					
	820	1	10	14	8	18	Hercules in Libya Antaeum occidit.
	821	2	11	15	9	19	
	822	3	12	16	10	20	
	823	4	13	17	11	21	
	824	5	14	18	12	22	Lacedemone Menelaus regnavit.
Aegyptii (lege, Epigoni) expeditionem fecerunt adversus Thebas.	825	6	15	19	13	23	
		Esebon an. VII.					
Alexander Helenam rapuit, et Iliacum bellum annis decem	826	1	16	20	14	24	Hercules in pestilentiae morbum incidens, in ignem se in-
	827	2	17	21	15	25	

» Alexander Helenam rapuit; et decennium praelium hac de causa, et Ilii captura. Hercules autem sauciatus projecit se in ignem ». Vardanes.

(ad verb.) 813. Μίνως ἐπὶ (marg. εἰς) Σικελίαν στρατεύσας διὰ Δαίδαλον, ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν Κοκάλου θυγατέρων. Sync. 131. A.

818. Φαίδρα Ἱππολύτου ἐρᾷ σθη. Sync. 131. A.

825. Οἱ Ἐπίγονοι (τῶν ἑπτὰ) ἐπὶ Θήβας ἐστράτευσαν. Sync. 131. A.

	Ադամ Ադրամ	Եբերաս Ասբեր	Ասուր Տատա Ձա	Սիւան Պուղէ Թաղէ	Արփաքսատ Մեղեա Բնա	Կայնան Արփաքսատ Ձեռ. Բնա Հարսա	
բազմին զաւան ամ գումարեցաւ՝ զան ինձորոյ գեղոյ · ո րոց ընտրոյ սէր կր պարիա անգիտրդ :	ալիը	գ	ժը	իբ	ժղ	իզ Ընտրվ ըի ամ ի :	'ի կրակ գիմեաց, և պշնագէս 'ի մարդկա նէ վճաբեցաւ, կէ ցեալ ամս ծգ · բայց ամենէք յառաջ քան զէ ամ պատմին լե նել նմա :
	ալիթ	դ	ժթ	իգ	ժէ	ա	
Մոմիաս կիշէ կեցւոց թագաւոր բնաց :	ալը	ե	ի	իզ	ժը	բ	Մելիան և ամ դունք՝ պրիամոյ կը ռաւակից եղեն :
	ալա	զ	իա	իե	ժթ	գ	
Յետ հաբրոնայ յերբայեցւոց օրէ նադին կրի գաստ ւոր էղոն ամս ձ · որ չկայ յեօթանաս նիցն :	ալը	է	իբ	իզ	ի	դ	Ընտրվբիս եգիպ տացւոց արքայ 'ի Համբրամ պոլիբոս կոչի՝ այր ազնուկ գրեալ · յիշատակէ զնմանէ յոգիսակա նին, առ նմա ասէ լինել աւերածոյն :
	ալը	ը	իգ	իը	իբ	զ	
	ալէ	գ	իե	իթ	իգ	է	Յերեմի առնչոյն մինչև ցառաջին զոմպիադն՝ ամք նն :

ԻՂԻՈՆ ԱՌԱՒ ։

Պատմութիւն ամենայն ժամանակին՝ ըստ ասորեստանեաց ի և երբոր դէ 'ի նինեայ թագաւորութենէն յասն պլէ : Այլ ըստ եբերայեցւոց յարբահամու ծննդենէն ասն պլէ : Այլ ըստ սիկոնացւոց 'ի ի որդէ երկրորդէ երոպոյ ասն պլէ : Այլ յառաջմէ ամէն կերպոյ նախնի թագաւորին ատտիկեացւոց՝ մինչև յաւերն տրոմայւոց, և 'ի ի երորդ երրորդ ամն մինոսթեայ՝ զորմէ յիշատակէ Համերոս, ժողովին ամք իղ՝ Այդիւսի և յերեմիաերորդ հինգերորդին մինչև յասն՝ որ առաջիկայ, ամք իղ :

				Դեմ- ֆոն ամ ըի :	Եփեսոսացոց յերրորդ պատ մութեն մանկութենէ Ի հարց պատմութիւն դիւցազնից ; ամ ճէ :
ալզ	գ	իզ	Լ	ա	ա
ալէ	է	իե	լա	բ	բ
			Պելոսոփոս ամ Ի :		
ալը	զ	իբ	ա	գ	գ

8333 · * Յետ Եսեբոնի յերբայեցւոց օրինաց կի գրի գաստւոր, ձ · էղոն, ամս տասն : որ չկայ յեօթանասնիցն : 'Ի սորա երրորդ ամին էլեոն (կամ էլիոն) առաւ ‖ · Սամ : * Տատա նէս ամս լէ : 'Ի իե ամին տաւտանեայ էլիոն քաղաք առաւ ‖ · Կոյնն :

» Post Esebonem in Hebraeorum exemplari scribitur x. Judex Aelo annis decem, qui non

	Anni Abrahae	*Hebr. Esebon*	*Assyr. Tautames*	*Sicyon. Polyphales*	*Athen. Melestheus*	*Aegypt. XIX. Dyn. Amenemes*	
coactum propter malum pulchritudinis ... quibus dijudicandis praecerat Paris Pastor.	828	3	18	22	16	26	jecit, et sic ab hominibus decessit, annos vivens LII. Quidam tamen ante annos XXX. eum decessisse ferunt.
						Thuoris an. VII.	
	829	4	19	23	17	1	
	830	5	20	24	18	2	
Mompsus Cilicibus imperavit.	831	6	21	25	19	3	Memnon et Amazones cum Priamo consociati sunt in bello.
	832	7	22	26	20	4	
Post Hesebon juxta Hebraeorum exemplar habetur Judex, Aelon annis x. qui non invenitur apud Septuaginta.		*Labdon an. VIII.*					Thuoris Aegyptiorum rex ab Homero Polybus vocatur, maritus Alcandrae. De eo meminit in Odyssea. Sub eo ait factum excidium (Trojae).
	833	1	23	27	21	5	
	834	2	24	28	22	6	
A Moysis nativitate anni CCCCXI.	835	3	25	29	23	7	A captivitate Ilii usque ad primam Olympiadem anni CCCCV.

ILIUM CAPTUM.

Colligitur omne tempus, secundum Assyrios a XL. tertio regni Nini, in annos DCCCXXXV. Et secundum Hebraeos a nativitate Abraam in annos DCCCXXXV. Et secundum Sicyonios a XXII. Europis in annos DCCCXXXV. A primo vero Cecropis anno, primi Atticorum regis, usque ad excidium Trojanorum, et (usque) ad XX. tertium annum Menesthei, de quo Homerus meminit, colliguntur anni CCCLXXVI. Totidem et a tricesimo quinto Moysis usque ad annum praesentem, anni CCCLXXVI.

				Demophon annis XXXIII	*Aegyptiorum ex tertio tomo Manethi XX. Dynastia Diopolitarum, annis CLXXVIII.*	
836	4	26	30	1	1	
837	5	27	31	2	2	
			Pelasgus an. XX.			
838	6	28	1	3	3	

datur apud Septuaginta. Hujus anno tertio Ilium captum a. Sam. " Tautanes annos XXXI. Anno Tautanis XXV. Ilium captum a. Idem. Similiter et Arzerunius, ut paulo supra.

(ad verbum) 831. (' ...) Αμαζόνες Πριάμῳ συνεμάχησαν. Sync. 137. C.

835. Τὸ Ιλιον ἁλω. Chron. Pasch. 66. C. et Sync. 137. 138.

	Ամք Աբրահ.	Եբրայ. Աբ-դոն	Ասոր. Տաւ-տանէս	Սիկիոն. Պեղաս-գոս	Աթէն. Դեմո-ֆոն	Ղատինացւոց՝ որ յետոյ հռովմայեցիք էին, Ենեաս թագաւորեաց՝ յետ երից ամաց առմանն Իլիոնի, ամս Գ. եւ յայս ամանս առնէն՝ ըն Է:	Եգիպտ. Դիոս-պոլիտ. Ի հարս.	
	պլթ	է	իթ	բ	դ	ա	դ	
	պխ	ը	լ	գ	ե	բ	ե	
		Սամփսոն ամս Ի:						Զսամփսոնէ ասեն՝ թէ կարի նշանաւոր էր զօրութեամբ. մինչեւ համեմատել հերակլի գործոցն:
Յետ զԱբդոնի ունին զեբրայեցիս այլազգիք ամս Խ. որք խառն ընդ ժամանակաց որ յետ այնորիկ դատաւորացն՝ համարին ըստ հրէից աւանդութեանց: յորս եղեն եւ Հռութայ իրքն:	պխա	ա	լա	դ	զ	գ	զ	
			Տեւտէոս ամս. Խ:			Ասկանիոս ամս ԼԸ:		
	պխբ	բ	ա	ե	է	ա	է	
	պխգ	գ	բ	զ	ը	բ	ը	Ասկանիոս Ենեայ՝ քաղաք շինեաց զԱլբան:
	պխդ	դ	գ	է	թ	գ	թ	
	պխե	ե	դ	ը	ժ	դ	ժ	
	պխզ	զ	ե	թ	ժա	ե	ժա	Ոդիսեայ իրքն. եւ թէ զիարդ յառնէն փախեաւ ողբերգնաւաւն, մինչ ափերենացիք զանդր նաւորդեալքն առ տղակեկին. եւ պատմէ Պաղեփատոս յառաջնում անհաւատալեացն մատենին:
	պխէ	է	զ	ժ	ժբ	զ	ժբ	
Զառաջինն Լիդացիք ծովակալեցին ամս ՂԲ:	պխը	ը	է	ժա	ժգ	է	ժգ	
	պխթ	թ	ը	ժբ	ժդ	ը	ժդ	
	պծ	ժ	թ	ժգ	ժե	թ	ժե	
	պծա	ժա	ժ	ժդ	ժզ	ժ	ժզ	
	պծբ	ժբ	ժա	ժե	ժէ	ժա	ժէ	
	պծգ	ժգ	ժբ	ժզ	ժը	ժբ	ժը	
	պծդ	ժդ	ժգ	ժէ	ժթ	ժգ	ժթ	Մինէնից թագաւորեաց ողխոմենոյ յետ եգիպտանի:
	պծե	ժե	ժդ	ժը	ի	ժդ	ի	
	պծզ	ժզ	ժե	ժթ	իա	ժե	իա	Պիւռոս յոմերացոյ յաղթէ ասպատանի՝ յայսպոզանի մէ հենեն, մատնեալ 'ի բերէ քրմէ: առ որով ամենք զհամբաւէ առեն լինել:
	պծէ	ժէ	ժզ	ի	իբ	ժզ	իբ	
				Զեւքսիպոս ամս ԼԱ:				
	պծը	ժը	ժէ	ա	իգ	ժէ	իգ	
	պծթ	ժթ	ժը	բ	իդ	ժը	իդ	
	պկ	ի	ժթ	գ	իե	ժթ	իե	
Հեբրայականն Խ ամ ունի. եւ Հ իցն Ի առէ:		Հեղի քահանայ ամս. Խ:						
	պկա	ա	ի	դ	իզ	ի	իզ	

839. * Յետ երից ամաց առնլոյն զԻլիոն՝ թագաւորէ Ղատինացւոց՝ Բ ամաւ յառաջ քան զսամփսոն, որ է ԻԹ ամ տաւտանեայ, զառաջինն Ենեաս ամս Գ || : Սամ:

» Tribus annis post Ilium captum regnat in Latinos, II. annis ante Samson, id est XXIX. anno Tautanis, primum Aenias annos III. «. Sam.

845. * 'Ի Ե. ամին սորա (այսինքն սամփսոնի) եղեն իրքն հռութայն || . Վարդան:

»Anno Samsonis V. factae sunt res Rhuth «. Var.

860. * Հեղի ամս քառասուն. 'յ Հ իցն Ի ամ առէ || . Սամ:

	Anni Abrahae	Hebr. Labdon	Assyr. Tautames	Sicy. Pelasgus	Athen. Demophon	Latinorum qui postea Romani, Aeneas rex fuit tribus post annis ab Ilio capto, annos III. sed nonnulli dicunt VIII. — Aegy. XX. Dyn. Diopolitae.	
	839	7	29	2	4	1	4
	840	8	30	3	5	2	5
		Sampson annis XX.					
Post Labdonem regunt Hebraeos alienigenae annis XL. qui una cum temporibus posteriorum Judicum computantur secundum Judaeorum traditiones. In quibus erant et res Rhuth.	841	1	31	4	6	3	6
			Teuteus an. XL.			*Ascanius an. XXXVIII.*	
	842	2	1	5	7	1	7
	843	3	2	6	8	2	8
	844	4	3	7	9	3	9
	845	5	4	8	10	4	10
	846	6	5	9	11	5	11
	847	7	6	10	12	6	12
Primum Lydi mare obtinuerunt annis XCII.	848	8	7	11	13	7	13
	849	9	8	12	14	8	14
	850	10	9	13	15	9	15
	851	11	10	14	16	10	16
	852	12	11	15	17	11	17
	853	13	12	16	18	12	18
	854	14	13	17	19	13	19
	855	15	14	18	20	14	20
	856	16	15	19	21	15	21
	857	17	16	20	22	16	22
				Zeuxippus ann. XXXI.			
	858	18	17	1	23	17	23
	859	19	18	2	24	18	24
Hebraicum (exemplar) XL. annos habet. τῶν autem LXX. XX dicit.	860	20	19	3	25	19	25
		Heli Sacerdos an. XL.					
	861	1	20	4	26	20	26

De Sampsone ajunt, quod nimis insignis vi fuerit, ita ut comparetur Herculis factis.

Ascanius Aeneae (filius) urbem condidit Albam.

Ulyssis res, et quod quomodo virum fugerit Trieri navi, dum Tyrrheni eò navigantes spoliabant. Narrat autem Palephatus in Primo Incredibilium libro.

Mycenis regnavit Orestes post Aegisthum.

Pyrrhus ab Oreste occiditur Delphis in templo Apollinis, a Chaere (al. Macareo) Sacerdote proditus. Sub quo quidam Homerum fuisse dicunt.

» Heli annos quadraginta: apud LXX. versionem dicitur XX ω. Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

860. Ηλεὶ ἱερεὺς ἡγήσατο τοῦ Ισραὴλ ἔτη κ'. κατὰ τοὺς ὁ. κατὰ δὲ τὸ Εβραϊκόν, ᾧ καὶ Ευσέβιος ἠκολούθησεν, ἔτη μ'. καὶ οὐχ οὕτως ἐπαγγειλάμενος. Sync. 141. A.

Fragm. Gr. ad sensum.

841. Τὸν Σαμψὼν ... ἰσχύι διάσημον γεγονέναι φασί ... Καὶ παρά τισι τὰς πράξεις αὐτοῦ παραβάλλεσθαι ταῖς τοῦ Ηρακλέους φασί. Chron. Pasch. 66. E.

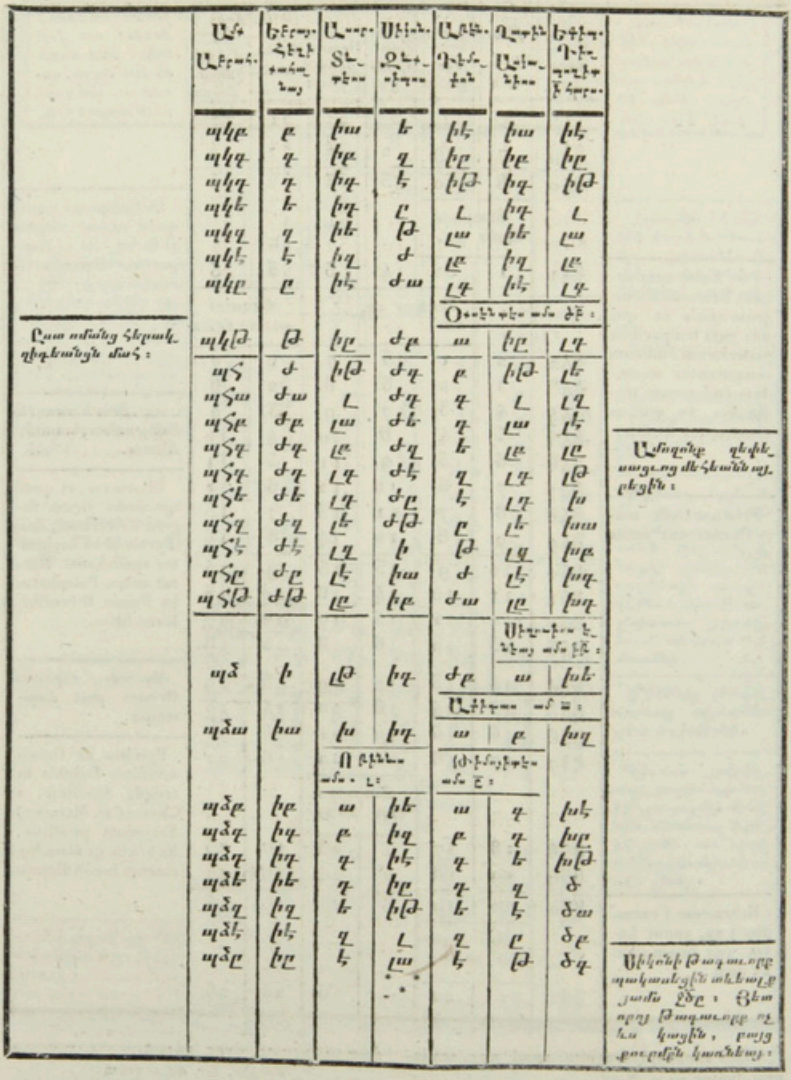

Fragm. Gr. ad verbum.

873. Ἀμαζόνες ... τὸ ἐν Ἐφέσῳ ἱερὸν προσέπρησαν. Sync. 142. C.

888. Κάστορος (...) περὶ τῶν βασιλεύσαντων Σικυωνίων. Παρατίθεμεν δὲ καὶ τοὺς Σικυῶνας βασιλεύσαντας, ἀρχομένους μὲν ἀπὸ Αἰγιαλέως τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος, λήγοντας

	Anni Abrahae	Hebr. Heli sacerdos	Assyr. Teuteus	Sicy. Zeuxippus	Athen. Demophon	Latin. Ascanius	Aegy. XX. Dyn. Diop.	
	862	2	21	5	27	21	27	
	863	3	22	6	28	22	28	
	864	4	23	7	29	23	29	
	865	5	24	8	30	24	30	
	866	6	25	9	31	25	31	
	867	7	26	10	32	26	32	
	868	8	27	11	33	27	33	
					Oxyntes ann. XII.			
Secundum quosdam Heraclidarum obitus.	869	9	28	12	1	28	34	
	870	10	29	13	2	29	35	
	871	11	30	14	3	30	36	
	872	12	31	15	4	31	37	
	873	13	32	16	5	32	38	Amazones Ephesiorum templum succenderunt.
	874	14	33	17	6	33	39	
	875	15	34	18	7	34	40	
	876	16	35	19	8	35	41	
	877	17	36	20	9	36	42	
	878	18	37	21	10	37	43	
	879	19	38	22	11	38	44	
						Sylv. Aeneae an. XXIX.		
	880	20	39	23	12	1	45	
					Aphidas an. I.			
	881	21	40	24	1	2	46	
			ὁ Thineus an. XXX.		*Thymoetes an. VIII.*			
	882	22	1	25	1	3	47	
	883	23	2	26	2	4	48	
	884	24	3	27	3	5	49	
	885	25	4	28	4	6	50	
	886	26	5	29	5	7	51	
	887	27	6	30	6	8	52	
	888	28	7	31	7	9	53	Sicyonis Reges defecerunt, cum perdurassent an. DCCCCLVIII. Post quod reges non amplius fuerunt, sed Sacerdotes Carnii.

δὲ ἐπὶ Ζεύξιππον. οἱ μὲν οὖν βασιλεῖς κατέσχον ἐτῶν χρόνον ιηθ'. μετὰ δὲ τοὺς βασιλεῖς κατεστάθησαν ἱερεῖς τοῦ Καρνίου ἕξ, οὗτοι δ' ἱεράτευσαν ἔτη λγ'. μεθ' οὓς κατεστάθη ἱερεὺς Χαρίδημος, ὃς καὶ οὐχ ὑπομείνας τὴν δαπάνην ἔφυγεν. Sync. 78. A. (Confer cum 1. Parte Chron. Eusebii. p. 255.)

Ասորվբր ծամանակագրբ՝ վասն սկիզնացուց Թագաւորացն Ասորեստանեայց։

Արդեւցաք մի ըստ միոջէ զսկիզնացուց Թագաւորացն, սկիզբն արար բեալ յԵգիպտոսէ առաջինն Թագաւորէն՝ Հանգուցաք ՚ի զՔսիսոս։ Թագաւորքն կալան ամս ՋԻԵ։ Եւ յետ Թագաւորացն քուրմքն կառնեայ կացին Ջ, որք կալան զքրմութիւնն ամս ԼՋ։ յետ որոց Եկաց քուրմ քարիդեմոս, որ առ չժուժալ ծախուցն՝ վախստական եղև։

Ամ Աբրահամ.	Եբրայ. Հնդի կամ.	Ասոր. Թինկե Ս	Աբիմե. Թինկե իոնե	Դոմ. Սիեր. նիոս կենայ	Եգիպտ. Դինդ գոգիք Հայոց
պձԹ	լԹ	ը	ը	ժ	ծգ

ԵրեքԹիդեանց Թագաւորութիւնն վախճանեցաւ։ Եւ առտիկեցւոց Թագաւորացն իշխանութիւնն յայլ ազգ փոխեցաւ. զԹիմոյիտ յառաջ կոչեալ քսանԹիոսի բիւրաեայ, և չունել յանձին Թիմոյիտ, մեզանԹոս անդրապտմպեայ պիղոյի միայն ընդ միայն կռուեցաւ, յաղԹեաց և Թագաւորեաց. անտի և խաբէբէից տօն լինի յանԹիոս, վասն խաբէութեամբ լինելոյ յաղԹութեանն։

Ասորվբր ծամանակագրբ՝ վասն աբեղնացուց Թագաւորացն։

Արդեւցուք առնիԹեր և զաԹենացուց Թագաւորսն, սկիզբն առնել՚ի հեկրոպայ՝ որ կոչէր դիփիւս, Հանգուցուք ՚ի Թիմոյիտէս։ Իսկ ամէն Թագաւորացն ժամանակ՝ որ կոչին երեքԹիդեանք, զտանի ամաց նոցա։ Յետ որոց առ զԹագաւորութիւնն մեզանԹոս անդրապտմպեայ պիղոյիցն. և նորին որդի կոդրոս, որք Թագաւորեցին ամս ծԼ։

			Մեղուքս ամս ԼԷ։		
պղ	Լ	Թ	ա	ժա	ծԼ
պղա	Լա	ժ	բ	ժբ	ծզ
պղբ	Լբ	ժա	գ	ժգ	ծէ
պղգ	Լգ	ժբ	դ	ժդ	ծը
պղդ	Լդ	ժգ	ե	ժե	ծԹ
պղե	Լե	ժդ	զ	ժզ	կ
պղզ	Լզ	ժե	է	ժէ	կա

Fragm. Gr. ad verbum.

889. Η' τῶν Ερεχθειδῶν βασιλεία κατελύθη παρὰ Αθηναίοις Αττικῶν λεγομένη, καὶ μετῶλθεν εἰς ἕτερον γένος. Θυμοίτην γὰρ προσκαλεσαμένου Ξάνθου τοῦ Βοιωτίου, καὶ μὴ ὑπακούσαντος τοῦ Θυμοίτου, Μέλανθος Ανδροπόμπου Πύλιος ἀναδεξάμενος ἐμονομάχησε, καὶ

Castoris Chronographi de Sicyoniorum imperio.

Exposuimus singillatim Sicyoniorum reges, incipientes ab Aegyaleo primo rege, et finem fecimus in Zeuxippo. Reges tenuerunt annis DCCCCLXVII. Postque reges, Sacerdotes constituti sunt VI, qui tenuerunt sacerdotium annis XXXIII. Post quos sacerdos constitutus est Charidemus, qui sumptibus non subsistens fugam capessivit.

Anni Abrahae	*Hebr. Heli Sacer.*	*Assyr. Thineus*	*Athen. Thymoetes*	*Latin. Sylv. Aeneae*	*Aegy. XX. Dyn. Diopol*
889	29	8	8	10	54

Erechthidarum regnum finitum, et Atticorum regum imperium ad aliud genus translatum est. Thimoeten quum provocasset Xanthius Bocotius, Thimoetes autem recusasset, Melanthus Andropompi (filius) Pyliensis solus cum solo congressus est, superavit regnavitque. Inde et Fallaciarum solemnitas agitur Athenis, eo quod per fallaciam peracta fuerit victoria.

Castoris Chronographi de Atheniensium imperio.

Apponemus et Atheniensium reges, incipientes a Cecrope qui vocabatur Diphyes, et finem facientes in Thimoete. Universum autem tempus regum qui vocabantur Erechthidae, invenitur annorum CCCCXLIX. Post quos suscepit regnum Melanthus Andropompi (filius) Pyliensis, et ejusdem filius Codrus, qui regnaverunt annis LVIII.

			Melanthus an. XXXVII		
890	30	9	1	11	55
891	31	10	2	12	56
892	32	11	3	13	57
893	33	12	4	14	58
894	34	13	5	15	59
895	35	14	6	16	60
896	36	15	7	17	61

νικήσας ἐβασίλευσεν. ἔνθεν Ἀθήνησιν ἡ τῶν Ἀπατουρίων ἑορτὴ ἄγεται, διὰ τὸ σὺν ἀπάτῃ γενέσθαι τὴν νίκην. Sync. 142. C. D. (Sequentem Castoris textum confer cum I. P. Euseb. p. 268.)

900. Τελευτήσαντος Ἡλεὶ τοῦ ἱερέως ἡ κιβωτὸς ὑπὸ ἀλλοφύλων γίνεται, καὶ μετὰ ταῦτα ἄγεται εἰς οἶκον Ἀμιναδάβ (ἔτη κ'.) Sync. 141. A.

Ամ Աբրահ.	Ասուր. Հերէն տումբ նոյ	Աղուր. Թոխ նեռ	Աքքադ. Մէ. ղամբռս	Զատ. Սին ռսս	Իփեթ. Գոմ. դուխտ ի հար.
պղհ	լհ	ժզ	ը	ժը	կբ
պղը	լը	ժհ	թ	ժթ	կգ
պղթ	լթ	ժը	ժ	ի	կդ
՚Ի վախճանել հզկայ քահանայի առաքանան ընդ այլազգիսք լինի. և յետ այնորիկ գայ ՚ի տուն ամինադաբայ:	ք	խ	ժթ	ժա	իա	կե
		Սամուել ամս. խ:				
ՔԱ	ա	լ	ժբ	իբ	կզ
ՔԲ	բ	իա	ժգ	իգ	կէ
ՔԳ	գ	իբ	ժդ	իդ	կը
ՔԴ	դ	իգ	ժե	իե	կթ
ՔԵ	ե	իդ	ժզ	իզ	Ի
ՔԶ	զ	իե	ժէ	իէ	Իա
ՔԷ	է	իզ	ժը	իը	Իբ
ՔԸ	ը	իէ	ժթ	իթ	Իգ
				Զատիս ամ. լե:	
ՔԹ	թ	իը	ի	ա	Իդ
ՔԺ	ժ	իթ	իա	բ	Իե
ՔԺԱ	ժա	լ	իբ	գ	Իզ
		Դերբիթ ամ. խ:			
ՔԺԲ	ժբ	ա	իգ	դ	Իէ
ՔԺԳ	ժգ	բ	իդ	ե	Իը
ՔԺԴ	ժդ	գ	իե	զ	Իթ
ՔԺԵ	ժե	դ	իզ	է	Ձ

Հոմերոս պէտս Ճանաչ չէր ըստ ոմանց:

Լթէ որպէս գՀոմերոսէ առ՚ի բազմից եղև երկբանութիւն, յայտ անտի իսկ է, զի ոմանք առ կրկատաւեաւ՝ կարգէն գնա նախ քան զՀերակղեանցն ասպատակ. և այլք առ երատոսթենեաւ՝ յետ Ձ ամի իղևնի աւերածին. և ոմանք առ արիստարքոսիւ, քան զոր է յունական գաղթականութիւնն Ճ ամիւ յետոյ. և ոմանք առ փիղոքորեանէ յունական գաղթականութեամբն, առ միով մինչև ցկեանս իշխանացն աթենացւոց իշխանաւեն. որպէս լինել յետոյ քան զիղիական իրսն Ճ՚Ձ ամիւ. և ոմանք առ ապողոդորեաւ՝ յետոյ քան զիղիական իրսն մ՚ի ամիւ. և ոմանք սակաւ ինչ յառաջ քան զողոմպիադան՝ յետ իղևնի առնլցին Ն ամիւ. և այլք առ արքիղոքաւ՝ զքսանեբորդիւ և զերբորդիւ ողոմպիադաւն՝ յետոյ քան զիղիականն Չ ամիւ:

(ad verbum) 915. Ομηρος (...) κατά τινας ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 68. C.

915. (...) Ομηρον ... οἱ μὲν πρὸ τῆς Ηρακλειδῶν καθόδου φασὶ γεγενῆσθαι, (ὡς οἱ) περὶ Κράτητα, οἱ δὲ περὶ Ερατοσθένην μετὰ ἔτη ρ΄. τῶν Τρωϊκῶν, οἱ δὲ περὶ Αρίσταρχον κατὰ τὴν Ιωνικὴν ἀποικίαν μετὰ ἔτη ρ΄. οἱ δὲ περὶ Φιλόχορον ἐπὶ τῆς Ιωνικῆς ἀποικίας, καθ' ἕνα

	Anni Abrahae.	Hebr. Heli sacerdos	Assyr. Thineus	Athen. Melanthus	Latin. Sylv. Aeneae	Aegy. xx. Dyn. Diopolitae.	
	897	37	16	8	18	62	
	898	38	17	9	19	63	
	899	39	18	10	20	64	
Defuncto Heli Sacerdote, Arca sub alienigenis fuit, ac deinde venit in domum Aminadab.	900	40	19	11	21	65	
		Samuel annis XL.					
	901	1	20	12	22	66	
	902	2	21	13	23	67	
	903	3	22	14	24	68	
	904	4	23	15	25	69	
	905	5	24	16	26	70	
	906	6	25	17	27	71	
	907	7	26	18	28	72	
	908	8	27	19	29	73	
					Latinus Sylvius an. XXXI.		
	909	9	28	20	1	74	
	910	10	29	21	2	75	
	911	11	30	22	3	76	
			Dercylus ann. XL.				
	912	12	1	23	4	77	
	913	13	2	24	5	78	
	914	14	3	25	6	79	
	915	15	4	26	7	80	Homerus Poeta agnoscebatur, secundum quosdam.

Quomodo de Homero apud multos discrepantia fuerit, vel inde manifestum est, quod quidam, ut Crates, collocant eum ante Heraclidarum irruptionem; alii vero, ut Eratosthenes, post C. annos eversionis Ilii: nonnulli, ut Aristarchus, C. annis post Jonicam emigrationem, et nonnulli ut Philochorus, tempore Jonicae emigrationis, sub uno Principum usque ad vitam (totam degentium), sub Archippo (nimirum) Atheniensium principe, quasi vero annis CLXXX post Iliaca gesta. Quidam vero, ut Apollodorus, post Iliaca gesta annis CCXL. et aliqui paulo ante Olympiadas, post Ilium captum annis CCCC. alii demum ut Archilochus, circa vicesimam tertiam Olympiadem, post Iliaca (gesta) annis D.

τῶν διὰ βίου Ἀρχόντων Ἀθήνησιν Ἀρχίππου μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἔτεσιν ρπ΄. οἱ δὲ περὶ Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀθηναῖον, ὕστερον τῶν Ἰλιακῶν σμ΄. ἄλλοι μικρὸν πρὸ τῶν Ὀλυμπιάδων, ἔτεσι ν΄. ἐγγὺς μετὰ Ἰλίου ἁλωσιν. καὶ ἕτεροι κατὰ Ἀρχίλοχον περὶ τὴν κγ΄. Ὀλυμπιάδα, μετὰ ἔτη φ΄. του τῆς ἁλώσεως Τρωΐας. Sync. 144. D.

Ամք Աբրահամու	Եբրայ. Սամուէլ	Ասոր. Պեւեւ. եայ	Կորնթ. թացւոց	Ղակեդեմոն. Եւր. ոսթեն. եայ	Աթեն. Մեդոն. թեայ	Ղատ. Ղատի. նաց	Եգիպտ. Դիոս. պոլսեց. ի հար.	
ջժզ	ժզ	ե	—	ա	իէ	ը	ձա	
			Ալետէս ամս լէ։					
ջժէ	ժէ	զ	ա	բ	իը	թ	ձբ	
ջժը	ժը	է	բ	գ	իթ	ժ	ձգ	
ջժթ	ժթ	ը	գ	դ	լ	ժա	ձդ	
ջի	ի	թ	դ	ե	լա	ժբ	ձե	
ջիա	իա	ժ	ե	զ	լբ	ժգ	ձզ	
ջիբ	իբ	ժա	զ	է	լգ	ժդ	ձէ	
ջիգ	իգ	ժբ	է	ը	լդ	ժե	ձը	
ջիդ	իդ	ժգ	ը	թ	լե	ժզ	ձթ	
ջիե	իե	ժդ	թ	ժ	լզ	ժէ	ղ	
ջիզ	իզ	ժե	ժ	ժա	լէ	ժը	ղա	
					Կոդրոս ամս իա։			
ջիէ	իէ	ժզ	ժա	ժբ	ա	ժթ	ղբ	
ջիը	իը	ժէ	ժբ	ժգ	բ	ի	ղգ	Երկրորդ՝ պէղեսգացիք ծովակալեցին ամս ձե։
ջիթ	իթ	ժը	ժգ	ժդ	գ	իա	ղդ	
ջլ	լ	ժթ	ժդ	ժե	դ	իբ	ղե	
ջլա	լա	ի	ժե	ժզ	ե	իգ	ղզ	
ջլբ	լբ	իա	ժզ	ժէ	զ	իդ	ղէ	
ջլգ	լգ	իբ	ժէ	ժը	է	իե	ղը	
ջլդ	լդ	իգ	ժը	ժթ	ը	իզ	ղթ	
ջլե	լե	իդ	ժթ	ի	թ	իէ	ճ	
ջլզ	լզ	իե	ի	իա	ժ	իը	ճա	Պեղեսգանեանցիք 'ի վերայ աթենացւոց զօրաժողով եղեն։
ջլէ	լէ	իզ	իա	իբ	ժա	իթ	ճբ	
ջլը	լը	իէ	իբ	իգ	ժբ	լ	ճգ	
ջլթ	լթ	իը	իգ	իդ	ժգ	լա	ճդ	Ամազոնացւոց ասպատակ գիսերացաւ ընդ Ասիա հանդերձ։
						Էնէաս սիլուիոս ամս լա։		
ջխ	խ	իթ	իդ	իե	ժդ	ա	ճե	
	Դաւիթ յուդայ թագաւորեաց ամս. խ։							
ջխա	ա	լ	իե	իզ	ժե	բ	ճզ	
ջխբ	բ	լա	իզ	իէ	ժզ	գ	ճէ	

941. * Դերկիլղոս ամս (Խ)։ Ըստ այսմ ժամանակաւ զաւիթ Թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և Թագաւորութիւնն ասորեստանեայց նուազեալ, բռնակալք ոմանք կացին 'ի նոյանէ 'ի կողմանս զամասկոսի ||. Թագ. բ. ր. ը. 4 :

„ Dercyllus annos (XL). Circa hoc tempus David regnavit in Jerusalem; regno autem Assyriorum decrescente, tyranni quidam exstitere

Anni Abrahae	*Hebr. Samuel*	*Assyr. Dercylus*	*Corinthiorum*	*Lacedaem. Eurystheus annis XLIX.*	*Athen. Melanthus*	*Latin. Latinus Sylvius*	*Aegy. XX. Dyn. Diopolitae.*	
916	16	5	——	1	27	8	81	
			Aletes ann. XXXV.					
917	17	6	1	2	28	9	82	
918	18	7	2	3	29	10	83	
919	19	8	3	4	30	11	84	
920	20	9	4	5	31	12	85	
921	21	10	5	6	32	13	86	
922	22	11	6	7	33	14	87	
923	23	12	7	8	34	15	88	
924	24	13	8	9	35	16	89	
925	25	14	9	10	36	17	90	
926	26	15	10	11	37	18	91	
					Codrus an. XXI.			
927	27	16	11	12	1	19	92	
928	28	17	12	13	2	20	93	Secundo Pelasgi mare obtinuerunt annis LXXXV.
929	29	18	13	14	3	21	94	
930	30	19	14	15	4	22	95	
931	31	20	15	16	5	23	96	
932	32	21	16	17	6	24	97	
933	33	22	17	18	7	25	98	
934	34	23	18	19	8	26	99	
935	35	24	19	20	9	27	100	
936	36	25	20	21	10	28	101	Peloponnesii in Atheniensis expeditionem moverunt.
937	37	26	21	22	11	29	102	
938	38	27	22	23	12	30	103	
939	39	28	23	24	13	31	104	Amazonum in Asiam incursio cum Gimmeriis.
						Aeneas Sylvius an. L.		
940	40	29	24	25	14	1	105	
	Ex gente Juda, David ann. XL.							
941	1	30	25	26	15	2	106	
942	2	31	26	27	16	3	107	

ab eis in partibus Damasci α. Thom. Arzer. 1. 4. *Fragm. Gr. ad verbum*.

928. Πελασγοὶ β'. ἐθαλασσοκράτησαν ἔτη πέ. Sync. 144. C.

936. Πελοποννήσιοι ἐστράτευσαν ἐπ' Ἀθήνας. Sync. 142. E.

939. Ἀμαζόνες τῇ Ἀσίᾳ ἐπέβλεσον ἅμα τοῖς Κιμμερίοις. Sync. 142. C.

	Ամք Աբրահ.	Եբրայ. Դաւ. թի թագ. ւոր	Ասոր. Դեւք. Լեւոն	Կորն. Ասպէ. տէ.	Ղա. Լիւդացի Եւ. ...	Աթեն. Կոդրոս	Ղակ. Եւրիսթ. ...	Եգիպ. Դիոսպոլիս ...	
	ՋԽԳ	Գ	ԼԲ	ԻԷ	ԻԸ	ԺԷ	Դ	ՃԸ	
	ՋԽԴ	Դ	ԼԳ	ԻԸ	ԻԹ	ԺԸ	Ե	ՃԹ	
	ՋԽԵ	Ե	ԼԴ	ԻԹ	Լ	ԺԹ	Զ	ՃԺ	
	ՋԽԶ	Զ	ԼԵ	Լ	ԼԱ	Ի	Է	ՃԺԱ	
	ՋԽԷ	Է	ԼԶ	ԼԱ	ԼԲ	ԻԱ	Ը	ՃԺԲ	Կոդրոս վախճանեցաւ՝ տալով զանձն 'ի մահ վասն յաղթութեան՝ պեղոպոնեսացւոց 'ի վերայ աթենացւոց զօրաժողով լինելոյ · առ որովք դադարեաց երեքթիցեանցն իշխանութիւն, ակսեալ յամս ՃԶԸ : Ցետ Կոդրոսի յաթէնս իշխանք մինչև ցեկեաս · որոց առաջին Մեդոն Կոդրեայ ամս Ի :
						Մեգակլէս ... ամս Ի :			
	ՋԽԸ	Ը	ԼԷ	ԼԲ	ԼԳ	Ա	Թ	ՃԺԳ	
Երբայեցւոց քահանայապետ Աբիաթար ճանաչէր · և մարգարէանային Գադ, Նաթան, Ասափ :	ՋԽԹ	Թ	ԼԸ	ԼԳ	ԼԴ	Բ	Ժ	ՃԺԴ	
	ՋԾ	Ժ	ԼԹ	ԼԴ	ԼԵ	Գ	ԺԱ	ՃԺԵ	
	ՋԾԱ	ԺԱ	Խ	ԼԵ	ԼԶ	Դ	ԺԲ	ՃԺԶ	
			Եսարա... ամս ԼԵ :	Իսթմ... ամս ԼԵ :					
	ՋԾԲ	ԺԲ	Ա	Ա	ԼԷ	Ե	ԺԳ	ՃԺԷ	
	ՋԾԳ	ԺԳ	Բ	Բ	ԼԸ	Զ	ԺԴ	ՃԺԸ	
	ՋԾԴ	ԺԴ	Գ	Գ	ԼԹ	Է	ԺԵ	ՃԺԹ	
	ՋԾԵ	ԺԵ	Դ	Դ	Խ	Ը	ԺԶ	ՃԻ	
	ՋԾԶ	ԺԶ	Ե	Ե	ԽԱ	Թ	ԺԷ	ՃԻԱ	
	ՋԾԷ	ԺԷ	Զ	Զ	ԽԲ	Ժ	ԺԸ	ՃԻԲ	
					Ալիատ... ամ Ժ :				
	ՋԾԸ	ԺԸ	Է	Է	Ա	ԺԱ	ԺԹ	ՃԻԳ	
					Եգիպտոսի... ամս ԼԵ :				
	ՋԾԹ	ԺԹ	Ը	Ը	Ա	ԺԲ	Ի	ՃԻԴ	
	ՋԿ	Ի	Թ	Թ	Բ	ԺԳ	ԻԱ	ՃԻԵ	
	ՋԿԱ	ԻԱ	Ժ	Ժ	Գ	ԺԴ	ԻԲ	ՃԻԶ	
	ՋԿԲ	ԻԲ	ԺԱ	ԺԱ	Դ	ԺԵ	ԻԳ	ՃԻԷ	
	ՋԿԳ	ԻԳ	ԺԲ	ԺԲ	Ե	ԺԶ	ԻԴ	ՃԻԸ	
	ՋԿԴ	ԻԴ	ԺԳ	ԺԳ	Զ	ԺԷ	ԻԵ	ՃԻԹ	Մագնեսիա յառաջ շինեցաւ :
	ՋԿԵ	ԻԵ	ԺԴ	ԺԴ	Է	ԺԸ	ԻԶ	ՃԼ	
	ՋԿԶ	ԻԶ	ԺԵ	ԺԵ	Ը	ԺԹ	ԻԷ	ՃԼԱ	
	ՋԿԷ	ԻԷ	ԺԶ	ԺԶ	Թ	Ի	ԻԸ	ՃԼԲ	
						Ալկմէոն ամս ԼԷ :			
	ՋԿԸ	ԻԸ	ԺԷ	ԺԷ	Ժ	Ա	ԻԹ	ՃԼԳ	
	ՋԿԹ	ԻԹ	ԺԸ	ԺԸ	ԺԱ	Բ	Լ	ՃԼԴ	

949. * Մարգարէանային յաւուրս Դաւթի՝ Գադ, Նաթան, (և) Ասափ || · Սամ։

» Prophetabant in diebus David, Gad, Nathan, Asaph «. Sam.

	Anni Abrahae	Hebr. David rex	Assyr. Dercylus	Corinthior. Aletes	Lacedaem. Eurystheus	Athen. Codrus	Latin. Aeneas Sylvius	Aegyptior. Dynastiae Diopolitae.	
	943	3	32	27	28	17	4	108	
	944	4	33	28	29	18	5	109	
	945	5	34	29	30	19	6	110	
	946	6	35	30	31	20	7	111	
	947	7	36	31	32	21	8	112	Codrus obiit, morti se tradens ob revelationem, Peloponnensiis contra Athenienses expeditionem moventibus. Sub quibus finem habuit Erechthidarum imperium, cum perdurasset annos DLVIII. Post Codrum Athenis (constituti sunt) Principes toto suae vitae tempore; quorum primus Medo Codri (filius) annis XX.
						Medo Codri ann. XX.			
	948	8	37	32	33	1	9	113	
Hebraeorum pontifex Abiathar agnoscebatur. Prophetabant autem Gad, Nathan, Asaph.	949	9	38	33	34	2	10	114	
	950	10	39	34	35	3	11	115	
	951	11	40	35	36	4	12	116	
			Eupales ann. 38.	*Ixion ann. XXXV.*					
	952	12	1	1	37	5	13	117	
	953	13	2	2	38	6	14	118	
	954	14	3	3	39	7	15	119	
	955	15	4	4	40	8	16	120	
	956	16	5	5	41	9	17	121	
	957	17	6	6	42	10	18	122	
					Agys. an. 1.				
	958	18	7	7	1	11	19	123	
					Aegystratus ann. XXXV.				
	959	19	8	8	1	12	20	124	
	960	20	9	9	2	13	21	125	
	961	21	10	10	3	14	22	126	
	962	21	11	11	4	15	23	127	
	963	23	12	12	5	16	24	128	
	964	24	13	13	6	17	25	129	Magnesia in Asia condita.
	965	25	14	14	7	18	26	130	
	966	26	15	15	8	19	27	131	
	967	27	16	16	9	20	28	132	
						Acastus an. XXXVI.			
	968	28	17	17	10	1	29	133	
	969	29	18	18	11	2	30	134	

949. Εβραίων Αρχιερεὺς Αβιαθὰρ ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 68. E.

949. Προεφήτευον Γὰδ, Ναθὰν, καὶ Ασάφ. Chron. Pasch. 68. E. et Sync. 141. B.

Ամք Աբրահամու	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ՋՀ	Լ	ԺԹ	ԺԹ	ԺԲ	Գ	ԼԱ	ՌԼԵ
ՋՀԱ	ԼԱ	Ի	Ի	ԺԳ	Դ	ԼԲ	ՌԼԶ
ՋՀԲ	ԼԲ	ԻԱ	ԻԱ	ԺԴ	Ե	ԼԳ	ՌԼԷ
ՋՀԳ	ԼԳ	ԻԲ	ԻԲ	ԺԵ	Զ	ԼԴ	ՌԼԸ
ՋՀԴ	ԼԴ	ԻԳ	ԻԳ	ԺԶ	Է	ԼԵ	ՌԼԹ
ՋՀԵ	ԼԵ	ԻԴ	ԻԴ	ԺԷ	Ը	ԼԶ	ՌԽ
ՋՀԶ	ԼԶ	ԻԵ	ԻԵ	ԺԸ	Թ	ԼԷ	ՌԽԱ
ՋՀԷ	ԼԷ	ԻԶ	ԻԶ	ԺԹ	Ժ	ԼԸ	ՌԽԲ
ՋՀԸ	ԼԸ	ԻԷ	ԻԷ	Ի	ԺԱ	ԼԹ	ՌԽԳ
ՋՀԹ	ԼԹ	ԻԸ	ԻԸ	ԻԱ	ԺԲ	Խ	ՌԽԴ
ՋՁ	Խ	ԻԹ	ԻԹ	ԻԲ	ԺԳ	ԽԱ	ՌԽԵ
	Սողոմոն որդի դաւթի ամս Խ։						
ՋՁԱ	Ա	Լ	Լ	ԻԳ	ԺԴ	ԽԲ	ՌԽԶ
ՋՁԲ	Բ	ԼԱ	ԼԱ	ԻԴ	ԺԵ	ԽԳ	ՌԽԷ
ՋՁԳ	Գ	ԼԲ	ԼԲ	ԻԵ	ԺԶ	ԽԴ	ՌԽԸ
ՋՁԴ	Դ	ԼԳ	ԼԳ	ԻԶ	ԺԷ	ԽԵ	ՌԽԹ
ՋՁԵ	Ե	ԼԴ	ԼԴ	ԻԷ	ԺԸ	ԽԶ	ՌԾ
ՋՁԶ	Զ	ԼԵ	ԼԵ	ԻԸ	ԺԹ	ԽԷ	ՌԾԱ
ՋՁԷ	Է	ԼԶ	ԼԶ	ԻԹ	Ի	ԽԸ	ՌԾԲ
ՋՁԸ	Ը	ԼԷ	ԼԷ	Լ	ԻԱ	ԽԹ	ՌԾԳ
			[illegible] ամս ԼԷ։				
ՋՁԹ	Թ	ԼԸ	Ա	ԼԱ	ԻԲ	Ծ	ՌԾԴ
		[illegible] ամս ԽԷ։				[illegible] ամս ԼԸ։	
ՋՂ	Ժ	Ա	Բ	ԼԲ	ԻԳ	Ա	ՌԾԵ
ՋՂԱ	ԺԱ	Բ	Գ	ԼԳ	ԻԴ	Բ	ՌԾԶ
ՋՂԲ	ԺԲ	Գ	Դ	ԼԴ	ԻԵ	Գ	ՌԾԷ
ՋՂԳ	ԺԳ	Դ	Ե	ԼԵ	ԻԶ	Դ	ՌԾԸ
				[illegible] ամս ԼԷ։			
ՋՂԴ	ԺԴ	Ե	Զ	Ա	ԻԷ	Ե	ՌԾԹ
ՋՂԵ	ԺԵ	Զ	Է	Բ	ԻԸ	Զ	ՌԿ
ՋՂԶ	ԺԶ	Է	Ը	Գ	ԻԹ	Է	ՌԿԱ

Կորընթոս ոչ էր նեցաւ բառ ո_ մանց 'ի կորընթ_ ոսէ անուանաց_ ւոյ. և բառ այ_ լոց 'ի գիզեայ նորին զաւակէ՝ յետոյ քան ըղ_ արամացւոց եղեն Ձինգ ամօք։

Փողոմկին ընդ ամենայն՝ ժամա_ նակն, 'ի մոլորա_ կէ և յերկին յե_ գիպտոսէ յաւ_ թերորդ ամն սո_ ղոմոնի՝ որ ա_ ռաքեա կայ, և 'ի տաճարին կաղ_ մած, որպէս յեր_ րորդ գլուխ Թա_ գաւորութեանն կայ՝ յամն ՆԸ։

Յունաց գաղ_ թականն. յորս և զհոմերոս ո_ մանք պատմեն։

Սողոմոն տա_ ճարին երուսա_ ղէմի սկիզբն առ_ նէր շինելոյ. և կատարէ զ՛Է ամ։

Մարգարէա_ նային յերրայե_

984. * Եւպալլէս՝ ամս ԼԸ։ Սորա ԼԳ ամն՝ չորրորդ ամն սողոմոնի, և շինուած տաճա_ րին ||. Սամ։

» Eupalles an. XXXVIII. Hujus an. XXXIII, quartus fuit Salomonis, quo aedificatio templi«. Sam.

996. * Մարգարէանային ... յաւուրս սողո_ մոնի սադովկ, աքիա սելոնացի, սամէա ||. Սամ։

» Prophetabant ... in diebus Salomonis Sadoc, Achia Selonensis, et Samea «. Sam.

Anni Abrahae	Hebr. David rex	Assyr. Eupales	Corinthior. Ixion	Lacedaem. Aegestratus	Athen. Acastus	Latin. Aenias Sylvius	Aegyptior. XX. Dyn. Diopolitae.	
970	30	19	19	12	3	31	135	
971	31	20	20	13	4	32	136	
972	32	21	21	14	5	33	137	
973	33	22	22	15	6	34	138	
974	34	23	23	16	7	35	139	
975	35	24	24	17	8	36	140	
976	36	25	25	18	9	37	141	
977	37	26	26	19	10	38	142	
978	38	27	27	20	11	39	143	
979	39	28	28	21	12	40	144	
980	40	29	29	22	13	41	145	Jonum migratio, in quibus et Homerum quidam ferunt.
	Salomon filius David, ann. XL.							
981	1	30	30	23	14	42	146	
982	2	31	31	24	15	43	147	
983	3	32	32	25	16	44	148	
984	4	33	33	26	17	45	149	Salomon templum Hierosolymitarum incipiebat aedificare: perficit autem annis VIII.
985	5	34	34	27	18	46	150	
986	6	35	35	28	19	47	151	
987	7	36	36	29	20	48	152	
988	8	37	37	30	21	49	153	
			Agelaus an. XXXVII.					
989	9	38	1	31	22	50	154	
		Laosthenes ann. XLV.				*Albas an. XXXIX.*		
990	10	1	2	32	23	1	155	
991	11	2	3	33	24	2	156	
992	12	3	4	34	25	3	157	
993	13	4	5	35	26	4	158	
				Labotes an. XXXV.				
994	14	5	6	1	27	5	159	
995	15	6	7	2	28	6	160	
996	16	7	8	3	29	7	161	Prophetabant apud Hebraeos Sa-

Carchedo (Latinis Carthago) condita est secundum quosdam à Carchedone Tyrio, secundum vero alios, a Didone ejusdem filia post Trojanorum res annis CXLIII.

Colligitur omne tempus à Moyse et egressu ex Aegypto (usque) ad octavum Salomonis annum praesentem, ut tertio Regnorum capite habetur, in annos CCCCLXXX.

(ad verbum) 978. Καρχηδὼν ἐτειχίσθη ὑπὸ Καρχηδόνος τοῦ Τυρίου. ὡς δὲ ἄλλοι, ὑπὸ Διδοῦς τῆς ἐκείνου συγγατρὸς μετὰ τὰ Τροϊκὰ ἔτεσι ρλγ΄. Sync. 144. 145.

984. Σολομὼν τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν οἰκοδομεῖν ἤρξατο ... ὃ καὶ συνετέλεσεν ἔτεσιν (vel ἔτη) ὀκτώ. Chron. Pasch. 73. D. *Fragm. Gr. ad sensum.*

980. Ἰώνων ἀποικία, καὶ Ὅμηρος ἱστορεῖται γεγονὼς παρ' Ἕλλησιν ... Sync. 143. A.

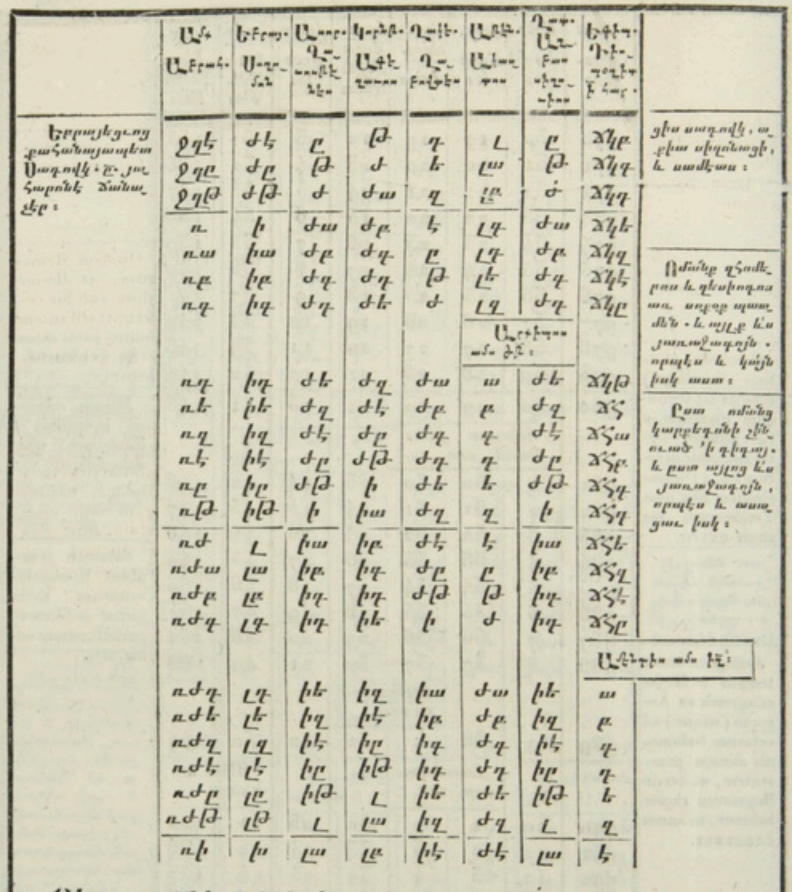

	Anni Abrahae	*Hebr. Salomon*	*Assyr. Laosthen.*	*Corinthior. Agelaus*	*Lacedaem. Labotes*	*Athen. Acastus*	*Latin. Albas Sylv.*	*Aegyptior. XX. Dyn. Diopolitae.*	
Hebraeorum Pontifex Sadoc VIII. ab Aaron, agnoscebatur.	997	17	8	9	4	30	8	162	doc, Achias Silonites, et Sameas.
	998	18	9	10	5	31	9	163	
	999	19	10	11	6	32	10	164	
	1000	20	11	12	7	33	11	165	
	1001	21	12	13	8	34	12	166	Quidam Homerum, et Hesiodum sub his referunt: alii autem multo ante, sicut et hìc quidem habetur.
	1002	22	13	14	9	35	13	167	
	1003	23	14	15	10	36	14	168	
						Archippus ann. XIX.			
	1004	24	15	16	11	1	15	169	
	1005	25	16	17	12	2	16	170	Secundum quosdam, Carchedonis (sc. Carthaginis) exstructio a Didone. Secundum vero alios multo ante, sicut et dictum quidem est.
	1006	26	17	18	13	3	17	171	
	1007	27	18	19	14	4	18	172	
	1008	28	19	20	15	5	19	173	
	1009	29	20	21	16	6	20	174	
	1010	30	21	22	17	7	21	175	
	1011	31	22	23	18	8	22	176	
	1012	32	23	24	19	9	23	177	
	1013	33	24	25	20	10	24	178	
								Amendis ann. XXVI.	
	1014	34	25	26	21	11	25	1	
	1015	35	26	27	22	12	26	2	
	1016	36	27	28	23	13	27	3	
	1017	37	28	29	24	14	28	4	
	1018	38	29	30	25	15	29	5	
	1019	39	30	31	26	16	30	6	
	1020	40	31	32	27	17	31	7	

Post Salomonem defunctum, gente Judaeorum contra se invicem altercante, regnoque eorum bifariam diviso, in Samaria decem tribubus imperabat Jeroboam annis XXII. Rhoboam autem filius Salomonis regnavit in Jerusalem duabus tribubus; quorum nomen appellativum Juda erat ob reges nationis, qui a Judae tribu descendebant: unde et universa utique gens Judaei. regnat vero (is) annis XVII.

διάστασιν τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους, καὶ τῆς βασιλείας αὐτῶν διαιρεθείσης, ἐν Σαμαρείᾳ δέκα φυλῶν ἡγεῖτο (τοῦ Ἰσραὴλ) Ἱεροβοάμ ... (Ἰούδα δὲ καὶ Βενιαμὶν) ἐν Ἱερουσαλὴμ βασιλεύει Ροβοὰμ υἱὸς Σολομῶντος, οἷς ἐπώνυμον Ἰουδαῖοι, διὰ τὸ ἐκ φυλῆς Ἰούδα κρατεῖν τοὺς βασιλεῖς, ἔδοξε καὶ τὸ πᾶν ἔθνος τῶν Ἰουδαίων εἰληφέναι ἐπωνυμίαν. Chron. Pasch. 74.

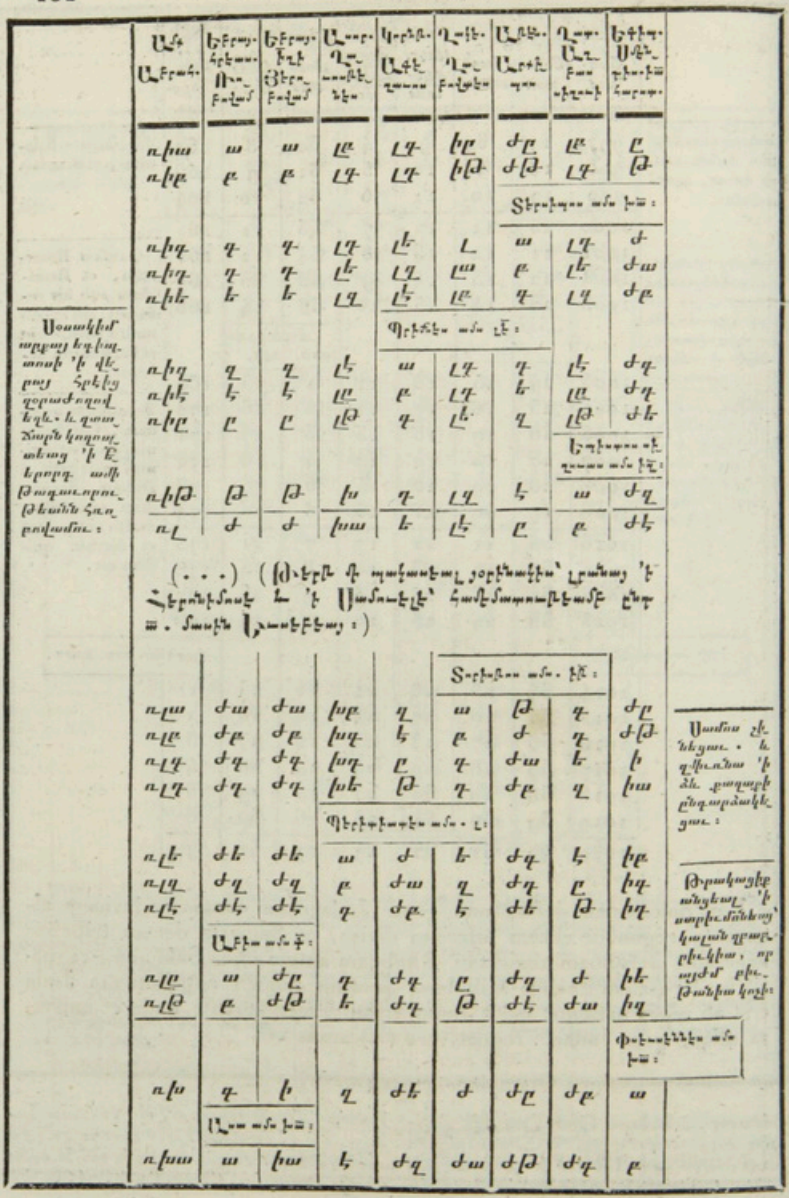

Anni Abrahae	Hebr. Judae. Rhoboam	Hebr. Israel. Jeroboam	Assyr. Laosthen.	Corinthior. Agelaus	Lacedaem. Labotas	Athen. Archippus	Latin. Albas Silv.	Aegy. XXI. Dyn. Smendis	
1021	1	1	32	33	28	18	32	8	
1022	2	2	33	34	29	19	33	9	
						Tersippus ann. XLI.			
1023	3	3	34	35	30	1	34	10	
1024	4	4	35	36	31	2	35	11	
1025	5	5	36	37	32	3	36	12	Sosakim rex Aegypti contra Judaeos expeditionem fecit, templumque spoliavit quinto anno regni Rhoboam.
				Prymnes an. XXXV.					
1026	6	6	37	1	33	4	37	13	
1027	7	7	38	2	34	5	38	14	
1028	8	8	39	3	35	6	39	15	
							Epistus Sylvius an. XXVI.		
1029	9	9	40	4	36	7	1	16	
1030	10	10	41	5	37	8	2	17	

(. . .) *(Lacuna unius Chartae in Cod. Arm. supplenda ex Hieron. et Sam. juxta I. P. Eusebii, hoc pacto.)*

					Doristhus an. XXIX.				
1031	11	11	42	6	1	9	3	18	
1032	12	12	43	7	2	10	4	19	Samos condita, et Smyrna in urbis modum ampliata.
1033	13	13	44	8	3	11	5	20	
1034	14	14	45	9	4	12	6	21	
			Peritiates ann. XXX.						
1035	15	15	1	10	5	13	7	22	
1036	16	16	2	11	6	14	8	23	
1037	17	17	3	12	7	15	9	24	Thraces Bebryciam, quae nunc Bithynia nuncupatur, transeuntes a Strymone, occupaverunt.
	Abia an. III.								
1038	1	18	4	13	8	16	10	25	
1039	2	19	5	14	9	17	11	26	
								Pseusennes an. XLI.	
1040	3	20	6	15	10	18	12	1	
	Asa an. XLI.								
1041	1	21	7	16	11	19	13	2	

	Ա՛ Աբրահ.	Եբրայ. Ա՛	Եբրայ. Յերե. Բաշխ	Ասոր. Զերի. պես	Կուրն. Զրմ. նէ	Գալե. Տուբ. քոս	Աքիա. Տերտ. գոս	Լատ. եկեղ. ոչ. հաւ.	Եփես. Փոխ. Նեստ. իւ հաւ.
Եբրայեցւոց քահանայապետութիւնէն նայապետաբեմնէն Հռոմ նայի :	ռխք	բ	իբ	ը	ժէ	ժբ	ի	ժզ	գ
			՚Նախապ. սահ. է :						
Մարգարէական պիտոյն, սահման, և որ ի սահմանիս ի վերայ սէզ զանոյն, յիւս, յովէգ, ազատ բիս, որ և ագգով, և առ նահիս :	ռխզ	զ	ա	ի	ժը	ժգ	իա	ժէ	դ
	ռխդ	դ	բ	ժ	ժէ	ժդ	իբ	ժզ	է
			Բառաս. սահ. է :						
	ռխե	է	ա	ժա	ի	ժէ	իգ	ժէ	զ
	ռխզ	զ	բ	ժբ	իա	ժգ	իդ	ժը	է
	ռխէ	է	գ	ժգ	իբ	ժէ	իէ	ժի	ը
	ռխը	ը	դ	ժդ	իգ	ժը	իզ	ի	ի
	ռխի	ի	է	ժէ	իդ	ժի	իէ	իա	ժ
Սկիզբն կա յօրէնէն ի եբրայեցւոց :	ռծ	ժ	զ	ժզ	իէ	ի	իը	իբ	ժա
	ռծա	ժա	է	ժէ	իզ	իա	իի	իգ	ժբ
	ռծբ	ժբ	ը	ժը	իէ	իբ	լ	իզ	ժգ
	ռծգ	ժգ	ի	ժի	իը	իգ	լա	իէ	ժդ
	ռծդ	ժդ	ժ	ի	իի	իդ	լբ	իզ	ժէ
							Կապ. սահ. է :		
	ռծէ	ժէ	ժա	իա	լ	իէ	լգ	ւ.	ժզ
	ռծզ	ժզ	ժբ	իբ	լա	իզ	լդ	բ	ժէ
	ռծէ	ժէ	ժգ	իգ	լբ	իէ	լէ	գ	ժը
	ռծը	ժը	ժդ	իդ	լգ	իը	լզ	դ	ժի
	ռծի	ժի	ժէ	իէ	լդ	իի	լէ	է	ի
						Ապ. Իւդայ. սահ. է :			
	ռկ	ի	ժզ	իզ	լէ	ա	լը	զ	իա
					Բառնէ. սահ. է :				
	ռկա	իա	ժէ	իէ	ա	բ	լի	է	իբ
	ռկբ	իբ	ժը	իը	բ	գ	խ	ը	իգ
	ռկգ	իգ	ժի	իի	գ	դ	խա	ի	իդ
							Փուրիս. սահ. է :		
	ռկդ	իդ	ի	լ	դ	է	ա	ժ	իէ
					Աէրոպես. սահ. է :				
	ռկէ	իէ	իա	ա	է	զ	բ	ժա	իզ
	ռկզ	իզ	իբ	բ	զ	է	գ	ժբ	իէ

(Թրակաց ցիք Ծովակաւ ղեցին :)

Թրակացիք Ծովակաւղեցին :

Կապիա որ դի արքային նահապետի :

Յորմէ թա գաւորք բակ. փիդելիք անուանեցան :

1043· * Յաւուրս . . . նախատայ (մարգարէիս վերայ սէզանոյն, յովա, յովէգ, ազարիա, որ նային) ազիա, սամիա, և որ ի սահմանիս ի և ագգով, և անահիա ։ Սամ։

	Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Asa*	*Hebr. Israel Rhoboam*	*Assyr. Peritiates*	*Corinthior. Prymnes*	*Lacedaem. Doristhus*	*Athen. Tersippus*	*Latin. Episstus Sylvius*	*Aegyptior. XXI. Dyn. Pseusennes*	
Hebraeorum Pontifex maximus Abimelech illustris habetur.	1042	2	22	8	17	12	20	14	3	
			Nadab an. II.							
Prophetabant Achia, Samaeas, et is qui fuerat apud altare Samariae, Hieu, Joede, Azarias, qui et Addo, Anania.	1043	3	1	9	18	13	21	15	4	
	1044	4	2	10	19	14	22	16	5	
			Baasa annis XXIV.							
	1045	5	1	11	20	15	23	17	6	
	1046	6	2	12	21	16	24	18	7	
	1047	7	3	13	22	17	25	19	8	
	1048	8	4	14	23	18	26	20	9	(Thraces mare obtinuerunt).
	1049	9	5	15	24	19	27	21	10	
	1050	10	6	16	25	20	28	22	11	
Principium sexagesimi primi Jubilei secundum Hebraeos.	1051	11	7	17	26	21	29	23	12	
	1052	12	8	18	27	22	30	24	13	
	1053	13	9	19	28	23	31	25	14	Thraces mare obtinuerunt.
	1054	14	10	20	29	24	32	26	15	
								Capis Sylvius ann. XXVIII.		Capis superioris regis filius.
	1055	15	11	21	30	25	33	1	16	
	1056	16	12	22	31	26	34	2	17	
	1057	17	13	23	32	27	35	3	18	
	1058	18	14	24	33	28	36	4	19	
	1059	19	15	25	34	29	37	5	20	
						Agesilaus an. XLIV.				
	1060	20	16	26	35	1	38	6	21	
					Bacchis an. XXXV.					(Bacchis.) A quo reges Bacchidae cognominati.
	1061	21	17	27	1	2	39	7	22	
	1062	22	18	28	2	3	40	8	23	
	1063	23	19	29	3	4	41	9	24	
							Phorbas an. XXI.			
	1064	24	20	30	4	5	1	10	25	
				Ophrateus ann. XX.						
	1065	25	21	1	5	6	2	11	26	
	1066	26	22	2	6	7	3	12	27	

„ In diebus ... Nabat (prophetabant) Achia, Joel, Azaria, qui et Addo, et Anania «. Samaea, et qui Samariae super altare, Joa,

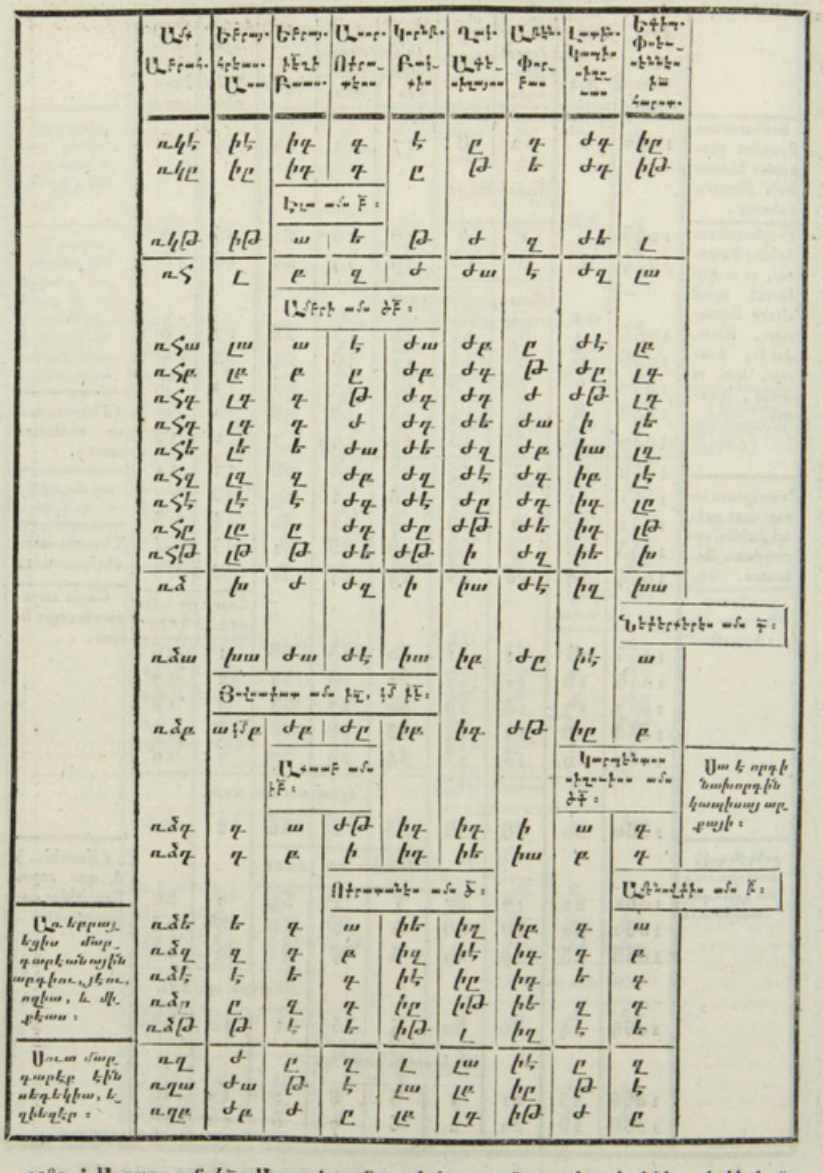

	Ա՛ Ա՛բրահ.	Եբրայ. Հբեռա- Ա՛-	Եբրայ. Յեհե Բառա-	Ասուր. Յեհո- պէս	Կուխի. Բա- խի	Զալ. Ա՛խեյ-	Ա՛բեն. Փո- բ	Լատին. Կապո- ստոլ- ա՛	Եփեդ. Փո- ւնե- ա՛ն Յա հարտ.
	ռ Հ՛	իւ	իգ	գ	հ	ը	գ	ժգ	իը
	ռ Հ՛ը	իը	իգ	դ	ը	ի	հ	ժգ	իի
			Չունի այս տառը:						
	ռ Հ՛ի	իի	ա	հ	ի	ժ	զ	ժհ	լ
	ռ Հ՛	լ	բ	զ	ժ	ժա	կ	ժզ	լա
			Ա՛նունի ոմն չէ:						
	ռ Հ՛ա	լա	ա	կ	ժա	ժբ	ը	ժկ	լբ
	ռ Հ՛բ	լբ	բ	ը	ժբ	ժգ	ի	ժը	լգ
	ռ Հ՛գ	լգ	գ	ի	ժգ	ժդ	ժ	ժի	լդ
	ռ Հ՛դ	լդ	դ	ժ	ժդ	ժե	ժա	ի	լե
	ռ Հ՛ե	լե	ե	ժա	ժե	ժզ	ժբ	իա	լզ
	ռ Հ՛զ	լզ	զ	ժբ	ժզ	ժէ	ժդ	իբ	լէ
	ռ Հ՛է	լէ	է	ժգ	ժէ	ժը	ժդ	իգ	լը
	ռ Հ՛ը	լը	ը	ժդ	ժը	ժի	ժե	իդ	լի
	ռ Հ՛ի	լի	ի	ժե	ժի	ի	ժզ	իե	խ
	ռ Ձ	խ	ժ	ժզ	լ	իա	ժէ	իզ	իա
									Նիւթերից ոմն չէ:
	ռ Ձա	իա	ժա	ժէ	իա	իբ	ժը	իէ	ա
			Ց-ից առաջ ոմն իշ, իչ իչ:						
	ռ Ձբ	աչբ	ժբ	ժը	իբ	իգ	ժի	իը	բ
			Ա՛նունի ոմն չէ:					Կորցնեցաւ տիղտեղ ոմն ծէ:	Սա է որդի Նախորդին կատխայ առ քայլ:
	ռ Ձգ	գ	ա	ժի	իգ	իդ	լ	ա	գ
	ռ Ձդ	դ	բ	լ	իգ	իե	իա	բ	դ
				Ոչխարանոց ոմն չ:					Ա՛ղնուէլից ոմն չ:
Ա՛ս հրաշ էցես մար- գարէանալին արգելու, ոգնա, և մե- քեսա:	ռ Ձե	հ	գ	ա	իե	իգ	իբ	գ	ա
	ռ Ձզ	զ	դ	բ	իգ	իէ	իգ	դ	բ
	ռ Ձէ	է	հ	գ	իէ	իը	իդ	հ	գ
	ռ Ձը	ը	զ	դ	իը	իի	իե	զ	դ
	ռ Ձի	ի	է	հ	իի	լ	իգ	է	հ
Սուտ մար- գարէք էին անգլեխա, և գլեզէր:	ռ Ղ	ժ	ը	զ	լ	լա	իէ	ը	զ
	ռ Ղա	ժա	ի	է	լա	լբ	իը	ի	է
	ռ Ղբ	ժբ	ժ	ը	լբ	լգ	իի	ժ	ը

ՈՀՀ. * Ա՛. բառաբ ամն իչ: Ա՛. տոմս. մար- խակ սուտ մարգարէք անգլեխա, գլեզէր ||· գարէք՝ արգելու, գլեխա, յէհու, ոգնէլ, մերսեէլ· Սաար:

	Anni Abrahae	Hebr. Judae Asa	Hebr. Israel. Baasa	Assyr. Ophrateus	Corinthior. Bacchis	Lacedaem. Agesilaus	Athen. Phorbas	Latin. Capis Sylvius	Aegyp. XXI. Dyn. Pseusennes	
	1067	27	23	3	7	8	4	13	28	
	1068	28	24	4	8	9	5	14	29	
			Hela an. II.							
	1069	29	1	5	9	10	6	15	30	
	1070	30	2	6	10	11	7	16	31	
			Ambri ann. XII.							
	1071	31	1	7	11	12	8	17	32	
	1072	32	2	8	12	13	9	18	33	
	1073	33	3	9	13	14	10	19	34	
	1074	34	4	10	14	15	11	20	35	
	1075	35	5	11	15	16	12	21	36	
	1076	36	6	12	16	17	13	22	37	
	1077	37	7	13	17	18	14	23	38	
	1078	38	8	14	18	19	15	24	39	
	1079	39	9	15	19	20	16	25	40	
	1080	40	10	16	20	21	17	26	41	
									Nephercheres an. IV.	
	1081	41	11	17	21	22	18	27	1	
		Josaphat an. XXV. vel XXVI.								
	1082	1. 2	12	18	22	23	19	28	2	
			Achab ann. XXII.					*Carpentus Sylvius ann. XIII.*		Hic fuit filius regis superioris Capis.
	1083	3	1	19	23	24	20	1	3	
	1084	4	2	20	24	25	21	2	4	
				Ophratanes an. L.					*Ammenophis an. IX.*	
Apud Hebraeos prophetabant Abdias, Hieu, Ozias, et Michaeas.	1085	5	3	1	25	26	22	3	1	
	1086	6	4	2	26	27	23	4	2	
	1087	7	5	3	27	28	24	5	3	
	1088	8	6	4	28	29	25	6	4	
	1089	9	7	5	29	30	26	7	5	
Pseudoprophetae erant Sedechias, Eliezer.	1090	10	8	6	30	31	27	8	6	
	1091	11	9	7	31	32	28	9	7	
	1092	12	10	8	32	33	29	10	8	

» Achaab annos XXII. Sub isto prophetae Abdiu, Elia, Hieu, Oziel, Michael: Pseudoprophetae autem Sedecia, Eliezer ». Sam.

	Ամք Աբրահ.	Եբրայ. հրէաս. Յուդայ թագ.	Եբրայ. Իսրայէլ Աստու. ոյ	Ասոր. Ոքրա. պանէս	Կորնթ. Բագա. ւորք	Ղակե. Աթէն. ացւոց	Աթէն. Փիւ. լաս	Ղատ. Կորն. ղենթ.	Եգիպ. Աղէ. սանդր. իա հարաց.	
	ռղգ	ժգ	ժա	թ	լգ	լգ	լ	ժա	թ	
									Ոստոքոնէս ամս Հ:	
	ռղդ	ժդ	ժբ	ժ	լդ	լե	լա	ժբ	ա	
							Մեծակէս ամս. Լ:			
	ռղե	ժե	ժգ	ժա	լե	լզ	ա	ժգ	բ	
					Աքեստոս ամս. Լ:			Տիբերինոս ... ամս Է:		Տիբերինոս որդի կարպենտայ, յորմէ և գետն տիբերիս կոչեցաւ, որ նախ ալբուլա կոչէր:
	ռղզ	ժզ	ժդ	ժբ	ա	լէ	բ	ա	գ	
	ռղէ	ժէ	ժե	ժդ	բ	լը	գ	բ	դ	
	ռղը	ժը	ժզ	ժդ	գ	լթ	գ	գ	ե	
	ռղթ	ժթ	ժէ	ժե	դ	խ	ե	դ	զ	Զորորդ ծովակալէ_ ցին հատորդ_ ցեք ամս ԽԳ:
									Փսուսէնէս ամս Է:	
Մարգարէանայքն Եղիա և Եղիսէոս:	ռճ	ի	ժը	ժզ	ե	խա	զ	ե	ա	(Մեծամ... գտ... ... հարկ... և ... օրէնս... ...)
	ռճա	իա	ժթ	ժէ	զ	խբ	է	զ	բ	
	ռճբ	իբ	ի	ժը	է	խգ	ը	է	գ	
	ռճգ	իգ	իա	ժթ	ը	խդ	թ	ը	դ	
						Աստեղասոս ամս. Ի:		Աքերեգգաս ... ամս ԽԲ:		
	ռճդ	իդ	իբ	ի	թ	ա	ժ	ա	ե	
			Ոքոզիա ամս Բ:							
	ռճե	իե	ա	իա	ժ	բ	ժա	բ	զ	
	ռճզ	իզ	բ	իբ	ժա	գ	ժբ	գ	է	
		Յովրամ ամս Ը:	Յովրամ ամս ԺԲ:							
	ռճէ	ա	ա	իգ	ժբ	դ	ժգ	դ	ը	
	ռճը	բ	բ	իդ	ժգ	ե	ժդ	ե	թ	
									Փսամմենէս ամս ԼԷ:	
	ռճթ	գ	գ	իե	ժդ	զ	ժե	զ	ա	
	ռճժ	դ	դ	իզ	ժե	է	ժզ	է	բ	
	ռճժա	ե	ե	իէ	ժզ	ը	ժէ	ը	գ	

1096. Euseb. in 1. parte. pag. 390. * Տիբէ_ անցուցանէր զզօրսն, անկեալ 'ի յորձանուտ՝ բեռս սեղուխոս . . . մինչեւ ընդ աղբեան գետ փախձանեցաւ. ուստի և անուն գետոյն տիբէ_

	Anni Abrahae	Hebr. Judae. Josaphat	Hebr. Israel Achab	Assyr. Ophratanes	Corinthior. Bacchis	Lacedaem. Agesilaus	Athen. Phorbas	Latin. Carpentus	Aegyptior. Dyn. Amenophis	
	1093	13	11	9	33	34	30	11	9	
									Osochor ann. VI.	
	1094	14	12	10	34	35	31	12	1	
							Megacles an. XXX.			
	1095	15	13	11	35	36	1	13	2	
					Agelas ann. XXX.			*Tiberinus Sylvius ann. VIII.*		Tiberinus Carpenti filius, a quo et fluvius appellatus est
	1096	16	14	12	1	37	2	1	3	Tiberis, qui prius Albula dicebatur.
	1097	17	15	13	2	38	3	2	4	
	1098	18	16	14	3	39	4	3	5	
	1099	19	17	15	4	40	5	4	6	Quarto mare obtinuerunt Rhodii annis XXIII.
									Psinaches an. IX.	
Prophetabant Elias, et Elisaeus.	1100	20	18	16	5	41	6	5	1	*(Deinceps continuat rursus Cod. Arm.)*
	1101	21	19	17	6	42	7	6	2	
	1102	22	20	18	7	43	8	7	3	
	1103	23	21	19	8	44	9	8	4	
						Archelaus ann. LX.		*Agrippas Sylvius an. XLI.*		
	1104	24	22	20	9	1	10	1	5	
			Ochozia ann. II.							
	1105	25	1	21	10	2	11	2	6	
	1106	26	2	22	11	3	12	3	7	
		Joram annis VIII.	*Joram annis XII.*							
	1107	1	1	23	12	4	13	4	8	
	1108	2	2	24	13	5	14	5	9	
									Psusennes annis XXXV.	
	1109	3	3	25	14	6	15	6	1	
	1110	4	4	26	15	7	16	7	2	
	1111	5	5	27	16	8	17	8	3	

ꝑſeu ubꝛꝛ.ubl.ꝑ ||

» Tiberius Sylvius ... cum per Albam amnem copias traduceret, in gurgites lapsus obiit, unde et fluvius appellatus est Tiberis «.

	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. հրեայ. Ցուց	Եբրայ. ճշմրտ. Ցուց	Աստր. Ոնթա. գանէս	Կուռնե. Ասիե. ղոս	Դամե. Ասորե. ղոսոս	Ասիան. Մոն. գուէնս	Գրա. Ասի. րիոդ. գոս	Եգիպ. Փառ. նեանե. ի հարտ.
Եղիա վե. ցացաւ։	ռՃԺ.բ	ղ	ղ	իբ	ԺԿ	Թ	Ժբ	Թ	դ
	ռՃԺ.գ	Կ	Կ	իԹ	Ժբ	Ժ	ԺԹ	Ժ	Կ
	ռՃԺ.դ	ը	ը	Լ	ԺԹ	Ժա	ի	Ժա	զ
		Ասորեաց ամ ա։							
	ռՃԺ.Կ	ա	Թ	լա	ի	Ժբ	իա	Ժբ	Կ
		Գոմորեաց հայրն ամս Ը։							
Յովսեփատ որդի ասայ. բու. Ջանա. չէր։	ռՃԺ.զ	ա	Ժ	Լը	իա	Ժդ	իբ	Ժդ	ը
	ռՃԺ.է	բ	Ժա	ԼԳ	իբ	Ժդ	իգ	Ժդ	Թ
	ռՃԺ.ը	գ	Ժբ	ԼԴ	իգ	Ժե	իգ	Ժե	Ժ
		Ցեռ. ամս իը։							
	ռՃԺ.Թ	դ	ա	լե	իդ	Ժզ	իե	Ժզ	Ժա
	ռՃի	Կ	բ	ԼԶ	իե	Ժէ	իզ	Ժէ	Ժբ
	ռՃիա	զ	գ	լէ	իզ	Ժը	իէ	Ժը	Ժդ
	ռՃիբ	է	դ	լը	իէ	ԺԹ	իը	ԺԹ	Ժդ
		Ցուա ամս ի։							
	ռՃիգ	ա	Կ	լԹ	իը	ի	իԹ	ի	Ժե
	ռՃիդ	բ	զ	ղա	իԹ	իա	Լ	իա	Ժզ
							Գոլոքոնեաց ամս իէ։		
Յովիդայէլ յերբայեցիս քահանայա. պետ Ջանա. չէր, միայն յետ մեռե. ալ կացեալ ամս ՋԼ։	ռՃիե	դ	Կ	խա	Լ	իբ	ա	իբ	Ժէ
					Լոբոնա ամս իէ։				
	ռՃիզ	դ	բ	խբ	ա	իդ	բ	իդ	Ժբ
	ռՃիէ	Կ	ԼԹ	խգ	բ	իգ	գ	իգ	ԺԹ
	ռՃիը	զ	Ժ	խդ	գ	իե	դ	իե	ի
	ռՃիԹ	է	Ժա	խե	դ	իզ	Կ	իզ	իա
Յեբրայե. ցիս մեռաւ. րէ ազաբիա Ջանայէր։	ռՃԼ	ը	Ժբ	խզ	Կ	իէ	զ	իէ	իբ
	ռՃԼա	Թ	Ժգ	խէ	զ	իը	է	իը	իգ
	ռՃԼբ	Ժ	Ժդ	խը	է	իԹ	ը	իԹ	իդ
	ռՃԼգ	Ժա	Ժե	խԹ	ը	Լ	Թ	Լ	իե
	ռՃԼդ	Ժբ	Ժզ	Ծ	Ժ	Լա	Ժ	Լա	իզ

Ժողովա. լեցին փառս պացէք ամս իէ։

Ցեռս կո. տորեաց զՀ որդիան ա. քսաւրաս, և զեզաբէլին նորա զսիգո. նացն։

1113. * Յեհոնադաբայ ամի յովսաման վերա. յաւ. եղեա ‖ Ա. Սամ.

» Anno septimo Joram elevatus est Elia ա. Sam.

1118. * Յեհս ... կոտորեաց զՀ. որդիան ազաւարս, և զաթեզոնացին յեզաբէլ ‖ Ա. Սամ.

» Hieu ... caecidit LXX. filios Achaab, et Sidonissam Jezabel ա. Sam.

1125. * Եւ եհմաց յովիգայ միայն զհին մովսեսի ամն ՋԼ. որոյ որդին ազաբիա մերգա. բէանայէր. և եզև քահանայապետ զհին հօրն. և ապան գնա յովաս ՋՀ. ամի Թագաւորութեան նորա ‖ Վարդան։

	Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Joram*	*Hebr. Israel. Joram*	*Assyr. Ophratanes*	*Corinthior. Agelas*	*Lacedaem. Archelaus*	*Athen. Megacles*	*Latin. Agrippas*	*Aegy. XXI. Dyn. Psusennes*	
Elias assumptus.	1112	6	6	28	17	9	18	9	4	
	1113	7	7	29	18	10	19	10	5	Mare obtinuerunt Phrygès annis XXV.
	1114	8	8	30	19	11	20	11	6	
		Ochozia an. I.								
	1115	1	9	31	20	12	21	12	7	
		Gotolia mater an. VII.								
Jonadab filius Rachab agnoscebatur.	1116	1	10	32	21	13	22	13	8	
	1117	2	11	33	22	14	23	14	9	
	1118	3	12	34	23	15	24	15	10	
			Jeu ann. XXVIII.							Jeu trucidavit LXX filios Achaab, et Ezabel uxorem ejus Sidonicam.
	1119	4	1	35	24	16	25	16	11	
	1120	5	2	36	25	17	26	17	12	
	1121	6	3	37	26	18	27	18	13	
	1122	7	4	38	27	19	28	19	14	
		Joas an. XL.								
	1123	1	5	39	28	20	29	20	15	
	1124	2	6	40	29	21	30	21	16	
							Diognetus an. XXV.			
Joedae apud Hebraeos pontifex agnoscebatur, solus post Moysen in vivis agens annos CXXX.	1125	3	7	41	30	22	1	22	17	
					Eudomus an. XXV.					
	1126	4	8	42	1	23	2	23	18	
	1127	5	9	43	2	24	3	24	19	
	1128	6	10	44	3	25	4	25	20	
	1129	7	11	45	4	26	5	26	21	
Apud Hebraeos prophetа Azarias agnoscebatur.	1130	8	12	46	5	27	6	27	22	
	1131	9	13	47	6	28	7	28	23	
	1132	10	14	48	7	29	8	29	24	
	1133	11	15	49	8	30	9	30	25	
	1134	12	16	50	9	31	10	31	26	

» Et vixit Joida solus post Moysen annos CXXX. cujus filius Azaria prophetabat, atque factus est Pontifex post patrem; et interfecit illum Joas anno XXX. regni sui «. Vardan.

(ad verbum) 1113. Ηλίας (ὁ Θεσβίτης) ἀνελήφθη. Sync. 149. E.

1116. Ἰωναδὰβ υἱὸς Ρηχαὰβ ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 80. A.

1125. Ἰωδαὲ παρ' Εβραίοις Αρχιερεὺς ἐγνωρίζετο, μόνος μετὰ Μωϋσέα βιώσας ἔτη ρλ'. Chron. Pasch. 81. B.

Ամք Աբրահ.	Եբրայ. հրէա. Յուդա	Եբրայ. Իսրայէլ Յէու	Ասորւ. Ասորես- տանեայց ամս ԻԲ	Կորնթ. Եղեկ. ...	Ղակեդ. Արքէ. ...	Աթէն. Դիոգ. նետոս	Ղատին. Ալբ. ...	Եգիպ. փառա- ւոնն. ...
ռՃլե	ժգ	ժէ	ա	ժ	լբ	ժա	լբ	իէ
ռՃլզ	ժդ	ժը	բ	ժա	լգ	ժբ	լգ	իը
ռՃլէ	ժե	ժթ	գ	ժբ	լդ	ժգ	լդ	իթ
ռՃլը	ժզ	ի	դ	ժգ	լե	ժդ	լե	լ
ռՃլթ	ժէ	իա	ե	ժդ	լզ	ժե	լզ	լա
ռՃխ	ժը	իբ	զ	ժե	լէ	ժզ	լէ	լբ
ռՃխա	ժթ	իգ	է	ժզ	լը	ժէ	լը	լգ
ռՃխբ	ի	իդ	ը	ժէ	լթ	ժը	լթ	լդ
ռՃխգ	իա	իե	թ	ժը	խ	ժթ	խ	լե
								ԻԵ հարստութիւն Եթովպացւոց. որոյ առաջին, Սաբակոն ամս ԺԲ:
ռՃխդ	իբ	իզ	ժ	ժթ	խա	ի	խա	ա
							Ա... ամս ԺԶ:	
ռՃխե	իգ	իէ	ժա	ի	խբ	իա	ա	բ
ռՃխզ	իդ	իը	ժբ	իա	խգ	իբ	բ	գ
		Յովաթամ ամս ԺԶ:						
ռՃխէ	իե	ա	ժգ	իբ	խդ	իգ	գ	դ
ռՃխը	իզ	բ	ժդ	իգ	խե	իդ	դ	ե
ռՃխթ	իէ	գ	ժե	իդ	խզ	իե	ե	զ
ռՃծ	իը	դ	ժզ	իե	խէ	իզ	զ	է
				Ա... ամս ԼԵ:				
ռՃծա	իթ	ե	ժէ	ա	խը	իէ	է	ը
ռՃծբ	լ	զ	ժը	բ	խթ	իը	ը	թ
						Փեւեքիա ամս ԺԸ:		
ռՃծգ	լա	է	ժթ	գ	ծ	ա	թ	ժ
ռՃծդ	լբ	ը	ի	դ	ծա	բ	ժ	ժա
ռՃծե	լգ	թ	իա	ե	ծբ	գ	ժա	ժբ
ռՃծզ	լդ	ժ	իբ	զ	ծգ	դ	ժբ	ժգ
ռՃծէ	լե	ժա	իգ	է	ծդ	ե	ժգ	ժդ
ռՃծը	լզ	ժբ	իդ	ը	ծե	զ	ժդ	ժե
ռՃծթ	լէ	ժգ	իե	թ	ծզ	է	ժե	ժզ
ռՃկ	լը	ժդ	իզ	ժ	ծէ	ը	ժզ	ժէ
ռՃկա	լթ	ժե	իէ	ժա	ծը	թ	ժէ	ժը

Յեբրայե-
ցիս ազգա-
բեա մարգա-
րէ ...
'ի յովնաայ:

1156. * Յովաս արքայ յուդայ սպանանէ զա-զարիա || . Սամ:

»» Joas rex Juda occidit Azariam «. Sam.

	Anni Abrahae	*Hebr. Judae.* *Joas*	*Hebr. Israel.* *Jeu*	*Assyr. Acrazapes ann. XLII.*	*Corinthior. Eudomus*	*Lacedaem. Archelaus*	*Athen. Diognetus*	*Latin. Agrippas*	*Aegy. XXI. Dyn. Psusennes*
	1135	13	17	1	10	32	11	32	27
	1136	14	18	2	11	33	12	33	28
	1137	15	19	3	12	34	13	34	29
	1138	16	20	4	13	35	14	35	30
	1139	17	21	5	14	36	15	36	31
	1140	18	22	6	15	37	16	37	32
	1141	19	23	7	16	38	17	38	33
	1142	20	24	8	17	39	18	39	34
	1143	21	25	9	18	40	19	40	35
									XXII. Dynastia Bubastarum, quorum primus Seson-chusis ann. XXI.
	1144	22	26	10	19	41	20	41	1
								Aremulus Sylvius an. XIX.	
	1145	23	27	11	20	42	21	1	2
	1146	24	28	12	21	43	22	2	3
			Joachaz ann. XVII.						
	1147	25	1	13	22	44	23	3	4
	1148	26	2	14	23	45	24	4	5
	1149	27	3	15	24	46	25	5	6
	1150	28	4	16	25	47	26	6	7
					Aristomedes ann. XXXV.				
	1151	29	5	17	1	48	27	7	8
	1152	30	6	18	2	49	28	8	9
							Phereclus ann. XIX.		
	1153	31	7	19	3	50	1	9	10
	1154	32	8	20	4	51	2	10	11
	1155	33	9	21	5	52	3	11	12
Apud Hebraeos Azarias propheta occisus a Joas.	1156	34	10	22	6	53	4	12	13
	1157	35	11	23	7	54	5	13	14
	1158	36	12	24	8	55	6	14	15
	1159	37	13	25	9	56	7	15	16
	1160	38	14	26	10	57	8	16	17
	1161	39	15	27	11	58	9	17	18

(ad sensum) 1156. Παρ' Εβραίοις Ζαχαρίας ἐν ἄλλῳ δὲ Αζαρίας. Sync. 160. B. ὁ προφήτης ἀναιρεῖται ὑπὸ Ιωὰς τοῦ βασιλέως,

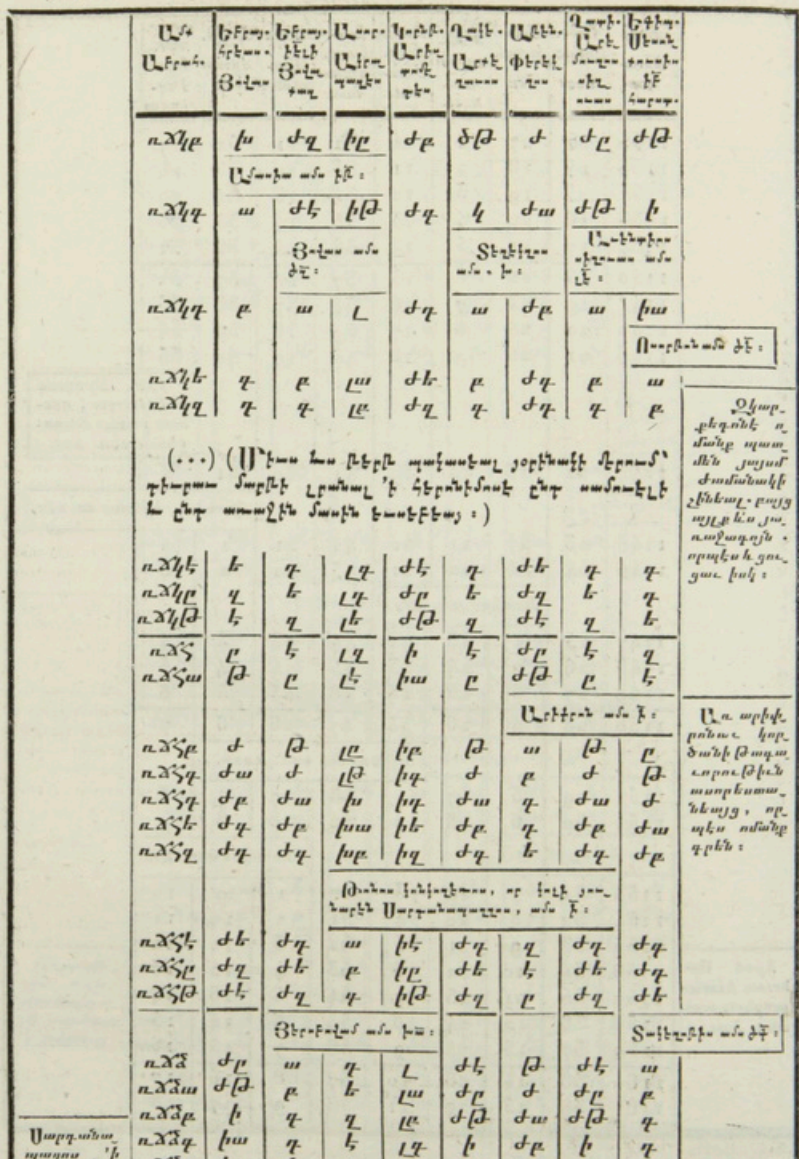

Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Joas*	*Hebr. Israel. Joachaz*	*Assyr. Acrazapes*	*Corinthior. Aristomedes*	*Lacedaem. Archelaus*	*Athen. Pherecles*	*Latin. Aremulus Sylvius*	*Aegy. XXII. Dyn. Sesonchusis*	
1162	40	16	28	12	59	10	18	19	
	Amasia ann. XXIX.								
1163	1	17	29	13	60	11	19	20	
		Joas ann. XVI.			*Teleclus an. XL.*		*Aventinus Sylvius ann. XXXVII.*		
1164	2	1	30	14	1	12	1	21	
								Osorthon an. XV.	
1165	3	2	31	15	2	13	2	1	
1166	4	3	32	16	3	14	3	2	Carthaginem hoc tempore quidam conditam referunt; alli verò multo ante, ut quidem indicatum est.
	(...) (*Lacuna alterius chartae itidem supplenda nullo negotio ex Hier. et Sam. cum 1. parte Eusebii.*)								
1167	5	4	33	17	4	15	4	3	
1168	6	5	34	18	5	16	5	4	
1169	7	6	35	19	6	17	6	5	
1170	8	7	36	20	7	18	7	6	
1171	9	8	37	21	8	19	8	7	
						Ariphron ann. XX.			Sub Ariphrone Assyriorum regnum destructum, ut nonnulli scriptitant.
1172	10	9	38	22	9	1	9	8	
1173	11	10	39	23	10	2	10	9	
1174	12	11	40	24	11	3	11	10	
1175	13	12	41	25	12	4	12	11	
1176	14	13	42	26	13	5	13	12	
			Thonus Concolerus, qui vocatur Graece Sardanapallus, ann. XX.						
1177	15	14	1	27	14	6	14	13	
1178	16	15	2	28	15	7	15	14	
1179	17	16	3	29	16	8	16	15	
		Jeroboam ann. XLI.						*Tachelotis an. XIII.*	
1180	18	1	4	30	17	9	17	1	
1181	19	2	5	31	18	10	18	2	
1182	20	3	6	32	19	11	19	3	
1183	21	4	7	33	20	12	20	4	Sardanapalus eodem tempore Tarsum at-
1184	22	5	8	34	21	13	21	5	

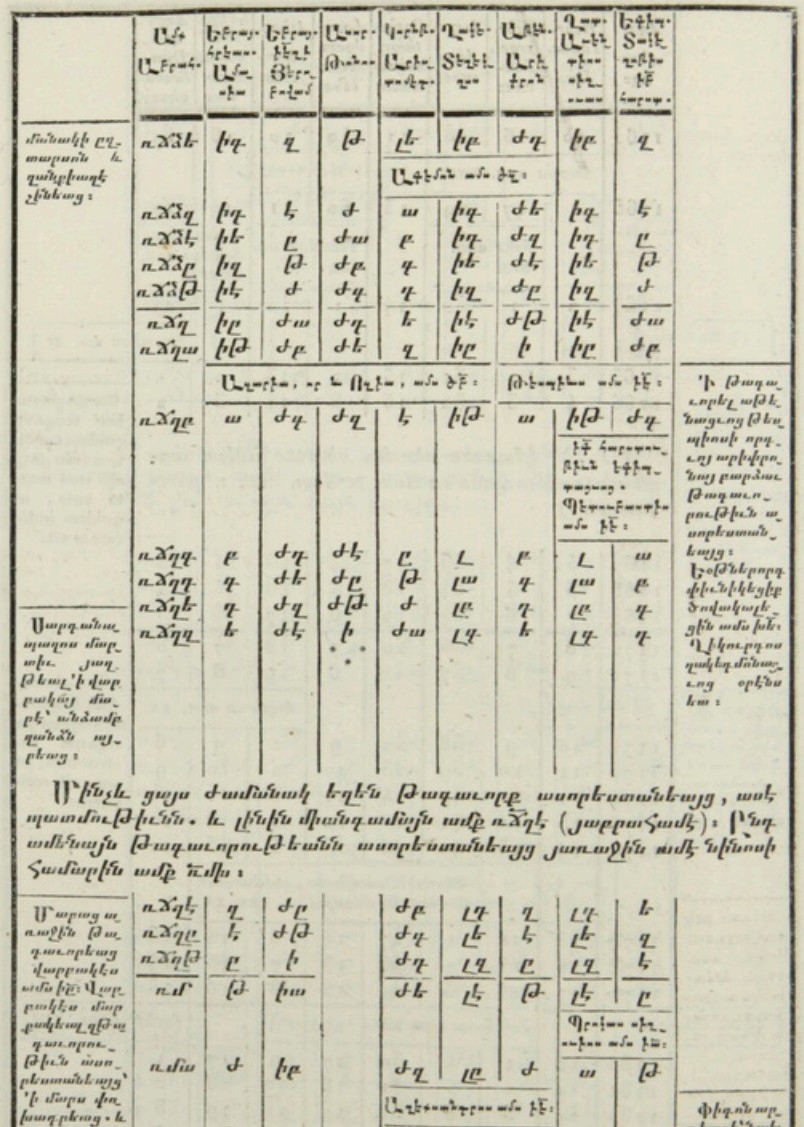

	Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Amasia*	*Hebr. Israel. Jeroboam*	*Assyr. Thonus*	*Corinthior. Aristomedes*	*Lacedaem. Teleclus*	*Athen. Ariphron*	*Latin. Avent. Sylv.*	*Aegyptior. XXII. Dynastia Tachelotis*	
que Anchialem condidit.	1185	23	6	9	35	22	14	22	6	
					Agemon ann. XVI.					
	1186	24	7	10	1	23	15	23	7	
	1187	25	8	11	2	24	16	24	8	
	1188	26	9	12	3	25	17	25	9	
	1189	27	10	13	4	26	18	26	10	
	1190	28	11	14	5	27	19	27	11	
	1191	29	12	15	6	28	20	28	12	
		Azarias, qui et Ozias ann. LII.					*Thespieus an. XXVII.*			Thespio, Ariphronis filio, Athenis regnante, Assyriorum regnum deletum est. Septimo Phoenices mare obtinuerunt an. XLV. Lycurgus Lacedaemoniis jura imponit.
	1192	1	13	16	7	29	1	29	13	
								Aegyptiorum XXIII. Dynastia, Petubastis an. XXV.		
	1193	2	14	17	8	30	2	30	1	
	1194	3	15	18	9	31	3	31	2	
	1195	4	16	19	10	32	4	32	3	
Sardanapalus in praelio victus ab Arbace Medo, semet incendio cremavit.	1196	5	17	20 * * *	11	33	5	33	4	

Usque ad id tempus fuisse reges Assyriorum historia refert, et fiunt simul anni (Abr.) MCXCVII. Omnes autem anni regni Assyriorum a primo anno Nini supputantur MCCXL.

Arbaces primus regnavit Medis ann. XXVIII. Arbaces Medus Assyriorum imperio destructo, regnum in Medos transtulit, et interim sine principibus res agebatur ... (subdit et alia Hieron.	1197	6	18		12	34	6	34	5	
	1198	7	19		13	35	7	35	6	
	1199	8	20		14	36	8	36	7	
	1200	9	21		15	37	9	37	8	
								Procas Sylvius ann. XXI.		(Hic fuit Aventini superioris regis filius.)
	1201	10	22		16	38	10	1	9	
					Alexander an. XXV.					Phidon Argivus mensuras et pondera primus invenit (aut instituit).
	1202	11	23		1	39	11	2	10	
	1203	12	24		2	40	12	3	11	

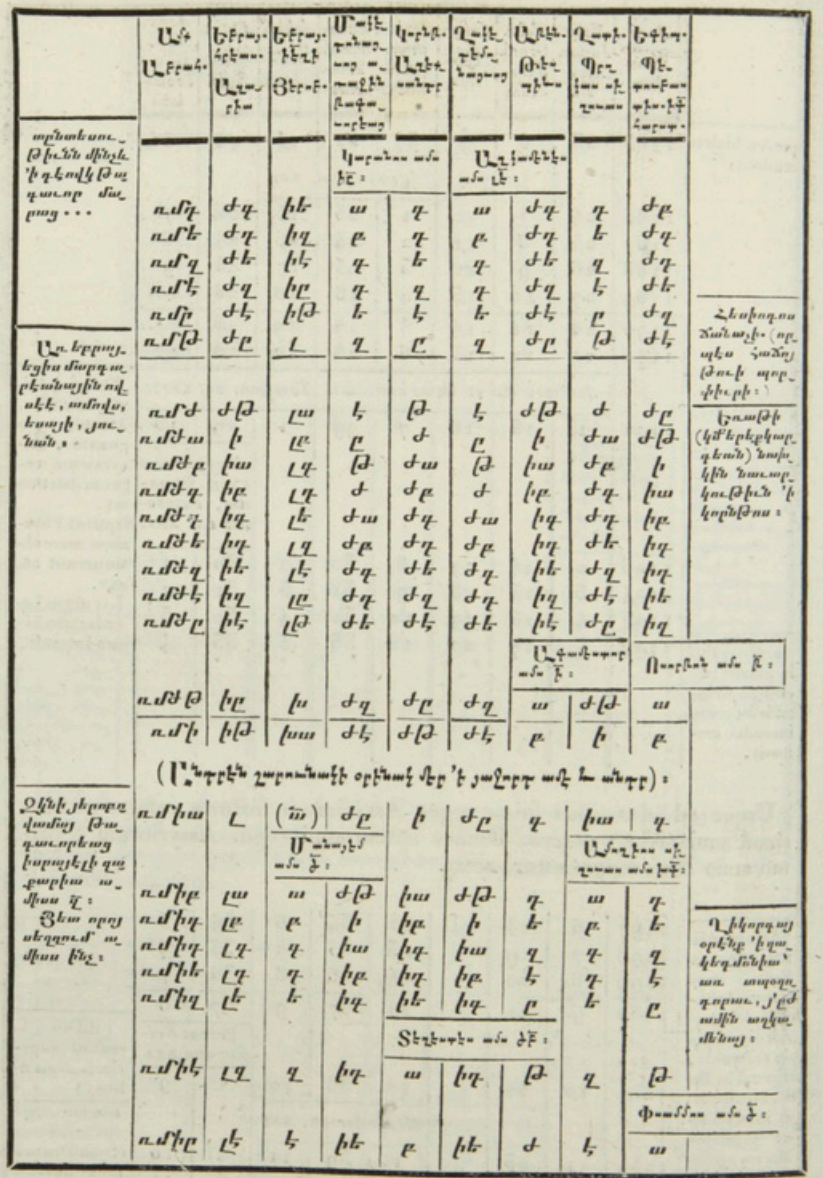

(ad sensum) 1223. Απολλόδωρος Λυκούργου νόμιμα ἐν τῷ ή. Αλκαμένους. Sync. 148. C.

	Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Azarias*	*Hebr. Israel. Jeroboam*	*Macedonum primus rex*	*Corinthior. Alexander*	*Lacedaemoniorum*	*Athen. Thespieus*	*Latin. Procas Sylv.*	*Aegy. XXIII. Dyn. Petubastis*	
cum successione Medorum; quae tamen in Cod. Arm. initium ducit a Dejoce, ut post videbis An. Abr. 1309.)				*Caranus an. XXVIII.*		*Alcamenes ann. XXXVII.*				
	1204	13	25	1	3	1	13	4	12	
	1205	14	26	2	4	2	14	5	13	
	1206	15	27	3	5	3	15	6	14	
	1207	16	28	4	6	4	16	7	15	
	1208	17	29	5	7	5	17	8	16	Hesiodus insignis habetur, (ut vult Porphyrius.)
Prophetabant apud Hebraeos Osee, Amos, Esajas, et Jonas prophetae.	1209	18	30	6	8	6	18	9	17	
	1210	19	31	7	9	7	19	10	18	Trieris prima navigatio in Corintho.
	1211	20	32	8	10	8	20	11	19	
	1212	21	33	9	11	9	21	12	20	
	1213	22	34	10	12	10	22	13	21	
	1214	23	35	11	13	11	23	14	22	
	1215	24	36	12	14	12	24	15	23	
	1216	25	37	13	15	13	25	16	24	
	1217	26	38	14	16	14	26	17	25	
	1218	27	39	15	17	15	27	18	26	
							Agamestor ann. XX.		*Osorthon ann. IX.*	
	1219	28	40	16	18	16	1	19	1	
	1220	29	41	17	19	17	2	20	2	
	(Deinceps continuat iterum Codex Arm.)									
Post Jeroboam regnavit in Israel Zacharia menses VI.	1221	30	(1)	18	20	18	3	21	3	Osorthonem Aegyptii Herculem appellarunt.
			Manajem ann. X.					*Amulius Sylvius an. XLIII.*		
Post quem Sellum per aliquot menses.	1222	31	1	19	21	19	4	1	4	
	1223	32	2	20	22	20	5	2	5	Lycurgi leges Lacedaemone, ut Apollodoro placet, XVIII. anno Alcamenis.
	1224	33	3	21	23	21	6	3	6	
	1225	34	4	22	24	22	7	4	7	
	1226	35	5	23	25	23	8	5	8	
					Telestes ann. XII.					
	1227	36	6	24	1	24	9	6	9	
									Psammus an. X.	
	1228	37	7	25	2	25	10	7	1	

	Ամ՝ Աբրա՛մ՝	Եբրայ՝ հրեայ՝ Աստ՝ րէր	Եբրայ՝ հրեայ՝ Մո՛ւսէս՝ նայեմ	Մուսէս՝ Կուռն՝ նայ	Տէրն՝ փէս	Աստ՝ ծեղ՝	Աբրա՛ համ՝ ծնող՝	Աստ՝ ուածո՛ ղաց՝	Եգիպ՝ տա՛ցի՝ հարպ՝	Օսանթան եգիպտացիք հերակղէս կոչեցին՝ (ամիս)
	ռամիթ	լը	ը	իզ	գ	իզ	ժա	ը	բ	
	ռամ՛	լէթ	թ	իհ՝	դ	իհ՝	ժբ	լթ	գ	
	ռամայ	լ	ժ	իը	ե	իը	ժգ	ժ	դ	
Փուա աբբայ առուա՛ առնի եւ՛ ի առաքիա՛, և սուա՛ ի մա՛նայեմ աբբայէ իւրա՛ յեվի ե՛ առ զանա արծա՛ թդ, և գը՛նաց՝			ֆուէնէ սա՛ ֆ՝	կուինտս սա՛ նէ՛						
	ռամիբ	խաա	ա	ա	զ	իթ	ժդ	ժա	ե	
	ռամիգ	խբ	բ	բ	է	լ	ժե	ժբ	զ	
	ռամիդ	խգ	գ	գ	ը	լա	ժզ	ժգ	է	
	ռամիե	խդ	դ	դ	թ	լբ	ժէ	ժդ	ը	
	ռամիզ	խե	ե	ե	ժ	լգ	ժը	ժե	թ	
	ռամի՛	խզ	զ	զ	ժա	լդ	ժթ	ժզ	ժ	
									Բուֆուրա սա՛ ֆ՝	
* Ախգացւոց առաջին թագաւորեաց արգիաոս ա՛ զհաստ ամն ՀԵ՝	ռամիը	խէ	է	է	ժբ	լե	թ	ժէ	ա	
					Ասուռինէ սա՛ ա՛		Նուռիա՛ սա՛ ֆ՝			
	ռամիթ	խը	ը	ը	* * *	լզ	ա	ժը	բ	Բոկքորիս եգիպտացւոց օրէնս դնէր. առ որով ա՛ սի՛թէ գառն խօսեցաւ՝
Ոչխ՛ դէս ՀԱ՝					* Ասուրս սա՛ ՀԵ՝					
	ռամխ	խթ	թ	թ	ա	լէ	բ	ժթ	գ	

* * *

Ի՛նչևէ ցոսա զակեդամնայւոց օրէնք տէրեցին յան յԾ՝ ։ Ի՛նչևէ ցոսա՛ ի կորնթոս թագաւորք ։ յետ որոյ կացին տարեւոր նահապետք ։ Ա՛ռ իշխանաւն աթենացւոց էսքիղա՛ յամին երկրորդի՛ առաջնին Ողմպիական եղաւ ։ յորում յաղթէր ՚ի ստադին կուռիբոս հեղինացի ։ Ա՛րեն հեղինացին Եամեայ զագոնն , զի ից ամաց ՚ի միջի կառարէլոց ։ և յայնժամ իշխանք տարեւորք կան ։ Օ՛ձյս Ողմպիաս եղ խիտոս պրաքիոնի գիմնեակ ։ Ա՛ռ յայն ժամանակէ Թուի յաղնաց ժամանակագրութիւնն վաւերական ։ զի յառաջ քան զայսոսիկ՝ խբաքանչիւրք որպէս և յօժարէր՝ վէճիս տայր ։ Օ՛առաջին ողմպիադն ափրիկանոս առ յովաննէս հրեից ալքայիւ գումարէ ։ նաև մեր իսկ կանոնս առ նոքօք յանդիման կացուցանեմ ։ Ա՛ռ արդ գրէ

1239. * Պորփիւրոս պէտէս Ճանաչէր ։ և մարգարէք յեսայի , յովնան , ամովս , ովսէէ ։ և բուկքորիս օրէնս դնէր ։ առ որով գառն խօսեցաւ ։ Վարդան ։

» Porphyrus poeta agnoscebatur; et prophetae Jesaias, Jonas, Amos, Osee: et Bocchoris legem ponebat; sub quo agnus locutus est ». Vardanes.

1240. * ՚ի խթ ։ ամ ոգայ եգաւ առաջին ոգմպիադն ։ Սամ՝ ։ * փուա ամն ԺՀ՝ ։ ՚ի սոքա վէճասան ամին եգաւ առաջին ոգմպիադն ։ Ղազն ։

» Anno Oziae XLIX. posita fuit prima Olympias ». Sam. » Phua annos XVI. Hujus anno decimo sexto statuta fuit Olympias prima ». Idem.

1240. (Samuel Aniensis in suis Arm. Chroni-

	Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Azarias*	*Hebr. Israel. Manajem*	*Macedonum Caranus*	*Corinthior. Telestes*	*Lacedaem. Alcamenes*	*Athen. Agamestor.*	*Latin. Amulius Sylv.*	*Aegyp. XXIII. Dyn. Psammus*	
	1229	58	8	26	3	26	11	8	2	
	1230	59	9	27	4	27	12	9	3	
	1231	40	10	28	5	28	13	10	4	
Phua rex Assyriae ascendit in Samariam, acceptisque a Manaem rege Israel talentis, abscessit.			*phacee ann. X.*	*Coentus an. XII.*						
	1232	41	1	1	6	29	14	11	5	
	1233	42	2	2	7	30	15	12	6	
	1234	43	3	3	8	31	16	13	7	
	1235	44	4	4	9	32	17	14	8	
	1236	45	5	5	10	33	18	15	9	
	1237	46	6	6	11	34	19	16	10	
									Bocchoris an. XLIV.	
*In Lydos primus regnavit Ardisus Alyatae (filius) annis XXXVI.	1238	47	7	7	12	35	20	17	1	
					Automenes ann. I.		*Aeschylus ann. XXIII.*			
	1239	48	8	8	* *	36	1	18	2	Bocchoris Aegyptiis legem ferebat. Sub quo ajunt, agnum locutum esse.
Olympias					*Ardysus ann. XXXVI.*					
1	1240	49	9	9	1	37	2	19	3	

* *

Hucusque Lacedaemoniorum leges praevaluere per annos CCCL. Hucusque Corinthi reges (fuere), post quos constituti sunt annui Prytanes. Sub Principe Atheniensium Aeschylo, secundo ejus anno, prima Olympias acta (est), qua vincebat in Stadio Coroebus Heliensis. Usurpant Helienses quinquennio Agonem, quattuor annis in medio expletis, tunc autem Principes annui constituuntur. Hanc Olympiadem constituit Iphitus (filius) Prachionis (filii) Dimonis. Et ab hoc tempore, Graecorum chronographia creditur authentica, nam ante haec (tempora) ut cuique videbatur, sententiam praeferebant. Primam Olympiadem Africanus sub Joatham Judaeorum rege refert. Noster quoque canon iisdem temporibus rem profecto exhibet. Scribit itaque

cis verbatim describit majorem hujus loci partem:)

(ad verbum) 1239. Βόκχωρις Αἰγυπτίοις ἐνομοθέτει, ἐφ' οὗ (...) ἀρνίον ἐφθέγξατο. Sync. 147. D.

1240. Τὴν πρώτην Ολυμπιάδα ὁ Αφρικανὸς κατὰ Ιωαθὰμ Εβραίων τοῦ Ιούδα βασιλέα συνάγει. Καὶ ὁ ἡμέτερος δὲ κανὼν κατὰ τὸν αὐτὸν παρίστησι. Γράφει δὲ ὁ Αφρικανὸς ὧδε πρὸς λέξιν. Αἰσχύλος ὁ Αγαμήστορος ἦρξε (Scal. supplet. διὰ βίου) τῶν Αθηναίων ἐτη κγ'. ἐφ' οὗ Ιωαθὰμ ἐβασίλευσεν ἐν Ιερουσαλήμ. Καὶ ὁ ἡμέτερος κανών, λέγει, ἐπὶ τῆς πρώτης Ολυμπιάδος τὸν Ιωαθὰμ βασιλέα Ιούδα συνείληφεν. Chron. Pasch. 84. A. B.

Ոչխ- արոս	Աֆ- ռիկէ.	Եբրա- հեոս. Ազա- րէն	Եբրա- յեցի փա- լեաս	Գնդ- ապե- տն	Մա- կաբ- կոյն	Ասի- ական- ք	Գաղ- ղա- տեաց	Եգիպ- տոս. Բու- սուխ- ին հարաբ.

ափրիկանոս զայս ձև օրինակի բանից. Լաքիղոս ագամիստորայ մին-չև ցկէանս տիրեաց աթենացւոց ամն ԻԵ. առ որով յովաթամ թագաւորեաց յերուսաղէմ. Լա մեր խակ կանոնս ընդ առաջինն ողոմ. պիագաւն փակեաց զյովաթամ.

Աբկաիոս մեղեացի վի-պագործ հա-սանէր:		ռմխա	ճ	ժ	բ. զ	ժ	պ	ի	գ	
				Փոխէ սմ ֆ:						
		ռմխբ	ճա	ա	դ	ժա	պ	խա	ե	
Յեսեպիա պանգոսիա և մեսապոն. տիոս չինե-ցաւ:		ռմխգ	ճբ	բ	ե	ժբ	ե	իբ	զ	Ա՛ փա-կէիս տրբայ-իս փագաւր թագաւոր ա-սորեաստն ևաց եվ՛ի վե-րայ հրէաս-տանի. և ըզ-ամն ճ մնաց ա-մենայն ժո-ղովրդեանն երբայեցւոց տարաւ յա-սորեստան:
			Յեվեմա սմ թֆ:			Տէրէմա սմ կբ:				
Մարգա-բէանայր մի-քիա մորա-տացի:	ֆ	ռմխդ	ա	գ	զ	ա	զ	իգ	կ	
		ռմխե	բ	դ	է	բ	է	իգ	ը	
		ռմխզ	գ	ե	ը	գ	ը	իե	ի	
		ռմխէ	դ	զ	ի	դ	ի	իզ	ժ	
	ֆ	ռմխը	ե	է	ժ	ե	ժ	լի	ժա	Ոմռա և ռոմիզոս ծը-նան սբէի և Էիվեայ:
		ռմխի	զ	ը	ժա	զ	ժա	իը	ժբ	
		ռմծ	է	ի	ժբ	է	ժբ	լի	ժգ	
		ռմծա	ը	ժ	ժգ	ը	ժգ	լ	ժդ	Կինեմոն զակեգմոնա-ցի պաւկաս, որ զաեզագր-նին սրաբ, Ճանաչէր:
	ֆ	ռմծբ	ի	ժա	ժգ	ի	ժգ	լա	ժե	
		ռմծգ	ժ	ժբ	ժե	ժ	ժե	լբ	ժզ	
		ռմծդ	ժա	ժգ	ժզ	ժա	ժզ	լգ	ժէ	
Աբգոս կըղ-զի չինեցաւ:	ֆ	ռմծե	ժբ	ժդ	ժէ	ժբ	ժէ	լգ	ժը	Եւմէդոս պաւկաս, որ զբուգանէն սրաբ՝ և զի-բոպեն. և սրտիոս՝ որ զեմիսպիա-կան և զի-զիոն առ-նուլն, Ճա-նաչէր:
		ռմծզ	ժգ	ժե	ժբ	ժգ	ժբ	լե	ժի	
		ռմծէ	ժդ	ժզ	ժի	ժդ	ժի	լգ	ի	
Թէբայեցիք զիւրեանս բը-նակեցուցին ըստ յայտ-նութեան. և էր բնակե-ցուցիչ բաս-տաս, որոյ էր այն բուն ա-նուն սրիա-ստակէս:		ռմծը	ժե	ժէ	ի	ժե	ի	լե	իա	

Fragm. Gr. ad verbum.

1248. Ῥῶμος καὶ Ῥωμύλος ἐγεννήθησαν Αρει καὶ Ηλίᾳ (marg. Ιλίᾳ). Sync. 153. D.

1258. Θηβαῖοι (Scal. Θηραῖοι) Κυρήνην φ-

Olympias	Anni Abrahae	Hebr. Judae. Azarias	Hebr. Israel. Phaceas	Lydor. Ardysus	Mace. Coentus	Athen. Aeschylus	Latin. Amulius Sylvius	Aegy. XXIV. Dyn. Bocchoris	
									Africanus his verbis: Aeschylus Agamestoris quamdiu vixit, imperavit Atheniensibus annis XXIII. sub quo Joatham regnavit in Jerusalem. Et noster quoque canon sub prima Olympiade Joatham inclusit.
	1241	50	10	2. 3	10	3	20	4	Arctius Milesius versificator florebat.
			Phacee ann. XX.						
	1242	51	1	4	11	4	21	5	
	1243	52	2	5	12	5	22	6	In Italia Pandosia et Metapontius conditae.
		Joatham ann. XVI.			*Tirimmas ann. XXXII.*				
2	1244	1	3	6	1	6	23	7	Sub Phacee rege Phalassar rex Assyriorum ascendit contra Judaeam, et magnam partem universi populi Hebraeorum abduxit in Assyriam.
	1245	2	4	7	2	7	24	8	
	1246	3	5	8	3	8	25	9	Prophetabat Micheas Morstensis.
	1247	4	6	9	4	9	26	10	
3	1248	5	7	10	5	10	27	11	Romus et Romulus nati sunt Marti et Iliae.
	1249	6	8	11	6	11	28	12	
	1250	7	9	12	7	12	29	13	
	1251	8	10	13	8	13	30	14	Cynaethon Lacedaemonius Poeta, qui Telegoniam composuit, agnoscebatur.
4	1252	9	11	14	9	14	31	15	
	1253	10	12	15	10	15	32	16	
	1254	11	13	16	11	16	33	17	
	1255	12	14	17	12	17	34	18	Aradus insula condita.
5	1256	13	15	18	13	18	35	19	Eumelus Poeta, qui Bugoniam composuit, et Europiam; et Artinus, qui Aethiopicam, et Ilii captivitatem, agnoscebantur.
	1257	14	16	19	14	19	36	20	
	1258	15	17	20	15	20	37	21	Thebaei Cyrenen habitationi aptam condiderunt, juxta revelationem. Erat autem conditor Battus, cujus proprium nomen fuit Aristoteles.

κησαν κατὰ χρησμόν, οἰκιστὴς δὲ αὐτῆς Βάττος (...) ὁ καὶ Ἀριστοτέλης. Sync. 170. A.

Շար. Հուռի տայ		Ոզմ դիտ.	Ամ Աբրահ.	Երբայ. հրէա. Յուդա բամ	Երբայ. հրէա. Ինդի փուխ	Գնդ. Աբ. դիտ.	Մուս. Տիւիմ տայ	Աքս. Իսրա. ղտ.	Գոթ. Ամբ. դիտ.	Եփես. Բուլ. Ֆաւիտ. Ի հարտ.	
	Նախ՝ ի զակեղմո. նեա եկաց պարկա :		ռամճթ	ժգ	ժը	խա	ժգ	խա	լը	խբ	
				Աթոռ մոնքը							
	՚Ի պան. տա արեա. պէզաս շի նեցաւ :	Չ	ռամկ	ա	ժթ	խբ	ժե	խբ	լթ	խգ	Յիսաւքա կաղնկան և զինկնխա չինեցան :
	Յամէնս ուռնէին զնբ. խանուէնին մինչև ցբ. մուշ : Ասխ. Նաննեցաւ , և փոխեցաւ ՚ի տուտա. մեանն . և Թագաւո. բեաց քա. րսրս էպէն. զայ :		ռամկա	բ	լ	խգ	ժը	խգ	խ	խգ	
					Ոհնե մոնք :			Աշխդն մոնք :			
			ռամկբ	գ	ա	խդ	ժթ	ա	խա	խե	
			ռամկգ	դ	բ	խե	լ	բ	խբ	խգ	Օհամ ո. մունք ՚ի հաւատացեց. ող սահն չինել :
								Փոքր. մոնք :			
Կա	Կ. ա՛. (id est . Կտի. տեաց Բ՚ա. րաց ՚ետոց ա՛ .)	Չ	ռամկդ	ե	զ	խզ	խա	ա	խգ	խէ	
									Բոփր. մոնք :		
	Շնաբնեան հուէմայ մ ա :		ռամկե	զ	դ	խէ	խբ	բ	ա	խբ	
			ռամկզ	է	ե	խը	խգ	գ	բ	խթ	
			ռամկէ	ը	զ	խթ	խդ	դ	գ	Լ	
		Ը	ռամկը	թ	է	լ	խե	ե	դ	լա	
			ռամկթ	ժ	ը	լա	խզ	զ	է	լը	
			ռամկ	ժա	թ	լը	խէ	է	զ	լգ	

Ա՚ռաջին գերութիւնն իսրայէլի՝ Ժ ցեղից հրէից ազգին՝ որ իսրայէղ կոչէին , որոց ՚ի սամարիա Թագաւորութիւնն էր , գերեցան ՚ի ևբրինաս մարաց , հասեալ զօրօք ՚ի սամարիա և պաշարեալ զնա տարմնոսարայ արքայի քաղդէացւոց : և էկեաց Թագաւորութիւնն ՚ի սամարիա սմն մ՚ծ : Սարմնոսարը արքայ քաղդէացւոց ՚ի պահպանութիւն աշխարհին հրէից առաքեաց ասորեստանեայս պանդուխտս . որք և նախանձաւորք իսկ օրինացն հրէից լինէին . և անուանեցան շամրոտացիք . զի և անուն իսկ պահպանս յայտ առնէ :

1270. * ՚ի ժԺ. ամի աթագու. գերեցաւ իսրայէղ ՚ի սարմնոսարայ ‖ . Սամ :

» xi. anno Achaz captivus ductus est Israel Salmanassar «. Sam.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Joatham*	*Hebr. Israel. Phacee*	*Lydor. Ardysus*	*Mace. Tirimmas*	*Athen. Aeschylus*	*Latin. Amulius Sylvius*	*Aegy. XXIV. Dyn. Bocchoris*	
	Primus in Lacedaemone Ephorus constitutus.		1259	16	18	21	16	21	38	22	
				Acaz an. XVI							
	In Ponto Treapezus condita.	6	1260	1	19	22	17	22	39	23	In Italia Callicum et Liconia conditae.
	Athenis tenebant principatum toto vitae tempore; quo finito, mutatur in decennale, reguavitque primus Charops Aeschyli (filius).		1261	2	20	23	18	23	40	24	
					Osee an. IX.			*Alcmaeon ann. II.*			
			1262	3	1	24	19	1	41	25	
			1263	4	2	25	20	2	42	26	Romam, nonnulli Romanorum, conditam ajunt.
								Charops an. X.			
U. C. 1	*(Urbis conditae annus 1.)*	7	1264	5	3	26	21	1	43	27	
									Romulus an. XXXVIII.		
			1265	6	4	27	22	2	1	28	
			1266	7	5	28	23	3	2	29	
			1267	8	6	29	24	4	3	30	
		8	1268	9	7	30	25	5	4	31	
			1269	10	8	31	26	6	5	32	
			1270	11	9	32	27	7	6	33	

Prima Israelis captivitas. Decem tribus gentis Judaeorum, qui Israel vocabantur, et quorum regnum in Samaria erat, captivi ducti sunt in montes Medorum, perveniente cum exercitu in Samariam, obsidenteque eam Salmanasaro Chaldaeorum rege. Duravit autem regnum in Samaria annis CCL. Salmanasar rex Chaldaeorum ad custodiam regionis Judaeorum misit Assyrios peregrinos, quique aemulatores legis Judaeorum efficiebantur, et Samaritae nuncupati sunt, etenim nomen ipsum Custodes declarat.

(ad verbum) 1259. Ἐν Λακεδαιμονίᾳ πρῶτος Εφορος κατεστάθη. Sync. 148. D.

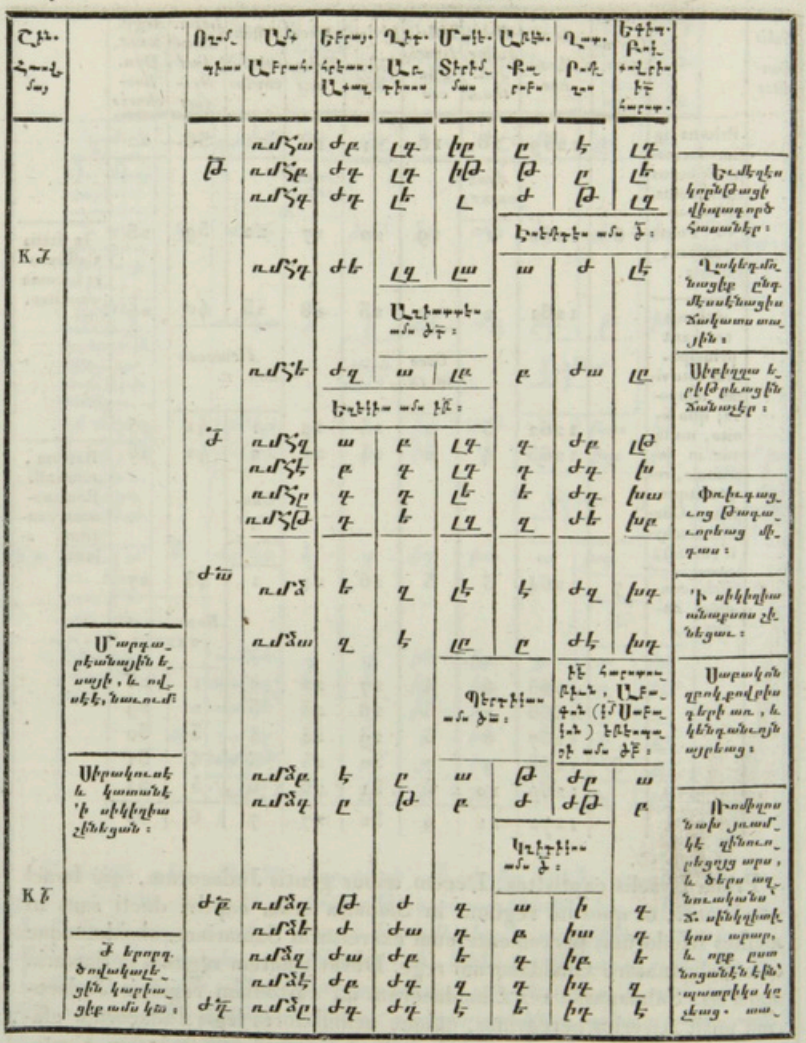

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Achaz*	*Lydor. Ardysus*	*Mace. Tirimmas*	*Athen. Charops*	*Latin. Romulus*	*Aegy. XXIV. Dyn. Bocchoris*	
			1271	12	33	28	8	7	34	
		9	1272	13	34	29	9	8	35	Eumeles Corinthius versificator florebat.
			1273	14	35	30	10	9	36	
U. C.							*Aesimides ann. x.*			
10			1274	15	36	31	1	10	37	Lacedaemonii contra Messenios aciem comparabant.
					Aliattes ann. XIV.					
			1275	16	1	32	2	11	38	Sibylla Erythraea agnoscebatur.
					Ezekia ann. XXIX.					
		10	1276	1	2	33	3	12	39	
			1277	2	3	34	4	13	40	
			1278	3	4	35	5	14	41	Phrygibus imperavit Mydas.
			1279	4	5	36	6	15	42	
		11	1280	5	6	37	7	16	43	In Sicilia Anaxus condita. (al. Naxus)
	Prophetabant Esajas, Osee, et Nahum.		1281	6	7	38	8	17	44	
						Perdiccas ann. LI.		*XXV. Dyn. Sabacon Aethiops an. XII.*		Sabacon Bocchorim captivum duxit, et vivum combussit.
	Syracusae et Catane in Sicilia conditae.		1282	7	8	1	9	18	1	
			1283	8	9	2	10	19	2	Romulus primus ex plebe militiae adscripsit viros, et senes nobilissimos c. Senatores constituit; quique eosdem imitabantur, Patricios appellavit. Tem-
							Cliticus annis x.			
U. C.										
20		12	1284	9	10	3	1	20	3	
			1285	10	11	4	2	21	4	
	Decimò mare obtinuerunt Cares annis LXI.		1286	11	12	5	3	22	5	
			1287	12	13	6	4	23	6	
		13	1288	13	14	7	5	24	7	

1275. Σιβύλλα ἡ Ερυθραία ... ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 87. C.

1280. Ἐν Σικελίᾳ Νάξος ἐκτίσθη. Sync. 170. A.

1282. Σαβάκων ... τὸν Βόκχωριν αἰχμάλωτον λαβὼν ζῶντα ἔκαυσεν. Sync. 147. D.

1283. Ρωμύλος πρῶτος ἐκ τοῦ δήμου ἐστράτευσεν ἄνδρας, συγκλητικοὺς δὲ (scal. τε), ῥ. γέροντας ἐποίησε, καὶ Πατρικίους (supple, τοὺς) ἐξ αὐτῶν ἐκάλεσε. ναούς τε καὶ τεῖχη ἐν Ρώμῃ ὠκοδόμησεν. Sync. 156. B.

Շին. Հռովմայ		Ոլոմպիադ	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Հրէից. Եզեկիա	Դեյոկ. Մէդ. [illegible] ամս ԾԴ:	Մակեդ. Պերդիկկաս	Ալիւդ. Դիւդէս	Լատ. Ռոմելոս	Եգիպտ. Սաբակոն եթովպ.	
			ռմձթ	ժդ	ա	ը	զ	խե	ը	Ձորս և պարեսպս 'ի Հռոմ շինեաց:

Սենեքերիմ արքայ ասորեստանի եկ 'ի վերայ Երուսաղէմի, և զքաղաքսն յուդայ պաշարէր. իսկ Հրեշտակ Տն 'ի գիշերի կոտորեաց 'ի բանակէն ասորեստանեաց, ՃՁԵռ այր. բայց և լուր եւս եղև՝ թէ Թարակ արքայ Հնդկաց ելեալ գայ տալ ընդ նմա պատերազմ, գնաց 'ի Նինուէ:

			ռմղ	ժե	բ	թ	է	խզ	թ	
			ռմղա	ժզ	գ	ժ	ը	խէ	ժ	
		ժզ	ռմղբ	ժէ	դ	ժա	թ	խը	ժա	
			ռմղգ	ժը	ե	ժբ	ժ	խթ	ժբ	
							Իպպոմենէս ամս Ժ:		Սեբիքոս ամս ժբ:	
KԶ			ռմղդ	ժթ	զ	ժգ	ա	լ	ա	
			ռմղե	ի	է	ժդ	բ	լա	բ	
		ժէ	ռմղզ	իա	ը	ժե	գ	լբ	գ	
			ռմղէ	իբ	թ	ժզ	դ	լգ	դ	
			ռմղը	իգ	ժ	ժէ	ե	լդ	ե	'ի Թիւրեա կռիւն արգիացւոց և ղակեդմոնացւոց:
			ռմղթ	իդ	ժա	ժը	զ	լե	զ	
		ժը	ռյ	իե	ժբ	ժթ	է	լզ	է	'ի սիկիլիա քեռսոնոսըն շինեցաւ:
					Կանդաւլէս ամս ժէ:					
			ռյա	իզ	ա	ի	ը	լէ	ը	
			ռյբ	իէ	բ	իա	թ	լը	թ	
								Նումաս պոմպիլէոս ամս խա:		
			ռյգ	իը	գ	իբ	ժ	ա	ժ	Նումաս պոմպիլէոս երկուս ամիսս յաւել 'ի տարին, զյունուարիոս, և զփետրուարիոս. քանզի յառաջագոյն Ժ ամսով անուանէր: Նոյն և զհայպիտառ
							Դէիոկէս ամս ծդ:			
KԷ		ժթ	ռյդ	իթ	դ	իգ	ա	բ	ժա	
				Մանասէ ամս ծե:						
			ռյե	ա	ե	իդ	բ	գ	ժբ	

1303. "Նումա պոմպիլէոս՝ Բ ամիս յաւել 'ի տարի, զյունվ. և զփետր. զի յառաջագոյն Ժ ամիս անուանէր ||. Սամ:

„Numa Pompilius duos menses addidit in annum, Janu. et Febr. quoniam antea x. menses nominabantur ‹‹. Sam.

(ad verbum) 1300. Ἐν Σικελίᾳ Χερρόνησος ἐκτίσθη. Sync. 170. A.

Urbis Conditae	*Olympiae*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Ezekia*	*Lydo. Meles an. XII.*	*Mace. Perdiccas*	*Athen. Clitias*	*Latin. Romulus*	*Aegy. XXV. Dyn. Sabacon*	
		1289	14	1	8	6	25	8	pla et muros Romae extruxit.

Sinnecherim rex Assyriae ascendit contra Jerusalem, et civitates Judae obsidebat. Porrò Angelus Domini nocte internecione delevit ex castris Assyriorum CLXXXV. M. viros. Verum cum adhuc nuntiatum quoque esset, quod Tharacus rex Indorum irruens advenit committere cum eo bellum, Ninyam profectus est.

		1290	15	2	9	7	26	9	
		1291	16	3	10	8	27	10	
	14	1292	17	4	11	9	28	11	
		1293	18	5	12	10	29	12	
						Ippomenes ann. X.		*Sebichus an. XII.*	
U. C. 30		1294	19	6	13	1	30	1	
		1295	20	7	14	2	31	2	
	15	1296	21	8	15	3	32	3	
		1297	22	9	16	4	33	4	
		1298	23	10	17	5	34	5	In Thyrea, Argivorum Lacedaemoniorumque congressus.
		1299	24	11	18	6	35	6	
	16	1300	25	12	19	7	36	7	In Sicilia Cherrenus (seu Cherronesus) condita.
				Candaules an. XVII.					
		1301	26	1	20	8	37	8	
		1302	27	2	21	9	38	9	
							Numa Pompilius ann. XLI.		Numa Pompilius duos menses anno addidit, Januarium et Februarium, quoniam prius x. mensibus (annus) appellabatur. Idem et Capitolium a fundamentis extruxit.
		1303	28	3	22	10	1	10	
						Locrates ann. X.			
U. C. 40	17	1304	29	4	23	1	2	11	
			Manasse ann. LV.						
		1305	1	5	24	2	3	12	

1303. Νουμᾶς Πομπίλιος ... τῷ ἐνιαυτῷ δύο μῆνας προσέθηκε, τόντε Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον, δεκαμηνιαίου τοῦ ἐνιαυτοῦ πρὸ τούτου χρηματίζοντος. Sync. 168. E.

Ὁ αὐτὸς τὸ Καπιτώλιον ἐκ θεμελίων ᾠκοδόμησεν. Id. ibid. Ὁ αὐτὸς γεγγιάριον ἔδωκεν, ἀσσάρια ξύλινα, καὶ σκύτινα, καὶ ὀστράκινα (vel ὀστράκινα). Id. ibid.

Եբր. Քահա_ նայ		Ողոմ_ պիաս	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Հրէաս. Մա_ նասէ	Լիւդ. Կան_ դաւղէս	Մակեդ. Պեր_ դիկաս	Ալբն. Լատին_ ացւ	Մարաց [illegible]	Հռովմ. Նու_ մայ Պոմպի_ լիոս	Եթովպ. ԻԵ հար. Տա_ րակոս ամս Ի:	
			ռյզ	բ	զ	իե	գ	—	դ	ա	Լեոնն 'ի Հիմանց շէ_ նեաց: Նոյն և զգոն_ գիտարեան կա տասա_ րեա՝ փայլ_ ատղէն և խնցեղէն լուսոյ:
			ռյէ	գ	է	իզ	դ	—	ե	բ	
	Կիզիկոն շինեցաւ, և պա_ րիոն, և սելիբրիա:	ժը	ռյը	դ	ը	իէ	ե	—	զ	գ	
								Դիոկէս ամս ծդ:			
			ռյթ	ե	թ	իը	զ	ա	է	դ	
			ռյժ	զ	ժ	իթ	է	բ	ը	ե	
	Նիկոմի_ դիա շինե_ ցաւ, որ նախ աս_ տակոսն կոչէր:		ռյժա	է	ժա	լ	ը	գ	թ	զ	
		ժթ	ռյժբ	ը	ժբ	լա	թ	դ	ժ	է	
			ռյժգ	թ	ժգ	լբ	ժ	ե	ժա	ը	
							[illegible] ամս Ի:				
K ձ			ռյժդ	ժ	ժդ	լգ	ա	զ	ժբ	թ	
			ռյժե	ժա	ժե	լդ	բ	է	ժգ	ժ	
		ի	ռյժզ	ժբ	ժզ	լե	գ	ը	ժդ	ժա	
			ռյժէ	ժգ	ժէ	լզ	դ	թ	ժե	ժբ	
					Գիգէս ամս լը:						
			ռյժը	ժդ	ա	լէ	ե	ժ	ժզ	ժգ	
			ռյժթ	ժե	բ	լը	զ	ժա	ժէ	ժդ	
		իա	ռյի	ժզ	գ	լթ	է	ժբ	ժը	ժե	Միդաս փռիւգաց_ ւոց թագա_ ւոր՝ արիւն_ ցլու արբ, և մեռաւ:
			ռյիա	ժէ	դ	խ	ը	ժգ	ժթ	ժզ	
			ռյիբ	ժը	ե	խա	թ	ժդ	ի	ժէ	
			ռյիգ	ժթ	զ	խբ	ժ	ժե	իա	ժը	
							[illegible] ամս Ի:				
K կ		իբ	ռյիդ	ի	է	խգ	ա	ժզ	իբ	ժթ	
			ռյիե	իա	ը	խդ	բ	ժէ	իգ	ի	
	Գլաւկոս քիացի, որ զերկաթոյ զօդն իմա_ ցաւ, ճա_ նաչէր:									ԻԶ հարստութիւն Ամերէս Եթովպացի ամս ԺԲ:	
			ռյիզ	իբ	թ	խե	գ	ժը	իդ	ա	'Ի սիկիլիա գեղա շէ_ նեցաւ. և փասելիս 'ի պամփիլիա:
			ռյիէ	իգ	ժ	խզ	դ	ժթ	իե	բ	
		իգ	ռյիը	իդ	ժա	խէ	ե	ի	իզ	գ	
			ռյիթ	իե	ժբ	խը	զ	իա	իէ	դ	
			ռյլ	իզ	ժգ	խթ	է	իբ	իը	ե	
			ռյլա	իէ	ժդ	ծ	ը	իգ	իթ	զ	
		իդ	ռյլբ	իը	ժե	ծա	թ	իդ	լ	է	
						Արգէոս ամս լը:					
			ռյլգ	իթ	ժզ	ա	ժ	իե	լա	ը	

***

Աթենացւոց թագաւորք դադարեցին. և իշխանք տարեորք կա_ ցին յաջորդելեանցն: Թ իշխանաց եկաց իշխանութիւնն:

(*ad verb.*) 1333. Ἀθηναίων βασιλεῖς ... ἐπαύσαντο. (μετὰ τούτους) Ἄρχοντες ἐνιαύσιοι

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Manasse*	*Lydo. Candaules*	*Mace. Perdiccas*	*Athen. Locrates*	*Medis primus regnavit*	*Rom. Numa Pompilius*	*Aegy. XXV. Dyn. Tarachus annis XX.*	
			1506	2	6	25	3	——	4	1	damentis aedificavit.
			1507	3	7	26	4	——	5	2	
	Croton condita, et Pathron, et Sybaris.	18	1508	4	8	27	5	——	6	3	Idem et congiarium
								Dejoces ann. LIV.			dedit assarium, asses (nimirum)
			1509	5	9	28	6	1	7	4	
			1510	6	10	29	7	2	8	5	ligneos et scorteos.
	Nicomedia condita, quae prius Astacus vocabatur.		1511	7	11	30	8	3	9	6	
		19	1512	8	12	31	9	4	10	7	
			1513	9	13	32	10	5	11	8	
U. C.								*Apsanius ann. X.*			
50			1514	10	14	33	1	6	12	9	
			1515	11	15	34	2	7	13	10	
		20	1516	12	16	35	3	8	14	11	
			1517	13	17	36	4	8	15	12	
					Gyges ann. XXXVI.						
			1518	14	1	37	5	10	16	13	
			1519	15	2	38	6	11	17	14	
		21	1520	16	3	39	7	12	18	15	
			1521	17	4	40	8	13	19	16	Mydas rex Phrygum sanguine tauri poto interiit.
			1522	18	5	41	9	14	20	17	
			1523	19	6	42	10	15	21	18	
U. C.								*Erixias ann. X.*			
60		22	1524	20	7	43	1	16	22	19	
			1525	21	8	44	2	17	23	20	
	Glaucus Chius, qui ferri conglutinationem excogitavit, agnoscebatur.									*XXVI. Dyn. Ammeres Aethiops an. XII.*	
			1526	22	9	45	3	18	24	1	In Sicilia Agela condita, et Phaselis in Pamphilia.
			1527	23	10	46	4	19	25	2	
		23	1528	24	11	47	5	20	26	3	
			1529	25	12	48	6	21	27	4	
			1530	26	13	49	7	22	28	5	
			1531	27	14	50	8	23	29	6	
		24	1532	28	15	51	9	24	30	7	
						Argaeus ann. XXXVIII.					
			1533	29	16	1	10	25	31	8	

***

Atheniensium reges cessarunt, et Principes annui constituti ex Eupatridis: novem principum extitit principatus.

ωρέθησαν ἐξ ωπατριδῶν. ἐντεῦθε τε ἀρχόντων Ἀθήνησιν ἀρχὴ κατεστάθη. Sync. 169. C. D.

(ad verbum) 1351. Αρχίλοχος, καὶ Σιμωνίδης ... ἐγνωρίζοντο. Sync. 170. B. C.

Γυμνὴ παιδεία πρῶτον ἐν Λακεδαιμονίᾳ ἤχθη. Sync. 170. C.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Manasse*	*Lydo. Gyges*	*Mace. Argaeus*	*Medorum Dejoces*	*Rom. Numa*	*Aegy. XXVI. Dyn. Ammeres*	
U. C. 70			1354	30	17	2	26	32	9	
			1355	31	18	3	27	33	10	
		25	1356	32	19	4	28	34	11	
			1357	33	20	5	29	35	12	
									Stephinaïs ann. VII.	
			1358	34	21	6	30	36	1	
			1359	35	22	7	31	37	2	
		26	1340	36	23	8	32	38	3	
			1341	37	24	9	33	39	4	Cyzicus condita.
			1342	38	25	10	34	40	5	
			1343	39	26	11	35	41	6	In Italia Locri conditi.
								Tullus Sylvius an. XXXII.		
U. C. 80		27	1344	40	27	12	36	1	7	
									Nechepsus ann. VI.	
			1345	41	28	13	37	2	1	Post Cares mare obtinuerunt Libyes.
			1346	42	29	14	38	3	2	
			1347	43	30	15	39	4	3	
		28	1348	44	31	16	40	5	4	
			1349	45	32	17	41	6	5	
			1350	46	33	18	42	7	6	
									Nechao ann. VIII.	
	Archilochus et Simonides agnoscebantur.		1351	47	34	19	43	8	1	Puerorum nudum certamen primum actum in Lacedaemone.
		29	1352	48	35	20	44	9	2	
			1353	49	36	21	45	10	3	Sibylla, quae et Herophila, in Samo agnoscebatur.
					Ardysus an. XXXVI.					
U. C. 90	Zaleucus Locrensis legisperitus agnoscebatur.		1354	50	1	22	46	11	4	
			1355	51	2	23	47	12	5	
		30	1356	52	3	24	48	13	6	
			1357	53	4	25	49	14	7	Byzantium conditum.

(ad sens.) 1353. Σίβυλλα Σαμία χρησμῳδός, ἡ καὶ Ηροφίλα, ἐγνωρίζετο. Syn. 170. C. Ζάλευκος ὁ νομοθέτης Λοκρῶν ἠκμαζεν. Sync. 170. C.

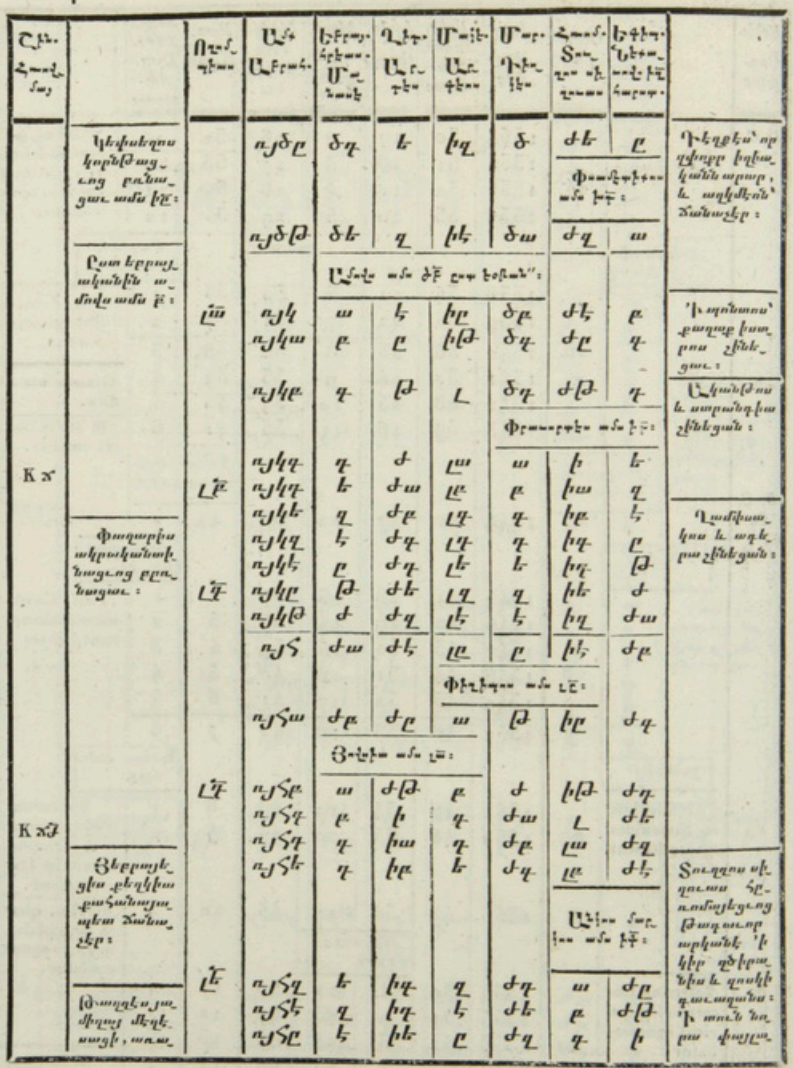

(ad verb.) 1358. Κύϕελλος Κορίνθου (Scal. Κορινθίων) ἐτυράννησεν ἔτη κά. Sync. 170. C.

1358. Λέσχης (Λέσβιος), ὁ τὴν μικρὰν Ιλιάδα ποιήσας, καὶ Αλκμαίων ἤκμαζεν. Sync. 170. C.

1360. Ἐν Πόντῳ πόλις Ιστρος ἐκτίσθη. Sync. 170. C.

Ακανθος καὶ Στάγειρα ... ἐκτίσθησαν. Sync. 170. C.

1360. Αμὼς ... ἔτη β' ... ιβ'. ἔτη Ευσέβιος

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Manasse*	*Lydo. Ardysus*	*Mace. Argaeus*	*Medo. Dejoces*	*Rom. Tullus Sylvius*	*Aegy. XXVI. Dyn. Nechao*	
	Cypsellus in Corinthios tyrannidem exercuit, annis XXVIII.		1358	54	5	26	50	15	8	Delches, qui parvam Iliada fecit, et Alcmaeon, agnoscebantur.
								Psammedichus an. XLIV		
			1359	55	6	27	51	16	1	
	Secundum Hebraicum (exemplar) Amos annis II.			*Amos ann. XII. secundum septuaginta.*						
		31	1360	1	7	28	52	17	2	In Ponto Histrus civitas condita.
			1361	2	8	29	53	18	3	
			1362	3	9	30	54	19	4	Acanthus, et Strandia conditae.
							Phraortes an. XXIV.			
U. C. 100			1363	4	10	31	1	20	5	
		32	1364	5	11	32	2	21	6	
			1365	6	12	33	3	22	7	Lampsacus, et Abdera conditae.
	Phalaris apud Agragantinos tyrannidem capessivit.		1366	7	13	34	4	23	8	
			1367	8	14	35	5	24	9	
		33	1368	9	15	26	6	25	10	
			1369	10	16	37	7	26	11	
			1370	11	17	38	8	27	12	
						Philippus annis XXXVIII.				
			1371	12	18	1	9	28	13	
				Josia ann. XXXI.						
		34	1372	1	19	2	10	29	14	
U. C. 110			1373	2	20	3	11	30	15	
			1374	3	21	4	12	31	16	
	Apud Hebraeos Chelcias pontifex agnoscebatur.		1375	4	22	5	13	32	17	Tullus Sylvius Romanorum rex usurpat purpuram et virgas aureas. In domum ejus fulmina collapsa sunt, et ipse
								Ancus Marcius an. XXIII.		
		35	1376	5	23	6	14	1	18	
	Thales ex Amila Milesius, primus Physi-		1377	6	24	7	15	2	19	
			1378	7	25	8	16	3	20	

λέγει βασιλεύσαι κατὰ τοὺς ὁ. ψεύδεται δέ. Sync. 171. C.

1365. Λάμψακος καὶ Ἄβδηρα ἐκτίσθησαν. Sync. 170. C. Φάλαρις Ἀκραγαντίνων ἐτυράννησεν. Sync. 170. C.

(*ad sensum*) 1378. Θαλῆς Ἐξαμίου (Arm. ἐξ Ἀμίλου) Μιλήσιος (φιλόσοφος, εἷς τῶν ζ'. σοφῶν) ἐγνωρίζετο. λέγεται ζήσας ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη. Sync. 170. D.

Շար. Հայ		Ոմ. թիւ	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Հրէա. Յուլ. թիւ	Ադէր Ամ. տէր	Մ-ութ Փիւնիկ. տէր	Մ-որ Փրս. թագաւ.	Հռոմ. Ազգ. տարի	Եգիպտ. Փռա. Հոգէ. թագ. Հարաբ.	
	Յիսն վիճա. կեան Նաման. չէր. և ասի Ազգաւ Նորա գիկ անա մին. չև. ց խեթորդ ի երորգ ո. գամփեաղն։		ոյհթ	ը	իզ	ի	ժէ	դ	իա	առակաւիք ան. զացին. և նա խաբչատել առաքէր։
		ԼՂ	ոյձ	թ	իէ	ժ	ժը	և	իբ	Պոգոնիկ աստ. ըղձա. վաթէն յոյնք։
			ոյձա	ժ	իը	ժա	ժԼ	ղ	իգ	
			ոյձբ	ժա	իԼ	ժբ	ի	կ	իդ	Մէանդ ապաստա. բեաց ի զա. կեդմնաց. աց։
			ոյձգ	ժբ	Լ	ժգ	իա	ը	իե	
Կ ձ	Ակիւթացիք մինչև ցպա. զեաստիկ կա. լան։	Լէ	ոյձդ	ժգ	լա	ժդ	իբ	ի	իզ	Տիմէոս կի գերեա. տէր ի Նա.) ամէն. նացի Նաման. չէր։
			ոյձե	ժդ	լբ	ժե	իգ	ժ	իէ	Բաստաս չի. նեաց գինւ. բենկ։
	Երբեմն ըս. կիզբն առնէ մարգարէու. թեանն։		ոյձզ	ժե	լգ	ժզ	իդ	ժա	իը	
							Կիսոտարէս ամս ԼԷ։			
	Ակդոն (այլք՝ սիեոզ) չի. նեցաւ։		ոյձէ	ժզ	լդ	ժէ	ա	ժբ	իթ	Կորնթաց. ւոց բանա. ցաւ պերճ անդր կիմիան. զայ։
	Ողջ կին մարգ յիր. բայեցիս մար. գարէանայր։	ԼԷ	ոյձը	ժէ	լե	ժը	բ	ժգ	Լ	
			ոյձթ	ժը	լզ	ժթ	գ	ժդ	լա	Վախար չի. նեցաւ։
	Եպիդարոս՝ որ կոչեցաւ Դիւթակիրդն, չինեցաւ։		ոյղ	ժթ	լէ	ի	դ	ժե	լբ	Պրուսիա չինեցաւ։
			ոյղա	ի	լը	իա	և	ժզ	լգ	
							Սոխոտարէս ամս ԵՀ։			
	Սոփոնիա և.	ԼԹ	ոյղբ	իա	ա	իբ	զ	ժէ	լդ	
			ոյղգ	իբ	բ	իգ	է	ժը	լե	Փազաբիա ի

1386. ՚՝յ գԵ ան ամի յովսիայ արքայի Յու. դայ սկիզբն արար մարգարէանելոյ ան. ի. ա ‖ ՚ Սամ՚։

» XIII. anno Josiae regis Juda initium prophetiae fecit Jeremias ‹‹. Sam.

1393: ՚՝ի իԲ՚ ամի Նորուն (յովսիայ) առ փոխիա և երեմիա մարգարէանային ‖ ՚ Սամ՚։

» Anno ejusdem (Josiae) XXII. Sophonias et Jeremias prophetabant ‹‹. Samuel.

Fragm. Gr. ad verbum.

1380. Δωδώνης τῷ μαντείῳ (κατὰ τούτους) Ελληνες (τοὺς χρόνους) ἐχρήσαντο. Sync. 170. D.

1384. Μυρταῖος Αθηναῖος ποιητὴς ἐγωρί-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Josia*	*Lydo. Ardysus*	*Mace. Philippus*	*Medo. Phraortes*	*Rom. Ancus Marcius*	*Aegy. XXVI. Dyn. Psammedi.*	
	cus agnoscebatur: dicitur autem vitam protraxisse suam usque ad XLVIII. Olympiadem.		1379	8	26	9	17	4	21	conflagrans interiit.
		36	1380	9	27	10	18	5	22	Dodonaeo divinatore Graeci utebantur.
			1381	10	28	11	19	6	23	
			1382	11	29	12	20	7	24	Messena a Lacedaemoniis descivit.
			1383	12	30	13	21	8	25	
U. C. 120	Scythae usque ad Palaestinam dominati sunt.	37	1384	13	31	14	22	9	26	Tymaeus (vel Myrtaeus poeta) Atheniensis agnoscebatur.
			1385	14	32	15	23	10	27	Battus condidit Cyrenem.
	Jeremias initium agit prophetiae.		1386	15	33	16	24	11	28	
							Cyaxares an. XXXII.			
	Sidon condita.		1387	16	34	17	1	12	29	Apud Corinthios tyrannidem exercuit Periander Cypselli (filius.)
	Olda mulier apud Hebraeos prophetabat.	38	1388	17	35	18	2	13	30	
			1389	18	36	19	3	14	31	Lipara condita.
			1390	19	37	20	4	15	32	Prussia condita.
	Epidaurus, quae vocata est Dyrrachium, condita.		1391	20	38	21	5	16	33	
					Satiates ann. XV.					
		39	1392	21	1	22	6	17	34	
	Sophonias,		1393	22	2	23	7	18	35	Phalaris a ty-

ξετο. Sync. 170. D. Σινώπη ἐκτίσθη. Sync. 170. D.

1384. Σκύθαι ... τὴν Παλαιστίνην κατέδραμον. Sync. 171. D.

1385. Βάττος Κυρήνην ἐπέκτισεν. Sync. 170. D.

1387. Κορινθίων Περίανδρος ὁ Κυψέλλου ἐτυράννησεν. Sync. 170. D. E.

1388. Ολδὰ γυνὴ παρ' Εβραίοις προεφήτευσεν. Sync. 171. B.

1389. Λίπαρ᾽ρα ἐκτίσθη. Sync. 170. E.

1390. Πρεύσια ἐκτίσθη. Sync. 170. E.

1391. Επίδαμνος, ἡ (νῦν) καλουμένη Δυρράχιον, ἐκτίσθη. Sync. 170. E.

1393. Φάλαρις τυραννῶν κατελύθη. Sync. 170. E.

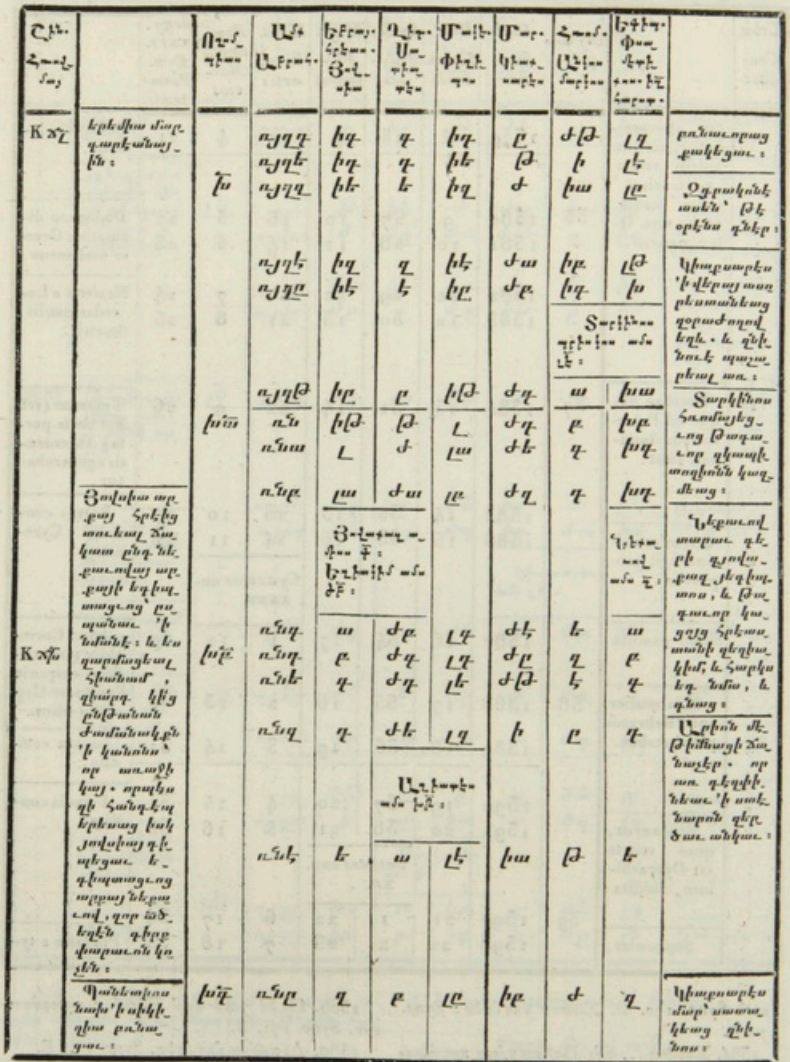

Fragm. Gr. ad verbum.

1402. Ιωσίας βασιλεὺς Ιούδα συμβαλὼν Νεχαὼ, (τῷ καὶ Νεκεβῷ) ἀναιρεῖται ὑπ' αὐτοῦ ... Καὶ μοι θαυμάζειν ἔπεισι, πῶς συνέδραμον οἱ χρόνοι κατὰ τὸν προκείμενον Κανόνα, ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ Ιωσίου (Scal. supplet εἶναι) τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα Νεχαὼ,

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Josia*	*Lydo. Satiates*	*Mace. Philippus*	*Medo. Cyaxares*	*Rom. Ancus Marcius*	*Aegy. XXVI. Dyn. Psammedi.*	
U. C. 130	et Jeremias prophetabant.		1394	23	3	24	8	19	36	rannis destructus. (vel Phalaridis tyrannis destructa).
			1395	24	4	25	9	20	37	
		40	1396	25	5	26	10	21	38	Draconem ajunt leges tulisse.
			1397	26	6	27	11	22	39	Cyaxares contra Assyrios expeditionem fecit, et Ninyam obsessam cepit.
			1398	27	7	28	12	23	40	
								Tarquinius Priscus ann. XXXVII.		
			1399	28	8	29	13	1	41	Tarquinius Romanorum rex Capitolium extruxit.
		41	1400	29	9	30	14	2	42	
			1401	30	10	31	15	3	43	
	Josias rex Judaeorum congressus cum Nechaone rege Aegyptiorum, occisus ab illo est.		1402	31	11	32	16	4	44	
				Joachaz menses III. Eliakim an. XII.					*Necchao an. VI.*	Nechao captivum adduxit Joachaz in Aegyptum, et regem Judaeae constituit Eliacim, atque tributis ei impositis, abiit.
U. C. 140	Ego autem valde miror, quomodo exacte concurrunt tempora in praesenti Canone, ita ut accurate è regione Josiae contigerit Aegyptiorum rex Nechao, quem divina scriptura Pharaonem appellat.		1403	1	12	33	17	5	1	
		42	1404	2	13	34	18	6	2	
			1405	3	14	35	19	7	3	
			1406	4	15	36	20	8	4	Arion Methymnaeus agnoscebatur, qui per Delphinum in Staenaron se contulit.
					Aliates an. XLIX.					
			1407	5	1	37	21	9	5	
	Panaetius, primus in Sicilia arripuit tyrannidem.	43	1408	6	2	38	22	10	6	Cyaxares Medus disperdidit Ninum.

(τὸν καὶ Ψαμμίτιχον*), ὃν καὶ ἡ θεία γραφὴ (τοῦ Ιερεμίου) Φαραὼ (Νεχαὼ) ὀνομάζει. Chron. Pasch. 97. C.

1406. Ἀρίων ἐγνωρίζετο Μηθυμναῖος . οὗτος ἐπὶ δελφῖνος εἰς Ταίναρον διεσώθη. Sync. 170. E.

(*ad sensum*) 1396. Δράκων κατά τινας ἐνομοθέτει. Sync. 170. E.

Ամ. Հայոց		Ոլիմ. թուին	Ամ. Աբրահ.	Երբայ. հրէից Եդեմ. ին	Գլխ. Աստուա. թեան	Մարիք թագաւոր.	Մարդ. պետուն.	Հռոմ. Տարին	Եգիպտ. ին հարեւ.	
	Սախակը. րոս սկսաւ Ջանաշէր։					Աքիբոդոս. ան ին։			Փռամութէս գիս եւ՝ որ և Խոնսիփէս, ան ին։	
			ունի	է	գ	ա	լիգ	ժա	ա	
			ունժ	ը	դ	բ	լիդ	ժբ	բ	Պիտառակ մէ. ակզբնացն՝ մի յերեսին է. մեսանացն՝ ընդ փրեանի աստիճանացոյ զղզոյիա. կան մնոյ. մարսակ կը. առնացաւ, և ապան գնաւ։
Կ ՃԾ	Յամին ի և. րորգի եղիա կիմայնաբա. քզոնոսոր արքայ բաբէ. դացւոց ըզ. հրէաստան հնազանդ. եաց, և գրա. զուամն ի հր. բէից՝ և զմնծ մասն ի նը ապատուցն խաղացոյց. և հարկս հրա. մայեաց հար. կանել եղեա. կիմայ, և դը. նաց։	խդ	ունիա	ի	դ	գ	լիգ	ժգ	գ	
			ունիբ	ժ	զ	դ	լիզ	ժզ	դ	
			ունիգ	ժա	է	է	լիէ	ժէ	է	
			ունիդ	ժբ	ը	զ	լիը	ժը	զ	
				Յովսիւ. որ և յեհոա. հաս ։						
				Սեդեկիա. ան ին։						
			ունիե	ա	թ	է	լիթ	ժէ	է	Յամսեանն ի թագաւո. րութեանն յեքոնիայ՝ և էլամ նաբու. քոզոնոսոր արքայ բաբէ. դացւոց՝ առ գինս գերի, և գմնծ մասն ժո. ղովուգեանն։
	'Ի բաբէղոնի գանձիզ, ա. նաւնա, ա. զարիա և մի. սայէլ Նա. նաչէնի։	խե	ունիզ	բ	ժ	ը	լէ	ժը	ը	
			ունիէ	դ	ժա	ի	լա	ժի	ի	
			ունիը	դ	ժբ	ժ	լբ	ի	ժ	Կամաբիա քաղաք շի. նեցաւ։
						Աքիբոդոս. ան ին։				
			ունիթ	է	ժգ	ժա	ա	իա	ժա	
		խդ	ունի	զ	ժդ	ժբ	բ	իբ	ժբ	Երեմիա և բաբուք մար. գարէք՝ ի հր. բէաստան։
			ունիա	է	ժե	ժդ	դ	իգ	ժգ	Սամփռով և աղիէնոս պսկ. սեալք Նա. նաչէնի։
			ունիբ	ը	ժզ	ժդ	դ	իդ	ժդ	
Կ ՃԹ			ունիգ	ժ	ժէ	ժե	ե	իե	ժե	Մատանիա շինեցաւ. է. պսկ մինեգէա աւերեաց զը. թիւնս։
		խէ	ունիդ	ժ	ժբ	ժդ	զ	իզ	ժզ	
			ունիե	ժա	ժթ	ժէ	է	իէ	ժէ	

1412 * Եղիակիմ, որ և յովակիմ, ասի ժբ։ 'Ի սմա ի երբորդ ամին նաբուգոդոնոսոր զՏը. բէաստան հնազանդեաց, և հարկ առեալ յիւ. դեակիմայ՝ դնաց ‖ ՅԱմմ։

" Eliakim, qui et Joachim annis XII. Hujus anno X. Nabuchodonosor Judaeam subjugavit, et tributo accepto ab Joakim, discessit ‖ Sam.

1419 * 'Ի երբորդ ամին անգեկիայ՝ բա.

Urbis Conditae		*Olympiades*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Eliakim*	*Lydo. Alyattes*	*Macedonum*	*Medo. Cyaxares*	*Rom. Tarquin.*	*Aegy. XXVI. Dyn.*	
	Stesichorus Poeta agnoscebatur.					*Aeropas ann. XXVI.*			*Psammuthes alter, qui et Psammetichus, annis XVII.*	
			1409	7	3	1	23	11	1	
			1410	8	4	2	24	12	2	Pittacus Mitylenaeus, unus septem Sapientium, cum Phryone Atheniense Olympiacam monomachiam congressus, eum interfecit.
			1411	9	5	3	25	13	3	
	Anno x. Eliacim Nabuchodonosor rex Babyloniae Judaeam subegit, et complures Judaeorum, magnamque partem sacrorum vasorum abduxit, atque tributa indicens Eliacim sibi solvenda, discessit.	44	1412	10	6	4	26	14	4	
U. C. 150			1413	11	7	5	27	15	5	
			1414	12	8	6	28	16	6	
				Joachim, qui et Jechonia menses III. Sedekia unnis. X.						
			1415	1	9	7	29	17	7	Mense III. regni Jechoniae ascendens Nabuchodonosor rex Babyloniae, captivum eum duxit, cum magna populi parte.
		45	1416	2	10	8	30	18	8	
	Babylone Daniel Ananias, Azarias et Misael agnoscebantur.		1417	3	11	9	31	19	9	
			1418	4	12	10	32	20	10	Camarina urbs condita.
							Astyages an. XXXVIII.			
			1419	5	13	11	1	21	11	Jeremias et Baruch prophetae in Judaea.
		46	1420	6	14	12	2	22	12	
			1421	7	15	13	3	23	13	Sappho et Alcaeus Poetae agnoecebatur.
			1422	8	16	14	4	24	14	
			1423	9	17	15	5	25	15	Massalia condita. Epimenides destruxit Athenas.
U. C. 160		47	1424	10	18	16	6	26	16	
			1425	11	19	17	7	27	17	

(ad verb.) 1418. Καμαρίνα πόλις ἐκτίσθη.

" Quarto anno Sedeciae Baruch et Jeremias ... Sync. 190. D.
Sam.

Ըն. Ած. Ամ.		Ողմ. դիս.	Ամ Աբր.	Եբր. Հրէ.	Գլ. Ան.	Մ. Աբ.	Մ. Ած.	Հ. Տր.	Եգիպ. Ի Հռ.	
				Պերսեպեան և հյլիգ զօրաց՝ ան. Ն.						Սղոն ևգ օրէնս. և քակեաց զգ. գրականին՝ բաց՝ ի փիւ. նիկեցւոց (՝ի գաբաոնէն երեան):
			ունիզ	ա	ի	ԺԸ	Ը	ԽԸ	ա	

Ա՛ռաջին ամ գերութեան ազգին Հրէից. յորում սրբոյն քաղդէացւոց պաշարեալ զերուսաղէմ զտաճարն Հրձիգ արար: Տեւեաց տաճարն զամն ՆԸԲ: Այիաբանէ մեզ յայսմ և կղէմէս. քանզի և նա յառաջնում մատենին ասէ. Ա՛ռ ԽԸ ողոմպիադեան՝ ի բաբելոնն գերութեան ժողովրդեանն Հրէից լինել, ի թագաւորութեանն և գիպատացւոց վախրեայ՝ և յիշխանութեան աթէնացւոց փիղիպեայ: Գումարէ Ն ամաց աւերածի տեղոյն՝ ցերկրորդ ամն գաբէհի: Ա՛ռ վախրէս արքայ եգիպտացւոց՝ յառնուլն երուսաղէմի յասորեաց թագաւորէն՝ դիմեցին ասպաստան լինել ծնացորդք Հրէից: Ասյց յիշատակէ զվախրէս և երեմիա մարգարէ: Օ՛սեէեիա կուրացոյց նաբուզոդոնոսոր, և տարաւ գերի: Ասկ նաբուզարդան Հրձիգ առնէր զտաճարն յետ Հինգ ամաց:

		ունիե	բ	իա	ԺԹ	Թ	ԽԹ	բ	Ա. այսու ժամանակք ազգնաթ. բացն աս. զա առաւ. որ և քզ. ուսան սանն զարագովզ. եանս կոչէլ:
	ԽԸ	ունիը	գ	իբ	ի	Ժ	Լ	գ	
		ունիթ	դ	իգ	իա	Ժա	Լա	դ	
Աօրնեթաց. ւոց իշխա. նութեանն վախանեզ. ցաւ:		ունլ	ե	իդ	իբ	Ժբ	Լբ	ե	
		ունլա	զ	իե	իգ	Ժգ	ԼԳ	զ	
	ԽԹ	ունլը	է	իզ	իդ	Ժդ	ԼԴ	է	
Ի բաբէղն մարգարէա		ունլգ	Ը	իէ	իե	Ժե	Լե	Ը	Ա՛րեգական նաւագեցաւ,

1426. * Ի ԺԹ ամն սեդեկիայ նաբուքոդոնոսոր քաղդէացի սկս զերուսաղէմ, և զտաճարն հրձիգ արար: Տեւեաց տաճարն զամն ՆԸԲ ||· Սամ:

» XII. anno Sedeciae Nabuchodonosor Chaldaeus cepit Jerusalem, et templum succendit. Duravit templum annis CCCCXLII. ». Sam.

1433. * Ի Ը երորդ ամի գերութեանն գալ Նիէլ և Եզեկիէլ ի բաբելոնի ||· Սամ:

» VIII. anno captivitatis, Daniel et Ezekiel in Babylone (prophetabant) «. Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

1426. Πρῶτον ἔτος αἰχμαλωσίας τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους, καθ' ὃν ὁ τῶν χαλδαίων βασιλεὺς (Ναβουχοδονόσορ) πολιορκήσας τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸν ναὸν πυρπολεῖ. διήρκεσέ τε ὁ ναὸς (ἀπὸ πρώτης κατασκευῆς) ἔτεσιν υμβ'. συτάξαι δὲ ἡμῖν καὶ ὁ Κλήμης ἐν τῷ πρώτῳ στρώματι

Urbis Conditae	*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae.*	*Lydo. Aliates*	*Mace. Aeropas*	*Medo. Astyages*	*Rom. Tarquin.*	*Aegy. XXVI. Dyn.*	
			Captivitatis, et succensi templi anni LXX.					*Vaphres annis* XXV.	Solon leges tulit, et a Dracone latas abrogavit, praeter Phynicas, (lege *phonicas* πλὴν τῶν φονικῶν, sc. praeter eas leges, quae ad *necem* pertinebant).
		1426	1	20	18	8	28	1	

Primus annus captivitatis gentis Judaeae, quo rex Chaldaeorum Hierosolyma obsessa, templum igne vastavit. Permansit templum annis CCCCXLII. Consentit nobiscum hac in re et Clemens, quoniam et ipse in primo libro dicit: Sub XLVIII. Olympiade captivitatem populi Judaeorum in Babylonem fuisse, regnante apud Aegyptios Vaphre, et principatum gerente Philippo apud Athenienses. Colligit (autem) LXX. annos desolationis ejusdem loci (usque) in secundum annum Darii. Ad Vaphrem regem Aegyptiorum, capta Hierosolyma ab Assyriorum rege, se se fuga contulerunt reliqui Judaeorum. Porro meminit de Vaphre et Jeremias propheta. Sedeciae oculos eripuit Nabuchodonosor, et captivum duxit. Nabuzardan vero igne vastabat templum post quinque menses.

		1427	2	21	19	9	29	2	
	48	1428	3	22	20	10	30	3	His temporibus, certantibus in Agone dabatur Tragus, id est hyrcus; unde ajunt Tragoedos nuncupari.
		1429	4	23	21	11	31	4	
Corinthiorum imperium extinctum.		1430	5	24	22	12	32	5	
		1431	6	25	23	13	33	6	
	49	1432	7	26	24	14	34	7	
Babylone prophetabant Da-		1433	8	27	25	15	35	8	Sol defecit, Thalete philo-

φάσκων, Ἐπὶ τῆς ὀγδόης καὶ τεσσαρακοστῆς Ὀλυμπιάδος τὴν εἰς Βαβυλῶνα αἰχμαλωσίαν τοῦ Ἰουδαίων λαοῦ γεγονέναι, βασιλεύσαντος μὲν Αἰγυπτίων Οὐαφρί, ἄρχοντος δὲ Ἀθήνησι Φιλίππου, συνάγεσθαι τὰ ὁ. ἔτη τῆς ἱρημίας τοῦ τόπου, εἰς τὸ β'. ἔτος Δαρείου (Ἑβραίων αἰχμαλωσίας καὶ ἀφανισμοῦ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ). Οὐαφρὶ τῷ Αἰγυπτίων βασιλεῖ προσέφυγον, ἁλούσης ὑπὸ Ἀσσυρίων τῆς Ἱερουσαλήμ, οἱ τῶν Ἰουδαίων ὑπόλοιποι. μέμνηται δὲ καὶ τοῦ Οὐαφρὶ καὶ Ἱερεμίας ὁ προφήτης. Euseb. apud Sync. 181. C. (ταῦτα Εὐσέβιος, etc.)

1428. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους τοῖς ἀγωνιζομένοις (παρ' Ἕλλησι) τράγος ἐδίδοτο, ἀφ' οὗ Τραγικοὶ ἐκλήθησαν. Sync. 190. D. E.

1430. Η' τῶν Κορινθίων κατελύθη μοναρχία. Sync. 190. D.

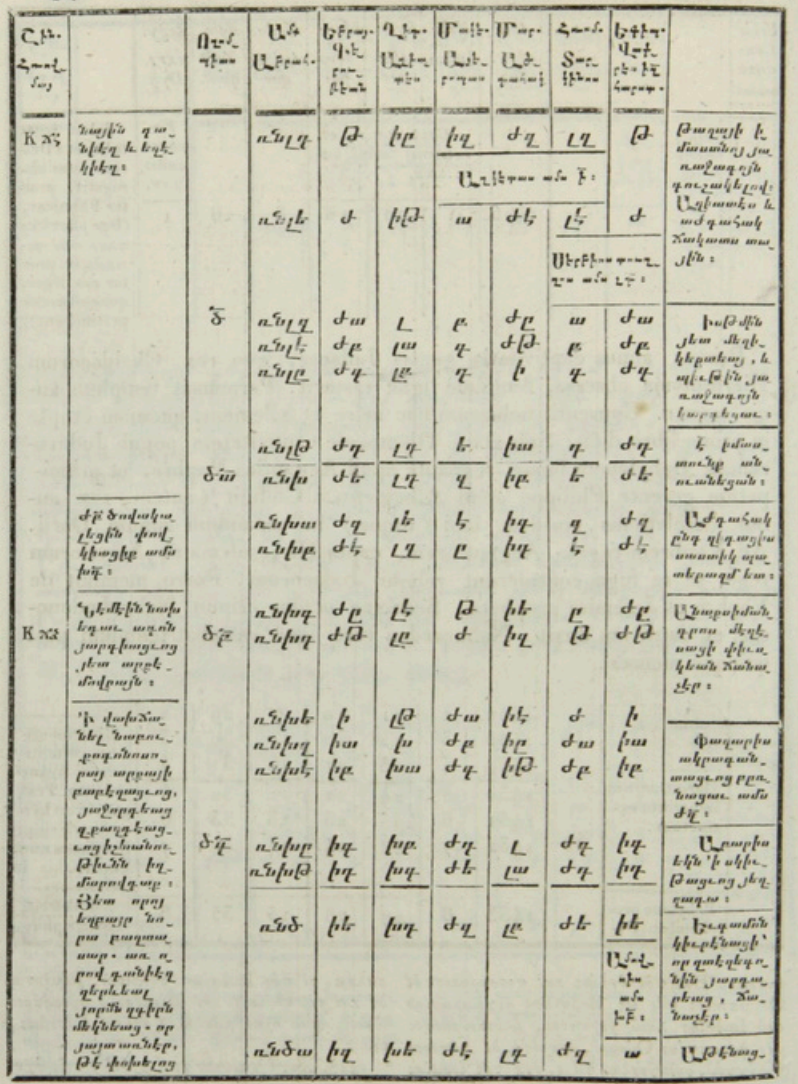

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Captivitatis*	*Lydo. Aliates*	*Mace. Aeropas*	*Medo. Astyages*	*Rom. Tarquin.*	*Aegy. XXVI. Dyn. Vaphres*	
U. C. 170	niel, et Ezechiel.		1434	9	28	26	16	36	9	sopho antea praedicente. Alyattes et Astiages praelium movebant.
						Alcetas an. XX.				
			1435	10	29	1	17	37	10	
								Servius Tullus an. XXXIV.		
		50	1436	11	30	2	18	1	11	Isthmia post Melicertem, et Phythia prius constituta.
			1437	12	31	3	19	2	12	
			1438	13	32	4	20	3	13	
			1439	14	33	5	21	4	14	Septem sapientes nominati.
		51	1440	15	34	6	22	5	15	
	XII. mare obtinuerunt Phocei annis XLIV.		1441	16	35	7	23	6	16	Astyages cum Lydis acerrimum bellum commisit.
			1442	17	36	8	24	7	17	
U. C. 180	Nemeaeus primum Agon ab Argivis actus, post alterum sub Archemoro.		1443	18	37	9	25	8	18	Anaximander Milesius Physicus agnoscebatur.
		52	1444	19	38	10	26	9	19	
	Mortuo Nabuchodonosor Babyloniorum rege, excepit Chaldaeorum imperium Ilmarodach. Post quem frater ejus Baltasar; sub quo Daniel, eam quae in pariete apparuerat, scripturam interpretatus est; quae declarabat imperium Chaldaeorum ad Medos et		1445	20	39	11	27	10	20	
			1446	21	40	12	28	11	21	Phalaris apud Acragantinos tyrannidem exercuit annis XVI.
			1447	22	41	13	29	12	22	
		53	1448	23	42	14	30	13	23	Abaris venit e Scythia in Graeciam.
			1449	24	43	15	31	14	24	
			1450	25	44	16	32	15	25	Eugamon Cyrenaeus, qui Telegoniam composuit, agnoscebatur.
									Amosis ann. XLII.	
			1451	26	45	17	33	16	1	Atheniensium

1443. Ἀναξίμανδρος Μιλήσιος φυσικὸς (φιλόσοφος) ἐγνωρίζετο. Sync. 190. E.

1448. Ἄβαρις ἦλθεν (Scal. Ἄβαρις ἦλθεν) ἐκ τῆς Σκυθίας εἰς Ἑλλάδα. Sync. 190. E.

1450. Εὔγαμων Κυρηναῖος, ὁ τὴν Τηλεγονίαν ποιήσας, ἐγνωρίζετο. Sync. 191. A.

1451. Οἱ τῶν Παναθηναίων (Scal. supplet, γυμνικὸς) ἀγὼν ἤχθη. Sync. 191. A.

Ընդ. Հատ. հայ		Ոսմ. պատ.	Ասք. Աբրահ.	Եբրայ. Գէնբրա. թեան	Գէտ. Առաք. գործ	Մոյսէ. Առաք. գործ	Մարգ. Աստ. գոհար	Հռոմ. Սէնբիոն	Եգիպտ. Ամենայն հարտ.	
	է խլեանաւ. Թիւեան քով գէացաց 'ի մարս և 'ի պաբսիկս :	ԾԶ	ռնծբ	լիէ	խզ	ԺԸ	ԼԳ	ԺԷ	Բ	ւոց մերկաց կոխ ապանն եգաւ :
Կ ՃՀ			ռնծգ	լրը	խէ	ԺԹ	ԼԵ	ԺԸ	Գ	Եսովպոս բանաստեղծ 'ի գէպիացւոց առաս կէցաւ :
			ռնծդ	լիԹ	խը	լ	ԼԶ	ԺԹ	Դ	
			ռնծե	Լ	խԹ	խա	Լէ	լ	Ե	Պեսիստրատոս աԹէնացւոց բռնակալ, և յիր տասիկա անց :
					Կիւբեռնաւ մանկէ :					
		ԾԷ	ռնծզ	լա	ա	իբ	լը	խա	Զ	
							Կիւբեռնաւ գործէ բաֆաւորէաց, և ընդհեռաւ չածգահի՝ էիաղ վարաց իչխանաւթիւնն, ամ Լ :		
			ռնծէ	լը	բ	իգ	ա	իբ	է	

Կիւբոս արձակեաց զգերի ազգին հրէից. առ որով դարձեալք 'ի բաբելոնի իրքև հինգ բեւր հրէից, զսերնդն կանգնեցին՝ և հիմունս տաճարին արկին. և քանզի 'ի շուրջ բնակելոց ազգացն արգել լինէր, մեաց գործն անկատար՝ մինչև ցդարեհ արքայ, բայց միայն 'ի սերնդոյն կանգնելոց : Եւ գումարի ամենայն ժամանակ գերու-Թեանն հրէից ազգին յամս ՟ՃՀ. համարեալ ըստ ոմանց յերորդ ամի Թագաւորութեանն Երկամկմոյ՝ մինչև ցկինուտասաներորդ ամ արտաշէսի պարսից արքայի. իսկ ըստ այլոց՝ 'ի սկզբանէ մարգարէու-Թեանն Երեմիայ՝ որ եղև յերեքտասան ամին յովսեայ արքայի հրէից. քանզի 'ի հինգերորդէ ամէ Երեմիայի մարգարէութեանն մինչև ցա-ռաջին ամն կիւբոսի լինին ամք ՟Ճ. և յաւերածոյ տաճարին ՟Ճ ամ կատարի յերկրորդ ամն դարձի պարսից արքայի :

1457. * Կիւբոս ամս Ը: Սա յառաջին ամին իւրոյ արձակեաց զգերի ազգին հրէից, Ե տարւոց. որք եղեալ յերուսաղէմ՝ զսերնդն կանգնեցին, և հիմունս արկին տաճարին. և վասն շուրջակայ ազգացն անկատար մեաց գործն՝ մինչև ցդարեհ վշտասպեայ ‖ . Սամ.

(Iisdem fere verbis Eusebii, quae replicare in Lat. vix expedit). Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

1453. Αἰσωπὸς μυθοποιὸς (ἐγνωρίζετο, ὃς) ὑπὸ Δελφῶν ἀπώλετο. Sync. 191. A.

1455. Πεισίστρατος Ἀθηναίων ἐτυράννησε, καὶ εἰς Ἰταλίαν παρῆλθεν. Sync. 191. B.

1457. Κῦρος ἀνῆλε τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Ἰουδαίων γένους. Καθ' ὃν ἐπανελθόντες ἀπὸ τῆς Βαβυλωνίας ἀμφὶ τὰς πέντε μυριάδας Ἰου-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Captivitatis*	*Lydo. Aliates*	*Mace. Alcetas*	*Medo. Astyages*	*Rom. Servius*	*Aegy. XXVI. Dyn. Amosis*	
	Persas transferundum.	54	1452	27	46	18	34	17	2	agon gymnicus (sc. nudi certaminis) actus.
U. C. 190			1453	28	47	19	35	18	3	Aesopus fabellarum auctor a Delphis interemptus.
			1454	29	48	20	36	19	4	
			1455	30	49	21	37	20	5	Pisistratus apud Athenienses tyrannidem exercuit, et in Italiam migravit.
					Croesus an. XV.					
		55	1456	31	1	22	38	21	6	
							Cyrus in Persas regnavit, et deposito Astyage, extinxit imperium Medorum. ann. XXX.			
			1457	32	2	23	1	22	7	

Cyrus solvit captivitatem gentis Judaeae, sub quo revenerunt ex Babylone quinque ferè myriades Judaeorum, altare erexere, fundamentaque Templi jecerunt. Et quia circumcolentes populi impedimento fuerunt, permansit opus imperfectum usque ad Darium regem, praeter altare tantum erectum. Colligitur autem omne tempus captivitatis Judaeorum in annos LXX. computatum secundum quosdam a tertio anno regni Eliacim usque ad undevicesimum annum Artaxerxis Persarum regis. Secundum verò alios, a principio prophetiae Jeremiae, quod factum est decimotertio anno Josiae regis Judaeorum (seu Judae): siquidem a quinto anno Jeremiae Prophetiae usque ad primum Cyri annum conficiuntur anni LXX. et ab eversione Templi LXX. annus perficitur in secundo anno Darii Persarum regis.

δαίων, τὸ θυσιαστήριον ἤγειραν, καὶ τοὺς θεμελίους κατεβάλλοντο τοῦ ἱεροῦ. τῶν δὲ περιοίκων ἐπισχόντων, διέμεινε τὸ ἔργον ἀτελές, μέχρι Δαρείου τοῦ (Ὑστάσπου), μόνου τοῦ θυσιαστηρίου συνεστῶτος. Συνάγεται δὲ ὁ πᾶς χρόνος τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους ἔτη ὁ. ἀριθμούμενα, κατὰ μέν τινας, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους Ἰωακείμ, (ἐπὶ κ'. ἔτος Κύρου καὶ) Περσῶν βασιλέως. Κατὰ δὲ ἑτέρους, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προφητείας Ἱερεμίου, ἣ ἐγεγόνει κατὰ τὸ ιγ'. ἔτος Ἰωσίου βασιλέως Ἰουδαίων. ἀπὸ δὲ τοῦ (supple. έ.) ἔτους τῆς προφητείας Ἱερεμίου, ἕως τὸ ά. ἔτος Κύρου. ἔτη ὁ. γίνεται. τῆς δὲ ἐρημίας τοῦ ἱεροῦ ἡ ἑβδομηκονταετὶς ἀποπεραιοῦται κατὰ τὸ β'. ἔτος Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως. Euseb. apud Sync. 181. D. E.

Ընդ. Հռով. թուի		Ոլմպ. պիտ.	Ամք Աբրահ.	Եբբայ. Դնդ. բան.	Ղևտ. կրկ.	Մովսէ. Ասիա. գրս.	Պատ. կնդ. բան.	Հռոմ. Սեր. բիւս.	Եգիպ. Ամիս. ին Հարաք.	
			ռնծը	լգ	գ	խգ	բ	խգ	ը	Սակաւք. բան վախճան. Ներ։
			ռնծթ	լդ	դ	խե	գ	խգ	թ	Սխմնիպ. Հանապ. Ներ։
		ծչ	ռնկ	լե	ե	խզ	դ	խե	ժ	
			ռնկա	լզ	զ	խէ	ե	խզ	ժա	Քաղնափան կողմնացի Հանապ. Ներ։
			ռնկբ	լէ	է	խը	զ	խէ	ժբ	
			ռնկգ	լը	ը	խթ	է	խը	ժգ	
						Ասիոց սո. ճ։				Քիղան յէ. անց խմասա. նոյն պարէա զակեզմն Նացաց եղև։
Կ		ծէ	ռնկդ	լթ	թ	ա	ը	խթ	ժդ	Մարգարէս Նային ան. գեաս և զա. քարիս։ Ա. որով յիսուս յոմանգե. կեայ քահա. նայապետ Նոր Նայէր, և զ. բարեբէդաց զաթենկեանց յարքունա. կան ազգին. որք և առաջ Նորգք խակ եղեցն Ի բա. բելոնէ լե. նելին։
	Կրոյնապ էրքն և հան. դես բզեիցն։		ռնկե	խ	ժ	բ	էթ	լ	ժե	
			ռնկզ	խա	ժա	գ	ժ	լա	ժզ	
	Կրեսաս Ի վերայ կիս. բոսի զօրա. ժողով եղև։		ռնկէ	խբ	ժբ	դ	ժա	լբ	ժէ	
		ծը	ռնկը	խգ	ժգ	ե	ժբ	լգ	ժը	
	Թաղէշ վախ. Ճանի։		ռնկթ	խդ	ժդ	զ	ժգ	լդ	ժթ	
	Աղեքսիայ. ւոյ մէ հեռանն կրկին հրձիգ եղև։							Տրիւն. ոխերբս ամ. էն։		
	Տարկինոս սխալբրոս եգիա կա. պանս, գանս, կոռնելս, բան. ռբս, պահա, պարաւան. գբս, անուբս, շղթայս, բան աչխարհ հա. Նել, Ի պղնձա. հատս առել։		ռնհ	խե	ժե * * *	է	ժգ	ա	ի	

Արիւսոս ըմբռնեցաւ Ի կիւբոսէ, և լեզացւոց թա. գաւորութիւնն վախճանեցաւ՝ հասեալ յամն մէկ։

*) յ լէ ամին (գերութեան) անգէոս և զաքարիա ‖ · Սամ՝։

» xxxviii. anno (captivitatis) Aggaeus et Zacharia ‖. Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

1458. Στησίχορος τέθνηκεν. Sync. 191. B.

1459. Σιμωνίδης ἐγγηρίζετο. Chron. Pasch. 114. E.

1461. Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ἐγγηρίζετο.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Captivitatis*	*Lydo. Croesus*	*Mace. Alcetas*	*Persa. Cyrus*	*Rom. Servius*	*Aegy. XXVI. Dyn. Amosis*	
			1458	33	3	24	2	23	8	Stesichorus obiit.
			1459	34	4	25	3	24	9	Simonides agnoscebatur.
		56	1460	35	5	26	4	25	10	
			1461	36	6	27	5	26	11	Xenophanes Colophonius agnoscebatur.
			1462	37	7	28	6	27	12	
			1463	38	8	29	7	28	13	
						Amintas ann. L.				Chilo (unus) ex VII. sapientibus Ephorus Lacedaemoniorum constitutus.
U. C. 200		57	1464	39	9	1	8	29	14	Prophetabant Aggaeus et Zacharias. Quo spatio Jesus Josedech (filius) pontifex agnoscebatur, et Zorobabel Salathielis (filius) regio genere; qui et Duces utique fuerunt egressus ex Babylone.
			1465	40	10	2	9	30	15	
	Croesi res, et experimentum oraculi.		1466	41	11	3	10	31	16	
	Croesus in Cyrum expeditionem fecit.		1467	42	12	4	11	32	17	
		58	1468	43	13	5	12	33	18	
	Thales moritur.		1469	44	14	6	13	34	19	
	Delphicum templum secunda vice incensum.							*Tarquinius Superbus an. XXXV.*		
	Tarquinius Superbus invenit vincula, flagella, cippos, carceres, custodias, ligamina, collaria, catenas, exilia, metalla.		1470	45	15 * * *	7	14	1	20	

Croesus à Cyro captus est, et Lydorum regnum extinctum, cum perdurasset ann. CCXXXII.

Chron. Pasch. 115. A.

1463. Χίλων ὁ τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἔφορος ἐν Λακεδαιμονίᾳ ἐγένετο. Chron. Pasch. 115. A.

1467. Κροῖσος ἐπὶ Κῦρον ἐστράτευσεν. Chron. Pasch. 115. B.

1469. Θαλῆς τελευτᾷ. Sync. 190. A.

1470. Ταρκύνιος Σοῦπερβος ... ἐξεῦρε δεσμά, μάστιγας, ξύλα, εἱρκτάς, φυλακάς, κλοιούς, πέδας, ἀλύσεις, ἐξορίας, μέταλλα. Cedren. 119. D.

Ըստ Հայոց		Ոլմպ.	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Գնդ. թագ.	Մարդ. Ամվ. փառ.	Պարս. կնդ.	Հռոմ. Տուն իշխ.	Եգիպտ. Ամվ. սկիզ.	
			ռնհա	խղ	ը	ժե	բ	իա	Ծիծաղնէա սկիզ. ամս Նաւարչի։
		ծԼ	ռնհբ	խհ	թ	ժզ	գ	իբ	
			ռնհգ	խր	ժ	ժէ	դ	իգ	Պիսիստրատոս ամ ԺԹ. թագաւոր. կը. կին Թագաւոր. բնաց։
Կ ժԲ			ռնհդ	խԼ	ժա	ժը	ե	իդ	
			ռնհե	ծ	ժբ	ժԹ	զ	իե	
		Ճ	ռնհզ	ծա	ժգ	ի	է	իզ	Փէրիկիդէս պատմագիր՝ վար. գապետ սկիզբ. դրոյ Նաւարչի։
			ռնհէ	ծբ	ժդ	իա	ը	իէ	
			ռնհը	ծգ	ժե	իբ	Թ	իը	
			ռնհթ	ծդ	ժզ	իգ	ժ	իթ	Սիմոնիդէս ծը. ւագ. յարգ. ար Նաւարչի. և փե. կիպղիդէս, և քաղնոմանէա յախտաւրակաց երգահան Նաւարչէր։
		կիա	ռնձ	ծե	ժէ	իդ	ժա	ժ	
			ռնձա	ծգ	ժը	իե	ժբ	ժա	
	Ազակլէան ծը. ւագ. յարգ. ար Նաւարչէր։		ռնձբ	ծէ	ժԹ	իզ	ժգ	ժբ	
			ռնձգ	ծը	ի	իէ	ժդ	ժգ	
Կ ժԷ	Պիսիստրատոս յախտաւրակաց փիղիսոփա Նաւարչէր։	կիբ	ռնձդ	ծԹ	իա	իը	ժե	ժդ	Սամոյ բանաւորը՝ կրաւոր և սիղա, որ և պանդոկնտաս երգարք եղեն։
			ռնձե	կ	իբ	իԼ	ժզ	ժե	
			ռնձզ	կա	իգ	ՀԼ	ժէ	ժգ	Տրիբա բամբիշն մասագէց. ւոց սպան ըն. կիւրոս։
	ժԶ Ծովակալէ. ցին սամոցիք։					Կոմ. բիւնե. սու Շ։			Ջկամբիւս (ւրաքա. կէ.) ա. մեն առ. ի յեր. բայեցւոց երկ. րորգ. նաբուք. դոնոսոր կոչէ. ած. որով հրէից (յուդէայ) պատ. մութիւնն լինէր։
			ռնձէ	կբ	իդ	ա	ժը	ժէ	
		կիգ	ռնձը	կգ	իե	բ	ժԹ	ժը	
	Լսարբոս և. լ. պիսա ամիհնաց. ւոց բանաւորը Նաւարչէին։		ռնձթ	կդ	իզ	գ	ի	ժԹ	
			ռնղ	կե	իէ	դ	իա	ի	
			ռնղա	կզ	իը	ե	իբ	իա	

1486. * Տմիւրիս թամբիշն մասագէցոց սպան զկիւրոս || · Սամ։

» Tmyris regina Massagaeorum occidit Cyrum «. Sam.

1487. * Յետ կիւրոսի՝ կամբիւսոս որդի նո. րա սմն Շ. հրէայք նաբուգոնոսոր զան կո. չէն || · Վարգան։

» Post Cyrum Cambysus filius ejus annis VIII. Judaei Nabuchodonosor istum vocant «. Vardan.

(ad verbum) 1471. Θέογνις ποιητὴς ἐγωρίζετο. Sync. 190. B.

1473. Πεισίστρατος Ἀθηναίων τὸ δεύτερον ἐβασίλευσεν. Sync. 190. B.

1476. Φερεκύδης ἱστορικὸς ἐγνωρίζετο, Πυθαγόρου διδάσκαλος. Sync. 190. B.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Captivitatis*	*Mace. Amintas*	*Persa. Cyrus*	*Rom. Tarquin.*	*Aegy. XXVI. Dyn. Amosis*	
			1471	46	8	15	2	21	Theognis poeta agnoscebatur.
		59	1472	47	9	16	3	22	
U. C. 210			1473	48	10	17	4	23	Pisistratus apud Athenienses iterum regnavit.
			1474	49	11	18	5	24	
			1475	50	12	19	6	25	
		60	1476	51	13	20	7	26	Pherecides historicus, magister Pytaghorae agnoscebatur.
			1477	52	14	21	8	27	
			1478	53	15	22	9	28	
			1479	54	16	23	10	29	Simonides Lyricus agnoscebatur, et Phocylides, necnon Xenophanes Physicus, Tragoediarum scriptor agnoscebatur.
		61	1480	55	17	24	11	30	
			1481	56	18	25	12	31	
	Anacreon Lyricus agnoscebatur.		1482	57	19	26	13	32	
			1483	58	20	27	14	33	
U. C. 220	Pythagoras Physicus philosophus agnoscebatur.	62	1484	59	21	28	15	34	Sami tyranni, Crates, et Syloson, et Pandognostus fratres fuere (*ρρηg* redundat post nomen *ωβηρω*: lectum enim est Συλός ὦν pro Συλοσών.)
			1485	60	22	29	16	35	
			1486	61	23	30	17	36	Tomyris regina Massagetarum Cyrum interfecit.
	XVI. mare obtinuerunt Samii.					*Cambyses an. VIII*			Cambysen (in marg. qui est Artaxerxes) ajunt ab Hebraeis secundum Nabuchodonosor vocari. Sub quo Judaeorum (legendum teste Hier. Judith) historia scripta.
			1487	62	24	1	18	37	
		63	1488	63	25	2	19	38	
			1489	64	26	3	20	39	
	Hypparchus et Hippias Atheniensium tyranni agnoscebantur.		1490	65	27	4	21	40	
			1491	66	28	5	22	41	

1479. Σιμωνίδης μελοποιὸς ἐγνωρίζετο. Φωκυλίδης καὶ Ξενοφάνης φυσικὸς τραγῳδοποιὸς ἐγνωρίζετο. Sync. 190. B.

1484. Πυθαγόρας φυσικὸς φιλόσοφος ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 115. A.

1484. Σάμου τύραννοι Πολυκράτης, καὶ Συλοσῶν, καὶ Παντόγνωστος ἀδελφοὶ γεγόνασι. Sync. 190. A. (juxta lectionem Scal.)

1486. Τόμυρις γυνὴ, Μασσαγετῶν βασίλισσα, Κύρον ἀνεῖλε. Chron. Pasch. 115. E.

1487. Καμβύσην φασὶν παρ' Εβραΐοις δεύτερον Ναβουχοδονόσωρ καλεῖσθαι, ἐφ' οὗ τὴν κατὰ Ιουδὶθ ἱστορίαν λέγουσιν γεγενῆσθαι. Chron. Pasch. 116. A.

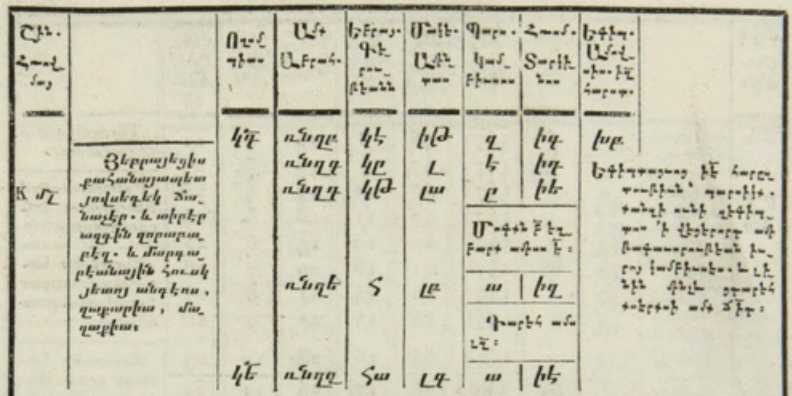

Յ՚ա կիւրոսիւ արձակելոյն հրեից ազատութիւն լինի, և թողութիւն տաճարին շինութեան. ՚ի գահն անկանի, և կատարի տաճարն առ դարեհիւ, ՚ի շուրջ բնակելոցն զմիջին ժամանակն խոփանելոյ զշինուածն։ առ որով պարսից թագաւորին դարեհի ուստեր վեցտասն պակայ էրամ երկրորդ։

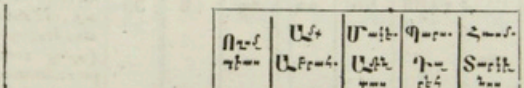

Յամին երկրորդի դարեհի տաճարն երուսաղէմի շինի ՚ի զօրաքաղէդոն, և կատարի ՚ի չորս ամն։ Ի՚ թաքանէ սոցին և կղէմէս՝ յատաջնումն մատենին գրեալ զայս ձև օրինակի. Յ՚ ձգեցաւ գերութիւնն մինչև յամն ՚ի երորդ. յաճուցեալ յերկրորդ ամին դարեհի ուստեր վեցտասնպակայ՝ պարսից և տասներեսանեաց և եգիպտացւոց իշխանութեանն եղելոյ թագաւորի։ առ որով անգէ և զաքարիա, և յՀԺ մարգարէիցն հրեշտակին՝ որ և մնդաքիա՝ մարգարէանային։ և էր քահանայապետ յեսու ուստր յովսեդեկեայ։ Օ այս՝ յիշատակեալ

1493· * ՚ի վերջոյ՝ ՚ի կգ ամին (գերութեան) նոյնք՝ անգէ և զաքարիա, և մնդաքիա ‖· Սամ։

» Postremum, anno (captiv.) LXVI. iidem Aggaeus et Zacharia, atque Malachias ɔ. Sam.

1497· * Դարեհ ուստր վեցտասնպակայ ամն լՀ։ ՚ի սորա երկրորդ ամին շինի զօրաքաղէդոն զուսա ձարն։ և կատարի, ՚ի ամս, կէ ոլմպիադին ‖· Սամ։

» Darius Hystaspis filius annos XXXVI. Hujus anno secundo construit Zorababel templum; et perficitur IV. annis, Olympiade LXV. ɔ. Sam.

1496. Κατὰ μὲν Κύρον, ἡ τῆς αἰχμαλωσίας (τοῦ) Ἰουδαίων (ἔθνους) ἐλευθερία γίνεται, καὶ ἡ συγχώρησις τῆς τοῦ ἱεροῦ οἰκοδομῆς. εἰς ἔργον δὲ χωρεῖ καὶ τελειοῦται ὁ ναὸς κατὰ τὸ (ἡ ἔτος) Δαρείου (Ὑστάσπου) ... τῶν περικόπων ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τὴν οἰκοδομὴν ἐπισχόντων. Chron. Pasch. 116. C. et E.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Captivitatis*	*Mace. Amintas*	*Persa. Cambyses*	*Rom. Tarquin.*	*Aegy. XXVI. Dyn. Amosis*	
		64	1492	67	29	6	23	42	
U. C. 230	Apud Hebraeos Pontifex (Jesus) Josedech (filius) agnoscebatur, et praerat genti Zorobabel. Prophetabant autem novissime Aggaeus, Zacharias, Malachias.		1493	68	30	7	24		*Aegyptiorum XXVII. Dyn. Persae: obtinet quippe Aegyptum sexto regni sui anno Cambyses; efficiuntur autem usque ad Darium Xerxis (filium) an. CXXIV.*
			1494	69	31	8	25		
						Magi II. fratres menses VII.			
			1495	70	32	1	26		
						Darius an. XXXVI.			
		65	1496	71	33	1	27		

Sub Cyro remissionis Judaeorum libertas datur, et licentia Templi aedificandi; exsequitur, et consummatur autem templum sub Dario, mediis temporibus a circumcolentibus impedita aedificatione: qua absoluta, annus erat secundus Darii Persarum regis, filii Hystaspis.

Olympias	*Anni Abrahae*	*Mace. Amintas*	*Persa. Darius*	*Rom. Tarquin.*
	1497	34	2	28

Anno secundo Darii templum Hierosolymitanum extruitur à Zorobabel, consumaturque spatio quatuor annorum. Congruit cum his Clemens quoque, in primo libro ita scribens: Et protracta est captivitas usque in annos LXX. conquiescens anno secundo Darii filii Hystaspis, facti regis Persarum, et Assyriorum, Aegyptiorumque imperii: sub quo Aggaeus, et Zacharias, et ex duodecim Angelus ipse, qui et Malachias, prophetabant. Pontifex autem erat Jesus filius Josedech. Haec supradictus a nobis vir, Clemens. Verum quod usque ad secundum Darii an-

1497. Ετους (τρίτου) Δαρείου (τοῦ Ὑστάσπου), ὁ ἐν Ιεροσολύμοις ναὸς οἰκοδομεῖται ὑπὸ Ζοροβάβελ, τελειοῦται δὲ ἐν (ϛ'. lege δ'.) ἔτεσιν. Chron. Pasch. 117. A.

Συνάδει δὲ τούτοις καὶ ὁ Κλήμης, ὁ ἐν τῷ πρώτῳ Στρώματι γράφων οὕτω. Καὶ ἐμεινεν ἡ αἰχμαλωσία ἔτη ὁ, καταλήξασα εἰς τὸ β'. ἔτος Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου Περσῶν, καὶ Ασσυρίων, καὶ Αἰγυπτίων γενομένου βασιλέως, ἐφ' οὗ Αγγαῖος καὶ Ζαχαρίας, καὶ ὁ ἐκ τῶν ιβ'. Αγγελος προφητεύουσι (...). Καὶ ταῦτα μὲν ὁ ὑπλωδὴς ἀνήρ. Περὶ δὲ μέχρι δευτέρου ἔτους Δαρείου, τὸ ὁ. τῆς ἐρημίας τοῦ ἱερου ἔτος παρατεῖναι μάρτυς ἐχέγγυος ὁ προφήτης Ζαχαρίας ... εἰπών. Κύριε παντοκράτορ, ἕως τίνος οὐ μὴ ἐλεήσεις τὴν Ιερουσαλὴμ, καὶ τὰς πόλεις Ιούδα, ἃς ὑπερίδες, τοῦτο ὁ. ἔτος. Chron. Pasch. 116. C. D. E.

Ըստ Հռոմ. հայ	Ոչխ. պիսս	Ամ Աբրահ.	Մ-ին. Ադամ. թուա	Պ-րս. Գոռ. բեկ	Հ-ոմ. Տ-ը ինն

'ի մինչ այս կղէմէս ։ Եայց մինչև ցերկրորդ ամն դարեհի ձգելոյ Ս երորդ ամի տաճարին աւերածի՝ վկայ 'ի մծտոյ երաշխաւոր զաքարիա մարգարէ է. Տէր ասէ ամենակալ՝ մինչև ցերբ ոչ ողորմեսցիս երուսաղէմի և քաղաքացն հրէաստանի, զորս անտես արար, այս Ս որդ ամ։

			ռնղը ռնղթ	լե լզ	գ դ	լթ լ	Եւ մոգիոս և արիս տոգիտան զիպարքոս բռնացեալ սպանին։ առ որովք զէհնա ապիճնոյն բռնադատեալ զիւրոց գաշնաւորացն դուշակել Եւրովի զիւր լեզուն կարեաց ։
		կիշ	ռշ ռշա ռշը	լէ լը լթ	ե զ է	լա լը լգ	
			ռշգ	խ	ը	լդ	Ժէ Տուակալէցին զա կեզմնոցէք ամն իւ ։
Κ մին		կիճ	ռշգ	խա	թ	լե * *	Հռոմայեցւոց Է թա գաւորք կացեալ յոմի զոյ ցաթրկինոս ։ ուս ալ և 'ի խոնարհ գագա թեցին ։

'ի հռոմ նախ հիպատք յետ թագաւորացն կացին բրուտեանք ։ Ապա ռամկապետք, և դիկտատորք ։ և դարձեալ հիպատք ։ Այս ընդ ա մինեւսեան կալան ամն նիկ. մինչև ցյուլիոս կայսեր իշխանութիւնն, որ նախ միահեծան ընտրեցաւ 'ի Ա որդի Ե երորդի ողոմպիադին ։

Ոչխ. պիսս	Ամ Աբրահ.	Մ-ին. Ադամ. թուա	Պ-րս. Գոռ. բեկ
	ռշե	խբ	Ժ
	ռշզ	խգ	Ժա
	ռշէ	խդ	Ժբ
կիը	ռշը	խե	Ժգ
	ռշթ	խզ	Ժդ
	ռշժ	խէ	Ժե

1504. * Աստանօր գագարէն սպրա ։ և ապա հիպատք յետ թագաւորացն կալան զհռոմ բրուտեանք ։ ապա ռամկապետք ։ և յետ այ նորիկ դիկտատորք, որ էն հաբատաբախոսք, և դարձեալ հիպատք ։ որք կացին յետ տարկի. նայ մինչև ցյուլիոս գայիոս ամն նկ ։ Սամ։

» Heic cessant isti. Deinceps consules post reges tenuerunt Romam Bruti; postea Tribuni plebis; deinde Dictatores, qui sunt Oratores: et rursus Consules, qui exstiterunt post Tarqui-

Urbis Conditae	*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Amintas*	*Persa. Darius*	*Rom. Tarquin.*	
		1498	35	3	29	Armodius et Aristogiton Hipparchum tyrannum interfecerunt. Interea Leaena meretrix eorum coacta ut suos socios proderet, per se linguam suam amputavit.
		1499	36	4	30	
	66	1500	37	5	31	
		1501	38	6	32	
		1502	39	7	33	
		1503	40	8	34	XIV. mare obtinuerunt Lacedaemonii annis II.
U. C. 240	67	1504	41	9	35 * * *	Romanorum Reges VII. incipientes à Romulo (usque) ad Tarquinium, deinceps cessaverunt.

Romae post Reges primum Consules exstitere Bruti. Deinde Tribuni plebis, ac Dictatores, et rursum Consules. Omnes verò obtinuerunt annis CCCCLX. usque ad Julii Caesaris imperium, qui primus Monarcha electus fuit Olympiade CLXXX.

Olympias	*Anni Abrahae*	*Mace. Amintas*	*Persa. Darius*
	1505	42	10
	1506	43	11
	1507	44	12
68	1508	45	13
	1509	46	14
	1510	47	15

nium usque ad Julium Cajum annis CCCCLX ». Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

1498. Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων ἀνεῖλον Ἱππαρχον τύραννον, καθ' οὓς Λέαινα ἡ ἑταίρα (ὑπ') αὐτῶν ἐταζομένη κατειπεῖν τοὺς συνομότας, τὴν ἑαυτῆς ἀπέτρισεν γλῶσσαν. Sync. 190. C.

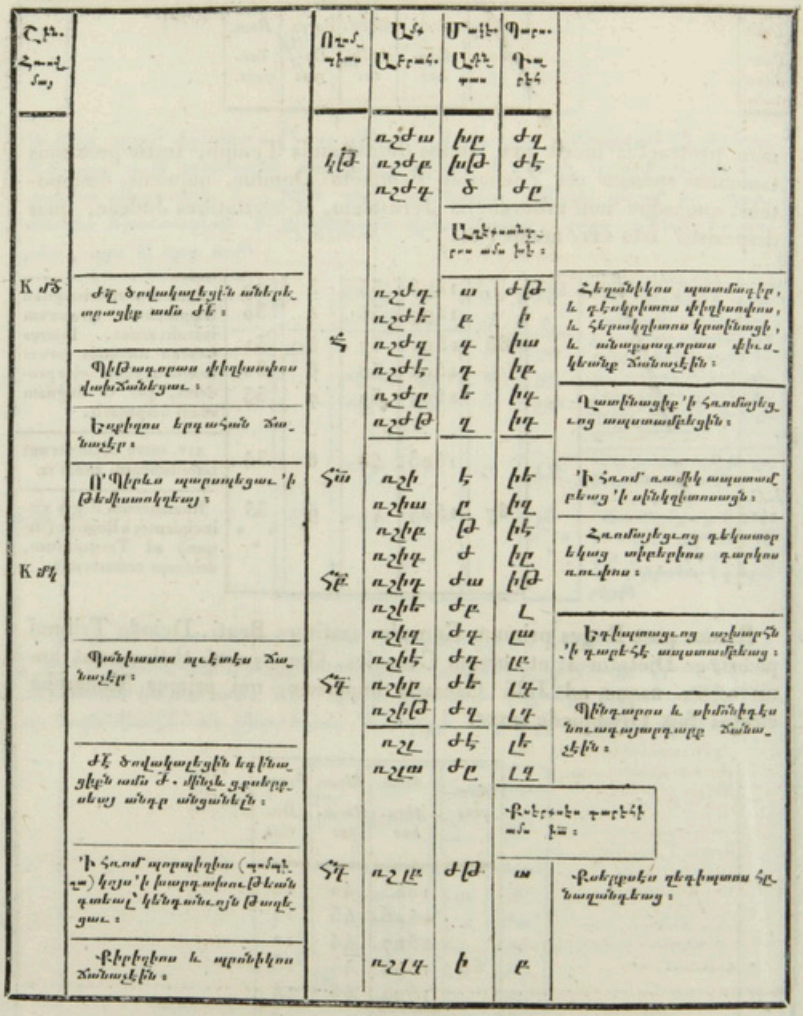

Fragm. Gr. ad verbum.

1514. Ελλάνικος ἱστοριογράφος, καὶ Δημόκριτος φιλόσοφος, καὶ Ἡράκλειτος ὁ Σκοτεινός, καὶ Ἀναξαγόρας φυσικὸς (φιλόσοφος) ἐγνωρίζοντο. Chron. Pasch. 117. D.

1517. Πυθαγόρας ὁ φιλόσοφος τέθνηκεν. Sync. 197. E.

1518. Λατῖνοι Ρωμαίων ἀπέστησαν. Idem. C. Ἐν Ρώμῃ ὁ δῆμος ἀπέστη τῆς συγκλήτου. Sync. 197. C.

1519. Αἰσχύλος ὁ τραγῳδοποιὸς ἐγνωρίζετο. Sync. 197. C.

1520. Ὁ Πειραιεὺς ἐτειχίσθη ὑπὸ Θεμιστοκλέους. Sync. 197. C.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Amintas*	*Persa. Darius*	
			1511	48	16	
		69	1512	49	17	
			1513	50	18	
				Alexander ann. XLV.		
U. C. 250	XVI. mare obtinuerunt Aneretrii annis XV.		1514	1	19	Hellanicus historiographus, et Deocritus Philosophus, et Heraclitus Crtinaeus (lege Scotinus), et Anaxagoras Physici agnoscebantur.
			1515	2	20	
	Pytagoras philosophus obiit.	70	1516	3	21	
			1517	4	22	
	Aeschylus Tragoediarum scriptor agnoscebatur.		1518	5	23	Latini a Romanis defecerunt.
			1519	6	24	
	Pyraeus circummunita moenibus a Themistocle.	71	1520	7	25	Romae populus descivit a Senatu.
			1521	8	26	
			1522	9	27	Romanorum Dictator extitit Tiberius Largius (vel Darcus) Rufus.
U. C. 260			1523	10	28	
		72	1524	11	29	
			1525	12	30	
			1526	13	31	Aegyptiorum regio à Dario recessit.
	Paniasus poeta agnoscebatur.		1527	14	32	
		73	1528	15	33	
			1529	16	34	Pindarus et Simonides Lyrici agnoscebantur.
			1530	17	35	
	XVII. mare obtinuerunt Aeginetae annis X. usque ad Xerxis transitum.		1531	18	36	
				Xerxes f. Darii annis XXI.		
	Romae Porphilia (Pompila) virgo in stupro deprehensa, viva defossa est.	74	1532	19	1	Xerxes Aegyptum subegit.
	Choerilius et Phrynicus agnoscebantur.		1533	20	2	

1527. Πανίας (marg. Παπίασος) ποιητὴς ἐγνωρίζετο. Sync. 198. B.

1529. Πίνδαρος καὶ Σιμωνίδης μελοποιοὶ ἐγνωρίζοντο. Sync. 202. E.

1532. Ξέρξης Αἴγυπτον παρέλαβεν. Sync. 200. A.

Ἐν Ῥώμῃ Ποπτίλα τις παρθένος ἐπὶ διαφορᾷ κατεγνωσθεῖσα ζῶσα κατωρύγη. Sync. 202. E.

1533. Χοίριλλος καὶ Πρόυνικος ἐγνωρίζοντο. Sync. 202. E.

(ad sens.) 1522. Δικτάτωρ ἐν Ῥώμῃ πρῶτος κατεστάθη Ροῦφος Λάρκιος. Sync. 198. B.

Ընդ. համ.		Ոչ. դիս.	Ած. Աբրահ.	Մ-ին. Առնե-ան-դր.	պ-ըր-ն. Ք-եր-ե-ն	
	Պիտադրնանքն փիղնատ-փայլք Ջանաչէին :		ռշլգ	խա	գ	Քանըքսէս եկեալ յա-թէնս՝ զքաղաքն հրձիգ ա-ըար , առ կաղնատաս խչա-նաս :
			ռշլե	խբ	դ	
		ՀԵ	ռշլզ	խգ	ե	
			ռշլէ	խդ	զ	Որ՝ ի թերմուսփուդիս կը-ռնուն , և՝ ի սադամին նաս-տաճարին :
			ռշլը	խե	կ	
			ռշլթ	խզ	ը	Ի պղատիէս կռնուն , և որ՝ ի միկազէան :
	Էշարխոս երգահան Ջանա-չէը (լա- հասանէը) :	ՀԶ	ռշկս	խէ	ը	
			ռշկսս	խը	ժ	
			ռշկը	խթ	ժա	
Կ ՀՀ	Յեռն սերբակուսացուց բռնացաս յետ գերդնի :		ռշկգ	լ	ժբ	
		ՀԷ	ռշկդ	լա	ժգ	Պինդարոս ընդ այն ժա-մանակս գրէր :
	Սափրկէս երգահան նախ երևեցաս :		ռշկե	լբ	ժդ	
			ռշկզ	լգ	ժե	Թիմէստոկղէս՝ ի պարս փախեաս :
			ռշկէ	լդ	ժզ	Ի հռոմ՝ սուէթս կոյս գը-ռեալ՝ ի խորգսուրեանն՝ էնդռանոյն Թագեցաս :
		ՀԸ	ռշկը	լե	ժէ	Սոփկղէս և Եւրիպիդես Ջանաչէին :
			ռշկթ	լզ	ժը	
	Թիմէստոկղէս արիւն ցը-լաս արբեալ վախճանեցաս :		ռշծ	լէ	ժթ	Հերոդոտոս պատմագիր Ջանաչէը :
			ռշծա	լը	ի	Բակքաղիդես հռաս նէը և դիագորաս անաս-ուածն :
	Սոկրատէս ծնաւ :	ՀԹ	ռշծբ	լթ	իա	Յեպ էպտաս գեաւքսր (Յէ-գիոս գեա՝ քար) տեզաց յերկինց :
				Ա՛ր-քաս-ն-դրոյ	ի-ա . Յէ-պ-ր-ոյ	
	Ջհամանակ իրացն էսթէրայ և մո-րդքէի, զոր պատմէն գիրքս այս, ոմանց առ երկայնա-ձեան արատաչարէս Թուէցաս լինել՝ այլ ես ոչ առնուա՛ յանձն՝ սակ էշաէրքս՝ զի ոչ լաէին սակ զայսպիսի գործս գիրք եզրի , որ առ այսս արատաչարէս պատմէն զգործս եզրայ և Նէեմեայ			Ա՛ր-քսէս երկայնաձեռս ա-նս . Ի-		
	Ջհամանակ իրացն էսթէրայ և մո-րդքէի, զոր պատմէն գիրքս այս, ոմանց առ երկայնա-ձեան արատաչարէս Թուէցաս լինել՝ այլ ես ոչ առնուա՛ յանձն՝ սակ էշաէրքս՝ զի ոչ լաէին սակ զայսպիսի գործս գիրք եզրի , որ առ այսս արատաչարէս պատմէն զգործս եզրայ և Նէեմեայ		ռշծգ	իս	ա	Ի սկիզբս ընկերքս-տուէթիւն կայսն :

1553. * Ջհամէքս ոմանք առ սուտ ասէն . բայց ես չառնուա՛ յանձն ասայ էշաէրքս . զի էզրէն գիրքն՝ որ առ սուտ էին, չնէզ անդ ||· Սամ.

» Esther nonnulli sub isto dicunt; ego tamen vix concedo, inquit Eusebius: quia Esdrae liber, qui sub ipso erat, non commemorat illic «. Sam.

* Ժամանակ իրացն Էսթէրայ և մըրդքէի, զոր պատմէն գիրքս այս, ոմանց առ երկայնա-ձեան արատաչարէս Թուէցաս լինել՝ այլ ես ոչ առնուա՛ յանձն՝ սակ էշաէրքս՝ զի ոչ լաէին սակ զայսպիսի գործս գիրք եզրի , որ առ այսս արատաչարէս պատմէն զգործս եզրայ և Նէեմեայ արձակէցոյ՝ ի բաբէղոնէ յերուսաղէմ ||· Նա խագր . եսթերայ .

» Tempus rerum Esther et Mardochaei, quas narrat is liber, quibusdam sub Longimano Artaxerxe fuisse visum est. Sed ego vix concedo, inquit Eusebius: non enim siluisset ait, hujusmodi facta liber Esdrae, qui sub isto Artaxerxe refert acta Esdrae et Neemiae dimissorum ex Babylone in Jerusalem «. Praef. Esther in Bib. Arm.

(ad verb.) 1534. Ξέρξης εἰς Ἀσσύρους ἐλθὼν ἐνίκησεν αὐτὰς ὑπὸ Καλλιάδου (Ἀσυναίων) Ἀρχόντος. Sync. 200. A.

1537. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη, καὶ ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία. Sync. 202. E.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Alexander*	*Persa. Xerxes*	
U. C. 270	Diagorii Philosophi agnoscebantur.		1534	21	3	Xerxes cum Athenas venisset, incendit urbem sub principe Calliade.
			1535	22	4	
		75	1536	23	5	
			1537	24	6	Quod in Thermopylis bellum, et apud Salaminam navale certamen.
			1538	25	7	
			1539	26	8	Quae in Plateis pugna, quaeque in Mycale.
		76	1540	27	9	
	Aeschylus Tragoediarum scriptor agnoscebatur.		1541	28	10	
			1542	29	11	
	Hieron Syracusis tyrannidem exercuit post Gelonem.		1543	30	12	
U. C. 280		77	1544	31	13	Pindarus iis temporibus floruit.
	Sophocles Tragoediarum scriptor primum apparuit.		1545	32	14	Themistocles in Persas fugit.
			1546	33	15	Romae virgo Sunia deprehensa in stupro, viva defossa est.
			1547	34	16	
		78	1548	35	17	Sophocles et Euripides agnoscebantur.
			1549	36	18	Herodotus historiographus agnoscebatur.
	Themistocles, poto tauri sanguine, obiit.		1550	37	19	Bacchylides florebat, et Diagoras Atheus.
			1551	38	20	
	Socrates natus est.	79	1552	39	21	In Aegyptum lapis fluminеus de coelo lapsus. (lege. In Aegon fluvium lapis de coelo lapsus).
				Artaban menses VII. Post quem Artaxerxes Longimanus ann. XL.		
	Res Esther et Mardochaei quidam sub isto contigisse ajunt. Ego tamen vix con-		1553	40	1	In Sicilia Democratiam coluerunt.

1545. Θεμιστοκλῆς εἰς Πέρσας φεύγει. Sync. 203. A.

1545. Σοφοκλῆς τραγῳδοποιὸς πρῶτον ἐπιδείξατο. Sync. 203. A. et Chron. Pasch. 130. A.

1546. Ἐν τῇ Ῥώμῃ Σουνία παρθένος φθαρεῖσα κατωρύγη ζῶσα. Sync. 202. D. E.

1549. Ἡρόδοτος Ἱστοριογράφος ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 130. B.

Βακχυλίδης ἤκμαζεν. Chron. Pasch. 130. B.

1550. Θεμιστοκλῆς αἷμα ταύρου πιὼν τελευτᾷ. Chron. Pasch. 130. C.

1552. Σωκράτης ἐγεννήθη. Chron. Pasch. 130. B. et Sync. 202. E.

1553. Τὰ κατὰ τὴν Ἐσθὴρ καὶ Μαρδοχαῖον φασί τινες (Sync. 198. D.) (ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις γεγεννῆσθαι. Chron. Pasch. 130. D.) ἐγὼ δὲ οὐ πείθομαι. οὐκ ἂν γὰρ (Sync. οὐ γὰρ ἄν. Pasch.) ἐσιώπησε τὰς κατ' αὐτὴν πράξεις ἡ τοῦ Ἔσδρα γραφή (Sync. et Pasch.) ἥτις κατὰ τὸν Ἀρταξέρξην ἱστορεῖ (καὶ) Ἔσδρᾶν καὶ Νεεμίαν ἐκ Βαβυλῶνος ἀνελθυδέναι, καὶ τὰς ἐμφερομένας πράξεις αὐτῶν γεγονέναι. Chron. Pasch. 130. D.

(*ad sens.*) 1554. Οἱ περὶ Διαγόραν φυσικοὶ Φιλόσοφοι ἤκμαζον. Sync. 202. E.

1552. Λίθος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσεν ἐν ποταμοῖς Αἰγός. Sync. 202. E.

1553. Σικελίας δημοκρατία. Sync. 203. A.

Ըստ Հռոմ.		Ոլմ. պիոս	Ան. Աբրահ.	Մ-ին. Պետ. թիվս	Պրս. Արտ. ին. եր. թագ. յիշ.	
Կ՚ին.	յանձն։ Քանզի ոչ եթէ լաւին զնացս գործոյն՝ եզրն գիրքն, որ առ առաւել պատմին զերկրի և զնեմեայ ի բաբելոնէ եւանելն, և զգործն ի նոցանէ լեալ՝ որ ի նոյն գիրս կրին։		ուշծգ	խաս	բ	Աբեգահն նուագեաց։ Աղաչաւագրաս վախճանեցաւ։
			ուշծե	խաբ	գ	Կիմոն առ Լեբեմգոն գնաւով և պարսից յաղթեալ ի նաւատրաքի կրուին. և մօրահան պատերազմն ցածնոյր։
		ՃՆ	ուշծզ	խագ	դ	Եւդոս չափով բանիկ յարգարիչ Ճանաչէր։
				Պետ. ան. իշ։		
	Եզր քահանայ հրեից Ճանաչէր։ Ար որով քահանայապետ էր եղեսաբ՝ որ դի յովակիմայ որոյ հայր յեհոս յովսեդեկեայ էր։ Բայց էր եզր և գալր օրինացն սրբոց, և վարդապետ երեելի նոցա՝ որ ի բաբելոնէ ի հրէաստան եւանէին։		ուշկ	ա	ե	Հերակղիոս Ճանաչէր։
			ուշկբ	բ	զ	
			ուշկթ	գ	է	
		ՃԱ	ուշկ	դ	ը	Նշմարկդկէս և պարսիկ նեղեաս փրսակեանք փրկ. սոփոյք Ճանաչէին։
			ուշկա	ե	թ	Ջնոն և հերակղիոս կրօսինացն երեելցան։
	Փերեկղեդէս երկրորդ պատմագիր Ճանաչէր։		ուշկը	զ	ժ	Պիմագորեանք ընդ այն ժամանակս դիսկին։
	Աբեամարքս երգահան պատահէր։		ուշկգ	է	ժա	Կրատինոս և պղատան կոմիկանք ընդ այն ժամանակս յառնէին։
Կ Ժ	Ռոմիպոլեանք ի հռոմ, և ի հրատարակի օրէնք հաստ եզնն, զի մի ևս կացցին հիպատք։	ՃԲ	ուշկդ	ը	ժբ	
			ուշկե	թ	ժգ	Ի հռոմ կաթարտացաց ա գոնն Ճ. ամայ կարգեցաւ զառաջինն։
			ուշկզ	ժ	ժդ	
			ուշկէ	ժա	ժե	Կրատէս կոմիկեան և տէ. զեսիպա Ճանաչէին։
		ՃԳ	ուշկը	ժբ	ժզ	Երկայ մեհեանն յարգաս հրձիգ եզե։
			ուշկթ	ժգ	ժէ	Ամենայնիւ և զամենայն հաստատեալ ի նմա։

1557. * Եզարտա, որ և եզէսաբէ որդի յահիմայ (կամ յովակիմայ էր)։ Եւ էր եզր քահանայ և գալր օրինացն սրբոց, և վարդապետ երեելի նոցայ, որ ի բաբելոնէ ի հրէաստան եւանէր ‖։ Սամ։

(Samuel, fere iisdem verbis Eusebii.)

Fragm. Gr. ad verbum

1554. Ὁ ἥλιος ἐξέλιπεν. Chron. Pasch. 130. D.

1555. Κίμων ἐπ' Εὐρυμέδοντι (supplet Scal. ποταμῷ) Πέρσας ἐνίκα ναυμαχίᾳ (καὶ πεζομαχίᾳ), καὶ ὁ Μηδικὸς πόλεμος ἐπαύσατο. Sync. 197. D.

1557. Ἔσδρας ἱερεὺς παρὰ Ἰουδαίοις ἐγνωρίζετο, καθ' ὃν Ἀρχιερεὺς ἦν Ἐλιασίβ υἱὸς Ἰωακείμ τοῦ υἱοῦ Ἰωσεδέκ. ἦν δὲ ὁ Ἔσδρας γραμματεὺς νόμων ἱερῶν διδάσκαλος ἐπιφανής, τῶν ἀπὸ Βαβυλωνίας εἰς Ἰουδαίαν ἐπανελθόντων. Sync. 198. D.

1560. Ἐμπεδοκλῆς καὶ Παρμενίδης φυσικοὶ

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Perdiccas*	*Persa. Artaxerxes longimanus*	
U. C. 290	cedo: non enim siluisset sua gesta Liber Esdrae, qui hoc spatio narrat egressum Esdrae et Neemiae ex Babylone, gestaque ab eis facta, quae eodem libro continentur.		1554	41	2	Sol defecit. Anaxagoras obiit.
			1555	42	3	Cimon juxta fluvium Eurimedontem et Persas navali certamine superat: et Medicum bellum conquiescit.
		80	1556	43	4	Evenus metricus poeseos constructor agnoscebatur.
				Perdiccas an. XXVIII.		
	Esdras sacerdos Judaeorum agnoscebatur, sub quo Pontificatum gerebat Eliasib filius Joachim, cujus pater Jesus fuit Josedech (filius). Erat autem Esdras et scriba Legis sacrae, et clarus magister eorum, qui Babylone in Judaeam ascenderant.		1557	1	5	Heraclitus agnoscebatur.
			1558	2	6	
			1559	3	7	
		81	1560	4	8	Empedocles et Parmenides Physici Philosophi agnoscebantur.
			1561	5	9	Zeno et Heraclitus Critinius (lege Scotinus) apparuerunt.
	Phereclydes secundus historiographus agnoscebatur.		1562	6	10	Pythagoras cum suis fuit iis temporibus.
	Aristarchus tragoediarum scriptor vivebat.		1563	7	11	Cratinus et Plato Comici iis temporibus surgebant.
U. C. 300	Tribuni plebis Romae, et Aediles placuerunt, ne amplius essent Consules.	82	1564	8	12	
			1565	9	13	Romae Clariorum Agon C. annorum primus actus.
			1566	10	14	
			1567	11	15	Crates comicus, et Telesilla agnoscebantur.
		83	1568	12	16	Junonis templum Argis incensum.
			1569	13	17	Athenienses et Lacedaemonii xxx. annorum reconciliationem constituerunt.

φιλόσοφοι ἐγνωρίζοντο. Sync. 203. A. et Chron. Pasch. 131. A.

1561. Ζήνων καὶ Ηράκλειτος ὁ Σκοτεινὸς ἠκμαζον. Sync. 203. B.

1562. Φερεκύδης ὁ δεύτερος ἱστοριογράφος ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 131. A.

1564. Δήμαρχοι ἐν Ρώμῃ καὶ ἀγορανόμοι (Scal. supplet ἠρέθησαν) μικρὸν ὄντων ὑπάτων. Sync. 203. B.

1565. Ἐν Ρώμῃ Κλαρίων ἀγὼν ἑκατοστὸς ἔτης ἤχθη πρῶτος. Sync. 197. D.

1567. Κράτης ὁ Κωμικὸς καὶ Τελεσίλλα... ἐγνωρίζοντο. Sync. 197. D.

1568. Ὁ τῆς Ηρας ναὸς (...) ἐνεπρήσθη. Sync. 197. D.

1569. Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς ἀλλήλους τριακοντούτεις. Sync. 197. D. E.

(*ad sensum*) 1554. Ἀναξαγόρας ἔνησκει. Sync. 203. A.

Ըստ Հայ.		Ոսկ դեռ.	Աշ Աբրահ.	Մահ. Պետ. տիտ.	Պտ. Աշտ. ին.	
			ռշհ	ժդ	ժը	Երեքտասնեայ յաթէնս գիտս ընթերցեալ՝ պատուեցաւ:
			ռշհա	ժե	ժթ	
		ձէ	ռշհբ	ժզ	ի	

՚Ի նմին երրորդի տարւոյ արտաշէսի արքային՝ արձակեալ ՚ի Նաւնէ ՚ի բաբելոնէ՝ յամին քսաներորդի արտաշէսի, կանգնէ զքա- ղաքն, և ածէ զայաբիսան երուսաղէմի՝ յերեսներորդի և յերկրորդի ամի արտաշէսի. որպէս պատմէն գիրքն եզրի. և կատարի գործն առ յովգայէաւ քահանայապետիւ որդւոյ յասեբայ. և փոխանակէ զյովգայէ յովհաննէս որդի իւր: և յատուցաւ լեալ առ աղէքսանդր մինչեդմինացուել: Ի՞նչևև ցայսվայր ունին երրայեցւոց մարգարէական գիրքն: Լաւ որ ինչ լեայ այսորիկ գործեցաւ ՚ի նոցանէ, ՚ի գրոցն՝ որ մնակաւցեցւոց կոչին՝ կարգեցից, և ՚ի յովսեպայ և յափրիկանոյ, որ զևս յառաջ զամենայն պատմութիւնսն մինչև ՚ի հռոմայեցւոց ժա- մանակն իջուցին:

Կ յԺ			ռշհգ	ժե	իա	Երբայեցւոց երգահան, և պրովատագրաս սոփեստաս. զորոյ զգիրսն վճռա. հռոմ այրէլ ամէնացիք:
			ռշհդ	ժը	իբ	
			ռշհե	ժթ	իգ	
		ձէ	ռշհզ	ի	իդ	՚Ի հռոմ գարձեալ հի- պատոք:
	Փիգիաս գիտակրեալ պատկերն աթենայ գոր- ծեաց:		ռշհէ	իա	իե	Եփեսիոս մաթեմատիկաս (կամ Նիւեսիոս մաթե- մատիկոս) ճանաչէք:
	Սոփեղէս երգահան ճա- նաչէր:		ռշհը	իբ	իզ	
			ռշհթ	իգ	իե	
		ձէ	ռշձ	իդ	իը	Կամսպանացւոց ազգն յի- տալիա գումարեցաւ:
			ռշձա	իե	իթ	Պեմոկրատաս աբգեր- յի, և եմպեդոկղէս, և իպ- պոկրատէս բժիշկ. գոր- գիաս և իպպիաս, պրոգ- կաս և զենոն, և պարմենիդ գէս փիլիսոփայք ճանա- չէին:
			ռշձբ	իզ	ի	
			ռշձգ	իե	ա	
Կ յԺ	՚Ադեմեայ երրայեցւոյ չի- նեալ զպաբիսան երուսա- զէմի՝ կառաւել զգործն յի- երրորդի և յերկրորդի ամի արտաշէսի արքայի պար- սից. որպէս պատմէն գիրքն եզրի:	ձէ	ռշձգ	իը	իը	Պէդիասնէսիական պա- տերազմն սկիզբն առ, յեր- կարեալ ամս իե:
				Ա՛ռ՛ե՛յ՛- ա՛ն՛ իդ:		
			ռշձե	ա	լգ	

1572. * Յովդա որդի ասբայ: Ա՛ռ սոված նէ էմի տանտաւպետ արտաշէսի, որ և էր երր- բայեցի, էլանէ ՚ի բաբէղոնէ յերուսաղէմ, և կանգնէ զպարիսպն ‖ Սամ.

» Joeda filius Asibi. Sub isto Neemias pincer- na Artaxerxis Hebraeus ascendit de Babylone in Jerusalem, exstruitque moenia ‖. Sam.

1576. Ἐν Ῥώμῃ πάλιν Ὕπατοι. Sync. 197. E.

1580. Καμπανῶν ἔθνος ἐν Ἰταλίᾳ συνέστη. Chron. Pasch. 134. D.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Perdiccas*	*Persa. Artaxerxes longimanus*	
			1570	14	18	Herodotus Athenis libros (suos) legens, honoratus est.
			1571	15	19	
		84	1572	16	20	

Neemias Hebraeus architrichlinus Artaxerxis regis, remissus ab eo de Babylone, anno vicesimo Artaxerxis restituit civitatem, et moenia Jerusalem circumducit tricesimo et secundo anno Artaxerxis, ut narrat Esdrae Liber: absolvitur autem opus sub Jodae Pontifice filio Joasib. Et successit in Jodae locum Joannes filius ejus, et Jatdus, qui sub Alexandro Macedone fuit. Hic finem faciunt Hebraeorum libri Prophetici. Ea verò quae post haec ab eis gesta sunt, de libro qui Maccabaeorum nominatus, exhibebo, necnon ex Josepho Africanoque, qui adhuc sequentem omnem historiam usque ad Romanorum tempora perduxerunt.

			1573	17	21	Euripides Tragoediarum scriptor, et Protagoras Sophista, cujus libri ut comburerentur, decreverunt Athenienses.
U. C. 310			1574	18	22	
			1575	19	23	
		85	1576	20	24	Romae rursum Consules.
	Phidias eburneam Minervae statuam fecit.		1577	21	25	Ethetius (vel Theaitetus) Mathematicus agnoscebatur.
			1578	22	26	
	Sophocles tragoediarum scriptor agnoscebatur.		1579	23	27	
		86	1580	24	28	Campanorum gens in Italia coacta.
			1581	25	29	Democritus Abderites, et Empedocles, et Hippocrates medicus, Gorgias, Hippiasque, Prodicus, et Zeno, et Parmenides philosophi agnoscebantur.
			1582	26	30	
			1583	27	31	
U. C. 320	Neemias Hebraeus construens muros Jerusalem, consummat opus xxx. et secundo anno Artaxerxis regis Persarum; ut narrant Esdrae libri.	87	1584	28	32	Peloponnesiacum bellum initium habet, perdurans annis xxi.
				Archelaus ann. xxiv.		
			1585	1	33	

(*ad sensum*) 1570. Ἡρόδοτος ἱστορικὸς ἐτιμήθη παρὰ τῆς Ἀθηναίων βουλῆς, ἐπαινέσαντος αὐτοῖς τὰς βίβλους. Sync. 197. E.

1573. Εὐριπίδης ὁ τραγῳδοποιὸς ἐγεγαρίζετο. Sync. 197. E. Πρωταγόρας ὁ σοφιστὴς ἠκμαζε.

τούτου Ἀθηναῖοι τὰς βίβλους ἐψηφίσαντο καῦσαι. Sync. 197. E.

1577. Θεαιτήτος μαθηματικὸς ἠνθει. Sy. 198. A.

Φειδίας ... τὴν ἐλεφαντίνην Ἀθηνᾶν ἐποίησεν. Sync. 198. A.

Ամ. Հռ. Ար.		Ոլմ. Աթո.	Ան Աբր.	Մ. Պետ.	Պ. Աբգ.	
	Եւ անտի ԹԻ ոչ թուէ զի ևսեբեսրգան՝ որ ի գա- նիէլ կան, որ լինին ամք ՂԱ, գասանէ առ նէբոնէս ինքնակալաւ ի գլուխ և- լեալ է երորգացն. առ որով սկիզբն պարսմանն քաղա- քին լինէր. յետ նէբոնի յերկրորգ ամին վեսպաս- նոսի, յորմէ գահեցին իսկ զաւերն կրէր։		ուշՃզ	բ	ԼԳ	Բահգիզիգէս նուագա- յարգար Ճանաչէր։
			ուշՃէ	գ	ԼԵ	Ոզոմեոս (կամ ի զիմա- ուէ) զահէնացիս հաւանէ- ցոյց։
		ՃԸ	ուշՃը	դ	ԼԶ	Թուգիդիզէս Ճանաչէր։
			ուշՃԹ	ե	ԼԷ	Եւագոնս և արխոսիա- նէս երգայարգարք Ճանա- չէին։
			ուշղ	զ	ԼԸ	Ի լինել շարժմանց ի զո- կերս սասպազանաց հերձեալ կղզի եղև։
		ՃԹ	ուշղա	է	ԼԹ	
			ուշղբ	ը	Խ	Պղատոն Ծանեաւ. (կամ Ծնաւ.)
						Ի-ուերտոն երէրդ՝ ամս Ը։ Յետ սրդ Սոփոնիս ամս Է։ Յետ սրդ Դոմիտ հարճրդի ամս ՃԸ։
			ուշղգ	Թ	ա	Զակեզմոնացիք և ամէ- նացիք նուէրս Ճոնեաց կա- տարեցին։
Կ Յ			ուշղդ	ժ	բ	Եւդոքսիոս հնիգացի Ճա- նաչէր։
			ուշղե	ժա	գ	Զակեզմոնացիք զհերակ- ղեա խախտեցին ի քնակու- թենէ։
		Ճ	ուշղզ	ժբ	դ	
			ուշղէ	ժգ	ե	Աթենացւոց ի սիկիղիա վիշան։
			ուշղը	ժդ	զ	
			ուշղԹ	ժե	է	
		ՂՈ	ուո	ժզ	ը	Աղեքսանդր փոխատա- կան գնաց առ սխասիրք Նէս։
			ուոա	ժէ	Թ	
			ուոբ	ժը	ժ	
			ուոգ	ժԹ	ժա	
Կ Յ		ՂԲ	ուոդ	ի	ժբ	

Fragm. Gr. ad verbum.

1586. Βακχυλίδης μελοποιὸς ἐγωρίζετο. Sync. 205. C.

1590. Σεισμῶν γεγονότων ὑ πρὸς Λοκροῖς Ατελάντη σχισθεῖσα νῆσος ἐγένετο. Sync. 205. D.

1592. Πλάτων ἐγεννήθη. Chron. Pasch. 132. E.

(Εὐσέβιος δὲ ὁ Καισαρεύς φησιν, ὅτι) εἴ τις ἐντεῦθεν ἀριθμήσειε τὰς παρὰ τῷ Δανιὴλ ὁ. ἑβδομάδας, γίνονται ἔτη υϟ. εὑροι ἂν αὐτὰς ἐπὶ Νέρωνα (Ρωμαίων) αὐτοκράτορα πεφευ- μένας, καθ' ὃν πολιορκεῖσθαι ἀρξαμένη ὑ πό-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Perdiccas*	*Persa. Artaxerxes longimanus*	
	Siquis autem inde numeret LXX. hebdomadas apud Danielem occurrentes, quibus efficiuntur anni CCCCXC. reperiet sub Nerone Imperatore completas hebdomadas, sub quo obsidionis urbis initium fuit: post Neronem secundo anno Vespasiani ab eodem postremam eversionem patitur.		1586	2	34	Bacchylides carminum auctor agnoscebatur.
			1587	3	35	Olomius Athenienses in suam perduxit sententiam. (juxta Gr. et Lat. ὁ λοιμος, sc. pestilentia Athenienses obtinuit.)
		88	1588	4	36	Thucydides agnoscebatur.
			1589	5	37	Eupolis et Aristophanes scriptores Comoediarum agnoscebantur.
			1590	6	38	Terrae motu apud Locros facto, scissa Atalante, insula facta est.
			1591	7	39	
		89	1592	8	40	Plato natus est.
						Xerxes secundus menses II. Post quem Sogdianus menses VII. Post quem Darius Nothus ann. XIX.
			1593	9	1	Lacedaemonii et Athenienses oblationes libaminum confecerunt.
U. C. 330			1594	10	2	Eudoxius Cnidius agnoscebatur.
			1595	11	3	Lacedaemonii Herculeam ex habitatione amoverunt.
		90	1596	12	4	
			1597	13	5	Atheniensium in Sicilia calamitates.
			1598	14	6	
			1599	15	7	Alcibiades profugus se contulit ad Tisaphernem.
		91	1600	16	8	
			1601	17	9	
			1602	18	10	
U. C. 340			1603	19	11	
		92	1604	20	12	

λις, μετὰ β'. ἔτος (Scal. μετὰ Νέρωνα ἔτει β') Οὐεσπασιανοῦ τὴν ἰσχάτην ἄλωσιν ὑπομένει. Euseb. apud Sync. 199. B.

1594. Εὔδοξος ὁ Κνίδιος ἐγνωρίζετο. Sync. 205. D.

1595. Λακεδαιμόνιοι ἀπῴκησαν Ἡράκλειαν. Sync. 205. D.

1597. Ἀθηναίων συμφορὰ ἐν Σικελίᾳ. Sync. 205. D.

(ad sensum) 1587. Ἀθηναίους ἔπίεσεν ὁ λιμός. Sync. 205. C.

1593. Λακεδαιμόνιοι πρὸς Ἀθηναίους ἐσπείσαντο. Sync. 205. D.

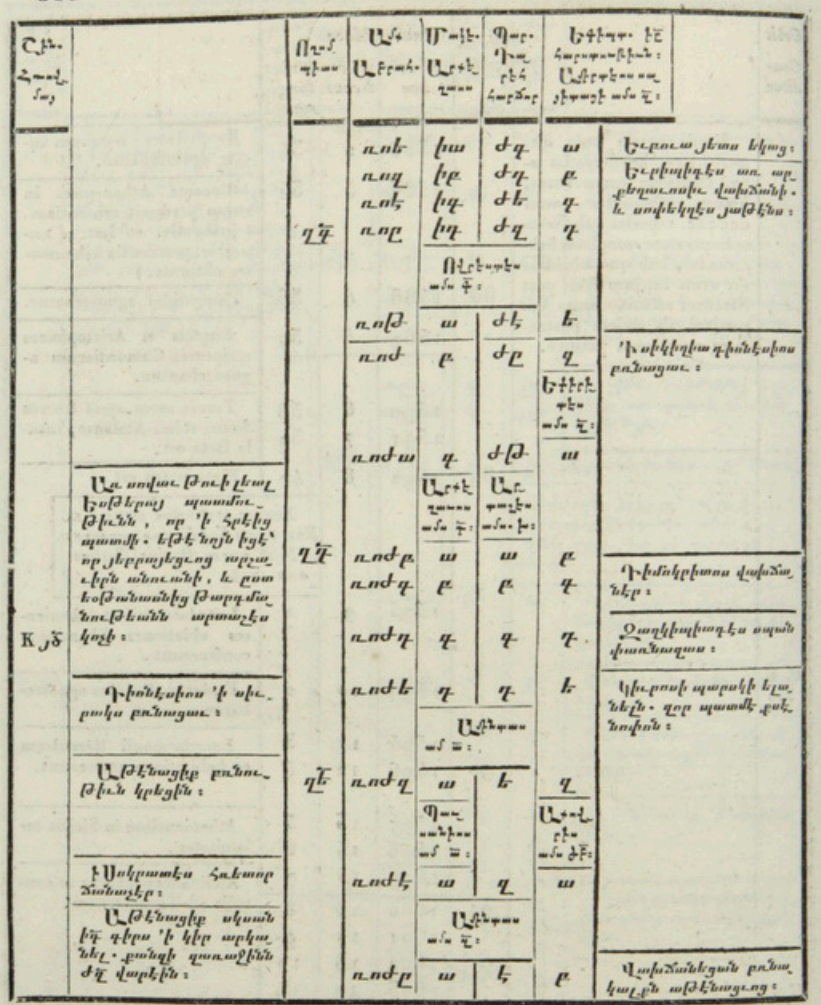

Շին. Հռովմայ		Ողմպիաս	Ամ. Աբրահ.	Մակէ. Արքէղաս	Պար. Դարէհ հարճոր	Եգիպտ. ի Ը հարստութիւն: Ամիրտէոս սայիտացի ամս Զ:	
			ռոե	իա	ժգ	ա	Եւբուա յետս եկաց:
			ռոզ	իբ	ժդ	բ	Եւրիպիդէս առ արքեղաւոսիւ վախճանի. և սոփեկղէս յաթէնս:
			ռոէ	իգ	ժե	գ	
		ղԳ	ռոը	իդ	ժզ	դ	
				Ովրէստէս ամս Գ:			
			ռոթ	ա	ժէ	ե	
			ռոժ	բ	ժը	զ	Դ սիկիղիա դիոնէսիոս բռնացաւ:
						Եգիրէ տէս ամս Զ:	
			ռոժա	գ	ժթ	ա	
	Առ սովաւ թուի լեալ Եսթերայ պատմութիւնն, որ 'ի հրէից պատմի. եթէ նոյն իցէ՝ որ յեբրայեցւոց արշաւիրն անուանի, և ըստ եօթանասնից թարգմանութեանն արտաշէս կոչի:			Արքէղաս ամս Գ:	Արտաշէս ամս ի:		
		ղԴ	ռոժբ	ա	ա	բ	
			ռոժգ	բ	բ	գ	Դիմոկրիտոս վախճանէր:
Ի յ ծ			ռոժդ	գ	գ	դ	Զաղկիպիագէս սպան փառնազաս:
	Դիոնէսիոս 'ի սիւրակս բռնացաւ:		ռոժե	դ	դ	ե	Կիւրոսի պարսկի ելանելն. զոր պատմէ քսէնոփոն:
				Ամինտաս ամ ա:			
	Աթէնացիք բռնութիւն կրեցին:	ղԵ	ռոժզ	ա	ե	զ	
				Պաւսանիոս ամ ա:		Ամուրիս ամս ժԲ:	
	ի Սոկրատէս հռետոր ճանաչէր:		ռոժէ	ա	զ	ա	
	Աթէնացիք սկսան իՂ գիրս 'ի կիր արկանել. քանզի զառաջինն ժԶ վարէին:			Ամինտաս ամս Զ:			
			ռոժը	ա	է	բ	Վախճանեցան բռնակալքն աթէնացւոց:

1612. * Առ ուշեղն կոչեցեալ արտաշէսիւ հանդիպի ժամանակ իրացս եսթերայ || · Նախադր. եսթերայ:

» Sub Artaxerxe Mnemone nuncupato occurrit tempus istarum rerum Esther «. Praefat. Esther in Babliis Armenis.

* Առ սովաւ եսթեր || · Սամ:

» Sub isto Esther «. Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

1606. Εὐριπίδης τελευτᾷ (...), καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ἀθήναις. Chron. Pasch. 133. D.

1612. Κατὰ τοῦτον μοι δοκεῖ ἡ κατὰ τὴν Ἐσθηρ ἱστορία (...), εἰ δὴ αὐτός ἐστιν ὁ παρὰ μὲν Ἑβραίοις Ασσουῆρος, παρὰ δὲ τοῖς ἑβδομήκοντα ἑρμηνεύεται Ἀρταξέρξης. Euseb. apud Sync. 203. D. E.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Archelaus*	*Persa. Darius nothus*	*Aegy. XXVIII. Dyn. Amyrtaeus Saites ann. VI.*	
			1605	21	13	1	Eubua (...) recessit.
			1606	22	14	2	Euripides apud Archelaum moritur, et Sophocles Athenis.
			1607	23	15	3	
		93	1608	24	16	4	
				Orestes ann III.			
			1609	1	17	5	
			1610	2	18	6	In Sicilia Dionysius tyrannidem exercuit.
						Ephirites ann. VI	
	Sub hoc videtur esse Esther historia, quae a Judaeis refertur; si quidem idem sit, qui ab Hebraeis Assuerus nominatur, et secundum Septuaginta versionem Artaxerxes vocatur.		1611	3	19	1	
				Archelaus ann. IV	*Artaxerxes an. XL.*		
		94	1612	1	1	2	
			1613	2	2	3	Democritus obiit.
U. C. 350			1614	3	3	4	Alcibiadem Pharnabazus interfecit.
	Dionysius Syracusis tyrannidem exercuit.		1615	4	4	5	Cyri Persae ascensus, de quo refert Xenophon.
				Amintas an. I.			
	Athenienses tyrannidem sustinuerunt.	95	1616	1	5	6	
				Pausanias an. I.		*Achoris an. XII*	
	Isocrates Rhetor agnoscebatur.		1617	1	6	1	
				Amintas ann. VI.			
	Athenienses XXIV. literis uti coeperunt, cum antea XVI. usurparent.		1618	1	7	2	Extincti tyranni Atheniensium.

1614. Αλκιβιάδην ἀπῆλεν Φαρνάβαζος. Sync. 205. D.

1615. Κύρου Πέρσου ἀνάβασις, ἣν ἱστορεῖ Ξενοφῶν. Sync. 205. D.

1616. Ἀθηναῖοι ἐτυραννεύθησαν. Sync. 250, D.

1617. Ισοκράτης ὁ Ρήτωρ ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 133. 134. 135. ter script.

1618. Ἀθηναῖοι ἤρξαντο στοιχείοις κδ'. χρᾶσθαι, πρότερον ις'. χρώμενοι. Chr. Pasch. 134. A.

Fragm. Gr. ad sensum.

1605. Καὶ Αἴγυπτος ἀπέστη Περσῶν. Sync. 203. D. et 204. E. (*quod si constet, lege in Arm. et Lat.* [illegible] Et Aegyptus recessit a Persis.)

1615. Διονύσιος Σικελίας ἐτυράννει. Sync. 206. B.

1618. Οἱ ἐν Ἀθήναις τύραννοι κατελύθησαν. Sync. 205. E.

Ամ. Հայ. տարի		Ոլմ. տարի	Ամ. Աբրահ.	Մ-ութ. Աբր. տարի	Պ-ու. Աբր. տարի	Եփես. Ազ. տարի Հարտ.	
			ռոժ Թ	ք	ը	գ	Քահնովմն գրքոյ և զխոգորբ ուսոյ՝ Ճա- նաչէը :
		ղՂ	ռոհ	գ	թ	դ	
			ռոհա	դ	ժ	ե	Սակրաեէս արբ զկո- նեոնն, և մեռաւ, որ և խնդամոլն :
	Սակրաեէսն Ճանա- չէին :		ռոհբ	ե	ժա	զ	Եփեսացոց մեհեանն այրեցաւ մեւսանդամ :
	Սպեսիպոս Ճանաչէը :		ռոհգ	զ	ժբ	է	Դիոգինէս կինիկոս փիլիսոփոս Ճանաչէը :
				Աբրե- սմ Ը :			
Կ Յհ	Քաղիկդացոց (Կար- քեդոնացոց) մեհենա- կան պատերազմն :	ղՀ	ռոհդ	ա	ժգ	ը	
			ռոհե	բ	ժդ	թ	
				Ամենա- դէր յԵու- սմ ըՀ :			
			ռոհզ	ա	ժե	ժ	Գազատացիք և կեզ- տացիք զՀռոմ կալան՝ բաց՝ի կապիտովղեայն :
			ռոհէ	բ	ժզ	ժա	
		ղՀ	ռոհը	գ	ժէ	ժբ	
						Փա- ռաքե- սմ ա :	
	Պղատոն փիլիսոփոս՝ի յաթէնս հասեալ եբևէբ :		ռոհթ	դ	ժը	ա	
						Նէոքէր- քոս (ա- ղոս Ը) : (Նէոփա- նէր- սոս սմ ծԸ) :	
			ռոլ	ե	ժթ	ա	Եւագրաս՝ի մեաց անկաւ Թագաւորեալ հինգտաս կղզոյ :
		ղՀ	ռոլա	զ	ի	բ	
			ռոլբ	է	իա	գ	
			ռոլգ	ը	իբ	դ	
Կ Յհ			ռոլդ	ի	իգ	ե	
			ռոլե	ժ	իդ	զ	
		Ձ	ռոլզ	ժա	իե	է	
	Ի լինել մեծի չարժ- մանն՝ երկիր և բուռս քաղաքք սկզբնպոնե- սացոց կործանեցան :		ռոլէ	ժբ	իզ	ը	Պրէսանեսացիք՝ի հռո- մայեցւոց յաղթեցան :
			ռոլը	ժգ	իէ	թ	
			ռոլթ	ժդ	իը	ժ	

Fragm. Gr. ad verbum.

1621. Σωκράτης ... πιὼν τὸ κώνειον ἀπέθανε. Chron. Pasch. 135. A.

1622. Ὁ ἐν Ἐφέσῳ ναὸς αὖθις ἐνεπρήσθη. Sync. 206. B.

1623. Διογένης Κυνικὸς φιλόσοφος ἐγνωρίζετο. Sync. 206. B.

1624. Καρχηδονίων ὁ ἱερὸς πόλεμος. Sync. 206. A.

1626. Γαλάται, καὶ Κέλται Ῥώμης ἐκράτη-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Amintas*	*Persa. Artaxerxes*	*Aegy. XXVIII Dyn. Achoris*	
			1619	2	8	3	Xenophon Grylli et Diodorae filius agnoscebatur.
		96	1620	3	9	4	
			1621	4	10	5	Socrates Conion, id est cicutam hausit, et mortuus est.
	Socrates cum suis agnoscebatur.		1622	5	11	6	Ephesiorum delubrum rursus concrematum fuit.
	Speusippus agnoscebatur.		1623	6	12	7	Diogenes Cynicus philosophus agnoscebatur.
				Argeus ann. II.			
U. C. 360	Carchedonensium, (sc. Carthaginensium) bellum sacrum.	97	1624	1	13	8	
			1625	2	14	9	
				Amintas iterum an. XVIII.			
			1626	1	15	10	Galatae (sc. Galli) et Celti Romam occuparunt, excepto Capitolio.
			1627	2	16	11	
		98	1628	3	17	12	
						Psammuthes an. I.	
	Plato philosophus florens apparebat.		1629	4	18	1	
						Nepherites mens. IV. Nectanebus annis XVIII.	
			1630	5	19	1	Euagoras mente captus, cum regnaret in Cypro insula.
			1631	6	20	2	
		99	1632	7	21	3	
U. C. 370			1633	8	22	4	
			1634	9	23	5	
			1635	10	24	6	
		100	1636	11	25	7	
	Magno terraemotu facto, Helice et Bura Peloponnesi urbes corruerunt.		1637	12	26	8	Praenestini a Romanis superati.
			1638	13	27	9	
			1639	14	28	10	

σαν, πλὴν τοῦ Καπιτωλίου. Sync. 206. B. et Chron. Pasch. 134. B.

1629. Πλάτων ὁ φιλόσοφος ἤκμαζεν. Chron. Pasch. 134. C.

1637. Σεισμοῦ (...) γενομένου (ἐν Ἀχαΐᾳ), Ἑλίκα (Scal. Ἑλίκη) καὶ Βούρα (...) κατεπόθησαν. Chron. Pasch. 135. C.

Fragm. Gr. ad sensum.

1630. Εὐαγόρας βασιλεύων τῆς Κύπρου ἔξέστη. Sync. 206. B.

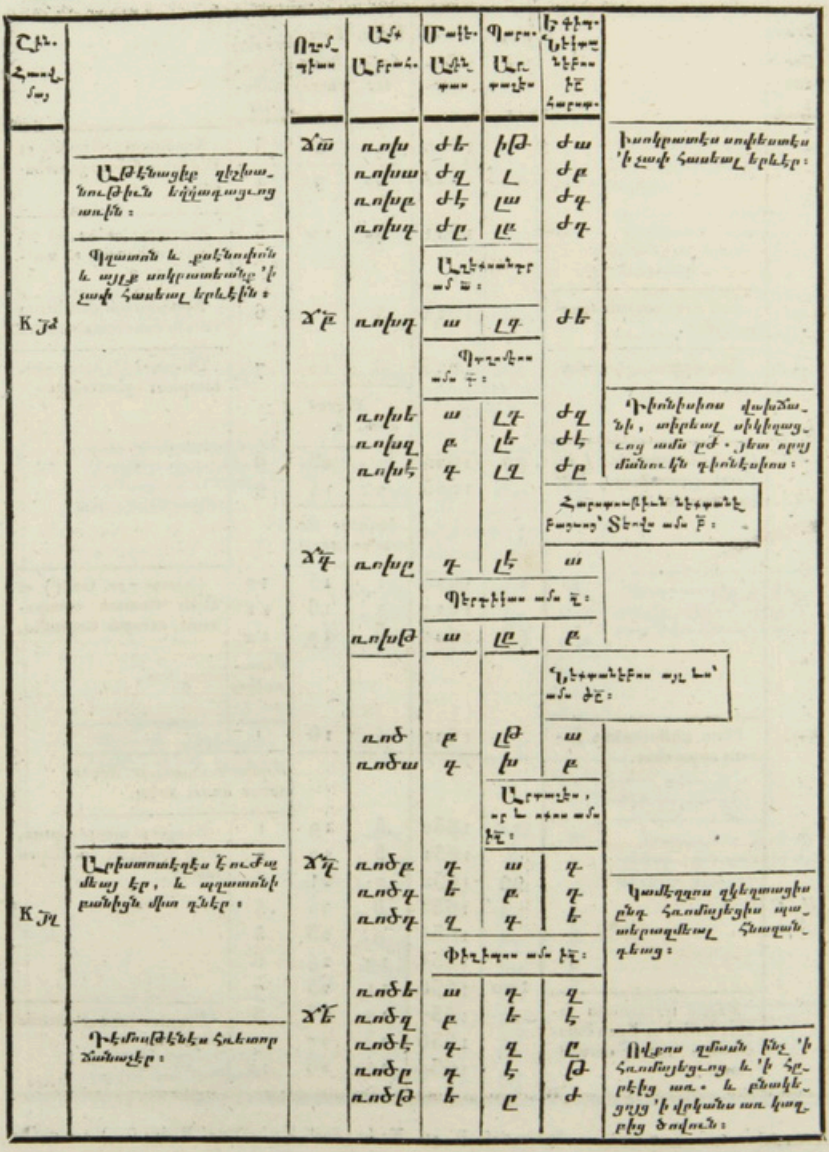

Fragm. Gr. ad verbum.

1657. Δημοσθένης ὁ Ῥήτωρ ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 136. A.

(ad sensum) 1640. Σοκράτης (Scal. Ισοκράτης) σοφιστὴς ἤκμαζεν. Sync. 206. B.

1643. Πλάτων, καὶ Ξενοφῶν, καὶ ἄλλοι Σω-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Aminta*	*Persa. Artaxerxes*	*Aegy. XXVIII Dyn. Nectanebus*	
	Athenienses principatum Graecorum assumpserunt.	101	1640	15	29	11	Isocrates sophista vigebat.
			1641	16	30	12	
			1642	17	31	13	
			1643	14	32	14	
	Plato et Xenophon, aliique Socratici vigentes apparebant.			*Alexander an. I.*			
U. C. 380		102	1644	1	33	15	
				Ptolemaeus ann. IV.			
			1645	1	34	16	Dionysius moritur, cum regnasset in Siculos annos XVIII. post quem Dionysius Junior.
			1646	2	35	17	
			1647	3	36	18	
						Dynast. Nectanebiorum Teos ann. II.	
		103	1648	4	37	1	
					Perdicas ann. VI.		
			1649	1	38	2	
						Nectanebus alter ann. XVIII.	
			1650	2	39	1	
			1651	3	40	2	
					Artaxerxes, qui et Ochus, ann. XXVI.		
	Aristoteles VII. et X. annorum erat, Platonisque verba audiebat.	104	1652	4	1	3	
U. C. 390			1653	5	2	4	Camillus Celtos bellum Romanis inferentes subegit.
			1654	6	3	5	
					Philippus an. XXVI.		
			1655	1	4	6	
		105	1656	2	5	7	
	Demosthenes Rhetor agnoscebatur.		1657	3	6	8	Ochus partem aliquam de Romanis Judaeisque cepit, et habitare fecit in Hyrcania juxta mare Caspium.
			1658	4	7	9	
			1659	5	8	10	

κρατικοὶ ἐγνωρίζοντο. Chron. Pasch. 134. E.

1645. Διονύσιος Σικελίας τύραννος ἀπέθανε κρατήσας ἔτη ιη'. μεθ' ὃν ὁ δεύτερος υἱὸς αὐτοῦ Διονύσιος ὁ νεώτερος. Sync. 206. C.

1652. Ἀριστοτέλης Πλάτωνι ἐμαθήτευσεν ἀπὸ ιζ'. ἔτους τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Sync. 206. C.

Ըստ հունական կարգի		Ոսկի թիւս	Ասիական	Մասնական	Պարսկական	Եգիպտական
	Աղեքսանդրոս փիլիպպեայ և ազնուական ծնեալ :	Ա	ռոկ	ջ	Թ	ժա
			ռոկա	է	ժ	ժբ
			ռոկբ	ը	ժա	ժգ
			ռոկգ	թ	ժբ	ժդ
Կ	Խպտարինոս գիտնի- ական սնբակուսացոց բանացաւ :	Ա	ռոկդ	ժ	ժգ	ժե
			ռոկե	ժա	ժդ	ժզ
			ռոկզ	ժբ	ժե	ժէ
			ռոկէ	ժգ	ժզ	ժը
	Հռոմայեցիք գազա- տացոց յաղթեցին :	Ա	ռոկը	ժդ	ժէ	ժԹ
			ռոկԹ	ժե	ժը	* *

Ոսկի թիւս	Ասիական	Մասնական	Պարսկական
	ռոհ	ժզ	ժԹ
	ռոհա	ժէ	ի
Ա	ռոհբ	ժը	իա
	ռոհգ	ժԹ	իբ
	ռոհդ	ի	իգ
	ռոհե	իա	իդ
Ա	ռոհզ	իբ	իե
	ռոհէ	իգ	իզ
			Ասրշոն ութ ամ ի :
	ռոհը	իդ	ա
	ռոհԹ	իե	բ
Ա	ռոճ	իզ	գ
	Ասիական		Պարսկական
			ամ ի :
	ռոճա	ա	ա
	ռոճբ	բ	բ
	ռոճգ	գ	գ
Ա	ռոճդ	դ	դ
	ռոճե	ե	ե
	ռոճզ	զ	զ
			* *

Հռոմայեցիք սանձեսաց- ուց յերկուս կռիւս յաղ- թեցին . և զանձնայն ան- մանակից սպատամբս հնա- զանդեցին :

Անդիսք ի հռոմ եղելոյն գոյն բեւեռք ժԶ . և հա- զարք Ե :

Սկսեսիոս վախճաներ . զոր փոխանակեաց քահանա- բապետս :

Աղեքսանդրոս ի վերայ դիւրիկացոց և Թրակաց ուց զօրաժողով եղև . և զմնեքացիան վանեաց : ի վի- շապ պարսից զօրս գումա- րեաց . և զաւրգիացիս առ , յաղթեալ զօրավարաց Թա- գաւորին առ գրանիկ գե- տով :

Աղեքսանդրոս զաւուրն զամուր քարն առ , և ընդ հնգից գեան անց :

Աղեքսանդրիա յերկա- սաս չինեցաւ յամին Ե երորդ ի Թագաւորութեանն ա- ղեքսանդրի : Յարտամ և ա- նուացոց Թագաւորեացն ազեքսանդրոս :

Աղեքսանդրոս զթիւրոս պաշարեաց . և զՀրէութեան առ ի հրէից . մեծարեալ՝ մատոյց պատարագս ՚ի , և պատուեաց զքահանայա- պետն : Զանգրամարդս կոչ- մանցն տեսուչ կացոյց . զոր սպանին չամրոացոց քա- զաքին բնակիչք . զորս պատ- ժեաց ազեքսանդրոս՝ դար- ձեալ յերկրատուկ առեալ զքաղաքն՝ բնակեցոյց անդ մակեդոնացիս :

Հռոմայեցւոց հիւպատոսն զօրգի իւր տալոց տապա- ծաւ , Թէ ընդէր առանց նորա կամաց Հակառա էս և յաղթեաց :

(ad verbum) 1686. Υπατος (...) τὸν ἴδιον υἱὸν ἐπελέκισε, παρὰ γνώμην αὐτοῦ συμβαλόντα πόλεμον, καὶ νικήσαντα. Chron. Pasch. 137. C.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Philippus*	*Persa. Artaxerxes*	*Aegy. XXVIII Dyn. Nectanebus*	
	Alexander Philippi et Olympiadis (filius) natus est.	106	1660	6	9	11	Dionysius e Sicilia egressus est.
			1661	7	10	12	
			1662	8	11	13	Dionysius Syracusis interemptus.
U. C. 400	Hipparinus Dyonisii (filius) Syracusis tyranidem exercuit.	107	1663	9	12	14	
			1664	10	13	15	Rinna poetria agnoscebatur.
			1665	11	14	16	
			1666	12	15	17	Demosthenes Rhetor apparebat.
			1667	13	16	18	
	Romani Galatas (sc. Gallos) vicerunt.	108	1668	14	17	19	Ochus Aegyptum tenuit, Nectanebo in Aethiopiam pulso, sub quo desierunt reges Aegyptiorum.
			1669	15	18	* * *	

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Philippus*	*Persa. Artaxerxes*	
			1670	16	19	
			1671	17	20	
		109	1672	18	21	
U. C. 410			1673	19	22	Romani Samnites duobus praeliis superarunt, universosque finitimos rebellantes subegerunt.
			1674	20	23	
			1675	21	24	
	Descriptione Romae facta, invenerunt myriadas XVI. et v. mille.	110	1676	22	25	
			1677	23	26	
					Arses Ochi ann. III.	
			1678	24	1	Speusippus obiit, cui successit Xenocrates.
			1679	25	2	
		111	1680	26	3	
	Alexander adversus Illyricos et Thracas expeditionem fecit, et Thebaeos profligavit, contra Persas exercitum movit; Sardesque cepit, devictis Regis Ducibus apud Granicum flumen.		*Alexander Philippi ann. XII.*		*Darius an. VI.*	Alexander Tyrum obsedit, et Judaeam cepit; honorifice exceptus, Deo victimas immolavit, Pontificemque honoravit. Andromachum partium illarum procuratorem constituit, quem incolae urbis Samaritarum interfecerunt: quos Alexander ab Aegypto reversus punivit: capta urbe, Macedonas ut ibi habitarent collocavit.
			1681	1	1	
			1682	2	2	
			1683	3	3	
U. C. 420	Alexander Aornin petram munitam cepit, et Indum amnem transgressus est.	112	1684	4	4	
			1685	5	5	
	Alexandria condita in Aegypto, anno VII. regni Alexandri. Quo et in Asianos regnavit idem Alexander.		1686	6	6	
					* * *	
						Romanorum consul filium suum securi percussit, quoniam nempe praeter ejus voluntatem congressus superaverit.

(ad sensum) 1660. Διονύσιος ... ἐξέπιπτε Σικελίας. Sync. 207. C.

Ա՛ղէքսանդրոս զվերկանիկս և զմարս հնազանդեաց. և եղեալ՝ի սահմանս՝ շինեաց զպոնիոն։

Ա՛ղէքսանդրոս զբաբելոն կալաւ. զդարեհ սպան. առ որով դադարեաց իսկ պարսից իշխանութիւնն, կալեալ ամս մ՚։

Ըստ Հռոմ.		Ասիա	Աթենք.	Մակեդ.	
	Հռոմայեցիք զառնացիս պարսս տեցին, և ապրեան այլեւս բնակիցքն։ Առնացիքն (ցն. առնէպ։ լգ. առնիպ) արաբացիքն են յետեմնեայ։	ԺԺ՚	ռոձէ	լ	Աղեքսանդրէս և եկիկրատս հանաչէին։
			ռոձը	բ	Ապատագոս յաջող փախաւ։
			ռոձէթ	թ	
			ռողշ	ժ	Կռիւն ազէքսանդրի՚ի հնդիկս ընդ պօրոսի և ապքսիդոյ։
		ԺԺ՚	ռոզա	ժա	Լիպացւոց և Թրակիոյ կողմանց և եղէպտոնեայ Թագաւորաց լիւսիմաքոս։
			ռոզը	ժբ	

Ա՛ղէքսանդրոս լը՚ ամաց եղեալ վախճանեցաւ՚ի բաբէղոն։ Ոչ ետ որոյ՚ի բազումն անկանելոյ իշխանութեանն՝ Թագաւորեաց նախ ե. գիպտացւոց պտղոմէոս զագոսեայ ամս ՚ի։ Ա՛ակեդոնացւոց փիղիպոս՝ որ և արիդէս՝ եղբայր ազէքսանդրի ամս ՚է։

		Ոլմ. դէռ.	Ասիա Աթենք.	Աղեքսան. և եգիպտ. պտղոմէոս ամս. ի։	Մակեդ. փիլիպոս, որ և Արիդէս ամս է։	
Կղշ	Պտղոմէոս զագոսեայ՝ նինդոսթէսէմ և խաբանոք կալեալ զերուսաղէմացիս և զհրէայսն, և զբազումս՚ի նոցանէ իջուցեալ յեգիպտոս բնակեցոյց։	ԺԺ՚	ռողգ	ա	ա	Մակեդոնացւոց իշխանք ընդ միմեանս անկան։
			ռողդ	բ	բ	Պարգա (պերդիս) յեգիպտոս չտուաց։
			ռողե	գ	գ	Ա՚էանդրոս նախ ազգութիւն եղոյց, զի ցասման յաղթէր։
			ռողզ	դ	դ	
			ռողէ	ե	ե	Թէոփրաստոս փիղիսոփոս հանաչէր։
	Հրէից սնոտ քահանայ ապէս հանաչէր որպէս յագոյ։		ռողը	զ	զ	Հռոմայեցիք սահմանս նոցուցին արաբացւոցն համարէն սիրեցին։

Fragm. Gr. ad verbum.

1687. Αναξιμένης και Επίκουρος εγνωρίζετο. Sync. 219. C.

1693. Πτολεμαῖος ὁ Λάγου δόλῳ παραλαβὼν τὴν Ιερουσαλὴμ καὶ ἀπάγων, πολλοὺς ἐκ τῆς Ιουδαίας μετῴκισεν εἰς Αἴγυπτον. Sync. 216. C.

1695. Μέανδρος (ὁ κωμικὸς ποιητὴς) πρῶτον δρᾶμα διδάξας Ὀργὴν ἐνίκα. Sync. 219. C.

Alexander Hyrcanos et Medos in obedientiam duxit, ascendensque in Sammonum, Ponion condidit.

Alexander Babylonem obtinuit, Darium interfecit, sub quo exstinctum utique est Persarum imperium, postquam perdurasset annos CCXXX.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Mace. Alexander*	
	Romani Sonios (seu Savnites) superarunt, et transferentes ut alibi habitarent, collocaverunt. Sonii Arabes erant ex Eudaemone (vel juxta Eudaemonem).		1687	7	Anaximenes, et Epicurus agnoscebantur.
		113	1688	8	Attalus fugit in Asiam.
			1689	9	
			1690	10	Bellum Alexandri in India cum Poro et Taxile.
			1691	11	Lydis, et Thraciae partibus, et Hellesponto Lysimachus imperavit.
		114	1692	12	

Alexander annos agens XXXII. obiit Babylone. Post quem translato in multos imperio, Aegyptiis primus imperavit Ptolemaeus Lagi (filius) annis XL. Macedonibus (vero) Philippus, qui et Aridaeus frater Alexandri, annis VII.

		Olympias	*Anni Abrahae*	*Alexand. et Aegypti Ptolemaeus ann. XL.*	*Macedon. Philippus qui et Aridaeus. ann. VII.*	
	Ptolemaeus Lagi (filius) dolo et industria capiens Jerusalem Judaeamque, plurimos eorum in Aegyptum transtulit, ut (ibi) habitarent.		1693	1	1	Macedonum Principes inter se altercantur.
U. C. 430			1694	2	2	Parda (lege Perdicca) in Aegyptum irruit.
			1695	3	3	Meander (al. Menander) primus virtutem ostentavit, superabat enim ὀργὴν (Iracundiam nempe nominatam fabulam).
		115	1696	4	4	
			1697	5	5	Theophrastus philosophus agnoscebatur.
	Judaeorum Onias Pontifex agnoscebatur filius Jaddi.		1698	6	6	Romani Savnites Arabas penitus in potestatem redegerunt.

1697. Θεόφραστος φιλόσοφος ἐγνωρίζετο. Sync. 219. C.

1698. Ἰουδαίων Ὀνείας Ἀρχιερεὺς ἐγνωρίζετο υἱὸς Ἰαδδοῦς. Sync. 214. E.

1698. Ῥωμαῖοι Σαυνιτῶν Ἀράβων τελείως κράτησαν. Sync. 219. C.

(*ad sensum*) 1693. Οἱ Μακεδόνων ἡγεμόνες ἐστασίασαν. Sync. 219. B.

1694. Περδίκκας εἰς Αἴγυπτον ἐστράτευσεν. Sync. 219. B.

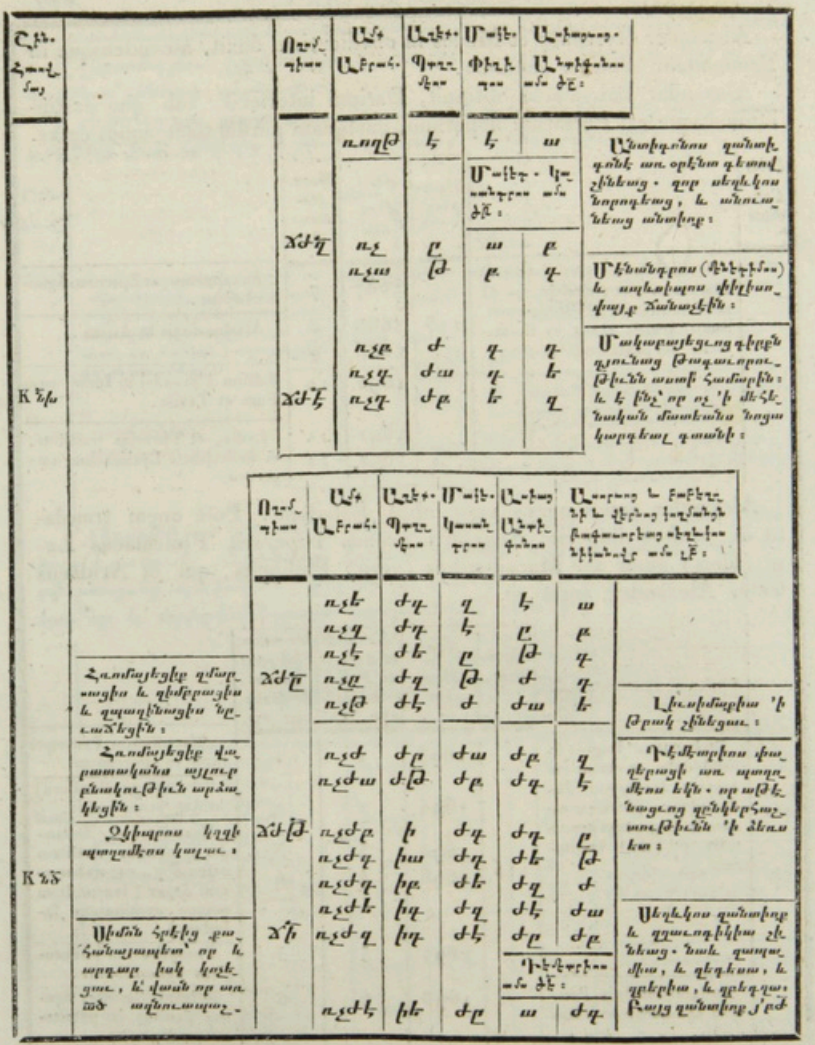

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Alex. Ptolemaeus*	*Mace. Philippus*	*Asianorum Antigonus ann. XVIII.*	
			1699	7	7	1	Antigonus Antigoniam apud Orontem fluvium condidit, quam Seleucus restauravit, Antiochiamque appellavit.
					Maced. Cassander annis XIX.		
		116	1700	8	1	2	
			1701	9	2	3	Menander et Speusippus philosophi agnoscebantur.
			1702	10	3	4	Macchabaeorum libri Graecorum regnum hinc computant; id quod in sacerdotalibus ipsorum Codicibus haud numeratum comperitur.
U. C. 440		117	1703	11	4	5	
			1704	12	5	6	
			1705	13	6	7	1	
			1706	14	7	8	2	
			1707	15	8	9	3	
	Romani Marsos, Umbros, et Palignos subegerunt.	118	1708	16	9	10	4	
			1709	17	10	11	5	Lysimachia in Thracia condita.
	Romani colonias deduxerunt.		1710	18	11	12	6	Demetrius Phalereus ad Ptolemaeum venit, qui Atheniensibus Democratiam tradidit.
			1711	19	12	13	7	
	Cyprum insulam Ptolemaeus obtinuit.	119	1712	20	13	14	8	
U. C. 450			1713	21	14	15	9	
			1714	22	15	16	10	
			1715	23	16	17	11	Seleucus Antiochiam, et Laodiciam condidit, necnon Apamiam, Edessam, Beroeam, et Bellam: verum Antiochiam
	Simon Judaeorum Pontifex, qui et Justus quidem vocatus est tum ob magnam in Deum religionem,	120	1716	24	17	18	12	
						Demetrius ann. XII.		
			1717	25	18	1	13	

Syris et Babyloni superioribusque partibus regnavit Seleucus Nicanor annis XXXII.

1712. Κύπρου Πτολεμαῖος ἐκράτησεν. Idem.

1716. Σίμων (...) Ἀρχιερεὺς... ἐγνωρίζετο. ὃς δὶ εὐσέβειαν πρὸς Θεὸν, Δίκαιος ἐκλίθη, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ὁμοφύλους εὔνοιαν. Sync. 214. E.

(ad sens.) 1699. Αντίγονος Αντιγονίαν τὴν πρὸς τῷ Ορόντῃ ποταμῷ ἔκτισεν, ἣν Σέλευκος ἐπικτίσας Αντιόχειαν ὠνόμασεν. Sync. 218. C.

1715. Σέλευκος Νικάνωρ... Αντιγονίαν ἔκτισεν ιβ'. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ. ὁ αὐτὸς Λαοδίκειαν, Σελεύκειαν, Απάμειαν, Εδεσσαν, Βερόειαν, Πέλλαν. Sync. 218. B.

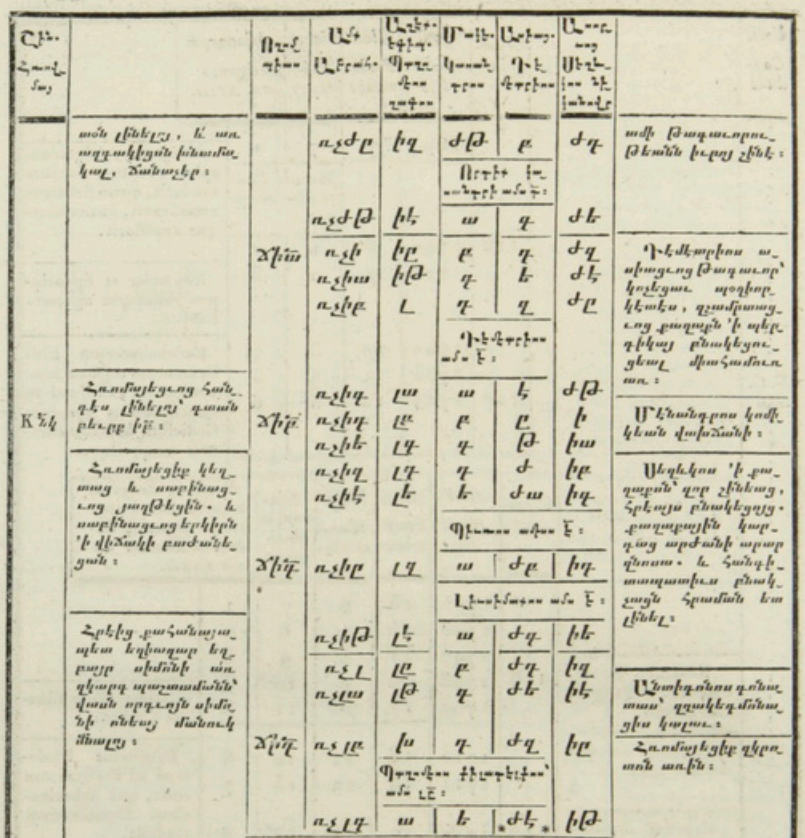

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Alex. Aegy. Ptolemaeus Lag.*	*Mace. Cassander*	*Asianorum Demetrius*	*Syr. Seleucus Nicanor*	
	tum ob in suae gentis homines procurationem, agnoscebatur.		1718	26	19	2	14	XII. anno regni sui construit.
					Filii Cassandri an. IV.			
			1719	27	1	3	15	
		121	1720	28	2	4	16	Demetrius rex Asiae, Poliorcetes appellatus, Samaritanorum urbem a Perdicca constructam, totam obtinuit.
			1721	29	3	5	17	
			1722	30	4	6	18	
					Demetrius ann. V.			
U. C. 460	Censu apud Romanos confecto, invenerunt myriadas XXII.		1723	31	1	7	19	
		122	1724	32	2	8	20	Menander Comicus moritur.
			1725	33	3	9	21	
	Romani Celtos, Sabinosque superaverunt, et Sabinorum terra sorte divisa est.		1726	34	4	10	22	Seleucus in urbibus, quas exstruxit, Judaeos collocavit; civili ordine eos donavit, et aequali cum civibus honore gaudere eos voluit.
			1727	35	5	11	23	
					Pyrrhus menses VII.			
		123	1728	36	1	12	24	
					Lysimachus ann. V.			
	Judaeorum pontifex Eleazarus frater Simonis suscepit ordinem officii, eo quod filius Simonis Onias parvulus relictus fuerat.		1729	37	1	13	25	
			1730	38	2	14	26	
			1731	39	3	15	27	Antigonus Gonatas Lacedaemoniis imperavit.
		124	1732	40	4	16	28	Romani Crotonem ceperunt.
					Ptolemaeus Philadelphus ann. XXXVIII.			
			1733	1	5	17	29	

Olympias	*Anni Abrahae*	*Alex. Ptolemaeus*	*Mace. Ptolemaeus Ceraunus ann. II.*	*Syr. Seleucus Nicanor*	
U. C. 470					
Sostratus Dexiphonis (filius) Cnidius erexit in Alexandriae specula turrim mirae altitudinis. (sc. Pharum).	1734	2	1	30	
	1735	3	2	31	

γὴν ἐκληρώσαντο. Sync. 219. B.

1732. Ῥωμαῖοι Κρότωνα ἑλεῖν. Sync 219. D.

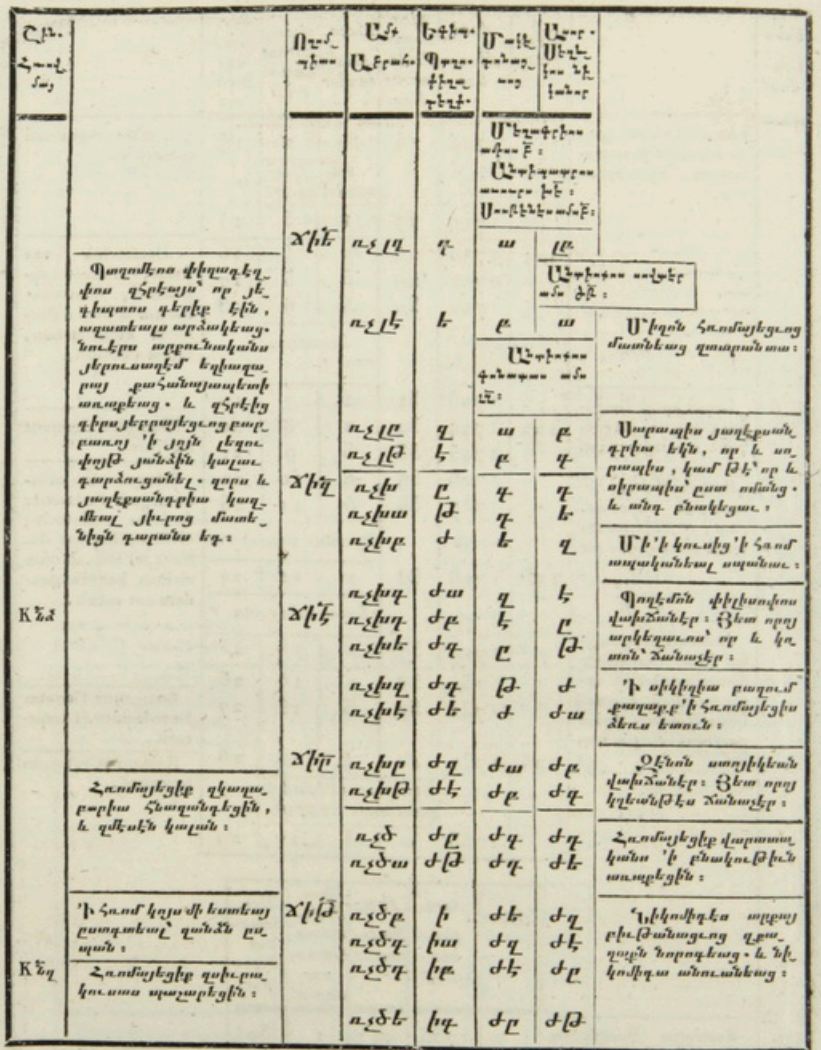

Fragm. Gr. ad verbum.

1736. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος τοὺς κατ' Αἴγυπτον αἰχμαλώτους Ἰουδαίους ... ἐλευθέρους ἀνῆκεν, ἀναθήματά τε βασιλικὰ ἐν Ἱεροσολύμοις (Ελεαζάρῳ τῷ ἀρχιερεῖ, ex Sync. 217.) διαπεμψάμενος τὰς Ἰουδαίων γραφὰς ἐκ τῆς Ἑβραίων φωνῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταβληθῆναι ἐσπούδασε ... (supple ἃς) καὶ ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατασκευασθείσαις αὐτῷ βιβλιοθήκαις ἀπέθετο. Chron. Pasch. 138. D. E.

1737. Μίλων παρέδωκε Ρωμαίοις Τάραντον (Scal. Τάραντα). Sync. 216. A.

1742. Μία τῶν ἐν Ῥώμῃ παρθένων ἀνῃρέθη φθαρεῖσα. Sync. 219. C. D.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegy. Ptol. Philadelph.*	*Macedonum*	*Syr. Seleucus Nicanor*	
					Meleager menses II. Antipater dies XLV. Sosthenes ann. II.		
		125	1736	4	1	32	
	Ptolemaeus Philadelphus Judaeos, qui in Aegypto captivi erant, liberos dimisit, munera regia in Jerusalem Eleazaro Pontifici transmisit, et Judaeorum scripturas ex Hebraea in Graecam linguam transferri curavit, quas et in sua bibliotheca Alexandriae comparata reposuit.					*Antiochus Soter ann. XIX.*	
			1737	5	2	1	Milo Romanis Tarentum tradidit.
					Antiochus Gonatas ann. XXXVI.		
			1738	6	1	2	Sarapis Alexandriam venit, qui et Sorapis, vel etiam Sirapis secundum quosdam, et illic habitavit.
			1739	7	2	3	
		126	1740	8	3	4	
			1741	9	4	5	
			1742	10	5	6	Una virginum Romae corrupta occiditur.
U. C.			1743	11	6	7	Polemon philosophus moritur. Post quem Arcelaus, qui et Coton, agnoscebatur.
480		127	1744	12	7	8	
			1745	13	8	9	
			1746	14	9	10	In Sicilia multae urbes Romanis deditae.
			1747	15	10	11	
		128	1748	16	11	12	Zeno Stoicus moritur. Post quem Cleanthes agnoscebatur.
	Romani Calabriam subegerunt, Messanamque tenuerunt.		1749	17	12	13	
			1750	18	13	14	Romani Colonias deduxerunt.
			1751	19	14	15	
	Romae virgo una vestalis deprehensa, se ipsam interfecit.	129	1752	20	15	16	Nicomedes rex Pithyniae, urbem restauravit, et Nicomediam appellavit.
			1753	21	16	17	
U. C.	Romani Syracusas obsederunt.		1754	22	17	18	
490			1755	23	18	19	

1750. Ρωμαῖοι ἀποικίας ἐστείλαντο. Sync. 219. D. E.

1752. Ἐν Ρώμῃ παρθένος κατεγνωσθεῖσα (τοῦ ἱεροῦ) τῆς Ἑστίας ἑαυτὴν ἀνεῖλεν. Idem. (*ad sensum*) 1743. Πολέμων θνήσκει ὁ φιλόσοφος: μεθ' ὃν Ἀρκεσίλαος καὶ Κράτης γνωρίζονται. Sync. 220. C.

1749. Ζήνων Στωϊκὸν θανόντα Κλεάνθης μαθητὴς διεδέξατο. Sync. 220. C.

1749. Ρωμαῖοι Καλαβρίαν ἔλαβον, καὶ ὑπέταξαν, καὶ Μεσσήνην. Sync. 219. D.

1752. Νικομήδης Βιθυνῶν βασιλεύσας, Ἀστάκειαν ἐπικτίσας, Νικομήδειαν ὠνόμασεν. Chron. Pasch. 159. C.

Ըստ Հռոմայեցւոց		Ոլոմպ. թուոց	Ամ Աբրահ.	Իտալիա Պատմ. ըստ Ցեզար	Ասորւոց Պատմ. ըստ Ցեզար	Աղեքսանդրացւոց Պատմ. ըստ Ցեզար	
	Հռոմայեցիք կարգեն զոնացուց յաղթեցին ի նաւամարտիկ կռուին. և զլերացուց Ս. քաղաք առին:	ՃՀ	ռչծզ	իգ	ժԹ	ա	
			ռչծէ	իե	ի	բ	
			ռչծը	իզ	իա	գ	Երասխաթաւոս բժիշկ հոյակապ Ճանաչէր:
			ռչծթ	իէ	իբ	դ	
	Ջհրկից քահանայապետութիւնն յետ եւ պետազարոյ նորին հօր եղբայրն առնոյր մանուկ:	ՃԼա	ռչկ	իը	իգ	ե	
			ռչկա	իթ	իդ	զ	Աղեքսանդրոս ամենազոց էս մեռանգամ ազատութիւն:
			ռչկը	լ	իե	է	
			ռչկգ	լա	իզ	ը	
Կ Հ.	Կարգեցանգիք գհռո մայեցւոց ի սեկեղեա ինեանն նաւ առին. և զմեռազգաս հիպատոս ի նեղ արկին, որ փախըս տական լինէր:	ՃԼբ	ռչկդ	լը	իէ	թ	
			ռչկե	լդ	իը	ժ	
			ռչկզ	լգ	իթ	ժա	Պարթեք ի մահեգոնացւոց ապատամբեցին. և ի նոցանէ թագաւորեաց Աբրակոս ամ և Աբրակունիք:
		ՃԼգ	ռչկէ	լե	լ	ժբ	
			ռչկը	լզ	լա	ժգ	
			ռչկթ	լէ	լբ	ժդ	
	Հռոմէից ոմեա քահանայապետ Ճանաչէր, որգի սխմոնի արգասրոյն կոչեցեալոյ. որ ըզ- սովորութեան հաբկան չեա պագանէի աբքոյի, և ի բարկութիւն գբրգռեաց: Յոմանսպատ սին այլ երեքի ի զօրաւորացն հրեից առաքեալ ոտ պագանիս՝ բարեկամեալ ընդ նմա, և ցածոյզ գզաուսինն. զօրավար ամենայն հրեից բէաասանի և շուրջ գնացաւ քաղաքացն ի նմանի կայր:		ռչհ	լը	լզ	ժե	
				Պատմ. Եւտրոպեա- ամ ԽՀ:		Սկսաւ ի- լինիս ամ Ի:	
Կ Հ		ՃԼդ	ռչհա	ա	լգ	ա	
			ռչհբ	բ	լե	բ	
			ռչհգ	գ	լզ	գ	
					Դիոնիսիոս ամ Ի:		
			ռչհդ	դ	ա	դ	Հանգէս լեալ ի հռոմ գասանիկն թեւրք իմ:
		ՃԼե	ռչհե	ե	բ	ե	
			ռչհզ	զ	գ	զ	
			ռչհէ	է	դ	է	
			ռչհը	ը	ե	ը	
			ռչհթ	թ	զ	թ	
		ՃԼէ	ռչձ	ժ	է	ժ	Կոյս ի հռոմ խորգա- ւանեալ ի ծառայէ՝ ան- ձին արար:
			ռչձա	ժա	ը	ժա	
			ռչձբ	ժբ	թ	ժբ	

1766. * Ասեխեոս Թէոս ամս ԺԵ: Ի սորա եաժ ամի պարթեք ի մակէ գոնացուց ապատամբ բեցին. և ի նոցանէ Թագաւորէ արշակ, ուս ան արշակունիք ‖ Սամ. (զնոյն Նոխագոյն էրկրորդէ տղայք ըստ խորենացւոյն):

» Antiochus Theos annis xv. Hujus anno xi. Parthi a Macedonibus defecerunt, et regnat ex ipsis Arsaces, unde Arsacidae «. Sam. (qui et eadem fusius prosequitur alibi juxta Chorenensem.)

Fragm. Gr. ad verbum.

1756. Ρωμαῖοι Καρχηδονίους ναυμαχίᾳ νικήσαντες ἑκατὸν πόλεις τῆς Λιβύης ἑλαβον. Sync. 219. E.

1758. Ἐρασίστρατος διαφανὴς ἰατρὸς ... ἐγνωρίζετο. Sync. 218. D.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegy. Ptol. Phila.*	*Mace. Antigonus Gonat.*	*Syr. Antiochus, qui vocatus est Theos, ann. XV.*	
	Romani Carthaginenses navali certamine superarunt, et Lybiae C. urbes ceperunt.	130	1756	24	19	1	
			1757	25	20	2	
			1758	26	21	3	Erasistratus medicus celeberrimus agnoscebatur.
			1759	27	22	4	
	Judaeorum Pontificatum post Eleazarum, ejusdem patruus Manasses accepit.	131	1760	28	23	5	
			1761	29	24	6	Antigonus Atheniensibus rursus concedit libertatem.
			1762	30	25	7	
			1763	31	26	8	
U. C. 500	Carthaginenses Romanorum in Sicilia nonaginta naves ceperunt, Metellumque Consulem in fugam impulerunt.	132	1764	32	27	9	
			1765	33	28	10	
			1766	34	29	11	Parthi a Macedonibus recesserunt, et ex iis regnavit Arsaces; unde et Arsacidae.
			1767	35	30	12	
		133	1768	36	31	13	
			1769	37	32	14	
	Judaeorum Onias Pontifex agnoscebatur filius Simonis qui Justus dictus est. Iste consueta tributa non dedit Ptolemaeo regi, qui propterea ira incensus est. Josephus quidam vir insignis a dynastis Judaeorum ad Ptolemaeum missus, in amicitiam ejus receptus est, et iracundiam sedavit, (ita ut) Dux universae Judaeae et civitatum circumsedentium ab eo constitueretur.		1770	38	33	15	
				Ptolemaeus Evergetes ann. XXVI.		*Seleucus Callinicus ann. XX.*	
			1771	1	34	1	
		134	1772	2	35	2	
			1773	3	36	3	
					Demetrius ann. X.		
U. C. 510			1774	4	1	4	Censu Romae agitato, inveniebantur myriades XXV.
			1775	5	2	5	
		135	1776	6	3	6	
			1777	7	4	7	
			1778	8	5	8	
			1779	9	6	9	
		136	1780	10	7	10	Virgo Romae à servo corrupta, seipsam interfecit.
			1781	11	8	11	
			1782	12	9	12	

1761. Ἀθηναίοις Ἀντίγονος τὴν ἐλευθερίαν ἀπέδωκεν. Sync. 220. B.

1764. Καρχηδόνιοι Ῥωμαίων ψ'. ναῦς ἔλαβον ἐν Σικελίᾳ, τρέψαντες καὶ τὸν Ὕπατον Μέτελλον. Sync. 219. D.

1774. Τιμήσεως ἐν Ῥώμῃ γενομένης εὑρέθησαν μυριάδες κε'. Sync. 220. C.

1780. Ἐν Ῥώμῃ ὑπό δούλου διακορευθεῖσα παρθένος ἑαυτὴν διεχειρίσατο. Sync. 220. B.

(*ad sensum*) 1760. Ἰουδαίων ἀρχιεράτευσεν ... μετὰ Ἐλεάζαρον Μανασσῆς ὁ θεῖος τοῦ Ὀνίου. Sync. 215. A.

1766. Πάρθοι τῆς Μακεδόνων ἀρχῆς ἀπέστησαν, καὶ πρῶτος βασιλεύει Ἀρσάκης, ἀφ' οὗ οἱ Παρθῶν βασιλεῖς Ἀρσακίδαι ἐχρημάτισαν. Sync. 226. D. E.

Հին. Հաւոյ		Ողոմ. Աբրահ.	Ամ. Աբրահ.	Եգիպ. Պտղոմ. Եւերգ.	Մակ. Դեմետրիոս	Ասոր. Սեղեւ. Նիկանիկոս	
			ռչձգ	ժգ	ժ	ժգ	
					Անտիգոնոս ամս ԺԷ:		
Ա չԻ		ՃԼԷ	ռչձդ	ժդ	ա	ժդ	
			ռչձե	ժե	բ	ժե	
	Հրէից քահանայապետ սիմոնն որդի ոնիեայ ճանաչէր. առ որով յեսու սիրաքայ էր:		ռչձզ	ժզ	գ	ժզ	
			ռչձէ	ժէ	դ	ժէ	
	Յեսու սիրաքայ՝ որ կոչեցեալ ամենարուեստ իմաստութիւնն կարգեաց, զսիմոնէ յիշատակէ:	ՃԼԸ	ռչձը	ժը	ե	ժը	
			ռչձթ	ժթ	զ	ժթ	Հռոմայեցիք 'ի դաղատացւոց կողմանց Գ բեւրս կոտորեցին:
			ռչղ	ի	է	ի	
						Սեղեւ. Նիկանիկոս ամս Գ:	
			ռչղա	իա	ը	ա	
	Կարիա և ռոդոս շարժեցան. մինչև մեծի կողոնին անկանել:	ՃԼԹ	ռչղբ	իբ	թ	բ	
			ռչղգ	իգ	ժ	գ	
					Անտիոքոս մեծն ամս ԼԶ:		
Ա չՂ			ռչղդ	իդ	ժա	ա	
			ռչղե	իե	ժբ	բ	Առաջին պատմութիւն մակաբայեցւոցն՝ հրէից իրք առ սովաւ կատարին:
		ՃԼՍ	ռչղզ	իզ	ժգ	գ	
				Պտղոմեոս Փիղոպատովր ամս ԺԷ:			
			ռչղէ	ա	ժդ	դ	
			ռչղը	բ	ժե	ե	
					Փիղիպոս ամս ԽԲ:		
			ռչղթ	գ	ա	զ	
		ՃԽՄ	ռպ	դ	բ	է	
			ռպա	ե	գ	ը	
	Կոյսք 'ի հռոմ ըմբռնեալք 'ի խարգաւանութիւն՝ կենդանւոյն թաղեցան:		ռպբ	զ	դ	թ	Երատոսթենէս ճանաչէր:
			ռպգ	է	ե	ժ	
Ա չԽ		ՃԽԲ	ռպդ	ը	զ	ժա	

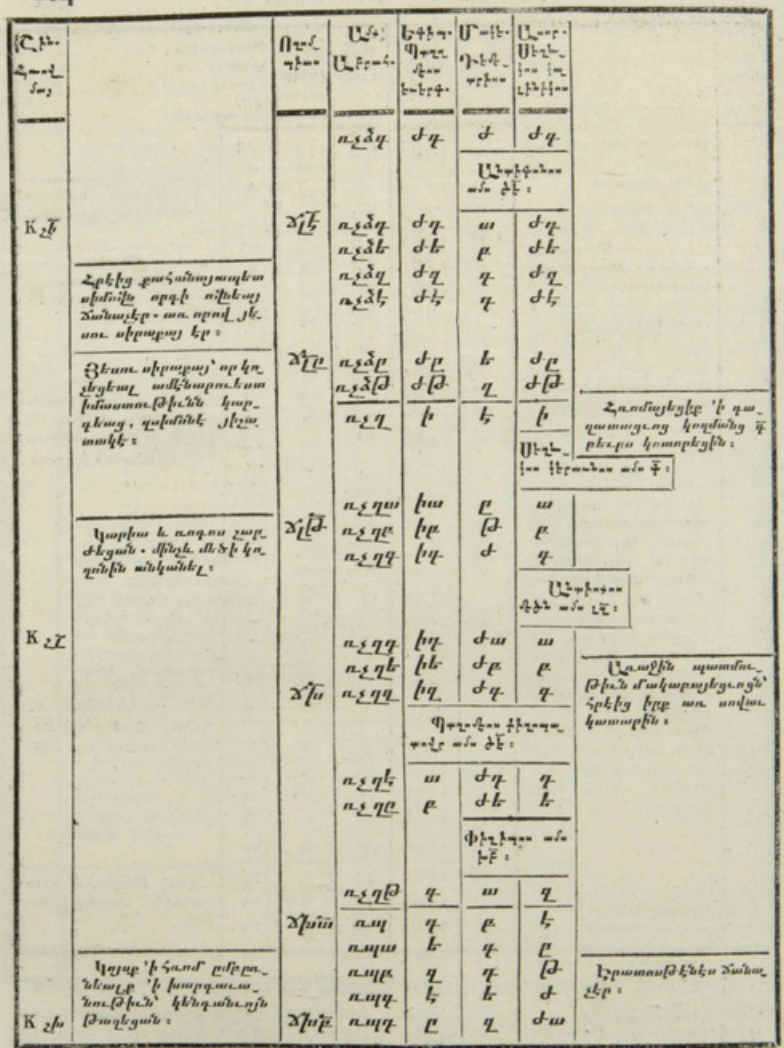

1796. 'Ի լուսանցս գրեալ էր. ' Երրորդ մակաբայեցին երևի ասա կատարիլ ||:

In marg. codicis Arm. „ Tertius Maccabeorum liber hic perfici videtur “.

(ad verb.) 1788. Ιησοῦς ὁ τοῦ Σειράχ τὴν καλουμένην Πανάρετον σοφίαν συντάξας, αὐτοῦ τοῦ Σίμωνος ἐμνημόνευσεν. Chr. Pasch. 140. D.

1792. Καρία καὶ Ῥόδος ἐσείσθησαν, ὡς καὶ

Urbis Conditae		Olympias	Anni Abrahae	Aegy. Ptol. Everg.	Mace. Demetrius	Syr. Seleucus Callin.	
			1783	13	10	13	
					Antigonus ann. XV.		
U. C. 520		137	1784	14	1	14	
			1785	15	2	15	
	Judaeorum Pontifex Simon filius Oniae agnoscebatur. Sub quo Jesus (filius) Sirach fuit.		1786	16	3	16	
			1787	17	4	17	
	Jesus Sirach (filius), qui eam, quae Omnis artis dicitur, Sapientiam composuit, de Simone mentionem facit.	138	1788	18	5	18	
			1789	19	6	19	
			1790	20	7	20	Romani ex Galatarum (sc. Gallorum) partibus IV myriadas caeciderunt.
						Seleucus Ceraunus an. III.	
			1791	21	8	1	
	Caria et Rhodus terraemotu agitatae, ita ut Colossus magnus rueret.	139	1792	22	9	2	
			1793	23	10	3	
						Antiochus magnus ann. XXXVI.	
U. C. 530			1794	24	11	1	
			1795	25	12	2	Prima Maccabaeorum historia; Judaeorum res sub isto peraguntur.
		140	1796	26	13	3	
					Ptolemaeus Philopator ann. XVII.		
			1797	1	14	4	
			1798	2	15	5	
					Philippus ann. XLII.		
			1799	3	1	6	
		141	1800	4	2	7	
			1801	5	3	8	
	Virgines Romae in stupro comprehensae, vivae defossae sunt.		1802	6	4	9	Eratosthenes agnoscebatur.
			1803	7	5	10	
U. C. 540		142	1804	8	6	11	

τὸν μέγαν Κολοσσὸν κατασεῖσαι. Sync. 220. C.

1802. Ἐν Ῥώμῃ παρθένοι ἁλοῦσαι φθορᾷ, ζῶσαι κατορύγησαν. Sync. 220. B.

1802. Ἐρατοσθένης ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 140. E. et Sync. 225. B.

(*ad sens.*) 1790. Ῥωμαῖοι Γάλλων μυριάδας δ'. πρὸς τοῖς τριακοσίοις ἀνεῖλον. Sync. 220. B.

Ըստ Հայ		Ոլմպ. թուի	Ասի Աբրահ.	Եգիպտ. Պտղմ. Հռոմ. թուի	Սու-ին Փիլիպ. թուի	Ասոր. Անտիոք. հիշ.	
	Համայնիցիք զսիւթաւսա պատերազմին՝ ի զօրավարութենան մեր Կեղի :		ռպե	Թ	Ի	Ժբ	
			ռպզ	Ժ	Ր	Ժգ	Համայնիցիք՝ զկապիատան հնազանդիցին . և սկիզբն ի նմա ձեռս էառ :
	Ընտիրքս ատուց Թագաւոր՝ մեծն կոչիւ ցեալ՝ յաղթեաց փիղիպատուվքայ պատմիչք . մեր և ի հրէաստանի :	Ա'ՀՀԴ	ռպը	Ժբ	Ժ	Ժե	
			ռպԹ	Ժգ	Ժա	Ժզ	Հրէից քահանայապետա տնիա որդի սիմոնի ձա նայէր :
			ռպԺ	Ժդ	Ժբ	Ժէ	Ա. որ զահեգմոնացւց արքայն արեւա հրէ-
			ռպԺա	Ժե	Ժգ	Ժը	
		Ա'ՀՀԴ	ռպԺբ	Ժզ	Ժդ	ԺԹ	քեաւլ խօսէր :
			ռպԺգ	Ժէ	Ժե	Ի	
	Պաղամեա եպիփանէս զկապան զօրավար առա քեաց , և հնազանդեաց զհրէաստան , և զայլս բազումս ի քաղաքաց :			Պղտ-ոս Եպիփանես ան Ի :			
Կ Ջ			ռպԺդ	ա	Ժզ	իա	
			ռպԺե	բ	Ժէ	իբ	Ա. Թերևաւ երեւ
		Ա'ՀՀԵ	ռպԺզ	գ	Ժը	իգ	ցաւ կղզի՝ որ կոչի յերա :
			ռպԺէ	դ	ԺԹ	իդ	
			ռպԺը	ե	Ի	իե	Ընտիրքս յաղթեալ
			ռպԺԹ	զ	իա	իզ	սկսանեալ պատերազ մաս՝ առնոյր զքաղաքն ձեռս տալին և հրեայք
	Ընտիրքս զանձին լա ւութեան առ հրէայսն ցուցեալ՝ մեծաւն պար գևաք զնոսա պատուէր , և հրովարտակօք բա զում ազնուականու թեան զնոցանն վկայէր :	Ա'ՀՀԹ	ռպի	Է	իա	իե	
Կ Ժ			ռպիա	ը	իգ	իզ	
			ռպիբ	Թ	իդ	իէ	
			ռպիգ	Ժ	իե	Լ	Համայնիցիք զազատան արձակեցին . և իբրեւ ամենայն հնազանդեցաւ նքա :
		Ա'ՀՀԱ	ռպիդ	ժա	իզ	Լա	
			ռպիե	ժբ	իէ	Լբ	
	Ընտիրքս և համայն եղբարց դարձիք ի միջի կռիւն , հարկանել նմա նոցա ՚Ռ. սպանին , յետ ի Թերմոպիւղիան ի պատուհասն մնացեալ :		ռպիզ	ժգ	իը	Լգ	Ընտիրքս բարեկա մաւ ընդ պղտմէի՝ գաղթեաց հայոց ի Թեան կռիւք . և զիկ սպարա զգուսար իւր սպրի նմա կնութեան . և շնորհէր նմա ի թագաւորեան յա
		Ա'ՀՀԷ	ռպիէ	ժդ	իթ	Լդ	
			ռպիը	ժե	Լ	Լե	
	Համայնիցիք զազգաց եկս արձակեցին :		ռպիԹ	ժզ	Լա	Լզ	նութեան . և շնորհէր նմա ի թագաւորեան յա նուանէ զսուրբս , և զխնկէ , զսմսրնա , և զհրեաստան :
	Ա. սոմա երկրորդ պատմութենն մնաց բայեցաւ՝ հրէից իրք կատարէին :	Ա'ՀՀԹ	ռպլ	Ժի	Լը	ա	Սիմոն վերակացու ի բռնապետութեան տաճա պին վախճանեան ա ռաջոն փիւռիկեացւց զօրավար անկանէր . և
			ռպլա	Ժր	ԼԹ	բ	
			ռպլբ	ԺԹ	Ղ	գ	
			ռպլգ	ի	Լե	դ	

Fragm. Gr. ad verbum.

1826. Αντίοχος ... φιλωθεὶς τῷ Πτολε- μαίῳ ... σπονδὰς πρὸς αὐτὸν ἐποιήσατο, καὶ Κλεοπάτραν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐκδίδωσι (τῷ Πτολεμαίῳ) εἰς γυναῖκα, παραχωρήσας

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegy. Ptol. Philopator*	*Mace. Philippus*	*Syr. Antiochus magn.*	
	Romani Syracusas obsederunt, duce Marcello.		1805	9	7	12	
			1806	10	8	13	Romani Capuam subegerunt, et Sicilia eis sese dedidit.
			1807	11	9	14	
	Antiochus rex Syriae, cognomento Magnus, victo Philopatore Ptolemaeo, introducitur etiam in Judaeam.	143	1808	12	10	15	
			1809	13	11	16	Judaeorum Pontifex Onias filius Simonis agnoscebatur.
			1810	14	12	17	Ad quem Lacedaemoniorum rex Arius, legatis missis, loquebatur.
			1811	15	13	18	
		144	1812	16	14	19	
			1813	17	15	20	
	Ptolemaeus Epiphanes, misso Scopa militiae duce, Judaeam subegit			*Ptolemaeus Epiphanes ann. XXIV.*			
U. C. 550	et alias plurimas civitates.		1814	1	16	21	
			1815	2	17	22	Juxta Theram apparuit insula, quae vocatur Ilera.
		145	1816	3	18	23	
			1817	4	19	24	
			1818	5	20	25	Antiochus, Scopa superato in pugna, civitates cepit; victas manus dederunt et Judaei sponte sua.
			1819	6	21	26	
	Antiochus suam benignitatem erga Judaeos patefaciens, magnis eos muneribus donabat, et	146	1820	7	22	27	
			1821	8	23	28	
			1822	9	24	29	
U. C. 560	per diplomata multam probitatem de iis testabatur.		1823	10	25	30	Romani (Hier. Graecos) liberos dimiserunt, et universa Iberia paruit eis.
		147	1824	11	26	31	
	Inter Antiochum et Romanos pacta sanciebantur, ut solveret is illis M. talenta, post quam in Thermopylis victus esset.		1825	12	27	32	
			1826	13	28	33	
			1827	14	29	34	Antiochus in amicitiam cum Ptolemaeo conveniens, pactum pacis sanciebat, et Cleopatra filia sua in uxorem ei tradita, concedebat ei dotis nomine Syriam, et Phoenicen, Samariam, et Judaeam.
		148	1828	15	30	35	
	Romani colonias deduxerunt (ad verb. gentium advenas dimiserunt).		1829	16	31	36	
						Seleucus an. XII.	
	Sub isto altera Maccabaeorum historia; Judaeorum res peraguntur.		1830	17	32	1	Simon Praepositus templi Hierosolymitani ad Apollonium Phoeniciae ducem confugiens, pecunias promittebat ob Sa-
		149	1831	18	33	2	
			1832	19	34	3	
			1833	20	35	4	

αὐτῷ φερνὴς ὀνόματι Συρίαν, καὶ Φοινίκην, καὶ Σαμάρειαν, καὶ Ἰουδαίαν. Chr. Pasch. 142. A.

1829. Ῥωμαῖοι διαφόρους παροικίας ἐπεμψαν. Sync. 220. C.

Ընդ. Հատ. Հայ		Ոչխ. դիտ.	Ասի Ասբուռ.	Եգիպտ. Պտղ. Եղէգն.	Մուխ. Փուխ. դիտ.	Աստր. Սնեղ.	
			ռալդ	խա	Լ	Ե	խաստանայր ինչս վասն զքահանայութեանն ի ե անուհական խորհրդոյ : Իբրև իրքն ի սեզևկոս հասանէին , առաքէր գնեղոսդորս անդր , և պղծէս անօրէնու-
	Հեբրայեան ուսումն յոմանցանոյ հրեից զբառարանն երեմեալ առ պատճառս՝ մեծատանդք պատուոյն : ընդ որում ի կռիս գրգռեալ եղբայրն՝ մեծի խռովութեան պատճառաք ազգին լինելին :	Ձծ	ռալզ	խզ	Լը	Կ	թեան գործէր . որ և կապկալ կծկեալ տանէ զանօք խաւարէր : Իայց անիա քահանայապետս գրգռեաց զսմոն լինել փախստական . որպէս ի մանկաբայեցւոց գիրն պատմէ :
			ռալլ	խդ	Լթ	Ը	
				Պղպեղ- էին-գիտ ամ. չէ :			
			ռալը	ա	խ	Թ	
			ռալլթ	բ	խա	Ժ	
		Ձծա	ռալս	գ	խբ	Ժա	
				Պէրտ- ամ չ :			
			ռալսա	դ	ա	Ժբ	
	Հեբրայեցւոցն հրբրեայ՝ պերթպատէմ- կեան փիղատիոս Ասնտ էր . որ և (Եփ) փիղոմէտոր կոչին պատմի զպատմութեան մանաթեան մանախի գրբոցն :					Ան- գիտ- եղէգն նէ- ամ չ :	Ասնիոքոս եպիփանէս պատմեան Թագաւորութեան ակն եգեալ՝ վատրեր , արգելեալ ի հառնայեցւոց-գառնայր ի հրեաստան , զհրեից քահանայապետութեան յետոյ՝ որ և յասոն կոչէր՝ եղբօր ոնիայ՝ տայր : և ապա ի նմանէ հանեալ , ոնիայ՝ որ և մենելայոս կոչէր՝ ի մեռեալն գնէր : որք և ընդ միմեանս խակ ունկնալք՝ մեծաց չարեաց պատճառաք հրեից լինէին :
Կշ		Ձծբ	ռալսբ	ե	բ	ա	
			ռալսգ	զ	գ	բ	
		Ձծգ	ռալսդ	է	դ	գ	
			ռալսե	ը	ե	դ	
			ռալսզ	Թ	զ	ե	
			ռալսէ	ժ	է	զ	
		Ձծէ	ռալսը	ժա	ը	է	
			ռալսթ	ժբ	Թ	ը	
			ռալծ	ժգ	ժ	Թ	Ջմանկագոնացիս հաւատացեալք յետ սպանանելոյ զպերբաւս՝ ազատ Թողին . և զպերբեկացիս և զգազատացիս :

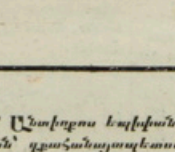

1842. ՝ Ասնիոքոս եպիփանէսն երթեալ ՚ի հրեաստան՝ զքահանայապետութիւնն հրեից՝ յետոյ , որ և յասոն կոչէր , ասէր՝ եղբօր ոնիայ . և ապա ՚ի նմանէ հանեալ՝ տայր ոնիայ , որ և մենելաուսն կոչէր ‖ . Սամուէլ եբրեց ասեցի : (Սա՛ ոչ ՚ի հռոմէն գրէիցէ նոքա՝ պիոս , ոչ նոքա ասացն պետրէ , չորինեաց պիոս , ոչ ի ներս ասացն պետրէ , չորինեաց ՚ի ներս ասացն , ըստ ի բան ասէր) :

» Antiochus Epiphanes profectus Judaeam , pontificatum Judaeorum Josuae, qui et Jason vocabatur, dabat, fratri Oniae . Postmodum ab eo detractum dabat Joniae, qui et Menelaus vocabatur «. Samuel presb. Aniensis . *(Is est, qui ex mandato Gregorii Catholici, sc. generalis Patriarchae Armenorum, cujus hic sigillum cerni-*

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegy. Ptol. Ephiphanes*	*Mace. Philippus*	*Syr. Seleucus*	
U. C. 570			1834	21	36	5	cerdotium sibi omnino vindicandum. Quum res ad Seleucum relatae sunt, mittebat eò Heliodorum, et facinus impietatis perpetrabatur: qui et convictus ac lacessitus suppliciis afficiebatur. Verum Onias Pontifex compulit Simonem, ut profugus fieret, sicut in Macabaeorum libro narratur.
			Ab Ilio capto anni M.				
			1835	22	37	6	
	Hyrcanus Josephi Judaeorum ducis filius, cum ad Ptolemaeum perrexisset, honorifice (ab eo) susceptus est: adversus quem seditione mota a fratre, magnae perturbationis causae nationi extiterunt.	150	1836	23	38	7	
			1837	24	39	8	
				Ptolemaeus Philometor ann. XXXV.			
			1838	1	40	9	
			1839	2	41	10	
		151	1840	3	42	11	
					Perseus ann. X.		
			1841	4	1	12	
	Aristobulus Judaeus Peripateticus Philosophus agnoscebatur, qui et Philometori Ptolemaeo enarrationem librorum Moysis (exhibuit).					*Antiochus Epiphanes an.* XI.	Antiochus Epiphanes Ptolemaeorum regni cupiditate incensus, repellebatur, ab Romanis impeditus: in Judaeam revertens, Judaeorum Pontificatum Jesu, qui et Jason vocabatur, fratri Oniae tradebat. Deinde verò ab illo desumens, Oniae, qui et Menelaus vocabatur, in manum dedit. Quique inter se altercantes magnorum malorum Judaeis causa extiterunt.
			1842	5	2	1	
			1843	6	3	2	
U. C. 580	*(L. S. DOM. GREGORII CATHOLICI ARM. possidentis Codicem).*	152	1844	7	4	3	
			1845	8	5	4	
			1846	9	6	5	
			1847	10	7	6	
		153	1848	11	8	7	
			1849	12	9	8	
			1850	13	10 * * *	9	Macedonas Romani, interfecto Perseo, liberos reliquerunt: necnon Illyricos, et Galatas.

mus, conscripsit suum Chronicum, prae manibus fortasse habens ipsum Eusebii codicem Armenum, quo nos usi sumus. Vide adnot. ad hunc annum in calce operis).

Fragm. Gr. ad verbum.

1836. Τρκανὸς Ἰωσήπου παῖς στρατηγου τῶν Ἰουδαίων πρὸς Πτολεμαῖον ἐλθὼν, καλῶς ὑπεδέχθη, οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν στασιάσαντες, μεγάλης ταραχῆς αἴτιοι γεγόνασιν (Ἰουδαίοις). Sync. 225. D. E.

1841. Ἀριστόβουλος Ἰουδαῖος Περιπατητικὸς φιλόσοφος ἐγνωρίζετο, ὃς Πτολεμαίῳ τῷ Φιλομήτορι ἐξηγήσεις τῆς Μωϋσέως γραφῆς ἀνεθηκεν. Chron. Pasch. 143. B.

1850. * Ⴔამოეცვალა სამეფოში ... Սա ըստ հրէից ասի թագաւորէր կամաւորաբար

Ընտիրքս զկրօնս հրէից էզծանէք. և նախ նա քանադատէք ազգին կռապաշտել, անհնարին չարչարանօք յակամայ կամն նոցա, և վիշտս ի վերայ հասուցեալ. ապա երթեալ յերուսաղէմ, զտա-ճարն և որ ի նմա նուէրքն ոչ էին՝ կողոպտեր. և ի տաճարին զա-րանազգայ ողջակիական պատկերն կանգներ: Իսկ ի շամբին ի գա-րիզին լերին՝ սրամանազգայ օտարասիրին մեհեան շիներ. և զայն ի շամրատացւոց առեալ զնա աղաչէլոց: Ընդ այնու ժամանակաւ մնասա-թիաս ոմն ի քահանայիցն՝ որդի ասամոնեայ ի մնգիմ գեղջէ՝ դէմ սէր ի վերայ զօրավարացն անտիոքայ որդւոյքն հանդերձ, հայրե-նի օրինացն վերակացու լինել ի ՃծԳ ողջակիացին:

ՃԽ-հաւ հայ	Ոգմ գիր	Ասի Ասբուհ	Ենթդ. Պտղ. փետ. հնդր	Ասբ. Պտղ. Ան տիոք. երկիր	
	ռայճա	ժդ	ժ		Հրէից զօրավար յուդա մակաբէ որդի մատաթիայ՝ զանտիոքոյ զօրավարն հա-լածական առնէր յաշխար-հէն. և զաճարն սրբէր, որ զերիս ամս քայքայեալ էին, ի ՃծԳ ողջակիացին:
ՃծԳ	ռայճր	ժե	ժա		
		Ընդհատ-ուածք ամս ՃՀ:			
	ռայճզ	ժզ	ա		
	ռայճզ	ժէ	բ		
		Դադարեալ ամս ՃՀ:			
	ռայճե	ժը	ա		
ՃծԳ	ռայճզ	ժԲ	բ		

Յետ մնեղեայ քահանայապետի հրէից սպանման՝ ի մանկանէ ան-տիոքայ, որ զազգն մատնեաց անտիոքայ երևելոյ, աղկիմոս՝ որ չէր յազգէ քահանայապետութեանն, ի շուրջանակի պատասպարութենէ յաջորդէր զքահանայապետութիւնն: Այսն որոյ մնիայ քահանայա-պետի որդի երթեալ յեզիպտոս՝ յարեզ քաղաքի զոմպոզիս շի-նէր, որ և մնեայն իսկ կոչէր. յորում և տաճար նմանն երուսաղէ-

նարին վշաբք || : Եւ ես՝ Յետ ամաց երթեալ յերուսաղէմ կողոպտեր զտաճարն, և զարա-մազգայ ոչջմպիական զպատկերն կանգներ, և ի շամբրին զօտարատիրութիւնն պատճառեալ: Ընդ այնու ժամանակաւ մատաթիա ոմն ի քա-հանայիցն՝ որդի ասամոնեայ ի մնգիմ գեղ-ջէ՝ հանդերձ որդւովքն մատանէր ընդ զօրսն անտիոքայ || : Սաս՝

(Sam. pene verbotenus in compendium redi-git praesentem locum; sicut et sequentia.)

1851 — 1856· Յորում և յուդա որդի նորա հալածէր զնոսա, և զտաճարն սրբեր, և զնա-րինն կրօնսն նորոգեր, որ զերիս ամս ի քայ-քայ էր: Իսկ յետ մեհեզեայ քահանայապետի հրէից՝ աղկիմոս, որ և յակինիմ, որ չէր յազգէ քա-հանայիցն, յաջորդէր զքահանայապետութիւնն. զոր որոյ մնիայ քահանայի որդի երթեայ յեզիպ-տոս, քաղաքի չինէ զամպոզիս, և ի նմա տա-ճար նմին երուսաղէմին: Իսկ ապկիմոս զերդ-ակալ ընդ յուդայի, և յետ սակաւուց տաճա-կի չայ· և ամենիքեին յուդայի տային զքահա-նայութիւնն: Յուդա՝ որ և մակաբէ ասի ||·

Antiochus Judaeorum religionem violabat, et primus ipse cogebat nationem ad idololatriam vehementissimis tormentis vel invitos compellens, adjectis calamitatibus. Postea Jerosolymam profectus, templum et quae in eo Deo sacra (vasa) erant, spoliabat, et in templo Jovis Olympici simulacrum erigebat. In Samaria vero in monte Garizin Jovis Peregrinorum amantis delubrum aedificabat; idque ex multis precibus Samaritanorum. Eo tempore Matathias quidam ex Sacerdotibus, filius Assamonei e vico Modiim, irruit in duces Antiochi una cum filiis, curam gerens patriae legis, Olympiade CLIII.

Urbis Conditae	*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegy. Ptol. Philometor*	*Syr. Antio. Epiph.*	
		1851	14	10	Judaeorum dux Judas Maccabaeus, filius Matathiae, Antiochi ducem e Judaea expellebat, et Templum mundabat tribus interim annis depopulatum, Olympiade CLIV.
	154	1852	15	11	
			Antiochus Eupator annis II.		
		1853	16	1	
U. C. 590		1054	17	2	
			Demetrius Soter ann. XII.		
		1855	18	1	
	155	1856	19	2	

Post Menelaum Pontificem Judaeorum a juniore Antiocho interemptum, qui gentem Antiocho Epiphani prodiderat, Alcimus, qui non erat ex genere pontificali, circumquisito subsidio Pontificatum excipit. Quapropter Oniae Pontificis filius Aegyptum profectus, in Heliopoli Omapolin condidit, quae quidem Oniae vocata, in qua et templum ad similitudinem Hierosolymitani aedificavit. Alcimus verò adversus Judam

Fragm. Gr. ad verbum.

1852-56. Μενελάου Ἀρχιερέως Ἰουδαίων, τοῦ καὶ τὸ ἔθνος προδεδωκότος Ἀντιόχῳ τῷ Ἐπιφανεῖ, ἀνῃρεθέντος ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ (Εὐπάτορος), Ἀλκιμος, οὐκ ὢν ἐκ γένους ἱερατικοῦ, τὴν ἱερωσύνην ἐκ περιδρομῆς διαδεξάμενος, δι' ὃν (Ονείας) Ονείου τοῦ Ἀρχιερέως υἱὸς ἐλθὼν εἰς Αἴγυπτον, κτίζει πόλιν (...) τὴν ἐπικληθεῖσαν Ονείου, ἐν ᾗ καὶ ἱερὸν οἰκοδομεῖ ὅμοιον τοῦ (ναοῦ) τοῦ ἐν Ιεροσολύμοις. Ἀλκιμος δὲ (ὁ Ἀρχιερεύς) πρὸς Ἰούδαν τὸν Μακκαβαῖον στασιάσας, μετ' οὐ πολὺν χρόνον Θεοῦ πληγῇ περιπεσὼν τελευτᾷ, ὁ δὲ πᾶς τῶν Ἰουδαίων λαὸς Ἰούδᾳ τῷ Μακκαβαίῳ τὴν Ἀρχιερωσύνην δίδωσιν. ὁ δὲ ταύτην ὑποδεξάμενος πρεσβεύεται πρὸς τοὺς Ρωμαίους, καὶ ψηφίζεται ἡ Σύγκλητος φίλους καὶ συμμάχους Ρωμαίων τοὺς Ἰουδαίους ἀπογράψασθαι. Chron. Pasch. 143. 144.

մի լիներ: Խակ աղկիմոս ընդ յուդայն մանաքեայ գրգռեալ՝ կեսո ոչ բաղում ժամանակաց ոչ հարուածովք անկեալ սատակէր. և ամենայն ժողովուրդն հրեից յուդայն մանաքեայ զքահանայապետութիւնն տային: Խակ նորա առեալ զպատիւն՝ առ հռոմայեցիս հրեշտակագնաց լինել խօսեր. և վճիռ հրամանաց ՚ի սինկղիտոսացն ելանէր՝ բարեկամ և զօրավիգն հռոմայեցւոց համարել զհրեայս:

Ամ. Հռով. թիւ		Ա. Աբրահ.	Իզեկ. Պետր. Փիլ. Հեսր	Ա. Դեմ. արհ.	Հրէից զբաղ. ըստ յոսեպ. մա. Ի. մա Ջ:
		ռպծէ	ի	գ	ա
		ռպծը	իա	դ	բ
		ռպծթ	իբ	ե	գ
	Ըամբատացիք և հրէայք վիճին յաղբատնդրեա առաջի պողմէի վասն խափանչելոյ պատուոյ և աղնուութեան. և յաղթեն հրէայք:				Յ. ֆ. մա ֆ:
		ռպկ	իգ	զ	ա	Աբիսաարբոս գրամատիկոս հրէից:
		ռպկա	իդ	է	բ	Հրէից զօրավարք յոյնաթէս. որ և զքահանայապետութիւնն առ. սա էր եղբայր յոյդայի մանաքայեցւոյ. որ և զրակբիդէս դղեմբի զօրավարն հալածեաց ՚ի հրէաստանէ:
		ռպկբ	իե	ը	գ	
		ռպկգ	իզ	թ	դ	
Կո		ռպկդ	իէ	ժ	ե	
		ռպկե	իը	ժա	զ	
		ռպկզ	իթ	ժբ	է	
				Ա. ֆ. մա ֆ:		
	Ոպպիոս զկնգոյ հնազանդեաց. և կարքեդոն առաջ ՚ի սկիպիոնեայ. որոյ յաջողին չինուածոյն էին ամբ... և քան սմանց ամբ...:	ռպկէ	լ	ա	ը	Աղբաանդրա անտիբ. քոյ երեխէոյ օրգի գյուխեմէս պատկոք և բազմապատիկ պարբ գեօք պատուեաց:
		ռպկը	լա	բ	թ	
		ռպկթ	լբ	գ	ժ	
	Հանդէս լեալ ՚ի հրոմ՞ գաւան բեւրբ լ՚ի և հազարք ը՚:	ռպհ	լգ	դ	ժա	Մահեդոնացւոց թագաւորեաց սուս փիլիպոս ամ մի, հանդերձ ընկերհաշուեմեամն ամբ ժե:
	Յուխեմէս հրէից քահանայապետ միանգամայն և զօրավար, ընդ հռոմայեցիս և ընդ ազգատացիս բարեկամեալ մեռեալ գաչին ազբար:	ռպհա	լդ	ե	ժբ	Հռոմայեցիք զմահէդոնացիս ընդ հարկաց պարսից՝ յեկ ազատանեալ էր զառաւ փիլիպոս:
		ռպհբ	լե	զ	ժգ	
				Պետ. ֆ. ե. ֆ. մա ֆ:		
		ռպհգ	ա	է	ժգ	

(ad verbum) 1859. Σαμαρεῖται καὶ Ἰουδαῖοι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παρὰ Πτολεμαίῳ (τῷ Φιλομήτορι) διακρίνονται περὶ τῶν παρ' ἑκατέρῳ μέρει τιμωμένων ἱερῶν, καὶ νικῶσιν οἱ Ἰουδαῖοι. Chron. Pasch. 1144. D.

1860. Ἀρίσταρχος Γραμματικὸς ἤκμαζεν.

Maccabaeum incitatus, post non multum temporis, Deo puniente, percussus interiit. Omnis autem populus Judaeorum Judae Maccabaeo Pontificatum decernit. Quique suscepta dignitate, legatione ad Romanos missa loquitur, atque decretum ex Senatu prodiit, amicos et auxiliatores Romanorum habendos Judaeos.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegy. Ptol. Philometor*	*Syr. Demetrius Soter*	*Judaeorum dux Juda Maccabaeus ann. III.*	
			1857	20	3	1	
			1858	21	4	2	
	Samaritani et Judaei disceptant Alexandriae coram Ptolemaeo de singulis dignitatibus ac meritis, et superant Judaei.		1859	22	5	3	
						Jonathan ann. XIX.	
		156	1860	23	6	1	Aristarchus Grammaticus apparebat.
			1861	24	7	2	Judaeorum dux erat Jonathes, qui et Pontificatum suscepit. Is frater fuit Judae Maccabaei, quique Bacchiden Demetrii ducem a Judaea expulit.
			1862	25	8	3	
U. C.			1863	26	9	4	
600		157	1864	27	10	5	
			1865	28	11	6	
			1866	29	12	7	
					Alexander ann. X.		
	Oppius Celtos subegit: et Carthago a Scipione capta; cujus a prima conditione anni erant ... secundum alios verò anni ...		1867	30	1	8	Alexander Antiochi Epiphanis filius Jonathen coronis donisque multis honoravit.
		158	1868	31	2	9	
			1869	32	3	10	
	Censu Romae peracto, inventae sunt myriades XXXVI, et mille II.		1870	33	4	11	Apud Macedonas regnavit Pseudophilippus anno uno; una cum Democratia annis XIX.
	Jonathes Judaeorum Pontifex pariter et dux cum Romanis et Spartanis amicitiae pacta confecit.		1871	34	5	12	Romani Macedonas tributarios fecerunt, post interfectum Pseudophilippum.
		159	1872	35	6	13	
					Ptolemaeus Evergetes ann. XXIX.		
			1873	1	7	14	

Chron. Pasch. 144. C.

(ad sensum) 1867. Οππιος Κελτους ἐχειρώσατο. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἑάλω Καρχηδὼν τὸ ἑσχατον ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος Αφρικανοῦ τοῦ νέου, ἐχουσα ἔτη χμ'. ἀπὸ κτίσεως, κατὰ δὲ ἄλλους ψμή'. Sync. 233. D.

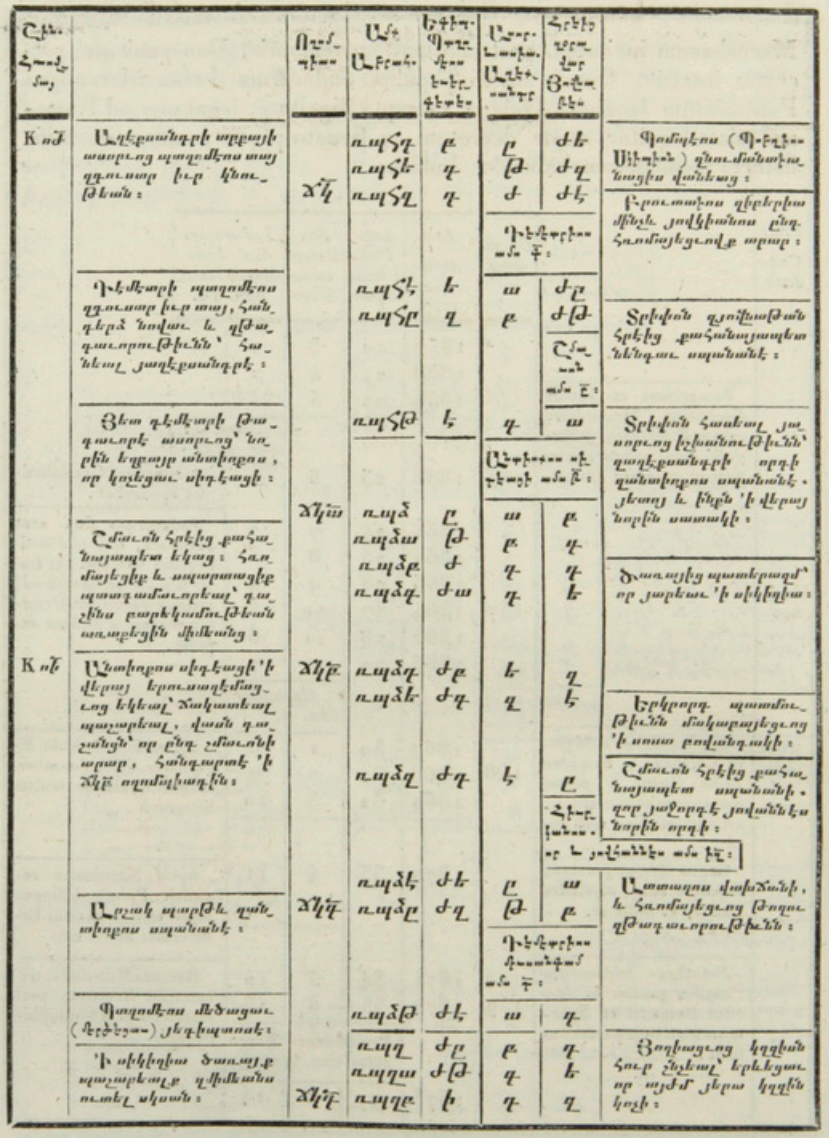

Fragm. Gr. ad verbum.

1874. Αλεξάνδρῳ Συρίας ... βασιλεῖ, Πτολεμαίος ... τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα πρὸς γάμον ἐκδίδωσι. Chron. Pasch. 144. E.

1891 Οἱ ἐν Σικελίᾳ δοῦλοι πολιορκούμενοι

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Alex. Ptol. Everg.*	*Syr. Asian. Alexander*	*Judae. Jonathan*	
U. C. 610	Alexandro regi Syriae Ptolemaeus filiam suam tradidit uxorem.		1874	2	8	15	Pompejus (*lege*, Publius Scipio) Numantinos dissipavit.
			1875	3	9	16	
		160	1876	4	10	17	Brutus Hiberiam usque ad Oceanum sub Romanos redegit.
					Demetrius ann. III.		
	Demetrio Ptolemaeus filiam suam tradit; una cum illa regnum quoque Alexandro ablatum.		1877	5	1	18	
			1878	6	2	19	Tryphon Jonathen Judaeorum Pontificem dolo interficit.
						Simon annis VIII.	
	Post Demetrium regnat in Syria frater ejus Antiochus, qui cognominatus est Sidetes.		1879	7	3	1	Tryphon Syriae imperium assecutus, Alexandri filium Antiochum occidit, tandem et ipse post eum interiit.
					Antiochus Sidetes an. IX.		
		161	1880	8	1	2	
	Simeon Judaeorum Pontifex constitutus. Romani et Spartani legatione (ejus) excepta; pactiones amicitiae sibi invicem remiserunt.		1881	9	2	3	
			1882	10	3	4	Bellum servile, quod in Sicilia exortum.
			1883	11	4	5	
U. C. 620	Antiochus Sidetes contra Jerosolymam veniens acie comparata obsidioneque adjecta, ob foedus quod cum Simeone iniit, sedatur Olympiade CLXII.	162	1884	12	5	6	
			1885	13	6	7	Secunda Maccabaeorum historia in his concluditur.
			1886	14	7	8	Simeon Judaeorum Pontifex occiditur, cui succedit Joannes ejusdem filius.
						Hyrcanus, qui et Joannes ann. XXVI.	
	Arsaces Parthus Antiochum interficit.		1887	15	8	1	Attalus moritur, et Romanis regnum relinquit.
		163	1888	16	9	2	
					Demetrius rursus an. IV.		
	Ptolemaeus pulsus ab Aegypto.		1889	17	1	3	
			1890	18	2	4	In Aeolorum insulas igne exspirante, apparuit, quae nunc Hiera vocatur, insula.
	In Sicilia Servi obsessi se invicem devorare coeperunt.		1891	19	3	5	
		164	1892	20	4	6	

εἰς ἀλληλοσφαγίαν ἐτράπησαν. Sync. 233. A. (*ad sensum*) 1882. Κατὰ Σικελίαν ὁ δουλικὸς πόλεμος. Sync. 233. A. 1888 Αντίοχον τὸν Σιδήτην (Scal. Σιδήτην) Αρσάκης Πάρθος ἀπέκτεινε. Sync. 233. D.

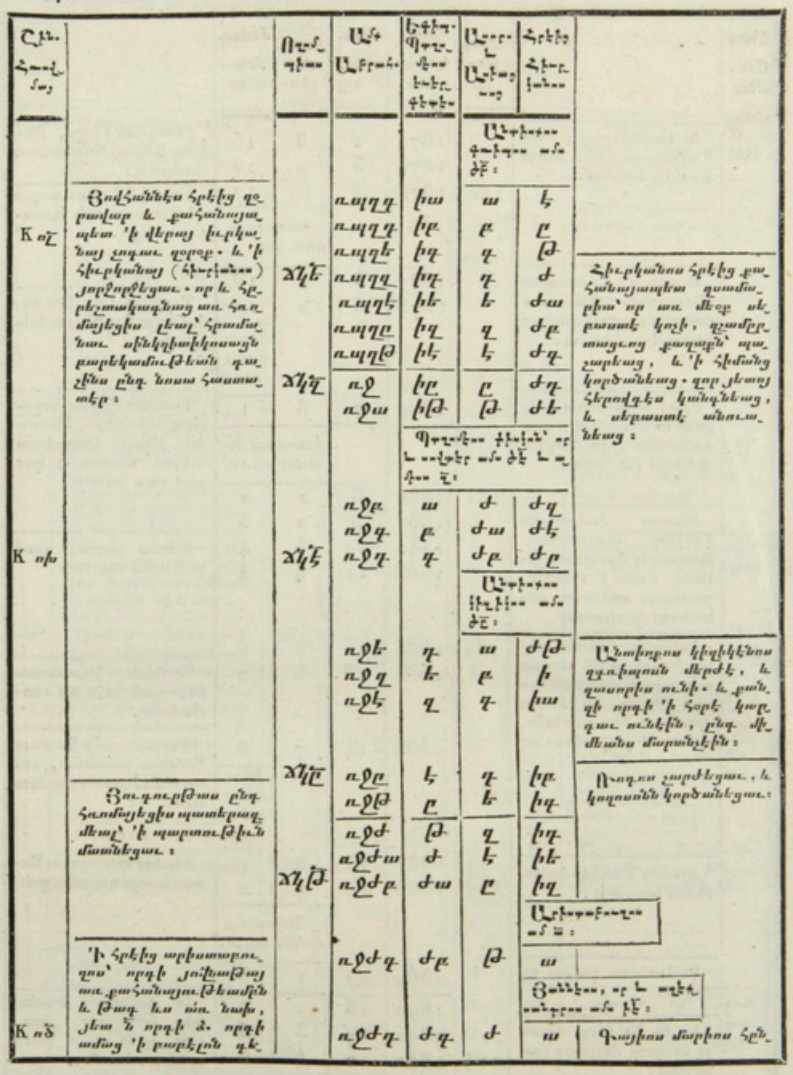

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegy. Ptol. Everg.*	*Syr. et Asian.*	*Judae. Hyrcanus*	
					Antiochus Grippus ann. XII.		
U. C. 630	Joannes Judaeorum dux et Pontifex contra Hyrcanos exercitum movit, et ab Hyrcania nomen sortitus est (sc. Hyrcanus cognominatus). quique legatione ad Romanos missa, jussu Senatorum pacta amicitiae cum iis iniit.		1893	21	1	7	
			1894	22	2	8	
			1895	23	3	9	
		165	1896	24	4	10	Hyrcanus Judaeorum Pontifex Samariam, quae nostro tempore Sebaste vocatur, Samaritanorum urbem obsedit, et a fundamentis evertit, quam postea Herodes restituit, Sebastenque appellavit.
			1897	25	5	11	
			1898	26	6	12	
			1899	27	7	13	
		166	1900	28	8	14	
			1901	29	9	15	
				Ptolemaeus Physcon, qui et Soter, an. XVII. et mens. VI.			
			1902	1	10	16	
			1903	2	11	17	
U. C. 640		167	1904	3	12	18	
					Antiochus Cyzicenus ann. XVIII.		
			1905	4	1	19	Antiochus Cyzicenus Grypum ejicit, Syriamque obtinet: et quia filius a parte ex ordine succesionem habebat, inter se invicem dimicabant.
			1906	5	2	20	
			1907	6	3	21	
		168	1908	7	4	22	Rhodo terraemotu concussa, Colossus ruit.
			1909	8	5	23	
	Jugurtha contra Romanos dimicans devictus est.		1910	9	6	24	
			1911	10	7	25	
		169	1912	11	8	26	
						Aristobulus an. I.	
	Apud Judaeos Aristobolus filius Jonathae praeter Sacerdotium diadema quoque primus sumpsit, post CCCC. LXXX. annum Babyloni-		1913	12	9	1	
						Jannaeus, qui et Alexander, ann. XXVII.	
U. C. 650			1914	13	10	1	Cajus Marius quin-

εἶλεν. ἣν ὕστερον Ἡρῴδης ... ἀναστήσας Σεβαστὴν ὠνόμασεν. Chron. Pasch. 145. D. *Fragm. Gr. ad sensum.*

1893. Ἰωάννης ἱερεὺς ὁμοῦ καὶ στρατηγὸς κατὰ Ὑρκανῶν στρατηγήσας, Ὑρκανὸς μετωνομάσθη. ὃς καὶ πρισβεύσας πρὸς Ῥωμαίους, δόγματι Συγκλήτου φιλίαν πρὸς αὐτοὺς σπίνδεται. Chron. Pasch. 146. D.

Շր. Հռովմայ		Ողոմ. պիադ	Ամ Աբրահ.	Եգիպ. Պտղոմ. Լաթիւրոս որ և Սոտեր	Անտիոք. Անտիոքոս Կիզիկեան	Հրէից Յաննէոս	
	րութեանն։ Յետ որոյ թագաւորէ յաննէոս՝ որ և աղեքսանդրոս. քանզի և նա քահանայապետ էր. որ և անգորոյն խստութեամբ վարէր զիշխանութիւնն։		ռջժե	ժդ	ժա	բ	դէպս հիպատոս եղև. և կիմբրացւոց յաղթեաց տա երկրորդ գեռոմ։
		ՃԿԹ	ռջժզ	ժե	ժբ	գ	
			ռջժէ	ժզ	ժգ	դ	
			ռջժը	ժէ	ժդ	ե	Թրակացիք 'ի հռոմայեցւոց հնազանդեցան։
	*Յետ պտղոմէի յիշխանութենէն մերժելոյ 'ի կղէոպատրայ մօրէ իւրմէ։ Սելևկոս յանտիոքայ կիզիկենացւոյն այրեցաւ։			*Պտղոմէոս, որ և աղեք. սանդրոս ամս Ժ։			
			ռջժթ	ա	ժե	զ	Ծառայից դարձեալ ապստամբութիւն եղև 'ի սիկելիա։
		ՃՀ	ռջի	բ	ժզ	է	
	Անտիոքոս 'ի պարթևս փախեաւ. և յետոյ զանձն սպանել յանձն արար. յետ որոյ փիլիպպոս ըմբռնեցաւ 'ի գործն։		ռջիա	գ	ժէ	ը	Անկիղեա 'ի սիկելիա դադարեցոյց զծառայ ապստամբն պատերազմն։
			ռջիբ	դ	ժը	թ	
					Փիլիպպոս ամս Է։		
			ռջիգ	ե	ա	ժ	
K ռէ		ՃՀա	ռջիդ	զ	*բ*	ժա	

Մինչև ցսոսա հասեալ ասորւոց իշխանութեանն՝ վախճանեցաւ։

		Ողոմ. պիադ	Ամ Աբրահ.	Եգիպ. Պտղոմ. Լաթիւրոս	Հրէից Յաննէոս որ և Աղեք.
			ռջիե	է	ժբ
			ռջիզ	ը	ժգ
			ռջիէ	թ	ժդ
		ՃՀբ	ռջիը	ժ	ժե
	*Յետ դառնալոյ 'ի փախըստէն միւսանգամ առ մայրն, որ յառաջ քան զայն էր աղեքսանդրոս՝ անկաւ յիշխանութենէն։			*Պտղոմէոս որ Լա. թիւրոսն ամս Է։	
			ռջիթ	ա	ժզ
			ռջլ	բ	ժէ
			ռջլա	գ	ժը
		ՃՀգ	ռջլբ	դ	ժթ
K ռչ			ռջլգ	ե	ի
			ռջլդ	զ	իա
			ռջլե	է	իբ
		ՃՀդ	ռջլզ	ը	իգ
				Պտղոմէոս որ և Դիոնէսոս ամս. Լ։	
			ռջլէ	ա	իդ

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Alex. Ptol. Phys.*	*Syr. Antiochus Cyzic.*	*Jud. Jannaeus*	
	cae captivitatis. Post quem regnat Jannaeus, qui et Alexander, cum ipse quoque Pontifex esset, quique immanem crudelitatem in principatu exercebat.	170	1915	14	11	2	quies Consul creatus, qui Cimbros superavit juxta Eridanum fluvium.
			1916	15	12	3	
			1917	16	13	4	
			1918	17	14	5	Thraces à Romanis subacti.
				Ptolemaeus, qui et Alexander, annis x.			
	*Post Ptolemaeum regno pulsum per matrem suam Cleopatram. Seleucus ab Antiocho Cyziceni (filio) combustus est.		1919	1	15	6	Servilis rursum rebellio in Sicilia facta.
		171	1920	2	16	7	
			1921	3	17	8	Aquilius in Sicilia bellum Servilis rebellionis compescuit.
	Antiochus in Parthos fugit, et deinde Pompejo se tradidit. Post quem Philippus captus est a Gabinio.		1922	4	18	9	
					Philippus ann. II.		
U. C. 660			1923	5	1	10	
		172	1924	6	*2*	11	

Hucusque perveniens Syriae imperium, exstinctum.

Olympias	*Anni Abrahae*	*Alex. Ptol. Phys.*	*Jud. Jannaeus*	
	1925	7	12	
	1926	8	13	
	1927	9	14	
173	1928	10	15	
		Ptolemaeus, qui expulsus fuit, ann. VIII.		
	1929	1	16	
	1930	2	17	
	1931	3	18	
174	1932	4	19	
	1933	5	20	
	1934	6	21	
	1935	7	22	
175	1936	8	23	
		Ptolemaeus, qui et Dionysus, ann. XXX.		
	1937	1	24	

*Postquam reversus est (Ptolemaeus) de fuga ad matrem; qui ante eum fuerat Alexander, regno pulsus.

U. C. 670

Շին. Հռոմ. թիւ		Ոսմ. տիւս	Ասի Աբրահ.	Եգիպտ. պտղ. հիւս թիւնիք	Հրէից Յաճ. նէս	
			ռՂ լը	բ	իե	
			ռՂ լԹ	գ	իզ	Ղևիտաս հառաջեցաւ ոմսրիմ ընտրեցաւ :
	Պոմպէոս ձագէաց :	ՍՀՂ	ռՂխ	դ	իէ	
						Աղէքսանդրա սմ Ը :
			ռՂխա	է	ա	Աղէքսանդրա , որ և սա դինա՝ կին ազէքսանդրի՝
			ռՂխբ	զ	բ	հրէից Թագաւորեր . և ան
	Ղևիտացոյն նախ հէշխե		ռՂխգ	է	գ	ոյ իրք հրէից եղծանէին :
Կ ոձ	ևկաց , և ինքնակալ անուա	ՍՀՂ	ռՂխդ	ը	դ	Աշտարթա որ յաստրխ
	նեցաւ :		ռՂխե	ԸԹ	ե	է՝ ի հառաջեցւոց առաւ :
			ռՂխզ	ժ	զ	Արքատիկան պատե
			ռՂխէ	ժա	է	րազմն յարեաւ :
		ՍՀՂ	ռՂխը	ժբ	ը	
			ռՂխԹ	ժգ	ԸԹ	
						Հրէայք ընդ հառաջեցւոց հարիւր
						հրին , և գահանայապետքը հինգ
						հնոյ սմ ՃԸ :
			ռՂծ	ժդ	ա	Աբրհատաբուդաս և հիւբ
			ռՂծա	ժե	բ	կանոս ազէքսանդրայ որ
		ՍՀԹ	ռՂծբ	ժզ	գ	դէք՝ ընդ միանան անկեալ
			ռՂծգ	ժէ	դ	վասն իշխանութեանն երա
			ռՂծդ	ժը	ե	ւէնին . եկեալ հատեալ պատ
Կ ոչ			ռՂծե	ժԹ	զ	պէն հառաջեցւոց զքա
		ՍՀ	ռՂծզ	ի	է	վարին յերուսաղէմ՝ պա
			ռՂծէ	իա	ը	շարէր , և՝ ի սրբութիւնն
			ռՂծը	իբ	Ը	մտանել ժամէր : Զարհատա
	Կայսր զչխտանիա և զ		ռՂծԹ	իգ	ժ	բուդաս կապեալ առեալ
	մնաս յովկէանի կղզիսն	ՍՀՃ	ռՂկ	իդ	ժա	ընդ իւր տանէր . և հիւբ
	վանեաց :		ռՂկա	իե	ժբ	կանոյ զքահանայապետն
			ռՂկբ	իզ	ժգ	հաստատէր : Էւ զանտ
	Կայսր ընդ ռէնոն անց ,		ռՂկգ	իէ	ժդ	պատրաս հերոդէ մանկանն
	և զգերմանիկս վանեաց :		ռՂկդ	իը	ժե	ահաղտնացոյ՝ ի պաղես
Կ չ		ՍՀՄ	ռՂկե	իԹ	ժզ	տինացոց աշխարհին ոս
			ռՂկզ	Լ	ժէ	տիկան կացուցանէր :
						Որ յաղխիա (յոռնդիա)
						պատէին էր՝ փայլատակ
						մամբ այրեցաւ :
			ռՂկէ	ա	ժը	
	Կայսր զգերմանիկս և զգ		ռՂկը	բ	ժԹ	
	ազատացիս հնազանդեաց :					

1941. * Աղէքսանդրա հին ազէքսանդրու՝ ամն Թ . այս ազէքսանդրա՝ սաղէնա կոչ ցաւ || . Սամ՝ :

» Alexandra uxor Alexandri annis IX. quae Salena est appellata «. Sam.

1950. * Աբրհատաբուդաս և հիւբկանոս որ դէք ազէքսանդրու ընդ միանան կռուէին . պտմիկս հառաջեցի եկեալ , զարհատաբուդաս

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegy. Ptol. Diony.*	*Jud. Jannaeus*	
			1938	2	25	
			1939	3	26	Lipius (lege Lepidus) Romanorum publicus hostis judicatus.
	Pompejus triumphavit.	176	1940	4	27	
					Alexandra ann. IX.	
			1941	5	1	Alexandra, quae et Salina, uxor Alexandri, in Judaeos regnavit, et deinceps Judaeorum res depravatae.
			1942	6	2	
	Lucullus primum in otio deguit, et Imperator appellatus est.		1943	7	3	
U. C. 680		177	1944	8	4	Antiochia, quae est in Syria, à Romanis capta.
			1945	9	5	
			1946	10	6	Greticum bellum exortum.
			1947	11	7	
		178	1948	12	8	
			1949	13	9	
					Judaei vectigales fuerunt Romanorum, et Pontificio fungebatur Hyrcanus ann. XXXIV.	
			1950	14	1	Aristobulus et Hyrcanus filii Alexandrae, quum inter se dissidentes de imperio dimicabant, superveniens Pompejus Romanorum dux in Jerosolymam, obsedit, et ad Sancta ipsa ingredi non dubitavit. Aristobulum vinctum secum adducit, et Pontificatum confirmat Hyrcano. Antipatrum vero Herodis pueri Ascalonitae (filium) Palestinae Procuratorem constituit.
			1951	15	2	
		179	1952	16	3	
U. C. 690			1953	17	4	
			1954	18	5	
			1955	19	6	
		180	1956	20	7	
			1957	21	8	
	Caesar Lusitaniam, et quasdam in Oceano insulas subegit.		1958	22	9	
			1959	23	10	
		181	1960	24	11	
	Caesar Rhenum transiit, Germanosque profligavit.		1961	25	12	
			1962	26	13	Quod Alypiae (lege in Olympia) simulacrum erat, fulmine succensum.
			1963	27	14	
U. C. 700		182	1964	28	15	
			1965	29	16	
	Caesar Germanos Galatasque subegit.		1966	30	17	
					Cleopatra ann. XXII.	
			1967	1	18	
		183	1968	2	19	

հապճաղիգ իւր տարւոյ. և զհերձկանս քո չանապարհս հաստատեր ‖ . Ասմ:

(Est epitome verborum Eusebii apud Samuelem).

Fragm. Gr. ad verbum.

1962. Τὸ ἐν Ολυμπίᾳ ἄγαλμα ἐκεραυνώθη. Sync. 340. A.

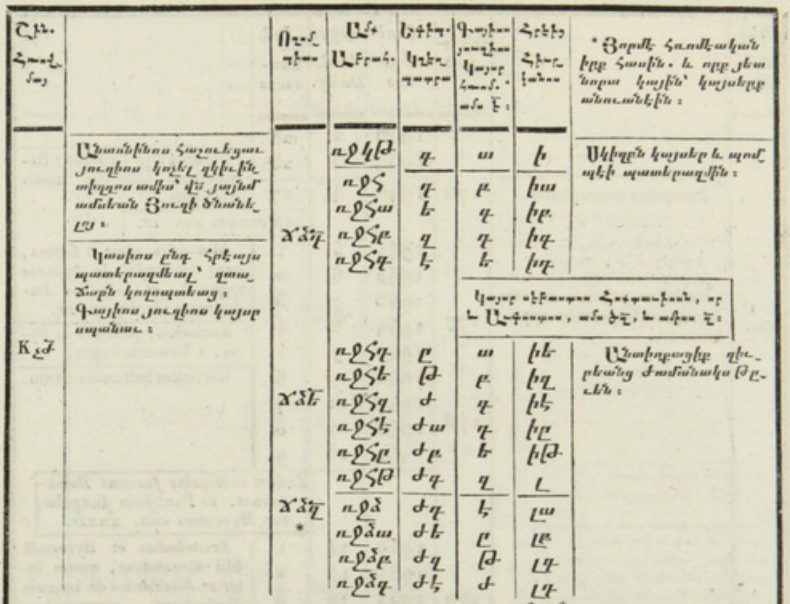

ՈՒՆԱՅՆ ՀՐԵԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆՆ Ի ՎԵՐՆՅ ՅԱՐՈՒԱԿԱԼ, ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՊԱՏՄԵԲԱՆԱՑՒՆՆ ՀԱՒԱՏԱԿԱԼ ԱՍԱՆԱՄԲ։ ՅԱՏ ՎԱՀԱՆԱՅԻ ԵՒ

1969. * Յուլիոս կայսր Թագաւորեալ ամս ը. և ամիսս է. . . . ի սմանէ կոչեցան կայսերք՝ հռոմայ Թագաւորքն ‖ · Վարգան ։

» Julius Caesar regnat annos IV. et menses VII . . . Ab hoc Caesares sunt vocati Reges Romae «. Vardanes .

1974. * Ի սորա (հոկտաւիոսի) առաջին ամին անտիոքացիք զամն իւրեանց Թուէին ‖ · Սամ։

» Ab istius (Octavii) anno primo Antiocheni annos suos dinumerant «. Sam.

1983. * Ի սորա ը. ամին բարձան հրէից առաջնորդք · և Թագաւորի հերովդէս պղտպ ‖ · Ղուկաս · (որ և քառ. գլխոյն բանս եւսեբի ։)

» Hujus anno X. sublati sunt Judaeorum rectores; et regnat Herodes alienigena «. Idem: (qui et sequentia in summam redigit .)

Fragm. Gr. ad verbum .

1969. Αντώνιος (ὁ Τάτος) ἐληφίσατο τὸν μῆνα Κυντήλλιον, Ἰούλιον λέγεσθαι διὰ τὸ (αὐτόν) ἐν αὐτῷ γεγενῆσθαι. Chron. Pasch. 150. C.

1969. Γαῖος Ἰούλιος Καῖσαρ πρῶτος Ρωμαίων ἠρέθη Μοναρχικὸς βασιλεύς, ἀφ' οὗ τὰ Ρωμαίων ἤκμαζεν, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Καίσαρες προσηγορεύθησαν. Chron. Pasch. 150. A.

1974. Αντιοχεῖς τοὺς ἑαυτῶν χρόνους ἀριθμοῦσι. Chron. Pasch. 150. B.

1981. Fragm. Gr. apud ipsum Euseb. Demonstr. Evang. L. VIII. transcriptum etiam apud Sync. p. 246. vel 309. hoc tenore. Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου . . . Αντίγονος τῇ Ἰουδαίων βασιλείᾳ ἐπανάστας, καὶ πολλὰ διαμαχησάμενος, ἀναιρεῖται· καὶ ἐνταῦθα καταλήγει τὸ τῶν Ἰουδαίων βασίλειον. (Ηρῴδης δὲ etc. . . . paulo inferius collocandum).

Ἐνταῦθα δὲ ὁ προφητευόμενος παρὰ τῷ Δανιὴλ Χριστὸς ἡγούμενος τέλος λαμβάνει, μέχρι γὰρ Ηρῴδου Χριστοὶ ἡγούμενοι, οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ Αρχιερεῖς, οἵ τινες προεστήκεσαν τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους· ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ τῆς κατὰ Δκ-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegy. Cleopatra*	*Cajus Julius Caesar Imper. Romae an. r.**	*Jud. Hyrcanus*	* A quo Romanorum res peractae; quique post eum fuerunt, Caesares appellati.
	Antoninus ratum habuit Julium vocari Quintilem mensem, propter Julium eo mense natum.		1969	3	1	20	Principium belli inter Caesarem et Pompejum.
			1970	4	2	21	
			1971	5	3	22	
	Cassius dimicans contra Judaeos, Templum spoliavit.	184	1972	6	4	23	
	Cajus Julius Caesar occisus.		1973	7	5	24	
					Caesar Octavius Sebastus, sive Augustus, ann. LVI. et mens. VI.		
U. C. 710			1974	8	1	25	Antiocheni sua tempora computant.
			1975	9	2	26	
		185	1976	10	3	27	
			1977	11	4	28	
			1978	12	5	29	
			1979	13	6	30	
		186	1980	14	7	31	
		*	1981	15	8	32	
			1982	16	9	33	
			1983	17	10	34	

* * *

*Antigonus Judaeorum regnum invadens, multaque bella movens occiditur. Hic finem facit etiam et regnum Judaeorum. Hic etiam Unctus

ρεῖον ἀνανεώσεως τοῦ ἱεροῦ, κατὰ τὴν ἐξηκοστὴν καὶ πεμπτὴν Ολυμπιάδα, λήξαντες τε ἐπὶ Τρκανόν, ἐπὶ τῆς ρπ'. Ολυμπιάδος, τὰ δὲ μεταξὺ τούτων γενέσθαι ἔτη υπγ'. ὁπόσα δὲ ἡ τοῦ Δανιὴλ προφητεία διιστίζει λέγουσα, καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ιερουσαλήμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδες ξβ'. αὗται αἱ ἐννέα καὶ ἑξήκοντα ἑβδομάδες συμπληροῦσαι χρόνοι ἑπτὼν υπγ'. ὁπόσα ἔτη τυγχάνει τὰ τῆς ἀρχῆς τῶν Χριστῶν ἡγουμένων, ὧν τελευταίου Υρκανοῦ ἀπὸ Πάρθων αἰχμαλώτου ληφθέντος, ὁ Ηρώδης τοῦ Αντιπάτρου μηδὲν προσήκουσαν αὐτῷ τὴν τῶν Ιουδαίων βασιλείαν ὑπὸ Αὐγούστου καὶ συγκλήτου Ρωμαίων παραλαμβάνει. κατ' ἔπειτα οἱ τούτου παῖδες μέχρι τῆς ὑστάτης Ιεροσολύμων πολιορκίας, οὐκ ἔτι οἱ ἐκ διαδοχῆς τοῦ ἱερατικοῦ γένους ἱερῶντο τῷ Θεῷ, οὐδὲ διὰ βίου κατὰ τὸν Μωϋσέως νόμον, ἄσημοι δέ τινες ἄλλοτε ἄλλοι, καὶ οἱ μὲν ἐνικήσιοι, οἱ δὲ ἔτι ὀλίγῳ (πλέον) παρὰ τῶν Ρωμαίων ἡγουμένων τὴν Αρχιερωσύνην ἐξωνοῦντο. Ηρώδης Αντιπάτρου τοῦ Ασκαλωνίτου, καὶ μητρὸς Κύπριδος Αραβίσσης οὐδὲν αὐτῷ προσήκουσαν τὴν Ιουδαίων βασιλείαν ὑπὸ Ρωμαίων ἐγχειρίζεται. καθ' ὃν τῆς τοῦ Χριστοῦ γενήσεως πλησιαζούσης, ἡ ἐκ προγόνων διαδοχὴ, ἀρχιερωσύνη τε, καὶ ἀρχὴ τῶν Ιουδαίων κατελύθη, συμπληρουμένης τῆς παρὰ Μωυσῇ λεγούσας προφητείας· οὐκ ἐκλείψει Αρχων ἐξ Ιούδα, οὐδὲ Ηγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. ἐξῆς δὲ ὁ Δανιὴλ προφητεύει λέγων, καὶ μετὰ τὰς ζ'. καὶ ξβ'. ἑβδομάδας ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ ἅγιον διαφθερεῖ λαὸς ἡγουμένου ἐρχομένου (Cod. Arm. ἀρχομένου), καὶ κοπήσονται ἐν κατακλυσμῷ πολέμου· καὶ ἑξῆς φησί· καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων, καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. (Vide et I. P. Chron. Euseb. p. 189. 194. 195:)

թագաւորութիւնն հրեից։ Աստ և օծեալն առաջնորդ, զորմէ դա-
նիէլ մարգարէանայ, առնու վախճան։ Այլ ինչև ցհերովդէս՝ օծեալք
առաջնորդք քահանայապետքն էին. որք կացին վերակացուք ազգին
հրեից, սկսեալք առ դարեհիւ նորոգութեան տաճարին՝ ըստ կո-
դի ե որդի ողոմպիադին, և դադարեալք առ հիւրկանոսիւ ի ձո-
դի ձորդի չորդի ողոմպիադին։ և որ ի միջի ամին լինին սոցա՝ են
ամք նձգ։ որպէս գանիէլ ի մարգարէութեանն կանխաւ կարապե-
տեալ ասէ. և ծանիցես և ի միտ առցես յելից բանին տալ պա-
տասխանի. և շինեալ վերստացէ՛ մինչև ցօծեալն առաջնորդ՝ եօթն
ներորդք եօթն, և եօթնեներորդք կիբ։ այս կիբ եօթնեներորդք կատա-
րեն զժամանակս ամաց նձգից, որչափ ինչ են ամք իշխանութեան
օծելոցն առաջնորդաց. որոց հուսկ յետոյ էր հիւրկանոս, որ ի
պարթևացս գերի առաւ։ Հերովդէս անտիպատրէայ՝ որում չէր
անկ, զթագաւորութիւնն հրեից՝ յաւգոստէայ և ի սինկղիտոսէն հռո-
մայեցւոց առնու. և յետ սորա՝ սորին որդիք մինչև ցհուսկ յետին
երուսաղէմացւոց պաշարումին։ Այս այսուհետև ոչ ևս պայազատ ի
պայազատէ ի քահանայական ազգէն կայսն քահանայք ոչ, և ոչ
մինչև ցկեանս՝ ըստ մովսիսեան օրինացն, այլ՝ անընշանաւորք ոմանք,
այլք երբեք երբեք, ոմանք տարեւորք, ոմանք և՝ սակաւք, ի հռո-
մայեցւոց զօրավարացն գնեին զքահանայապետութիւնն։ Հերովդէս
անթիպատրէայ ասկաղոնացւոյ որդի՝ և մօր կիպրեայ արաբացւոյ,
որում չէր անկ թագաւորութիւնն հրեից, ի հռոմայեցւոց առնոյր
զիշխանութիւնն։ Այս որով ի հասանել քոյ գալսեաննն, որ ըստ
հայրենի յաջորդութեան քահանայապետութիւնն և իշխանութիւնն
ի ձեռ հրեից կարգէր՝ վախձանեցաւ, ի կատարել մովսիսական մար-
գարէութեանն՝ որ ասէ, թէ մի պակասեսցէ իշխան յուդայ, և մի
պետ յերանաց նորա, մինչև եկեսցէ որում կայսն մնայ. և նա է
ակնկալութիւն հեթանոսաց։ Եւս գանիէլ յաջորգօքս զսոյն մար-
գարեացեալ՝ ասէ, թէ յետ (եօթանց և) կիբուց եօթնեներորդաց քարձ-
ցի օծումն, և իրաւունք մի լիցին ի նմա. և զտաճարն և զքրիս-
թիանն ապականեսցէ ժողովուրդն ի սկզբան առաջնորդին, և վեր-
փեցոյն ջրհեղեղաւ պատերազմին։ և եւս յառաջ մատուցեալ՝ ասէ.
և ի տաճարն պղծութիւնն աւերածոյ. և մինչև ցկատարումն ժամա-
նակաց վախճան տացի աւերածոյն։

Շար-ադրու-թիւն		Ոմն-գիր	Ան-ուն	Իշխող-ական տարի	Հռոմ. Ան-ուն	Հերէից հերովդես այսպէս թագաւորէ՝ ի գալուել ի նոյնն հռոմայեցւոցն ամ չէ։	
Κ չէ	Ընդամէն ամաց հաշուոյ թիւն։	ՆՃԷ	ռջձգ	ժբ	ժա	ա	Հերովդէս՝ զանուն զոս կոչեցեալ ունի՝ ընդ քահանայապետ հրէից կացոյց. և զնա ցածուցեալ՝ զարհատաւորս
	Հռոմայեցիք վարեալ կանք ի բնակութիւն առաքելին։		ռջձե	ժԹ	ժբ	բ	

Fragm. Gr. ad sensum.

1984. Ηρώδης δὲ Ἀνάνηλόν τινα μετακαμ- ψάμενος ἀπὸ Βαβυλῶνος, Ἰουδαίων Ἀρχιερέα καθίστησι. μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦτον παύσας, Ἀριστόβουλον τὸν ἀδελφὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικός,

dux, de quo Daniel prophetat, finem accipit. Usque ad Herodem Uncti duces Sacerdotes erant, qui praefuerunt genti Judaeorum, incipientes juxta instaurationem Templi sub Dario circa LXV. Olympiadem, cessantesque sub Hyrcano CLXXXVI. Olympiade, qui verò in medio aguntur anni istorum, sunt anni CCCCLXXXIII. quemadmodum Daniel in prophetia jam factus praecursor, ait: Et agnosces et intelliges ab egressu sermonis responsum dare, et ab aedificata Jerusalem usque ad Unctum ducem hebdomades septem, et hebdomades LXII. Haec LIX. hebdomades peragunt tempora annorum CCCCLXXXIII. quotquot sunt anni principatus Unctorum ducum, quorum ultimus fuit Hyrcanus à Parthis captus. Herodes Antipatri (filius) quod minime ad se pertinebat, regnum Judaeorum ab Augusto et Senatu Romanorum accipit: postque eum filii ejus usque ad novissimam Hierosolymae obsidionem. Atque deinceps nequaquam ex successione Sacerdotalis generis constituebantur Sacerdotes Dei, neque toto ipsorum vitae tempore secundum legem Mosaicam; sed ignobiles quidam, alii identidem, alii annui, nonnullique etiam minus, a Romanis militiae ducibus Pontificatum emebant. Herodes Antipatri Ascalonitae filius, et matris Cypridis ex Arabia, ad quem minime spectabat regnum Judaeorum, a Romanis accepit principatum. Sub quo cum pervenisset Christi adventus, illud, quod juxta paternam successionem summum Sacerdotium et imperium apud Judaeos erat, extinctum fuit, completa Mosaica prophetia quae dicit: Non deficiet Princeps ex Juda, neque dux de femoribus ejus, donec veniat, cui restat; et ipse est expectatio Gentium. Daniel quoque sequentibus verbis eadem vaticinatur dicens: Post LXVII. hebdomadas auferetur Unctio, et jura non erunt in eo, et Templum et Sanctum corrumpet populus in principio ducis, et caedentur per diluvium belli. Atque adhuc prosequitur dicens: Et in templo abominatio desolationis: et usque ad consummationem temporum, finis detur desolationi.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegy. Cleopatra*	*Rom. Augustus*	*Judaeorum Herodes alienigena regnat, deficientibus ab ipsis Pontificibus ann. XXXVII.*	
U. C. 720	Antonii et Augusti foedus pacis.	187	1984	18	11	1	Herodes quendam Ananelum vocatum, per se Pontificem Judaeorum constituit; eoque depo-
	Romani colonias deduxerunt.		1985	19	12	2	

υἱὸν δὲ Τρκανοῦ, ἐπὶ τὴν τιμὴν προάγει. ἀποδίδωσι τὴν λειτουργίαν, τὸν Ἀριστόβουλου Ἐνιαυτοῦ δὲ διαγινομένου, πάλιν τῷ Ἀνανήλῳ ἀνειλών. Chron. Pasch. 152. C.

Ըստ Հռոմ. թուոյ		Ոլմ. թուոյ	Ամ Աբրահ.	Հռոմ Աս. թուոց	Հրեից Հերովդ. թագաւ. տարի	
	Աւգոստոս ձառնաց գհետեւակ ձառնութիւն:		ռՂձԶ	ԺԳ	Գ	զերկայր կնոջ իւրոյ, որ էր սրդի հիւրկանոյ, ածէր յայս պատիս: Իբրև տարի մի անցեալ էր, դարձեալ միւսանգամ անանկոյ այլոյ զպաշտօնն, և զարիս տաբուղոս ապանանէր:
	Աստուածոս զարթիս կիսպատրեայ եա՝ զերկրորդ աւգոստ և անառնեայ կարուածոցն իշխանութիւն:	Ա՛ձԸ	ռՂձԷ ռՂձԸ	իա իբ * * *	ԺԳ ԺԵ	Դ Ե

Կղէոպատրա և անտոնիոս անձանց արարին. և եգիպտոս ընդ հռոմայեցւովք եղեն: Ի՞նչև ցկղէոպատրա զագիդեանք թագաւոր լեցին յեգիպտոս ամն մի՛ե:

		Ոլմ. թուոյ	Ամ Աբրահ.	Հռոմ Աս. թուոց	Հրեից Հերովդ. թագաւ. տարի	
	Աւգոստոս սեբաստոս անուանեցաւ. և զսկզբանս ամին՝ աւգոստոս անուանեաց: և այդ՚ն Նիկոպօլիս առ ակտեաւ չինեցաւ:		ռՂձԹ	ԺԶ	Զ	Ամսի ամանք Թ ունի զաւրին աւգոստի միահեծան տէրութիւնն. իսկ ամանք յայրքսանդրիայ՝ ի չորքսաներորդին:
			ռՂՂ	ԺԷ	Է	Զաղումն յաղթութեան կարգեաց աւգոստոս. ՚ի կղէոպատրայ ձաղութեանն՝ արեգակն և լուսին որդիք նորա երևեցան:
	Աւգոստոս օրէնս եդ հզ. ռամայեցւոց: Վաւրանգիէն արձակեցան:		ռՂղա	ԺԸ	Ը	Հանգիսի ՚ի հռոմ՝ լինէ լոյ՝ գրեցան հռոմայեցւոց բեւեր՝ ՚ի և վեշտասան, և ա՛:
	Թէոբայեցիք արուարձանեայք եգիպտոսիս յատաղաց բրեցան:	Ա՛ձԹ	ռՂղբ	ԺԹ	Թ	Տրազայիք չարժմամբ կործանեցան:
	Մարիոս զոդիոս՝ զգազատացիս հռոմայեցւոց արար:		ռՂղգ	Լ	Ժ	Աւգոստոս զկազաբրի և զգազատացիս ընդ հարկօք արար:
Կ՚Ա՛Ը	Աւգոստոս զհամարեալ նմա միահեծան տէրութիւնն կալաւ յանձին:		ռՂղդ	ԼԱ	ԺԱ	
	Տիբերիոս առաքեալ ՚ի նմանէ՝ զերկայս յիւր առ:		ռՂղե	ԼԲ	ԺԲ	Աւգոստոս զկիզիկացւոց ազատութիւնն եպարգ:

(ad verb.) 1986. Αὔγουστος πεζὸν ἐθριάμβευσε θρίαμβον. Sync. 243. D.

1987. Αντώνιος Αραβίαν Κλεοπάτρᾳ προύδωκεν (...) Sync. 241. C.

1989 Εντεῦθέν τινες ἀριθμοῦσι τὸ πρῶτον ἔτος Αὐγούστου Μοναρχίας. Chr. Pas. 154. B.

1991. Αὔγουστος Ρωμαίοις ὁμοδίαιτησεν. Sync. 249. D.

1993. Λόλλιος Μάρκος Ρωμαίοις Γαλατίαν ἐπιτήσατο. Sync. 249. D.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegy. Cleopatra*	*Rom. Augustus*	*Judae. Herodes alien.*	
	Augustus triumphavit pedestri triumpho.		1986	20	13	3	sito, Aristobulum fratrem uxoris suae, qui erat filius Hyrcani, extulit in hunc honorem. Anno verò transacto, denuo rursum in Anaelum munus illud contulit, Aristobulum autem occidit.
	Antonius Cleopatrae concedit Arabiam, secundam scilicet Augusti Antoniique possessionem principatus.	188	1987 1988	21 22 * * *	14 15	4 5	

Cleopatra et Antonius sibimetipsis manus intulerunt: et Aegyptus sub Romanos redacta. Usque ad Cleopatram Lagidae in Aegypto regnaverunt annis CCXCV.

		Olympias	*Anni Abrahae*	*Rom. Augustus*	*Judae. Herodes alien.*	
	Augustus Sebastus appellatus est, et Sextum mensem Augustum nuncupavit. Atque Nicopolis juxta Actium condita.		1989	16	6	Hinc quidam computant primam Augusti monarchiam, nonnulli vero Alexandriae à quarto decimo.
			1990	17	7	Triumphum victoriae constituit Augustus; in Cleopatrae triumphatu, Sol et Luna ejus liberi apparuere.
	Augustus Romanis legem tulit. Coloniae deductae.		1991	18	8	Censu Romae habito descriptae fuerunt Romanorum myriades CCCC et sexdecim, et MMMM.
	Thebaei in suburbanis Aegypti e solo eruti sunt.	189	1992	19	9	Trallii terraemotu conciderunt.
	Marcus Lollius Galatas Romanos effecit.		1993	20	10	Augustus Calabriam et Galatas vectigales fecit.
U. C. 730	Augustus delatam sibi monarchicam potestatem accepit.		1994	21	11	
	Tiberius ab eo missus in Judaeam (lege Armeniam), eam subegit.		1995	22	12	Augustus Cyzicenis libertatem ademit.

1991. Τιμήσιος γενομένης ἐν Ρώμῃ, ἀπεγράφησαν Ρωμαίων μυριάδες υιϛ'. καὶ χιλιάδες τέσσαρες. Sync. 249. D. E.

1993. Αὔγουστος (Καῖσαρ) Καλαβρίαν καὶ Γαλάτας ὑποφόρους ἐποίησε. Chr. Pasch. 154. D.

1994. Αὔγουστος μοναρχίαν ἐγχειριζομένην ἀπώσατο. Sync. 249. D.

1995. Αὔγουστος Κυζικηνῶν ἐλευθερίαν ἀφείλατο. Sync. 249. D.

Շն. Հռ. Ամ.		Ոլմ. թուական	Ամ. Աբրահ.	Հռ. Ար. գահ.	Հրեից Հերոդ. թուական	
		ՍՂԶ	ռՋԿԶ	իգ	ԺԳ	Հերոդէս յերուսաղէմ բազում ինչ և մեծամեծս շինեաց. նոյն և զվաղուց աւերեալն՝ ի հիմանց զամբիւն կանգնեաց. և՝ ի պատիւ սեբաստեայ սերասաց անուանեաց: և՝ ի պանիա զսանհրեն կազմեաց:
	Աւգոստոս սամարացւոց (կամ սամարացոց) ազատութիւն ետու:		ռՋԿԷ	իգ	ԺԳ	
	Վիպրոս կղզւոյ մեծ մասն կործանմամբ ապականեցաւ:		ռՋՂԸ ռՋՂԹ	իե իզ	ԺԵ ԺԶ	Եւ զգերմանացիս առաջ հակառակ մարկոս զուգիոս յատակեաց:
	Տիբերիոս կայսր յորջորջեցաւ:	ՍՂԼԱ	ս	իե	ԺԵ	
	Աւգոստոս զգայիոս որդի իւր ասար:		սա	իը	ԺԸ	Գաղղիական էջ՝ ի բերքս եա և՝ ի պատարս:
	Կայսր տիբերիոս զվիպրէ հէացիս և զամենեսեան որ շուրջ զԹրակիա էին՝ հնազանդեցոյց:		սբ	իթ	ԺԹ	Ջքսապրոն ագրիպպա հնազանդեցոյց:
			սգ	Լ	Ի	Աւգոստոս համարեցաւ մեծ քրմապետ:
Կ չի		ՍՂԺ	սդ	լա	իա	Հերոդէս զանթէդոն նորոգեաց, և զանախպարթ գա՝ զոր՝ ի պատիւ անուն պատուոյ Հօրն իւրոյ յորջորջեաց. և միւս քաղաք՝ զոր յիւր անուն հերոդիոն անուանեաց:
	Հերոդէս զհէասբիա յանուն կայսեր չինեաց, որ յառաջ սպասաւանեայ աշխարհակ կոչէր. և զբազում ինչ յիւրացանչիւր քաղաքացն ասուց և պաղեստինացւոց ներոգեաց:		սզ սէ	լգ լդ	իգ իդ	Տիբերիոս գերմանիա՝ ինքնակալ անուանեցաւ:
		ՍՂԻ	սը սԹ	լե լզ	իե իզ	Հերոդէս զհիւրկանոս զվաղուց քահանայապետն հրեից ապանեակ, որ պաշտպանութեամբ իւրոյն գործ ձեալ էր՝ ի գերութենէն պարթեաց. առաւել և զնորին որդի՝ որ զքահանայապետութիւն հօրն առ. ապանեակ և զնորին քոյր՝ զիւր կին. քանզի երկու
	Տիբերիոս ձաղեաց յաբեաց և՝ ի հայոց, և՝ ի վէն գիկացւոց և՝ ի պաննոնեացւոց:		սԺ	լե	իե	
			սԺա	լը	իը	

(ad verb.) 1996. Ηρώδης ἐν Ιεροσολύμοις πλεῖστα καὶ μεγάλα ἔκτισεν. ὁ αὐτὸς δέ καὶ τὴν πάλαι Σαμάρειαν κατειρτομένην ἐκ δεμελίων ἐγείρας, εἰς τιμὴν τοῦ Σεβαστοῦ (Αὐγούστου) Σεβαστὴν ὠνόμασεν. Ἐν Παταίδι δὲ τὸ Πάνιον κατεσκεύασεν. Chron. Pasch. 154. E.

1997. Αὔγουστος Σαμίοις ἐλευθερίαν παρέσχεν. Sync. 249. D.

1998. Γερμανοὺς κατεστρέψατο Λώλλιος Μάρκος νεωτερίσαντας. Sync. 250. A.

2002. Ἀγρίππας Βόσπορον ἐχειρώσατο. Sync. 250. A.

2003. Αὔγουστος μέγας Ἀρχιερεὺς ἐψηφίσθη. Sync. 250. B.

2005. Ηρώδης Καισάρειαν εἰς ὄνομα Καίσαρος (Αὐγούστου) ἔκτισε, Στράτωνος πύργον

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Augustus*	*Judae. Herodes*	
		190	1996	23	13	Herodes in Hierusalem multa et magnifica construxit. Idem et Samariam olim jam desolatam, a fundamentis erexit, atque in honorem Sebasti (sc. Augusti) Sebasten appellavit, et in Paniade Panionem extruxit.
	Augustus Samaritanis (lege Samiis) libertatem dedit.		1997	24	14	
	Cypri insulae magna pars ruina corrupta.		1998	25	15	Germanos autem insolentes Marcus Lolliius solo aequavit.
			1999	26	16	
	Tiberius Caesar appellatus.	191	2000	27	17	
	Augustus Cajum sibi in filium adoptavit.		2001	28	18	Colonia est deducta in Berytum et Patras.
	Caesar Tiberius Vindelicos, et omnes qui circa Thraciam erant, subegit.		2002	29	19	Bosporum Agrippa subegit.
			2003	30	20	Augustus Pontifex Maximus creatus.
U. C. 740		192	2004	31	21	Herodes Anthedonam restauravit, et Antipatridam, quam in honorem Antipatri patris sui denominavit; et alteram civitatem, quam suo nomine Herodionem nuncupavit.
	Herodes Caesaream ex nomine Caesaris condidit, quae prius Stratonis turris vocabatur, multaque in singulis Syrorum et Palaestinorum urbibus restauravit.		2005	32	22	
			2006	33	23	
			2007	34	24	Tiberius Germanicus, Imperator appellatus.
	Tiberius Caesar, subactis Pannoniis, triumphavit.	193	2008	35	25	Herodes Hyrcanum Judaeorum olim Pontificem occidit, qui suorum ope reversus fuerat e captivitate Parthorum. Interimit et ejusdem filium, qui pontificatum patris susceperat, occidit et ejusdem sororem, uxorem suam. Quum duo filii ex illa procreati ei essent,
			2009	36	26	
			2010	37	27	
	Tiberius de Ariis (sc. fortibus, sive Persis), Armeniis, Vindelicis, ac Pannoniis triumphavit.		2011	38	28	

τὸ πρὶν καλουμένην (...). Chron. Pasch. 155. B.

2011. Τιβέριος ... ἐπὶ νίκῃ Ῥαιτῶν, καὶ Ἀρμενίων, καὶ Οὐινδικίων, καὶ Παννονίων ἐθριάμβευσεν. Sync. 250. A.

2011. (ex parte). (Ἡρῴδης) πρὸς ταῖς ἑτέραις αὐτοῦ μιαιφονίαις, Σαλώμης τῆς ἰδίας ἀδελφῆς ἀνεῖρεῖ τὸν ἄνδρα. Γαμήσαντος δὲ αὐτὴν ἑτέρου, καὶ τοῦτον ἐπιπροστίθησιν. Καὶ ἔτι πρὸς τούτοις τοὺς ὑφηγητὰς τῶν ἱερῶν νόμων, καὶ τοὺς τῶν πατρίων ζηλωτὰς κτίνυσι. Chron. Pasch. 162. E.

(*ad sensum*) 2007. Τιβέριος Καῖσαρ καταπολεμήσας Γερμανοὺς αὐτοκράτωρ ἀνηγορεύθη. Sync. 250. A.

2009. Τιβέριος ἐπὶ νίκῃ Παννονίων ἐθριάμβευσεν. Sync. 250. A.

Ըստ Հռոմ. մեծ		Ամ Աբրահ.	Հոմ Աս- տուած	Հրէից Հե- բրայեց	
	Կոզացւոց քաղաքին բա- զում մասն ապականեցաւ :	ԺՂԴ	ԺՔ	ԼԹ	ԽԹ	որդիք լեալ նորա 'ի նմա- նէ , զորս ասա խակ կատա- րեալս ապանանէր . և զմայր սպանելոյ կնոջն՝ զԱբ զքանչ : Էր յաւել և յԱբ առաջին սպանուածն Թիւանն՝ զառաջնի- Թիւանն՝ զառաջնիմայ զՔե- բեայ զոյրն սպանանէր . և զԱբաբեալ զնա այլոյ կնի՝ և զնա ևս յաւելու սատակել : և 'ի նորին զպատիժս օրի- նացն սիջ , և զնախանձա- ւորս հայրենի կրնիցն սա- տակէր :
Կ չծ	Աւգոստոս զմինամեայ և զնուաստեայ կռիւն կար- գեաց :		ԺԾ	ԽԱ	Լ	
	ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ որդի սկ 'ի բեթղահէմ Հր- բաստանի Ծնանի : 'ի մին- սին ժողովին յաբրահամ մինչև 'ի քրի Ծնունդն՝ ամք ԺԵ : Գայիոս կայսր ընդ պարթ- ևաս բարեկամութիւն ա- րար :	ԺՂԵ	ԺԵ	ԽԲ	ԼԲ	Կիւբինիոս՝ 'ի խորհրդ սինկղիտոսացն առաքեալ 'ի հրէաստան՝ գիր պարսից և իւրաքանչիւր բնակու- թեանց արար :
			ԺԶ	ԽԳ	ԼԳ	
	Սկևասս պիճագորեան փիղիսոփաս Ճանաչէր :		ԺԷ	ԽԴ	ԼԴ	Աւգոստոս զտիբերիոս և զագրիպպա յորդեգիրս ա- րար :
	Հերովդէս զոն մերոյ իմա- ցեալ զծնունդն 'ի բեթղա- հէմ՝ կոտորէր զմանկունսն :	ԺՂԶ	ԺԸ	ԽԵ	Լ	Յուդաս գաղիղեացի յա- պստամբութեան զՔրիս- տոսէ գրգռեաց :
			ԺԹ	ԽԶ	ԼԶ	
	Զորրորդապետս կացու- ցանէ աւգոստոս՝ զՀերով- դէս , և զանտիպատրոս , և զԼիսանիա , և զփիղիպոս , զնդաբաս ապրեզաւսն :		ԻՍ	ԽԷ	Լէ	Հերովդէս անհնարին ջըր- գռութեամբ զգածելով որդնեաց մաքրութ- եամբ 'ի կե- նաց սատակէր :
			ԻԱ	ԽԸ	Լը	
			ԻԲ	ԽԹ	Լթ	
			ԻԳ	Ծ	Մ	
			ԻԴ	Ծա	Ն	
			ԻԵ	Ծբ	Ս	
			ԻԶ	Ծգ	Շ	
Կ չէ		ԺՂԷ	ԻԷ	Ծդ	Ո	Աբրէնադրոս սպասնա- յի փիղիսոփաս փիւսկեան Ճանաչէր :
	'Ի հռոմ սատակի սամ ե- զիւ , մինչև վաճառել յոռն կացն գրեւ մի՝ քսան և եօթն դինարի և կիսոյ :					Աբրէնադրոս սպասնայի փիղիսոփաս փիւսկեան Ճանաչէր :
						Աբրէնադրոս հրէից ար- քայ զի ամ կոչաւ զազգա-

2015· * 'Ի խթ ամի աւգոստոսի , և լիբ ամի հերովդէի անժամանակ որդին Յի ժամանակաւ Ծնեալ լինի 'ի սրբոյ կուսէն ‖ · Սամ:

» XLII. anno Augusti, et XXXII. Herodis, Filius Dei tempore carens, sub tempore nascitur ex Sancta Virgine «. Sam.

* Յագամայ 'ի Ծնունդն քրի ամք բՃՂը · ըստ եօթանասնից ‖ · Սամ:

» Ab Adam ad nativitatem Christi, anni 5198 secundum Septuaginta «. Sam.

2015· (Սամուէլ օրինակէ 'ի կանոնի իւրում զպազում ինչ յայսմհետէ և անդր, 'ի ՀՌԷ ԻԵԷ)

(Samuel multa deinceps transcribit in suo Canone *supra Annos a Christo nato* .)

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Augustus*	*Judae. Herodes*	
	Coensium urbis pars magna corrupta.	194	2012	39	29	eosdem jam aetate virili vigentes necavit, necnon et matrem interfectae uxoris socrum suam. Atque addens ad suam pristinam internecionem foedissimam, Salomae sororis suae virum interfecit, eamque alteri tradens uxorem, etiam hunc necare procedit. Adhaec et interpretes sacrae legis, aemulatoresque paternae religionis interemit.
	Augustus Juliam filiam suam in adulterio deprehensam ejecit.		2013	40	30	
U. C. 750	Augustus monomachiam naumachiamque constituit. (sc. gladiatorium ludum, et navale certamen).		2014	41	31	
	JESUS CHRISTUS filius Dei in Bethlehem Judae nascitur. Simul colliguntur ab Abraam usque ad nativitatem Christi, anni MMXV. Cajus Caesar amicitiam cum Parthis fecit.	195	2015 2016	42 43	32 33	Quirinus ex Senatus consulto in Judaeam missus, descriptionem possessionum et singulorum domiciliorum fecit.
	Sextus (Hier. Xistus) Pythagoricus Philosophus agnoscebatur.		2017	44	34	Augustus Tiberium et Agrippam in filios adoptavit.
	Herodes cognita Domini nostri nativitate in Bethlehem, infantes occidit.		2018 2019	45 46	35 36	Judas Galilaeus ad rebellionem Judaeos incitavit.
		196	2020	47	37	Herodes ingenti hydropi affectus, scatentibus toto corpore vermibus, vita sublatus est.
	Tetrarchas constituit Augustus Herodem, Antipatrum, Lysaniam, et Philippum, fratres Archelai.				*Archelaus ann. IX*	
			2021	48	1	Judaeis Ethnarcham Archelaum filium Herodis Augustus substituit.
			2022	49	2	Tiberius Caesar Dalmatas, Sarmatasque subegit.
			2023	50	3	
U. C. 760		197	2024	51	4	Athenodorus Tarsensis Philosophus Physicus agnoscebatur.
	Fames Romae ita ingens facta, ut venderetur ex cibariis modius unus denariis septem et viginti semis.		2025 2026 2027	52 53 54	5 6 7	Archelaus Judaeorum rex IX. annis Ethnarchiam obti-

(*ad verbum*) 2014. Αὔγουστος παρέσχεν ναυμαχίαν καὶ μονομαχίαν. Sync. 250. A.

2015. Κυρήνιος ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀπεσταλμένος εἰς τὴν Ιουδαίαν, ἀπογραφὰς ἐποιήσατο τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν οἰκητόρων. Cedren. 150. E. et S. Niceph. 318. E.

2015. Ιησοῦς Χριστὸς (ὁ Θεὸς ἡμῶν, Eus. dixerat ὁ υἱὸς Θεοῦ), ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ιουδαίας γεννᾶται. Cedren. p. 150. E. Ὁμοῦ συνάγεται ἀπὸ Αβραὰμ ἐπὶ τὴν Χριστοῦ γέννησιν, ἔτη (βρί. lege βιέ.) Cedr. 150. E.

2020. Ηρῴδης ὑδέρῳ δεινῷ περιπεσών, σκωληκας δὲ ἐκβράσας ἀπὸ σώματος, καὶ σαπεὶς ὅλος καταστρέφει τὸν βίον. Chron. Pasch. 165. B.

Ըստ Հռոմ. տումարի		Ոլմպ. դիտ.	Ամս. Աբրահ.	Հռոմ. Աբր. կնոջ	Հրէից Աբրհ. կնոջ	
		Ձղը	սիը	ծե	ը	պետութիւնն . և 'ի բիւին նա քաղաք գաղատացւոց 'ի վաստանդիկա հանեալ սահմանէր :
	Ալեհնացիք ձեռներէց 'ի կռիւ լինելոյ դադարեցին՝ 'ի պատժել կռուարարացն :		սիթ	ծզ	թ	Սկսան ազբանդրացի փիղիսոփայ ճանաչիլ :
				Մինչ հինգհա րիւրամեայ Տիրէն ընդ ամէն :	Հերոդես ընդ ամէն :	Սկզբնաւոր արար հանդէս տիրելոյ հանդերձ . և ի գիտ զբազմութիւնն 'ի հրոմ բնութ ն և ժի . հայրիւր և չժ գլուխ : Կուազութիւն արեգական եղև . և աւգոստոս վախճանեցաւ :
			սլ	ա	ա	
		Ձղթ	սլա	բ	բ	
			սլբ	գ	գ	
	Գերմանիկոս կայսր ձայզեաց զպարթեւս :		սլգ	դ	դ	Շարժմամբ գէ քաղաք կործանեցան . երկուս . մնգնէսիա . ասրգիս . մոսէնէ . էգէ . յերակեաս . բիա . փիղադելփիա . սմիռզա . աէմիա . միրիմիա . ապոդոնիա . գիա . հիւբա . կանիա :
Կ չհ		ՁՂ	սլե	զ	զ	
			սլզ	է	է	
	Պոմպէի Թէսաբոնն հրոյ ձիգ եղև :		սլէ	ը	ը	
			սլը	թ	թ	Տիբերիոս զգրաւաս բարձաւիղ իշխանութեանն ա բար :
	Դրուսոս կայսր կախաբ գութեամբ սպանաւ :		սլթ	ժ	ժ	Փիղիպպոս չորրորդապետ զպետնագա չինէ . և զկնաբիա՝ զոր փիղիպէան անուանեաց . և այլ քաղաք զյուդիագա :
		ՁՈ	սխ	ժա	ժա	
			սխա	ժբ	ժբ	Պիղատոս ասորկան հրեաստանի'ի տիբերեայ առաքն :
			սխբ	ժգ	ժգ	
			սխգ	ժդ	ժդ	Հերոդէս չինեաց զաբիլ բիւգա և զքիբիագա :
Կ չձ		ՁՐ	սխգ	ժե	ժե	

Յովհաննէս զաբաբեայ որդի քարոզէը յանապատին յորդանան գետոյ . և տայ աւետիս սմինեցուն, Թէ 'ի միջի նոցա է օծեալն ՚ի՞ : Եւ նա ինքն էր օծեալն ՚ի՞ անտի առնէ սկիզբն կենդարար և աւետաւոր վարդապետութեանն . արդեամբք և բանիւք գնօծեղէն զօրու-

Fragm. Gr. ad verbum.

2029. Ἀθηναῖοι στασιάζειν ἀρξάμενοι, κολασθέντες ἡσύχασαν. Sync. 253. C. D.

2033. Σεισμῷ ιγ'. πόλεις κατεπτώθησαν. Εφεσος, Μαγνησία, Σάρδεις, Μοστήνη, Αἰγαι, Ιεροκαισάρεια, Φιλαδέλφια, Τμῶλος, Τῦμος, Μυρίνα, (Κύμη), Απολλωνία, Δία, Τρκανία. Sync. 254. A.

2037. Πομπήιου θέατρον ἐκρήσθη. Idem. E.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Augustus*	*Judae. Archelaus*	
		198	2028	55	8	nuit, ac deinde exul factus, in Viennam Galatarum urbem relegatus est.
	Athenienses ab arrogantia res novas moliendi cessarunt, auctoribus seditionis supplicio affectis.		2029	56	9	Sotio Alexandrinus Philosophus agnoscebatur.
				Monarcha Imperator Tiber. ann. XXIII.	*Herodes Tetrarcha ann. XXIV.*	Sebastus (sc. Augustus) censum habuit cum Tiberio, et invenit multitudinem Romae, myriadas CCCC et XIX. centum et XVII. hominum capita.
			2030	1	1	Defectio Solis facta, et Augustus mortuus est.
			2031	2	2	
		199	2032	3	3	
U. C. 770	Germanicus Caesar de Parthis triumphavit.		2033	4	4	Terraemotu XIII. urbes corruerunt, Ephesus, Magnesia, Sardis, Mostene, Aegae, Hierocaesarea, Philadelphia, Tmolus, Temus, Myrhina, Apollonia, Dia, Hyrcania.
			2034	5	5	
			2035	6	6	
		200	2036	7	7	
	Pompeji theatrum incensum.		2037	8	8	
			2038	9	9	Tiberius Drusum consortem imperii fecit.
	Drusus Caesar veneficio interemptus.		2039	10	10	Philippus Tetrarcha Pennadam (Hier. Paneadem) construit, et Caesaream, quam Philippi nuncupavit, et Juliadem aliam civitatem.
		201	2040	11	11	
			2041	12	12	Pilatus Procurator Judaeae à Tiberio mittitur.
			2042	13	13	
U. C. 780			2043	14	14	Herodes Tiberiadem condidit, et Libiadem.
		202	2044	15	15	

Joannes Zachariae filius praedicabat in deserto Jordanis fluvii, atque omnibus annuntiat, quod in medio eorum est Unctus Dei. Ipse quoque Jesus Unctus Dei hinc initium facit salutaris et evangelicae doctrinae, meritis et verbis probans videntibus divinae virtutis vires. Colli-

2038. Τιβέριος Δροῦσον τῆς ἀρχῆς κοινωνὸν προσλαβόμενος ... Sync. 254. E.

2039. Φίλιππος τετράρχης Παναιάδα ἀνακτήσας Καισάρειαν Φιλίππου προσωνόμασεν ... Sync. 255. A.

2041. Πιλάτος ἐπίτροπος τῆς Ιουδαίας ὑπὸ Τιβερίου ἐκπέμπεται. Chron. Pasch. 166. B.

2043. Ηρώδης ἔκτισε Τιβεριάδα ... Sync. 255. A.

թեւանն առաքինութիւն տեսողաց ցուցանէր : Այլ ժողովին մինչև յամն հինգեւտասաներորդ տիրելի՝ որ առաջիս կայ, ի կրկին նորոգութենէն երուսաղէմացւոց տաճարին, որ եղև յերկրորդում ամին դարեհի պարսից թագաւորի, ի ՀԻ որդի և Ե որդի ողոմպիադին, ամք չիէ : Իսկ ի սողոմոնէ և յառաջին կազմածոյ տաճարին, ամք ռկդ : Այլ ի մովսիսէ և յելից էգիպտոսէ՝ եշխ : Իսկ յաբրաամէ և ի նինեւէ և ի շամիրամայ թագաւորութենէն՝ ամք սխդ : Այլ ի ջրհեղեղէն՝ ամք սջձէ : Այլ յադամայ՝ ամք բմ՚իը :

Ամ. Հռ. Հմ.		Ոլմ. դե.	Ամ. Աբր.	Հռ. Տիբ.	Հրեից Հեր. թե. արր. գոդե.	
	Յն օձեալն այ ՚որ մեր՝ կենարար ամենեցուն վարդապետութիւնն քարոզէր. և զիրաւամիջոցէ զբեալ զնա գործութիւնն կատարէր :	մ՚դ	սխե սխզ սխէ սխը	ԺԶ ԺԷ ԺԸ ԺԹ	ԺԶ ԺԷ ԺԸ ԺԹ	Յն օձեալն այ ՚որ մեր՝ իւրոց աշակերտացն զնոր հռոմայ արքայութեանն երկինից յայտնէր, և ըզգաբէն յամենեցունցն ած, և զնորոյ արքայութեանն հանգամանս ամենայն հնթանոտաց քարոզել հրամայէր :

Յն օձեալն այ՝ ՚որ մեր, ըստ մարգարէութեանցն՝ որ զնմանէ էին, գայ ի չարչարանս՝ կենսուտատանեցորդի ամի տիբերի թագաւորութեանն : Ըստ որում ժամանակի և յայլ յունական յիշատակս գտաք՝ ըստ նմին օրինակի բանից պատմել, թէ արեգական նուաղեաց, բնութեանէ չարժեցաւ, ընդհակառակ մեծ մասն կործանեցաւ. որ և միաբանք իսկ պատմին իրացն՝ որ ի չարչարանս կենարարին մերոյ պատահեցան : Գրէ և փլեգոն՝ որ զողոմպիադացն անդստին ի նոցանէն, յերեքտասաներորդումն պատմէ, զայս ձև օրինակի բանից, թէ ի չորրորդում ամին երկերիւրորդի և երրորդի ողոմպիադին՝ եղև մեծ նուաղումն արեգական, քան զոր յառաջագոյն ոչ ոք գիտեր. և գիշեր ի վեցերորդ տունջեանն եղև, մինչև աստեղաց յերկինս երևել.

2045. (Totum locum utriusque spatii historici transcribit et Sam. Arm. in suo Canone, anno Christi 31. Tiberii 16. sicut et antecedentia sub anno Abr. 2044. habita apud Euseb.)

2048. (Syncell. p. 258. vel 324.)

Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου.

Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς (ὁ υἱὸς) τοῦ Θεοῦ ὁ Κύριος ἡμῶν κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ προφητείας ἐπὶ τὸ πάθος προῆλθε τοὺς ιθ΄. (Arm. ιδ΄.) τῆς Τιβερίου βασιλείας. καθ' ὃν καιρὸν καὶ ἐν ἄλλοις μὲν Ἑλληνικοῖς ὑπομνήμασιν εὕρομεν ἱστορούμενα κατὰ λέξιν ταῦτα. ὁ ἥλιος ἐξέλιπε. Βιθυνία ἐσείσθη. Νικαίας τὰ πολλὰ ἔπεσεν. ἃ καὶ συνάδει τοῖς περὶ τὸ πάθος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν συμβεβηκόσι. Γράφει δὲ καὶ Φλέγων ὁ τὰς Ὀλυμπιάδας συναγαγὼν περὶ τῶν αὐτῶν ἐν τῷ ιγ΄. ῥήμασιν αὐτοῖς τάδε. τῷ δ΄. ἔτει τῆς σβ΄. Ὀλυμπιάδος ἐγένετο ἔκλειψις ἡλίου μεγίστη τῶν ἐγνωσμένων πρότερον· καὶ νὺξ ὥρα ἕκτῃ τῆς ἡμέρας ἐγένετο, ὥστε καὶ ἀστέρας ἐν οὐρανῷ φανῆναι, σεισμός τε μέγας κατὰ Βιθυνίαν τὰ πολλὰ Νικαίας κατεστρέψατο. καὶ ταῦτα μὲν ὁ δηλωθεὶς ἀνήρ. τεκμήριον δ' ἂν γένοιτο τοῦ

guntur autem usque ad hunc Tiberii annum decimumquintum, a secunda instauratione Templi Hierosolymitani, quae facta est secundo anno Darii Persarum regis, LX. et V. Olympiade, anni DXLII. A Salomone autem et prima aedificatione Templi, anni MLXIV. Et a Moyse, et egressu ex Aegypto, MDXL. Ab Abraam verò, et a Nini ac Semiramidis regno, anni MMXLIV. Et a Diluvio anni MMDCCCCLXXXVI. Et ab Adamo anni MMMMMCCXXVIII.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Tiberius*	*Judae. Herodes tetrarc*	
	Jesus Unctus Dei, Dominus noster, salutarem cunctis doctrinam praedicabat, et singula miracula scriptis mandata perpetrabat.		2045	16	16	Jesus Unctus Dei, Dominus noster, discipulis suis mysteria regni caelorum revelabat, atque ut conversionem ad universorum Deum, suique regni conditiones cunctis Gentibus praedicarent, imperabat.
			2046	17	17	
			2047	18	18	
		203	2048	19	19	

Jesus Unctus Dei, Dominus noster, secundum prophetias, quae de eo factae erant, ad passionem venit undevicesimo anno regni Tiberii. Juxta quod tempus etiam in aliis Hellenicis commentariis reperimus his verbis enarratum, quod Sol defecit, Bithynia terraemotu concussa, Nicaeae magna pars corruit. Et congruenter utique his narrantur, quae in passione Salvatoris nostri acciderunt. Scribit et Phlegon, qui de Olympiadibus verba fecit jaminde ex primordio, tertio decimo (libro) haec narrans his verbis. » Quarto (ait) anno biscentesimae et tertiae Olympiadis, magna solis defectio est facta, qua superiorem nullam nemo cognoverat, atque ita nox (hora) sexta facta est, ut stellae in coelo visae sint. Terraemotus in Bithynia (factus), et magna pars Ni-

κατὰ τόδε τὸ ἔτος πεπονθέναι τὸν Σωτῆρα ἡ τοῦ κυρίου κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου μαρτυρία, ἥτις μετὰ τὸ ιε'. ἔτος Τιβερίου τριετῆ χρόνον τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ διαγενέσθαι μαρτυρεῖ. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους καὶ Ἰώσηπος ἱστορεῖ ἐν ἡμέρᾳ Πεντηκοστῆς κινήσεως καὶ κτύπου οἱ ἱερεῖς ἀντιλαμβάνεσθαι πρῶτον, ἔπειτα φωνῆς ἀθρόας ἐνδοθεν ἀκοῦσαι, ἀπὸ τοῦ ἐσωτάτου ἱεροῦ, αὐτοῖς ῥήμασιν εἰπούσης. μεταβαίνομεν ἐντεῦθεν. Καὶ ἄλλο δέ τι ὁ αὐτὸς ἀναγράφει Ἰώσηπος, ὡς Πιλάτου τοῦ ἡγεμόνος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Καίσαρος τὰς εἰκόνας νύκτωρ εἰς τὸ ἱερὸν, ἃς πρ οὐκ ἦν θέμις, ἀνατεθέντος, μεγίστου θορύβου καὶ στάσεως ἀρχὴν ἐμβαλλήκοτος Ἰουδαίοις· ἔνθεν ἐπιστήσεις πόσαι τὸ Ἰουδαίων ἔθνος διεδέξαντο συμφοραί. Φλέγων Ἀσυλαιεὺς (marg. Ἀβίλιος) τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου ἐπίτροπος ὑπὸ Τιβερίου ἐκπέμπεται, πολλὰ δὲ τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους ἐπιβουλεύσειν. (Eadem ex Armeno codice totidem verbis transcribit etiam Samuel Arm. in suo Canone, anno Domini 34. Tiberii 19. Abagari Armenorum regis 35. Artaxerxis Persarum 8.)

Σέξτος φιλόσοφος Πυθαγορικὸς ἤκμαζεν. Sync. 252. A.

շարժուն մեծ ՚ի բևեռանիս . և մեծ մասն նիկիայ կործանեցաւ ։ Օ այս՝ այժմու յիշատակեալ այրս ։ Նոյնպես այս մեծ իսկ նշանակ է ամին՝ յորում կենարարն մեր յարչարեր՝ ըստ վկայութեանն յովհաննու աւետարանին , որ յետ հինգետասանեւորդի ամին տիբերի՝ երեքամեայ ժամանակ վարդապետութեանն քոյ լնեալ վկայէ ։ Այսու սոցին ժամանակաց և յովսէպոս պատմէ , թէ յաւուրս պենտակոստէից դղեակին և ասսափիւն նախ զքահանայիւքն պատէր . և ապա բարբառ յանկարծակի անտուստ ՚ի ներքուստ ՚ի տաճարին լսելի լինեը զայս ձեւ օրինակի , թէ գնանք աստի գնանք ։ Նոյնպես և այլ ինն նոյն յովսէպոս գրէ . որպէս թէ պիղատոս դատաւոր առ այնու ժամանակաւ զկայսերական պատկերն գիշերի ուր չէր օրէն ՚ի տաճարին եմոյծ կանգնեաց , և մեծի խռովութեան և կռուոյ սկիզբն արկ ՚ի մէջ հրէից . և անտի բազում վիշտք ՚ի վշտաց հասանէին ազգին հրէից ։ Փղակոս աւուղեոս՝ աղէքսանդրեայ և եգիպտոսի ոստիկան առաքի ՚ի տիբերեայ , և բազում նենգութիւն ազգին հրէից գործէր ։

Ընդ. Հռոմ. մայ		Ոլմ. պիա.	Ամ. Աբրահ.	Հռոմ. Տիբեր.	Հրէից Հերո.	
	Երուսաղէմացւոց ոմն ՚ի պահակացս յատաքելոցն առնու ձեռնադրութիւն յահովբոս եղբայր ոմն մեր յիսի քրի ։		սխթ	ի	ի	Պիղատոս յետ խակագործութեանն որ պատմեցաւ զկայսերական պատկերացն, զգանձանակն՝ որ ՚ի հրէից կորբան կոչէր , ՚ի ջրէիս ջուրց ծախեաց , և կրկին կռուոյ նոցա եղև պատճառ ։
	Փիլոն աղէքսանդրեացի այր բանիբուն ճանաչէր ։		սճ	իա	իա	

Ասէհանաս տիբերի հազարապետ՝ որ յոյժ բանկալ էր արքային , միանգամայն զազգն հրէից կորուսանել խնդրէր ։ և յիշատակէ զայս փիղոն ՚ի երկրորդում պատմագրութեանն ։

Տիբերիոս մահ սպառնացաւ՝ որք զբրիտանէից չաթախասեացն . և պատմէ արգելիանոս հռոմայեցի ։		սճա	իբ	իբ	Պիղատոս զբրիտանէից կրծոյց զգացոյց տիբերի . և նա սինկղիտոսացն , և մոռն ետուաւ յեմնեայ ։
Գայիոս զանձն աստուա ծացոյց ։	ամդ	սճբ	իգ	իգ	Աբրիպաս որդի հերովդի տիբերի ամուսնացն զկնբոյսիլ՝ զդուստր արիստոբուղի հաւատաւ ՚ի հռոմ՝ կապի ՚ի տիբերիոյ ։
Գայիոս մեծաւոյ բեգուազայ որգւոյ կին սճ . և բրնաւատեաց զմեծոնս հայր կնոջն գրէ ։			Գայիոս ամ ի . և ամիս ը ։		
Պոնտոս պիղատոս՝ ի պէս.		սճգ	ա	իդ	Բազումք ՚ի սինկղիտոսացն և ՚ի հնծելազօրաց կատարեցան ։

2053. et 2055. * Գայիոս ամն ի. սա ևս էտ անուանել զինքն , և սպան զսա ևս || Վարգան ։

» Cajus annis IV. Hic deum se nominare fecit; et Deus ipsum interfecit « . Vardan .

Fragm. Gr. ad verbum .

2049. Πιλάτος μετὰ τῶν στάσιν Ἰουδαίων διὰ τὰς Καίσαρος εἰκόνας , τὸν λεγόμενον Κορ-

caecae corruit «. Haec supradictus vir. Hoc autem sanè magnum est argumentum ejus anni, quo Salvator noster passus est, secundum testimonium Evangelii Joannis, quod post decimum quintum annum Tiberii triennium doctrinae Christi fuisse testatur. Juxta haec tempora Josephus quoque refert, in diebus Pentecostes commotionem strepitumque primùm sacerdotes occupasse, ac deinde vocem repentinam ex adyto templi auditam fuisse haec ita dicentem, Migremus hinc, migremus. Atque aliud quidpiam idem Josephus scribit, quippe quod Pilatus Praeses eo tempore Caesaris imaginem nocte in templum, ubi minime fas erat, introductam statuit, et magnae perturbationis, et seditionis exordium injecit inter Judaeos, atque inde multae calamitates supra calamitates genti Judaeorum accesserunt. Flaccus Avilius, Alexandriae et Aegypti Praefectus a Tiberio missus, plurimas fraudes in gentem Judaeorum subtexebat.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Tiberius*	*Judae. Herodes*	
	Jerosolymitarum I. Episcopus ab Apostolis ordinationem suscipit, Jacobus Frater Domini nostri Jesu Christi.		2049	20	20	Pilatus post insolentiam de Caesaris imagine relatam Gazophilacium, quod a Judaeis Corban vocabatur, in aquaeductum expendens, duplicis seditionis eis causa extitit.
	Philo Alexandrinus vir eruditissimus agnoscebatur.		2050	21	21	

Sejanus Tiberii Procurator, qui plurimum poterat apud regem, universim gentem Judaeorum deperdendam exposcit. Meminit autem hujus Philo in secunda relatione.

Tiberius mortem comminatus est accusatoribus Christianorum. Refert autem Tertullianus Romanus (scriptor).	204	2051	22	22	Pilatus de Christianorum religione Tiberium certiorem fecit, ille vero Senatum et Matrem suam Hemenam.
Cajus semetipsum inter Deos refert.		2052	23	23	Agrippa filius (sc. nepos) Herodis regis accusator Herodis Tetrarchae Romam profectus, a Tiberio in vincula conjicitur.
Cajus Memmii Reguli filii uxorem duxit, impellens Memmium, ut uxoris suae patrem esse se scriberet.			*Cajus ann. III. mens. IV.*		
Pontius Pilatus in multas		2053	1	24	Multi Senatorum et Equitum caesi.

βαγὰν, ἤτοι θεῖον δισαυρὸν, εἰς ὑδάτων καταγωγὴν ἐδαπάνησε, καὶ αὖθις στασιάζειν ἠνάγκαζεν. Sync. 261. D.

2052. Ἀγρίππας υἱὸς Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, κατήγορος Ἡρώδου τοῦ Τετράρχου, ἀφικόμενος ἐν Ῥώμῃ, δεσμεῖται ὑπὸ Τιβερίου. Chron. Pasch. 184. A.

2053. Γάϊος ἑαυτὸν ἀπεθέωσε. Sync. 261. E.

Ընթ. Հատ. հայ		Ոտ. դիտ.	Ամ. Ընթ.	Հատ. Գոյ.	Հրէից	
	պէս վիշտս մատնեալ՝ ան- ձամբ յանձն ձեռնամուխ լմներ. և պատմեն՝ որ զՀա- մայեցւոց երան գրկին :				Ասիոն- դա- մէ :	Գոյիոս զագրիպպա որ ձակեաց ՚ի կապանաց , և թագաւորեցոյց Հրէից : Փղաքս առաւղիոս Հաղ- բատիս եգիպտոսի՝ Հրէից պետ ազգս վիշտս Հատուցա- նէը :
Կ ՀԶ	Բազումք ՚ի նշանաւորաց կուսաբերեան ՚ի գոյիոսէ . որ և զքոյսն իւր Հալածու- կանս արկ ՚ի կողմս :		սծզ	բ	ա	Գոյիոս զքահանապետական կոտրեաց : Գոյիոս պետրոնէ սար- ւոց ձապեստին զգեցուսզ զայ պատկերն՝ որ կոչէր Եբեհէլ , Հրամայ եա յերու- սաղէմ կանգնել :
	Պետրոսի առաքելոյ նախ զանախադացւոց եկեղեցին Հաստատեալ՝ ՚ի Հռոմայեց- ւոց քաղքն Երթայ . և անդ զաւետարանն քարո- զէ . և Հայ անդ առաքինագր եկեղեցւոյն ամն քսան (Լ Հինգ) :		սծև	գ	բ	՚ի փղաքայ Հրէից նենգ գործեալ՝ ընդ նմին մեռա- նել ապէքսանդրացւոց ա- մին , պէսպէս չարչարանս ՚ի վերայ նոցա յարուցա- նէին . և զանուանակալ ծո- զովրգանոցն նոցա պատեհ- րաք և անգրիտաբ , բազ- նաք և զոհիւք պղծէին : Փիղոն ՚ի մտաւներն՝ զոր ինքն առ փղակս գրեաց՝ պատ- մէ . քանզի ինքն իսկ անդ էր , մինչդեռ այն իրք կա- տարէին . և Հրեշտակու- թեան պատգամ առ յանձն առնել առ գոյիոս :
	Գոյիոս սպանաւ յիւրոց սպասաւորաց :	ամև	սծկ	գ	գ	Եւ ընդ ամենայն տեսակ- քաց ժողովրդանցն Հրէից՝ անգրիտաբ և պատկերք գոյիոսի և բազինք կանգ- նէին . և պատմ փիղոն և յովսեպոս :
	Սով սաստիկ ունէր ըզ- տեսչսն . և որ ՚ի գործս առաքելոյ՝ ապաքոյ մաք գտանուիներն կայ՝ ՚ի գը- լուխս էրանէր . որով նշա- նակաց , Թէ սով սաստիկ լինելոյ է ընդ ամենայն տեսչսն :		սծէ սծը սծԹ	ա բ գ	դ է զ	Մարկոս աւետարանիչ Թագաւորի պետրոսի՝ յե- գիպտոս և յալեքսանդրիա չարաւ , և աւետարանէր զծծէլյն ամն դրան :
	Կլաւդիոս Հռոմէից զրկէ սատանայիս :	ամզ	սկ	գ	է	Ագրիպպա վարհանեցաւ . յետ որոյ ագրիպպա Հորին

2055. (Թագաւորեցին կամ մեկնիչն փիլոնի , ՚ի նախադրանն՝ որ ՚ի սկիզբն Հռաւ նախա- նամու Թեան .)

՚Մինճմանան փիլոն խոյակեցի գոլով ... քաղաքացի էր գոյնու Ժամանակաւ յազգը- տանգրեա . և հրեշտակութեանն չորաւ աս ՚ի Համ առ գոյիոս կայսր . և գործաւ անգրէն անարգանաք . և այս ՚ի Ժամանակի քարոզու- Թեանն պետրոսի ՚ի Հռոմ զորմէ պատմէ եւ- սեբիոս պամփիլեայ ||

(Interpres, vel Glossarius Philonis in argumento sub principio Sermonis de Providentia).

» Magnae sapientiae vir Philo Israelita ... praefectus tunc temporis Alexandriae, legatione

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Cajus*	*Judaeorum*	
	incidens calamitates, sibi ipsi manus infert. Narrant autem, qui Romanorum res scriptis mandaverunt.				*Agrippas annis VII.*	Cajus Agrippam vinculis liberatum, regem Judaeorum fecit. Flaccus Avilius Procurator Aegypti, multis Judaeos calamitatibus opprimit.
U. C. 790	Plurimi nobilium à Cajo caesi; quique sorores suas exilio multatas in insulas conjecit.		2054	2	1	Cajus transfugas internecione delevit. Cajus Petronio Syriae Procuratori, ut simulacrum Jovis qui celebris dicebatur Jerosolymis statueret, mandavit. Flacco in Judaeos fraudes facienti consentientes turbae Alexandrinorum, varios cruciatus in eos excitabant; Synagogamque eorum appellatam imaginibus, statuis, aris et victimis polluebant. Philo in eo libro, quem ipse ad Flaccum scripsit, (haec) refert, siquidem ipse quoque adfuit, dum haec herent, atque Legationis responsum ad Cajum deportandum suscepit.
	Petrus Apostolus cum primùm Antiochenam ecclesiam fundasset, Romanorum urbem proficiscitur, ibique Evangelium praedicat, et commoratur illic Antistes Ecclesiae annis viginti *(quinque)*.		2055	3	2	
	Cajus a suis ministris occisus.	205	2056	4	3	Et per totius orbis Synagogas Judaeorum statuae et imagines Caji, necnon arae erectae. Narrat autem Philo, et Josephus.
				Claudius an. XIV. menses VIII.		
	Ingens fames orbem terrarum obtinet, et ea, quae in Actibus Apostolorum prophetia Agabi habetur, completur, qua nimirum famem in toto orbe futuram praesignaverat.		2057	1	4	Marcus Evangelista interpres Petri, Aegyptum et Alexandriam profectus, Uncti Domini verbum annuntiabat.
			2058	2	5	Primus Antiochiae Episcopus constituitur Evodius.
			2059	3	6	
	Claudius de Britannis triumphavit.	206	2060	4	7	Agrippa mortuus est. Post quem Agrippa ejusdem filius,

functus est Romae apud Cajum Caesarem, rediit autem cum ignominia; et hoc factum fuit tempore praedicationis Petri Romae, de quo refert Eusebius Pamphili ».

Fragm. Gr. ad verbum.

2054. Γάϊος ... Αγρίππαν λύσας τῶν δεσμῶν βασιλέα τῶν Ιουδαίων κατέστησεν. Chron. Pasch. 184. C.

2054. Φλάκκος Αβίλιος Αἰγύπτου ἔπαρχος παντοίαις συμφοραῖς τὸ Ιουδαίων ἔθνος καθυπέλαβεν. Sync. 263. D.

2060. Κλαύδιος κατὰ Βρεττανῶν ἐθριάμβευσεν. Sync. 264. D.

Շր. Հռ. Հայ		Ողմ. թիւ	Ասի Ազգ.	Հռմ. կայս.	Հրէից Ազգ.	
						որգի Թագաւոր ազգին կայր՝ ի կրաւդեայ :
	'Ի լինել հանդիպի՝ ի հռոմ՝ ի կրաւդեայ՝ գաան գրեալք քաղաքացոյն բեւեռք ոդիք և. ռ. մի :		սկա	Ե	ա	'Ի մէջ Թերայ և Թերա- այ ոռակա կղզին իբրև վառանա շ :
	Յոսեփեանութեանն կա- մայ հրէասաւեան՝ յառաւա բազաբրջակերացն այնպիսի կռիւ յիրաւարդեմ յառ- նէր , մինչ՝ ի միմեանց կոխե- լոյն և յելս գրանցն՝ ի խը- ռանն սատակիլոյն՝ աւելի քան զերից բիւրուց Թիւ հրէից գաանէր :		սկբ	Զ	Բ	'Ի Թրակ մինչև ցայսմայր Թագաւորութեանն կայ- եալ՝ ի նահանգի հռոմայե- լենէր այնուհետև :
Կ ա		ՌԻԵ	սկգ	Ը	Գ	Սով սաստիկ եղև յեղուս- գա , մինչև գրուի միջ վա- ճառել ՚ի գինգաբանայի :
			սկե	Թ	Ե	
			սկզ	Ժ	Զ	Սով ուժգին եղև՝ ի հռոմ :
	'Ի փերիկեայ հրէից ասաք կանոնեցան՝ բազում խա- բեբայք յարուցեալ խա- բէին զժողովուրդն . յոր և ոմն եգիպտացի մարգա- բէ՝ երբև երիս բեւեռս յիւր պատերազին գումարեալ՝ ՚ի ՚ի Ձիթամեծ իբս մատեկերբ . որ զօրավարութեամբն փե- րիկայ քաղաքացաւ . և պատ- ՚ի յամենգոս՝ հանգոյն գոր- ծոց առաքելոցն , որ սաս- ցաւն պօղոսի ՚ի հազարա- պետէն . մինէ գու այն և գիպատակի իցես , որ յառաջ քան զաւուրս գայոսիկ քոյքայեցեր հաներ յամա- պատ չորս հազարս արանց :	ՌԻԲ	սկէ	Ժա	Ի	Կրկնադիս գիրիցիս հրէաս- տանեայ սատկան առաքե- առ. որով պօղոս առաքեալ չարախօսեալ ՚ի հրէից՝ առ- նէր ընդ անձին պատաս- խանի :
			սկԹ	Ժգ	Թ	'Ի գաւառութեանն փե- րիկայ՝ կռիւ լինէր հրէից ՚ի կեսարիա ապստամբել- ց . և բազում գունդք անկա- նէին ՚ի նոցանէ :
			սՀ	Ժզ	Ժ	Փեստոս փոխանակ ասա- քեայ ՚ի յուդա :
			'Ներ- ած. ք. Ե -դու- է :			քե փերիկայ . առ որով և կայ ՚ի մէջ պօղոս առա- քեալ . և պատասխանի տայր՝ վասն որոյ և պատա- ւէրն . և անդ յատնէին գիտէր լսել ագրիպպա Թա- գաւոր . և կապեալ ՚ի հռոմ առաքէր :
			սՀա	Ա	Ժա	'Կերան զագբիպէա սպան
		ՌԻԹ	սՀբ	Բ	Ժբ	զևր մայր , և զՅօթաքոյր :
			սՀգ	Գ	Ժգ	
Կ աԺ			սՀդ	Դ	Ժդ	
			սՀե	Ե	Ժե	
	'Կերան ՚ի հռոմ յաղԹեաց քնարաշարաց :	ՄԺ	սՀզ	Զ	Ժզ	Ջ փեստոս գաւառս հր- էից ասատան աղբեռս յաշըր- գեաց :
	Չեռ մարկոս աւետա- րանչի՝ ագէքանդրացոց եկեղեցւոյն եպիսկոպոս ա- ՚նանիոս անկ . որ և կա- լաս զաւաչնորդութեանն ատս ԻՁ :		սՀէ	Է	Ժէ	Ջ յակոբոս եղբայր ՚ն՝ զոր ամենեքեան արդար կոչէին , քարամբք սպանին հրէայք . և յաջորդէ զա- Թոռ եպիսկոպոսութեան ՚նորա սիմէոն , որ և սիմոն :
			սՀը	Ը	Ժը	

Fragm. Gr. ad verbum.

2064. Λιμοῦ κατὰ τὴν Ἑλλάδα γεγονότος μεγάλου, ὁ (τοῦ σίτου) μόδιος ἓξ δι δράχμων ἐπράθη. Sync. 255. C.

2071. Νέρων ἀπέκτεινε τὴν ἑαυτοῦ μητέρα Ἀγριππίναν, καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀδελφήν. Sync. 267. E.

2076. Νέρων ἐπὶ Ῥώμης κιθαρίζων ἐνίκησεν. Sync. 267. E.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Claudius*	*Judae. Agrippas annis XXVI.*	
	Censu Romae a Claudio agitato, inventae sunt civium descriptae myriades DCXCIV. et M. unum.		2061	5	1	rex gentis à Claudio substituitur. Inter Theram et Therasiam exorta est insula, ferè stadiis XXX.
	Sub Procuratore Judaeae Cumano in diebus azymorum tanta est Jerosolymis orta seditio, ut se invicem		2062	6	2	Thracia hucusque regnata, in Provinciae deinceps statum redacta.
			2063	7	3	
U. C. 800	conculcantibus, et in portarum exitu ex turba corruente deperditis, trium amplius myriadum numerus Judaeorum reperiretur.	207	2064	8	4	Fames ita praevaluit in Graecia, ut modius unus sex drachmis venundatus fuerit.
			2065	9	5	
			2066	10	6	Magna fames Romae facta.
	Sub Felice Procuratore Judaeae multi seductores surgentes decipiebant populum, in quibus et Aegyptius quidam (pseudo) propheta,		2067	11	7	Claudius Felicem Procuratorem Judaeae mittit; apud quem Paulus Apostolus a Judaeis accusatus pro seipso respondebat.
		208	2068	12	8	
	ferè tribus myriadibus ex suis seductis coactis, magnas res moliebatur, qui tamen Felice duce militiae dissipatus. Narrat autem Josephus consentaneum Apostolorum Actibus, id quod Paulo dictum à Tribuno: Tunc ille Aegyptius es, qui ante hos dies, discerpens eduxisti in desertum quatuor millia virorum?		2069	13	9	Sub Felice Praeside seditio Judaeorum in Caesarea Stratonis orta, et multa eorum agmina deperdita.
			2070	14	10	Festus in Felicis locum mittitur, apud quem in medio (tribunali) stetit Paulus Apostolus, respondens pro iis, de quibus exposcebatur, et ibi in tribunali accidit ut audiret Agrippa rex; vinctus autem Romam mittitur.
				Nero annis XIII. mens. VII.		
			2071	1	11	Nero Agrippinam occidit suam matrem, sororemque patris sui.
		209	2072	2	12	
			2073	3	13	
U. C. 810			2074	4	14	
			2075	5	15	
	Nero Romae Citharoedos vicit.	210	2076	6	16	Festo Judaeae praesidi Albinus succedit.
	Post Marcum Evangelistam, Alexandrinae Ecclesiae Episcopus constituitur Ananius (Hier. Annianus), quique obtinuit dignitatem annis XXVI.		2077	7	17	Jacobum Fratrem Domini quem omnes Justum appellabant, lapidibus oppresserunt Judaei. Succedit autem in throno episcopatus ejus Simeo, qui et Simon.
			2078	8	18	

(ad sens.) 2061. Νῆσος μεταξὺ Θήρας καὶ Θηρασίας σταδίων λ' ἐφάνη. Sync. 265. B.

2062. Θρᾴκη ἀπὸ τοῦ δε τοῦ χρόνου ἐπαρχία ἐχρημάτησε, βασιλεύουσα πρίν. Sync. 265. B.

2070. Φῆστος διάδοχος Φήλικος ὑπὸ Νέρωνος ἐπέμφθη, ἐφ' οὗ ὁ θεῖος Παῦλος, παρόντος καὶ Ἀγρίππα τοῦ βασιλέως Ἰουδαίων, ἀπολογησάμενος, δέσμιος εἰς Ῥώμην ἐπέμπεται. Sync. 268. A.

Ամ. Հռ. Ամ.		Ոլմ. թագ.	Ամ. Աբր.	Հռ. Կեր.	Երեք Աթոռ.	
			ՍՀԹ	Թ	ԺԹ	
	Ներոնի մինչդեռ անդան առաքի կայր, փայլատաց կուռք անկան ի վերայ: Ջարդիանոս՝ փղօրհս փոխանակաց առ որով հրեից ապատամբութիւնն լինէր:					Ներոն ի հռոմ քնարահարաց յաղթեաց: Աքսորեաց բազում և զնն ի հռոմ: Շարժմամբք ի քաղաք կործանեցան. զաւոգիկա, և յերապտղիս, և կռոսոկ:
	Ոգոմնիխաս այս չէգաւ՝ վասն Ներոնի յամենայն անդր գալոյ. և յաջորդին եղև:	ՄԾա	սՃ	Ժ	ի	Բազում նշանաւորք ի հռոմ կոտորեցան: Ներոն ընդ այլ սրս փառասիրս և զհրաշարիս զինի խմբ սպան. նոյն և զկոր նեասոս փիղոսոփոս հալածեաց:
	Ներոն յոգոմնիխագին սկսակեցաւ. քանզի քարտզոյն և երգեցկացն քնարահարաց, և ի կառս յանձնակոսիս, և ի կառս բնայն, և ի տասն յոմանեակսն նակեանան յաղթեաց:		սՃա	Ժա	իա	Մուսաիոս և պղուտարքոս փիղոսոփայք ձանաչեցին:
	Պարձեալ Ներոն ի սիճիոս և ի պիճիա և յակոտոս, և քարտզոս և երգեցիկս և քնարահարս եան և պատակեաց:		սՃբ	Ժբ	իբ	Չհամայնեցաց եկեղեցւոյն յետ պետրոսի զեսիս կոտորածեցան յաջորդեաց զինոս ամս Ժբ:
	Ներոնի սինեկիսեկոսն ի համար պատրուճանի բերաւ և ոչ դահճեան ի տարօղ համարեցաւ տալ:		սՃգ	Ժգ	իգ	Ներոն ի վերայ ամենայն յանցանացն նախ հալածանս քրիստոնէից յարոյց. առ որով Պետրոս և Պաւղոս առաքեալքն ի հռոմ վկայեցին:
Կ պշ	Փղաւիոս յովսէպոս պատմագիր եղև. զօրավար հրէից ի պատերազմին. և իբրև մերձ ի սպանանել էր ի հռոմայեցւոց, յառաջագոյն գուշակէ վեսպասիանոսի զներոնի վախճանի, և զնորա թագաւորութենէ:	ՄԺբ	սՃգ	Ժգ	իգ	Հրեայք ի հռոմայեցւոց ապստամբեցին. քանզի կնաւակայ որգոյ փղօրի ազգահռոմէացոյն չկարացին հանգարտել. առ որով Ներոն առաքեաց զվեսպասիանոս սպարապետ. որ զբազում ինչ գՀրեից նորոգեաց:

Ի հասպիանոս յերկուս պատերազմունս յաղթեաց հրէից, և պաշարեաց: Վաղրաս՝ եօթն ամս թագաւորեաց, և ի մէջ հրապարակին ի հռոմ քաղաքի գլխատեցաւ: Խիտաղիոս թագաւորեաց ամիսս ՃՀ. և անձին սպար: Ներոն առ չժուժալ չարաչար գուժիցն՝ որ

(ad verbum) 2079. Κατὰ τὴς Νέρωνος τραπέζης κερασνὸς ἔπεσεν. Sync. 267. E.

2081. Μουσώνιος καὶ Πλούταρχος φιλόσοφοι γνωρίζοντο. Chron. Pasch. 192. E.

2084. Φλάβιος Ἰώσηπος συγγραφεύς, στρατηγήσας ὑπὲρ Ἰουδαίων, καὶ μέλλων ... ἀναιρεῖσθαι, διεπίζει Οὐεσπασιανῷ περὶ τῆς Νέρωνος τελευτῆς, καὶ τῆς αὐτοῦ ... βασιλείας. Chron. Pasch. 192. D.

2084. Ἰουδαῖοι Ῥωμαίων ἀπέστησαν ἐπὶ Κεστίου Φλώρου διὰ πλεονεξίαν αὐτοῦ ἄμετρον. ἐφ' οὗς ὁ Νέρων Οὐεσπασιανὸν στρατοπεδάρχην

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Nero*	*Judae. Agrippas*	
	Dum ante Neronem mensa erat posita, fulmen supercecidit. Albino Florus successit, sub quo Judaeorum rebellatio facta.		2079	9	19	Nero Romae Citharistas superavit. Incendia multa Romae facta. Terraemotu III. urbes conciderunt, Laodicia, Hierapolis, et Collossae.
	Olympias ista non est acta, Neroue suam praesentiam differente, atque adeo (anno) insequenti facta.	211	2080	10	20	Multi nobilium Romae caesi. Nero cum caeteris viris insignibus et Octaviam uxorem suam interfecit. Inde et Cornutum Philosophum expulit.
	Nero in Olympiade coronatus fuit. Siquidem Cerycas, Tragoedos, Citharistasque, necnon Aurigas pullicos, Teletosque, et Decem pullicos superavit.		2081	11	21	Musonius et Plutarchus Philosophi agnoscebantur.
	Rursum Nero in Isthmiis, Pythiis, Actiis, inter Cerycas, Tragoedos, et Citharistas coronas adeptus est.		2082	12	22	Romanae Ecclesiae post Petrum episcopatum excepit Linus annis XIV.
	Neroni Senatus expensarum nomine myriadem et mille pecuniarum annuatim tribui ratum habuit.		2083	13	23	Nero super omnia delicta, primus persecutionem in Christianos excitavit, in qua Petrus et Paulus Apostoli Romae martyrium passi sunt.
U. C. 820	Flavius Josephus historiographus, dux belli Judaeorum creatus est; cum autem jam jam à Romanis interficiendus esset, Vespasiano praedicit de morte Neronis, et ejus reguo.	212	2084	14	24	Judaei a Romanis defecerunt, quum non possent sustinere avaritiam Cestii filii Flori. Interea Nero transmisit Vespasianum magistrum militiae, qui plurima Judaeorum (negotia) restauravit.

Vespasianus duobus praeliis Judaeos superavit obseditque. Galba septem menses regnavit, et in medio Romanae urbis foro decollatus fuit. Vitellius regnavit menses III. et se ipsum interfecit. Nero cum

ἐξέπεμψε, πολλὰ τῆς Ιουδαίας ἀγανακτησάμενον (lege cum Scal. ἀνακτησόμενος). Sync. 268. A.

Fragm. Gr. ad sensum.

2084. Μετὰ Νέρωνα Γάλβας ἐβασίλευσεν ἐν Ἰβηρίᾳ, Οὐϊτέλλιος (ἐν) Γερμανίᾳ, Ὅσων ἐπὶ Ρώμης. Ἕκαστος αὐτῶν ἰδίᾳ ἐπέβη τῇ ἀρχῇ. Γάλβας ἐβασίλευσε μῆνας ζ'. καὶ ἐν μέσῃ τῇ Ρωμαίων ἀγορᾷ τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη. Ὅσων βασιλεύσας μῆνας ς', διεχειρίσατο ἑαυτόν. Οὐϊτέλλιος βασιλεύσας μῆνας ί, ἐσφάγη ἐν τῷ Παλατίῳ Ρώμης. Chron. Pasch. 196. E.

յամենայն կողմանց պատմէին նմա, ՚ի բազաստանի ուրեմն անձին արար։ Ցետ ներոնի գաղթաս յիւրքերիա, և քիտիղիոս ՚ի գերմանիա, և ոթմն ՚ի հռոմ, առանձինն իւրաքանչիւրոք անճատարկին յիշխանութիւնն։

Ըստ. համար	Ոմ. դիս.	Ան. Աբրահ.	համ.	Հրէից Ազգի տ.	
			Վէսպիանոս առնի. և ան. ձա. և առաջ. ԼԲ։		
	Վէսպիանոս ինքնակալ՚ի հրէաստանի յիւրոց զօրացն անուանեցաւ։	ՍՃԵ	ա	լե	Յանախակ երկրորդ եպիս. կայսս եկաց իգնատիոս։
	Սկիզբն պատերազմի ընդ հրէայս արար՝ ասիասիւ որգեամ իւրով. յաղէք. սանդրացւոց քաղաքին և ինքն ՚ի հռոմայեցւոց քա. զաքն յուսաց։	ՍՃԶ	բ	լզ	Մահական կապիտալէն՚ի հռոմ հրձիգ եղև։
					Հռոմ յերկին սուր փաթրին ԼԷՓ։

Ցետոս զհրէայս պաշարեաց. զերուսաղէմ՚ի հիմանց բրեաց. և ՚ի բեւր արանց կոտորեաց. պատմէ յովսէպոս՝ սովով և սրով ՃՀ և ՚ի բիւրուց կոտորեալ. և այլ ևս ՚ի և ՃՀ բիւրուց գերեաց վաճառս կուր լինել։ Եւ պատճառս այնչափ բազմութեան ՚ի քաղաքին գտանել՝ զգատիկ պասեքատօնին ասէ լինել. յորում ամենայն ազգն ՚ի մի վայր գումարեալ էին. և միանգամայն իբրև ՚ի բանտի արգելան։ Պարսս իսկ և պատշաճ էր նոցա՝ որ զկենսարարն մեր յայնմ՝ ժամու նենգեցին, ՚ի այլ ուրեք երթեք՝ այլ յայնմ ժամանակի զհատուցումն յանդգնութեանն կրել։ Եւ ժողովի ամենայն ժամանակն մինչև ցերկրորդ անի վէսպիանոսի՝ յորում եղև հուսկ յեհին աւերն, ՚ի հնգետասաներորդէն տիրերի կայսեր, և ՚ի սկզբանէ կենսարար քարոզութեանն քան՝ ամք խԸ։ Իսկ յանտիոքայ պաշարմանէն՝ ամք մԼԸ։ Եւ յերկրորդ ամէն գարնէն՝ յորում կրկին շինուած տաճարին եղև, ամք շՀ։ Եւ յառաջին կազմածոյ նորին առ սողոմոնիս, ամք ռՃԶ։

Ոմ. դիս.	Ան. Աբրահ.	համ. Վէս. դիս.	
	ՍՃԷ	գ	
ՄԺԶ	ՍՃԸ	դ	Վէսպիանոս սկսաւ շինել զկաթուղիկն։
	ՍՃԹ	ե	

non posset ferre pessimos rumores undique ad se relatos, in horto quopiam semet interfecit. Post Neronem Galba in Hyberia, Vitellius in Germania, Otho Romae, singuli privatim festinabant ad imperium.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom.*	*Judae. Agrippae*	
				Vespasianus ann. IX. mens. XI. dies XXII.		
	Vespasianus apud Judaeam Imperator a suo exercitu appellatus est.		2085	1	25	Antiochiae secundus Episcopus constitutus est Ignatius.
	Initium belli cum Judaeis fecit per Titum filium suum; et ab urbe Alexandrinorum ipse Romanorum urbem perrexit.		2086	2	26	Templum Capitolii Romae incensum.
						Novissima eversio Templi Hierosolymitani.

Titus, Judaeis obsidione pressis, et Jerosolymis funditus eversis, VI. myriadas virorum interfecit. Josephus refert fame et gladio CXX. myriadas periisse, et alias quoque XL. atque X. myriadas captivorum publice venundatas. Caussam verò tantae multitudinis in urbe repertae, Paschatis solemnitatem fuisse asserit, qua gens universa in unum locum collecta fuerat, atque uno quasi carcere inclusa. Et quidem jure meritoque oportuit eos, qui in Salvatorem nostrum ea solemnitate conspirarunt, non aliàs unquam, sed eodem tempore poenas luere temeritatis. Colligitur autem omne tempus usque ad secundum annum Vespasiani, quo est facta novissima eversio, à quinto decimo Tiberii Caesaris (anno), et ab exordio salutaris praedicationis Christi, anni XLII. Ab obsidione vero Antiochi, anni CCXXXVIII. Et a secundo anno Darii, quo secunda aedificatio templi est facta, anni DXC. A prima autem exstructione ejus sub Salomone, anni MCMI.

Olympias	*Anni Abrahae*	*Rom. Vespasianus*	
	2087	3	
213	2088	4	Vespasianus Capitolium aedificare caepit.
	2089	5	

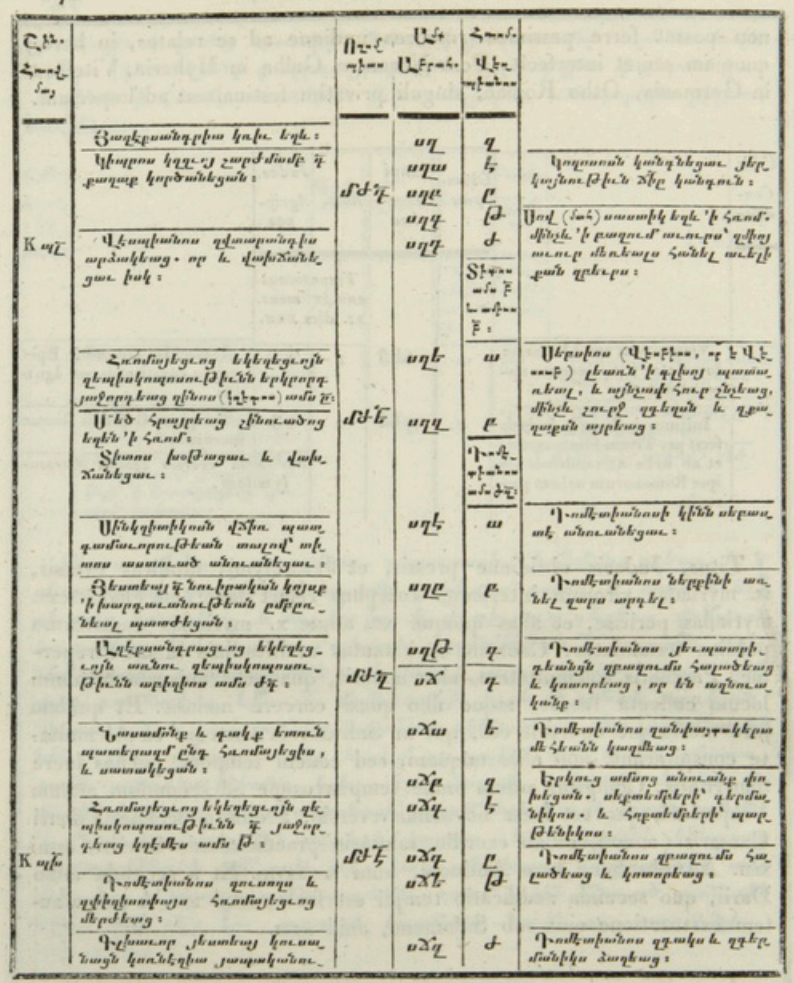

2090 Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ στάσις. Sync. 272. B.

2091. Ἐν Κύπρῳ τρεῖς πόλεις σεισμῷ κατεπτώθησαν. Sync. 272. B.

2095. Τὸ Βέσβιον ὄρος ... κατὰ κορυφῆς ῥαγὲν, ἐξεφύσησε πῦρ τοσοῦτον, ὡς κατακλύζει τὴν παρακειμένην χώραν καὶ τὰς πόλεις. Cedren. 191. D. vide et Sync. 273. B.

2097. Τῆς συγκλήτου ψηφισαμένης Τίτος Σεὸς ἀνηγορεύθη. Cedren. 175. A.

2098. Δομετιανὸς εὐνουχίζειν ἄνδρας ἐκώλυσεν. Chron. Pasch. 199. C.

Τῆς ἑστίας τρεῖς παρθένοι ἑῴαις κατεδικάσθησαν ἁλοῦσαι φθορᾷ (Scal. φθορᾶς). Sync. 273. C.

2101. Δομετιανὸς τὸν ἄξυλον ναὸν κατεσκεύασεν. Chron. Pasch. 199 C.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Vespasianus*	
	Alexandriae facta seditio.		2090	6	
	Cypri insulae III. civitates terraemotu corruerunt.		2091	7	Colossus erectus in longitudinem CXXVIII. cubitorum.
		214	2092	8	
			2093	9	Fames (lege pestis, λοιμός, non λιμός), ingens Romae facta, ita ut plurium dierum spatio singulis diebus mortuos educerent plus quam myriadas.
U. C. 850	Vespasianus Colonias deduxit, qui et mortuus utique est.		2094	10	
				Titus ann. II. mens. II.	
	Romanae ecclesiae Episcopatum secundus excepit Linus (Cletus, vel Anacletus) annis VIII.		2095	1	Vesuvius mons à vertice ruptus tantum expiravit ignis, ut circumjacentes villas et urbes exureret.
	Magnum incendium aedium, Romae factum.	215	2096	2	
	Titus morbo laborans decessit.			*Domitianus an. XVI*	
	Senatu decretum publicum dante Titus Deus est appellatus.		2097	1	Domitiani uxor Sebaste (sc. Augusta) appellata.
	Vestae III. virgines consecratae, quum in strupro deprehensae fuerint, poenas dedere.		2098	2	Domitianus viros Eunuchos fieri prohibuit.
	Alexandrinae ecclesiae episcopatum suscipit Abilius annis XIII.		2099	3	Domitianus plurimos Eupatridarum expulit caeciditque, qui sunt Nobiles (Patricii).
		216	2100	4	
	Nasamones et Daci bellum cum Romanis committentes, interempti.		2101	5	Domitianus templum ligni expers construxit.
			2102	6	Duorum mensium nomina mutata, Septembris in Germanicum, et Octobris in Parthenicum.
	Romanae Ecclesiae episcopatum III. excepit Clemens annis IX.		2103	7	
U. C. 840		217	2104	8	Domitianus plurimos proscripsit, et occidit.
	Domitianus Mathematicos et Philosophos Romanorum expulit.		2105	9	
	Principalis inter virgines ves-		2106	10	Domitianus de Dacis et Germanis triumphavit.

2102. Δύω μῆνες μετωνομάσθησαν Σεπτέμβριος Γερμανικός, καὶ Ὀκτώβριος Δομετιανός. Chron. Pasch. 199. D.

2106. Ἡ πρώτη τῶν τῆς Ἑστίας παρθένων Κορνηλία ἐπὶ φθορᾷ κατηχορήθη καὶ ζῶσα κατωρύγη ... κατὰ τὸν νόμον. Chron. Pasch. 199. E.

2106. Δομετιανὸς ἐθριάμβευσε κατὰ τὸ Δακῶν καὶ Γερμανῶν. Sync. 273. D.

(ad sensum) 2091. (ὁ) Κολοσσὸς ἀνεστάθη μῆκος πόδων ρκζ'. ἐκ χαλκοῦ. Sync. 272. B.

2093. Λοιμὸς κατὰ τὴν Ῥώμην μέγας, ὡς καθ' ἡμέραν ὑπὲρ μυρίους θνήσκειν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Sync. 272. B.

2099. Δομετιανὸς εὐπατρίδας πολλοὺς μετέστησε Ῥώμης. Sync. 273. C.

Ըստ Հռոմայեցւոյ		Ոլմպ. թիւ	Ամ Աբրահ.	Հռոմ. Դոմիտիանոսի	
	Թէեան չարախօսեալ՝ կինդանէոյն Թաղեցւոյ քան օրինաց :		ՍՀԿ	Ժա	
	Փղաւոս յաղկպոս յայտ թղ վանգակի զերկրորդ նախնեացն պատմուԹիւն :	ՄԺԸ	ՍՀԸ	Ժբ	Հրամանաւ կայսր Ի քաղաքս որթ մի անկել :
	Դոմիտիանոս գաղձեալ զուսոց և զվիպասփյոս հաւատացելոց հալածելոց : Երկրորդ յետ ներանի դոմիտիանոս հալածեաց զքրիստոս նեայս առ որով առաքեալն յովհաննէս Ի պատմին կղզի առաւ . ուր զայանուԹիւնն սանն լինէր նմա տեսանել . և պատմէ իրինէոս :		ՍՀԹ	Ժգ	Դոմիտիանոս զրազումն կռտրեաց յետպատրիգացոց , և հալածեաց :
	Զորրորդ հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն եպիսկոպոս կայ Եւարեստոս ամս Ը :		ՍՀԺ	Ժդ	Ապողինիոս տեւանացի , և եփրատէս փիղատիոյք Ճանաչէին :

Դոմիտիանոս զազգն դաւԹի հրամանն էառ կոտորել , զի մի ոք պայազատ ԹագաւորուԹեանն հրէից մնասցէ : և պատմէ բրէտտիոս , բազում քրիստոնէից առ դոմիտիանոսիս վկայեալ : և փղաւեա դամիլիա (և) փղաւոս կղեմեայ հիպատի քեռորդի փախեաւ Ի կղզին պոնտիա . քանզի քրիստոնեայ զանձն խոստացաւ :

			ՍՀԺ ա	Ժե	Ածանչանք բազում Ի հռոմ և շրջ տիեզերս լինէին :
		ՄԻԹ	ՍՀԺ բ	Ժզ	Դոմիտիանոս սպանաւ Ի պալատսն :
				Ներուա ամս ե . և ամիսս Ը :	
	Աղեքսանդրացւոց եկեղեցւոյն Ի եպիսկոպոս կաց (Էնէաս, կամ Էմ) Երգոն ամս Ժե :		ՍՀԺ գ	ա	Յոստոս սիրերացի հրէից մատենագիր Ճանաչէր :

Օ դոմիտիանոսի պատիւ Համարեցաւ սինկղիտոսն լուծանել , և դշալածականսն ածել՝ զորս միանգամ Ի զուր Համարեցան փախստա-

Fragm. Gr. ad verbum.

2109. Δομετιανὸς ... τοὺς μαθηματικοὺς δεύτερον ἀπήλασε καὶ φιλοσόφους τῆς Ρώμης. Sync. 273. C.

2109. Δεύτερος μετὰ τὸν Νέρωνα Δομετικνὸς Χριστιανοὺς ἐδίωξεν, ἐπ' αὐτοῦ (δὲ, καὶ) ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης εἰς Πάτμον ἐξορίζεται τὴν νῆσον, ἐνθα τὴν Ἀποκάλυψιν ἑωρακέναι λέγεται, ὡς δηλοῖ Εἰρηναῖος. Chron. Pasch. 200. B. C.

2110. Δομετιανὲς τοὺς ἀπὸ γένους Δαβὶδ ἀναιρεῖσθαι προσέταξεν, ἵνα μή τις διαμείνῃ διάδοχος τῆς τῶν Ἰουδαίων βασιλικῆς φυλῆς. Chron. Pasch. 200. C. et Sync. 273. D. Ἱστορεῖ ὁ Βρέττιος πολλοὺς χριστιανοὺς κατὰ Δομε-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Domitianus*	
	tales Cornelia stupri accusata, juxta legem viva defossa est.		2107	11	
	Flavius Josephus hac (Olympiade) concludit Secundam Antiquorum historiam.	218	2108	12	Mandavit Caesar, ne vites in urbibus plantare quis posset.
	Domitianus rursum Mathematicos et Philosophos Romanorum ejecit. Secundus post Neronem Domitianus Christianos persequutus est, sub quo Apostolus Joannes in Patmum insulam relegatus fuit, ubi Apocalypsin vidisse eum ajunt. Refert autem Irenaeus.		2109	13	Domitianus multos Eupatridarum caecidit, expulitque.
	Quartus Ecclesiae Romanae episcopus constituitur Euarestus annis VIII.		2110	14	Apollonius Tyaneus, et Euphrates Philosophi agnoscebantur.

Domitianus stirpem David interfici praecepit, ut nullus successor regni Judaeorum superstes foret. Refert autem Brettius, plurimos Christianorum sub Domitiano subiisse martyrium: Flavia vero Domitilla, Flavii Clementis Consulis ex sorore neptis, in insulam Pontiam fugit, quia se Christianam esse professa est.

			2111	15	Divina signa plurima Romae et toto orbe eveniebant.
		219	2112	16	Domitianus occisus in Palatio.
				Nerva ann. I. mens. III.	
	Alexandrinae ecclesiae III. episcopus constituitur Cerdo annis XI.		2113	1	Justus à Tiberiade Judaeorum Scriptor agnoscebatur.

Domitiani honorem Senatus tollendum censuit, exulesque reducendos quoscumque frustra ejectos putaverunt, atque singulos domos pos-

τιανὸν μεμαρτυρηκέναι. Iidem ibidem. (ἐν οἷς) καὶ Φλαυία Δομετίλλα ἐξαδελφὴ Κλήμεντος Φλαυίου Ὑπατικοῦ, ὡς χριστιανὴ εἰς νῆσον Ποντίαν φυγαδεύεται. Sync. 273. E.

2111. Ἐν Ῥώμῃ θεσημεῖαι πολλαὶ καὶ καθόλης (Scal. καθ' ὅλης) τῆς οἰκουμένης γεγόνασι. Sync. 274. C.

2113. Ἰοῦστος Τιβεριεὺς Ἰουδαῖος συγγραφεὺς ἐγνωρίζετο. Sync. 276. A.

(*ad sensum*) 2108. Δομετιανὸς διετάξατο ἐν ταῖς πόλεσιν ἀμπελον μὴ φυτεύεσθαι. Chron. Pasch. 200. A.

2110. Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς καὶ Εὐφράτης φιλόσοφοι ἠκμαζον. Sync. 275. A.

կան լինել. և զիւրաքանչիւր տունս և զարարս առնուլ միւսանգամ: Այսեն յայնմ ժամանակի և զյովհաննէս առաքեալ արձակել՝ի կղզւոյն Յեփեսոս, և յիւր կայանան դառնալ:

Ը. Ի. Հռոմ. Կ պծ	Ներուսս յսխտակ սպանանեցաւ՝ի սպզուհատեան բուրասմանն:	Ոչխ դէտ	Ամ Աբբահ.	Հռոմ. Տրայիանոս ամս ԺԹ. և ի գնս Ը:	
		սձԺդ	ա	Մինկէտան զներուսս ած համարեցաւ:	

Յովհաննէս առաքեալ մինչև ցտրայիանոսի ժամանակն պատմէ յերկարել իրինէոս: Վասն որոյ լսողք նորին ձանաչէին՝ պապիաս յեբաթօղիտացի, և պօղիկարպոս զմիւռնացւոց նահանգին եպիսկոպոս:

		սձԺե	բ	
	մի	սձԺզ	գ	
Տրայիանոս զդաւն և զկիւբ Թացիս ձաղեաց:		սձԺէ	դ	Տրայիանոս զդաւի ընդ նա հանդաս արար:
		սձԺը	ե	
Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն յաջորդ գեաց և ազբանդրոս ամս Ժ:		սձԺթ	զ	
	միւս	սձի	է	Ի հռոմ ոսկեզին առնն ի հրդեհ ապականեցաւ:
		սձիա	ը	Շարժուն մեծ լեալ՝ կործանեաց զմինեւիայ աշխարհն ի քաղաքս, զեղիս, զվիրինս, զսիմիսանէ, և զկիսկ: Եւ զեղզեզացւոցն, զոզունացւոցն, և զովքիացւոց:
		սձիբ	թ	
		սձիգ	ժ	

Ի տրայիանոսի՝ հալածումն ի վերայ քրիստոնէից յարուցանել, սիմն կղէոպայ՝ երուսաղէմի եկեղեցւոյն եպիսկոպոս՝ վկայեցաւ: զոր յաջորդեաց յոստոս: Ի յոյնպէս անտիոքացւոց եպիսկոպոս մարտիրոսացաւ. յետ որոյ ի անտիոքացւոց եպիսկոպոս եկաց էրոն:

Պղինիոս սեկունդոս դատաւոր նահանգի ուրումն՝ մահապարտս բազումս ի քրիստոնէից արար: և արժանի ըստ իւրոցն նոյնպէս և առնոյր փոխարէնս. յամբոխ երթալ բազմութեանն՝ չդիտէր զինչ պարտ իցէ նմա գործել. զգացուցեալ տրայիանոսի արքային՝ ցուցանէր, թէ բայց միայն զկուռս չպաշտելոյ՝ ոչինչ անբմբհնութիւն գտանել ի նոսա. և այնմ ևս հմուտ առնէր, ընդ առաւօտս յառնել քրիստոնէից, և զքն ած փառաւորել, և արգելուլ ի չնութենէ, և ի սպանութենէ, և յայլոց ևս նոյնպիսի իրաց: և առ այս պատասխանի գրէր, խնդիր առնել ազգիս քրիստոնէից: և պատմէ տէրտիղիանոս:

(ad verbum) 2114. Νέρουας ... νόσῳ τελευτᾷ ἐν κήποις Σαλοστιανοῖς. Sync. 275. A: 2120. Ἐν Ῥώμῃ ἐνεπρήσθη ἡ χρυσῆ οἰκία. Sync. 276.

sessionesque recipere. Ajunt et Joannem Apostolum eo tempore remissum ex insula in Ephesum, atque in propriam domum reversum.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Romanorum Trajanus ann. XIX. mens. VI.*	
	Nerva morbo extinctus in hortis Sallustianis.				
U. C. 850			2114	1	Senatus Nervam Deum reputavit.

Joannem Apostolum usque ad Trajani tempora permansisse Irenaeus tradit. Post quem ejusdem auditores agnoscebantur Papias Jeropolitanus, et Polycarpus Smyrnaeorum regionis episcopus.

		2115	2	
	221	2116	3	
Trajanus de Dacis et Scythis triumphavit.		2117	4	Trajanus Daciam sub provinciae jus redegit.
		2118	5	
Romanae ecclesiae episcopatum excepit v. Alexander annis x.		2119	6	
	220	2120	7	Romae aurea domus incendio consumpta.
		2121	8	Terraemotus magnus factus Menesiae regionis IV. urbes concussit, Elaeam, Myrrhinam, Pyitanas, et Cymas. Et Graeciae Opuntiorum, et Oritarum (urbes).
		2122	9	
		2123	10	

Trajano adversus Christianos persecutionem movente, Simon Cleopae (filius) Hierosolymitanae Ecclesiae episcopus martyrio coronatus, cui successit Justus. Itidem Antiochenae ecclesiae Episcopus martyrium passus, post quem III. Antiochenorum Episcopus constitutus Eron.

Plinius Secundus, cujusdam provinciae Praeses, plurimos Christianorum capitis damnavit, et condignam suis factis similiter retributionem recipit, turba nimirum in multitudine exorta, anxius haerebat, quid facto opus esset. Rem ad Trajanum regem deferendam putavit, declarans ei, praeter cultum Idolis non adhibitum, nihil dedecoris apud eos reperiri. De hoc etiam eum certiorem faciebat, diluculo surgere Christianos solere, et Christum ut Deum glorificare, atque prohibere (suos) ab adulterio, homicidio, aliisque simillimis rebus. Ad haec vero rescribit (Trajanus), inquirendas (non esse) gentes Christianorum. Refert autem (haec) Tertullianus.

2123. Τραϊανοῦ κατὰ χριστιανῶν διωγμὸν σολύμοις ἐκκλησίας ἐπίσκοπος (γενόμενος), κινήσαντος, Σίμων ὁ τοῦ Κλεόπα τῆς ἐν Ιερο- ἐμαρτύρησε. Chron. Pasch. 201. 202.

Ըստ Հռոմ. թուոյ		Ամս. Աբրահ.	Տարի Հռոմ.	
Կ ամի	Աղբիանդրացւոց եկեղեցւոյն ի եպիսկոպոսս կայ պիսկոպոս ամս ԺՀ :	ՄԻԲ	ԱՃԻԴ	ԺԱ	Պանթէնոն՝ որ ի ամենագիւտ մեհենն՝ ի փիլիսոփայութեան աստակեցաւ :
	Յետ յոսոսի՝ երեսփոխի եկեղեցւոյն զաթոռ ի յաջորդեաց զակիբա : յետ որոյ ի առաքիա : յետ որոյ ի բինիամին : յետ որոյ ի յովհաննէս : յետ որոյ ի մատաթիաս : յետ որոյ ի փիլիպպոս :	ՄԻԳ	ԱՃԻԵ ԱՃԻԶ ԱՃԻԷ ԱՃԻԸ ԱՃԻԹ	ԺԲ ԺԳ ԺԴ ԺԵ ԺԶ	Վաղճատեաց ի քաղաք շարժմամբ կոծմանեցան :
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն ի յաջորդեաց քահանա ամս Ժ :		ԱՃԼ ԱՃԼԱ	ԺԷ ԺԸ	Շարժուածն եղև յանախոք . և առաւ ինչ պակաս ի քաղաքի կոծմանել :

Որ ի լիբիաստանի հրէայքն էին , առ յոյնան՝ որ ընդ նոսա քնա-
կեալ էին՝ ի մարտ և ի կռիւ սկսան գրգռել . և յեդիպտոս և յա-
ղէքսանդրիա , և ի կիւրենէ , և ի թեբայիդ . և յայլ եւս որք յա-
ղէքսանդրիա յոյնքն էին : Այլ իրրև ի միջագետս և գրգռէին ,
հրամանն եւս ինքնակալն լիւսիայ կիտեայ՝ սրբել հանել ի նահանգէն :
Կազմեցաւ ձակատս կիտոս . և բազում բեւրս ի հրէից սատակեաց .
որոց յարդարել իրացն՝ գտաւսւորս հրէաստանի յինքնակալէն ցուցաւ :

	Տրայիանոս հիւանդութեամբ վախճանեցաւ :	ՄԻԴ	ԱՃԼԲ	ԺԹ Ա-ՐՔՈՆ ամ ի :	Ի սորամին քաղաք կիսքոս կղզւոյ գիմեցին հրէայք , և զյոյնան՝ զոր անդ գտին , կոտրեցին , և զքաղաքն ի հիմանց յատակեցին :
Կ ամ	Աղբիանոս զաղէքսանդրիա խափանեալ ի հրէից նորոգեաց :		ԱՃԼԳ	ա	Աղբիանոս հնազանդեաց զհրէայս երից ապստամբեալս ի հռոմայեցւոց :
	Սինկղիտոն համաքեցաւ զաղբիանոս աստուած :		ԱՃԼԴ	բ	
	Պղուտարքոս քերոնացի , և անքսաս , և ագաթիբուլոս , և դիոնոմեաս փիղոսոփայք Հանդիպեցին :		ԱՃԼԵ	գ	
	Աղէքսանդրացւոց եկեղեցւոյն ի եպիսկոպոս անկի յոսոս ամս Ժ :	ՄԻԵ	ԱՃԼԶ	դ	Սաւրիանոս պատերազմ հրէից : Եւ փրատէս սասինեան փիղոսոփոս Հանդիպեաց : Աղբիանոս ի զիրէաստան ի հրէից պանդխտս առաքեաց :
	ի լինել շարժման՝ նիկոմիդիա կոծմանեցաւ , և ի նիկիա բազում տեղիք . որոց ի նորոգութիւն ինչս եւս ագիւանոս :		ԱՃԼԷ	ե	Աղբիանոս աթենացւոց՝ որ ազատեցին զնա , օրէնս ի գրաւ կոնալ և ի սորենալ և յայլոցն կոտրեաց :

Fragm. Gr. ad verbum.

2124. Τὸ Πάνθειον ὑπὸ κεραυνοῦ διεφθάρη. Sync. 276. B.

2125. Γαλατίας γ'. πόλεις σεισμῷ κατεπόντισαν. Sync. 276. B.

2132. Τοὺς ἐν Σαλαμῖνι τῆς Κύπρου Ελλη-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Trajanus*	
U. C. 860	Alexandrinae ecclesiae IV. Episcopus constituitur Poeitus (Hier. Primus) annis XII.	222	2124	11	Pantheon, id est Omnium Deorum templum, fulmine deperditum.
	Post Justum, in Ecclesiae Hierosolymitanae throno IV. successit Zacchaeus. Post quem V. Tobias. Post quem VI. Beniamin. Post quem VII. Joannes. Post quem VIII. Matthias. Post quem IX. Philippus.	223	2125	12	Galatarum III. civitates terraemotu conciderunt.
			2126	13	
			2127	14	
			2128	15	
			2129	16	
	Romanae ecclesiae episcopatum VI. suscepit Xistus annis XI.		2130	17	Terraemotus Antiochiae factus, et fere III. urbis subruit (*partes*).
			2131	18	

Judaei, qui in Libya erant, adversum Graecos cohabitatores suos in certamen et seditionem concitari coepti sunt, necnon in Aegypto, et Alexandriae, Cyrenis et Thebaide, verum superaverunt, qui Alexandriae Graeci erant. Quum autem in Mesopotamia quoque moverentur, praecepit Imperator Lysiae Quieto, ut eos provincia ejectos exterminaret. Quietus acie instructa, plurimas myriadas Judaeorum internecione delevit, quibus rebus compositis, Praeses Judaeae ab Imperatore declaratus est.

	Trajanus morbo decessit.	224	2132	19	Salaminam Cypri insulae urbem Judaei adorti, Graecos, quos ibi nacti sunt, occiderunt, urbemque a fundamentis subvertentes solo aequarunt.
				Adrianus ann. XXI.	
	Hadrianus Alexandriam a Judaeis (Hier. a Romanis) subversam restauravit.		2133	1	Hadrianus Judaeos subegit tertio contra Romanos rebellantes.
U. C. 870	Senatus Hadrianum Deum adscripsit.		2134	2	
	Plutarchus Chaeronaeus, et Sextus, et Agathobulus, et Oenomaus Philosophi agnoscebantur.		2135	3	
	Alexandrinae ecclesiae V. Episcopus constituitur Justus annis XI.	225	2136	4	Sauromatae bellum sustinuerunt. Euphrates Stoicus Philosophus agnoscebatur. Hadrianus in Libyam ex Judaeis colonias deduxit.
	Terraemotu Nicomedia concidit, et Nicaeae plurima loca: ad quarum instaurationem pecunias Hadrianus largitus est.		2137	5	Hadrianus Atheniensibus cum precantibus, leges ex Draconis, et Solonis, reliquorumque (scriptis) composuit.

ρας Ἰουδαῖοι ἀνελόντες τὴν πόλιν κατέκαψαν. Sync. 277. A.

2136. Σαυρομάται κατεπολεμήθησαν. Sync. 278. A.

2134. (Τραϊανὸν. *et infra* Ἀδριανὸν) ἡ σύγκλητος θεὸν ἐψηφίσατο. Sync. 277. A. et E.

Ընդ. Հռ. ամ		Ոլմ. դիտ.	Ամ Աբրահ.	Հռ. Ատրիան.
	Կեփիսոս գետ զեղեսինա հետ զանգեաց (հեղեղէց) · որում և կամուրջ գործեաց ագրիպ նոս · և յաթենս իսկ ձմեռեաց :		ամլը ամլթ	ը ի

Օ երուսաղէմի եկեղեցւոյն առաջնորդութիւնն յետ փիղիպեայ Ք յաջորդեաց Եւնէկաս (Ենենէկա) : յետ որոյ ժԹ յոստոս : յետ որոյ ժԲ զևէ : յետ որոյ ժԳ եփրեմ : յետ որոյ ժԴ յովսէփ : յետ որոյ ժԵ յուդա : սորա ամենեքեան 'ի Թլփատութենէն եպիսկոպոսք բաւեցին մինչ 'ի յադրիանոսի պաշարումն :

Ադրիանոս հմաւտ եղև իւաց եղեւամնացւոց · և բազում ինչ ամենացւոց քաղաքին պար գևեաց :	մինչ	ամն	ը	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն եպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց Ք երորդ տեղեփորոս ամս ժԹ :

Կորդատոս առաքելոյն ունկնդիրք , և արիստիդէս մեր իբր փիղիսոփոս աթենացի , ադրիանոսի պաղատանս վասն հրամանին պատասխանեալ էտուն : Բայց առեալ եր և 'ի սերինեայ լուսաւոր դատաւորէն գիր վասն քրիստոնէից , Թէ սպանանել զնոսա չէն իրաւունք համբաւաւ միայն առանց քննութեան՝ մի և յիմիք ամբաստանութեան : Գրէ առ մինիկիոս փունդեան՝ առ հիպատին ասիացւոց փոխանակ , առանց ճշմարտու ինչ և ամբաստանութեան մի դատել : և պատճիկ հրովարտակին մինչև ցայժմ շրջի :

Կ ոչ	Ինքնակալն հայր աշխարհն անուանեցաւ , և նորին կինն սեբաստէ :		ամնաս ամնսբ	ԼԹ Ժ	
	Ընտանենոս սին արքունական վախճանեցաւ յեգիպտոս · և վասն յայտնութեանն իրոն զնոճ պատուեցաւ :	մինչ	ամնզ ամնդ	Ժա Ժբ	Նիկոպոլիս և կեսարիա 'ի շարժմանէ կործանեցան : Յանտիոք ի եպիսկոպոս և կաց կոանէիոս :
			ամնե ամնզ ամնէ	Ժգ Ժդ Ժե	Ադրիանոս յաթենս ձմեռեաց , և եռես զիւր եպեսկոպոսեցոյ · որոց և բազում ինչ կազմեաց · և զաղօնն եգ · և մատենագրութիւս գործեաց :
	Աղեքսանդրացւոց եկեղեցւոյն ի եպիսկոպոս եւմինէս ամս ժԳ :	մինչ	ամնը	Ժզ	Փաբոբինոս և պազիմոն հանգոյք Տանաւէին :

Հրեայք ապստամբեցին , և 'ի պաղեստինացւոց աշխարհն դիմեցին՝ 'ի դատաւորութեան նահանգին տիխինեայ որդւոյ ռոմփայ · ո բուամ և զօր առաքեաց ինքնակալն :

(ad verbum) 2141. (Ադριανὸς) ὁ αὐτοκράτωρ πατὴρ πατρίδος ἀνηγορεύθη , καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Σεβαστή . Chron. Pasch. 203. D.

2143. Νικόπολις καὶ Καισάρεια σεισμῷ κατεπτώθησαν . Sync. 278. B.

2145. Ադριανὸς παραχειμάζων ἐν Ἀθήναις

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Adrianus*	
	Cephisus fluvius Eleusinam oppressit *(inundavit)*, cuique pontem Hadrianus conjuxit, et Athenis quidem hibernavit.		2138	6	
			2139	7	

Hierosolymitanae ecclesiae dignitatem post Philippum, x. excepit Enecas *(Seneca)*. Post quem XI. Justus. Post quem XII. Levi. Post quem XIII. Ephraem. Post quem XIV. Josephus. Post quem XV. Juda. Hi omnes ex circumcisione Episcopi perseverarunt usque ad obsidionem Hadriani.

Hadrianus Eleusinas res calluit, multaque (dona) Atheniensium urbi largitus est.	226	2140	8	Romanae ecclesiae episcopatum excepit VI. Telesphorus annis XI.

Quadratus Apostolorum auditor, et Aristides nostri dogmatis Philosophus Atheniensis, Hadriano supplicationes dedere apologeticas ob mandatum. Acceperat tamen et a Sereno Lucido (Granio) praeside literas de christianis, quod nempe iniquum sit occidi eos solo rumore sine inquisitione, neque ullo accusationis loco. Scribit (itaque Hadrianus) ad Minucium Fundanum Proconsulem Asiae, sine ullo damno et accusatione minime eos judicari. Pagina vero diplomatis illius hucusque circumfertur.

	Imperator pater patriae appellatus, et uxor ejus Sebaste (sc. Augusta, appellata).		2141	9	
			2142	10	
	Antoninus quidam (Hier. Antinous puer) regius in Aegypto mortuus, et propter revelationem ut Deus honoratus fuit.		2143	11	Nicopolis et Caesarea terraemotu conciderunt.
U. C. 880		227	2144	12	Antiochiae IV. episcopus constitutus Cornelius.
			2145	13	Hadrianus Athenis hiemavit, et Eleusinas res invisit, quibus etiam multa (loca) construxit, et agonem edidit, bibliothecasque fecit.
			2146	14	
			2147	15	
	Alexandrinae ecclesiae VI. episcopus Eumenes annis XIII.	228	2148	16	Phavorinus et Polemon Rhetores agnoscebantur.

Judaei rebellarunt, et Palaestinam invaserunt, sub Praeside provinciae Tycinio filio Rufi, cui et exercitum Imperator misit.

μυεῖται τὰ Ἐλευσίνια, ἔνθα καὶ ἄξιον ἀγῶνα, ἐπισκευάσας πολλὰ τῷ τόπῳ, καὶ βιβλιοθήκας συστησάμενος. Sync. 278. C.

2148. Φαβουρῖνος καὶ Πολέμων ὁ ῥήτωρ ἐγνωρίζοντο. Sync. 278. E.

Ընթ. Հռով.		Ոսմ. գիրս.	Ամ Աբրահ.	Հռոմ. Աթ. ըիանոս.	
			ՍԶԽԹ	ԺԿ	Բասիլիդես հերձուածապետ ընդ այն ժամանակս երևեցաւ։

Որ հրեից ապստամբութեանն առաջնորդ էր՝ քովքերաս, զրաւմն ի քրիստոնէից պէսպէս տանջանաց պատժեաց. քանզի չկամէին երթալ ընդ նմա ի ձակատս ի վերայ հռոմայեցւոց։

Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց Ը հիգինոս ամս Դ։		ՍԶԾ ՍԶԾա	Ժը ԺԹ

Որ ի պաղեստինացւոց աշխարհին հրեական պատերազմն էր՝ վախճանեցաւ, յարակցուկ մնացասլուբ ասլրելով հրեից. յայնմ ժամանակ հետէ և եկանել յերուսաղէմ ամենևին արգելան՝ նաև ոչ մնք, և ապա հռոմայեցւոց հրամանաւ։

Ադրիանոս մահկանացու ջրգռութեամբ անկեալ վախճանեցաւ ի բաբիլս։	Միթ	ՍԶԾը ՍԶԾդ	ի իա	Երուսաղէմացւոց եկեղեցւոյն առաջին ի հեթանոսաց եկաց եպիսկոպոս Մարկոս ամս Ժը, ի նոսա ազէ ի թլփատութենէն եպիսկոպոսաց։

Ի հիւգինեայ հռոմայեցւոց եպիսկոպոսութեանն՝ վաղենտինոս հերձուածապետ, և կերդոն մարկիոնացւոց հերձուածոյն առաջնորդ՝ ի հռոմ հասին։

				Տիոս անթանինոս՝ որ իւրմէ յառն իշխեցաւծ, հռոմ. գրէ օրգռուէն ասրիէնոս և զսոյս ամս ԽԸ և ամիս Չ։	
Կ պզ	Ալեքսանդրոս հայր աշխարհի անուանեցաւ։		ՍԶԾդ	ա	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն Թ՝ յաջորդեաց պիոս ամս ԺԸ։
	Յուստինոս փիղիսոփոս ի մեր հաւատքի գիր պաշտպանաց անձին վասն հրամանին մատոյց։	Մ Շ	ՍԶԾե ՍԶԾզ	բ գ	
			ՍԶԾէ ՍԶԾը	դ ե	Յանախագ եպիսկոպոս եկաց երկին։
	Վաղենտինոս ընդ այն ժամանակս էր. և մեհեաց եհաս մինչև յանիկոտոս։		ՍԶԾթ	զ	
		Մլիս	ՍԶԿ ՍԶԿա ՍԶԿբ ՍԶԿգ	է ը թ ժ	Ս Հագէմէս (Հեռիդէս) կրճատաւն՝ քնարահատարան օրինաց Հաբատարապետ Հանաշէր։
Կ ջ		Մլիբ	ՍԶԿդ	ժա	

(ad verbum) 2154. Αντωνίνος πατὴρ πατρίδος προσηγορεύθη. Sync. 279. B.

2160. Μισομίδης Κρὴς ποιητὴς νόμων κιθαρωδικῶν ἐγνωρίζετο. Sync. 279. C.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Adrianus*	
			2149	17	Basilides haeresiarcha iis temporibus apparuit.

Qui dux factionis Judaeorum fuerat Cochebas, plurimos Christianorum diversis suppliciis affecit, eoquod noluissent proficisci cum illo pugnatum contra Romanos.

Romanae ecclesiae episcopatum excepit VIII. Hyginus annis IV.		2150	18	
		2151	19	

Quod in Palaestina bellum Judaicum gerebatur finem habuit, vix demum ignominiose et infeliciter servatis Judaeis. Ex eo tempore etiam ascendere in Hierosolymam omnino prohibiti, primum Dei nutu, deinde Romanorum interdictione.

	229	2152	20	Hierosolymitanae ecclesiae primus ex Ethnicis episcopus constitutus est Marcus annis XVI. deficientibus ex circumcisione episcopis.
Hadrianus lethali hydropisi jacens decessit apud Bajas.		2153	21	

Sub Hyginio Romanorum episcopo Valentinus haeresiarcha, et Cerdon Marcionistarum haeresis auctor, Romam pervenerunt.

				Titus Antonius, qui vocatus est Pius, cum filiis Aurelio et Lucio an. XXII. et mens. VI.
U. C. 890			2154	1	Romanae ecclesiae episcopatum IX. excepit Pius annis XV.
Antoninus Pater Patriae appellatus.			2155	2	
Justinus nostri dogmatis Philosophus librum supplicationis propriae ob mandatum adhibuit.		230	2156	3	
			2157	4	
			2158	5	Antiochiae episcopus constitutus Eron.
			2159	6	
Valentinus iis temporibus fuit, et permansit usque ad Anicetum.		231	2160	7	Mesodemes (*Mesomides*) Cretensis Citharoedorum legis artifex agnoscebatur.
			2161	8	
			2162	9	
			2163	10	
U. C. 900		232	2164	11	

Fragm. Gr. ad sensum.

2156. Ιουστῖνος φιλόσοφος προσηγορεύθη, ὃς ὑπὲρ τοῦ καθ' ἡμᾶς ὀρθοῦ λόγου βίβλον ἀπολογίας Αντωνίνῳ ἐπέδωκεν. Sync. 279. B.

Ա. ռէյանոս փիղևստիոս նիկոմիդացի, և մաքսիմոս տիւբացի, և ապո-
ղոնիոս ատոյիկեան կարքեդոնացի, և բասիլիդէս սիւիւթուպօղևտացի՝
փիղևստիպք ձանաչէին. որ և վարդապետք իսկ բերեսիմոյ կոչեր
եղեն։

Շար. Հատ. հայ		Ոչխ. դիս.	Ան. Ածա.	Հատուածոց Անգամից հանդերձ տրա- ւեալն	
			սձկե	ԺԲ	
			սձկզ	Ժգ	
			սձկէ	Ժդ	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զէ- պիսկոպոսութիւնն Ի Պիէ- ռոս յաջորդեաց ամն ԺԸ. առ որով պօղիկարպոս երթեալ՝ Հռո՞ մ զքազուսն՝ ի հերետիկո- սացն դարձոյց։	ՄԻՔ	սձկը	Ժե	Արեսկէս փիլիսոփոս կիւնիկ կոս Ճանաչէը. Նա յուսարնակ փիղևստիպն՝ որ՝ի մերմ ազգս էր՝ խարդախեաց գմարտիրո- սութիւան մասն. քանզի ա- նուաս կուզս և չփիղևստիոս երևէր։
			սձկթ	Ժզ	
			սձկ	Ժէ	
	Ադրիանդրացւոց եկեղեց- ւոյն զեպիսկոպոսութիւնն Ը յաջորդեաց կեզադիան ամն ԺԲ։		սձկա	Ժը	
		ՄԻՔ	սձկր	Ժթ	
			սձկդ	Ի	
Կ ՔՇ			սձկգ	իա	
			սձկե	իբ	
	Երուսաղէմացւոց եկեղեց- ւոյն զեպիսկոպոսութիւնն յա- ջորդեաց Ժէ կասիանոս։ յետ որոյ Ժը պուպիոս։ յետ որոյ Ժթ մաքսիմիանոս։ յետ որոյ Ի յուլիանոս։ յետ որոյ իա գայիանոս։ յետ որոյ իբ սիմ- մաքոս։ յետ որոյ իգ գայիոս։ յետ որոյ իդ յուլիանոս։ յետ որոյ իե ապիան։	ՄԻԵ	սձկզ	իգ	Մարիոս սարէլիանոս. որ և Բերոս զոյիս սարէլիոս ի- մաքոս ամն ԺԸ։
			սձկէ	ա	Մինգիա զուկիոս կայսր յա-
			սձկը	բ	ռաջին զմեհեանն չիներ, հուր յերկինէ յարևմտից յարևել ցոլացեալ երևեցաւ։
	Վղոզոէսոս արքայ պարթևաց ի հռոմայեցւոց վայրս արշա- ւեաց։		սձկթ	գ	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն Ժե եպիսկոպոս եկաց սովսէր ամն Ը։	ՄԻԳ	սձձ	դ	
			սձձա	ե	
	Զուկիոս կայսր զպարթևս հնազանդեաց, և եղ՝ի ձեռն հանդերձ եղբարբն։		սձձբ	զ	
			սձձգ	է	

Ի հաստատել հալածանաց եկեղեցւոյն վկայեաց պօղիկարպոս. որոյ
և վկայութիւնն գրով յիշատակի. բազումք և ի գաղղիս քաջու-
թեամբ վկայեցան. որոց ձգտունք և ցայժմ իսկ կարգաւ գրեալ կան։

(ad verb.) 2179. Οὐολόγεσσος Πάρθων βασιλεὺς τὴν Ρωμαίων χώραν κατέδραμεν. Sync. 280. C.

Arrianus Philosophus Nicomediensis, et Maximus Tyrius, et Apollonius Stoicus Carchedonius, et Basylides Scythopolitanus Philosophi agnoscebantur, quique Verissimi Caesaris praeceptores utique fuerunt.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Romanorum Antoninus cum filiis*	
			2165	12	
			2166	13	
			2167	14	
	Romanae ecclesiae episcopatum x. excepit Anicetus annis xi. Sub quo Polycarpus Romam veniens, multos ex haereticis convertit (vel multos ab haeretico errore, juxta Hier.)	233	2168	15	Crescens Cynicus Philosophus agnoscebatur. Is Justino nostri dogmatis Philosopho mortem martyrii insidiatus est, quia apud ipsum helluo et Philisophiae expers apparebat.
			2169	16	
			2170	17	
	Alexandrinae ecclesiae episcopatum viii. excepit Celadion annis xiv.		2171	18	
		234	2172	19	
			2173	20	
U. C. 910			2174	21	
			2175	22	
	Hierosolymitanae ecclesiae episcopatum suscepit xvii. Cassianus. Post quem xviii. Publius: post quem xix. Maximianus: Post quem xx. Julianus, post quem xxi. Cajanus, post quem xxii. Symmachus, post quem xxiii. Cajus, post quem xxiv. Julianus, post quem xxv. Apion.	235	2176	23	
				Marcus Aurelianus, qui et Verus. Lucius Aurelius Commodus. ann. xix.	
			2177	1	Lucio Caesare Athenis templum aedificante, ignis de caelo ab Occidente in Orientem ferri visus.
			2178	2	
	Vologesus rex Parthorum, Romanorum fines invasit.		2179	3	
	Romanae ecclesiae xi. episcopus constitutus Soter annis viii.	236	2180	4	
			2181	5	
	Lucius Caesar Parthos subegit, triumphavitque cum fratre.		2182	6	
			2183	7	

Persecutione Ecclesiam occupante, Polycarpus martyrium subiit, cujusque Martyrium scriptis traditum memoratur. Plurimi etiam in Gallia generosè martyrium passi; quorum certamina hucusque sanè ex ordine scripta perseverant.

(*ad sens.*) 2182. Λούκιος Καῖσαρ Πάρθους ὑποτάξας, κατ' αὐτῶν ἐθριάμβευσεν. Sync. 280. B.

Շար. Համ. Ոսկ.		Ուղղ. գիրս.	Ան. Աբբահ.	Համեմատ. Մատթ. ուրիշս. անգլ. Նիկոս. ասբերս.	
Κ ϛζ	Սրածուխեան ախտ կալաւ, և մինչև ի հոտ եհաս :	միϛ	ան̃ձդ	Ը	Համայնից պատերազմ յարեաւ ընդ գերմանացիս և ընդ գահ և ընդ սարմատս և ընդ կուադս :
	Համայնից (Ալեքսանդրացոց) եկեղեցւոյն ԺԷ եպիսկ. պատ եկաց ագրիպինոս ամս Ժ :		ան̃ձե	Թ	Անտիոքացոց եկեղեցւոյն Ի եպիսկոպոս եկաց Թեոփիղոս. որոյ բազումք գիրք յայժմ ջրջին :
	Պիսիանոս կիղիկեցի սուէտ՝ որ զծովական մրմունջն առեալ, ճանապէր :		ան̃ձզ	Ժ	Ղուկիոս ինքնակալ վախճան դեցաւ, Թագաւորեալ ամս Ժ :
			ան̃ձէ	Ժա	Ազողինարոս ախոյեն յերթ պօղիտացւոց նահանգին եպիս. կոպոս ճանապէր :
		միը	ան̃ձը	Ժբ	Փռնեզացւոց սուտ մարգարէուհին յարեաւ :

Ընտանիանոս ինքնակալ ատենս գրգռէր ի պատերազմունս, ինքնին երթայր, և զպարսպատեռոն առաքէր. յորժամ պերտինաքս և որ ընդ նմանն՝ էին ի կուադս, ի ծարաւոյ նեղէին, և վասն քրիստոնէից զինուորաց աղօթից անձրեւ եկն յայ. և ի վերայ Թշնամեացն՝ գերմանից և սարմատաց՝ կայծակունք տեղացին, և զպաղումն ի նոցանէ սատակեցին : Ասի Թէ և Թունդք ևս կան մարկոսի արքայի, յորս վկայէ՝ Թէ սատակեցոյց էին զօրք նորա. և քրիստոնէից աղօթիւք ապրեցան :

			ան̃ձթ	Ժգ	Համայնից եկեղեցւոյն
			ան̃ղ	Ժդ	զեպիսկոպոսութիւնն ԺԸ յա
			ան̃ղա	Ժե	ղորդեաց եղեւ Թերիոս ամս ԺԸ :
	Անտինոս զհոմոզոս զորգի իւր բարձակից Թագաւորու Թեան արար :	միԹ	ան̃ղբ	Ժզ	Աստիկոս պատրիկեան Հա նապէր :
			ան̃ղգ	Ժէ	Անտիոքացոց Է եպիսկոպոս եկաց մաքսիմոս :
Κ ϛՀ			ան̃ղդ	Ժը	Անտինոս հանգեաւ որգ. ւովքն հակառակ պատերազմ. զան կատարեաց զիերուսաղեմն ձեռնէքն :

Ինքնակալքն սարգև առաքեցին, և ազդի ազդի տեսիլս Թա-

(ad verbum) 2184. Λοιμώδης νόσος ἐπικρατήσασα μέχρι Ρώμης ἐσθασεν. Sync. 280. D. 2188. Αντωνίνος αὐτοκράτωρ πυκνῶς τοῖς πολεμίοις ἐπέκειτο, αὐτός τε παρών, καὶ τοὺς πολεμάρχας ἀποστέλλων. Καὶ Περτίνακι καὶ τοῖς ἄλλοις σὺν αὐτῷ (supplet Scal. ἐν Κουάδοις) δίΔει πιεζομένοις, ὄμβρος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (Scal. Θεοῦ) ἐγένετο, καὶ τοῖς ἀντιτασσομένοις Γερμανικοῖς, καὶ Σαρμάταις σκηπτὸς ἔπεσε (Scal. ἐπέπεσεν), πολλούς τε αὐτῶν διέφθειρε. Λέγεται δέ, ὡς καὶ ἐπιστολαὶ φέρονται Μάρκου τοῦ βασιλέως, ἐν αἷς μαρτυρεῖ μέλλοντα τὸν στρατὸν αὐτοῦ διαφθείρεσθαι, ταῖς τῶν χριστιανῶν εὐχαῖς διασεσῶσθαι. Chron.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Romanorum Marcus Aurelius Anton. Severus*	
U. C. 920	Pestilentiae morbus saeviit, et usque Romam pervenit.	237	2184	8	Romanorum bellum exortum contra Germanos, Dacos, Sarmatas, et Quados.
	Romanae (Alexandrinae) ecclesiae XII. episcopus constitutus Agrippinus annis IX.		2185	9	Antiochenae ecclesiae VI. episcopus constitutus Theophilus, cujus plurimi libri hucusque circumferuntur.
	Pipianus (lege Oppianus) Cilix poeta, qui marinas susurrationes creavit, agnoscebatur.		2186	10	Lucius Imperator decessit, cum regnasset annos IX.
			2187	11	Apollinaris Asianus Hierapolitanae provinciae episcopus agnoscebatur.
		238	2188	12	Phrygum pseudoprophetia orta.

Antoninus Imperator saepe excitatus in bella, nunc per se pergebat, nunc Duces militares destinabat. Quum vero Pertinax, et qui cum eo erant, apud Quados siti laborarent, propter militum Christianorum preces pluvia divinitùs missa est, atque super hostes Germanos et Sarmatas fulmina e coelo jactata plurimos eorum deperdiderunt. Dicitur, quod et literae quoque extant Marci Regis, quibus testatur exercitum suum periturum fuisse, at Christianorum precibus servatum esse.

			2189	13	Romanae ecclesiae episcopatum XIII. excepit Eleutherius annis XV.
			2190	14	
			2191	15	
	Antoninus Commodum filium suum consortem regni fecit.	239	2192	16	Atticus Platonicus agnoscebatur.
			2193	17	Antiochensium VII. episcopus constitutus Maximus.
U. C. 930			2194	18	Antoninus cum filiis contra praeliantes triumphum peregit.

Imperatores dona distribuerunt, et diversi generis spectacula thea-

Pasch. 208. D.

2192. Αντωνῖνος κοινωνὸν τῆς βασιλείας Κόμοδον ἴδιον παῖδα ἀνέδειξεν. Sync. 281. C.

2194. Οἱ αὐτοκράτορες διανομὰς καὶ δέκα παντοίας παρέσχον, τότε δημόσια (Scal. supplet. τέλη) ἀνῆκαν, καὶ τοὺς τῶν χρεῶν χάρτας ἐπὶ τῆς Ρωμαϊνσίας ἀγορᾶς κατέφλεξαν. Sync. 281. D.

(*ad sensum*) 2184. Ρωμαῖοι Γερμανοὺς, καὶ Σαυρομάτας, καὶ Δάκας, καὶ Κουάδας κατεπάλαισαν. Sync. 280. C. D.

2187. Απολλινάριος ἐπίσκοπος Ιεραπόλεως τῆς ἐν Ασίᾳ (ἱερὸς ἀνὴρ) ἤκμαζε. Sync. 280. D.

տերց ցուցին. և որ ինչ ոք արծաթի յարքունիս պարտէր՝ թողին, և զմուրհակն յիւրոմանէսիայ ('ի հռոմկ.) հրապարակի այրեցին. և ղեր ինչ օրէնս և հրամանս աղնուագոյնս գիտէին՝ նորոգեցին։

Ամ. Հռոմ.		Ոսկի	Ամ Աբրահ.	Համեմատութիւն Մարդոյ ընդ բնական տեսակս	
	Սաւուղա (անուանա) ասիացւոց 'ի չարժմանէ կործանեցաւ. և նախ քան զինեալն՝ ասան ամի հարկ թողան։		ՍԺՂԵ	ԺԹ	Աղտանինոս ջերեալ վախճանեցաւ 'ի պանդխտ։
				Կոմ. տ. մ. ՃՀ։	Կոմոդոս սերաստոս 'ի սենկղիտոսէն անուանեցաւ։
	Սարապիանն յաղէքսանդրիա այրեցաւ։	ՄԽ	ՍԺՂԶ	ա	
	Աղէքսանդրացւոց եկեղեցւոյն Ժ եպիսկոպոս եկաց յաղնեաս ամս Ժ։		ՍԺՂԷ	բ	
			ՍԺՂԸ	գ	
			ՍԺՂԹ	դ	
		ՄԽԱ	ՍՄ	ե	

Նրուսաղէմացւոց եկեղեցւոյն ԻԷ եպիսկոպոս եկաց Մաքսիմոս։ Յետ որոյ ԻԷ անտանինոս։ Յետ որոյ ԻԸ վաղէս։ Յետ որոյ ԻԹ դուղիքեանոս։ Յետ որոյ Լ նարկիսոս։ Յետ որոյ ԼԱ դիոս։ Յետ որոյ ԼԲ գերմանիոն։ Յետ որոյ ԼԳ գորգիանոս։ Յետ որոյ ԼԴ՝ դարձեալ նոյն նարկիսոս, որ յառաջագոյն ասացաւ։ Ո՛չ այսչափ եւ պիսկոպոսս յերուսաղէմ կացեալց՝ չէղև մէզ 'ի դէպ զնուրքանչիւր ժամանակս յօրինել՝ վասն չգտանելոյ ամբողջ զամն վերակացութեանն։

			ամս	Զ	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց բնկատր ամն Ժբ։		ամբ	Է	'ի կապետոդիան կայծակունք տեղացին, և սաստիկ հրայրնացք զմատնադարանն և զայլ եւս բազում կողմանս այրեցին։
Կ քա		ՄԽԲ	ամգ	Ը	
			ամդ	Թ	
	Ծկղտոսն գլուխ 'ի բաց առ կոմոդոս, և զնոր պատկեր եգ։		ամե	Ժ	
	Ծաղէքսանդրացւոց եկեղեցւոյն զպիսկոպոսութիւնն Ժե յաջորդեաց դեմետրիոս ամս ԽԸ։		ամզ	Ժա	Աղտխրացաւ եկեղեցւոյն Ը եպիսկոպոս եկաց սաղապիոն։
	Սաստիկ հրայրեացք չինաս.		ամէ	Ժբ	Կոմոդոս զբազումս 'ի նշանաբ

Fragm. Gr. ad verbum.

2195. Σμύρνα πόλις Ἀσίας σεισμῷ κατεπτώθη, καὶ πρὸς οἰκοδομὴν ἀνέθη τῶν φόρων ἐτῶν ί. Sync. 281. E.

Κόμοδος ὑπὸ τῆς συγκλήτου Σεβαστὸς ἀνερρήθη. Sync. 282. A.

2196. Τὸ Σεραπεῖον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατεφλέχθη. Sync. 282. A.

tralia exhibuerunt, et pecuniam, quam Fisco quisque debebat, indulserunt, tabulasque in medio foro Romano incenderunt, atque quascumque leges et constitutiones optimas cognoscebant, repararunt.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Romanorum Marcus Aurelius Antoninus*	
	Savona (lege, Smyrna) Asianorum terraemotu corruit, ante reparationem vero decennale tributum permissum.		2195	19	Antoninus febri laborans decessit in Pannonia.
				Commodus annis XIII.	Commodus à Senatu Sebastus (Augustus) appellatus.
	Sarabion Alexandriae incensum.	240	2196	1	
	Alexandrinae ecclesiae x. episcopus constitutus Julianus annis x.		2197	2	
			1198	3	
			2199	4	
		241	2200	5	

Hierosolymitanae ecclesiae XXVI. episcopus constitutus Maximus. Post quem XXVII. Antoninus. Post quem XXVIII. Valens. Post quem XXIX. Dulichianus. Post quem XXX. Narcissus. Post quem XXXI. Dius. Post quem XXXII. Germanio. Post quem XXXIII. Gordianus. Post quem XXXIV. rursum idem Narcissus praedictus. Tot in Hierusalem Episcopis constitutis, vix convenit nobis singulorum tempora discernere, eo quod non invenimus integros annos dignitatis.

			2201	6	
	Romanae ecclesiae episcopatum accepit Victor annis XII.		2202	7	In Capitolium fulmina ruere, et magna incendia bibliothecam et alias quoque partes plurimas concremarunt.
U. C. 940			2203	8	
		242	2204	9	
	Colossi caput sustulit Commodus, suamque imaginem reposuit.		2205	10	
	Alexandrinae ecclesiae episcopatum XI. accepit Demetrius annis XLIII.		2206	11	Antiochenae ecclesiae VIII. episcopus constitutus Sarapion.
	Maxima incendia aedificiorum		2207	12	Commodus multos nobilium

2202. Ἐν τῷ Καπετωλίῳ (Ῥώμης) σκηπτὸς ἔπεσε, καὶ σφοδρὸς ἐμπρησμὸς γέγονε, καὶ τοὺς βιβλιοθήκας, καὶ ὅλα (lege ἄλλα) τὰ μέρη (Ῥώμης αὐτῆς) ἐκέντλεσεν. Chron. Pasch. 210. E.

2204. Τοῦ Κολοσσοῦ (Ῥόδου) τὴν κεφαλὴν ἀφελὼν Κόμμοδος, ἰδίαν ἐπέθηκεν εἰκόνα Chron. Pasch. 210. E.

Ամ. Տեառն.		Ոսկ. դիոն.	Աթ. Ադրիան.	Տուռն. Կոմմ. Ա.	
	Ծաց եղեն, և զպատասան և զհուսանացս առնեն և զայլ ինչ բազում ապականեցին ի հռոմ:	Միմգ	սմլ	Ժգ	աւրաց կատարէր· և բազում չքնեաղ տեսիլս յուսցանէր:
				Իշխանու. դեր. պիոպո. Ա:	Կոմմոդոս յանկարծակի վախ ձգեցաւ հերձեալ (յն. և լատ. հերձեալ) յատպանան բնաւ ախտանոսի:
	Կղէմէս աղէքսանդրացի երէց՝ և պանտենոս փիղևսոփոս սուղի կեան ի մերմ ռճոյս պայծառ ուսոյին:		սմԹ	ա	Պերթինաքս սպանաւ ի պատգամաւն:
				Սենատ. ամ:	Յաղագս զսինկղետոսն կնոջ նորա սերտասէ կռէր, զորգի իւր կայսր կացուցանէր· սակը տինաքս գիմագրժ լինէր· բռնաբար գայր հասանէր իշխանութեան:
			սմԺ	ա	
	Եբրուսազիմացւոց եկեղեցւոյն ըՀ եպիսկոպոս եկաց նորս կէսս: Եւ կէսաբացւոց եկեղեցւոյն պօղիկրատէս, և բազիցս եպիսկոպոս, ասեացւոց նահանգաց հովիւք Ճանաչէին:		սմԺա	բ	
		Միմէ	սմԺբ	գ	
Կ ջճ			սմԺգ	դ	
			սմԺդ	ե	
			սմԺե	զ	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն գեպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց Ժէ. զեփրինոս սմս Ժէ:	Միմե	սմԺզ	է	Ի հասանել հալածանաց ա. զքսանդրացւոց եկեղեցւոյն՝ զեռնիգէս հայր օրոգինի գրաց գրի վկայեաց:
			սմԺէ	ը	
			սմԺը	Թ	
	Աղէքսանդրոս ի գաւառս Թեան պայծառացաւ:		սմԺԹ	Ժ	
	Կղէմէս ընդ այն ժամանակս գներ գիրս:	Միմշ	սմի	Ժա	Մաւսիանոս մեր գրագիր Ճանաչէր:
	Որոգինէս զարմանալի յաղէքսանդրիա ի մեռաղ հասաւ կի Ճանաչէր:		սմիա	Ժբ	
			սմիբ	Ժգ	
			սմիգ	Ժդ	
Կ ջկ		Միմէ	սմիդ	Ժե	
			սմիե	Ժզ	
			սմիզ	Ժէ	
			սմիէ	Ժը	Աւերս վախճանեցաւ ի բաւ բարեաց:
				Ընտրեցաւ որդի սեն րեայ, որ իւնչոս կոչ էր:	
		Միմը	սմիը	ա	Ընտրեցաւ ի եպիսկոպոս եկաց ասկղեպիադես:
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն գեպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց կազիսթոս սմս Թ:		սմիԹ	բ	
			սմլ	գ	

(ad verbum) 2208. Εμπρησμός μέγας τὸ παλάτιον Ρώμης, καὶ τὴν οἰκίαν τῶν παρθένων, καὶ ἄλλα πλείστα ἐνέπρησεν. Sync. 282. B.

2208. Κόμμοδος αἰφνίδιον ἐτελεύτησεν, ἀπο-

πνιγεὶς ἐν οἰκίᾳ Βιστιανου. Chron. Pasch. 211. A.

2209. Περτίνακ, ἀξιούσῃ τῇ Συγκλήτῳ (Ρωμαίων) τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Σεβαστὴν ὀνομάσαι,

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Commodus*	
	facta sunt, et palatium, et aedes Virginum, plurimaque Romae (loca) devastarunt.	243	2208	13	interimit, multaqae spectacula venusta exhibet.
				Elinus Pertinax ann. I.	Commodus ex improviso obiit strangulatus in aedibus Vestiliani.
	Clemens Alexandriae presbyter, et Pantaenus Philosophus Stoicus, ex nostro dogmate, clari habentur.		2209	1	Pertinax in Palatio occisus.
				Severus annis XVIII.	Obsecranti Senatui ut uxorem suam Sebasten (Augustam) appellaret, et filium suum Caesarem crearet, contradicit Pertinax; (quum vel ipse) per vim ad imperium adductus fuerit.
			2210	1	
	Hierosolymitanae ecclesiae XXXV. episcopus constitutus Narcissus, Caesariensis vero ecclesiae Polycrates, et Bacchylus episcopus, Asianae provinciae pastores agnoscebantur.		2211	2	
		244	2212	3	
			2213	4	
U. C. 950			2214	5	
			2215	6	
	Romanae ecclesiae episcopatum accepit XIV. Zephyrinus annis XII.	245	2216	7	Persecutione Alexandrinam ecclesiam pervadente, Leonides Origenis scriptoris pater martyrium passus est.
			2217	8	
			2218	9	
	Alexander in Confessione claruit.		2219	10	
	Clemens iis temporibus libris conscribendis operam dabat.	246	2220	11	Musianus noster Scriptor agnoscebatur.
	Origenes mirabilis Alexandriae puerili aetate agnoscebatur.		2221	12	
			2222	13	
			2223	14	
U. C. 960		247	2224	15	
			2225	16	
			2226	17	
			2227	18	Severus a Barbaris morte multatus.
				Antoninus filius Severi, Caracallus dictus, annis VII.	
		248	2228	1	Antiochensium IX. episcopus constitutus Asclepiades.
	Romanae ecclesiae episcopatum excepit Callistus annis IX.		2229	2	
			2230	3	

καὶ τὸν υἱὸν Καίσαρα ἀποδεῖξαι, ἀντεῖπε, φασκων, ἱκανόν, ὅτι βεβιασμένος πάρεισι ἐπὶ τὴν ἀρχὴν. Chron. Pasch. 211. B.

(*ad sensum*) 2216. Λεονίδης Ὠριγένης πατὴρ ἐμαρτύρησε, διωγμοῦ γεγονότος ἐν Αλεξανδρείᾳ. Sync. 283. A.

2220. Μουσιανὸς ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς ἐγνωρίζετο. Sync. 328. A.

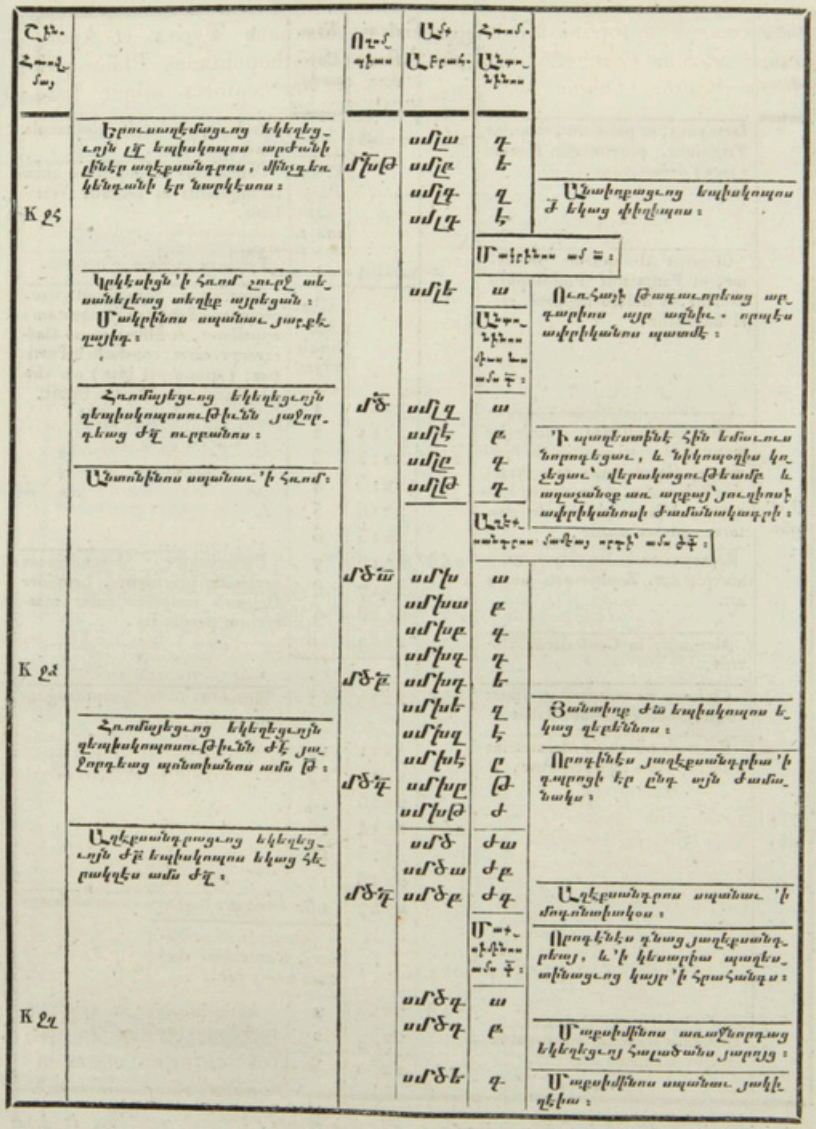

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Antoninus*	
	Hierosolymitanae ecclesiae XXXVI. episcopus qui eligeretur dignus est effectus Alexander, adhuc vivente Narcisso.	249	2231	4	
			2232	5	
			2233	6	Antiochensium episcopus X. constitutus Philippus.
U. C. 97°			2234	7	
				Macrinus an. I.	
	Circensium Romae loca Ampitheatralia succensa. Macrinus occisus Archelaide.		2235	1	Edessae regnavit Abgarius vir probus, ut Africanus refert.
				Antoninus alter an. IV.	
	Romanae ecclesiae episcopatum accepit XVI. Urbanus.	250	2236	1	
			2237	2	In Palaestina, antiqua Emmaus restaurata, Nicopolisque vocata, praefectura et interpellatione ad regem, Julii Africani chronographi.
	Antoninus Romae occisus.		2238	3	
			2239	4	
				Alexander Mammae filius ann. XIII.	
		251	2240	1	
			2241	2	
			2242	3	
U. C. 98°			2243	4	
		252	2244	5	
			2245	6	Antiochiae XI. episcopus constitutus Zebennus.
	Romanae ecclesiae episcopatum XVII. accepit Pontianus annis IX.		2246	7	
			2247	8	Origenes Alexandriae in Scholis erat iis temporibus.
		253	2248	9	
			2249	10	
	Alexandrinae ecclesiae XII. episcopus constitutus Heracles annis XVI.		2250	11	
			2251	12	
		254	2252	13	Alexander Moguntiaci occisus.
				Maximinus an. III.	Origenes Alexandria discedit, et in Caesarea Palaestinorum exercitabatur.
U. C. 99°			2253	1	
			2254	2	Maximinus adversum ecclesiae antistites persecutionem movit.
			2255	3	Maximinus Aquilejae occisus.

Εμμαοῦς, ἐκτίσθη πόλις, πρεσβεύοντος ὑπὲρ τοῦ τὰ χρονικὰ συγγραψαμένου (Scal. συγγράψαντος). Chron. Pasch. 214. A.

Ըստ Հռոմ. հայ		Ոսմ. դիտ.	Ասհ Աբրահ.	Հռոմ. Գրք. գիտ.	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զպաիսկոպոսութիւնն ժԸ յաջորդեալ անուանքս ասին են: Յետ որոյ ժԹ փաթիանոս ասի ժԿ:	ՄԾԵ	ամԾԶ	ա	
			ամԾԷ	բ	
			ամԾը	գ	
			ամԾԹ	դ	
		ՄԾԶ	ամԿ	ե	
			ամԿա	զ	Գործեցաւ սպանաւ՝ի պաղ Թիա:
	Ի սկզբան Թագաւորու Թեանն փիղիպոսի հանդերձ որդուովն՝ ոմ լցաւ հռոմայ. և գազանք կոտորեցան՝ի մե ծին կրկիսի. Թատերք՝ի գաշ տին առեալ՝զցայգ զերիս ա ւուրս եգան. և զցայգ վաղ Ձան զերիս առաւս առնէին: Ծիւաւորն պոմպէոսի կոչեցաւ. և Ճ սիւն: Ապաթէսք ըստ նաւակատեացն (հռոմայ) քա զաքի ընԹանային:			Փիղիպոս ե պիսկոպոսութիւնն յաջորդ եաց ի կռանէկտոս ասի Ը:	
Կ ե		ՄԾԷ	ամԿա	գ	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն յաջորդ եաց ի կռանէկտոս ասի Ը:
	Ազէքսանդրացւոց եկեղեց ւոյն ԺԷ եպիսկոպոս եկաց գիտենէսիս. այս գիտենէսիս այր Ճարտասանքան յետ ժամա նակաւ առաւել պայծառանայր:		ամԿե	դ	
			ամԿզ	ե	
			ամԿէ	զ	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն իւն եպիսկոպոս եկաց զուկիոս ամիսս ը. յետ որոյ առեփա նոս ասի Ը:	ՄԾԸ	ամԿը	է	Փիղիպոս հանդերձ որդուովն սպանաւ:
				Դիտ. ամ = ե ամիս ը:	
			ամԿԹ	ա	Ի հռոմ շուրջ զիշատիցն այրեցաւ:

Վերկոս զփիղիպոս հանդերձ որդուովն սպանանէ. և վասն նորա քինին, և մերձուին ևս կարգի հալածանաց յարոյց: Վերկոս հանդերձ որդուովն յաբբիտոս սպանաւ: Լխտա սրածուԹեան՝ի բազում կողմանս տիեզերաց տարածեցաւ, և աւելի յազէքսանդրիա և յեգիպտոս. և պատմէ դիոնէսիոս: Ազէքսանդրոս յերուսաղէմ յաջորդեաց ԼՇ եպիսկոպոս մնացանոս:

Աքաիոյացւոց եկեղեցւոյն ԺԸ եպիսկոպոս եկաց բաբէ զաս: Յետ որոյ ժԹ փաթիանոս:			Գործեցաւ ե վերծին նոս ամ Ը. և ամիս Ը:
Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն իԹ եպիսկոպոս եկաց քսիստոս ասի ժԸ:	ամՀ	ա	Կատարեաւ յեկեղեցւոյ Ձեզ քեցաւ, և նաւասարեաւ հեր ձուած յարոյց. զորմէ բազում ինչ գրեալ դիոնիսիոս՝ յան դիմանէ:
	ամՀա	բ	

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Gordianus an. VI.*	
	Romanae ecclesiae episcopatum XVIII. accepit Anterus mense I. Post quem XIX. Fabianus annis XIII.	255	2256	1	
			2257	2	
			2258	3	
			2259	4	
		256	2260	5	
			2261	6	Gordianus in Parthia occisus.
	In principio regni Philippi cum filio, millesimus annus Romae completus est, et bestiae in Circo magno interfectae, ludique theatrales in Campo Martio per noctem tribus diebus			*Philippus an. VII.*	
			2262	1	
U. C. 1000	celebrati, peragebant autem tribus diebus noctes integras. Theatrum Pompeji vocatum (lege, incensum), et Hecatostylon. Stadia pro dedicatione Urbis currebant.	257	2263	2	
			2164	3	Romanae ecclesiae episcopatum accepit XX. Cornelius annis III.
	Alexandrinae ecclesiae XIII. episcopus constitutus Dionysius. Dionysius iste vir disertissimus suis temporibus magis clarebat.		2265	4	
			2266	5	
			2267	6	
	Romanae ecclesiae XXI. episcopus constitutus Lucius mensibus II. post quem Stephanus annis II.	258	2268	7	Philippus cum filio occisus.
				Decius ann. I. mens. III.	
			2269	1	Romae Amphitheatrum incensum.

Decius Philippum cum filio interficit, atque propter odium in eum, adversum nostram quoque religionem persecutionem movit. Decius cum filio in Abritto occisus. Pestilens morbus multas totius orbis partes occupavit, maximeque Alexandriam et Aegyptum. Refert autem Dionysius. Alexandro Jerosolymis successit XXXVI. episcopus Mazbanus.

Antiochenae ecclesiae XII. episcopus constitutus Babylas. Post quem XIII. Fabianus.		*Gallus, et Volusianus ann. II. mens. VI.*	
	2270	1	Novatus ab Ecclesia abscissus est, et Novatianus haeresim suscitavit, quem plurimis scriptis convincit Dionysius.
Romanae ecclesiae XXIII. episcopus constitutus Xistus annis XI.	2271	2	

Ընդ. Հատ. հայ		Ոչխ. պես	Ասի. Ասբահ.	Հատ. Վաղեբ. Ա. Կազբ. ամ. քէ:
	Յանախուք Թ (ԺԳ) եպիսկոպոս եկաց գէմէրթոս:	մԾԹ	սմՂԲ	ա Գաղղա և վոզոսբանոս սպա. նան 'ի հրապարակին փղա. մինայ:
	Վաղեբիանոս յարդոյ հալա. ծանս քրիստոնէից· և առաջ. մանն ծառայութեան կրեաց 'ի բարբարոսաց:		սմՂԳ	բ
Կ ռԺ			սմՂԴ	գ 'Ի վաղեբիանոսէ գերի 'ի պարս երթալոյ՝ գաղիանոս մե. ծամ ոշոյս սրաբ գիւրու. թիւն:
			սմՂԵ	դ
		մՂ	սմՂԶ	ե
			սմՂԷ	զ
	Յանախուք ԺԵ եպիսկոպոս եկաց պօղոս սամոսատացի· որ և հերետիկոս գտաւ մերժեցաւ:		սմՂԸ	է
			սմՂԹ	ը
		մՂԻ	սմՁ	թ Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն իջ եպիսկոպոս եկաց գիոնէ. սիոս սմն ԺԲ:
			սմՁա	ժ
	Աղէքսանդրացւոց եկեղեց. ւոյն ԺԲ եպիսկոպոս եկաց մաքսիմոս սմն ԺԲ:		սմՁբ	ժա Երուսաղէմի եկեղեցւոյն լԵ եպիսկոպոս եկաց հիւմինոս:
			սմՁգ	ժբ
Կ ռՁ		մՂԲ	սմՁդ	ժգ Սամոսատացին պօղոս զառաջ կանոնան որոշեաց, և զարանէ. մինի հերձուածն նորոգեաց· ընդ որոյ անկանելն փոխանակ կայ ԺԶ եպիսկոպոս գոնիոս:
			սմՁե	ժդ
			սմՁզ	ժե Գաղէանոս ապանաւ 'ի մեգիդ. զանոն: Կղե. գիոսամ. Ե. Ե. գիս Ի:
	Ջաղէքսանդրեայ արտաքին անդաստանան բազում պաշ. րեալ 'ի վերջին ապականուե. թիւն եհաս:		սմՁէ	ա
		մՂԳ	սմՁը	բ
				Աբրեղիանոս ամ Ի. Ե. գիս Ձ:
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն իջ եպիսկոպոս եկաց փեղիքս սմն ԺԲ:		սմՁԹ	ա Աբրեղիանոս զպաղմիբենա. ցիս նուաճեաց, և զգաղղիս հնազանդեաց:
			սմՂ	բ
			սմՂա	գ
	Աբրեղիանոս խորհեալ հա. լածանս յարուցանել մերում ոշոյս, ոչ բարեհաճեաց ըզ. խարդաւանս նորա արգել, և նենգուածեամբ սպանաւ 'ի նոր բանսին· (καινῷ φρουρίῳ, pro Καινοφρουρίῳ.)	մՂԴ	սմՂԲ	ը Վաւոգիկեցւոց եպիսկոպոս եւաւերէս Ճանաչէր:
			սմՂԳ	գ
				Տ. Ի. գիս ամս Ձ: Յերոյ ոգոնս. բնեանն 'ի գահս՝ ԹագաւորԷաց Փղ. րիանոս ասուրս յԻ: Յետ որոյ ոգո. նասբնեանն 'ի գահս՝ Լ Թագաւորէաց Պրուս ամս Ձ և ամս Ի:
			սմՂե	ա
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն իջ եպիսկոպոս եկաց . . . (եւ ալբիանոս) ամիս Ի: Յետ ո. րոյ իջ գալեոս սմն ԺԶ:	մՂԵ	սմՂզ	բ
			սմՂէ	գ

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Romanorum Valerianus et Gallienus ann. XV.*	
	Antiochiae IX. (XIV) episcopus constitutus Demetrius.	259	2272	1	Gallus et Volusianus in foro Flaminii occisi.
	Valerianus persecutionem in Christianos movit, et illico servitutem barbarorum passus est.		2273	2	
U. C. 1010			2274	3	Valeriano captivo in Persas ducto, Gallienus nostrae institutioni commoditatem reddidit.
			2275	4	
		260	2276	5	
			2277	6	
	Antiochiae XV. episcopus constitutus Paulus Samosatenus; quique haereticus repertus, ejectus fuit.		2278	7	
			2279	8	Romanae Ecclesiae XXIV. episcopus constitutus Dionysius annis XII.
		261	2280	9	
			2281	10	
	Alexandrinae ecclesiae XIV. episcopus constitutus Maximus annis XVIII.		2282	11	Hierosolymitanae eccl. XXV. episc. constitutus Hymenaeus.
			2283	12	Paulus Samosatenus, sanis regulis sepositis, Artemonis haeresim renovavit, in cujus ejecti locum sufficitur XVI. episc. Domnus.
U. C. 1020		262	2284	13	
			2285	14	
			2286	15	
				Claudius ann. I. mens. IX.	Gallienus Mediolani occisus.
	Alexandria, externis agris diu obsessis, novissimam corruptionem experta est.		2287	1	
		263	2288	2	
				Aurelianus ann. V. mens. VI.	
	Romanae ecclesiae XXV. episcopus constitutus Felix annis XIX.		2289	1	Aurelianus Palmirenos subegit, Galliamque domuit.
			2290	2	
			2291	3	
	Aurelianus cum adversum nostrates persecutionem movendam excogitasset, divina iracundia ejusdem stratagema impeditum fuit, et ipse in Novo Carcere (Caenophrurio) dolo occisus est.	264	2292	4	Laodicensium episcopus Eusebius (Pius) agnoscebatur.
U. C. 1030			2293	5	
			2294	6	
				Tacitus menses VI. Quo occiso in Ponto, regnavit Florianus dies LXXXII. Eoque interfecto Tarsi, XXXI (rex) regnavit Probus an. VI. mens. IV.	
			2295	1	
	Romanae ecclesiae XXVI. episcopus constitutus . . . (*supple*, Eutychianus) mensibus II. Post quem XXVII. Cajus annis XV.	265	2296	2	
			2297	3	

Ըստ Հայոց		Ըստ Հին	Ըստ Ասորւոց	Ըստ Տիւրոց	
	Ա՛ոլեկան մանկիքեցւոց հաստ. բէն սատակիչ կարծանաւէն ի վարս մարդկան սպրդեաց և մեռաւ :		ամպը	գ	
			ամպի	ե	
		մկն	այ	զ	
			այա	է	
				Կարաս հանդերձի որդ. ուշն ինքնին և նոյնպիսեաս և նոյնքանութեամբ է :	
	Աղբեսանդացւոց եկեղեցւոյն ժէ եպիսկոպոս թէոդիտաս մեռ ժԹ :		այբ	ա	Ի կարայ վախճանելն ի մեջ Յագեաս , նոյնքանութեամբ առնել վաս լինէր սպանանել ի թագաւորէ և կարծեաս նոյնպէս ի հռոմ. նակայ պատերազմին :
			այգ	բ	
				Ոչխարի էրեքնեաս մա է :	
Կ ամ		մկէ	այդ	ա	
			այե	բ	
			այզ	գ	
			այէ	դ	
		մկը	այը	ե	
			այթ	զ	
	Բռնաբր և կռապով քաղաքի թեբայեցւոց յեգիպտոս ի հնոմոյեցւոց սպատամբեալք ի հիմանց յատակեցան :		այժ	է	Կռատանդինոս և մաքսիմիա նոս կայսերք՝ եղբարք գնացան յերկնուորհեան :
			այժա	ը	
		մկիթ	այժբ	թ	Աղբեսանդրիա հանդերձ և գիպտոսիս յատամարեալ են եկեալ՝ ազբսանդրիա չեկաց ընդդէմ հռոմոյեցւոց ճակատաւն :
Կ աճ			այժգ	ժ	
			այժդ	ժա	
			այժե	ժբ	Ի հռոմ եպիսկոպոս իջ. մարկելեանոս ամս ժ :)
	Վեսուբիոս ապարատակ զրոս ի զորան քրիստոնեայք էին լաւ. լեալ նաւճառաքր . և յայնմ հետէ յամենայն խակ աւելս տարածեցան հաղորդութիւք :	մէ	այժզ	ժգ	
			այժէ	ժդ	Երուսաղէմացւոց եկեղեցւոյն լիջ եպիսկ. զաբդաս :
			այժը	ժե	
			այժթ	ժզ	Երուսաղէմի եկեղեցւոյն թ եպիսկ. եկաց հեբեմն :
	(Այ երջին իերքն պահպանալ գտանի . զոր մնքն է ընդ՝ի Սամոսեթէ ըստ ընթացից Հասկերի՝ այսպէս :)				
	Յանախոք թԺ . եպիսկոպոս Տիւանոս (կամ Տուբիանոս) :	մչ	այի	ժէ	
			այիա	ժը	
	Յազբսանդրիա ժգ եպիսկոպոս Պիմաթաս . ամս Ժ :		այիբ	ժթ	
			այիգ	լ	
				Կոտանդինեաս , ամս . . .	
Կ ռկ		մչբ	այիդ	ա	Ի հռոմ եպիսկոպոս իթ . Եւարեստ է և Ի . միջոսագէս :

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Tacitus*	
	Insana Manichaeorum ruina universis mortifera in hominum mores surrepsit.		2298	4	
			2299	5	
		266	2300	6	
			2301	7	
				Carus cum filiis Carino et Numeriano ann. II.	
	Alexandrinae ecclesiae XV. episcopus Theonas annis XIX.		2302	1	Caro in Mesopotamia extincto, Numeriano quoque interea contigit occidi in Thracia, pariter et Carino in Cornacis praelio.
			2303	2	
				Diocletianus an. XX.	
U. C. 1040		267	2304	1	
			2305	2	
			2306	3	
			2307	4	
		268	2308	5	
			2309	6	
	Busiris et Coptus civitates Thebaeorum in Aegypto contra Romanos rebellantes, a fundamentis ad solum usque subversae sunt.		2310	7	Constantinus et Maximianus Caesares, socii imperii adscripti.
			2311	8	
		269	2312	9	Cum Alexandria una cum Aegypto in rebellionem venisset, Alexandria nequivit resistere Romanorum exercitui.
			2313	10	
U. C. 1050			2314	11	
			2315	12	(*suppl.* Romae episcopus XXVIII. Marcellinus annis IX.)
	Veturius magister militiae eos qui in exercitu Christiani erant, clanculum opprimebat, atque ex illo jam tempore ubique locorum persecutio se extendit.	270	2316	13	
			2317	14	Herosolymitarum ecclesiae XXXVIII. episc. Zabdas.
			2318	15	
			2319	16	Hierosolymitanae ecclesiae XXXIX. episcop. constitutus Hermon.
	... (Ultima pagina, quae desideratur, in Cod. Arm. suppletur a Samuele Armeno Eusebii eclogario, sequenti tenore.)				
		271	2320	17	
	Antiochiae XIX. Episcopus Tyanus (vel Tyriannus).		2321	18	
	Alexandriae XVI. Episcopus Petrus annis X.		2322	19	
			2323	20	
				Constantinus ann...	
U. C. 1060		272	2324	1	Romae Episcopus XXIX. Eusebius, et XXX. Mildiates.

Ընդ. Հռոմ. Տայ		Ոլմ. դէս	Ամս Աբրահ.	Հռոմ. կայս. թագ. դիահաս	
			այբե	բ	
			այիզ	գ	
			այիհ	դ	Ի հռոմ եպիսկոպոս լե. Սեզբեսարոս։
		ՄՀՁ	այիբ	ե	
			այիթ	զ	
	Յաղքսանդրիա պետրոս վկայ. եաց. և յաջորդէ զեպիսկոպոսութիւնն ժէ. աբիւրաս ասիս է։		այէ	է	
			այէա	ը	
	Յաղքսանդրիա եպիսկոպոս ժը. աղքսանդրոս ամն ժէ։	ՄՀՂ	այէը	թ	
			այէգ	ժ	
Կ ամ			այէդ	ժա	(ըստ այլ օրինակի ասա գնի Սեզբեսարոս։)
			այէե	ժբ	
		ՄՀՃ	այէզ	ժգ	
			այէէ	ժդ	
	Աղքսանդրի և արիոսի գժտութիւն։		այէը	ժե	(ըստ Հերոն. յաղով նիկիոյ։)
			այէթ	ժզ	
		ՄՀՂ	այես	ժէ	Յերուսաղէմ եպիսկոպոս մարկիոս (կամ մակարիոս)։
			այեա	ժը	
			այեբ	ժթ	
	(ըստ Թէոփանեայ. ժողովն նիկիոյ.)։		այեգ	ի	Վասնեմեանն կոստանդիանոսի։

Սամ. * Ասասանօր աւազատուէն Քրոնիկոն գրոցն Եւսեբեայ || (և յետ իբր երից ամաց) * Սուրբ ժողովն՝ որ ի Նիկիա յԺը ելն || Իսկ Հերոնիմոս Թէպէա և վեց կամ եօթն ամաք յառաջ յիշէ զժող. Նիկ. այսինքն ի ԺԷ. ամի կայս. և ասկոյն ինքն եւս ի քասնեերորդ ամի կոստանդիանոսի՝ Հանգէպ պիղ կամ պիղատոսի Աբրահամու գնէ վկայեան քրոնիկոնին Եւսեբեայ։

Theophanes in Chron. anno xx. Constantini Magni. Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ εἰκοσαετηρὶς τῆς Κωνσταντίνου Αὐγούστου βασιλείας ἐτελειώθη. καὶ ἐγένετο ἡ ἁγία οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος τῶν τιθ. πατέρων. » Hoc anno Vicennalia Constantini Augusti celebrata, et facta est sancta oecumenica Synodus prima CCCXVIII. Patrum ‥ (sicut et annos a Christo nato supponit tunc esse CCCXVIII. juxta traditionem

ՎԱԽՃԱՆ ՔՐՈՆԻԿՈՆ ԿԱՆՈՆԻՆ

ԵՒՍԵԲԻ ԿԵՍԱՐԱՑՒՈՅ։

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Constantinus*	
			2325	2	
			2326	3	
			2327	4	Romae Episcopus XXXI. Sylvester (al. anno Const. 10.)
		273	2328	5	
			2329	6	
	Alexandriae Petrus martyrio confectus est. Excepit autem Episcopatum Achylas menses VII.		2330	7	
			2331	8	
	Alexandriae Episcopus XVIII.	274	2332	9	
U. C. 1070	Alexander annis XVII.		2333	10	
			2334	11	
			2335	12	
		275	2336	13	
			2337	14	
	Arii et Alexandri discordia.		2338	15	
			2339	16	
		276	2340	17	Jerosolymarum Episcopus Macarius (vel Marcus).
			2341	18	
			2342	19	
			2343	20	Vicennalia Constantini.

Graecorum: quamvis vulgo creditur fuisse Anno Aerae Vulg. CCCXXV. vel juxta Hier. anno XV. Constantini. Secundum vero aliquot exemplaria Samuelis Arm. anno Const. XXI. vel XXII. vel XXIII.)

Idem Samuel Arm. Olymp. CCLXXVI. 3. vel 4. Domini 328. vel 329. Const. 20. » Hic finis Chronici libri Eusebii «.

Hier. in Chron. (apud Scal.) anno Abr. 2342. Olymp. CCLXXVI. 2. Domini 327. Const. 20. » Vicennalia Constantini Nicomediae facta, et sequenti anno Romae edita. Hucusque historiam scribit Eusebius Pamphili Martyris contubernalis: cui nos ista subjecimus «. etc.

FINIS CHRONICI CANONIS

EUSEBII CAESARIENSIS

» *Post mirandum opus, quod à mundi fabrica usque in Constantinum Principem Eusebius Caesariensis, hujus saeculi originem, tempora, annos, regna, virtutesque mortalium, et variarum artium repertores, omniumque penè provinciarum monumenta commemorans, Graeco edidit stylo, noster Hieronymus cuncta transtulit in Latinum, et usque in Valentem Caesarem Romano adjecit eloquio* «.

Marcellinus Comes in Praefat. Chron.

ADNOTATIONES

IN CANONEM EUSEBII

Reducendae ad annos Abrahae adsignatos.

Anno Abr. 1. » Ninus *Beli filius* «. Ita ferunt non pauca S. Hieronymi exemplaria; optime tamen notavit Henricus Leonardus Schurzfleischus Not. Biblioth. Vinariensis. pag. 100. In Eusebii Lat. Chron. ad pag. XI. dicens: » Pro vulgata linea 11. lectione in omnibus Pa» latinis codd. scribitur: *Primus omni Asiae re*» *gnavit Ninus, exceptis Indis.* At verba, *Beli* » *filius*, veteres omnes PP. non agnoscunt «. Addendum, ad sensum Eusebii nihil refert, si Ninus vocitetur Beli filius strictè, aut latè: ipse enim, ut vidimus in I. P. non decidit hanc quaestionem, sed more suo adducit auctores, qui sic illum nominarunt, vix tamen negligit citare Abydenum majoris momenti testem, qui Ninum ponit inter posteros Beli septimum. Consule dicta a nobis P. I. pag. 76 — 81.

Item An. Abr. 1. In posteriora Hier. exemplaria quibus usus est Vallarsius, nescio quo vitio amanuensium qui res interpolare gaudent, irrepsit illud dictum absurdissimum de Ninive civitate, » quae ad praesens Nisibis nuncupatur «. Sed quis Geographorum id ferat? at si ferre etiam possent qui procul sunt, ipsi Nisibis incolae, quae olim fuit sedes Armenorum regum ex stirpe Arsacidarum, auctores inquam tam Armeni quam Syri, minime concederent; sicut etiam neque ipse Vallarsius, cum dicit in adnot. » Vix adduci possum, ut credam (hanc pericopen) ab ipso vel Auctore operis vel Interprete adsutam «.

Verum ubi optime legit Vall. e regione primi anni Abrahae, » nascitur Abraam «, nescio qua confusione Scaliger id notavit septimo anno ejusdem Abrahae; quod ridiculum est: quare se ipsum emendasse quodam modo videtur in principio canonis sui Graeci.

An. Abr. 51. Inter variantes Hier. lectiones certissima est ea MM, sive *duo millia*, ut jure contendit Scaliger cum aliis; atque in fragmento apud Syncellum occurrente legendum decernit ἐπὶ τέ. ἔτους Ἀβραάμ, ἔτη β'. quam lectionem interpolatam ut omnino perpolitam accepit vel ipse Goar Syncelli interpres, eumque Vallarsius imitatus est. Verum cum viderit Vallarsius ab auctore usurpatum numerum Judaicum, sententiam alienam amplexus est; imo mendosum suum sensum Eusebio facile adscribendum putavit, atque laetus disserit ad pag. 100. not. b.

» Nihil evidentius hoc loco ad probandum, » quod contra receptam vulgo sententiam dixi» mus ad hujusce libri Praefationem, Euse» bium adeo non sequi calculos τῶν LXX, ut » cum caetera Chronologiam suam post ea tem» pora exordiatur, quae illi exaggerarunt, etiam » ubi superioris ejus intervalli ab Adam memi» nisse oportuit, ab eoque rationes inire, mino» rem numerum, sive Hebraei codicis, non » Graecorum supputationem praetulerit. Vide, » si id potuit probari manifestius, quam ducto » Jubilaeorum initio ab Adamo, et quadragesi» mo primo Jubilaeo in Abraami quinquagesi» mum primum annum conjecto. Hoc tamen » ipsum minime videtur Scaliger assequutus, » qui cum aliis modis heic erratum esse ab » Eusebio contendit; tum isto, quod suismet » ipse rationibus contradicat, quas ex dinume» ratione Septuaginta Seniorum inierat. Nos » hac de re, ut pote manifesta, et de qua plura » alias nec uno in loco diximus, nihil heic ad » eam refellendam objectionem addemus «. Adeo egregius laborat Vallarsius mendo, quod ferri non potest, ut molestum nobis sit eum confutare; satis est scire, quod Vallarsii verba in ipsum reflecti facile possunt. Sit itaque fas nobis dicere: » Nihil evidentius hoc loco ad pro» bandum, quod contra non tantum receptam » vulgo sententiam, verum etiam, quod potissi» mum est, contra Eusebii evidentissimam sen» tentiam, dixit Vallarsius ad praedicti libri » praefationem, Eusebium adeo non sequi cal-

» culos τῶν LXX. etc «. usque ad postrema illa. » Nos hac de re, ut pote manifesta, et de » qua plura alias nec uno in loco diximus con» tra Vallarsium aliosque, nihil heic ad eam » refellendam objectionem addemus «. Sed tota causa erroris Vallarsii atque aliorum fuit falsa conjectura, sive praepostera intelligentia *minoris numeri*; de quo actum superius pag. 45. adnot. 3. ut nihil dicam de Hier. de Prado, qui ante nos de hac re certavit: non enim quaeritur hic alius concertator, cum Eusebius se se feliciter defendere satis valeat, non minus in prima, quam in secunda Chronicorum parte.

An.Abr. 226. Thessalus, qui in edit. Vallarsii collocatur anno Armamitris 32. Abr. 222. apud Scal. 36. et 226. juxta Arzerunium nostrum reducendus fuit in annum 25. et 215.

262. Diluvium Ogygicum, quod juxta Scal. adaptavimus anno Belochi 34. Arzerunius refert anno 33. nihil obstat tamen, si in Arm. pro ֆ. 3. legatur ֆ. 4. aut in Scaligero corrigatur unius anni lapsus: ubi valde distat Vallarsius, cum transfert rem ad annum Belochi 26.

267. Tam Gr. ιζ'. apud excerptores Eusebii, quam Arm. ԼԶ. demonstrant legendum etiam in Lat. juxta edit. Vallarsii XVII. annos Joseph venditi a fratribus; ubi Scal. habet XVI. quod librarios de industria inseruisse dixeris ex Vulgata interp. Script. Sacrae, quum tamen tam Hebr. quam Septuaginta praeferant XVII. ex quibus desumpsisse Vallarsium suam lectionem gratis autumat Roncallius, cum potuisset dicere fideliter codices suos expressisse, quamvis citet et locum scripturae.

291. Cum ad sensum magis, quam ad verbum pertineat Samuelis locus, etsi quodam modo favere videatur Vallarsio, non dirimit tamen litem Vallarsii contra Scaligerum legentem, *Hoc anno, qui secundus famis fuit*, etc; cum ipse vellet ut legeretur, *Secundo anno famis ingressus* etc. Ubi pro Scaligero stat Roncallius, dicens. » qui (Scal.) licet expressius, » non tamen de suo exagerans dixit, ut vult Val» larsius, sic enim legitur in Ms. Rav «. Adde quod non parum favet Scaligero et Fragm. Gr. nisi eo ipso impulsus Vallarsius, putarit locum ab Scal. interpolatum esse. Verum nos semper experti sumus Scaligerum Graeca ad normam Lat. lectionis interpolasse, non autem vice versa; sed potius ubique fidem Latt. Codd. secutum fuisse, quod et ex sequenti adnot. clarius patebit.

294. Scaliger cum vidisset omnes Hier. codices pariter ferre nomen *Diopolitanorum*, non est ausus vel unam litteram addere, sed satis duxit monere lectores in animadv. 23. CCXCIV. correctiorem esse lectionem *Diospolitanorum*. Et sane tam praecautio quam admonitio ejus nobis expedire videntur, cum Eusebius noster, et Samuel (juxta exemplaria intacta) uti soleant magis lectione գիոպոլիտացւոց, *Diopolitarum*, quam գիոսպոլիտացւոց *Diospolitarum*. Verum hic audiendus Roncallius jure haec disserens, p. 123. a. » Scal. retinuit *Diopolitanorum*, li» cet animadvertat mendum Exemplarium es» se, legendumque *Diospolitanorum*. Quod si in » hisce levioribus rebus, quaeque aperte men» dum redolebant, nihil in textu (Latino) im» mutavit Scaliger, quis sibi suadebit plura » ausum esse ex ingenio immutare, ut saepe » conqueritur Vallarsius? «. Omnino probandum putamus Roncallii argumentum, et ubique admonendum, quod Scaliger quò arrogantius se gessit in Graecis fragmentis interpolandis, eò cautius procedit in servandis Latt. Codd. lectionibus vetustissimis, quamquam a Vallarsii lectione multum distantibus; et contra Vallarsius quamvis fidem servare creditur tam Gr. fragmentorum, quam Latt. codicum, non semel tamen unum ex altero libere interpolat: sicut etiam hic fecit, ut ipse testatur, 145. D. dicens. » Reposuimus denique *Diospolitanorum*, pro mendose *Diopolitanorum* «. Verum etsi concedamus Vallarsio mendum irrepsisse in hoc nomen, (quod facile potuit irrepere ob nimiam affinitatem inter litteras Gr. ϖ, et ω,) non debuit tamen sola Syncelli hodierna lectione adduci, ut putaret in omnibus omnino Hier. codicibus antiquis mendum inesse. Et revera sicut Hier. ipse procul dubio ϖ legit, non ω. ita quoque Interp. noster, ut patet ex Samuele quoque nostro, qui ut alibi, ita hic etiam habet, * ԺԲ Հաբրահամեան գիոպոլիտացւոց ||, և. այլն. » XVIII. Dynastia Diopolitanorum «. etc. nec aliter habetur etiam in I. parte Eusebii nostri, pag. 214. 216. 217.

316. Ita etiam Eusebius noster in sequentibus, ադդադաս, *Altadas*, haud dissimiliter et in I. parte sicut et Arzerunius. At Samuel Chorenensem imitatus praefert Ալդադաս, *Altadus*, quod minus differt. Ubi obiter nota in posterioribus Chorenensis exemplaribus diverso modo haberi, ադդադաս, ադդաւադաս, vel etiam ադդաւադաս. quorum postremum omnino depravatum attigerunt Latini ejus interpretes, atque ideo vel inviti mendum in Lat. refuderunt *Azatagus*.

344. Hactenus Hieronymi fere lectione usi su-

mus cum auxilio Eclogariorum Armenorum ad resarciendam codicis nostri lacunam. De hinc ergo, ubi resumit continuationem Eusebius noster Armeniacus, codex noster erit regulae instar ad dijudicandum inter variantes Hier. lectiones, vel ad expellendas amanuensium interpolationes erroresque. Interim verò animadvertas velim in ipso fronte modicam inter se dissonantiam lectionis Eusebio-Armeniacae et Hieronymiaco-Eusebianae: juxta enim Eusebium nostrum Anno Abrahae 344. concurrebant anni Joseph. 63. Altadae 28. Erasti vel Erati 39. Argi 38. Aegypt. in Dynast. XVIII. Amenophis, 12. Secundum vero Hier. lectionem eidem anno Abrahamitico 344. (qui si non expresse, ex serie tamen annorum colligitur) respondent anni Joseph 63. Altadae 29. Erati 48. Argi 39. et Amenophis 13. ubi vides Josephi annos accurate haberi in utraque lectione, trium aliorum uno tantum anno discrepare; quod minus nocet: restat ergo differentia quinque annorum in Erasto seu Erato. Quae tamen difficultas quodammodo tollitur in ancipiti spatio successoris ejus, sc. Plemnaei; cui Canon noster adscribit annos 46. Hier. vero 48. De epocha autem Abrahae, quae assidua continuatione apud nos habetur, apud Hieronymum verò decenni spatio metiri solita, jam monuimus lectores, pag. 60. not. 1.

345. Eusebius noster docet legendum tam hic, quam alibi, ἔτος τῆς πρὸς τὸν Αβραὰμ τοῦ Θεοῦ ἐπαγγελίας. Sed quia Hier. breviter solitus est exprimere, cohaeret ejusdem lectioni stylus Chron. Pasch. habentis nunc ἔτος τῆς ἐπαγγελίας, nunc ἔτος μετὰ τῆς ἐπαγγελίας. Verum et ipse eclogarius Eusebii, auctor sc. Chron. Pasch. in principio habuerat, δέκατον ἔτος τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Αβραὰμ ἐπαγγελίας. In vulgatis exemplaribus Hier. omni decennio assignantur anni repromissionis, quos codex noster passim omittit.

347. En tibi locus celebris, ubi de aliqua pericope in quibusdam Hier. codicibus reperta controvertitur ancipiti marte inter criticos, Eusebii ne sit, an Hieronymi? Nunc itaque primum illam pericopem ad Eusebium nullo modo pertinere per Armenium codicem detectum est. Tamen utrum D. Hieronymo adscribenda sit, viderint qui ejus opera ediderunt. Haec pericope talis est in edit. Vall. anno 15. praesentis Aegyptiorum regis. » Aegyptiorum reges » omnes tunc Pharaones dicebantur, non hoc » proprium habentes nomen, sed pro dignitate » reges tunc utebantur hoc nomine, sicut et apud » nos Imperatores Augusti appellantur. Habebat » ergo unusquisque Pharao proprium nomen. » Hoc nos ex libris Manethonis Sacerdotis Ae» gyptiorum lectum posuimus «.

Haec sane (ni fallor) non solum Eusebiana non sunt, verum utrum Hieronymi sint necne, dubitabis, cum in multis ejus exemplaribus, iisque vetustissimis non appareant; ideoque omissa a Scal. Verum Vall. demonstrare nititur non solum Hier. sed etiam Eusebii esse: fragmenta enim similia a Gr. haec adducit. Αἰγυπτίων οἱ βασιλεῖς κατὰ τὸ πλείστον Φαραὼ λέγονται, ὅπερ ἦν τοῖς πᾶσι κοινόν τε καὶ προσηγορικὸν ὄνομα. Sync. p. 30. Φαραὼ κοινὸν ὄνομα πάντων τῶν Αἰγύπτου βασιλέων ἐστὶν ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραώ, ὥσπερ καὶ ... Αυγούστοι οἱ βασιλεῖς Ρωμαίων ἀπὸ τοῦ Αυγούστου ἐκαλοῦντο. Ἰδίῳ δὲ ὀνόματι ἕκαστος ἐχρῆτο. Cedren. p. 35.

Subjungitque Vall. adnotationem hoc pacto: » Scaliger hanc pericopem, ut pote suppositi» tiam repudiat, aitque, planum illum, qui » haec commentus est, quod parum fidei sibi » habitum iri vereretur, Manethonis auctorita» tem inepte mentitum: denique nullum scri» ptum codicem ea habere. Omnino autem fa» cit ipse temere, nam etsi plerique Mss. iis » carent, quos inter et Parmensis noster, ut » nihil dissimulemus, sunt tamen alii, iique » vetustiores, quos laudavit pridem Pontacus, » qui ea pari consensu retinent. Evincunt ve» ro germana esse, quae superant laudata nos» tra ex Syncello et Cedreno Graeca, quae si » alias, heic certe bene Latinis ita respondent, » ut propria Eusebii verba jure merito videantur. » Ad haec eadem vetustiorum sententia Jose» phus antiquitt. lib. VII. cap. 6. ὅτι πάντες » οἱ τῶν Αιγυπτίων βασιλεῖς ... Φαραῶνες » ἐκλήθησαν, ἀπὸ τοῦ μετὰ τοὺς ἐν τῷ μετα» ξὺ χρόνους ἀρξαντος βασιλέως Φαραὼ τὴν » προσηγορίαν λαβόντες ... Ο Φαραὼν κατ' » Αιγυπτίους βασιλέα σημαίνει. οἶμαι δέ αὐ» τοὺς ἐκ παίδων ἄλλοις χρωμένους ὀνόμασιν. » ἐπειδὰν δὲ βασιλεῖς γένωνται, τὸ σημαῖνον » αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν κατὰ τὸν πάτριον γλῶτ» ταν μετονομάζεσθαι, καὶ γὰρ κ. τ. λ. » *Quod omnes Aegyptiorum Reges Pharaoni* » *dicti fuerint ab eo qui interjectis post tem*» *poribus imperavit, Pharaonis appellatione* » *desumpta... Pharaon Aegyptiis regem sonat.* » *Opinor autem ipsos a pueritia aliis nomini*» *bus usos: postquam vero reges facti fuerint,* » *ab eo denominari, quod patria lingua potes*» *tatem eorum indicat* «. etc.

Valide quidem argumentatur Vall. et per ea quae affert, rem pene conficere videtur. Sed quid ad nos? Velit nolit, Eusebius haec nec dixit, nec cognovit. Nondum porro in aperto est an Hier. ea scripserit, cum vel ipse Vall. testetur, quod *plerique Mss. iis carent:* quid ergo? Sive Hier. sive alius quidam Hieronymi interpolator haec adjunxit, non ab Eusebio, sed ex aliis Graecorum auctoribus; quorum primus fuit Josephus aliqua ex parte, dein Syncellus, ac demum Cedrenus, quem solum citat Scaliger post repudiatam praemissam in Hier. infarctam pericopem, his verbis: » Planus ille (ait » Scal. p. 23. ad CCCXLVI), qui haec com» mentus est (in edit. Hier.), parum fidei sibi » habitum iri veritus est, nisi etiam Manetho» nis auctoritatem tam inepte mentiretur. » Et merito nullus scriptus codex haec habet. » Haec sunt veterum Scripturae interpretum » conjecturae. Cedrenus 16, 30. Ἀνέστη δὲ » μετ' αὐτὸν βασιλεὺς ἐπ' Αἰγυπτον Φαραώ, » ὁ καὶ Ναρεχὼ καλούμενος κρατήσας ἔτη, ὡς » φασι, πεντήκοντα. ἐκ τούτου οἱ ἀπὸ τοῦ » γένους αὐτοῦ κατεγόμενοι βασιλεῖς Φαραὼ » προσαγορεύον. Quae procul dubio sunt à quo» dam vetere Ecclesiastico Chronico, Panodori » puta, aut Aniani, aut Joannis Antiocheni «. Hactenus satis expedite Scaliger: periclitatur tamen in eo, quod statim subdit, incerta conjectura ut firmissima usus. » In priore (ait) parte » Graecorum Eusebianorum legimus, Αιγυπ» τίων βασιλεύς Ραμμεσσαμενὸς ἔτη ιδ'. οὗτος » πρῶτος Φαραὼ ἐν τῇ ἱερᾷ γραφῇ μνημονεύε» ται «. Haec enim non Eusebius dixerat, sed is, quem Eusebii nomine excerpit Scal. in sua promiscua collectione prioris partis.

349. Γωσθφαω, *Mamythus*, constans videtur lectio, ut habebatur etiam in 1. parte: ita fert etiam Sync. in Gr. Μαμυθος, sicut et in Lat. Vall. non adeo deviat et Scal. habens *Mamitus*, ubi apud alios editores vel librarios Latt. teste Vall. varie occurrit, *Amythus*, *Namitus*, *Marintus*, *Maimtus*, vel demum *Maminthum*. Constans inquam videtur lectio *Mamythus*, nec tamen omnino certa: siquidem infra habet canon noster, Γωσθφαω ἕτερος, *Mamylus alter*, quo supponitur quod is quoque eodem nomine appellaretur, sicut et reapse ita legebat Samuel, cum scribit pro isto Mamytho, Γωσθφαω, *Mamylus*, et pro secundo Γωσθφαω ἕτερος, *Mamylus alter*. Nec aliter videtur legisse Arzerunius, cum pro Mamytho isto reponit Γωσθφαω, quod legendum, Γωσθφαω, nisi dixeris β. et φ. θ, et ζ, vel σ, aliquando pro se invicem valere, ita ut idem sit Mamyzus et Mamythus, ut Ottomanus, et Osmanus.

361. Huc pertinet locus S. Augustini Lib. XVIII. de Civit. Dei. cap. 7. » Regnantibus As» syriorum duodecimo Mamito, et undecimo » Sicyoniorum Plemnaeo, et Argis adhuc ma» nente Argo, mortuus est Joseph in Aegypto » annorum centum et decem «.

377. Anno Criassi primo haec amplius habentur in Canone Hier. » In Argis prima Sacer» dotio functa est Callithya Piranthi filia (vel fi» lia Peirantis)«. Cui suffragatur et Africanus apud Sync. 119. B. dicens: Καλλιδυσία Σπείραντος ἐν Αργει πρῶτος ἱερατεύσαι τῆς Ηρας. Verum Eusebius noster nec in priori parte, neque impraesentiarum id novit.

378. Gr. textus omnino fere ad verbum cohaerens cum Arm. probare videtur magis lectionem Scaligeri, quam Vallarsii in Hier. quamvis Goar Syncelli interpres quodammodo Vallarsianam lectionem imitatus fuerit in auctore suo exprimendo. Verum res Atlantis uno alterove anno esse differendas, docet non tantum codex Lat. Hier, sed etiam Arzerunius noster, qui Atlantem memorat sub Manchaleo. Et revera si in codice Arm. extremitas paginae non occurreret hoc spatio, fortassis aliquot annis post scriberetur a librario. Hoc semel notasse sufficiat pro simillimis differentiis pendentibus ex causis externis.

379. Ita quoque Samuel noster, Γωφρωμφω. et Scal. in Hier. *Manchaleus*, sicut et alii *Mancaleus*. Vallarsius verò *Machaleus*, ut etiam nonnulli *Maccaleus*, proxime accedentes ad lectionem 1. partis, ubi habebatur Γωφρωμφω, *Macchaleus*, quam lectionem videtur retinere voluisse et Arzer. supra memoratus. Omitto Petavium legentem *Aschartus*, quasi ex Hier-Euseb. Africanus aliique apud Sync. Ασχαλέος, *Aschaleus*, vel Ἀσχαλίος, *Aschalius*. Medium omnium tenuisse dixeris Chorenensem nostrum legentem Γωφρωμφω, *Maschaleus*, quamvis vel ipsius codices non adeo inter se conveniant; ita ut reperiatur etiam Γωφρωμφω, *Aschalius*.

392. Optime legit Vall. in Hier. juxta Eusebium nostrum *Tuthmosis*, ideoque non immerito rejecit in annot. variantes lectiones, dicens. 163. c. » Antea scribebatur *Thuthemosis:* mi» nus adhuc bene penes Scaligerum *Thomo» sis*. Josepho lib. contra Apionem Thmosis, si» ve Θμῶσις, ex Manethone dicitur «.

397. Item emendatius legit Vall. in Hier. pro Orthopoli cum Eusebio nostro in utraque parte, annos LXIII. quam Scal. LXII.

400. Interpres Arm. postquam observasset *Syriae* nomen juxta Eusebium in Gr. idiomate vocitatum, ⲁⲥⲩⲣⲓⲁ, Συρία, adjicere voluit Armeniorum suorum gratia sequentia, ⲡⲣ ⲓⲁ ⲱⲙⲡⲣⲓⲕ, *qui sunt Asorik;* nam sicut Assyrios, *Asoresdanjajk*, ita Syros, cum Syria, Asorik Armenii nuncupant, sicut et ab aliis hodie *Suriani* dicuntur; id quod Latinum reddere supervacuum profecto esset, nisi vellemus omnino codicis nostri fidem studiosis lectoribus patefacere. Quid vero de hoc loco disquirant Scal. et Vall. ipsi viderint.

401. Hier. *Amenophis*, juxta nempe 1. Eusebii partem ⲁⲙⲏⲛⲱⲫⲓⲥ, ceu ⲁⲙⲏⲛⲱⲫⲑⲓⲥ, ut et Sync. Ἀμενώφις. Similiter habuerat et Josephus. Nihilominus vestigium codicis nostri hìc tenere videtur Vallarsius, illud addendo in Hier. textu, *seu Amenoptes*. Posteriora vero quae in historico spatio dicta sunt, nec Eusebius novit, neque ipse Hier. apud Scal. illa, inquam, quae in editione Vallarsii leguntur: » quippe cujus » statua usque ad adventum Christi, Sole orien» te, vocem dare dicebatur «. Quaeque frustra defendenda suscepit ipse editor, cum ita prosequitur in annot. 165. e. » Quae hinc subsequuntur » reliqua, *quippe cujus statua etc.* Scaliger re» pudiavit non sine ἀλαζονείᾳ, In excussis in» quiens, sequebantur quaedam nugatoria, quae » a nobis, ut alia, illuc unde venerunt ire jus» simus. At verò quanquam illa et in Parmensi » nostro, et in duobus Palatinis, aliisque non» nullis apud Pontacum mss. desiderentur, mi» nime nugatoria esse, aliorum codicum non » exiguo numero, veterumque editionum, et » cum primis Sichardinae auctoritas probat. » Nec sane facti seu fabulae narrationem re» pudiabit Scaliger apud Pausaniam, qui post » adhuc Christi adventum scripsit, atque id » tamen ipsum in Attici loco laudato, se ait » cum admiratione spectasse in ea statua, quae » inquit, ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἀνίσχοντος ἡλίου » βοᾷ, *quotidie oriente Sole, sonum edit* «. Sed quid ad nos, cum id ad Eusebium minime spectet? spectabit fortasse ad Hieronymum, vel potius ad ejus amanuenses, qui voluerint quaedam addere ab aliis auctoribus.

405. Mirum quod Scaliger in Gr. Canone hunc Eusebii locum accurate a Syncello usurpatum ignoraverit. Vallarsius ergo feliciter ante nos eum attigit. Verum res Aethiopum melius collocat in Lat. Scaliger cum Ms. Rav. anno Abr. 404. juxta ferè auctorem nostrum. Vallarsius multo ante, sc. anno 395. quod minime probandum.

409. Sic etiam in 1. parte, ita quoque accurate legit in Hier. Scal. cum Ms. Rav. *Spherus*; ut etiam Sync. in Gr. Σφαιρος, *Sphaerus*, ubi Vall. mendose exhibet *Iphereus*, alii magis corrupte *Phereus* dixere. De annis verò hujus regis quamvis consentiant hic inter se lectiones, in superiore tamen libro auctor praemiserat ⲗⲃ. xxii. neque aliter ex eodem legerat Sync. χβ'. Scaliger tamen dempsit numerum β', servato solo χ', ut Canoni morem gereret; idem fecit Vall. rectene, an secus, non statuo, ubi ipse dicit pag. 167. a. » cui numero β' notam, ut cum Eusebio consentirent Graeca, nos demimus «. Fugit enim Vallarsium, vel ipsam χβ'. lectionem Eusebii esse in prima parte, quam funditus evertere voluerat.

425. Variantes Hier. lectiones, eaeque decurtatae, ad normam Eusebii nostri restituendae sunt. Vall. enim haec tantum fert: » Amram genuit Mosen, cum esset annorum lxx «. Scal. eadem, praemissis tamen his, » Hoc anno natus Moyses «. Sed ne omnia, quae diverse habentur in lectione Hier. discutienda nobis sint, Lectores ipsos hortamur adire Latt. editt. Scal. et Vall. maximè de concordia annorum, qui saepenumero dissentiunt in lect. Arm. et Lat. imo etiam inter varios Hier. codices.

426. Si constet lectio Hier. » Epidaurus civitas condita est «, ut credimus, non leve mendum librarius Arm. admisit qui scripsit, ⲏⲫⲓⲇⲁⲙⲛⲟⲩ pro ⲏⲫⲓⲇⲁⲩⲣⲟⲩ: Item in sequentibus pro ⲏⲙⲁⲥ պատմեն, *factos*, vel *fuisse narrant*, minus recte scriptum ⲏⲙⲁⲥ պատմէն, *facta narrantur*. Ad haec deest in Codice nostro nomen *Epimethei*, quod apud Hier. legitur, quodque et in 1. parte auctor adposuerat.

429. Ita constanter legebant et Arzer. et Sam. nostri. Մամիլոս որս ասեն Ը. *Mamilus (vel Mamylus) alter, ann.* xxx. Qui Hier. ediderunt, dissentiunt. Vall. optime videtur habere, *Mamylus*, nec tamen novit *alterum*. Scal. *Mamitus*, tamen ne ille quidem *alterum* cognovit. Verum enim vero ipsa lectio *Mamitus* non minus supponit subaudiendum *alterum*, quandoquidem paulo ante fuerit alius rex *Mamythus*, qui in Canone nostro supponitur ut *Mamylus* jam dictus, quamvis reapse *Mamythus* ibi fuit. Utcumque sit, auctor ut in 1. parte unum *Mamithum*, alterum *Mamilum* nominaverat, idem et in Canone fecit, sed quasi vero idem nomen sit, *alterum* hic subdidit. Melius fortasse Arzer. et Sam. jam citati, qui pro utroque idem nomen repetunt, Մամիլոս. Vide et dicta ad an. Abr. 349.

430. Ut Phorbantis, ita et Ori anni vitiose positi in titulo ⲓ̅ⲋ̅ ⲗ̅ⲋ̅, revera habentur ⲓ̅ⲍ̅ ⲗ̅ⲋ̅, in continuatione annorum, unde necesse fuit, ut restituerentur et in titulo; maximè quod facile confunditur ⲋ̅ cum ⲍ̅. Verum Hier. utrumque regem singulis auget annis, Phorbanti videlicet tribuens annos XXXV. et Oro XXXVIII. primam accurate Chronicorum Eus. partem imitatus, sive casu, sive de industria. Utrum enim Hieronymus quaedam ex illa parte transtulerit in Canonem, an ita hic legerit, nos latet. Id nobis affirmandum erit, auctorem nostrum ibidem aliorum usum auctoritate hic propriam protulisse sententiam, alioquin non pauca aliter in Canone, aliter in I. parte inveniuntur. Certe Africanus quoque λζ'. 37. tantum annos Oro dedit, teste Syncello p. 57. D. Anonymus Eusebii eclogarius juxta quosdam praefert λϛ'. 36. secundum verò alios λη'. 38. Medius itaque numerus λζ'. 37. cum Africano hìc auctori nostro placuit, ut Arm. lectio testatur.

436. Pro *Dimone* Hier. legit *Haemon*. Arzerunius nomen integrum dissimulavit, dicens: » alius Rex in Thessalia extitit «. Interea Scal. bis, aut amplius legit in spatio historico *Hoc tempore*, quod nec Euseb. noster, neque Hier. apud Vall. novit. Id sane parvi momenti erit, sed quid dixeris, si hoc intervallo tria vel quatuor membra historica abunde nimis occurrant in variis Hier. editionibus, eaque paulo ante vel post collocata; quorum nullum auctor noster affirmare videtur. Inter haec illa de Hercule pericope » Hercules primus fertur Antaeum luctae vicisse certamine «, non solum Eusebio, verum etiam Hieronymo tribui posse non facile concedas velim, ob nimiam temporis inconvenientiam, quae propterea suadet hoc dictum amanuensi ignoto atque imperito vitio vertendum esse. Sed mirum quod Vall. cum anachronismum satis noverit, nihilo tamen minus illud peccatum contra rationem temporis non solum Hieronymo, sed etiam Eusebio tribuendum esse putavit, atque ut rem confirmaret, vide quae in adnot. ipse excogitaverit p. 174. 1. » Hercules Olympiacum certamen, Jairo judice, hoc » est, post annos ab hinc ferme trecentos sexaginta instituit: quod infra ipsemet Eusebius » ad numerum DCCCX. non diffitetur. *Hercules* » *in Libya occidit Antaeum. Hercules agonem Olympiacum constituit, a quo usque ad* » *primam Olympiadem supputantur anni* 430. » Retulerit proinde huc ex aliorum, ut saepe » facit, sententia, non sua: nam et verbo *fertur*, ad illud significandum utitur. Sanctus » autem Prosper in Chronico integro ἁπλῶς, » ac proprio sensu ait. *Anno (Servitutis) octagesimo secundo Hercules Antaeum luctae* » *certamine superat:* qui error est manifestus «. Vereor ne ipse Vall. graviorem quam Prosper errorem commiserit, de incerto hoc loco, (ne dicam de Prospero huc translato) tamquam Eusebiano dimicans. Nos edocet Eusebius, haec vel similia repudianda. Vallarsius viderit, an Hieronymo, vel potius librariis ejus sint adscribenda; sicut etiam quae sequuntur, quae paulo aliter apud Scal. leguntur. » Trochilus primus » fertur junxisse quadrigam. Hoc tempore Xanthus Triopa Lesbon condidit. Hoc tempore Cydon regnat in Creta «: quae, inquam, cum non noverit Eusebius, si Hieronymo adscribas, non moleste feremus; tamen amanuensium Latinorum esse additamenta contra S. Interpretis sententiam suspicabimur. Quamquam plura se addidisse S. Doctor fateatur in praefatione, non tamen ante Trojanum bellum, quaeque ad Romanos potius spectant: consule, si vis, certissimam contestationem D. Interpretis; ex qua evidenter elicitur si non negatio absoluta, saltem suspicio magna de amplioribus lectionibus, quae desiderantur in Eusebio, occurrunt verò in variatis codicibus Hieronymi ante Trojae captivitatem. Sed tamen Vall. contrario pergit argumento, cum scilicet nihil interpolaverit S. Hier. in rebus antiquioribus, quicquid ergo cernitur in lectione ejus, ipsius Eusebii sit oportet. Ita sane poterat vir eruditus conjicere, si nihil vitii foret apud amanuenses Latt. quod tamen aliter se habere non semel vel ipse Vall. expertus est. Ac demum ita credere potuit, quamdiu Eusebio certo careret; deinceps verò omnis ambigua conjectura amandanda est, qua inter se digladiantur Vall. et Scal. de praemissis locis sub futili nomine auctoris nostri.

460. Haec omnia paulo aliter digesta comperies variis in lectionibus Hier: sicut etiam Syncellus Eusebii eclogarius non pauca interpolavit; cujusque textum Graecum non sine interpolatione transcripserunt Scal. et Vall. more suo. Ut ut sit, summa de numeris concordia inter Eusebium nostrum et Syncellum, una voce legentes ιϛ'. ⲋⲍ. suadet emendandam esse Hier. lectionem XVII. et reponendum XVI. Idem velim intelligas de sequenti numero ιά. ⲋⲱ. qui concorditer in Arm. et Gr. observatur: quo discimus etiam apud Hier. substituendum esse XI. pro XII. Sed vide Vallarsii fidentiam; (hoc enim nec Scaliger quidem tentavit, qui multa tamen in Gr. perturbavit.) Syncellum enim transcri-

pturus, accuratam ejus lectionem sui codicis duobus erroribus deturpavit, repositis ιζ'. et ιβ'. pro ις'. et ια'. quod nec S. Hieronymo gratum fore dixeris, sc. sic magis magisque confirmari errores librariorum Latt. pessima interpolatione Gr. textus constantissimi; id tamen non semel fecere ejusdem editores. Optime tamen idem Vall. in annot. subdit aliter haberi in genuina lectione Syncelli; quamvis et id minus feliciter perfecit, ubi ait p. 177. h. » Supputat Syncellus reges dumtaxat sexdecim, principes verò perpetuos tredecim «. Ubi verè fatetur sexdecim reges a Syncello computari, illud tamen eum fugit, quod non de suo, sed auctore Eusebio id affirmat. At omnino falso pergit et testatur, quod Sync. principes *tredecim* recensuerit, nam ille constanter ια'. XI. *undecim* dixerat cum Eusebio. Interpres tamen ejus Latinus, Goar scilicet ad arbitrium restituere voluit in margine ιγ'. XIII. suamque mendosam emendationem in Lat. refudit, reddens *tredecim*, a quo sane Vall. deceptus est, ideoque omnis culpa in deceptorem ipsum conferenda est. Hactenus adversum eos qui corrumpunt fidem codicum; nunc pauca praeter morem dicamus de ipsa probitate auctoris nostri, de quo fortasse alii aliter sentientes codici manum intulerunt. Verum enim verò Eusebius ter statuit, sc. in I. parte, in serie regum, et in sequenti continuatione canonis, *septemdecim* reges Atheniensium cum certis nominibus: quorum primus Cecrops, extremus Codrus. Item *tredecim* Principes usque ad mortem nominatim recensuit a Medone filio Codri usque ad Alcmeonem. Quod cum omnino firmatum esset, sine ulla dubitatione interpolarunt antiquarii Hier. Canonis praedictum locum, reponentes XVII. reges, nec tamen perturbarunt numerum principum XII. cum debuissent eodem consilio restituere pro his quoque XIII. id demum tentavit Goar in Syncello suo, ut vidimus. Sed inaniter omnia, ideoque firmiter servanda praesens lectio ις'. XVI. et ια'. XI. Quoniam quoad primum numerum, non dicit auctor noster hoc in loco *sexdecim* omnino Atheniensium reges fuisse, sed totidem reges ordine succedaneo post Cecropem extitisse; quibus additus Cecrops, implet numerum alibi stabilitum *septemdecim*. Illud itaque dictum *a Cecrope*, assumpsit hic exclusive, ideoque XVI. computavit. Quoad verò secundum numerum, nec dixit neque somniavit Eusebius *undecim* dumtaxat Principes fuisse, sed cum praemissa nota *usque ad primam Olympiadem*. Verè enim circa primam Olympiadem desinit Agamestor *undecimus* Princeps Atheniensium; cui mortuo posthac suffecti sunt alii quoquo gemini Principes Aeschilus, sub quo Olympias prima constituitur, et Alcmeon: quibus conficitur perfectus numerus XIII. a Goaro quaesitus. Hinc patet, quam arrogans ille futurus sit, qui quodvis mendum in antiquorum operibus emendare sine matura inquisitione ad arbitrium voluerit; quamvis et illa adhibita, aliquid mutare religio sit. Ubi vero Interp. Arm. et Hier. legerunt in Gr. ὢν Αἰγύπτιος, corruptè legitur nunc apud Sync. τῶν Αἰγυπτίων, quo elicitur alter sensus sic redditus a Goaro, » quia geminam Aegyptiorum linguam egregie callebat «.

461. Nomen hujus regis legendum juxta I. P. cum Sync. Մարաթոնիոս, *Marathonius*, ut suo successori servetur altera nomenclatio Մարաթիոս, *Marathius*; alioquin si iste Մարաթիոս *Marathius*, alter Մարաթոս *Marathus* erit, ut constanter habet Samuel noster cum Hieronymo.

464. Triopae anni XLVI. ab auctore in I. P. assignati, usurpantur etiam abs Hier. in Canone. Samuel juxta seriem regum, in nostra lectione խէ. XLVII. dixit. Canon noster in titulo exhibet խԵ. XLV. fortasse pro խէ. XLVII. re tamen ipsa continuat integros annos խԸ. XLVIII.

470. Fallitur Scaliger, cum voluerit ita omnino ab Eusebio scriptum fuisse Gr. textum, ut habetur apud Sync. quare jure confutatur a Vallarsio his verbis, 179. a. » Plus est in » Graeco apud Syncellum. Οἱ ἀπὸ τῆς Κουρη» τείας τῆς νῦν Ακαρνανίας, Κουρῆτες etc. quae » verba queritur Scaliger, quod Hieronymus » praetermiserit, vel potius neglexerit, cum » praetereunda non essent. Debuerat ergo prius » docuisse certo aliquo testimonio, penes Eu» sebium extitisse, quod non est tamen verosi» mile: Siquidem ille ex Africano hanc perio» cham describens, satis habuit quae ad condi» tae Cnossos epocham pertinebant, comme» morare «.

475. Pro *Musico*, quod apud Scal. quoque recte legitur, Vallarsius habens *Musaeus*, gratis objicit Scaligero interpolationem quasi factam ad normam Gr. lectionis Sync. In sequenti vero nomine *Euctaei* vel ipse Scaligero morem gerit, quamquam vana suspicione laborans; postquam enim dixisset diverse legi apud varios, *Erectei*, *Erictei*, *Eutaei*, *Euthaei*, *Evethei*, et *Erhithei*, subdidit, » Emendantur ex Graeco Ευκταίου, ad cujus fidem etiam *Musicus* pro *Musaeus* fecit Scaliger «. Sed incerta nobis vi-

detur haec conjectura, ideoque potius dicendum erit, fideliter Lat. lectionem accuratam Scaligerum edidisse, Graecam autem contra nonnihil interpolatam fuisse: quum enim in Lat. retinuerit Scal. *Euctaei*, in Gr. voluit legi Εὐταίου, minus recte. Sicut etiam frustra laboravit idem Scal. cum pro ἤκμαζεν in imperfecto quod praeferebat Sync. juxta Eusebium nostrum, restituerit in perfecto ἤκμασεν: ut nihil dicam de Lat. interpretatione Hier. latiore sententia de more expressa, *agnoscitur*.

477. Feliciter praefert Scal. in Hier. τὸ *in Aethiopia*, anterioribus subjunctum, atque de novo incipit sequentia, *et multae* etc. id enim satis demonstrat ordo rerum juxta accuratam lectionem auctoris nostri in Arm. et Gr. Vallarsius tamen vult ut legamus, *In Aethiopia multae etc.* quodque mendum a librariis desumptum adeo retinet, ut non dubitaverit eodem modo interpolare et Gr. textum, dempta nimirum conjunctione δέ: sic enim restituit, ἐν Αἰθιοπίᾳ πολλαὶ καὶ ἄλλαι etc. Et quod maximum est, tum absurdam lectionem, tum interpolationem suam acriter defendit, ait deceptum Scaligerum a Gr. loco Syncelli, et plura alia congerit. Verum tamen quicquid dixerit, Eusebius ita scripsit, ut Sync. in Gr. et Scal. in Lat. legerunt. Neque aliter sonant illa in 1. P. p. 270. ab auctore praemissa. ⲫⲣ ⲙ. ⲙⲁ. ⲫⲙⲏⲗ ⲛⲑⲁⲑⲓⲁ. ⲭⲣⲱⲙⲁⲓ ⲣⲙⲡⲓⲙⲉⲑⲓⲁⲓⲛ ⲉⲃⲁⲗⲛⲁⲓⲱⲟⲩⲛ ⲙⲡⲥⲱⲣⲝⲛ. ⲟⲩⲛⲉ ⲉⲡⲓ Φⲁⲉⲑⲟⲛⲧⲟⲥ ⲉⲭⲁⲣⲱⲥⲓⲥ ⲉⲛ Αἰθιοπίᾳ: ubi nec sequens periocha talis est, ut illi possit Vall. adnectere illud ἐν Αἰθιοπίᾳ. Reponit Vallarsius dicens. 189. d. » In his qui su» perant Platonis codicibus, quod notatum est » Schurzfleischio, nihil de Aethiopia, deque Pes» tilentiis illis legere est: quamquam laudet Sca» liger ex Timaeo illa, τὸ δὲ τούτων αἴτιον τό» δε. πολλαὶ καὶ κατὰ πολλὰ φθοραὶ γεγόνασιν » ἀνθρώπων«. etc. Equidem tam Vallarsius, quam alter criticus ab eo citatus, manifeste oberrant; siquidem Eusebius non pro Aethiopia Platonem testem adducit, sed pro diversis calamitatibus quae diversis in locis evenerunt, quod quidem assignat Plato loco citato. Qui ergo ausus est Vall. dicere *nihil de pestilentiis illis legere est* nempe apud Platonem? numquid vocem ipsam *pestilentiam* ab Hier. usurpatam vellet reperire apud Platonem? Nonne satis haec πολλαὶ καὶ κατὰ πολλὰ φθοραὶ γεγόνασιν? quibus certe verbis et Eusebius in Platone citando usus est; ut patet non solum ex Syncello Eusebii exscriptore, qui constanter habet vocem φθοραί, sed etiam ex Interp. Arm. ⲙⲡⲁⲛⲁⲑⲙⲁⲑⲟⲩⲣ, sc. *corruptiones*, id est Gr. φθοραί. Gratis itaque pergit Vallarsius persuadere lectoribus locum ab Eusebio, ut ait digito notatum, *extitisse olim* in libro Platonis, hodie tamen desiderari. Nam velit nolit, possunt qui volunt, ea in Plat. legere, cum in praesto sit locus memoratus. Adeo sane loquacitatis causa nobis Vall. fuit; alioquin satis esset dicere, ita habet Eusebius, quicquid criticus dixerit. Verum ad rem facit locus S. Augustini. Civ. L. XVIII. c. x. » His tem» poribus, ut Varro scribit, regnante Athenien» sibus Cranao successore Cecropis, ut autem » nostri, Eusebius et Hieronymus, adhuc eo» dem Cecrope permanente, Diluvium fuit, » quod appellatum est Deucalionis eo quod ipse » regnabat in earum terrarum partibus, ubi » maxime factum est. Hoc autem diluvium ne» quaquam ad Aegyptum, neque ejus vicina » pervenit«.

479. et 498. Patet ex Eusebio nostro repudiandam esse lectionem Scaligeri in Hier. continuatam nempe cum antecedentibus, *et secundum* etc. contra verò diligenter tenendam lectionem Vall. interruptam scilicet cum auctore nostro, ac post multum intervallum de integro inchoatam hoc pacto: » Secundum nonnullos » Jo in Aegyptum profecta, et ibi Isis nuncu» pata, etc«. Praeterea Scal. pro *Inachi* legerat mendose *Jasi*; de quo fuse agit Vall. in annot. 183. e. ubi etiam non immerito conqueritur de anteriori vitiosa lectione.

481. Scal. ut in Hier. legit cum Ms. Rav. » Achoris ann. VII.«. ita etiam in Gr. suo restituit Ἀχωρις ἐτη ζ'. Sed Vall. in eodem Hier. accuratissime habet cum auctore nostro *Athoris ann. IX.* Ita accurate auctor praemiserat in primo quoque libro, ⲑⲁⲑⲱⲣⲓⲥ ⲙⲛⲛ. ⲑ'. Ἀθωρις ἐτη θ'. quod idem Vall. citat in Gr. sub nomine Syncelli ex pag. 58. cum debuerat dici *Eusebius apud Sync.* ipse tamen Sync. suam sententiam reposuit in pag. 120. E. Ἀθωρις ἐτη κθ'. ubi sane redundat κ'.

481. Arm. Interp. videtur legisse in Gr. disjunctim Ἀθήνας δὲ καὶ Διαδας, quasi vero diversae sint urbes; immo primam pro regione quoque accepit: id enim sonat ⲩⲑⲉⲛⲁⲥⲁⲛ *Athenia*, ceu *regio Athenarum*; cui favet et plurale nomen ipsius urbis. Hier. tamen vel articulum legebat τὰς cum Sync. vel relativum ἃς, quocirca et reddebat, *quas et Diadas*. Utcumque sit, tam Arm. quam Gr. probant lectionem Scal. in Hier. habentem unicum verbum *condidit*, cui alii addunt et alterum *nominavit*, quodque frustra tuetur Vall. dicens. 183. f. » Ne-

» que heic satis bene lectum antea. Pontacus, » *Athenas condidit, quam et Diadas nomina-* » *vit*. Scaliger, *Athenas quas et Diadas con-* » *didit*: alii, *quae et Diades*. Vera Mss. est lectio » *Athenas condidit, quas et Diadas nomina-* » *vit* «. Sed quum soli Eusebio fides habenda sit, dicendum, veram lectionem esse, quam tenuit Scal. Sequentia verò quae apud Hier. leguntur » hanc urbem Euboici Orchomenon appellave-runt «, lectio nostra non habet.

485. Lego ապաւայ, pro պակաւք, nullius significationis; immo suspicor supplendum et nomen գրկկանք, vel կռկք. Ceterum Scaliger Syncelli locum a nobis citatum ignoravit, ubi omnia Eusebiana sunt (praeter nomen καὶ Πύῤῥου quod desideratur); quo quia caruit, se contulit ad alterum Syncelli locum p. 122. c. Ελλην υἱὸς Δευκαλιώνος ἐγνωρίζετο, ἀφ' οὗ Ελληνες οἱ Γραικοὶ μετεκλήθησαν. quod minus favet; adde quod Syncellus haec alibi scribit, ea vero a nobis relata statim post alia Eusebii verba desumpta ex hac pagina: feliciter ergo Vallarsius nobiscum egit, describens Sync. ex pag. 125. D. Miro modo Eznicus noster saeculo quinto celebris praesentem Eusebii locum indicare videtur, una cum variis locis ejusdem Canonis in unum redactis, quum scripserit. num. LVI. Հելեռանաւթեան սկիզբն 'ի ակրոբայ ժամանակաց անաւթ եղեւ . . . . և անաւթ կարգեալ Հասանէր յերգիպտացիս և 'ի բաբելոնացիս և 'ի փռեբգացիս և 'ի փիւնիկեցիս գործ գրաշգործութեան, և խոր-հուրդք նոքին . և ապա 'ի հելլենս, որ են յոյնք, ում կիկրոպեաւ, և նա յետոյ առաւել առաւք ում կռնաւած և քիւռ և գիաւ և ապո-գոնիս և ում այլովք բազմօք, զորս մի ըստ-մոլիլ ոճոս անուանելին : Նշ հելլենք կոչին յոյնք յառնէ մեղիք, որում հելինոս անուն կր յելլադացոց աշխարհին : Բայց այլք ասեն, Եթէ 'ի հիմեռայն' որ յառնիկոս բուսաւ իւ-րովիս . վասն զի հիմեռիք յառնարէն եղիս կոչի : Բայց յոյնք 'ի յառանայ , որ կր մի յառաջնոր-գաց աշտարակագործութեան , վասն որոյ մեբովսա առնէին կռչին յառագս բարբառոյն բաժանելոյ . քանզի բաժանուին յառնարէն մե-բիսոնս կոչի ‖ . h. e. » Paganismi initium jam-inde » a temporibus Seruch fuit . . . Exinde consti-» tutis rebus, perveniebat ad Aegyptios, Baby-» lonios, Phrygas, et Phoenicas opus simulacri » conficiendi cum mysteriis suis: postea ad » Hellenos, qui sunt Jones (Graeci), sub Ce-» crope; et postmodum major (fuit) progressus » sub Saturno, Junone, Jove, Apolline, cae-» terisque pluribus, quorum singulos deos ap-» pellabant. Hellenes autem vocantur Graeci a » viro quodam, cui nomen Hellen fuit in Ella-» da. Alii tamen dicunt, quod ex Oliva, quae » Athenis per se germinata fuerit; nam Oliva » Graece *Elaea* (ἐλαία) audit. *Jones* autem » (dicti sunt) a Javano, qui unus erat ex au-» ctoribus turris opificii: quapropter *Merops* » (*meropes*, μέροψ, μέροπες) universi (homi-» nes) nuncupantur ob divisionem dialecti; *Di-* » *visio* enim Graece *Merismus* (μερισμός) voca-» tur «.

490. Constans lectio Eusebii tum hic, tum in r. P. Arm. et Gr. suadet emendandam esse editionem Hier. habentem apud Vall. *Chencres*, et penes Scal. *Cenchres*; legendum autem est *Chencheres*, sicut etiam Sync. legebat Χέγχερης. Item facile emendabis numerum XVIII. in lectione Scal. ubi Vall. recte fert cum auctore nostro XVI. quem et Sync. transcripserat ις'. 16. p. 58. B. eumque Scal. in Gr. canone imitatus fuerat; omitte alteram Syncelli lectionem propria sententia χϛ'. 26. p. 120. E. Verum redundat interea illa apud Vall. pericope, quae certè a posteris relata fuit in textum Hier. » Iste est Pha-» rao Chencres, qui contradixit per Mosen » Deo, atque mari Rubro obrutus est. Post » quem regnavit Aegyptiis Acherres Pharao: nam » Pharao cognomen est dignitatis «. ubi vel ipse Vallarsius sincere fatetur inconstantiam hujus loci 183. b. » Quae hinc (ait) subsequitur ῥῆ-» σις, Iste est Pharao Chencres, etc. tota ad » finem usque in Parmensi ms. desideratur, ut » etiam in duobus Palatinis. Nec sane eam Sca-» liger novit (adde, qui plures, quam Vall. vi-» derat codices): et veteres quidam editi libri » ex parte tantum habent, sive priorem perio-» cham usque ad verba *obrutus est* «. Nihilominus instat Vallarsius, ut probet haec non minus Eusebii, quam Hieronymi esse: probat autem hoc argumento, quod » Quoad histo-» riam (ait) concinunt quidem Eusebio Orosius, » Theodoretus » etc: quasi vero non potuerit interpolator similia addere, ut reapse addidit; et quidem ea, quae certos auctores habebant.

498. Commodius emendabis ad normam auctoris nostri qui in utraque parte habet *Ascatades*, variantem Hier. lectionem depravatam, apud Vall. *Ascades*, penes Scal. *Astacadis*, apud alios *Ascatadis*, quibus omnibus jure fidem negat Vallarsius ac solerter infert 187. a: » Rectissime apud Gobelinum Personam Cos-» modr. aet. III. cap. VIII. *Ascatades* legitur, » quomodo Ασκατάδης habetur apud Syncel-» lum «. De numero annorum XL. omnes con-

sentiunt praeter Syncellum ferentem propria sententia, vel juxta Africanum, λϐ'. XXXVIII.

505. Syncelli citatum locum ne forte putent lectores Eusebii verba ipsa prae se ferre, sed potius sensum aliquantulum cum nomine auctoris; audire lubeat et Latinam ejus interpretationem juxta Goarum: » Anno biformis Cecropis regis » Atheniensium primi, quinto supra quadrage» simum, Israelis ex Aegypto, Moyse duce, pro» fectionem stupidus (*sic enim passim mor*» *det Sync. Eusebium non sibi amicum*) Pam» phili Eusebius assignat: eademque halluci» nantibus ejus calculis anno ab Adam creato » 3989. Aod autem 22. contingere debuerat «. Parum curabimus Eusebianum calculum Syncello displicuisse; satis est, quod certam ejus supputationem hic habitam libaverit. Ubi nimis incaute (ut passim) deceptus est Scaliger, quippe qui ubi primum vidit Eusebium a Syncello nominari, illico conjecit integram auctoris nostri pericopem ab eo transcriptam fuisse. Quoniam verò in infinito, ut ajunt, modo verbum invenit apud Sync. usurpatum cum accusativo nominis casu, eclogarii illud opus esse credens, fidenter omnia sibi conciliavit ut vera Eusebiana, et restituit tantum verbo indicativi modi, nomineque casus recti, atque ita sine ulla haesitatione in suo Pseudo-Canone Graeco excudit his verbis. Τῷ μέ. ἔτει Κέκροπος τοῦ διφυοῦς πρώτου βασιλέως Ἀθηναίων ἡ ἐξ Αἰγύπτου πορεία τοῦ Ἰσραὴλ διὰ Μωσέως ἐγένεται. Quae quò magis cohaerent Syncello (Syncelli enim certo verba sunt), eò magis abhorrent ab Eusebio; qui tantummodo μέ'. XLV. annum Cecropis praefixerat anno egressus Hebraeorum ex Aegypto; unde Syncellus expresse argumentum illud confecit, quo Scaliger offendit: nec mirum, cum ejusmodi sint non pauca inter selecta Scaligeri, eo quod minus credere voluerit Hieronymo certo ac fideli Interpreti, quam Syncello Eusebii ut putabat eclogario. Quod autem Hier. paulo liberius reddiderit auctoris verba, ideoque paululum discedat a lectione nostra, nihil vel parum interest.

506. Decurtata lectio nostra habetur in anteriore Gr. fragmenti parte, si legas ἐκτίσθι, pro ἐκλήθη. De sequentibus, quae in Hier. potius promiscue occurrunt, haesitant vel ipsi critici. Itaque Vallarsius sic queritur de auctoritate Gr. contra Scaligerum, dicens. 194. f. » Si quae et nos adducimus ex Syncello pro» pria Eusebii sunt verba, damus Scaligero, » fideliter potuisse converti Latine, *Areopago* » *nomen impositum est, et judiciorum locus* » *constitutus*. Verum aliter videtur ab eo scrip» tum, ac ferme ut est apud Hesychium. » Ἄρειος πάγος τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον » (vel δικαστηρίου ὄνομα) κατέστη. In reli» quis Scaliger ipse vitiligat «. Sed ne in aliorum nos litem immittamus, hoc tantum dicimus, quod sicut Scaliger plus aequo S. Interpretem laedere, sic et Vallarsius eumdem nimis defendere videtur; nam certe librarii mendum inest Latt. editt. tum Scal. habentis, » Hoc tempore Areopagus nomen judicii consti» tutus «. tum Vall. ferentis » Areopagus apud » Athenas nomen judicii constituitur «: quod malim ita scriptum a Hier. fuisse, » Arius pa» gus nomen sortitus, judicii locus (vel fo» rum) constituitur «; alioquin τὸ *nomen* nihil certum sonaret. Quod autem Latinorum amanuensium culpa aliqua hic mutata fuerint, satis indicat illud, quod bene notavit Vall. » Pro » *Areopagus* in veteri codice legi *Arius pagus* » notatum Palatino Antiquario apud Salma» sium «: juxta nempe Gr. dialectum, quam et Arm. servavit.

507. Tabernaculi mentio nulla in hodiernis Hier. codicibus; librarii ejus Graeci vel Latini culpa intercidisse dixeris.

508. Scaliger vult in Gr. legi Διωδᾶν, quem et Bochartus in Chanaan lib. 1. cap. 14. imitatus est, Phoeniciam insuper dialectum excogitans in vocibus *Dioda*, vel *Diuda*. Pro dissonantibus Latt. lectionibus jure haec profert Vall. 192. D. » Fixit locus iste editoribus, » aliisque magni nominis literatis crucem «. Adeas veliin quae disserit in sequentibus, haud secus ac Scal. p. 31. CCCCXCVIII. Generaliter tamen adverte quod apud Sync. legitur Διβδαν. apud Hier. vero *Desinaus*, ut habet Vall. vel *Desanaus* juxta Scal. quodque nomen bis occurrit penes S. Interpretem. Utrum nostra lectio *Desandas* plus sit valitura apud Criticos, adhuc ignoro. Ut ut sit, haesitant critici de altero quoque nomine *Heliensium*, quod diverse apud alios habetur. Syncellus praefert Ιλίων, pro quo Scal. substituit Ιλιέων, minus recte; emendatius itaque reposuit Goar in marg. Ηλιείων: sic enim in Eusebio Interpretem Arm. legisse arbitramur, cum reddiderit Հելիացոց, quod refertur in Gr. Ηλιείων, vel saltem Ηλιέων. Ita profecto legisse putatur Hier. quum pluris facienda est ejus lectio quae est apud Scal. *Eliensibus*, quam quae apud Vall. *Iliensibus*. Cappadocas vero Armenii *Kamirk* solent appellare, tamquam a *Gomer* vel *Gamir* filio Japhet oriundos.

508. Sicut Hier. *sed non Semelae filio*, pariter et Sync. negative legerat in Euseb. οὐχὶ τοῦ ἐκ Σεμέλης, *non a Semelae (filio)*. At Interp. noster absque negatione Eusebium attigit: quam lectionem anteferendam omnino duxit et Scaliger, cum abjici voluit adverbium οὐχί à lectione Sync. idem senserunt et alii inter Graecos; quod tamen aegre fert Vallarsius, qui ita pergit in annot. 196. D. » Porro » autem etsi ipse dicitur Semelae filius Nonno, » Cedreno, Malala, atque aliis, adnotante » Schurzfleischio, nihil dubium est tamen » scriptum ab Eusebio quemadmodum et Syn» cellani codices ferunt οὐχὶ τοῦ ἐκ Σεμέ» λης «. Ubi miror Vallarsii fiduciam, qua asserit dubitandum non esse, quin ita scripserit Eusebius. Commodius dixisset, *ita lectum ab Hier*: ut nos contendimus de contraria Interpretis nostri lectione; quam potissimum ad rem facere minime inficias ibit Vall. cum satis noverit Dionysum, qui et Bacchus ac Liber Pater vocatur, vini ebrietatisque antesignanum, Semelae Cadmi filiae partum apud fere omnes constanter haberi. Non aliter legerat et ipse Vall. apud Eusebium in ipso Canonis prooemio juxta translationem Hier: » Qui Semelem » genuit, de qua pulcherrima proles, — Li» ber (Gr. Διόνυσος) condignam partu tulit » edita frugem «. Quae si advertisset vir criticus, dixisset potius, *nihil dubium est scriptum* hic quoque *ab Eusebio* absque οὐχί. Quod si temporis inconvenientia eum offendit (quod tamen vix memorat), ipse viderit, ne forte locum habeat illud dictum ab eo non semel usurpatum, plura in Canone occurrere variis in temporibus juxta fidem variorum auctorum: et quidem aliter vel alter quoque Dionysus in sequentibus memorabitur. Praetermitto ethnicorum fabulas, qui Bacchum bis natum confinxerunt, quasi vero geminas habuerit matres: nos taedet de profanis profana subtexere.

511. Quamvis desit certa lectio Gr. nullo tamen negotio elicitur ex Arm. hoc pacto. Πρῶτος Ἑβραίων ἀρχιερατέυσεν Ααρὼν ἀδελφὸς Μωϋσέως. Quod diximus, ne quis decipiatur loco Chron. Pasch. p. 62. A. ad sensum tantummodo pertinente. Ααρὼν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ . . . πρῶτος Ἑβραίων Ἀρχιερεὺς κατέστη: quamquam hoc tantum contentus fuerit Scal. in suo Gr. pseudo-canone, nec tamen sine interpolatione. Verum in hoc fragmento incerto non solum inverso ordine collocantur omnia, sed quoque minime occurrit verbum ἀρχιερατέυσε omnino necessarium, eo enim solo exactissime exprimi potest Arm. քահանայապետեաց, ad syllabas *pontificavit*. Latine autem cum Hier. *Pontifex constitutus est*, altera oritur Gr. lectio Chron. Pasch. itaque malim ut lectio nostra ita exponeretur, *Pontifex factus est, Pontificatum sortitus est, Pontificatu functus est*, aut alia ejusmodi. Syncelli vero locum de Cranao integre ab Scaligero usurpatum scias velim, eumque ut sincerum Eusebii textum falsò ab eodem habitum. Idem intellige etiam de plurimis (ne dicam de omnibus) incertis fragmentis, quae nimirum nos pro sensu tantum citamus, absolutissima autem Eusebii auctoritate apud Scaligerum gaudent; quod semel dixisse satis sit, ne ubique eadem repetamus.

512. Arm. nunc habet *Crotopus*, ut Scal. nunc *Crotopas* cum 1. parte Eusebii. Vall. *Crothopus*. Numerum annorum κα'. 21. bene restituit Scal. ex 1. P. ope Anonymi eclogarii: quem praetermittens Vallarsius, ad Syncellum se contulit; videns tamen eum discrepare, dum legit, κδ'. 24. facile interpolandum duxit, restituto κα'. Ubi adverte ita signari locum citationis: » Ex Syncell. pag. 121 «. De industria nempe in obliquo casu, ne si recte nominasset, *Syncell.* ut alias consuevit, integre transcriptum putaretur.

520. Quod post multum laboris divinarunt editores Hier. de hac linea, quae ad Amphictyonem spectat, id sincere nos legimus apud auctorem nostrum: nec tamen novimus reliqua, quae habentur in dubia Hier. lectione de Dionyso qui hospitio à Semaco acceptus est; nisi quis eoquod similia legantur apud Syncellum quoque p. 125. D. certum habeat intercidisse a nostro codice. Neque novit Eusebius noster alteram de Telegono apud Aegyptios regnante periopem, cujus causam agunt contra se invicem Scal. et Vall. qui post multa haec adjicit p. 195. b. » Demum neque ἀλογιστία est, ut Scaliger » nimis temere vocat, quod septimum ab Ina» cho Telegonum dicit, neque enim convinci » veteris alicujus Scriptoris auctoritate potest: » cumque ipsimet in diversa abeant, qui Ina» chi progeniem enarrant, Apollodorus et Pau» sanias, nec tamen Telegoni verbo tenus me» minerint, manifesto indicio est, Eusebium » ab aliis, qui minime supersunt, Auctoribus » haec accepisse «. Eusebius sane, ut diximus, vix talia novit: undenam vero Hier. vel potius amanuenses ejus haec acceperint, Vallarsius viderit; verum enim verò tam promiscua est hoc intervallo lectio Lat. ut interea oblivioni tra-

ditum dixeris illud Eusebii nostri dictum *Danaidarum res*.

529. Sic quoque praemiserat auctor in 1. P. cum Josepho, quo comprobatur lectio Scal. in Hier. *Armais*, haud secus in Gr. Αρμαῖς. Solus ergo Vall. *Armeus*, dixit, minus recte: cui tamen suffragari videtur Sync. p. 58. legens quasi de persona auctoris nostri Αρμες; sicut et de sua, p. 123. Αρμαῖας. De annis convenit apud omnes, excepto ipso Syncello, propriam sententiam praeferente θ'. IX.

529. Variant Hier. lectiones; apud Scal. „ Epaphus filius Jonis Memphim condidit, quum „ in secunda Aegypto regnaret „. et apud Vall. „ Epaphus filius Jo et Jovis, Memphim con„ didit, cum Aegypto secundae regnavit „. quorum postrema magis ad nostram lectionem accedit. Illud vero, *Jo* ne an *Jonis* legas, nihil interest, cum etiam *Jo*, genitivi casus hic vicem gerat. Certum est tamen quod penes Scal. mendose legitur tantum *Jonis*, pro *Jo et Jovis*, quod advertere potuit Scal. vel ex Gr. fragmento pleniore quod apud Sync. legitur; quamquam is, sc. Syncellus, adjectivum τῆς δευτέρας ad Ιοῦς referri voluerit, quod tamen Eusebius Aegypto adjunxerat, ut fidem faciunt ambo Interpp.

530. Manifestus est sensus Eusebii, quem saltem ex parte et Syncellus tenuit, quod scilicet idem ipse rex Erichthius vel Erichthonius in serie Atheniensium regum collocatus ille sit, cujus Homerus meminerit; hoc enim prodit pronomen այս· οὗτος: ideoque appositè è regione nominis ejusdem regis historia illa assignatur in codice nostro. Hieronymus tamen, vel potius ejus scriptores uno alterove anno haec differunt, hoc cum additamento, *his regnantibus fuit*; quasi verò alius sit Erichthonius rex ab Erichthonio Vulcani filio: verum neque editoribus Hier. placet ista lectio interpolata. Locus autem Homeri ab illis quoque citatus ita se habet in Booetia.

Οἳ δ' ἀρ' Αθήνας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον
Δῆμον Ερεχθῆος μεγαλήτορος, ὃν ποτ' Αθήνη
Θρέψε Διὸς θυγάτηρ, τέκε δὲ ζείδωρος ἄρουρα.

de quo loco vide Eustathium, atque alios interpretes.

532. Non immerito repudiat Vallarsius lectionem Scal. in Hier. *Callisto*: nec tamen ipse accuratior est, qui habet *Callistionis*; cum enim concedit foeminae hoc nomen fuisse, *Callistae* potius scriptum ab Hier. dixerim, quae lectio satis commode continetur apud Scal. si legas *ae*, pro *o*: quamvis non desunt, qui Gr. dialecto genitivum referant casum *Callistus*; quod tamen in rebus ignotis lectores vexat.

532. Ita accurate praefert etiam Scal in Hier. *Castor*; ubi Vall. minus recte *Castoris*: omitto quaedam in textu redundantia apud Vall. quae nec auctor noster, neque Hier. ad fidem Scal. noverunt. Porro hunc locum totidem verbis jam praemissum in 1. P. consulas velim, ut conferas inter se quaeque vel leviter differunt. Ea vero, *Post quem Pelopidae* etc, immerito sejunxit Vall. a Castoris textu diversis characteribus, tamquam ad solum Eusebium pertinerent. Scal. solerter inter Castoriana retinuit.

534. Summa inter Interpretes utriusque linguae concordia refellit Gr. fragmentum Syncelli tamquam Eusebianum a Scal. venditatum. Ea vero, a calce hujus periochae apud Vall. lecta, non solum auctor noster non novit, sed ne certiores quidem Hier. codices noverunt. Dicit enim Roncallius, p. 159. b. „ Mss. Rav. et „ Caes. et Scal. non habent haec verba: *cui da„ tum est regnum ejecto Danao*, quae in pluribus „ Mss. deese notat Pontacus „. Idem forsitan dicendum de voculis *Post quem*, quae sub initium totius sermonis legerat Vall. Haec sane et similia non pauca nos edocent plura in codd. Hier. a librariis assuta, ideoque non mirum videtur, si identidem discrepat ab Eusebio nostrae lectionis.

538 Auctor in 1. P. habuerat Ամինտաս, *Amyntas*, quaeque est lectio Hier. teste Vallarsio. Verumtamen Samuel noster cum Arzerunio legerat in Canone ամինտէս, *Amyntes*, vel *Amintes*, haud secus ac Scal. in Hier. immo et Sync. in Gr. Αμυντης: ita profecto mallem ut et hic legeretur uniformiter aut ամինտէս, aut ամինտաս: librarius tamen nunc habet ամանտէս, nunc ամինտաս.

551. Jure reprehendit Scaligerum mira Interpretum Arm. et Lat. consonantia; cum enim hi ita rem expresserint, ut legerant in auctore suo, inaniter ergo Scal. satis longo Syncelli fragmento deceptus, temere aggressus est accusare Hieronymum negligentiae, eo quod Syncellanam lectionem non servaverit; nec ergo immerito coarguit ante nos Scaligerum vel ipse Vallarsius p. 210. l.

557. Redundat apud Vall. illa pericope p. 206. „ Orithya Erechthei, qui et Erichthonius „ dictus est, a Borea Thrace rapitur „, superflua quidem, ut aliunde huc translata; quare nec apud Scal. cernitur, quem hac de causa gratis incusat Vall. p. 206. g. Audi Roncallium dicentem 162. f: „ Hanc periocam omittunt Ms.

» Rav. et Scal. Pontacus deesse testatur in plu» ribus Mss. et delendum putat »: jure meritoque, cum nec Eusebius eam hic noverit.

561. Legebat ergo Interp. noster, κατεσύλε, *spoliabat*, aut κατελύε, *dissolvebat*, vel quid simile, hinc reddidit in Arm. կապսպեր, *spoliabat:* nisi dixeris legendum in cod. Arm. կոտորեր quod accedit ad Gr. κατέθυε, vel potius ad Lat. *interficiebat*. Porro etiam Hieronymum juvat tum κατελύε, tum, ut habetur apud Sync. κατέθυε, *immolabat*, siquidem alterutrum potuit stylo liberiore exponere, *crudeli scelere interficiens*. Ubi tamen Scal. qui pro certo accipit Gr. textum, ita libere argumentatur contra Hier. 36. 546. dicens. » Graeca καὶ τοὺς παρο» δεύοντας κατέθυε ξένους, *praetereuntes im*» *molans hospites*. Nisi ita verteris, omnino, » quod praecipuum in hac historia est, ignora» bitur, a Busiride homines non caesos, quod » commune est Sicariis, aut latronibus, sed » immolatos, quae immanitas illius propria » fuit «. Verum tamen ambo Interpp. non certam immolationem, sed solitam sicariorum immanitatem intellexerunt in Gr. quia fortasse aliter rem legerunt. Debuit Scal. primum demonstrare auctoritatem Gr. textus, antequam Interpretem culparet.

583. Anteferenda itaque lectio Vall. in Hier. *Belochus*, contra autem mendi coarguenda Scal. editio *Bolochus*. De nomine *Batossa*, quod apud Scal. legitur *Atossa*, penes vero Vall. *Actosa*, nihil certi proferre possumus, quum et in 1. P. omnino depravatam invenimus lectionem.

589. Sic accurate etiam Hier. in edit. Vall. *Raptus Europae*, ubi Scal. in interpolatam lectionem incidit » Hoc tempore rapta Europa «.

593. Ξωρωτορωμեր *artificem* expressimus, ita tamen ut simul intelligatur *artisperitus*, *optimus magister* in arte musica; sicut etiam Gr. μεσουργός, musicae factor audit.

602. Emendatius itaque Vall. quoque in Hier. *Menophis*, quam Scal. *Menophes*. Syncellus ut p. 127. E. primae partis Chron. Euseb. vestigium tenuerat legens *Amenophis*, sic praesentem etiam lectionem retinuit p. 58. B. teste Scaligero, qui geminis locis diverso modo usus est.

608. Բաղատորք, *Balatores*, is in 1. P. nominatus fuerat ab Eusebio, ita etiam hic legit Scal. in Gr. Βαλατορης, juxta Syncellum; quamquam Goar praetulerit Βαλετορης. Praesentem verò lectionem constanter tenet etiam Arzerunius noster, cum habeat, բաղատորք, *Balepares*. Itaque corrigenda lectio Hier. quae varia est, *Bellepares*, vel *Bellopares*; sicut et in excerptis Barbarolatinis apud Scal. *Beellepares*, vel *Belleroparus* dicitur.

611. Magis emendate legit Scal. in Hier. *pennatus*. Vall. mendose *prinnatus*, fortasse pro *pinnatus*, ut fert Roncall. Arm. juxta Gr. potest reddi, *volans*, vel *volatilis*, sive ad sensum *alatus*, *pennatus*.

618. Կերբերոս, զոր պերբինթաս յետոյ սպան. ad verbum, *Cerberus quem Perintus postea interfecit*, mendum manifestum: quare lego, Կերբերոս, որ զպերբինթաս. *Cerberus, qui Perinthum* vel *Pirithum* etc.

635. *Sub his*, ad verbum more nostro; quo comprobatur Gr. lectio κατὰ τούτους, explicite reddita a Scal. in not. *tempore horum regum* sive *Heroum:* quique injuria infert dicens, » Hieronymus, *secundum quosdam*, longe à sen» tentia «. Ubi nimis utique praeceps fuit vir criticus in reprehendendo Hieronymo, ideoque ipse longè distat a veritate. Non enim S. Interpres illud κατὰ τούτους expresserat *secundum quosdam*, sed pro sequentibus ἐδοξέ τισιν, egregie dixerat *secundum quorundam opinionem*. Pro autem superioribus rite subjunxit, *hac aetate*. Verum enim verò decepit Scaligerum dispositio vocum aliter habita in Lat. quam in Gr. quod tamen mirum in viro tam astuto, ne quid gravius more suo dicamus.

642. Hier. lectio decurtata a librariis, haec tantum fert apud Vall. » Bellum, quod sub » Eumolpo fuit «. etsi Scal. paulo plenius legat. » Bellum quod sub Eumolpo dicitur ges» tum, hoc tempore fuit «. Plenissima sane nostra lectio est. Verum Gr. textum Syncelli, qui nobis favet, minus recte dissecuit Goar. p. 129. postremam enim vocem Ἀθήνησι in sequentem transtulit periocham, eamque inverso ordine restituit in Lat. hocce modo. » Bellum in » Eumolpum (debuit reddere, *sub Eumolpo*), » a quo Eumolpidae. Res a Procne et Philo» mela Pandionis filiabus *Athenis* gestae «, quae vox *Athenis* in calce anterioris pericopae reponenda fuit.

649. Խզ quod supponit pro Gr. Μάντις, aeque sonat *Vates*, *augur*, *placita dictans*, seu *ad libitum vaticinator*, atque eo sensu dixit Hier. *Divinus*.

658. Quum Gr. nomen Προῖτος diphthongum praeseferat, Hier. solito Latinorum more pro οῖ reposuit *oe*. Noster restituit *ու*, ac si fuerit *ou.y.* sic enim identidem reducitur in Arm. *oe*. Verum in 1. P. codex noster habuerat separatim per duas syllabas Պրօիտոս, atque hinc Arm. cod. ferebat, պրոխտոս, quam lectionem et Samuel

servavit *պրոյեաոս*, melius itaque hic in Arm. legerem *պրոյեաոս*.

660. Nescio Graecusne, an Armenus codex hoc inverso ordine casus nominum exposuerit: alioquin juxta Sync. ac Hier. legendum fuit Տիտիոս համահաւասիչ էր տանտաղոսի. *Tityus aequalis fuit Tantalo*. Sic enim et locus postulare videtur.

669. Fugit diligentiam Scaligeri praesens Syncelli locus tam Eusebio, quam Hieronymo conveniens; sicut etiam alterum de Cyrene fragmentum allatum. Vallarsius feliciter utrumque locum ante nos assequutus est. Verum hic animadvertas velim, quòd non immerito conjecerit Schurzfleischius Hieronymum legisse *տնոջ գունաիկոջ*, pro *տեաջ գունաիկոջ*: idem ferè dixerim et de Interprete nostro. Nihilominus accepta etiam hodierna Syncelli lectione, nullo negotio potuerunt ambo Interpretes ita rem exprimere, ut praeferunt.

670. Ad rem facit Hieronymi lectio interpretatioque, » Gorgonis meretricis capite desecto, quae propter eximiam pulchritudinem « etc. eandem enim praefert sententiam et Gr. textus a Sync. allegatus. Itaque non adeo Interp. nostrum offendit Graeca vox ἑταῖρα, quum alibi commodius reddidit *պիճ*, sc. *meretrix*, ut sonat; sed potius depravatam in Gr. lectionem attigit ἕτερα, id est, *altera*, fortasse cum altero quoque verbo quod amanuenses intruserunt, ideoque coactus est ita rem exprimere, ut hodie legimus. Attamen Gorgonis fabula satis nota non permittit, ut sequentia de altera potius muliere, quam de ipsa sola intelligantur.

685. Quamvis ad verbum fere Eusebium transcripserit Sync. loco citato, praetermisit tamen nomen Ἀθηναίων pernecessarium, quo carebat et codex Hier. atque ideo coactus est S. Doctor generali sententia reponere *vir fortis*, pro πολέμαρχος voce notissima; unde ansam cepit Scaliger ut culparet liberam interpretationem, eique morem gessit hac parte Vallarsius, dicens in annot. p. 242. ad e. » Jure Scaliger, quod in Graeco πολέμαρχος dicitur, » verti maluisset *Imperator*, aut *Dux belli*, » quam *vir fortis*. Attamen haud puto, Eusebium illud heic gestum designare, quando ab » Athenienses tradita Joni fuit summa belli » administrandi contra Eleusinios, ut quoniam » sub Eumolpo illud gestum est bellum, ita ad » superiora, quae eo spectant tempora, sivè » ad numer. DCXLVI. haec de Jone ῥῆσις sit » referenda. Proprie enim aliud posterius no» tat, quando, ut ait Strabo lib. VIII. post mul» ta praeclare gesta, et prudenter constituta » apud Athenienses, τὴν χώραν ἐπώνυμον » ἑαυτοῦ καταλιπεῖν. *Regioni a se nomen fac*» *tum reliquit* «. Verum quae intrudunt hoc spatio ambo editores Hier. sc. Vallarsius memoratus, legens: *Gesta Persei*, et Scal. *Hoc tempora gesta Persei sunt*, vix novit hic auctor noster; propria ergo sedes horum verborum fuit annus Abr. 632. quo intervallo ad normam codicis nostri praetulerat et Hier. in edit. Vall. » Ea, quae de Perseo dicuntur, tunc gesta sunt «.

689. Mallem cum eruditis viris legi *գիոնիսոս*, pro *գիոնիսիոս*, ut facile possit secerni Bacchi nomen usitatum Διόνυσος, diversum sane ab altero, quod multis convenit Διονύσιος, quae tamen inter se confundi passi sunt etiam Latinorum plurimi, ut jure conqueritur Scal. 43. 686. Certe genitivus casus Arm. *գիոնիսոսի* aequè servit quovis nomini. Haec ergo apposite memorat et Arzerunius noster, ut vides in Fragm. Arm. Porro iterum praesens locus Scaligerum fugit in Gr. Canone, quem Vallarsius expedite assecutus est apud Sync.

690. Arm. nunc *զամպրեաս*, *Lampereus*, nunc *զամպրեաք*, *Lamperes* hic fert. Hier. *Lampares* legit, haud secus ac auctor noster in I. P. praescripserat *Լամպարեաս*, qua lectione usus est et Arzer. Sic restituo et Syncellanum codicem nunc habentem *Lampraes*. Solus ergo Samuel ad praesentem magis lectionem accedit, legens, *Լամպրեաք*, *Lamperes*.

692. Recentioris potius, quam antiquioris cujusque exscriptoris additamentum puto illud dictum margini cod. Arm. mandatum. * Ումեք զայր յետ աւուրց չկայ ասաւ ||. » Samegar » post Aod non extat hic «.

693. Scal. dicit pro ὑλιθίους, sc. *stolidos*, lectum ab Hier. λιθίνους, *saxeos*: noster certe primum ante oculos habuit. Interim verò mirari liceat, qua scilicet periphrasi praesentem locum transtulerit Goar interpres Syncelli. » Hic cythara delinitos lapides quo vellet trahe» re fictus est: verum stolidis et agrestibus non» nullis hominibus ad civilem vitam ejus inge» nio traductis portentum ejus modi aequiori » sensu asserendum «. Quod si Hier. tam liber fuisset in officio suo, vix effugere potuisset Scaligeri censuram. Illud verò in praecedentibus ὡς ἄλλοι, Syncellanum, gratis retinuere inter excerpta Eusebiana Scal. et Vall. quodque sonat quidem *ut alii*, supponit tamen pro, *ut produnt alii auctorum*; quamvis suspicamur a Goaro acceptum pro, *ut etiam alii reges regna-*

runt, quo fortàsse sensu ita in Lat. reposuit. » Amphion, ut plures alii, Thebis regnavit «. Tandem si divinare liceat, illud frustulum ὡς ἄλλοι, ex sequenti Eusebii pericopa de Cadmo est deductum, quae incipit. *Secundum quosdam*.

705. Ita ferè Hier. in edit. Vall. » Argivorum reges defecerunt, qui imperaverunt « etc. improbanda itaque lectio Scal. » Argivorum regnum deficit, quod stetit « etc. quamquam melius se habet verbum *stare* apud Scal. quam *imperare* apud Vall. Miror tantam differentiam inter exscriptores Hier. quasi ad diversa Gr. verba accedentes, ἄρχομαι, et ἀρκέω, quorum secundum affirmat Arm. բաւել, *sufficere*, *durare*. Item consentit nobis Vall. in numero annorum Pelopis LIX. pro quo Scal. fert LVIII. Praetereo sequentia paulo aliter habita in Hier. Nonnulla verò nomina quae fortasse interciderunt a cod. Arm. supplebis ex Hier. et Sync. etiam si ipsi non tot nominent reges; redundat enim apud Sync. Πελοῦ alter, quem Scal. jure suppressit in Gr. ipse tamen alterum amplius legit Θυέστην, typographi fortasse vitio, pro Ὀρέστης. Sicut etiam bene cogitavit Scal. cum restituit Κομήτης pro Κομίτης, ut est apud Sync. gratis tamen tentavit legere Περδίλος juxta Lat. Hier, pro Περδίνς, id enim proprius accedit ad lectionem auctoris nostri Παυδίνς.

707. Non tam mendum librarii Arm. existimo lectionem Մինդաս, *Mindas*, (pro altera jam recepta apud Gr. et Lat. Միդաս, *Midas*) quam vel proprium Armeniis usum (ut liquet in nominibus, անդրբիանոս, անդամանդ, etc. pro ադրբիանոս, ադամանդ) ; vel ita quoque loquendi consuetudinem apud majores Graecorum: similiter enim occurrit et in vetustissimo codice nostro de fabulis a S. Gr. Theologo memoratis, atque a Nonno, ut ajunt, enarratis, quod opus ab antiquis temporibus translatum fuit in linguam Armenam.

712. Երբն, *ejusdem* vel *ipsius*, quo carent Hier. et Sync. interpres noster fortasse expresse adjunxit, ut commodius sequentia quoque nomina eodem casu continuare posset; sicut diverse Hier. addidit de se verbum *memorantur*. Illud vero in Arm. յորոյ կացեալ, nihil est, nisi legeris juxta Gr. et Lat. զնդակն սերբոսաց կացեալ. Quemadmodum et in sequentibus obscurus redditur sensus, si non supplebis, vel saltem subintelliges կայ, sive է, post adverbium Ի վեցից. Ut nihil dicam de voce dubia ասս. խիլիա, quae videtur mendosa repetitio vocis emendatae ասս. ռուխիւն.

713. De suo, ut creditur, adjecit Interp. noster explicationem nominis *Spartorum*; cum nec Hier. neque Sync. similia attigerint, quamquam Gr. textus Syncellanus non ad amussim conveniat cum Interpretibus. Quae vero disserunt editores Hier. de variantibus ejus codicibus, vix ad nos pertinet. Unum adjicio, quod ea, quae hocce intervallo de Aesculapio confinxit Scaliger in Gr. suo Canone, cave credas Eusebii esse; certus auctor eorum est auctor Chronici Pasch. nomine carens.

724. In calce hujus periochae redundat in cod. Arm. գհզևաց, vox incerta, quae ideo a nobis praetermissa in Lat. Sed quia facile potest legi գհզիաց, ideo addidimus in Folio, *Delphicos*.

735. Ut Hier. pro Gr. ἀγάλματα, nunc *simulacra*, nunc *statuas* reposuit, ita nos quoque diverso modo restituimus Arm. vocem պատկեր· quae quamvis vulgò sonet *imago*, sed non semel supponit pro ipsa statua, cum sit nomen generale, haud secus ac Gr. ἄγαλμα.

745. Parvi momenti est nomen πόλις desideratum apud eclegarios Eusebii Graecos, cum per se subaudiatur. Verum Scaliger etiam in Lat. caret nomine *civitatis*. Vallarsius qui pleniorem nobiscum attigerat lectionem, postponendam eam duxit, nova hac conjectura usus, 255. a. » Porro Scaliger *Tyrus* legit pro *Tyro-* » *rum civitas*, quod melius habet, siquidem de » nova Tyro, non de veteri loquitur Eusebius «, quibus tamen non rejicit vir criticus lectionem nostram, ubi non *Tyrorum*, sed *Tyrus civitas* scribitur. Idem asserit et ecloge Arzerunii.

745. Hier. uno minus, CCXL. totidem hodie fert et Josephus citatus, ἐτῶν τεσσαράκοντα καὶ διακοσίων, quod si constaret, facile dicerem redundare in cod. Arm. postremum numerum ։ք. quasi vero desumptum ex subsequenti voce ամաւն. Verum tamen unius anni additamentum praeseferunt etiam Chron. Pasch. et Cedren. quamquam hi altero quoque decennio cum centenario excedant, habentes annos 351. quod et Scal. in suo Gr. Canone retinuit, in adnotationibus verò sequentia protulit, p. 46. ad DCCXLIV. » Intervallum, hinc ad epocham » Templi conditi Eusebianam, satis falsitatem » coarguit aliorum codicum, PR. qui omnes » habent, CCXLIII, et PET. qui CCXLVI. et » Graeca, quae depravata sunt. BONG. Maria- » nus. Fr. et Edit. recte CCXL «. De *tertio* verò juxta Hier. vel *secundo* juxta nos, Josephi libro citato, subdit. » Imo in quarto: ἀπὸ δὲ » τῆς οἰκίσεως Τύρου εἰς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ

» ναοῦ, διαγεγόνει χρόνος ἐτῶν τεσσαράκοντα » καὶ διακοσίων. Tamen in superiore testimo- » nio ex lib. VIII. triennio plus dicit, ut Edi- » tiones, et PR «.

763. Plane satisfecit Interpres noster Scaligero volenti Καδμείοις, exponi *Cadmeis*, hoc est *Thebanis*. Verè enim Կադմեանց socios aequè ac posteros Cadmi Thebanos inducit: ubi Lat. interpretatio Hier. *contra Cadmum*, non ita accurate auctoris sensum patefacit. Palephati verò textus in praesto est etiam apud Scal.

763. Elapso e medio nomine Մինոս, *Minos*, geminae periochae commixtae sunt inter se in Cod. nostro, sed facile res reparatur. Illud in sequentibus maximum videri debet, ac admiratione dignum, quod Gr. codices utriusque Interpretis Arm. et Lat. negligenter se gerentes, unum uno, alterum altero errore vel invite laborare coegerunt. Error apographi nostri fuit ille, qui habetur in Gr. textu apud Sync. sc. κρίσιν, *judicium*, ubi (etsi subintelligatur) debuit reponi Κρησίν, *Cretensibus*, ut accurate fert lectio Hier. Lat. unde et Gr. textum restituit Scal. Hieronymiaci vero Gr. apographi crassior error fuit promiscua lectio Παράδιος, ad normam unius proprii nominis; cum debuerit disjunctim scribi παρὰ Διός, sicut feliciter legit, accurateque expressit Interpres Armenus յԱրմէ յարաանուանն, *quasi abs Jove*, ad sensum *Jovis nomine:* qua correctiore lectione destitutus Hier. sincere transcripsit in Lat. *Paradius;* siquidem vox incerta, credita fuit a S. Interprete cujusdam ignoti auctoris nomen, ideoque pro sequenti verbo ἐνομοθέτει, id est *legem fert, legislator existit*, restituit, *memorat*. Haec sane ante nos advertit Vall. et antè eum Scaliger animadverterat. Ubi obiter nota, quod nec Hier. neque Interp. Arm. noverunt additamenta illa a Syncello adsuta κομίζων τοὺς νόμους etc. quae frustra sibi conciliavit Scaliger tamquam Eusebiana.

764. Huc respicit nimis curiosum, imo praeposterum examen Scaligeri dicentis p. 47. ad DCCLVI. » In Graecis: ἡ μήπω μετὰ πολλὰ ἔτη » παρθένος ἁρπάζεται, *quae non multis post* » *annis virgo capitur*. Sive culpa librariorum, » sive, quod verisimilius, Hieronymi prope- » rantia, accidit, ut negatio in Latina interpre- » tatione expressa non sit, omnino ridicula sen- » tentia efficitur. Nam quo remotior fuerit ra- » ptus Helenae, eo credibilior erit; contra, quo » propior his temporibus, eo remotior à Tro- » jae excidio, ideoque minus credibile Helenae » tempus in hujus saeculi tractum incidisse «. Cui obviare volens Vallarsius, haec infert. p. 262. d. » Potest vero Hieronymi sensus commo- » dius exponi, ut illud mirum de Helena esse » voluerit significare, quod virgo tamdiu persti- » terit. Ad eum modum etiam Goarus interpre- » tatur: *quomodo soror eorum Helena a The-* » *seo deinceps potuit rapi, nisi forsan post an-* » *nos plurimos virgo permanserit* «. Horum judicio (quamvis diverso modo) nos quoque subscribamus liceat, cum omnino idem legerint et intellexerint ambo Interp. Arm. et Lat. Itaque non satis mirari possum Scaligeri tergiversationem a sententia Hier. quae et nostri Interpretis fuit, quinimmo ipsiusmet Eusebii, quem certo scimus scripsisse affirmative Ἑλένη, ἡ μετὰ πολλὰ ἔτη etc. Sensus autem auctoris certissimus, ni fallor, est talis. Quum (inquit) juxta probatam traditionem, Dioscori (sc. Castor et Pollux) socii Argonautarum sint, quomodo ergo altera defendi possit traditio, quasi verò Helena virgo a Theseo rapta (qui raptus multos post annos accidit) istorum soror fuerit, siquidem aetate Thesei vel anus, vel nulla extare potuit Helena? Itaque (subaudiri vult Eusebius) aut Helena non fuit soror Dioscororum, aut istorum soror non potuit rapi ut virgo a Theseo. Breviter dicam, multi anni praeterierant juxta Eusebium a Dioscuris usque ad raptum Helenae a Theseo.

771. Herculis res Vall. in Hier. primo Sosarmi Assyriorum regis collocavit. Scal. quarto ejusdem anno. Codex tamen noster ad VII. differt annum, ne dicam in VIII. ut constanter legerat in vetustiori exemplari Arzerunius toties citatus.

772. Hinc patet, quod erudite adverterit Vallarsius cum Scal. mendum librariorum in codd. Hier. *Ammonis*, pro *Philammonis filius*.

779. Quum alibi յուշկապարիկ vel ձիացուլ dicebatur pro *Centauro*, tam ab Interprete nostro, quam ab aliis Arm. scriptoribus, hic Իշացուլ, bis exponitur, quod nomen monstri ferè ejusdem formae cum centauro memoratum reperitur etiam apud Eznicum nostrum quinti saeculi auctorem, quo nempe floruisse et Interp. nostrum certum est. Quod si velis id nomen refundi in Gr. ὀνοτάυρος facit, ceu *asinotaurus*, deductum ab ὀνοκένταυρος, sicut etiam Ձիացուլ, quasi ἱππόταυρος, *equinotaurus*, est abbreviatio alterius nominis Gr. ἱπποκένταυρος. Verba Eznici ita se habent num. XXIV. * Յուշկապարկաց աւերն բնակել յաւերակսն, զոր յոյն լեզու իշացուլս կոչէ ||. » Centaurus » (Arm. Husgabarig) in locis ajunt desolatis

» habitare, quos lingua Graeca onotauros (vel » onocentauros) appellat «. In sequentibus desideratur in Arm. vox, quae respondeat illi Gr. ἄριστοι, juxta Hier. *nobiles*: քաջք ab interprete nostro scriptum divinare liceat, quod tamen intercideri t.

791. Pro ՚ի Նեմրովդայ ոստէ մին զօրավարէ, lego unius syllabae additione ՚ի Նեմրովդ սպրդս ոստէ մին զօրավարէ (սպրդ զօրավար լե. ղէ). Quo procul dubio supposito, corrigenda ad fidem Arm. et Gr. editio Hier. legenda nimirum *militiae magistrum*, pro nudo *magistro*, ut apud Vall. vel juxta Scal. *magistratu* abs re legitur. Deinceps satis conveniunt inter se ambo Interpp. quique suadent textum Gr. praepostero ordine digestum fuisse a Syncello: itaque legas eo ordine, quo nos transcripsimus.

795. Certissimum est Gr. fragmentum a Syncello citatum: solummodo pro nomine τοῦ Θυεστου, ultimo loco, uterque Interpres in autographo commodius legerat pronomen τοῦ αὐτοῦ. Ceterum Vallarsius Syncelli hoc loco destitutus, ex pag. 137. D. Scaligerum solum citare voluit, adjecta pag. 125. edit. Sync. ac si ex illa pagina haec Scaliger confecerit, quod est falsum. Interea Scaliger posthabita Hier. interpretatione *ipso peregrinante*, ita vult ut reddatur illud Gr. Θυεστου ἀποδημοῦντος, *ipso absente*; medium tenet elegantior in Arm. expositio Interp. nostri, յարեաւ Նա ՚ի սպասաւորէ Հանապարհ գնաց, quamquam magis Hieronymo faveat, quam Scaligero. Quod autem hoc spatio legitur apud Hier. » Minos leges ac jura constituit «, id superius praemiserat auctor noster, haud secus ac Hier. frustra ergo Gr. textum ibidem occurrentem aliqua ex parte hic iterarunt editores Hier. Μίνως ἐνομοθέτει. Ut ut sit, in quibusdam Hier. Mss. Vallarsio adnotante pro *jura*, *fora* lectum, ansam praebet nobis ut suspicemur, ne forte pro Κρήσιν, sc. *Cretensibus*, ut supra habebatur in editione Hier. lectum olim fuerit κρίσιν, sc. *judicium* juxta codicem nostrum ac Syncellum, atque ideo *jura* vel *fora* Hieronymus exposuit, postea verò ab antiquariis restitutum fortasse anteriori loco *Cretensibus*.

802. Ամեհեմա, *Amentes*, lego Ամենեմա, *Amenemes*, quia librarii est lapsus scribentis ե pro ն.

807. Erudite notaverunt editores Hier. mendose ab eo lectum κατὰ Θήβων, pro κατ' Ἀσυναίων, quod accurate fert Eusebius noster, eumque imitatus Sync. is tamen casum minus recte fert Ἀσυναίους; aliter pro κατὰ reponendum ἐπί, ut sonat etiam Arm. ՚ի վերայ, *super*, *supra*, quod in re militari supponit pro *adversus*, *contra*.

811. Տաւտամէս, *Tautames*, etsi propius accedat ad tritam lectionem I. P. տեւտամոս, *Teutamus*, hic tamen persuasum habebis legendum fore տաւտանէս cum Samuele et Arzerunio atque Hier. *Tautanes*, ita ut duplicem auctoris lectionem certo memoratam a Syncello dixeris in iis verbis. » Ασσυρίων κζ'. ἐβασίλευσε Τεύταμος, ὁ καὶ Ταυτάνης παρά τισι λεγόμενος, ἔτη λβ'. ἐπὶ τούτου Ἴλιον Εὐσέβιος φησὶν ἁλῶναι «. Assyriorum XXVII. » regnavit Teutamus, qui et Tautanes quibusdam vocitatus. Sub eo Ilium Eusebius captam » dixit «. Ubi Τεύταμος, primi libri auctoris nostri est lectio. Ταυτάνης verò, ut supponitur, Canonis. Sicut etiam anni λβ'. ad superiorem librum referuntur, ubi legebamus լբ. XXXII. totidem sane fert et Hier. in Canone. Verum Canon noster vel antiquitus habuerat լա. XXXI. testibus Arzerunio, et Samuele.

819. Quasi dubia erat lectio in Arm. ամմոնիք ne legendum, an ամմոնիացիք. Primam tenet Scal. qui tam in Lat. editione Hier. quam in sua Gr. ecloge vult ut legatur Ammonitae, ut vulgò usuvenit. Vallarsius tamen secundam habet in Hier. *Ammanitae*: ita legerunt et Sync. et auctor Chron. Pasch. suffragatur et S. Epiphanius a Samuele citatus. Quae verò leguntur hic de Jephte apud Hier. et Sync. ex Judic. XI. 26. minime novit codex noster in Canone: fusius tamen egerat de his auctor in I. P. adi p. 166. 167. Quod autem de his opponit Auctori nostro Syncellus, ac Scaliger, ipsos consulas velim.

825. Crasso librarii mendo, pro Եբրայեցիք, vel potius Եբրոնիք, habetur in Cod. Եգիպտացիք, *Aegyptii*, quod offendit animos lectorum. Poterat quidem Interp. Arm. expresse reponere Քանաքացիք, vel Քանանիք, Graeca tamen dialecto uti debuit ut propria his septem posteris apud antiquos celebratis; sicut etiam omnes fere Latt. Interpp. eandem vocem usurparunt, qua de re et Scal. apposite notavit. p. 52. ad DCCCXXII. » Epigoni est omnis posteritas, sed κατ' ἐξοχήν ita vocantur posteri eorum, qui ad Thebas occubuerunt «. Ubi gratis studuit Scal. evertere textum Gr. Syncellanum, verè Eusebianum, ut Apollodori locum paulo latiorem substitueret, falso hoc argumento usus: » Graeca *(inquit)* mutilavit Georgius » *(qui et Syncellus)*; quae integra ad verbum » extant in iis, quae ex Appollodoro adduxi-

» mus, unde Eusebius ad verbum exscripse-» rat: οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες κληθέντες » Ἐπίγονοι στρατεύουσιν ἐπὶ Θήβας. Ita » Apollodorus: ita etiam totidem verbis Hiero-» nymus, et ita Graeca supplenda «. Sed quis non videt Georgium nihil de Eusebio dempsisse, sed potius supplevisse ad majorem declarationem τῶν ἑπτά, eo verò solummodo, non aliter ab auctore nostro discrepasse: ita ut Eusebium Apollodori sensum, non ita verba imitatum comperimus; Syncellus vel ipsas Eusebii syllabas observavit: an vero Hieronymus Apollodorum quoque inviserit, id alii viderint. Certe Apollodori locus ex lib. III. citatus, ita se habet, μετὰ δ' ἔτη δέκα οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες κληθέντες ἐπίγονοι στρατεύειν ἐπὶ Θήβας προρρούντο τὸν τῶν πατέρων θάνατον τιμωρήσασθαι βουλόμενοι. » Post autem annos decem, caesorum filii, Posteri dicti, exercitum movere supra Thebas statuerunt, patrum ulcisci volentes mortem «. Ex his itaque ad arbitrium confecit Scal. Gr. textum, ut sibi videbatur, ut Eusebianum, ope Lat. interpretationis Hier. eumque frustra objecit Syncello.

826. Immerito tentarunt ambo editores Hier. Scal. et Vall. Graecum hic restaurare textum ex incerto Syncelli loco. Vallarsius quidem sincere integrum locum transcripsit. Scaliger solita confidentia, ne dicam audacia, restituit τελευτᾷ, Hieronymo morem gerens, pro καὶ οὕτως ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, quae sola sunt Eusebiana apud Syncellum; ut nihil dicam de frustulo Syncellano, ἄλλοι δὲ πλείονα ἔτη ζήσαι αὐτόν, quod gratis accepit Scal. tamquam Eusebianum, vel saltem ut tale aliis venditavit.

833. Quae nos fortasse oporteret hic libare, tam de variantibus Hier. lectionibus, quam de Eusebii dictis, ea jam adnotaverat Vall. dicens: 288. b. » In aliis libris *Elon* dicitur. Ms. quidam Pithoeanus *Aelaon*, Regius, teste Patero, *Elaon*, Vulgata *Ahialon* vocat. Sed illud mirum magis, quod ait Eusebius, eum » fuisse a LXX. praetermissum, cum legatur tamen Judicum XII. v. 11. Καὶ ἔκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν Ισραὴλ Αἰλὼμ ὁ Ζαβουλωνίτης. » significare fortasse voluit, annos illos decem » in Graeco codice non haberi; si omnino deerat haec ῥῆσις, ejus fuit, quod ob oculos habebat, defectus «. Verè et Armena versio S. Scripturae juxta exemplaria emendatiora τῶν LXX. reddita, integre fert Elonis mentionem in libro Judic. loco signato. Sed quia Eusebius diverso interim codice usus dixerat non haberi ejus memoriam apud septuaginta seniores, eadem simpliciter et Samuel noster repetiit totidem verbis: consule et I. P. Euseb. p. 161. 169.

833. Aegrè fert Scaliger, quod Eusebius auctor fuerit lectionis Λαβδών, quem sequuti sunt auctor Chron. Pasch. et Augustinus, sicut et Niceph. Λαμδών, » quum tamen (ait) in editione LXX. interpretum sit recte Αβδών «. Sed debuit vir criticus lustrare varia exempla τῶν LXX. quorum nonnulla usque in hodiernam diem Eusebii praeferunt lectionem. Eodem pacto immerito fortasse conqueritur Scal. et de nomine Εσεβών.

833. Homeri locus in Οδυσσ. Δ. ita se habet. Φυλὼ δ' ἀργύρεον τάλαρον φέρε, τόν οἱ ἔδωκε Αλκάνδρα Πολύβοιο δάμαρ, ὃς ἔναι ἐνὶ Θήβῃς Αἰγυπτίῃς.

835. Nil expedit perpendere variantes Hier. lectiones, easque iterato a quibusdam editas. *Troja capta*, ac post paululum *Capta Troja*. Illud nos movet, quod editores ejus ad normam Lat. excogitarunt restaurare Gr. textum ad placitum. Τροίας ἁλώσις, sc. *Trojae captivitas*; quum certus Eusebii nostri loquendi modus Ιλιον ἥλω, non semel occurrat apud eclogarios Graecos, et Armenos.

835. Sic XXIII. accurate praefert etiam in Hier. Vallarsius, quique merito repudiat mendum Scaligeri, dicens 290. E. » Falso in Scaligeri » editione legitur, *usque ad vicesimum annum*, » tantum. Error quem dudum Lydiatus exagi-» tabat, ex ipsa temporum dinumeratione, et » comparatione inter se Epochae utriusque li-» quet «. Homeri verò verba haec sunt in Boeotia. Τῶν δ' αὖ ἡγεμόνευ υἱὸς Πειτεὼ ὁ Μενεσθεύς.

836. Deinceps non adeo curamus augmenta quae occurrunt in Canone Hieronymiaco; immo ultro concedimus multa posthac ibi redundare debere, cum manifeste declaraverit S. Interpres in Praef. plura post Trojam captam de suo adjecisse, maximè ubi erit sermo de Romanis. Itaque potes, si vis, inter ejusmodi augmenta annumerare locum de Demophono iterato lectum in edit. Hier. » Menestheus . . . post quem » Athenis regnavit Demophon «. Vall. duobus in locis Demophoon.

838. Ita omnes lectiones cum superiore parte Chron. Euseb. ergo corruit conjectura Vallarsii dicentis 291. a. » Fortasse rectius in » Parmensi ms. juxta Graecum *Pelagus* dici-» tur, in reliquis tamen libris omnibus *Pelas-» gus* «, nam auctor jubet etiam in Gr. legi Πελάσγος.

842. Arm. aequè potest exprimi *Teutaeus*,

vel *Teuteus*, ut satis bene fert Scal. in Hier. Alii cum Vall. corrupte *Tauteus*, vel *Tautaeus*, immo nonnulli magis corrupte *Tenteus*.

847. Sincera lectio expositioque Interpretis nostri non modicum criticis favere creditur, qui varia disserunt de lectione Hier. dubia, eaque variata in diversis codd. Nobis sufficiat declarare, quod nobiscum facit edit. Scal. *Trieri*, ubi Pontacus fert *Triremi*, Vall. *Trierem* mendose. Omitto sequentia ab Hier. addita de Sirenis. Solummodo dubitabis de voce ‫גבר‬ *ab viro*, sive *virum*, aut *qui surgit*, in Arm. lecta.

854. Annos hic praeferunt Oresti xv. Hieronymi editores; ne itaque facile credas excidisse eos annos a codice nostro, fidem fortasse facit Hier. ipse, qui nec praecedenti Mycenorum regi Aegystho, neque subsequenti Tisameno annos ullos assignavit: idem ergo et hic factum ab eo puto cum Eusebio nostro. Si Syncello credas, ἔτη κγ'. *annos* XXIII. Oresti dixit; alii nec iis contenti: unde et Vall. subdidit in annot. 294. b. » Syncellus Orestis annos ad viginti tres us» que protrahit: eo autem magis exaggerant re» centiores Chronologi, qui eum septuaginta » annis regnasse scribunt «. Certe auctor noster in I. P. annos adscripserat LVIII. Oresti, non huic tantum, sed una cum ejus successoribus.

857. Pro 'Ῥ μ̣ρ̣ρ̣, mallem ut legatur cum Hier. 'Ῥ ϻωμ̣ρ̣ρ̣· quamquam nec ejus exscriptores conveniant inter se; nam apud Scal. habetur, *Macarei*, a Pontaco et ab aliis *Macharei* dicitur. Solus itaque Vall. accurate, ut videtur, edidit *Machaerei;* utinam ad fidem Codd. Latt. sed tamen vel ipse fatetur id ad normam Gr. a se interpolatum. » quod (inquiens) ex » Graecis, Schurzfleischio jubente castigamus » in *Machaerei* «.

860. Aegrè fert Syncellus, quod Eusebius relicto τῶν LXX. calculo in Heli annis, Judaicam hic praetulerit traditionem, ideoque infert, p. 141. A. ᾧ καὶ Εὐσέβιος ἠκολούθησεν . . . καὶ οὐχ οὕτως ἐταγγειλάμενος. » quem (sc. Hebr. » textum habentem annos XL.) et Eusebius » imitatus est, nec tamen ita pollicitus erat «. Verè quidem pollicitus erat auctor, ac multis declaraverat in I. P. septuaginta seniorum se lectionem imitaturum, nec tamen obesse putavit singularia quaedam discrimina; id enim in more est apud omnes eos, qui LXX. interpretum imitatores se profitentur, in rebus levissimis vel Judaico textui morem gerere; sicut et contra, qui Hebraicum voluerunt usurpare textum, non semel altero uti aequius duxerunt. Vallarsius tamen novo quidem consilio excusare vult auctorem nostrum. »Eusebius (inquiens. not. p. » 299. ad b), ut vides, Hebraeorum numerum » praefert . . . quod Hebraeo archetypo fidelis» sime adhaerere, semel propositum habuerit. » Hanc Auctoris nostri mentem neque Syncel» lus assecutus est «. etc. Sed pace dixerim tanti viri; utinam ipse assequutus fuisset auctoris mentem, nec frustra novam sententiam excogitasset, quam se reperisse gloriatur, » contra receptam hactenus vulgo sententiam «. Verum nos ultro concedimus Vallarsio quicquid dixerit, cum non noverit superiorem Eusebii librum (etsi in eo minime excusandus, quod nec nosse voluerit), ideoque aliter accepit obscurum locum in Praefatione Canonis occurrentem; de quo jam actum a nobis suo loco et alibi. Nunc veniamus ad Scaligerum altero hìc vitio de more laborantem; quippe qui cum viderit Eusebium nominari a Syncello, hujus integrum textum tamquam Eusebianum hilariter in Canonem suum recipit, hoc modo. Ηλεὶ ἱερεὺς ἡγήσατο τοῦ Ισραὴλ ἔτη κ'. κατὰ τοὺς ὁ'. κατὰ δὲ τὸ Εβραῖκον . . . ἔτη μ'. Quae omnia Syncelli sunt, Eusebium nominantis eo intervallo, ubi interpunctiones notavimus. Eusebius tamen ipse tantum dixerat Ηλεὶ ἱερεύς, ἔτη μ'. In spatio verò historico haec adjecerat. Τὸ Εβραῖκον ἔχει μ'. ἔτη. τὸ δὲ τῶν ὁ. κ'. ἔπει, ut patet ex lectione nostra, a quo non longe et Hier. abest. De more, inquam, Scal. hoc vitio laborat, etenim paulo ante, cum vidisset iterum nominari Eusebium a Syncello in illa pericope, p. 140. D. Τὰ κατὰ Αφρικανὸν ἀπὸ Αδὰμ ἕως τέλους τῶν Κριτῶν καὶ ἀρχῆς Ηλεὶ τοῦ ἱερέως ἔτη ,δσυβ'. κατὰ δὲ Εὐσέβιον τὸν Παμφίλου, ,δμδ'. illico conjecit haec omnia his verbis ab auctore nostro prolata fuisse, atque hinc aequum duxit eadem transcribi in suo Pseudocanone Graeco aliquantulum interpolata in hunc modum. Απὸ Αδὰμ ἕως τέλους τῶν Κριτῶν, καὶ ἀρχῆς Ηλεὶ τοῦ ἱερέως συνάγονται ἔτη ,δμδ'. Adeo sane deceptus est vir solertissimus Eusebiano nomine, ut minime potuerit advertere calculum potius, quam verbum Eusebii citatum a Syncello fuisse. Minus quidem peccasset Scal. si non hac falsa conjectura ductus, identidem objecisset Hieronymo plura in Canonis translatione praetermissa: nec enim Syncellum, sed Eusebium solum ante oculos habuerat S. Interpres; contrà Scaliger Syncelli unius opus vidit. Denique notabis redundare apud Scal. edit. Lat. in calce hujus loci ea de Heli verba

inaudita » Hebraei hunc tradunt esse Phineem «. quae jure repudiat Vall. vide utriusque adnotationes: namque tota quaestio est de lectione Hier. non Eusebii; quamvis critici supra memorati gratis Eusebii nomine certent.

864. Supplenda ad hunc annum de filiis Hectoris verba; vide sub calce operis nostri in 4. inter errata corrigenda: ut supplevimus in folio.

869. Ἡρακλειδῶν διῶξις, sonat *Heraclidarum mors*, quamvis locus postulabat *descensus*, vel *reditus* in Peloponnesum. Consule, si vis, Scaligeri dicta pro elucidatione hujus historiae. p. 55. ubi tamen postquam dixisset: » Heraclidarum descensus: quando (nimirum) » Hyllus interfectus est ex provocatione certa- » minis, triginta annis post Ilii eversionem, » (juxta) Diodor «, frustra subjungit, » Eu- » sebius libro priore: κάθοδος Υλλου τοῦ πρεσ- » βυτέρου παιδὸς Ηρακλέους « etc: quamvis enim favere haec possent nobis, reapse tamen fictitia sunt; nam ea, quae sub falso nomine Eusebii praemiserat Scal. in suis excerptis, hic iterum falso repetit tamquam certa Eusebiana: eodem animo pergit et in p. 58. ad DCCCXVIII. contra auctorem nostrum.

880. Totidem verbis et Hier. in edit. Vall- » Sylvius Aeneae filius «; ubi Scal. variat, legens » Sylvius Posthumus «.

889. Syncellus Eusebii eclogarius, aliqua, ut passim, de suo immiscuit, atque conjunctionem καὶ de propria sede deturbans (si librarius non erravit), alienum ita sensum reddidit, » Erechthidarum regnum desolutum est apud » Athenienses Atticorum denominatum, et ad » aliud genus translatum fuit «. Sed quum accurate consentiant inter se ambo Interpp. Arm. et Lat. commodius restituendum suggerunt Gr. textum hoc pacto, ἡ τῶν Ερεχθειδῶν βασιλεία κατελύθη, καὶ ἡ τῶν Αττικῶν Αρχόντων βασιλεία (vel βασιλέων ἀρχὴ) μετῳλθεν etc. Quo irritus redditur Scal. discursus, quippe qui illaesum arbitratus Syncelli locum, postquam tamquam verum Eusebianum usurpasset in Canone suo Gr. haec tandem proponit in animadv. p. 56. ad DCCCLXXXIX. ibid. IV. » Quaeratur igitur à studiosis, an uspiam » Erechthidae vocati sint βασιλεῖς Ἀττικοί, » hoc est, reges a Cecrope ad Melanthum « etc. Haec objiciat Scal. non auctori nostro, sed Syncello, vel potius ejusdem amanuensibus.

900. Celebris est locus, de quo inter se acriter digladiantur qui Hieronymi opera ediderunt, iidemque in ea inquisiverunt, quorum antesignanus Scaliger vir sagacissimus quò fidentius invehitur in S. Interpretem, eò miserius refellitur. Is enim in primis falsa conjectura ductus, quasi verò genuinus Gr. textus erui posset ex prolixis verbis Chron. Pasch. p. 67. 68. cum Cedr. 51. etc. hoc fragmentum confectum collocavit in suo Gr. Pseudocanone. Μετὰ τελευτὴν Ηλεὶ τοῦ ἱερέως ἡ κιβωτὸς διαθήκης εἰς οἶκον Αμιναδαβ ποιεῖ ἔτη κ'. His itaque suppositis certissime pro Eusebianis, quum vidisset Scaliger paulo aliter haberi Hier. lectionem Lat. ita in eum praeceps ruit. p. 57. DCCCC. » *Mortuo Heli Sacerdote, Arca testa-* » *menti ab alienigenis possidetur.* Imo Heli » Sacerdos propter arcam testamenti ab alieni- » genis possessam, animi dolore moritur. I. » Samuel. III. 18. Attentionem in interprete re- » quirimus, qui per properantiam praepostere » haec vertit: Μετὰ τελευτὴν Ηλεὶ τοῦ ἱε- » ρέως ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης εἰς οἶκον Αμι- » ναδαβ ποιεῖ ἔτη κ'. *Post mortem Eli Sacer-* » *dotis Arca testamenti XX. annos facit in* » *domo Aminadab. I. Samuel.* VII. 1. In Grae- » cis ergo nulla mentio possessae arcae post » mortem Heli «. Nimius fortasse est vir criticus in arguendo, sed inepte, imò longe a veritate. Graeca enim, quae Hier. in autographo Eusebii legebat, non ea sunt, quae Scaliger autumavit mera conjectura, ideoque fallaci, sed ista apud Syncellum lecta, quae aut eum praeterfugere, vel nescio quo animo posthabita sunt ab illo. Τελευτήσαντος Ηλεὶ etc. ut vides inter fragmenta nostra pag. 141. Haec inquam sunt vera Eusebiana, quae totidem verbis lectionem nostram, ferè et Lat. exprimunt. Haec itaque, ea, quam Scal. requirit, attentione transtulerat Hieronymus, nisi solummodo noluerit S. Interpres restricte dicere nobiscum, *sub alienigenis fuit*, sed magis politè dixerit *ab alienigenis possidetur;* quod idem hic sonat: attentionem itaque Hier. postulat ab Scaligero, ut verba sua pacato animo concipiat de arca non quasi nunc primum ab alienigenis possessa, sed potius tamquam jam sub eorum potestatem redacta. Verum Graeca ab Scal. ficta ipsum fefellerunt, quare et jure refellit eum Vallarsius, sicut etiam Hieronymus de Prato.

915. Hellenismum merum redolet interpretatio Arm. adhibens praepositionem ωռ, cum ամենայն vel այլք, pro οἱ περὶ etc. quod vix potest reduci ad syllabas in Lat. aliter risum vix tenerent lectores, si hic diceremus *apud*, vel *circa*, *juxta*, *sub*. Commodius alibi Armeniaco potius more rem explicaverat Interp. noster, per articulum derivativum ական, quo inducitur qui-

vis auctor cum suis asseclis; quamquam Graeci passim pro singulari auctore, eoque celebratissimo usurpent *οἱ περί*: quo sensu et Hier. in Lat. sola nomina auctorum exponenda satis duxit; etiam si alibi alio quoque modo, nobis qui magis favet, expresserit. Vellem itaque pro Armeniis adnotari hic, ut illa ⲙⲁⲛⲁⲭⲉ ⲙⲁ. ⲕⲣⲙ. ⲙⲏⲙⲁ., ⲙⲏⲗⲉ ⲙⲁ. ⲕⲣⲙⲁⲙⲡⲁⲃⲏⲛⲙⲁ., ⲏ. ⲙⲏⲗⲉ. accipiant pro Ⴒⲣⲁⲱⲥⲏⲉ ⲙⲙⲁⲙⲡⲁⲃⲏⲛⲣ, ⲏⲣⲙ. ⲙⲙⲁⲡⲁⲃⲏⲛⲏⲉ ⲙⲙⲁⲙⲡⲁⲃⲏⲛⲣ, ⲭⲁⲧⲁⲕⲣⲁ ⲙⲏⲉⲗⲉ ⲉⲧⲉ ⲏⲁⲡⲟⲣⲡⲱⲛⲏ ⲥⲱⲱⲏⲥⲙⲁ: Porrò illa apud Sync. vox promiscua *περιχρατήσαντα*, nihil valet, nisi legas cum Scal. *ὡς οἱ περὶ Κράτητα*. Adhaec magis emendate Scal. in Hier. *migrationis Jonicae tempore*, quam Vall. aliò cedens, vel confundens cum praemissis, *post emigrationem Jonicam*. Ubi et illud notabis, Syncellum de suo addidisse hic vocem *συγγραφέα*, qua exurgit novus sensus minime probandus. » Philochorus Jonicae emigrationis scriptor «. Jurè itaque suppressit eam vocem Scal. cum suo articulo praepositivo *τόν*, et reposuit aptius *ἐπί*, quo admisso, genuinus coalescit textus. Uno tantum deliquit Scal. vel potius typographus qui de integro incepit sequentia *Καθ' ἑτέα*. Vallarsius alia agitat contra Goarum et Scaligerum ad defensionem lectionis suae 311. D. Itidem, ubi cum auctore nostro in Arm. et Gr. etiam Hieronymus apud Vall. fert numerum CCXL. mendum fortasse codicis attigit Scal. legens inverso ordine CCLX. Praetermitto additamentum Syncellanum in calce hujus periochae, quod Scal. frustra tentavit pro Eusebiano venditare.

941. Eusebius noster haec tantum habuit, ad fidem cod. Arm. *ἐκ φυλῆς Ἰούδα Δαβίδ, ἔτη μ΄*. De Hieronymo quid dicam, nescio, quandoquidem variant ejus codices, atque hinc ejus editores singuli singula sibi fragmenta Gr. adsciscere voluerunt; miro tamen ambitu. Scaliger enim, qui legit in Lat. » David primus ex tribu Juda regnavit apud Hebraeos ann. XL «, usurpavit pro Gr. textu Chron. Paschalis locum ex p. 68. C. » Ἑβραίων βασιλεὺς πρῶτερος ἐκ φυλῆς Ἰούδα Δαβὶδ ἔτη μ΄. quod tamen omnino conveniens est non suae, sed potius Vallarsii lectioni, quae talis est: » Hebraeorum primus rex ex tribu Juda David annis XL «. At contra Vallarsius usus est altero Gr. loco ex Sync. p. 141. desumpto. *Δαβὶδ ἐκ φυλῆς Ἰούδα ἐβασίλευσεν ἔτη μ΄*. quod sane faveret Scaligero, non ita sibi. Hinc patet quod nec Scaliger Syncellum, neque Vallarsius Chron. Paschalem hoc spatio inspexerunt, ex quo factum est, ut unusquisque in unum solum eclogarium oculos defigens inutilem sibi syllogen collegerit. Ridiculum ergo comperitur Vallarsii de Scaligero dictum, in adnot. p. 320. ad d. » Graeca apud eumdem liberius interpolata «. Namque plane aliter res se habet, ut patet ex iis quae jam diximus. Certe plura alibi Scal. liberius in Gr. interpolare solitus est, hic tamen eo sincere Gr. textu usus est, qui Vallarsium penitus fugit. Contra vero, jure poterat hic Scal. urgere Vallarsium, ejusdem verbis eum reprehendendo » Graeca apud Vallarsium liberius interpolata «, cum integer locus Syncelli pag. 141. (quem solum Vall. citat) ita se habeat. *Δαβὶδ ὁ μέγας ἐν προφήταις καὶ βασιλεύσιν, υἱὸς Ἰεσσαί, βασιλεμίτης, ἐκ φυλῆς Ἰούδα. οὗτος ἐβασίλευσε τοῦ Ἰσραὴλ ἔτη μ΄*. Quae si conferas cum excerptis Vall. perfectam interpolandi libertatem in eo deprehendes, imo et reprehendes.

947. Similia de Codro Syncellus. p. 142. 143. non tamen stricte Eusebii verbis; ita ut frustra tentasse dixeris editores Hieronymi Graeca exinde restituere posse. Ita ergo habet Sync. *Πελοποννήσιοι ἐστράτευσαν ἐπ' Ἀθήνας, οἷς ἑαυτὸν ἐξέδωκε διὰ χρησμόν Κόδρος Μελάνθου. Καὶ οὐκ ἔτι βασιλεῖς, Ἄρχοντες δὲ διὰ βίου τοῖς Ἀθηναίοις καθίσταντο. Ἀθηναίων ιϛ΄. ἐβασίλευσε Μελόδων ἔτη κ΄. οὗτος πρώτης ἐστὶν τῶν διὰ βίου λεγομένων Ἀρχόντων παρ' Ἀθηναίοις*. » Peloponnesii adversus Athenienses » bellum moverunt, quibus ex oraculi respon» so Codrus Melanthi (filius) se tradidit. » Neque ulterius reges, sed Principes ad vi» tam Atheniensibus statuebantur. Athenien» sium XVIII. regnavit Melodon annis XX. is pri» mus est Principum ad vitam nominatorum » apud Athenienses «.

964. Quamquam gratis dimicant inter se Val. et Scal. Eusebii nomine de *Myrina condita*, cum vix noverit id auctor noster, postremo tamen Vallarsius victor extitit, jure sequentia proferens contra Scal. in pag. 325. e. » Parmensis » ms. et vetustiores editiones hanc periocham » non habent. Scaliger, ut diximus, eam ante » conditum Cumanum refert, scilicet ad num. » DCCCCLXXXIV. In Notis Hieronymum paulo » iniquius reprehendit, quod non omnia ver» terit omiseritque quod praecipuum erat ἥ » παρὰ τισι Σμύρνα λεγομένη. At Syncelli, » quod tam saepe monuimus, illa sunt, ut est » omnino par credere, non Eusebii verba «. Certe omnino pro doctissimo Vallarsio stat Eusebius ipse.

978. Manifesta librarii culpa non semel cod. Arm. fert ⲭⲁⲗⲕⲏⲇⲱⲛ, *Chalcedo*, imo etiam ubi

melius habetur in textu, in margine notatur քաղկեդան pro կարքեդան, id est Graecis *Carchedo*, Latinis *Carthago*; ut locus postulat. De numero annorum subdito variant omnes omnino lectiones. Noster enim Interp. legebat ρμγ'. 143. Syne. ρλγ'. 133. Hier. υμγ'. 443. Ubi pro certo habebis aequiorem esse lectionem nostram, cui suffragatur Sync. quoad primam notam ρ. sicut et Hier. quoad secundam μ. ac demum in tertia γ. conciliantur feliciter.

984. Pro nobis stat Hier. lectio apud Scal. *annos octo*, ubi Vall. minus recte legit *opus annis* 7. quique ideo haec in annot. ambigua subjunxit 329. C. » Scaliger, *consummavitque annis octo*, praetermisso pressius ad Graecum » *opus*, quod nomen et nonnulli e suis mss. » agnoscebant. Sed et quod *octo* legit, pro *septem*, quos dumtaxat impensos operi non diffitetur, juxta ejusdem Syncelliani textus vestigia, et fidem est. Caeterum *octo* legit etiam » Prosper: atque ita potuit revera ab Eusebio » scribi «. Et quidem revera ita scripsit auctor noster, quodque commodius accipitur ab Scal. jure dicente. » Eusebius annum labentem pro » absoluto posuit «. Ut nihil dicam de Gr. Syncelli loco in Scaligeri animadversionibus allato, quem huc (ad annum Abr. 988) spectare putavit Vall. cum reapse ad superiorem librum ipsi ignotum referendus sit.

1001. His evertitur Scaligeri conjectura libere prolata. p. 61. ad DCCCCXCVI. » *Homerum, atque Hesiodum*. Sunt Hieronymi «. Undenam verò divinarit vir acutissimus haec Eusebio deneganda fuisse, ac Hieronymo soli adscribenda, patefecit in sequentibus, ubi recenso Gellii de his rebus loco, ita demum concludit. » Atque » haec ex historia Latina Cassii, vel potius ex » Gellio, Hieronymus hic annotavit «. Sed Eusebius vir Graecus res Graecorum sibi magis reservandas jubet, Latinas non paucas Latino Hieronymo, nec tamen omnes: quare facile resolves et alteram Scal. sententiam de sequenti loco qui ad Carthaginem spectat: » Putamus esse Hieronymi «. Eusebius enim se primum auctorem declarat teste Arm. Interp.

1004. Pro Ամենդես *Amendis*, mendosa librarii scriptione rescribo in sequentibus juxta P. 1. Ամենդես Σμένδις, cui fidem facit et Hier. in edit. Vall. licet Scaliger ut in Lat. legit *Semendis*, ita et in Gr. reposuit Σεμένδις: qui sane minus peccasset, si non falso iterasset haec in animadv. 61. MIV. » *Semendis*. Ita etiam in Graecis prioris libri «: ibi tamen vel Graecum ex Syncello desumptum juxta accuratiorem lectionem Goari Σμένδις, *Smendis* hucusque haberi observatum est. Sed arrogantius disserit idem Scal. de annis XIX. quos ipse solus mendose fert, pro XXVI. apud omnes habitis; sic enim impudenter profert loco citato: » Ibid. » *ann. XIX.* Dissentit (quasi Eusebius) primum ab Africano, qui habet κς'. deinde a se » ipso, qui totidem posuit in priore libro. VII. » igitur annos γνωσίμαχῶν amputavit «. Quae sane futilia sunt, cum Scal. minime advertens inconstantem suam lectionem, gratis contra se ipsum fertur veluti contra Eusebium.

1020. Aut pro որոյ· sing. *cujus*, legendum plur. որոց, *quorum* vel *quarum*, aut potius eo sensu accipiendum, sicut relativum vocis ազգ· ut patet ex Hier. *quae*, et Gr. οἷς apud Chron. Pasch. *quibus*, masc. gen. vel αἷς foem. juxta Epitom, et Scal. Illud verò Ιουδαῖοι ambo Interpp. legerunt Ιούδα. Pro vero altero Ιουδαίων aeque potest reddi vox Arm. յուդայեցաց, յուդայեցանց, *Judaeorum*, ac *Judaistarum*, ubi Hier. posuit *Judae*, juxta Vall. vel *Judaeae* secundum Scal. Ut ut sit, Arm. Interp. in recto, alii in obliquo casu id exprimunt.

1025. Summa Interpretum concordia (cui nihil detrahit illud ex librariis Hier. praetermissum, *in quarto anno regni Rhoboam*) omnino reprimit liberam Scaligeri conjecturam, immò audaciam, qua Hieronymum negligentiae accusat, quasi vero decurtaverit D. Interpres Gr. textum Syncelli, quem ipse Scaliger ad Eusebium pertinere vellet. Itaque jure refutat Vallarsius Scaligerum, dicens. p. 341. f. » In notis » denuo calumniose multa ait fuisse abs Hieronymo praetermissa, quae certum est Syncellum exaggerasse de suo «.

1029. Ita etiam superiore in libro auctor nominaverat hunc regem Եպիտոս, *Epitus*, vel Եպիտոսս, *Epistus* cum Diod. Sicul. ad quam lectionem fortasse referenda est Hieronymi editio apud Scal. *Aegipus*, et apud Vall. *Aegyptus*, sicut et pro annis XXIV. in codd. Hier. habitis, reponendi XXVI. juxta auctorem.

1100. In ipso suo aditu, continuata lectio Arm. cogere videtur codices Hier. variantes, ut premant vestigia sua. Itaque prophetiam Eliae una cum Eliseo, quam Vall. posuit anno Abr. 1108 vel 1109. Scaliger 1110 vel 1111. Ms. Rav. 1106. reponendam dixeris anno 1100 ad fidem nostrae lectionis.

1125. Optima Arm. lectio, quae multum favet Vallarsio; quippe qui repudiata Scaligeri editione minus recta *Diogenetus*, accurate restituit juxta utramque partem Eusebii nostri

Diognetus; atque ut rem probaret, haec addidit p. 362. ad f. „ Antea erat *Diogenetus*, quod no„ men ad melioris notae mss. fidem, Graecum„ que textum etiam in marmore Arundelliano, „ emendavimus in *Diognetum* „. Sequenti anno in Arm. inseritur, *Eudomus*, sed in titulo melius habetur *Eudemus*.

1135. Consulto in Arm. cudimus *Acrapazes*, et in Lat. *Acrazapes*. Mira enim lectionum dissonantia est in barbaro hoc nomine regis Assyr. Eusebius noster superiore libro praescripserat Ակրազանէս *Acrazanes*; nec aliter fere legerat Chorenensis noster Ակռազանիս *Acrazanis:* ad quos accedere videtur et codex Sync. *Agraganes*, aliis *Acragaris;* vel juxta Africanum *Acracarnes*. Nunc verò auctor noster ad fidem. cod. Arm. cum Arzerunio nostro praefert Ակրապազէս *Acrapazes*. ad quod referendum et illud Samuelis ակրապազէս, mutato զ. in զ. Hier. autem praefert *Acrazapes*, ut habetur in edit. Vall. vel juxta Scal. *Ocrazapes*, vel perperam juxta alios *Acratapes*, vel *Octozapes*. Interea autem quasi parva esset confusio in nomine dubio, „ Jubet Schurzfleischius (adnotante „ Vall. 363. a) inquiri, num hic sit *Asbazareth* „ ille magus, qui memoratur II. Esr. v. 69 „.

1151. Suffragantur huic nomenclaturae praeter Auctorem ipsum in I. P. cum Diod. Siculo Syncellus apud Gr. et Samuel apud Arm. Αριστόμηδης, արիստոմեդէս. Similiter accurate legit et Vall. in Lat. edit. Hier. *Aristomedes*, et merito haec in adnot. addit. „ Perperam legit „ Scaliger *Aristodemus*, et in Graecis collecta„ neis Αριστόδημος, nec recte codices duo Pa„ latini *Restomedes*, editi vetustiores *Aristheme„ des* „.

1221. Ubi primum redintegratur lectio Arm. laborant editiones Hier. ignoro enim quid causae fuerit, cur pro mensibus Sellum indefinitis ab auctore nostro memoratis, legatur apud Vall. *diebus II.* apud Scal. vero *dies tres*, quam lectionem ad Eusebium pertinere idem Scaliger falso putans, similiter in Gr. quoque Canone restituit, Quoniam vero vidit ferri non posse manifestum mendum, malignus atque iniquus in auctorem nostrum inventus est: haec enim habet annot. MCCXX. p. 66. „ Hic dormitabat Eusebius „. eo audacius, quo minus viderat certum Eusebii textum. Verè miror, quod noluerit aliquid vel librariis, iisque Latinis adscribi; alioquin retorquetur in eum typographi ejus error duplex loco citato, et suis ipse verbis illaqueatur. „ Scaliger hic altius dormitabat „. sic enim citat locum Sacrae scripturae. „ II Reg. XV. 8. „. et „ Ibid. 31 „. quum debuisset reponere IV pro II. et 13. pro 31. Vallarsius primum emendavit, secundo vel ipse erravit. Omitto variantes Hier. lectiones in sequentibus, ubi redundat in edit. Scal. illud addidamentum librarii ignoti ex margine fortasse in textum translatum. „ Hic annus consumitur per diversos „.

1228. Optime itaque et Vall. in Hier. *Psammus*, quae est constantissima lectio auctoris nostri tam hic, quam in I. P. Arm. et Gr. ψαμμοῦς. Perperam ergo Scal. in Lat. *Psammis*, quod mendum et in Gr. refundit ψαμμις. Quae verò interea agitat Scal. p. 66. 67. de Triere, nihil ad nos.

1237. Quum Scal. in Hier. legerit XLIII. poterat ei juvare et cod. Arm. habens tituli loco խդ. XLIII. nisi fuisset manifesta amanuensis culpa pro խդ. XLIV. aliter ipsa continuatio Canonis annos assiduè quadraginta quatuor exhibet: totidem sane praemiserat et in I. P. auctor, խդ. μδ'. XLIV. ita constanter fert etiam Canon Hier. apud Vall.

1239. Gr. fragmentum mancum exscripserunt ambo editores Hier. a Sync. p. 60. idque desumptum ex superiore Eusebii libro. Hic verò Canonis locus itidem aliàs a Syncello usurpatus, est ille, quo nos usi sumus in fragm. Gr. quamvis supplendum sit juxta Arm. λέγεται, et postremum verbum perfecti temporis in infinitivum redigendum.

1240. Ut priore libro, ita et in Canone Interp. Arm. πρυτάνεις expressit նահապետք, sc. *Patriarchas*, vel potius *Patriae principes*, *Regionis capita* dixeris. Quomodo vero Hier. exposuerit, haesitant editores ob variantes codices. Olim *Principes* praeferebant vetustiores editi, teste Vallarsio; vel juxta quosdam *Principatus*. Nunc idem Vall. *Prytani*, Gr. dialecto, excudit. Scal. merum Hellenismum imitatus, *Prytanis*. Ut ut sit, integrae periochae digestio in edit. Scal. propius accedit ad lectionem nostram. Vallarsii editio aliquatenus superiorem sapit librum: nonnulla itaque interpolarunt Hieronymi exscriptores.

1240. Fluctuant editiones Hier. in historico hoc spatio satis longo, ita tamen ut Vallarsii lectio magis congruat cum auctore nostro, Scaligeriana autem omnino mendis laborare videatur, quare dixit et Vall. p. 39. a. „ Scaliger omnia susdeque vertit prout lubitum fuit „. Attamen non Scaligeri est culpa, sed Codd. Latt. ut patet etiam ex Ms. Rav. quem citat Roncallius ad normam editionis Scal. Haec diximus de distributione sermonis quoad diversa

membra. Verba tamen ipsa, vel particulares voces melius habentur identidem apud Scal. quam apud Vall. qui velint, conferant inter se, ut possint certiorem eruere lectionem Hier. ad vestigium Eusebii nostri.

1240. Gravis agitatur controversia apud criticos, utra lectio codd. Hier. anteferenda sit, Scaligerana ne *filii Aemonis*, an Vallarsiana *sive Hemonis*, qua omnino variatur sensus. Vallarsius facile triumphare visus est de Scal. hoc argumento. „ Quin ipse etiam Scaliger in Syl„ loge Eusebiana ἦν Ιφιτος, ὁ Αιμόνος, κα„ τὰ δὲ ἄλλους Πραξωνίδου τίνος τῶν κ. τ. λ. „ Nempe cum de ejus genere constituendo dis„ sentiant Veteres, aliis a Praxonida, aliis ab „ Haemone ducentibus, utramque sententiam „ voluit adnotare Eusebius, nec sane eum po„ tuit Haemonis nepotem dicere, quod nemo „ Veterum unquam somniavit “. 393. a. Attamen funditus evertit hanc conjecturam Eusebius noster, quum sine ulla conjunctione dixerit, *Iphitus Prachionis Dimonis*, vel *Iphitus Praxonidis Aemonis*; ubi quemadmodum secundum nomen supponit pro *filio* antecedentis (juxta tritam Hellenismi regulam), sic quoque tertium pro *filio* secundi sumi debere nemo inficiabitur: nisi dixeris unum virum duobus nominibus appellatum fuisse, quod nec Vall. concedit. Itaque posthabito Gr. fragmento incerto, imo falso, quod inter excerpta Scal. legitur, genuina Eusebii nostri lectio elucet apud Hier. juxta editionem Scaligeri, sc. *filii*, cujus loco exscriptorum negligentia vel de industria repositum fuit *sive* in nonnullis codicibus, quibus Vall. usus est. Defendit tamen Vallarsius lectionem suam *sive*, dicens: „ Pro„ bat etiam luculentissimo testimonio Pausa„ nias in Eliacis cap. IV. Inscriptio, inquit, „ quae in Olympia est, Iphitum testatur Hae„ monis filium fuisse: Graecorum plerique non „ Haemonis eum, sed Praxonidae filium dixe„ re “. Verum haec non ita nos urgent, ut nequeamus vel Pausaniae locum ultro amplecti: siquidem non solum *filius* late potest accipi pro *nepote*, atque hinc vere dici Iphitus Haemonis filius, verum etiam sequentia mire Eusebio favere videntur. Si enim *Graecorum plerique Praxonidae filium Iphitum dixere*, eam itaque sententiam rite tenere potuit, ac reapse tenendam Eusebius statuit: quod autem Praxonidas ipse sit filius Haemonis, id ut Pausanias non negavit, ita Eusebius cum aliis affirmare potuit.

1241. Arm. վիպագործ, satis clare inducit Gr. nomen ἐποποιός, proprium scriptoribus heroici carminis, atque ab Hieronymo *versificator* expositum. Verum enim verò վէպ vel վիպասանութիւն supponit identidem pro quavis historia, պատմութիւն. sed apud majores saepenumero accipitur pro *versu*, vel *carmine poetico*. Sicut imprimis Homeri opus apud nostrates վիպասանութիւն rite appellari solet, haud secus ac S. Niersis nostri Clajensis insignis poetae carmen de Majoribus. Certe et Arctius Poetae titulo ornatur a Dionys. Halic. Lib. I. nec desunt, qui eum Homeri auditorem faciant. Haec suadent ut et in Gr. ecloge Scal. non ἐπὶ πόλυ, sed potius ἐποποιός legendum sit. Nomen verò hujus viri Hier. legit cum Suida Αρκτῖνος, quod propius accedit ad lectionem nostram Αρκτίος, quam editio Syncelli Ακτίων.

1248. Plurimum expedit transcribi hic illa S. Hier. dicta Epist. XVIII. ad Damasum: „ Post cujus „ (sc. Azariae, inquit) mortem, Isaias Pro„ pheta hanc visionem, quam explanare nunc „ nitimur, vidit, id est, eo anno, quo Romu„ lus Romani Imperii conditor natus est, sicut „ manifestum poterit esse his, qui voluerint le„ gere Temporum librum, quem nos in Lati„ nam linguam ex Graeco sermone transtuli„ mus “.

1255. Feliciter clausit Interp. noster accuratissima sua expositione զիլիոնի առնուլն, *Ilii captivitatem*, ora obloquentium criticorum, qui aperto ore invehuntur in Hieronymum ob translationem dubiam; videntes enim in codicibus Hieronymiacis (quamvis non in omnibus) legi Gr. Dialecto *Ilii Persin*, illico statuerunt D. Interpretem non intellexisse certum auctoris sensum, maximè in πέρσιν, rariore, ut ajunt, voce. Verum tamen cum non desint codices hic praeferentes *vastationem*, iis rite adhaesit Vallarsius, atque non abs re conjecit in annot. aut ultro observatam fuisse a S. Hier. vocem πέρσιν tamquam titulum libri poetici de Persi, seu de excidio Ilii, aut commodius fortasse repositum ab eo fuisse „ Ilii Persin, id est vastationem “: exscriptores tamen Latinos unam vel alteram vocem omisisse. Plura hac de re agit Vall. qui velint, adeant locum; nihil enim ad nos.

1258. Pro *Thebaei* Scal. legit in Gr. Θηραῖοι, juxta Latinam Hieronymi editionem: at apographum Interpretis nostri ita constanter habuit, ut hactenus fert codex Syncellanus, Θηβαῖοι, quamobrem siquid peccati est, Graecis codicibus, non autem Armenis objiciendum erit. Nomen vero Aristotelis, de quo et in Arm. et Gr. accurata mentio est, fert etiam Hier. in

edit. Scal. ubi Vallarsius corruptè habet *Aristeus*. Denique integra restituitur Gr. lectio, si pro ὁ καὶ, ut apud Sync. legitur, reponas οὗ τὸ ἰδιόν ὄνομα ἦν. juxta Arm.

1270. Pro nomine *Salmanasaris*, quod unum novit auctor noster, nescio qua librariorum Latt. libertate repositum est in vulgatis Hier. codicibus *Sennacherib*, *qui et Salmanasar*, atque deinde *Sennacherib* tantum usurpatur: quinimmo in aliquot exemplaribus nulla mentio de *Salmanasar*; qua re decepti Melchior Canus et Franciscus Haraeus, injuria erroris accusarunt Eusebium, quum potuissent vel ipsius Hier. exemplaria magis exacta consulere, quaeque a Pontaco citantur, quae nempe accurate *Salmanassar* tantum ferunt, ut reapse auctor scripserat, teste Interp. Arm. Verum de sententia Eusebii in tota hac historia fusè agunt editores Hier. Scaliger et Vallarsius, cum aliis. Nos de certa lectione magis solliciti monitos lectores volumus, frustra insudasse Scaligerum in reparando Gr. textu ex iis Chron. Pasch. verbis p. 87. A. Τούτῳ τῷ ἔτει Θ'. τῆς βασιλείας Ὡσηὲ υἱοῦ Ηλὴ, πρώτη αἰχμαλωσία γέγονε τοῦ Ισραὴλ τῶν δέκα φύλων, βασιλευομένων μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, τῶν δὲ μετῳκισθεισῶν εἰς ὄρη Μήδων, καὶ Χαλδαίων, ἐπιστρατεύσαντος αὐτὼν Σαλμανάσαρ τοῦ τῶν Χαλδαίων βασιλέως . . . ἐβασιλεύθησαν δὲ ἐν Σαμαρείᾳ ἔτεσι διακοσίοις ἑξήκοντα τρισί. quae Scal. paulo interpolavit.

1270. Huc fere spectat, vel potius ex hoc loco desumptum creditur illud eximii Rhetoris nostri S. Gregorii Naricensis in Orat. XIV. dictum de parabola Samaritae, quem Dominus noster sub tacito suo nomine adduxerat. Rhetor enim laudatus nomen Samaritanum silentio dissimulans պահպան անուամբ *Custodis nomine* ab Assyriis derivato rem exponit. Verba ipsa pro curiosis lectoribus hic transcribuntur. « Ոչ քահանայապէս զամ աշխարհական սակաւ օրինիւն՝ զբաւար առ մեղաւն պատուոն՝ գառապարտիչն անիծիւք, և բանալիք քարանցն ձգեմամբ՝ ի խորտակումն խոցելոյն արագեալ մահուամբ, և ոչ որպէս զնասկաներն կարապետ ասելն . . . այլ՝ հեթանոսացն պահպան անուն առաքեսանելոյն, որք ի հրէից ընկալեալ զօրէնս՝ ամենայն պահեցին զոր նոքա մեռա ցան, նոցին կցորդեալ մարմնոյդ վերարկեաւ՝ մերակրապարան խառնուեցեամբ, զա զատարարն գծագրելոյ զաւելս առ օտար ազգեան, և ձեծարարդ հերկրօծութեամբ ա նապատնեաւ. ձեռն կարկառեալ յարուցեալ ցմարդն նախիւ՝ մեզուցեալ ի մահ խրտչելոյն ծննդովք ‖ նարեկ. ժգ. 3. h. c. » *Non more sacerdotali accedens secundum Aaronis legem infirmam, quae valida erat ad munus mortis per damnativas maledictiones, jactionesque lapidum plenis pugnis, ad confringendum vulneratum properasti; neque Levitico more Praecursoris etc. . . sed Ethnicis ipsis Assyriacis, quorum nomen Custodes sonat, quique acceptas ex Judaeis leges integre observarunt, quas isti oblivioni tradidere, iis inquam particeps factus per carnis tuae habitum, nostrae formae admixtione tibi adscita, liberatricem delineasti promissionem apud alienigenas; atque per Divinam actionem illibatam, porrecta manu, resuscitasti primum hominem mortaliter peccantem una cum natis propriis* «.

1278. Iterum hic usurpant Scal. et Vall. pro Gr. textu illud Syncelli ex p. 129. D. Μίδας Φρυγῶν ἐβασίλευσεν. Sed haec nos multo ante praemiseramus cum Eusebio, anno Abr. 707. quum hìc inverso potius ordine legendum sit Φρυγῶν ἐβασίλευσεν Μίδας. Nota tamen primo loco haberi in Cod. Arm. ՄՀգաս. nunc ՄՀգամ՝, pro nimirum ՄՀգաս, vel iterum pro ՄՀգաս, ut habebis etiam paulo post, ubi mortem ejus memoraturus est auctor. Olymp. XX. Quod si de anachronismo dubitare quis velit, sciat etiam alios scriptores non convenire inter se de certa Midae aetate; unde et diversis aetatibus juxta varietatem auctoritatum proditam rem fuisse dixeris, ut non semel occurrit in Canone: si tamen unus tantum sit Midas Phrygum rex appellatus.

1281. Quod dicit S. August. de Civit. dei L. XVIII. c. 31. » Tres prophetae de minoribus, Abdias, Naum, Ambagum, nec sua » tempora dicunt ipsi, nec in Chronicis Eusebii, et Hieronymi quando prophetaverint, » invenitur «: nos de Abdia, et Ambagum intelligimus in Eusebio nostro, qui hic Naum commemoravit, quamvis non noverit Hier. praesentem locum integrum apud Scal. vel ex parte apud Vall.

1300. Pro քերէնոս, *Cherrenus*, in animum inducimus legendum esse juxta Gr. Sync. քերբենէս, vel քեռանէոս, Χερρόνησος, neque fidem habemus Scaligero, qui ad normam Lat. editionis Hier. voluit et in Gr. vulgari usu ut legeretur Χερσόνησος, quique gratis perturbavit sedes vocum, postremo loco servans illud ἐν Σικελίᾳ, cum initio statim locum habere debeat.

1302. Supervacuo tenet Scal. in Hier. *qui et*, et immerito hinc eadem adstruit in Gr. suo

canone; ubi Vall. nobiscum, suffragantibus et Graecis auctoribus, legit continua serie *Numa Pompilius*. Sicut etiam accuratissime praefert annos XLI. juxta tum Canonem, tum anteriorem auctoris nostri librum, haud secus ac Sync. μα'. p. 168. E. solus ergo Scal. deviat a vero, non solum quod in Lat. mendose legerit XL. verum etiam (quod maximum est, ei tamen usitatissimum) quod in Gr. quoque restituerit μ'.

1305. Ultro licet concedamus Vallarsio amplius haec legenti in Hier. Lat. editione, (quamquam Scal. non noverit). „ Manasses impius „ Esaiam interfecit, statuamque suam posuit „ quinque facies habentem “. Non possumus tamen aegre non ferre, quod studuerit incertis fragmentis, iisque non integris, Graecum quoque reparare textum, falso credens Eusebii esse haec dicta, cum vix probare queat ea Hieronymo potius adscribenda esse, quam ejus exscriptoribus; etenim teste Roncallio „ Ms. Rav. „ et plures alii apud Pontacum, et Scaliger „ haec omittunt “.

1308. Juxta Arm. ex Gr. exprimendum erat in Lat. *Gongiarium*, sed Latinorum more vulgatissimo *Congiarium* dico. ասսարիա ἀσσάρια verò est merus Hellenismus ad syllabas usque; ad cujus explicationem refertur postrema vox Arm. լումայս, *asses*.

1308. Խեցեղէն adnotat accurate Gr. vocem ὀστράκινος juxta duplicem significationem sc. *testaceus*, et *fictilis*, ita ergo legit Interp. noster. Hieronymus tamen legebat σκύτινα, et hinc reddebat *scorteos*. Verè enim σκύτινος Latinis est *scorteus*, ceu *coriaceus*, *pelliceus*. Mirum, quod Sync. utramque utriusque Interpretis Arm. et Lat. lectionem praesefert σκύτινα καὶ ὀστράκινα, *scorteos et testaceos*, integriore procul dubio Eusebii codice usus, at Chron. Pasch. ὀστράκινα tantum nobiscum habuit, ubi tamen Interp. Lat. Du Cange Hieronymo morem gerens *scorteos* reposuit, sane contra fidem, cum debuisset auctorem suum exprimere habentem *testaceos*. Ad haec nota Syncelli textum alio ordine ab eo digestum, consultò à nobis membratim de integro citari ad imitationem Eusebii. Vallarsius assidua serie Syncellum transcripsit. Scaliger verò Chron. Paschalis locum potius sibi conciliandum duxit, nonnullis interpolatis, ex p. 94. D. E. ubi haec leguntur. Νουμμᾶς Πομπήλιος τετάρτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐν Ρώμῃ κτίζει τὸ Καπιτώλιον ἐκ θεμελίων. (Anno post) Νουμμᾶς Πομπήλιος κογγιάριον ἔδωκεν ἐν Ρώμῃ ἀσσάρια ξύλινα καὶ ὀστράκινα. Denique quae in calce praesentis loci legit in Hier. Vallarsius, „ nullum cum finitimis bellum gessit “, ea paulo superius privatim ediderat Scal. et Graeco gratis textu adornare non dubitaverat, cum sint augmenta Hieronymi, non verba auctoris nostri teste cod. Arm.

1318. In I. Parte legebamus լե. XXXV. sed praesens Canonis calculus habetur etiam in Catalogo լզ. XXXVI. nec aliter habuit et Sync. p. 191. C. λς'. 36. quamquam Vallarsii typographus ediderit λβ'. 32. Mitto Herodotum, qui annos tribuerat huic regi μ'. 40. Verum hic Scaliger more suo ad normam Lat. Hier. *Lydorum quintus Gyges* etc. reposuit in Gr. Λύδων ἐβασίλευσε etc. Contrà Vallarsius, qui legebat in Lat. *Post quem Gyges r.* etc, eo pacto et Gr. de suo restituit, Μεθ' ὃν ἑ. Γυγις etc. minus peccasset, si Syncellum non citasset ex pag. 191. cum nullum sit ibi vestigium vocum Μεθ' ὃν. De Scaligero minus solliciti sumus, cum ipse ubique quin Gr. auctorem citet, ad arbitrium suum rem conficiat.

1326. Lego Ամերես (pro Ասերէս manifesto calami lapsu), ut constanter habebatur etiam in I. P. Arm. et Gr. ad cujus normam restituenda et editio Hier. mutilata a librariis *Merres*, facile enim prima littera A, permixta fuit cum antecedenti voce *Dynastia*, aliis *Dynastiae*. Syncellus, qui p. 61. B. ex Eusebio legerat Αμμερὶς, de suo Αμάης dixit p. 153.c.

1326. His probatur lectio Hier. apud Vall. redundat itaque penes Scal. *junxitque*; postremum vero verbum Ճանաչէր *agnoscebatur*, desideratur in omnibus Hier. editionibus.

1345. Sola editio Scal. cum Ms. Rav. rectam praesefert lectionem nobiscum, aliis corrupte ferentibus, *Nichepos*, *Nicopsos*, *Nechipso*. Quae vero amplius de hoc rege legit Vallarsius, vel ipso fatente „ Scaliger respuit, nec in Parmensi quidem Ms. sunt “, quibus adde et Ms. Rav. a Roncallio citatum. Pro *Lesbeis* autem irrepsit in Cod. nostrum *Libyes*, quod inviti servavimus.

1351. Lectio Arm. satis commendare videtur Gr. textum a Sync. transcriptum; quem affirmat et Suidas cum caeteris, atque ideo accurate rem ab Interprete nostro expositam invenimus, ita ut placeat vel ipsis criticis, qui de lectione Hier. aliter sentiunt.

1360. Hoc dictum Eusebii luculenter demonstrat etiam lectio Armeniacae interpretationis in sacris libris, quippe quae ab optimo codice septuaginta seniorum transcripta. IV. Reg,

XXI. 19. ' Որդի քսանեւերկուց ամաց ամենեն ի թագաւորել եբռաւ, և երկոտասան ամ թագաւորեաց յերուսաղէմ'. i. e. » Filius viginti » duo annorum Ammon, quum regnat, et duo- » decim annos regnavit in Jerusalem «. Minus ergo maturè objicit Scal. auctori nostro. p. 81. ad MCCCLX. dicens: » Quis est ille codex Biblio- » rum LXX seniorum, quí soli Eusebio notus » fuerit, vetustissimis autem scriptoribus igno- » tus ? «, et caetera, quae gratis prosequitur, et Syncellum sibi tamquam socium adhibet. Fe- liciter tamen utrumque refellit Vallarsius p. 440. b. atque codicis Alexandrini auctoritate fi- dem Eusebii affirmat: adire ne pigeat locum ci- tatum magnopere commendabilem.

1362. Pro *ստրանդիա*, *Strandia*, legendum cum Sync. et Hier. *աստիրա*, Στάγειρα, *Sta- gira*.

1366. Frustra reposuit Scal. in Gr. ἐκράτη- σεν, sc. *obtinuit, potitus est*, pro accuratissima lectione Sync. ἐτυράννησεν, *tyrannidem exer- cuit*, juxta Eusebium, testantibus Arm. et Lat.

1375. His satis conciliatur, saltem ex parte, Gr. textus ab Scaligero usurpatus, ubi tamen cum paulo aliter reddiderit Hier. huc illuc agi- tatur Scal. p. 80. ad MCCCXLIV. dicens. » Grae- » ca, καὶ ῥάβδον κατέσχεν. *et sceptrum te-* » *nuit, gestavit*. Hieronymi codex videtur ha- » buisse ῥάβδους, *fasces*, cum securibus scili- » cet, sed nec sic quidem constaret lectio. Nam » τὸ κατέσχεν ei notioni non convenit. Non » enim rex τὰς ῥάβδους κατέσχεν, sed Licto- » res. Videndum tamen, num ita legendum: » καὶ ῥάβδους κδ'. ἔσχεν, quod videatur ita » Hieronymus legisse; videtur verum esse «. Quod tamen si constaret, numerus quoque apud Hier. extare debuisset: verum aliter certo certius judicaret Scal. si sciret Eusebium di- xisse χρύσινους ῥάβδους, teste lectione nostra.

1377. Justa quidem expositione usus Hiero- nymus, *Examii filium* Thaletem dixit; legerat enim in Gr. cum Sync. casum genitivum Ἐξα- μίου. Ubi tamen Interp. Arm. legebat ablati- vum, ideoque disjunctum ἐξ Ἀμίλου, et hinc oportuit ut redderet *յամիլայ*. In sequentibus summa inter Interpp. concordia apparet, ita ut vel ipsi Hieronymo placuerit uti nobiscum ver- bo *agnoscitur*, valde exacta ferè translatione ex Gr. ἐγνωρίζετο (quod sonat juxta Arm. *agno- scebatur*), quamquam alibi diverso modo La- tium exprimere soleret, *clarus habetur*, etc. Sed mirum quod praesens locutio Hier. displi- cuerit Vallarsio ex alio capite: dixit enim p. 444. c. » Pro *agnoscitur* mallem legere *nasci- tur* «, eo quod hac Olympiade Thaletem natum alii auctores tradiderint. Sed quid, si Eusebius paulo aliter cum aliis senserit, vel generaliter tantum primordia ejus adnotaverit hac aetate? Quod si molestiam attulit viro erudito, tum ei optandum erat, ut non tam Latina Hier. editio, quam Gr. textus legendus aliter esset.

1380. *Դոդոմիկաւ բդեաւ*, sicut ex aliis locis versionis nostrae patet, aut *Dodoneus di- vinator*, aut *Dodonea divinatrix* intelligitur; itaque videtur Interp. noster legisse in Eu- sebio Δωδώνησφ τῷ vel τῇ *μάντι*, quam juxta alios Δωδώνης τῷ *μαντείῳ*. Ut ut sit, gaudeant critici, cum viderint deesse apud auctorem nostrum illud *primum*, quod in codicibus Hier. supervacuo legitur; cujus causa hucusque cer- tabant inter se invicem editores ejus Latini sub grato nomine Eusebii nostri.

1384. Nescio an emendatior sit habenda lec- tio nostra *Tymaeus* inter tot variantes Hier. editiones; quarum fidem sic expandit Vall. p. 449. c: » Rescribit Scaliger *Tyrthaeus*, quod » et nobis quidem probatur prae *Misthaeus*, » et *Mysteus*, et *Myrtaeus* et *Myrieus*, et » si qua alia sunt in antiquis libris nominum » commenta, quae nec Graecam originem sa- » piunt. Sane et Tyrtaeum vocat Plutarchus » in Apophthegmatibus, et Horatius de Arte » Poetica V. 402. *Tyrteusque mares animos* » *in Martia bella, Versibus exacuit*: denique » Suidas, qui Τυρσαῖος, ait, ἤκμαζε κατὰ τὴν » λέ. Ὀλυμπιάδα «.

1385. Mallem ut legeretur juxta Hier. et Sync. *սիմոպ*, pro *սիգոն*, quod habet codex Arm. Verum hic de alio capite, non immerito, queritur Vall. p. 449. f. dicens. » Apud Scal. » praepostero ordine primum Sinope, deinde Li- » para, tertio Cyrene recensentur «. Ipse ita- que Vall. tantum constanter hoc spatio vesti- gium tenet auctoris nostri.

1388. Accuratissimam attigit Vall. lectionem in Hier. eo nempe ordine vocum, quo Euse- bius noster procedit, ubi Scal. inverso ordine legerat » Apud Hebraeos prophetabat Olda » mulier «. Sed non satis mirari possum, quod Scal. genuinam in Gr. Syncelli editio- nem usurpavit, contrà Vallarsius erravit, ubi sine causa haec sibi proposuit » Ὀλδα γυνὴ » Ἑβραία προεφήτευσεν. Syncelli pag. 171. D. » et Chronicon Pasch. pag. 96 «. Bene con- suluit paginam cod. Syncelli 171. sed debuit ejusdem paginae regionem B. transcribere, ubi certior occurrit textus, vel saltem Chronicon Pasch. a se citatum describere, ubi item oc-

currit illud παρ Εβραίοις ad normam Eusebii, haud secus ac Lat. Hier. Haec ideo plus aequo prosecuti sumus, ut pateat nos ubique Eusebium ipsum Graece loquentem solitos quaerere, alios passim quavis Graeca locutione contentos fuisse, etiam si (quod plerumque accidit) cum Eusebio minus conveniat.

1390. Inter variantes Hier. editiones *Prusia*, *Prusias*, *Prusina*, *Perusina*, prima tantum lectio ut *Prussia*, est anteferenda ad fidem Arm. et Gr. quamquam tum Scal. tum Vall. secundam retinere maluerint. Praetermitto Schurzfleischium frustra contendentem legi hic oportere *Perusia*, quae Etruriae urbs est notissima; cui erudite occurrit Vall. his verbis p. 450. i. » Minime diffitendum, Bithyniae civitatem ab Eusebio innui: sive autem illa sit » Prusa Olympi, sive alia cognominis sub Hypio monte, sive demum Prusias ad Cianum; » quaerant ii, quibus tantum otium supputerit «. Vide et Scal.

1391. Pro *Epidauro*, Vallars. *Epidamnus*. Scal. *Epidammus*: emendatiorem eligent studiosi lectionem.

1402. Multa hic agitant viri critici de certo auctoris sensu, maxime secundum Hier. translationem decurtatam. Sed quid ad nos? Armena editio ad amussim exprimit Gr. textum allatum, nisi quod desit ibidem verbum respondens illi Arm. գիպեցաւ, *contigit*, *occurrit*, pro quo restituit Scal. parenthesis nota, εἶναι, *fieri*, *esse*: et contra redundant quaedam ab eclogario adjecta, quae nos de more parenthesi intercludimus. His itaque interpolatis, quicquid dixerint critici, accipe Eusebium sibi constantem in Gr. et Arm.

1408. Resistit Scal. p. 85. ad MCCCCIII. dicens: » Si primus tyrannus Siciliae, quid ergo faciemus Phalarida, quem tot annis antea tyrannidem Agrigentinorum arripuisse notavit? Manifesta ἀντιλογία «. Haec dixerat vir criticus primo animi ardore, quem tamen de industria sedavit in secunda operis editione, adjecta sequenti ratione pro auctore nostro. » Sed diversos auctores sequitur «. Cui addere potes et alteram excusationem majorem ex Arm. interpretatione desumptam, ubi nimirum non ponitur adjectivum առաջին, *primus*, sed adverbium նախ, *primùm*, ex quo fortasse elicienda erit haec sententia tamquam verissima, » nunc primum coepit Panaetius tyrannidem exercere «, sc. *hoc tempore coepit*: quod si constet, nullam patitur ἀντιλογίαν. De Phalaride verò de quo et infra, haec non contemnenda Scal. ad num. MCCCCLII. » Melius (ait) » in hoc tempus confertur, quam superius MCCCCXC (lege MCCCXC). Nam eum » floruisse Olympiade LII. scribit Suidas «.

1408. Quum նինոս hic supponat pro urbe, non pro homine, (namque Ninus etiam junior dictus multo ante erat sub Arbace Medo) quomodo defendi potest verbum Arm. սատակեաց, quod internecionem exprimit? Ad quod fortasse dicendum esset, urbis nomine urbanos intelligendos fere, ac si dictum fuerit զնինուէացիս սատակեաց. Sed commodius dici potest eo verbo etiam eversionem aedificii signari, ut alibi, quasi ցյատակել. aut legendum esse in Arm. unius tantum litterae variatione յատակեաց, sc. *subvertit*, *solo aequavit*: quo accurata Hier. lectio comparatur. Obstat tamen Scaligeri censura, qui sic animadvertit in interpretationem Hier. p. 85. ad MCCCCX. » Fortasse in Graeco conceptum fuit: Κυαξάρης ὁ » Μῆδος τὴν Νίνον αἱρεῖ, *capit*, *expugnat*. » Nam procul dubio non subvertit. Sed haec » asserere, temerarium. Non raro imponunt » nobis conjecturae nostrae «. Satis bene: nihil nos certius addere possumus ob verbum Arm. ambiguum ferme, de quo et alibi verba faciemus. Sed ut vere subdit Scal. » supra MCCCXCVIII. idem gestum narratur «, ubi Arm. apposite reddidit, զնինուէ պաշարեալ առ. *Niniven obsessam cepit*. Hier. *Ninum capit*.

1409. Ita omnino omnes Canonis lectiones cum I. P. Jure itaque arguit Vall. p. 457. d. dicens. » Nugari videtur Schurzfleischius, cum » in Graeco pro Ψαμμουθις ἕτερος, legere mavult uno verbo, nec uno tamen loco Ψαμμουθισέτερος, quod alius Psammuthes non praecesserit. At vero praecessit, qui cognominis » est Psammeticus «.

1412. Irrito labore refellit Scaliger id quod gratis auctori nostro imponit. » Mirum (inquiens. p. 85. ad MCCCCIII) Graeca lectio » concipit, Γκγ'. Ιουδαίων αἰχμαλώτους λαβών, quae Hieronymus omisit, et merito. » Nullum enim hujus numeri vestigium extat » in scripturae contextu «. Nec Eusebius talem somniaverat numerum, sed Scaliger falso ei adscripsit haec nescio a quo pseudoeclogario desumpta. Vallarsius judicavit ex Cedreni pag. 91. ea mutuata fuisse, quod tamen vix constat, ut patet locum inspicientibus. Verum hic quid dicturi essent critici, si scirent pro *anno tertio Joachim* ut apud Hier. legitur, repositum esse in canone nostro Eusebiano *annum decimum*, tam

in spatio historico, quam in serie calculi? namque è regione x. anni ejusdem regis haec narrantur: nec aliter legerat et Samuel. Certè non pauca paulò superius vel inferius collocantur in edit. Hier. hoc intervallo; aliis si vacat, dimittimus ut omnia inter se conferant.

1418. Vall. in Hier. minus recte, *Camerina*, cum omnes reliquae lectiones constanter praeferant *Camarina*. Scaliger contra, ut non novit in Lat. *urbem*, sic quoque de more Gr. restituit, expuncta probatissima voce πόλις. In sequentibus verò amplius de Massilia (in Arm. Massalia) fert editio Vallarsiana explicationem hanc *civitas Galliae*, cujus nullum vestigium neque apud nos, neque penes Scal. sicut et altera illa linea quae apud Hier. legitur *Perinthus condita*, desideratur in nostra lectione. Utcumque sit, illud quoque hic notabis, nihil obesse nobis Scaligeri conjecturam, multis ab eo probatam, verbum scilicet κτίζειν, *condere*, passim ab auctore usurpari solere pro ἀποικίζειν, *colonias deducere;* id enim satis commode retineri potest etiam in nostra dialecto, ut ⵛⵑⵍⵔ dicatur non solum pro ⵎⵑⵍⵔⵎⵑⵍⵔ ⵇⵔⵎⵎⵇⵔ, ⵅⵎⵏⵏⵑⵍⵔ ⵇⵔⵏⵏⵎⵎⵏⵏ, verum etiam pro ⵛⵑⵍⵔⵍⵍⵍⵎⵎⵏ ⵇⵎⵎⵍ· ⵔⵎⵅⵇⵔ ⵇⵔⵇⵔⵎⵎⵍⵔ· alii viderint de Lat. verbo *condere*.

1419. Huc spectat Syncelli locus. p. 181. B. Ὁ μέντοι Εὐσέβιος τὸν Ἀστυάγην ἀπὸ τοῦδε τοῦ Σεδεκίου ἐστοιχείωσε βασιλεύσαντα ἔτη λή. ὅτοι ἀπὸ ιβ'. ἔτους τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἕως τοῦ ε. ἔτους Νιριγλισάρου. (marg. μετὰ δὲ τό Ὕστερον) τοῦτον τὸ ἔτος λογισάμενος δ'. ἔτος τῆς Κύρου βασιλείας ἐν τῷ Κανονίῳ αὐτοῦ. Goaro interprete: » Eusebius porro Asyagem jam a Sedeciae temporibus regno potitum describit, (supple annis. 38) ab anno » nimirum Nabuchodonosor 12. ad quintum » usque Niriglesari: post ejus vero postremum » annum, digesto a se laterculo, regni Cyri primum ordinat «.

1424. Ambo Interpp. Arm. et Lat. legerant, et ambo reddiderant ⵎⵑⵍⵔⵎⵇ, *subvertit*: postea verò exscriptores Lat. interpretationis Hier. reposuerunt *emundavit* ex industria, atque haec hodie interpolatio praevaluit in editionibus. Rem sic proponit Vallarsius post alios. » Sunt » (ait) alii Pontaco, itemque alii Scaligero lau» dati mss. qui *subvertit* pro *emundavit* legant. » Ac sane Scaliger erudite, utramque lectionem » ab eodem Graeco verbo, sine accentuum apis» cibus, ut olim scribi consueverat, expres» sam notat. Est enim καθαιρεῖ, *subvertit;* » καθαίρει, *emundat*. Est etiam verosimilius » utroque sensu Hieronymum fuisse interpreta» tum, altera lectione ad libri oram adposita, » quam pro ejus verbo *subvertit*, alios postea, » quibus nota historia erat, supposuisse *emun*» *davit* «. Vera conjectura, imo et verissima, in eo, quod posteriorum quorundam ope interpolata fuerit Lat. lectio *emundavit*, hodie vulgata, qua et omnes ejus editores usi sunt, etiam si non ignorarent ab ipso interprete positum *subvertit*.

1424. Cod. Arm. nunc habet ⵒⵎⵔⵔⵇⵎ, *Vaphres*, nunc ⵒⵎⵔⵎⵎ. *Vaphar*, quomodo habetur etiam in Bibl. Arm. Jerem. XLIV. 30.

1426. Quamvis paulo prolixior fuerit Scaliger in Gr. fragmento, ad usum hujus loci hinc inde conquierendo, maxime a Josepho; non minus tamen juvat ejusdem labor ad explicandam, imo et emendandam lectionem nostram, quae aliter inutilis esset: namque satis compertum est pro πλὴν τῶν φονικῶν, sc. *praeter mortificas (leges)*, seu ad necem pertinentes, mendosissime lectum fuisse in apographo nostro, πλὴν τῶν Φοινικῶν, *praeter Phoenices*, vel *Puniceos*.

1428. Ubi Hier. exposite dixit, *certantibus in agone*, refragatur Scal. in animadv. dicens: » Ἀγωνιζομένοις, *certantibus:* nam superflua » vox *agone* «. Nescio quid dicturus esset, si vidisset Interpretem nostrum usurpasse verbum novum pulchre concinnatum ad normam Gr. ⵡⵎⵏⵏⵎⵎⵎⵎⵎⵎ, quod non aliter explicari potest in Lat. nisi dixeris cum Hieronymo *certantibus in agone;* aliter vel Hellenismum exprimas oportet, *agonizantibus*, vel barbarismum *agonificantibus*. Porrò in his rebus Graecorum minus notis librario Armeniaco facile irrepsit mendum in vocibus ⵎⵔⵡⵎⵎⵎ ⵎⵔⵡⵎⵏ, et ⵇⵔⵎⵎⵡⵎⵇⵎⵎⵏ, pro itaque priore lego ⵎⵔⵡⵎⵎⵎ ⵎⵎⵎⵎⵎ, vel ⵡⵎⵏⵏⵎⵎ ⵛⵑⵍⵔ, vel ⵎⵔⵡⵎⵎⵎ ⵎⵎⵛⵑⵍⵔ, posteriori verò loco facile substituo ⵇⵔⵎⵎⵡⵎⵇⵎⵎⵏⵏⵎ, quasi *Tragodos* cum Gr. Latinis *Tragoedos*, vel ⵇⵔⵎⵎⵡⵎⵇⵎⵎⵏⵏⵎ, ceu *Tragicos* sive *Tragicones*.

1433. Parum juvat illud Gr. fragmentum Syncellanum ab editoribus Hier. usurpatum. Θαλῆς Μιλήσιος ἐκλειψιν ἡλίου σύμπασαν (ita Goar. ubi Scal. legit σύμβασαν) προεῖπεν. sc. ad verb. » Thales Milesius defectionem solis integram (ut sonat σύμπασαν, vel *futuram*, ut σύμβασαν) praedixit «.

1436. Totidem annos fert et canon Hieronymiacus; quare subirascitur Scaliger auctori nostro, quod deviarit a vestigio Livii et Dionysii Halicarn. qui tribuunt huic regi annos XLIV. Vallarsius contra defendit Eusebii calculum.

Sed irritus est utriusque labor, cum reapse Eusebius superiore libro annos praemiserit ρλδ'. XLIV. ex quo patet minime fugisse eum traditionem Livii cum Halicarnasseo, sed alios fortasse auctores aequius duxisse sibi in canone imitandos.

1443. Probanda itaque lectio Scal. in Gr. μετὰ τὸν ἐπ' Ἀρχεμόρῳ, nec improbanda ejusdem interpretatio explicite proposita in animadv. » post eum, qui in honorem Archemori celebratus est «: eadem enim sentire videtur et lectio nostra, ubi Goar minus recte ediderat apud Sync. τῶν Ἐπαρχεμόρων. Quod autem scribitur in cod. Arm. *kp.*, sine scrupulo restituo *kpwc.*, ut postulat et subsequens casus *jwpqfuqgnq* a passivo verbo regendus.

1445. Non immerito queritur Scal. hanc periochen variis captivitatis annis collocari apud variantes Hier. codices; alii ponunt, inquit, anno IX· alii XV. alii XVIII. quorum postremum vel invitus ipse tenuit. Vallarsius anno post edidit. sc. XIX. noster denique codex altero post anno XX. » Sed » nullo modo recte (subdit Scal). Nam Nabu» chodonosor obiit trigesimo septimo anno de» portationis Joiachin numero MCCCCLII. Ita» que (adjecit) nescio quid habebat in animo, » quum haec scriberet, Eusebius «. Haec fortasse jure objicisset vir criticus auctori nostro, si habuisset certum indicium constantioris ejus lectionis; verum tamen totum vitium librariis adscribendum dixerim, inter quos ferendus videtur noster, qui hanc periocham posuit eo historico spatio, quod initium ducit ab anno Abr. MCCCCXLV. extenditurque fere ad annum MCCCCLII. ab Scaligero postulatum; ita ut si non certus annus, certum tamen spatium accurate continetur in nostro codice; idem quodammodo dicendum est de editione Vall. Itaque editio tantum Scaligeri improbanda, ubi tota haec periocha collocatur anno MCCCCXLIV. linea videlicet abs re interrupta.

1452. Ψιλγωλαβι vox composita, *nudi certaminis*, *nudus certans*, demonstrat supplendum esse in Gr. cum Scal. γυμνικός: quod quidem sonat *nudus*, vel *ad nudum pertinens*, Latinis tamen usuvenit Hellenismum servare *Gymnicus*. Ceterum pro Παναθηναίων, noster habuit tantum Ἀθηναίων.

1457. Locus nominatim citatus a Syncello p. 181. statim post praemissum fragmentum, hoc modo. Ταῦτα Εὐσέβιος . . . μεθ' ὃν Κύρου ἀ. ἔτος παραδεὶς γράφει πρὸς λέξιν ταῦτα. Κύρος ἀνῆκε, τὴν αἰχμαλωσίαν, etc. sc. » Haec » Eusebius . . . Postea vero Cyri I. annum » subjungens scribit ad verbum haec. Cyrus » dimisit captivitatem, etc «. Ubi quamvis expresse testatus erat Syncellus *ad verbum* se Eusebium descripturum, nihilominus editores Hieronymi Scal. et Vall. relicto hoc loco tutissimo, alterum sibi sumpserunt locum ex Chron. Pasch. eoque diversa ratione usi sunt juxta variantes Lat. codices.

1461. Accurate nobiscum sentit Scaliger, usurpans pro Gr. textu locum Chron. Pasch. citatum. Contrà Vallarsius Syncello solo usus est ex p. 190. qui tamen locus propriam inferius habebit sedem in Canone Euseb. id sane designat vel ipsius Vallarsii dictum, p. 478. c. » Eum (Xenophanem) iterum Eusebius cum » Simonide ac Phocylide inferius recenset «. Praesentis ergo loci genuinum fragmentum Vallarsius ignoravit.

1463. Item satis accurate Eusebii verba jacent in Chron. Pasch. loco signato, quo et Scal. usus est. Non contemnendus et Syncellus a Vallarsio laudatus p. 191. c. Χίλων εἷς τῶν ἑπτὰ φιλοσόφων Λακεδαιμονίων ἔφορος ἐγένετο. Ubi et illud notabis, Gr. vocem ἔφορος apud nos redditam non semel *ephorus*, servari abs Hier. *Ephorus*, adjecta simul Lat. explicatione, *id est respector*, ut fert editio Vall. cujus tamen loco haec praefert edit. Scal. *dispositione communis gentis*. Goar in Syncello suo sic reddi voluit, p. 191. C. » In Lacedaemoniorum Magistratum evectus est «. Verum Du Cange in Chron. Pasch. 115. A. Gr. dialecto contentus fuit, » Ephorus (inquiens) erat Lacedaemone «: quique late anteriora exponens, *unus e VII. sapientibus*, Syncellanum Gr. textum potius expressisse visus est, etiam si sensus idem sit apud omnes; nobis tamen minime satisfacit sensus, si non accedat et verbum Eusebianum.

1469. Hic ambo editores Hier. carentes citato Syncelli loco, frustra tentarunt Graecum textum desumere ex satis longis Chron. Pasch. verbis. 115. B. C. » Θαλῆς ὁ Ἐξαμύου (vel Ἐκαμίου) Μιλήσιος, πρῶτος φυσικὸς φιλόσοφος ἀπέθανε, ζήσας ἔτη ιγ'. Haec inquam, quae potius pertinerent ad alterum Canonis locum. Olymp. XXXV. Scaliger integra hic transcripsit cum interpolatione annorum ιγ'. Vallarsius prudentior evasit; videns enim ad praesentem locum duo tantum requiri vocabula, haec sola ex praemissis excerpsit, Θαλῆς . . . ἀπέθανε. Eusebius tamen in praesenti tempore dixerat ἀποθνῄσκει, vel potius θνῄσκει juxta Sync. et Hier. *moritur*, ne dicam τελευτᾷ, ut sonat Arm. *ywfuuuwlp*.

1470. Displicet viris criticis, quod tot annos attribuerit huic regi Eusebius, cum Livius et Dionysius decennio minus dixerint, sc. xxv. Sed jam eis satisfecit auctor noster priori libro per annos ϰϵ. xxiv. haud secus ac Sync. ϰδ'. Hunc tamen calculum tenere maluit et Cassiodorus, sc. annos xxxv. cum Hieronymo in Canone, et in prologo in Haggaeum, ubi secundus annus Darii filii Hystaspis comparatur cum xxvii Tarq. Superbi, quique post annos viii. ejectus sit à Bruto.

1470. *Cippum* accipe pro tormento, ceu instrumento ligneo, ad imitationem Arm. et Gr. ϰαχ. ξύλον, quae voces pariter sibi invicem comparatae occurrunt etiam in Job. xxxiii. 11. et Act. xvi. 26. etiam si Vulgata Lat. lectio primo loco habeat *nervum*, secundo *lignum*. Pari modo conciliantur Arm. et Gr. etiam in sequentibus Eusebii verbis, maximè si պարա-ւանդ, *ligamen* late sumptum, referatur ad տիδας, *compedes*, et պնոց, *collaria*, ad ϰλοιούς, ceu *ligamina cervicis*, quamquam et aliter possit accipi vox Gr. Lubeat hic audire Xylandri quoque translationem in Cedreno suo. » Tarquinius superbus etc . . . Etenim vincu» la, flagella, ligna, carceres, custodiae, nu» mellae, compedes, catenae, exilia, metalla, » et si qua alia sunt mala, hujus sunt in» venta «. De Hieronymo videant ejusdem editores, qui diverse ferunt sedes vocum, haud secus ac numeros annorum Canonis.

1471. Totidem annos dixit et Sync. in his verbis, p. 191. D. Κροῖσος ϰατὰ Κύρου στρατεύσας, ἦλω σὺν τῇ Λυδῶν βασιλείᾳ διαρϰισάσῃ ἐτῃ σλβ'. quae frustra pro Eusebiano textu usurpavit Scal. Numerus solus favet nobis, quo liberius emendare nobis licet Hier. codices habentes tantum 230. ceu σλ'. omitto sententiam Scaligeri, qui annos vult computari 249.

1473. Nescio cur pro τὸ δεύτερον, quae est lectio utrique Interpretum probatissima, restituerit Scal. in Gr. τὸ ε'. nisi forte typographus in locum β', reposuerit ε', sequentis verbi ἐβασίλευσεν prima littera deceptus, omissa plena voce δεύτερον. Porrò Vallarsius alterum proponit dubium p. 479 b. » Eusebius videbatur ter» tium dicere debuisse, Athenas a Pisistrato » occupatas. Vide Herodotum in Cleio cap. » 62. Aristotelem Politicor. lib. v. cap. 12. » cum primis vero Perizonium ad Aeliani III. » cap. 21 «.

1476. Crassiore, ac potius ridiculo librarii Arm. mendo pro պիւθագորայ, *Pythagorae*, irrepsit 'ի թագաւորաց, *a regibus*, non ita quidem distans quoad vocem, quoad vero rem toto coelo aberrans. De cetero պատմագիր cohaeret cum Gr. Sync. lectione ἱστορικός, qua voce *historicus* et Hier. de more usus est; nihilominus quum Arm. ad syllabas exprimatur ἱστοριογράφος, non contemnenda erit et lectio similis ἱστοριοποιός, habita in Chron. Pasch. eaque memoriae lapsu Syncello à Vallarsio adscripta. Sed integer locus Chronici Pasch. minus favet auctori nostro. Φερεϰύδης ἱστοριοποιὸς ἐγνωρίζετο, ϰαὶ Πυθαγόρας.

1479. Պատագաւորդար egregie exprimit illud Gr. μελοποιός, *melodiae factor*, vel *compositor*, ceu *modulandi exercens scientiam*, ubi Hier. *Lyricus* dixit, Goar *musicus*, non abs re, cum melodiae dent operam poetae Lyrici vel musici. Quod sane minime advertens Vallarsius, expunxit de textu Syncellano vocem μελοποιός, quasi vero minus faventem Hieronymo, quod falsum est. Mitto Scaligerum negligentem in integra memoria Simonidis. Altera verò vox Arm. երգահան, quamvis videatur sonare *cantus* vel *carminis auctor*, non semel tamen usurpatur ab Interprete nostro pro τραγῳδοποιός; quamobrem et nobis liceat reponere in Lat. cum Hier. *Tragoediarum scriptor*, vel *auctor* juxta Goarum, si tamen permittant critici, qui diverso animo tergiversantur in praesenti loco; vide annot. Scal. et Vall. Nota demum Arm. Interpretem alias dicentem փիւսիկան Graeca fermè dialecto, pro nempe φυσικός, hac pagina bis usurpasse novam vocem, antiquis potius Armeniis consuetam, յաղագարարակ, quae putatur apprime assignare *genethliacos*, ac proinde latè sumi pro quovis *Physico*.

1487. Cambysem idem esse cum Artaxerxe Esther marito peculiari sententia amanuensis notaverat in margine, eo quod in Euseb. Arm. non erat nomen *Judith*, sed historia *Judaeorum*, quae sane poterat ad varia respicere tempora. Quod autem pro nomine ϰατὰ Ἰουδίθ lecto apud Hier. Interpres noster legerit ϰατὰ Ἰουδαίους, id omnino asserit etiam antiquissimus auctor Praefationum Bibl. Arm. sub initio Libri Judith totidem terminis cum Eusebio Armeno: « Գիտասցէն ընդրօքդ, զի չէ նա բաւադանասրա այս՝ նա, որ գերեաց գերեաստակեաց. զի ասէ Եսայեայ 'ի քրոնիկոնին իրքև 'ի առաջաբանի զայս ինչ. Ջկամբիւսէս՝ (որ յետ կիւրոսի պարսից) ՚ ած. 'ի հերրայեցւոց երկրորդ. նարաւադանասրա կոչէ. ած. որով հրեից պատմութիւնն լինիլ ասէ. որ ըստաւ դասէս կարծելի է զայս ||» i. e. » Sciant » velim inquirentes, quod hic Nabuchodonosor

» non ille est, qui captavit Jerusalem; dicit enim » Eusebius in Chronico velut ex traditione » haec: *Cambysen (successorem Cyri in regno* » *Persarum) ajunt ab Hebraeis secundum Na-* » *buchodonosor vocari; sub quo Judaeorum hi-* » *storiam factam fuisse* dicit, qui certo pu- » tandus, ut iste fuerit «. Inservit ergo hic loeus pro testimonio antiquitatis Armenicae lectionis Eusebii: ut diximus in Praefat.

1493. Annum *quintum* praeferunt vulgatae Hier. editiones; nec tameu deest codex habens *sextum*, teste Scaligero in animadv. ista itaque dehinc lectio pro certa Eusebiana habenda etiam apud editores Hier. nec mirum in codd. Latt. intercidisse notam ε. de numero VI. atque ita factum v. tantum.

1497. Tam Interp. noster, quam Hier. decenter singuli proprio sermone expresserunt illud Gr. *τὴν οἰκοδομὴν ἐπισχόντων*, quod de verbo sonat, *detinentibus*, seu *compescentibus aedificationem*. Minus ergo rectè Du Cange reddi maluit, *aedificationi incumbentibus*, quod magis opem tulisse vicinos declarat, quam impedimento fuisse; id tamen locus postulabat. Confundit itaque Du Cange verbum *ἐπιχειρέω*, vel si quid aliud ejusmodi cum *ἐπίσχω*. Neque illud lateat lectores, hoc spatio collocari in edit. Vall. magnam partem ejus spatii historici, quod supra in Olymp. LV. praemiserat Eusebius.

1497. *Malachiae* nomen, cujus interpretatio est ex Hebraeo in Gr. praecedens vox *Angelus*, desideratur non solum apud Hier. sed etiam penes Clementem ipsum ab auctore citatum, haud secus ac in Chron. Pasch. Vide et I. P. Eusebii p. 184. De voce *ἐμπιστωτὴρ fidejussorem* exprimente, non tam putamus, quod Interp. noster legerit in Gr. *μεσεγγυητὴς*, sc. *fidejussor*, quam quod ita potius exponi voluerit illud *ἐγγύης*, cujus loco Hier. *domesticus* dixit, quod Scal. improbat. Du Cange reddidit *omni exceptione major*, quod nemo probat, cum reapse vox Gr. composita ex *ἔχω*, *teneo*, et *ἐγγύη*, *sponsio*, *promissio*, sonet *observans promissionem*, seu ut vult Scal. *fide dignus*, *idoneus defensor* etc. quae omnia nobis favere nemo inficiabitur.

1498. Quicquid dixerit Scal. in animadv. p. 98. tam Interp. noster, quam Hier. non legerunt *καθ' ὧν*, sed *καθ' οὓς*, ut fert etiam Sync. loco citato; contrà legerunt *ἀυτῶν*, non *ὑπ' ἀυτῶν*, quamquam ita nunc ferat codex Syncellanus. De caetero summa cernitur concordia inter Interpp. et Gr. textum: quare miror, cur Vallarsius relictis Syncelli verbis anterioribus, voluerit usurpare locum Chron. Pasch. minus faventem. *Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων Ἱππαρχον καὶ Ἱππίαν Ἀθηναίων τύραννους ἀνεῖλον*.

1504. Concedere, nobis liceat, Scaligero quicquid dixerit ad praesentem locum p. 99. MDVI. sed minime concedit ei auctor noster illud dictum. » Tota haec periocha est Hieronymi «. Immò miror, quod id potuerit Scal. dicere cum vel ipse legerit similia saltem ad sensum occurrentia apud. Gr. auctorem Syncellum, his verbis. p. 189. E. et 190. A. » Ἀπὸ δὲ Ρω- » μύλου ἐπὶ τὸ κδ'. ἔτος Ταρκυΐνου Σουπέρβου » ἔτη μὲν γίνονται σκέ. ἤτοι ἀπὸ τοῦ ιγ'. ἔτους » αὐτοῦ, καθ' ὃ ἔκτισε Ρώμην. βασιλεῖς δὲ Ρω- » μαίων ζ'. μεθ' οὓς λοιπὸν Ὕπατοι, ἀρξάμενοι » ἀπὸ Κολλατίνου καὶ Βρούτου, εἶτα Δήμαρ- » χοι καὶ Δικτάτορες. Μετ' οὓς πάλιν Ὕπατοι » πάντες διεγένοντο ἔτεσι υογ'. τοῦτ' ἔστιν » ἀπὸ τοῦ ,βιμδ'. κοσμικοῦ ἔτους, ἕως τοῦ » ,ευδ'. καθ' ὃ Γαΐος Ἰούλιος Καῖσαρ ἐμονάρ- » χησε πρῶτος «. Haec inquam legerat, imo et ad placitum exinde collegerat sequentia in suo Gr. canone collocata, magis Eusebio nostro cohaerentia, *Ομοῦ βασιλεῖς Ρωμαίων ζ'. Μεθ' οὓς λοιπὸν Ὕπατοι ἀρξάμενοι ἀπὸ Κολλατίνου καὶ Βρούτου, εἶτα δήμαρχει, καὶ δικτάτωρες, μεθ' οὓς πάλιν Ὕπατοι πάντες διεγένοντο ἔτεσι υογ', ἕως Ἰουλίου Καίσαρος πρώτου μοναρχήσαντος*. Vall. anteriora integre excerpsit a Sync. praeter postremum locum, quem de suo in Gr. transfudit » ἕως Ἰουλίου Καίσαρος, ὃ ἐμονάρ- χησε πρῶτος «. Sed quia haec ad arbitrium sunt composita, nos certa sola fragmenta in Gr. retinuimus, omissis incertis.

1505. Quod passim usurpat Scaliger illud suum, *Hieronymi est*, utinam idem hic quoque repeteret de inscriptione quae apud Hier. solummodo legitur, *Initium Consulum*, auctori scilicet nostro plane incognita. Ille tamen contra conjecit, non solum *Consules* hic ab Eusebio memoratos fuisse inscriptionis loco, verum etiam (in quo valde sibi blanditus est Scaliger) nomina quoque eorum omnium singulis annis in sequentibus subtexenda in animo esse auctori: quae sane falsa conjectura gratis coegit Scaligerum, ut in Graeco-Pseudo-Canone suo omnes deinceps Consules nominatim recenseret ex variis auctoribus. Satis bene eum urget hac de re Vallarsius in praefatione, sicut etiam hic obiter haec adnotavit. p. 491. b. dicens: » Per- » stat in ea Scaliger opinatione, quod Consules » Canoni suo inseruerit Eusebius, cujus rei ar- » gumenta Lectorem jubet repetere a priore li-

» bro Eusebii. Nos ad eum locum, quod est » Libri hujus Prooemium, ea nihil esse, hallu» cinari autem splendide Scaligerum demon» stravimus «. Certe Vallarsius alio ferè animo acriter certat contra Scaligerum, quasi vero falso conjecerit ille esse et priorem Librum ab Eusebio conscriptum, (quod negat Vallarsius), sed tamen si concessisset ei Vallarsius illam certissimam sententiam, funditus evertisset alteram hic de consulibus omnino falsam. Siquidem eo ipso primo libro (quem Vallarsius non novit) aperte innuerat Eusebius noster describere in suo opere Chronico nomina consulum, maxime postsequentia aetatem Julii Caesaris, eaque non in Canone, sed in calce ejusdem primi libri, ubi lacuna laborat codex noster. Consule locum p. 397. Quid verò sibi velint illa verba librariorum Hier. hoc spatio adjecta multis in codicibus. » Haec per tempora in » ordinem, non per annum diriguntur (for» te, digeruntur) «, alii viderint; lectio nostra solitam Canonis formam assidue praesefert. Editio Hier. maximè apud Scal. paululum mutasse videtur dehinc methodum, quod non ad nos pertinet; nisi dixeris, eo quod diminuantur series in canone, sive causa virgularum dehinc in paucitatem redactarum, transformata quodammodo successio canonis videatur.

1522. Non Arm. librarii culpa potuit scribi ϙ pro ϛ vel ϙ in nomine ϙωρϗιος, pro ϛωρϛιος, sed potius Graeci reponentis Δ pro Λ. Utcumque sit, ubi apographum nostrum Gr. habuerat Τιβέριος Δάρκος (vel Δάρκιος) Ροῦφος, Syncellus hodie praefert Ρούφος Λάργιος, pro quo etiam in Vulg. edit. Hier. lecto *Largius*, commodius restituit Scal. Λάρκιος. Vallarsius adjecit in annot. 493. b. » Vera scriptio est *Lartius* «. Quoniam verò desunt apud Hier. duo alia cognomenta, merito fortasse supplendum putavit Vall. cum subjunxit. » Nomen » integrum *T. Lartius Flavus*. Norisius ex » Anonymo *Rufum* vocat pro *Flavo*, quod idem » sonat «. Quid vero sentiendum de nota T. dissimulavit vir doctissimus, accipe ergo ab auctore nostro *Tiberium*.

1531. Quis non corriget τὸ ϰϛϛωϛϛϛ, in ϰϛϛϖωϛϛϛ, ut emendatius fert non solum editio Hier. in canone, verum etiam codex noster libro primo. De annis verò ϡ. x. aequè habitis in utraque lectione Arm. et Lat. quicquid dixerint viri critici, non multum laboramus. Illud bene notabis, quod quanto certior est praesens lectio *Xerxis transitus*, eo magis correctionem meretur nomen *Alexandri* lectum in P. 1. pag. 321.

1534. Pro Diagoriis, seu Diagorianis Hier. exponit *Diagoram et sectatores ejus*, quod quamvis accedere videtur ad sententiam Arm. articuli ϰωϡ, improbatur tamen a criticis tamquam abhorrens a Gr. οἱ περὶ, ita ut Vallarsius quoque alibi Hieronymi fidelis defensor, dixerit. p. 497. d. » Recte notatum Scaligero, » Graeca οἱ περὶ Διαγόραν, ex notissimo idio» tismo vertenda fuisse, *Diagoras*, non *secta» tores Diagorae* «. Sed Scaligerum audiamus, » Οἱ περὶ Διαγόραν (inquit p. 101. ad » MDXXX), non sunt sectatores Diagorae, sed » Diagoras ipse, ut et pueri sciunt, οἱ περὶ » Σωκράτην, est Σωκράτης. Vertendum erat, » Diagoras Phisicus Philosophus florebat «. Ubi tria agit vir criticus nimis sibi confisus. In primis enim supponit Graeca quae apud Sync. leguntur, ad verbum Eusebium praeferre, maximè in verbo ἤκμαζον, quod ideo vult reddi *florebat* ad sensum, Eusebius tamen scripserat ἐγνωρίζοντο, ut patet ex utroque Interprete. Arm. ϰωϡωϛϛϛ. exprimente, et Hier. *agnoscitur*. Deinde arguit Hieronymum, quasi vero sectatores tantum Diagorae memoraverit, cum ille potius Diagoram praemiserit, et sectatores secundo loco adjecerit. *Diagoras agnoscitur* dicebat Hier. quod neque Scal. inficiari potest, *et sectatores ejus Physici Philosophi* adjunxerat, ut posset quodammodo satisfacere Hellenismo οἱ περὶ. Quae tamen expositio si nauseam fecerit Scaligero, inde vel pueris indoctiorem haberi D. Interpretem quis ferat? Itaque pace dixerim graecantis viri; illo fuit Hieronymus senior, fuit etiam Interpres Armenus, qui ejusdem est aetatis, atque ideo antiquioris Hellenismi peritior esse debet. Sed ad pueros etiam accedamus jubente Scaligero, si hoc nomine vult intelligi novissimae aetatis auctores Graecismum colentes, Glossarios, Grammaticos etc. Hi inquam omnes consentiunt illud οἱ περὶ promiscue accipi solere tam pro una persona (ea tamen celeberrima vel notissima, quae etiamsi non habuerit, potuit tamen habere asseclas), quam pro ipsa persona cum suis comitibus, sectatoribus, etc. passim enim, inquiunt, hac nota infertur caput cum membris, dominus cum servis, magister cum discipulis, auctor cujuslibet operis cum suis subscriptoribus: sicut et in sacris literis S. Paulus cum Barnaba et Joanne Act. XIII. 13. ubi Arm. juxta praesentem lectionem fert, ϖϙϖωϰωϡϛϛϛ, et Lat. *Paulus, et qui cum eo erant*, etc. Quid er-

go puerile commisisse credantur Interpretes Eusebii (ultro enim conjungo Armenum nostrum cum Hieronymo), cum secundo hoc sensu non minus usitato, eoque valde huic loco accommodato, rem exprimi voluerint? aliter vel ipsi sciebant singulariter exponi posse hunc loquendi modum, ut aliunde patet. Unum poterat dicere, vel potius debuerat confiteri Scaliger, quod scilicet Latini destituti tali nota, quae omnino respondeat illi *οἱ περὶ*, nunc omittunt, nunc late reddunt in Lat. alioquin nomen singulare nude sumptum nequit exprimere subtilem paraphrasin, quae continetur sub dicto Gr. *οἱ περὶ*, cui accedit ex parte Arm. *կաՏ*, quamvis non semper.

1537. *Pugnam*, non *bellum* dicendum esse ab Hier. contendit Scal. p. 101. satisfaciet fortasse viro critico Interp. noster, qui usurpavit *կռիւ*, quae tamen vox per se acquè potest sumi pro *μάχη*, *մարտ*, *pugna*, ac *πόλεμος*, *պատերազմ*, *bellum*, itaque favet etiam Hieronymo.

1545. Si certum est Gr. fragmentum, Interp. Arm. primariam verbi *ἐπιδείκνυμι* significationem, sc. *ostendo*, *indico*, *specimen praebeo*, in passivo sumptum, *appareo*, *clarus* vel *manifestus fio*, expressit. Hieronymus secundariam, quod est *documentum ingenii edo*, in activo exposuit: neutrum placet Scaligero dicenti, p. 102. ad MDXLV. » *πρῶτον ἐπιδείξατο*. » Verte: *primum commissione fabulae certavit*; hoc enim est *ἐπιδείξασθαι* «. Sed nescio an si ita late reddidissent vetusti interpretes, a criticorum censura se eripere potuerint.

1550. Huc refertur sententia Eznici nostri num. VI. * *Ոչխար մին ուտէ զարմանն և մարդիկն · բայց եթէ զարիւնն ոք քամիցէ, սատակի* ||: » Tauri carnem edere nutrimen » tum est corpori; si tamen sanguinem quis » bibat, deperditur «.

1550. Vall. in Hier. mendose *Athenis*, pro *Atheus* emendate lectum in edit. Scal. cui et Vall. morem gerit in annot. 500. h. eaque est firmissima auctoris nostri lectio.

1551. Promiscua codicis nostri lectio restituenda erit ad fidem Gr. Sync. et Lat. Hier. hoc pacto. » *Յկամս գնա՝ քար անցանց լերինց* «. quo admisso, nulla supererit discrepantia inter Interpp. nisi quod noster metaphorice dixerit *անցանց*, pro *անկաւ*, quod fert Gr. et Lat. alioquin *անցանէ* refunditur in Gr. *ὄω*, vel *βρέχω*, atque ideo per se putatur inducere talem historiam, qualem et aliis aetatibus a diversis auctoribus proditam comperimus. Ut Tibull. II. 5. » Multus et in terras deplueretque lapis «. et Liv. I. 36. » Nunciatum est, lapidibus pluisse «. At verba Hier. et Sync. ad unicum lapidem spectant, fortuito inquam decisum, quo sensu sequentia refert Vall. in notis 501. d. » Plinius lib. II. cap. 58. Celebrant Graeci Anaxagoram Clazomenium Olympiadis septuagesimae octavae secundo anno praedixisse caelestium literarum scientia, quibus diebus saxum casurum esset e sole: idque factum interdiu in Thraciae parte ad Aegos flumen. » Meminit ejus portenti Plutarchus quoque in » Lysandro, et Diogenes Laertius in vita Anaxagorae, quo loco cum diceretur *ἐπὶ ἀρχόντος Διμύλου* lapidem decidisse, Scaliger acute, siquid alias, verbum *δίμυλον* ad *λίθον* » referri docuit, quod est, *lapidem instar duarum molarum:* nomen vero Archontis excidisse «. His itaque morem gerentes dicendum duximus hic verbum *անցանց pluit*, usurpatum fuisse a nostro Interp. lata sententia seu metaphorice, pro *cecidit ab alto*.

1553. Hunc Eusebii locum aliqua ex parte usurpavit Syncellus, ex magna vero parte auctor Chronici Paschalis usus est; ita ut et duobus inter se collatis accuratam Gr. lectionem emendari posse non dubitamus. Idem fere egerat Scaliger, eumque Vallarsius descripserat, citato solo Chron. Pasch. quasi inde tantum rem confecerit Scal. Verum minus recte sibi conciliarunt Scal. et Vall. pronomen masculini generis *κατ' αὐτόν*, juncta auctorem Chron. Pasch. vix advertentes, quod ille cum Mardocheum solum memorasset, jure eo genere usus est: aliter debuissent reponere cum Sync. in foemin. *κατ' αὐτήν*, ut postulabat nomen Esther primo loco praemissum, ut expresse reddiderat etiam Hier. eo itaque sensu dicitur etiam apud nos *ejus*, sc. *Estheri*, cujus nomine et totus liber inscribitur. Praetereo leviores apud varios discrepantias: solummodo abhorreo a libera Goari translatione, » hujusmodi namque insolita nusquam Esdras scriptis suis praeteriisset «. Praeterea observa, quod Eusebius I. P. pag. 190. juxta cod. Arm. dixerat. » Xerxis anni XX. » Sub quo ea, quae de Esther (narrantur), » peracta sunt. Artaxerxis anni XLI. Hujus » tempore Esdras « etc. Quo putantur res Esther referri in dies Xerxis potius, quam Artaxerxis: quod videbatur aliquo modo confirmare et praesens locus Canonis in Cod. Arm. ubi linea illa, » Esther et Mardochei res « etc. incipiebat ex regione anni Abr. 1552. sive ultimo anno Xerxis. Verum quia tota periocha respondebat anno 1553. primo nempe anno Ar-

taxerxis, illuc referri debere nihil dubitatur; ita ut potest dici, quod etiam in 1. P. memoria Esther vitio librarii translata fuerit a diebus Artaxerxis in dies antecessoris sui Xerxis. Ut ut sit, propria sententia Eusebii ea est, quae post paulo Canon repraesentet, Esther nimirum floruisse sub Artaxerxe Mnemone, qui regnavit anno Abr. 1612.

1555. Integra linea in Cod. Arm. obscuritatem patitur ob defectum unicae vocis ‘Ի ձիաձակ· lege itaque una cum illa hoc pacto. Ոլմպն ան եւրիվիգոն գնաց պարսից յայթեցէր ‘Ի ձիաձակ ե. ‘Ի նաւամարտիկ կռուին, etc. sicut et Lat. et Gr. editiones testantur. Graecam intellige lectionem apud Syncellum loco citato, eamque ab Scal. usurpatam, et apposite interpolatam augmento vocis necessariae ποτα-μῷ, ubi Vall. minus feliciter alterum Syncelli locum, ex p. 205. A. mutilum sibi conciliavit. Κίμων ἐπ' Εὐρυμέδοντι ναυμαχίᾳ Πέρσας νικᾷ, καὶ πεζομαχίᾳ.

1565. Dubitandi locus relictus est, an Hieronimus illud Gr. Κλαρίων juxta Sync. lectum (etiam si noster habuerit Καλαρίων) consulto ut Latinam vocem expresserit *clarior*, aut pro ultimo *r.* legendum sit Graeco more *n. Clarion*, vel saltem ad Latinorum casum *Clariorum*, quandoquidem Arm. et Gr. conveniunt in secundo casu pluralis numeri. Qui vero agon hoc nomine incerto intelligi debeat, sic disserit Vall. p. 505. a. » Ludos, qui *saeculares* dicti » sunt, dubio procul notat. Omnino autem, » inquit Schurzfleischius, scribere Eusebius » debuisset Σακλαρίων, non Κλαρίων. Etsi » enim neque accurate Saeculares hi ludi vocentur, tamen eo nomine eos quoque com» pellasrit Valerius Antias apud Censorinum » cap. XVII. ɑ. etc. Ut ut res se habeat, melius fecit Scal. exarans majuscolo *Clarior agon*, quam Vall. ut adjectivum *clarior Agon*.

1572. Arm. *Jasib.* Hier. *Joasib.* Sync. *Eliasib.* Scal. de suo restituit in Gr. Ιακείμ. *Jakim*. Verum ob decurtatam Hier. editionem intercidit et nomen Jaddus, ex quo sequens orationis pars Joanni ejus antecessori convenit, quasi verò is fuerit Alexandri diebus. Poterant editores ejus Scal. et Vall. facile animadvertere mendum ope Gr. textus Syncellani, quem incunctanter transcripserunt. Sed illi contra fecerunt; (in quo sane nimis arroganter se se gesserunt) mendum enim codicis Lat. in ipsum Gr. textum Syncellanum transfuderunt, expuncto nomine Ἰαδδοῦς, contra omnem fidem ac historiam ab universis probatam, quum omnium consensu Alexandro aequalis sit Jaddus.

1580. In sequentibus tam Interp. Arm. quam Hier. ita constanter legerunt in autographo Eusebiano, ut omnino refellerint alienum sensum incerti Gr. fragmenti, quod confundit absurdè auctorem libri Macchabaeorum cum Josepho, qua de re Vall. 507. b. » Graecus ipsum videtur » Josephum auctorem Machabaeorum historiae » confirmare: quod scio quidem de secundo li» bro alias probatum expresse Eusebio lib. III. » Hist. Eccl. cap. 10. Sunt et qui ipsi Hieronymo persuasum id putent, cui lib. II. Dialog. » contra Pelagium. pag. 735. dicitur *Josephus* » *Machabaeorum scriptor historiae*. Sed lau» dari ab eo librum Josephi εἰς Μακκαβαίους, » sive, *de imperio rationis*, notatum est no» bis eo loci: qui quidem liber elegantissimus » e Machabaeo secundo expressus, incautis le» ctoribus in caussa fuit, ut pro ipso Macha» baico secundo haberetur ɑ.

1580. Unus literae mutatione legimus in Arm. juxta Gr. et Lat. *Campanorum* կամպա-նաց, pro կարպանաց, *Carpanorum*. Caeterum hanc Canonis lineam quamvis ambo Graeci eclogarii transcripserint, sc. auctor Chron. Pasch. et Syncellus, ita tamen ut primus etiam ordinem verborum servaverit, ut vides in nostris excerptis; alter vero anteverterit illud ἐν Ισπλίᾳ. quo minus accurate usi sunt editores Hier.

1584. Minus juvat pro Gr. fragmento locus Africani apud Sync. p. 205. B. ὁ Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων πόλεμος ἐπτακαιεικοσαετὴς . . . συνέστη, quo aliqua ex parte usus est Vall. Scaliger hoc modo interpolavit, ὁ Πελοποννησιακὸς συνέστη πόλεμος. Sed adhuc quaerendus certus Eusebii Gr. textus.

1587. Noster legebat Ὁλοίμιος vel Ὁλομιὸς ut nomen proprium; quo dato, et consequens verbum alio, quam ut par erat, sensu exprimendum fortasse duxit. Hieronymus quia legerat ὁ λοιμὸς, sc. *pestis*, ideo et verbum adjectum simili sententia exposuit ad vestigium Thucydidis. Syncellus demum fert ὁ λιμὸς, sc. *fames*, *esuries*.

1593. Verba ferè verbis reddidimus, ut potuimus, de certo sensu non ita certiores: itaque ignoramus, an cohaereat lectioni Interpretis nostri interpretatio Hier. *foedus percutiunt*, vel Goari idem dicentis *foedus ineunt*. Gr. verbum ἐσπίσαντο in textu Syncellano sonat ad verbum *salutati sunt*, sive ad sensum *amplexati in osculo pacis*, *familiariter excepti*; si tamen Interpres uterque sic omnino legerit. Certe nihil

impedit quo minus dicamus, quod ⲧⲁⲓⲣⲏⲛⲏ ⲇⲉ ⲛⲉⲙⲱⲟⲩ hic supponat pro signo pacis; nihilominus et in codd. Hier. vestigium lectionis nostrae fortasse requirendum est, idque ex praesenti loco in sequentia a librariis redactum hoc pacto. » Lacedaemonii ver sacrum destinantes « etc. Ubi haesitare videntur editores ejus, quo sensu hoc dictum ibidem locum habere possit.

1596. Quoniam Gr. ἀποικίζω, sonat *in coloniam deduco*, et *cogo migrare ex habitatione*, Interp. noster, secundum expressit sensum. Hieronymus melius primum tenere videtur; nisi dixeris et in Arm. intelligi debere, amotis incolis, novam ibi coloniam constituisse.

1597. Nobiscum sentit Scal. in Gr. fragmento citando ex eodem Syncelli loco, ubi Vall. alterum hunc locum aliqua ex parte usurpavit, ex p. 203. C. D. Κατὰ τοῦτον τὸν ἐπικληθέντα Δαρεῖον Νόθον, ἡ Ἀθηναίων συμφορὰ γέγονεν ἐν Σικελίᾳ. Ubi obiter nota Goarum utrobique pro συμφορὰ reposuisse *clades*, quo Hieronymum imitatus fuit: sed Gr. apprime id sonat, quod Arm. ⲕⲗⲓⲙⲁ· hoc est, *calamitas*, vel quodvis grave incommodum.

1605. Locus mancus ac incertus: ita ut si legas cum Hier. amplius *a societate Atheniensium*, tunc pro *Eubua* legendum *Euboea:* si vero cum Syncello legatur *Aegyptus*, tunc addendum etiam *a Persis*.

1610. Lege *Nepherites*, supraddita mentione *Dynastiae* XIX. *Mendesiorum*, ⲇⲓⲁ· ⲍⲙⲣⲟ ⲙⲉⲧⲫⲓⲧⲏⲥ ⲙⲉⲛⲇⲏⲥⲓⲱⲛ, juxta I. P. ut patet ex Canone Hier. ubi in Canone Arm. perpetuo continuat in titulo Dynast. XVIII. mendose, et apud Hier. confusio est varia.

1612. Syncellus loco citato, descripturus praesentem Canonis locum, non neglexit nominare et auctorem nostrum. Εὐσέβιος φησί, moxque verba ejus subjunxit. Κατὰ τοῦτον etc. Erravit itaque Scaliger, qui Syncello ipsi attribuens illa verba, Κατὰ τοῦτον μοι δοκεῖ, expunxit ex Gr. canone, initio ducto a sequentibus, Κατὰ τὴν. Mirum quod nec Latinam consuluit Hier. translationem, ubi occurrunt ea praecedentia ex persona Eusebii. Mitto, quod pro Εσθὴρ Scal. legit Εσθῆρα, ut magis expresse notaretur casus accusativus, sicut et pro verbo ἑρμηνεύεται, substituit nomen ἑρμηνευταῖς: quod etiamsi propius accedat ad lectionem nostram, affirmare nolumus; alioquin tunc superaddi vel subaudiri oportuit aliquod verbum, ut καλεῖται. In sequentibus sub conditione loquitur auctor tam in Arm. quam in Gr. Hieronymus tamen affirmative rem exponere voluit » ipse quippe est «, fortasse incertam Eusebii opinionem pro certa sententia habendam sibi duxit; quamquam obstent non pauci criticorum. Verum hic obiter nota Assuerum apud Arm. orientalium potius more *Arsciavir* appellari, quod minime expediret in Lat. refundi; sicut etiam Artaxerxem ab Armeniis *Ardasces* vocari.

1615. Bene admonet Vall. 519. C. de lectione Hier. discrepante. » Praestabat *regis* nomen siluisse, quod nec est in Graeco (ad. de, *haud secus ac in Arm.*), neque esse » debet, ut et Scaligero notatum est «, ne forte cum Cyro Magno, is qui junior cognominatur, neque rex fuit, confunderetur. Poterat etiam addere Vall. omnino praestabat servare nomen *Persae*, apud Hier. desideratum. Sed quid vetat nos dicere, quod librariorum lapsu vel sinistro consilio in Hier. codicibus pro *Persae* irrepserit *Regis?*

1617. Si concedatur (ut concedendum esse putamus), quod pro *Socrates*, *Isocrates* legendum sit, iisdem verbis ter hanc lineam descripsit auctor Chron. Pasch. locis citatis; quorum nec unum (quod valde miror) Vall. tetigit, quamquam easdem paginas non semel expenderit, quocirca necesse ei fuit, ut ex Sync. p. 205. D. ad arbitrium novum textum conficeret.

1619. Pro ⲇⲣⲕⲩⲗⲱ fidenter lego ⲇⲣⲕⲩⲗⲱ, quum id calami manifesto errore accidere potuerit, ut ⲏ pro ⲉ ederetur: quid tamen de sequentibus dicendum sit, nescio. Id unum praestat dicere quod Interp. noster constanter legerit in suo apographo Graeco, ὁ Γρύλλου καὶ Διοδώρης παῖς; quasi vero unus genitor, altera genitrix Xenophontis sint, idque legerit, inquam, singulari verbo ἐγνωρίζετο, quo totus sermo ad Xenophontem solum refertur. Hieronymus tamen legebat Ξενοφῶν ὁ Γρύλλου, καὶ Κτησίας ἐγνωρίζοντο, ut restituit Scal. ex Chron. Pasch. 135. A. ad normam Lat. edit. Hier. quamquam in Gr. edit. Du Cange hodie habeatur Ορζυλαου, pro ὁ Γρύλλου. Nihilominus neque Hier. lectio pro vera habita immunis est a censura Scaligeri contendentis p. 122. ad MDCXVII. Ctesiam anno tertio Olympiadis centesimae floruisse, ibique debere assignari ejus aetatem.

1626. Chron. Pasch. οἱ καὶ Κελτοί, vel Κέλται. Syncellus nobiscum facit, absque articulo οἱ, quem et Vall. imitatus est, sicut et praecedentem lectionem Scal. retinuit. Ambo verò Scal. et Vall. cum Sync. legunt Καπετωλίου, sed pro nobis stat lectio Chron. Pasch. Καπιτωλίου.

1630. Tam Hieronymus, quam Interp. Arm. illud τοῦ Κύπρου legerunt conjunctim cum βασιλεύων, quasi ab eo rectum, et hinc alterum verbum ἐξέστι seorsum sumptum, non temere acceperunt (ut revera sonat) pro raptu mentis, sive insania, furore. Sed quia Diodorus Lib. xv. dixerat Evagoram a Persis devictum, omnibus in Cypro urbibus cessisse, unius Salaminis dominio contentum, commodius dici potest, quod Eusebius etiam nomen Κύπρου adjunxerit verbo ἐξέστι, tunc enim sensus erit, *Cypro excessit*, ad imitationem Diodori. Ita ut quamquam defendi possit etiam mentis insania in Evagora ob malum perpessum, magis tamen expedit dicere, quod Gr. codex minus accurate exaratus utrique Interpretum parum emendatam sententiam proposuerit. Hinc motus Scaliger (cui et Vall. hac in parte morem gessit), diverso ferè animo haec animadvertit, p. 123. MDCXXX. » Hieronymus ver- » bum ἐξέστη absolutè accepit, ut Marci III. 21. » quem locum habebat in animo, ἔλεγον γὰρ » ὅτι ἐξέστι. *Dicebant enim, quod extra se* » *esset, quod sanae mentis non esset.* At in » vulgari Latina interpretatione, quam corre- » xit Hieronymus, *dicebant enim, quoniam in* » *furorem versus est.* Quae sunt eadem verba, » quae hic usurpat ω. His infert alias divinationes, quae ad nos non pertinent. Sed quid dicturus esset Scal. de Interprete nostro, qui nulla habita ratione interpretationis Arm. in Evang. Marc. ⸗ե֊գնեաց եցե, *efferatus sit, in furorem redactus fuerit*, alia hic expressit ad sensum tantum accedentia, *'ի միտս անկաւ· mente excessit, mente captus fuit.* Quo patet, geminos Interpretes simillimo Gr. apographo Eusebiano usos fuisse, atque eundem ferme sensum expressisse, absque ullo stratagemate a criticis excogitato: quod si non ita accurata judicetur lectio eorum, omnis culpa in Graecum amanuensem conferenda erit.

1634. Deerat dehinc in codice continuatio aerae urbis conditae: nos tamen pro commoditate lectorum perpetuo tenuimus continuationem ejus, praetermissam, ni fallor, negligentia librarii.

1637. Ut ex parte juvat locus Chron. Pasch. citatus, ita ex altera parte saltem ad sensum juvare potest Syncelli locus, p. 206. A. Ἑλίκη καὶ Βούρα πόλεις ἐν Ἀχαΐᾳ, ἤτοι Πελοποννήσῳ, καθειπώδησαν μεγάλῳ σεισμῷ. Consule auctores apud Scal. citatos de hoc terraemotu.

1637. Eadem activo verbo dixit Sync. 206. B. Πραιτεστίνους ἐνίκησαι Ῥωμαίοι, quo loco ut certo fragmento usi sunt editores Hier. minus accurate. Ceterum tam Hier. quam Sync. suadent legendum in Arm. պրկեաստացեք, vel potius պրկեաստացեք pro պրկաստացեք:

1640. Syncellus Σωκράτης legit, ut habebatur etiam apud nos paulo superius minus recte: pro quo ex Lat. restituit Scal. Ἰσοκράτης, ut nihil dicam de Vallarsio, qui emendationis nominis causa alienum sibi conciliavit textum ex Chron. Pasch. p. 133. Ἰσοκράτης ὁ ῥήτωρ ἐγνωρίζετο. cujus sedes propria jam supra statuta fuit.

1645. Sic accuratè fert etiam Sync. in Gr. ιη'. XVIII. una cum Hier. in Lat. juxta edit. Scal. *decimo octavo*, ubi Vall. uno plus edidit XIX. quamquam ambo editores Hier. malint cum Diod. annos λη'. XXXVIII.

1647. Pro ⸗եկտանեկրացոց, *Nectanebiorum* Hier. suadet legendum ⸗եկեհեբրացոց *Sebennitarum* ad imitationem I. P. idque transferendum in dies antecessoris, sc. Nectanebi; quod tamen non facile concedere possumus: quamvis enim ita praemiserat auctor superiore libro cum Manethone, hic tamen potuit aliter, ut non pauca, reponere. Adhaec nota, optimam lectionem codicis nostri Τσὼς quamvis sibi conciliaverit Scal. in Gr. verum in animadv. p. 123. ad MDCXLVIII. diversa proponit, cum vellet improbare lectionem Hier. *Theos* vide locum citatum.

1650. Ա֊լ եւս, tam *alter*, quam *adhuc* potest verti, sed res postulat alterum dici, quamquam desit apud Hier. *alter*, librariorum fortasse culpa; quandoquidem praecesserat anterior *Nectanebus*, qui in I. P. pro diversitatis nota *Nectanebis*, sive, ut catalogus ferebat, *Nectinibus*, appellabatur. De annis vero hujus secundi Nectanebi etiamsi conveniat apud omnes Canonis lectiones cum Catalogo, necnon Africano apud Sync. ⸗ե֊ի֊. XVIII. (solummodo in columna Canonis continuatur usque ad XIX.) superiore tamen libro auctor praemiserat juxta Manethonem annos ⸗ե֊ի֊. VIII. tantum. Ubi nota redundare in Lat. edit. Scal. mentionem *XXXI Dynastiae*, quae Persis reservanda esset ad fidem I. P.

1652. Discrepat Hier. uno anno, ferens XVIII. sed consentit nobiscum Gr. ιζ'. sive integra voce apud Scal. δέκα ἑπτά. Itaque Hieronymo suffragatur solus Dionys. Halic. a Vallarsio citatus.

1653. Certe vix obviat Gr. fragmentum certum huic loco aptatum. Vallarsius tamen voluit aliqua excerpere ab illo Sync. loco satis

prolixo. p. 202. B. Ut ut sit, ubi putatur (sola conjectura ex Latt. codd. desumpta) Hieronymum legisse in Gr. ἀποδασμόν, Interp. noster legerat amplius vel ejus loco Ῥωμαίων. de qua voce nulla mentio apud Hier. nec apud Sync. ut nihil dicam de altera conjectura Scaligeri falsitatis coarguenda, cum judicarit haec etiam in prima parte ab auctore nostro jam tradita fuisse. Quod autem aliquo tempore colonia Romana translata fuerit in Persiam, vix dubitat qui scit multa vocabula eadem esse Persis ac Romanis, ut *Pater*, *Peder*. *Mater*, *Mader*. *Frater*, *Birader*. etc.

1662. Quum apud Hier. legatur, »Dion Syracusis interimitur«, ad ejus normam restituerunt ejusdem editores hoc fragmentum in Gr. Δίων ἀναιρεῖται. quod excerptum ab iis fuit ex Syncelli loco satis longo. p. 207. B. ὁ δὲ Δίων ἐπαναστὰς μεθ' Ἑλληνικῆς δυνάμεως, ἐκβάλλει Διονύσιον τῆς ἀρχῆς. αὐτός τε μετ' ὀλίγον ἀναιρεῖται. Quae falsò credidit Scal. a superiore Eusebii libro desumpta fuisse.

1664. Syncellus tantum dixit. p. 207. C. Ηρίνα ποιήτρια. cui Vallarsius adjecit verbum ἐγνωρίζετο. quod textum ferè Eusebianum efficit, maxime si legas Ηρίννα ut multis placet. nec aliter legisse nostrum Interpretem dixerim, quamquam lectio nostra audit Ρίννα.

1668. Addit Hier. »Hucusque Manethos«. quod cohaeret cum Syncelli loco p. 62. B. Μέχρι τῶνδε Μανεθῶς. utrumque excerptum ex I. P. ubi luculentissimo Manethi testimonio auctor usus fuerat. Verum inter varia Gr. fragmenta ab editoribus Hier. hoc intervallo usurpata, quodammodo locum habere potest textus Sync. p. 204. Οὗτος ὁ Ωχος εἰς Αἴγυπτον ἐπιστρατεύσας ... ἐκράτησεν Αἰγύπτου, φεύγοντος Νεκταναβῶ, ὥς τινες, εἰς Αἰθιοπίαν. etc. Postremum verò Nectanebi annum decimum nonum in serie canonis nostri habitum, non novit Hier. et reapse ϟΓ. XVIII. tantum ferebat in titulo etiam codex noster: itaque aut librario adscribas velim redundantem numerum, vel completis annis XVIII. Nectanebo assignatis, anno demum XIX. deturbatum a sede tibi persuadebis; ut non semel occurrit et in aliis regibus. Vide et adnot. 1650.

1678. Apographum nostrum promiscue praeferebat Αρσησοχοῦ. non tantum hic, sed etiam in catalogo; unde et Arm. lectio magis corrupta ωρմկ-ոսրա, pro ωրմկ-ո որդ. ut restituit Scal. in Gr. Αρσης τοῦ Οχοῦ. sed mirum quod Vall. retinuit corruptissimam lectionem Chron. Pasch. Αρσιοχος.

1670. vel 1672. Ut Eusebiana passim Hieronymo, ita et Hieronymiaca non semel auctori nostro adscribere solitus Scaliger, queritur hic de anno obitus Platonis, qui apud Hier. traditur. Concedamus itaque ei metachronismum biennii commissum sive abs Hier. sive a librariis ejus, quod nihil ad nos. Concedamus insuper rationi ab Scal. allatae. »Moritur enim (Plato) »anno primo Olymp. CVIII. Diodor. Laert. vide »collectanea«. Minime tamen ferre possumus, quod subdit. »In priori libro Eusebii Ολυμπιάδι ρζ'. frustra«. Namque ipse potius Scal. frustra haec supponit tam in Canone, quam in priori libro contineri, pro eo quod debuisset dicere. »Ita ego collegi in Pseudo Eusebiana eclo»ge mea, Ολυμπιάδι ρζ'. frustra«.

1686. Hier. *Ammon* dixit, ad fidem edit. Scal. vel juxta Vall. *Hammon:* praecedens itaque elementum *m. s.* ut apud nos legitur, vel redundavit in Arm. fortasse ex praepositione Gr. εἰς, vel contra intercidit apud Hier. sicut et pro *Ponion* legendum juxta alios *Paraetonium*.

1688. *Arpalum* dixit Hier. non *Attalum*. Nomen verò regionis constanter legerat nobiscum *in Asiam;* quod tamen recentiores editores voluerunt deflecti in *Atticam*, ut gratis sibi blanditur de facto Vallarsius. p. 535. C. »Rescripsi»mus *in Atticam*, ipso admonente in Curis »posterioribus Pontaco, cum antea perperam »*in Asiam* legeretur etiam apud Scaligerum, »cui tamen ipsa illa emendatio loci suboluit«. Scaliger sanè cautius se gesserat; postquam enim dixisset. p. 127. ad MDCXCI. »Imo fugit ex Asia, non in Asiam«, multisque id, ut sibi videbatur, probasset, subjunxit: »Secundum ea, »quae demonstravimus, scribendum erat *in* »*Atticam*. Sed quia omnes codices adversantur, »vulgatam lectionem mutare religio fuit«.

1695. Hieronymus ita rem explicite in Latinum convertit: »Menander primam fabulam co»gnomento Orgen docens superat«. Quod equidem ad rem facit: verum tamen cum δρᾶμα non solum *fabulam*, sed quoque *acta praeclare gesta* aeque significare certum est, ut derivatum a δράω, *facio;* sicut etiam ὀργὴ apprime sonat *ira*, *iracundia*, non temere ad moralem sensum haec Interp. noster deflexisse videtur.

1698. Fideliter servavit Vall. in Gr. nomen Αράβων ab ipso Eusebio traditum, testantibus Interprete nostro, et Syncello: sed quia deerat apud Hier, ejus gratia dissimulavit et Scal. quem plus aequo secutus est etiam Goar Syncelli editor, cum adnotavit malle se id nomen expungi tanquam supervacaneum, in Latina ve-

rò interpretatione liberè reposuit *praedonum*. Contra autem Vallarsius minus recte legit in Gr. Σαννιτων, ut quodammodo accedat ad Lat. nomen. *Samnitum*, vel *Samnitarum*, et hinc repudiavit constantem Scaligeri lectionem, dicens. 538. d. » Caeterum et Σαυνίτων vitiose Scaliger » pro Σαμνίτων, aut Σαννίτων retinuit «. Quid dixisset, si et in Arm. legisset *Saunitum*, vel *Savinitarum*, atque *Soniorum*, quasi *Savniorum*.

1702. Haec ita Syncellus de suo interpolavit. p. 218. A. Η' τῶν Μακκαβαίων ἱστορικὴ γραφὴ τοὺς Ελλήνων βασιλεῖς ἀπὸ Αντιγόνου ἀριθμεῖ, ὃν Ιώσηπος ἔγραψεν, ὅτις τῶν μὲν Θεοπνεύστων οὐκ ἐστι, χρησίμη δὲ πανυ πέφυκεν: quibus verbis pro Eusebianis uti Vallarsius non dubitavit; irrita ferè contentione. Melius Scaliger haec tantum ex parte usurpat pro Gr. fragm. ἐντεῦθεν τὴν Ελλήνων βασιλείαν ἡ Μακκαβαίων ἀρχὴ καταριθμεῖσθαι ἄρχεται.

1705. Scal. ut paulo aliter legerat in Hier. sic de more Graeca adstruxit. Vallarsius tamen propius ad nostram lectionem accedens, sic etiam non immerito usurpavit pro fragmento sequentia: Συρίας καὶ Βαβυλωνίας, καὶ τῶν ἄνω τόπων πρῶτος Σελευκος Νικανωρ ἐβασίλευσεν ἔτη λβ'. Syncell. pag. 218. Quae non solum Canoni, verum etiam superiori auctoris nostri libro inservire nemo inficiabitur.

1710. Accedit ad sententiam auctoris Syncelli textus p. 219. A. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐγνωρίζετο τρίτος νομοθέτης Αθήνησιν, οὗτος Αθηναίοις ἀπεδοὺς τὴν δημοκρατίαν ἦλθεν εἰς Αἴγυπτον: quo loco usi sunt et editores Hier. cum aliqua interpolatione. Quod si et nobis in animo esset quaedam mutare, facile Eusebii textum ita restituissemus. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἦλθεν πρὸς Πτολεμαῖον, ὁ ἀποδοὺς Αθήνησιν τὴν δημοκρατίαν.

1726. Commodius ope Hieronymi emendarunt editores ejus textum Syncelli, qui corrupte habebat in edit. Goari τυράννους, *tyrannos*, pro Τυρρήνους, *Tyrrhenos*, ut legerat et verterat Hier. Ubi tamen apographum nostrum habuit Σαβινους, quod quò accommodatius est sequenti de Sabinis dicto, eò magis auget suspicionem de vocabulorum confusione librariorum culpa.

1726. Juvat ex parte Syncelli locus, p. 218. D. Σέλευκος ἐν ταῖς νέαις πόλεσιν Ιουδαίους συνῴκησεν Ελλησιν. Hellenorum ceu Graecorum mentio occurrit etiam apud Hier. quod tamen desideratur apud nos. Sed haec luculenter a Josepho traduntur Antiq. xii. 3.

1734. Scal. omisit Gr. fragm. Vallarsius ex parte transcripsit Syncelli verba p. 216. ad sensum tantummodo accedentia. Οὗτος (sc. Φιλάδελφος) τὴν Φάρον Αλεξανδρείας μεγαλοπρεπῶς ἀνέστησε διὰ Σωστράτου Διξιφανοῦς Κνιδίου.

1760. Nemo eruditorum turbari potest propter dissonantiam Interpretum in voce Θεῖος, cujus loco Interp. Arm. ցհրեղբայր, *patruum* reposuit, Hier. *avunculum* dixit: nemo siquidem ignorat Gr. dialectum utroque sensu accipi solere; neque aliter ambiguitas tollitur, nisi adjiciatur explicatio ὁ πρὸς πατρὸς Θεῖος, pro *patruo*, ac ὁ πρὸς μητρὸς Θεῖος, pro *avunculo*. Uter vero Interpretum hic ad rem fecerit, testes adducamus liceat vel ipsos editores Hier. maxime Vallarsium fidelem D. Interpretis defensorem. Is ergo (post Scaligerum p. 136.) manifeste haec profert p. 551. b. » Quod in Graeco » est Θεῖος, praestabat transferri *Patruus*, uti » Scaliger animadvertit: tametsi promiscue pro » patris et pro matris fratre sumitur apud au» ctores bonos «. Hinc et Itali solent tam patruum quam avunculum *Zio* vocitare, quod procul dubio oritur e Gr. voce Θεῖος. Haec non potuerunt latere Goarum: ergo nescio quomodo in Latina interpretatione Syncelli sui pro Θεῖος, quod constanter legit, reposuerit *filius*, quasi vero legisset υἱός. Sed ex industria fortasse id fecit Goar: quum enim Syncellus dixisset *patruus Oniae*, mendum nominis Oniae (pro Eleazaro) emendare volens, *filium* substituit; sed certiorem omnino reperisset lectionem, si pro τοῦ Ονείου legisset juxta Eusebium τοῦ αὐτοῦ, quo Eleazarus ipse inducitur. Ut ut sit, confusa est hoc spatio Latina Goari expressio: ita ut paulo ante eadem pag. 215. (referenda ad ann. Abr. 1729.) ubi accurate legerat in Gr. ἀντ' Ωνειου παιδὸς Σίμωνος etc. miro lapsu scripsit in Lat. *Antonio Simonis filio* etc.

1766. Gr. textum ad sensum apposuimus juxta interpolationem Scaligeri; alias apud Sync. pro *Parthis* ponitur generale nomen *Persarum*.

1771. Auctor in 1. P. annos scripserat ϟϛ. xxiv. eumque Sync. p. 218. imitatus fuerat, ferens κδ'. quo motus Vall. haec adnotavit p. 551. a. » Sunt e recentioribus Chronologis, » qui solos viginti quatuor regni annos Ever» getae tribuunt: verum ipse suorum anno» rum, quibus regnum obtinuit, fidejussor rex » est in monumento Adulitano in fine, ubi » vigesimum usque septimum notat. Puta eum, » ut cum Eusebio conveniat, hoc ipso ineunte

» anno occubuisse «. Item pro Callinico in I. P. Eusebii habentur anni ϐιϛ. xxi. totidem praefert etiam Sync. 226. d. sc. annos κα'. 21.

1774. Fugit Scaligerum Gr. textus verè Eusebianus ex Syncello descriptus, quem Vallarsius feliciter equidem attigit, nimis tamen negligenter se gerens non animadvertit emendari debere ab eo editionem suam Latinam CLX *millia*, atque restitui juxta edit. Scal. CCLX. tot enim millia conficiunt μυριάδες κϛ'. xxvi. quamquam lectio nostra, una myriade inferior sit ϐϛ'. κϛ'. xxv. quae differentia a Graeco nostro codice vel Armeno pendet.

1796. *Prima Maccabeorum historia*: Haec pericope, convenit ut collocetur una et altera linea inferius, e regione videlicet Ptolemaei Philopatoris: *Prima* autem, ut patet, dicitur *historia* quoad temporis dispositionem, ita ut *tertii*, ut nominatur, *Maccabeorum libri historiam* indicet: quare Hier. dixit. » Ea quae in » III. Maccabeorum libro scripta sunt, sub hoc » Ptolemaeo gesta referuntur «. de quo loco frustra inter se altercantur Scal. et Vall. *Primi* autem et *secundi librorum* Macc. historiae sub nomine *secundae* occurrent tibi paulo post, ab anno Abr. 1830. usque ad 1885. His solvitur et dubium auctoris praefationis in 1. Maccab. juxta edit. Arm. ubi sic habetur. * Բայց զի առ անտիքաւ մեծն կոչեցեալ՝ զառաջին մակաբայեցւոցն իբրս վճարել առ ինքն Հռոմայեցիս, որ քառասուն և ութերիւ ամաւք յառաջ է քան զանտիքոքոս Եպիփանէս. այս երրորդ մակաբայեցւոցն Յովհաննէս. զի առ մեծն անտիքաւ Հանգիպի պատմիս փիղոպատորն. առ որովք իբրև երրորդ մակաբայեցւոցն: Եւ թէ զինչ պատճառս. ոչ ուսեմք առել. Եւս զի և առ մահուամբն չմուռնի առել զերկրորդ մակաբայեցւոցն իբրս կատարել. և յայս է՝ ի գրոց ասեն, զի առաջինն՝ և ոչ երկրորդ մակաբայեցին Հասուցանել զպատմութիւնս մինչև ցմեռան. կայցի զայս որ որպէս և անիքաքէ, կամ գրչին սխալել, կամ կարգի գրոցս փոխել ||. *Նախադր. ու. մակաբ: Որք վերջին դանն է սոյզ, զի ըստ եւսեբի՝ երրորդ մակաբայեցւոցն պատմութիւնն կոչի առաջին Հայելով՝ ի ժամանակն. իսկ առաջինն և երկրորդն միանդամայն կոչին երկրորդ: Որպէս և իմն՝ ասաի առեալ և գնեալ է՝ ի լուսանցս եւսեբի այն բան, * երրորդ մակաբայեցին երևի առ կատարել ||: Haec pro Armenis lectoribus dicta a nobis scias velim.

1802. Series verborum Eusebii magis accurate cernitur in decurtata lectione Chron. Pasch. Αἱ παρθένοι ἐν Ῥώμῃ ἁλοῦσαι κατωρύγησαν, ubi intercidisse dixeris geminas voces φθορᾷ et ζῶσαι, quas integerrime expressit Du Cange in Lat. » Virgines Romae in stupro deprehensae, vivae defossae sunt «.

1808. Ad sensum accedit Syncelli locus, p. 225. c. Vallarsio usurpatus, a Scaligero omissus. Ἀντίοχος ὁ μέγας Πτολεμαίου, τὴν Ἰουδαίαν κρατοῦντος τοῦ Φιλοπάτορος, πολέμῳ νικήσας αὐτὸν τὴν χώραν ἀφείλατο. Ubi Vallarsius censuit illud τοῦ Φιλοπάτορος habere locum τοῦ *Philopatoris filius*, quasi verò hac divinatione reconcilari posset cum aliis scriptoribus praesens Eusebii locus. Verum tamen quicquid alii dixerint, de ipso Philopatore auctor loquitur: sic intellexerat etiam Syncellus, atque ejusdem regis diebus haec aptaverat; nec aliter expressit Goar in Latina ejus editione, quamvis libera, vel potius obscura. » Antiochus » magnus Ptolemaeo Philopatori Judaeam sibi » vindicanti et armis victo memoratam abstulit » regionem «.

1830. Consule dicta paulo superius ad annum 1796. de Maccabaeorum libris. Hic autem audi sequentia. Exacta succinctaque lectio Eusebii nostri quò egregius commendat Hieronymi fidem in officio quod fideli Interpreti convenit, eò efficacius summae insolentiae Scaligerum arguit, qui nempe falsa conjectura putans ita rem fusiori stylo traditam ab Eusebio fuisse, ut auctor Chronici Paschalis habuerat p. 144. B. sic animadvertit p. 140. ad MDCCCXXIX. » Longe » plura sunt in Graecis Eusebii, quae in tria » verba contraxit Hieronymus «. Mira viri critici confidentia, quae ad ingenium Scaligeri facit, cui non immerito occurrit Vallarsius p. 563. a. nisi is solum pro Chron. Pasch. Syncellum nominaverit, cum dixit praeter alia. » Quis » enim Scaligerum ea docuit Eusebii esse, quae » Syncellus exaggerat ?«.

1830. Iterum gravis agitatur controversia inter editores Hier. de tota hac pericope, ubi iterum corruit Scaligeri conjectura de Eusebio, etiam si aliter ejus sententia defendi possit. Namque Scaliger, qui omnem lapidem moverat, ut Graecum Eusebii textum restituere integrum posset, atque ejus ope reprehendere D. Hieronymum, id maxime hic tentavit. Itaque supponit in primis pro certo Eusebii textu futilem suam eclogen; qua fretus contendit contra Hieronymum, non solum falsum esse Simonem Sacerdotio sibi comparando studuisse, (eo quod, ait, non erat ex Sacerdotali stirpe), sed etiam minime id ab Eusebio scriptum fuisse, qui est suus Achilles: sic enim pergit p. 141. ad

MDCCCXXXIII. » Adde quod caput est, nun- » quam venisse in mentem Eusebio, ut hoc scri- » beret. Abest enim hoc comma à Graecis ejus » *(excerptoribus ejus puta)*. Quare quum Hie- » ronymus in Epistola liminari (ceu praef. Can.) » dicat se quaedam Eusebianis verbis inseruis- » se, sciat Lector candidus, hoc illi infeliciter » propter properantiam cessisse, in quibus ista » sententia, quam huc infulsit, non postremo » loco habenda est «: adeo haec fidenter vir criticus. Sed tamen velit nolit Scal. Eusebius haec dixit, et ambo Interpretes fideliter expresserunt in Arm. et Lat.

1844. Olymp. CLII. Locus itaque Sigilli Gregorii Armeniorum generalis Patriarchae hoc spatio fuit in codice nostro vetusto: de quo egimus in Praefatione nostra P. I. §. III. et in margine hujus loci. Hic addo primum, quod praeter proprios sigilli characteres in circuitu impressos ✠ ՏՐ ԳՐԻԳՈՐ ԿԹՂԻԿ ՀԱՅՈՑ· DOMINUS GREGORIUS CATHOLICUS ARMENIORUM, in medio secunda manu per calamum addita erant de novo duo anteriora vocabula minutis litteris *տէր գրիգոր*, *dominus gregorius* juxta iconem Jesu Christi, omnino sane abs re, quare omissa a nobis fuerunt: abs re inquam, nam interpolator aut censuit iconem illam esse ipsius Patriarchae, quod falsum est; aut voluit majuscula elementa vulgo difficile legenda replicare per minutas litteras lectu faciles. Secundo Sigillum praesens juxta usum antiquorum aequè potest signare, quod auctor sigilli sit possessor libri tam ad nutum suum nuper scripti, quam jam antiquitus exarati, et nunc demum a se acquisiti: secunda ergo significatio, quae probabilior videtur nobis, vetustatem codicis majorem lectori persuadebit. Tertio (quod idem stabilire videtur,) si dubitetur quare hoc spatio potius quam sub initio vel calce codicis sigillum sit exaratum, ratio adest opportuna ex antiquitate codicis desumpta: siquidem possessor invenerat codicem jam prae vetustate corrosum in principio ac in fine; ne autem memoria possidentis oblivioni traderetur, elegit locum sanum ac solidum aliquot pagellis ante finem, eumque tamquam spatium liberum inter condensa Canonis spatia historica: fortasse consulto etiam eligens situm celebris epochae Maccabeorum ᴍ. annis post Ilium captum; maxime tempus proprium, quo Aristobulus signatur enarrationem librorum Moysis Philometori exhibuisse; et id genus alia motiva. Quarto sciant velim studiosi lectores me oculatum testem esse, quod sigillum in ipso codice proprio erat ea mensura, eoque rubro colore, aliisque conditionibus, quas quoad fieri potuit, cum rigore in nostra editione repraesentavimus.

1856. Hier. » in Hieropolitano pago civitatem nominis sui condidit «. ubi subauditur *Oniam dictam*, ut expresse habet Gr. *civitatem supernominatam Oniae*. Plena ergo lectio Arm. fert sensum perfectum hoc modo: Onias Oniae filius Oniapolin condidit, vulgò Omapolin dictam, quae est Oniae civitas, in finibus Heliopoleos.

1867. Similia Sync. p. 229. non tamen ad amussim iisdem verbis. Ὁ τοῦ Βαλᾶ υἱὸς Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανῆς Ἀλεξανδρος ἐν Πτολεμαΐδι φιλωθεὶς Ἰωνάθῃ, δώροις καὶ στέφανοις αὐτὸν ἐτίμησεν. Quo loco, non sine interpolatione, usi sunt et editores Hier. Idem Syncellus, qui annos Σ'. IX. huic regi tantum adscribit, consultò adjecit p. 232. A. » τινες δὲ ἔτη » ι'. φασὶν αὐτὸν βασιλεῦσαι, ἐν οἷς καὶ Εὐ- » σέβιος «. Veraciter omnino, sic enim accurate fert Canon auctoris nostri, quamquam apud Hier. menses insuper VII. addantur. Sed in Catalogo *ωλδ β. և. ամիսս β.* legebamus, sc. *ann. IX. et menses IX.* sicut et apud Samuelem nostrum *ωλծ β. և. ամիսս ձ. ann. IX. et menses X.* quae omnia conveniunt cum statutis annis X. Sed nescio quid dicam de superioris libri calculo, sc. de annis ΦΓ. ιε'. XV.

1867. Lacunam numerorum quis tandem supplebit? Hieronymus ne, qui dixit: » ann. 668. » ut vero alii affirmant, 748 «, an Syncellus discrepans in numero priori, cum dixerit: » ann. » 640. secundum vero alios 748 «?

1872. Quamquam inaniter laboraverit Scal. in restituendo Gr. fragmento p. 190. ab iis verbis Ἰωνάθης πρὸς Ῥωμαίους etc, usque ad καὶ συγγένειαν, nec tamen ita impudenter, ut Vallarsius fecit, ridiculo certè modo. Namque manum attulit in eum Chron. Pasch. textum, p. 146. D. Ἰωάνθης Ἰερεὺς ὁμοῦ καὶ Στρατηγός, κατὰ Ὑρκανῶν στρατηγήσας, Ὑρκανὸς μετωνομάσθη. ὃς καὶ πρεσβεύσας πρὸς Ῥωμαίους, δόγματι Συγκλήτου φιλίαν πρὸς αὐτοὺς σπένδεται. Haec, inquam, quae ad Joannem Hyrcanum spectant, pro Jonathan absurdè usurpavit Vallarsius p. 577. mutato primo nomine in Ἰωνάθης, expunctisque illis κατὰ Ὑρκανῶν, usque ad ὃς καὶ. Commodius poterat artem subtegere, si non laudasset pro auctore » Chron. Pasch. pag. 146 «. ubi ea, quae recensuimus, habentur, quaeque conveniant Eusebio infrà Olymp. CLXIII. Sicut etiam vel ipse Vallar-

sius ibidem integre haec repetiturus est p. 585.

1878. Inter superflua fragmenta mirum omnino videtur id, quod tam Goar Syncelli editor, quam Vall. exscriptor, retinuerint vocem υἱὸς *filius*, quum omnino pateat non solum auctoritate Eusebii vel Hieronymi, sed etiam sacrarum literarum firmissimo testimonio non filium Jonathae Simonem fuisse, sed fratrem; quisnam de hoc dubitabit? itaque instar miraculi mihi videtur silentium praedictorum criticorum; quippe qui res vel certissimas ad trutinam revocabant, hic mendum apertissimum vel non deprehenderunt, vel deprehendere noluerunt.

1879. Quae Scal. frustra usurpaverat in Gr. Τρύφων Αντίοχον Αλεξάνδρου παῖδα ἀποκτείνει, non recte conjecit Vall. desumpta fuisse ex his Syncelli verbis p. 252. Οὗτος (ὁ Δημήτριος) τὸν Τρυφῶνα τὸν ἀνελόντα Ιωνάθην καὶ Αντίοχον τὸν υἱὸν Αλεξάνδρου, καὶ ἑαυτὸν βασιλέα Συρίας ἀνειπόντα, ἐκ Σίδης ἐλθὼν πολιορκεῖ εἰς Δαρὰ καταφυγόντα, κἀκεῖθεν εἰς Ορθωσίαν, ἐξ ἧς διακλεῖς εἰς πῦρ ἐναλλόμενος θνήσκει. Quo fretus ipse Vallarsius, ex his Syncellanis hoc fragmentum truncum decerpere tentavit. Τρύφων . . . ὁ ἀνελὼν . . . Αντίοχον τὸν υἱὸν Αλεξάνδρου . . . θνήσκει. Nonne figmenta potius, quam fragmenta Eusebiana haec dicenda sunt? Jure meritoque hoc iis accidit, qui omnia Eusebii Graeca aliorum ope reparari posse praeter rationem contendunt. Sed quid, quod praemissa iterum alibi usurpavit Vall. utrobique aeque abs re; ut nihil dicam de Scaligero, qui et alia non pauca quae cum Canone minime faciunt, libere congessit in suo Graeco Pseudo-Canone.

1885. Verè ad sensum accedit Sync. locus, p. 234. A. a Vallarsio usurpatus. Ἕως τούτου περιέχει ἡ πρώτη τῶν Μακκαβαίων: ubi vox πρώτη servit lectioni Hier. nostra fuit δεύτερα. Ordo vero verborum neutri Interpretum servit, quare sic locum restituit Scal. ἡ πρώτη τῶν Μακκαβαϊκῶν βίβλος ἕως τούτου περιέχει. Nec ita tamen credas velim certum Eusebii textum exsurrexisse, ut plus aequo sibi blanditus est Scal. atque eo animo ductus libere in Hier. invehitur. Id unum nos non immerito affirmamus, eandem sententiam, aliis licet verbis, exprimi apud geminos Interpretes; ita tamen ut nobis faveat quodammodo Syncellus, Hieronymum magis juvat alter Eusebii locus in Demonst. Evang. Lib. VIII. p. 245. Πρώτη καλουμένη τῶν Μακκαβαίων βίβλος εἰς τοῦτο τοῦ χρόνου κατέλυσε τὴν ἱστορίαν.

1889. Facile irrepsit in cod. Arm. *mezatsav*, *magnus est factus*, pro *mergetsav*, *pulsus est*.

1891. Constanter ergo legit Interp. Arm. sicut et Hier. in Gr. ἀλληλοφαγία, quae est *mutua devoratio:* etsi Goar in Syncello suo legerit ἀλληλοσφαγία, et consequenter reddiderit *mutuis caedibus se confecerunt*.

1893. Ἰωάννης Eusebio fuit ad fidem amborum Interpretum, pro quo eclogarius minus accuratus Ἰωάνδης dixit. Litterae unius fortasse mendum putarem, si non essent alii, qui syllabam mutantes vellent ut legeretur Ἰωνάδης, ut fert Scaliger non semel cum Casaubono; idem probare videtur et Eusebius infra ad annum ℵϡϟ. 1913. Accedit et Samuel noster, qui Joannem hunc Hyrcanum յովհաննէս nominavit, ceu Ἰωναθάνης.

1905. Ut կիպրիկա probat semel illud Κυζικιός, saepius apud Scal. usurpatum, sic etiam կիպրիկեան, vel կիպրիկեացի aliter Arm. interpretis dictum affirmat lectionem Syncelli Κυζικηνός. Verum amplior est impraesentiarum lectio Hier. » ac rursum Grypus, superato » Cyziceno, eandem recepit «. Cui suffragatur et Syncellus p. 292. E. ad sensum. Illud autem Gr. ἐκ διαδοχῆς, ad verbum *ex successione* apud Hier. aequivocum est, ita ut etiam *vicissim* potest significare, ac respicere ad dimicationem inter Cyzicenum et Grypum solos factam; ubi Interp. Arm. extendit rem etiam ad filium patri succedentem: utrumque sensum elicere possis etiam ex I. Parte p. 355. Porrò nota novam dehinc Scaligeri deceptionem, qua deceptus crebrè intrudit in Gr. canonem suum epochas variarum gentium apud varios Gr. auctores memoratas, falso credens ab ipso Eusebio primum eas traditas fuisse, ab Hieronymo tamen neglectas. Nihil ergo Hieronymus neglexit, sed Eusebius fortasse peccavit, eo quod ea quae Scal. cupiebat, minime in canonem recepit. Contrà verè Scal. statuit de illis quae in Lat. Canone leguntur, *Cicero Arpini nascitur*, etc. Hieronymi ea esse augmenta, non Eusebii. Quod si Fr. Fabricius in vita Cic. dixerit, » Patrem Cice» ronis ex regio Volscorum genere fuisse, in » Eusebii Chronicis legimus «, nihil miraberis. Integer enim Canon Hieronymiacus, quo solo usus fuit Fabricius, Eusebii nomen gerebat: deinceps verò ope Canonis nostri distincte innotescat oportet universis Chronographiae studiosis, quae Eusebio, quae privatim Hieronymo tribuenda sint.

1944. His ergo tollitur suspicio Scaligeri dicentis. »*Antiochia capta a Romanis* ... Haec su-

» spicor esse Hieronymi, non Eusebii «. sapienter usus nunc fuit verbo *suspicor*, quod utinam et alibi usurpasset; hoc enim minuitur error, ut contra augetur per liberam sententiam Scaligero magis familiarem.

1974. Plenior sane est in se locus citatus ex Chron. Pasch. p. 150 A. B. Ἀπὸ πρώτου ἔτους τοῦ Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος ... Ἀντιοχεῖς τοὺς ἑαυτῶν χρόνους ἀριθμοῦσι. Quae totidem verbis transcripsit Scal. in suo Gr. canone. Vallarsius cum vidisset anteriora redundare, posteriorem partem tantum nobiscum accepit; sed quia Hier. dixerat, *Ab hoc loco*, supplevit Vall. de suo in Gr. ἐντεῦθεν: sed nos ne illa quidem voce indigemus, nisi dixeris intercidisse a codice nostro adverbium ωωωρ. quod si concedis, locum habebit omnino textus Syncellanus. p. 243. C. Οἱ Ἀντιοχεῖς ἐνθεν ἀριθμοῦσι τοὺς ἀυτῶν χρόνους. Sed haec leviora sunt. Illud majoris momenti est, quod alii reponunt haec anno primo vel secundo Julii Caesaris, codex verò noster anno primo successoris ejus, sc. Augusti; quod ne putes recentioris exscriptoris esse culpam, affirmat Samuel noster.

1984. Tam Sync. quam Hier. persuadent hic *vocatum* intelligendum esse aliunde adductum, accitum, puta ἀπὸ Βαβυλώνος, *a Babylone*.

1986. Hellenismum ab Interprete Arm. observatum minime dubitavimus simili syntaxi in Lat. refundere, hoc enim palam fit certus Eusebii loquendi modus, quem praesefert etiam Gr. textus citatus. Hier. dixerat Latino magis more. »Augustus triumphavit pedestris certaminis triumpho «. cui tamen refragatur Scal. jubens auferri redundantem vocem *certaminis*, atque reddi, *triumpho pedestri*.

1987. Hier. melius, ut videtur, rem in duas divisit periochas, quo alteram prodit sententiam, cum augmento dicens: » Antonius Cleo» patrae Arabiam dedit. Augusti et Antonii » tertiae dissentionis exordium, quod repudiata » sorore Caesaris, Cleopatram induxisset uxo» rem «.

1988. Convenit apud omnes de totidem annis in lectione canonis, juxta I. P. ex Porphyrio, exceptis nonnullis Latt. exscriptoribus, qui posuerunt CCXCVIII. At ipse Eusebius in catalogo jam dixerat ωωδ ζξη. ι. ωωβιωω ξ. *annos CCXCVI. et menses VI.* quem locum (praeter menses VI) imitandum sibi duxerunt S. Niceph. et auctor Chron. Pasch. necnon Samuel noster: ferunt enim annos σιϛ'. ζξη. 296. Pro Gr. verò fragmento hujus loci satis duxit Scal. illa Africani verba, quae apud Sync. occurrunt. p. 245. D. Κλεοπάτρα ἑαυτὴν διεχρήσατο, cum sequentibus ibidem E. Μέχρι τοῦδε οἱ Λαγίδαι. Facile, inquam, his contentus fuit Scal. semel sibi persuadens, ubique ferè Africani verbis Eusebium usum fuisse, sed non semel ea conjectura deceptus est.

1991. Accurratissime sibi invicem cohaerent Arm. et Gr. Eadem Hieronymus diversa ratione computaverat, sed tamen depravata est ejus lectio apud quosdam, sicut et in editione Vallarsii habentis p. 624. »Censu Romae agitato, inventa » sunt civium Romanorum XL. centena, et » LXIII. millia «. Ubi in annot. d. ait Vall. » In » Parmensi ms. ut et primo Palatino, *inventa* » *sunt civium Romanorum* MCCLXIIII. *milia*. » Apud Scaligerum *XCI. centena XLIV. et milia*, » id est 4164000. quam lectionem et numerum » Graeca apud Syncellum confirmant «.

1994. Optima lectio, probatissimaque interpretatio Armena non permittit nobis, ut morem geramus Hieronymo et Syncello negativum verbum usurpantibus ἀπώσατο, *renuit, recusavit*: non sinit, inquam, ut dicamus intercidisse ex cod. Arm. negationem ոչ. siquidem vel ipsi editores Hier. etsi Latina lectione ducti sint ad credendum, quod Eusebius ipse negative rem exposuerit, contenduut tamen vix constare eam sententiam, sed potius affirmative loquutum esse mallent. En itaque satisfacit eis auctor per Interpretem nostrum: vide animadv. Scal. p. 168. et Vall. p. 626. e.

1995. Hunc de Cyzicenis locum probato Gr. fragmento donavit etiam Vall. Scaliger eo caruit. Quae verò divinat idem Scal. p. 169. de lectione Graeca aliter ab Hier. accepta, mera figmenta sunt, quandoquidem illa de choro et fistula pericope integra solius Hieronymi est. Nunc ergo debuit Scal. dicere, id quod passim gratis dixerat, » Hieronymus ex historia Latina «. vel » Hieronymi sunt, non Eusebii «.

1995. Facillimo librarii Arm. lapsu pro հայք *Hajk, Armenii* sive *Armenia*, irrepsit in cod. nostrum հրէայք *Hreajk, Judaei* vel *Judaea*; nec mirum quod Armenus ipse exscriptor magis in nomine, quod ad nationem suam pertinet, lapsus fuerit, quum ferè inauditum esset Armeniis Tiberium Augusti jussu suam in regionem venisse; id tamen dixerat auctor juxta traditionem Romanorum: similia repetit et Syncellus ab aliis citatus. p. 249. D. Τιβέριος Ἀρμενίαν Αὐγούστῳ παρεστήσατο: de quo loco expunxit Scal. nomen Αὐγούστῳ, subaudire tamen debuit eodem sensu aliquod pronomen.

1996. *Idem et Samariam*. Ita continuata se-

rie fert etiam Chron. Pasch. loco citato, pro pronomine ὁ αὐτὸς, sed quia apud Hier. dissecatur sequens periocha, et seorsum post alia collocatur, quamobrem editores ejus interpolarunt et Gr. textum, reponentes de integro Ηρώδης. Adde quod Vallarsius pro anteriori parte maluit usurpare illud Syncellanum ex p. 250. Ηρώδης πόλλα καὶ μεγάλα ἔκτησεν ἐν Ιερουσαλήμ, quod nihil commendatius habet, sed potius praepostere digesta fert Eusebii verba. Sed de Hieronymi interpretatione ad examen ab editoribus ejus vocata, ipsos, si vacat, consule; nihil enim ad nos, cum Arm. et Gr. Chron. Pasch. inter se mire consentiant.

2011. Arm. constanter legit Արաւտաց, *Persarum*. Hier. et Sync. Ραιτῶν, *de Rhethis*. Adeant velim lectores, quae disserit Scal. de his rebus. p. 173. ad MMVI. ubi inter alia dicit: » De Armenis ut una de Germanis triumpha» verit, hoc nullis annalium monimentis con» firmari potest «. et iterum audacius, » est » hallucinatio Eusebii «. Nos persuasi sumus de Persis et Armeniis simul memoratis, quicquid alii dixerint.

2015. Eadem ex Cedreno usurpavit Scal. in Gr. minime advertens differentiam a nobis adnotatam parenthesi. Vallarsius qui nescivit unde haec Scaliger hausisset, pro anterioribus recurrit ad Syncelli locum. p. 251. B. ubi haec habentur, ἐγεννήθη ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ιησοῦς ὁ Χριστὸς ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ υἱὸς ἐν Βηθλεὲμ πόλει τῆς Ιουδαίας. posteriora vero ex Scaligero transcripsit, falsò reputans eum haec a praemisso loco Sync. 251. excerpsisse.

2015. Accuratissimum Eusebii nostri textum praeseferunt auctores citati. Cedr. et Niceph. quibus et Scaliger usus est, unico tantum verbo interpolato, vel aliter lecto, sc. σταλεὶς, ubi Niceph. dixerat ἀποσταλεὶς, et Cedren. ἀπεσταλμένος: quorum omnia idem sonant, sc. *missus*, sicut etiam ὑπὸ apud Cedr. valet hic pro ἀπὸ penes Niceph. Longe ergò distat Vallarsius, qui neglectis his auctoribus, manum attulit illis Syncelli verbis. p. 251. D. (τούτης) τῆς κατὰ τὴν Ιουδαίαν ἐπιγραφῆς ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς Κυρίνιος ἐπιμελητὴς ἐξετέμφθη, (κατὰ τόδε τὸ κοσμικὸν ἔτος), οὐσιῶν καὶ οἰκητόρων ἀναγραφὰς ποιούμενος. Haec itaque integra (exceptis tantum iis, quae parenthesis nota sunt inclusa) sincere transcripsit Vall. frustra nempe, relictis aliis auctoribus certum Eusebii textum exhibentibus; ita ut ei opus non esset Syncellano loco, ubi pauca Eusebio favent. His itaque constitutis, accedamus ad Interpretes, qui ambo, sc. Arm. noster, et Lat. Hier. illud Gr. ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς, ita acceperunt, ut per se sonat, sc. *ex consilio*, vel *consulto Senatus*: quod tamen Scaligero nimis hic scrupuloso displicuit; vertendum enim erat, ait, *a Senatu* tantum, eo usus argumento, quod quemadmodum Latinis idem est *Senatus consultum*, ac *Senatus* tantum, sic etiam apud Gr. συγκλήτος βουλὴ, idem sit, ac si tantum diceretur συγκλήτος, *Senatus*, vel solum βουλὴ, *consultum*, sive *consilium*. Quod sane certum est, cum utraque vox in recto concurrat casu, in obliquo tamen, (ut hic est genit. vel abl. casus) indiscriminatim potest accipi vox una ut junctim vel disjunctim cum altera, atque ideo indifferenter sonare tam ita, ut veteres Interpp. expresserunt, quam aliter, ut Scal. vellet; cui morem gerunt et alii ex recentioribus Lat. interpretibus Syncelli, Cedreni, et Nicephori: eo animo interpolarunt et quidam minus cauti editores textum Hieronymiacum (inter quos est et Vallarsius), legentes *ex Senatus consulto*, praefixis et his *edicente Caesare*, quae quidem Eusebii non sunt, ut etiam Scal. fatetur, sed ex sacris litteris, vel ex aliis auctoribus desumpta; nihilominus facile subauditur in textu Eusebiano, tam in Gr. quam in Arm. cum Lat. si tamen firmiter teneatur lectio genuina *ex consilio senatus* missus; subintelligitur, inquam, in hac lectione *ab Augusto*, cujus consensu id consilium factum esse certum est, quod tamen non adeo faciliter elicitur, si dicas cum Scal. tantum *a Senatu*. Ipse tamen Scaliger certè nugari voluit, cum ex una parte Hieronymo vitio vertit, quod primam lectionem expresserit; ex altera verò Eusebio subirascitur, quasi verò Senatum solum auctorem census fecerit.

2016. Dissipat hinc omnem caliginem elucida auctoritas Eusebii nostri, cum penitus liberat ab anxietate editores Hieronymi cum aliis criticis, qui hactenus haesitabant, Eusebiine sit Aera Christiana, quae in multis Latt. codicibus reperta, et in editis libris usurpata fuit. Nihil enim de ea apud auctorem nostrum; nec sane puto Hieronymo ipsi familiarem esse. Ita certe conjecerat etiam Vall. in annot. p. 635. a. » Laterculum (inquiens) annorum a Christo » nato, tametsi post Pontacum et Scaligerum, » aliosve vetustiores, qui hunc librum recen» suerunt, retinemus, ut nequid receptum vul» go antea immutasse temere videamur: senti» mus tamen non fuisse sive ab Eusebio, sive » abs Hieronymo continua serie huic operi

» adpositum; haec enim annos numerandi ra-
» tio, auctore demum Dionysio Exiguo, post
» quintum a Christo nato saeculum inducta est.
» Re etiam vera in antiquioribus manu exara-
» tis codicibus, cujusmodi est unus Amandi-
» nus Schelestratio laudatus, filum istud, si-
» ve laterculum annorum Christi omnino non
» invenitur «. Quae cum certissima sint, miror Scaligeri errorem, qui vel in Gr. Canone usurpare Aeram Christi non dubitavit; quo probavit ita rem ab ipso Eusebio traditam fuisse: probavit, inquam, nescio an lectoribus, an sibi ipsi; cum non adeo sibi constare videatur in animadv. p. 175. 176. Ut ut ipse crediderit, ipse viderit. Sed quod voluerit Gr. Canonem suum ea Aera adornari, satis bene cogitavit, ne quid fortasse deesset ad demonstrandum, quod omnino fictitius sit ille Canon Scaligerianus. Verum nec illud praetermittere volumus, opus nempe ipsum Eusebii, sc. Canonem temporum per singulos annos digestum, facilius edocere posteros ut continuata serie numerent annos a Christo nato ad comparationem calculi Eusebiani, imo etiam ut proferant Eusebii nomine hoc vel illud factum tamquam hoc anno Christi juxta Eusebium evenerit. Hinc plures auctores tam Graeci, quam Armeni, qui nec Dionysium Exiguum noverant pro auctore Aerae vulgaris, neque apud Eusebium viderant aliquod exemplum Aerae Christianae, varia de se ratione locaverunt certam continuationem annorum a Christo nato. Talis fuit aliquatenus Syncelli methodus, quam Theophanes ejus continuator in certam laterculi formam redegit. Similiter et Samuel noster toties citatus ex professo in hanc rem incubuit. Is enim cum statuisset sibi Canonem subnectere Armeniacum post Christum natum usque ad sua tempora, (anteriora enim Historiographico-Chronologicè complexus erat), caput Canonis, seu primam columnam Epocha Christi adornavit, adjecta quinquenni Olympiade à regione, reliquas deinde columnas variis servavit regnis, ut singula saecula postulabant, maximè regibus Romanorum, Persarum, et Armeniorum, praeter spatia hinc inde historica.

2023. Sync. p. 253. c. cum generatim mentionem fecisset de sapientibus qui sub Augusto claruerunt, iis annumeraverat et Athenodorum hoc pacto. Ἐπὶ Καίσαρος Αὐγουστου φιλόσοφοι ἠκμαζον ἐπίσημοι οὗτοι. Βιργίλιος, Σαλούστιος, Λίβιος, Ορτένσιος, Τερέντιος, Οράτιος, Αθηνόδωρος Ταρσεύς, καὶ Σιτίων Αλεξανδρεύς. Horum ope textum Eusebianum confici posse falsò credidit Scal. hisce verbis. Αθηνόδορος Ταρσεύς φιλόσοφος ἠκμαζεν. quem secutus est Vall. suppresso tamen gratis nomine φιλόσοφος, cui et alterum adjicere oportebat φυσικός, cum mutatione verbi in ἐγναρίζετο,

2025. Discrepat Hier. per *quinque modios*, pro nostra tamen lectione stant et Gr. eclogarii, etiam si non tam ad verbum, quam ad sensum Eusebium describentes: ut Sync. p. 253. D. (quem locum Vall. sibi ascivit) Λιμός τε κατέσχε τὴν Ρωμαίων ἰσχυρός, ὡς πολλῶν δηναριῶν τὸν μόδιον τοῦ σίτου πραθῆναι. et Cedr. p. 146. C. (cui Scal. adhaesit). Τότε καὶ λιμὸς ἐν Ρώμῃ γέγονεν, ὡς πραθῆναι τὸν μόδιον χρυσίνων κζ'. in quibus certum est τὸν μόδιον supponere pro *unico modio*.

2029. Syncellum descripserunt in Gr. Scal. et Vall. ex pag. 253. D. Οὗτος (sc. Αὔγουστος) τοὺς οἰκήτορας Ρώμης κατὰ πρόσωπον ἀριθμήσας, εὗρεν οἰκοῦντας αὐτὴν ἀνδρῶν μυριάδας ιγ'. καὶ ,αλζ'. Sed non multum favet. De varietate numerorum apud varias lectiones haeret aqua, ut ajunt. Sed audiamus quid breviter Vall. habeat p. 640. D. » Actum sequenti
» anno: si quidem numeres a Kalendis Janua-
» riis, quod tamen minime Eusebius facit. Ita
» fidejubet esse Augustus ipsemet in indice suo.
» Nuperrime. Lustrum. (egi) Conlega. Tibe-
» rio. Sext. Pompejo. Et Sext. Apulejo. Cos.
» Quo. Lustro. Rom. Capitum. Quadragies Cen-
» tum. Milia. Triginta. Et. Septem. (censa sunt).
» Quo loco Scaliger, Melius, ait, crediderim
» ipsi Augusto. Multum sane differunt 937000,
» et 4137000, utique plus semisse. In Par-
» mensi ms. *nonnagies cccLx millia* dumtaxat
» sunt «.

2033. Parthorum nomen displicet hic Scaligero dicenti cum risu. p. 183. ad ΜΜΧΧΙΙΙ. » Ridiculum. Legendum *de Chattis* «. Sed quicquid dixerit, tam Hier. quam Interp. Arm. constanter legerant in Eusebio *de Parthis*.

2033. Tam Hier. quam Sync. amplius ferunt nomen Κύμη, *Cyme*, de quo ideo jure haesitabant viri critici; siquidem *tredecim* urbes praemittuntur ab auctore, numerus autem una cum *Cyme* exurgit quartusdecimus. Varii quidem variatim dijudicarunt, multi tamen in eo convenerunt, extrema nomina *Dia*, et *Hyrcaniae* promiscuè pro uno habenda esse, quasi *Diahyrcania*, quo fortasse consilio expunxerunt nonnulli nomen *Dia*, contenti altero tantum nomine *Hyrcania*, ut cernitur etiam in edit. Vall. Sed quid ad nos? Eusebius in nostra lectione totidem refert nomina, quot pollicitus erat.

Interea verò pro Τῦμος, տէմոս, quod item habetur in Gr. Sync. et Arm. volunt alii ut cum Stephano et Strabone legamus Τῆμνος, sicut et Hier. praefert *Temnus*. Pro nihilo igitur ducendum Scaligeri dictum. „ In Graecis Eusebii (quo nomine se ipsum commendat, vel „ pessumdat Scal. in Gr. collect.) Τῖμνος vitiose, ut apud Nicephorum Callistum “.

2039. Potest facili negotio mutari sedes vocum, et legi, si placet, cum Syncello et Hieronymo, զորեւ կեսարիա փիլիպեան անուանեաց, *quam et Caesaream Philippi nuncupavit*.

2044. Ad sensum praesentis loci (mitto et varia loca eodem sensu) apposite scribit Cedrenus, nominatim citans auctorem nostrum hoc pacto, p. 156. A. Φησὶ δὲ Εὐσέβιος, ὅτι τῷ ιέ. ἔτει Τιβερίου βαπτίζεται ὁ Κύριος ἡμων Ιησοῦς Χριστός, sc. ad verb. „ Dicit autem Eusebius, quod xv. anno Tiberii baptizatur Dominus noster Jesus Christus “. Scaliger tamen non minus nominis Eusebii, quam sermonis avidus, facile deceptus fuit Cedreni loco, eumque iisdem verbis in Graecum suum canonem laeto animo transcripsit; frustra quidem, sententia enim, non ita verba Eusebii in Cedreno intelligenda erant: aliter neque Hier. neque Interp. Arm. illa hic legerunt. Adde, quod Cedreni dicta tam manifesta, ad omnia quae ab Eusebio de baptismo Christi tradita sunt, referri possunt, vel etiam extra canonem: non enim nova in iis sententia continetur, sed potius traditio Evangelica ubique auctori nostro commendanda praefertur. Verè Vallarsium fugit Cedreni locus, alioquin antecederet nos in Scaligero coarguendo. Ubi et illud advertas velim, quod nimis negligenter se gesserit Xylander Cedreni Interpres Lat. loco citato, p. 156. A. ita ut subsequentia Cedreni dicta, pariterque Josephi verba ab ipso ibidem recensa ea assiduitate contexuerit in Latio, ac si omnia ab Eusebio dicta fuissent. Confer eodem in loco Gr. textum cum Lat. sermone Xylandri, ut facile mendum deprehendas; cave ducem tibi eligas Lat. tantummodo interpretationem.

2045. Ferè pro certo habebis Interpretem nostrum tunc solum Gr. dialectum servasse Քն, *Christus*, dum absolutè proprii nominis more legerit Χριστός, tunc autem Armeniace expressisse Օծեալն, *Unctus (ille)*, dum legerit tamquam nomen appellativum praepositivo articulo praeditum ὁ Χριστός, maxime cum genitivo casu adjecto τοῦ Θεοῦ: quae, ni fallor, observatio, sicut prudentissima comperitur, ita etiam in Lat. sermone a nobis exponenda fuit; quamquam non ita accurate, ob defectum articuli apud Latinos.

2048. Hier. cum Sync. uno minus, ιη'. xviii. Nostram tamen lectionem constanter tenuit non solus Samuel Arm. թԺ. xix. verum etiam Cedrenus Gr. p. 15. B. ιθ'. xix. quem et Scaliger in Gr. textu imitatus est: quod non advertens Vall. putavit eum ex Syncelli Ms. id hausisse, quasi verò editio Goari depravata fuerit; quae est conjectura incerta. Ut ut sit, vel ipso Vallarsio commendata fuit certa lectio auctoris nostri. Praeterea si eodem codice Syncelli usus sit Scal. quo Goar (ut ipse Goar contendit), nescio quomodo potuit pro nomine Φλέγων legere verbum λέγει, vitiose, sicut etiam omisit vocem συναγαγών: oscitanter dixeris legerat, sive oculi eum fefellerunt; sed tamen lacunam adnotavit, quo probavit in codice ipso aliquod deesse, vel mendum inesse. Goar ergo divinando certam lectionem enucleavit. Interim notabis ad praesentis loci sensum spectare dictum Zachariae Catholici Arm. auctoris ix. saeculi, in sermone ad sepulturam Domini: * Ո՛չ եթէ մասունք երկրի շարժեցաւ, այլ համօրէն ոլորաս տիեզերաց. Եւսեբի ժամանակագիր ասէ, թէ բազում քաղաքք յասիա ընկղմեցան ||. h. e. „ Non enim pars aliqua terrae „ mota est, sed communis terrarum orbis. Eusebius Chronographus dicit, quod plures „ Asiae urbes demersae sunt “.

2048. Quo autem fidentius animadvertit Scaliger tam in Hier. quam in Euseb. hoc intervallo, eo magis ridicula profert: nam praeter metachronismum a se cogitatum, sequentia etiam adjecit, quae adduxisse refellere est: „ Porro (ait) hae omnes ingentes periochae „ de passione Christi ex priore libro in hunc „ Canonem traductae sunt ab Hieronymo, „ quemadmodum et aliae. Nam τὸ χωρίον „ ἱστορικὸν non admodum capax ab Eusebio „ relictum ab Hieronymo amplificatum est. „ Possumus multas περιοχὰς colligere, quae ab „ Hieronymo, non ab Eusebio, huc conjectae „ sunt *(ex prima nempe Eusebii parte)*. Nam „ Canon hic, ut alibi diximus, prioris libri „ index erat duntaxat, non justa Chronographia. Numero MCCXLI tres periochae pertinebant ad priorem librum. In prima legimus: „ *Nostra quoque supputatio iisdem temporibus* „ *eam exhibuit*. In Graecis: καὶ ὁ ἡμέτερος „ δὲ κανών. *Noster autem Canon*. Non ergo „ in Canone haec posita sunt ab Eusebio, neque profecto ad Canonem pertinent. Quid? „ Eusebius in ipso Canone Canonem citasset “?

Toto coelo errat vir criticus, gratis divinans ita et ita digestum opus totum ab Eusebio, cujus contrarium nunc primum auctor ipse edocet; ita ut nihil novi ipsi addere potuerimus, nisi solum affirmare fragilitatem humani judicii, quod et ea, quae indubia videbantur, passim falsa reperiuntur. Verum ne quid grave a nobis proferatur, retorqueant ipsi Lectores in dicentem, conclusionem Scaligeri praedicto loco habitam hoc pacto. » Quod igitur multa » sint in spatio historico hujus Canonis, quae » Hieronymus, non Eusebius eo contulit (*a » priore libro*), accurato Lectori constare po- » terit: quae ideo nunc omisimus, ne videamur » λύχνον ἄπτειν ἐν μεσημβρίᾳ «: nunc tamen fatendum ei esset meridiana in luce etiam caecutiri posse.

2051. Haec partim ad verbum, partim ad sensum recolit et auctor Chronici Paschalis, p. 184. A. magis ad lectionem Hieronymi accedens: nam ambo referunt rem a Tiberio Senatui communicatam, Senatum non admisisse: ubi Interp. Arm. pro Gr. τῆς δὲ μὴ προσιεμένης, in apographo suo legebat abs re, τῇ δὲ μητρῇ Ιεμένη.

2052. Sync. p. 261. E. similia repetit, γυναῖκα Μεμμίου Ρηγούλου λαβών, ubi Interp. Arm. si non expresse legit Ρηγούλου υιοῦ, ipse tamen ita expressit, eo quod casus secundus proprii nominis in Gr. filium induxit: sic occurrit alibi quoque anno Abr. 2084. 2148., et fortassis aliquando verificatur, quia et pluralitas nominum saepe a patre, avo, aliisque majoribus provenit.

2052. Quis ferat Scaligeri opprobria, quibus auctorem nostrum insequitur dicens: » Anile delirium « etc. p. 188. ad MMLI. quae recensere religiò nobis erit. Satis erit dicere, quod somnium Eusebio adscriptum ipse insimulator subiit, cum Syncelli verba, ex p. 263. C. ab ipso in Pseudo priore suo libro usurpata Eusebio nostro adscribit, sicut etiam librarii lapsum auctori ipsi.

2053. Feliciter usurpaverat Scal. Jocum Chron. Pasch. a nobis citatum, sed frustra iterum transcribi voluit paulo post etiam haec ex Sync. p. 263. C. Αγρίππας ἀνεδεῖς τῶν δεσμῶν ὑπὸ Γαΐου Καίσαρος βασιλεὺς Ιουδαίων ἐκπέμπεται: bis ergo eadem Scaliger ex duobus Gr. eclogariis repetit, nec tamen Eusebius tautologus fuit.

2055. Scaliger de more usurpans incertum vel etiam fictitium Gr. fragmentum pro certo Eusebiano, sic animadvertit p. 188. ad MMLIII. » Αλεξανδρέων δήμος συνεπιδέμενος. Alexan- » drinorum populus, impeto una facto «: quo admisso, postponit Hier. interpretationem sic se habentem, *consentiente Alexandriae populo*, atque infert. » Nam Hieronymus putat συνεπι- » δέμενος esse συνδέμενος «. Modestius dixisset, legisse alterum pro altero. Et revera συνδέμενος lectum tam abs Hier. quam ab Interprete nostro Armeno ferè pro certissimo habemus. Non repugnamus Scaligero dicenti paulò liberius haec exposita ab Hier. fuisse, nec tamen concedimus ut dicatur, ut dixit Scal. » neglecto Eusebianorum verborum ordine «. Sed potius eodem ordine congruisse affirmamus cum nostro Interprete, qui verba verbis ferè ubique reddere consuevit. Sed quidquid dixerit Scal. Graeco textu a se interpolato deceptus, de sensu nobiscum agit, dicens: » Eusebius » enim intelligit Alexandrinum populum una » cum Flacco vires et animos conjunxisse, ut » Judaeos perderent «; an aliter et ambo Interpp. senserint, non video.

2055. Ἐρῶσι evidenter probat lectionem Hier. vulgatam *proficiscitur*, minime verò alteram quae apud aliquos habetur *mittitur*, cui diverso sane animo morem gerens Scaliger in animadv. p. 189. ad MMLVIII. dixit: » Ego » non dubito Eusebium scripsisse στέλλεται, » cujus interpretationem posuit Georgius, ἄπει- » σι «. Nos repetamus liceat, procul dubio Eusebius non scripsit στέλλεται; aliter Interp. Arm. Hellenismi cultor, ac nativo sermone locupletissimus, expressisset ωωωբե, vel saltem գնաց· quia vero expressit Երթայ, ἄπεισι potius cum Syncello legit in autographo Graeco. Quod si dixeris, nihil refert, cum idem fere sonet utrumque Gr. verbum, sicut etiam Scal. superaddidit. » Ατιέναι et στέλλεσθαι est *abire* «, minime ergo debebat Scal. unum potius quam alterum Eusebio adscribi velle.

2057. *Menses* VIII. constanter fert etiam Hier. in edit. Vall. ubi Scaliger quia legit IX. totidem etiam in Gr. reposuit, θ'. Certe et Josephus *menses octo* dixerat, sed adjectis etiam diebus viginti, quo reconciliantur omnes lectiones.

2064. In Lat. editionem nostram irrepsit *drachmis*, pro *didrachmis*; ut fert Cod. Arm. cui suffragatur et Gr. textus loco citato: solus ergo Hier. discrepat *drachmis*, pro *didrachmis*; quod tamen mendum non Hieronymo, sed librariis adscribendum, unde et Vall. admonuit p. 664. ad c. » Pro sex *drachmis* verosimilius » habet Syncellus ἐξ διδράχμων, quae faciunt

» drachmas duodecim: idque et Scaligero pro» batur magis, sex quod drachmarum venalis » modius caritatem annonae, non famem ar» guit «. Optimè omnia; sed pro eo, quod dixit *verosimilius habet Syncellus*, tu repone, *ita constanter habuerat Eusebius*, teste Interp. Arm. Graeca itaque omnino cohaerent nobis, excepto nomine τοῦ σίτου, *frumenti*, quod explicationis gratia Sync. adjecit.

2080. Quamvis erravit Scal. dicens de his, » Videntur esse Hieronymi «, non tamen tamquam audax, (ut alias), accusandus, eo quod illud *videntur* eum timide dixisse significat.

2081. Fugit Scaligerum Gr. textus certissimus, quem Vall. feliciter attigit.

2083. Ի հազար պատրաստիկ, vel *ob oves* dixeris, vel juxta Hier. *in expensas;* ubi autem Hier. dixit *centies centena millia*, Arm. բիւր ի հազար · *myriadem et mille:* quod erit *undecim millia*; si vero legas sine conjunctione բիւր հազար, *myrias mille*, erit *decem millies mille*, id est *centies centena millia*. Scaliger vult legi μύριαι μυριάδες, vide apud eum, p. 196. 197.

2084. Hieronymus aliam hic sententiam exposuit. » Vespasianus plurimas urbes Judaeae capit «. Syncellus tamen nobiscum facit juxta accuratam lectionem Scal. maxime in voce ἀνακτησόμενος, sc. *instaurantem*, *reparantem*, directa ad Vespasianum, sicut et in Arm. habetur. Sed quia Goar corrupte legerat ἀγαναχτησάμενος, sc. *ira concitatus*, *exacerbatus*, ad Neronem id spectare vel invitus credidit; quo tamen admisso, nihil valent illa πολλὰ τῆς Ἰουδαίας proprio verbo carentia, sicut et reapse dissimulavit haec Goar in Lat. interpretatione in hunc modum exposita, » in quas Vespasia» num belli Ducem iratus Nero expedit «.

2086. Si librarii error in Cod. Arm. non insit, Graeca ipsa ambigua fortasse Interpretem nostrum deceperunt. Itaque etiamsi desit hodie Gr. textus integer, possumus tamen ope Chron. Pasch. divinare, quod illud ἐγχειρίσας, *manum imponens*, Interp. noster acceperit pro *operam dans*, *incipiens*. et hinc nomen Τίτῳ sumpserit in sexto casu, quasi *cum Tito*. Felicior itaque Hieronymus, qui ut ἐγχειρίσας exposuit *commendans*, sic et dativo casu praefixit *Tito*.

2093. Hic sanè manifesto Gr. apographi mendo laboravit et ipse Interp. Arm. cum scriptum vidit λιμὸς pro λοιμὸς, quare սով · *famem* reddidit, pro սրածութիւն (*mysterium* Schultensium) alias reddito, sc. *pestis*, *lues pestilentiae*, ut patet ex Lat. Hier. et Gr. Sync. Et quidem famis etiamsi calamitas maxima sit, et mortifera, non ita tamen, ut juxta dicta quotidie decem et amplius hominum millia de medio tollere possit, quod pestilentia nullo fere negotio efficere potuit.

2095. Χώρα vox ambigua, aequè habita apud ambos Gr. eclogarios Eusebii, quum indifferenter significat *regionem* et *villam*, alteram Hier. alteram Interp. Arm. expresserunt, aequali ferè verisimilitudine, idque ambo plurali numero exponentes, unus *regiones vicinas*, alter շուրջ գեղեցն, quamquam hodie singulariter in Gr. legatur, ut vidimus apud Cedr. et Sync. quod etiamsi minus obesse videatur, dicendum tamen non injuria, Interpretem Arm. tunc jure գեղեցն *villas* potuisse reddere, si legisset in Gr. plur. χώρας: aliter sing. χώραν, գաւառ, *regionem* potius exhibuisset; contrarium vero fortasse de Hier. ratiocinandum dicendum est.

2095. Pro կինաս, lego sine ulla haesitatione կղեմաս · Sic certe legerat et Samuel noster, librarii tamen ejus minus exacte reposuerunt կղեմեաս, vel կղեմէնաս · quod confunditur cum successoris ejus nomine, qui կղեմիկ ab omnibus dicitur. Confirmat sententiam lectio Hier. in edit. Vall. *Cletus*, quamvis apud Scal. juxta alios legatur *Anacletus*. Alioquin կինաս, *Linus*, jam supra memoratus fuerat anno Abr. ՊՃբ. 2082. Ubi adverte numerum ordinalem Pontificum Romm. exordium in Canone ducere ab eo qui statim in Petri locum suffectus est, non autem ab ipso Petro. Itaque *primus post Petrum*, ut aperte dixit Hier. fuit *Linus*, կինաս · *Secundus*, hinc dicitur կղեմաս. *Cletus*, de quo est sermo. *Tertius* in sequentibus nominetur կղեմիկ, *Clemens*, etc. omitto alios qui volunt Clementem ipsum primum esse post Petrum. Haec enim non ad Canonem pertinent.

2097. Դոմեթիանոս ինքն in codice habebatur, pro դոմեթիանոսի կինն · quod unius alteriusque elementi mutatione sine scrupulo restituo ex sequenti nomine foemin. gen. սիքոսոսէ: ut patet etiam ex Hier. suffragatur quoad sensum et Syncellus p. 273. c. Δομετιανὸς . . . Σεβαστὴν ἀνηγόρευσε τὴν ἰδίαν γαμετὴν, quo loco usi sunt et editores Hier. pro Gr. fragm. Verum nota obiter *Domitianum*, ab Armeniis dici Graecorum more *Dometianus*, quod nomen certò nullus postulabit a nobis usque ad litteras in Lat. refundi.

2101. Quidquid dixerint viri critici de lectione Syncellana, constat omnino Eusebium scripsis-

se ἄξυλον, teste Arm. Interprete, qui simili voce composita dixit ⲁⲛⲇⲣⲱⲙⲁⲕⲉⲗⲁⲛ · quamquam hodie legatur ⲁⲛⲇⲣⲱⲙⲁⲕⲉⲗⲁⲛ · vox mutila.

2102. Curiosos omnino lectores reddat necesse est lectio Arm. *Parthenicus*, pro nomine *Domitianus* habito in Gr. et Lat. apud universos auctores cum Suetonio : nemo enim, ut puto, facile credere potest quod librarii lapsu pro ⲇⲟⲙⲓⲧⲓⲁⲛⲟⲩ *Domitianus*, irrepserit ⲡⲁⲣⲑⲉⲛⲓⲕⲟⲩ *Parthenicus*; praesertim quod etiam Samuel constanter ferat eandem lectionem in vetustiori Ms. (etsi recentiores decurtate mendoseque exaraverint ⲡⲁⲣ-ⲑⲉⲛⲟⲩ *Parthicus*; quod si constaret, Armenice dicendum erat potius ⲡⲁⲣⲑⲉⲛⲁⲕⲁⲛ, vel ⲡⲁⲣⲑⲉⲛⲁⲛ, quam ⲡⲁⲣⲑⲉⲛⲟⲩ : mitto quod nec ita ad rem faceret, quum sermo sit de nomine mensis.) Quid ergo ? Si *Parthenicus* Παρθενικός accipiatur, ut sonat, sicut *Virginalis*, fortasse mensem declarat Octobrem prope Septembrem, quasi in viciniis signi Virginis in coelo. Si *Parthenicus* Domitiani cubicularius, idemque auctor mortis domini sui a Suetonio relatus intelligatur, aliqua hic desse fatendum est ad historiam supplendam. Quo tamen concesso, melius suppleri posset locus alio modo, praesentia cum sequentibus sic disponendo (ad mentem Suetonii). » Domitianus Dacis et Germanis bis superatis, » Germanicus est nominatus : ideo duorum » mensium nomina mutata sunt, Septembris » (quo imperaverat) in Germanicum, et Octo- » bris (quo natus erat) in Domitianum *Para*, » vel *Peri tis nikis*, Παρὰ vel περὶ τῆς νί- » κης, *ex victoria*, vel *propter victoriam* «. Unde librarii Graeci mendo fuerit Παρθενικός, sicut etiam poterat esse Πρωτότοκος, quasi *princeps victor*, et id genus : hoc ut expendant, aliis libenter relinquimus. Mihi placeret, si dixisset Eusebius, haec facta fuisse a Domitiano Παρατονικῶς, *inconvenienter, inepte, absurde*.

2109. Mira concordia inter Arm. et Gr. textum Chron. Pasch. quo et Vallarsius usus est. Scaliger aliqua ei immiscuit ex sequentibus Syncelli verbis, p. 273. D. Οὗτος μετὰ Νέρ-ωνα δεύτερος Χριστιανοὺς ἐδίωξε. καὶ Ἰωάννην τὸν θεολόγον ἀπολιν ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ πε-ριῶρισεν. ἐνθα τὴν ἀποκάλυ-ψιν ἑώρακεν, ὡς ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος φησί. Quae si aliquatenus favere Eusebio putaverit Scaliger, sciat tamen Eusebium ipsum certissime verbis apud Chron. Pasch. repertis loquutum fuisse. Talis enim est, ut nobis videtur, Interpretatio Arm. ubi adeo Graeca elucent, ut etiam casus nominis ⲡ ⲡⲁⲧⲙⲟⲥ merum Hellenismum praeseferat εἰς Πάτμον. De Hieronymi interpretatione editores ejus satis superque certant, atque varias varii critici conjecturas pronuntiant de illis Lat. verbis, *quam Iraeneus interpretatur*. Sed reducendus locus ad Graecum fontem : ubi verbum δηλοῖ, quod per se sonat, *manifestat, patefacit, declarat*, supponit pro *refert, narrat, tradit*, ut apposite reddidit noster ⲡⲁⲣⲁⲙⲧ, *narrat*, et Du Cange in Chron. Pasch. *tradit*, quam sententiam et Sync. expressit altero verbo φησί, *dicit*; ergo horum sensu accipiendum et Hieronymi verbum *interpretatur*, quamvis late sumptum. Verum hic nolumus praeterire quin reprehendamus illam Scaligeri hallucinationem, qua conjecit, immo statuit, Syncelli locum laudatum ex priori Eusebii libro desumptum fuisse, alterum verò (cui soli nos subscribimus) Chron. Pasch. textum a praesenti Canone. » In Graecis (ait p. 204. ad ⲙⲙⲥⲭ) » ὡς Εἰρηναῖος δηλοῖ. Vel, ut in priore libro, » ὡς ἅγιος Εἰρηναῖος φησιν «. Quod sic accipe. Scaliger in suo Pseudo-Graeco-Eusebiano libro priore Syncellum pro Eusebio coluerat : utinam et auctorem Chron. Pasch. recoluisset in Canone sine interpolatione !

2110. Haec omnia accurate restituuntur ex duobus Gr. eclogariis, nec verò ex uno tantum, ut frustra tentarunt editores Hier. qui Syncellum tantum transcripserunt. Interea tamen pro nomine Βρίττιος (quod constanter fert Sync. nobiscum) aut antetulerunt lectionem Chron. Pasch. Βρούτος, vel potius interpolarunt ad normam lectionis Hier. *Brutius*, reponentes Βρούττιος. In sequentibus, quum ambo Interpretes expresserint *sororis filiam*, id satis declarat, eos aut legisse in Gr. disjunctim, quasi ἐξ ἀδελφῆς γεγονυῖαν (ut habetur in Historia Eccl. ipsiusmet auctoris nostri altero opere. Lib. III. c. 19), aut ope loci citati eodem sensu accipiendum duxisse illud ἐξαδελφή, quod apud Sync. legitur. Nec obstat, quod hoc nomen malint alii ut exprimatur per vocem *patruelis*; nam sicut ἐξάδελφος, *natum*, sic ἐξα-δελφὴ *natam* indifferenter *ex fratre* ac *sorore* inducit. Goar in Syncello suo *consobrinam* dixit : si quis velit, adeat et animadv. Scal. p. 205. ad ⲙⲙⲥⲭⲓⲓ.

2111. Non leviter peccavit Scal. legens in Gr. διοσημεῖαι, quo falsorum potius deorum simulacra, sive profana artificia Jovi adscripta inducerentur pro veris signis Dei veri, quod unum patefacere in animo habuerat Eusebius per vo-

cem Θεσσημεῖαι, quae emendate legitur apud Sync. cui ad syllabas usque cohaeret et Arm. vox ընդանշանք, aliter loco alterius dicendum foret գիւցազնշանք. Sed fortasse interpretatio Hier. indiscreta, „Multa signa atque portenta“. in eam interpolationem periculosam Scaligerum adduxit. In sequentibus malim cum Scal. ut legeretur κατ' ὄλης, quam cum Goaro κα-θόλης: quod autem desit in Arm. nomen adjectivum ամենայն, համարէն, vel quid simile, (ut habetur apud Hier. *toto* juxta Gr.) vel librarii lapsum dixeris, vel potius in significatione substantivi ամբողջ commodius subaudias.

2113. *Nerva*, Latina est nomenclatura; aliquin ab Armeniis juxta Graecos Nervas vocitatur.

2114. Deest Gr. textus, cujus avidissimus cum esset Vallarsius, miram interpolationem (ne quid gravius dicam) excogitavit; quippe qui libere usurpaverit hic locum Syncelli. ex p. 277. Τραϊανὸν ἡ σύγκλητος θεὸν ἐψηφίσατο, solummodo nomine transmutato in Νεροῦαν, quod parenthesis nota reposuit. Sed melius fecisset, si illud fragmentum sine ulla variatione servasset alteri loco, ut proprio.

2121. Pro *Asia* habita apud Hier. in Cod. Arm. *Menesia* legitur, fortasse *Manisam* Asiae provinciam indicans, alias in Gr. fuit alia vox conjuncta ut μέν, quamvis desit apud Syncellum, qui dixit ad sensum. p. 276. B. Ασίας δ'. πόλεις κατεπατώθησαν, Ελαία, Μυρίνα, Πυτάνη, καὶ Κύμη. Ελλάδος δὲ Οπουντία καὶ Ωρίτος. ubi pro δὲ videtur Hier. legisse β'. II.

2124. Excepta explicatione ab interp. Arm. apposita, որ է աննշանքս մեհեան, reliqua verba eadem et numero fert etiam Gr. textus laudatus verè Eusebianus: de suo itaque ausus est Scal. initio addere ἐν Ρώμῃ, ad normam Lat. edit. Hieronymi: eodem animo interpolavit casum sextum κεραυνῷ, ad imitationem Hier. *fulmine*, quasi verò non potuerit D. Interpres *fulmine* dicere Latino more pro *a fulmine*, quorum utrumque pro eodem hic valet: itaque tantum Interpreti Armeno datum est, ut vel casum eundem servaret cum Graeco. sc. *a fulmine*. Ut nihil dicam de ridiculo (ni fallor) examine Scaligeri ac Vallarsii invicem certantium, an fidem mereatur, nec ne, praesens historia, quae uno tantum, ajunt, fulminis ictu tam insigne aedificium in pulverem redactum indicare videtur: certè non ita aperte loquutus erat auctor, vel etiam si loquutus esset, de visibili jactura facile intelligeretur: nihilominus non adeo talis inopinatus casus nos movet, quum non desint exempla magnorum incendiorum, quae ab una scintilla principium duxerunt. Ut ut sit, Gr. verbum διεφθάρη apud Sync. sonat *corruptum est*, sive *destructum*, *labefactatum*, ubi Goar placita explicatione dixit *insigniter laesum*. Mirum, quod Interp. noster աւասակեցաւ dixit, quod viventibus potius ignominiosam mortem subeuntibus, vel animalibus convenit, sed tamen non semel vidimus usurpatum id ab ipso Interprete pro et sensu carentibus; nisi, ut alibi diximus, malis legere յատակեցաւ, vel intelligere յատակեցաւ, *eversum est*, vel *solo aequatum*.

2130. Obscurus est in Arm. sensus, quia deest vox *partes*, vel *partem*, ubi Hier. dixit. *penè totam civitatem*.

2131. Ex his breviter excerpsit, immo mutilavit interpolavitque Syncellus p. 276. E. sequentia gratis pro certo fragmento ab aliis usurpata. Ιουδαῖοι κατὰ Λιβύην, καὶ Κυρήνην, καὶ Αἴγυπτον, καὶ Αλεξάνδρειαν, καὶ Θηβαΐδα, πολεμήσαντες πρὸς τοὺς συνοικοῦντας Ελληνας, διεφθάρησαν. Ubi nota nomen Ελληνας, ceu *Hellenos*, rite ab interprete nostro per յոյն, *Graecos* expressum, sicut apprimè sonat; nec tamen abs re judicatur Hieronymi expositio nunc *alienigenae*, nunc *gentiles*, secundum latam ejusdem nominis sententiam; siquidem Graeci antiqui, sive Helleni, gentiles ipsi erant, quo sensu etiam apud Armenios non semel Ελληνες, հեթանոսք *Ethnici* exprimuntur.

2131. Իրաւասուք, *Judex*, passim usurpatur pro *Praeses*, immo pro Gr. ἡγεμών, ut patet ex Armena interpretatione sacrarum literarum, sicut etiam hic ejusdem vocis locum tenet. *Procurator* Hieronymo dicebatur, cui minime concedit Scal. dicens. „ἡγεμών in Graecis. *Praefectus*, *Dux*“.

2132. Haec tantum hoc in loco legebat Interpres noster in Eusebio suo, Τραϊανὸς νόσῳ ἐτελεύτησεν. Sed quia in Catalogo praeferebat etiam nomen urbis 'ի սելինունտ, *Selenunte*, (vide superius p. 37.) utrumque locum simul citasse visus est Sync. p. 277. A. cum dixit. Τραϊανὸς νόσῳ τελευτᾷ κατ' Εὐσέβιον ἐν Σελινοῦντι, (quibus infert idem Sync.) κατὰ δὲ ἄλλους ἐν Σελευκείᾳ τῆς Ισαυρίας δυσεντερίᾳ. Ubi, ut dixi, anteriora Eusebii sunt, quamvis non eodem loco scripta ad fidem lectionis Arm. sequentia verò quis neget aliunde adjecta fuisse ad arbitrium eclogarii, sc. Syncelli? verumtamen Hieronymus nos cogit ut dicamus, quod integra Syncelli verba recensita, ab ipso Eusebio tradita fuerint in canone, siquidem ad amus-

sim eo cedit interpretatio Hier. Latina, sic habita: „ Trajanus morbo in Selinunte perit, sive, „ ut alibi scriptum reperimus, apud Seleuciam „ Isauriae profluvio ventris extinctus est “. Quae sane accuratissime cohaerent cum Sync. loco citato; quod ut magis palam fiat, de verbo reducamus Graeca in Lat. hoc pacto. „ Trajanus „ morbo decedit secundum Eusebium in Seli- „ nunte. Secundum verò alios in Seleucia Isau- „ riae dysenteria “. Nec aliud, ut vidimus, Hieronymus dixit, idque tam diligenter expressit, ut ex ipso Hieronymo corrigenda sit etiam Latina interpretatio Goari in suo Syncello, tam libera, quam praepostera, his verbis. „ Traja- „ nus dysenteriae labe percussus, Selenunte, „ si Eusebio; sin aliis fides detur, Seleuciae „ Isauriae moritur “. Ubi vides non ita Goarum, ut Hieronymum Syncelli verba fideliter praeseferre. His ita positis, facile concedendum dixeris excidisse a codice nostro ea, quae una voce ferunt Hier. et Sync. quod et nobis ultro fatendum esset, nisi obstare videretur ipsiusmet Syncelli modus loquendi, qui (ni fallor) demonstrat Eusebium tantum dixisse Trajanum in Selinunte diem obiise; alteram verò sententiam, quae eundem fert in Seleucia Isauriae mortuum esse, apud alios auctores repertam fuisse ab ipso Syncello. Quod si constet, nihil mirum, quod eosdem auctores quos Syncellus inspexit, inspexerit etiam Hier. et hinc eadem adjecerit in Lat. Canone suo; sicut etiam haec in sequentibus idem Hier. addidit: „... extinctus est anno ae- „ tatis LXIII. mense IX. die IV. Ossa ejus in ur- „ nam auream collata, et in foro sub columna „ posita: solusque omnium intra urbem sepultus „ est “. Omitto infinita alia ab. Hier. in rebus Romanorum addita, quae possunt occurrere etiam apud Graecos auctores, quamvis minime eorum Eusebius meminerit. Sed liberi sunt lectores, ut quam velint ex duabus sententiis oppositis, eam sibi eligant: nos non semel libavimus quamdam intimam affinitatem inter codices Hier. et Sync. (perraro saltem) visam, quae tacitae interpolationis in Gr. vel Lat. suspicionem mihi praebet, quam nullam esse valde aveo.

2133. Plus aequo invehitur Scaliger in Hier. propter Alexandriam labefactatam. Eusebius id dixerat. Tantum per hyperbolen videtur D. Interpres, *subversam* dixisse: certe non debuit vir criticus stricte illud accipere, quasi verò Alexandria funditus eversa, et clade deleta fuisset; sed Interpres noster litem sedabit.

2133. Si non certè, non ita tamen abs re conjecit Scal. p. 209. ad MMCXXXIV. dicens: „ Puto in Graecis fuisse Ἀδριανὸς τῶν Ἰου- „ δαίων κρατεῖ τὸ δεύτερον κατὰ τῶν Ρω- „ μαίων νεωτερισάντων. Nam (inquit) sem- „ per τὸ κρατεῖν καὶ τὸ χειρώσασθαι, Hiero- „ nymus vertit *capere*, non, quod debebat, „ *domare*, *subigere* “. Plenius itaque satisfecit Scaligero Interp. Arm. exprimens հնազանդեաց. ad verb. *in obedientiam redegit*, *subegit*, *subjecit*, *parere coegit*. Verum si constabit lectio τὸ δεύτερον, ut Hier. legebat, vertebatque *secundo*, legendum erit etiam in Arm. unius litterae additione երկիցս, pro երիցս: quod si concedimus, ad rem facit expositio Scaligeri, „ nimirum prius sub Vespasiano (rebel- „ lantes), iterum sub Hadriano “. Sin verò երիցս, *tertio*, vel *ter*, tenendum sit, corruit critici viri interpretatio.

2135. Satis bene confecit Gr. textum ex Sync. loco citato Scaliger; erravit tamen, quia omisit nomen καὶ Οἰνόμαος: ubi risum omnibus movet id quod Scaliger fecit, post quam enim erravit in eo nomine, dum Syncellum transcribit, oculis in ejus scripta defixis, accusat ipsum Syncellum, vel ejus codicem, ubi ait p. 211. „ *Oenomaus*. Omissum est in Grae- „ cis culpa Georgii, aut librarii “. Dicendum erat, mea culpa. Quod qui neget, idem negabit unicum esse codicem Syncellanum, quo usus fuerat Scal. eumque postea in lucem Goarum edidisse, ut ipse editor contendit: neque enim dicere possumus id nomen a Goaro in editionem suam fuisse tacite insertum.

2136. Ubi nos diximus *bellum sustinuerunt*, ferè Armeniacis verbis, poteratque etiam dici, *bellum passi sunt*, vel *bello laboraverunt*, Scaliger vult ex Gr. reddi, *bello domiti*, non abs re; si tamen non iniquè reprehenderet Hieronymum, qui ut passim, latiore sensu procedit. „ Bellum contra Sauromatas gestum “.

2140. Qui sit hujus loci sensus, paulo expressius Hier. voluit declarare, de quo mox iterum verba faciemus ad ann. 2145. Interim juvant geminae voces illae Syncellanae μυηθεὶς τὰ Ἐλευσίνια, ubi Scal. reposuit τὰ μυστήρια.

2140. Utcumque velit, legat nomen codici nostro incognitum Scaliger, qui p. 213. ad MMCXLII. contendit pro *Grannio* ut apud Hier. legitur, legendum esse *Grannianus* ex epistola ipsiusmet Hadriani, et ex Hist. Eccl. auctoris nostri. Quod autem dixit pro λαμπρότατος, *clarissimus* vertendum esse, nobiscum facit. Hier. paraphrasi dixerat, *vir apprimè nobilis*, cum diversa constructione praesentis sermonis. Nomen vero *Minutii* confuse habitum in Arm.

Armonicos, lego *Ar Minocios*, i. e. *Ad Minucium*.

2143. Ընդունական, dirimit litem quae inter editores Hier. viget, quò enim evidentius probat lectionem Scaligeri *regius*, eò magis erroris arguit alteram apud Vall. *egregius*. Quod si nova dissonantia accidat inter sequentia Hieronymi augmenta, non ad nos ea pertinet.

2145. Qui satis perite intelligunt Arm. verba ad comparationem Gr. tum hic, Եաեւ զքո եղեսբացոյց, tum paulo superius, Տեսուն եղե. քրաց եղեսբացոյց, quasi sensus sit, այլ արար կամ Տաղորդ գոաս. եղեսբեական արշաւս մեծաց, omnino accuratam comperiunt tam lectionem, quam expressionem Interpretis nostri. Verè enim is ut legerat juxta genuinum textum Gr. μυεῖται vel μυηθεὶς τὰ Ελευσίνια, ita et rem in Armenum transtulit eo ferè modo, quo optaverat Scaliger ab Hier. expressum fuisse *visit*, vel *visens Eleusinia*; ubi tamen Hieronymus, aut potius ejusdem codex depravatus hodie fert *Eleusinam invisit*; quod nec Vallarsius tulit, quare haec erudite adnotavit p. 709. b. » Rescribendum omnino est *Eleusina*, vel *Eleusinia*, id est, mysteria: neque enim, ut ante nos monuit Salmasius, credibile est Hieronymum nescivisse distinguere inter τὴν Ελευσῖνα, καὶ τὰ Ελευσίνια. Diximus hac de re alias ad librum (Hieronymi) de Illustribus viris in Quadrato. Alii etiam ante nos docuerunt, quid sit Eleusina invisere, et quid ab initiari Eleusinis differat: hoc quippe est prima mysteria accipere, illud in sacrarium admitti καὶ ἐποπτεύειν, *sacra invisere et epopta fieri*. Inter utramque ceremoniam quinquennii saltem spatium intercedebat κατὰ τὰ νόμους. Neque adeo dubitandum videtur, quin Eusebius, sive Hieronymus utramque ab Hadriano observatam voluerint indicare, μύησιν, inquam, καὶ ἐπόπτευσιν, qui post sexennium ab illa imitatione, hujus suscepta mysteria memorant « etc. Sed haec ad alios pertinent. De Graeco fragmento quid dicam, haesito. Scaliger nostram utique lectionem ex parte reposuisse videtur. Syncellus totam pericopen tetigit, sed non adeo accurate: sic enim fert p. 278. c. Ἀδριανὸς παραχειμάζων ἐν Ἀθήναις μυεῖται τὰ Ελευσίνια. ἐνθα καὶ ἦξεν ἀγῶνα, ἐπισκευάσας πολλὰ τῷ τόπῳ, καὶ βιβλιοθήκας συστησάμενος.

2146. Lectio nostra corroborare visa est accusationem Vallarsii contra Scal. his verbis p. 708. c. » Pro arbitrio suo Scaliger *Eumenis* » nomen, quo hic Alexandriae Episcopus appellatur in libris plerisque omnibus tam » editis, quam mss. Parmensi et tribus Palatinis, mutat in *Hymenaeum*, et in Graeco » etiam contra exemplarium Syncelli, et Nicephori fidem, Υμεναίου rescribit «. Verum est haberi apud Sync. et Niceph. Εὐμενής, non tamen eos sibi duces habuit Scaliger, sed potius de more (quod toties diximus) Latinam suam lectionem, quam non variam ubique tenet, in Graecum refudit: uno verbo, in Lat. fidelis est semper Scal. (etiam si non semper illibatus.) contra in Gr. agit ad arbitrium.

2150. Totidem annos fert etiam Hier. apud Vall. nec aliter sequentis quoque temporis ratio postulat: male ergo Scaliger legit VIII. confundens certe cum ordinali numero, quod facilius typographi mendum dicerem, si non eundem errorem ex industria in Gr. Canonem suum refudisset, η'. VIII. quum Syncellus et alii constanter annos ferant δ'. IV. cum Eusebio. Vallarsium miror, quod vix adverterit hoc Scaligeri vitium, quando in annot. varia de his rebus inquisiverit.

2153. *Sub Hygino*, spatium hoc historicum duobus annis praemisimus, ut res postulabat; quamvis codex exaraverat anno 2155.

2160. Ποιητὴς vox notissima apprime sonat, ut patet, *factor*, *actor*; cujus generalis significationis gratia, non solum supponere potest passim pro omnium *Creatore*, summo nimirum omnium *opifice*, sed quoque pro quovis *artifice*, maxime pro *versificatore*, unde et Latinis *Poeta*: ultimo hoc verbo usus est hic Hier. noster generaliter, fortasse melius, dixit Հար. ստրուցիչ, id est, *opifex*, *artifex*, sicut et caetera verba accurate ad imitationem Gr. vocum expressit. Hieronymi vero interpretatio paulo liberior censuram Scaligeri non effugit; vide, si placet, quid ille objiciat, et quid contra Vallarsius opponat.

2168. Scaliger more suo Graeca volens ad normam Lat. lectionis Hieronymi interpolare, maxime, ut passim, erravit, quum restituit ἀπατεών, id est, *deceptor*, *impostor*, quasi vero id aequivaleret verbo Hieronymiaco *praevaricator*. Eusebius tamen certissime dixerat ἀφιλόσοφος, ut patet ex Hellenismo in Arm. usurpato ad syllabas usque չբիքմասիրս: idem haud obscure cernitur vel apud ipsum Hieronymum dicentem non *praevaricatorem* tantum, sed cum additione *Philosophiae*. Vocis autem Arm. inauditae *gulch* sensus ut helluo, liguritor, tum ex propria etymologia petitur, tum ex Gr. voce, λίχνος vel λιχνότης, habita apud Sync. 279. E.

2180. Totidem annos fert et Hier. in editione Vallarsii, ubi Scaliger minus emendate uno minus legit, VII. pro VIII. Omitto Syncellum uno plus habentem θ'. IX. qui etiam pro *Soter*, *Sotericum* dicit.

2183. Plurimum valet hic locus ad dirimendam controversiam, quae hactenus viget tam inter editores Hieronymi, quam apud Bollandistas aliosque criticos, eam scilicet, an Eusebiana tantum an etiam sua exposuerit Hieronymus his verbis Lat. Canonis. „Persecutione orta in Asia, Polycarpus et Pionius fecere martyrium, quorum scriptae quoque Passiones feruntur". Causa dubitandi quamvis ex alio fonte manabat, quod scilicet Pionius vel Poeonius juxta probatam sententiam post Polycarpum sit sub Decio; altera tamen ratio accedebat ex auctoritate Syncelli, qui p. 280. C. hunc Canonis locum praeseferre visus est, quin ullam de Pionio mentionem faceret. Sed quia nemo pro certo habebat, utrum Syncellus integre transcripserit, an potius excerpserit Eusebium, eumque ad sensumne, an ad verbum; quocirca quaestio adhuc erat incerta, atque pro utraque parte suus stabat Achilles. Nunc itaque primum omnino certiores omnes esse debent propter certissimum fidelissimi dilegentissimique Interpretis nostri testimonium, de Pionio hic Eusebium nullatenus mentionem facere, sed ab Hieronymo adjectam fuisse; cuperem quidem Hieronymi librarios id fecisse, ut S. Doctor excusari facile possit. Excusari inquam, non, quod ipse aliqua in Canone addiderit, (id enim vitio ei minime vertendum est, cum aperte in praefat. multa a se inserta fuisse dicat, quod et opus totum demonstrat) sed quod quae minus conveniunt, hic addiderit. Certe enim, sive Hieronymus sit, sive ejus interpolator, qui Pionium Polycarpo adjunxerit, erravit; imo eum decepit locus Histor. Eccl. Eusebii nostri Lib. IV. cap. XV. siquidem cum ibi post longam enarrationem martyrii S. Polycarpi, in calce ejusdem capitis obiter auctor mentionem etiam fecerit aliis de martyribus qui Smyrnae (non tamen eodem anno), martyrium fortiter tolerarunt, in primis verò de celebratissimo S. Pionio presbytero, lector sibi persuasit Pionium Polycarpi socium in martyrio fuisse, et hinc aequum duxit in Canonem Latinum Pionii memoriam referre, nempe ubi de Polycarpo memorabatur. Haec satis noverint ii, qui acta Martyrum juxta traditionem Occidentalis simul ac Orientalis Ecclesiae inter se conferre velint.

2186. Ita ferè sonant Arm. voces usurpatae ab Interprete nostro, ut auctorem suum explanaret, in quo certe non erravit. Hieronymus Graeca dialecto contentus est, cum dixit „Halieutica miro splendore conscribit". Porrò satis nota est vox Gr. Ἁλιευτικὸς *piscatorius*, ex quo τὸ ἁλιευτικὸν opus, ceu commentatio Oppiani de piscatu, ἁλιευτικὴ, *Piscatus, ars piscatoria*. Omitto criticorum verba, qui jurè fortasse contendunt Oppianum sub Antonino Caracalla floruisse, cui opus suum nuncupaverit, non autem sub M. Aur. Antonino Philosopho. Ut ut sit, nescio quomodo pro Ոպպիանոս Οππιανὸς irrepsit in Cod. nostrum Gr. vel Arm. Պիպիանոս, Πιπιανὸς.

2188. Eusebium, ut vides, accurate transcripsit auctor Chron. Pasch. in tota hac historia, praeter aliquas voces, quae, quia interpolationi obnoxiae erant, nota parenthesis restituimus: certe ad emendationem juvat ex parte Syncelli locus p. 280. E. etiamsi breviter expositus vel ad sensum tantummodo accedens hoc modo. Ταῖς Χριστιανῶν εὐχαῖς ὁ Ρωμαίων στρατὸς δίψει διαφθείρεσθαι μέλλων ἐν Κουάδοις περισώζεται Θεοῦ ὕσαντος, καὶ τοὺς πολεμίους Γερμανοὺς καὶ Σαυρομάτας σκηπτῷ διαφθείραντος, ὡς καὶ αὐτὸς Αντωνῖνος ἐπιστέλλων μαρτυρεῖ. Περτίναξ ἡγεῖτο τοῦ στρατοῦ.

2192. Eadem sunt verba apud Sync. quae Interpres noster legerat in Eusebio, et verbum verbo reddiderat in Arm. nisi tantum ordo vocum aliquatenus differre videatur, quem ideo interpolare cum Scal. religio nobis censetur.

2194. Pro յիւրոմանէսիայ lego cum Graecis et Latinis, 'ի ռոմանսիայ, vel 'յրոմանսիայ: Sicut et in sequentibus legendum սմիռնա vel զմիւռնիա pro սաւոնա:

2196. Totidem annos fert et Hier. apud Vall. quamvis Scaliger uno minus legerit XII. medium tenet Eutropius ab eo laudatus, sc. annos XII. cum mensibus VIII. qui tamen calculus jure tredecim annos in canone occupat.

2202. Constans haec lectio emendabit tibi editionem Hier. ubi X. tantum anni hodie leguntur, quod librarii (ni fallor) mendum etiam in Gr. Canonem suum Scaliger transferre non dubitavit; utinam Graecum consuluisset eclogarium sibi amicissimum, sc. Syncellum, qui p. 282. omnino *annos XII.* ἔτη ιβ'. praefixerat cum auctore nostro. Certè Vallarsius voluit Syncello morem gerere, sed nescio quo lapsu (typographi crediderim) pro ιβ'. ιδ' ipse excudit: causa confusionis fuit praecedens numerus ordinalis ιδ'. Tandem ipse Vallarsius ultro anteferendum putavit calculum nostrum, quem Eu-

sebii esse ignoravit, his verbis in annot. » Exin- » de docti Chronologi annos solidos XII, diesque » X. praeterea supputant «.

2202. Textus est Eusebianus, quem ex Chron. Pasch. citavimus; expunge dumtaxat nomen Ῥώμης, eumque bis repetitum ab eclogario explicationis gratia. Scal. primum expunxit, secundo morem gessit; adde quod et alia supervacanea retinuit vel interpolavit. Adhaec pro ὅλα legendum erat ἄλλα, vel etiam πόλλα, quod tamen Scal. vix animadvertit. Juvat ex parte Syncelli locus, p. 282. B. Τὰς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ βιβλιοθήκας καὶ ἄλλα τούτου μέρη σκηπτὸς κατέφλεξεν.

2204. Item accurate Eusebii textum descripsit auctor Chron. Pasch. si excipias additionem nominis Ῥόδου, quod ut Eusebius non posuerat tamquam rem omnibus notam, ita et uterque Interpres non habuit. Vallarsius itaque commendandus, qui Graeca eadem assequtus est. Contrà Scaliger reprehendendus, qui his relictis, Syncellum (non sine interpolatione) sibi ascivit ex p. 282. B. ubi legimus, Τοῦ ἐν Ῥόδῳ ἡλιακοῦ Κολοσσοῦ τὴν κεφαλὴν ἀφελὼν Κόμοδος τὴν ἑαυτοῦ ἔστησεν. Haec inquam minus recte usurpavit Scaliger interpolavitque de more, quod ei concedimus; sed minime ferenda sunt quae absurdè animadversionis loco scripsit p. 226. ad MMCCV. dicens. » In Graecis Eusebii » ἡλιακῷ Κολοσσῷ, quod quare omiserit Hie- » ronymus, caussam nullam video «. Nobis ergo liceat potius dicere. » In Graecis Eusebii » apud Chron. Pasch. haud secus ac in Lat. » Hier. et in Arm. nostra interpretatione, nulla » est mentio ἡλιακοῦ, quod quare Eusebio » adscripserit Scaliger, caussam nullam vidi- » mus «.

2208. Eusebianum textum praeseferre Syncellus satis visus est, malim tamen ut pro ἐνέπρησεν restitueretur διεφθάρησεν, quod vel digito demonstrat Arm. verbum ապականել. *corrumpere, devastare*, cuique ad sensum accedit modus loquendi Hieronymiacus, *solo coaequatur*.

2209. Accurata et plenior lectio nostra commendat Gr. fragmentum quoad omnia verba, praeter Βεστιακου, quod Βεστιλιακου legendum demonstrat, sicut etiam probat vulgatam Hier. *Vestiliani*; et hinc irritum reddit conatum criticorum, quorum postremus Roncallius dixerat. » Legendum *Vectiliani*, quod jam ante » Vallarsium praenotaverunt Pontacus et Sca- » liger «. Omitto decurtatam expressionem Hier. ubi suppressa est significatio vocum αἰφνίδιον ἐτελεύτησεν, ad amussim observata in Arm. յանկարծական վախճանեցաւ.

2209. Nimis obscura, immo depravata ac mutila est hic lectio codicis nostri, ita ut quaedam praeposterè collocata sint, quaedam mendose scripta, si non ab Interprete, certe a librariis. Sincera autem est omnino lectio interpretatioque Hieronymi, cui accurate cohaeret et Gr. textus, quem tamen accuratius praeseferret Arm. interpretatio, si paucis interpolatis, sic legeretur * Յաւուրսն զնա սիրեալսն՝ հինգ ևարս սերասուք կոչել, և զորդի իւր կայսր կացուցանել, սկսաւնաքս գիմագարձ լինելոյ՝ սասլով, եթէ ինքն իսկ բանասցաք գայր Հասանէր իշխանութեան: Պիտիոնաքս ասացաւ՝ ի պատասան: Alioquin promiscua lectio codicis nostri aeque ferè faveret contrariis inter se sententiis Dionis, et Jul. Capitolini; de quibus sic agit Scal. in animadv. p. 227. in hunc locum. » *Pertinax obsecrante Senatu*. » Eusebius ex Dione: ὁυτε δὲ τὴν γυναῖκα » Αυγοῦσταν, οὔτε τὸν υἱὸν Καίσαρα, καί- » περ ψηφισαμένων ἡμῶν, ποιῆσαι ἠθέλησεν. » Ideo nullus nummus extat istius mulieris. » Adversus Dionem Jul. Capitolinus: *Eadem* » *die, qua Augustus est appellatus, et Flavia* » *Titiana uxor ejus Augusta est appellata*. » Cui melius credetur, quam Dioni ipsi, qui » interfuit? «.

2210. XVIII. Ita etiam Hier. ad fidem omnium fere codicum, excepto tantum Parmensi, quem XIX. ferre Vallarsius testatus est, sicut etiam auctor Chron. Pasch. ιθ'. habuerat; cui morem gessit et Scal. in Gr. canone suo, quasi verò desit auctor Graecus, qui ιη'. praeferat cum Eusebio, ut reapse Syncellus ita constanter habuit, quem et Vallarsius feliciter imitatus est.

2212. Supple ad imitationem Hier. » Theo- » philus Caesariensis, Polycrates quoque, et » Bacchilus « etc.

2220. Constantissima lectio, quaeque numquam varia habetur in Gr. Sync. Μουσιανός, reprehendit primum variantes Hier. codices, *Musanus, Musonius, Clusianus*, quorum omnia referenda sunt in lectionem nostram *Musianus:* secundo reprehendit Scaligerum restituentem in Gr. juxta lectionem suam minus correctam Μουσάνος. Sed alia de causa magis reprehendendus est; siquidem cum legerit vir criticus in quibusdam Hier. exemplaribus illud antiquariorum augmentum ab Eusebio inauditum: » Hoc anno Jobileum a majoribus inve- » nimus celebratum «, nimis arroganter animadvertit in auctorem nostrum p. 229. sic rem

concludens. » Est hallucinatio Eusebii «: cui respondere potest omnis, qui verum Eusebium nostrum dehinc possidebit.

2227. Non Hieronymus tantum suadet ut legamus *'ի բրիտանիա*, pro *'ի բարբարոսաց*, sed etiam verbum praecedens *վաճառեցաւ* minus recte regens casum ablativum, mendi eam vocem accusare visum est: adde auctoritatem Syncelli ad sensum haec dicentis, p. 285. D. Σευῆρος εἰς Βρεττανίαν ἐλθών, νόσῳ πολεμίᾳ τελευτᾷ, ἤγουν ἐπιληψίᾳ. Praeterea notabis apud Hier. praemissum nomen civitatis *Eboraci*, ad imitationem Catalogi nostri, ubi haec legebamus. *Ուերկրաս վաճառեցաւ յԵբուրաց*.

2228. Probatur itaque magis lectio Vallarsii in Hier. VII. quàm Scaligeri habentis tantum VI. Adjice suffragium Syncelli juxta Eusebium dicentis p. 284. A. Αντωνῖνος, ὁ ἐπικληθεὶς Καράκαλλος, υἱὸς ὢν Σευήρου, ἔτη ζ'. Ubi obiter adverte quod in Arm. cum Gr. dicitur *Caracallus*, nos autem Latino more aliquando dixisse *Caracalla*.

2235. Desideratur apud nos *ՀեփեստոՒ*, quod respondeat illi in Gr. apud Sync. Ἡφαιστίοις, et in Lat. apud Hier. *Vulcanalioram*. Pro autem *ամփիթէատրոն* explicite reposuit Interp. noster *locum circumspeculatorium*, quod minus expediret refundere in Latinam nostram interpretationem, cum magis usitatum sit Romanis nomen ipsum Amphitheatri.

2255. *Edessam* sciant lectores in Arm. exprimi *Urha*; nec tamen offendiculo cuipiam id esse potest, quasi vero Interpres noster nomen hodie alienigenis potius usitatum usurparerit. Vetustissima est talis nomenclatio apud Orientales, cum ea urbs ita appellata sit, ut quidam volunt, ubi primum condita fuit, atque hinc non semel occurrit id nomen etiam apud majores nostros, praesertim verò (quod mire ad rem facit) eo nomine *Urha* usus fuit alter Armenus Interpres Historiae Ecclesiasticae Eusebii nostri, quinto ipso saeculo, sicut etiam Moses Chorenensis noster, ejusdem aetatis auctor, quem nostrum Interpretem esse contendimus.

2256. Ergo Eusebius habuit in lectione Interpretis nostri Αγτιρος vel Αγτιρος, id enim satis prodit Arm. *անտիրոս*. nec vero Αγτερως, cui respondere debuisset *անտիրոսի*. Idem dicendum et de Hieronymo, qui procul dubio priori modo legerat expresseratque *Anteras*, quamvis postea librarii inseruerint aspirationem supervacaneam *Antherus*. Frustra ergo recentiores editores tentarunt restituere in Hier. *Anteros*, ut fatetur Vallarsius, idque ante eum contenderat gratis Scal. p. 234. ad MMCCLIV. sed hujus verba videntur magis facere adversus aspirationem *th*, quam et Eusebius noster rejiciendam docet.

2262. Historia haec tota, quae diversis lineis continetur, pertinet ad annum *ՌՄԿԴ*, *quae* *ՌՄԿԳ*. 2263, vel 2264 juxta systema auctoris nostri, quo Romae fundatio praefixa erat anno *ՌՄԿԴ*. 1264. sic enim millesimus annus urbis conditae accuratè se habet: itaque late dixit auctor *sub initium* regni Philippi, pro anno *secundo* vel *tertio*, ad fidem nostri canonis cum Hier. in edit. Scal. vel pro *quarto* juxta editionem Vall. quamvis enim apud editores Hier. historia collocetur anno Philippi *secundo*, in *tertio* tamen, vel in *quarto* memoratur *Agon mille annorum*, qui annus est etiam *tertius Olympiadis* CCLVI. juxta Scal. et *quartus* juxta Vall. apud nos verò *primus* annus sequentis *Olympiadis* CCLVII. Hinc patet, quod cum jure accusare posset Scaliger editionem Latinam (eamque variatam), injuste librariorum incuriam Hieronymo vitio vertit, dicens, p. 234. ad MMCCLXI. » Quare hic millesimum » annum assignaverit, quum ad hunc nume» rum non pertineret, et iterum infra etiam » Agonis millenarii meminerit, quaerant alii. » Ita non raro Hieronymus alieno loco pone» re gesta solet «. Tu replica. » Ita non » raro Scaliger scribarum lapsum gratis S. » Interpreti objicere solet «. Alioquin debuisset culpare non Interpretem, sed Auctorem, sc. Eusebium; quem tamen fortasse non credidit tenuisse res Romanorum, et hinc ab Hier. haec addita fuisse. Sed virum criticum sua potius editio decepit, ubi spatium hoc historicum collocatur in medio interrupti canonis plenis lineis, sub anno Abr. MMCCLXI. quum debuisset arctari in regione Canonis; tunc enim non facile credidisset haec stricte referenda esse ad annum praescriptum, sed potius ad annum MMCCLXIV. ubi finem haberet spatium historicum; sicut revera fert Canon noster: cui aliqua ex parte suffragatur editio Vall. Id sane et ipse Scal. multis probaverat in animadv. loco citato, scilicet haec debere reponi *numero* MMCCLXIV. Sed quia ipse ediderat integra verba anno MMCCLXI. non immerito adjecit. » Triennii prochronismus «. Quod autem in praesenti loco non desit mendum in variis Lat. codicibus, luculenter probant illa in sequentibus verba confusa. » Atlas mons

» natali (sic in edit. Scal. ubi Vall. *Quadra-* » *gesimus missus natali*) Romanae urbis cu- » currit, et Agon mille annorum actus «. Quae utcumque velint lectores, reducant ad vestigium auctoris nostri, quamquam servatis et quibusdam Hieronymo. Contrà lectio Hier. fortasse accurata fuit in Gr. ex verbo *καίω*, unde reddidit *incensum*, ubi apographum nostrum habuit passivum verbi *καλέω*, quare reddit Arm. Interp. *կոչեցաւ*, *vocatum*, pro *այրեցաւ*, quod bene habetur infra anno *ամին* 2269.

2269. Eadem aliis verbis Sync. p. 289. A. *Δέκιος δὲ τὴν ἀρχὴν διαδεξάμενος, δύο ἔτη, διὰ τὸ πρὸς Φίλιππον ἔχθος, πικρὸν ἤγειρε κατὰ Χριστιανῶν διωγμόν*. Adde quae Vall. adnotavit, Hieronymum quoque affirmavisse Lib. de viris illustribus, cap. LIV. motam a Decio persecutionem » eo quod in religionem » Philippi desaevisset, quem et interfecit «. Sed clarius est testimonium Hier. de religione Philippi, in ipso Canone, ubi primo ejus anno haec addiderat. » Philippus Philippum » filium suum consortem regni facit, pri- » musque omnium ex Romanis Imperatoribus » Christianus fuit «. Quae Hier. augmenta pro certo Eusebii textu gratis habuerunt alii: solummodo dicere debuerunt, quod certe id supponit et auctor noster tum hic, ubi de persecutione Decii agit, tum in Hist. Eccl. L. VI. c. 39.

2270. Graecorum more nominantur hi in Arm. Ναυάτος, vel Ναβάτιος, et Ναυατιάνος.

2287. Locus obscurus, quia depravatus tum a librario Armeno, tum antea etiam a Graeco. Nota itaque Hieronymum commodius, nescio, an emendatius, legisse in Gr. *Βρουχεῖον*, nomen loci ab aliis vocitatum *Προυχεῖον*, *Πυρουχεῖον*, *Βραχί'ον*, etc. atque adeo integrum locum sic exposuisse. » In Alexandria Bruchium, quod » per multos annos fuerat obsessum, tandem » capitur «. Noster verò Interpres quomodo legerit in apographo suo, nos latet, cum desit nomen proprium, inque ejus locum succedat *externi agri*, *արտաքին անդաստանք*: adde quod verba Armena tam possunt intelligi de hostibus suburbana Alexandriae obsidentibus, quam de altera calamitate superveniente, ita ut posset quis dicere lectum esse in Gr. *βροῦχος*, quod est species locustarum, vel vermis genus, qui herbas et arborum frondes rodit. Sed id divinare est sine ratione, an in Arm. habeatur *Որթոտք*, vel quid simile.

2303. Juxta Eusebium Carus dicitur in mesopotamia extinctus, vel mortuus, et Carinus occisus *in Cornacis praelio*. Hier. autem Carinum dicit praelio victum occisumque apud Margum, et de Caro ait: *super Tigrim castra ponens, fulmine ictus interiit*. Ubi videtur Hier. aut alios Romanos auctores imitatus, aut confundentibus librariis Carum cum Carino, pro proprio nomine Κορνακῆς, vel Κορνάκος, legisse Κέρανός, sc. *fulmen*. Verum Cornacis nomen (quod et uni ex antiquis regibus Armeniae proprium est) etsi ignotum videatur aliis, notissimum tamen est in historia Armena, obiter quidem laudatum apud Choren. L. II. c. 76. at satis luculenter descriptum apud Samuelem hoc spatio totidem verbis. ' Կռանակ սպարապետ մեծին խոսրովու. Հօրն արքատաց' ասէն յերկարեալ զամս կենացն ՃԻ. և սահել ' ի ժամ մահուանն զաչս և ղլսելիս և զխրտ և զառաքինութեան մարմնոյ մահկանացուին. սա ե՛չար զկարգս կայսր. և սպանաւ. կարգս որդւոյն իւրոյ (կարճնա- սիս) ' ի պատերազմին ||. id est ad verbum. » Cornax dux exercitus magni Chosrois patris » Tiridatis dicitur protraxisse annos vitae CLX. » atque tenuisse in hora mortis oculos, aures, » capillos, dentes, vimque corporis juventu- » tis. Is percussit Carum Imperatorem, oc- » cisus autem fuit Carus cum filio (Carino) » in praelio «, commisso videlicet contra Persas, quorum praefectus militiae erat Cornax Armenius.

2319. Ultimo hoc loco intercidit a codice nostro una sola pagina, quae requiritur ab anno Diocletiani XVII. usque ad vicennalia Constantini Magni, ubi finem toti operi impositurum se non obscure declaraverat auctor in principio operis: quodque affirmant omnes ferè, qui hac de re mentionem fecerunt. Supplebit ergo quod deest, potius Samuelis nostri, quam Hieronymi lectio; quum multa hic Hieronymiana, paucissima ut Eusebiana habenda sint. Quod autem Hieronymus abundet multis post medium Canonem, non est necesse id ut probemus, quum ipse S. Interpres jam id de se fassus sit.

2343. Traditio Ecclesiae Orientalis de Sacrosancta Synodo Nicaena congregata Anno Christi 318. juxta numerum SS. Patrum ejusdem Concilii, considerata est apud antiquos tamquam adumbrata in antiquo etiam testamento, ubi *Genes.* XIV. 14. refertur S. Patriarcha Abraam stipatus suis vernaculis 318. famosam illam victoriam de quinque regibus reportasse; sicut et nomen *Nicaea*, *Victoria* audit, ut ví-

κη, vel νίκημα, aut *victoriae largitrix*, ut νικαῖα. Unde et Hymnus Arm. de eadem S. Synodo. * Ո՛վ հրաշալի նախահարք միշտ յաղթօղք 'ի մարտի, որք գումարեցայք 'ի Նիկիայ գումար, դասք երջանիկ դիտողացդ եզաբանից ‖ · h. e. » O admirandi Patriarchae *semper victores* in bello, qui congregati fuistis » in *Nicaeae* congressum, *cohortes* felicium » Speculatorum (sive Episcoporum) uno verbo procedentium «.

Interim multum mihi displicet Eusebium inter Patres Nicaenos annumeratum Canonem suum conclusisse aliquot annis ante ipsum S. Concilium Nicaenum; vereor enim non inconsulto id facere deliberasse, ne forte cogeretur veram de illo sententiam declarare contra Arianos, et Semiarianos, quibus, ut dicitur, plus aequo favebat: sed de his rebus fusè alii.

Plura fortasse adhuc scitu digna, vel meliora oporteret addere praesentis operis celebratissimi dilucidandi gratia; verum nos satis, imo plusquam satis ducimus a nobis hactenus dicta, eaque imprimis directa ad demonstrandam fidem Interpretis Codicisque Armeni, fidelitatemque nostram in Latina ejus versione, et in seligendis Graecis fragmentis indubie Eusebio juvantibus. Reliqua momenta magis optanda aliis remittimus studiosis antiquitatis exploratoribus, quos optamus nostris laboribus ad meliora proficere.

SUMMA

Totius Chronologiae Eusebianae bipartitae.

Ubi Pars I. initium ducit ab Adamo: II. vero ab Abrahamo; verum utraque desinit in Vicennalia Constantini Magni.

	juxta LXX.	*Hebr.*	*Samarit.*
Ab Adam usque ad Diluvium.	2242.	1656.	1307.
A Diluvio ad I. *annum Abrahae.*	942.	292.	942.
A primo anno Abrahae usque ad Moysen ac egressum Judaeorum de Aegypto.	505.	505.	505.
Ab egressu de Aegypto usque ad apparatum templi anno IV. *Salomonis (440. vel)*	480.	480.	480.
Inde ad eversionem templi a Babyloniis.	432.	432.	432.
Inde ad instaurationem a Zorobabel.	70.	70.	70.
Inde ad XV. *annum Tiberii Imperatoris Romani, sive ad Baptismum Christi, praedicationemque Evangelii (542. vel)*	548.	548.	548.
Inde ad Vicennalia Constantini Magni, (anni 296. *vel* 298. *vel)*	300.	300.	300.
Summa (ann. 5517. *vel* 5518. *vel)*	5519.	4283.	4584.

INDEX

NOMINUM RERUMQUE MEMORABILIUM IN UTRAQUE PARTE

CHRONICI EUSEBIANI

UNA CUM SUIS ADNOTATIONIBUS.

I. partem Primam, *II.* Secundam; numerus adjunctus paginam notat.

A

Aaron Pontifex. *II.* 107.
Abas rex Argivorum. *I.* 264. *II.* 117.
Abdamonus, vel *Abdemonus Tyrus*. *I.* 177. 179.
Abdon. v. *Labdon*.
Abgarius (secundus) rex Edessae. *II.* 297.
Abia rex Juda. *I.* 182. *II.* 153.
Abiathar pontifex. *II.* 147.
Abibalus rex Tyri. *I.* 175. 177.
Abidenus, vel *Abydenus auctor citatus*. *I.* 46-61. *celebris ejus locus de successoribus Beli usque ad Ninum*. 76-81. 139. 359.
Abimelech judex. *I.* 161. 169. *II.* 129.
Aborigines, Romanorum antiqui. *I.* 361. 362. *et seqq*.
Abraam, vel *Abraham Patriarcha*. *I.* 98. 107. 110. 141-155. *II.* 17. 63-75. 307.
Acastus princeps vel *rex Athenarum*. *I.* 272. *II.* 147.
Achab (Arm. Achaab) rex Israel. *II.* 157.
Achaz rex Juda. *I.* 183. *II.* 175.
Achencheres rex Aegypt. 215. *item* 231. *II.* 103.
Acheres rex Aegypt. *I.* 215. *alter Achoris*. *I.* 220. *II.* 217. v. *et Athoris*.
Achurardista. *vide Atossa*.
Acises rex Babyloniae. *I.* 42.
Acrazanes, vel *Acrazapes*, vel *Acrapazes rex Assyriorum*. *I.* 100. *II.* 163. 329.
Acrisius rex Argivorum. *I.* 264. *II.* 121.
Acta. Actis. v. *Attica*.
Adam primus homo. *I.* 111-126.
Adramel rex Assyr. et Babyl. *I.* 53.
Adrastus rex Sicyoniorum. *I.* 259. *II.* 131.
Adrianus, vel *Hadrianus Imp*. *I.* 310. *II.* 283.
Aedo Molossorum rex. *II.* 115.
Aegeus rex Athen. *I.* 271. *II.* 127.
Aegeus, vel *Aeteus rex Colchicus*. *I.* 95. *II.* 131.
Aegialea regio, sive Peloponnesus. *I.* 254. 256.
Aegialeus rex Sicyoniorum. ibid. *et II.* 63. 141.
Aeginaei, vel *Aeginetae, qui mare obtinuerunt*. *I.* 321. *II.* 207.
Aeglon, vel *Aelon judex, qui deest in nonnullis exemplaribus τῶν* LXX. *I.* 161. 169. *II.* 135. 324.
Aegydrus rex Sicyoniorum. *I.* 257. *II.* 73.
Aegyptus rex, a quo nomen regionis. *I.* 215. *II.* 109.
Aegyptus Mezraim (unde nomen loci vulg. Misir). *I.* 201.
Aegyptiorum fabulae. *I.* 6. *Chronologia*. 196-252. *II.* 33. v. *et Dynastiae*.
Aeneas rex Latinorum. *I.* 260. 271. 366-371. 385. 387. *II.* 137. *alter Aeneas Sylvius*. *I.* 371. 389. 391. *II.* 145.
Aenomonia, quae et Thessalia. *I.* 366.
Aeschylus poeta. *II.* 207. 209.
Aeschylus princeps Athen. *I.* 274. *II.* 171.
Aesopus fabulator. *II.* 197.
Aethiopes. *I.* 88. 196. 198.
Aethiopiae incendium. *I.* 270. *II.* 103. 314.

Africanus chronographus. I. 106. 156-169. 193. II. 173. 213. 297.
Agamemnon Mycenaeus. I. 87. 96. II. 133.
Agamestor princeps Athen. I. 274. II. 169.
Agapus prophetans de fame. II. 269.
Agathodaemon quasi successor Solis. I. 200.
Agelas vel *Agelaus rex Corinth. unus et alter.* I. 315. 317. II. 149. 159.
Agemon rex Corinth. I. 316. 318. II. 167.
Agesilaus rex Lacedaem. I. 319. 320. II. 155.
Aggaeus propheta. I. 184. II. 199. 203.
Agon, et Agonistae. I. 278. II. 171.
Agrippa, vel *Agrippas Sylvius rex Lat.* I. 372. II. 159.
Agrippas Herodes, unus et alter. II. 36. 267-275.
Agys rex Lacedaem. I. 319. 320. II. 147.
Ajeropas rex Macedonum. I. 323. 324.
Aladas. v. *Altadas.*
Alaparus rex Chaldaeorum. I. 12. 47.
Alba, vel *Albula fl. i. e. Tiberis.* I. 372. 387. 388.
Alba Longa civ. I. 380. 387. 388.
Albas Sylvius rex Lat. I. 372. 389. 391. II. 149.
Alcandra uxor Polybi Thuoris. I. 216. II. 135.
Alcemenes rex Laced. I. 319. 320. II. 169.
Alcetas rex Maced. I. 323. 324.
Alcibiades dux. II. 215. 217.
Alcimus pseudopontifex. II. 241.
Alcmaeon rex Athen. I. 275. II. 175.
Alcmaeon poeta. II. 185.
Aletes rex Corinth. I. 315. 317. II. 145.
Alexander I. *et* II. *reges Maced.* I. 323-325. II. 207. 221.
Alexander III. *magnus, Macedo.* I. 105. 191. 220. 235. 236. 251. 296. 297. 323. 325. II. 223. 225.
Alexander Zabinas rex Syr. I. 351. 352. II. 243.
Alexander fil. Alex. magni. I. 326.
Alexander Jannaeus rex Judaeorum. I. 193. II. 247.
Alexander Mammae fil. Imp. II. 297.
Alexander Ptol. v. *Ptolemaeus Alex.*
Alexander Polyhistor citatus. I. 10. 16-46. 139. 359.
Alexander rex Corinth. I. 316. 318. II. 167.
Alexandra Messalina vel *Salina regina Jud.* I. 193. II. 251.
Alexandria civ. condita. I. 135. 251. II. 223.
Aliates vel *Aliattes rex Lydorum.* I. 103. II. 177.
Almelon rex Chald. I. 12. 47.
Alorus rex putatus Chaldaeorum, reapse Adam primus homo. I. 11. 15. 28. 29. 46. 47.
Altadas vel *Aladas rex Assyr.* I. 98. II. 89.
Amasias, vel *Amesia rex Juda.* I. 183. II. 165.
Amazones. I. 272. II. 133. 135. 139. 145.
Ambri rex Israel. II. 157.
Amegalarus rex Chald. I. 12. 47.
Amenephtis rex Aegypt. I. 216.
Amenophis vel *Amenophes rex Aegypt. unus et alter. etc.* I. 214. 215. 231. 232. II. 91. 129. 157. 311. *vide et Memnon.*
Amenophthis rex Aegypt. I. 217. II. 97.
Amenpsinus, vel *Amempsinus rex Chald.* I. 14. 15.
Amenses regina Aegypt. I. 231.
Amilmarudochus, sive Ilmarudochus rex Chald. vel *Babyl.* I. 45. 60.
Amintas rex Assyr. I. 98. II. 108. 318.
Amintas vel *Amyntes rex Maced.* I. 323. 324. *alter*, 323. 325. II. 217. 219.
Ammenemes vel *Amenemes rex Aegypt. unus et alter, etc.* I. 210. *item.* 211. 216. II. 131.
Ammenon rex Chald. I. 12. 47.
Ammeres rex Aegypt. I. 219. II. 181. 332.
Amophis, vel *Amenophis rex Aegypt.* I. 214.
Amos, sive Amon, rex Juda. I. 44. 183. II. 185. 333.
Amoses, vel *Amosis rex Aegypt.* I. 214. II. 87.
Amphictyon, vel *Amphictius rex Athen.* I. 270. II. 107. 317.
Amphion et Zethus. II. 115. 121.
Amram fil. Cahath. I. 155.
Amuhea, vel *Aroites filia Astyagis Medi, uxor Nabuchodrossori.* I. 44. 54. 69.
Amulius. v. *Aramulius.*
Amulius Sylvius. I. 373. 391. II. 169.
Amyntas. v. *Amintas.*
Amyrtaeus Saites rex Aegypt. I. 220. II. 217.
Anacreon lyricus. II. 201.
Anan rex Aegypt. I. 226.
Anaxagoras philosophus. II. 207. 211.
Anaximenes philos. II. 225.
Ancus Marcius rex Rom. I. 392. 394. II. 185.
Androgeus. II. 131.
Anebus rex Assyr. I. 78.
Annidotus, sive Idotion Oan monstrum. I. 12. 47.
Annus Chaldaicus, et Aegyptiacus. I. 26. 27. 200-202.
Anodaphus monstrum. I. 48.
Antaeus gigas. II. 129. 133.
Antigonus rex Asiae. I. 343. 357. II. 225.
Antigonus Gonatas rex Maced. I. 332. 336. *qui et Antiochus.* II. 231.
Antigonus Phuscus rex Maced. I. 334. 338. II. 235.
Antiochia condita. II. 227.
Antiochus Magnus. I. 347. 357. II. 235.

Antiochus Epiphanes. *I*. 188. 348. 358. *II*. 239.
Antiochus Eupator. *I*. 348. 358. *II*. 241.
Antiochus Soter. *I*. 345. 357. *II*. 231.
Antiochus Theos, vel *Deus*. *I*. 345. 357. *II*. 233.
Antiochus Cyzicenus vel *Cyzicus*. *I*. 350-354. 358. *II*. 247.
Antiochus Grypus vel *Grippus Philometor*. *I*. 353. 354. 358. *II*. 247.
Antiochus Sidetes, vel *Sideus*. *I*. 349. 358. *II*. 245.
Antiochus Syracusanus scriptor. *I*. 382.
Antipater rex Maced. Annuus (ventus) dictus. *I*. 331. 332. 338. *II*. 231.
Antipater Ascalonita. *II*. 251.
Antoninus Caracallus vel *Caracalla Imp*. *I*. 312. *II*. 295.
Antoninus vel *Antonius Pius Imp*. *I*. 310. *II*. 287.
Antoninus vel *Antonius consul*. *II*. 253-257.
Aod Judex. *I*. 161. *II*. 115.
Apachnan rex Aegypt. *I*. 226.
Aphidas rex Athen. *I*. 272. *II*. 139.
Aphophis rex Aegypt. *I*. 214.
Aphosis rex Aegypt. *I*. 226.
Apia regio, quae et Peloponnesus. *I*. 257. *II*. 67.
Apis deus Aegypt. *I*. 205. *II*. 77. 81. 85.
Apis rex Sicyon. *I*. 257. *II*. 67. 85.
Apollinaris Hierapol. episc. *II*. 291.
Apollodorus scriptor. *I*. 11. 20. *II*. 143.
Apollonius Tyaneus. *II*. 279.
Arabes potiti Babyloniae.. *I*. 40. *v. et Saunites*.
Aralius, qui et Amyrus rex Assyr. *I*. 98. *II*. 73.
Aram pater Syrorum. *I*. 110.
Aramulius, vel *Aremulius Sylvius rex Lat*. *I*. 372. 390. 391. *II*. 165.
Arbaces Medus destructor imperii Assyriorum. *I*. 89. 97. 100-102. *II*. 167.
Arbelus I. rex Assyr. *I*. 78.
Arbelus II. rex Assyr. pater Nini. *I*. 78.
Arcas, a quo Arcadia. *II*. 109.
Archilochus auctor. *II*. 143.
Archippus princeps Athen. *I*. 273.
Archles rex Aegypt. *I*. 214.
Arctius poeta. *II*. 173. *(ibid et Artinus.)* 330.
Ardius, vel *Ardysus I. rex Lydorum*. *I*. 103. *II*. 171.
Ardisus II. rex Lyd. ibid. et II. 183.
Ardumusanus f. Senecherim. *I*. 43.
Areopagus condita vel *vocata*. *II*. 107. 316.
Argeus vel *Argaeus rex Maced*. *I*. 323. 324. *alter* 325. *II*. 181. 219.
Argia ab Argo. *I*. 263.
Argivorum regnum. *I*. 261-265. *II*. 27. 77.
Argonautae. *I*. 95. 99. *II*. 127. 129.
Argus, vel *Argum*, *Argos*, *Argi*, *regia Argivorum*. *I*. 215. 234. 264.
Argus rex Argivorum. *I*. 263. *II*. 89.
Argus omnia cernens. *II*. 99.
Aridaeus. *v*. *Philippus Arid*.
Arii, vel *Araetae qui sint? II*. 259. 350.
Ariphron princeps Athen. *I*. 273. *II*. 165.
Aristarchus auctor. *II*. 143. *poeta*. 211.
Aristides philos. *II*. 285.
Aristobulus sacerdos et rex Jud. *I*. 193. *II*. 247.
Aristobulus Jud. philosophus. *II*. 239.
Aristomedes rex Corinth. *I*. 316. 317. *II*. 163. 329.
Aristophanes poeta. *II*. 215.
Aristoteles philosophus. *I*. 377. *II*. 221. *v. et Battus*.
Arius rex Assyr. *I*. 98. *II*. 71.
Arius haeresiarcha. *II*. 305.
Armachales fl. pars Euphratis. *I*. 55.
Armais, qui et Danaus rex Aegypt. *I*. 215. 231-234. *II*. 109. 318.
Armamitres, vel *Armamithes*, vel *Amramithes rex Assyr*. *I*. 98. *II*. 79.
Armenia, ubi sedit arca Noe, sive Xisuthri. *I*. 36. 37. 49. 50. 63.
Armesis, vel *Ammesis*. *v*. *Ramesses*.
Arphaxad pater Chaldaeorum. *I*. 110. 133-144.
Arsaces rex Parthorum, unde Arsacidae. *I*. 349. 350. *II*. 233. *alter*. 245.
Arses rex Persarum. *I*. 105. 191. 220. 235. *II*. 223. 344.
Artaxerxes Longimanus rex Pers. *I*. 104. 220. *II*. 209-213.
Artaxerxes Mnemon rex Pers. *I*. 105. 191. *II*. 216.
Artaxerxes Ochus. *v*. *Ochus*.
Artemo haereticus. *II*. 301.
Articas rex Medorum. *I*. 101. 102.
Asa rex Juda. *I*. 182. *II*. 153.
Ascanius Euryleon rex Lat. *I*. 371. 381. 387. 388. 391. *II*. 157. *(aliis, Euryleon frater Ascanii*. *I*. 376.*)*
Ascatades rex Assyr. *I*. 98. *II*. 105. 315.
Aseth rex Aegypt. *I*. 226.
Asianorum et Syrorum reges. *I*. 343-358.
Asordan rex Assyr. et Babyl. *I*. 41. 43.
Assur conditor Ninive. *I*. 110.
Assyrii, ut Chaldaei, et Babylonenses. *I*. 7. 41. 43. 110. *ut Syri*. *I*. 8. *(qui Armeniis dicuntur Asorik*, vel *Asuri; aliis, Suriani.)*
Assyriorum (qui Arm. Asorestanii) regnum, regesque. *I*. 76-100.
Astyages rex Medorum. *I*. 101. 102. *II*. 191. 197.
Athenas. *v*. *Minerva*.

Athenae (quae et Diadae) conditae. *II*. 103. 314.
Atheniensium regnum et principatus. *I*. 266-276. *II*. 27. 28. 181.
Athenodorus philos. *II*. 261.
Athletae ab Aethleo. *I*. 278.
Athoris rex Aegypt. *I*. 214. 215 *(in Gr)*. *II*. 103. 314. *idem Athoyis*. *I*. 231.
Athotis rex Aegypt. medico-chirurgus. *I*. 204.
Atlas (sub Cecrope). *I*. 269. *II*. 95. 99.
Atossa, vel *Batossa, sive Achurardista regina Assyriae, secunda Semiramis dicta*. *I*. 99. *II*. 113. 319.
Attica, olim Acta. *II*. 83. 101. 105. *ab Actis* vel *Atthis*. 107.
Atticae regnum, sive Atheniensium. *I*. 267. 268.
Atticus Platonicus. *II*. 291.
Avarim fl. Aegypt. *I*. 225. *datur et Aurais nomen loci in Aegypto*. 228.
Aventius, vel *Aventinus rex Lat*. *I*. 373. 390. 391. *II*. 165.
Augustus (Gr. Sebastus. i. e. colendus) Octavius, vel *Octavianus Imp*. L. 105. 189. 194. 249. 252. 305. *II*. 253-263.
Aureola regina. *I*. 333. 334.
Automenes rex Corinth. *I*. 316. 318.
Axerdis rex Assyr. vel *Syr. et Aegypt*. *I*. 53. 54.
Azarias propheta. *II*. 161.
Azarias, sive Ozias rex Jud. *II*. 167.

B

Baasa rex Israel. *II*. 155.
Babius f. Beli rex Assyr. *I*. 78.
Babylo urbs. *I*. 36. 37. *sub diversis dominiis*. 40. *restauratur*. 55-57. 68. 69. 72. *primum a Nembrode condita*. 57. 109.
Babylonia descripta. *I*. 18.
Babylonii, qui et Chaldaei, Assyriique. *I*. 7-41. 53-76. *II*. 15. 23.
Bacches vel *Bacchis rex Corinth. unde Bacchidae*. *I*. 315. 317. *II*. 155.
Bacchus. v. *Dionysus*.
Bacchylides poeta. *II*. 209. 215.
Balaeus vel Baleus I. Xerxes dictus, rex Assyr. *I*. 98. *II*. 77.
Balaeus II. rex Assyr. *I*. 98. *II*. 85.
Balatores vel *Balepares rex Assyr*. *I*. 98. *II*. 115. 319.
Balatorus rex Tyri. *I*. 75.
Balla, vel *Baal rex Tyri*. *I*. 75.
Banon rex Aegypt. *I*. 226.
Basilides haeresiarcha. *II*. 287.
Batossa. v. *Atossa*.
Battus Aristoteles conditor Cyreneos. *II*. 173. 187.
Belimus rex Assyr. *I*. 94.
Belesis, vel *Belesius rex Babyl. qui et Ninus secundus*. *I*. 100.
Belochus I. rex Assyr. *I*. 98. 267. *II*. 83.
Belochus II. rex Assyr. *I*. 98. *II*. 113.
Belus, qui et Nebroth, vel *Nembrod, honoratus ut Deus*. *I*. 24. *variis nominibus vocitatur apud varias gentes*. 25. *primus conditor Babylonis*. 57. 109. *templum suum*. 67.
Belus, non est Nini pater, sed proavus antiquus. *I*. 76-81. *etsi vulgo teneatur ut pater Nini*. 82. 254. 256. *II*. 307.
Berenice regina Aegypt. *I*. 247.
Berosus, vel *Berossus Chaldaeus auctor citatus*. *I*. 10. 16-58. 62-71.
Biophis rex Aegypt. *I*. 205.
Bitis rex Aegypt. *I*. 200.
Bnon rex Aegypt. *I*. 214.
Bocchoris rex Aegypt. *I*. 218. *II*. 171.
Bochus rex Aegypt. *I*. 205.
Booz f. Salmon. *I*. 158.
Boreas Thrax. *II*. 117.
Borsipus, vel *Borsipenarum urbs*. *I*. 7.
Bosporus unde nomen sumpserit? II. 77. 103.
Brettius scriptor. *II*. 279.
Brutus, primus Consul Rom. *I*. 395. 397. 399.
Busalossorus. v. *Nabupalsar*.
Busirus vel *Busiris tyrann*. *II*. 111. 319.
Byzantium conditum. *II*. 183.

C

Cacus, sc. Malus fil. Vulcani. *I*. 385.
Cadmus et Phoenix. *II*. 111. 113.
Cadmus Phoenix auctor litteraturae Graecae. *I*. 5.
Caechous, vel *Cechous*, vel *Chous rex Aegypt*. *I*. 205.
Cahath f. Levi. *I*. 155.
Cain. *I*. 113.
Cainan f. Enos. *I*. 117. 122. 126.
Cajus Jul. v. *Julius Caj. Caes*.
Cajus, vel *Gajus Caligula*. *I*. 307. *II*. 267.
Callias scriptor. *I*. 378.
Calpetus vel *Capetus*. v. *Epistus*.
Calpetus, vel *Carpentus rex Lat*. *I*. 372. 389. 391.
Cambyses rex Pers. et Babyl. *I*. 45. 105. 190. 198. 220. *II*. 201. 203. 337.
Candaules rex Lydorum. *I*. 103. *II*. 179.

Canon Chronicus divisus a prima parte Chronologiae. I. 9.
Cappadoces iidem ac Gimmeri (Arm. Kamirk. al. Cimmeri.) I. 95. *II.* 12.
Captivitas Judaeorum. I. 183. *et seqq. II.* 193. 203.
Capys, vel *Capis rex Lat.* 372. 389. 391. *II.* 155.
Caranus rex Maced. I. 322. 325. *II.* 169.
Cares mare obtinent. I. 321. *II.* 177.
Carmania (Arm. Grman) regio Persiae (al. Germania Orientalis). I. 61. 73.
Carnii Sacerdotes apud Sicyonios. I. 260.
Carthago (Gr. et Arm. Carchedo) condita a Tyriis. I. 173-181. *II.* 149. 151. 165. 328.
Carus, et Carinus Impp. II. 303.
Cassander rex Maced. I. 327. 337. *II.* 227.
Cassius Longinus scriptor. I. 359.
Castor chronographus. I. 81. 255. 262. 268. 359. 396. *II.* 77. 109. 141.
Castor et Pollux. v. *Dioscoridae.*
Cecrops Diphyes rex Athen. I. 263. 267-269. *II.* 101.
Cecrops alter. I. 270.
Celeus rex Eleusinae. II. 115.
Cencenis rex Aegypt. I. 204.
Cencheres rex Aegypt. I. 251. v. *et Chencheres.*
Centauri et Lapithae. II. 129. 322.
Cephalio historicus. I. 90-97. 359. 373.
Ceravnus. v. *Seleucus, et Ptolemaeus.*
Cerdon haeresiarcha. II. 287.
Ceres (Gr. et Arm. Demetra). II. 115.
Chaalus rex Assyr. I. 78.
Chaldaei, qui et Arphaxadei. I. 110.
Chaldaeorum fabulae. I. 6. 16. 25-27. *Chronologia.* 10-76.
Cham f. Noe. I. 109. 201.
Chanicles, rex Laced. I. 319. 320.
Charidemus sacerdos Carnii. I. 256. 261.
Charops princeps Athen. I. 275. 394. *II.* 175.
Chebron rex Aegypt. I. 214. 231. *II.* 89.
Chelcias Pontifex Jud. II. 185.
Chencheres rex Aegypt. I. 251. *(et* 214. 215. *Gr.) II.* 105. 315.
Cheops artifex. I. 207.
Cherres vel *Cheres rex Aegypt. I.* 215. *II.* 107.
Chilo sapiens. II. 199.
Chireus, aut Chereus, vel *Echyreus rex Sicyoniorum. I.* 259. *II.* 107.
CHRISTUS, sive Unctus (Hebr. Messias). v. *Jesus Christus.*
Chronus, Χρόνος, *Tempus. I.* 31.
Chus, qui et Aethiops pater Nembrodis I. 109.
Ciaxares. v. *Cyaxares.*
Cimon dux. II. 211.
Claudius Imp. I. 307. *II.* 269. *alter.* 301.
Cleanthes philosophus. II. 231.
Clemens Alexandrinus citatus. I. 159. 183. 184. *II.* 193. 203. 295.
Cleopatra I. regina Aegypt. I. 241. 242.
Cleopatra II. regina Aegypt. ultima. I. 105. 246-252. *II.* 251-257. 349.
Cochebas seditiosus. II. 287.
Codrus rex Athen. I. 272. *II.* 145. 147. 327.
Coenus vel *Coentus rex Maced. I.* 323. 324. *II.* 171.
Commodus Imp. I. 312. *II.* 293.
Comosbelus, vel *Chomasbelus rex Chald. I.* 40.
Constantini M. Imp. Vicennalia. I. 106. 196. 398. 407. *II.* 305.
Consules Romani. I. 9. 395-407. *II.* 205. 338.
Corax rex Sicyon. I. 259. *II.* 111.
Corinthiorum reges. I. 314-318. *II.* 30. 193.
Corinthus condita. II. 105.
Cornax Dux Arm. II. 303. 362.
Coroebus victor primus in stadio Olymp. I. 274-282. *II.* 171.
Cranaus (Arm. Caranus) rex Athen. I. 270. *II.* 107.
Crates auctor. II. 143.
Crates tyrannus. II. 201.
Crates comicus. II. 211.
Cratinus comicus. II. 211.
Cres, a quo Creta. II. 67. 73.
Crescens Cynicus. II. 289.
Criasus rex Argiv. I. 263. *II.* 93.
Crocodilus. I. 210.
Croesus rex Lydorum. I. 103. *II.* 197. 199.
Cronus. v. *Saturnus.*
Crotopas vel *Crotopus rex Argiv. I.* 263. *II.* 107. 317.
Curetes. II. 67. 75. 103.
Ctesias, vel *Ctesies Cnidius historicus. I.* 86. 91. 93.
Cyaxares rex Med. I. 101. 102. *II.* 187. 189.
Cyclopes. I. 81.
Cydnus fl. Tarsi. I. 53.
Cynaethon poeta. II. 173.
Cyprii, qui mare obtinuerunt. I. 321.
Cypsellus Tyrannus. I. 315. 316. *II.* 185.
Cyrene in Libya condita. II. 121.
Cyrus Persa potitur Babyloniae. I. 45. 61. 72. *et Mediae. 102. destruit regnum Lydorum. 103. fundat imperium Persarum.* 104. *jubet instaurationem templi Jerosol.* 185-190. *II.* 197-201.
Cyrus Xenophontis. II. 217.

D

Daedali, vel *Dedali fabula*. *II.* 127. 133.
Daesius, vel *Desius nomen mensis*. *I.* 32. 49.
Danae mater Persei. *I.* 94. 99. *II.* 115.
Danaus rex Argivorum. *I.* 258. 264. *II.* 169. *vide et Armais*.
Daniel propheta. *II.* 191. 195.
Daonus pastor rex Chald. *I.* 12. 47.
Dardanus Dardaniae conditor. *II.* 109.
Darius I. Hystaspis f. rex Persarum. *I.* 104. 182-191. 220. *II.* 203
Darius II. Nothus. *I.* 105. 191. 220. *II.* 215.
Darius III. *I.* 105. 191. 221. 235. *II.* 223. 225.
David rex et propheta. *I.* 99. 158. *II.* 145.
Debbora, et Barac. *I.* 161. 169. *II.* 121.
Decius Imp. *II.* 299.
Dejoces, vel *Dioeces rex Medorum*. *I.* 102. *II.* 181.
Delphini fabula. *II.* 189.
Demetrius Obsessor aut Poliorcetes rex Asiae etc. *I.* 332. 337. 343. 357. *II.* 227.
Demetrius Soter rex Asiae. *I.* 348. 358. *II.* 241.
Demetrius f. Demetrii, Nicanor vel *Nicator Sidirites dictus*. *I.* 349. 358. *II.* 245.
Demetrius obsessor rex Maced. *I.* 328. *II.* 229.
Demetrius Pulcher rex Maced. *I.* 333. 334. 338. *II.* 233.
Demetrius Phalereus. *II.* 227.
Democritus philosophus. *II.* 207. 213. 217.
Demophon rex Athen. *I.* 271. *II.* 135.
Demosthenes Rhetor. *II.* 221.
Dercylus (Drusus) rex Assyr. *I.* 99. *II.* 143.
Δεὺς, *sive* Ζεὺς, *ut Belus*. *I.* 25. v. *Jupiter*.
Diagoras philosophus atheus. *II.* 209. 339.
Dictator (Arm. Dicator, ut Orator). *I.* 395. *II.* 205.
Dido Tyria Carthaginis conditrix. *I.* 181. *II.* 149. 151.
Dii reges Aegyptiorum. *I.* 200.
Diluvium universale juxta Chaldaeos. *I.* 31-37. 48-50. 107. *et juxta sacras literas*. 107. 108. 129.
Diluvium Deucalionis. *I.* 107. 108. 269. *II.* 103.
Diluvium Ogygi. *I.* 108. 266. 267. *II.* 85. 308.
Diocletianus Imp. *II.* 303.
Diodorus Siculus scriptor. *I.* 83-89. 196. 314. 318. 321. 359. 386-390.
Diogenes Cynicus. *II.* 219.
Diognetus princeps Athen. *I.* 273. *II.* 161. 328.
Dionysius Alexandrinus scriptor. *II.* 299.
Dionysius Chalcidensis scriptor. *I.* 379.
Dionysius Halicarnasseus scriptor. *I.* 360-385. 393-395.
Dionysius tyrannus in Sicilia. *II.* 217. 221. *alter junior*. *II* 221. 223.
Dionysus, vel *Dionysius, id est Bacchus f. Semeles*. *I.* 94 99. 270. *II.* 107. 113. 117. 121. 125. 317. 320.
Dionysus novus. v. *Ptolemaeus Dionysus*.
Diopolitani dicuntur etiam Diospolitani. *II.* 308.
Dioscoridae vel *Dioscuri, sc. Castor et Pollux*. *II.* 129.
Dius (vel Dion) scriptor Phoenix. *I.* 175. 176.
Dodoneus divinator, vel *Dodonea divinatrix*. *II.* 187. 333.
Domitianus Imp. *I.* 309. *II.* 277. 355.
Dorithus vel *Dorysthus rex Laced.* *I.* 319. 320. *II.* 153.
Draco legislator. *II.* 189. 193. 283.
Duces Thessalorum. *I.* 340-342.
Dynastiae (sive potestates, dominationes) Aegyptiorum. *I.* 203-221. *II.* 24-27. 63.

E

Echetognomon nomen portarum. *I.* 55.
Ector, vel *Hector. f. Priami*. *I.* 97.
Edoreschus, vel *Edorranchus, aut Evedoranchus rex Chald.* *I.* 13. 48.
Egestratus vel *Aegystratus rex Laced.* *I.* 319. 320. *II.* 147.
Eginei, v. *Aiginaei*.
Elam, unde Elamitae Persae, et urbs Elamais. *I.* 110.
Eleazarus pontifex II. 229. 231.
Eleusina, et Eleusinae res. *II.* 285. 357. 358.
Eliakim rex Juda. *II.* 189. 191.
Elias propheta. *II.* 159. 161.
Elibus rex Babyloniae. *I.* 43.
Ellanicus Lesbius scriptor. *I.* 91.
Elon. v. *Aeglon*.
Empedocles philosophus. *II.* 211. 213.
Eneubulus, vel *Enabulus monstrum*. *I.* 47.
Eneugamus monstrum. *I.* 47.
Enoch. *I.* 117. 122. 127.
Enos. *I.* 117. 122. 126.
Epidaurus (mendosè Aegyptus) condita. *II.* 99. 311.
Epigoni. *II.* 133. 323.
Epistas, vel *Epitus rex Lat. (qui Latinis, Capetus, mendose Aegipus*, vel *Aegyptus.)* *I.* 372. 389. 391. *II.* 153. 328.
Epopeus rex Sicyon. *I.* 259. *II.* 213.

Erasistratus medicus. *II.* 233.
Eratosthenes auctor. *II.* 143.
Eratus, vel *Erastus rex Sicyon*. *I.* 258. *II.* 89.
Erechtheus fil. Pandionis rex Athen. *I.* 270. *II.* 115.
Eretrii, qui mare obtinuerunt. *I.* 321. *sive Aneretrii*. *II.* 207.
Erichthonius vel *Erichtheus fil. Vulcani, rex Athen*. *I.* 270. *II.* 109. 318.
Erichthonius f. Dardani. *II.* 115.
Erychiston fil. Cecropis. *II.* 107.
Erythrea Sybilla. *II.* 177.
Esdras scriba et propheta. *I.* 104. 185. 190. *II.* 211.
Esebon, vel *Jesebon judex*. *I.* 161. 169. *II.* 133.
Esther regina. *I.* 190. *II.* 209. 217. 340. 342.
Ethobalus Phoenix, vel *Tyrius sacerdos*. *I.* 74.
Eva. *I.* 112.
Evagoras rex Cypri. *II.* 219. 343.
Evander ex Palantia. *I.* 365.
Eudemus, aut Eudamus aut Eudomus rex Corinthi. *I.* 316. 317. *II.* 161.
Evenius rex Chald. *I.* 40.
Evenus poeta. *II.* 211.
Evilumarudochus, vel *Ilmarudochus rex Babyl*. *I.* 45. 71.
Eumolus poeta. *II.* 173. *et Eumeles*. 177.
Eumolpus, unde Eumolpidae. *II.* 117.
Evnomius rex Laced. *I.* 319. 320.
Eupalmes, aut Eupales rex Assyr. *I.* 99. *II.* 147.
Euphrates fl. Armenis Arazani. *I.* 18.
Euphrates philosophus. *II.* 279.
Euripides poeta. *II.* 209. 213. 217.
Euristheus rex Argiv. vel *Mycen*. *I.* 264. 265. *II.* 127. 145.
Europa, nomen mulieris. *I.* 271. *II.* 111. 113. 125.
Europs rex Sicyon. *I.* 257. *II.* 63.
Eurylcon. v. *Ascanius*.
Eusebius Pamphili Episcopus Caesariensis in Palaestina. *Praefatio sua generalis in Chronicon opus bipartitum*. *I.* 1-9. *ubi Christum verum Deum ac Dominum esse asserit*. 4. *Chronologiam incipit post egressum Adam ex Paradiso*. 111-113. *et producit usque ad vicennalia Constantini M.* 398. 407. *agit in tota Parte prima de XP. regnis, capitibus quinque*. 408. *II. prooemium in Canonem*. 39. *Canon*. 63. *imitatur LXX. interp*. 307. 325. *Summa totius chronologiae suae*. 364. *vide et praef. editoris*.
Exordium libri, opus incerti auctoris. *II.* 6-14.
Ezecias, vel *Ezekia rex Jud*. *I.* 41. 44. 185. *II.* 177.
(*Eznicus auctor Arm. V. saec. II.* 315. 322. 340.)

F

Fabius scriptor Rom. *I.* 387.
Felix procurator Judaeae. *II.* 271.
Festus praeses Jud. *II.* 271. v. *et Phaestus*.
Flaccus praefectus Aegypt. *II.* 267. 269.
Flavius Jos. v. *Josephus*.
Florus praeses Jud. *II.* 273.

G

Gallus, et Gallienus Impp. *II.* 299. 301.
Ganymedis raptus. *II.* 119.
Gedeo Judex. *I.* 161. 169. *II.* 125.
Gimmeri, Armenis Camirk, sunt Cappadoces. *I.* 95. *II.* 145. (*aliis Cimmeri sunt varii.*) *originem habuere a Gamer*, vel *Gomer filio Japheth*. *II.* 12.
Gonga species radicis vescibilis. *I.* 19.
Gordianus Imp. *II.* 299.
Gorgonae fabula. *II.* 119. 320.
Gotholia vel *Gotolia regina Jud*. *I.* 182. *II.* 161.
Gotoniel, vel *Gothoniel judex*. *I.* 160. 169. *II.* 113.
Graeci antiquitate destituti. *I.* 5. *post Olympiadem constitutam certa habetur historia eorum*. *II.* 171. *invadunt Ciliciam*. *I.* 43. 53. *dicti sunt Helleni*. *II.* 103. *et Jones*. 121. 315.
Graecorum tempora, sive Chronographia. *I.* 253-358. *Litterae eorum primum XVI. deinde XXIV*. *II.* 217.
(*Gregorii patriarchae Arm. Sigillum*). *II.* 238. 239. 347.
(*Gregorii Naricensis locus de Samaritanis*). *II.* 331.
Gyges rex Lydorum. *I.* 103. *II.* 181.

H

Hadrianus. v. *Adrianus*.
Hebdomades Danielis. *II.* 215.
Heber, unde Hebraei. *I.* 110. 136-145.
Hebraica lectio bibliorum triformis, Judaica, Samaritana, et Graeca τῶν LXX. *I.* 113-151. 196.
Hebraeorum Chronologia. *I.* 106-195. *II.* 17-22. 35.

Hecatostylon (Arm. centum columnae) Romae. II. 299.
Helena rapta. II. 129. 131. 133. 322.
Heli sacerdos. I. 161. 168. II. 137. 143. 326.
Heliopolis Sipparenorum. I. 32. 33. 49.
Hellanicus vel *Ellanicus historiographus.* I. 91. II. 207.
Helleni, sive Elleni, sc. Graeci ab Elleno f. Deucalionis. II. 103.
Hephaestus, vel *Ephestus.* v. *Vulcanus.*
Heraclidae (Herculani) in Argia. I. 261. 265. 272. 314. 316. II. 139. 326.
Heraclitus philosophus. II. 207. 211.
Heratosthenes, vel *Herastothenes scriptor.* I. 384.
Hercules, (Gr. et Arm. *Heracles*,) *heros.* I. 58. 59. 70. 95. 99. 279-281. *in Italiam venit.* 365. 385. *varia de eo dicta.* II. 107. 129. 133. 149. 151. 312. 316. *templum suum in Tyro.* I. 178.
Hercules f. Alex. Maced. I. 326.
Herodes I. Ascalonita. I. 189. 194. II. 255-261.
Herodes II. Tetrarcha. II. 36. 263.
Herodotus scriptor. I. 91. 204. 207. 222. II. 209. 213.
Herophila Sybilla. II. 183.
Hesiodus poeta. II. 169.
Hieron tyrannus. II. 209.
Hieronymi praefatio in Canonem Eusebii. II. 1-5. *vide et Praef. nostram. cum adnot. Canonis.*
Hierosolyma condita. I. 229.
Hippocentaurus, vel *Sirenes.* I. 23.
Hippocrates medicus. II. 213.
Hippopotamus. I. 204.
Hiromus rex Tyri. I. 75. 76. v. *et Hyromus.*
Homerus poeta citatur. I. 216. 270. II. 52. *tempus suum incertum.* I. 273. II. 143.
Hortus pensilis, unus ex septem mirificis rebus. I. 56. 57. 69.
Horus. v. *Orus.*
Hyccusin (i. e. reges pastores, vel captivi) nomen datum ab Aegyptiis Josepho cum suis. I. 226. 227.
Hydra. II. 129.
Hylas. I. 95.
Hypparchus et Hippias tyranni. II. 201.
Hypsipylis res. II. 127.
Hyrcanus dux et pontifex, qui et Joannes, vel *Jonathes f. Simeonis.* I. 193. II. 245. 247. 348.
Hyrcanus alter, sacerdos et rex. I. 194. II. 251.
Hyrcanus f. Josephi ducis. II. 239.
Hyromus rex Tyri. I. 174-179. v. *et Hiromus.*

I

Jacob patriarcha. I. 155. II. 77-87.
Jacobus frater domini dictus. II. 267. 271.
Jair Judex. I. 161. 168. II. 131.
Jaddus, vel *Jatdus pontifex.* II. 213. 225. 341.
Japheth f. Noe. I. 109.
Jared f. Malalael. I. 117. 122. 127.
Icarus f. Daedali. II. 127.
Idaei Dactyli, vel *Digiti.* I. 270. 278. II. 113.
Idotion monstrum marinum, idem quod Annidotus Oan. I. 12.
Jebosthe natus regnante Saul. I. 171.
Jechonia rex Juda. I. 183.
Jephthai, val *Jephthae.* I. 161. 169. II. 133.
Jeremias propheta. I. 186. 187. II. 187. 189. 191.
Jeroboam rex Israelitarum. II. 151. *alter.* 165.
Jesebon. v. *Esebon.*
Jesse pater David. I. 158.
Jesu f. Nave, sive Josue. I. 158-170. II. 109.
Jesu vel Jesus f. Josedech. II. 203.
Jesu vel *Josue Jason.* II. 239.
JESUS CHRISTUS D. N. nascitur. I. 189. 194. II. 255. 261. *et patitur.* 265. 352.
Jesus vel *Jesu (fil.) Sirach.* II. 235.
Jeu rex Israel. II. 161.
Ilium ab Ilio conditum. II. 126.
Ilium captum, i. e. Troja capta. I. 367. *et seqq.* II. 135. 324. 330.
Ilmarudochus rex Chald. I. 45. v. *et Evilumarudochus.*
Imperatores Romani. I. 398. II. 36.
Inachus rex Argivorum. I. 257. 262. II. 77.
Inachus rex Sicyoniorum. I. 259. II. 127.
Insula nova exorta. II. 271.
Jo Inachi filia, quae et Isis. II. 77. 103. *Promethei filia.* 99. 105.
Joachaz rex Juda. I. 183. II. 189. *alter rex Israel.* II. 163.
Joachim I. *et* II. *reges Juda.* I. 44. 183. 187.
Joannes Baptista. II. 263.
Joannes Apost. et Evang. II. 279. 281.
Joas rex Juda. I. 182. II. 161. *alter Israel.* II. 165.
Joatham rex Juda. I. 183. II. 173.
Jobel, aut Jobeleus, vel *Jubilaeus. i. e. spatium* L. *annorum.* II. 65. 67.
Jodochus, vel *Evedochus monstrum.* I. 47.
Joede, vel *Jodae pontifex.* II. 161. 213.
Jonathan vel *Jonathes fr. Maccabei.* I. 193. II. 243. 347.

Jonathes vel *Joanthes*, vel *Joannes Hyrc.* v. *Hyrcanus*.
Jonus, vel *Jon*, *a quo Jones. sc. Graeci. I.* 272. 273. *II.* 121. *et* 12. *Javan.* Ἰωνων.
Joram rex Juda. alter Israel. II. 159.
Josaphat rex Juda. I. 182. *II.* 157.
Josephus Patriarcha. I. 214. 257. 263. *II.* 87-93.
Josephus dux Judaeae. II. 233. 239.
Josephus Flavius Hebraeus scriptor citatur. I. 62-76. 106. 173-182. 193. 222-235. *II.* 213. 267. 269. 273. 279.
Josia vel *Josias rex Juda. I.* 44. 183. *II.* 185-189.
Josue. v. *Jesu*.
Iphitus instaurator agonis. I. 279. 281. *II.* 171. 330.
Irenaeus citatus. II. 281. 355.
Isaacus patriarcha. I. 153-155. *II.* 73-77.
Isaias vel *Esajas propheta. I.* 41. *II.* 177.
Isis Aegypt. I. 197. 200.
Isocrates rhetor. II. 217. 342.
Israel reges. II. 21.
Italia antiqua. I. 362. 363. *etc.*
Italus rex, unde Itali. I. 364. 382.
Juda Macabeus vel *Maccabaeus. I.* 188. 193. *II.* 241. 243.
Judae reges. II. 19-21. 35.
Judaeorum captivitas. I. 44.
Judaicus textus bibliorum, et calculus. I. 114-151.
Judicum libri calculus. I. 160-169. *II.* 18. 19.
Judith quo sit tempore? II. 201. 337.
Julius Cajus Caesar. I. 194. 248. 252. 305. 396-398. *II.* 251. 253.
Julius f. Ascanii, unde familia Julia. I. 388. 389.
Jupiter, vel *Juppiter* (*Gr. Arm. Zeus, etc.*) *ut Belus. I.* 24. *II.* 101. *Jovis templum in Tyro. I.* 176-178. *Argi pater. I.* 263. (*et Pelopis.* 279.)
Justinus philos. martyr. II. 287. 289.
Justus Tiberiensis scriptor. II. 279.
Ixion rex Corinthi. I. 315. 317. *II.* 147.

K

Κρόνος, *Saturnus. I.* 31.

L

Labdon, vel *Abdon Judex. I.* 161. 169. *II.* 135. 324.
Labossorachus vel *Labesorachus rex Babyl. I.* 60. 72.
Labotas vel *Labotes rex Laced. I.* 319. 320. *II.* 149.
Lacedaemoniorum reges. I. 318. 320. *II.* 29. 30.
Lacedaemonii, qui mare obtinuerunt. I. 321. *II.* 205.
Lambares vel *Labaris rex Aegypt. Labyrinti auctor. I.* 211. 212.
Lamech f. Mathusalae. I. 120. 123. 128.
Lampares vel *Lamperes aut Lampereus rex Assyr. I.* 99. *II.* 121. 320.
Lamprides rex Assyr. I. 99. *II.* 117.
Lanchari, nomen loci in Chaldea. I. 14.
Laomedon rex Sicyon. I. 259. *II.* 117.
Laosthenes rex Assyr. I. 100.
Lapis pluens vel *cadens. II.* 209. 340.
Lapis loquax. v. *Memnon*.
Latinus, unde Latini. I. 365. 385.
Latinus Sylvius. I. 372. 389. 391. *II.* 143.
Leaenae meretricis magnanimitas. II. 205.
Leonides Origenis pater martyr. II. 295.
Lesbii, qui mare obtinuerunt. I. 321. (*at II.* 183. *Libyes mendose.*)
Leucippus rex Sicyon. I. 252. *II.* 79.
Levi f. Jacob. I. 155.
Libyes deficiunt ab Aegyptiis I. 207.
Linus magister Herculis. II. 127.
Lorentum, vel *Laurentum. I.* 369.
Lot. I. 152.
Lucullus dux Rom. II. 251.
Lud, unde Lydi. I. 110.
Luna importune aucta. I. 207.
Lycurgus legislator Laced. I. 100. 273. 274. 280. *II.* 167. 169.
Lydi, qui mare obtinuerunt. I. 325. *II.* 137.
Lydorum reges. I. 103. *II.* 32.
Lynceus rex Argiv. I. 264. *II.* 113.
Lysias Quietus praeses Jud. II. 283.
Lysimachus rex Maced. I. 329. 337. *II.* 229.

M

Macabeus, vel *Macchabaeus*. v. *Juda*.
Maccabeorum libri. I. 192. 193. *II.* 235. 237. 245. 346. 348.
Macedonum reges. I. 322-338. *II.* 30-32.

Machchaleus vel *Manchaleus rex Assyr. I.* 98. *II.* 95. 310.
Maeones, qui mare obtinuerunt. I. 321.
Magi reges Pers. et Aegypt. I. 220. *II.* 203.
Magnesia condita. II. 147.
Malachias (i. e. Angelus) propheta. I. 182. *II.* 203. 338.
Malalael, vel *Malaleel f. Cainan. I.* 117. 122. 127.
Malus. v. *Cacus*.
Mamilus vel *Mamylus rex Assyr. I.* 98. *II.* 99. 310. 311.
Mamithus vel *Mamythus rex Assyr. I.* 98. *II.* 93. 310. 311.
Manasses rex Juda. I. 44. 183. *II.* 179.
Manchaleus. v. *Machchaleus*.
Mandauces, vel *Maudaces*, vel *Medidus rex Medorum. I.* 101. 102.
Manes Aegyptiorum. I. 6. 200.
Manethus, vel *Manetho scriptor.* 200-234. 359. *II.* 135. 344.
Manichaeorum secta. II. 303.
Marathonius rex Sicyon. I. 258. 269. *II.* 101. 313.
Marathus vel *Marathius* vel *Marathion rex Sicyon. I.* 258. *II.* 105.
Marcaja, vel *Omorca mulier fabulosa. sc. Mare. I.* 23.
Marcus Evangelista. II. 269.
Mardocheus. *vide in Esther*.
Mare. I. 22-24.
Mare rubrum. I. 56.
Maris domini. v. *Thalassocratores*.
Mareri nomen mensis Arm. I. 32. 49.
Matathias vel *Matthias f. Assamoni. I.* 188. 192. *II.* 241.
Mathusala vel *Mathusalem. I.* 117. 123. 127.
Matthanias. v. *Sedecias*.
Maximinus Imp. II. 297.
Medi (Arm. Mari) Babylonem capiunt. I. 40. *origo eorum.* 95. *reges ipsorum. I.* 101. *II.* 32.
Media regio Medorum. I. 95.
Media Colchica, vel *Medea Colchis. I.* 95. *II.* 131.
Medo, vel *Medon princeps Athenarum. I.* 272. *II.* 147.
Medus Mediae filius. I. 95.
Megacles princeps Athen. I. 273. *II.* 159.
Megastenes (Μεγασθένης, i. e. potentissimus) scriptor. I. 58. 70.
Melampus divinator. II. 119.
Melanthus rex Athen. I. 272. *II.* 141.
Meleager rex Maced. I. 330. 338. *II.* 231.
Meles rex Lydorum. I. 103. *II.* 179.
Melestheus. *v. Menestheus*.
Meletus condita. II. 125.
Memes, vel potius Menes, juxta Herodotum Mina, aut Minas rex Aegypt. I. 203. 204.
Memnon f. Tithoni, dux Assyr. I. 86. 88. 97. *II.* 135.
Memnon Amenophis, lapis loquax putatus. I. 214. *II.* 97. *statua sua nempe.* 311.
Memphis regia Aegypt. I. 204. *II.* 87. 109.
Memphres rex Aegypt. I. 214. *II.* 93.
Mempses, vel *Semempses rex Aegypt. I.* 205.
Menander Ephesius scriptor. I. 177.
Menander vel *Meander philos. et poet. II.* 225. 227. 229. 344.
Mendea Colchorum urbs, quae et Medea, aut Madea. I. 95.
Mendesius caper Deus Aegypt. I. 206.
Menelaus Mycenaeus. I. 96.
Menelaus pseudopontifex. II. 239. 241.
Menes. v. *Memes*.
Menestheus vel *Melestheus rex Athen. I.* 271 *II.* 133. 155.
Mephrathmuthoses rex Aegypt. I. 231.
Mephres rex Aegypt. I. 231.
Merbalus rex Tyri. I. 75.
Merodach Baladan rex Babyl. I. 41-43.
Messana, olim Mamertina, in Sicilia conditur. II. 85.
Messapus, vel *Mesappus rex Sicyon. I.* 257. 267. *II.* 85.
Metellus consul. II. 233.
Mezraim (vel *Mesdraim. vulg. Misir*) *Aegyptus. I.* 201.
Midas vel *Mydas (Arm. Mindas) rex Phrygum. II.* 123. 177. 181. 321. 331.
Minas. v. *Memes*.
Minerva. (Gr. et Arm. Athenas.) II. 83. 101.
Minos legislator, rex Cretae. I. 271. *II.* 115. 129. 133. 322. 323.
Minotaurus dux ejus. II. 131. 323.
Miridus nomen viri non confundendum cum numero Myriade. I. 197.
Mithridates. I. 346.
Mitraeus vel *Mithraeus rex Assyr. I.* 95. 96. 98. *II.* 131.
Mnevis, dux Aegypt. I. 205.
Morges (vel *Amorges*), *unde Morgetes. I.* 364. 382.
Mortales reges Aegypt. I. 6. 200.
Moyses, vel *Moses propheta legislator et dux. I.* 98. *primus hagiographus.* 106. 111-113. 155-170. 215. 259. 263. *II.* 99-109.
(Moyses Chorenensis Arm. auctor Saec V. interpres Chron. Eusebii creditus.) I. praef.

XIII. XVI. 58. 78-80. 184. *II.* 361. 362.
Mundi creatio secundum Chaldaeos. I. 22-26.
Musianus scriptor. II 295. 360.
Musicus f. Euctei. II. 103.
Muthes rex Aegypt. (si non sit idem cum Psammuthe.) I. 220.
Mycenarum imperium. I. 264. 265.
Mysspharmuthosis rex Aegypt. I. 214. *II.* 95.
Mysphragumthosis, vel potius Misphragmuthosis rex Aegypt. I. 227.

N

Naasson f. Aminadab. I. 158. 162.
Nabodenus, vel *Nabonedus*, vel *Nabonedochus rex Chald. aut Babyl. I.* 45. 60. 72. 73.
Nabonassarus sex Chald. I. 10.
Nabucodrossorus rex Assyr. et Babyl. sive Chald. I. 44. 54-74. *II.* 191. *idem Nabuchodonosor.*
Nabupalsar, vel *Nabopolassarus, aut Busalossorus, rex Assyr. et Babyl. putatus Sardanapallus. I.* 44. 54. *pater Nabuchodonossori.* 63. 64.
Nachor. I. 140-146.
Nadab, vel *Nabad rex Israel. II.* 155.
Nahum, (Arm. Navum) propheta. II. 177. 331.
Naxei, qui mare obtinuerunt. I. 321.
Nebroth, vel *Nebrod*, vel *Nembrod, aut Nemrodes, qui etiam Belus. I.* 76-80. 109.
Nechao rex Aegypt. unus et alter. I. 219. *II.* 183. 189.
Nechepsos rex Aegypt. I. 219. *II.* 183.
Nectanebes vel *Nectanebus rex Aegypt. I.* 221. *II.* 219.
Nectanebus ultimus rex Aegypt. I. 221. 235. *II.* 221. 341. 344.
Neemias vel *Nehemia dux Hebr. I.* 104. 190. *II.* 213.
Neglisarus, vel *Niglissaris*, vel *Neriglissarus, aut Neriglasarus rex Chald. aut Babyl. I.* 45. 60. 71. 72.
Nephercheres rex Aegypt. I. 217. *II.* 157.
Nepherites rex Aegypt. unus et alter. I. 220. *qui et Ephirites. II.* 217. 219.
Neptunus (Gr. et Arm. Bosidon). I. 256.
Nergilus rex Assyr. I. 53.
Nero Imp. Rom. I. 308. *II.* 271-275.
Nerua Imp. Rom. I. 309. *II.* 279.
Nerus mensura temporis apud Chald. I. 11. 40. 47.
Nicandrus vel *Nicander rex Laced. I.* 319. 320.
Nicomedia condita. II. 181. 231.
Niebais vel *Niebes rex Aegypt. I.* 205.
Nilus fl. Aegypt. fabula de eo. I. 206.
Ninive, vel *Ninue*, vel *Ninus urbs, passim Ninya a nobis dicta. I.* 54. 110. *II.* 63. 179. *etc. non est confundenda cum Nisibi.* 307.
Ninus rex Assyr. non est filius Beli, sed Arbeli ex posteris Beli. I. 77-81. *etsi vulgo filius Beli credatur.* 82-84. 91. 98. *II.* 63. 307. 334.
Ninus minor. I. 38. *vide et Belesis.*
Ninus, vel Ninya urbs. v. Ninive. (huc respicit illud. II. 189.)
Ninyas Zames rex Assyr. I. 84. 85. 92. 98. *II.* 67.
Niobe mater Argi. I. 263. *et Phoronei, atque Apis.* 267. *II.* 81.
Nitocris regina Aegypt. celebris. I. 208.
Noe, vel *Noachus, aut Nochus, a Chaldaeis Xisuthrus dictus. I.* 29. 50. 63. 121. 125. 128. *filii Noe. I.* 109.
Nomus (lex, et regio Aegyptiorum). I. 213.
Novatus, et Novatianus haeret. II. 299.
Numa Pompilius rex Rom. I. 392. 393. *II.* 179.
Numitor rex Lat. I. 374. 391.

O

Oan monstrum fabulosum. I. 13. 20-22. 47.
Obed f. Booz. I. 158.
Ochozia rex Juda. I. 182.
Ochozia rex Israel. II. 159. *alter rex Juda.* 161.
Ochthovis, vel *Achthus rex Aegypt. I.* 210.
Ochus rex Persarum. I. 105. 191. 221. 235. *qui et Artaxerxes Ochus. II.* 221.
Octavianus. v. Augustus.
Odacon monstrum. I. 13.
Odiartes rex Lydorum. I. 103.
Oedipos. II. 129.
Oenotrus, vel *Oenotria. I.* 364. 366.
Ogygus Eleusinae conditor. I. 263. 267. *II.* 83. *v. et Diluvium Ogygi.*
Olda prophetissa. II. 187. 333.
Olympiades Graecorum. I. 277-313. *II.* 171. *et deinceps. Olympiades, ut olympionici. luctae, ut luctatores. I.* 2.
Olympias mater Alex. Maced. I. 327.
Onias pontifex. II. 225. 229. 233. 235. 239. *filius, et civitas Oniae.* 241. 347.
Ophatanes, vel *Ophratanes rex Assyr. I.* 100. *II.* 157.
Ophrataeus rex Assyr. I. 100. *II.* 155.
Oraculum ad Peloponnesios, et Helios. I. 279. 280.
Ored, vel *Orech*, vel *Arach urbs. I.* 109.

Orestarum rex. *I*. 322.
Orestes rex Maced. *I*. 323. 324 *II*. 217.
Origenes. *II*. 295. 297.
Orpheus Thrax. *II*. 127.
Orthopolis rex Sicyon. *I*. 258. *II*. 97.
Orus, vel Horus f. Osiridis et Isidis. *I*. 200. *alter, rex Aegypt*. *I*. 215. *item* 231. *II*. 99.
Osee rex Israel. *II*. 99. 175.
Osiris Saturni successor. *I*. 200. 201.
Osochor rex Aegypt. *I*. 217. *II*. 159.
Osorthos vel *Osorthon rex Aegypt*. *I*. 218. *II*. 165. *alter, Osorthon Hercules dictus. ibid. et II*. 169.
Othius, vel *Othineus, melius ó Thineus, rex Aegypt*. *I*. 208.
Otiartes rex Chald. (*mendose apud Sync. Ardatus*). *I*. 14. 15. 31.
Oxyartes rex Bactrianorum. *I*. 326.
Oxyntes rex Athen. *I*. 271.
Ozia rex Juda. *I*. 183. v. *et Azarias*.

P

Panaetius tyrannus. *II*. 189.
Pandion rex Athen. *I*. 270. *II*. 113. *alter*. 271. *II*. 125.
Paniasus poeta. *II*. 207.
Pannias rex Assyr. *I*. 99. *II*. 125.
Pantaenus Stoicus. *II*. 295.
Pantheon fulmine laesum. *II*. 283.
Paradisi terrestris status. *I*. 111.
Parmenides philosophns. *II*. 211. 213.
Parthenicus nomen mensis, aliis Domitianus. *II*. 277. 355.
Pastores reges Aegypti (*Joseph, et fratres*). *I*. 213. 223-230. *II*. 79.
Pauli Apostoli locus de 450. *annis Judicum examinatur*. *I*. 159-165. *acta sua et martyrium*. *II*. 271. 273.
Paulus Samosatenus haeret. *II*. 301.
Pausanias rex Maced. *I*. 322. 323. *II*. 217.
Pautibiblon, vel *Pantibiblon urbs Chald*. *I*. 12. 47.
Pegasi fabula. *II*. 119.
Pelasgi, qui mare obtinuerunt. *I*. 321. *II*. 145.
Pelasgi Graeci in Italia. *I*. 362-365.
Pelasgus rex Sicyon. *I*. 260. *II*. 135.
Pelops, unde Pelopidae. *I*. 265. *II*. 115. 119. 123.
Pelopidarum imperium. *ibid*.
Peloponnesus, sive Aegialea, vel *Apia*. *I*. 254-256. 265.
Perdiccas rex Maced. *I*. 32 . 322. *alter, ibid. tertius* 325. *vide et II*. 177. *et* 211. *et* 221.
Periander tyrannus. *II*. 187.
Peritiades rex Assyr. *I*. 100. *II*. 153.
Persarum reges. *I*. 104. *II*. 33.
Perseus rex Maced. *I*. 335. 338. *II*. 239.
Perseus f. Danais. *I*. 94. 99. *II*. 115. 117. 119.
Pertinax, et Severus Impp. *I*. 317. *II*. 295. 360.
Petrus Apostolus. *II*. 269. 273. *et primi ejus successores*. 354.
Petubastis rex Aegypt. *I*. 218. *II*. 167.
Peucetius, et Peucetii. *I*. 364.
Phaceas vel *Phacee rex Isr. unus et alter*. *II*. 171. 173.
Phaestus vel *Festus rex Sicyon*. *I*. 259. *II*. 131.
Phalaris tyrannus. *II*. 185. 187. 189.
Phalassar, qui et Theglathphalassar rex Assyr. *II*. 173.
Phalec f. Heber. *I*. 137-143.
Pharao nomen regum Aegypt. *II*. 309.
Pharsina (*al. Marsina*) *uxor Alex. Maced*. *I* 326. 327.
Phasis fl. *I*. 95.
Phaunus f. Pici. *I*. 385.
Pherecides historicus. *II*. 201. *item*. 211.
Pherecles princeps Athen. *I*. 273. vel *Phereclus*. *II*. 163.
Phidias statuarius. *II*. 213.
Philammon Delphius. *II*. 125.
Philippus I. rex Maced. *I*. 322-324. *II*. 185.
Philippus II. pater Alex. M. *I*. 323. 325. *II*. 221.
Philippus III. Aridaeus frater Alex. *I*. 256. 326. *II*. 225.
Philippus IV. *I*. 333. 334. 338. *II*. 235.
Philippus V. Pseudo-Philippus. *I*. 336. 338. *II*. 243.
Philippus Imp. Rom. *II*. 299. 362.
Philippus rex Syriae. *I*. 355. 358.
Philippus tetrarcha. *II*. 263.
Philo Judaeus. *II*. 269.
Philochorus auctor. *II*. 143.
Phiops rex Aegypt. *I*. 208.
Phlegon scriptor. *I*. 359. *II*. 265.
Phocei, qui mare obtinuerunt. *I*. 321.
Phoenices, qui mare obtinuerunt. *I*. 321. *II*. 167.
Phoenicum commentaria. *I*. 70. 74. 75. 173-181.
Phoenix et Cadmus. *II*. 111.
Phorbas rex Argiv. *I*. 263. *II*. 99.
Phorbas princeps Athen. *I*. 273. *II*. 155.
Phoroneus sex Argiv. *I*. 263. *II*. 81.
Phraortes (*vel Aphraartes*) *rex Medorum*. *I*. 101. 102. *II*. 185.
Phrixus in fabula velleris aurei. *II*. 117. 119.

Phryges vel *Phrygii, qui mare obtinuerunt*. *I.* 321. *II.* 161.
Phua rex Assyr. *II.* 171.
Phuscus. v. *Antigonus Phuscus.*
Picus f. Saturni. *I.* 385.
Pilatus Pontius. *II.* 263. 267.
Pindarus lyricus. *II.* 207. 209.
Pionius presbyter martyr. *II.* 359.
Pisces monstruosi ac fabulosi. *I.* 12. 13. 23. *petrificati.* 130.
Pisistratus tyrannus. *II.* 197. 201.
Pittacus sapiens, luctator. *II.* 191.
Plato philosophus. *I.* 5. 266. *II.* 81. 215. 219. 221. 314. 344.
Plato comicus. *II.* 211.
Plemnaeus rex Sicyon. *I.* 258. *II.* 93.
Plinius Secundus. *II.* 281.
Plutarchus philosophus. *II.* 273. 283.
Polemon philosophus. *II.* 231.
Polybus vel *Polybius rex Sicyon.* *I.* 259. *II.* 125. v. *et Thuoris*
Polycarpus Episc. Martyr. *II.* 289. 359.
Polyhistor. v. *Alexander Polyhistor.*
Polyphales, vel *Polyphides rex Sicyon.* *I.* 259. *II.* 133.
Pompejus dux Rom. *I.* 194. 356. *II.* 251. 253.
Porphyrius philosophus citatus. *I.* 236-250. 276. 325-337. 359. *II.* 169. (*quem cum Hesiodo confundens fortasse, poetam facit Vardanes.* 170.)
Priamus rex Trojae. *I.* 87. 96. *II.* 129
Pritanis vel *Prytanis rex Laced.* *I.* 319. 320. (πρύτανις, ⲡⲣⲏⲧⲁⲛⲓⲥ, ut princeps. *II.* 329.)
Probus Imp. Rom. *II.* 301.
Procles Sylvius rex Lat. *I.* 373. 390. 391. *II.* 167.
Procles rex Laced. *I.* 319. 320.
Proetus vel *Proitus rex Argiv.* *I.* 264. *II.* 119. 319.
Prometheus. *I.* 39. 269. *II.* 91. 99.
Protagoras sophista. *II.* 213.
Prymnis vel *Prymnes rex Corinthi.* *I.* 315. 317. *II.* 153.
Psammetichus rex Aegypt. *I.* 219. *II.* 185. *alter, qui et Psammuthes. ibid. et II.* 191. 334. *alter, Psammuthes.* *I.* 220. *II.* 219.
Psammus rex Aegypt. *I.* 218. *II.* 169. 329.
Psinnaches rex Aegypt. *I.* 217. *II.* 159.
Psusennes, vel *nus, rex Aegypt.* *I.* 217. *II.* 153. *alter, (Psosennes). ibid. et II.* 159.
Ptolemaeus I. rex Aegypt. Lagi fil. *I.* 191. 237. 251. *II.* 225-229.
Ptol. II. Philadelphus. *I.* 115. 191. 237. 251. *II.* 229-233.
Ptol. III. Evergetes. *I.* 192. 238. 251. *II.* 235.
Ptol. IV. Philopator. *I.* 192. 238. 251. *II.* 235. 346.
Ptol. V. Epiphanes *I.* 192. 238. 251. *II.* 237.
Ptol. VI. Philometor. *I.* 192. 238. 251. *II.* 239.
Ptol. VII. Evergetes novus dictus. *I.* 238. 252. *II.* 243.
Ptol. VIII. Physcon et Soter dictus. *I.* 241. 252. *II.* 247.
Ptol. IX. Alexander. *I.* 241. 252. *II.* 249.
Ptol. X. Philadelphus secundus. *I.* 252. *II.* 249.
Ptol. XI. Dionysus novus, et Philadelphus tertius dictus. *I.* 197. 246. 252. *II.* 249.
Ptol. ultimus, frater Cleopatrae. *I.* 248.
Ptolemaeus Aloritanus rex Maced. *I.* 323. 325. *II.* 221.
Ptolemaeus Ceraunus rex Maced. *I.* 330. 332. 338.
Ptolemaeus Triphon. *I.* 346.
Pyramides Aegypti. *I.* 204. 207. 209.
Pyrrhus rex Epiri et Maced. *I.* 329. 337. *II.* 229.
Pyrrhus occisus ab Oreste. *II.* 137.
Pythagoras philosophus. *I.* 44. 53. *II.* 201. 207. 211.

Q

Quadratus apostolorum auditor. *II.* 285.

R

Ragau, vel *Rheu f. Phalec.* *I.* 139-145.
Ramesses Sethos (vel *Armeses, aut Ammesis,*) *qui et Aegyptus rex Aegypti.* *I.* 215. 232-234. *item Ramesses Miamun.* *I.* 232.
Rampses rex Aegypti. *I.* 216. *II.* 123.
Rhodus condita. *II.* 85.
Rhodii, qui mare obtinuerunt. *I.* 321. *II.* 159.
Rinna, vel *Erinna poetria.* *II.* 223. 344.
Roboam vel *Rhoboam rex Juda.* *I.* 182. *II.* 151.
Romanorum Chronographia. *I.* 359-407. *II.* 29. *colonia in Persia*, vel *Hyrcania.* *II.* 221. 344.
Romulus vel *Romylus, et Remus* vel *Romus.* *I.* 283. *Romulus condit Romam.* *I.* 374-392. *II.* 173. 175. 177. *millesimus annus Romae conditae.* 299.
Roxane uxor Alex. Maced. *I.* 326.

S

Sabbacon vel *Sabacon Aethiops rex Aegypt. I.* 218. *II.* 177.
Sadoc pontifex et propheta. II. 151.
Saites rex Aegypt. I. 213.
Saites regio, vel *Sethroïs* (*mendosè*, *Methroïs*). *I.* 225.
Sala f. Arphaxad. I. 110. 134-144.
Salmanasar rex Chald. II. 175. 331.
Salmon f. Naason. I. 158.
Salomon (*Arm. Solomon*) *rex sapiens, auctor templi Jerosol. I.* 99. 174-179. 273. *II.* 149.
Samaria urbs, Sebaste dicta. II. 247. 259.
Samaritae. sc. custodes. II. 175. 331.
Samaritarum (vel *Samaritanorum*) *litterae antiquae in Pentateucho, et calculus differens a Judaeis. I.* 114-151.
Samegar judex. I. 161. (*et* 168. *not. Arm.*) *II.* 320.
Samites, qui mare obtinuerunt. I. 321.
Sammuges rex Assyr. I. 44.
Sampson, vel *Samson. I.* 161. 169. *II.* 137.
Samuel propheta et judex. I. 159-170. *II.* 143.
(*Samuel presbyter Aniensis eclogarius Eusebii. I. praef. XIX. et passim in fragm. Arm. et adnot.*)
Sappho et Alceus poetae. II. 191.
Sara, vel *Sarra. I.* 152.
Saracus rex Assyr. I. 54.
Sardanapallus, vel *Sardanapales*, *Thonnus Concolerus, velut Nabupalsar pater Nabucodrossori, ultimus rex Assyriorum. I.* 44. 54. 86. 88. 89. 97. 100. *II.* 165. 167.
Sardiartes vel *Sadiartes rex Lydorum. I.* 103.
Sarus mensura temporis apud Chald. I. 11. 28. 29. 47.
Saturnius, unde Saturnia. I. 365.
Saturnus (*Gr. et Arm. Cronus*). *I.* 31. 39. 48. 53. 200.
Saul quot annis regnaverit? I. 170.
Saunites vel *Sonii, sc. Samnites Arabes. II.* 225. 344.
Scipio Publius. II. 245.
Sebastus. v. Augustus.
Sebichos vel *Sebichus rex Aegypt. I.* 218. *II.* 179.
Sedecias, sive Matthanias rex Juda. I. 183. *II.* 191. 193.
Seleucus Nicanor vel *Nicator rex Asiae. I.* 330. 344. 357. *II.* 227.
Seleucus Callinicus. I. 345. 346. 357. *II.* 233.
Seleucus Ceraunus, i. e. fulmen, vel *Ira dictus. I.* 346. 357. (*dicitur itidem Alexander. I.* 347.) *II.* 235.
Seleucus alter. I. 348. 357. *II.* 237.
Sem f. Noe, et posteri ejus. I. 109. 110. 131-144.
Semidei Aegyptiorum. I. 6. 200.
Semiramis regina Assyr. I. 40. 70. 84. 85. 91. 92. 98. *II.* 65. *Semiramis secunda. v. Atossa.*
Senecheribus vel *Sinecherib, aut Senecherim*, *Sennacherim, Sinecherim rex Assyr. I.* 41-44. 53. *II.* 179.
Septuaginta virorum versio, et calculus. I. 114-151. *II.* 231.
Series Regum. II. 15-38.
Seruch. I. 140-146.
Servilius Tullus rex Rom. I. 392. 394.
Sesochris gigas rex Aegypt. I. 206.
Sesonchosis, vel *Sesonchoris rex Aegypt. I.* 211. *alter Sesunchusis I.* 218. *II.* 163.
Sesorthus rex Aegypt. medicus ut alter Aesculapius, et architector scriptorque. I. 207.
Sesostris procerus, famosus rex Aegypt. quasi secundus post Osirim. I. 211.
Seth f. Adam. I. 116. 122. 126.
Sethos vel *Sethosis rex Aegypt. I.* 216. *II.* 117. *v. et Ramesses. alter, Sethmosis. I.* 230. *idem ac Thmosis.*
Severus Imp. Rom. II. 295. (*scribitur et pro Vero Severus.* 291.)
Sibyllae verba de turris opificio. I. 38. *v. et Erythrea. Herophila.*
Sicilia. I. 369. *et seqq.*
Sicyon rex Sicyoniorum. I. 259. *II.* 119.
Sicyoniorum regnum. I. 253-261. *II.* 25-79.
Silitis vel *Salatis rex Aegypt.* (*quasi idem cum Saide, sive Josepho patriarcha.*) *I.* 224.
Simon, vel *Simeon fr. Macab. I.* 193. *II.* 245.
Simon Justus pontifex. II. 227.
Simon pontifex a Sirach laudatus. II. 235.
Simon Cleopae f. II. 281.
Simonides lyricus. II. 201. 207.
Sinope (*vel Sidon corrupte*). *II.* 187. 333.
Siparenorum, vel *Sipparenorum urbs in Chaldaea. I.* 33. 36. 37. 49. 59.
Sirach. v. Jesus Sirach.
Sirenes. v. Hippocentaurus.
Sisithrus. v. Xisuthrus.
Smendis rex Aegypt. I. 217. *II.* 151 153. (*scribitur et Amendis. nam u. m, s. a. aliquando confunduntur.*)
Sogdianus rex Pers. I. 220.
Sol, quasi Vulcani successor. I. 200.
Solon philosophus. I. 5. *II.* 193. 283.
Sophocles poeta. II. 209. 213. 217.

Sosakim rex Aegypt. II. 153.
Sosares, vel *Zosares*, vel *Sosmares rex Assyr. I.* 99. *II.* 119.
Sosarmus rex Assyr. I. 99. *II.* 129.
Sosarmus rex Medorum. I. 101. 102.
Sossus mensura temporis apud Chald. I. 11. 47.
Sosthenes rex Maced. I. 331. 338. *II.* 231.
Sostratus Cnidius, *auctor Phari in Alexandria. II.* 229.
Soter. v. *Antiochus. et Demetr. et Ptol.*
Sotio philosophus. II. 263.
Sparethus rex Assyr. I. 98. *II.* 201.
Sparta condita. II. 89.
Spartorum res. II. 125. 321.
Speusippus philos. II. 219. 223.
Sphaerus rex Assyr. I. 98. vel *Spherus. II.* 97.
Sphynx. II. 129.
Stadium. v. *Olympiades.*
Stephinathis rex Aegypt. I. 219. *II.* 183.
Stesichorus poeta. II. 191.
Sthenelus rex Argiv. I. 263. 264. *II.* 109.
Suphis rex Aegypt. scriptor. I. 107. 108.
Sylvius f. Aeneae. I. 371. 389. 391. *II.* 139.
Symeo. v. *Simon.*
Symmachus interpres. I. 170.
Syri a Syro. II. 97. 311. (*vide et Assyrii.*)
Syrorum reges post Alex. Maced. I. 343-358. *II.* 34.

T

Tabulae generationum ante et post Diluvium. I. 131-136.
Tacellothis vel *Tachelotis rex Aegypt. I.* 218. *II.* 165.
Tacitus Imp. Rom. II. 301.
Tantalus Phryx. II. 119.
Taracus Aethiops rex Aegypt. I. 219.
Tarquinius Priscus rex Rom. I. 392. 394. *II.* 189.
Tarquinius Superbus rex Rom. ibid. et. II. 199.
Tarsus, vel *Tharsis urbs conditur. I.* 43. 53.
Tauri sanguis exitiosus. II. 209. 340.
Tautanus, vel *Tautames* vel *Teutamus rex Assyr. I.* 87. 96. 99. *II.* 133. 333.
Telchin vel *Telchinus rex Sicyon. I.* 257. *II.* 65.
Telchines et Caryatae. II. 83. 85.
Teleclus rex Laced. I. 319. 320.
Telestes rex Corinth. I. 316. 318. *II.* 169.
Templum Hierosolymitanum a Salomone conditur. I. 100. 162-189. *restauratur a Zorobabel. I.* 104. 183-189. *II.* 203. 205. *ultimo evertitur. II.* 275.
Tempus, et temporis ratio fugit humanam facultatem. I. 4. 7.
Teredo urbs in confiniis Arabiae. I. 56.
Tertullianus citatus. II. 267. 281.
Teutaeus vel *Teuteus rex Assyr. I.* 99. *II.* 137. 324.
Teutamus. v. *Tautanus.*
Thalassocratores. i. e. Maris dominium tenentes, variis ex gentibus. I. 321.
Thales scriptor. I. 359. *alter Philosophus. II.* 185. 193. 199. 333. 335. 336.
Thara pater Abrahae. I. 107. 140-146.
Thelxion rex Sicyon. I. 257.
Themistocles. II. 209.
Theognis poeta. II. 201.
Theophrastus philos. II. 225.
Theopompus rex Laced. I. 319. 320.
Thersippus princeps Athen. I. 273. *qui et Tersippus. II.* 153.
Theseus I. 271. *II.* 117. 131. 322. 323.
Thespius, vel *Thespieus Atheniensis. I.* 100 274.
Thessalus, a quo Thessalia (Gr. Arm. etiam Thettalia dicta). I. 8. *II.* 81.
Thineus rex Assyr. I. 99. *II.* 139. *scribitur et ὁ Thineus.*
Thmosis rex Aegypt. I. 228.
Thmotosis rex Aegypt. I. 231. v. *et Tuthmosis*
Thola judex. I. 161. 169. *II.* 129.
(*Thomas Arzerunius eclogarius Eusebii. I.* 1. 2. *et passim in fragm. Arm. et adnot.*)
Thonus Concolerus. v. *Sardanapalus.*
Thraces, qui mare obtinuerunt. I. 321. *II.* 155.
Thucydides historicus. II. 215.
Thuoris, qui et Polybus rex Aegypt. I. 216. *II.* 135.
Thurimachus rex Sicyon. I. 252. 263. *II.* 75.
Thymoetes vel *Thimoetes rex Athen. I.* 272. *II.* 139. 141.
Thyphon frater Osiridis. I. 200.
Tiberius vel *Tiberinus rex Lat. I.* 372. 390. 391. *unde Tiberis fl. nominatur. II.* 159.
Tiberius Imp. I. 195. 306. *II.* 263-267.
Tigris flumen, quod et Teglathes vel *Declath. I.* 18.
Timaeus Siculus scriptor. I. 382.
Τίμιος (*sc. Honoratus, ut nomen,*) vel Τίμαιος. *I.* 223.
Titan, vel *Titanus*, vel *Titanes. I.* 39. 53.
Titus Imp. Rom. I. 309. *II.* 275. 277.
Tityus aequalis Tantalo. II. 119.
Tomyris regina Messagetarum. II. 201.

Tragoedi a trago (hyrco) accepto dicti. II. 193. 335.
Trajanus Imp. I. 309. *II.* 281. 356.
Trapezon, vel *Treapazus condita. II.* 175.
Triopas, vel *Triopus rex Argiv. I.* 263. 269. *II.* 101.
Triphaena regina Aegypt. I. 247.
Troja, quae et Ilium. I. 367. *unde Trojani Italiam adeuntes. ibid. et seqq. vide et Ilium.*
Trous, vel *Troes, a quo Trojani. II.* 119.
Tryphon dux Syriae. II. 245. 348.
Tullus Hostilius vel *Sylvius rex Rom. I.* 392 393. *II.* 183. 185.
Turris Babylonica. I. 38. 51. 139.
Tuthmosis rex Aegypt. I. 214. *II.* 95. 310.
Tyrimmas, vel *Tirimmas rex Maced. I.* 323. 324. *II.* 173.
Tyrus urbs. I. 74. *II.* 127.
Tyri Sacerdotes, judices, reges. I. 75. 179-181.
Tyrrhenus, unde Tyrrhenia. I. 365.

V

Valentinus haeresiarcha. II. 287.
Vaphres, (*qui et Vaphar juxta Arm.*) *rex Aegypt. I.* 219. *II.* 193. 335.
Vavenephis, vel *Uvenephis rex Aegypt. I.* 204.
Ventus Annuus, sive Ἐτησία. I. 331.
Verus et Antoninus Impp. I. 311.
Vespasianus Imp. I. 309. *II.* 273. 275.
Vibetis, vel *Ubienthes rex Aegypt. I.* 205.
Ulysses (*Gr. et Arm. Odysseus*) *I.* 376. 378. *II.* 137.
Unctus Dei (*Hebr. Messias*), v. *Jesus Christus.*
Unctus apud Danielem memoratus. II. 255.
Usaphais rex Aegypt. I. 205.
Vulcanus (*Gr. et Arm. Hephaestus*). *I.* 200. 270.

X

Xanthius Boeotius. II. 141.
Xenagoras scriptor. I. 378.
Xenocrates philos. II. 223.
Xenophanes philos. et poeta. II. 201.
Xenophon historicus. II. 217. 219. 221.
Xerxes I. rex Persarum. I. 104. 220. *II.* 207. 209.
Xerxes II. rex Pers. II. 220.
Xerxes Balaeus rex Assyr. I. 98. *II.* 77.
Xisuthrus, vel *Sisuthrus, decimus rex putatus Chaldaeorum, id est Noe. I.* 14-36.-48-50.

Z

Zacharias propheta. I. 182. *II.* 199. 203. 205.
Zames aut Zameis. v. *Ninyas*.
Zeno philosophus. II. 211. 213. 231.
Zethus. v. *in Amphion*.
Ζεύς. v. *Jupiter*.
Zeus et Phoroneus. I. 364.
Zeuxippus rex Sicyon. I. 255. 260. *II.* 137. 141.
Zmerdis magus rex Persarum. I. 104.
Zoroaster, vel *Zoroastres magus, rex Bactrianorum. I.* 91. *II.* 65.
Zorobabel dux Judaeorum. II. 199. 203.
Zosares. v. *Sosares*.

Errata P. I. *Corrigenda*

pag.			*Errata*	*Corrigenda*
1.	lin.	1.	Cesareae	Caesareae
VI.		7.	praesbyter	presbyter
	not.		quidam	quidem
X.		7.	quaequae	quaeque
13.	not.	2.	(sub fine adde)	potest et hic legi, Եւեդոռանչոյ, Եւեդոռանչօն, Evedoranchum.
14.	in	Gr.	σάρους ιη'. ἐπὶ τούτου. (juxta Scal. cujus mendum castigavimus ibid. not. 2. supplendum itaque juxta Goarum.)	σάρους ι'. εἶτα ἄρξαι Ωτιάρτου Χαλδαίων ἐκ Λαράγκων, βασιλεῦσαι δὲ σάρους ιη'. Ωτιάρτου δὲ τελευτήσαντος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ξίσουθρον βασιλεῦσαι σάρους ιη'. ἐπὶ τούτου
15.			ί. Ξίξουθρος	Ξίσουθρος
23.	lin.	2.	ձեռն	vi.
30.	not.	4.	IV. Jared	VI. Jared
44.	lin.	35.	Chaldaeus regnavit	Chaldaeis regnavit
53.	l.	2.	Titanes	Titan (vel Titanus)
55.	l.	10.	estruxit	exstruxit
56.	not.	2.	Qui tamen	Quis tamen
63.	l.	15.	resquae	resque
66.	l.	5.	Napobalsarus	Nabupalsarus (al. Nabopolossarus)
83.		Gr.	πράξεις etc. (juxta Sync.)	(melius) πράξις etc. (juxta Diod. et Arm. ut diximus 84. not. 1.)
121.	l.	5.	vixit Noe adhuc	vixit Noe sub filiis
124.	not.	1.	» Deesse hec aliquid	» Deesse heic aliquid
150.	not.	sub fin.	χέχρηται	χέχρηται
165.	lin.	15.	si jugiter	(aut) si junctim
169.	l.	1.	Gothoniel .. ann. LXXX. (mendum antiquum, quod moleste fert Syncell. castigatum a nobis in not. Arm. verbis Asolici; cui favet et Canon: itaque repone)	Գոթոնիէլ ամս ՀՃ. Gothoniel ann. XL. Ասլատեացն և. Alienigenarum et ամսոյ ամս Հ. Aod ann. LXXX.
214.	l.	3.	Apophis	Aphophis
219.	l.	7.	Nechao annis VI. (redundat et not. 3. confusio enim fuit cum anteced. Nechepsis ann. VI.)	Nechao annis VIII.
229.	l.	18.	scriptum	scriptam
243.	l.	18.	Lycaoniae	Lyciae
256.	l.	13.	decimoquintum	decimum quintum
279.	l.	1.	Pleopen	Pelopen
281.	not.	1.	արքատոգհմեն անդն	արքատոգհմեն անդ (կամ արքատոգ ոմեն անդ)
295.	l.	11.	Tarantus	Tarantinus
	Gr.	6.	σολικόν	σωλικόν
		7.	στάδιον	(redundat: neque datur in Arm.)
310.		5.	Λῦστολος	Εὔστολος
335.		3.	filius Philippi (filii) Demetrii, fratrem (ita fere Gr. habens Δημητρίου pro Δημητρίου.)	(juxta Arm.) filius Philippi Demetrium fratrem
360.	not.	1.	(adde sub finem)	Sed malim legas, մինչև յատեալ անտի դիցին, *jaminde usque ab Ilio capto*.
369.	not.	2.	si αὐτοῖς	si pro αὐτοῖς
372.	l.	3.	Capetus	Epistus (al. Capetus).
390.	l.	37.	demortui loenum	demortui in locum.

pag.			
35.	lin. 22.	Olympiade CLXXXI.	Olympiade CLXXI.
36.	10	Anni XCV. (Cod. Arm. ՂՀ· XXXV. pro ՂՀ· XCV. *vel* ՃՀ· CV. *vel* ՉՀ· CCXXXV. etc.)	Anni CV. *vel* CCXXXV. (secundum varios calculos.)
50.	lin. ult.	de Aegpyto	de Aegypto
61.	not.	notis visum est	nobis visum est
72.	tit.	Սիկան · Ասար· Թեվքսիան · Ասբիաս ·	Ասար. Սիկան · Ասբիաս · Թեվքսիան ·
92.	not.	In XIII. anno ... anno XIII.	In XIV. anno ... anno XIV.
95.	tit.	annos XLVI.	annos XXVI.
98.	ann. ՆՀ·	Փորբաս ամն ՂՀ	Փորբաս ամն ԼՃ :
99.	430.	Phorbas annis XXX. (ita et Cod. in titulo.)	Phorbas annis XXXIV. (ut habetur in serie columnae.)
106.	506.	Լինկցաւ	կոչեցաւ
115.	608.	Palebares	Balepares
119.	649.	agnoscebantur	agnoscebatur
	670.	Կեկրոփս ամն խդ · Cecrops an. XLIV. (ita et cod. in tit.)	Կեկրոփս ամն Լ : Cecrops ann. XL. (sic in columna propria.)
120.	tit.	Ասդ · Ասբաս	Ասդ · Պրաւաս
125.	tit.	Lumpereus	Lampereus
138.	պկդ·	(tam in Arm. quam in Lat. et Gr.	Նկատվեր որդիքն զԷլեան Ներպեցին · զազէնորայան մերժեցին միաբանաւ Թեւամբ Էլենոսի · Hectoris filii Ilium restauraruut, expulsis Antenoridis, consensu Eleni. Οἱ Ἕκτορος παῖδες τὸ Ἴλιον ἀνεκτίσαντο τοὺς Ἀντηνορίδας ἐκβάλοντες Ἑλένου γνώμῃ. Sync. 136. D.
139.	864.	praetermissa sunt contra voluntatem.)	
141.	lin. 4.	Sacerdotes constituti	Sacerdotes Carnii constituti
147.	ann. 948.	Peloponnensiis	Peloponnesiis
	989.	praesentem, ut	praesentem, templique aedificium, ut
153.	1032.	Samos	Samus
163.	tit.	Eudomus	Eudemus
171.	1235.	M. talentis	M. tatentis argenti
182.	ասխՀ·	ղեբեացիք ·	ղեսբացիք
183.	1347.	Libyes. (ita et cod.)	Lesbii. (ut in P. I.)
185.	1359.	Psammedichus	Psammetichus
187.	1391.	Dyrrachilum (Arm. Dyrrachilon)	Dyrrachilum (Gr. Dyrrachion)
187.	not. l. 1.	ἐγγωρί-ξετο	ἐγγωρί-ζετο.
191.	1422.	agnoscebatur	agnoscebantur
200.	անձգ·	ԺՂ· Տովակալեցին	ԺԳ· Տովակալեցին
201.	1486.	XVI. mare etc. (ita et cod.)	XIII. mare etc.
207.	1517.	Pytagoras	Pythagoras
210. et 214.	tit.	Պերդիկաս ... Պերդիկաս	Ալեքսանդր ... Արքելայոս
211. et 215.	tit.	Perdiccas ... Perdiccas	Alexander ... Archelaus
214.	ագՀէ·	սոՂ	մահ (կամ սոՂ)

pag.			
219.	2620.	agnosebatur	agnoscebatur
222.	tit.	իզ հարստ.	իբ հարստ.
223.	1664.	Dyonisii ... tyranidem	Dionysii ... tyrannidem
230.	ռչլը.	Անտիոքոս գոնատաս	Անտիգոնոս գոնատաս
231.	1738.	Antiochus Gonatas (ita et cod. qui tamen se se corrigit in sequentibus.)	Antigonus Gonatas
	1752.	Pithyniae	Bithyniae
233.	1757.	Lybiae	Libyae
243.	1870.	mille II.	millia II.
271.	2065.	drachmis	didrachmis
273.	2080.	Inde	Idem
283.	not.	σύ-γλητος	σύγ-κλητος
314.	ad ann. 481.	in primo quoque libro. Աթովրիս.	in primo quoque libro, p. 214. in Gr. juxta Sync. in adnot. 4. et p. 231. in Arm. Աթովհւիս, Athoyis. pro Աթովրիս, Athoris.
316.	ad ann. 506.	Decurtata lectio ... ἐκλήθη. De sequentibus etc.	Corrigenda est editio nostra Arm. habens շինեցաւ, ἐκτίσθη. ubi cod. habet կոչեցաւ ἐκλήθη cum Syncello. De sequentibus etc.
355.	ad 2109.	Iraeneus	Irenaeus
	ad 2111.	deorum simulacra	deorum prodigia
373.		Jonus ... Javan. Ιωναν.	Jonus ... Javan. Ιωυαν.

ՀՍՍՀ-ССР